Ude og Hjemme

Nordisk illustreret Ugeblad. Udgivet af F. Hendriksen og (fra 3. Aargang) O. Borchsenius.
1.-7. Aargang, 1877-84.

Skanningen (affotograferingen) er udført efter eksemplarer fra biblioteker eller i privat eje.

Tidsskriftets skønlitterære indhold er indekseret på Dansk Forfatterleksikon:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p98285.htm

Udarbejdet 2023 af Niels Jensen

Opdateret den 10. august 2023 af Niels Jensen

UDE OG HJEMME.

NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD.

UDGIVET AF

OTTO BORCHSENIUS og F. HENDRIKSEN.

FJERDE AARGANG 1880—1881.

KJØBENHAVN.

TRYKT PAA F. HENDRIKSENS FORLAG HOS J. JØRGENSEN & CO.

Til Bogbinderen. Billeder over to Sider klæbes ud fra Ryggen.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

I. TEXT.

Digte.

Side

Bauditz, Sophus: Officerens Vise .... 105.
Drachmann, Holger: Hjærtesorg .... 25.
— Paa Kanoner og Pokaler .... 65.
— Aarstiderne .... 119.
— Foran Isvolden .... 213.
— Ved et Bryllup i Rosenvænget .... 230.
— Mester og Svend .... 301.
— Apostrofe til Calderon .... 337.
— Foran Vandfaldet .... 389.
— En Krans til Vilhelm Topsøe ..... 425.
— Hans Andresen Krüger .... 490.
— Oden til Grækenland .... 509.
Gjellerup, Karl: Nocturne d'hiver .... 248.
— Forgrundsskygge .... 295.
Greensteen, H. J.: To Digte .... 225.
Grundtvig, N. F. S.: Tre Digte til Dronning Caroline Amalie .... 253.
Hamerling, Robert, ved Viggo Petersen: Nero-Dionysos .... 461.
Kaalund, H. V.: Ved Aarsskiftet 1880—1881 133.
— Mit Portræt, malet af mig selv ... 349.
Lange, Thor: Tre Folkeviser fra Czechisk. 153.
— To Digte fra Rusland .... 183.
— To Digte fra Rusland .... 334.
Longfellow, ved Thor Lange: »Irmingarde og Walther af Vogelweide« .... 33.
Repholtz, Otto: En Sommerdag .... 299.
Richardt, Chr.: Hvad Tiden fordrer ...... 17.
Rosing, M.: En Kvæld i Høst .... 51.
Rydberg, Viktor, ved Otto Borchsenius: Klokkerne .... 77.
Schandorph, S.: Til Viktor Rydberg ..... 60.
— »Jeg melder mig« .... 150.
— Gadescene .... 236.
— Efter Middagen .... 264.
— Prolog til Æventyr paa Fodrejsen .. 374.
Sims, G. R., ved A. Boysen: »Hvad Prangeren fortalte Præsten« .... 172.
Swinburne, ved A. Boysen: Kejserens Løbebane .... 314.
Zola, Emile, ved S. Schandorph: Hvad jeg ønsker .... 205.

Biografiske Skitser og Karakteristiker. Historiske Skildringer, Rejseskildringer m.m.

Borchsenius, Otto: J. P. Jacobsen og »Niels Lyhne« .... 157.
— Fra Kunstnermødet i Göteborg .... 382.
Boye, Vilh.: To Guldsmykker fra Bronzealderen .... 163.
— Gravhøj ved Mikkelborg .... 479.
Brandes, Edv.: Constant Coquelin .... 357.
Brandes, Georg: Charles Nodier .... 53.
— Slægten fra 1830 .... 93. 106.
— Hugo, Musset og atter Hugo ...... 221.
— Goethe og Danmark 241. 254. 261. 272. 286.
— Max Klinger .... 433.
Bredal, Niels: Venetianske Billeder ... 453. 469.
Bøgh, Nicolaj: Oehlenschlägers Efterladenskaber .... 66.
Det nyeste Fund af Minder fra Franklins sidste Expedition .... 51.
Dietrichson, L.: Hans Gude .... 1. 15.
—e: Figurer af spansk Folkeliv ...... 97. 134.
Gjellerup, Karl: David Popper .... 319.
Kierkegaard, S.: Kristian VIII og Søren Kierkegaard .... 8.
Kroman, K.: Af Elzes »Lord Byron« 291. 303.
L., J.: Marstrand. (Raffenbergs »Marstrands Breve«) .... 215. [315.]
— Den nys fundne Pallas Athene-Statue 235.
— Gloria victis! .... 421.
— Dietrichsons »Kristusbilledet« ...... 515.
Lange, Jul: Hvorledes Thorvaldsens »Merkur« blev til .... 393.
— Nogle Relief-Figurer af Thorvaldsen 428.
— Thorvaldsen og hans Tegninger 445. 455.
Løffler, J. B.: Hedensk-symbolske Tegn paa middelalderlige Monumenter .... 249.
Mejborg, R.: Kristian IV slaar Riddere 1634 443.
— Bryllups-Glæder 1634 .... 448.
Müller, Sigurd: Carl Bloch og Raderekunsten 317.
— Elisabeth Jerichau-Baumann .... 413.
N., J.: Et Par Smaaerindringer om W. Marstrand 315.
Olsen, Bernhard: Vore egne Vinduer i 1670 191.
Rydberg, Viktor: Mefistofeles og Wagner 185. 199.
Schandorph, S.: En gammel spansk Dramatiker .... 297.
S. f.: Dronning Katherines Forhør .... 507.
Skram, E.: Fra Krügers Jordefærd .... 490.

Fortællinger og Skitser.

Side

Asbjørnsen, P. Chr.: Norsk Folkedigtning. 481.
A—t: I Anledning af en Parasol .... 197.
Becquer, G. A.: Guldarmbaandet .... 511.
Bergsøe, Vilh.: Hvad der hændte Arkæologen 145.
Berton, Pierre: En Soldaterhistorie 329. 338. 351.
Bøgh, Erik: En uskrevet Fortælling efter W. Marstrands Optegnelser .... 377.
Daudet, Alphonse: De 300,000 Francs, Girardin har lovet mig .... 390.
— En Turteldues Enkestand .... 510.
Daudet, Juliette: I December .... 350.
— En Pariserindes Barndomsminder .. 484.
Drachmann, Holger: Fjorten Dage 13. 27. 35. 45.
Ebers, Georg: Et Spørgsmaal 3. 17. 25. 37. 56. 72. 82. 85.
Féval, Paul: Charles Nodiers første Kjærlighed 464.
Gjellerup, Karl: Høstrevue .... 473.
Hamerling, Robert: Den røde Sløjfe ..... 289.
Jannet, Victor: Et Medarbejderskab ...... 281.
— I Jærnbanekoupéen .... 475.
Ignota: Den gamle Frøkens Fortællinger.
I. Hvor vi kom fra .... 178.
II. Skjult Komedie .... 180. 186.
III. I min Bedstefaders Professorgaard .. 189.
IV. Lidt Hjærtesorg fra 1770 .... 206.
Keller, Gottfried: Evgenia .... 306. 309.
Lange, Thor: En Udflugt til St. Petersborg 269.
— Fra Omegnen af Moskwá .... 396.
L., Emil: Fra Soldaterverdenen.
I. Den holstenske Kaptejn .... 148.
II. Falden ved Dybbøl .... 193.
III. Nummer 47 .... 233.
Liesse, Henri: Den blaa Kjole .... 218.
Marlager, P.: Sykofanten .... 405. 414.
Maupassant, Guy de: Familieliv 426. 440. 451. 460.
Mosca: Pengebrevet .... 100.
Pontoppidan, Henrik: Et Endeligt .... 501.
Richepin, Jean: Mordermesterstykket . 385. 398.
Rink, Signe: Tre Dage i Paasken i Grønland. 410. 416.
—s: I Champs Elysées .... 210.
Schandorph, S.: Victor Hugo i Newport .. 165.
— Kjærlighed fra Trommesalen .... .. 491.
Schmidt, Rudolf: Nørlund & Søn 324. 334. 341.
Scholl, Auréllen: Franske Snobber .... 159.
— To Skitser .... 296.
— Skitser .... 361. 371.
— Honnet Ambition .... 411.
Sims, G. R.: En Messesærk .... 78.
— Jo Powels Pilgrimsvandring 117. 126. 136.
Strindberg, August: Digteren og Poeten .. 211.
Zola, Emile: Kaptejn Burle 228. 239. 245. 258. 266. 277.

Literatur. Theater. Musik. Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

Bang, Herman: Aforismer (»Mester og Lærling») .... 72.
— Kiellands »Det Hele er Ingenting«. 364.
B., N. J.: Et Indlæg i Kvindesagen ...... 90.
Bloch, Emil: 8 Breve fra Landskabsmaler J. C. Dahl .... 469. 479. 487.
Borchsenius, Otto: Grundtvigs poetiske Skrifter .... 60.
— Schandorphs »Smaafolk« .... 83.
— Drachmanns »Peder Tordenskjold«. 109.
— Nye Fortællinger af Gjellerup, Ewald, Etlar, Elbert og Herman Bang .. 109.
— Arbejder i bunden Stil .... 127.
— Nye Fortæll. af Kielland, Lie, Colban, Paulsen, Holm Hansèn, Silvia Bennet .... 250.
— »Fulvia« paa det kgl. Theater ..... 311.
— »Lægemidler« paa det kgl. Theater 345.
— Kiellands og Elsters nye Bøger .... 421.
— Drachmanns »Vildt og Tæmmet« .. 431.
Brandes, Edv.: »Den Vægelsindede« .. ... 11.
— »Debatten i Politivennen« .... 74.
— »Henrik IV« .... 91.
— »Lindows Børn«. »I Mester Sebalds Have«'. .... 141.
— »Gjenboerne« .... 163.
— »Eva« .... 173.
— Fru Oda Petersen paa Kasino. »Hr. Poirier og hans Svigersøn« ...... 238.
— »Konsekvenser« .... 278.
— Coquelin-Forestillingerne .... 375.
— »Jean de France«. »En Valkyrie«. »Et Dukkehjem« .... 498.
— »Mignon«. »Syvsoverdag« .... 507.
Christensen, Godfred: Brev fra Salonen 369. 380.

Side

Hoftheatret (Ristori) .... 22.
H., F.: Et Fremskridt i Fotografien ...... 102.
Hostrup, C.: Om Aage i »Mester og Lærling« 97.
— En Variant til Søren Torps Tale i »Gjenboerne« .... 387.
Høffding, Harald: »En Livsanskuelse grundet paa Elskov« .... 287.
— Feilbergs »Om størst Udbytte af Sjælsevner« .... 351.
Kasino og Folketheatret 22. 42. 52. 75. 84. 102. 128. 155. 175. 192. 203. 212. 251. 259. 288. 308. 327. 336. 346. 356. 367. 472. 499.
Kunst og Kunstnere ude og hjemme 23. 32. 43. 52. 63. 75. 84. 103. 143. 155. 164. 175. 184. 192. 203. 212. 220. 231. 240. 251. 260. 268. 279. 288. 298. 308. 316. 327. 336. 347. 356. 367. 384. 392. 403. 412. 423. 432. 444. 452. 471. 480. 488. 500. 508. 515.
—ll—: »Figaros Bryllup« .... 114.
— De regelmæssige Koncerter i Efteraaret 1880 .... 153.
— Musik og Theater .... 202.
Literatur. Icones Florae Danicae .... 31.
— Johs. Ewalds »Udv. Skrifter« ...... 32.
— Drachmanns Overs. af »Don Juan«. 62.
— Billedværker .... 114. 128. 250.
— Juleliteratur .... 129.
— Oversættelsesliteratur .... 142.
— Kiellands »For Scenen«. »Oldfux« m. m. .... 143.
— Nordenskiölds »Vegas Rejse« 154
— Erik Bøghs »150 Viser« .... 155.
— Andersens Æventyr i Folkeudg. m. m. 175.
— Lembckes »Dyrevennen« .... 192.
— Lies »Grabows Kat« .... 203.
— Graaes »Grundtvig paa Langeland« m. m. .... 260.
— Illustreret Udstillingskatalog .... 279.
— Mejborgs »Borgerlige Huse« .... 365.
— Ebers' »Ægypten« .... 366.
— Lindbergs »Om Trosfrihed«. Otto Møllers »Nutidens Fritænkeri« ... 383.
— Bruuns »Kristen-Samfundets Synder« 391.
— Flemmings »Skitser«. Sims' »Fra Laanekontoret« m. m. .... 402.
— Reinhards »Ikaros«. Markmans »Ariel« m. m. .... 423.
— Th. Langes »Skitser og Æventyr« m. m. 431.
— Poulsens »Fra Reformationstiden«. »Folkets Almanak« m. m. .... 471.
— Literære Nyheder .... 480. 488. 499.
— Kleins »Jorden og dens Naturforhold« 499.
— Schweiger-Lerchenfelds »Orienten« . 508.
Magnussen, Johs.: Adolf Hansens Overs. af »Junker Harold« .... 183.
— Drachmanns Overs. af »Don Juan«. 375.
Michelsen, Carl: Om Oversættelser fra Fransk .... 506. 514.
M—r, S—s: Om »oldnordisk« Stil i »Udstillingen af kunstindustr. Frembr.« i 1880 21.
Musik ved —ll— 32. 42. 75. 83. 230. 267. 287. 315. 346. 444.
Musikalsk Pragtværk .... 142.
Schandorph, S.: Richters »Romancero« ... 175.
Warburg, Karl: Kunstudstillingen i Göteborg 460.

Smaa Meddelelser.

Aral-Søen .... 175.
Arreskov .... 62.
Bergsliens Statue af Wergeland .... 344.
En Fuglekoloni ved Horstermeer .... 31.
Fra det ny Kjøbenhavn .... 284.
Fra en vesterjysk Landsby .... 402.
Frederiksværk Aa .... 113.
Glibfiskere i Limfjorden .... 31.
I den norske Skjærgaard .... 154.
Lourens Alma-Tadema .... 92.
Maskine-Transport i Colorado-Bjærgene ... 83.
Med Adrien Maries Børnetyper .... 51.
Med Cort Adelers Portræt .... 182.
Peder Faxø .... 83. 92.
Peder Sunnanväders og Mester Knuts Haansindtog i Stockholm .... 92.
Rhinfaldet ved Schaffhausen .... 42.
Sarah Bernhardt i de franske Provinser ... 11.
Sarah Bernhardt'iana .... 402.
Skanderborg Sø .... 42.
Skippernes gamle Lavshus i Lille Kongensgade .... 347.
Sluppen i Aarhus .... 230.
Smaabilleder fra Borneo .... 355.
Sophiendal .... 175.

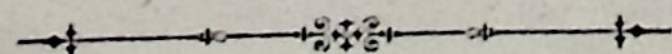
II. BILLEDER.

Side

Aagaard, C. F.: Under Træerne. Regnvejr. 198.
— Efteraarsmorgen efter Snestorm .... 275.
Alma-Tadema: Et Spørgsmaal .... 85.
Aral-Søen ved Solnedgang .... 171.
Bache, Otto: Heste i Dyrehaven .... 161.
Bergh, Edv.: Fjeldsø i Hardanger.... 256—257.
Bergslien: Monument for Wergeland ..... 343.
Bernhardt, Sarah: Ophelia .... 398.
Bissen, V.: Tubal-Kain .... 274.
Blache, Chr.: »Sluppen« i Aarhus .... 226.
Bloch, Carl: Den unge Kong Kristian IV ved Kaas' Dødsleje .... 19.
— Jesu Opstandelse.................. 317.
Bonnat, L.: Mad. Pasca .... 362.
Bredal, Niels: 7 Tegninger fra Venedig... 453. 454. 455. 456. 466. 467. 470.
Brun, A.: 4 Tegn. til »En Soldaterhistorie« 329. 331. 339. 356.
Chaperon, E.: Bill. til »Et Medarbejderskab« 281.
— Billede til »I Jærnbanekoupéen«... 476.
Christensen, Godfred: Himmelbjærget, sét fra Bugten ved Laven .... 274.
— Salonens Salle carré.............. 369.
Cour, J. la: Paa den flade Strand. Bygevejr 409.
Courant, M.: Fiskerbaad fra Goddebi ...... 380.
Courbain, F.: Pariser-Frisør. 8 Billeder 323. 324.
Danton: Modellens Frokost .... 370.
Detaille, E.: Saaret fransk Infanterist ..... 193.
— Franske Kyrasserer søge Kvarter .. 199.
— 2 Vignetter (Russere) .... 269. 271.
— Tysk Kavallerist .... 298.
Drachmann, Holger: Tegning til »Paa Kanoner og Pokaler« .... 65.
— Tegning til »Aarstiderne«. Novbr.. 124.
— 2 Tegn. til »Foran Isvolden«.. 213. 214.
Dubois, P.: Gruppen »la Charité«....... 392.
Exner, J.: Blindebuk (Tillægsbillede Oktbr. Kvartal 1880).
— En lille Rekonvalescent .... 184.
— Den forstyrrede Middagshvile ...... 274.
Fischer, Hans: Skanderborg Sø.......... 35.
— Egeberg-Dalen.................... 429.
Friis, Hans: Omslag i Vejret............. 177.
— Stenten ved Skoven. Vinterdag. (Tillægsbillede Januar Kvartal 1881.)
Fuglekoloni ved Horstermeer .... 28.
Goethe i sit Værelse........................ 241.
Groth, Vilh.: Billeder fra Aaen ved Frederiksværk .... 111.
— Tegning til »Aarstiderne«. Juni... 122.
Gude, Hans: I norsk Skjærgaard.. ...... 18.
Hansen, Hans Nic.: Tegn. til »Aarstiderne«. September .... 123.
— Tegning til »Mester og Svend«.... 301.
— En Kokette fra forrige Aarhundrede 477.
Hansen, H. P.: Portræt af Hans Gude.... 1.
— Portræt af J. P. Jacobsen .... 157.
— — af Cort Adeler .... 181.
— — af Fru Jerichau .... 413.
Hartvig, A.: En Barselvisit .... 38.
Haslund, Otto: Tegning til »Aarstiderne«. Marts .... 120.
Hellqvist, C. G.: Peder Sunnanväder og Mester Knut .... 88—89.
Helsted, Axel: Fra Skitsebogen .... 58.
— En lille Historie i 3 Billeder ...... 408.
Henningsen, Erik: Serenadescenen af »Den Vægelsindede« .... 6.
— En Keglerejser.................... 63.
— Oehlenschläger som Barn .... 67.
— Fra »Debatten i Politivennen« ..... 74.
— 2 Vignetter til »Figaros Bryllup«.. 114.
— Tegning til »Aarstiderne«. Februar 120.
— do. do. Decbr.. 125.
— E. Poulsen som Prokurator Hatting 180.
— Tegning til »Nummer 47« .... 233.
— Vignet til »Froufrou«.............. 238.
— Vignet til »Esmeralda«............. 259.
— Vignet til »Konsekvenser« .... 278.
— Vignet til »Les precieuses ridicules« 376.
— Søren Torp .... 388.
— Fra Skitsebogen .... 488.
— Omvankende Musikanter i Hornbæk. (Tillægsbillede Juli Kvartal 1881.)
Henningsen, Frants: Fra Skitsebogen..... 22.
— Hjærtesorg .... 25.
— Vignet til »Fjorten Dage« .... 45.
— Æsop, efter Velazquez .... 98.

Henningsen, Frants: Gadescene fra Madrid 99.
— Pigen med Garnvinden, efter Velazquez 102.
— Tegning til »Aarstiderne«. Juli.... 122.
— En spansk Vandsælger.............. 134.
— Spanske Bønder .. .. 135. 139.
— Efter Murillos Maleri i Madrid..... 138.
— Tyrefægtning i Madrid............. 139.
— »Jeg melder mig«.................. 150.
— Portræt af Marstrand .... 217.
— Pallas Athene .... 237.
— Fru Eckardt som Fulvia .... 309.
— Paa en Landevej .... 332.
— Vignet til »Mit Portræt«........... 349.
— Portræt af H. V. Kaalund .... 352.
— Portræt af Hans Andresen Krüger.. 489.
Hermansen, O. A.: Paa Landet. Minder fra Sommerferien 1880...................... 7.
— Ved Vintertid .... 227.
— Vignet til Digte over Caroline Amalie 253.
— Børneopdragelse .... 284.
— Blindebuk........................ 342.
— Vignet fra Kunstnermødet .... 382.
— Tegning til »Høstrevue« .... 473.
Jeanniot: Efter Middagen.................. 264.
Jerichau, Elisabeth: En saaret dansk Soldat og hans Forlovede .... 419.
Jerndorff, Aug.: Tegn. til »Aarstiderne«. Maj 121.
— Tegning til »Hvad der hændte Arkæologen« .... 145.
— Paa Gulløen i Trollhättan .... 389.
Jespersen, Marie: 7 Billeder fra Borneo .. 353.
Klinger, Max: 6 Tegn. af »Amor og Psyche« 433. 434. 435. 437. 438.
Koch, V.: Hovedgaarden Sophiendal...... 170.
Kolstø, Fr.: Aften i de norske Skjærgaard 151.
— Norsk Kystlandskab .... 189.
Kotschenreiter, H.: Uhelbredelig.... ...... 71.
Krohn, Pietro: Tegn. til »Aarstiderne«. Jan. 119.
— Tegning til »En Krans til Vilhelm Topsøe« .... 425.
Krøyer, P. S.: Italienske Markarbejdere.... 312.
— Franske Fiskerkvinder rense Sardiner 322.
— Italiensk Landsbyhattemager...... 380.
— Messalina .... 485.
Kyhn, Vilh.: Solnedgang. Vinterlandskab 246—247.
— Gamle Ege ved Eremitagesletten. (Tillægsbillede April Kv. 1881.)
Landseer, E.: En Middagslur .... 84.
Larsen, F.: Herregaarden Arreskov .... 59.
— Fra det ny Kjøbenhavn. 6 Billeder 285.
— Graabrødretorv i forrige Aarhundrede 498.
Larsson, C.: Billede fra »Dødens Engel«.. 250.
Lemaire, M.: Hun skal paa Karneval..... 265.
Lepage, Bastien: En Tigger .... 372.
Lougée: I Oktober .... 372.
Løffler, I. B.: 3 hedenske Tegn .... 249. 250.
Madsen, A. P.: Gravhøj ved Mikkelborg .. 479.
Malmström, A.: Af »Ragnar Lodbrog« 105. 110.
Marie, Adrien: 6 Børnetyper.......... 49. 51.
— I Champs Elysées.................. 209.
— Vignet til »Sarah Bernhardt'iana«.. 402.
Marstrand, W.: Don Quixote .... 203.
— Fornem Prælat med sin Tjener ..... 215.
— Kristus i Emaus .... 216.
— Gadescene .... 236.
— Italienerinde..................... 240.
— Efter Middagen................... 316.
— Billede til »En uskrevet Fortælling« 377.
Maskinetransport i Colorado-Bjærgene..... 81.
Mercié, A.: »Gloria victis« .... 422.
Neumann, C.: Maaneskinsaften ved Capris Kyst. (Tillægsbill. til Jan. Kvartal 1881.)
Neuville, A. de: Fransk Officer .... 294.
Niss, Thorvald: Efteraarsstemning .... 48.
— Tegning til »Aarstiderne«. Oktober 124.
— Dansk Landskab med Birketræer. (Tillægsbillede Oktbr. Kv. 1880.)
— Tegning til »Et Endeligt« .... 501.
Nordenberg, H.: En vanskelig Brevskrivning 512.
Paz, Simon de: Kr. IV slaar Riddere 1634 439.
Pedersen, Viggo: I en sjællandsk Landsby 373.
Petersen, Edv.: Ved Vaskepladsen .... 275.
— Fra Torvet i Sulmona .... 381.
Petersen, P. Th.: Festforestilling 1634.... 448.
Philipsen, Th.: Fra Skitsebogen.......... 84.
— ditto .... 212.
— Gaarden i Skippernes Lavshus..... 347.
— 2 Bill. fra den gamle Trommesal 494. 495.

Portræter af Victor Hugo .... 221. 223.
Portræt af David Popper .... 319.
Pott, L. J.: Dronning Katherines Forhør.. 504.
Prøver af Billederne i »Ægypten«.... 363. 366.
— af Billederne i »Jorden og dens Naturforhold« .... 500.
— af Billederne i »Orienten« .... 508.
Rebus .... 142.
Rhinfaldet ved Schaffhausen .... 39.
Rosen, G. von: Faust og Wagner .... 188.
Rubens: Neptun og Amphitrite .... 516.
Schwartz, Franz: Tegning til »Klokkerne« 77.
— Vignet til »Jo Powels Pilgrimsvandring« .... 117.
Simonsen, Simon: En ny Ven .... 304.
Skovgaard, P. C.: Frodig Forgrund......... 80.
Smidth, Hans: Glibfiskere i Limfjorden ... 29.
— I en jysk Landsby .... 399.
Sonne, J.: Sommernat. Præsten bliver hentet 333.
Tegner, Hans: Tegning til »Fjorten Dage« 13.
— Frederik VII's Monument i Hillerød 55.
— Tegning til »Aarstiderne«. April... 121.
— ditto ditto August . 123.
— 2 Tegninger til »Den holstenske Kaptejn« .... 148. 152.
— Tegning til »Forgrundsskygge« .... 295.
— Fotografering i Akademiets Gaard . 313.
— Vignet til »Lægemidler« .... 345.
— Coquelin.......................... 357.
— Landsbyfrisør..................... 418.
— Fra Tivolis Koncertsal.............. 449.
— 4 Tegninger til »Norsk Folkedigtning« .... 481. 482. 483. 484.
— Ved Harmoniorkestret i Tivoli.... 505.
— Landliggere .... 513.
Thomsen, Carl: Kavaler fra Beg. af Aarh. 160.
— Da Bedstefader og Bedstemoder vare unge .... 208.
— Fra Skitsebogen .... 260. 261.
— ditto .... 288.
Thorvaldsen, A.: Haandtegninger etc.. 393. 394. 395. 428. 445. 446. 447. 457.
Tilly, V.: Det Ydre af Skippernes Lavshus 384.
Vegas Rejse. (2 Prøvebilleder)...... 154. 155.
Vignetter og mindre Billeder. Sarah Bernhardt i Provinserne. I. II............ 10.
— For Dyrebeskyttere .... 23.
— Først ta'er du mig, saa ta'er jeg dig 32.
— Er det mig, du ønsker at tale med. 42.
— 3 Oehlenschlägerske Hundeposter .. 70.
— Initial (Kvindesagen)............... 90.
— Initial til Theaterartikel........... 141.
— Til »Franske Snobber« .... 159.
— 2 Guldsmykker fra Bronzealderen .. 163.
— Til Theaterartikel.................. 163.
— Paa Udkig efter Omnibus.......... 164.
— Studie af læsende Herre .... 165.
— Tizians Monument i hans Fødeby .. 174.
— Til »Den gamle Frøkens Fortællinger« 186.
— Vore egne Vinduer i 1670 .... 191.
— Til Theaterartikel.................. 192.
— 4 Vignetter til Musik og Theater... 202.
— Tegning til »Hvad jeg ønsker« af Zola 205.
— Initial til »Den blaa Kjole« .... 218.
— 3 Skitser til Holbergsmonumentet i Bergen .... 220.
— Vignet til »Den røde Sløjfe« .... 289.
— 2 Vign. til Skitser af Aurélien Scholl 296.
— Vignet til Musikartikel .... 346.
— Vignet til »I December« .... 350.
— Vignet til Skitse af Aurélien Scholl 361.
— Vignet til »Mordermesterstykket«... 385.
— Indgang til et græsk Hus .... 405.
— 2 Vignetter til »Familieliv« ... 440. 451.
— Vignet til »Charles Nodiers første Kjærlighed« .... 464.
— 2 Vignetter til »En Pariserindes Barndomsminder« .... 484. 486.
— Vignet til »Oden til Grækenland«.. 509.
— Vignet til »En Turteldues Enkestand« 510.
— Vignet til »Guldarmbaandet« .... 511.
Vinterpaladset i St. Petersborg .... 269.
Werenskiold, Erik: Et Selskab. (Tillægsbillede April Kvartal 1881.)
Zacho, Chr.: Den første Sne. Bretagne... 274.
— Jysk Skovparti .... 305.
— I Skoven ved Hellebæk. Foraar. (Tillægsbillede Juli Kvartal 1881.)

Fjerde Aargang. — Nr. 157. Søndagen d. 3. Oktober 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

HANS GUDE*).

Af Prof. **L. Dietrichson.**

Der synes at være mere end en Tilfældighed, der synes at være Noget af en Lov tilstede i den Omstændighed, at i Norge de store kunstneriske og digteriske Begavelser, de, der blive af indgribende Betydning for Nationens Udvikling, saa ofte optræde parvis, snart supplerende eller støttende hinanden, snart stridende eller negerende hinanden: Welhaven og Wergeland, Asbjørnsen og Moe, Bjørnson og Ibsen, Svendsen og Grieg, Tidemand og Gude.

Det skulde ikke være saa vanskeligt at udfinde Grunden til dette Forhold, der vel nærmest fremtræder saa skarpt i Norge, fordi her i de smaa Forhold alle de rigere grupperede Mellemled mangle, der i Evropas større Kulturforhold dølge eller udviske Sporene af den Sandhed, at de store skarpere eller mildere Kontraster mellem forskjellige Ideer, der skulle op i et Folk, hver for sig skaber sig sine Talsmænd, som her komme til at staa kjendeligt overfor eller ved Siden af hinanden, hvor de i større Folkesamfund skilles gjennem mangfoldigt nuancerede Mellemgrupper.

Den norske Malerkunst vil endnu i lang Tid nævne Tidemand og Gude som sine første Navne, og vi skulle ikke spilde et Ord paa det Spørgsmaal, hvo af disse der nu er den største; jeg antager derimod, at vi uden at træde nogen af de to Mestre for nær tør sige, at medens Tidemands Billeder have havt den største Indflydelse paa det norske Kulturlivs Udfoldelse, idet han allerede tidligt i Maleriet skabte den Retning, der senere i Literaturen kom til saa stor Betydning gjennem Bjørnsons Skildringer, skabte det norske Folkelivsbillede, har derimod Gude ubetinget øvet den største Indflydelse paa selve den norske Kunst saavel gjennem sine Værkers Betydning for Nationens kunstneriske Opdragelse i det Hele taget, som gjennem den Betydning, hans Værk, hans Personlighed og hans Lærervirksomhed har øvet paa den yngre Slægt af norske Kunstnere.

Hans Gude

Thi ud fra Landskabet af er det, den norske Kunst har voxet sig stor, og der findes vel næppe en eneste norsk nulevende Landskabsmaler — og vi kunne tage de fleste døde med — der ikke har staaet i Forhold til Gude enten direkte som hans Elev eller indirekte ved det store Forbillede, han har været dem: Cappelen, Eckersberg, Morten Müller, Bodom, Bagge, Mordt, Jacobsen, Wexelsen, Nils Møller, Schancke, Boll, Thurman, Collett, A. Nielsen, J. Nielsen, Rasmussen, L. Munthe, foruden hele den yngste i Karlsruhe opdragne Slægt: Sinding, Ulfsen, Skramstad, G. Munthe o. s. v. — Alle ere de berørte af Gude. —

Hans F. Gude (f. 13. Marts 1825 i Kristiania) er en af disse lykkelige Naturer, hvem en gavmild Haand har skjænket næsten alle de Aandens Rigdomme, der gjøre et Menneske stærkt, dygtigt og brugbart her i Livet; musikalsk begavet, literært dannet, hjærtevarm og sjælesund, har han

*) Forf. tillader sig at bemærke, at en af ham forfattet biografisk Skitse over Hans Gude, der i sin Tid offentliggjordes i »Ny Illustrerad Tidning« i Stockh., maaske er en Del Læsere af »Ude og Hjemme« bekjendt, da den næste Aar efter næsten ordret aftryktes i dansk »Illustreret Tidende«, rigtignok uden Angivelse af, hvem der var Forfatter, hvilket jeg her bemærker, for at man ikke skal tro, at det er mig, som her, hvor jeg gjentager en Del af denne Skitse, plagierer »Ill. Tid.«, men vide, at det er den, som — har gjort mig den Ære at benytte min Artikel.

dog sin Begavelses Centrum i sit Øje. Gude vilde, om han ej havde været Maler, maaske være blevet en betydelig Musiker, og det er i denne Henseende betegnende, at han saa at sige blev Landskabsmaler — ved et Træf.

Omendskjønt Gude i sin Barndom næppe havde havt Anledning til at se andre Kunstværker end de Kobberstik og Lithografier, der fandtes paa Hjemmets Vægge, og skjønt hans Formsans var bleven næret fra »Skillingsmagazinets« sørgelige Kilde, viste han dog fra sine tidligste Dage — omtrent fra sit sjette Aar — en afgjort Tilbøjelighed for Tegning. Tolv Aar gammel fik han Undervisning af Landskabsmaleren Flintoe, hvis norske Landskaber paa hin Tid gjengaves i talrige Lithografier, og som øvede en saa betydningsfuld Indflydelse paa ham, at Gude altid bevarer ham i taknemmelig Erindring. Samtidig hermed besøgte Gude Gibsklassen i Tegneskolen. Mere end alt Andet aabnede dog Fjældrejser gjennem Norges storartede Natur, en til Thelemarken og en til Bergens Stift, hans Øje for vort Lands Herlighed. Welhaven raadede ivrigt Faderen til at lade den unge Mand følge sin Tilbøjelighed og sende ham udenlands, til Düsseldorf. Gude var just færdig til at blive Student, men i Stedet for at tage Artium, valgte han at gaa den Vej, ad hvilken hans Genius vinkede ham. Noget over 16 Aar gammel kom Gude 1841 til Düsseldorf, og nu indtræffer hin Begivenhed, om hvilken vi sagde, at den viser os Gudes flersidige Begavelse i et slaaende Lys. Der var slet ikke Spørgsmaal om Andet end at Gude, der fulgte Tidemand i Sporet til Düsseldorf, skulde blive Historiemaler og besøge Hildebrandts Atelier — men enten nu Hildebrandt ikke var hjemme, da han kom, eller hvad Aarsagen var — Andreas Achenbach, der havde været i Norge 1839, til hvem Gude var anbefalet, og som modtog ham med stor Venlighed, ansaa' det som en given Sag, at han skulde være Landskabsmaler, gav ham nogle af sine Studier at kopiere, da det just var Akademiets Ferietid, og Gude opgav saa baade Hildebrandt og Historiemaleriet og blev Landskabsmaler. Det var dertil, vi sigtede med vort »Træf«. Naturligvis var dette i Virkeligheden meget mere end et Træf; havde Gude havt nogen særlig Kjærlighed til Figurmaleriet, havde den nok meldt sig, og omvendt: Gudes Forkjærlighed for den norske Natur havde sikkert brudt igjennem og tidligere eller senere ført ham over til Landskabet, men hans Anlæg for Figurmaleri har aldrig fornægtet sig: Gudes Figurstaffage i hans Landskaber viser os altid den rigtbegavede Figurmaler.

Saa anmelder han sig da til J. W. Schirmers Landskabsklasse. Denne strængt ideale Stilist har — netop i sin store Forskjellighed fra Gudes Retning — havt en indgribende Betydning for Gude, en Betydning, aldeles parallel med den, Tidemands Altertavlestudier i Italien, i en fra hans senere Genre saa forskjellig Retning, havde for denne Kunstner. De lærte Begge i disse forskjellige Skoler det Samme: Agtelse for den strænge, stilfulde Komposition, Forstaaelse af dens Vigtighed som Kunstens Benbygning, som Betingelse for Holdning og Sikkerhed; men de bleve ikke staaende fast i den — selv omgave de den med Livets og Naturens bankende Blod og levende Muskulatur.

Man nævner ofte nok Modsætningen mellem de idealistiske Stilistskoler og de realistiske Koloristskoler inden Landskabsmaleriet — nu vel, Gude var en decideret Tilhænger af Ruysdael og Everdingen, og det skadede ham slet ikke en Tid at gaa i Skole hos Poussin og Claude.

Imidlertid har det sikkert været denne Grundmodsætning i Lærerens og Elevens Væsen, der gjorde, at Schirmer, efter at have betragtet hans første Kopi efter en af Lærerens Studier, om sin blivende umiddelbare Efterfølger baade i Düsseldorf og Karlsruhe ytrede, at han aldrig kunde tænke paa at blive Maler, men burde følge hans faderlige Raad at pakke ind og rejse hjem igjen for at blive et nyttigt Menneske i en anden Livsstilling.

En skjøn Opmuntring til at begynde Kunstnerbanen med! Lykkeligvis lod Gude, endskjønt han led stærkt derunder, kun for et Øjeblik — men et forfærdeligt Øjeblik for en saa begavet Kunstner — Modet synke. Han gik til Achenbach og klagede sin Nød, og denne gav ham venlige Opmuntringer. Hvilke Forhaabninger den klartseende Achenbach fæstede ved Gude, fremgaar deraf, at han, som ellers næsten aldrig har havt Elever, da han ikke føler sig kaldet til at undervise, aldeles uegennyttigt gik til Gude og gav ham Undervisning og Raad hele den første Vinter, Gude tilbragte i Düsseldorf. Forholdet til Schirmer forandredes ogsaa hurtigt; om Sommeren 1842 gjorde Gude en Studierejse til Taunus og Egnen omkring Jülich, om Høsten fik han Plads i Schirmers Landskabsklasse, og siden var Schirmer ham en trofast Lærer og snart en lige saa trofast Ven, medens Achenbach fremdeles understøttede ham med gode Raad, saa at Gude selv ansaa' sig som Discipel af dem Begge.

Gude havde ikke havt nogen Glæde af Tidemands Landsmandsskab under Opholdet i Düsseldorf, da denne tiltraadte sin italienske Rejse strax før Gudes Ankomst. Men 1843 gjorde Gude en Studierejse i Norge sammen med den tyske Maler Leu, der var en overordentlig flittig Arbejder, og hans Flid gik over paa Gude. Paa denne Rejse var det, Gude først traf Tidemand i Bergens Stift og med ham stiftede et Bekjendtskab, der snart gik over til et trofast og varmt Venskab og blev af dybt indgribende Betydning for Begges senere Kunstnerliv.

Tidemand rejste den Gang sammen med Kaufmann og fandt, at han havde Et og Andet at lære af ham; Gude fandt det Samme overfor sin norske Kunstbroder, og Tidemands modne Blik paa Naturen aabnede ham, ifølge Gudes egne Ord, en ny Verden. — Bekjendtskabet med Kaufmann var i denne Henseende frugtbringende ogsaa for ham. Trods den for hine Aar relativt store Aldersforskjel mellem den 29aarige Tidemand og den 18aarige Gude, var Venskabet mellem dem sluttet for hele Livet.

Vinteren 1843—44 tilbragte Gude i Düsseldorf og malte sine første Billeder. Kristiania Kunstforening havde gjort en Bestilling hos ham, og nu malte han sit »Højfjældsbillede«, der vakte stor Opsigt. Publikum stejlede først; thi noget Saadant havde man aldrig sét før — men efter at Welhaven mundtlig og Emil Tidemand skriftlig havde givet Billedet Attest, var Alt vel, og Gudes Højhed akcepteret. Billedet blev vundet af Prof. Hansteen. Et andet Billede fra samme Vinter: »Fjordbillede i Solskin« kjøbtes gjennem Schirmers Indflydelse af Fuhrmann i Lennep.

1844 malte Gude flere Billeder til Holland, og gjorde om Sommeren en Studierejse i Tyskland sammen med Oswald Achenbach, Flamm og Normanden Fritz Jensen, der paa denne Tid studerede i München. Men allerede Aaret efter droges han af sin Kjærlighed til den norske Natur atter tilbage til Norge, og foretog sammen med sin Ven Hjalmar Kjerulf, en som Maler begavet Broder af Komponisten og Digteren, en Rejse til det for Malere saa uudtømmelige Bergens Stift. Hele Vinteren 1845—46 tilbragte Gude i Kristiania, men næppe var det første Løv begyndt at spire i Bakkerne, før det atter bar afsted ind i Fjældene. Denne Gang var Gudbrandsdalen Rejsens Maal, og hans Rejsekammerater de to yngre, hver i sin Retning rigtbegavede Landskabsmalere Eckersberg og Cappelen, den ene den trofaste Skildrer, den anden den begejstrede Seer i vor Fjældnaturs Øde. Vinteren mellem 1846 og 1847 forlod Gude Norge, for i Bonn at pleje sin dødssyge Ven, Hjalmar Kjerulf, der da ogsaa forlod det Jordiske i April 1847. Under Opholdet i Düsseldorf 1847—48 malte Gude det store Højfjældsbillede, som tilhører Hoff Rosenkrone paa Rosendal i Hardanger, og som Jørgen Moe har besunget, og samme Vinter fuldendte han sammen med Tidemand »Brudefærden i Hardanger« og kom saa hjem 1848, da Krigsurolighederne i Tyskland fordreve vore Kunstnere og tvang dem til at søge et roligere Værksted i Hjemmet.

Adolf Tidemand, som da allerede flere Aar havde boet i Düsseldorf, Bodom og Flere opholdt sig nu i Norge, og Kristiania blev for en Vinter Sædet for et friskt Kunstnerliv,

som skulde efterlade varige Spor. Men af disse var ingen mere betydningsfulde end den Virksomhed, som Tidemand og Gude, snart hver for sig, snart i Forening efterlod. Nu skabtes »Fiskere paa Krøderen« (Originalen i Berlins Kunstverein, en Repetition findes i Stockholm) af Tidemand og Gude i Forening — dette Billede, som angav Grundstemningen i Jørgen Moes vakre Digt »Aftenstemning«, hvori han sér:

»— Fiskerbaaden saa slank og let
højt paa den glimrende Flade baaren,
hvor Karlen bøjer sig mod sit Net,
mens stille Pigerne holde Aaren —«

og tilslut lader Natten synke over den stille Scene og den skjønne Pige i Baaden:

»Du tavse, rødmende Sommernat,
som ejer mer end de lyse Dage,
o skjænk den Fagre din bedste Skat,
lad Drømmen kjærligt til hende drage:
Naar snart de lande
ved grønne Strande,
læg Sølverkronen om hendes Pande
som salig Brud!«

Paa denne Tid var det, Kong Oscar lod bygge et lidet Hjem for norsk Kunst, da han midt i en skjøn Natur anlagde sin Villa »Oscarshal«, om hvilken Skalden med fuld Ret kunde sige:

»Men først vor Kunst skal flyve derind
paa sin unge, dristige Vinge
og Folkekongen med kjærligt Sind
Bud fra hans Dale bringe.«

Og her blev det nu Michelsens og Borchs Opgave at levere Skulpturværkerne i Nebelongs Bygning, medens Frich malte Landskaber, Tidemand sit »Norsk Bondeliv« i Spiseværelset og Gude udførte fire Partier fra Sognefjorden, Scenen for Frithiofs Saga. Endelig var det i disse Aar, at Gude og Tidemand sammen gjensaa' deres herlige Billede »Brudefærden i Hardanger«, som lagdes til Grund for Munchs smukke Digt og Kjerulfs ikke mindre dejlige Musik. Og vel kunde Skalden efter at have sluttet Skildringen af »Brudefærden« tilføje:

»Og i dette flygtige, glimrende Nu,
før Draaben fra Aaren er trillet,
har Kunsten grebet med kjærlig Hu
det hele straalende Billed,
og holder det stolt for Verden frem,
at Alle maa kjende vort herlige Hjem,
og vide de Æventyr klare,
som Norriges Fjorde bevare.«

I denne Tid indtræffer ogsaa en vigtig Begivenhed i Gudes Liv: hans Ægteskab med den Kvinde, som havde været hans Ungdoms Kjærlighed og nu skulde blive hans Manddoms trofaste Ledsagerinde, en Kvinde udrustet med lige ædle kvindelige Egenskaber, som han selv ejede Mandens; Betzy Anker, en Datter af General Anker paa Kongsvinger, fulgte ham tilbage til Düsseldorf. Ved dette Ægteskab blev Gude Skalden Kjerulfs Svoger. Saaledes opholdt Gude sig i Norge til 1851, da han vendte tilbage til Düsseldorf med de rigeste og herligste Indtryk fra Hjemmets stolte Natur; samme Aar gjorde han en Studierejse til Schweiz, hvis med Norge beslægtede og dog med samme saa uligeartede Natur altid havde tiltalt ham. Underligt nok har Gude aldrig følt sig draget til Italien, ja endog aldrig villet besøge dette, ellers af Kunstnerne saa søgte Land. Rimeligvis har et Slags Frygt for, at Sydens rige Natur skulde ved sin Tryllemagt drage ham fra de Opgaver, han havde stillet sig for sin kunstneriske Udøvelse, til en Del afholdt ham derfra.

Og saa slog han sig med sin unge Hustru ned i Düsseldorf, hvor han og Tidemand nu i en Række af Aar dannede Midtpunktet i den skandinaviske Kunstnerkreds, som nu mere og mere droges til disse to store Mestre og grupperede sig omkring dem. Thi paa denne Tid lokkedes ved Gudes Navn ogsaa en Række svenske Landskabsmalere til Rhinstaden: Edvard Bergh, Wahlberg, Nordgren m. fl., af Finner Gudes højt elskede, tidlig afdøde Elev Werner Holmberg, Munsterhjelm o. A. Snart aabnede sig ogsaa for Gude Lejlighed til at indvirke paa en langt videre Kreds, thi siden han Aar 1852 havde vundet den lille Guldmedalje i Berlin for »Parti fra Vossestranden«, malt sit »Ligfølge paa Sognefjord« sammen med Tidemand og opholdt sig i Hjemmet Vinteren 1853—54 (paa Berg ved Jarlsberg) samt gjort to Studierejser i Norge i disse to Aar, blev han Aar 1854 Professor ved Akademiet i Düsseldorf. Schirmer var nemlig bleven kaldet til Direktør for den ny »Kunstschule« i Karlsruhe, og Høsten 1854 begav da Gude sig efter mer end et Aars Ophold i Norge atter til Düsseldorf, hvor han for Verdensudstillingen i Paris 1855 malede sit store »Fjældbillede fra Lærdal«, og vandt 2den Klasses Medalje. Billedet indkjøbtes af Kunsthandleren Schulte i Düsseldorf. I Aarene 1855—1856 falder en Rejse til Paris og en Studierejse til Bayern og Salzkammergut med hans Elev Holmberg, paa hvilken Rejse de desuden gjæstede München, Wien, Dresden og Berlin. Aar 1856 fik Gude St. Olafsordenen.

(Sluttes.)

Et Spørgsmaal.

En Idyl af **Georg Ebers.** Oversat efter Forfatterens Manuskript af **Otto Borchsenius.**

Husholdersken og Forvalteren.

a, jer er det lige meget, enten det er Saltvand eller Olie! Har jeg ikke for længe siden slukket min Lampe? Lyser Ilden paa Arnen ikke klart nok? Er jere Øjne saa dumme af Søvn, at de ikke kan se Morgengryet, der skinner klarere og klarere ind til os? Endnu er Olivenerne ikke pressede, den gamle Olie synger paa sit sidste Vers, og I véd ogsaa, hvor mange af de modne Frugter de skjændige Tyve har stjaalet fra os, men før kunde Spurvene falde paa at bære Korn til Laden, end I paa at spare paa jer Herres Ejendom!«

Saaledes skjændte Semestre, den gamle Husholderske hos Lysander fra Syrakus, paa Pigerne Chloris og Dorippe, der trætte og uden at give Agt paa deres Lampers osende Væge drejede Haandkværnen.

Dorippe, den yngste, greb sig op i sine ravnsorte Lokker, der uordnede strittede ud til alle Sider, trak en Broncepil ud af den skinnende Nakkefletning, slukkede med Pilen begge Lampernes svage Lys og sagde derpaa, idet hun vendte sig om til Husholdersken:

»Velan da! Endnu kan man ikke skjælne en sort Fjer fra en hvid, og allerede skal vi slukke Lamperne, som om dette rige Hus var en Tiggers Hytte. To hundrede Krukker med skinnende Olie stod endnu for otte Dage siden i Forraadskamret. Hvorfor lod Herren dem bringe ombord i Skibet og af sin Broder og Mopsus føre over til Messene?«

»Og hvorfor bliver Frugten ikke høstet?« spurgte Chloris. »Olivenerne er overmodne, og Tyvene kan gaa ud og ind her, efter at Vagtfolkene maatte med til Messene som Rorkarle. Vi skal spare paa hver en Draabe, og saa ejer vi dog flere knortede Træer end der er Dage i Aaret. Hvor mange Krukker Olie blev der ikke alene vundet af de Frugter, der var blæste ned! Hos Nabo Protarch er Afplukningen for længe siden endt, og hvis jeg var Nealkes —«

»Saa var det nok forbi med at spare,« afbrød Husholdersken Pigen. »Det var forresten heller ikke mig let at skille mig ved den gyldne Guds Gave, men hvad skulde jeg gjøre? Herrens Broder Alkiphron vilde have den, og det drejede sig nok om en stor Forretning, thi Alkiphron

er klog og har en lykkelig Haand, i hvilken det flydende Guld, som vi her møjsommelig presser ud af Olivenerne, med Lethed bliver til præget Metal. Han er saa godt som mit Barn, thi jeg har været hans Amme. Vi her paa Landet forøger Ejendommen ved Flid, Taalmodighed og omhyggelig Sparsomhed, men Kjøbmanden i Staden maa have vidtskuende Øjne og forstaa hurtig at gribe til. Min Alkiphron var ogsaa allerede som Barn den klogeste af Dionysus' tre Sønner, og gjaldt det om at dele noget Lækkert, saa vidste han altid at snappe det største Stykke. Mens hans Moder endnu levede, bød hun en Gang Drengen at række hende den smukkeste af de friskbagte Kager, for at hun kunde tage den med til Templet som Offer, men hvad svarede Knægten hende? »For at jeg ikke skal tage fejl, er det vist det Bedste, at jeg smager paa dem allesammen«; og da saa Klytemnestra —«

»Er Alkiphron yngre end vor stakkels Herre?« afbrød Dorippe denne Fortælling.

»Det var Sesamkager med sød Honning,« svarede Husholdersken, hvem Alderdommen havde berøvet Hørelsens Skarphed, og som hyppig misforstod mindre højt udtalte Ord. »Er Linnedet gjort i Stand til Vask?«

»Jeg spurgte ikke om Kagerne,« sagde Dorippe og vexlede et skjælmsk Blik med Chloris, »jeg vilde blot vide —«

»I er nogle døve Tøse, det har jeg allerede længe mærket,« afbrød Semestre Ternen. »I har taget Skade paa Hørelsen, og jeg véd ogsaa hvorved. Over hundrede Gange har jeg forbudt jer, naar I om Aftenen er ophedede af Dansen, at kaste jer i det dugvaade Græs. Hvor ofte faar jeg ikke noget vanvittigt Tøj til Svar, naar jeg spørger jer!«

De to unge Piger slog en høj Latter op.

Deres Stemmer smeltede sammen i en eneste klangfuld Tone, og to Par sorte Øjne mødte paa Ny hinanden med munter Spot, thi de vidste godt, hvem der her var døv og hvem der var endnu mere lydhør end Nattergalen, der sad derude i det nys udsprungne Figenkrat og nu forinden Solens Opgang snart jublede med klare Fløjtetoner, snart klagede længselsfuldt af tungt Hjærte.

Forbavset og opbragt stirrede Husholdersken de leende Piger ind i Ansigtet, slog derpaa Hænderne lydelig sammen og raabte:

»Vil I se at komme til jert Arbejde, I uopdragne Tøse! Du, Chloris, sørger for Morgenmaaltidet, og du, Dorippe, sér efter, om Herren ikke behøver Noget, samt bringer nyt Brænde til Ilden. Hør dog en Gang op med den dumme Fnisen; Morgenlatter giver bare Aftengraad. Vinbjergsfolkenes Artigheder spøger nok endnu i jere Hoveder. Sér nu til, at I kommer afsted, og Ingen rører ved Maden, før Haaret er ordnet!«

Pigerne puffede hinanden i Siden med Albuerne og forlod Kvindeværelset, i hvilket nu den gryende Morgen klarere og klarere skinnede ind gjennem det aabne Tag.

Det var et anseligt, til alle Sider af Marmorsøjler omgivet Rum, der vidnede om Ejerens Velstand, thi Gulvet, paa hvilket Husholderskens Skammel stod, var rigt indlagt med farvede Mosaik-Billeder, som en Kunstner fra det nære Syrakus havde føjet sammen af brogede Stene. De fremstillede den unge Gud Dionysus, Hyaderne, der plejende omgav ham, samt i farverige Grupper alle Have- og Markgudernes, for ikke at tale om selve den nysæiske Guds Gaver. Enhver enkelt Gruppe saavel som det hele Billede var omgivet med nydelige Linjeslyngninger.

Arnen var af gulligt Marmor, og Semestre bøjede sig nu ned over den, for med en Fjervinge at rage op i de ulmende Kul.

Nu vendte Dorippe tilbage, meldte kort, at naar Solen var kommet noget højere op, vilde Herren bæres ud i det Fri, og bragte ogsaa, som Semestre havde befalet, nyt Brændsel af knortet Olietræ, samt Pinieæbler, der hurtig blussede i Vejret og med deres klare Flammer slikkede om Veddet, indtil dette forenede sin Lue med deres.

Knitrende fløj glødende Gnister fra det tørre Brændsel op imod Tagaabningen, og med dem steg varm Røg lodret op i den gryende Morgens rene, kølige Luft; men da Døren til Kvindeværelset i det Samme aabnedes, drev Lufttrækket den graa svævende Søjle til Siden over paa den med Fjervingen arbejdende Semestre.

Hostende gned hun sine Øjne med Randen af sin blaalige Peplon og kastede et fortrydeligt Blik efter den Ukaldede, der paa denne Tid vovede at aabne Hoveddøren til Kvindeværelset.

Saasnart hun havde gjenkjendt den Indtrædende, nikkede hun venlig, men dog med en vis nedladende Barskhed, rejste sig en Smule i Vejret og lod sig strax igjen, i Stedet for at gaa Gjæsten i Møde, falde tilbage paa sin Skammel. Derpaa satte hun sig endnu fastere til Rette paa sit Sæde end forhen og fremstødte, i Stedet for at byde en venlig Hilsen, nogle uforstaaelige Lyd.

»Glæd dig!« raabte den indtrædende Olding med dyb Stemme Husholdersken i Møde. »Und mig en Plads ved jer Ild, thi Morgenen er kold. Inden Helios kommer, lader han sine Børn fryse, for at de med dobbelt Tak skal føle det Velgjørende ved den Varme, som han lader straale ned paa dem.«

»Du har Ret,« svarede Semestre, der kun havde opfattet faa Ord af den Gamles Tale, »en varm Arne er en god Ting; men hvorfor gaar du i din Alder, nu hvor Træerne næppe har aabnet deres Knopper, saa tidlig ud i det Fri i bar Kiton, uden Kappe og Sandaler? I derovre er i mange Stykker anderledes end andre Mennesker og holder fast paa, hvad der er jert, men din Hat behøver du dog ikke at skaane, Jason, thi dit Haar er lige saa hvidt som mit.«

»Og paa Issen», sagde den Gamle leende, »er det fuldstændig borte. I Kvinder beholder jert Haar længere, men I skjænker det vel ogsaa en bedre Pleje. Jeg behøver hverken Hat, Sko eller Kappe. En gammel Landmand spørger ikke om Morgenens Kølighed. Da jeg var Dreng, var jeg lige saa hvid som din Herres lille Datter, den blonde Xanthe, men nu er jeg paa Hoved og Hals, paa Arme og Ben, kort sagt overalt, hvor min Uldkiton ikke dækker Kroppen, saa brun som en Vinsæk, før man hænger den op i Røgen, og denne mørke Farve er saa god som en varm Klædning, ja endnu bedre, thi den hjælper mig ikke blot til lettere at taale Kulden men ogsaa Heden. Jeg har ikke andet Hvidt paa mig end Skjægget her om Hagen, de Par Haar dér paa Issen og, Guderne være takket, disse to Rækker gode Tænder.«

Med disse Ord lod Jason sine brune stærke Fingre glide hen over sine kraftige Tyggeredskaber, men Husholdersken spidsede sin Mund sammen for at skjule, hvad Mangler der fandtes bag hendes egne Læber, og svarede:

»Ja I beholder jere Tænder, ligesom vi vort Haar, thi Mænd forstaar at bruge dem bedre end Kvinder. Vis da nu, hvad du kan! Vi har en god Urtesuppe og tørret Lammekjød til Frokost. Hvis Pigen dér skynder sig, behøver du ikke at vente længe. I vort Hus er enhver Gjæst, selv den mindre velsindede, velkommen.«

»Jeg kom ikke for Madens Skyld,« svarede den Gamle. »Jeg har allerede spist. Jeg har Noget paa Hjærtet, hvorom jeg maa tale med dig, den forstandige Husholderske, ja jeg tør vel sige dette Huses Herskerinde og den tro Vogterske af Herrens eneste Datter.«

Semestre strakte ved disse Ord sit rynkede Ansigt frem imod den Gamle, spærrede Øjnene saa vidt op, som hun kunde, og raabte ivrig til den ved Arnen syslende Dorippe: »Vi vil være alene!«

Pigen gik langsomt hen imod Døren og forsøgte at skjule sig bag den fremspringende Dørstolpe for dér at lytte, men Semestre opdagede hende, rejste sig fra sit Sæde, greb en Myrtestav, jog hende udenfor og raabte:

»Ingen maa komme herind, før jeg kalder. Selv Xanthe maa ikke forstyrre os.«

»I bliver jo dog ikke alene, thi til et saadant Par slutter sig snart baade Aphrodite og alle Eroter,« raabte Pigen og sprang over Dørtærskelen, medens Døren smeldende fløj til bag hende.

»Hvad sagde hun?« spurgte Semestre med et mistroisk Blik efter den Leende. »Hvad man maa døje af de Piger, Jason, er ikke til at beskrive, især siden de er blevne tunghørige.«

»Tunghørige?« spurgte den Gamle forbavset.

»Ja, de forstaar næppe hvert tredje Ord rigtig, og selv Xanthe, der først nylig har fyldt sit syttende Aar, begynder at lide af Døvhed.«

Over Oldingens smukke Ansigt fløj et hurtigt Smil, og idet han hævede sin Stemme, sagde han indsmigrende:

»Det er ikke Enhver, der kan glæde sig over saa fine Sanser som du, Fru Semestre; har du Tid til at høre mig?«

Husholdersken nikkede samtykkende til den Anden, lænede sig til den ved Arnen nærmest staaende Søjle, støttede begge Hænder paa sin Stav og bøjede Overkroppen fremad, for at antyde, at hun agtede at høre opmærksom efter og ikke ønskede at gaa tabt af noget Ord i hans Tale.

Jason stod lige overfor hende, og medens de saaledes maalte hinanden med Øjnene, lignede hun den forsigtige Kat, der afventer Angrebet af den mindre hurtige men stærkere Faarehund.

»Du véd,« begyndte Oldingen, »at, da vi Begge for lang Tid siden, du som Amme og jeg som Forvalter, betraadte denne Ejendom, tilhørte vore nuværende Herrers smukke Jorder udelte deres Fader. Tre Sønner havde Guderne skjænket den Gamle. Den ældste, Alkiphron, hvem du ammede og opdrog, rejste sin Vej, blev i Messene en stor Kjøbmand og efter Faderens Død rigelig holdt skadesløs med Guld og Sølv samt med Huset ved Havnen inde i Byen; Landejendommen delte Protarch og Lysander. Min Herre fik, som den ældste af disse To, det gamle Hus; din byggede sig denne nye, smukkere Bolig. Under vort Tag blomstrede en eneste Søn, den statelige Phaon, under jert den yndige Xanthe. Min Herre er nu rejst til Messene, ikke blot for at sælge vor og jer Olie, men ogsaa for at tale med Formynderen til en rig Arving, om hvem hans Broder havde skrevet til ham. Han ønsker at skaffe Phaon hende til Hustru; men jeg mener, at Phaon er skabt for eders Xanthe, og Xanthe for ham. Det vilde være Synd, hvis ikke Hymen —«

»Hvis ikke Hymen, mener du,« afbrød Semestre ham, »bandt dem til hinanden. Med de rige Arvinger har det gode Veje, de lader sig ikke plukke som Brombær. Og hvis hun forsmaar sin landlige Bejler, saa kunde det nok synes Protarch og dig og jer Alle ønskeligt, at Xanthe viste sig føjeligere, thi saa faldt vor Ejendom sammen med jer.«

»Det vilde saa paa Ny blive, som det var, da Dionysus levede.«

»Og I vilde have hele Fordelen deraf?«

»Nej, Semestre, det vilde komme baade os og jer tilgode, thi siden din Herre gjorde det ulykkelige Fald fra den høje Vinbjergsmur, mangler en øverste Vilje her, og Meget gaar ikke, som det skulde.«

»Hvad man ønsker, det haaber man,« udraabte Semestre. »Vor Ejendom bliver i ingen Henseende slettere bestyret end jer.«

»Jeg vilde kun sige —«

»At jer Phaon syntes dig vel skikket til at erstatte min Herre. Men jeg har en anden Mening; og gaar det saa godt fremad, saa lærer ogsaa Lysander igjen at bruge sine Ben.«

»Den, der skal komme sig, behøver Ro, og da siden din og min Herskerindes Død Stridighederne ikke er hørte op —«

»Vi har endnu aldrig brudt Freden.«

»Ja, da er det dog nok os, der er de Fredsommeligste; men hvor ofte kommer det alligevel ikke til Kjævlerier og Slagsmaal imellem Hyrderne og Vingaardsfolkene paa Grund af den Kilde, der tilhører os i Fællesskab? Den smukke Terrasse med Marmorbænken er allerede halvvejs ødelagt og vil snart fuldstændig forfalde, fordi din Herre mener, at det tilkommer min at bekoste Arbejdet —«

»Og jeg bestyrker ham daglig i denne Mening. Vi har ladet Kilden stensætte paa Ny, og derfor er det ikke mer end billigt, naar han forlanger, at Protarch lader Terrassemuren gjøre i Stand. Vi giver ikke efter, og naar I —«

»Naar vi vægrer os ved at føje Lysander, saa ender det netop med den Kiv og Strid, som jeg vilde forebygge ved en Forbindelse mellem Phaon og jer Xanthe. Din Herre er vant til at følge dit Raad, som om du var hans kjødelige Moder. Du plejer ogsaa den stakkels Syge som en saadan, og hvis du blot vilde —«

»Lysander har andre Planer, og Phaons Fader søger jo i Messene en Arving for sin Søn!«

»Men ikke til Sønnens Lykke, og jeg kommer heller ikke, for at tale med dig i Protarchs Navn.«

»Saa det er dig, der har udtænkt Planen? Jeg er dog bange for, at du ikke vil have Held med dig, thi jeg allerede sagt dig: min Herre har Andet i Sinde.«

»Saa søg du at vinde ham for os, nej, ikke for os, men for det, der kan tjene dette Hus til Bedste.«

»Vort Hus? Nej, kun jert. Jeg synes ikke om din Plan.«

»Og hvorfor ikke?«

»Jeg vil ikke gjøre, hvad I ønsker.«

»Jeg vil ikke — det er en rigtig Kvindegrund!«

»Maaske, men jeg vil i ethvert Fald ikke gjøre Noget, som jeg ikke omhyggelig har overvejet. Og for at du kan vide det, Alkiphron i Syrakus, vor Herres ældste Broder, har i et Brev bejlet for sin Søn Leonax til vor Datter. Vi har med Glæde givet ham vort Samtykke, og en af de første Dage, maaske allerede imorgen, kommer Bejleren med din Herre hertil fra Messene, for at tage sin Brud i Øjesyn.«

»Og dog holder jeg fast ved mit: jer Xanthe passer for vor Phaon, og vilde I handle i Dionysus' Aand som veltænkende Mennesker —«

»Er Alkiphron, det bedste og klogeste Menneske, jeg kjender, da ikke ogsaa Dionysus' Barn? Fremfor alle Andre under jeg hans Førstefødte denne frugtbare Landejendom, og naar den rige Faders virksomme Yndling, naar Leonax først raader her ved Xanthes Side, saa vil der ogsaa nok blive Raad for et Bolværk mod Søen og nogle nye Marmorbænke.«

Under disse Ord var Blodet steget Oldingen til Hovedet, og heftig svarede han:

»Til Uret føjer du Spot. Ja, vi véd det nok. For at være behagelig mod din Fostersøn Alkiphron, gjør du os Alle til Tiggere. Hvis Lysander giver Leonax sin Datter til Hustru, saa er det dit Værk, dit alene, men vi vil —«

Semestre lod sig dog ikke skræmme, men løftede hæftig sin Myrtestav og afbrød Jason med høj, skjælvende Stemme:

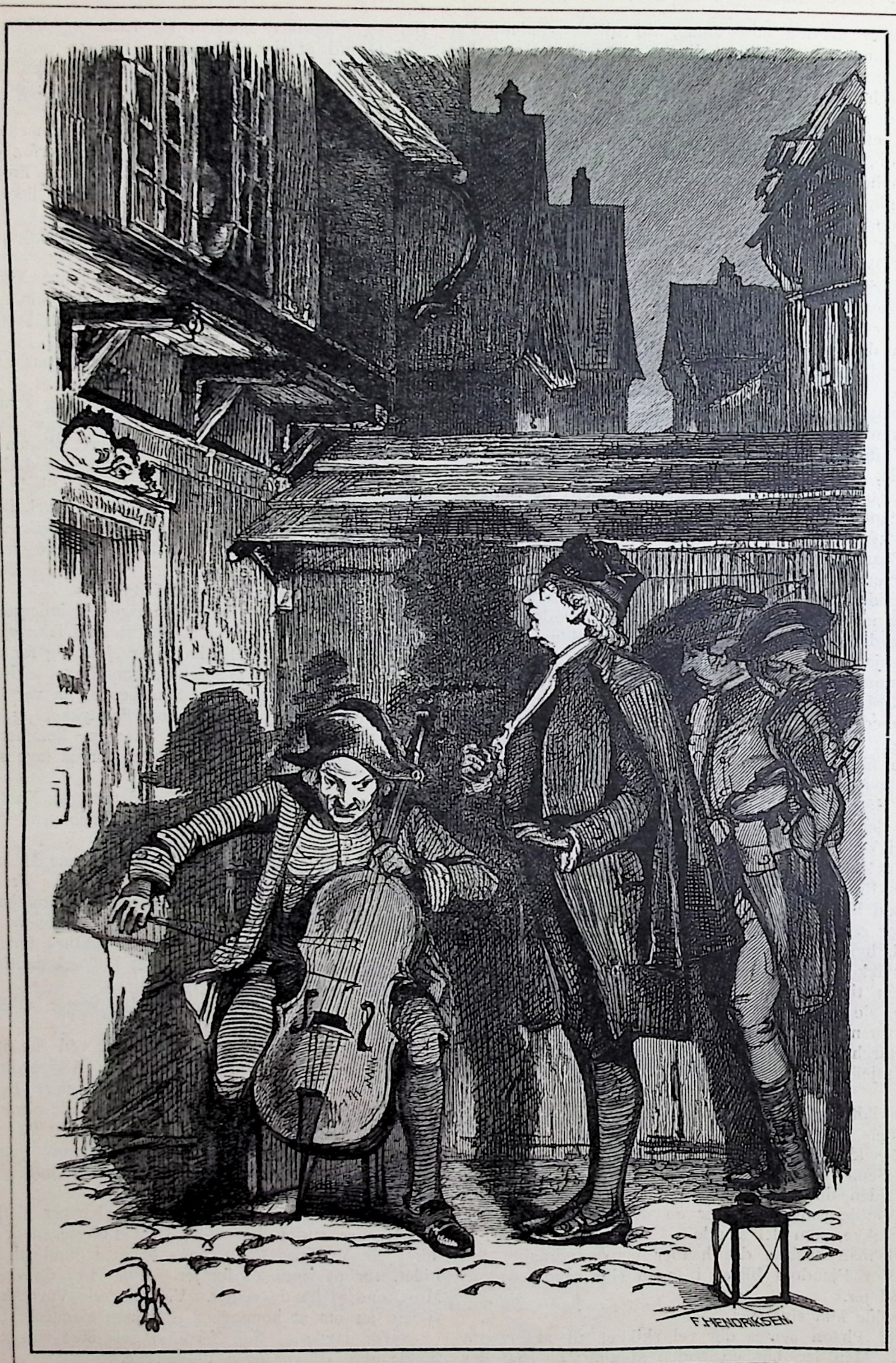
»Du har Ret. Ved Alkiphron hænger dette gamle Hjærte, der endnu bestandig slaar raskere, naar det blot hører sin Yndlings Navn; men I har i Sandhed kun gjort Lidet, for at vinde os for jer. Ifjor Høst fik vi rigeligere Most, end vi havde ventet. Vi manglede Vinsække, og da vi bad jer om at komme os til Hjælp med eders —«

»Da sagde vi Nej, fordi vi selv ikke vidste, hvor vi skulde gjøre af vor egen Velsignelse.«

»Og hvem var det, der saa skjændig slog min graa Kat?«

»Den var klatret op i Phaons Dueslag og havde kvalt det smukkeste Par Kropduers Unger.«

»Det har været en Maar og ikke det fromme, venlige lille Dyr. Al jer Gjøren og Laden er fjendtlig, thi da igaar vor brune Høne fløj over til jer, blev den jaget bort med Stenkast. Maaske Phaon antog den for en Grib med skarpt Næb og stærke Kløer?«

Serenadescenen af „Den Vægelsindede“ paa det kgl. Theater.

Tegning af **Erik Henningsen.**

Petronius. Gaaer kun gandske digt under Vindverne, paa det at Musiqven kand begynde, førend man blir os vaer.

Musicantere. Herren har kun at befale, naar vi skal begynde.

Petronius. Men spiller ikke alt for stærkt! Jeg vil, at hun skal høre Ordene; thi mellem os at sige, saa er Compositionen excellent.

(Act. II. Sc. 17.)

Paa Landet. Minder fra Sommerferien 1880.

Tegning af O. A. Hermansen.

»Det var en Pige, der jog den bort, fordi jert Fjerkræ, siden din Herre er bleven syg og ikke længer formaar selv at se efter, Dag efter Dag mæsker sig med vort Korn.«

»Det undrer mig, at du ikke beskylder os for at være Indbrudstyve!« udraabte Semestre. »Ja, om du saa selv havde banket mig med en Stok, vilde du sige, at en tør Gren fra et Olie- eller et Figentræ tilfældig var faldet ned paa Ryggen af mig. Jeg kjender jer ud og ind, og Leonax, Alkiphrons Søn, og ikke jer søvnige Phaon — om hvem man siger, at han vaager, naar det passede sig bedre for ham at ligge i sin Seng — faar vor Datter til Hustru. Og det er ikke mig, der siger det; det er Lysander, min Herre og Husbond, der befaler, at det skal være saaledes.«

»Din Vilje er hans,« afbrød Jason den gamle Kvinde. »Det være langt fra mig at krænke den syge Mand med Ord, men siden han er bleven syg, spiller du Herre, og han skulde hedde Husholdersken. Tilvisse formaar du langt mere under dette Tag end nogen Anden, men tusinde Gange mægtigere end du er Eros og Aphrodite, thi du hersker ved din Suppegryde, dit Stegespid og dine bløde Puder, men de styrer med guddommelig, uimodstaaelig Almagt Hjærterne.«

Semestre slog en spottende Latter op, stødte med Myrtestaven mod det haarde Flisegulv og raabte:

»Mit Stegespid er godt, og maaske kommer Eros det til Hjælp med sine Pile, thi Xanthe spørger ikke mere om din Phaon, end jeg, da jeg endnu var ung, brød mig om en vis Person, der her staar foran mig. Eros holder nok af at gjøre sig Arbejdet lidt besværligt. Hvad der saaledes voxer op sammen og daglig mødes, Morgen, Middag og Aften, det vænner sig vel til hinanden ligesom Foden til Skoen og Skoen til Foden, men Hjærtet er og bliver usaaret. Men naar pludselig den smukke Fremmede med salvet Haar og i rig Klædning møder Jomfruen, saa lægger Kypris' lille Søn Pilen paa den gyldne Bue.«

»Men han skyder den ikke af,« raabte Jason, »naar han véd, at allerede en anden Pil har truffet Jomfruens Hjærte. En ung Mand kan altid vinde en ung Pige, kun ikke den, hvis Sjæl er fyldt af Kjærlighed til en anden Mand.«

»Den gamle Ungkarl taler af Erfaring,« svarede Semestre hurtig. »Men nu jer Phaon! Elskede han virkelig vor Datter, hvor kunde han da bejle til en Anden eller lade bejle for sig — thi det kommer ud paa det Samme. Men de mange Ord kjeder mig. Jeg kjender Xanthe, skal jeg sige dig, bedre end du, og hun bryder sig lige saa lidt om sin Legekammerat, som Søjlen derhenne paa den venstre Side af Arnen længes efter den paa den højre Side, skjønt de jo længe nok har staaet under Tag sammen.«

»Véd du, hvad Marmoret føler?«

»Intet, Jason, slet Intet, det vil sige akkurat saa Meget som Xanthe for Phaon. Men hvad er det for Støj dér ved Døren?«

(Fortsættes.)

Kristian VIII og Søren Kierkegaard.

(Af S. Kierkegaards »Efterladte Papirer« 1849, udg. af **H. Gottsched**, som i disse Dage udkommer paa C. A. Reitzels Forlag.)

Sørgeligt, som jeg i sin Tid sagde til Kristian VIII, sørgeligt at være Geni i en Kjøbstad. Det sagde jeg naturligvis saaledes, at det blev en Høflighed til ham; jeg sagde: »Deres Majestæts eneste Ulykke er, at Deres Visdom og Klogskab er for stor og Landet for lille; det er en Ulykke at være Geni i en Kjøbstad.« Hvortil han svarede: »Saa kan man gjøre desto mere for de Enkelte.« Det var den første Gang, jeg talte med ham. Han sagde mig mange Smigrerier og bad mig om at besøge ham, hvortil jeg svarede: »Deres Majestæt, jeg besøger Ingen.« Saa sagde han: »Ja, da véd jeg dog, at De Intet har imod, at jeg sender Bud efter Dem.« Dertil svarede jeg: »Jeg er Undersaat, Deres Majestæt har at befale; men Lige for Lige, jeg betinger mig Ét.« »Naa, og hvad er det?« »At jeg faar Lov til at tale alene med Dem.« Derpaa rakte han mig Haanden, og vi skiltes ad. I Talens Løb, i Begyndelsen, sagde han ogsaa Noget til mig om, at jeg havde saa mange Ideer, om jeg ikke saadan kunde overlade ham nogle. Dertil svarede jeg ham, at jeg havde ment, at min hele Stræben blandt Andet ogsaa var enhver Regjering gavnlig, men at Pointen i den just var, at jeg var og blev privat, da man ellers strax underskjød en smaalig Fortolkning. Og forøvrigt tilføjede jeg: »Jeg har den Ære at tjene en højere Magt, hvorpaa jeg har sa mit Liv ind.«

Idet jeg kom ind ad Døren og sagde mit Navn, sagde han: »Det glæder mig særdeles meget at se Dem, jeg har hørt saameget Godt om Dem.« Dertil svarede jeg (som naturligvis i Forgemakket havde siddet i Frygt og Bæven og ikke vidste, om jeg vilde komme paa Hovedet eller paa Benene ind ad Døren — En, der stod med derude, spurgte mig netop, om jeg vilde bukke tre Gange, naar jeg kom ind, hvortil jeg svarede, at det var et latterligt Spørgsmaal til mig, Sligt kunde en gammel Hofmand afgjøre forud, jeg vidste ikke, om jeg kom paa Hovedet eller paa Benene derind — men derpaa, efter at være kommet derind, var jeg traadt ham saa nær paa Livet, at han gik et Skridt tilbage, og havde sikret mig hans Øjne, hvor jeg strax saa' hvad jeg vilde): »Og jeg, Deres Majestæt, jeg har altid sagt til mig selv, tilsidst bliver den Mand, du kommer til at staa dig bedst med, det bliver Kongen; thi for at det skal ske, maa jeg have En, der har Aand nok dertil, og som saa staar saa højt, at det ikke kunde falde ham ind at være smaalig mod mig.«

I det Hele vare mine Samtaler med ham vel værd at optegne.

Den anden Gang, jeg talte med Kristian VIII, var paa Sorgenfri, og mange Maaneder derefter. Hans Samtaler vare forøvrigt i en vis Forstand for mig ikke meget betydningsfulde, thi han ønskede, at jeg skulde tale. Men det var animerende at tale med ham, og jeg har aldrig sét en ældre Mand saa animeret, saa næsten opildnet, fast som en Kvinde. Han var en Art Vellystning i Forhold til Intellektualitet og Aand. At dette kunde blive farligt for mig, saa' jeg strax og holdt mig derfor saa forsigtigt som muligt langt borte fra ham. Lige overfor en Konge fandt jeg det usømmeligt at bruge min Særhed som Paaskud til at jeg ikke kom, og anvendte derfor en anden Taktik: at jeg var sygelig. Kristian VIII var brillant begavet, men egentlig løbet vild i sin megen Klogskab, der manglede en dertil svarende proportioneret sædelig Baggrund. Hvis han havde levet i et sydligt Land, og jeg tænkte mig en listig Religiøs, havde Kristian VIII været hans sikre Bytte. Intet Fruentimmer vilde have faaet egentlig Magt over ham, end ikke det eminentest begavede, dertil var han dels for klog, og dels lidt mandlig overtroisk paa, at Manden er klogere end Kvinden. Men en Jesuit — og han kunde have vendt og drejet Kristian VIII; dog maatte denne Jesuit naturligvis have raadet over det Interessante, thi det gispede han egentlig efter. Men indtagende, overordentlig fin, med et sjældent Øje for hvad der kunde behage og glæde den Enkelte, just denne Enkelte, det var han.

Altsaa jeg kom ind. Han sagde: »Det er længe siden, jeg har sét Dem hos mig.« Dertil svarede jeg, endnu henne ved Døren: »Deres Majestæt vilde maaske først og fremmest tillade mig at gjøre mig forstaaelig. Jeg maa bede Deres Majestæt at være forvisset om, hvor meget jeg paaskjønner den Naade og Gunst, som De viser mig; men jeg er sygelig, og derfor kommer jeg saa sjelden, jeg kan

ikke godt taale denne Venten i et Forgemak, det anstrænger mig.« Dertil svarede han, at jeg ikke behøvede at vente, men at jeg i ethvert Tilfælde kunde skrive ham til. Derfor takkede jeg ham. Derpaa gik vi over til Samtalen, som førtes tildels spadserende. Han vilde altid helst tale om Regjerings-Anliggender, eller en almindelig Betragtning om et eller andet Politisk. Den Dag førte han Samtalen hen paa Kommunismen, som han tydelig nok var angst og bange for. Jeg forklarede ham, at efter hvad jeg forstod, vilde den hele Bevægelse, som nu forestod, blive en Bevægelse, som slet ikke kom i Berøring med Kongerne. Det vilde blive en Strid mellem Stand og Stand, men de stridende Parter vilde bestandig have Indtryk af at staa sig godt med Monarken. Det var Oldtids-Problemerne, der kom igjen, og man saa' derfor til, at Kongen paa en Maade kom til at staa udenfor. Det vilde blive Stridigheder som i et Hus mellem Kjælder og Stue, og mellem disse og første Sal o. s. v., men Værten vilde man ikke angribe. Jeg talte dernæst om, hvorledes man stred med »Mængden«; blot staa ganske rolig; at »Mængden« var som et Fruentimmer, med hvem man aldrig stred ligefrem, men indirekte, hjalp den til at forløbe sig, og da den mangler Tanke, vilde den i næste Øjeblik bestandig tabe, — men blot staa fast. Her sagde han: »Ja, det burde i Særdeleshed en Konge«. Hertil svarede jeg Intet. Saa talte jeg om, at det, hele Tiden behøvede, var Opdragelse, og at hvad der i store Lande blev Voldsomhed, det blev i Danmark Uartighed. Da han saa sagde mig nogle Behageligheder om min Aand o. s. v., benyttede jeg Situationen og sagde: »Deres Majestæt sér bedst paa mig, at det er sandt hvad jeg siger, thi mig betræffende drejer Alt sig egenlig om at jeg er godt opdragen, og derfor egentlig om min Fader.« Saa talte vi Noget om Guizot, et Angreb, der just den Gang var gjort paa ham. Jeg viste det Lumpne i den Tvetydighed, at medens de moderne Stater have gjort Skandalen til en officiel Størrelse i Staten, og altsaa Taktiken er at ignorere, at de saa pludselig en Dag faa i Sinde at sige, at et saadant Angreb skal være Alvor. »Jeg tænker mig Guizot; han har læst Angrebet, derpaa har han i det Højeste sét sig i Spejlet for at forvisse sig om, at Smilet og Minen var ganske den sædvanlige — og saa, saa hitter man paa, at det skal være Alvor; og hvis han derimod en anden Dag havde taget et saadant Angreb for Alvor, saa havde man udlét ham som en Landjunker, der ikke var vant til Livet i den store Stad.«

Saa talte han Noget om Sorø, holdt et Slags Foredrag derover, og spurgte saa mig; jeg svarede, at jeg aldrig havde tænkt Noget over Sorø. Han spurgte, om jeg ikke kunde faa Lyst til en Ansættelse dér? Nu vidste jeg, at han just den Morgen havde været ude at fiske, og derfor indeholdt mit Svar en Hentydning dertil. At Fiskerne foruden de egentlige Snører gjærne havde en aparte lille Snøre, paa hvilken de dog stundom fik de bedste Fisk — en saadan aparte lille Snøre var jeg.

Saa takkede han mig for den Bog, jeg sidst havde bragt ham, han havde læst i den: »Det var meget dybsindigt men ham for højt.« Jeg svarede: »Deres Majestæt har naturligvis ikke Tid til at læse Bøger, og hvad jeg skriver er heller ikke beregnet paa Dem. De har derimod nu saa nylig havt Naturforskerne hos Dem, det er Noget for Dem, Noget, der tillige tilfredsstiller Skjønheds-Sansen.« Derover blev han aabenbart lidt stødt og sagde: »Ja, ja, det Andet kan jo ogsaa være godt.«

Jeg havde flere Gange gjort Mine til at gaa og sagt, jeg vilde ikke opholde ham længere. Dertil svarede han hver Gang: »Ja, ja, jeg har god Tid.« Da det skete tredje Gang, saa sagde jeg: »Ja, Deres Majestæt vil selv indse, at jeg har Tid nok; jeg var bange for, at Deres Majestæt ikke havde Tid.« Bag efter fik jeg af en mere øvet Mand, hvem jeg fortalte det, at vide, at jeg havde baaret mig ad som en Klodrian, at man hos en Majestæt ved at være mere høflig i den Stil egentlig er uhøflig, da man blot har at vente, til han bukker.

Endelig kom jeg dog afsted. Han sagde: at det vilde være ham særdeles kjært at se mig. Derpaa gjorde han en Bevægelse med Haanden, som jeg kjendte fra sidst, han vilde række mig Haanden; men da samme Mand havde sagt mig, at det var Skik, naar Majestæten bød En Haanden, at kysse ham paa Haanden, og jeg ikke kunde bekvemme mig dertil, lod jeg, som jeg ikke forstod det, og bukkede.

Imidlertid lovede jeg mig selv at besøge ham saa sparsomt som muligt.

Den tredje Gang, jeg besøgte ham, var paa Sorgenfri, jeg bragte ham et Exemplar af »Kjærlighedens Gjerninger«. Pastor Ibsen havde sagt mig, at han én Gang havde sat sig i Hovedet, at han ikke kunde forstaa mig, og den Idé fik jeg ikke ud igjen. Det havde jeg i Tanke. Jeg kom ind, rakte ham Bogen. Han saa' lidt i den og bemærkede Dispositionen i første Del (»Du skal elske, du skal elske Næsten, du skal elske Næsten«), og øjeblikkeligt slog det ham; han var virkelig et begavet Hoved. Derpaa tog jeg Bogen fra ham igjen og bad ham tillade mig at oplæse ham en Passus, hvortil jeg valgte 1ste Del p. 150 m*). Det bevægede ham, som han overhovedet var let bevægelig.

Derpaa traadte han op mod Vinduet, og jeg fulgte ham altsaa. Han begyndte at tale Noget om sin Regjering. Jeg sagde, at det fulgte af sig selv, at jeg kunde sige ham Et og Andet, som han ellers maaske ikke fik at vide, thi jeg kunde sige ham, hvorledes han tog sig ud fra Gaden. »Men skal jeg tale eller skal jeg ikke tale? Thi skal jeg tale, saa taler jeg ganske ligefrem.« Han svarede: »Tal De kun.« Saa sagde jeg ham, at han havde ladet sig forføre af de personlige Gaver, han var i Besiddelse af, at en Konge havde i den Henseende Noget lig med en Kvinde, der bør skjule sine personlige Talenter og blot være Husmoder — og han blot Kongen. »Jeg har ofte tænkt mig, hvorledes en Konge burde være. For det Første maa han gjærne være styg; dernæst skal han være døv og blind, eller idetmindste lade saa, thi det forhindrer mange Vanskeligheder; en dumdristig, en ubetimelig Replik, som dog, ved at være sagt til Kongen, faar en Slags Betydning, affærdiges bedst med et: »hvad behager?« ɔ: at Majestæten ikke har hørt den. Endelig maa en Konge ikke sige Meget, men have saadan et Mundheld, han siger ved enhver Lejlighed, som følgelig Intet siger.« Han lo og sagde: »En dejlig Beskrivelse af en Konge.« Saa sagde jeg: »Ja, det er sandt, én Ting endnu, saa maa en Konge passe paa at være syg en Gang imellem, det vækker Deltagelse.« Derpaa udbrød han i en besynderlig Interjektion af næsten Glæde og Jubel: »Aah, det er nok derfor at De taler om, at De er sygelig, De vil gjøre Dem interessant.«

Ja, det er ganske vist, han var virkelig at tale med som en Kvinde, saa opildnet kunde han være. Saa viste jeg ham dernæst, at han havde skadet sig selv ved sine Avdienser, at han indlod sig for meget personlig med Kreti og Pleti, at han derved fjærnede især den højere Embedsstand fra sig, der blev utaalmodig over denne tilfældige Art Indflydelse af Uvedkommende; at han dog selv maatte indse, at det var umuligt at regjere paa den Maade, at han fik talt med hver Undersaat. Han betænkte ikke, at Enhver, han saadan havde talt med, gik og vrøvlede derom. At Fejlen viste sig selv i dette Øjeblik, da jeg stod og talte saaledes med ham, om jeg end vist var en Undtagelse, da jeg religiøst følte mig forpligtet til at fortie hvert Ord. (Det er ogsaa sandt, jeg har ikke talt til noget Menneske derom, saa længe han levede, og efter hans Død kun til en ganske Enkelt og meget delvis.) Han svarede: at jeg dog ikke maatte tro, at det var blot hans mulige Gaver, der havde forledet ham; men at han, da han besteg Tronen, var af den Mening, at det at være Konge ikke mere kunde være en prestige; men at han ogsaa lidt efter lidt havde forandret det.

---

*) [I Afsnittet om »Kjærlighed er Samvittighedens Sag«.]

— — Jeg talte nu videre med Kongen. Han spurgte, om jeg ikke skulde rejse iaar. Jeg svarede, at blev det Tilfældet, blev det meget kort, og til Berlin. »Der har De vel mange interessante Bekjendtskaber?« »Nej, Deres Majestæt, i Berlin lever jeg ganske isoleret, og arbejder aller stærkest.« »Men saa kunde De jo lige saa godt rejse til Smørum-Øvre,« (og saa lo han ad sin egen Vittighed). »Nej, Deres Majestæt, hvad enten jeg rejser til Smørum-Øvre eller Smørum-Nedre, et Inkognito, et Skjul af 400,000 faas ikke.« Det var nu en lille Spydighed, hvortil han svarede: »Ja, det er ganske sandt.«

Saa spurgte han mig om Schelling. Der gjorde jeg saa nogle Forsøg paa i en Fart at bibringe ham et Indtryk. Saa spurgte han mig om Schellings personlige Stilling til Hoffet, hvad Anseelse han nød ved Universitetet. Jeg sagde, at det nok gik Schelling som den Flod Rhinen ved dens Udløb, den bliver stillestaaende Vand, — saaledes forbløder han i Egenskab af kongelig preussisk Excellence. Saa talte jeg endnu lidt om hvorledes den Hegelske Filosofi først havde været Regjerings-Filosofi, og nu skulde nok Schelling være det.

— — Senere har jeg ikke talt med ham. Jeg havde fast besluttet saa sparsomt som muligt at komme til ham, og derfor helst kun, naar jeg havde en Bog at bringe ham. Men at jeg har besøgt ham, fortryder jeg ikke; det er mig dog en kjær Erindring. Havde han levet længere, var det ikke blevet godt for mig, thi han kunde egentlig ikke godt lide, at Nogen var privat, han mente det hørte med til Kongens Styrelse at anvise Enhver ubetinget sin Gjerning. Det var derfor ogsaa først i det Øjeblik, at jeg begyndte at tænke paa at gaa ind i en Embedsstilling, at jeg gik til ham.

Sarah Bernhardt i Provinserne.

Det hele Forhold er mig en smuk Erindring, han fik ingen Lejlighed til Andet end at faa det absolut animerende Indtryk af mig, og jeg saa' ham bestandig kun som Elskværdigheden og Livligheden selv.

Forøvrigt skylder jeg i en vis Forstand Kristian VIII Noget, og Meget, nemlig et behageligt og velgjørende Indtryk af Livet, som han har bibragt mig. Jeg har altid havt kun altfor stor Tilbøjelighed til ikke at gide i Forhold til det Endelige; havde nu Expeditionen ud til Kongen taget en for mig ubehagelig Vending, saa havde det vistnok havt en betydelig Indflydelse paa mig til at gjøre mig end mere indolent. Lige det Modsatte var Tilfældet. Ogsaa i en anden Forstand var dette Forhold mig gavnligt. Omgiven af hele Pøbelagtigheden og af saa megen smaalig Misundelse, uden at have det allermindste Sansebedrag til Hjælp, da jeg jo var og er slet og ret Privatmand, og ved Forholdenes Usselhed i Danmark ved hvad der er det Fortrinlige hos mig blevet i Mængdens Øjne en Særling, fordi de ikke kunne begribe mig. For saa vidt var det dog ogsaa godt, at de misundelige Fornemme, der stadigen have skjult benyttet Pøbelagtigheden mod mig, kunde faa en lille Vanskelighed at bide paa. Derfor maatte min Existens pointeres lidt. Dertil var Forholdet til Kongen Noget. Det var i en vis Forstand just en Opgave for mig: kun ét Menneske, en absolut Monark, og nu tilmed just Kristian VIII. Jeg saa' let, at det Forhold kunde blive mig farligt, at Kristian VIII kunde faa for megen Smag paa mig; derfor blev der brugt den yderste Forsigtighed, som Enhver vist vil indrømme, der véd, hvorledes han inklinerede for mig. Men paa den anden Side, Forholdet var oppe paa den Spidse, at jeg, hvilket Øjeblik det skulde være, kunde have markeret det, om fornødent skulde gjøres.

Kristian VIII var kun saa klog, at han, næsten overtroisk paa sin egen Klogskab, naar han fik et Indtryk af eminent Klogskab, blev næsten fantastisk, og i et væk frygtede Spøgelser. Han var ikke nervestærk, hans Liv havde mærket hele hans aandelige Bygning, han manglede ethisk Holdning, det Religiøse berørte ham næsten kun æsthetisk — og saa var han klog. At denne Bygning er en uproportioneret sés let, og den er som beregnet paa at blive, men vel at mærke paa den behageligste og nydelsesrigeste Maade, et Bytte for Underfundighed. I Grunden var han meget herskesyg. Det at han saa gjærne brugte andre end de officielle Omgivelser, var et Bedrag af hans Klogskab. Han var bange for enhver virkelig Karakter. Var en saadan saa stærkt bygget, at den blot viste sig saa at sige muskuløs, saa fjærnede han den. Men en urokkelig Karakter skjult i Klogskabens og Fantasiens Smidighed, det var hans Grænse. Dette X kunde han ikke løse, og som ved en Naturlov vilde han være i en Saadans Magt.

Sarah Bernhardt hjælpes af Brandfolkene i at indsamle Høsten.

Overhovedet har Kristian VIII beriget mig med mangen psykologisk Iagttagelse. Maaske burde en Psykolog især være opmærksom paa Konger, og især paa absolute Konger, thi jo friere Mennesket er, jo mindre bunden i Endelighedens Bekymringer og Hensyn, desto mere er Mennesket at kjende.

Den Vægelsindede,

Komedie i tre Akter af Holberg.

Holberg har til Hovedperson i sit Stykke valgt en Figur, som det ældre engelske Repertoire opviser talrige Afskygninger af: den lunefulde Kvinde. Det vilde være fristende at antage, at det er selve Shakspeares *Taming of the shrew*, som har været hans umiddelbare Forbillede, særlig fordi han jo har benyttet dette Skuespils talrige Prolog- og Epilogscener til *Jeppe paa Bjærget.* Man husker, at Stykket, der fremstiller, hvordan den lunefulde Kvinde tæmmes, tænkes spillet paa Grevens Slot til Forlystelse for den fordrukne Bonde, hvem man ganske som Jeppe indbilder at være en fornem Herre, der lider af slemme Griller. Holberg, der af de faa burleske Scener hos Shakspeare havde oprullet et helt Karakterbillede, kan muligvis ogsaa have ønsket at benytte Stykkets anden Del. Han har imidlertid, Kvindehader og Menneskeforagter som han var, ikke villet tro paa, at den vægelsindede Kvinde lod sig forbedre saaledes som Englænderne (Beaumont & Fletcher, Shakspeare, Congreve) have ment, han har ikke ladet hende mødes med tilsyneladende Ydmyghed, der bagefter viser sig som mandig Overlegenhed eller med kold Forstandighed, der søndrer alle hendes vilde Indfald, eller med hidsig Elskov, der afvæbner hendes hjærteløse Plagerier, — han har gjort hende uforanderlig fra Begyndelsen til Enden, kun paavirkelig i sit Humør, men ingenlunde forbederlig i sine Fejl, altid lige uberegnelig, dog ikke uden Elskværdighed. Thi den gamle Pebersvend har betragtet den ustadige Kvindesjæl med et ganske godmodigt Smil. Uden at være særdeles artig mod det smukke Kjøn synes han dog at fornøje sig over dets kuriøse Maade at te sig paa.

Den Vægelsindedes Rolle forlanger først og fremmest en Fremstilling, der bevæger sig i meget fine Overgange. Det er let at vække Latter ved bratte Fald fra Glæde til ondt Lune, men det er ulige interessantere at se Stemningerne afløse hinanden paa en Maade, som forklarer deres Tilblivelse. Man maa ikke gjøre Lucretia altfor ustyrlig; der bør være nogen Fornuft i Galskaben. Jo mere naturligt Lunet synes, des lystigere er Stykket. Lucretia er i godt Humør, da Eraste kommer og forstyrrer hende med sin Sparlagensprædiken; hvad er rimeligere, end at hun, efter at have jaget ham bort, bliver ærgerlig over hans Opførsel og lader sit daarlige Lune gaa ud over den Intet anende Apicius. Lucretia modtager et Kjærlighedsbrev fra Petronius, og som forliebte Folk pleje, finder hun hans Udgydelser højst indtagende, indtil Pernilles Kritik slaar hende koldt Vand i Blodet; Fremstillerinden maa lempeligt antyde, hvorledes Forandringen i Lucretias Opfattelse foregaar; thi en Kvinde behøver ikke at være saa særdeles vægelsindet for ved Satire at tabe en Smule Beundring overfor en Elsker. Det forekommer mig, at Fru Eckardt, der med stor Iver har kastet sig over en hendes Talent fremmed Opgave, deler Rollen i altfor mange Brudstykker. Jeg lider ikke, at Lucretia antyder sit daarlige Humør ved at kaste et sort Slør over sit Hoved; det er paa hendes Ansigt, at vi skulle læse de vexlende Stemninger, og det er ogsaa en Fejl ved Iscenesættelsen, at Petronius og Lucretia ved Stykkets Slutning trække sig tilbage til Scenens Baggrund, saa at Tilskuerne ikke faa Lejlighed til at se hendes, Hovedpersonens Minespil, medens Pedanten gjør sin Kur.

Man mærker i det Hele ved Opførelse af *Den Vægelsindede*, at ingen sagkyndig Mand har ledet Fremstillingen ind i en bestemt Takt. Enhver spiller for sig selv. Hr. O. Poulsen tænker ikke paa at underordne sin Lystighed, der er noget støjende og bred, under Forestillingens samlede Farve og bringe sin Bonvivant i Overensstemmelse med Broderens tørt fremstillede Særling. De to Personer synes at tilhøre forskjellige Tidsaldre. Muligvis havde Helheden vundet ved, at Apicius var tilfaldet Hr. E. Poulsen, medens Olaf Poulsen derved var vundet for en af Stykkets andre komiske Roller. Hr. Rosenkilde er til Modsætning meget afdæmpet og moderat i sit Spil som Petronius; den pudsige Serenadescene, som »Ude og Hjemme« omstaaende bringer Billede af, falder særdeles morsomt. Med Hensyn til Indstuderingen turde man vel endnu anke over, at de tvende Tjenere ikke ere bragte mere i Overensstemmelse med Herrernes Karakter. Man forlanger, at Apicius' Tjener skal være en rund og trivelig Person, der faar sin Del af den gode Mad og det lystige Humør, og Erastes Lakaj ligeledes ved sin Optræden gjenkalde sin Herres Væsen og Egenskaber.

Naar Theatret med prisværdig Betænksomhed gjenoptager et af Holbergs Stykker, saa synes det mig mindre sømmeligt, at man lader sig nøje med den allertarveligste Udstyrelse. Det er ganske passende, at Shakspeares *Sommernatsdrøm*, at Molières *Amphitryon* udstyres pragtfuldt, men hvorfor skal da Holberg være Stedbarn? Hvad der er Ret for den Ene, er kun billigt for den Anden. Den Dekoration, i hvilken *Den Vægelsindede* spiller, er upassende styg. Jeg vil ikke tale om, at den blaa Luft brydes af hvide Lærredspletter, men hvad er det for en Bod, som man har givet Lucretia? Et Skur, der i lukket Tilstand har det mistænkeligste Udseende. I Stykket omtales Nabokonens Butik, hvorfor sér man den da ikke? Man indvende ikke, at Traditionen tillader denne Udstyrelse, og at den paa Holbergs Tid næppe var rigere; Shakspeare og Molière nøjedes ogsaa med fire Vægge, og dog fordrer vor Tid, at Scenen benyttes mere kunstnerisk. Det gjælder om at frembringe Illusion ved Midler, som nu for Tiden gjøre Indtryk, og Spillet vilde ogsaa blive naturligere og bedre, hvis man ikke lod Holberg nøjes med det lige Nødvendige. Den Kjærlighed, Theatret har til Holberg, burde ytre sig i smaalig nøjagtig Indstudering og Iscenesættelse.

Edvard Brandes.

Kasino spillede i Onsdags Aftes for første Gang Erik Bøghs Bearbejdelse af Victorien Sardous interessante og spændende Skuespil »*Komplottet i Pont-Arcy*«. Vi skulle i et følgende Nummer komme tilbage til den vellykkede Forestilling.

Sarah Bernhardt i de franske Provinser.

. . . Et lille Nik ud ad Waggonvinduet, en sidste Hilsen til Vennerne, der have samlet sig paa Perronen, og Toget bruser afsted. Ud til nye Æventyr, til nye Sejre! Sarah Bernhardt har svoret at lægge Verden for sin Fod; Brüssel, London og Kjøbenhavn have kapituleret. Men denne Gang gjaldt det Provinsen — og de ærede Provinsialister ere ikke at spøge med; man vil ikke saadan ligestrax akceptere Paris' Mening, man har hørt Noget om, at man er Skildpadden, der bliver trukket af Sommerfuglen, og Skildpadden vil vise, at den er sejg. Derfor var Sarah lidt beklemt om Hjærtet. Men enhver Frygt har vist sig ugrundet; fra Nord og Syd, fra Vest og Øst høres kun Tale om Massefremkaldelser, propfulde Tilskuerpladse, Monstrebuketter, Festmaaltider og folkelige Demonstrationer udenfor Kunstnerindens Hoteller. En begejstret Beundrer og tillige en kompetent Dommer, Sangeren Victor Capoul, skrev forleden fra Toulouse: Denne vidunderlig dejlige Stemme, lige storartet hvad enten den brøler som Løvinden eller kurrer som Turtelduen, øvede her som alle Vegne sin betagende Virkning. I disse Dage har hun elektriseret selv Genf, der har Ord for ikke at være let at bringe i Affekt. Maa det være hende et godt Varsel for den forestaaende Tournée i Amerika. Den, der har taget Calvins By med Storm, kan sagtens gjøre Hovedet kruset paa Yankeerne. — Vore Billeder skyldes den unge Kunstner Clarin, der har ledsaget Kunstnerinden paa hendes sidste Rundrejse, og det ene af dem viser meget morsomt, hvorledes hun klarer sig i en snæver Vending og fusker Dekoratørerne i Haandværket.

Indhold: **„Hans Gude“** af Prof. L. Dietrichson med Portræt af Gude. — **„Et Spørgsmaal“**, Fortælling af Georg Ebers, oversat af Otto Borchsenius. — **„Den Vægelsindede paa det kgl. Theater“** af Dr. Edvard Brandes med Billede af Serenadescenen i „Den Vægelsindede“, tegnet af Erik Henningsen. — **„Paa Landet“**, Tegning af O. A. Hermansen. — **„Kristian VIII og Søren Kierkegaard“** — **„Sarah Bernhardt i de franske Provinser“** med to Billeder. — Bekjendtgjørelser.

I »Ude og Hjemme«s Tillæg optages Bekjendtgjørelser mod en Betaling af 20 Øre pr. firspaltet Petitlinie eller dens Plads.

Bekjendtgjørelser.

Bekjendtgjørelser modtages i Hoved-Expeditionen, Tordenskjoldsgade 21 Stuen, samt i Gyldendalske Boghandels Sortiment. Klareboderne 3.

Paa J. H. Schubothes Boghandels Forlag er i Dag udkommet:

Den sidste Hortensier.

Kulturhistorisk Fortælling fra Begyndelsen af den romerske Kejsertid, udarbejdet for den modnere Ungdom af Dr. R Schoener.

Paa Dansk ved Anna Winkel Horn.

Med c. 80 Illustrationer.

487 Sider. Pris 6 Kr.

Eleg. indb. i komp. Bind 8 Kr. 65 Ø.

Paa Karl Schønbergs Forlag er udkommet:

N. F. S. Grundtvigs Poetiske Skrifter,

udgivne af Svend Grundtvig.

Første Del.

$37\frac{1}{4}$ Ark. 8 Kr.

Af dette Værk, som vil indeholde Grundtvigs Digtning med Udelukkelse af hans Salmer, der tidligere ere udgivne, vil der i Aar udkomme to Dele. Det er Hensigten i Løbet af de tre følgende Aar at udgive to Dele hvert Aar, saaledes at hele Værket kunde foreligge fuldstændigt 1883, Hundredaaret efter Digterens Fødsel 1783. Hver Del vil blive solgt særskilt.

INSTITUT

for Legemsøvelse ved Snedker- og Drejerarbejde. Aabent Kl. 7—2 og 4—7. Nytorv Nr. 3.

Paa J. H. Schubothes Boghandels Forlag er i Dag udkommet:

Carl Bernhard: Krøniker fra Kong Erik af Pommerns Tid.

4. Udgave. (Folkeudgave).

286 Sider. 1 Kr. 50 Øre.

Eleg. indb. i komp. Bind 3 Kr. 25 Øre.

Videnskabelig Literatur, illustrerede Pragtværker samt nordisk og fremmed Skjønliteratur kjøbes til antagelige Priser.

N. P. Madsen, Nørregade 7, 1. Sal.

Nyt Abonnement paa „Ude og Hjemme“

modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

☞ Ny tiltrædende Abonnenter i Oktober Kvartal faa gratis 7de og 8de Blad af „Ude og Hjemmes Kunstneralbum“: Paul Dubois' „Florentinske Sanger“, tegnet af Frans Schwartz, og „En ung Pige giver en Hest Brød“, efter Maleri af M. Therkildsen tegnet af Kunstneren selv. — Abonnenter, som modtage Bladet gjennem et Postkontor i Danmark, kunne faa Følgebladene tilsendte mod at indsende deres Postkvittering med Paategning »Ny Abonnent«, ledsaget af 8 Øre i Frimærker.

I alle Nordens Boglader faas:

„Nær og Fjerns“ Novelle-Bibliothek.

VII (sidste) Bind.

Indhold: Drømme-Hans. — Gardekapitainens Forræderi. — Nai's Micoulin. — Frøken Foraar. — Andrea. — Anarella.

Pris 2 Kr. Tidligere er udkommet 1.—6. Bind, ligeledes à 2 Kr.; hvert Bind sælges særskilt.

C. A. Reitzel. Otto B. Wroblewsky.

UDE OG HJEMME

indbindes i komponeret Bind med Chagrins Ryg for 4 Kr. Løse Bind sælges særskilt for 2 Kr. 50 Øre, Mapper med Overfald for 2 Kr.

D. L. Cléments Efterf. Immanuel Petersen, Kjøbmagergade 44, St. over Gaarden.

Diakonissestiftelsens

Industrilotteri.

75,000 Lodder. 100,073 Gevinster.

Enhver, som i dette Lotteri spiller paa to Numre, et lige og et ulige, faar idetmindste 2 Gevinster i Seriens Lob.

Lodsedler til 1ste Trækning den 15. Oktober à 75 Øre erholdes i Hovedkollektionen, **Kjøbmagergade Nr. 44.**

Paa J. H. Schubothes Boghandels Forlag er i Dag udkommet:

Karl Emil Franzos: MOSCHKO.

En Historie om en jødisk Soldat.

Af Forfatteren avtoriseret og med et Forord indledet Oversættelse ved Anna Winkel Horn.

Pris 3 Kr. 75 Øre; eleg. indb. 5 Kr.

Paa C. A. Reitzels Forlag er udkommen:

Efterladte Smaaskrifter

af C. A Thortsen.

Forhen Rektor ved den lærde Skole i Randers.

Med Forfatterens Portræt.

Pris: 3 Kroner.

Paa Karl Schønbergs Forlag er udkommet:

Sagn fra Jylland.

Ved Evald Tang Kristensen.

Subskriptionspris: 3 Kr. 25 Øre.

Den 1ste Januar 1881 indtræder en forhøjet Bogladepris (4 Kr.).

1ste Atelier for Fotografering **af Børn.**

Vilh. Tillge,

St. Kjøbmagergade 38, 2. Sal ligefor Postgaarden.

I mine Vinterkursus for **Tegning og Maling** vil kunne optages et begrænset Antal Elever.

Augusta Paulli, Kongens Nytorv 6, 4de Sal.

Hornimans The,

særdeles yndet i England, 4 Kr. Pd., faas Nygade 1 og Tordenskjoldsgade 3.

S. Lomholt.

Prisen for Avertissementer i

„UDE OG HJEMME“

bliver fra 1ste Oktober dette Aar 20 Øre pr. 4-spaltet Petitlinje, Udlandet 30 Øre. For 3 Gange gjentaget Avertissement indrømmes 20 pCt. Rabat.

Avertissementer modtages i Bladets Expedition, Tordenskjoldsgade 21, Stuen, samt hos d'Hrr. Lehmann & Stage, Klareboderne 3.

Vignetter i Træsnit udføres til moderate Priser.

KNIPLINGS, BRODERI OG LINGERI MAGASIN.

BERNT NIELSEN's

EFTF. KJØBENHAVN.

ETBL. 1836 AF BERNT NIELSEN.

Østergade 26 — Østergade 26

ANBEFALES I PUBLIKUMS VELVILLIGE ERINDRING.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 158. Søndagen d. 10. Oktober 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

FJORTEN DAGE!

Fortælling af **Holger Drachmann.** Med Tegning af **H. Tegner.**

Det er den onde Tid nu
med Regn og med Rusk,
og Ly har ikke Træet, og Læ har ingen Busk,
der er ej Værn imod de stride Strømme;
men skal det saadan være,
saa lad os Bløden bære
som Mænd og lad vort Bæger os til Bunden tappert tømme.

Jeg kalder ej tilbage
de sommerhede Dage —
jeg frisker mig og hærder mig ved Regnen, som nu slaar;
hin Solens Brand i Hjærtet,
hvor har den ikke smertet;
men Koldtvandsomslag er et gammelt Middel imod Saar.

Kom, onde Tid, og lær mig
med Regn og med Rusk,
hvad der var ægte Varer og hvad der blot var Fusk, —
saa lad kun Bygen øse ned i Strømme.
Er Glansen regnet af os,
som Livets Sminke gav os,
saa kan vi først Naturen i dens Varighed bedømme.

Første Brev.

Kjære Morten!

Kun fjorten Dage, og . . . . nej!

Nej, jeg vil sende dig Beretningen i kronologisk Orden. Du vil da selv kunne vælge et saadant Udraab at slutte med, som jeg vilde have begyndt med.

For Pokker. Det bliver bestandig saa alvorligt. Og jeg har sat mig for — at begynde saaledes:

Det regner. Det regner stadig. Det har regnet lige fra den Dag, da vi kom herud. Det var iforgaars. Nu kan du selv tælle Dagene.

Vi kjørte paa aaben Vogn fra Stationen hertil, og var, da vi havde en daarlig Vogn, en daarlig Vej og daarlige Heste, selvfølgelig gjennemblødte ved vor Ankomst.

Det er ingen Overdrivelse; jeg forsikrer herved, at vi var saa vaade, som man omtrent kan blive det, naar man ikke ligefrem gaar ud paa 6 Fod Vand med Klæderne paa.

I Begyndelsen prøvede Henrik og jeg en lille Samtale for at holde det gaaende, og vi søgte at trøste hinanden med disse smaa Haab, som man venter, at den Anden skal have mere Tillid til, end man selv har: Jeg tror dog,

det begynder at klare lidt! Vil du se, derhenne over Skoven; over den Høstak; ude over Marken til Højre! o.s.v.

Ak, vi opdagede snart hinandens Træskhed.

Intet gjør Menneskene saa skarpsindige som fælles Elendighed. Af hvilken Grund man egenlig burde vente langt større Intelligens i Verden, end man gjennemgaaende finder.

Derpaa kom det næste Stadium, hvor vi i Tavshed slog Paraplyerne ned, da vi opdagede, at vi gjorde hinanden mere vaade ved at have dem opslaaede, end naar vi havde dem liggende sammenklappede ved vor Side.

Saa forsøgte En af os, ved Løfte om en meget blank Krone, at bestikke Kusken til at piske paa de stakkels magre Heste. Deres Skind sad stramt, ligesom ferniseret over Knoklerne, og de asede i Seletøjet og stødte i Bringkoblet, medens de med ludende Hoveder trak den altfor svære Vogn henad — nej igjennem — den hullede Vej.

En Tur paa aaben Vogn i tæt Regn gjør Mennesket ubarmhjærtigt. Hvor vil Revanchen ikke blive stor, naar Dyrene nogensinde paa en anden Klode kommer til at tage sig den!

Vor Kusk svarede kun med en dump Knurren. Han var bleven vaad ved at kjøre hen, han blev mere vaad ved at kjøre tilbage; han var utilgængelig for Alt, Løfter, Tilraab, venlig Overtalelse, og da han endelig med en gnaven Ed drev et Par Slag hen over de ferniserede Hesterygge, viste det sig, hvor frugtesløs denne Gjerning var.

Snærten efterlod et Par Striber i Fernisen, som ligesaa hurtig forsvandt. Det var Alt. Farten blev uforstyrrelig den samme, og hvad vi opnaaede, var et Sideblik af Kusken, som kunde fortolkes: Dér kan I selv se, I — Kadavere!

Jeg er ganske sikker paa, at det var dette Ord, han mente, og jeg er lige saa sikker paa, at det var os, han mente, og ikke Hestene.

Vi hensank efterhaanden i en sløv Ligegyldighed. Forud for denne gik imidlertid nogen Skudren, da vi mærkede, hvorledes Flippen lagde sig som en klam Haand om vor Hals, en vis Gysen, da det vaade Opslag ved Haandleddet efterhaanden blev til et helt vaadt Ærme, og endelig en isnende Fornemmelse af Død ved Drukning, da vi følte Sædet, hvorpaa vi sad, blive til et helt lille Gadekjær.

Værre kunde det ikke blive! Det var vor gjensidige Trøst, da vi omsider med et sygeligt Smil spurgte til hinandens Befindende.

Og saa traadte gjennem Regntykningen i utydelige Omrids to store, skovbevoxede Bakker frem. Imellem begge trak Vejen sig ligesom uvillig over denne Indsnævring. Selv saadan en daarlig, hullet Vej har sine Ideer, og om end den er nok saa smal i Forvejen, kan den ikke lide, at Noget kommer og betager den Illusionerne om at brede sig. Forfængelighed, Forfængelighed!

Det blev formelig mørkt her inde mellem Bakkerne. Da det atter lysnede, saa' vi, at det gik brat nedad. Det kunde Hestene lide. Os derimod var det Kilden til en ny Hjemsøgelse; thi alt det Vand, som vi havde siddet og dæmmet op for, tog nu Fart fremefter og løb os ned i Støvlerne. Vi misundte de stakkels Heste deres Humør. Men nu var vore Lidelser tilende; thi paa Bunden af den Sænkning, hvori Vognen hoppede ned, saa' vi Tage og Huse, blandede med Træer, og bagved ligesom et stort, blaagraat Skærmbræt med hvide Striber. Det var Havet.

Saa udviskedes Alt under en ny, haardnakket Bløde, og under denne holdt vi vort Indtog i den lille By, vort Bestemmelsessted, Badestedet.

»I Grunden overflødigt« — sagde min Ven, idet han krængede det vaade Tøj af sig inde i vort fælles Soveværelse.

»Hvilket?« spurgte jeg, under samme Beskjæftigelse.

»At tage hertil for at komme i Vandet.«

»Jeg synes ikke, at Lejligheden er til at sige daarlige Vittigheder!«

»Vil du oven i Kjøbet forlange dem gode?«

Jeg trak paa Skuldrene med tavs Foragt. »Hvorfor F— har du slæbt os herned?«

»Det var Hestene og ikke mig!«

Jeg forsøgte paa at knuse ham med et Blik, men jeg gøs i det Samme, da jeg netop skilte mig af med min inderste Beklædning. Han svarede med uforstyrrelig Koldblodighed, medens han hængte sin Skjorte over en Stoleryg:

»Du var overanstrængt, overarbejdet; du trængte til Ro og til at styrke dig; jeg foreslog dette Sted; vi er taget hertil, det er blevet Regn, og det sér stadig ud til Regn. Jeg er ikke Regnens Herre . . . jeg tør ikke sige Regnemester, thi saa bliver du vred. Vi maa indrette os!«

Jeg spurgte, efter en lille Pavse, hvad han forstod ved at indrette sig.

»Jeg mener, at vi lægger os med det Samme og forlanger The eller Kaffe ind paa Sengen. Vi kan jo lade, som vi er forkjølede, — imorgen vil vi nok være det i Virkeligheden!«

Derpaa kastede han et Blik ud ad det ene Vindue, og jeg et ud ad det andet. Vi kunde næppe se tværs over den snævre Gade, saaledes strømmede Vandet ned. Det regnede ikke, det øsede ikke; det væltede ned, som om Danaidernes Kar var bleven anbragt netop over Hovedet paa os. Og saa kom der Vindstød, og under disse føg Vandet fra alle Tagskjæg og Udløbsrender omtrent som den permanente Støvtaage, der efter berejste Mænds Sigende skal staa over Niagara.

Jeg greb i Klokkestrængen. En Pige stak Hovedet ind ad Døren og trak sig lige saa hurtig tilbage. Jeg havde i min blinde Iver ikke bemærket, at min Ven endnu ikke var færdig med sit Toilette. Han havde siddet paa Vindsiden af Vognen og var værre medtaget end jeg.

Saa kom Gjæstgivergaardens Karl.

»Hvorfor banker han ikke paa?« raabte jeg vred. Jeg var ladet med Menneskehad lige til Halsen.

Han saa' forbløffet ud.

»Pigen sagde, at . . .!«

»Det er godt. Vi vil i Seng!«

»I Seng?!!«

»Ja. Og vi vil have The ind!«

»The ind?«

»Ja for al Landsens . . . Vi er fork—!«

Jeg vendte mig bort og bed mig i Læben.

Henrik gav de fornødne Ordrer paa mine Vegne i en mild, overbærende Tone.

Karlen, som aabenbart kjendte min Ven fra tidligere Tid, samlede vort Fodtøj sammen og gik ud ad Døren med en hel Stabel af vaade Klæder over Armen. Det drev efter ham hen ad Gulvet som efter en Hønsehund, der har opsporet Vildænder.

Jeg standsede ham.

»Regner det altid saadan her?«

»Ikke altid justement. Men naar det kommer med denne Vind, saa varer det i Reglen et Par Dage.«

»Gaa!« raabte jeg og sank tilintetgjort ned paa Sengen.

»Du er endnu noget nervøs!« sagde min Ven.

Saa gik vi i Seng, og Skumringen faldt paa.

Jeg laa og kiggede omkring mig. Der var ikke Meget at kigge paa i Sovekammeret. Døren ind til det næste Værelse, som vi vilde bruge til Arbejdsværelse, stod aaben. Vor Kuffert og vore Vadsække stod og laa, ligeledes aabne, rundt omkring. De vare tildels blevne vaade af Vandet i Bunden af Vognen eller af Vandet igjennem Presenningen. Vi havde pakket ud, for at erfare Skadens Omfang. Min Vens Malerrekvisiter og mine Bøger og Papirer laa og flød imellem hverandre, som om en Stormflod havde havt fat i dem.

En jordslaaet, fugtig Luft stod i begge Værelser, Lagnerne vare klamme; Fugtigheden og den varme The i Forening gjorde, at jeg kom i Transpiration. Jeg saa' over mod den anden Seng. Min Ven havde drejet Nakken til mig. Jeg syntes, at hans krøllede Hoved voxede saa foruroligende. Javist, jeg maatte fantasere.

Du har allerede Feber! sagde jeg til mig selv. Du er en mærket Mand. Hvad vilde du dog ogsaa her?

Der er altid det samme Spørgsmaal, man gjør sig, naar Skaden er sket. Man burde en Gang til Afvexling begynde at spørge, førend den var sket.

Men man er nu en Gang et ufuldkomment Væsen og synes ikke at blive fuldkomnere, hvor meget man saa lærer.

Naa videre, videre!

Jeg havde ligget og blundet; hvor længe? en Times Tid, et Døgn; det var umuligt at afgjøre. Jeg slog Øjnene op; fuldstændig Skumring. Jeg følte mig overordenlig mat og træt. Jeg lukkede Øjnene; men nu hørte jeg Stemmer. Atter op med Øjnene og forresten ubevægelig i Sengen. Der var en Lyssprække et eller andet Sted. Aha, Døren ind til Arbejdsværelset stod paa Klem; nu gik den langsomt op, som Døre i gamle, skjæve Bygninger have for Vane. Jeg saa' derind. Dér sad Monsieur Henrik lyslevende — meget lyslevende endogsaa — og fuldstændig paaklædt, med Flip og Slips og hele Historien, i Sofaen med et tændt Lys foran sig paa Bordet. Lige overfor ham, med Ryggen mod mig, stod en kvindelig Figur med et tændt Lys i Haanden. Jeg saa' en Mængde lyst Nakkehaar. Saa knirkede den forræderiske Dør bag hende. Hun vendte sig forskrækket, nikkede til Sofaen og gik rask over Gulvet, uden at lade sig standse af den Haand, der straktes ud fra Sofaen. Jeg hørte en Dør lukkes op og i; det var nok den ud til Gangen.

Min Ven blev siddende et Øjeblik alene og lyttede. Saa rejste han sig op og slukkede Lyset. Umiddelbart efter hørte jeg Trin inde i Sovekammeret og Lyden af En, som klæder sig hastig af og i Skyndsomheden dasker sin Vest med Uhr og Kjæde imod Sengestolpen.

Jeg hørte derpaa en undertrykt Ed, og saa søgte jeg at ryste den utaalelige Slaphed af mig.

Det varede noget. Endelig raabte jeg:

»Henrik! Henrik, er du i Seng?«

Dybt nede fra Sengens og Søvnens Regioner lød et langsomt: »Hva' — hvad — hvem er dér?«

Jeg blev ganske underlig tilmode. Stemmen og Betoningen var altfor naturlig. Det var et Menneske, som er meget utilfreds med at blive vækket op af sine Drømme.

»Henrik, jeg tror, jeg har Feber!«

»Saa drik Vand!« lød det kort; og derpaa fulgte den umiskjendelige Lyd af En, som vender sig om paa den anden Side og sover videre.

Skulde jeg virkelig fantasere? Utænkeligt var det jo ikke. Jeg følte min Puls. Det forekom mig, at den slog meget hurtig. Naar man ligger i Mørket og tror at man har Feber, saa slaar Pulsen altid hurtig.

Jeg bestemte mig for at have Feber. Det var foreløbig den nemmeste Forklaring paa Gaaden. Jeg laa og lyttede lidt til Regnens strømmende Fald derudenfor — det regnede selvfølgelig stedse —; derpaa søgte jeg at erindre Ansigtet derinde, dengang det havde vendt sig . . . Nonsens, der havde jo intet været. Det var en Drøm, en Hallucination. Ak, vi er nervøse Mennesker i vore Dage.

Kun Regnens Slag mod Ruden var den pureste Realitet. Den var jeg sikker nok paa.

Den trommede mig i Søvn med sin Generalmarsch. Fjernere og fjernere, mere og mere dæmpet lød Hvirvlerne. Saa forstærkedes de; der var Oprør udenfor, med ridende Patrouiller gjennem Gaderne. Kongen var død, og af en og anden Grund havde man glemt at udraabe hans Efterfølger. Den tredje og fjerde slesvigske Krig var brudt ud paa én Gang, og samtidig var alle Fangerne brudt ud af Vridsløselille. Inspektøren derude forsøgte at tale dem til Rette, men forgjæves. De takkede ham for hans gode Hensigt, men bad ham blot om at annoncere Cellerne ledige i Adresseavisen. Det var Synd, forestillede de ham, om Lejen ikke skulde komme ind for et saa stort Etablissement. Han lod derpaa telegrafere til Byen efter øjeblikkelig Hjælp. Et Panserskib paa Ruller blev afsendt, eftersom Byen var blottet for Tropper. Ved et Tilfælde var jeg kommen ombord. Alle Matroserne stod opmarscherede langs Batteriet, og der blev kommanderet: Spyt i Næverne! De spyttede Alle upaaklageligt og bankede sig under Armene, men ligemeget hjalp det. Saa blev der kastet Anker tæt under Valby. Imidlertid var Projektet om Kallebodstrands Uddybning blevet virkeliggjort. Uddybningen naaede os, og vi kom i Drift. Vi sejlede langt, meget langt; men da vi havde glemt at tage Kul ombord, maatte vi ligge for Vindstille. Jeg blev kjed af Togtet og sprang overbord. Jeg laa og plaskede omkring i Vandet — og jeg vaagnede ved den Lyd, jeg selv frembragte.

Det var Dag; sandsynligvis lige i Daggry, tænkte jeg ved mig selv, thi Lyset var ikke stærkt udenfor. Jeg saa' til Vinduet. Det regnede. Jeg saa' paa mit Uhr. Klokken var halvni. Jeg saa' over mod den anden Seng. Den var tom.

Naa! sagde jeg ved mig selv, du kan da baade sove og drømme. Det var en god Begyndelse paa en Baderejse! . . . . .

(Fortsættes.)

Hans Gude.

Af Prof. **L. Dietrichson.** (Sluttet).

Aaret 1857 danner et Slags Vendepunkt i Gudes Kunstnerliv; thi under dette Aar begynder han (hvilket siden har været fremherskende i næsten alle hans Arbejder) med særskilt Omhu at behandle Staffagen i sine Billeder, hvilken nu bliver baade rigere og mere betydningsfuld end før. Hans første Arbejde i denne Retning var »Abendruhe am Chiemsee« (Bayern). Det næste Aar fandt ham atter paa Studierejse i Norge; det var denne Gang Thelemarken og den sydlige Kyst, som var Gjenstand for hans Studier, og nu begynde hans talrige Kystbilleder, af hvilke vi her blot minde om den samme Aar malede »Lodshytte paa en klippefuld Kyst«, som indkjøbtes af »Kunstverein für die Rheinlande und Westphalen«. Resultaterne af en i 1859 foretagen Studierejse i Rhinegnene, hvor han i Særdeleshed studerede Egenes Fysiognomi, foreligger i den af Fyrsten af Anhalt-Dessau indkjøbte »Vorfrühling«.

Aar 1860 udstillede Gude i Salonen i Paris sit store Landskab »Udsigt over Voss«, for hvilket han atter fik 2den Medalje, medens Billedet indkjøbtes af Kejseren og gaves Plads i Tuilerierne. Et lignende Billede paa Expositionen i Berlin kjøbtes af Kongen af Preussen og vandt den store Guldmedalje.

Efter et længere Ophold og sin tiende Studierejse i Norge vendte Gude tilbage til sin Familie i Düsseldorf den 24. September 1860, for dér at modtage Underretningen om sin mest lovende Elevs, Holmbergs, samme Dag indtrufne Død, som dybt greb Læreren og Vennen.

Paa den store Udstilling, som Aar 1861 fandt Sted i Köln, havde Gude et Billede: »Fiskerhytte med nedgaaende Sol bag Uvejrsskyer«. Det var »die deutsche Kunstgenossenschaft«, som havde anordnet Udstillingen; en Jury, valgt af Kunstnerselskabet selv, skulde uddele den eneste Medalje for Landskab, som var udsat af Storhertugen af Weimar. Det var Gude, som for ovennævnte Billede alene vandt denne Udmærkelse. Og ej nok hermed, Kongen af Preussen udsatte nu flere Medaljer, som en af Kunstnerselskabet valgt Jury skulde uddele, og den store Medalje blev tilkjendt Gude; men da han Aaret før havde faaet denne i Berlin, fik han i Stedet den røde Ørns Ridderkors.

Det største Billede, Gude sandsynligvis nogensinde har malet, var det 9 Fod brede »Aftenro i en norsk Udhavn«, med Grupper af Fiskerfolk, samlede paa en Brygge, Bølgerne skvulpende og Aftenhimlens Lys reflekteret i Søen, medens et ramponeret Skib bugseres ind i Havnen. Det

udstilledes paa Londonerexpositionen 1862 og indkjøbtes af Mr. Carneggi.

Gudes Stilling i Düsseldorf havde de sidste Aar af hans Ophold dér ej været særdeles behagelig. De mange Elever gjorde altfor store Fordringer paa hans Tid og hans Kræfter, og lad os tilføje, at den Taknemmelighedens Løn, Gude havde Ret til at vente af den Generation, han havde opfostret og i hvis Studier og Fremgang han kunde tilskrive sig saa stor Andel, ej alene udeblev, men endog imellem slog om i uberettigede Angreb paa den Mand, hvis Navn havde spredt Hæder over Fædrelandet og dets unge Kunst. Det var saaledes ikke underligt, at han ønskede Hvile. De ofte indtræffende Forbindelser med England vakte hans Lyst til at slaa sig ned dér, i Særdeleshed da desuden hans Helbred begyndte at vakle.

For nu at faa Hvile og uforstyrret at kunne male efter Naturen, tog han Afsked som Professor ved Düsseldorfakademiet, og efter en Studierejse i Norge — den 11te i Rækken — forlod han den venlige Bolig ved Jägerhofstrasse og byttede Hofgartens Alléer mod North Wales' naturskjønne Egne, hvor han opholdt sig næsten to Aar til 1864. I denne Tid malte Gude mest efter Naturen, men udførte ogsaa flere Billeder, norske Kystpartier med voldsomme Brændinger, for Mr. Longworth i Cincinnati, Ohio, og fra den Tid har han stadig havt Bestillinger fra denne Stad.

Da indtraf J. W. Schirmers Død, og ligesom Gude havde været hans Efterfølger i Düsseldorf, saa fik han nu fra Storhertugen af Baden en Kaldelse til at overtage hans ledige Plads i Karlsruhe. De lokkende Betingelser, som bleve ham budne, og den Omstændighed, at hans ældste Venner fra Düsseldorf, den berømte Lessing, Schrödter og Des Coudres vare i Karlsruhe, den Førstnævnte som Galleridirektør, bestemte ham til at modtage Kaldelsen. Vaaren 1864 flyttede han derhen, og foretog samme Sommer en Rejse i Schwarzwald. I Karlsruhe deltog Gude strax i Kunstskolens Omdannelse, som dog ej blev af gjennemgribende Natur. Dens Ordfører skulde aarlig vælges af Collegium Academicum, i Stedet for paa Livstid at ansættes af Storhertugen. I de nærmest derefter følgende Aar faldt Valget paa Gude, indtil han endelig opgav sin Stilling som Direktør for mere udelt at kunne virke som Kunstner og Lærer. Aar 1865 malte han for Greve Trolle-Bonde »Brænding ved den norske Kyst«, desuden Billeder fra Wales og et norsk Sætermotiv, som blev kjøbt af Prinsessen af Baden. Aar 1866 foretog Gude sin 12te Studierejse i Norge, og sendte til Udstillingen i Stockholm sin herlige »Ligfærd paa Sognefjorden«, indkjøbt af Göteborgs Museum. Ved denne Lejlighed fik Gude Nordstjærneordenen. Aaret efter saa' man fra hans Haand paa Verdensudstillingen i Paris »Hjemvendende Hvalfangere i Kristianiafjorden«, for hvilket han erholdt 2den Klasses Medalje (3dje Gang). Samme Aar foretog Gude Rejser i Bayern og Vogeserne, og fik Aar 1868 den badenske Løveordens 1ste Klasse.

1875 kaldtes han, da Berlins Akademi omdannedes, til denne Stad, og havde allerede modtaget Kaldelsen, da Vennerne i Karlsruhe og specielt Storhertugen, der frygtede for at tabe Skolens største Prydelse, fastholdt ham dels ved Venskabets Baand, dels ved glimrende Tilbud om en friere Virksomhed og forøgede Emolumenter, og saaledes lod han sig overtale.

I 1878 deltog han som Vicepræsident for Kunstgruppen i Juryen ved Pariserudstillingen. Efterhaanden har dog Karlsruhe tabt meget af sin Tillokkelse for ham, idet Døden bortrev den Ene efter den Anden af hans gamle Düsseldorfvenner. I Slutningen af 1875 døde Adolf Schrödter, — ikke længe efter Des Coudres, og endelig i Sommer C. F. Lessing, med hvem han desuden var bleven besvogret, idet Lessings Søn er gift med Gudes ældste Datter. Og saa har han da nu besluttet sig til at forlade Karlsruhe for at tage Bolig i Berlin, hvor den nævnte Datter bor*).

*) Om Gudes Ansættelse i Berlin se »Kunst og Kunstnere« i dette Nummer. Red.

Gudes Lærervirksomhed maatte blive af saa meget større Betydning for den norske Skole, som denne næsten udelukkende bestod af Landskabsmalere. Den er et af de mest betegnende Træk for den nyere norske Kunst, denne stærke Overvægt, som Landskabsmaleriet har. Tildels kan man vel søge Grunden hertil i den Omstændighed, at Norge allerede, før det frembragte sin store Folkelivsmaler, havde skabt sig sin egen Stil i Landskabsmaleriet gjennem Dahl og Fearnley, men saa ledes man atter til den samme Bemærkning, at Landskabet allerede fra først af var ensidigt fremherskende. Naar en dansk Forfatter sér Grunden til denne Ensidighed i Norges provinsielle Stilling i Kunsten, idet han siger: »Hvis Nationen selv satte en alvorlig Interesse i sin Kunst og førte Scepteret over den, vilde den sikkert forlange kunstneriske Udtryk for sine historiske Minder og sine religiøse Ideer paa en langt fyldigere Maade, og Landskabsmaleriet vilde føres tilbage til at være, hvad det er: en Provins i Kunsten; men under de nuværende Forhold er Norge selv i kunstnerisk Henseende som en Provins, som et Annex til de store Nationers Kunst; og deri ligger Muligheden for, at en Specialitet kan brede sig saa stærkt og saa ensidigt trække Kræfterne til sig« (Jul. Lange: »Nutidskunst«, Pag. 383), saa er dette vistnok ganske rigtigt, men Aarsagen til selve Fænomenet, at en Sidegren af Kunsten kan opnaa en saa Alt fortrængende Plads, maa vel være at søge i selve Kunstens Forhold til Naturen. Jeg vilde sætte den deri, at medens saavel det norske Folkeliv som den norske Historie først maa skabe sig sit maleriske Udtryk, ligger dette næsten som færdigdannet for det norske Landskabsmaleri i selve den norske Fjældnatur. I de dybe Fjorde, i de trange Dale indrammer Billedet sig af sig selv mellem de fremtrædende Fjældsiders Skygger, kun Synspunktet for Landskabets Opfatning bliver at søge og er let fundet, og Naturen har en overvætles Rigdom paa saadanne færdige maleriske Motiver, der snart sagt blot behøve at overføres paa Lærredet. Vi mene naturligvis ikke, at Landskabsmalerens Kunst derfor bliver mindre — det er ikke Motivet og dets Forhold til Naturen, der betinger Kunstens Værd, — vi pege blot paa, hvorledes den norske Natur selv frembyder sig som et saa naturligt Stof for Landskabsmalerne, at man ikke behøver at søge længer for at finde Grunden til Landskabsmaleriets Overvægt. Lige ind i den norske Digtekunst springer denne Landskabets Hovedbetydning frem med formende Kraft, navnlig i Naturromantikens Periode: Welhaven har maaske sin største Styrke i Natursymboliken, Asbjørnsens Fortælleevne er ikke større end hans vidunderlige Evne til stemningsfuldt at male et norsk Skovlandskab, A. Munch har sine smukkeste Partier, naar han skildrer Skovbækkens Rislen eller Natur-Stemningen »langt ind i Aasen« eller paa »de tavse Vande«, ja selv Wergeland, hvis Digternatur ellers ikke viser mod dette Hold, har maaske aldrig været sublimere end i sin Skildring af det »underdejlige Hardanger« og i Dallandskabet i Sangen af Vinægers Fjældæventyr: »Det var min Sjæl en frydfuld Trang«. Saa ensidigt, saa overvældende havde i den foregaaende Periodes patriotiske Begejstring Fjældnaturens Skjønhed været fremhævet, at en Digter endog paa Grænsen mellem hin og denne Periode fandt sig beføjet til at erindre om, at

»Naturen er skjøn kun ved Hjærternes Slag,
som en Blomst paa den Elskedes Bryst,«

og om at

»Folket, som lever med mig paa en Dag,
det er min, er mit Fædrelands Lyst.«

Som et Udslag af denne Normændenes stærke Fasthængen ved Fædrelandets Natur er det norske Landskabsmaleri at anse, saaledes som det drives i Gudes Skole.

Maatte han endnu længe bevares for Kunsten og det Fædreland, som han, skjønt landflygtig fra det, dog elsker med hele sin Sjæls Varme, og hvis Skjønhed han forkynder til dets Ære i hvert Strøg, der udgaar fra hans Pensel.

Hvad Tiden fordrer.

Der raabes højt fra hver en Kant:
Pas paa, hvad Tiden fordrer!
Og det er baade vist og sandt,
at den har mange Ordrer!

Den vil, at du i Dragt og Snit
skal lystre Modens Luner,
og gjøre Alt en fransk Visit,
hvad selv den udbasuner.

Den byder dig en Lobeskovs
af allehaande Stumper,
med Politikens skarpe Sovs
og Videnskabens Klumper.

Den kræver baade Ret og Vrangt,
og tidt i sælsom Blanding;
og snart for lidt, og snart for mangt
til Livets Blomster-Vanding.

Den vender Ryg mod gamle Maal:
Blot fremad, Fod i Hose!
selv om det høje Fremad-Skraal
dig lokker i en Mose!

Den hvisker os i Øret yr
af alle Livsens Kræfter:
Du er i Grunden kun et Dyr, —
saa lev og dø derefter!

— Men, om du ved en aaben Grav
blandt Kors og muldne Stene
har vejet Tidens tusind Krav
mod Hjærtedybets ene;

Og om med Golgatha i Hu
du Døgnet Ryggen vendte,
og laante Øre Jesus du,
til Hjærtet i dig brændte, —

Da har du lært at vælge frit
blandt Alt, hvad Tiden fordrer;
thi Evigheden kræver Sit,
og den har høje Ordrer.

Chr. Richardt.

Et Spørgsmaal.

En Idyl af **Georg Ebers.** Oversat efter Forfatterens Manuskript af **Otto Borchsenius.** (Fortsat.)

Husholdersken havde ikke talt ud, før den ene af Dørfløjene aabnedes en Smule, og Dorippe raabte ind igjennem den opstaaede Aabning:

»Maa vi komme? Her er et Bud fra Protarch.«

»Hvor er han?« raabte Semestre ivrig, og nu fløj Døren op paa vidt Gab, og ind i Kvindeværelset traadte de to Piger og med dem Mopsus, den muntre Chloris' Broder. Chloris hang ved hans Arm og tog, da han betraadte Hallen, den bredskyggede Rejsehat af hans brune Lokker, medens den sorthaarede Doris gik bag ved ham og skjød ham ind over Dørtærskelen, ligesom man skyder en Baad i Vandet.

Paa Husholderskens ivrige Spørgsmaal gav han til Svar, at Protarch i Messene havde solgt Herrens Olie til en lige saa høj Pris som sin egen, samt kjøbt to nye Heste til sin Nabo Kleon, med hvilke han havde sendt ham i Forvejen. Hvis Vinden ikke vendte sig, saa vilde han allerede kunne komme idag.

Medens han meddelte dette, trak han forsigtig en Strimmel Papyrus ud af det Bælte, der holdt hans blaa, hvidbræmmede Kiton sammen over Hofterne, og rakte Semestre Brevet med Hilsen fra hans Herre.

Husholdersken betragtede det gullige Blad paa begge Sider, vendte og drejede det i sin Haand, nærmede det tæt op til sine Øjne og saa' med det Samme tøvende og fortrædelig paa den gamle Jason. Det var den Sidste, der behøvede at faa at vide, at hun ikke kunde læse, men Xanthe kunde det, og hun maatte jo snart vise sig ved Frokosten.

»Skal jeg læse det for dig?« spurgte Oldingen.

»Det kunde jeg selv, hvis jeg vilde,« svarede Husholdersken og trak med sin Stav spidse og stumpe Vinkler hen over Gulvet, som om hun vilde skrive. »Men jeg hører ikke gjærne noget Nyt paa fastende Hjærte, og hvad der staar i dette Brev, gjælder, skulde jeg tro, mig og ingen Anden. Gaa, Dorippe, og kald Xanthe til Frokosten.«

»Jeg véd allerede, hvad der staar paa Bladet,« udraabte Pigen, der nødig vilde fjærne sig fra Chloris' Broder, hvem hun havde kjær, og som endnu skulde fortælle hende Meget om sin Rejse til Messene. »Mopsus har fortalt os det: Herrens Brodersøn, Leonax, Alkiphrons Søn, vil ledsage sin Farbroder og vil blive en Uge eller længere som Gjæst — ikke derovre hos Protarch — men i vort Hus. Han skal være en statelig Yngling, endnu højere end Phaon, og Mopsus siger, at Alkiphrons Hustru har gjort et stort Indkjøb for vor Herres Regning hos sin Ægtefælles Handelsvenner i Messene, baade gyldne Smykker og Kvindeklæder, selv saadanne som Matronerne bærer.«

Over Semestres rynkede Træk fløj ved disse Ord et Smil af Glæde og Haab som en Foraars-Solstraale over den af Vinterstormen afbladede Have. Hun tænkte ikke mere paa den Skade, som en Nyhed kunde volde hendes fastende Hjærte, og idet hun for sit indre Øje saa' en skjøn mørk Matroneklædning saavel som Xanthes rige Brudeskat, spurgte hun hastig det velkomne Sendebud:

»Siger hun sandt? Og hvad er det med Tøjet?«

»Jeg bar selv Klæderne,« svarede Mopsus, »og lagde dem i en smuk med Elfenbensbilleder prydet Kiste, saaledes som du véd Nygifte plejer at faa Brudeskatten. Praxilla, Alkiphrons Hustrus statelige Søster, hjalp mig, og hun gav ogsaa —«

»Skynd jer saa og kald paa Xanthe,« afbrød Semestre Budet, under hvis Tale hun flere Gange sagte havde klukket af Glæde; og da derpaa Pigerne hastig fjærnede sig med Mopsus, tilkastede hun Jason et sejrsstolt Blik.

Da faldt det hende ind, hvor meget der endnu var at gjøre til den unge Bejler Leonax' Modtagelse, og med høj Røst raabte hun:

»Dorippe, Chloris, Chloris — Dorippe!«

Men hverken den Ene eller den Anden syntes at høre hende, og da hun maatte opgive ethvert Haab om et Svar, vendte hun sig med et Skuldertræk om til Jason og sagde:

»Saa unge og saa døve; det er sørgeligt! De ulykkelige Tøse!«

»De holder mer af Mopsus end af dig, og de vil ikke høre,« raabte Jason leende.

»De kan ikke,« sagde Semestre ivrig. »Mopsus er en fræk, uduelig Knægt, som jeg allerede mange Gange har forlangt skulde jages ud af Huset, men jeg gad se den, der nægter mig Lydighed. Hvad din Plan angaar, saa har du nu tydelig nok hørt, at vor Datter er bestemt for Leonax.«

»Men naar Xanthe ikke vil have Leonax og foretrækker Phaon for den fremmede Yngling?«

»Alkiphrons Søn er ikke »fremmed» paa sine Fædres Ejendom!« raabte Semestre. »Men man skal høre Meget, før Ørene gaar af En; dog jeg maa til mit Arbejde, thi det gjælder at berede Leonax den bedste Modtagelse, saa at han strax kan føle, at han ikke er fremmed her, men ganske som hjemme. Gaa du nu hen og bring Aphrodite et Offer, saa at hun fører Xanthes og Phaons Hjærter sammen; jeg bliver ved mit Stegespid.«

»Og dér er du paa din Plads,« raabte Jason, »men endnu har du ikke drejet det til Leonax' Bryllupsgilde.«

»Men til Phaons«, svarede Semestre, »lover jeg dig, at jeg skal brune Feststegen, men ikke før et Offerdyr, som jeg selv har fedet, bevæger den skumfødte Gudinde til at optænde Xanthes Hjærte med sød Elskov til Phaon, din Herre Protarchs Søn, i Stedet for til Leonax!«

Xanthe.

»Xanthe, Xanthe!« raabte Semestre lidt senere. »Xanthe! Hvor er dog Pigen henne?«

Den Gamle var traadt ud i Haven, og da hun forstod at benytte Tiden og gjerne forenede den ene Forretning med den anden, saa plukkede hun, medens hun søgte efter sin Plejedatter og atter og atter raabte paa Pigens Navn, Urter og Grønt, paa hvilket den unge Morgens Dug endnu perlede frisk og fugtig som et glimrende Spejl for Solen.

I norsk Skjærgaard.
Efter Maleri af Prof. Hans Gude.

Under dette Arbejde tænkte hun dog langt mere paa sin Yndlings Søn og de Stege, Kager og Lækkerier, hvormed hun vilde beværte ham, end paa Xanthe.

Hvad der havde været Faderens Livretter som Barn, alt det vilde hun nu ogsaa omhyggelig lave til Leonax, thi hvad der smager Faderen, mente hun, smager ogsaa Børnene.

Over tyve Gange havde hun bukket sig ned efter friske Lavendler, grøn Salat og unge Rødder og hver Gang, naar hun ved Hjælp af sin Myrtestav igjen havde rettet sig saa rank i Vejret, som hendes af Alderen krogede Ryg vilde tillade, raabt »Xanthe« og atter »Xanthe«.

Men endskjønt hun hver Gang bøjede Hovedet saa langt tilbage, at Solen skinnede hende lige ind i den aabne Mund, og skjønt hendes Lungers Kraft just ikke var ringe, saa fulgte dog intet som helst Svar.

Dog dette foruroligede hende ikke, thi Pigen kunde ikke være langt borte, og Semestre var vant til, at Xanthe lod kalde paa sig mer end én Gang, før hun svarede.

I Dag udeblev Svaret rigtignok længere end sædvanligt.

Jomfruen hørte imidlertid meget godt den Gamles skingrende Stemme, men hun brød sig ikke mere om den end om Hønsenes Kaglen, Paafuglenes Skrig og Duernes Kurren i Gaarden.

Hun vidste, at Husholdersken kaldte hende til Frokosten, men det lille Stykke tørre Hvedebrød, som hun plejede at tage med sig, naar hun gik ud, var fuldstændig tilstrækkelig til at stille hendes Sult. Og selv om Semestre havde lokket hende med de sødeste Kager, vilde hun alligevel ikke nu have forladt sin Yndlingsplads ved Kilden.

Sprudlende sprang denne Kilde ud fra den højest liggende Klippe paa hendes Faders Ejendom. Ofte, og i Særdeleshed naar hendes Hjærte var bevæget, kom hun herhen, og det var ogsaa en herlig lille Plads.

Det rislende blanke Vand vældede ud af en Revne i Klippen og samlede sig til Venstre for den lille Bænk, paa hvilken Xanthe plejede at sidde, til en gjennemsigtig klar lille Dam, hvis Bredder vare indfattede med smukke glatte hvide Marmorblokke. Enhver af Sandbundens rødlige Kiselstene, enhver af dens smaa glatte Kugler af snehvidt Kvarts, enhver Smule Kant og Stribe paa dens nydelige Muslingeskaller saas lige saa tydelig, som om man holdt

Den unge Kong Kristian IV modtager af den døende Kantsler Kaas Nøglerne til Opbevaringsstedet af Rigets Krone og Scepter.

Efter Prof. C. Blochs Maleri til Frederiksborg-Museet.

dem i den flade Haand for sine Øjne, og dog var Vandet i Kilden saa dybt, at det vilde være naaet op til Guldringen, der skinnede paa Xanthes runde Overarm, ja endogsaa til den Gemme, der holdt hendes Peplon sammen ved Skulderen, hvis hun havde prøvet paa at naa Bækkens Bund med Fingerspidserne.

Vandet var saa grønlig klart som Krystal, i hvilket man, medens man smeltede det, havde kastet Smaragdstykker, for ogsaa at forvandle dem til flydende Draaber.

Paa sin videre Vej gjennem Ejendommen løb Bækken over en med tæt Plantevæxt bevoxet Jord.

Hvor Vandet med større Fart faldt ned i Dalen, hang tæt ved Bredden nydelige Ranker, medens det frodige Mos snart trak tynde, lette grønne Striber hen over Klippen og

snart samlede sig i yppige Klynger mellem Stenene. Fine grønne Plantetraade, der sattes i stadig Bevægelse af de plaskende Strømme, skjød overalt op fra Vandets Bund, og hvor Bækken under sit Løb ned igjennem Dalen ligesom udhvilede sig paa jevnere Steder, hældede viftende Bregnegrene sig ud over den.

Xanthe fulgte gjerne dens Løb, indtil den forsvandt i Myrtekrattet.

Naar hun derpaa vendte sine Øjne til Siden og nedefter, saa oversaa hun først til Venstre og Højre sin Faders og Farbroders Haver og Plantninger, der strakte sig vidt ned over Bjergets svage Skraaning og den smalle Slette langs Kysten.

Alt, hvad hun saa', lignede aldeles et svulmende Teppe, i hvis grønne Bund hvide og gyldne Streger og Punkter ere stukne, eller ogsaa en af hine Kurve, som Jomfruerne ved Demeters Fest bære paa Hovederne, og i hvilke der højt op over Randen er fyldt broget Løv, hvorfra røde og gule Frugter skinne frem.

Ungt Granat- og Myrtekrat med spirende Skud stak levende og frisk af imod de knortede Oliventræers graagrønne, sølvglinsende Løv.

Glødende røde, som om Solens Ild-Kys havde kaldet dem til Live, prangede duftende Roser overalt paa Buske og Hække, og fint farvede, som om et Barns Læber havde vækket dem af Slummeren, rødmede Fersken- og Mandelblomsterne mellem Træernes Grene.

Vaarfriske Smaablade pippede frem fra Figenkronernes, i hinanden sælsomt slyngede Kviste og mellem de bugnende Frugtklynger. Gyldne Citroner skinnede bag det stærke, glinsende, vintergrønne Løv, og i lange Rækker knejsede de sorte Cypresser, stive og slanke som det alvorlige Kor i et muntert Festspil. Som en Lejr af brede, hvælvede runde Telte laa Faderens Pinieskov dernede for Xanthes Øje, og lod hun Blikket svæve videre ud, saa' hun det mægtige Hav, hvis vidtstrakte Flade paa denne venlige Morgen hist lyste som klare Cyaner og her som slebne Safirer, og hvis eget Blaa overalt syntes at ville overbyde den rene Himmels Farve. Og ligesom Sølvskyer sejlede hen over Firmamentet, saaledes svævede hvide Sejl hen over Havet.

Længere borte slog smukke grønne Høje en Ramme omkring det hele yndige Billede. Paa deres rigt bevoxede Skraaninger saa' man hist hvidt skinnende Templer, her Landsbyer, Huse og Hytter, saavel som Kvæghjorde og enkelte Faar, der græssede halvt skjulte af det tætte Buskads.

Som blomstrende Kranse slynges omkring glade Menneskers Hoveder, saaledes omgav en Lund eller en Have her enhver velhavende Landmands Hus.

Bag Højene ragede med skarpt skaarne Linjer nøgne fjerne Bjerge mægtig op, og ud af Taagen steg skinnende det rolige Ætnas snedækkede Hoved.

Nu i den tidlige Morgen laa et fint Slør af ubeskrivelig Farve over Havet og Haverne, Højene og de fjerne Bjerge. Det var, som om Havet havde givet Rendingen til denne Dug og den gyldne Sol slaaet Isletten deri.

Det hele Skue var vidunderlig skjønt, men for dets Skyld var Xanthe dog ikke gaaet op til Kilden, ja hun vidste neppe, at det var skjønt.

Vel troede hun paa, at naar Vandet lyste med Himlens Farve og som idag hvilede ubevægeligt, saa strakte Glaukos, det blaa Havs Gud, sig i velbehagelig Slummer paa de solbeskinnede Vover.

Og naar Vinden blæste op, naar Bølgerne rullede, naar hvidt Skum kronede deres Toppe og de i uoverskuelig lange, kommende og vigende Rækker skyllede op paa Strandbredden, saa troede hun, at Nereus' halvhundrede Døtre tumlede sig under de klare Vande.

Skjønne Kvinder vare de alle, og kaad deres Færd.

Nogle vuggede sig stille i det blinkende Vand, andre svang sig kjækt op paa Ryggen af skjæggede Tritoner og opfordrede dem overgivent til i bølgeformede Linjer at bære dem igjennem det vaade Element.

Naar Brændingen brusende slog imod Bredden, saa troede Xanthe, at hun hørte Havets Kjæmpeskikkelser, der styrede deres Legemer med den skjællede Hale, medens de satte deres brede Læber mod den snoede Konkylje; og den funklende Krone derude paa den mørkeblaa Bølge var tilvisse ikke luftigt Havskum, nej, hun saa' jo tydelig Nereus-Datterens hvide Nakke, blændende Arme og sølvglinsende Fod. Ja hun mente tydelig at kunne se, hvorledes de lystig boltrede sig op og ned i det blaa Vand, hvorledes de snart stak Fødderne frem og lod sig synke ned i Dybet, snart sagte kredsede rundt om hinanden og svævede hen over Havfladen. Den Ene rakte venlig den Anden Haanden og viste derved ofte deres smukt krummede Arme over de rullende Bølger.

Daglig tumlede de sig i nye Lege, ligesom Havet aldrig nogen Dag viser sig ens. Ja hver eneste Time frembød et nyt Skue, en ny Farve.

Lyse Striber trak sig som et blaagrønt, gjennemsigtigt Flor ofte gjennem den mørkere Flade, der lignede en purpurblaa Kappe af kostbart fønikisk Stof. Sort som Nattens Øje og hvidt som Leukotheas Nakke kunde det rullende Hav vise sig.

Men da dukkede ogsaa Amphitrite snart op med flagrende Haar og vidt omkring lydende Stemme, og bag hende Posejdon paa sit Firspand.

Med et mørkt Blik lod han sin Svøbe suse gjennem Luften ned over Gangerne. Vredt stødte han sin Trefork dybt i Vandet, og snart farvedes Bølgerne brune, mørkegule og skyagtig graa, til Havet endelig lignede en flad Dam med dyndet Bund, der plumres af de Stenblokke, som Arbejdsfolk kaste ud i den. Da var det rene Vand sort og grumset, og skummende sprøjtede Bølgerne op imod Himlen og truede i vildt Raseri med at knuse Marmorbolværket ved Strandbredden. Skjælvende skjulte Nereiderne sig paa Havets evig rolige Bund, og Tritonerne brugte ikke længer deres hule Konkyljer til blide Melodier; skingrende Krigssange lod de lyde, som om det gjaldt at storme en fjendtlig Borg, og Amphitrite rev sig med begge Hænder i sit lange flagrende Haar, strakte sit Hoved langt frem og udstødte sit rasende Brøl.

Men idag hvilede Havet, og da Xanthe var naaet op til Kilden, da havde Randene omkring de mælkehvide Skyer, der lette og svævende vare lejrede over de fjerne Bjergtoppe, endnu glødet rosenfarvede. Det var den svindende Eos' Kjortelbræm, det var Bladene af de Blomster, som Horaerne strøede foran Helios' netop nu af Havet opdukkende Firspand.

Nu traf Solens første skraa Straaler de høje Cypresser paa Højen; i Morgenvindens lette Pust vuggede Havens Løvkroner sig, og Xanthe nikkede til dem, thi hun tænkte, at de skjønne Dryader, der boede i Træerne, hilsende ønskede hinanden Godmorgen.

Paa Alteret, der stod ved Siden af hendes Bænk, og som hendes Stamfader havde rejst for Kildens Nymfe, lagde hun ofte med en kort Bøn Blomster eller endogsaa en rundagtig Kage til Offer, — men det var heller ikke herfor, at hun idag var kommet til Kilden.

Hvad havde da saa tidlig draget hende ud af Huset herop? Kom hun maaske til Kilden, for paa dens gjenspejlende Flade at beundre sit eget Billede?

Hjemme fik hun kun sjeldent Lov dertil, thi saa ofte hun kastede et Blik i den blanke Metalskive, plejede Semestre at sige:

»Naar en ung Pige hyppig gjør Brug af saadanne unyttige Ting, saa finder hun tilsidst Billedet af en Nar deri.«

Forbuden Frugt smager bedst, men Xanthe saa' kun sjeldent i det flydende Spejl, og dog maatte det kunne have glædet hende ofte at se deri, thi hendes Skikkelse var høj og slank som Cypressens Stamme, hendes rige blonde Haar havde en sjelden Glans, hendes Ansigts Oval var smukt rundet, lange Øjenhaar skyggede over hendes store blaa Øje, som Intet formaaede at skjule af hvad der

bevægede hendes Sjæl, og som, naar hun var alene med sig selv, altid syntes at spørge: »Hvad har vel Guderne beskaaret mig for min Fremtid?« Og ligesaa ofte kunde man læse det Svar i hendes Blik: »Vistnok noget Skjønt!«

Og dog var Xanthe ikke kommet til Kilden for at udmale sig smukke Fremtidsbilleder, nej hun var tværtimod gaaet herop for at være bedrøvet, rigtig af Hjærtet bedrøvet, og for uhindret at kunne udgyde Taarer. Hun græd ikke hæftig, men fra hendes Øjne trillede disse tunge salte Draaber, der rinde over ungdommelige Kinder, som den blanke Saft Draabe efter Draabe flyder ud af det saarede Birketræs Stamme.

(Fortsættes.)

Om „oldnordisk Stil" i „Udstillingen af kunstindustrielle Frembringelser" i 1880.

Der har hos os ligesom i de andre skandinaviske Lande navnlig i de sidste Decennier ofte været talt og virket for at indføre oldnordiske Motiver i vor Kunstindustri, idet man har ment, at der i Nordens gamle Kunst var en rig Skat af kunstneriske Ideer, som ikke burde ligge ubrugte. Hvad der er opnaaet ved disse Bestræbelser, og hvorledes der for Øjeblikket arbejdes i nordisk Stil, var der god Lejlighed til at iagttage i den for faa Dage siden afsluttede Udstilling af kunstindustrielle Frembringelser.

Man blev strax opmærksom paa, at de nordiske Motiver kun benyttes indenfor et lille Omraade af Kunstindustrien, nemlig af Guldsmede og Galvanoplastikere. Udenfor denne Kreds søgte man forgjæves efter Arbejder i nordisk Stil; afsét fra et Par Afbildninger og et Broderi til en Skammel, fandtes der paa alle de forskjelligartede, ornamenterede Gjenstande i hele Udstillingen næppe et enkelt forvildet nordisk Træk. Dette tyder just ikke paa, at man har taget det særdeles alvorligt med at kalde de gamle Motiver til Live; man har nøjedes med at anvende dem paa de samme Arter af Gjenstande, som kjendes fra det Oldnordiske Museum, paa Smykker og paa Husgeraad, derunder indbefattet Pragtkar, medens det ikke er blevet forsøgt at overføre dem paa Træ eller i Tøj, fordi der her savnedes Forbilleder fra Oldtiden, som man kunde kopiere uden videre Vanskelighed og uden selvstændigt Arbejde.

Over de »oldnordiske« Smykker, som vare udstillede af de fleste større Firmaer, herskede der en kjedsommelig Ensformighed; det var væsentlig de samme Motiver, i det Hele benyttede paa samme Maade, som fandtes overalt — og Rækken var ikke stor. Om Læseren har I. I. A. Worsaaes lille Samling af »Afbildninger af nordiske Oldsager« fra 1859 ved Haanden, vil han snart kunne overse alle de Forbilleder, som vare benyttede. Der fandtes vel ikke faa mere eller mindre nøjagtige Kopier; men de virkelig tilegnede Motiver, som benyttedes til ny og selvstændig Produktion, vare yderlig faa. At det nu ikke er Oldsagerne, som maa bære Skylden for denne Fattigdom, derfor kan den omtalte Samling Afbildninger vidne, og endnu bedre vil man kunne overbevise sig derom ved et Besøg i det Oldnordiske Museum. Man fristes derimod unægtelig til at tro, at Worsaaes Afbildninger have været den eneste eller væsentligste Kilde til Kjendskabet om nordiske Oldsager, hvad der bliver end mere sandsynligt, naar det bemærkes, at et Par Smaafejl i disse Tegninger ere kopierede fuldstændig nøjagtig. Men skulde det være saa, at man har nøjedes med at gjennemblade en lille Række Afbildninger i Stedet for at studere Museets store Suiter, har man virkelig troet, at der paa Grundlag af nogle enkelte Tegninger og uden et alvorligt Studium kan arbejdes i en svunden Oldtids-Stil, saa kan det ikke undre, at Resultatet ikke er blevet heldigere; det vil da være forstaaeligt, baade at disse Arbejder beherskes af en livløs Ensformighed, og at de ere prægede af ikke faa Misgreb.

Hvad der hyppigst efterlignes, men allermindst fortjener det, er de simple Smykker, hvor Metallet næsten ikke er undergaaet nogen kunstnerisk Behandling. Hvem vil nutildags smykke sig med nogle tykke Guldstænger, der ere vredne om hinanden, med en svær Spiralring, der kun er prydet med nogle rette Linier, med store Ringe, hvis glatte Overflade kun brydes af nogle fattige Stregornamenter? For Nordboerne var det sikkert den største Dyd ved disse Smykker, at de vare massive; for os ligger deres meste Værd i, at de se ud, som om de vare det; men om Kunst kan der næsten ikke tales. Dog, skulde man endelig finde Behag i den massive Simpelhed ved disse primitive Former, saa maa de i alt Fald udføres med den samme Omhyggelighed som Originalerne, og de tarvelige Ornamenter maa anbringes med den samme fine Følelse, som ofte fandtes hos Oldtidens Guldsmede. Hvis ikke, blive disse Smykker ikke stort Andet end raat Guld, og de ville ikke have mere Kunstværd end de Tretommesøm, Hestesko, svære Stropper og solide Remspænder — man skulde sige til Seletøj — som der er nok af mellem moderne Guldarbejder.

Kopieringen af Menneskefigurer er næppe mere heldig. Man bliver virkelig ikke lidet forbavset ved at opdage paa et moderne Smykke et plumpt Menneskeansigt med fremstaaende Kindben og spids Hage og saa velsignet udtryksløst, som et Hoved kun kan være i Kunstens Barndom. Hvor har man dog kunnet falde paa at kopiere Menneskefigurer fra vor første kristelige Tid, der oprindelig ere slet og mangelfuldt tegnede, og som ere blevne endnu mindre tiltalende i Gjengivelsen? Thi hvad der i Originalen er kraftigt og naivt, bliver sædvanlig, naar det efterlignes, trods al god Vilje, rigtig moderne og flovt. Men endnu værre er det med Dyrefigurerne, eller rettere med Dyret; thi som ved en fælles Overenskomst benytte Alle som En kun et eneste Dyrebillede, der er laant fra en Guldbrakteat (Worsaae Fig. 408). Hvad er det dog, som har gjort dette forunderlige Dyr med traadformet Krop, defekt Hoved og halvandet Ben saa tiltrækkende, og hvorfor skulle dog vore Kvinder gaa med dette og kun dette Dyr om Halsen og i Ørene? Skulde Grunden ikke være, at man ikke har anet, at disse Slyngninger forestille et Dyr, og er dette ikke blevet det ene udkaarne, just fordi det er saa mærkelig uforstaaeligt? Men dette burde dog ikke give denne Skabning særlig Adkomst til at optages i Kunstens Verden fremfor mange af dens Kammerater, der ere langt naturligere og mere velskabte Dyr.

Der er Exempler nok paa andre Fejltagelser. Et ejendommeligt Motiv, der passer smukt for en lille Fingerring (Worsaae Fig. 383), er blevet stærkt forstørret for at anvendes til en Armring, hvor det er plumpt og uskjønt. For at faa en Afslutning paa Ringenes Ender laaner man uden videre en Profil fra græsk Kunst, og som nordiske Sager kopieres romerske og andre fremmede Smykker, som ere fundne i Skandinavien.

Dog fandtes der ogsaa paa Udstillingen en Del Smykker, hvortil man med Held havde benyttet gode Motiver. Et pynteligt Skjoldbeslag (Worsaae Fig. 571), rigtignok ikke fra Oldtiden, men fra den senere Middelalder, var anvendt smagfuldt og paa mange forskjellige Maader. Det stærkt fordybede Mønster paa en Armring (Worsaae Fig. 451) og Fletværket paa et Spænde (Worsaae Fig. 415) gik overalt igjen under forskjellige, oftest heldige Modifikationer. Derimod var der ikke Meget, som viste, at det enkelte Etablissement stræber selvstændig ved en ejendommelig Benyttelse af de overleverede Motiver at skabe noget Nyt og Skjønt. Det af E. F. Dahl udstillede Guldsmykke i Bronzealderens Stil, som oprindelig blev udført som Brudegave til Prinsesse Alexandra, var særdeles smukt; men det maa dog nærmest betragtes som en Kopi. En virkelig ny og heldig Komposition var derimod et Sæt Smykker i V. Christesens Udstilling; Bronzealderens hvælvede, runde Felter med koncentriske Inddelinger vare

her sammenstillede paa en original Maade til et rigt Filigranarbejde. Ligeledes var der af E. F. Dahl udstillet et Armbaand, der sindrig var bygget af et indviklet Baandmønster, som hører til de bedste nordiske Motiver. Om vor Tids Guldsmedekunst for Alvor vil stræbe at udbytte den nordiske Ornamentik, da maa den ikke nøjes med at kopiere et og andet Stykke; men den maa søge, som det er sket ved disse Smykker, at vælge rigtig og videre at udvikle de bedste af de gamle Motiver.

Vende vi os fra Smykkerne til de større Metalarbejder, saa fandtes der paa Udstillingen, foruden Pragtkar, Vaser og Kander, en Del Bordrekvisiter af alle Slags. Det forekommer os, at der her kun er et Etablissement, H. C. Drewsens, som med fuld Bevidsthed er slaaet ind paa en rigtig Vej. Alle Arter af Bordrekvisiter, fra Knive og Platdemenager til store Opsatser og Kandelabre ere udførte i en smuk og ren Bronzealder-Stil. Synes end ofte Forholdene at være for slanke og Ledforbindelserne for svage, maa end et og andet Ornament forekomme for spinkelt for den Plads, det skal fylde, turde et enkelt Mønster end være urigtig vendt, saa gjøre dog alle disse Sager ubetinget et overordentlig velgjørende Indtryk. Man sér her, hvor smukt og pynteligt Bronzealderens simple Formelementer og ublandede Ornamentik kunne anvendes; der er skabt en hel Række nye, men fuldstændig stilkorrekte Former, som ere smagfuldt udstyrede med en rig og afvexlende Dekoration, og dog er der endnu mange enkelte Motiver at hente i Oldnordisk Museum og meget at lære med Hensyn til deres Benyttelse. I den fjerne Oldtid, hvor man bestandig bevægede sig indenfor en lille afsluttet Række af Motiver og indenfor faste Grænser, som vare bestemte af Materiale og Redskaber, fandtes der ofte en beundringsværdig fin Takt for Anvendelsen af de faa Motiver, som Nutiden ikke har ganske let ved at tilegne sig.

Fra Skitsebogen.
Tegning af Frants Henningsen.

De fleste andre Udstillere ere gaaede en anden Vej end det nævnte Firma, idet de paa mere eller mindre moderne Former, hvori der i det Højeste er indskudt et eller andet nordisk Træk, have anbragt en Blanding af mange ornamentale Elementer, hentede fra forskjellige Tidsrum indenfor den nordiske Oldtid. Bronzealderens Motiver ere ikke forsmaaede; men deres Karakter er sjælden bevaret, og de ere blandede med Træk, der høre hjemme i andre Perioder, undertiden ogsaa med Ting, som ikke høre hjemme i nogensomhelst Stilart. Om disse Melanger ere skjønne, synes mig at være overmaade tvivlsomt; men sikkert er det i ethvert Fald, at de ere ægte moderne og ikke oldnordiske. Det Uheldigste er imidlertid de fæle Dyrefigurer, som synes at være uundgaaelige. Hvem der først har opfundet dette moderne-nordiske Guldsmeddyr, véd jeg ikke; det er vist ikke af ganske ny Datum, da det allerede har vundet en saa stor Udbredelse; men i alt Fald maa det være udsprungen af en temmelig usikker Kunstbevidsthed. Det er ikke let at beskrive disse Dyr. Man skulde sige, at det er et Slags Slanger med en Krop, der løber ud i knækkede Hjørner, og med besynderlig vanskabte Ben; Hovederne minde om den græsk-romerske Delfin, om Renæssancetidens Drager og bizarre Dyremasker og maaske ogsaa lidt om den yngre nordiske Jærnalders Dyrehoveder; hertil kommer Griffens takkede Kam, alle Slags stiliserede Vinger samt uformelige Blade i Halen og undertiden ogsaa i Munden. Disse Skabninger ere dernæst sammenslyngede paa den mest uordnede og forvirrede Maade. Om Hensigten har været at frembringe et uforstaaeligt Virvar, saa maa man sige, at det er lykkedes godt; men at udgive dette for oldnordisk Stil, er virkelig Uret, og at anse det for smukt, er en iøjnefaldende Fejltagelse. Dog finder man vistnok Behag i disse Figurer, thi det er den eneste Art af Dyrebilleder, som benyttes paa disse saakaldte oldnordiske Ting. Jeg for min Del har imidlertid Medlidenhed med Hejmdal, som maa staa paa Laaget af disse Drikkehorn og blæse, og med de værdige, skjæggede Konger i Medaljonerne nedenunder; de befinde sig vist ikke vel i Selskab med disse Uhyrer, som ikke vare kjendte i deres Tid.

Det Bedste, man kunde gjøre, var sikkert at sørge for, at disse Dyr ikke formere sig. Dersom man overhovedet vil benytte nordiske Dyremotiver, maa man først gjøre sig bekjendt med, hvorledes de se ud; med det Samme kunde man da maaske tilegne sig noget af den djærve Kraft og den dristige, men aldrig kaotiske Fantasi, som præger de bedste nordiske Arbejder.

Det er sædvanlig en lidet taknemmelig Sag at fremdrage Misgreb af den Art, som her ere belyst; men det turde være paa Tide at baade Kunstnere og Publikum blive opmærksomme paa Værdien af Meget af det, som i vor Kunstindustri gaar under Navn af oldnordisk Stil. Der findes ganske vist Exempler paa alvorlige Bestræbelser, som have ført til smukke Resultater og skabt baade originale og stilrigtige Arbejder, der fortjene al Anerkjendelse; men Totalindtrykket er næppe glædeligt. Der er kommet en lille Række af Motiver frem, som man benytter uden nogen egentlig Forstaaelse; man efterligner Ting, som kunstnerisk sét ere saa slette eller fattige, at de ikke fortjene at reproduceres; man bliver staaende ved overfladiske Kopier, og skabes der noget Nyt, er det ofte et stilløst Sammensurium. Vil man arbejde i Stilarter, der ligge saa fjernt som den nordiske Oldtids, da maa man ikke nøjes med at gjøre Bekjendtskab med en lille Række Afbildninger; baade Kunstner og Haandværker maa gjennem omhyggeligt Studium af de bevarede Mindesmærker søge at tilegne sig de svundne Tiders Stil. Om dette sker, og dersom den nordiske Oldtid virkelig ejer en ejendommelig kunstnerisk Skat, som har sit Værd ved Siden af andre Landes store Kunstperioder, da ville de gode og brugelige Motiver af sig selv spredes til alle forskjellige Omraader af vor Kunstindustri. **S—s M—r.**

THEATRENE

Paa **Hoftheatret** har Mme. Ristori i den forløbne Uge optraadt med sin Trup, og paa en enkelt Undtagelse nær spillet de samme Stykker, som ere kjendte fra hendes Besøg sidste Efteraar, og som vi dengang skjænkede en udførligere Omtale.

Kasinos og **Folketheatrets** Repertoire har i de sidste Uger havt et helt andet Præg end i Sæsonens Begyndelse.

Folkekomedierne og Trikotoperetterne ere forsvundne og have givet Plads for virkelige Skuespil, som man kan have baade Udbytte og Fornøjelse af at overvære, saa meget mere, som begge Theatre tælle dygtige Kunstnere nok til at bære dem tilfredsstillende over Scenen. Med Erik Bøghs Bearbejdelse af Victorien Sardous *»Komplottet i Pont-Arcy«* har Kasino for det Første gjort en god Begyndelse til at spille det Repertoire, som Aarets nye Engagementer indeholdt et Løfte om, og skulde det vise sig, at Theatret fremdeles agter at blive i det nu indslaaede Spor, ville vi lykønske baade det og Publikum. Den omhyggelige Indstudering og smukke Iscenesættelse af Sardous Helaftensstykke vidnede tydelig om, at Theatret havde taget alvorlig fat paa Opgaven, og saavel de enkelte Præstationer som navnlig det hele Sammenspil var saa dygtigt og korrekt, at man med usvækket Illusion kunde følge den interessante og spændende Handling, som Sardou med vanlig dramatisk Teknik havde lagt til Rette paa en højst underholdende Maade. Blandt de Spillende skulle vi foruden Indehaverne af Hovedrollerne nævne Hr. Martinius Nielsen, der debuterede som Underpræfekten og med et godt Theaterydre forbandt en forstandig Replikfremsigelse.

Med Gjenoptagelsen af Belots og Villetards *»César Girodots Testamente«* har Folketheatret ikke mindre vidst at samle Folk til Huse, skjønt utvivlsomt noget af Tilstrømningen skyldes den Bismag af Skandale, som en af de Spillendes Forsøg paa aristofanisk Satire den første Aften gav Forestillingen. Stykket selv er imidlertid saa morsomt og Udførelsen — især for Hr. Zincks og Fru Hansens Vedkommende — saa fornøjelig, at Ingen vil fortryde at gjøre nærmere Bekjendtskab med det Galleri af Arvinger, som Forfatterne føre frem paa Scenen. — Ogsaa i det lille, af Villiam Bloch oversatte Stykke *»Det var Jeanne«* har Theatret faaet en heldig Forøgelse af sit Repertoire. Hr. Wulff og Fru Holst, der ene spille Stykket, have begge Ære af Udførelsen.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Største Delen af vore Læsere ville fra dette Aars Kunstudstilling mindes Prof. Blochs fortræffelige Billede, som vi gjengive i dette Nummer. Det er bestemt til at pryde en Væg i det historiske Museum, som man nu er ivrig sysselsat med at indrette paa Frederiksborg Slot Der er i de sidste Par Aar arbejdet stærkt paa de Rums Udstyrelse, der skulle afgive Plads til Museet; der er blandt Andet bestilt Loftsmalerier hos Malerne L. Frølich, Frans Schwartz og L. Tuxen, samt, foruden det ovennævnte Billede, Malerier af historisk Indhold hos Heinrich Hansen og C. Neumann. Paa samme Tid har man benyttet den Lejlighed, der ifjor tilbød sig ved den kunstindustrielle Udstilling, til at erhverve en Del historiske Portræter i Kopier af dygtige Kunstnere.

— Mandagen den 27 Sept. afsløredes med en Festlighed en i Polyteknisk Læreanstalts Gaard opstillet Statue af H. C. Ørsted. Kunstværket, der er udført i Bronce efter Model af H. V. Bissen, hører til den udmærkede Kunstners mindst heldige Arbejder: ganske bortsét fra den i flere væsentlige Partier — eller rettere sagt overalt udenfor Hoved og Hænder — noget flygtige Modellering, maa det i hele sit Anlæg nærmest betegnes som en Kaprice, et lidet heldigt Forsøg paa at bygge en Statue op væsentlig efter Symetriens Grundsætninger. Figuren staar ret op og ned med lige Tyngde paa de jævnsides stillede, lidt mere end en Fodsbred fra hinanden fjernede Fødder; Armene synke ned og mødes i de sammenlagte Hænder i Underlivets Midtlinje; i hvis Fortsættelse ogsaa Ansigtets nøjagtig falder. Naar hertil kommer, at Ansigtet er løftet noget op ad, saa Blikket falder over den fra Øjnene dragne vandrette Linje, samt at Forsøget paa symmetrisk Gjennemførelse er udstrakt endogsaa til Klædedragten — Halstørklædet, Frakkens Folder — vil man forstaa, at Totalindtrykket bliver alt Andet end tiltalende; man faar gjennem hele Kunstværket væsentlig Indtrykket af, at det forestiller en svagt begavet Mand, hvis Hovedegenskab er en vidt dreven Kejtethed. — Statuen er udført i noget over naturlig Størrelse og anbragt paa en foreløbig Piedestal, der prydes med en Lavrbærkrans og Navnet H. C. Ørsted.

— Ligesom i de øvrige danske Kjøbstæder have ogsaa i Randers de fleste ældre Bygningsmindesmærker efterhaanden maattet vige for nyere, stilløse Huse; foruden St. Mortens Kirke er det saakaldte »Helligaandshus« Byens eneste ældre Bygning af nogen Betydning. Det er Hovedbestanddelen af Byens gamle Sygehus, rejst hen imod Midten af det 15de Aarhundrede, smukt i Forholdene og i Enkelthederne og navnlig tiltalende ved den ret originale Anvendelse af sorte, glasserede Sten, hvormed der er frembragt et Mønster i de forøvrigt af røde Mursten opførte Sidevægge og tandede Gavle. Om denne Bygnings Fremtidsskjæbne føres der for Tiden en Diskussion; medens der fra en vis Side fordres, at den skal nedbrydes, for at en Torveplads, der har et Fladeindhold af 1570 □ Alen, kan blive forøget med Grundens 850 □ Alen, gjøres det af Bygningens Venner — som det forekommer os med fuld Ret — gjældende, at Randers By vil staa sig bedre ved at undvære den paatænkte Udvidelse af Torvepladsen end ved at ødelægge den kjønne, karakteristiske og som det synes ikke i væsentlig Grad brøstfældige Bygning, for hvilken der desuden vil kunne være god Anvendelse, efterat den nu ikke længere benyttes som Lokale for den lærde Skole. Man har tænkt at søge den indrettet til Brug for Haandværkerforeningens tekniske Skole, samt for Byens kommunale Arkiv, og et »Udvalg for Bygningens Bevarelse« har i den Anledning omsendt et Skrift: »Om Anvendelse af det forrige Helligaandshus i Randers«, indeholdende en Redegjørelse for Bygningens Historie, Planen til dens fremtidige Benyttelse samt Tegninger af Façade og Gavle saavel som Grundrids af den projekterede Indretning. Glædeligt vilde det ganske vist være, om det skulde lykkes Udvalget at sætte sin Tanke igjennem.

— Søndag den 19. Septbr. afsløredes paa Frederiksberg Kirkegaard et Monument for C. V. Rimestad med en af Hasselriis modelleret smuk og lignende Buste.

— Den norske Landskabsmaler Hans Gude har i denne Sommer opholdt sig i sit Fædreland for at gjøre nye Studier; den 15. Sept. rejste han til Berlin for at overtage den Professorplads, hvortil han for kort siden udnævntes.

— Torsdagen den 23. September døde i Stockholm den svenske Landskabsmaler Professor Johan Edvard Bergh. Han var en Kjøbmandssøn fra Stockholm og født den 29. Marts 1828; først i en forholdsvis fremrykket Alder viede han sig for Alvor til Kunsten — oprindelig var han uddannet til Jurist og Embedsmand i Bjærgværksfaget —, men gjorde, da Beslutningen var tagen, ualmindelig hurtige Fremskridt, saa han allerede i 1854, to Aar efter at han var bleven Elev af sin Fødebys Kunstakademi, kunde udstille et Billede, der skaffede ham Akademiets højeste Præmie og et større Rejsestipendium. I Udlandet studerede han først i Düsseldorf senere i Genf under Calame og hjemsendte, navnlig fra Italien, Arbejder, der vakte ikke ringe Opmærksomhed. Da han kom hjem, blev han først Medlem af Akademiet, og kort derpaa Professor ved dets Malerskole; Aar for Aar steg hans Ry, og hans Billeder fandt Kjøbere nok baade i og uden for hans Fødeland, ikke mindst i Danmark, i hvis aarlige Udstillinger han hyppig tog Del, og hvis Nationalgalleri i sin Tid kjøbte et større Arbejde af ham, det eneste ikke danske Maleri af en moderne Kunstner, det indtil Dato har erhvervet. Bergh var almindelig regnet for Sverigs betydeligste Landskabsmaler; han fortjente ogsaa til en vis Grad den Anseelse, hvori han stod. Han var i alle Henseender en solid Dygtighed, begavet med en ikke ringe Skjønhedssans og Evne til afrundet, populær Fremstilling, dernæst en fuldt udviklet Virtuos. Synderlig dyb og original Følelse var han vel ikke i Besiddelse af, og hans Omraade var næppe meget stort, men visse idylliske Stemninger forstod han at udtrykke med ikke ringe Kraft, og overalt gjorde hans Billeder en betydelig malerisk Virkning. □

☞ I Følge Opfordring fra den tidligere Redaktion af »Illustreret Tidende« skulle vi oplyse, at dette Blad i sin Tid angav »Ny illustrerad tidning« som sin Kilde til H. Gudes Biografi, samt at Prof. Dietrichsons Artikel paa det nævnte Sted dengang kun var signeret med Bogstaverne L. D.

Red.

For Dyrebeskyttere.

Nyeste amerikanske Opfindelse.

Indhold: **„Fjorten Dage!“**, Fortælling af Holger Drachmann med Tegning af H. Tegner. — **„Hans Gude“** af Prof. L. Dietrichson. (Sluttet). Med Billede: **„I norsk Skjærgaard“** efter Maleri af Prof. Gude. — **„Hvad Tiden fordrer“**, Digt af Chr. Richardt. — **„Et Spørgsmaal“**, Fortælling af Georg Ebers, oversat af Otto Borchsenius. (Fortsat). — **„Den unge Kong Kristian IV ved Kantsler Kaas' Dødsleje“** efter Prof. C. Blochs Maleri. — **„Om oldnordisk Stil i Udstillingen af kunstindustrielle Frembringelser“** af S—s M—r. — **„Fra Skitsebogen“**, Tegning af Frants Henningsen. — **„Theatrene“**. — **Kunst og Kunstnere ude og hjemme“**. — **„For Dyrebeskyttere“**, Billede. — Bekjendtgjørelser.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 159. Søndagen d. 17. Oktober 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Hjærtesorg.
Tegning af **Frants Henningsen.**

Hvad Ungersvenden lover, det Pigen altid tror,
men hvor blev den Sne, der faldt ifjor?
Den smelter, den svinder, den bli'er til Sky og Vind,
men Farven staar som Isblomst paa Pigens blege Kind.

Holger D.

Et Spørgsmaal.

En Idyl af **Georg Ebers.**
Oversat efter Forfatterens Manuskript
af **Otto Borchsenius.** (Fortsat.)

Ja, Xanthe var sørgmodig heroppe, og dog syntes Alt, som omgav hende, saa smilende og muntert, dog tav i hendes Hjem Latteren kun sjeldent, ligesom hendes egen ofte ikke klang mindre overgivent og glad end den kaade Chloris' og den sorte Dorippes.

Hendes syge Fader, med hvis Helbred det stadig kun gik langsomt fremad, formaaede ikke at nægte hende noget Ønske, og naar Semestre prøvede derpaa, saa gjorde Xanthe dog sædvanligvis tilsidst hvad hun lystede. Paa Fester og glade Danse var der ingen Mangel i Huset, og til ingen af hendes Legesøstre bragte Ynglingerne smukkere Baand, Ingen rakte de hellere Haanden til Dans end hende. Af alle unge Piger vidt og bredt omkring var hun jo den skjønneste, og Phryxus' Hustru Ismene havde sagt, at hendes Latter klang saa forførende, at den maatte kunne faa Lamme til at danse, og da Ismene selv havde en Datter paa Xanthes Alder, saa maatte vel hendes Ord staa til Troende.

Hvorfor i alle Guders Navn følte Xanthe sig da bedrøvet?

Behøver der vel at være nogen Grund? Maa der være tilstødt en ung Pige en Ulykke, for at hun kan føle Trang til at græde?

Sikkert ikke!

Naar Himlen i lang Tid har skinnet ren og blank og Luften bliver saa vidunderlig klar, at

selv de fjerneste Bjergtoppe tydelig kunne sés, saa lader Regnen ikke vente paa sig, og hvem kan længe le af et fuldt Hjærte, uden tilsidst at faa Taarer i Øjnene?

Den, der rammes af en Sorg — dog ikke af en altfor stor — den, hvem det forundes at svinge sig op til Glædens højeste Tinde, og en ung Pige, der elsker, disse Tre skjænker Himlen helst de velgjørende Taarer.

Havde Eros' Pil ogsaa truffet Xanthes unge Hjærte? Det var vel ikke umuligt, men hun tilstod det ikke for sig selv og havde endnu igaar, uden saa meget som at blinke med Øjnene, benægtet det.

Men elskede hun alligevel en Yngling og var det for hans Skyld, at hun var kommet herop til Kilden, saa maatte han sikkert høre hjemme i det rødlige Hus derovre, som til Højre for Bækken knejsede saa statelig paa den frugtbare flade Slette mellem Havet og Kilden, thi atter og atter søgte hendes Blik det, og under dets Tag boede dog foruden Tjenestefolkene kun den gamle Forvalter Jason og Phaon, hendes Farbroders Søn; Protarchus selv var jo sejlet til Messene med sin egen og hendes syge Faders Olie.

Lad Alderdommen hædres med Ærefrygtens Almisse, Kjærlighedens Gave tilkommer Ungdommen, og af de tre Mænd, som boede derovre til Højre for Xanthe, kunde jo kun En gjøre Fordring paa en saadan Gave, men han havde til Gjengjæld ogsaa usædvanlig vel begrundede Krav derpaa.

Xanthe tænkte ogsaa ved sin Kilde paa Phaon, men skulde man dømme efter hendes Pandes trodsige Rynker, saa lignede hun ikke i fjerneste Maade en Jomfru, der hengiver sig til ømme Følelser.

Nu gik Døren til det rødlige Hus op, og hurtig rejste hun sig og saa' derover. En Slave bar forsigtig en stor Hankekrukke af brunligt Ler med sorte Billeder paa udenfor.

Hvad havde dog den højskuldrede gamle Fyr gjort hende, siden hun med de smaa Fødder stampede i Jorden og satte den øverste Række af sine snehvide Tænder saa dybt i Underlæben, som om hun vilde bide en Smerte i sig?

Mindre velkommen kan neppe Nogen være end en Fremmed, der indfinder sig i Stedet for en længselsfuldt Ventet, og Xanthe ønskede ikke at se Slaven men Phaon, hans Herres Søn.

Hun havde Intet at sige Phaon, og hun vilde være løbet sin Vej, hvis han havde vovet at opsøge hende ved Kilden, men hun vilde se ham, vilde overbevise sig om, hvorvidt Semestre talte Sandhed, naar hun fortalte, at Phaon havde i Sinde at gifte sig med en rig Arving, til hvem hans Fader nu bejlede for ham i Messene. For Pengenes Skyld, havde Husholdersken forsikret, vilde han vinde den rige Grimrian og benyttede sig nu af den gamle Faders Fraværelse til, saasnart Ilden paa Arnen var slukket, Aften efter Aften at snige sig ud af Huset. Først længe efter Solens Opgang vendte den smukke Natteravn hjem, uden Tvivl fra raa Drikkelag med den gale Hermias og andre vilde Fyre fra Syrakus. De havde sikkert Grebet paa at faa hans træge Tunge paa Gang!

Derpaa havde den gamle Husholderske skildret, hvorledes det gik til ved saadanne Gjæstebud, og da hun ogsaa omtalte de sminkede Fløjtespillersker, i hvis Selskab de letsindige Stadsbeboere bortsvirede deres Fædres Penge, og endelig fremhævede, at Phaon allerede gik saa bleg og søvnig omkring, som om han kunde være Hermias' lærenemme Discipel — da hadede Xanthe den gamle Semestre, og hun havde nær forglemt den Ærefrygt, som hun skyldte hendes graa Haar, og sagt hende lige op i hendes Ansigt, at hun bagvaskede og løj.

Men Xanthe kunde ikke faa et Ord over sine Læber, og tilsidst fyldtes hendes Øje med salte Taarer, thi Phaons hemmelige Bejlen til den rige Messenierinde krænkede hendes Stolthed, og hun kunde ikke nægte for sig selv, at han virkelig saa' mere træt og drømmende ud end ellers.

Paa Semestres Lovtaler over hendes Søskendebarn, den unge Leonax, hørte Xanthe lige saa lidt som paa Faarekyllingens Piben ved Arnen, og før Husholdersken havde talt ud, rejste hun sig, vendte hende, uden som ellers at ønske hende Godnat, Ryggen og forlod Kvindeværelset.

Semestre havde ikke bemærket hendes Bortgang, thi sysselsat med sin Skyttel sad hun bag Vævestolen, og Øret forraadte hende Intet af, hvad Øjnene ikke saa'. Saaledes priste hun da, uden at have Nogen til Tilhører, i levende Ord sin Yndling Alkiphrons og hans fortræffelige Søns Fortrin, indtil en halv Time senere Pigen Dorippe traadte ind i Værelset og med et højt Udraab slog Hænderne sammen, fordi hun troede, at den Gamle var besat af en Dæmon, siden hun saaledes talede til de nøgne Vægge.

Imidlertid gik Xanthe, forinden hun i sit Kammer lagde sig til Ro, op og ned foran sit Leje. Derpaa begyndte hun saa heftigt at løse sit fyldige Haar, at det gjorde ondt.

Hendes smukke, valmuerøde lille Tørklæde, som hun bandt om sine gyldne Lokker, knyttede hun saa hastigt og fast sammen under Hagen, at hun igjen maatte løse det for ikke at kvæles.

Sandalerne, som hun havde taget af sine smalle Fødder, og som hun ellers, saaledes som hendes afdøde Moder havde lært hende, plejede at stille ved Siden af Stolen, paa hvilken hendes smukt ordnede og udglattede Klæder laa, slyngede hun hen i et Hjørne af Værelset, og imidlertid tænkte hun bestandig paa Phaon, paa Arvingen i Messene, paa hendes Legekammerats skjændige Færd, og foresatte sig at efterforske, om Semestre havde talt Sandhed, samt i Nattens Stilhed at udtænke, hvad hun skulde gjøre for at overbevise ham og for at faa at vide, hvorledes det egenlig hang sammen med hans Faders Bejlen.

Men Gud Morpheus vilde det anderledes, thi neppe havde Xanthe lagt sig til Ro, slukket sin lille Lampe og svøbt Uldtæppet tæt omkring sig, før Søvnen overmandede hende.

Først kort før Solopgang vaagnede hun, og øjeblikkelig tænkte hun igjen paa Phaon, Arvingen og Semestres Mistanke, og ilede til Kilden.

Herfra kunde hun se, om hendes Farbroders Søn kom hjem fra Staden med ravende Gang, eller om han, som han plejede, strax om Morgenen vilde komme ud af Huset for at strigle sin brune Hest, som ingen Slave maatte røre ved, og selv føre den til Vandingstruget.

Men han lod sig ikke se, og i Stedet for ham traadte den højskuldrede Tjener ud i Gaarden.

Naar hun ellers var bedrøvet heroppe, fordi Taarer gjorde hende godt, saa skar Sorgen hende idag som med Knive i Hjertet, og det lille Stykke Hvedebrød, som hun, fordi hun trods al sin Kummer dog var sulten, førte op til Munden, smagte hende saa bittert, som om det var dyppet i Malurt. Hun behøvede ikke at salte det, derfor sørgede Taarerne, der faldt paa det.

Hun hørte Husholdersken kalde paa hende, men hun plejede aldrig at komme strax, og hun vilde maaske slet ikke have agtet paa hendes Raab, hvis hun ikke derved var blevet opmærksom paa, at hun — ja hun tog ikke fejl — at hun i Ordets fulde Betydning havde begyndt at græde som et Barn, der faar Skjænd.

At græde? Og for hvem?

For den slette, pengebegjærlige, letfærdige Knægt dernede!

Hun græd af Ærgrelse, og nu ærgrede det hende saa meget, at hun græd, at nye Taarer derover trillede hende ned ad Kinderne.

Men ikke mange, thi før hendes smukke Øjne vare blevne røde, bleve de atter tørre, saaledes som det er deres Skik, naar de ere unge, og naar noget Nyt møder dem.

To Børn, en Dreng, Søn af en Vinbjergsvogter, og deres Kvæghyrdes lille Datter, nærmede sig Kilden under lydeligt Skjænderi.

De havde pyntet sig med friske grønne Ranker, der vare slyngede om Halsen og Brystet, og vilde nu lade et

af Bark udskaaret Smule Skib sejle paa den lille stensatte Dam, i hvilken Kilden faldt ud.

Drengen, der havde været Ejer af Skibet, havde den foregaaende Dag foræret Pigen det, men vægrede sig nu ved at udlevere hende det, hvis hun ikke til Gjengjæld vilde forære ham de blanke Muslingeskaller, som hendes ældre Broder havde fundet, poleret og med en Traad bundet hende om den lille brune Arm. Drengen stod fast ved sit Forlangende og strakte Haanden ud efter Muslingeskallerne, men den lille Pige forsvarede sig under Hulken og Graad.

Ubemærket af Børnene blev Xanthe Vidne til denne Kamp af Overmagten imod den velerhvervede Ret, traadte rask imellem de Stridende, gav Drengen et Slag paa Skulderen, hvorved hun bar sig lige saa kejtet ad som enhver anden ung Pige i en lignende Stilling, tog Baaden fra Drengen, gav den til den lille Pige og sagde, idet hun vendte sig til den Sidste:

»Leg nu fredelig sammen, og hvis Syrus ikke lader dig beholde baade Skibet og Muslingeskallerne, saa kom blot til mig, stakkels Stephanion.«

Med disse Ord tørrede hun Pigens Øjne med sin egen Kjortel, greb hende ved Skulderen, tog fat i Drengens krøllede Haar, trykkede begge Børnene med blid Vold til hinanden og befalede det lille Par:

»Kys nu hinanden!«

Den lille Pige adlød strax og villig Befalingen, men det Kys, som Drengen gav sin Legesøster, lignede betænkelig et Slag med Munden.

Xanthe lo højt, vendte Børnene Ryggen og gik langsomt ned imod Dalen.

Under hendes Vandring dukkede allehaande smaa Begivenheder fra gammel Tid glimtvis op i hendes Minde, Begivenheder fra hine Dage, da hun selv endnu havde været lille og Phaon daglig havde leget med hende som den krøllede Syrus med Kvæghyrdens Datter.

Men alle de Billeder, som Erindringen hastig førte forbi hendes indre Øje, vare saare forskjellige fra det, hun nys havde set.

Da hun en Gang havde sagt, at Bækken kunde føre Mere end de Blomster og Blade, hun kastede i den, ud i Havet, havde Phaon blot smilet stille, men den følgende Dag fandt hun et til en Axe fastgjort Trækors, som han selv havde lavet og stukket ned imellem nogle Stene. Den faldende Strøm slog imod det lille Vandhjuls brede Sider og tvang det til uophørlig at bevæge sig. Flere Uger igjennem morede Begge sig med det smukke Legetøj, men han forlangte ikke en Gang et Ord til Tak derfor, og hun sagde ham heller intet, men viste ham levende, at hun glædede sig, og det var Phaon nok.

Naar hun sammen med ham havde begyndt at bygge et Hus af Sand og Stene og det ikke strax var blevet færdigt, saa fandt hun, naar de den følgende Dag vilde optage Legen paa Ny, Huset forsynet med Tag og omgivet af en lille Have, i hvilken Grene vare stukne ned i Sandet som Træer og røde og blaa Blomster anbragte allevegne. Sædet ved Kilden havde han selv lavet til hende og ligesaa den lille Bro ved Havet, ved hvis Hjælp det var muligt tørskoet at stige ud i Baaden, som han oven i Kjøbet havde malet med skinnende rød og blaa Farve, efter at hun havde syntes saa godt om en broget Baad, der tilhørte en af Naboerne.

Nu randt disse og mange lignende Træk af deres Lege hende i Hu, samt at han aldrig havde lovet hende Noget, men altid overrakt hende den færdige Ting, som om det faldt af sig selv.

Som den krøllede Syrus at forlange en Erstatning for sin Gave eller Tak for sine Handlinger, var aldrig faldet ham ind. Tavs havde han gjort hende Tjenester paa Tjenester, men desværre var Xanthe i dette Øjeblik ikke til Sinds at anerkjende dette.

Mænd fatte ikke lettere Nag til Nogen end til den, af hvem de modtage mange Gunstbevisninger, som de ikke formaa at gjengjælde; Kvinder, hvad enten de ere unge eller gamle, ligne Gudinderne deri, at de rolig modtage enhver af Mandens Gaver som et dem tilkommende Offer, saa længe de blot ere naadig stemte mod Giveren, men i Dag var Xanthe unægtelig alt Andet end naadig stemt mod sin Legekammerat.

Tusind fælles Glæder og Sorger havde knyttet hende til ham, og i den fjerneste Horizont af hendes Minder laa en Begivenhed, som havde givet hendes Tilbøjelighed for ham en ny Retning. Hans og hendes Moder vare døde paa samme Dag, og siden havde hun ment at skulle vaage over ham og sørge for ham, først vel kun som for en stor levende Dukke, men derpaa i en alvorligere Forstand. Og nu bedrog han hende og ødelagde sig selv! Og dog lignede Phaon slet ikke de vilde Fyre fra Syrakus.

Han havde fra Barn af hørt til dem, der handle uden at snakke. Som en Drømmer gik han paa ensomme Veje og slog gjerne sine store mørke Øjne mod Jorden.

Uadspurgt talede han sjeldent.

Aldrig roste han sig af at kunne udføre det eller det eller at have gjort noget Vellykket.

Ordknap viste han sig under sit Arbejde og selv under den glade Leg.

Langsomt begyndte han paa Noget, men hvad han tog sig for, det vidste han heldig at føre til Ende.

Man saa' ham gjerne paa Palæstraen og paa Dansepladsen, thi Ynglingerne agtede hans Kræfter, hans anstandsfulde og smukke Smidighed saavel som den uforfærdet rolige Maade, paa hvilken han forstod at bringe Skjændegjæster og Pralhalse til Tavshed; men de unge Piger saa' ikke mindre gjerne den smukke Drømmer ind i de dybe Øjne og beundrede ham, naar han selv i den vildeste Dans svang sig lige saa lidenskabsløst og strengt som yndefuldt efter Tamburinens og Dobbeltfløjtens Takt.

Vistnok gav Mange, som han glemte at lægge Mærke til, Ondt af sig paa Grund af hans ordkarrige Væsen, og selv Xanthe havde ofte græmmet sig over, at hans Tunge ikke havde et eneste Ord for de indholdsrige Historier, som hans Øjne fortalte hende. Thi disse forstod at tale! Og naar hans dybe, inderlige Blik, fast og roligt, og tillige saa glødende og mægtigt som en Lavastrøm, der paa sin stille, lydløse Vandring kaster enhver Hindring til Side, sænkede sig ned imod hende og traf hendes Øjne, da troede hun ikke længer, at han tav af Aandsarmod og Hjerteløshed, men fordi de Følelser, der bevægede ham, vare for rige og mægtige, til at nogen dødelig Mund mægtede at iklæde dem i Ord.

Ikke des mindre var Xanthe i Dag vred paa sin Legekammerat, og en ung Piges Vrede har to Øjne, af hvilke det ene er blindt, det andet skarpere end en Falks Syn.

Hvad hun ellers satte Pris paa hos Phaon og gjerne saa', det blev hun idag ikke vár, men af det, som han manglede, saa' hun den mindste Trævl og Fiber.

Vel havde han uden Ord gjort hende meget Godt, men han var jo stum som en Fisk, og han vilde sikkert som enhver Anden havde rost sig deraf og krævet Tak derfor, hvis ikke hans Ladhed havde bundet hans stive Tunge.

Igaar maatte hun i Dansen række den magre Pollux sin Haand, fordi Phaon kom for sent. Søvnig var han, en sløv Drømmer, og hun vilde sige ham, at det passede sig bedre for ham at strække sig dorsk paa sit Leje og fremdeles øve sig i Tavshed end at bejle til fremmede Piger og med vilde Fyre svire Natten igjennem. (Fortsættes.)

Fjorten Dage!

Fortælling af **Holger Drachmann.** (Fortsat).

Andet Brev.

Jeg sprang op og i Klæderne. De vare bragte halv tørre ind. Jeg gjorde Toilet og saa' mig omkring. Henriks Vadsæk var krammet ud paa hans sædvanlige skjødesløse

Maade. Han havde taget sine Malerrekvisiter med sig. Jeg saa' ud paa den strømmende Regn udenfor og spurgte mig selv: hvor mon han vil gjøre Studier i dette Vejr? Jeg kom pludselig til at tænke paa en af hans daarlige Vittigheder. Da vi ved en anden Lejlighed var taget paa Landet sammen og ligeledes havde faaet øsende Regnvejr, skubbede han ganske koldsindig sin store Malerkasse hen i en Krog, puttede sin Akvarelkasse i Lommen, tog sin Paraply og gik ud af Stuen. Hvor skal du hen? raabte jeg; det regner jo! Jeg maler i Vandfarve! svarede han.

Jeg fuldendte min Paaklædning. Saa huskede jeg Synet fra i Aftes, Nakkehaaret, Besøget derinde.

Aa hvad! det har været en Indbildning. Henrik, den tørre, utilgængelige Fyr! Jeg har virkelig fantaseret.

Ikke destomindre — da jeg havde ringet, og Karlen fra igaar var kommen ind, og jeg havde forlangt Frokost — begyndte jeg at udspørge ham.

»Sig mig, min Ven, har I nogle Jomfruer her paa Gjæstgivergaarden?«

Han skelede hen til mig, idet han tog sig en meget from Mine paa.

Jeg ærgrede mig; men nu havde jeg gjort Begyndelsen.

»Næ!« sagde han. »Opvartendes Jomfruer har vi ikke, uden dem, som er i Kjøkkenet. Men de varter ikke op.«

»Ikke det? Har Værten nogle Døtre?«

»Jo der er tre. Men de to er ude som Lærerinder, véd De!«

»Naa, og den tredje?«

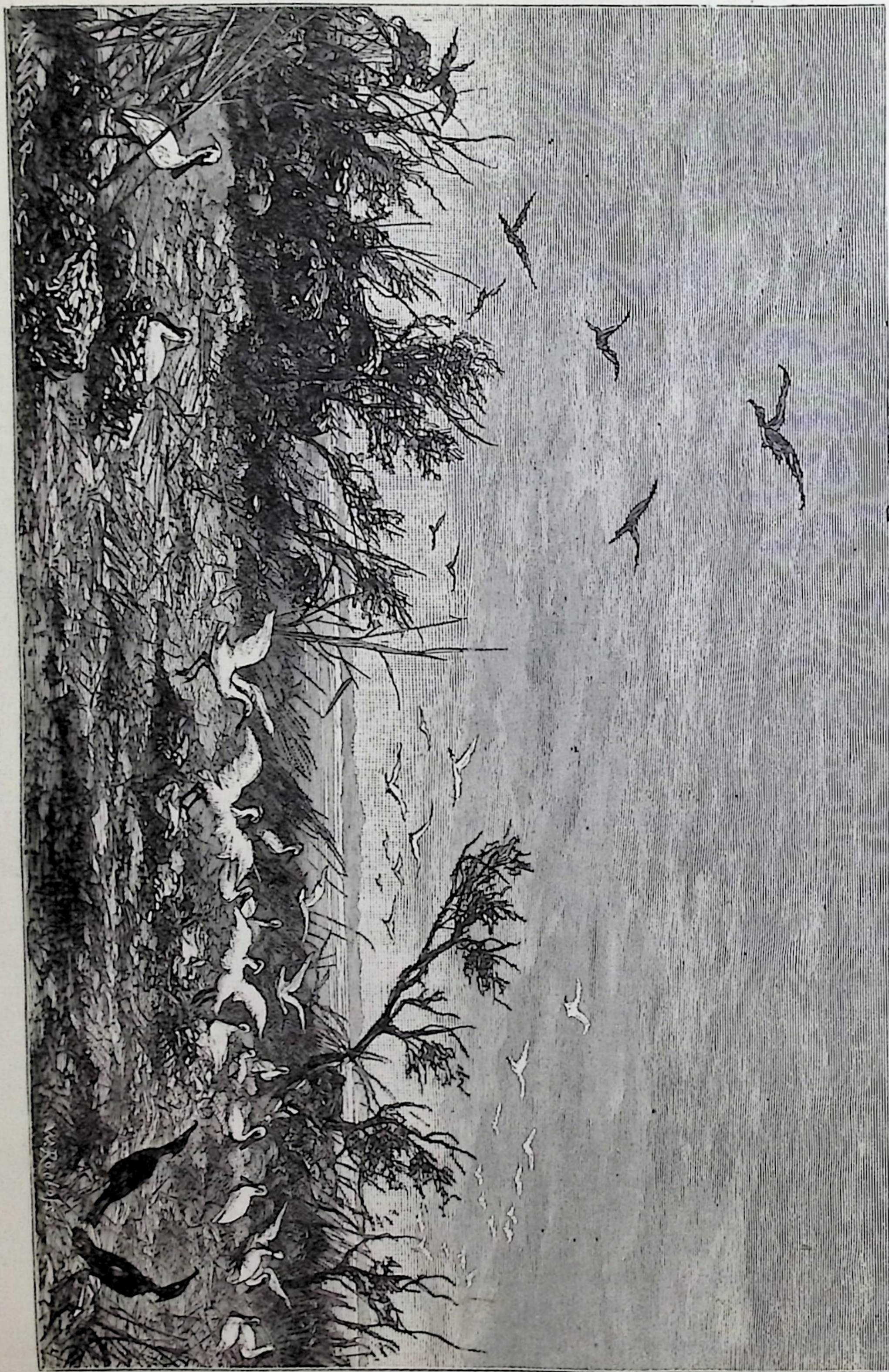
»Ja hun er hjemme, men hun lærer fra sig i Musik.«

»Saa? men hun bor altsaa her?«

»Ja, naar hun ikke bor hos Kontrolløren; for Datteren dér og saa vores er meget igaaede med hinanden.«

»Det er vel en net Pige?« (Her tog jeg min Portemonnaie frem).

»He! hun er ikke saa pukkelrygget endda, og en Kjæreste har hun ogsaa!«

En Fuglekoloni ved Horstermeer.

Jeg gav ham en Krone, idet jeg bemærkede, at jeg altid plejede at give Drikkepenge paa Forhaand for at blive vel betjent, og derpaa fortsatte jeg, overbevist om nu at være min Ven paa Sporet:

»Saa—aa? Det er vel blot saadan Noget, man siger?«

»Nej, det er da rigtigt nok. Det er ham, Forstraadens Søn deroppe ovenfor Byen.«

»Hvad behager?«

»Javel!« — Her nikkede han med et Grin og pegede ud gjennem Regnen op til det Sted, hvor Skovbakkerne skulde ligge.

»Hvad er han da?« spurgte jeg, saa temmelig i Vilderede.

»Ja han studerer nok ogsaa til Forstraad. Men foreløbig har han Gaardens Drift. Han kommer her en Gang imellem; saa hvis De vil tale med ham . . .?»

»Tak. Men hør, sig mig: hvad Kulør Haar har hun ellers?« — Karlen saa' paa mig. — Jeg gjorde en Bevægelse op til min egen Nakke. »Har hun — har hun saadan meget lyst Haar her bagtil saadan opsat . . .?«

»Hm! det skal jeg ellers ikke kunne sige, for hun skifter saa tidt Kuløren.«

»Hvad for noget?«

Glibfiskere i Limfjorden.

Tegning af Hans Smidth.

»Ja jeg mener Fasonen; hun har snart en, snart en anden!«

»Ja men Kuløren?«

»Ja hun er snart rød, synes jeg, og snart er hun meleret; men det skal jeg ellers ikke kunne sige, for jeg forstaar mig ikke paa de Dele!«

Jeg opgav ham og dermed denne gaadefulde Sag indtil videre. Jeg lovede mig blot, at jeg ikke skulde tabe min Ven af Sigte. Det havde altid forekommet mig, at netop han, saaledes som han var, maatte være »prædestineret« til at gjøre en eller anden smertelig Erfaring. Dels var han yngre end vi Andre, som allerede havde nogle Erfaringer, dels var han mindre aaben. Han snakkede aldrig om hvad der særlig laa ham paa Hjærte. Hvis man vilde tage ham efter hans tørre Maade at gaa omkring paa og sige daarlige Vittigheder, saa tog man fejl. Man tog ham i det Hele taget ikke saa let, uden for saa vidt som man altid kunde være sikker paa hans ridderlige Gemyt, der aldrig fornægtede sig. Hvis han nu en Gang blev taget paa det ømme Sted af en . . . Naa! jeg spiste min Frokost og lovede mig selv, ikke at tabe ham af Sigte.

Det var foreløbig nemmere sagt end gjort. Thi han viste sig slet ikke. Formiddagen led; det blev ved at regne; jeg blev ved at sidde alene i det uhyggelige Værelse, som skulde være et Arbejdsværelse. Den uophørlige Regn kan gjøre En fortvivlet. Mig gjorde den udygtig til Arbejde. Saa kom Middagstiden, og saa kom Henrik endelig.

Han havde Regnkappe paa og Malerkassen i en Rem under Kappen. Han slængte begge Dele og spurgte, hvorfor jeg ikke havde bestilt Maden.

»Hvor har du været henne?« spurgte jeg til Gjengjæld.

»Hos Doktorens!«

»Maler du dér?«

»Ja!«

»Du har altsaa atter taget fat paa Portræter?«

»Naar man ikke kan Andet . . . Ja!«

»Vandfarve?«

»Forskaan mig for dine daarlige Vittigheder!«

»Som er en af dine egne aflagte!« . . .

Han svarede ikke, men gav sig til at gynge paa en Stol. Han var øjensynlig adspredt og irritabel.

»Er det Doktoren, du maler?«

»Nej, hans Frue!«

Jeg troede pludselig at have faaet fat i Traaden.

»Er hun ung og smuk?« spurgte jeg, maaske en lille Smule for ivrig.

Han saa' paa mig, som om han vilde læse sig til, hvad der muligvis laa bag mine Ord. Han smilede lidt spydig:

»Hun er tredive Aar, har tre Børn og er brystsvag. Det er muligvis af den Grund, at Doktoren vil have hendes Billede, medens det endnu er Tid. Hendes Teint er ikke blomstrende!«

»Skal vi saa spise?« spurgte jeg og rejste mig.

»Du kan jo ringe paa Karlen!«

»Hvorfor ikke paa Opvartningsjomfruen?«

»Der er ingen!«

»Ja men der kom dog en Pige igaar!«

»Hun hører til Kjøkkenet!«

»Du er godt lokaliseret?«

»Jeg har jo sagt dig, at jeg har logeret her før. Ring saa!« —

Vi spiste vor Middagsmad saa temmelig i Tavshed. Maden var tarvelig; men da jeg kom med Udsættelser paa den, tog Henrik det meget unaadigt op.

»Vi er ikke kommen hertil for at spise god Mad og drikke fine Vine, men for at . . .«

»Bruge Badene!« fortsatte jeg. »Der er virkelig de bedste Udsigter!«

Han filede med Kniven i det sejge Kjød og tav.

Saa rejste vi os. Jeg bød ham Velbekomme. Jeg vidste, at det altid ærgrede ham.

Han trak paa Skuldrene. Vi tændte vore Cigarer, drak en Kop slet Kaffe og snakkede — meget stødvis — om ligegyldige Ting.

»Nu tror jeg endelig, at det klarer lidt!« sagde han.

Det syntes saa. Han spændte et nyt Stykke Lærred i sin Kasse, tog sin Hat, sin Stol og sagde Farvel.

»Hvor gaar du hen?« spurgte jeg.

»Du synes virkelig at vaage over mig som en Maren Amme. Jeg gaar naturligvis ud for at male — hvis der er nogen Mulighed derfor, og hvis det ikke generer dig!«

Jeg havde ligefrem gjort ham vred. Jeg lod ham imidlertid gaa, tog selv en Bog og satte mig til at læse. Naar to Venner er ude sammen, virker altid den Enes daarlige Humør oplivende paa den Anden. Det kan man gjøre sikker Regning paa. Jeg læste; Regnen var atter begyndt; jeg undrede mig over, hvor han kunde male, men besluttede ikke mere at blande mig deri. Naar jeg igjen havde ham tilbage, vilde jeg forsøge at tage ham med det Gode. Nu vilde jeg virkelig være flittig.

Da Skumringen begyndte at indtræde, lukkede jeg min Bog og lagde mine Papirer ned i Skuffen. Derpaa begyndte jeg en Opdagelsesrejse ud igjennem den gamle Gjæstgivergaards Korridorer og Trappegange, som endte med, at jeg fandt et tilrøget Billardværelse, hvor Lampen allerede var tændt i Loftet, og hvor jeg spillede nogle Partier med en lille Markør med svagelige Øjne og saa forkjølet, at jeg selv maatte raabe Pointerne op. Efterhaanden kom der Gjæster: Byens Borgere og nogle Folk fra Omegnen sandsynligvis. Det var jo daarligt Vejr for Alle. Jeg bemærkede en ung Landmand, slankvoxen, velbygget, brunt Ansigt, hvid Pande, godmodig og højttalende. Han syntes i alle Maader at høre til dem, hvoraf der gaar tolv paa Dusinet, som man siger. Men hans Godmodighed forsonede med hans Tale. Vi kom til at spille imod hinanden i en à la guerre. Jeg spiller daarligt, og mit Spil forbedres ikke ved den Uskik, jeg har, at høre efter Folks smaa, snurrige Vendinger, lokale Udtryk, Provinsialismer etc. Jeg tabte til ham, og jeg tabte yderligere et Par Spil, som han foreslog privat. Hans Glæde var helt barnlig; det Umiddelbare klædte ham bedst. Han begyndte paa lidt Politik, som jeg syntes mindre om. Unge Landmænd, Landbrugskandidater, Forstelever og deslige, velhavende Familiers Sønner, ere alle af én og samme Mening i Politiken og vilde være det i Literaturen, hvis den laa for. Deres Mening svarer til Fædrenegaardens Tarv og til deres Hr. Papas Avis. En Diskussion er vanskelig, en logisk ført umulig, en Indrømmelse fra deres Side utænkelig. Jeg plejer altid at holde op i Tide: »Aa ja, ja saamænd; har De forøvrigt hørt om den projekterede Tunnel under Atlanterhavet? Umuligheder, siger De? Intet er Umuligheder i vore Dage; tænk blot paa . . .« o. s. v. Det plejer altid at hjælpe.

Vi kom ogsaa ved denne Lejlighed ud af den indre Politiks snævre Farvand og ned i det store Sahara-Bassin, gjennem Panamatangen, til Vejrs i en Luftballon og dalede ned ved Nordpolen. Her var fri Tumleplads. Vi behøvede ikke at støde an. Saa fortsattes Spillet uden mig; jeg saa' blot til. At det var den unge Forstraad, jeg havde for mig, blev mig snart tydeligt. Han tituleredes endogsaa spøgende saaledes af de Medspillende.

»Naa, F., De skal vel ind til Kjæresten i Aften?« spurgte En.

Den unge Mand viste sine hvide Tænder under sit Overskjæg og svarede, medens han dublerede paa Billardet:

»Pokker ta' mig; hun er ikke her hos gamle Jørgensen. Her er hun jo aldrig mere!«

»Saa skal De vel hen hos Doktorens?«

»Doktorens eller Kontrollørens, ja; det er nu Et og det Samme, siden de fik det nye Opretstaaende at hamre paa. Josephine siger, at Klaveret her duer ikke. Det vil jeg s'gu gjerne tro, men her var dog saa rart i den gamle Kasse. Nu skal man sidde og høre paa, hvad den gamle Gnavpose Tolderen fortæller, eller man skal snakke med Doktorfruen om Musik og Bøger. Vorherre fri os; jeg blev helst rent borte!«

»Nej hør nu, F....!«

»Det er altfor rædsomt kjedeligt. Og saa kommer de Thevand i Toddyen. Det skal være fint. Ja det er s'gu fint med Kognak'en deri!«

Man lo rundtomkring. »Forstraaden« vedblev:

»Heldigvis saa er der ham, Maleren, . . .«

Her afbrød han sig, da han skulde gjøre et kombineret Stød.

»Heldigvis«, tænkte jeg ved mig selv. Det lyder dog ikke saa slemt, som jeg havde ventet!

»Hvad er der med Maleren?« spurgte en af Byens Borgere, medens en anden gjorde Tegn til at iagttage Forsigtighed overfor mig.

»Det er da et fornuftigt Menneske!« sagde den Spillende. »Han siger saa mange grinagtige Ting. Det er akkurat, som om man læser i »Punch«. Skjønt — paa den sidste Tid ifjor var han ogsaa begyndt at vaase. Det er mageløst, at alle de Mennesker ikke kan holde sig fra at læse i de Bøger; — og saa oven i Kjøbet snakke derom!«

»Er De ikke bange, F.?« spurgte den Samme som før.

»Bange! hvorfor?«

Den unge Forstmand saa' op fra Billardet og viste igjen sine hvide Tænder med et stort, aabent Smil.

»Naa ja, jeg mener for Maleren. Han kunde maaske stikke Dem ud, F.!«

»Jeg er forlovet med Josephine!« sagde »Forstraaden« med en ganske let alvorlig Betoning. Saa slog han igjen den spøgende Tone an og sagde: »Hun har Lov til at more sig; det var Synd Andet med hendes Humør. Og saa snakker vi ikke mere derom. Parti! mine Herrer. Jeg lægger for igjen!« —

Jeg blev endnu dette Spil over. Man snakkede om forskjellige Ting, vedrørende de lokale Interesser. Da Partiet igjen var ude, stillede den unge Forlovede sin Queue hen i Rækken og gik.

Snart efter gik jeg. Jeg kom atter ud i nogle indviklede Gange og Korridorer og aabnede tilsidst en Dør paa Maa og Faa. Jeg stod i vort fælles Arbejdsværelse. Nu vidste jeg, ad hvad Vej Synet var kommet ind til min Ven den foregaaende Aften; og jeg vidste mere end det.

Jeg tændte Lys og lukkede mit Vindue. Stadig Ruskregn der udenfor i Mørket. Lidt uskyldigt Koketteri! tænkte jeg. Man kjeder sig naturligvis her i denne Krog af Verden. Den Forlovede er liberal; Pigebarnet er livligt. Henrik er en Sværmer, hvor meget han end skjuler sig. Jeg maa se at faa ham herfra lidt efter lidt. Jeg maa tale Alvorens og Fornuftens Ord; jeg maa vise ham det »Urigtige« heri; det plejer han jo at have Sans for; og desuden — man kan dog ikke for Alvor fæste sig ved et saa flygtigt Væsen, som for det Første har kunnet vælge min Modpart derinde fra Billardet — og dernæst . . .

Og dernæst, da Henrik lidt efter kom hjem og kjendelig adspredt kastede sig i en Stol, sagde jeg naturligvis ikke et Ord til ham. Hvad Ret har vi nemlig til at blande os i Andres Sager, og navnlig af den Karakter? Faar vi ikke altid Utak derfor? og vilde vi ikke selv besvare Andres Ulejlighed paa lignende Maade? Og saa Et endnu. Er der anden Opdragelse i Verden end denne ene: selv at prøve, selv at lære, selv at erkjende?

Denne Aften gik vi til Sengs paa samme Tid, og jeg laa længe og hørte, hvorledes Henrik vendte og drejede sig uden at falde i Søvn. Endelig sov han dog nok ind. Jeg er i ethvert Fald overbevist om, at han ikke stod op og klædte sig paa for at modtage Besøg i vort fælles Arbejdsværelse.

(Fortsættes.)

En Fuglekoloni ved Horstermeer.

Øst for Floden Vecht imellem Utrecht og dens Udløb i Zuidersoen findes en Mængde Søer fremkomne ved Tørveskjæring. Der er noget Trist ved disse store Vandflader, som ikke omkredses af smilende Landskaber, grønne Skove eller bølgende Høje, og ingen Lystrejsende vilde falde paa at styre sin Kurs imod disse fugtige og uvejsomme Egne. Kunstneren har derimod netop troet her i Ensomheden at kunne finde et Motiv for sin Skaberkraft, og Billedet viser, at han ikke har taget fejl. Han fører os til Bredden af Horstermeer, den største af disse Søer, Syd for den lille By Naarden; og her imellem Siv og Pileskud udfolder sig et ualmindeligt Liv, thi to Slags Vandfugle: Skehejren og Skarven eller Aalekragen have i store Mængder udsøgt Stedet til Bygning af deres Reder og færdes, skjønt højst forskjellige, fredeligt ved Siden af hinanden.

Skehejren har et skeformigt Næb og hører til samme Slægt som Storken; den er ikke meget almindelig i det vestlige Evropa, og da den tilmed er en Trækfugl, er det en stor Sjældenhed, naar den i Holland søger blivende Opholdssted. Den er næsten helt hvid og nærer sig af Orme og smaa Vanddyr. Reden bygges paa Jorden, den ene ved Siden af den anden.

Skarven er noget større, men mere slank end en And; Ryggen og Vingerne ere brune. Halsen er sort forneden, og paa Hovedet og paa Siden af Fødderne findes en hvid Plet. Næbet er temmelig langt og har for Enden en krogformet Ombøjning. Skarven er i Et og Alt en Vandfugl, som findes over hele Verden; thi det er den samme Fugl, som Kineserne afrette til Fiskefangst. Den bygger sin Rede i Piletræerne.

Iøvrigt blande de to Naboer sig slet ikke i hinandens Anliggender, men gaa som Kolonister i et fremmed Land hver sine Veje. Kun naar den ene Skare flyver op, gjør den anden Følgeskab, og man sér da her de mørke, dér de hvide Vinger fare gjennem Luften. Under heldige Lysforhold frembyder dette et meget malerisk Skue og det er et saadant, Kunstneren har forsøgt at fremstille.

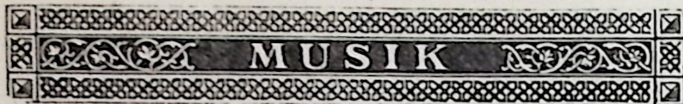
Glibfiskere i Limfjorden.

I de varme Dage i Juli og Avgust, særlig naar der er Torden i Luften, vil den, som færdes i Egnene omkring Limfjorden, ofte se det flade Vand befolket af Grupper af Fiskere. Det er Bønderne eller, om man vil, Fiskerne fra Omegnens Landsbyer, som Lysten til en Ret fersk Fisk og Manglen paa andet Arbejde har lokket ud i Fjorden, men da de ikke slide for Livets Ophold, tage de det gemytligt med Spøg og Latter. Redskaberne ere ikke mange eller kostbare; nogle Næt med langagtig firkantet Aabning, befæstede paa to Stænger, og nogle løse Staver med et kort Tværstykke paa Enden, omtrent som et romersk T. Det er nærmest Aalen, Fangsten gjælder, men heller ikke foragtes Aalekvabber, ja selv Ulkene, som andre Steder forsmaas, tages med. Forberedelserne ere ikke vidtløftige; iførte deres daarligste Klæder marschere Fiskerne lige ud i Fjorden, nogle med Garn og Stænger, andre med smaa Hyttefade til at gjemme Fangsten i. Fiskeriet drives paa det flade Vand og bedst, hvor der findes megen Tang eller Grøde, som Bønderne kalde det. Naar de have fundet et saadant Sted, sættes Garnene mod Bunden tæt ved hinanden i en fortløbende Række; én Mand holder hvert Garn, idet han sætter sin nøgne Fod mod Garnets Kant, for at kunne mærke, naar der kommer Fisk deri. De, som skulle jage Fiskene op, stille sig i Række i en passende Afstand og bevæge sig saa, stadig stødende i Mudderet med Stængerne, hen imod Garnene. Naar de have naaet dem, er Fiskeriet færdigt paa det Sted, og der begyndes saa forfra paa et andet. Den, der passer et Garn, maa, saasnart han mærker Noget deri, strax tage det op af Vandet, for at Fisken ikke igjen skal smutte ud af Aabningen. I ældre Tider var den Slags Fiskeri mere lønnende; Bønderne kunde bringe mange Lispund store Aal hjem; nu tildags har den frie Konkurrence ogsaa forringet Glibfiskeriet betydeligt. Havgasserne (Vesterhavsfiskerne) have fundet Vej ned til Limfjordens Indvige, hvor de med deres store Slæbevaad have gjort omtrent rent Bord. Hvad de have levnet, maa Glibfiskerne tage til Takke med, og det er saa lidt, at denne Idræt sikkert vilde forsvinde helt, hvis ikke gammel Vane og Mangel paa anden Sysselsættelse i Tiden før Høst vedligeholdt den.

„Icones Florae Danicae“. Den nuværende Udgiver af dette videnskabelige Pragtværk, Prof. Joh. Lange, meddeler i et Cirkulære, at Værkets sidste Hæfte vil udkomme i 1883, og tilbyder samtidig Ejere af Værket at supplere defekte Exemplarer ved at lade tage nye Aftryk af Pladerne, naar Bestilling indsendes inden Udg. af 1881 til d'Hr. Lehmann & Stage. Cirkulæret meddeler endvidere, at det er Hensigten efter Værkets Slutning at indsmelte samtlige Kobberplader for derved at indvinde noget af de store Omkostninger, der have været forbundne med dets Udgivelse, men tilbyder forinden en Lejlighed til ved Subskription at erhverve et mindre Uddrag af Værket. Hvis der nemlig inden Udløbet af 1881 er tegnet tilstrækkeligt Abonnement, vil der blive udgivet tre mindre Rækker af Værkets Billeder med oplysende Text, nemlig: 1) Afb. af Grønlands Flora, 2) Afb. af de i Danmark, Norge og Sverig vildtvoxende Træer og Buske og 3) Skandinaviske Planter, der have medicinsk Anvendelse. Hver Række kan faas for sig, enten i kolorerede eller i sorte Exemplarer. Rækken Nr. 2 kan vel paaregne størst Udbredelse, idet den ikke alene har Betydning for Skovbrugere og Haveelskere, men ogsaa i høj Grad for Kunstnere, Dekoratører og adskillige Haandværkere. D'Hr. Lehmann & Stage modtager Subskription inden Udgangen af 1881.

Andr. Fr. Høst & Søn har nedsat Prisen paa F. L. Liebenbergs Udgave af **Johannes Ewalds „Udvalgte Skrifter“** til under Halvdelen af den oprindelige Pris. Man kan saaledes nu for 2 Kroner tilegne sig denne fortjenstfulde Udgave, der endogsaa besidder adskillige Fortrin fremfor de otte Bind »Samlede Skrifter« — Digterens to Hovedværker »Balders Død« og »Fiskerne« ere bl. A. her førte tilbage til deres originale og avthentiske Skikkelse — og vi henlede saa meget hellere Opmærksomheden paa denne Prisnedsættelse, som andre billige Udgaver af Ewald og vore øvrige ældre Klassikere nu begynde at vise sig paa Markedet uden at frembyde nogen som helst literær Garanti.

„Cæcilia-Foreningen“ agter i Vinterens Løb foruden sine 3 ordinære Koncerter at afholde 4 Kammermusikkoncerter, hvortil der ogsaa vil blive Adgang for Ikke-Medlemmer, der indtegnes ved et Medlem. Kun ældre Mestres Kompositioner komme til Udførelse, og Foreningen har som sædvanlig sikret sig udmærket Assistance af Sangere og Musikere.

„Tidsskrift for Kirke-, Skole- og Folkesang“ er Navnet paa et lille Maanedsblad, som d'Hrr. N. K. Madsen-Stensgaard og L. Nielsen begyndte Udgivelsen af 1. Jan. 1880. Det er utvivlsomt et saa nyttigt Foretagende, der her bydes Publikum, at det fortjener Støtte. Det er Udgivernes Formaal at styrke Folkesangen ved at meddele nye Melodier af bekjendte Komponister til ældre og nyere Sange, og ved Siden heraf levere mindre Artikler om musikalske Æmner, lejlighedsvis ledsagede af Portræter.

„Opera-Revuen“, udgivet af Julius Bechgaard, udkommer hver 14de Dag og indeholder udvalgte Stykker for Piano af moderne Operaer. (Kgl. Hof-Musikhandels Forlag).

☛ **Med dette Nr. følger til vore Abonnenter i Kjøbenhavn Plan over Virksomheden i C. F. E. Hornemans Musik-Institut.**

»Først ta'er du mig, saa ta'er jeg dig!«

· KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME ·

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af en Del Malerier, Studier og Skitser af danske Kunstnere samt et Projekt til Ombygning af Frue Kirke ved Arkitekt Raavad. Blandt Billederne findes fortræffelige Ting, navnlig af Eckersberg, Købke, Skovgaard, Marstrand og Bloch.

— Ikke saa ganske sjeldent maa den, hvem Kunsten er noget mere end et Legetøj, og Kunstnerne noget mere end blot »interessante Medskabninger«, føle sig smertelig berørt ved Misforholdet mellem de Priser, Mestrene i levende Live opnaa for deres Værker, og dem, der betales, naar de, der have frembragt dem, ere gaaede bort; man værger sig vanskelig mod en bitter Tanke om, hvor »han« vilde kunne »havt det godt«, dersom den rette Vurdering var indtraadt paa et noget tidligere Stadium. Til saadanne bitre Fornemmelser har det kjøbenhavnske »kunstelskende Publikum« ved den sidste Lejlighed, der frembød sig, dog ikke givet Anledning; Priserne ved Avktionen over Constantin Hansens efterladte Arbejder vare saa elendige, at hele Udfaldet nærmest maa betegnes som en Prostitution — ikke for den Afdøde, men for de Efterlevende, for »Kjenderne« og Samlerne. Den højeste Pris, der opnaaedes, var 560 Kroner og faldt paa et af Kunstnerens mindre betydelige Billeder, men rigtignok et »stort og udført«, »Saul kaster Spydet efter David«. Af Studierne til »Danske Kunstnere« gik kun et Par i omtrent 100 Kr., et saadant Mesterværk af Formgivning som Promethevs solgtes for 95, Apollon (Studie til Universitetet) for 260. Mellem de solgte Ting var der ganske vist Adskilligt af ringe Værd; Andet var derimod af saa eminent Betydning — dette gjælder saaledes netop om Promethevs og Apollon — at det i Henseende til Anordning og Tegning søger sin Lige.

— I Akademiets Plenarforsamling Mandagen den 11 Oktober tilkjendtes den store Guldmedalje Billedhuggeren Carl Aarsleff for hans Relief: »Dolon indhentes af Diomedes og Odyssevs og beder om Livet« (Iliadens 10. Sang V, 378—381). Arbejdet er ubetinget friskere udført og mere originalt i Kompositionen end de forrige Gang med Guldmedaljen lønnede Relieffer, og gjør i det Hele et godt Indtryk. Paa en nærmere Omtale af det skulle vi dog først gaa ind efter at have havt Lejlighed til at betragte det under heldigere Forhold, end det hidtil har ladet sig gjøre.

— Til Berlins Nationalgalleri er der i Tidsrummet fra 1. Nov. 1879 til 1. April 1880 indkjøbt Malerier for 30,895, Billedhuggerarbejder for 75,000 Mark.

— I Finansaaret 1878—79 er Dresdener-Galleriet blevet forøget med 27 Malerier, blandt hvilke kun to af ældre Mestre: et Alterbillede af Lukas Cranach, signeret 1584, og R. Mengs' Skitse til Altertavlen i Hofkirken. Det Legat, den for ikke længe siden afdøde Maler Eduard Pröll-Heuer har efterladt Galleriet, beløber sig til en halv Million Reichsmark samt et Hus, der giver 2000 Mark i aarlig Indtægt for Renterne skal der kjøbes Billeder af levende tyske Kunstnere Samlingen har i 1879 været besøgt af 378,458 Personer, og skjønt kun en Femtedel af disse have betalt Entrée, har denne dog udgjort 161,331 Mk.

— Kommuneraadet i Paris har bevilget en Sum af 250,000 Frcs. til Udførelse af Jules Delous Monument for Republiken, der roses som et meget betydeligt Arbejde.

— Place de la Republique i Paris skal dekoreres med fire store Master i Bronzefodstykker, en Stenbalustrade, Søjler, Kandelabre o. s. v., Alt udført efter offentlig Konkurrence og for et Beløb af en Million Francs.

— Grand prix de Rome er iaar tilkjendt Maleren M. Doucet, Elev af Lefebvre og Boulanger; anden grand prix fik Trouffout, Elev af Bouguereau og Lehmann, og Royer, Elev af Cabanel.

— Den berømte franske Akvarellist og Raderer Jules Jaquemart er Søndagen den 26 September afgaaet ved Døden efter et langt og smertefuldt Sygeleje. Han var født 1837; allerede i en ung Alder regnedes han mellem sit Fags Ypperste og udfoldede i sin bedste Tid en næsten ufattelig Produktivitet. Foruden et betydeligt Antal Akvareller og en uhyre Mængde mere eller mindre udførte Tegninger har han efterladt sig omtrent 400 Raderinger, af hvilke de 55 have været offentliggjorte i »Gazette des Beaux-Arts«.

— Den franske arkitektoniske Skole paa Delos har dér for nylig udgravet et antikt Hus, der siges ganske at stemme med den pompejanske Type.

— I Urbino har hidtil det eneste Mindesmærke om Rafael været en Tavle over Døren til hans Fædrehus; nu paatænkes det endelig at rejse ham et Monument, hvortil der i selve Urbino er indsamlet 20,000, i Pesaro 10,000 Lire. — Byen Correggio vil ogsaa nu opstille en Statue af sin berømte Søn Antonio Allegri; det vil i alle Tilfælde blive et Idealbillede, da der ikke existerer noget avtentisk Portræt, som kan lægges til Grund. □

BREVVEXLING.

A. C. L. Digtet kan ikke benyttes.

d. n. Tilbudet kan ikke modtages.

Iris i Fredericia. Diogenes Laërtius lægger Sokrates de omspurgte Ord i Munden. I vor Literatur findes de, foruden hos Søren Kierkegaard, bl. A. ogsaa hos Thøger Renberg og Erik Bøgh.

K. H. Skjønt Red. ikke i Alt er enig med Dem, takker den Dem for Deres venlige Brev og skal gjerne tage Deres Henstillinger under Overvejelse.

M. Digtene ere oversatte saa ofte.

Indhold: **»Hjørtesorg«**, Tegning af Frants Henningsen. — **»Et Spørgsmaal«**, Fortælling af Georg Ebers, oversat af Otto Borchsenius. (Fortsat). — **»Fjorten Dage!«**, Fortælling af Holger Drachmann. (Fortsat). — **»En Fuglekoloni ved Horstermeer«** med Billede. — **»Glibfiskere i Limfjorden«** med Tegning af Hans Smidth. — **»Literatur«**. — **»Musik«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — **»Først ta'er du mig, saa ta'er jeg dig!«** Billede. — Brevvexling.

Udgivet af **Otto Borchsenius** og **F. Hendriksen**. Trykt hos **J. Jørgensen & Co.** Hovedexpedition: **Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.**

Fjerde Aargang. — Nr. 160. Søndagen d. 24. Oktober 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

IRMINGARDE OG WALTHER AF VOGELWEIDE.

Efter Longfellows *»Den gyldne Legende«* i fri Efterligning af **Thor Lange.**

I et Nonnekloster.

(Abbedisse Irmingarde sidder sammen med Else i Urtegaarden. Sildig Aften i Maaneskin.)

Irmingarde.

Nat o hvor stille, Himmel hvor blaa!
Se Maanen hist over Højen staa,
den lyser paa Klosterets Tinder graa,
paa Floden og Breddens duvende Pile.
Den stander paa Himlens hellige Grund
foruden sorgfuld Træk om sin Mund,
men skyfri, klar, med et Udtryk kun
af En, hvis Sjæl har helt fundet Hvile.

Det har og jeg! Tilforn var mit Sind
af Synd formørket, min Sjæl var blind,
i Mulm den maatte sig Vunder støde.
Men nu er Smerten helt dysset ind,
og hvert et Saar har holdt op at bløde,
thi over Lidelsens Land det øde,
hvis hede Sand under Fod mig sved,
en sval, en himmelsendt Dug faldt ned,
og al min Pine fornam jeg slukkes.
Min Lægedom blev for hver en Rift
et Rosenblad af Guds hellige Skrift,
den Blomsterkalk, der tør aldrig lukkes.

Hvor hvid du i Lyset af Maanen staar,
som en Glorie skinner dit gule Haar,
mens Øjets Dunkle sænker mig ned
i et Dyb af bundløs Elskelighed.
Og alt imedens jeg paa dig sér,
jeg føler dit Væsen mig til sig drage
underligt, inderligt, mer og mer,
som En, jeg har savnet og faaet tilbage.
Tale til dig som Søster jeg kan,
jeg er beslægtet med alle Sjæle,
som bevingede blev, og som kunne dvæle
fjernt i Mysteriets lyse Land.
Jeg er Fyrstinde Irmingarde,
udrunden af en kongelig Rod;
mangen en vandrende schwabisk Barde
med sænket Øje, med saaret Fod
har jeg husvalet og givet Mod,
saa han har sunget dejlige Sange.

Ja, jeg har lyttet til Strængespil,
hvor hele Hjærtet slog Takt dertil,
snart revet hen, snart vigende bange.
Dog, du maa tro det, Elskoven vil
aldrig med andre Følelser dele,
Alt rives med, den tager det Hele,
ikke blot Hjærte, men ogsaa Forstand.
Den Alt bedøvende Stemme derinde
har mere Magt over hver en Kvinde,
end Æren over den stolteste Mand. —
Den Tid jeg stod i min fejreste Grøde;
rødmet af Ungdommens første Sol,
sad jeg i Hal paa min lave Stol
og lytted til Sang og til Toner søde.

Stedse den dyrebareste Gjæst,
ridderligst, ædlest, af Alle bedst,
fremmerst i Sang og fremmerst i Fejde
var Ridder Walther af Vogelweide.
Intet er da den Sorg, som jeg bar,
Intet er al min Kummer og Klage!
Sangernes Sanger mig elsket har,
det er min Pryd, som Ingen kan tage! —

Friske som Skovbundens røde Bærs
den krydrede Duft, som blaa Anemoner
og hvide Konvaller var friske hans Toner,
Fuglene selv sang med i hans Vers,
der gynged blidt som susende Linde.
Solen fornam jeg gjennem dem skinne,
Enge jeg saa' med nyslaaet Hø,
Krusningen over den glimtende Sø
og Foraarsnattens farvede Himmel. —
Rhythmernes Flugt mig hvirvled afsted
sanseløs, ør, betagen og svimmel,
helt revet med, ak, helt revet med!

Dog jeg var Barn, og knap nok jeg vidste,
hvad sælsom Vægt paa mit Bryst var lagt.
Slet Ingen heller gav paa mig Agt;
saa sad jeg tavs og lytted med Liste,
til Sangen helt tog over mig Magt
og Hjærtet slog, som det skulde briste.
Da pludseligt — og jeg fatter det ej
endnu hvordan — en Aften i Maj
nævntes mit Navn, jeg hørte det nøje,
bønligt — og Alt løb rundt for mit Øje —
Røsten var hans! Af Skyggen i Læ
blandt Blomster, duggede, vaade,
under det bugnende Guldregntræ
greb han min Haand og bøjede Knæ,
alt om jeg vilde ham naade.
De stærke Ord i den Nat saa lun
rysted mig dybest inde,
som Erkeengelens Domsbasun,
naar Herrens Dag skal oprinde.
Og skinnende steg min Sjæl af sin Grav,
kastende Tvivlens Jordelin af.
Mit hele Liv indtil denne Time
tyktes mig nu saa glædeforladt,
som hist vil tykkes os Dødens Nat,
naar Himmerigs Klokker vi høre kime.

Men slig uendelig Salighed
kan her paa Jorden ej vare ved,
det turde jeg aldrig vente.
Dog Uvejrsstormen, der fulgte paa,
lod kun desmer ud i Flammer slaa
den Ild, som dulgt i mig brændte.
Min Fader raabte af Harme hvid:
»Den Sanger nævne du ingen Tid,
om ham vil jeg aldrig høre!
Fyrst Hoheneck har mig skikket Bud,
og jeg har lovet ham dig til Brud,
om selv jeg skal did dig føre!«

Dertil jeg svared, thi Nød gjør kjæk:
»Jeg elsker ikke Fyrst Hoheneck,
jeg vil ham ikke bedrage,
og han forvist vil ej heller tage
en Jomfru bort fra den Ven, hun har.
Det vovede jeg at give til Svar,
for Walters Skyld jeg svare det turde.
Stum af Forundring min Fader stod,
stirrende længe ned for sin Fod;
endelig tog han dæmpet til Orde,
men med en Stemme, saa Hjærtet dør:
»Ham eller ogsaa et Nonneslør!« —
Og dermed gik han, men nu jeg vidste,
hele mit Liv var knust som et Rør,
jeg havde slet Intet mer at miste.

Den Nat der sneg sig af Borgen ud
to mørke Skygger i mørke Skrud
paa mørke Heste med blændte Hove.
Tæt under Ringmuren ind de red
og bøjede gjennem Skumringen ned
ad Stien hen mod de sorte Skove.
Stadigt vi holdt os i Skyggen gjemt
blandt Buske og Krat mellem Tjørne hvasse,
saa ingen Form traadte frem bestemt,
men Alt løb ud i en taaget Masse
foruden Omrids og sikre Træk.
Ved Foden randt os en lille Bæk,
der selv sit Løb gjennem Krattet dulgte;
følgende med som en vever Hund
sprang den foran paa den ujevne Grund,
standsende hist og her for en Stund,
som vilde den passe paa, om vi fulgte,
og fandt, at Flugten for langsomt gik,
og frygted Fare hvert Øjeblik.
Men da vi naaede til Krattets Ende,
pusted vi lidt og vendte os om
og saa' tilbage, hvorfra vi kom.
Dér var der Liv, det var let at kjende,
det var som Borgen helt stod i Brand,
saadan en Mængde Lys saa' vi jage
op gjennem Huset frem og tilbage.
Jeg greb i Armen min Fæstemand,
næppe formaaede jeg Aande drage,
Halsen snøredes til af Skræk,
man havde mærket min Flugt derhjemme.
— Klagende risled den lille Bæk
og søgte sig ved vor Fod at gjemme. —
Snart lød paa Afstand en dæmpet Larm
som Trav; et Horn hørte skarpt vi skratte;
da greb mig Walther med musklet Arm
og hos sig selv mig i Sadlen satte.
Med kjærlig Haand slog han for mig Kors
og jog saa Sporen i Hestens Side,
det gjaldt vort Liv for saa vildt at ride
paa ufør Grund mellem El og Pors
tværsover Mosen i Taager hvide. —

Det aandeløse, det Skrækkens Jag
vil staa mig klart til min sidste Dag!
Hen over Himlen ad samme Vej
jog Maanen med, saa forskræmt som jeg,
men ud af Engbundens Taageflor
en Skare Syner imod os fór
og stedse Tvende til Hest som vi;
de nikked til os og strøg forbi. —

Den Sindskval aldrig jeg glemme skal,
med hvert Sekund tog den til i Styrke,
til de afsindige Pinslers Tal
blev sluttet af et fortvivlet Fald,
et Slag mod Jorden — og Alt blev Mørke.
Længe jeg uden Følelse laa,
men da jeg vaagned og mig besinded,
da var det Morgen, og Solen skinned,
det var mit eget Kammer, jeg saa'.
Ude fra Haven lød Fuglestemmer;
hjemme jeg var hos mig selv igjen,
og Morgensolen med Vinduets Tremmer
kasted et Kors over Gulvet hen.
Og jeg foldede for det Hænderne mine,
som fra min Barndomstid jeg var vant,
takkende Gud trods Feber og Pine,
at Nattens vildsomme Blændværk svandt. —

Længe det er, siden dette hændte.
Jeg maatte gaa fra mit Hjem og kom
til Klostret som til en Martyrdom,
thi den Gang ikke mit Vel jeg kjendte.
Og da jeg hørte den tunge Dør
sukkende til for min Ungdom falde,
da sank jeg sammen som aldrig før;
jeg var begravet og glemt af Alle! —

Dog, der var En, som kom mig i Hu,
Vej gjennem alle Porte han kjender.
Hjærtet, som helt var slaget itu,
heled han atter med milde Hænder
lidt efter lidt. Thi bar jeg deri
hele min unge Kjærlighed rene
frem som et Offer til Ham alene,
der i min Nød havde staaet mig bi.

Nu vil jeg aldrig mod Braadden stampe,
lovet er han, som gjør Alting godt,
Herren af Vælde, Sejerens Drot,
hvis Magtsprog bilægger alle Kampe.
Han er mit Alt, Ham venter jeg blot
med stadigt brændende Brudelampe.

Maanen er gaaet om bag en Sky,
det bliver mørkt og det bliver silde;
stadigt der hviler dog, Elselille,
Glans over dig som af Morgengry.
Raslende Regn paa Bladene trommer;
en lille Fugl vaagner op derved
og pipper svagt, til igjen i Slummer
sit Næb den putter bag Vingen ned.
Det lakker snart imod Midnatstide
og du, Veninde, maa være træt
af den lange Vej, du har maattet ride.
Gak da til Ro og hvil dig kun ret;
mig falder Søvnen ikke saa let;
det ligger ogsaa tungt mig paa Sinde,
at jeg paa Jord har kjendt dig saa kort;
haabe jeg vil en Gang dig at finde,
hvor der kan Ingen tage dig bort,
hvor vi blandt Herrens Hellige alle
under hans Aasyns Straalereflex
bøjende Knæ ved Navn skal ham kalde:
Domine Jesu, Gloriae Rex!

Skanderborg Sø sét fra Nedkjørslen til Sqvet Mølle.
Efter Maleri af **H. Fischer** tegnet paa Træ af Kunstneren selv.

Fjorten Dage!

Fortælling af **Holger Drachmann.** (Fortsat).

Tredje Brev.

Slænger jeg mig i den grønne Skov
og blader i Naturens store Hæfter,
strax faar jeg Tanker, ja mer end til Behov —
den Aandsbespisning giver Kæmpekræfter.
Skoven siger: Læg dig,
her er min »Dug dæk dig«,
Livet ved min glade Drik forsød dig!
Ingen jeg spørger om Forlov,
jeg tager og nyder som man bød mig.

Tankerne komme, som forhen tidt
jeg mente var forsvundne for bestandig;
Sjælen bliver modig: jeg tilstaar ganske frit,
i Byen var den bleven helt umandig.
Byen raaber: Bind for
Øjet! til man blind for
Skjønhed kun i Solen kan se Pletter.
Gjæstfri Skov, min Appetit
er vel den bedste Ros for dine Retter.

Den første dejlige Avgustmorgen og det første Bad! Unægteligt, naar det Gode rigtig kommer her til Lands, saa kan man ikke klage paa det.

Op igjennem den lille By, hvor de gule Gavle skinne stærkt i Formiddagslyset. Havernes Plankeværker kaste mørkeblaa Skygger over den hvide Vej, som benævnes Gade. Der er Ingen paa Gaden. Fiskerne og Skipperne ere nede paa Havnen, hvor de to, Gjæstgivergaarden tilhørende, Badehuse øjnes for Enden af en Gyde.

Jeg er kommen op fra Havnen og Badet gjennem denne Gyde. Den lille By ligger terrasseformig fra Stranden opad Bakken med Skovstrækningen og de skiftende Agre. Jeg sér Træerne deroppe, dybviolette i Skyggerne og stærkt grønne i Lyset, højt over mit Hoved og den tindrende blaa Himmel med enkelte jævntdrivende Bomuldsskyer aller øverst. Indtrykket af Kjøligheden fra Søen, af Uddunstningerne fra Gydens fugtige Mure, af Blomsterduften fra de større Haver og Kartoffellugten fra de mindre blander sig paa en særegen Maade og forstærker Indtrykket hos mig

af Badets endnu ikke helt fordampede Friskhed. Jeg fremskynder min Gang, skjønt det gaar stejlt opad. Man bliver ung igjen af en saadan Formiddag. Kunde man blot bytte Størsteparten af sine Aftener mod enkelte saadanne Morgener!

Sælsomt nok, man er ikke kommen videre i Bestemmelserne af Indtrykkene, end at man absolut skal laste Noget for at kunne fremhæve noget Andet. Og man vil være retfærdig Mand og Mand imellem?

Jeg vedblev at stige op igjennem Byen og klatrede op ad den Spaserevej, der maaske noget vel hensynsløst imod Fodgængere var trukket op ad Skovbakkens stærkeste Skraaning. Idag hjalp Badet rimeligvis; jeg følte Stigningen mindre, jeg var i et usædvanligt Humør, næsten tankeløs, glad over Ingenting, tilbøjelig til Alt; jeg var i Tyverne endnu.

Jeg kunde have hilst denne Duft, der slog mig imøde fra Skoven, med udstrakte Arme. Jeg gjorde det maaske — og jeg vendte mig ikke for at se, om der var Nogen, som saa' det. I dette Øjeblik faldt det mig ind, at jeg burde have oppebiet Henrik, førend jeg gik til Skovs. Og dog, maaske nej. Jeg var saa usigelig vel tilmode, og det er under saadanne Tilfælde ikke altid sagt, at man er tjent med at være to — i det Mindste ikke to Venner.

Jeg valgte paa Maa og Faa en Sti, der kunde føre mig rigtig dybt ind i Skoven, og saa gik jeg frem, svingende med min Stok og nynnende, Gud véd hvad. Her var Alt, hvad man kunde ønske sig. Sol, som faldt i Pletter ned igjennem Løvet hist og her, legende og lokkende for Fantasien som en af de bekjendte brogede Fugle, der altid indfinde sig i Æventyret og friste den vandrende Svend til stedse at gaa videre. Mig maatte de nu gjerne friste; jeg vilde jo netop »dybt ind i Skoven«. Saa var der Fluer af en Størrelse og Farve, som man ellers aldrig sér, og som stod ganske stille med spillende Vinger i Luften paa de Steder, hvor Solstriben faldt ned, og derpaa pludselig svirrede og surrede omkring Vandreren og frembragte hos ham de smaa pikante Følelser af Frygt for Næse eller Nakke. Der var disse pludselig belyste Stammer dybt inde til Siderne mellem alt det brunlige og grønne Mørke; de virkede ogsaa æggende paa Fantasien. Romantiken er knyttet til Skoven; det er klart. Saa raslede det paa en mystisk Maade i noget tørt Løv, eller en vissen Kvist faldt ned; det maatte naturligvis være et »Dyr«, som kom springende, uagtet der selvfølgelig ikke fandtes Spor af Dyr i Skoven. Forresten var der denne uimodstaaelige Aroma af syrlig Duft fra Underskovens Fugtighed, der holdes nede af Solvarmen over det højere Løvtag, — og saa var der Stilheden, denne Skovensomhedens Stilhed, hvori vi efter de gængse Forestillinger gaar og »taber os«, men som ærlig talt snarere giver vort kjære Væsens lille Ve og Vel det meget fortryllende Relief, vuggende os ind i Forestillinger om hvor lidet den øvrige Verden vedkommer os og hvor ganske den er skabt kun for os selv.

Vort kjære eget lille Væsen; du forsvinder sandeligen ikke i Ensomheden; du bliver tværtimod saa rart stort i Skoven.

Og lige med Et var jeg i Udkanten igjen. Stien havde gjort en Kurve, Uendeligheden var brat forbi, men saa vel tilmode var jeg, at jeg ikke reflekterte videre herover, men smed mig ned paa en Græstue under et af de største Træer og tændte mig en Cigar.

Havde jeg rejst mig op, eller var jeg bleven staaende, saa havde jeg havt Udsigten fri ud over Bakkeskraaningen ned over de sidste Huse i den lille By og ud over Havet, men jeg blev netop liggende, fordi jeg kun vilde se paa Skoven, der trak sig i en stor Bue tilbage for Markerne, og kun vilde have dette summende, duftende, solvarme Indtryk af Noget, der lukkede den Videbegjærlighedens Uro ude, som menneskelige Boliger og Havet frembringer. Jeg vilde have en Domæne for mig selv, hvor jeg uforstyrret kunde drømme en Times Tid, medens jeg lod Øjnene følge de ranke Stammer op i de store Kroner og modtog den Forestilling om uafhængigt Velvære og glad Nyden i Bevidsthed om Stamhusprivilegium, som en saadan Formiddag i Skoven frembringer i det Mindste paa mig.

Og medens jeg laa saaledes, snart paa Ryggen og snart paa Siden, alt eftersom mit Lejes Underlag, de fjorgamle Olden, mindst generte, og medens Cigarens Røg trak sig i blaa Spiraler op mod de sagte susende Kroner, saa var det, at jeg i min Lommebog nedskrev de ovennævnte Strofer.

Og da jeg havde gjort det og tilbørlig rettet og filet og pudset af — Improvisationer ere ikke altid saa lige improviserte — saa steg der ude over Bakkekammen til Højre to Parasoller frem, der meget hurtigt voxede til to Dameskikkelser, som kom lige imod mig ad den Sti, hvor jeg netop nu opdagede, at jeg havde strakt mig ned.

Hvad gjør man i et saadant Tilfælde? Ja hvad gjør du, kjære Morten, som trods dit plebejiske Navn stedse véd at komportere dig saa udsøgt? Det er ikke saa lige en Sag for en nogenledes velvoxen Mandsperson at faa rejst sig i en Fart — paa en decent og elegant Maade — lige foran et Par unge Damers Øjne. Den Liggende er i et saadant Tilfælde absolut den svagere Part, ligesom — tilgiv det navtiske Billede — et Handelsskib under en Orlogsmands Kanoner.

Jeg valgte at blive liggende som jeg laa, det vil sige, jeg kastede Benene over hinanden, stak Spidsen af Støvlenæserne frem — man bør aldrig vise Fodbladet — og søgte ved at tage Støtte paa Albuen og plante Haanden under Kinden at give mig et saa adspredt interessant Udseende som muligt — saa kunde Damerne se paa mig eller lade være, ganske som de vilde.

Hvornaar er Mennesket sig selv? I Ørkenen maaske; men sandelig ikke i en af vore Skove, hvor der kan møde os Nogen ellet Noget.

Idet Damerne gik forbi, standsede de deres Samtale. Jeg fik en Fornemmelse, som om min ene Støvlenæse dog stak en lille Smule for langt frem, og drog den til mig. I samme Øjeblik saa' den ene — den nærmeste — paa mig, og da hun var passeret nogle Skridt forbi, gjorde hun en halv Drejning med Hovedet og sendte mig et Blik fra Øjenkrogen, som bevirkede, at jeg fik Blodet op i Kinderne og trak begge Støvlerne til mig — uden Hensyn til Fodbladet.

Kjære Morten, jeg maa atter ty til denne Afbrydelse, for at samle mig lidt: sig mig, har du nogensinde set en rigtig »stor« Mand saa nær ved, at du har opfanget hans Blik? Ja misforstaa mig ikke, jeg skal strax komme tilbage til vore Damer; det gjælder dog den ene af dem. Jeg maa tænke — f. Ex. paa Bismark.

Det var vel at mærke før Attentaternes Tid, og han gik nedad »Unter den Linden« i en lidet iøjnefaldende Uniformsfrakke tæt knappet op i Halsen med et stift militært Halsbind under den kraftige Dobbelthage, som han trak lidt ind til sig, og han syntes at bryde sig lige saa lidet om de indfødte Berlinere som om nogle Fremmede, upaatvivlelig Englændere, der gjorde deres Bedste for at tiltrække sig hans Opmærksomhsd. Af og til hilste han paa en ganske ensformig Maade, som man kunde have kaldt adspredt, hvis den ikke havde været saa aldeles militærisk, og jeg opdagede, idet jeg selv passerede forbi Fyrstens Rovfugleøje, at dette Øje stadig vandrede med smaa sikre Sæt fra Midten ud til Krogen og kastede sig derfra koldt og klart som et Lyn over næsten enhver Forbigaaende af blot nogenlunde anselig Statur med et Udtryk: jeg kan bruge dig, jeg vil ha' dig!

Hvorfor gjøre sig fastere end man er? Jeg slog den Gang Øjet ned og blev rød overfor dette Blik »unter den Linden«. Nu laa jeg her i Skoven og — tænkte ikke tilbage paa Berlinernes verdensberømte Gade; det gjør man kun i Bøgerne, hvor Idèforbindelserne indfinde sig saa belejligt; men rød i Hovedet blev jeg og urolig og draget hen imod den Kant, hvor Damerne vare forsvundne. Jeg bør vel gjøre den store Mand en Afbigt i al Stilhed for denne Idéforbindelse, men jeg kan ikke gjøre for det.

Blikket var koldt og klart, trods al den Skjønhed og Elskværdighed, ja trods Skjælmeriet, der omgav det. Kulden og Klarheden lagde jeg ikke Mærke til; Skjønheden saa' jeg, og Lynet havde jeg opfanget:

Jeg vil ha' dig!

Min første Bevægelse var at komme paa Benene, og min næste Tilskyndelse var at følge efter Damerne. Men jeg betænkte mig.

Forynget var jeg blevet denne Formiddag, men dog ikke saa ung, at jeg ikke skulde tænke mig om. Hvem var disse to unge Damer? Oprigtig talt, jeg gjorde mig ikke dette Spørgsmaal saa meget for den Enes Vedkommende. Hvem kjender nemlig ikke de stilfærdige, tækkelige unge Piger, smaa Provinsembedsmænds Døtre, som læse Walter Scotts og Ewalds Romaner højt om Aftenen ved Familiebordet, og som aldrig, hvad man plejer at beskylde dem for, læse franske Romaner i Smug — og mindst i Originalen? De ere saa skræmmede af Papas Avis og have Intet oplevet ude i Livet, der kunde overvinde deres Frygt paa deres Velopdragenheds Bekostning. De henrive ikke til Daarskaber af nogen alvorligere Natur — de henrives ikke selv; de fortære ingen ung Kraft i dens Brydningstid — de ere ikke selv fortærede. De drage ud fra Hjemmet som Gouvernanter, forloves og blive fortræffelige Mødre eller resignere og blive lidt bitre Tanter.

Vi kjende dem. Ære være dem! Det var ikke den »Ene«.

Nej, det var den Anden. Og det kunde umulig være Andre end hende fra forleden Aften. Jeg saa' jo Nakken, Hovedets Stilling til Skuldrene, Sidernes og Armenes Bevægelser under Gangen. Jeg tog ikke fejl. Man røber sig altid sikrest bagfra. Det er Enhver givet at slaa Øjnene ned, at fordreje Ansigtet, at skjule det med et Slør eller en Hatteskygge under et uventet Møde. Men hvad skal man gjøre ved sin Nakke, sine Rygstykker, sine Hofter? End ikke Armenes »frie« Bevægelser formaa vi ret at gjøre os til Herre over, selv om vi ønskede det nok saa meget.

Hun her bevægede sig paa en egen — hvad skal jeg i en Fart kalde den? — musikalsk Maade, som jeg skulde paatage mig at huske igjen blandt tusinder, men som jeg vanskeligere skulde kunne meddele et Indtryk af ved nogen Beskrivelse. Den vuggende Gang, det Udtryk bruger man for ofte, og — Alt i Alt: staar Gangen i noget egentlig rationelt Forhold til Temperamentet? eller er det ikke snarere Benbygningen, som er det Bestemmende . . .?

Jeg beder dig om Tilgivelse, Morten. I mine Forsøg paa at sno mig fra det, faar jeg jo næsten Udseende af at tale om Heste.

Jeg vil da altsaa sige, at der bevægede sig foran mig hen ad den snoede Skovsti en Musik, en Melodi, som i et Øjeblik havde berøvet mig Sammenhængen med mig selv.

Og saa forsvandt begge Damerne.

Det var altsaa den, som Henrik . . . Jeg havde ikke en Gang tænkt Tanken helt til Ende, da der fór mig som et lille Stik igjennem Hjærtet.

Jeg opdagede, at jeg, efter hint Øjekast, ikke ret holdt af at sætte hans Navn i Forbindelse med hende.

Jeg opdagede endvidere, at Skoven, da jeg nu langsomt tiltraadte mit Tilbagetog igjennem den, havde tabt Farve, Duft, hin mystiske Tiltrækning, der sikkert forudsætter et sorgløst Sind. De fine Spindelvæv generede mig, og Myggene stak.

Jeg kom tilbage paa mit Værelse. Der var varmt. Henrik var ikke hjemme og udeblev stedse. Jeg vilde arbejde, jeg kunde ikke; jeg vilde læse, jeg gad ikke. Saa gik jeg ud igjen; jeg krydsede den lille By igjennem, jeg drev op langs Bakkerne, jeg stillede mig paa enhver Udsigt. Søgte jeg Noget? Aa, jeg véd ikke — maaske et Møde.

Men saa gik jeg alvorlig i Rette med mig selv. Jeg, som var den Ældre og Erfarne . . . jeg, som skulde passe paa Henrik . . . Og jo mere det led ud paa Eftermiddagen, og jo mere træt jeg blev af min forgjæves Søgen, jo mere gik Ansvaret og Værdigheden ved min Mentorrolle op for mig. Og da jeg om Aftenen laa i Vinduet og røg min Pibe, saa havde jeg arrangeret det Hele saa fint i mit Hoved: jeg skulde tage ham saaledes og saaledes, forsigtigt, yderst delikat, netop som man bør tage paa en Kunstnernatur . . .

Og saa kom han. Der var en hemmelig Glæde, noget sitrende, spændt, stolt Noget at læse i hans Ansigt; og det kjølede strax min Iver, især da der ikke kom nogen Meddelelse.

Han var dog ogsaa et altfor indesluttet Menneske; og saa irriterede han mig ved at gaa dér og falde over sine egne hemmelige Triumfer og rive mine Bøger paa Gulvet.

Ikke Spor af Nedslagenhed over en Kvindes Luner. Ingen Melankoli, fremkaldt af en Kokette, som havde kastet sine Øjne andetsteds hen.

Det var med Glæde, at jeg endelig saa' ham i Færd med at lægge sig. Jeg tændte Lys og satte mig til mine Papirer. Min Pande brændte. Jeg stødte Vinduet op. Dér laa den rolige Avgustnat over Byen og Bakkerne. Den havde endnu en god Portion af Sommernattens Glød bag sin højtidelige Høstmine; og saa straalede den af Stjærner. Dér faldt et langt, langt Stjærneskud.

Saadan var hendes Øjekast faldet ned over mig. Jeg gik op og ned ad Gulvet og saa' nu og da til Sovekammeret.

Det Barn derinde; han skulde dog virkelig spares for dette!

Jeg satte mig til Bordet. Før jeg gik i Seng, laa der et beskrevet Blad i min Mappe:

Glæd dig over Solen, saa længe som den skinner,
over Vindens legende og lette Melodi,
mager Kost er Minder,
Timen hastig rinder:
kast dig ud i Øjeblikket, før det er forbi.

Ilden i vort Øje, hvor langt vil den vel række?
Sér du ej de Skyer, som vil slukke Solens Glød!
Snart vil Mørket dække
Jorden og os Begge,
dig og mig, og saa er Visen ude med vor Død.

(Fortsættes.)

Et Spørgsmaal.

En Idyl af **Georg Ebers.** Oversat efter Forfatterens Manuskript af **Otto Borchsenius.** (Fortsat.)

Lysander.

Da Xanthe nærmede sig sin Faders Hus, klang Semestres Raab og en Monaulus'*) muntre Toner hende i Møde.

En Gjøgler havde skaffet sig Adgang til Gaarden og fremviste sine afrettede Haners og Høners Kunster for de leende Tilskuere.

Det var en dværgagtig lille, hjulbenet Mand, paa hvis korte Hals der sad et stort Hoved med en stærkt fremspringende Pande, der som en Altan skyggede over hans smaa, gjennemtrængende Øjne.

Mandens befjerede Skuespillere havde deres Bolig i en tohjulet Kærre, som et magert, broget udstafferet Æsel trak fra Landsby til Landsby, fra Stad til Stad.

Nu stod tre Haner og fire Høner paa Kærrens Laag, og de saa' nok saa pudsige ud, thi deres oprindelig hvide Fjer vare af den kloge Ejer, der nok vidste, hvad der stak Børn og Bønder i Øjnene, farvede skrigende røde og skinnende gule.

Ved Siden af Kærren stod en bleg, sygelig udseende Dreng, der blæste en munter Melodi paa Monaulen.

Lysander, Xanthes Fader, havde ladet sig føre uden-

*) Et musikalsk Instrument, der blev blæst som vor Flageolet eller vor Klarinet.

for Huset i Solskinnet og betragtede nu Forestillingen fra sin Armstol af smukt poleret Oliventræ.

Saasnart han fik Øje paa sin Datter, vinkede han ad hende, klappede hendes Haar, medens hun berørte hans Pande med sine Læber, og sagde:

»Et muntert Skuespil! De to Høner følger den lille Mand, som om de var lydige Børn. Det fornøjer mig, at han er kommet, thi den, der som jeg af Skjæbnen er forhindret fra at nyde de Glæder, Verden derude byder, maa være taknemmelig, naar de finder Vej til ham. Du har nok ondt ved at holde dig rolig, Dorippe! Saasnart en Fløjte hæver sin Røst, faar den Pigernes Fødder til at bevæge sig, som Vinden Poplernes Blade. Jeg kan tænke, at I helst strax vilde begynde at danse!«

Under disse Ord havde Mopsus til Musikens Takt nærmet sig sin Kjæreste, men Semestre traadte i Vejen for ham og raabte, idet hun halvt vendte sig til den unge Karl, halvt imod sin Herre:

»Nu maa her ikke danses! Den, der danser om Morgenen, brækker inden Aften sine Ben.«

Lysander nikkede samtykkende til Husholdersken og sagde:

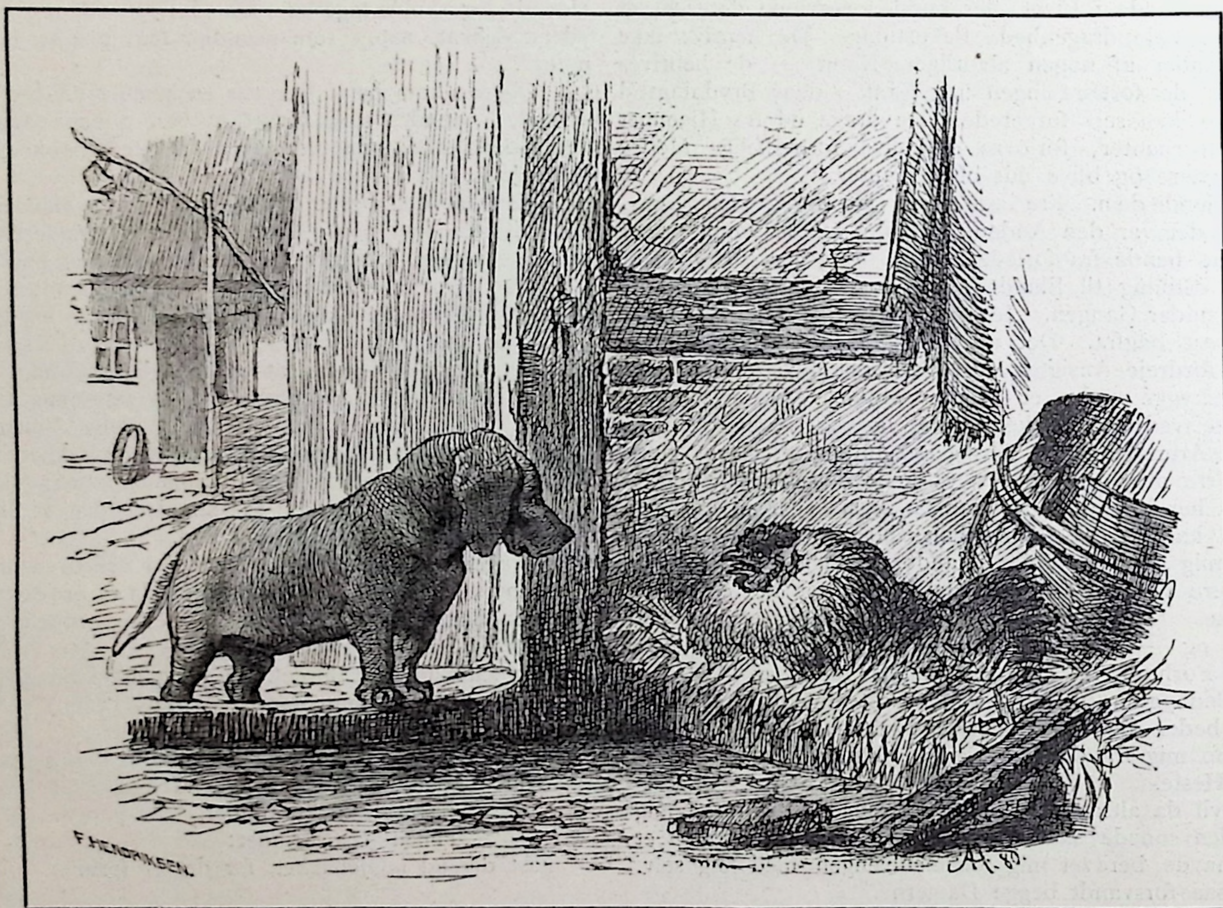
»Saa gaa da ind i Huset, Chloris, og hent et Krus Vin, et Brød og to Oste til denne Hønsenes Konge!«

»Hvor mange Oste?« spurgte den gamle Kvinde.

»To,« svarede Lysander.

»En er mer end nok,« faldt Semestre ham i Talen. »Du henter kun én, Chloris.«

Den svagelige Husherre trak smilende paa Skulderen, greb den tæt ved ham staaende Datters Haand og hviskede saa sagte, at den gamle Husholderske ikke kunde høre ham:

En Barselvisit.

Tegning af **A. Hartvig.**

»Er jeg ikke selv blevet lige saa lydig som den lille Dværgs Høne? Semestre befaler, og jeg maa, hvad enten jeg vil eller ikke, lystre. Dér gaar hun efter Chloris for at redde den anden Ost.«

Xanthe smilede, men Lysander hævede sin Røst og raabte til Gjøgleren:

»Nu, min Ven, vis nu, hvad dine Skuespillere formaar! Og I, Godtfolk, du, Mopsus, og du, Dorippe, rør nu for mig gjerne Benene, saa længe Monaulen klinger og den Gamle er inde i Huset.«

»Først maa vi se, hvad Hønsene kan,« raabte den sorthaarede unge Pige, hængte sig ved sin Kjærestes Arm og betragtede med Mopsus Skuespillet, som nu paa Ny begyndte.

Udraab af Forbavselse vexlede med høj Latter, thi da den lille Mand befalede sin største Hane at vise sin Ridekunst, sprang den hastig op paa Ryggen af Æslet; da han bad den om at pynte sin Hest, trak den en rød Fjer ud af Dyrets Hovedtøj, og endelig viste den sig ogsaa som Trompeter, idet den med langt fremstrakt Hals begyndte at gale.

Men endnu vanskeligere Kunster gav Hønsene til Bedste. Af en Trææske udtrak de saaledes for hver af Tilskuerne et Blad, paa hvilket der stod forskjellige Tegn.

Kun Gjøgleren kunde læse disse Kragetæer, men de indeholdt ubedragelige Oplysninger om Enhvers Fremtidsskjæbne, og den lille Mand tilbød sig at udtyde Skriften.

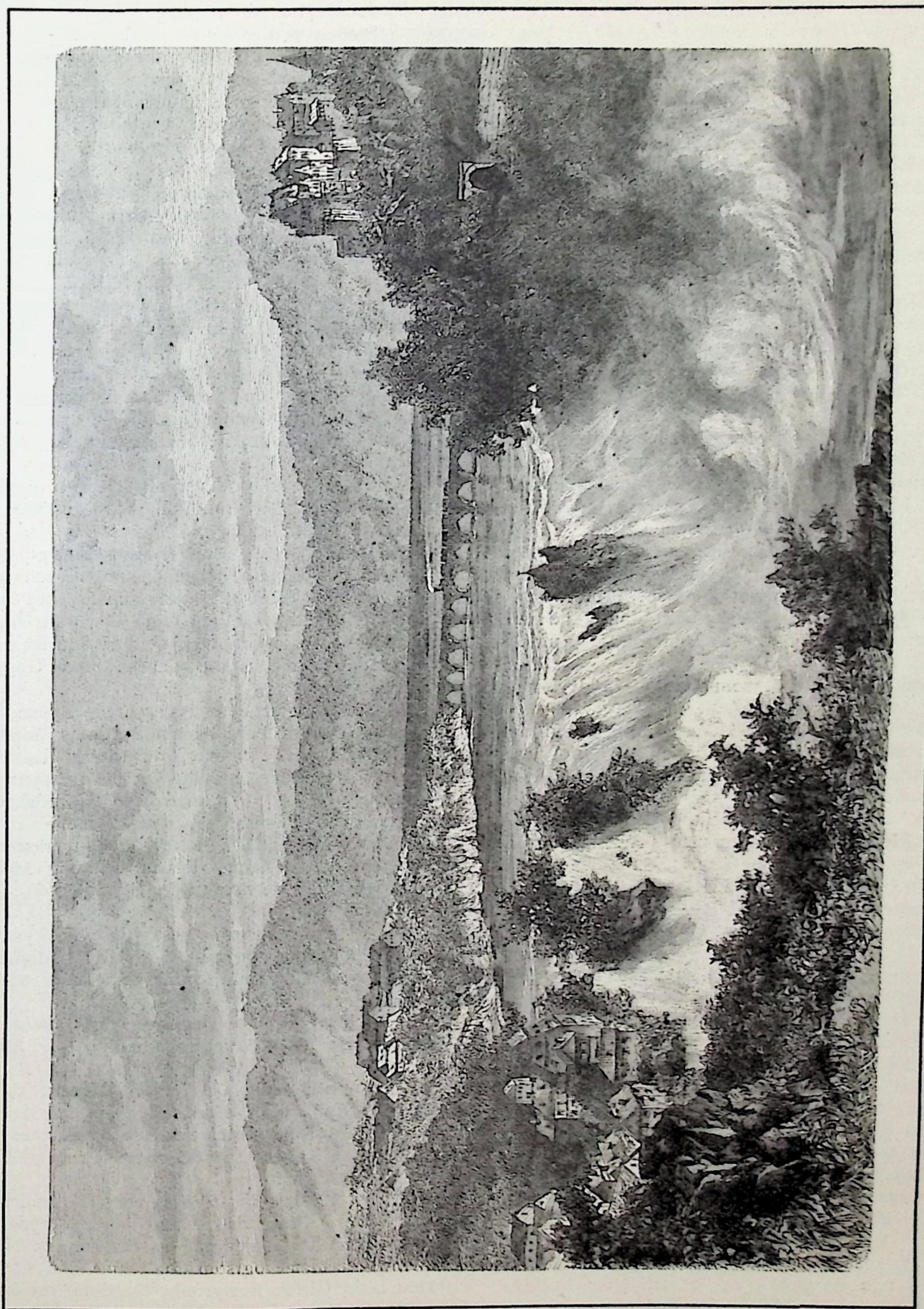
Hønsetæmmeren var et klogt Hoved med skarp Hørelse, hvis Opmærksomhed det ikke var undsluppet, at han ved Semestre var gaaet Glip af en god Ost, og da Husholdersken nu vendte tilbage, befalede han en Høne at

sige enhver af de Tilstedeværende, hvor mange Aar Vedkommende allerede havde vandret paa Jorden. Overfor Xanthe skrabede det snehvide Dyr med det gyldne Hoved sytten og overfor Mopsus ligesaa rigtig tre og tyve Gange i Jorden.

»Sig nu ogsaa denne ærværdige Matrones Alder,« befalede Gjøgleren Hønen.

Semestre lod Chloris gjentage, hvad den lille Mand havde sagt, og begyndte allerede at overveje, om hun dog ikke paa Grund af den »ærværdige Matrone« skulde skjænke ham den anden Ost, da Hønen begyndte at skrabe i Jorden.

Indtil den tresindstyvende Gang fulgte hun Fuglens Klo med bifaldende Nik, ved den fem og tresindstyvende

Rhinfaldet ved Schaffhausen.

bed hun Læberne fast mod hinanden, ved den halvfjerdsindstyvende trak hendes Pandes Rynker sig sammen til et Uvejr, ved den firsindstyvende stødte hun Myrtestaven haardt imod Jorden, og da Hønen, der bestandig skrabede hurtigere og hurtigere, nærmede sig den halvfemsindstyvende og hundrede Gang, og hun saa', at alle Tilskuerne lo og at hendes Herre holdt sig i Siderne af Fornøjelse, da ilede hun opbragt ind i Huset igjen.

Saasnart hun var forsvundet bag Døren, kastede Lysander en halv Drakme til den lille Mand og raabte, idet han klappede i Hænderne:

»Naa, Børn, rør nu Benene, thi for det Første sér vi

ikke Fru Semestre igjen. Du har gjort dine Sager godt, min Ven; men kom nu herhen og tyd os din Hønes Orakelsprog.«

Gjøgleren bukkede, idet han sænkede og atter hurtig hævede sit store Hoved, thi hans korte Ryg syntes at være ubevægelig, nærmede sig Husherren og greb med sine smaa runde Fingre efter det Blad, Lysander holdt i Haanden; men Lysander trak denne tilbage og sagde:

»Først hun og saa jeg, thi hendes Fremtid er lang, men min —«

»Din«, afbrød den lille Mand ham og blev staaende foran Lysander, »vil falde glædelig ud, thi Hønen har for dig udtrukket et roligt, lykkevarslende Blad!«

»Et Violblad!« udraabte Xanthe.

»Ja, et Violblad,« gjentog Gjøgleren. »Ræk mig det! Dér staar — se blot her — dér staar syv Streger, og syv — det véd jo Enhver — syv er Sundhedens Tal. En rolig Lykke og et godt Helbred, det er dit Orakel.«

»Noget kunde Guderne nok være mig skyldig efter saa mange Lidelser,« sukkede Lysander. »Men kom du i ethvert Fald her tilbage om et Aar, og har saa din kaglende Pythia og dette lille Blad talt sandt, og kan jeg gaa uden Støtte og Krykker, saa skjænker jeg dig et smukt Stykke Tøj til en ny Kjortel; nej prøv dog hellere din Lykke om sex Maaneder, thi din Kiton er sygere end jeg og vil neppe leve et helt Aar til.«

»Ikke et halvt,« svarede Gjøgleren med et listigt Smil. »Giv mig allerede idag Tøjet, saa at jeg, naar jeg om en Maaned kommer igjen, i en passende Klædning kan more Gjæsterne ved din Helbredelsesfest. Jeg er jo ingen Kæmpe og vil ikke gjøre dit Forraad synderlig Skade.«

»Lad gaa da,« sagde Lysander leende, »og kaster jeg dig ikke, naar du om tredive Dage kommer igjen, trods din smukke Kjortel paa Døren som en slet Profet, saa faar ogsaa din Fløjtespiller et lille Stykke Linned til sin magre Krop. Men forkynd nu ogsaa min Datter hendes Fremtid.«

Den lille Mand tog Bladet, som Xanthe holdt i sin Haand, og sagde:

»Det stammer fra et Olietræ, er usædvanlig langt og har en lys og en mørk Side. Du vil opnaa en høj Alder, og dit Liv vil forme sig mer eller mindre gunstigt, eftersom du anlægger det.«

»Eftersom du anlægger det,« gjentog den unge Pige. »Det er et rigtigt Hønseorakel. Som man saar, saa høster man, det lærte allerede min Amme mig.«

Med disse Ord kastede hun Bladet skuffet og ærgerlig til Jorden og vendte den lille Mand Ryggen.

Gjøgleren betragtede hende skarpt og prøvende, medens han ikke uden Møje tog Bladet op. Derpaa saa' han venlig hen paa hendes Fader, kaldte hende tilbage, pegede med Fingeren paa den indre Side af Oliebladet og sagde:

»Se blot disse Linjer med de smaa Streger her ved Enden. Det er en Snegl med Følehorn. Et langsomt Dyr! Det formaner til ikke at overile sig. Tilskynder Noget dig til at løbe, saa stands din Fod og spørg, hvorhen Vejen fører.«

»Og kjør som en Vogn, der skal ned i Dalen, med Hæmsko gjennem Livet!« afbrød Xanthe ham. »Af din lystige Høne, der læssede hundrede Aar paa Fru Semestres Ryg, haabede jeg at høre andre Ting end vise Sætninger.«

»Spørg den blot om, hvad der ligger dig paa Hjertet,« svarede den lille Mand, »og den bliver dig ikke Svaret skyldig.«

Den unge Pige saa' tvivlraadig paa Gjøgleren, men gjorde dog Vold paa sit Ønske om at faa Mere at vide om Fremtiden, thi hun frygtede for sin Faders Spot. Hun vidste jo, at naar Lysander befandt sig vel og var fri for Smerter, saa voldte Intet ham en saa stor Fornøjelse som at drille hende til Taarer.

Den syge Fader gjættede, hvad der gik for sig i hans Datter, og sagde opmuntrende:

»Giv du bare Hønen Noget at bestille! Jeg skal holde for begge mine Øren, medens du raadspørger Oraklet. Man kan jo desuden neppe høre, hvad man selv siger, for Monaulen og de gale Menneskers Jubel derhenne. Som en Honningkage tiltrækker Fluerne, lokker saadanne Toner alle danselystne Ben herhen. Ved Hunden! Dér springer allerede fire muntre Par omkring! Kun Phaon savner jeg imellem dem. Man siger, at hans Leje i min Broders Hus er blevet ham for haardt, og at han i Syrakus har fundet blødere Puder. Hos os er Dagen idag for længe siden begyndt, i Staden er de maaske endnu ikke til Ende med Gaarsdagen; det gjør mig ondt for den prægtige Dreng!«

»Er det sandt,« spurgte Xanthe rødmende, »at Farbroder søger en rig Brud til ham i Messene?«

»Det siges saa, men det er ikke altid nok at bejle. Har Phaon ikke betroet dig Noget om hans Faders Ønske? I saa Fald beder jeg dig spørge den lille Mand derom, ellers faar han sin nye Kjortel for altfor godt Kjøb, og du frelser mig fra enhver Bebrejdelse for at være en Ødeland.«

»Nej, nej; hvad skal ogsaa de Narrestreger til!« svarede Xanthe med rødmende Kinder og begyndte at gaa hen imod Huset.

Hendes Fader trak paa Skuldrene og raabte efter hende:

»Gjør hvad du vil, men skjær et Stykke af det brune uldne Tøj og bring det herud til Gjøgleren.«

Den unge Pige var forsvunden i Huset.

Ensformig klang Melodien, som Drengen blev ved at aflokke sin Monaulus, men bestandig lystigere og lystigere bleve de unge Dansende, bestandig højere og højere deres Spring.

Som en Storm var brudt løs, hvirvlede brogede Kjortler og Baand i Vejret, og Haandklap til Musikens Takt og Jubelen havde ingen Ende.

Naar Mopsus eller en anden ung Knægt med særlig Kraft hævede sin Stemme eller en ung Pige rigtig lo af Hjærtens Lyst, saa straalede det som Solskin ud af den til sin Stol lænkede Lysanders Øjne, og ofte hævede han sine Hænder og bevægede dem glad til Musikens Takt.

»I Sandhed, dit Hjerte danser med Ungdommen,« sagde Gjøgleren.

»Men det mangler Benene,« svarede Lysander og fortalte ham nu om sit Fald og sin Sygdoms Gang, om den Fare, hvori han havde svævet, de Midler, han havde anvendt, samt hvorledes endelig Ondet nu syntes at ville fortrække. Han gjorde det med bred Tilfredshed, thi det lettede altid hans Hjærte at kunne fortælle sin Lidelseshistorie til en deltagende Tilhører, og opmærksommere end Gjøgleren lyttede til ham, dels af virkelig Medlidenhed, dels paa Grund af det vinkende Stykke Tøj, havde kun faa Mennesker lyttet.

Den lille Mand afbrød ogsaa hyppig Lysander med forstandige Spørgsmaal og tabte ikke Taalmodigheden, naar Fortælleren afbrød sig selv for at vinke over til de lystige Dansende.

»Hvor de ler og hvor de morer sig!« raabte den Syge nu igjen. »De er jo Alle unge endnu, og før jeg selv styrtede ned —«

Men denne Sætning blev ikke fuldendt, thi pludselig forstummede Spillet, de Dansende tav, og i Stedet for Latteren og Musiken hørtes Semestres Stemme. Samtidig nærmede ogsaa Xanthe sig den Syge med et lille Stykke brunt Tøj over Armen.

Lysander kastede først ikke uden Forundring et Blik paa sin Datters blussende Ansigt, men derpaa saa' han igjen over imod Dansepladsen, thi dér foregik Noget, som han ikke kunde billige og som dog tvang ham til at le højt.

Den i sin Glæde forstyrrede Ungdom var kommet sig af sin Skræk og havde dannet en lang Kjæde.

Mopsus anførte de Kaade.

Efter hver ung Karl fulgte en ung Pige, og den hele Skare dannede en sammenhængende Linje, idet hver Enkelt lagde begge sine Hænder paa sin Formands Skuldre.

Istemmende en rhythmisk Dansesang kredsede de nu, med foroverbøjede Overlegemer og nydelige Fodbevægelser, hurtigere og hurtigere omkring den larmende Husholderske.

Denne bestræbte sig først for at gribe Chloris, derpaa Dorippe, derpaa en af de andre Piger, men inden det lykkedes hende, fløj Kjæden fra hinanden og forenede sig bag hende, før hun igjen kunde vende sig om. Mopsus og hans sorthaarede Kjæreste førte an paa Ny, Kjæden opløste sig, og Karle og Piger greb hinanden i Hænderne for som en Krans af syngende og leende Børn at hvirvle omkring Semestre.

En Tid lang vilde det ikke lykkes den muntre Husherre at ryste misbilligende paa Hovedet, men da den gamle Husholderske, der ikke hørte op med at raabe og true med sin Myrtestav, næsten sank i Knæ af Vrede og Ophidselse, blev det Lysander for meget med den kaade Leg, og idet han vendte sig imod sin Datter, raabte han:

»Gaa og fri Semestre ud og jag de gale Mennesker fra hinanden. Selv en Spøg maa ikke gaa over Grænsen.«

Xanthe adlød strax Befalingen, Kjæden opløste sig, Pigerne ilede ad den ene Kant, Karlene ad den anden, og Alle undslap paa den sorte Dorippe nær, der blev fanget af Semestre og med ublide Ord og Puf drevet ind i Huset.

»Dér har vi allerede Morgengraaden efter den tidlige Dans,« sagde Lysander, »og jeg raader dig, min Ven, hvis du selv vil undgaa vrede Ord, til saa hurtig som muligt at forlade Gaarden med dine befjerede Smaakunstnere. Giv Manden Tøjet, min Pige.«

Xanthe rakte Gjøgleren det brune Tøj, men rødmede let paa Ny, thi da hun havde villet skjære et passende Maal af det hele Stykke, havde Semestre revet hende Kniven ud af Haanden og opbragt raabt:

»Det Halve er allerede dobbelt for meget til den frække Knægt!«

Den lille Mand tog den ikke synderlig rige Gave i sin Haand, bredte Tøjet helt ud og sagde til Lysander:

»I vor Alder oplever man kun sjeldent noget Nyt. Men idag er det første Gang, siden jeg hørte op med at voxe, at jeg ønsker mig at være endnu mindre end jeg én Gang er.«

Den Syge havde ved Synet af det ringe Stykke Tøj rystet utilfreds paa Hovedet, og da nu Gjøgleren gav sig til at folde det sammen over sit Knæ, sagde han alvorlig, idet han løste den Klamys, han selv bar, fra Skulderen:

»Tag denne Kappe, thi hvad Lysander lover, det holder han ikke halvt.«

Disse sidste Ord havde ikke alene været rettede til den lille Mand, men ogsaa til Semestre, der i heftig Sindsbevægelse nærmede sig sin Herre.

Gode Ord havde i Forvejen ikke været at vente af hendes Mund, men dog mindre bitre og heftige end de, der nu trængte sig over hendes Læber, da hun blev Vidne til, at hendes Herre skjænkede sin næsten nye Klamys til den elendige Landstryger og oven i Kjøbet vovede at lønne hendes Sparsommelighed med spydige Ord.

Hun havde med egen Haand omhyggelig vævet Kappen, og saaledes, raabte hun, agtede man nu hendes Arbejde! Der laa Tøj nok i Husets Kasser og Kister, det skulde Lysander nu strax ved næste Marked i Syrakus uddele til Gjøglere og Landstrygere. Men alt dette var blot sket for at krænke hende til Tak for hendes Omsorg og Troskab. I andre Lande, selv mellem vilde Barbarer, bleve hvide Haar ærede, men her lærte de Gamle Ungdommen at overøse dem med Haan og Spot.

Den Syges Ansigt blegnede ved disse Ord, en mørk Skygge viste sig under hans Øjne, og et Træk af dyb Smerte om hans Mund.

Han saa' dødstræt ud.

Enhver af hans Miner forraadte, hvor ondt den gamle Kvindes skrigende Røst og heftige Tale gjorde ham, men saa ofte han med Ord prøvede at bringe hende til Tavshed, svigtede hans Stemme ham. Kun med beroligende Vink af sine magre Hænder og med bedende Blikke søgte han at skaffe sig Fred.

Xanthe følte og saa', at hendes Fader led herunder, og frygtløs og bestemt raabte hun derfor:

»Nu tier du, Semestre, thi Fader kan ikke taale det!«

Disse Ord forøgede imidlertid Husholderskens Vrede i Stedet for at formilde den, og halvt rasende, halvt grædende raabte hun:

»Saa vidt er det kommet! Barnet befaler over den Gamle! Men det siger jeg dig, Lysander, jeg lader mig ikke behandle som en Nar. Den frække Mopsus er Søn af en af dine Frigivne og tjener for dyr Løn her i Huset, men nu har han ogsaa tjent sin længste Tid hos os; endnu den Dag idag skal han forlade dette Sted, saa sandt jeg haaber endnu at leve til Høsten. Han eller jeg! Vil du beholde ham, saa gaar jeg til Agrigent til mine Børnebørn og min Datter, der saa ofte har bedt mig komme til dem. Er den frække Knægt dig kjærere end jeg, saa forlader jeg dette Utaknemmelighedens Sted. I Agrigent —«

»I Agrigent er der smukt!« afbrød Gjøgleren hende og pegede betydningsfuldt med Fingeren i Retningen af den berømte Stad.

»Udmærket smukt,« raabte den gamle Kvinde, »saa længe man blot ikke møder Dværge som dig paa Gaden.«

Husholdersken snappede et Øjeblik efter Vejret, og hendes Herre benyttede denne Pavse til bedende som et hjælpeløst Barn, fra hvem man vil tage Noget, der er det kjært, at sige med dæmpet Røst:

»Mopsus skal bort, den glade Mopsus! Ingen forstaar saa godt som han at bære eller støtte mig.«

Disse Ord formildede endelig Semestres Vrede, og idet hun sænkede Stemmen, svarede hun sin Herre:

»Du vil ikke længer behøve Knægten hertil, thi endnu idag kommer Leonax, Alkiphrons Søn. Han vil støtte og bære dig, som om du var hans kjødelige Fader. Messenierne er venlige Folk og ærer Alderdommen, thi medens I forhaaner mig, saa tænker man dér paa mig Stakkel og sender mig en smuk Matroneklædning til det forestaaende Bryllup.«

Den Syge saa' spørgende paa sin Datter, og denne sagde rødmende:

»Semestre har fortalt mig Alt. Da jeg skar Tøjet af derinde, meddelte hun mig, at Leonax kom som Bejler.«

»Gid det maa gaa ham bedre end Alkamenes og de Andre, som du har afvist! Du véd, at jeg ikke vil tvinge dig, men nu, da jeg ogsaa mister Mopsus, kunde jeg vel ønske mig en venlig Søn. Hvorfor er dog ogsaa Phaon kommen paa saa daarlige Veje? Den unge Leonax —«

»Han er af en anden Sort,« afbrød Semestre ham. »Kom nu, min lille Due, thi jeg har endnu tusinde Ting at gjøre.«

»Gaa blot,« sagde Xanthe. »Jeg kommer strax. Du vil have bedst af at hvile dig nu, Fader. Lad dig føre ind i Huset og læg dig lidt paa din Seng.«

Den unge Pige forsøgte at rejse sin Fader op, men hendes Kræfter vare for svage til at løfte den udmattede Mand. Endelig lykkedes det hende ved Gjøglerens Hjælp at faa ham rejst op, og Dværgen hviskede ham med Eftertryk i Øret:

»Mine Høns siger mig mange Ting, men her bag Panden taler endnu et andet Orakel: Du er paa Veje til at komme dig, men du naär ikke Maalet, hvis du ikke behandler den Gamle, som dér hinker ind i Huset, paa samme Maade, som jeg behandler de Fugle, jeg afretter.«

»Og hvad gjør du med dem?«

»Jeg lærer dem at adlyde mig, og ser jeg, at de vil gjøre efter deres egen Vilje, saa jager jeg dem bort og søger mig andre.«

Lysander trak paa Skuldrene, og medens han dernæst, støttet paa sin Datter, vaklede langsomt fremad og paa Dørtærskelen nær var segnet til Jorden, lovede Xanthe sig selv at give ham en Søn, paa hvem han kunde støtte sig lige saa sikkert som paa en rigtig paalidelig Mand.

(Fortsættes.)

Skanderborg Sø.

Skanderborg staar nævnt i en af vore Rejsehaandbøger som en beskeden lille By med én Gade og Tilløb til en anden; et Stykke bebygget Landevej, hvor den Fremmedes Øje kun fængsles af et stort Pæretræ og et uskjønt Raadhus. Hvorvel denne Introduktion ikke synes indbydende, vil Skanderborg dog altid kunne fængsle Besøgende ved sin venlige Beliggenhed og smukke Omgivelser. Hele Søen rundt vil man kunne nyde Indtryk af det venlige Landskab, og enkelte Punkter hæve sig til de seværdigste i Danmark. Vi bringe idag et Prospekt fra Skanderborg Sø, der viser Landskabets Karakter omkring Søen. Vandmøller, Skove, Bakker med herlige Udsigter vexle stadig, og tilsidst ender man i den historiske By, hvor Kong Kristian IV boede som Konge, og hvor Niels Ebbesens Monument fortæller om Fortids Helte. Vort Landskab er sét fra Vejen, der fører ned forbi Squet Mølle, kun 10 Minuters Gang fra Jærnvejsgaarden, hvor Opholdet ofte afgiver Tid til en mindre Udflugt i Egnen.

»Er det mig, du ønsker at tale med? Eller havde du hellere sét en lille Gemse, som du kunde skyde uden at vove din egen Pels?

Rhinfaldet ved Schaffhausen.

Kort efter at Rhinen har forladt Boden-Søen, danner den ved den gamle Schweizerstad Schaffhausen det efter denne By opkaldte berømte Vandfald. Allerede noget i Forvejen begynde Flodens Vande at sætte sig i Fart, som om de glædede sig til det forestaaende mægtige Spring over Klipperne; skummende og brusende hoppe de i enkelte mindre Fald over det ujævne Flodleje og styrte sig endelig neden under Jærnvejsbroen imellem de lige overfor hinanden liggende Landsbyer Neuhausen og Laufen i tre mægtige, ved vældige Kalkstensblokke fra hinanden adskilte, Fald tordnende ned over den 60 til 80 Fod høje Klippeskrænt. Paa den skovbevoxede venstre Flodbred knejser umiddelbart ved Vandfaldets Side det malerisk beliggende Slot Laufen, fra hvis Balkon man har et herligt Overblik over de skummende Vande og alle deres skjønne Omgivelser.

„Josef og hans Brødre“.

Bastardarterne i Kunsten ere sjelden heldige, og af dem alle er maaske Bastarden af Operaen og Skuespillet den, der har arvet de største Lyder. Umuligheden af at Syngestykket nogensinde ved Opførelsen kan nydes som et helstøbt Kunstværk beror paa de altfor ideale Fordringer, det stiller til Fremstillerens Alsidighed; medens man i Vaudevillen hyppig lider af Skuespillere, der ikke kan synge, lider man næsten stedse i Syngestykket af Sangere, der ikke kan tale og spille. Dertil kommer, at Texten som oftest ikke er heldig, og den til »Joseph og hans Brødre« hører ikke til de heldigere.

Naar dette Stykke nu unægtelig gjør et temmelig forældet Indtryk, da beror dette næppe saa meget paa at Mehuls Musik er forældet, som derpaa, at den er knyttet til hin heldigvis forsvindende Genre. »Sang og Vin« nævner Don Juan som Ædelstenene i Livets Krone, og de har det tilfælles, at deres ægte Varer langtfra lider ved at ældes; Musikken til dette Stykke hører til de ægte Varer. Joseph og hans Brødre har slaaet Lejr i en dejlig Tone-Oase, men den ligger i et Uføre af det goldeste Prosasand.

Det var ikke noget godt Varsel med Hensyn til Gjennemvadningen af denne Ørk, at Hr. Schram havde afgivet sin gamle Glansrolle »Jakob« til en Debutant, Hr. Miskow. Det maa indrømmes, at det ikke er let for en Mand paa nogle og tyve at spille en paa hundrede nogle og tredive, og det er næppe rigtigt at give en Begynder denne Rolle; at det imidlertid lader sig gjøre, naar der er betydeligt Talent, har netop Hr. Schram vist, som ikke var ældre, da han spillede den første Gang. Men det viste sig i en sørgelig Grad, at »den bedste blandt Fædre« (en Titel, som Jakob deler med Kommandanten i »Don Juan«) ikke længer havde en af de Bedste blandt vore Skuespillere til Fremstiller. — For det Første havde Hr. Miskow grebet Rollen rent fejl an; han er i høj Grad paa galt Spor, dersom han mener, at Israeliterne tænke sig deres Stamfader, i den Alder »da han stod for Pharao«, som en Olding, der gaar i Barndommen. Denne rystende Stakkel, som træder frem paa Scenen, er sandelig ikke den kraftige Patriark, der ikke en Snes Aar i Forvejen havde avlet Benjamin. Men selv om man gaar ind paa denne Opfattelse, maatte man dog have Ret til at vente en eller anden simpel og selvstændig Bevægelse, et eller andet naturligt Udtryk for menneskelig Følelse; desværre ledte man næsten forgjæves derefter. Hertil kommer, at Sangstemmen hverken synes at være omfangsrig eller fyldig, at den i aller højeste Grad var uegal, og at der næppe var Tilløb til Foredrag. Det maa i al Fald være i en anden Rolle og med en bedre uddannet Stemme, at Hr. Miskow legitimerer sig som Operasanger.

Toppunktet af »Stykkets« Prosa-Rædsel faldt i Scenen i tredje Akt mellem Jakob og Simeon. Hr. Miskows Bevægelse, Stemme og Diktion var her som overalt forfejlet. Men en vægtig Del af Ansvaret falder her paa hans Medspillende Hr. Simonsen, der dog tidligere har vist, at han ingenlunde er blottet for dramatisk Begavelse. Han burde bestandig flittig have bearbejdet denne, i Stedet for at han desværre har slaaet sig til Ro ved et Stereotypoplag af en uheldig Udgave. Den rystende Stemme — de vaklende, stødvise Skridt med skrævende Ben og de krampagtige Greb med begge Hænder i Brystet, som Operavenner kan udenad fra Orestes, Agamemnon, Hans Heiling, Vilhelm Tell, Lothario — kort overalt, hvor man har sét Hr. Simonsen i Affekt, klassisk eller romantisk, bibelsk eller profan, — disse stereotype Effektmidler have, for at sige det Mindste, tabt deres Virkning. At der hist og her lød en Publikum karakteriserende Bifaldsmumlen, hvor han gjorde den stærkeste Brug af dem, bør ikke paavirke Hr. Simonsen og drive ham frem paa en Bane, der er fordærvelig for hans Talent.

Ikke alene i Forhold til disse men i og for sig var Hr. Bruns Præstation som Joseph velgjørende. Han raader vel ikke over nogen stor eller stærk Stemme, men en saadan Tenor kan vort taagede Land næppe haabe at fostre; det er allerede en Lise at høre en, der hverken er bare Hals eller blot Næse men væsentlig Bryst. Han sang ofte med et naturligt og kjønt Udtryk, og hans Spil var vel ikke betydeligt men aldrig stødende. — De uforlignelige Brødrekor gik fortræffelig.

Det var at ønske, at Mehuls klassiske Musik nogenlunde stadig kunde høres fra vor Scene, og at Theatret kunde faa Glæde af alt det, det med Held har anvendt paa Stykkets smagfulde Udstyrelse. Men dér, hvor Glucks Iphigenier gaa for tomme Bænke, kan Mehuls »Joseph og hans Brødre« ikke gjøre Regning paa fyldte.

— ll —

I Tirsdags opførtes paa Ny P. Heises og Chr. Richardts Opera *»Drot og Marsk«*.

Kasino har paa sit Repertoire — foruden Scribes og Adams gamle Operette *»Schweizerhytten«* — gjenoptaget H. C. Andersens *»Ole Lukøje«* og havt saa megen Fornøjelse deraf, at Andersens andre Trylle- og Folkekomedier sikkert ville følge efter i Sæsonens Løb. Digteren har selv kaldet »Ole Lukøje« for en Æventyrkomedie, men trods det talrige Børnepublikum, der i Henhold hertil hver Aften har givet Møde, og trods al »Smaavrøvlets« Glæde over Marskandiser-

Butikens Trolderi og andet Lignende, er Skuespillet dog langt snarere en moralsk Folkekomedie, der hævder, at et rent Hjærte og et godt Humør, at Nøjsomhed og Tilfredshed er bedre end selve Fortunati Pung. Fin Psykolog er Digteren ikke, og hans »Ole Lukøje« har de fleste af den Andersenske Produktions Fejl, men til Gjengjæld ogsaa adskillige af dens Fortrin, der bestandig ikke alene ville gjøre Virkning paa den store naive Almenhed, men ogsaa gribe og røre enhver for virkelig Poesi modtagelig Tilskuer. Udførelsen var god for de vigtigste Rollehavendes Vedkommende, og særlig spillede Hr. Zangenberg Christian Skorstensfejersvend frisk og smukt.

I Torsdags fejrede en af Kasinos Støtter, Hr. Helsengren, sit 25 Aars Jubilæum som Skuespiller og havde i den Anledning sin Benefice samme Dag. Den ligesaa alsidige som talentfulde Kunstner havde til sit Program valgt Uhyret »Lumpacivagabundus«, eller hvad vi vilde sige »*Et Uhyre*« og »*Lumpacivagabundus*«.

I Tirsdags gav Tenorsangeren **Wachtel** en Koncert i Kasinos lille Sal. Hans mægtige Stemme gjorde, ligesom ved hans tidligere Koncerter, en imponerende Virkning. Foruden af sine Medrejsende assisteredes Hr. Wachtel ypperligt af Violinisten Anton Svendsen.

LITERATUR

Paa J. H. Schubothes Forlag har Holger Drachmann udgivet en Oversættelse af første Sang af **Byrons „Don Juan“**, til hvilken vi med det Første skulle komme nærmere tilbage. Vi kunne dog ikke nægte os den Fornøjelse allerede her at henlede Opmærksomheden paa Oversætterens karakteristiske Indledningsdigt om Venedig, det berømte Epos' Vugge.

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag har J. Davidsen begyndt en Række Skildringer **„Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn“**, der vil udkomme i Hæfter og blive ledsaget af c. 50 Illustrationer ved Knud Gamborg.

Paa C. A. Reitzels Forlag er udkommet Fortsættelsen af Dr. Troels Lunds (sjeldent smukt udstyrede) **„Danmarks og Norges Historie i Slutningen af det 16. Aarhundrede“**. Den foreliggende »anden Bog«, der inden Udgangen af Aaret vil blive efterfulgt af tredje Bog, skildrer paa Forfatterens lige saa samvittighedsfulde som højst underholdende Vis det daglige Liv i Norden. I Afsnittet om Kjøbstadsboligernes Indre ville vore Læsere gjenfinde den interessante Redegjørelse for det 16. Aarhundredes Sengesteder, som »Ude og Hjemme« bragte i Nr. 148—49.

Paa Andr. Schous Forlag er udkommet en Række **„Literære Feuilletoner“** af Otto Borchsenius, indeholdende mindre literærhistoriske Opsatser bl. A. om Frederikke Brun og hendes Datter Ida Bombelles, J. P. Mynster, H. C. og A. S. Ørsted, Christian Winther, H. N. Clausen, Søren Kierkegaard og N. F. S. Grundtvig, samt endelig forskjellige Studier i ældre og nyere svensk Literatur. Samlingen, hvis enkelte Afsnit for største Delen tidligere have været trykte i »Nær og Fjern«, er tilegnet Hr. F. L. Liebenberg.

Hos Lehmann & Stage som Kommissionærer for Danmarks Vedkommende har Bjørnstjerne Bjørnsons **„Foredrag om Republiken“** nu oplevet 3 Oplag.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af de samme Arbejder, som vare at se forrige Uge.

— Den af Kunstnerne selv arrangerede aarlige Avktion afholdes d. 29. og 30. Oktbr. Kl. 11. Kunstværkerne ere udstillede for Publikum d. 27. og 28. fra Kl. 10—2 paa St. Annæ Plads 13.

— Det svenske Nationalmuseum har for nylig kjøbt et stort Billede af G. Cederström, »Nils Stures Mord«, for 4000 Kroner samt Fru E. Jerichau-Baumanns »Moder med sit Barn fra Sorrento« for 2500 Kroner.

— Søndagen den 16 Oktober indviedes Köllner Domkirke med storartede Festligheder, i hvilke foruden flere af Tysklands Fyrster ogsaa den tyske Kejser tog Del.

Af »**Minder fra Theaterverdenen**« er 3dje Hæfte udkommet paa Ernst Bojesens Forlag. Fotografiet gjengiver denne Gang en Scene af »Mignons« 1ste Akt paa en meget tilfredsstillende Maade

Fra Hansen & Wellers Atelier er udgaaet vellykkede Kostumebilleder af Md. **Ristori** som Lady Macbeth og Dronning Elisabeth.

BREVVEXLING.

N. og *F. J.* De indsendte Digte kunne ikke benyttes.

Indhold: »**Irmingardo og Walther af Vogelweide**«, efter Longfellows »Den gyldne Legende« i fri Efterligning af Thor Lange. — »**Skanderborg Sø**« med Tegning af H. Fischer. — »**Fjorten Dage!**«, Fortælling af Holger Drachmann. (Fortsat). — »**Et Spørgsmaal**«, Fortælling af Georg Ebers, oversat af Otto Borchsenius. (Fortsat). — »**En Barselvisit**«, Tegning af A. Hartvig. — »**Rhinfaldet ved Schaffhausen**« med Billede. — »**Theatrene**«. — »**Et qui pro quo**«, Billede. — »**Literatur**«. — »**Kunst og Kunstnere ude og hjemme**«. — Bekjendtgjørelser.

Paa den **Gyldendalske Boghandels** Forlag er udkommet:

1ste Hefte af

FRA DET GAMLE KONGENS KJØBENHAVN.

Af J. DAVIDSEN.

Med omtr. 50 Tegninger af Knud Gamborg.

Prøve af Illustrationerne.

Udkommer i omtr. 5 Hefter à 1 Kr.

SUBSKRIPTIONSINDBYDELSE
PAA

BYRON: DON JUAN.

OVERSAT PAA DANSK AF

HOLGER DRACHMANN.

Med Indledningsdigt af Oversætteren.

1ste Hefte. Pris 1 Kr. 25 Øre.

Saa godt som alle Aarhundredets store Aander have udtalt sig om dette verdensberømte Værk, og hvorledes end deres Udtalelser lyde, i hvilken Retning Enhvers Smag og Dom gaar, saa er »Don Juan«s Betydning for den moderne Aandsudvikling slaaet fast med afgjørende Bestemthed, og Digteren, som ifølge Forholdenes Natur ikke kunde danne nogen Skole i England — saa lidt som han selv er udgaaet af nogen — har overalt paa det evropæiske Fastland, og særlig blandt de romanske og slaviske Folk, igjennem dette sit Hovedværk indblæst Aanderne sine Tanker og Ideer, undertiden sin hele Verdensanskuelse, undertiden — som hos os i vor Paludan-Müller — sin Form alene.

»Don Juan«, dette Kæmpeværk, der rummer som i en kostelig Drikkeskaal al Menneskelivets Sødme, men ogsaa gjemmer dets Bitterhed paa Bunden, staar nu — to Menneskealdre efter dets første Fremkomst — hævet over Kritiken. Digteren, hvis Støv det højkirkelige Westminster-Abbedi endnu ikke tør omslutte, har forlængst igjennem sine Digtninger faaet klassisk Jordbund under Fødderne, og »Don Juan«, som en Tid lang alene syntes at skulle tilhøre Fastlandets revolutionære Ungdom, er nu, og ikke mindst ved Jarlen af Beaconfields vægtige Protektorat, bleven enhver frisindet og oplyst Englænders Ejendom. Naturalismen, der overalt i den store evropæiske Literatur gjør sine Sejervindinger gjældende, har paany kaldet Opmærksomheden frem for denne Naturalismens ypperste Affødning i den fri Versekunst, og det er af dyb Interesse for Literaturen, dens Dyrkere og dens Læsere, at sammenholde det episke Digts i de fineste og skarpeste Nuancer givne Farver og Former med f. Ex. de Resultater, hvortil den glimrende franske Prosafortælling er naaet i den sidste Halvdel af dette Aarhundrede.

Medens Byrons »Don Juan« er oversat paa alle evropæiske Sprog, har der hos os hidtil kun foreligget Hr. Edv. Lembckes dygtige Gjengivelse af Byrons »dramatiske Digte og Fortællinger«.

Forlæggeren har nu formaaet Hr. Holger Drachmann til ved denne Oversættelse af »Don Juan«, hvortil herved indbydes til Subskription, at give danske Læsere Adgang til at lære Lord Byrons upaatvivlelig berømteste Værk at kjende, et Værk, som ved sin storslaaede Satire ikke blot revsede sin Tids Daarligheder, men som for stedse vil drage Menneskene til sig ved den Menneskene iboende Trang til at lære sig selv at kjende — i Godt som i Ondt.

Byrons Don Juan, oversat af Holger Drachmann, med Indledningsdigt af Oversætteren, vil udgjøre omtrent 50 Ark, og udkommer i 8 ulige store Hefter til en Pris af 1 Kr. 25 Øre for hvert Hefte. Subskription, som er bindende for hele Værket, modtages i alle Nordens Boglader, hvor første Hefte henligger og kan forlanges tilsendt til Gjennemsyn, samt hos Forlæggeren.

J. H. Schubothes Boghandel.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

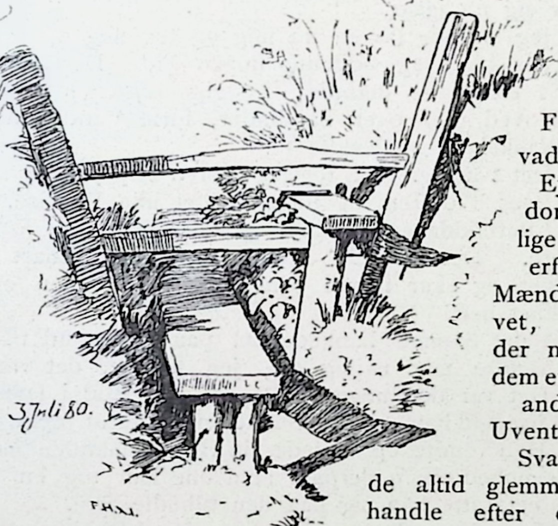
Fjerde Aargang. — Nr. 161. Søndagen d. 31. Oktober 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

FJORTEN DAGE!

Fortælling af **Holger Drachmann.**

(Sluttet).

Tegning af Frants Henningsen.

Fjerde Brev.

Hvad er det Ejendommelige for erfarne Mænd i Livet, naar der møder dem et eller andet Uventet? Svar: at de altid glemme at handle efter deres Erfaringer.

Der var inde i Skoven et Sted, som en eller anden gammel Skovrider fra den æsthetiske Periode havde ligesom udpeget til Stævnemøder for Omegnens Beboere af begge Kjøn. Menneskenes Ondskab er stor, og særlig ere Tungerne løse paa Landet, hvor Idyllen burde herske og Fred og Forsonlighed være de lokale Guddomme. Man taler om Byernes Prosa — som om Landet ikke havde sin rigelige Part.. Sladderen, hint bevingede Kryb, hærjer vore skjønneste Egne næsten værre end Oldenborrelarverne; ikke en Gang de fredede Skove gaa fri for denne Svøbe.

Man vilde i Almindelighed vide, at den gamle Forstraad endnu i Fruens Tid havde indviet Stedet ved æsthetiske Smaasammenkomster med Guvernanten, en livlig, fordomsfri Kvinde, som den Gang endnu ikke havde overskredet Trediverne og sværmede for Lermontoff og graa Haar. Et senere Sagn havde ladet Sognets Præst af og til besøge den romantiske Plet med en tysk Dame, som var paa Besøg der i Huset. Derefter var Stedet kommet lidt i Miskredit; det var groet temmelig meget til; man omtalte det ikke gjerne, og det var endelig blevet fuldstændig umuligt, efter at en stakkels Rokkedrejer havde aflivet sig dér af Næringssorg.

Havde det endda været af Kjærestesorg! sagde et af Byens gode Hoveder, og med denne korte Ligtale var Stedet blevet lagt fuldstændig ad acta.

Paa Toppen af en Bakke, hvor mægtige Bøge stod søjlerette i en Halvkreds om Skrænten, var i en Udhugning af Risbøge anbragt en smukt forarbejdet, magelig Naturbænk. Man saa' herfra over Buske og Smaakrat ned i Dalen og op ad Skovbakkerne paa den modsatte Side, og uden selv at være sét kunde man iagttage langt borte fra Enhver, der nærmede sig ad Stien, som trak sit lyse Baand i Bugtninger op gjennem Ungskoven.

Det var paa den anden Uge, at jeg var her, og jeg vandrede nu regelmæssig hver Dag i den hede Middagsstund, hvor Byen holdt sig inde i Stuerne, op til Bænken, spejdede uroligt ned over Stien og følte mit Hjærtes Slag og min Kinds Hede, naar jeg øjnede den lyse Kjole i Frastand. Saa samlede jeg mit Forraad af klædelig Aandrighed, smaa nye Fortællinger om Et og det Samme, hin Sjælens glade Elskværdighed, som en Gang var saa naturlig, og som man saa gjerne vil overtale sig selv til at tro kan vedblive at være det. Og saa kom de lange tavse Minutter uden Aandrighed, uden Eftertanke, og en Opvaagnen af Drømmene, hvori man søgte at klare sig Nutid og Fremtid og altid opsatte Afgjørelsen til »næste« Møde.

Hvad bragte jeg saa med mig fra disse Møder? thi, selvfølgelig, en erfaren Mand bringer et Udbytte med sig; han svælger ikke som en Dreng i et Kirsebærtræ blot for at svælge; han tænker over Frugtens Sødme og kaster Stenen fra sig. De første Par Dage efter det første aftalte Møde bragte Udkast til store Arbejder, som dog efterhaanden formindskedes, indtil de løb ud i nogle enkelte Verslinjer. Den første Berusning havde lagt sig. I Mandens Sjæl er der da en Pavse, et stille Bælte i den oprørte Sø; i denne Pavse afgjøres Forholdet, Kvindens Sag plaideres. Manden bliver, hvis han er Idealist, hendes Advokat; hvis han er en af Livet mættet Egoist, hendes Dommer.

Jeg blev hendes Advokat. Hvor Meget var her ikke at tage Hensyn til? hvor Meget at bære over med? Hvor barnlig ubevidst var ikke hendes Koketteri; hvor naturligt for hende; hun anede det næppe selv. — En mangelfuld, i det Mindste ikke tilstrækkelig ledet Opdragelse, stærk Fantasi og musikalske Anlæg: hvad fører det til paa saadanne afsondrede Steder? — Og saa tvunget af Forældrene til denne Landmand! — Hun sagde det jo selv. Men nu var det en Gang saaledes, og . . . Hun saa' paa mig. Vilde jeg paatage mig Ansvaret ved at bryde?

Jeg spurgte hende til Gjengjæld om hendes Forhold

til Henrik. De smukke Øjne blev saa sørgmodige og derpaa saa straalende. Hvad skulde hun have gjort Andet paa den Tid? Naturligvis! man er i sit Inderste kjed af den ensformige Bravhed og nøgterne Honnethed, som benævnes den unge Forstraad, og man træffer en ung uskyldig Fantast, som maler Ens Billede og spiller Firhændig med En. Hvad gjør man? man sværmer med ham — men naar saa den Rette kommer — hvad saa? saa sidder man paa Bænken i hans Arm og lytter til hans Tale og føler, at her er den Havn, den Tilflugt, den — den . . . . Ak, hvor er den »Rettes« Forfængelighed et Instrument, som gjerne lader sig anslaa og fryder sig under sin egen Hymnes Toner!

Det havde været en dejlig stille Middagsstund med stærk Duft og Summen inde i Skoven, og Hovedet med Lokkerne hvilede mod min Skulder, og disse Øjne skinnede saa klare og troskyldige, og enhver Erindring om Bismark var banlyst — da formørkedes de klare Øjne, og Haanden løsnede sit bævende Greb for at gribe endnu fastere og trykke endnu inderligere under det Spørgsmaal fra de søde Læber: »Hvad skal der blive af mig? Vil du redde mig for mig selv? Vil du befri mig fra alle de Andre, alle dem, som — som . . .?« Og Hovedet skjultes ved mit Bryst, og jeg sad dér forlegen.

Forlegen! Det nytter ikke at skjule det. Hvad er Svaret paa et saadant Spørgsmaal? Et Kys. Og hvad er et Kys? En Gjentagelse. Og netop fordi det er en Gjentagelse, bliver det intet Afgjørende.

Dersom det Komiske i Kjærligheden oftere gik op for denne Verdens Daarer, saa vilde der blive færre »salige« Øjeblikke, men ogsaa mindre Forstyrrelse i Tingenes Gang, færre Samvittighedsnag og mere fast Substans i Livet.

Der er Øjeblikke, hvor man kunde sige sig selv a priori uden at have et Spejl, at man saa' dum ud.

Medens mine Øjne i dette Sekund svævede ubestemt om, traf de en Skikkelse helt ovre paa den anden Skovbakke. Skikkelsen syntes at begive sig ned ad Stien, som førte op til os, og trods Afstanden saa' jeg nu, at det var Henrik.

Hun fór op med et lille Udraab, rettede paa Hatten, trykkede min Haand og var borte inde mellem de søjlerette Stammer, hvis nederste Del skjultes af den frodige Underskov.

Jeg blev siddende. Jeg tog mekanisk en Bog frem fra min Brystlomme. Fem Minutter efter saa' jeg op fra Bogen og traf Henriks Blik.

Det var uroligt; det søgte rundt omkring; jeg nikkede; han bed sig i Læben, drejede sig om og gik tilbage ned ad Stien igjen.

Jeg trak Vejret dybt. Jeg vilde i dette Øjeblik give Alt for at vide til Punkt og Prikke, hvad jeg tænkte i de ti Minutter efter at min Ven var gaaet. Det vilde kunne blive en interessant psykologisk Indledning til et betydningsfuldt Kapitel i en Roman.

Jeg rejste mig endelig og gik hjem. Undervejs fastholdt jeg stadig det Ønske at træffe Henrik og have en Samtale med ham. Vi havde ligefrem undgaaet hinanden i de sidste Dage. Det var uudholdeligt i Længden. Vi havde jo dog været Kammerater og Venner, saa langt jeg kunde huske tilbage. Vi burde have en Forklaring. Stakkels Ven!

Han var ikke derhjemme. I Grunden lettede det. Hvem vil ikke gjerne opsætte? især i saadanne Sager.

Jeg saa' mig næsten med Vemod omkring i de to Værelser. Det var jo rimeligt, at han var den, som flyttede, efter at Forklaringen havde fundet Sted. Jeg vilde saa gjerne skaane ham, men det maatte dog siges: han var den, som maatte trække sig tilbage. Hun havde jo valgt mig. Det var mig, som . . .

Af en Slags Pietet imod den slagne Part begyndte jeg i Mangel af anden Beskjæftigelse at lægge hans Sager tilrette — ja jeg pakkede ligefrem ind for ham. Der var uryddeligt nok i hans Sager. Her laa uvaskede Pensler og Paletter mellem stivede Skjorter og Kamme og Børster; — saa uordenlig plejede han dog ikke at være til daglig Brug. Her var hans Lekture — den var ikke stor — og her var hans Skitsebøger.

Jeg var bleven varm; jeg satte mig i Sofaen og tændte en Cigar. Kufferten var fuld, Skitsebøgerne vilde ikke ret gaa ned; jeg tog en af dem og bladede i den. Talrige Udkast til det samme Hoved. Jeg følte, at Blodet brændte mig i Kinden ved at se dette Hoved i denne Bog og ved at tænke paa alle de Gange, »hun« havde siddet for ham. Nej, det maatte have en Ende, hun havde jo idag, i denne Middagsstund, udkaaret mig. — Hvad var dette? Et Landskab, Bænken deroppe under de høje Bøge. Der var lagt Akvareltinter over Blyantsstregerne — det var det gyldne Eftermiddagslys med stærke, dybe Skygger, Aftenens Forløbere, som faldt hen over mit eget af Middagens Sol beskinnede Mødested.

Naar man skulde se ret til, saa havde han endog »Stemningen« forud for mig.

Der var skrevet Noget med Blyant nederst paa Bladet. Der stod: »Ja, hun har sagt det til mig, idag har hun sagt det, at hun ikke véd, hvad der skal blive af hende: Du maa redde mig for mig selv, du maa befri mig for dem Alle; kun dig elsker jeg. Elsker, elsker.«

Jeg slap Bogen og greb den atter. Henrik var meget nøjagtig med at datere ethvert lille Udkast. Landskabet skrev sig fra igaar.

Jeg kastede Bogen fra mig og tog mig op til Panden. Saaledes blev jeg siddende nogen Tid. Det susede rundt som i en Mølle derinde; endelig rejste jeg mig, stak mit Hoved frem over Vandfadet, førte Vandkanden op til mit Nakkehaar og hældte til.

Det svalede. Saa tog jeg en ren Flip paa og spaserede en Times Tid frem og tilbage i det lille Værelse.

Eftermiddagen var faldet paa; Dagene blev jo kjendelig kortere. Det rødgule Aftenlys skinnede snart ind ad Vinduet og skar mig i Øjnene. Jeg gik hen og rullede Gardinet ned.

I det Samme bankede det paa Døren ud til Gangen. Jeg vendte mig uvillig om, jeg tænkte, det var Karlen.

Det var den unge Forstraad, som stod i Døren.

Jeg bød ham med en Haandbevægelse at træde nærmere.

Han vendte og drejede sin Hat i Haanden med nogen Forlegenhed, men derpaa, som om han tog en kjæk Beslutning, satte han sig paa den tilbudte Stol.

Jeg selv stod op med Ryggen imod Vinduet; han havde Skjæret fra Rullegardinet lige i Ansigtet; han blussede, tørrede sig med Lommetørklædet og lagde Hatten fra sig.

Jeg bukkede høfligt; jeg ventede. Han begyndte.

»Jeg maa bede Dem om Undskyldning — det er nemlig . . . det er varmt i Aften!«

Det var uimodsigeligt. Jeg bukkede bejaende.

»Det er egentlig — det vil sige — maa jeg tale ligefrem? Naa ja, det er min Forlovede, skal jeg sige Dem . . .«

Der fulgte en Pavse, hvori vi saa' paa hinanden. Jeg bed mig umærkeligt i Læben og spurgte: »Er det Deres Forlovede, som sender Dem?«

»Nej«, udbrød han med komisk Ivrighed. »Det er Deres Ven, Maleren, som . . .«

»Er det ham, som sender Dem?« spurgte jeg.

Han rokkede paa Stolen og saa' paa mig med sine godlidende Øjne, og hans Pande lagde sig i Folder.

Jeg havde Ondt af ham.

»Hør nu,« raabte han; »jeg kjender Dem næsten ikke, men De er vist et meget stille Menneske; man sér Dem aldrig i Gjæstestuen, og efter hvad man siger, saa sidder De og læser hele Dagen og kommer ikke sammen med Nogen. Er Deres Ven ikke meget yngre end De?«

Jeg svarede, at Henrik var noget yngre end jeg.

»Han tager formodenlig meget efter hvad De siger til ham, ikke sandt . . .?«

Jeg gjorde en utaalmodig Bevægelse, og den unge Forstraad fik atter Lommetørklædet op til Panden. Saa rejste han sig halvt op fra Stolen:

»De maa sige Deres Ven, at han ikke maa hænge saa meget over min Kjæreste, at han ikke maa følge efter hende bestandig og ikke altid sidde dér hos Doktorens med hende. Hele Byen taler nu ikke om Andet, og det er dog ved Gud — det gaar ikke an, hører De; vil De ikke nok?«

Der stod store Svedperler paa den unge Landmands hvide Pande over de brune Kinder; hans Blik var paa én Gang truende og bedende. Jeg trak Vejret, saa' paa ham og sagde langsomt:

»Hvorfor siger De ham ikke dette selv?«

»Hvorfor, hvorfor! Men for Pokker, jeg har ladet ham mærke det, men jeg kan nu en Gang ikke saadan — forstaar De; jeg vil ikke blive hidsig, jeg vil ikke gjøre Skandale derhenne; saa tænkte jeg, at De, som var saadan et stille Menneske . . .«

Han holdt atter inde og betragtede mig. Jeg saa' ned imod Gulvet og derefter paa ham:

»Jeg kjender lige saa lidt til Dem, som De til mig. Jeg kjender min Ven og indestaar for hans Karakter. Han er imidlertid Kunstner, han har megen Følelse, og det er jo muligt, at hans Følelse er løbet af med ham. De gjør mig den Ære at betragte mig som hans Formynder; det er jeg ikke, jeg er hans Ven og Kammerat; jeg kunde som saadan give ham et Raad, ifald jeg fandt det gavnligt, men jeg maatte da forinden være forvisset om, at ikke den anden Part i Sagen — forstaar De mig? — muligvis fuldt saa vel behøvede et Raad. Med andre Ord: jeg har ikke min Vens Fortrolighed i denne Sag. Har De Deres Forl . . . har De den unge Dames?«

Han saa' paa mig, spørgende, med opspilede Øjne, som om han ikke rigtig var med. Men pludselig glimtede der en Forstaaelse frem i de troskyldige Øjne:

»Aa,« raabte han, »De mener, at hun — ja men De kjender hende slet ikke. Sér De, jeg véd nok, at man siger, at min Kjæreste holder af at more sig. Man har altid saa ondt af de unge Piger, som gjerne vil snakke med Enhver, og som synger og spiller og gjerne vil være iblandt Folk. Men jeg siger til mig selv: det varer ikke længe, saa kommer jeg i en Stilling og kan gifte mig. Saa maa hun sidde paa Gaarden deroppe og tage fat med, hvor det forlanges, og — naa ja, vi véd jo, hvad der kan ske i Giftermaal — Børn, hvad? ikke sandt! Saa gaar nok Munterheden over. Jeg kjender hende, skal jeg sige Dem. Det er en god Pige; man skal bare ikke snakke for meget med hende om alle disse Ting, som — som Deres Ven netop gjør. Det kan nu Fruentimmerne en Gang ikke taale. Naar man tager paa dem som paa Dukker og synger og spiller bestandig med dem, saa bliver de forskruede. Jeg skal nok tumle hende, det kan jeg forsikre Dem paa; og jeg er slet ikke bange, men det kan dog ogsaa blive for meget af det Gode — saadan som nu i disse sidste Par Dage, og — ja nu har De jo forstaaet mig? Hun er min Forlovede, og jeg vilde nødig have Spektakler og Scener; saa snakker man bare endnu mere her i Byen. Vil De nok hjælpe mig?«

Jeg havde taget min Pennekniv frem og bearbejdede Enden af en Blyant. Jeg lagde mit Haandarbejde fra mig, da han var færdig, trommede med Knivspidsen mod min Negl og sagde: »Jeg takker Dem for den Fortrolighed, De har vist mig ved at ville søge min Hjælp i et saa delikat Anliggende. De kan være overbevist om, at jeg skal raade min Ven til hans eget Bedste — jeg gjentager det: til hans eget Bedste. Det skal ikke være min Fejl, om han ikke kommer til at se lige saa klart i denne Sag som jeg selv.«

Han maatte føle paa Tonen af mine Ord, at vi vare færdige. Han fremstammede et kejtet Tak og trak sig tilbage. Der er imidlertid godmodige Mennesker — muligvis en Nationalejendommelighed hos os — som ikke kunne lide at bære Følelsen af nogen alvorlig Situation med sig. Han vendte sig om paa Gulvet og rakte Haanden frem med et gemytligt Sving og et vist kammeratligt Tonefald, som ikke ubetinget lysnede op i mit lidt angrebne Humør.

»Hør,« sagde han, »De maa ikke tage mig det fortrydeligt op, men jeg kan i Grunden Pokkers godt lide Dem, fordi De ikke har gjort noget Kvalm ud af dette. Ja, jeg kunde rigtig ønske at gjøre Deres Bekjendtskab, hvad? Og sér De, naar jeg nu er bleven gift med Josephine, saa kommer De og besøger os. De maa gjerne faa Lov til at spille med hende — hvis hun ellers kan til den Tid, men — og her gik Gemytligheden over i den højeste Potens af landligt Skjælmeri — »Maleren ham la'er vi blive hjemme; ikke sandt?«

Han greb efter min Haand. Jeg overlod ham halvtredje Finger, medens hans Latter frembragte en Dirren i mit Hjærte. Da han vilde til at lukke Døren, standsede jeg ham: »Hør,« sagde jeg, dvælende paa Ordene og seende ham ind i Ansigtet: »De har Ret; Maleren lader vi blive hjemme. Og véd De hvorfor? (her smilede jeg og nikkede). Fordi det vilde være Synd for ham, om han fik et Tilbagefald. Hans Hjærte er saa stort, og hans Erfaring saa lille; en rigtig prægtig Fyr, men lidt skjør i Stilken. Han kunde muligvis allerede nu have sat sig visse Ideer i Hovedet og maaske ikke ganske uden Grund. Sæt at Deres Opdragelsesmethode ikke lige strax bar Frugt — Overgangene er undertiden langvarige — saa maatte vi To atter lægge Raad op og maaske da ikke med samme Resultat som nu. Alt i Alt: Menneskene er skrøbelige i denne Verden, selv om Methoderne er fortræffelige. Jeg lykønsker Dem til at kjende og vurdere Kvinden saa grundigt. Jeg for min Part kjender til Kunstnerne. De er gjennemgaaende bedre end Kvinden, thi de lide mere end hun, der kun ved en Fejltagelse har faaet Ord derfor. Ja de ler — det gjør jeg ogsaa. Tak for Besøget!«

Saa snart Døren var lukket, kastede jeg mig hen paa Sofaen. Det var heldigt, at jeg havde puttet min lille Kniv i Lommen; jeg kunde ellers nemt være kommen til Skade. Sindsbevægelser og Knivsblade passe nu en Gang ikke godt sammen.

Jeg ynkede mig selv og den stakkels Menneskeslægt. Her var nu atter et Giftermaal paa Dørtærsklen, som snart skulde kaldes helligt. Aa ja, Menneskene ere begyndte med at kanonisere de profaneste Ting, Stene, Træklodser, og de ville vedblive dermed, saa længe der er en Klods tilbage. Hvilken Brutalitet i al dens Godmodighed. »Tumle hende«; jeg gjentog disse Ord en halv Snes Gange, og jeg ynkedes over hende. Jeg ynkedes sluttelig ogsaa over ham. Hvilke Erfaringer ventede der ham! Eller — skulde maaske hans Methode være den rigtige?

Der paakom mig næsten en Fornemmelse af Ækelhed ved disse Betragtninger. Jeg vendte mig til min egen saarede Selvfølelse. Dér finder Manden i Reglen en Trøst — en Art Tilfredsstillelse, om end en blandet. Oven paa rigelig Nydelse af sød Vin gjør en bitter Drik sin Virkning.

Men det lykkedes ikke denne Gang. Saaret var for friskt. Jeg tvang mig da til at tænke alvorlig paa Henrik, Idealisten, Rekruten, som jeg vidste var første Gang i Ilden. Hvad vilde jeg sige til ham? hvorledes holde mig selv udenfor og dog aabne hans Øjne? Jeg kunde jo bedømme Styrken af den Magt, som holdt ham fangen, og jeg vidste, hvor ubetinget han troede. Hvorledes troede han ikke paa mig!

Der er visse Øjeblikke, hvor Dissonansen i Livet skærer igjennem En med Anklagen rettet ligeligt mod En selv som Ansvarhavende og mod de ansvarsløse Forhold udenfor En. For nogle Timer siden var jeg Sofisten, der vilde fremme min egen Sag ved at give et »Venneraad« til En, som havde været mig trofast gjennem hele Livet. Den Gang tvivlede jeg ikke paa Udfaldet. Lidenskaben stod bag ved og pegede frem. Nu var Lidenskaben hævet for mit Vedkommende. Jeg skulde som Ven bekjæmpe den hos en Ven — og jeg vaklede og tvivlede paa Udfaldet. Var der Fortrydelse tilbage imod ham? Var jeg ikke fuldstændig helbredet, og tvivlede jeg af den Grund paa mine Overtalelsesevners Tilstrækkelighed? . . .

Ak, her er Punktet, hvorpaa Lidenskaberne angribes af Religionerne og af Systematikerne. Den forraader mere

end den forsoner; den er som Vinen, den frembringer det Herligste i Øjeblikket, men undergraver Organismen, hvorpaa den virker, og med Rette nævnes dens Guddom hos de Gamle »den frygtelige«.

Jeg gik til Vinduet, rullede Gardinet op og lænede mig ud. Naar man ikke kan eller ikke vil forfølge en Tankegang længer, saa hæfter man sig med en ganske særegen Interesse ved Ting og Personer, som ellers vilde være En ligegyldige og uvedkommende. En Stump af en Samtale, det tilfældige Ydre ved en Mand, som gaar forbi, fæster sig i Ens Hukommelse. Ofte, naar man senere vender tilbage til sine pinlige eller alvorlige Tanker, dukker nogle Ord, et Ansigt op for En; man studser, man mindes ikke ret . . . og man opdager pludselig, at disse intetsigende Ord, denne uvedkommende Person bærer paa Ens egen Byrde og er meddelagtig i Ens Hemmeligheder.

Dér holdt en saadan ligegyldig Ting udenfor Gjæstgivergaarden. Det var Postvognen, som forbinder de to-tre smaa Byer langs med denne Kyst, og paa Vognen sad to uvedkommende Personer og ventede paa Kusken, som var staaet af for at bringe Posttasken ind.

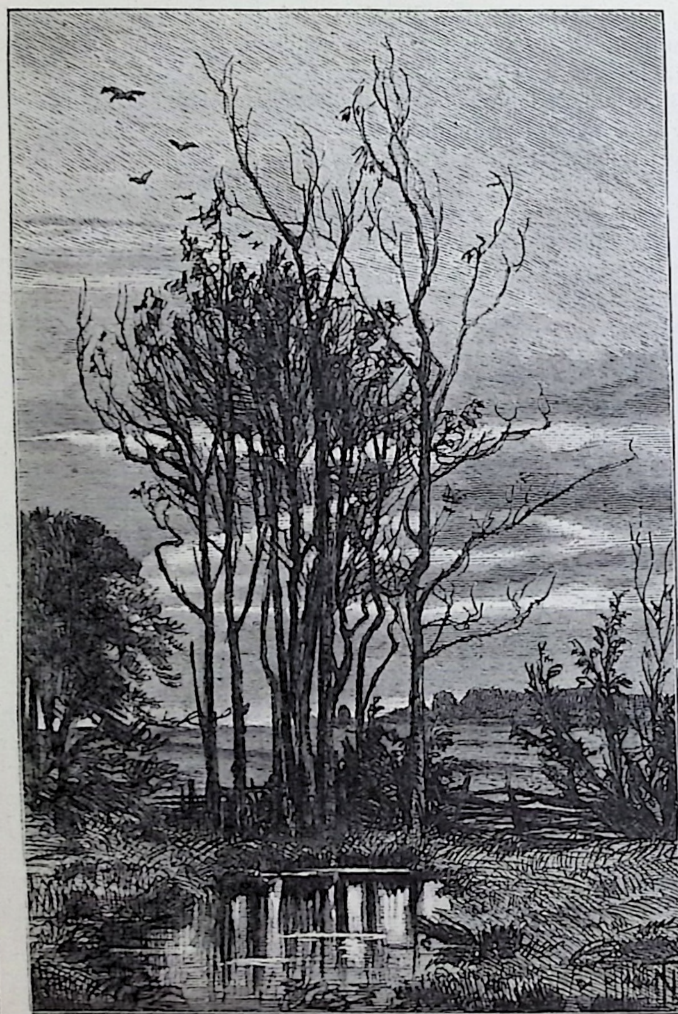
Jeg saa' tilfældig paa de to Herrer i det gammeldags Agesæde, og mekanisk fulgte jeg deres Samtale. Den Ene syntes at være en stedlig Embedsmand med stedlige Avtoriteters Snit i Klædedragt og Ansigtstræk. Han holdt et lille topografisk Foredrag over Nabobyen, Vognens Bestemmelsessted, for sin Rejsefælle, en yngre, sværlemmet Mand med rødt, glatsiddende Haar og et velplejet Overskjæg, som blev løftet og strøget tilbage med Pibespidsen, der stadig var i Gang. Jeg ansaa' ham for en Mediciner eller Farmacevt; han havde en stor, blank Botaniserkasse i en Rem over Ryggen og kastede sig urolig frem og tilbage, som om han længtes efter at komme videre. Jeg saa' paa hans Ansigt; det var som adskillige hundrede andre; Overskjægget var det Afgjørende; han afbrød den Anden; Talen var noget læspende, men ikke ildeklingende, han røbede Lyst til at faa Noget at vide om Egnens Befolkning og særlig den kvindelige, lo højt uden egenlig Foranledning, stoppede sin Pibe, takkede sin Rejsefælle for en Svovlstik — og saa kom Kusken, og saa rullede de op ad Bakken.

Jeg lagde, som sagt, Mærke til disse mig saa ligegyldige Personer. Jeg var helt kjed over, at Vognen kjørte bort. Nu var her Intet mere at se paa, Intet at høre efter. Den lille Bys Tage og Skorstene blaanede hen i Aftenen, og Skovbakkerne højt oppe bleve saa drømmende. Ikke saa meget som en Hund paa Gaden! Jeg frygtede for Drømmene deroppe fra Skoven. Jeg trak Hovedet tilbage, lukkede Vinduet, rullede Gardinet ned igjen og tændte Lampen. Der kom En udenfor paa Gangen; jeg kjendte Henriks Trin og hans Maade at tage i Laasen paa. Jeg lukkede selv op, og uden at se paa ham sagde jeg:

»Jeg vil tale med dig!«

Femte Brev.

Det var over Midnat, og vi sad endnu i Sofaen. Vi talte ikke længer sammen; Alt hvad der kunde siges fra min Side, var bleven sagt; han havde hørt paa mig, havde siddet en Tid lang stum, havde svaret, forsvaret sig, forsvaret hende — Alt undtagen angrebet mig. Den brave Fyr!

Efteraarsstemning.
Tegning af Th. Niss.

Men det var jo Ulykken.

Han var saa vant, sagde han, til at se op til mig, til at indrømme min Overlegenhed, til at forestille sig — o Ungdommens Overdrivelse — at Verden maatte ligge for min Fod; han forstod saa grumme godt, at jeg havde opnaaet i den korte Tid, hvad han — det var hans egne Ord — havde tilkjæmpet sig Skridt for Skridt. Det havde pint ham, det havde næsten drevet ham til hadefulde Følelser imod mig. Dobbelt maatte han da nu paaskjønne sin Lykke, at jeg trak mig tilbage (!), og hvad hende angik, saa kjendte jeg hende ikke, forstod hende ikke; hun var ulykkelig, men svag; et Valg var hende saa vanskeligt; hun foretrak at overgive sig til Øjeblikkets Følelse i Stedet for at tage den bindende Afgjørelse; om denne Svaghed var kommen mig tilgode, saa var det dog mig, hans bedste, hans eneste Ven — han havde været lutter Lidelse, thi han havde kunnet forstaa, at han var den Ringere; han var nu lutter Lykke; jeg afstod hende jo, og nu maatte, nu skulde der træffes en Afgjørelse overfor den »Anden« (han nævnede ikke gjerne den unge Forstraad ved Navn), og jeg maatte og skulde hjælpe ham.

Hvilken Ydmygelse for mig! Hele min egen Procedure om igjen til hendes Forsvar, ethvert lille Indlæg benyttet til hendes Gunst, ganske som om jeg kunde have dikteret ham det, og ikke Skygge af Tvivl, ikke Spor af Ængstelse. Det var jo mig, mig og atter mig, den Uimodstaaelige, som havde bragt hende til at vakle. Ja, havde det været

en Anden end den »Anden« og saa mig — men det var mig; og hans Kind glødede og hans Øjne straalede, og han trykkede min Haand til Tak, og jeg sad dér afmægtig, vaabenløs overfor denne unge, uprøvede Kjærlighed, som jeg imod min Vilje maatte yde min Hyldest, fordi jeg endnu bar Ærefrygt i mit Hjærte overfor Ungdommens henrivende Blindhed, dens Sejrsglæde midt i Vildfarelsen og Nederlaget.

Saa fik jeg ham endelig i Seng; han sov ogsaa; han var jo syv Aar yngre end jeg.

Og medens Lampen vedblev at brænde paa Bordet, stod jeg ved det aabne Vindue; det var blevet mig en Tilflugt i disse Dage.

Jeg saa' ud paa den sovende lille By og derfra op over den store Nattehimmel, hvor Stjærnerne vaagede. Jeg var intet mindre end sentimental i dette Øjeblik; jeg stod og grundede paa et eller andet praktisk Raad, hvormed jeg kunde hjælpe min unge Myndling. Alligevel blev jeg adspredt. Det var Stjærneskuddenes Tid; det stundede mod Høst, og Nattehimlen lod sine Smykker falde til Jorden. Nu og da løsnede en saadan glimrende lille Ting sig deroppe paa den mørkeblaa Fløjlspude og gled og faldt, hurtigere og hurtigere, og forsvandt, som om en Haand pludselig havde lukket sig om den. Jeg véd ikke hvad det var for en bizar Idé, men jeg kom til at tænke paa Kotillon. Nu deles Ordnerne ud; de betyde ikke meget, men lige saa glimrende de se ud, lige saa mange Illusioner knytte sig til dem. Det blev en formelig Regn. Er det da alle Illusioner i Verden, som forgaa i denne Nat!

Jeg saa' paa de faste, rolige Stjernebilleder, som grave Menneskeslægtens Urmyther om Kamp og Kjærlighed i Guldbogstaver ind paa uforgjængelig Grund; jeg dvælede ved de høje, rene Fixstjerner med denne Tankens dybe Hengivelse i en uforanderlig Skjæbnemagt, som ingen Søndagspræst skal komme og udskjælde for Vantro — og jeg traadte tilbage til Bordet, samlede mine Tanker og skrev en Billet til den unge Forstraad. Han maatte fjerne hende paa nogen Tid fra Byen; han vilde derved bedst understøtte mine Bestræbelser for at undgaa »Kvalm«.

Saa gik jeg i Seng og sov de Retfærdiges Søvn.

Jeg var den, som vaagnede tidligst næste Morgen, og jeg lod

Børnetyper efter Adrien Marie.

Karlen bringe Billetten afsted. Henrik sad ved Skrivebordet hele Dagen, men syntes ikke at være tilfreds med sit Arbejde. Karlen var instrueret af mig. Ud paa Eftermiddagen modtog jeg Svar. Hun var taget i Besøg til en Slægtning i Nabobyen. Jeg kunde have ønsket hende længere bort, men foreløbig var der allerede vundet Noget. Henrik gik ud og vendte tilbage hen imod Mørkningen. Han var nedslaaet og tavs. Jeg selv sad ved min Oversættelse af et spansk Drama i rimede Vers; et Arbejde, som jeg kaldte min »Høvlebænk«, som optog mig fuldstændig, og hvorved Sveden ofte brast mig ud af alle Porer.

Henrik og jeg spiste til Aften sammen saa godt som i Tavshed. Jeg læste ham Noget for, men han hørte ikke efter. Da jeg gik i Seng, gik han ud at spasere. Han har formodenlig set paa Stjerneskuddene.

Hans Udseende den næste Formiddag var næsten ængsteligt. Stakkels Ven. Jeg talte alvorligt og indtrængende til ham om at rejse. Han forlangte to Dages Udsættelse, som jeg indrømmede ham imod det Løfte, ikke at forlade Byen i disse to Dage uden i Følge med mig.

Han skrev et Brev og lagde det selv i Postkassen udenfor. Han pakkede ind og pakkede ud, nød Intet ved Maaltiderne; og i Mørkningen, da vi sad sammen, brast han i Graad.

Jeg tog ham om Halsen og bad ham, om jeg maatte bestille en Vogn, for at vi strax kunde komme afsted.

Han stødte mig fra sig og erindrede mig om mit Ord, de to Dages Venten. Jeg kom med Modforestillinger, han tog sin Stok og gik hastig ud i Mørket.

Jeg ventede paa ham ved »Høvlebænken«, men jeg høvlede ikke meget. Jeg blev uroligere og uroligere, efterhaanden som Timerne gik og Aftenen traadte ind i Natten. Stenolien slap op i Lampen, jeg vilde ikke vække Folkene paa denne Tid, jeg søgte i vore Kofferter efter nogle Lysestumper, som jeg erindrede fra tidligere Tid. Jeg fik fat i en Stump og samtidig i Henriks Skitsebog. Ved Lysepraasen besaa' jeg da Bænken igjen under de høje Bøge og læste det Skrevne. Samtidig faldt den ulykkelige Rokkedrejer mig ind. Næringssorg — Kjærestesorg! Jeg rev Bladet ud, krammede det sammen og kastede det ind under Sengen; og jeg gav mig selv det Løfte, saafremt min ulykkelige Ven kom hjem i Behold, at tage med ham til Nabobyen næste Dag og fordre en Afgjørelse af hende i denne Sag, som var bleven ham en Livssag. Det maatte være Landmanden eller Henrik! en af de to; Valget maatte træffes — saa vilde jeg vaske mine Hænder, ofre til Guderne og sværge Cølibat for Resten af mit Liv.

Man bliver exalteret af en saadan Venten i de sildige Nattetimer.

Saa kom han, da Lyset næsten var forbi. Han var askegraa i Ansigtet, sveddrivende, dødtræt. Ak, det Kunstnerblod!

Han kastede sig om min Hals; jeg tyssede paa ham som paa et Barn. Da han hørte, hvad jeg lovede ham den næste Dag, lod han sig føre til Sengs — og sov.

Der var kun lidt over to Mil til den næste By, og vi bestemte os til at gaa Vejen; det friskede, mente jeg. Vejen gik for største Delen over Bakkerne gjennem Skoven, men hvilken Gang det var! Luften var saa henrivende, Insekterne summede, og Solen broderede paa sit Kanevas under Løvet; men vi to Menneskebørn vandrede dér som til en Begravelse. Vi havde jo intet mere at sige hinanden; Alt var udtømt — selv de tommeste Gisninger. Saa slap Skoven, og Bakkerne sænkede sig ned imod den lille By, som næsten paa et Haar lignede vor egen lille By. Ved Siden af Kjørevejen, hvorpaa vi gik, løb dybere nede, mellem Smaakrat og enkelte fritstaaende Træer, en Spaseresti. »Imorgen er det fjorten Dage, siden vi kom her til Egnen!« sagde jeg henkastende for dog at sige Noget; og jeg tilføjede ved mig selv: Fjorten Dage! Henrik svarede ikke men standsede og stirrede ned paa Stien. Jeg fulgte Retningen af hans Blik og greb ham heftig i Armen.

»Henrik!« raabte jeg.

Han vilde slide sig fra mig og ile ned ad Skraaningen. Jeg kastede mig over ham og brødes med ham. Han gav et Skrig fra sig og sank ned paa Huk. Jeg halede i ham, trak ham op, slæbte ham næsten, og tvang ham med mig tilbage ad Vejen, hvor vi var kommen.

Ved Støjen, som vi gjorde heroppe paa Chausseen, saa' et Par i Vejret nede fra Spaserestien. Det var en høj, ung, bredskuldret Mand med rødligt Overskjæg og en blank Botaniserkasse i Rem over Ryggen. Op til denne Riddersmand lænede en ung Dame sig ømt og kjærligt, som om hun søgte hans Beskyttelse imod den falske og slemme Verden. Deres Hænder vare forenede i et trofast Greb; deres Øjne saa' lidt overraskede ud, men jeg fik ikke Tid til at se, hvor stor Overraskelsen havde været. Jeg skulde slæbe min unge Ven to Mile med mig tilbage til det Sted, hvorfra vi var kommen. Det var næsten som i vore ganske unge Dage — efter et Russold.

Vi kjørte den næste Dag — i øsende Regn — op igjennem Bakkerne fra vort landlige Asyl. Jeg sad paa Vindsiden med den ene Haand om Henriks Skulder og holdt Paraplyen over ham. Han var dødbleg; jeg tror ikke, han lagde videre Mærke til Vejret.

Da vi kom forbi et vist Sted paa Kjørevejen, hvor Stien løber nedenunder, vendte han Hovedet bort, og jeg saa' hans Læbe skjælve. Jeg knugede hans Skulder og hviskede ham i Øret:

»Henrik, det er lettere at elske end at tilgive; og vi skulle eftertragte det Sværeste her i Livet for at nærme os det Bedste. Har jeg Ret?«

Knyt, unge Ven, ej saadan dine Hænder;
giv Tid, giv Tid!
Alverden flammer ej, fordi du brænder,
Alverden kjender Alt, har Alt erfaret;
og skriger højt du under Smertens Bid,
saa kommer Verden stille der med Svaret:
Giv Tid, giv Tid!

Saa længe Solen skinner, Søen skvulper,
og Løvet falder og fornyes atter,
saa vil der være Taarer eller Latter
spredt mellem Dødeliges store Tal;
saa længe Kjærnen skjules bag en Skal,
saa kan man gribe fejl; — i alle Fald:
grib til, vær Mand, stol paa din Haand og vælg,
og sér en Orm du i den grønne Bælg,
saa kast den bort, men stem ej op en Sang
om Skjæbnens Uret og om Livets Plager —
der gror tidt Ukrudt paa den bedste Ager,
og der er, sér du, Orme til en Gang.

Kom, unge Ven, og ræk mig dine Hænder;
giv Tid, giv Tid!
Det Hjærte kun, som ej i Feber brænder,
men som har Livets rene Ild bevaret,
hvis Luer ikke bølge hid og did,
kun det blev mod for tidlig Kulde sparet;
derfor: giv Tid!

Med Adrien Marie's Børnetyper.

Den franske Maler Adrien Marie, fra hvis Haand »Ude og Hjemme« idag bringer en lille Række Billeder af Børn i forskjellige Situationer, er en Kunstner med et omfattende og smidigt Talent for Illustrering, og det er ogsaa væsenligst hans store Virksomhed som Tegner, der har skaffet ham et Navn. De Billeder, som her findes gjengivne, og som vise en betydelig Evne til i korte, raske Træk at fastholde Indtryk fra Børnenes Verden med dens mange lokkende Æmner for en Pen eller en Blyant, vise én Side af hans Virtuositet. Det Naivt-Elskværdige og Ubehjælpsomt-Pudsige, der klæber ved Børn i den Alder, hvor man just ikke altid med Sikkerhed kan afgjøre, om man har en Dreng eller Pige for sig, har i Adrien Marie fundet en sympathetisk Fortolker, og den lille Purk er lige sød og morsom under alle Dagens vexlende Hændelser.

En Kvæld i Høst.

To Gamle sad en Høstaften lun,
da Rugen var grøn og Skoven brun
og det sidste Solblink fór over Marken,
saa Skoven rødmed paa Barken.
En støvet Flaske den ene tog
og sagde, mens Proppen han drog:
»Se her, min Ven, jo det er den rette,
den har ej Etikette,
men jeg véd det, jeg lagde den ned det Aar,
da hun stod i sin fejreste Vaar.
Med hende den voxed i Styrke og Sødme, —
ja spot du kun,
jeg priser dog her uden mindste Rødme
min Rose trods Høstens Stund.
Naa, drik den Vin! Hvor den straaler og perler,
den dufter og minder om Roser og Snerler,
om Solskin og Varme og lægger mig Sang
paa Læben endnu en Gang:

Det var Sommer, Nattens Slør
rulled sammen sig paa Engen,
Morgnen stod ved Lærkens Dør,
fik den ud af Sengen;
højt den fløj, og højt den sang,
liflig det i Luften klang,
Skovens Drossel stemte Strengen.
Ud hver Rose sprang.

Som et evigt Tagdryp kun
blev med Tiden mine Dage,
hver bar samme Suk paa Mund,
samme bitre Klage;
selv hin Sommermorgen huld,
med en Haand af Roser fuld,
bød omsonst mig Drikken smage
af sin Kalk af Guld.

Da med Et ved Skovens Kant
med Guds Himmel blaa i Øjet
hende jeg paa Engen fandt
over Rosen bøjet.
Dér min Ungdom atter stod
fuld af Somrens varme Blod,
Alt, hvad der var fra mig fløjet,
laa ved hendes Fod.

Nu jeg først af Morgnens Haand
kunde rigtig Sundhed drikke,
glad i Stilhed drak min Aand
dybt af hendes Blikke.
End, naar denne Vej jeg gaar,
samme Møde glad jeg faar, —
selv hun kommer der vel ikke,
men mit Hjærtes Vaar.

Hvem hun var? En Jomfru skær,
frisk som Vaarens Vind, der fejer
hver en Sky fra Stjerners Hær
og det Visne mejer.
End hun er min Sundheds Brønd,
lige frisk og dyb og skjøn;
skjønt hun døde, dog hun ejer
Hælvten af hver Bøn.

Jeg tror, min Ven i Søvn jeg har dysset,
medens Minderne dryssed
som en duftende Sne i en Abildgaard
over Hjærtet, som tror det er Vaar.
Saa sov du da trygt uden Sorger og Drømme
den stille Kvæld;
men her, under Bladenes Fald, vil jeg tømme
et Bæger til Somrens Farvel.
En Duft der strømmer fra Skoven, som taber
sin Sommerpragt, mens den sin Vaarknop skaber;
du dejlige Høstnat med Stjerner til Vagt,
med dig staar mit Hjerte i Pagt.

Hør dets Suk og hør dets Bøn,
hør dets Tak for Livets Dage,
Haabets stærke Strøm i Løn
leger med min Klage;
ret som Kilden leger glad
med det visne Bøgeblad,
saa gaar Livet med sin Plage
under Haabets Kvad.«

M Rosing.

Det nyeste Fund af Minder fra Franklins sidste Expedition.

I Aaret 1845 forlod den berømte engelske Polarfarer Sir John Franklin Englands Kyster i Spidsen for en med stor Omhu udrustet Expedition, bestaaende af Skibene »Erebus« og »Terror«, for at finde en Nordvestpassage. I Slutningen af Juli Maaned samme Aar bleve »Erebus« og »Terror« sete af en Hvalfangerkaptejn, men dermed ophørte ogsaa enhver Underretning om Franklins Expedition. Interessen for Expeditionens Skjæbne var almindelig, og da man i to Aar ikke havde havt Spor af Efterretninger fra Franklin, besluttede man sig til at sende en Expedition afsted, der skulde bringe ham Hjælp eller søge at skaffe nærmere Oplysninger om hans Skjæbne. Forgjæves blev den ene Expedition efter den anden afsendt fra England og Nordamerika, Haabet om, at de kjække Polarfarere endnu vare i Live, maatte svinde mere og mere, men med utrættelig Energi holdt Franklins Hustru fast ved Haabet om, at det maatte lykkes at finde Spor af Expeditionen, og »Fox«, en forhenværende, til Ishavsfart udrustet Lystyacht, som blev afsendt i Aaret 1857, bragte endelig paalidelige Efterretninger om, hvorledes det var gaaet den ulykkelige Expedition. »Fox« blev ført af den bekjendte Polarfarer M'Clintock, den nuværende Vice-Admiral Sir Leopold M'Clintock, og vor for ikke længe siden afdøde Landsmand, den fra mangen haard Polarfart bekjendte Tolk Carl Petersen,

var ogsaa Deltager i denne ærefulde Expedition, som i sin Tid vakte den største Opsigt.

Under højst møjsommelige, maanedlange Slædeexpeditioner, som bleve udsendte i Foraaret 1859 og som bleve ledede med en beundringsværdig Ihærdighed, fandt den Næstkommanderende ombord i »Fox«, Løjtnant Hobson, den 27. Maj i en Varde, opført i Polaregnenes Isørk paa Vestkysten af Kong Williams Land, i et Blikhylster den eneste, skriftlige Meddelelse om den forulykkede Expeditions Skjæbne. De Fleste af disse Linjers Læsere ville uden Tvivl erindre paa forskjellige Steder at have sét Aftryk af dette mindeværdige Stykke Papir, der var en Blanket af den Art, som man plejede at medgive Polarskibene. Paa Blanketten stod nemlig i forskjellige Sprog aftrykt en Opfordring til den mulige Finder om at besørge den paalidelig afleveret, for at de paa den optegnede Data om vedkommende Expeditions Opdagelser, Arbejder og Skjæbne kunde komme til almindelig Kundskab. Sjælden er vist et Stykke Papir eller rettere Gjengivelsen af dette bleven læst med mere Deltagelse af hele den civiliserede Verden end den nævnte Blanket, og mangt et engelsk Øje er bleven fyldt med Taarer ved at læse, hvad der stod skrevet paa Randen af Blanketten, som indeholdt en kort Angivelse af Expeditionens Færd, inden de ulykkelige Polarfarere maatte gribe til det sidste, fortvivlede Middel til Livets Frelse, at forlade »Erebus« og »Terror«.

Af Optegnelserne paa Blanketten fremgik det, at Franklins Expedition havde gjort vigtige Opdagelser i den Nord for det nordamerikanske Fastland liggende Øgruppe. Der stod saaledes bl. A. at læse: »Den 28. Maj 1847. Hendes Majestæts Skibe »Erebus« og »Terror« overvintrede i Isen under 70° 5′ N. Br., 98° 23′ V. Lgd., efter at have overvintret ved Beechy Island under 74° 43′ N. B., 91° 39′ V. L., efter at have besejlet Wellington-Kanalen til 77° N. B. og vendt tilbage vest om Cornwallis Land. Sir John Franklin kommanderer Expeditionen.« Og videre: »Den 25. April 1848. Hds. M. Skibe »Erebus« og »Terror« bleve forladte den 22. April . . . Officerer og Mandskab, bestaaende af 105 Sjæle, under Kommando af Kaptejn F. M. M. Crozier, landede her, under 69° 38′ N. B., 98° 41′ V. L. . . . Sir John Franklin døde den 7. Juni 1847, Expeditionen har mistet 15 Mand. F. M. Crozier, Kaptejn og Højstbefalende.« Franklin var saaledes død, men han døde som Nordvestpassagens Opdager, og tre Aar efter at »Erebus« og »Terror« havde forladt Englands Kyster, vare de blevne forladte af de ulykkelige Besætninger, da ethvert Haab om, at Ismasserne vilde løsne sig om Skibene, maatte opgives. De fra »Fox« udsendte Slædeexpeditioner fandt undervejs baade Skeletter og mange forskjellige Sager, der havde tilhørt Deltagerne i Franklins Expedition, og overhovedet skaffede M'Clintocks Expedition gjennem Eskimoerne og de paa Blanketten fundne Optegnelser Vished for, at de to Skibes Besætninger vare dragne Syd paa for at naa Fiskefloden, der falder ud i Ishavet. Det er under denne Rejse, om hvilken man savner paalidelige Beretninger, og om hvilken man vel aldrig vil faa nogen paalidelig Beretning, at de af Skjørbug og Sult svækkede engelske Søfolk, der i tre samfulde Aar havde opholdt sig i Polaregnene, maa være faldne om og døde efterhaanden, saaledes som Eskimoerne havde fortalt Carl Petersen. Med »Fox«-Expeditionen ophørte den lange Række af bekostelige Forsøg paa at indhente nærmere Oplysning om Franklins Skjæbne, men senere er der fra Tid til anden dukket forskjellige Rygter op, som trods deres Præg af Upaalidelighed ikke have undladt at vække en vis Sensation. Omflakkende Eskimoere, der om Sommeren have Samkvem med Hvalfangerskibene, skulle saaledes have fortalt Historier om, at der længe efter at »Erebus« og »Terror« bleve forladte i Isen, endnu skal have vandret Folk fra Franklins Expedition om iblandt dem, og det har heller ikke manglet paa Fortællinger om, at de Sidstlevende af den forulykkede Expedition skulle have spist hverandre.

For at sprede den sidste Usikkerhed, der endnu kunde være tilstede angaaende Franklin-Expeditionens endelige Skjæbne, afsendtes der for to Aar siden en nordamerikansk Landexpedition til de Egne, hvor man kunde vente at finde Spor af Franklins Ledsagere, og særlig ønskede man at komme i Besiddelse af Skibsjournalerne og af de Beretninger, som de Længstlevende upaatvivlelig maatte have efterladt sig paa deres sidste, sørgelige Vandring sydpaa. Den nævnte Expedition, under Anførsel af en nordamerikansk Landofficer, Løjtnant Schwatka, om hvem man hidtil har savnet Underretning, er i Slutningen af forrige Maaned vendt tilbage og har, rigtignok væsentligt fra de under M'Clintock's Expedition undersøgte Egne, medbragt adskillige Sager, der have tilhørt Franklins Folk, og forskjellig Underretning om disse, indvunden ved Samkvem med Eskimoere, blandt hvilke Flere kunde erindre at have sét de ulykkelige hvide Mænd. Den af Løjtnant Schwatka udførte Slædeexpedition beskrives som at være den længste Fart af denne Art, som nogensinde er bleven foretagen, idet den strakte sig over et Tidsrum af elleve Maaneder og fire Dage, i hvilken Tid man berejste en Strækning af ikke mindre end over syv hundrede danske Mile. I den lange Tid, Expeditionen var borte fra det af den oprettede Depot ved Hudsonsbugten, have Medlemmerne maattet leve Eskimoernes Liv og døjet overordentlig Meget baade af Kulde og Sult, hvoraf selv flere Eskimoer bukkede under. I Løbet af syv og tyve Dage viste Termometret bestandig under ÷ 42° R., og til enkelte Tider beskrives Kulden at have naaet nogle og halvtredsindstyve Grader, den strengeste Kulde, som nogensinde skal være bleven iagttagen. Expeditionen berejste de Egne, ad hvilke Franklins Ledsagere drog sydpaa og have saavel ved Kong Williams Land som paa Fastlandet ved Fiskefloden fundet Lig, som man begravede. Undersøgelserne have godtgjort, at det maa ansés for at være aldeles frugtesløst at anstille yderligere Efterforskninger angaaende skriftlige Efterladenskaber, der kunde kaste Lys over de Lidelser, som Besætningen paa »Erebus« og »Terror« maa have gjennemgaaet, inden enhver Mand af dem er omkommen. Løjtnant Schwatka har nemlig talt med nogle Eskimoer, som paa Fastlandet i Nærheden af Fiskefloden, hvortil de Længstlevende af Franklins Folk efter al Sandsynlighed ere naaede, i sin Tid have fundet en forseglet Metalkasse, hvori der var Bøger og Papirer. Eskimoerne kastede Papirer og Bøger bort, som maaske i Hytterne ere blevne brugte til Legetøj af Børnene, og skjønt Løjtnant Schwatka udlovede en høj Belønning for enhver Stump Papir, der kunde skaffes tilveje, lykkedes det ham ikke at opdrive nogen saadan. Det er bleven oplyst, at det ene af Franklins Skibe, efter at være blevet forladt, er drevet ned ad Viktoria Strædet, hvor nogle Indfødte, imod deres Vilje, have boret det i Sænk i Aaret 1849. Fra Grave og Skeletter, ligesom ogsaa gjennem Tuskhandel med Eskimoerne, har Løjtnant Schwatka medbragt forskjellige Minder, ligesom han ogsaa har sét Stumper af de Slædebaade, som Kaptejn Crozier og hans Folk slæbte sydpaa. En Del af de jordiske Levninger af Løjtnant Irwing, som var Trediekommanderende paa »Terror«, førte Schwatka med sig, for at de kunne blive jordede i England.

Eskimoerne fortalte Amerikanerne, at de antog, at de hvide Mænd havde spist hverandre, og anførte forskjellige Beviser herpaa. Nogle Lig bleve saaledes i sin Tid fundet med noget, ikke forraadnet Kjød paa Benene, ligesom de Indfødte berettede, at de havde sét Menneskeben, som vare savede over og bearbejdede med Knive. Iøvrigt har Expeditionen i en Varde, opført af Løjtnant Hobson, fundet den af ham i sin Tid nedlagte Beretning om det interessante Fund, som han gjorde ved at finde den af os tidligere omtalte Blanket, som indeholdt en Beretning om Franklins Død o. s. v., men det lykkedes ikke trods alle Efterforskninger at finde en af M'Clintocks ligeledes paa et nærmere betegnet Sted nedlagt Beretning.

I England har Efterretningen om Løjtnant Schwatkas raske Bedrift vakt stor Opsigt, og Pressen har i de mest rosende Udtryk udtalt sin Anerkjendelse af det Mod og den Dygtighed, hvormed den vanskelige Slædeexpedition er bleven ledet. Enkelte Artikler have vel ladet ane en vis Uvilje over, at det er Amerikanere og ikke Englændere, som have bragt nye Minder om Franklins-Expeditionen tilveje, men overalt udtales en vis Tilfredshed over, at det nu maa ansés for umuligt at bringe mere Lys i de Begivenheder, der knytte sig til en af de sørgeligste, om ikke den sørgeligste Tildragelse i Polarfarternes Historie. Med Rette har selvlølgelig Beretningen om den Kannibalisme, som de Sidstlevende af Franklins Ledsagere skulle have øvet, gjort et pinligt Indtryk, og gamle engelske Polarfarere have ogsaa strax nedlagt en Protest mod at tillægge Eskimoernes Udsagn, der efter deres Mening kun støtter sig til uholdbare Gisninger, for stor Betydning.

THEATRENE

Folketheatret har i denne Uge spillet et 3 Akts Stykke, »*Letsind*«, som tidligere er opført under et andet Navn. Stykket har en meget letsindig første Akt og en meget dydig tredje Akt. Imellem disse Modsætninger ligger dog heldigvis en virkningsfuld og smuk anden Akt, hvori navnlig Hr. Kolling og Fru B. Smidt udmærke sig ved særdeles dygtigt Spil. — Samtidig med dette Stykke opføres Erik Bøghs morsomme Vaudeville »*Tre for Én*«, som spilles ganske kvikt.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af omtrent 40 Malerier af afdøde Landskabsmaler Gotfred Rump; den vil blive holdt aaben til den 10. November, saaledes at den Torsdag, Fredag, Lørdag og Søndag er tilgængelig for Foreningens Medlemmer med Damer, Ugens øvrige Dage mod en Betaling af 35 Øre, for Andre. Kunstforeningen har al Grund til at ønske sig til Lykke med denne ualmindelig interessante Udstilling, der glimrende repræsenterer en af vor Tids mest fremragende Landskabsmalere. Fra Privatsamlere er der vist den al Imødekommenhed; saaledes har Lehnsgreve Moltke Bregentved bidraget med de fire pragtfulde, i 1861—63 malede Billeder »Aarstiderne«. At Foreningen har givet ogsaa Udenforstaaende Lejlighed til at se denne Udstilling, maa i høj Grad paaskjønnes; Publikum vil sikkert vise sin Taknemlighed ved et talrigt Besøg.

— Den sachsiske Kunstforening har paa Brühls Terrasse i Dresden aabnet en Udstilling af nyere franske Malerier, der behandle Motiver fra Paris's Belejring i 1870—71; den bestaar af 36 for største Delen meget store og betydelige Billeder af fremragende Mestre.

— Hans Makart har fuldendt et stort Maleri, Kristus for Pilatus. □

Indhold: »Fjorten Dage!«, Fortælling af Holger Drachmann med Vignet af Frants Henningsen. (Sluttet.) — »Efteraarsstemning«, Tegning af Th. Niss. — »Sex Børnetyper«, Tegninger efter Adrien Marie. — »En Kvæld i Høst«, Digt af M. Rosing. — »Det nyeste Fund af Minder fra Franklins sidste Expedition«. — »Theatrene«. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 162. Søndagen d. 7. November 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

CHARLES NODIER.

Af **Georg Brandes.**

Fra 1824 af gaves der i en Udkant af Paris helt ude ved Arsenalet en beskeden Salon, der gik under Navn af de smaa Tuilerier, den romantiske Skoles Tuilerier nemlig, hvor den Gang Hugo, Dumas, Lamartine, Sainte-Beuve, Musset og Vigny næsten hver Søndag Aften traf hverandre. Værten var en Mand, der ved sin Alder tilhørte den foregaaende Generation (han var født i 1780), men som ved sin Aandsretning havde foregrebet den gryende Literatur og som derfor strax og uden Betænkning tog den under sine Vinger. Det var Charles Nodier.

Som Barn oplever Nodier i Besanzon og Strassburg paa nærmeste Hold Rædselsperioden; som Yngling skriver han Digte mod Napoleon, holdes nogen Tid i Fængsel og forfølges som Mistænkt — brogede Skjæbner befrugte hans Fantasi. Atten Aar gammel har han alt som Filolog udgivet et Lexikon over de franske onomatopoetiske Ord og som Naturkyndig et Værk om Insekternes Følehorn og Høreorgan — sproglige Studier og Naturstudier give ham Herredømme over Formen og aabne hans Øje for det Skjulte og det Smaa. Hans første digteriske Forsøg, særlig hans Roman »Maleren fra Salzburg«, en af de tidligste franske Wertheriader, tilhøre den Gruppe af Skrifter, jeg har givet Navnet »Emigrantliteraturen«, og som i Frankrig betegne en Art Romantik før Romantiken ɔ: før den store romantiske Skole, som den indvarsler og bebuder; men af Forfatterne til hine Bøger er Charles Nodier den eneste, der vedbliver ikke blot at leve, men at skrive samtidig med den næste Slægt; han alene var i Stand til at arbejde Haand i Haand med den. Hans Liv havde været yderst vexlende; han havde været alt Muligt, først Emigrant i Jurabjærgene, saa Bladredaktør i Illyrien, og var nu tilsidst Bibliothekar i Paris*).

Nodiers mest iøjnefaldende Ejendommelighed som Digter er den, at han bestandig er 10—20 Aar forud for Literaturens Bevægelser. Hans Roman »Jean Sbogar« — en Røverhistorie om en Art illyrisk Karl Moor — som han udkastede 1812 i Illyrien og udgav 1818, er, skjønt i og for sig temmelig uvirkelig og uinteressant, mærkværdig derved, at Digteren her saa længe før Proudhon, saa længe før den moderne Kommunismes Optræden i Evropa har lagt sin Helt enkelte af dens mest slaaende Sofismer i Munden. Jean Sbogar skriver:

»Den Fattiges Tyveri fra den Rige vilde, hvis man gik tilbage til Samfundstilstandens Oprindelse, kun være den retfærdige Tilbagevenden af et Stykke Sølv eller et Stykke Brød fra Tyvens Hænder til den Bestjaalnes.«

»Giv mig en Kraft, som vover at antage Navn af Lov, og jeg skal vise Eder et Tyveri, som antager Navn af Ejendom.«

»Hvad er det for en Lov, der kaldes Grundlov og bærer Lighedens Navn og Tegn paa sin Pande? Er det den agrariske Lov? Nej, det er den Salgskontrakt, der, affattet af Intriganter og Partigængere, som haabe at blive rige, overantvorder et Folk til de Rige.«

»Friheden er ikke saa sjælden en Skat: den findes i den Stærkes Haand og i den Riges Pung. Du er Herre over mine Penge. Jeg er Herre over dit Liv. Giv mig Pengene, saa beholder du Livet.«

Jean Sbogar er, som man sér, ikke en almindelig, men en filosofisk Stratenrøver. Det mest realistiske Træk ved hans Skikkelse er det, at han bærer Guldringe i Ørene, og selv dette Træk havde Fru Nodier paa et Haar nær borttaget. Nodier rettede sig i Reglen blindt efter sin Hustrus Smag og Ønsker. Men naar han en Gang imellem havde en oprørsk Tilbøjelighed og i den Anledning gjorde sin sædvanlige Underkastelse gjældende, plejede Madame Nodier at sige: »Glem ikke, at du aldrig har villet ofre mig Jean Sbogars Ørenringe.« Man har paastaaet, at de literære Stridigheder i dette Ægteskab indskrænkede sig til Striden om dem.

Denne lille Roman, som allerede var gaaet i Forglemmelse, da Napoleons Memoirer udkom og viste, at

*) Nodiers Ungdom er skildret og hans tidligste Værker karakteriserede i Emigrantliteraturen, 2den Udg., 121—131.

Kejseren havde havt den med paa St. Helena og læst den med Interesse, skriver sig fra Nodiers Overgangstid, før han endnu havde udviklet sin egentlige Ejendommelighed. Den fandt han først omtrent paa den Tid, da den egentlige romantiske Skole dannede sig. Han stod saa at sige i Literaturens aabne Dør og tog imod den. Hans Bedømmelse af Victor Hugos Drengeroman »*Han d'Islande*« er et lille Mesterværk af Kritik, Imødekommen, sympathetisk Forstaaelse og Aandsoverlegenhed, og det var den, som fremkaldte det inderlige Forhold mellem Digterne. Karakteristiken af dens Forfatter er saa slaaende, at den, som læser den nutildags, skulde tro, at Forfatteren havde kjendt alle Hugos senere Arbejder, og der hørte en Del til at ane dem i »*Han d'Islande*«.

De Fortællinger, Nodier nu skriver, have en i den franske Literatur ganske enestaaende Ynde og Tiltrækning. De udmærke sig ved en mimoseagtig Sensibilitet. De behandle helst Drenge- og Pigehjærtets første erotiske Rørelser; der hviler over dem som den første friske Dug fra Sjælelivets Morgen; det minder om Skovbund i Foraaret. Man er som bekjendt undertiden i Forlegenhed med at finde Værker af nogen Værdi i fransk Literatur, der lade sig anbefale til Læsning for ganske unge Piger — den franske Literatur er jo lykkeligvis ikke fortrinsvis beregnet paa disse elskværdigste af alle Læsere — Fortællinger som Nodier's »*Thérèse Aubert*« eller de Noveller, der føre Titlen »*Souvenirs de Jeunesse*«, danne Undtagelser. Kun maa man maaske frygte for at sætte de unge Læserinder platoniske Griller i Hovedet; thi disse Bøger ere lige saa smægtende som kyske; Kjærligheden er her vel endnu et næppe kjønsbestemt Venskab, men den tager det lille Menneske helt i Beslag. Det Tiltrækkende i dette Følelsesliv, her skildres, beror paa, at ingen Erfaring endnu har gjort Sindet mistænksomt, og at ingen falsk eller ægte Stolthed forhindrer Hjærtet fra at røbe sig. Da alle Novellerne bero paa noget Selvoplevet, paa Barndomserindringer, er Revolutionstidens Ængstelser den stadige, melankolske Baggrund og Slutningen ufravigelig Adskillelse eller den Elskedes Død.

En barnlig Sensibilitet udgjør Grundlaget i Nodiers Karakter. Hele sit Liv igjennem forblev han et stort uverdsligt Barn med en pigeagtig Blufærdighed ikke blot overfor det urene, men overfor det voxne Standpunkt.

Paa denne naive Friskhed i Følelsen hæver sig saa som en anden Etage et ganske særegent Fantasteri.

Nodier besad en saa løs og vild Opfindelsesgave, at man skulde tro ham et Bytte for stadige Drømmesyner eller Hallucinationer; han havde den farlige Egenskab, der er fælles for en vis Type af Digteraander, den, næsten ikke at kunne tale Sandhed. Ingen Mand i Frankrig gjaldt for mere underholdende end han; Ingen tog det mindre ilde op, naar man sagde ham, at man ikke troede et Ord af, hvad han fortalte.

Paa en Rejse, som Nodier og hans Hustru, Hugo og hans Frue foretoge sammen i Sydfrankrig, kom de til et Værtshus i den lille By Essonne, hvor de skulde spise Frokost. Det var dér, at man havde paagrebet Lesurques, der i 1796 var bleven henrettet som Morder, og hvis Uskyldighed senere blev bevist. Nodier, som havde kjendt ham eller sagde saa, talte om ham med en Sindsbevægelse, der bragte Taarer i Øjnene paa de to Damer, og Stemningen til Frokosten var fordærvet. Han sér paa Fru Hugos vaade Øjne og siger: »De véd, Frue, at man ikke altid er sikker paa at være Fader til sit Barn, men har De hørt, at man undertiden ikke er vis paa at være Moder til det?« — »Hvorfra har De det?« spørger hun. — »Fra det Billard derinde.« — Der var et Billard i Naboværelset. Man bad om en Forklaring, og med flydende Tunge fortalte Nodier, at to Aar i Forvejen havde en Vogn fuld af Ammer, der kom fra Paris med Børn, som skulde opdrages paa Landet, gjort Holdt dér paa Stedet. For at spise Frokost i Mag havde Ammerne lagt Børnene fra sig paa Billardet. Men medens de sad i Gjæstestuen, var der kommen Fragtmænd til Værtshuset, som vilde spille. De havde taget Børnene bort og lagt dem mellem hverandre paa Bænken. Da Ammerne kom tilbage, vare de i største Forlegenhed med, hvordan de skulde kjende deres Pattebørn; de vare alle nyfødte og lignede alle hinanden. Endelig tog de, efter at have sikret sig det rette Kjøn, et i Bunken — og nu var der i Frankrig en Snes Mødre, som udfandt Ligheder med en elsket Mage og med sig selv i et vildfremmed Barn.

»Hvilken Historie!« sagde Fru Nodier. »Var Tøjet da ikke mærket?«

»Hvis I spørge om Sandsynligheden, finde I aldrig Sandheden,« svarede Nodier uforbløffet og tilfreds med den tilvejebragte Virkning.

Han selv spurgte aldrig om Sandsynligheden. Dens Verden er ikke hans. Han levede i Legendernes, de fantastisk-humoristiske Æventyrs og Spøgelseshistoriernes Verden. Hvis en Fe overhovedet nogensinde har staaet ved en Dødeligs Vugge, saa har hun staaet ved Charles Nodier's, og han troede hele sit Liv igjennem paa denne Fe, han sværmede for hende, som hun sværmede om ham og blandede sig ind i Alt, hvad han skrev. Og var han end borgerlig og jordisk gift med sin Hustru, saa betyder dette ideelt ikke mere, end at Dante var gift med Gemma Donati; hans virkelige Brud og Beatrice, det var Feen Belkis, forhenværende Dronning af Saba, som han (og efter ham Gérard de Nerval) saa tidt har besunget.

Den Verden, hvori han lever, det er den, hvor Oberon og Titania opføre deres romantiske Danse, hvor Toner fra Tusind og én Nat klinge ind i Ariels himmelske Orkester, hvor Puk reder sin Alfeseng i en Rosenknop, medens alle Blomster dufte stærkere i Sommernatten. Det er en Verden, hvor alle Figurerne fra det store, vaagne Liv forekomme, men grotesk forstørrede eller grotesk formindskede efter Barnets Fatteevne og Fantastens Behov.

Her er, siger Nodier selv etsteds, Odyssevs, den vidtberejste, men han er svundet ind til Tommeliden, hvis uhyre Rejse bestaar i, at han svømmer over Mælkespanden; her er Othello, den frygtelige Kvindemorder, men hans Skjæg er fra sort bleven blaat, han er forandret til den skrækkelige Rolf Blaaskjæg; her er Figaro, den smidige Knægt, der gaar de Fornemme kjækt under Øjne, kun er han forvandlet til Hankat, men den bestøvlede Kat er, om end mindre underholdende, psykologisk næsten lige saa interessant som han.

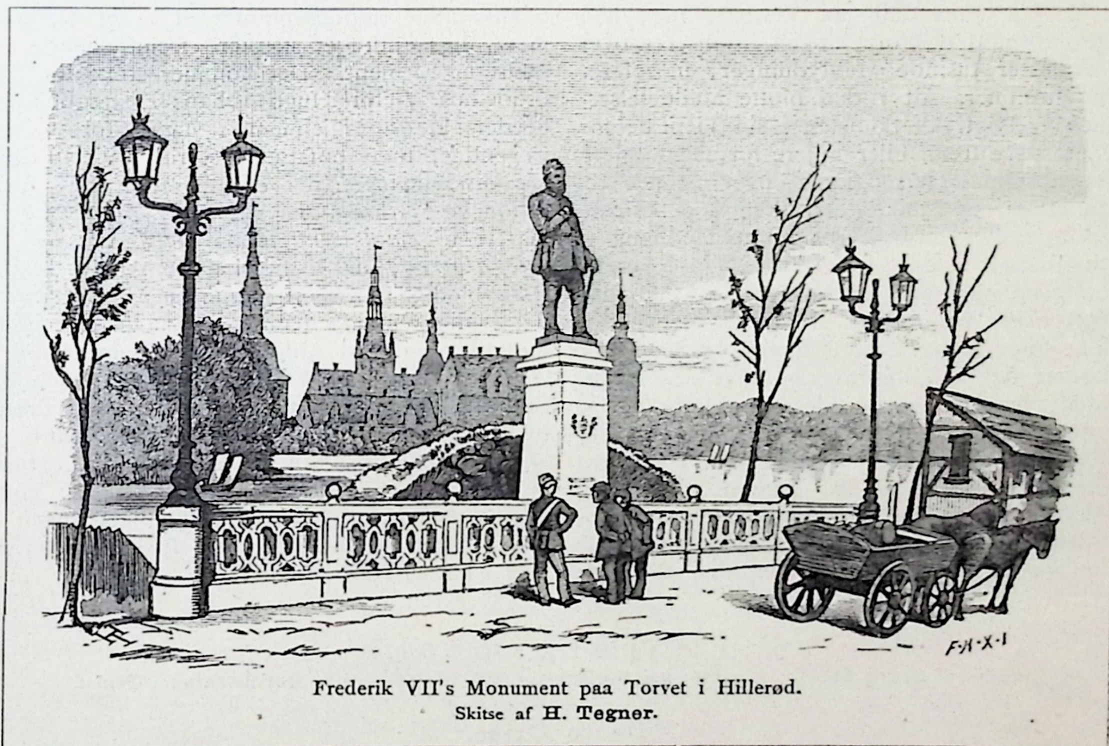
Ingen af Frankrigs Forfattere i den romantiske Periode har et tydeligere Slægtskabsforhold til den tysk-engelske Romantik end Nodier. Hvo der ikke kjender ham, bør, for at danne sig en Forestilling om ham, mindes Walter Scotts Spøgelsehistorier og Hoffmanns dristigste Fantasier. Men dermed er hans Ejendommelighed selvfølgelig ikke betegnet. Den beror derpaa, at Fremstillingen af det romantiske Stof hos ham ikke selv er, hvad vi pleje at kalde romantisk, men derimod strængt attisk, klassisk simpel, uden megen Farve, uden megen Lidenskab, uden noget Slør af Edinburghs Taager som hos Scott eller af Berlins Vinkjælderdunster som hos Hoffmann. Hvor ivrig en Forfægter Nodier end var af nye Retninger i Literaturen, saa forblev han i stilistisk Henseende konservativ og udtrykte det nittende Aarhundredes Fantastik i det syttende Aarhundredes, Pascal's og Bossuet's strænge og gjennemsigtige Sprog. Dristig indtil Randen af det Afsindige i sine Indfald er han forsigtig og klar i sin Form. Selv den besynderligste af hans Æventyrdigtninger synes, som Prosper Mérimée træffende har udtrykt det, »en Skythers Drøm, fortalt af en gammelgræsk Digter.«

Hans »*Ines de la Sierras*« er en Spøgelsehistorie, som forud for andre Spøgelsehistorier har Æmnets fuldendte Skjønhed. Det Indtryk af Rædsel, som den uforklarlige Aabenbaring vækker, er blandet med den Tiltrækning, som denne Aabenbarings rørende Gratie udøver; det Yndige og det Rædselsfulde i Ines de la Sierras' hemmelighedsfulde Skikkelse nevtralisere ikke hinanden, men virke i Forening

med en ejendommelig Magt, og denne Forening er overhovedet Hemmeligheden ved denne Digters Effekter. Kun Skade, at Nodier har fordærvet den smukke Fortælling ved en smaalig og usandsynlig Slutning, der bortforklarer Gjenfærdet rationalistisk. Ikke den for 300 Aar siden myrdede unge Danserinde er det, som ved Midnat har aabenbaret sig i det øde Slot, men en ung levende Spanierinde, der tilfældig bar samme Navn, og som ved en Kombination af de æventyrligste og utroligste Omstændigheder har vist sig dansende og hvidklædt i Slottet. Der stikker en ægte latinsk Rationalisme i denne Udvej, men den er saa at sige kun anbragt paa Skrømt. En Fortælling som »*Ines de la Sierras*« udviser ellers netop paa det Tydeligste Datidens poetiske Fremskridt fra det attende Aarhundrede, der endog i Poesien var en saadan Fjende af det Overnaturlige, at Voltaire ansaa' sig selv for en reformatorisk Vovehals, da han i sin »*Semiramis*« havde ladet Ninus's latterlige Gjenfærd ved højlys Dag hyle nogle Alexandrinere ud igjennem en Theaterraaber.

Blandt Nodiers fantastiske Fortællinger synes »*La fée aux miettes*« mig den ypperste. Den er ganske sikkert for stor og bred, thi man læser ikke uden Vanskelighed et i vilde Arabesker sig snoende Fantasteri, som optager 120 Sider i Kvartformat; ligefuldt føler man sig gjennem store Partier baade fængslet og spændt. Rammen er den, at en stakkels godlidende Sindssyg i Hospitalet i Glasgow fortæller sit Livs Æventyr; men det æventyrlige Indhold bringer Rammen helt i Glemme. Alle Menneskelivets Strænge berøres her skurrende og vildt. Det er, som om Livet selv gled En forbi, sét fra Vrangsiden af, sét fra Drømmens, Visionens, Feberfantasiens ikke uberettigede Synspunkt.

I Granville i Normandiet lever den skikkelige Tømrermand Michel, god og simpel af Hjærtet. I Byen findes en lille gammel kvindelig Dværg, meget skrumpen og hæslig, som indsamler Resterne af Skolebørnenes Frokost og derfor kaldes »Feen, som samler Krummer«. Allerede for fire, fem Aarhundreder siden saa's hun dér i Byen, og levede den Gang paa samme Maade, viste sig ogsaa stadig siden da med Mellemrum paa Ny. Hende hjælper den unge Mand tidt med smaa Summer, og hun understøtter ham til Gjengjæld med alskens vise Raad, taler altid, som var hun dødelig forelsket i ham, og beder ham love hende Ægteskab, for at han saaledes en Gang med Tiden kan komme til sine Penge igjen. Hun skjænker ham sit Billede, et magisk Billede, der slet ikke ligner hende, men som forestiller Feen Belkis, den samme, der i Oldtiden var Dronning af Saba, og som Salomon elskede saa højt. I dette Billede af en dejlig, magisk straalende og tillokkende Kvindeskikkelse forelsker Ynglingen sig; hvor han gaar og staar i Livet, møder hendes Navn ham, og vil han rejse, hedder Skibet Dronningen af Saba. Han vandrer om i Drømme om Belkis, som vi Alle vandre om i Drømme om vor Chimære, vort Ideal, vor fixe Idé, der for de Andre er Galskab.

Frederik VII's Monument paa Torvet i Hillerød.
Skitse af H. Tegner.

Uskyldig anklaget for et Mord, der er begaaet i et Værtshus i samme Værelse, i hvilket han sov, dømmes den stakkels Michel til Døden. Han skal hænges, og føres under Pøbelens Hujen til Galgen. Da forkyndes det, at efter gammel Regel Livet kan skjænkes den Dødsdømte, i Fald nogen ung Kvinde vil forbarme sig over ham og tage ham til Mand. Og se, der er Folly-Girlfree, den lystige, kjønne Pige, der altid har holdt af ham; hun nærmer sig Skafottet, hun vil frelse hans Liv. Men han betænker sig. Ogsaa han holder meget af Folly-Girlfree, hun er god og smuk, men han elsker hende ikke, elsker kun Én, brænder hemmelig for et aldrig sét Ideal, Feen Belkis. Han sér da ømt og taknemmeligt paa Folly, vejer Pro og Contra, og — udbeder sig at maatte blive hængt. Denne Overvejelse med Rebet om Halsen, dette »Bedre godt hængt end slet gift«, som Shakspeare udtrykker det*), er her gjennemtrukket med en elskelig Humor, med en naiv og ideal Livsfilosofi, der ikke glemmes, fordi den i Øjeblikke er gaaet igjennem enhver Mands Hjærne.

Michel er alt ved at række Halsen frem, da under Støj og Skrig Feen, som samler Krummer, kommer styrtende med alle Byens Gadedrenge efter sig og bringer Beviset for den Dødsdømtes Uskyld. Han ægter hende af Taknemmelighed; men næppe har i Brudenatten Døren hermetisk lukket sig mellem ham og hans ældgamle Hustru, og næppe har han lukket sine Øjne, før Belkis i sit Brudeslør nærmer sig hans Leje.

»Ak, Belkis, jeg er gift, gift med Feen, som samler Krummer.«

»Jeg er Feen, som samler Krummer.«

»Ak nej, det er umuligt, du er jo næsten lige saa høj som jeg.«

»Det kommer af, at jeg strækker mig.«

»Men dette pragtfulde, lokkede Guldhaar, som strømmer over dine Skuldre, Belkis? Det har Feen, som samler Krummer, ikke.«

»Nej, for det viser jeg kun min Mand.«

»Men Feens to store Hugtænder, o Belkis, dem finder jeg ikke mellem dine friske og duftende Læber?«

»Nej, det er en Luxus, som kun passer sig for Alderdommen.«

»Og denne næsten dødbringende Salighed, som griber mig i din Favn, Belkis? den følte jeg aldrig hos Feen.«

*) Many a good hanging prevents a bad marriage.
(»What you will« I, 5.)

»Nej, det er ligefrem,« lyder det leende Svar, »for om Natten er alle Katte graa.«

Og saaledes er hans Liv ved Dag og Nat delt mellem den vise, gamle Fe og den skjønne unge Dronning af Saba, indtil han endelig finder Alrunen, som synger, og, undsluppen fra Sindssygehuset, stiger til Feens og Belkis' Himmel under Alrunens Sang.

Ikke sandt? det er Vanvid, men et underligt sjælfuldt Vanvid. Hvad er denne Fe, som samler Krummer? Er hun Visdommen, er hun Resignationen og Pligtopfyldelsen? Er hun den uforgængelige Taalmodighed, som slaar over i Geni? Er hun Trofastheden, som slaar over i den Lykke, der er Trofasthedens Løn? Hun er vel lidt af det Alt, og kan netop derfor forvandle sig til Ungdom og Skjønhed og salig Lyst. Saadan omtrent er det digtet eller drømt.

Paa sin Højde har Nodier's Indbildningskraft et kaadere, overmodigere Sving; den nøjes da ikke med at skabe et regelløst Indhold, den fremstiller det i en snaksom-barok, over selve Indholdet spottende Form. Ingen Franskmand er saa nær ved at have hvad Englændere og Tyske kalde Humor som Nodier. Undertiden er han som besat af Fantasteri. Han vender da ikke blot i sin Fortælling op og ned paa de daglige Forestillingers Verden, men han leger med sit eget Forhold til Fortællingen, ironiserer over de Samtidige, henkaster tusinde Hentydninger, filosoferer over Tilværelsens Illusioner, Alt i den blotte Meddelelsesform. Han tager selv Bogtrykkerkunsten i sin Tjeneste for ret at faa det Fantastiske frem, eller nøjere for at godtgjøre sin Subjektivitets absolute Herredømme over Stoffet og ligesom ikke paa et eneste Punkt, end ikke i det sidste haandværksagtige og maskinmæssig frembragte Medium, at lade nogen Udvorteshed staa, hvori ikke Fortællerens souveræne Personlighed gjør sit Lune gjældende. Han har havt et helt Bogtrykkeri behov for at kunne udgive sin berømte Fortælling om »Kongen af Böhmen og hans syv Slotte«. Han fordrer det, og Bogstaverne blive saa lange, at de dække Siden, han byder, og de blive bitte smaa, han skriger, og de rejse sig i Angst, han bliver melankolsk, og de falde om langs ad Linjerne; de gaa over i Illustrationer, som ikke kunne udskilles fra Texten; de vexle, latinske og gothiske Grupper mellem hinanden efter Stemningen, undertiden staa de paa Hovedet, saa man maa vende Bogen om for at læse videre, undertiden følge de Texten saa nøje, at en Gaaen ned ad Trapper trykkes saaledes:

Derpaa
gik
vor
Helt
ganske
nedslaaet
ned
ad
Trapperne.

Den elskværdige, aandfulde Mand, hvis Hus i en Aarrække afgav Samlingspunktet for den ved 1830 opdukkende literære Generation, og til hvem enhver Begynder, ethvert ungt Talent søgte ud for at finde Protektion og om mulig faa Lov til at oplæse en Ballade eller et Prosastykke for det udsøgte Selskab, der samledes i Huset Søndag Aften, betegner Yderpunktet af det romantiske Fantasteri i Datidens franske Literatur. Det Fantastisk-Overnaturlige, som udgjorde Romantismens Grundvæsen i Tyskland, udgjør i Frankrig kun dens ene Pol. Eller rettere: det er et enkelt Element i den franske Romantik, hos nogle af dens mest navnkundige Repræsentanter et svagt og underordnet Element, hos andre et stærkere fremtrædende, men det er et konstant Element. Det kommer strax fra først af til Udbrud hos Victor Hugo i hans Hexesabbaths-Ballader, det bryder kraftig igjennem i hans store »Aarhundredernes Legende«, men opfattet historisk, idet Legenden her kun er naiv Historie; det glimter frem selv hos den strængt rationelle Mérimée, halvt bortforklaret i »*La Venus d'Ille*«, klarere i »*La Vision de Charles XI*« og »*Les âmes du purgatoire*«; det behersker som halvt serafisk, halvt vellystig-blodigt Sværmeri Lamartine's »*La chute d'un ange*«; det fylder Quinet's pantheistisk-taagede »*Ahasverus*«; det indfinder sig med Alderen hos George Sand i de smukke Æventyr, hun nedskriver for sine Børnebørn; det sysselsætter selv den plastiske Gautier i de talrige Noveller, i hvilke han lader sig inspirere af Hoffmann, og det kroner som Swedenborgsk Spiritisme selv Balzac's store naturalistiske Værk »*La Comédie humaine*« med en Roman som »*Séraphitus-Séraphita*«. Dog hos Ingen har det den naive Oprindelighed og den friske, digteriske Kraft som hos Charles Nodier.

Et Spørgsmaal.

En Idyl af **Georg Ebers**. Oversat efter Forfatterens Manuskript af **Otto Borchsenius**. (Fortsat.)

De to Grise.

En Fjerdedels Time var gaaet, og endnu bestandig blussede den gamle Husholderskes Ansigt — dog ikke af Vrede, men fordi hun foran Arnens klare Flammer snart bagte Kager, snart overgød den paa Spid satte Steg med dens egen Saft.

Ved Siden af hende stod den gamle Jason, der ikke kunde opgive sin unge Herres Sag som tabt og endnu en Gang udsatte sig for Semestres bidske og snærende Ord, fordi han bittert angrede, at han før havde tirret hende i Stedet for at vinde hende.

Ja, Hjertet blødte i ham, og han kunde have banket sig selv, fordi han med Fare for at forspilde sin kjære Drengs, sin Phaons Lykke havde ladet sin Uvilje komme til Orde.

Desværre faldt hans venlige Tale paa Klippegrund, thi Semestre værdigede ham næppe et Svar og gav ham tilsidst tydelig at forstaa, at han forstyrrede hende.

»Opmærksomhed«, sagde hun, »er Moder til ethvert vellykket Foretagende. Den er nødvendig, naar man skal væve, men endnu mere, naar man skal lave Mad, og hvis Leonax, for hvem jeg her bruger mine Hænder, ligner sin Fader, saa forstaar han ogsaa ret vel at adskille det Slette fra det Gode.«

»Alkiphron«, bemærkede Jason, »spiste ogsaa hellere vore Figener end eders.«

»Og bedst som han glædede sig ved dem,« raabte Husholdersken, »kom du bag paa ham med din Hasselkjæp. Jeg kan endnu høre ham skrige, den stakkels lille Dreng.«

»Altfor mange Figener er skadelig for Maven,« svarede Oldingen rigtig langsomt og tydelig, men dog ikke altfor højt, for ikke at minde hende om hendes Døvhed. Derpaa traadte han, da han saa' Semestre smile, nærmere hen til hende og vedblev med et hjertevindende Smil: »Vær fornuftig, du Gamle, og søg ikke at skille de Børn ad, som dog hører sammen. Xanthe holder ogsaa meget af Figener, og naar Leonax deler sin Faders Smag, hvorledes vilde det da, hvis Hymen virkelig forenede dem, gaa med dine Yndlingstræers søde Frugter? Phaon kan derimod ikke lide det Søde. Men alvorlig talt: lad hans Fader tyve Gange søge en Brud til ham, han selv vil dog ingen Anden have end Xanthe. Og kan du nægte, at han er en smuk og kraftig ung Fyr?«

»Det er Leonax ogsaa,« udraabte Semestre, uden i ringeste Maade at lade sig røre ved disse Ord. »Har du allerede sét din Yndling i denne Morgenstund? Nej! Véd du, hvor han har sovet de to sidste Nætter?«

»I sin Seng vel.«

»I jert Hus?«

»Jeg render ikke i Hælene paa Ynglingen, siden han er blevet voxen.«

»Ja vi endnu mindre! Men du gjør dig forgjæves Ulejlighed, Jason, og jeg beder dig alvorlig om ikke længer at forstyrre mig, thi dér ser jeg allerede en mørk Plet paa Stegen. Hurtig, Chloris, løft Spiddet af Ilden!«

»Saa vil jeg ønske Lysander en god Morgen.«

»Han er træt og vil Ingen se. Noget Pak har ærgret ham.«

»Saa venter jeg lidt i Haven.«

»For at prøve din Lykke hos Xanthe? Jeg siger dig, det er spildt Ulejlighed, thi hun ordner sit Haar for at kunne modtage vor Gjæst fra Messene, men selv om hun ogsaa nu stod dér, hvor disse Kaalblade ligger, saa vilde hun dog ikke modsige mig, hvis jeg vilde gjentage for dig, hvad du allerede ved Solens Opgang hørte af denne Mund: »Vor Datter vil ikke blive Phaons Hustru, før jeg selv bringer Aphrodite et Offer, for at hun skal fylde Xanthes Hjærte med Kjærlighed til ham.««

Jason trak paa Skuldrene og vilde netop vende den gamle Kvinde Ryggen, da Dorippe med røde forgrædte Øjne traadte ind ad Døren og nærmede sig Arnen.

I hendes Arme laa en rund, hvidgul lille Skabning, der sprællede og strakte de smaa Ben ud i Luften, medens den med en gjennemtrængende, skjærende Stemme skreg endnu ynkeligere og højere end et sultent Barn, der endnu ligger ved Brystet.

Det var en velnæret smuk lille Fedegris.

Jason betragtede den med en Kjenders Mine, men Semestre rev den ud af Pigens Arme, trykkede den til sit eget Bryst, vendte Oldingen med betydningsfuld Bestemthed Ryggen og sagde højt nok til at han kunde høre det, men heller ikke højere:

»En god Steg til Gjæstebudet.«

Saasnart Jason havde forladt Værelset, anbragte hun den renvaskede Gris paa en lille Træbænk, befalede Chloris at passe paa, at den ikke snavsede sig til, tog op af en Kasse, der stod ved Siden af Vævestolen, ét blaat og to røde Baand, bandt det første omhyggelig om Dyrets lille krøllede Hale og de to sidste om dets Øren, løftede paa Ny Grisen i Vejret, betragtede den som en Moder betragter sin lille pyntede Yndling, følte med sin højre Haand paa dens mest kjødfulde Sted og befalede Dorippe øjeblikkelig at bære den til Aphrodites Tempel.

»Den er smuk og aldeles dadelfri, og Præsten skal strax slagte den for den gode Gudinde. Jeg kommer, naar Alt her er færdigt, selv derover, og efter en saadan Gave opfylder den skumfødte Kypris nok min Bøn. Skjul Skatten godt under din Kjortel, at Ingen ser den.«

»Den spræller og skriger, naar jeg bærer den,« indvendte Pigen.

»Du har Ret, den skriger,« svarede den Gamle. »Vent, jeg skal finde dig en passende Kurv.«

Husholdersken gik udenfor, og da hun igjen kom ind, sagde hun:

»Mopsus staar derude med vort Æsel, for at bringe sit Tøj til sin Moders Hus, men endnu idag tjener han hos Lysander. Læg Dyret i den ene Kurv paa Ryggen af Æslet og lad ham bringe det til Templet. Men øjeblikkelig og uden nogen som helst Opsættelse, thi hvis jeg ikke om en Time finder det paa Gudindens Alter, saa skal du staa mig til Ansvar derfor. Sig ham det og hent saa strax Rosmarin og Myrtegrene for at bekranse vor Arne.«

Mopsus skyndte sig imidlertid ikke med at opfylde det ham paalagte Hverv.

Først skulde han nemlig hjælpe Dorippe med at skjære de fine Grene af og havde under dette Arbejde en vis Tilbøjelighed til at forvexle det Grønne med sin Kjærestes røde Læber, men endelig satte han dog sit Æsel i Gang ned ad Bjerget, meget langsomt og uden at skynde paa Dyret. Dette bar en Kurv paa hver Side af Saddelen, brogede Hønsefjer paa Hovedet og ildrødt Bidseltøj. Det saa' festligt nok ud i al sin Stads men lod alligevel Hovedet hænge, om end ikke slet saa dybt som sin unge Fører, hvem Semestre havde faaet jaget ud af hans Herres og hans Kjærestes Hus.

En halv Time brugte han for at naa Helligdommen.

Udenfor den lille Lund ved Foden af de Trappetrin, der førte op til Templets Cella, stod paa samme Tid den gamle Jason.

Ligesom nylig Pigen i Lysanders Hus, saaledes vuggede ogsaa her den værdige Olding en lille skrigende Gjenstand paa sine Arme. Det var ogsaa en Gris, men den bar hverken Baand om Hale eller Øren; den var heller ikke synderlig fed og fuld af sorte Pletter paa de tyndt siddende Børster og paa den spidse lille Tryne.

Med alt Andet end Ømhed, med den største Uvilje hvilede den Gamles Blik paa den ulykkelige Skabning, og han havde ogsaa Grund til at være fortørnet paa den, thi Præsten havde ikke fundet den værdig til at slagtes for Gudinden; den var for mager og for rig paa onde Tegn.

Ak, og Jason havde ingen anden i sin Stald, og han vilde dog saa gjerne vinde Gudinden for Phaons Sag!

Saasnart han havde set Semestres Offer, var han ilet hjem, for at komme hende i Forkjøbet med sit og før hende vinde Gudindens Hjærte for sin unge Herre.

Dér stod han nu og spurgte sig selv, om han skulde kvæle det usalige Dyr, eller bringe det tilbage til dets Moder.

Som sparsom Forvalter bestemte han sig for det Sidste, men netop som han forestillede sig, hvorledes den plettede magre Skabning en Gang i Fremtiden vilde tage sig ud, naar den blev trind og fed, hørte han Hovslaget af det af Mopsus drevne Æsel, tunge Slag af en Stok paa dens Ryg og efter hvert Hug Udraabet »Semestre«.

Strax efter kom Mopsus med sit Æsel forbi den gamle Forvalter, og da Knægten uden at se til Højre eller til Venstre langede et nyt Slag ud efter Dyret og samtidig igjen nævnede Husholderskens Navn i Forbindelse med en Række bitre og vrede Skjældsord, da saa' Jason billigende og næsten ømt paa den unge Mand.

Denne plejede ellers, naar han mødte Oldingen, allerede i lang Afstand at raabe ham et lydeligt »Glæd dig« i Møde, men idag besvarede han hans Hilsen blot med et bedrøvet Nik og en sagte Brummen.

Nu spærrede Forvalteren Vejen for ham, lagde sin barkede Haand paa Æslets Hoved og spurgte:

»Kalder du dit Dyr Semestre?«

Mopsus rødmede og svarede:

»Alle Æsler vil jeg kalde saaledes for Fremtiden, men det dér kaldte den gamle Megære for Jason.«

»Se en Gang,« udraabte Oldingen, »hvor smukt den ærværdige Matrone kommer mig i Hu. Men heller ikke hun selv bliver da glemt, thi saa ofte du løfter din Stok, har du nok tænkt paa hende.«

»Det har jeg,« raabte Mopsus og tilføjede, medens han klappede Mærkerne af Slagene paa Æslets Ben, i en venligere Tone:

»Stakkels Jason, heller ikke du har nok synderligt Godt at takke det gamle Uhyre for.«

Efter disse Ord vendte han sig igjen til Forvalteren og sagde:

»Hvis du vidste, hvor afskyelig denne Kvinde er —«

»Jeg véd det,« afbrød Oldingen ham, »men hun er nu en Gang en gammel Kone, og det sømmer sig ikke, at du overøser hende med Skjældsord, hun er den syge Herres Stedfortræder i Huset dernede.«

»Ham vilde jeg bære paa mine Hænder,« raabte den unge Karl, »men Semestre har uden Aarsag jaget mig bort af min Tjeneste, bort herfra og fra Dorippe, og hvor finder jeg strax i Naboskabet en anden Plads?«

Besynderlig stak disse næsten graadkvalte Ord af imod den lange bredskuldrede Mopsus, og nu fyldtes tilmed hans Øjne med Taarer, da han fortalte Forvalteren om Gjøgleren, Dansen, Semestres Vrede, hans Forvisning fra Lysanders Hus og Husholderskens Paalæg om at bære en Gris for hende op til Aphrodite-Templet.

Jason hørte kun med halv Opmærksomhed paa den stakkels Fyrs Fortælling, der ikke forekom ham nær saa tiltrækkende som den sagte Grynten af en Gris, der fra en af Kurvene paa Æslets Ryg naaede hans Øre.

Han kjendte ethvert Husdyrs Mæle, og saadanne Toner gav en Gris kun fra sig, naar det var vel fedet og levede under lykkelige Omstændigheder.

En stor Tanke fødtes i hans Sjæl, og han havde aabenbart megen Glæde af den, thi hans Øjne begyndte at straale, hans Mund spidsede sig smiskende, og han lignede fuldstændig en Satyr, der nærmer sine brede Læber til Vinbjergets største og modneste Drueklase.

Da Mopsus endte sin Beretning, blev han med Ærgrelse var, hvor oplivende hans sørgelige Historie havde virket paa den Gamle, men snart lo ogsaa han, thi førend han formaaede at udtrykke sin Utilfredshed, havde Jason aabnet Kurven paa Æslets venstre Side, taget Semestres pyntede Gris ud deraf, lagt sit eget tarvelige Dyr ned i Stedet og med en fornøjet Fnisen sagt:

»Efter hvad Semestre har gjort imod dig, Stakkel, fortjener hun paa ingen Vis vor Gudindes Naade. Lad mig ofre denne den nydeligste af alle Grise til Kypris, og bring du i Husholderskens Navn Templet mit lille Utyske, saa finder sikkert hendes Ord ingen Bønhørelse.«

Mopsus' brede Ansigtstræk opklaredes ved disse Ord, og efter at have slaaet en høj Latter op, gned han sig i Hænderne, drejede sig om paa sin højre Hæl og udraabte: »Ja, det er rigtigt!«

Men i næste Øjeblik antog hans Ansigt rigtignok en saa betænkelig Mine, som om en usynlig Myrtekjæp blev svunget bag hans Ryg, og han spurgte:

»Men naar hun mærker det?«

»Jeg véd, hvad vi skal gjøre,« svarede den Gamle, gav Mopsus Semestres Gris paa Armen og tog Baandene af dens Øren og krøllede Hale.

Grisen gryntede saa ynkelig, som om den forstod, at man forgreb sig paa dens Stads og tilintetgjorde dens Skjønhed.

Da Jason derpaa ved Mopsus' Hjælp udstyrede sin magre Gris med de samme Baand, blev Dyret dog ikke smukkere derved og saa' ikke en Smule stoltere ud end igr, thi det var nu en Gang ikke født til at gjøre Lykke og var uimodtageligt for ædle Gaver.

Fra Skitsebogen.

Tegning af A. Helsted.

Gangen til Havet.

Medens Aphrodites Præst modtog Jasons Gave, roste Grisens Skjønhed og lovede øjeblikkelig at slagte den, men derimod erklærede kun at kunne modtage det stygge Dyr, som Mopsus havde bragt i Semestres Navn, for Giverindens og de pyntelige Baands Skyld, traadte Xanthe ud af sin Faders Hus.

Hun bar sin bedste Klædning og havde ordnet sit blonde Haar omhyggelig og smukt, men hun havde ogsaa givet sig god Tid dertil, thi mange Tanker løb om i hendes Hoved, og unge Piger tænke bedst, naar de sidde ved Vævestolen eller Spinderokken, eller ogsaa naar de i Ro og Mag ere sysselsatte med at sætte deres Haar.

Semestre fulgte hende i Hælene, rakte hende en lille Kniv og sagde:

»Det sømmer sig at smykke Døren for den velkomne Gjæst med Blomster. Buskene er nu fulde af Roser, gaa derfor og skjær saa mange af, som man behøver til en statelig Krans, men kun røde eller gule, ingen hvide, thi de bringer ikke Lykke. De mest udsprungne finder du nede ved Bænken ved Havet.«

»Ja vel, jeg véd det.«

»Bliv dog og hør mig til Ende.«

»Nu?«

»Vejret er herligt, det har i Nat blæst sagte fra Nord, og det er derfor ikke umuligt, at Skibet fra Messene allerede før Middag kan kaste Anker her.«

»Des mere nødvendigt er det jo, at jeg gaar.«

»Gaa da og hold Øje med Sejlene, og hvis du sér vort, saa il herop og sig til Chloris, at hun skal kalde paa mig, thi jeg maa over til Kypris-Templet.«

»Du?« spurgte Xanthe og lo.

»Ja jeg, og du skulde være den Sidste til at spotte denne Gang, ja du burde ledsage mig.«

»Nej! Jeg skal jo skjære Roser af.«

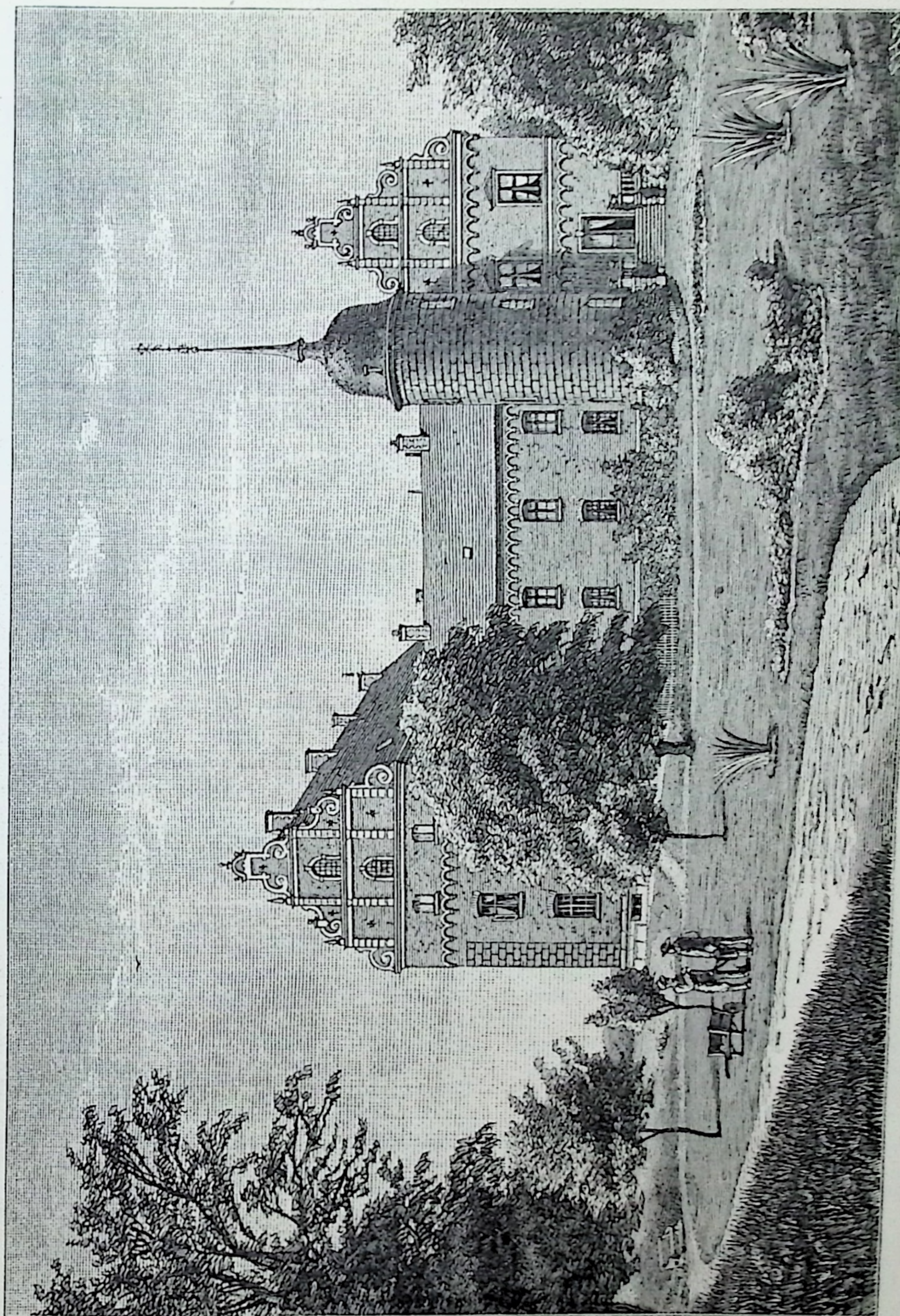
Disse Ord bleve udtalte i en Tone, som Husholdersken kjendte.

Saa ofte Xanthe betjente sig af den, stod hun fast paa sin Vilje og gjorde, hvad hun vilde, og Semestre, der ellers aldrig vedgik, at hendes Hørelse ikke var som tidligere, benyttede sig gjerne i saadanne Tilfælde af sin Døvhed, for klogelig at undgaa et Tilbagetog.

Idag tog hun sig særlig i Agt for at støde den let opblussende unge Pige og svarede derfor:

»Hvad sagde du? Men det er dog vist bedst, at du strax gaar ned til Roserne. Skynd dig blot, thi Skibet,

som du ikke maa glemme at se efter, bærer din Lykke. Hvor jeg er nysgjerrig efter at se de Skatte, som Leonax bringer med til dig! Noget Lignende, tænker jeg mig, har vi endnu aldrig sét her! Selv mig Stakkel har de gode Mennesker i Messene ikke glemt, thi jeg hørte noget mumle om en Klædning, saaledes som Matronerne bærer den. Det er — det vilde være — nu, vi faar at se!« Klukkende af Glæde og næsten undselig, skuede hun ved disse Ord mod Jorden, mindede endnu en Gang Xanthe om at lade hende kalde, saasnart Skibet fra Messene var i Sigte, og slog dernæst, støttet til sin Myrtestav, ind paa den Vej, der førte til Gudindens Tempel.

Herregaarden Arreskov.
Tegning af F. Larsen.

Xanthe gik dog ikke strax ned til Havet; tværtimod nærmede hun sig først sin Farbroders Hus for om muligt at faa Øje paa Phaon.

Da hun imidlertid hverken fandt ham i Staldene eller i den med Figenløv dækkede Gang ved Huset, vendte hun hastig om og undertrykkede af Stolthed sin Lyst til at kalde paa ham.

Paa Vejen til Havet mødte hun først sin Farbroders højskuldrede Slave.

Hun standsede ham og spurgte ham ud.

Semestre havde ikke løjet. Phaon var endnu ikke vendt tilbage fra en natlig Udflugt, ligesom han ogsaa i flere Dage først kort før Solopgang var kommet hjem.

(Fortsættes.)

Til Viktor Rydberg.

»Mon din Aand jeg sikrest træffer
en hellenisk Purpuraftenstund,
naar de hvide Relieffer
skinne mod Metopens Farvebund,
naar den stadbeskyttende Athene
gyldenglødende sig løfter ene
paa en sydlig Himmels Flammegrund;

i den Old, da Grækeraanden,
i sit Dødssuk endnu skjøn og stor,
ramt af Pilen, kjækt, trods Vaanden,
brydes med det stolasmykte Kor;
i de vilde, sønderrevne Tider,
da i Fødselsveerne sig vrider
den med nye Fostre svangre Jord;

da fra Jorden Tanken skræmmet
dybt i Kaos' Afgrund søger Ly,
da fra Dagen den som fremmed
til Mystikens Erebos maa ty,
hvor Extasens blege Blaalys glimter,
ved hvis Skjær et Dødningtog den skimter
gjennem Mulmet sitrende at fly?

Vil din Aand mig Stævne sætte
hos Vafthrudner under Fjældets Væg,
hvor den gamle, snilde Jætte
mumler i sit stive Istapskjæg,
hvor det sidste Spørgsmaal Odin hvisker,
mens den stride Storm fra Norden pisker
Snestøv i hans side Kappes Læg?

Eller skal din Aand jeg finde
blandt hin Flok, der lyttede, den Gang
fra Judæabjærgets Tinde
Kjærlighedens Sejershymne klang
paa hans Læber, fra hvis skjønne Billed
Dogmers Overkalkning du har pillet,
dreven af din fromme Sandhedstrang?

Følger Faust du, da paa Gaaden
han i Bøger havde sét sig træt,
paa hans Vandring efter Traaden
gjennem Verdenslabyrinthens Net,
til han hilses lydt af Englelæber:
»»Den, der altid møjsomt opad stræber,
kan vi løse, kan vi frelse let.««?

— Saa jeg spurgte mange Gange,
naar jeg saa' et Billed af din Aand
spejle sig i Sagn og Sange,
iført fjærne Tiders Klædebon;
men saa snart jeg skuede din høje,
ranke Væxt, dit skjønne Granskerøje,
og du varmt mig rakte Broderhaand,

følte jeg: Den Aand jeg træffer
bedst, hvor op den voxte, kjærnesund,
hvor Naturen Relieffer
hugger i Granitens egen Grund,
hvor igjennem Granskovs-Kathedralen
Stormens Tuba blæser selv Koralen,
paa det gamle Sverigs faste Bund.

Did du alle Skatte bærer,
som du samled paa din stille Fart
gjennem Seklers Tankesfærer;
dér du har dem ordnet smukt og klart
til et Arsenal med ædle Vaaben,
slebne blankt til Kamp i Marken aaben:
Sværd, hvis Egge sløves ej saa snart.

Højt skal dit Museion rage
over hver en skummel, sort Kolos,
som fra Middelaldrens Dage
byder Lys og Liv og Glæde Trods.
Frit gaar Luftens Dans i Søjlehaven,
frit gaar Solens Spil langs Arkitraven
paa din Kampestens Peripteros.

Templets Celle har du viet
til et Pantheon for Lysets Mænd,
de, som trak mod Tyranniet
med Begejstring Friheds Sværd fra Lænd;
de, som Faklen længst i Mulmet førte,
de, som Hjærtets Sangbund dybest rørte,
de, som gav for Sandhed Livet hen.

Søg til Templet hen, I unge
svenske Mænd! bøj Øret til hans Røst,
naar paa klangfuld Skjaldetunge
Friheds Paian stiger fra hans Bryst.
Lad hans høje Granskeraand jer bringe
til i Friluft, let paa Tankens Vinge,
ret at tumle jer med Liv, med Lyst!

Og du selv — du Tempelbygger!
hil dig, som jeg sér dig sidde dér
drømmende i Søjleskygger
i et guldgult Eftermiddagsskjær.
Tæt imod dig lænet sér jeg hende
staa — din fromme, hjærtevarme Kvinde,
fin som Sverigs bløde Birketræer.

Tak, at du mig vilde kalde
Broder, da vi saas paa Sverigs Jord!
Ja, vi maa vel fylkes Alle,
Smaa og Store til et sluttet Kor.
Kampens Lurer trindt i Luften lyde;
gid af Stridens Skyer frem maa bryde
Aandens klare Dagny over Nord!

S. Schandorph.

Grundtvigs poetiske Skrifter.

N. F. S. Grundtvig: Poetiske Skrifter. Udg. af Svend Grundtvig. 1ste Del. (Karl Schønbergs Forlag). — Salmer og aandelige Sange. Udg. for den Grundtvigske Salmefond af Kr. Madsen. 5te Bind. Efterslæt af Grundtvigs Salmesang. (Samme Forlag.)

Endnu i 1869, da Prof. Svend Grundtvig paa Steens Forlag besørgede det lille Udvalg af Faderens »Digte«, kunde C. Hostrup, der indledede Samlingen med en fortræffelig Afhandling »om N. F. S. Grundtvig som Digter«, med Føje paapege, at medens ingen af vore Digtere sikkert var bedre kjendt og paaskjønnet blandt Bønderne end Grundtvig, saa kjendtes som oftest kun ganske faa af hans Digte blandt de æsthetisk Dannede, der, opdragne som de vare med vor Literaturs Kunstdigtere, havde vanskelig ved at komme til Rette med den Grundtvigske Poesis ejendommelige Livsindhold og Ytringsformer. Den større Del af den dannede Almenhed, til hvis Skolekundskaber det ligefrem hørte at have nogenlunde Rede paa vore Hovedforfatteres mere fremragende Værker, var virkelig ogsaa med Hensyn til Grundtvig nærmest henvist til Anthologier og Læsebøger, og en af disse sidste, Flors Haandbog, har med sit Udvalg af Grundtvigs Produktion tilmed maaske endog virket noget afskrækkende paa en ikke saa ringe Del af den opvoxende Slægt. Den sidste halve Snes Aar har imidlertid utvivlsomt paa mange Maader forandret den almindelige Stilling til og det gængse Syn paa Grundtvig. Grundtvigianismens Betydning for det danske Folkeliv er med hver Dag blevet klarere og klarere, nye Udgaver af Grundtvigs Skrifter vidne om, at den store Personligheds Tanker have begyndt at gjøre deres Indflydelse gjældende ogsaa udenfor de snævrere Vennekredse, og de forskjellige Fremstillinger af og Redegjørelser for Grundtvigs Liv og Forfattervirksomhed — f. Ex. de herhen hørende Partier i Kr. Arentzens store Værk om Baggesen og Oehlenschläger — varsle endelig om, at Literaturhistorien nu ogsaa er i Færd med at paapege og værdsætte Grundtvigs Betydning for det danske Aandsliv overhovedet. Selv den »æsthetiske Dannelse« og den af denne udsprungne politiske Retning maa nu for Alvor tage Grundtvig med som en Faktor i saavel vort aandelige som vort borgerlige Liv, og Trangen til en let og uhindret Adgang til Digterens rige og mangesidige Produktion har derfor allerede længe været almindelig til Stede. Den nu paabegyndte første samlede Udgave af Grundtvigs poetiske Skrifter er saaledes ikke alene en smuk og naturlig Forberedelse til Højtideligholdelsen af Digterens hundredaarige Fødselsdag den 8. September 1883, til hvilken Dag alle Værkets otte Dele skulle være udgivne; den er i og for sig en literær Begivenhed af stor og almindelig Interesse, uden Sammenligning

den vigtigste literære Begivenhed, som dette Efteraar vil bringe.

Den nye Udgave kunde næppe være lagt i bedre Hænder. Prof. Svend Grundtvig, der med sin saa at sige medfødte Kjærlighed til Opgaven og sit naturlige Kjendskab til det omfangsrige Stof var selvskrevet til at forestaa Udgivelsen, har ydet et overordenligt omhyggeligt Arbejde, til hvis lykkelige Fuldendelse Enhver, hvem vor Literatur ligger paa Hjærte, maa ønske ham al mulig Lykke. Ogsaa Forlæggeren har Krav paa vor Paaskjønnelse for den hele smukke og anselige Udstyrelse af det betydningsfulde Værk, og det bliver nu Læseverdenens Sag at støtte dette Foretagende, hvis materielle Side selvfølgelig maa spille en ikke ringe Rolle. Det er en Æresgjæld til vor Literatur, som Grundtvigs Slægt og Venner afbetale med denne samlede Udgave af Mesterens Digtning, og det bør være en Æressag for os at modtage den paa rette Maade. Der er af ovenfor anførte Grunde ingen Anledning til at nære Frygt for, at det skal gaa med denne Samling som med visse Udgaver af klassiske Forfattere, om hvilke Welhaven en Gang træffende har bemærket, at disse nye Optryk af gamle Frembringelser, der spredes om i den moderne Læsekreds, hvor de dog for de Fleste vedblive at være lukkede Bøger, egenlig for Mængden kun er som en Ceremoni, hvormed man flytter et jordfæstet anseligt Lig, for nu igjen, med større Pomp maaske, at vise det en Ære og faa det bedre gjemt. Grundtvigs Digtning vil ikke i Hast blive gjemt og begravet paa vore Boghylder, tværtimod taler netop Meget for, at den nu ret skal begynde at leve, men det er paa den anden Side naturligvis ikke Enhvers Sag at kjøbe et saa omfattende og kostbart Værk — læst vil det nu sikkert blive — hvorfor ogsaa alle de Mange, der have Raad til at anskaffe sig det, bør være betænkte paa at muliggjøre dets uhindrede og hurtigst mulige Tilendebringelse.

I sit Forord gjør Udgiveren nærmere Rede for sin Fremgangsmaade, om hvilken næppe Nogen vil tvistes med ham, særlig ikke hvad den kronologiske Ordning af Stoffet angaar, og kommer derved ind paa en ret interessant Betragtning af det Ejendommelige ved Grundtvigs hele Digterpersonlighed. I alt Væsenligt kommer han til samme Resultat som C. Hostrup i den ovenfor nævnte Afhandling, og det turde næppe være overflødigt nu, da de poetiske Skrifter skulle banke paa nye Døre, atter at minde om, hvorledes Grundtvigs Digtning saavel paa Grund af sit »Livsformaal« som sit »Læreindhold« maa »vejes med en anden Vægt end den æsthetiske fra Aarhundredets første Halvdel«. Hvor skjønne og formfuldendte Digte ogsaa Grundtvig har skrevet, var Poesien dog bestandig mere Middel end Maal for ham; han »vilde altid Noget med sit Ord, sit Digt, han nøjedes aldrig med at ville — et smukt Digt«. Og spørges der da, hvad det var, som Grundtvig vilde, svarer Udgiveren klart og korrekt derpaa: »Hvad han vilde og hvad der gjennem hele hans lange og utrættelig virksomme Liv stod for ham som hans beskikkede Kald og Gjerning, det var at vække, rejse, løfte, forædle det danske Folk. Han vilde udvikle det til et ædelt, aandfuldt, højsindet og varmhjærtet, ægte nordisk og kristent Folk.« Hvor meget eller hvor lidet han i saa Henseende har virket, vil det nu være for tidligt at dømme om, især saa længe absolut forskjellige Anskuelser staa saa skarpt mod hinanden som de gjør i vore Dage, men det er i alle Fald af Interesse her at gjøre opmærksom paa, at Grundtvig selv gik i sin Grav med det samme lyse og forhaabningsfulde Syn paa det danske Folk. Den samme Mission, som hans Ord og Skrift i hans levende Live havde, har derfor endnu hans samlede Digtning paa sin nye Vandring ud i vort Liv. Den er, og heri mødes den med en ikke saa ringe Del af den nyere Tids poetiske Produktion, noget Mere eller i alt Fald tillige noget Andet end blot og bar Poesi. Den er en Livsanskuelse. Man kan strides om denne, og at man som sagt den Dag i Dag saa lidenskabeligt gjør det beviser bedst dens Livskraft; man kan slutte sig til dens borgerlige eller dens religiøse Side, men i ethvert Tilfælde er Kjendskabet til den en nødvendig Betingelse for et virkelig alvorligt Valg. Og hermed staa vi atter overfor den samlede Udgaves Betydning for os. For saare Mange vil det være en ny og ukjendt Verden, der her oplades for dem, men selv for dem, der dog kjende en Del til Grundtvigs Virksomhed, vil den hele Produktion, saaledes som den her kommer til at foreligge i sin historiske Rækkefølge og organiske Udviklingsgang, frembyde nye Synspunkter og muliggjøre en dybere Forstaaelse. Ogsaa de mange hidtil utrykte Arbejder, der ville blive optagne i Samlingen, ville forøge dennes Værd. De fire Digte fra højst forskjellige Perioder i Grundtvigs Liv, hvilke »Ude og Hjemme« for nogle Uger tilbage ved Prof. S. G.'s Velvilje saa' sig i Stand til at bringe, ville i saa Henseende kunne varsle godt.

De to første Bind af de samlede poetiske Skrifter skulle omfatte Grundtvigs Digtning fra 1807 til 1811. Hvad der ligger forud for hans offenlige Optræden i 1807 vil da sandsynligvis, for saa vidt det enten i biografisk eller literær Henseende har Krav paa Offenliggjørelse, finde Plads i de bebudede Bidrag til Grundtvigs Livshistorie, blandt hvilke særlig nogle Dagbøger fra hans Ungdoms- og Gjennembrudsaar siges at være af Interesse. Det foreliggende første Bind, der inden Jul vil blive efterfulgt af »Optrin af Nordens Kæmpeliv« fra 1809 og 1811 med de dertil hørende hidtil utrykte »Samtaler«: Hakon Adelsten, Hellig-Olav og Hellig-Knud, er et anseligt Opus paa henved 600 Sider. »Maskeradeballet i Danmark« fra 1808, Digte fra den lille »Nordens Mythologi« samme Aar, samt fra Nytaarsgaverne »Idunna« og »Saga«, henholdsvis for 1811 og 1812, danne i Forbindelse med Cyklusen »Nyaarsnat 1811« og en Del oprindelig spredt offenliggjorte Digte Hovedstammen af Bindet. Vi have her Grundtvig i hans brændende ungdommelige Begejstring for det gamle Norden og dets Guder, over hvilken han senere selv saa stærkt brød Staven, blandt Andet i de ogsaa her medtagne Anmærkninger i »Kvædlinger« fra 1815, i hvilken Samling Digtene gjenoptryktes, og vi have ham endelig i hans religiøse Gjennembrud, da han f. Ex. i Fortalen til »Nyaarsnat«, som han selv kalder »ikke saa meget Fortale til de efterfølgende Rim, som Fortalen til mit følgende Liv«, udtrykkelig angiver det som hans fulde Alvor »med al den Kraft, Gud vilde forlene, at gribe ind i Tidens Hjul og hjælpe til, om det var muligt, at dreje det tilbage til de gamle Stier.« — Vi kunne selvfølgelig her ikke gaa nærmere ind paa de enkelte Digte, blandt hvilke nogle af Grundtvigs mest berømte Ungdomsarbejder findes, som f. Ex. »Frejs Kjærlighed«, »Knud Lavard«, Tilegnelsesdigtet til Adam Oehlenschläger med første Del af »Optrin af Kæmpelivets Undergang«, »Julefesten« (»Højt udi Gudernes hvælvede Sal«), Digtene om Villemoes, Barnesangen »De hellige tre Konger«, den i poetisk som i biografisk Henseende lige interessante Række Digte fra »Farvel til Sibbern« og »Strandbakken ved Egelykke« til »Kjøbenhavn« og »Udby Have«, »Morten Borup« o. s. fr. Paa den anden Side kan det ikke nægtes, at Samlingen ogsaa tæller en Del baade ubetydelige og ligefrem mislykkede Ting, saaledes særlig de saakaldte »Skjæmtevers«, men ogsaa disse høre med til at give et Billede af Digteren i hans første Forfatterperiode. — Bindet sluttes med tre »nordiske Sagaer« i Prosa men med talrig indflettede Vers, af hvilke den første, »Odins Komme til Norden«, hidtil ikke har været trykt, medens de tvende andre, »Sværdet Tirfing« og »Gunlavgs og Rafns Saga« oprindelig fremkom i de ovenfor nævnte Nytaarsgaver. Det er bl. A. her af Interesse at se Grundtvigs Forsøg paa at træffe »den gamle Sagastil«, særlig i Sammenligning med »hans egen fortællende Stil«, hvori han senere »oversatte« Sagnet om Tirfing.

I én Henseende er Grundtvigs »poetiske Skrifter« dog ikke nogen fuldstændig Samling af hans hele digteriske Produktion i dens kronologiske Rækkefølge, idet som bekjendt hele hans særlig kristelige Digtning allerede foreligger udgivet i det omfangsrige Værk paa fire store Bind:

»N. F. S. Grundtvigs Salmer og aandelige Sange«. Det er til dette Værk, at det over disse Linier anførte »Efterslæt af Grundtvigs Salmesang« nu slutter sig som et femte og sidste Bind. Samlingen, der udgives i Hefter, vil foruden kristelige Læredigte, Tillæg til de i de foregaaende Bind optagne Salmer og nogle Brudstykker tillige bringe »Bidrag til en grundtvigsk Salmehistorie«. Den vil omfatte henimod 200 Digte, af hvilke c. 160 ere hidtil utrykte. Hvor interessant det end, literærhistorisk taget, vilde have været, at begge disse Værker oprindelig vare blevne sammensmeltede, har dog Grundtvigs Salmedigtning en saadan Særstilling i hans Produktion, at en Søndring — selv med visse uundgaaelige flydende Grænser — vel kan forsvares, ligesom ogsaa Tilegnelsen af Grundtvigs poetiske Skrifter i ren ydre praktisk Henseende selvfølgelig herved er blevet betydelig lettet. O. B.

LITERATUR

Naar Holger Drachmann har følt sig tilskyndet til at omplante Byrons verdensberømte Epos »Don Juan« paa sit Modersmaal, kan Grunden ikke søges i ledige Stunder eller Trang til Hvile fra sin egen Produktion. Bebudelsen af, at der inden Jul fra hans Haand kan ventes Digtcyklen »Tordenskjold«, vidner om, at han ikke skjænker sig selv mange af de første, og hans Æventyrdigt fra Foraaret bar intet som helst Spor af Mathed eller Træthed. Naar han derfor nu, trods sin friske og frodige Original-Produktion, alligevel har givet sig i Kast med dette Arbejde, der utvivlsomt kræver lige saa stor Flid som Taalmodighed, er Grunden sikkert den, at han, hvis hele Aandsretning og Begavelsesart i saa mange Maader er beslægtet med Byrons, har villet vise sin Sympathi for — og maaske ogsaa afbetale noget af sin Taknemmeligheds-gjæld til — den britiske Digters navnkundigste og betydeligste Værk. Som Viktor Rydberg følte sig hendraget til Goethes »Faust«, har Holger Drachmann hørt sit Hjærte slaa i Byrons »Don Juan«, og han vil unægtelig, ligesom hans svenske Fælle med sit Mesterværk, med denne sin Oversættelse føje et karakteristisk Led til Kjæden af sine egne Arbejder. Det er træffende sagt af Viktor Rydberg i den Afhandling om Goethes Faust, som »Ude og Hjemme« for nogen Tid siden bragte, at det er Begejstringen for de kæmpende Lystanker i Tiden, som fletter Straalekransen om Byron-Euforions Lokker, og ligesom der ikke gives nogen moderne Literatur, der ikke har laant mere eller mindre af denne hellige Ild, saaledes gives der heller ingen, der ikke betragter det som en Ære at omplante selve Digterens Værker i hjemlig Jordbund. Vor Literatur ejer allerede Edv. Lembckes Gjengivelse af Byrons Fortællinger og dramatiske Digte, »Childe Harold« siges at kunne ventes i en Oversættelse af Ad. Hansen, og nu slutter Drachmann Ringen med »Don Juan«. Vel foreligger endnu kun første Sang af Digtet, og netop fordi Drachmann, som ovenfor berørt, selv befinder sig midt i sin bedste Manddoms Produktion, tør nogen særlig hurtig Fuldendelse af Oversættelsen næppe imødeses. Men selv om denne ogsaa skulde drage nok saa længe ud, og selv om Drachmann aldrig skulde naa til Enden, for saa vidt man kan tale om en saadan her i det fra Byrons egen Haand uafsluttede Fragment, er der al Grund til med Tak at modtage, hvad der bydes os og hvad vor Literatur i saa lang Tid forgjæves har ventet paa, medens f. Ex. Sverig i C. W. A. Strandbergs Oversættelse allerede for en rum Stund siden har tilegnet sig hele Digtet.

Det maa ikke have været ganske let for Drachmann at bevæge sig saa stadig indenfor Stanzens afstukne Enemærker. Hans forøvrigt saa smidige og sjældne Talent til at skrive Vers er saa afgjort musikalsk, at det hellere forekriver Tanken nye Love, nye Former, end det bøjer sig ind under de gamle og vedtagne. Des mere bør det paaskjønnes, at Oversættelsen, der øjensynlig er gjort med stor Kjærlighed til Opgaven, gjennemgaaende falder saa let og har bevaret saa meget af Originalens Fynd og slaaende Virkning. Det vilde ikke være vanskeligt at fremdrage Exempler herpaa, ligesom der selvfølgelig i et Arbejde af denne Natur ogsaa findes Steder, hvor Oversætteren har maattet knibe op under Vinden for lykkelig og vel at naa til Maalet. Men i sin Helhed er det et smukt og dygtigt Arbejde, der tilmed utvivlsomt vil vinde for hver ny Sang, det rykker frem. — Paa det karakteristiske Indledningsdigt have vi med et Par Ord allerede tidligere henledet Opmærksomheden. Det er en sjælden stemningsfuld Hymne til Venezia, Byen, hvori Byron begyndte »Don Juan«, og hvis hele Liv ligesom var blevet Et med hans egen Aand. Med levende Farver skildres de vexlende Dagstiders Indflydelse paa Staden, saavel som Havets evige »Evne til Selvfornyelse«, Drachmanns kjendte Omkvæd til saa mangt et skjønt Digt. (I. H. Schubothes Forlag.)

Arreskov.

Blandt de mange Herregaarde, hvormed det sydvestlige Fyn ligesom er overstrøet, indtager Arreskov, halvanden Mil nord for Faaborg, en anselig Plads. Den er beliggende ved den nordostlige Side af Fyens største Indsø, den saakaldte Fleninge eller Arreskov Sø, der her gjør en lille Bugt og saaledes mere eller mindre var kommen til at omgive de to Sider af Gaarden.

Med Hensyn til Arreskovs Oprindelse og tidligere Ejermænd kan henvises til »Prospekter af danske Herregaarde« (Tegning af Landskabsmaler Richardt, Text af Professor T. A. Becker). Ifølge denne Kilde regnes den for en af Landets allerældste Herregaarde*). Den findes alt omtalt (Aruæschogh) før Midten af det 13de Aarhundrede, hvor den forekommer i Stridighederne mellem Kong Erik Plovpenning og hans Broder Abel. Den synes tilligemed Svendborg at have hørt til Sidstnævntes Fædrenegods, og blev som befæstet Borg vexelvis erobret og tilbageerobret af Kongebrødrenes forskjellige Partier. Det daværende Slot formenes at have ligget nogle hundrede Alen sydost for den nuværende Hovedbygning ved Aaens Udløb i Søen. Der findes nemlig her et meget betydeligt Voldsted, som tyder paa et for hin Tid anseligt Slot. Det har Form af en aflang Firkant, og Spor af Grave og Skanser kunne endnu skjelnes, ligesom Stedet endnu almindelig kaldes »gamle Arreskov«. Efter Becker antages dette Slot at være opført af Abel, medens han forkaster den Mening, som blandt andre Steder ogsaa senere findes hos Trap (Statist. topograf. Bskr. af Konger. Danmk), at Arreskov alt 1210 skulde have tilhørt Dronning Dagmars Hofmester Knud Urne, efter hvem det kom til Valdemar Sejer og efter ham igjen til Abel.

Efter Kong Abels Død tilfaldt rimeligvis Arreskov tilligemed hans øvrige fynske Godser hans yngste Søn af samme Navn. Senere tilhørte det Marsken Peder Findsen, der som en af Anførerne for den danske Hær i Slaget paa Lohede 1261 ved sin fejge Flugt var Skyld i, at Kristoffer den Førstes kjække Enkedronning Margrethe (Sprænghest) blev taget tilfange tilligemed sin tiaarige Søn, den senere Kong Erik Glipping. For ved denne Færd at have bevirket det ulykkelige Udfald af Slaget, blev Peder Findsen af en Herredag i Nyborg dømt fra Liv og Gods og hængt udenfor Nyborg Slot, hvorefter Arreskov blev nedrevet til Grunden 1264.

I henved tre Aarhundreder forsvinder Arreskov nu af Historien, indtil det henimod Midten af det sextende Aarhundrede sés at have tilhørt Rigsraad Jakob Hardenberg til Hvedholm og Sandholt.

Jakob Hardenbergs Datter, Helvig Hardenberg, der havde arvet Arreskov efter sin Fader, var gift med Rigsraad Erik Rosenkrantz, en af sin Tids rigeste Mænd, der ikke alene ejede Godser i Danmark, Norge og Sverig, men endog havde Ejendomme paa Færøerne og Shetlandsøerne. Af dette Ægtepar er den nuværende Hovedbygning opført i Aarene 1558—73. Den bestaar af fire sammenbyggede Fløje, der omslutte en rummelig Borggaard, samt et for Enden af den søndre Fløj rundbygget, fritstaaende Taarn. Helvig Hardenbergs Billede, udskaaret i Træ og derefter malet, findes endnu over Indgangsdøren. Til denne kommer man ad en hvælvet Indkjørselsport i Husets nordre Fløj.

Tvende Billeder af Erik Plovpenning og Abel, malede i Legemsstørrelse og forsynede med latinsk Indskrift, findes ophængte i et af Gaardens Værelser. Da de bære Spor af at være malede i det sextende Aarhundrede, har formentlig ovennævnte Erik Rosenkrantz, der viste megen Sans for historiske Minder, ladet dem male til Erindring om Gaardens tidligste Historie.

Af de fire Herregaarde, Arreskov, Brobygaard, Gjelskov og Ølstedgaard, oprettedes 1784 Grevskabet Muckadell for Grev Albrecht Christoffer Schaffalitzky de Muckadell, den nuværende Besidders Oldefader, der havde samlet disse Godser. Han nedstammede fra en mäh-

*) Om Becker har Ret i at kalde den »den ældste«, turde vel være vanskeligt at afgjøre.

risk Adelsslægt, hvis Stamslot Muccodel var blevet ødelagt i Hussiter Krigene af Johannes Ziska.

Under den sidst afdøde Besidder, der foretrak at bo paa Brobygaard, som han alt havde bestyret i sin Faders Levetid, henstod Arreskov ubeboet. Lade- og Staldbygninger vare meget forfaldne, medens den solide Hovedbygning i sin hvide Kalkpuds, hvormed det attende AarhundredesVansmag oversmurte alle oprindelig af røde Mursten opførte Bygninger, i sin store Højde og Udstrækning gjorde et noget tungt Indtryk. Den nuværende Besidder, Grev E. Schaffelitzky, der siden sin Faders Død 1858 har beboet Arreskov, begyndte alt 1867 Opførelsen af Mejeri, Lade- og Staldbygninger fra Nyt af.

Et Aarstid efter Ladebygningernes Fuldførelse paabegyndtes en gjennemgribende Restauration af Hovedbygningen. Den hvide Overkalkning er nu forsvunden fra Ydermurene, der atter vise sig i deres oprindelige røde Farve med deres sandstensdekorerede Gavle i nederlandsk Renæssancestil.

Restaureringen af Arreskov Hovedbygning samt Opførelsen af Stald og Ladebygninger er foretaget efter Tegning og under Ledelse af Arkitekt Haugsted i Odense. Haveanlægene ere ordnede under Vejledning af Landskabsgartner Flindt.

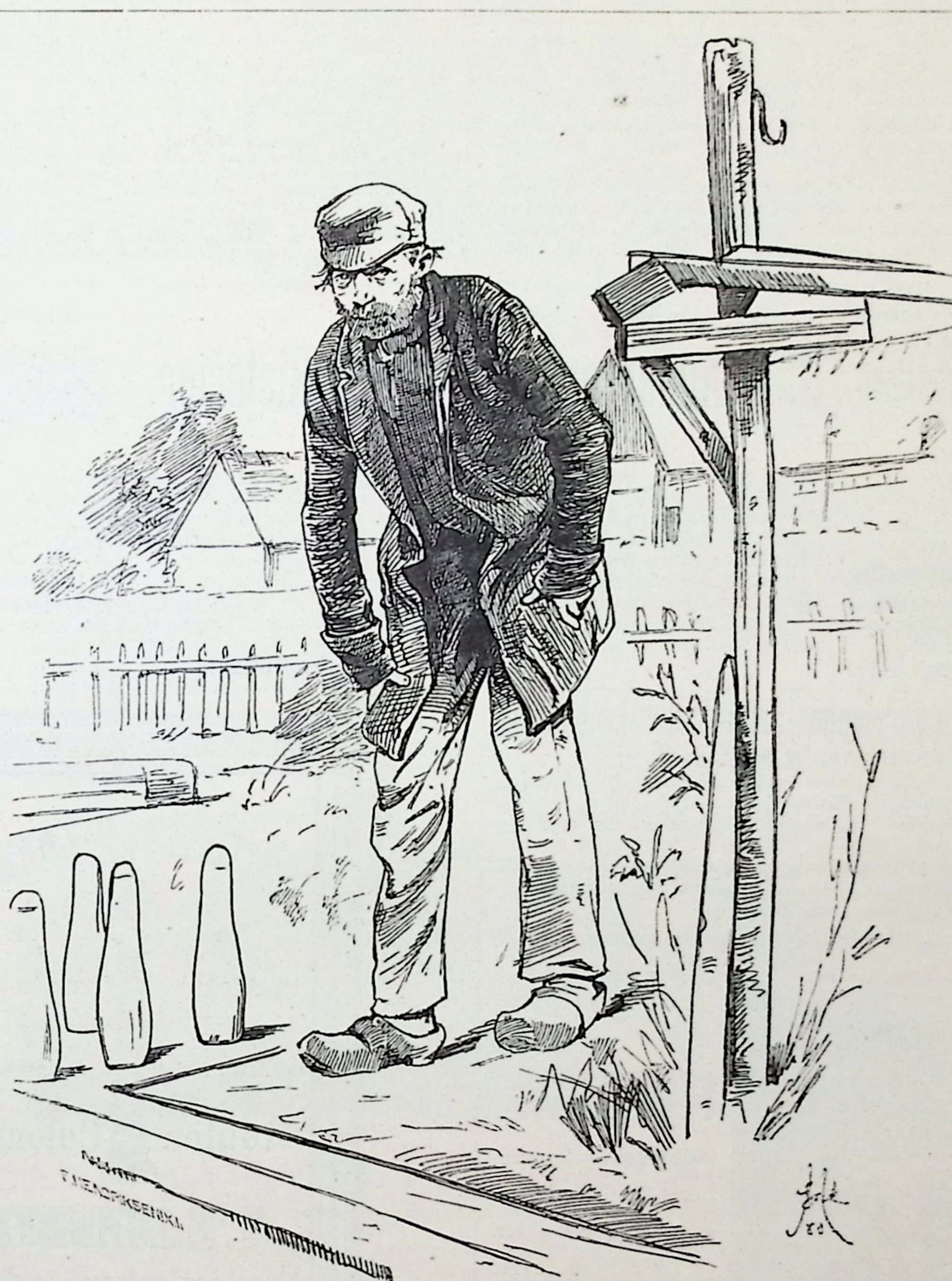
n—m—

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

— Den 6. Okt. afsløredes en Statue af Frederik VII paa Torvet i Hillerød. Statuen er et efterladt Arbejde af Bissen, og dens dekorative Opstilling, hvoraf vi hidsætte en Skitse, er udført efter Tegning af Prof. V. Dahlerup.

— Den nye Kirke paa Vesterbro, St. Matthæus Kirken, der bliver højtidelig indviet idag, er et Kunstværk, sem gjør sin Bygmester, Arkitekt L. Fenger, megen Ære. Den er ligesom en anden af Hovedstadens nye Kirker, Gnudtzmanns St. Paulskirke, opført i romansk Stil, en hvælvet, treskibet Basilika, 52 Alen lang (udvendigt Maal), 42 Alen bred og med et 90 Alen højt Taarn. Dette bærer paa sit nederste, firkantede Led et ottekantet, fra hvilket Spiret hæver sig som en slank, ottesidet Pyramide, der afsluttes med en Lanterne; smaa ornamentale Spir, fire over den nederste Del af Taarnet, otte ved Hovedspirets Fod, bidrage til at give denne Del af Bygningen Liv og Fylde. Hovedindgangen under Taarnet er prydet med Søjler af Faxesten og med et Relief, Kongernes Tilbedelse, af V. Bissen; de rigt ornerede Døre ere smukt broncerede. Bygningens Indre gjør et lyst og fornøjeligt Indtryk; de smukke Forhold bevirke, at den tager sig større ud, end man efter Maalene kunde vente, og skulde der her være Noget at indvende, maatte det være, dels at Pulpituraabningernes Brystværn med deres temmelig ubrudte Flader tage sig noget tungt ud, dels og fornemmelig, at man ved Overgangen fra Hovedskibet til Koret savner en bestemt Artikulation; her har Arbejdet aabenbart et noget dødt Punkt, hvorved dog maa bemærkes, at Bygmesteren har maattet skjære Korrundingen bag Alteret bort til et særligt Rum (Sakristiet) og saaledes ikke har kunnet benytte den til at danne et Hele sammen med selve Skibet. Hovedskib og Sideskib ere adskilte fra hinanden ved vexlende Murpiller og Søjler, de sidste af rødt Stukmarmor. Hvad der særlig fortjener Anerkjendelse, er den Konsekvents, hvormed Kunstneren har gjennemført Stilen i Smaat som i Stort, ikke mindst i den tildels kun foreløbige Ornamentik. — Væggen bag Alteret skal benyttes til et kolossalt Maleri af Olrik, Bjærgprædikenen, hvis Forgrundsfigurer blive omtrent 10 Fod høje; indtil videre er den prydet med et stort Kors, hvis imiterede Mosaik gjør en ikke ringe Virkning paa den smukt dekorerede Flade.

— Fra Pompeji skrives til »Köln Zeit.«: Udgravningen af den omfangsrigeste, maaske ogsaa den interessanteste Bygning, der har været skjult af Vesuvs Aske, er nu fuldført. Arbejderne, der gik ud paa at faa den vidtløftige Bygning frem — den fylder Rummet mellem tre Gader i den niende Region —, toge deres Begyndelse i forrige Aar under Festlighederne, der holdtes til Erindring om Stadens Ødelæggelse for 1800 Aar siden. Nu, da det Hele er afdækket, sér man, at de store Forventninger, hvormed man strax hilste det nye Fund, ingenlunde ere blevne skuffede; Husets pragtfulde Indretning og Dekoration svarer fuldkommen til dets store Dimensioner. To overdækkede Forhaller (atria), to Spisesale (triclinia), fire aabne Rum til Siderne (alae), et koldt Bad, et varmt Bad og andre Rum af den Slags, der høre til et gammelromersk Hus, lade sig paavise i Bygningen. Gulvet i For-

En Keglerejsers Betragtninger.

Tegning af Erik Henningsen.

De Andre har Plaséren, og jeg har Slidet blot,
men ikke for Ingenting, min Sæl;
for Mening skal der være i Alting li'egodt,
og derfor — naar de nu har faaet sig en Pot,
saa skal jeg saagu' ha' mig en Pægl.

Otto B—n.

hallen (vestibulum) er smykket med Mosaiker; i Midten sés en Delfin, der forfølges af et stort Søuhyre. I det første Atrium, hvis Vægge helt ere dækkede med Billeder, Episoder af den romerske Historie, er Gulvet brudt af Jordskjælvet, saa man kan se ned i Kjælderen. Det andet Atrium er det største; her staa 26 prægtige Søjler med røde og hvide Stukkaturarbejder rundt om Bassinet, der er udført i Marmor. Husets mærkeligste Parti er en Baggaard, hvis Vægge ere dækkede med fortrinlig bevarede Fresker. Nederst ved Gulvet løber en Guirlande af ypperlig tegnede Vedbend og Vinranker med Smaafugle anbragte omkring paa Udløberne. Over dem kommer saa et Billede, der forestiller Havet, eller maaske snarere et Akvarium. Paa Bunden vrimler det med Muslinger, Krebs o. s. v. mellem Vandplanter, oven over hvilke alle Slags Sødyr tumle sig. Paa venstre Side af Muren sés to Sfinxer oven over Fiskene; paa deres Hoveder bære de firkantede Marmorskaaler, og paa disse sidde Duer. Lave Marmortrin føre op til en rummelig Nische; paa Siderne af denne findes atter Freskomalerier; til Venstre se vi en uhyre Polyp, der omslynger sit Bytte, til Højre er en kjæmpemæssig Havkrebs i Færd med at sønderrive en Muræne med sine Saxe. Saavel Farve som Tegning er i disse Billeder i høj Grad naturtro. Bag Nischen gaar et Galleri, hvis Vægge ere prydede med Landskaber og Dyrebilleder; en Hest angribes af en Leopard, en Løve har hugget sine Kløer i Siden paa en Tyr, derpaa følge Fremstillinger af Hjorte, Vildsvin o. s. v. Alle disse Dyr ere malede i naturlig Størrelse. Galleriet faar sit Lys fra smaa firkantede Aabninger, der ere anbragte ovenfor Malerierne og omslyngede af en Guirlande. Huset er i det Hele overmaade rigt paa Friser. I andre Rum findes Bacchusfremstillinger, Slaver, der blande Vinen med Vand o. s. v. Marmor er anvendt efter en Maalestok, hvortil man sjelden sér noget Tilsvarende, og den hele pragtfulde Udstyrelse gjør det sandsynligt, at vi her have at gjøre med Pompejis rigeste Privathus. □

Indhold: »**Charles Nodier**« af Dr. Georg Brandes. — »**Frederik VII's Monument paa Torvet i Hillerød**«, Skitse af H. Tegner. — »**Et Spørgsmaal**«, Eortælling af Georg Ebers, oversat af Otto Borchsenius. — »**Fra Skitsebogen**«, Tegning af A. Helsted. — »**Herregaarden Arreskov**« med Tegning af F. Larsen. — »**Til Viktor Rydberg**«, Digt af S. Schandorph. — »**Grundtvigs poetiske Skrifter**«, anmeldt af O. B. — »**Literatur**«. — »**En Keglerejsers Betragtninger**«, Tegning af Erik Henningsen. — **Kunst og Kunstnere ude og hjemme**«. — Bekjendtgj.

Udgivet af **Otto Borchsenius** og **F. Hendriksen.** Trykt hos **J. Jørgensen & Co.** Hovedexpedition: **Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.**

Fjerde Aargang. — Nr. 163. Søndagen d. 14. November 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

PAA KANONER OG POKALER.

Af **Holger Drachmann.** Med Tegning af Forfatteren.

(Af „*Peder Tordenskjold*", et nationalt Digt i 17 Sange, som om nogen Tid udkommer paa den Gyldendalske Boghandels Forlag.)

Den Nordsø vælter sit mørke Vand
og skyller forbi Kap Lindesnæs;
der vugger en Skude med Sejl paa Rand,
den syner som en af de vilde Gæs;
den nejer med Stævnen, den vipper med Spejlet;
aldrig en kjækkere Vildgaas har sejlet
hen over Bølgernes Vej —

og det er Wessel ombord i Fregatten
Løwendahls Galej.

Og se! hvor Kimingen graaner let
og Bølgen drejer sit tunge Hjul,
dér stiger bagved de hvide Skvæt
en anden Sejler, en anden Fugl;
for revet Kuling de Tvende skyder
afsted over Søen, som friskere bryder
med hulende Bølgedrag —

og Wessel staar paa sin Skanse og kigger
efter den Fremmedes Flag.

Og Solen lider saa smaat mod Hæld
og gyder i Havet sit gule Skjær.
Da Klokken er halvgaaen Sex saa vel,
de Tvende er kommen hinanden nær.
Den Fremmede toner en engelsk Stander
og engelsk Flag; men Wessel han bander
den Ed, som han lider bedst: —

Nej, Fanden annamme mig, tror jeg ham ikke.
Gutter, nu skal vi til Fest!

Sieur Wessel viser et hollandsk Flag,
han gjemmer sit eget til rette Stund,
og Krudt og Kugler til glatte Lag
er lagt igjennem Kanonens Mund;
med Et staar Røgen i rundede Borde
ud fra den Fremmedes Laaringsporte,
det engelske Flag er væk —

i Stedet spiller de gule Tunger
i Blaat fra den vippende Hæk.

Filur! saa fik du din Mund paa Gled;
Konstabel, tre Skud; giv Agt, brænd løs!
tildæks med Hollænderkluden, hiv ned!
hejs Kongeflag op og den røde Gøs!
Og Wessel raaber: Hej, Gutter, mærk jer,

om ogsaa den Fremmede nok saa stærk er,
vi stikker dog vel ikke a' . . .?

og hundred Struber fra for til agter
ham svarer: Gaa paa! Hurra.

Saa brændte de løs, saa langed de ud
med alle Kanoner og Musketteri,
og pyntet blev baade Skrog og Klud,
kun sjældent gik Kugler og Knipler forbi;
saa bares der Raab med Eder i Følge
paa Engelsk, paa Svensk og Norsk over Bølge,
men højest Kommandoen lød:

Sej, Løwendahls Gutter, for Kongen og Flaget
vi slaar nu paa Liv og Død!

Saa fulgtes de tungt i den hule Sø
med Undersejl op, i hvirvlende Damp;
som hidsede Hunde, der rasende gjø,
saa hørtes de under den vilde Kamp;
saa bed de og flænged hinandens Sider;
den Stoute, som staar der, den Trufne, som vrider
sig under det væskende Saar —

Alle saa har de kun samme Tanke:
til Døden, for Sejer vi slaar!

Og den Gang Solen sig lagde til Hæld
bag Sommernattens det lyse Skjær,
og Klokken var halvgaaen Ti saa vel,
da brased den Fremmede fuldt sine RæR;
mens Ilden slaar af hans aabne Porte,
han trækker sig bort, som han ikke burde —
da raabes der: Gaar du din Vej?

og det er de danske Gutter, som prajer
fra Løwendahls Galej.

Sieur Wessel smiler saa bredt dertil,
han lider helt gjerne sit Mandskabs Mod,
saa lader han sætte, hvad trække vil,
og atter langs Dækket der flyder Blod:
de sparer ej Krudtet i Arkeliet,
det knitrer og knalder af Musketteriet
igjennem Kanonernes Brag —

men endnu skjelnes i Glimtet derovre
fra Hækken den Fremmedes Flag.

Saa falder Natten, og Kampen dør.
Hver bøder bag Mørket sit Tab i Løn,
men næppe har Morgenen kastet sit Slør,
saa kaldes hos Wessel paa Skansen til Bøn.
Først Bibelens Davre — saa Brændevinen,
og Chefen læser i Andagtsminen,
at begge Dele gjør Gavn: —

Nuvel, mine Gutter, en blodig Godmorgen
i Guds og i Kongens Navn!

Og tredje Gang i den hule Sø
med Undersejl op, i hvirvlende Damp,
som hidsede Hunde, der rasende gjø,
de styrted sig ind i den vilde Kamp;
de pynted hinanden det Bedste, de kunde,
til Rig og til Skrog var én gabende Vunde:
saa fik de sig lidet at dy; —

en Kjende de hviled og Hullerne stopped,
og saa tog de fat paa Ny.

Men da de kom sammen den fjerde Tørn
og dænged hinanden paa Haandskud nær,
hver Skude ligned en plukket Ørn,
og Vandet syned af Fuglenes Fjær;
og Krudtrøgen hvirvled og Stykkerne braged,
og Wessel han kigger derover mod Flaget:
Ja bi du kuns en Minut!

da springer til Chefen Konstablen og melder:
Kaptejn, det skorter paa Krudt!

Du primer, Konstabel, ved Tordenens Gud! —
Kaptejn, Gud bevare for Løgn min Mund:
om mere der er, end til fire Skud,
saa hæng under Nokken mig op som en Hund! —
Og Wessel han bider sin Læbe, og knuger
mod Brystet sin Raaber, imedens han sluger
den Mundfuld, der kom ham paatværs; —

vred staar han paa Skansen og hugger i Luften
med Raaberen Kvart efter Ters:

Saa op da med Roret; Trompeter, her!
far over i Jollen og læg ham ombord,
og bed ham, saa sandt han har Flaget kjær,
at fly mig lidt Krudt paa mit ærlig' Ord;
bedrøver mig meget, jeg ikke kan entre,
men Søen er hul, jeg vil nødig kæntre
og rage ombord i hans Stavn;

du hilser fra Wessel, og spørger til Gjengjæld
om Chefens og Skudens Navn!

Og sig ham, Trompeter, han slog som en Mand,
det skal jeg bedyre med Haand og Mund,
og kunde jeg slæbe ham med mig i Land,
jeg gjorde det fluxens af Hjærtens Grund;
men vil han mig møde, naar Tid er gaaet
og atter jeg Lod og Karduser har faaet,
saa skifter jeg Vind ham og Sol —

og vil han et Glas paa min Hytte drikke,
saa er han min Gjæst paa Parol!

Da saa' man de tvende Chefer at staa,
Enhver paa sin Skanse, med Raaber for Mund,
og fredelig Skuderne sammen laa,
som nyssens sloges af Hjærtens Grund;
saa svang man Pokaler med Hurra i Følge,
og raabte paa Engelsk og Norsk over Bølge,
og Vinen den funklede rød —

»Paa Gjensyn« var Skaalen, og Glassene blinked
og svandt dybt i Nordsøens Skjød.

Og se, hvor Kimingen graaner let,
og Bølgen drejer sit tunge Hjul,
dér duver nu bort bag de hvide Skvæt
mod Nord og mod Øst en vingeskudt Fugl;
med vaklende Stænger to Sejlere skyder
afsted over Søen, som toppes og bryder
med hulende Bølgedrag —

og Wessel staar paa sin Skanse og kigger
efter den Fremmedes Flag.

Oehlenschlägers Efterladenskaber.

Af Nikolaj Bøgh.

Det er igjen den fjortende November — altsaa er der gaaet et Aar, siden vi fejrede Oehlenschlägers Hundredeaarsfest. Midt i dennes Mangfoldighed gik det temmelig ubemærket hen, at Oehlenschlägers Efterladte havde havt den smukke Plan at skjænke det danske Folk alle de Sager, der personligt havde været knyttede til Digteren, og som vare i deres Eje. Redaktionen af »Ude og hjemme« har opfordret mig til idag at give Publikum Meddelelse om, hvori den ovenfor omtalte Gave bestaar, og Giverne have med stor Redebonhed sat mig i Stand til at imødekomme denne Opfordring.

Det vil være de Fleste bekjendt, at Frederiksborg Slot er blevet udvalgt til at rumme et dansk Nationalmuseum; det skulde efterhaanden blive et Slags dansk Versailles. Vore Kunstnere ere i Færd med at skabe nationale Billeder dertil, og Museumsdirektøren har sin varme Interesse hen-

vendt paa at samle dertil Gjenstande, som have været knyttede til vore store Mænds daglige Liv. Oehlenschläger vil ogsaa her faa sit Værelse, hvor de omtalte Sager ville indtage deres Plads, og jeg skal nu gjøre Rede for, hvori de bestaa.

Af Møblement vil der findes Digterens Sofa af gult poleret Lærketræ og med brunt Damaskes Betræk; til denne slutter sig fem Stole i samme Stil, og en stor, gammeldags, højrygget Mahogni Lænestol, betrukken med sort Skind, hvilken han daglig benyttede. Hans Skrivebord er ligeledes af Mahognitræ og med Porcellæns Blæk- og Sandhus anbragt ned i sig. Den midterste Plade er betrukken med grønt, meget afslidt og afbleget Klæde. Det har i Midten en stor Skuffe og to smaa paa hver af Siderne. Hvor ofte har han siddet her, og hvor mange af hans Digterværker ere ikke nedskrevne ved det! — Som bekjendt var Oehlenschläger en — navnlig paa de ældre Dage — ivrig L'hombrespiller, og der findes da ogsaa efter ham to Mahogni-Spilleborde. Ved dem har han paa sine ældre Dage, hver Fredag Aften, havt Sæde med sin Søn William, A. E. Boye, Dorph, A. S. Ørsted og Sibbern, hvilken Sidste aldrig svigtede, selv naar Vejret var saa galt, at de ude paa Fasangaarden sagde: »Nej, idag kan Sibbern da umuligt komme.« Han mødte altid paa Pletten. Oehlenschläger spillede ikke godt, men han troede det egenlig selv, han kunde i alt Fald ikke fordrage at blive rettet. Fire Knægte, naar han tog Kortene op, kunde bringe ham i Begejstring. Ved Spillebordet var han i sit Es, og det skal tidt have været pudsigt at høre, saa han og Svogeren A. S. Ørsted dér frigjorde sig i Vrøvl paa Vers.

Oehlenschläger som Barn.
Efter et Originalmaleri.

Det var Spillebordene! Af Møbler findes der endnu et gammelt Chatol, ligeledes af Mahogni. Man har troet, det havde tilhørt Fru Chr. Oehlenschläger, men i et Brev til Tegnér*) siger Oehl.: »Bispehuen er vel smuk, men Laurbærkransen er dog smukkere og ikke saa hed at bære. Husker du ifjor Sommer, da du maatte lægge Huen fra dig paa Alteret? Det behøver jeg ikke med den Laurbærkrans, du satte paa mit Hoved. Nu gjemmer jeg den i mit gamle Chatol, og den skal en Gang ligge paa min Ligkiste.« — Denne Bestemmelse er ikke bleven udført, hvad godt er; thi nu kommer ogsaa denne hans »Digterkrone« fra Lunds Domkirke til Frederiksborg sammen med tre andre Laurbærkranse, fra Wien, München og Paris; og her paa dette Slot, hvor der en Gang blev sluttet en Fred, der bar Vidne om det blodige Had mellem Danske og Svenske, vil nu denne Krans, »der er voxet, hvor Saxo har levet«, minde om Tegnérs Ord til ham, der havde sammensunget Norden:

»Söndringens tid är forbi . . . och beslägtade toner, som klinga
Sundet utöfver, förtjusa oss nu, och synnerligt dina.
Derföre Svea dig bjuder en krans, här för jag dess talan;
tag den af broderlig hand, och bär den til minne af dagen.«

Af andre Hæderstegn, knyttede til Oehlenschläger, vil Museet komme til at rumme hans Ordensbaand; selve Ordenerne bleve ved hans Død tilbageleverede. Han byttede i sin Tid sit Storkors af Danebrog med Beskow, og fik dennes Storkors af Nordstjærnen; dette har Hr. Johannes Oehlenschläger i sin Tid foræret til Professor Ljunggren i Lund, som nok efter Sigende ønsker at skjænke det til den frederiksborgske Samling.

Efter Oehlenschlägers Død slog Kunstforeningen i Kjøbenhavn en Sølvmedalje*), hvis Forside har Digterens Portræt i Profil, medens Bagsiden fremstiller Brage og Ydun; den er særdeles smuk, og H. Conradsen er Mester for den; den vil ogsaa overgives til Samlingen, der ligeledes vil komme til at indeholde det Album, som »Studenterforeningen« gav Digteren, og hvis Indhold ifjor paa Hundredeaars-Festdagen fandtes aftrykt i »Illustreret Tidende«; det er i rødt Safian med Guld. Af samme Ydre ere Oehlenschlägers to temmelig smaa, men tykke Stambøger, hvis meste Indhold findes aftrykt i hans »Erindringer«; de indeholde gode Tegninger, som nu paa denne Maade ville blive tilgængelige for Publikum.

Underligt og uforklarligt er det, at der efter Oehlenschläger ikke findes en eneste offentlig Hædersgave til ham. Danmarks Kvinder, som ellers nok vide at hædre Aandens Bedrifter, have aldrig rakt Valborgs Digter en Guldlaurbærkrans!

Væggene i Oehlenschlägers Mindestue ville ikke blive tomme. Hæderspladsen vil sagtens blive udfyldt af Lars Hansens legemsstore Bryst-Billede af Digteren; Oliemaleriet er maaske ikke saa bekjendt som den af Maleren selv litograferede Gjengivelse deraf, som Andre senere have mangfoldiggjort. Oehlenschläger sidder i Slobrok og med blottet Hals. I højre Haand holder han en Pen, og med venstre støtter han Hovedet, imedens Armen hviler paa Resens Udgave af Edda. I Billedets Baggrund sés en Bogreol og et nedhængende Draperi. Han tænkes i Færd med at digte »Baldur hin Gode«; paa Papiret foran ham staar:

»Endskjøndt ham blinde Hødur skjød,
er Baldur ikke ganske død.«

De, der have staaet Oehlenschläger nær, finde Billedet ligt; kun gik det denne Maler, som alle de andre, der skulde i Lag med at gjengive hans Øjne: de kunde ikke fæstne den evigt vexlende Farvestemning, der var i dem.

I det vanskelige Tilfælde at skulle gjengive denne Sjælens Farve i Øjet har S. S. Winther ikke været, da han skar Oehls. Profil-Portræt i en Elfenbens Medaljon. Denne Kunstner, der i sit 36de Aar døde i Rom 1846, har foræret Oehlenschläger Medaljonen og har derved bevirket, at han, som i Forvejen har to Arbejder paa Rosenborg, nu ogsaa bliver repræsenteret i Frederiksborg-Samlingen.

De andre Billeder, som skulle fylde Væggene, ere dels en Række kunstnerisk værdiløse Kobberstik, som først have hængt i den gamle Slotsforvalters Bolig paa Frederiksberg Slot og senere i Sønnens, dels Portrætter af Ludv. Tieck, Beskow, Goethe (som gammel), Schiller, Chateaubriand og A. S. Ørsted, alle temmelig tarvelige Lithografier og Kobbere, som hang i Oehls. Bolig; dernæst to Blomsterbilleder i Olie af J. L. Jensen, en Tegning af Digterens Fødehus, som en Gang foræredes ham paa hans Fødselsdag, to smukt tegnede Portrætter af Johannes og William Oehlenschläger, som deres

*) Se »Mindeblade om Oehlenschläger« S. 326.

*) Det er den første Medalje, som er udgaaet fra Foreningen. »Bestyrelsen troede ikke at kunne finde en bedre Anvendelse for 600 Rd. af den til Tycho Brahe-Statuen forbeholdte Sum end ved at foreslaa Selskabet at lade udføre en Medalje for Danmarks store Digter.« Forslaget blev énstemmig vedtaget af Forsamlingen, der forhøjede den foreslaaede Sum til 1000 Rd. [Se »Kunstforeningen i Kjøbenhavn«, S. 91.]

Fader selv har udført, og som vise et virkeligt Talent, og endelig et lille Oliemaleri, et Portræt af Oehlenschläger i hans sjette Aar, malet af en ganske ubekjendt Peder Faxøe og fremstillende den smukke Dreng i den bekjendte røde Trøje, omsyet af en Kammerherrekjole, som havde tilhørt Frederik den Sjette; det tør vel nemlig antages, at den Trafik, som Kronprinsens Garderobeforvalter ifølge »Erindringerne« S. 41 drev i Oehl.s Skoletid: at sælge de kongelige Klæder til Omsyning for Slotsforvalterens Søn, ogsaa har været gængs i Drengens sjette Aar. Hvorfra skulde han ellers have faaet rød Trøje? Det er dette Billede, vi idag bringe vore Læsere en Afbildning af. — Det sidste og næsten mest fængslende af alle Billederne er et omtrent i Legemsstørrelse af en Ubekjendt udført Akvarel-Portræt af Oehlenschlägers Fader i hans ældre Dage. Det er et jovialt og ejendommeligt Udtryk, der lyser En imøde fra dette Ansigt; det er en ægte, elskværdig Borgermand, der hilser paa os. Det er ikke dette Billede, Sønnen har besunget i Digtet »Min Faders ældste Portræt«; thi dette ejes af Fru Marie Konow, født Oehlenschläger, der bor i Norge, og som, da Gavebrevet blev affattet, ikke var her tilstede; skjønt hun skal være beredvillig til ogsaa at skjænke de Gjenstande, hun har arvet efter sin Fader, til Nationalmuseet, kunde det tænkes, at dette ikke kom med, af Hensyn til det Ønske, Oehl. udtaler i Digtet, naar han siger:

»Naar jeg er død, skal du min Æt tilhøre,
og paa dens Børn du atter rolig sér.

Dog — saa sandt som alle Danske ere Oehlenschlägers Æt, vilde hans her udtalte Ønske jo ogsaa gaa i Opfyldelse, hvis Billedet kom til Frederiksborg.

Samlingen vil endvidere komme til at indeholde Oehlenschlägers Guldbriller, hans Spaserestok med Benhaandtaget, som sés paa det interessante Fotografi fra Oehlenschlägers sidste Dage, Striegler har udgivet efter et Daguerreotypi, og to Gulduhre, af hvilke det ene, et glat, tvebaksformet, var en Gave fra Grevinde Schimmelmann, det andet et Arvestykke fra Slotsforvalteren; da Grevindens kun gik daarligt, benyttede Oehlenschläger næsten altid Faderens, som en Dag i Paris i et prekært Øjeblik havde den Skjæbne at blive pantsat paa Assistenshuset.

Den mest poetiske af de efterladte Sager er en afbleget, men uendelig talende Kornblomsterkrans. Det var den, som den syttenaarige, skjønne Christiane Heger sad og bandt i Bakkehusets Have, den første Gang Oehlenschläger saa' hende. Der gaar endnu en egen Duft fra den; man maa huske paa Oehlenschlägers Ord:

»Der lokker Intet dog saa tryllerisk
de svundne Tiders Herlighed tilbage
som Blomsterduft og gamle Melodier.«

Endnu har jeg kun at omtale de Bøger og Manuskripter, som ville blive overgivne til Nationalmuseet. Manuskripternes Tal er Legio og indeholder Breve, Dagbøger, utrykte dramatiske Ungdomsforsøg, o. s. v., o. s. v. Af Bøger ville alle saadanne, der paa en eller anden Maade have havt Interesse, som knyttede til Oehlenschläger, følge med. De vigtigste skulle her nævnes. Først er der Resens under Omtalen af Hansens Portræt nævnte Udgave af Eddaen, indbunden i Pergament. Foran i den har Digteren skrevet*): »Af dette Exemplar har jeg først lært at kiende de nordiske Mythologie; ved Hielp af det har jeg digtet Baldur hin Gode og Thors Reise til Jothunheim. A. Oehlenschläger.« — I et brunt, noget afgnavet Læderbind med et Titelblad, hvor røde og sorte Bogstaver vexle mellem hverandre, findes A. Olearius's »Neue orientalische Reisebeschreibung, Hamburg, MDCXCVI«. Oehlenschläger har paa første Blad skrevet »Af denne Bog lærte jeg først at kiende Morgenland, og den var mig til megen Hielp, da jeg digtede Aladdin. A. Oehlenschläger.« — I en stor svensk Udgave af Sagaerne har han skrevet: »Af denne Bog lærte jeg først at kiende de islandske Sagaer. Efter den har jeg senere især digtet Helge, Hrolf Krake og Harald Hildetand efter Versene i »Karla og Grym«. A. Oehl.« — I Snorre Sturlesens norske Kongers Krønnike, »udsat paa Danske aff H. Peder Claussøn«, 1633, har Oehl. kun skrevet sit Navn, men i Vedels danske Krønnike, Udg. 1610 (indbunden i Pergament) staar der paa første Blad: »Af denne Saxo har jeg fra min første Ungdom af havt mangfoldig Hiælp til mange Digtninger. A. Oehlenschläger.« Navnet Wedel Simonsen staar overstreget paa Titelbladet. — Peder Syvs »Hundrede udvalde Danske Viser, 1695« har Paaskriften: »Denne Bog læste jeg uafladelig i min Ungdom, den fulgte mig paa min første Reise, og laae næsten altid paa Bordet hos mig, for at jeg, ved at læse i den, ikke skulde glemme gammel dansk Poesie.« —

Hermed er omtalt de vigtigste af Kildeskrifterne. Blandt Manuskripterne findes i særdeles skjønne Haandskrifter: Hakon Jarl, indbunden i rødt Læder, og foran i den staar: »Dette var det første Exemplar af Hakon, der blev sendt fra Berlin til Kiøbenhavn. A. O.« Man tager Bogen i Haanden med en mærkelig Følelse, man véd, at det var den, som herhjemme gik fra Haand til Haand og, længe inden den var trykt, forkyndte, hvilken Gjenfødelse af Heltelivet i Digtning der med den var oprunden for Norden. Det var efter den, at Rosing hin mindeværdige Aften oplæste den nye Tragoedie hos A. S. Ørsteds, og — kort sagt, i hvor mange berømmelige Stormænds Hænder har ikke dette Exemplar hvilet, og dog er det bevaret mærkværdig smukt og friskt. Det Samme gjælder Fostbrødrene, som er indbunden i graablaat Læder med Guldforsiringer baade indvendigt og udvendigt paa Bindet, og dette er heftet fast til Bogen med hvidt Moiré. Paa første Blad staar der skrevet: »Til min Christiane fra hendes Adam Oehlenschläger. Paris d. 6te Apr. 1817.« Derunder har han her som andre Steder tegnet en Blanding af Vaaben og Navnetræk: med Guld i blaa Grund staar der slynget i hinanden A formet som en Lyre og O som en Slange, der bider sig selv i Halen ɔ: Evighedens Symbol. Hans Hustru anede ikke, at dette Digterværk var blevet til; hun skriver: »Du har giort mig en mageløs Overraskelse; jeg har siddet med Bogen i Haanden og ikke villet troe mine egne Øine. Et sandt Mirakel forekom det mig at være. Det kiære Navnetræk og den deilige Skrift bragte al Tvivl til at svinde.« Hun kan ikke bare sig for at betro ham, at det forekommer hende at være det Dejligste, han endnu har frembragt; Bogen maa ikke komme ud af hendes Hus, uden at hun følger den; hun elsker sit zirligt udstyrede Exemplar for højt til at taale, at mange urene Fingre maa berøre det. Samme Elegance saavel med Hensyn til Skrift som det røde Safian med Guld og det blaa vatrede Atlask udviser »Der irrende Ritter«, foran i hvilken der staar skrevet: »An Christiane Heger. Was die Lieb in Liebe gethan, der Liebe gegeben. A. Oehlenschläger.« Under dette er der tegnet en Forglemmigej, og derefter staar der: »Paris den 1sten Martii 1807.« Bogen er hélt igjennem prydet med smaa, fint udførte Akvareller, og dens Bogstaver ere skrevne yderst zirligt med forskjelligt farvet Blæk; det samme symbolske Vaaben, som ovenfor er omtalt, ses her. Dette Digt findes trykt i den tyske Udgave af Oehls. Skrifter, og et Stykke deraf har han oversat frit i Hexametre (se »Samlede Digte 1823, II S. 251—285); han kalder det selv »en polemisk-didaktisk Idyl«. Det var skrevet for at glæde hans Brud, som da ogsaa i sine Breve, aftrykte i »Mindeblade om Oehl.«, udtaler sin inderlige Fryd over denne haandskrevne Bog, »det sødeste Beviis paa hans kiærlige, barnlige Hierte.« Hun siger: »Hvert Blad, jeg vendte om, forøgede min Henrykkelse, hver lille Guldstreg trængte ind i mit inderste Hierte . . . . Denne Bog er det Kjæreste, jeg ejer. Dit kiære Billede, som jeg altid bærer, vilde gierne stride om første Rang; men jeg som Dommer imellem dem afsiger Dommen til Bogens Fordel.«

*) Denne og nogle af de i det Følgende citerede Paaskrifter i Bøger have tidligere været anførte af Liebenberg og Arentzen, men bør dog have deres Plads her.

Den lille Forglemmigej har rørt hende, »fordi han elsker hende«. Gamle Heger faar Taarer i Øjnene over Bogen, Weyse bliver forstenet over alle Figurerne i den, og Rahbek erklærer, at han aldrig kan blive saa ren, at han tør læse Digtet af Bogen selv; Christiane trøster ham saa ved, at hun ufortøvet vil skrive det af; thi med Originalen hedder det: »Bare se, men ikke røre.« Da Rahbek saa endelig bliver bekjendt med det, skriver han til Oehl.: »Det er længe siden, ɔ: fra Hakon Jarl af, at noget glædede mig som den ved første Læsning; aldrig har Du staaet elskværdigere, i mandig Modenhed, for mig. Jeg veed ikke, om der i det mindste fra Petrarca's Dage har været gjort noget skjønnere, i det mindste elskovsfuldere Erotikon.« Vi ville dog vist snarere holde os til J. P. Mynster, naar han om dette Digt siger, at »det ender i det Brede«.

»Jesu Christi gjentagne Liv i Naturen« findes afskreven med den kjendte Skjønhed og er indbunden i rødt Papbind, og endelig fængsles man af »Den lille Hyrdedreng«, det Exemplar, Oehlenschläger taler om i »Erindringerne«, 4de Bind S. 4, hvor han siger: . . . Jeg havde sendt min Tragoedie »Fostbrødrene« smukt indbunden hjem fra Paris . . . Min Kone havde skrevet mig til om den Fornøjelse, som hun, Carl Heger, Boye og Hauch havde havt af den pludselige Overraskelse, og jeg besluttede selv en Gang at være Vidne til en slig. Paa Frederiksberg, hvor Mad. Voigt (Slotsforvalterens Enke) havde den Godhed i nogle Aar at overlade mig Sommerværelser, skrev jeg »Den lille Hyrdedreng«, lod den smukt indbinde og indpakkede den med et Brev, som om den kom med Posten fra Paris. En Fredag efter Maaltidet, da de gode Venner sadde ved Kaffebordet, kom Pigen ind og bragte Fruen Pakken. — Hun gjorde store Øine, blev behagelig overrasket, og nu kunde jeg, da jeg havde gottet mig over Alles Forundring, selv sætte mig hen og læse Stykket for dem.« — Bogen er i stort Format og indbunden i grønt Safian med Guld, selv paa Indersiden. Foran den staar der:

Helliget
en
Moder
fra en
Fader.

Brevet, der fulgte med, og som ikke tidligere har været trykt, lyder saaledes:

Frederiksberg, d. 14de Avg. 1818.

Bedste Christiane!

Til Beviis paa, at man ikke behøver at reise til Paris for at sende Molle*) et eller andet Digt, har jeg forsøgt det samme paa Frederiksberg. Men ligesom Afstanden er mindre, saa er ogsaa Digtet. Det vil sige, hvad Omfanget angaaer. Ligesom derimod Følelsen bliver den samme, saa har jeg ogsaa søgt at sammentrænge en lige Følelse i et mindre Rum.

Din
A. Oehlenschläger.

Det sidste af Oehlenschlägers haandskrevne Manuskripter**) er »Melodier af Adam Oehlenschläger«, indbundet i grønt Lærred med Guldrand. Noderne staa meget klare og rene, og Haandskriften svarer dertil. Baade i Størrelse og i Ordning er denne Bog ganske som den trykte Udgave, A. P. Berggreen har besørget, og gjennem hvilken Mange ville kjende de smaa naive, barnligt smukke Kompositioner, der ligne deres Skaber saa meget. Blandt andre Node-Bøger findes der en Samling af de mest brugelige Kirkesange. Den er kolossal, i brunt Læder, og Oehlenschlägers Note foran i den lyder saaledes: »Denne Nodebog tilhørte min salig Fader, den laae i 40 Aar paa Orgelet i Frederiksbergkirke, og han spillede efter den. Titelen tillod han mig engang at skrive, som en lille Dreng paa en halv Snes Aar.

Noderne ere (sammenlign Haanden med Haanden i Stambogen***) uden Tvivl skrevne af min Bedstefader August Heinrich Oehlenschläger.«

*) Kjælenavn for »Moder«.
**) »De to Armringe« i hans egen Renskrift ejes af Professor Liunggreen i Lund, og det vil af ham blive skjænket til Universitetet dér.
***) Se »Erindringer«, 1ste Bind. S. 1.

Iblandt de mange Breve, som ville gaa over til Museet, findes ogsaa flere af de berømte »Hundeposter«, som havde faaet deres Navn efter Jean Paul's »Hesperus«, og som Rahbek allerede berømmer i sine »Erindringer«. Læserne ville idag se Prøver paa dem her i Bladet; de ere skrevne og tegnede paa Rejsen 1817 og sendte hjem til hans Børn, for hvilke han ogsaa tidt sad og tegnede om Aftenen. Hvad der ofte fremkommer i hans Digtninger: Kjærligheden til Børn, viste sig paa den skjønneste Maade i Virkeligheden over for hans egne. I »Hrolf Krake« siger han: »Alle store Hierter elske de hulde Smaa«, i »Fiskeren«: »Til barnlig Uskyld Ingen er for stor«, og

»Ved vore Børn har Gud os givet
det sande Himmerig i Livet.«

I Digtet »Den lille Gudsengel« synge Englene:

Smaa Børn vi have saa kiære,
os lige paa Jorden de ere,
dem Verden har Intet forkyndet,
og aldrig have de syndet,
uskyldigt har de kun seet
i Moderens Blik og leet.

Og hvem kjender ikke hans smukke Ord: »Hvor der er Børn, dér er der evig Juul.« Med Tanken henvendt paa denne hans Kjærlighed til Børn, bør man se paa de »Hundeposter«, vi idag bringe Afbildning af, og de ville da forstaas paa rette Maade.

Og til Slutning bringe en Del af hans Efterladenskaber mig til at tale lidt om ham selv som Barn; der findes nemlig endnu to af hans Karaktérbøger fra »Efterslægten«. De se ud som Tjenestefolks Skudsmaalsbøger, ere smaa og i gule, prikkede Papbind. De indledes med nogle trykte Forholdsregler, hvoraf enkelte ere meget indlysende, som f. Ex., at Eleverne »ikke maa komme for silde, hvorved Tiden unyttigt spildes og deres Andeel i Underviisningen tabes«. »At de altid komme reenligen klædte, og vel kiæmmede, behøves næppe at erindres«. Slutningsparagrafen lyder saaledes: »Endelig ombedes Forældrene at holde over, at deres Børn ikke allene hiemme igientage, hvad de have lært i Skolen, men efterhaanden vænnes til selv at holde en Art af Dagbog derover, hvilket meer end man skulle troe, vil bidrage til at øve deres Forstand og give dem Smag paa Orden og Forretninger.« Denne Forskrift synes Oehl. at have taget sig af, thi han siger, at han havde sit lille Chatol fuldt af Excerpter over Mythologi, Historie, Økonomi, Bjærgmandsvidenskab og Anatomi. — Skoletiden er fra 9—1 Formiddag og 3—5 Eftermiddag. — Den første af Karaktérbøgerne begynder d. 16de Sept. 1793, altsaa da Oehlenschlæger omtrent var 14 Aar gammel. Han fortæller i sine »Erindringer«, at Drengene i »Efterslægten« drillede ham paa Grund af hans Klædedragt: den røde Trøje, de grønne Billardsbenklæder og Frederik d. Sjettes stive Støvler; han blev da hidsig og bankede dem af, de klagede til Storm, men denne vilde ikke tro dem, indtil han en Dag selv saa' en saadan Afbankningsscene, der da medførte en »Clamamus« i Oehl.s Karaktérbog. Da denne atter skulde bringes paa Skolen, tabte Drengen den, og han siger: »Jeg mindes godt, hvilken Angst jeg var i, for at Storm skulde mistænke mig for Uredelighed.« Den nye Karaktérbog begynder med følgende Bemærkning, skrevet med Storms Haand: »Da Øhlenschlæger efter Foregivende har tabt sin Caracterbog, NB. efter at den var hans Fader foreviist, og af ham paategnet for afvigte Uge, saa gives han herved en nye Bog med Advarsel at passe bedre paa den.« — Af »Anmærkninger« har han kun et Par. Den 24de Oktober 1793 staar der: »Giort imellem Timerne en uanstændig Allarm i Stuen«. Den 18de August 1794 er han »anmærket for at have jævnligen afbrudt Læsningen med uvedkommende Snak, som han nok i Fremtiden vil vogte sig for«. Undertiden kommer han for sént, en Gang er han fire Formiddage borte i én Uge og ikke sjældent er han »fraværende«, altid paa sin egen, Forældrenes og Sofies Fødselsdage og undertiden ogsaa Dagen efter. Han fortæller os selv, hvorledes han fandt det upassende, at der

holdtes Skole den Dag, Edvard Storm var død, og at han skaffede Skolen fri. Hans Sorg over dette Dødsfald var stor, og Karakterbogen viser, at han her ogsaa blev borte den næste Dag, d. 25de Sept. 1794. Han siger selv, at han to Gange har faaet Maadelig. Jeg har kun kunnet finde det ene, for Fransk, hvor han ogsaa hyppig faar Nogenledes, hvilken Karakter efter en Forklaring foran i Bogen tilkjendegiver, »at Eleven vel i Noget, men ikke i Alt har gjort, hvad han burde«, medens Maadelig vil sige, at »hans Uflid har været mærkelig, saa han kun har præsteret Lidt af, hvad han var pligtig«. Han siger selv, at det »ikke vilde gaa« med det Franske. »Læreren, Hr. Haslund, forstod ikke den Kunst at gjøre sig yndet, og derfor lærte Mange af os Intet. Den, jeg ikke elskede, kunde jeg heller ikke lære Noget af«. Hans bedste Fag ere Tysk, Tegning, Skrivning og dansk Stil. Hans tyske Lærer giver ham som oftest Udmærket Godt med to Streger under og tilføjer undertiden »særdeles Ros«, og et Sted tilføjes der »for Færdighed og Nøjagtighed«. Den samme Bemærkning faar han i Tegning og desuden altid »Udmærket godt« med to Streger under; denne Karakter vil sige, at han »i Flid, Færdighed og Eftertanke har overgaaet de andre Børn i samme Fag, Time og Klasse«. Læreren i Tegning, Hr. Dinesen, fandt, at han havde saa meget Talent, at han burde paa Kunstakademiet, og da samme Hr. Dinesen var Lærer ogsaa dér, blev hans Plan virkelig gjennemført for en Tid. Oehlenschlägers Haandskrift skaffede ham ogsaa gjennemgaaende Ug i Skrivning, og med faa Variationer bemærker Edvard Storm hver Uge, at

Hundepost.

Til min søde Hansemand: næstegang faaer Lotte een

Hans: Moer! Maaen ergo!

Bestefader
Sendmen en lille Fisk.
Lotte.
Ja mange tak! søde Bestefader!

Ny Sonnepost. No. 1.

Motto:
Det var deilig Kaal!
Det var ikke haslig Spenat.

Til Lotte!

Veet hun hvad Lotte? Da endnu Storken aldrig havde tænkt paa at tage hende i Snabelen og bringe hende til sin Molle; reiste hennes Falle uden land, og det var meget smukt giort af Storken at han bee med den Overraskelse til Falle kom hiem; thi ellers havde det ikke været daili Kaal; men haslig Spenat.

Paa den Tid faldt det hennes Falle ind, (da han ingen Børn havde) at giøre Løier og Lang Kaal med smaae Sonne. Og til den Ende skrev han en Sonnepost. Nu skulde det rigtignok være en Børnepost; men da gammel Vane bider best vil vi endnu lade den beholde sit Sonnenavn.

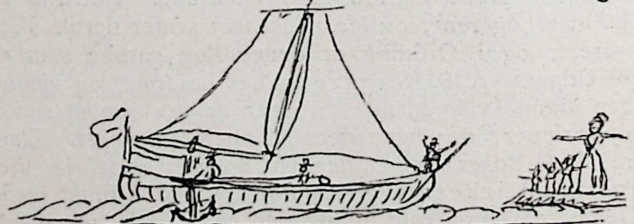
Skriften (: see Borger Quists Ordbog) vil komme til at bestaae af blandet Indhold; og især blive forsynet med Træsnit i Senneformat. Hun maa ikke recensere Storken Lotte. Det er vanskeligt at bemærke dem, naar de flive i Luften, den ude ved Allée porten paa Vesterbro seer saaledes ud: NB. Der var ikke Rum til Benene — Værte

Her er det gamle Billed, som Hansemand holder saa meget af Lad ham see det; og laane det lidt.

Her kiører Falle hiem fra Wien med Bertouch.

Her staaer Molle med Børnene ved Toldboden, og hilser paa Falle som kommer seilende fra Tydskland.

Farvel, min søde Lotte, næstegang faaer Hans en Sonnepost, thi han maae ikke være Stedbarn. Hils m. Hom, og Ville, og Beddefalle; og beed Beddefalle ikke recensere Hestene for strengt. Din elskende Falle A. Øhlen.

„Hundeposter“. Breve fra Oehlenschläger til hans Børn.

»Oehl. har opviist en overordentlig smuk og roesværdig Dansk Stiil«. Dichmann, der jo var den Lærer, Oehl. satte højest, gav ham et Par Gange Ug imod Sædvane, da Ingen ellers fik denne Karaktér; men forresten har han ofte kun Godt i dette Fag; dog har baade Dichmann og Svendsen, hvilken Sidste foruden Tysk ogsaa docerede Fysik, undertiden gjort en særlig Bemærkning om hans store Opmærksomhed. Denne Svendsen siger Oehl. om, at han var »et fortræffeligt, godt Menneske, fuld af Ild og Hjertelighed, der elskede os som en Fader sine forkjælede Børn, men derfor kunde vi og gjøre i hans Timer, hvad vi vilde. Tysk lærte vi ret godt, men af Fysiken næsten Ingenting.« Oehl. synes at have været hans Yndling. — I det Hele er hans Fremgang og Flid kjendelig, indtil han i første

„Uhelbredelig!“
Efter Maleri af **H. Kotschenreiter.**

Klasse altid er Nr. 1, og tilsidst inden Examen udtales der Anerkjendelse af hans »Flid og Agtsomhed«, og efter Examen bemærker Direktionen: »For saadan udmærket god Opførsel og stadig Flid erkiendt værdig offentlig Roes paa Selskabets Stiftelsesdag«. Det foregaaende Aar, da hans Karakterer ikke have været i den Grad gode som i dette Aar, og han ikke altid har været Nr. 1, har han, mærkelig nok, faaet Præmie.

Dygtige Kunstnernaturer pleje oftest ikke at være dygtige Skoledrenge; de have for megen Selvstændighed til at kunne og ville optage alle Andres Meninger i sig, og de have for megen Sympathi for enkelte Fag til at ville have lige ivrigt med dem alle at gjøre. Dygtige Mænd have ofte været uartige Drenge; thi det, der i Barndommen udarter til Uvornhed, er ofte rige Evner, der i Manddommen vise sig som Bedrift. Oehlenschläger danner i det Hele taget en Undtagelse fra disse Regler. Men enten nu Ens Karaktérbøger have været gode eller daarlige, saa lykønsker jeg Den, der, naar hundrede Aar ere gaaede, kan faa sine opbevarede i Folkets Nationalmuseum.

Et Spørgsmaal.

En Idyl af **Georg Ebers**. Oversat efter Forfatterens Manuskript af **Otto Borchsenius**. (Fortsat.)

Nej, han var ikke den Mand, der kunde være en Støtte for hendes syge Fader. Han gik jo ogsaa paa Jagt efter en rig Arving, og glemte baade hende og sig selv for letfærdige Kammerater og løse Kvinder.

Denne Tanke gjorde hende ondt, saa ondt, at hun gjerne paa Ny, ligesom ved Kilden, kunde have grædt.

Dog hun trængte Taarerne tilbage, og ikke en eneste vædede hendes Kinder, men det var, ligesom hendes Hjærte havde faaet Øjne, der kunde udgyde Taarer.

Den lille Kniv, hun bar i Haanden, mindede hende om, at hun skulde skjære Roser af og holde Udkig med Skibet, der skulde bringe hendes anden Farbroders Søn fra Messene.

Hvis Leonax var saaledes, som Semestre skildrede ham, saa vilde hun ikke afvise ham som de andre Bejlere, hvem hun blot havde let ad.

Ja, hun vilde blive hans Hustru, ikke blot for hendes Faders Skyld, nej, ogsaa for at straffe Phaon.

En Bitterhed, en Smerte, saaledes som hun endnu aldrig havde følt den, fyldte efter denne Beslutning hendes Hjærte.

I Stedet for at søge ned til Havet, gik hun, fuldstændig behersket af de modstridende Følelser i sit Bryst, lige ud, til hun naaede den store Port, der førte ind til Ejendommen.

Her kom hun atter i Tanke om, hvorfor hun var gaaet ud, og allerede havde hun vendt sig om, da Gjøgleren, der med sin Kærre holdt Hvil udenfor Porten i Gjærdets Skygge, raabte til hende:

»Du følger mit Raad, skjønne Xanthe, og gaar saa eftertænksomt omkring som en Sofist.«

»Saa maa du ikke forstyrre mig,« raabte Pigen, idet hun trodsig hævede sit Hoved.

»Tilgiv mig, hvis jeg gjorde det,« svarede den Anden, »men jeg vilde sige dig, at jeg maaske vidste Hjælp for din Fader. I min Hjemstavn —«

»Hvor har du hjemme?«

»I Messene.«

»I Messene!« raabte Xanthe ivrig.

»Lever der en erfaren Læge,« afbrød Gjøgleren hende.

»Ingen Læge har endnu hjulpet Fader.«

»Og dog —«

»Saa kom herind og tal med Lysander.«

»Jeg er bange for den onde gamle Kvinde, som hersker derinde.«

»Hun er gaaet ud, og du træffer Fader alene.«

»Saa vil jeg søge ham.«

»Du sagde, at du var fra Messene?«

»Det er min Fødeby.«

»Kjender du min Farbroder Alkiphron, Kjøbmanden?«

»Ja, han ejer de fleste Skibe paa Stedet.«

»Kjender du ogsaa hans Søn Leonax?«

»Ogsaa ham har jeg hyppig sét, thi min Hytte ligger ved Havnen lige overfor din Farbroders Skibes Landingsplads, og den unge Mand forestaar altid Ladningen og Losningen. Om ellers Nogen, saa hører han til de Lykkens Skjødebørn, der gjør en stakkels Mandsling som mig Ens Smule Liv modbydeligt og tvinger os til at le, naar Folk fortæller, at der gives retfærdige Guder deroppe.«

»Det er bespotteriske Ord.«

»Jeg siger kun, hvad Andre tænker.«

»Du har jo dog ogsaa en Gang været ung!«

»Men jeg var en Dværg, og han ligner af Skabning Achilleus; jeg var fattig, og han véd ikke, hvad han skal gjøre med sin Rigdom; mig undflyer Pigerne ligesom de søger ham; jeg blev fundet paa Gaden, og den Dag idag leder en Fader og kysser en øm Moder ham. Jeg misunder ham dem ikke, thi den, der som Forældreløs træder ind i Verden, spares for den Smerte senere at blive det.«

»Du er bitter.«

»Den, der faar Bank, ler ikke.«

»Misunder du da Leonax hans Lykke?«

»Nej, thi saa gyldig en Grund jeg end kunde have til at beklage mig, saa misunder jeg dog ikke nogen Konge, thi kun om en Eneste véd jeg saadant omtrent, hvorledes det staar til med ham herinde, og denne Ene staar her for dig.«

»Du haaner Skjæbnen, og anser det dog for muligt, at vi Alle har flere Sorger at bære paa end du.«

»Du har forstaaet mig rigtigt.«

»Saa sig til dig selv, at du er lykkeligere end mange Andre.«

»Hvis der blot ikke blandt de Dumme fandtes de fleste Tilfredse. Men denne Morgenstund syntes jeg forøvrigt godt om, fordi din Fader gav mig denne nye Kappe, og jeg taber i det Hele kun sjeldent Modet; ved mine Høns fortjener jeg mig Brød, Ost og Vin nok, og jeg behøver ikke at spørge efter noget Menneskes Gunst eller Ugunst. Med min Kærre drager jeg, hvorhen jeg vil.«

»Saa skulde du takke Guderne i Stedet for at anklage dem.«

»Nej, thi fordi man ingen Sorger har, er man endnu langt fra Lykken.«

»Ansér du da Leonax for lykkelig?«

»Hidtil synes han at være det, og den lunefulde Gudinde bliver ham maaske længer tro end mangen Anden, thi han er i Virksomhed fra tidlig til silde og sin Faders højre Haand. Han vil i det Mindste ikke falde i en af de Grave, som Skjæbnen graver for os Dødelige.«

»Og hvad er det for en?«

»Kjedsomheden. Tusinde er værre, og Faa bedre end dit Søskendebarn; ja den Jomfru, der vælger ham til sin Husbond, kan glæde sig.«

Xanthe rødmede ved disse Ord, og strax spurgte den lille Mand, idet han betraadte Ejendommen:

»Leonax bejler til sit Søskendebarn?«

»Maaske.«

»Men hun har allerede en Anden i Tankerne?«

»Hvem har sagt dig det?«

»Mine Høns.«

»Saa hils dem fra mig!« raabte Xanthe, vendte Gjøgleren Ryggen og løb ned ad Vejen, for at naa ud til Havet.

(Fortsættes.)

Aforismer.

En Stump dramaturgisk Kauseri af **Herman Bang**.

— — — Hostrup har altid skrevet om »Studenten«, han troede, han skrev om »Ungdommen«.

Der ligger Noget i dette; men kun tør man ikke glemme, at Digteren, naar han skrev om Studenten, virkelig digtede om sin Tids og Periodes »Ungdom« eller i al Fald troede og troedes at gjøre det.

Selv et rigt Talents Rækkevidde er snæver. Geniet Oehlenschläger gav os i »Aladdin« Ungdommens evige Historie, Talentet Hostrup skjænkede os sin Generations Ungdomstype, naar han malede Halling og Klint.

Thi Studenten var Tidens Ideal af Ungdommen, og det er saa let at forstaa, den var blevet det. Man var allerede fjærnt fra hin lykkelige Dagenes Morgen, hvor »den Unge« tog Aladdins vidunderlige Skikkelse, fjærnt fra hin rige, svulmende Tid, da man for at finde sit Ideal maatte søge den østerlandske Dreng, hvis Livskraft gløder under Ispahans blændende Undersol, og som med bundne Hænder faar Lykkens Æble kastet i sin Turban. Man havde allerede mindre Blod, en mindre abstrakt Tro, Tiden var — hvor stærkt end netop Hostrup skriger op derimod — blevet mere »borgerlig«: selv Halling med al sin Idealitet er dog tusind Gange mere »fornuftig« end Aladdin, hundredfold mere praktisk end Morgianes Søn.

Som sagt, man var allerede kommet bort fra hine Tider, Aarhundredets og Livets Førstegry, man var allerede naaet ind i Politikens Tid, man var begyndt at bekymre sig om Friheden. Den havde den tidligere Slægt ikke saaledes tænkt paa: den var jo fri — hvem vil vel vove at binde unge Guder? Men nu vilde man indsætte Friheden, gjøre Folket frit, i al Fald talte man om det, og man troede paa, hvad man sagde. Friheden var en Idé, som man sang om, talte om og troede paa, men Troen — en akademisk Tro — var saa stærk, al man mægtede at føre Ideen ud i Livet. At man saa dér saa', at Ideer ere lettest at tumle med, naar de staa over Livet — det faar nu være sin egen Sag. Vist er det, at Frihedsbevægelsen og Frihedstanken — og det er kun dette, som vedrører os her — bæres ud og frem af Akademikere herhjemme, at Universitetet var Centrum i hin Periodes bedste Liv.

Saa rimeligt derfor, at Universitetets unge Sønner maatte blive, hvad de blev: Generationens ideale Ungdomstype, og Hostrup de Unges Digter i sin Tid, netop fordi han skrev om disse Musabørn. Thi med hvilken Kjærlighed har han dog ikke behandlet dem! Halling, Russen med hans unge Elskov og dens Sorg, Klint, Overlegenheden, Viddet, det gode Humør. Og hvor hjælpsom er ikke Digteren mod sine Yndlinge, Lykkens Galosker og Undersalver, Lykkeguld og Lykketro — Alt skjænker han rundhaandet til de Lykkelige, til Halling, til Klint, til Basalt, til alle de Andre, til Studenten, til sin Tids Ungdom. Thi, naar han Gang efter Gang maler os alle sine Variationer af Athenes unge Sønner, — der forresten, man mindes »Feriegjæsterne«, hvor Knud og Ask sættes paa Piedestal i Modsætning til Bogormen, der er blevet Professor, ikke behøve at have saa grumme Meget med Athene at gjøre — tror han, som sagt, at det er Ungdommen, han maler, hele Ungdommen, fordi han maler Typen, Generationens Type, som har Studenterhue paa.

Dér, hvor Hostrup fyldigst og kjækkest har givet hine Tiaars-Idealer Legeme, dér vil han vedblive at leve, om ikke paa Scenen, — hvor man vistnok vanskelig mere vil finde Fremstillere til disse Typer, som have været Debutroller i en Menneskealder, netop fordi de laa denne Ungdom nærmest, thi vi elske højest det, som skrives om os selv — saa dog i det Mindste i Literaturen og i Kulturhistorien. Hvor Hostrup skriver om »Studenten«, vil man altid forstaa ham, thi han kjendte, var Studenten, og fordi han fuldt ud kjendte Typen, blev Halling et virkeligt Menneske — og et sandt givet Menneske vil altid blive forstaaet. Naar Hostrup i Sandhed tegnede sin Tids Ungdom, vil han altid have skrevet Noget om »Ungdommen«, og senere Slægter ville se, at Kostumet er forskjelligt, men at Mennesket dog noget nær er det samme: i den sandt givne Tidstype vil man finde noget af det evig Forstaaelige.

Dette er Grunden til, at Halling og Klint endnu ville nævnes med Hæder, naar Aage længst vil være glemt; thi Digterens Evne, der mægtede at skrive Tiaarets Digtning, formaaede ikke at tage videre Sigte, og svigtede, da han vilde skrive den evige Historie og gaa bort fra dette Tiaars typiske Figur. Dette er det nemlig, Hostrup vilde, da han skabte Aage.

Aage er den legemliggjorte Ungdoms Idé. Hvad Aage gjennemgaar, er jo netop den Desillusioneringens Krise, som er den Unges evig gjentagne Historie, og at gnide sig med Salven, der giver Menneskekundskab, er kun Æventyrets nemmeste Maade at blive seende paa. Aages Lidelser skulde være Ungdommens Sorger til alle Tider, hans Sejr de Unges, saa længe Unge findes. Det er det, Hostrup har villet, men som han ikke har naaet; thi medens vi endnu glæde os ved hans »Studenter«, smile vi halvvejs ad Aage.

Hvorfor? Rimeligvis fordi Aage dog ikke er evig ung som Aladdin.

Aage er et Barn af den sene romantiske Tid, da man var stærk i spæde Symboler og vagere i oprindelig Følelse. Han er en Idé, men en Idé, der ikke har alt for meget Kjød og Blod. Digteren har endogsaa gjort sig Umage for at gjøre Alt saa abstrakt som muligt. Hr. Aage er saa ung og saa troende, at Therese siger til ham: »Man skulde tro, De var dumpet ned fra Maanen«, og Aage selv maa tilstaa det, han er det saa noget nær.

Men Hemmeligheden er den, at selv om det kan være meget nemt for at faa sit unge Menneske rigtig ungt, at lade ham have henlevet sine Dage i Ellegaard, vilde Billedet dog sikkert have været nok saa sandt, om Aage som alle Andre havde levet mellem Menneskene og været fuldt Menneske. I saa Fald vilde han meget snarere være bleven Helten i Ungdommens evige Historie — og Ellegaard er en slet Opfindelse. Dernede i Ellegaard lever man dog ikke rigtig rigt eller fyldigt, bliver ikke fuldt Menneske, og Digteren har i Skildringen af Aage derfor heller ikke grebet synderlig dybt. Aage er væsenlig en romantisk, lidt maaneskinsagtig Ungersvend — og hvem kan vel undres over det, naar hans eneste Fornøjelse har været at danse med Ellepigerne paa Engen? Grim taler saaledes om ham: »Han længtes efter den brændende Sol og sine urolige Brødre, og det var hans stadige Ønske at drage ud i ridderlig Færd og vinde Land og ægte en dejlig Kongedatter.« Saaledes fantaserer man i Ellegaard, men Ungdommen oven Jorden tænkte dog næppe saaledes selv Anno 50, og i disse Ord udtrykker man aldrig ret fyldig dens Higen. Og Aage selv gjentager adskillige Steder kun noget nær det Samme i næsten de samme Fraser.

Han har desuden naturligvis faaet en meget forsømt Opdragelse i denne romantiske Ellehøj, hvor Digterens Uformuenhed har stænget ham inde, for at han saa endelig, naar han kom op af Theaterlemmen, kunde være rigtig brugbar som Medium for alle Ungdommens Sindsbevægelser, rigtig ren og rigtig uberørt. Og, ganske sandt, et Medium er han, hans Sjæl er en ubeskreven Tavle, men Ulykken er, han er for ren, for uberørt, for uerfaren, saa ren, saa uberørt, at han bliver ubegribelig, og vi slet ikke tro paa ham. Saaledes er De og jeg ikke, og saaledes har »det unge Menneske« aldrig været.

Trine har virkelig Ret, naar hun lér ad Aage, da han ikke véd, hvad det vil sige at være forlovet — det har hun jo vidst fra hun var to Aar. Og alle vi Andre have ogsaa vidst det meget længe — simpelt hen, fordi vi er Mennesker.

Men saaledes i Alt: Aage er ikke noget ungt Menneske, han er i Ellegaard voxet alt for langsomt, og han er aldrig bleven Andet end et Barn . . . men naar man skriver et Barns Historie, skriver man ikke paa en Maade »Aladdin« om igjen, Aladdin, som drev rundt og legede Livet paa Ispahans Gader og henrykt maalte Haremskvinderne over Bryst og Hofter!

At denne efterromantiske Figur selv for de yngre af vore sceniske Kunstnere og i de sidste Tiaar har kunnet være en bestandig paa Ny fremdragen Debutrolle, kaster meget stærke Strejflys hen over den dramatiske Stagnation herhjemme. Ganske vist kan man delvis fatte Debutanters Kjærlighed til »Aage«, hvor netop hele det stærkt romantiske Snit kan lade den unge Begynder indlægge en næsten ubegrænset Mængde taagede, lyriske Fornemmelser, og det hele Abstrakte, det, at Aage helt igjennem tages som en Idé, gjør ham til en vis Grad let at spille, naar man blot besidder selve den Ungdom, hvis Legemliggjørelse Hr. Aage er. I hele Stykket fremstilles fremdeles kun tre, fire meget stærkt givne og simplificerede Sindsbevægelser, hvad der naturligvis letter Opgaven betydeligt og netop maa tiltale et ungt Menneskes Sans, der kun sér de store Linjer i de menneskelige Rørelser, og en Begynders Teknik, som aldrig raader over talrige Nuancer i Følelsesudtrykket. Endelig er Aage vistnok overfor et naivt Publikum en Paraderolle — Skade kun, at Publikum næppe mere er saa naivt.

Men selv om man saaledes vel kan forklare denne Debutantkjærlighed, er det dog betegnende for Stilstanden i vor dramatiske Kunst, at Begynder efter Begynder vælger eller modtager denne Ungdoms Apotheose som Debut. Tro de da virkelig endnu paa denne Figur? eller hvis de

ikke tro, véd de da ikke, at det dog maaske kunde være muligt at finde Typer, som stod deres Følelsesliv, deres Tankesæt, deres hele Livsindhold nærmere?

Paa alle andre Omraader, i Kunst, i Literatur, i Videnskab slaar den moderne Luft os imøde, vi se, at det nye Liv har skaffet sig Udslag i nye Syner, andre Former, paa anden Vis. Andre Tanker fordre andre Udtryk. Men naar det er saaledes her, skulde det saa være muligt, at ene Skuespillerne stod udenfor Tiden, at alene de ikke tænkte, følte, levede som vi Andre? Det er ikke muligt; thi selv om for Øjeblikket Talentløsheden breder sig saa meget, at Modtageligheden hos den dramatiske Kunstner er særdeles ringe, maa han dog leve med i al Fald i det borgerlige Liv, og han maa føle og leve anderledes, end hans Kunst synes at vise.

Men Ulykken er, at vore Kunstnere, hvis de leve og føle som vi, i det Mindste ikke tør give deres Følelser Udtryk, saa at deres Figurer aldrig blive sandt Kjød af vort Kjød og Blod af vort Blod, og det skyldes i saa Fald maaske kun Mangel paa Mod til at give det Udtryk, som de virkelig føle, — naar vi ikke forstaa dem, ikke lide med dem, ikke aande med dem og tale et andet Sprog end de.

De vedblive: ikke at tro paa Aage, men i det Mindste at spille ham, og de gjøre det, fordi de ikke have Mod. — — —

Og saa erfarer man, at denne »Aage« atter skal tjene et ungt Menneske til Debut!

Det har været en altfor ofte gjentagen Plage, at alle vore Theatre lod altfor mange Mennesker debutere. Den, som vel har forstaaet vor Skuespilkunsts nuværende Krise, vil — i det Mindste overfor Sekundtheatrene og efter min Mening — finde denne Indvending uforstandig og besynderlig. Alle véd, hvor Mange der aarlig melder sig ved Theatrene, Faa, hvor Mange man refuserer. Men naar man lader blot nogle af disse Legioner komme frem og tager Fejl: antager Ungdommens Anspændelse og Begejstring, antager maaske en øjensynlig stærk Vilje for Talent — er det da saa besynderligt? Besynderligt i en Tid, hvor Rækkerne maa fyldes, og hvor Haabet hægter sig til Muligheder? Jeg for min Part tror det ikke.

Jeg er langt mere tilbøjelig til at tro, at den Tid ikke er fjærn, hvor netop det alvorlige Publikum med Spænding vil møde enhver Debut, og hvor vore Forhaabninger ligesom de Indviedes vil vækkes blot ved at se et nyt Navn paa en Plakat, ligesom vi for nogle Aar siden — under Literaturens Skindød — ligesom vaagnede blot ved at læse et nyt Forfattermærke uden paa et gult Bind . ,

Men saa er det rigtignok som en Spand koldt Vand ned ad Ryggen, naar man erfarer, at en af de antagne Debutanter atter skal paradere i det mest romantiske Stykke fra en efterromantisk Tid, og det eneste Haab, man kan have tilbage, bliver det, at denne Rolle saa at sige er blevet en Tradition — unge Mennesker paa et Par og tyve Aar pleje at spille denne Rolle. Saa er det ogsaa bedst, at Hr. N. N. spiller den.

Maaske var det da ifølge dette Ræsonnement, at Hr. Martinius Nielsen nylig spillede og spiller Aage, hvori han har gjort megen Lykke i de sidste Akter — hvor han, understøttet af en lykkelig Ungdom, spillede ungdommelig varmt, kjønt, men paa nogle Udbrud nær, navnlig til Grønholt, noget traditionelt; opnaaede særlig den første Aften ringere Virkning i Stykkets første Halvdel, hvor der i Opfattelse og Anlæg dog upaatvivlelig var langt mere troværdige Glimt af et Talent, der, uden at kunne give, i det Mindste antydede noget virkelig Godt. Hr. Nielsen bestræber sig øjensynlig i denne Halvdel af Rollen for at gjøre Aage til et Barn, gjøre ham menneskelig barnlig, han gav Afkald paa det vage lyriske Sværmeri, hvormed Andre har udstyret Akten, og hans Repliker vovede at henvende sig til Latteren. Naar han selv ved anden Opførelse ikke altid naaede at vække den, skyldes det nærmest en Mangel paa Fylde, maaske ogsaa den letforstaaelige Ængstelse. Dog lykkedes Enkeltheder overraskende vel, saaledes Monologen: »Aa, det er en herlig Opfindelse med den Forlovelse,« nogle af hans Spørgsmaal og hans stumme Spil med Grønholt i anden Akts første Scene.

Under alle Omstændigheder var der her i Fremstillingen flere Glimt af virkeligt Talent, og disse Glimt i Forening med megen naturlig Varme var det, som gjorde Debuten lovende.

Men hvorfor man har givet den unge Skuespiller denne Rolle — ja, det faar man lade usagt. Thi man tager vistnok Fejl, naar man antager, at Aage overfor et moderne Publikum vækker Sympathi for Fremstilleren, langt snarere turde det være sandt, at Rollen paa Forhaand trænger til Sympathi, med andre Ord, for »at gjøre sig« maa spilles af en Skuespiller, som alt har Sympathien, som altsaa strax fra første Færd kaster sympathisk Glans over Skikkelsen. Paraderoller bør altid spilles af Folk, som har et Publikum, og Aage mer end Nogen. Skal Aage spilles, bør den derfor gives af en ung Hr. Abrahams eller af Hr. Zangenberg.

I den nye Indstudering stod Fru Borchsenius som Therese modent og sikkert ved Siden af Debutanten som fortrinlig Repræsentant for den samme Retning som den, der glimtvis søgte at komme til Orde i Begynderens Spil. Hr. Abrahams, der ofte med afgjort Held har spillet let komiske Partier, havde, maaske fristet af enkelte Andres morsomme men chargerede Spil, givet Afkald paa at skabe en virkelig Lystspilfigur af Brink, hvilket Hr. Abrahams sikkert havde kunnet, og spillede Digteren med dygtig Maske lidt for farceagtigt. Noget, hvorpaa dog allerede den anden Forestilling stærkt havde bødet. Hr. Knobelauchs Grønholt var en ypperlig Præstation.

„Debatten i Politivennen" paa det kongelige Theater.

Det kongelige Theater har gjenoptaget *Debatten i Politivennen*, maaske for at give Hr. Rosenkilde Lejlighed til at optræde i en af sine bedste Roller. Den stakkels lurvede Snyltegjæst, der for en Bid Mads Skyld gjør sig til opvartende Smigrer i velhavende Smaaborgerfamilier, have vore komiske Digtere altid med Forkjærlighed behandlet — Sandrup og v. Buddinge hos Hostrup, Langhalm her hos Hertz, Kakadue hos Overskou, for ikke at tale om Jesper Oldfux og hans Jævnlige i forrige Aarhundrede, ere kjendte Varieteter af Arten. Der fandtes i den italienske Skulpturafdeling paa Verdensudstillingen i Paris en Gruppe af d'Orsi, fremstillende to gammelromerske Parasiter. Man læste paa Fodstykket den latinske Indskrift: den bedste Mands værste Fordærv. Det var to plumpe Skikkelser, der halvsov paa en Bænk, Ansigtstrækkene vare ophovnede og sløve, Lemmerne hang slappe ned, hele Figuren var underlig uformelig omtrent som en vantreven Kartoffelknold. Saaledes saa' hine fornedrede Mennesker ud, hvorfra den gamle Komedies og vort eget Dramas Snyltegjæster nedstamme. Naar nu Langhalm træder ind paa Scenen med sin forsultne Mine, vil maaske mangen Tilskuer forgjæves søge efter hvilket Forbillede Digteren har havt i det virkelige Liv, og til Slutning trøste sig med, at slige Figurer vare hyppigere ved Aaret 1835 end nu. Vi kjende nu Snyltegjæsten optrædende under helt andre Selskabsformer, som vi ikke kunne passe ind i Vaudevillens barnlige Ramme. Det Hele forekommer os saa uendeligt forældet. Den islandske Sagas Blodhævn er ikke længere borte fra os end denne Debat i Politivennen. Ikke for det, man kan meget vel tænke sig en Bladfejde til Brændpunkt i et moderne Skuespil, ja Stykket, der handler om en saadan Strid, er allerede skrevet. *Debatten i Politivennen* hedder nutildags *Redaktøren*, hvilket det kgl. Theater ikke vover at give, og som det dog vilde have mere Nytte af at spille end Hertz' lille tarvelige Vaudeville.

Man har udstyret Personerne med korrekte Dragter

fra hin Tid. Men hvor prisværdigt end dette Forsøg er paa at omgive Hertz med et klassisk Skin, saa er det dog tænkeligt, at man i dette Tilfælde har forøget Vaudevillens Forældethed for os derved. Desværre er der kun én Dom at fælde over denne Gjenoptagelse: man kjeder sig ganske særdeles, mens den staar paa. Man ler engang imellem mekanisk ved Hr. Rosenkildes Narrestreger og synker saa atter hen i en blidelig Døs.

Naturligvis havde Theatret fundet Anledning til at lade en Debutantinde optræde, Frøken Schrøder, hvis Betingelser for Skuespillet synes yderst faa. Det begynder at blive gaadefuldt, hvad Hensigten kan være med disse uheldige Debuter. Vil Theaterchefen give os praktiske Beviser paa, hvor vanskeligt det er at styrke Personalet med nye Kræfter? Beviserne ere ikke fyldestgjørende. Det er ikke det kgl. Theaters Sag at lade enhver lille Pige, der melder sig, prøve sin Flyvefærdighed paa dets Scene. Saalænge man ingen Elevskole besidder, maa man henvise de Begyndere, der ikke vise et fremragende, næsten modent Talent, til de mindre Scener. Og derfra bør man atter hente de udfyldende Kræfter. Man har ofte været inde herpaa, men i Almindelighed valgt uheldigt, og nu synes man helt at være standset hermed. Der er næppe nogen Skuespiller, for hvilken det kgl. Theater i Øjeblikket vilde have saa god Brug som Hr. Abrahams, og han er trods alle sine Mangler langt bedre begavet end de Middelmaadigheder, man præsenterer os; hvorfor engagerer man ham da ikke? Og hvorfor sikrer man sig ikke Hr. Kolling som den eneste Afløser for Hr. Rosenkilde? Der kunde nævnes endnu flere, som man dog engang maa henvende sig til; hvorfor da ikke i Tide? Det vilde være meget uheldigt, om der her gjorde sig andre Indflydelser gjældende end de rent kunstneriske Hensyn.

Man har i denne Sæson, hvis Prøver begyndte midt i August, endnu ikke bragt en Nyhed frem, ikke engang en Oversættelse af Betydenhed. Der forlyder i Bladene, at Theaterchefen er rejst til Udlandet for at knytte Engagement med Adelina Patti. Mon ikke Kammerherre Fallesen rejser altfor langt bort for at søge sine Opgaver? De ere mere nærliggende, end han synes at tro. Det er al Anerkendelse værd at skaffe Sarah Bernhardt og Mlle van Zandt hertil, men dermed turde vistnok ogsaa fremmede Kunstneres Optræden være afsluttet i denne Sæson. Vort Nationaltheaters Styrer kan ikke vedblivende være Impresario for udenlandske Fænomener. Det er en dansk Scene, han skal varetage. Der er ingen Tvivl om, at Hr. Fallesen er den dygtigste Theaterdirektør, vi have havt i lange Tider, han er en Mand med Interesse, aktiv og dristig. Han har gjort megen Nytte. Men han synes stærkt paa Veje til at forstyrre sit gode Forhold til Publikum. Med *Debatten i Politivennen* lader man sig sandelig ikke spise af; der skal stærkere Kost til for at mætte den Smag for dramatisk Poesi, som det er Theatrets Hverv paa éngang at skabe og tilfredsstille.

Edvard Brandes.

Folketheatret gjenoptog i Onsdags Aftes Farce-Operetten *Niniche* til hele Husets hørlige Fornøjelse. Hr. Zinck og Fru Hansen vare især meget morsomme, og i Titelrollen havde en ung Skuespillerinde, der ikke tidligere er optraadt her, Frk. Elga Betzonick, en ret lovende Debut.

LITERATUR

Paa P. G. Philipsens Forlag er udkommet tredje Oplag af H. V. Kaalunds og J. T. Lundbyes **„Fabler for Børn“**. Den fortræffelige Børnebog, hvis Text og Billeder kappes om Prisen, udgaar denne Gang i en Folkeudgave og sælges for det Halve af, hvad den tidligere har kostet. De ny opvoxende Slægter ville ikke underkjende deres Fædres Dom om den smukke Bog.

Paa samme Forlag er udkommet 1ste Hæfte af A. Guillemins **„Universet“**, en populær Fremstilling af Stjærnelæren, oversat efter Originalens 5te Oplag af Adam Paulsen. Det rigt udstyrede Værk, der siges at høre til vor Tids bedste Frembringelser i den populærvidenskabelige Literatur, vil slutte sig smukt til de lignende Arbejder, som Forlæggeren har Fortjenesten af at have ladet omplante paa Dansk.

Paa samme Forlag er endvidere udkommet 3dje Bind af Zacharias Topelius' historiske Skildringer **„Feltlægens Historier“** i Fr. W. Horns Oversættelse. Det foreliggende Bind, der skildrer Karl XII's Tid, hører til det Bedste af det hele Værk og vil sikkert vinde endnu flere Venner for den hele Roman-Cyklus.

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag er med 9de Hefte F. Bætzmanns **„Norge“** nu sluttet. Gjennem et velvalgt Uddrag af forskjellige Forfatteres Arbejder er der her tilvejebragt en Skildring af Landet og Folket, der er lige saa instruktiv som underholdende, og den fortjenstfulde Anthologi vil have blivende Værd.

Paa I. H. Schubothes Forlag har det af Fr. W. Horn redigerede **„Maanedsskrift for udenlandsk Literatur“** begyndt sit 3dje Bind. For de Mange, hvem Udlandets store Tidsskrifter ere lukkede Bøger, er der her aabnet en let og billig Adgang til at følge med paa højst forskjellige Omraader, og Foretagendet fortjener baade Paaskjønnelse og Understøttelse.

Paa G. E. C. Gads Forlag er udkommet **„Romancer og Sange„** af Carl Andersen. Digtsamlingen er delt i 3 Afsnit, to Romance-Cykler under Fællestitlen »Fra Nord og Syd«, to dramatiske Sangtexter og endelig en Række blandede Sange.

MUSIK

Koncert. Forrige Fredag gav den unge, begavede Pianist Fritz Schousboe en meget smagfuldt sammensat Koncert i Kasinos lille Sal. Han høstede selv fortjent Bifald for sit dygtige Spil, og assisteredes godt af d'Hrr. Kammermusikus Schjørring og Lehmann. Den Sidste foredrog flere ret interessante Smaasange, komponerede af Koncertgiveren.

Cæciliaforeningens første Koncert i Kasinos lille Sal finder Sted Mandag d. 15de. Programet bestaar af: Händel: Udtog af »Wassermusik« for Strygeork. og 2 Horn. Mozart: Recitativ og Kor af Operaen »Idomeneo« med Ork. Cherubini: »La Primavera«, Kantate for 2 Sopraner, Tenor og Bas med Ork. Händel: »Acis und Galatea«, en Pastoral i 2 Akter for Soli, Kor og Orkester.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Legatet »Albertina« har anskaffet Metalafstøbninger af 2 Antiker, nemlig: »Den døende Fægter« og »Silen med en ung Dionysos«. Statuerne ere i disse Dage opstillede i Ørstedsparken.

— Til Frederiksborgmuseet, til hvis Oprettelse Brygger Dr. phil. Jacobsen for et Par Aar siden skjænkede 200,000 Kr., er der nu fra samme Haand givet en lignende Sum, der først og fremmest tænkes anvendt til Indrettelsen af den saakaldte Prinsessefløj, hvis Lokaler ligesom Kongefløjen skulle bruges til Museet.

— Den berømte Raderer Professor Wilhelm Unger er bleven kaldet til Lærer i sin Kunst ved Akademiet i Wien.

— Til Belvederesamlingen i Wien er nylig indkommet et af Tizian malet Portræt af Isabella, Kejser Karl den Femtes Hustru. Hidtil har det hængt upaaagtet paa Slottet Ambras; dets Ægthed og høje Værd beundres blandt Andet af Kunsthistorikeren Dr. Ilg.

— British Museum har for nylig erhvervet en Samling Haandtegninger af ældre Mestre, funden i et Skab, der henstod paa Loftet i et Slot i Grevskabet York. Blandt Perlerne fremhæves en Studietegning af Filippino Lippe, forestillende to kvindelige Figurer, et Studieblad tillagt Michel Angelo, en Dommedag af Altdorfer, en Jagt af Ph. Wouwermans og to Landskaber af Alb. Cuyp.

Farvetryk. Fra Hoffensberg & Traps Etabl. er udgaaet en meget vellykket Gjengivelse af Prof. C. Blochs, fra Udstl. 1873 bekjendte Altertavle i Holbæk Kirke. Farvetrykket, som er udført af den dygtige Lithograf Harald Jensen, er vistnok det bedste, der endnu er gjort herhjemme, særlig er Farvegivningen i Drapperierne lykkedes godt, og det skjønne Maleris Virkning er i det Hele taget vel bevaret. Det er et Arbejde, der saavel gjør Lithografen som det Etablissement, hvorfra det er udgaaet, megen Ære. (I Kommission hos Ernst Bojesen.)

Af **»Kunstner-Album«** udgivet fra Ernst Bojesens Kunstforlag er 10de Hæfte udkommet med Portræter af Gotfred Rump og Otto Bache

---

Indhold: **»Paa Kanoner og Pokaler«**, Digt af Holger Drachmann med Tegning af Forfatteren. — **»Oehlenschlägers Efterladenskaber«** af Nikolaj Bøgh med et Barneportræt af Oehlenschläger og Gjengivelser af »Hundeposter«. — **»Uhelbredelig«!** Billede. — **»Et Spørgsmaal«**, Fortælling af Georg Ebers, oversat af Otto Borchsenius. (Fortsat.) — **»Aforismer«** af Herman Bang. — **»Debatten i Politivennen paa det kgl. Theater«** af Dr. Edvard Brandes med Billede. — **»Literatur«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Bekjendtgjørelser.

I »Ude og Hjemme«s Tillæg optages Bekjendtgjørelser mod en Betaling af 20 Øre pr. firspaltet Petitlinie eller dens Plads.

Bekjendtgjørelser.

Bekjendtgjørelser modtages i Hoved-Expeditionen, Tordenskjoldsgade 21 Stuen, samt hos Lehmann & Stage. Klareboderne 3.

Paa Andr. Schous Forlag udkom:

Otto Borchsenius:
Literaire Feuilletoner.

Indhold: Frederikke Brun og hendes Datter. Paa Hundredaarsdagen for Kamma Rahbeks Fødsel. Jacob Peter Mynster. Vaudevillens Halvhundredaars Jubilæum. Christian Winther. Hans Christian Ørsted. De fire store og de tolv smaa Profeter. Henrik Nicolai Clausen. Anders Sandøe Ørsted. Paa Hundredaarsdagen for Oehlenschlægers Fødsel. Biskop Balle. Søren Kierkegaard. Vandringer i et ubekjendt Land. N. F. S. Grundtvig. Upsala Universitets 400 Aars Jubilæum: I Svenske Erobringer. II Carl Linnæus. III Atterbom og Geijer. C. M. Bellmann. Digter og Gymnastiker. Tegnérs Breve. Thomanders Ungdom. Almqvist og Palmer. Johan Ludvig Runeberg.

4 Kr.

Hos os modtages Subskription paa:

Norsk
Skytter- og Jægertidende,

redigeret af
Lieutenant **Dietrichson.**

Dette Blad udkommer hver Uge med et firsidet Nr. i Folio, undertiden ledsaget af Tegninger, og koster 2 Kr. pr. Halvaar.

Lehmann & Stage,
Klareboderne 3.

INSTITUT

for Legemsøvelse ved Snedker- og Drejerarbejde. Aabent Kl. 7—2 og 4—7. Nytorv Nr. 3.

Fransk Børne-Semoule
(Tagaurok), ubetinget den bedste; Farine lactée; Alpemælk. Nygade 1 og Tordenskjoldsg. 3.

Paa P. G. Philipsens Forlag har forladt Pressen **første Levering** af

A. GUILLEMIN:
UNIVERSET.

En populær Fremstilling af Stjernelæren.

Efter Originalens 5te Udgave ved
Adam Paulsen.

Med Farvetryk, Stjernekort, Træsnitstavler og over 200 i Texten indtrykte Afbildninger.

Det Værk, som herved forelægges vor Læseverden i en sagkyndig Bearbejdelse, hører efter den franske Presses og talrige Videnskabsmænds enstemmige Dom til de *fortrinligste Frembringelser i vor Tids populær-videnskabelige Literatur.* Værket, af hvilket der i Originalsproget er udkommet fem store Oplag, giver i stor Fuldstændighed og med en sjælden Paalidelighed i videnskabelig Henseende en Skildring af Alt, hvad vi vide om Verdenssystemet; Fremstillingen af det storartede Æmne er saa livlig, fængslende og letfattelig, at den endog vil kunne *interessere og belære Læsere, der ikke have nogensomhelst Forkundskaber;* endelig maa de Illustrationer, hvoraf Værket ledsages, utvivlsomt henregnes til de smukkeste og mest oplysende, som den franske populære Literatur overhovedet har at opvise.

Guillemin: »Universet« vil udkomme i ca. 12 Leveringer hver paa tre Ark i stort Medianformat med saavel særskilte som i Texten indtrykte Illustrationer til en Pris af 1 Kr. pr. Levering. Leveringerne ville udkomme med ca. 4 Ugers Mellemrum. Første Levering er udkommen og henligger til Eftersyn i enhver Boglade. Subskription, der er bindende for hele Værket, modtages i alle Boglader saavelsom hos Forlæggeren, Højbroplads 5.

Distillerie de l'Abbaye de Fécamp (France).

Véritable Liqueur

VÉRITABLE BÉNÉDICTINE

fra Abbediet i Fécamp (Frankrige).

Udsøgt med Hensyn til Smagen og velgjørende for Sundheden.

Man bør altid forlange, at enhver Flaske forneden er forsynet med en Etikette bærende General-Directeurens Underskrift.

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE
Brevetée en France et à l'Etranger.
A Legrand ainé

Den ægte Likør Bénédictine faas hos alle større Forhandlere af Vine, Likører og Delikatessesager. Ene Agent for Danmark: **Christian Elster**, Kjøbenhavn.

I Abbediet i Fécamp fabrikeres desforuden: *L'Alcool de Menthe* & *L'Eau de Mélisse des Bénédictins*, ypperlig og særdeles styrkende for Sundheden.

Paa mit Forlag er udkommet:

N. F. S. Grundtvigs
Poetiske Skrifter,

udgivne af
Svend Grundtvig.

Første Del. $37\frac{1}{4}$ Ark. 8 Kr.

Af dette Værk, som vil indeholde Grundtvigs Digtning med Udelukkelse af hans Salmer, der tidligere ere udgivne, vil der i Aar udkomme to Dele. Det er Hensigten i Løbet af de tre følgende Aar at udgive to Dele hvert Aar, saaledes at hele Værket kunde foreligge fuldstændigt 1883, Hundredaaret efter Digterens Fødsel 1783.

Hver Del vil blive solgt særskilt.

Karl Schönberg,
Kronprinsensgade Nr. 2.

Udkommet er og faas i alle Boglader:

ROXY

af
Edward Eggleston,
Forf. til „Skolelæreren i Flat Creek“, „Verdens Ende“ o. fl.

2 Dele. Pris 5 Kroner.

Aalborg.
Magnus A. Schultz's Boghandel.

I mine Vinterkursus for

Tegning og Maling

vil kunne optages et begrænset Antal Elever.

Augusta Paulli,
Kongens Nytorv 6, 4de Sal.

Videnskabelig Literatur,
illustrerede Pragtværker samt nordisk og fremmed Skjønliteratur kjøbes til antagelige Priser.
N. P. Madsen, Nørregade 7, I. Sal.

Nyt Abonnement paa „Ude og Hjemme“.
modtages i alle Nordens Boglader, Postkontorer og Brevsamlingssteder. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Paa C. A. Reitzels Forlag er udkommen:

H. C. Andersens Eventyr og Historier.

Folkeudgave.

Første Hefte. — Pris 25 Øre.

Denne Udgave, hvorpaa hermed indbydes til Subskription, indeholder **alle** Digterens Eventyr og Historier og vil udkomme **komplet** i **16 Hefter** til en Pris af 25 Øre for hvert Hefte.

Kjøberne af første Hefte ere pligtige til at subskribere paa hele Værket, som udgives med et Hefte hver tredie Uge.

Subskription modtages i alle Boglader i Danmark, Norge og Sverrig samt hos undertegnede Forlægger.

C. A. Reitzel.

KNIPLINGS, BRODERI OG LINGERI MAGASIN.

Østergade 26

BERNT NIELSEN's

EFTF. KJØBENHAVN.

ETBL. 1836 AF BERNT NIELSEN

Østergade 26

ANBEFALES I PUBLIKUMS VELVILLIGE ERINDRING.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 164. Søndagen d. 21. November 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

KLOKKERNE.

Af **Viktor Rydberg.** Med Tegning af Frans Schwartz.

Over Tidernes Hav der knejser i Bølgeskummets Fald
et Taarn af gjennemsigtigt og ætherklart Krystal.
Dets Grundvold sine Rødder gjennem Afgrundsdybder slaar,
som ingen Anelse lodder og intet Øje naår.

Dets Mure sig strække gjennem Stjærnehimle blaa
og højt gjennem Himle, hvor ingen Stjærner gaa;
dets Kuppel sig hæver saa højt i Æthren op,
at hver en Tanke svimler, som vil række dens Top.

To Klokker der hænger under Kuplens stolte Bund,
den ene støbt af Straaleglans fra Lysets Fødselsstund;
dens gyldne Knevel svinger for Tidens Tankers Magt,
med Verdens Aandedrag den kimer saa sagte i Takt.

Den kimer saa sagte med en manende Røst,
og sitrende daler Klangen mod Jordens lave Kyst,
for, naar den did er naaet, at fortone saa mild
i ædle Sjæles Længsel og Aftenrødens Ild.

Den maner disse Sjæle saa alvorsdybt og ømt
at drømme skjønt og virke for hvad de skjønt har drømt,
og minder dem hver Aften ved Solnedgangens Brand
om fjærne Sandhedsriger og et evigt Skjønhedsland.

Den kimer i Haabet om at indvie den Dag,
da Jordens Slægter vorder et Søskendelag,
hvor hver en Smerte finder sin lindrende Trøst,
hvert trættet Hoved Hvile ved et elskende Bryst.

Den kimer i Haabet om at stemme med en Gang
af sine fulde Toner i Folkenes Frihedssang,
at forkynde over Verden det salige Bud:
Se, Jorden vorder Guds Rige! Se, Mennesket finder Gud!

* * *

Men i den andens Støbeform der stivnende flød
det Mørke, der har ruget i Kaos' dunkle Skjød.
Den tunge Knevel hviler — den hænger tavs og stum,
saa sort som en høstlig Himmel i Nattens øde Rum.

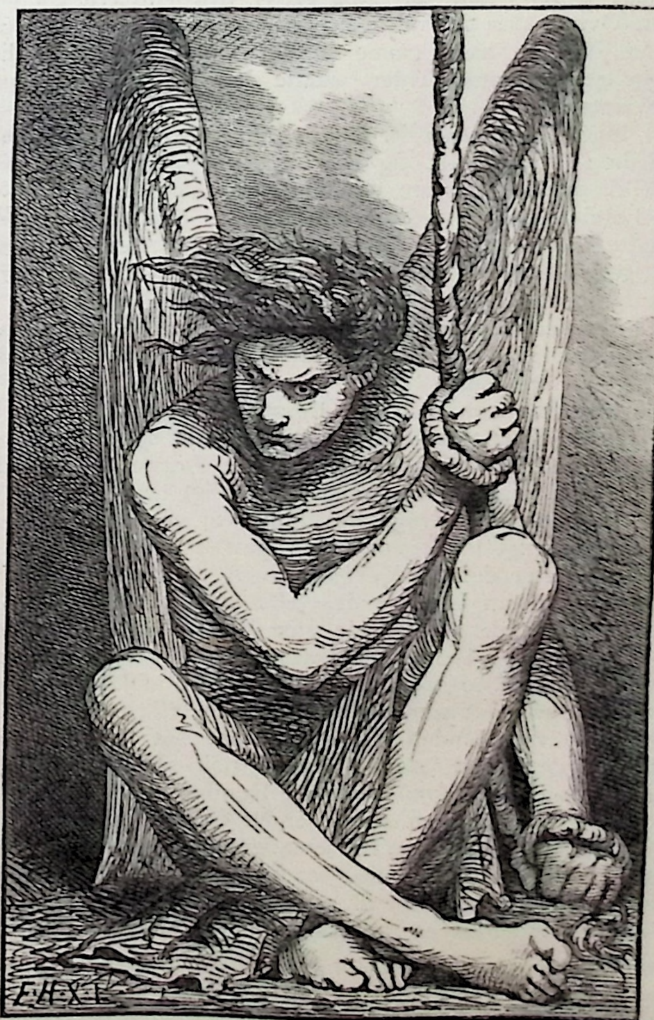
I Buegangen om Taarnet der sidder, mørk og stor,
en Dæmon med Haanden om Klokkens stærke Snor.
Som hugget i Sten, han sidder og sænker sit Blik imod
de skiftende Tiders Bølgegang om Taarnmurens Fod.

Snart tumle de i Solglød, og snart er Solen skjult,
men sortner den lyse Himmel og ruller Havet hult,
og knuses den sidste Bølge i Brændingens Larm,
som vovede Fremtidsdrømme at vugge paa sin Barm,

og falder der Haabløshed over Menneskehedens Nød,
forstummer Frihedssangen for Gunst og for Brød,
bli'er Ungdomshjærtet koldt og Mandens Arm for svag
til Kamp for Lysets Sejr og alt det Godes Sag,

da knytter sig Haanden vredt om Klokkens stærke Reb,
da ringer Dæmonen med rasende Greb,
da hæver Nattens Klokke sin Torden i samme Stund,
da skjælver Verden og vakler i sin dybeste Grund.

(Oversat efter Forfatterens Manuskript af Otto Borchsenius.)

En Messesærk.

Fortælling af **G. R. Sims**. Oversat af **Alfred Ipsen** *).

Velærværdige James Dawson — »Jemmy« tillod hans Sognebørn sig i daglig Tale at kalde ham — var meget afholdt i Bishop Orton. Bishop Orton, en rolig, søvnig lille Landsby i Essex, havde omfattet sin Hyrde med Velvilje lige fra den Dag, da en tredje Klasses Vogn bragte ham dertil fra London. Han mødte med en Vadsæk og et Geværfoderal, rede til strax at tage fat paa Udførelsen af sit Embedes Pligter. Han var en Præst af den gode, gamle Slags, der snart er paa Veje til at uddø. Han holdt af et Glas Portvin, naar det var at faa, og han yndede at ryge sin lange Porcellænspibe i det aabne Vindue i sit Logi. I Kroens Gjæstestue studerede han Vittighedsbladenes sidste Numre.

Der var ikke Spor af Stolthed hos Mr. James. Han var saa fattig som en Kirkerotte, og han brød sig aldeles ikke om at lægge Skjul derpaa. Han maatte gaa med sine Klæder, til de vare ganske luvslidte, og med sit Linned, til det var helt gjennemsigtigt, og Beboerne i Bishop Orton kunde attestere, at han heller ikke ødslede sine Penge bort til Bordets Glæder.

Slagter Jones vidste, at han fik et Pund Kjød to Gange om Ugen, og Bageren, Mr. Smith, bandte paa, at Jemmy kunde have et Brød i fire Dage.

Hans Kaldspligter vare ikke tunge; thi han havde ingen Søgnedagstjeneste at forrette; men hans Gage var ogsaa lille, kun 60 Pd. om Aaret. Det var den Sum, som den fraværende Hovedpræst tilstod sin Kapellan — kun en ringe Brøkdel af hans egne rigelige Indkomster.

Oppe i London, i et mørkt Værelse til Gaarden, laa en stakkels, gammel Dame, bundet til Sengen. Hun havde kjendt bedre Dage; nu var hun henvist til den Hjælp, hun kunde faa fra sin eneste Søn. Denne Søn underholdt hende, hvorvel han var fattig selv. Om Vinteren gik han uden Overfrakke og lod tidt være med at fyre i Kakkelovnen, for at hans gamle Moder kunde have det lidt hyggeligt. Somme Tider maatte han ogsaa knibe paa Provianten.

Ingen Mennesker kunde begribe, hvorfor Kapellanen i Bishop Orton holdt sig saa skrækkelig lurvet med sine 60 Pd. om Aaret; men to Gange om Aaret rejste han op til London for at se til den omtalte gamle Dame, der maatte holde Sengen i sit skumle, ringe Værelse. Han var en god Søn, det var den skjulte Grund til hans slette Garderobe og knappe Forplejning.

Men han havde én Last, en Hovedlast, der ogsaa var en Udgift. Han sværmede for at skyde, og i den Anledning holdt han en Bøsse.

Han var ude med sin Bøsse, saa snart der var en Lejlighed til en Dags god Jagt, og tidt og ofte tog han den med sig paa sine Visitter hos de Fattige og satte den i en Krog, medens han passiarede livligt med Folkene.

Hvis den kvindelige Besætning var ene hjemme, holdt han sig strengt til Sagen. Han gav et godt Raad her og dér, alt efter det forskjellige Behov, og hvor det gjordes nødig, talte han formanende. Han havde saadan en rolig, vindende Maade at meddele sine Forskrifter og Raad paa — han forstod i simple, velmente Ord at tage Folk paa det ømme Sted, og man sagde, at tre Ord af James Dawson var lige saa godt som en hel Prædiken af en Anden.

Men var Manden i Huset hjemme, og han var Noget af en Sportsmand, skulde Jemmy nok vide at knytte en Samtale med ham om Heste og Hunde, og paa alle slige Omraader var han en stor Kjender og Avtoritet.

Velærværdighedens Bøsse indgød de gamle Damer stor Skræk. Han var altid lige saa villig til at holde Bøn med en gammel Dame, som til at konversere hendes Mand om Føl og Hundehvalpe; men skjønt han gjorde det med fuldt Alvor og med nok saa megen Følelse som sine mere hysteriske Kolleger, der synes at have taget en Grædekone til Forbillede, vare hans Tilhørerinder dog ofte mere bekymrede for hans Bøsses Tilstand end for deres syndige Sjæle.

Kvinder og Skydevaaben kan nu en Gang ikke godt sammen, og Synet af det morderiske Instrument, der kiggede frem fra Krogen, gjorde et ubehageligt Indtryk paa deres Nerver.

Efterhaanden vænnede man sig imidlertid til det, og da Jemmy i et Par Aar havde ført Bøssen om med sig og stillet den omkring i Krogene i Bishop Ortons Hytter, uden at den nogensinde var gaaet af, begyndte man at forsone sig med den og erklære den for en uskadelig Ting.

Efterhaanden vare Folkene i Bishop Orton blevne fuldstændig fortrolige med Synet af »Jemmy« og hans Bøsse; og det vakte derfor en Del Sensation, da man pludselig saa' Præsten gaa omkring uden Bøsse og lagde Mærke til, at han ikke mere gik paa Jagt.

»Hvad er der blevet af Præstens Bøsse?« spurgte de Nysgjerrige; men Ingen kunde løse denne Gaade.

En Gang tog Slagteren Bladet fra Munden og spurgte ligefrem derom.

»Hvordan kan det være, at De nu aldrig mere gaar paa Jagt?«

Kapellanen smilede, rystede paa Hovedet og fortsatte sin Vandring, hvoraf Jones drog den Slutning, at Spørgsmaalet havde været ham ubehageligt.

Sammenhængen dermed var følgende. Da Pastor James kom til Bishop Orton, medbragte han, som Læseren allerede véd, sin Bagage, bestaaende af en Vadsæk og en Bøsse i tilhørende Foderal. I Vadsækken havde han en Messesærk, og denne udgjorde i Forening med hans Bøsse og de Klæder, han bar, hans hele Ejendom.

En Dag skete der en skrækkelig Ulykke med denne Messesærk. Den var bleven sendt hen til en Vaskerkone for at vaskes. Samme Vaskerkone havde en meget livlig og meget ufornuftig, ung Hundehvalp. En Dag var Vaskerkonen ude, og Hvalpen var bleven overladt til sig selv i Haven bag Huset, hvor Tøjet var hængt op til Tørring. Overladt til sine egne onde Lyster og uden Tvivl forført af den Onde selv faar Hvalpen fat i Præstens Messesærk og giver sig ganske gemytlig til at fare omkring med den og lege med den, og i mindre end fem Minuter havde den med sine skarpe Tænder flænget og tilredt den saaledes, at man næppe skulde kunne sige, hvad det var, og ødelagt den i en saadan Grad, at den øjensynlig aldrig mere vilde kunne gjøre Gavn som Messesærk.

Forfærdet over den skete Ulykke skyndte Vaskerkonen sig til Præstens Bolig og fortalte ham med Taarer i Øjnene det Passerede. Hun vilde erstatte ham hans Tab, hun vilde kjøbe ham en ny Messesærk — hun var saa bedrøvet derover — skulde hun slaa Hunden ihjel?

Den skikkelige Kone havde en Forestilling om, at den af Hunden begaaede Helligbrøde bragte den under Kirkens Ban.

Den velærværdige Pastor James blev lidt kjed over det Passerede; men han vidste, at den stakkels Kone sad haardt i det og vanskelig vilde kunne erstatte ham det lidte Tab. Saa gav han sig til at trøste hende paa sin godmodige Maade. Det havde ingen Ting at sige, Messesærken var jo gammel. Det var paa høje Tid, at han fik sig en ny, og den skulde han have havt, selv om der ingen Skade var sket.

Den skikkelige Præst talte saa spøgende om sit Uheld, at Vaskerkonen tørrede sine Øjne i den salige Overbevisning, at hun havde gjort Præsten en virkelig Tjeneste, og at Hvalpen, der havde været Midlet til den skete Ødelæggelse, snarere burde kanoniseres end banlyses.

Da hun var gaaet og Pastor James var ladt alene med sine Betragtninger i sin beskedne Bolig foran sin Ostebrødsopdækning, begyndte han nærmere at overveje Situationen — den var alvorlig nok. Han talte de Penge, han havde

*) Ovenstaaende Fortælling er taget fra G. R. Sims: „*Three brass balls*", hvoraf der til Foraaret vil udkomme en dansk Oversættelse paa Andr. Schous Forlag under Titlen »Fra Laanekontoret«. Af samme Samling vil »Ude og Hjemme« senere bringe endnu en Fortælling.

hos sig. De forslog ikke. Han maatte forskrive en ny Messesærk fra London; men han vidste, at det vilde være unyttigt, naar han ikke samtidig sendte Pengene pr. Postanvisning, og hans Penge vare i den sidste Tid svundne ind til det mindst Mulige. Det var bleven værre med hans gamle, sengeliggende Moder, og Alt, han kunde spare, var gaaet til hende. Pludselig faldt hans Øje tilfældig paa hans Bøsse.

Den kunde han jo sælge.

Han gøs ved denne Tanke. Hans Bøsse havde en Historie. Den havde tilhørt hans ældre Broder, Ned*), der var død tidlig, og det var alt det synlige Minde, han havde efterladt sig. Nej, den kunde han ikke skille sig ved.

Han gik sig en Spaseretur for i Ro at overveje Sagen nøjere, og hans Vej førte ham forbi Mr. Sweetapples, Pantelaanerens Butik. Han standsede og kiggede paa de i Vinduet udstillede Panter. Der var en Bøsse deriblandt. Da faldt det ham ind: Hvorfor skulde du ikke pantsætte din Bøsse? Det vilde da ikke være at skille sig ved den.

En halv Time efter var hans vanlige og eneste Ledsager forsvundet fra sit Sted. Pantelaaneren havde faaet den, og Mr. James havde til Gjengjæld faaet en Laaneseddel, som nu laa i hans Vestelomme.

Det varede længe, før Bishop Orton saa' Jemmy igjen med hans Bøsse; men Alle og Enhver bemærkede næste Søndag, at han havde faaet en splinterny Messesærk paa.

* * *

Det brogede Efteraar holdt sit Indtog i Skovene omkring Bishop Orton under livligt Akkompagnement af Jægernes Bøsseknald. Hans Velærværdighed Kapellanen søgte saa godt det lod sig gjøre at lukke sine Øren for den Musik; den vakte ubehagelige Erindringer.

Naar han sad hjemme i det aabne Vindue i den klare Eftermiddagssol, vandrede hans Blik langt ud i Landet, hvor det gyldne Lys gav Buskadsets røde og brune Løv en vidunderlig Skjønhed. — dér havde han tilbragt mangen en glad Dag som Idrætsmand.

Saa sukkede han, og hans Blik søgte mismodigt hen i den Krog, hvor hans kjære, gamle Bøsse havde plejet at staa.

Gud skal vide, han kjendte ikke mange Fornøjelser. Han rustede op legemlig saavel som aandelig derude blandt Bønderne, som ikke toge stor Notits af ham, og hvis Søndagsklæder fuldstændig stak hans gamle luvslidte Dragt ud. Han trængte til Noget, der kunde oplive ham, Noget, der kunde vække glade Minder fra gamle Dage.

Naar han tænkte paa sin Bøsse, kom han til at tænke paa sin kjære Broder, der saa ofte havde holdt den i sin Haand. Stakkels, gode Ned! Nu laa han under Jorden, i en navnløs Grav, langt, langt borte sammen med en Flok andre brave Fyre, der havde kæmpet og vare faldne i den gruelige Krimkrig. Ruslands Sne laa over deres Grave.

Han blev aldeles melankolsk over disse Betragtninger. Efteraarets klare, milde Lys, Skovenes fantastiske Farvepragt og Lyden af fjærne Bøsseskud, alt dette vækkede hans Naturs slumrende Poesi. Aa, blot han kunde faa sin gamle Bøsse igjen, om det saa kun var for én Time!

Der var kun en Minuts Gang til Pantelaanerkontoret. Han kunde jo løse den hjem blot for en Dag. Men for at gjøre det, maatte han have Penge, og det var en Vare, han ikke havde paa Lager. Hans stakkels, gamle Moder trængte nu til Alt, hvad han kunde faa tilovers. Da huskede han pludselig, hvorfor han havde pantsat sin Bøsse, og det gav ham en Idé. Hans nye Messesærk stod i Taknemlighedsgjæld til hans Bøsse; hvorfor skulde den ikke betales?

Det tog ham nogen Tid at bestemme sig til et Skridt, der i Øjeblikket forekom ham aldeles uforsvarligt. Men efterhaanden lykkedes det ham at bringe sin Samvittighed til Ro ved sindrig udtænkte Argumenter, og før Solen gik ned, havde han i sin Lomme en Laaneseddel paa sin Messesærk, og den kjære, gamle Bøsse stod i sin Krog, hvor den havde været savnet saa længe.

Den skikkelige Kapellan var fuldstændig ude af sig selv af Glæde over at have faaet sin Bøsse igjen. Han krystede den i sine Arme og var ikke langt fra at kysse den, som om det kunde været en Kvinde.

Og næste Dag spaserede han triumferende gjennem Gaderne med den, og Bishop Orton raabte som med én Stemme: »Aa, se! dér er »Jemmy« igjen med sin Bøsse!«

Men den sølle Fyrs Glæde var ikke langvarig. Lørdag kom; han maatte have sin Messesærk hjem, og saa maatte han sige Farvel til sin Bøsse. Men om Mandagen var Messesærken overflødig, hvorimod han havde god Brug for Bøssen. Hvad der havde kunnet gjøres én Gang, maatte ogsaa kunne gjøres to. Messesærken blev »sat« og Bøssen løst hjem. Og efterhaanden kom det dertil, at Mr. Sweetapple, der var en diskret Mand, vidste bestemt, at naar det blev Lørdag, vilde han faa »Jemmys« Bøsse at passe paa, og naar Mandagen kom, vilde han faa Messesærken i Stedet.

* * *

Det var en Fredag Aften Klokken ni. Gaderne i Bishop Orton begyndte at falde til Ro. Kun udenfor Skjænkestuerne paa Byens Torv stod endnu en Del Smaagrupper passiarende.

Pantelaaneren Mr. Sweetapples Kontor laa paa Torvet. Hans Hus var lukket og stænget, og han selv tilbragte sammen med sin Kone og Datter Aftenen hos nogle Venner.

Den ældste Søn var efterladt hjemme for at passe Huset, og han havde mukket en Del, fordi han ikke fik Lov til at følge den øvrige Familie. Dette vides, fordi disse Omstændigheder siden ved Edsaflæggelse bleve bekræftede for Retten.

Klokken syv var der bleven lukket, og Assistenten var gaaet sin Vej og havde overladt unge Sweetapple alene at passe Huset. Klokken ni mærkede de Folk, som tilfældigvis stod paa Torvet, en Brandrøg og begyndte at se sig omkring. Inden faa Minuter opdagede de et rødt Skjær fra de øverste Vinduer i Pantelaanerens Hus, og da kom unge Sweetapple styrtende ud af Huset og raabte Brand.

Inden kort Tids Forløb blev Torvet fyldt med Mennesker. Brandraabet var snart vidt omkring, og hvor det ikke var hørt, havde dog det Rygte udbredt sig, at der var Ild i Pantelaanerens Hus. Man styrtede afsted for at hente Sprøjterne, Flammerne slog igjennem Taget og bredte et rødt Skjær over en stor Del af Himlen.

Folkemassen paa Torvet voxede bestandig; velmenende Folk før i deres Forfjamskelse afsted og fik Byens Klokker satte i Bevægelse, og fra de omliggende Landsbyer kom der en rig Tilstrømning af nysgjerrige Skuelystne.

Graad og Beklagelser, Suk og Eder blandede sig mellem hinanden og fyldte Luften. Fattigfolk bejamrede denne Ulykke og begræd Tabet af de Gjenstande, de havde betroet i Pantelaanerens Forvaring; men derfor brændte det lige rask.

Omsider kom der Hjælp. Sprøjterne kjørte op paa Torvet, Mængden bølgede hid og did, og Politiet drev Folk tilbage, for at Brandkorpset kunde have Plads til at arbejde uhindret.

Gjennem Brandlarmen, Lyden af de knitrende Flammer og Bulderet og Braget af nedstyrtende Bjælker og Mure hørtes Raabene fra den opbragte Befolkning, der maatte se paa, at dens Ejendele gik op i Flammer lige for dens Næse.

Den fattigste Del af Tilskuerne var mest højrøstet i sine Skrig og Udraab, efterhaanden som det ene Bundt efter det andet af Klæder, Dyner, Møbler, Skilderier og alle de forskjellige Artikler, hvoraf en Pantelaaners Oplag er sammensat, bleve kastede ned paa Gaden.

Ak, hvad var hin Sagnets Regn af Frøer mod den Øse med Flonelsskjørter og Strygejærn, som viste sig for Bishop Ortons forbavsede Blik, da Brandmændene styrtede ind i Huset for at redde, hvad reddes kunde.

Men de Folk, der støjede mest, var just ikke dem, der led det største Tab.

---

*) Edvard.

Der stod iblandt Mængden Hundreder af velklædte Folk, agtværdige Familiefædre, Handlende og Haandværkere, om hvem man ikke skulde formode, at de havde nogen som helst Forbindelse med Pantelaanerkontorerne, og dog kunde man af deres blege og bekymrede Ansigter se, at de følte en personlig Interesse for de Gjenstande, der saa hurtig fortæredes af Ilden.

Selv en Proprietær kom sprængende paa en kulsort Hoppe, og da han holdt den an paa Torvet, udstødte han en drøj Ed over alt hans Families gode Porcellæn, der var i Pantelaanerens Varetægt, og som nu gik fløjten.

Blandt den store Mængde umiddelbart interesserede Tilskuere, som overværede Branden med alt Andet end glade Følelser, lagde Ingen Mærke til Præsten.

Men han var der. Han stod en lille Smule afsides og iagttog Flammernes vilde Leg med blegt Ansigt og skjælvende Læber.

»Gud ske Lov, at Neds Bøsse dog er i Sikkerhed,« mumlede han.

Det var hans eneste Trøst. Hans Messesærk var jo gaaet med i det almindelige Skibbrud. Mange af Bishop Ortons Indbyggere havde i Aften følt sig beskæmmede; men Ingen saa levende som den stakkels Kapellan, naar han tænkte paa, at alle hans Sognebørn om et Par Dage vilde faa at vide, at han havde pantsat sin Messesærk.

Det var Lørdag i Morgen. Hvis den nu, naar Ilden var slukket, skulde befindes at være ødelagt — og der var ingen Sandsynlighed for, at Noget kunde reddes — hvad skulde han saa gjøre?

Men midt i sin Angst og Bekymring vedblev han at mumle hen for sig: »Gud ske Lov, at jeg har beholdt stakkels Neds Bøsse!«

Klokken elleve var man Herre over Ilden, og Politiet maatte slaa Kordon om Huset, da Folk ellers vilde være stormet ind i Bygningen for at søge deres forbrændte Ejendele blandt Ruinerne. Klokken blev ét, før Mængden opløste sig og fortrak. Der var den Nat mange tunge Hjærter i Bishop Orton; men intet tungere end den stakkels Kapellans, der ikke vidste noget Raad for at slippe over Søndagen uden Messesærk*).

* * *

Om Lørdagen var Bishop Orton i en ualmindelig ophidset Tilstand. De optagne Forhør over Ildens Opkomst havde givet Anledning til en Formodning om, at Ilden var paasat, og samme Eftermiddag blev unge Sweetapple arresteret.

De edsvorne Vidner havde under Forhøret erklæret, at de havde hørt unge Sweetapple true sin Fader med, at han nok skulde komme til at fortryde, at han ikke lod ham gaa ud, og det blev godtgjort, at han havde været i den Del af Huset, hvor Ilden var opkommet, med et Lys i Haanden.

Men da Forhørene efter mange Opsættelser omsider bleve sluttede, og alle Indicier vare undersøgte nøje, frikjendte Juryen den unge Fyr for den Beskyldning, der var rejst mod ham.

Hvorledes Ilden opkom, vedkommer os heller ikke synderlig paa dette Sted. Dens Følger for Byens Folk og de omboende Landboere vare skrækkelige.

Der var i Øjeblikkets Ophidselse og Forvirring sluppet saa mange graverende Hemmeligheder ud, at Halvdelen af Indbyggerne i Bishop Orton skammede sig ved at tale om Branden.

Det viste sig, at Folk, man altid havde anset for rige, havde pantsat deres Sølvservice og Porcellæn. Manglende Malerier omkring i Folks Dagligstuer, som man havde formodet at være sendte til London for at sættes i ny Ramme, viste sig at være uigjenkaldelig forsvundne efter Branden, og flere af Byens Handlende vare ved deres egen Tilstaaelse overbeviste om at have betroet en større eller mindre Del af deres rørlige Ejendele i »Onkel« *) Sweetapples Forvaring.

Luften i Bishop Orton blev formelig trykkende med Skandalehistorier, og Redaktøren af det stedlige Organ, der var vant til at være uhyre vittig i sine Ledere, saa' sig nødsaget til at glide let hen over hele denne Historie.

Havde han ikke selv i Øjeblikkets overvældende Fortvivlelse hylet omkap med de Andre, fordi det Taffeluhr, som hans Medborgere havde skjænket ham som et synligt Tegn paa deres Anerkjendelse af hans Fortjenester, var bleven i Ilden?

Hele Lørdagen talte Byen ikke om Andet end Branden og unge Sweetapples Arrestation, og om Søndag Morgen var Kirken propfuld, fordi man var begjærlig efter at se hinanden igjen og fornye Samtalen.

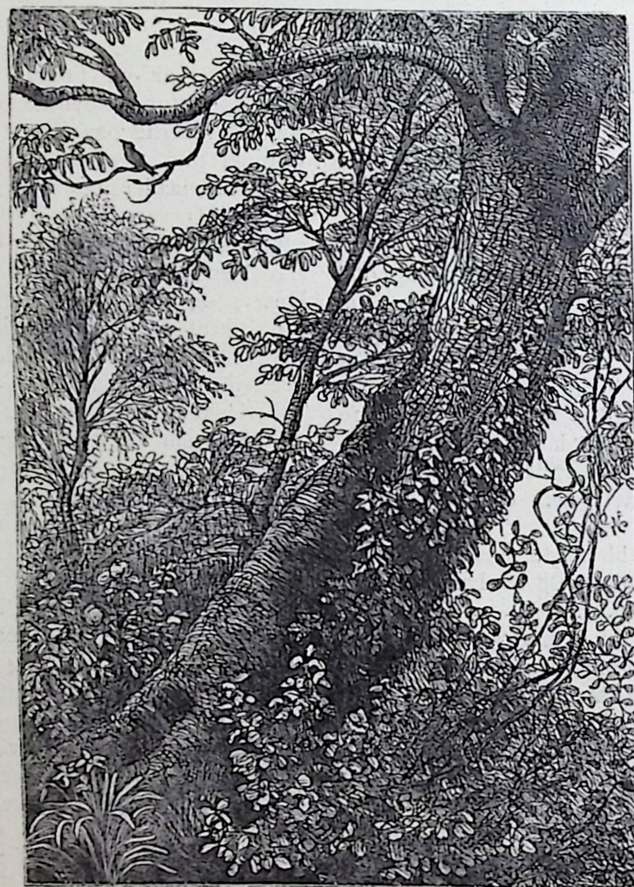
Adskillige Herrer vare fuldstændig udeblevne paa Grund af visse Omstændigheder med deres Søndagsklæder, og mere end én Dame foretrak at blive hjemme og ikke lade sig se, fremfor at vise sig i en Dragt, der forraadte, at hendes Garderobe var mindre end for otte Dage siden.

Dog var Kirken propfuld, da Kapellanen James Dawson indtog sin Plads.

Hans Ansigt var meget blegt, da han kom fra Sakristiet; men han gik med faste Skridt til sin Plads.

Da lød der et almindeligt »Aah!« efterfulgt af en Hvisken langs ned ad Rækkerne.

Der var brændt tre Huller i Kapellanens Messesærk.

Frodig Forgrund.
Efterladt Tegning af P. C. Skovgaard. (Tegnet paa Træ omkring 1855).

*) Bæres ved engelsk Gudstjeneste under Prædikenen.

*) »Onkel« er i England saavel som i Danmark en Benævnelse paa Pantelaaneren.

Pastor »Jemmy« forvandt i sin Tid Skammen og Ydmygelsen over den forbrændte Messesærk, og hans Menighed fattede ikke ringere Tanker om ham for den Sags Skyld.

Man kom derved til en klar Indsigt i den Fattigdom og Nød, hvori Kapellanen for sin stakkels syge og sengeliggende Moders Skyld var kommet.

Det Selvfornægtelsens Liv, han havde ført for at mildne sin Moders Nød, blev heller ikke ubekjendt, og man fandt, at det vel kunde fortjene en Belønning. Næste Vinter blev der foretaget en Indsamling til Pastor James Dawson, og den indbragte en god, rund Sum, der var stor nok til at opklare den stakkels Fyrs mørke, trykkende Himmel med en Smule Solskin, og som satte ham i Stand til at mildne sin Moders sidste Levetid med mange smaa Bekvemmeligheder,

Maskine-Transport i Colorado-Bjærgene.

som hun ellers maatte have savnet. Neds Bøsse slap for Fremtiden for at vandre til Mr. Sweetapple, og det Samme var Tilfældet med den splinterny Messesærk, som hans Menighed forærede ham.

Der er Hundreder af fattige udsultede Gejstlige her i Landet — kristne Mænd, som arbejde haardt og bære deres Byrde uden Suk. Hvis denne sandfærdige Historie skulde komme Nogen af dem for Øje, tænker jeg ikke, de ubesindigt vil fare hen og efterligne velærværdige Hr. Pastor »Jemmys« Exempel.

Jeg er aldeles ikke vis paa, at alle Menigheder vilde handle saa betænksomt og menneskevenligt, som Ortoniterne gjorde, hvis de skulde opdage, at deres Præst havde for Skik at »sætte« sin Messesærk.

Et Spørgsmaal.

En Idyl af **Georg Ebers.** Oversat efter Forfatterens Manuskript af **Otto Borchsenius.** (Fortsat.)

Hvor den mindre Sidesti, der førte ned til Havet, bøjede af fra den brede, ogsaa for Vogne tilgængelige Landevej, stod et ejendommeligt Mindesmærke. Her standsede Xanthe.

Den Ros, som Gjøgleren havde ydet Leonax, glædede hende kun lidet, ja hun havde hellere hørt dadlende Ord om Bejleren fra Messene, thi svarede han til det Billede, Dværgen havde udkastet af ham, saa var han jo den rette Mand til at være en Søn for hendes Fader og til som Herre at herske paa Ejendommen, hvor Meget ikke gik som det skulde; saa gjaldt det jo at glemme den troløse Natteravn Phaon — hvis hun kunde det.

Aldrig forekommer Noget os saa godt og kjært som i det Øjeblik, hvor vi skulle opgive det, og saa varmt og længselsfuldt havde Xanthe i sit hele Liv endnu ikke tænkt paa Phaon, som netop nu og paa dette Sted.

Mindesmærket, foran hvilket hun var standset, var en ejendommelig Bygning, der, til alle Sider omgiven af blomstrende Slyngplanter, var opført af Teglsten imellem hendes Faders og hendes Farbroders Haver.

Det saa' ud som en stærk, af to høje Piller indrammet Mur.

I selve Muren saa' man tre Rækker dybe Nischer med hvælvet Loft, og paa Pillerne smukke Malerier paa brunrød Grund: paa den ene Dødens Genius, der sænkede sin Fakkel for et Offeralter; paa den anden Eurydike, hvem hendes Ægtefælle har befriet fra Skyggernes Rige og nu drager med sig op til Oververdenen.

Mange af Nischerne vare endnu tomme, men i nogle stod Vaser af halvt gjennemsigtigt Alabast.

De nyeste, der havde faaet Plads i den nederste Række, indeholdt hendes Farfader Dionysus' og hans Hustrus Aske; et andet Par Urner gjemte Støvet af tvende Mødre, hendes egen og Phaons.

Begge Kvinder vare paa samme Dag faldne som Offer for den eneste Pest, der i Mands Minde havde hærget denne glade Kyst.

Der var gaaet otte Aar siden da. Hun selv var den Gang endnu et Barn, men Phaon havde været en stor Dreng.

En halv Snes Gange om Dagen kom hun forbi dette Sted, og ofte tænkte hun da paa de kjære Døde og sendte den dyrebare Aske en venlig Hilsen, naar hun følte Trang til ogsaa at give sine trofaste Tanker et ydre Udtryk.

Sjeldent derimod gjenkaldte hun sig i sin Hukommelse den Dag, paa hvilken Baalet var blevet antændt, og da man havde samlet Asken af de tvende saa tidlig til Skyggeriget bortkaldte Mødre, lagt den i Vaserne og stillet disse hen til de andre Urner. Men nu maatte hun mindes denne Dag, hvorledes hun havde siddet foran den ene af Gravmindesmærkets Piller, grædt bittert og atter og atter spurgt sig selv, om det virkelig var muligt, at hendes Moder aldrig mere vilde komme tilbage for at kysse hende, sige hende venlige Ord, ordne hendes Haar og klappe hende; ja selv efter et irettesættende Ord fra den kjære, for evig tillukkede Mund havde hun den Gang for første Gang længtes.

Phaon havde paa samme Tid staaet lænet op til den anden Pille og havde bedækket sine Øjne med den højre Haand.

Saa bedrøvet havde hun aldrig før eller senere sét ham, og det havde skaaret hende i Hjertet, da hun saa', at han rystede, som om han frøs, og da han med et dybt Suk strøg Haaret tilbage, der som et kulsort Tæppe hang ned over det Halve af hans Pande.

Hun havde grædt af sit ganske Hjærte, men ingen Taarer rullede ned over hans Kinder.

Kun faa fattige Ord vare den Gang blevne vexlede mellem dem, men ethvert af dem lød den Dag idag endnu for hendes indre Øre, som om der i Stedet for Aar kun laa Timer imellem da og nu.

»Min var saa god,« havde hun hulket, men han havde blot nikket med Hovedet, og først efter godt og vel en halv Snes Minutter ikke svaret Andet end: »Og min ogsaa.«

Trods den lange Pavse, der skilte Pigens Ord fra Drengens, hørte de dog nøje sammen, thi de forbandt den i begge Barnehjærter eneste herskende Tanke: »Min Moder har dog været saa god.«

Det var atter Xanthe, der efter nogen Tid havde brudt Tavsheden, idet hun spurgte:

»Hvem har jeg nu tilbage?«

Og atter varede det længe, før Phaon som det eneste Svar sagte gjentog:

»Ja hvem?«

Det var igjen kun to smaa, uanselige Ord, men der lød igjennem dem saa dyb en Sorg, som et Barnehjærte nu en Gang er i Stand til at føle.

De havde heller neppe fundet Vej over Drengens Læber, før han ogsaa trykkede sin venstre Haand mod sine Øjne, medens en kort Krampe rystede hans Bryst og en Strøm af hede Taarer rullede ned over hans Kinder.

Begge Børn havde jo endnu deres Fædre, men ingen af dem tænkte derpaa i dette Øjeblik.

Hvem husker ogsaa strax, naar den varme Sol slukkes, at der gives en Maane og Stjerner?

Da Phaon var bristet i saa heftig Graad, vare Xanthes Taarer begyndt at flyde mere sparsomt, og hun havde, med inderlig Medlidenhed, betragtet ham længe, uden at han mærkede det, thi han trykkede endnu bestandig Hænderne mod sine Øjne.

Hun havde truffet en større Sorg end sin egen, og saasnart hun mærkede, at hun dog var mindre bedrøvet end sin Kammerat, havde hun følt Trang til at lette ham hans Smerte.

Som den hele Plante med Blomster og Frugter hviler i det spirende Frøkorn, saaledes ligger den kommende Moder, der gjerne aftørrer Taarer og bringer Trøst, allerede selv i den mindste lille Pige.

Da Phaon var bleven staaende ubevægelig i den samme Stilling, havde Xanthe rejst sig, nærmet sig ham, trukket ham nølende i hans korte Kjortel og sagt:

»Kom med over til os; jeg vil vise dig noget Morsomt; fire unge Duer er krøbne ud af Ægget, de har brede Næb og er meget stygge.«

Hendes Legekammerat havde taget Haanden fra Øjnene og svaret venlig:

»Nej, nej, slip mig.«

Men hun havde grebet hans Haand, trukket ham med sig og sagt:

»Jo, du skal komme; Stangen til min Vogn er gaaet itu.«

Og Phaon havde været saa vant til stedse at være ved Haanden, naar der var Noget at gjøre i Stand ved den Lilles Legetøj, at han havde fulgt hende, og ligeledes den følgende Dag havde han af hende ladet sig drage med til mange Ting, som hans Hu ellers ikke stod til.

Han havde fulgt hende, for ikke at bedrøve hende, og naar han lidt efter lidt var blevet muntrere og tilsidst endogsaa havde stemmet med i hendes glade Latter, da havde hun frydet sig, thi hun havde befriet ham for hans Sorg, og siden den Tid havde hun endnu hellere end tidligere lagt Beslag paa hans Tjenstvillighed; men bestandig forekom hun sig selv som en Slags Moder for ham og vaagede over hele hans Færd, som om hun var ansat dertil.

Selv da hun var blevet stor, tog hun ikke i Betænkning at opmuntre eller dadle ham, og kunde mange Gange ærgre og harme sig over ham, i Særdeleshed naar han under deres Leg eller Dans gav sig mer end billigt af med andre unge Piger, mod hvem der lod sig indvende meget eller lidet og ofte slet Intet. Ikke for sin egen Skyld, sagde hun, thi hende kunde det være lige meget,

men hun kjendte Pigerne, og det tilkom hende at advare ham.

Gjerne tilgav hun ham Meget, men i dette Punkt var hun streng og kunde forivre sig, lige til hun blev uartig.

Da hun nu stod foran Gravmindesmærket, kom hun den Stund i Hu, da hun havde trøstet ham, men al hendes Omsorg for ham havde jo været forgjæves, thi han svirede jo Nætterne igjennem med Fløjtespillersker.

Ja, med Fløjtespillersker! Semestre havde selv sagt det.

Han var tabt for hende, fuldstændig tabt.

Da hun i Morges havde grædt ved Kilden, mente hun nu, havde hun ikke tænkt paa den fremmede Kvinde i Messene, nej hun havde kun fældet saadanne Taarer, som en Moder udgyder for en Søn, der er kommet paa Afveje.

Hun forekom sig selv meget ærværdig og vilde have fundet det saare naturligt, om graa Haar havde prydet hendes knap syttenaarige Hoved i Stedet for de blonde Lokker.

Hun tog nu ogsaa et matroneagtigt værdigt Skridt fremad, men rigtigt moderligt var det dog alligevel ikke, naar hun paa den lange Vej til Rosenbusken ved Havet ivrig bestræbte sig for med Flid at miskjende og forvrænge alt Godt hos Phaon, eller naar hun kaldte hans rolige Optræden Dorskhed, hans Tjenstvillighed Svaghed, hans ordknappe Væsen sløv Indskrænkethed og selv hans smukke drømmende Øje søvnigt.

Under alt dette fik hun imidlertid liden Frist til at tænke paa den nye Bejler; det gjaldt jo først om at sønderslaa det gamle Gudebillede, men ethvert Hammerslag gjorde hende saa ondt, som om hun havde rettet det mod sig selv.

(Sluttes).

„Smaafolk". Fortælling af S. Schandorph.

(C. A. Reitzels Forlag.)

Med en kjøbenhavnsk Tjenestepiges Liv og Tilskikkelser til Midtpunkt, har S. Schandorph denne Gang skildret en Række Typer fra vor Hovedstads lavere Samfundslag. Nu og da komme disse naturligvis ogsaa i Berøring med den saakaldte »bedre Klasse«, og et Par af Fortællingens finest karakteriserede Personer, som Præsten og Æsthetikeren, falde udenfor den af Titlen angivne Ramme, men gjennemgaaende er det dog kjøbenhavnske Smaakaarsfolks Liv og Færd, Tankegang og Udtryksmaade, som Digteren har villet give et saa vidt muligt naturtro og sandt Billede af. Der er liden direkte Tendens i hans Skildring. Han har ikke, som f. Ex. Charles Dickens i nogle af sine Romaner, en bestemt social Institution, som han vil til Livs; næppe nok noget særligt Samfundsonde, hvis Rod han ubarmhjærtigt vil blotte. Selv i de faa Streger, hvormed Paludan-Müller i »Adam Homo« har trukket Konturerne af en kjøbenhavnsk Tjenestepiges sørgelige Livsskjæbne, ligger der en ganske anderledes stræng Anklage mod Samfundet for den Lod, det sikkert kun altfor ofte lader »Nutidens Slavestand« blive til Del, og Lottes Endeligt er ikke alene en bitrere men utvivlsomt ogsaa en korrektere Konklusion af de samme Forudsætninger, hvorunder Schandorphs Frederikke begynder sin Nedgliden ad Skraaplanet. Digteren vil hverken ryste eller skræmme os med sine »Smaafolk«. Som han rolig og lunt har gjort sine Iagttagelser, gjengiver han dem objektivt og tendensfrit, hyppigere med et vist godmodigt Smil om Læben end med Vrede og Harme i sin Stemme. Med Kunstnerens, Genremalerens, lidenskabsløse, upartiske Interesse tager han disse Mennesker, som de staa og gaa, tegner smaa Billeder af deres daglige Liv, tolker deres Lidenskaber og Forhaabninger, taler deres Sprog i Glæde som i Sorg, i Kjærlighed som i Had, og viser endelig sin Sympathi for dem ved tilsidst — en Smule for tableauagtig dog maaske — at føre alle sin Fortællings Personer lykkelig og vel i Havn, saa godt som endogsaa i et og samme Hus. Det er en overmaade hjemlig Bog, han her har skrevet. Vi kjende os selv, vort Liv, vore Sæder og Omgivelser i denne Fortælling fra vore egne Dage. Uden nogen mørk eller truende Baggrund af de Spørgsmaal, der i Nutiden sætte Sindene i saa lidenskabelig Bevægelse, lægger han fornemmelig Vægt paa Karaktertegningen og Situationsudmalningerne og lader den simple Handling glide jævnt og utvungent frem, til den prægtige Jordemoder bliver Intrigens Forløserinde. Næppe vil »Smaafolk« faa den samme fremragende Plads mellem Forfatterens Arbejder som f. Ex. hans sidste større Fortælling »Uden Midtpunkt«, hvis Hovedfigur var en Tidstype, der i Schandorphs Skildring af den vil leve, selv naar en anden Tid og en anden Smag har gjort sine Fordringer gjældende i Literaturen, men den Anskuelighed og det Liv, hvormed han atter her har vist os en hel Række Genrebilleder fra sit »sociale Kalejdoskop«, har yderligere lært os, hvor sikkert og dygtig Schandorph arbejder, og indenfor hvilke Omraader hans digteriske Maal og Opgaver ligge.

Peder Faxø.

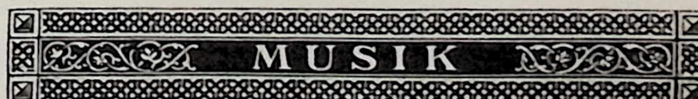
Hr. Maler, Konservator Rasmussen har været saa venlig at give mig nogle Oplysninger om Peder Faxø, som har malet Oehlenschlägers i forrige Nummer meddelte Drengeportræt. Hverken Weinwich eller Weilbach omtaler ham, og da hans Billede nu vil komme paa Nationalmuseet, ville de omtalte Oplysninger interessere Publikum. Hr. Rasmussen skriver: »I Aarene 1830 til 35 — saa omtrent — levede her i Kjøbenhavn en gammel Malermester, der var velhavende og statelig klædt med gule Nankinsbenklæder og bredskjødet Kjole; det var en munter, paa offentlige Steder vel sét Mand, og hans Navn var Faxø. Han havde i sin Tid været Elev paa Kunstakademiet sammen med Lorentzen og flere af den Tids Kunstnere, men var gaaet over til Haandværket og havde nu anselige, velstaaende Kunder; ogsaa det kongelige Arbejde paa Frederiksberg Slot udførte han. Denne Mands Kone var Jordemoder, og havde i denne Egenskab gjort Tjeneste hos Dronning Marie Sofie Frederikke; vistnok har hun ogsaa betjent Madam Oehlenschläger, da hun fødte Adam. Da Faxø ved Vintertide beskjæftigede sig paa samme Maade som hans tidligere Kollegaer, er det saa naturligt, at han som Slotsmaler paa Frederiksberg Slot ogsaa her ved en eller anden Lejlighed har foreviget Slotsforvalterens Søn. — Faxø havde en Datter, som blev gift med Søkaptejn Thorsøe, og deres Datter var Dyrmaler Madsens Kone; hendes eneste Søn er nulevende Maler Carl Madsen. — Faxø malede ogsaa Genrebilleder, og paa den Tids Vinkjældere fandtes Billeder af ham, der forestillede Scener af Cassortis Pantomimer, men ogsaa andre, mest Selskabs- og Klubscener fra den Tid, Alt i en Art hollandsk Efterabelses-Stil, ikke uden Talent, men uden Studium, omtrent som Lorentzen. Denne og Fritz vare ogsaa hans Omgangsvenner.

Jeg tilstiller Dem disse Linjer, da jeg synes, her er en lille Udfyldning af et Hul i Deres Artikel, og jeg er muligvis den Eneste, der véd Noget paa dette Sted.«

Nicolaj Bøgh.

Maskine-Transport i Colorado-Bjærgene.

Det saakaldte »amerikanske Paradis« Colorado synes i sin klippefulde Jordbund at gjemme en næsten uudtømmelig Rigdom paa Skatte, ikke blot af ædle Metaller som Guld og Sølv, men ogsaa af andre værdifulde Mineralier, som Jærn og Kobber, Zink og Kviksølv, Salt og Stenkul. Bestandig blive nye Malmlejer opdagede, bestandig sættes nye Miner i Virksomhed, bestandig tages Menneskekløgt og Maskinekraft mere og mere i Brug. Desværre er Adgangen til de forjættelsesrige Miner overordenlig vanskelig og farefuld. Vejen fører i Zig-Zag over høje Bjærge og forbi stejle Afgrunde, og vort Billede viser, med hvilke uendelige Hindringer Transporten af de til de forskjellige Bjærgværker nødvendige store Maskiner og industrielle Apparater er forbunden. Otte, ti, tolv, ja sexten Muldyr kunne stønne under den vældige Byrde og Forernes ubarmhjærtige Piskeslag, og næsten daglig kræver denne Vandring over Bjærgene sine Ofre saavel af Dyr som af Mennesker.

Det kgl. Theater fremkom i Søndags endelig med en Nyhed, et Syngestykke af Hr. Kalhauge: *»Paa Krigsfod«*. Den gammeldags Text til dette Stykke er utrolig barnagtig, og Musiken var desværre ikke saaledes, at den kunde bringe En nogenlunde over Textens Kjedsomhed. Man har undertiden som et Tegn paa en Operas Dybde bemærket, at den ikke hørte til den Slags Musik, som Publikum nynnede, idet det gik fra Theatret; det Samme kan siges om denne,

men af den modsatte Grund. — Hr. Schrams og Fru Hilmers morsomme Spil var det Eneste, der gjorde Forestillingen nogenlunde taalelig. — Den lønnedes med et stærkt Bifald.

Medens Musikverdenen altsaa i Retning af Operaen i den sidste Tid ikke har havt Synderligt at glæde sig over, saa har Koncerterne rigelig holdt den skadeslos ved Frøken Mary Krebs' og Hr. Grützmachers Optræden. Til deres Præstationer paa Musikforeningens Koncerter ville vi senere komme tilbage. Endnu interessantere var utvivlsomt deres to Koncerter i Kasinos lille Sal. Lokalet var her navnlig langt gunstigere for Violoncellisten, som med en henrivende Finhed og Dybde i Udtrykket udførte en interessant Koncert af Molique (1ste Koncert) og en Vals af Schubert og som Extra-Nummer en smuk Berceuse af H. Heber for sordineret Violoncel (2den Koncert). — Frk. Mary Krebs' store Talent gaar snarere i Retning af det Pragtfulde og Glimrende end af det Følelsesfulde og dybt lidenskabelig Bevægede. I teknisk Henseende er hendes Spil vistnok uovertræffeligt — hver Tone kommer til sin Ret i de fineste Løb og Triller, og Piano- og Fortespillet er lige fortrinligt. Det Mærkeligste var maaske derfor hendes Udførelse af Rubinsteins karakteristiske »Etude auf falsche Noten«; hendes Spil var her ligefrem mægtigt og overvældende. Ogsaa hendes Udførelse af Faderens Oktavetude grænsede op til det Vidunderlige. Af det Øvrige bør fremhæves Rubinsteins bekjendte Barcarole og Liszt's Rapsodie. Mendelssohn syntes at ligge godt for hende (navnlig Allegroen i A, Rondo capricioso (E-Dur og Moll), den anden Etude (F-Dur) og Klaverstemmen i Sonaten); Schumann noget mindre; af de tre Smaastykker lykkedes »Traumeswirren« bedst.

Sammen udførte de to Virtuoser Beethovens Sonate i A-Dur og Mendelssohns i B-Dur, hvormed henholdsvis den første og den anden Koncert begyndte, og af hvilke navnlig Mendelssohns fik en fuldendt Udførelse. Begge Koncerter sluttede med en glimrende Polonaise af Chopin for Violoncel og Klaver, glimrende udført.

Publikum gav sit Bifald levende tilkjende, men var ikke talrigt ved den første Koncert. En Opfordring kommer desværre nu for sent. De Musikvenner, som have forsømt at høre dem, have nægtet sig en Nydelse af første Rang. —ll—

Fra Skitsebogen.

Fransk Arbejdskærre.
Tegning af **Th. Philipsen**.

En Middagslur.
Efter en Tegning af **Edwin Landseer**.

THEATRENE

Folketheatret spillede i Mandags Aftes for første Gang en af Forfattermærket »Peter Sørensen« besørget Bearbejdelse af en engelsk Mellemting af Farce og Dekorationsstykke, ved Navn *»I det røde Hav«*. Det var en ikke synderlig morsom Forestilling, skjønt de Spillende i de af Bernhard Olsen tegnede Kostumer gjorde første Akt ganske pudsigt ved deres vellykkede Galleri af karakteristiske Masker og senere paa bedste Vis ogsaa søgte at slaa Gjækken løs. Men i det døde Hav af Brandere, hvorover Sejladsen gik, bleve dog efterhaanden Tilskuerne søsyge, og Theatret vil næppe faa langvarig Glæde af den smukke og vel til Dels ogsaa kostbare Udstyrelse.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— En Del yngre Kunstnere, der har afsluttet deres akademiske Uddannelse, har allerede længe næret det Ønske i Fællesskab at kunne fortsætte det, særlig for Figurmalerne, saa yderst nødvendige Modelstudium under regelmæssige og faste Former, og enedes derfor i 1878 om et Andragende til Regjering og Rigsdag, for at opnaa et Statstilskud til denne Plans Iværksættelse. Andragendet kom imidlertid for sent til det Aar at komme i Betragtning; men paa dette Aars Finanslov bevilgedes et aarligt Tilskud af 1000 Kr. samt 400 Kr. til Etableringen af en saadan fri Kunstskole. Tanken er nu ført ud i Livet af den Komité, som indgik med Andragendet, nemlig d'Hrr. Malere A. Jerndorff, Frans Schwartz og L. Tuxen, og en Kreds af c. 20 Malere og Billedhuggere samles nu 4 Aftener hver Uge for at tegne efter Model. Der er utvivlsomt her, ved Regjerings og Rigsdags Imødekommenhed, afhjulpet et virkeligt Savn og ydet Hjælp til en Sags Fremme, der er af allerstørste Betydning for vor hjemlige Kunst. Den Iver og Flid, hvormed der af Ældre og Yngre arbejdes ved Sammenkomsterne, lover godt for Skolens Livskraft. Man tænker senere, en Del af Vinteren, at stille Model om Dagen, for ogsaa at faa en Malerskole i Gang, hvortil der om muligt er endnu større Trang.

— Tre Mil fra Staden Reichenberg i Bøhmen ligger Landsbyen Reichenau, hvis Indbyggere for den overvejende Dels Vedkommende leve som »Kunstmalere«; omtr. et hundrede saadanne ere i Virksomhed dér og sende deres Produkter ud af Landet, mest til Bayern, Tyrol og Rusland. Den østerrigske Regjering har nu fattet Interesse for denne ejendommelige Kunstindustri og beordret Maleren Ernst Haseroth fra Akademiet i Wien til at drage til Reichenau og dér oprette en Kunstskole; man mener, at der mellem de hundrede Billedmagere findes adskillige virkelige Talenter, af hvem der vil kunne blive Noget, naar de komme under Disciplin. Nu faar man se.

— Munkaczy, hvis »Milton, der dikterer sine Døtre sit Epos«, for ikke længe siden vandt saa megen Omtale, arbejder for Tiden paa et stort Billede (8 × 5 Metre), der allerede er solgt for 100,000 Francs. Det forestiller Kristus for Pilatus, og er en meget figurrig Komposition.

— Den franske Maler Henri Schopin er død for nylig. Han var født 1804 i Lübeck, men af franske Forældre, fik sin Uddannelse hos Gros og udfoldede i lang Tid en meget betydelig Produktivitet som Historiemaler; noksom bekjendte i Aquatintastik ere adskillige af hans fade og leflende historiske og bibelske Kompositioner som »Sardanapals Baal«, »Boas og Ruth«, »Moses optages af Nilen« o. s. v., der gjorde megen Lykke, og hvoraf ikke faa have fundet Vej til offentlige Samlinger i Frankrig.

— Laterankirkens Apsis har vist sig at være saa brøstfældig, at man nødvendigvis maa skride til en indgribende Restavration af den. De berømte Mosaiker, der smykke den, maa derfor tages ned, og man er nu, efter nøjagtig at have kalkeret det Hele, beskjæftiget med at udpille de enkelte Stifter, der saa ordnes i Kasser for senere, naar Bygningsarbejdet er sluttet, atter at sammenføjes af Arbejdere fra den pavelige Mosaikfabrik. Hertil antages at ville medgaa flere Aar.

— Fra Tegea skriver Arkæologen Cavadias til »Bulletino di corrisp. archeol.« om Fundet af fire Skulpturer, der kunne antages at have hørt til de af Skopas udførte Arbejder paa Athene Aleas Tempel; af samme Mening er Dr. Treu. □

BREVVEXLING.

A. L. og *N.* De indsendte Bidrag kunne ikke benyttes.

Indhold: **»Klokkerne«**, Digt af Viktor Rydberg, oversat af Otto Borchsenius. Med Tegning af Frans Schwartz. — **»En Messesørk«**, Fortælling af G. R. Sims, oversat af Alfred Ipsen. — **»Frodig Forgrund«**, Tegning af P. C. Skovgaard. — **»Maskine-Transport i Colorado-Bjærgene«**. Med Billede. — **»Et Spørgsmaal«**, Fortælling af Georg Ebers. (Fortsat.) — S. Schandorph: **»Smaafolk«**. — **»Peder Faxø«**, af Nikolaj Bøgh. — **»Musik«**. — **»Theatrene«**. — **»Fra Skitsebogen«**. 2 Tegninger af Th. Philipsen og E. Landseer. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Brevvexling.

Udgivet af **Otto Borchsenius** og **F. Hendriksen**. Trykt hos **J. Jørgensen & Co.** Hovedexpedition: **Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.**

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 165. Søndagen d. 28. November 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Et Spørgsmaal.
Efter et Billede af **Alma-Tadema**. Til sidste Kapitel af Georg Ebers' Idyl.

ET SPØRGSMAAL.

En Idyl af **Georg Ebers**. Oversat efter Forfatterens Manuskript af **Otto Borchsenius**. (Sluttet.)

Svaret.

Rosenbusken, mod hvilken hun styrede sin Gang, stod tæt ved Havet paa den Terrasse, der tilhørte hendes Fader og Farbroder i Fællesskab, ved Siden af en Bænk af smukt poleret hvidt Marmor.

Mangen en Vinter havde allerede løsnet de enkelte Kvaderstene i deres Fuger og bræmmet dem med gullige Rande.

Allerede i lang Afstand opdagede hun, at Bænken ikke var tom.

Nedenunder den faldt den fra hendes Kilde kommende Bæk ud i Havet, og i dens frisk strømmende Vand plejede Ternerne at vaske Husets Linned.

Var det dem, der nu paa Bænken havde udbredt deres Klædningsstykker og Duge? — Nej.

Det var en Mand, som laa paa det haarde Marmor, og som for at beskytte sig imod den bestandig højere og højere stigende Sol havde trukket sin hvide Kappe op over Hovedet.

Hans med Sandaler forsynede Fødder og som til en Vandring omsnørede Ankler stak frem under Kappen.

Paa dem gjenkjendte hun hurtig den der hvilende Yngling.

Det var Phaon.

Hun vilde have kjendt ham, om hun saa kun havde sét to af hans Fingre.

Solen maatte snart naa sin Middagshøjde, og dér laa han og sov!

Først var hun faret forskrækket sammen over at finde ham her, men snart følte hun Intet uden Harme og Vrede, og paa Ny dukkede Billedet af Fløjtespillerskerne, med hvem han vel havde sviret sig træt, op i hendes Sjæl.

»Lad ham bare sove!« mumlede hun stolt og foragtelig ved sig selv, gik forbi ham, skar en Haandfuld Roser af de med purpurrøde og gule Blomster aldeles overfyldte Buske, satte sig paa den tiloversblevne Plads ved Siden af hans tilhyllede Hoved, spejdede ud efter Skibet fra Messene og vilde, da det ikke viste sig, begynde at flette en Krans.

Dette Arbejde kunde hun lige saa godt udføre her som paa ethvert andet Sted, og, sagde hun ved sig selv, det kunde jo være lige meget, om Phaon eller hendes Faders Vasketøj laa dér.

Men hendes Hjærte gjorde disse Tanker til Usandhed, thi det slog saa voldsomt, at det smertede hende.

Og hvorfor kunde hun ikke faa Fingrene i Gang, hvorfor kunde hendes Øjne næppe skjelne de røde fra de gule Roser?

Stille, fuldstændig lydløs hvilede Haven, det blaa Hav syntes at slumre, og naar en bred Bølge slikkede Strandbredden, skete det med en næppe hørlig sagte Mumlen.

Som en Drøm kredsede en stum Sommerfugl omkring hendes Roser, og som en rask Tanke smuttede et Firben lydløst ind i Sprækken mellem Stenene for hendes Fødder.

Ikke en Luftning rørte sig, ikke et Blad eller en Gren faldt fra Træerne.

Dér laa, som om den slumrede under et blaaligt Slør, den kalabriske Kyst, og nærmere eller fjærnere, men altid uhørlig, gled, med svagt svulmende Sejl, Skibe og Baade som Svaner over Vandet. Selv Cikaderne syntes at sove, og saa stille, saa forfærdelig stille var Alt her omkring hende, som om den blomstrende og straalende Verden, der omgav hende, holdt sit Aandedræt tilbage.

Som fasttryllet sad Xanthe ved Siden af den Sovende, og saa hastig og stærkt slog hendes Hjærte, at hun troede at høre dets Banken som den eneste Lyd i denne ængstende Stilhed.

Solens Straaler traf brændende og ubarmhjertig hendes Isse, hendes Kinder glødede, en pinlig Uro greb hende, og ikke for at vække Phaon men for blot at høre en Lyd, hostede hun, ikke uden Besvær, én Gang og nok en Gang, og da hun gjorde det for tredje Gang, rørte den Sovende sig, fjernede Fligen af Kappen, som havde bedækket hans Hoved, fra sit Ansigt, rettede sig langsomt en Smule i Vejret, uden at opgive sin liggende Stilling, og sagde med en yderst velklingende Stemme ganske jevnt og rolig:

»Er det dig, Xanthe?«

De simple Ord klang snarere sagte end højt, men dog fornøjet.

Den unge Pige havde kun tilkastet den Vaagnende et flygtigt Blik og derpaa strax givet sig saa ivrig i Lag med sine Roser, som om hun sad fuldstændig alene.

»Nu?« spurgte han videre, idet han, ventende en Hilsen, betragtede hende forundret med sine store, sorte Øjne.

Da hun imidlertid standhaftig vedblev at tie, raabte han, endnu bestandig i den samme Stilling:

»Jeg ønsker dig en glad Morgen, Xanthe.«

Uden at besvare denne Hilsen hævede den unge Pige Hovedet op imod Himlen og saa' ind i Solen, saa længe hun kunde udholde det.

Hendes Læber skjælvede, og hæftig kastede hun de Roser, hun holdt i sin Haand, ned til deres Søstre i hendes Skjød.

Phaon havde fulgt hendes Blik og brød paa Ny, og lige saa rolig som før, Tavsheden, idet han smilende sagde:

»Ja i Sandhed, Solen viser, at jeg har sovet længe her; der er nok ikke langt til Middag.«

Ynglingens Ro vakte en Storm af Vrede i den unge Piges Bryst.

Hendes let bevægelige Blod bruste sydende op, og hun maatte gjøre Vold paa sig selv, for ikke at kaste ham sine Roser lige i Ansigtet.

Men det lykkedes hende at beherske sig, og med en Ivrighed, der lidt for levende blev baaret til Skue, skyggede hun med den flade Haand for sine Øjne og stirrede ud efter de Skibe, der vare i Sigte.

»Jeg forstaar ikke, hvad der gaar af dig,« sagde Phaon, idet han med sin højre Haand glattede det sorte Haar, der bedækkede det Halve af hans Pande. »Venter du allerede nu Skibet fra Messene og min Fader?«

»Og Fætter Leonax,« svarede den unge Pige med en stærk Betoning paa det sidste Navn.

Derpaa saa' hun atter ud over Havet.

Ynglingen rystede paa Hovedet, og i flere Minutter tav Begge.

Nu rettede han sig en Smule mere i Vejret, vendte sit hele Ansigt op imod den unge Pige, betragtede hende saa inderlig og opmærksomt, som om han for et helt Liv vilde prente hendes Billede i sin Sjæl, trak sagte i hendes Peplons ene, langt nedhængende Ærme og sagde:

»Jeg troede ikke, det vilde være nødvendigt — men jeg maa dog spørge dig om Noget.«

Xanthe støttede under disse Ord sin venstre Albu paa Knæet, spillede med Fingrene paa de røde Læber og greb med den langt udstrakte højre Arm omkring Marmorbænkens Ryg.

Hendes Øjne sagde ham, at hun var til Sinds at høre ham, men hun svarede endnu bestandig ikke et Ord.

»Jeg har et Spørgsmaal at gjøre dig, Xanthe,« vedblev Phaon.

»Du?« afbrød Pigen ham med øjensynlig Forbavselse.

»Ja jeg, hvem ellers? Jason fortalte mig igaar Aftes, at vor Farbroder Alkiphron vilde bejle til dig for sin Søn Leonax, og at han kunde være sikker paa at finde en god Modtagelse hos den gamle Semestre og din stakkels Fader. Jeg var allerede paa Vej til jer, for at spørge dig, om det var sandt, men saa vendte jeg om, thi det var allerede sent, jeg havde Andet at gjøre, og jeg tænkte, at vi To jo dog hører sammen, og at du ikke kunde holde af nogen Anden end af mig. Jeg er ingen Ven af overflødig Tale, og hvad jeg føler, det kan jeg ikke sige, men det har du jo ogsaa længe vidst. Nu spejder du ud efter Fætter Leonax. Ingen af os har jo nogensinde sét ham, og jeg tænkte —«

»Men jeg véd,« afbrød den unge Pige ham og rejste sig saa hastig, at hendes Roser, uden at hun mærkede det, faldt til Jorden, »men jeg véd, at han er en dygtig Mand, sin Faders højre Haand, der ikke svirer Nætterne igjennem med Fløjtespillersker og ikke lader sin Fader bejle for sig til fremmede Arvinger.«

»Det gjør jeg jo heller ikke,« svarede Ynglingen. »Du tabte dine Blomster —«

Med disse Ord rejste Phaon sig, bukkede sig ned efter Roserne, samlede dem sammen, bød Xanthe dem med den venstre Haand og forsøgte med den højre at gribe hendes Haand, men hun traadte tilbage og sagde:

»Læg dem paa Bænken og gaa hjem og vask dig Søvnen af Øjnene.«

»Sér jeg træt ud?«

»Ja, skjønt du har ligget her lige til Middag.«

»Men jeg har ogsaa i flere Nætter sovet mindre end Intet.«

»Og det vover du at prale ad?« spurgte Xanthe med glødende Kinder. »Jeg er ikke din Moder, og du kan gjøre og lade, som du vil, men naar du har troet, at jeg tilhørte dig, fordi vi har leget med hinanden som Børn, og jeg ikke ugjerne rakte dig Haanden til Dans, saa tager du fejl. Jeg vil ikke have en Mand, der gjør Dagen til Nat og Natten til Dag.«

Under de sidste Ord vare Xanthes Øjne blevne fyldte med Taarer, og Phaon bemærkede det med Forbavselse.

Sørgmodig og bedende betragtede han hende og saa' derpaa en Tid lang ned imod Jorden; endelig begyndte Grunden til hendes Vrede lidt efter lidt at gaa op for ham, og smilende spurgte han:

»Du mener vel, at jeg svirer om Nætterne?«

»Ja!« raabte Xanthe, trak for anden Gang sin Haand tilbage og vendte sig halvt bort fra ham.

»Ak,« svarede han forbavset og bedrøvet, »det burde du ikke have troet.«

Den unge Pige gjorde omkring, slog overrasket Øjnene op og spurgte:

»Men hvor har du da været de sidste Nætter?«

»Ovre i jer Olivenlund ved de tre Hermer.«

»Du?«

»Hvor du sér forbavset paa mig.«

»Jeg kom blot til at huske paa de slette Mennesker, der har stjaalet saa megen Frugt fra vore Træer. Deroppe ved Vingaardsmuren bor jo den vilde Korax og hans tyvagtige Sønner.«

»For deres Skyld, Xanthe, og fordi din stakkels Fader er syg og ikke selv kan se efter sin Ejendom, medens Mopsus med eders Fiskere og Slaver maatte med Skibet til Messene, for at passe Aarerne og Sejlene, gik jeg altid, saasnart det blev mørkt, derop.«

»Og holdt Vagt?«

»Ja.«

»Saa mange Nætter?«

»Man kan jo ogsaa lukke Øjnene efter Solens Opgang.«

»Hvor du maa være træt.«

»Jeg indhenter den forsømte Søvn, naar Fader er kommet tilbage.«

»De siger, at han bejler for dig til den rige Mentors eneste Datter.«

»Med min Vilje gjør han det i det Mindste ikke.«

»Phaon.«

»Det glæder mig, at du igjen rækker mig Haanden.«

»Du gode, kjære, gode Dreng, hvorledes skal jeg takke dig?«

»Du skal slet ikke takke mig. Hvis du ikke havde tænkt saa taabelige Ting om mig, saa vilde jeg ikke have mælet et Ord om, at jeg havde holdt Vagt. Hvem kunde vel ogsaa ellers have gjort det, før Mopsus kom tilbage?«

»Ingen, Ingen som du! Men hvad var det, du vilde spørge mig om?«

»Maa jeg! O Xanthe, kjære, eneste Xanthe, vil du have mig eller vor Fætter Leonax til Mand?«

»Dig, dig og kun dig og ingen Anden paa hele Jorden!« raabte Pigen og slyngede begge sine Arme omkring Ynglingens Hals; men han trak hende tæt ind til sig og kyssede lyksalig hendes Mund, Pande og Læber.

Havet, Himlen, den lyse Sol og Alt hvad der rundt omkring dem var skjønt og straalende, spejlede sig i deres Hjærter, og det var dem begge, som om de for deres indre Øre hørte Alt synge og klinge, le og juble. Enhver af dem mente i den Anden at eje den ganske Verden med al dens Glæde og al dens Lykke. De vare Et, og udenfor dem var der ikke Noget til; de udgjorde for hinanden en særlig salig Verden, ved Siden af hvilken alt Andet sank ned til Intet.

Minut gik efter Minut, en Time var snart forløbet, og i Stedet for at flette Kranse, slyngede hun sine Arme om hans Hals; i Stedet for at spejde ud over Havet, stirrede hun ham ind i Øjnene; i Stedet for at give Agt paa kommende Skridt, lyttede hun efter det samme søde Ord, som Elskende stedse gjentage og dog aldrig blive trætte af at sige eller at høre.

Roserne laa paa Jorden, Skibet fra Messene løb ind i Bugten udfor Ejendommen, og Semestre hinkede ned til Havet for at søge Xanthe og paa Husets Herres Vegne modtage sin Yndlings Søn, Xanthes Bejler, som en Gud.

Ofte raabte hun, inden hun naaede Marmorbænken, paa Pigens Navn, men bestandig forgjæves.

Da hun endelig var naaet forbi Myrtekrattet, der havde skjult de Elskende for hendes Blikke, mødte det mindst ønskede Syn af alle hendes Øjne.

Xanthe lænede sit Hoved til Phaons Bryst, men han bøjede sig ned over hende og kyssede hendes Øjne, hendes Mund, ja endogsaa — hvem kunde have gjort Sligt i Semestres Ungdom? — hendes fint formede lille Næse.

Flere Minutter var hendes Tunge som lammet, men endelig hævede hun begge sine Arme, og over hendes Læber trængte et stønnende Skrig af Harme og smertelig Klage.

Xanthe sprang forskrækket op, men Phaon blev siddende paa Marmorbænken, beholdt sin Trolovedes Haand i sin og saa' ikke mere forundret ud, end som om en Frugt var faldet ned fra Træet for hans Fod.

Ynglingens Ro drev den gamle Kvindes Harme op til Raseri, og hendes Læber aabnede sig allerede til en tilintetgjørende Strøm af vrede Ord, da den gamle Jason letfodet som en Yngling traadte mellem hende og de Trolovede og, efter at have kastet et venligt og glad Blik paa sine Yndlinge og med komisk Værdighed bøjet sig for Semestre, leende tilraabte denne:

»De To dér bliver et Par, gamle Veninde, og de har Ret til at forlange din Velsignelse, hvis du da ikke har i Sinde formastelig at bryde en hellig Ed.«

»Jeg vil — jeg skal — naar har jeg? —« hvæsede Husholdersken.

»Har du ikke,« afbrød Jason hende med høj Røst, »har du ikke endnu i Morges tilsvoret mig, at du med egne Hænder vilde sætte Bryllupsstegen for disse To paa Spid, saasnart du selv havde bragt den kypriske Gudinde et Offer, for at hun skulde forene deres Hjærter?«

»Og den Ed skal jeg holde, saa sandt den ophøjede Gudinde —«

»Jeg tager dig paa Ordet!« raabte Jason. »Din Gris blev nylig overbragt Aphrodite, og Præsten modtog den villig og slagtede den for mine Øjne, idet han med mig højt anraabte den Himmelske om at fylde Xanthes Hjærte med Kjærlighed til Phaon.«

Husholdersken knyttede begge sin Næver, fór hen imod Oldingen og gav sin Hensigt om at gaa over til Angreb et saa bestemt Udtryk, at Forvalteren, der dog modig var gaaet løs paa mer end ét Vildsvin, næsten bange veg tilbage for hende.

Helt hen til Marmorbænken trængte hun ham og skreg dér:

»Det var altsaa derfor, at Præsten ikke havde et eneste rosende Ord tilovers for min kjære lille Gris! Du er en Tyv, er du, en Bedrager! Mit søde lille Dyr, som alle de andre Guder maatte misunde Eros' Moder, har du altsaa ranet og formodenlig sat et hæsligt Uhyre, der ligner dig selv, i Stedet og sagt, at det kom fra mig. O, jeg gjennemskuer det hele Rænkespil! Den smukke Mopsus har været din Medhjælper, men saa sandt jeg —«

»Mopsus«, svarede Jason leende, »er traadt i vor Tjeneste, og hvis vor Phaons Brud tillader det, tager han den sorte Dorippe til sin Hustru. Fra nu af tilhører jo alt Vort jer.«

»Og jer alt Vort,« afbrød Xanthe ham. »Vær god igjen, Semestre; jeg tager nu en Gang ingen Anden end Phaon til Mand, og Fader har jeg snart paa vor Side, det kan du stole paa.«

Husholdersken maatte sagtens tro paa disse meget bestemt udtalte Ord, thi som en slagen men klog Feltherre begyndte hun at tænke paa Tilbagetoget og sagde:

»Jeg er bleven overlistet, men hvad jeg i et svagt Øjeblik har lovet, det maa jeg holde. Det gjør mig kun ondt for din stakkels Fader, der kunde behøve en mere paalidelig Søn, og den brave Leonax —«

Som om han havde hørt sit Navn nævne og strax efterkom Opfordringen, traadte i dette Øjeblik Messenieren Alkiphrons Søn med Phaons Fader Protarch frem fra Myrtekrattet.

Det var en smuk, venlig Yngling, der var rigt og omhyggelig klædt.

Efter mange Haandtryk og hjærtelige Velkomsthilsener tog Phaon sin Brud ved Haanden, førte hende hen til sin Fader og sagde: »Giv mig Xanthe til Hustru, Fader. Vi er voxede op med hinanden som Vedbenden med den vilde Vin derhenne paa Terrassen og kan ikke give Slip paa hinanden.« — »Nej, nej!« forsikrede Xanthe, klyngede sig fast til sin Elsker og saa' først sin Farbroder og derpaa ogsaa den unge Messenier rødmende og inderlig bedende ind i Øjnene.

»Børn, Børn!« udraabte Protarch. »I gjør mine skjønneste Planer til Skamme. Jeg havde udset Agariste, den rige Mentors eneste Barn til dig, du taabelige Dreng, og var allerede enig med den gamle Gnier. Nu, kjær og god er du jo, Xanthe, og jeg paastaar heller ikke, at jeg ikke glæder mig — men, mægtige Zevs! hvad vil nu min Broder Alkiphron og du, min Leonax, sige?«

»Jeg?« spurgte den unge Messenier smilende. »Jeg kom hid som lydig Søn, men jeg tilstaar, at jeg glæder mig over, hvad her er sket, thi nu siger mine Forældre næppe for anden Gang Nej, naar jeg beder dem om at give mig Kodrus' Datter Ismene til Hustru.«

»Og dér staar en Pige, der synes hellere at ville høre saa uhøflige Ord end Helena Paris' Smigrerier!« udraabte Phaons Fader og kyssede først sin tilkommende Datters Kinder og derpaa sin Søns Pande.

»Men nu til Fader!« bad Xanthe.

»Et Øjeblik blot,« indvendte Protarch, »at vi kan se efter de Kasser, som kommer dér. Pas godt paa Kisten, Folk, med de fønikiske Perlemorsskaller og Matroneklæderne!«

Allerede ved den første Velkomsthilsen havde Semestre nærmet sig sin Yndlings Søn, sagt ham, hvem hun var, modtaget hans Faders Hilsen, kysset hans Haand og klappet hans Arm.

Hans Erklæring om, at han ønskede en Anden end Xanthe til Hustru, beroligede hende ikke lidet, og da hun nu hørte Protarch nævne Matroneklæderne og ikke blot én Klædning, straalede hendes Øjne atter glade, og idet hun saa' mod Jorden, spurgte hun:

»Er der en blaa derimellem? — jeg holder særlig af Blaat.«

»Ogsaa en blaa har jeg valgt,« svarede Protarch. »Og i hvilket Øjemed, skal jeg forklare jer deroppe. Nu vil vi op og hilse paa min Broder.«

Peder Sunnanväders og Mester Knuts F

Haand i Haand med sin Trolovede ilede Xanthe forud for Toget, forberedte kjærlig sin Fader paa, hvad der var sket, fortalte ham, hvilken Uret han og hun og den gamle Semestre havde gjort den stakkels Phaon, førte Ynglingen hen til ham og sank bevæget ned for ham, da han lagde hendes Haand i hendes Legebroders og med skjælvende Stemme udbrød: »Kjær har du altid været mig, du Sorttop, og Xanthe vil have dig til Mand. Saa har jeg da nu ogsaa en Søn! I høje Olympiere, hører de

en god, stærk, venlig Søn! Rejs mig op, min Dreng! Hvor jeg føler mig rask! Jeg har jo ogsaa med dig faaet to stærke Ben og Arme? Lad nu den Gamle komme! Gjøgleren har lært mig at tage imod hende.« Støttet til Phaons kraftige Skulder, traadte han med et lykkeligt Smil ud i det Fri, hilste paa sin statelige unge Brodersøn saavel som paa sin Broder og sagde:

...-Indtog i Stockholm. Historiemaleri af C. G. Hellqvist.

»Lad Phaon bo med Xanthe i mit Hus, som jo dog snart vil blive hans eget, thi jeg er svag og behøver hans Hjælp.«

»Gjerne, hjertelig gjerne,« udraabte Protarch, »saa meget mere, som jeg — som jeg — nu, en Gang maa det jo dog ud, som jeg, taabelige Graaskjæg —«

»Nu?« spurgte Lysander, og Semestre lagde sin krummede Haand til Øret, for bedre at høre.

»Jeg — ja se kun paa mig — jeg, Protarch, Dionysus' Søn, kan ikke længer holde ud at være alene i Huset derovre med den ordknappe Dreng og den gamle Jason, og derfor har jeg — det er maaske en Daarskab, men dog ikke nogen Forbrydelse — og derfor har jeg i Messene valgt mig en ny Hustru.«

»Protarch!« raabte den Syge og hævede forbavset sine Hænder, men Phaon nikkede samtykkende til sin Fader og vexlede et skjælmsk Blik med sin Trolovede.

»Han har valgt min Moders yngre Søster,« sagde Messenieren Leonax.

»Den yngre, ja, men ikke den yngste,« afbrød Protarch ham. »Om tre Dage fejrer I jert Bryllup, Børn. Phaon slaar sin Bolig op her hos dig, Lysander, med sin Xanthe, og jeg i det gamle Hus derovre med min Praxilla. Strax efter eders Bryllup drager jeg med Leonax tilbage til Messene og henter mig min Brud.«

»Vi har længe savnet en Husfrue, og jeg velsigner din kjække Beslutning!« udraabte Jason.

»Ja, modig har du altid været!« sagde den Syge.

»Denne Gang dog ikke saa meget, som det kunde synes,« svarede Protarch smilende. »Praxilla er en værdig Enke, og til hende kjøbte jeg i Messene de Matroneklæder, som du spurgte om, Semestre.«

»Til hende?« mumlede den Gamle.

»Der er ogsaa en blaa imellem dem, som vil klæde hende, fordi hun har askeblondt Haar, ganske let blandet med graat. Men munter er hun og rask og dygtig som en ung Pige, og vil kunne staa Phaon og Xanthe bi i deres nye Husholdning med mer end ét godt Raad.«

»Jeg rejser til Agrigent til min Datter,« sagde Semestre bestemt. — »Rejs kun,« svarede den Syge hende venlig, »og gjør dig paa dine gamle Dage til Gode med det, du her har sparet sammen.« — »Som min Fader«, tilføjede Leonax, »forøger med tusinde Drakmer.« — »Min Alkiphron har et Hjærte!« udraabte Husholdersken.

»Og af mig«, sagde Lysander, »faar du lige saa meget, samt paa Afskedsdagen en blaa Matroneklædning.«

Kort efter Phaons Bryllup med Xanthe rejste Semestre til sin Datter.

Marmorbænken, paa hvilken det unge Pars Skjæbne afgjordes, blev endnu af de i Kjærlighed og Endrægtighed graanede Ægtefællers Børnebørn kaldet for »Spørgsmaals-Bænken«.

Ende.

Et Indlæg i Kvindesagen.

Overalt, og ikke mindst i Frankrig, staar Kvindesagen paa Dagsordenen. I den sidste Tid have de franske Kvinder oven i Kjøbet faaet en vægtig Talsmand i en af deres Fædrelands aandfuldeste og genialeste Forfattere. Dumas fils er bleven Frankrigs Stuart Mill. »*L'Ami des femmes*« lyder Titlen paa et af Dumas' bedste og dristigste Arbejder. Han kan med Rette selv tilegne sig denne Titel. Har han end af og til været lidt vel stræng mod Kvinden, har han stundom pisket hende med Satirens Skorpioner, har han til Gjengjæld skaaret sin hvassesete Pen, hver Gang han fandt hende forurettet; allermest er det maaske i de seneste Aar, han har vist sig som Kvindens sande Ven i Ordets allervideste Betydning.

Et helt Bind har han viet sine træffende Bemærkninger og skarpe Udfald mod Modstanderne af Skilsmissen, om hvilken Institutions Gjenindførelse der snart vil blive forelagt Landets Repræsentanter et Lovudkast. Han har bebudet atter at ville lade høre fra sig, naar Loven, hvis Antagelse vil gjøre Ægteskabet langt mere moralsk, give det langt større Styrke og Sandhed, er bleven forelagt Kamrene. I Tiden mellem disse tvende Afhandlinger har han alligevel ikke ladet Kvindesagen hvile. Naar en Sag interesserer Dumas, kaster han sig over den med sand Lidenskab. »Les femmes qui tuent et les femmes qui votent« (Kvinder der dræbe og Kvinder der stemme), hedder en lille Brochure, han i denne Tid har kastet ud paa Markedet, og man véd, hvor stort Dumas' Marked er. Besynderlig Titel, ikke sandt, men Dumas kjender sine Folk! Et bizart Navn drager ligesom magnetisk hen imod en Bog, og man lægger ikke saa let en Dumask Bog fra sig, naar man først har aabnet den, uden at læse den til Ende.

»Les femmes qui tuent et les femmes qui votent« er et flygtigt henkastet Causerie, der falder i to Afsnit. Det første Betragtninger i Anledning af de Hverdagsdramaer med Vitriol, Revolver- og Pistolskud som Katastrofer, der i den sidste Tid have sat Sindene saa stærkt i Bevægelse, det andet nærmest Betragtninger over Kvindens Fremtid, thi efter Forfatterens Mening maa Kvinden der dræber, Kvinden der tager sig selv til Rette, da Samfundet ikke beskytter hende tilstrækkeligt, være en Paamindelse om snarlige Reformer, som Kvinden, naar man giver hende Stemmeret, bedst selv kan søge gjennemførte ved de Repræsentanter, hun sender ind i den lovgivende Forsamling.

Skjønt Brochuren er lidt løs, alt Andet end udtømmende og lidt vel paradoxal, tro vi dog ikke, at det vil være uden Interesse at stifte Bekjendtskab med nogle af de Anskuelser, Dumas forfægter. Lad os først ganske kort rekapitulere de Sager, der have givet Impulsen til det lille Skrift.

Aaret 1880 har været rigt paa Dramaer med Kvinder, der dræbe, i Hovedrollerne. Marie Bière, Virginie Dumaire og Fru de Tilly ere de væsenligste Repræsentanter. Skuespillerinden Marie Bière skyder paa sin fordums Elsker, der har brudt med hende, efter at hun ved ham er bleven Moder til et Barn, som forøvrigt er død, og for hvilket han altid har udvist en stor Aversion. Det bør tilføjes, at han pekuniært ikke har svigtet hende. Juryen frikjender hende under Jubel fra Tilhørerkredsen. Virginie Dumaire, en tarvelig og dybt falden Kvinde, myrder sin Elsker, med hvem hun har et Barn, fordi han vil gifte sig med en Anden. Dommen er ikke afsagt endnu, men der er al Sandsynlighed for, at den vil blive meget mild. Fru de Tilly, en ansét og i alle Retninger agtværdig Personlighed, kaster sin Mands Elskerinde Vitriol i Ansigtet, fordi Manden havde truet med, naar den svage Fru de Tilly var død, at gjøre den forvorpne Skabning til deres Børns Moder. Juryen frikjender hende under almindelig Deltagelse. Samtidig skal det tilføjes, at disse Selvtægtshistorier have fremkaldt ikke faa nøjagtige Efterligninger i Provinserne.

Dumas mener nu, at hvad der er mest slaaende i alt dette, er, at Lovene maa gjøre sig skyldige i relativ Uretfærdighed ved disse Domme, da Selvtægt jo aldrig kan blive tilstedelig. Men hvad skal Lovene gjøre, da de jo dog ikke kan komme den rette Skyldige til Livs; den rette Skyldige er nemlig Manden, ikke Manden, som Naturen og Moralen fordre, at han skal være, men saaledes, som de slappede Sæder og Lovene, der ikke længer passe til disse Sæder, tillade ham at blive. Naar Lovene staa i Strid med Sæderne, er det, at der dukker Individer op, der ligesom blive levende Personifikationer af de krænkede Ideer, og det Faktum, at Lovene maa bøje sig for den sejrrige Idé, er efter Dumas' Opfattelse det mest betegnende Vidnesbyrd om, at Opinionen nu er fortrolig med, at Lovene ere modne til Ændring. Samtidig benytter Dumas Lejligheden til at levere et Indlæg til Forsvar for sin egen Forfattervirksomhed og Livsopfattelse. Naar man paastaar, vedbliver han nemlig, at slige Gjerninger pege hen paa, at Samfundet demoraliseres, da er dette kun den gamle Historie, der altid gjentages. Den katholske Kirke paastaar endnu, at det er Luthers skrækkelige Lidenskaber og uhyggelige Raad, der har gjort Katholicismen saa megen Skade; den glemmer at mindes eller at efterspore de Aarsager, der have frembragt Luther og nødvendiggjort Reformationen. Forsvarerne af det legitime Monarki og de feudale Traditioner fortælle os, at det er Voltaires og Encyklopædisternes djævelske Aand, der have frembragt Revolutionen og det attende Aarhundredes Udskejelser. De vogte sig vel for at erkjende og tilstaa de Kjendsgjerninger, som have fremkaldt disse Angreb. Det Samme gjælder lige overfor literære Fremtoninger. Det er de Forfattere, som skrive mod deres Tids moralske Sæder, der begynde med at demoralisere deres Samtidige. Man begynder med at paastaa, at det Onde, hvorom de tale, ikke existerer; naar dets Existens saa er notorisk, paastaar man, at det er deres Bøger, der have fremkaldt det, og naar det endelig breder sig mere og mere, finder man, at det er bedst slet ikke at tale om det.

Et Samfund, hvorom man siger, at det demoraliseres (hvad man forøvrigt har sagt om alle Samfund, saa længe Verden har bestaaet), er ikke altid et Samfund, som modificerer sin Moral, men et Samfund, som modificerer sine Sæder, hvilket ikke er det Samme, og hvilket kun kan være til Fordel for den evige Moral, hvis Grundprinciper lige saa lidt kunne rokkes, som man vilde kunne borteskamotere et af de Elementer, der sammensætte den Luft, vi indaande. Naar for Exempel vi frisindede Forfattere forlange Gjenindførelsen af Skilsmissen, Retten til at eftersøge Paterniteten, Gjenindførelsen af Hittebørnsasyler, altsaa at de Uskyldige ikke længer skulle lide for de Skyldige, og naar der saa hæver sig Raab imod os, saa er det ikke Moralen, der oprøres, thi det, vi forlange, tilhører den mest elementære Moral, men det er Sæder og Love, der opskræmmes. Vi har imod os Lovelacerne af alle Klasser, for hvem disse Sæder og disse Love ere Privilegier, som deres Egoisme og deres Lidenskab drage Fordel af, Spidsborgerne af alle Stænder, for hvem Verden ender med deres Vaner, Traditioner og Familie, og som, da de ikke føle sig angrebne og ere overbeviste om, at de aldrig kunne angribes af de Kalamiteter, som disse Sæder skabe, ikke kunne se, at der er Anledning til at forandre Noget som helst ved disse Love, der beskytte dem. Dertil kommer de Uvidende, der ikke ville lære Noget, Hyklerne, der ikke ville tilstaa Noget, de Fromme, der i god Tro anse Gud for kompromitteret, saa snart der tales til dem om et Fremskridt, som strider mod de religiøse Dogmer, de Frygtsomme, der ere bange for enhver Forandring, Skatteyderne, der ere bange for en Udgift, med andre Ord, vi have mod os de nioghalvfemsindstyve Hundrededele af vore Medborgere; men dette har Intet at sige, da den Hundrededel, hvortil vi høre, lige fra Verdens Begyndelse har bragt de andre nioghalvfems til at foretage de Reformer, som de forøvrigt befinde sig overordentlig vel ved, idet de dog samtidig protestere mod dem, der ere tilbage at gjøre.

Andet Afsnit indleder Dumas med at gjengive en af de Proklamationer, man stundom kan møde i visse brandrøde Organer, hvori Kvinden erklærer, at Manden behandler hende som Slavinde, at hun lever under Reglementer, der i det Højeste kunne være gode for Patienter paa Galehospitaler, og hvori hun saa kalder sine Medsøstre til Kamp for den videstgaaende Emancipation. At le ad den Slags Proklamationer, bemærker Dumas, er nu saa grumme let, men man lér jo ogsaa hver Dag ad slet skrevne Rykkerbreve, uden at man derfor nægter Kreditor Ret til at blive betalt.

Kvinden gjør sig imidlertid skyldig i en stor Misforstaaelse, naar hun kalder sig Mandens Slavinde, og naar hun mener, at hun kan leve aldeles uafhængig af ham. For det Første kan Kvinden aldrig blive Mandens Slavinde, uden naar hun selv vil, det vil sige, naar hun gifter sig med ham, og hertil kan hun ikke tvinges. Dernæst kan hun ikke leve et af Manden aldeles uafhængigt Liv, siden denne opfylder visse Funktioner, hvorved hendes Liv og Ejendom betrygges. Strængt taget hjemler Loven hende endogsaa flere Friheder end Manden. Saaledes kan hun allerede i sit 21de Aar gifte sig uden sine Forældres Samtykke, medens Manden maa afvente det 25de. Endvidere er Manden jo tvungen til Krigstjeneste, medens Kvinden er fuldstændig fri herfor, og dette opvejer vel, at visse Statsembeder ere hende forménte.

Kvinden behøver ikke at reklamere de samme Rettigheder som Manden; naar Kvinden har naaet Myndighedsalderen, er hun lige saa fri som Manden. Hun kan forlade sin Familie, rejse, slaa ind paa enhver Bane, der passer til hendes Forstand, Opdragelse, Evne, Kræfter og Kjøn. Hun kan leve som hun vil, faa saa mange Børn, hun har Lyst, med hvem hun finder for godt. Naar hun i sidste Tilfælde er kompromitteret, vanæret, udstødt af det gode Selskab, da har Lovene ikke Noget at bestille hermed, det er Sæderne, medens Sæderne derimod lukke Øjnene, naar Mændene, baade de gifte og ugifte, gjøre sig skyldige i lignende Forseelser. Her er det, Kvinden har Ret til at kræve Reformer, her har hun Ret til at kræve bedre Beskyttelse af Loven, her har hun Naturen og Retfærdigheden for sig, og det er derfor, at Domstolene tvinges til at frikjende hende, og den offentlige Mening giver hende sit Bifald, naar hun, dreven til det Yderste af Mandens Fejghed og Lovens Barbari, gjør sig skyldig i samme Fejghed og samme Barbari ved at dræbe og lemlæste.

Repressalier over Manden, Exploitering af ham og Konkurrence med ham ere lige betegnende Symptomer for den moderne Kvinde. »*Le demi-monde*«s Forfatter har Ret, naar han gjør opmærksom paa, at den rige, elegante Prostitution i de sidste tredive Aar har bredet sig mere og mere, er bleven en formelig Stat i Staten, at den ved Hjælp af sin Formue kan sætte sig ud over, hvad Andre mene om den, og endogsaa tidt ved Hjælp af denne træder i Rapport med den honnette Del af Samfundet. Den minder om de Kolonier, der ere dannede af Pariaer, Landsforviste og Forbrydere, og som, naar de have Held med sig, glemme deres Oprindelse og reklamere Ret til at kalde sig Stat eller Nation.

Og nu Konkurrencen med Mændene, vedbliver den veltalende Forfatter. Kunsten tæller stadig flere og flere kvindelige Adepter. Jeg vil slet ikke tale om Theatret, hvor Kvinden troner og sætter Lidenskaberne i Bevægelse i den Grad, at man maa tilbagekalde Diplomater, der forlade Statens Vogn for at spænde sig for hendes (stakkels Magnus!), og hvor hun beriger sig saa hurtig, at hun som Patti kan give en Million for at tilbagekjøbe sin ægteskabelige Frihed, kjøbe Lystslotte, grundlægge Hospitaler og Skoler. Hun er allerede Maler og Billedhugger, vi faa hende snart at se som Læge og Jurist. Kvinden begynder i vore Dage ikke at gjøre Ægteskabet til sit eneste Maal, Kjærlighed til sit eneste Ideal.

At Kvinden har et billigt Krav paa gjennem af hende valgte Repræsentanter at votere de Afgifter, hvoraf hun selv maa betale sin Del, forekommer Dumas aldeles indlysende. Kravet paa politiske Rettigheder har i Frankrig fundet sin Inkarnation i Mademoiselle Hubertine Auclert, som for kort Tid siden offentlig fordrede Ret for Kvinden til at undlade at betale Skat, medmindre der gaves hende Stemmeret. Selv vægrede hun sig haardnakket ved at betale og veg kun for en Exekution in optima forma. Man har ganske vist lét ad hende, og Lovene have ikke taget Notits af hende, men dette hidrører fra, at Jordbunden ikke er tilstrækkelig forberedt. At Lovene vige for den enkelte Modstander, naar denne har de rette Vaaben i Hænde og er opsat paa at ville sejre, beviser blandt Andet Bradlaughs Optræden i det engelske Parlament ved Edsaflæggelsen. Om ti Aar, mener Dumas, er Mademoiselle Auclerts Fordring bleven til Virkelighed; om Kvinderne derpaa skulle gjøres valgbare, derom kan man altid tale senere, siger han, og tilføjer spøgende: maaske naar de ere rigtig artige.

»Men hvor styre vi da hen imod med alle de Ideer?« vil der formodenlig blive spurgt mig af en eller anden from Dame, som er fuldt og fast overbevist om, at Menneskeheden evigt bør hjælpe sig med Code Napoléon, Romerretten og Pavetroen, — slutter Dumas sin lille Brochure.

Vi styre naturligvis, vil jeg svare, ligesom vore Forfædre har gjort før os, hen imod det Kommende. Vi gaa kun ganske langsomt, fordi vi endnu have Millioner af Aaringer foran os, og fordi vi ogsaa nok vil gjemme Noget til dem, der komme bagefter os.

N. J. B.

„Henrik den Fjerde" paa det kongl. Theater.

Det kongelige Theater har en Art moralsk Forpligtelse til en Gang imellem i Sæsonen at opføre Stykker af hvad Heiberg i sin Tid kaldte »den højere Slags«. Man har vist i Aar opgivet at indstudere nogen Tragedie af Oehlenschläger, nærmest fordi man ikke tror at kunne besætte en saadan fyldestgjørende. Det er et Spørgsmaal, om man ikke heri tager fejl; det vilde f. Ex. vel være muligt at opføre *Dronning Margrethe*, hvis Titelrolle Fru Eckardt har mange Betingelser for at spille, og hvis øvrige Personer man i alt Fald lige saa godt kunde magte som Tilfældet har været med *Henrik den Fjerdes* talrige Rolleliste. Havde man valgt Oehlenschlägers Tragedie, var man ogsaa bleven fri for den Helligbrøde mod Poesien, som er begaaet ved en urimelig Sammenstykning af to Skuespil, hvis ti Akter er bleven til *Henrik den Fjerdes* fem. Man bør ikke være saa rigoristisk, at man ikke tillader de for den nuværende Scene nødvendige Forkortelser i de Shakspeare'ske Dramaer, men paa den anden Side: Shakspeare var dog ikke helt ukyndig i dramatisk Komposition, og naar han har benyttet to Skuespil til at fremstille sine Ideer, hører der ikke ringe Heltemod til at slaa dem sammen til ét. Hvad Shakspeare har adskilt, skal ingen Bearbejder forene.

Oven i Kjøbet havde man sikkert staaet sig bedre ved blot at opføre *Henrik den Fjerdes* første Del. Den vidunderlige Modsætning, der ligger imellem Scenerne ved Hoffet og de lystige Optrin i Værtshuset, imellem den ene Henriks glødende Leven i Øjeblikket iblandt de Sammensvorne og den anden Henriks Ødslen sin Tid bort iblandt Samfundets Udskud, var da ganske anderledes kommet til sin Ret. Tyskerne sige, at dette Stykke er et Ærens Drama, og vise sindrigt, hvorledes enhver af dets Karakterer belyses af Forholdet til Ærens Idé, men *Henrik den Fjerde* synes dog fremfor Alt stort og klassisk, fordi det saa sikkert afspejler Ungdommens Væsen, dens Hang og Æresyge, dens Laster og Trods, fordi vi i dets Personer leve vort eget Liv om. Hvilket ungt Menneske kjender ikke, i alt Fald som Stemning, den hidsige Virkelyst, der anspænder Percy og fæster hans Tanke magnetisk paa et enkelt Punkt, saa at han uden at øjne Andet end det én Gang satte Maal endog fjærner sin Hustrus Kjærlighed som en Hindring for sin Viljestrang. Og hvem kjender ikke, endnu bedre, den anden Henriks Hang til det lystige Selskab, i hvilket Tiden drysses bort, og hvor der hersker en Frihed, som ingen Etikette binder, og en Vittighedsevne, som udvisker alle moralske Synspunkter. Shakspeare har paa Kornet grebet den Lyst, som den Unge har til at gjøre sig værre, end han er. Bebrejdelserne og Selvanklagerne hidse ham til netop at dykke sig i den sorte Strøm. Naar det rette Tidspunkt kommer, vil han

vise, at han er Mand; en Stund lader han Hobens Misforstaaelser og Skjældsord glide over sit Hoved uden at lade sig røre deraf.

Der gives vel næppe i det gode Repertoire nogen saa »ung« Rolle som Prins Henrik. Han er helt ud Yngling, meget langt fra at være Barn, endnu ikke visende sig som Mand. Hr. Emil Poulsen havde det store Fortrin at se saaledes ud, som Prinsen skal. Han lignede en vild og kjæk Krabat, der ikke frygter for en Nattesvir, men hvis smidige Legeme og rolige Smil tyder paa, at han lige saa lidt er bange for sin Trøje i en farlig Strid. Den Heltebedrift, Henrik skal udrette, er jo i Virkeligheden ikke mer end en Duel med Percy. Det almindelige Indtryk, man fik af Karakteren, var det Bedste ved Hr. Poulsens Spil, de enkelte Repliker vare næppe særdeles overlegent behandlede. Bedst lykkedes det stadige Drilleri mod Falstaff, mindst hin berømte Monolog i første Akt, hvor Henrik taler om det vilde Lediggængerliv, som han vil bryde ud af som Solen fra Skyerne. Det er ikke Meningen, at dette skal siges med Heltepathos; Prinsen sammenligner sig i spøgende Selvironi med Himlens Sol.

Det kongelige Theatersamfunds anden Støtte Hr. Olaf Poulsen spillede Falstaff, næsten segnende under Rollens Vanskelighed og de kunstige Lag, hvormed den fede Ridders Skikkelse anskueliggjordes. Hovedindvendingen mod Hr. Poulsens Spil er, at det mangler det rolige Lune, som fremkalder den sunde Latter. Idet Skuespilleren ved stærke Betoninger og hyppige Gjentagelser af Ordene søger at holde Tilskuerne i Aande, opgiver han den fine Formning af Falstaffs Vittighed. Denne bliver buldrende, medens han i Virkeligheden er stille lun. Falstaff glæder sig roligere ved sit Vid, end Hr. Poulsen lader ham gjøre. Men paa den anden Side maa man anerkjende den aldrig svigtende Kraft, hvormed Hr. Poulsen fører sin Opfattelse igjennem, og man maa afvente, om ikke dette flittige Arbejde, der ved første Opførelse synes noget raat, muligvis sidenhen bliver et virkeligt Kunstværk.

Endelig havde Hr. Jerndorff som Percy en Rolle, der ligger saa langt fra hans bløde Natur, at hans forstandige Udførelse er i høj Grad fortjenstfuld.

Edvard Brandes.

Lourens Alma-Tadema.

Paa den internationale Kunstudstilling 1879 i München vakte et lille Billede af den berømte arkæologiske Maler Alma-Tadema almindelig Opmærksomhed. Det var døbt »Et Spørgsmaal«, og Kunstnerens Ven og lærde Fælle, Dr. Georg Ebers, beholdt dette Navn til den lille Oldtids-Idyl, han senere skrev som en Slags Text til Billedet. — Alma-Tadema lever i London, men er af Byrd en Nederlænder. Han er født den 8. Januar 1836 i Dronryp i Holland. Sin tekniske Uddannelse erhvervede han sig først ved Akademiet i Antwerpen og senere i den i samme Stad levende Baron Leys' Atelier. I Paris tilegnede han sig sit store koloristiske Mesterskab. Fra 1863 udbredte hans Ry sig i videre Kredse. 1864 vandt han i Paris, 1872 i Berlin Guldmedaljer. I London, hvor han tog blivende Bopæl, udfoldede han en rig kunstnerisk Virksomhed, og det derværende Akademi optog ham mellem sine Medlemmer. I 1871 ægtede han den skjønne Laura Epps, der selv er en talentfuld Malerinde. Paa sine Rejser til Syden har han oftere besøgt Tyskland, og bl. A. dér knyttet et fortroligt Venskab med Georg Ebers, der har tilegnet »den store Mester i malerisk Fremstilling af de Gamles Liv« sin bekjendte Fortælling »Homo sum«.

Peder Sunnanväders og Mester Knuts Haans-Indtog i Stockholm.

Da Gustaf Vasa i 1523 var kaaret til Sveriges Konge, fremkaldte i de paafølgende Aar hans Kamp imod Hierarkiet Oprør i forskjellige af Landets Egne, endogsaa i Dalarne. Efter et mislykket Forsøg paa atter at rejse Almuen i dette Landskab imod Kongen havde to katholske Prælater, Peder Sunnanväder og Mester Knut, i Sommeren 1526 taget deres Tilflugt til Ærkebiskop Olof i Throndhjem. Men denne udleverede dem til den svenske Konges Udsendinge, og saaledes førtes de i Avgust samme Aar fængslede ind i Sverige. De bleve — fortæller den gamle Peder Schwartz i sin Gustaf I's Historie — ledsagede ind i Stockholm med et Narreoptog og vare iførte gamle slidte og pjaltede Korkapper, ridende baglænds paa udsultede Heste. Peder Sunnanväder med en Halmkrone paa Hovedet og et itubrukket Træsværd ved Siden; Mester Knut med en høj Biskopshue af Træbark. En Mængde forklædte Personer omgav dem, idet de spottende hilste Sunnanväder som Konge og spurgte ham, hvor Kong Gustaf var blevet af. Man drog ind gjennem »Nørreport« til »Stortorvet«, hvor »Kagen« stod, og her opløstes først Narreoptoget, et drastisk, om end lidet opbyggeligt Billede fra en barsk men mærkelig Tid og fra en haard men daadskraftig Slægt.

Det er en Scene fra dette bizarre Tog, som den svenske Historiemaler C. G. Hellqvist her har skildret. De to Baglænds-Ryttere med deres brogede og larmende Følge af Hellebardister, Pibere, Trommeslagere og, i Spidsen for det Hele, Narren drage netop nu forbi Herberget »Det gyldne Æble«, hvis Skilt hænger paa det gammeldags Træhuses Gavl. En raa Svend styrter ud derfra og knytter under de Andres Latter Næven ad Sunnanväder — Maleriets Hovedperson —, i hvis stikkende Blik og udtærede Træk man læser en Blanding af Frygt og hadefuld Bitterhed. Langs med Husets Væg staa de mere passive Tilskuere: et Par Graabrødremunke, Borgerfolk, Mænd og Kvinder, hvis Ansigter afspejle de forskjellige Indtryk, Optoget vækker hos dem. I den karakteristiske Skildring af de mange enkelte Figurer og Gjenstande, saavel som i Billedets kraftige Kolorit, ligger Kunstnerens Styrke. —

C. G. Hellqvist er en meget lovende ung Maler, hvis Billede af Ludvig XI i sin Lysthave, i alt Fald gjennem Fotografi, ogsaa vil være kjendt i Danmark. Det Historiemaleri, hvoraf »Ude og Hjemme« i Dag bringer en Gjengivelse, blev nævnet som et af de mest fremragende Billeder paa Kunstudstillingen ifjor i Stockholm, hvortil det var sendt fra München, for en kort Stund at udstilles i Hjemmet, inden det blev overgivet til den rige Amerikaner, der havde kjøbt det.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— I Tirsdags solgtes ved Avktion i Kunstforeningens Lokale Prof. G. Rumps efterladte Malerier og Tegninger, som i de sidste Uger have været udstillede i samme Lokale. Det var et forholdsvis ringe Antal Billeder og Studier, den højt anséte Maler efterlod, og Priserne vare ogsaa gjennemgaaende ganske gode. De to aldeles fortræffelige jyske Billeder fra 1851: Hedelandskab fra Egnen ved Himmelbjærget og Parti fra Sønderskov ved Ry, betaltes henholdsvis med 1100 og 1780 Kr., en ringe Pris i Forhold til hvad der opnaaedes for enkelte mindre fremragende Arbejder. Malerisamlingen, som hidtil ikke har ejet noget Vinterbillede af Rump, erhvervede ved denne Lejlighed et saadant.

— Det af Bergslien udførte Monument for Henrik Wergeland bliver støbt i Drammen; Fodstykket udføres paa Akershus Fæstning. Det har kostet en Del Ulejlighed og Debat at faa afgjort, hvor i Kristiania det skal staa; nu har man endelig bestemt sig for Eidsvoldspladsen.

— For Tiden er Hasselriis' noget omarbejdede Statue af Heinrich Heine udstillet i Hamburgs Kunsthalle, hvor den vækker megen Opmærksomhed, ligesom den i forskjellige tyske Blade omtales med den største Anerkjendelse. »Arbejdet«, skrives der saaledes til Illustrirte Zeitung, »har Krav paa saa meget desto større Interesse, som det vel er det første plastiske Kunstværk, der er udført til denne Digters Ære. Kunstneren har stillet sig den Opgave at bringe os den af Sygdom nedbrudte Sanger, ikke den pessimistiske Satiriker, for Øje, og han har løst den med Mesterskab; en dyb elegisk Stemning hviler over hele Skikkelsen, i hvilken en livfuld, klartskuende Aand synes at kæmpe mod den fysiske Svækkelse.« ❑

Hr. Redaktør! Tør jeg udbede mig Plads i »Ude og Hjemme« for nedenstaaende Linier:

Det er ikke første Gang, jeg sér en henkastet Bemærkning om, at den eller den Person ikke findes i mit »Dansk Kunstnerlexikon«, saaledes at Udenforstaaende maa tro, at der har fundet en Forglemmelse Sted fra min Side. Jeg har allerede i Forordet til »Dsk. Kstnlex.« gjort opmærksom paa, hvor vanskeligt det undertiden har været at drage Grænsen mellem Kunst og Haandværk, saaledes at en tilfældig Oplysning kunde blive afgjørende. Da det, i den senere Tid fremdragne, Portræt af Oehlenschläger (malet 1785) aldeles ikke var offenlig kjendt paa den Tid, jeg forfattede mit Lexikon, var der ingen Grund til at medtage de tvende Malermestre af Navnet Faxø, selv om de havde besøgt Kunstakademiet, hvad jo den Gang var en Fordring, der stilledes til dem som Haandværkere. Og selv om det nævnte Portræt havde været fremdraget, er det saa ringe i kunstnerisk Henseende, at det næppe nok vilde have været nogen Adkomst for Maleren til at medtages i et Kunstnerlexikon. Jeg har en hel Samling af Navne paa Mænd, som jeg af forskjellige Grunde ikke har kunnet optage, og i den finder jeg ogsaa to Brødre: Peder Faxø, født d. 13. Marts 1761, død d. 27. Febr. 1840, og Nicolaj Christian Faxø, født 1762, død 1810, begge Malermestre i Kjøbenhavn. Den Sidstnævnte havde endog i 1811 udstillet et Portræt, uden at jeg, i denne enestaaende Omstændighed, kunde se nogen Grund til at medtage en Mand, der ellers havde levet som Haandværker.

Ph. Weilbach.

Indhold: »Et Spørgsmaal«, Fortælling af Georg Ebers, oversat af Otto Borchsenius. Med Billede efter et Maleri af Alma-Tadema. — »Peder Sunnanväders og Mester Knuts Haans-Indtog i Stockholm«. Med Billede efter C. G. Hellqvist's Historiemaleri. — »Et Indlæg i Kvindesagen«, af N. J. B. Med Vignet. — »Henrik den Fjerde paa det kgl. Theater« af Dr. Edvard Brandes. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 166. Søndagen d. 5. December 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

SLÆGTEN FRA 1830.

Et Indledningsforedrag, holdt ved Universitetet i Kjøbenhavn den 3. November 1879 af **Georg Brandes**.

I Aarene 1824—48 frembringes i Frankrig en stor og beundringsværdig Literatur. Efter Revolutionens Omvæltninger, Kejserdømmets Krige og Trætheden under Ludvig den 18des Regering var der voxet en Ungdom op, som med sjælden Iver og Begejstring kastede sig over den højeste aandelige Kultur, der saa længe var bleven forsømt. Under Revolutionen og Napoleons Krige havde Frankrigs unge Mænd havt Andet at gjøre end at forny Literaturen og Kunsten. Folkets bedste Kræfter vare blevne ledede ind i Politikens, Soldatervæsenets eller Administrationens Kanaler. Nu blev en stor Sum af aandelig Kraft, der nylig havde været bunden, løsladt og fri.

Restavrationens og Julikongedømmets Tidsalder kan samlet betegnes som det borgerligé Samfunds afgjørende Optræden paa den historiske Scene. Under Restavrationen begynder Historiens industrielle Periode. Det beror for Frankrigs Vedkommende derpaa, at den nye Fordeling af Nationalformuen, som var iværksat under Revolutionen og som det havde været Napoleons økonomiske Mission at forsvare mod Evropa, nu satte sine Frugter. Vindskibeligheden og Samfærdslen vare blevne fri, Monopoler og Privilegier vare faldne, det inddragne Kirke- og Klostergods, de udstykkede og offentlig bortsolgte Majorater og Emigrantgodser vare blevne fordelte paa mindst tyve Gange saa mange Hænder. Følgen var, at den flydende, frigjorte Kapital nu begyndte at blive Samfundets Drivhjul og derved Maalet for den Enkeltes Ønsker. Efter Julirevolutionen afløser efterhaanden Pengemagten Adelsvælden og tager Kongemagten i Brug. Den Rige optages i Adelsstanden, erhverver sig Pairsrettigheder og bruger gjennem Forfatningen stedse mere den monarkiske Statsform til sit Bedste. Saaledes bliver Jagten efter Pengene, Kampen om Pengene, Pengenes Anvendelse til store industrielle og merkantile Foretagender Tidens fremherskende sociale Træk, og denne Prosa, der stikker saa stærkt af mod det foregaaende Tidsrums revolutionære og krigerske Lidenskab, bidrager som Folie Sit til at give denne Tids poetiske Literatur sit romantiske, virkelighedsfjærne Præg. Kun en eneste af Datidens fremragende Digtere, en af de største, Balzac, følte sig ikke frastødt af Tidsalderen, men gjorde den nyfødte Kapitalmagt, den nye Behersker af Sjælene, Pengene, til Helten i sin store Epopee; Tidens andre Kunstnere fjærnede sig, hvor stærkt de end iøvrigt selv mange Gange arbejdede med Vinding for Øje, i deres Sværmerier og Poesier saa meget som muligt fra den nye Virkelighed.

Decenniet omkring 1830, der i literær og kunstnerisk Forstand er det mærkværdigste og frugtbareste Tidsrum, var i politisk Henseende en glansløs og farveløs Tid. Tiaaret grupperer sig om Julirevolutionen, men denne danner kun en enkelt Blodplet midt i alt dette Graa.

Decenniets første Halvdel, Karl d. 10des Regering, er den klerikale Reaktions Tidsalder. Under Karl d. 10de betegne de tre Ministerier Villèle, Martignac og Polignac ikke saa meget tre Stadier af Reaktionen som tre forskjellige Tempo'er af den: Allegro, Andante og Allegro furioso. Under Ministeriet Villèle opnaaede Jesuiterne en næsten uindskrænket Magt. Klostrene gjenoprettedes; Love om Helligbrøde af en rent middelalderlig Strænghed gjennemførtes, f. Ex. Dødsstraf for Kirkeran; Uddelingen af Fattigunderstøttelse skete kun mod Forevisning af Skriftemaalsbeviser; endelig forelagdes 1827 en Presselov, som var bestemt til at bringe Modstanderne af de kirkelige Interesser til fuldstændig Tavshed, men som Pairskammerets Modstand tvang Regeringen til at tage tilbage. Nationalgarden opløstes, Censuren gjenoprettedes, Ministeriet fik Flertal imod sig i Kammeret og veg Januar 1828. Paa den altfor hensynsløse Klerikalisme fulgte under Martignac et Indrømmelsernes Ministerium, der stræbte at sætte Jesuiterregimentet nogle svage Dæmninger, men Følgen blev kun, at Kongen ved det første Nederlag, Ministeriet led i Kamrene, greb Lejligheden til at give det sin Afsked og indsætte Ministeriet Polignac, hvis Chef, den tidligere Gesandt i London, var Manden efter hans Hjærte. Polignac troede paa Kongedømmet som Guds Skygge paa Jorden, troede

(og styrkedes ved Syner i Troen paa) at have modtaget guddommelig Sendelse til at gjengive det dets tidligere Nimbus. Men Regeringen blev saa upopulær, at Tidens eneste krigerske Daad, Algiers Erobring, blev koldt optaget af Folket og ligefrem sét med Sorg af den stærke Opposition. Da Kammerets Opløsning, trods Bispernes Hyrdebreve og Kongens personlige Indblanding i Valgkampen, førte til Oppositionens Gjenvalg, var det, at Statskoupet indtraadte. Saa fulgte Katastrofen, tre Dages Kamp, og Ministeriet skylledes bort af Folkebevægelsens Bølger, der reve Tronen og Kongehuset med sig.

Men skjønt Tiaarets første Halvdel saaledes politisk talt var en Reaktionens Tidsalder, havde den socialt og aandeligt betragtet et helt andet Præg. For det Første avlede selve Trykket Frihedstrang. Borgerstanden og den lærde Stand, som tilsidst ved Hjælp af Hovedstadsproletariatet og Studenterungdommen styrtede Dynastiet, havde under det hele Tidsrum befundet sig i stigende Utilfredshed og Opposition. Følgen var bl. A., at den skjønne Literatur, der fra først af ganske parallelt med Politiken havde betegnet den historiske Reaktion mod Slutningen af det 18de Aarhundrede, og der var begyndt som Sværmeri for Katholicisme, Kongemagt og Middelalder, fuldstændig skiftede Karakter. Chateaubriands Udstødelse af Ministeriet Villèle havde jo givet Signalet*). Og dernæst havde Aandslivet i selve de højeste Samfundskredse, som bestemte Skjønliteraturens Tone og Stil, kun staaet i den mest udvortes Forbindelse med den politiske Reaktion. Restavrationen var jo fra én Side sét en Efterblomstring af det attende Aarhundrede i det nittende, af Humanitetens Tidsalder i Industriens. Fra det pudrede Hof udgik høvisk Sæd og Skik, fra den gamle Adels Saloner den Frisindethed i religiøse og sædelige Spørgsmaal, der havde været det forrige Aarhundredes Stolthed. Den nationale Overlevering, som de højeste Kredse gik ud paa at hævde og fortsætte, havde bl. A. sin Styrke i det anerkjendende Forhold til Alt, hvad der var af Aand, kom Literaturen og Kunsten imøde med rig Dannelse og vidtgaaende Sympathier. En overbærende Skepsis i religiøs, en genial Ubundethed og fintfølende Tolerance i sædelig Henseende, det var den Atmosfære, det gode Selskab indaandede og udbredte om sig, og Ingen kunde være gunstigere og mere befrugtende for en i fuld Grøde fremskydende poetisk Literatur. Som Reaktionens Tryk avlede Frisind i det Politiske, saaledes gav det bedste Selskabs Dannelse Literaturen aabent Rum for fri Føle- og Tænkemaade udenfor Politiken.

Julidynastiet blev grundet, det trefarvede Borgerkongedømme oprettet, Louis-Philippe intrigueret op paa den franske Trone, vanskeligt stillet som Konge af Revolutionens Naade.

Alt i det første Femaar af hans Regeringstid aabenbarede hans Regimentes afgjørende Ejendommeligheder sig. Først Mangelen paa Holdning udadtil, uundgaaelig for en Kongemagt, der udelukkende støttede sig paa den velhavende Middelstand. Den forsigtige og fredelskende Konge beredte Frankrig Ydmygelse paa Ydmygelse. I Verdensfredens Interesse afslog han den Trone, Belgierne tilbøde hans anden Søn, og af samme Grund lod han Østerrig uforstyrret undertrykke de italienske Revolutioner, der af det franske Folk med Rette opfattedes som Julirevolutionens Døtre. Han var ude af Stand til at hindre den polske Opstands Tilintetgjørelse og Warschaus Overgivelse, der i Frankrig fremkaldte en formelig Folkesorg. Landet tabte som Stormagt med hver Dag mere i Anseelse og Vægt. Hertil kom, at det indadtil i lige saa høj Grad skortede Regeringen paa Værdighed. Kongehusets uophørlige Pengefordringer, der næsten altid bleve afviste af Kamrene, gjorde det pinligste Indtryk.

Louis-Philippe havde et Øjeblik været populær, populær som Soldaten fra Valmy og Jemappes, som Le Roi Citoyen, forhenværende landflygtig Skolelærer, hvem Lafayette selv havde kaldt »den bedste Republik«. Men han havde ikke Evne til at bevare den almindelige Yndest, hvor ivrigt han end i Begyndelsen attraaede den. Han var en begavet, især en klog Mand. Han førte et smukt Familieliv, var huslig, ordentlig; hans Sønner besøgte de offentlige Skoler; han selv gik daglig, uden Ledsager, i borgerlig Dragt med den berømte Paraply i Haanden gjennem Paris'es Gader, altid beredt til at gjengjælde en Hilsen eller et »Leve« med et venligt Ord og et Haandtryk. Men de smaaborgerlige Dyder, som han saaledes lagde for Dagen, ere ikke dem, som Franskmændene sætte Pris paa hos deres Herskere. Det Ord »Nous voulons un pouvoir qui monte à cheval«, der i sin Tid blev udslynget mod Podagristen Ludvig d. 18de, betegner en Følelse, der bidrog Sit til at styrte Louis-Philippe.

Og naar han sad til Hest, tog han sig ikke ud. Da han i Juni 1832 efter en af de utallige Tumulter i Paris havde erklæret Byen i Belejringstilstand, og holdt Revue over 50,000 Nationalgardister og Linjetropper, der dannede Spalier paa Boulevarden, red Kongen ikke i Midten af Gaden, men først paa højre Side, hvor Nationalgarden stod, hele Vejen bøjet ned over Hestens Side for at trykke saa Mange som mulig i Haanden, og to Timer senere red han paa samme Maade tilbage langs ad Linjen; det saa' ud, som om hans Ribben maatte knækkes. Dertil smilte han i Et væk; hans trekantede Hat gled ham ned i Panden og gav ham et ulykkeligt Udseende; han syntes med Øjnene at bede om Velvilje og Tilgivelse for at han havde erklæret dem Alle i Belejringstilstand. Hvilket Syn for en letbevægelig, fantasirig Befolkning! for en Befolkning, hvis ældre Slægt havde sét Napoleon Bonaparte ride forbi »med sit marmoragtige Cæsaraasyn, sine ubevægede Øjne og sine unærmelige Herskerhænder!«*)

Trods Kongens Popularitetsjagt var der et dybere Svælg mellem hans Hof og Folket, end der havde været mellem det og Restavrationstidens patriarkalske Kongedømme. Den gamle Adel holdt sig fjærnt fra det nye Hof, og Stænderne skilte sig ud fra hinanden; Landejendomsbesidderne saa' med Uvilje og Had Børskongerne tilrive sig Magten; Legitimister og borgerlige Optimater, Politikere og Kunstnere ophørte at omgaas. Restavrationstidens Saloner lukkedes en efter en; den aristokratiske Munterhed og Naturlighed forsvandt med dem. Med det gamle Regime begravedes tillige den storstilede Elegance, den gratiøse Frivolitet, den fornemme Dames aandsfrie Vid og ved Ynde mildnede Livlighed og Kjækhed. I Stedet traadte i de rige Bankierkredse, som Kongehuset protegerede og Kronprinsen før sit Giftermaal besøgte, engelske Sport- og Klub-Vaner tilligemed en plump Tilbøjelighed til materielle Nydelser og en smagløs Luxus. Kongen havde fra først af været Voltairianer og havde i sine Familieforbindelser hældet til Protestantismen; men urolig for sin Trone, som han var, slog han hurtig om, ydmygede sig (iøvrigt forgjæves) for at vinde Gejstlighedens Beskyttelse, og snart blev Hoffets Tone devot. Samtidig udviklede sig i den højere Borgerstands Kredse en halvt ængstelig, halvt affekteret Fromhed, grundet paa Frygten for den fjerde Stand. Hykleriet, som det 18de Aarhundrede havde dræbt, begyndte at give Livstegn paa Ny; Fritænkeri begyndte at ansés for en »Smagløshed« for Kvinden. Sæderne bleve udvortes strængere, fik et mere engelsk Præg, men i Virkeligheden raaere; Samfundets Omdømme blev tolerant overfor Millionærens Kunstgreb og farisæisk overfor Kvindehjærtets Vildfarelser. »Den tidligere Generation havde«, som en af Tidens Historieskrivere bemærker, »ikke unddraget den Præst, der forlod sin Kirke, eller den Kvinde, der forlod sin Mand, den sociale Agtelse, i Fald kun Bevæggrundene vare uegennyttige; nu blev det Tegn paa slet Tone at ønske Gjenindførelse af Skilsmisse, endsige Præsternes Ægteskab.« Faubourg St. Honoré, Finanskvarteret, gav Tonen an.

*) Se »Reaktionen i Frankrig« S. 346.

*) Et Udtryk af Heinrich Heine, der som Tilskuer overværede Scenen og anstillede Sammenligningen.

Intet Under, at Paraplyen snart blev dette Kongedømmes Symbol, og Ordet Juste-milieu, som Louis-Philippe en Gang fint havde brugt om den Bane, der burde slaas ind paa, Øgenavnet for alt Svagt og Uenergisk, for en Magt uden Glans og uden Værdighed.

Tage vi da Tiaaret omkring 1830 under Et, forstaa vi let, at det æsthetisk betragtet maatte synes trøstesløst. Paa denne Baggrund af Graat i Graat, paa denne Folie af Restavrationstidens Kutter og Julikongedømmets Paraplyer, i dette Samfund, hvor Kapitalmagten, stærk som Herkules, alt nyfødt, alt i Vuggen, havde kvalt Livets hele ydre Romantik, paa denne Scene, over hvilken en usynlig Finger med graa Bogstaver i Graat havde skrevet Ordet Juste-milieu, er det da nu, at en flammende, lysende, larmende, i alt Skarlagenrødt og Lidenskabeligt forelsket Literatur springer frem.

De Unge havde i deres Barndom hørt om Revolutionens store Begivenheder, havde oplevet Kejserdømmet og vare Sønner af Heltene eller Ofrene. Deres Mødre havde undfanget dem mellem to Slag, og Kanontorden havde ledsaget deres Indtræden i Verden. For Datidens begyndende unge Digtere og Kunstnere gaves der da kun to Arter af Mennesker, de flammende og de graa. Paa den ene Side den Kunst, der repræsenterede Blodet, Purpuret, Lyset, Bevægelsen, Dristigheden, paa den anden Side den korrekte, ængstelige, respektable og farveløse Literatur og Kunst. Alt rundt om dem i deres Samtid forekom dem upoetisk, utilitarisk, geniforladt, graat; de vilde vise denne Samtid deres Ringeagt og lægge deres Beundring for Geniet og deres Had til Spidsborgerligheden for Dagen. Thi nu først ved det borgerlige Samfunds Overtagen af Magten var Spidsborgerligheden bleven en Magt.

Sét fra vore Dages Synspunkt er det, som om Ungdommen da havde været yngre end Ungdommen ellers er, været rigere, friskere, mere glødende, havt mere Salpeter i Blodet. Jeg tænker mig det saadan, at Frankrigs Ungdom, som under Revolutionen havde omformet Landets politiske og sociale Tilstand og gik op i denne Opgave, og som under Kejserdømmet havde vovet Livet paa alle Valpladse i Frankrig, Italien, Tyskland, Rusland, Ægypten, nu med samme Lidenskab kastede sig over Literatur, Poesi og de bildende Kunster. Ogsaa dér vare Omvæltninger at udøve, Sejre og Land at vinde. Under Revolutionen havde Ungdommen tilbedt Friheden, under Napoleon Krigshæderen, nu forgudede den Kunsten.

For første Gang bliver i Frankrig Ordet Kunst, brugt om den skjønne Literatur, en staaende Betegnelse. I det attende Aarhundrede havde hele Literaturen stræbt at forme sig til Filosofi, og under denne Benævnelse indbefattedes da ogsaa langt Mere, end man i vore Dage betegner med dette Ord. Nu stræbte den hele Literatur efter Navn og Værdighed af Kunst.

Det beroede dybest inde paa, at Kjærligheden til Konkretion havde afløst Kjærligheden til det Abstrakte; det var et Vidnesbyrd blandt mange om, at en historisk sindet Tidsalder havde afløst en rationalistisk; det viste, at medens det attende Aarhundrede havde ansét Tænken og Gjøren for de højeste Funktioner, skattede det nye Tidsrums Børn Vorden, Naturtilblivelse som den højeste Virken. Det var en tysk Idé, Herders og Goethes, som ubevidst fyldte Sindene og samtidig indgav dem en Afsky for Regler og akademiske Grundsætninger. Thi hvorledes kunde Kunsten som ubevidst, naturlovbunden Frembringelse være udenfra givne Regler underkastet!

Der var kommen en Bevægelse i Sindene, som mindede om Renæssancens. Det var, som om Luften, man indaandede, beruste. I hin lange Tid, medens Frankrig aandeligt havde staaet stille, vare de store Nabofolk, Tyskere og Englændere, ilede det langt forbi, havde vundet Forspring i Befrielsen fra gamle, hæmmende Overleveringer. Man vidste det, man følte det med Ydmygelse, og denne Følelse gav den nye Kunstbegejstring en Braad. Samtidig kom de hidtil ukjendte eller samtidige fremmede Værker over Grænserne og revolutionerede de unge Sind; man læste Walter Scotts Romaner, Byrons *Corsar* og *Lara* i Oversættelse, man slugte Goethes *Werther* og Hoffmanns fantastiske Fortællinger. Og paa én Gang følte de forskjellige Kunsters Dyrkere sig som Brødre. Man havde Musikere, der studerede de fremmede og indenlandske Poesier, Digtere, der (som Hugo, Gautier, Mérimée, Borel) forstode at tegne og male. Man læste Digte i Malernes og Billedhuggernes Værksteder; den unge Elev i Delacroix's og Devéria's Atelier nynnede ved sit Staffeli en Ballade af Hugo. Enkelte af de store fremmede Digtere som Scott og Byron paavirkede paa én Gang Digterne (Hugo, Lamartine, Musset), Musikerne (Berlioz, Halévy, Félicien David) og Malerne (Delacroix, Delaroche, Scheffer). Kunstnerne søge at overskride deres eget Omraade for at nærme sig en Søsterkunst. Berlioz skriver Symfonierne *Childe Harold* og *Faust*, Félicien David *Ørkenen*; Musiken bliver malende, Programmusik. Delacroix og efter ham Ary Scheffer vælger sig Sujetter af Dante, Shakspeare og Byron; Malerkunsten nærmer sig undertiden til Illustration af Poesi.

1824 udstiller Delacroix sit om Byron erindrende Grækerbillede *Massakren paa Skios*, 1831 et andet Billed, *L'Evêque de Liège*, der illustrerer Scotts *Quentin Durward*, Maj 1831 sit Maleri *Friheden paa Barrikaden*. Februar 1829 vækker Auber en Storm i den store Opera med sit Værk *Den Stumme i Portici*, Meyerbeers *Robert le Diable* følger 1831, Februar 1830 spilles Victor Hugo's *Hernani* første Gang paa Théâtre français, 1831 gjør Dumas' *Antony* Furore. Samtidigt opstaar Hugo i Poesien, Delacroix i Malerkunsten, David d'Angers i Billedhuggerkunsten, Berlioz og Auber i Musiken, Sainte-Beuve og Gautier i Kritiken, Frédéric Lemaître og Marie Dorval i Skuespillerkunsten, og i den udøvende Musikkunst Chopin og Liszt som de to store, tilsvarende, Wertherske og Byronske Virtuoser. Alle som En forkynde de Naturens og Lidenskabens Evangelium, og rundt om dem staa Grupper af unge Mænd, der dyrke og opfatte Poesi og Kunst paa en med deres beslægtet Maade.

Hine Aander vidste det ikke altid, at de for Efterverdenens Øjne vilde staa som en naturlig Gruppe. Mange af de største iblandt dem følte sig deres Liv igjennem fremmede for hinanden og mente at arbejde i forskjellig Aand, ja i modsat Retning. De havde ikke helt Uret heri, thi Grundafvigelserne imellem dem kunne være stærke. Men dog forbinde fælles Fortrin, Fordomme, Formaal og Fejl dem til et Hele. Og langt hyppigere end det ellers er Tilfældet, følte de, som Betragtningen er tilbøjelig til at sammenfatte, sig ogsaa i deres Levetid inderlig tiltrukne til hverandre, og mange blandt de Bedste lagde tidlig i et givet Øjeblik deres Hænder i hinandens og dannede et Forbund. Gaar man Forbindelsesleddene efter, finder man ligesom et Baand, der sammenknytter hele Kredsen.

Naar man nu, mange Aar efter, i tør literaturhistorisk Mening siger disse Ord: »De dannede en Skole«, da gjør man sig det sjældent tilstrækkeligt levende, hvad det vil sige, at i Literatur og Kunst en Skole stiftes. Der ligger en hemmelighedsfuld Fortryllelse i Sligt. En enkelt fremragende Aand, der længe ubevidst og halvbevidst, tilsidst bevidst har kæmpet sig løs fra Fordomme og frem til Klarhed, og gjennem hvis Synskreds, da Alt var forberedt, Genialitetens Lyn har blinket, et saadant Væsen udtaler, som Hugo i en Fortale paa nogle Snese Prosasider, eller som Andre i et Digt, en Tale, nogle Tanker, der ikke vare tænkte og sagte saaledes før, som maaske kun ere halvvejs sande eller utydelige, men som have den besynderlige Egenskab, at de trods deres mere eller mindre bløde Former træde alle de overleverede Fordomme paa Foden, saare alle de herskende Forfængeligheder, hvor de ere pirreligst og ømmest, og samtidigt klinge som Lokketoner, som en Dumdristighed, som et Løsen i en ny Slægts Øren.

Hvad skér saa? Næppe ere hine Ord udtalte, saa følger, med en Hast og Præcision som et Ekkos, fra de saarede Interessers og Forfængeligheders Side et tusindtunget Svar, et Svar som hundrede Hundekoblers rasende

Gjøen. Og hvad skér saa dernæst? Saa hænder det, at først En, saa En til, saa endnu En kommer til den nye Retnings Talsmand, hver fra sit Udgangspunkt, hver med sin Fortid, hver med sin Revolte, sin Ærgjerrighed, sine Savn, sit Haab, sin Vilje, og de vise ham, at det Ord, han har udtalt, er Kjød og Blod i dem. Og som Nogle mødes med ham, saaledes mødes Andre i hans Aand, i hans Navn. De, der nys vare lige saa ubekjendte for hverandre som de endnu hver for sig ere ubekjendte for Verden, og som længe vansmægtede aandeligt hver i sin Afkrog, de træffes, og med en forunderlig Følelse mærke de, at de forstaa hinanden, at de tale samme Sprog, som ellers Ingen i Samtiden taler. De ere unge, og dog har enhver af dem allerede sit Livsindhold; den Ene sine dyrekjøbte Nydelser, den Anden sine hærdende Lidelser, og af dette Livsstof have de uddraget hver sit Maal af Enthousiasme. Deres Sammentræf er elektrisk, de udvexle med ungdommelig Hast deres Ideer, meddele hinanden deres Had, deres Sympathier og Antipathier, og disse Væld af Følelser strømme sammen som Bække, der danne en Flod.

Dog, det Skjønneste ved denne Krystallisering af Kunstneraander til en Skole, det er den Sky, den Ærefrygt, som de trods al Enighed i Anskuelser og trods alt Kammeratskab nære for hinanden. Enhver er den Anden et Venerabile. Det er dette, der af den udenforstaaende Skare hyppig forvexles med det, man satirisk plejer at kalde »gjensidig Beundring«. Men Intet er i Virkeligheden mere forskjelligt fra den beregnende Hyldest, der vises i Forfaldsperioder, end den naive Begejstring for hinandens Talent, som udmærker Aanderne, naar en Skole danner sig. Hjærterne ere da altfor unge, altfor pure til ikke at beundre for fuldeste Alvor. Unge produktive Aander betragte hinanden som noget Underfuldt, fra hvilket der forestaar Overraskelser. Den Enes indre Værksted er jo for den Anden en med syv Segl lukket Bog; han aner ikke, hvilken Form, hvilket Værk der næste Gang vil udspringe fra dette Værksted, véd ikke, hvilke Nydelser den Anden har i Vente for ham. De agte gjensidig i hinanden Noget, der for dem staar som højere end Personligheden og den endnu i Reglen uudviklede Karakter, Talentet, gjennem hvilket de Alle forholde sig til den Guddom, de dyrke, Kunsten.

Dog sjældent har i Verdenshistorien ved noget kunstnerisk Gjennembrud den indbyrdes Beundring antaget det Præg af Sværmeri og Forgudelse, som hos Generationen af 1830. Alle hin Tids literære Frembringelser vidne om, at den unge Slægt havde drukket sig en Rus i Venskabets og Broderlighedens Følelser. Hugo's Digte til Lamartine, Louis Boulanger, Sainte-Beuve, David d'Angers, Gautier's til Hugo, Jehan du Seigneur, Petrus Borel, Musset's til Lamartine, Sainte-Beuve, Nodier og fremfor Alt Sainte-Beuve's Digte til alle Skolens Bannerførere, endelig Madame de Girardins Artikler, Balzac's Dedikationer, George Sand's *Lettres d'un voyageur* ere Vidnesbyrd om en oprigtig, brændende Beundring, der ikke tillod Digternes og Skribenternes til Ordsprog blevne Misundelse mod hinanden at komme op.

De forherligede ikke blot, de inspirerede og understøttede hverandre; det er snart en beaandende Paavirkning, snart en kunstnerisk Anvisning, snart en teknisk Haandsrækning, der knytter den ene af Periodens Skribenter til den anden. Emile Deschamps viser Hugo Vejen til poetisk Behandling af den gamle spanske Romancero, Gautier skriver den skjønne Tulipansonet i Balzac's »Un grand homme de province à Paris« og hjælper ham at dramatisere sine theatralske Æmner, Sainte-Beuve læser George Sand's Manuskripter igjennem for hende og staar hende bi med kritiske Raad, hun og Musset lade i et givet Øjeblik deres Inspirationer smelte sammen, Madame de Girardin forfatter en Roman i Breve sammen med Méry, Sandeau og Gautier, og Mérimée forbinder Realisterne Beyle og Vitet med den egentlige romantiske Lejr.

Den korte Stund, da de Alle mødes og forenes, er Literaturens Blomstringstid. Ikke mange Aar efter hviler Nodier i Graven, Hugo sidder landsforvist paa Jersey, Alexandre Dumas driver literær Industri, Sainte-Beuve og Gautier flettes ind i Prinsesse Mathildes Kreds, Mérimée præsiderer ved Kejserinde Eugénie's Kjærlighedshoffer, Musset sidder ensom ved Absinthglasset, og George Sand trækker sig tilbage til Nohant.

Hver for sig indgik de i modnere Aar nye Forbindelser og udvikledes derved, men det Dristigste og Friskeste, om end ikke altid det Fineste og Skjønneste, frembragte de i den Tid, hvor de havde deres første Sammenkomster i hin Rue Notre Dame des Champs, hvor Hugo og hans unge, smukke Frue førte Hus for deres 2000 Francs Pension, eller paa Tagkammeret hos Petrus Borel, hvor Værtens Hernani-Slængkappe delte Væggen med en Skitse af Devéria og en Kopi efter Giorgione, og hvor de unge Romantikere samledes halvt siddende, halvt staaende, thi til et mageligt Sæde var Pladsen for knap.

Disse unge Mænd følte sig som Slægtninge, som Sammensvorne; de betragtede sig som Medvidere i en sød og styrkende Hemmelighed, og deres Værker fik deraf en fælles Aroma, en Duft som den, ædle Vine have, naar de stamme fra et Aar, i hvilket Vinhøsten lykkedes fortrinligt. Og denne Buket fra 1830! med den kan ingen anden i dette Aarhundrede lignes.

Man søgte og attraaede i alle Kunster Farve, Lidenskab og Stil, Farven saa stærkt, at Tidsalderens genialeste Maler, Delacroix, forsømte Tegningen for den, Lidenskaben saa hæftigt, at Lyrik og Drama stode Fare for at fortabe sig i det Krampagtige, Stilen med saa absolut en Kunstbegejstring, at hos Enkelte af de Unge som de to Modpoler Mérimée og Gautier den poetiske Humanitet gik op i bare Stil.

Romantismen var fra først af i sit Væsen en lokal Befrielseskrig. Man sværmede for Middelalderen, som det attende Aarhundrede havde lyst i Kulturens Ban, og for det sextende Aarhundredes Digtere, Ronsard, du Bellay o. s. v., som Ludvig d. 14des klassiske Tidsalder havde fortrængt. Man angreb den uægte Antikiseren, den kjedelige og ensformige Galliseren og Moderniseren af alle Tidsaldere og Folk. Man udtalte Feltraabet Lokalfarve. »Ved Lokalfarve forstod man alt det for de fremmede Nationer, for de fjærne Tider, for de ubekjendte Klimater Ejendommelige, som endnu aldrig var kommet til sin Ret i fransk Poesi. Rhetorikere, som vi ere, hed det, have vi aldrig forstaaet den Fremmede, aldrig den Uudviklede og Ulogiske, aldrig Barbaren, aldrig Kvinden, aldrig Barnet, aldrig Digteren, aldrig Naturen i dens Mangfoldighed af Typer. Man følte, at man havde været hildet i den Forudsætning, at et Menneske uden videre var et Menneske, og at ethvert Menneske mere eller mindre var en Franskmand. Man saa', det var en Vildfarelse, og hermed var Stødet givet til Frankrigs hele Kunst og Kritik i dette Aarhundrede.« *)

Og nu forsøgte man at opdrage sit Publikum for dette nye Synspunkt. Man skrev ikke for at behage Publikum, og det er dette, som giver Bøgerne fra denne Periode deres Værd. Derfor vil den, der som jeg forfølger Hovedstrømningerne i Literaturen, dvæle ved mangen lidet læst og endnu mindre kjøbt romantisk Digtning, medens han næppe vil mere end nævne en Digter som Scribe, der en Menneskealder igjennem beherskede alle Evropas Theatre.

Thi saasnart en Skribent ikke naar ned til det Væsenlige i Menneskesjælen, dens dybest liggende Lag, saasnart han ikke har vovet eller ikke har formaaet at forfatte sit Værk hensynsløst, saasnart han ikke har turdet fremstille sine Ideer nøgne som Statuer, ikke har givet et Billede af Menneskenaturen, som den stillede sig for ham, uden Retouche og uden Afkortning, men har spurgt sit Publikum til Raads, har rettet sig efter dets Fordomme, dets Uvidenhed, dets Usandfærdighed, dets platte eller sentimentale Smag, saa kan han have fundet den højeste Anerkjendelse hos sin Samtid — og han vil i Reglen have fundet den — kan have havt Talent, have vundet Lavrbær og Guld — for mig existerer han ikke, for Literaturhistorien, som jeg

*) G. Brandes: Kritiker og Portræter, S. 228.

tænker mig den, er hans Værk værdiløst. Alle disse Fostre af Forfatterens Fornuftægteskab med det tvetydige Væsen, man kalder den offentlige Mening, alle disse Literaturbørn, som ere avlede under skelende Hensyn til Publikums Smag og Moral, ere en Menneskealder senere kolde som Lig. De rummede ingen virkelig Sum af Livskraft, ingen bunden Varme, kun Frygtsomhed overfor et Publikum, som nu er dødt ud, kun Imødekommen af Fordringer, som længst ere forstummede. Ethvert nok saa sjældent oplagt Værk derimod, i hvilket en selvstændig Forfatter uden Bihensyn har talt som han har følt og malt som han har sét, er og bliver et indholdstungt Dokument.

(Sluttes.)

Om Aage i „Mester og Lærling".

I »Ude og Hjemme« Nr. 163 har Hr. Herman Bang gjort mit dramatiske Forfatterskab til Gjenstand for »en Stump dramaturgisk Causerie«, som ikke skulde have kaldt mig frem, hvis ikke hans Udtalelser om Aage i »Mester og Lærling« gav mig Anledning til et Par Bemærkninger, som maaske kunde hjælpe Nogen til bedre Forstaaelse af denne Figur. Det nytter jo ikke at nægte, at Stykket er »romantisk«, at det er en Æventyrkomedie; jeg tilstaar aabent, at jeg ikke har kjendt noget ungt Menneske, som var opvoxet hos Ellefolk, eller som var saa fremmed for vort Menneskeliv, at han, naar han nyser, og en Mand siger: »Gud velsigne Dem!« tager det for fuldt Alvor, som om denne Mand virkelig derved gav ham sin Velsignelse. Men jeg begjærer ingen Absolution derfor, fordi vi Gamle i Romantikens og Efterromantikens Dage alligevel ikke vare ganske blinde for hvad der foregik i den virkelige Verden, i vort Land og i vor Tid. Forf. til »Mester og Lærling« har aabenbart allerede i 1852 havt en Forestilling om, at nu var Tiden kommen hos os, da hele Samfundslag, der hidtil havde staaet udenfor Historien, vare i Færd med at træde ind i den. Han vidste godt, at der var andre unge Mennesker til, end Studenter, og at en stor Del af dem vare opvoxede i Skyggen, hvor Livet staar i Stampe, og han troede ogsaa, at naar disse higede ud af deres Afkrog, saa var det ikke blot Nydelsessyge og Magtbegjær, der drev dem; der var ogsaa ædlere Naturer iblandt dem, som længtes efter mere Liv og Lys. Se, det er Aage fra Ellegaard; hans Misforstaaelse af Ordet: »Gud velsigne Dem!«, hans Uvidenhed om, hvad det er at forlove sig o. s. fr., er paa Æventyrets Billedsprog Udtryk for, at han kommer paa Hovedet ind i et Kulturliv, hvori der skal Tid til at blive retvendt. At han faar en Redaktør til Hovmester, er i god Overensstemmelse med den Stilling, vor Tids Aviser gjerne ville indtage som Folkets Ledere, og der findes i vore Dage ikke saa faa Avislæsere, der ere lige saa godtroende som Aage, selv lige overfor en Bladskriver, der ikke staar højere end Grønholt. Aage er ganske vist en romantisk, man kunde gjerne sige »efterromantisk« Drømmer, især naar han optræder i en Tid, der gaar i Skole hos Zola, og han er ogsaa skildret som en Drømmer, er given til Pris for Latteren; men han er endnu tilstede iblandt os som en levende Virkelighed, og adskillige af vore Bladskrivere kunde have godt af at vide noget Mere derom. Dadler man, at jeg har gjort et Æventyr af hans Historie, i Stedet for en solid Komedie, er det mig ligegyldigt, da jeg hverken vil have Romantiken afskaffet i Poesien eller i Livet. Men jeg vil dog bemærke, at selv om man nu kunde tage Aage lige ud af det virkelige Liv som en ung dansk Bondeknøs eller Arbejdersøn, der drages af Tidens Dannelse, lod det sig næppe gjøre for 28 Aar siden, da denne Type først var i Færd med at fødes hos os, og det, at jeg den Gang ikke kom den nærmere ind paa Livet, behøver i alt Fald intet Forsvar lige overfor dem, der næppe have faaet Øje paa den endnu.

C. Hostrup.

Figurer af spansk Folkeliv.

Det var paa den sædvanlige Morgengang fra vort Hotel i Madrid til det berømte Museum. Titian og Rafael, Velazquez og Murillo, Rubens og v. Dyck ventede paa os deroppe med alle deres Herligheder. Forventningen kunde nok holde En varm i den kolde, skarpe Foraarsmorgen. Min Ven, Kunstneren, havde taget sig for at male en Kopi af et af Billederne, og jeg var i Færd med dybsindige Granskninger over de gamle Maleres indbyrdes Forhold, og hvad de havde lært af hinanden. Vi gik hver i vore Tanker.

Hvad behager? Hvor blev han af? sagde jeg til mig selv, da jeg gik tværs over Pradoen, det brede Boulevard-Bælte, som strækker sig om det Meste af Hovedstaden. Væk var Kunstneren. Jeg saa' mig om til alle Sider. Aa, dér stod han henne, han havde faaet Skitsebogen frem og var ivrig i Færd med at gjøre et Udkast af et lille Gade-Opløb. Hvad var det, man stimlede sammen om? Ak, en død Hest, eller et Æsel! Herre Gud, hvor de Kunstnere ere nøjsomme! Og nu er Klokken over 9, Galleriet er lukket op; de gamle Mestre ere staaede op og give Audiens derinde. Jeg har ikke Tid til at vente paa ham.

En halv Time efter, som jeg allerede staar fordybet i et eller andet Mesterværk, kommer min Ven ind og viser mig med en fornøjet Mine sin lille Tegning. — Ja, det kan være meget smukt, siger jeg. Men, min Kjære — tilføjer jeg med faderlig Alvor — naar man saaledes vil lade sig opholde af enhver Tilfældighed paa Gaden, hvorledes skal det saa gaa med Studierne? Vi ere jo dog udtrykkelig rejste herned for at studere de gamle Mestre. —

Min Ven mumlede en Bemærkning om, at jeg formodenlig var morgengnaven, og at en Maler da maatte have Lov til at se paa Livet udenfor sig. Derpaa satte han sig med en næppe hørlig Fløjten, der ikke var uden demonstrativ Betydning, hen til sit Staffeli.

Jeg gik videre med de gamle Mesterværker. Dér hængte nu f. Ex. Velazquez' »Æsop«, et meget berømt Billede med en agtværdig klassisk Titel. Spørgsmaalet bliver nu strax, hvad Titelen vedkommer Billedet. Æsop skal — sige de Gamle — have været en lille pukkelrygget Dværg, hvorfor man ogsaa mener, at den udmærkede Marmor-Figur af en vanskabt Dværg med et lunt og kløgtigt Udtryk, i Villa Albani ved Rom, forestiller Fabeldigteren. Velazquez' Figur er ingen Dværg og har ingen Pukkel. Velazquez, der var en meget dannet Mand, som oven i Kjøbet, den Gang han malede Billedet — i Sextenhundrede og Halvtredserne — havde været to Gange i Rom, maa have været saa fortrolig med antikt Kostume, at han umulig kan have ment, at denne gamle, brune Rokelore med en Snor om Livet og disse nedtraadte Slæber skulde have hørt hjemme blandt Oldtidens Grækere — skjønt de i en anden Betydning ere »antike« nok. Uagtet der i Hjørnet af Maleriet med store latinske Uncialer staar »Æsopus«, og uagtet dette Navn vistnok hidrører fra den store Maler selv, er den Figur, han har malet, aabenbart en eller anden gammel Original, som han har iagttaget paa Madrids Gader en Morgenstund, da han gik til Arbejdet. Hvad var det, min gode Ven før sagde? — At en Maler maa have Lov til at se paa Livet udenom sig. Ja, han skal ikke alene have Lov til det, men somme Tider have Tak for det. Jeg maa hen at gjøre ham Afbigt.

Jeg finder ham siddende foran et andet Billede af Velazquez: Tapetfabriken (las Hilanderas) i Færd med at gjøre en lille Tegning efter en af Figurerne.

»Der var alligevel Noget i det, som du før sagde, at en Maler skal se paa Folkelivet. Jeg har grebet Velazquez i den samme Synd. Hans »Æsop« sér ganske ud, som om han havde fundet ham ude paa Gaden — — kom med hen og se paa ham!«

»Ja, det har du rigtignok Ret i, han sér ud, som om man kunde møde ham endnu derude: en gammel Fyr, som sjokker omkring i Taaget, med temmelig sløvede Sanser, og derfor ogsaa maa døje mange Puf og Stød —«

Æsop. Efter Velazquez' Maleri i Madrid. Tegnet af Frants Henningsen.

»Og som saa hummer sig lidt og sjokker videre. Se en Gang, hvorledes Alting hænger paa ham: Hovedet og Armen og Slobrokken og Strømperne og Tøflerne! En stakkels gammel Ruin, der end ikke har Raad til den Luxus at bære Skjorte. Og saa er der alligevel Noget ved hans store klodsede Hoved med det buskede graa Haar, som bringer En til at tænke paa, at der en Gang i længst forsvunden Tid maa have boet Vittighed og Lune indenfor hans Pande. Han er vel en Ruin, men en Ruin af noget Betydeligt. Han har en Gang været saadant Noget som Æsop. Jeg gad kjende den Karls Biografi!«

»Og hvor mesterligt det Hoved er malet! Med hvilken Sikkerhed i Formen er ikke Hovedets Knokkelbygning angivet under den falmede, gule Hud, som synes at klæbe sig ind imod Kindbenet, Tindingen, Panden! Se, hvorledes de tynde Læber ligge over Kjæver og Tænder! Og denne storladne Simpelhed i den hele Farvevirkning! Hvorledes har han dog kunnet faa den kraftige, glødende Farve frem af alle disse gamle, falmede Stoffer?«

Da min Ven og jeg og de gamle Mestre i Galleriet og Folkelivet paa Gaden saaledes vare blevne forsonede med hinanden, og jeg desuden havde maattet stikke nogle Bemærkninger fra min Vens Side i Lommen, om at de Studerende undertiden gjorde fejl i at mure sig altfor meget inde i Museer og Bibliotheker uden at agte tilstrækkelig paa den Kommentar til det Gamle, som Livet selv frembyder, kom vi rigtig ind paa at betragte de gamle Malerier under Synspunktet af Livsbilleder, at faa Øje paa den Erfaring fra Folkets eget Liv, som Kunstnerne havde anvendt allevegne, hvad enten de malede antike Filosofer og Guder eller kirkelige Legender.

»Men Velazquez — tilføjede min Ven — kan

Gadescene fra Madrid. Tegnet af **Frants Henningsen.**

da ogsaa her som allevegne være den bedste Læremester. Kan man tænke sig nogen elskværdigere, mere ægte menneskelig Opfattelse af Arbejdernes eller rettere Arbejderskernes Liv end den i hans Tapetfabrik, hvor man sér Piger og Koner sidde i det store, dunkle Rum og spinde, karte og vinde Garn? Hvor er ikke Alting simpelt og naturligt her, og hvor er det tillige skjønt! Den vidtberømte Skjønhed hos de spanske Kvinder har jeg aldrig sét bedre fejret end i denne Kvinde med Garnvinden, som man sér halvt fra Ryggen, og dog mindes jeg aldrig, at Skjønheden er stillet mindre til Stads end her. Jeg foretrækker denne Figur for Murillos Madonnaer.«

»Det er morsomt nok at tænke sig, at denne Tapetfabrik har hørt til Hoffet. Naar den store Hofmaler og fornemme Mand en Gang imellem turde være blevet lidt kjed af at male de grimme og stive Herrer af det habsburgske Kongehus og deres Damer i de uhyre Krinoliner — thi hans Billeder selv vidne om, at han kunde blive kjed af dem —, saa er han gaaet ned iblandt Arbejderpigerne og har forfrisket sit Øje ved at lade det hvile paa noget Simpelt og Naturligt. Han er herved som ved andre Ting kommet forud for sin Tid. Saa smukke som Murillo's Madonnaer ere, tilhøre de dog i saa høj Grad et overtroisk og overspændt religiøst Liv, som ikke havde lang Fremtid for sig: nu til Dags er der maaske Ingen, der rigtig kan følge med det Sværmeri, de udtale, som det oprindelig er ment. Derimod er det mærkværdigt, hvorledes Velazquez' Billede netop passer ind i det 19de Aarhundredes Betragtning af Livet.« e.

(Sluttes.)

Pengebrevet.

Skitse af **Mosca.** Ved **K. M.**

Grev Z... til Frk. Aricie de L...

»Kjære Søster!

Vi anse det for aldeles nødvendigt for Didier, at han i nogen Tid kommer bort fra Paris; jeg vil ikke forklare dig alle Grundene dertil, du gjætter dem nok til Dels selv, og jeg er vis paa, at du ikke vil nægte vor Søn at nyde godt af din Gjæstfrihed i et Par Uger. Som Paaskud for denne Landtur ville vi give Overanstrængelse efter hans sidste Examen, hvilket vor gamle Læge har været saa god at hjælpe os med ved at deltage i Komplottet. Didier nærer stor Hengivenhed for dig, og vi ere overbeviste om, at et Ophold i Ronceverte vil være særdeles sundt for ham. Dér ville gode og fromme Minder vaagne hos ham, han er fjærnt fra enhver Fristelse til det Onde, kort sagt, vi stole paa, at du med din sædvanlige Elskværdighed ikke vil sige Nej til det Tillidshverv (thi et Tillidshverv er det) at overtage Opsynet med en Brodersøn paa nitten Aar. Præk ikke Moral for ham, naar han kommer til dig, men, det beder jeg dig paa det Indstændigste om, pas godt paa hans Breve og hold dem tilbage, naar det gjøres nødigt; derpaa beror det Hele. Din hengivne Broder

Z.«

Frk. Aricie de L... til Grev de Z...

»Kjære Broder!

Jeg er unægtelig noget ængstelig ved det Hverv, du har givet mig, og jeg føler mig ganske ude af Stand til at holde saadan en Gavstrik som Didier i Ørerne; Alt, hvad jeg kan forsikre dig, er, at jeg skal holde et vaagent Øje med hans Korrespondance, hvilket vil blive mig saa meget lettere, som det er Skik i mit Hus, at Alt, hvad Postbudet bringer, først kommer til mig, hvorpaa jeg giver hver Sit. Denne Regel maa Didier underkaste sig saavel som de Andre. Fremdeles blive alle Brevene bragte paa Posthuset af Frumence, som du véd, man kan stole paa. Send mig altsaa Fyren med første Tog. Jeg er vis paa, at den stakkels Dreng vil kjede sig, men jeg skal nok sørge godt for ham. Din kjærlige Søster

Aricie.«

Grev de Z... til Frk. Aricie de L... (Telegram).

Didier rejser Aftentoget; hjærtelig Modtagelse nødvendig.

Z.

Frk. Aricie de L... til Grev de Z... (Telegram).

Didier kommet i Morges, meget elskværdig, særdeles glad over at se ham.

Aricie.

Didier de Z... til Frk*** (Telegram).

Jeg er spærret inde, overvejer Situationen; tilbeder dig.

Didier.

Den unge Didier stod af ved Ronceverte i en temmelig bedrøvelig Sindstilstand; han var pludselig blevet revet ud af den Salighed, som opstaar af gjensidig Kjærlighed, og havde nu besluttet at lade det gaa ud over Tante Aricie. Men da han saa' den gamle Frøkens gode og venlige Ansigt, da han opdagede, at hele Huset var sat paa den anden Ende, for at han skulde faa det rigtigt godt, da hun meldte ham i samme Tone, som hun havde talt til ham i, da han var ti Aar gammel, at der var »Oplagt Mælk«, og at han kunde spise saa mange Jordbær, han vilde, saa kunde Didier ikke lade være at kysse hende hjærteligt, og han følte, at han havde langt mindre Modstandskraft overfor hendes overbærende Svaghed, end overfor sin Faders højtidelige Strænghed.

Toppunktet af sin Elskværdighed naaede Frk. Aricie i Didiers Øjne, da hun klappede Porthas, en smuk Puddelhund af et noget hovmodigt Naturel, som var Didiers uadskillelige Ledsager. Han havde nemlig frygtet, at den vilde faa en meget daarlig Modtagelse. Da han nu, i Overensstemmelse med Programmet, havde spist Frokost, bestaaende af den mest brillante oplagte Mælk og de fortræffeligste Jordbær, saa kom ikke en Gang den Præken, han havde ventet sig. Nej, hans Tante nøjedes med at komme i Extase over hans nydelige smaa Knebelsbarter og lade den tro Frumence konstatere Rigtigheden af hendes Udsagn om, at Hr. Didier var voxet paa en aldeles forbavsende Maade.

Disse moderlige Smigrerier forbleve ikke uden Virkning paa Didiers let modtagelige Sind, og han sagde til sig selv, at hos en saa elskværdig Tante kunde han, ved Hjælp af en daglig Udvexling af Breve, holde et Par Ugers Exil langt bedre ud, end han havde tænkt sig. Efter derfor at have røget en Cigarette nede hos sin Tante, som beundrede hans smukke lille Foderal og lovede ham et andet til hans Fødselsdag, kyssede han hende paa Haanden og gik derpaa op paa sit Værelse for at skrive det første af de Breve, som skulde »forsøde ham Fraværelsens Haardhed« (gammel Stil), og efter at han ud af sin Vadsæk havde taget en imponerende Pakke af det fineste Brevpapir, som han havde bragt med »for Tilfældet«, og derpaa foreløbig forfrisket sine Øjne og sit Hjærte ved en stum, men glødende Betragtning af den Tilbedtes Billede, dyppede Didier sin Pen og skrev med skjælvende Haand . . . . Noget, som ikke kommer os ved. Efter at have læst sit Brev igjennem igjen og forsikret sig om, at han tilstrækkelig havde pointeret alle de Lidelser, han havde gjennemgaaet i de sidste fire og tyve Timer, lukkede han det og kyssede endnu en Gang Konvoluten, som de elskede Fingre skulde berøre, hvorpaa han med langsomme Skridt og en alvorlig Mine gik ud og spurgte Frumence, hvad Tid Posten gik. Frumence, som i Ro og Mag sad og læste en *Gazette de France* i Solskinnet, hørte med en rolig Mine paa den unge Didier og svarede ham i en endnu roligere Tone, at der ingen Post gik den Dag.

»Hvad for Noget! ingen Post i Dag?«

»Nej, Hr. Didier; jeg bringer kun Brevene hver anden Dag til Vangueux; — men Postbudet kommer hver Dag,« tilføjede han trøstende.

»Man kunde vel ikke sende En til Vangueux?« spurgte Didier.

»Hvis Herren vil have det, saa skal jeg gaa ind og spørge Frøkenen; der er ham, Simon, den lille Fyr, som hjælper Gartneren.«

»Ja gjør det, bedste Frumence; min Fader vilde blive urolig, hvis han ikke fik Brev i Morgen.«

Frumence forsvandt, men kom et Øjeblik efter igjen, bad Didier om hans Brev og lovede, at den lille Simon skulde gaa med det om et Kvarterstid.

Didier, som var paa sin Post, var tilfreds, da han saa' Bondedrengen kort Tid efter slæbe sine Træsko hen ad Vejen.

. . . Hun vilde faa Underretning om ham, saa var han foreløbig fornøjet. Men nu kom det an paa, om han ogsaa vilde faa Brev fra hende, og Didier syntes, at det varede meget længe, inden den Dag i Morgen kom. Endelig kom den dog; den forelskede Didier, som fra den tidligste Morgenstund havde staaet i sit Vindue og kastet sit spejdende Blik ned igjennem Alleen, der førte op til Huset, øjnede endelig Postbudets Bluse og saa' ham selv aflevere en Pakke Breve til Frumence . . . Fem Minutter gik, fem Minuters Angst, Forventning, Haab, Glæde, Bevægelse . . . Endelig bankede Frumence paa; Didier lukkede selv op for ham, og den gamle Tjener leverede ham et Brev fra Paris . . . Da han saa' Haandskriften, blegnede han . . . Ak! det var fra hans Fader og indeholdt kun en Paamindelse om, at han vilde miste sine Maanedspenge, hvis han fremturede i den forbigangne Tids Forvildelser!

Det var umuligt; intet Brev; ikke et Ord; Intet, som kunde bringe ham en Smule Trøst. — Han fik pludselig et svagt Haab igjen; i et Spring var han nede i Borgestuen.

»Hvad Tid kommer Postbudet igjen, Frumence?«

»Han kommer ikke mere i Dag, Hr. Vicomte!«

Didier stod som lynslagen.

»Er det — saadan — en paalidelig Mand — dette Postbud, Frumence?«

»Paalidelig, ja det tror jeg!«

»Han taber aldrig Brevene?«

»Han vilde før tabe Hovedet fra sine Skuldre!«

Nu stod der kun tilbage for Didier at lide, og hans Tantes fredelige Ansigt, da hun i dette Øjeblik viste sig paa Trappen, syntes ham at være en lige saa stor Fornærmelse, som den blide Røst, hvormed hun spurgte ham:

»Har du faaet Brev, Didier?«

»Ja Tante, fra Fader.«

»Du sér ud til at have faaet lidt Skjænd af ham; kom med mig og se paa mine Høns, det vil adsprede dig.«

»Undskyld, kjære Tante; det vilde more mig meget, men jeg har et meget presserende Brev at skrive; det er et Forretningsbrev.«

»Som du vil, min Ven, som du vil, du er din egen Herre; vi sés til Frokost.«

Didier smed sig paa en Stol og skrev med feberrystende Haand fire vanvittige Sider, hvorpaa han følte sig lindret og spiste Frokost med ret ordenlig Appetit.

Kl. 3 raabte den gamle Frumence til ham:

»Jeg skal til Vangueux, Hr. Didier, skal De have nogen Breve med?« Hvorpaa han alvorlig modtog det, der blev betroet til hans Omsorg.

Otte Dage gik; Didier blev mager af Sorg. Hver Dag saa' han den lille Simon eller Frumence gaa med hans Breve. Hver Dag ventede han med Spænding Postbudets Ankomst, men intet Brev kom; absolut Tavshed. Hvis Didier ikke havde været fuldstændig overbevist om, at hans Fader var en Mand, som holdt Ord, vilde han være flygtet. Desuden ærgrede hans Tantes Godhed ham; det nyttede ikke, han sukkede, satte bedrøvede Miner op, afslog at røre ved de delikatest tillavede Retter; hun lod, som om hun aldeles ikke mærkede Noget og foreslog ham med den urokkeligste Koldblodighed at spille et Parti Mariage. Tilsidst begyndte Didier at spørge sig selv, om det var Umagen værd at vedblive at føre en saa elendig Tilværelse, da Frk. Aricie en skjønne Dag blev umaadelig overrasket ved at høre disse Ord af Frumences Mund:

»Postbudet har et Pengebrev til Hr. Didier.«

»Det er godt! Bring mig det!«

»Nej, Frøken, han maa levere det til Hr. Vicomten selv, i egen Person. I egen Person, saadan staar der i Loven.«

Frøken Aricie var i en grusom Forlegenhed; hun besluttede sig til selv at gaa ned og tale med Postbudet.

»Bastien, der er nok et Brev til min Brodersøn; aa, vær saa god at give mig det!«

»Undskyld, Frøken, men jeg kan kun give det til Hr. Didier. Det er Reglementet.«

I sin Fortvivlelse over ikke at vide, hvad hun skulde gjøre, tog Frk. Aricie det Parti at forsvinde, og gik klogelig op paa sit Værelse, medens Frumence, fulgt af Postbudet, bankede paa Didiers Dør.

»Et Pengebrev, Hr. Didier!«

»Et Pengebrev?« sagde Didier forbavset.

»Hvis Herren vilde være saa god at kvittere,« sagde Postbudet. — »Der!«

Didier skrev sit Navn, skjønt han ikke mere kunde se klart; han havde gjenkjendt hendes Skrift. I et Nu havde han barrikaderet sin Dør, revet de fem Segl op; men efter at have læst de første Linjer, faldt han rædselsslagen om paa en Stol! Hun havde skrevet hver Dag; fortvivlet over ikke at faa Svar, havde hun fattet den Beslutning at sende ham et Pengebrev, sikker paa at det nødvendigvis maatte komme i hans Hænder. Didier var i den syvende Himmel; han var et Fæ, et Dyr, en Idiot! han havde Ingenting opdaget! Og hun! hvilken Forstand! hvilket Hjærte! hvilken Kjærlighed! . . . Og hans Tante! — hvem skulde have anet det? Men han vilde forlade hendes Hus. Efter at have læst det dyrebare Brev helt igjennem, modificerede han dog sine Beslutninger, han lagde sin Slagplan, og, sikker paa hende, følte han sig rede til ethvert Offer.

Ved Frokostbordet spurgte Frk. Aricie ham:

»Naa, kjære Didier, du fik et Pengebrev?«

»Ja, Tante, Fader sendte mig mine Maanedspenge.«

»Du trænger ikke meget til Penge her —«

»Nej, Tante, det er meget sandt; men Fader er meget punktlig, véd du nok.«

Frk. Aricie bifaldt i sit stille Sind sin Broders Handlemaade, thi Didiers sørgmodige Udseende gjorde hende ondt, og i svage Øjeblikke var hun lige ved at gjøre sig til hans Fortrolige, og følte sig ligesom brødefuld ved Tanken om, at hun havde expederet alle de smaa parfumerede Billetter, som vare komne med Didiers Adresse, til sin Broder; men Pligten fremfor Alt, og allerede den følgende Dag blev et Brev, skrevet paa tykt engelsk Papir, holdt borte fra sin oprindelige Bestemmelse og gik tilbage til Paris.

To Dage efter, da Frk. Aricie stod og talte de Æg, hendes Høns havde lagt den Uge, og skrev Tallet paa dem op i sit lille Regnskabsbog, der var bestemt til det Brug, kom Frumence ind til hende i heftig Bevægelse.

»Igjen et Pengebrev til Hr. Didier!«

»Det er ikke muligt!«

»Jo, Frøken. De kan selv komme og se, at Postbudet holder det i Haanden.«

»Sig, min Brodersøn ikke er oppe.«

»Det har jeg sagt, men han svarede, at saa vilde han bringe ham det paa Sengen.«

I samme Øjeblik hørte man Statens ubestikkelige Funktionær opløfte sin Røst:

»Hr. Vicomte, jeg har et Pengebrev til Dem!«

Og Didiers Stemme svarede:

»Det er godt, Bastien, nu kommer jeg.«

Denne Gang forstod Frk. Aricie, at hun var blevet taget ved Næsen, og samme Formiddag sendte hun følgende Telegram til sin Broder:

»Har du sendt to Pengebreve til Didier? svar strax.«

Og fik til Svar:

»Aldrig. Der stikker Noget under.«

Men saa ubekjendt med Verden Frk. Aricie end var, saa havde hun dog opdaget, hvad der stak under, og da hun var en klog Dame, sagde hun halvt skjændende, halvt leende til Didier:

»Sig mig, Didier, venter du at faa mange Pengebreve her?«

Og han svarede: »Det véd du bedre end jeg, Tante.«

Efter at have tænkt over dette Svar, saa' Frk. Aricie kun én Ting at gjøre. Hun skrev til sin Broder:

»Kjære Ven!

Jeg sender dig Didier tilbage, han holder ikke mere af Oplagt Mælk, Postbude ere ubestikkelige, og Pengebreve overstige mine Kræfter.«

Et Fremskridt i Fotografien

(Vilh. Pachts Fototypi.)

Det er ikke just hver Dag, at Fotografien bereder En en behagelig Overraskelse, tværtimod. I sine almindeligste Former, der i det Mindste kjendes af Alle fra de Handlendes Vinduer, forvolder den ikke saa sjældent skikkelige Folk Ærgrelser. — Næppe havde man i sin Tid vel overstaaet det vamle Indtryk af et Billede som »De sønderjyske Piger«, der i nogle Maaneder satte hele Landet i en sand Begejstringsrus, saa sér man pludselig en ny Bejler til en lignende Lykke, som man kalder »De Sidste paa Skansen«, og som — om mulig — med endnu mere forkastelige Midler appellerer til Folks Følelse og Fædrelandskjærlighed paa saa falsk og hul en Grund, at man maaske tør haabe, Billederne nok selv i Længden ville aabne Øjnene paa deres Ejermænd for den fuldkomne Mangel paa Slægtskab med hvad der er ægte i de nævnte Følelser. — Efter nogen Tid undersøger man en Gang et Vindues righoldige Indhold af Portræter af paaklædte og ikke paaklædte Damer og Herrer, og opdager en ny Slags Karton, der i en spidsbuet Form giver Plads ikke alene til det Ydre og Indre af en kjøbenhavnsk Kirke, men ogsaa til en ved Kirken virkende Præsts Billed. For saa vidt er Alt godt, og Tanken kan være meget god, men naar man endvidere opdager, at Portræterne ere blevne omgivne af Palmegrene, ja endog undertiden have en gylden Stjærne over Hovedet, saa begynder man virkelig at grue for, hvor saadanne Smagløsheder ville ende.

Vore Portrætfotografer ere vistnok gjennemgaaende dygtige i deres Fag, og der kan, saa vidt vi vide, ikke tillægges dem Ansvar for den tvivlsomme Brug af Fotografien, som vi have nævnt Exempler paa; men den nyeste Tids store Fremskridt paa de Omraader af Fotografien, der have særlig Værd for Kunstnere og Kunstelskere, have hidtil ikke været dygtig repræsenterede herhjemme. Det er os derfor en Glæde i Dag at kunne henlede vore Læseres Opmærksomhed paa, at det er lykkedes Hr. Maler Vilh. Pacht at fremstille en Art Lystryk, som han kalder Fototypi, der virkelig fuldkommen staar paa Højde med, hvad der for Øjeblikket præsteres i Udlandet, ja med Hensyn til Tonens Finhed endog staar over de franske Fotogravurer. Hans Billeder ere Aftryk, tagne med en uforanderlig Farve, og ere altsaa ikke underkastede de Forandringer, der i Aarenes Løb finde Sted med almindelige Fotografier. Endvidere ere de fuldstændig fri for Fotografiens blanke Overflade, og kunne ved Anvendelse af Tontryk gjengive en Haandtegnings hele Virkning, ogsaa for saa vidt som denne beror paa, at Tegningen er udført paa Tonepapir. Vi have ogsaa havt Lejlighed til at se overordenlig gode Malerigjengivelser, trykte efter samme Methode. Hr. Pacht indbyder til Subskription paa en Række af 20 Haandtegninger efter danske Kunstnere, som vi herved paa det Bedste anbefale.

Første Hæfte indeholder Gjengivelser af Tegninger af Carl Bloch, Exner, Otto Bache og Th. Niss. Alle fire Blade ere lykkedes særdeles godt; kun vilde det forekomme os heldigt, om Kartonernes Farve varieredes noget efter Tegningens Krav. Det er os bekjendt, at ogsaa de følgende Hæfter ville indeholde gode og interessante Tegninger, og da Prisen er meget rimelig, særlig i Sammenligning med den almindelige Fotografipris, haabe vi, at Foretagendet maa vinde den Udbredelse, som det utvivlsomt fortjener. (I Kommission hos Ernst Bojesen.)

F. H.

Pigen med Garnvinden.

Fra Velazquez' Maleri: »Tapetfabriken«, tegnet af **Frants Henningsen**.

Theatrene.

Kasino spillede i Søndags Aftes for første Gang M. V. Bruns nye Folkekomedie *»Ridderen af Randers Bro«*. Ligesom Forfatteren tidligere i vor nationale Literatur har fundet taknemmelige Æmner for scenisk Bearbejdelse, saaledes har han ogsaa her gjort et heldigt Greb

med Ingemanns »Prins Otto«, og de populære Helteskikkelser tog som altid Mængden med Storm. »Ridderen af Randers Bro« har baade sine Forgængeres Lyder og Dyder. Det Svageste i Stykket er Diktionens Pathos, det Bedste den sceniske Virkning. Wallins og Ahlgrenssons smukke Dekorationer og Bernhard Olsens karakteristiske Kostumer dannede i Forening med den effektfulde Iscenesættelse en interessant Ramme af livlige Tidsbilleder, som paa sine Steder maatte rive endogsaa de Tilskuere med, for hvem den hele Digtart med sin stiliserede Deklamation og sin naive Appel til Nationalfølelsen nu falder lidt usmagelig. Som Folkekomedie har »Ridderen af Randers Bro« imidlertid sin uomtvistelige Berettigelse. Dramatiseringen af den kjendte Roman er gjort med Blik for Scenens Krav og de Spillendes Evner. De jublende Bifaldsraab, der under hele Forestillingen fulgte Niels Ebbesen (Direktør Andersen) og Sven Trøst (Hr. Zangenberg), saavel som alle de spændende Kampoptrin, viste, at Kasino har faaet sig et Kassestykke.

Folketheatret har paa sit Repertoire gjenoptaget »*Berthas Klaver*«. Det kjendte lille Stykke gaar livlig over Scenen.

Madame Ristori tog sidste Lørdag Afsked med Kjøbenhavn ved en Forestilling paa Hoftheatret. Hendes storladne Fremstilling af »Medea«, saavel som Dødsscenen af »Elisabeth« og Lady Macbeths Søvngængerscene vakte sand Begejstring i det tæt besatte Hus.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Den 1. Dec. aabnedes efter vanlig Skik Juleudstillingen paa Charlottenborg. Saa vidt man efter et flygtigt og under meget ugunstige Belysningsforhold optaget Skjøn kan danne sig nogen Mening om den som Helhed, synes den iaar rigere og interessantere end nogensinde tidligere; forholdsvis meget faa af Kunstværkerne ere »Gjengangere«, og mellem disse findes endda saa betydelige Arbejder som Kyhns store »Sommereftermiddag, Motiv fra Ry«. Blandt de ikke tidligere udstillede Malerier kunne fremhæves et fortræffeligt Hedebillede af Rump, J. F. Skovgaards to Skovstykker med deres ypperlige Staffage, H. Friis' lille Kystparti, i hvilket navnlig Luften er mesterlig behandlet, samt Kabells »Fra et Hjørne af Rønnebæk Præstegaard«, der udmærker sig ved ualmindelig Kraft og Klarhed i Farverne; smukke Landskaber ere endvidere udstillede af Thorenfeld, hvis »Graavejrsdag, Motiv fra Horsensegnen«, hører til Kunstnerens bedste Arbejder, Foss, Zacho, Andersen-Lundbye og Flere. Mellem Figurbillederne er vistnok Anchers »En ung Pige og en gammel Mand« det betydeligste; Brasen har udstillet en større Komposition med mange Figurer, »Parti udenfor et Barselhus i Sarenthal i Tyrol«. Af V. Johansen findes et prægtigt Studiehoved og et mindre Genrebillede, af Zahrtmann to Billeder af Livet i Dyrehaven samt en gammel Kone i sin Stue, af Fru Ancher et interessant Pastelportræt. Smukke Akvareller have blandt Andre Bredal og Zacho udstillet.

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af de samme Tegninger, som vare udstillede forrige Uge. Deriblandt findes Blade af Thorvaldsen, Lundbye, Rørby og Fl.

— Vore Kunsthandleres Udstillingslokaler ere i denne Tid ualmindelig rigt forsynede. I Dansk Kunsthandel findes saaledes blandt Andet smukke Arbejder af Zacho (fransk Skovbillede med en Bæk — Kystlandskab i Nærheden af Middelfart) Groth, Viggo Pedersen (det fortræffelige Vinterbillede fra sidste Udstilling), H. Jerichau, N. Skovgaard (det bekjendte Skovbillede med Oxeforspandet), Thorenfeld, Edv. Petersen, Th. Niss (et stort Efteraarsbillede), H. Friis (et fortrinligt lille Foraarsstykke), Fru A. Christensen, O. A. Hermansen, Ottesen, Carl Thomsen, M. Ancher, Kofoed og Carl Møller. — Hos Foltmar, der har faaet et smukt nyt Lokale i Bredgade Nr. 4, findes omtrent halvtredie hundrede Malerier af ældre og nyere danske Kunstnere, deriblandt mange af de bedste Ting fra de sidste Aars Udstillinger, samt ogsaa Adskilligt, der ikke hidtil har været tilgjængeligt for Publikum. Særlig udmærket ere O. Bache og C. Neumann repræsenterede; af Bloch findes et ypperligt Kystbillede, smukke større og mindre Værker af Zacho, G. Christensen, Niss, Johansen, Therkildsen, Helsted, Irminger, Kofoed, H. Smith, Vilhelm Melbye, C. Rasmussen, Heinr. Hansen, Ottesen o. Fl. Blandt de afdøde Kunstneres Arbejder finde vi en prægtig Studie af Skovgaard, interessante Ting af Anton Melbye, et ypperligt Arkitekturbillede (det Indre af Aarhus Domkirke) af Købke, Adskilligt af Eckersberg, Kølle og Rump. Blandt Samlingens Perler maa nævnes Constantin Hansens Skitser til Improvisatoren og til Rigsdagsbilledet, samt Marstrands Skitse til Østeribilledet og hans Studie til den gamle Kone i samme Kunstværk. Af udenlandske Kunstværker findes et smukt Arbejde af Askevold samt en Guido Remi tillagt Skitse, Nadveren. ▢

Fotografi. Af »*Kunstner-Album*« er 11 Hæfte udkommet fra Ernst Bojesens Kunstforlag, indeholdende Portræter af D. Monies og Frants Henningsen.

— Fra Hansen & Wellers Atelier er udgaaet gode Portræter af Klaverspillerinden Frk. M. Krebs.

— Af »*Minder fra Theaterverdenen*« udgivet af Aug. Westrup og Ernst Bojesen er 4 Hæfte udkommet. Den fremstillede Scene er denne Gang hentet fra 1ste Akt af Bournonvilles Ballet »Valdemar«.

Paa C. W. Stincks Forlag er atter i Aar udkommet de bekjendte smaa nyttige Lommebøger: **Noterbog for 1881**, **Notits-Kalender** og **Damernes Notits-Kalender**. Den sidste er i Aar prydet med afd. Kammersanger Chr. Hansens Portræt, rummer foruden sit tidligere Indhold en lille Samling Digte af danske Forfattere.

Paa samme Forlag er udkommet: »**Stjernekort for Kjøbenhavns Horizont**«, udarbejdet under Ledelse af Prof. Dr. P. Pedersen ved N. Andersen.

Paa Magnus A. Schultzs' Forlag er udkommet: **Kontor-Notits-Kalender for 1881**, samt en praktisk Divisor ved Renteberegning.

Hos Brødrene Salomonsen er udkommet 4de Udgave af **Kort over Kjøbenhavn med Forstæderne** af F. Gredsted. Kortet er ledsaget af et alfabetisk Register.

Indhold: »**Slægten fra 1830**«, et Indledningsforedrag, holdt ved Kjøbenhavns Universitet, af Dr. Georg Brandes. — »**Om Aage i »Mester og Lærling**«« af C. Hostrup. — »**Figurer af spansk Folkeliv**« af —e. Med Velazquez' »Æsop« og »Pigen med Garnvinden«, samt »Gadescene fra Madrid«, Tegninger af Frants Henningsen. — »**Pengebrevet**«, Fortælling af Mosca, oversat af K. M. — »**Et Fremskridt i Fotografien**« af F. H. — »**Theatrene**«. — »**Kunst og Kunstnere ude og hjemme**«. — Bekjendtgjørelser.

I Hovedkommission hos Undertegnede er udkommen:

Theodor Faber:

Livskampens Frugter
og
Visdommen i Verdensplanen.

Pris 1 Krone.

G. E. C. Gad,
Vimmelskaftet 32.

Paa mit Forlag er udkommet:

Mudfogs Krønike m. m.
af
Charles Dickens.

1 Kr. 25 Øre, eleg. indb. 2 Kr. 25 Øre.
Faas i alle Boglader samt hos

F. H. Eibe,
Graabrødretorv 16.

Paa Konrad Jørgensens Forlag i Kolding er i disse Dage udkommet:

Templet i Jerusalem
og
Forsoningsdagen hos Jøderne

Af
N. Lindberg, Præst.
(Med 3 kobberstukne Tavler.)
Pris 1 Kr. 50 Øre.

I Hovedkommission hos **Karl Schönberg**, Kjøbenhavn. Faaes i enhver Boglade i Norden. (L. 2671)

Paa mit Forlag er udkommet:

N. F. S. Grundtvigs Poetiske Skrifter,
udgivne af
Svend Grundtvig.

Første Del. 37¼ Ark. 8 Kr.

Af dette Værk, som vil indeholde Grundtvigs Digtning med Udelukkelse af hans Salmer, der tidligere ere udgivne, vil der i Aar udkomme to Dele. Det er Hensigten i Løbet af de tre følgende Aar at udgive to Dele hvert Aar, saaledes at hele Værket kunde foreligge fuldstændigt 1883, Hundredaaret efter Digterens Fødsel 1783.

Hver Del vil blive solgt særskilt.

Karl Schönberg,
Kronprinsensgade Nr. 2.

Videnskabelig Literatur, illustrerede Pragtværker samt nordisk og fremmed Skjønliteratur kjøbes til antagelige Priser.

N. P. Madsen, Nørregade 7, I. Sal.

Subskriptions-Indbydelse
paa
20 HAANDTEGNINGER
i Fototypi
efter danske Kunstnere,
udførte og udgivne af **Vilh. Pacht.**

Denne Samling tro Gjengivelser efter danske Kunstneres Tegninger udkommer i 5 Hæfter à 2 Kr. 1ste Hæfte indeholder Tegninger af: *Carl Bloch, Otto Bache, Exner* og *Th. Niss.*

Subskription modtages i alle Boglader samt hos
Ernst Bojesen, Vimmelskaftet 48.

Distillerie de l'Abbaye de Fécamp (France).
Véritable Liqueur
BÉNÉDICTINE
fra Abbediet i Fécamp (Frankrige).

Udsøgt med Hensyn til Smagen og velgjørende for Sundheden.

Man bør altid forlange, at enhver Flaske forneden er forsynet med en Etikette bærende General-Directeurens Underskrift.

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE
Brevetée en France et à l'Etranger.
A Legrand ainé

Den ægte Likør Bénédictine faas hos alle større Forhandlere af Vine, Likører og Delikatessesager. Ene Agent for Danmark: **Christian Elster**, Kjøbenhavn.

I Abbediet i Fécamp fabrikeres desforuden: *L'Alcool de Menthe & L'Eau de Mélisse des Bénédictins*, ypperlig og særdeles styrkende for Sundheden.

Paa **C. A. Reitzels** Forlag er udkommen:

H. C. Andersens Eventyr og Historier.
Folkeudgave.

Første Hefte. — Pris 25 Øre.

Denne Udgave, hvorpaa hermed indbydes til Subskription, indeholder **alle** Digterens Eventyr og Historier og vil udkomme **komplet i 16 Hefter** til en Pris af 25 Øre for hvert Hefte.

Kjøberne af første Hefte ere pligtige til at subskribere paa hele Værket, som udgives med et Hefte hver tredie Uge.

Subskription modtages i alle Boglader i Danmark, Norge og Sverrig samt hos undertegnede Forlægger.

C. A. Reitzel.

Paa vort Forlag er udkommen:

Damernes Notitskalender for 1881,

indeholdende bl. A. en Samling Digte af danske Forfattere og 5 lithograferede Planer af det kgl. Theater. — Pris 1,50.

Noterbog for 1881.
Pris 1,00.

Notitskalender for 1881.
Pris 0,75.

C. W. Stincks Boghandel,
Amagertorv 33 (Løve-Apothekets Gaard).

Paa **J. H. Schubothes** Boghandels Forlag er udkommet:

K. E. Franzos:
Stilfærdige Historier.

Af Forfatteren autoriseret Oversættelse ved
Frederik Winkel Horn.
2 Kr. 75 Øre; eleg. indb. 4 Kr.

Paa **Konrad Jørgensens** Forlag i Kolding udkommer:

Biskop N. F. S. Grundtvigs Levnetsløb,
udførligt fortalt fra 1839
Et Bidrag fra
H. Brun, Cand. theol.

I Hovedkommission hos **Karl Schönberg**, Kjøbenhavn og **Alb. Cammermeyer**, Kristiania.

Udkommer i 14—15 Hæfter à 80 Øre. 1.—7. Hæfte (I Bind) har forladt Pressen.

Subskription modtages i enhver Boglade i Norden. (L. 2657)

I disse Dage udkommer:

Byron:
Junker Harolds Pilgrimsfart.

Et romantisk Kvad.
Oversat paa Dansk af
Ad. Hansen.
3 Kr.; eleg. indb. c. 4 Kr. 25 Øre.

J. H. Schubothes Boghandel.

Esprit d'Absalon

Diakonissestiftelsens Industrilotteri.

75,000 Lodder. 100,073 Gevinster.

Enhver, som i dette Lotteri spiller paa to Numre, et lige og et ulige, faar **idetmindste 2 Gevinster i Seriens Løb.**

Lodsedler til 3die Trækning den 10. December à 3 Kr. erholdes i Hovedkollektionen, **Kjøbmagergade Nr. 44.**

KNIPLINGS, BRODERI OG LINGERI MAGASIN.

BERNT NIELSENS
EFTF. KJØBENHAVN.
ETBL. 1836 AF BERNT NIELSEN

Østergade 26 — Østergade 26

ANBEFALES I PUBLIKUMS VELVILLIGE ERINDRING.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 167. Søndagen d. 12. December 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Ragnar Lodbrogs Sønner paa Hærtog i Sønderlandene. Tegning af A. Malmström.

OFFICERENS VISE.

Af »*I Mester Sebalds Have*«, opført paa det kgl. Theater den 9. December 1880.

Se, Solen den glimter paa Hjælm og Musket,
og Hovslaget dundrer i Broens Bræt,
Dragonerne er det, som komme.
Med flyvende Faner og klingende Spil
de rider i Trav ad Torvet til
— ej se! hvor blev Husene tomme!
Unge og Gamle
paa Gaden sig samle,
Pigerne smaa
i Portene staa,
se paa de Fremmede nok saa kry,
— Dragonerne rider i By!

Hvor Bacchus paa Skiltet fra Dørkarmen lér,
dér finder man altid et godt Kvarter:
»Hr. Vært! Tag nu Tappen af Tønde!
saa snart vi faar Hesten i Staldrummet bragt
og Kyrads og Hjælm paa Sengen lagt,
saa skal vi for Alvor begynde!
Fly mig en Kande!
— Ja, det maa jeg sande,
Vinen er god!
Og den giver Mod:
Ræk mig, skjøn Jomfru, din Mund saa rød
— ja, vel! Sid kun op paa mit Skjød!«

Men Rastdagen varer bestandig saa kort,
og Hornet det kalder Soldaten bort:
Dragonerne rider af Gaarde!
Med flyvende Faner og klingende Spil
det gaar, som det kan, ad Marken til
— »vi kommer igjen vel ad Aare!«
Unge og Gamle
paa Gaden sig samle,
Pigerne smaa
bedrøvede staa —
»Sving dig i Sadlen, min Glut, sid op,
saa rider vi bort i Galop!«

Sophus Bauditz.

Slægten fra 1830.

Et Indledningsforedrag, holdt ved Universitetet i Kjøbenhavn den 3. November 1879 af **Georg Brandes.** (Sluttet.)

I Aaret 1827 gjæstede engelske Skuespillere Paris, og for første Gang saa' Franskmændene Shakspeares Mesterværker, Kong Lear, Macbeth, Othello, Hamlet, beundringsværdigt spillede. Det var under Indtrykket af disse Theateraftener, at Hugo skrev sin Fortale til *Cromwell*, der opfattedes som den nye Literaturs Program.

Den poetiske Befrielseskrig begyndte med et Stormløb mod den klassiske franske Tragedie, de literære Traditioners svageste og mest udsatte Punkt. Hugo kjendte saare lidet til de talrige Anfald paa dens Avtoritet, som vare fremkomne rundt om i Evropa, og for Den, som har læst Lessings, Wilh. Schlegels og de engelske Romantikeres saa mange Aar ældre Udtalelser imod den, frembyder Hugo's Manifest i denne Henseende lidet Nyt. Men det var naturligvis altid en Handling at føre Kampen paa Frankrigs egen Grund. Betragter man ikke denne Fortale historisk, ville de Kraftanstrængelser, der gjøres for at paavise det Unaturlige i at ville sammentvinge den dramatiske Handling indenfor 24 Timer og en og samme Søjlehal, synes Nutidslæseren næsten lige saa uinteressante som de Urimeligheder, der bekæmpes; men man maa huske, at Boileau's lovgivende Myndighed den Gang endnu bestod urokket i Frankrig.

Langt større psykologisk Interesse have de Partier, hvor Hugo udvikler sin personlige Poetik, skjønt han er saa meget Digter og saa lidet Tænker, at han kun sjælden leverer en fyldestgjørende Bevisførelse.

Det gjælder for ham om at bekæmpe Tragediens abstrakte, antikiserende Retning. Han gjør det besynderligt nok i Kristendommens Navn, og ved Hjælp af en stor verdenshistorisk Oversigt, der er lige saa falsk systematisk som nogen af hans Samtidige Cousin, om hvem den minder. Han sondrer tre store Perioder: den primitive, hvor Poesien er lyrisk, den antike Civilisations, hvor Poesien er episk, og Kristendommens Tidsalder, som er Dramets. Det Ejendommelige for den kristelige Tids Poesi, der identificeres med den moderne, skal være det, at denne Digtning, som af Religionen har lært, at Mennesket bestaar af to Bestanddele, Legeme og Sjæl, af et dyrisk og et aandeligt Væsen, giver begge de to tilforn hinanden udelukkende Elementer, det Ophøjede og det Groteske, Plads i samme Værk. Tragedien behøver derfor ikke gjennemgaaende at være højtidelig, den tør udvikle sig til Drama.

Bekymre vi os nu mindre om, hvad Hugo siger, end om, hvad han egentlig vil sige, finde vi, at Summen af denne temmelig taabelige Begrundelse er en naturalistisk Protest mod det Abstraktskjønne som Kunstens egentlige eller højeste Gjenstand. Meningen er: Vi ville forlade Konveniensen, vi ville ikke være forpligtede til at fjærne alt det fra den alvorlige Poesi, som direkte minder om Legemverdenen. Man sér det af hans Exempler. Dommeren skal turde sige: »Dømt til Døden — og lad os gaa hen at spise til Middag.« Dronning Elisabeth skal turde bande og tale Latin. Cromwell skal turde sige: »Jeg har Parlamentet i min Sæk og Kongen i min Lomme«. Cæsar skal i Triumfvognen være bange for at vælte. Og han kalder Napoleons Sætning: »Fra det Ophøjede til det Latterlige er der kun et Skridt« for det Angtsskrig, der indeholder Dramet og Livet i en Sum.

Saa exalteret end Udtrykket er, saa er Meningen ligefrem: Han fremhæver det Uskjønnes æsthetiske Værd. Og i mange Udtryk, snart saaledes, at det Skjønne kun omfatter Formen i dens simpleste Forhold som absolut Symmetri, i dens inderligste Harmoni med vor Organisation, hvorimod det Hæslige er Led i en meget større Harmoni, vi ikke kunne overse, snart saaledes, at det Skjønne er fattigt, kun har en eneste Type, det Hæslige tusind o. s. v. Læren blev af Modstanderne parodieret med Formelen »le Laid c'est le Beau« (»Foul is fair«, som Hexene i *Macbeth* synge) og bekæmpet med de Indvendinger, der i vore Dage af Romantikerne selv gjøres gjældende mod den yderliggaaende Naturalisme.

Det manglede imidlertid Modstanderne paa Blik for det Inkonsekvente i det udtalte Princip. Hvad Hugo i den unge Slægts Navn fordrede, var vel Natur, sandhedskjærlig Gjengivelse, Lokalfarve og historisk Farve — men det var tillige Kontrastvirkning, malerisk Modsætning, Antithese paa Grundlag af den middelalderlige Dualisme mellem Legeme og Sjæl og en derpaa bygget dualistisk Romantik. »Salamanderen fremhæver Undinen, Gnomen forskjønner Sylfen«, siger han. Han ønskede Natursandhed, men han mente at opnaa denne ved Sammenbøjning af Naturens Yderender, ved Sammenlægning af to Abstraktioner: Skjønheden og Dyret, Esmeralda og Quasimodo, Kurtisanens Fortid og den reneste Elskov hos Marion de Lorme, Blodtørst og Moderømhed hos Lucretia Borgia.

Naturen stod saa at sige i denne hans tidlige Ungdom for ham som den store Ariel-Kaliban, som Summen af en overmenneskelig Idealitet og en unaturlig Dyriskhed, altsaa som en Addition af to Overnaturligheder. Det var den tysk-nordiske Romantiks Naturbegreb, der dog efterhaanden hos Hugo veg for den storartede Pantheisme, der har fundet sit afgjørende Udtryk i det skjønne og dybsindige Digt »Le Satyre« i »Aarhundredernes Legende«.

Men denne Dobbelthed af Kjærlighed til Naturen og Sværmeri for det Monstrøse lader sig forfølge langt ind i den nu opblomstrende Literatur. Hos Hugo, Skolens Stifter, var den betinget ved en individuel Ejendommelighed. Hans Øje var anlagt paa at se og finde Kontraster, hans Aand var saaledes bygget, at den rhetoriske Antithese var dens Grundform. Allerede i Melodramet *Inez de Castro* fra hans Drengeaar finder man som senere i hans *Marie Tudor* paa den ene Side af Scenen Tronen, paa den anden Skafottet, Monarken og Bøddelen Ansigt til Ansigt. Kort før Fortalen til *Cromwell* skreves, spaserede Hugo, som hans Hustru fortæller, hyppig paa en af de ydre Boulevarder, Boulevard Montparnasse. »Lige overfor Kirkegaarden havde den Gang Linedansere og Gjøglere opslaaet deres Barak. Denne Antithese af Markskrigeri og Begravelse bestyrkede ham i hans Idé om et Theater, i hvilket Extremerne berørte hinanden, og det var dér, at tredje Akt af *Marion de Lorme* faldt ham ind, hvor Marquisen af Nangis' sorgfulde og frugtesløse Forsøg paa at frelse sin Brodersøn fra Skafottet danner Modsætning til Narrens Grimacer.« I selve Fortalen til *Cromwell* hedder det, hvor han forfægter Nødvendigheden af at fremstille Handlingen paa den sande historiske Lokalitet: »Skulde Digteren vove at lade Rizzio myrde andensteds end i Maria Stuarts Kammer . . . eller at halshugge Karl d. 1ste og Ludvig d. 16de andensteds end paa hine sørgelige Pladser, hvorfra man kan se White-Hall og Tuilerierne, ret som om deres Skafot var udsét til at danne Modstykket til deres Palads?« Digteren sér, trods alle sine Paastande, ikke forstaaende paa Naturomgivelserne. Han sér dem ikke indvirke formende, tildannende paa Menneskesjælen, han tager dem til Indtægt som store Symboler paa Skjæbnens Omvexlinger fra Højhed til Fald; han stiller dem op mod hinanden som Kulisser i et Melodrama.

Dybere sét — hvad ligger saa heri? Heri ligger en Ejendommelighed, som til en vis Grad er bestemmende for store Grupper af den franske Romantisme, og som jeg kortest kan udtrykke saaledes: Romantismen paa fransk Grund er, trods sine mange fællesevropæisk-romantiske Elementer, i mange Maader et klassisk Fænomen, et Produkt af klassisk-fransk Rhetorik.

Det gaar underligt i denne Verden med Ordenes Brug. Da Ordet romantisk blev indført i Tyskland, betød det nærmest det Samme som romansk; det betegnede romanske Snirkler og Concetti, Sonetter og Canzoner; Romantikerne sværmede for romansk Katholicisme og for den store romanske Digter Calderon, hvis Værker de opdagede og oversatte og priste. Da Romantismen en Menneskealder senere naaede Frankrig, betød Ordet efter Sprogbrugen det

stik Modsatte, den tysk-engelske Aandsretning i Modsætning til den græsk-latinsk-romanske, det germanisk-angelsachsiske Præg. Det beroede simpelthen paa, at det Fremmede overhovedet virker romantisk. Et Folk med ensartet Kultur som de gamle Hellener faar en klassisk Kunst og Poesi; men saasnart et Folk ud fra sin egen Kultur opdager en anden, der forekommer det fremmed og æventyrlig, saa synes denne Kultur det romantisk ɔ: den virker som en igjennem et farvet Glas betragtet Egn. Romantikerne i Frankrig ringeagtede deres nationale Fortrin, deres Literaturs Klarhed og Forstandsgjennemsigtighed og lovpriste Shakspeare og Goethe, fordi de ikke som Racine (og tildels Corneille) udskilte Menneskelivet i dets abstrakte Elementer, ikke fremstillede isolerede, simplificerede Følelser og Lidenskaber, der dannede dramatiske Modsætninger, men tværtimod uden nogen rhetorisk Analyse kastede Menneskelivet en bloc i dets hele Komplex op paa Scenen. De vilde følge dette store Exempel.

Men hvad skete? Under deres Hænder, under Lamartines, de Vigny's, George Sand's, Sainte-Beuve's, analyseredes og sondredes Livets Virkelighed paa Ny. Under Victor Hugo's og Alexandre Dumas' Hænder dannede som i den klassiske Tragedie Extremerne symmetriske Kontraster. Orden, Maadehold, aristokratisk Finhed, et gjennemsigtigt og billedløst Sprog bestemte hos Beyle, Mérimée, Nodier ganske som hos det attende Aarhundredes Klassikere den poetiske Form. De vare Latinere, de følte som Latinere, de digtede som Latinere. Hvis man ved Romantik, som man plejer, forstaar et Overskud af Indholdet over Formen, et af forstandige Former ubehersket Indhold som hos Jean Paul og Tieck, ja som hos Shakspeare og Goethe, som i *Sommernatsdrømmen* og *Faust*, saa ere alle de franske Romantikere Klassikere. Mérimée er en Klassiker, Gautier en Klassiker, George Sand en Klassiker, ja selv Victor Hugo er klassisk. Hugo's romantiske Drama var abstraherende, regelmæssigt ordnet, overskueligt, rhetorisk som en Tragedie af Corneille.

Og idet jeg nævner dette Navn, gjør min Tanke uvilkaarligt og nødvendigt Overgangen fra Tidsalderens til Racens Fælleskarakter. I Hugo, som synes at bekæmpe Corneille, lever Corneille op igjen.

Igjennem den franske Folkekarakter gaar der mange Aarer: en Tvivlens, Skjæmtens, Spottens Aare, Linien Montaigne — La Fontaine — Molière — Mathurin Régnier — Pierre Bayle o. s. v., en fuldblodig-gallisk: Rabelais — Diderot — Balzac, og blandt andre ogsaa en Heltemodets og Begejstringens Aare, den, som strømmede saa rigt hos Corneille og som bryder frem paa Ny hos Hugo. Man sammenligne Hugo's hele pathetiske Holdning med andre Digteres, og man vil næppe i Verdensliteraturen finde Nogen, om hvem hans Grandezza minder mere end om den gamle Corneille. Der er noget Spansk i Begges franske Rhetorik, og de modtoge Begge dybe Indtryk af Spanien, Corneille literære, Hugo alt som Barn personlige. Det Drama, hvilket Corneille skylder sit Ry, er *Cid*, i hvilket et spansk Stof er behandlet i spansk Aand. Det Drama, med hvilket Hugo trænger igjennem, er *Hernani*, spansk ved sit Stof og den Calderonske Æres-Codex, over hvilken det er bygget. Men i begge disse Dramer læres og drives den rene Heroisme. De ere Skoler for Helte. Ikke Mennesket i dets Alsidighed, men det heroiske Menneskevæsen er fremstillet hos Corneille; hos Hugo kun symmetrisk fuldstændiggjort med Menneskenaturen i dens vilde Lidenskabelighed.

Lad os kaste et Blik paa dette *Hernani*, om hvilket den store Kamp mellem Fremtidens og Fortidens Parti blev udfægtet. De ydre Omstændigheder ved den første Opførelse ere tidt fortalte: At der var smeddet Intrigue paa Intrigue mod det endnu uspilte Drama; at Tilhængerne af den gamle Skole under Prøverne lyttede ved Dørene, opsnappede Vers, som de forvrængede, og fik en Parodi opført, før Hernani var spillet; at Digteren maatte kæmpe med Censuren om sit Stykke Vers for Vers, saa at den ene Linje »Fejge, taabelige og slette Konge!« gav Anledning til en hel Korrespondance; at endelig Skuespillerne og Skuespillerinderne vare lige fjendske, saa kun en Enkelt gik med god Vilje til sin Rolle. Som bekjendt havde Hugo givet Afkald paa de betalte Klappere og i Stedet betinget sig 300 Pladser for de tre første Aftener. De Trofasteste blandt hans Trofaste, unge Mænd, som efter egen Tilstaaelse i den urene Hensigt at ærgre den gode Borger tilbragte deres Nætter med at skrive »Leve Victor Hugo!« i Rue Rivolis Buegange, hvervede de unge Malere, Arkitekter, Poeter, Billedhuggere, Musikere, Bogtrykkere, der efter deres af Hugo dem tildelte Devise *Hierro* vare rede til at staa som Jærn imod Fjenden. Fra Tæppets Opgang brød Stormen løs, og hver Aften, Stykket opførtes, var der i Theatret en saadan Helvedeslarm, at det kun med Møje spilledes til Ende. Hundrede Aftener i Træk blev *Hernani* udpebet, og hundrede Aftener i Træk modtoges det med Stormklap af unge Enthusiaster, der ikke bleve kjede af for deres Chefs og Mesters Skyld Aften efter Aften at høre de samme Vers og forsvare dem Linje for Linje imod Modstandernes Had, Raseri, Misundelse og Overmagt. Det synes en ringe Ting, og dog er det kun i Frankrig, at man nogensinde har fundet en saadan Ungdom, en saadan Korpsaand, hvor intet ydre Korps var til, en saadan Uegennyttighed og Hengivenhed for en Andens Sag og Ære.

Modstanderne kjøbte Loger og lod dem staa tomme for at Aviserne kunde meddele, at Huset var tomt; Nogle vendte Ryg til Scenen, Andre gjorde fortvivlede Miner, som om de ej kunde holde Stykket ud, fordybede sig i Avislæsning, sloge Logedøre op og i, haanlo højt, hujede, skreg, peb, saa et besluttet Forsvar var nødvendigt.

Der gives i *Hernani* ikke nogen Følelse, som jo er spændt til den er bristefærdig. Helten er genial og ædel, som man i Tyveaarsalderen forestiller sig Ædelmodighed og Genialitet. Han er saa genial, at han lever som Røverhøvding, og han foragter i den Grad at handle klogt, at han af lutter Sjælehøjhed uafbrudt begaar de uforstandigste Handlinger, røber sig, lader sin Dødsfjende undslippe, atter og atter udleverer sig selv. Han udøver som Høvding et uindskrænket Herredømme over andre Mænd; men det synes at være ved sit Mod alene; thi alle hans Handlinger ere naive som et Barns. Dog trods alt dette, hvor megen Realitet og hvor meget Liv er der ikke i dette Stykke!

Denne politiske og ideale Bandit, der ligger i Krig med det ordnede Samfund i sit Land og staar i Spidsen for en trofast og begejstret Bande, han minder jo om Digteren selv, der i literær Forstand var fredløs som han og der havde fordelt Parket og Galleri til en Skare unge Mænd, hvis Udseende og Klædedragt næppe var mindre uregelmæssig end hans Røverfloks. Fru Hugo beskriver den Tilskuerskare, der paa Hugos Indbydelse indfandt sig den første Aften, som »en Bande vilde og besynderlige Væsener, skjæggede, langhaarede, klædte paa enhver Maade undtagen paa Moden, i Uldtrøjer og spanske Kapper, i Robespierre-Veste og Henrik d. 3djes Baretter, og som viste sig midt i Paris ved højlys Dag foran Theatrets Indgang med de forskjelligste Aarhundreder og de forskjelligste Lande paa deres Hoveder og deres Rygge.« Deres Fanatisme for Hugo var fuldt saa stor som Hernani's Røverbandes for Chefen. De vidste, at Hugo i et anonymt Brev var bleven truet med Døden, »hvis han ikke tog sit skidne Stykke tilbage«, og hvor usandsynligt det end var, at Truslen burde opfattes bogstaveligt, fulgte to af dem hver Aften Hugo til og fra Theatret, og det skjønt han og de boede i modsatte Udkanter af Paris.

Mellem Hugos Papirer fra den Tid findes en nydelig Billet fra Maleren Charlet, der dokumenterer de Unges Stemning:

»Fire af mine Janitscharer tilbyde mig deres Arme, jeg lægger dem for Deres Fødder og beder Dem om fire Pladser til i Aften, hvis det ej er for sent. Jeg svarer for mine Mænd. Det er Folk, som gjerne skar Hovederne af for at faa Parykkerne. Jeg opmuntrer dem til at fremture

i disse ædle Følelser, og lader dem ikke gaa uden at give dem min faderlige Velsignelse. De knæle — jeg udstrækker mine Hænder og siger: Unge Folk! Gud skjærme Jer. Sagen er god, gjør Eders Pligt! De staa op, og jeg tilføjer: Og nu, Børn, pas godt paa Victor Hugo; thi Vorherre er vel en vakker Mand, men han har saa Meget at gjøre, at vor Ven fremfor Alt maa regne paa os. Gaar da og gjører ikke den, I tjene, Skam. Amen.

Deres med Liv og Sjæl hengivne Charlet.«

Baaren af en saa sværmerisk Hengivenhed, i Kamp med en saa fanatisk Modstand var det, at den romantiske Kunst stormede den første fjendtlige Skanse og vandt sin første afgjørende Sejr.

Disse Ynglinge hørte fra Scenen deres egen Trods og Uafhængighedsdrift, deres Mod og Hengivenhed, deres ideale og erotiske Længsler stemte endnu en Tone højere, og deres Hjærter smeltedes ved hvad de hørte.

Det var jo i Februar 1830, fem Maaneder før Julirevolutionen, og den platteste Materialisme gjorde Livet i Frankrig farveløst. Frankrig var reguleret som Versailleshavens Gange, regeret af Oldinge, der ikke beskyttede andre unge Mænd end dem, som i Skolen havde skrevet latinske Vers til Fuldkommenhed og siden gjort sig værdige til Embeder og Stillinger ved en ulastelig Korrekthed. Dér sad de korrekte, velklædte, i deres Halsbind og Fadermordere. Og nu som Kontrast denne Ungdom i Parkettet, En med et Haar, der naaede til Bæltet, og i purpurrød Atlaskestrøje, En med en Rubenshat og bare Hænder. De hadede det store borgerlige Filisterium, som Hernani hadede Karl den Femtes Tyranni. De følte sig; ogsaa de vare frie Røvere paa Bjærgene, fattige, stolte, En med republikanske Drømme i sit Hjærte, En med en sand Gudsdyrkelse af Kunsten. Dér stod de, næsten lutter Genier, Balzac, Berlioz, Théophile Gautier, Gérard de Nerval, Petrus Borel, Préault, og maalte med Øjnene deres Modstandere af samme Generation. Det følte de, at de i det Mindste vare ikke Embedsjægere, ikke Stillings- og Skillingsjægere, ikke Tiggere, ikke Protegerede som hine Andre; de vare den Slægt, som faa Maaneder efter gjorde Julirevolutionen og i de nærmest følgende Aar gav Frankrig en Literatur og Kunst af første Rang.

Saaledes saa' de paa Hernani. Og hvad saa' de i den anden Hovedfigur, Kong Karl af Spanien? Han er fra først af odiøs. Man tror ikke stort paa denne kolde, kloge Herskers glødende Kjærlighed til Donna Sol, og saa anvender han endda uværdige Midler, Magt og Vold, for at erobre hende. Men Digteren har forstaaet at lade ham stige. Vi se stedse tydeligere, hvorledes en stor Ærgjerrighed fylder hans Bryst.

Det var Karlos' Kæmpemonolog ved Karl den Stores Grav, som hin første Aften afgjorde Dramaets Skjæbne, og denne saa ofte kritiserede og spottede Monolog er i Virkeligheden en ung Mesters Værk. Det er, selv om man ikke vidste det, let at se, hvor uhistorisk den er, hvor umuligt Karl den Femte kunde tænke saaledes. Men den er interessant ved den Troskab, hvormed den afspejler 1830-Tidens politiske Tanker og Drømme, og ved det politiske Geniblik, der røber sig i den. Det er den Art historisk Blik, som man undertiden forbavses over hos Digtere; Schiller har det i *Fiesco*, 21 Aar gammel. Hør Don Karlos' Skildring af Evropa: En Bygning med to Mennesker paa sine Tinder, to kaarne Høvdinge, som enhver født Konge maa underkaste sig, Kejseren og Paven. Næsten alle Stater ere arvelige og Herskermagten for saa vidt i Tilfældighedens Vold, men Folket har gjennem Valget undertiden sin Pave eller sin Kejser, og Ligevægten er gjenoprettet. Kurfyrsterne i deres Guldmor, Kardinalerne i deres Skarlagen ere Midlerne, ved Hjælp af hvilke Gud vælger.

»Lad en Idé, som er undfanget af Tidernes Behov, en Dag komme for Lyset, saa voxer den, stiger, blander sig ind i Alt, gjør sig til Menneske, griber Hjærterne. Mangen en Konge knebler den og træder den under Fødder, men lad den en Dag faa Indpas i Kurfyrsteraadet eller Konklavet, da se Kongerne pludselig Ideen, der nys var Slave, rejse sig over deres kongelige Hoveder med Verdenskuglen i sin Haand eller den tredobbelte Krone om sin Pande, og de føle den træde paa deres Nakker og tørre sine Sandaler paa deres Hoved.«

Visselig er det ikke paa Karl den Femte, at Digteren her har tænkt; det er paa en i Tiden langt nærmere Kejser, paa Napoleon, ham, om hvem Hugo nys i Oden til Vendômesøjlen havde skrevet, at hans Sporer vejede op mod Karl den Stores Sandaler. Man maa ikke glemme, at Sværmeriet for Napoleon, der under Slutningen af Restavrationstiden og under Louis-Philippe var gjennemgaaende, ikke betød, at man var Bonapartist, men kun var Symbolet paa, at man tilhørte Oppositionen. Den Napoleon, man forgudede, var ikke Frankrigs Despot, men Kongernes og Kongemagtens Ydmyger. Kejseren betragtedes i Modsætning til Kongerne som det personificerede Folk, og derfor hørte hin unge Slægt med Sindsbevægelse det Sted i Monologen, hvor Karl udraaber:

»I Konger, sér ned under Eder; dér er Folket, et Ocean, der ofte knuser en Trone; et Spejl, i hvilket en Konge sjældent sér sig forskjønnet.«

Det er, som man sér, revolutionære, rent moderne Reminiscenser og Lignelser, der hvert Øjeblik gjennemfare Karl den Femtes Sind. Han modnes lige overfor Graven til en Folkekejser af den Art, hvorom den nyere Tid saa tidt har drømt, og den hæftige Ærgjerrighed i hans Sjæl lutres gjennem Trangen til at løse uhyre Opgaver og udføre uhørt Bedrift. Han, som fra først af var den ungdommelige Tilskuer saa antipathisk, og som ved sin brutale Attraa stod saa dybt under sin højsindede Rival Hernani og dennes stolte Elskerinde, ender med som Kejser at give Afkald og skaane, og med ét Slag blive de to Elskende ved Siden af ham smaa og ubetydelige i deres Lykke.

Med Haanden paa Brystet siger han stille til sig selv:

»Saa slukkes da, du mit unge, mit flammende Hjærte! Lad Hovedet herske, som du bestandig har forstyrret! Din Kjærligheds Gjenstande, dine Elskerinder, ak! det er fra nu af Tyskland, det er Flandern, det er Spanien.«

(og med et Blik paa Rigsbanneret tilføjer han:)

«Kejseren ligner sin Ledsager Ørnen; i Hjærtets Sted har han et Vaabenskjold.«

En Replik som denne slog ned i hin ærgjerrige Ungdom, der var Stykkets sande Publikum. Ærgjerrighedens Drama, Ærgjerrighedens Tragedie rørte dem lige saa dybt som Uafhængighedskampens Skuespil. De vidste som Aander, at de historiske Formaal, de store Opgaver, den mandige Vilje kun leve ved at næres med Sjælens fineste Følelser, fineste Længsler og Nydelser, der ofres og brændes paa Formaalets Alter — og derfor blev ogsaa Karlos forstaaet.

Men femte Akt er dog ved sin rent lyriske Karakter som Vexelsang mellem de Elskende Stykkets Juvel. Her kom Elskoven til Orde, som Ungdommen følte den og ønskede den fremstillet. Denne Samtale paa Brudekammerets Tærskel, som de Elskende aldrig skulle betræde, denne Blanding af en Lykke, der er saa stærk, saa alvorlig, at den, som Hernani siger, fordrer Broncehjærter, hvori den kan grave sig ind, og af al Tilintetgjørelsens Rædsel, denne Sanselighed, der er kysk og musikalsk hos hende, ren og glødende hos ham, salig hos begge, det overjordiske Sværmeri hos Donna Sol, og denne Trang til at glemme Fortiden over Nuet og Freden i Nuet hos Hernani, det var Romantiken, som Ungdommen den Gang fordrede den og tiljublede den med Torden-Applavs.

Hernani er som Drama højst ufuldkomment; det er et lyrisk-rhetorisk Værk med meget Overspændt. Men det har det Fortrin, der er afgjørende: en Menneskesjæl, der var selvstændig og betydelig, har udtalt sig hensynsløst deri. Det er muligt, af et saadant Værk at udlede en væsenlig Del af dets Forfatters Psykologi. Han er der med sit Geni, sine Indskrænkninger, sin Karakter, sin hele Fortid.

Vi have her hans Ideer om Frihed og om Magt, om Ære og om Højhed, om Elskov og om Død.

Værket rummer dernæst ikke blot Victor Hugo og et Stykke Spanien fra 1519, men den samtidige unge Generation og et stort Stykke Frankrig fra 1830. *Hernani* er i en Essens fransk Ungdom fra Julirevolutionens Tid, et Billede af Frankrig, som sét i et romantisk Lys udvider sig til et drømt og digtet Verdensbillede.

Fordyber man sig nu — i Stedet for i et enkelt Værk — i en hel Literatur, saa sér man paa denne Maade Skarer af Stemningsbilleder, Tankebilleder, Portræter og Verdensbilleder glide forbi Ens Øjne. Man kan prøve dem mod hinanden, se, hvor vidt de dække hinanden — saaledes konstaterer man først og fremmest Tidsalderens Karakter; man kan dernæst lade dem drage sig forbi, som de følge paa hinanden i historisk Orden, for gjennem de Forskjelle, der findes imellem dem, at efterspore den Lov, efter hvilken de forandres — da sér man ligesom de Pile flyve, der vise de aandelige Strømningers Gang.

Holger Drachmann: Peder Tordenskjold.

Et nationalt Digt i 17 Sange. (Den Gyldendalske Boghandels Forlag).

Friskere, livfuldere, mere formfuldendte Digte har Holger Drachmann ikke skrevet. Fra »Indledningsdrapaet« til »Tilbageblikket« er Anslaget gjennem hele Arbejdet bestandig lige kjækt, Begejstringen lige usvækket, Udførelsen lige kunstnerisk omhyggelig. Som Peder Tordenskjold den Dag idag staar for den almene folkelige Bevidsthed, uden at nogen historisk Kritik endnu har rystet paa Hovedet af »Mytherne«, har Digteren grebet denne det danske og norske Folks Yndlingshelt og i korte, slaaende Træk fastholdt hans Livs og hans Bedrifters afgjørende Øjeblikke. Et lykkeligere Æmne kunde Drachmann ikke have valgt. Alt maatte bidrage til, at Digtet lykkedes, lige fra Drachmanns egen Kjærlighed til Havet og hans Sympathi for en Natur som Tordenskjolds til hans afgjort lyriske Begavelse, der her i de skjønne, vexlende Versemaal ret har kunnet tumle sig uden nogen som helst Tvang af strængere episk Komposition. Naar hans rent erotiske Lyrik undtages, har Drachmann derfor næppe nogensinde naaet højere op end i Skildringen af denne Vikingeskikkelse, der midt imellem de Parykker og Pedanter, som den samtidige Holberg ikke mindre uforfærdet bekæmpede paa sin Vis, skyder sin herdbrede Krop op fra Kattegattets Bølger og raaber paa Norsk, om Danmark endnu er at faa i Tale.

Hvert af Digtets 17 Afsnit har sine Fortrin, sine Skjønheder, hvad enten det er kvikt pointerede Anekdoter, længere Bataillemalerier, eller — f. Ex. overalt hvor Frederik IV. optræder — karakteristiske, fint udførte, smaa Tidsbilleder. »Ude og Hjemmes« Læsere ville fra et af Bladets senere Numre mindes det friske Digt »Paa Kanoner og Pokaler«, medens de, der i Kasino hørte Digterens Oplæsning af andre af Digtets Partier, sikkert først paa Ny ville opsøge den længere Cyklus, der skildrer Tordenskjold efter Fredsslutningen, hvor han ikke kan finde sig til Rette paa Landjorden, og hvor en interessant Skala gjennemløbes, fra det uforlignelige kjøbenhavnske Gade-Billede til det store Gilde med den prægtig fortalte Historie om det vandrende Ørefigen og endelig Nattens Drømme med Varslerne om Døden. Af alle Digtets Afsnit ere dog maaske »Karl XII's Skygge« og »Tilbageblikket« de betydeligste. Det er ikke første Gang, at Tordenskjold og Karl XII ere besungne sammen, næppe dog kjækkere og friskere end i Linjer som disse:

> De fødtes af Faren, de stred kun for Æren,
> to Vikingekonger for Flaaden og Hæren.
> De hører ej med til Historiens »Fyld«,
> de øver Bedrifter for Manddommens Skyld,
> som var det den simpleste Sag paa Jorden
> at leve blandt Lyn og dø under Torden.
> Og Karl, som sover paa Skansens Rand
> i Skildvagts-Kappen med Sværd ved Siden,
> og Wessel, der svømmer som Ternen paa Vand
> og dykker til Bunds undertiden:
> de adles begge af Verdensaanden,
> de fødes ej med Diplomet i Haanden.
> Saa vidt deres Ørneflugts-Vinger strække,
> saa vidt er de kronede Hoveder begge, —
> og brydes en Gang for Folkenes Dom,
> under kommende, vældige Slægters Strid,
> Kongernes Kroner og Adelens Skjolde:
> de To vil Kronen beholde
> gjennem Mythernes evige Tid.

Drachmanns med Sømandens ikke lidet beslægtede Lune, der saa ofte — dog især tidligere — har givet sig Udtryk i vittige satiriske Digte, er atter her sundt og djærvt tilstede, som f. Ex. i Skildringen af Tordenskjolds Brevvexling med »Ober-Krigs-Retten« eller i Grips Tanker om, hvad der venter dem, hvis der skulde blive Fred:

> »Aa ja, sagde Grip, saa var Krigen forbi,
> saa kunde vi trække i Stads Liberi,
> og gaa paa de høje Hæle
> og for Kisselinkerne kjæle.
> Saa stak vi vel Reb i de gamle Eder,
> og stilled til Thevand i lange Geledder,
> og glemte vort saltede Norsk-og-Dansk,
> og snøvled Madam! gjennem Næsen
> til Hoffets Fruer paa Fransk!«

Det er en smuk Julegave, som Holger Drachmann her har skjænket »den danske og norske Sømand«, hvem Digtet er tilegnet, og de klangfulde, af varm Fædrelandskjærlighed prægede Strofer til den Flaade, hvis Saga naar fra »Ormen hin lange« til Helgoland, ville bære den lille Bog vidt omkring i Danmark og Norge. Det er nogle af vore bedste Fællesminder, Digteren med en lykkelig Haand paa Ny har fremdraget, Minder, der tilmed ikke alene atter samle de to nu adskilte Lande, men tillige gjennem den ædle og varme Hyldest til Karl XII's Daad tage den fordums Modstander med og lade alle Nordens tre Folk mødes i enig Glæde over to af vor Histories mest tiltalende Helteskikkelser. **O. B.**

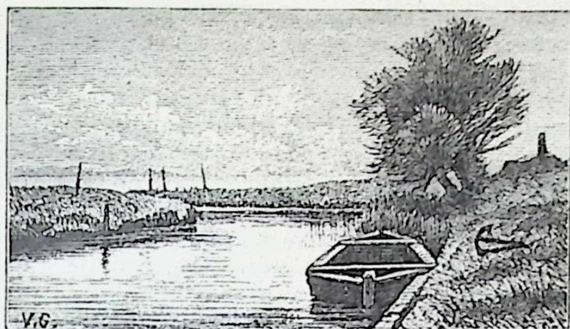
Nye Fortællinger.

(Af Karl Gjellerup, H. F. Ewald, Carit Etlar, Fr. Elbert, Herman Bang.)
Anmeldte af **Otto Borchsenius.**

Blandt de mange nye Fortællinger, der ere udkomne i dette Efteraar, indtager Karl Gjellerups (paa Andr. Schous Forlag udkomne) »*Antigonos*« en Særstilling, idet den hører ind under den saakaldte lærde Digtning eller Kulturromanen, som i vore Dage dyrkes saa flittig rundt om i alle Literaturer, og som ogsaa herhjemme, især gjennem Oversættelserne af Kingsley, Rydberg, Ebers, Scheffel, Hamerling o. s. fr., har vundet sig talrige Venner. »Antigonos« røber Paavirkning af flere af disse Forfattere, men er ikke des mindre et baade originalt anlagt og dygtig udført Arbejde. Det er som bekjendt højst forskjellige historiske Epoker, højst forskjellige Tiders Ideer, som den lærde Digtning har gjenfremstillet i Romanens almentilgængelige Form, men det er dog kun undtagelsesvis, at de lærde Forfattere blot skildre for Skildringens egen Skyld. De fleste og de bedste af dem forfølge tillige et Maal, der ogsaa har Betydning for deres Samtid, og det er denne Tendens, der knytter Traadene mellem de fjærne Tider og deres Læsere. Det er ikke alene Viktor Rydberg, der udsender sin »sidste Athenienser« med det aabent udtalte Forsæt at slaa et Slag for Trosfrihed og religiøs Fordragelighed, baade »Hypatia« og »Aspasia«, for at nævne et Par andre Bøger, forfølge ligeledes bestemte Maal, medens de holde Fortidens Spejl op for Nutiden. Ogsaa »Antigonos« har sin Tendens, og kunde man bag Digtningens Kjød og Blod trænge ind til Skelettet, vilde man let se, at det er Tübingerskolens bibelkritiske Resultater, der her have faaet Liv og Form under et historisk Tidsbillede. Det er ikke uden Interesse at paapege dette, bl. A. fordi man derved med det Samme viser, at det ikke et et blot og bart Tilfælde, at den begavede Forfatter springer lige

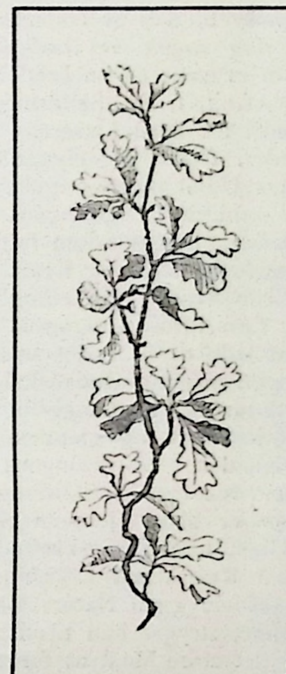
Ragnar Lodbrogs sidste Kamp. Tegning af A. Malmström.
(Prøve af Billederne i »Sagaen om Ragnar Lodbrog og hans Sønner«.)

Billeder fra Aaen ved Frederiksværk. Tegnede af Vilh. Groth.

fra »Det unge Danmark« til det andet Aarhundrede efter Kristus — ligesom Gustave Flaubert fra fransk Nutidsliv i »Madame Bovary« til det gamle Karthago i »Salammbô«. Der er et let paaviseligt Sammenhæng i den fra den theologiske Lejr udgaaede Forfatters Produktion med dens Trang til at optage theologiske Spørgsmaal til digterisk Behandling, om end der tillige er en ikke ringe Udvikling og Fremgang for hver ny Bog. Hans Tendens er bestandig den samme, selv om han her har hyllet den i fjærne Tiders Klædebon, hans Stilling i vor Literatur ikke mindre bestemt angivet med »Antigonos« end med hans to foregaaende Bøger. — I »Antigonos« gaar Forfatterens Fremstillingskunst og Lærdom gjennemgaaende smukt Haand i Haand. Hans Stil gjør faa eller ingen Omsvøb, den er malende og udtryksfuld, maaske nu og da dog noget vel ordknap. I alt Fald det større Publikum er vant til en bredere Pensel, og et og andet af Bogens Afsnit, f. Ex. Skildringen af Gnostikernes Lære, er altfor lærd for læge Læsere. Her kunde Gjellerup af sine Forbilleder, f. Ex. af »Hypatia«, have lært at lægge selv den Slags Udviklinger populært til Rette. Den historiske Ramme omkring Digtningens Kjærne udgjør en Række Tidsbilleder, der stundom falde lidt episodiske, men alle ere tegnede med Liv og Kraft. Selv en enkelt forbigaaende Scene, som hvor (i Fortællingens Begyndelse) de romerske Ryttere fare forbi Antigonos, viser Forfatterens Evne til ogsaa at lade os se Toget suse lyslevende forbi vore Øjne. Brydningen mellem Hedenskab og Kristendom, og i Særdeleshed mellem Hedninge- og Jødekristendommen er givet i slaaende Træk og gjennem fortræffeligt karakteriserede Personligheder. Fortællingens Hovedinteresse hviler dog paa den psykologiske Skildring af selve Antigonos. Hans Slægtsarv er givet gjennem Skildringen af Faderen, den gamle Goët, hans Livs Skjæbne bestemt ved Tabet af hans Elskede. Kastet ind i Tidens Brændinger, omtumlet og hærdet af sin egen Naturs Kamp mellem Sensualisme og Mysticisme, stryger han tilsidst sit personlige Romerhad af sig, og det store Maal at forene de Stridende til én Kirke, der saa en Gang skal knuse Rom, bliver hans Livs Opgave. Her falde Bogens ypperste Partier, som Skildringen af Antigonos' Inspiration og Affattelsen af Brevet til Menigheden i Kolossæ, samt den derpaa følgende »fromme Svig« for at at bringe Kolosserbrevet ud i Verden. Man har indvendt herimod, at Spørgsmaalet om Johannes-Evangeliets og de paulinske Breves Ægthed i og for sig ikke ere skikkede til at sættes under Debat i en historisk Roman, og andre »lærde Digtere« have i lignende Skildringer ganske vist som oftest valgt at opdigte analoge Tilfælde i Stedet for at gaa direkte angrebsvis til Værks, men æsthetisk og psykologisk sét ere i ethvert Fald de paagjældende Afsnit i Gjellerups Fortælling af betydeligt Værd. Snarere savnes i saa Henseende i »Antigonos« noget af den ædle og humane Aand, der f. Ex. i »Den sidste Athenienser« har vidst at tegne baade ophøjede og skjønne Billeder af saavel de Kristnes som Hedningernes Liv, uden dog derved at svække det udslyngede Spyds Virkning. Hovedindtrykket af »Antigonos« er af en noget kritisk og negerende Forfatterpersonlighed, skjønt f. Ex. Fortællingens sidste Scene, hvor Antigonos' og Erinnas Søn gaar Martyrdøden i Møde, viser, at det ikke er over al »baade kristen og hedensk Overtro«, at Forfatteren med Lægen Eukrates vil bryde Staven. Som et Værk af en ung Digter og Lærd er »Antigonos« imidlertid, naar Alt kommer til Alt, ikke blot et glædeligt Vidnesbyrd om, at de, der i Gjellerups to første Fortællinger saa' gode Løfter for vor Literatur, virkelig saa' rigtigt, men »Antigonos« er i og for sig et selvstændigt og dygtigt Arbejde, der har Krav paa mer end almindelig Opmærksomhed. I Sverige og Tyskland, hvor den æsthetisk dannede Almenhed er mere vant end herhjemme til at sysle med de Tanker, der gaa igjennem Fortællingen, vil »Antigonos« saaledes sikkert ogsaa vække Opsigt. Det er en Bog, der paa sin Vis, ligesom andre nyere literære Frembringelser paa deres Vis, kan lære os, at vor Literatur har opgivet sin Marsche paa Stedet og bevæger sig fremad.

Det vilde være ubilligt at stille den samme Fordring til en ældre Forfatter som H. F. Ewald og hans »*Anna Hardenberg*«, der nylig er udkommet paa den Gyldendalske Boghandels Forlag. Og det vilde være dobbelt ubilligt, fordi Ewald i sine mindre Nutids-Fortællinger direkte er traadt i Opposition mod den moderne Tids Aand og selvfølgelig derfor ogsaa i sine historiske Romaner stræber at vise sin Tro af sine Gjerninger ved at give Modstykker til vor nyere Literatur. Hans Antipoder have ikke undladt at give Svar paa Tiltale; man kan f. Ex. baade i Schandorphs og Herman Bangs sidste Bøger finde Ewalds Romaner betragtede »med et overlegent Smil« som tilbagelagte Stadier selv for en femtenaars Yngling. »Saaledes saa' Livet ikke ud, saaledes levede man ikke,« lyder Dommen over »disse spæde Skildringer«, og den lærde Digtning, der, ved Siden af sin ovenfor omtalte Tendens, tillige gjennem et møjsommeligt Arbejde stræber at rekonstruere en svunden Tid og med mer eller mindre Uforfærdethed gjenfremstiller den saavel med dens Lys som dens Skygge, er næppe mere tilbøjelig til at vedkjende sig noget Slægtskab med en historisk Roman, hvor, naar Alt kommer til Alt, det Historiske dog kun spiller en rent underordnet Rolle. J. P. Jacobsens »Marie Grubbe«, der tilmed foregaar en hundrede Aar senere end »Anna Hardenberg«, har givet den yngre Slægt Smag paa en historisk Digtning, i hvilken Menneskene leve, elske og hade som i de svundne Tiders Virkelighed, og det kan ikke nægtes, at Ewalds Skildring tager sig mat og bleg ud imod Jacobsens farverige Lidenskab. Uden just at dølge Datidens Vildskab og Raahed, tager »Anna Hardenberg«s Forfatter med saa blød Haand derpaa, at Virkningen delvis udebliver, eller den overskygges i alt Fald af det Højsind og den Loyalitet, som i saa rigt Maal er tilstede hos de handlende Personer. Der er mere Liv i Carl Baggers kjække lille Romance »Sophia af Hardenberg» end i hele Ewalds omfangsrige Værk, hvis sidste Tredjedel især falder trættende i det Brede, efter at den egenlige Katastrofe er tilende. Paa den anden Side maa det dog siges, at »Anna Hardenberg« har den Ewaldske historiske Romans sædvanlige Fortrin, ligesom den da ogsaa ligner sine Forgængere som to Draaber Vand hinanden. Den Læser, der ikke fordrer strængere psykologisk Karakteristik eller virkelig historisk Kolorit, vil ikke uden Interesse følge den skjønne Jomfru Annas Kjærlighedskamp og de vexlende Billeder af den gamle stolte Adels Liv og Færd. Alle Digterens bedste Egenskaber, hans Flid, hans Kjærlighed til vort Folk og vor Historie, til vort Land og vor Natur, komme altid til deres Ret, hvor han som her spænder sit store Lærred ud og holder den direkte Opposition mod vor egen Tid borte, og der er ingen Tvivl om, at endnu en betydelig Læsekreds herhjemme finder alle sine poetiske Fordringer fyldestgjorte i en Roman som »Anna Hardenberg«.

Man har ofte anstillet Sammenligninger imellem Ewalds og Carit Etlars Talent, og den gængse Mening gaar sikkert ud paa at drage en Forskjel mellem deres Produktion som mellem et historisk Drama og en Folkekomedie. Mulig vil dog Efterverdenen dømme noget anderledes. Rigtignok er Carit Etlars brogede Forfatterskab af højst ulige Værd, men ligesom hans Naturbegavelse utvivlsomt er langt oprindeligere og rigere end hans jævnaldrende Fælles, saaledes vil der ogsaa en Gang kunne gjøres et Udvalg af hans Værker, der vil have blivende Interesse. Men hans sidste »Historie« eller Krønike om »*Salomon Baadsmand*« vil dog ikke faa Plads i dette Udvalg, og jo mere Forfatteren i flere af sine sidste Arbejder har stræbt efter kunstnerisk at ave og skole sin livlige Fantasi og sit rige Talent, des mere falder det i Øjnene, at han her saa at sige har ladet dem begge flagre for alle Vinde. »Salomon Baadsmand« er en Fortælling, der meget lidt passer for vor Tids kunstneriske Standpunkt, og da hver Bog skal have sin Skjæbne, har Baadsmanden tilmed havt den at blive fulgt i Hælene af Holger Drachmanns »Peder Tordenskjold«. Det varer forøvrigt en god Stund, før man i Etlars Historie kommer til denne Helt. Den første Halv-

del af Fortællingen handler om ganske andre Ting, og er et saa nervespændende Stykke fransk Romantik, at end ikke Eugéne Sue behøvede at skamme sig derover. Først den anden Halvdel drejer sig om Tordenskjolds Liv og Bedrifter, og i den lange Række af Æventyr, hvori vor nationale Søhelt og hans Venner optræde, gjenfindes vel nu og da den populære Forfatter af »Gjøngehøvdingen« og lignende Fortællinger, uden at Skildringen dog naâr op til disse med Rette skattede Folkebøger og Ungdomsskrifter. Medens andre Forfattere stundom dramatisere deres Fortællinger og Romaner, synes Carit Etlar denne Gang at have villet sy sine kjendte Folkekomedier fra Kasino om til en Roman. (Den Gyldendalske Boghandels Forlag.)

Fr. Elberts »Fortælling fra vore Dage«, der under Navn af *»Ild og Aske«* er udkommet paa Jacob Erslevs Forlag, saavel som Herman Bangs, paa Schubothes Forlag udkomne, store Nutids-Roman *»Haabløse Slægter«* ere Præstationer af en hel anden Art. »Vi føler ikke som vore Forfædre« — hedder det etsteds i den sidste Bog — »vi er blevet en ny Generation. Det tror jeg vist. Man kan ogsaa se det i Studenterforeningen: de Gamle er blevet gamle; vi, som er kommet ind, de Unge, tror ikke mere paa alt det, de sagde; Nogle er ligeglade og bare lér og gjør Grin, men Andre føler Tomheden og vil have noget Nyt at tro paa. Men Et er vist, det Gamle er forbi. Det havde jo ogsaa varet længe.« Ved at læse disse Ord og mange lignende Udtalelser i de seneste Aars literære Frembringelser har jeg, skjønt de i alt Væsentlig stemme med, hvad Dr. Georg Brandes allerede for ti Aar siden tog Ordet for i vor Literatur, dog ikke kunnet Andet end faa en Følelse af, at medens Kampen endnu staar imellem de to literære Partier, som man snart har kaldet de Gamle og de Unge, snart Idealister og Realister, snart det literære Højre og Venstre, saa er i Grunden alt en endnu yngre Fraktion Forfattere traadt op paa Skuepladsen. Der er i Virkeligheden nemlig ikke saa liden Forskjel endda paa de Forfattere, der som Drachmann, I. P. Jacobsen, Topsøe, Schandorph, Schram snart have en halv Snes Aar Produktion bag sig, og paa de Skribenter, der som Gjellerup (i sine to første Fortællinger), Secher, Herman Bang, eller hvem vi nu ville nævne, først i de sidste Par Aar have begyndt at vinde sig et Navn. Jeg véd ikke, om Drachmann har havt en lignende Følelse, da han i sin store Digtsamling fra ifjor, »Ungdom i Digt og Sang«, optog en Advarsel mod »Kjølvandet« (der ender saaledes: »Vogt dig for Braadsø mod Bougen, men mest dog for Kjølvandets Følge«); i alt Fald er det sikkert, at den fremadgaaende Bevægelse i vor Literatur hurtig er blevet fulgt af andre Bølger. Det vilde imidlertid selvfølgelig være for hastigt, om man allerede nu vilde bestemme disses Karakter, og endnu mindre vilde det sømme sig for dem, der selv have følt Trykket af det Gamles Modstand, at gjentage noget Lignende overfor sine egne eventuelle Efterfølgere. Men hvad jeg for mit eget Vedkommende allerede følte ifjor ved Læsningen af Gjellerups »Det unge Danmark«, har jeg endnu stærkere følt overfor Herman Bangs »Haabløse Slægter«. Det er igjen en ny Generation, som voxer op, og som, da Bevægelserne i vort Aandsliv nu atter strax faa deres synlige Udtryk i Literaturen, saa at sige skildrer sig selv. Lige saa lidt som den yngre Slægt derfor i Gjellerups Knud Vinge bør anerkjende en Repræsentant for det unge Danmark, lige saa lidt bør den lade sig indrullere blandt Herman Bangs haabløse Slægter. Hvilken ung Mand har ikke som William Høg i Bangs Roman havt højtflyvende Fremtidsplaner og i Livet sét sine Drømmes og Ønskers Vinger blive stækkede? Men derfra og til viljeslap at opgive Alt er dog et stort Spring, og hvad jeg ifjor hævdede overfor Knud Vinge, vil jeg i Aar gjentage overfor William Høg. Der er en anden Udvej end at søge Glemsel i Undergangens Bedøvelse, og denne Udvej er at arbejde, selv om man skal gjøre en noget ringere Gjerning i Livet, end den, man fra først af drømte sig. Det unge Danmark, paa hvis sande og sunde Udvikling vort Fædrelands aandelige Fremtid beror, maa have stærkere Vilje, sædeligere Kraft og større Livsmaal end disse Typer fra haabløse Slægter. Paa Gjellerups »Det unge Danmark« er i Aar fulgt hans »Antigonos«. Et lignende Studium og Arbejde vil jeg ønske Herman Bang.

Thi Evner, rige og ualmindelige Evner, er der saavel i de »Haabløse Slægter« som i hans øvrige Forfattervirksomhed, men spredte som disse Evner ere og tagne i saa mange forskjellige Opgavers Tjeneste synes de næsten nu og da at tage Magten fra Personligheden, der dog bør være sit Talents Herre og forstaa at tøjle og skole det. Herman Bang producerer altfor nervøst lidenskabeligt, til at ikke Manierethed skulde lure paa ham; han arbejder under et altfor stort Højtryk af Fantasi-Begavelse, til at ikke alle Farerne ved Fantasi-Udskejelser skulde være tilstede. En Forfatter, der, som Herman Bang, i sin Roman kan skildre en »moderne« Kollega som Bernhard Hoff (se f. Ex. S. 365), maa selv have Blik herfor.

»Haabløse Slægter« er, som saa mange nye Bøger, en Slægtarvens Roman. Den sidste Høg har arvet et daarligt Legeme, der ikke kan bære hans ærgjerrige Sjæl frem til Sejr. Faderens Sindssygdom har formørket hans Ungdom, og hans Opdragelse har været holdningsløs og hensigtsløs. En Læsning, der ikke passer sig for hans Aar, har tidlig hidset hans Fantasi, og allerede som Barn bliver han forført af en ældre Kokette. Hans store Maal: at blive sin berømte Slægts Gjenoprejser, mislykkes, han synker dybere og dybere og glider tilsidst ud i Taagen. Ypperlige Skildringer vexle med hæslige Scener, og navnlig gjør det et oprørende Indtryk, at begge »Heltens« Elskerinder ere gamle Kvinder, naar de da ikke ere rene Skjøger. Selv en William Høg burde ikke som »en Haremsdreng tjene en østerlandsk Kvinde«, og netop fordi Forfatteren saa ofte antyder, at hans »confession d'un enfant du siècle« skal have mere almen Betydning, og at den Ungdom, han tilhører, er en »blaseret og nervøs« Slægt, vil jeg haabe, at han har Uret. Og selv om for den virkelige Forfatters eget Vedkommende Meget i denne Roman skulde være Konfessioner (se f. Ex. de sidste ti Linjer Side 350), vil jeg dernæst haabe, at han, efter at han her har forvandlet en »Leid« til en »Lied«, maa have befriet sit Sind, renset sin Fantasi og derved selv have meldt sig ud af den haabløse Generations Rækker.

Jeg har dvælet saa længe ved denne Roman, fordi dens Forfatters Talent er uomtvisteligt. Til Slutning kun to Ord om Fr. Elberts *»Ild og Aske«*. I den unge lærde Fritænker har Forfatteren søgt at tegne en Nutidstype, og de Samtaler, der med ham som Udgangspunkt ere indflettede i Handlingen, give Bogen dens væsenligste Interesse, skjønt de paa sine Steder ere holdte lovlig nær op imod Virkeligheden. Ligesom andre yngre Forfattere, glemmer ogsaa Elbert stundom, at jo nærmere den Tid, man vil skildre, staar En, des større aandelig Overlegenhed fordres der, og det direkte Referat er ikke altid tilstrækkeligt. I Skildringen af den kvindelige Hovedpersons Lidenskab, til hun endelig søger Havn og finder Hvile i den katholske Kirkes Skjød, er mindre Nyt, men dog en vis Dygtighed. Som en Forfatterdebut er »Ild og Aske« ret lovende, og det vil ikke være helt uden Interesse at se den psevdonyme Skribents næste Arbejde.

Frederiksværk Aa,

som danner Forbindelsen mellem Arresøen og Isefjorden, er egentlig kun en gravet Kanal. I Begyndelsen af forrige Aarhundrede tilstoppede Flyvesandet Arresøens gamle Udløb til Isefjorden, der den Gang gik norden om Frederiksværk. Søen traadte derfor over sine Bredder, og man besluttede at skaffe den et nyt Afløb ved at grave en Kanal tværs igjennem den Landtunge, hvorpaa Frederiksværk nu ligger. Det var ganske vist den korteste Vej; men det har sikkert ikke været noget Arbejde af et ganske lille Omfang. Kanalen maatte nemlig føres tværs igjennem Affaldet af det store Bakkekomplex, som samler sig omkring »Maglehøj« (270 Fod). »Svenske Krigsfanger«, fortæller Sagnet, skulle have udført denne Bedrift omkring Aaret 1716. Ingen skulde imidlertid nutildags ane, naar man vandrer langs en af de henrivende Veje eller Stier, som snor sig paa begge Sider af Aaen, at al denne Herlighed

skyldes denne lidt prosaiske Begyndelse. Aaen slynger sig i naturlige Krumninger med svage og yndefulde Linjer gjennem Terrainet, omgivet af en af de prægtigste Bøgeskove i Danmark.

Det mellemste af vore Billeder viser et Parti taget kort fra Aaens Udløb fra Arresøen. Det underste et Sted midt i Aaen, hvor de omgivende Bakker ere højest, og de øverste to Aaens to forskjellige Udløb i Isefjorden.

„Figaros Bryllup“ paa det kgl. Theater.

Med 2 Vignetter af **Erik Henningsen.**

Figaro i den nye Indstudering er utvivlsomt det Heldigste, der i denne Sæson er fremkommet paa vort Theater, og det er ogsaa af Publikum blevet modtaget med en klassisk Begejstring, som man maa haabe vil vare noget ud over de første Forestillinger. Operaen fortjener den ikke blot ved sine egne Dyder, der ere hævede over enhver Ros, men ogsaa ved en i det Hele tilfredsstillende Udførelse.

Først nogle Ord om den gamle Stab i Figaro. Der er det ærværdige Par Don Bartolo og Marcellina, som træder ind for at forpurre Figaros Ægteskab — »paa Billedet I se dem kan«. Der er udbredt det samme ubeskrivelige Præg af Afdankethed, af »gamle Skader«, over den gamle Rabulist og den halvgamle Hovmesterinde, de gotte sig med samme Lystenhed, hun ved Tanken om Tilfredsstillelsen af sin Kjærlighed til Figaro, han ved Haabet om at tage Hævn over Figaro, »som stjal hans Rosina«. Udførelsen af denne Hævnarie, hvor Lidenskaben halvt adler hans Lovtrækkeriver og halvt latterliggjøres deraf, er en af Hr. Schrams største dramatiske Triumfer. — Fru Erhard Hansen er i scenisk Henseende fortræffelig som Grevinden; men i ren musikalsk Henseende lader hendes Udførelse af Partiet (navnlig af Arien i tredje Akt) unægtelig Noget tilbage at ønske; det Samme gjælder desværre i altfor høj Grad om Hr. Liebe som Basilio. Fru Keller har som Cherubino længe med Rette været Publikums Yndling.

Det er som bekjendt ikke første Gang, at Hr. Simonsen optræder som Figaro, og det er meget glædeligt, at han paa Ny har optaget denne Rolle, i hvilken han præsterer noget meget Anerkjendelsesværdigt. Det skal i Længden vise sig, at saadanne Roller, hvor Livlighed og Lune ere parrede med sande menneskelige Sindsbevægelser og Stemninger, ere langt taknemmeligere for ham end heroiske Kraftnumre. Naar han synger sit »Men hvis Hr. Greven har Lyst til at danse«, naar han med en elskværdig Uforstyrrethed lyver Greven op i Ansigtet eller synger til Pagen: »Hæder nok, men ej Kontanter«, — da klæder det baade hans Person og Stemme langt bedre, end naar han »atter er Wilhelm Tell« eller »ikke kommer i Jærn for Intet« — hvilket overhovedet vanskelig kunde klæde Nogen naturlig.

— Ogsaa Fru Lütken havde i det Hele skilt sig godt ved den vanskelige Opgave at være Susanne. Maaske kunde man hist og her have ønsket mere Ynde, maaske havde den berettige Søgen efter dramatisk Pointeren bragt hende til nu og da at pointere vel stærkt (f. Ex. Ordene: »At mistro sin Kone det er dog for galt« i den første Finale). Af de to Arier lykkedes den første, under Cherubinos Omklædning, fortrinligt; i den anden er vel Susanne-Karakteren noget udvisket paa Grund af Situationen, men den blev det endnu mere derved, at hun sang den lidt langsommere og mere smægtende end nødvendigt. I Duetterne med Marcellina og Greven sang hun fortrinlig; men især var det en Fornøjelse at høre hende og Hr. Simonsen synge deres anden Duet. Den æggende og skjærende Hoveren over Figaros Kortsynethed, som her kom til Udtryk, er afgjort det dramatisk Bedste, jeg har hørt Fru Lütken præstere, og Noget af det i Operaen, der gjorde størst Virkning. — Hr. Erhard Hansens Stemme gjorde ikke tilstrækkelig Fyldest i Grevens Bas-Parti. Men han havde forstaaet at gyde et Skjær af nobel Letfærdighed over sin Person, der passer fortræffeligt for Grev Almaviva. De talløse Skuffelser, han maa lide, tog han sig aabenbart ikke saa nær; han morede sig halvt om halvt, naar Figaro narrede ham, uden at det var muligt at konstatere hans Gavtyvestreger; i hans bitre Ærgrelse blandede der sig et Kryderi af Beundring, som stimulerede ham til nye Forsøg paa Overlistelse. Han fandt overhovedet en Smag i Intrigen som saadan, der lod En formode, at Grev Almaviva vil blive — en god Ambassadør i London. —ll—

Billedværker.

Sagaen om Ragnar Lodbrog og hans Sønner, fortalt af Dr. P. A. Gødecke med Billeder af Prof. A. Malmstrøm, paa Dansk ved Dr. Fr. Winkel Horn. Dette rigt udstyrede Værk, som samtidig er udkommet hos Forlæggerne P. A. Norstedt & Sønner i Stockholm og G. E. C. Gad i Kjøbenhavn, er utvivlsomt den pragtfuldeste Julenyhed paa dette Aars Bogmarked. Her er Intet sparet. Billedernes Udførelse i Træsnit, Trykken og Papiret staa som fuldkommen jævnbyrdige Faktorer, og danne et virkeligt smukt Hele. Til Textens Oversættelse i det foreliggende Værk ville vi maaske senere komme tilbage. Om Bogens mange Billeder, hvoraf »Ude og Hjemme« idag bringer et Par Prøver, maa Dommen i alt Væsentligt være særdeles gunstig. Gjennemgaaende forekomme de mindre Tegninger os at være heldigst, men der findes dog ogsaa i den lange Række store virkningsfulde Billeder, Tegninger af betydeligt Kunstværd. Kapitel 9 (Kraakas Saga) staar ubetinget højest hvad den kunstneriske Udstyrelse angaar. Inddelingen af Siderne med de nydelige smaa Frisetegninger over hver Side er overordentlig smagfuld og elegant. Man skylder Hr. Boghandler Gad Tak for, at dette Arbejde ogsaa er udkommet paa Dansk.

Illustreret Sang-Album. Nye Bidrag af danske og norske Forfattere, Komponister og Kunstnere. (Kgl. Hofmusikhandels Forlag). Den unge Forretning, som har udgivet denne smukke Samling, har Ære af Arbejdet. Bogen er ganske overordentlig festlig og smagfuld udstyret, med et i Guld og forskjellige Farver trykt Omslag, der, som vanligt, er meget smukt udført af Lithograf Harald Jensen efter Tegning af Pietro Krohn. Lukker man den op, mødes man strax af et skjønt Indledningsdigt af H. V. Kaalund, og derefter følge ti originale Digte af forskjellige Forfattere, med nye Melodier af ansete danske og norske Komponister, og, for at gjøre det endnu rigere, hver ledsaget af en original Tegning af forskjellige danske Kunstnere. Der findes gode Ting baade mellem Digte og Tegninger, navnlig ere de sidste gjennemgaaende smukke Arbejder. De musikalske Bidrag indeholde flere højst interessante Arbejder. Uden at indlade os paa en gjennemgaaende musikalsk Bedømmelse, skulle vi dog særlig fremhæve: »Fjældboen« af Prof. N. W. Gade, en meget smuk Sang i Komponistens ejendommelige klare og ædle Stil; »En Sommernat« af Chr. Barnekow, en poetisk og meget fint gjennemført Komposition, og »Fuglene« af Agathe Backer-Grøndahl. Blandt de originale Festgaver til denne Jul indtager dette Værk en meget fremragende Plads, og fortjener at blive udbredt i de Hjem, hvor man sætter Pris paa Kunst og Musik.

Udstillingen i Kunstforeningen bestaar denne Gang af Studier fra Pyrenæerne, Bretagne, Fontainebleau og Mentona af Chr. Zacho, samt Familieportræter af Jens Juel. — Imorgen Kl. 7 afholdes Generalforsamling, paa hvilken Bestyrelsen forelægger Forslag til Ændringer i Lovene. Forslaget er fremlagt i Lokalet.

Indhold: **»Ragnar Lodbrogs Sønner paa Hærtog i Sønderlandene«**, Tegning af A. Malmström. — **»Officerens Vise«** af »I Mester Sebalds Have«. Af Sophus Bauditz. — **»Slægten fra 1830«**, et Indledningsforedrag, holdt ved Kjøbenhavns Universitet, af Dr. Georg Brandes. (Sluttet). — **»Holger Drachmann: Peder Tordenskjold«**. — **»Nye Fortællinger«**, anmeldte af Otto Borchsenius. — **»Ragnar Lodbrogs sidste Kamp«**, Tegning af A. Malmström. — **»Frederiksværk Aa«**, med 4 Tegninger af Vilh. Groth. — **»Figaros Bryllup paa det kgl. Theater«**, af —ll— med 2 Vignetter af Erik Henningsen. — **»Billedværker«**. — Bekjendtgjørelser.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommen:

Brogede Reisebilleder

af

Elisabeth Jerichau.

Med 20 store Illustrationer efter Forfatterindens og Harald Jerichaus Malerier og Skizzer. Første Hefte. 1 Kr.

Værket udkommer i omtrent 10 Hefter à 1 Kr. Subskription modtages i alle Boglader.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

Paa mit Forlag er udkommen:

Sagaen om

Ragnar Lodbrog og hans Sønner.

Med mange større og mindre Illustrationer af

A. Malmstrøm.

Pris indb. 15 Kr., med Guldsnit 16 Kr. 50 Øre.

G. E. C. Gad,
Vimmelskaftet 32.

Som passende Julegave anbefales:

EVA.

Lys og Skygge i en ung Piges Liv.

Af **Clara Cron.**

Pris heftet 2 Kr. 50 Øre; eleg. indb. 3 Kr. 75 Øre.

Af Anmeldelser anføres følgende:

„En god Bog, som i meget minder om de bekjendte Bøger af Louisa Alcott, „Pigebørn" og „Unge Kvinder", og som er en ligesaa smuk og underholdende Læsning for unge Piger, som disse".

Hvalfangeren.

eller

et Vaisenhusbarns Skæbne

af **H. af Trolle.**

Pris indb. i Papbind 2 Kr. 75 Øre.

Af en Anmeldelse anføres:

„Bogen minder om Marryats Fortællinger, og afgiver gjennem et meget afvexlende og tildels lærerigt Indhold en overordentlig underholdende og morsom Læsning. Heltens mærkelige Hændelser ere fortalte med megen Friskhed og Lune og Bogen er særligt skikket til Gave for Ungdommen.

Faaes i alle Boglader og hos Forlæggeren

Wilhelm Priors Hof-Boghandel.
52 Store Kjøbmagergade ved Rundetaarn.

Paa vort Forlag er i disse Dage udkommen:

ITALIENSK BILLEDBOG.

Med Bidrag af

Vilhelm Bergsøe, Niels Bredal, Erik Bøgh, Holger Drachmann og *Chr. Richardt*

og med

55 større og mindre Illustrationer.

Udgiven af

VILHELM BERGSØE.

Pris 5 Kr.; indb. i komponeret Bind 8 Kr.

Lehmann & Stage,
Klareboderne 3.

Som passende Julegave anbefales:

Andre Folks Børn.

Fortsættelse af

„Min Søsters Børn"

af **John Habberton.**

Pris 3 Kr. heftet; eleg. indb. 4 Kr. 25 Ø.

»Fortællingen, der er skildret med Humor og Lune og er meget underholdende, har gjort stormende Lykke i sin Hjemstavn. De mange Velyndere af dens Forgængere have med Længsel imødeset Fortsættelsens Udgivelse.«

Faaes i alle Boglader og hos Forlæggeren

Wilhelm Priors Hof-Boghandel,
52 St. Kjøbmagerg. ved Rundetaarn.

TIL JULEN.

H. V. Kaalund:	**M. Rosing:**	**M. Rosing:**
Et Foraar.	**Frelst.**	**En Romantiker.**
Digte, ældre og nyere.	Et Digt.	Fortælling.
5te Oplag.	2 Kr. 50 Øre,	4 Kr.,
3 Kr., elg. ib. 4 K. 25 Ø.	indb. 3 Kr. 85 Øre.	indb. 5 Kr. 35 Øre.
M. Rosing:	**M. Rosing:**	**M. Rosing:**
To Fortællinger.	**Løvfald og Løvspring.**	**Et Foraarsbillede.**
2 Kr. 50 Øre,	Fortælling.	Et Digt.
indb. 3 Kr. 85 Øre.	2 Kr., ibd. 3 Kr. 35 Ø.	2 Kr., ibd 3 Kr. 35 Ø.

Fritz Jürgensens Tegninger:

40 Tegninger.	**20 Tegninger.**	**24 Tegninger.**
3die Oplag.	3die Oplag.	2det Oplag.
4 Kr.	2 Kr.	2 Kr. 50 Øre.

Hovedtitel med Portrait, tegnet af Fritz Jürgensen selv, samt en biografisk Skizze af P. Hansen. 60 Øre. Alle 84 Tegninger med Portrait og biografisk Skizze. Indb. i Franskbind. 12 Kr.

Jacob Lund, St. Kjøbmagergade 31.

Paa vort Forlag er udkommen:

Damernes Notitskalender for 1881,

indeholdende bl. A. en Samling Digte af danske Forfattere og 5 lithograferede Planer af det kgl. Theater. — Pris 1,50.

Noterbog for 1881.
Pris 1,00.

Notitskalender for 1881.
Pris 0,75.

C. W. Stincks Boghandel,
Amagertorv 33 (Løve-Apothekets Gaard).

I alle Boglader faas:

Fru **Sara Rasmussens Kniplebog.**

75 Øre.

Brødrene Salmonsen,
Bredgade 10.

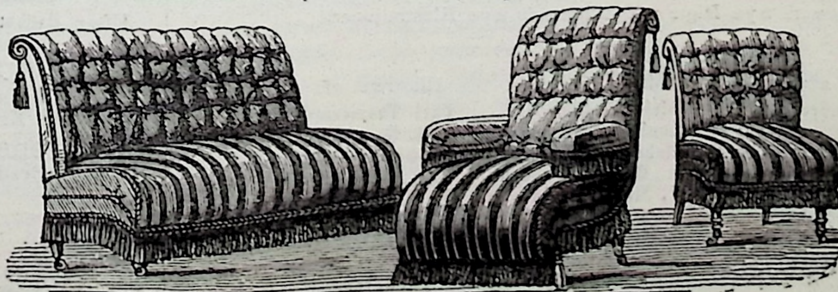

Esprit d'Absalon

J. E. KNOCK & CO.S MØBELLAGER

15 BREDGADE 15 (Thotts Palais) Kjøbenhavn

anbefaler sit store og velassorterede Lager af fine og elegante Møbler, særlig fremhæves til Julen et stort Udvalg af Lænestole, Flugtstole, Pianostole, Skriveborde, Syborde m. m. m. til særdeles billige Priser.

J. E. KNOCK & CO.S MØBELLAGER

15 BREDGADE 15 (Thotts Palais) Kjøbenhavn.

Paa mit Forlag er udkommet:

Mudfogs Krønike m. m.

af

Charles Dickens.

1 Kr. 25 Øre, eleg. indb. 2 Kr. 25 Øre.

Faas i alle Boglader samt hos

F. H. Eibe,
Graabrødretorv 16.

Videnskabelig Literatur,

illustrerede Pragtværker samt nordisk og fremmed Skjønliteratur kjøbes til antagelige Priser.

N. P. Madsen, Nørregade 7, I. Sal.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 168. Søndagen d. 19. December 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

JO POWELS PILGRIMSVANDRING.

Julefortælling af **G. R. Sims.** Oversat af **Alfred Ipsen.**

I. Paa Vejen.

Tegning af Franz Schwartz.

Kjørevejen var dækket med et tyndt Lag nyfalden Sne. Træer og Hegn med deres hvide Pudder traadte skarpt frem paa Nattens mørke Baggrund, og enhver Lyd fra de spredte Landsbyer hørtes saa tydelig i den frostklare Luft. En enlig Vogn kom rullende hen ad den mest afsides Del af Vejen mellem Bedfont og Hounslow; den førte et stort Læs af Kristtorn og Mistelten. Kusken smældede med sin Pisk og fløjtede en Melodi:

> I den glade Tid,
> naar hver Mark ligger hvid,
> og kun Stuen er lys og grøn —

Vognens evindelige Skumplen i de frosne Hjulspor tog han som en selvfølgelig Sag, og det var det virkelig ogsaa for gamle Dave Finnighty. I alle Slags Vind og Vejr maa han passere denne Vej en Gang om Ugen, naar han kjører til Covent Garden Torv. Han kjender saa at sige hver Sten paa Vejen. Og Hestene ere ikke mindre kyndige. De kjende den saa godt, at de véd, hvor Dave tager sin sidste Pægl paa denne Side af Brentford, hvor han staar af for at hjælpe dem med at faa Vognen op ad Bakken, og hvor han sætter Slæber paa Hjulene for at mindske Vognens Fart ned ad Bakke. Dave plejer at sige, at de véd, naar de kjøre med Grøntsager i Bundter, og naar de kjøre med Savojkaal; lad det staa ved sit Værd. Skjønt ved denne særlige Lejlighed tror jeg nok, at de vidste, at de trak et Læs af røde og hvide Bær og af mørke, grønne Grene til Smykke i Juletiden; thi de travede lystig hen ad Vejen og knejsede med deres Hoveder, som om de vilde sige: »Her komme vi, I kulrøgede, blegnæbede Londonere. Vi bringe eder de smukke Bær fra Landet til at smykke eders Dagligstuer og Forstuer med. Mens I sove i eders Senge, trave vi muntert hen ad den haarde, hvide Vej, og naar I staa op i Morgen, ville Grønthandlernes Vogne være stablede højt med det Julegrønt, som vi have bragt til Torvs.« Dave bander paa, at hans Heste altid bevæge sig i Travløb, naar de skulle til Julemarkedet. »Se dem, naar de trækker et Læs Sommerkaal, og læg Mærke til Forskjellen,« siger han. »De kan være vis paa, at der er en god Del Poesi i en Hests Natur.« Maaske staar dog den omtalte Forskjel i Hestenes Humør snarere i Forbindelse med Aarstidernes Forskjellighed; det er ganske naturligt, om Daves Heste ikke kunne være saa meget poetisk stemte i Hundedagene.

I de femten Aar, Dave er kommet denne Vej med sine Heste, har han imidlertid aldrig fundet deres poetiske Følelser udviklede i en saadan Grad, at de ere sprungne tværs over Vejen. Det sker i Nat for første Gang.

»Forbandede Heste!« raaber han og griber fat i Dobbins Hale for at undgaa at blive kastet af Vognen ved det pludselige Stød. »Hvad Djævl —? Holløj, Kammerat, hvor kommer du fra?« Lige foran sig paa Vejen sér han en menneskelig Skikkelse med hævet Arm. Det var det pludselige Syn af denne Mand foran dem paa Vejen, der fik Hestene til at fare sammen.

Svaret høres saa tydelig i den frostklare Luft. Det lyder som en Klage.

»For Guds Skyld, hør et Øjeblik paa mig.«

Dave er sprunget af Vognen og har nærmet sig den Fremmede. »Hvad er det, Kammerat?« spørger han godmodig. »Er du syg eller myrdet eller —« Han standser pludselig i sin Tale. Idet han nærmede sig til Manden, havde han gjort en Opdagelse, der øjeblikkelig bragte ham til at springe tilbage og indtage en Dækstilling.

Den Fremmede, som staar foran ham paa Vejen, er klædt i en Straffefanges Dragt.

»Frygt ikke for mig, jeg tænker mindst af Alt paa at gjøre dig Fortræd. Jeg trænger til din Hjælp. Fire Dage og Nætter i Træk har jeg kravlet om bag Hegn og over Pløjemarker. Om Dagen har jeg skjult mig i Kratskov og Grøfter, om Natten har jeg listet mig videre. I al den Tid har jeg hverken faaet Vaadt eller Tørt. Jeg er saa forkommet af Kulde, og mine Fødder er revne til Blods af Vejens Stene. Giv mig en Haandsrækning for Guds Skyld. Hjælp mig en Smule nu, saa vil jeg bede Gud velsigne dig alle dit Livs Dage.«

Dave kløer sit ærlige Hoved, men vedbliver at holde den tykke Ende af sit Piskeskaft hævet som Vaaben i Tilfælde af et pludseligt Angreb.

»Du er en Forbryder, go'e Karl,« svarer Dave med Aandsnærværelse, »jeg formoder, at du er brudt ud af

Tugthuset. Jeg er en skikkelig Mand, der svarer Enhver Sit, og som selv læser mine Bønner. Hvorfor skulde jeg gaa hen og gjøre mig lige saa slet som dig ved at hjælpe dig? Maaske du er uskyldig. Det er den almindelige Historie med eder, naar I selv fortæller den. Gaa af Vejen og lad mig komme videre.«

Forbryderen kaster sig paa Knæ paa Vejens Sne og hæver sine foldede Hænder mod Fragtmanden:

»Hør mig! For fire Dage siden løb jeg bort fra Fængslet. Inde i London ligger min Kone for Døden, saa vidt jeg véd. Da hun skrev mig til, at jeg vel aldrig vilde faa hende at se mere, svor jeg i min Celle, at jeg skulde faa hende at se. Saa sandt der var en barmhjærtig Gud i Himlen, var jeg vis paa, at han vilde høre min Bøn. Mit Nødraab naaede fra mit mørke Fangehul til Naadens Trone og blev hørt. Jeg brød ud. Jeg slap lykkelig og vel bort og naaede hertil, her, hvor jeg næsten kan se Lysene i London. Jeg tør ikke nærme mig et eneste Skridt til Byen af Frygt for at blive opdaget. Derovre ligger nu min Kone og drages med Døden paa et elendigt Tagkammer; maaske er mit Navn i dette Øjeblik paa hendes Læber. Jeg har vovet Alt for at komme hende saa nær; vil du nu hjælpe mig til at komme hjem? Gud vil lønne dig derfor. Tænk paa din egen Kone hjemme, og tænk dig saa, om du skulde være nogle faa Mil fra hende og ligge syg og udmattet paa den alfare Vej og stønne om Hjælp, uden at Nogen vilde høre dig. For din Kones Skyld, for en stakkels, dødssyg Kvindes Skyld og for en elendig og fortvivlet Forbryders Skyld, hav Medlidenhed med mig, giv mig — —«

Han kunde ikke fuldføre Sætningen. Udmattet af fire Dages Strabadser og Sindsbevægelser, af Sult og Tørst, faldt han om i Sneen ved Fragtmandens Fødder.

»Tag det med Ro, gamle Fyr?« raabte Dave. »Tag ikke saadan paa Vej. Jeg skal hjælpe dig, hvad det saa skal koste, det kan du stole paa. Tag nu først en Slurk af dette herre, det vil gjøre dig godt.«

Den skikkelige Fyr løftede Forbryderens Hoved op og lagde det paa en lille Byldt, og idet han knælede ned paa Sneen ved Siden af, hældte han Indholdet af sin lille Brændevinsflaske i Halsen paa ham. Den stærke Drik bragte paa Ny Manden til sin Bevidsthed, og han slog Øjnene op.

»Du vil hjælpe mig?« stønnede han.

»Ja, vist, min Dreng! vær kun ubekymret. Der er Noget i din Tale, der faar mig til at tro paa dine Historier, og hvis du alligevel fortæller mig Løgn, saa kommer det paa din Samvittighed og ikke paa min. Men jeg kan ikke tage dig med ind til London i de Klæder, kan du nok forstaa. En Fange ovenpaa et Læs Kristtjørn er et altfor sjældent Syn, til at man ikke skulde lægge Mærke til det i Covent Garden. Men jeg véd et Raad — tag denne Tingest paa, den vil dække dine Fængselsdistinktioner og holde dig varm.«

Dave trak med stor Ro sin lange, svære Kuskefrakke af og gav Fangen den paa. Derpaa satte han sin gamle Regnvejrskabuds paa hans Hoved og hjalp ham op i Vognen.

»Sid nu fast, Kammerat,« hviskede han, »vær blot ikke bange; du er nu min Kammerat. Pas paa og hold dig godt fast, for nu begynder mine Heste at lugte, at de er nær ved Byen, og saa snart de ser Lysene fra London, kan Fanden selv ikke holde Styr paa dem.«

Dave Finnighty's Kristtjørnlæs rullede rask hen ad den ujævne Vej med sit Læs af Julegrønt. Dave holdt den Fremmede fast, at han ikke skulde falde af. Det faldt ham slet ikke ind at savne sin Overfrakke. Nu og da kastede han et Blik paa Fangen og mumlede: »Stakkels Fyr! Om jeg saa skulde gjøre mig selv til en fordømt Forbryder, som de kalder det, saa kan jeg ikke gjøre anderledes. Jeg véd, min gamle Pige vilde give mig Medhold, hvis hun kunde se ham og høre ham tage paa Vej, naar han taler om sin Kone.«

Efter at Dave i sine Tanker havde indstævnet sin Sag for denne Højesteret og vundet den, blæste han ad det kriminelle Ansvar. Hans gamle Kone var den eneste Avtoritet, han plejede at tage Hensyn til i sine Afgjørelser, og nu da han havde klaret sig, at hun vilde handlet ligesom han, var han fuldstændig rolig.

De nærmede sig London mer og mer. Hydepark-Hjørnet var passeret, og nu rullede Vognen med en ujævn Bevægelse ind ad Stenbroen i den tidlige friske Morgen. Omtrent Klokken tre standsede Hestene paa det velbekjendte Sted paa Torvet og saa' sig om efter deres Muleposer; men før Dave gav dem disse paa, hjalp han sin Følgesvend lempelig ned ad Vognen.

»Naa, Kammerat,« hviskede han, idet han vedblev at støtte ham med sin Arm, »nu afsted, og se at naa din Rejses Maal, før det bliver lyst. I den Frakke er der Ingen, der vil lægge Mærke til dig, og du kan give mig den igjen næste Gang vi mødes. Ha-ha!«

Den Fremmede svarede ikke. Han rakte Haanden ud og gav Fragtmandens brune Næve et svagt Tryk. Saa vendte han Ryg og listede afsted i Retning af Strand.

Fragtmanden snappede i Hast Noget af Vognen og løb efter ham.

»Halløj, Mand!« sagde han, »tag dette herre og giv din Kone det med en Hilsen fra Dave Finnighty, og sig, jeg ønsker hende god Bedring.«

Fragtmanden havde givet ham en Gren af Mistelten.

II. Bess.

Det er Morgenen den 24. December, og den store By forbereder sig til at modtage Julen. I Øst og Vest, i Syd og Nord have Klokkerne meldt dens Komme. Disse Forberedelser ere trufne med den Alvor og Værdighed, som det sømmer sig for Civilisationens kommercielle Midtpunkt. At fremstille Londonere som forberedende Julen paa en anden Maade vilde være at æreskjænde dem. Imidlertid have Indbyggerne af dette travle Babylon en Tilbøjelighed til under deres Forberedelser for »Fader Jul« at bruge denne stakkels, gamle Herre som en Slags Lokkedue i deres Forretninger. Som saadan er han uforlignelig. Det sletteste Kjød gaar strax af for to Pence mere, naar det kaldes for Julekjød, de magreste og daarligste Kalkuner og Gæs indbringe fabelagtige Summer under Navn af »Fjerkræ til Julen«, og alt det Galanterikram, der ikke har kunnet sælges hele Aaret rundt, bliver revet bort af begejstrede Kunder, saasnart det falbydes som Julepresenter. Naar jeg da siger, at London forberedte sig til Julen, saa mener jeg dermed, at Butikerne glimrede, at de Handlende havde travlt, og at alle større Gader vare fulde af Folk, der vilde kjøbe eller sælge. Man fór afsted, som gjaldt det et Væddeløb. Selv de fattige Kvarterer i London havde antaget et festligt Udseende, Slagternes og Urtekræmmernes Vinduer vare pyntede med Efterligninger af Kristtorn-Blade, smaa Legetøjsflag og Lignende, og Manufakturhandlernes Vinduer straalede med Presenter af Sølv- og Guldpapir — sex Pence Stykket — og Voxdukker og mangefarvede Prydelser, bestemte for Juletræet, foruden de utallige, unyttige Nipssager, som en rettænkende Handlende til enhver anden Tid af Aaret vilde anse med Foragt. Men ved Juletid vil Folk give Penge ud, selv de fra Gyderne, og det gjælder da om at møde med et stort og prisbilligt Udvalg. Mr. Moggs, som spillede første Violin i sit Nabolag, havde i Aar distanceret alle sine Konkurrenter med Hensyn til en pragtfuld Udstyrelse af sine Vinduer. Baggrunden for denne dannede et rødt Gardin, hvorpaa med hvide Bændler var indsyet: »En glædelig Jul til Alle.« Forøvrigt var Vinduet fyldt med Naalepuder, Fingerbøletuier, Syæsker, Papirknive, Blækhuse, Mapper, Portemonnaier, Esbouquetflasker, Kontorkalendere, Uhrstativer og en Mængde andre Gjenstande, der af Mr. Moggs betegnedes som »nyttige og tidssvarende Presenter«. En saadan Udstilling maatte naturligvis tiltrække en Mængde Tilskuere, især Børn og Kvinder, der stod opstillede i Geledder for at beundre, fornemmelig det røde Tæppe. (Fortsættes paa Side 126.)

AARSTIDERNE

12 Digte af **Holger Drachmann.**

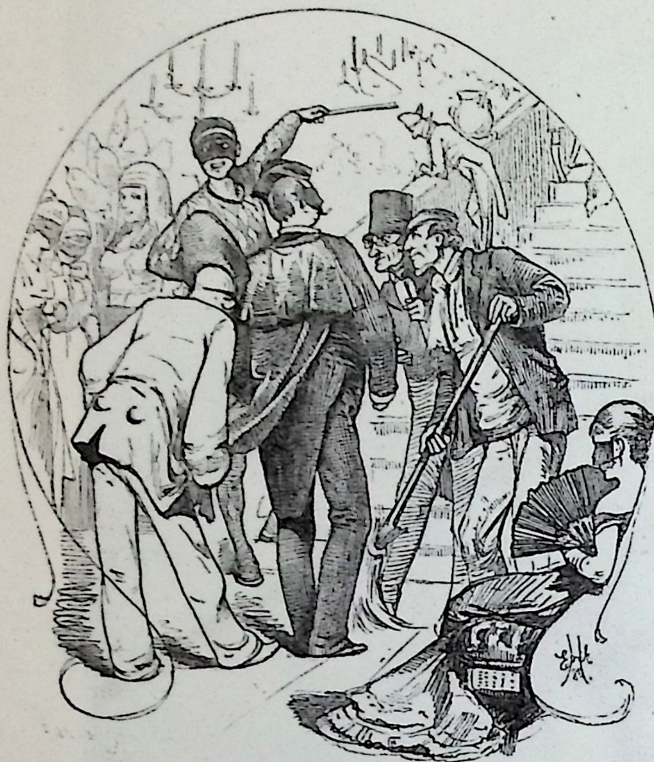
Januar.

(Ved Kaminen). Tegning af **Pietro Krohn.**

Velkommen for Tanken, fredede Krog! —
lad Livet derude sig røre:
her lyder dets Støj som et stille Sprog;
min Arne, jeg laaner dig Øre.

Den Gang jeg var ung, jeg fandt dig for hed,
jeg flytted mig langt fra Flammen;
men Brand efter Brand i Asken faldt ned,
til Baalet var sunket sammen.

Din dæmpede Glød, du fredede Krog,
nu mægter min Sjæl at røre.
Velkommen for Tanken, du stille Sprog:
jeg laaner til Minderne Øre.

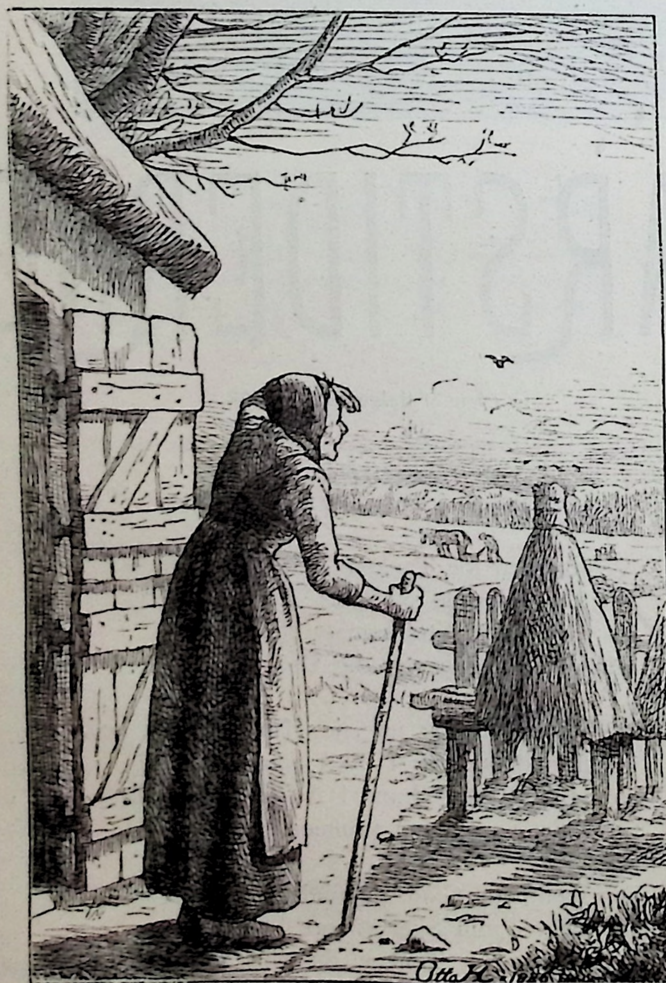
Februar.

(Maskebal).

Tegning af **Erik Henningsen**.

En Drik af det skummende Glas!
o se, hvilken Skulder og Hals:
Foden vil hævde sin Plads, —
saa Plads da for Føddernes Vals!
Ej Hoved behøves paa Maskeballet,
til Nød et Par Øjne, som blinker og ler;
hvis du for dybt i dem sér,
da vogt dig — naar Masken er faldet.

Saa bølg gjennem Salen kun hen!
thi Glæden vil hævde sin Ret:
nægt ikke Ungdommen den, —
man danser omsider sig træt.
Og den, som har Spøgen for Daarskab kaldet
og aldrig i Salen sig hengivet har,
blev tidt derude til Nar
i Verden — paa Maskeballet.

Marts.

(Lærken synger).

Tegning af **Otto Haslund**.

Jeg véd, at Marts har Sne og Is,
som Vunder dybt kan slaa;
jeg ejer Mod i Hjærte
her bag min Kofte graa.
Et Solglimt blot, og jeg er klar
og synger med det Næb, jeg har;
det er mit Kjendemærke —
jeg er den første Lærke.

Og Jorden ved min simple Sang
sit Øje trindt opslaar,
og Vandene de risle,
og Røg om Skoven staar;
og Mutter rokker fra sin Stol
og skjærmer mod den klare Sol:
Nu har vi Foraarsmærke;
dér er den første Lærke!

April.

(Friskt Vejr).

Tegning af H. Tegner.

Dristig vovet, halvt er vundet;
hejsa, lad det gaa med Damp!
Vinden knalder med sin Svøbe,
Skyen knuger ud sin Svamp;
dér hvor Svøben Flænger pisker,
Svampen snart hvert Spor udvisker.
Bare rask; klem paa med Høvlen!
op med Øxen, ingen Vrøvlen;
ti Mands Evner, tolv Mands Kræfter,
det skal gaa med Fart og Il; —
man kan altid glatte efter
siden med den lille Fil!

Nej, det ender i et Kaos!
raaber Alle, gjennemblødt'. —
Hør nu, go'e Venner, la' os
huske, da vi selv blev født!
Det var ikke Smaating, vel?
der var Graad og Skrig og Spræl;
ja vi skreg os halvt ihjel —
men vi leved dog derefter.
Store Smærter, store Kræfter,
Livets Kamp ved Livet hæfter:
Regnbrud førend Solens Smil —
det er Visen om April.

Maj.

(Løvspring).

Tegning af Aug. Jerndorff.

Saa yndefuld du træder ud,
en Jomfru skjær og fin,
og Spirer pipper bag dit Skrud,
og hvor du Foden sætter,
dér mylrer frem et broget Flor,
som skjuler Stridens Pletter.
Lidt kølig — ja: en Jomfru bør
ej altfor ildfuld være;
duk derfor dig, min Sang; du tør
kun Slæb for Vaaren bære.

Syng dæmpet om det lyse Løv,
om Luftens Farve fin,
om Sjælens Sommerfuglestøv,
de skjøre Guldpailletter,
som af en stridsvant Sangerhaand
saa nemt kan fange Pletter.
Lidt dæmpet — ja: en Vaarsang tør
ej altfor ildfuld bære
den Skjønne frem sin Pris; den bør
som Vaaren kølig være.

Juni.

(Lyse Nætter).

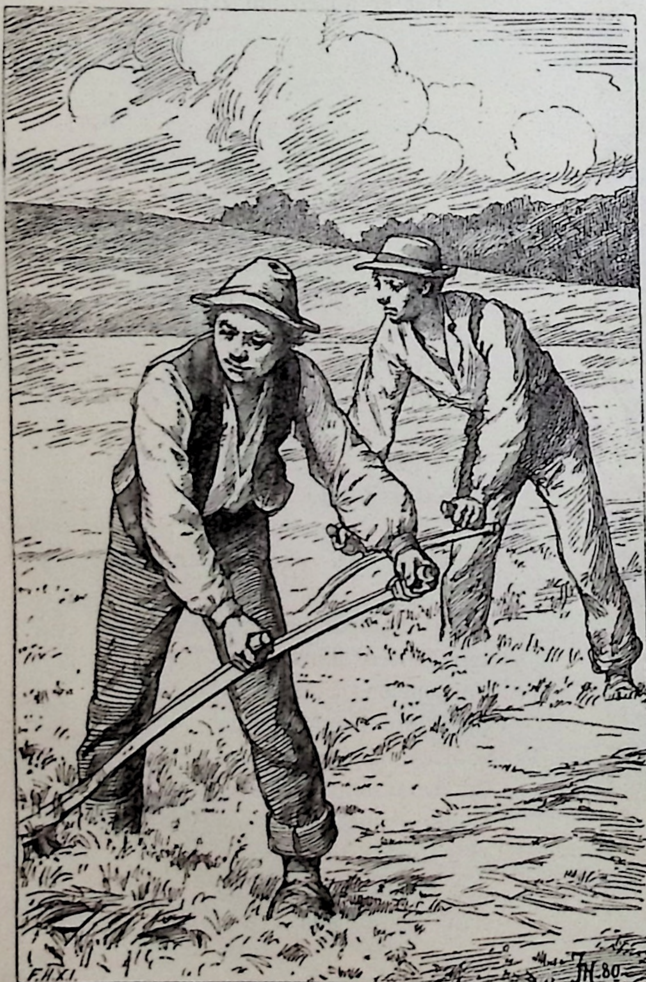
Tegning af **Vilh. Groth.**

Ned fra Brinkens Haver
bølger der en Duft,
strømmer der en Rosenaande
gjennem Nattens Luft.
Søen suger ind af fulde
Lunger al den rige Lyst,
som om den paa Rejse skulde
mod en blomsterfattig Kyst.

Stakkels Hav! som ejer Intet
uden Suk og Savn; —
Jorden aabner dig med kjærligt
Sind sin bløde Favn;
Himlen viser dig sin Bue,
smykt af Solens sunkne Lue,
gylden, purpurrød.
Havet gjemmer troligt
Synet i sit Skjød.

Og henover Fladen
svæver der et Smil;
Søen sætter op sin Rejse,
har ej nogen Il.
Jorden har ved Havets Strande
Himlen Stevnemøde sat.

Der er mange ligedanne
i den lyse Juninat.

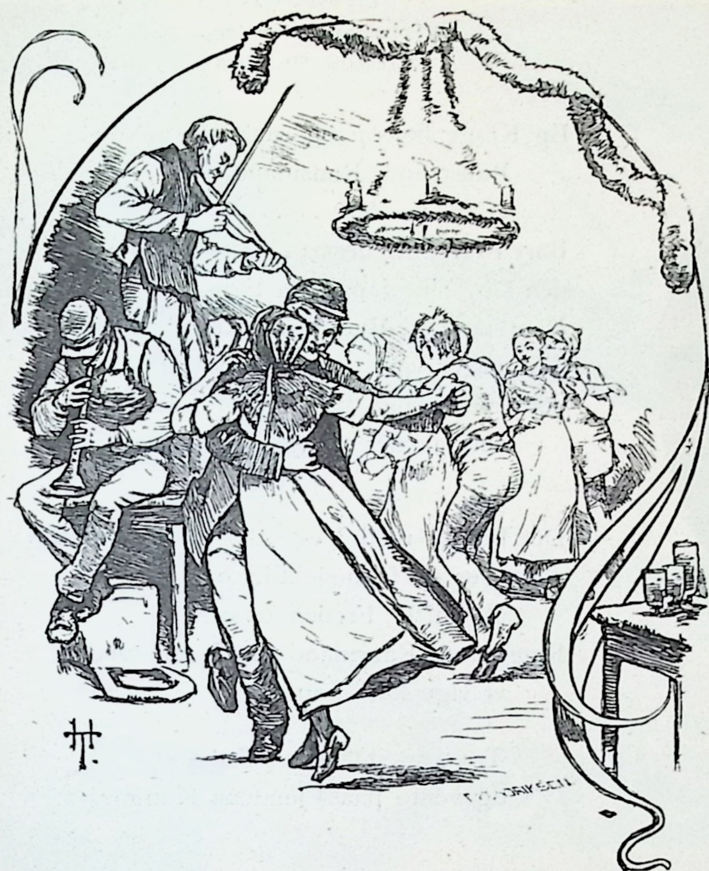
Juli.

(Høstmanden synger).

Tegning af **Frants Henningsen.**

Tju, tju! saa skal det gaa!
Vi er ude paa Engen
for Græsset at slaa.
Tju, tju! Høet at slaa,
det kan ikke Enhver
fra en Kjøbstad forstaa.
Slaget gi'er Kræfter,
Husbond gi'er Mad;
tæl nu kun efter
de Skaar her paa Rad:
saa skal I se, vi har Raad til en Sang
i den duggende Kvæld efter Dagen saa lang.

Hvad skal de Maskiner? Vi fik jo dog Hænderne
— tju, tju —
for at slaa;
og selv om en Smule det værker i Lænderne:
fort, fort
skal det gaa!
Naar Kroppen er sund, saa er Sjælen det med;
det præker vor Præst, og det si'er vor Smed.
Et retskaffent Arbejd' — paa Stænget en Lur: —
og bagefter kommer saa Kornets Tur!

August.

(Høstgilde).

Tegning af **H. Tegner.**

Den Spillemand stod dér og gjorde Skrabud;
han bukked for Smaa og for Store.
Til Alle gik Bud,
og Alle kom hid,
og Alle fik Velkomst, og Hver fik en Bid;
og nu vil vi Alle os more.
I Høsten har Part baade Halvdreng og Knægt,
ved Gildet er Alt som en eneste Slægt.
Hej, Spillemand, spil paa de højeste Strenge;
saa svinger sig Piger og Karle og Drenge,
mens Gamlingen tømmer sit Krus, —
thi nu fik vi Høsten i Hus!

Og er der et Sind, som har sukket i Løn,
saa løser vel Gildet for Sukket.
Den Tøvendes Bøn,
den Dristiges Vink,
de mødes paa Vejen i Øjnenes Blink,
naar dybt man af Glæden har drukket.
Saa tager sin Part baade Halvdreng og Knægt;
ved Gildet er Alt som en eneste Slægt.
Hej, Spillemand, spil paa de dybeste Strenge
og rør nu den Gamle, som vrissed saa længe;
saa vil vi ha' Jaord og Rus, —
thi nu har vi Høsten i Hus!

September.

(Jagtstykke).

Tegning af **Hans Nic. Hansen.**

Tag Hornet, du gamle Jæger:
blæs Jagten ind!
Den sidste Slurk af vort Bæger,
og bort som en Vind!
Vor naadige Frue til Skovs vil ride
med Fjær over Hatten og Kniv ved sin Side:
Dejlige, hvide
Frue, jeg følger dig
dybt ind i Skoven, hvor Krondyret dølger sig.
Løs saa din Kniv,
det gjælder et Liv:
din Jæger han mægter ej længer at lide; —
et Kys! — eller Staalet i Jægerens Side!

Og Hornene gjalded. De halsende Hunde
vækked hver Gjenlyd i Slottets Lunde; —
Solen gik ned.
Da blev der saa tyst mellem Skovens Grene,
men hjemad til Borgen den Frue red
med glødende Kinder — alene.

Oktober.

(Solnedgangsstemning).

Tegning af **Th. Niss.**

En Krage fløj op og saa' sig omkring:
Ransmand, Ransmand,
er du nu dér? . . .
Bort over Marken paa strittende Fjær
den slog sine jappende Sving.
Den søgte til Byen. Marken er bar,
Somren er væk, man er Proletar;
der er én Ting, som er fornøden:
det gjælder at bjærge Føden!

Det bryder mod Vest; der glimter en Ild
over de falmede Sletter;
ak, nu er Freden omme.
Ransmand, Ransmand, du Røver vild,
vi vige kun Tomme for Tomme! . . .

Træerne staa som Vedetter
og vente paa Fjendens Komme.

November.

(Storm).

Tegning af **Holger Drachmann.**

Høfden strakte sig ud fra Landet:
Stormvejr; aa, ikke Andet! —
Dæmningen stod paa de mange Ben:
Her er Pæle og Sten,
her er grundmuret Kram;
ja kæm du mig kun med din store Kam! . . .
saa tabte den Traaden, den slugtes af Vandet.
Hu ha; det blæser da rent forbandet!

Og susende kom nu den vrede Blæst,
og Havet fløj som en Kanehest;
haard var den Hov, som paa Høfden sprang;
det rasled og ringled som Bjældeklang;
det prusted og fraaded, det stejled og fo'r
med dundrende Slag paa den gyngende Jord;
det tramped paa Stenen, det sparked til Pælen;
det kildred Høfden helt ind i Sjælen.
Den raabte til Havet: Saa va'r dig dog!
men Havet svared: Dit sølle Skrog,
det gjælder at vise sig fast under Krisen; —
hvad er en Sjat Vand mod at skrues af Isen?

December.

(Jul). Tegning af **Erik Henningsen.**

Det dufter af Gran, og Stjærnerne staa
saa tindrende højt i det havdybe Blaa;
det dufter mod Jul, da fanges jeg ind
i Sagn og i Billeders bølgende Spind.
Du stridige Tanke, du faar dig vel bøje;
jeg læser din Dom i Børnenes Øje:
Kom, Fa'er, du skal være i Aften vor Gjæst,
det er Jul, maa du vide, — Børnenes Fest!

Hvem modstaar et Blik med saa tindrende Glans?
Javel er jeg Barn, og jeg spiller til Dans;
og kunde jeg spille mig bort fra hver Smag
af Kundskabens Træ, saa kald mig kun »svag«;
og lod for et Ønske mit Maal sig bøje,
saa stod jeg hos Jer i en stumpet Trøje
og var hos mig selv som en Fremmed til Gjæst,
en Lille blandt Store — ved Børnenes Fest.

Det dufter af Gran. O Duft fra den Tid,
hvor Kraven var krøllet, men Sjælen var hvid.
Det dufter mod Jul: saa kom da, giv Haand
og drag mig i Kredsen og læg mig i Baand.
Hvo Sandheden søger, han faar sig vel bøje
for Klarhedens Sprog i Børnenes Øje.
Kom, Børn! jeg er ung, jeg er glad, jeg er Gjæst
og husvant som Vært ved Børnenes Fest!

Jo Powels Pilgrimsvandring.

(Fortsættelse fra Side 118.)

Men man maa have god Tid for at standse; thi i et Øjeblik er man indesluttet og bliver trængt fremad mod Vinduet. Saadan er det netop gaaet en lille, spædlemmet Kvinde, der er tyndt klædt og blaa af Kulden. Ubetænksomt er hun standset et Øjeblik for at se, og nu bliver hun skubbet hid og did af den bølgende Hob. Enhver kan læse i hendes Ansigt, hvor svag og daarlig hun er, og de alvorlige Albustød, hun fra forskjellige Sider modtager, bringer hende til at udstøde et Skrig. Men et Skrig virker paa Londons Pøbel, som et rødt Klæde virker paa en Tyr — det ophidser Lidenskaberne og sætter den i nervøs Bevægelse. Faar en Mand et Slagtilfælde paa Gaden, og der maa en Politibetjent til at holde ham, saa maa der altid fire til at forhindre Mængden i at trampe paa ham. Saadan gik det ogsaa her. Da den lille, svage Kvinde udstødte et Skrig, trængte man fra alle Sider frem mod Vinduet med det Spørgsmaal: »Hvad er der paa Færde?« Mr. Moggs og hans Medhjælper, som bleve grebne af Frygt for Vinduet og de tidssvarende Artikler, styrtede ud og tvang Mængden til at vige tilbage, og nu opførtes der rundtom en improviseret Fægtning. Og midt imellem knyttede Næver og trampende Fødder styrtede den lille Kone om, og efterhaanden som Massen opløste sig, blev hun efterladt paa Fliserne som Herre over Situationen. Og netop i samme Øjeblik kom en Mand langsomt listende hen ad Fortovet; hvert Trin, han tog, syntes at værke i hans Fødder, som han flyttede med en vis Forsigtighed. Hans Hat sad ned over hans Øjne, og han var iført en lang, tætknappet Kuskefrakke. Han saa' sig varsomt spejdende omkring, og kom saaledes ganske tæt til det Sted, hvor den lille Kone laa.

»Se dig for, Mand!« raabte en Kvinde, der stod i Nærheden. »Kan du ikke se, Konen er syg?«

Manden saa' ned for sig, og derpaa kastede han sig med et underligt halvt fornøjet, halvt smerteligt Udraab paa sine Knæ ved Siden af den besvimede Kone og løftede forsigtig hendes Hoved fra Stenbroen.

»Bess! Bess!« raabte han. »Gode Gud, hvorfor taler hun ikke? Bess, hvad fejler du? For Guds Skyld, tal!«

Hun aabnede langsomt sine Øjne. I Begyndelsen syntes hun blændet; men derpaa vendte hendes Bevidsthed tilbage. Med en pludselig Kraftanstrængelse rejste hun sig op og slyngede sine Arme om Mandens Hals, idet hun hulkede: »Jo — min Jo! Gud ske Lov!«

De omstaaende Tilskuere havde overværet et lille, husligt Melodrama, som de maaske ikke saa ofte havde Lejlighed til at se. Forbryderen Jo Powel og hans Hustru havde mødtes.

III. Trin paa Trapperne.

Højere op paa Dagen sad Jo Powel og hans Kone sammen paa det usle Tagkammer, hvor hun tjente et knapt Underhold ved at sy for en Ekviperingsforretning i City. Det var lykkedes Jo, der ikke ønskede at være Gjenstand for en altfor udsøgt Opmærksomhed, ad en Sidegade at slippe bort fra sine Tilskuere, og saaledes havde han og hans Kone ad afsides og bugtede Veje naaet deres Bolig. Jo havde intet Øjeblik glemt den Fare, der svævede over hans Hoved. Under den venlige Fragtmands Kavaj bar han en Fangedragt, og under sin Kabuds bar han sit kortklippede Haar*), der ogsaa kunde forraade ham. Et ubetydeligt Tilfælde kunde forraade ham, og han bad derfor sin Kone skynde sig afsted foran uden at tale til ham og skyde Gjenvej, hvor hun kunde.

Endelig vare de hjemme og alene, og da trykkede han den lille, skjælvende Kvinde til sit Bryst, kyssede hende og græd over hende, indtil hun bad ham fatte Mod og være en Mand, og saa havde hun en Grædetur, og de sad Side om Side som to Børn, rødøjede og hulkende.

Og saa maatte Jo fortælle Bess hele Sammenhængen. Hvordan han havde modtaget hendes Brev, hvori hun meldte om sin Sygdom, og hvordan han var bleven greben af Frygt for, at han aldrig skulde se hende mere, og hvordan han saa havde tænkt og tænkt, indtil han fattede den Tanke, at han maatte se hende igjen; Nat efter Nat havde han ligget vaagen i sin Celle, fortalte han: han forestillede sig, hvordan hun maaske netop nu droges med Døden og kaldte paa ham og bad om at faa ham at se endnu en Gang, og da havde han besluttet, at han vilde bryde ud, hvis det lod sig gjøre; hans Plan var lykkedes, og nu var han der. »Og vi vil tilbringe Juledag sammen, Bess, min lille Kjæreste,« tilføjede han og lagde sit Hoved ved hendes Bryst og glattede hendes lysebrune Haar med sin Haand. »Vi vil tilbringe den sammen, min Tøs, om det saa er den sidste Dag, vi har at være paa Jorden.«

Tys: der hørtes Trin paa Trapperne. De nærme sig Tagkammeret.

Uvilkaarlig springer Forbryderen op og griber en Stol.

»Hvad er det?« hvisker han. »Hys! De kommer her. Stæng Døren!«

Som et Lyn farer Bess til Døren og skyder Slaaen for.

De holde deres Aandedrag tilbage og lytte med bankende Hjærter; enhver Nerve er spændt. Trinene komme lige op til Døren; det er en Mands tunge Trin. Han gjør et Forsøg paa at aabne Døren, og da det mislykkes, banker han med Knythaand paa den.

»Hvad ønsker du?« raaber den skrækslagne Kvinde. Den kolde Sved staar i Perler paa hendes hvide Pande.

»At tale med dig.«

»Ha! ha! ha!« Hun opslaar en hysterisk Latter og snapper efter Vejret. »Det er Ja — det er Jack.« Hun maa anstrenge sig for at tale. Hun lægger Haanden paa Hjærtet og gisper endnu efter Luft. Skrækken har næsten lammet hende. »Det er Jack Barnes,« stammer hun. Hun synker om i en Stol og vedbliver at holde Haanden paa Hjærtet.

»Jack Barnes?« raaber Manden. »Hvad, vor gamle Ven?« Han tøver et Øjeblik; derpaa skynder han sig hen til Døren og trækker Slaaen fra. Da Bess bemærkede hans Hensigt, sprang hun op og vilde hindre ham i dens Udførelse; men det var for sent. Jack Barnes var allerede i Værelset og havde gjenkjendt sin Ven.

Jack Barnes er en stor, korpulent Mand; han er Tømmermester og har sit Skjødskind og sin hvide Hue paa, da hans Værksted ligger i samme Gaard.

Men skjønt han er en svær Mand, ryster og skjælver han dog ved Synet af Jo, og den Rødme, der pludselig farver hans Kinder, viser sig i skarp Modsætning til hans hvide Dragt.

Jo Powel opfatter sin gamle Vens Forvirring som en Følge af det overraskende Møde og gjør et Forsøg paa at tage hans Haand.

»Jack, gamle Ven,« siger han med en Stemme, der dirrer af Bevægelse, »mit Liv er i din Haand. Jeg véd nok, du er min Ven, saa jeg siger det kun for, at du skal være forsigtig. Jeg er undsluppet — kommet hjem for at se min gamle Pige igjen og tilbringe Julen sammen med hende.« Han gjør et svagt Forsøg paa at smile. »Det er et løjerligt Indfald for en Straffefange, at ville holde Jul med sin Kone, ikke sandt? Men Lysten blev mig for stærk, jeg kunde ikke modstaa, og nu er jeg her, og du vil jo ikke forraade mig, vel?«

Jack Barnes har endnu ikke fuldstændig gjenvundet sin Fatning, og han tøver med at svare. Bess gaar hurtig hen til ham og tager hans Haand.

»Du vil bevare vor Hemmelighed, ikke sandt; Jack, for min Skyld?»

*) I England afklippes Haaret ganske tæt paa kriminelle Forbrydere.

Der var et Udtryk i hendes Stemme og Blik, der vilde have aabnet Øjnene paa de fleste Mænd. Jo Powel saa' Intet. Jack Barnes tøvede ikke længer med at svare.

»Javel, Bess,« sagde han og forsøgte at se munter ud. »Ja—vel, min Ven. Du kan stole paa mig. Jeg vil ikke forraade en gammel Kammerat.« Bess slap Mandens Haand, og Jo tog den og gav den et hjærteligt Tryk.

»Det kunde jeg nok tænke, gamle Fyr. Det var jeg vis paa. Aa, Jack, dersom du vidste, hvad jeg har maattet gaa igjennem for at komme her, hvordan jeg har maattet gjemme mig om Dagen i Skove og Grøfter, hvordan jeg har frosset og sultet, hvordan jeg har aset om Natten henad de haarde, mørke Veje, hvordan jeg har maattet snige mig om ethvert Hjørne, som et jaget Dyr, vilde det gjøre dig ondt for mig.«

Tømmermanden begyndte at føle sig mere tilpas.

»Ja vist gjør det saa,« sagde han. »Hvad har du nu i Sinde at gjøre?«

»Blive her — saa længe jeg kan.«

»Passiar! Bliv her til i Morgen, hvis du endelig vil; men hvis du vil høre mit Raad, saa skynd dig herfra, saa snart Juledag er forbi. Politiet vil snart faa fat i din Kones Adresse af de Breve, som hun sendte til dig i Fængslet, og som er i Direktørens Besiddelse — de vil søge dig her allerførst.«

»Du har Ret, Jack — du har Ret. De vil søge mig her. Vi maa strax herfra — men hvorhen?«

»Nej, I maa ikke gaa begge To.«

»Hvorfor ikke?«

»Fordi Politierne da vil have To at spore, og det vil blive lettere. Din Kone maa blive her. Det vil give dem mere Besvær. Kom til mig i Aften. Jeg vil give dig en Seng, og Bess kan saa komme til dig i Morgen. Synes du om det?«

»Ja,« svarede Fangen ivrigt; »det er godt; men —«

Bess afbryder ham. »Det er godt. Det er bedst, som Jack siger, kjære Jo. Kom tilbage her, naar du er færdig med dit Dagværk, og tag Jo med dig,« siger hun. »Lad ham nu blive hos mig.«

Der er det samme bønlige Udtryk i hendes Stemme som før; dette Blik maatte kunne bevæge en Sten.

»Ja vel,« svarer Jack Barnes. »Det er en Aftale. Op med Hovedet, gamle Svend; jeg skal nok klare de Ærter. Farvel, Bess.«

Idet han gaar ud ad Døren, sender han Bess et betydningsfuldt Øjekast.

Hun følger ham ud, hvisker Noget til ham, og vender derpaa tilbage.

Hvor du dog er blind, Jo Powel!

* * *

Jack Barnes staar i sin Butik og er just blevet færdig med en Dørkarm. Alt imedens smaasnakker han med sig selv: »Net Fruentimmer, den Bess Powel! Hvem skulde have tænkt, at denne Fyr skulde dukke op netop nu, da han helst maatte være langt borte. Jeg tænker nok, jeg skal bringe dig til Fornuft nu, Bess, min Pige, og du vil ikke være saa Pokkers rask til at afvise et godt Tilbud. Angive ham! Vist ikke. Ikke før der bliver udlovet en Belønning. Tyve Pund og Bess Powel, det vil ikke være nogen daarlig Fangst.« Saa gav Mr. Barnes sig til at fløjte »*The last rose of summer*«, og fortsatte sit Arbejde i dybe Tanker.

* * *

Oppe paa Tagkammeret sad Jo Powel og hans Kone og talte sammen. Hendes Stemme skjælvede, og hendes Ansigt forraadte hendes Ophidselse. Jo var bleg som Døden.

»Og denne Skurk — denne Mand, som har kaldt sig for min Ven, har gjort dette. Men, var det ikke ogsaa de Slyngler, der først fik mig paa Vildspor? Jeg vilde aldrig have taget Pengene, véd du, Bess, dersom jeg ikke havde troet, jeg kunde vinde og betale dem tilbage. De forsikrede mig det saa bestemt. Jack Barnes vidste, at jeg vilde tage Pengene, fordi han havde sagt mig, jeg kunde være vis paa at vinde dem igjen.«

»Lad os ikke tale om det, Jo. Den Gang troede jeg, jeg skulde have døet; men nu er det sket og lader sig ikke ændre. Men lad os nu tale om dig og om, hvad du skal gjøre.«

»Tale om mig!« svarer Jo hæftigt. »Hvad er jeg? En undvegen Fange, en straffet Forbryder, Altsammen fordi jeg lyttede til denne Mand. Nu sér jeg det Hele saa tydeligt. Siden jeg kom i Fængsel, har den Djævel forfulgt dig med sine Tilbud. Han vilde den Gang have mig af Vejen.«

»Det er sandt, Jo,« raabte Bess, »og du er ham endnu i Vejen. Han gaar hen og angiver dig, det er jeg overbevist om. Han vil gjøre det for sine egne Planers Skyld. Du maa bort, saa snart Juledag er forbi. Han vil have dig i sit Hus, for at han kan bevogte dig, indtil han finder Øjeblikket gunstigt til at udlevere dig til Politiet.«

Fangen farer op.

»Han kan være gaaet allerede,« udbryder han.

»Nej, det er han ganske sikkert ikke.« Bess' Ansigt antager saadant et besynderligt Udtryk.

»Ja, hvor kan du være sikker paa det?« spørger Jo.

»Fordi dersom han skaaner dig i Morgen over, har jeg lovet ham —«

»Lovet ham hvad?«

»At leve med ham, naar du er i Fængsel igjen.«

(Sluttes.)

Arbejder i bunden Stil.

(Af Longfellow & Thor Lange, Chr. Richardt, Nicolaj Bøgh, Charles Gandrup, Kristofer Randers, Theodor Caspari, A. Munch og Kong Oscar II.)

Foruden Adolf Hansens Oversættelse af Byrons »Childe Harold«, til hvilken dette Blad skal komme tilbage i en særskilt Anmeldelse, er i disse Dage et andet skjønt og ædelt Digterværk blevet indlemmet i vor Literatur, nemlig H. W. Longfellows »*Den gyldne Legende*«. Vor Tids Virkelighedssans, der ogsaa paa indeværende Julemarked har givet sig saa bestemt tilkjende gjennem de mange nye Fortællinger og Romaner, kunde maaske mistænkes for at ville stille sig lidt kjøligt til en saa udpræget romantisk Digtning som denne Legende om Satans Kamp med en Menneskesjæl, hvis ikke bl. A. Holger Drachmanns to sidste Æventyrdigte kunde tjene til Vidnesbyrd om, at der endnu er Sangbund hos os for romantiske Toner, naar de blot ere rene og oprindelige og ikke ere lutter falsk eller tom Efterklang. Longfellows »Den gyldne Legende« vil derfor ogsaa finde aabne, modtagelige Sind, især da den foreligger i en Gjengivelse, der saa godt som helt igjennem har et originalt Arbejdes hele Fylde og Sødme. »Ude og Hjemmes« Læsere, der fra Nr. 160 kjende Brudstykket om »Irmingarde og Walther af Vogelweide«, en af Digtets mange poetiske Perler, ville sande disse Ord. Thor Lange kalder sin Oversættelse »fri Efterligning«, og det gaar vel med den, som Tegnér en Gang har sagt, at smukke Oversættelser, ligesom smukke Fruer, just ikke altid ere de troeste; men selv om man med undertegnede Anmelder skulde være tilbøjelig til at slaa fast, at en Oversættelses Værd ogsaa beror paa dens Troskab imod Originalen, saa er og bliver enhver Gjengivelse af et poetisk Arbejde dog en Reproduktion, ved hvilken man maa indrømme Oversætteren langt videre Spillerum end overfor en Roman eller hvilket som helst andet Arbejde i ubunden Stil. Thor Lange, der med Rette har vundet sig et Navn som Oversætter af fremmede Landes Folkedigtning, saavel fra ældre som nyere Tider, og hvis Sprogkundskaber synes lige saa udstrakte som hans Form er skjøn og hans Smag sikker, har her for første Gang givet sig i Kast med en større Opgave. Hans Sympathi for Folkevisens naive Tone har sikkert været medvirkende ved Valget af Longfellows Digt, og den Velklang, vi, for at tage et Exempel fra vor egen Literatur,

saa godt kjende fra »Svend Dyrings Hus«, lyder os atter og atter her fuldt og skjønt i Møde. Longfellows »Den gyldne Legende« er ikke et saa originalt og betydeligt Værk som hans, ogsaa paa Dansk gjengivne, »Sang om Hiawatha«. Som Handlingen for en stor Del spiller ved Rhinen, er Digtets Aand nær beslægtet med den tyske Romantik, men den simple Historie om den fromme, offervillige Jomfru, der med sit eget Hjærteblod vil frelse sin elskede Herre, er rørende fortalt, og de mange smaa Livsbilleder fra Middelalderen ere rige paa Stemning og Poesi. Digterens (og maaske ogsaa Oversætterens) religiøse Pathos er stærkere end hans Lune, skjønt f. Ex. Broder Claus' Monolog i Klosterets Vinkjælder baade er en morsom og vellykket Dithyrambe til Rhinskvinens Ære. Med disse Ord anbefales »Den gyldne Legende« varmt til alle vore Læseres Juleglæde. (Den Gyldendalske Boghandels Forlag.)

Paa samme Forlag har Chr. Richardt udgivet en ny lille Digtsamling, »*Kantater og Digte*«, en selvskreven Festgave i mangfoldige Hjem, hvor den elskværdige Digter er kjendt og yndet. I Samlingens første Afsnit, »Fra Tid og Lejlighed«, minde Kantaterne fra Universitetsjubilæet og fra Studenterforeningen, saavel som Digtene til og om Ploug og Hostrup, Gotfred Rode og Peter Heise, hvor nær Richardt er knyttet til de akademiske Kredse. Det andet Afsnit, de »religiøse Digte«, betegne hans nuværende Virksomhed, samt hans Produktions Bevægelse hen imod Psalmen, som Følge af hvilken ogsaa de »blandede Digte« i det tredje Afsnit ere færre end de pleje at være i Richardts Samlinger. Saa smukke Digte som »Foraar begynder« og »Børn« eller en saa frisk Sang som den om »Fyens Hegn« lære os dog, at Digteren endnu har Trang til at søge sig poetiske Æmner baade i Menneskelivet og Naturen, og at han, trods sin Frygt for, at »Fremskridtet« skal føre til »Skarntydernes Masse-Herredømme«, dog i Stormen har Blik for »Begyndelsen til Vaaren«. Af et Par nyere længere Digte, »Mand overbord« og »I Bergen«, er især det sidste, der skildrer den unge Prins Kristierns første Møde med Sigbrit og Dyveke, smukt og karakteristisk formet. Af de religiøse Digte ere »Bøn og Arbejd« og »Maanebroen« maaske de betydeligste Repræsentanter for denne Side af Richardst Poesi.

En anden lille dansk Digtsamling er Nicolaj Bøghs (paa Gads Forlag udkomne) »*De Nygiftes Sange*«, en Cyklus Smaavers til en Hustrus og et lykkeligt Hjems Pris og Ære. Det er imidlertid en vanskelig Sag i vore Dage at være erotisk Lyriker, og Charles Gandrup har i sine »*Fem Digte*« (Thaning & Appels Forlag) i alt Fald gjort klogt i at søge sig et mere episk Stof. Af den lille Samlings enkelte Stykker ere to anvendte til større Musikkompositioner, og i det Mindste to andre gjøre Indtryk af ligeledes at være skrevne som Musiktexter. I »Alkestis« have vi et Oldtids-Pendant til Jomfru Else i Longfellows Legende.

Som Danmark ifjor havde sin poetiske Tournering, har Norge i Aar havt sin. I en uendelig Række af Sonetter, ikke mindre end 92, angreb en yngre Forfatter, Theodor Caspari, den nye Tid og dens to mest fremragende poetiske Repræsentanter Bjørnson og Ibsen. Hans »*Polemiske Sonetter*« (Alb. Cammermeyers Forlag) fik imidlertid hurtig et kjækt »Tilsvar« af en anden yngre Digter, Kristofer Randers, hvis »*Polemiske Sonetter*« dog kun løb op til det rimelige Tal af 12 (Cappelens Forlag). Med ungdommelig Harme og umiskjendelig Overbevisning om at være en god Sags Stridsmand brød han en Lanse for den hjemlige Digterhimmels straalende Tvillingstjærne og viste med Kraft alt sin Modstanders Eftersnakkeri om Welhawens »Norges Dæmring« tilbage: »Han gav os Dæmring — De vil gi'e os Skumring!« — Ikke nær saa heldig har Kristofer Randers været i sine nysudkomne »erotiske Stemninger«, og skjønt han kalder denne sin Digtsamling »*Vaarbrudd*«, var der sikkert mere af vaarlige Løfter i de pansrede Sonetter. Den erotiske Lyrik kræver, som ovenfor berørt, i vore Dage Første-Haands-Mestre, især naar Digteren, som Randers i sine Sonetter, et halvt Aars Tid i Forvejen selv har spøgt med »de Vers for Børn og barnefromme Sjæle, som vare i Moden paa Munche-Tiden«.

Naar A. Munchs yngre Landsmænd nu dømme saaledes om den gamle Digters Poesi og glemme, at ogsaa han har skrevet smukke og stemningsfulde Ting, er det let forstaaeligt, at han har søgt sig et andet Hjem i Danmark, hvor Kampen imellem de Ældre og de Yngre endnu i alt Fald er staaende. Munchs nye »historiske Digtning«, »*Pave og Reformator*«, er saaledes ogsaa udkommet paa en dansk Boghandlers, Gads, Forlag. Æmnet, Pave Hadrian VI's tragiske Forsøg paa at reformere den sunkne katholske Kirke, er interessant, men Udførelsen mangler gjennemgaaende Kraft og poetisk Liv.

Paa R. Kleins Forlag har endelig Vilhelm Østergaard »med allerhøjeste Tilladelse« udgivet en Række udvalgte »*Digte og Dagbogsblade*« af Kong Oscar II.

O. B.

Folketheatret har i den forløbne Uge paa sit Repertoire gjenoptaget Chiewitz' og Reckes »*For Alvor*« i ny Indstudering. Den fortræffelige Vaudeville er et interessant dramatisk Pendant til Chiewitz' Fortællinger, og hvor stor Fortjeneste end Recke har af de mange gode indlagte Sange, fejler man næppe stort ved at betragte Chiewitz som den egenlige Ophavsmand til Stykket. Der vil vel altid kunne indvendes en Del mod Chiewitz' ejendommelige Fremgangsmaade ved saaledes at lade den, til Dels efter fransk Mønster tilskaarne, af »Selskabet« udstødte Roué repræsentere Sandheden (og halvvejs Moralen med) imod Samfundets Filisteri og Hykleri, men paa den anden Side er vor Tid næppe længer saa bornert og snærpet, at den vil tage Forargelse heraf, og endnu mindre vil den beskylde Digteren for hermed at have villet haane den sande Moral. Ogsaa som literære Protester imod Datidens sakrosankte Fremstillinger af Livet og Menneskene, i Særdeleshed maaske af Kvinden, have Chiewitz' Arbejder en ikke ringe Interesse, og den Livskraft, de den Dag i Dag have vist sig at være i Besiddelse af, tyde saavel paa deres egen ideelle Berettigelse som paa deres Slægtskab med lignende Strømninger i vor Tid. Chiewitz' Yndlingsthema: den kjøbenhavnske Forlovelse, er ikke mindst i »For Alvor« træffende varieret, og Satiren har paa dette Punkt endnu Intet tabt af sin Braad. Derimod mangler nu til Dels den rette Tidsbaggrund til en Figur som »Ethikeren« Hammer med hans filosofiske Brokker. — »For Alvor« gik i sin Helhed livlig over Scenen. I første Række stod Fru Holst som den »umiddelbare« og »zarte« Henriette, og hendes Billede af den kjøbenhavnske Pjanke og Flane var især i hendes Indtrædelsesscene saa sikkert gjennemført i Mimik, Bevægelser og Jargon, som om det var en Karikaturtegning af Fritz Jürgensen. Ved Siden af hende bør Hr. Kolling fremhæves som Hammer og Fru Hansen som Moderen. Til Skoletøsen var Frk. Lund noget for udvoxen, og til Frants Halland manglede Hr. Wulff Stemmemidler, især i Eruptionsscenen. — Den Lykke, som Stykket gjorde, burde bevæge Theatrets Direktør til ogsaa at indstudere andre af Chiewitz' og Reckes Vaudeviller, af hvilke flere have hvilet længere end »For Alvor«.

Billedværker.

Paa Lehmann & Stages Forlag har Vilhelm Bergsøe udgivet et stort og stateligt Billedværk, en »*Italiensk Billedbog*«, med Bidrag i Prosa og Vers af Udgiveren, Niels Bredal, Erik Bøgh, Holger Drachmann og Chr. Richardt, samt med ikke færre end 55 større og mindre Illustrationer. Det staar os ikke an at rose Billederne, saasom den langt overvejende Del af dem oprindelig ere fremkomne i »Ude og Hjemme«s Spalter, men saa meget tør vi dog sikkert sige, at de høre til det i kunstnerisk Henseende Bedste, vi have havt den Ære at huse,

og Navne som Carl Bloch, N. Bredal, Gotfred Christensen, L. Frølich, Aug. Jerndorff, Pietro Krohn, Lundbye, Marstrand, Neumann, Edv. Petersen, Carl Thomsen, o. s. fr. tale vel ogsaa for sig selv. Texten derimod er saa godt som ny hele Bogen igjennem. Af de poetiske Bidrag kunne vi fremhæve to ypperlige lunefulde Smaadigte af Chr. Richardt og et ikke mindre vittigt af Erik Bøgh. Fra Vilhelm Bergsøes egen Haand foreligger bl. A. et smukt Digt om Albanersøen, og endelig har han med stor Smidighed knyttet en længere Række lige saa interessante som velskrevne »Minder fra Rom og Campagnen« til de foreliggende Billeder. Ogsaa Erik Bøgh har givet en morsom lille prosaisk Skizze med »Æslerne i Italien« til Udgangspunkt. Det hele rigt udstyrede Billedværk, hvis Illustrationer saavel som dets Text selvfølgelig kun dreje sig om Italien og nærmere bestemt væsenligst om »den evige Stad«, vil komme til at smykke mangen en Romafarers Julebord, men Enhver, der har Interesse for den Rolle, Italien saa længe har spillet for vore Kunstnere og Digtere, vil ogsaa have Glæde af at dvæle ved de Minder, som her saa smukt ere samlede. Hvem nærer desuden ikke det lønlige Haab selv en Gang at leve lidt af dette Romaliv? Værket, der sælges forholdsvis billigt, er trykt med al ønskelig Omhu og Smag hos J. Jørgensen & Komp.

Lithografiens Guldalder synes at være forbi. Fotografien har for en stor Del fortrængt den, i det Mindste som Gjengiver af Malerier. A. Kittendorffs fortræffelige »Billeder efter danske Malere« have næppe mere den store Udbredelse, de tidligere havde, og de fremdeles fortjente at have. Det sidst udkomne Blad efter A. Helsteds nydelige Billede: »En Time hos Præsten« slutter sig værdigt til den store Skare af udmærket udførte Malerigjengivelser, der skyldes den flittige Kunstner. Det er os en ikke mindre Fornøjelse at henlede Publikums særlige Opmærksomhed paa, at der til denne Jul foreligger to fortrinlige Billeder fra Lithograf F. Larsens Haand, der med fuld Ret kunne gjøre Fordring paa at kaldes Kunstblade. De ere udførte efter udmærkede Tegninger af O. Bache (Landevej med Køer ved Lindenborg Kro) og Aug. Jerndorff (Venedig ved Solnedgang) og ere begge behandlede med saa stor Dygtighed og Kjærlighed, samt ere saa virkningsfulde Billeder, at de egne sig særdeles til Væggeprydelser fremfor meget af det, man nutildags anvender dertil. Vi haabe, at disse to Billeder maa komme i Betragtning ved Valget af de Julegaver, vore Læsere ville have at træffe i denne Tid.

Juleliteratur.

Skjønt man plejer at kalde hele den nu foreliggende literære Produktion for Juleliteratur, tilkommer dette Navn dog særlig de Bøger, der henvende sig til den talrige Klasse af smaa Medborgere, hvis Fest jo Julen fortrinsvis siges at være. Ogsaa i Aar findes der et rigt Udvalg af Børnebøger, for begge Kjøn, for alle Aldere, med eller uden Billeder. En god gammel Bekjendt er Johan Krohns *»Fortællinger for Børn«*, der er udkommet i andet Oplag. Frants Henningsens nydelige Billeder have sikkert bidraget deres til Bogens Lykke. — En anden Samling er *»Julegave for Børn for Aaret 1880«* ved V. A., der især ifjor med sin »Familien Brun« vandt sig et godt Navn som Fortæller for Smaafolk. Den nu udkomne »Julegave« har et noget broget Indhold, hentet forskjellige Steder fra, men baade mellem Fortællingerne og Digtene findes der ret læseværdige Stykker. — *»Ej blot til Lyst«* er endelig Titlen paa en tredje Samling »Fortællinger og Vers for Børn«, der ligesom de to foregaaende er udkommet paa den Gyldendalske Boghandels Forlag. Det er originale Smaating af Ivar Ring, Carl Krone og Fanny Suenssen, og Samlingen henvender sig i et Forord udtrykkelig til de Forældre, der med Udgiverne maatte mene, at Æventyr ikke altid ere en sund Føde for unge Sjæle, og at derfor »en lille Reaktion i Barneliteraturen« nu maaske kunde være paa sin Plads. Ligesom denne Frygt for Æventyr sikkert er overdreven, er den »Smule mere Realisme«, der her er forsøgt, heller næppe poetisk betydelig nok til at tage Kampen op mod saa mægtige Væsener som »Feer, Hexe og Trolde«. — En anden Samling *»Smaafortællinger«*, af Chr. Westergård, foreligger hos Thaning & Appel, smukt udstyret med Billeder af H. N. Hansen, Erik Henningsen, Edv. Petersen, S. Simonsen, C. Thomsen og Venzel Tornøe. — For ældre Børn findes der flere »raske« Bøger. En ny Roman af Jules Verne: *»Kaptejnen paa 15 Aar«* (Andr. Schou); Mayne Reid: *»Skalpjægerne«*, oversat af Vilh. Møller (J. Holm); Cooper: *»Prairien«* (Philipsen) og endelig en ved N. Juel-Hansen foretaget Bearbejdelse af Richard Andree's »Robinsonaden«, ved Navn *»Blandt de Vilde«*, »Virkelighedsbilleder fra mange Lande«. For den mandlige Ungdom ville disse, til Dels med Billeder smukt udstyrede Bøger, utvivlsomt være meget velkomne Julegaver. En og anden ung Pige vil maaske dog foretrække den nye »Solstraale-Fortælling« (Nr. 25) *»Tabt og vunden«*, der er udkommen hos P. G. Philipsen. — Af Aarets Almanaker, som vi med det Samme kunne henlede Opmærksomheden paa, staar den af N. C. Rom og C. A. Thyregod udgivne *»Folkets Almanak«* højest. Dog har i Aar *»Flinchs Almanak«* gjort et godt Skridt fremad, medens *»Wisbechs Almanak«* derimod synes at have gjort et lignende tilbage. — Endvidere tillade vi os at minde om de mange ypperlige Skrifter, som *»Udvalget for Folkeoplysningens Fremme«* i Aarenes Løb har udgivet, og hvoriblandt Enhver, der kunde ønske at glæde sit Tyende, sine egne eller Andres Børn med en god Bog til Festgave, ikke let skal søge forgjæves.

Indhold: **»Jo Powels Pilgrimsvandring«**, Jule-Fortælling af G. R. Sims, oversat af Alfred Ipsen. Med Vignet. — **»Aarstiderne«**, 12 Digte af Holger Drachmann. Med 12 Tegninger af Forfatteren, Vilh. Groth, Hans Nic. Hansen, Otto Haslund, Erik Henningsen, Frants Henningsen, Aug. Jerndorff, Pietro Krohn, Th. Niss og H. Tegner. — **»Arbejder i bunden Stil«**, anmeldte af O. B. — **»Theatrene«**. — **»Billedværker«**. — **»Juleliteratur«**. — Bekjendtgjørelser.

Paa mit Forlag er udkommet:

N. F. S. Grundtvigs Poetiske Skrifter,

udgivne af

Svend Grundtvig.

Første og anden Del à 8 Kr.

Af dette Værk, som vil indeholde Grundtvigs Digtning med Udelukkelse af hans Salmer, der tidligere ere udgivne, vil der i Aar udkomme to Dele. Det er Hensigten i Løbet af de tre følgende Aar at udgive to Dele hvert Aar, saaledes at hele Værket kunde foreligge fuldstændigt 1883, Hundredaaret efter Digterens Fødsel 1783.

Hver Del vil blive solgt særskilt.

Karl Schönberg,
Kronprinsensgade Nr. 2.

Som passende Julegave anbefales:

EVA.

Lys og Skygge i en ung Piges Liv.

Af **Clara Cron.**

Pris heftet 2 Kr. 50 Øre; eleg. indb. 3 Kr. 75 Øre.

Af Anmeldelser anføres følgende:

„En god Bog, som i meget minder om de bekjendte Bøger af Louisa Alcott, „Pigebørn“ og „Unge Kvinder“, og som er en ligesaa smuk og underholdende Læsning for unge Piger, som disse“.

Hvalfangeren.

eller

et Vaisenhusbarns Skæbne

af **H. af Trolle.**

Pris indb. i Papbind 2 Kr. 75 Øre.

Af en Anmeldelse anføres: „Bogen minder om Marryats Fortællinger, og afgiver gjennem et meget afvexlende og tildels lærerigt Indhold en overordentlig underholdende og morsom Læsning. Heltens mærkelige Hændelser ere fortalte med megen Friskhed og Lune og Bogen er særligt skikket til Gave for Ungdommen.

Faaes i alle Boglader og hos Forlæggeren

Wilhelm Priors Hof-Boghandel.
52 Store Kjøbmagergade ved Rundetaarn.

Videnskabelig Literatur, illustrerede Pragtværker samt nordisk og fremmed Skjønliteratur kjøbes til antagelige Priser.

N. P. Madsen, Nørregade 7, I. Sal.

TIL JULEN.

H. V. Kaalund:	M. Rosing:	M. Rosing:
Et Foraar.	**Frelst.**	**En Romantiker.**
Digte, ældre og nyere.	Et Digt.	Fortælling.
5te Oplag.	2 Kr. 50 Øre,	4 Kr.,
3 Kr., elg. ib. 4 K. 25 Ø.	indb. 3 Kr. 85 Øre.	indb. 5 Kr. 35 Øre.
M. Rosing:	**M. Rosing:**	**M. Rosing:**
To Fortællinger.	**Løvfald og Løvspring.**	**Et Foraarsbillede.**
2 Kr. 50 Øre,	Fortælling.	Et Digt
indb. 3 Kr. 85 Øre.	2 Kr., ibd. 3 Kr. 35 Ø.	2 Kr., ibd 3 Kr. 35 Ø.

Fritz Jürgensens Tegninger:

40 Tegninger.	20 Tegninger.	24 Tegninger.
3die Oplag.	3die Oplag.	2det Oplag.
4 Kr.	2 Kr.	2 Kr. 50 Øre.

Hovedtitel med Portrait, tegnet af Fritz Jürgensen selv, samt en biografisk Skizze af P. Hansen. 60 Øre. Alle 84 Tegninger med Portrait og biografisk Skizze. Indb. i Franskbind. 12 Kr.

Jacob Lund, St. Kjøbmagergade 31.

Der neue Roman von Georg Ebers:

„Der Kaiser“.

2 Bände. Preis broschirt 10 Kr; fein gebunden 12 Kr. ist soeben eingetroffen bei

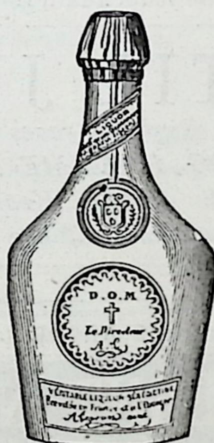
Georg Chr. Ursins Efterfølger,
Store Kjøbmagergade Nr. 8.

Distillerie de l'Abbaye de Fécamp (France).

Véritable Liqueur

BÉNÉDICTINE

fra Abbediet i Fécamp (Frankrige).

Udsøgt med Hensyn til Smagen og velgjørende for Sundheden.

Man bør altid forlange, at enhver Flaske forneden er forsynet med en Etikette bærende General-Directeurens Underskrift.

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE
Brevetée en France et à l'Etranger.
A Legrand ainé

Den ægte Likør Bénédictine faas hos alle større Forhandlere af Vine, Likører og Delikatessesager. Ene Agent for Danmark: **Christian Elster,** Kjøbenhavn.

I Abbediet i Fécamp fabrikeres desforuden: *L'Alcool de Menthe* & *L'Eau de Mélisse des Bénédictins,* ypperlig og særdeles styrkende for Sundheden.

Gratis

udleveres i enhver Boghandel:

Fortegnelse over 130 i Prisen betydeligt nedsatte Bøger af H. Hagerups Forlag.

Prisnedsættelsen ophører den 31. Decbr. 1880.

F. C. FOLTMAR.

KUNSTHANDEL,

(Dansk Malerkunst).

Bredgade Nr. 4, 1 Sal. Aaben Kl. 11—3.

Som passende Julegave anbefales:

Andre Folks Børn.

Fortsættelse af

„Min Søsters Børn“

af **John Habberton.**

Pris 3 Kr. heftet; eleg. indb. 4 Kr. 25 Ø.

»Fortællingen, der er skildret med Humor og Lune og er meget underholdende, har gjort stormende Lykke i sin Hjemstavn. De mange Velyndere af dens Forgængere have med Længsel imødeset Fortsættelsens Udgivelse.«

Faaes i alle Boglader og hos Forlæggeren

Wilhelm Priors Hof-Boghandel,
52 St. Kjøbmagerg. ved Rundetaarn.

Paa vort Forlag er udkommen:

Damernes Notitskalender for 1881,

indeholdende bl. A. en Samling Digte af danske Forfattere og 5 lithograferede Planer af det kgl. Theater. — Pris 1,50.

Noterbog for 1881.
Pris 1,00.

Notitskalender for 1881.
Pris 0,75.

C. W. Stincks Boghandel,
Amagertorv 33 (Løve-Apothekets Gaard).

Nye Artikler

anbefales til Julen fra **Nygade 1** og **Tordenskjoldsgade 3.**

S. Lomholdt.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommen:

Brogede Reisebilleder

af

Elisabeth Jerichau.

Med 20 store Illustrationer efter Forfatterindens og Harald Jerichaus Malerier og Skizzer. Første Hefte. 1 Kr.

Værket udkommer i omtrent 10 Hefter à 1 Kr. Subskription modtages i alle Boglader.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

Paa mit Forlag er udkommen:

Sagaen om

Ragnar Lodbrog og hans Sønner.

Med mange større og mindre Illustrationer af

A. Malmstrøm.

Pris indb. 15 Kr., med Guldsnit 16 Kr. 50 Øre.

G. E. C. Gad,
Vimmelskaftet 32.

Nyt Abonnement
paa „Ude og Hjemme" modtages i alle Nordens Boglader, Postkontorer og Brevsamlingssteder.

☞ Enkelte Expl. af dette Nr. kunne faas, for saa vidt Forraad haves, à 50 Øre.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 169. Søndagen d. 26. December 1880.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

VED AARSSKIFTET 1880—1881.

Snart rinder Aarets sidste Time ud;
atter skal de lyde, af Vindene baarne,
de gamle Koraler med det festlige Bud:
et Nyaar er oprundet! Pris være Gud!
Basunerne skal hilse det fra vore Taarne.
Vi Ældre, vi gribes saa sært af det Ny —
Livet er saa kort; dog lad Aarene ile:
i det Kommendes Gry
se vi Haabet med Barneøjne smile!

Børnene og vi forstaa hinanden bedst.
Mindet og Haabet i Slægtskiftet mødes;
aldrig dog saa skjønt som i Aarets sidste Rest,
i den hellige Jul, den livsalige Fest,
naar det Nye er i Færd med at fødes.
Støj kun, I Unge! dans kun, I Smaa!
Om Juletræet dér bør vi Alle slutte Kjæde;
vi Gamle og Graa,
vi er med; vi dele Eders Glæde!

Netop ved Aarets korteste Dag,
naar Mørket os knuger, vi drages mod det Lyse,
glemme dog ikke den Tid, som ligger bag:
Storme har dækket vore Kyster med Vrag
og Dødsskrig faaet Hjertet til at gyse.
Vi Menneskemyrer, vi løfte os paa Taa,
vil saa gjerne for Skabningens Mestere gjælde
— men hvor smaa, ak, hvor smaa,
naar Naturen sig rejser i sin Vælde!

Stol da ej, min Sjæl, paa de udvortes Kaar,
de skifte saa let som min Haand jeg kan vende.
Sludvejr i Dag, og Solskin i Gaar!
Ingen af os véd, naar hans Time den slaar,
— hvad der Dagen i Morgen skal hænde.
Opslidt før Tiden, jeg sidder nu her, —
Aanden er karsk, men Legemet svigter
— duer ikke mér!
Men til Øjnene briste er jeg Digter!

Endnu engang maa i Ungdommens Lejr
jeg svinge uden Frygt en uplettet Fane.
Dødstræt, men stærk i min Tro paa Lysets Sejr,
trodser jeg Meningers skiftende Vejr:
Livet maa fremad paa sin knudrede Bane!
Mægtige Fremskridt i min Tid er der skét; —
nu, af mit Slægtled som En af de Sidste,
staar jeg med Tak for, hvad Stort jeg har sét.
Ogsaa jeg er Profet:
Baandet mellem Jord og Himmel skal ej briste!

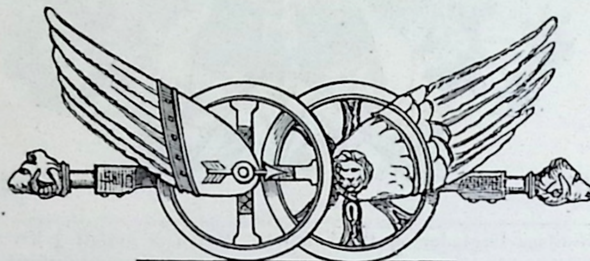
Ej skal den rulle som en gudsforladt Bold,
denne Jord; den er stor, den har Plads end til Mange!
Menneskehjærtet er endnu ej blevet koldt.
De klippe det ej over, dette Baand, som har holdt
gjennem Tusindaarskampe, — vær slet ikke bange!
Lad kun Menneskeaanden paa sin svimlende Flugt
trodse dristig Naturens: »Hertil og ikke længer!«
Vi aves ved dens Tugt, —
til dens hellige Modermælk vi trænger!

Følg mig, I Gamle, saa Mange som I kan!
Udvid ikke Kløften! forøg ikke Hadet!
Det er Ungdommens Kraft, som skal frelse vort Land;
den er Fremtidens Marv; skal i Nød holde Stand;
den skal vende i vor Krønike Bladet!
Ogsaa vi har jo gjæret og sydet engang
og styret, som der altid var Medbør i Sejlet.
Det er Livsmod og Marv, hvortil vi har Trang,
i Daad som i Sang;
men ikke til et Skinliv foran Spejlet.

Mod da, min Sjæl! Du har fulgt din Mission,
selv om din Gjerning var ydmyg og lille.
Brød jeg ingen Bane, blev jeg Epigon —
hvad bekymrer det mig: Jeg har frelst min Person,
— til Sangens Vaar, *dér* kom jeg forsilde.
Jeg sang dog om det Liv, der aldrig skal dø,
som Lærken, den lille, før Vinteren er omme;
jeg saaede dog et Frø! —
bygged med paa den Verden, der skal komme!

Den 21. December 1880.

H. V. Kaalund.

Figurer af spansk Folkeliv.

Med 5 Tegninger af **Frants Henningsen.**

En Vandsælger.

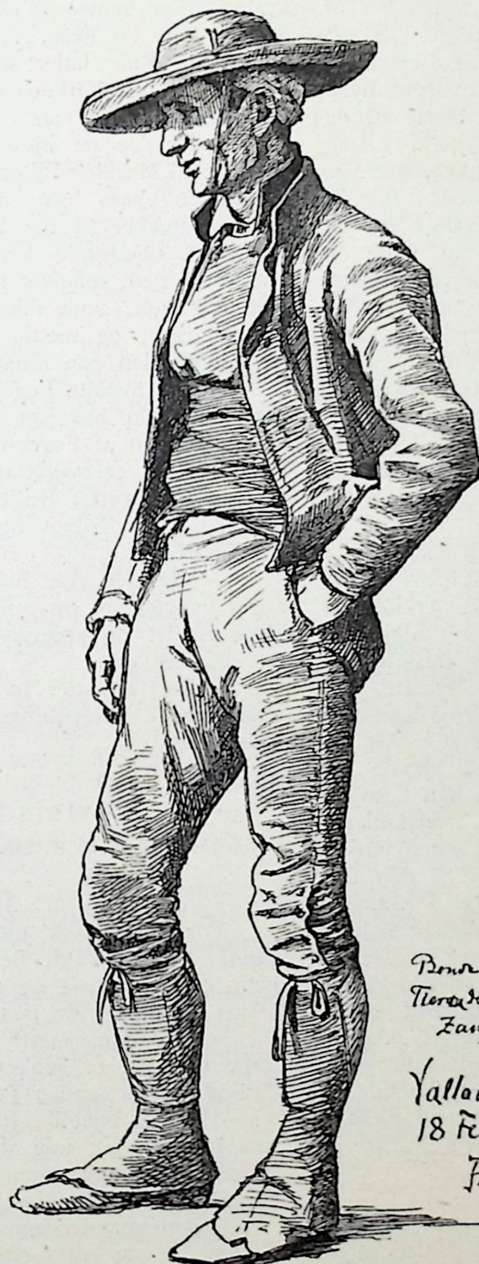
Lad os ved fælles Hjælp, kjære Kunstner, se at faa vore spanske Erindringer frem, jeg mener vore lette, flygtige Turist-Indtryk af Land og Folk. Medens du roder i din Mappe efter Tegninger og lægger Billederne et efter andet frem paa Bordet, søger jeg at udfylde dem ved at passiare lidt om det, som var mest ejendommelig spansk af hvad vort lille Selskab saa i Spanien.

Husker du Burgos? Hvor gjorde det ikke, allerede sét fra Waggon-Vinduerne om Eftermiddagen, et alvorligt, melankolsk Indtryk med Kathedralens to høje gothiske Spir ragende op over det øde, uvenlige kastilianske Landskab! Da vi vare blevne installerede i vort Hotel og havde faaet vore jordiske Krav tilfredsstillede, ilede vi ud for at se, hvad saadan en gammel, ærværdig spansk By havde at byde af Romantik. Det var blevet en klar Maaneskinsaften, og da vi havde omkredset denne forunderlige, vidtløftige Domkirke, sét dens noble gamle Portaler dukke frem imellem hele Kvarterer af fattige Huse, hvormed den ligesom er tilgroet, og vare komne hen paa den aabne Plads foran Façaden, hørte vi Vesperklokkerne oppe fra Taarnene. De rungede og brummede i en sælsom, vild Takt; det forekom os, som om de gamle Tider skjændte paa et saadant modernt Selskab som os, der kom farende paa en Jærnbane og skulde se Alverdens Ting uden maaske at have den rette Respekt for deres Aand og Mening. Men vi bleve ikke bange; vi vare saa gridske efter Romantik, at vi fattede den forvovne Plan at ville ind i den gamle Kirke og se dens Indre ved Maaneskin. Naar Klokkerne ringede deroppe, maatte der vel være et menneskeligt Væsen, som satte dem i Bevægelse. I Pavserne mellem deres Straffetaler raabte vi op til det forudsatte Menneske deroppe og drev det endelig ogsaa saa vidt, at vi fik Svar fra en grov Stemme og en lille Samtale i Gang, der fra vor Side udtrykte vore romantiske Forsætter, fra Menneskets formodentlig den Anskuelse, at vi vare gale og gjorde bedst i at pakke os. Sørgelig Mangel paa indbyrdes Forstaaelse! Men er det ikke altid de romantiske Længslers Skjæbne i denne kolde Verden? Hvortil unægtelig ogsaa kom den Omstændighed, at vort Kjendskab til det spanske Tungemaal var temmelig utilstrækkeligt. Vi maatte vente til næste Dag med at gjøre nøjere Bekjendtskab med den gjenopstandne Middelalder og fandt den mærkelig nok; men et Gjenfærd ved Dagslys kan dog aldrig maale sig i Virkning med et i Maaneskin.

Forbi Valladolid, den gamle Kongestad, der mange Steder har nogen Lighed med Rom, forbi det øde og kolde Escorial, der som en uhyre Ligkiste gjemmer tro paa Afbilledet af den stormægtige Philip den Andens forstenede Fornemhed og miltsyge Bigotteri, til Madrid, det egentlige Maal for vor Rejse. Husker du Parken ved Buen-Retiro, hvor vi hver Dag gik ud efter vort Museums-Besøg og saa' den fine Verden holde Corso i Alleerne og paa Vejen langs med den høje Skrænt, der sænkede sig brat ned mod Sletten som mod et uoverskueligt Hav! Hvilken Luxus med fine, smukke Heste, og hvilken Mængde smukke Damer, der laa magelig henstrakte i deres Karether og undertiden vakte en Forestilling hos os om, at de havde gjort meget udførlige Studier i Livets Romantik, og at deres »Roman« havde flere Dele. Dér kom den unge Kong Alfonso paa den lette, énsædede Vogn, som han selv kjørte, med den endnu yngre Dronning Mercedes ved sin Side. Hun havde den gode Takt at klæde sig i spansk Mantille og saa' nydelig ud, naar hun besvarede Hilsenerne fra sine tro Spaniere; man kunde se, at hun endnu ikke var rigtig vant dertil. Ak ja, tre fire Maaneder senere erfarede vi i Paris, at hun var død, og nu er Kong Alfonso igjen en ung

Ægtemand. Jeg vil haabe, at hans nye Dronning ligesom den smukke Mercedes kan hjælpe ham til lidt Popularitet; thi den var det ellers smaat bevendt med. Og heller ikke vare hans fire Søstre populære, naar de kom kjørende, altid i fuldt kongeligt Optog med tjenstivrige Forridere og skrammererede Lakajer — ikke med spanske Mantiller over Hovedet, men med Pariserhatte af den nyeste Mode fra Boulevarden. Kan du huske den Ældste, en Dame af en allerede lidt tvivlsom Alder, med en spids Næse og et Ansigt saa surt som Eddike? Hun var »Prinsesse af Asturien«, og hun er vedblevet at bære denne Titel, til Trods for at hendes lille nyfødte Broderdatter i Følge alle guddommelige og menneskelige Love burde have havt den. Er det nu smukt handlet af en Tante saaledes at træde i Vejen for et lille uskyldigt Barn, som maaske endnu ikke fatter Herligheden ved at være Prinsesse af Asturien? — Men hvad er det for en besynderlig Caballero, der kommer ridende i Alleen, med Trøje i Stedet for Frakke, med lange, tæt sluttende, sorte Benklæder og en flad, bred, national Hat paa Hovedet? Det er en berømt og populær »Matador« fra Tyrefægtningerne, som her viser sig for Hovedstadens Publikum, der sikkert beundrer ham, ligesom Grækerne i gamle Dage beundrede en Sejrherre ved de olympiske Lege — *sans comparaison* for Resten!

Jeg vil ikke spørge dig, kjære Kunstner, om du husker Tyrefægtningen, den eneste, vi To fik at se — hvorledes skulde du kunne have glemt den? Tilmed da den var storartet nok, og den virkede saa stærkt paa dig, at du adskillige Gange rejste dig fra dit Sæde og erklærede, at du nu ikke kunde holde det mere ud, saa at vi Andre, der vare en Smule mere haardhjærtede, næsten maatte bruge Magt for at faa dig til at blive. Jeg maa betragte det som et Bevis paa din Afsky for denne spanske Folkefryd, at du i din Tegning netop har fastholdt, eller i alt Fald nærmet dig meget til det Moment i den, som unægtelig maa tirre og oprøre enhver sund menneskelig Følelse. Lad Menneskene selv vove deres Liv og Blod mod de vilde Bæster, om de have Lyst — men at »*Picadóren*« tvinger et stakkels gammelt Krik af en Hest til at faa sin Bug sprættet op af Tyrens spidse Horn, saa at — hu, ha, jeg vil ikke sige Mere! Og at saa det arme Øg, efter at være ført bort fra Arena'en og faaet sin Mave syet sammen, anden Gang tvinges frem til Mishandling, det er for galt. Men der er andre Dele af Tyrefægtningen, som man sér paa i aldeles aandeløs Spænding, saaledes fængslet af hvad der foregaar, at man, i alt Fald i Øjeblikket, glemmer at dømme og ræsonnere. Dertil regner jeg ikke saa meget *Matadorens* Optræden til Slutningen: for at vurdere den Ro og Sikkerhed, hvormed han anbringer sine Kaardestød i Dyrets Hals og Nakke, maatte man være mere Kjender af Tyrefægtningen, end jeg er eller ønsker at være. Men jeg tilstaar ligefrem, at de raske »*bandarilleros*« fortryllede mig, naar de, efter at have tirret Dyret til Raseri med deres Kappe, Baand eller Raketter, saa at det gik løs paa dem i Karriere med fældede Horn, koldblodig holdt Stand foran det, indtil de kunde stikke deres skarpe Pile i dets Hals. De vidste jo, at dette Middel, som der rigtignok hører vidunderlig Koldblodighed og Behændighed til at anbringe, med en Naturlovs Paalidelighed standsede Dyret i Farten; ellers havde deres Adfærd været aabenbart Selvmord. Ved nu at give Erindringen Ord, mærker jeg jo meget godt, at det Hele er afskyeligt og strider imod alle Paragrafer i Biskop Martensens Ethik, jeg siger ogsaa blot, hvad der desværre er Sandhed, at jeg og vi Alle bleve ganske fængslede deraf, hvorved jo ogsaa den heldige Omstændighed kommer i Betragtning, at i den Tyrefægtning, vi saa', intet Menneskes Liv eller Helsen blev ødelagt. Husker du, hvor nydelig disse vævre bandarillero'er kunde svinge sig over Barrieren, naar det gale Dyr fór omkring imellem dem; og at Tyren en Gang fulgte efter dem med et vældigt Spring, jog dem foran sig i den snævre Gang uden om Arena'en og først fik sin rette Vej anvist derved, at en Dør i Barrieren blev lukket op, paa samme Tid som en Dør tværs over Gangen blev smækket til for den?

Og husker du endelig det besynderlige Skuespil, som sluttede hele Forestillingen? Fem, sex Tyre vare blevne dræbte i regelmæssig Kamp, det var blevet sent ud paa Eftermiddagen og begyndte allerede at skumre. Vi troede, at det Hele var forbi; da blev Publikum indbudt til at komme ind paa Arena'en og forsøge sig i Tyrefægtning. Vi fulgte, sandt at sige, ikke Opfordringen, da vi nu en Gang for alle havde valgt os et andet Metier i Livet end Tyrefægtning. Men et Hundrede, eller halvandet Hundrede raske Fyre af Madrids Gade-Ungdom sprang over Skranken og fyldte i et Nu Arena'en. Saa blev en lille Flok Tyre med Klodser paa Hornene sluppet løs imellem dem. Hvilken Stimen og Støjen i Halvmørket! Jeg véd ikke bestemt, om jeg saa' En eller Anden blive kastet omkuld — det gik sikkert i hvert Fald ikke løs paa Livet ved denne Slutningsforestilling. Naar man vilde have en Pavse i Kampen, benyttede man det lige saa simple som sindrige Middel at drive en lille Flok Køer i en Fart over Arena'en og atter ind i Stalden; som galante caballeros følte Tyrene sig strax modtagelige for Kjønnets blindende Indflydelse og tøflede bagefter dem. Nogle ville maaske finde disse Dilettant-Øvelser efter Tyrefægtningen at være rent fordømmelige, idet man saaledes udbreder Smagen for den brutale Forlystelse blandt Landets Ungdom og lokker mangen Yngling ind paa en farlig Vej. Det gjør man vistnok ogsaa — i hvert Fald legede Madrids Gadedrenge »Tyrefægtning« en hel Uge derefter —; men der er alligevel

heri Noget, som stiller disse Forestillinger i et andet, og, som det forekommer mig, mere forsonende Lys. Det Værste vilde dog være det, at Folket vænnede sig til for sin Fornøjelse blot at se enkelte Mennesker eller en enkelt Klasse af Mennesker i en livsfarlig Kamp, som man for sin egen Person vilde frabede sig at indlade sig i; det vilde ganske svare til hvad der foregik i det gamle Roms Amfitheatre. Bedre er det dog, at overhovedet hele Folkets Masse mere eller mindre driver Tyrefægtning; ja jeg tilstaar endogsaa, at jeg kunde tænke mig, at dette havde væsenlige Fordele for en saa aldeles fuldstændig tam Tilværelse som den, der heroppe i Norden betragtes som den ene lovmedholdelige.

Og husker du den smukke Plads paa Nordsiden af Byen, hvor vi gjærne gik hen ved Solnedgang? Det var alt Andet end et regelmæssigt Anlæg, kun et fremskudt, brat affaldende Hjørne af den lille Højslette, hvorpaa Byen er bygget. Stor Udsigt over den skumrende Slette til de fjærne, blaanende Guadarama-Bjærge; til Højre i nogen Afstand paa en anden, højere Skrænt det smukke, statelige Kongeslots lyse Masser, glødende i Aftensolen. Der er meget livligt og ægte folkeligt deroppe: Smaafolk fra de fattigere Kvarterer komme sammen der for at nyde en Times Fritid, Mødrene sidde med Patteglutterne ved Brystet, Børnene lege, Mændene samle sig i Partier og drive en Sport, som jeg ikke har sét noget andet Sted: at kaste med en stor, tung Jærnstang efter et paa Jorden opstillet Maal. Det er noget Lignende som den italienske »boccia«, men det er mere mandhaftigt og kræver større Anstrængelse.

Og saa endelig Toledo! Ja, dig glemme vi aldrig, du kjække, ridderlige, stolte By, som knejser oppe paa den skarpkantede Høj med Tajo-Floden nede i Dalen som en Fæstningsgrav.

Toledo er helt og holdent som en spansk Ridder, der i Middelalderen maatte kæmpe Troens og Racens Kamp imod Maurerne. Endnu stikke den mauriske Arkitekturs Levninger frem rundt omkring i Byen, og endnu udgjør en saa mægtig, rigt udstyret og dunkel-højtidelig gothisk Kathedral, som man nogensteds faar at se, Byens Hjærte. Ja, Toledo har som spansk Ridder været en ivrig Katholik: hvilken Mængde Kirker og Klostre, og fremfor Alt det yndige *San Juan de los Reyes*; vil Nogen kjende den egentlige Essents af Romantiken, saa vandre han i Stilhed nogle Timer blandt dette Klosters Ruiner, indaandende Duften af Roserne, som blomstre ude i Klostergaardens Solskin, og fordybende sig i Betragtningen af den fine, aandfulde, fantastiske Slyngplante-Arkitektur i Gangene udenom. Saa komme Minderne om det ridderlige Toledos royalistiske Sindelag: oppe paa Byens højeste Højde, beherskende Dalen og hele Omegnen, ligger Karl den Femtes mægtige *Alcazar*, en sydlandsk Fyrsteborg med et saa stolt, man kunde sige: monarkisk Præg, som jeg ikke har fundet det andensteds. Og endelig har Toledo som spansk Ridder et ømt Hjærte — kan du huske den Samtale, vi bleve Vidne til en Aftenstund over fra den ene Altan til den anden — *leves sub noctem susursi* —?

— Men hvad er det for et Billede, kjære Kunstner, som du dér faar frem til Slutning? Murillos Maleri af den romerske Adelsmands og hans Hustrus Audiens hos Paven. Det hører jo hjemme i S. Fernando-Akademiet i Madrid, og vi ere allerede lykkelig ankomne til Toledo.

— Hvad gjør det? Jeg tog det desuden netop frem, fordi den smukke Samling i S. Fernando var det Første, vi saa', da vi fra Toledo vendte tilbage til Madrid. Men fortæl mig en Gang Legenden, som danner Indholdet af Murillos Billede; der er Enkeltheder i den, som jeg har glemt.

— Ja gjærne. Der var en Gang i meget gamle Dage en rig og fornem Mand i Rom, som hed Johannes. Han var gift, men hans Ægteskab var barnløst. Da han nu Ingen havde at efterlade sin Formue til, bad han inderlig til den hellige Jomfru, at hun vilde give ham en Aabenbaring om, hvorledes han paa den retteste og frommeste Maade skulde anvende sin Rigdom. En Nat i den hedeste Sommertid — jeg tror, at det var d. 5. August — aabenbarede hun sig for ham i et Drømmesyn og bød ham bygge en Kirke til hendes Ære paa den Plads, hvor han den næste Morgen vilde finde nyfalden Sne. Og i selv samme Nat havde hun forkyndt det Samme for Pave Libarius i en Drøm, saa at han var forberedt paa Johannes' Komme og fæstede Lid til hans Fortælling. Den nyfaldne Sne viste sig om Morgenen paa Toppen af Esquiliner-Højen i Rom; og den Kirke, som blev bygget, var den berømte, store og skjønne S. Maria Maggiore, eller som den ogsaa hedder (netop med Hensyn paa Sneen): S. Maria ad Nives. Endnu i den seneste Tid skal man dér hvert Aar den 5. August fejre en Fest, ved hvilken man til Minde om den underfulde Sne lader en Regn af hvide Blomsterblade drysse ned paa Kirkens Gulv. — Skade, at det er midt i Hundedagene, saa faar næsten ingen Fremmede den at se.

— Det er en kjøn Legende; men den passer ikke nøjagtig til Murillos Billede. Dér er det aabenbart Manden og Konen, som have modtaget det samme Drømmesyn. Paa Sidestykket til det her tegnede Billede sér man dem jo ogsaa slumrende hver i sin Lænestol, og Madonna svævende ned, omgivet af Engle. Saa gaa de begge to hen til Paven, som ikke synes selv at have havt nogen Aabenbaring, og melde deres Aabenbaring, idet de tale ivrig i Munden paa hinanden.

— Jeg fortalte Legenden, saaledes som jeg havde læst den; men du har Ret i, at Murillo maa have havt en anden Version af Fortællingen for sig. Det er tydeligt, at Hustruen her er meget ivrig for at fortælle. Se den gamle Prælat, som sætter Brillerne paa Næsen for at komme til Klarhed, om Konen ogsaa virkelig sér ud som en troværdig Person.

— Og det gjør hun i Sandhed. Man kan ikke se noget uskyldigere og renere Udtryk. Og en aldeles spansk Type er det og spanske Dragter, Alting som Kunstneren selv har sét det.

— Det er atter Indtrykket af det virkelige Liv i de overleverede Forestillingers Tjeneste, som vi talte om forleden Dag.

e.

Jo Powels Pilgrimsvandring.

Julefortælling af G. R. Sims. Oversat af Alfred Ipsen. (Sluttet).

IV. Flugt.

For et Øjeblik gjorde Bess' Bekjendelse Jo Powel stum. Da den fulde Betydning af hendes Ord gik op for ham, rejste han sig og gik hen imod Døren.

»Hvor gaar du hen, Jo?« spurgte Bess ængstlig.

»Til den nærmeste Politistation for at angive mig selv. Tror du, jeg er sunket saa dybt, at jeg vil kjøbe min Frihed for en saadan Pris?«

»Bliv et Øjeblik, Jo, og hør mig. Sæt dig ned her hos mig og giv mig din Haand. Vi har maaske ikke lang Tid at være sammen. Lad ingen Tvivl eller Mistillid formørke vor korte Lykke. Hør min Historie.«

Kjærtegnende som et Barn trak hun ham ned paa Stolen til sig og fortalte ham i Hast sit Livs Historie, siden de skiltes. Hun fortalte ham, hvorledes Jack Barnes med forstilt Medlidenhed var kommet til hende efter Jo's Domfældelse og havde tilbudt, at hun maatte bo lejefrit paa Tagkammeret i hans Hus. Først troede hun, at hans Venskab var oprigtig ment; men efterhaanden gjennemskuede hun hans Maske. Hun saa', at han vilde benytte sig af hendes hjælpeløse Stilling til at bevæge hende til at leve med ham. Idet han beklagede hendes Ulykke og Lidelser, lod han tilsidst, som om han blev henrevet af sin Medlidenhed. Han tilbød hende sin Protektion. Hun var da bleven kastet paa et strengt og langvarigt Sygeleje, og medens hun var for syg og svag til at tjene det Nødvendige til at skaffe sig et andet Hjem for, trængte han

ind paa hende og fordoblede sine Bestræbelser. Hun bestræbte sig for at tage det som en ubetimelig Spøg og kæmpede for at holde sig klar af ham. »Og endnu i Gaar«, sluttede hun sin Fortælling, »kom han til mig og sagde, at han vilde hente mit endelige Svar i Dag, og jeg havde besluttet at undgaa hans Efterstræbelser ved at forlade hans Hus og lade Gud raade for, hvad der maatte komme.«

»Men du siger, at du har givet ham et Løfte. Naar var det?«

»I Dag, da jeg saa', at du var i hans Haand, og at han kunde forraade dig strax. Jeg gav ham det Løfte med mine Øjne og med min Stemme, og han forstod mig; det var henne ved Døren. Det var en Aftale mellem os. Da jeg tog hans Haand, hviskede jeg: »Kun til i Morgen.« Du hørte Intet.«

»Men, Bess, du —«

»Hør mig, Jo. Tror du, at jeg, efter at have baaret al denne tunge Tids Pinagtighed og Skræk, nu gaar hen og taber Modet? Nu, da jeg igjen har dig ved min Side? Jeg vil forlade dette Sted sammen med dig nu strax, saa snart det bliver mørkt. Her er ikke sikkert. Selv om han venter den Tid, han har lovet, med at angive dig, saa kunde Politiet alligevel komme paa Spor efter dig og finde dig. Jeg følger dig.«

»Hvorhen? Du er syg og svag, Bess; du kan ikke taale at sulte og at traske om, som jeg har maattet gjøre. Du kan ikke taale at søge Skjul i fugtige Grøfter og paa frosne Marker.«

»Jeg kan endnu mindre blive her, Jo Powel, og vide, at du lider ondt, naar jeg kunde være hos dig — at maaske grusomme Mennesker er paa Spor efter dig og vil fange dig igjen. Angsten og Uvisheden vilde slaa mig ihjel. Jeg har en Anelse om, at Lykken vil være dig god, saa at du kan komme bort. Vent her, mens jeg gaar ud og henter nogle Smaating; saa snart Mørket falder paa, begiver vi os ud paa Vandring. Vi maa bort fra London. Blot vi naår saa langt som til Hertford, saa vil min Søsters Mand gjemme os en Tid; det er jeg vis paa.«

»Aa, ham har jeg slet ikke tænkt paa. Men, hvordan skal vi komme derhen? Jeg ejer ikke en halv Penny, og du —«

»Jeg har to Shilling tilbage, og de maa forslaa til Føde nu og paa Vejen.«

»Men, Bess, min stakkels Pige, svag og syg som du er, kan du aldrig gaa den lange Vej.«

»Jo, jeg kan, Jo; med dig ved min Side kunde jeg gaa til min Død. Jeg vil ikke blive tilbage!«

Han slaar sine Arme om hende og trykker hende fast til sit Bryst.

»Min tapre Bess,« siger han, »du skal have din Vilje. Maaske vil Lykken føje os og Gud være naadig mod en daarlig Mand for en god Kvindes Skyld. Vi vil tilbringe Juledag sammen, min Tøs, til Trods for dem Alle, selv om vi skal tilbagelægge tyve Mils frossen Vej for at gjøre det.«

* * *

Lidt efter Klokken fem om Eftermiddagen den 24de December, da Mørket havde lagt sig over Byen, begav Jo Powel og hans Kone sig paa Vej ud af Hovedstaden saa hurtig, som de kunde. Over sine tarvelige Klæder havde Bess kastet et tyndt rødt Shawl, og hun frøs fra Top til Taa i den kolde Vind, som kom fejende om Hjørnerne. Men hun tog sin Mands Arm og gik til af alle Kræfter, og han skyndte sig afsted, saa hurtig som hans stakkels forrevne og ophovnede Fødder vilde bære ham. De havde pludselig fattet nyt Haab i et Øjeblik, da Mørket syntes fuldstændig at lukke sig om dem.

Bess' Krigslist var god. Tømmermesteren vilde lade Jo i Fred den Dag, og han vilde ikke være færdig med sit Dagværk, før Klokken otte om Aftenen, og det vilde give dem tre gode Timers Forspring til at slippe ud af London, før han opdagede deres Flugt. For saa vidt følte de sig sikre, og de haabede, at de lykkelig skulde naa Maalet for deres Vandring. Bess og Jo havde aftalt, at de skulde gaa til den Søster, som Bess havde; hun vilde nok skjule dem en Dagstid eller to, og hendes Mand vilde forsyne dem med, hvad de behøvede for at komme ud af Landet; thi han var en velstaaende Handelsmand, og vare de først ude af Landet, vilde Alt nok klare sig. Jo var Møbelsnedker og saa dygtig en Mand som Nogen i London, han vilde nok finde Beskjæftigelse i sit Fag, og saa vilde de indrette sig et nyt Hjem og altid leve lykkelig, og Intet skulde mere skille dem ad.

Aa, de havde overvejet det Alt saa nøje. Haabet, den rigeste af alle de Gaver, et velsignende Forsyn udøser over Jordens fattige Børn, Haabet havde fortalt dem et af sine skjønneste Æventyr, og de troede derpaa. Tanken om den Lykke, de drømte om, varmede Blodet i deres Aarer, og de følte næppe Kulden, mens de arbejdede sig frem langs ad det glatte Fortov. Bag alle de truende Skyer ude i Horisonten øjnede de en fredelig Havn og et nyt Livs rødmende Daggry.

Efterhaanden som de naaede fra de oplyste og befærdede Gader ud i Forstæderne, syntes Natten at blive mørkere, og Vinden, der fejede ned ad de brede Veje, skar dem i Ansigtet, saa at Bess var ikke langt fra at skrige.

Men efterhaanden bleve de hærdede mod Kuldens Indflydelse, Anstrængelsen gav dem ny Varme, og alt som de skyndte sig afsted, fik deres forkomne Lemmer nye Kræfter. Da Klokken slog otte, passerede de Enfield. Der standsede de for første Gang for at tage Føde til sig. En Kop varm Kaffe og tre tykke Stykker Smørrebrød bleve i Hast satte til Livs i en lille beskeden Beværtning. Der var andre Kunder derinde, og Jo glemte intet Øjeblik, at han under Dave Finnightys lange Kuskefrakke bar en Straffefanges Dragt. Et Øjeblik hvilede de ved et af de smaa Borde, thi stakkels Bess følte sig ikke saa lidt træt. Fordybet i sine Tanker siger Bess: »Hvor langt mon der er herfra til Hertford?« Hun vilde ikke have sagt det, Ordene slap hende saadan ud af Munden. Jo gav hende hurtig et Puf i Siden; men det var for sent; Bemærkningen var bleven opfanget. »Hvor langt der er herfra til Hertford?« sagde en raa Stemme ved det nærmeste Bord. »Aa, omtrent tolv Mil gjennem Cheshunt og Hoddesson.« Bess kunde have bidt sin Tunge af; men hun takkede, og de rejste sig strax for at gaa. Et Øjeblik efter vare de igjen under aaben Himmel og kæmpede sig nu frem mod Vinden ad Landevejen til Cheshunt.

* * *

Klokken otte samme Dags Aften begav Mr. Barnes sig op til det ovenomtalte Tagkammer og bankede paa Døren. Intet Svar. Han gik da ind og fandt Lejligheden tom. I et Øjeblik gjennemskuede han hele Sammenhængen. »Aha!« raabte han. »Det er tyve Pund og en Kone, der dér er sluppet mig af Hænderne. Men de skal betale for det. Fanden tage mig, om de ikke skal! Jeg skal endnu naa dem.« Han gik sporenstregs til Politistationen for at gjøre visse Forespørgsler. Havde de hørt, at der var undsluppet en Fange fra Portland? Jo, der var sendt Meddelelse til alle Politistationer. Der var udlovet tyve Punds Belønning.

»Tyve Pund,« skreg Mr. Barnes. »De er mine, Godtfolk, for jeg kan lede jer paa Sporet.« Jack Barnes fortalte hele Historien om Powels Flugt, saa vidt den var ham bekjendt.

»Men véd du, hvad Vej de har taget?« spurgte Assistenten.

»Ja, det behøver man da ikke lang Tid til at finde ud,« svarede Barnes opblæst. »En Mand i sin Fangedragt under en lang Kuskefrakke, fulgt af et Fruentimmer med rødt Shawl — de skulde da nødig slippe langt bort.«

»Vi vil telegrafere til Stationerne,« sagde Assistenten, »det er Alt, hvad vi kan gjøre. Alle Veje, der fører ud i

Landet, vil blive bevogtede; men det er højst rimeligt, at de skjuler sig et eller andet Sted. Deres Paagribelse er kun et Tidsspørgsmaal.«

»Værsgo', her er mit Navn og min Adresse; hvis jeg skulde faa en Nøgle til deres Opholdssted, vil jeg gaa med. Det er muligt, at de har forklædt sig et eller andet Sted; men jeg vil kunne kjende dem i en hvilken som helst Forklædning.«

Jack Barnes gik hjem for at tilbringe sin Juleaften med at ruge over sin Hævn mod den ulykkelige Forbryder, der havde været saa fræk at tage sin Kone med sig. Assistenten havde en Opskrift af hans Adresse.

Klokken ti samme Aften traadte en sjofelt udseende Person ind paa Politistationen.

»Naa, Jones,« sagde Assistenten, »er du allerede tilbage?«

»Ja — ingen Held. Jeg har været hele Aftenen i Værtshuset i Enfield, men jeg har ikke sét Spor af Kæltringene. Maaske har de lugtet Lunten og holder sig nu af Vejen.«

Efter Murillos Maleri i Madrid.
Tegning af Frants Henningsen.

»Du skulde da ikke have sét en Mand i en lang Kuskefrakke og en Kone med et rødt Shawl?« spurgte Assistenten i en skjødesløs Tone.

»Den Hemmelige« fór op. »Faa jeg Skam, om jeg ikke har!« raabte han. »Jeg har sét dem, og jeg tænkte netop paa, at de saa' lidt mystiske ud. Er der Forespørgsel efter dem?«

»Ja; Manden er udbrudt Fange; tyve Pund!«

Spionen gned sine Hænder fornøjet: »De er sikre nok; de er paa Vejen til Hertford. Telegrafér til Enfield Station, at de passer dem op; jeg rejser derop med næste Tog. Det er bedre at kjøre fra Enfield end fra Cheshunt; de kan have forsinket sig paa Vejen og endnu ikke være passerede der forbi.«

Efter den stedfundne Aftale sendte Assistenten Bud til Jack Barnes, og lidt efter Klokken elleve vare han og Spionen samt en Konstabel paa Vejen til Cheshunt for at opsøge de Flygtende.

V. Frelste fra Stormen.

Natten den 24de December 187— vil længe huskes paa Grund af den rædsomme Snestorm, som da brød løs og hvirvlede over Landet. Den afbrød Jernbanetrafikken, begravede Landevejene og gjorde næsten al Færdsel umulig. Mange husvilde Landstrygere, som den Nat befandt sig omkring paa Marker og Veje, bleve de følgende Dage fundne ihjelfrosne. Himlen gav dem et Liglagen af smuk, hvid Sne, og Stormen sang en Psalme; det var deres Begravelse.

Da Stormen brød ud, befandt Jo Powel og Bess sig midtvejs mellem Cheshunt og Hoddesson. Saa langt havde den lille, skrøbelige Kvinde holdt tappert ud. De Smerter, hun følte, skjulte hun omhyggelig for sin Mand. Han havde nok at gjøre med sine egne, tænkte hun. Men da Stormens Heftighed tiltog, og Sneen piskede hende i Øjnene og hængte sig i tætte Lag i hendes tynde Klæder, kunde hun ikke holde det ud længer. Hun gjorde endnu en fortvivlet Anstrængelse for at gaa fremad, snublede og lod sit Hoved synke ned paa sin Mands Bryst.

»Jeg kan ikke gaa længer, Jo,« stønnede hun.

Manden trykkede sine kolde Læber mod hendes og mumlede hen for sig: »Stakkels Pige! Hvad skal vi nu gjøre?«

Han saa' sig forgjæves om efter et Skjul. De vare midt ude paa den aabne Mark, og der var ingen Huse at se i Nærheden. Snefnokkene faldt tættere og tættere, og de selv vare lige saa hvide, som Træerne rundt om dem. Bess faldt mere og mere sammen, og Jo var for afkræftet af Ugens Savn og Strabadser, til at han skulde kunne bære hende. At blive, hvor de var, vilde være Døden.

Spansk Bonde. Tegning af Frants Henningsen.

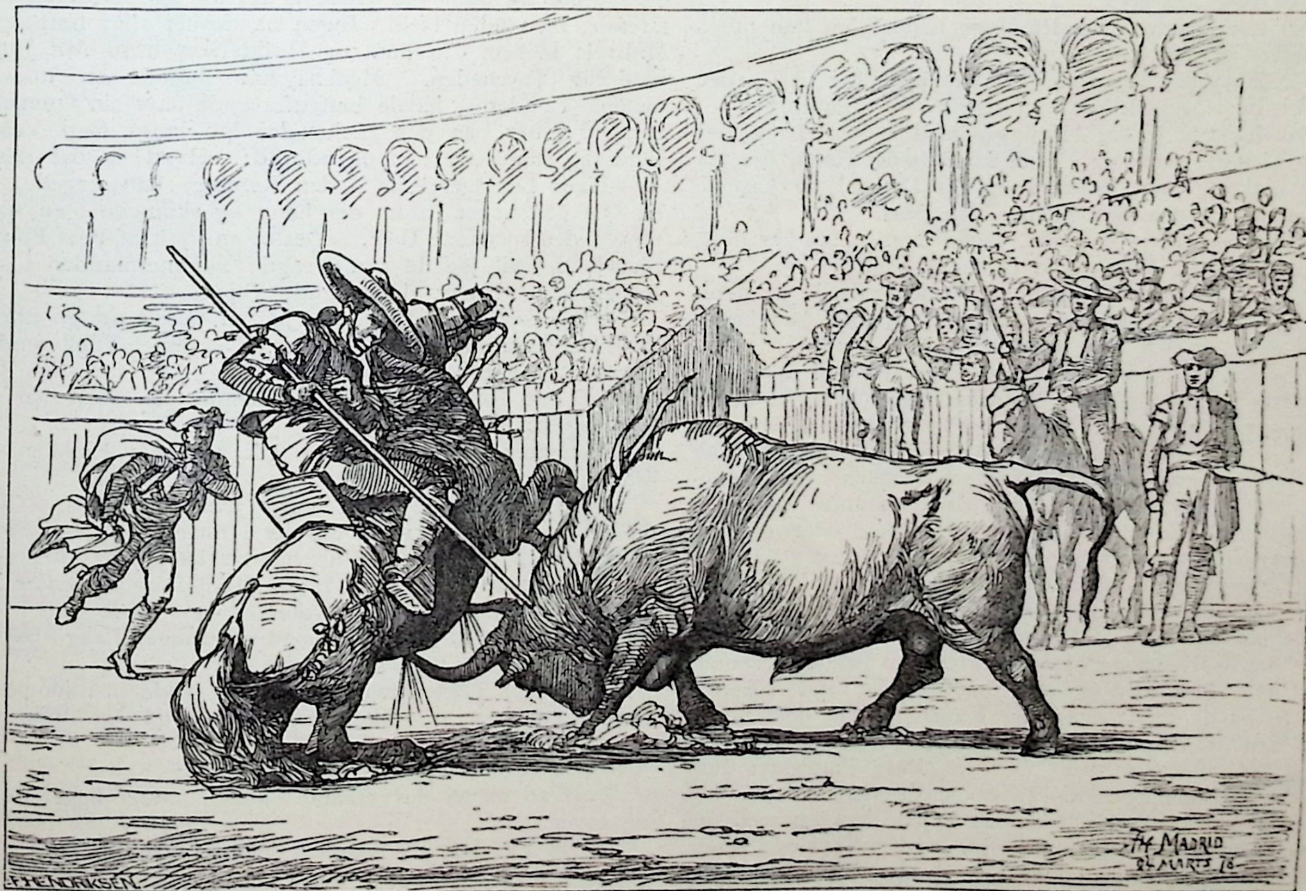
»Bess, min brave Pige!« sagde han og kyssede hendes Kind lidenskabeligt. »Bess, hold ud en lille Tid — blot en Mil eller to til, saa finder vi nok Ly etsteds. Hold ud — kom!«

Men Bess svarede slet ikke. Hun havde lukket Øjnene og laa som livløs i hans Arme.

»O Gud!« raabte Jo, »Barmhjærtighed — Barmhjærtighed — ikke for mig, men for hende! Vær os naadig og frels os fra en saadan Død.«

Døden syntes den eneste Udsigt. Han vilde ikke forlade hende der for at dø alene; bære hende kunde han ikke. Og dersom de forblev ganske stille der paa Landevejen, vilde Kulden bedøve dem, og de vilde indslumre i en Søvn, hvoraf de aldrig mere vilde vaagne. Det Hele var haabløst, fortvivlet.

Sneen frøs sammen til en haard Masse omkring Bess' Skuldre, og hendes Ansigt var vaadt af den smeltede Sne, der dryppede fra hendes Haar. Jo lod hende et Øjeblik synke til Jorden; han trak sin lange Kuskefrakke af og svøbte hende i den. Uden Spor af Betænkning afslørede han

Fra en Tyrefægtning i Madrid. Tegning af Frants Henningsen.

saaledes i et Øjeblik den frygtelige Hemmelighed, han saa længe havde holdt skjult, men Faren for Opdagelse var for Øjeblikket kun altfor ringe. Han vilde have givet Alt for en Haandsrækning, om det saa havde været en af Lovens Haandlangere, der var kommet for at hente ham tilbage til Arresten. Han havde ganske glemt sig selv; han tænkte kun paa sin Kone.

Hans Læber bevægede sig i Bøn. Han raabte, han besvor Gud at hjælpe ham. Det var saa forfærdeligt, at de skulde omkomme netop nu, da de vare lige ved Maalet, nu da de næsten havde naaet et Ly. Han vidste, det var forgjæves at raabe om Hjælp. Der var ingen menneskelig Bolig i Nærheden. Han stirrede rundt om sig i Mørket; men der var intet Lys at se. Hvem uden en fredløs Flygtning var vel under aaben Himmel en saadan Nat? Deres Ensomhed var forfærdelig. Han følte en underlig Tunghed i sit Hoved, hans Øjenlaag lukkede sig uvilkaarligt. Han følte sig svimmel, hans Muskler slappedes. Han slæbte sin afmægtige Kone hen til Siden af Vejen og kiggede efter en Aabning i Hækken. Anstrængelsen stivede ham lidt af. Han afrystede for et Øjeblik den Bedøvelse, der havde overlistet hans Sanser. Han bøjede sig og famlede sig frem for om muligt at finde et Ly bagved Hækken. Da mærkede han en svag Lugt, der strøg hen over Marken.

Han vidste, hvad det var. »Frelst!« raabte han. »Gud ske Lov, saa er der dog endnu Barmhjærtighed i Himlen.«

Det var Lugten fra et Teglbrænderi, han havde mærket.

Med en nyfødt Styrke greb han den bevidstløse Kvinde om Livet og trak hende med sig gjennem et aabent Sted i Hegnet. Han udstødte et Glædesraab; thi lige foran ham laa Teglbrænderiet.

Pustende og stønnende vaklede han med sin tunge Byrde hen over den frosne Mark og naaede det nærmeste Skur. Han lagde sin Kone ned paa Gulvet og gjorde sit Bedste for at bringe hende til Bevidsthed.

Pludselig aabnede hun Øjnene. Varmen havde kaldt hende til Live paa Ny.

Der kom Farve i hendes blege Kinder, og hun talte.

»Hvor er jeg, Jo?«

»I Sikkerhed, Kjæreste. Vi kan ligge her til Uvejret er forbi, og i Morgen kan vi fortsætte vor Vandring.«

Saa lukkede Jo for Aabningen med et stort Laag, der gjorde Tjeneste som Dør. Han samlede det Halm, der laa spredt omkring paa Jorden, i en lille Dynge, og kastede sig saa ned derpaa ved Siden af sin Bess.

»Gud har været os god«, sagde han. »Han har frelst os fra en gruelig Død. Lad os takke ham!«

Gjenoplivede ved Varmen fra Ovnen hævede de deres Øjne til Himlen og takkede ydmygt Gud, fordi han havde sparet dem for den Nats Rædsler.

Og da Takkebønnens sidste fortrolige Ord døde hen paa deres Læber, hørte de Midnatsklokken slaa i et fjærnt Kirketaarn. Den fortalte Verden, at Julen var kommet igjen.

Den Lyd blev hilset med Munterhed og glade Skaaler paa Herresæderne, hvor Familierne sad samlede om Kaminilden ved Boller og Glas, og i de beskednere Hjem var der ogsaa Glæde blandt dem, der mødtes efter en lang Dags Arbejde for at tilbringe en hyggelig Aften i Samling. I det usle Skur paa den vilde, snedækkede Mark hørte Jo Powel og hans lille Kone den samme dybe, festlige Klang, og de takkede Gud af Hjærtet for den Time.

»Saa skal vi dog alligevel tilbringe vor Juledag i Samling, Jo,« sagde Bess med et svagt Smil. »Ikke sandt, Kjære?«

Jo havde bredt den store Kavaj ud over dem Begge. Idet han trak den tættere sammen om dem, faldt der Noget ud af Lommerne. Det var Dave Finnightys Julegave — Misteltengrenen. Jo opdagede den og holdt den op over sin Kones Hoved. Saa bøjede han sig med den unge Kjærligheds straalende Øjne ned og kyssede hende, medens Klokkeklangen døde hen »under Misteltenen!«*)

*) Det er engelsk Skik om Julen at hænge en Mistelten op i Stuerne. Naar Kvinderne da komme under den, er det tilladt at kysse dem.

VI. Fanget.

Betjenten og Jack Barnes havde en styg Nat. De kjørte i Fodgang Vejen fra Enfield til Cheshunt; men fandt Intet. To Steder paa Vejen havde de hørt, at deres Bytte var passeret der forbi — det røde Shawl, som Bess bar, var altfor iøjnefaldende, til at blive ubemærket —; men de kunde alligevel ikke komme dem paa Sporet.

Ved Cheshunt bleve de standsede af Snestormen, og de vare glade for Nattely for sig selv og deres Hest i den dér værende Kro.

»Gud bedre det, at være paa Vejen saadan en Nat!« sagde Betjenten. »Jeg tænker, han ønsker sig tilbage til Portland.«

»Det har han godt af,« svarede Mr. Barnes tvært. »Saadant et undløbet Tugthuslem.«

»Naa, jeg tænker, han er et Menneske alligevel,« mumlede Betjenten. »Det gjør mig ondt for Fyren, skjønt det er min Pligt at snappe ham. Lad os faa noget Varmt at drikke, at vi kan tømme de vanlige Bægre, og — for Fanden! da det er Jul, lad os saa drikke en Skaal for de Flygtede, at de maa komme vel fra det.«

»Du er en rar Politimand,« bjæffede Jack Barnes, idet han tog sit Glas Grog af Værtindens Bakke. »Jeg vil drikke paa deres Død og Undergang, de Kjæltringer.«

»Aa, at ønske saadanne Folk Døden og at ønske dem Lykke, det kommer vel omtrent ud paa det Samme, tænker jeg,« svarede den filosofiske Betjent. »Nu vil jeg gaa til Køjs. Saa snart det gryr, maa vi afsted. Glædelig Jul, Kammerat.«

En glædelig Jul! Og saa skulde de tilbringe den med Jagt paa en sølle, flygtende Forbryder og hans trofaste Hustru!

* * *

Juledags Morgen vare d'Hrr. Jones og Barnes og Konstablen tidlig paa Benene og i Bevægelse i Retning af Hoddesson. De søgte overalt efter et Spor af de Flygtende; de spurgte sig frem ved Huse og Hytter og udfrittede Vejfarende, men uden Held. Ingen havde sét eller hørt dem. Midtvejs mellem Cheshunt og Hoddesson brød Mr. Jones pludselig Tavsheden. Medens han fløjtede en Julevise mellem Tænderne, havde han ufravendt havt sin Opmærksomhed rettet paa den Hæk, der løb langs med Vejen. Pludselig standsede han og udbrød: »Hvad er det dér?«

Hans Ledsagere saa' i den Retning, han pegede, og fik Øje paa noget Rødt, der hang og skinnede i en Aabning i den snedækte Hæk. »Det er en Pjalt af Bess Powels Shawl, det vil jeg dø paa,« sagde Tømmermanden i stor Bevægelse. »Nu er vi paa gode Veje.«

»Ja,« svarede Betjenten. »Jeg vil vædde om en Skraa, at vi har dem inden fem Minuter. Der er et Teglbrænderi derovre. Det er et gammelt, ærværdigt Asyl for slige Rejsende. Lad Konstablen blive staaende paa Vagt her og følg mig saa stille.«

Betjenten og Jack Barnes gik gjennem Hækken og listede sig sagte over Marken.

»De er dér ovre i det Skur,« hviskede Jones. »Kan du se Sporet af Mandens Støvler i Sneen? og ved Siden af er der en bred Fure. Han har trukket hende efter sig.«

Ledede af disse Spor begav Barnes og Betjenten sig lige til det Skur, hvor de Flygtende vare tyede ind.

Døraabningen var lukket med et gammelt Laag. Barnes kastede det tilbage og gik først ind.

Betjenten fulgte ham forsigtig, og vilde just tildele Jo Powel et Puf for at vække ham, da en pludselig Opdagelse bragte ham til at fare tilbage.

»De er undsluppet,« sagde han rolig.

»Hvad mener du?« raabte Barnes. »Dér ligger de jo og sover.«

»Du Fæ! kan du ikke se, de er døde?«

* * *

Han havde Ret. Jo Powel og hans Kone vare døde. Røgen fra Ovnen havde kvalt dem. Stille og blidt

vare de i deres Søvn vandrede til det Land, hvor Skilsmisser ikke kjendes.

Der var et Udtryk af rolig Tilfredshed udbredt over deres Ansigter, et vist drømmende Smil. Deres Læber havde søgt hinanden i Døden, og i sin Haand holdt Jo Fragtmandens Gave, Misteltenen. Gud var i sin Barmhjærtighed kommet til dem og havde budt dem ind til sit Julebord. De vare frelste fra Stormen og fra Menneskenes Forfølgelse. Og hvem tør nægte, at Jo Powel og hans Hustru den velsignede Morgen gik til hint Land bag de rødmende Skyer for at holde deres Jul sammen?

Og hvor kunde Jo Powel have ønsket sig en lykkeligere Slutning paa sin Pilgrimsvandring?

To Nyheder paa det kgl. Theater.

Det kongelige Theater har efter en lang ufrivillig Uvirksomhed pludselig ved to originale Nyheder søgt at tilfredsstille det noget slappe Publikum. Modtagelsen har været temmelig forskjellig fra Kritikens Side. Medens Hr. Bauditz' Stykke overalt er blevet mødt af en vis Lunkethed, har man overfor *Lindows Børn* enten vist en overdreven Varme eller en yderst skræmmende Kulde. Det synes, som man har havt megen Ulejlighed med at bevare Ligevægten overfor disse Forsøg.

Der gjemmer sig i *I Mester Sebalds Have* en poetisk Tanke. Det handler om en ung Pige, hvis Bejler er frygtsom og tøvende, medens hendes Sjæl er betaget af en jomfruelig og uskyldig Elskovslængsel. Den Kejtede mangler Mod til at plukke den modne Frugt, og kun lidet fattes i, at en Anden mere dristig rækker en forvoven Haand imod, hvad Skjæbnen havde bestemt ham til Lykke. Pigebarnet er let at lokke, thi hun er forelsket i selve Kjærligheden. Der findes i dette lille Stykke et nydeligt Sted, hvor hun forvirret søger at klare sig sine Stemninger og vredes over, at den Anden siger Alt, hvad den Rigtige fortier. Men desværre er denne Følelse, der naturligst udtrykkes i en Monolog, ikke synderlig dramatisk.

Hvad der har foresvævet Forfatteren som Mønster, er vel Sligt som Coppées lyriske Smaaskuespil, som dog alle ere byggede paa en langt fastere Idé. Coppée anvender desuden altid en bunden Stil, der kan bære Lyriken, og bruger kun meget faa Personer til Udviklingen af sin simple Handling. Hr. Bauditz derimod benytter et betydeligt Apparat af Personale og Udstyrelse og det alene for at opnaa en komisk Virkning ved en Episode, der sikkert er morsom, men ingenlunde vedkommer Æmnet. Et helt Kor af unge Piger anvendes til at anskueliggjøre Anekdoten om Lygterne ved Flodbredden, der alle paa én Gang lokke og vildlede den sig nærmende Forfører. Og dernæst har Hr. Bauditz udstyret sit Stykke med en saa stærk musikalsk Tilsætning, at man overalt har raadet ham til at omforme sit Skuespil til Operette. Et meget ondskabsfuldt Raad. Nej, Forfatterens utilgivelige Fejl bestaar netop deri, at han har knust sit Stykkes spinkle og sarte Lyrik under Vægten af al den brillante og stærktfarvede Musik, som Hr. Lange-Müller ynder. Havde Hr. Bauditz tænkt sit Motiv dybere igjennem, maatte han have indsét, hvilken Bjørnetjeneste han har ydet sig selv.

Er »I Mester Sebalds Have« enkelt og lidt mat, indeholder til Gjengjæld *Lindows Børn* en Række af de stærkeste, man fristes til at sige mest pebrede Optrin, som det moderne Theater plejer at byde. Her træffer man en Kone, der har forladt sin Mand, ægtet(!) sin Forfører og, efterat han har skudt sig en Kugle for Panden og begge hendes Børn i det nye Ægteskab ere døde, vender angergiven tilbage til sit Hjemsted for nu at leve for sine to Børn af første Ægteskab, hvilke hun i 17 samfulde Aar ikke har sét. At interessere sig endog det fjærneste for denne Person er Tilskueren umuligt, vi ane Intetsomhelst hverken om hendes Karakter eller hele Liv, uden hvad hun selv i nogle hypersentimentale Udbrud meddeler. Endvidere træffer man denne Dames første Mand, Hr. Lindow, om hvilken vi kun véd dette, at han rimeligvis lidet egner sig til Ægtemand, efterdi han ved Stykkets Begyndelse trods den Advarsel, hans Uheld maatte været ham, atter har giftet sig med en ung og smuk Dame, hvilken Forfatteren lader os formode af Familie- eller Pengehensyn er forledet til det ulige Ægteskab. Dette straffes. Thi som en anden Phædra bliver hun forelsket i sin Stedsøn, og denne, der er den grumme Hippolyte yderst ulig, synes at nære en mindre sønlig Lyst til at jage paa sin Faders Enemærker. Endelig træffe vi endnu i denne balstyrige Familie en ung Pige, hvis Forkjælethed og Koketteri ere skildrede med virkelig Kunst, og som baaret af Fru Hennings store Virtuositet udgjør Stykkets mest tiltalende Element.

Forfatteren har villet fremstille, hvilken Ulykke en Hustrus Letsindighed kunde bringe over hendes Mand og Børn. Han har valgt sig Forholdet saa skarpt og strængt som muligt, og det er al Anerkjendelse værd. Vi ville gaa ind paa, at Lindow, svækket og sløvet af sin Ulykke, har ladet begge sine Børn opdrages af ligegyldige Fremmede og saa at sige leve for Lud og koldt Vand. Vi kunne indrømme, at muligvis Poul kan udvikle sig til en saa abnorm Person, at han forelsker sig i sin Stedmoder. Men herved har Forfatteren slet intet dramatisk Æmne fundet. Han staar ved en dramatisk talt uopløselig Situation. Elsker hans Stedmoder ham igjen, saa ét af to: enten udvikler deres gjensidige Stemning sig til et virkeligt Kjærlighedsforhold, og saa kan dette ikke fremstilles paa Scenen, eller som Forfatteren har valgt, dette sker ikke, og saa maa Personerne resignere og fjærnes fra hinanden, og heller ikke dette egner sig til scenisk Behandling. Af denne Situation kan ingen Handling trinvis udvikle sig, og derfor er den ikke dramatisk. Forfatteren kan slutte af lidt før eller lidt senere; saasnart de to have erklæret deres Kjærlighed, er enhver yderligere Scene enten umulig eller overflødig. Sagen er afgjort.

For at kalde den døde Handling til Live har Forfatteren maattet ty til det Middel at hidkalde den længst bortflygtede Moder og lade hende, som ikke er særlig skikket til Moralist, bevirke de to Synderes Omvendelse. Det er klart, at dette Motiv ganske udvortes er klæbet til Stykkets ledende Æmne; men det er utvivlsomt, at Forfatteren derved til Trods for den uorganiske Forbindelse opnaar en Række Scener, som have betydelig Virkekraft, skjønt de egentlig høre hjemme i et ganske andet Stykke. Det er Gjenkjendelsesscenen mellem Moder og Søn, Datteren Nannas første Møde med sin Moder, hendes Haan overfor hende, mens hun endnu er ukjendt, og hendes senere Beden om Tilgivelse. Desværre ere disse Optrin ganske konventionelt behandlede. En Søn, der efter sytten Aars Forløb gjensér sin Moder, bærer sig kun i slette Melodramer saaledes ad som Stykkets unge Mand. Men værre end hans hysteriske Følsomhed og Glæde synes mig rigtignok Nannas Taktløshed, naar hun nysgjerrigt udspørger Moderen om, hvorledes hun har levet med sin Elsker, om hvormange lykkelige Timer hun har havt og Lignende. Naar man skulde bevare mindste Sympathi for Nanna, hvad Forfatteren vil, burde hun ikke opføre sig saa uhyggeligt. Og dog er som sagt Nanna, naar denne Replik undtages, Stykkets sikreste Lysskjær, fordi man mærker kraftige og

lykkede Bestræbelser for Karaktertegning. Imidlertid bør man indrømme, at Opførelsen iøvrigt langt fra at fremhæve netop udsletter Forfatterens Konturer af Figurerne, da ikke faa af de Optrædende udmærke sig ved en Art Viskelæderspil, som breder en ensformig Graahed ud over Replik og Sammenspil.

Hvor store end Stykkets Mangler ere, saa besidder det Fortrin, der antyde dramatisk Begavelse hos Forfatteren. Første Akt synes vel skreven, og dets Slutningsscene er baade dristig og virkningsfuld. Og overalt aabenbarer sig der en vis dramatisk Behændighed, der iøvrigt snarere er tysk end fransk — den gjenkalder f. Ex. Paul Lindaus Skrivemaade — men som fuldkommen begrunder Stykkets Antagelse. Man forstaar saa godt, at Kritiken har været afvæbnet overfor Stykkets Ungdommelighed. Det Hele er saa ubeskriveligt naivt. Ligesom et Barn, der leger med skarpe Knive, saaledes leger Forfatteren med de vildeste Lidenskaber. Han kaster sig midt ind i Hvirvlen, hans fuldkomne Ukjendskab med Faren og hans gode Lykke, personificeret i Fru Hennings nydelige Skikkelse, har ført ham til Bifaldets sikre Havn. Der ligger han nu fortøjet, indtil han gaar til Søs igjen. Alt beror paa det næste Forsøg. Debutten er lovende, for saa vidt den røber Begavelse, og det kongelige Theater har gjort vel i at lade Forfatteren ved Opførelsen af hans Stykke lære alle dets Mangler fuldt ud at kjende. *Lindows Børn* leverer ikke Vidnesbyrd om, at en ny Digter er født, men gjør det sandsynligt, at en dramatisk Forfatter kan opstaa.

Edvard Brandes.

Oversættelses-Literatur.

Blandt den lange Række Fortællinger og Romaner, der falder ind under denne Rubrik, findes atter i Aar ikke faa betydelige og interessante Arbejder. Paa P. G. Philipsens Forlag har saaledes Vilhelm Møller suppleret sine Gjengivelser af Ivan Turgénjews samlede Værker med et Bind »*Ungdomsskrifter*«, der indeholder fire mindre Fortællinger og to Skuespil. Især de sidste, der tilmed lære os den russiske Digter at kjende fra en ny Side, bære hele Turgénjews originale Præg. Af Fortællingerne, hvis Fremkomst eller i alt Fald Tilblivelse ligger en c. 30 Aar tilbage i Tiden, er »Hr. François«, en Erindring fra 1848 i Paris, den betydeligste i kunstnerisk Henseende. — Samme Oversætter har endvidere paa Andr. Schous Forlag udgivet en nydelig Fortælling af Henry Gréville, ved Navn »*Dosia*«. Som saa ofte hos denne Forfatterinde er Scenen henlagt til Rusland, men i Modsætning til Turgénjews mørke og alvorlige Skildringer er Alt her Liv og Lys. Især den første Halvdel af Historien med den ejendommelige Bortførelse er meget fornøjelig og fortalt med baade Aand og Lune. Et Øjeblik frygter man saa, at de elskværdige Personers Skjæbne skal blive tragisk, men til alt Held løses det Hele endelig op i fuldstændig Harmoni. Den franske Original har oplevet nogle og tyve Oplag.

Af K. E. Franzos er der paa Schubothes Forlag udkommet ikke mindre end to Arbejder, en større »Historie om en jødisk Soldat«, »*Moschko*«, oversat af Anna Winkel Horn, og »*Stilfærdige Historier*«, oversatte af Frederik Winkel Horn. Imellem den sidste Samlings sex Fortællinger er der et Par, »Den hellige Agathes Haarlok« og »Hjob i Unterach«, som ere meget smukke og tillige særlig karakteristiske for Franzos' religiøse Frisind; et Par af de andre Historier ere derimod lidt ubetydelige og smage mere af Feuilletonisten end af Poeten. Som en virkelig og betydelig Digter staar Franzos derimod i »*Moschko*«, upaatvivlelig hans bedste Værk. Den varmhjærtede Menneskeven, der saa ofte i sine Skildringer fra »Halvasiens« Egne har talt Humanitetens og Fremskridtets Sag, er atter her i en rørende Fremstilling af en jødisk Ynglings Livsskjæbne traadt i Skranken mod alle de Forbandelser, som Trosfordomme og Fanatisme, verdslig Uretfærdighed og aandeligt Barbari kan lægge paa et ulykkeligt Folks Skuldre. Ogsaa i æsthetisk Henseende staar Fortællingen meget højt. Moschkos Barndom, Scenerne i Smedjen, Jødens Kjærlighed til Kristenpigen, Rekrutindkaldelsen i Barnow, det hele Galleri af originale Figurer med Marschalliken i Spidsen, alt dette skyldes en sand Kunstner. — I en velskreven Fortale hilser Franzos særlig paa sin danske Læsekreds og takker den for den Modtagelse, hans Skrifter her have faaet.

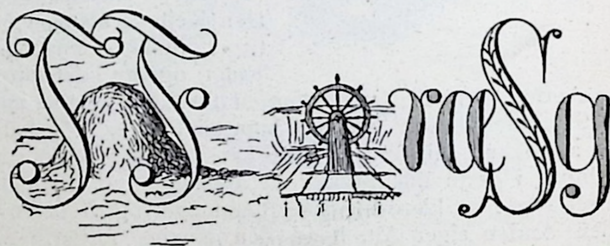
Mindre undskyldeligt forekommer det os, at Sophus Bauditz har gjengivet de paa C. A. Reitzels Forlag udkomne »*Italienske Soldaterhistorier*« af Edmondo de Amicis i en om en »kun delvis« saa dog »ændret og hist og her noget forkortet Form«. Har Forfatteren givet ham nogen Bemyndigelse hertil? Vi trænge ogsaa i saa Henseende til literære Konventioner; en fremmed Forfatter, til hvem man henvender sig for at faa hans Tilladelse til at oversætte hans Bøger, kræver selvfølgelig altid først, at man gjengiver dem, som han selv har skrevet dem, og lader baade Fortrin og Fejl staa for hans egen Regning. Som de foreligge, ere imidlertid de »Italienske Soldaterhistorier« et smukt Arbejde. Edmondo de Amicis er en god Fortæller og tiltalende Personlighed. Af de syv Smaahistorier og Skitser, som Samlingen indeholder, ville Læserne af dette Blad sikkert med Fornøjelse gjenfinde »Tapperhedsmedaljen«, der en Gang i Sommer stod i vore Spalter.

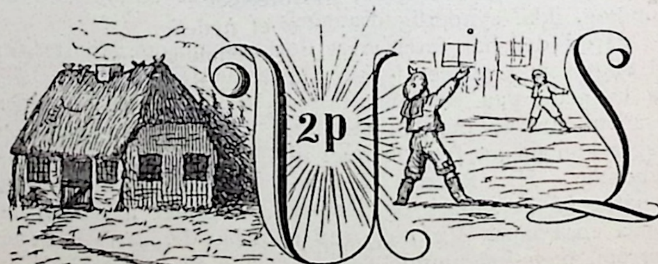
Betydelig højere i kunstnerisk Henseende staa dog nogle tyske Soldaterfortællinger, »*Majorens Historier*« af Hans Hopfen, oversatte af J. Thaysen for Brødrene Salmonsen. Hans Hopfen er ikke ukjendt for »Ude og Hjemme«s Læsere, og den bedste af de her nævnede Fortællinger, »Hunden Paillette«, har ogsaa (dog i en anden Oversættelse) været optaget i dette Blad. Vore Læsere ville sikkert mindes, hvor ypperlig Historien er lagt i Majorens Mund, og hvor fint den lille Pinschers Skjæbne er flettet ind i den med interessante Scener fra den fransk-tyske Krig afvexlende Kjærlighedshistorie. Samlingens to andre Stykker staa ikke saa højt, men den ansete Forfatters levende og anskuelige Fortælleevne gjenfindes i dem begge.

Pladsen tillader os i Dag ikke at gaa videre, men da Julen nu er inde, skulle vi dog kortelig henlede Opmærksomheden paa endnu et Par oversatte Skrifter. Paa Schubothes Forlag har Axel Damkier fortsat den Oversættelse af Bret Hartes Værker, som han har taget i Arv efter Robert Watt. »*Amerikanerinden*« er den største af Fortællingerne i den nye Samling, men foruden den rummer Bindet en halv Snes andre mindre Skitser. Paa samme Forlag har C. L. With oversat Mark Twains »*Erindringer fra en Fodtour i Evropa*«, og da tillige John Habbertons »*Andre Folks Børn*« (Fortsættelse af den ret morsomme Bog om »Min Søsters Børn«) foreligger i Oversættelse paa V. Priors Forlag, er den amerikanske humoristiske Literatur denne Jul rigelig repræsenteret. Til Dels hører den lige saa ejendommelige som fremragende Forfatter Edward Eggleston ogsaa herhen, men hans religiøse Alvor og humane Tendens, der ligger bag alle hans Arbejder, fjerner ham igjen fra Humoristerne. Forfatteren til de gjennem H. L. Hansens Oversættelser saa særlig vel modtagne Fortællinger, »Skolelæreren i Flat Creek« og »Verdens Ende«, kan sikkert gjøre Regning paa den samme Opmærksomhed for sin nys paa Dansk gjengivne »*Roxy*«, en stor Historie i tvende Dele.

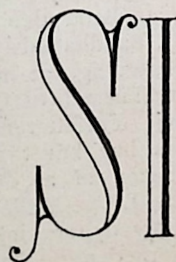
Musikalsk Pragtværk. 12 Karakterstykker for Piano af en russisk Komponist, *P. Tschaikowsky*, have fremkaldt Holger Drachmanns Digtcyklus »*Aarstiderne*«, som vort forrige Nr. indeholdt. Digtene ere skrevne som Vignetter til Tschaikowsky's fine og højst karakteristiske Musik. Hele Samlingen foreligger nu i et overordentlig smukt og smagfuldt udstyret Hæfte, udgivet af *Hof-Musikhandelen*, som vi paa det Bedste anbefale som en smuk og forholdsvis meget billig Festgave. Vore Billeder fra sidste Uge ledsage ogsaa i dette Hæfte Drachmanns friske og stemningsfulde Digte.

Rebus.

Literatur.

»For Scenen« er Fællestitlen for »tre Smaastykker« af Alexander L. Kielland, der ere udkomne paa den Gyldendalske Boghandels Forlag. Samlingens største Arbejde, to Akts Lystspillet »Hans Majestæts Foged«, er ikke uden Originalitet og Interesse, men Hovedpersonens Metamorfose er altfor vovet, og Behandlingen mangler komisk Kraft. Højere, baade i Indhold og Form, staa de to Proverber, »Paa Hjemvejen« og »Det Hele er Ingenting«. Det første er en alvorlig og dygtig Studie efter Ibsen og Bjørnson, det andet et fint og aandrigt men altfor uklart Forsøg à la Musset. Vi have sikkert her den unge norske Digter paa et tidligere Udviklingstrin end i hans »Noveletter« og i den fortræffelige store Fortælling »Garman & Worse«, og Enhver, der har Sans for at følge og efterspore en virkelig Begavelses Impulser og Væxt, vil kunne have en hel Del Udbytte og Fornøjelse af den lille Samling.

Oldfux. Humoristisk Kalender for 1881 af Peter Sørensen & Co., illustreret af H. Tegner. Denne Forøgelse af Almanakernes Tal antage vi vil gjøre stor Lykke. Bogens Arrangement er meget behændigt og morsomt, og Billederne, især de farvetrykte, ere godt opfundne og tegnede, ligesom Anvendelsen af Farverne er smagfuld. Texten staar næppe paa Højde med Tegningerne, men det siger maaske ikke saa meget ved en saa rigt og morsomt illustreret Bog. (Ernst Bojesens Kunstforlag).

Af **»Blade af Hendschels Skitsebog«** er 3dje Samling udkommen, indeholdende 24 Billeder. (C. W. Stincks Forlag.)

Fotografi Portræter af Digteren A. Munch og Legationspræst Ellis ere udgaaede fra Hansen & Wellers Atelier.

Digter-Spillet er Navnet paa en lille net udstyret Julenyhed, som er udgivet af C. W. Stincks Boghandel.

220 danske Ordsprog i 12 Sange. Satte i Musik for 2 Stemmer af M. Kjærgaard. Det er en morsom og ejendommelig lille Samling, der fortjener at kjendes i Hjem, hvor man øver Børnene i Sang. (August Bangs Boghandel.)

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

Ligesom i forrige Uge bestaar denne Gang Kunstforeningens Udstilling af Malerier, Studier og Tegninger af L. Tuxen. Det er en saa noget nær ublandet Glæde at se, hvilke Resultater den højt begavede Kunstner har opnaaet under sit Ophold i Frankrig; han er nu en af de dygtigste Kolorister, den danske Kunst har at opvise, original i sit Syn paa Naturen og frisk og dygtig i Udførelsen. I Udstillingens Pragtstykke, en kvindelig Model stillet i fri Luft ved Strandbredden, er der en næsten veneziansk Glød og Glans; ogsaa i mange af de andre Studier — Modeller som Landskaber — er der en Farvepragt, som i vor Kunst næppe har mange Sidestykker. Under den mærkelige Udvikling i koloristisk Retning har Kunstnerens Formsans ingenlunde tabt; snarere kan det siges, at han tegner og modellerer finere end før sin Udenlandsrejse. — Det maa i høj Grad anbefales Kunstforeningens Medlemmer at gjøre sig bekjendte med denne Udstilling; den vil bringe dem en Nydelse og en Belæring, som de ikke hver Dag have Adgang til. □

— Relieferne til Monumentet for A. J. Carstens staa nu færdige i Professor Th. Steins Atelier og ville om kort Tid tillige med selve Statuen blive afsendte til Paris for der at støbes i Bronce. Det til Forsiden bestemte viser en Genius, der lyser op med en Fakkel; paa Siderne komme to af Carstens's egne Kompositioner, der af Billedhuggeren ere omsatte i Relief; det ene er Natten, det andet Jason, der efter at have hentet det gyldne Skind atter støder til sine Stalbrødre.

— Det svenske Kunstakademi har optaget Fru Jerichau-Baumann til udenlandsk Medlem.

— I Byen Slesvig har man fundet en Rødkridtstegning af A. I. Carstens, Afrodite og Eros; den skal være udført under Kunstnerens Ophold i Lübeck og have tilhørt hans Slægtning Mekanikus Jürgensen.

— Det sidste betydelige Arbejde af Knaus, »Bag Kulisserne« (et omflakkende Skuespillerselskab), er solgt til Galleriet i Dresden for 35,000 Mark. □

BREVVEXLING.

Rudin bedes opgive sin Adresse.

En Abonnent. Udstillingen i Berlin har, os bekjendt, ikke været en international Kunstudstilling, men derimod en almindelig Kunstudstilling.

W. P. »Ude og Hjemme«s Kunstneralbums Serier bestaa af 12 Blade. For saa vidt som det viser sig ønskeligt, leveres Titelblad ved hver Series Slutning. Dette vil dog kun faa Betydning for de Abonnenter, der ikke lade Albumet indbinde i den samlede Aargang.

Indhold: **„Ved Aarsskiftet 1880—81«**, Digt af H. V. Kaalund. — **»Figurer af spansk Folkeliv«** af e. med 5 Tegninger af Frants Henningsen. — **»Jo Powels Pilgrimsvandring«**, Julefortælling af G. R. Sims, oversat af Alfred Ipsen, (Sluttet). — **»To Nyheder paa det kgl. Theater«** af Dr. Edvard Brandes. — **»Literatur«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Brevvexling. — Bekjendtgjørelser.

☞ Med dette Nr. følger til Abonnenterne 9de og 10de Blad af **„Ude og Hjemme"s Kunstneralbum: „Blindebuk"**, Tegning af Prof. Exner, og **„Dansk Landskab med Birketræer"**, Tegning af Th. Niss.

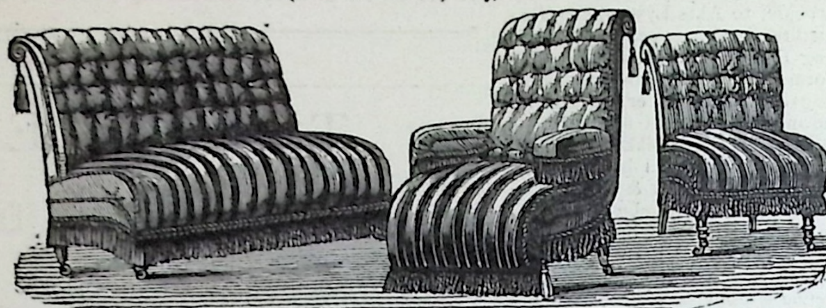
☞ Enkelte Explr. af dette Nr. kunne faas à 35 Øre, NB. **uden Følgebladene.**

☞ **De ærede Abonnenter, som modtage „Ude og Hjemme" gjennem Postvæsenet, anmodes om at fornye deres Abonnement inden d. 27. ds. for at undgaa Standsning i Forsendelsen.**

J. E. KNOCK & CO.s MØBELLAGER

15 BREDGADE 15 (Thotts Palais) Kjøbenhavn

anbefaler sit store og velassorterede Lager af fine og elegante Møbler, særlig fremhæves til Julen et stort Udvalg af Lænestole, Flugtstole, Pianostole, Skriveborde, Syborde m. m. m. til særdeles billige Priser.

J. E. KNOCK & CO.s MØBELLAGER

15 BREDGADE 15 (Thotts Palais) Kjøbenhavn.

Videnskabelig Literatur, illustrerede Pragtværker samt nordisk og fremmed Skjønliteratur kjøbes til antagelige Priser.
N. P. Madsen, Nørregade 7, I. Sal.

F. C. FOLTMAR.
KUNSTHANDEL,
(Dansk Malerkunst).
Bredgade Nr. 4, 1 Sal. Aaben Kl. 11—3.

Esprit d'Absalon

En yngre Mand (Bergenser) med 14 Aars Øvelse som Bogholder og som korresponderer i Tysk og Engelsk, ønsker Ansættelse hos et Kjøbenhavnerfirma, der har Forretninger paa Norge. Brev bedes tilstillet B. C. P. L. poste restante, Bergen, hvorefter Referencer vil opgives. (N. 4430).

Paa Konrad Jørgensens Forlag i Kolding er udkommen:

Et Soldaterliv

i forrige Aarhundrede.

Af **Ludvig Wagner.**

Pris 1 Kr.

I Hovedkommission hos Carl Schönberg, Kjøbenhavn.

Ligkister til Voxne fra 12 Kr. til 300 Kr., til Børn fra 3 Kr. **Ligklædninger**, saavel syede som udhuggede. **Lig transporteres.**

Paa vort Forlag er udkommen:

Damernes Notitskalender for 1881,

indeholdende bl. A. en Samling Digte af danske Forfattere og 5 lithograferede Planer af det kgl. Theater. — Pris 1,50.

Noterbog for 1881.
Pris 1,00.

Notitskalender for 1881.
Pris 0,75.

C. W. Stincks Boghandel,
Amagertorv 33 (Løve-Apothekets Gaard).

Nye Artikler

anbefales til Julen fra **Nygade 1** og **Tordenskjoldsgade 3.**

S. Lomholdt.

Distillerie de l'Abbaye de Fécamp (France).

Véritable Liqueur

BÉNÉDICTINE

fra Abbediet i Fécamp (Frankrige).

Udsøgt med Hensyn til Smagen og velgjørende for Sundheden.

Man bør altid forlange, at enhver Flaske forneden er forsynet med en Etikette bærende General-Directeurens Underskrift.

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE
Brevetée en France et à l'Etranger.
A. Legrand ainé

Den ægte Likør Bénédictine faas hos alle større Forhandlere af Vine, Likører og Delikatessesager. Ene Agent for Danmark: **Christian Elster**, Kjøbenhavn.

I Abbediet i Fécamp fabrikeres desforuden: *L'Alcool de Menthe* & *L'Eau de Mélisse des Bénédictins*, ypperlig og særdeles styrkende for Sundheden.

Nyt Abonnement paa „Ude og Hjemme"

modtages i alle Nordens Boglader, Postkontorer og Brevsamlingssteder. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

☛ Ny tiltrædende Abonnenter i Januar Kvartal faa gratis 9de og 10de Blad af **„Ude og Hjemme"s Kunstneralbum: „Blindebuk"**, Tegning af Prof. Exner, og **„Dansk Landskab med Birketræer"**, Tegning af Th. Niss.

— Abonnenter, som modtage Bladet gjennem et Postkontor i Danmark, kunne faa Følgebladene tilsendte mod at indsende deres Postkvittering med Paategning „Ny Abonnent", ledsaget af 8 Øre i Frimærker, til Hovedexpeditionen, Tordenskjoldsgade 21.

KNIPLINGS, BRODERI OG LINGERI MAGASIN.

BERNT NIELSEN'S

EFTF. KJØBENHAVN.

ETBL. 1836 AF BERNT NIELSEN

Østergade 26. Østergade 26.

ANBEFALES I PUBLIKUMS VELVILLIGE ERINDRING.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Ude og Hjemmes Kunstneralbum Serie 1 Nr. 9.

Følgeblad til „Ude og Hjemme“ Nr. 169.

BLINDEBUK.

Tegning af J. Exner.

Udgivet af F. Hendriksen.

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Ude og Hjemmes Kunstneralbum Serie I Nr. 10. Følgeblad til „Ude og Hjemme" Nr. 169.

DANSK LANDSKAB MED BIRKETRÆER.

Tegning af Th. Niss.

Udgivet af F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Fjerde Aargang. — Nr. 170. Søndagen d. 2. Januar 1881.

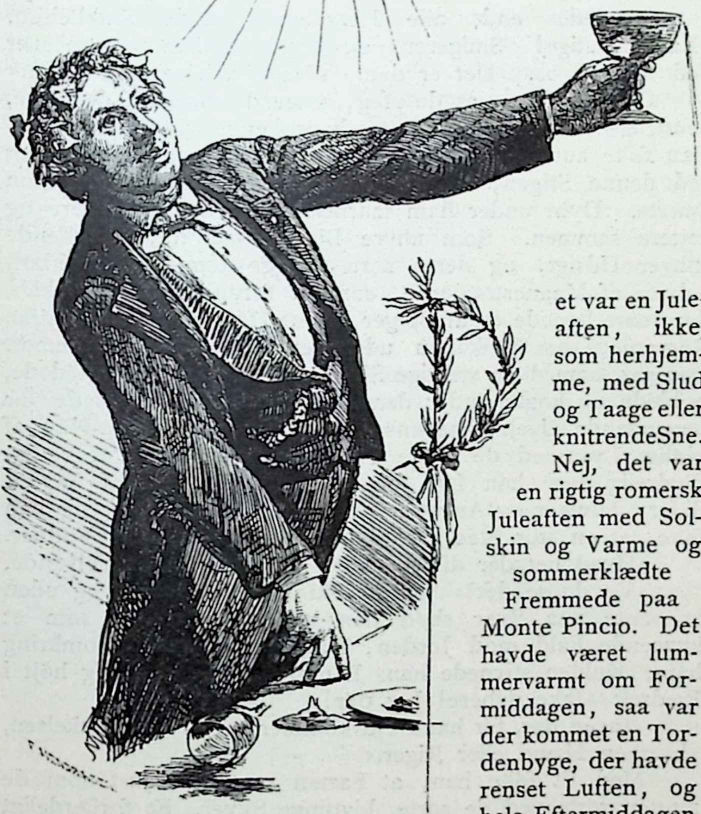
Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

HVAD DER HÆNDTE ARKÆOLOGEN.

Et romersk Jule-Æventyr

af **Vilhelm Bergsøe.**

Med Tegning af **Aug. Jerndorff.**

Det var en Juleaften, ikke, som herhjemme, med Slud og Taage eller knitrendeSne. Nej, det var en rigtig romersk Juleaften med Solskin og Varme og sommerklædte Fremmede paa Monte Pincio. Det havde været lummervarmt om Formiddagen, saa var der kommet en Tordenbyge, der havde renset Luften, og hele Eftermiddagen havde Arkæologen vandret mellem Ruinerne paa Forum, i Colosseet og mellem Kejserborgens Rester, hvor han havde plukket Violer, Roser og Viburner, saa frodige og friske, som vare de tagne i et Drivhus. Fuld af store Syner var han vandret tilbage, havde klædt sig om, og nu sad han som Hædersgjæst, thi han var en meget ansét Arkæolog, ved Siden af Konsulen og tænkte paa at udbringe en Skaal for Rom, det mægtige, antike Rom, som han kjendte bedre end nogen Anden. Der var en Feststemning i hans Sjæl, saaledes som han aldrig havde kjendt den før. Rundt om ham vare Væggene beklædte med duftende Laurbær og Myrter, Gjæsterne havde Vedbendranker, dyppede i Vin, om de bankende Tindinger, Vinen perlede og funklede, snart topasgul, snart rubinrød, som var det skummende Falerner. Det Hele forekom ham som et antikt Symposion. Han syntes, at baade Bakkus og Horatius Flaccus maatte være et eller andet Sted i Salen, han kunde blot ikke finde dem, og han foreslog, at man skulde lægge Barilerne op paa Bordet, kranse dem med Vinløv og synge en Dithyrambe til Gudens Ære. Forslaget blev modtaget med Jubel. Barilerne, der indeholdt Gudeblod fra Marino og Frascati, bleve, kransede med Vedbend, lagte paa Bordene, og snart blev Stemningen bakkantisk, Ingen vidste, hvorfor eller hvor meget han drak. Da rejste han sig op og udbragte Skaalen for Rom, for Mindernes Stad, for Verdens evige Herskerinde, der skulde rejse sig af sin dybe Søvn, afryste Kirkevældens Aag og føre hele Italien til Sejr og Lykke. Han vidste ikke selv, hvorledes det var fat med ham; han syntes, han var som besjælet af en fremmed, mægtig Aand, der talte igjennem ham, snart sarkastisk skjærende, snart i klingende Rhythmer, der formede sig til underskjønne Vers, saaledes som han aldrig havde tænkt, det var ham muligt.

Da Talen var endt, lød Haandklap og Bravoraab. En Laurbærkrans blev snoet og vundet om hans Hoved; men lige som han fik den paa, øjnede han henne ved Vinduet en togaklædt Skikkelse, barhovedet og med omhyggelig ordnede Lokker, der ogsaa holdtes sammen af en Laurbærkrans, men af Guld. Denne Skikkelse stirrede paa ham, saa sælsomt, saa forunderlig forskende, at han følte sig betaget deraf, skjønt han troede, at det Hele var Løjer — det maatte jo være en af Kunstnerne, der havde draperet sig med et antikt Kostume fra det sidste Karneval. Men Skikkelsen vedblev at stirre. Forskende, alvorligt hvilede disse sorte, kloge Øjne paa ham med en Magt, der virkede som Magnetens; han maatte hen til ham, tale med ham, vide, hvem han var, og hvorfor han stod dér. Han rejste sig og gik hen imod den Fremmede. Men i samme Øjeblik forsvandt denne ind bag de lange, nedhængende Gardiner, som dækkede for de aabentstaaende Vinduer. Han blev forbavset over denne ubegribelige Forsvinden, gjorde et rask Skridt frem, slog Gardinerne til Side, men — der var Ingen; kun den milde, svale Aftenluft bølgede, svanger af Blomsterduft, ind igjennem de aabne Vinduer. Han støttede sin Pande mod Vindueskarmen, Blodet bankede i

hans Tindinger; han kunde jo umulig have sét fejl, og Skikkelsen kunde jo umulig være gaaet tværs igjennem Vinduet. Han hævede Hovedet, stirrede ud i Natten og vilde ikke tro sine egne Øjne: dér ude paa den anden Side af Gaden stod atter Skikkelsen og saa' paa ham, tavs, alvorlig, spørgende. Men Gaden var ikke Via de' Pontefici — den var langt bredere, højnede sig terrasseformig, og lige overfor laa et Tempel af Marmor, og i dettes Portikus, lænet til en af de blankt polerede Søjler, stod Skikkelsen i hvid, purpurbræmmet Toga, klart belyst af et Skjær ovenfra. Han kunde tydelig se, hvorledes Lysstraalerne glimtede paa Laurbærkransens Guldblade. En underlig, smeltende Klang drog sig frem igjennem Luften; det lød som Sørgetoner, som Veraab og Klager, blandet med Tubaernes Lyd og Klirren af Vaaben. Skikkelsen vinkede hæftig, næsten truende. Han gjorde et Skridt fremad, tørnede mod Vindueskarmen, og til hans Forfærdelse veg den ud, ikke med Larm og Bulder, som noget Legemligt; nej, den veg, som var den gjort af et blødt, elastisk Stof, der lod sig gjennemtrænge saa let som Spindelvæv. Han vidste ikke, hvorledes det Hele gik til. Han faldt ikke, han svævede uden at flyve, og droges frem gjennem Luften som af en usynlig Magt, indtil han stod ved Siden af den togaklædte Skikkelse. »Følg mig!« sagde denne og tog hans Haand.

I samme Øjeblik var det, som om Alt svandt for ham: hans Erindring, hans Tanker, hans Legeme, Alt blev dér nede i det dæmpede, disige Halvmørke, og som forklaret syntes han at han svævede ved Siden af den lysende Skikkelse med de alvorlige Blikke. »Hvo er du?« hviskede han.

»Følte du ikke, at jeg talte igjennem dig? hørte du ikke mine Vers klinge paa dine Læber? kjender du ikke din Ungdoms Digter, som saa tidt har begejstret dig?«

Han sænkede skamfuld sit Blik, og de svævede langsomt videre, indtil de standsede for at hvile paa sølvklare, maanebelyste Skyer, medens Rom laa dybt under dem, klar som i Dagslyset.

»Se ned,« sagde Skikkelsen, »snart er det forbi.«

Han adlød og stirrede nedad. Hvilken sælsom Forandring! Rom var ikke længere den hellige Stad med Kors, med Kirker og Kupler. Alt var som fortryllet; han kjendte det, og han kjendte det dog ikke. Husene vare smaa, Søjlehaller dækkede for deres Indgang, hist og her hævede større Templer sig i Vejret, smykkede med forgyldte Statuer, som lyste i Maaneglansen. For Enden af en stor Plads, som han vidste maatte være Campus Martius, hævede sig en mægtig marmorklædt Bygning, der overstraalede alle de andre ved sin Storhed og Pragt. Forneden var den firkantet, dens skinnende Broncefløjdøre vendte mod Øst, og foran disse ragede to mægtige Obelisker i Vejret, slanke som Cypresser. Men højt over dem hævede sig igjen en skinnende Marmorrotunde, fra hvis talrige Nicher græske Statuer syntes at træde ud i Maaneglansen, hvis Straaler fremhævede hvert af deres Træk, hvert Foldekast, hver Bevægelse. Men over denne Rotunde rejste sig igjen en mægtig Gravhøj, beplantet med Cedre og Cypresser, som kastede deres mørke Slagskygger hen over det fløjlsbløde Græs og de zigzagstigende, grusbelagte Gange, der førte op til Toppen. Her, svævende højt over det evige Rom, skuende ned paa Templer, Paladser og Huse, stod en gylden Statue med Imperatorstaven i sin Haand. Maanestraalerne spillede klart paa Skællene i hans Brynje og legede med den lille Genius, der sad paa Hjælmen ved hans Fod. Rundt omkring den uhyre Bygning, der syntes at hæve sig saa højt, at Statuen næsten var i lige Linje med de Skyer, hvorpaa de svævede, strakte sig herlige Haver, fulde af alle Østerlandets Træer, og midt igjennem det hele Anlæg gik en bred Vej, dækket med Marmorfliser og prydet med Statuer, saa langt Øjet rakte. Og ad denne Vej saa' han et forunderligt Tog drage frem. Først Herolder, som med høj Røst udraabte Augustus' Navn, saa Fløjtespillere og Lurblæsere, som fyldte Luften med deres Sørgetoner, saa Grædekvinder med udslagne Haar, og endelig den juliske Slægts Aner, Masker, baarne af Roms ypperste Skuespillere, som vare de Døde staaede op af Graven for at følge deres store Ætling til den sidste Hvile. Omhvirvlet af Fakler, af Røgelseblus, omgivet af Riddere, Senatorer og Alt, hvad Rom ejede af Mægtigt, saa' han Kejserliget langsomt drage fremad, siddende i en purpurbræmmet Elfenbens Tronstol, iført Purpurtogaen og den gyldne Sejerskrans, Tegnene paa den Værdighed, han nys havde forladt. Og efter Bærestolen saa' han den juliske Slægt, Roms fornemste Nobili, og Legionerne i deres tunge, blinkende Rustninger, hver med sænkede, flortilhyllede Ørne. Og bag efter dem kom hele det store, umaadelige Rom, trængende sig Hoved ved Hoved, Fod ved Fod, og under tusindstemmede, forvirrede Raab lød det: »Ve os, ve! Fædrelandets Fader er død! den store Augustus er steget op til de evige Guder — aldrig skulle vi skue ham mere!«

Og Faklerne lyste, Smiger i Taler og Vers steg til Vejrs med den osende Virak, Ligbaalet tændtes, Røgelse og Guld kastedes derpaa. Men fra Ligbaalet, fra Røgelsespanderne, fra Augurernes Alterflammer væltede en fed, kvalm, kvælende Røg op imod dem, hyllede sig som Tordenskyer over hele Rom, udslukkende Alt, slørende Alt, endogsaa Sørgetonerne, der langsomt svandt i Dybet under dem.

»Saaledes ende alle Herskere!« sagde Skikkelsen. »Lad os stige! Smigerens og Virakens Dampe ere nær ved at naa os. Det er dem, som ville ødelægge Rom.«

Og han følte, at de steg, svævede opad i det lyse, uendelige Rum; hvor højt og hvor længe vidste han ikke. Han følte kun, at der var noget Sikkert, noget Frydefuldt ved denne Stigen, og at enhver Dalen vilde volde ham Smerte. Dybt under ham taarnede Skyerne sig tættere og tættere sammen. Som uhyre Bjærge laa de, dækkende enhver Udsigt, og deres sorte Rygge tegnede sig klart, belyste af Maanestraalerne, som et forunderligt Landskab, der snart lignede et af Bølger oprørt Hav, snart den mørke Røgpinie, som Vulkanen udsender, før Lavaen kommer. Det var, som disse vældige Skymasser i tunge Lag glødede, boblede og kogte under dem, som om Alt dér nede var begyndende Uvejr, medens de selv svævede i et Hav af kjøligt Lys med de evige Stjærner over deres Hoveder. Pludselig saa' han Lyn og Flammer fare ud af Skyens Sider. Jammer og Angstskrig opfyldte atter Luften, og han følte, at en stor Stad i Nød laa dybt under hans Fødder.

»Hvad betyder disse Skrig?« spurgte han skjælvende.

»Vil du se det?« spurgte Skikkelsen alvorlig, og uden at vente paa Svar skød den nedad. Det var som et knusende Fald mod Jorden, Nattevinden susede omkring ham, Kulden stivnede hans Lemmer, og han skreg højt i Rædsel: »Ikke dybere! Jeg dør!«

»Ingen dør, før hans Tid kommer,« svarede Skikkelsen, »hverken Mænd eller Riger.«

Med Et følte han, at Farten sagtnede, just som de næsten rørte ved de sorte, blytunge Skyer. Et forfærdeligt Lyn knitrede op imod dem, og i samme Øjeblik revnede Skymassen, skiltes til alle Sider og drev bort i sære, dæmoniske Skikkelser, der tabte sig i Rummet.

»Se ned!« bød Skikkelsen, og skjønt han følte en uendelig Trang til atter at hæve sig op mod det straalende Lys over ham, maatte han dog adlyde Skikkelsen; thi den beherskede ham ganske.

Under ham laa Rom, det store, uhyre Kejserrom, langt større, langt prægtigere, end da han sidst havde sét det. Marmorpaladser kronede Palatin, Templer og Triumfbuer bølgede fra Capitolinerbjærget ned over Forum med en Skov af Søjler, og Via Appia trak sig som en i Maaneglansen skinnende Sølvstribe med Monument ved Monument lige ud til Albanerbjærgene, hvis Marmorvillaer funklede som Solglimt omkring Jupitertemplet paa Monte Cavos Top. Ak, det var Gravmæle ved Gravmæle! paa Via Appia laa Roms Storhed gjemt i Sarkofager og Kolumbarier. Hvad der nu boede indenfor dens Mure, var kun Mænd, der

jamrede som Kvinder, og Kvinder, der græd som Børn. Skjønt Byen laa saa stor og tilsyneladende saa rig, syntes han dog at kunne se, at indre Tvedragt rugede over den, skabende Undergang, beredende til Fald. De gamle Templer stod lukkede; paa de fleste saa' han, at Tagenes forgyldte Broncedække var aftaget, saa at Maanestraalerne lyste lige ned om Altrene, hvor Gudebillederne manglede eller laa sønderslagne ved deres Fod. Andre Steder vare Templerne omdannede til kristne Basilikaer, hvorfra Hymner og Bønner tonede, medens blege Biskopper messede i Højkoret til Munkenes Sang. Overalt øjnede han Uro og Forvirring. Folket bølgede i store Skarer frem og tilbage igjennem Gaderne. Mange ilede bevæbnede til Murene; men de Fleste skjulte sig i Husene, nedgrov deres Skatte eller ventede foran Husdøren i stum Fortvivlelse paa, hvad der skulde komme. Lige under sig øjnede han endnu Augustus' mægtige Mausoleum. Cypresserne, Cedrene og Pinierne vare nu mægtige, ældgamle Træer, der omsluttede det som en Skov, mod hvis mørkegrønne Løv de hvide Marmorstatuer tegnede sig dobbelt klare. Kejserstatuen funklede endnu fra Toppen i sin gyldenblanke Rustning; men Mausoleet syntes ham ikke længer saa stort, saa mægtigt, thi paa den modsatte Side af Tiberen hævede sig et cirkelrundt Bjærg af Marmor, Porfyr og Bronce. Hadrian havde overstraalet Augustus. Men langt ude i Byens yderste Udkant mod Øst opdagede han pludselig en skinnende Strøm, der bevægede sig med urolige Bølger, snart stigende, snart synkende, frem mod Byens forskansede Porte. Rustning funklede mod Rustning, Skjold ved Skjold, Pilene suste og Sværdene sang, Stormbukkene rasede under Skjoldtagene mod Byens Stenmure. Der stod paa én Gang et Kampraab og et Rædselsskrig over hele Rom. »Alarich! Alarich!« klang det, og i vild Flugt dreves Alt, Mænd, Kvinder og Børn frem over Forum, op over Capitolium, ned over Campus Martius, overalt fulgte af Vestgothernes sejrende Skarer. Han saa' dem mylre frem, plyndrende, hærgende, dræbende Hver, som satte sig til Modværge, trængende ind med Mord og Brand som Lavaen, der tænder de værgeløse Hytter og Landsbyer paa sin Vej. Da bøjede de hundredaarige Cypresser og Pinier i Avgustus' gamle Lund deres Kroner og sank til Jorden. Vildt saa' han dem sprænge Indgangen til de mørke Gravkamre. De Alabasters Gravurner slæbtes ud, og naar de i Stedet for det ventede Guld kun traf Cæsarernes Aske, sønderslog de dem mod Piedestalerne, og Asken føg for alle Vinde. Med Strikker og Reb halede de Statuen ned fra Gravmælets Top, og da den med et dumpt Drøn styrtede ned mellem de to Obelisker, endnu i Døden spærrende Indgangen til sit eget Gravkammer, veg Barbarerne forfærdede til Side. Men ude mod Øst, hvor Lavastrømmen var trængt ind igjennem det gabende Hul i Murene, betegnede Luerne dens Vej. Vildere og vildere slog de ud ad Paladsernes Vinduer og Templernes Tage. Fra Højderne paa Esqvilin bølgede en mægtig Ildstrøm ned mod Forum, snoede sig saa atter som Ildslanger op gjennem de trange Gyder, mellem Capitoliums Templer, luede ud gjennem Portalerne og Frontespicerne, farvende det hvide Marmor med et brandrødt Skjær, der foroven kronedes af en tung, begsort Røg, som i tætte Hvirvler drev afsted for Nattevinden.

»Hæv mig, jeg kvæles!« bad han.

Atter følte han, at Skikkelsen løftede ham opad, atter bølgede det sølvrene Lys omkring ham, og atter saa' han, hvorledes Røgen fra det brændende Rom som en tung, skysort Nat drog sig hen over Byen og skjulte den for hans Blikke. Skikkelsen pegede nedad og sagde: »Det er ikke Røg af Virak, og dog er det Virakrøgens Følger. Vi ville hvile, til disse Taager have lagt sig.« Og Skikkelsen hævede ham op i den ætherrene Luft, hvor Alt hvilede i evig Ro, i evig Stilhed.

Hvor længe de saaledes svævede, vidste han ikke. Han syntes, at han havde tabt al Evne til at maale Tid og Rum, og dog var der i denne Svæven i Lysglansen en uendelig Salighed, det var, som smeltede han sammen med Stilheden og Lyset i en Enhedsfølelse, der ikke lod sig beskrive. Skyerne under ham vare belyste af Lysglansen fra oven; de vare ikke saa tunge og truende som før, og paa én Gang lød en dump, urolig Larm igjennem dem.

»Lad mig ikke synke, jeg vil ikke se mere!« bad han. Men Skikkelsen bøjede sit Hoved og svarede: »Jordens Børn maa se for at lære, selv om Kundskaben volder dem Smerte.« Han følte, at de sank, og alt som de nærmede sig Skylaget, fortyndedes det mere og mere, indtil det kun dækkede Byen som en Aftendise, hvorigjennem han tydelig kunde se Alt.

Hvor forandret var nu ikke Rom! — han vilde næppe tro sine egne Øjne. Var det den samme Stad, han havde sét sidst? overalt snævre, urene, krogede Gyder, stinkende som Ghettos, overalt Kirker og Klostre, Kors og Klokkeklang, Flokke af Præster og Skarer af Munke, alt Marmoret forsvundet, Templerne borte, Forum et Vildnis af brudte Søjler, sammenstyrtede Gavle og grønnende Smaalunde, hvor Hyrderne græssede deres Geder eller sad sladrende i de Smaahytter, de havde klinet sig mellem Søjlerne og Templernes Celler. Esqvilin og Capitol laa øde, Palatinerbjærget forladt, Aventin var kun Vingaarde og Kaalmarker; rundt omkring hævede Baronernes Borge deres Murtinder i Vejret, Colosseet var en Fæstning, Titusbuen dens Forværk, og saaledes strakte der sig gjennem denne By, som sukkede under Korset, Murtinde ved Murtinde, Røverborg ved Røverborg, men overalt tonede Klokkeklang og hellige Psalmer. Der var atter Forvirring i Byen. Pesten rasede værre end Alarichs Gother, og for Dødsenglens Sværd laa de Slagne, sortplettede og bedækkede med Bylder, i Gaderne og foran Klostrenes Porte, hvor Brødrene med bortvendte Hoveder rakte dem en Læskedrik paa lange Stænger, som de stak ud af de tilgitrede Vinduer. Og dog var der ikke Fred i denne By, hvor Døden rasede. Med vilde Raab og i tætte Skarer stimlede Folket atter ned mod Campus Martius, atter ned mod den faldne Kejsers Gravmæle. Hvo skulde have kjendt det igjen, saaledes som det nu saa' ud! Træerne fældede, Obeliskerne forsvundne, den store Marmorportikus med dens forgyldte Broncedøre forvandlet til en spidsbuet Portal med raslende Faldgitter, alentykke Porte og Rækker af Palisader, som kransede en Grav fuld af stillestaaende, stinkende Vand. Kejserstøtten og de græske Statuer vare forsvundne, en truende Ringmur med Skydeskaar og Kurhuller var kommen i dens Sted, og fra det høje Porttaarn, hvor harniskklædte Lanseknægte holdt Udkig, vajede Colonnaernes Banner tungt over Borgen, der trykkede Rom og Romerne som en Mare. Det pestslagne Folk kunde ikke udholde det længere. Gjennem alle Gader og Gyder saa' han det strømme frem, et Folk i Fortvivlelse, væbnet med hvad det kunde finde. Og han saa' de mægtige Colonnaer flygte for disse sejge Arme, som førte Smedens Hammer, Tømmermandens Øxe og Slagterens Kniv. Skridt for Skridt bleve de harniskklædte Ryttere kastede tilbage mod Borgen. »Ned med Forræderne! ned med Tusculanernes Venner!« lød det fra Masserne, og Vindebroen raslede tungt i Vejret bag ved den sidste af de flygtende Riddere. Men et Folk i Vrede er ogsaa en Lavastrøm, der ikke hviler, før den har kjølet sin Ild i Hævnens Bølger. Paa Baade og Broer saa' han dem styrte over mod Colonnaernes Borg. Stormbukkene løb deres Pander imod det pariske Marmor, Begkranse og Brandfakler slyngedes ind over Murene, og snart stod Borgen i Flammer, Murene sank, Taarnene styrtede, Brandrøgen trak sig tung og truende op mod Himlen. Men rundt om i Rom lyste andre Baal, mindre og dog mere skrækkelige end de, der fortærede de sidste Rester af Kejsergraven. Paa Pladsen foran det gamle Minervatempel, i Ghetto og ovre mod Sankt Peter flammede Dominikanernes Marterbaal. Jøder og Kjættere, Hexe og Frafaldne brændtes til Kirkens Forherligelse, til Ære for Kjærlighedens Gud. Røgen slog kvalm, branket, osende, under Jammerhyl og Psalmetoner op under den mørke Nattehimmel og blandede sig med Brandrøgen fra Colonnaernes Borg. Luften var

som gjennemtrukken med Kirkerøgelse, Pestluft og Stank af brændte Lig.

»Forfærdeligt!« stønnede han, »hæv mig! lad mig komme bort fra et Folk i Vanvid!«

»Det er Virak til Guds Ære, Rom er bleven en hellig By,« svarede Skikkelsen; »men denne Virak vil blive dens Fald.«

Atter løftedes han. Atter førtes han fra Jordtaagernes tunge, kvælende Dunster op i det rene Himmellys, der opfyldte Ætheren som en flydende Strøm. Han følte ny Livskraft gjennemstrømme alle sine Lemmer, Luften var kjølig og frisk som Morgendug, og han hviskede til sin Ledsager: »Hæv mig højere! Jeg væmmes ved denne Jord under mine Fødder.« Men Skikkelsen smilede sørgmodig, pegede ned mod den store, mørke Syndeplet, der som en svømmende Medusa snart trak sin Skyhvælving sammen, snart atter videde den ud. »Du er bundet til Taagelivet dér nede,« sagde den, »og ikke vant til at indaande Ætherens Renhed. Hæver jeg dig højere, vil du som Ikarus styrte mod Jorden.«

De steg ikke mere; men langsomt svævede de frem igjennem Himmelrummet, bestandig kredsende i store Ringe om den mørke Plet i Dybet, ligesom Glenten, før den slaar ned. Da syntes han, at Taagerne bleve klarere, mere gjennemsigtige, og han følte, at Flugten atter begyndte at gaa nedad. »Skaan mig!« raabte han, »lad mig ikke se mere af denne Jammer! Hæv mig hellere op til Lysets og Livets evige Boliger!«

»Dem vil du naa, naar din Tid kommer,« svarede Skikkelsen, »men først skal du skue din egen Tid. Se nedad!«

Han forsøgte at stride imod, han vilde ikke se mere. Men atter var det, som om Skikkelsens Vilje ganske havde hans i sin Magt, saa at han nødtes til at stirre ned paa den By, der laa udbredt under hans Fødder. Alt var igjen forandret, men Synet var ham saa bekjendt; thi han saa' Rom ligge i Aftenglansen ganske saaledes, som han for et Par Dage siden havde sét den oppe fra Laternen i Sankt Peter. Haandværkerne og de Handlende lukkede deres Boder og skyndte sig hjem fra Dagens Arbejde. Skarer af unge Abbater vandrede parvis Haand i Haand fra Kollegierne for at gaa deres Aftentur. Over Ponte S. Angelo kjørte Pavens Gallavogn, og en Suite af Kardinaler fulgte efter i deres middelalderlige, rigt forgyldte Karosser med den røde Silkeparaply liggende paa Ruffet og Snese af skrammererede Lakajer hængende bag paa. Ekvipagerne rullede fra Pincio, Solen sank, og Tusinder af Klokker rystede Luften med deres Malmtoner.

Natten begyndte at drage hen over den hellige Stad. I Corso var der stærk Trængsel. Romerne stod i Rækker for at se de skjønne Nobili stige ud af deres Vogne; men de Fleste af dem rullede videre, bøjede om til Venstre og holdt ved en stor, graa Bygning, foran hvilken der brændte et Par osende Begfakler, som kastede deres røde, flakkende Skjær paa de lige overfor liggende Huse.

»Hvad er det? Hvorfor stimle saa mange Mennesker ned mod Tiberen?« spurgte han sin Ledsager.

»Se nøjere til!« svarede denne og sænkede sig saa dybt med ham, at de næsten berørte Husenes Tage.

Da kjendte han Stedet igjen. Det var Kejsergraven, August' stolte Mausoleum, Colonnaernes Borg; men hvo havde skjændet den saaledes? Nye Bygninger med flade Tage og uregelmæssige Vinduer klistrede sig op til dens nøgne Tufmure, og Gravmælet saa' ud som en uhyre Brønd, der var omdannet til et Slags Arena. Nede i Bunden var der strøet Puzzuolanjord, og fra Barrieren, hvor unge Dagdrivere laa med Lorgnetten i Øjet, hævede Trinene sig i Vejret lige til den øverste Murkant. Her, trængt Hoved ved Hoved, sad en tankeløs, gabende Flok, sladrende, leende, spisende, Alt efter Enhvers Behag.

»Fejre de en Fest til den store Kejsers Minde?« spurgte han Skikkelsen, som med et halvt spottende, halvt medlidende Smil stirrede nedad ligesom han.

»Der fejres en Fest,« svarede denne, »og Festen er Folket værdig. Se selv!«

I det Samme hørte han en larmende Musik af Horn, Trommer og klirrende Bækkener. Dørene til Gravkamrene reves op, og fire Klowner med Tøndebaand i Hænderne voltigerede smidige som Katte hen ad Barrierens Rand, idet de tilraabte hinanden nogle uartikulerede Ord, som fik Gravmælet til at ryste af Skoggerlatter. En Fanfare klang, en ny Dør til Cæsarernes Gravhvælvinger sprang op, og en Beriderske, klædt som Bakkantinde, fór i ét Spring ind paa Arenaen paa Ryggen af en kulsort Hest, som under Tilraab og Piskesmæld begyndte at omkredse Cirkus. Pantherskindet flagrede om hendes Skuldre, blottende de yppige Former og den bølgende Barm; Thyrsusstaven svang hun i Haanden, og medens Løbet blev mere rasende, mere vildt, tabte hun i det første Spring Kransen, saa at de ravnsorte Lokker flød som en Hestemanke om hendes Skuldre. For hvert nyt Spring, hun gjorde, knaldede Piskene, Klownerne kvækkede, og Publikum klappede, rasende, ubændigt, som saa' det en Gladiatorkamp. Bifaldsdrønet rungede som en Torden op af Kejsergravens mørke Dyb; men Skikkelsen knugede hæftig hans Haand, pegede nedad og raabte harmfuldt: »Se dér din Tid, dér hører du hjemme!«

Og Skikkelsen slap ham. Det var, som om Alt gled ud under ham, som styrtede han fra en forfærdelig, svimlende Højde ned mod Jorden i et knusende Fald. Han gav et højt Skrig, tog sig til Hovedet og — laa i Vinduesfordybningen bag de tiltrukne Gardiner. Salen var tom, Ingen havde savnet ham.

Saaledes kan man komme afsted, naar det er Juleaften i Rom, og naar man foreslaar at lægge Ankrene paa Bordet.

Fra Soldaterverdenen.

Skitser af **Emil L.**

I. Den holstenske Kaptejn.

Med 2 Tegninger af **H. Tegner.**

Nyborg, tæt udenfor den saakaldte Landport, ligger et lille etetages Hus, der udmærker sig fremfor sine større Naboer og Gjenboer ved en ejendommelig Pyntelighed; om Sommeren slynger den vilde Vin sig med en sjælden Frodighed op ad den hvide Façade, og den lille Have, der ligger foran Huset, er om Foraaret et af de Steder, hvor Krokus og Vintergjækker først pippe frem, ligesom det om Efteraaret, naar Vinens Blade blive røde, er det Sted, hvor de stribede Asters og Stokroserne holde sig længst. Den Haand, der en Gang malede det nette grønne Stakit, og som plantede og hyggede om hele den lille Have, er nu kold, men endnu sidste Sommer kunde man hver Morgen se en lille Mand med Militærhue paa Hovedet, iført en lang, hvid Kittel og dampende af en kort Feltpibe, bevæge sig omkring mellem Blomsterne, aldeles optaget af at mønstre dem og rette enhver Uorden, hans Øje opdagede. Nu er Kaptejn Helner død, det stod i Kundgjørelsen i Efter-

aaret anmeldt i den sædvanlige korte, forretningsmæssige Stil, og det blev læst rundt om i Landet med Ligegyldighed af de Mange, der ikke kjendte Kaptejnen, eller med den Tanke, at saa var der én Formand mindre, og dog var der maaske en Del i det nys afsluttede Liv, der fortjente at ledsages af mildere Tanker. Kaptejn Helner forstod saa lidt den Kunst at gjøre sig gjældende og talte saa lidt om sig selv, at der maaske for os, der kjendte ham, kunde være Anledning til at fortælle Lidt om ham, og denne lille Skitse er da bleven til for dem, der have Lyst til i korte Træk at høre en Historie om en gammel, trofast Soldat, der kun havde én Interesse her i Livet, den at gjøre sin Pligt.

Helner var Holstener af Fødsel; han havde i en Alder af 14 Aar begyndt sin militære Løbebane som Hornblæser ved Infanteriregimentet i Altona, men da Krigen kom 1848, »vendte han Skulderklapperne«, som han altid med en vis Stolthed udtrykte sig, naar han omtalte denne Begivenhed, og gik med som Korporal, ved Bau var han første Gang i Ilden, og her udmærkede han sig saaledes ved sin raske, uforfærdede Optræden, at han paa Stedet blev gjort til Sergent og fik den tredje Snor, ved Fredericia avancerede Sergenten til Kommandersergent, og efter Istedslaget var han mellem de Underofficerer, der for Tapperhed og Konduite bleve forfremmede til Officerer. Efter Fredsslutningen blev hans Regiment forlagt til Nyborg, og der tilbragte han Resten af sit Liv, med Undtagelse af den korte Afbrydelse, som fremkaldtes ved Krigen 1864. Under denne hørte han til den Hærafdeling, der efter Opgivelsen af Danevirkestillingen gik til Fredericia og derfra over til Fyen; til hans store Sorg var han saaledes ikke en eneste Gang i rigtig Fægtning.

Kaptejn Helner omtalte meget nødigt det sidste Felttog, det stod for hans Erindring som en Samling af lange, tunge Marcher gjennem Sne og Regn, altid vigende for Overmagten, altid efterladende dødtrætte Kammerater som Bytte for Fjenden; Rømningen af Danevirke var han ikke tilstrækkelig Strateg til at kunne forstaa, den stod for ham som en mørk, uhyggelig Gaade, der var Begyndelsen til al den øvrige Elendighed, og ligesaa skarpt han kunde tage til Gjenmæle, naar Civile vovede at kriticere denne Handling, ligesaa fuld af Tvivl om dens Berettigelse var han egentlig selv. I Modsætning hertil laa Tiden fra 48 for ham som et frisk, sollyst Sommerlandskab, hvert Navn, der stod i Forbindelse med denne Tid, vakte en Skare af Erindringer hos ham om Bedrifter, som han selv eller hans gode Venner havde havt Del i, og naar han kom til at fortælle om hvad hans kjære Regiment dengang havde udført, var det ikke saa ganske let at faa ham stoppet. Der var aldrig Tale om Praleri i hans Fortællinger, han fortalte om Slag som om en Høstmanøvre, hvis vellykkede Momenter han fra et rent Fagstandpunkt fornøjede sig over, det var den naturligste Ting i Verden, at det Første, der mødte ham, da han i Spidsen for sin Deling stormede Skansen ved Fredericia, var et fjendtligt Geværløb, der koldt og roligt pegede ham lige i Øjet, og det var »et fordømt Held«, at den »Kluddermads« af en Friskare havde glemt at sætte Fænghætte paa.

Tyngdepunktet i den gamle Soldats Liv laa egentlig i denne Tid, det var fra den, at hans Tilværelse fik det lille Skjær af Poesi, som intet Menneske kan helt undvære.

Naar man løsrev Kaptejn Helner fra denne Fortid, og betragtede ham som et for sig bestaaende Fænomen, kom han til at staa med lidt tomme Hænder. Han havde lært for lidt til at kunne udfylde sin Tid med Læsning og aandeligt Arbejde, men hans Munderingskammer var altid i ypperlig Orden, hans Kompagni altid stramt og pudset, og saaledes var ogsaa hans lille Hus og han selv.

Hans Oppasser kunde aldrig faa hans Knapper blanke eller hans Støvler sorte nok, og han havde derfor vænnet sig til at benytte disse Væsner saa lidt som muligt; han lavede selv sin The paa det lille Kogeapparat, han havde havt som Sergent, han syede selv sine Knapper i, da han, til stor Harme for den Dame, der iøvrigt havde Tilsyn med hans Hus, paastod, at det var en Ting, som Fruentimmer aldeles ikke forstode sig paa, og han kunde tilbringe Timer med at sidde og dreje og pudse paa de gamle Vaaben, der, tilligemed nogle Lithografier fra Krigens Tid, dannede den eneste Prydelse paa hans Væg.

Den Slægt, der nu voxer op, har saa mange og store Interesser, og den forfølger dem med en saa hæsblæsende Iver, at en Mand, hvis Hovedinteresse er blanke Knapper, nødvendigvis maa komme til at staa for den som en snurrig Overlevering fra Frederik VI.s Tid, som en forstenet Rest af »den gamle Skole«. Og Kaptejn Helner hørte til den gamle Skole, han hørte helt ud til en Slægt, der var opdraget til at have en dyb Respekt for Pligten og til at søge Livets Indhold i en samvittighedsfuld Udførelse af det Arbejde, man en Gang havde viet sig til. Bag ved hans Forkjærlighed for Pudsning laa derfor ogsaa noget Andet og Bedre; de blanke Knapper vare for ham et Tegn paa, at Manden, der bar dem, ogsaa havde Hjærtet paa det rette Sted og vidste, hvad han skyldte sin Stand; det fredelige Liv i Garnisonen var for ham kun en Slags Vaabenhvile, Marcheordren kunde komme, naar man mindst ventede det, og saa gjaldt det om at »have sit Kram i Orden«. Kaptejnen havde selv i høj Grad sit Kram i Orden, og han forlangte det Samme af Enhver, der stod under ham, og Forsømmelser herimod paatalte han meget alvorligt. Hans Røfler vare ganske ejendommelige; han havde i sin lange Tjenestetid havt rig Lejlighed til at erfare, hvor vigtigt det er for en Soldat, at kunne beherske sig, og naar han begyndte en Irettesættelse, var det derfor ogsaa i en ganske overordenlig rolig Tone, han udviklede meget logisk for Synderen, hvad det var, han havde begaaet, og hvilke Straffe Reglementet foreskrev for hans Forseelse i Gjentagelsestilfælde, men naar han saa kom til Paavisningen af, hvor fordærvelig en enkelt Mands Forsømmelighed under Krigsforhold kunde blive for en hel Hær, talte han sig efterhaanden varm, han saa' i Tankerne Regimentets Ære forraadt af den Elendige, der stod for ham, og som i nærværende Tilfælde havde hængt sin Frakke op paa en forkert Knage, men som næste Gang, selvfølgelig ogsaa af en Fejltagelse, vilde banke sin Pibe ud i Fæstningens Krudtmagasin og sprænge hele Armeen i Luften, hans Tale, som til Dagligdags havde en lidt fremmed Akcent, gik da over til at blive rent Holstensk, og naar han saa opdagede, at han havde tabt Kommandoen over sig selv, endte han altid med et tordnende: Træd af! og snurrede sig selv samtidigt rundt paa Hælen, for at tiltræde en Vandring i Stormskridt et Par Gange rundt om Exercerpladsen.

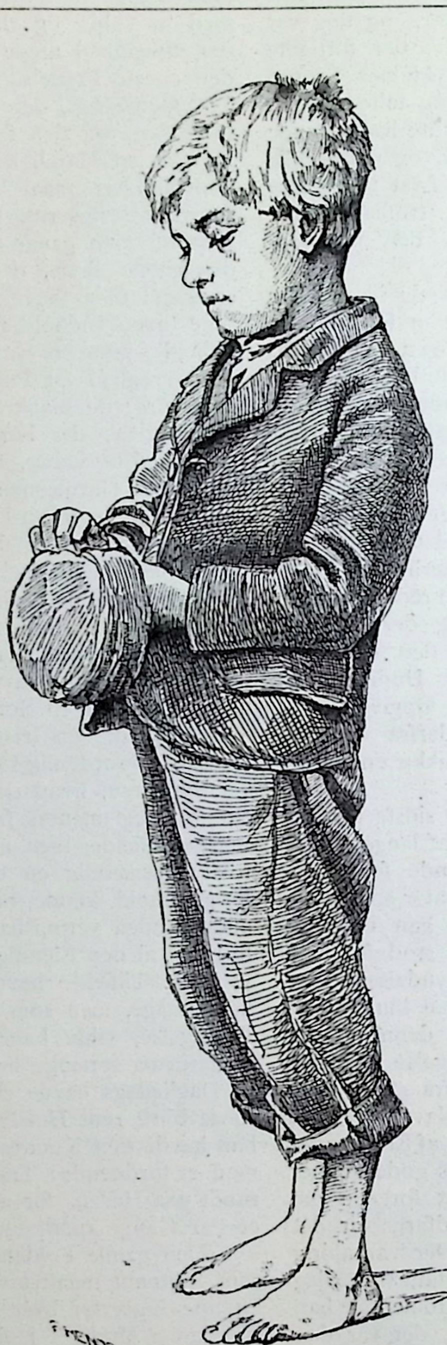
Den gamle Soldats Liv var meget ensomt, han havde som Løjtnant maattet vende og dreje hver Skilling af den knappe Gage, for hver Maaned at kunne sende en Part til sin gamle Moder i Holsten; det havde forhindret ham i at tage Del i Kammeraternes Gilder, og da hans Forhold senere bleve bedre, var han bleven saa vant til at nøjes med Selskabet af Blomsterne i den lille Have og de gamle Sabler paa Væggen, at det ikke faldt ham ind at gjøre nogen Forandring. Han havde en Gang havt en Ven, der ligesom han var Hornblæser og ligesom han gik med i Krigen som Korporal, de bleve begge Sergenter ved Bau og fik begge Danebrogskorset paa samme Dag, men ved Fredericia sprang Helner Vennen forbi, og ved Isted mistede han ham for bestandig. Det var ikke nogen fjendtlig Kugle, der tog ham bort, men det var det militære Hierarki, der som en uoverstigelig Mur stillede sig imellem dem. Vennen blev ved at være Underofficer, medens Helner blev Løjtnant.

Nu boede de i samme By, men det faldt aldrig Oversergenten ind ved Ord eller Miner at minde Løjtnanten eller senere Kaptejnen om den Tid, da de begge tidt maatte narre deres Maver for Middagsmad om Hverdagen, for om Søndagen at kunne vise sig med skinnende hvide Handsker og blanke Knapper. Kun én Gang om Aaret, paa Aarsdagen for Istedslaget, blev dette Forhold brudt;

paa denne Dag fik Oversergenten altid Ordre til at møde hos Kaptejnen Kl. 4 Eftermiddag; han mødte altid stramt pudset og med alle sine Hæderstegn og forespurgte med sit mest ubevægelige Ansigt, hvad Kaptejnen befalede. Saa befalede Kaptejnen ham stadig til hans store Overraskelse at tage Sabelen af, og saa satte de to gamle Soldater sig ned til et lille Festmaaltid og glemte ved en Flaske Vin Alt, hvad der var foregaaet i de mange Aar, siden de Side om Side med Hornet i Haanden gik foran Regimentet; saa gik det løs med »kan du huske« og »kan du huske«, saa kom gamle glemte Historier om gale Streger, der vare blevne opdagede eller som vare gaaede godt, frem, og Navne som Bau, Kolding, Ulkebøl og Stolk svirrede gjennem Luften. Naar de skiltes om Aftenen, var det altid med de samme Ord fra Kaptejnens Side: »Ja, saadan gaar det her i Verden, du; vi To løb længe omkap, vi blev Korporaler paa samme Dag og Sergenter paa samme Dag, men saa ved Fredericia kom jeg jo rigtignok uden om dig, dér maatte du give dig!« Og med en hjærtelig Latter over dette heldige Koup rystede han Oversergentens Haand og bød ham Godnat.

Efter saadan en Aften gik Kaptejn Helner altid længe op og ned ad Gulvet og hengav sig til den Luxus at ryge Cigarer, og Madam Ludvigsen, der mod at holde Huset i Orden for ham havde et Værelse hos ham, vilde endog paastaa, at hun havde hørt ham synge eller brumme Viser, hvis Indhold bragte Haarene til at rejse sig paa hendes dydsirede Hoved.

Der havde været et Øjeblik i Helners Liv, da det syntes, som om han skulde vinde en endnu mere trofast Ven end ham, han havde mistet ved Isted. Da Regimentet efter Krigen holdt sit Indtog i Nyborg, mødte det mange glade Ansigter, og fra Vinduerne smilede der mange skjælmske Pigeøjne ned til de solbrændte, skjæggede Soldater med den sikre, krigerske Holdning, men der var særligt et Par blaa Øjne, der faldt paa den unge Løjtnant med Danebrogskorset paa Brystet, der gik ved Siden af den gamle, vejrslidte Fane. Der maa ligge en særegen Magt i saadant et Blik; i det Mindste saa' Helner pludselig op, og da han mødte de blaa Øjne, sænkede han uvilkaarligt Sabelen og rødmede let bag den solbrændte Hud.

„Jeg melder mig!“
Tegning af Frants Henningsen.

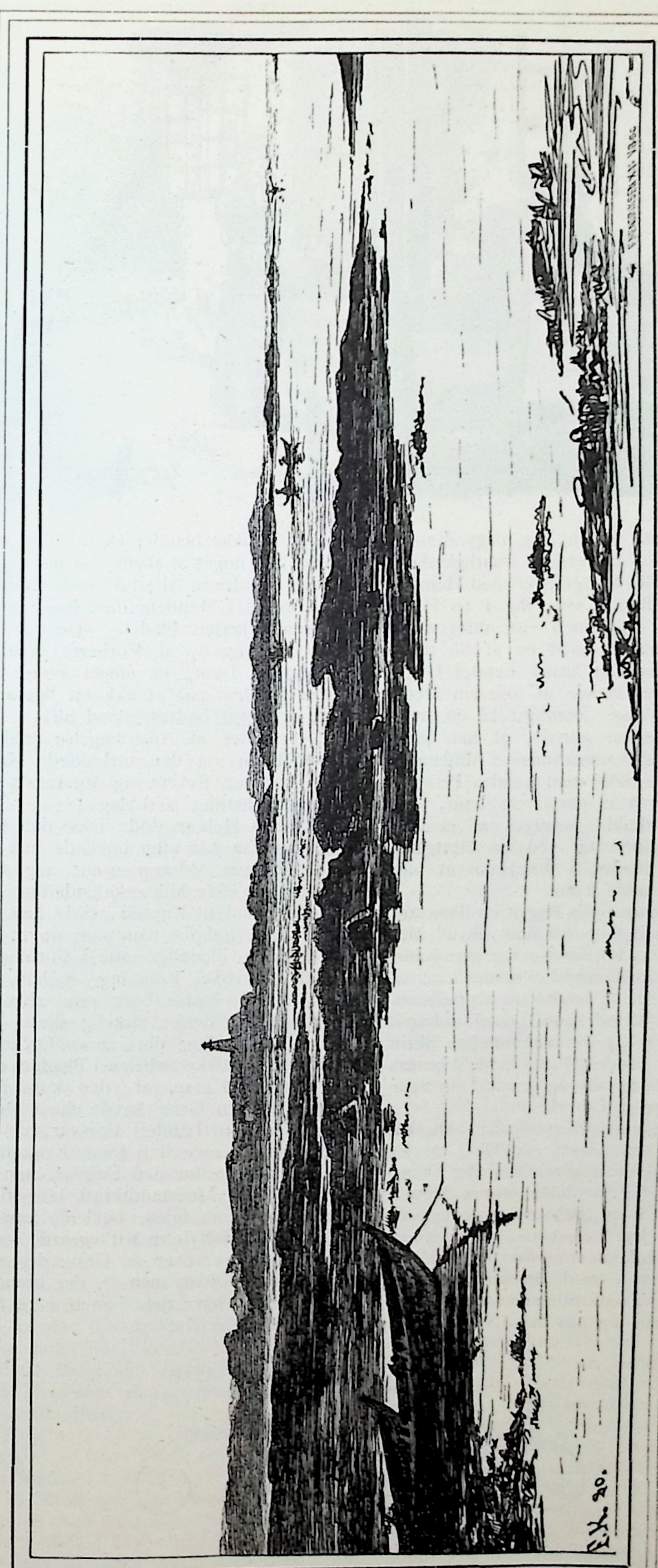
Jeg sku' sige fra Hr. Nielsen . . . .
. . . jeg sku' melde mig . . . og sige . . .
at jeg stod her i Porten . . . .
Og . . . saa var'et, at han lige
gik ud . . . Og saa fik han
en Sneboldt i Nakken.
Men saa var'et, den ramte
ham barestens paa Frakken.
Og saa var'et, at han trak mig
inden for Døren
og sa'e . . . . jeg skulde stille
til Kløø hos Inspektøren. S. Schandorph.

Byen gjorde kort efter et Skovbal for Soldaterne i Kristianslund; dér saa' Løjtnanten atter de blaa Øjne, som viste sig at tilhøre Skolelærerens Datter Anna; da han saa' hende sidde i Kredsen af alle de andre unge Piger, havde han mest Lyst til at løbe sin Vej fra Bal og det Hele, men i Mangel deraf gik han lige hen til hende og bad om en Dans. Da dette Andragende slet ikke blev unaadigt optaget, tog han siden Mod til sig og bad om en til, og da han om Morgenen efter Ballets Ophør gik sig en Tur langs Storebælt, hvor Solen netop stod op i hele sin Pragt, blev det ham klart, at dette Syn var ganske anderledes dejligt, end han nogensinde før havde gjort sig klart, og at Verden i det Hele taget rummede en ganske anden Herlighed og Lykke, end han havde drømt om. Helner og Anna dansede en Del sammen den Vinter, og Kammeraterne drillede ham ikke saa lidt med den smukke Skolemesterdatter, men da Foraaret kom, hørte Drillerierne pludselig op. Anna var bleven forlovet med den rige Bager paa Torvet, og om Sommeren, netop Aarsdagen for Regimentets Indtog i Byen, stod hendes Bryllup. Man fortalte, at Løjtnant Helner havde været noget underlig den Dag, og Byens selskabelige Kredse debatterede i nogen Tid Sandsynligheden for, at han vilde hænge sig, mod den, at han vilde gaa i fremmed Tjeneste. Men da han ingen af Delene gjorde, men tværtimod passede sin egen Tjeneste lige saa trofast og pligtopfyldende som altid, glemte man snart den lille Roman. Helner selv omtalte den naturligvis aldrig den Gang; men Tiden, der læger saa mange Saar, læger ogsaa dem i unge Løjtnanters Hjærter, og da Anna mange Aar efter var bleven en trivelig Bagerkone og Moder til en blaaøjet Børneflok, var Helner kommen saa vidt, at han med et lille Smil kunde tale om sin Ungdomskjærlighed. Da han var bleven Kaptejn og han som Følge af sine

forbedrede Vilkaar flyttede ud til det lille Hus paa Odense-Vejen, foreslog en af hans Kammerater ham en Dag i Klubben, hvor han sad og nød sin Formiddagskaffe, at han skulde gifte sig og se at faa det lidt hyggeligt. »Ja«, svarede Helner, »gift sig og gift sig ikke, begge Dele fortryder man. Jeg har saamænd en Gang været paa Vejen dertil. Der var en lille Pige, som jeg holdt en Del af, men vi var lige fattige begge to; en Løjtnansgage naar ikke langt, og til Kaptejnen er der langt frem; jeg havde kun Rugbrød at byde, og ikke engang det, og da der saa kom En, der bød Franskbrød, og oven i Kjøbet rigtig fint Franskbrød,« tilføjede Kaptejnen med et lunt lille Smil til den Kringle, han holdt i Haanden, »saa bleve vi enige om at sige hinanden Farvel. Ser De, naar man har havt saadan en Malheur til at begynde med, varer det lidt, før man tager Mod til sig igjen, og naar man saa imedens er gaaet hen og blevet en gammel, sær Hund som jeg, saa maa man hellere marchere den Smule Vej, der er tilbage, alene.«

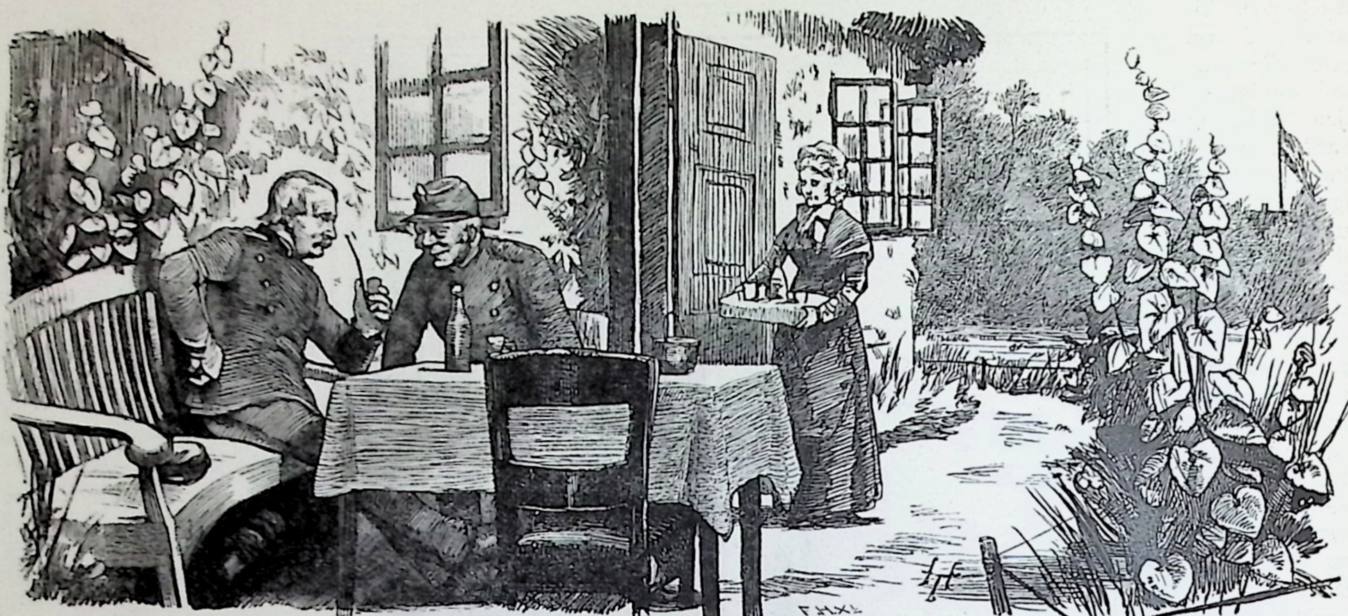
Saa marcherede Kaptejn Helner da Resten af Vejen alene, og naar Byens Matroner mere eller mindre tydeligt kvædede den samme Vise for ham om hans Forpligtelse til at skabe et Hjem, indhyllede han sig i en saa haabløs Mangel paa Evne til at forstaa, at han efterhaanden blev opgivet som uforbederlig Særling.

I sit Hjem var Kaptejnen Gjenstand for Efterstræbelse af en noget anden Art; Madam Ludvigsen, der som omtalt styrede hans lille Husholdning, hørte til de Hellige; hun saa' med Sorg, at Kaptejnen kun paa enkelte store Festdage søgte Byens Kirke, og det var efterhaanden bleven hendes kjære, stadige Tanke, at redde hans Sjæl fra Fortabelse. Til Dagligdags var der Noget ved den gamle Soldat, der lammede hendes Tunge, hver Gang hun kunde have Lyst til at berøre det kildne Æmne, men endelig kom der en Lejlighed, hvor Omstændighederne syntes at være hende særligt gunstige. Kaptejnen havde paadraget sig en Brystbetændelse og laa i lang Tid temmelig farlig syg. Madam Ludvigsen mente da, at hans Forhærdelse herved havde faaet et Knæk, der afgav Mulighed for, at et Overfald, naar det blev fornuftigt ledet, kunde lykkes. Hun plantede sig derfor en Dag i Stuen hos den Syge, tog selv en Stol, da hun forgjæves

Aften i den norske Skjærgaard. (Fra Haugesundskanten.)

Tegning af Fr. Kolstø.

havde ventet paa at blive budt nogen, og begyndte en lang Samtale, eller rettere Enetale, om Verdens Daarlighed og Jordlivets Forfængelighed. Hendes Beregninger med Hensyn til Modstanderens knækkede Tilstand viste sig i én Henseende at være ganske rigtige: Kaptejnen var altfor svag til at kunne stoppe hende i Farten med en af de sædvanlige smaa Vittigheder, og da han ansaa' hendes lange Passiar for et Udslag af hendes Maade at vise sin Medfølelse paa, indskrænkede han sig væsenligst til en indrømmende Brummen, der syntes at antyde, at han indrømmede Rigtigheden af hendes Bemærkninger. Madamen var henrykt, men det stemmede ikke med hendes Plan at gaa lige til Sagen, hun vilde kun præparere ham, det egentlige Omvendelsesarbejde skulde besørges af et lille gudeligt Skrift, som hun medførte og ved sin Bortgang ligesom tilfældigt efterlod paa Bordet, i det Haab at han maatte finde og læse det i en stille Time.

Kaptejnen fandt ogsaa ganske rigtig Bogen en Timestid efter, og i samme Øjeblik gik det op for ham, hvad Meningen var med det Hele. Hans Forbitrelse var grænseløs, men med sin sædvanlige Betænksomhed ventede han, til han var bleven nogenlunde rolig, og sendte saa Oppasseren ned efter Madamen. Denne kvindelige Apostel indfandt sig skyndsomst, sjæleglad over at det vidunderlige Skrift havde virket saa hurtigt, men hendes Glæde sank ikke saa lidt, da hun saa' Kaptejnen sidde stiv og strunk i sin Seng med et alt Andet end bodfærdigt Udtryk.

»Madam Ludvigsen,« begyndte Kaptejnen; »De har nu i 7 Aar til min Tilfredshed passet mit Hus, og jeg skal til enhver Tid være villig til at give Dem det Skudsmaal, at De er en ordenlig og særdeles proper Kone«, (Kaptejnen udtalte disse Ord i en fuldstændig venlig, anerkjendende Tone) »ligesom jeg haaber De vil indrømme mig, at jeg altid har taget saadanne Hensyn til Dem som ere forenelige med Tjenestens — med Husvæsenets Tarv, vilde jeg sagt. Men« (her hævede Stemmen sig ikke saa lidt) »paa den anden Side maa jeg paa det Alvorligste forlange, at De ikke blander Dem i Ting, hvormed De mildest talt ikke har noget at skaffe, og navnlig at De ikke kommer mig her og driver Abespil med Guds Ord. De har det nu saa meget i Munden, men jeg har det her« (Kaptejnen viste mod Hjærtets Plads). »De kan være overbevist om, Madam Ludvigsen, at Vorherre holder ligesaa meget af mig som af Dem, ja meget mere; og naar jeg dør, kommer jeg hen paa et akkurat ligesaa godt Sted som De, ja paa et meget bedre! Træd af!«

Overvældet af Anstrængelse sank Kaptejnen tilbage paa sin Pude, og den forbløffede Madam lystrede Ordre næsten som en Rekrut og forsvandt i en Fart fra Skuepladsen for hendes Nederlag.

Kaptejn Helner døde ikke den Gang af Brystbetændelse, men faa Aar efter bukkede han under for en anden Fjende, det var Aldersgrænsen; uagtet han havde kunnet regne sig til efter Militærkalenderen, at han aldrig kunde naa videre end til Kaptejn, vilde han dog aldrig rigtig tro derpaa; det stod for ham som noget aldeles Uforstaaeligt, Noget, han uvilkaarligt satte i Forbindelse med sin Opfattelse af Danevirkes Rømning, at han, som stod i sin fulde Kraft, skulde kastes bort som ubrugelig paa Grund af Alder; da det derfor virkelig skete, kom det over ham som et Tordenslag; det var en Ordre, der maatte lystres, Ordren til at stikke Sabelen i Skeden og aldrig mere drage den foran et Kompagni, den kom fra det samme Sted, hvorfra han én Gang havde faaet Ordre til at drage den samme Sabel til Landets Forsvar, og han faldt ikke paa at ræsonnere, men han forstod det ikke. Der var Noget knækket i ham fra den Dag af, hans Skikkelse faldt lidt sammen, dens Modstandskraft blev ringere, og da Brystbetændelsen kom igjen, bukkede han under for den. Nu hviler han paa Nyborg Kirkegaard; som afskediget fik han ikke de 3 Salver over sin Grav, der er Regimentets Hilsen til den døde Soldat, men vi, der kjendte ham, vide, at Faa af vore Egne have tjent Fanen mere tro og hengivent end »den holstenske Kaptejn«.

Tre Folkeviser.

Fra Czechisk oversatte af **Thor Lange**

I.

Gud har ikke villet det.

I Skoven flyver Glenten om
imellem høje Stammer,
ak, imellem høje Stammer.
Hjemme gaar min Hjertenskjær
og græder i sit Kammer,
ak, og græder i sit Kammer.

Det hjælper ikke, Hjertenskjær,
de Taarer, som du fælder,
ak, de Taarer, som du fælder.
Gud har ikke villet det,
din Moder ikke heller,
ak, din Moder ikke heller.

Smukke lille, grønne Sti,
ulykkelige Lille,
ak, ulykkelige Lille!
Dér gaa vi aldrig sammen mer,
saa gjerne vi det vilde,
ak, saa gjerne vi det vilde.

II.

Ingen er saa glad som jeg.

Ingen Anden er som jeg saa glad,
saa glad,
midt i Vintren sætter Linden
Blad paa Blad.
Sæt du Blade, Lind, og Blomster
fler og fler,
thi min Ven er god og vredes
ikke mer.

Jeg har syet en Ærmekjole,
hvid og blaa,
saa min Ven skal undres ved
at se derpaa,
naar vi sammen gaa til Dans
og Juleleg;
der skal Ingen være mere
smuk end jeg!

III.

Lille røde Rønnebær.

Lille røde Rønnebær,
lille søde Hjertenskjær!
Tænk, idag ved Kirkefesten
blev der lyst for os af Præsten.
Lille røde Rønnebær.

Lille hvide Rosmarin,
lille blide Kjærest min!
Tænk, idag om otte Dage
er du min og jeg din Mage!
Lille hvide Rosmarin.

De regelmæssige Koncerter i Efteraaret 1880.

Det er behageligt i Erindringen at gjennemgaa Musikens Efteraarskampagne i 1880, som er faldet usædvanlig glimrende ud. De talrige Privatkoncerter, der danne en Blænkerkjæde af ofte tvivlsom Kampdygtighed, fik denne Gang Forstærkning af et Par Første-Rangs-Kunstnere, og de regelmæssige Koncerters Kjernetropper have faaet et nyt Korps, idet Cæciliaforeningen har havt den gode Idé foruden sine store Koncerter at give Soiréer for Kammermusik, af hvilke den ene, der er givet, rangerer blandt de bedste Koncertaftener, medens det udstedte Program lover ikke ringere Nydelser i det nye Aar. Gjennem Rækken af Koncerterne har man i spredte Træk faaet en Oversigt over de forskjellige Faser i Musikens Udvikling ligefra Palestrinas, Pergoleses og Scarlattis krystalklare kjølige Arier til Rubinsteins og Saint-Saëns bevægede, fuldblodige Musik; og man undrer sig mindre over, at enkelte Retninger og enkelte betydelige Navne fattes, end over at saa Meget er kommet til Orde paa de forholdsvis faa Koncerter.

En af Musikens gamle Mestere, som der sædvanlig kun spilles lidt af herhjemme, *Händel*, har iaar været stærkest repræsenteret. Det interessanteste af de faa Arbejder af ham, som bleve opførte, er utvivlsomt Pastoralet »*Acis und Galathea*« (Cæciliaforeningen). Händel har følt sig særlig tiltrukken af dette elskende Par med den barokke Kyklop til Modfigur. Allerede 1710 havde han i Neapel komponeret en Acis og Galathea og tilegnet den til en italiensk Prinsesse, og ti Aar senere, under sit Ophold paa Herresædet Cannons-Castle, satte han Æmnet i Musik til en engelsk Text. Skjønt dette Pastorales Arrangement er meget naivt udramatisk, har Mesteren vidst at give sine Personer musikalsk-dramatisk Karakteristik, og navnlig har han med faa Træk lyslevendegjort Polyfem, denne Satyrspillets Yndlingsfigur, halvt Barn og halvt Uhyre, med hans barneagtige Erotik, som vil sukke i Fløjtespil paa hundrede Rør. Hans robuste Arie: »O rosig wie die Phirsche« danner et mesterligt Modstykke til Acis' (»Liebe sitzt gaukelnd ihr im Aug'«), der er saa yndefuld i al sin Parykstivhed. Men her som overalt er han mægtigst i sine Kor; det, som aabner anden Akt, advarende de Elskede mod den anstigende Polyfem (»O seht das Ungeheuer nah'n«) er Pastoralets prægtigste Sted og af en uovertræffelig Virkning.

Ligesom Händels Pastorale er som bekjendt *Haydns* »Aarstider« (ogsaa et Slags Pastorale uden Handling) opstaaet i England. Efter at Musikforeningen før har gjort os bekjendt med »Foraaret«, har den i Aar opført fjerde Del »*Vinteren*« (dets ordinære og extraordinære Koncert), og hvad man end ellers mener om Rangforordningen mellem de to Aarstider, saa kan der her næppe være nogen Tvivl. Det er imidlertid hverken Lucas' store farverige Arie, Hannes yndefulde Spindevise eller den dramatisk behandlede Romance, hvor henrivende de ere, som saa afgjort sikrer Vinterens Forrang; det er den mægtige Finale. Efter at have gjennemført den musikalske Karakteristik hele Aaret rundt, vil Haydn slutte værdigt med en Hymne; efter at de skiftende Aarstider ere dragne forbi, skal der aabne sig et Perspektiv ud i den uforanderlige Evighed, som det faste Hvilepunkt for det aandelige Blik; Aarets Opblomstren, Visnen og Død bliver ham et Sindbillede paa Menneskelivets Forkrænkelighed, og han vender sit Blik »mod Oven«. Men den Maade, hvorpaa dette sker, er karakteristisk. Allerede Orkesterforspillet til Koret »Se Lysets Morgen bryder frem« lyder aldeles ikke som de hellige Dombasuner. Nej, det er noget ganske Andet. Det er Fanfarerne, som kalde til det store Gjæstebud, til idel Herlighed og Glæde. Og har man glemt dette over den følgende alvorligere Fuga, saa erindres man atter levende derom ved Orkestrets næsten banale Slutningsjubel. Hvor ganske anderledes vilde ikke en Dantesk Aand have ladet sin Himmelrose dufte ud i Toner, en Toneduft, der vilde have været anderledes let at skjælne fra den af Glædens almindelige profane Roser, som denne har en betænkelig Lighed med. Men Haydn fandt intet Betænkeligt i at sætte den profane Glæde til Højbords i sin Himmel. Der er heri noget Mere end simpelthen en individuel Ejendommelighed, der er en hel Tids religiøse Ejendommelighed, og det er det, som giver Stykket det Typiskes Interesse. Hele den rationalistiske Tids religiøse Bevidsthed har her faaet et musikalsk Udtryk, der danner en interessant

Parallel til det, den senere fik, da Beethoven endte sin sidste Symfoni med Schillers Hymne til Glæden; der er i Haydns Finale en Inspiration af den samme Tidsaand, som lagde Schiller de guddommelig dristige Ord i Munden:

»Brüder, fliegt von euren Sitzen,
Wenn der volle Römer kreist,
Lasst den Schaum zum Himmel spritzen:
Dieses Glas dem guten Geist!»

Foruden disse større Stykker opførte Cæciliaforeningen Händels *»Wassermusik«*, ved hvilken han efter i nogen Tid at have været i Unaade atter opnaaede Georg den Førstes Gunst, hvilket ikke vil undre Nogen, og (paa Kammersoiréen) *Sonaten* for Klaver og Violin i A-dur, som fik en fin, men næppe tilstrækkelig bred Udførelse af Hr. A. Svendsen; Musikforeningen gav Händels *Koncert for Strygere*, hvis Musetta og Allegro vivace efter stærkt Bifald bleve givne da Capo; den sluttede sin Sæson ved atter at opføre *Haydns* bekjendte *D-dur Symfoni*, der (ligesom den paa Kapel-Soiréen opførte Kvartet) er saa fuld af Mesterens Aand ligefra den tunge borgerlige Lystighed i Menuetten til Allegroen og Andantens lette, lyse Livsglæde, denne Livsalighed, som ogsaa *Mozart* raader over, og som sprudlede i Finalen af hans *Septet* (Divertimento i D-dur; Cæciliaforeningens Kammersoirée), men som senere synes forsvunden fra Musiken.

Foruden denne Septet var *Mozart* repræsenteret ved en Scene af Operaen *Idomeneo* (Cæciliaf.), som han komponerede i sit 24de Aar. Det er ikke den tyske Operas Grundlægger og Mester, der her træder os imøde. Musiken har en gjennemgaaende italiensk Karakter, som maaske tydeligst traadte frem i det skjønneste Sted af den opførte Scene, det berømte unisone Kor med dæmpede Horn: »Già regna la morte«. Af egentlige italienske Komponister mødte *Cherubini* med sin skjønne Kantate *»La primavera«* (Cæciliaf.) og *Fanista-Ouverturen*, der havde hele den svale arkitektoniske Skjønhed og den ædle akkurate Elegance, der præger næsten Alt fra denne Mesters Haand (Musikf. Abonnem.).

Beethovens G-dur Koncert, som vi have hørt spille før i Musikforeningen af et Par Pianistinder, var ogsaa det Stykke, hvormed Frøken Krebs introducerede sig hos os. Det er al Anerkjendelse værd, naar en Virtuos vælger en af de kjendte klassiske Koncerter i Stedet for at glimre og overraske med en moderne; Fru Rappoldi gjorde sig unægtelig Sejren lettere. Men hvor højt end Frøken Krebs stod over dem, vi før have hørt spille denne Koncert, i sin uovertræffelige Teknik og i Spillets fuldendte Renhed, saa kan det dog ikke nægtes, at hun i Grunden ikke var Kvinde for at spille Beethoven; Musikens Legeme var fuldendt, men Aanden manglede, om ikke ganske, saa dog til Dels. Skjønt hendes Styrke ellers ikke laa i Udtrykket for den dybe Følelse, var mærkelig nok det, der var nærmest ved at lykkes, Andanten, dette henrivende Stykke, hvor det vemodig sværmeriske Klaver efterhaanden formilder det barske og uvillige Orkester og sætter det i godt Humør, indtil det bryder ud i Rondoens overstadige Lystighed. Men for at lade Klaverstemmens bredere klangfulde Karakter træde i Modsætning til Orkestrets spidst pointerede Lystighed havde hun i denne Finale gjort sit Spil for roligt. Ligesom der manglede Lidenskab i hendes Allegro, manglede der Humør i hendes Vivace. — Noget Lignende var Tilfældet med *Webers* brillante *Polacca*, et Stykke, der ellers laa langt bedre for hende, men som hun ogsaa spillede i et overraskende roligt Tempo. Men det er muligt, at Liszts Udsættelse til Dels nødvendiggjorde dette, for at hun ikke skulde blive overdøvet, hvor hun spillede Themaet sammen med fuldt Orkester.

Af de Musikstykker, der kom frem af nyere tyske Komponister, var vel *Rubinsteins* romantisk skjønne *Havfrue* (Musikforeningens Abonnementskoncert) og *Goetz* interessante Kor det Betydeligste. *Godards Violinkoncert* (Koncertforeningen), hvis fine og pikante Kanzonetta fik en fuldendt Udførelse af Hr. A. Svendsen, og *Saint-Saëns* interessante *Klaverkvartet* (Kapel-Soiréen), som navnlig i Scherzoen mindede stærkt om hans Klaverkoncert, repræsenterede den moderne franske Musik.

Hr. Grützmachers Høflighed lod os atter høre *Hr. Emil Hartmanns* melodiøse *Violoncel-Koncert*, der ikke taaler hyppig Gjentagelse, men hvis fuldendte Udførelse han var langt heldigere med end med Hr. Asger *Hammeriks* ikke meget indholdsrige *Koncert-Romance* for Violoncel. Koncertforeningen bragte en *Symfoni* af *Hr. Robert Hansen*; det er en dristig Opgave for en ganske ung Mand at begynde med, og dens Løsning syntes mig hverken at vidne om Mangel paa Talent eller om modnet Talent, men en Dom vover jeg ikke at udtale efter kun en Gang at have hørt dette Arbejde. —II—

Tromsø.

A. E. Nordenskiöld: Vegas Rejse omkring Asia og Europa.

Den ualmindelige Interesse, hvormed man overalt i den civiliserede Verden, og selvfølgelig ikke mindst i Norden, fulgte Nordenskiölds Opdagelse af Nordostpassagen, vil sikkert ogsaa blive det Værk til Del, som Expeditionens Leder nu har paabegyndt. Af B. Geelmuydens for Danmark og Norge avtoriserede Oversættelse bringer »Ude og Hjemme« i Dag to Billeder af et Par af Verdens nordligste Byer som Illustrationsprøver, og vi benytte Lejligheden til at henlede vore Læseres Opmærksomhed paa selve det betydningsfulde Værk. Det vil i Følge Subskriptionsindbydelsen udførlig skildre saavel Opdagelsesrejsen som de arktiske Lande og Folk, hvis dels frivillige, dels ufrivillige Gjæster Vega-Mændene bleve. En historisk Oversigt over de mærkeligste tidligere Rejser langs den gamle Verdens Nordkyst indleder Værket, nogle Rejseminder fra Besøget i Japan skulle slutte det. Det første nys udkomne Hæfte lover særdeles godt for det hele Foretagende, der ventes endt i Løbet af Aaret. Værket er rigt udstyret med Illustrationer, Kort samt flere Portræter i Staalstik af Expeditionens Ledere og Velyndere. (P. T. Mallings Boghandel i Kristiania).

I den norske Skjærgaard.

Enhver, der i stormfulde Dage eller Nætter har sejlet sønden om Norge og mulig ofret til Jæderens ublide Landvætter, vil sikkert min-

des den Glæde, hvormed man saa' de første Klippeskjær og Øer dukke frem over Havfladen. I Skjærgaardens smule Vande havde Kaptejnen jo lovet os Fred og Lise ovenpaa de udstandne Besværligheder, og snart fik man ogsaa af andre Grunde de graa nøgne Klipper kjær. Hvor afvexlende Udsigter aabnede der sig ikke til alle Sider, hvor morsomt var det ikke at finde ud af, hvilke Figurer den sprængte Klippemurs enkelte Dele dannede, og hvor kunde der ikke ved Solnedgang være en fin og blød Stemning over det hele ejendommelige Landskab. En saadan Aftenstemning fra Skjærgaarden ved Indløbet til Haugesund har Kunstneren givet os paa omstaaende Billede. Norge har rigere, skjønnere og stoltere Egne, men den norske Skjærgaard har ogsaa sin Ynde og Skjønhed.

LITERATUR

Den Opgjørelse med sin poetiske Produktion, som Erik Bøgh ifjor begyndte med det lige saa omfangs- som indholdsrige Bind »Fortællinger paa Vers og blandede Digte«, har han nu fortsat med et Udvalg af sine Viser, Sangtexter og Koupletter, der under Titlen *»Halvandet hundrede Viser«* skal udkomme hæftevis paa den Gyldendalske Boghandels Forlag. Udvalget vil i Følge Subskriptionsindbydelsen indeholde de Viser fra hele Tidsrummet 1850—80, som Digteren helst ønsker bevarede, samt Flertallet af dem, som have vundet mest Bifald. Musiken til Viserne medfølger i særlige Hæfter. Det er en interessant Samling, som her vil komme til at foreligge. Erik Bøgh har sin ejendommelige Plads i vort Aandsliv baade som Forfatter for Scenen og som Journalist eller vel rettere Feuilletonist. Som Visedigter har han dog vel vundet sin største Popularitet, og en Sangfugl, som han, der altid har sunget med sit eget Næb og hugget med sine egne Kløer, vil ogsaa blive hørt efter den Menneskealder, hvis — forøvrigt ikke altid lydige — Barn den var. Erik Bøghs Udvalg af sin talrige Visedigtning behøver ikke nogen videre Anbefaling.

Folketheatret. *»En glædelig Jul«* af C. Tannenhofer, formodenlig en tysk Forfatter, er ikke nogen synderlig morsom Forøgelse af Repertoiret. Gjenoptagelsen af den ældre Vaudeville-Komedie *»En flot Herre«* frembyder derimod adskillig Fornøjelse. I Titelfiguren, der forøvrigt snarere burde kaldes en Galning end en flot Herre, have vi Prototypen til Chiewitz' Rouéer, som vi forleden i Anledning af »For Alvor« omtalte. D'Hrr. Kolling og Zinck bar fornemmelig Stykket.

Vardø.

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

— I Kunstforeningen bestaar denne Uges Udstilling af de Malerier, der om ikke lang Tid skulle fordeles blandt Medlemmerne ved Lodtrækning. Samlingen er denne Gang mere omfattende og righoldig end sædvanlig, nærmest som Følge af, at Bestyrelsen, der ifølge en Generalforsamlingsbeslutning ikke skal omsende noget Medlemsblad i 1881, har havt en forholdsvis betydelig Sum til at besørge Indkjøbene for. De fleste af Kunstværkerne ere gode gamle Bekjendte fra det sidste Aars Udstillinger, saaledes F. Henningsens prægtige Pløjescene (gjengivet i nærværende Blad), der vistnok af de Fleste vil blive regnet for »den store Gevinst«, Zahrtmanns Corfitz Ulfeldt og Leonore Christine, Edv. Petersens Vaskerpigerne og Svinene, Groths store Kystbillede, H. Friis' fortræffelige lille Vinterlandskab, Johansens tobaksrygende Sømand (Juleudstillingen), Anchers lille Pige, der vugger, Fru Anchers Pastelstudie samt de smukke Arbejder af Brødrene Skovgaard, Kyhn, Haslund, E. Henningsen, Irminger, Hermansen, Niss, Thorenfeld, Bredal o. Fl. — Foruden Værker af nulevende Kunstnere er der denne Gang ogsaa kjøbt et af en Afdød: Constantin Hansens Studie af Forum med Severusbuen.

Kunst. Paa Alb. Cammermeyers Forlag i Kristiania er udkommet et meget flot udstyret Hæfte: *»Tegninger af N. Ulfstens Studie-Mappe«*. Hæftet indeholder 6 Tegninger og 1 Titelbillede, alle udførte i Lystryk, for største Delen efter rask henkastede Kultegninger. Maleren synes at leve i Karlsruhe, og hører vel, ligesom F. Kolsto, af hvem vi i Dag bringe en Tegning, til den unge Slægt af norske Malere. Titelbilledet forekommer os at være værdifuldest i kunstnerisk Henseende.

Opløsning paa Rebus i Nr. 169:

Højt fra Træets grønne Top straaler Juleglandsen.

Rigtig løst af: Mahie M.

Indhold: **«Hvad der hændte Arkæologen»**, et romersk Jule-Æventyr af Vilhelm Bergsøe. Med Tegning af Aug. Jerndorff. — **«Fra Soldaterverdenen»**, Skitser af Emil L. I. «Den holstenske Kaptejn». Med 2 Tegninger af H. Tegner. — **«Jeg melder mig!»** Tegning af Frants Henningsen med Text af S. Schandorph. — **«Aften i den norske Skærgaard»**, Tegning af Fr. Kolstø. — **«Tre Folkeviser»**, fra Czechisk oversatte af Thor Lange. — **«De regelmæssige Koncerter i Efteraaret 1880»** af —ll—. — **A. E. Nordenskiöld: «Vegas Rejse omkring Asia og Europa»** med 2 Billeder. — **«Literatur»**. — **«Folketheatret»**. — **«Kunst og Kunstnere ude og hjemme»**. — Bekjendtgjørelser.

Nyt Abonnement paa „Ude og Hjemme"

modtages i alle Nordens Boglader, Postkontorer og Brevsamlingssteder. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

☛ Ny tiltrædende Abonnenter i Januar Kvartal faa gratis 9de og 10de Blad af **„Ude og Hjemme"s Kunstneralbum: „Blindebuk"**, Tegning af Prof. Exner, og **„Dansk Landskab med Birketræer"**, Tegning af Th. Niss.

— Abonnenter, som modtage Bladet gjennem et Postkontor i Danmark, kunne faa Følgebladene tilsendte mod at indsende deres Postkvittering med Paategning „Ny Abonnent", ledsaget af 8 Øre i Frimærker, til Hovedexpeditionen, Tordenskjoldsgade 21.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

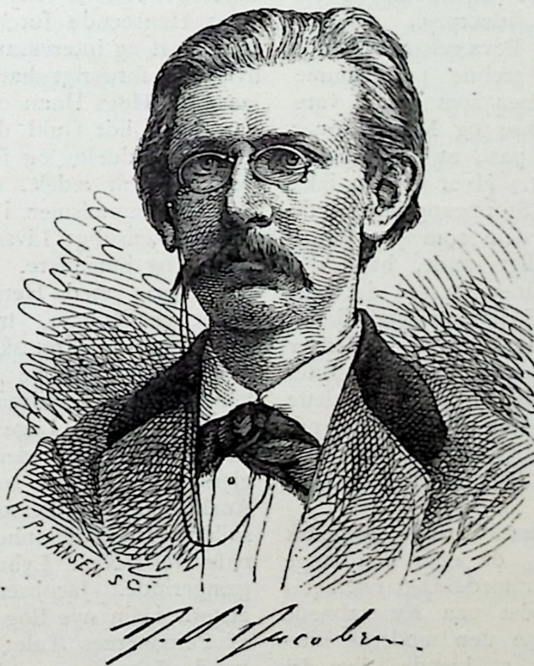

Fjerde Aargang. — Nr. 171. Søndagen d. 9. Januar 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

J. P. JACOBSEN OG „NIELS LYHNE".

Hvor J. P. Jacobsen i sin nye Roman skildrer den Tørst efter Videns Magt, som griber den unge Niels Lyhne, giver han, bevidst eller ubevidst, et højst sympathetisk Billede af sin egen Optræden i vor Literatur. »Hvem af os — hedder det — som en venlig Skjæbne stillede saaledes, at han kunde sørge for sin Aands Udvikling, hvem af alle os har ikke med begejstrede Blikke stirret ud over Videns vældige Hav, og hvem er ikke bleven draget ned mod dens klare, kjølige Vande, og er begyndt paa i Ungdommens lettroende Overmod at øse det ud med den hule Haand, ligesom Barnet i Legenden!« Det er nu ti Aar siden, at den unge Naturhistoriker selv sad ved disse Vande, og Ingen af den yngre Slægt, der da havde sit Blod med i Tidens Røre, vil have glemt, hvor begjærlig vi Alle lyttede, naar Jacobsen fortalte os om den Mand, for hvis Syn Alt, hvad der lever paa Jorden, var som et mægtigt Klædebon, der vævede sig selv, hvor den ene Traads Løb og Farve betingede den andens, og at alt som Tiden svandt, blev Vævet rigere og skjønnere. Naturvidenskabelige Fagtidsskrifter og en enkelt Avisfeuilleton havde vel nok omtalt Darwins Theorier tidligere, men for den yngre Generation og den større Almenhed bleve Jacobsens populære Afhandlinger i Vilhelm Møllers »Nyt dansk Maanedsskrift« afgjørende. De bleve et Led i den hele Kjæde af Datidens fremadgaaende Bevægelse, nu først kom Slaget til at staa om Tankernes Gyldighed ogsaa paa Aandslivets Omraader, og hvad allerede Jacobsen i Foraaret 1871 udtalte i en Artikel om »Menneskeslægtens Oprindelse«: »Det er i ethvert Tilfælde bedre at være med i Undersøgelsens Fremskridt end i Ligegyldighedens fornemme og dog saa dumme Dvaletilstand«, det blev endnu samme Efteraar gjennem Dr. Georg Brandes' første Forelæsninger alle de Yngres fælles Feltraab. Hvad Jacobsen skylder sin Ungdoms Kamp og Arbejde, kan man læse i »Niels Lyhne«, og det er smukke, sande Ord, som enhver Ungdom skal lægge sig paa Sinde, Ord om Arbejde og Kundskabstilegnelse i Stedet for golde og usunde Fantasterier. De lyde saaledes: »Ens Væsen voxer med Ens Viden, klares deri, samles igjennem den. Det er saa skjønt at lære som at leve. Vær ikke bange for at miste dig selv i større Aander end din egen. Sid ikke og rug ængstelig over din Sjæls Ejendommelighed, stæng dig ikke ude fra det, der har Magt, af Frygt for, at det skal rive dig med sig og drukne din kjære inderligste Egenhed i sin mægtige Svulmen. Vær tryg, den Ejendommelighed, som gaar tabt i en frodig Udviklings Skillen ud og Dannen om, den har kun været en Brøst, kun et mørkespiret Skud, der var ejendommeligt, just saalænge det var sygt af lyssky Blegheds. Og det er paa det Sunde i dig, du skal leve, det er det Sunde, der bliver det Store.«

»Ude og Hjemme« bringer idag et Portræt af Jacobsen, og et Par biografiske Notitser pleje jo i saa Tilfælde at følge med. Saa vidt jeg véd, er Jens Peter Jacobsen født den 7. April 1847 i Thisted, hvor hans Fader er Kjøbmand. Efter at være blevet dimitteret privat til Universitetet og efter at have taget sin filosofiske Examen, vandt han 1872 en Guldmedalje for en botanisk Afhandling og oversatte i samme og de følgende Aar to af Charles Darwins Hovedværker: »Om Arternes Oprindelse« og »Menneskets Afstamning og Parringsvalget«. Allerede i Foraaret 1872 havde han imidlertid offenliggjort sin første lille Fortælling i »Nyt dansk Maanedsskrift«, og med denne, der blev døbt »Mogens«, strax lagt sine digteriske Fortrin og Ejendommeligheder for Dagen. Paa »Mogens« fulgte i Januar-Hæftet 1875 af Tidsskriftet »Det nittende Aarhundrede« en endnu mindre Fortælling »Et Skud i Taagen«, og næste Efteraar kom saa hans »Fru Marie Grubbe«. Hermed er, naar nogle rene Smaating og nogle enkelte, udmærket skjønne, lyriske Digte undtages, hans hele Forfattervirksom-

hed nævnet. Tvende Udenlandsrejser ere faldne i hans Lod. Den første i 1873 gik gjennem Tyskland til Florens, den anden, til Dels for det Anckerske Digterstipendium, i 1877—79 til Schweiz og Rom. Efter sin Hjemkomst tog han Ophold i sin Fødeby Thisted og har dér fuldendt »Niels Lyhne«.

Tiden har givet Dr. Georg Brandes Ret, naar han i sin Anmeldelse af »Fru Marie Grubbe« spaaede, at for Fremtiden vilde Jacobsen sikkert vælge sig Æmner ud af Nutidens Liv, eller som det nu hedder i selve den nye Roman: »Det er ingen Naturnødvendighed at være enten oldnordisk eller romantisk, og det er simplere selv at sige sine Tvivl end at lægge dem i Munden paa Gorm Lokedyrker, rimeligere at finde Lyd for sit eget Væsens Mystik end at raabe mod Middelalderens Klostermure og faa det Samme ekkosvagt tilbage, man selv har sendt.« »Niels Lyhne« er endogsaa en bestemt lille Tidsperiodes Roman, og havde Fortællingens Helt, da han blev indført i Fru Boyes Saloner, ikke selv været saa stærkt optaget af Husets smukke Frue, vilde han utvivlsomt imellem Gjæsterne ogsaa have truffet en slank, mager ung Mand, bag hvis tavse, tilbageholdne Væsen der baade skjulte sig en ivrig Videnskabsdyrker, en blød, endnu lidt romantisk Lyriker og en skarp Iagttager af Menneskenes Færd. Men Øjnene bag Brillerne eller Næseklemmerne saa' til Gjengjæld godt paa Niels Lyhne og hans Kammerater, hvad enten de samledes i Fru Boyes Hus eller, og det var nok den Gang hyppigere, paa offenlige Steder og i deres smaa Studenterværelser. Enhver, der har levet lidt af dette Liv med, vil ikke uden Bevægelse læse denne Skildring af, hvorledes »det Nye« da greb disse »unge Folk, vordende Digtere, Malere, Skuespillere og Arkitekter, der Allesammen mere vare Kunstnere paa deres Ungdom end paa deres Talent, men Allesammen fulde af Haab, modige, kamplystne og saare lette at begejstre«. Der var unægtelig »enkelte iblandt dem af disse stille Drømmere, der bræge vemodigen mod en svunden Tids svundne Idealer«, ligesom andre »af de unge Mennesker fandt, at langt Haar, store Jagtstøvler og en let Malproperhed var til Baade for Ideerne«, og saa endelig de Ældre, der sluttede sig til Bevægelsen, Mænd, som i deres Ungdom havde været grebne paa samme Maade som de, der nu vare unge, men som senere vare forstummede og nu med Laurbærkranse og Martyrkroner hilstes af de Unge, der kun tænkte paa, at disse Mænd havde talt, ikke paa, at de havde tiet. Hvor er den ikke smukt og lyslevende skildret denne »Stormgangsjubel i de unge Sjæle«, hvis »Begejstring bar dem som paa Ørnevinger«, og hvor er det ikke vemodigt sandt, hvad der hertil føjes: »Livet sled det vel ud siden, tyssed det bort det Meste, Klogskab brød vel ned af det, og Fejghed bar Resterne bort sagtens, men hvad saa! Den Tid, der er gaaet med Godt, kommer ikke tilbage med Ondt; og Intet i det Liv, der leves bagefter, kan visne en Dag eller slette en Time i det Liv, der er levet.« Det er næsten Synd, at Digteren, for at kunne lade sin Helt falde i 1864, har skruet sin Historie den halve Snes Aar for langt tilbage i Tiden.

Niels Lyhne er og bliver imidlertid baade æsthetisk og psykologisk et Barn af de Dage, da efter den lange aandelige Karantæne alle mulige fremmede Digterværker i Oversættelse strømmede ind over det paa Ny aabnede Bogmarked og den yngre Slægt lærte den moderne Literaturs nye Hamleter og Manfreder at kjende, lige fra Turgénjews overflødige Mennesker til Spielhagens problematiske Naturer. Herhen hører ogsaa Niels Lyhne, saaledes som han efterhaanden segner under »Tilværelsens trøstesløse Vilkaarlighed«, efter at have »mistet Tilliden til sig selv og sin Tro paa Menneskets Magt til at bære det Liv, det faar at leve«, thi »det Nye, Atheismen, Sandhedens hellige Sag, hvad Maal havde det Altsammen, hvad var det Altsammen Andet end Flitterguldsnavne for det ene Simple: at bære Livet som det var! bære Livet som det var og lade Livet forme sig om Livets egne Love?« Niels Lyhnes Livs-Roman er en sørgelig Historie om »det store Triste, at en Sjæl altid er ene«. Derfor dø de bort omkring ham, Alle, som han elsker, hans skjønne Tante, hans sværmeriske Moder, hans yndige lille Hustru. Og han selv, dette Barn af en fantastisk Moder og en Fader med jordbundne Tanker, hvad bliver han selv Andet end en daadløs Drømmer, under hvis Fødder Livet glider væk uden at han mægter at faa Hanke i Tilværelsen, en Forfører af sin Vens Hustru, en vegetativ Kontemplator, en magtesløs Himmelstormer, der dog tilsidst bøjer Knæ for Skjæbnens Slag. Det er vanskeligt at leve og det er vanskeligt at dø er Moralen af hans Livs Historie.

En Forfatter, der skriver en saadan Bog, sér selv tungt og mørkt paa Tilværelsen, men om man end vilde give Kaalund Ret i, hvad han udtalte i det Digt, hvormed han for nylig i dette Blad hilste det nye Aar velkommen og saa varmt lagde Ungdommen paa Hjærte, at »det er Livsmod og Marv, hvortil vi har Trang, i Daad som i Sang«, saa har et saa ædelt og alvorligt Digterværk som »Niels Lyhne« dog sikkert sin store og betydningsfulde Mission imellem os. Det er Livets og Dødens vigtigste Spørgsmaal, der her paa en lige saa fordomsfri som upartisk Maade tages op til Forhandling, de store Spørgsmaal om, hvad et Menneske kan leve paa og dø paa, og der er en Alvor i denne Forhandling, som virker med hele et Selvsyns og en Selvtænknings uafviselige Magt. Denne Digter er ingen Fantast, der lader Pennen løbe afsted med løjede Lidelser, ingen Frasemager, der spiller paa Overfladen og jager efter Effekter. Det er en moden Mand, der selv har sét Døden i Øjnene og véd, at Tusinder og atter Tusinder af Individer bestandig ligesom Gerda i Dødsøjeblikket ville klamre sig til Evighedshaabet, og at Doktoren har Ret, naar han paastaar, at Menneskeheden ikke kan taale at miste sin »sidste store Illusion«, Troen paa en styrende, dømmende Gud. Han véd, at som Menneskene leve forskjellig, dø de forskjellig, og hans Svar paa de store Spørgsmaal er derfor ikke forudbestemt af en Tendens, men lovbundet under det enkelte Individs aandelige Udviklingstrin. Navnlig i saa Henseende forekommer det mig, at »Niels Lyhne« er et stort og interessant Fremskridt fra »Fru Marie Grubbe«, hvis jeg forøvrigt har Ret i, at denne Bogs Grundtanke laa i Sti Høgs Haan over, »hvor stærkt Dyret i Mennesket var, hvor lidt Guld der skjulte sig i dets Naturs Slakker, og hvor leddeløs og famlende og ganske i Tilfældets Vold det, der var ædelt, og det, der var lavt, brødes i Ens Sjæl«. Pessimismen i »Niels Lyhne« er hverken saa bitter eller saa ensidig; Livssynet, om end bestandig mørkt, baade videre og humanere.

Ogsaa med Hensyn til Hovedfigurens Psykologi er den nye Roman, trods det Episodiske i Skildringen, utvivlsomt et Fremskridt. Mens det var vanskeligt at holde Marie Grubbe fast som en og samme Person paa hendes vexlende Livsstadier, er Niels Lyhnes Udvikling fra hans Barndoms Lege gjennem hans Ungdoms og Manddoms Drømme til »den vanskelige Død« i alt Væsenligt godt gjennemført. Selv som Kunstværk, i Handlingens Liv og Anskuelighed, i Personernes Tale og Karakteristik, Naturskildringernes Skjønhed og Stilens glimrende Farvepragt, naar vel »Niels Lyhne« næsten op til sin berømte Forgængerinde. Jacobsens Sprog har Intet af det, han selv etsteds i sin nye Bog skildrer som ejendommeligt for nogle af Personernes Tale: »en retskaffen Magerhed, saa man kunde føle Grammatikens Ribben igjennem deres Fraser; en bogstavelig Anvendelse af Ordene, som om de havde dem frisk fra Kolonnerne i en Ordbog.« Hans eget Sprog er »Purpur og Ultramarin, dryppende af Lys og vadende i Skygge«; der er Sider i Romanen, som ere lyriske Digte i Prosa; ukjendte, formodenlig jyske, Landskabsord dukke op og farve yderligere Stilen, medens en lovløs Interpunktion og en næsten nu og da manieret Sætningsbygning snart hidser Læseren aandeløs gjennem en broget Række Billeder, snart stakat støder ganske faa Ord ad Gangen frem. Men hvilket Liv og malende Evne overalt! Hvilken

Læser vil nogensinde glemme Edele Lyhnes Død med Skildringen af Rosenfloret under hendes Vinduer, eller Niels' Moders Død i Clarens midt i Foraarets hele Skjønhedsudfoldelse. Med Botanikerens Vaaben fejrer Digteren her Sejr paa Sejr i disse »Blomster-Orgier«. Eller kan en Solnedgang skildres pragtfuldere end i disse faa Linjer:

»Solnedgangens Guld og Gløden var skjult af Havens Træer, kun et enkelt Sted aabnede en brandrød Plet sig mellem Stammerne og lod en Sol af dybgyldne, sprudende Straaler vække grønne Farver og broncebrune Gjenskin i den mørke Løvmasse. Oppe over de urolige Trætoppe jog Skyerne mørke hen paa en røg-rød Himmel og tabte i deres Jag smaa Skyfnug bag sig, smaa smalle Strimer af løsnet Sky, som saa Solskjæret mætted med vinrød Gløden.«

Eller endelig det dristige Sted, hvor Fru Boye vover at kritisere Oehlenschlägers, selve Koloristen Oehlenschlägers Skildring af Havfruen, der besøger Kong Helge. Men hvem maa ikke indrømme hende, at saaledes skulde den daarende Fiskerpige males:

»Hun skulde være nøgen som en Bølge, og Havets vilde Skjønhed skal gaa igjen i hende. Der maatte være noget af Sommerhavets Fosforskjær over hendes Hud, noget af Tangskovenes sorte, forfiltrede Rædsel i hendes Haar. Vandets tusinde Farver maa gaa og komme i blinkende Skiften i hendes Øjne; det blege Bryst maa være koldt af en vellystigt kjølende Kulde, Bølgerne risle deres vuggende Gang gjennem alle hendes Former, og der er Malstrømmens Sugen i hendes Kys og der er Skummets bristende Blødhed i Favntaget af hendes Arme.«

J. P. Jacobsen er en fornem Forfatter, en sjælden Gjæst paa vor nu saa livlige literære Arena. Hans Arbejder ere faa, men udsøgte, hans Plads blandt de Yngre fremskudt. Fire Aars Flid og kunstnerisk Udformning er nedlagt i hvert af hans to større Digterværker. Skal det nu atter vare saa længe, før vi paa Ny mødes med ham? Det vilde være interessant at se den utrættelige Ciselør en Gang til Afvexling forsøge at hugge en Marmorblok lidt friere til. Men fra nu af, da han har indfriet sine Løfter fra »Marie Grubbe«, vil han altid være velkommen, altid blive ventet med Længsel og fulgt med Opmærksomhed. I »Niels Lyhne« har han lært os, at »selv de fagreste Drømme, selv de dybeste Længsler ikke lægge en eneste Tomme til Menneskeaandens Vækst«, men et trofast Arbejde i Ens Livskald og et uforsagt Excelsior bringer baade Individet selv og det Samfund, det tilhører, bestandig et Stykke fremad.

Otto Borchsenius.

Franske Snobber.

To Skitser af **Aurélien Scholl.** Ved **H. W.**

I.

Et Redskab i Forsynets Haand.

I den lille By X i det vestlige Frankrig, hvis Indbyggerantal næppe beløber sig til 16,000, var der en Morgen stærkt Røre: en af de hæderligste Kjøbmænd paa Egnen var forsvunden. Den rige Hr. Bourimel, en Mand paa et halvthundrede Aar, som i lang Tid havde havt Sæde i Byraadet, var ikke kommen hjem til Middag den foregaaende Dag. Der gik hele tre Dage, uden at det var muligt at komme paa Spor efter ham. Sladderen var i fuld Gang; man talte om Fallit og Selvmord! Men Notaren beviste, at Hr. Bourimels Status aldrig havde været bedre end netop nu.

I Byen boede der en ung Mand, Hr. Anténor Dujardin, et rent Nul. Det var en lille dum, affekteret Laps, som gik med en meget moderne Frakke og en høj Hat med en næsten usynlig Skygge. Han var Søn af en Advokat; men paa Grund af Udygtighed havde han været nødt til at give Afkald paa at gaa ind i Faderens Forretning; den blev solgt, og af den Sum, der kom ind derved lagt til Faderens opsparede Skillinger, bestemte et Familieraad 8 til 9000 Francs i Rente som Anténors Part, og det var nok til, at han kunde fortsætte sit Dagdriverliv. Hver Dag fra Kl. 12 til 3 om Middagen og Kl. 8 til 12 om Aftenen kunde man træffe ham i den lille Salon i Officerskaféen, hvor han rolig spillede sit Parti Piquet. Der drak han to Gange om Dagen sin Kop Kaffe, medens han røg paa sin Merskumspibe, der var saa sort som Ibentræ, og kun af og til lukkede han Munden op for at sige til sin Hund: »Læg dig, Rambler!« — Rambler gabede, saa dens Kjæver vare ved at gaa af Led, strakte dovent alle fire Poter fra sig, udstødte et Suk, som om den vilde sige, at den kjedede sig ganske forfærdeligt, og krøb endelig ind under sin Herres Stol.

Kort efter Hr. Bourimels Forsvinden var Hr. Anténor Dujardin med sit Jagtkort og sin Hund en Dag ude i de sumpige Strækninger, der ligge tæt ved Byen, da Rambler pludselig gav sig til at snuse og »stod«.

»Ici, Rambler!« raabte Anténor.

Men Hunden udstødte en kort og afbrudt Gjøen.

»Hvad kan det være, den har faaet Færten af?« sagde Dujardin til sig selv. — Rambler hylede til Svar.

»Der maa dog virkelig være Noget . . .«

Anténor gik forsigtig hen til nogle Siv, der stod langs med et Vandløb, og han fik Øje paa et Lig, som halvt laa under det mudrede Vand, og uagtet Liget havde et skrækkeligt Saar i Hovedet, havde han dog ikke vanskeligt ved at gjenkjende Hr. Bourimel.

En saadan Rystelse havde endnu ikke grebet Hr. Anténor i hans monotone Tilværelse. Han løb ind til Byen og kom ganske forpustet til Politimesteren, hvem han meddelte sin Opdagelse.

En Time efter var hele Byen i Bevægelse. Øvrigheden indfandt sig paa Stedet, hvor Liget laa; det blev ført ind til Byen paa en Vogn, og der blev strax afholdt Forhør.

»Min Herre,« sagde Forhørsdommeren til Anténor Dujardin, »De er det første og maaske det eneste Vidne i denne Sag.«

»Det véd jeg,« svarede Dujardin i en Tone, hvori der allerede skimtede en Smule Vigtighed frem.

»Retten stoler paa Dem.«

»Det kan den.«

Fra den Dag var Anténor Byens Helt. Alle Folk skulde have fat i ham og overvældede ham med Spørgsmaal.

»I hvilken Stilling laa Liget?« . . . »Ikke sandt, Hovedet var næsten under Vandet?« . . . »Vare Klæderne i Uorden?« . . . »Hr. Bourimel har vel kæmpet med Morderen?« . . . »Der har maaske været Flere?« . . . »Saadan en rar Mand!« . . . »Og saa var han Familiefader!«

Spørgsmaalene og Udraabene faldt saa tætte som Hagl. Anténor fortalte fra Morgen til Aften den samme Historie, og han blev aldrig træt.

»Jo, sér De, jeg var gaaet ud om Morgenen for at skyde Bekkasiner. Da jeg var kommen til Krudttaarnsmosen, gav jeg mig til at gaa langs med Renaudaaen, da Rambler pludselig stod stille ved Bredden. Jeg kalder paa den, den lystrer ikke. Jeg gaar derhen . . . og tænk Dem min Forfærdelse . . .«

»Aa, Hr. Dujardin!«

»Der ligger den stakkels Hr. Bourimel med Benene stivt udstrakte og kløvet Hoved!«

»Hvor skrækkeligt!«

»Jeg løber tilbage til Byen.«

»Det gjorde De saamænd Ret i.«

»Og jeg haaber, man vil faa fat paa Morderen.«

Fra denne mindeværdige Dag kaldte man Hr. Anténor Dujardin kun »den Herre, som fandt Liget i Renaudaaen.«

Politiet arresterede kort Tid efter i en ussel Kro to drukne spanske Matroser. Hos den ene fandt man Hr.

Bourimels Uhr. Da de saa', de ikke kunde slippe fra det, tilstod de, at de havde mødt en Herre, som saa' ud til at have Noget hos sig, og de havde da overfaldet ham for at plyndre ham. De 130 Francs, Hr. Bourimel havde hos sig, havde de delt; desuden havde de taget hans Uhr, Kjæde og to Ringe; Liget havde de slæbt hen til Vandet, hvor Rambler havde opsporet det mellem Sivene.

Forbryderne bleve stillede for Retten i X.

Byens Avis mødte med et omhyggeligt Portræt af Vidnet, der var stævnet for Retten af Øvrigheden, og Redaktøren skrev: »Hr. Anténor Dujardin, hvis Udsagn maa være saa knusende for de Anklagede, er en særdeles begavet ung Mand.«

Da hans Navn bliver raabt op, gaar der en Gysen igjennem Retssalen.

Hr. Dujardin møder i sorte Klæder, aflægger Eden med stor Værdighed og bekræfter de Fakta, som ere meddelte i Anklageakten.

Præsidenten henvender sig synlig rørt til ham: »Min Herre, Retten ønsker Dem til Lykke for den Koldblodighed og den Energi, De har lagt for Dagen ved denne Lejlighed. Uden Deres Mellemkomst, uden Dem, der, om jeg saa maa sige, har været et Redskab i Forsynets Haand, havde vi maaske havt et Kapitel mere at føje til de ustraffede Forbrydelsers Historie. De har bevist Samfundet en Tjeneste, min Herre, og Samfundet takker Dem.«

Den ene Matros blev dømt til Døden, den anden kom i Tugthuset. Da Hr. Anténor Dujardin kom ud fra Raadhuset, lagde den bevægede Mængde sin Sympathi og Ærbødighed for Dagen ved at gjøre Plads for ham.

Han blev udnævnt til Vicepræsident i Byens Klub og Æorespræsident i Bjærgningsselskabet.

Fruerne og Frøkenerne sloges om ham, og en skjønne Dag tog Notaren, Hr. Rognonet, ham til Side og lod ham forstaa, at han kunde fri til Frøken Prépotin de Jambenville uden at risikere en Kurv; Medgiften 300,000 Francs i faste Ejendomme!

Nogle Godsejere i Omegnen bleve vel noget oprørte over, at en »Jambenville« skulde være slet og ret Fru Dujardin, men Præsten svarede dem med himmelvendte Øjne: »Det er ham, som fandt Liget af Hr. Bourimel. Det retfærdige Forsyn har udvalgt ham til sit Redskab!«

Og Alle bøjede sig.

Da Dujardin først var bleven en rig Mand og Familiefader, blev han ogsaa snart Adjungeret hos Borgmesteren; der var ikke en Sangerfest, ikke en Regatta, ikke et Landbomøde, uden at han blev valgt ind i Bestyrelsen eller i det Mindste blev Jurymedlem.

Og tilsidst var der en Præfekt, som indstillede ham til at blive Ridder af Æreslegionen. Indstillingen endte saaledes:

»Hr. Dujardin er en af Departementets store Notabiliteter. Han nyder alle sine Medborgeres Agtelse og er almindelig ansét. Det er en af disse beskedne og pligtopfyldende Borgere, som er en Hæder for det Land, hvor de have sét Dagens Lys. I en Sag, som i sin Tid vakte stor Opsigt, spillede Hr. Anténor Dujardin en overordenlig hæderlig Rolle. Det var ham, som fandt Liget i Renaudaaen.«

Fra Skitsebogen.
Tegning af Carl Thomsen.
(En Kavaler fra Begyndelsen af Aarhundredet.)

Naar en Rejsende kom til Byen, viste man ham Kirken, Saint-Firmins Taarn, det nye Bassin — og Anténor Dujardin.

»Kan De se den Herre, som gaar dér paa Promenaden?«

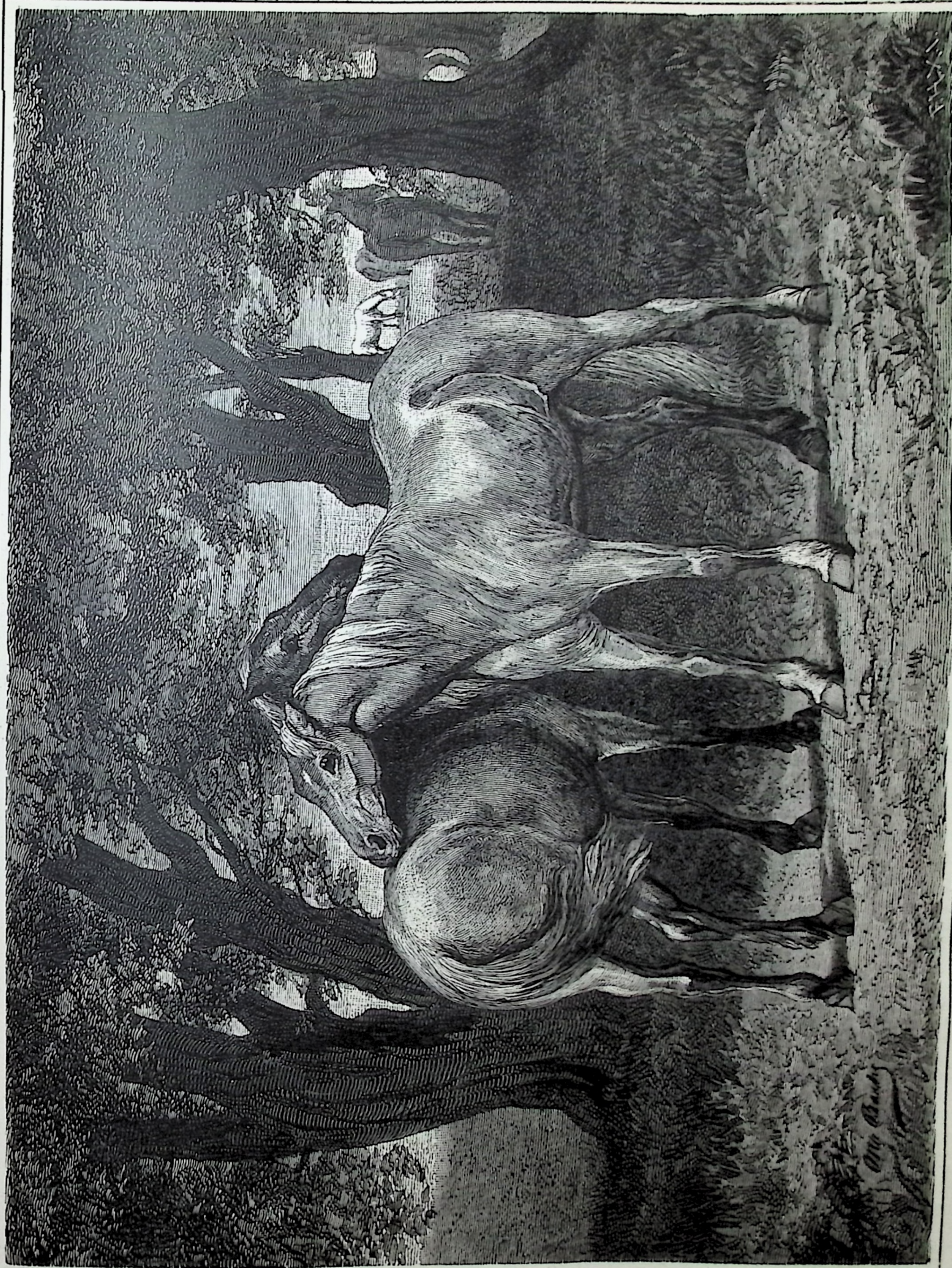
»Ja.«

»Kan De ikke gjætte, hvem det er?«

»Nej, det kan jeg virkelig ikke.«

»Jo . . . det er Hr. Dujardin.«

»Hvem er Dujardin?«

Heste i Dyrehaven. Tegning af Otto Bache.

»Kan De ikke huske Historien med Bourimel . . . Den Mand, der blev myrdet af to spanske Matroser . . . det er vel nu omtrent en femten Aar siden?« . . .

»Aa, jo, nu husker jeg dunkelt . . .«

»Naa ja, det er den Herre, som fandt Liget!«

Anténor bærer sin Hæder med Værdighed. Han véd, at han er en berømt Mand, og triumferer ikke overdrevent over det. Fru Dujardin har altid ladet trykke paa sine Visitkort: født de Jambenville, og dette lille Memorandum er nok for hendes berettigede Stolthed. Hun tilbeder sin Mand, som hun ansér for en Helt, og han behandler hende med den største Hensynsfuldhed.

Af og til tilbringer hun nogle Dage i Nantes hos en Tante, og i Bordeaux hos sin Svoger, og da kan det hændes, at man hører hende fortælle den nye Tilhørerkreds: »Min Mand var gaaet ud for at skyde Bekkasiner. Pludselig giver hans Hund sig til at hyle. Hr. Dujardin tager en rask Beslutning og gaar hen til den, og saa . . . Haarene rejse sig paa Hovedet af ham . . . saa sér han et skrækkeligt lemlæstet Lig; Ansigtet er ganske blodigt, Benene stivt udstrakte . . .«

»Aa, Frue, hvor gribende!«

Den gode Jambenville er altid stolt af sin lille Effekt.

Anténor er Ridder af Æreslegionen, Borgemester i X og nyder Befolkningens udelte Agtelse, — og den stakkels Rambler døde paa en Smule Halm i en Krog af Vognskuret.

Det var dog den, som fandt Liget!

II.
En Duellant paa en Hals.

En af de frygteligste Mænd paa Boulevarden er nylig forsvunden, Døden har slettet hans Navn af de Levendes Tal.

Vikomte Hubert de Rocaltier, der var alkoholiseret lige til Marven, er død i sin Værts Arme. Han var 42 Aar; han var meget rød i Ansigtet, altid fuld og sin Konge hengiven.

I Grunden var Hubert en god Fyr, men da han rullede vildt med Øjnene og altid førte Haanden hen til det Sted, hvor Kaardehæftet plejer at sidde — naar man ikke vilde laane ham ti Francs, var han bleven en Skræk for Alle, der færdes ude om Aftenen.

Han gik fra Helder til Lucien, undertiden kom han ogsaa til Brébant. Han ventede ikke, til man bad ham om at sætte sig ved Bordet, og naar han saa var gaaet paa Rov fra det ene Bord til det andet for at tilfredsstille sin beskedne Hunger og sin uudslukkelige Tørst, fløj han bort som en Natsværmer, i Zigzaglinjer, og passede de heldige Spillere op, naar de kom ud af Spillehusene, som om Dagen give sig det smukke Navn Klubber.

Der var Intet mere at gjøre for ham hos Opvarterne; han havde »pumpet« dem utallige Gange, saa dér var Intet mere at hente; men der var Ingen, der bar Nag til ham, og da de fik at vide, at han var død, sagde Nogle af dem:

»Herregud, stakkels Rocaltier! Havde jeg vidst det, skulde jeg saamænd gjerne en Gang til have stukket ham et Tyvefrancsstykke ud. Stolt var han ikke, naar Alt kommer til Alt, og saa havde han saadant et net Navn.«

Hubert de Rocaltier passede de unge Mennesker op, naar de kom ind fra Provinserne. Alle have de Noget med sig, og i de første Dage er det ikke Mangel paa Penge, der trykker dem. Hubert overrakte sit Kort, der var prydet med hans Adelsvaaben; det førte: et blaat Skjold med gylden Tværbjælke, og deri tre sorte Stære med tre Guldmaaner; Grevekrone, og som Skjoldholdere to Mynder. Var det maaske derfor, han holdt saa meget af Hareragout?

Et saadant Vaaben stak de unge Mennesker i Øjnene. Hubert blev inviteret til Frokost eller Middag. Og han fulgte som brav Soldat Roederers hvide Fane; for Resten var han ikke mindre tro mod Absinthens grønne Fane, og — saa gaar det i Krigen — Følgen var, at Hr. de Rocaltier havde sig en lille Schnitzer hele Dagen igjennem.

Hr. de Rothschild kan slet ikke forestille sig, hvor vanskeligt det er at føre et stort Liv i Paris, naar man har 800 Francs i Pension; og det var det Problem, Hubert søgte at løse.

Han skyede intet Middel, først optraadte han som en godmodig, hjærtelig, jovial Fyr, og naar det ikke hjalp, blev han vred, kom med Trusler og var en rigtig Slagsbroder.

Han sloges ikke bedre end Folk i Almindelighed, men han mandede sig op med den Tanke, at det er kun én af fem Dueller, der bliver til Noget.

Hvad den Mand har forbrugt af Sekundanter, er virkelig utroligt. Naar man traf ham alene ved et Bord i en Kafé mellem 3 og 6, og man spurgte ham: »Hvad bestiller De her?« saa kunde man være vis paa, at han svarede:

»Jeg venter paa mine Sekundanter.«

»Hvad, skal De slaas?«

»Ja, i Morgen tidlig, haaber jeg.«

Snart var det en »Herre«, der havde gloet paa ham. Snart var det en »Laps«, som var løbet ham paa Albuerne. Men som oftest var det en »Ven«, som ikke vilde laane ham tyve Francs.

Sekundanter! stadig Sekundanter! — Naa, man er Duellant paa en Hals, eller man er det ikke.

En Aften sad Hubert i Café de la Paix og drak Øl med en Knejpebekjendt.

Fem Minutter efter havde han faaet fat paa et Par Sekundanter, der optraadte saa meget mere højtidelig, som de vare nødte til at støtte sig til hinanden for ikke at falde, og de søgte nu at faa Manden, der var den fredeligste Øldrikker af Verden, til at tage mod en Udfordring.

Imidlertid gik Hubert, som det sømmede sig, ind paa en anden Kafé for at afvente Resultatet.

Saa kommer der en tidligere god Ven ind, som havde været i Theatret; han var Ægtemand og havde Grunker.

»Halløj, Bellefontaine!«

»Hvad, er det dig, Rocaltier! Hvad bestiller du her?«

»Jeg har lige sendt mine Sekundanter til et Individ, som vilde spille mig paa Næsen.«

»Hvor skal du slaas?«

»Det véd jeg s'gu ikke.«

»Hør du, tag ud til Vésinet og slaas dér; jeg har kjøbt mig et Landsted derude, saa kan du faa det at se med det Samme.«

»I Vésinet?«

»Ja vel, dér har du Adressen; jeg tager ud med Nattoget og skal faa en god Frokost i Stand til dig — du forstaar mig nok!«

»Med Champagne, hvad?«

»Ja vel, Chateau-Lafitte, Latour-Blanche, Moulin-à-Vent og Veuve-Cliquot!«

»Top, jeg kommer i Morgen Kl. 12.«

»Det er et Ord, altsaa i Morgen!«

Herren gaar sin Vej, Sekundanterne komme anstigende.

»Sagen er gaaet i Orden.« — »Hvad behager, gaaet i Orden?« raaber Hubert. — »Ja, han har gjort en Undskyldning.« — »Ja men, jeg vil have den skriftlig.« — »Den er skriftlig.« — »Men der skal ikke være noget Vrøvl ved den.« — »Det er der heller ikke.«

»Saa for Pokker! vi skal spise Frokost ude hos Bellefontaine i Vésinet, en ganske udmærket Frokost. Det er da ikke passende, at vi saadan komme og sætte os til Bords uden videre. Jeg maa duellere, faa fat igjen paa den Herre.«

»Han er allerede stukket af.«

»Bellefontaine vil jo anse mig for en Snyltegjæst.«

»Ja, hvad skal vi gjøre?«

»Kom med, vi maa gaa fra den ene Kafé til den anden, til jeg har bjærget mig en Duel.«

Først paa Boulevard Poissonniére faar Rocaltier fat paa En, som er oplagt; det er en Mand, som ganske rolig kommer ud fra en Beværtning. Hubert støder til ham.

»Saa se Dem dog for!« — »Se Dem selv for!« — »Aa, De er en Gadedreng!« — »Og De er en Slyngel!«

Svup! Rocaltier faar En paa Øret.

»Ah, det var da heldigt!« siger han til sig selv.

Sekundanterne skride ind, Herren tager mod Udfordringen, og Rocaltier sidder den næste Dag med Armen i Bind hos sin Ven Bellefontaine og tømmer hans Flasker.

Naar Skrædderen sendte Rocaltier sin Regning, spillede han den Fornærmede og sendte Skrædderen sine Sekundanter paa Halsen.

Han forbrugte mellem 70 og 80 Sekundanter om Aaret!

For Resten satte han en Ære i at være konservativ, Legitimist og en Ven af Kirken.

Da han følte, at hans sidste Time var kommen, ønskede han Religionens Trøst. Præsten bebrejdede ham det vilde Liv, han havde ført, og ytrede det Ønske, at han fuldstændig vilde angre sine Synder.

Da han var gaaet, sagde Rocaltier til ham, der vartede ham op i det lille Kammer, hvor han boede til Leje:

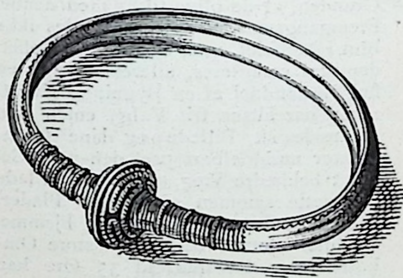
»Skaf mig den Præsts Adresse . . . Han har talt til mig i en Tone, som jeg ikke synes om . . . Hvis jeg kommer mig . . . vil jeg sende ham en Udfordring.«

Og saa døde han.

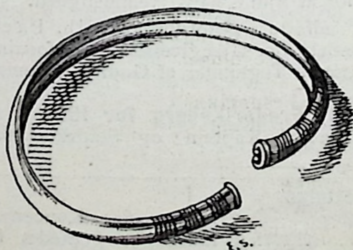
To Guldsmykker fra Broncealderen.

Endskjønt vor Broncealder er fattig paa Guldsager, naar man sammenligner den med vor Jærnalder, er der dog i de sidste Aartier kommet for Dagen Guldsmykker fra den først nævnte Kulturperiode, hvilke vidne om, at ogsaa den kan opvise et ret anseligt Antal af den Slags Prydelser. Som Repræsentanter for Guldsmykker, der ere karakteristiske for den i sin Helhed smagfulde Broncealder, bringes idag Afbildninger (i halv Størrelse) af to Ringe, som begge have det tilfælles, at de trods deres Ydre ikke ere massive, men omslutte en Broncekjærne. Derved har man sparet paa det kostbare Guld uden at berøve Smykket dets værdifulde Ydre, en Fremgangsmaade, man hyppig har betjent sig af i Broncealderen. Som man vil se af Afbildningen, afsluttes den ene Rings Ender i to skaalformede Knopper og ere rigt udstyrede med de for Perioden karakteristiske Ornamenter. Man antog i Oldforskningens Barndom, at denne Slags Ringe havde været de fra Sagatiden bekjendte »Edsringe«, hvorpaa vore krigerske Forfædre aflagde Ed, naar de vilde tillægge denne særlig bindende Betydning. Men ligesom man snart frafaldt denne Hypothese, saaledes viste det sig senere, at de saakaldte »Edsringe« tilhøre en langt ældre Tid end Vikingetiden, nemlig Broncealderen, hvad der klart fremgaar saavel af deres Ornamenter som af forskjellige Fund. Man er nu enig om at tyde disse Ringe som Smykker, hvorimod man ikke véd, hvorledes de have været baarne, uagtet de ere store nok til at passe om et Haandled eller en Arm; de ofte store, skaalformede Knopper gjøre dem imidlertid uskikkede til at anvendes som Armringe, ligesom den Omstændighed, at flere af dem netop paa Knopperne bære utvetydige Mærker af Slid saavel paa den udvendige som paa den indvendige Side, taler imod denne Anvendelse af dem. Det afbildede Exemplar er i Aaret 1879 fundet ved Pløjning paa en Mark ved Toderup i Særslev Sogn, Odense Amt, og vejer 121 Gram (= 250 Kroner). — Den anden Ring, som øjensynlig har været baaret som en Armring, er ved Enderne kun prydet med tre Rækker Stregeornamenter paatværs. Den vejer kun 23 Gram (= 51 Kroner). Mærkelig nok er den forrige Aar funden paa en Mark ved Toderup, ikke langt fra det Sted, hvor den først beskrevne Ring fremkom. Det ligger da nær at antage, at begge Ringene ere blevne tabte eller nedgravede sammen i Jorden og forfærdigede af den samme Arbejder.

V—m B—e.

1:2 v. St.

„Gjenboerne“ paa det kgl. Theater.

Ved Gjenoptagelsen af *Gjenboerne*, som vel egentlig aldrig har forladt Repertoiret, var den Omstændighed sikkert det Mærkeligste, at Stykket endnu for mange Tilskuere besad Nyhedens Interesse. Ved Indfald, der ere blevne til Ordsprog, lød der en frisk Latter over Theatret, som om Publikum blev overrasket ved Hostrups Vid. Og Skuespillerne, hvoraf de fleste helt byggede paa Traditionen uden at forynge den, ja næsten uden at magte den, bleve hilste med et Bifald, som undertiden forekom den enkelte Tilskuer, i hvis Erindring endnu de Gamles Spil var levende, som en Utaknemmelighed. Man klappede af en lidt tarvelig Efterligning, der kun paa ganske enkelte Punkter naaede Originalen.

Maaske bør man ikke strængt gaa i Rette med den yngre Slægt ved Theatret, fordi den ikke formaar at spille »Gjenboerne«. Det er let forstaaeligt, at vore Skuespillere staa fremmede for den Blanding af Overnaturlighed og Virkelighed, i hvilken de første Fremstillere følte sig fuldkommen hjemme. Man fatter godt, at Skuespilleren nu til Dags let vil søge ligesom en Forklaring af de Situationer, hvilke Magien i Stykket frembringer. Hvor spøgefuldt end Ahasverus og Lykkens Galosker ere behandlede, det er dog dem, som sætte Handlingen i Gang, og det er de Scener, i hvilke der gjøres Løjer med Klints Usynlighed, som vække mest Latter. Det syntes, som Hr. E. Poulsen ikke ret vidste, hvorledes han skulde tage fat paa Jerusalems Skomager. Phister var ikke bange for hans attenhundrede Aar; han reflekterede slet ikke over Æventyrfigurens Optræden paa Regensen; hvad Hostrup havde skrevet, det skulde spilles, og saa opfandt han denne vidunderlige Stemme, Maske og Dragt, som Hr. Poulsen forsøger at gjengive. Men med den Forskjel, at Hr. Poulsen ikke tror paa, hvad han selv siger. Naar han kommer ind paa Scenen med det forvirrede Blik og de skjælvende Haandbevægelser, gjør han nærmest Indtryk af en Afsindig. Det

er Forklaringen, han underskyder. Han er ikke selv under romantisk Indflydelse som Phister var, og derfor bliver hans Deklamation spids og ængstelig, medens hans Forgængers var uforfærdet og svulmende. Og paa samme Maade, medens Hultmann var hjærtegreben og fortryllet under Mystiken i Phisters Spil, sér Hr. Madsen i det Højeste lidt benauet ud, omtrent som han var kjed over, at Ingen vilde befri ham for det gale Menneske. Naar i gamle Dage Klint rakte Ahasverus Haanden, da var det, som Virkeligt og Overnaturligt smeltede sammen i dette Haandtryk; naar nu Hr. Madsen vender og drejer sin Haand og ryster sine Fingre, efter at have lagt dem i Hr. Poulsens, undrer man sig over, at denne har klemt ham saa haardt. Vi tro ikke mere paa, hvad vi se, fordi Skuespillerne selv gjøre Indtryk af ikke at tro paa, at det virkelig er gaaet saadan til.

Det samme Træk møder man igjen overalt. Hr. O. Poulsens Buddinge var ikke heldig i Søndags. Der manglede Fasthed og Humør i Opfattelsen. Hvad der lykkedes fortrinligt var Deklamationen af »Rosen blusser alt i Danas Have«. Og det er kuriøst, at den samme Virkelighedstrang, der sniger sig forstyrrende ind i Hr. E. Poulsens Spil, kom hans Broder paa dette enkelte Punkt til Hjælp. Efter at v. Buddinge er bleven skræmmet af den usynlige Klints Raab, gjør Hr. O. Poulsen et Vovestykke og spiller den ulykkelige Synder absolut som Delirist. Han forklarer den advarende Stemme, v. Buddinge hører, som Drankergalskabens Hallucinationer — Noget, Mantzius aldeles ikke faldt paa. Men efter Kulminationen i denne enkelte Scene bliver det saa Hr. Poulsen umuligt at spille det Øvrige med den livsalige Gemytlighed, Mantzius udbredte over alle Repliker.

Af den ældre Besætning staar Hr. Rosenkilde ene tilbage. Fru Phister har afløst Fru Sødring og gjør Smedemadamen langt mere idiotisk og langt mindre sympathisk end tidligere.

Paa Udkig efter Omnibus.

Flittige Theatergængere ville mindes Fru Phisters skjævhovede Tjenestepige i »Fruentimmerskolen«, efter min Mening hendes Repertoires genialeste Skikkelse; det er denne, efter hvilken Smedemadamen er uddannet, idet dog Sløvhedspræget nødvendigvis har maattet udviskes noget. Hr. S. Petersen er den bedste Søren Torp, der endnu har været paa det kgl. Theater, og ligeledes have vi i mange Aar ikke sét saa nydelig en Rikke som Frøken Betzonick er. Hendes Spil i Frierscenen giver mere Haab om en kunstnerisk Fremtid end Alt, hvad hun ellers har præsteret. Hvorfor den unge Dame var saa uskjønt paaklædt, hvorfor Dragterne i det Hele repræsentere de forskjelligste Tidsaldre, hvorfor Stykket er sat i Scene med en Karrighed og Smagløshed, der grænser til det Upassende, nytter det vel ikke at spørge om. Da der imidlertid ikke bringes saa særdeles mange Nyheder frem, skulde man tænke sig, at der kunde blive Tid til at vaage over Gjenoptagelsen af et klassisk Stykke som »Gjenboerne«.

Edvard Brandes.

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

— Ved Konkurrencen om et for Staden Bergen bestemt Holbergmonument blev der tilkjendt Billedhuggerne Jacobsen, Skeibrock og Børjeson hver en Præmie paa 400 Kroner. De to sidst nævnte Kunstnere skulle nu konkurrere om igjen med 5 Fods Modeller; den af dem, der saa ikke faar Bestillingen, honoreres med 800 Kroner.

— I Frederiksborg-Museet skal der indrettes et »Kristian den Niendes Værelse« med Portræter af hele Kongefamilien. Kongens Portræt skal males af Prof. Jensen, Dronningens af Fru Jerichau.

— I Madrid vil der i 1881 blive aabnet en international Kunstudstilling, hvoraf man venter sig en hel Del.

— Den berømte spanske Maler Madrazzo skal male Gambettas Portræt for 30,000 Francs.

— I Følge »Kunst-Chronik« har den som dygtig Kemiker bekjendte Borgemester Dr. Gehring i Landshut gjort en Opfindelse, der vil kunne blive af stor Betydning for Vægmaleriet. Opfindelsen gaar ud paa at dække de mest forskjellige Stoffer — Jærn, Sand- eller Kalksten, Granit, brændt Ler, Cement o. s. v. — med en Emaille af en hvilken som helst Farve; den modstaar fuldkomment Vejrligets Indflydelse, hvad Vandglas som bekjendt ikke gjør, og kan lægges saa tyndt paa, at Materialets Struktur sés aldeles tydeligt under den. Der er allerede anstillet Forsøg med den nye Fremgangsmaade paa Parlamentshuset i Wien, hvor man har givet et Stykke fint, marmoragtigt Kalksten mat og blank Forgyldning; begge Dele staa fortræffeligt. Gehrings Opfindelse yder Alt, hvad man paa det givne Omraade kan forlange; den raader over en særdeles rig Skala af Vandfarver og smelter disse saaledes ind i Grunden, at de blive til Et med denne. Fremgangsmaaden kan anvendes ikke blot i Atelieret, men ogsaa hvor Stoffet, der skal emailleres, allerede udgjør en fast Bestanddel af en Bygning; Kunstneren har altsaa frit Valg, enten han vil male sit Billede og sine Ornamenter umiddelbart paa den med Cement beklædte Væg, eller han vil lade det sætte sammen af mindre Plader, som han har gjort færdige hjemme. Emailleringen fordrer ikke store Omkostninger; for omtrent 35 Øre kan der saaledes gives en Kvadratmeter Jærnblik Tone. Der foreligger Vidnesbyrd om Farvernes Holdbarhed selv under de ugunstigste Forhold, Kjøbmænd i Frankrig og Østerrig staa allerede i Underhandling med Opfinderen for at kjøbe hans Hemmelighed. ▢

Af **»20 Haandtegninger«**, udførte i Fototypi af Vilh. Pacht, er 2det Hæfte udkommet. Det indeholder Gjengivelser af en fortrinlig Akvarel af Joh. Th. Lundbye, samt af Tegninger af Godf. Christensen, Hans Nic. Hansen og Marstrand.

Vejviser for Kjøbenhavn og Frederiksberg for 1881 er udkommen, som sædvanlig udgiven af Kaptejn og Stadskonduktør T. Krack.

Rettelse.

I forrige Nummers Artikel om »De regelmæssige Koncerter i Efteraaret 1880« ere følgende Korrekturfejl indløbne: I Stedet for: Händels faa Kompositioner læses fire K., i Stedet for: Kyklopens barneagtige Erotik læses bamseagtige E., og endelig i Stedet for: Fanisca-Ouverturen læses Fanista-Ouv.

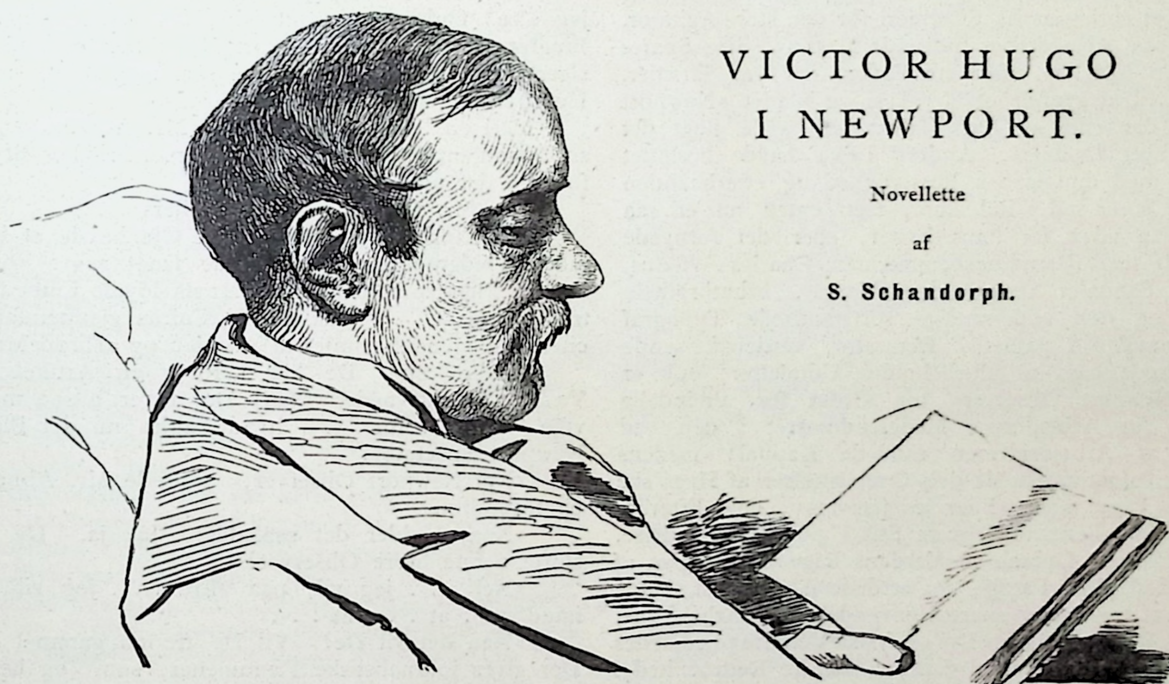
Indhold: **J. P Jacobsen og »Niels Lyhne«** af Otto Borchsenius. Med Portræt af J. P. Jacobsen. — **»Franske Snobber«**, to Skitser af Aurélien Scholl ved H. W. — **»Fra Skitsebogen«**, Tegning af Carl Thomsen. — **»Heste i Dyrehaven«**, Tegning af Prof. Otto Bache. — **»To Guldringe fra Broncealderen«** af V—m B—e med Billede. — **»Gjenboerne« paa det kgl. Theater** af Dr. Edvard Brandes. — **»Paa Udkig efter Omnibus«**, Billede. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.**

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 172. Søndagen d. 16. Januar 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

VICTOR HUGO I NEWPORT.

Novellette

af

S. Schandorph.

Newport, Hovedstaden paa Øen Wight, havde i Aaret 1868 to Aviser, en velstaaende: *Newport Times*, som var konservativ, og en fattig: *Newport Observer*, som var radikal. I den sidstnævnte stod en Morgen den 26de Februar forrest i Bladet et lille Digt, som i dansk Oversættelse kan gjengives saaledes:

Til Victor Hugo.

Han spændte Ungdomsbuen kjæk;
afsted fór Pilen — rydded væk
hver geometrisk studset Hæk
i Digtekunstens Have
og skød itu de Rør, som tvang
hvert Væld til i Paradegang
at hoppe og at trave.

Den friske Luft, den frie Vind
igjennem Verset suste ind,
og Regnbupragt med syvfold Skin
i Sproget glansfuldt straaled.
Med apollonisk Sejerssmil
han stod. Han saa', den gyldne Pil
just havde truffet Maalet.

Han spændte Manddomsbuen vred;
igjennem Luften Pilen gled;
dens Maal var En, som brød sin Ed
og løj sig til en Trone,
som bygged den paa Vold og Mord
og nu ved Bøn i Munkekor
det dyre Blod vil sone.

Jeg sér den Bueskytte staa
og utaalmodig vente paa,
at Pileodden Greb skal faa
i Tronens Purpurdække
og blotte for hvert Øje ret
det grimme, ormestukne Bræt
igjennem Fløjlets Sprække.

O vær du kun ved trøstigt Mod,
den Pil har ramt, du Skytte god
med hvide Haar og Ungdomsblod!
Snart vaagne Hævnens Aander;
og Republikens ranke Hal
i Lyset op sig skyde skal
med straalende Kolonner.

Digtet var undertegnet Charles Wilkins. Det vakte Opsigt i Newport og rettede Byens Blikke paa Forfatteren, en ung Mand paa tre og tyve Aar, Søn af en mindre Embedsmand i Newport, der, efter at have gjennemgaaet en lærd Skole, efter sin Faders Død var vendt tilbage til

sin Fødeby Newport paa Wight. Den unge Charles Wilkins' Hovedinteresse havde været fransk Sprog og Literatur; han havde omfattet det franske Aandsliv med hed, ungdommelig Begejstring; han havde havt mere end én alvorlig Strid med sine Medstuderende, naar han erklærede den moderne engelske Dameroman for Thevandspjat imod den yngre Dumas' sociale Romaner og Prosper Mérimées Noveller; Tennyson for verveineduftende Boudoirpoet mod Victor Hugo, i hvis Digte og store Roman »Les Misérables« man følte den efter Lys og Frihed sukkende Menneskeheds Pulsslag banke, med hvis Had mod det kejserlige Æventyrer- og Kokotteregimente enhver ethisk begejstret Mand maatte sympathisere, hvis poesiopfyldte Pantheisme havde en langt dybere religiøs Grund end den officielle engelske dogmatiske Rettroenhed. Ved Faderens Død ejede han Intet uden et lille Hus ved en af Newports Udkanter; det lejede han ud og boede selv paa et Kvistkammer, der før havde været brugt til at indlogere en Tjenestepige i; den ringe Husleje i Forbindelse med Undervisning i Fransk gav ham en mindre end tarvelig Subsistens. 1866 var en af hans Barndoms Legekammerater, hans Bysbarn Andrew Lewis kommen tilbage til Newport, efterat han havde lært Bogtrykkeriet i Tyskland, hvor han havde hørt Ferdinand Lassalle tale paa et Arbejdermøde i Leipzig, og siden den Dag nærede han et enthusiastisk Sværmeri for den store Agitator, i hvem han saa' Arbejdernes frelsende Messias. Sine Sparepenge og en lille Arv efter sin Fader, der var Skræder, brugte han til at grunde et Trykkeri og Bladet »Newport Observer«, der efter et Aars Tilværelse havde slugt det Meste af Anlægskapitalen. Andrew Lewis havde besluttet at begynde med diplomatisk Forsigtighed og efterhaanden liste de nye Idéer ind i Publikum, men enten nu en saa fin Politik laa uden for hans Evner, eller det fornyede Bekjendtskab med Barndomskammeraten Charles Wilkins, der affødte Samtaler, hvori den kjønne, bruntkrøllede Æsthetiker og den undersætsige sortsmudsede Typograf overbød hinanden i pathetisk fremsatte, verdensfrelsende Planer, hidsede ham til uforbeholdne Udtalelser; nok er det, at »Newport Observer« tog Ordet for almindelig Stemmeret, for Arbejderens Medejendomsret i den ved hans Slid af Arbejdsgiveren samlede Kapital; medens Bladets Feuilleton indeholdt dels Oversættelser af Hugo'ske socialistiske Digte som »Pour les pauvres«, dels Efterligninger af den berømte Digters Stil i pompøst-billedrige, antithesespækkede Opraab til Verdens Rige om at give af deres Overflod til de Fattige, for at disse ikke tilsidst skulde tvinges til at tage selv, snart Henvendelser til Arbejderne, hvori deres Ret til aandeligt Lys og fysisk Velvære prædikedes for dem, snart Polemik mod den anglikanske Rettroenhed i Form af Uddrag af Ernest Renans nye bibelkritiske Arbejder. Feuilletonen redigeredes anonymt af Charles Wilkins.

Newport, i hvis Liv Hoffets Ophold paa Osborne House var Midtpunktet, var en særdeles kongeligsindet, konservativ og troende By. De Indfødte studsede først ved at se den lille »Observer« tage saadan paa Veje, saa kom Forargelsen, og nogle Embeds- og Kjøbmænd fandt, at der burde gjøres Noget for at bekæmpe et Organ med saa farlige Anskuelser. Byens øverste Toldembedsmand skrev anonymt en Artikel, der begyndte saaledes:

»Hovedstaden paa denne Ø, som er saa lykkelig, hvert Aar at huse vor ophøjede Souveræn, hvis fromme Privatliv ikke mindre end hendes gyldne Krone udsender rene og kvægende Straaler over vor skjønne Ø, kan ikke Andet end dybt beklage, ja inderlig harmes« o. s. v. o. s. v. Hemmelig begav Funktionæren sig en Aftenstund til Redaktøren af »Newport Times« Mr. Cairns med den sirlig afskrevne Artikel i sin Brystlomme. Mr. Cairns var en Mand paa fyrgetyve Aar, lidt korpulent med røde Kinder og et brunt Helskjæg, han saa' mildt smilende og intelligent ud som en Mand, der befinder sig i Harmoni med sit Sind og med Samfundet. Han modtog Embedsmanden med et hjærteligt, bidermannsmæssigt Haandslag, bød ham en Cigar og rykkede en Fløjels Lænestol hen til ham.

»Hvad befaler vort Toldvæsens øverste Repræsentant?« spurgte Mr. Cairns og bukkede gemytlig spørgende meget dybt for den Besøgende.

»Saa' De den ledende Artikel igaar i »Newport Observer« og Bladets Feuilleton for i Søndags? Har De sét Magen?«

»Nej, jeg har saamænd ikke,« lo Mr. Cairns.

»Ja, for det er noget af det Frækkeste . . .«

»Om Forladelse, Mr. Abbott, De misforstaar mig,« tog Cairns til Orde og klappede Toldembedsmanden paa Skulderen; »naar jeg siger, at jeg ikke har sét Magen til de Ting, De nævnede, saa er det fordi jeg aldrig har sét selve de Ting. De vil altsaa forstaa, at jeg skal have ondt ved at have sét Mage til dem.«

»Ja saa?« sagde Mr. Abbott; »ja saa? Naa det har De ikke? Ja, jeg har ellers Nummerne med mig . . .«

Og han tog Corpora delicti op af Lommen paa sin Paletot og vilde række Redaktøren dem, men denne gjorde en komisk afværgende Grimace og sagde:

»Nej, Vorherre bevare mig, kjæreste Hr. Abbott. Lad mig hellere lave os en Whiskygrog . . .«

»Ja, men finder De ikke, at der dog er visse Grænser . . .«

»Kjæreste Ven, jeg finder Alt, hvad De vil have, at jeg skal finde. Men om det dér (han knipsede med Fingrene, saa der gik et stort Hul i den ene af Aviserne) siger Bu eller Bæ, er mig ligè saa ligegyldigt, som om en Hund hylede paa Planeten Saturnus.«

Med en befippet Mine drog Mr. Abbott ganske sagte sit Foliomanuskript op af sin inderste Frakkes Brystlomme, foldede det ud og stammede:

»Ja, Mr. Cairns, jeg havde ellers . . .«

Redaktørens kjønne og klare Øje havde et langt Syn; inden Toldembedsmanden havde faaet sagt: »Jeg mente, at min Pligt som hendes Majestæts loyale Embedsmand og tro Undersaat . . .«, havde Mr. Cairns gjennemfaret de nys citerede Begyndelseslinjer af Artiklen og afbrød Mr. Abbott:

»Kjære Sir! De har skrevet en Artikel mod det Væsen, De nævnede. Naa! De nærer altsaa megen Velvilje for . . . for . . . hvad kaldes nu det Blad? . . . Newport Spectator?«

»Nej Newport Observer,« svarede Mr. Abbott hurtigt og forundret.

»Naa, hedder det saaledes? Ja, ja. De vil altsaa støtte denne herre Observer?«

»Nej . . . jeg vil, paa Ære . . . jeg vil protestere imod . . . at . . . at . . .«

»Naa det vil De? Vil De tro en gammel Praktiker? Der gives journalistiske Fænomener, som (og her gik Mr. Cairns' milde, humane Smil over i et Udtryk af myndig Foragt) man bekæmper ved ligefrem at benægte deres Existens. Jeg benægter, at et saadant Fænomen, som det, De hentyder til, overhovedet er til. At tage Ordet imod det, er at erkjende dets faktiske Tilværelse, og det vilde være mere end hestedumt. Skal vi saa drikke en Whiskygrog og lade Aviser være Aviser?«

Mr. Abbott saa' med Beundring paa Mr. Cairns. Med et lille Suk stak han sit Manuskript ned paa dets forrige Plads, strøg Asken af sin Cigar og gik ind paa Tilbudet om Whiskygroggen.

M. Cairns holdt fast ved sit System i Aar og Dag, og Newports bedste Mænd, hvem Mr. Abbott havde berettet hin Samtale, vare enige med ham i, at Mr. Cairns' knusende Overlegenhed var den snildeste Polemik mod det lille uvorne Blad, der kun holdtes af Smaaborgere og Arbejdere, af hvem der paa den lykkelige have- og agerdyrkende Ø endnu aldrig var forsøgt Striker eller Sligt, og for hvis Opfattelse Andrew Lewis' pathetisk filosofiske Ledere om den nye Socialstat og Charles Wilkins' i Victor Hugos nyere Profettsil skrevne Karakteristiker af franske literære Fænomener gik meget for højt. Den sorte Lewis og den blonde Wilkins fik Lov til at vegetere i Fred; Ingen forulempede dem, naar de i det lille Trykkeri, hvor

en Dreng besørgede Satsen og en gammel fordrukken Svend Trykningen, udkastede Planer til at tvinge Gammel-Englands Politik og Aandsliv ind i ny Baner.

En Koncert til Fordel for et paatænkt Missionsetablissement blandt Pescheræerne skulde arrangeres i Newport, og det var Damerne af Byens rigeste og bedste Familier, der interesserede sig for denne Sag. Newport Times havde varmt taget sig af Missionen og af Koncerten. Redaktør Cairns' Frue havde i en Del Aar været Newports første musikalske Avtoritet; hun havde sunget store Operanumre ved alle Aftenunderholdninger i velgjørende Øjemed, hun holdt musikalske Soiréer i sit Hus, og hun havde komponeret Melodier til ældre og nyere engelske Digte, som hun udførte med en fornem Værdighed i Foredraget. Hun talte med en overlegen Familiaritet om Stjærnerne ved Evropas første lyriske Scener, og naar man hørte hende, skulde man tro, at hun gik ud og ind hos Adelina Patti og Christina Nilsson, og at disse Damer æskede hendes Raad i tvivlsomme Tilfælde. Vist er det, at Mrs. Cairns havde været i Paris to Gange og tog til London, hver Gang en stor Operist gjæstede Englands Hovedstad; da kom der gjerne detaillerede, meget strænge Anmeldelser af Berømthedernes Præstationer i Newport Times' Spalter, udstyrede med mange tekniske Udtryk. Naar Nogen i Mrs. Cairns' Nærværelse gjorde en forblommet Hentydning til hendes mulige Forfatterskab, aabnede hendes altid noget aabent staaende Mund med den store Overlæbe sig endnu mere, Smilet blottede hendes svulmende Tandkjød, hvori Tænderne sad fast og solidt plantede, og hele Minen indeholdt alt Andet end en Benægtelse af Forfatterskabet, uagtet hun blev ved at ryste paa Hovedet. Til den omtalte Koncert havde Mrs. Cairns komponeret en ny Melodi til en gammel Romance af Southey, som hun selv vilde foredrage, og som skulde være Aftenens Glansnummer. Men nu vilde den misundelige Skjæbne, at en fem og fyrretyveaarig Læge i Byen, Mr. Hutchinson, lige havde ægtet en sex og tredive-aarig Londonerinde, der havde været Gouvernante i en adelig Familie og ligeledes sværmede for Musiken. Ved Rygtet om, hvad der forestod, havde hun tilbudt Mrs. Cairns Assistance; hun vilde foredrage »Casta Diva« af »Norma«, men Mrs. Cairns erklærede, at det var et ufravigeligt Princip, at kun Musik af engelske Komponister kunde komme frem. Damen, der var af et hidsigt Temperament og havde Bevidsthed om sin kunstneriske Dygtighed, blev meget fornærmet. Hvor hun kom i Byen, erklærede hun, at Mrs. Cairns altid intonerede falsk, at hun ikke havde Spor af Skole o. s. v. o. s. v.; Byens musikalske Publikum delte sig i to Partier; Disputer, hvis Halstarighed grænsede til det Skandaløse, forefaldt i Byens pæneste Huse. Det ene Parti holdt paa Mrs. Hutchinsons evropæiske, det andet paa Mrs. Cairns' nationale Sangmethode. Mr. Cairns fandt, at et Kompromis var nødvendigt; han sagde derfor til sin Hustru, at Mrs. Hutchinson jo meget godt kunde foredrage sin »Casta Diva«, som jo var saa gammel, at den var en Trivialitet, medens Mrs. Cairns' Sangnummer var nyt og originalt. Mrs. Cairns bekjendtgjorde dette i sin Selskabskreds med en ædel og overlegen Rivalindes Noblesse, men var dog ikke behersket nok til ikke at fremkomme med den Motivering, som hendes Mand havde anvendt lige overfor hende, som om det var Noget, hun selv var gaaet ud fra. Dette blev bragt Mrs. Hutchinson, som blev rasende. Siden Mrs. Cairns' Intriger imod hende havde Mrs. Hutchinson faaet sin Mand, der var aldeles indifferent i literære og politiske Spørgsmaal, til at holde Newport Observer og til at invitere Charles Wilkins; Bogtrykker Lewis var naturligvis ikke præsentabel i det newportske »high life«. Mrs. Hutchinson var ikke uden Sans for den unge Poets Skjønhed, og i Løbet af en Uge blev hun republikansk i sin Politik og fransk i sin Æsthetik, hun beklagede ganske vist, »at den franske Roman næsten altid var saa . . . naa, ja, men De har Ret, Mr. Wilkins, det beror paa en Raceforskjel, jeg kan godt gaa ind paa hele den franske Literatur, betragtet fra et æsthetisk Synspunkt, men min Religion, den faar De mig aldrig fra, men det vil De jo heller ikke, for De er jo alene Digter.« Charles Wilkins nikkede distræt; efter nogle Samtaler var han kjed af Mrs. Hutchinson, men Damen sendte Bud efter ham omtrent hver Dag for at faa opklaret Forholdet mellem Mérimées og Balzacs Betragtning af Ægteskabet, Mussets Stilling til Victor Hugo og andre deslige lærde og kuriøse Spørgsmaal.

Pescheræernes Missionærer maatte vente fjorten Dage ud over den fra først af fastsatte Tid, thi Mrs. Cairns fik Snue. Del var uheldigt for hende, thi derved vandt Mrs. Hutchinson Tid til at komponere Charles Wilkins' Digt til Victor Hugo, hvoraf der i denne Beretnings Begyndelse er meddelt en Oversættelse. Hun kunde ikke dy sig for at fortælle paa de Visiter, hun gjorde, at hun havde en ny, original Komposition færdig til Koncerten for den pescheræiske Mission, men saa meget Diplomat var hun dog, at hun nøjedes med at sige, at Texten var et moderne engelsk Digt. Da der intet Program blev trykt til Koncerten, behøvede hun heller ikke at aabenbare sin mod Mrs. Cairns anlagte Chikane. Det hed sig blot, at baade Mrs. Cairns og Mrs. Hutchinson vilde foredrage en original Komposition; og baade det nationale og det evropæiske musikalske Parti i Newport mødte fuldtallige til stor Fordel for Kristendommens Sag blandt Pescheræerne.

De to Damer mødte hinanden med de sødeste Ord; en ædel Væddestrid opstod imellem dem, hvem der skulde synge først; den Ene vilde saa uhyre gjerne vige Pladsen for den Anden; Enighed kunde ikke opnaas uden Voldgiftskjendelse; den blev fældet af en ældre Gentleman, en rig Produkthandler, Amatør paa Violoncel, som lige offenlig havde fortolket Paganinis »Carneval de Venise« for fem og tyvende Gang i Newports Musikhistories Annaler. Det var Bogstavfølgen, der maatte afgjøre Sagen, mente Hermes' og Apollons Præst; Mrs. Cairns skulde altsaa synge midt i første, Mrs. Hutchinson midt i anden Afdeling. Mrs. Cairns var vred; havde hun faaet det sidste Slag at slaa, var hun overbevist om, at det maatte falde aldeles knusende.

Mrs. Cairns sang med ethisk Alvor og tilbageholdende Værdighed sin halv koralagtige Melodi til Southeys: The Holly-Tree:

> O Reader! hast thou ever stood to see
> the Holly-Tree?
> The eye, that contemplates it wel perceives
> its glossy leaves
> order'd by an intelligence so wise
> as might confound the Atheist's sophistries.

Men ved den sidste Verslinje i denne første Strofe saa' hun op fra Nodebladet og tilkastede Charles Wilkins, der sad yderst tilhøjre for hende paa første Stolerække, et Blik, hvori hele Højkirkens Foragt for den moderne Heterodoxi var sammentrængt.

Det var naturligvis ufint at klappe, men en dæmpet Bifaldsmumlen og inderlige, men med halv Stemme fremstødte Bravi hilste Newports højhalsede, hidtil ubestridte Avtoritet paa Sangens Omraade. En Korsang endte første Afdeling, et Klavernummer begyndte den anden, saa maatte Produkthandleren atter frem med et af sine gamle Paradestykker, saa kom Mrs. Hutchinsons første offenlige Debut i Newport. Hendes Præsentation vakte strax modstridende Følelser i Forsamlingen. Mrs. Cairns var mødt i graa højhalset, elegant Silkekjole, ganske vist med brusende Slæb, men med en yderst sædelig Anvendelse af Besætning og deslige; nu fremtraadte Mrs. Hutchinson, der var temmelig fyldig, og navnlig havde en svær Hals, i en stærkt nedringet, rosafarvet, brocheret Silkekjole, med lange hvide Handsker knappede op ad Armene, brusende af Sløjfer og Kniplinger, med et Slæb, der slangeraslende bugtede sig hen ad Gulvet, med hele en bevidst Kunstnerindes Fordringsfuldhed. Hun var tilmed stærkt sminket. Ikke faa ældre Damer vare enige om, at hun var »ækel«.

Hun intonerede en i hurtig Takt holdt, i Verdisk Stil lavet Melodi, lod Stemmen »evropæisk« vibrere paa Vo-

kalerne; før tredje Strofe traadte hun et Skridt tilbage, saa et frem, strakte Haanden ud i Luften for at anskueliggjøre Pilens Flugt; rynkede under den fjerde Strofe de med Tusch forstærkede Øjenbryn til en republikansk Trusel, der under de følgende to Strofer voxede med Hensyn til Pathos i Foredraget og Mimiken. Stemmen var temmelig stærk; hun brugte en tvivlsom Færdighed i Koloraturer med den største Dristighed, og Lykken hjalp ogsaa her den Kjække. Nogle yngre Herrer, der havde været i Paris og hørt »evropæisk Sang«, klappede og raabte Bravo med fuld Stemme; Sligt er, som Mange ville have erfaret, altid smittende; en stærk Applaus brød ud; det hjalp ikke, at det rigtig gamle Newports Repræsentanter protesterede med forbavsede eller forargede Miner; Mrs. Hutchinsons Sejr var utvivlsom.

Villig uddelte den sejrende Kunstnerinde Afskrifter af sin Komposition; man gjenkjendte nu Charles Wilkins' Digt, men da det at synge et Digt er et ypperligt Middel til aldeles ikke at tænke over Texten, forargede Ingen sig over den, naar de hørte den synge. Sangen blev populær i Newport; naar man en Aftenstund passerede Byens Hovedgade, lød Mrs. Hutchinsons Toner og Charles Wilkins' Vers ud fra Salonerne med Pianoforteakkompagnement.

Nu maatte Mr. Cairns gjøre Noget; han havde hverken Nat eller Dag Fred for sin Ægtehalvdel; og Manden begyndte virkelig selv at frygte for, at den newportske Rettroenhed i Religion, Politik og Æsthetik kunde være truet. Han var imidlertid ikke saa naiv at angribe Charles Wilkins' Sang strax, men han begyndte Krigen i en Række Artikler, der talte om Ernest Renan som et moralsk Uhyre, om Prosper Merimée som en modbydelig Cyniker, om Dumas fils som en Bordelforfatter; den sidste af dem endte med at docere, at Faderen til hele denne fordærvede franske Literatur var en gammel, gal Mand, der som en Umulighed i et civiliseret Samfund var bleven udstødt af dette og maatte takke sin Gud for den storbritanniske Gjæstfrihed, der undte ham et Ophold paa Jersey. Da »Observer« bragte oversatte Uddrag af Taines franske Literaturhistorie, erklærede »Times«, uden i nogen Maade at nævne sin Modstander i Newport, at dette Værk var en Frugt af den raaeste Materialisme og af den mest dilettantmæssige Fantaseren op ad Vægge og ned ad Stolper over et Aandsliv hos en Nation, der kun kunde forstaas, naar det anskuedes med et kristeligt og ethisk Grundsyn. Da Charles Wilkins en Dag kom med en Oversættelse af en fransk Feuilleton om den berømte Skuespillerinde Madeleine Brohan, oplyste »Newport Times« sine Læsere om, at det var en Kvinde, der havde ført et saadant Liv, at ingen anstændig engelsk Dame kunde være bekjendt at nævne hende, og tilføjede, at hele den franske Kunst, den literære som den sceniske, Plastiken som Malerkunsten, leflede med Menneskets dyriske Instinkter, medens den franske Filosofi systematisk nedbrød Troen paa og Trangen til »alt Højere«.

Endelig kom et direkte Angreb paa den fanatiserede Pseudopoet, der for et halvt Aar siden havde skrevet et vanvittigt Digt til Ære for en vanvittig gammel Mand; men heldigvis, tilføjedes der, bar samme unge Persons hele Produktion saa tydeligt Præg af absolut Talentløshed, at et medlidende Smil var det Eneste, hvormed »Newport Times« kunde møde den newportske Observerpoets »kejserstormerske Tendenser«.

Længe inden dette sidste Angreb var Mrs. Hutchinson og den Kreds, der ved hendes Indflydelse havde vist Charles Wilkins Interesse, blevne bange; naar Mr. Cairns for Alvor klemte om Pennen, var han frygtelig; og skjønt Wilkins stadig havde omtalt de store engelske Digtere med al Ærbødighed, gjentog den store Redaktør i hver Artikel, han rettede imod ham, at han nærede en uduelig Discipels uvorne Foragt for sine Lærere, og stadig udtalte Foragt for Fædreland og Modersmaal. Snart var Charles Wilkins henvist til sit Tagkammer og til Andrew Lewis's Selskab; den Sidste opmuntrede sin dybt nedslaaede Ven ved nogle i Formen ubehjælpsomt højtravende, men fra en urokkelig naiv Overbevisning udgaaede Trøstegrunde om, at enhver ædel Idés første Forkynder maa blive Martyr, og at en Mand som Wilkins var meget for god til at blive kjælet for af Bourgeoisiets Damer, som var han deres Bologneserhund. Charles Wilkins sukkede; det behagelige Liv, han havde ført i nogle Maaneder, havde kjølnet hans Begejstring for Martyrier. Den lille sortsmudsede Bogtrykker savnede inderlig sin smukke blonde Vens Smil, der, som det forekom ham, havde bragt Lys og Poesi i det mørke Sætterlokale. Han opfandt da følgende Middel til at opmuntre ham. I sin Fritid, som han havde mere af, end han ønskede, satte og trykte han en Snes Exemplarer af Vennens Oversættelser af Victor Hugos Digte paa fint Velinpapir; foran i det lille Bind paa halvandet Ark satte han som en Art Dedikation den i Newport saa berømte Ode til den store Digter og sendte Bogen i fin Indbinding til Jersey. Nogen Tid efter modtog Charles Wilkins en kort og høflig Tak fra sin Yndlingsdigter, underskrevet med den bekjendte store, flot henkastede Signatur, men Haandskriften i Texten var en anden; den skyldtes formodenlig en Sekretær. Lewis aftrykte Taksigelsen i »Observer«, »Times« optrykte den iblandt Kuriosa med Petitskrift og tilføjede blot: Sunt pueri pueri; pueri puerilia tractant.

Et Aarstid gik hen, i Løbet af hvilket »Newport Observer« efter en ihærdig Kamp for Tilværelsen døde af galoperende Svindsot. Lewis fristede Livet ved smaat Akcidensarbejde som Bogtrykker; Wilkins blev just ikke fattigere end forhen, men Mangelen af et Organ for hans Produktion, Had til det fine Samfund i Newport, utopiske Spekulationer om en republikansk Verdensomvæltning tog Huld og Munterhed fra ham.

En Dag læstes i »Newport Times« ogsaa blandt Petit-Kuriosa under Overskriften: Latterligt Rygte Følgende: »Et fransk Blad beretter, at Hr. Victor Hugo vil besøge Øen Wight. Den store Repræsentant for det højere Vanvid vilde blive modtagen af fire aabne Arme og besungen i uskanderlige engelske Vers af det lille republikanske Parti i Newport, der som bekjendt bestaar af to Mand.«

Men Rygtet bekræftede sig; Mr. Cairns forhørte sig om Sagen ved Korrespondance til Jersey; jo, Victor Hugo vilde virkelig se den berømte skjønne, sydlige Natur paa Øen Wight. Da skrev Mr. Cairns eller lod skrive, fjorten Dage efter den nys anførte Meddelelse, Følgende, som stod trykt med Korpus:

Victor Hugo i Newport. Den berømte Digter agter virkelig at gjæste vor Ø og vor Stad. Uagtet al Uenighed med ham i politiske og sociale Spørgsmaal sømmer det sig vor By efter Evne at hædre en Mand, hvis eminente poetiske Geni er lige saa uomtvisteligt som hans Verdensry.

»Observer« var, som sagt, gaaet ind; der var Ingen, der offenlig kunde slaa Mr. Cairns hans forrige Udtalelser i Ansigtet; og af lang Erfaring kjendte han Avislæseres Glemsomhed. Newport kom i en febrilsk Bevægelse. Forventningen om den store Begivenhed og alle de Fester, den vilde give Anledning til, gjorde Hjerterne bløde og Læberne meddelsomme; Mrs. Cairns og Mrs. Hutchinson omfavnede hinanden under Taarer i et Chokoladeselskab hos Toldembedsmanden Mr. Abbotts Frue. Nu skulde de da høre »rigtig Fransk«, Fransk, udtalt af Frankrigs største Digter. Der kunde da ikke være Tvivl om, at han maatte have den rigtige franske Udtale; nu kunde Mrs. Cairns æske Victor Hugos Voldgift angaaende Udtalen af gn, hvorom hun disputerede med sine Børns Lærerinde, der sagde »*campajn*«, medens hun, Mrs. Cairns, bestemt holdt paa Udtalen »*campanje*« af det franske Ord »campagne«.

Mandlige og kvindelige Komiteer kom i travl Virksomhed; snart arbejdede de hver for sig, snart konfererede de gjennem Delegerede fra begge Sider om Festprogrammet. Det maatte være saa fyldigt, som Tiden tillod det, thi ved telegrafisk Korrespondance med Hugos Sekretær havde Mr. Cairns erfaret, at den store Digter kun vilde tilbringe

en Dag og en Nat i Newport. Mr. Cairns anskaffede sig over Hals og Hoved det eneste Bind af Hugos Værker, der fandtes i Byens Boglader; det indeholdt »Les chants du crépuscule«. Han gjennemstuderede dem en Nat med stor Selvovervindelse, da Vers overhovedet kjedede ham; men han maatte have et Citat af Hugo at begynde Festtalen med. Hans Frue indstuderede fra Morgen til Aften Gounods Melodi til Ordene:

Si vous n'avez rien à me dire,
Pourquoi me pressez-vous la main?

Indbydelserne til et Æresmaaltid paategnedes af Byens bedste Mænd; Charles Wilkins læste Indbydelsen i Newport Times, men de halvandet Pund, som Kouverten kostede, hverken ejede han eller kunde opdrive ved Laan. Redaktør Cairns's Ekvipage blev pudset op, han satte sig i den, en Lejetjener i Livrée blev stillet bag paa den; den kjørte til Landingsstedet for at hente Digteren, der ved Indkjørselen til Newport hilsedes af hvidklædte unge Damer med trikolore Skjærf om Livet; langs Gaden, hvorigjennem de kjørte til Hotellet, vare alle Vinduerne fulde af Mennesker; Raabene: Vive la France! og Vive Victor Hugo! omsusede den gamle Digter, der blottede sit snehvide kortklippede Haar. Hans stærkt farvede svære Ansigt med det tykke hvide Helskjæg og de funklende Løveøjne, hans endnu ranke og robuste Skikkelse knuste hans ellers ret anselige Sidemand, Redaktør Cairns' kjønne Bourgeoistype med den blanke Cylinderhat, det store Atlaskes Slips og den glatbørstede sorte Selskabsdragt. Som Vognen drejede om et Hjørte, sprang en ung Mand frem imod den; han rakte sine Arme næsten tilbedende hen mod den store Digter; Taarer blinkede i hans Øjne; hans Læber bevægede sig, som om han vilde sige Noget. Han løb et Stykke ved Siden af Vognen; Victor Hugo fæstede sine Øjne venlig paa det troskyldige kjønne unge Ansigt og nikkede til ham, stødte derpaa til Mr. Cairns, der lod, som han slet ikke saa' den unge Mand, hvad han dog maa have gjort, thi uden at se op, besvarede han Hugos tavse Spørgsmaal med det af et medlidende Skuldertræk ledsagede Svar:

»Pauvre diable! Il est complètement fou, malheureusement.«

Den unge Mand var Charles Wilkins. Han hørte ikke, hvad Mr. Cairns sagde; af Digterens venlige Blik havde han suget Bod for aarelang Forhaanelse og Miskjendelse.

Festmaaltidet stod i et Telt i Hotellets højt liggende Have; den ene Side af Teltet var aaben og lod se en vid Udsigt over den med rig Vegetation bevoxede Ø, hvor de hvide paladsagtige Villaer rejste sig paa de grøntblinkende Skraaninger op imellem svulmende mørkegrønne Træer; den nærmeste Forgrund dannede Randen af Havens Terrasse, hvor der stod en Gruppe af frit voxende Myrter. Byens rigeste Familier havde udfyldt Hotellets Service med deres prægtigste Bordtøj; de dunkle Drueklaser svulmede rigt ud over Sølvopsatsernes Rand; oven over dem straalede de brogede Frugter; vældige Blomstervasers farverige Indhold stod smukt mod de gyldne og dunkelrøde Vine i de større og mindre Karafler; Isen knitrede i de med Guirlander omvundne Kummer, hvor Champagneflaskerne foreløbig slumrede. Mr. Cairns, der fungerede som Vært, satte sig til Hvile paa sin Stol og fandt sit Værk saare godt. Victor Hugo førte Mrs. Cairns til Bords; hendes Tandapparat skinnede elfenbensagtigt og imponerede ud i Teltet. Mr. Cairns havde bekræftet de tidligere Rivalinders Forsoning ved at tage Mrs. Hutchinson til Bords; den store Digter sad saaledes mellem Byens to aandrigste Damer. Heldigvis havde Mayorens Frue paa Grund af Mistillid til sine Kundskaber i Fransk afstaaet til Mrs. Hutchinson den Plads, der ellers tilkom hende i Følge hendes Mands Rang.

Under Akkompagnement af Champagneproppernes Knalden holdt Mr. Cairns Festtalen paa Engelsk. Den store, af den hele civiliserede Verden beundrede Digter havde for mange Aar siden tilraabt Frankrigs Ungdom i en af sine dejlige Digtsamlinger, som han kalder »le crépuscule«, følgende gyldne Ord:

Faites libre toute pensée
Et reine toute nation;
Montrez la liberté dans l'ombre
A ceux qui sont dans la nuit sombre;
Allez, éclairez le chemin,
Guidez notre marche unanime,
Et faites, vers le but sublime,
Doubler le pas au genre humain.

(Hugo lyttede, Mr. Cairns' Fransk var ham ikke ganske klart, men midt i Strofen fandt han Traaden og nikkede alvorligt). »Det frie England,« vedblev Mr. Cairns, »paa hvis Jordbund borgerlig Frihed og Tankens Frihed i Aarhundreder havde havt Hjem og Asyl, burde optage en Mand, der havde sagt slige Ord, som Æresborger. Og denne Skjald, der som sit Aarhundredes Apollon fra Parnassets Top stod som Korfører for Musernes Dans, havde Syn for de Fattige og Fortrykte paa Jorden; i henrivende Toner opfordrede han de Lykkelige til ikke at glemme dem, der ude i den kolde Nat saa' Lysekronerne funkle ved det festlige Bal (Mr. Cairns havde faaet fat i et gammelt Nummer af Newport Observer, hvor Charles Wilkins' Oversætteise af Hugos Digt stod). Digterens Lyra maatte være tusindstrænget, thi den havde en Stræng for hver stor og ædel menneskelig Følelse lige fra den, der besjælede Verdenshelten paa hans Sejersgang, til den bly unge Piges første Elskovsrørelse; lige fra Frihedstrangen i det svulmende Folkehjærte til den Kæmpen mellem Godt og Ondt i den fattige af Samfundet forstødte Galejslaves, Jean Valjeans, Sjæl (Episoden af Les misérables kjendte han ligeledes af Charles Wilkins' Oversættelse i det ophørte Blads Feuilleton). Og hvad man nu end mente om de nuværende politiske Forhold (Digteren, der kun forstod det Halve af, hvad Mr. Cairns havde sagt, rejste Hovedet og rynkede Brynet; Mr. Cairns skyndte sig med at faa de næste Ord frem), saa maatte Enhver indrømme, at den store Digter ærlig og mandig havde udtalt sit Hjærtes dybeste Overbevisning, for hvilken han nu led Landflygtighedens Martyrium. Og, hvad vi end mente om Nutidens praktiske Krav, derom vare alle oplyste Folk enige, at den store Digter i begejstrede Syner havde skildret os den Fristat, der var Folkenes Stræbens Maal, og det kunde vel være, at Victor Hugos mægtige Opsange havde givet Slægtens Skridt »dobbelt Fart hen mod det ophøjede Maal«, som det hed i de herlige Linjer, Taleren var gaaet ud fra. »En Toast for Victor Hugo, Poesiens Fyrste og Frihedens Skjald!««

Bifaldssalver, Trompetfanfare, syv og tyve Kanonskud! Den blaahvide Røg snoede sig i Hvirvler op om Terrassens Myrter langt ud i den blaa Luft, for derpaa i spredte hvide Fnug at svæve hen, rives i Stykker og forsvinde.

Under nye, ustandselige Raab rejste Digteren sig; fuldt og sammentrængt Lys faldt fra Teltaabningen ned paa det vældige Hoved med de skarpt kontrasterende Farver: Haarets og Skjæggets matte Sølv og Kindernes brunrøde Skjær; der skød som Lynblink ud fra de smaa, funklende mørke Øjne, over hvilke de buskede, halv sorte, halv hvide Bryn skød kraftige skraa Linjer op mod Tindingerne; de graa Moustacher sitrede under den korte, fintformede Næse. . . . . .

Charles Wilkins og Andrew Lewis, der ved at bestikke Overkellneren i Hotellet havde faaet Lov til at liste sig ind i Haven, stod paa hver sin Side af Teltaabningen med Næsetippen stukket lidt frem for Sidebeklædningen; den Første havde ondt ved ikke at styrte sig frem igjen og i fulde Drag indsuge Digterens Billede. Hugo talte omtrent som følger:

»Hvorfor valgte jeg engelsk Grund for at leve det Kapitel af mit Levnetsløb, som Napoleon III har den Ære at være Forfatter til? Havde jeg ikke elsket England, havde jeg aldrig betraadt engelsk Grund. Altsaa jeg elsker England? Jeg skal sige Eder hvorfor.

England er den moderne Poesis Vugge. Den store Shakspeare opdagede Poesiens sande Æmne, Mennesket, det uendelig sammensatte Væsen, det sande Menneske. Dér opdagede *han* en ny Verden, større end den, Columbus opdagede.

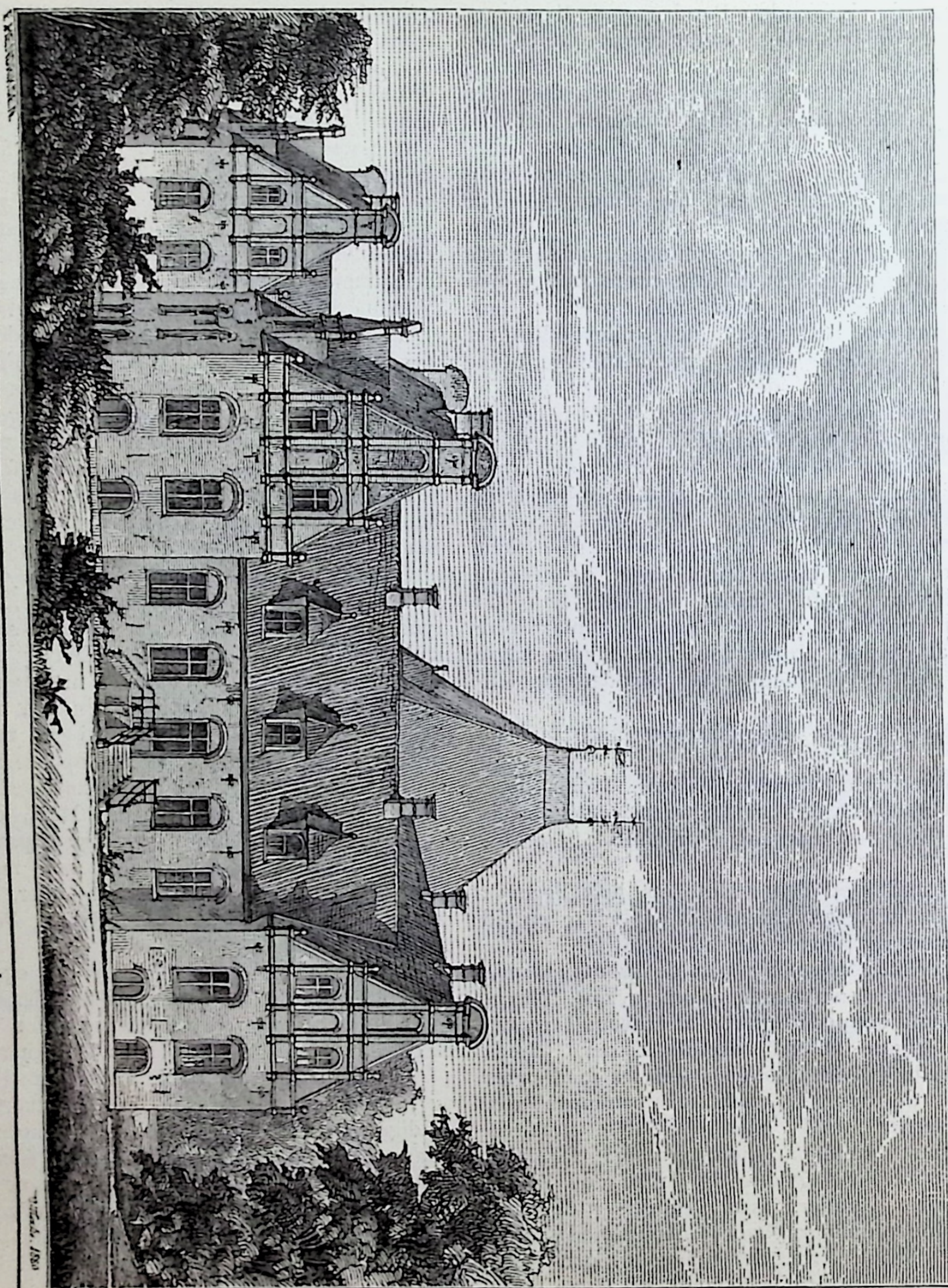
England er den moderne fri Tankes Vugge; den fik Bloddaaben under den blodige Maria. Englands Revolution var Tankens Oprør mod Avtoriteterne i St. James og i Vatikanet, Oprør mod Cæsar, som myrder, mod Peter, som lyver.

Og England opdrog den fri Tanke. Den voxede i stille Lærdes Studerestuer. Dér fandt Voltaire Klingen smeddet, som han sleb skarp og pudsede blank, saa dens Eg skar gjennem Fordommenes Klæde, og dens Metal skinnede som en lang Lysstribe gjennem Mulmet.

England er Asyl for dem, som EvropasCæsarer har jaget som vilde Dyr med Spionernes Hundekobbel. I England samles Evropas republikanske Korps til Samarbejde; dér har Alexander Herzens Klokke ringet til Storm; dér har Giuseppe Mazzini indexerceret sin unge Garde til Tyrankrigen; dér har jeg sunget det unge Frankrig vaagen.

Mine Herrer og Damer! Jeg takker Dem med en Toast for England, for engelsk Aandsliv, engelsk Tankefrihed, engelsk Borgerfrihed, engelsk Gjæstfrihed. England leve!«

Vældig Applaus, Musik og Kanonsalut igjen. Byens bedste Mænd styrtede hen mod Victor Hugo med løftet Glas, saa de i Trængselen spildte Champagne ned ad Herrers og Damers Kjolerygge. De Færreste kunde følge, hvad han sagde; Byens Mayor blev noget betænkelig ved Navnene Herzen og Mazzini og fik Lejlighed til at hviske sine Betænkeligheder til Mr. Cairns, der fjærnede dem med en flot afvisende Haandbevægelse. Endnu en Gang tog Mr. Cairns Ordet og udbragte under stormende Jubel en Skaal for »Nutidens aandrige og poetiske Frankrig og for Fremtidens frie Frankrig.«

Hovedgaarden Sophiendals ny Hovedbygning.
Opført efter Tegning af Prof. H. B. Storck. Tegnet af V. Koch.

Mr. Cairns saa' godt ud, som han stod dér med løftet Glas og Taarer i de tindrende Øjne; han var saa god, saa human i dette Øjeblik; han saa' i Aanden alle Verdensdissonanser opløses i en stor Harmoni; han brød sig Pokker om Stridighederne mellem Konservative og Progressister, mellem Troende og Fritænkere; vi vare jo Alle Mennesker, fødte til Glæde ved Jorden og dens Gaver. Havde Mr. Cairns opdaget Charles Wilkins, der kiggede over Teltranden, havde han rakt ham sin højre Haand og med den venstre langet ham et Glas Champagne, og havde Bordet varet saa længe, at hans Stemning havde faaet endnu et Par Graders Højtryk, vilde han have talt venligt og høfligt til Andrew Lewis. Han var uendelig god i dette højtidelige, animerede Øjeblik. Han var langt bedre end Charles Wilkins og Andrew Lewis, der gik hjem Arm i Arm og vexlede de bitreste Udtryk af Harme over menneskelig Dumhed og Fejghed, Løgnagtighed og Lumpenhed. — »Det begynder at mudre i de underjordiske Kulgruber«, mumlede Lewis; »jeg tror snarere Frelsen kommer derfra end fra Poeterne. Det er nogle store Børn.«

»Nej, Frelsen *skal* komme fra Poeterne!« raabte Wilkins. »Imorgen vil *jeg* tale med Victor Hugo, og I skal faa noget Andet at se.«

»Du kan jo prøve paa det,« svarede Vennen.

Charles Wilkins gik ikke i Seng den Nat. Han gik op og ned ad Byens Gader, idet han i sin Tanke tumlede

Aral-Søen ved Solnedgang.

om med, hvad han vilde sige til Digteren den næste Dag. Men han kunde ikke faa Form paa det; det væltede forvirret om i ham som Taager i en Fjældkløft. Da lød en Sang ud fra de aabne Vinduer paa et Hus. Huset var Mr. Cairns'; det var hans Frue, der sang: Si vous n'avez rien à me dire; da Sangen standsede, kom en kort Pavse, da istemmedes en ny; det var en ubekjendt Melodi til Hugos Ord:

S'il est un charmant gazon
Que le ciel arrose.

Charles Wilkins havde let ved at gjenkjende Stemmen; det var Mrs. Hutchinsons »evropæiske« Røst; senere fik han at vide, at hun ogsaa havde komponeret Melodien, og at Fjendskabet mellem hende og Mrs. Cairns var udbrudt paa Ny, fordi Hugos Kompliment til den Sidstes Foredrag af Gounods Melodi havde været adskillige Varmegrader højere end hans Anerkjendelse af det nationale Husflidsarbejde.

Victor Hugo skulde rejse den næste Morgen Klokken ti. Wilkins stillede i Queue i Korridoren i Hotellets Beletage og ventede taalmodig blandt den lange Række, hvoriblandt var adskillige af Byens Bedstemænd med store Bouketter i Haanden. Da han endelig blev indladt, saa' han den store Digter sidde i Sofaen ved Siden af Redaktør Cairns med en Pen i Haanden. Hugo saa' lidt utaalmodig og træt ud.

»Jeg er kommen først for at aflægge min Hyldest,« sagde Wilkins paa Fransk med bævende Stemme, »og dernæst . . .«

»Tusind Tak,« svarede Digteren, rakte Haanden ud skjænkede den unge Mand et venligt Sideblik. »De lader til at tale godt Fransk.«

Wilkins havde sét sin Forgænger, Mr. Abbott, blive affærdiget med en lignende Kompliment og fjærne sig paa et Vink af Mr. Cairns. Men denne saa' slet ikke paa Wilkins; han sagde blot til Hugo:

»Klokken er halv ti.«

»Ja, saa maa de kjære Venner tilgive mig,« sagde Digteren; »hvis jeg skal have skrevet de Par Vers i Hr. Cairns' elskværdige Frues Album, inden jeg rejser, maa jeg indskrænke mig til en fælles Afsked til de venlige Mennesker.«

Og hurtig rejste han sig, rakte Charles Wilkins Haanden en passant, skyndte sig hen til Døren, bukkede for de endnu i Korridoren Ventende og gjentog sin Undskyldning.

»Farvel, min kjære Wilkins,« sagde Redaktør Cairns.

En Masse Bitterhed og Vrede spændte den unge Mands Bryst; men den kvalte ogsaa Stemmen i hans Strube. Hans Hænder rystede, hans Tindinger bankede, Tænderne klemte sig sammen som i Stivkrampe. En underlig rallende Lyd hørtes.

»Hvad behager?« spurgte Victor Hugo.

»Ingen Ting,« svarede Mr. Cairns rolig.

Støttende sig til Møblerne som en drukken Mand tumlede Charles Wilkins ud af Stuen.

En halv Time efter stod han ene paa Myrteterrassen i Hotellets Have. Dybt nede paa den hvide Landevej, halvt indhyllet i Efteraarsmorgenen, saa' han et Vogntog bevæge sig. Det var Mr. Cairns Ekvipage, hvori Victor Hugo kjørte bort, og som var ledsaget af en fem, sex andre Vogne. Charles Wilkins lænede Albuerne til Balustradens Rand, skjulte sit Ansigt med Hænderne og græd.

Marseillaisens Melodi, der klang fra en Villahave, hvor Vogntoget kjørte forbi, og som udførtes af et Hornmusikkorps, skar i den unge Mands Øre som den ondskabsfuldeste Nidvise.

Hvad Prangeren fortalte Præsten.

Af George R. Sims*). Oversat af A. Boysen.

Nej, hør, véd De hvad, Hr. Pastor! Nu bliver De Skam for slem,
taler De ondt om hende, saa skal jeg snakke med Dem.
Noget løjerlig Hunden sér ud, noget bøs, det nægter jeg ej,
men ondskabsfuld? Nej, gode Herre, det er Løgn, kan De hilse fra mig.
Saa, stille min Tøs! Saa kom da! Kom læg sig! Mon Nogen vil ta'e
sig af dig, naar nu din eneste Ven ret snart piller af?
Hold op med det Præk! Jeg skal himle, det véd jeg saa godt som De;
men skal det nu gaa ud over Hunden, at med mig det snart er forbi?

Jeg vidste saa godt, hvad De vilde; den Vise lærer vi snart.
Kom nu med hele Lexen! Gjør det blot af i en Fart!
Tænk paa din Sjæl! — Det gjør jeg. — Paa Frelseren! — Det gjør jeg med.
Hvad? Er De bange for Hunden? Hun gjør Dem ingen Fortræd.
Fortæl mig igjen om min Frelser, saa skal De ha'e mange Tak.
For sine Mordere bad han og døde for al Slags Pak.
Den Historie, den kan jeg lide, og nu paa det Sidste især
tænker saa tidt jeg paa den og faar den endnu mere kjær.

Jeg har stavet mig til den i Biblen, og uden ad jeg den kan,
og den har lagt Fyr under Kjedlen og gjort mig til Turen i Stand.
Nu er jeg ikke bange. Jeg har været en gudsforgaaen Krop;
men naar jeg banker paa Porten, saa véd jeg, at han lukker op.
Naar jeg tænker paa den Historie og paa, hvad for os han har gjort,
saa holder jeg saadan af Hunden; for, sér De, jeg kalder det stort
at frelse Folk, som vil dræbe os; det er al Ære værd,
og det har jeg kun hørt fortælle om ham og om Hunden dér.

Ja, gjør De kun store Øjne — ved Gud, det er sandt; hvis De vil
sætte Dem, saa skal De høre, hvordan det Hele gik til.
Gid Fanden havde den Hoste! Lige fra forrige Aar
har jeg gaaet og hevet, og nu jeg sagtens i Spaanerne gaar.
Den Dag var jeg ude paa Bimpel — aa, den ulyksalige Drik;
men nu er det for sent at angre — nok sagt: mit Knæk jeg fik.
Jeg maa fatte mig kort, for at tale volder mig lidt Besvær;
jeg er svag som en nyfødt Unge, og saa taber jeg strax mit Vejr.

Til Jul er det fem Aar siden. Kan De huske den Angest, her var,
for Vandskræk? Netop det samme Vrøvl, som nu atter vi har.
Betjentene, de var efter os Prangere med Gevalt,
mangled vi Tegn, blev vi skrevet, til Skatten den blev betalt.
Jeg fik nu et Vink i Tide af En, som vilde mig vel;
jeg maatte op med Mønten eller slaa Hunden ihjel.
Mutter laa syg af Feber, Alting var sat over Styr,
Handelen gik det skidt med — saa maatte jeg drukne mit Dyr.

Jeg jaged den ikke paa Porten; det var Synd for det stakkels Kræ
at lade den langsomt krepere af Mangel paa Føde og Læ.
Jeg sagde det ikke til Mutter, for Hunden var hende saa kjær;
men næste Søndag saa tog jeg den med til Kanalen, og dér
greb jeg den fast om Halsen — Herren forlade min Synd! —
og dukked fra Slæbestedet ned den i Vand og i Dynd.
Den gav kun et lille Hyl, og et Udtryk dens Øje fik,
som — ja, saa længe jeg lever, glemmer jeg aldrig dens Blik.

Det gøs i mig, og jeg syntes, jeg hørte den klynke endnu,
og saa slog jeg nede i Vandet med en Sten dens Hoved itu.
Endnu har den Mærker deraf, De kan se paa Panden et Ar.
Med Et blev den ganske stille, og jeg tro'de, at død den var,
nu vilde jeg til at slippe — hvordan det gik til, véd kun Gud —
men jeg gled, og fra Slæbestedet faldt jeg i Vandet ud.
Til Bunds som en Graasten gik jeg, fik Mudder i Øjne og Mund,
og Vandet blev farvet af Blodet af min myrdede Hund.

*) Af Sims' Digtsamling »The Dagonet Ballads«, London 1879. I Bladet »The Referee«, hvis Medarbejdere alle havde taget deres Forfattermærker fra Sagnet om Kong Arthur og hans Riddere ved det runde Bord, opkaldte Sims sig efter Dagonet, Kong Arthurs Nar, og offentliggjorde under dette Navn en Række Digte, af hvilke flere vare stærkt farvede af Slangsproget. Fortælleren i det her oversatte Digt er en af de saakaldte *costermongers*, ɔ: Folk, som sælge Fisk, Frugt, Grøntsager o. lign. paa Gaden.

Saa bandede jeg og tænkte: »Saa, nu til Helved du gaar!«
Men med Et kom jeg op til Fladen, og Noget tog i mit Haar,
tog i mit Haar og slap det og saa ved Halsen mig tog;
det var Hunden, som løfted mit Hoved og ind mod Landet mig drog.
Hvordan? Det véd jeg ikke; jeg mærkede blot, at en Mand
tog mig i Kraven og hev mig op paa det tørre Land.
Jeg var ør og fortumlet i Ho'det, og Hunden var daarlig og laa
stønnende ved min Side og spørgende paa mig saa'.

* * *

Hvad jeg gjorde med Hunden? Mon De behøver at spørge derom?
Jeg solgte min Bør og betalte, da saa Betjentene kom.

* * *

Det var Ret, Hr. Pastor, klap den! Klap kun min laadne Ven!
Gid Fanden havde den Snakken! Nu taber jeg Vejret igjen.

Med Kræfterne gaar det til agters; ja, Enden er sagtens nær;
men nu véd De, hvorfor jeg tænker paa Kristus og Hunden dér.
Og han, som i Dødens Time for sine Mordere bad,
tilgi'er, jeg ikke kan skille ham og saa Hunden ad.
Men naar til den evige Skraber Herren mig naadig har kaldt,
lov mig, tag Dem af Hunden! Husk hvad jeg her har fortalt!

Hostrups „Eva" paa det kgl. Theater.

Hostrups *Eva* blev ved første Opførelse modtaget af Publikum med et Bifald, der hilsede vor eneste store dramatiske Digter velkommen tilbage paa hans Ungdoms Scene og indeholdt en Tak, fordi han med ungdommelig Fyrighed havde kastet sig ind i vore Samfundskampe og lagt sit lødige Sværd ned i den Vægtskaal, som vejer det Ægte og det Uægte i Tiden mod hinanden. Saa mildt og kjærligt dette Stykke end er i sin Aand, saa er det dog en Anklage, et Indlæg, en Fordring — det kræver Skuespillets Grænser udvidede, det lægger et Ord ind for en retfærdigere Bedømmelse af Forholdet mellem Hovedstadsdannelsen og Landboernes Jævnhed, og det anklager alle dem, der i Livet gaa paa Halvt, Routinemenneskene og de Avtoritetstroende, dem der efter Prokurator Hattings Ord i Stykket anse Grænsen mellem Sandhed og Løgn for flydende. Men Hostrup er ikke skarp i sin Kritik, han ynder ikke Dissonanser, og der er derfor i hans Skuespil maaske et Misforhold imellem det meget ideale Krav, som Digteren stiller, og saa hvad han selv og Publikum med ham betragter som muligt.

»I Ægteskabet spørges der ikke om Ret, dér skal man tale sig til Rette« siger en af Stykkets Personer og udtaler dermed rimeligvis Forfatterens Mening. Det kan ikke nytte, at to stridende Ægtefolk spørge om, hvad der er Landets Lov og Ret, thi Loven er nu til Dags og vil maaske længe blive magtesløs, hvor det gjælder at begrænse Mands og Hustrus Rettigheder overfor hinanden. Idealet er, at man i Kjærlighed spørger hinanden, forklarer hinanden, bliver enige og forstaar i Fællesskab, og naar to Mennesker holde af hinanden, synes der at være en stærk Sandsynlighed for, at Sligt lader sig virkeliggjøre. Og holde de ikke af hinanden, saa vil det næppe i en saa tæt Forbindelse som Ægteskabet blive anderledes, end at den Stærkeste, det vil sige den Hensynsløseste, faar Ret. Derfor siger Hostrup til alle rette Ægtefolk: Tal sammen, tal kjærligt sammen, thi I skal og maa blive enige; selv om En af Jer voldeligt tager sig Retten, vil I begge to blive lige ulykkelige derved. Det er nu et ringe Spørgsmaal, som Eva Rønnov og hendes Mand strides om, nemlig om deres lille Søn skal sættes i Skole i Kjøbstaden eller oplæres paa deres Gaard, men hvis de ikke begge tage Hensyn, og hvis Rønnov faar Lyst til at være den ene Afgjørende, saa søndres deres Ægteskab ved denne ringe Rift i det knyttede Baand.

Halvt symbolsk kan naturligvis godt i et Drama dette Spørgsmaal om Barnets Opdragelse rumme al Ulighed mellem Forældrene, alt hvad Digteren vil lægge derind til Forklaring af sine Personer. Man skal aldrig videre bebrejde en Digter hans Udgangspunkt, naar blot han fra dette fører os højt op til et poetisk Syn. Men Ulykken er, at Hostrup har brugt det samme Skolegangsspørgsmaal til Midtpunkt i Dramaet. Konflikten staar paa, om den lille Harald skal prøves i Skolen næste Dag eller ikke. Og naar denne Sag er saa vigtig, burde Hostrup have interesseret os noget mere for den. Vi ere slet ikke overbeviste om, at Harald vil have Skade af at komme i Skole; ja mange af Tilskuerne ere maaske tilbøjelige til at mene, at den niaars Dreng kunde trænge til at komme lidt bort fra sin Moder, der synes at forkjæle ham dygtigt.

Skulde Tilskuerne oprøres ved Rønnovs hastige Beslutning om at sende Barnet ud af Huset, maatte de ganske anderledes kjende Barnets Natur og Udvikling, end dette kunde blive muligt paa Scenen. Nu forstaa de kun, at Rønnov bærer sig ukjærligt ad ved at overraske sin Hustru med en brat Afgjørelse, men da han strax fortryder den, og da han ellers synes at være den blideste af alle føjelige Ægtemænd, vredes man ikke stærkt paa ham. Dernæst har maaske Rønnov saa megen Grund til at være vred paa sin Kone, at man kan tilgive ham hans korte Opbrusning.

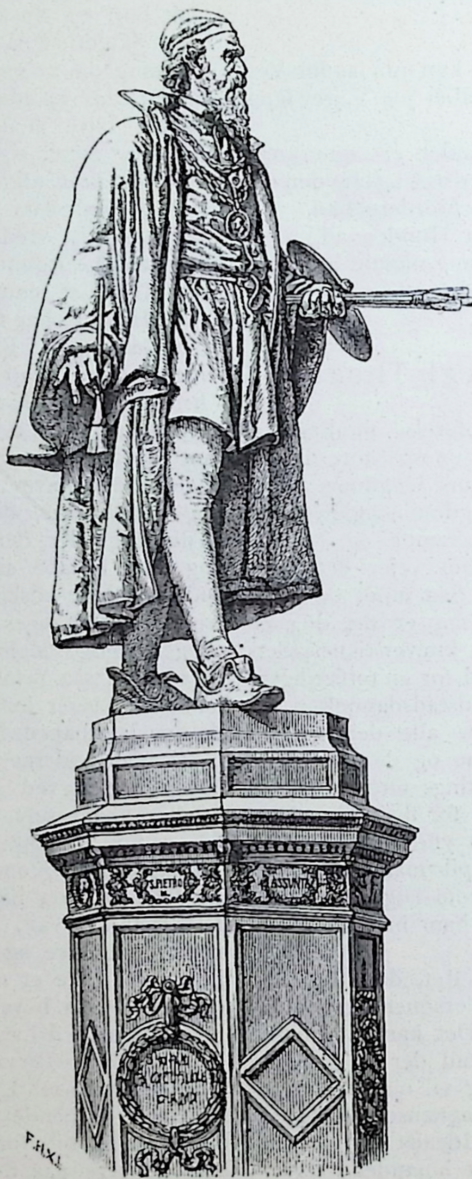
Hostrup har forbundet Hovedhandlingen med en politisk Valgkampagne. Rønnov vil stille sig til Folkethinget imod Demokraten Mads Knudsen, som Hostrup har gjort til Bravheden og Hæderligheden selv. Kjøbstadbefolkningen repræsenteres af den fortræffeligt skildrede Prokurator Hatting med Frue, den første en snu Knægt, plump, kold med hele Kjøbenhavnerens blaserte Foragt baade for Politiken og Landboerne, den anden en Dame med grundtvigianske Tilbøjeligheder, der skulle dække over megen indre Tomhed, og som fortabe sig i et Sværmeri for »det Kvindelige«, uden at dette adskilles fra det selskabeligt Glatte. Bønderne repræsenteres ligesaa fortrinligt af den godhjertede, men noget vigtige Mejeriforpagter Tokslund og af Lavs Hjort, der er en saa resolut Dyrker af Jærnbanepolitiken, at han aabent erklærer kun at stemme paa den Kandidat, som vil lægge Jærnbanen hen til hans Landsby. Vi se intet til selve Valgmøderne, men vi erfare, at Rønnov mere vinder sine Vælgere ved glat Tale end ved politisk Erfaring, og vi høre ham selv nedlade sig til Smaakneb overfor Lavs Hjort for at denne skal tro ham mere venlig mod den attraaede Bane, end han i Virkeligheden er. Vi forstaa, at dette oprører hans sandhedskjærlige Hustru, men naar hun gaar saa vidt, at hun i Fremmedes Paahør beskylder ham for at lyve og tager ham ordentligt i Skole — noget hun i det Hele er mere villig til end til at sende Drengen derhen — saa bliver man ubehagelig berørt derved. Sligt føles næppe ved Læsningen, men desmere paa Scenen, hvor de handlende Personer faa kraftig Form for Tilskueren. Og ligeledes naar Eva sidenhen drøfter sine intimeste Forhold med de hende temmelig ligegyldige Gjæster, naar hun beskylder sig selv for Utroskab, medens næsten alle Stykkets Personer ere paa Scenen, saa finde Tilskuerne, at dette er for vidt dreven, og ere en Smule tilbøjelige til at give Fru Hatting nogen Ret, naar hun bebrejder Eva hendes Mangel paa Kvindelighed. Hun besidder i alt Fald ikke den særegne Art, der ytrer sig som Takt. Hun holder altfor lidt baade over sin egen og sin Mands Værdighed, naar hun saaledes lægger deres Forhold blot for Fremmede.

Dette maa nu ikke forstaas saaledes, som om Digteren ikke skulde have Lov til at gjøre sin Hovedfigur usympathetisk for Publikum paa et eller flere Punkter. Der er naturligvis intet til Hinder for, at Digteren giver en ellers ædel Personlighed Uret, ja Idealet af et Drama er vel netop dette, hvor ingen af Personerne har enten Ret eller Uret, hvor Sol og Vind ere lige fordelte, alle plædere deres Sag med lige Varme uden at Digteren træder op som Anklager, fordrer denne frikjendt, hin fordømt. Men det er ikke saaledes Hostrup har baaret sig ad. Han giver Eva hele Retten, han vil slet ikke se nogen Fejl hos hende, og mod

denne Forelskelse er det, at Tilskuerne fristes til at gjøre Oprør. Det er lykkedes Hostrup at skildre en varmblodet og sanddru Kvinde. Som Blodet brænder hedt i hendes Aarer, saaledes er Digterens Farver ogsaa blevne varme og mættede. Der hører Mod til at lade Eva tale om hin Præst, til hvem ingen Tilhørere kommer, saaledes som hun gjør; megen Sandhedskjærlighed fordres der hos Digteren for at Eva skal staa fri for al taabelig Avtoritetstro, men netop fordi man maa beundre Digterens sikre Farvegivning og store Fordomsfrihed, ønsker man, at han havde givet Eva Uret dér, hvor hun har den. Hun var blot bleven sandere og menneskeligere derved. Han har næsten ofret Rønnov helt paa hendes Alter; den usalige Mand bliver en Staffagefigur i det jyske Landskab, hvor hans Hustru straaler som selve Kornmarkens Genius, skjænkende Hjemmet kraftig Næring, frugtbar, smilende og sund.

Stykkets første to Akter ere fortrinlige, skrevne med Digterens gamle Humor og med den tekniske Begavelse, der ligesom legende overvinder alle Vanskeligheder. Saaledes som dette Skuespil er anlagt, maa Hovedscenen — la scène à faire, som Francisque Sarcey kalder den — blive den, hvor Eva mødes med Hatting, hvor Naturloven, der efter Hostrups Mening staar skreven i Hjærterne, mødes med Samfundslovens afvisende Kulde. Men her har maaske Hostrup begaaet en Fejl i ren teknisk Henseende. Denne Scene fylder nu hele tredje Akt paa den Maade, at Eva gjentagne Gange kommer i Samtale med Hatting. Ikke mindre end tre Gange afbrydes den begyndte Scene for at tages op paany, og oven i Kjøbet fortsætter Eva den samme Undersøgelse af hendes Rettigheder og Pligter imidlertid med andre af Stykkets Personer. Det er næppe heldigt. Tilskuerne trættes under disse Gjentagelser og Afbrydelser. Det gjælder vist i Dramaet at føre et Slag hurtigt og bestemt, saaledes at Tilskuerne strax ere paa det Rene med, hvor det rammer. Det var sikkert denne Omstændighed, som bevirkede, at tredje Akt ikke modtoges saa varmt som de andre. Dertil kom, at Slutningsrepliken er altfor uforsigtig. I sin Fortvivlelse raaber Eva, at Harald ikke er Rønnovs Barn, hvilken Tilstaaelse afstedkommer en Del Forvirring i fjerde Akt. Men et saadant Forhold tør vist næppe optages i et Drama uden at behandles med fuld Alvor; hvis denne Replik var udslynget midt i en stor Scene, havde den kunnet bortskylles af Ordenes følgende Strøm og det stærke Indtryk hurtigt udviskes. Nu sidde Tilskuerne ganske skrækslagne i Mellemakten, hvis de da ikke fristes til at trække en Smule paa Smilebaandet.

Imidlertid er det efter første Opførelse vanskeligt at dømme om et saa betydeligt Arbejde som »Eva«, saa meget mere, som Fremstillingen har den mærkelige Egenskab, at den sætter alt det i Lys, som Digteren vil have i Skygge, og lægger Taage netop over de Steder, hvor Hostrup har sat hele sin Sjæl ind. Saaledes som Forestillingen gik, blev utvivlsomt Prokurator Hatting Stykkets kraftigste Skikkelse. Hr. Emil Poulsen spillede saa fortrinligt, med et saa slagfærdigt Lune, at han helt overstraalede alle sine Kammerater. Hattings skingrende Trompeterstemme var det, som Tilskuerne fremfor Alt lyttede til, hans røde, blussende Ansigt med den evig selvglade Mine var Midtpunktet, som uimodstaaeligt drog Øjnene til sig. Og dette skete ikke alene, fordi Hr. Poulsen er Publikums Yndling, men fordi hans Spil var anlagt med Præcision og Avtoritet. Saaledes hændte det, at Publikum, som desuden overvejende ikke delte Digterens Sympathier, netop kom til at give de Tanker Ret, som Digteren satiriserede over. Endog Fru Hatting blev ved Fru Eckardts Skjælmeri sympathisk.

Tizians Monument i hans Fødeby, Pieve di Cadore.

Rønnov er alt af Digteren stedmoderlig behandlet, og under Hr. Jerndorffs Hænder blev han ikke fyldigere. Han skal være en stor og kraftig Landmand og ikke saa blød, som Skuespilleren fremstiller ham. Selve Masken var uheldig valgt; denne høje Pande, der truer med at strække sig helt ned i Nakken, passer ikke til en ung Mand som Rønnov, og Skuespillerens altid dannede og smagfulde Optræden trængte her til en Tilsætning af noget Karakteristisk. Værre var det dog, at man tydelig mærkede, hvor angst Fru Hennings var overfor den vanskelige Opgave at spille Eva. Det var tydeligt, at hendes sikre Instinkt bragte hende til at føle sin Personligheds Uensartethed med Digterens Skikkelse. Hun spillede meget nydeligt og forstandigt, men Evas energiske Modenhed ligger udenfor hvad Fru Hennings magter. Skal Publikum give Eva Ret, maa hun ganske anderledes imponere det og herske over dets Stemning, men dertil var Skuespillerinden ikke i Stand. Tilskuerne slog sig tiltaals med, at Eva var et Barn, som Prokurator Hatting havde Ret i at vise sin Overlegenhed overfor, og det var det stik Modsatte, Hostrup havde villet. Det vilde være urimeligt ikke at fremhæve det Dygtige og Alvorlige i Spillet, men paa det afgjørende Punkt svigter mere Fru Hennings Person end hendes Talent, og Bevidstheden herom lammer hendes Evner. Hun er vant til at bæres af Publikums Sympathi og kan daarligt undvære den. Derimod bragte Bifaldet Hr. Rosenkilde til kraftigt at forme Tokslunds Skikkelse, som han i Begyndelsen var lidt usikker overfor. Han gjør maaske den brave Mejeriforpagter en Kjende latterligere, end Hostrup vil; til Gjengjæld giver han de enkelte Sætninger fuld dramatisk Virkning.

Stykket besidder endnu en Figur, som i det Foregaaende ikke er omtalt. Det er Stuepigen Margrethe, som har sin ulykkelige Barndom at takke for et mørkt Sind, og som har lidt saaledes under sine Forældres uhyggelige Forhold, at hun gyser tilbage for Tanken om Ægteskab. Skikkelsen er en Smule uvirkelig fra Digterens Haand, og den spilledes tilmed saa uheldigt, saa melodramatisk Jane Eyre-agtigt, at man var milevidt fra den jyske Hede. Derimod blev Margrethes »mangeaarige Forlovede« Lars Knudsen meget kjønt fremstillet af Hr. Madsen, som næppe tidligere har gjort saa god Fyldest paa vor Scene. Det hele Stykke gik ikke med den Præcision, var ikke saaledes sat i Scene, at det

overalt var Hostrup værdigt, men dets sande Følelse og ægte Vid tog Tilskuerne med Storm. Med »Eva« har Hostrup slaaet Bro fra vor ældre dramatiske Literatur til en kommende ny. Hvad de norske Digtere have lært os, er i dette Stykke taget op og blevet dansk.

Edvard Brandes.

Folketheatret, der i denne Sæson fortrinsvis synes at ville leve af Repriser, har nu ogsaa gjenoptaget den gamle Folkekomedie *»En fattig ung Mands Æventyr«* med Frk. Lund og Hr. Stigaard i Hovedrollerne. Hr. Stigaard, der optraadte første Gang efter sin langvarige Sygdom, blev modtaget med aabre Arme af det talrige Publikum.

Sophiendal.

Hovedgaarden Sophiendal, hvis nuværende Ejer, Gehejmekonferensraad, Baron G. E. Rosenkrantz, i de sidste Aar har ladet den karakteristiske og smukke Hovedbygning opføre, som vi omstaaende bringe et Billede af, ligger nærved Skanderborg, ved Venge Sø, i et dejligt, skovrigt og bakket Landskab. Bygningen, der paa vort Billede er sét fra Syd, bestaar af en Hovedfløj med et højere Midtparti, samt to Sidefløje; den er opført af røde Mursten, og Taget er dækket med røde Munketegl. Hovedindgangen er i Midtpartiet; den er rigt indfattet med Orneringer i hugne Sten, modellerede af Billedhugger Vieth og udførte af Stenhugger Ola Månsson i Skaane. Vestibulen er prydet med Træværk og Billedskjærerarbejde af Snedkermester Oxelberg og Billedskjærer Hans Berg, og den malede Dekoration er besørget af Maler C. Weber. Tegningerne til Dekorationerne skyldes Gaardens Bygmester, Prof. H. B. Storck. Bygningen er opført paa samme Sted, hvor den gamle, fra forrige Aarhundrede stammende Hovedbygning laa. Under Byggearbejdet fremkom ingen Oplysninger om det gamle Venge Kloster, hvis Bygninger sandsynligvis have ligget nærmere ved den tæt ved Gaarden liggende mærkelige Venge Kirke, som findes afbildet i »Danske Mindesmærker«.

Aral-Søen.

De store Saltvandssøer i Asien, det kaspiske Hav og Aral-Søen, hvis uhyre ensomme Bredder ikke endnu høre ind under almindelige Turisters Valfartssteder, kunde dog af og til lokke en russisk eller engelsk Rejsende til sig. Det er fra en saadan Rejsendes Mappe, en russisk Kunstner, at vort Billede er hentet. Det Øde i Landskabet har faaet et højtidsfuldt Præg gjennem en pragtfuld Solnedgang, der kaster sin mildnende Farvepragt over den triste Sø. Snart vil Mørket forøge Alvoren over Aral-Søen og Tartariets Sletter, som omgive dens Bredder.

Romancero. Spanske Folkeromancer i Udvalg og Oversættelse ved A. Richter. (Gyldendalske Boghandel). Hr. Richter har i det Hele været endnu heldigere med Gjengivelsen af disse middelalderlige episk-lyriske større og mindre Digtninger end med sine Oversættelser af spanske Dramaer fra Renæssancetiden, hvis vanskelige metriske Form vel kan bringe en dansk Bearbejder til Fortvivlelse. I dette Arbejde falde Versene gjennemgaaende let og naturligt, og den ejendommelige spanske Fortællerstil er godt afbildet i de længere episke Romancer med deres henrivende friske Naivetet og barnlige Realisme. Blot ét Træk. Kong Rodrigo, den sidste Gotherkonge, flygter efter Nederlaget ved Guadalete, træt og sulten. Han møder en Hyrde og beder ham om Føde:

> Hyrden aabnede sin Taske,
> Som med Brød var vel forsynet,
> Gav ham noget af sit Forraad
> Og lidt Kjød, som der han gjemte.
> Meget groft og sort var Brødet,
> Ilde smagte det Rodrigo,
> I hans Øjne opsteg Taarer,
> Som han ikke kunde standse;
> Thi han mindedes de Retter,
> Som tilforn man satte for ham.

Vil nu en fintfølende Kritiker i vor Tid forarges over, at Mad overhovedet nævnes i Literaturen, hvori den forresten ikke er ukjendt lige fra Homers Tid, lad ham saa kun beskylde den gamle spanske Poet for »Materialisme«. Han er lige glad. At den nævnte Friskhed og Ærlighed paa sine Steder bliver »raa«, sét fra et moderne Standpunkt, er uomtvisteligt; Fortællingerne i Romancerne om Don Pedro den Grusommes Bedrifter ere just ikke delikate, og den Ridder, som Schiller har brugt i sin Kunstromance »Der Handschuh«, er langt mere »dannet« i sin Opførsel end den gamle Spanier, fra hvem han stammer, thi som bekjendt henter Ridderen hos Schiller paa Damens Forlangende hendes Handske, der er falden blandt Løverne, men »forlader hende i samme Stund«. Don Manuel de Leon er ikke mindre modig end Schillers »Ritter Delorges«, men inden han giver Damen Handsken, giver han hende et vel rettet Ørefigen og siger:

> Tag, tag dette, og herefter
> Vogt Jer og betænk Jer nøje,
> Før I for en lumpen Handske
> Bringer brave Mænd i Fare!

Damen kommer til Fornuft og tilbyder Ridderen sin Haand og siger:

> Opfyldt er paa mig det gamle
> Vel bekjendte Ord, som lyder:
> »Den, som elsker dig oprigtig,
> Han vil revse dig i Tide.«

Hvilken Relation der er »skjønnest«, vil jeg overlade til Læserens Dom; men jeg holder med Spanieren hvad det Sande angaar. Det, der gjør Folkepoesien saa tiltalende, er ikke mindst dens Sanddruhed lige over for Menneskene. Lad den fantastisk udsmykke deres Vaaben og Prydelser, multiplicere mange Gange Vægten af deres Sværdslag og deres Gangeres Hastighed: deres Tanke- og Følelsesliv giver den akkurat, som det er. Derfor kunde jeg ogsaa have ønsket, at Oversætteren overalt i den ydre Form havde holdt sig saa tæt op til Originalen, som han har vist, at han magter det; Diktion og Rhythmer, der minde En om: »Det var sig Hr. Asker Ryg«, leder Tanken helt andensteds hen end til Spanien. Maatte blot Publikum vise denne Bog en saadan Interesse, at Hr. Richter rask kunde fortsætte sin saa talentfuldt begyndte Virksomhed; en Oversættelse af Ciddigtene i deres rigtige Skikkelse, ikke »paa sin Herdersk«, vilde være meget fornøjelig.

S. Schandorph.

Paa C. A. Reitzels Forlag er udkommet første Hæfte af en »Folkeudgave« af H. C. Andersens *»Æventyr og Historier«*. Samlingen, der vil indeholde alle Digterens Æventyr og Historier, vil blive 16 Hefter stor og komplet koste 4 Kr. Hvor prisværdigt imidlertid dette Foretagende end er, maa det dog siges, at det ingenlunde er den Folkeudgave af Digterens Æventyr, som vor Literatur saa længe har havt retfærdigt Krav paa at komme i Besiddelse af. Hvad vi saa længe have savnet, og som Forlæggeren ligefrem skylder saavel den danske Literatur som Andersens Minde, er et Udvalg af Æventyrerne, der i en stereotyperet Udgave kan sælges saa billigt, at selv det fattige Barn kan blive Ejer deraf. Men i en saadan »Folkeudgave« maa rigtignok ikke, som nu her, Vilh. Pedersens Billeder mangle. Netop i en Folkebog, som de bedste af Andersens Æventyr dog en Gang virkelig bør blive, ville Illustrationerne være af allerstørste Betydning. Vi bør Alle være enige om at rette en indtrængende Opfordring til Forlæggeren om at gjøre Alvor af et saadant Udvalg til Folkelæsning.

Paa Andr. Schous Forlag er udkommet en ældre, mindre Roman af Fr. Spielhagen, *»Clara Vere«*, der hidtil har manglet mellem Oversættelserne af Forfatterens talrige Værker, samt »en Fortælling fra Jerusalems sidste Dage«, ved Navn *»Naomi«*, af Mrs. J. B. Webb og oversat af E. Rybsahm efter Originalens 17de Oplag. Paa samme Forlag har endelig Johannes Magnussen begyndt en Oversættelse af den bekjendte tyske Lærd og Digter Felix Dahns store historiske Roman *»En Kamp om Rom«*, der skildrer det østgothiske Riges Undergang i det 6te Aarh. efter Kristus. Værket vil udkomme i Hefter af forskjellig Størrelse, for at hvert Hefte kan bringe en forholdsvis Helhed.

Under Titlen: *»Skildringer af Naturvidenskaberne for Alle«* har Forlagsbureauet begyndt et Foretagende, der har Krav paa almindelig Opmærksomhed. Et bekjendt svensk Værk, »Vetenskap för alla«, der er en selvstændig Bearbejdelse af en engelsk Original, er lagt til Grund, og Redaktionen er overdraget Jonas Collin, der tilmed har sikret sig nye Bidrag af ansete danske Videnskabsmænd. Den Rolle, som populære Fremstillinger af Naturvidenskaben og dens vigtigste Resultater spille i vor Tids Dannelse, vil upaatvivlelig ogsaa bane Vej for dette ansete Værk, der vil udkomme i c. 25 maanedlige Leveringer med talrige Afbildninger i Texten. Det første Hefte bringer bl. A. interessante Afhandlinger om insektædende Planter og om Jordklodens Indre.

— Komiteen for Udstillingen ved det kgl. Kunstakademi har givet Xylograf F. Hendriksen Tilladelse til at udgive en illustreret Katalog for den kommende Foraarsudstilling. Bogen vil indeholde den sædvanlige Katalog samt en Række Gjengivelser af de udstillede Kunstværker efter Tegninger af Kunstnerne selv. Ved Verdensudstillingen 1878 var der for den engelske Kunstafdelings Vedkommende udgivet en lille illustreret Haandbog, der gjorde megen Lykke, og Ideen blev strax fort videre i Frankrig, idet der allerede for Salonen 1879 forelaa en temmelig rigt illustreret Katalog, som Aaret efter udvidedes betydelig, og lignende Haandbøger ere nu ogsaa knyttede til de aarlige Udstillinger i London og Berlin. Disse Bøger have hurtig vundet et stort Publikum, hvor de ere fremkomne; de bidrage ikke alene betydeligt til at huske det Sete, men ville i Aarenes Løb blive et Bidrag til Udstillingernes — og derigjennem Kunstens — Historie, der er af virkelig Betydning.

— I Kunstforeningen ere denne Gang de samme Malerier udstillede, der vare at se i forrige Uge, og som i Torsdags bleve fordelte ved Lodtrækning.

— I Tizians Fødeby Pieve di Cadore i Norditalien har man rejst den store Mester et Monument, hvoraf vi idag bringe en Afbildning. Den kolossale Statue, der er modelleret af dal Zotto og støbt af Poli i Vittorio, medens Fodstykket skyldes Arkitekten Ghedina, viser Tizian i det Øjeblik, da han med Penslen i Haanden træder tilbage fra sit ufuldendte Arbejde for at faa Overblik over det; den stemmer godt med den Forestilling, man af Originalportræter kan danne sig om Tizians skjønne og noble ydre Personlighed og er uden Tvivl i det Hele et smukt og karakteristisk Arbejde.

— I St. Domingo skal der oprejses et Monument for Columbus; Republikens Regjering har hertil givet det første Bidrag 10,000 Dollars.

Indhold: »Victor Hugo i Newport«, Novellette af S. Schandorph. Med Vignet. — »Hovedgaarden Sophienduls nye Hovedbygning«, tegnet af V. Koch. — »Aral-Søen ved Solnedgang«, Billede. — »Hvad Prangeren fortalte Præsten«, Digt af G. R. Sims, oversat af A. Boysen. — »Hostrups »Eva« paa det kgl. Theater« af Dr. Edvard Brandes. — »Tizians Monument i Pieve di Cadore«, Billede. — »Literatur«. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«. — Bekjendtgj.

Nyt Abonnement paa „Ude og Hjemme"

modtages i alle Nordens Boglader, Postkontorer og Brevsamlingssteder. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

☞ Ny tiltrædende Abonnenter i Januar Kvartal faa gratis 9de og 10de Blad af „**Ude og Hjemme**"s **Kunstneralbum: „Blindebuk"**, Tegning af Prof. Exner, og „**Dansk Landskab med Birketræer**", Tegning af Th. Niss.

— Abonnenter, som modtage Bladet gjennem et Postkontor i Danmark, kunne faa Følgebladene tilsendte mod at indsende deres Postkvittering med Paategning „Ny Abonnent", ledsaget af 8 Øre i Frimærker, til Hovedexpeditionen, Tordenskjoldsgade 21.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD
Fjerde Aargang. — Nr. 173. Søndagen d. 23. Januar 1881.
Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Omslag i Vejret.

Med Tegning af **Hans Friis.**

Vinden slog om, og Enhver kunde baade se — og føle — at skjønt vi igaar fik Masser af Sne — saa blev det idag til Søle. — Jeg saa' dem igaar de gamle Pile — da Sneen den faldt — og som Livet det gjaldt — klistrede sig til Stammer og Grene — og lagde sig rigtig godt til Hvile — paa Buske og Stene. — De skulde ha'e sét, hvor tykt den laa — fast, som lagt med en Murske paa; — og var det idag blevet Frost og stille — saa véd jeg nok, hvad jeg vilde — men Vind og Vejr kan jo drille! — Nu er det jo næstendels borte det Skjønne — der skulde min stakkels Tegning berømme. — Men Skjønheden er jo saa ofte bestridt — og Maleren gaar som bekjendt saa vidt — at han Skjønheden ogsaa kan føle — i det mest upoetiske Søle. — Og selv om det nu var bedre igaar — idag drømmer Pile og Krager om Vaar — og den Slags Drømme er netop Noget, en Maler forstaar!

Den gamle Frøkens Fortællinger.

Henimod Midten af dette Aarhundrede kunde man i et lille, med grønne Skodder forsynet Hus, der altid holdtes omhyggeligt aflaaset, træffe en gammel, firsindstyveaarig Dame, det var et rent Pragtstykke fra det forrige Aarhundrede, et rent Pragtstykke fra den Tid, der blev skrinlagt for bestandig i 1848. Hun bar, som Datter af en længst afdød Etatsraad og Professor ved Universitetet, et godt Navn, havde nogen Formue, nogen Klosterhævning, og ejede desuden, som sin allerstørste Skat, en til det Vidunderlige grænsende Hukommelse for, hvad hun havde hørt, læst og oplevet. Derfor hændtes det undertiden, at lærde Mænd kom ud til hende for at faa Besked om Et og Andet fra de svundne Tider. Den Besked, hun da gav, var altid fuldkommen paalidelig. Man kunde kalde hende et levende Konversations-Lexikon, der, forsaavidt det angik den Tid og de Forhold, som hun havde levet i, var langt mere korrekt, langt mere omfattende end de Konversations-Lexika, der udkomme i Leipzig, Kjøbenhavn og andensteds.

Jeg vil beskrive hende, som hun, da hun alt var blind og alderstegen, sad i sin Sofakrog i det lille gamle, aflaasede Hus med de grønne Skodder. Hun havde en høj, smuk Pande, med lidt buskede, men dog regelmæssig tegnede graa Øjenbryn, under hvilke et Par mørkegraa Øjne af og til, naar hun fortalte, skinnede som en Glød, der i Tusmørke eller ved meget æventyrlige Fortællinger kunde synes uhyggelig, skjønt den Synsnerve, der en Gang havde modtaget de mange Indtryk, længst var udslidt. En stor, stærkt kroget Næse, en ditto stærkt kløftet Hage med et graasprængt, krøllet Skjæg, som jeg imellem maatte bede om Tilladelse til at klippe eller svide, gav hendes Udseende noget Hexeagtigt. Dog mindes jeg ikke, at de enkelte Smaabørn, der imellem kom i Besøg til os, og hvis smaa solstraalende Ansigter toge sig forunderlig godt ud i den mørke, gammeldags Dagligstue, nogensinde har været bange for den gamle Frøken, Frøkenen med Skjægget, som de kaldte hende. Tværtimod, de følte, med Børns og Dyrs ufejlbare Instinkt, at hun var god, inderlig god, og de forargede sig ikke over den tætte, hvide Kappe, der kun tildels dækkede de lidt stride og rebelske graa Hovedhaar, eller over den luvslidte sorte, uldne Kjole og den gamle grøntærnede Kaabe, som med Undtagelse af enkelte Højtider: Altergangs-Dagen, Fødselsdagen og et Par andre Mærkedage, udgjorde hendes vanlige Paaklædning. En stor, sort Kat, der hyppigst laa gjemt mellem Kaaben og Kjolen i Sofakrogen, hørte, ligesom min egen Person, med til Dagligstuens faste Besætning, mens den gamle Tjenestepige, Ane Katrine, der havde fulgt sit Herskab fra Ungdommens og Bevægelsens straalende Tider til Gravens nærforestaaende Tærskel, sov i et Kammer nedenunder.

Det hørte til den Gamles smaa uskyldige Særheder, at hun ved Nattetide, naar hun troede, at Katten kunde trænge til at tage sig en Tour paa Loftet, lod mig lede hele Huset rundt, ja, i Papirskurv, Bogreol, *bag* Skabe og *i* Skabe, bag Dragkister og i Dragkisteskuffer, efter den. Jeg vidste godt, hvor Mester Urian i Reglen var at finde. Ja, jeg kunde imellem høre den spinde af Henrykkelse over sit gode Stade paa den Gamles Ryg. Men det hjalp ikke. Jeg maatte alligevel lede, og da vi, i vor lille forunderlige Indretning, ikke kjendte Forskjel paa Nat og Dag, men sov naar det faldt sig, og vaagede naar den Gamle var oplagt til at fortælle: saa kunde denne Søgen efter vor Mussemisse undertiden tage lang Tid. Jeg betragtede den som en i mit stillesiddende Liv meget sund Motion, mens min kjære Gamle lo saa smaat i Skjægget. Paa den Maade fik hun nemlig, uden at blotte sin Angst for Tyve og Overfald, hele Huset grundigt undersøgt. Naar der saa ikke var nogen tænkelig Krog tilbage, hvor en Kat, endsige en Tyv kunde skjule sig, udbrød hun gjerne: »Den skulde da vel ikke være gjemt i Folderne af min Kaabe? Jeg faar nok se at rejse mig.« Som sagt saa gjort. Hun kom med stort Besvær paa Benene. Ned trillede Mester Urian paa Gulvet. Ud af Døren kom den til Nattepromenade paa Loftet, og mens den, som en redelig og alvorlig Domestik, holdt det gamle Hus frit for de Mus, der vist ellers havde gnavet saa stærkt paa Døre, Paneler og Tværbjælker, at det før Tiden var sunket i Grus, gik, midt i den dybe Nat, den gamle blinde Frøkens Sol op. Saa udbrød hun: »Nu skal du høre, min Pige!« Og saa fortalte hun.

Og den gamle Frøken havde Noget at fortælle. Hun huskede baade hvad hun havde oplevet i Hjemmet og paa Rejser, hvad hun havde læst og hvad hun havde hørt af sin Fader og sine Brødre og de andre Slægtninge, der jævnlig kom i hendes Faders Professor-Gaard. Og hun havde faaet Tid, ak altfor megen Tid, til at tænke over det Altsammen, da alle hendes Kjære længst vare døde, og hele hendes Samtid havde fulgt de Elskede i Graven, mens hun selv sad som et mosgroet, men ved sin Ælde ærværdigt og interessant Monument over den.

Og saaledes gaar det nu til, at de Historier, der hver for sig udgjøre et lille Hele, og som jeg efterhaanden vil fortælle Eder, med fuld Føje bør kaldes: »Den gamle Frøkens Fortællinger«. Forresten kunde de ogsaa hedde: »Fortællinger fra alle Lande«. Men det er nu en ligegyldig Sag. Gid de blot maa more og underholde de Godtfolk, der læser dem! Ignota.

I.
Hvor vi kom fra.

Ja, dersom vi vare adelige Folk, saa havde jeg vistnok nu en meget lang Historie at fortælle dig. Men Historien — det vil da sige den paalidelige Del af Historien — er tværtimod overmaade kort. Der er rigtignok et Sagn, som Ammer og Barnepiger, hvilke Sidste altid gik i Arv i vor Slægt, holdt meget af at gjentage for os, da vi vare smaa, et Sagn, der vil vide, at vi ere af en gammel sønderjysk Familie, som for en fem-sex Aarhundreder siden har ejet Borge og Slotte i Danmark, men som under Tidernes Tryk og Krigsomvæltninger er bleven trængt ned i Tyskland, hvor dens Descendenter, med en lillebitte Navneforandring, efterhaanden greb til borgerlige Haandteringer for at friste Livet.

Det morede mig, da jeg var lille, at høre paa den Fortælling som paa et andet Æventyr. Da jeg blev større og hørte om adelige Damer, der i pragtfulde Silkekjoler kom til Hoffet, syntes det mig meget forunderligt, at hverken min Oldefader, Bedstefader eller Fader havde gjort mindste Skridt for at opfriske og hævde deres gamle Adelsrettigheder. Senere har jeg indsét, at det var overmaade klogt af dem. Vel er det ikke umuligt, at der kan være en eller anden faktisk Grund for Sagnet, men af Bevisligheder existerer der slet ingen. Det er og bliver kun et Sagn.

Men nu skal du høre, hvor vi virkelig, med Gud og Æren, kom fra. Det er en sand og en smuk Historie.

Du har jo nok hørt eller læst om Hververkongen i det, lige i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, nyoprettede Kongerige Preussen, om ham, som var Fader til Frederik den Anden eller den Store af Preussen, og som var saa stræng og slem mod denne sin Søn, at han ikke blot lod ham sætte i Fængsel og truede ham med Døden, ikke blot lod hans bedste Ven, Løjtnant v. Katte, henrette, men ogsaa tvang den ulykkelige unge Prins til at se paa sin Vens Henrettelse? Du har jo ogsaa nok læst eller hørt om, hvorledes alle høje og slanke Folk, ikke blot i Preussen, men overalt i alle Evropas Lande, vare bange for, at de paa en eller anden Maade skulde blive hvervede til hans Garde eller til hans postdamske Livregiment, i hvilket der ikke maatte findes en eneste Karl, som ikke var over sex

Fod høj? Han havde sine Spioner ude overalt. Ingen høj Mand, hvor han saa opholdt sig, kunde være ganske sikker for disse. Naar andre Fyrster vilde gjøre ham en Foræring, saa sendte de ham den længste Langben Rise, som de havde kunnet opdrive i deres Hær. Jeg kunde fortælle dig mange baade lystige og bedrøvelige Historier om Hververkongens og hans Spioners List og barbariske Fremgangsmaade for at faa hvervet høje Folk til Kongens Tjeneste. Men det vil jeg ikke. Jeg vil holde mig til den ene, som vedkommer vor Slægt, og som var Aarsag i, at vi ere blevne gode og loyale danske Undersaatter.

Ser du, det var længe førend den stygge Historie med hans Søn, der siden blev den berømte Kong Frederik den Anden, at min Oldefader levede som Hofpræst i Berlin. Han var en stille, lærd Mand, med bestemte, stærkt udprægede Ansigtstræk og en Vilje, der, naar det gjaldt, var lige saa stiv som Kongens. Men han havde forresten Intet at frygte. Han var ikke høj af Væxt, og da han hver Søndag, naar han prædikede, holdt sig simpelt og enfoldigt til Guds Ord og aldrig indlod sig paa særlige Straffeprædikener over det forfærdelige Hververvæsen, som gik i Svang, saa var min Oldefaders Stilling som Hofpræst tilsyneladende meget god og betrygget. Han tog sig en smuk og god, men uheldigvis usædvanlig høj Hustru, og Vorherre velsignede snart dette Ægteskab med Udsigter til en Livsarving. Nu skal du høre.

En smuk Dag spaserede den unge Præstefrue med en ældre, kvindelig Slægtning. Hververkongen eller Soldaterkongen, som han ogsaa kaldtes, kom netop ridende med sin Stab. Man gik helst af Vejen for ham, thi det var hans Skik at tiltale Folk, der mødte ham, og hvis han da ikke fik klare og bestemte Svar paa sine Spørgsmaal, var han ikke bange for at løfte Ridepisken eller fugtle lidt med den flade Side af Sabelen. Men de to Damer, Præstefruen og hendes Slægtning, tænkte ikke herpaa. De standsede ærbødigt og nejede dybt, som det var Skik og Brug, naar Kongen red forbi. Men denne holdt stille, og uden at værdige den ældre Dame, der var lille og uanselig, et eneste Blik, spurgte han Præstefruen, hvem hun var. Hun gav naturligvis, som det sig hør og bør, klar Besked om sin Ægteherres Stilling. Kongen saa' atter meget vist paa hende, strøg sine Knebelsbarter af Fornøjelse og udbrød: »Fundet! fundet i en lykkelig Stund!«

Da Præsten ved hendes Hjemkomst blev underrettet herom, holdt han slet ikke af den Opmærksomhed, som Kongen havde vist hans Hustru. Han anmodede hende om ikke oftere at spasere ad de Veje, Kongen plejede at ride, og var forresten, alt som Tiden til hendes Nedkomst nærmede sig, dobbelt kjærlig og omhyggelig for hende. Samtidig betoges han, af og til, af en underlig Uro, der, da hun var sund og stærk og kraftig, ikke syntes at have nogen berettiget Grund i hendes Tilstand. Det var heller ikke den, som min kjære Oldefader ængstede sig for. Nej, han kjendte Kongen, ikke som Elskovsjæger efter smukke Kvinder, thi det var ikke hans Skjødesynd, skjønt han vel sagtens ikke var stort helligere end andre Fyrster og Prinser i hin Tid. Nej, han kjendte Kongen som Jæger, ubarmhjærtig, hensynsløs Jæger efter høje Folk, og han havde en ængstelig Forudfølelse af, hvad Kongens: »Fundet, fundet i en lykkelig Stund!« havde at betyde, en Angst, han dog viselig ikke betroede til sin Hustru, som nogen Tid efter frydede hans Hjærte ved at blive Moder til en stor og velskabt Søn.

Nogle faa Dage efter at denne havde sét Dagens Lys, ringede Klokkerne og tordnede Kanonerne for at forkynde Indbyggerne i Hans Majestæts gode Stad Berlin og den øvrige Verden, at Dronningen havde skjænket Kongen en Søn og Landet en Prins i Tilgift til dem, som man i Forvejen havde.

Da Præsten alt havde døbt flere af Kongehusets Børn, blev han ingenlunde forbavset over den røde Løber, der bragte ham en Ordre til at møde paa Slottet. I de Tider blev nemlig Børn, og især kongelige Børn, altid strax hjemmedøbte, og kom først senere, naar Moderen var rask og der kunde gjøres Fest og Stads af Daaben, til Kirke.

Præsten iførte sig derfor ganske rolig sit Ornat og begav sig op paa Slottet, hvor den lille Prins ganske rigtig blev døbt i Dronningens Sovekammer, foran en stor, med tykke Damaskes Gardiner og Guldfrynser prydet Alkove, i hvilken hendes Seng stod. Kongen var meget venlig mod Præsten og sagde, idet han saa' fornøjet paa det nydøbte Barn: »Du skal blive den allerhøjeste Officer i mit eget postdamske Livregiment. Det har jeg sørget for.« — Derpaa anmodede han Præsten om at følge ham ind i sit Kabinet, hvor han vilde betale ham de for en saadan Akt reglementerede Guldstykker og desuden ellers havde Noget at tale med ham om.

Præsten havde gjerne skjænket Kongen Betalingen for Barnedaaben, naar han blot havde maattet være fri for Samtalen, thi det anede ham, hvad Kongen vilde forlange af ham. Og hans Anelse skulde snart gaa i Opfyldelse; thi saasnart Kongen havde leveret ham de omtalte Guldstykker, sagde han ganske uden Omsvøb: »Jeg vil have din Kone til Amme for min Søn, thi hun er det højeste, smukkeste og stærkeste Kvindemenneske, som jeg har sét. Om otte Dage maa hun være færdig til at flytte op paa Slottet. Du kan jo sagtens finde en Amme til din Dreng.«

Det gøs i min Oldefader. Han kjendte Kongens: »Vil han ræsonnere? Hold Munden!« Han vidste, at et Afslag vilde skille ham ved Embedet, sandsynligvis ogsaa ved Friheden, ja han vidste — hvad der var værre — at et Afslag just vilde befordre den Sag, som han af al Magt vilde undgaa. Som en klog og omsigtsfuld Mand fattede han sig imidlertid hurtigt, og sagde rolig: »Deres Majestæt har at befale over mig og mine.«

»Det er godt,« sagde Kongen naadigt. »Jeg skal huske paa dig med en Orden, naar vi faa de rigtige Daabshøjtideligheder, og din Kone skal blive rigelig betalt for sin Ulejlighed.«

Derpaa afskedigede Kongen min Oldefader med alle Tegn paa sin Bevaagenhed og kongelige Naade.

Men Præsten, der var fuldt og fast bestemt paa at beholde sin Kone, fuldt og fast bestemt paa, at denne kun skulde opamme sit eget Barn, men ikke Kongens, gik ikke hjem til sit Hus. Han havde — som alt sagt — havt en Anelse om hvad der vilde komme, havde i Stilhed gjort Alt, hvad han kunde, i rede Penge, og henvendte sig nu til en ung Mand, der nylig havde faaet et lille Embede lige ved Grænsen, med Begjæring om, mod en klækkelig Godtgjørelse, at laane den af ham til Møbler og Effekter bestilte store Rejsevogn. Den unge Mand, der skyldte Præsten store Forbindtligheder, gjorde ingen Indvendinger. Tværtimod, da han hørte, at det gjaldt Præstens Liv og Velfærd at slippe bort fra Berlin ubemærket og i al Stilhed, tilbød han at hjælpe med ved de nødvendige Forberedelser. I største Hast blev Vognen om Natten indrettet til et godt Leje for den unge Moder og hendes Spæde. Husets to Tjenestepiger bleve forklædte som Arbejdskarle. Præsten, der ikke vilde betro Kjørselen til noget Menneske uden sig selv, stak i Kuskekavajen. Penge og Kostbarheder vare lette at bjærge. Møbler og andet Bohave maatte for største Delen lades i Stikken. Det Samme var desværre ogsaa Tilfældet med Præstens kjære Bogsamling, hvoraf kun en ganske lille Del kunde medføres. Det gik Præsten nær til Hjærtet; men da Bøger, og især hin Tids store, læderbetrukne Folianter, ere meget tunge Varer, frygtede han, at deres Tyngde skulde forsinke Kjørselen. Det Vigtigste var jo dog Hustru og Barn. Efter at disse vare lagte forsigtigt paa det for dem beredte Leje, og omhyggeligt dækkede med Lagener og Puder, ovenpaa hvilke der atter blev anbragt Halm og andre lette Ting, kom den i Nattens Stilhed pakkede Vogn ved første Dagsgry ud af Berlin, uden at Nogen anede, hvilke Hjærteskatte Kusken havde gjemt i den.

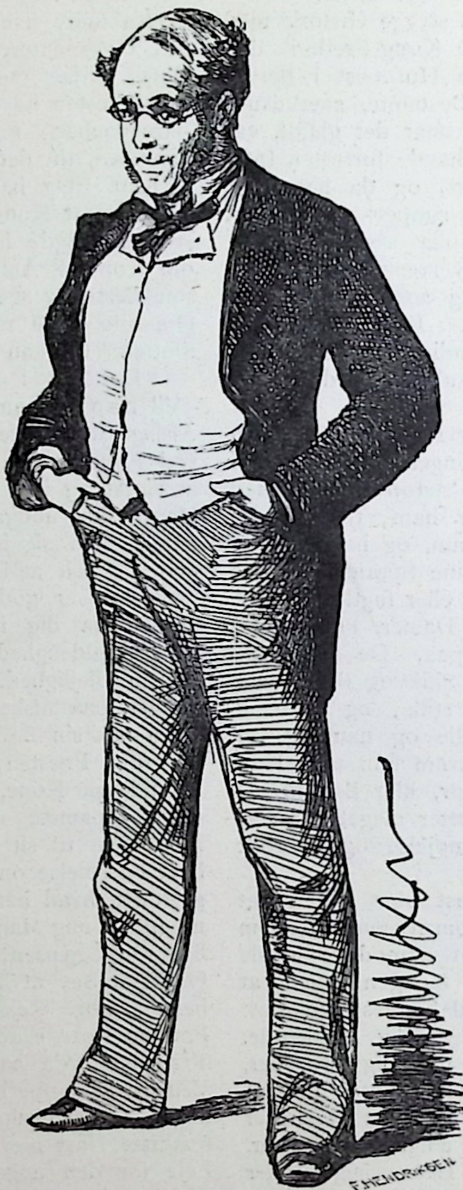
Og saa kjørte de. Ja, min Oldefader skal ofte have sagt, at han, da han vel var ude af Berlin, kjørte, som om

han havde stjaalet baade Heste og Vogn, mens hans Hjærte bankede under Kuskekavajen, som det aldrig havde banket før og aldrig kom til at banke mere. Det var jo ogsaa en vovelig Expedition, under Frygt for Opdagelse og Forfølgelse, at bortføre en ung Moder med hendes Spæde, der kun var nogle faa Dage gammel. Men hun var sund og stærk. Hun holdt Strabadsen ud og takkede Gud for sin gode, trofaste, raadsnare Husbond. Saasnart de ad den gjenneste Vej vare ude af Markbrandenburg, sagtnedes Farten, og efterhaanden som al Frygt for Forfølgelse ophørte, turde de gjøre sig det mere bekvemt. Men allevegne, hvor de overnattede og hvilede, beundrede Folk Præstens Raadsnarhed, og man glædede sig med ham og hans Hustru over, at de vare slupne bort fra den overalt for sit Tyranni saa berygtede Hververkonges Regimente.

»Ja, jeg har rigtignok maattet lade mit gode Embede i Stikken,« sagde Præsten en Gang imellem med et lille Suk. »Men Vorherre vil vel nok hjælpe.«

Og Vorherre hjalp virkelig. Den lille Karavane, hvis Tjenestepiger atter vare komnè i Kvindedragt, og hvis Kusk længst var bleven afløst af en rigtig til den Bestilling oplært Kusk, styrede Nord paa, kom op i Hertugdømmerne og standsede tilsidst i Flensborg By. Dér syntes Flygtningene, at Alt var saa vidunderlig smukt, ved den blanke Fjord med de skjønne Bøgeskove, de venlige, pæne Huse og den gjæstmilde Befolkning. Allerede den næste Søndag fik Præsten Lov til at prædike i den tyske Kirke, og da der paa Grund af Sognepræstens nylige Død var Vakance, saa bleve Kirke- og Menigheds-Forstanderne meget glade over at faa en saa betimelig Hjælp og Bistand. Anbefalet af Flensborg Bys Avtoriteter, der havde sét hans Attester og hørt ham prædike, søgte han om det ledige Embede, og blev af Kong Frederik den Fjerde i Kjøbenhavn beskikket til Sognepræst ved Flensborg tyske Kirke. Han lærte hurtig Dansk, fik senere dansk Indfødsret, og takkede tidt Gud for, at han var bleven dansk Undersaat. Efterhaanden som Børneflokken voxede til, kom de af hans Sønner, der studerede, til Kjøbenhavns Universitet og fik Embeder paa Sjælland, men den ikke studerende Del af Familien forblev i Flensborg, og derfra er der udgaaet Sidelinjer, som jeg ingen rigtig Besked véd om, skjønt jeg — som du skal høre en anden Gang — har kjendt nogle af dem.

Se, det er nu i Korthed min Oldefaders Historie, og nu har jeg sandfærdig fortalt dig, hvor vi kom fra. Nu skal du høre lidt om min Bedstefader.

E. Poulsen som Prokurator Hatting i „Eva“.

Tegning af Erik Henningsen.

Hatting. Tror De, det lader sig gjøre? Tænk Dem om! Deres Mand vil have sin Søn i Skole, De vil ikke. Kommer Sønnen i Skole, hvem raader saa?
Eva. Ja saa raader Rønnov, men det maa han ikke.
Hatting. Kommer han ikke i Skole, saa raader Fru Rønnov, og hun maa nok . . .
(3dje Akt 4de Scene.)

II.

Skjult Komedie.

Det var under den gode Kong Frederik den Fjerdes Regering, at min Oldefader kom til Danmark.

Efter hans Død kom der slemme Tider, ikke for Flensborgerne, thi de levede paa deres vante Vis, men for de stakkels Kjøbenhavnere. Dog var her hverken Krig, Pest, Hungersnød eller stor Ildebrand. Nej, her var noget meget Værre end de nævnte Landeplager. Her var den forfærdeligste Skinhellighed. Man skulde lade, som om man var saa opgaaet i Vorherre, at man slet ingen menneskelige Interesser havde. Det var nu meget dumt. Det har Vorherre heller aldrig forlangt. Han har tværtimod sagt: Glæder Eder med de Glade. Og han har intetsteds sagt: Sukker og græder fra Morgen til Aften. Det Sidste er jo ogsaa ganske unaturligt.

De stakkels Kjøbenhavnere! De vare den Gang som nu til Dags et fornøjelsessygt Folkefærd. »Alt med Maade, baade med Fornøjelsen, med Arbejdet og med Kirkegangen,« sagde min Bedstefader, der under hint bedrøvelige Skinhelligheds-Regimente var kommen til Byen som ung Student. »Alt med Maade! Men dette er dog virkelig for galt.« Han havde nemlig ovre i Flensborg, under sin Skolegang, hørt om den store Holberg, der skrev de fornøjelige Komedier om Kandestøberen, om den forvandlede Bonde, om Mester Gert Westfaler og mange flere. Han havde i sit stille Sind glædet sig til at se Manden selv, Mesteren for det Hele, og især havde han glædet sig til at se hans Komedier. — Men der var ingen Komedier i Kjøbenhavn. Alt var dødt og stille. Man gik i Gaderne, som om man skulde følge Lig. Klokkerne ringede saa sørgeligt til de mange Gudstjenester. Naar Folk gik over Slotspladsen, maatte de holde Hatten i Haanden, om Vejret end var aldrig saa slet, ja om det fygede og stormede. Det hjalp ikke. Respekt for Slottet og for dem, som bo i det! Men den Respekt kunde man jo meget godt have havt uden at hente sig Forkjølelser og Gigt ved at gaa med bart Hoved i Vinterkulden.

Ja, det var nu Altsammen meget kjedsommeligt. Men min Bedstefader var som mangen anden Student baade før og siden en rigtig lystig ung Fyr. Han hvervede en smuk Dag et Par ligesindede Kammerater, og de besluttede, at de vilde gaa lige op til Professor Holberg og spørge ham, om der ingen Mulighed var for at faa én af hans Komedier at se.

Efter at have taget denne Beslutning, stilede vore tre Studenter løs paa Kannikestræde, hvor Holbergs Professor-

gaard laa, omtrent hvor Stiftprovst-Boligen nu findes*). Men alt som de nærmede sig hans Bolig, bleve de mer og mer spagfærdige. Der gik nemlig nogle sande og mange ganske usande Rygter om, hvor sær og vanskelig den gamle Mester udi Skjæmt var bleven. Intet Under derfor, at man kunde blive lidt betænkelig ved at forstyrre ham i hans afsondrede Liv. Men Ungdom og Lystighed og et let Sind lader sig ikke saa nemt afskrække fra et eller andet i sig selv højst uskyldigt Forehavende. »Frisk Mod er halv Tæring,« sagde min Bedstefader, idet han, efter at have banket paa uden at faa Svar, aabnede Døren og traadte ind i Holbergs Stue.

Holberg, der med sin store Allongeparyk paa, sad gravitetisk fordybet i sit Arbejde ved Skrivebordet, saa'

Cort Adeler.

Efter et Maleri paa Herregaarden Holkenhavn.

et Øjeblik alvorligt paa de tre Galfranse, skrev derpaa atter nogle Linjer, og spurgte endelig efter en Pavse, der forekom vore unge Venner meget lang, hvad de vilde. Ingen af dem formaaede at svare, og det har vist gottet Holberg ordenligt at se paa deres Betuttelse. Han gjentog sit Spørgsmaal, og min Bedstefader, der havde arvet en Del af sin Faders, den markbrandenburgske Præsts Raadsnarhed, sagde med fremtvungen Frejdighed: »Kjøbe Professorens Komedier.«

»Har Han Penge?« spurgte Holberg.

Det stod tyndt med Kassen, men desuagtet toge alle

*) Den lille Mindetavle, der nu betegner Stedet, er af langt senere Dato end den gamle Frøkens Fortælling.

tre Studenter deres Skindpunge op og tømte disses respektive Indhold ud paa Bordet, som de havde nærmet dem til.

»Det er min Middagsmad, der gaar i Løbet,« hviskede den Ene.

»Faar ikke hjælpe,« hviskede den Anden. Men min Bedstefader samlede Smaamynten, og spurgte roligt: »Er det nok, Hr. Professor?« — Holberg saa' atter alvorligt paa dem. Derpaa tog han langsomt Pengene, gik hen til Bogreolen, paa hvis nederste Hylde der laa forskjellige Bind, baade af Komedierne, af Danmarks-Historien og af andre af hans egne Skrifter, og tog betænksomt nogle Bind, som om han overvejede, hvor Meget der skulde gives for Pengene.

Saa kom han tilbage med den lille Stabel og sagde til min Bedstefader, bag hvis Ryg de to Andre havde posteret sig: »Hvad vil Han nu egenlig med de Bøger, naar han knap har Penge til sin Middagsmad!«

»Man lever ikke af Brød alene,« svarede min Bedstefader. »Vi ville først more os med at læse Komedierne, og saa ville vi more os med at spille dem.«

»Er Han gal?« spurgte Holberg. »Véd Han ikke, at alt Komedie-Spil er strængelig forbudt?«

»Alt offenligt Komedie-Spil, Hr. Professor,« svarede min Bedstefader roligt. »Men vi unge Fyre have Lov til at more os i vort eget Værelse, og vi have nu sat os i Hovedet, at vi ville spille en af Professorens Komedier, eller i det Mindste nogle Scener af dem.«

»Det gad jeg se paa,« sagde Holberg, og tog atter fat paa sin Heltindehistorie, som han den Gang arbejdede paa, og hvoraf nogle Ark laa spredte paa Bordet.

»Vi vove at tage Professoren paa Ordet,« sagde min Bedstefader. »Jeg har altsaa Tilladelse til at komme igjen?«

»Det skal være mig kjært, besynderligt, om I kan træffe de Tider, da jeg ikke er hjemme,« sagde Holberg i en tør Tone, men med det lune, satiriske Smil, der spiller i Leonores bekjendte Replik til den ulykkelige, meget talende Barbér og Stads-Kirurgus, Mester Gert Westfaler.

Skomager, bliv ved din Læst. Det er et gammelt Ord. Men det faldt hverken min Bedstefader eller de to andre Studenter ind, da de med de Holbergske Bøger under Armen sprang ned ad den berømte Mands Trappe, uden at tænke over, om de havde Aarsag til at være glade eller bedrøvede over deres Expedition, men fast bestemte paa, trods alle Kongens og Politiets Forordninger, trods alle Hofpræst Bluhmes Prædikener, der tordnede alle Gjøglere og Komedianter ned i Helvedes værste Svovlpøl, at spille en af de Holbergske Komedier, og oven i Kjøbet til denne Forestilling at invitere den store Digter, den alvorlige Professor, hvis underlige Tørhed og lakoniske Repliker opklaredes af det lune, satiriske Smil, der stemplede ham som ægte og eneste Stads-Satyriker.

Hvorledes de nu videre bar sig ad, er aldrig bleven mig fortalt. Men det Visse af Sagen er, at de, efter mange Forhandlinger frem og tilbage, besluttede at vælge Maskeraden, eller i det Mindste et Udtog af Maskeraden. Man havde naturligvis hvervet flere Studenter, og min Bedstefader havde skaffet en fortræffelig Medhjælp i den senere saa berømte Peter Frederik Suhm, der ikke sparede paa sine gode Lommepenge, naar det gjaldt et saa stort Formaal som at opføre et Holbergsk Stykke. Ingen af de unge Fyre havde nogensinde sét en Komedie. Ingen af dem havde noget rigtigt Begreb om, hvad en Maskerade egenlig var. Men des større var den hemmelige Tiltrækningskraft ved at sysle med dette herlige Ubekjendte. At man maatte udelade en meget stor Del af Stykket, gjorde jo ikke noget. Man lagde Vægten paa de Scener, som man troede at kunne spille, syslede særlig med Spøgelse-Scenen, i hvilken Henrik skræmmer den skyldbetyngede Arv, paa den store Scene i anden Akt, i hvilken Henrik fører sit berømte Forsvar for Maskeraderne, og paa den Scene, hvori han agerer sin Herres og Jomfruens Sag for Tamperetten.

Dilettantkomedien kjender ikke til Umuligheder, og Prøverne, der sædvanlig endes med et lille lystigt Lag, ere i Reglen dens egenlige Glanspunkt, dens højeste Morskab.

Til disse Prøver havde man valgt et Kvistkammer i Skræddernes Laugshus, det samme velbekjendte Hus i Brolæggerstræde, hvor den, gjennem Holberg berømte Brok- og Stensnider v. Qvoten havde opført sine tyske Komedier med de mange Dekorationer og de lange Historier, som Holberg har gjort saa grundig Nar ad i sin Ulysses v. Ithacia. Nu vare de halvgale v. Qvotenske Komedier henlagte, lige saavel som de Holbergske Mesterværker, og mens Bodspsalmen udgjorde Folkets eneste Opmuntring, mens Synet af det pragtfulde Kristiansborg Slot bibragte Menigmand en uklar Forestilling om, at det maatte være en Slags Guder eller i det Mindste overjordiske Væsener, der boede oppe i al den Pragt og Herlighed, til hvilken man — som alt fortalt — ikke turde nærme sig uden med Hatten i Haanden, passede Politiet trolig paa, om der foregik nogen som helst Uorden, nogen som helst Afvigelse fra Reglementet paa Gader eller i Huse, og da Politiet ikke kunde være allestedsnærværende og dog gjerne vilde have Noget at indgive Rapport om, saa kom Spioneri og Angivelse til at høre til Dagens Orden. (Fortsættes.)

Med Cort Adelers Portræt.

Til de interessanteste Malerier paa den historiske Udstilling i Kjøbenhavn 1879 hørte det her gjengivne Portræt. En af vore Arkæologer havde Aaret i Forvejen fundet Maleriet hængende paa Herregaarden Holkenhavn ved Nyborg og havde paavist, hvem det forestillede. Cort Sivertsen Adeler var født i Brevig i Norge den 16. December 1622, drog i en ung Alder til Holland, hvor han lærte Sømandskab, og deltog fra 1648 til 1660 i den blodige Søkrig mellem Venetianerne og Tyrkerne. I 1663 kom han til Kjøbenhavn og blev sat i Spidsen for den danske Marine, hvilken Stilling han bevarede saavel under Kong Frederik den Tredje som under dennes Efterfølger Kristian den Femte lige til sin Død den 5. November 1675. Hans Historie er bleven et meget omstridt Æmne, siden Justitsraad, Bibliothekar Bruun i 1870 offenliggjorde en af Prof. Tyge Becker efterladt Afhandling, som gik ud paa, at Cort Adelers Samtid og Eftertid havde taget ganske fejl af ham, idet han i Virkeligheden ikke havde været Andet end en Lykkeridder, der kun havde opnaaet sin høje Stilling herhjemme ved usande Beretninger om sine Heltegjerninger mod Tyrkerne og om at have været Admiral i Venetianernes Tjeneste saavel som ved en snild Benyttelse af vor daværende politiske Situation. Mod denne Fremstilling, der stod i en saa skarp Modsætning til den overleverede Opfattelse, blev der gjort Indsigelse fra flere Sider, deriblandt af Cand. mag. H. C. A. Lund og af nuværende Assessor Hindenburg, af hvilke den Sidstnævnte behandlede Spørgsmaalet i »Dansk Tidsskrift« i en Afhandling med Overskriften »Til Forsvar for Cort Adelers Minde«. Aaret efter offenliggjorde Justitsraad Bruun under Titel »Curt Sivertsen Adelaer« et meget udførligt Arbejde, i hvilket han hævdede Tyge Beckers Dom over Adeler som i alt Væsenligt vel grundet. Siden den Tid er der fremkommet vigtige nye Data til Spørgsmaalets Besvarelse, og det er os bekjendt, at Hr. Hindenburg i den nærmeste Fremtid agter at optage Sagen til ny Behandling i et af vore historiske Tidsskrifter.

Portrætet er rimeligvis malet her i Landet ikke længe efter Adelers Hjemkomst hertil. Han bærer den venetianske St. Marcusorden, derimod ikke Danebrogsordenen, med hvilken han blev dekoreret ved denne Ordens Indstiftelse 1671.

To Digte fra Rusland.

Efter **Michall Lermontoff** og **Alexis Tolstòy** ved **Thor Lange.**

I.

Dybe Nat, som Jordens Hvile værner,
Ingen Ufred er den Trætte nær.
Roligt staa de smukke, hvide Stjerner
Hver og en de andre kjendt og kjær.

Af den lette Steppetaage hyllet
I et sølvblaat, gjennemsigtigt Spind
Blunder Alt bedøvet og fortryllet.
— Det var godt, om ogsaa jeg sov ind.

Paa min Fremtid tør jeg ikke tænke,
Og min Fortid har jeg selv forskudt.
Dybt i Glemsel vilde jeg mig sænke,
Sove stille, fængsles uafbrudt.

Dog for fast maa Søvnen ikke binde,
— Under Jorden er der mørkt og stygt.
Himlen skulde gløde, Solen skinne
Og mit Hjerte slaa men tyst og trygt.

Og en elsket Stemme skulde flette
Ind i Drømmen Ord af Kjærlighed
Og fra Grene, skyggefulde, tætte
Hvide, bløde Blomster drysse ned.

II.

Mit Lys er slukt, min Solskinstid er omme,
Mit Hjerte koldt og Hjernen tung som Ler.
En Kvalm af Tanker, farveløse, tomme
Fortumler mig bestandigt mer og mer.

O, Gud af Klarhed, lad et Uvejr buldre,
Blæs fra min Sjæl det tykke Støvlag bort,
Bliv vred engang, grib fat i mine Skuldre
Og ryst og væk mig, stærke Gud, tag haardt!

Thi jeg er sløv og Verden sløv derude,
Og Du har glemt mig eller er for mild.
Slaa til, saa store, blanke Gnister sprude
For Slaget frem i hellig, frigjort Ild!

Byron: Junker Harolds Pilgrimsfart.

Oversat af Adolf Hansen. (Schubothes Forlag.)

I Aaret 1809 begav Byron sig paa sin første Udenlandsrejse. Skjønt kun 21 Aar gammel, havde han alt høstet mangen bitter Erfaring. Hans Opdragelse havde været ussel; hans Fader, en uværdig Svirebroder, var død i hans Barndom, og hans Moder, en taabelig, lunefuld Kvinde, forgudede ham snart og stødte ham snart fra sig; han var Pair af England, men fattig, skjøn som Apollo, men halt eller klumpfodet (hvad vides ej sikkert); han havde i en Alder af 17 Aar udgivet en Digtsamling (Hours of Idleness), som var bleven haanet af Kritiken, der dog langt fra at knuse ham først ret vakte hans Digtersjæl og fremkaldte en Modkritik (English Bards and Scotch Reviewers), som ved sin Kraft og Dygtighed og til Trods for sine mange ubillige Angreb aftrodsede hans Modstandere Agtelse; han havde ført et lystigt, ja vildt Liv paa Newstead Abbey, indtaget sit Sæde i Overhuset og hævdet sin Stilling i Samfundet paa alle Omraader; men han var overmæt og led og kjed af England og længtes efter at komme ud i den store Verden for i videste Omfang at lære Menneskeslægten at kjende og ryste de Fordomme af sig, som efter hans Mening maatte klæbe sig til Øboerne. Saa sejlede han da til Lissabon, var to Aar borte og opholdt sig i denne Tid i Portugal, Spanien, Grækenland og Tyrkiet.

Da han i Aaret 1811, ved Efterretningen om sin Moders Sygdom, vendte hjem, medbragte han en Efterligning af Horats' Ars poetica (Hints from Horace) og de to første Sange af »Junker Harolds Pilgrimsfart«. Det førstnævnte Digt, en tarvelig Satire, var efter hans Mening det ypperste, og han opfattede det andet kun som ubetydelige poetiske Dagbogsoptegnelser. Men, som Fremtiden viste, han tog her, som Digterne saa ofte i slige Tilfælde, alvorligt fejl, og det kostede hans Venner stor Anstrængelse at forhindre ham i at udgive »Hints from Horace« og faa ham til at skjænke Verden »Junker Harold«. Dagen før hans Ankomst var hans Moder død. Hvor kjøligt han end tidt havde staaet til hende, gjorde hendes Død dog et stærkt Indtryk paa ham; han sørgede dybt, om han end ikke viste Verden sin Sorg, og førte nu i nogen Tid en ensom, glædeløs Tilværelse, som først blev afbrudt, da han stiftede Bekjendtskab med Thomas Moore, Lord Holland og Andre. Saa skete der et Omslag; han holdt sin Jomfrutale i Parlamentet, den gjorde stormende Lykke, to Dage senere udkom »Junker Harold«, og fra nu af var han Dagens Helt. Han siger selv: »Jeg vaagnede en Morgen og fandt, at jeg var berømt!« Man overvældede ham med Smiger, hele den fornemme Verden, Damerne især, laa for hans Fødder, og han benyttede sig af det, nød Livet i fulde Drag, men følte dog en indre Tomhed, som han kun udfyldte ved at digte, og nu myldrede de skjønneste poetiske Fortællinger frem den ene efter den anden. Helten i dem alle er han selv, mer eller mindre modificeret, han er den mest subjektive Digter, der nogensinde har været til; men hvor meget han end giver sig selv i alle sine Digte, saa staar han dog som en gaadefuld Sfinx for os. Der »lever to Sjæle i hans Bryst«. Det dybeste, mørke Tungsind og skarp Bitterhed vexler med Blødhed og larmende Glæde. Det er en Selvfølge, at en saadan Mand ikke egnede sig til at føre en stille Tilværelse, til at knytte en varig Forbindelse, og dette viste sig ogsaa, da han i Aaret 1815 giftede sig. Hans Ægteskab varede ikke længe. Efter et Aars Forløb, da han havde faaet en Datter, blev det opløst, hvorfor er aldrig blevet tilstrækkelig opklaret, men Skylden var vel lige stor paa begge Sider. I alt Fald har Pøblen med sine løgnagtige Beskyldninger gjort ham himmelraabende Uret. Hvor lunefuld og urimelig han end har været lige overfor en Hustru, der betragtede hans poetiske Virksomhed som Fjas, saa har han dog næppe fortjent den Kjølighed, hun viste baade før og efter hans Død, og rørende ere hans Henvendelser til hende og til deres Datter Ada, som forekomme hist og her i hans Digte. Saaledes til Ada i »Junker Harold« III, S. 125:

> Min Datter, med dit Navn begyndte jeg
> min Sang, og med dit Navn jeg ender den;
> jeg sér dig ikke, ej jeg hører dig, —
> dog føler jeg dig dybt; du er den Ven,
> til hvem Fortidens Skygger række hen: —
> om aldrig end mit Aasyn du skal skue,
> min Røst skal klinge for din Sjæl igjen,
> naar længst er slukt og død mit Hjærtes Lue, —
> et Minde og en Tone fra din Faders Tue. — o. s. v.

Skilsmissen var Signal for Hoben til at styrte sig over Byron. Den fejrede Helt blev pludselig til en gemen Skurk; hvor han kom, blev han uglesét som et moralsk Uhyre, ja han blev endog forhaanet paa Gaden. Det pinte ham, men det knuste ham ikke; hans Genius fik tværtimod et højere Sving, og de to sidste Sange af »Junker Harold« vise en betydelig Forskjel i Udvikling. Han forlod da atter England for aldrig mere at betræde det, drog gjennem Belgien, ad Rhinen til Schweiz og Italien, hvor han navnlig opholdt sig i længere Tid i Venezia, og endelig begav han sig i 1823 til Grækenland for at deltage i dette Lands Frihedskamp. Her døde han i 1824 uden at have faaet Lejlighed til nogen aktiv Deltagelse, tilbedt af Grækerne, elsket og beundret af hele Verden, mindst af sit eget Land.

Jeg har leveret en kortfattet Skitse af Byrons Liv, fordi jeg finder det nødvendigt til den fulde Forstaaelse, følgelig berettiget i en Anmeldelse, af »Junker Harold«, hvis to sidste Sange udgaves i 1816 og 1818. Man vil spore en stor Forskjel meilem Værkets to Afdelinger. Hvor livstræt og overmæt Byron end var, da han skrev de to første Sange, var dog en hel Del af hans Sorg og Bitterhed indbildt. Da han tiltræder sin anden Pilgrimsfærd, har han først rigtig gaaet i Skole hos Livet, det er den modne Digter, der slynger sine pessimistiske Anklager ud mod Verden. Han har protesteret mod at blive identificeret med sin »Junker Harold«. Denne, siger han i sin Fortale til 1ste Sang, er en digtet Karakter, et Fantasiens Barn, som kun er indført for at bringe Sammenhæng i Arbejdet. Og dog er det ham

selv, men i mørkere Farver. Det var vel ogsaa tilsigtet i Begyndelsen, og i første Udkast hed »Childe Harold« »Childe Burun«, den oprindelige Maade, paa hvilken hans Familienavn stavedes. Pilgrimmen Harold træder stedse mere og mere i Baggrunden, og i Fortalen til 4de Sang meddeler han endelig, at han er kjed af at gjøre Forskjel mellem Pilgrimmen og Forfatteren, da jo dog Ingen tror ham. Denne Forskjel er ogsaa vanskelig at finde for Læseren, og vanskeligst for Byrons Samtid, da man havde udspredt de utroligste Rygter om ham.

Saa staar da denne poetiske Rejsebeskrivelse for os som »Digt og Sandhed«, dels en Beretning om Digterens Sjæleliv, dels en mørkere, mere pessimistisk og livsled Ynglings Skildringer, rig paa glimrende Naturmalerier — navnlig saadanne, hvor hans eget Væsen smelter sammen med Naturen, som i den berømte Apostrofe til Havet:

»Rul frem, du dybe, mørkblaa Hav, rul frem!
Ti tusend Flaader som et Siv du bær!
Paa Jorden plyndrer Manden, — Kystens Bræm
er Bom og Grænse for hans Udaadsfærd;
der ude hvert et Vrag din Gjerning er,
og alle Spor af Mandens Rovlyst briste, —
selv, som et Regndryp, synker brat han dér
i dine Dybder, rallende sit sidste
Dødssuk, — foruden Grav og Klokkeklang og Kiste.

Han intet Rov fra dine Marker høster,
paa dine Stier ej hans Fodtrin tynger, —
du rejser dig og brat ham fra dig ryster;
hans usle Kraft foragter du og slynger
ham op mod Himlen, mens du lystig gynger,
og sender ham, i Angst og Klageskrig,
til sine Guder, medens ræd han klynger
sig til et stakket Haab om Havn og Vig,
og slænger atter ham til Jorden som et Lig.« o. s. v.

— rig paa lyriske Udbrud og Allusioner til Fortids- og Nutidsbegivenheder og Personer. Men hvor tung end Grundtonen er, saa har jeg dog aldrig kunnet finde Junker Harold, og følgelig Byron, saa nihilistisk og saa livsled, som man i Almindelighed har villet gjøre ham. Kan saadan Pessimisme forenes med denne ophøjede Kjærlighed til Naturen og denne Frihedsbegejstring, Begejstring for Frihed i Alt, Folkenes Frihed og Tankens Frihed?

»Dog lad os gruble kjækt; — det er en ræd
Forsagen, Tankens Ret at lade fare,
vort eneste og sidste Tilflugtssted, —
jeg vil i hvert Fald dette Ly bevare: —
skjønt fra vor Fødsel alt med Baand og Snare,
bag Mur og Mulm man lukker Evnen inde,
at Sandhedslyset ej med alt for klare
Straaler skal i de unge Sjæle skinne, —
det nytter ej, thi Tid og Kunst kan læge Blinde.«

* * *

»Dog, Frihed, dog dit revne Bannerflag
som Tordenvejret frem med Vinden drager;
din Stemme, skjønt nu døende og svag,
med mere Vælde dog end Stormen brager;
dit Træ har tabt sin Blomsterrigdom fager,
og skjæmmet stygt af Øxehug det staar;
men Saften varer, og i Verdens Ager
er Frøet gjemt endnu, selv højt mod Nord,
og bedre Frugt skal fødes i en bedre Vaar.«

Fra Skitsebogen. Tegning af J. Exner.
(En lille Rekonvalescent.)

Hvad Egennytte, hvad Forfængelighed der end har plettet den store Digters Karakter, vi kunne kun taknemmeligt hylde hans straalende Genius, fordi han for mere end et halvt Aarhundrede siden slyngede sin Tid Sandheden i Ansigtet — en Tid, der hykkelsk kaldte Mænd, som havde Mod til at udtale, hvad der for dem var Sandhed, moralske Uhyrer. — Vi skylde Hr. Adolf Hansen Tak, fordi han ikke har skyet Tid og Ulejlighed, men paataget sig det overordenlig vanskelige Arbejde at oversætte dette skjønne Digterværk. Oversættelsen er god og grundig, ofte, navnlig henimod Slutningen, hæver den sig til en Flugt, der er den store Original fuldstændig værdig. Det er en Selvfølge, at der er enkelte Steder, som ere mindre heldige; men de have deres Undskyldning i Opgavens Vanskelighed, og det vilde være altfor smaaligt at fremhæve noget af dem; kun vilde jeg ønske, at Hr. Hansen havde benyttet Ordet »Pilgrimsfærd« i Stedet for »Pilgrimsfart«, hvilket er mindre smagfuldt.

Det var forøvrigt paa Tide, at vi fik en nogenlunde fuldstændig Oversættelse af Byron. Vi havde nok sporet en Susen af den store Ørns Vingeslag, fordi vi ikke kunde Andet; men vi stængede os inde for de store Rørelser saa godt som muligt, og der herskede en, paa faa Undtagelser nær, næsten urimelig Uvidenhed med Hensyn til de store engelske Naturalisters Værker, indtil Dr. Georg Brandes optraadte. Han har, om ikke direkte her, saa dog indirekte Andel i, at saadanne Oversættelser fremkomme. Ogsaa Hr. Holger Drachmann bør takkes, fordi han ved Siden af sin rige originale Produktion finder Tid til at sysselsætte sig med Byrons andet Hovedværk »Don Juan«, af hvilket han er begyndt at levere en vellykket, paa sine Steder fortræffelig Oversættelse. Gid han maa holde ud! Da ville vi med Hansens og Lembckes smukke Arbejder have en tilstrækkelig fyldig Gjengivelse af den store Digters poetiske Produktion.

Johannes Magnussen.

Skuespillene **»Eva«** af C. Hostrup og **»Lindows Børn«** ere nu udkomne paa den Gyldendalske Boghandels Forlag.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Udstillingen i Kunstforeningen bestaar denne Gang af Haandtegninger af Bloch, Eckersberg, Frølich, Lundbye, Marstrand, A. Melbye og Rørbye.

— Fra Nürnberg klages over den sørgelige Tilstand, hvori de berømte Stationer af Adam Kraft befinde sig. Relieffeme ere udførte i en grovkornet Sandsten, der er stærkt forvitret og saa ofte oversmurt med Farve, at der nu ikke er stort at se af den oprindelige Udførelse.

— Nær ved Herculanum har Professor Giuseppe Novi fundet Ruinerne af en antik Badeanstalt, der stiller Alt i Skygge, hvad man af den Art hidtil har udgravet i og ved de campanske Byer. Brøndene og Vandbeholderne ere af orientalsk Granit og prydede med udmærkede Relieffigurer; Mosaikgulvet er sammensat af brogede kvadratiske Glasstykker, Væggene ere smykkede med smukke Stukkaturarbejder. ☐

Indhold: »Omslag i Vejret«. Med Tegning af Hans Friis. — »Den gamle Frøkens Fortællinger« af Ignota. — »Emil Poulsen som Prokurator Hatting i »Eva««, Tegning af Erik Henningsen. — »Cort Adelers Portræt« efter et Maleri paa Holkenhavn. — »To Digte fra Rusland« ved Thor Lange. — »Byron: Junker Harolds Pilgrimsfart«, anmeldt af Johannes Magnussen. — »Fra Skitsebogen«, Tegning af Prof. J. Exner. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 174. Søndagen d. 30. Januar 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

MEFISTOFELES OG WAGNER.

Af **Viktor Rydberg.**

I. Mefistofeles.

Der er stor Avdiens i Himlen. Vi kjende noget til en saadan Dag allerede fra en af Menneskehedens ældste og dyrebareste Skrifter: Hjobs Bog.

Herren, hvem intet Øje har skuet saaledes som han i sig selv er, aabenbarer sig nu i det Maal af Herlighed, som kan taales af hans Engles Blikke, uden at de blindes.

De talløse Skarer, som, fordelte i Verdensaltets Kredse, udføre hans Befalinger, samle sig omkring hans Trone. De tre Ærkeengle, Raphael, Gabriel og Michael, fremtræde paa de Øvriges Vegne for hans Aasyn og lovsynge hans Skaberværk.

— Paa Hjobs Tid »skete det en Dag, der Guds Børn kom for at fremstille sig for Herren, da kom ogsaa Satan midt iblandt dem, for at fremstille sig for Herren«.

Saaledes ogsaa nu.

Umiddelbart efter Ærkeenglene fremtræder Satan — Mefistofeles — chapeau bas — bukkende ikke uden Elegance — med et Smil paa de tynde Læber — til Undskyldning for sin Dristighed paaberaabende sig Herrens Nedladenhed ved paa tidligere Avdiensdage at have givet ham en venlig Modtagelse — samt undskyldende sine usminkede Ord med sin Mangel paa Evne til at tale Englenes Sprog, der, efter hvad den hyperkritiske og æsthetisk fintfølende Djævel saa smaat lader forstaa, har temmelig meget Svulst ved sig:

> Verzeih, ich kann nicht hohe Worte machen,
> und wenn mich auch der ganze Kreis verhöhnt;
> mein Pathos brächte dich gewiss zum Lachen,
> hättst du dir nicht das Lachen abgewöhnt.
> Von Sonn' und Welten weiss ich nichts zu sagen,
> ich sehe nur, wie sich die Menschen plagen;

hvorefter Skjælmen, for forsigtig at snerte Herren for den Ufuldkommenhed, der synes at klæbe ved hans Skabelses Mesterværk, for en Stund anslaar Tonen af en øm Filantrop, der med stor Deltagelse taler om Menneskets jammerfulde Lod. Han véd imidlertid, hvor langt han tør gaa, og vogter sig for ikke at overskride Grænsen for det Passende. Det er maaske ikke første Gang, at Herren siger til ham:

> Ich habe deines Gleichen nie gehasst.
> Von allen Geistern, die verneinen,
> ist mir der Schalk am wenigsten zur Last.

Og det fejler næppe, at Mefistofeles paa sin Side føler sig smigret over den frie Adgang, han fremfor andre Dæmoner har til Himlen. I det Mindste siger han ved sig selv ved Avdiensens Slutning:

> Von Zeit zu Zeit seh' ich den Alten gern,
> und hüte mich, mit ihm zu brechen.
> Es ist gar hübsch von einem grossen Herrn,
> so menschlich mit dem Teufel selbst zu sprechen.

Hvem er da denne Mefistofeles, som saa frækt vover at blande sig i Englenes Skare? Vi synes at se disse — af Foragt eller Afsky for den ubudne Gjæst — med bortvendte Ansigter trække paa deres lysende Skuldre, medens dog den uudsigelige Blidhed i Herrens Aasyn ikke formindskes, naar det skuer ned paa den Fortabte.

Han er ikke Beelzebub, Vidunderet, der, bundet i Afgrundens nederste Dyb, brølende ryster sine Lænker. Der er en uhyre Forskjel mellem dette vanvittige Monstrum — Ondskaben som en vild, ubændig Naturmagt — og de glatte Former, hvori den aabenbarer sig i Mefistofeles. Helvede har en rig Mangfoldighed af Individualiteter, Stænder og Klasser.

Han er heller ikke den Satan, som hovmodig gjør Krav paa Himlens Trone — den faldne »Morgenstjærne«, Lucifer, paa hvis Pande der endnu hviler en Afglans af den fordums Skjønhed. Den kolde, cyniske, vittige Mefisto staar i Selvbevidsthed højt over denne pathetiske Trodser. Naar Lucifer, sublim i sin Vrede og i sin Smerte, ægger Mørkets Legioner til paa Ny at storme Empyreen, retter Mefisto paa sine forlorne Lægge og vender sig med et Haansmil bort fra disse evigt gjentagne, evigt frugtesløse Forsøg. Naar Djævle, der tro paa den ene eller den anden Læres ene saliggjørende Magt, gjøre sig Besvær med at indblæse Tvivl i Menneskehjærterne og udbrede Vranglærer, for saaledes at vinde Bytte til Afgrunden, ynkes han

over deres Dumhed, som ikke indse, at den ærlige Tvivl er Vejen til Sandheden og dermed til Himlen. Han véd bedre, hvad han gjør. Og alligevel føler han godt, at ogsaa det Onde, han vil og udfører, stadig fremmer det Gode. Det er paa den Maade, at den Gamle deroppe krydser hans Planer. Deraf hans tavse Fortvivlelse — Kilden til hans Spot over Alt og over sig selv med. Han er en erfaren, reflekterende og temmelig blaseret Djævel.

Allermindst maa Mefistofeles forvexles med disse Afgrunds-Plebejer, Grumhedens, Skadefrydens og Dumhedens Dæmoner, der gjøre Tjeneste som Bødler i Helvede og, naar de besøge Jorden, ikke due til Andet end til at plage Maanesyge og fare i Svinehjorde. Han kan nedlade sig til at more sig over deres Optøjer, men han tilhører en meget højere Klasse end de. Dog har han ogsaa sine Anfald, naar han f. Ex. i Skikkelse af en sort Hund løber imellem Benene paa en Vandrer, for at kunne le ad en knust Næse eller en forvreden Fod. Ironiker, som han er, synes han overhovedet ikke ilde om at iføre sig Skikkelsen af et af de hæderligste Kreaturer paa Jorden — den agtværdige Pudel. Men dette beviser blot det Mangesidige i hans Karakter og den Trang, han i denne kjedsommelige Verden har til Adspredelser. Mefistofeles er i Grunden en fin og sleben Djævel. Helvede behøver en Diplomat. Trods al sin Fjendtlighed føler Mørkets Rige sig smigret ved nu og da at være repræsenteret paa de store Galadage i Himlen. Mefistofeles er født og baaren til en saadan Repræsentant. Han er smidig og véd at finde sig i alle Omstændigheder. Han kan optræde i hvilken som helst Selskabskreds — tager sig lige saa godt ud i Salonen, naar han viser sig i sort Kjole med Ordensbaand i Knaphullet, som paa Bloksbjerg som Junker Voland i rød Fløjelsdragt med Hanefjer i Baretten. Hans Blik, som er koldt forskende, naar det ikke er sanseligt frækt, hans Mund, omkring hvilken der stedse spiller et haanligt Smil, hans Vittighed, som altid har en slagfærdig Replik ved Haanden og ofte svøber en Kapsel af Godmodighed om sit giftige Indhold, alt dette giver ham ubestridelig noget Overlegent. Naar han træder ind i Himlens blændende Rigssal; naar hans Lunger, vante til at hente deres Næring fra Pestuddunstningerne fra Sanselighedens Sumpe, pludselig indaande Ætherens rene Livsluft; naar han føler sig som Gjenstand for Lysets Hærskarers Opmærksomhed, naar Stridshelten Michaels Øje, flammende af hellig Vrede, borer sig ind i hans kolde Sjæl; naar Serafernes Blikke bestraale ham med Medlidenhed og Kerubernes med Afsky — sikkert føler han sig da ikke vel til Mode; han er da fjærnt fra sit rette Element — men sin Holdning taber han derfor ingenlunde. Han hævder sin Værdighed som Helvedes Repræsentant med uforlignelig Frækhed. Til Michael siger i Forbigaaende hans Blik: »Tag Sagen med Ro! Jeg gaar jo snart min Vej igjen; jeg vilde finde det kjedeligt her i Længden.« Serafernes og Kerubernes Skjønhed beskuer han med lystne Blikke, og han hvisker til de Nærmeststaaende, at deres folderige Livkjortler ere saa lange, at man uden at saare Anstændigheden kunde gaa lidt mere nøgen. Hvad Under altsaa, at Engleskarerne aabne en bred Vej for Helvedes Ombud, naar han med ceremonielle Buk nærmer sig Herrens Trone, for ogsaa dér, med forsigtig dæmpet Haan, at nedlægge en Protest mod det Godes Tilværelse og mod Tilværelsen overhovedet!

Da Herren ved denne Lejlighed spørger Mefistofeles: »Kjender du Faust, min Tjener?« saa viser Mefistofeles' Svar, at han allerede længe har givet Agt paa denne. Dette er ogsaa naturligt. Hvad bryder denne skarpsindige, nøjeregnende og blaserede Djævel sig om almindelige Sjæle? Han ansér sig for god til blot at strække Haanden ud efter Folk, der, utilgængelige for højere Livsmaal, kun leve for at tilfredsstille deres lavere Drifter. Kræmmeren, der kun tænker paa Penge, Præsten, der bruger Religionen som Malkeko, Officeren, der sværmer for Uniformer og Ordener, Glosepedanten, der paa Toppunktet af sin Indbildskhed foragter den sunde Lægmandsforstand, disse og Andre ere Plebej-Djævlenes Bytte; Mefistofeles vilde, hvis han agtede slige Personer en Anstrængelse værd, maaske sparke dem ud af Helvede som uværdige til endogsaa at være dér. Han ønsker dem i ethvert Fald et langt og lykkeligt Liv paa Jorden, hvor de gavne Afgrundens Sag ved at holde Menneskeheden fast i Materialismens, Forfængelighedens og Dumhedens Hængedynd. Men en Ildsjæl, som higer mod det Oversanselige, som brænder af Kundskabsattraaens Ild, som vil virkeliggjøre det Gode, det Sande og det Skjønne, som vil rykke Himlen ned til Jorden, — en saadan er farlig for Helvede; det er saadanne Sjæle, som føre Slægten nærmere mod Fuldkommenhedens Maal. At gjennembore denne Aand med sin diaboliske Ironis Pile, at føre den fra Fortvivlelse om Sandheden til Ligegyldighed for Sandheden, at puste til den undertrykte Sanseligheds Flamme, at binde den til sin Triumfvogn og i Guds og alle de hellige Engles Paasyn at slæbe den i Vellystens Støv — det alene er Mefisto værdigt, det alene formaar at bringe hans kolde Blod i livligere Omløb, det stimulerer en livstræt og i sit Inderste fortvivlet Satan, det forvandler hans ætsende Haan til Noget, der ligner en Slags godmodig Humor. Han véd, at han i det Hele og Store Intet kan udrette, at han forgjæves knytter sin Djævlehaand mod Skabelsen, at han ikke kan stille Tidens Uhr tilbage eller standse Verdensudviklingens Løb; men han kan dog ikke afholde sig fra at forsøge sig i det Smaa og paa enkelte Sjæle. Herren tillader ham ogsaa at prøve sine Kræfter paa den Gjenstand, han længe har havt i Sigte. Han indrømmer Mefistofeles fuld Frihed til under Fausts jordiske Liv at indvirke paa dennes Skjæbne. Mefistofeles fjærner sig, tilsyneladende fornøjet med sin Avdiens, Engleskarerne skjælve maaske for Stridens Udfald, men Herren kjender den.

Jeg har nu, min Læser, givet dig en, om end kun svag, Forestilling om en af de handlende Personer i Goethes store »Divina Comedia«, og særlig om en af dem, der optræde i den Scene, som en Mester i sin Kunst her har fæstet paa Papiret. Du sér i det Fjærne den sorte Pudel, Gjenstanden for Fausts undrende Opmærksomhed, og du aner maaske allerede, hvad der er »Pudelens Kjærne«.

Jeg gaar dernæst over til at tale om Billedets tvende Hovedfigurer, Faust og Wagner, og til at gjøre Rede for de nærmere Omstændigheder ved den fremstillede Scene.

(Sluttes.)

Den gamle Frøkens Fortællinger.

Af **Ignota.** (Fortsat).

Det var altsaa, som du kan indse, en Sag, der kunde have adskillig Ulempe, ja Fare, naar man i hin Tid vilde spille Komedie, selv om dette skete paa et Kvistkammer.

Men herpaa tænkte vore unge Galninge slet ikke. De malede deres Sengelagner med Kønrøg og Kul for at faa Vinduer til den af Pap sammenklistrede Husfaçade, foran hvilken Handlingen skulde foregaa. Man syede, saa godt det vilde gaa, nogle blommede

Sengetæpper sammen for at faa en Dragt til Magdelone, mens nogle Stads-Halsklude maatte afgive Materiale til et for en Matrone passende Hovedtøj. Man øvede sig paa den berømte Folie d'Espagne, som hun danser i første Akt, paa Jøde-Jargon, Kammerjunker-Dialekt, paa Jeronimi højtidelige Gravitet, men fremfor Alle havde min Bedstefader travlt. Han skulde nemlig forestille Henrik, denne Komediens store Skjælm og Gavtyv, og han spekulerede meget paa, hvorledes han skulde blive saa evig forsoren, saa raadsnar, saa ærke-elskværdig-kæltringagtig, som Rollen kræver. Hvorledes det imidlertid gik med hans Læsen til Examen, har han aldrig fortalt. Men da man i nogle Uger havde moret sig med Prøverne, og i al Stilhed og Gemytlighed, dog uden Sang og Klang, havde endt hver enkelt af disse med en lille Bolle Punsch, besluttede man det store Skridt at indbyde Professor Holberg til at se paa Komedien som Hædersgjæst og eneste Tilskuer.

»Naa, jeg er saa uheldig, at Han dog træffer mig hjemme,« sagde Holberg, uden at rejse sig fra sine Bøger og Papirer, da min Bedstefader, hvem man havde betroet den ved denne overordenlige Lejlighed ærefulde Ambassadør-Post, traadte ind i den os alt velbekjendte Stue i Holbergs Professorgaard.

»Ambassadører ere hellige Personer,« sagde min Bedstefader, idet han bukkede dybt for den store komiske Digter, og tilføjede: »I maatte vel have lidt mere Respekt for en Saadan.«

»Saa! — Hvor véd Han det fra?« spurgte Holberg, uden endnu at rejse sig fra sine Papirer.

»Med Professorens gunstige Tilladelse,« svarede min Bedstefader, »har jeg studeret hans Ulysses von Ithacia, og jeg er sikker i min Sag.«

»Saa, er Han det,« sagde Holberg, idet han, som det synes, med noget Besvær rejste sig op og tog min modige Bedstefader, hvis Hjærte, efter hans eget Udsagn, var lige ved at synke i Knæene, nærmere i Øjesyn. »Naar Han har studeret bemeldte tyske Komedie saa grundigt, saa véd Han vel, at det er Narrestreger, og at Mester Chilian, der gjerne kunde være Hanswurst i egen Person, gjør Nar ad alle Ambassadører og Repræsentationer.«

»Ak, Hr. Jeronimus, vi er Alle Mennesker,« stammede min Bedstefader, med en af de Repliker, som han under sin sidste Prøve særligt havde øvet sig paa.

»Ja, den Sag skal Ingen afdisputere Ham,« sagde Holberg. »Det er ganske sikkert, at Han gaar paa To, og at han kan tale ganske godt for sig. Siden Han har læst mine Komedier, kan Han vel ogsaa læse. Hvad er det saa, Han vil? Vil han have flere Bøger?«

»Næst tjenstlig Salutems Hilsen er jeg, Studiosus Filosofiæ N. N., ved Kjøbenhavns Universitet, hidkommen uværdig at begjære og forlange Eder . . .«

»Han er gal,« udbrød Holberg, idet hans satiriske Smil gik over til en stille gemytlig Latter. Men min Bedstefader lod sig ikke konfundere, men gjentog:

»Uværdig at begjære og forlange Eder, ikke til min Hjærtens Allerkjæreste, men til Hædersgjæst og eneste Tilskuer ved den højst lystige og fornøjelige Komedie Maskeraden, som vi« — han nævnede de medvirkende Studenters Navne — »agte at opføre førstkommende Mandag paa Kvistkammeret i Skræddernes Laugshus i Brolæggerstræde.«

»Han maa være gal,« udbrød Holberg atter. »Maaske vil Han fortælle Resten af Historien til min Kat.«

En stor prægtig, sort Kat, der havde listet sig ind med min Bedstefader, strøg sig, under de sidste Ord, langsomt spindende op ad Holbergs langskjødede graa Kjole.

»Maa vi saa vente Hr. Professoren, Kl. 5 slet Eftermiddag?« spurgte min Bedstefader, uden at lade sig forstyrre.

»Ja, vente maa Han, saa meget Han har Lyst,« svarede Holberg, idet han rolig satte sig til Arbejdsbordet, og ikke tog videre Notice af den unge Mand, der jo rigtignok havde ønsket at kunne bringe sine Kammerater en mere bestemt Besked, men dog var besjælet af den Tro, at Professoren nok vilde komme. »Naar man svarer paa Holbergske Citater med Holbergske Citater, saa maa man være i godt Humør, og det var han ogsaa, ihvor gravitetisk han end saa' ud,« sagde min Bedstefader ved sig selv, idet han gik ned ad Trappen. »Men jeg maa skamme mig, thi jeg er vis paa, at min kjære Faders Hjærte ikke har hamret værre i hans Bryst, da han stod i Hververkongens Kabinet og hørte bemeldte Konges smukke Forslag om at tage min kjære salig Moder til Amme for sin Prins, end mit hamrede ved at se hans satiriske Smil og føle hans uhyre Aands-Overlegenhed; heldigvis kunde jeg da manøvrere lidt med hans egne Vaaben. De velsignede Holbergske Komedier, ja, Gud velsigne ham, der har skrevet dem!«

Og i sin Hjærtensglæde trallede Studenten højt, uden at tænke paa, at han var kommen ud paa Gaden.

»Hvad er Han for En?« spurgte en Politibetjent hel bistert. »Hvad er Han for En, der tør synge liderlige Viser i Hans kongelige Majestæts Hoved- og Residens-Stad, og det oven i Kjøbet ved højlys Dag?«

»Det var ingen liderlig Vise,« svarede min Bedstefader rolig, skjønt han følte Trykket af Stokken, der hvilede paa hans Skulder. »Jeg sang, fordi jeg var fornøjet, og tænkte intet Ondt derved.«

»Saa! Er Han fornøjet? Det var bedre, om Han gjorde Bod og bad om sine Synders Forladelse. Men jeg kan tænke, at Han kommer fra Vinhuset.« Og Betjenten rakte Haanden ud med en meget betegnende Gestus, der oversat i Ord omtrent vilde lyde: Jeg har ogsaa Lyst til en Halvpotte Vin eller et Krus tysk Øl.

»Nej, undskyld,« sagde min Bedstefader, »jeg kommer fra min Lærer, den store Professor Holberg.«

»Jeg vidste ikke, at han var større end andre Folk, men hos ham har Han vel næppe faaet Noget at drikke. Hvor bor Han?«

»I Pedermadsens Gang,« svarede min Bedstefader, hvem et pludseligt Instinkt afholdt fra at nævne det farlige Brolæggerstræde. Samtidig lod han en lille Sølvmønt glide ned i Haanden paa Betjenten, hvis Stok strax fjærnede sig fra hans Skulder.

»Saa kan Han gaa,« sagde Betjenten med pludselig Blidhed. »Men tag han sig herefter i Agt, thi en anden Gang slipper han ikke saa nemt.«

Dermed var det Æventyr ude. Men min Bedstefader fortalte hverken det eller det usikre Svar, som Holberg havde givet, til sine Kammerater. Han var bange for at nedslaa deres Mod. Han sagde blot, at Professoren havde givet Tilladelse til at vente ham, og formanede dem derpaa til at være rigtig præcise, til at gjøre hver sit Bedste og slet ikke lade sig afficere af Hædersgjæstens Nærværelse.

Hvad Holberg egenlig tænkte om Sagen, fik Ingen at vide. Om han — lig andre Dødelige — har været nysgjerrig efter at se, hvorledes de unge Mennesker vilde bære sig ad; om han virkelig har havt Længsel efter at se en af sine kjære Komedier, selv om det kun var i en ufuldkommen Dilettantforestilling; om han har villet give de unge Mennesker en lille Straf for deres Kaadhed og samtidig beskærme dem for videre Ulempe, derom melder Historien slet Intet.

Den store Dag kom. Man havde kostumeret og malet sig saa godt man kunde. Man havde især havt stor Nød med, uden at gjøre Opsigt og uden at give for mange Penge ud, at skaffe en rigtig anselig Alonge-Paryk til Jeronimus, og man skred nu til det vigtige Arbejde med at faa Kvistkammeret, der udgjorde det hele Theater, afdelt til Scene og Tilskuerplads, hvad der, ved Hjælp af en forsvarlig Snor, ogsaa lykkedes. Jeg har alt bemærket, at Dilettantkomedien ikke kjender til Umuligheder. Man var derfor meget vel tilfreds med at have sørget for Illusionen ved at stille den til Holberg bestemte Hædersplads saa langt tilbage, som Værelsets ringe Omfang tillod det.

Nu nærmede Tiden sig. Man havde givet Ordre til Værtinden, der forresten ikke maatte vide et Ord om det formastelige Forsøg paa at spille Komedie, om ikke at lade Nogen som helst komme op, undtagen en ældre Herre, en Professor, der vilde gjøre de unge Mennesker den Ære at forelæse et gudeligt Skrift. Den gode Kone, der, ligesom alle gode Koner af den simple Stand i hin Tid, affekterede stor ydre Hellighed og megen Hjærtets Sønderknuselse, spurgte, om ikke ogsaa hun, der ikke selv kunde læse, maatte blive delagtig i den store aandelige Nydelse til sit Sinds Opbyggelse og Husvalelse, samt til fremtidig Bestyrkelse i det Gode. Hendes Begjæring blev naturligvis afslaaet. Men for ingen Mistanke at vække, lovede man hende, at man, saafremt hun blot i Aften passede godt paa, skulde belønne hende med en Forelæsning en af de næste Dage.

Klokken slog fem. Men der var ingen Holberg hverken at se eller høre. Gemytterne begyndte at blive urolige. »Lad os bare begynde,« sagde min Bedstefader. »Han kommer saamænd nok. Man kan jo ikke forlange, at den store Mand skal tage Tid til at se hele Forestillingen, det er jo store Ting, naar han sér nogle Scener.« Og min Bedstefader tænkte — efter sit eget Udsagn — paa den Scene, hvori han i Henriks Rolle som Spøgelse skal forfærde den ulykkelige Arv, og denne paa Knæ udbryde: Ak, velædle og velbyrdige Hr. Satan! spar mig.

Man fulgte Raadet. Man kom ind i Stykket. Man glemte, i ungdommelig Glæde over virkelig at spille Komedie, aldeles at tænke paa Holberg og spillede — som Følge heraf — med den mest ubundne Lystighed og Frihed. Endelig var man naaet til Spøgelse-Scenen.

»Det spøger nede paa Tilskuerpladsen,« hviskede den i Forvejen forfærdede Arv til Gespænstet. »Fort, fort,« tordnede min Bedstefader, uden at gaa ud af Rollen,

Faust og Wagner udenfor Stadsporten.

Scene af Goethes »Faust«. Efter en Tegning af den svenske Maler Grev G. v. Rosen.

skjønt hans Hjærte grebes af Angst ved at se Noget, der grangivelig lignede den Politibetjent, der for nogen Tid siden havde standset ham paa Gaden, nede paa Holbergs Plads.

»Det spøger paa Tilskuerpladsen,« gjentog Arv i en saadan Skræk, at ingen Holbergsk Arv nogensinde i bemeldte Scene har rettet ynkeligere Miner og Gebærder til det formentlige Gespænst.

»Fort, fort med mig!« tordnede Gespænstet.

»Ja, fort, fort med Jer Allesammen, I Skabhalse,« lød det nede fra Tilskuerpladsen.

»Det har aldrig i Evighed været en Politibetjent. Det er Holberg i egen Person,« udbrød min Bedstefader, der med dette Udbrud gik aldeles ud af Rollen, hvad hans Medspiller, ved første Syn af den formentlige Politibetjent, alt længst havde gjort.

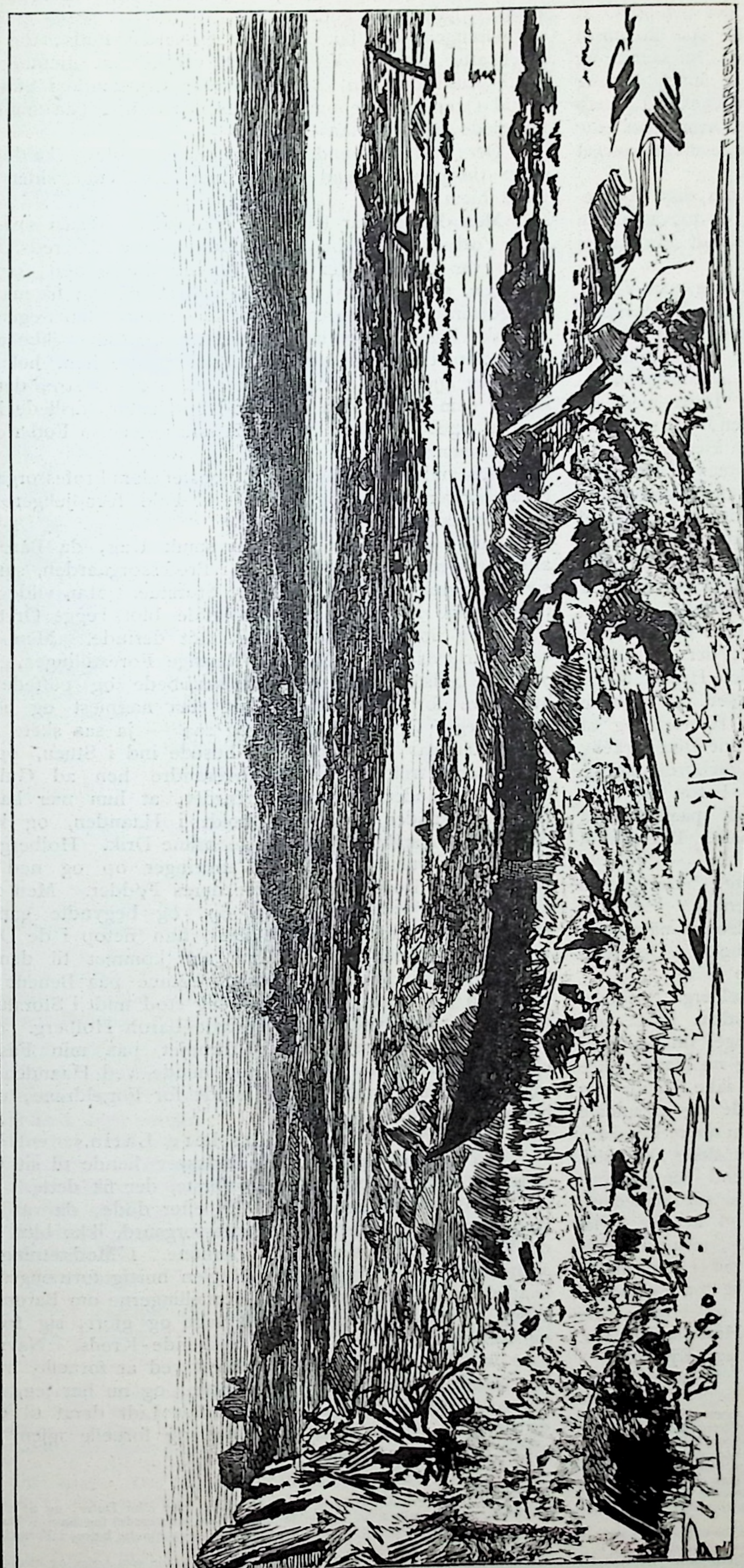
»Jeg relegerer Jer Allesammen fra Universitetet. I ere nogle nette Studenter,« lød det fra Tilskuerpladsen.

»Men saa andrage vi ogsaa paa, at Professoren maa blive relegeret,« sagde Henrik, alias min Bedstefader, endnu i Spøgelse-Kostumet. Han havde opfanget det lune, satiriske Smil om Holbergs Mund, og ved Synet af dette var hele hans naturlige Kourage vendt tilbage. »Fort, fort med mig,« tordnede det endnu en Gang fra den lille primitive Scene.

Da brast Holberg i Latter, og dermed var Komedien ude.

»Han er en brav Karl, der ikke lader sig forbløffe,« sagde Holberg til min Bedstefader, »men til Skuespiller duer Han ikke. Og Komedieskriver bliver Han vist ikke heller. Skulde Han derimod en Gang blive Professor, hvad der slet ikke er umuligt, saa skal jeg nok besøge Ham i Hans Professorgaard.«

Og det Løfte blev indfriet. Men det hører nu ikke med til Fortællingen om »den skjulte Komedie«, thi den er ude.

Norsk Kystlandskab. (Fra Haugesundskanten).

Tegning af Fr. Kolstø.

III.

I min Bedstefaders Professorgaard.

Ja, det var nu dens Stolthed, at Holberg imellem i sine sidste Leveaar havde drukket Eftermiddagskaffe i den, at Baronen, den store Baron Holberg, virkelig var gaaet op og ned ad Storstuens Gulv med min Bedstefader, mens den voxende Børneflok naturligvis var bleven vist ud i Tide. Thi der skulde være ganske stille, hvis Kaffen skulde smage ham. Det skulde gaa i en vis Orden, ellers var han ikke rigtig tilpas, og det gjaldt om, at han skulde befinde sig vel, thi ellers kunde det jo hænde, at han ikke kom igjen. Og det havde været en stor Sorg for Professorgaardens Besætning, baade for de Smaa og for de Store.

Men Børnene i Midten af forrige Aarhundrede vare ikke et Haarsbred bedre end nu til Dags. Vel turde de ikke tale i de Voxnes Nærværelse, med mindre de bleve tiltalte. Heller ikke fik de Lov til hver Dag at løbe paa Gaden. De maatte nøjes med Gaardsrummet, Stalden og den lille indelukkede Have, hvis der fandtes en saadan. Al Undervisning foregik i Hjemmet*). Den noget forfinede Efterkommer af Holbergs Henrik, Mellemtingen af Tjener, Tilsynsmand og Raadgiver, samt den i de finere Familier uundværlige og uundgaaelige Française, der som oftest blev forskrevet fra en af de franske Provinsbyer, delte Opsynet med Husets voxende Ungdom mellem sig, mens den stive Hr. Informator, der ikke hørte til Huset men kun kom til bestemt Klokkeslet, med stor Værdighed og stygotiansk Pertentlighed gav sine Timer i de

*) Det var først senere, at man begyndte at sætte Husets Sønner i Metropolitanskolen, Frue Skole, som den sædvanlig kaldtes.

forskjellige Discipliner. Men — som alt sagt — de kjære Smaafolk vare derfor ikke bedre, end de ere nu til Dags i det friere Liv. Den Gang som nu blev det befundet, at forbuden Frugt smager bedst. Man maatte ikke komme i Storstuen, naar Baronen drak Kaffe med Professoren og hans Frue, ergo var det i sin Orden, at min Fader og hans ældste Søstre maatte bruge ethvert tænkeligt Kneb for at komme i Storstuen og faa at høre, hvad man talte om derinde. Det maatte jo absolut være noget meget Morsomt, siden man lukkede saa godt til.

Der er en Mængde smaa Historier om disse Børne-Spilopper; men jeg vil kun fortælle dig de to, som min salig Fader endnu i sin høje Alderdom fandt Morskab i at gjentage.

Han havde begyndt at faa Undervisning paa Violin, og havde med stor Umage og Anstrængelse indøvet Hanedansen. Det forekom naturligvis den tiaars Dreng et stort Mester-Stykke, og det syntes ham, at alle andre Folk, ja endogsaa den mærkelige Baron Holberg, maatte beundre, at han virkelig kunde spille den lange Dans med de mange Repriser fra Begyndelsen til Enden, uden at gaa i Staa. Men hvorledes skulde han faa sin Færdighed vist, naar han ikke maatte komme ind i Storstuen? Han forsøgte at spille paa Trappegangen, men man lagde ikke Mærke dertil. Han avancerede derfor lidt efter lidt mod Døren til Storstuen. Der var saadan en rar lille Krog lige ved den store Klinke, og der var jo slet intet Spørgsmaal om, at det maatte kunne høres inde i Stuen, naar han spillede i denne Krog. Og rigtigt, næppe var den første Reprise spillet, førend Samtalen inde i Stuen hørte op, og den samme velbekjendte Stemme, der for nogen Tid siden havde sagt til Drengen: »Ja, den Henrik er en fortvivlet Skjælm*),« udbrød: »Jeg mærker, at I have gratis Musik her i Huset.« Min Faders Hjærte slog af Glæde og Frygt, mens Døren, denne forbudne Dør, virkelig gik op, og det lukkede Eldorado med Kaffebordet og de kinesiske Kopper, med den fløjelsklædte Baron og hans store Alonge-Paryk, og med Forældrenes lidt spændte, men dog tilfredse Ansigter, aabnede sig for ham. Det var et højtideligt Øjeblik.

»Naa, spil Han kun,« sagde Holberg. »Det er slet ikke saa galt. Det kunde være meget værre.«

Drengen spillede sin Hanedans, men den gik naturligvis ikke saa godt som ude paa Trappegangen. Det gjør Saadant aldrig, naar man bliver stillet op.

»Kan Han flere Stykker?« spurgte Holberg. I Stedet for at svare, begyndte Drengen ufortrødent forfra paa Hanedansen, Forældrene bleve noget urolige, thi det forekom dem, at den nervøs-pirrelige Holberg nu maatte have nok af den Musik; men de vilde dog ikke blande sig deri. De vidste, at Holberg ikke generede sig af utidige Høfligheds-Hensyn, og de vare sagtens som andre Forældre glade over, at der blev lagt Mærke til deres Yndlings første Præstation, ihvor ubetydelig denne end i sig selv var.

Dér stod da min Fader og spillede sin Hanedans. Men med Et afbrød Holberg Musiken ved at sige: »Ja, det lyder jo meget godt, lille Monsieur . . ., men nu skulde vi ogsaa høre, hvorledes det tager sig ud i den anden Ende af Huset«, hvorpaa han ganske rolig tog Fyren ved Haanden og førte ham gjennem Døre og Forstuer og Gaardsrum ud til Baggaarden, hvor Hestestalden var. (I sin Tid havde i Reglen hver Professor sit eget Kjøretøj)**).

Fra Stalden gik der en Trappe eller Stige op til Foderloftet. »Sér Han, min Ven,« sagde Holberg, »déroppe vil Musiken lyde rigtig godt.«

Drengen, der ikke anede Satirikerens Puds, tog fornøjet atter fat paa Violinen og vedblev at gjentage sit første Musikstykke til Bedste for de Umælende i Stalden, i fuld Overbevisning om, at Baronen hørte paa ham og fornøjede sig over hans Spil.

Dér stod han endnu, da Børnene bleve kaldte til deres tidlige Aftensmad og Baronen for længe siden var gaaet hjem.

Men dermed var Historien ikke ude. »Han spiller paa Foderloftet« blev et Mundheld i hans Kreds, naar Talen var om en eller anden unyttig Præstation, og da Drengen, alt som han voxede og udviklede sig, fik mange, mange forskjellige Interesser, der laa udenfor hans egenlige klassiske Studium, og disse Interesser naturligvis ikke alle kunde føre til særlige Resultater, saa maatte han, hele sin Barndom igjennem, af og til døje, at hans Søstre, der jo ikke i ham anede den vordende Polyhistor, drillede ham med at sige: »Naa, nu spiller du nok igjen paa Foderloftet for Baronen.«

Den anden Historie fra min Bedstefaders Professorgaard er af lystigere Natur og endte i al Fald fornøjeligere for de Paagjældende.

Piger og Drenge havde en smuk Dag, da Baronen atter drak sin Eftermiddagskaffe i Professorgaarden, samlet sig til Angreb paa den aflukkede Storstue. Man vilde dog ikke trænge ind i denne, man vilde blot lægge Øret til Døren og høre, hvad der blev talt derinde. Men der var naturligvis, som ved andre festlige Forestillinger, Rift om de bedste Pladser. Man skubbede og puffede til hverandre for at komme til at staa nærmest og bedst kunne lægge Øret til Klinken, og saa — ja saa skete det, at Klinken gav efter, at Døren busede ind i Stuen, og at Rollingerne trillede ovenpaa hverandre hen ad Gulvet. Min Bedstemoder blev saa forfærdet, at hun nær havde tabt Kaffekanden, som hun holdt i Haanden, og kom derved til at spilde af den liflige brune Drik. Holberg og Bedstefader standsede deres Vandringer op og ned ad Gulvet, hvor Rollingerne laa for deres Fødder. Men min ældste Søster*) sprang hurtigt op, og begyndte ganske modigt at recitere en af de Fabler, hun netop i de Dage havde lært udenad. Før hun var kommet til dennes Slutning, vare de andre Smaafolk komne paa Benene og saa' med Forbavselse, at de virkelig stod midt i Storstuen, lige overfor den yndede og frygtede Baron Holberg.

Men denne saa' ganske fornøjet paa min Faster, klappede hende paa Kinden, tog hende ved Haanden og sagde, idet han præsenterede hende for Forældrene, med højtideligt Alvor:

»Den Pige fortjener at lære Latin.«

Saa gik han lige hjem og indskrev hende til sit Udstyrslegat, og hun blev den Allerførste, der fik dette.

Men da Holberg et Aars Tid efter døde, da var der stor Sorg i min Bedstefaders Professorgaard, ikke blot hos de Voxne, men ogsaa blandt Børnene. I Modsætning til andre Barndoms-Indtryk, der i Reglen hurtig fortrænges af hvad der saa videre skér, holdt Fortællingerne om Baronens Besøg, om hvad Baronen havde sagt og gjort, sig friske og nærværende i min Faders Søskende-Kreds. Navnlig følte min Fader en formelig Stolthed ved at fortælle, hvad han kunde huske deraf, til sine Børn, og nu har jeg, der har overlevet dem Allesammen, fortalt Lidt deraf til dig, og det maa du nu se at huske paa og fortælle igjen, thi ellers dør det med mig.

---

*) Holberg havde en Gang været inde i den saakaldte Læsestue, hvor Børnene fik Timer og lærte Lektier, og hvor Drengen pligtskyldigst burde have øvet sig paa »mensa, mensæ«, som det stod i hin Tids Grammatiker. I Stedet derfor sad han og morede sig kosteligt over en af Holbergs Komedier. »Naa, hvem synes Han saa bedst om af de Personer, Han læser om,« spurgte Holberg, der, skjønt selv en stor Latiner, slet ikke yndede det tidlige og ensidige Studium af Latinen. »Henrik,« svarede Drengen, og Svaret morede den store komiske Digter, der, som ovenfor fortalt, udbrød: »Ja, den Henrik er en fortvivlet Skjælm.«

**) Holberg blev af sin egen Tid ofte nok dadlet for, at han ikke holdt Hest og Vogn, men altid gik til Fods, ja endogsaa uden Lakaj, hvad bornerede Folk antog for et sikkert Tegn paa hans formentlige Gjerrighed. De Godtfolk glemte naturligvis, at Holberg hverken havde Frue eller Døtre, og at altsaa Nødvendigheden af at holde Vogn ikke existerede for ham. Damer kunde virkelig ikke den Gang gaa paa Gaden, men maatte bæres i Portechaise eller kjøre.

*) Senere gift med Juliane Maries Livmedikus, den baade som Læge og medicinsk Skribent bekjendte U. B. Aaskov.

„Vore egne Vinduer" i 1670.

Hr. Murermester Frohne, som er en af vore flittigste og kyndigste Samlere af gamle kunstindustrielle Sager, ejer en kuriøs lille Bog, som han velvillig har overladt mig, og hvis Indhold idag gjengives her i Bladet. Den er af det Materiale, som har givet Bøger deres Navn, nemlig Bøgetræ, 14,8 Centimetre høj, 6,5 bred, indeholder 11 »Bøgeblade«, hæftede i Ryggen med Seglgarn og lukkelige med to Messingspænder. Paa disse Blade er indridset med Metalspids og Blyant en og tyve Tegninger til blyindfattede Glastavler. Det er en dansk Glarmesterbog fra 1670, thi paa det 8de Blad staar skrevet med Rødkridt:

1645 den 6
ochtobris mit
Alder RRS
Aar 1670

og er altsaa blevet lavet af en femogtyveaarig dansk Svend eller Mester, enten som Prøvekort til at vise Kunderne, for at de kunde vælge Mønstrene eller mulig som et Slags theoretisk Bilag til et Laugsprøvestykke. Heldigvis ere Mønstrenes Navne tillige anførte og lyde som følger i deres gammeldags og vilkaarlige Bogstavering:

1 bern brot*).
2 Dubel bern brot.
3 stierne verck.
4 Dubelt krys verck.
5 Hierten runden & suickel monster.
6 Crysz verck.
7 ligende sifkoste.
8 Hambore runden.
9 kloer blad.
10 Pere monster.
11 fisk flomen (Skjæl).
12 Biskop staff.
13 spidtse ruder**).
14 forkerret krys verck.
15 sølfer monster.
16 sex kanter.
17 sirckel slaug.
18 med en suibue.
19 krys verck med 111 runder.
20 flect verck.
21 for keeret spidtse ruder.

Ved et Tilfælde er saaledes bevaret for os et Billede af alle de Former for Vinduesmosaik, som vare i Brug i Danmark for 200 Aar siden, netop kort Tid før denne gammeldags pyntelige og maleriske Kunst veg for den franske Mode, som har bevaret sig indtil vore Dage: Træindfatninger om større Glasskiver, der overalt vare af ensformig aflang Figur. I det 17de Aarhundredes første Halvdel havde man endog i Bondehuse temmelig almindelig optaget den oprindelig adelige Skik at indsætte brændte og malede Glastavler i Vinduerne. Saadanne haves endnu paa Fyen, Bornholm, Samsø og vistnok flere Steder. De ere ofte bemalede med Menneskefigurer i drabelige Stillinger til Hest og underskrevne med Vedkommendes Navn og et Aarstal. Naar han havde en bestemt Haandtering, er denne tilføjet. Ofte er den angivet med et karakteristisk Stykke, f. Ex. en Skræder med en Sax. Undertiden, naar Navnet falder sammen med en konkret Gjenstand, er denne afbildet, f. Ex. ved Navnet »Koefoed«, undertiden findes afmalet gudelige Figurer og Tankesprog, f. Ex. paa en fyensk Rude:

Fryct Gud
gjør Rett
och forlad
dig icke paa
mennischen
1638.

Efter Sagnet bleve saadanne Tavler givne ved Brylluper af de Indbudne. Andre Steder siges det at have været Brug ved Rejsegilder. Bergens Museum ejer store Masser af dem. Her i Byen sad indtil for kort Tid siden mange saadanne i Glarmester Korcks Gaard i Kompagnistræde. Efter hans Død kom de ikke vore egne, i den Henseende fattige Museer til Gode, men skjænkedes til Dr. Hazelius i Stockholm.

Den gammeldags Vinduesfatning stammede fra Glassets ældste Tid. Det fabrikeredes kun i smaa Stykker og var meget dyrt. Den omstændelige og kostbare Maade, hvorpaa det sammenstykkedes i Vinduet i symmetriske Figurer af stor Virkning, var derfor en Dyd, der blev øvet af Nødvendighed. Skjønt saa lang Tid er gaaet, og Glarmestrene efter Træ- og Jærnindfatningens Indførelse ikke have havt jævnlig Øvelse i dette kinesiske Tankespil, have de dog aldrig tabt Mindet om deres Haandværks Guldalder. Mosaikindfatningen er altid bleven lært de Unge, og Laugsprøverne have stadig gaaet ud paa at holde Mindet om den levende; et mærkeligt Fænomen, naar man tænker paa, at den daglige Beskjæftigelse i den lange Tid kun har været at fatte firkantet Glas i Kit og polere Butiksvinduer.

I den sidste Tid have imidlertid Forholdene forandret

---

*) Hvad »bern brot« betyder, er ikke godt at sige. Man kommer til at tænke paa det gammeltyske »birnbrot« eller birntorte«, en vaffelformet Tærte fyldt med Pæremos.

**) »rude« betød oprindelig ikke som nu Glasset, men alene en speciel Form: ◇ saaledes som Benævnelsen rigtig har holdt sig ved Spillekortene. Den almindelige Firkant ▢ kaldtes aldrig Rude. Fig. 13 var formodenlig saa almindelig anvendt, at dens Mønsternavn senere er gaaet over paa samtlige Firkanter. Jeg anfører kun dette for at klare et dunkelt Punkt i »Danmarks Glasindustri« af C. Nyrop, Side 13, hvor der meddeles, at Kristian III 1554 afsendte to »muster paa pappir udkast« til Blyvinduer, af hvilke der skulde gjøres »enn partt med ruder«. Her er sikkert kun Tale om Mønster og ikke om Materiale.

sig noget i denne som i andre Retninger. Den klassiske Smag fra Aarhundredets Begyndelse er lykkelig og vel overstaaet herhjemme, og det staar nu Enhver frit for at sværme for hvilken som helst Stilart, endog for Rokoko. Renaissancens sidste Tid i det 17de Aarhundrede har hos os faaet den største Part af det almindelige moyen-âge Sværmeri, og man har nu i mange Huse begyndt paa at samle sig sit Interiør efter eget Tykke i Stedet for som tidligere at kjøbe sin Smag tilligemed Møblerne fix og færdig hos Tapetsereren eller paa Magasinet. Glarmestrene have ogsaa havt godt heraf, thi man har begyndt at gjenoptage det gamle vitrerie som Forsatsvinduer. Det sirlige Blymønster og de smaa grøn- eller blaalige Tavler give en egen douce Tone i Stuen, de dæmpe Sollyset, naar det er for stærkt, og forhindre den trivielle Virkelighed fra at kigge ind til os, hvis vi ønske for et Øjeblik at glemme dens almægtige Tilstedeværelse. Flere af Mønstrene egne sig særligt til at udfyldes med Glas af forskjellige Farver, f. Ex. Fletværk Nr. 20 og Stjærneværk Nr. 3, hvis tomme Kvadrater passe til malede og brændte Tavler.

Bernhard Olsen.

Folketheatret har paa Ny gjenoptaget Vict. Sardous *»En Familie paa Moden«* i Erik Bøghs Bearbejdelse. Det interessante Stykke, der dog ikke hører til Sardous bedste Arbejder, fik en gjennemgaaende god Udførelse og vil sikkert samle talrigt Hus, indtil Theatret kan naa at bringe sin bebudede Nyhed, Mosers »Bibliothekar«, til Opførelse.

Hr. Musikdirektør **Balduin Dahl** har atter i Aar begyndt sit fortjenstfulde Arbejde for at samle et Publikum om god Orkestermusik til en forholdsvis billig Adgangspris. Den første meget vellykkede Koncert afholdtes d. 4. Dec. 1880. Det var en Fornøjelse paa denne at høre to højst interessante Nyheder: Joh. S. Svendsens Legende for Orkester: *»Zorahayda«* og Leo Delibes: *»Sylvia«*, Suite for Orkester. — Den næste Koncert, som afholdes Lørdag d. 5te Februar, vil blandt andre Nyheder byde en Violoncel-Koncert i D-dur af Robert Hansen, spillet af Komponisten, samt: »Ouverture romantique« for Strygeorkester med obligat Fløjte af Krygell.

LITERATUR

Hostrups *»Eva«* foreligger allerede i 2det Oplag.

Det nordiske illustrerede Maanedsskrift *»Dyrevennen«*, som redigeres og udgives af J. Chr. Lembcke, har begyndt sin anden Aargang med et udmærket smukt og varmt følt Digt, »En Synd«, af H. V. Kaalund. Det er os en Fornøjelse paa Ny at henlede vore Læseres Opmærksomhed paa dette lige saa fortjenstfulde som uegennyttige Foretagende. Saaledes som Dyrebeskyttelses-Sagen her tages, vil den kun kunne stifte Nytte, og man behøver blot at gjennemblade Maanedsskriftets første Aargang — der nu foreligger som en særlig Bog i et smukt illustreret Omslag — for at se, at Udgiveren ogsaa har forstaaet at knytte ansete Kræfter til sig. Enhver, der har Hjærte for den Sag, som »Dyrevennen« kæmper for, bør mindes, at han ved at holde Maanedsskriftet støtter selve Sagen.

»For Folket og Ungdommen« er Fællestitlen paa en hos Brødrene Salmonsen paabegyndt Række Bearbejdelser af fremmede Forfatteres Skrifter, væsenlig af underholdende og belærende Indhold. D'Hrr. H. H. Gjødvad og P. Rasmussen, der forestaa Udgivelsen, have gjort Begyndelsen med Walter Scotts historiske Roman *»Grev Robert af Paris«*, og da Bearbejdelsen nærmest henvender sig til »det store Publikum og den modnere Ungdom«, kan maaske Forkortelserne undskyldes, skjønt det altid maa synes en egen Sag saaledes at lægge Haand paa en Digter som Walter Scott.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Udstillingen i Kunstforeningen bestaar denne Gang af Raderinger af Everdingen og Waterloo.

— Den 1. Juni d. A. aabnes i Gøteborg en skandinavisk Kunstudstilling, til hvilken der indtil 31 Marts modtages Anmeldelser under Adresse: Konstutställningen i Gøteborg 1881.

— Som tidligere meddelt viste der sig strax efter Nobilings Attentat paa Kejser Wilhelm Stemning for i Berlin at bygge en Votivkirke som Udtryk for Folkets Glæde og Taknemlighed over Kejserens Frelse. Tanken vil nu blive til Virkelighed; der er indkommet en betydelig Pengesum, og Stadens Øvrighed har anvist Byggegrund paa Weddingplatz. Man tænker at kunne begynde paa Arbejdet allerede til Foraaret.

— I Wiens Raadhus, paa hvis kunstneriske Udsmykning der nu bliver taget alvorligt fat, skal Hans Makart til Festsalen male tre store Lofstbilleder; i Midtfeltet vil han symbolisere Staden Wiens Fremgang i den nyere Tid, i det ene af Sidefelterne Kunst og Videnskab, i det andet Handel, Samfærdsel og Industri. Bataillemaleren l'Allemand skal til Repræsentationssalen udføre et kolossalt Loftsbillede, forestillende Wiens Belejring af Tyrkerne.

— Nationalgalleriet i London har for en Kjøbesum af 9000 Lstrl. erhvervet et af Lionardo da Vincis berømte Madonnabilleder, den saakaldte Vierge aux rochers fra Lord Suffolks Samling. Som bekjendt findes et andet Exemplar i Louvre.

— I Basels »store Raad« indbragte forleden Dag Raadsherren Hr. Karl Sarasin et Forslag til Saganlæggelse mod Stadens Kunstforening, der ved at foranstalte Makarts meget omtalte Maleri »Karl den Femtes Indtog i Antwerpen« offentlig udstillet, skulde have forbrudt sig mod Lovbestemmelserne angaaende »utugtige Skrifter og Billeder«. Forslaget blev selvfølgelig afvist. Heller ikke er det lykkedes Rigoristerne i Schwerin at faa nedlagt Forbud imod, at en Kunsthandler udstillede Makarts Billede »De fem Sanser«.

— I Paris er der opdaget en authentisk Buste af Marat. Den er udført i brændt Ler og har været oversmurt med et Lag Farve; efter at denne er fjærnet, sér man, at den er et i høj Grad livfuldt og energisk udført Arbejde, signeret med Kunstnernavnet Martin de Grenoble 1791. Paa Frakkekraven staar indgravet: Viv... lib... ou mourir.

— For nylig afgik ved Døden den franske Maler Léon Cogniet, 87 Aar gammel. Sin største Berømmelse vandt han i 1845 med Billedet »Tintoretto, der maler sin Datters Lig«; senere gjorde han især Lykke som Portrætmaler.

— Dijon har nu faaet et Kunstmuseum, der er grundlagt ved Testamente af en Madame Trimolet, hvis Samling bestod af omtrent 2000 Numre.

— Vistnok den højeste Pris, der i den nyere Tid er givet for noget Kunstværk, har Baron Charles Rothschild nylig betalt, idet han for 750,000 Francs har erhvervet et pragtfuldt af Wenzel Jamnitzer udført Kar af forgyldt Sølv.

— Ingeniøren Humann, der for nylig af Universitetet i Greifswalde er bleven hædret med et Doktordiplom, arbejder nu igjen i Pergamon, hvor der i den sidste Tid foruden adskillige Stykker hørende til Gigantomachien er fundet en i Marmor udført Athenefigur, som man tror med Sikkerhed at kunne henføre til den græske Kunsts Blomstringsdage, blandt Andet af den Grund, at Athenetemplet, paa hvis Grund den er udgravet, skriver sig fra Tiden før Diadocherne. Den mangler Hovedet, men har begge sine Arme.

— I Olympia gjenoptog man den 2 Oktbr. Udgravningerne, der skulle have givet et rigere Udbytte, end man havde antaget det for muligt efter de forudgangne grundige Undersøgelser; især er man glad over de nye Oplysninger, der ere vundne med Hensyn til Zeustemplets Indre. Af Skulpturer er der fundet et Benstykke af Vestgavlens Figurer, man mener af den hidtil saa ivrig eftersøgte Theseus. — Udgravningerne skulle fortsættes til Udgangen af Februar; en Dame i Berlin har givet 20,000 Reichsmark til Formaalets Fremme. □

Indhold: **»Mefistofeles og Wagner«** af Dr. Viktor Rydberg med Billede efter Tegning af den svenske Maler Grev G. v. Rosen. I. Mefistofeles. — — **»Den gamle Frøkens Fortællinger«** af Ignota med Vignet. — **»Norsk Kystlandskab fra Haugesundskanten«**, Tegning af Fr. Kolstø. — **»Vore egne Vinduer i 1670«** af Bernhard Olsen med Billede. — **»Theatrene«**. — **»Literatur«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 175. Søndagen d. 6. Februar 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Saaret fransk Infanterist.

Tegning af Eduard Detaille.

FRA SOLDATERVERDENEN.

Skitser af **Emil L.**

II. Falden ved Dybbøl.

»Hvordan han faldt? Det kan Ingen give Dem bedre Besked om end jeg; han blev skudt ti Skridt fra mig ved Dybbøl den 18. April; vi vare to Kompagnier, der gik frem i Fægtningskolonner; vi løb over en Pløjemark, ikke fordi vi vare i Ilden endnu, men det gjaldt om at komme hurtigt frem for at optage Bataillonens andre Kompagnier, der retirerede; jeg saa' ham springe over Furerne med Sabelen løftet; en Gang imellem drejede han Hovedet for at se, om Folkene holdt Retning; saa paa én Gang gjorde han et Spring i Vejret som en Raabuk, der faar Kuglen, jeg hørte ham udstøde ligesom et kort Kommandoraab, og saa faldt han med Ansigtet lige mod Jorden og Sabelen fremefter. Jeg hørte bagefter, at han var bleven ramt lige i Hjærtet.

Det var en harmelig Maade at blive skudt paa for en Soldat som han, det var en lumpen, forvildet Kugle, sigtet af en Dumrian og tiltænkt Folk, der vare 3—400 Alen længere fremme end vi, der gjorde det af med ham. Men saaledes gaar det i Felten, der er kun én Kugle, der har Bud til En, og den skal nok komme til sin Adresse, selv om man er aldrig saa meget i Reserve. Jeg vidste den Morgen, da jeg havde sét ham rykke ud, at han ikke vilde komme hjem igjen, og . . .«

»Undskyld,« afbrød en ung Løjtnant, »men hvoraf sluttede Kaptejnen egentlig det?«

»Hvoraf jeg sluttede det? For Pokker, jeg saa' det i hans Ansigt, og jeg tror ogsaa, at han selv vidste det; der er nogle Mennesker, som kunne mærke i Forvejen, naar Ordren efter dem er undervejs, og der er et bestemt Udtryk i Ansigtet, som De ikke tager fejl af, naar De en Gang har sét det, og dersom De skulde opdage det hos en Kammerat Morgenen før en Fægtning, saa tryk ham lidt stærkere i Haanden til Farvel end sædvanlig, hvis De ellers holder af ham, for ham sér De ikke mere. Nu véd De, hvoraf jeg sluttede, at han vilde blive skudt den Dag, og dersom De vil vide, hvorfor jeg troede, at han selv havde en Anelse derom, saa var det, fordi jeg den Morgen saa' ham vende sig om og se op efter et Vindue i Brogaden, som han ellers aldrig gik forbi uden at rette sig endnu mere end ellers og se stivt paa en eller anden Ting langt fremme i Kolonnen.«

»Havde det Vindue ikke en Historie? Var der ikke Noget med en Pige, han holdt af, og som han ikke maatte faa? Han skal have havt en stor Sorg, som gjorde ham til et helt andet Menneske.«

»Jo vel var der Noget med en Pige. Jeg siger det uden at forklejne ham, for Soldat var han lige til Fingerspidserne og den bedste Kammerat, jeg nogensinde har havt, men i Kjærlighed var han utilgivelig lidt bevandret, og derfor tog han ogsaa lidt mere tungt paa den Sag og faldt lidt mere sammen, da Ulykken kom, end det maaske klæder godt for en Mand paa 70 Tommer. Ja naar jeg skal fortælle Dem hans Historie, saa maa De da vide, at ligesom han var et Barn i Kjærlighed, saaledes var han det ogsaa i saa meget Andet. Han var den løjerligste Blanding af et Barn og en Mand, af Blødt og Haardt, jeg endnu har truffet paa; kun naar han havde trukket Sabelen og stod foran sin Deling, var det Bløde helt borte, og saa var han ikke til at spøge med. Jeg husker ham endnu saa tydeligt, da han kom og meldte sig ved Regimentet, der den Gang laa i Altona; godt saa' han ud, og Kludene sad brillant paa ham, men der var noget Kantet over ham, noget ubehersket Stærkt i hans Bevægelser, som mindede En lidt om en ung Bjørn; naa, det er jo den Slags Ting, som slibes af i Samlivet med Kammeraterne, og det var der ikke saa lidt mere af den Gang end nu, de Ældre toge sig mere af de Yngre og opdroge lidt paa dem; nu ere de unge Løjtnanter jo saa kloge strax, naar de krybe ud af Ægget, at det vilde være en Fornærmelse at tilbyde dem et godt Raad, men i min Tid var det anderledes.

Jeg var den ældste Løjtnant ved Regimentet den Gang, og da jeg strax godt kunde lide Fangel, tog jeg ham særlig under mine Vinger; han kom til at bo sammen med mig, og vi spillede adskillige Partier Domino sammen i den Tid, vi laa dér i Byen. Han var ikke saa let at blive klog paa, men efterhaanden lykkedes det mig dog saa temmelig at komme efter, hvad Slags Tømmer han var af.

Han var ikke saa lidt af en Fantast, og det viste sig da navnlig i hans Forhold til Soldaterstanden. Han elskede den Stand, næsten, vilde jeg sige, som En af os Andre kunde elske en Kvinde, og der var en Gang, jeg troede, at det var den eneste Slags Kjærlighed, han kunde føle. Jeg kunde tænke mig, at han en Gang som Dreng havde sét et Regiment marchere forbi, og at Trommen og Krigsmusiken og det Hele da havde slaaet saaledes ned i ham, at han aldrig kunde glemme det siden, men maatte følge Fanen hele sit Liv. Det faldt mig saadan ind en Gang, at det maatte hænge sammen paa den Maade. Det var en Gang, da han havde ligget syg i længere Tid og netop havde faaet Lov til at staa op; vi havde været til Manøvre og kom hjem gjennem Gaden, hvor han boede, en drøj Dag havde det været, og trætte og støvede vare vi; men naar man kommer til Byen og Musiken spiller op, medens Civillisterne mylre til Vinduerne, véd De jo nok, at man tager sig sammen og faar Hovedet i Vejret. Holdningen var brillant den Dag, den Gamle havde rost os, og da det ikke gik ret tidt paa, virkede det destomere. Da vi kom forbi Fangels og mit Kvarter, saa' jeg ham staa deroppe i Vinduet og stirre paa os ganske bleg af Bevægelse og med et Par Øjne, som om han vilde spise Bataillonen med Fane og Trommer og det Hele. Da jeg bagefter spurgte ham, hvorledes Indrykningen havde taget sig ud, sagde han, at der var en Karl i forreste Deling, der ikke havde trukket Geværet ordenlig an, og han lod til at mene, at hele Bataillonen fortjente Extraexercits i den Anledning; jeg tror, han vilde have skammet sig lige saa meget som en ung Pige ved at lade Nogen mærke, hvad han følte.

Jeg havde en Del Besvær med at file af paa hans Kanter og gjøre Bjørnen lidt omgængelig, men jeg havde efterhaanden faaet en Del tilovers for ham og slap ham ikke.

Det lykkedes mig da at faa ham gjort begribeligt, at man ikke taler til en kjøn lille Opvartningsjomfru paa samme Maade som til en Rekrut, man giver en Ordre, men saa gik han til den modsatte Yderlighed og behandlede dem som Damer, og det var næsten endnu vanskeligere at faa udryddet hos ham.

Jeg sagde før, at jeg en Gang troede, at Fangel ikke kunde blive forelsket; det tog jeg fejl i; han blev forelsket og det ikke saa lidt, mere end Folk i Almindelighed.

Der var i Byen en Klub, hvor der i Vinterens Løb blev givet adskillige Baller; selvfølgelig mødte vi Officerer altid fuldtallige og gave ved vort Sammenhold Tonen an. Fangel havde egenlig ikke stor Lyst til den Sport, jeg tror han havde en Følelse af, at han var for tung til den lette Lystighed, der drives i en Balsal, og den Sikkerhed, der ellers udmærkede ham, var ikke ganske til Stede, naar han stod overfor en ung Pige. Dersom han havde kunnet, havde han vist tidt knebet ud, men det tillod jeg ham aldrig; han trængte netop rigtig til at blive rystet sammen med Andre. Naar han først var der, morede han sig i Regelen ogsaa godt, skjønt han rigtignok var gladest, naar han kunde komme til at staa mellem de Ældre og se til. Naar Dansen saa begyndte og de første Par glede forbi ham til Musikens bløde, lokkende Toner, kunde der komme et Udtryk i hans Ansigt af den dybeste Andagt blandet med inderlig stille Fornøjelse, der klædte ham højst pudsigt; men dersom en eller anden ung Pige lod sig lokke af det og af Medlidenhed med hans ensomme Stilling kom for at inklinere for ham, forsvandt det øjeblikkelig, og han dansede ud med et Alvor, der var en bedre Sag værdig.

En Aften saa' jeg ham i hans Yndlingsstilling, med Armene overkors og lænet mod en Dørkarm, betragte Dansen i Hotellets store Sal; jeg lagde Mærke til, at hans Blik, i Stedet for som sædvanlig at flakke hen over det Hele med et Udtryk af Velbehag, søgte stadigt mod et bestemt Punkt i Salen; ved at se i den Retning opdagede jeg, hvad det var, der fængslede hans Opmærksomhed saaledes. Det var en ung Dame, som jeg ikke før havde sét, og som altsaa ikke hørte til Byens faste Stok; hun var meget smuk; der var noget sjældent Fint over hendes Figur og hendes Ansigtstræk, hendes Bevægelser vare komplet gratiøse, og man fik det Indtryk som hun stod der smilende og varm af den raske Dans, at hun hørte helt hjemme i den lyse, glade Verden, der vaagner til Liv paa en Balaften.

Da jeg saa' hen til Fangel igjen, var han borte, men næppe var Dansen hørt op, før jeg saa' ham komme frem i Døren og ledsaget af Byens Postmester styre over Gulvet lige hen til den smukke Fremmede. Postmesteren kjendte Alverden baade i Byen og dens nærmeste Omegn, og det var derfor meget snedigt af Fangel at vælge ham til Ceremonimester, næsten snedigere end jeg havde tiltroet ham. Næste Dans saa' jeg ham danse med hende, og jeg blev forbavset over, at han dansede meget bedre end sædvanligt, han var aabenbart inspireret, ogsaa i hans hele Væsen var der Noget, som slog mig, Noget, jeg ikke havde lagt Mærke til før; de unge Damer beskyldte ham ellers for at være distræt i Konversationen, men der var noget Roligt, Ærbødigt i den Maade, hvorpaa han her stod og talte med sin Dame, der uvilkaarligt bragte mig til at tænke: »Bravo! min Ven, du var længe om det, men se om jeg ikke faar Ære af dig alligevel!«

De følgende Danse saa' jeg ham ikke, han havde for første Gang forladt sin kjære Tilskuerplads for at spille Kort med de Ældre i et Sidekabinet, han saa' saaledes ikke, at hans Dame efterhaanden var bleven Ballets Dronning, en Værdighed, hun bar saa let og naturligt, som om det var en Del af hendes Baldragt, men da hun kort før Ballets Ophør trak sig tilbage ledsaget af en Stab af Beundrere, der stredes om Æren af at ledsage hende til Vognen, stod han paa sin gamle Plads og bukkede for hende, da hun gik forbi, som havde hun været en regerende Dronning.

Selvfølgelig havde jeg søgt at skaffe mig Oplysning om den smukke Ubekjendte, og jeg havde da bragt i Erfaring, at hun var en Frøken von Zeltner og hørte til en østerrigsk Officersfamilie, hendes Forældre vare døde,

medens hun endnu var lille, hun var saa bleven opdraget i en Pensionsanstalt i Wien, og var nu kommen for at tage Ophold hos sine holstenske Slægtninge.

Dersom jeg efter Fangels Holdning paa Ballet havde kunnet tvivle om, at han den Aften havde skjænket hele sit haarde Krigerhjærte til den smukke Frøken von Zeltner, blev jeg i den nærmeste Tid derefter grundigt revet ud af min Vildfarelse. Vorherre bevares, hvor var Mennesket bleven kjedeligt. Hans Veltalenhed i det daglige Liv, som i Forvejen just ikke var overvældende, svandt ind til et Minimum, og han kunde tilbringe hele Aftener med at sidde og stirre ind paa Kulilden i Kakkelovnen, som en Mand, der er i Færd med at løse et meget vanskeligt Problem. Og saa havde man ikke en Gang den Fornøjelse at kunne drille ham; der var Noget ved ham, som gjorde, at man ikke faldt paa at spøge med ham i den Sag, men tidt og mange Gange havde jeg en næsten uimodstaaelig Lyst til at give ham et ordenligt Nakkedrag, naar han sad og spekulerede, og sige til ham: »Bær dig nu ad som en Mand, gamle Dreng; gaa lige hen til hende og sig, at du holder af hende, du risikerer da intet Værre end at faa en Kurv, og den er der saa mange brave Mænd, der har maattet bære hjem.« Jeg kunde have forsynet ham med adskillige nette Taler fra min egen Praxis, som ganske vist ikke havde hjulpet mig, men som dog ikke bleve mindre gode for det.

Jeg fulgte imidlertid aldrig denne Indskydelse, og Resultatet viste da ogsaa, at han godt kunde klare sig uden Amme.

Den Maade, hvorpaa han gjorde Kour til hende, var, naar man betragtede den som Resultatet af klog Taktik fra hans Side og ikke vidste, at den stod i den nøjeste Forbindelse med hele hans Væsen, aldeles ypperlig. Man saa' ham aldrig i den Ring af erklærede Tilbedere, der omkredsede hende, naar hun traadte ind i Balsalen, og stredes om hendes Danse. Det var snarere, som han skyede end søgte hendes Selskab, og dog laa det ligesom i Luften, at han gjorde Kour og stærk, alvorlig Kour til hende. Hun gjorde nogle Forsøg paa at drage ham ind i Ringen, men det mislykkedes, han blev staaende udenfor med sin tavse, ridderlige Hyldest, for stolt til at tage Kampen op paa et Omraade, hvor han kunde have udsat sig for Nederlag.

Det var aabenbart, at der var Noget ved denne tavse Kjærlighed, der interesserede hende, maaske i Begyndelsen fordi den var hende saa ny og senere fordi den havde rørt hende og betaget hendes egne Følelser; jeg saa' hende flere Gange, naar han, som det var bleven hans Sædvane i den senere Tid, havde trukket sig tilbage fra Balsalen mellem de Ældre, standse midt i en livlig Samtale, som om hun var bleven træt, og sende et søgende Blik over mod det Sted, hvor han plejede at staa, som om hun savnede Noget, men at hun skulde fri til ham, kunde man jo vanskelig forlange, og da han aldrig syntes at komme nærmere, havde jeg efterhaanden opgivet alt Haab i den Retning.

Saa var det en Gang i Slutningen af Vinteren, da jeg havde taget Orlov og opholdt mig paa en Gaard i Slesvig, at Posten en Dag bragte en lille Billet med Udskrift fra ham. Den indeholdt et Kort med Navnene: Anna v. Zeltner og Vilhelm Fangel. — Endelig!

Jeg husker endnu, som var det igaar, den første Gang jeg saa' dem gaa ned ad Gaden sammen. Han saa' ud som en Mand, der har vundet Alverdens Lykke og i Bevidstheden herom er bleven rolig og stolt; hun klyngede sig til hans Arm, som om hun søgte Beskyttelse i hans Styrke og besvarede muntert alle de smilende Hilsener fra Højre og Venstre.

Naar han en Gang imellem glemte at tage Hensyn til hendes korte Skridt, gjorde hun et lille Dansehop fremad og saa' op paa ham med et straalende Smil i de mørke Øjne. Hun var sød den lille Tysker, og det var ikke underligt, at Fangel var saa skudt som han var.

Han var forresten bleven ikke saa lidt mere oplukket efter Forlovelsen, og naar vi sad alene hjemme sammen om Aftenen, kunde han faa Munden paa Gled og fortælle, men det var næsten Altsammen om, hvorledes han vilde indrette sig, naar han blev gift, hvor hyggeligt de skulde have det, og hvor godt jeg skulde faa det, naar jeg kom og besøgte dem. Han havde ikke kjendt meget til Hyggelighed før, et Soldaterkvarter gjør jo ikke store Fordringer i den Retning; men maaske det netop var derfor, han klyngede sig saaledes til Tanken om, hvor ganske anderledes lun hendes Rede skulde blive. Han nærede en rørende Tro til, at hans »Baldronning«, som han kaldte hende, var et Væsen af en højere og finere Natur, som krævede en utallig Mængde Hensyn, og han følte sig saa stolt ved Tanken om, at hun havde lagt sin Haand i hans, at det stod for ham som en simpel Pligt, at hele hans Liv fra nu af maatte have det Maal at hygge om hende.

Naar jeg var sammen med Baldronningen, var jeg næsten lige saa indtaget i hende som han, men naar jeg bagefter i rolige Timer tænkte over, hvorledes det skulde gaa med de To, var der Noget, som jeg selv ikke rigtig kunde forklare mig, der gjorde mig urolig og nervøs. Der var navnlig et specielt Tilfælde, hvor denne Stemning var særlig stærk hos mig. Det var en Aften, da jeg sammen med Fangel og hans Forlovede besøgte en Tante, han havde i Hamborg. Vi sad efter Bordet og passiarede i Mørkningen; det var saa naturligt, at vi kom til at tale om den Tid, da det unge Par skulde sætte Bo, og da vi først vare komne ind paa det Æmne, skulde Fangel nok sørge for, at vi ikke kom bort fra det for det Første. Vorherre maa vide, hvor han fik alle de Idéer fra, men han kom med den ene sindrige Opfindelse efter den anden, alle sigtende til at gjøre deres Fremtidshjem til et lille Palads i Hyggelighed, han talte om Møbelbetræk og Farver, der »stode godt sammen«, som om han havde staaet hele sit Liv i en Manufakturforretning, og saa lo han ad sine egne Forslag og forkastede dem for igjen at komme frem med nye. Det var aabenbart, at det morede hende at høre paa hans Passiar, og af og til kunde hun blive endnu ivrigere end han i at arrangere, men det var ligesom det Nye i Tanken, der morede hende; det lød — i det Mindste for mine Øren — som det var et fremmed Hus og ikke hendes eget, hun var med til at indrette.

Forestillingen herom pinte mig, og naar jeg saa' over til Fangel, hvis store ærlige Øjne hvilede med et Udtryk af den mest uforstilte Beundring paa hendes fine Ansigt, saaledes som det viste sig i Skjæret af Ilden fra Kakkelovnen, saa kunde jeg ikke lade være at tænke paa, hvad der skulde blive af ham, dersom det lille Tankeslot en Dag styrtede sammen. Det var mig saa uhyggeligt at tænke paa, at jeg skød det fra mig som en tosset, ubegrundet Fordom fra min Side, men siden har jeg tænkt paa den Aften og den Stemning, der var over den.

Sommeren over vare Fangel og jeg kommanderede paa Rekrutskole og havde saa travlt fra den tidlige Morgen til sent paa Eftermiddagen, at der ikke var megen Tid til at anstille Betragtninger. Fangel var altid glad og munter paa sin Vis og regnede stadig ud, hvor mange Dage der var til Foraaret, da hans Bryllup skulde staa.

Saa kom Efteraaret 1863, et mørkt, uhyggeligt Efteraar, der bragte Ulykke over saa Mange og knækkede saa mangt et lyst Haab fra Sommerens Tid.

En Dag, da jeg traadte ind i Byens Klub, saa' jeg Fangel sidde i en Samtale med en elegant Herre af et udpræget sydlandsk Ydre; den Fremmede blev forestillet for mig som Baron Czeki, Kaptejn i de østerrigske Jægere og en Slægtning af Frøken v. Zeltner.

Baronen var paa en Rekreationsrejse kommen til Altona, og da han vidste, at hans »smukke Kusine« opholdt sig i Nærheden, havde han opsat sin Rejse i nogle Dage for at hilse paa hende og lære den Mand at kjende, hun havde valgt.

Østerrigeren havde forresten slet ingen Hast med at komme afsted; da han viste sig som en ypperlig Selskabsmand, blev han snart en velsét Gjæst i Officersforeningen, og Fangel var den, der glædede sig mest over den Opmærksomhed, man viste hans Forlovedes Slægtning. Kusinen havde i Begyndelsen taget lidt kjøligt mod sin Fætter, men efterhaanden var hun tøet op, og naar han paa sin livlige, elegante Maade fortalte om deres fælles Fædreland og om det glade Selskabsliv i Wien, kunde der komme en Glans i hendes Øje og et Farvespil paa hendes Kind, der gjorde hende dobbelt smuk og Fangel dobbelt forelsket. Man saa' altid de Tre sammen paa Promenaden og i Selskabet, og altid var det de To, der talte og lo, og Fangel, der lyttede til. Folk havde allerede begyndt at opholde sig over denne Ejendommelighed, og jeg havde begyndt at spekulere paa, hvorledes jeg paa en skikkelig Maade skulde faa denne Fætter afsted, da der indtraf Noget, som gjorde enhver Indgriben af Tredjemand overflødig.

Kaptejnen fik en skjøn Dag Telegram fra sit Regiment om at komme uopholdelig tilbage; der var samme Aften et Bal i Klubben, det første i den Vinter, og det vilde han da tage med for at benytte Lejligheden til at sige Farvel til de Mange, der havde vist ham Venlighed under hans Ophold i Byen.

Jeg sér endnu Fangel for mine Øjne den Aften; han stod omtrent i samme Stilling som den Gang, da han første Gang saa' hende, og hans Blik fulgte med en egen stille Glæde hendes fine Skikkelse, der behændig og sikkert førtes af Fætteren i den hvirvlende Vals. Han dansede udmærket, som Wienerne forstaa at danse, og godt saa' han ud, den samme Østerriger, skjønt han rigtignok i Et og Alt var en komplet Modsætning til Fangel.

De toge Plads lige for Døren, og jeg saa', at hun var mere bleg og mere alvorlig end sædvanlig; det forekom mig, at hun undgik at se over mod sin Forlovede, medens han saa' paa hende, men en Gang, da han drejede Hovedet til Siden, sendte hun et langt, bønligt, bedrøvet Blik over mod ham. Han saa' det ikke, men da hun næste Gang saa' op, nikkede han glad til hende og gik saa ind til de Ældre i Sideværelset.

Dersom han havde anet, hvad det Smil betød, Baron Czeki sendte efter ham, vilde han have vendt om og knust ham paa Stedet, dræbt ham midt i Balsalen, men han var saa tryg i sin Kjærlighed til hende, han anede Ingenting.

Den næste Dag vidste Alle det, Skandalen var over hele Byen og debatteredes paa alle Barberstuer og Kaffehuse: Frøken v. Zeltner var rejst med den østerrigske Officer. Der var samtidig kommen en anden Efterretning af en ganske anden Natur: de tyske Stormagter havde erklæret Danmark Krig. Side om Side løb disse to Nyheder ud i Byen, den ene truende et helt Lands Existens, den anden tilintetgjørende et enkelt Menneskehjertes Lykke. Hos den store Mængde druknede da snart Tanken om Løjtnant Fangel og hans Sorg i den Flod af Betragtninger, som Krigsrygtet førte med sig, men jeg, som holdt af ham, glemte næsten helt Krigen for at tænke paa, hvorledes han vel vilde tage den Sag.

Jeg kjendte ham altfor godt til at lade mig skuffe af den Ro, der til Dagligdags var over ham, jeg var overbevist om, at han vilde blive som et vildt Dyr, dersom han pludselig fik Sandheden at vide, og jeg tænkte derfor kun paa, hvorledes man bedst skulde forberede ham og søge at forebygge Virkningerne af Stormen. Jeg havde endnu ikke lagt nogen egenlig Plan, da jeg naaede vort Kvarter, men da jeg traadte ind og kastede en eneste Blik paa ham, saa' jeg strax, at det var unødvendigt at gaa Omveje; han vidste Alt. Han stod ved Vinduet, og paa en Stol ved Siden af stod der en lille Haandkuffert, som næsten var pakket, han selv stod og undersøgte Gangen i en Revolver meget omhyggeligt; da jeg kom ind, drejede han Hovedet bort, men jeg saa', at han var bleg som et Lig.

Jeg gik lige hen til ham.

»Hvad har du i Sinde at gjøre, gamle Dreng?«

Han viste, uden at vende sig om, paa Kufferten.

»Og dersom du træffer ham, vil du gjøre Dumheder!«

Han vendte sig om imod mig.

»Ansér du mig ikke for en temmelig rolig, besindig Mand, der véd, hvad han gjør?« Hans Stemme rystede maaske en lille Smule, da han sagde det, men ellers var han virkelig rolig, saa rolig, at jeg var ganske angst derved.

»Godt! Ser du, jeg har aldrig i mit Liv været saa rolig og klar over mine Tanker som i dette Øjeblik, og saaledes vil jeg ogsaa være, naar jeg træffer ham. Hvad jeg gjør, vil jeg gjøre med aldeles koldt Blod; hvor vi saa end mødes, i en Stue eller paa Gaden, vil jeg gaa hen til ham og skyde ham ned, som man skyder en gal Hund.«

»Og Anna . . .?«

»Hun . . .« Han greb pludseligt om Vinduesposten, saa det rystede i Ruderne; saa bøjede han sit Hoved ned paa sin Arm og brød ud i en Hulken saa voldsom og krampagtig, at jeg troede, han skulde kvæles i den. »Hun!« — denne Kæmpe græd saa fortvivlet som et hjælpeløst Barn, men saa tog han sig igjen i det og fortsatte med ganske rolig Stemme, der dog havde en underlig lav, tilsløret Klang.

»Det var meget indbildsk af mig at tro, at jeg kunde gjøre hende lykkelig. Jeg indser nu, at jeg har tænkt for meget paa mig selv og været en stor Egoist, da jeg prøvede paa at binde hendes lyse, glade Liv til mit. Men dersom du anede, hvor hun en Gang var mig kjær, dersom du vidste, hvor elskelig hun kunde være« . . . Graaden kom ham igjen i Halsen . . . »og naar jeg saa tænker, at hun, som jeg har kysset . . . som jeg har holdt saa inderligt af . . . at en Anden . . . at han!« Han udstødte ligesom et kvalt Skrig af Smerte og Raseri og klemte Pistolen i sin stærke Haand, saa det knagede i den.

Dersom Krigen ikke havde været, véd jeg ikke, hvorledes jeg skulde have faaet Magt med ham; hele det Fond af Kraft, han sad inde med, vilde være brudt ud som Vildhed, der kun havde det ene Maal at falde over en Mand og knuse ham. Nu forhindrede Ordren til at mobilisere, der kom samme Dag, al Tale om at rejse, og jeg tror ogsaa, at Tanken om, at Østerrigerne vare med, og at de To maaske kunde mødes i Felten, virkede med til at gjøre ham mere rolig.« —

»Mødtes de saa?« spurgte en af Tilhørerne, da Fortælleren her syntes at ville holde op.

»Ja de gjorde. De mødtes ved Kongshøj. Jeg har hørt det af en Underofficer, der var med. Fangels Deling laa bag et Gjærde, og lige overfor laa Østerrigerne, dækkede bag et andet Gjærde, og skjøde. Paa én Gang siger Oversergenten: »Hr. Løjtnant, den fjendtlige Officer er sprunget op paa Gjærdet derovre.«

»Godt,« siger Fangel, og i samme Nu stod han ogsaa paa Gjærdet, for ikke at give Tyskerne Noget efter.

»Hr. Løjtnant!« siger en af Folkene; »jeg maa vel nok pille den Fyr ned derovre?« Fangel svarede ikke, han var ligbleg, han havde kjendt Østerrigeren, det var Kaptejn Czeki. Soldaten, som var en af Kompagniets bedste Skytter, tog Løjtnantens Tavshed for Samtykke, spændte Hanen og slog an, men i samme Øjeblik fik hans Gevær et Spark fra Fangels Støvle, Mundingen fløj til Siden, og Skuddet gik af i Luften. Den østerrigske Officer, som havde sét det Hele, men rimeligvis uden at kjende den, der reddede ham, hilste med Sabelen og traadte ned bag Gjærdet igjen. Fangel traadte ogsaa ned. Kort efter blev der blæst tilbage for os, og saa mødtes de To ikke mere i denne Verden.«

»Men Vinduet i Brogade, som Løjtnant Fangel saa' op til den sidste Morgen?«

»Dér boede hun. Kaptejn Czeki blev saaret farligt ved Oversø, han var en af de faa Fanger, vi gjorde den Dag; han blev bragt til Lazarethet i Sønderborg, og dér kom hun ogsaa til for at være hos ham i hans sidste Timer. Om Fangel nogensinde har mødt hende, véd jeg ikke, men jeg véd, at hans sidste Tanke gjaldt hende.«

I Anledning af en Parasol.

Medens jeg var paa Langeland, hændte det en Dag, at min Parasol gik itu, og eftersom der var to Mil til Byen og vi sjælden havde Bud derind, raadede man mig til at lade min Parasol gjøre istand af en Husmand, Jens Iversen, som boede en god Fjerdingvej Nord for Gaarden. Det var, sagde man, forresten ikke nogen ganske almindelig Husmand; thi han havde i sin Ungdom spillet paa Guitar, og nu var han saa nævenyttig, at han baade kunde lave Fuglebure og stemme et Klaver, følgelig ogsaa gjøre en Parasol istand. Da man desuden tilføjede, at Vejen derhen var meget smuk, begav jeg mig en Eftermiddag afsted til ham, ledsaget et Stykke af Forvalteren, som erklærede, at jeg aldrig kom levende forbi Tyrene og Køerne, hvis de ikke saa', at han var med.

Ved Stenten til Skoven forlod han mig. Vejen, jeg nu gik, var virkelig, som man havde sagt mig, meget smuk. Stien snoede sig gjennem Skoven, snart hen til den lange Rand af Brombærbuske med deres brune og sorte Bær, mellem hvilke man nu og da saa' ligesom et blaat Silkebaand flagre; det var et Glimt af Havet, som kom frem. Snart gik Vejen igjennem tæt Underskov, der saa pludselig aabnede sig ud paa en lille, solklar Eng med en ensom lille Høstak, hvilken man kunde tro rejst af det Folkefærd, som hverken har Gaard eller Hus. Saa kom igjen mægtig Skov, høje Træer med ranke, hvide Stammer og Kronerne, der dannede et tæt, grønt Loft, og saa paany en Aabning ud til Havet, en stor, vid Aabning, hvor der saa's et Dampskib, og hvor man ved dette Syn ret kom til at føle, hvor ensom, stille og fredelig man gik, kunde blive greben af et Øjebliks flagrende Længsel og derpaa atter være hjertensglad over, at man var, hvor man var.

Skoven endte, som den havde begyndt, ved en Stente, og herfra saa' jeg en stor Mark med mange Høstfolk. Efter Beskrivelsen, jeg havde faaet hjemme, vidste jeg, at jeg kun skulde gaa et lille Stykke tilhøjre for at finde Kunstnerens Hus, og det laa da ogsaa ganske, som det skulde.

Ved Synet af Huset hom jeg til at tænke paa Sangen: »Af en Landsbypige at være« o. s. v.; det laa der med et Udtryk af selvtilfreds, lidt koket Tækkelighed, medens det tillige var landligt nok. Kornmarken naaede lige hen til det og blev standset af et pænt, lavt Stakit, der strakte sig mellem dets to Længer. Paa en aaben Græsplet mellem Længerne var tøjret en Kalkun for at være standhaftig som Moder for nogle Ællinger; længere borte saa's en lille Have. Stuehuset var bagfra ligesom favnet af en buet Høj eller Bakke med Buskads og nogle høje Træer, der saa' ud som alvorlige, beskyttende Krigsmænd. Paa den hvide Mur mod Syd var der et Espalier af vilde Roser, og midt deri var en grøntmalet Dør med udskaarne Figurer og en stor, blank Messinglaas. Der herskede den dybeste Stilhed baade i og udenfor Huset; men da jeg tog i Døren og vilde gaa ind, kom der fra nogen Afstand et Raab, og jeg saa' paa Marken hinsides den lille Have en Mand og en Kone i Færd med at høste.

Jeg gik hen til dem og sagde mit Ærinde.

Manden svarede, at han skulde nok gjøre Parasollen istand, saasnart det blev daarligt Vejr; i godt Vejr maatte han passe Høsten. Men da jeg sagde ham, at jeg netop skulde bruge den i godt Vejr, og især da jeg tilføjede, hvor jeg hørte til, blev han mere medgjørlig og lovede at tage fat snarest mulig. Der var Noget, jeg skulde vise ham tilrette med, og saa bad han mig gaa ind i Huset og tillige hvile mig og faa et Glas Mælk.

Vi fulgtes nu alle Tre ind i Huset. Undervejs sagde jeg til Manden: »Det er et kjønt Hus, De har, og hvor det ligger smukt!«

»Aa, ja, saamæn«, svarede han, »det er ret kjønt at se til.«

»Ja, og saa godt vedligeholdt.«

»Det sér saadan ud; men det er, fordi det ligger saa lunt under Bakken; Vind og Vejr kan ikke faa Tag i det. Siden jeg har pudset paa det, er der gaaet lang Tid.«

Det første Værelse, vi kom ind i, var en Slags Værksted.

Efter at have aftørret sine Hænder paa Benklæderne, var Manden rede til at modtage og behandle Patienten. Jeg viste ham, hvad Parasollen fejlede, og hvor skaansomt den maatte behandles, og det Hele forstod han strax, fuldt saa godt som jeg. Han havde aftaget sin gamle, gule Straahat, og medens han stod ved Vinduet og forsigtig lod Parasollen gaa op og i, fik jeg rigtig sét paa ham. Jeg havde ventet at skulle i Husmanden, der spillede Guitar, træffe noget Flygtigt-Kunstnerisk, noget baade Fornøjeligt og Trist med lidt komisk Anstrøg; men han her ved Vinduet var langt derfra! Med Undtagelse af Panden, der var ret vel formet og fri, havde Skikkelsen noget Undersætsigt, Sammenpresset. Ansigtet var bredt, Hagen lidt opad bøjet, Næsen kroget og lidt skjæv, Øjnene sorte og temmelig smaa, Haaret sort og glat. Det vilde have været et uhyggeligt Ansigt, hvis ikke Sorgfuldhed havde været fremherskende deri.

Konen havde ved Indtrædelsen i Huset forladt os og kom nu og bad mig ind i »Stuen«, hvor hun havde sat et Glas Mælk og en Kop med Nødder til mig.

Stuen var efter Bondeskik tillige Sovekammer; men her var lavet en Slags Skab, hvori Sengen stod, og i Skabets Døre vare udskaarne Figurer ligesom paa Husets grønne Indgangsdør. Tinrækken var siret paa samme Maade; Træfade og Skeer vare udarbejdede i samme Smag. Alt dette havde han gjort i de lange Vinteraftener, sagde han. Han var forresten ikke meget talende, hvorimod Konen, en tyk, rødmusset, blaaøjet Person, var Snaksomheden og Lattermildheden selv.

Medens vi sad her, hørte jeg en svag Stønnen, og da jeg spurgte, om Nogen i Huset var syg, svarede Konen, at det var deres Datter, som havde været syg i fem Aar. Hun bad mig gaa ind til hende, og nu kom jeg til en forholdsvis fin, nydelig Stue, hvor Solstraalerne spillede ind mellem Rosenbladene, der hang ned over Ruderne. I det spillende Lys saa' jeg først en blank Dragkiste med en Mængde Legetøj og derefter en Seng med hvide Gardiner, indenfor hvilke laa et ungdommeligt Ansigt i hvid Kappe med røde Baand. Det saa' ikke ud som af Sygdom, snarere som noget Pyntet, rede til Udstilling; men det var hel, sørgelig Alvor. Konen fortalte, at det var begyndt i det sextende Aar med Sløvhed; det var bestandig taget til; nu var hun fuldstændig Idiot. Man kunde ikke se paa hende, at hun fejlede Noget. Hun var fyldig, rød og hvid, med klare, blaa Øjne, store, hvide, buttede Hænder. Hun holdt Øjnene uafbrudt fæstede paa Vinduet, ikke egenlig stirrende, men som om hun var opmærksom paa Noget. Da jeg spurgte hende, hvorledes hun havde det, vendte hun Øjnene imod mig; de forandrede ikke Udtryk; men om Munden kom et Smil, som maaske ikke betød Noget, men tog sig spottende eller ondskabsfuldt ud, og hun svarede blot med en Stønnen. Konen fortalte, at det sidste Stykke Legetøj, der havde moret hende, var en Klokke; nu brød hun sig ikke om Andet end at se Solen skinne, især ved Nedgangstid. Stillede Nogen sig i Vejen for Straalerne, stønnede hun, og paa mørke Dage skreg hun. Hendes eneste Næring var raat Kjød og Rosiner. Hun var forfængelig af sit Haar; det skulde redes hver Dag, hvorvel hun skreg af Smerte derved. Et næsten pinligere Indtryk end hun selv gjorde Konen, da hun med sin flydende Snaksomhed fremviste Datteren som en Mærkværdighed. Manden var kun et Øjeblik inde og sagde Intet.

Da jeg vilde gaa, sagde han, at han vilde vise mig

en nærmere og endnu kjønnere Vej hjemad, og vi fulgtes ad. Vi gik en Stund uden at tale sammen; thi trods Lyset, der fra den skraanende Sol faldt paa Marker og Skov, og trods den muntre Larm af Høstfolk, som kjørte os forbi, var Tanken tynget, betagen af Elendigheden derinde.

Endelig spurgte jeg, om han ikke havde flere Børn.

Han svarede: »Nej, nu ikke.«

»Har De da havt flere?«

»Ja, jeg har havt en Dreng; han døde, da han var ti Aar.«

»Herregud, dog! Og nu denne Sorg til! Hvorledes har De holdt det ud, især om Vinteren?«

»Hm, man taaler Mere, end man skulde tro. Gud give Dem, at De aldrig maa kjende Sorgen uden ved at se den hos Andre; men De kan ellers tro, Vorherre sender os den kun for at gjøre os bedre. Somme behøve en stor Sorg, Andre en mindre; men uden Sorg kommer Ingen til Herren.«

»Ja, ja; naar man bare kommer dér!«

»Jeg holdt saa grumme meget af Drengen. De skulde have sét, hvad det var for en Dreng, og hvor han holdt af mig. Vi var altid sammen. Arbejdede jeg i mit Værksted, sad han paa Drejerbænken; gik jeg i Marken, fulgte han med. Fra han var to Aar, var han hver Morgen oppe med Solen for at følge med paa Høstarbejde. Var Vejen ham for lang, bar jeg ham tilligemed min Madkurv og en stor Paraply eller en Slags Telt, som jeg havde lavet til ham i Tilfælde af daarligt Vejr. Om Vinteren lærte jeg ham at læse, skrive og regne, og da han var syv Aar, kunde han lige saa Meget som Drengene her paa Landet, naar de staa til Konfirmation. Paa den Tid var det ogsaa, at jeg pyntede op paa Huset; det var Altsammen for min Drengs Skyld. Men jeg holdt for meget af ham, og Gud tog ham fra mig.«

»Det er et sært Ord, Iversen.«

»Ja, for jeg holdt ikke af noget Andet, hverken paa Jorden eller i Himlen. Jeg tænkte aldrig paa min Kone eller min Datter. Jeg gjorde dem vel intet Ondt, tænker jeg; men jeg gjorde dem heller aldrig noget Godt. Han blev syg en Søndag, og næste Løverdag var han død, og

Under Træerne. Regnvejr. Tegning af C. F. Aagaard.

Søndagen efter begravede vi ham; saa længe beholdt jeg ham hos mig. Jeg bar ham selv, som jeg saa tidt havde baaret ham. — Jeg troede aldrig, jeg havde holdt det ud. Hjemme kunde jeg ikke være. Nat og Dag løb jeg om paa Marken og i Skoven; jeg søgte til de Steder, hvor jeg havde siddet med ham; dér lagde jeg mig ned og græd, til jeg sommetider faldt i Søvn. Men saa, fordi jeg kunde kvinkelere lidt, fik man mig ud at spille, og jeg spillede til Dans og drak, sine Tider for meget, og saa gik jeg hjem og gjorde Spektakel, til jeg ikke kunde mere. Og det nyttede ikke, hvad man sagde mig; jeg brød mig ikke om Nogen.

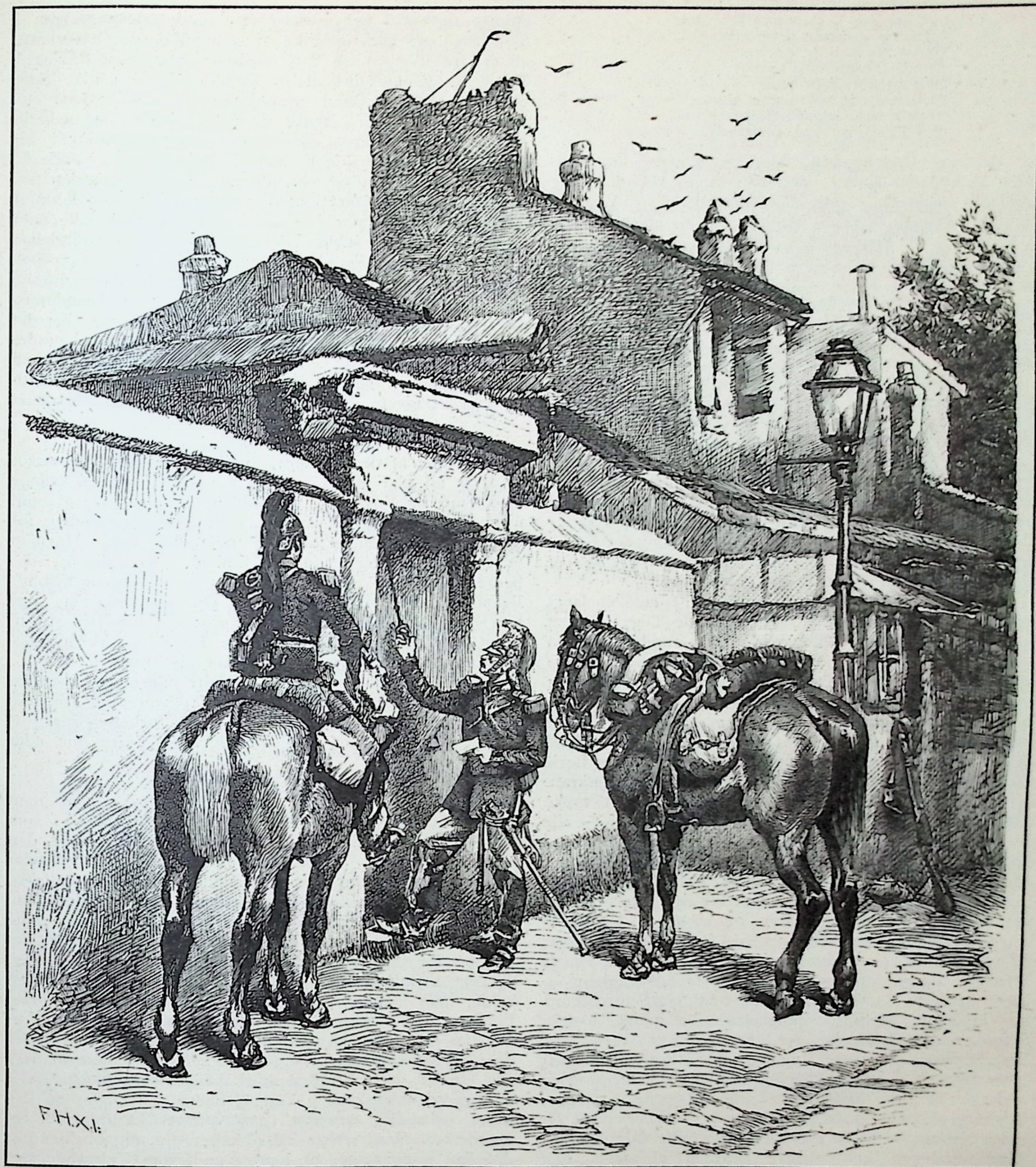
Da kom Ulykken med vor Datter. Hvorledes den begyndte, véd jeg ikke; men en Dag, da jeg kom hjem, fandt jeg min Kone grædende og Maren i Sengen, omtrent som De har sét hende, stønnende og skrigende uden at mæle et fornuftigt Ord. Jeg husker godt, min første Tanke var Glæde over, at Ulykken ogsaa havde ramt min Kones Barn, som jeg kaldte min Datter. Men lidt efter lidt fik jeg Medlidenhed med hende. Jeg syntes ogsaa bedre om at være hjemme nu, da vi Alle vare lige sorgfulde. Saa begyndte jeg at lave Legetøj til Maren og at lege med hende; jeg kom til at holde af hende, den syge Stakkel, og hun bliver glad ved at se mig, skjønt det tager af med Glæden. Naar jeg nu gaar paa Høstarbejde, gaar min Kone med, og vi er hinanden til Hjælp og Trøst, som vi kan. Jeg véd nu, jeg gjør min Pligt efter min Evne, og takker Gud for, hvad der er sket. Samles med min Dreng skal jeg, det véd jeg forvist; men jeg ønsker nu ikke, at det maa ske for snart; hvem skulde saa sørge for de To derhjemme?«

Vi vare komne til Laagen ved mit Hjemsteds Have, og her standsede vi for at skilles. Han bad mig undskylde, at han havde fortalt mig en saa lang Historie; »men«, tilføjede han, idet Taarerne kom frem i Øjnene, »jeg taler ellers aldrig til Nogen om min Dreng.«

Jeg kunde Intet svare; jeg var selv næsten grædefærdig, idet jeg rakte ham Haanden til Farvel.

»Ja, og saa bringer jeg Parasollen«, sagde han, idet vi skiltes.

A—t.

Franske Kyrasserer søge Kvarter.
Efter Maleri af **Eduard Detaille**.

Mefistofeles og Wagner.

Af **Viktor Rydberg**.

II. Wagner.

Vi mindes sikkert Alle fra vor Ungdoms og Skolegangs Dage Øjeblikke, hvori vi med Sorg og Savn vendte os bort fra Træerne, der skyggede over vor Legeplads, for i det kvalme Skoleværelse at deklinere scamnum eller konjugere doceo for en gnaven Magister. Luften var saa frisk, Himlen saa blaa, Engens Grønsvær saa lokkende at tumle sig paa. Selv om Lektierne vare flittig lærte, lød dog Skoleklokken med en uhyggelig Klang, naar den brød det hellige Forbund mellem Vaaren og Ungdommen. Vi kunde i saadanne Øjeblikke have spurgt og svaret med Faust:

Und fragst du noch, warum dein Herz
sich bang in deinem Busen klemmt?
Warum ein unerklärter Schmerz
dir alle Lebensregung hemmt?
Statt der lebendigen Natur,
da Gott die Menschen schuf hinein,
umgiebt in Rauch und Moder nur
dich Thiergeripp' und Todtenbein.

Ja, det var Dødningeben, kjødløse Knogler fra Benraden af Antikens Kultur, som den blege, i Endelser og Bøjninger opgaaede, under Formalismens uhyre Vægt af Bagateller krogede, stakkels Magister gav os at gnave paa, til Erstatning for Foraarsluften, Solskinnet og Legene. Nu vel, de Videbegjærlige blandt os gnavede med rosværdig Flid. Magisteren havde sagt, at Kundskabens Skal er haard, men dens Kjærne sød. Det er et Tankesprog, der passer i en Lærers Mund. Det ytredes uden al Tvivl ogsaa i den bedste Hensigt for at opmuntre. Men det er vist, at Mefistofeles kunde have sagt os det Samme.

River Skolen os fra Naturens Favn for at tilbagegive os til den med skærpet Blik for dens Skjønhed, med forøget Evne til at se og tolke dens Gaader, med styrkede Kræfter til at nyde dens Velgjerninger? River Skolen os bort fra Livet og Virksomheden derude, for en Gang at føre os tilbage til Livet igjen med høje Forestillinger om Tilværelsens Betydning og Formaal, med Agtelse for alle nyttige Bestræbelser, med varmt Hjærte for selv de ringeste af vore Medmennesker, med frisk Vilje til som det Godes Stridsmænd at kaste os ind i Livets Kamp? Dette er uden Tvivl Skolens Opgave. Løser den den?

Lad os til Svar betragte den Skare, som i et langt højtideligt, gjennem Aarene sig strækkende Tog, udrustet med Examensbeviser og Laurbærkranse, vandrer ud fra Læsesalene for efterhaanden at sprede sig over Livets Enge. Lad os med Trompetfanfarer samle Alverdens Barbarer, Hinduere og Kinesere, Malajere og Indianere, Kalmuker og Patagoniere, for at de med undrende Blikke kunne være Vidne til dette vor Kulturs Triumftog. Hvad faa de at se? Til en Begyndelse det mest afgjorte Bevis paa vor Skoles Evne til at bryde den raa Naturkraft. Den rødmussede Kind, det straalende Øje, det ranke Hoved, de brede Skuldre, de svulmende Muskler — alle disse Tegn paa en ubunden Naturs frie Vækst, paa en i »klassisk« Forstand forsømt Opdragelse, ere udryddede eller spores kun hos et og andet gjenstridigt Individ. Den haabefulde Ungdomsskare udmærker sig i Almindelighed ved blege Kinder, kroget Ryg og slæbende Gang; et betydeligt Antal Næser er væbnet med Briller og Lorgnetter; fra en og anden Isse skinner i første Kvarter den modnede Erfarings Maane. Patagonierne ville med Fornøjelse erklære, at deres Kyster aldrig behøve at frygte for Strandhug af denne Ungdom. Indianerne ville spørge, hvorfor ikke de første Hvidhuder, der steg i Land paa deres Jord, lignede disse, thi denne Ungdom vilde sikkert øjeblikkelig have afstaaet fra ethvert Forsøg paa at fælde Urskove og opdyrke Prærier. Hinduerne ville erkjende, at disse Ynglinge allerede ere naaede langt hen ad Vejen til det salige Nirvana — at de synes vel forberedte til at tilbringe Livet med en kontemplativ Beskuen af deres egen Næsetip.

Sørge nu disse Ynglinge over, hvad de have mistet af Kræfter, Skjønhed og Livsmod? Nej, Gud ske Lov! Det vilde være meget ilde, om det var saa. Deres Opdragelse er trængt dybere til Bunds. Ere deres Rygge krumme, saa er det under Vægten af uvurderlige Skatte. Og denne Byrde bære de med Glæde og den inderligste Selvtilfredshed. Fabelen fortæller om den blinde Gnier, der, fordi han troede at slæbe paa en Guldklump, lyksalig stønnede under Vægten af en Kampesten. Fabelen fortæller om Æslet, der brystede sig, fordi det bar et Afgudsbillede, som var Gjenstand for Mængdens Tilbedelse. Men lad os vogte os for saarende og langt borte fra hentede Lignelser! Lad os uden videre Reflexioner holde os til det gængse faktiske Forhold, at Ynglingene, saa gjenstridige de end i Begyndelsen vare mod Indespærringen i Skolestuen, nu føle sig stolte over, hvad de dér have lært; at de fra Toppen af den Visdom, som kan stables i Vejret fra Kompendiet af en filosofisk Propedeutik, skue ned paa Verdens Gang og objektivt bedømme dens ensidige Bestræbelser, i hvilke de vanskelig kunne nedlade sig til at tage Del; at deres gjennem Deklinationer og Konjugationer skærpede Forstand, som fra det niende til hen imod det fem og tyvende Aar er dyrket inden fire Vægge, vel bevaret imod enhver forvirrende Indflydelse af Fænomenerne udenfor — at denne Forstand ikke kan Andet end med sublim Foragt møde den almindelige Menneskeforstand, der, ligesom den vilde Plante, faar Lov til at udvikle sig saa godt den kan i Kamp med Elementerne og tidlig maa prøve sine Kræfter i Arbejdet for Besidderens Uafhængighed, for hans Familie og den Kommune eller det Samfund, som han tilhører. Lad os endvidere beundre den tidlige, livstrætte Oldinge værdige, Klogskab, som disse Ynglinge røbe ved Udgangen af Læresalen og Indtrædelsen i Livet. Ihukommende den horatsiske Advarsel

Tu, nisi ventis
Debes ludibrium, cave*),

vise de Intet af den trodsige, modige Karakter, der elsker at styre ud paa Havet med Livets Fartøj for at kæmpe med Vind og Vove og, om muligt, opdage nye Kyster, men de holde sig smukt langs med Strandbredden for saa hurtig som muligt at styre ind i den trygge Havn af et Præstekald eller et andet Embede, jo roligere, des bedre. Der behøves ikke at tilføjes, at de ere og forblive Beundrere og Forsvarere af det Opdragelsesvæsen, paa hvis Grene de selv have sat Blomst og udviklet sig til Frugt, og som de have at takke for den lykkelige Begrænsning, de have vundet i Tanker og Idealer.

Mine Damer og Herrer! I undre eder over, hvorhen jeg egenlig sigter med denne Tale. Tilgiver dens Længde, men Sagen er den, at man ikke uden Forberedelser gaar til det vigtige Skridt, jeg nu tager, idet jeg for eder præsenterer:

Hr. Doktor Wagner.

Ærbødige Buk! Vel overvejede Udtryk, naar man taler til denne Lærdommens repræsentative Mand, som selv stedse føjer sine Ord i Overensstemmelse med den ciceronianske Stils og Smags Fordringer! Er det eder muligt at føre Samtalen ved Hjælp af Citater fra latinske Forfattere, saa meget des bedre overfor denne i Skolasthue og stiv akademisk Kappe klædte Personlighed, hvis dybe Foragt for hjemmegjorte Tanker-maaler sig med hans Beundring for dem, der skrive sig fra gamle Pergamenter, og som Aarhundreders Lærde have benyttet før han. Jeg kaldte ham Doktor; jeg skulde have kunnet kalde ham Professor, thi naar vi træffe ham igjen i anden Del af Goethes Digt, beklæder han denne Værdighed; han sysler da med det vanskelige, men gjennem vore Skoleregulativer paa sin Vis løste Problem at skabe en *homunculus*, det vil sige ad videnskabelig Vej, gjennem et i Digler og Retorter behandlet *mixtum compositum*, at fremstille et Menneske. Hans senere Tilskikkelser ere mig ubekjendte; dog kan man antage, at han er endt som Kultusminister. Men for Øjeblikket eller rettere paa det Tidspunkt, som Kunstneren her har valgt at gjengive hans Skikkelse, er han »Famulus« hos den vidtberømte Professor Faust, d. v. s. en Slags Medhjælper, som besørger Professorens smaa ydre Anliggender med Hensyn til Forelæsninger, Forholdet til Studenterne m. M., samt i Erstatning herfor nyder fri Bolig, frit Bord og Æren af Professorens Selskab i ledige Timer.

Wagner er prydet med alle de Dyder, der pleje at blive belønnede med smukke Testimonier for Kundskaber og moralsk Vandel, med Stipendier og Diplomer, samt tilsidst med en eller anden indbringende Plads i Statens eller Kirkens Tjeneste. De fleste Mødre ville være stolte

*) Hvis du ikke vil være en Boldt for alle Vinde, saa tag dig i Agt!

af en saadan Søn. Hans *alma mater*, Universitetet, er det uden Tvivl. Han er et Mønster paa Flid og Ordenlighed. Han har en stærk esprit de corps og nærer en altfor stor Agtelse for de Kundskaber, han har erhvervet sig, saavel som for sin Egenskab af *civis academicus*, til ikke at lade Enhver, der staar udenfor de Lærdes Kreds, føle hele Vægten af Lærdommens Majestæt. Alle hans Handlinger og Bevægelser, selv den, hvormed han trækker Nathuen ned over Ørene, bære Præget af en alvorlig og fuldt bevidst Værdighed. Hans Vandel er exemplarisk. Dette har vel ikke under hans første Studenteraar hindret ham i paa Konvivier, der svare til vore Studentersold, at drikke sig en Smule fuld, men det er dog aldrig sket i ungdommelig Letsindighed; han har gjort det for at ofre til en ærværdig gammel Skik; han har gjort det, fordi en lille Overdrivelse ved saadanne Lejligheder hører til Ceremoniellet, fordi det i en gammel og latinsk Studentersang hedder: »Gaudeamus igitur juvenes dum sumus«. Og han undlader da aldrig at anføre Horatii Antydning, at den strænge Olding Cato nu og da brugte at varme sig med Druens Saft, samt med særlig Betoning paa nunc at citere:

> Nunc est bibendum; nunc pede libero
> Pulsanda tellus — —

hvorved man kan sige, at han selv i saadanne Øjeblikke har reddet Lærdommens, Universitetets og sin egen Værdighed. Han forstaar endogsaa at give sin bakkiske Rasen en Farve af gulnet Pergament.

Det hænder ham nu og da, naar han nødes til at forlade sit Værelse, hvor han ved Skinnet af Flidens Lampe studerer sine Codices, at han paa Gaden møder og kommer i Samtale med en Raadsherre eller en anden Medborger, der har Del i Stadens og Statens Styrelse. Det former sig da til en politisk Diskussion, og Hr. Wagner, som forøvrigt ikke sysler med Sligt, benytter da Lejligheden til at anvende de høje Talemaader, han har lært sig om »Tidens Raseri«, »Opinionens Vind«, »den flygtige Folkegunst«, »Partiernes ensidige Bestræbelser«, »den profane Hob«, »de raa Masser«, Talemaader, med hvilke han giver Manden en Anelse om det olympiske Standpunkt, hvorfra den klassiske Lærde sér og bedømmer saadanne Sager.

Ellers høre Promenader ikke til hans svage Side. Foreslaa ham en Udflugt i det Grønne, og han svarer:

> Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.

Tid er Penge, og der findes jo en saa uendelig Masse af Gloser, Sentenser, Fraser, Regler og Undtagelser, Aarstal og »Statsaktioner« at lære her i Verden. Og dog er det paa en Spaseretour udenfor Stadsporten, at Læseren gjør Hr. Wagners Bekjendtskab. Men det forklares deraf, at han ledsager Doktor Faust:

> Mit euch, Hrr. Doctor, zu spazieren
> ist ehrenvoll und ist Gewinn.

Han faar Lov til at vise sig for Publikum ved Siden af denne Mand, om hvis vidunderlige Lærdom Rygtet har saa Meget at fortælle, hvis Heltemod og Menneskekjærlighed Alle kjende fra den store Pests Dage, hvis Væsen er præget af en bevidst Storhed, paa samme Tid som hans alvorlige Pande og mørke Blik indgyde Følelsen af noget Mystisk, noget Uhyggeligt. En saadan Personlighed gjør Indtryk paa Folkemassen. Alle Hatte løftes, hvor han gaar frem — og ved hans Side gaar Wagner, solende sig i Skinnet fra ham. Wagner ejer, foruden andre fremtidsbetryggende Dyder, ogsaa den at kunne nøjes med laant Lys, indtil han kan lyse med sit eget. Han sér i Folkets Opmærksomhed en Tribut til den skolastiske Lærdoms Højhed, og fraadser paa Forhaand i den Ære, som ogsaa skal blive hans, naar han her er Vidne til den Ærbødighed, der vises Faust. Wagner, der aldrig slipper de ydre Fordele ved en hædret Stilling af Sigte, føler i saadanne Øjeblikke tilfulde, at Nattevaagen ved Studerelampen har sin søde Løn, at Indprentningen af Former og Endelser, Indbankningen af Skolastikens Distinktioner og Theologiens *catenæ* ikke er sket forgjæves, og han udbryder:

> Welch ein Gefühl musst du, o grosser Mann,
> bei der Verehrung dieser Menge haben!
> O glücklich, wer von seinen Gaben
> solch einen Vortheil ziehen kann!
> Der Vater zeigt dich seinem Knaben,
> ein jeder fragt und drängt und eilt,
> die Fidel stockt, der Tänzer weilt.
> Du gehst, in Reihen stehen sie,
> die Mützen fliegen in die Höh';
> und wenig fehlt, so beugten sich die Knie
> als käm' das Venerabile.

Det maa forekomme vor Wagner besynderligt, at denne Hyldest ikke kan bortjage Skyen fra Fausts Pande, og endnu underligere, at Naturens Skjønhed, hvori Faust en Stund fordyber sig, mægter at bevirke, hvad Folkets Æresbevisninger ikke formaaede. Wagner ejer netop det Maal af Ærgjerrighed, som enhver klog Fader med Glæde bør opdage hos sin Søn, og han besidder tillige den agtværdige Tørhed, den anbefalelsesværdige Mangel paa Indbildningskraft, som formalistiske Studier ere egnede til at fremkalde, og som bevarer en ung Mand fra saa meget unødigt Sværmeri, fra saa mange skadelige Forvildelser. Forøvrigt hører Naturens Skjønhed til den fænomenale Verden, over hvilken Wagner er ophøjet, og det kniber for en til Slobroken og den udstoppede Lænestol vant Studiosus at flakke omkring paa Bjærge og Marker:

> Ich hatte selbst oft grillenhafte Stunden,
> doch solchen Trieb hab' ich noch nie empfunden.
> Man sieht sich leicht an Wald und Feldern satt,
> des Vogels Fittig wird' ich nie beneiden.
> Wie anders tragen uns die Geistesfreuden
> von Buch zu Buch, von Blatt zu Blatt!
> Da werden Winternächte hold und schön,
> ein selig Leben wärmet alle Glieder,
> und ach! entrollst du gar ein würdig Pergamen,
> so steigt der ganze Himmel zu dir nieder —

ved hvilke Ord man dog ikke maa forvexle Wagners Henrykkelse over det ærværdige Pergament med en Antikvars Følelser for et saadant. For Wagner er et saadant noget virkelig »Ærværdigt«; det er for ham et af Lærdommens »imposante Emblemer« — et passende Appendix til Skolasthuen og den akademiske Kappe.

Bliver vor Wagner en Dag Professor philosophiæ, saa vær overtydet om, at han ikke udsætter sig for at blive forfulgt som Kjætter. Han stræber ikke efter Baalet, men, som det sømmer sig en agtværdig Mand, efter Indtægter og Udmærkelser. Han nærer dyb Ærbødighed for den fra Fædrene arvede, af Kirken helligede, med Sved og Møje af Bøgerne uddragne Tankekreds og skal aldrig træde udenfor dens Periferi. Og forøvrigt har selve Naturen dannet ham til — undskyld et Billede, som ikke tilsigter at nedsætte hans eller nogen Andens Karakter — til et af disse taalmodige, stræbsomme, virkelig ærefrygtindgydende lærde Æsler, hvis Bestemmelse det er at bære den overleverede Lærdomsbyrde til den næste Station, til den næste Slægts Grænsepæle, hvor den skal læsses paa et andet lignende Æsels brede Ryg, og saaledes videre gjennem Tiderne. Der findes ikke i den Mand noget Krudt, som kan sprænge hvad enten det nu er Lærebygninger eller Samfundsbygninger i Luften. Han er forudbestemt til at opdrage andre Wagner-Sjæle og til saaledes at forplante det urgamle og hellige Forbund af Væsener, der med begrænset Synskreds, med stækkede Idealer og med deres eget jordiske Velbefindende til sikker Maalestok til alle Tider have udgjort det konserverende Element indenfor Videnskaben og Samfundet, idet de danne en nyttig Modvægt til Sandhedsdriftens og Retsfølelsens Overdrivelser.

Hvad der hænder Faust og Wagner paa deres Spaseretur, skal jeg en anden Gang nærmere fortælle. Her vil jeg kun paapege det interessante Faktum, at den sorte Pudel, som slutter sig til dem, er et Hylster for Ingen mindre end Satan-Mefistofeles. Jeg nævner dog ikke dette for at skræmme, men snarere for at berolige de Fædre og Mødre, som i min Skildring af Wagners exemplariske og ulastelige Personlighed muligvis tykkes at gjenkjende Trækkene af deres Yndlingssøn under hans flittige Stræben efter at blive

et Lys i Staten eller Kirken. Mefistofeles vil ikke røre Wagner med Spidsen af sin Finger. Det er Wagners fuldstændige Modsætning, den hverken exemplariske eller ulastelige Faust — Faust, der har dyrket Videnskaben for dens egen Skyld, for at trænge ind i Tingenes Væsen, men ikke, som det sømmer sig en haabefuld Søn, for at drage Fordel og vinde Anseelse derved — det er Faust, ham alene, som Mefistofeles eftertragter.

(Oversat af **Otto Borchsenius.**)

Musik og Theater.

Sammenligner man *Beethovens Es-dur-Koncert* med den i G, som vi have i frisk Minde fra Efteraaret, og med den i C-mol, saa synes der mig i alle tre Koncerter at være det samme Forhold mellem Allegroen og de to sidste Satser (Andanten eller Adagioen og Rondoen). Disse to Satser, som ere forbundne i G- og Es-Koncerten, træde i den stærkeste Stemningsmodsætning til hinanden; i den første Smerte, Vemod, Sværmeri, — i den anden Humor, Kaadhed og jublende Livslyst; i den første kort de Sjælstilstande, hvori Nerverne slappes, i den anden de, hvori de spændes. Og stærkest fremtræder denne Modsætning i Es-Dur Koncerten, hvor den første Stemning er i sin mildeste, den anden i sin trodsigste Form. Men i ingen af de tre Allegroer findes disse Stemninger isolerede og udprægede. Snarere have vi her den sunde kraftige Natur, den store frugtbare Jordbund, hvoraf Modsætningerne udvikle sig; de ere ligesom Skrogene af disse mægtige Toneskibe, der først i det Følgende slaa deres Sejl ud, et mørkt og et straalende, for saa at styre ud paa Evighedens Hav, hvor de ingen jævnbyrdige Sejlere møde, uden dem, der ligesom de selv bære Beethovens Ørneflag med Indskriften: »grand comme le monde«. — Fru *Erika Nissen* viste ved sin Udførelse af Es-Dur-Koncerten paa Musikforeningens store Koncerter, at hun ikke blot havde tilstrækkelig Færdighed til at overvinde de tekniske Vanskeligheder, men ogsaa Aand nok til at bringe hele det aandelige Indhold klart frem.

* * *

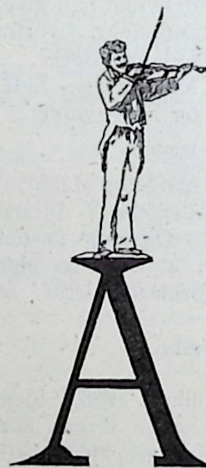

Saare forskjellig fra Beethovens Koncert er *Saint-Saëns* festlige *Suite for Orkester*, som Musikforeningens Publikum for anden Gang gjorde Bekjendtskab med. Man hensættes her i en Tid, da Lidenskaben og Følelsen endnu ikke havde gjennemglødet og befriet de musikalske Former. Et gemytligt Forspil, adstadigt i Rhythme, Melodi og Klangfarve, fører En ind i Musikens Rokokkosalon, og strax efter begynder Dansen. Det er det fineste Selskab; Marquiser og Grevinder træde paa det spejlblanke Gulv en gravitetisk Sarabande, strækkende de silkestrømpede Ben med de højhælede Sko, bukkende i Fløjelskjolerne og de pudrede Alongeparykker, nejende i Fiskebensskjørterne med de langlivede Korsetter; og ulmer der paa Bunden en mere glødende Livslyst, den lyser dog kun i Bonmotsernes hurtige Gnister og i smaa Koketterier med de pailleterede Vifter og de parfumerede Kniplings-Lommetørklæder. — Men Aftenen skal ikke gaa saaledes til Ende. Der beredes en Fête champêtre. Fløjelskjolerne og Fiskebensskjørterne ere vegne for stiliserede Bondedragter; omskabte til sirlige Hyrder og Hyrdinder, som levendegjorte Statuetter af sachsisk Porcellæn danse vore Marquiser og Grevinder en Gavotte, medens Fløjternes og Oboernes landlig-træede Klang vexle med Violinernes spidse Toner, og Pseudo-Bøndernes allerkjæreste Trippen afbrydes af gravitetiske Menuet-Trin; — endnu den samme Lyd af Trinene paa det blanke Gulv, — thi de højhælede Sko have de beholdt. — Saa hviler man sig lidt efter Dansens Anstrengelser, og medens Forfriskningerne bydes om, giver en af Selskabet en pikant Romance til Bedste. — Men man er kommen ud paa Aftenen. Skyggerne have lagt sig over Parken udenfor; men i de stive Hækker og lange Alleer tindre som Sankt-Hans-Orme tusind kulørte Lamper. Blodet, ildnet af Champagnen, ruller hedere i Gjæsternes Aarer; Afskedens Nærhed sporer Glæden; støjende, halvvejs bakkantiske Toner gjennembryder Musikens febrilske Puslen: — Festen antager en mere libre Karakter. Og hvem kan vide, hvad der kan foregaa mellem saadan to silkesnørede Hjærter i en af hine dybe Alleer eller dulgte Grotter, hvor Amorinernes og Nymfernes nøgne Lemmer skinne gjennem det dunkle Løv, medens Lamperne tindre som befriede Gnister af en Ild, der maatte afvente Mørket for at blusse op af sit Askedække?

* * *

Det var ret passende, at man ved Siden af dette klassiske og dette efterlignede forklassiske Musikstykke opførte *Mendelssohns* romantisk skjønne, men lidt kjølige *Ouverture* og *Kor-Scene af Athalia* og Professor *Gades* bekjendte, i lige høj Grad melodiøse og malende *Foraarsfantasi*. Navnlig ved den extraordinære Koncert, hvor ikke blot *Fru Nissen* udførte Klaverpartiet, men *Fru Keller* (der var forhindret om Tirsdagen) sang første Sopran, kunde dette danske Mesterværk glæde sig ved en Udførelse, som det maaske sjælden før har faaet.

Abonnementskoncerten den 1. Februar bragte Musikforeningens Publikum den uventede Glæde at høre Hr. *A. Svendsen* spille Primoviolinen i en *Kvartet af Haydn (G)*, og viste ved sit stærke Bifald, at det tilfulde paaskjønnede hans fine og fuldendte Spil. *Fru Nissen* spillede beundringsværdigt *Chopins* bekjendte *Ballade i G-mol* og Klaverstemmen i *Schuberts Es-dur-Trio.* Hr. *Bielefeldt* sang meget smukt fire Sange af *Schubert*, af hvilke dog den sidste, som man maatte vente, fik en saare lidet landsknægtsmæssig Udførelse.

Samme Aften spillede Hr. *A. Svendsen* i *det kongelige Theater Koncerten af Godard*, som han havde foredraget i Koncertforeningen, og høstede fortjent Bifald for sin fine Udførelse navnlig af Kanzonetten. *Fru Keller* sang godt en Arie af Idomeneo.

Søndagen den 30te Januar opførte det kongelige Theater »*Skildvagten*«, en Operette af *Reinecke*, hvorved der ikke just gjordes Epoke i denne Sæsons Frembringelser. Operetten er komponeret til en Dilettantforestilling, men da Musiken ikke er ganske uden Liv og Opfindsomhed og ret virkningsfuldt instrumenteret, kunde den maaske indtage en forbigaaende fordringsløs Plads som Fyldekalk paa vort

Repertoire, hvis ikke Hr. *Jastrau* som Hovedpersonen var under Forventning uheldig, og Hr. *Hartmann* som den franske General (Kellermann?) ikke synderlig heldigere. Det Interessanteste ved Forestillingen var at se vor gamle Bekjendt »det enogtyvende« trække op som »det andet Regiment«, anført af Hr. Simonsen i Stedet for af Hr. Schram.

Derimod er det glædeligt, at det kongelige Theater atter har optaget *Leo Délibes* Syngestykke *»Kongen har sagt det«*. I Modsætning til næsten alle nye Operaer har denne det Fortrin at have en fortræffelig Libretto, bygget over et ganske glimrende Indfald, og Musikens sprudlende og fine Liv bringer En let over Stykkets Hovedmangel, at det er for langtrukket, og det vittige Motiv for spinkelt til at bære tre Akter. Hr. *Schrams* og Hr. *O. Poulsens* fortræffelige Komik i dette Stykke er vistnok endnu de fleste Theatervenner i frisk Minde; Fru *Lütken* var en god Javotte; hendes og Hr. *Christophersens* Udførelse af den yndige Duet i første Akt fortjente det levende Bifald, der lønnede dem. —ll—

Kasino har paa sit Repertoire gjenoptaget *Vict. Sardous »Dora«* med Fru *Oda Petersen* i Titelrollen. Det udsolgte Hus, den varme Modtagelse og det stærke Bifald under og efter Forestillingen viste, at det var et kjært Gjensyn, der her fejredes. Vi forbeholde os at vende nærmere tilbage til Fru Petersens Spil, saasnart Kunstnerinden er optraadt i sin næste Rolle, der efter Forlydende vil blive »Frou-Frou«.

Literatur.

Dr. Edvard Brandes' Skuespil *»Lægemidler«* er antaget til Opførelse paa det kongelige Theater. Af Stykket er andet Oplag under Pressen. (P. G. Philipsens Forlag.)

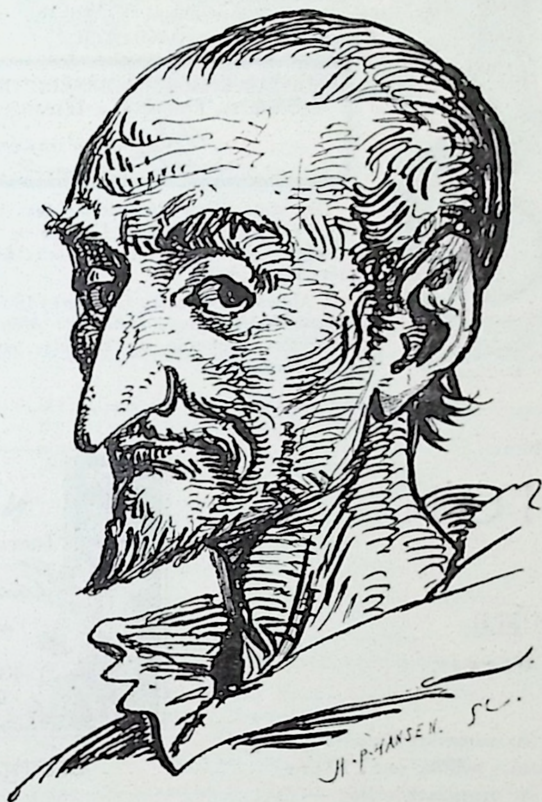
Charles Dickens' Skrifter bleve ved Juletid supplerede med et lille Bind Skitser: *»Mudfogs Krønike«*, som ikke tidligere forelaa i Oversættelse.

Paa samme Forlag (F. H. Eibe) har samme Oversætter, Hr. Iwan Berner, begyndt Udgivelsen af Lord Beaconsfields meget omtalte Roman *»Endymion«*, som ifjor saa' Lyset i London. Romanen udgives i Hæfter.

Ridderen af Randers Bro, Folkekomedie af M. V. Brun, er udkommet paa den Gyldendalske Boghandels Forlag.

Paa Gyldend. Forl. har Jonas Lie udgivet et Skuespil i 3 Akter, ved Navn *»Grabows Kat«*. Det er Digterens første dramatiske Arbejde, og det bærer paa mange Steder Spor heraf. Hovedmotivet, den berømte Malers Skinsyge og Voldsgjerning, er trods den (skrækkelig lange) forberedende Monolog aldeles uoverensstemmende med en Karakter som Professorens, og Opløsningen med at skyde Skylden paa Katten er mat og utilfredsstillende. Stykket, der er forkastet af vort kgl. Theater, men er blevet spillet andensteds, siges dog ikke at være uden Virkning paa Scenen. Det Bedste i poetisk Henseende er Skildringerne af Professorens Datter Judith og den unge Maler Carl Witt, men ogsaa i Karakteristiken af de andre handlende Personer er der en vis Dygtighed og Originalitet. Som Helhed betragtet staar Skuespillet med alle sine Fejl ikke lidet over Lies to sidste Fortællinger.

Paa P. G. Philipsens Forlag er paabegyndt en billig Hæfteudgave af Walter Scotts berømte historiske Roman *»Ivanhoe«* i ny Oversættelse ved P. V. Grove. — Den samme Bog foreligger samtidig i en »ny illustreret Folkeudgave« ved Vilh. Østergaard paa N. C. Roms Forlag.

Don Quixote.

Skitse af **W. Marstrand.**

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af en Række smukke og dygtige Studier fra nordiske Kyster og Have af Marinemaler Chr. Blache.

— I en Privatsamling i Stockholm skal der for nylig være fundet et Maleri af Albrecht Dürer. Det er signeret 1518, forestiller Apostlen Simon Zelotes og er af ret anselige Dimensioner, 59 Centimetre i Højden, 42 i Bredden. Ejeren har, for at faa et kyndigt Skjøn over Billedet, sendt det til den udmærkede Dürerkjender Professor Thausing i Wien.

— I 1882 skal der i Wien afholdes en stor international Kunstudstilling. Som Lokale vil man benytte dels det saakaldte Künstlerhaus, dels forskjellige nye Bygninger, der skulle sættes i Forbindelse med dette, og som ville blive opførte saa solidt, at de kunne blive staaende for ogsaa i Fremtiden at bruges ved lignende Lejligheder.

— I Düsseldorffs kunstelskende Kredse er der for Tiden stort Røre i Anledning af en Beslutning, der er fattet i Byraadet, og som gaar ud paa at nedbryde det gamle »Stænderhus«, Stadens ældste og mest karakteristiske Renæssancebygning, udmærket især ved sine skjønne Buevinduer og sit anselige runde Taarn. — I Münster skal med det Første det bekjendte Lambertstaarn, paa hvis Mur endnu det Bur hænger, hvori de henrettede Gjendøberhøvdingers Legemer vare offentlig udstillede, rives ned.

— Dr. Karl Förster i München har faaet Generalfuldmagt til at foranstalte bortsolgt, enten under Et eller stykkevis, den bekjendte Malerisamling, der har tilhørt Fyrsten af Hohenzollern-Hechingen, rig paa betydelige Arbejder af italienske, nederlandske og franske Mestre.

— Den 19. i forrige Maaned døde den berømte belgiske Dyrmaler Eugen Verboekhoven i Brüssel. Han var født 1797 og udfoldede i sit lange Liv en rig Virksomhed, ikke blot i sit egentlige Fag, men ogsaa som Billedhugger, Lithograf og Raderer, udgav bl. A. en Række Raderinger efter ældre hollandske Mestre. Som Dyrmaler var han fortræffelig i Formen, og der findes saavel mellem hans Billeder som mellem hans Raderinger Ting, der i den Henseende ikke give Lundbye Stort efter; i Formen og Foredraget var han om ikke altid, saa dog ofte kold og glasagtig. Man kjender en Snes Originalraderinger af ham.

— Til Dresdenergalleriet er for nylig ankommet et meget betydeligt Billede af Velasquez. I et skovrigt Landskab med vid Udsigt færdes Diana med sit Følge; Gudinden selv staar ved Bredden af en Bæk midt i Billedet, iført en halv fantastisk spansk Dragt og med Jagtspydet i Haanden, til Højre for hende sés en Gruppe af tre Nymfer, der nærme sig, trætte af Jagten, den ene med en fældet Hare i Haanden, til Venstre en anden Gruppe, der bestaar af en Jægerinde, der blæser paa Horn, en halvvoxen Pige med Bue og Kogger og et Barn; en Jagthund drikker af Bækken. De fleste af Figurerne ere øjensynlig fint individualiserede Portræter: i Diana selv kjender man Philip den Fjerdes anden Hustru Anna Maria af Østerrig, den halvvoxne Pige er Kong Philips Datter af første Ægteskab Maria Theresia, der i sin Tid blev gift med Ludvig den Fjortende; Barnet er Maria Annas og Philips Datter Margrethe, senere gift med Kejser Leopold. Man antager, at Billedet maa være malet i Tiden mellem 1652 og 1654; det hører i koloristisk Henseende til Mesterens fortrinligste Arbejder og er udført med en høj Grad af Friskhed og Bravour. □

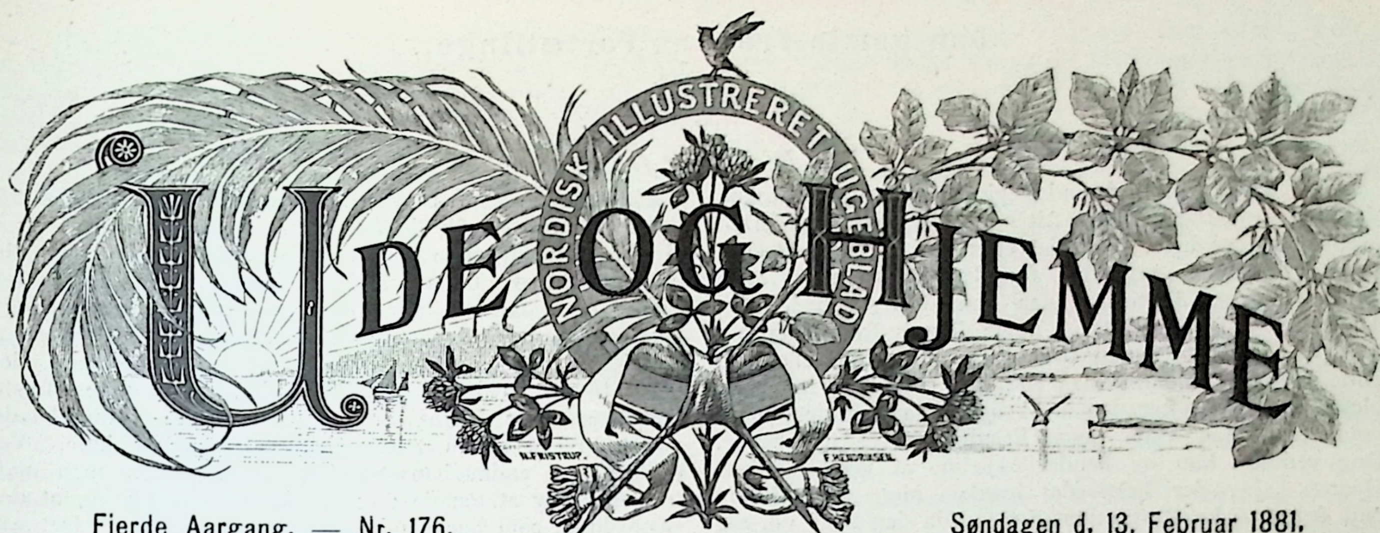
Fotografi. Fra Hansen & Wellers Atelier er udgaaet ny Portræter af forhv. Instruktør Holst.

Indhold. **„Saaret fransk Infanterist“**, Tegning af Ed. Detaille. — **„Fra Soldaterverdenen“**, Skitser af Emil L. II. „Falden ved Dybbøl“. — **„I Anledning af en Parasol“**, Fortælling af A—t. — **„Under Træerne, Regnvejr“**. Tegning af C. F. Aagaard. — **„Franske Kyrasserer søge Kvarter“**, efter Maleri af Eduard Detaille. — **„Mefistofeles og Wagner“** af Viktor Rydberg, oversat af Otto Borchsenius. II. Wagner. — **„Musik og Theater“** af —ll—. — **„Don Quixote“**, Skitse af W. Marstrand. — **„Kunst og Kunstnere ude og hjemme“**. — Bekjendtgjørelser.

BEKJENDTGJØRELSER.

Nyt Abonnement paa „Ude og Hjemme"
modtages i alle Nordens Boglader, Postkontorer og Brevsamlingssteder. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 176. Søndagen d. 13. Februar 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Hvad jeg ønsker.

Skrevet i Forf.s 18de Aar. Oversat af **S. Schandorph.**

Hvad ønsker jeg paa Bjærgets Hang?
Et lille Hus, hvis Billed spejler
sig i den Bæk, hvor Bladet sejler
ved Løvspringstid til Fuglesang;

en Rede, gjemt bag Grenes Buer,
hvor Vej og Sti ej leder hen,
hvor jeg til Nabo og til Ven
har Reden med de hvide Duer.

Hvad ønsker jeg ved Klippens Grund,
som Horisonten for mig lukker?
En Gruppe Graner, hvori sukker
en sagte Sang hver Aftenstund;

en Række Kløfter, hvori rinde
Smaaelve under Løvets Bro,
og lunefuldt i Dans sig sno,
og hvidt bag alt det Grønne skinne;

hvor Olietræets hvidgraa Top
sig bøjer som i dybe Tanker,
hvor, lig Mænader, kaade Ranker
ad Klippen lystig klavre op.

Hvad ønsker jeg til Kongedømme?
— Foran min Dør en lille Plet,
hvor Hybenbusken lukker tæt
og hegner for de stille Drømme;

en lille Plæne tæt derved,
som Mos og blaa Lavendler væver;
det Kongerige, som jeg kræver,
er lig en Barnehaves Bed.

Hvad ønsker jeg for Væsner fagre
til at befolke Ørknens Jord?
— Kun mine Digterdrømmes Kor,
der tyst hen under Løvet flagre.

Men hvad især jeg ønsker, naar
jeg ej skal mig fra Tronen sige,
det er en Dronning i mit Rige,
en Dronning slank, med blonde Haar,

med Røst som Sang af Vaarens Lærke,
med Øjne fugtige og blaa,
hvis søde Fødder, ganske smaa,
i Mosset præger knap et Mærke.

Emile Zola

Aix, mai, 1859.

Den gamle Frøkens Fortællinger.

Af Ignota.

IV.

Lidt Hjærtesorg fra 1770.

Det var to Aar, førend Begivenheden med Karoline Mathilde og Struensee satte Alt og Alle i Bevægelse. Den vedblev at leve hele Decennier efter, at den var passeret. Den 17de Januar regnedes for den ulykkeligste Dag i Aaret. Blev et Barn født paa den, saa skubbede man Angivelsen af dets Fødsel nogle Timer frem eller tilbage, for at faa Datoen til at blive den 18de eller den 16de Januar. Alle de smaa Karoline Mathilder, som vare blevne opkaldte efter den ulykkelige unge Dronning, bleve omdøbte. Man vilde ingen Erindring have om hende. Dog vedblev hun og hendes Skjæbne at leve i Folkets Hjærte. Ja, der behøvedes hverken Mere eller Mindre end den franske Revolution, der jo, da den brød ud, tog Alt og Alle med Storm, for foreløbig at skrinlægge den 17de Januar 1772. Langt senere dukkede den atter og atter frem, ja, delte Hovedstadens intelligente Befolkning i fjendtlige Lejre. Du véd, at vor Kreds var meget paavirket af Kammerherre Suhm, og at hans vistnok ofte fejlagtige Opfattelse aldeles stod paa de nye Magthaveres Side. Jeg holdt, baade som Barn og som ung Pige, meget af den lille, pæne gamle Kammerherre Suhm, hvem mine Forældre viste den største Ærbødighed, og som for os Børn spillede en Rolle, der, med behørig Modifikation, havde nogen Lighed med den, som Holberg havde spillet for den ældre Generation. Ved Lejlighed skal jeg nok fortælle dig mere om ham, om hans Hund Diana, der altid sad paa en Stol ved Siden af sin Herre ved Bordet, og som af os Børn, og da navnlig af mig, blev behandlet med saa stor Respekt, som om den var en lille Frøken Suhm; om Løjtnant P . . ., der altid fulgte med, og sad saa stiv som en Pind uden at mæle et Ord; og om den yndige unge Hustru, som den gamle Kammerherre tog sig, og som døde saa kort efter ham. Ja, dér var ogsaa Hjærtesorg. Men den ligger langt senere end den, om hvilken jeg nu vil fortælle.

Der var tre Døtre i min Bedstefaders Hus. Den ældste har du alt hørt omtale. Det var hende, som Holberg præsenterede for Forældrene med de Ord: »Den Pige fortjener at lære Latin.« Hun var meget klog og vel begavet, men slet ikke smuk. Den yngste hed Cathrine. Jeg véd ikke, hvorledes hun har sét ud i sine unge Dage, thi jeg husker hende kun som gammel. Derimod véd jeg, at man i Støvringgaard-Kloster, hvor hun døde som ugift, sagde, at hun vel saa' ud som en gammel Hex, men desuagtet var den bedste, tjenstvilligste og mest belæste Dame, som nogensinde havde været i Klosteret. Den mellemste, Anna, har jeg kun sét i Portræt. Efter dette og efter Beskrivelse maa hun have været overmaade smuk og yndig. Men i aandelig Henseende skal hun langtfra have været saa begavet som den ældste og den yngste Søster, der begge havde arvet min Oldefaders boglige Sans og skarpe Hukommelse.

Nu maa du vide — hvad ogsaa mit eget og mine Søstres Liv senere vil bevise dig — at det i de Tider gik ganske anderledes til med Forlovelser og Saadant, end nutildags, da de unge Mænd frit kunne tale med de unge Piger, og den unge Pige en smuk Dag kan komme og fortælle sine Forældre, at hun har forlovet sig. Alle de Ting bleve afgjorte mellem Forældrene. Derfor var der i hin Tid virkelige Kjærligheds-Sorger, og den romantiske Literatur, af hvis Opskruethed og Overdrivelser I nu gjøre Nar, og som ogsaa undertiden er frygtelig kjedelig, den havde fra først af sine Rødder i Virkelighedens mange Fata, om den end senere skejede ud fra disse.

Mine tre Fastre sad da som unge Piger oppe paa deres Jomfru-Bur. Det var i 1769, kort efter at Ewald med Oplæsningen af sin Adam og Eva havde indført et aldeles nyt Element i Huset. Françaisen var længst afskediget, men de fik ligefuldt deres Timer i Sprog og i Musik og maatte kun komme ned i Storstuen, naar de bleve beordrede til at møde i Pynten. Til Trods for Tidens ceremonielle Væsen, der især gik ud over de unge Piger, havde de det ret godt, kom imellem pudrede og stivede paa et enkelt Bal paré og — oftere end det hørte til hin Tid — paa Komedie, hvor deres første Barndoms store Heros, Holberg, alt den Gang havde mistet en Del af sin Tiltrækningskraft for Publikum. Vel spillede man endnu hans Stykker meget flittigt, men man begyndte dog at mumle om, at han var for plump, at der var Udtryk, som burde udelades, og saa videre. Det var Begyndelsen til, at Græderiet og Sentimentaliteten snart skulde fortrænge hans sunde, kraftige Komik, hans mageløse Tidsbilleder, som det altid er mig en Hjærtensglæde, at du kan opfatte og vurdere. Det er saadant godt Fremtidstegn, naar man holder sine store Digtere i Hævd og Ære. Man behøver jo slet ikke at sætte dem i Skammekrogen, fordi der udvikler sig noget Nyt, og fordi man glæder sig over dette Nyes Fremgang. Men Et kan man rigtignok sige med Bestemthed, og det er, at det Nye, som ikke vil anerkjende det Gamles Fortjenester, det duer ikke, det vil aldrig selv blive gammelt. Græderiets og Sentimentalitetens lange Tirader og hjærtebrækkende Vrøvl, med samt hele den Retning, der ikke vilde anerkjende Holberg, duede da heldigvis ikke stort, og blev heldigvis aldrig gammelt, skjønt det grasserede længe nok, ja et helt Stykke ind i det nittende Aarhundrede.

Dog tilbage til mine tre Fastre, der sad og morede sig, som de kunde bedst, oppe paa deres Jomfrubur med Silkebroderiet, med at læse franske Romaner, der den Gang aldeles ikke var forbuden Frugt, med at sy paa Pynten og med at lægge tavse, uudtalte Fremtidsplaner; thi det gjør nu alle unge Piger, i hvilken Tid de end fødes. Det udgjør en Del af deres Væsen, og den unge Pige, der aldrig har levet i en Fremtidsdrøm, maa vist være et lige saa kjedeligt og ubehageligt Væsen, som den Mand, der aldrig har hyldet en Kvinde, aldrig har elsket og haabet paa Gjenkjærlighed.

Saa kom der da en smuk Morgen Bud fra Mama op til Jomfruburet, at alle tre Døtre havde at indfinde sig i fuld Paaklædning i Storstuen Kl. 10. Det var en usædvanlig Tid. Der maatte være noget Extraordinært paa Færde. Ordren lød ogsaa paa, at Rammerne med Silkebroderiet skulde bringes ned. Det gjaldt altsaa et længere Ophold i Storstuen.

I hin Tid var der aldrig Tale om Indvendinger eller Spørgsmaal. En Ordre var en Ordre. Den maatte pareres med Soldatens ubetingede Lydighed mod sin Officer. Dermed var Historien ude.

I Følge den givne Ordre pyntede altsaa mine tre Fastre sig det Bedste, de kunde, lode Rammerne med Silkebroderiet bære ned og satte sig, da de vare komne ned, pynteligt og stivt, som om de skulde have figureret ved en Theaterforestilling, paa Storstuens højryggede, med Ruslæder betrukne Stole i Forventning om, hvad der skulde komme. Men ikke en af dem vovede at vende Blikket mod Døren. Det havde været mod al Anstand. Nej, som velopdragne Piger hæftede de det pligtskyldigst paa Rammens Blomster og Blade, og Ingen af dem mælede et Ord.

Efter en halv Times pinlig Venten, gik Døren endelig op. Min Bedstefader traadte ind med en ung Mand, hvem han strax præsenterede som den unge Dr. A., hvorpaa alle tre Frøkener rejste sig og nejede saa dybt, saa stivt og saa lige, som om de havde været Leddedukker, der bleve trukne til Jorden med en Snor.

»Ja, her sér De mine Døtre,« sagde min Bedstefader til den unge Mand, der ogsaa havde bukket dybt, men ingenlunde saa stivt og ceremonielt, som Frøkenerne havde nejet. »Nu maa De selv se at insinuere Dem.« Og dermed trak han en Stol frem og vendte sig mod Døren.

Den unge Læge tog Plads lige overfor de tre Frøkener, der vedbleve at stirre paa Silkebroderiet, og min Bedstefader gik ind til sine lærde Ting, blandt hvilke han formodenlig snart glemte, at han selv havde bragt en Frier ind til sine Døtre. Saa indtraadte der en højtidelig Pavse.

Den varede imidlertid ikke længe. Den unge Doktor var en klog og dygtig Mand, der alt havde rejst en Del. Han havde blandt Andet været i Norge, højt, højt oppe, dér, hvor Solen ved Midsommertide aldrig synker, men kun vender i Horisonten. Han var aldeles ikke bange for at tale med de unge Damer, især da Ordet Kjærlighed og Begrebet Frieri, efter Tidens Skik, aldeles ikke maatte nævnes, skjønt de tilvisse laa paa Bunden af Historien. Han var som Læge vant til at tale med de forskjelligste Mennesker, og han havde ikke været ti Minuter i Storstuen, den samme, i hvilken Holberg havde drukket Kaffe og i hvilken Børnene vare trillede ind da Klinken gav efter, førend han var paa det Rene med, at baade den ældste og den yngste Frøken havde ganske usædvanlige Kundskaber af unge Damer at være, at navnlig den Ældste havde et ikke ubetydeligt Konversationstalent og var en — om end ikke smuk — saa dog højst behagelig Skikkelse. Men medens han gjorde disse Bemærkninger, saa' han ufravendt paa den mellemste Frøken, paa Anna, som ikke havde sagt et Ord, og som han forgjæves havde søgt at drage ind i Samtalen.

Da Visiten havde varet de reglementerede tre Kvarter, rejste Doktoren sig op og bukkede for de tre Frøkener, der paa deres Side gjentog den dybe, stive Nejen lige ned til Jorden, der minder om Leddedukkens eller Marionettens Bevægelser. Visiten var forbi. De tre Søstre gik op igjen paa deres Kammer, den ældste og den yngste hver i sine egne Tanker. De syntes nemlig begge særdeles godt om den unge, belevne Mand, som havde underholdt dem med saa mange forskjellige Ting, som ikke blot havde talt om Klopstocks Ophold i Kjøbenhavn, om hans Messiade, om Muligheden af, at Bernstorf, der endnu var Minister, vilde gjøre Noget for den stakkels Ewald og andre staaende Dagsæmner i 1769, men ogsaa havde fortalt dem om sine Rejser, om astronomiske Iagttagelser paa disse, og lignende Ting, hvorom man just ikke plejede at konversere med unge Damer, og som helt igjennem havde gjort et fortræffeligt Indtryk paa dem. Men den mellemste, min skjønne Faster Anna, som jeg kun kjender af Portræt og af Beskrivelse, hun, som ikke havde sagt et Ord og som havde kjedet sig gyseligt under den hele Forestilling, hun gav sig — som en Fugl, der er sluppen ud af Buret — til at synge af Glæde over, at den Kjedsommelighed var forbi; ja hun fik Lyst til at danse, og svingede min yngste Faster, der helst havde betakket sig for den Fornøjelse, rundt med en saadan Lystighed, ja med en saadan Barnejubel, at man skulde tro, der var timedes hende den største Lykke af Verden. Den bestod dog blot i, at Kjedsommeligheden med den højtidelige Modtagelse af Doktoren i Storstuen var vel forbi.

Men den unge Læge, den vel studerte og kundskabsrige Mand, han stod imens i min Bedstefaders Arbejdsværelse og sagde højtideligt: »Den vise Salomo siger, at den, der faar en god Hustru, faar en god Gave, der er mere værd end Perler og Guld. Jeg kan ikke tænke mig en yndigere, sødere og elskeligere Hustru end Professorens mellemste Datter, Frøken Anna, og vil I give mig hende til Hustru, da er jeg det lykkeligste Menneske under Solen og vil blive hende en god og trofast Husbond.«

Min Bedstefader blev lidt forundret. Den mellemste regnedes jo for den ubetydeligste af de tre Døtre. Desuden var det jo almindelig Skik, at den ældste Datter blev gift førend de andre, naar det paa nogen Maade kunde lade sig gjøre. Han havde imidlertid selv givet Doktoren Valget. Hans ældste, meget udviklede og meget fortræffelige Datter var jo alt en lille Smule ud over den første Ungdoms Blomstring, og — Alt vel betænkt — maatte han give Doktoren Ret i, at Anna var en yndig Pige, hvem en Mand nok kunde ønske sig til Brud, om hun end ikke var saa kundskabsrig og saa begavet som sine Søstre. Saa blev da Bedstemoder kaldt ind. Alt blev klappet og klart i største Hast. Forlovelses-Selskabet kunde, paa Grund af de nødvendige Forberedelser, ikke finde Sted, førend om fjorten Dage. For at undgaa al Snak, bad man Lægen om ikke at komme paa Besøg i Mellemtiden, medens Bedstefader og Bedstemoder paatoge sig den lille Ulejlighed at underrette deres mellemste Datter om den Fremtids-Bestemmelse, der saaledes uden videre, uden mindste Spørgsmaal til hende, var tagen over hendes Livs Skjæbne.

Der blev en Konsternation mellem de tre Søstre. Den ældste, der efter Tidens Skik maatte antage sig for den udkaarne, blev ganske forhavset over, at hendes ubetydelige Søster var bleven foretrukken for hende. Men da hun ikke blot var en klog og veloplært, men ogsaa en inderlig god og fornuftig Pige, saa gjorde hun sig Umage for at glæde sig over Søsterens formentlige Lykke og at tage den Sag med største Ro, som det egner og anstaar sig for en velopdragen Kvinde. Den yngste derimod, hun, hvem jeg alt tidt har nævnt som min ugifte Faster Cathrine, hun følte den hele Historie med Lægens Visit og Frieri som den gyseligste Ydmygelse, baade for hende selv og for hendes Søstre. Hun havde nok kunnet finde sig i at vige Pladsen for sin ældste, højt begavede Søster, men for Anna, for hende, som ikke havde værdiget Doktoren et Blik, ikke havde talt et Ord med ham, men hele Tiden havde beskjæftiget sig med Silkebroderiets Roser og Konvaller! Nej, det var dog for galt! En saadan Ydmygelse! Saa svor hun, efter sit eget Udsagn, til Cølibatets Fane. Hun vilde ikke oftere besés og vrages som andet Stykgods, hvorom der handles. Og hun holdt Ord, blev siden — som jeg alt har fortalt dig — Bedstemoders Støtte og højre Haand, endnu senere en prægtig Chaperone og Fortrolig for alle Familiens unge Piger, og endte — som jeg vist ogsaa har fortalt dig — et langt, hæderligt og veludfyldt Liv i Støvringgaard Kloster.

Men Anna, stakkels Anna! Ja, hun kom aldrig mere til at synge eller danse. Det var sidste Gang, da hun kom op fra Storstuen paa hin for hende ulykkelige Dag, da den unge Doktor udfandt, at hun maatte blive ham den yndigste og bedste Hustru, der var mere værd end Perler og Guld.

Fjorten Dage efter var der stort Gilde. Hele Familien, alle Honoratiores ved Universitetet vare indbudne. Bedstemoder ledte sin smukke, men noget blege Datter frem. Bedstefader holdt en lille Tale, hvis Indhold var, at da Gud havde bøjet de to Unges Hjærter mod hinanden, saa vilde han som Fader ikke nægte dem sin Velsignelse, men tillade dem i denne højtærede Forsamlings Nærværelse at vexle Ringe og give hinanden et Kys, saa at han kunde erklære dem for Trolovede.

Saa kyssede Doktoren min smukke Faster Anna, mens Alle saa' derpaa, og satte en Ring paa hendes Finger. Og saa klagede han over, at det skulde vente et helt langt Aar med Brylluppet. Men det var desværre nødvendigt, thi man havde gjort ham den Ære at udnævne ham til Skibslæge ombord paa den Eskadre, der skulde gaa til Middelhavet, til Algier.

Mon der ikke ved disse Ord steg et befriende Suk fra min stakkels Fasters Bryst?

Ja, det véd jeg ikke, thi hun har aldrig udtalt sig til noget Menneske. Men jeg véd, at man fejrede Trolovelsen med Sang og Klang, og at man drak paa det unge, elskende Pars Fremtidsudsigter og Lykke.

Doktoren maatte ombord. Jo mere han saa' paa sin unge Brud, des yndigere fandt han hende. Det var jom-

fruelig Undseelse, det var den ægte Kvindelighed: denne Tavshed og Tilbageholdenhed! — Var hun bleg som Brud, saa skulde hun nok blive rosenrød som hans Hustru. Han var saa sikker i sin Sag. Det faldt ham intet Øjeblik ind, at det var et stakkels Offerlam, om hvis Liv han lagde sin Arm i Afskedsstunden. Saa bad han hende om endelig at skrive ham til og opgav hende Navnene paa de Havne, i hvilke han kunde haabe at faa Brev fra hende.

Der existerede endnu i min Ungdom nogle af de Breve, som han paa denne Rejse til Algier har skrevet til hende. De forekom os højst mærkværdige paa Grund af den forunderlige, glødende Erotik, som denne senere saa strænge, ja, undertiden haarde Mand har udtalt i dem.

Men hun kom aldrig til at skrive til ham. Vel blev hun af Moderen og af den ældste Søster paamindet om, at det nu var Tiden til at skrive til sin Trolovede. Hun satte sig ogsaa til Bordet, fik Papiret lagt frem og Pennen dyppet. Men derved blev det. Hun havde intet Ord at svare paa hans glødende Udtalelser.

»Skriv paa Fransk,« sagde Moderen, »saa gaar det lettere.« Det var nemlig en afgjort Sag i hin Tid og blev det endnu længe efter den, at enhver nogenlunde velopdragen ung Dame kunde stile et Brev paa Fransk, hvorimod kun de Allerfærreste havde lært at skrive Dansk.

»Det er Jammerskade, at hun er saa ubetydelig,« tænkte den ældste Søster. »Hun passer slet ikke for ham, der er saa begavet, saa belæst og saa berejst.« Saa drog hun et lille Suk og tilbød Anna at stile et Brev for hende, som hun saa kun behøvede at renskrive. Anna tog mod Tilbudet; men da hun havde læst det gjorte Udkast, rev hun det itu og sagde, at det var usandt fra først til sidst. — Søstrene forundrede sig over hende. De hørte hende imellem græde sagte om Natten, naar hun troede, at Alle sov. Men det maatte jo naturligvis være af Længsel efter den fraværende Trolovede. Og det var da intet Under, at hun længtes efter ham. Og saa blev der i Omgangskredsen talt om, hvor uhyre meget hun holdt af ham. Det var da let at se, saa bleg og mager som hun var bleven. Men lad ham bare komme hjem, saa bliver det godt Altsammen.

Da Bedstefader og Bedstemoder vare unge.
Tegning af Carl Thomsen.

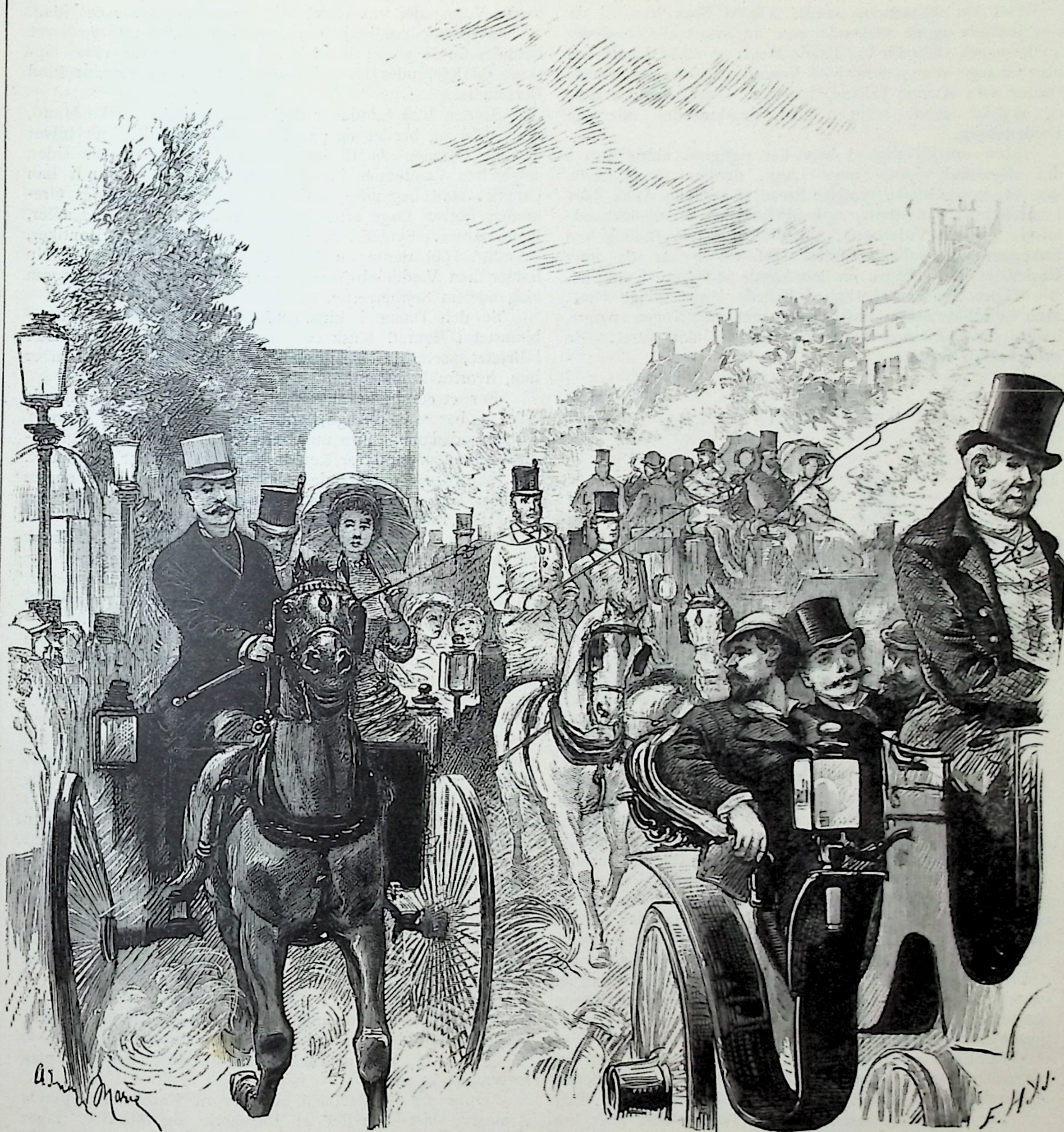
Ja, saaledes ræsonnerede de Godtfolk, mens travle Hænder i Professorgaarden arbejdede paa Udstyret. Dets Linned og Dækketøj, hvormed man i hin Tid forsørgede et Pigebarn lige fra hun var bleven døbt, var naturligvis længst færdigt. Men der var meget Andet at gjøre. Der skulde baldyres et Tæppe til at lægge under Brudeparrets Fødder, naar de bleve viede i Storstuen, og der skulde være stor Fest og Højtid. Bedstefader, der var begyndt at skrante, var glad over, at Brylluppet mellem den overordenlig duelige Doktor og hans mellemste Datter kunde staa, mens han endnu selv levede. Det Svigersøns-Hus kunde blive en Støtte for de andre Døtre, naar han var død. Og saa var Alt godt og herligt i det Ydre og i de verdslige Beregninger.

Der var gaaet to Tredjedele af den til Brudgommens Fraværelse bestemte Tid. En smuk Dag, da stakkels Anna atter havde sat sig til det Skriveri, som aldrig blev til Noget, blev den ældste Søster meget forundret over, at hun efter flere Timers Fraværelse fandt hende akkurat paa samme Plads og i samme Stilling med Pennen i Haanden, men Hovedet hvilende paa Brevbladet, som den, der grunder paa, hvad der nu skal skrives. Hun løftede

Hovedet op og blev forfærdet. Det var tungt og koldt. Men paa Brevbladet stod der virkelig nogle faa Ord. Der stod: »Jeg vil saa gjerne sige Dem . . .«

Videre var hun ikke kommen. Det, hun vilde sige, men aldrig fik sagt, det havde dræbt hende.

Der blev stor Forskrækkelse og Bedrøvelse. Der blev Begravelse i Stedet for Bryllup. Der blev gjort vidtløftige Dissertationer over, hvad hun egenlig var død af. Det var en Aare ved Hjærtet, der var svulmet for stærkt. Det var et Blodtryk o. s. v. Det var Længsel.

I Champs Elysées.

Efter **Adrien Marie.**

Hun havde elsket ham saa højt o. s. v. — Men min ældste Faster, hun, hvem vi senere kaldte Faster Aaskov, hun tog en Pen og skrev paa det samme Blad, paa hvilket stakkels Anna havde begyndt den Tilstaaelse, der aldrig kom over hendes Læber, eller rettere over hendes Pen, et smukt, klogt og trøstende Brev til den fraværende Doktor, der ganske vist hverken havde og ej heller senere fik nogen Anelse om, at hans unge Brud ikke havde holdt af ham. Hvorledes han tog hendes Død, véd jeg ikke. Men endnu inden sin Hjemkomst friede han til min ældste Faster, til hende, der havde skrevet det smukke, kloge og trøstende Brev til ham om stakkels Annas Død. Al Stadsen og hele Udstyret, som

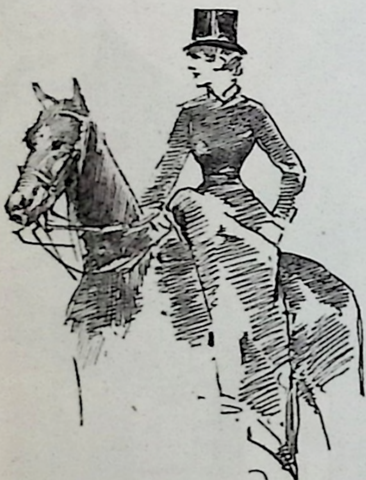
var beredt til den mellemste Datters Bryllup, blev brugt til den ældstes. Der blev holdt Bryllupsgilde med Sang og Klang. Der blev skrevet Vers til Brudens Ære, som jeg endnu har, og der blev i dem fremhævet, hvor klog og dannet hun var, hvorledes Holberg havde udmærket hende og sagt, at hun fortjente at lære Latin o. s. v.

Det var Altsammen sandt. Og vi Børn, det vil da sige jeg selv og de Søskende, som nu længst alle ere døde, holdt meget af hende og havde Meget at takke hende for. Især er jeg, der senere blev Veninde med hendes eneste Datter, min Kusine Juliane, kommen meget i hendes Hus, og skylder hende mangen glad Ungdomstime ude paa Fredensborg.

Men om Kjærlighed blev der rigtignok aldrig Tale i det Ægteskab. Den unge Læge, der en Gang havde skrevet de glødende, erotiske Breve til stakkels Anna, blev i Aarenes Løb en stræng og kold Husbond, der udelukkende levede for sin Videnskab, sin Praxis og sin Stilling ved Enkedronning Juliane Maries Hof. Det var da intet Under, at hans Hustru imellem kunde se noget alvorlig ud.

Hans Ungdomskjærlighed hvilede i sin tidlige Grav. Men hun blev aldrig nævnet, undtagen naar Nogen spurgte, hvem det Portræt forestillede; saa blev der svaret: »En tidlig afdød Søster.«

I Champs Elysées.

»Le grand prix de Paris« er iaar vundet af en fransk Hest.

Nationalfølelsen stiger op i Brystet paa Pariserne, hvis Øjne straale og spille omkap med Foraarssolen. Der lés og snakkes, jubles og snadres, diskuteres og demonstreres langs Boulogneskovens grønne Veje og ned ad den henrivende Allé i Champs Elysées.

Hvilket Liv og Tummel mellem de pyntede Spaserende og hvilken Bevægelse i den Snes Tusind Vogne, der alle bevæge sig fra Longchamps ind til Paris, til de elegante Saloner, hvor Tjenerne vente med Dineren, og til de Myriader af Restauranter, hvor Champagnen, denne sjældne Drik i Paris, ligger paa Is og Opvarterne staa paa Gløder for at springe ved det mindste Vink fra Væddeløbsgjæsterne.

Og alt imens bevæger det uhyre Vogntog sig fremad. 5 à 6 Vogne Side om Side, elegante smaa Kurvevogne, magelige Landauere, bløde Wienervogne, rullende Cabs og gesvindte smaa »handsomes«, Monstrevognene fra »Times«' Fædreland og Parisernes egne smaa lette Fiacres.

14,000 Fiacres passere idag Porte Maillot, lige saa mange Drosker som der er Indbyggere i et Par af de største sjællandske Kjøbstæder. Ikke sandt, et respektabelt Tal?

Paa én Gang standser hele Toget, helt nede fra Luxorobelisken til Boulogneskoven, en Strækning som fra Kongens Nytorv til Slukefter. Trængselen er uhyre, saa slipper en Hundrede Vogne ned ad en Sideallé, og Toget ruller igjen afsted. Det er som til en Begravelse, hvor Ligbærerne holde Hvil; men det er ogsaa det eneste Begravelsesagtige ved »le retour du bois«. Ude ved Porte Maillot staar Toldvæsenet, kiger lidt ind i hver Vogn for at se, om vi have noget Toldpligtigt med os. Paris bruger mange Penge og skaffer dem tilveje ved Told og Accise, Skatter og Stempler. Paris bruger til sine Veje og Haver en Sum, der vipper hele Staden Kjøbenhavns Budget. Paris bruger ingen velhavende Privatmænd til den Snes Statuer, der oprejses om Aaret, Paris skal have Penge for at Kunsten kan gaa ude paa Gaden mellem Folket, og for at Folket kan gaa ind til Kunsten i dens store Paladser.

Intet Toldpligtigt — saa kjøre vi igjen. Et Par Betjente optegne Vognenes Numre. Imorgen véd Direktøren, hvilke Vogne der har været ude ad Champs Elysées idag.

Hvad om Toldbetjenten undersøgte Hjærter og Nyrer i Stedet for Vognen, hvad om »le sergent de ville« opskrev de Kjørendes Historie, det blev et interessant Bind Personalia.

Se den blaa Landauer dérhenne med den tykke Mand, der sidder og breder sig paa Bagsædet, saa der kun bliver en lille Hjørneplads til hans Hustru. For ti Aar siden solgte han Vandhaner paa Boulevarden, saa opfandt han Cri-cri. Han begyndte med at ødelægge sin Kones Ørehinder, fjorten Dage efter hørtes Cri-cri i Theatre, Kaféer, Restauranter, Skoler, Kontorer, Omnibusser, Boutiker, overalt. Han tjente en Million Francs paa Cri-cri. Nu holder han Væddeløbsheste, Navnet Cri-cri fandtes ogsaa idag mellem Sejrherrerne.

Se den Dame i kirsebærfarvet Kjole med Orangeblomster i Haaret, Kusk og Tjenere bære Orangeblomster i Brystet, selv Hestene have denne Haarpynt. Hvem er hun, hvorfra kommer hun?

For et Aar siden kjendte Ingen hende. Nu kjende Alle la baronne d'Ange, som hun kaldes efter Dumas' Demimondedame. Fire unge Herrer af de fineste legitimistiske Familier stod for Retten. Frikjendte eller Tugthuset. Det beror paa en Kvindes Udsagn. Hun var det eneste Vidne. Hun nægtede at vide nogensomhelst Besked. Ja, man siger, hun aflagde Ed paa Intet at vide.

Næste Søndag saas hun i Champs Elysées. Smuk var hun ikke, ganske ung heller ikke, men elegant, rig, uhyre rig. Nu hører hun til de stadige Gjæster. En »retour du bois« uden hende er umulig, hun hører til som Triumfbuen og Luxorobelisken, Initialet og Udraabstegnet.

Der kjører den unge Bankier. Han kjører for sin Tjener, som det hedder i Parisersproget, og udstiller sin smukke Hustru for sine 3 Kommier, der kjører sammen i en Tomandsfiacre.

Jeg tør ikke gjentage, hvad de siger om hende, men det falder vel egenlig ud til Fordel for hende, i al Fald sammenlignet med de Ytringer, der nylig faldt om de to store Stjærner, der rullede forbi. Det var Croizette og Judic i én Vogn. Variétés og Français' Skjønheder i samme Vogn i Silke, Atlask og Diamanter. Samme Vogn rummede dem begge. Fire Heste trak de kostbare Byrder.

Gambetta er kjørt hjemad med sin Ven Coquelin. Den store Skuespiller og den eminente Regissør.

Spørg en rigtig Pariser, han kjender dem Alle, Grever og Vikomter, Ministre og Gesandter, Damer og Kokotter, Skuespillere og Politikere — Alle, Alle. Han kjender Mere, Alles Historie, Halvdelen usandsynlig, Halvdelen Løgn.

Lad rulle.

Og det uhyre Tog ruller ind i det store, dejlige, glade, betagende Sodoma, ind til nye Glæder, nye Fester.

Det er én Side af Pariserlivet, en Side, der ikke maa forsømmes at sés.

Oppe fra Triumfbuen, bygget til Frankrigs sejrende Armeer, sidst benyttet af Bismarck og Moltke, tager »retour'en« sig vidunderligt ud, som en uhyre bugtende Slange bevæger Vogntoget sig fra Skoven ind til Concordepladsen, Solen kaster sine sidste Straaler over den prægtige Karavane. Alleen bliver tommere og tommere, rundt om tændes Lamper, inde fra Café chantant'erne høres Sang og Musik, og endnu langt hen paa Aftenen bevæge lygtebehængte Vogne sig henad den dejlige Allé, Parises store »Langelinje«.

—s.

Digteren og Poeten.

Af August Strindberg.

Han bar langt Haar, havde daarligt Bryst og drak Absinth. Hans Skolegang var falden i den Periode, da de literære Foreninger blomstrede; han havde altsaa læst meget daarlig paa sine Lektier, men skrevet Digte paa baade lange og korte Linjer. Dette kunde vel være blevet kureret af Kammeraterne i Upsala, men hvad værre var, hans hele Retning var blevet bestemt deraf; han var bleven »Idealist« og troede paa det Uvirkelige, derfor betragtede han hele sin Upsalaexistens som en Uvirkelighed, og det kom han til at bøde for.

Men imedens han gik paa Gymnasiet, var Upsala allerede traadt ind i Reaktionen. Den sidste Digter havde skaaret Halsen over paa sig for at undgaa Haanen, Ingen beklagede den Vildledtes Skjæbne, ja hans Biograf kunde end ikke lade være at kaste et let Skjær af Latterlighed over hans Personlighed. Desuden havde hele Tiden taget en praktisk Retning, der ogsaa øvede sin direkte Indflydelse paa Studenterlivet; man følte, at man rejste til Upsala for at tage en Examen og ikke for at studere. Dertil kom ogsaa en anden Omstændighed; Skandinavismens Undergang i og paa Grund af den ulykkelige danske Krig havde berøvet Ungdommen Troen paa Festtalen, og derfor gik den og skeptiserede; endvidere havde de uartige Normænd paa det sidste Studentermøde sagt, at Studenter ikke var Noget; at de stod i Vejen for Lyset ved at danne Lav, og at der ikke kunde blive noget rigtigt Folkeliv, førend man traadte ud af »Studenterrammen«, samt andet Mere, som havde en vis afkjølende Virkning paa Studentergeisten.

Nu kom han imidlertid til Upsala »med et varmt, ildfuldt Sind og et aabent Hjærte; han var en elskværdig Yngling, vennesæl, ren og troende; han troede paa alt Godt og Ædelt, Stort og Skjønt,« saaledes som en Taler ved en festlig Lejlighed ytrede.

Men han kom ogsaa op paa Nationssalen en Aften, da der var Gilde, i samme Sindsstemning og var uforsigtig nok til at tage Kuratoren paa Ordet, da denne bad de ny ankomne Kammerater om at betragte sig som hjemme og med sine Talenter bidrage deres til at forskjønne Festen.

Han traadte hen til Bollen, kastede de bølgende Lokker tilbage over Skuldrene, lynede med Øjnene, slog paa Glasset og fremsagde med Varme følgende Digt:

> Il ad den herlige Bane da frem, der i straalende Bugter
> slynger sin lysende Vej hen over Fremtidens Felt.
> Se, i det Fjærne dér staa de dragende ukjendte Glæder,
> tittende smilende frem, skjulte i Mørket endnu,
> vinkende glad som Serafernes Flok bag de rødmende Skyer,
> kvædende Fremtidens Sang, Sfærernes høje Musik.

Her blev Taleren afbrudt af et Trompetskrald henne fra Pianohjørnet, hvor en Kammerat, der ikke holdt af Poesi, prøvede paa at faa Lyd i Tenorbasunen.

Men Digteren vedblev:

> Haster da higende frem ad de vexlende lokkende Veje,
> trænger til Grubernes Dyb, Kundskabens vældige Schakt —

Her brast hele Forsamlingen ud i en uudslukkelig Skoggerlatter, men Digteren fortsatte, vildt, fanatisk, under Akkompagnement af Lattersalver:

> Svæver paa Vinger didop til de klare, forfriskende Egne,
> Digtningens tryllende Hjem, Tankens ætheriske Bo.
> Maler et Billed af Fremtidens Maal i glimrende Farver — —

Bravoraabene og Lattersalverne vedblev, og han vedblev ogsaa. Tilsidst hørtes en Stemme: Fy for Fanden, det er jo Alvor! Man dannede Smaagrupper og snakkede højt. Men han fortsatte alligevel; hans Bryst arbejdede voldsomt, og hans Øjne fyldtes med Taarer.

Da han havde endt, foreslog Kurator hans Skaal og udbragte et Hurraraab for »Digteren«.

Han var styrtet ud, inden Hurraraabene vare forbi.

Han vidste ikke, at det netop var en af de ældre Nationskammeraters Triumfer paa en hyperpathetisk Maade at deklamere udvalgte Stykker af Tegnér, og at han derfor først var blevet antaget for en Imitatør (Trompetfanfaren) og havde vundet Bifald, men tilsidst var blevet opdaget og udlet som en »Digterrallike«.

Nu tror man maaske, at han var kureret; nej, Martyrglorien var altfor kjær. Han samler snart nogle Ligesindede og danner et hemmeligt Forbund, som dyrker Poesi, der saa ved Sammenkomsterne bedømmes under flittig Punsedrikken.

* * *

Samme Aften som »Digteren«, hvilket fra nu af var hans Øgenavn, havde gjort Fiasko, havde imidlertid en anden ny Ankommen ogsaa ladet sig narre til at træde op og oplæse et Poem; men det var af en anden Slags.

Han sang om de høje Brændepriser, om sin Rengjøringskone, om Bulen, han spiste paa, om Forelæsningernes skadelige Indflydelse, om Punsens Fortræffelighed, om Borgemesteren, om hvorledes man bedst skulde drille Politiet, hvorledes man skulde narre Haandværkere for Varer; endvidere opgav han Adresser paa Ølstuer, talede om hvor stor Gjæld han agtede at gjøre, at han mulig ikke vilde tage nogen Examen men leve og dø som Student i Upsala; han stillede endogsaa i Udsigt, at han vilde dø paa en Knejpe, og beskrev, hvorledes han i saa Fald vilde forholde sig m. M., som ikke kan gjengives.

Det var ikke Alvor, det! Bifaldet var ogsaa uhørt og oprigtigt. Talerne og Svarene vare hjærtelige, Nationen havde en Poet! Og han blev Dus med Seniorer og Kuratorer, blev valgt ind i Byggekomiteen og i Biblioteksudvalget.

Inden en Termin var gaaet, var han Theaterdirektør; han var traadt ind i det glimrende Ordensselskab *N. N. H.*, hvor han blev Dus med Docenten i sit Hovedfag, hvilket var ham til stor Nytte ved den følgende Examen; desuden havde han været Marskalk paa en Koncert i Katarina Kirke og havde holdt Talen for Kvinden paa den nordiske Fest; han gjorde bestandig Lykke og havde grundlagt et varigt Ry.

Misundere sagde, at han var en Nar, og at han aldrig vilde faa sin Examen. Men han gik regelmæssig paa Forelæsningerne og sad altid paa første Bænk; han havde fuldt op af Kollegier med sig og forsømte aldrig at opvarte sine Foresatte; han var ingen Svirebroder men var ofte med i et glad Lag og kom hyppig i Familier, hvor han altid var vel sét paa Grund af sin fordringsløse Opførsel og sine muntre Viser.

Men Digteren gik imedens og rugede: Haaret blev bestandig længere og længere, Absintherne flere og flere. Han foragtede Poeten dybt og angav sædvanligvis Forskjellen imellem dem saaledes: han dér morer sig med at skrive, jeg skriver i fuldt Alvor. Og det gjorde han, thi han gjorde intet Andet. Han foretog lange Spaseretture ud til Gammel Upsala for at aflure Nordenvindens Susen i Granerne paa Kirkegaarden nogle gamle Sagaer; han manede Kæmpeskygger op af Gravene, men der viste sig ikke nogen; han gik ud i Parken for at komme i Stemning, men han kom ikke i nogen; han drev om paa Landevejen, men Intet hjalp. Han læste ikke Andet end Skjønliteratur og de æsthetiske Systemer. Men om Aftenen maatte han have sine Beundrere omkring sig ved Toddyen, og da først levede han op og kunde endogsaa blive genial; Dagen efter ved Skrivebordet var han atter steril.

Saaledes hensled han nogle Terminer og var meget sky; han syntes at læse Haan i Alles Ansigter; endogsaa hans »Forbund« havde begyndt at tvivle om hans Begavelse og fandt snart Bunden; de bleve kjede af ham og kunde ikke finde ham interessant længer. Og interessant, det var netop det, han vilde være; han vilde være forhaanet, foragtet, blot han tiltrak sig Opmærksomhed, blot han mødte Sympathi, sagde han. Han vilde være interessant, det koste hvad det koste vilde.

Da først hittede han paa den nye Type, som var saa gammel, saa gammel; han udfandt, at han i Følge Vischers System var et »ulykkeligt Geni«, og nu vilde han være ulykkelig for en hvilken som helst Pris.

Han klippede Haaret af sig og lod et Par Mustacher voxe ud; han klædte sig smukt, skrev uanstændige Viser, førte et raat Sprog og et udsvævende Liv med daarlige Bekjendtskaber. Imellemstunder havde han hysteriske Tilbagefald og skrev tungsindige Sange. Men eftersom han nu havde levet i flere Aar uden at have levet et Liv i Virkeligheden, havde han Intet at skrive om uden om sin Sorg, men hans Sorg var ikke nogen Sorg, thi han havde ikke Andet at sørge over end sig selv, og sig selv havde han vandet ud og klattet bort Stump for Stump, saa der ikke fandtes Noget tilbage. Det forstod han ikke!

Imidlertid havde Rygtet om Sønnens uregelbundne Liv naaet det aldrig utilgængelige Faderøre, og besluttede da Faderen, som var Grosserer i Sundsvall, at foretage en Revisionsrejse til Upsala, overraske Sønnen og holde en ordenlig Rettergang. Men Ulykken vilde, at han ved sin Ankomst til Staden først støder paa en gammel Ven, som han ikke har sét i mange Aar, og som derfor indbyder ham til Middag; efter denne skal Sønnen overraskes. Middagen bliver langvarig og rigelig, thi de to Venner have saa mange Projekter at diskutere angaaende de Forholdsregler, der skulle tages med Hensyn til den fortabte Søn. Efter at de havde spist og vare blevne drukne, gik de ud for at opsøge det forvildede Faar. Han var ikke hjemme, men mentes at være i »Himmerige« eller hos Aakerstens. Efter at have gjort Hvil ved en Toddy hos Aakerstens, naaede man til det andet opgivne Sted og fik Rede paa den lille Vindeltrappe, der fører op til Himmeriget. Efter at de havde famlet noget omkring i den mørke Gang, hørtes et Raab som fra Afgrunden, en Dør slaas op, og ud imod dem strømmer en Flod af Lys, Tobaksrøg, Punseduft og Hyl. Det var Himmeriget! Sønnen staar netop i Skjorteærmer ved en Bolle og skal til at holde Tale; han griber øjeblikkelig Situationen, fylder Glassene og beder Selskabet hilse Hædersgjæsterne med et firdobbelt Hurra!

Snoningerne paa Trappen, Overgangen fra Mørket til Lyset, Hurraraabene og maaske i Særdeleshed Middagen havde overvældet den Gamle saaledes, at hans Entrévilde være blevet fuldstændig kompromitterende, hvis ikke Sønnen var styrtet i hans Arme.

Derpaa blev der drukket flere Boller og spist Sexa i den store Restavrationssal, og der blev sunget og holdt Taler; Sønnen holdt Tale for Faderen, og Kammeraterne for Sønnen, hvorpaa Faderen blev saa stolt over at have en, efter Beskrivelsen, saa fortræffelig Søn, at han siden tog ham afsides i en Vinduesfordybning og spurgte ham, om han trængte til Penge, hvortil Sønnen svarede — Nej! Et saadant Nej var mere værd end Penge, mente han. Længere ud paa Natten blev Faderen baaret omkring Salen i Guldstol under Afsyngelse af Folkesangen.

Der blev ikke nogen Rettergang under saadanne Omstændigheder, og Faderen rejste den følgende Dag med det allerbedste Indtryk; men Sønnen blev og fortsatte sit ugudelige Liv, hvori han nu fandt stort Behag. Han blev fed og rask, og hans Bryst kom sig, efter at han havde ombyttet Absinthen med Punsen. Han forsonede sig med Mad og Livsglæde og begyndte at spise Frokost paa Kjældere, samt lagde sig Rottehund til.

Ved den følgende Majfest holdt han en morsom Tale paa Nationshuset, og ved Efteraarsgildet havde han lært tre uanstændige Viser udenad. Han var øjensynlig i Færd med at forbedre sig, og en og anden af hans Modstandere erkjendte aabent, at de havde taget fejl af ham.

Imidlertid havde han glemt Alt, hvad han havde lært i Skolen, og indsaa' en Dag, at han ikke havde Hoved til at studere. Saa slog han Examen af Tankerne og søgte en Plads hos en Trælastgrosserer i Norrland.

Nu er han den gladeste Tømmerpladsforvalter i Sundsvall, elsker god Mad og saftige Anekdoter, men hader Poesi.

* * *

Poeten derimod gik tavs og stille frem ad sin Bane og tog en smuk Examen.

Han har skrevet Digte ved 1 Dronnings Begravelse (hvorfor han fik en Brystnaal i Brillanter), 1 Kroning, 2 Indvielser, 18 Bryllupper, 6 Barnedaab og mange, mange Middage, samt skal have faaet Bestilling paa en Kantate til næste Jubelfest, hvad det nu bliver for en!

Efter at hans »Samlede Digte« ogsaa ere udkomne, tilhører hans Navn Literaturhistorien.

Hans Biografi er offenliggjort to Gange (anden Gang i to Oplag), og man har allerede anskaffet Buxbom til hans Portræt.

(Oversat af **Otto Borchsenius.**)

Fra Skitsebogen.
Tegning af **Th. Philipsen.**

Folketheatret opførte i Søndags *»Den ny Bibliothekar«* af G. v. Moser. Det er en Farce, som Forfatteren har kaldt et Lystspil. Figurer og Situationer ere gjorte med en behændig Regissørs Arrangementsfærdighed og med Øje for, hvad der tager sig ud og slaar an. De Spillende forstod Stilen og gjorde, hvad de skulde. Særlig maa fremhæves Hr. Kollings ypperlige Onkel, der var en langt originalere sét Skikkelse end den, Forfatteren har tegnet i dette Stykke, hvori Lokalfarven just ikke er den stærke Side.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af Studier fra Italien af A. Thiele.

— I den kongelige Malerisamlings Lokale er der i denne Tid hver Dag fra 12—3 udstillet et større Billede af den svenske Maler Professor Geskel Salomon. Det forestiller en fransk Troppeafdelings Indtog i en By efter Sejren; Forgrunden fylder en større Gruppe, en Soldat, der afleverer en falden Officers Efterladenskaber til dennes Enke; unge Damer kaste fra Paladsets Trappebalkon Blomster til de hjemkomne Krigere. Vi opfordre Publikum til at tage dette i flere Henseender interessante Kunstværk i Øjesyn.

— Udenfor Storthingsbygningen i Kristiania vil man rejse et Monument for Ejdsvoldsmændene; det paaregnes at skulle koste 500,000 Kr.; Ole Bull skal have et Monument i sin Fødeby Bergen.

— Paa det nye norske Budget er der til fortsatte Restavrationsarbejder paa Throndhjem Domkirke opført en Sum af 40,000 Kroner, det samme Beløb, der blev bevilget ifjor, under Forudsætning af, at der fra Byens Sparekasse eller paa anden Maade tilskydes 20,000 Kr. Hidtil har Restavrationen kostet 663,000 Kr., hvoraf Staten har givet de 342,000.

— Der samles ind til et Lessingmonument i Berlin; det antages at ville koste 120,000 Mark.

— Til »Hamburger Nachr.« fortæller en Pariserkorrespondent en Historie, der er saa kuriøs, at vi ikke ville forholde vore Læsere den, saa meget mindre, som den alt har været meddelt i et herværende Blad. I Mazarin-Bibliotheket i Paris har den tyske Videnskabsmand Richter gransket to omfangsrige Manuskripter af Lionardo da Vinci; hidtil have de ikke været læste, da det som bekjendt ikke er saa let en Sag at dechiffrere den store Kunstners Skrift, der foruden andre Ejendommeligheder ogsaa har den at gaa fra Højre til Venstre ligesom Arabisk og Hebraisk, saa den altsaa helst maa læses i et Spejl. Hr. Richter har paataget sig Ulejligheden og gjort en storartet Opdagelse: Lionardo var Muhamedaner. Tidligere har man antaget, at han i den Periode, Manuskriptet behandler — Aarene 1472—1483 — opholdt sig i Italien; nu viser det sig, at han i denne halve Snes Aar har været i den ægyptiske Sultans Tjeneste og levet vexelvis i Kairo og i Alexandria; for at faa Adgang til Moskeerne, som han ønskede at studere, gik han da over til Islam. Saa begriber man da ogsaa, hvorfra Lionardo har havt sine store Kundskaber i Vandledningsvæsenet; dem kan han selvfølgelig kun have tilegnet sig i Ægypten. — Om det er den dygtige Kunsthistoriker Jean Paul Richter, der siges at have bragt Historien ud, meddeles ikke. Her skal kun erindres om, at Lionardo efter sikre Vidnesbyrd arbejdede hos Verocchio i Florents endnu indtil 1477; i det følgende Aar modtog han en Bestilling paa et Billede til Palazzo publico og fik Penge paa Haanden; 1480 undertegnede han en Kontrakt med et Kloster i Scopeto. ☐

Fotografi. Af *»Kunstner-Album«*, fotografiske Portræter med kortfattede Biografier samt Gjengivelser af Kunstværker, er anden Aargang begyndt at udkomme med Hæfte indeholdende: Elisabeth Jerichau og Chr. Blache. (Ernst Bojesens Kunstforlag.)

Indhold: **»Hvad jeg ønsker«**, Digt af Émile Zola, oversat af S. Schandorph, med Tegning af Félix Régamey. — **»Lidt Hjærtesorg fra 1770«** af Ignota. — **»Da Bedstefader og Bedstemoder vare unge«**, Tegning af Carl Thomsen. — **»I Champs Elysées«** af —s. Med Billede efter Adrien Marie. — **»Digteren og Poeten«** af August Strindberg, oversat af Otto Borchsenius. — **»Fra Skitsebogen«**, Tegning af Th. Philipsen. — **»Theater«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 177. Søndagen d. 20. Februar 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

FORAN ISVOLDEN.

Af

Holger Drachmann.

Med to Tegninger af Forfatteren.

Sad vi da virkelig her, du Kjære,
mens Børnene leged blandt Strandbreddens Stene
og Baaden, barket og brun af Tjære,
løfted sin Vinge og lod os alene? —
sad vi vel her, da Sommerens Tæppe,
tæt som et Brüsseler, dækked vor Have? —
staar vi nu her, hvor et Liglagen næppe,
tyndtvævet, skjuler for Blomsternes Grave?

Føler du Døden fra disse Kolosser,
Sten over Sten, en Ispyramide,
rejst over Bro-Barrens knækkede Sprosser,
spækket med Sneen, den skjærende hvide?
føler du Døden at vifte henover
Volden, der truer vor Lunge, vort Hjærte?
ja, de blev lænket, de trodsige Vover: —
Havet er slaget med Verdenssmerte.

Ikke et Suk, som bebuder, at Haabet,
trykket og knuget, dog lever paa Bunden,
ikke en Lyd som et Varsel, at Raabet,
Frihedens, slaar som en Ild op af Grunden;
nej, som et Billed af Dumhed og Raahed,
væltet henover den strømmende Kilde,
stiger den Vold i sin talende Graahed,
spaaende Spirer og Livsfunker ilde.

Kjære! — det Ord var min Lykke og Helse,
ak, men betragt dette stivnende Syn;
Kjære — det Navn burde løfte og frelse,
ak, men jeg løfter forgjæves mit Bryn:
kan du vel Livstegn i Kimingen skimte?
vis mig et eneste Brud paa den Vold!
ak nej, den Glans, jeg i Øjet sér glimte,
stammre fra Taarer, og Graaden er gold.

Hvalens og Springerens Tid er nu omme,
dybt maa de bore blandt Tangen sig ned,
Sælen, selv Sælen med Øjnene fromme,
har ikke blivende Hjem paa sin Bred;
Alt maa tilside, afvejen og vige,
søgende bort uden Kurs og Kompas,
at den fordømte Kolos dér kan stige,
lægge sig, strække sig, skaffe sig Plads.

Hvad er dens Vilje? at ligge saa længe,
spredende Død, til den styrter omkuld;
hvad er dens Love? dens Love er strænge,
skrevne de blev under Maalenes Nul;
hvor er dens Ahner? i Nordpolens Ørkner
skjult under Sneen og kronet af Is;
hvad er dens Tro da, at Alting, som størkner,
tjener dens Hensigt og taler dens Pris.

Ve os da, Kjære! hvad vil vi vel haabe?
leger endnu vi som Børnene Skjul?
kan vi ej se, at kun Stakkel og Taabe
tænker at standse det knusende Hjul?
Flammende Fraser, kan d e skaffe Varme?
Taalmod, kan d e n give blidere Kaar?
nej, vi kan græde, kan le eller larme:
Isen har Magten, og Isen er haard! — — —

Tys, Utaalmodige! hører du ikke —
lyt! — der gaar Sus over Havfladen hen;
maal ej den Isvold med mørknende Blikke,
maal ikke Magten i Verden med d e n!
Børnene leged blandt Strandbreddens Stene:
Strandbredden er der og Børnene med;
Baaden, vi saa', da vi sad her alene,
ligger i Skuret og længes afsted!

Kjære! — det Ord er min Lykke og Helse;
vid, at det klinger en Dag gjennem Alt,
løfte det vil, det vil sejre og frelse,
bygge det vil paa de Volde, som faldt;
rejser det end ej saa store Kolosser,
gaar det tilværks ad en ringere Vej:
spænde det vil over luftige Sprosser
Teltet, som rummer en Verden om dig.

Da vil du se over Verden og kjende
Aanden, som lever og virker i Løn,
øjne du vil da de Flammer, som brænde,
Vaaren, som dybt under Sneen er grøn;
da vil de springende Hvaler i stride
Skumbælter fure det vigende Vand,
medens en lyttende Sæl paa den hvide
Sandbanke soler sig tavs under Strand.

Da vil det tø i din tvivlende Tanke,
dér ligger Isvolden, h i s t er d e n væk;
synke da vil denne svimlende Banke,
blive for Solen en flygtende Bæk;
da vil du selv under Børnenes Latter
sætte Papirsbaade ud i dens Strøm,
medens din Vrede du vanskelig fatter,
medens du hvisker: det var kun en Drøm.

Saa skal vi virkelig sidde, du Kjære,
hist paa vort gamle, vort ensomme Sted,
vinkende Baaden, som dufter af Tjære,
at den skal komme og tage os med;
saa skal jeg spørge, om han, Ole Hansen,
gik, fordi Isen har skruet en Nat,
saadan aldeles fra Samling og Sansen, —
tys, nej jeg lover at tie, min Skat!

Vedbæk, Februar 1881.

Marstrand.

Vilhelm Marstrand. Breve og Uddrag af Breve fra denne Kunstner. Samlede og ledsagede med nogle indledende Ord af Etatsraad Raffenberg.

Marstrands fortrolige Ven fra Manddomsaarene, Pastor J. Fibiger, ytrede i sin smukke Tale ved hans Kiste, »at Vedholdenhed i Overbevisning ikke var hans stærkeste Side.« Denne Udtalelse kommer frem som en Indrømmelse i Ærlighedens Navn og køler ikke den Varme, som aander frem af hele Talen. Enhver, som har kjendt Marstrand gjennem flere Aar, undertiden endog blot gjennem flere Dage, véd ogsaa, at Udtrykket træffer; og Fibiger har maaske fundet særlig Anledning til det ved sit nøje Kjendskab til Marstrand fra den religiøse Side. Vist er det — de udgivne Breve indeholde selv Vidnesbyrd derom — at han med den ham egne Aplomb til forskjellige Tider kunde om den samme Sag sige Ting, som gik i stik modsat Retning af hinanden. Dette maa dog ingenlunde opfattes saaledes, at Marstrand skulde have været et af disse ærgerlige karakterløse Mennesker, som man aldrig véd, hvor man har, et Rør, der svajede for Vinden. I hans hele, sjeldent rige Livsgjerning var der overmaade god Enhed og Sammenhæng; og i sin Virkekreds traadte han op, om end ikke som en Mand af stræng Konsekvens, saa dog som en Mand af Karakter. At Modsigelserne vare saa paafaldende, beroede vistnok mindre paa, hvad han i Dybden var, end paa hans Temperaments meget omskiftende Vejrlig, som han selv følte som en Plage; desuden gav den megen Kraft og Saft i hans Natur enhver øjeblikkelig Tanke og Stemning et stærkt, levende Udtryk. Ingen var mere aabenhjærtet eller aabenmundet end han. Endelig manglede hans Tanke dialektisk Uddannelse. Han havde vistnok aldrig lært at se, at de fleste Ting, hvorom der skal udtales en Dom, vender en Side frem til Ja og en anden til Nej, og at den hele Sandhed om Tingen ikke alene kan, men ogsaa skal gaa ud paa Enheden i Modsigelserne: i hans Udtalelser faldt disse løsrevne ud fra hinanden. Han kunde i Forhold til det Samme eller den Samme være varm som Solskin og bister som en Tordensky, hvis grovkornede Hagl ikke just modtages med Taknemlighed af den, som de gaa ud over. I hvert Fald var han dog aldrig, lige saa lidt som Solen eller Tordenskyen, vigtig, bred, selvbehagelig; hans Ven Præsten taler smukt og sandt om hans »underlig friske, selvforglemmende Væsen«. Han gik, mere end de Allerfleste, lige efter sin Næse, og hans Næse havde en morsom, dristig knækket Profil.

Fornem Prælat med sin Tjener.

Tegning af Marstrand.

Uden tilbørligt Hensyn til den her omtalte Egenskab hos Marstrand vil man aldrig blive klar over, hvad vi have i de foreliggende »Breve og Uddrag af Breve«. For den, som havde hele Marstrands Korrespondance til sin Raadighed, vilde det være en interessant, om end vanskelig Opgave at studere, hvad der hos denne betydelige, i sin Retning kolossalt begavede Mand stod fast til Trods for alle Omskiftelser. Men temmelig tilfældig tilvejebragte og vilkaarlig beklippede, som Brevene her foreligge, frembyde de ingen Garanti for et helt og sandt Indtryk af Marstrands personlige Liv; han har vel udtalt alt Det, som her meddeles, men har han ikke ogsaa for en stor Del udtalt det Modsatte deraf? For den, som har kjendt den prægtige Mand personlig, er det altid kjært paa Ny ligesom at høre Klangen af hans Stemme; ellers er her kun spredte Meninger og Stemninger. Hvis den literære Anmeldelse af slige Ting ikke skal synke ned i det rent Rosiflengiske, maa det ved denne Lejlighed virkelig ogsaa være tilladt at udtale, at Udgaven er besørget uden tilstrækkelig literær Dygtighed. Udgiveren har — for at nævne et tydeligt Exempel — ikke saa meget som tænkt paa at fuldstændiggjøre den vedføjede Fortegnelse over Marstrands udstillede Arbejder ved Hjælp af offenliggjorte og almindelig tilgængelige Kataloger eller Meddelelser. Til Brevene findes ingen oplysende Noter, selv hvor man kan trænge stærkt til dem.

Til det mere almindelig Interessante i Brevsamlingen høre Udtalelserne om Thorvaldsen i Brevene fra Rom 1837—38. Om Thorvaldsens Karakter lærer man vel ikke noget egenlig Nyt: at den Gamle var bleven paaholden og mistænksom i Penge-Anliggender, at han var — og vistnok altid havde været — ubestemt og lidet beslutsom i alt Andet, end hvad der gjaldt den kunstneriske Produktion, at han var blevet noget forkælet af den uafladelige Virak og var meget glad i sine mange Ordener, vidste man jo nok i Forvejen. Men det er dog paafaldende, at den unge Kunstners Udtalelser om sin berømte Landsmand, for hvis kunstneriske Storhed og »Udødelighed« han nærer saa varm og oprigtig Begejstring, og hvis »Løve«-Ansigt han rent æsthetisk beundrer, hyppigst, netop i de mere fortrolige Breve, aande alt Andet end Sympathi, hvor det gjælder Thorvaldsens

Personlighed. Til sin Moder skriver Marstrand den 11te April 1837: »Som en Løve ser han virkelig ud, den gamle Karl. Jeg holder ellers ikke meget af hans Person, han er grumme afmaalt og koldt høflig; man kan ikke nærme sig ham rigtig, og Alle, som er i nær Berøring med ham, beklage sig over hans Gnieragtighed og Mistro.« Og atter den 17de Juli 1838: »Han er fordærvet af Smiger. Naar han ikke som Kunstner var saaledes, at man selv i hans Alderdom maa forbavses derover, saa kunde han ellers gaa hjem og lægge sig.« — Man kan ikke lade være at lægge Mærke til saadanne Udtryk fra en Kunstner, som Thorvaldsen vistnok har skattet efter Fortjeneste; Marstrands Maleri af Oktoberfesten er jo et af de betydeligste Billeder i hans Samling. Muligvis er Dommen fra den unge Marstrands Side noget umoden; og rimeligvis have de sidste Aar af Thorvaldsens lange Ophold i Rom, da han var overvældet af store forestaaende Forandringer og mangfoldige Krav, som skulde tilfredsstilles, været den Periode i hans Liv, da han mindst indbød til personligt Bekjendtskab.

Et Thema, som kommer stærkt frem i de Marstrandske Breve, er — som man kunde vente det — den danske Kunsts Dobbeltforhold til Hjemmet og til Udlandet, dens evige Problem, dens Dualisme kunde man sige. Dualismen træder her frankt og aabenlyst frem og har havt den allerstørste Betydning for Kunstnerens hele Liv, der bestandig gik paa Rejser frem og tilbage mellem Nord og Syd. Hermed skal dog ingenlunde være sagt, at hans Kunst var dualistisk; tværtimod, i den gav han paa sin ejendommelige Vis og for sit Vedkommende en Løsning af Gaaden; de vanskelige Forhold gjorde vel, at hans Kunst blev stærkt forgrenet, men de spaltede den ikke. Men hans Tanke og Reflexion tumledes om mellem Modsigelserne og formaaede ikke at beherske dem. Man kunde af Brevene fremdrage en hel Blomstersamling af Ytringer, der sagde hinanden stik imod om denne Sag. Snart hedder det, med Hentydning til den Kunst, som man kan lære i Syden, og til den, som vil bygge paa nordisk Grund: »Hvorfor skulle vi lade os nøje med Hvidroer, naar vi kunne have Ferskener?« Snart igjen: »At sende en Nordbo til Syden, er som at sætte en Torsk i fersk Vand.« I et og samme Brev siger han: »Der maa for Kunstneren ogsaa være fremmedagtige Indtryk for at elasticere Sjælen; den evige Syslen med det Samme sløver og tørrer Fantasien ind,« og (kun med en Overgang i Stemningen): »Man er dog ingen Trækfugl eller den evige Jøde — — det er min Anskuelse, at fra Hjemmets Indre skal Mandens Virksomhed udstrømme til det Ydre.« Da Constantin Hansen i 1847 har sendt ham et Brev til Rom, i hvilket han aabenbart maa have talt stærkt i samme Retning som Høyen i det bekjendte Foredrag i skandinavisk Selskab 1844, svarer Marstrand først med den tapreste Modsigelse og fører Ordet for en rent kosmopolitisk Opfattelse af Kunsten; men i Slutningen af samme Brev, tilføjet et Par Dage efter, er han allerede meget omstemt og indrømmer, at »dette rige Liv, som her omgiver mig, kun lidet berører mit inderste Væsen.«

Til Trods for disse haandgribelige Modsigelser gaar der igjennem Marstrands Opfattelse af hele Sagen et ejendommeligt Træk, som er i sund Overensstemmelse med hans Kunstnervirksomhed. At der er større Skjønhed i Italien end i Danmark, derom er han vist aldrig i Tvivl med sig selv. Han hører ikke til dem, som »tro, der er skjønnest i Danmark«. Et Brev fra Rom til Const. Hansen (1847) slutter han saaledes: »Hils Alle, ligesaa det ganske pæne Land Danmark med de bekjendte Bøgelunde — bare Kartoflerne maa blive gode iaar.« Han holder aabenbart heller ikke af at sætte Kunsten i Forbindelse med et Nationalitetsbegreb, og Politik interesserede han sig aldrig det Mindste for. Derimod gaar der fra først til sidst gjennem hans Udtalelser en meget levende og inderlig Følelse for Hjemmet, først for det Hjem, hvorfra han gik ud, senere for det, som han selv stiftede; fra disse Centrer af breder hans Følelse sig

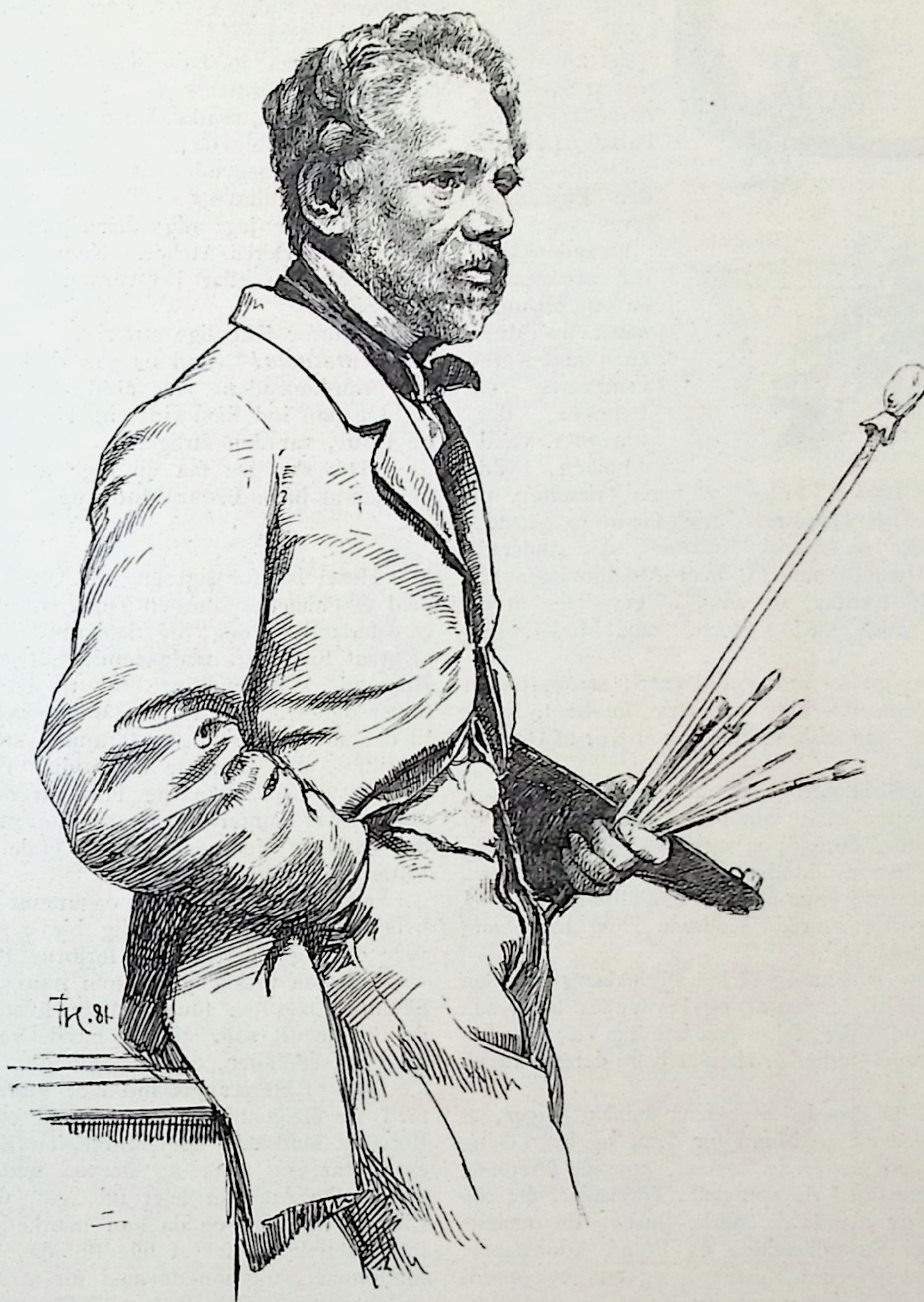

Kristus i Emaus.

Skitse til Altertavlen i Faaborg af Marstrand.

(Af Lübkes Kunsthistorie, 2. Udg. ved Jul. Lange.)

ud over Alt, hvad der vedrører Hjemmet i videre Forstand. Denne Hjemfølelse kan undertiden paa en aldeles pudsig Maade bryde sig mod Følelsen af Italiens uendelige Overlegenhed i Skjønhed. Allerede i det første Brev fra Rom til sin Moder (13. Januar 1837) erklærer han: »Hjem maa jeg, medens jeg endnu er ung, jeg begynder at ældes, jeg gaar alt i mit 27de Aar(!), og hvor snart komme ikke de 30!« — Og da saa de 30 rykke ganske nær (i 1840), finder han det — med al Anerkjendelse af det romerske Livs Behageligheder — altfor kjedeligt selv at skulle tænke paa, hvad man skal spise til Middag idag. »Tankerne dvæle mangen Gang med Lyst i en af Hjemmets varme Stuer, naar Themaskinen snurrer paa Bordet, og Ansigterne straale af Velvilje og Fidtebrød. Her i Italien straaler det af Solskin.« Da han saa har forladt Italien og foreløbig er kommet til München, sukker han indvendig af Vemod ved at være skilt fra det og kan ordentlig faa Taarerne i Øjnene ved at tale om det med dem, der have været der; men det firaarige Ophold dér har dog avlet en dyb Forstemning: »jeg vil hjemme se at faa de gamle Toner til at klinge paa Ny«.

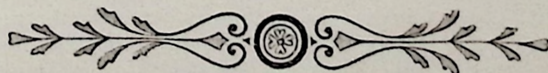

Marstrand.

Tegnet af Frants Henningsen.

Flere af de anførte Ytringer kunne tjene til at vise, at det prægtige Lune, den rige komiske Aare, som vi Alle kjende fra Marstrands Malerier og Tegninger, ogsaa lejlighedsvis krydrede hans Brevstil, skjønt han ikke var Kunstner med sin Pen — eller rettere sagt, med sit skrevne Ord. Forøvrigt er Spøgen her ikke den gjennemgaaende Toneart; hans Udtalelser aande Alvor og Varme, hvad enten de gjælde personlige Forhold, især til hans Nærmeste, eller kunstneriske Anliggender. Men da han i sin fyrige Følelse aldrig beklippede sine Ord, og da han saa' saa friskt og selvstændig paa enhver Ting, faar hans Udtryksmaade — saa ukunstlet som den er — en vis festivitas. Hvilken velgjørende Rundhed er der ikke i hans Ord om Lionardo da Vincis »Nadvere« i Milano: »Dette Billede er af større Værd end 20 Billedgallerier!« Denne dristige Taxation er maaske i Virkeligheden ikke overdreven; derimod forekommer det os besynderlig uretfærdigt, at han, i sin Glæde over Paolo Veroneses Malerier i Venedig, kalder Paolos Billeder i Dresden »daarlige Fabrikmalerier, som mulig slet ikke ere af ham« — her lader han noget rask »de Fraværende have Uret«. — Et Punkt i Marstrands Brevvexling, som vi haabe, at Eftertiden ikke vil overse, er hans varme Venskab for Høyen og hans dybt følte Erkjendelse af dennes sjældne aandelige Dygtighed. Dette har saa meget større Betydning, som disse to Mænd saavel i det Ydre som i det Indre stode i et indbyrdes ganske uafhængigt Forhold og hver for sig vare meget uafhængige Naturer, hver mere født til at føre an end til at følge efter. Der er heri intet Partivæsen eller Fællesskab i Doktrin; det er blot den ene udmærkede Mands Forhold til den anden.

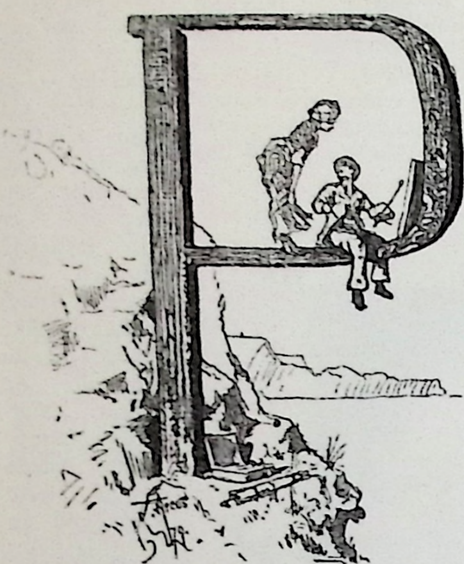
J. L.

Den blaa Kjole.

Af **Henri Liesse.** Oversat af **Carl Michelsen.**

I.

Paa Øen Kapri gik en skjøn Dag en Englænder, der kjedede sig, i Land, lejede et Æsel for at ride hen at bese Ruinerne af Tibers Palads og giftede sig derpaa med den Pige, der førte Æslet.

En anden Gang traf sammesteds en ung Historiemaler fra München under Oliventræerne en Rebekka, der, fraregnet Vandkrukken, vilde have passet godt i Bakkus' Følge paa hans Triumftog, og bortførte hende til Kong Gambrinus' Rige for at ægte hende.

Endelig var der en spansk Kunstner, der studerede Naturens Skjønhed paa denne Ø, hvor Alderdommen har sort Haar og hvide Tænder, og som, af Frygt for at en hollandsk Maler skulde gifte sig med hans Model, selv ægtede hende.

Kort sagt, det gik til som ved Hexeri; saasnart man satte Foden paa denne Ø, blev man strax forelsket, Kvindernes Øjne smilede saa elskovsfulde, og et Kor af Cikader sang »Hymenæus!«

Men det mest Vidunderlige var at se en fransk Turist, der havde været henne at se den blaa Grotte, give sig til at tilbede en Gudinde, der gik og vartede nogle Murere op, henvende sig til hendes Moder og efter Englænderens, Bajrerens og Spanierens Exempel tale om Giftermaal.

»Rejs til Napoli,« svarede Moderen, »og bring min Datter Noget af Guld!«

Turisten kjøbte et Uhr og et Par Berlokker til Bruden og et Silketørklæde til Moderen, og Brylluppet blev, saa usandsynligt det end lyder, fejret paa behørig Vis; men da Parret tog bort, vilde Gudinden absolut bære deres Vadsæk paa Hovedet.

Fra den Tid af troede alle Øens smukke Piger, at Forsynet havde bestemt en Mand for dem, og hver Gang Damperen fra Napoli passerede Sorrent, kom de styrtende ned ad Klippestierne med de spraglede Tørklæder, der tog sig ud som Blomster blandt de mørke Buske; de samlede sig i Grupper paa Strandbredden og lo ad Adonis'erne, der, undslupne fra Byernes Melankoli og ene bekymrede for deres Penge, midt i den straalende Natur for det Meste kun tænkte paa at forsvare deres Pung.

Forresten plejede Dampskibet ikke at give Folk Tid til at gifte sig, og hver Tirsdag flygtede mindst et halvhundrede Forhaabninger bort til Napoli. Desto værre for dem, der af Kunstnerlune lod sig forlede til uden Mistillid at give Robinsons Rolle dér paa Øen; det varede ikke længe, før de bleve erobrede, efterstræbte og satte i det ægteskabelige Bur.

II.

Endnu en Pariser dristede sig til at tage derhen; han var Kunstner og saa', at der var Nok at male for en hel Sommer, men en dansk Kollega, der tilbød at afstaa ham sit Atelier, gjorde ham dog opmærksom paa, at Stedet var farligt: der var nemlig tre giftefærdige Piger i Huset.

»Ja, lad dem om det, jeg har ingen Planer i saa Henseende.«

»De er slet ikke bange?«

»Hvad skulde jeg være bange for?«

»Den anden Franskmand sagde ligesom De, men siden fik Piben en anden Lyd, og han giftede sig nok saa lystig ligesom de Andre.«

»Han maa jo have været gal! Man gaar da ikke saadan hen og gifter sig.«

»Tværtimod, saadan har de Alle gaaet hen og giftet sig.«

»Men De selv da?«

»Ja, jeg begynder at blive bange og rejser derfor hjem til Kjøbenhavn.«

»Saa gjør jeg mig altsaa ingen Samvittighed af at berøve Dem Deres Atelier. Naar kan jeg faa det at se?«

»I Morgen eller i Overmorgen, naar De har overvejet Sagen.«

»Hvorfor ikke lige strax?«

»*Andiamo!* (Lad os gaa derhen!)«

Franskmændene ville altid »lige strax«.

Og han lod ham vide, at Theresina, den ældste af de tre Døtre, var den farlige.

»Dér skal De faa en Pige at se,« sagde han, »der forstaar at bære Livets Modgang.«

III.

Huset laa for sig selv ved Omdrejningen af et Stræde med et Palmetræ som en Dusk oven over sig; det havde et østerlandsk Præg, og dets runde Tag lignede en Kalot af graat Filt; den nedgaaende Sol gav det et melankolsk Udseende. Døren førte ud til en Pergola med hvide Søjler og med en Gruppe Orangetræer paa hver Side; op til den udvendige Side af Trappen stod der et stort, indisk Figentræ, der struttede af modne Frugter, og paa Stentrappens skarpt afskaarne Trin var der opstablet Blomsterpotter, hvis Planter snoede sig hen under det Vinløvsgitter, der dannede Verandaen. Det Hele havde en japanesisk Viftes friske Originalitet.

Kunstneren hørte en opskræmt Latter forsvinde, og hvorledes nogle Døre hurtig bleve smækkede i, og strax viste der sig i dette noget forlorne Paradis en Mand, der saa' lige saa ulykkelig ud som hans Frakke, og paa hvis Skuldre Livet laa tungt. Han hilste ydmygt og modtog de Fremmede, som om der havde været Lig i Huset; hans Tale var sødladen, og han skulede.

De to Herrer gik ind i et Værelse, der var møbleret med tre Helgenbilleder, og i nok et, hvor der fandtes et Bord, et Madskab, nogle Stole, en Kasse, en Madonna og en Guitar, og satte sig derpaa ned. Da der blev Haab om at faa Atelieret lejet ud, gav den melankolske Vært Livstegn fra sig, og da han mærkede, at den Fremmede interesserede sig for et lille Billede, der hang lige overfor Madonnaen, tog han det ned for at vise ham det. Det var en fotografisk Gjengivelse af Hamons *Efteraar* med en Tilegnelse til Theresina.

Samtalen fik derved nyt Liv, hvad den i høj Grad kunde trænge til, og kom til at dreje sig om Hamon, hvis Minde lever i Sagnet paa Kapri, hvor han i ti Aar har dyrket nygræsk Kunst og dekoreret Dørene i Pagano Kroen med ypperlige Skitser.

Da kom pludselig Theresina hoppende ind med en blaa Kjole paa, der ligesom hun selv var kommen dumpende ned fra Skyerne; thi Ingen havde faaet Tid til at lægge Mærke til, hvorfra hun var kommen. Hun rakte hurtig Haanden til den af de to Kunstnere, hun kjendte, og ønskede den anden Velkommen med Øjnene, et Par Øjenstene saa fyrige som Krudt og saa mørke som hendes to sammenvoxne Øjenbryn.

Den Fremmede blev lidt flov ved denne pludselige Fortrolighed, som Italienerinder altid vise dem, de synes om. Han kunde ikke se, om Theresina var smuk eller ej,

saadan Fart var der i hende; hendes Kjole sad gyselig og var sikkert ikke syet til hendes Figur, men hun fik Slæbet til at svaje med en saa smidig og kaad Yndefuldhed i sine Hoftebevægelser.

Hun tog strax Del i Samtalen om »Efteraaret«s Maler, hel stolt over den Tilegnelse, hvori hun var nævnet. Pludselig tav hun stille og skiftede Mine; ved at kaste et Blik paa det lille Billede paa Væggen havde hun nemlig opdaget, at Madonnas Lampe var gaaet ud. Hun saa' vredt paa sin Fader, der allerede havde overbevist sig om Sagen og satte et fortvivlet Smil op. De havde nemlig ikke det tørre Brød i Huset; Faderen havde igaar spist det sidste Stykke, og de tre Søstre havde fra Formiddagen af levet af Appelsiner og Druer. Men det Værste af det Hele var dog, at der ikke fandtes saa meget som en eneste Draabe Olie til den hellige Jomfru, Lottospillets og Ægteskabets Skytshelgen.

Theresina vilde ikke tænke mere derpaa og greb Guitaren, men skar et ynkeligt Ansigt, thi der manglede en Stræng. Da blev der banket paa Døren, og Faderen stod op. Den blev aabnet paa Klem, og to Tallerkener med Druer og Figner bleve stukne ind og satte hen paa et Bord, hvorpaa Faderen og Døtrene atter saa' paa hverandre som før. Vinen manglede, Vinen, og dermed *l'allegria* (Munterheden). Saa gik Danskeren ud.

Theresina forstod ypperlig i hvad Hensigt og satte ikke længer noget surt Ansigt op. Indtil han kom tilbage, gjaldt det om at forhindre den Fremmede i at anstille Betragtninger, forgylde Elendigheden, gjøre Faderens Sørgmodighed til Skamme og lede Tanken bort fra de usynlige Søstre, der havde stukket Tallerkenerne ind ad Døren. Hun morede ham, forbavsede, bedaarede ham ved sin naturlige Lystighed, hvori der ikke var det mindste Koketteri, sine muntre melodiske Ord, sin fortryllende Livsglæde, sine pludselige yndefulde Bevægelser. Og hvilket ægte kvindeligt Mod hørte der ikke til for at kunne behage, skjønt hun var sulten! Sagen var, den franske Signor maatte ikke et eneste Øjeblik kunne formode, at Theresina kunde mangle Noget; han skulde tro paa, at Stadsen var et virkeligt Udtryk for Pragt og Flothed.

IV.

Næppe var Vennen kommen tilbage, før der atter blev banket paa Døren, og de hemmelighedsfulde Hænder rakte Olie og Vin ind. Faderen skyndte sig nu at tænde Madonnas Lampe, og Theresina forsynede sit Instrument med nogle Strænge, som vare blevne hende bragte, alt imens hun kvidrede sit Tak, mange Tak! paa dette af Naturen saa musikalske Sprog. Nu var der altsaa Olie til den hellige Jomfru, Vin til den Fremmede, og en Stræng til Guitaren. *Allegria!*

Theresina saa' sig selv skjøn og lykkelig og vel gift i sin karnevalsagtige Stads, og da Vennen hviskede til hende, at der var Mad inde i Værelset ved Siden af, svarede hun pegende paa den Fremmede: »*Io non apetito, mi piace, mi piace!*« (Jeg er ikke sulten, jeg synes godt om ham), og gav samtidig sin Fader et Vink, hvorefter han, der var ved at spise Figener, forsvandt.

Derpaa gav Theresina sig til at synge alle de Viser, hun kunde, en forsoren, betagende, paa en Gang lidenskabelig og mild Musik: det var som en i Vinløv udklækket brunet Evadatters fyrige Kvidren. En af Viserne havde et Omkvæd, der gjorde sig lystig over en Englænder, der var »kommen hid fra England for at fri til Giuseppa.« De usynlige Søstre sang med i Kor paa den anden Side af Døren; de vare mætte, og nu gjorde de ogsaa Nar ad Englænderen.

Faderen kom nu ind med en antik Lampe med Dobbeltvæge, hvis osende Skjær tog Glansen fra den blaa Kjole; han var nu i bedre Humør og begyndte at passiare. Man mærkede, at han var stærkt optagen af en fix Idé, som det dog kostede ham lidt Overvindelse at røbe; han havde nemlig en Mani for Lotterispil, og nu, da hans Hunger var stillet, kom han tilbage til en skjæbnesvanger Begivenhed, der endnu efter tyve Aars Forløb optog ham; han havde nemlig en Gang i sit Liv forudsagt, hvilken Quaterne der vilde komme ud, men hans Hustru havde i sidste Øjeblik fraraadet ham et Tal og var derved blevet Skyld i, at han tabte. Det var hans Anskuelse, at alt Arbejde var spildt Ulejlighed og kun tjente til at tilfredsstille de Riges forfængelige Luner; det eneste Sande og Begejstrende var Tilfældet, som paa Italiensk kaldes *lotto*. Da han ikke kunde forbinde nogen anden Forestilling med Begrebet Lykke end det bekjendte symbolske Hjul og haardnakket klamrede sig dertil, lod han sine tre Døtre dø af Sult med den indgroede Sorgløshed og Ladhed, som kan findes hos en Illuminat, der tror paa et endeligt Held.

Da nu den Fremmede erklærede, at han aldrig havde spillet noget Slags Spil, fik han den største Ærbødighed for ham og lod ham gjentage Ordet »aldrig«, der havde en betydelig Virkning paa Spillerens Fantasi.

Theresina fik Lyst til at synge, men hendes Fader paabød Guitaren Tavshed; han blev livligere og gjorde nogle smaa, hurtige, indsmigrende Bevægelser, hvis djævelske Karakter stærkere fremhævedes af Skyggen paa Væggen, efterhaanden som et listigt Udtryk opklarede hans Ansigt. Efter en hel Del Omsvøb bad han Franskmanden nedskrive den første Quaterne, der faldt ham ind, og da det var sket, bemægtigede han sig Papiret og puttede det uden at læse det ned i sin Lomme, som om han havde villet vriste Tallene fra den, der havde skrevet dem, for at han ikke selv skulde bruge dem. Nu havde han Lykken fat: »Syng Theresina!« Hun sang atter, men hendes Munterhed var borte, og ogsaa Søstrenes Røst bag Døren havde en fortrædelig Klang.

V.

Grunden til, at de ikke havde vist sig, var den, at de ikke vilde stille deres Fattigdom til Skue. Theresina var den eneste, der, paa Grund af sin Førstefødselsret, gik med den blaa Kjole, som de havde arvet efter deres Moder; naar hun havde paraderet med den, plejede hun, ligesom en Dronning, at lade sig afklæde af sine Søstre, der, i overtroisk Tillid til denne Luxus, som ligeledes skulde pynte dem, omhyggelig gjemte den i en Kasse, hvor de ofte i al Hemmelighed gik hen paa deres Træsko for at betragte den.

Om Morgenen hørte den Yngste, at Kassen blev aabnet, og vækkede de to Andre, der strax sprang op af Sengen og saa' deres Fader i Færd med at pakke Kjolen ind.

»Hvad bestiller du dér?« spurgte Theresina.

Faderen svarede Intet og undgik at se paa hende.

»Lad den ligge, den er min!«

»Den er gammel, den er styg!«

»Ja, det siger du bare, fordi du vil sælge den.«

»Jeg skal kjøbe dig en langt smukkere, en mere blaa.«

»Du maa ikke sælge den.«

»Saa taber jeg den franske Signors Quaterne for din Skyld.«

»Ja, tab du kun Himmel og Maane og alle Stjærner, hvis du har Lyst, jeg skal med min Kjole vinde den, der skal give mig Mad og faa mig til at glemme mine Sorger.«

»Véd du da ikke, at hver Gang jeg skriver et Nummer op i min Hukommelseskiste, kommer det altid ud; men det er bestandig en Anden, der vinder det, fordi han har Penge: den Mand stjæler fra mig, gjør han!«

»Hvad bryder jeg mig om det? Lad den Kjole ligge. Naar jeg er bleven gift, skal den skaffe mine Søstre en Mand.«

»I skal nok Allesammen faa Mænd. Du skal have en Prins, som skal kjøre om med dig i en fin Vogn i Napolis Gader, saa alle de andre Fruentimmer skal revne af Misundelse! Ikke sandt, du vil ikke være Skyld i, at jeg taber? Alle Mennesker stjæle fra mig; men jeg skal nok indvinde det Hele paa én Gang: *sentite che consolazione!* (Det er da endelig en Trøst!)

Theresina tog ham Kjolen ud af Hænderne og løb hurtig ind i et andet Værelse. Han bandede hende ind i hede Helved og vilde løbe efter hende, men Søstrene forsvarede Indgangen og lod sig slaa for at beskytte Kjolen.

VI.

Foran Huset, der skinnede saa hvidt som Sne i det glitrende Løv, sad Theresina og pillede Oliven. Kunstneren undrede sig over igjen at se hende i sin Stadskjole ved højlys Dag, men hun havde taget den paa for bedre at kunne forsvare den. Der var ikke Spor af Vrede over Scenen med Faderen at mærke hos hende; hun forstod sandelig at bære Livets Modgang. Hun rakte ham hurtig Haanden og begyndte at gjøre ham Spørgsmaal. »Synes De om Kapri? Jeg synes kun saa la, la. Mit Hjærte savner Noget.»

Og alt som hun pillede Oliven, talte hun om de franske Damer, som altid havde noget Elegant ved sig og bestandig sagde: *n'est-ze pas, n'est-ze pas*, som hun med en pudsig Mine udtalte det. Derpaa lod hun sine Oliven ligge for at hente en Stige og vælge en Klase Druer til den Fremmede oppe i Vinløvet over Pergolaen. »Det kan De nok lide, *n'est-ze pas, n'est-ze pas?*«

Kunstneren følte sig smittet af den for Øen ejendommelige Elskovsfeber og mærkede, at der under denne altfor milde Himmel laa et Trylleri i Naturen og i Livet en betagende Virkelighed, der temmelig hurtig gjorde Ens Hjærte tilbøjeligt til at begaa Daarskaber; han besluttede derfor at lade være at leje Atelieret. Hun derimod lod sine Øjne og Tænder spille og trak ham med ned i en Vigne og morede sig med at skræmme Sommerfuglene, der fløj op saa talrige som Fluer, naar hun nærmede sig.

Naturligvis vilde han vende hjem i god Behold med første Damper; men hvor skulde han, indtil da, kunne lade være at blive gal af at se paa denne blaa Kjole, paa hvis Nederdel Skyggen fra Vinløvsgitterets Tremmer satte ligesom en Guipure.

VII.

For Enden af Vignen laa Bugten i blændende Glans, og der fandtes under et Figentræs Grene en Ruin af en Gravhvælving, paa hvis Marmorblok Theresina plejede at staa og stirre ud imod Napoli, naar hun om Tirsdagen passede paa Dampskibet, der skulde bringe de fortryllede Ægtemænd.

Hun satte sig ned og nynnede nogle trivielle Ord, der betød: saa mange kjedsommelige Dage for én lykkelig Dag!

Derpaa vendte hun sig pludselig om imod den Fremmede og aabnede i sit Hjærtes Glæde sine Arme imod ham, idet hun aldeles uimodstaaelig udbrød: *»Ah! mi piacete; sposote mi!«* (Jeg synes godt om Dem, gift Dem med mig!)

Börjessons.

Jakobsens.

Skeibroks.

De tre prisbelønnede Skitser til et Monument for Holberg i Bergen.

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af A. Thieles ogsaa i forrige Uge udstillede Studier samt endel Blade fra »Gesellschaft für vervielfältigende Kunst«.

— Som vi tidligere have meddelt, blev der for nogen Tid siden indbudt til Konkurrence angaaende et Holbergmonument i Bergen. Ikke mindre end elleve Kunstnere, deriblandt fra Danmark Bissen, Freund, Ring og Saabye, indsendte Skitser; Resultatet blev, at man præmierede tre af disse — Börjessons, Jakobsens og Skeibroks — og forlangte en ny Konkurrence mellem Börjesson og Skeibrok, hvis Skitser nu skulle udføres i Monumentets halve Størrelse, fem Fod. Denne foreløbige Resolution af Bedømmelsesudvalget, i hvilket der ikke befinder sig nogen Kunstner eller i det Hele nogen særlig sagkyndig Mand, synes at have vakt nogen Misstemning i Norge; man finder det uheldigt at forlange af de Kunstnere, der alt én Gang have konkurreret, og som for deres foreløbige Arbejde kun have modtaget en næsten Intet betydende Godtgjørelse, at de skulle gjøre deres Arbejde om i betydelig Maalestok for saa maaske dog kun at opnaa at se det forkastet, og efter Forlydende har ogsaa Börjesson opgivet at deltage i den nye Konkurrence. Som man allerede af de tre Tegninger, »Ude og Hjemme« idag leverer, vil kunne skjønne, har Resultatet af Konkurrencen i det Hele ikke været glimrende. Den eneste af Prøverne, hvori der synes at være noget ejendommeligt Liv, Börjessons, er et saa kapriciøst og vilkaarlig opstillet Arbejde, at det vistnok maa virke mere forbavsende end egenlig mindende om den, det skal forestille; det kan maaske være en god Figur i og for sig — der er virkelig noget Friskt og Plastisk i Holdningen — men om Holberg fortæller den næppe Noget, der er at stole paa. De to andre Figurer synes ferske Rutinearbejder; selvfølgelig kan man dog af smaa Tegninger som de, vi her forelægge, ikke danne sig nogen fuldstændig begrundet Mening om Arbejdernes Fortrin og Mangler i det Enkelte. De herfra indsendte Skitser, som vi ikke have sét, befinde sig endnu i Bergen. □

Fotografi. Fra Hansen & Wellers Atelier er udgaaet 2 Fotografier af Sangerinden Fru Emma Engdahl samt et Visitkortportræt af Dr. Djørup.

Indhold: »Foran Isvolden«, Digt af Holger Drachmann med to Tegninger af Forfatteren. — »Marstrand« af J. L. med Portræt, tegnet af Frants Henningsen, og to Pennetegninger af Marstrand. — »Den blaa Kjole«, Fortælling af Henri Liesse, oversat af Carl Michelsen. — »Holbergs-Monumentet i Bergen« med tre Billeder. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 178. Søndagen d. 27. Februar 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Hugo, Musset og atter Hugo.

Af Georg Brandes.

Seklet fyldte to Aar. Republiken skifted Farven,
alt Napoleon saas under Bonaparte-Larven,
den snevre Konsul-Maske med sine spændte Rande
brast hist og her itu over Kejserens Pande.
Da fødtes — som et Frø, der kastes Vinden i Vold —
i Besançon, hin Stad, der var Spaniolernes Skjold,
af blandet Æt — halvt lothringsk, halvt fra Bretagnes Kyst —
et Barn uden Lød, uden Blik og uden Røst,
saa svagt, at Hver og En — kun dets egen Moder ikke —
fortvivled om dets Liv og lod den Nyfødte ligge,
hvis Hoved hang saa dødt, at dets Fader under Sukke
lod tømre dets Baare samme Dag som dets Vugge.
Dette Barn, hvis Blad i Livets Bog, ubeskrevet,
navnløst, i første Døgn ud af Bogen syntes revet,
det er mig.

Med disse Ord indlededes det første Digt i den Samling, som Victor Hugo, strax efter at have fuldendt *Orientalerne*, begyndte, og som udgjør den fuldstændige Modsætning til dem. *Efteraarsbladene* (»Les feuilles d'automne«) erobrede Lyriken et nyt Jordsmon, et Omraade, der var lige saa personligt, som »Orientalernes« havde været upersonligt. Den nye Digtcyklus skildrede Digterens Stilleliv og Husliv. Som dens første Linje antyder, var Hugo kommen til Verden den 26. Februar 1802, og han traadte altsaa netop igaar ind i sit 80de Aar. Paa denne Dag vende taknemmelige Sind fra alle Jordens Lande sig mod Frankrig og ham. Ingen behøver at forklare hans Beundrere hans Svagheder som Menneske og hans Fejl som Digter, de kjende dem nøjere, end de kjendes

af hans Spottere og Fjender; men de se dem forsvinde i Glansen af hans Hæder. *Ude og Hjemmes* Redaktion har, til Tegn paa, at der ogsaa i det fjærne Norden findes en lille Menighed, som mindes og fejrer Dagen, ønsket idag at fornye Erindringen om hans Ungdoms Levnet og Bedrift.

Hugo var, kun tyve Aar gammel, bleven gift. Han hjemførte sin Elskede, Adèle Foucher, paa de 1000 Francs, der samme Aar vare blevne ham bevilgede af Ludvig den 18de i aarlig Pension; den Medgift, hans Hustru bragte ham, bestod i 2000 Francs. Det unge Par førte da et tarveligt Husliv i de Aar, der gik hen, indtil Hugos Pen — omtrent efter at Hernani-Slaget var vundet — begyndte at indbringe ham Hundredetusinder, der snart voxede til Millioner; men det tarvelige Hjem havde sin Lykke, og da Hugo, 25 Aar gammel, optraadte som poetisk Revolutionær, var han alt længst en ung Familiefader med en Kreds af Rollinger omkring sig.

Efteraarsbladene bragte som sagt Tanker og Billeder fra hans Hjem. Det var Minder om hans Barndom og hans kjære Døde, Erindringen om hans Moders Ømhed, om Faderens krigeriske Skikkelse, om Napoleon, hvem han ved Faderens Side som Barn havde sét. Han udøser sit Hjærte for nære Venner, skrifter dem sit Tungsind og sine Tvivl under Livets haarde Kamp. Enkelte Elskovsdigte, uforlignelige. Han gjenfinder sine første Kjærlighedsbreve og læser dem med Vemod, med Savn af den første Ungdoms Friskhed, som svandt. Han besynger sin unge Hustru, hende, til hvem han har sagt »Altid«, og som har svart ham »Overalt«. Han maler sit Hjems Poesi. Det var en Side af Livet, som næsten alle Verdens største Digtere havde ladet ligge. Shakespeare havde intet Hjem, og hans Forhold til sin Hustru var næppe nogen Omtale værd. Schiller og Goethe skreve faa Digte til deres Hustruer og ingen om deres huslige Liv; hvad Byron havde fundet det passende at meddele Verden om disse Forhold, havde kun været lidet opbyggeligt. Oehlenschläger, hvis personlige og literære Stilling ellers frembryder saa mange Paralleler med Hugos, havde ikke ret formaaet at hæve denne Livssfære til Poesi; hans Forhold til sin Hustru er i Digtene mere ærligt end helt ridderligt, og hans Forhold til sine Børn har i Digtene et Stænk af Faderforfængelighed; han taler i sine Vers om sine Børn omtrent som kongelige Personer i offentlige Udtalelser undertiden tale om deres; man føler, at han betragter dem som Væsener, hvis Velfærd maa ligge Alle paa Hjærtet. Victor Hugo har forstaaet at holde sig fri af disse Skjær.

Gjennem Hugos Digte bevæger sig, udstyret med den højeste Skjønhed, Billedet af den unge Moder, fulgt af sine fire Børn, af hvilke det mindste endnu trippede med vaklende Skridt.

»Hvis du nogensteds skulde møde en Kvinde, hvis Pande er ren, hvis Gang er rolig, hvis Øjne ere blide, som har sine Børn ved Haanden og som, naar de møde en stakkels Tigger, lægger en Almisse i det mindste Barns Haand . . . . eller — hvis Smædesnakken tumler sig om et Navn og du sér en Kvinde høre til i Tavshed og tvivle og sige: Lad os vente med vor Dom! hvem af os kunde man ikke bagvaske! o hvem du saa er, velsign hende! Det er hende, min Sjæls Søster, mit Haab, mit Ly, min Tilflugt.«

Og saa klinger der dernæst gjennem disse Digte en Summen og en Kvidren som af Smaabørns Lege, deres Larm og fugleagtige Skrig. Barnet springer ind i Stuen, og selv den mørkeste Pande, selv det urene Aasyn klarer op; Barnet blander sine Spørgsmaal ind i den alvorlige Samtale, og den standser i et Smil; det aabner sin unge Sjæl for alle Indtryk og byder Fremmede og Kjendte sin Mund til Kys.

»Lad Børnene blive! jag dem ikke ud af Digterens Arbejdsværelse, lad dem kun le og synge, blande deres barnlige Støj ind i de indre Stemmers Kor, mens den Skrivende drømmer ved sin Pult. Deres Pust jager ikke hans Drømmes brogede Sæbebobler paa Flugt. Tror I, jeg bliver bange, naar jeg midt under mine Syner af Blod og Brand sér disse lyse Hoveder glide mig forbi, eller at Versene som en Fuglesværm tage Flugten for legende Børn? Nej, nej! Intet Billede fordrives af dem. Guldorientaleren udbreder i deres Nærhed endnu rigere sine malede og ciselerede Blomster, Balladen bliver friskere, Odens vingede Strofer stige mod Himlen med et endnu mere brændende Aandedrag!«

En sørgelig Begivenhed gav i modnere Aar Digteren Anledning til at vende tilbage til hin Ungdomstid i Smaabørnenes Kreds, hans ældste Datters pludselige Død i 1843. I Februar samme Aar var hun bleven gift; i September forulykkede hun under en Sejltur i en Baad paa Seinen. Hendes Mand, Charles Vacquérie, kastede sig ud efter hende, og da alle Forsøg paa at frelse hende viste sig frugtesløse, søgte han Døden i Bølgerne og fandt den. Den hele Gruppe af Digte, som i *Les Contemplations* indledes med Verset »O jeg var som gal i det første Øjeblik!« maa tages sammen med »Efteraarsbladene«.

Her forekommer Smaascener, som i al deres Simpelhed ere lige saa fortræffelig malte som dybt følte:

»Hun havde antaget den Vane i sin tidlige Barndom, at komme lidt ind i min Stue hver Morgen. Jeg ventede paa hende som paa en Solstraale, man haaber paa. Hun traadte ind og sagde: Goddag, lille Fa'er! tog min Pen, lukkede mine Bøger op, satte sig paa min Seng, bragte mine Papirer i Forvirring og lo — og pludselig gik hun, som en Fugl flyver bort. Saa tog jeg, lidt mindre træt i mit Hoved, atter fat paa mit afbrudte Arbejde, og alt mens jeg skrev, traf jeg ofte i mine Manuskripter paa en eller anden vild Arabesk, som hun havde tegnet, og paa mangt et hvidt Blad, som hun havde krøllet, og, jeg véd ikke hvorledes, paa saadant ét krammet Blad kom tidt mine blideste Vers til at staa.«

Saa ukunstlet er Fremstillingen, at selv i Prosaoversættelsen Noget af den ejendommelige Poesi er bevaret. Eller man læse disse Brudstykker:

»Da hun var ganske lille endnu, og hendes yngre Søster et helt lille Barn, hørte jeg hende paa Landet, hvor vi boede, altid om Morgenen lege ganske sagte under mit Vindue. Hun løb om i Duggen uden at gjøre Støj, af Frygt for at vække mig, og jeg — vovede ikke at lukke Vinduet op af Frygt for at drive hende paa Flugt. — Hendes Brødre lo, Morgenen var ren og skjær, Alt sang under det friske Løvtag, min Familie med Naturen, og Fuglene omkap med mine Børn. Jeg hostede, man blev stille og højtidelig, og hun steg med smaa Skridt op ad Trappen til mig og sagde med en meget alvorlig Mine: Jeg har ladet Børnene blive dernede. . . . . Om Aftenen sagde hun som den ældste: Fader! kom! vi bringe dig en Stol, fortæl os en Historie, hvad? og jeg saa' alle disse paradisiske Blikke straale af Forventning. Saa ødslede jeg med Mord og Blodbad, gjorde Skyggerne paa Loftet til Helte i min Roman, og bestandig lo disse fire uskyldige Ansigter, som man lér i den Alder, over at høre, hvordan store, uhyre dumme Kæmper overvandtes af smaa, uhyre kloge Dværge, og medens jeg fortalte, sad deres Moder og saa' dem skoggerle og drømte, og deres Bedstefader, som læste i sin Krog, hævede undertiden Blikket henimod dem, og jeg selv saa' gjennem den mørke Rude et Stykke af Himlen aabne sig.«

Gjennem Barnets Aftenbøn, den berømte »Bøn for Alle«, ikke blot for Fader og Moder, men for de Fattige, de Forladte, de Slette udvidér Familiens Begreb sig til den hele store Menneskefamilie. Her i *Les feuilles d'automne* har Menneskeligheden, som i *Orientalerne* Umenneskeligheden, fundet sit poetiske Udtryk.

Naar Digteren sidder ene og lader sin Fantasi glide ned ad Drømmenes Skraaplan, da tænker han først paa sine Kjære, sér sine Venner, En for En, saa alle nærmere og fjærnere Bekjendte, saa alle Ubekjendte, Menneskeheden, levende og døde Byer med deres Befolkning, indtil Blikket

fortaber sig i Skuet ud over Tidens og Rummets dobbelte Hav, det Endeløse og det Bundløse, ud over det Endeløse, der evigt ruller ned i det Bundløse. Hint Uendelige, som Hugos store Forgænger, André Chénier, forsmaaede, hin religiøse Følelse, som ikke fandtes hos dette det attende Aarhundredes Barn, træder, lutret for Reaktionstidens Overtro, ind i sine Rettigheder paany hos Hugo.

Digteren bestiger en Høj ved Kysten og hører derfra en dobbelt Stemme, en fra Havet og en fra Landet. Hver Bølge har sin Mumlen, hvert enkelt Menneske sin Røst, sit Suk, sit Skrig, og Bølgernes og Menneskenes Stemmer smelte sammen til to uhyre, hjærtegribende Kor: Naturens Sang og Menneskehedens Klage.

Her møde vi Uendeligheden ikke mere som det blot Monstrøse, der nu og da træder op i »Orientalerne«, men som det Hav, hvor det er naturligt og efter Leopardis bekjendte Udtryk sødt for Tanken at strande.

Den Digtsamling, der fulgte, *Les chants du crépuscule* (Tusmørkesangene), er til Forskjel fra den foregaaende ikke mere helliget Privatlivet, men overvejende politisk. Den fører saa at sige Dagbog over de sidste Aaringers politiske Begivenheder. Som bekjendt har Victor Hugos politiske Overbevisning undergaaet mange Modifikationer — han er begyndt med at hylde det legitime Kongedømme og har endt med at tro paa den sociale Republik — men hvor stærk end hans Udvikling har været, der har aldrig været nogen Slingring i den. Af sin Moder, en varmhjærtet Bretagnerinde, var han bleven opdraget i legitimistisk Aand, af sin Fader, en General under Kejserdømmet, paavirket i Bonapartistisk Retning, og saaledes gaar det til, at hans første Ungdoms, hans Drengeaars Ultraroyalisme hurtigt afløses af Beundringen for Napoleon, der i Aarenes Løb var bleven en mythisk Skikkelse. Fra 1830 af er Victor Hugo en Tilhænger af Fremtidsrepubliken; han støttede det konstitutionelle Kongedømme som Forberedelse dertil, ja lod sig endog af Louis-Philippe udnævne til Pair af Frankrig og modtog senere Kongens Bistand, da man paa Grund af en i sin Tid meget omtalt Kjærlighedhistorie vilde udstøde ham af Pairskammeret. Paa det Tidspunkt, vi dvæle ved, kan han nærmest betegnes som loyalt oppositionel. Hans Digte forherlige Julidagene og deres Martyrer og udtale Harme over Deputeretkammerets Vægring ved at lade Napoleons Lig føre tilbage til Frankrig, et Forslag, som Kongehuset Intet havde imod, og der sidenhen som bekjendt virkeliggjordes af Prinsen af Joinville. Digtet mod Deutz, der for Penge udleverede Louis-Philippes Regering Hertuginden af Berry (*A l'homme qui a livré une femme*), rammer dog indirekte ikke blot Thiers, men Kongen selv.

Iøvrigt er dette en ikke paa politiske, men paa sociale Sympathier begrundet Opposition. Proletariatets Skuffelser over det ringe Udbytte, Julirevolutionen havde bragt det, det dumpe Had mod de Velhavende, som gjærer i Masserne, kommer til Orde, især i Digtet »Raadhusballet« (*Sur le bal de l'hôtel de ville*) med dets mesterlige Billede af de Kvinder fra Gaden, der pyntede, smukke og halvnøgne ligesom Damerne, der kjøre til Ballet, »med Blomster om Panden, Skarn om Fødderne, Had i Hjærtet« staa som Tilskuere, hvor Vognene standse. Ubestemt Angst og Uro, advarende Ord til Evropas Konger om at skaffe sig Venner blandt Folkene itide, røbe, at Digteren har Haanden om Tidens Puls.

I hvor levende et Forhold til Samtiden Victor Hugos Digtning stod, viser ingen Omstændighed bedre end den, at Julikongedømmet lige saa haardnakket forbød Opførelsen af hans Dramer, som Restavrationen havde gjort det. Vistnok var *Hernani* bleven spillet, fordi Karl den 10de vittigt svarede dem, der anraabte ham om at forbyde Stykket, at hvad Theatret angik, var hans Plads blandt Tilskuerne som enhver Andens. Men dog forbød han trods personlig Forkjærlighed for Hugo *Marion de Lorme*, fordi man frygrede for, at Skildringen af Ludvig d. 13des Forhold til Richelieu skulde tydes som Haan over den af Gejstligheden afhængige Konge. Det er et af de smukkeste Træk i Hugos Historie, at han efter Karl d. 10des Fald mange Aar igjennem selv holdt Forbudet opret for at forhindre, at Opførelsen skulde benyttes til Demonstrationer mod den faldne Monark, paa hvis Ret han som Yngling havde troet, og hvis Ulykke han for sin Del vilde skaane. Men til dette frivillige Forbud kom nu fra Juliregeringens Side et ulovligt, Forbudet mod Dramet *Le roi s'amuse*. Under Processen sagde Hugo disse bidende Ord:

Victor Hugo i 1828.

»Ogsaa Bonaparte var Despot, men han bar sig anderledes ad. Han anvendte ingen af de Forsigtighedsregler, hvormed man nutildags borteskamoterer vore Friheder en for en. Han tog Alt paa én Gang og med én Haand; Løven har ikke Rævens Sæd og Skik. Den Gang, mine Herrer, var det stort. Man sagde: Paa den og den Dag vil jeg holde mit Indtog i den og den Hovedstad, og man holdt sit Indtog paa Dag og Time, som man havde sagt. Man afsatte et Kongehus ved et Dekret i Moniteur. Man lod alle Slags Konger sidde og trænge sig op ad hinanden i Forværelserne. Havde man Lyst til en Søjle, lod man Kejseren af Østerrig give Bronzen til den. Man ordnede — ganske vist en Smule vilkaarligt — Skuespillerforholdene ved Théâtre français, men Reglementet var dateret fra Moskwa. Den Gang var det stort, nu er det smaat.«

Dette er i Grundtræk Hugos poetisk-politiske Fysiognomi i Begyndelsen af Trediverne. Hans Holdning var en Førers og en Profets.

Imidlertid arbejdede hans yngre Venner sig rundt omkring ham frem til Navnkundighed. Det var, som om Hugos Personlighed og Hus forplantede Poesien. Næsten alle de, der kom der, aabenbarede sig efterhaanden som Poeter. Hugo bad undertiden Sainte-Beuve at fremsige nogle Vers, og naar han blev plaget fra alle Sider, maatte han, efter at have bedet den lille Leopoldine og den lille Charlot om at gjøre dygtigt Spektakel, mens han talte, give nogle af sine smukke og maniererte Digte til Bedste. Svogeren Paul Foucher indførte den syttenaarige Alfred de Musset i Huset. En Morgen gik han op til Sainte-Beuve paa hans Tagkammer, vækkede ham og sagde forlegen og smilende til ham: »Ogsaa jeg gjør Vers.«

De Vers, han gjorde, ere blevne verdensberømte.

Hvis man i Frankrig spørger en Lægmand, en Mand af Folket, en Arbejder eller blandt Skribenterne enten en Romantiker eller en Parnassien: Hvem er Frankrigs største Digter i den nyere Tid? saa vil han upaatvivlelig svare:

Victor Hugo. Spørger man derimod en Mand af den højere Borger- eller Embedsstand, en Lærd, en Verdensmand eller et Medlem af den unge naturalistiske Skole, spørger man endelig Damerne, saa er Sandsynligheden stor for, at de ville svare: Alfred de Musset. Hvorpaa beror denne Uenighed og hvad betyder den?

Alfred de Musset debuterede i Januar 1830, nitten Aar gammel, med *Contes d'Espagne et d'Italie*: en Gruppe Sujetter af skandaløs Uanstændighed, Æmner, hvis Enkeltheder ikke lade sig gjenfortælle. I de større Kompositioner (Don Paez, Portia etc.) Bedrag overalt, Hustruen, som lyver for sin Mand, Elskerinden, som bedrager sin Elsker, Elskeren, der afstaar sin Dame til Andre, Grevinder, der ikke vide Andet om deres Elsker, end at han har stukket deres gamle Mand ihjel — en brutal Nydelse, som man slaas om med Kaardestød, en sextenaarig Sanselighed, som hverken kjender Hensyn eller Blu, en oldingeagtig Fordærvethed, som bruger Elskovsdrikke og blander Vellyst med Dødens Rallen — deriblandt en Række Sange, som sprudede Gnister af Lidenskab, Vildhed, Overmod. Shakespeares to første Værker ere ikke mere sanselige end disse Digte, og saa er Fyrigheden her endda paa én Gang raffineret og kaad. Dertil en uophørlig Tilskuestillen af Vantro og Atheisme, som forunderlig gjennembrydes af ubevidste Tilstaaelser af Svaghed og en nu og da opdukkende Længsel efter Kirke og Kors.

Som Ekko af Bogen fulgte nogen Forargelse og megen Begejstring. Der var en Del af Ungdommen, som studsede og blev opmærksom. Dette var Romantik af en helt ny Art, en friere, mindre doktrinær end Victor Hugos. Her var en endnu skarpere Trods mod Klassikernes Regler for Versebygning og Stil, men denne Trods var overgiven og vittig, ikke martialsk som Hugos. Et Element, som fattedes Hugo helt, men det mest franske Element af alle, det man paa Landets Sprog kalder *Esprit*, oplivede her Polemiken. Denne spottende, latterliggjørende Romantik vederkvægede efter Hugos højtidelige, pathetiske Romantik. Ogsaa her var det Spanien og Italien, som førtes frem; ogsaa her fandtes middelalderlige Dekorationer, Kaardestød og Serenader, men alt dette behagede endnu en Gang saa meget med denne Tilsætning af Overgivenhed, med denne spottende Finhed, denne Skepticisme, der næppe troede paa, hvad den selv fortalte. Der var f. Ex. hin berygtede, over alle Grænser uanstændige Ballade til Maanen, der paa én Gang udæskede Klassikerne ved sin Strofebygning og Romantikerne ved det respektstridige Forhold til sin Gjenstand, deres Yndling; det var en Ballade, der parodierede sin egen Form, og hvis Digter syntes at gaa paa Hænderne og kaste Taakys ud til alle Sider.

Hugo havde paabudt Ærefrygt ved sin Helteholdning og sine Kæmpetrin; hans mægtige Rhetorik fremkaldte en ærbødig Forundring, men denne utrolige Gratie i Flotheden, denne geniale Uforskammethed i Skjælmeriet virkede befriende og dog betagende. Der var dette djævleblændt Uimodstaaelige deri, over hvilket Kvinderne ere og i dette Tilfælde vare de bedste Dommere. Han talte om Kvinderne, altid om Kvinderne, og ikke som Hugo med tidlig Modenhed, med ægteskabelig Troskab, med ridderlig Ømhed, med romantisk Galanteri — nej, lige omvendt med en Lidenskab, et Had, en Bitterhed, et Raseri, der røbede, at han foragtede og tilbad dem, at de formaaede at bringe ham til at lide og skrige, og at han hævnede sig ved stormende Anklager og luende Spot.

Ingen Modenhed, ingen Sundhed, ingen sædelig Skjønhed, men en Ungdom, som sydede, en Intensitet af Liv, der var uhørt, og som ikke lader sig beskrive bedre, end man kunde beskrive den højrøde Farve for hin Blindfødte, som sagde: den minder altsaa om Lyden af en Trompet. Og der var i disse Vers Noget af højrød Farve og Noget af en Fanfares Klang. At Skjønheden er udødelig i Kunsten, det er sandt. Men der er Noget, som i Kunsten er endnu mere udødeligt: det er Livet. Disse første Digte levede. — Saa begyndte hans modne og dejlige Værker at følge, og Blikkene udvidedes for hans Fortrin. Han selv har i Digtet *Après une lecture* fremstillet sin Poetik. Den lyder saaledes:

»Den, som ikke, naar den kvalte Brise sukker sin lange og ømme Klage fra Skovenes Dyb, føler Driften til at gaa ud alene, hvorhen Vejen fører ham, nynnende paa et eller andet Omkvæd, mere gal end Ophelia var det med Rosmarinkransen i sit Haar, mere svimmel end en Page, der er forelsket i en Fe og slaar Tamburin paa sin knuste Hat . . . .

»Den, som ikke i de hede Nætter, der faa Venus' Stjærne til at blegne af Elskov, har maattet springe op uden Grund, paa bare Fødder, gaa, bede, græde strømmende Taarer og folde sine Hænder foran det Uendelige med Hjærtet fuldt af Medlidenhed med ukjendte Kvaler —

»Lad ham smøre og rette, saa længe han gider, lad ham rime, hvis han lyster, af al Livsens Kraft, lad ham flikke Antithesens Flitterguld paa sine Pjalter og tilsidst blive baaret stoltelig til Père Lachaise med Alverdens Dumrianer i Hælene paa sig: Stor Mand, hvis man vil, men Digter? Nej og atter nej.«

I Udfaldet mod dem, der pynte sig med Antitheser, føres ligesom en Snært mod Victor Hugo og hans Skole og røber den rene Lyrikers Overlegenhedsfølelse sig overfor den geniale Rhetoriker; i selve Digtets Overstrømmen er et Sværmeri, en Begejstring for Poesi og en digterisk Selvfølelse, der minder om Goethes *Wanderers Sturmlied*.

Og alt som Musset nu udviklede sig og naaede Skjels Aar og Alder, aabenbarede han flere og flere Fortrin, som overstraalede Victor Hugos. Han erobrede Læseverdenen ved sin dybe Menneskelighed. Han tilstod sine Svagheder og Fejl; Victor Hugo følte sig forpligtet til at være ufejlbar. Han var ikke den underfulde Versekunstner som Hugo, han formaaede ej som denne at hamre Sprogets Metal til Rette paa en Ambolt og fatte Ordenes Juveler i Guld. Han skrev skjødesløst, rimede omtrentlig, slettere endnu end Heine rimer, men han var aldrig Rhetor, altid Menneske. Glæde og Kval havde hos ham en Sandhed, der syntes evig. Kastede man et af hans Digte paa en Bunke af andre Digteres, virkede det som Skedevand, Alt omkring det fortæredes som Papir, fordunstede som Ord, det alene blev og brændte og klang i den skjærende Sandhed som Skriget fra et Menneskebryst.

Hvori laa det da, at ikke han men Hugo blev Literaturens Behersker og den unge Skoles Fører?

Det laa i, at man om ham kan vende Ordene i det sværmeriske og spotske Digt, jeg citerede, om: »Digter, ganske vist, men stor Mand? Aldrig i Verden?«

Hos Hugo fandtes politisk og religiøst, trods al Forskjelligheden af de Standpunkter, han indtager i Løbet af sit lange Liv, en vis uafbrudt Linje, en Udviklingsnorm, og fremfor Alt en aldrig svigtende Værdighed. Som han i sin Poesi grunder sin Familie-Arne dybt, saaledes befæster han stedse mere sine Overbevisninger om Samfund og Stat.

Musset begynder med en tilgjort Overlegenhed, han stiller den yderste Vantro og den yderste politiske Indifferentisme til Skue. Bag denne Vantro og denne Ligegyldighed skimtes imidlertid snart og aabenbarer sig efterhaanden fuldt en umandig Svaghed.

Læs hans maskerede Selvbekjendelser i *Confessions d'un enfant du siècle*. Han er født paa et ulykkeligt Tidspunkt; Alt var dødt. Napoleonstiden var omme, og ret som om der ikke kunde gives Hæder udenfor Kejserdømmet, hedder det, at Hæderens Tid var omme. Troen var udslukt; der var ikke mere to smaa Stykker sort Træ i Korsform, foran hvilke man kunde folde sine Hænder, og ret som om de, der ikke føle sig bundne til den katholske Symbolik, derfor intet Hjærte og intet Sjæleliv have, omskrives dette ved, at Sjælen var død. Det fortælles fremdeles, at Nogle, der indsaa', at Hæderens Tid var forbi, fra Talerstolen sagde, at Frihed var endnu skjønnere end Hæder, og at de Unges Hjærter ved dette Ord skjælvede som ved en fjærn og frygtelig Erindring. »Men,«

hedder det, »da de Unge gik hjem efter at have hørt det, mødte de et Tog med tre Kurve, som man bar til Clamart; det var Ligene af tre unge Mænd, der havde talt altfor højt om Frihed« — og ret som om Blaserthedens Fortvivlelse var den eneste Lære, en Mand kan uddrage af Martyrernes Død, hedder det, at ved dette Syn krummede et underligt Smil deres Læber, og de styrte sig hovedkulds ud i de afsindigste Udsvævelser.

Over dette Grundthema har Musset skabt en Række af sine ypperste Mandskarakterer, selv den geniale Skikkelse Lorenzaccio. I sin Ungdom formede han den berømteste af sine typiske Figurer, Rolla, derover.

I intet Digt træder skarpere end i *Rolla* det Usikre og Vaklende, det Kvindagtige i Alfred de Mussets Livsanskuelse frem.

Indledningsafsnittet aabnes med den bekjendte Længselssang efter den græske Oldtid med sin friske Skjønhed og efter den kristelige Oldtid med sit rene Opsving og sin friske Tro, da de ærværdige Kathedraler i Kølln og Strassburg, da Notre Dame og St. Peter knælede fromt i deres Stenkjortler og Folkenes store Orgel istemmede Aarhundredernes Hosiannah.

Saa følger den end berømtere Passus:

»O Kristus! jeg hører ikke til dem, hvem Bønnen drager til dine stumme Templer. Jeg staar oprejst under din indviede Hvælving; thi jeg tror ikke, o Kristus, paa dit hellige Ord. Jeg er født altfor sent i en altfor gammel Verden. Golgathas Søm kunne næppe mere holde dig paa Korset; dit himmelske Lig er faldet sammen som Støv. Men lad det være mig, dette vantro Aarhundredes mindst lettroende Barn, tilladt at kysse dette Støv med Vemod!«

Saa følger Fortællingen: Jacques Rolla var den mest udsvævende unge Mand i det udsvævende Paris. Han foragtede Alt og Alle: »Aldrig har nogen Adamssøn baaret paa en dybere Foragt for Folk og for Konger.« Rolla har kun en ringe Formue, men store Tilbøjeligheder til Vellevnet og Luxus. Vanen, som for de Andre er det halve Liv, er ham en Væmmelse. Derfor tager han den lille Arv, hans Fader har efterladt ham, deler den i tre Punge og spiser hvert Aar en Tredjedel af sin Formue op med slette Kvinder og under alskens Galskab, uden at gjøre nogen Hemmelighed af, at han vil skyde sig en Kugle for Panden, naar det sidste Aar er forbi.

Og i Kraft af sine 22 Aar kalder Musset Rolla stor, uforfærdet, ærlig og stolt. Hans Kjærlighed til Friheden — og ved Frihed forstaas Uafhængighed overfor enhver Virksomhed, enhver Livsopgave, enhver Pligt — idealiserer ham i Digterens Øjne.

Saa skildres Rollas Selvmordsnat i det berygtede Hus, Tilberedelserne til Orgiet, den sextenaarige Pige, som bringes af Moderen selv, og Digteren begynder sin gribende Sørgesang over Samfundets dybe Korruption, over Moderen, som sælger sit Barn, over Fattigdommen, som bliver Koblerske, over de lykkelig stillede Kvinders billig kjøbte Strænghed og hyklede Dyd.

Saa følger det Berømteste i Digtet, Apostrofen til Voltaire:

»Sover du fornøjet, Voltaire, og bugter dit hæslige Smil sig endnu om dine kjødløse Læber? Man siger, din Tid var for langt tilbage til at forstaa dig. Vort Aarhundrede maa behage dig. Glæd dig, din Tid er kommen. Over os er den styrtet, den uhyre Bygning, som du undergravede Dag og Nat i de firsindstyve Aar, du gjorde Kour til Døden. Trøst dig! Han, som nu vil udaande her, han har læst dig.«

Hvad har Voltaire med denne jammerlige Ødelands Død at gjøre? Er den store Arbejder ansvarlig for denne luddovne Vellystnings Selvmord? Er dette Verden, som Voltaire drømte sig den, denne Verden af hjærneløse Galninger og viljeløse Kvinder? Voltaire, hvis Væsen var Forstand, hvis Hænders Smuds kun var Krudtsværte, og hvis Liv var en viljestærk Kamp for Lyset! Er han Skyld i denne Elendighed? Og hvorfor?

Fordi han ikke havde dogmatisk Tro.

Det er da altsaa Manglen paa dogmatisk Tro, som er Rollas Paaskud til at leve som et Dyr og dø som en Dreng. Man sér, hvad der efter faa Aars Forløb er blevet af den udfordrende Trods, med hvilken Digteren optraadte. Trodsen har opløst sig i holdningsløs Tvivl, Fornægtelsen er gledet over i haabløs Fortvivlelse.

Hvor sund, hvor kraftig, hvor sluttet tager ikke Hugos roligere Holdning sig ud herimod, og man forstaar nu, at han trods Alt vedblev at indtage den centrale Stilling i fransk Literatur.

Det er ikke det fineste og udsøgteste poetiske Talent, der afgjør Ledelsen i Literaturen. Den tilfalder ikke Talentet, men den hele Personlighed. Den, som paa et givet Tidspunkt føler Tidens Hjærte banke i sit Bryst, rummer Tidens Tanker i sin Intelligens og har den faste Vilje at paatrykke Literaturen Stemplet af disse sine og Tidsalderens Følelser og Ideer — han er den fødte og den blivende Fører.

To Digte

af **H. J. Greensteen.**

I.

To mægtige Aander her paa Jorden raade:
den ene, fuld af Sejer,
al Visdom i et Ord — et magisk — ejer;
den anden grubler over Livets Gaade,
stirrende trøstløs paa dets mørke Traade.

Hin har en Straalekrans om Panden, — Øjet
funkler og lyner,
og han har underfulde, stærke Syner;
den andens Smil er bittert, Ryggen bøjet,
Panden af dybe Rynker gjennempløjet.

Lyksalig den, hvem hin fik Lov at føre:
— Blev end et Baal hans Trone,
sejrstolt, med Smil han bar den tunge Krone!
Den anden hvisker — Stene maa det røre! —
endeløs Tvivl og Angst i Slægtens Øre.

Du blege Jordaand, født af Jordens Smerter,
hvem vover dig at dømme?
Mørkt er dit Blik, men dine Tanker ømme:
haabløs du hører Skrig af brudte Hjærter,
søger dog end om Raad ved Nattens Kjærter.

Du blege Jordaand, ud af Slægtens Sjæle
raned du Drømmens Gammen!
Giv den nu Hjærter, som kan græde sammen,
og Grublertanker, — indtil den kan dvæle,
sorgløs og sikker, mellem kolde Fjæle!

II.

Skjærm denne Tro — en Gnist af hellige Flammer —
at Aandens Sædekorn,
saa'de blandt Tjørn og Torn,
vil blive til en Skov af stærke Stammer,
der skygger over Jorden og dens Jammer.
Skjærm denne Tro, — ja var det end en Drøm,
luftfyldt, til Redning gjennem Livets Strøm,
skjærm denne Tro, saa længe du kan tænke,
frels den, i Fald du kan, —
hvis ikke, saa velan,
sejl ud paa dybest Vand
for dig og dine Skibe brat at sænke!

„Sluppen“ i Aarhus.

Efter en Skitse af Chr. Blache.

Ved Vintertid.

Tegning af O. A. Hermansen.

Kaptejn Burle.

Emile Zola's nyeste Novelle.

I.

Klokken var ni. Den lille By Vauchamp var lige gaaet i Seng og laa tavs og mørk under en isnende Novemberregn. I en af de allersnævreste, mest øde Gader saas et oplyst Vindue paa tredje Sal i et gammelt Hus, fra hvis sprukne Tagrender der flød Strømme af Vand. Det var Fru Burle, som vaagede foran en tarvelig Ild af Vinstokke, medens hendes Barnebarn Charles skrev sin Stil ved Lampens blege Lys.

Lejligheden, der kostede 160 Francs om Aaret, bestod af fire umaadelige Værelser, som det ikke var muligt at opvarme om Vinteren. Fru Burle sov i det største; hendes Søn Kaptejnen i Forplejningskorpset havde taget det, som vendte ud til Gaden, ved Siden af Spisestuen; og den Jærnseng, som tilhørte den lille Charles, druknede i den mægtige Daglistue med de skimlede Tapeter.

Kaptejnens og hans Moders faa Møbler, et massivt Maghonitræs-Møblement fra Kejsertiden, hvis Messingdekoration var bulet og sønderrevet ved de hyppige Garnisonsvexlinger, forsvandt under de høje Lofter og i Krogene, hvor Mørket bredte sig som et fint Støvlag. Det rødmalede Gulv var haardt og isnende fodkoldt; kun foran Stolene laa bitte smaa, slidte Tæpper, hvis fattige Udseende bidrog til at forhøje Indtrykket af Nøgenhed i disse øde Rum, hvor alle Vinde peb igjennem de utætte Døre og Vinduer.

Foran Kaminen hvilede Fru Burle i sin gule Fløjls Lænestol og betragtede den sidste Brand med hint faste og tomme Blik, som gamle Folk have, naar de tænke paa svundne Tider. Hun sad saaledes hele Dage med sin høje Figur og sit lange alvorlige Ansigt, hvis tynde Læber aldrig smilede. Hun var Enke efter en Oberst, død paa Nippet til at blive General, hun var Moder til en Kaptejn, som hun havde ledsaget endog i Felten, og hun bevarede en militær Stivhed, medens stadige Tanker om Pligt, Ære og Fædrelandskjærlighed havde holdt hende rank, som om hun var udtørret under en stræng Disciplin. Der undslap hende sjældent nogen Klage. Da hendes Søn efter 5 Aars Ægteskab var bleven Enkemand, havde hun uden Indsigelse overtaget den lille Charles' Opdragelse, som hun ledede med samme Strænghed, som en Underofficer, der afretter Rekruter. Hun vaagede over Barnet og taalte intet Lune og ingen Vildskab, men tvang det til at sidde oppe til Midnat, medens hun selv ved Siden af passede paa, om Stilen blev rigtig færdig. Charles, der var af en fin Konstitution, voxede op under dette ubøjelige Reglement ganske tavs og myg; i det blege Ansigt lyste to smukke Øjne, altfor store og altfor klare.

I de lange tavse Timer tænkte Fru Burle altid den samme Tanke: Sønnen havde skuffet hendes Haab. Det var nok til at beskjæftige hende og hjalp hende til at leve Livet om igjen, fra hendes Barns Fødsel af — hun drømte om, at det skulde naa de højeste militære Poster i Ærens Lys — og indtil denne snævre Garnisonsexistens, disse mørke og ensformige Dage, dette Fald til Regnskabsofficerens Stilling, som han aldrig kom ud over, og hvori han sløvedes. Hans første Begyndelse havde dog fyldt hende med Stolthed, hun havde et Øjeblik kunnet tro sin Drøm virkeliggjort. Ligesom Burle havde forladt Militærskolen, bedækkede han sig med Hæder paa Valpladsen ved Solférino ved i Spidsen for nogle Mand at erobre et fjendtligt Batteri; han blev dekoreret, Aviserne priste hans Heltemod, han ansaas for en af Hærens tapreste Soldater. Men Helten blev efterhaanden fed og madkjær og levede lykkelig, sløv og fejg. I 1870 var han kun Kaptejn; han blev taget til Fange i første Træfning og kom rasende hjem fra Tyskland, sværgende paa, at man ikke oftere fik ham til at slaas, det var altfor dumt; men da han ikke kunde forlade Militærstanden, fordi han intet Andet kunde bestille, lykkedes det ham at blive udnævnt til Regnskabsofficer. Han sagde, at det var en Krog, hvor han kunde dø i Fred. Da det skete, følte Fru Burle sit Hjærte sønderrevet. Nu var Alt forbi, og hun opgav ikke mere sin stive Holdning med de sammenbidte Tænder.

Vinden pressede sig ind i den snævre Gyde, og Regnen piskede rasende mod Vinduerne. Den gamle Kone hævede Blikket fra det slukkede Baal for at forvisse sig om, at Charles ikke sov over sin latinske Version. Dette tolvaars Barn var blevet hendes sidste Haab, hendes haardnakkede Ærgjærrighed samlede sig paa hans Hoved. Hun havde først afskyet ham med det samme Had, som hun havde næret til hans Moder, en lille smuk og svagelig Kniplerske, som Kaptejnen havde været dum nok til at ægte, da han ikke kunde vinde hende paa anden Maade. Da saa Moderen var død, og Faderen dovnede hen i Lediggang, var Fru Burle begyndt at lade sine Drømme dreje sig om den stakkels sygelige Skabning, som hun med Nød og næppe opdrog. Hun vilde, han skulde blive stærk, blive den Helt, som Burle havde opgivet at blive, og kold og stræng saa' hun ham voxe, idet hun ængstelig følte paa hans Lemmer og søgte at proppe hans Hjærne med Mod. Lidt efter lidt troede hun, forblindet af sin Lidenskab, at hun endelig havde fundet Familiens Helt. Skjønt Barnet, der var kjærlig og drømmende af Natur, havde en medfødt Skræk for Soldatens Haandværk, føjede han sig dog efter sin Bedstemoder, der indgød ham en ubetvingelig Angst, og gjentog blid og taalsom saadanne Ord om hans fremtidige Karriere, som hun vilde høre.

Imidlertid bemærkede Fru Burle, at Stilen ikke skred frem. Bedøvet af Stormens Tuden sov Charles over sit Papir med stive Øjne og Pennen i Haanden. Da bankede Fru Burle med sin Knokkelhaand i Bordet uden at sige et Ord, og Drengen fór op og bladede febrilsk i Ordbogen. Den gamle Kone samlede Veddet sammen i Kaminen, men kunde ikke faa det tændt.

Den Gang hun endnu troede paa sin Søn, havde hun ladet ham udplyndre hende for Alting; Lidenskaber, som hun ikke vovede at kjende, havde opspist hendes lille Formue. Og endnu var det ham, som tømte Huset, lagde det øde. Hjemmet var fattigt, Stuerne tomme, Smalhans i Kjøkkenet. Hun talte aldrig til ham derom; thi for hendes disciplinerede Sind stod han som den eneraadende Herre. Men undertiden skjælvede hun af Frygt ved Tanken om, at Burle en Gang kunde begaa en Dumhed, der vilde forhindre Charles i at træde ind i Armeen.

Hun havde rejst sig for at hente Brænde i Kjøkkenet, da et frygteligt Vindstød kastede sig over Huset, rystede Dørene, rev en Persienne ned og pressede en forøget Strøm af Vand fra de sprukne Tagrender ned over Vinduerne. Og i denne Allarm ringede det til hendes Forbavselse paa Døren. Hvem kunde komme paa denne Tid i et saadant Vejr? Burle kom aldrig hjem før Midnat, naar han kom hjem. Hun lukkede op, og ind kom med mange Eder en Officer, der var gjennemblødt af Regn.

»Guds Død! Det er dog et nederdrægtigt Vejr.«

Det var Major Laguitte, en gammel Hugaf, som havde tjent under Oberst Burle i Fruens smukke Dage. Han var et Soldaterbarn, som havde tjent sig op fra Geleddet til Regimentskommandør, snarere ved sin Tapperhed end paa Grund af sin Forstand; men Svagelighed efter et Saar i Laaret havde tvunget ham til at gaa over i Intendanturen. Han haltede en lille Smule, men man turde ikke tale til ham derom, da han ikke vilde vide af det.

»Er det Dem, Major,« sagde Fru Burle i en overrasket Tone.

»Ja, Gu' er det mig,« brummede Laguitte, »og man skal holde Pokkers meget af Dem for at gaa ud i et saadant Herrens Vejr, som man ikke vilde nænne at jage en Hund ud i.«

Han rystede sig, og Vandet drev fra hans Støvler ned paa Gulvet. Han saa' sig omkring.

»Jeg maa absolut tale med Burle . . . Er den Drivert allerede i Seng?«

»Nej, han er ikke kommet hjem,« sagde den gamle Kone med sin haarde Stemme.

Majoren saa' fortvivlet ud. Han skreg op:

»Hvad for Noget, ikke hjemme! Men saa har de jo gjort Nar ad mig henne paa hans Kafé, hos Mélanie, De véd nok . . . Jeg kommer ind, træffer en Pige, som lér mig op i Ansigtet og siger: Kaptejnen er gaaet hjem. Jeg tænkte det nok, jeg havde Lyst til at give hende en Røffel!«

Majorens Vrede satte sig. Han gik op og ned i Værelset med en uvis og forstyrret Mine. Fru Burle betragtede ham stift. »Det er Kaptejnen selv, som De vil tale med?«

»Ja!«

»Og jeg kan ikke sige ham Besked?«

»Nej!«

Hun trængte ikke paa, men stod op og betragtede bestandig Majoren, der ikke kunde bestemme sig til at gaa. Saa kom Vreden atter op i ham.

»Til Helvede! Siden jeg er kommen, saa kan De gjerne faa det at vide . . . det er maaske bedre.« Og han satte sig foran Kaminen og strakte sine snavsede Støvler ud mod den Ild, der ikke var. Fru Burle vilde atter sætte sig i sin Lænestol, da hun saa', at Charles overvældet af Træthed havde ladet Hovedet synke ned i det aabne Lexikon. Da Majoren kom, var han bleven lidt livligere, men da Ingen gav sig af med ham, havde han ikke modstaaet sin Søvnighed. Fru Burle vilde gaa hen mod Bordet for at vække ham med et Smæk over Fingrene, men Laguitte standsede hende.

»Nej, nej! lad den lille Fyr sove . . . Det er ikke saa morsomt, han behøver ikke at høre det.« Den gamle Kone satte sig, der var stille derinde, de saa' paa hinanden.

»Se saa! Nu er Historien ude,« sagde endelig Majoren, idet han ledsagede sine Ord med et hidsigt Nik. »Den Satans Burle er endelig gaaet over Stregen.«

Fru Burle fór sammen. Hun blegnede og blev endnu mere stiv end sædvanlig. Den Anden blev ved:

»Jeg havde Mistanke . . . Jeg havde tænkt en Dag at tale med Dem. Burle gav for Meget ud og havde saadan en taabelig Mine, som jeg ikke kunde lide. Men jeg havde aldrig troet . . . Man maa dog være Pokkers dum for at gaa saa vidt!«

Han slog sig med den knyttede Haand paa Laaret og kunde næsten ikke tale af Vrede. Den gamle Kone maatte spørge ham lige ud.

»Han har stjaalet?«

»De kan ikke tænke Dem . . . Ikke sandt? Jeg saa' aldrig efter! Jeg skrev blot under. De véd, hvordan det gaar til. Kun, naar der skulde være Kasseeftersyn, plejede jeg at sige, fordi Obersten er en prikken Herre: »Pas paa din Kasse, gamle Ven, det er mig, der svarer for den.« Men jeg var ganske tryg . . . Saa i den sidste Tid, da han saa' saa løjerlig ud, og man fortalte mig nogle grimme Historier, kiggede jeg ham mere i Kortene og gjennemgik hans Regnskaber. Alt saa' godt ud, var i den netteste Orden . . .«

Han standsede, han var saa rasende, at han strax maatte lette sig ved adskillige Eder.

»Jeg er ikke vred over hans Slyngelagtighed, men over den nederdrægtige Maade, paa hvilken han har opført sig overfor mig. Han har stukket mig Blaar i Øjnene, forstaar De mig, Fru Burle! . . . Tror han, jeg er en gammel Idiot?

»Han har altsaa stjaalet?« spurgte Moderen paany.

»I Aftes kom Gagneux til mig efter Middag,« sagde Majoren lidt roligere . . . »De kjender nok Gagneux, Slagteren, som bor henne paa Torvet. Det er ogsaa en slem Slyngel; det er ham, der har haft Kjødleverancen til Regimentet og har ladet det spise alle Departementets døde Køer. Naa! jeg tog imod ham, som den Hund han er, men han gav mig ren Besked! Det er en net Historie. Burle har altid kun givet Afdrag; det er et frygteligt Miskmask, et Virvar i Mellemværendet, som Fanden selv maa hitte ud af. Kort og godt, Burle skylder ham 2000 Francs, og Slagteren taler om at sige Alt til Obersten, hvis han ikke betaler . . . Det Værste er, at Burle, den Gris, hver Uge har givet mig en falsk Kvittering, som han nok saa frækt har sat Gagneux's Navn under. Mig, mig hans gamle Ven, har han taget saadan ved Næsen; Pokker tage ham den Æsel.«

Majoren rejste sig, strakte de knyttede Hænder mod Loftet, og lod sig igjen falde ned paa Stolen. Fru Burle gjentog: »Han har stjaalet, det maatte komme.«

Derpaa tilføjede hun blot, uden at et fordømmende Ord mod hendes Søn undslap hende:

»2000 Francs, det har vi ikke . . . . Her er maaske 30 Francs i Huset.«

»Jeg tænkte det nok,« sagde Laguitte, »og véd De, hvor Pengene er bleven af? De er gaaet til Mélanie, den fordømte Taske, som har gjort Burle aldeles gal . . . . Aah! de Kvindfolk; jeg har nok sagt, at de vilde gjøre Kaal paa ham. Jeg véd ikke, hvordan han har det, den Fyr; han er kun 5 Aar yngre end jeg, og er endnu lige tosset. Det er dog Pokker til Natur.«

De tav. Udenfor tog Regnen til i Styrke, og man hørte, hvorledes Stormen larmende knuste Murbrokker fra Skorsten og Tag mod Gadens Brolægning i den lille skumle, sovende By.

»Ja!« sagde Majoren, idet an rejste sig, »der kommer ikke Noget ud af at sidde her . . . Nu, da De véd Besked, stikker jeg af.«

»Hvad skal man gjøre Hvem skal man henvende sig til?« mumlede den gamle Kone.

»Bliv blot ikke fortvivlet; man maa se lidt an. — Hvis jeg blot havde de 2000 Francs; men De véd nok, jeg ikke er rig . . .«

Han tav forlegen. Han, den gamle Pebersvend, uden Kone og uden Børn, drak meget nøjagtig sin Lønning op eller tabte i Ecarté, hvad han sparede i Kognak og Absinth. Forresten var han saa honnet, som Tjenesten krævede.

»Ligemeget,« fortsatte han, staaende i Døren, »jeg vil dog se at faa fat paa den Knægt hos hans Donna. Himmel og Jord vil jeg sætte i Bevægelse. . . . . Burle, Burles Søn dømt som Tyv? Det er jo umuligt, det maa ikke ske! Jeg vil hellere sprænge Byen i Luften. Naa hør nu, De maa ikke ta' Dem det saa nær, det er dog allerværst for mig.«

Han trykkede hende haardt i Haanden og forsvandt paa den mørke Trappe, medens hun lyste for ham med Lampen i Haanden. Da hun igjen havde sat Lampen paa Bordet, stod hun et Øjeblik ubevægelig i det store, tavse og tomme Værelse, foran Charles, som endnu sov med Hovedet imellem Lexikonets Blade. Med sine lange, blonde Haar lignede det blege Hoved en lille Piges. Hun sank hen i Tanker, og over hendes haarde og lukkede Ansigt løb noget Mildt; men det var kun en forbigaaende Rødme, og det fik strax igjen sit haardnakkede og viljeskraftige Maskeudtryk. Hun gav Barnet et hurtigt Tjat over Haanden og sagde: »Charles, din Stil!«

Barnet vaagnede, rystede søvndrukken og gav sig til at blade hastig i Bogen. I samme Øjeblik fik Major Laguitte, som slog Gadedøren i, en saadan Vandstraale i Hovedet fra de sprukne Tagrender, at man kunde høre ham bande gjennem det larmende Vejr. Saa hørte man kun, medens Regnen plaskede ned, Charles' Pen sagte kradse paa Papiret. Fru Burle havde taget sin gamle Plads foran Kaminen, stiv, med Blikket hæftet paa den slukte Ild, hensunken i sine stadige Tanker og i samme Stilling som alle andre Aftener.

(Fortsættes.)

Ved et Bryllup i Rosenvænget.

Mindes I det første Møde? —
Skoven stod i Spring
med en Sang og Klang af søde
Fugle rundt omkring;
saadan liden Fugletunge
plaprer Løsnet ud,
Cirkulæret til de Unge:
nu staar Vaaren Brud!

Det blev Kys, det første Møde —
tys, hvem tæller dem?
Nippen til smaa Læber røde,
evig »Følgen hjem«,
ingen Brug for Paraplyer,
Himlen aldrig graa:
som bestraalt af Rosenskyer
Rosenvænget laa.

Kan da Frost paa Saadant følge,
Vinter paa slig Vaar?
kan den ungdomsfriske Bølge
stivne tung og haard?
kan de spændte Sjælens Strænge
tabe deres Klang?
vil vort Foraars Rosenvænge
blomstre af en Gang?

Sikkert ja! men hvad der lægges
i jer Lod idag,
hver en Spire, som skal vækkes
af jer Sjæls Behag,
al den Lyst, som Livet byder
af sit Sommervæld,
skal mod Isen være Bryder
sent en Vinterkvæld.

Da skal denne Hymne synges
til jer Ungdoms Lov,
da skal Festguirlanden slynges
fra den grønne Skov,
da skal Sølv-, ja Guldpokalen
klinge ved jer Fest,
medens Livet holder Talen
som den bedste Præst.

Holger Drachmann.

„Sluppen" i Aarhus.

Nu er det Karnevalets Tid. Sydens glimrende Lystighed paa offenlig Gade kjendes jo desværre ikke paa vore Bredegrader. En enkelt Gadedreng, udstyret med Maske og nogle Pjalter, listende sig omkring som stadig Gjenstand for det aarvaagne Politis Efterstræbelser, det er det Hele her i Hovedstaden. I enkelte Provinsbyer har dog karnevalsagtige Optog, særlig foranstaltede af Sømandsstanden, holdt sig lige til nu. — I tidligere Tid, da Skibene lagdes op hvert Efteraar, tilbragte Sømanden Vinteren i et behageligt, men lidet indbringende Otium, og han har formodenlig derfor bedre end andre Folk kunnet hengive sig til den Art Adspredelse, som foruden den fornøjelige ogsaa havde en indbringende Side. Det her i Bladet fremstillede Optog finder Sted i Aarhus og bærer Navnet »Sluppen«. En Baad er sat paa en Vogn og bemandet med Matroser, iførte hvide Skjorter og brede røde Livbælter, røde Sløjfer paa Armene og Lommetørklædet flot dinglende paa den ene Side. Agter i Baaden sidder, foruden Musikken, som stadig spiller den under Billedet angivne Melodi, den høje Chef med trekantet Hat samt en Baadsmand. Foran og bagved bærer en Skare, ligeledes paaklædte, Sømænd en Masse Flag. Ved Siden af Vognen udføres en højst snurrig ensformig Kontradans. To med Sparebøsser forsynede Mænd modtage, hvad Gadens Beboere yde, og i Forhold til Kontingentets Størrelse faar Vedkommende som Vederlag et vist Kvantum Hurraer, til hvilke Baadsmanden giver Signal med sin Pibe. Saaledes fortsættes fra Hus til Hus Byen igjennem, og om Aftenen samles man til en fælles Sammenkomst, hvor man efter bedste Evne rekreerer sig efter den ofte meget kjølige Tur. Saaledes som det her er fremstillet, saa' Optoget temmelig nøjagtigt ud i min Barndom. Den Interesse, hvormed man hørte Hurraerne langsomt nærme sig og saa' de første Flag vise sig i Enden af Gaden, var uhyre stor, og Erindringen derom er saare levende. Det er nu imidlertid 24 Aar siden, jeg sidste Gang saa' Sluppen, og i den Tid kan jo Udstyrelsen være undergaaet smaa Forandringer, men i det Væsenlige er dog nok Alt ved det Gamle endnu, skjønt den Tid vel desværre ikke er fjærn, da »Sluppen« forsvinder.

Chr. B.

Cæcilia-Foreningen har i sine fortrinlige *Koncerter for Kammermusik*, af hvilke den anden nu har fundet Sted (9. Februar), udvidet sit Omraade ud over dets oprindelige Grænser og strakt det lige til den i videre Forstand moderne Musiks uovertræffelige Mester. Den anden Koncert begyndte med Beethovens E-moll-Kvartet (Op. 59); Hr. Svendsens Violin var som bygget for Finalens hurtige og sikre Liv, medens Adagioen kunde have trængt til en større Tone. Frøken A. Stockmarr, der ifjor i Musikforeningen debuterede med Saint-Saëns Klaverkoncert, spillede Bachs kromatiske Fantasi, Præludie i Cis-dur samt Præludie og Fuga i G-moll med saa megen Færdighed og Forstaaelse af denne reflekterende Musik, at der er Anledning til at have godt Haab om hendes Fremtid som Koncertpianistinde. — Glucks Serenade »La contesa dei Numi« har for os den særlige Interesse at være komponeret i Anledning af Christian den 7des Fødsel, hvilket rigtignok kaster et stærkt tragikomisk Skjær over Fortunas Arie; men heldigvis glemtes baade Anledningen og Ordene over den rent musikalske, italienske Arie-Skjønhed, der lod Fru Lüttkens Stemme glimre i hele sin Pragt og Virtuositet. En vittig og saare elskværdig Kvintet i C-dur af Boccherini fuldendte Koncertens italienske Slutning.

Paa Cæciliaforeningens store Koncert, der i Universitetssalen havde fundet et passende stilfuldt Lokale, spillede Italienerne ganske Herrer; kun Händels yndefulde Nattergalekor af »Salomon« satte et tysk Punktum. — Programmet var maaske noget for righoldigt, navnlig naar Hensyn tages til Musikens Art; Giovanellis anden Madrigal og Durantes mægtige »Magnifikat« (Marias Lovsang Lukas 1, 46 ff. efter Vulgata) kunde med større Virkning være fremførte paa en senere Koncert. Heldigere vilde det sikkert ogsaa have været, om den alvorlig-kirkelige og den muntreverdslige Del af Programmet ikke var holdt adskilte. Korene, navnlig det mandlige, lod noget tilbage at ønske i Renhed og Præcision ved Udførelsen af Carissimis »Jephta«, det interessanteste Hovednummer i den kirkelige Del. Jephtas Datter udførtes af en Dame af Foreningens Korpersonale, om hvis store Gaver som Koncertsangerinde og maaske som Operistinde der næppe kan være nogen Tvivl, skjønt Ængstelighed skadede hendes Stemme noget i Begyndelsen;

den kom først egenlig til sin Ret i Ariosoen, hvor hun paakalder Naturens Medynk, fordi hun skal dø som Jomfru, og svares af det fjærne Ekko. Bedst tog den sig dog ud i Scenen af Cimarosas »Il Mercato di Marmantile«, hvor den stod godt ved Siden af Fru Kellers, en farlig Nabo, som den havde nogen Lighed med i Klangen. Denne karakteristiske og melodiøse Skjændeduet var Glanspunktet i anden Del, af hvilken Orazio Vecchis Saltarello og Serenata særlig fortjener at fremhæves.

Schillers mesterlige Digt *»Das Lied von der Glocke«* var allerede paa hans egen Tid og bestandig senere et yndet Recitationsstykke og skal saaledes udført have en overordenlig Virkning; navnlig er Sophie Schröders Recitation af det berømt. Det var umuligt Andet, end at dette Digt ogsaa for en musikalsk Bearbejdelse maatte frembyde meget Udmærket. Max Bruch er den, der har opdaget og vovet at bearbejde denne Mine, og det er fortjenstligt, at *Koncertforeningen* atter har opført denne betydelige Komposition. Digtets Længde gjorde Beskjæringer nødvendige; det var saaledes ganske i sin Orden at bortskjære Hymnen til Ordenen (»Heil'ge Ordnung, segenreiche Himmelstochter«) og kun anvende Slutningen: »Holder Friede, süsse Eintracht« til en særdeles smuk Terzet, i hvis Efterspil en tysk Psalmemelodi gjør en smuk Virkning. Men andre Bortskjæringer ere mindre heldige; det smukke og karakteristiske Sted om Begravelsen (Von dem Dome — schwer und bang — tönt die Glocke — Grabgesang o. s. v.), der passede saa godt for Musik, burde ikke fattes; derved bortfalder en hel Side af Klokkens Virksomhed, og det andet Led i Mottoet (Indskriften paa den store Klokke i Schaffhausens Dom) »mortuos plango« bliver uden Sidestykke i Text og Musik. Det er iøvrigt en udmærket Idé at benytte dette Motto til et mægtigt Præludium, holdt i Kirkestil. Trivielle Enkeltheder har Bruch ikke undgaaet. Navnlig er det beklageligt, at de berømte Vers i Slutningen: »Hoch über'm niedern Erdenleben« o. s. v., som Hegel træffende har anvendt paa Schillers egen Lyrik, og som næsten burde være Stykkets Glanspunkt, ikke har faaet en smukkere musikalsk Fortolkning. Bedst lykkes det Malende i Musiken; saaledes Solostedet »Leergebrannt ist die Stätte« o. s. v., som Frøken Julie Schow foredrog meget kjønt; i Branden kunde Forvirringen og Tummelen maaske være mere naturalistisk truffen; fortræffeligt er Efterspillet, hvor Ynglingen »durchmisst die Welt am Wanderstabe«; men det mest gribende Sted i hele Kompositionen er et andet Efterspil: Revolutionsmarschen. Schiller, Republikaneren, »Fieskos« Forfatter, Æresborger i den franske Republik, »væmmedes ved disse Bøddelknægte«, som han skrev til Körner efter Kongens Henrettelse; og sikkert har denne Stemning allerede den Gang lagt Grunden til disse Vers i det store Digt, som oplevede elleve Aar mellem sin Plan og sin Fuldendelse. Men Max Bruchs glimrende Musik er paa dette Sted holdt noget for ædel; det er snarest Bastillestormernes Marsch, den river med mere end den vækker »Væmmelse«, og trods en vis Carmagnole-Tummel faar den hver god Citoyens Hjærte til at banke; det er ikke den rigtige »røde Guillotinemarsch«, saadan som Heine lærte at tromme den af den franske Tambour.

Foruden nogle smukke Smaastykker for Damekor af Hr. Prof. Hartmann, af hvilke »Fuglekvidder« gaves da capo, bragte Koncertforeningen en interessant Nyhed frem af en af vore betydeligste yngre Komponister, Hr. Victor Bendix, en Suite for Orkester (Præludium —Menuet—Marsch). Det højtidelige Præludium med sin mægtige koralagtige Melodi og et Mellemmotiv, der tillige benyttedes som Introduktion, var simplest i sin Gjennemførelse og derfor det af de tre Stykker, som sikkert gav de Fleste det største Udbytte. Men maaske var Marschen det betydeligste og i Gjennemførelsen genialeste. Denne rige Komposition indeholder ikke mindre end fem Motiver, der alle benyttes interessant, og af hvilke de mest overraskende (f. Ex. begge Coda-Motiverne) omhyggelig forberedes i Mellemstemmerne, før de træde dominerende frem. Hovedmotivet har en rask, festlig Karakter; — man tænker sig sejrrige Troppers Indtogsmarsch; og dertil slutter sig et lettere Motiv af fransk Karakter; mildere i Tonen er Trioen, hvis Motiv har en forunderlig smuk, vemodig Slutning — som et kort Tilbageblik paa Togets lange Vej og dem, der ere blevne dér. Fra Trioen gaar Komponisten ikke traditionelt tilbage til Marschens Begyndelse, men med en pikant Overgang styrer han ind i Marschen paa et senere Punkt og iler frem mod Effektstedet, hvor Hovedmotivet kommer i sin fulde Kraft. Til Slutning resumeres endelig kortelig det Hele, idet anden Dels Codamotiv (Horn), efter at have spillet alene, kombineres med Marschmotivet, med første Dels Coda og endelig et Øjeblik med Trioen. Paa en ganske lignende Maade gaar han i det andet Stykke fra Trioen kun tilbage til Menuettens sidste Tredjedel. Hele Menuetten er et fint og yndefuldt Stykke; smukkest forekommer mig her Trioen (der ligeledes her kommer igjen i Menuettens Slutning), et fint afrundet, melodisk Hele i Folkevisetone. I alle tre Stykker var Instrumenteringen særdeles virkningsfuld. Baade Komponisten og Koncertforeningen har Ære af denne Suite; men for de fleste Tilhørere vil det være nødvendigt, for alle glædeligt at høre den ofte. —ll—

Den kgl. Hof-Musikhandel har indlagt sig en betydelig Fortjeneste af vor Musikliteratur ved i en smuk Udstyrelse at udgive Partituret til P. Lange-Müllers Suite for Orkester *»Alhambra«*. Dette Arbejde er utvivlsomt noget af det Betydeligste, der i den senere Tid er fremkommet i vor Musikverden. Det har, som den moderne Musik saa ofte gjør, forladt de gamle Former og søgt et musikalsk Udtryk for en Række Billeder og Stemninger, der forbindes til en virkelig »Suite« ved en fælles Grundtone, det mauriske Element. — Baade dette fælles Element og de enkelte Stemninger har Komponisten grebet og formet med sikker Haand; der slaar En en poetisk Duft imøde fra denne Suite, som det ikke er enhver Komponist givet at friste med i sit Værk. Her er det kun Hensigten at henlede Opmærksomheden paa denne Udgave. Jo mindre det Partitur-kjøbende Publikum er — det mindste af alle smaa Publica — desto mere Anerkjendelse fortjener Musikhandelen for denne Opofrelse til Bedste for Kunsten. —ll—

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af en Række interessante Studier af to af vore dygtigste yngre Malere, V. Irminger og M. Therkildsen.

— For Rigsdagens Medlemmer har Professor Jerichau i sit Atelier havt udstillet den af ham udførte smukke og lignende Marmorbuste af Tscherning, der skal opstilles i et af Rigsdagens Udvalgslokaler, samt de Gibsmodeller, han har skjænket Staten. Vi skulle senere, naar Kunstværkerne ere opstillede, komme tilbage til denne storartede Donation, der indbefatter adskillige af den udmærkede Kunstners Hovedværker.

— I Stockholms Kunstforening er for Tiden Udstilling af Landskabsmaleren Prof. Edvard Berghs efterladte Arbejder; de vise Kunstnerens Udviklingsgang lige fra hans første famlende Forsøg (1848) til hans sidste Billeder.

— Som de fleste andre større tyske Byer skal nu ogsaa Hannover have sit »Kriegerdenkmal«. Det skal udføres af Professor Voltz og er beregnet at skulle koste 170,000 Mark, hvoraf den største Del allerede er indkommen. — I Stuttgart forbereder man et Monument for Digteren Wilhelm Hauff; den for nogle Aar siden afdøde berømte Øjenlæge Gräfe faar sit i Berlin.

— Den »assyriske Sal« i det gamle Museum i Berlin er nu gjenaabnet for Publikum den 9. Februar med en Opstilling af de pergamenske Skulpturer.

— Illustrierte Zeitung for 12. Febr. bringer en større Afbildning af Prof. F. Schapers Lessingstatue, der er modelleret for Hamburg. Det synes at være et fortræffeligt Arbejde, stort i Anlæget og nobelt i Udførelsen.

— Efter at de Schliemannske Fund fra Troia nu i et Par Aar have været offenlig udstillede i British Museum, hvor de have fyldt 23 Skabe og Montrer, ere de nu, indpakkede i 40 Kister, afsendte til Berlin, hvor Finderen selv vil ordne og opstille dem. Som bekjendt har Dr. Schliemann foræret det tyske Folk hele Skatten.

— I Wien er der ved Kunstakademiet for ikke længe siden oprettet en Samling af Gibsafstøbninger af plastiske Kunstværker fra alle Perioder. Den indeholder allerede over 800 Numre og er beskreven i et udførligt Katalog af Dr. Lützow.

— I Dresden skal der med det Første i den Zahnske Kunsthandels Lokale afholdes en større Avktion, ved hvilken der ikke blot vil blive solgt en Mængde fortræffelige Kobberstik og Raderinger især af Dürer, Hollar og Marc Anton, men ogsaa adskillige Haandtegninger af de største Mestre som Lionardo, Tizian, Rembrandt og Ostade.

— For nylig afgik ved Døden den bekjendte engelske Historiemaler Alfred Elmore i en Alder af 66 Aar. Til hans betydeligste Arbejder høre »Thomas af Beckets Død«, »Rienzi paa Forum«, »Lucrezia Borgia« og »Marie Stuart«; de to Sidste vare udstillede i Paris 1878.

— Den saakaldte Livre d'Or, der indeholder alle Originaltegningerne til »Paris-Murcie«, er solgt ved Avktion for 12,300 Francs.

— I Paris skal der oprettes et Monument for den i Bartholomæusnatten dræbte Admiral Coligny; det skal udføres af Crauk.

— Hos en Privatmand i Metz er fundet en i hvidt Marmor udført, aldeles fortræffelig Portrætbuste af Caracalla; den er ved Begyndelsen af Aarhundredet optaget af en Mose i Nærheden af Byen.

— For en af de betydeligere franske Kunstsamlere, den berygtede Romanskriver Xavier de Montepin, brændte det for nylig; ved denne Lejlighed gik et større allegorisk Billede af Rubens, forskjellige Ting af Lesueur, Proudhon, Diaz, Coypel og Makart til Grunde.

— Det italienske Undervisningsministerium har stillet Forslag om Oprettelsen af et nyt storartet Museum, hvortil Ruinerne af Diocletians Thermer skulle benyttes, og hvor man da vil anbringe dels hele Museo Kircheriano, dels de Malerier, Mosaiker o. s. v., der i den senere Tid ere fundne i Farnesinas Have og paa andre Steder i og ved Rom.

— I Pompeji er der i den senere Tid opdaget flere ualmindelig interessante Huse; et af dem udmærker sig ved en ganske usædvanlig Fordeling af Rummene, i et andet er der fundet betydelige Fresker, Perseus og Andromeda, den trojanske Hest, der bringes ind i Byen, en hellig Lund o. s. v. ▢

Indhold: **»Hugo, Musset og atter Hugo«** af Dr. Georg Brandes med Portræter af Hugo. — **»To Digte«** af H. J. Greensteen. — **»Sluppen«**, Fastelavnsbillede fra Aarhus, Tegning af Chr. Blache — **»Ved Vintertid«**, Tegning af O. A. Hermansen. — **»Kaptejn Burle«**, Emile Zola's nyeste Novelle. — **»Ved et Bryllup i Rosenvænget«**, Digt af Holger Drachmann. — **»Musik«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Bekjendtgjørelser.

BEKJENDTGJØRELSER.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 179. Søndagen d. 6. Marts 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

FRA SOLDATERVERDENEN.

Skitser af **Emil L.**

III. *Nummer 47.*

Med Tegning af **Erik Henningsen.**

Jeg havde en Gang en Oppasser. Ja maaske Udtrykket ikke er ganske korrekt, i det Mindste er det senere faldet mig ind, naar jeg tænkte over Sagen, at det nok egentlig var ham, der havde mig. For at forklare dette noget aparte Forhold skynder jeg mig med at tilføje, at jeg den Gang var meget ung, jeg var lige kommen fra Akademiet som Sekondløjtnant, mine Epauletter havde endnu hele Nyhedens Glans, og jeg selv havde en saa levende Følelse af min Værdighed, som ingen senere Forfremmelse eller Æresbevisning har formaaet at opvække hos mig, men netop naar denne Følelse af Ens Stillings Herlighed og Uantastelighed er størst, er man maaske mest udsat for at tabe sin Selvstændighed og komme under Tøflen, naar denne ikke fremtræder under en altfor plump Form, men viser sig som det, man kalder en Silketøffel.

Hvem i Alverden kunde nu ogsaa falde paa at tænke sig Silketøfler i Forbindelse med Nr. 47, Niels Hansen Skjern. Det var en høj, svær Vesterjyde, samme Nr. 47, lidt duknakket med et kuglerundt Hoved, der var udstyret med lyst, kortklippet Haar og et Par smaa lyseblaa Øjne, der, naar han gik og passede sig selv, havde noget af det samme stillestaaende Udtryk som en Vandpyt, men hvori der undertiden kunde komme et lille Blink, som var det Gjenskinnet af et Smil, der kom fra et Sted langt inde i ham.

Dersom Nogen havde fanget dette Blink og i Tankerne sat det i Forbindelse med Poliskhed eller Sans for Ironi hos Manden, vilde Vedkommende strax være bleven beroliget ved at kaste et Blik paa hans buttede Kinder, der saa' ud som to røde Vinteræbler og gav hele Ansigtet et saa skikkeligt og troskyldigt Udtryk, at det gjorde En helt godt at se derpaa. Jeg kjendte den Gang ikke Taine og specielt ikke hans smukke Leveregel: Dersom du sér en ung Pige med røde Kinder og klare Øjne, saa tro ikke strax hun er en Engel, men tro at hun er vant til at spise mange Koteletter og gaa tidligt til Ro. Dersom jeg havde kjendt og vurderet denne gyldne Sætning saaledes, som den fortjener det, havde jeg maaske ikke saa let ladet mig bedaare, men jeg kjendte som sagt ikke meget til Verdens Fordærvelse i det Hele, og min eneste Bekymring med Hensyn til min tjenende Aand var hans uhyre Klodsethed; naar hans svære Skikkelse trampede omkring i min lille Dagligstue, gøs jeg for alt mit stakkels Bohave. I Begyndelsen var han ogsaa aldeles urimelig klodset. De nye Former generede ham aabenbart, han arbejdede som en Maskine, — lidt tungt og langsomt, men sikkert som en Mekanisme,

der udfører de enkelte Bevægelser paa Kommando. Det kom en Gang frem paa en ret pudsig Maade ved Udførelsen af et ganske almindeligt Ærinde. Han havde faaet lært, at naar han overbragte et Brev eller en Melding til en Foresat, skulde han efter at have afleveret den træde hen til Døren og blive staaende dér, til der, som Tegn til at han kunde træde af, blev sagt »Godt« eller »Vel«. En Dag sendte jeg ham i Byen med et Brev til en Familie, der havde inviteret mig til Middag, uden at tænke paa at forsyne ham med nogen særlig Instruktion. Han fandt da ogsaa meget rigtig Stedet, og blev ved en Fejltagelse af Pigen lukket ind i Dagligstuen, hvor Husets Frue og hendes Døtre befandt sig. Nr. 47 afleverede da stiv og strunk sit Brev og traadte tilbage til Døren. Husets Damer vare opfyldte af Beundring over hans korrekte Optræden og stramme Holdning, men da Brevet, som kun indeholdt en Tak for Indbydelsen, var læst, og de havde udtalt deres Tilfredshed med Svaret, viste der sig en uforudsét Vanskelighed. Det var ikke muligt at faa Kolossen henne ved Døren til at gaa, forskjellige Anmodninger om at hilse Løjtnanten glede virkningsløst af paa ham, han stod der stadig stiv og rettet og med Blikket fæstet lige ud i Luften. Maskinen ventede aabenbart paa, at der skulde trykkes paa en bestemt Knap for at udføre den tilbagegaaende Bevægelse, men ingen af Damerne kjendte Hemmeligheden, og de begyndte allerede at blive trykkede af Situationen, da en af dem tilfældigvis kom til at bruge det Udtryk, at det var »godt«. Hvorefter det pludselig klarede op i 47's Ansigt, og han forsvandt lige saa korrekt, som han var kommen.

Denne Tilstand af Betagenhed af Formerne var imidlertid kun en Overgang, og en Overgang, som varede mærkværdig kort. Da han havde været i fjorten Dage hos mig, var der kommen noget Lydløst over ham, han svævede hen over Gulvet, og Frygten for, at han skulde slaa Noget itu, plagede mig aldeles ikke mere.

Han vidste paa en Prik, hvor hver Ting skulde ligge eller hænge, og der har aldrig hverken før eller senere været saadan en Orden hos mig som i hans Regeringsaar.

Og saa var han altid hjemme — andre Oppassere pleje at sætte Pris paa at blive hurtig færdige med deres Arbejde, for saa at kunne søge Adspredelse i Selskab med Kammeraterne, men det faldt aldrig ham ind — han havde altid en eller anden Ting at pudse paa, han foretog smaa Forbedringer paa egen Haand og rugede over mine to smaa Værelser, som en Drage over en Skat. Naar jeg kom hjem om Aftenen, traf jeg ham i Reglen staaende foran Kakkelovnen med Hænderne dybt nede i Lommerne og stirrende paa Ilden; der kunde da undertiden være noget ejendommeligt Aandsfraværende over hans Ansigt, som om han havde været paa en lang Rejse i Fantasiens Verden, hjem til Engene ved Skjern Aa, hvor hans Faders Hus laa, og hvor hans lille Pige maaske nu gik og ventede paa ham; det var ligesom det varede lidt, før det gik op for ham, at han var Soldat og Oppasser, men saa tog han sig pludselig i det og blev uhyre ivrig for at vise, at han forstod sit Embede.

Den første Gang, jeg mærkede den omtalte Silketøffel, var en Dag, da det regnede, og jeg forlangte min Kappe for at gaa ud.

»Befaler Løjtnanten den nye?« spurgte 47.

»Javel!«

»Vejret er da ellers lige haardt nok. Er det ikke bedre, Løjtnanten tager den gamle?«

Og saa kom han med den gamle, og jeg tog den paa, tildels bevæget ved det Pudsige i den Tanke, at jeg her rettede mig efter ham.

Saaledes gaar det; det er altid med et Smil, at man gjør det første Skridt paa den Vej, der fører til Tab af Frihed og Selvstændighed.

Nogle Dage senere blev jeg overrasket ved at faa min Frokost ind paa en Tallerken, der i Bunden var prydet med et pragtfuldt, blaat kinesisk Landskab, en Omstændighed, der var mig lidt paafaldende, da den eneste Tallerken, jeg ejede, var hvid og uden nogen som helst Prydelse.

Ved at optage Forhør over Nr. 47, kom det da frem, at det kinesiske Landskab var Resultatet af et Mageskifte mellem ham og Marketenderen, da han havde fundet, at den hvide ikke var fin nok.

Der var i hans Maade at fremstille denne Transaktion paa en saa rørende Overbevisning om, hvor fordelagtig den var for os, og hvor grundig Marketenderen var bleven pudset, at jeg uvilkaarlig blev smittet deraf og lod mig lokke til at billige den.

Rigtignok blev jeg straffet derfor, idet jeg flere Gange i den nærmeste Tid derefter greb mig selv i en vis Frygt for, at mine øvrige Ejendele maaske kunde blive Gjenstand for lignende Foretagender fra min driftige Oppassers Side, saaledes at jeg en Dag kunde vente at finde mit Værelse monteret med Marketenderens Stole og Borde i Stedet for mine egne, men jeg følte mig alligevel ganske glad ved at kunne overlade hele Bestyrelsen af mit Husvæsen til en saa paalidelig Person, der i den Grad altid var betænkt paa at holde paa mine Interesser, og det er vanskeligt at sige, hvor stor en Magt Nr. 47 kunde have faaet over mig, dersom han ikke i sit Overmod havde forsøgt at udstrække den til et Omraade, hvor mine ædleste Følelser rejste sig mod al Tvang, dersom han ikke havde forsøgt at disponere over mit Hjærte og prøvet paa at gifte mig bort.

Grunden til, at 47 følte sig kaldet til at arrangere min Fremtids Lykke paa den Maade, var følgende:

Jeg havde en Aften inviteret et Par Kammerater til at spille Kort hos mig, og da vi havde spist til Aften, sad vi et Øjeblik og passiarede ved Cigarerne, medens Nr. 47 havde travlt med at koge Vand til Toddyen.

Talen faldt da paa det sidste Klubbal og de Damer, som dér havde gjort mest Lykke, og specielt paa Vinhandler Møllers smukke Datter Agathe, som jeg, tilligemed mange Andre, var stærkt indtaget i. En af mine Venner drillede mig med hende og spurgte, om jeg snart gjorde Alvor af det.

»Hvad?« sagde en Anden. »Tænker De paa at forandre Dem, det kan jeg lide. Jeg holder nu svært meget af at komme i unge Huse; Tonen er saa behagelig, Varerne i Reglen udsøgte, og det at man véd, at Husherren sidder og bander En, giver det Hele saadan en pikant Bismag. Den lille Frøken Møller er sandelig heller ikke ilde, og Vinhandlerlauget er en Institution, som jeg altid har taget min Hat af for!«

»Og lad mig saa se, De arrangerer Dem lidt hyggeligt,« faldt Nr. 3 ind, »ikke for mange store, kjedelige Middage, men smaa, gemytlige Aftenselskaber for en to—tre gode Venner. I al Tarvelighed naturligvis, lidt Hummer i Mayonaise, et lille Rypeben eller hvad Aarstiden nu byder. Kræsne er vi ikke, det véd De!«

»Men betænk Dem endelig ikke for længe, se at komme over Belejringsarbejderne saa hurtig som muligt! . .«

»Men glem alligevel ikke Udenværkerne. Hun har en lille Broder, der gaar i Skole; kunde du vinde ham med en Æske Tinsoldater . . . eller kunde du bekvemme dig til at tørre ham om Næsen en Gang, naar hun saa' paa det, vilde det ikke være ilde . . . det er et Raad fra en gammel Praktikus, og du skal have det aldeles gratis; naturligvis vil jeg ikke forbyde dig at vise din Taknemlighed ved at opkalde din ældste Søn efter mig: mit Fornavn er Mads til behagelig Underretning.«

»De maa ogsaa gjøre Noget i Retning af Blomster. Men dér har De jo et dejligt lille Rosentræ i fuld Blomst; send De Jydepotten derhenne ud med det imorgen tidlig, saa skal De se -- maaske har De allerede Svigerfader hos Dem inden Middag!«

Heldigvis var Vandet nu kogt, og Toddyens Tillavning gav Selskabet alvorligere Ting at tænke paa, saa at jeg slap for nærmere at drøfte et Æmne, som forekom mig at profaneres ved at diskuteres paa en saa letsindig Maade.

Dagen efter stod jeg ved mit Vindue og saa' ned paa Gaden. Jeg havde fuldstændig glemt hele Samtalen fra

igaar, med Undtagelse af, at Agathe Møller virkelig var en sjælden sød Pige, og at det maaske nok kunde falde mig ind en Gang at fortælle hende, hvilken Plads hun indtog i mit Hjærte. Medens mine Tanker spandt videre paa denne lille Roman, gled mit Blik hen over Huset ligeoverfor. Fra Taget med den hvide Sne sank det til Apothekerens Vinduer med alle de blomstrende Hyacinther og derfra ned til min nærmeste Gjenbo paa første Sal.

Denne Etage beboedes af Fru Møller med Datter — Nej! slet ikke af den Familie. Frøken Møller var 30 Aar gammel og havde i sin første Ungdom gjort en vis Lykke paa Klubballerne; nu var hun imidlertid traadt ind i sin anden Ungdom og kunde maaske endnu have bedaaret en Tilhænger af Typen: la femme de trente ans, dersom hun havde kunnet bøje sig for den Kjendsgjerning, at hun ikke længer var tyve Aar. Men det vilde hun ikke, hun hang med en rørende Kjærlighed ved Drømmen om denne smukke Alder med dens Privilegium paa kvidrende Naivetet, og blev som Følge deraf ofte meget komisk.

Hun havde Ord for at være meget venligt stemt mod Uniformerne, og man beskyldte hende for at lægge an paa at faa en Officer, som hun, naturligvis i god Overensstemmelse med hendes egen Smag for Ungdom, søgte mellem de ganske unge Løjtnanter.

Min Formand i Lejligheden havde anbefalet mig som en passende, uskyldig Adspredelse, naar man ikke vidste noget Bedre, at kokettere lidt med Gjenboersken, som næsten altid sad ved Vinduet og iagttog Livet igjennem sit Reflexionsspejl. Jeg havde imidlertid øst grumme lidt af denne Kilde til Underholdning; selve Navnet mindede mig for meget om hende, hvem jeg troede at skylde evig Troskab, selv om der ikke var nogen bestemt Aftale desangaaende.

Jeg vilde netop til at lade mit Blik glide flygtigt forbi det omtalte Reflexionsspejl, da min Opmærksomhed blev vakt ved et sjældent smukt lille Rosentræ, som stod i Vinduet og prangede med sine halvtudsprungne, rødmende Knopper. Frøkenen sad paa sin Post, hun havde aabenbart været i Færd med at se over til mit Vindue, og da vore Øjne mødtes, bøjede hun sig ned over Rosen med halvtlukkede Øjne, som om hun nød dens Duft rigtig, og det forekom mig, som om hun rødmede let. Jeg begyndte allerede at more mig lidt over hendes tyve Aar, da mit Blik tilfældigvis faldt paa min egen Vindueskarm — der manglede Noget! — — Rosentræet! Som et Lyn slog hele den rædselsfulde Sandhed ned i mig.

»47!« . . . jeg vendte mig om, han stod lige bagved mig, og Blinket fra hans Øje havde bredt sig over hele hans Ansigt som et underligt, veltilfreds Smil. Han havde aabenbart sét og nydt hele Situationen.

»47! hvor er mit Rosentræ?«

»Løjtnantens Rosentræ! Det flyede jeg Frøken Møllers Pige derovre imorges.« Jeg mente . . . jeg troede . . . igaar Aftes.«

Jeg gav ham ikke Tid til at tale ud, jeg spændte min Sabel om mig og styrtede lige op til min Oberst og bad om fjorten Dages Orlov.

Samme Aften i Mørkningen sneg jeg mig som en Forbryder ud af mit Hus og rejste ud til en Gaard flere Mile fra Byen, hvor jeg tilbragte to Uger med at kjøle min Forbitrelse paa de uskyldige Agerhøns og Harer.

Da jeg efter Udløbet af min Ferie vendte tilbage igjen til Garnisonen, var jeg forberedt paa, at hele Byen kjendte Skandalen med Rosentræet og ikke havde talt om Andet under min Fraværelse; jeg ventede at blive modtaget med halve Smil og hele Stikpiller af mine Kammerater, men Intet af den Art skete. Frøken Møller havde aabenbart været ædel og indhyllet sig i tavs Foragt. Rosentræet stod endnu i hendes Vindue, men Blomsterne vare faldne af, og hun selv bøjede sig ikke mere over det, naar jeg kom til Vinduet; hun saa' ikke en Gang op; jeg var Luft for hende, en Rolle, som jeg glad og taknemlig fandt mig i.

Denne Begivenhed havde selvfølgelig forrykket Forholdet til mit Faktotum, Nr. 47, en Del, og han kom først sent til den Ære og Anseelse igjen, som han egentlig fortjente.

Det var, da vi et halvt Aar efter rykkede i Felten. Under hele Krigen var han min trofaste, uadskillelige Følgesvend, der paa de lange Marcher altid var ved Haanden med en fyldt Feltflaske, eller med en eller anden lille Forfriskning, som han havde støvet op og skaffet sig per fas eller per nefas, og naar jeg kom til Kvarteret eller i Bivouaken, glemte han altid hele sin egen Træthed for at gjøre mig det saa bekvemt som muligt.

Ved en bestemt Lejlighed var hans Nærværelse mig til uvurderlig Støtte. Det var den første Gang, jeg var i Ilden; jeg tror ikke, at jeg var egentlig bange, men det Ny i Situationen og Følelsen af mit eget Ansvar betog mig dog lidt, jeg var i Begyndelsen lidt febrilsk, og den fjendtlige Skyttekjæde viste sig for mig i en egen lyserød Taage, men da jeg saa' om paa 47, der stod bag ved mig med sit mest rolige, smilende Ansigt og snakkede med en Kammerat om den Skade, vi gjorde paa Kornet, naar vi gik frem i Kolonner over det, vandt jeg hurtig hele min Ro tilbage, og den Dag tilgav jeg ham helt Historien med Rosentræet.

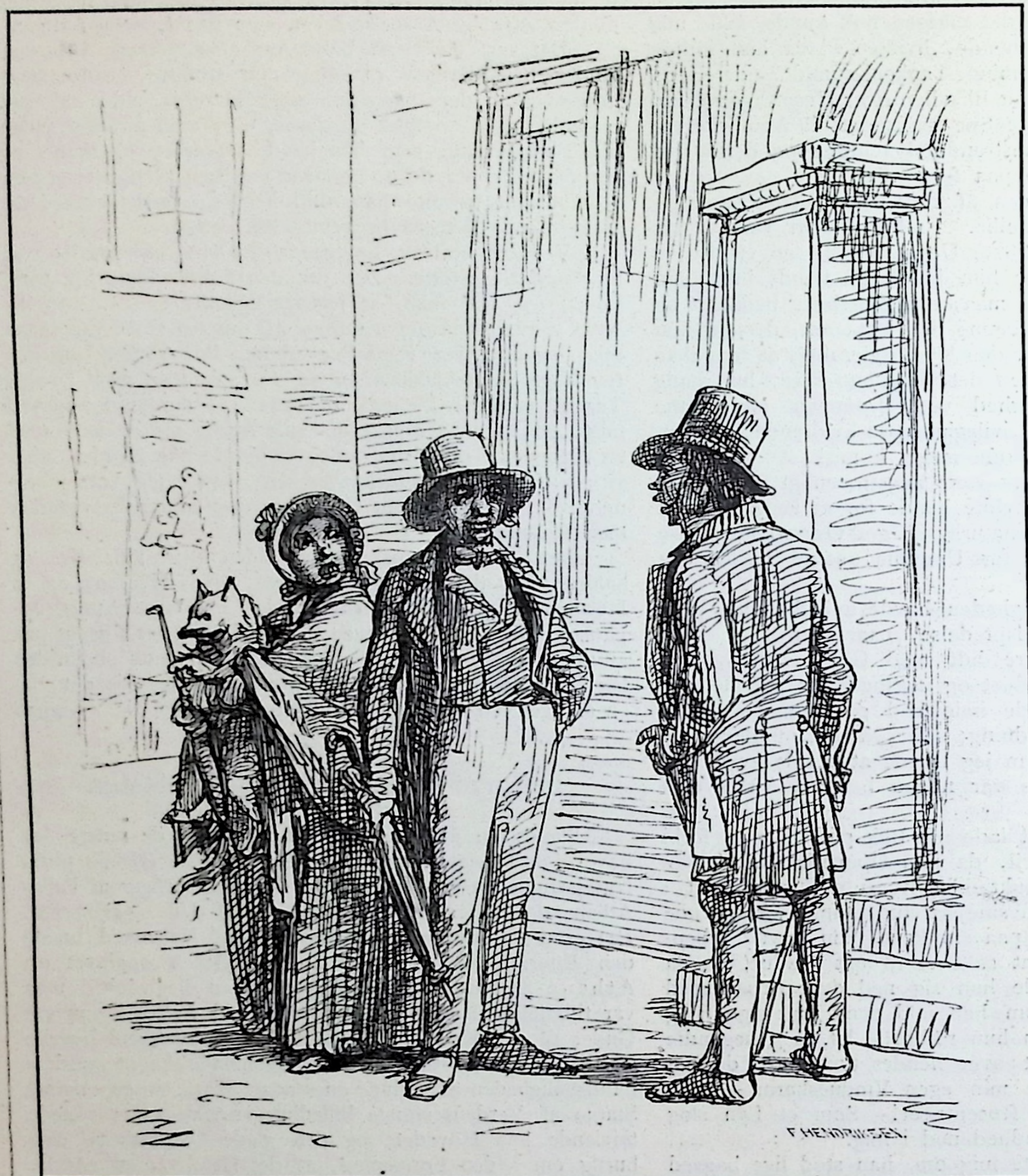
Der er gaaet mange Aar siden den Tid, Nr. 47 kaldes nu ved sit borgerlige Navn, Niels Hansen, og er Husmand ovre ved Skjern Aa; jeg har havt mange Oppassere siden den Tid, men ingen af dem har forsøgt paa at drive Tuskhandel med mine Tallerkener, og undertiden har det været mig, som jeg i Grunden betragtede det som en Mangel ved dem og længtes efter at faa en Nr. 47 igjen.

Den nys fundne Pallas Athene-Statue.

Blandt de mange Oldtidsfund, som i de senere Aar have gjort Opsigt, har næppe noget i første Øjeblik pirret Nysgjerrigheden saa meget som den Marmorfigur af Pallas Athene, der er gjengivet i dette Nummer af »Ude og Hjemme«. Det er den, om hvilken Telegrafen ved Nytaarstid bragte den Efterretning, at nu var der i Athen opgravet en Athene-Statue af Fidias, i hvilken Begivenhed man var tilbøjelig til at se et Løfte om Held fra de olympiske Guder til den Krig mod Tyrkiet, som Grækenland beredte sig til at føre. Enhver, der nogenlunde kunde vurdere Sandsynligheden af at finde en saadan Skat, som en original Statue af Verdens største Billedhugger vilde være, rystede tvivlende paa Hovedet; og den glade Overraskelse slog hurtig om i den Formening, at det Hele var en »And«, en af de rigtig slemme Sensations-Ænder. Imidlertid viser den foreliggende Afbildning, som er udført efter en meget god Original-Fotografi, at Fundet virkelig er særdeles interessant, ogsaa mere oplysende end noget tidligere Fund med Hensyn til den berømteste af alle Fidias' Athene-Statuer, uagtet Figuren unægtelig ikke er nogen Original af ham.

Marmorfiguren, som er fundet i et underjordisk Rum paa Varvakeion-Pladsen i Athen, er c. 3 Fod høj. Den er af underordnet Arbejde, udført af en Billedhugger, der knap nok har faaet nogen egentlig kunstnerisk Uddannelse. Hans Begreber om det menneskelige Legemes Proportioner ere yderst mangelfulde (Armenes Længde!). Af Arbejdets Mangler kan man nu ikke med Sikkerhed slutte, at han tilhører nogen sen Periode, da Kunsten overhovedet var i Forfald; ogsaa en blomstrende Kunstperiode har sine Fuskere og Stympere, hvis svage Kræfter benyttes til for en ringe Løn at arbejde for Smaakaarsfolk. I al sin Ringhed bærer Figurens Behandling dog det ejendommelige atheniensiske Skolepræg, endog uansét, at den er en Kopi af et af Athens berømteste Kunstværker. Heller ikke synes alle Partier at være saa daarlige: Hovedet, som er behandlet med Flid og godt bevaret, vidner enten om en dueligere Kunstners Haand eller om, at Manden ved dets Udførelse mere har taget sine Kræfter sammen.

Det Mærkelige ved Figuren beror paa dens Stilling, Anordningen af den i Forbindelse med dens Attributer, dens

Gadescene.

Tegning af **Marstrand.**

Konen.
Han har skubbet til Bronzino! Du saa' det jo, Achille?

Manden.
Ved Gud, om jeg gjorde, min egen søde Sjæl!

Konen.
Uh, hvor du gaar og dvasker! Gud give dog, du vilde
forsvare din Kone, hendes Hund og dig selv!

Manden.
Jeg maa virkelig sige Dem alvorlig, Signore,
jeg taaler ej det Skub, som De gav den lille Hund.

Den Fremmede.
Jeg havde ogsaa hellere skubbet til den store,
men frygted for den Hugtand, hun har i sin Mund.

S. Schandorph.

Udstyrelse, overhovedet dens Komposition. Thi i alt Dette vil det være tilladt at betragte den som en ret tro Gjengivelse af det 26 Alen høje Guld- og Elfenbens-Billede, som Fidias udførte under Perikles' Statsstyrelse til Tempelstatue i Parthenon. Dette fremstillede i Følge de antike Forfatteres, især Pausanias', Beskrivelse Gudinden staaende, iført en lang, til Fødderne rækkende Kjortel; paa Brystet havde hun, som sædvanlig, Ægiden, der ligesom hele Klædebonnet og Vaabnene var dannet af Guldplader, medens det til Ægiden hørende Medusahoved midt paa Brystet var udført af Elfenben. Elfenbenet, hvis fine, gulhvide Farve stemmede saa smukt sammen med Guldets, var ogsaa benyttet til de nøgne Partier af Gudindens Figur: Ansigt, Hals, Arme, Fod. Paa den ene fremstrakte Haand bar Gudinden en Figur af Sejrsgudinden (Nike), fire Alen høj. Den vingede Sejrsgudinde sés ogsaa her paa Kopien (Hovedet mangler); den Søjle, som paa Marmorfiguren støtter den højre Haand, er kun kommet til som teknisk Nødhjælp; Fidias' Kolos har ikke behøvet nogen saadan, da dens hule Indre bød Lejlighed til Anbringelsen af Jærnforbindinger, som kunde bære Nike-Figurens Vægt. Til den anden Side havde Gudinden den store Lanse; den maa tænkes støttet med den ene Ende mod Jorden og lænet mod hendes venstre Skulder: her, hvor hun bærer Sejrens Billede, behøver hun ikke længere Vaabnet i Haanden. Skjoldet havde hun ogsaa ved Siden, og ved Skjoldet og Lansen saa' man den store Slange, Dæmonen Erichthonios, som vogtede hendes Borg i

Den i Athen fundne Pallas Athene-Statue.

Efter Originalfotografi tegnet af **Frants Henningsen.**

Athen. Det maa have gjort en glimrende malerisk Virkning at se denne Slange, til hvis Skæl maaske brogede Emailfarver vare benyttede, bugte sig i Skyggen mellem Guldskjoldet og Guldklædebonnet, og stikke sit Hoved med de spillende Øjne frem foran Skjoldets Rand. Hjælmen paa Gudindens Hoved var smykket med en Sfinx paa Midten og Griffer til Siderne. Overhovedet var Kolossen udstyret med en plastisk Pragt, der næsten gjør et Indtryk af Ødselhed, naar vi læse derom, men som dog sikkert ganske har været underordnet den grandiose Simpelhed i Hovedfiguren selv; Pragten bestod desuden ikke i Flitter og Stads, men i betydningsfulde Billeder, som smykkede enhver tom Flade. Paa Skjoldets Yderside saa' man en Fremstilling af Athenernes Kamp mod Amazonerne, paa den indre Side Gudernes Kamp mod Giganterne. Endog Randen af Gudindens høje Sandaler vare smykkede med et Relief af Kampen mellem Lapither og Kentaurer, og Fodstykket med et Relief af Pandoras Fødsel.

Værkets religiøse Betydning, dets Storartethed og Rigdom gav det i Oldtiden en Berømmelse, der kun overstraaledes af Fidias' egen Zevs-Kolos i Olympia. Vi kunne imidlertid ikke undlade at lægge Mærke til, at der i begge disse Storværker var bibeholdt et væsenligt Træk af en overleveret Symbolik, nemlig Sejrsgudinden paa Gudens Haand, der ikke er umiddelbart tilgængeligt for Anskuelsen, men ligesom trænger til at oversættes. Der er heri endnu noget Udvortes i kunstnerisk Henseende. Tænk, om Thorvaldsens Kristus, i Stedet for at aabne sine Arme, var fremstillet med en lille Figur af »den kristelige Kjærlighed« paa Haanden! Det er nok muligt, at vi i et Værk som Festprocessionen paa Parthenons Cellefrise, der sikkert ogsaa er udgaaet fra Fidias' Tanke, men om hvilket der, da det var et dekorativt Arbejde, ikke findes et Ord hos Oldtidens Forfattere, i Grunden have et indholdsrigere og for en rent menneskelig Betragtning betydningsfuldere Kunstværk. Men det er da ogsaa omtrent det Bedste, som man kjender af Verdens Kunst. I Henseende til Figurens rolige, ophøjede Majestæt var der dog sikkert givet noget Uforligneligt i de store Gude-Kolosser. Og for Athenes Vedkommende have vi endnu en svag Afglans deraf i den nys fundne Statue.

I de gamle Forfatteres Beskrivelse af Figuren er der i Virkeligheden visse Vanskeligheder, som vi ikke her have villet opholde os ved. De vilde maaske have forvoldt nogen Tvivl og Forhaling for Marmorstatuen, inden den fik Lov til at indpassere som uomtvistelig Kopi af Fidias' Kolos. Men disse Vanskeligheder ere allerede uddebatterede i Anledning af en anden lille atheniensisk Marmorfigur, der i Kompositionen aldeles svarer til denne, og som for en Snes Aar siden af den franske Arkæolog Charles Lenormant erklæredes for en Gjengivelse af Fidias' Athene Parthenos. Lenormants Hypothese gjennemførtes og forsvaredes efter hans snart paafølgende Død sejrrig af hans Søn, den senere som Historiker bekjendte François Lenormant, og er nu aldeles akcepteret af Videnskaben. Det er imidlertid langt fra,

at den lille Lenormantske Figur gjør den nys fundne overflødig eller tager Interessen fra den; den gjengiver Forbilledet i langt flygtigere og utydeligere Træk, er endog slet ikke fuldført, snarere kun paabegyndt i Marmoret. Nu er dens Mission væsenlig forbi; nu maa den nye Figur repræsentere det store Forbillede for saa vidt som saadanne svage Kopier kunne gjøre det. I Forening vidne de to Kopier om, at man i Oldtiden tilvejebragte reducerede Gjengivelser af de store Kunstværker ved Haandens frie Arbejde, medens de nu til Dags tilvejebringes ved en tildels mekanisk Virksomhed, f. Ex. Biskuit-Kopierne efter Thorvaldsens Figurer. Dog ere de atheniensiske Gjengivelser af Athene Parthenos næppe udførte i rent æsthetisk Interesse, men have havt en eller anden religiøs Anvendelse. J. L.

Fru Oda Petersen paa Kasino. — Det kgl. Theater.

»Froufrou« 1ste Akt.

Oda Petersen er optraadt paa Kasino i to Roller under stærk Tilstrømning fra Publikums Side og megen Begejstring fra Kritikens. Man er endog gaaet saa vidt at paastaa, at den unge Dame havde tilført vor Skuespilkunst noget helt Nyt, nærmest fordi hendes Spil besad et vist straalende evropæisk Tilsnit i Modsætning til vort jævne danske, og man har i Glæden over det virkeligt Gode snublet forunderligt over de rosende Bestemmelser, hvormed man vilde karakterisere dette. Hin Begejstring vilde være end mere berettiget, hvis vi turde betragte Fru Petersen som Debutantinde; men herfor staar ikke alene i Vejen, at hun for en halv Snes Aar tilbage har spillet en hel Sæson igjennem, men ogsaa hele Anlæget af hendes Spil, der meget mere tyder paa Routine end paa ungdommelig Friskhed. Der kan slet ingen Tvivl være om, at Fru Petersen besidder et Talent, som det kgl. Theater gjør vel i snarest muligt at sikre sig og udvikle paa rette Maade, saa meget mere som de to af hende valgte Roller have vist os dette Talents saarlige Sider uden fyldestgjørende at betegne dets Omfang.

Saa meget er vist, at Fru Petersen ikke er Ingénue. Hverken Doras noget anløbne Uskyld eller Froufrous pigeagtige Ynde lykkedes for hende. Det var de lidenskabelige Udbrud i »Doras« fjerde Akt og de kokette og frivole Scener i anden Akt af »Froufrou«, som enhver Tilskuer maatte glæde sig over. Man fik det Indtryk, at en lidenskabelig og koket Kvinderolle i det moderne Repertoire maatte ligge udmærket for hende. Hvis det kgl. Theater en Gang fik det ikke urimelige Indfald at opføre Augiers »l'aventurière«, kunde Fru Petersen i Titelrollen finde en udmærket Debut; det er ogsaa sandsynligt, at det vilde være interessant at se hende som Lady Tartuffe.

En overordenlig Sikkerhed paa Scenen og et udarbejdet Herredømme over Stemme og Stillinger hjælper Fru Petersen til at vise os en Verdensdame, der tilfredsstiller danske Fordringer. Men Sarah Bernhardt har jo netop for nylig skabt en Froufrou, der i sine mindste Bevægelser var en fornem Dame, fra Hoved til Fod det elegante Selskabslivs kronede Herskerinde, saa at det synes en ufornøden Dristighed af Fru Petersen at indbyde til en Sammenligning, der umulig kan falde ud til hendes Fordel. Selv om ingen dansk Skuespillerinde formaar at spille Froufrou som hun, saa have vi jo desværre en anden Maalestok i Hovedet. Og den hindrer os i at nyde det ubestridelige Talent, hun øveralt lægger for Dagen, selv i Scener, hvor man kan diskutere hendes Opfattelse af Rollen.

Saasnart Fru Petersen uforsagt spiller paa sin egen Natur, præsterer hun noget Betydeligt, der baade griber og fængsler. Hun fanger Tilskuerens Øjne med sit store og ubestemmelige Blik, der er hendes Ansigts største Skjønhed. Hun holder ham i Aande, ikke alene ved stærke Betoninger, men ogsaa ved vittige og betegnende Indfald. Blot den Maade, hvorpaa hun som Froufrou forlader Scenen i anden Akt, sugende et Kys af sin Haand og kastende det hen til Barnet, giver hende en Rang som Skuespillerinde langt over alle dem, der forbinde et korrekt Spil med en tilsvarende Kjedsommelighed. Det er mærkeligt, at Fru Petersen ikke lader sig belære af sit eget Talents Natur til at opgive den ensformige og glatte Tone, i hvilken hun hyppigt lader Ordene glide fra Læberne; den Farve, Repliken herved modtager, skal vist være yderst fin og polert, men gjør nærmest Indtryk af noget Uægte. Det er en Theatersminke, der stryges over Ordene og betager dem enhver Friskhed.

Medens Kasino saaledes har vakt det kjøbenhavnske Theaterpublikums altid redebonne Interesse, og Folketheatret trækker fuldt Hus med en Hob illiterære Farcer, synes pludselig ethvert Held at have forladt det kgl. Theater. Før blev Alt, hvad dets Chef rørte ved, til Guld, men i denne Sæson har Uheldet samlet sig over hans Hoved: Personalet er sygt, de nye Stykker gjøre ingen Lykke, og de gamle gider Ingen mere se. Maaske er det ogsaa for dristigt at antage, at »Fjærnt fra Danmark« endnu besidder nogen tillokkende Indflydelse, og det var maaske ogsaa til at forudse, at to halvgamle franske Nyheder ingen stor Lykke vilde gjøre. Den første, *Min Tantes Planer*, er forfattet af Henry Nicolle og har nydt den Ære at blive opført paa Théâtre-Français nogle hundrede Gange, hvilken Omstændighed rimeligvis har ledet til Antagelsen hos os. Men man har ikke kjendt Grunden til denne Forkjærlighed hos den franske Nationalscene for dette ganske værdiløse Stykke. Den kom frem for nogle Aar tilbage ved Forfatterens Død. Sarcey fortalte da, at han som begyndende Theateranmelder havde tilladt sig et et Angreb paa den Stadighed, hvormed man satte »Min Tantes Planer« paa Plakaten. Da var Theaterchefen Thierry kommet til ham og havde bedt ham ikke fornye denne Bebrejdelse. Nicolle, som nu Ingen kjendte, men der en Gang havde været en udmærket Journalist, var uhelbredelig syg og meget fattig, og man betragtede Opførelsen af hans lille Stykke som en Almisse, ved hvilken man uden at støde ham kunde lindre hans Armod.

I Aaret 1877 døde Nicolle, og da var han allerede aandeligt talt saaledes død, at Vapereaus Lexikon havde slaaet ham ihjel en halv Snes Aar iforvejen, og nu 1881 spilles »Min Tantes Planer« paa det kgl. Theater, som dog ikke en Gang kan tænkes at forsørge hans mulige Enke derved, da Oversættelsens Original jo ikke honoreres.

Der vilde være god Grund til at opføre Augiers og Sandeaus *Hr. Poirier og hans Svigersøn*, hvis Theatret for Øjeblikket kunde give det en fortrinlig Udførelse. Stykket føles nu en Smule forældet, fordi de Forhold, under hvilke det spiller, have tabt al praktisk Interesse. Hvem i Alverden kan føle sig enten tiltalt af eller indigneret over, at Marquis'en vægrer sig ved at søge Embede under Louis Philippes Regering, fordi Orleanismen paa Tronen frastøder hans legitimistiske Anskuelser. Man faar i det Højeste meget ringe Tanker om hans Forstand. Selv en Figur som Poirier, i hvilken man sikrest føler Augiers mægtige Haand, lider under den nære Forbindelse med de herskende Ideer under Borgerkongedømmet. Maaske netop Augier derfor har gjenoptaget og fornyet Skikkelsen, idet han forvandlede Poirier til Maréchal i »Giboyers Søn«, hvilken Rolle i sin Tid ogsaa tilfaldt Hr. Rosenkilde, og som kunde have tjent ham til Forstudie for den noget tungere og mere komplicerede Hr. Poirier. Manglen ved

hans Fremstilling ligger i dens »Udvendighed«; Hr. Rosenkilde er saa forhippet paa at vise os Poiriers Svagheder, at hans Spil bliver en evig Demonstreren, hvor Kunstneren staar med en Pegepind i Haanden og raaber til os: »Se blot, hvor naragtig denne Fyr er, hvilken klodset og opblæst Tølper!« Havde Hr. Rosenkilde blot en Gang sét Got i denne Rolle, vilde han have taget den paa en ganske anden Vis. Tyngdepunktet i Poiriers Karakter ligger, naar Stykket begynder, i hans Ærgjerrighed. Den gamle krumryggede Kræmmer, der hele sit Liv har staaet bag en Disk og maalt Klæde ud, har tabt Maalestokken for sine egne Evner: de tjente Millioner forvirre hans skarpe Handelsforstand, og han har forsøgt at kjøbe sig en Svigersøn, der kan fremme hans højtstigende Planer. Han har tiet ganske stille med sit Forehavende, end ikke hans Fortrolige Verdelet er inde i Hemmeligheden, Ingen forstaar hans Adfærd først med at vælge sig en ruineret og udsvævende Adelsmand til Svigersøn, saa med at tilfredsstille dennes mindste Ønsker og forgylde hans ødsle Luner. Da hån saa mærker, at Svigersønnen ikke vil hjælpe ham, ja knap forstaar ham, bryder hans onde Humør løs. Marquis'en aner, at der stikker Noget under, og i en fortrinlig skreven Scene presser han Sandheden ud af Poirier, der lader sig forlede til at tilstaa sin Ærgjerrighed. Nu hoverer den Anden over Kræmmeren, der vil være Baron. Hvor var Got ikke mesterlig, da han forlegen, ynkelig bøjede sig ned over Bordet, saa at Ansigtet næsten skjultes, knugede Fingrene ind mod Bordpladen og stønnende lod Tilstaaelsen undslippe sine Læber: »Jeg er ærgjerrig«. Denne Replik er den Tap, om hvilken den enkelte Scene, ja hele Stykket drejer sig. Men nu Hr. Rosenkilde! Han aner ikke dette, han lader Poirier læne sig tilbage i Stolen med en vigtig Mine og med Stolthed udtale, som det var den simpleste Ting i Verden, at han vil være Pair af Frankrig. Paa den Maade bliver Poirier en Nar; i Paris opfattes han som en ulykkelig Plebejer, der er forblindet af sin taabelige Ærgjerrighed. Man faar en saadan Sympathi med den borgerlige Rigmand, som hele Stykkets Anlæg fordrer.

Medens saaledes denne Skuespiller ganske ensidig lægger Vægt paa Poiriers simple Naragtighed, søger Hr. E. Poulsen øjensynlig at forbinde de to meget uensartede Sider i Marquis'ens Karakter. Ulykken er, at Forfatterne have taget sig det overordenlig let og ikke brudt sig om, at Gaston er en hel anden Person i de første to Akter end i de to sidste. Hr. Poulsen stræber at forberede os paa, at den hensynsløse og højst umoralske Ægtemand, den dovne Laps vil forvandle sig til den kjærligste Husbond og flittigste Godsbesidder, og kommer ved denne Bestræbelse til at udstyre Gaston med en Følelsesfuldhed, som næppe er ganske korrekt. Jeg skal nævne et Exempel. Da den unge Hustru fortæller sin Mand, at hun ansér Ægteskabet for en Art Slægtskab og vilde anse det som Brud mod Naturen at være sin Mand utro, svarer Gaston omtrent saaledes: »Mit kjære Barn, bliv altid ved disse Principer for din egen Æres og min Lykkes Skyld.« Jeg sér endnu det halvt undertrykte blaserte Smil, der spillede om Bressants Læber ved disse Ord. Han gjorde en galant Vending med Hovedet mod sin Medspillerske og førte med den koldeste Ligegyldighed hendes Haand til sine Læber. Marquis'en fandt i dette Øjeblik sin Kone overmaade enfoldig og sig selv en Smule latterlig ved at skulle prædike den rene Ægteskabslære. Hr. Poulsen siger disse Ord med varm Følelse og lidt vel stærk Salvelse.

Frøken Ingversen, der debuterede som den unge Hustru, fører sig net med en dameagtig Holdning, der synes at henvise hende til Anstandsroller. Minespil og Diktion led under en Maner, der præcist gjenkaldte Frøken Nielsens Spillemaade, og som dækkede over den unge Dames egen Natur. Det er maaske Oversættelsens Fejl, naar Rollens Glanspunkt mislykkes. Gaston har i fjerde Akt maattet afstaa fra sin Duel for at give sin Hustru et Bevis paa sin Kjærlighed. Han sidder i stum Fortvivlelse over dette Brud paa Ærens Lov. Da nærmer Antoinette, som nu tror paa hans Hengivenhed, sig til ham og giver ham pludselig Tilladelse til at slaas. Dette: »va te battre« er en berømt Replik, som er Prøvestenen for Fremstillerindens Greb paa Rollen. Det danske: »Gaa til din Duel« faldt ganske til Jorden. Imidlertid var der i andre Scener Tegn paa en Begavelse, som Theatret burde pleje med Omhu.

Edvard Brandes.

Kaptejn Burle.

Emile Zola's nyeste Novelle.

II.

Enkemadam Mélanie Cartier havde en Kafé, der laa paa Raadstuepladsen, et stort uregelmæssigt Torv beplantet med smaa støvede Elmetræer. Den hed egenlig Kafé de Paris; men man plejede i Vauchamp at sige: »Gaar du med hen til Mélanie?« Lokalet bestod af en temmelig stor Sal og en smal Stue, der hed Dameværelset, med Divaner med sort Plydses Betræk langs med Væggene og fire Marmorborde, et i hvert Hjørne. Her plejede Mélanie at søge ind efter at have ladet Phrosine afløse sig ude ved Disken, og tilbragte da Aftenen sammen med Stamgjæsterne, som ude i Byen kaldtes: »De Herrer i Dameværelset«, en Benævnelse, der paa en Gang indeholdt noget Udmærkende og noget Nedsættende, og som plejede at ledsages af et Smil, der dulgte en hemmelig Misundelse.

Madam Cartier var i en Alder af fem og tyve Aar bleven Enke efter en Vognmager, der til stor Forbavselse for Vauchamp havde overtaget Kafé de Paris efter en Onkel og en skjøn Morgen havde bragt hende med sig hjem fra Montpellier, hvorhen han hvert Halvaar plejede at foretage en Rejse for at forsyne sig med Spirituosa. Han var da netop i Færd med at udstyre sit Hus og havde foruden sine andre Fornødenheder valgt sig en Kone, der kunde egne sig til at lokke Gjæsterne til at fortære Noget. Man erfarede aldrig, hvor han havde samlet hende op, og han ægtede hende endda først efter, at han i et halvt Aar havde prøvet hende ved Disken. Forresten vare Meningerne om hende noget delte i Vauchamp: Nogle erklærede Mélanie for en herlig Kvinde, Andre beskyldte hende for at være noget mandhaftig. Hun var høj, havde store Træk, et stridt kruset Haar, der faldt ned over Øjenbrynene; men Ingen turde benægte hendes Duelighed til at »besnære Mændene«. Hun havde smukke Øjne, som hun misbrugte til at se stivt paa Herrerne i Dameværelset, saa de blegnede derved og bleve myge, hun havde en god Figur, Noget, Folk i Syden satte Pris paa.

Cartier var kommen af Dage paa en besynderlig Maade. Der var Tale om en ægteskabelig Tvist og en Svulst, der havde dannet sig som en Følge af et Spark i Underlivet. Forøvrig befandt Mélanie sig i nogen Forlegenhed, da det gik daarlig med Kaféen, fordi Cartier havde drukket Onklens Penge op i sin egen Absinth og selv slidt sit Billard op; man troede endog en Tid lang, at hun vilde blive nødt til at sælge. Men hun syntes nu en Gang om dette Liv, og det var let for en enlig Dame at indrette sig; hun behøvede kun nogle faa Gjæster, saa kunde Salen staa tom, og hun lod sig derfor nøje med at lade klistre noget hvidt Papir med Forgyldning paa Væggen inde i Dameværelset og lade Divanerne betrække med nyt Plyds. Først havde hun en Apotheker til Stamgjæst, saa kom der en Nudelfabrikant, saa en Prokurator, derpaa en afskediget Embedsmand, og saaledes blev da Kaféen fremdeles holdt aaben, skjønt Opvarteren næppe havde en Snes Bestillinger om Dagen at expedere.

Hver Aften plejede en fire, fem Smaaborgere, der boede i Nærheden, ufravigelig at spille deres Parti Domino

i den store Sal; vel var Cartier død, og Kafé de Paris var slaaet ind paa en besynderlig Retning, men de saa' Intet og vedblev deres vante Tidsfordriv. Da Opvarteren begyndte at blive overflødig, gav Mélanie ham tilsidst Afsked, og det blev nu Phrosines Sag at tænde et enkelt Gasblus henne i en Krog til Smaaborgerne. Undertiden kunde det vel hænde, at en Sværm unge Mennesker, lokkede hid af de Historier, der vare i Omløb, strammede hverandre gjensidig op til at gaa ind hos Mélanie og kom stormende ind i Salen med en støjende og tvungen Latter; men den Modtagelse, de fik, var isnende Kulde og Værdighed, og enten fik de slet ikke Værtinden at se, eller, hvis hun var tilstede, bragte hun dem til at gaa fra Koncepterne ved at give den skjønne Kvinde, der knuste dem med sin Foragt; thi hun var for klog til at glemme sig selv for nogle Narrestregers Skyld. Medens den store Sal blev ved at være mørk, alene med Undtagelse af den Krog, hvor Smaaborgerne mekanisk sad og flyttede deres Dominobrikker, opvartede hun selv Herrerne i Dameværelset med utvungen men dog behersket Elskværdighed, idet den største Frihed, hun tog sig, var at læne sig over Skulderen paa En og Anden for at kunne følge et særlig interessant Spil, medens de fik deres Parti Écarté.

En Aften bleve disse Herrer, der omsider havde lært gjensidig at taale hverandre, ubehagelig overraskede ved at træffe Kaptejn Burle bænket i Dameværelset. Han var, som det lod til, om Formiddagen tilfældig gaaet ind i Kaféen for at tage en Vermouth og havde faaet sig en Passiar med Mélanie, der var ene tilstede, og da han var kommen igjen om Aftenen, havde Phrosine strax vist ham ind i det lille Værelse.

Et Par Dage efter var Kaptejn Burle Enehersker, uden dog derfor at have jaget enten Apothekeren, Nudelfabrikanten, Prokuratoren eller den pensionerede Embedsmand paa Flugt. Den lille korpulente Kaptejn, der efter hans Regimentskammeraters Udtryksmaade var »en Rad efter Kvindfolk« og derfor havde faaet Tilnavnet: Pigernes Jens, sværmede navnlig for de store og svære Skikkelser, og hans Tilbøjeligheder vare saa almindelig bekjendte, at hver Gang Officererne, eller endog de Menige, paa deres Vej mødte et rigtig kæmpemæssigt Kvindfolk, ligemeget om hun var klædt i Silke eller Pjalter, plejede de at sige: »Det var En for Burle.« Derfor havde Mélanie gjort et umaadeligt Indtryk paa ham og betaget ham saa fuldstændig, at han efter et halvt Aars Forløb var hensunken i en Sløvhedstilstand, i hvilken hans missende Øjne i det oppustede Ansigt uafbrudt fulgte hendes Blik, ligesom en dresseret Hund urolig holder Øje med sin Herre, og han glemte sig selv i uafbrudt Henrykkelse over hendes stride krusede Haar og mandfolkeagtige Ansigt med to Øjne ligesom et Par Huller, i den Grad, at han fandt sig i Alt, for ikke, som han selv udtrykte sig, at blive afskaaret Tilførsel. Der var en Sergent, som betegnede Situationen saaledes: »Burle er godt indkvarteret.«

Klokken var næsten ti, da Major Laguitte atter rasende smækkede Døren op til Kafé de Paris og lod den staa aaben efter sig, saa man kunde se den mørke Raadstuplads forvandlet til en gul Pøl, der sydede under den plaskende Skylregn. Gjennemblødt lige til Skindet og med en Strøm hen ad Gulvet efter sig gik han sporenstregs hen til Disken, hvor Phrosine sad og læste i en Roman.

»Din Skarns Kvind!« sagde han, »jeg skal lære dig at holde en Militær for Nar« . . .

Og han løftede sin Haand op og lavede sig til at give hende en Lussing, som hun heldigvis undgik ved forskrækket at vige tilbage, medens de tilstedeværende Smaaborgere sad og saa' til med aaben Mund uden at kunne begribe Sammenhængen. Men Majoren lod sig ikke sinke; han skubbede Døren op ind til Dameværelset og dumpede ned mellem Mélanie og Kaptejnen, just som hun var i Færd med kjælent at lade ham slubre en Toddy i sig i smaa Theskefulde, ligesom man mader en Kanariefugl. Der havde den Aften ikke været Andre end Pensionisten og Apothekeren, der begge i et Anfald af Melankoli vare gaaede tidlig hjem, og Mélanie, der den næste Dag absolut skulde bruge to hundrede Francs, benyttede sig nu af Lejligheden til at indsmigre sig hos Kaptejnen.

Tegning af Marstrand.

»Naa, lille Basse, vær nu sød; kom saa med Snabelen! Smager det godt, min lille Gris?«

Og Kaptejnen sad rød og med matte Øjne og suttede paa Skeen med største Velbehag.

»Guds Død og Pine!« brølede Majoren, »har du nu faaet Barnepige? Og saa siger de derude, at du ikke er her, og smider mig paa Døren, mens du sidder herinde og lader dig kjæle for.«

Burle fór sammen og skubbede Toddyen til Side, medens Mélanie ærgerlig gjorde en Bevægelse fremad, som om hun vilde dække ham med sin store Krop. Men Laguitte saa' hende rolig og bestemt lige ind i Øjnene, saa hun mærkede, der kunde være Fare for at faa En paa Øret.

»Lad os være ene«, sagde han i en rolig Tone.

Hun tøvede endnu et Sekund; men da hun derpaa syntes, hun allerede mærkede Lussingen i Luften, bestemte hun sig bleg af Raseri til at gaa ind til Phrosine ved Disken.

(Fortsættes.)

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af en Del Malerier og Studier af Lundbye, Marstrand, Skovgaard, Vermehren, Exner, Carl Rasmussen og Flere.

Paa Ad. Johansens Forlag er udkommet en net lille **Lomme-Dagbog** i smukt Chagrins Omslag.

Cirkus Wulff har begyndt en Række Beriderforestillinger i Tivolis Cirkus. Selskabet ejer smukt dresserede Heste og flere gode Medlemmer.

☛ Med nærværende Nummer af »Ude og Hjemme« følger til vore Abonnenter, som ikke faa Bladet gjennem et Posthus, en Subskriptionsindbydelse paa Ugebladet »**Deutsches Familienblatt**«. Det smukt illustrerede Ugeblad, der redigeres af Julius Lohmeyer, udkommer i Berlin til en særlig billig Pris.

Indhold: »**Fra Soldaterverdenen**«, Skitser af Emil L III. »Nummer 47«. Med Tegning af Erik Henningsen. — »**Den nys fundne Pallas Athene-Statue**« af J. L. Med Billede, tegnet af Frants Henningsen. — »**Gadescene**«, Tegning af Marstrand med Text af S. Schandorph. — »**Fru Oda Petersen paa Kasino. Det kgl. Theater.**« af Dr. Edvard Brandes. — »**Kaptejn Burle**«, Emile Zola's nyeste Novelle. II. — **En Tegning af Marstrand.**

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 180. Søndagen d. 13. Marts 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

GOETHE OG DANMARK.

Af **Georg Brandes.**

Det er min Agt i al Korthed at behandle Forholdet mellem den store Mand og vort lille Land saaledes, at man derigjennem har et sammentrængt Overblik over hundrede Aar af Danmarks Kulturhistorie. Stoffet er tilgængeligt for Enhver og her kun omhyggelig samlet og sigtet; jeg har i Berlin ikke kunnet ty til utrykte Kilder. Fremstillingen har oprindelig ikke heller været beregnet paa Danske; thi denne Afhandling vil paa Tysk aabne *Goethe-Jahrbuch* for 1881. Men jeg har tænkt mig Muligheden af, at den dels ved sine Synspunkter, dels ved sin knappe og sluttede Form kunde have nogen Interesse ogsaa for mine Landsmænd.

I.

Den 9. September 1776 tilskrev Hans kongelige Højhed Arveprinsen Kancelliet for gjennem det at afæske det theologiske Fakultet en Betænkning, »om den Bog *Werthers Leiden*, hvoraf Prøft har anmeldt en Oversættelse, uden Skade for gode Sæder kan læses«, hvis ikke, »ville Cancelliet (thi det har Kongen befalet) strax see dette Skrivt standset og casseret«.

19. September fulgte Kancelliets Svar til Kongen: »Til allerunderdanigst Efterlevelse af Deres Majestæts Cabinetsordre af 9de hujus er det theologiske Facultet tilskreven at give dets Betænkning o. s. v., og som det theologiske Facultet i deres Betænkning, som herved allerunderdanigst vedlægges, anseer bemeldte Bog for et Skrift, der bespotter Religionen, besmykker Lasterne og kan fordærve gode Sæder, saa har Cancelliet idag tilskrevet Politimester, at tilkjendegive Proft, at han strax skal standse den forehavende Oversættelse, som ingenlunde maa trykkes og debiteres.« (Luxdorphiana 258).

Den unge Goethe i sit Værelse i Frankfurt.

Blandt Medlemmerne af det theologiske Fakultet ved Universitetet i Kjøbenhavn, der foraarsagede dette burleske Forbud, var den senere Biskop N. E. Balle, der ved et besynderligt Tilfælde havde studeret to Aar i Leipzig samtidig med Goethe og Jerusalem.

Man vilde gjøre Danmark Uret, hvis man vilde søge et Bevis for ualmindelig national Indskrænkethed i et Aktstykke, i hvilket kun Datidens saa hyppige theologiske Bornerthed udtaler sig. I Mailand havde, som Goethe selv fortæller det til Eckermann, Biskoppen ladet det hele Oplag af den udkomne Wertheroversættelse opkjøbe af Gejstligheden rundt omkring i Kommunerne for i al Stilhed at bringe Bogen ud af Verden igjen — et Middel, der iøvrigt let havde kunnet hidføre det modsatte Resultat. Og i Tyskland selv var Werthers Leiden paa mere end ét Sted bleven fuldt saa fjendtlig

modtaget som i Danmark. I Hamburg havde den af Lessing udødeliggjorte Hauptpastor J. M. Goetze 1775 udgivet sine »Kortfattede men nødvendige Erindringer angaaende den unge Werthers Lidelser«, ifølge hvilke den hele »Charteque« intet andet Formaal har end »at vaske en ung Friskfyrs Selvmord ren for Skjændselen deri og at foregjøgle Læserne hin sorte Handling som Heltemod«, og i Leipzig blev Werther endog af Stadens vise Fædre forbudt under en Bøde af hundrede Rigsdaler. (J. W. Appell: Werther og hans Tid.)

Forbudet havde da heller ikke det Ringeste at betyde i et Land, hvor alle Dannede forstode Tysk. Skjønt Werther først 1832 udkom i dansk Oversættelse (ved Meisling), var alt i Halvfjerdserne i det foregaaende Aarhundrede Wertherepidemien stærkt udbredt blandt Ungdommen i Danmark. Rahbek, den følsomme Elegiker og Drikkevisedigter, snart Udgiver af et for sin Tid dygtigt Tidsskrift og overhovedet den eneste egentlige *Literator* i hin Overgangstid fra det 18de Aarhundrede til det følgende, var i sit 19de Aar angreben af hin Farsot. Hvor han i sine *Erindringer* taler om den og gjør opmærksom paa dens samtidige Optræden i forskjellige Lande, henstiller han det som uafgjort, om Bogen var Kilde til eller Udspring af denne Feber, véd ikke, »om han var blevet en Sværmer, fordi han altid gik med Werther i Lommen, eller om han bestandig gik med Werther, fordi han var bleven en Sværmer«. Goethe selv, der i sit Levnet tyer til den almindelige Paavirkning af Tidsalderen og Læsningen af engelske Forfattere for at forklare Bogens Opstaaen, var senere (Eckermann III, 29) tilbøjelig til at opfatte dens Oprindelse mere individuelt: »Den meget omtalte Werthertid hører, naar man sér nærmere til, ganske vist ikke til Verdenskulturens Udviklingsgang, men til hver Enkelts Livsbane, der med fri, medfødt Natursans skal lære at finde og skikke sig i en forældet Verdens indskrænkede Former.« Nutiden vil vel nærmest tro paa en Vexelvirkning mellem Werther og Tidsalderen. (Smlgn. Emigrantliteraturen, 2den Udg. 64—78.)

Skjønt nu Sværmeriet for Goethes Ungdomsarbejde fyldte mange Hjærter og indbragte mangen ung gift Kone Suk og Taarer fra ungdommelige Tilbedere, vare de danske literære Tilstande dog ingenlunde af den Art, at man i Aarhundredets sidste Decennier kunde vurdere Goethe og følge hans Udvikling med Forstaaelse og Glæde. Rahbek er, saa indskrænket hans Synskreds end var, som afgjort Repræsentant for Følsomhedsperioden næsten den Eneste, der i denne Tid har et fuldt Indtryk af Goethe. Og selv han var personlig indtaget mod Goethe paa Grund af hans foregivne »Stolthed«, og var endnu i Aaret 1803 ikke kommen videre end til »den første Goethe«, som han kaldte ham, Forfatteren til Werther, Götz, Stella og Clavigo. Hvad Goethe senere havde skrevet, holdt han ikke af, skjønt han 1801 udgav en Oversættelse af Wilhelm Meisters Læreaar.

De ældre, franskdannede, temmelig ubegavede Digtere, Pram og Thaarup, kunde hverken lide Goethe eller Schiller og afskyede overhovedet den hele nyere tyske Literatur. De skrev vel aldrig en Linje mod de store Tyske, men karakteristiske mundtlige Ytringer ere opbevarede. Oehlenschläger har jo f. Ex. meddelt os Anekdoten om Pram, der paastod ved Trusel om 27 Stokkeprygl at kunne faa den første den bedste tyske Underofficer til i 24 Timer at skrive et Stykke som Wallenstein. Den opbrusende Særling vilde ikke saa meget udtrykke Ringeagt for Schiller — thi han indrømmede strax, at Overdrivelsen var grotesk — som overhovedet en Afsky for det Ny, der hverken kunde eller vilde give Grunde.

Den eneste Digter af den gamle Skole, der virkelig rettede en Pil mod Goethe, var den geniale Wessel (1742—85), der et Aar før sin Død udgav den komiske Fortælling *Stella*, som parodierer Goethes Skuespil af samme Navn. Men Wessel var kun altfor hurtig sunket fra det poetiske Højdepunkt, han med »Kjærlighed uden Strømper« havde indtaget, og havde i Firserne sat det Meste af sit Lune til. Goethes Stella kunde sikkert nok ved den overspændte Følsomhed og den vovede Slutning udfordre Latteren, men Wessels Digt er mindre vittigt end plumpt.

En femte Digter af den ældre Generation, Sander, hvem Oehlenschläger skyldte sit første, sene Bekjendtskab med Goethe, talte om den store Digter som om »en Mand med vilde, stolte Lidenskaber, der havde misbrugt sit skjønne Geni«, og laante Ynglingen nogle af hans Værker med en faderlig Advarsel, som var de »Krudt og Kugler eller giftige Medikamenter«. Den Gang var Oehlenschläger allerede 19 Aar gammel; hidtil havde han kun hørt Goethe omtale som en overspændt Sværmer, der forførte unge Mænd til at skyde sig en Kugle for Panden, eller som en usædelig Skribent, som det ikke sømmede sig for unge Mennesker at læse.

II.

Hvor langt de intelligenteste Kredse, ja selv de tyske og tysktalende Familier i Danmark vare fra at have Sans for Goethes Storhed, viser tydeligst den 1764, altsaa 15 Aar senere end Goethe fødte Baggesens Standpunkt; thi han omgikkes stadig disse Familier. I Slutningen af 1790 besøgte han for første Gang Weimar, boede hos Wieland og saa' ikke Goethe, der den Gang var i Schlesien; men han synes ogsaa her kun at have indsuget Misstemning og Uvilje mod den Fraværende. Vistnok maatte Goethes selvsikre Ro være den ustadige, hysterisk følsømme, i fransk Forstand aandrige Dansker fremmed og usympathisk. Men hans Breve til Reinhold som hans Dagbøger vise, at han, ogsaa fraset dette, af Goethes »Venner«, som han naivt udtrykker det, lod sig tude Ørene fulde om dennes Hovmod, Selvkjærlighed og Genistolthed.

Først i Begyndelsen af 1795 kommer Baggesen til at gjøre Goethe sit Besøg, der dog maa være faldet lidet tilfredsstillende ud, siden han med sin Skrivesyge har ladet det uomtalt. Et fordelagtigt Indtryk har han ikke modtaget, og for at gjengive det ugunstige har han, der ellers saa fuldstændig bevæger sig i klassiske Betegnelser, brugt et romantisk klingende Skjældsord; i det følgende Aar kalder han i et Brev til Reinhold med en om Novalis mindende Vending Goethe »den ophøjede Brygger i Weimar«. Heller ikke et følgende Besøg hos Goethe har efterladt noget Spor i Baggesens Papirer. Men hvilken Sky han har følt overfor den store Mands ham saa fremmede Væsen, det viser skarpest en Ytring i et Brev til Jacobi fra 25. Septbr. 1797: »Lavater saa' jeg denne Gang ikke — og sandt at sige var Aarsagen den, at jeg frygtede for at træffe Goethe, der lige var ankommen til Zürich, hos ham.«

Baggesen, der trods al sin Splittethed var et spekulativt Hoved og hele sit Liv igjennem følte sig lige saa stærkt tiltrukket af Filosofien som af Poesien, havde faaet sin højere Opdragelse i den Kantiske Filosofi. Hans Begejstring for Kant førte ham som bekjendt endog til at optage dennes Fornavn Immanuel efter sit eget, og han saa' i sin Ungdom alle aandelige Særsyn gjennem Kantiske Briller. Derfor var han ude af Stand til at forstaa Goethe. Maalt med Kants Morallov syntes Goethe ham frivol, og sét fra Rationalismens Standpunkt var han irrationel. Da henimod Aarhundredskiftet Reaktionens Time slog for ham som for saa mange Andre, formaaede han ej at hæve sig til Schelling, hvis Naturfilosofi, der i Danmark banede Goethe Vejen, virkede afskrækkende paa hans rent logiske Aand, men tog sin Tilflugt til Følelses- og Tros-Filosofien, sluttede sig med Inderlighed først til Reinhold, saa til Jacobi. Hans Uvilje mod Goethe gav sig i Begyndelsen af det ny Aarhundrede Luft i et tysk Digt, hvilket man, hvis man vil, kan fordømme som højst taabeligt, men som er skrevet fuldstændig i den forgangne Tidsalders Aand, og som har sin Interesse, fordi det, omendskjønt beroende paa et yderst mangelfuldt Kjendskab til Goethe, bærer Præget af den historiske Evneløshed til at forstaa saa aabent til Skue, som kun muligt. Baggesen karakteriserer her Goethe som en Skjælmsmester, der leger Blindebuk med Muserne, Skjul med Gratierne, og som næppe staar »stjærnekranset« paa Søjler eller Tinder,

før han kaster sig ned paa Jorden og bedækker sig med Agern. Kaad er han i al sin Gjøren og Laden, Kaadhed er for ham det Første og det Sidste: Medens Andre møjsomt søge Tankerne og endelig finde dem i deres Ansigts Sved, søge omvendt Tankerne ham og finde ham — men kun ved et Tilfælde; thi han hader alvorlige Besøg, og stod det til ham, lod han sig aldrig træffe hjemme. (Det lyder næsten som en Stump Rejseerindring.) Goethe har skjænket Pøbelen mangen Bog, hvori han aldrig har tænkt og hvori hver Linje tænker; men vilde han bære sig manerligere ad og ikke gjøre Nar ad Læseverdenen, saa var der ingen Grænse for, hvor stor han kunde blive.

Det forekom altsaa Baggesen, som var det Goethe ikke Alvor med Noget. Han syntes Baggesen uberegnelig og lunefuld, fordi denne ikke hos ham formaaede at udfinde den bevidste Plan, paa hvis Betydning for Digtekunsten han troede. Det forvirrede ham fuldstændig, at Goethe endog brugte Begejstringen som Stof og i et og samme Værk gik over fra dette Stof til et spøgefuldt. Og Goethe stræbte ikke; man sporede intet Tankearbejde hos ham; han syntes som Kunstner ubevidst, han havde ikke tænkt, og hver Linje tænkte. Det er meget betegnende, at denne Vending, der et Aarti senere næsten overalt i Evropa gjaldt for den højeste Ros, her skal udtrykke en bitter Bebrejdelse. Det er ogsaa værd at mærke, hvor beslægtet dette Angreb er med det, som Baggesen nogle Aar senere i sin berømte poetiske Epistel »Noureddin til Aladdin« rettede mod Oehlenschläger. Ganske i det 18de Aarhundredes Aand var for ham ikke Vorden og Voxen, men det at tænke og virkeliggjøre det Tænkte de højeste aandelige Funktioner. Man begriber, at Baggesen hos Goethe fandt »den dannede Smags« Regler overtraadte; men der hørte ikke desmindre meget Overmod og nogen Frivolitet til mod en saadan Mand at rette den platte Beskyldning, at han havde skrevet »Pøbelen« mangen Bog.

Digtet blev skjæbnesvangert i den danske Literatur; thi da det indignerede Oehlenschläger og overhovedet forstemte ham overfor Baggesen, gav det det hidtil gode, ja inderlige Forhold mellem de to Digtere den første Rift. Baggesen havde, da han i Aaret 1800 forlod Danmark, som bekjendt testamenteret Oehlenschläger »sin danske Lyre«; han saa' den Gang med Rette i Ynglingen en begejstret Beundrer. Men kort derpaa var Omslaget fulgt i dansk Literatur. Slaget paa Rheden havde vækket Nationalfølelsen, og Steffens' Ankomst fra Tyskland som en ny Tids Apostel havde gjort det dybeste Indtryk paa Ungdommen, især paa næsten alle vordende Digtere og Skribenter. Steffens var i Virkeligheden den Første, der aabnede den yngre Generations Øjne for Goethes Storhed og Betydning, han, »den slemme Atheist«, som han kalder sig, der vovede at kalde »Tidsalderens Visdom apokryf og den udskregne Goethe kanonisk«. Rundt om i den nu uddøde Slægts Breve og Memoirer finder man Vidnesbyrd om den omfattende Virkning af hans første Forelæsninger.

Grundtvig har i sit »Kirkespejl« gjengivet det Indtryk, som de gjorde paa ham, med disse Ord: »Jeg fandt det vel helt utroligt, men og helt mærkværdigt, hvad han med sit forvovne Frisprog kaldte unægteligt, at Alt, hvad vi i Kjøbenhavn læste og skrev og løftede til Skyerne, var tysk og fransk Makulatur . . . og at naar man vilde vide, hvad Poesi var, da skulde man bare læse Shakspeare og Goethe, hvem jeg aldrig havde hørt nævne, og vilde man have et Begreb om Filosofi, da skulde man høre Steffens og læse Schelling.«

Hvilken Omvæltning Steffens fremkaldte i den unge Oehlenschlägers Sjæl er for bekjendt til at behøve mere end en Antydning. Vel havde Oehlenschläger alt fire Aar før lært at elske Goethe; han havde den Gang fordybet sig i Götz von Berlichingen med det samme Sværmeri, med hvilket han i sin Barndom havde læst sine Yndlingsbøger: »Jeg fulgte Goethes Aand som den trofaste Dreng Georg sin Herre i Slaget. Jeg krøb i det store Digterharnisk, og skjønt jeg endnu ikke kunde udfylde det, trøstede mig Götz' Ord: Ogsaa de kommende Tider behøve Mænd«. Men hint Studium havde været ganske naivt; til en Nyden eller Forstaaen af den høje Kunst hos Goethe havde Oehlenschläger endnu langt igjen. Han tilstaar selv, at han slet ikke mærkede, det var Poesi, han læste; det var ham, som oplevede han Begivenheden selv. Samtalerne med Steffens og dennes Forelæsninger over Goethes Værker bibragte Oehlenschläger Blik for Kunstneren og Tænkeren i Goethe.

Da saa i Aaret 1803 Baggesens tyske Digte udkom, maatte det til Goethe rettede nødvendigvis opbringe Oehlenschläger i højeste Grad. Siden han var bleven indviet i det nye Aarhundredes Aand, var hans ungdommelige Begejstring for den ældre Landsmands fine og smidige Talent fordampet. Han skrev nogle Satirer mod ham, som han dog kun forelæste Venner. En Strofe begynder:

> Hvad? Synger *Han* »for Pøbel«?
> Sligt ormestukket Møbel
> vil styrte Helten ned?
> Du! højt en Jens for Piger,
> som Goethes Kjortelfliger
> bør kysse med Besked!

Oehlenschläger er tilbøjelig til at udlede den hele senere Baggesen'ske Opposition mod den poetiske Retning, han slog ind paa, af Vreden over disse Satirer. Han gaar heri, uden Tvivl i den ubevidste Hensigt at fraskrive hin Opposition al indre Berettigelse, meget for vidt; men uden Indflydelse paa en saa letpaavirkelig Mands Stemning som Baggesen have de sikkert ikke været. Oehlenschläger bemærker i den Anledning videre: »Flere Aar efter var det atter hans *Faust*, et stort Smædedigt over Goethe, der var første Aarsag til hans Fjendskab imod mig, fordi jeg ytrede ham min Indignation over saaledes at forhaane en stor Mand. Det var altsaa for Goethes Skyld, at jeg fik den mangeaarige Forfølgelse. Aldrig har jeg dog givet denne et Nys derom, maatte ogsaa i mange Aar taale, at Goethe ignorerte mig og endelig i nogle Breve til Zelter behandlede mig à la Baggesen.«

Efter faa Aars Forløb indtraadte dog en stor Forandring i Baggesens Stilling til Goethe. Medens han i Efteraaret 1806 opholdt sig i Kjøbenhavn, blev han bekjendt og fortrolig med det Ørsted'ske Hus. Den store Jurist Anders Sandøe Ørsted, den betydeligste af de to berømte Brødre, var gift med Oehlenschlägers Søster, den skjønne og begavede Sophia. Den unge Kone var en af de den Gang ikke meget talrige danske Damer, der havde livlige aandelige Interesser; hun havde et uroligt higende og stræbende Naturel, levede i Musik og Poesi, var smagfuld, vittig og dog tilbøjelig til Tungsind, næppe synderlig lykkelig i sit Ægteskab med den sygelige og med Arbejde overlæssede Embedsmand. I de Breve fra hende, som ere udgivne, viser hun sig iøvrigt mere sentimental og mindre frisk, end man skulde vente. Af fremmede Sprog forstod og talte hun kun Tysk, men med fin Følelse for alle ejendommelige Vendinger og Udtryksmaader. Hun modtog som Gjæst i sit Hus Fichte — hvem hendes Mand havde indført i det danske Aandsliv — da denne Tænker, efter som »Atheist« at have mistet sit Professorat, besøgte Kjøbenhavn. Hun læste Tieck, Novalis, Fichte. Goethe var hendes Yndlingsdigter.

Baggesen følte sig hæftig tiltrukket af hende, og man sporede snart, at hun udøvede en betydelig Indflydelse paa ham. Hun var den Gang 24, han 42 Aar gammel. En Dag blev han syg i hendes Hus og blev fra da af, selv efter sin hurtig paafulgte Helbredelse, boende der. I September 1806 skriver H. C. Ørsted til Oehlenschläger: »Baggesen er her . . . din Søster arbejder, ej ganske uden Held, paa at omvende ham til Goethe. Han føler allerede, at Meget i hans Domme over denne store Digter kom af personlige Forhold.«

Det udmærket smukke Digt, der tilbagekalder Angrebet paa Goethe, og som under Titlen Palinodie blev trykt i »Haideblumen« 1808, findes udkastet i Baggesens Skrivekalender fra denne Tid. Dets Indhold er, at den Uskyld,

som hviler over hans Livs svale Morgen, den første Kjærligheds Blufærdighed, Ungdommens Kristusaabenbaring, den ængstelige Kamp mod vilde Drifter, en altfor sky og endnu umoden Følelse for det Sædelige længe have fjærnet hans syge Hjærte fra Goethe, men nu har den fri Visdoms Middagssol, den Ligevægt, som Erfaring giver, Mandens større Gudsaabenbaring, en helt betagende Elskovs fulde Glæde draget ham tilbage til Tysklands største Digter. I sin Dagbog fra 1807 erklærer han udtrykkelig, at det var Lilia (ɔ: Sophia Ørsted), som bragte ham til i Aarene 1806—7 at læse Goethe, i hvem han før kun havde bladet: »Hans Iphigenia finder jeg unægtelig saaledes beskaffen, at jeg nu ønsker at opnaa, hvad jeg tidligere søgte at undfly.« Ejendommeligt nok er det Goethes mest klassiske Drama, som imponerer Baggesen mest.

Han begyndte at skamme sig en Smule over sit gamle sønlige Forhold til Wieland og at udslette Sporene deraf i sine Værker. I *Poesiens Oprindelse* var oprindelig (1785) Voltaire nævnt sammen med Shakspeare og Klopstock, hvor de Mænd anføres, der have drukket af den ægte Digtermjød; fra 1791 af var Voltaire bleven afløst af Wieland; fra 1806 af fortrænges nu Wielands Navn af Goethes.

I den store nye Fortale til *Labyrinthen* fra Maj 1807 taler Baggesen om sin Optræden paa det Vendepunkt, da det ny Aarhundrede løsrev sig fra det gamle, og fortæller, hvorledes den Omstændighed, at han blev inddragen i Wielands Kreds i Stedet for i Goethes, blev skjæbnesvanger for ham. Baggesen beklager dog ikke det Skete, da Studiet af Goethe efter hans Mening vilde være blevet skadeligt for hans Selvstændighed, medens Wieland ikke kunde pavirke ham: »Klopstock, Voss og selv Schiller have havt mere Indflydelse paa min Digtkunst end Wieland.« Sætningen er formodenlig nedskrevet med subjektiv Sandhed. Baggesens Odestil røber Paavirkning af Klopstock, hans Hexametre kun i altfor høj Grad Paavirkning af Voss, men som aandelig Personlighed var han nærmere i Slægt med Wieland end med nogen anden tysk Digter. Formodenlig er det, at den til Goethe nyomvendte Poet, der besad saa fint et Øre for Vers, endnu bestandig vedblev rent metrisk at sætte Voss med hans tekniske Griller over Goethe, hvem han dog selv kalder »den Første af alle Nyere« i egentlig poetisk Kraft. Voss skal være den Første »i egentlig Versekunst«. Dog efter at dette ringe Offer var bragt de gamle Guder, gav han sig hensynsløst den nye Kultus i Vold. Han drejede nu det Uviljens Spyd, som han — den klassisk Troende — tidligere havde rettet mod Goethe, mod den i fuldt Overmod opblomstrende romantiske Skole, og var henrykt over hos den nu mindre end nogensinde romantiske Mester at spore en stor om end behersket Utaalmodighed over de Yngres Færd.

Det var netop det Tidspunkt, da Naturfilosoferne og Romantikerne offenligt og end mere privat gave deres Utilfredshed med Goethe frit Løb. Siden hans Afhandling *Winckelmann* var kommen ud, kunde de jo ikke mere i ham se en Beskytter og Patriark. Oehlenschlägers Breve til H. C. Ørsted fra Aaret 1807 afgive rigeligt Vidnesbyrd om denne gjensidige Misstemning. Han beklager sig bittert over sin gamle Ven Steffens: »Selv Goethe var ham ikke noget ret tilsidst«, og Schlegelernes Ytringer have ganske særdeles opbragt ham: »Da jeg personlig talte til ham (Friedrich) om Goethes Sygdom, sagde han koldtgrinende: »Der alte Kerl hat faule Nieren und wird's nicht lange mehr machen.« August Wilhelm sagde til mig, som han vidste kom fra Goethe og var elsket af ham: »Goethe soll sich sehr niederträchlig geäussert haben in der Literaturzeitung«. Jeg havde al Contenanze nødig for ikke at slaa A. W. Schlegel paa Snuden, saa at det lille Skidt var dejset under Bordet.«

Om Goethes Stemning har Oehlenschläger det stærke Ord: »Jeg saa' den gamle Løves stumme Indignation over den nyere Frækhed og kaade Petulanz«, og i samme Aar (1807) beder Baggesen i et Brev til Kjøbenhavn om at hilse Sophia og sige hende at Freden er sluttet mellem »hendes Goethe og hendes Baggesen«, at Goethe har ladet ham takke for *Parthenaïs*, og at de Begge ere »fuldstændig enige om den nye Skoles Værd eller Uværd« *).

Til en ubetinget Fordømmelse af Romantikerne er Baggesen i dette Øjeblik paa ingen Maade tilbøjelig. Hans Digt *Min Gjenganger og jeg selv* beviser, at den oprigtige, om end ikke dybtgaaende Forandring, der var foregaaet med ham, havde aabnet hans Øjne for det Poetisk-Geniale i Barnligheden hos Tieck og i Overstadigheden hos Brødrene Schlegel, ja han var maaske i denne Overgangsperiode retfærdigere stemt mod Romantikerne end selve Oehlenschläger; men for hvad han fandt anerkjendelsesværdigt hos dem, havde den ham indpodede Beundring for Goethe givet ham Blik.

Hans tyske Digtsamling »Haideblumen« indeholder ikke blot Efterklang af Goethe men direkte Hyldest (Der Meister, Schiller und Goethe). Goethe kaldes »Digtningens straalende Gudmenneske«, og i den unge Goethes Stambog, hvem Baggesen traf i Heidelberg hos Voss, skildrede han Faderen som »ragende op mellem Homer og Shakspeare«.

Begejstringen for en paa saa ganske forskjellig aandelig Grund staaende Digter var dog hos Baggesen kun Noget, han havde paadraget sig (i den Forstand, hvori man taler om at paadrage sig en Sygdom), og den kunde ikke længe holde sig paa denne Højde. Lidt efter lidt, alt som hans Forhold til de tyske Romantikere og til Oehlenschläger stedse formede sig mere kritisk og polemisk, alt som Oehlenschläger uden aandeligt at skride fremad stedse stærkere overstraalede ham i den offenlige Mening, og især efter at i November 1811 den kolde, fremmede Modtagelse, som mødte ham hos Sophia Ørsted, der havde fundet en anden og yngre Ven, havde bragt Baandet, der oprindelig forbandt ham med Goethe og Oehlenschläger, til at briste — blev hans Tone mod den store Tysker koldere og pietetløsere.

Alt i sin »Taschenbuch für Liebende« 1810, end mere i danske Prosaskrifter og Poesier fra 1814 og 1817 behandler han Goethe som vidtløftig, halvironisk eller alderssløv Romantiker. I *Abradakabramythologien* hedder det: »Lær Goethe, Tieck og Schlegel udenad — især hvad Tyskland allerede har glemt af dette Kløverblad!« Baggesen mente altsaa, at Tyskland i 1817 overhovedet allerede havde glemt Noget som helst af Goethe.

Først 1836 udkom som tredje Del af Baggesens tyske Værker hans allerede 1804 skrevne store aristofaniske Drama *Der vollendete Faust oder Romanien in Jauer*, et Arbejde, der efter Oehlenschlägers Udtalelser at dømme i sin oprindelige Skikkelse maa have været en fortrinsvis mod Goethe rettet Satire, men som forandret 1806 og renskrevet 1809 kun bærer svage Spor af den fordums Grundtendens. Goethe, der optræder under Navnet Opitz, er fremstillet som staaende over Satiren. Stykket, der, maaske fordi Ingen læser det, i Danmark nyder et Ry, det ikke fortjener, foregaar i Weimar under Fru de Staëls Besøg. Den fremtrængende franske Hær staar som truende Magt i Baggrunden, og en fremmed Officer betræder tilsidst, efter at hele Romanien er bleven erobret uden Sværdslag, som sejrrig Fortinbras Scenen. Under opdigtede Navne optræder Goethe, Wieland, Jean Paul, Fichte, Dr. Gall, Fru de Staël, Schelling, Tieck og Baggesen selv som Hans Wurst. Jeg tilstaar, at Satiren ikke altid er mig forstaaelig og kun undtagelsesvis forekommer mig vittig; kun den Skjemt, der drives med Romantikerne, især med Tiecks skjødesløse Versemaal og Sonetfabrikanternes fremmedklingende lyriske Vrøvl, er helt igjennem træffende og morsom.

Et vist aandeligt Armodsbevis har Baggesen udstedt sig selv derved, at denne dramatiske Parodi, i hvilken det

*) Om Brødrene Ørsted se O. Borchsenius: Literære Feuilletoner 1880. Baggesens Forhold til Sophia Ørsted er første Gang fremstillet i Kr. Arentzens righoldige, men vidtløftige Værk: Baggesen og Oehlenschläger.

fortrinsvis gaar ud over Tieck, i sin hele Form eller Formløshed — Theatret i Theatret o. s. v. — nøjagtigt minder om Tiecks polemisk-fantatiske Lystspil. De Nyere blive (just ikke dybt) opfattede som Barbarer, der ville udrydde den græsk-romerske Kultur og afskaffe alle »Skoler«, Schelling og hans Venner blive (just ikke aandrigt) fremstillede som Vandaler, der med store Knipler ville slaa »de uromantiske Filistre« Homers og Virgils Buster sønder og sammen. I en Korsang bliver Goethe udtrykkelig frikjendt for Skyld i al den Ulykke, hans Epigoner anrette, men da Æblet ikke falder langt fra Stammen, synes Goethe dog paa en eller anden Maade at maatte bære Ansvaret for sine Tilhængeres Vildfarelser. Baggesens Søn bemærker i sin Fortale, at Faderen vel anerkjendte Goethe som Tysklands største Digter, »men,« hedder det, »han afskyede overhovedet al Forgudelse og hadede i Literaturen Skoler.« Det være med den sidste Sætning som det vil, skjønt den klinger pudsigt om Den, der bebrejdede Romantikerne Mangel paa Respekt for de gamle Skoler som brutal Vandalisme, men den første Sætning udsiger ligefrem en Usandhed. Hvorledes? Baggesen, som hele sit Liv igjennem ikke blev træt af at forgude, var fjendtlig sindet mod al Forgudelse! Baggesen har af den Grund kun flygtigt, i et kort Tidsrum af sit literære Liv vurderet og hyldet Goethe! Nej, Aarsagerne laa meget dybere. Den adspredte, urolige, enthousiastiske, hyperkritiske Baggesen kunde ikke hensynsløst erkjende Goethe uden samtidigt at fordømme sit eget poetiske Væsen eller idetmindste anse det for et underordnet Udviklingstrin. Det gjorde han i hint Øjeblik, da han inspireret af en sværmerisk Forelskelse hengav sig til Beundringen for sin store Antipode; thi netop paa den Tid brød han i Digtet »Min Gjenganger og jeg selv« med sin hele digteriske Fortid. Men saasnart den Drøm, med ét Slag fra Grunden af at kunne forandre sit Naturel, var bortblæst, maatte han nødvendigvis vende tilbage til den gamle, sin kun mildnede Antipathi.

(Fortsættes.)

Kaptejn Burle.

Emile Zola's nyeste Novelle.

Da de endelig vare ene, stillede Major Laguitte sig med korslagte Arme foran Kaptejn Burle, bøjede sig ned over ham og brølede ham ind i Ansigtet: »Dit Asen!«

Den Anden havde Lyst til at blive vred, men fik af lutter Forbløffelse ikke Tid dertil.

»Hold Mund! Du har paa en sjofel Maade holdt en Ven for Nar og stukket mig nogle falske Kvitteringer ud, som kunde skaffe os begge To paa Galejerne. Det er en net Behandling! Bærer man sig saaledes ad, naar man har kjendt hinanden i tredive Aar?«

Burle var ligbleg falden tilbage paa Stolen og rystede og bævede, som om han havde Feber i Kroppen. Majoren fortsatte gaaende op og ned udenom ham med jævnlige Næveslag i Bordet:

»Du har altsaa snydt som en gemen Penneslikker, og det for saadan en Kamels Skyld. Havde du endda snydt for din Moders Skyld, det kunde jeg forstaa; men at du er rendt med Kassen for at give Sylene ud her i dette Hul, det er til at blive gal over. Sig mig en Gang, du maa jo have en Skrue løs, naar du, i din Alder, kan falde paa at ødelægge dig for saadan en Dragons Skyld! Lyv bare ikke, jeg har jo selv med egne Øjne sèt, hvad det er for Kunster I have for.«

»Tal du bare ikke med, du spiller jo,« stammede Kaptejnen.

»Ja gu spiller jeg,« svarede Majoren, der blev end mere rasende over denne Bemærkning, »og jeg er et Asen, at jeg gjør det, fordi jeg sætter hele min Ejendom overstyr, og fordi det just ikke gjør Standen Ære. Men, for Fanden, selv om jeg spiller, saa snyder jeg dog ikke. Ødelæg dig selv, saa meget du har Lyst til, lad din Moder og Knægten derhjemme dø af Sult, om du vil, men hold dig fra Kassen og rod ikke dine Venner ind i Ubehageligheder!«

Derpaa tav han, og Burle blev siddende med stive Øjne og fjollet Mine, uden at man hørte Andet end Majorens Støvler, der skrabede hen ad Gulvet.

»Og saa har vi ikke en eneste Skilling at klare med,« vedblev han hæftig. »Du kommer i Hullet, gjør du, dit Asen!«

Derpaa blev han roligere, tog Kaptejnen om Haandleddet og rejste ham op fra Stolen.

»Naa, kom nu med, vi maa se at hitte paa en Udvej, for jeg lægger mig ikke, før den Sag er klaret. Jeg har en Idé.«

Ude i det forreste Værelse sad Mélanie i en livlig men dæmpet Passiar med Pigen Phrosine. Da hun saa de to Herrer gaa deres Vej, havde hun den Dristighed at sige til Burle med sin sødeste Stemme: »Gaar De allerede, Kaptejn?«

»Ja, han gaar,« svarede Laguitte i en grov Tone, »og jeg tænker, han ikke tiere skal sætte sine Ben i Deres sjofle Knejpe.«

Pigen blev forskrækket og trak i Mélanie, idet hun mumlede: »Den Drukkenboldt!« men nu slap det Ørefigen løs, som Majoren saa længe havde gaaet og gjemt paa. Heldigvis bukkede de to Kvindfolk sig hurtig, saa han kun ramte Phrosines Chignon, slog hendes Kappe flad og knækkede hendes Kam. De tilstedeværende Smaaborgere harmedes derover.

»Lad os nu komme afsted,« sagde Laguitte med en Ed og skubbede Burle ud paa Fortovet. »Bliver jeg længer, slaar jeg dem Alle ihjel.«

Udenfor naaede Vandet dem til Anklerne, og Regnen piskede dem ind i Ansigterne, da de gik over Pladsen. Kaptejnen sjaskede afsted i Tavshed, men Majoren begyndte igjen at bande og paa en hidsig Maade bebrejde ham hans »Skurkeri«. Det var et nydeligt Vejr at rende om paa Gaden i, ikke sandt? Havde han nu ingen Dumheder gjort, saa kunde de nu begge To have ligget i deres varme Seng i Stedet for at traske her omkring i Sølen. Saa talte han om Gagneux, Slagteren. Saadan en Kjæltring, der tre Gange havde skaffet hele Regimentet Mavepine med sit raadne Kjød. Om otte Dage var Kontrakten med ham udløbet, men ikke for Alverden skulde hans Tilbud om ny Leverance blive modtaget ved næste Licitation. »Det skal jeg love for, for det bestemmer jeg,« brummede Majoren. »Hellere vilde jeg hugge en Arm af end skaffe den Giftblander en eneste Skillings Fortjeneste.«

Han traadte i det Samme fejl og faldt i en Rendesten lige til Knæene, hvilket fremkaldte en ny Strøm af Eder og Forbandelser. Derpaa vedblev han: »Nu gaar jeg op til ham, hører du; saa venter du nedenfor saa længe. Jeg vil vide, hvad den Slyngel har i Sinde, og om han har den Frækhed imorgen at gaa til Obersten, som han har truet med. Guds Død og Pine, en Slagter, være i Komplot med en Slagter! Naa, du er saamænd ikke kræsen! Nej, det tilgiver jeg dig aldrig!«

De vare netop komne hen paa Torvet, hvor Gagneux' Hus laa i fuldstændigt Mørke; man Laguitte bankede stærkt paa, og der blev lukket op. Kaptejn Burle blev staaende udenfor i den bælgmørke Nat uden at tænke paa at søge Ly, saa fortumlet var han i Hovedet. Han lod Regnen plaske ned over sig i den Krog, hvor han havde stillet sig op, og kjedede sig ikke en Gang; thi han havde ikke længer nogen Forestilling om Tiden, og en Summen i Hjærnen forhindrede ham i at tænke. Han stod og gloede paa Huset, der med sine tillukkede Døre og Vinduer var som uddøet, og da Majoren efter en Times Forløb kom ud igjen derfra, forekom det Kaptejnen, at han lige var gaaet derind.

Laguitte mælte ikke et Ord, og Burle dristede sig ikke til at spørge ham ud. Et enkelt Øjeblik søgte de efter

SOLNEDGANG. V

Efter **Vilh. Kyhns** Maleri i Malerisamlingen paa

NTERLANDSKAB.

ristiansborg tegnet paa Træ af Kunstneren selv.

hinanden og gjættede gjensidig, hvor de befandt sig i Mørket; saa gik de atter gjennem dunkle Gyder, hvor Vandet skyllede afsted som i en Flodseng, Side om Side, usikre og stumme, medens Majoren i haardnakket Tavshed end ikke længer bandede. Men da de atter kom over Raadhuspladsen og endnu saa' Lys i Kafé de Paris, slog han Burle paa Skulderen og sagde: »Dersom du tiere sætter dine Ben i det Hul . . .«

»Vær du kun rolig,« svarede Kaptejnen uden at lade ham tale ham ud og vilde række ham Haanden til Farvel; men Laguitte svarede: »Nej vist ikke, jeg følger dig til din Dør; saa er jeg vis paa, at du i alt Fald ikke i Aften gaar mere derhen.«

De bleve ved at gaa, men da de naaede Franciskanergade, sagtnede de Begge deres Skridt, og da Kaptejnen udenfor sin Dør havde faaet trukket Nøglen op af Lommen, bestemte han sig endelig til at spørge: »Nu da, hvad saa?«

»Hvad saa?« svarede Majoren med sin grove Stemme; »ikke Andet end, at jeg er et Asen ligesom du. Ja, jeg har gjort en slet Streg. Gid Pokker ogsaa havde dig! Nu kommer vore Soldater til endnu et Fjerdingaar at æde raadent Kjød.« Og han forklarede, hvorledes den Skurk til Gagneux lidt efter lidt havde faaet ham lokket ind paa en Handel: han gik ind paa at lade være med at gaa til Obersten, ja han vilde endog skjænke dem de to tusinde Francs og levere af ham egenhændig underskrevne Kvitteringer i Stedet for de falske: men til Gjengjæld forlangte han, at Majoren ved den næste Licitation skulde sikre ham Kjødleverancen. Den Sag var nu afgjort. »Det Bæst maa have en ordenlig Profit, siden han saaledes kan give Slip paa to tusinde Francs.«

Rørt havde Burle grebet sin gamle Vens Hænder, som han hæftig trykkede, idet han fremstammede nogle usammenhængende Ord til Tak. Den slette Streg, Majoren havde begaaet for at frelse ham, rørte ham til Taarer.

»Det er første Gang,« brummede denne; »men det skulde nu saa være. Det er da ogsaa S . . . . ., at man ikke har to tusinde Francs liggende i sit Skrivebord. Det kan nok gjøre En led ved Kortene. Jeg er nu desværre en Gang en gammel Dagtyv; men lad du nu bare være at komme dér igjen, for jeg vil være evig fordømt, om jeg tiere rører et Kort.«

Kaptejnen omfavnede ham; men da han var gaaet ind, blev Majoren endnu staaende et Øjeblik foran den lukkede Dør for at være sikker paa, at han virkelig gik op og lagde sig. Endelig, just som Klokken slog tolv, medens Regnen fremdeles plaskede ned over den i Mørket slumrende By, gik han hjem i pinlige Betragtninger over sine Folk og standsede, idet han med forandret Mæle fuld af inderlig Medynk udbrød: »De stakkels Djævle, der nu skal æde Kokjød for to tusinde Francs!« (Fortsættes.)

Ingen Toner og ingen Duft; —
fra Krystalskiven højt i den frostklare Luft
lydløs fin
over Sneskoven Lysregnen falder;
som Diamanter paa Hermelin,
som Støv af Krystaller
blusse dens Draaber med blaahvidt Skjær
paa svagt glas-raslende Rimfrost-Træer
og Straa som slanke Koraller; —
intet Grønt, ingen Jord;
Skygger af Granernes hvide Luffer
blaalig langs Stien sig tegne; —

paa Stien kun mine egne
snestøbte Spor.

Farer jeg vild? — mon Mindet mig skuffer?
Sig mig, min Elskov: — hvor? —
Var det ej her en Augustkvæld ifjor,
var der ej Hvislen af blinkende Blade,
Susen af Graner,
Fuglesang, bølgende Dufte og glade
sødt henaandede Ord —
Alt, hvorved Hjærterne drømmer og aner,
Alt, hvorved Sanserne blændes; —

paa Stien kun Tvendes
græssvøbte Spor.

Nej, lad dem hvile, de frosne og visne
Minder i Hjærtets sprukne Urne,
naglefæsted' af Rimens Torne!
Nu, da Taarer ej væde
Kinden, førend de isne,
nu er ej Tid til at græde;
her er ej Sted til at haabe og lide
midt i den straalende, isnende hvide,
evige, følelsesløse Natur.

Ulmer det end bag Forsteningens Mur?
Det er, som det sidste Sandskorn var rundet
og svundet fra Timeglasset;
som havde nu Livets Vægtskaale fundet
omsider den evige Ligevægts Havn
uden Stigning mod Haab, uden Sænkning mod Savn,
medens Tungen, en Naal i Udviklingskompasset,
som af et magnetisk Søvnslør bundet
stod pegende mod det Bevidstløses Pol
uden Svingning — den svageste blot,
uden Udslag til Ondt eller Godt.

Nu er Jorden skjult for sin Moder-Sol;
den har ødt sin guldtunge Arv,
i dens Knogler den glødende Marv
bliver kold, og Aarernes Ild uddrukket;
hvor har det ej banket, dens uhyre Bryst,
det har hævet sig stolt i berusende Lyst
og sænket sig atter og stønnende sukket
under Lidelsens kvælende Mareridt;
for hver eneste Lyst har den tusindfold lidt —
det er godt, at dens Glød blev slukket,
fortæret, brændt ud i sin egen Flamme,
kjølnet og størknet i Isens Ramme,
krystaliseret til evig Tid,
som oppe i Datter-Kloden, saa gold
og klar og isnende hvid,
hvorfra nu Lysregnen falder,
Krystallys over Krystaller. — —

Den straaler saa ren og saa marmorkold,
den uddøde Jord,
som et Alterbord;
hvor var det ej smykket saa mangefold!
Pragtblomster og Blade
har dækket dets Plade
med Kransenes levende Farvekaskade;
hvor blev det ej dyrket fra Tidernes Old!
Millioner har blødet,
og Blodstrømmen gjødet
dets Sokkel, mens Brændofrets Flamme forsødede
med Virak sin Ligstank fra Baalenes Vold;
under Jubel og Jamren dets Litani
blev vævet af Lovsang og Blasfemi. —
Det er Alt forbi;
aftvættet er Blodet, hver visnet Krans
er smuldret og faldet, saa Marmorets Glans
kan straale i Lyset fra Maanens Oval
højt i det Livløses Tempelsal,
og hendøet er Præsternes Stemmer;
gjennem den tynde, frostklare Luft
stiger min Aande med Livets Duft —
en sidste svindende Røgspiral
fra Ofrets sluknende Emmer.
— — — — — — — — — — — — —

Nej, det er endnu ej endt og forbi;
det var jo en Drøm, kun en Frostfantasi
lig Isens Blomster og Arabesker;
bestandig bag Snelaaget Livets Vædsker
jo koger i Jordens Aarer, paa Ny
Bevidsthedens larmende Dag vil gry.
Og atter vil Altret bekranses, og atter
vil Hymnerne fødes af Dødssuk og Latter,
og Slagtofre bløde,
og Brændofre gløde,
og Livsvægten miste sin Ligevægts Havn
og svinge og svaje
de selvsamme Veje
med Stigning mod Haab og med Sænkning mod Savn;
som før vil det aande,
det uhyre Bryst,
det vil svulme af Lyst,
det vil stønne og vaande
sig træt under Lidelsens Mareridt; —
saa gaar det og mit,
der syntes af Livet og Smerten forladt
kun en eneste Nat,
for atter at gribes af Stormen og bæve
paa samme Bølger, der sænke og hæve
Naturlivets Bryst, — som en Nøddeskal vipper
i Kjølvandet af en Fregat.

Jeg vil hige mod Haab, som jeg nølende slipper,
og frem vil jeg stride
mig vadende, svømmende,
gynges af Dønningen, brydes med Strømmene,
nyde et Gran for des længer at lide
og tvivle om Meget, som endnu jeg tror.
Men tidt vil jeg føle et Sting i min Side
og standse med Kampen, den kraftudtømmende,
medens mit Blik, der af Taarer blændes,
bitterlig drømmende
følger de Tvendes
græssvøbte Spor.

Karl Gjellerup.

Et Par Ord om hedensk-symbolske Tegns Forekomst paa vore middelalderlige Monumenter.

Efterhaanden som vi lære vort Fædreland nøjere at kjende i antikvarisk Henseende, fremkommer der paa mange forskjellige Omraader værdifulde Oplysninger og Fingerpeg, som paa en langt fyldigere Maade end hidtil sætte os i Stand til at følge de forskjellige Kulturperioder og se, hvorledes de kun gradvis ere vegne for hinanden.

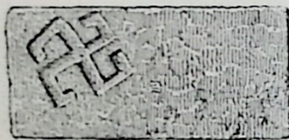
Fig. 1. Udfoldning af Døbefontens Kumme.

Da Kristendommen ved Midten af det niende Aarhundrede vandt Fodfæste i Danmark, blev den modtaget af et Folk med en højt udviklet Gudelære, hvori hver enkelt Guddom tillagdes særegne Evner til at virke fremmende eller hæmmende paa Menneskets Kaar. Fremmerst blandt dem alle synes Guden Thor at have staaet, der ikke blot raadede for, hvem der skulde blive den Sejrende i Striden, men tillige blev paakaldt som den, der fornemmelig evnede at skjærme den hjemlige Arne. Hans Hammer Mjølner med sin undergjørende Kraft gik derfor naturligt over til at blive et helligt, styrkende og skjærmende Tegn, der snart formedes som et Hængesmykke til at bære paa Brystet, snart indhuggedes paa Mindestenen, som lyste Fred over Graven. Foruden Hammertegnet fandtes af symbolske Figurer fornemmelig Korset med de vinkelbøjede Arme, Hagekorset kaldet, samt Triskelen, et med Hagekorset beslægtet, af tre ensartede Dele paa forskjellig Maade sammensat eller sammenslynget Tegn, der i sin klarest udprægede Form bestaar af tre, fra et fælles Centrum udgaaende Ben. Begge de sidstnævnte Figurer, som have været Gjenstand for en udførlig videnskabelig Drøftelse af Museumsdirektør, Etatsraad L. Müller*), antages at være overførte fra de vestasiatiske Lande til Evropa, idet deres religiøse Betydning læmpedes efter de forskjellige Folkestammers Gudeforestillinger. Hagekorset maa gjennemgaaende have betegnet den højeste Guddom, og i Triskelen indeholdes der sikkert et Udtryk for en Treenighedsforestilling, saaledes som vi fra ældgammel Tid finde den udtalt i flere Folkeslags Gudelære. — Ligesom Tegnene bleve overførte fra det ene hedenske Folk til det andet, saaledes optoges de, og fornemmelig da Hagekorset, fra den hedenske Symbolik i den kristne. Det er dog kun i Italien og særligt i Roms Katakomber, at man hidtil med Sikkerhed har været i Stand til at kunne paavise det benyttet som et egentligt Symbol med en bestemt underlagt Betydning, overensstemmende med den almindelige kristne Korsform.

Allerede for flere Aar tilbage blev man opmærksom paa, at der paa *Vamdrup* Kirkes Døbefont, som maa antages at tilhøre Tiden omkring det 12te Aarhundredes Midte, mellem forskjellige ornamentale Figurer fandtes ud-

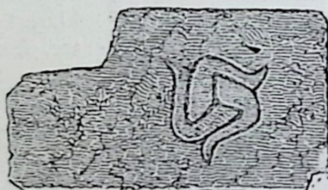
*) »Religiøse Symboler« (Vidensk. Selsk. Skr. 5 R., 3 B.) og »Det saakaldte Hagekors' Anvendelse og Betydning i Oldtiden« (sammesteds 5 R. 5 B.).

hugget et Hagekors; men dettes underordnede Plads mellem dekorative Figurer maatte fremkalde nogen Tvivl om, hvorvidt det ikke snarere var at opfatte som et Zirat, saaledes som det jævnligt forekommer i Udlandet paa Gjenstande fra den kristne Tid, end som et Minde fra Hedenskabets Dage. Hagekorset i Vamdrup havde imidlertid bevirket, at Opmærksomheden var bleven henledet paa Former af denne Art, og snart skulde det blive efterfulgt af flere lignende, der paa en slaaende Maade afgive Vidnesbyrd om, hvorledes Folket langt ned i Middelalderen har bibeholdt de hedenske Symboler som hellige Tegn. Da jeg i Foraaret 1876 foretog en antikvarisk Rejse i Thy, førte Tilfældet mig en Dag ind i *Gjettrup* Kirke ved Vestervig. Selve Bygningen frembød Intet af særlig Interesse, hvorimod Døbefonten snart tildrog sig min Opmærksomhed, idet dens Kumme var smykket med forskjellige Korsformer, spydlignende Figurer, Ovaler (Frugter?), samt — to klart udprægede Hammere (Fig. 1)*). At alle Tegnene her vare symbolske, i Flæng anbragte Former, syntes Forholdene ikke at tillade nogen Tvivl om, men jeg fandt det dog rettest ikke at offentliggjøre dette Fund, forinden det lod sig knytte til en fyldigere Række af lignende hellige Tegn. To Aar senere, i Sommeren 1878, berejste jeg Øster-Han Herred i Vendsyssel. Ved Undersøgelsen af denne Egns ejendommeligste Kirke, *Beistrup* (ɔ: Biskopstorp), hvor selve Kirkebygningen maa henføres til c. 1150, medens Taarnet skriver sig fra en lidt yngre Tid, var jeg saa heldig at opdage et anseeligt Hagekors (Fig. 2**)), der var udhugget paa en Kvader indvendig i Kirkens yngste Del, samt en som Centralprydelse anbragt Triskele paa et af Fodstykkerne under Taarnportalens Søjler. Samme Aar fremdrog Professor C. Engelhardt paa *Vester Vandet* Kirkegaard i Thy en ualmindelig interessant, af tre sammenslyngede Ben dannet Triskele (Fig. 3).

23'

Fig. 2.

19½'

Fig. 3.

Der kan jo næppe være nogen Tvivl om, at de fortsatte Undersøgelsesrejser ville bringe flere af slige Tegn for Dagen; men det foreliggende Materiale turde allerede være tilstrækkeligt til at godtgjøre, at den til de hedenske Symboler knyttede mystiske Overtro kun saare langsomt ganske lod sig fortrænge. Sluttelig bør det særligt fremhæves, at samtlige Tegn med Undtagelse af det paa Vamdrup-Fonten findes paa Monumenter i Landets mest afsides liggende Egne, hvor man jo netop snarest maatte vente at finde Minder fra længst forsvundne Tider bevarede.

I. B. Løffler.

Pragtværk.

Paa C. E. Fritzes Forlag i Stockholm er J. O. Wallins berømte religiøse Digt *»Dødens Engel«* for nylig udkommet i en Pragtudgave med Billeder af den fortjenstfulde Illustrator C. Larsson. Hver enkelt Side af Digtet er rigt udstyret med Randslyngninger og fine smaa Illustrationer i Træsnit, af hvilke sidste »Ude og Hjemme« i Dag bringer et enkelt til Prøve. — Johan Olof Wallin, der i 1839 døde som Ærkebiskop, hører til de store Navne i den svenske Literatur, og som Psalmedigter turde han være almindelig kjendt hele Norden over, om end vi Danske næppe ganske ville godkjende Tegnérs Hædersnavn til ham som »Davidsharpen i Norden«. Det var især som religiøs Digter, at Wallin fik blivende Betydning, og den af ham i 1819 udgivne »Svenske Psalmebog« bærer i Et og Alt Vidnesbyrd om hans utrættelige Arbejde for Kirken og Menighedslivet. »Dødens Engel«, der var hans sidste religiøse Digt, regnes for et af hans mest fremragende Værker, og det er ganske i Overensstemmelse med

sin Opfattelse af Forholdet til Literaturen, at den svenske Boghandel har sat en Ære i at udgive dette Værk i en Pragtudgave. Muligvis vil »Dødens Engel« ogsaa udkomme i dansk Oversættelse med samme smukke og rige Udstyrelse.

Nye Fortællinger.

(Af Alexander L. Kielland, Jonas Lie, Marie Colban, John Paulsen, Holm Hansen, Fr. Elbert, Adolph Hertz, Emanuel Henningsen, Joh. Paludan-Müller, Ivar Ring, Elfride Fibiger og Silvia Bennet.)

Blandt de Bøger, hvormed norske Forfattere paa dansk Forlag deltog i den sidste Juls literære Kappestrid, have uimodsigelig Alexander L. Kiellands *»Nye Novelletter«* og Jonas Lies *»Rutland«* vundet saavel Publikums store Præmie som Kritikens Hæderspris. To af den nyere norske Literaturs fremragende Kræfter vare her repræsenterede fra deres bedste Sider. En Novellette som Kiellands »En god Samvittighed«, der er en gammel Bekjendt for »Ude og Hjemmes« Læsere, er lige saa karakteristisk for den unge Digters hele Produktion, som de første Par Afsnit af »Rutland« er det for Forfatteren til »Tremasteren Fremtiden« og »Lodsen og hans Hustru«. Med de nye Novelletter har Kielland end yderligere hævdet den ham efter hans første Novellette-Samling og hans Roman »Garman & Worse« strax saa villig indrømmede Plads i første Linje; med »Rutland« har Jonas Lie ligesom fundet sig selv igjen, efter at han i »Thomas Ross« og i »Adam Schrader« paa en Maade var kommet paa den fejle Side af sine Evner. Den unge Samfundsmoralist med den skarpe Satire under sin elegante Verdensform og den varmhjærtede Skildrer af norsk Kyst- og Sømandsliv ere ikke lidet forskjellige fra hinanden, men som i enhver livsfrodig Literatur de fremadgaaende og bedste Kræfter altid i Grunden danne en sluttet Række, saaledes mærkes Slægtskabet med Bjørnson og Ibsen ogsaa paa mange Maader baade hos Kielland og Lie. Den Første, der er en langt mere moderne Aand end sin ældre Fælle, har først modtaget Paavirkningen af sine to store Samtidige, efter at de med deres Nutidsskuespil vare slaaede ind paa nye Baner; Lie supplerer snarere den gamle Bjørnson, idet han, dog paa fuldkommen selvstændig Vis, har søgt at indvinde et nyt Stykke Folkeliv for Nationalliteraturen. Han og Fru Magdalene Thoresen i sine bedste Arbejder staa for saa vidt sammen, og Lies Gjenoptagelse af sine gamle Æmner i »Rutland« tyder paa, at han ogsaa selv er sig sin Begrænsning og sin Styrke bevidst. For den unge Kielland er Banen derimod sikkert endnu ikke afstukket. Vi kunne se, hvilken Vej han er slaaet ind paa, men endnu ikke bestemme dens Maal og Ende. Da han uden Sammenligning er det sidste Tiaars betydeligste Talent i Norge, har hans Udviklingsgang særligt Krav paa Opmærksomhed, og den Interesse, hvormed man saavel i hans Fædreland som her i Danmark følger hans Produktion, viser ogsaa bedst, hvor mange Øjne der ere fæstede paa hans Skridt.

Af de syv »nye Novelletter« kjende »Ude og Hjemmes« Læsere foruden den ovenfor nævnte endnu tvende andre, »Torvmyr« og »Præstegaarden«, og derigjennem sikkert ogsaa den lille Samlings værdifuldeste Stykker. Med god Ret har Kritiken overalt især fremhævet »En god Samvittighed« for dens lige saa fint formede som centrumsrammende Satire, men den Kunst, hvormed der f. Ex. paa de faa Sider i »Torvmyr« udkastes et Billede af det menneskelige Fremskridtsarbejdes Vilkaar, er næppe mindre aandfuld og overlegen. Netop i rent kunstnerisk Henseende staa maaske de »nye Novelletter« nok saa højt som de gamle. Derimod findes her ikke nær saa meget tvangfrit og tendensløst Lune som i den første Samling. Den lille Spøg om den saakaldte »Abekat« kan saaledes hverken maale sig med »Haabet er lysegrønt« eller »Slaget ved Waterloo«. — En ny større Fortælling, »Arbejdsfolk«, af Kielland kan som bekjendt ventes udgivet i den nærmeste Fremtid.

Det Bedste i Jonas Lies »Rutland« er uden Tvivl de første 47 Sider, hvor Jomfru Een og Skipper Kristensen gjør deres første Sejlads sammen. Det er en lille Episode for sig, fortalt med en Energi og en Anskuelighed, hvortil Bogens øvrige, nu og da noget brede Partier

*) Det er ikke uden Interesse at lægge Mærke til, at de horizontale Arme paa det store, i lavt Relief udhugne Kors ende i hammerformede Hoveder.

**) I flere af Bygningens Kvadre er der udhugget almindelige (græske) Kors, men intet af disse er indsat paa en saa iøjnefaldende Plads som Hagekorset.

næppe senere naa op, skjønt den hele Fortælling om nogle brave Menneskers Livsskjæbner gjennemgaaende yder en fornøjelig og rørende Underholdning. Det er navnlig ikke mindst værd at lægge Mærke til, hvorledes Forfatteren, der i sine sidste to større Fortællinger ikke saa sjældent var uklar, nu i hele sin Fremstilling er lige saa jævn og ærlig som de Personer, han skildrer os. Det er intet Under, at en Bog som »Rutland« har taget den store Almenhed med Storm og saavel i Norge som i Danmark har fundet saa vid en Udbredelse. Det er tværtimod kun glædeligt, at en Bog med saa afgjort populære Fortrin ogsaa har saa meget kunstnerisk Værd.

Ogsaa Fru Marie Colban har i Aar taget Revanche for sin sidste lidet heldige Fortælling »En gammel Jomfru«. Med *»Cleopatra«* er hun vendt tilbage til Skildringen af det evropæiske højere Samfundsliv, hvor hun i sit Liv synes at have gjort sine bedste Iagttagelser, og hvis Karakterer og Lidenskaber hun i ikke ringe Grad er fortrolig med. Skjønt »Cleopatra« næppe kan maale sig med de bedste af Forfatterindens tidligere Noveller, især ikke med den dygtigste og fineste af dem alle, »Jeg lever«, er den nye Fortælling alligevel en Præstation af Rang. Der er vel paa samme Tid noget vist Roman-Konventionelt og gammelagtigt Skruet baade i Figurtegningen og Diktionen, men der er paa den anden Side saavel Aand som Følelse, og den gjennemdannede, erfarne Skribentinde gjør bestandig et nobelt, om end nu og da noget ensformigt Indtryk. (Den Gyldendalske Boghandel.)

»Langt fra Norge« er endelig Fællestitlen paa en Samling »Fortællinger og Skitser« af John Paulsen. De fleste af Samlingens enkelte Stykker have været trykte før, dels i tyske, dels i danske Blade og Tidsskrifter. Ogsaa »Ude og Hjemmes« Læsere ville fra en tidligere Aargang kjende en Skildring af Skuespillerinden Adelaide Ristori i Rom. En af de større Fortællinger, »Et romersk Æventyr«, fremkom oprindelig i Paul Lindaus »Nord und Süd« og bragte Forfatteren en varm Anerkjendelse fra Paul Heyse, ligesom det ogsaa fra den norske Dagspresse er bekjendt, at Henrik Ibsen sætter Pris paa Paulsens Talent. Trods disse vægtige Avtoriteter er det imidlertid endnu ikke lykkedes Paulsen ret at trænge igjennem herhjemme. Hans ganske livlige, men for allehaande literære Reminiscenser ikke altid frie Fremstillings naade falder nu og da i det Overfladiske og Tynde, og skjønt han, der i flere Aar har færdedes i Udlandet, ikke er bange for at vælge den moderne Literaturs stundom vovede Æmner, mangler han som oftest dog det psykologiske Skarpsyn, der gjennemtrænger sit Stof til Bunden og gjør det fængslende for Nutidslæsere. John Paulsen hører som Skribent til de lette Tropper, i hvis Lod det ikke falder at levere de afgjørende Slag, men hvis Aandsretning saavel som literære og sociale Sympathier alligevel angive den sluttede Hærs Fremrykken. I hans nye Bog er det ovenfor nævnte »romerske Æventyr«, trods det gamle Motiv med en Kunstner og hans Model, livlig fortalt og sikkert Samlingens bedste Stykke. (Andr. Schou.)

Til Slutning et Par Ord om nogle Fortællinger af danske Forfattere, som »Ude og Hjemme« hidtil har manglet Plads til at anmelde. Med sin sidste Fortælling *»Fra Dannevirke til Rosenvænget«* har Holm Hansen atter staaet en ærlig Dyst med sin gjenstridige Kunst. Der er især i det første Afsnit baade gode og originale Ting, og man faar overhovedet gjennem den hele Bog et bestemt Indtryk af en Forfatterpersonlighed, der ikke som Fortællingens Helt gaar paa Akkord med Livets fristende Magter, men hvis Kunst er Alvor for ham. Naar derfor Bogens sidste Halvdel staar saa betydelig under den første, er Grunden som det synes den, at Forfatteren har vanskeligt ved at finde Æmner, der passe sig for hans ejendommelige Natur. I hans Fortælling »Vikingeblod« fra ifjor var han saaledes utvivlsomt nærmere ved Maalet end her, hvor navnlig de Afsnit, der synes at ville konkurrere med den moderne Naturalisme, ikke ere lykkedes. En Forfatter, der arbejder saa energisk og ufortrøden som Holm Hansen, har imidlertid altid en Mulighed for tilsidst at gribe Lykken ved Vingen og skrive en helt igjennem god Bog. »Fra Dannevirke til Rosenvænget« er tilegnet Etatsraadinde J. L. Heiberg. (Gyldendalske Boghandel.)

Siden vi i dette Blads Nr. 167 sammen med en Række andre nye Fortællinger henledte Opmærksomheden paa Fr. Elberts »Ild og Aske«, har samme Forfatter udsendt en Samling mindre Fortællinger under Fællesnavnet *»Efter Brylluppet«* (Jacob Erslev). Da de, saa vidt vides, alle have været tidligere trykte eller i alt Fald repræsentere et tidligere Udviklingstrin hos den psevdonyme Forfatter, kunne de ikke besvare det Spørgsmaal, som »Ild og Aske« paa visse Maader nok kunde siges at stille, om der nemlig bag det umiskjendelige ydre Talent, baade med Hensyn til Opfindelsesevne og Fremstillingsgave, ogsaa findes det digteriske Gehalt, der tilsidst dog alene giver Døgnets Produktion blivende Værd. Fr. Elbert og Herman Bang ere den nyere literære Retnings sidste Skud. Hvor meget de end mulig i visse Meninger afvige fra deres ældre Fæller, ere de øjensynlig enige med dem i Alt hvad der vedrører den literære Methode og Teknik, og man finder saaledes ogsaa i disse Historier »efter Brylluppet« den samme Vægt lagt paa Iagttagelse af Livets Konflikter saavel som paa den psykologiske Forklaring af disse. Som blot og bar Iagttager og Optegner af det Iagttagne har Elbert ligesom i »Ild og Aske« ogsaa her ydet noget delvis Anerkjendelsesværdigt, men Digteren synes undertiden at mangle i disse Arbejder. Da Forfatteren imidlertid er ung, er saa megen Begavelse allerede i og for sig jo et Løfte for Fremtiden.

Endnu flere Bøger kunne nævnes: Adolph Hertz' *»Onde Stjærner«*, en Fortælling om Hveen og Uranienborg, der paa en historisk Baggrund giver en lille romantisk Kjærlighedshistorie (Borchorst); to nye Fortællinger *»Fra Jylland«* af Emanuel Henningsen (N. C. Rom); *»Aarstiderne«*, fire Fortællinger af Joh. Paludan-Müller (Thaning & Appel); *»Fjældblomster«*, fire Fortællinger af Ivar Ring (Schubothe); *»Askepot«*, en Nutids-Roman af Elfride Fibiger (samme Forlag); men langt betydeligere end nogen af disse Bøger er Silvia Bennets nylig udkomne *»Gjæringstid«*. (Jacob Erslev.) Det er især det første og det sidste af disse saakaldte »Kvindebilleder«, der tyde paa, at den psevdonyme Forfatterinde har virkelig digterisk Begavelse. »Indespærret« er en Fortælling om en ung Pige, der sikkert i vore Dage har talrige Søstre i vort Samfund, en urolig Aand, der higer efter at sprænge sine Lænker og imedens river og rusker i dem. Forholdet mellem denne »Vilde« og et »civiliseret Menneske« er ypperlig fremstillet, skjønt det maaske kunde have faaet endnu større Kraft, naar Skildringen af det ikke var lagt i selve den Sidstes Mund. Som »Indespærret« er et dygtigt, om end lidt bittert, Indlæg i Kvindesagen, saaledes er Studien af de to »Modedamer« næsten en Kiellandsk Novellette. Den spidse Pen tegner Figurernes Omrids saa markeret og sikkert, at de komme til at staa lyslevende for os. Ogsaa i Samlingens andre Fortællinger er der gode Enkeltheder, men ingen af dem er helt tilfredsstillende. Forfatterinden gjengiver en Situation bedre end en Samtale, og der er baade i »Loreley« og »Nummer To« saaledes Scener af udmærket Virkning, medens »Brevvexlingen« er lidt flad. I vor nuværende literære Grødetid vil der ogsaa findes Plads for en saa begavet Forfatters Produktion.

O. B.

Folketheatret. At Publikum hylder en saa dygtig og samvittighedsfuld Skuespiller som Hr. Kolling ved en Benefice, er i sin Orden. Han har ikke mange Rivaler i Karakterfremstilling paa vore Scener. Uheldigvis var det første Stykke: »Fa'er Jean eller Kludesamleren fra (!) Paris« af den Slags Folkekomedier, som ingen Kritiker, der ikke aldeles vil spilde sin Tid, kan give sig af med. Derimod sluttedes Aftenen med Hr. Fritz Holsts nye Enaktslystspil »Den lykkeligste Dag«, en fornøjelig og dygtig lille Digtning med skarpt afridsede Karakterskitser, godt og fast komponeret Handling. Beneficianten fremstillede os et Pragtexemplar af en gemytlig-idiotisk Middagsherre, Hr. Wulff sekonderede ham godt som den fordringsfulde Grosserer og Lejlighedspoet, Hr. Zinck var morsom som en »zerrissen« Existens; i det Hele blev Stykket spillet godt og livfuldt.

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af en Række meget dygtige Studier af Frants Henningsen. Torsdagen den 17. Kl. 7 begynder Docent Jul. Lange Foredrag over Kunstsamlingerne i St. Petersborg. Foredragene fortsættes Mandag d. 21. og sluttes Torsdag d. 24. Marts.

— Den udmærkede norske Landskabsmaler L. Munthe har skjænket sit store Vinterbillede, der paa Pariserudstillingen lønnedes med første Medaille og Æreslegionens Kors, til Museet i Kristiania.

— Til Direktør for det svenske Kunstakademi er Historiemaleren Grev Rosen bleven valgt i afdøde Boklunds Sted.

— Fra München meddeles, at Gabriel Max nylig har fuldendt et Maleri, der i Henseende til sjælfuldt Udtryk og fremragende koloristisk Behandling skal overgaa Alt, hvad han hidtil har ydet; det forestiller den hellige Elisabeth som Barn og skal udstilles først i Wien.

— Meissonier arbejder paa to nye Billeder: »Rekognoscerende Dragoner, førte af en Schwartzwalder Bonde« og »Avdiens i et Slot under Ludvig den Trettende«. Begge Kunstværkerne males for et belgisk Kunsthandlerfirma, der, saasnart de ere færdige, vil lade dem gjøre en Rundrejse til forskjellige evropæiske Byer. — Apropos: Mon vi ikke ogsaa snart kunde faa lidt godt af deslige »Rundrejser«. Det var Noget for Kunstforeningen at tage sig af.

— Det franske Akademi for de skjønne Kunster har mistet sin Senior, Billedhuggeren og Medailleuren Gatteaux, der den 9. Februar døde i en Alder af 93 Aar. Han var en dygtig og navnlig som Stempelskærer meget produktiv Kunstner; sin Malerisamling, deriblandt en udmærket Memling, har han testamenteret til Louvre.

— Til Louvresamlingen er for nylig kommet en Madonna i brændt Ler, udført af Donatello; den er kjøbt i Siena for 25,000 Francs.

— I det franske Ugeblad »l'Illustration« for 29. Januar findes Portræter af de 80 Kunstnere, der i Fællesskab skulle udarbejde det nye Reglement for Salonen. De ere udførte med megen Dygtighed og have ikke liden Interesse som en Samling af næsten alle vor Tids fremragende franske Mestre. ▢

Fotografi. Fra Hansen & Wellers Atelier er udgaaet særdeles gode Portræter og Kostumebilleder af Skuespillerinden Fru Helmer.

„Fra Theater og Koncertsal" er Navnet paa et nyt Musikblad, som fra 1ste April udgives af Kgl. Hof-Musikhandel. Det vil indeholde ny og populær Musik i let Arrangement, og leveres Subskribenterne for en meget billig Pris.

BREVVEXLING.

V. P., R. A., M. K., Sioul, H. L. og *K. O. i Jowa.* De indsendte Digte kunne ikke benyttes.

P—hr. Tilbudet kan ikke modtages.

N. Skitsen kan ikke optages

En fast Abonnent. Vi have ikke udgivet Vignetten for et Portræt af Digteren. Den fremstiller formentlig tydelig nok en kunstnerisk Studie af en læsende Mand.

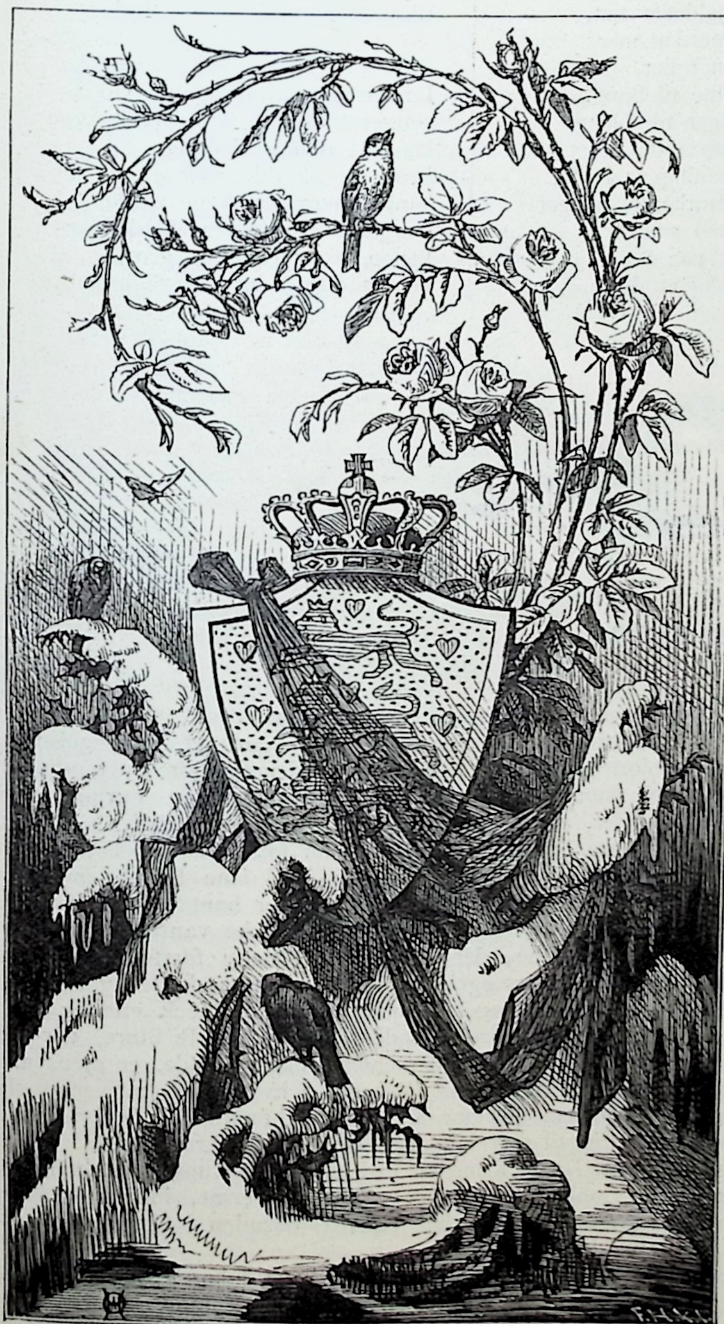
Indhold: **»Goethe og Danmark«** af Dr. Georg Brandes med Billede af den unge Goethe. — **»Kaptejn Burle«**, Emile Zola's nyeste Novelle. — **»Solnedgang. Vinterlandskab«** efter Vilh. Kyhns Maleri tegnet paa Træ af Kunstneren selv. — **»Nocturne d'hiver«**, Digt af Karl Gjellerup. — **»Et Par Ord om hedensk-symbolske Tegns Forekomst paa vore middelalderlige Monumenter«** af I. B. Løffler. Med 3 Figurer. — **»Literatur«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Bekjendtgjørelser.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 181. Søndagen d. 20. Marts 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Tegning af O. A. Hermansen.

TIL DRONNING CAROLINE AMALIE

paa hendes Aarsdag den 28. Juni
1847. 1859. 1863.

Tre utrykte Digte af **N. F. S. Grundtvig.**

(Meddelte af Professor Svend Grundtvig.)

1847.

Roser og Liljer og Skovene grønne!
Spejlklare Hav og guldbræmmede Sky!
I fattes alle det varige Skjønne,
som ikke falmer i Næ og i Ny,
ej, med Guldlokkerne, Blomsten og Løvet,
hærges af Stormen og synker i Støvet.

Har da alene det Stygge og Strænge
Sandhed og Styrke i Arv til sin Part?
Er alt det Skjønne, som Blomsten i Enge,
Skin kun og Glimmer af Skyggernes Art?
Er da det Vrange i Grunden det Rette?
Skal for det Bedste man regne det Slette?

Nej, hvad ej Rosen paa Kind og i Kransen,
hvad hverken Sky eller Skovene véd:
Ordet for Skjønhedens Moder med Glansen,
det er den lifligste Hemmelighed;
evig er hun, vil for evig med Varme
Dejlighed fin som sin Datter omarme.

Skjønhedens Moder paa Dronningestolen,
som sidder alle de Himmelske næst,
kaldes af Aander vel Søster til Solen,
nævnes paa Jord dog som Kjærlighed bedst:
thi hvor hun findes, maa Skjønheden fødes,
kun hvor hun fattes, kan Skjønheden dødes.

Her kan vel Kjærlighed ikke udfolde
Skjønheden ægte i hele sin Glans,
dertil er her alle Egne for kolde,
Aand fattes her og sin klareste Sans;
men overalt dog, hvor Kjærlighed lufter,
Dejlighed spirer, og Yndighed dufter.

Danemarks Dronning paa Kristians-Borgen!
Født er da du med Hvsalige Kaar:
kun til at smulre og henvejre Sorgen
rinde for dig baade Dage og Aar;
thi hvor du smiler, med Himlen fortrolig,
dèr har og Kjærlighed fæstet sin Bolig.

Roser og Liljer og Skovene grønne!
Spejlklare Hav og guldbræmmede Sky!
Maa da hos eder end falme det Skjønne,
idelig dø, for at fødes paa Ny:
Skjønheden selv dog i Kjærligheds Arme
røber med Glans, hvad sig skjuler i Varme.

1859.

Der flyver en Fugl over Skov og Sø,
den haver paa Jord ingen Mage,
den har og den Skjæbne, den skal ej dø,
saa længe som Aaret har Dage;
den synger ikke om Verdens Tant,
men om, hvad evig er skjønt og sandt.

Der dufter en Rose i Urtegaard,
deri bygger Kronfuglen Rede
og finder i Bure de bedste Kaar,
som times kan Fugle her nede,
og Fuglen lever, som Folk af Brød,
af Rosenduften, som ret er sød.

Og Fuglen, som synger om Evighed,
hvor Alting dog kommer og svinder,
som Smaablomster-Floren i Eng og Bed,
som Rosen paa Børnenes Kinder,
den Fugl er Aanden i hvert Gudsord,
som Røst og Stemme har paa vor Jord.

Og Rosen, som dufter saa sødt i Muld,
at Fuglen, i Himmerig hjemme,
hos Rosen dog bygger saa vennehuld
og giver sin Sang den i Gjemme,
dens Navn er Troen af Hjærtens Grund,
dens Duft er Honning i Fuglemund.

Gid, Danemarks Dronning! hver Gang paa Jord
i Bøgenes Ly over Voven
din Aarsdag oprinder med Rosenflor
og Fuglesang yndig i Skoven,
den Fugl, som slukker al Hjærtesorg,
opbygge hos dig sin Rosenborg!

1863.

Hvor over Sangfugle-Reder
Bøgen sig breder,
senest vel Fuglene sjunge;
dog ogsaa dèr i Midsommer
Træthed paakommer
Grønnelunds klangfulde Tunge;
og over Midsommer vidt
strækker sig Skjaldeaar mit,
har ingen Sommerdag mer,
knap Vinteraftener fler,
har ingen Stemme til Sang,
næppe nok Vinger til Klang,
som, naar i klingrende Frost
Svanen, Snedronningens Drost,
tungt med de knirkende Vinger
sig over Ismarken svinger,
finder i Vaagen paa Sø
Rum kun til rolig at dø.

Dog end med Vingerne graa,
Vinger med Rimfrosten paa,
Skjalden i Dag som i Gaar
flagrer, naar hun fylder Aar,
som, da han kvidred i Høsten,
lytted med Blide til Røsten,
bød lille Fugl efter Vaanden
Hvile paa Liliehaanden,
Ly mellem Roser i Klynge,
Lykke til sig at forynge,
som i et sært Gyldenaar
Brage i Asernes Gaard,
da med Guldæbler i Skjød
Idun til Højbords ham bød,
lod ham den Æblemost smage,
som tager Ælden af Dage.

Gammel, dog ikke forældet,
Skjalden maa skjønne paa Heldet,
at, selv om Vintren, fra Vinge
Rimet kan sommerlig klinge
og, som en venlig Kjærminde,
Rum mellem Roserne vinde.

Længe Dandronningen leve!
længer end alle Rim-Breve,
længe i dejligste Vang,
længer i Skjaldenes Sang,
længe, hvor Bækkene rinde,
længer i Slægternes Minde,
længe, hvor Roserne gror,
længst dog, hvor Kjærlighed bor!

Goethe og Danmark.

Af Georg Brandes.

III.

Oehlenschlägers Stilling til Baggesen er, forsaavidt denne blev betinget af den Sidstes Forhold til Goethe, digterisk omskrevet i *Hroars Saga* 1817, hvor Hrane udleder Ragnvalds Fjendskab imod ham af den uskrømtede Forbitrelse, han i sin Tid lagde for Dagen over Ragnvalds Nidviser over »den herlige gamle angelsachsiske Skjald Hofting«.

Det er af Oehlenschlägers *Erindringer* bekjendt, at han under sit første Ophold i Weimar blev faderlig modtaget af Goethe, at Hakon Jarl ved den første Oplæsning ikke behagede synderlig, men at Oehlenschläger under sin Vandring i den hertugelige Have sugede Mod af de smukke Goethe'ske Vers, der staa indhuggede i Klippevæggen, og snart derefter opnaaede at vinde Goethe's Bifald for sit Drama. Fra Weimar rejste han næsten direkte til Dresden, hvor Ludwig Tieck, hvis Nærværelse i denne By han ikke anede, opsøgte ham først og ved den uforbeholdne Anerkjendelse, han skjænkede Aladdin, Hakon, Aarets Evangelium, lyksaliggjorde den for Ros og Dadel saa modtagelige Digter. I Dresden saa' Oehlenschläger for første Gang Malerier af Correggio.

Jeg grupperer disse Kjendsgjerninger, fordi det forekommer mig utvivlsomt, at man her har de Hovedbegivenheder samlede, af hvilke *Correggio* fremgik, dette Drama, der undtagelsesvis først blev skrevet paa Tysk. Oehlenschläger er naturligvis selv Forbilledet for den naive, begejstrede Kolorist, mod hvis Tegning der lader sig gjøre Indvendinger, men som ved sin Farvepragt dækker sin Formgivnings Mangler. I den store, strænge, af Alle beundrede, næsten ufejlbare Buonarotti, der ved sin første haarde Dom røver den stakkels Correggio al Tillid til sine Evner, men saa des mere uforbeholdent paaskjønner ham og ved sin Ros henrykker den Bedrøvede, er det ikke vanskeligt at gjenkjende Goethe, der allerede ved dette første Besøg efter Oehlenschlägers egne Ord »altfor ofte fandt Behag i et vist hovmodigt, tilbageholdende Væsen«. Tieck endelig, den fintdannede, kunstforstandige Lærling af de Store, der saa broderlig var kommen Oehlenschläger imøde, er øjensynlig Forbilledet for Giulio Romano, hvem Digteren med sin Mangel paa Blik for Kunstnernes finere Ejendommelighed har gjort til den humane Dannelses Repræsentant. To af Goethes Digte, Künstlers Erdewallen og Künstlers Apotheose, som Oehlenschläger begge havde oversat, indeholde (som K. Arentzen rigtig har paavist) desuden i Grundrids Dramets Idé.

»Correggio«, der i Danmark altid har gjældt for et af Oehlenschlägers svagere Arbejder, grundlagde som bekjendt ved sin Overensstemmelse med den den Gang herskende

tyske Smag Digterens Ry i Tyskland, og bliver endnu den Dag idag, vel alene blandt alle hans Dramer, spillet paa tyske Scener; ja denne tragiske Idyl blev endog Forbilledet for en hel evropæisk Genre, Kunstnerdramerne.

Hvis den Formodning er rigtig, at Goethe og Tieck (ubevidst, ja maaske endog uden at Digteren var sig det fuldt bevidst) have staaet Model til Michel Angelo og Giulio Romano, saa lader det sig ikke nægte, at den Indflydelse, som »Correggio« udøvede paa Oehlenschlägers Stilling til de to tyske Beskyttere og Venner, var en i eminent Forstand tragikomisk. Tieck skrev en lidenskabelig bidende Kritik mod det dog i mange Henseender skjønne og værdifulde Stykke, og Goethe vilde ikke engang tillade den stakkels Poet, der havde gjort en Omvej af tyve Mile for at vise ham Frugten af sit italienske Ophold, at læse sit Drama højt for ham. Goethes Stemning overfor Oehlenschläger var bleven koldere; den fremfusende og ikke altid taktfulde Elev vilde gjerne paa Ny tiltrodse sig det gamle hjærtelige Forhold til Mesteren. Man véd, at Forsøget mislykkedes, og at Oehlenschläger sørgmodig maatte rejse hjem »efter at have mistet den store Goethes Gunst«.

Han havde fortjent at beholde denne Yndest, der var ham saa dyrebar, han, der senere nedskrev disse Ord: »Ingen Mand i Verden har jeg agtet og elsket mere end Goethe«. Umiddelbart og direkte skylder han ham som Digter ikke meget. Næsten kun i hans herlige Ungdomsarbejde *St. Hans Aften-Spil* sporer man Indflydelsen af et bestemt Goethesk Forbillede, *Jahrmarktsfest zu Plundersweilen*, og selv her staar det danske Digt, der fremstiller en aarlig tilbagevendende Folkefest i Skoven nord for Kjøbenhavn, og som er bleven det hele Folks aandelige Ejendom i den Grad, at dets Repliker ere gaaede over til at blive Ordsprog og Talemaader, fuldkommen selvstændigt overfor det tyske, som det endda overtræffer i Betydning.

Hvad Oehlenschläger derimod i det Hele og Almindelige skylder Goethe, er sikkert saare Meget. Det lader sig dog naturligvis ikke eftervise med Bestemthed. Götz har uden Tvivl medvirket stærkt til, at han allerede i sin tidlige Ungdom greb tilbage til sit Folks nationale Fortid; hans Begejstring for Danmarks middelalderlige Mindesmærker, for Roskilde Domkirke f. Ex., har maaske tændt sin Glød ved Goethes Enthousiasme for Strassburgermynsteren; Goethes Exempel har endelig indgivet ham Mod til at følge sin Tilbøjelighed og optage gamle Folkeviserhythmer, gamle folkelige eller fra Dialekterne stammende Ord i det poetiske Sprog. Iøvrigt have hverken Oehlenschlägers Fortrin eller hans Fejl Noget tilfælles med Goethe. Han var i sin Friskhed og sin Pathos som i sin Slaphed fuldstændig national. I Digtet *Mine Mestere* nævner Oehlenschläger efter Ewald, Shakspeare, Cervantes, Homer, Sophokles og Schiller tilsidst ogsaa Goethe som den, der staar tilbage for de Andre i hver enkelt Evne, men som i sig forener alle deres Kræfter. Han følte og beundrede i sin ædle Naivetet den universelle Aand hos Goethe.

Denne har ikke víst ham Retfærdighed, hvor han i de bekjendte Breve til Zelter slaar ham sammen med Werner, Arnim, Brentano og flere som en, hvis Arbejde og Stræben »fuldstændig løber ud i det Form- og Karakterløse«. Ikke at Dommen simpelthen er for haard, men den er ganske og aldeles ikke træffende. Og næppe mere slaaende er det, naar Goethe skriver: »Denne gode Oehlenschläger er ogsaa en af de Halve, der holde sig for hele, ja for endnu noget mere. Disse Nordboer gaa til Italien og bringe det dog ikke videre end til at stille deres Bjørn paa Bagbenene, og naar den nogenledes har lært at danse, saa mene de, at det er noget Rigtigt.« Thi det Bjørneagtige var overhovedet ikke Oehlenschlägers Sag, og Vildheden var hos ham kun altfor lærvillig til at nemme Velopdragenhedens Dans. Man føler, at Goethe, frastødt af Oehlenschlägers lidet vindende Væsen, ikke har gjort sig den Ulejlighed at læse ham. Han priste paa sin Veninde, Amalia von Hellwigs Foranledning Tegnérs *Frithiofs Saga*, endog under Overskriften »Folkepoesi« (det i Verden, som denne Digtning mindst er); dens originale og saa meget kraftigere Forbillede, Oehlenschlägers *Helge*, nævnede han ved denne Lejlighed ikke og har han øjensynlig ikke kjendt.

IV.

Som i Almindelighed Romantikerne, fremfor Alle Tieck, have udøvet en langt større direkte Indflydelse paa den danske Literatur end Goethe, saaledes staar Oehlenschläger med sin ubetingede Ærefrygt for ham ogsaa ene blandt Datidens Digtere og Skribenter. Næsten alle øvrige Domme om Goethe, der forekomme i danske Breve og Memoirer fra hin Tid, ere theologisk eller æsthetisk hildede. Disse Ytringer ere imidlertid forsaavidt interessante, som enhver Epoke, ethvert Land og ethvert Menneske karakteriserer sig selv paa en i høj Grad betegnende Maade ved den Dom, der af dem fældes over Goethe. Berthold Auerbach har dannet det heldige Ord »goethemoden«. Goethemoden var man i Danmark i de første Tiaar af Aarhundredet kun undtagelsesvis.

Bredahl, Indignationspessimismens grove og vilde Dramatiker, kjendte, da han begyndte at skrive, af Goethe kun Clavigo, Meister og Werther, hvilke ikke behagede ham; end ikke Wilhelm Meister ansaa' han for et Mesterværk, og han skattede Oehlenschläger langt højere end Goethe. Den lille romantiske Poet N. Søtoft skriver endnu i Aaret 1820 (efter en Lovprisning af Tieck): »Schiller er vist en stor Aand med Gemyt, men ægte Genialitet syntes mig aldrig at aande af hans Arbejder, og hos Goethe synes Frivolitet, Fripostighed og i Særdeleshed en Marmorkulde at have sejret over Gemyttet.« Saa store Fordringer til Genialitet stiller undertiden Lidenheden, og saa frivolt moraliserende er undertiden Ubetydeligheden. Den barnligt religiøse, halvt pietistiske Ingemann, der i sin Ungdom havde skrevet en elendig Efterligning af Werther, skriver i sit *Tilbageblik*: »Hans Personlighed, forsaavidt som den aabenbarer sig i hans Skrifter, har jeg aldrig elsket, og med den fuldeste Erkjendelse af hans Geni har jeg altid baaret et Slags Had til den Livsanskuelse, jeg har fundet i hans Værker.« Han hadede Goethe, som han hadede Sanserne. Goethe var Kjød og Blod.

Til den samme Gruppe af æsthetisk hildede Bedømmere af Goethe kan den langt mere gjennemdannede og frisindede Biskop Jens Paludan-Müller, Digterens Fader, ikke uden videre regnes. I sine Breve til Sibbern skatter han i høj Grad Goethe som Kunstner og »plastisk Fremstiller af Mennesket som Naturprodukt, forædlet ved Smagens og Forstandens Kultur«; han finder Goethe »uendelig rig« indenfor sin Sfære; men fangen som han er i den middelalderlige Verdensanskuelses Dualisme opererer han med Kategorierne Natur og Frihed som med absolute Modsætninger: Goethe kjender Naturen i dens hele Udstrækning og med alle dens Grundformer, Frihedens Rige derimod er ham et ubekjendt Land; han formaar kun at skildre Mennesket som en Jordens Borger, ikke tillige som en Himlens Arving, og dette er hans Mangel, ja mere: »hans store Brøde«. Intet Under derfor, at Pustkuchens pietistiske Parodi, de falske »Vandreaar«, læses af Paludan-Müller med sympathetisk Interesse. Han ønsker den endog i Hænderne paa alle Goethes »blinde Beundrere« for at aabne deres Øjne for hans egenlige Karakter som Digter.

Denne Gejstliges Standpunkt overfor Goethe, den næsten uindskrænkede Anerkjendelse af hans Kunstnerstorhed, der staar i en ikke bevidst Strid med en Afvisning af hans hele Livs- og Verdensanskuelse, der derfor i Grunden ogsaa kun er formel, blev i Trediverne den herskende i det dannede danske Kleresi, der fik sit Præg af den øvrige Goethe-Beundrer Biskop Mynster. Mynster har end ingen Betænkning havt ved som Motto for sin Selvbiografi at anvende de i en kristen Biskops Mund unægtelig besynderligt klingende Ord af Goethe (i et Brev til Auguste Stolberg):

> Alles geben die Götter die unendlichen
> Ihren Lieblingen ganz,
> Alle Freuden die unendlichen
> Alle Schmerzen die unendlichen
> Ganz.

Det var Goethes Ligevægt, hans omfattende Verdensklogskab, det Beskuende, over Partierne Staaende hos ham, hans tilkæmpede Lidenskabsløshed og ophøjede Egoisme, der tiltrak Mænd som Mynster og hans Lige. Dybden og Sandheden af hans i Lidelser og Studier indvundne Levevisdom formaaede de ikke at lodde og forstode de ej.

Interessantere end disse højkirkelige Gejstliges Ytringer om Goethe ere N. F. S. Grundtvigs langt mere barokke, men langt friskere Udtalelser. Det er alt berørt, at han i 1802 første Gang hørte Goethes Navn af Steffens. Ti Aar senere udtaler han sig for første Gang om ham.

I sin *Verdenskrønike* 1812, i hvilken han efter sit Frafald fra Rationalismen som overbevist Tilhænger af den historiske Skole med Biblen i Haanden fordømte Tidsalderens Aand og priste Historien, roser han Goethe, »det mest opvakte Hoved, Tyskland i mere end to Aarhundreder har fostret«, fordi han som Forfatter af »Götz« har oplivet Krøniken og forfærdet Dværgeætten ved at fremføre dens Kæmpefædre for den. »Werther« og »Faust« sér han udelukkende fra Aabenbaringstroens Synspunkt. Werther kalder han »et Gemyt med dybe Længsler, som med et Suk vender sig fra Troen«, i »Faust«, mener han, er Digteren bleven bange for sine egne Tanker, hvor Helten slutter sin Pagt med Djævelen; i ethvert Tilfælde vende vi, der »mindes Slægtens Fald og Arvesynd«, os gysende bort. Goethes Mesterværkers Runding er dyrekjøbt, de synes mere skikkede til at inddysse Tidsalderen end til at vække den. I »Tasso« og »Egmont« viser Digteren, at man kommer galt afsted, naar man ej vil være klog efter Verdens Vis, og i »Wilhelm Meister« hvor herligt man kan leve, naar man forstaar at bruge Verden med Smag.

I sin *Udsigt over Verdenskrøniken* 1817 har Grundtvig valgt sig et nyt historisk Standpunkt til Bedømmelsen af Goethe. Efter at have betegnet Sachser, Schwaber og Franker som de oprindeligste tyske Stammer og blandt dem atter Frankerne som den grundtyske Stamme, opstiller han den Paastand, at hvad enten nu Goethe oprindelig har været en Frankfurter og Frankfurt oprindelig frankisk eller ikke, saa er Goethe dog indvortes en ægte frankisk Tysker,

Fjældbæk i

Efter et Mal...

staar som Udtrykket for den egentlige Tyskhed, for »den højeste Forklaring, alle Stammerne i Tyskland ere komne til med hinanden«. At han angives at være langt dybere greben af Ossian end af Shakspeare, er en af de løse Paastande, paa hvilke Grundtvig er rig. Mindre greben ud af Luften er unægtelig den, at han er »den tyske eller tydeligere den virkelige Voltaire«, om end Motiveringen er svag, nemlig denne, at »hvad Voltaire kun havde Skin af, finde vi hos Goethe, Magt til at sætte Glans paa hvad han vil«. Med uhyre Smagløshed følger saa: »Denne Kunst er mærkværdig, thi saaledes forgylde med Aand kan Ingen, i hvem ikke en ægte Kraft er smeltet, og det vilde i den Henseende uden Tvivl være træffende sagt, at Goethe forgylder med den døende Werthers inddrukne Aande.« Ikke synderlig mere træffende er Tilføjelsen: »Goethes Glans er kold og død, han har med den i sine Værker stræbt at adle megen Urenhed.«

r'danger.
rd Bergh.

Grundtvig tager Goethe det højst ilde op, at han saa tidlig opgav de historiske Stoffer for i »Faust« og »Valgslægtskaberne« at hellige sig til det rent Naturlige: »Hvor Goethes Naturhistorie bliver Tidens Dronning, er Saga naturligvis dømt fra Tronen.« Han bebrejder lidenskabelig Goethe, at han sér Historien over Skulderen og ikke en Gang agter den værd at bekæmpe, men kun bruger den som Form »til at støbe sin egen velbehagelige Roman i«, og truer ham med, at Historien til Straf vilde vende sig ikke mindre fornemt fra ham end fra Voltaire, »der paa sin Vis ligeledes satte Historien Stolen for Døren« og derved gik glip af dens Lovtale. Man sér, at Forfatteren stikker dybt i Hadet til Rationalismens Aarhundrede og betragter Reaktionen imod det som definitiv. Naivt og ikke uden Finhed siger han saa: »Til Würtembergeren Friedrich Schiller er det Historien [og Grundtvig] venskabelig vender sig«, og nu følger en ganske træffende Fremstilling af Forholdet mellem Schiller og Goethe: »Friheden stræbte Schiller at male i alle Stillinger, som en Røver, som en Oprører, som en Fædrelandsforsvarer, som en Soldat, endelig som en Drømmerske . . . han var da en historisk Skuespiller som Goethe en naturlig Romanhelt. Schillers Kunst var ædlere

og renere, men stod i Liv og Glans og Enhed langt under Goethes.« — Dette er i det Væsenlige Grundtvigs Dom, hvorved han sikkert er bleven staaende sit hele Liv. Om en Indflydelse af nogen som helst Art fra Goethes Side paa den folkelige Psalmedigter kan der naturligvis ikke være Tale.

Der gives endnu en med Oehlenschläger samtidig Digter, der som de fleste Andre i Begyndelsen værgede sig mod Goethe, men hos hvem hans Indflydelse med stor Bestemthed lader sig paavise; det er den mærkværdige, tyskfødte Schack Staffeldt, der med Vold og Magt vilde være dansk Lyriker og til Trods for alle sine sproglige Synderligheder og Synder ogsaa virkelig blev det. Hans danske Poesier have i Reglen en ultraromantisk Karakter, men de røbe det ægte tysk-metafysiske, grublende Træk i hans Væsen, ved hvilket han staar saa egen og selvstændig i den Literatur, han valgte at tilhøre. Han havde i sin tidlige Ungdom delt de almindelige Fordomme mod Goethe. Efter et Besøg hos Klopstock skriver han: »Hos Goethe dadlede han med Føje den i Blinde priste Natur, uden Udvalg og Forskjønnelse«. Men efter at Oehlenschläger, hans heldige og saa meget rigere begavede Medbejler, havde brudt den danske Poesi den nye Bane, begyndte han at studere og efterligne ikke blot ham, men ogsaa hans fremmede Mester Goethe. Direkte Efterligninger af Goethe forekomme hos ham i ikke ringe Tal*). Vigtigere er det dog, at han øjensynlig aldrig uden sit Studium af Goethe havde naaet den høje Rang, han indtager i den danske Lyrik. For Skjønheden i saadanne Værker som »Iphigenia« og »Tasso« havde han mere Sans end for Goethes tysknationale Ungdomsdigtninger. Thi han var ikke som Oehlenschläger i sin Poesi national, men blev, skjønt han i sin Ungdom rettede et næsten fanatisk Angreb paa Tyskeriet i Danmark, med de modnere Aar stedse mere kosmopolitisk sindet. Medens Oehlenschläger som naiv sanselig-frisk Kunstner og født Dramatiker overfor Goethes senere Skuespil, særlig »Die natürliche Tochter«, skarpt dadlede »den abstrakte Diktionsforgudelse, denne Fornemhed i Stilen, der bringer den dramatiske Bevægelse til at nærme sig Menuettakten«, hilste Staffeldt »Die natürliche Tochter« som Forbud om en ny Kunstepoke, hvor de nationale Forskjelle vilde trænges tilbage eller afslibes og de almenmenneskelige Træk alene træde frem. Den abstrakte, metafysiske Digter røber sig i denne Forkjærlighed, der iøvrigt leverer Beviset for, at der ogsaa udenfor Tyskland gaves enkelte Beundrere, som priste den gamle Goethe paa den unges Bekostning.

(Fortsættes.)

*) Hans »Fossen« er en Efterligning af »Mahomets Gesang«, »Troubaduren« af »Der Sänger«, »Juledod« af »Erlkönig«, »Ynglingen fra Megara« og »Jomfruen og Guden« ere begge Variationer af Themaet i »Die Braut von Corinth«. Hans tyske Digt »An Theodora« er en Efterklang af »Nähe des Geliebten«.

Kaptejn Burle.

Emile Zola's nyeste Novelle.

III.

Der opstod en almindelig Forbavselse, da det kom til Regimentets Kundskab, at Burle havde brudt med Mélanie. Efter en Uges Forløb var det en uimodsigelig Kjendsgjerning, at Kaptejnen ikke længer satte sine Ben i Kafé de Paris, og det blev fortalt, at Apothekeren, til Pensionistens store Sorg, havde indtaget den ledige Plads. Men hvad der var endnu mere utroligt: Kaptejn Burle holdt sig nu hjemme inden fire Vægge, førte et ordenligt Liv, ja tilbragte endog Aftenerne i Kakkelovnskrogen med at høre den lille Charles i sine Lektier. Hans Moder havde ikke sagt et eneste Ord til ham om hans Maskepi med Gagneux og blev fremdeles siddende stiv som en Pind og tavs som en Mur i sin Lænestol; men hendes Blikke sagde tydelig nok, at hun troede ham helbredet.

En fjorten Dages Tid efter kom Major Laguitte af sig selv til Middag. Vel følte han sig lidt forlegen ved igjen at skulle være sammen med Burle, ikke paa sine egne Vegne, men paa hans, fordi han var bange for at vække stygge Erindringer hos ham; imidlertid var det ham dog, siden Kaptejnen var bleven et nyt og bedre Menneske, en Glæde at trykke hans Haand og spise en Skefuld Suppe med ham.

Burle var oppe paa sit Værelse, da Laguitte indfandt sig; han blev derfor modtaget af Fru Burle. Da han havde fortalt, at han kom for at spise til Middag hos dem, spurgte han med sænket Røst: »Hvordan gaar det?« — »Det gaar rigtig godt«, svarede den gamle Dame. — »Er der ikke noget Mistænkeligt?« — »Slet ikke Noget. Han gaar hver Aften i Seng Klokken ni, er aldrig ude og sér meget glad ud.« — »Det var jo pænt«, udbrød Majoren med en Ed. »Jeg vidste nok, at det blot gjaldt om at give ham en ordenlig Røffel. Han har dog endnu Ære i Livet, det Bæst.«

Da Burle kom ned i Stuen, knugede han hans Hænder paa den hjærteligste Maade, og inden de gik til Bords, stod de lidt og førte en dannet Passiar foran Kaminen og holdt Lovtaler over Familielivets Glæder, som navnlig Kaptejnen ikke noksom kunde prise: naar han havde løst sine Buxeseler og taget sine Morgensko paa og strakt sig i sin Lænestol, vilde han ikke bytte med nogen Konge, sagde han. Majoren gav ham Ret, men iagttog ham samtidig skarpt og fandt, at hans dydige Levnet ikke havde afmagret ham, men at han tværtimod var bleven endnu mere oppustet, Øjnene store og Munden tyk. Han stod med en doven og søvnig Mine og sank sammen i sit eget Kjød, medens han gjentog: »Familielivet, det er det Eneste, der duer, aah Familielivet!«

Majoren blev lidt urolig ved at se ham saa oppustet og bemærkede: »Ja, det kan nu være meget godt; men man kan ogsaa overdrive Alt. Du skulde tage dig lidt Motion og ogsaa en Gang imellem gaa hen paa Kafé'en.«

»Paa Kafé'en, hvorfor skulde jeg det? Jeg har jo her Alt, hvad jeg trænger til. Nej, nej, jeg bliver hjemme, det er meget bedre.«

Charles var i Færd med at lægge sine Bøger og Stile i Orden, da der til Majorens Forundring kom en Pige ind for at dække Bord.

»Hvad, har De faaet en Pige?« spurgte han Fru Burle.

»Ja, jeg har været nødt dertil,« svarede hun med et Suk. »Mine Ben vilde ikke længer gjøre Tjeneste, og Huset led under det. Saa fik jeg heldigvis gamle Cabrol til at overlade mig sin Datter, De kjender ham jo nok, det er ham, der fejer Torvet. Han vidste ikke, hvor han skulde gjøre af Rosa; saa tog jeg hende og lærer hende nu at lave Mad.«

Pigen gik ud af Stuen, og Majoren spurgte: »Hvor gammel er hun?« — »Næppe fyldt sytten Aar, og baade dum og snavset; men jeg har hende for ti Francs om Maaneden og Middagsmad.«

Da Rosa igjen kom ind med en Stabel Tallerkener, fulgte Majoren hende med Øjnene, skjønt han ellers ikke plejede at interessere sig for Piger, og blev forbavset over hendes Grimhed. Hun var lille, temmelig mørk og lidt krogrygget, havde et Ansigt, der med sin fladtrykte Næse mindede noget om et Abefjæs, hendes Mund var stor, hendes Øjne smaa og grønlige, de brede Lænder og lange Arme gjorde, at hun saa' ud til at være stærk.

»Nej, nu har jeg da aldrig sét Mage til Fjæs,« udbrød Laguitte formelig oplivet, da Pigen igjen gik ud for at hente Peber og Salt.

»Pyt med det,« mumlede Burle i en ligegyldig Tone, »hun er meget villig til sin Gjerning, og hun kan altid være god nok til at vaske Tallerkener.«

Middagen gik udmærket; der blev trakteret med Suppe og Lammeragoût. Charles maatte fortælle Historier fra Skolen,

og for at vise, hvor sød han var, spurgte Fru Burle ham gjentagne Gange: »Ikke sandt, du vil være Militær?« og trak de blege Læber op til et Smil, naar Drengen med en dresseret Hunds forskræmte Lydighed svarede: »Jo, Bedstemoder.« Kaptejn Burle havde lagt sine Albuer op paa Bordet og sad og tyggede langsomt med en aandsfraværende Mine. Der var meget varmt i Værelset, hvis Kroge laa i en ubestemt Skygge, da der ikke fandres andre Lamper end den ene, der stod paa Bordet; der herskede et vist tungt og trykket Velvære, den Slags Hyggelighed, man finder hos uformuende Folk, der ikke skifte Tallerkener for hver ny Ret og blive uhyre glade, naar der i det sidste Øjeblik bliver sat en Terrin med pisket Æggehvide paa Bordet.

Rosa havde endnu ikke aabnet Munden men havde hele Tiden trampet rundt bag Gjæsterne med sine tykke Hæle, der fik Bordet til at danse. Endelig stillede hun sig op ved Siden af Kaptejnen og spurgte med en grov Stemme: »Behager Herren Ost?« —

»Hvad? naa!« sagde Burle og fór sammen. »Ja vel, Ost; hold fast paa Tallerkenen!« Derpaa skar han sig et Stykke Schweizerost, medens Pigen stod og saa' paa ham med sine smaa Griseøjne. Laguitte sad og lo; thi Rosa havde lige fra Maaltidets Begyndelse været ham til megen Morskab. Han bøjede sig over mod Kaptejnen og hviskede til ham: »Véd du hvad, hun er noget af det Stiveste, jeg længe har sét; være Mund og Næse er der Ingen, der har. Hør, send hende en Dag op til Obersten, at han kan faa hende at se, det vil fornøje ham.« Han følte en næsten faderlig Glæde over hendes Grimhed og kaldte paa hende. »Kom lidt herhen, min Pige; skal jeg ingen Ost have?« Hun gik hen med Tallerkenen til ham, og han blev siddende med Kniven i Osten og glemte at skjære, bare for at se paa hende, og gottede sig ret ved Synet af hende, da han opdagede, at hendes ene Næsebor var større end det andet. Rosa stod med den største Alvor og lod sig beglo, ventede, til han havde taget Ost, tog af Bordet og forsvandt.

Medens nu Majoren og Fru Burle sad og passiarede sammen og Charles arbejdede paa sine Stile, fik Kaptejnen sig en Lur henne i Kakkelovnskrogen, og der sænkede sig ned fra det høje Loft en dyb Ro som hos borgerlige Familier, der i god Forstaaelse samles i et og samme Rum. Klokken ni vaagnede Burle og gabede og sagde, han vilde gaa til Ro; de maatte undskylde ham, men han kunde virkelig ikke holde sine Øjne aabne. En halv Times Tid efter sagde Majoren god Nat; men da Fru Burle vilde lade Rosa lyse ham ned, kunde hun ikke finde Pigen; hun maatte allerede være gaaet op paa sit Kammer, for hun plejede altid at gaa i Seng med Hønsene, det var skrækkeligt, saa den Pige kunde sove, tolv Timer i Træk, om det skulde være.

»Lad mig bare ikke gjøre Nogen Ulejlighed,« sagde Laguitte og aabnede Døren; »vel er jeg lige saa daarlig til Bens som De, men naar jeg holder mig ved Rækværket, kan jeg klare mig uden at slaa Noget i Stykker. Naa, min kjære Frue, det glæder mig at se, at De ikke længer har nogen Grund til Bekymring, jeg har lagt nøje Mærke til Burle, og jeg tør bande paa, at der ikke er Noget i Vejen med ham. Det var saamænd ogsaa paa Tide, han hørte op med at rende efter Pigerne, for det begyndte at tage en gal Retning.«

Majoren gik beroliget hjem; det var en skikkelig Familie og et Hus, hvis Vægge vare af Glas, og hvor ingen Uanstændighed vilde kunne skjules.

Hvad der i Grunden mest frydede ham ved denne Omvendelse, var, at han ikke længer var nødt til at kontrollere Kaptejnens Skriverier, for der var ikke Noget, der kjedede ham mere end alle disse Dokumenter; nu, da Burle var begyndt at blive ordenlig, kunde han, Majoren, røge sin Pibe og skrive under med lukkede Øjne, naar han blot af og til kastede et lille Blik paa Kvitteringerne for at overbevise sig om, at de vare ægte, og at Summerne stemmede, og da der saaledes var gaaet en Maaneds Tid uden Tegn til Uregelmæssighed, lod han sig nøje med at blade Regnskaberne igjennem og se, om der var Balance, som han altid forhen havde gjort. Men da han en Formiddag, tilfældigvis, ikke fordi han nærede nogen Mistanke, men ene og alene, fordi han havde tændt sig en ny Pibe, kom til at løbe en Sammenlægning igjennem, opdagede han en Fejl paa tretten Francs; Facit var forvansket med denne Sum for at bringe Regningerne til at stemme, medens de enkelte Beløb, der skulde lægges sammen, nøjagtig svarede til de Tal, Kvitteringerne angav.

Dette forekom ham lidt mistænkeligt, og han lovede derfor sig selv, at han vilde lægge alle Summerne sammen uden dog at tale til Burle derom. Næste Uge var der atter en Fejl i Regnskabet paa nitten Francs, og han blev nu saa urolig, at han lukkede sig inde med Listerne og tilbragte en afskyelig Formiddag med at se det Hele igjennem og lægge Alting sammen, idet han svedte og bandede, saa hans Hoved var nær ved at sprænges. Ved hver Sammenlægning kom der et Snyderi paa nogle Francs for Dagen, ynkelige Snyderier paa ti, ni, elleve Francs; i de sidste Regnskaber sank det ned til en tre, fire, ja der var endog et, i hvilket Burle kun havde taget halvanden Francs. I henved to Maaneder havde Kaptejnen saaledes knebet af Kassen, og Majoren kunde ved at sammenligne Datoerne bevise, at den Lektion, han havde givet ham, akkurat i otte Dage havde baaret sine Frugter. Dette gjorde ham i højeste Grad forbitret.

»Guds Død og Pine!« brølede han ene i sin Stue og bankede med de knyttede Næver paa Protokollerne, »det er endnu mere sjofelt. De falske Kvitteringer fra Gagneux var der dog i hvert Fald noget Forsorent ved, men denne Gang har han sat sig selv i Klasse med en Kokkepige, der rapser to Sous paa Kurven. Snyde ved Sammentællingen, stikke halvanden Francs i Lommen! Nej, det er virkelig for sjofelt. Hvorfor render det Asen ikke før væk med hele Kassen og solder Pengene op med en eller anden Ballerine!«

Han harmedes over det Lurvede i disse Snyderier og var desuden rasende over selv paa Ny at være bleven taget ved Næsen paa en saa elementær Maade; i hele to Timer gik han op og ned ad Gulvet i sit Værelse og vidste hverken ud eller ind, bandende og lynende og snakkende højt med sig selv.

»Nu véd man da, hvad han er for en Karl. Men her maa handles. Om jeg saa gav ham en Overhaling hver Morgen, saa vilde han alligevel hver Eftermiddag stikke sit Trefrancsstykke i Lommen. Men hvor Djævlen sætter han dog de Penge overstyr? Han gaar aldrig mere ud, han lægger sig Klokken ni, og Alting sér ordenlig og anstændig ud der hjemme hos dem. Skulde den Svinepels have skjulte Laster, som man ikke før har lagt Mærke til?«

Majoren gik hen igjen til sit Skrivebord, lagde de besvegne Summer sammen og fandt, at de løb op til fem hundrede og fem og fyrretyve Francs. Hvor skulde han dog tage de Penge fra? Det befalede Eftersyn af Kassen stod netop for Døren, og hvis Obersten skulde faa den forrykte Idé at tælle en Side i Regnskabet efter, vilde Hemmeligheden være røbet og Burle være om en Hals. Denne Forestilling slog lidt koldt Vand i Blodet paa ham, saa han holdt op med at bande og blev staaende ubevægelig med Billedet af Fru Burles stumme Fortvivlelse for Øje, men samtidig blev hans Hjærte saa tungt for hans eget Vedkommende, at hans Bryst var nærved at sprænges. »Fremfor Alt,« mumlede han, »maa jeg have et klart Indblik i det Asens Forhold, saa kan jeg altid bag efter handle.«

Han gik hen til Burles Kontor og saa', just som han indfandt sig der, et Skjørt forsvinde ind ad Døren. I den Tro at han nu var paa Sporet, sneg han sig hen for at lytte og kjendte Mélanie paa hendes fistlende Stemme; hun beklagede sig over de Herrer i Dameværelset og talte om en Vexel paa to hundrede Francs, som hun ikke vidste Udvej for; Skifteretten var der hjemme, Alting vilde blive solgt. Da Kaptejnen næppe svarede hende og sagde, at han ikke havde en eneste Skilling, brast hun tilsidst i Graad, sagde du til ham og kaldte ham »sin egen Basse«; men alle disse Kunstgreb hjalp hende ikke det Mindste, og al hendes Elskværdighed lod til at være spildt, eftersom Burle uafbrudt med hul Røst gjentog: »Det lader sig ikke gjøre.« En Times Tid efter gik Mélanie rasende sin Vej, og Majoren, der var yderlig forbavset over, at Sagerne havde taget den Vending, ventede endnu et Øjeblik, inden han gik ind i Kaptejnens Værelse, hvor han traf denne ene og fuldstændig fattet. Til Trods for den rasende Lyst, han havde til at skjælde ham Huden fuld, sagde han dog ikke et Ord til ham, fordi det var hans faste Beslutning først og fremmest at faa fuldstændig Besked om den hele Sammenhæng.

(Fortsættes.)

Theatrene.

smeralda er et Melodrama af den barnligste Art. De store Hugoske Figurer ere smeltede ind til Theaterdukker, der ingen Interesse frembyde. Muligvis kunde Spillet raade Bod herpaa og atter nærme Karaktererne til den oprindelige Tidsfarve og Stil; men Kasinos Personale gjør intet Forsøg herpaa. Naar man sér Hr. Andersen komme ind med sin velfornøjede Mine og sine runde Kinder og hører ham langsomt og ensformigt memorere de adstadige Vers, er det nogenlunde besværligt at fastholde Billedet af den dæmoniske Claude Frollo, den af Sanselighed afsindige Munk, der selv tror paa og skjælver for sin egen Trolddomsmagt. Og som Herren er, saa følge ham hans Svende. Det forekommer os, at Fru Oda Petersen havde vist en finere Smag, hvis hendes Valg ikke var faldet paa Esmeralda. Frk. Rosalinde Thomsen, der for en Del Aar tilbage optraadte i denne Rolle, besad i Udseende og Manerer langt mere af Zigeunerpigen. Fru Petersen bevæger sig omkring med en lidt kjælen Balletynde, der undertiden bringer hende til at indtage smukke Stillinger, og som i det Hele er meget sædeligere end Frk. Thomsens Bakkantindevæsen var, men ogsaa langt mere traditionelt. Denne Præstation viser fortrinsvis, hvor nødvendigt det er, at det kgl. Theater snarest mulig tilegner sig hendes ubestridelige Talent, for at

dette ikke skal gaa tilspilde i flere Esmeralda'er. Den unge Skuespillerindes Venner burde gjøre hende opmærksom paa, hvorledes der imellem dette sidste Forsøg og hendes Froufrou ligger et Svælg, som hun maaske ikke selv kan se, fordi hun har anvendt et betydeligt og anstrængende Arbejde paa begge Roller.

LITERATUR

Den store nye Udgave af N. F. S. Grundtvigs samlede poetiske Skrifter er hurtig blevet fulgt af to mindre literærhistoriske Arbejder, der begge bringe interessante Bidrag til Digterens Ungdomsliv og første Optræden i vor Literatur. Af Th. Graaes velskrevne »skitserede Tidsbilleder«: »*Grundtvig paa Langeland*« (1805—1808) vil det første Afsnit om Digteren som Hovmester paa Egeløkke være vore Læsere bekjendt fra dette Blad. Af de to andre Afsnit bringer »Skribenten« ikke noget særligt Nyt, hvorimod der i Skildringen af »Feltpræsten« findes flere interessante Oplysninger om Grundtvigs daværende Omgivelser, om Forhold paa Øen under Krigsaarene og endelig om Peter Willemoes, som Digteren gjentagne Gange saa smukt har besunget. Familieoptegnelser, Breve og andre Meddelelser fra gamle Langelændere have sat Forfatteren i Stand til med Held at udkaste hele det lille Tidsbillede.

Af lignende Interesse er Frederik Nygårds Redegjørelse for »*Det Schouboeske Institut og Grundtvigs Lærervirksomhed sammesteds*«. Efter en kort Skildring af Opdragelsesvæsenets Historie i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede, samt af ny oprettede kjøbenhavnske Skoler henimod Aarhundredets Slutning, giver Forf., saa vidt de tilstedeværende Kilder tillade det, en Skildring af Grundtvigs Virksomhed som Historielærer ved det Schouboeske Institut i de for Digterens Udvikling saa betydningsfulde Aar 1808—1811. De literærhistoriske Smaaskrifter supplere saaledes ikke blot hinanden, men danne et godt Tillæg til de udkomne første Bind af de poetiske Skrifter med alle Digtene fra denne Grundtvigs gjærende Ungdomstid.

Fra Skitsebogen.
Tegning af Carl Thomsen.

Paa Forlagsbureauets Forlag er udkommet et Par Hæfter af: »*Brogede Rejsebilleder*« af Elisabeth Jerichau med Tegninger af Forfatterinden og hendes afd. Søn Harald Jerichau. Bogen, som vi ville komme tilbage til, vil udkomme i omtrent 10 Hæfter.

»*For eller imod Kvindesagen*« er Navnet paa et Foredrag, som Frk. Benedicte Arnesen Kall i Slutningen af forrige Aar holdt i kvindelig Læseforening og nu har udgivet paa Høst & Søns Forlag. Blandt de senere Aars mange Indlæg i det vigtige Samfundsspørgsmaal om Kvindens fremtidige Stilling fortjener dette Foredrag Opmærksomhed, dels paa Grund af sit Maadehold, dels fordi det klart og praktisk taler til Hjærte og Forstand paa samme Tid.

Illustreret Verdenshistorie, udgivet af Daa og Drolsum, er nu naaet ind i 5te Bind. Hvad de første Bind lovede, have de følgende trolig holdt. Den nordiske Læser vil her finde en med de nyere Forskninger stemmende populær Fremstilling af Verdensbegivenhedernes Gang, hvis Korthed og Overskuelighed ikke er dens mindst gode Side. Vi anbefale dette Værk fremdeles til dem af vore Læsere, hvis Tid ikke tillader dem at sætte sig ind i specielle historiske Undersøgelser, eller som ikke have Raad til at anskaffe sig vidtløftigere Fremstillinger af de verdenshistoriske Begivenheder.

Edmund Lobedanz, der ofte tidligere har indlagt sig Fortjenester af vor Literatur ved i vellykkede Oversættelser at gjøre den kjendt i Tyskland, har i et smukt udstyret Bind »*Ausgewählte Gedichte*«, der er udkommet i Leipzig, gjengivet en talrig Række Digte af Bjørnson, Hauch, Runeberg, Welhaven, Chr. Winther, Drachmann o. s. fr. Størst Interesse frembyder dog maaske den paabegyndte Oversættelse af Paludan Müllers »Adam Homo« (Prologen og første Sang), fordi Oversætteren haaber inden lang Tid at kunne forelægge det tyske Publikum en fuldstændig Gjengivelse af det hele Epos, som han kalder »die Krone, d. h. das Höchste der gesammten nordischen Literatur«.

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

I Kunstforeningen fortsætter Hr. Docent Jul. Lange Mandagen d. 21. Kl. 7 sine Foredrag over Kunstsamlingerne i St. Petersborg.

— Vi meddelte for kort Tid siden, at Kunstforeningen i Stockholm havde foranstaltet en større Udstilling af den afdøde Landskabsmaler Edv. Berghs Arbejder. Omstaaende Billede: Fjældbæk i Hardanger, som fandtes paa denne Udstilling, hører til den betydelige Kunstners sidste Arbejder; det er malet 1878. Det storladne Motiv, hentet fra en af Norges dejligste Egne, taler for sig selv, men Maleriet skal ogsaa, ifølge svenske Blade, i fortrinlig Grad være præget af Malerens bedste Egenskaber.

— Til Museet i Berlin har man for nylig kjøbt et Arbejde af Rubens; det er 2 Metre højt, 1,30 bredt, og forestiller Poseidon og Amfitrite — efter Andre Afrodite i Besøg hos Poseidon og hyldet af Havgudinderne. Billedet er kommet fra den grevelig Schönbornske Samling og har kostet 200,000 Mark.

— Det eneste avthentiske Portræt af Schubert, en tarvelig Akvarel af Rieder, solgtes for nylig i Wien for 1205 Gylden.

— Efter Foranstaltning af Kongen af Nederlandene vil der i dette Foraar i Haag blive aabnet en Udstilling af gamle hollandske Malerier, laante for en stor Del fra Privatsamlinger; Indtægten skal tilfalde de Familier, der have lidt Tab ved de seneste Oversvømmelser.

— De russiske Malere, der ere bosatte i Paris, have aabnet en permanent Udstilling i Saxes Atelier, Rue Tilsitt 18.

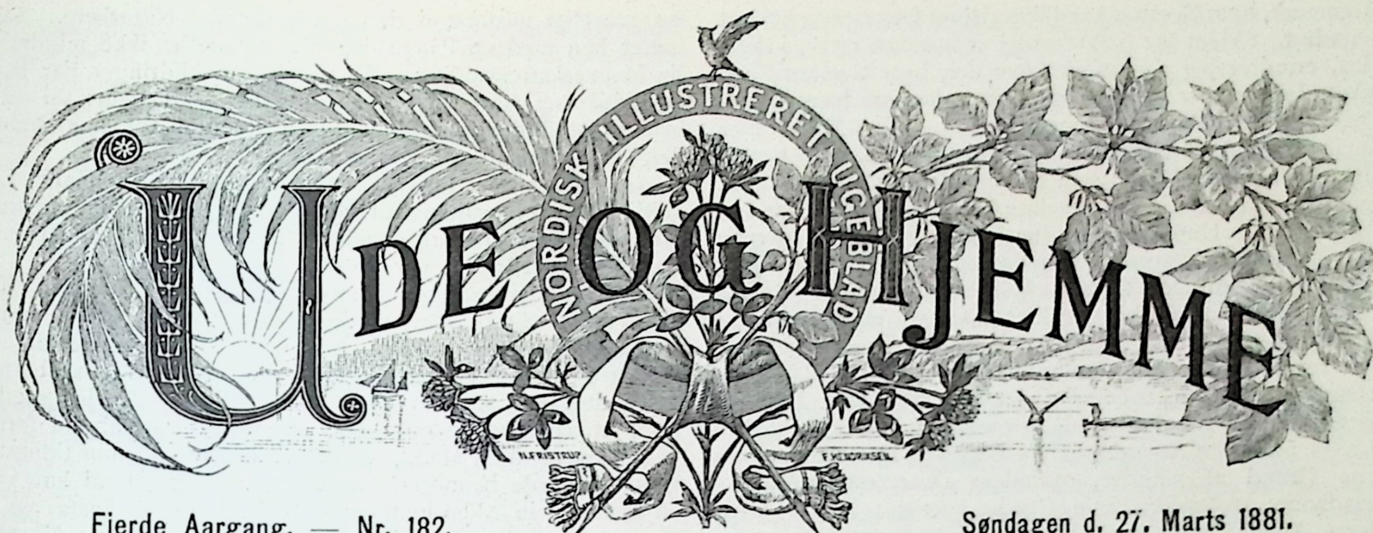
— I New York er den kunstelskende Verden for nylig blevet sat i stærk Bevægelse ved en Del nærgaaende Sigtelser mod Arkæologen General Cesnola; han beskyldtes fra flere Sider for med Forsæt at have ladet adskillige af de Gjenstande, der høre til hans berømte, nu i New York opstillede kypriske Fund, urigtig restavrere for at faa noget særlig Nyt og Interessant ud af dem. Cesnola har nu faaet nedsat en Undersøgelseskommission, der er kommen til det foreløbige Resultat, at Beskyldningerne ere ugrundede; fra Modstandernes Side gjøres det imidlertid gjældende, at Kommissionen, der bestaar udelukkende af Cesnolas Venner, savner Kompetence til at dømme i Sagen; der findes i den ingen Arkæologer af Faget.

Fotografi. Af »*Kunstner-Album*« er 2den Aargangs 2det Hæfte udkommet med Portræter af C. Baagøe og A. Dorph. (Ernst Bojesens Kunstforlag).

— Fra Hansen & Wellers Atelier have vi modtaget gode Fotografier af Fru Oda Petersen i »Froufrou« og af Fru Krum i »Dora«.

Indhold: »**Til Dronning Caroline Amalie paa hendes Aarsdag**«. Tre utrykte Digte af N. F. S. Grundtvig. Med Vignettegning af O. A. Hermansen. — »**Goethe og Danmark**«. Af Dr. Georg Brandes (Fortsat). — »**Fjældbæk i Hardanger**«. Efter Maleri af Edvard Bergh. — »**Kaptejn Burle**«, Emile Zola's nyeste Novelle. (Fortsat). — »**Theatrene**«. Med Vignet fra »Esmeralda«. — »**Fra Skitsebogen**«. Tegning af Carl Thomsen. — »**Literatur**«. — »**Kunst og Kunstnere ude og hjemme**«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 182. Søndagen d. 27. Marts 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Fra Skitsebogen.

Tegning af Carl Thomsen.

GOETHE OG DANMARK.

Af **Georg Brandes.**

V.

Forstaaelsen af Goethe var, som vi saa', af Steffens bleven saa at sige indført i Danmark samtidig med Naturfilosofien og Romantiken. Goethes første Modstandere vare, for saa vidt de ikke af rent theologisk Indskrænkethed lukkede sig for det Nye, som Voltairianere, Lessingianere, Kantianere egentlig filosofiske Modstandere. De første lidenskabelige Tilhængere, som han fandt i Danmark, vare Romantikere med et Anstrøg af Naturfilosofi.

Der findes imidlertid mellem de betydeligste og inderligste Beundrere af Goethe en lille Gruppe Naturfilosofer, der toge det alvorligt med deres Forskning, og der, skjønt de havde deres fælles Udgangspunkt i Schelling og forenede Dyrkelsen af Identitetsfilosofien med Fordybelsen i Goethe, som Naturforskere, Digtere, Tænkere fremstillede deres Verdensanskuelse med tiltrækkende Originalitet. Jeg tænker især paa Hauch, Sibbern og Hans Christian Ørsted.

Carsten Hauch, en dygtig Zoolog og fremragende romantisk Digter, der tidlig sluttede sig varmt til Oehlenschläger, snart inspirerede ham ved sin Ild, snart forsvarede ham mod Omverdenen, følte sig allerede i sin Ungdom uendelig tiltrukket af Goethes mindre Digte. »Næppe«, siger han, »kunde de gamle Runesange virke stærkere paa deres Tilhørere, end den musikalske Lyrik, hvori Goethe fremfor alle andre Digtere har sin Styrke, virkede paa mig. Slige Sange som »Da droben auf jenem Berge« eller »Fetter grüne, du Laub« eller »Füllest wieder Busch und Thal« eller »Wie kommst, dass du so traurig bist« kunde følge mig paa mine Veje i flere Uger, og jeg sang dem tidt højt for mig selv, naar jeg var alene, til Melodier, som jeg selv opfandt, saa godt jeg formaaede det.« Man vil i Hauchs egne lyriske Poesier finde større Slægtskab med Novalis og Tieck og Oehlenschläger end med Goethe, men han var ligefuldt dybt paavirket af Naturtonen hos denne, og han forstod fuldtud hans Kunst.

Sikkert var fra den Tid af, da Hauch, udnævnt til Professor i Æsthetik, fra Kiel flyttede over til Kjøbenhavn, det Hauch'ske Hus det Sted

i Danmark, hvor Goethes Aand blev dybest forstaaet og højligst beundret. Skjønt jeg (i Tredserne) er kommen meget i dette Hus, erindrer jeg næppe en Aften der, hvor Goethes Navn ikke blev nævnet og hvor der ikke taltes om hans Kunst. Den var den Maalestok, med hvilken Andres Kunst blev maalt og fundet for ringe eller for lidet simpel. Man tænkte sig i Kjøbenhavn Hauch som en Forguder af Oehlenschläger, men hans principielle og absolute Forsvar af denne var kun for Verden. Han ansaa' denne Holdning for Pligt overfor Ungdommens formentlige Pietetløshed. Privat, i sit Hjem, beundrede han af Digtere kun Shakspeare og Goethe ubetinget, og aldrig har jeg hørt skarpere, ubarmhjærtigere Kritik over Oehlenschlägers aandelige Personlighed, aldrig en mere forstaaende Beundring af Goethe end i den Hauch'ske Familiekreds. Og det var ikke alene Digteren Goethe, hvis Aand svævede over Huset. Man hyldede i Livets praktiske Anliggender -- ikke ved Efterligning, men paa Grund af naturlig, oprindelig Overensstemmelse — saadanne Anskuelser, som Goethe nærede; man sporede hans Aand i den store Vægt, der lagdes paa legemlige Færdigheder som at kunne svømme godt, sejle godt, tegne og bygge et Hus, eller redde et Menneskeliv paa Isen. Ikke blot at man forstod og gjorde Sligt, men det var, som gjorde man det i en unævnt Mesters Navn.

Hauch var aldrig saa lykkelig at komme til Weimar og se Stedets Skytsaand Ansigt til Ansigt. Denne Lod tilfaldt Ørsted og Sibbern.

H. C. Ørsted har for Danmark en lignende Betydning som Alexander von Humboldt for Tyskland. Hans store Ry er blandt de Indsigtsfuldere i Danmark blegnet noget; hans Filosofi med dens Blanding af frygtsom Pantheisme og Fornuftkristendom er længst forladt som Halvhed; den Glans, som hans store Opdagelse gav hans Navn, bliver i Manges Øjne fordunklet ved hans Mangel paa Evne til at behandle denne Opdagelse videnskabeligt og frugtbargjøre den i nogen som helst Retning; men han har den ubestridte Fortjeneste, med stor Kundskabsfylde, uafbrudt Forsken, barnlig ren Hengivelse til ideale Formaal og med den Avtoritet, som en epokegjørende Stordaad giver, at have virket og udrettet Mangfoldigt for sit Folks naturvidenskabelige Opdragelse og Dannelse. Han har grundet den polytekniske Læreanstalt i Kjøbenhavn og har ved sin Bog *Aanden i Naturen* i sin Tid udbredt Humanitet, Tolerance og Indsigt i vide Kredse.

Tidlig havde han brudt med den egentlige saakaldte Naturfilosofi. Læren om en eneste stor Verdensorganisme maatte han forblive tro, men i Mystikens Halvtaage kunde han med sin Trang til stræng, alvorlig Forskning ikke finde sig tilpas eller tilrette. En af hans Yndlingstanker var den, at Poesien, der paa hans Tid endnu gjennemgaaende bevægede sig i overnaturlige og usunde fantastiske Forestillinger, lidt efter lidt skulde tilegne sig og fremstille den naturvidenskabelige Verdensbetragtning. Han havde selv, for at illustrere denne Tanke, skrevet et middelmaadigt Hexameterdigt *Luftskibet*. Han mener, at Naturvidenskabens Fremskridt og den almindelige Udbredelse af naturvidenskabelige Kundskaber ubrugbargjør en Mængde Forestillinger, som Digterne tidligere anvendte, og nødvendigvis maa banlyse dem til en forgangen Tids Rustkammer; men han er tillige overbevist om, at Videnskaben byder Digterne fuld og rig Erstatning for dette Tab. Da denne Anskuelse blev hæftig angrebet af Biskop Mynster, beraabte han sig (i anden Del af *Aanden i Naturen*) paa Goethe som paa en stor Digter, der havde laant langt Mindre end de fleste Andre af hint poetiske Rustkammer og uden Omveje havde hentet sine Midler direkte fra Naturen. Han gjør gjældende, at Goethe i sit Digt *Planternes Metamorphose* gav den Lære, han som Naturforsker havde forelagt Verden, i sammentrængt og dog poetisk Form. Han nævner med Beundring Goethes Digt om den Howard'ske Opfattelse af Skyformationerne. Han fremhæver, at man rundt omkring i hans Værker træffer paa digteriske Fremstillinger af videnskabeligt opfattede Naturforhold og beklager kun, at Goethe saa groveligt misforstod den mathematiske Naturlære. Saa slutter han med en Paavisning af, at Goethe ikke mindre i sin Menneskefremstilling end i sine Naturskildringer har lagt en hidtil usét Gave til Naturiagttagelse for Dagen; thi selv hvad hans Indbildningskraft tilsyneladende frit har skabt, det har Naturiagttagelsen præget.

I Aaret 1822 besøgte Ørsted Goethe i Weimar. En vidtløftigere Fremstilling af dette Besøg (til hans Hustru) synes desværre at være gaaet tabt. En kortere sender han 10. Oktober 1823 til sin Datter, Fru Bull:

»Hvad der maaske vil more dig mest er, at jeg paa det Venskabeligste blev modtagen af Goethe, hvis store Digteraand du elsker. Han har i de sildigere Aar af sit Liv med fordoblet Iver lagt sig efter Naturvidenskaberne og modtog mig som en Fysiker en anden. Da jeg sagde ham, at jeg glædede mig ved, at min Videnskab nu førte mig nærmere til en Mand, som jeg allerede fra min tidligste Ungdom havde beundret, svarede han mig: ‚Hvad kan vel en Mand i sin Alderdom gjøre bedre end at kaste sig i Naturens Arme!'. Jeg tilbragte en af de skjønneste Aftener i hans Familiekreds.«

At Ørsted paa sin Side ikke var Goethe ligegyldig, beviser den Omstændighed, at — som den bekjendte Politiker Dr. Loewe-Bochum har meddelt mig — den tyske Fysiker Schweigger ofte og bittert beklagede sig over, at Goethe stedse havde oversét hans Opdagelse af den elektromagnetiske Multiplikator og altid i Stedet for ham (vel med Rette) nævnet Ørsted som den egentlige epokegjørende Opdager.

Det er alt berørt, at Baggesen, da han ved sin Hjemkomst fra Udlandet i Aaret 1811 ilede til Anders Sandøe Ørsteds Hus, allerede ved den første, kolde Modtagelse følte sig fortrængt af Sophia Ørsteds Yndest. Under hans Fraværelse var F. C. Sibbern, en oprindelig og human, mangesidig dannet ung Tænker, bleven indført i Huset, havde forelsket sig lidenskabeligt i Husets Frue og blev nu paa sin Side af hende indviet i den glødende Beundring for Goethe, der fem Aar før som ved Smitte havde grebet Baggesen. Forholdet, der iøvrigt i flere Aar optog Sibbern helt, var sikkert et ganske uskyldigt; det var to Sjæle, der mødte hinanden i Goethe og gave deres gjensidige Tilbøjelighed Goethereligionens Indvielse.

1811—12 foretog Sibbern, inden han tiltraadte den Stilling som Professor i Filosofi i Kjøbenhavn, hvilken han i mere end halvhundrede Aar beklædte, en Rejse i Udlandet. I hans Breve fra denne Rejse spiller Goethe en stor Rolle.

Den 4de April 1812 skriver Sophia Ørsted til Sibbern: »De lykkelige Menneske, som nu rejser til Weimar. Gud velsigne Dem! jeg under Dem det af mit inderste Hjærte. Glem ej Deres Løfte, nemlig at tigge eller stjæle Noget fra Goethe til mig . . . til min Personlighed passer Schiller ikke saaledes som Goethe; den Simpelhed, Kraft og Fasthed, den ufattelige, Alt gjennemgribende og dog saa menneskelig milde Styrke, der, lig Magneten gjennem Jorden, gaar igjennem ethvert nok saa lille Stykke af Goethe, den mangler han, og den er det just, der hos Goethe hæver, trøster, glæder og beroliger mig.«

Sibbern traf ikke Goethe, hverken i Weimar eller i Jena. Han opholdt sig den Gang i Karlsbad. Men Sibbern vilde ikke undlade at gjøre hans Frues Bekjendtskab. Han skriver fra Weimar 16de Maj 1812: »Min Forventning var spændt, thi den Ene havde fortalt mig være om hende end den Anden. Endelig saa' jeg da selv. Det er og bliver en Gaade, hvorledes Goethe har kunnet tage hende til Kone . . . hun er rigtignok hverken smuk eller dannet. I Jena saa' jeg hende danse en hel Aften til Klokken 1 næsten hver eneste Dans. Det er Studenternes Skik at gjøre Kur til hende, dels naturligvis for at holde sig op over hende, dels for det Pikantes Skyld. De kappes om at faa danset med hende.« (Hun var den Gang 48 Aar gammel).

I sin Utaalmodighed efter at faa Goethe at se, holdt Sibbern det ikke ud at oppebie hans Tilbagekomst til

Weimar, men vandrede paa sin Fod efter ham til Karlsbad. I et Brev til Sophia Ørsted fra Jena, 16de Juli 1812, har han nedlagt sine Indtryk af Goethes Personlighed:

»Men jeg skulde tale om Goethe, nu jeg har havt den Lykke at finde den vidunderlige Mand tilgængelig for mig, træffe ham i god og lykkelig Stemning, og flere Gange har talt med ham. Jeg kunde ret være fuld af Glæde, og det var billigt, jeg var det, naar kun Hjærtet var mere nøjsomt. Han har modtaget mig saa godt, som jeg vel turde haabe; alligevel — hvis jeg ikke havde det Haab eller rettere det Forsæt at komme til ham endnu en Gang før min Hjemrejse, vilde jeg være fuld af Mismod. Dog priser jeg de Timer, jeg var hos ham (4 Gange i Alt), og dem, i hvilke jeg saa' ham hos Fru v. d. Recke, og de Øjeblikke, da jeg hilste ham ved Kilden og paa Spaseregangene, jeg priser mig lykkelig for dem alle og beklager kun, at de ikke vare flere, og at jeg ikke kom ham langt nærmere. — Han er af en majestætisk Skjønhed, fuld af Kraft i Blik, Holdning og Gang, som en Mand i de bedste Aar, og alligevel bærer hans Ansigt Præg af de 63. Han har en Figur og en Anstand som en Fyrste, eller hellere vilde jeg sige som en Minister, hvorved jeg næsten vilde tænke paa den gamle Bernstorff . . . Leve og virke vil han vist, uden al Hæmmelse, i det Mindste 20 Aar endnu. Han sér ud, som om han kan blive 80 Aar, uden endnu at blive en Olding. Glæd De Dem, at han endnu kan leve saa mange Aar sammen med Dem, og hvert Aar bringe Dem nye Gaver . . .

Jeg tog ind i Gjæstgivergaarden i Karlsbad og gik den følgende Morgen ud i Byen, for at søge mig et Logis og for at hente min Kuffert paa Posthuset. Da jeg gik over »Ringen«, saaledes hedder her Torvet, mødte jeg ham; han kom gaaende imod mig med et Bæger i Haanden, kom altsaa fra Brønden; jeg kjendte ham øjeblikkelig og greb allerede til Hatten. Men da betænkte jeg, at han jo ikke kjendte mig . . .

Jeg stod da nu for ham. Han modtog mig venligt; jeg var der et Kvartér; saa bukkede han og lod mig gaa. Det var ikke stort bevendt, hvad jeg talede med ham om; det tager jo allerede Tid at sige, hvorfra man kommer og hvorhen man gaar; noget var Talen om det nye Universitet i Norge, hvilket overhovedet er mig en bekvem Gjenstand, som altid giver Noget at begynde med. Om min Begejstring for ham sagde jeg ikke et eneste Ord; det vovede jeg ikke. Jeg stod med ham henne ved Vinduet; han stod der, høj og kraftig, i den blaa Frakke, som han ogsaa havde havt paa Dagen i Forvejen. Da jeg gik fra ham, stod det ligesom saa stille i min Sjæl; jeg kunde vende dens Stemning, hvorhen jeg vilde: til Glæde, til Mismod . . .

Naar jeg nu langt borte saa' en blaa Frakke og en høj, anselig Figur, kom jeg strax i Bevægelse. Og end ydermere, da jeg et Par Dage efter virkelig mødte Goethe paa Gaden, og han venligt tiltalte mig: »Hvordan gaar det?« — Det var ligesom, da en Gang forhen et gult Shawl i Frastand kunde vække min Glæde, og jeg vedblev at stirre derpaa, om jeg ogsaa havde kjendt, at det ikke var det rette.«

Hvor stærkt Sibbern vedblev at beskjæftige sig med Goethe, derom vidne først og fremmest hans Breve efter Tilbagekomsten fra Rejsen. Næsten hele hans Brevvexling med Henriette Herz er helliget Goethe. I 1815 skriver han til hende, at der næppe gaar en Dag, hvor han ikke tænker paa Goethe, at han holder sig til ham i Glæde som i Sorg, men især i de bitre Timer. Han finder, at de Lidelser, Goethe frigjorde sig fra ved sine Skrifter, dem frigjøres Læseren fra ved at læse dem, ja det er ham, som havde Goethe skrevet Alt netop for ham. Han har (som han senere lader sin Gabrielis gjentage det) en smerteblandet Fryd af at læse »Wahrheit und Dichtung«, thi Indholdet henrykker ham, men Sammenligningen mellem dette fulde, rige Liv og hans eget er nedslaaende. Goethes Ro, hans Sindsligevægt, hans Aands Universalitet er, hvad Sibbern aldrig kan blive træt af at prise. »En mere fuldendt Mand,« siger han, »i Alt, hvad der er blot og rent menneskeligt, har vor Tidsalder næppe frembragt.« Man sér, at der alligevel ogsaa for ham gaves en Mennesker tilgængelig Sfære, der skulde være mere end blot og ren menneskelig.

Henriette Herz er Kvinde nok til at føle sig næsten tilsidesat af Sibbern for Goethes Skyld; hun sammenligner sin danske Vens Passion for denne med hans tidligere for Sophia Ørsted: »Som De en Gang hver Aften næsten bestandig underholdt mig om et Par skjønne Øjne, der havde ramt Dem i Deres Inderste, saaledes er Deres Brev saa fuldt af Goethe, at De glemmer mig selv derover.« Hun svarer iøvrigt i samme Aand, beundrer Goethe, men »har alt længe vidst, at det Helligste ikke er det Helligste for ham.«

Da den unge filosofiske Professor efter faa Aars Forløb optraadte med en digterisk Produktion — i Danmark er man, hvad man end ellers er, i Reglen en Smule Poet — indtog i hans »Efterladte Papirer af Gabrielis«, en Wertheriade, for hvilken hans Forhold til Fru Ørsted afgav Stoffet, Goethe en endnu større Plads end Ossian i Werther. De Elskende spasere i Sjællands Bøgeskove, og hun synger Sange af Goethe for ham. Hun har Noget af Goethes Naturharmoni i sit Blod. »Hvad der saa om Dagen kan have bevæget mig med Uro,« siger hun, »om Aftenen ligger Alt opløst for mig i blid Rolighed.« Og hun forstaar som Goethe at nyde det Hele i det Enkelte. »De ypperligste Væsener«, siger han til hende, »have altid den længste Ungdom; thi de begjære Næring af hele Naturens uendelige Liv, og i enhver Nydelse nyde de Universet. Saaledes gik det Dem med Goethe, med hvem De voxede op og langsomt udfoldede Dem.«

I Sibberns »Om Poesi og Kunst« er Goethe endelig ligefrem opstillet som den ideale Kunstner, thi han repræsenterer den Sammensmeltning af Genialitet og Besindighed, som er Sibbern det Højeste. Meget forstandigt bliver det her udviklet, hvorledes Goethe vel kun synes at have arbejdet i alle Retninger af Kunst og Videnskab for at gjøre sig selv til et dygtigt, fuldendt Organ for sin Genius, men hvorledes han netop derved skjænkede sine Medmennesker en hel, klar og ren Verden. Særligt Dybt eller Nyt finder man ikke i Sibberns kunstfilosofiske Skrifter, og af de mest Begavede blandt hans Samtidige bleve de næsten oversete paa Grund af deres brede, besynderlige Stil. Hvad hans Forhold til Goethe angaar, maatte det allerede være Datidens Intelligens-Aristokrati et Anstød, at heller ikke han havde Øje for det Største hos Goethe, den altomfattende Monisme, men trods rent frisindede Tilløb ikke kunde lade være med — ligesom hans Veninde Henriette Herz — at savne den kristelige Følelse og Gudhengivenheden hos den store Hedning.

Det var ikke Sibbern, hvem det lykkedes, som Æsthetiker at fastslaa Goethes aandelige og kunstneriske Overlegenhed i det danske Folks Bevidsthed.

(Sluttes.)

EFTER MIDDAGEN.

En Herre taler:

Jeg finder det ligefrem bestialsk,
at Nogen kan paastaa, at Middagsgilder
burde erstattes af Aftendito
som noget mere moralsk.
Hvad mener De, gode Borgmester? Mon vi to
dog ikke om Sligt en Smule kan tale?
Vi, som nu i en lang Række Aar
saavel ved private som kommunale
Middage rigtig har spist os sammen?
Jeg mener ej blot, at Venskabsflammen,
men Enigheden i de principale,
store, politiske, sociale
Spørgsmaal sikkert er født deraf.
Husker De den Gang, Hansen som ung
Repræsentant tog farlig paa Veje
og greb i Alt med en Haand saa tung
og vilde drive de gamle Strømme
ud af det vante Leje?
saa spiste han nogle Gange med os,
og lidt efter lidt han begyndte at dømme
ret moderat, og holdt sin Trods,
sine ny Ideer ret godt i Tømme.

Men Højdepunktet — ej sandt, mine Herrer? —
er først, naar Middagen er forbi;
naar Kaffen serveres, Cigarerne tændes,
saa føler man ret sig i Harmoni
med hele Tilværelsen. Tidt det hændes,
naar godt og rart som idag jeg sidder,
at jeg kan faa Taarer i Øjet ved
at tænke paa al den Poesi,
den Pragt, den Skjønhed, den Glans, den Herlighed,
den søde, bedaarende Fuglekvidder,
som Forsynets Haand i gavmild Kjærlighed
velsigner vor kjære Klode med.

. . . Kan De høre Klaveret fra Dagligstuen?
Det lyder saa dæmpet og kjønt herind.
Kan De se, hvor dér i Kaminen Luen
brænder gemytligt med gyldent Skin?
Hvem mon der spiller? Det er nok Fruen.
Musiken gjør En saa blød i Sind,
især naar den kommer lidt fra det Fjærne;
man bliver, ved Gud, saa from som Duen,
man føler sig . . .
Der er Likøren jo!
. . . Chartreuse, Borgmester? Jeg ta'r nu gjerne
først Chartreuse og saa Curaçao.

Hør, véd De hvad! Jeg er sikker paa,
hvis en af de brave Mænd, som samle
i denne lange haarde Vinter
Bidrag til Fattige, Syge og Gamle,
i dette Øjeblik her vilde komme,
aabnes vilde hver eneste Lomme,
og rige Gaver vilde han faa.
Menneskene er nu én Gang saa.

Ja, det er Skam vist, man bliver et bedre
Menneske efter en god Dîner.
Lad derfor endnu en Gang os hædre —
— i Vin vi gjorde ved Bordet det før —
vor kjære Vært i et Glas Likør.

S. Schandorph.

Hun skal paa Karneval. Efter en Tegning af **Madeleine Lemaire.**

Kaptejn Burle.

Emile Zola's nyeste Novelle.

(Fortsat.)

Kontoret saa' meget anstændig ud med det bejtsede Bord og Kaptejnens Stol, hvorpaa der laa en Luftpude af et meget uskyldigt Udseende; Pengekassen, der stod henne i et Hjørne, var forsvarlig lukket til uden mindste Sprække. Sommeren var i Anmarch, og man kunde gjennem det aabne Vindue høre en Sidsken kvidre; Alt var i Orden, og Mapperne udsendte en Duft af gammelt Papir, der indgød en høj Grad af Tillid.

»Var det ikke Mélanie, der gik herfra, just som jeg kom?« spurgte Laguitte.

Burle trak paa Skuldrene og mumlede: »Jo; hun prøvede igjen paa at klemme mig for to hundrede Francs. Hun faar ikke ti Francs, ikke saa meget som ti Sous.«

»Saa?« vedblev Majoren for at føle ham paa Tænderne, »jeg havde ellers ladet mig fortælle, at du igjen var begyndt at besøge hende.«

»Jeg? Nej, nu har jeg aldrig hørt Mage! Nej, du kan tro, jeg har faaet nok af alle de Dumheder.«

Laguitte gik sin Vej igjen ganske raadvild. Hvad kunde dog de fem hundrede og fem og fyrretyve Francs være gaaet til? Skulde den Bandit nu, da han havde slaaet sig fra Kvindfolk, være begyndt paa at spille eller drikke? Han gav sig selv det Løfte, at han endnu samme Aften vilde overraske Burle i hans Hjem; maaske kunde han da ved enten at bringe ham selv paa Gled eller fritte hans Moder komme efter Sandheden. Saa fik han om Eftermiddagen skrækkelig ondt i sit Ben, som han i den sidste Tid kun havde kunnet gaa paa ved Hjælp af en Stok, hvad der slet ikke var efter hans Hoved, fordi han, som han i sin rasende Fortvivlelse bemærkede, kom til at ligne en Invalid. Ikke desto mindre gjorde han om Aftenen en fortvivlet Anstrengelse, rejste sig op fra sin Lænestol og hinkede hen i Franciskanergade — heldigvis var det meget mørkt, saa han kunde bruge Stokken som Krykke — og kom derhen, da Klokken slog ni. Gadedøren stod paa Klem, han humpede ind og var netop pustende og stønnende naaet op paa tredje Sal, da han til sin Overraskelse troede at høre Burles Stemme en Trappe højere oppe. Af Nysgjerrighed gik han derop og skimtede for Enden af en Gang til Venstre en Lysstraale, der kom fra Sprækken i en Dør; men da hans Støvler knirkede, blev Døren atter lukket, og han blev staaende i Bælgmørke. »Det er i Grunden idiotisk af mig,« tænkte han; »det er vel bare en Kokkepige, der er i Færd med at gaa i Seng.« Alligevel listede han sig hen og lagde Øret tæt op til Døren; han hørte to Stemmer samtale og blev staaende med aaben Mund: Det var Burle og Rosa.

Hans første Indskydelse var at slaa Døren ind, saa harmfuld var han over, at en Kaptejn i den franske Hær kunde nedværdige sig saa dybt; men han betvang sig tilsidst og gik sitrende af Vrede bort fra Døren og blev staaende paa Trappegangen lænet op til Væggen. Benene vare nærved at svigte ham, og han stod og svingede sin Stok som en Sabel i Mørket ude paa Trappen, mens han mumlede de græsseligste Eder mellem Tænderne. Nu vidste han, hvorfor den foragtelige Karl til Burle altid blev siddende hjemme og gik i Seng hver Aften Klokken ni; nu kunde han forstaa, hvortil de Penge blev anvendt, som som han snød Kassen for. Jo, det var rigtignok en Omvendelse, der havde vasket sig.

Hvad skulde han nu gjøre? Gaa ind og give Kaptejnen et Livfuld Hug? Nej, det var Synd for den gamle Dames Skyld der nedenunder. Saa var det bedre at lade ham blive i sin Pøl. Desuden vilde man dog aldrig kunne faa ham renset for det Smuds, der klæbede ved ham, og naar et Menneske var sunket saa dybt, saa var der ikke Andet for at gjøre end at kaste en Skovlfuld Jord paa ham som paa et andet Kadaver. Selv om man trak ham op af hans Mødding, vilde han dog Dagen efter begynde forfra igjen og tilsidst ende med at stjæle Sousstykker til at kjøbe Brystsukker for til de smaa skidne Tiggertøse. Guds Død! Hærens Penge! Hvad blev der af Fanens Ære! Og Navnet Burle, der en Gang havde været agtet og ansét, det skulde nu trækkes ned i Snavset! Nej, saaledes maatte den Sag ikke ende!

Et enkelt Øjeblik fik Majoren et Anfald af Rørelse. Havde han endda blot havt de fem hundrede og fem og fyrretyve Francs! Men nej, ikke en Hvid! Den foregaaende Aften havde han henne i Officers-Messen drukket sig fuld i Kognakstoddy som en anden Sekondløjtnant og bagefter tabt en afskyelig Masse Penge i Spil; nu kunde han gaa her og rave, han havde ikke fortjent bedre!

Efter nogen Tøven besluttede han sig til at lade Parret deroppe være uforstyrret, gik ned ad Trappen og ringede paa. Det varede godt og vel fem Minutter, inden der blev lukket op, saa kom Fru Burle selv og aabnede Døren. »Undskyld, at jeg har ladet Dem vente,« sagde hun, »jeg troede, at Rosa, den Syvsoverske, endnu var oppe. Det er bedst, jeg faar hende op af Fjerene.« Majoren bad hende lade være og spurgte efter Burle. »Han har ligget og snorket siden Klokken ni. Vil De ikke banke paa hans Dør?« — »Nej, jeg vilde blot kigge ind til Dem og sige Dem god Aften.«

Inde i Spisestuen sad Charles paa sin sædvanlige Plads ved Bordet og var bleven færdig med sine Stile, men han saa' forskrækket ud, og hans stakkels fine Hænder sitrede. Bedstemoderen plejede, før hun sendte ham i Seng, at læse højt for ham i Krigshistorien, for i ham at udvikle Familiens Heltemod, og Beretningen om Skibet *le Vengeur*, der, efter at Størstedelen af dets Besætning er falden, synker i Bølgerne, havde gjort ham ganske nervøs og sat hans Fantasi i en saa hæftig Bevægelse, at han saa' Syner. Fru Burle bad Majoren undskylde, at hun læste Beretningen til Ende, og da hun, efter at den sidste Matros havde raabt: *Vive la République!* højtidelig lukkede Bogen i, var Charles saa hvid som et Lagen.

»Nu har du altsaa hørt, min Dreng, at det er enhver fransk Soldats Pligt at dø for Fædrelandet,« sagde den gamle Dame.

»Ja Bedstemoder,« svarede Drengen, kyssede hende paa Panden og gik bævende af Angst op i sit store Værelse, hvor den ringeste Knirken i Panelet fik den kolde Sved til at springe ud af hans Pande.

Majoren havde siddet og hørt til med en alvorlig Mine. Jo, Guds Død, Æren fremfor Alt! Aldrig vilde han tillade Burle, den usle Karl, at vanære den stakkels gamle Kone og Knægten, og siden Fyren havde saa megen Lyst til at komme paa Officersskolen, maatte man sørge for, at han kunde komme der med løftet Pande, og dog gyste han endnu tilbage for et fordømt Indfald, han havde faaet, mens han stod deroppe. Da tog Fru Burle Lampen for at lyse ham ud. Idet de gik forbi Kaptejnens Værelse, saa' hun til sin store Forundring Nøglen sidde i Døren, hvad den ellers aldrig gjorde, og sagde til Majoren: »Gaa en Gang derind, han har ikke godt af at sove saa meget, han bliver saa tung i Hovedet deraf.« Og, inden han kunde forebygge det, lukkede hun Døren op, men blev staaende som forstenet, da hun saa', at Værelset var tomt. Laguitte var bleven ganske rød i Hovedet og saa' saa forlegen ud, at hun strax var paa det Rene med Situationen, saa meget mere som en Mængde Smaating allerede tidligere havde vakt hendes Mistanke, og hun udbrød stammende: »De vidste det, hvorfor sagde De mig det ikke? Nu har han naturligvis igjen stjaalet!« Hun blev staaende stiv og rank men saa bleg som Døden og tilføjede i en haard Tone: »Jeg vilde ønske, han var død!«

Laguitte tog og knugede begge hendes Hænder og fjærnede sig derpaa hurtig; thi hans Strube var som sammensnøret, og han kunde gjerne have grædt. Guds Død! Nu havde han taget sin Beslutning.

IV.

Eftersynet skulde finde Sted i Slutningen af Maaneden, og Majoren havde kun ti Dage til sin Raadighed. Strax næste Dag hinkede han hen i Kafé de Paris og forlangte en halv Bajer, som Phrosine bragte ham i største Angst for at faa En paa Øret, ligesom ogsaa Mélanie blegnede ved Synet af ham. Men Majoren lod til at være meget rolig, lod sig bringe en Stol til at strække sit Ben paa og drak sit Øl som enhver anden skikkelig Mand, der er tørstig. Da han havde siddet der en Times Tid, saa' han to Officerer, en Bataillonskommandør ved Navn Morandot og en Ritmester Doucet, komme over Raadhuspladsen, og han vinkede ad dem med sin Stok og bød dem en Bajer. Officererne vilde ikke sige Nej, og da Pigen havde bragt det Forlangte, spurgte Morandot Majoren: »Søger De nu her?« — »Ja, man faar godt Øl her.« Ritmester Doucet blinkede skjælmsk og spurgte: »Kommer De i Dameværelset, Major?« Laguitte lo uden at svare, og de begyndte nu at drille ham med Mélanie, hvilket han meget godmodig fandt sig i, idet han blot trak paa Skuldrene og sagde, at hun havde en god Figur, at de kunde gjerne gjøre sig lystige over ham, men at de selv kunde komme til at søbe den Kaal, de nu spyttede i, hvorpaa han vendte sig om mod Disken og med et Forsøg paa at tale i en galant Tone udbad sig noget mere Øl.

Mélanie var saa forbavset, at hun rejste sig op og selv bragte Øllet. Majoren holdt hende op med Snak henne ved Bordet og gik endog saa vidt i Selvforglemmelse, at han flere Gange klappede hendes Haand, som hun havde lagt paa en af Stoleryggene, og hun, der var vant til at blive taget paa baade med blid og ublid Haand, viste sig meget forekommende mod den gamle »Haltefanden«, som hun og Phrosine plejede at kalde ham, i den Tro, at han pludselig var bleven forlibt i hende. Doucet og Morandot saa' paa hinanden. Hvad for Noget! Var den Pokkers Major bleven Burles Efterfølger! Hille den slemme Syge, hvor vilde der blive lét ved Afdelingen!

Pludselig udbrød Laguitte, der gjennem den aabne Dør holdt Øje med Raadhuspladsen: »Hvad, der er jo Burle!«

»Ja, han plejer at komme her hver Eftermiddag paa denne Tid, naar han gaar fra Kontoret,« svarede Phrosine, der ligeledes havde nærmet sig.

Til Trods for sit daarlige Ben havde Majoren rejst sig op og raabte, idet han væltede Stolene: »Hej, Burle, kom herhen og drik en Bajer!« Kaptejnen var aldeles forbløffet over at se Laguitte sammen med de to andre Officerer hos Mélanie, og nærmede sig mekanisk. Det var en saa uventet Begivenhed, at han ikke vilde tro sine egne Øjne og standsede tøvende paa Dørtærskelen. En Bajer! kommanderede Majoren og vendte sig derpaa om mod Burle og spurgte: »Hvad gaar der af dig? Kom ind og tag Plads! Er du bange, vi skal æde dig?«

Da Kaptejnen havde sat sig ned, blev der en forlegen Pavse, under hvilken Mélanie bragte Bajeren med lidt sitrende Hænder, da hun hele Tiden var bange for, at der skulde blive en Scene, som kunde nøde hende til at lukke Beværtningen. Majorens Kurmageri begyndte at gjøre hende urolig, og hun gjorde et Forsøg paa at undslaa sig, da han indbød hende til at nyde Noget; men, som om han var Herre i Huset, havde han allerede bestilt et Glas Likør hos Phrosine, og Mélanie blev nødt til at sætte sig ned mellem ham og Kaptejnen, hvorpaa han i en Tone, der ingen Modsigelse taalte, gjentagende bemærkede: »Jeg forlanger Respekt for Damerne. Lad os dog vise os som galante Franskmænd, Død og Pine! Madam Cartiers Skaal!«

Burle sad og stirrede paa sit Krus med et forlegent Smil, medens de to andre Officerer, der ikke fandt Smag i denne Pokuleren, gjorde et Forsøg paa at bryde op. Forresten var der heldigvis ikke Andre tilstede end Smaaborgerne, der fik deres Eftermiddagsparti henne ved Bordet i Krogen og drejede Hovederne om hver Gang Majoren bandede, forargede over at se saa mange Mennesker og rede til at true Mélanie med at gaa hen i Jærnbanekaféen, hvis her skulde blive Samlingssted for Militæret. Phrosine laa halvt hen ad Disken, hvor hun igjen havde taget fat paa sin Roman, medens en Sværm af Fluer summede omkring de snavsede Borde, som hun kun vaskede hver Lørdag.

»Hvad, vil du ikke klinke med Madamen?« spurgte Majoren Burle i en grov Tone. »Du kunde dog gjerne være en Smule høflig.«

Doucet og Morandot havde igjen rejst sig op for at gaa, mén han vilde ikke lade dem slippe. »Vent nu bare lidt, saa følges vi ad. Det Bæst dér har heller ingen Levemaade.«

De to Officerer bleve staaende op, forundrede over Majorens plumpe Vredesudbrud, Mélanie prøvede paa at stifte Fred ved at le paa en forbindtlig Maade og lægge sine Hænder paa Armene af de to Mænd, men Laguitte vedblev: »Nej, lad mig være! Hvorfor vilde han ikke klinke? Jeg vil ikke taale, at Nogen fornærmer Dem, forstaar De det? Jeg har desuden faaet nok af den Svinepels.«

Burle var bleven ganske bleg af Vrede over denne Fornærmelse, han stod op og sagde til Morandot: »Hvad gaar der dog af ham, siden han saaledes faar mig ind for at give en Scene? Er han fuld?«

»Jeg skal . . .«, bandede Majoren med en frygtelig Ed, rejste sig op paa de vaklende Ben og drev Kaptejnen en Lussing med fuld Kraft, som Mélanie kun ved hurtig at bukke sig undgik at faa det Halve af. Og nu blev der et forfærdeligt Spektakel, under hvilket Phrosine raabte og skreg henne ved Disken, som om hun var bleven slaaet, og Smaaborgerne i deres Forfærdelse forskansede sig bag deres Bord, da de troede, at samtlige Officerer vilde trække blank og hugge løs paa hverandre. Doucet og Morandot havde imidlertid grebet Kaptejnen ved Armen for at forhindre ham i at fare løs paa Majoren og havde faaet ham hen til Døren, hvor det lykkedes dem at berolige ham noget ved at sige, at hele Uretten var paa Laguittes Side. Obersten skulde nok paatale Sagen; de agtede endnu samme Aften at melde sig hos ham som Vidner til det Passerede. Da de endelig havde faaet Burle bort, gik de atter ind i Kaféen, hvor Laguitte, skjønt han var meget bevæget og havde Øjnene fulde af Taarer, med paatagen Ro sad og tømte sin Bajer.

»Hør nu en Gang, Major,« sagde Ritmesteren, »dér har De baaret Dem galt ad. Kaptejnen har en lavere Grad end De, og De véd altsaa, at han ikke vil faa Lov til at duellere med Dem.«

»Det skal vi faa at se,« svarede Majoren.

»Men hvad har han dog gjort Dem? Han sagde jo ikke et eneste Ord til Dem. To gamle Kammerater, der er jo ingen Mening i det.«

Majoren gjorde en ubestemt Bevægelse og bemærkede blot: »Ja, det er meget slemt; men han kjedede mig nu en Gang.« Andet vilde han ikke svare, og det var al den Oplysning, de fik.

Ikke desto mindre vakte Sagen megen Opsigt, og den almindelige Mening ved Regimentet var, at Mélanie af Ærgrelse over, at Kaptejnen havde givet hende Løbepas, havde lokket Majoren i sine Garn, bildt ham nogle Historier ind og faaet ham til at slaa Kaptejnen paa Øret. Hvem skulde have troet det om saadan en gammel Karl som Majoren? Han, der altid gik og rakkede ned paa Fruentimrene, han var nu selv bleven fangen i deres Næt. Skjønt der var en almindelig Porbitrelse i Vauchamp mod Mélanie, kom hun dog til at spille en vis Rolle og blev baade frygtet og attraaet, og hendes Hus fik fra nu af en betydelig Søgning.

(Sluttes.)

MUSIK

»Jean fra Nivelle« af Leo Delibes er den første Nyhed, der er værd at omtale, som denne for Operaen saa fattige Sæson har bragt frem, og dens Fremkomst maatte imødesés med stor Forventning af et Publikum, hos hvilket »Kongen har sagt det« gjorde saa megen Lykke. Desværre staar Texten til »Jean fra Nivelle« i enhver Henseende langt under den til »Kongen har sagt det«, og som Sangdrama optræder den med saa store Fordringer, at det er umuligt helt at abstrahere fra den. Man tvinges til lange Scener igjennem at høre paa en forfærdelig slet Dialog, som næppe Hr. Poulsens og Hr. Schrams Kaadhed formaar at bringe noget virkelig Morsomt ud af, og som i Frøken Schrøders, Frøken Schows og Hr. Bruns Mund bliver ganske utaalelig. Derved faar vel Øret en Hvile, der kan være nødvendig under saa lang en Forestilling, men derved indcirkles ogsaa Musikstykkerne paa en lidet fordelagtig Maade, og det Hele faar Lighed med et Mosaikarbejde, hvor enkelte glimrende Stene ligge indfattede mellem de simpleste Skjærver og Potteskaar. Dertil kommer, at Delibes her har indladt sig paa en Opera seria, medens hans Enemærke aabenbart er Opera comique. Imidlertid udmærker den sig ikke blot overalt ved en glimrende og højst virkningsfuld Instrumentation men ogsaa ved original melodiøs Skjønhed (paa sine Steder meget lig den i »Kongen har sagt det«) præget af en nobel fransk Elegance, som kun undtagelsesvis viger for halvsimpie eller trivielle Motiver (f. E. i Finalen af 2den Akt og i Bønnen: »Trylleblomst laan mig Øre«, af hvis Gjentagelse man bliver hjærtelig kjed). I et enkelt Træk, den konstante musikalske Oversættelse af »Jean fra Nivelle«, saa at Orkestret endogsaa kan fortælle Publikum, at det er ham, der er Grev de Charolais Redningsmand (i 3dje Akt), spores Wagnersk Paavirkning. — Til Uheld for Virkningen gaar det ned ad Bakke med Musiken; den er utvivlsomt rigest i første Akt; sidste Akt er temmelig svag, naar undtages Simones Arie »Deres Smertensraab, deres Sejerskvad« og Soldaterkoret, som man gjenkjender fra Ouverturen; af anden Akt bør fremhæves den henrivende Festmusik, der tjener til Introduktion og midt i Akten kommer melodramatisk igjen, — ganske paa samme Maade som Gavotten i Mignons anden Akt — Borgernes Lystighed, Arlettes Møllearie og den dramatisk ypperlige Terzet mellem Beautreillis, Malicorne og Saladin.

Det Interessanteste ved Udførelsen knyttede sig til de to Debutantinder. Frøken Skytt havde som Simone sin første Debut, og det er vistnok længe siden, at nogen Debut har været saa lovende. Hun raader over en Altstemme af megen Styrke og Klangskjønhed, især i de dybe Toner (som hun ogsaa koketterer en Smule med ved at give dem en dygtig Timbre sombre), og baade i rent musikalsk og i dramatisk Henseende er hendes Behandling af Partiet meget tilfredsstillende. Nogen Mangel paa Egalitet i Stemmeklangen og navnlig paa Registrenes Sammensmeltning vil vel med Tiden kunne fortage sig. Hun bevæger sig med overraskende Frihed paa Scenen, men bør se at befri sig for visse stereotype Bevægelser og nogen Hang til det konventionelt Theatralske. Da Frøken Skytt tog sig saa godt ud som Zigeunerske, forsonede man sig let med, at det ikke var lykkedes den tyveaarige Kunstnerinde at give sig et saadant Ydre, at man troede paa hendes meget omtalte Søn, Hr. Thibaut, der skal være i en saadan Alder, at han kan gifte sig med Arlette. Som denne Arlette debuterede Frøken Schrøder (der før er optraadt som Zerline og som Petrea i »Debatten i Politivennen«). Ogsaa denne Debut maa betegnes som meget heldig og lovende, om den end ikke er saa betydelig som Frøken Skytts. Efter at det af Ængstelighed vævede Hæshedsslør var rystet af hendes Stemme, viste denne

sig høj og lys med en meget ren Intonation og en ikke ubetydelig Bøjelighed og Færdighed i Koloraturer, hvormed hun navnlig imponerede Publikum i Mølle-Arien (2den Akt). Dramatisk Talent kom ikke meget frem. — Hr. Brun kan ikke længer regnes for Debutant, skjønt ogsaa han hører til Operaens yngre Kræfter, der er i Udvikling, saa at man med en vis Spænding maa imødese enhver ny Rolle, der tilfalder ham. Han sang »Jean fra Nivelle«s Parti, som han synger Alt, med en smagfuld musikalsk Behandling, og i det Hele slog hans Stemme ogsaa ret godt til, skjønt man undertiden savnede den egentlige »Heltetenors« stærke Klang, og de høje Toner led noget af nasal Bilyd. Kun svage Tilløb til Dramatik. — Naar undtages Hr. Simonsen, der skilte sig særdeles smukt ved Grev de Charolais Parti, var det altsaa en Opera, sunget af Begyndere (Hr. Schrams Synge-Parti er forsvindende lille), og man fik derved en Mønstring af vor Operas unge Kræfter, som spaaede godt for dens Fremtid. Navnlig er en Alt som Frøken Skytts en ubetalelig Akkvisition for vort Theater; den afhjælper et i Sandhed længe »dybtfølt Savn«. Det vilde være interessant at se hende træde afløsende til i nogle af de bekjendte Altroller. —

Musikforeningens fjerde og femte Abonnementskoncerter havde som pièce de resistance Mendelssohns *Symfoni i A-moll* og Beethovens *Eroica*, der begge er gaaet for et Par Aar siden. Begge fik de en fin, gjennemarbejdet Udførelse, der vistnok næsten var uovertræffelig for Mendelssohns Vedkommende, med hvilken Dirigenten staar i saa dyb og inderlig Forstaaelse. Den karakteristiske Scherzo i den skotske Skala blev gjentaget efter stærkt Bifald. I Eroicas Udførelse maatte man navnlig beundre den akkurate Finhed, hvormed man udførte den vanskelige Beethovenske Figur: Crescendoets Omslag til pludselig Piano. Noget omdisputerlig er maaske Tempoet i Sørgemarschens Midte. Finalens fanfareagtige Indledning og Slutning stormede frem med en berusende Livskraft. — Efter lang Tids Forløb optoges paa fjerde Koncert anden Akt af »*Orfeus*«, hvor Solopartiet udførtes vokalt smukt, men noget mat af Frøken Christensen (Fru Zink har før havt det). En Nyhed bragte Koncerten i Hr. Sibonis Ouverture, ret velklingende, men bygget over et temmelig tyndt Motiv. Schuberts Mellemakter af »Rosamunde« indledede paa en smuk Maade den femte Koncert; det yndige Thema i Andantinoen har været de Fleste bekjendt fra Andanten i A-moll Kvartetten, hvor Schubert senere har benyttet det, ligesom det i en noget anden Form forekommer i et Impromptu. Fru Emma Engdahl, finsk Operasangerinde, udførte paa samme Koncert en Kavatine af Euryanthe og sammen med Hr. Bielefeldt en Duet af Spohrs *Jessonda*, der som det Meste af Spohrs dramatiske Musik er i høj Grad udramatisk, men velklingende og klædelig for Stemmerne. Fru Engdahls Stemme er stor og klar; men for at lade den glimre og samle al Kraft paa de afgjørende Punkter, negligerer hun ofte aldeles den musikalske Sætnings Overgangsled, saa at de næppe høres, og da Pronunciationen er meget daarlig, er det vanskeligt at tænke sig hende som dramatisk Sangerinde. — Grimms særdeles smukke Suite af Strygeorkester og Raffs Rapsodi »Abends« vare Bekjendte (skjønt ikke gamle Bekjendte) for Musikforeningens Medlemmer.

—II—

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Vi bringe i Erindring, at Anmeldelsen af Malerier til den i Forsommeren berammede Kunstudstilling i Göteborg maa ske inden denne Maaneds Udgang.

— Efter hvad der meddeles i tyske Blade, har Direktøren for Leipzigs Museum, den ansete Kunsthistoriker Herman Lücke, i en Samling af forøvrigt ubetydelige Malerier fundet det Selvportræt af Dürer, som Goethe i 1805 saa' hos Hofraad Beireis i Helmstedt og beskrev i Annalerne; i lang Tid har man ikke vidst, hvor det var blevet af. Det er malet paa Træ og paa flere Steder en Del medtaget af Ormestik, stærkt restavreret i de øvre Partier, i de nedre, saaledes i Hænderne, urørt. Tavlen har været benyttet til bag paa at male et andet Portræt og er saaledes tilskaaren, at en Del af den med noget af Hovedbedækningen er gaaet tabt; en Restavrator har saa suppleret det Manglende og tilføjet Signatur samt det vistnok rigtige Aarstal 1493; Billedet antages altsaa at være udført i Kunstnerens 22de Aar, det samme, i hvilket det af Thausing S. 100 omtalte Selvportræt, malet paa Pergament, er blevet til. — Et andet interessant, hidtil ganske ubekjendt Arbejde af den store Mester skal være fundet mellem den i 1877 i Maintz afdøde tyske Maler Veits Efterladenskaber. Det har længe henstaaet bedækket med et saa tykt Lag Snavs, at man ikke har kunnet dømme om dets Værd; efter at være renset viser det sig at være et fortræffeligt Arbejde, signeret med Monogrammet og Aarstallet 1505, det Aar, da Dürer tiltraadte sin anden Rejse til Venedig. Tavlen er tre Fod høj, to bred; i Midten sés det tornekronede Kristushoved, til Højre et turbandækket Hoved af en jødisk Præst, til Venstre en af de romerske Krigsmænd. Billedet er ypperlig bevaret.

— For Fremtiden vil der hvert tredje Aar i Louvre blive afholdt en Udstilling af alle de Kunstværker, der i Tidsperiodens Løb ere indkjøbte for den franske Regjerings Regning; den første saadanne Udstilling er allerede bleven aabnet for Publikum.

— Det Udvalg, der har været nedsat for at udarbejde et nyt Reglement for Salonen i Paris, har nu endt sine Arbejder. I det Væsenlige vil Alt blive ved det Gamle, dog er det bestemt, at Æresmedaillerne ikke længer skulle tilkjendes af Juryen, men ved almindelig Afstemning af Udstillerne i hver Sektion. Adgangen skal paa Aabningsdagen og om Fredagen betales med 5 Francs, de andre Dage før Middag med 2, efter Middag med 1; kun om Søndagen, ikke som hidtil ogsaa om Onsdagen, er der fri.

— Louvresamlingen har modtaget som Gave en fortræffelig Tegning af Rafael til »La belle Jardinière«; den blev i sin Tid solgt for 10,000 Francs; dernæst et Billede af Memling, »Den hellige Katharinas Trolovelse«, og et af Fiesole, forestillende fem Helgener, halve Figurer.

— I Paris vil man oprette et Museum for dekorativ Kunst.

— I 1838 solgtes et af Delacroix' Hovedværker, »Convulsionaires de Tanger«, for 1290 Francs; da det for nylig kom under Hamren for anden Gang, gik det i 90,000. — Paa en af de sidste Pariserauktioner indbragte 26 Billeder af nyere franske Malere 347,260 Francs; Staten fik en ypperlig Rousseau for 49,000.

— Den 21. Oktober bleve Udgravningerne i Olympia for sidste Gang gjenoptagne, og siden den Tid har man arbejdet flittig, om end kun med ringe Mandskab. Udbyttet har været over Forventning; næsten alle de hidtil afdækkede Bygninger, som Zeustemplet, Heraion, Thesauron, Leonidaion og Gymnasion har man ved de sidste Udgravninger faaet bedre Rede paa, og desuden har man fundet adskilligt Nyt. Opdagelsen og Rekonstruktionen af Basis for Pheidias' Zeusstatue førte i Forbindelse med Fundet af andre Undermuringer for Billedhuggerarbejder i Zeustemplets Cella og med, hvad man kunde læse sig til hos Pausanias, til en saa fuldstændig Opfattelse af Templets Indre, som man ikke har været i Stand til at gjennemføre overfor nogen anden græsk Helligdom. Zeuskolossens Basis er omtrent 6½ Metre høj og 9½ Metre dyb og bygget af sort Kalksten; den stod i den vestlige Del af Cellen og traadte saa langt frem foran Opisthodomvæggen, at der bag den var en Gjennemgang af samme Brede som Sideskibene. Umiddelbart foran Billedet var der, lige i Midten af Templet, under Hypaithron, lagt et 6½ Metre bredt Gulvstykke af sorte Kalkstensfliser; det laa dybere end det øvrige Gulv og var hegnet med hvidt Marmor. Her stod under aaben Himmel det af Pausanias omtalte Offeralter og den Kobberurne, som Zeus efter Sagnet havde viet med sit Lyn. Marmortagstenene, der have indfattet Aabningen i Taget, ere fundne, ligesom det er lykkedes at paavise de Anlæg, hvorved Regnvandet og den Olie, der kunde flyde ned fra Gudebilledet, blev bortledet. Spørgsmaalet om, hvorledes de af Panainos udførte Malerier have været anbragte, er nu endelig ogsaa løst; de have været malet paa de tre Vægge ved Siden af og lige overfor Statuen paa fint afpudsede Indermure. Fra Heraion har man faaet en Samling arkitektoniske Terrakottaer af hidtil ukjendt Skjønhed.

— Fra Athen meldes under 8. Marts til Reuters Bureau, at de tyske Udgravninger i Olympia nu ere standsede paa Grund af Pengemangel, samt at det sér ud, som om der skulde opstaa Forviklinger mellem Tyskland og Grækenland i Anledning af Udbyttets Deling. Tyskland havde fra først af foruden Retten til at tage Afstøbninger kun gjort Fordring paa de fundne Doubletter; man forklarer nu dette, i Forhold som dem, hvorom der her handles, unægtelig noget vage Begreb saaledes, at der skulde gaa ikke mindre end 2000 af de fundne Gjenstande — Marmorsager, Broncer og Terrakottaer — til Berlin.

— Et romersk Altar af stor Skjønhed er nylig udgravet ved Ostia; Romulus' og Remus' Fødsel er fremstillet derpaa i meget højt Relief.

BREVVEXLING.

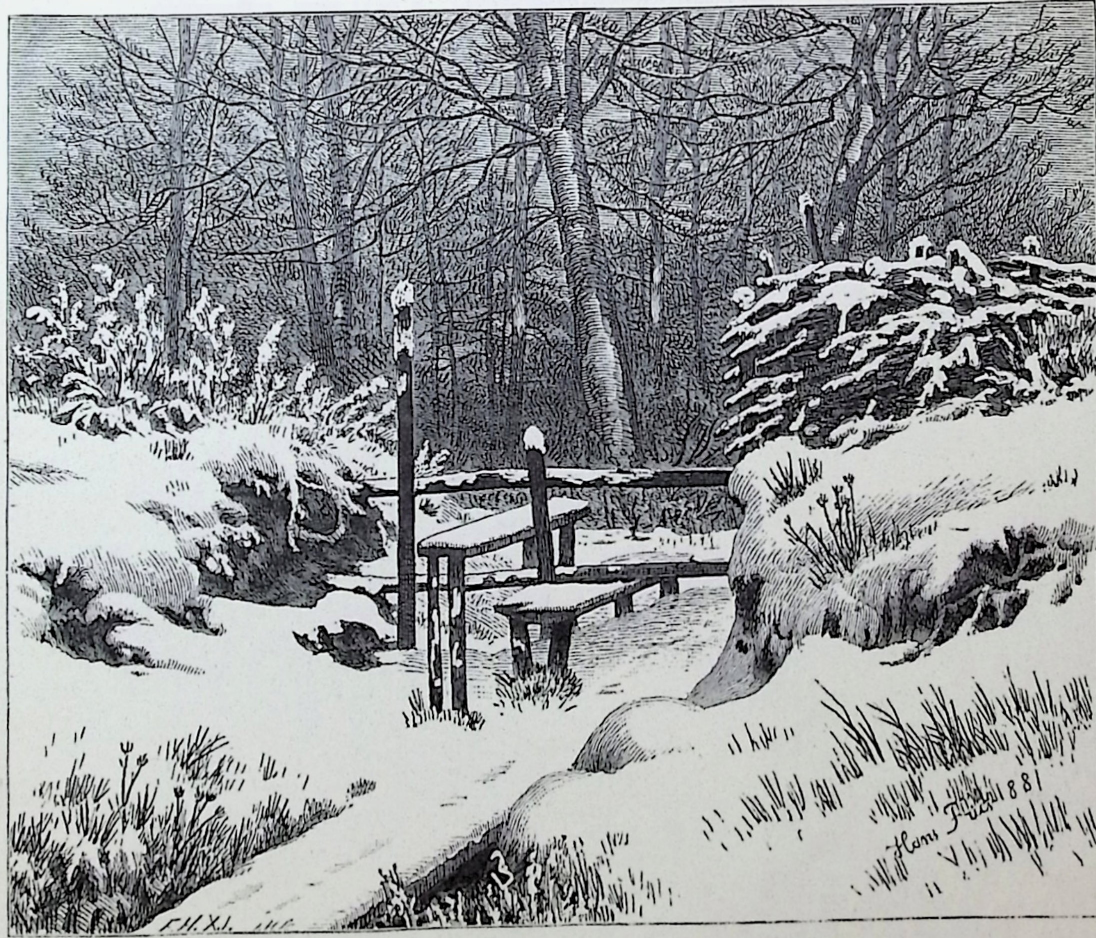
P—hr. Deres Digte kunne ikke benyttes.
P. H. og *R. H.* Digtene kunne ikke benyttes.

Indhold: »Fra Skitsebogen«, Tegning af Carl Thomsen. — »Goethe og Danmark«, af Dr. Georg Brandes. (Fortsat.) — »Efter Middagen«, Digt af S. Schandorph, med Billede. — »Hun skal paa Karneval«, efter en Tegning af Madeleine Lemaire. — »Kaptejn Burle«, Novelle af Emile Zola. (Fortsat.) — »Musik« af —II—. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

Med dette Nummer følger til Abonnenterne 11te og 12te Blad af „Ude og Hjemmes Kunstneralbum“: „Stenten ved Skoven. Vinterdag“, Tegning af Hans Friis, og „Maaneskinsaften ved Capris Kyst“, Tegning af C. Neumann.

Enkelte Numre kunne faas à 35 Øre, NB. uden Følgebladene.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen. & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Ude og Hjemmes Kunstneralbum Serie I Nr. 11. Følgeblad til „Ude og Hjemme" Nr. 182.

STENTEN VED SKOVEN. VINTERDAG.

Tegning af Hans Friis.

Udgivet af F. Hendriksen.

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Ude og Hjemmes Kunstneralbum Serie I Nr. 12. Følgeblad til „Ude og Hjemme“ Nr. 182.

MAANESKINSAFTEN VED CAPRIS KYST.

Tegning af C. Neumann.

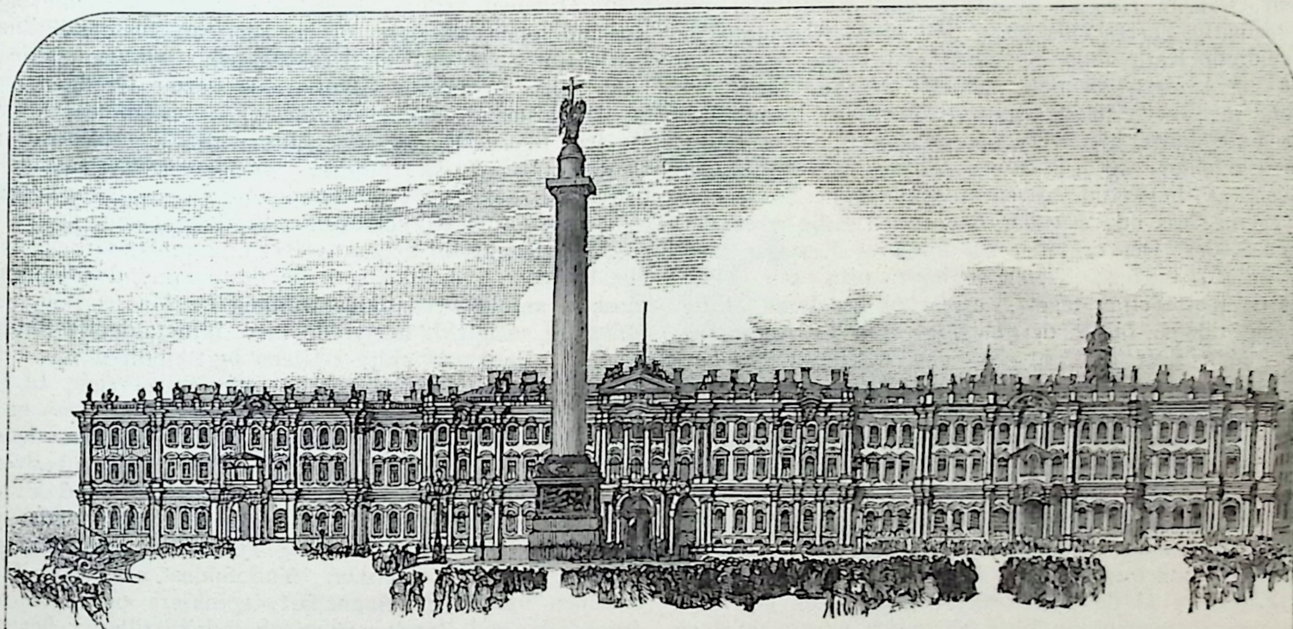
Udgivet af F. Hendriksen.

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Fjerde Aargang. — Nr. 183. Søndagen d. 3. April 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Vinterpaladset i St. Petersborg.

EN UDFLUGT TIL ST. PETERSBORG I JULEN 1880.

Af **Thor Lange.**

Selv om man paa Nicolaibanegaarden i Moskwa har løst Billet til Petersborg, følger deraf ikke ubetinget, at man strax faar Lov til at komme ind i Toget; Pladsen maa først tilkæmpes. Det véd Publikum ogsaa meget godt, man slutter sig sammen. En Kreds har dannet sig omkring en af Overkonduktørerne; Stakkelen bliver skarpere og skarpere cerneret; fra alle Sider hagler det ned over ham. En russisk Stabsofficer med Adjudantsbaandet over Skulderen og en sværlemmet Civilembedsmand i blaa Uniformshue love ham højrøstet øjeblikkelig at transportere ham ind til Stationschefen, hvis der ikke paa Stedet bliver skaffet Plads. De slemme Trusler i Forbindelse med en Rubelseddel, der trykkes Konduktøren i Haanden, have til Resultat, at man snart befinder sig i en rødbetrukken, hyggelig opvarmet Waggon med en stor skinnende Astrallampe i Midten af det buede Loft. Passagererne, som allerede udenfor have havt Lejlighed til at høre hinandens Stemmer, stifte hurtigt Bekjendtskab; man rykker sammen, den Ene tænder sin Cigaret hos den Anden, snart vexles der efter russisk Skik Visitkort. Meget livlig og meddelsom er navnlig en ganske ung Søofficer, som paa sit første Togt kort efter at have faaet Epauletterne har været i Kjøbenhavn med Fregatten »Svætlána«. Han fortæller om Bredgade og Hotel Phönix og er meget begejstret over den Modtagelse, han og nogle af hans Kammerater havde mødt ombord paa et dansk Krigsskib; blandt Hædersbevisningerne, der var blevet dem til Del, syntes det at spille en væsenlig Rolle, fra hvad Side paa Fartøjet de vare blevne satte fraborde. Dette og adskilligt Andet er ikke rigtig forstaaeligt for Uindviede, men Resultatet bliver, at han er meget fornøjet med Alt, hvad Dansk er, blot med Undtagelse af en af de Leverandører, som havde

provianteret »Svætlána« og med det Samme nær forgivet ham og hele Besætningen. Han skjærer formelig Ansigter ved at tænke paa, hvad han den Gang havde maattet putte i Munden. For saa at skylle Smagen bort bliver der trukket en Flaske Vin op. Det viser sig, at de Fleste i Selskabet have sørget for at have Vin med sig; Glas er der Mangel paa; man hjælper sig imidlertid, som man kan. Derude er det et forrygende Fygevejr med sytten Graders Kulde; de yderste Koupévinduer ere helt tilklistrede af Sne, men indenfor er der hyggeligt. Lyset fra Lampen i Loftet bryder sig gjennem en let, blaa Taage af duftende Cigaretrøg. Da Toget standser ved en Mellemstation, samles alle de Rejsende i en stor, varm Ventesal, hvor der paa et Bord prange tre kolossale dampende Samowárer. Der drikkes The efter en stor Maalestok, ikke af Kopper men af Ølglas, hver Enkelt tre til fire, og saa kogende hede som muligt. Hver Gang Døren til Perronen lukkes op, vælter den kolde Luft som en tyk, tung Em ind i det opvarmede Lokale. Man puster, gnider sig i Hænderne og stamper med Fødderne. Omkring det lange Thebord er der Trængsel. Scenen er meget russisk, allevegne røde, blussende Ansigter, opsmækkede Pelse og højrøstet Samtale og Raaben. I den ene Krog af Ventesalen holder der sig sammen en Flok russiske Bønder i lange Fedtstøvler og gule, tilsmurte Faareskindskitler. To af de tykskjæggede, bredskuldrede Karle tage hinanden med begge Arme om Halsen og kysses paa den ømmeste Maade, Gud véd hvorfor, men slige blide Optrin sés herovre blandt det simple Folk langt hyppigere end Slagsmaal. Saa ringer Klokken udenfor, og Alle stimle tilbage til Toget igjen. Koupéen er imidlertid bleven omdannet til Sovesalon. Sofaryggene slaas ud, saa der dannes en Køje over det egenlige Sæde. Der er redet op for hver Passager med Pude og to Lagner; Tæppe bringer man selv med. Uagtet de Fleste strax tage Overtøjet og Støvlerne af og lægge sig tilkøjs, bliver der alligevel ikke roligt for det Første. Man siger nok, at det smukke Kjøn aldrig kan faa talet tilstrækkeligt, men i den tilstødende Damesalon synes der at herske dyb Tavshed. Kun en lille Hund bjæffer, da Konduktøren lukker Døren op og gaar igjennem, ellers er Alting stille. Til Gjengjæld føres der i Herrekoupéen en dygtig Faddersladder. To yngre Kavallerer ere i Færd med at bedømme Kvindekjønnet i Almindelighed og nogle af Moskwas Skjønheder i Særdeleshed, Diskussionen føres i moderate men forresten ikke altid ubetinget rosende Udtryk. Flere af de Tilstedeværende tage Del deri; for en morsom Bemærknings Skyld bliver der atter trukket en Flaske Vin op, og i det Hele er der lidt for livligt i Waggonen. Kun en tyk gammel Herre sover snorkende regelmæssigt og langsomt i Orgeltoner gjennem tre Registre. De Andre røge i Tavshed eller passiare, navnlig da den ungdommelige Marineløjtnant. Tilsidst bemærker en Stemme paa hjemligt Dansk til et Par andre Skandinavere i Koupéen: »Saa, for Pokker, se nu at faa ham til at tie stille og lad os komme til at sove.« Lidt efter siger han ogsaa selv Godnat. Han rejser sig overende i sin Køje, tager et lille Helgenbillede frem og kysser det andægtigt flere Gange. Saa skriver han med en rask Haandbevægelse et vældigt Kors over sig og lader sig derpaa dumpe tilbage paa sin Pude. Snart falder han blideligt i Søvn; den ene Fod i en hvid, blaastribet Sok stikker frem over Kanten af Køjen. Og der bliver stille i Waggonen. Kun Ruderne klirre ved Vognens Bevægelse, og en Kaarde, der hænger paa en af Knagerne, rasler nu og da ind mod Væggen. Lyset er dæmpet; et Slør af blaat Flor er trukket for den store Lampe under Loftet.

Næste Dag op ad Formiddagen indtræffer Toget i Petersborg. Den, der kommer fra Moskwa, har Indtrykket af pludselig at være bleven forflyttet dybt ind i Vestevropa. Ganske vist er Tsarernes gamle Residens i Hjærtet af det egenlige Rusland ulige interessantere for Udlændingen og har et ganske anderledes stærkt Særpræg end Peter den Stores moderne, pragtfulde Stad, men man kan ogsaa se sig mæt paa det hvide, guldkronede Kreml og paa de underlige, gammeldags Kirker, som ved første Betragtning gjøre et saa ejendommeligt Indtryk. Med Undtagelse af et Par enkelte nye Kvarterer, ere Bygningerne i Moskwa for Størstedelen smaa, opførte af Træ og omgivne med Haver som Husene i en Landsby, Gaderne dertil snævre, uregelrette og daarligt brolagte, og, hvad der er det Værste, Afstandene, netop paa Grund af Byens stærkt spredte Beliggenhed, meget store. For et temmelig ubetydeligt Indkjøbs Skyld maa man i Moskwa tidt kjøre flere Verster i Blæst og klingrende Frost, for at naa ind til Byens Centrum, den saakaldte Gostiny dwor, hvor de store Butiker og Magasiner findes. I de fleste af Stadens øvrige Dele existerer der kun smaa Boder, hvor Varerne, for saa vidt som de haves, ere baade dyre og tarvelige. Efter alt dette kan det være ganske tilfredsstillende atter at se Kejserstaden ved Newaen. Trods den stærke Færdsel er der ingen Trængsel i de snorlige, overordentlig brede Gader. Alt er i stadig Bevægelse, men desuagtet er der ingen synderlig Larm. Stilheden er paafaldende; det er som om selv Hundenes Gjøen var mere dæmpet, og den Raaben og Skrigen, som er uadskillelig fra Moskwa, kjendes ikke her. Gendarmerne kunne nogenlunde sætte sig i Respekt og holde Ordenen vedlige, Noget, de ellers ikke allevegne i Rusland forstaa at gjøre, og her sér man ingen Politibetjent brydes for Spøg med en Droschekusk, til begge falde omkuld, eller for ramme Alvor vexle varme Ørefigener med en Arbejdsmand, Scener, som nok forekomme i Moskwa. De fem til sex Etager høje Huse ere i det Mindste i de rigere Kvarterer ikke opførte i ensformig Kasernestil, men den ene Bygning synes at kappes med den anden i Rigdom og Afvexling af arkitektoniske Prydelser; mange af dem ere Mesterværker af dekorativ Bygningskunst, virkelig fyrstelige Paladser, ikke blot som de fleste lignende Bygninger i Moskwa anselige ved deres Omfang og Masse, men rene i Stilen og smagfuldt udstyrede med iøjnefaldende Skulpturarbejde. Butikerne gjøre i Glans og Skjønhed ofte Forsøg paa at overtrumfe Magasinerne i Paris og Wien, til Gjengjæld ere Priserne ogsaa de dobbelte af, hvad man er vant til i Vestevropa, og om Aftenen vælder gjennem de store Glasruder en Strøm af glimrende Lys langt ud over de propert fejede, grusbestrøede Flisefortove. Med alt dette mangler Petersborg dog ingenlunde det, som stedse giver en russisk By sit smukkeste og ejendommeligste Præg, de skjønne byzantinske Kirker. Yndefuldest af alle er Helligdommen for Mariæ Himmelfart, spinklere og mere opadstræbende, end Rundbuestilen almindelig tillader det; med lette Mure, ømt lysegraat farvede som fin Karton, og med sine ottekantede Spir og spidse Kupler dækkede af mat, blegt Guld svarer den hele Bygning stemningsfuldt til den kolde, hvidlige Himmel, som hvælver sig over den. Hinsides den tilfrosne Newa løber Spiret paa Peter-Paulskirken højt op som en tynd gylden Naal, og i rødlig Farvetone gløder den forgyldte Taarnspids paa Admiralitetsbygningen. Men Intet kan i Pragt maale sig med Isakskirken; kun ere dens Mure af store, polerede brune Granitblokke stadig under Reparation og omgivne af Stilladser, thi den fugtige Grund er for svag til at bære den massive Kathedral; den tunge Bygning synker. Over hele Petersborg glimrer den mellemste og største af dens fem, med fint Dukatguld belagte runde Kupler. Fangende det svageste Lysglimt er der Glans over den selv i den mørkeste Vinternat; i skarpt Solskin er den for blændende; smukkest tager den sig ud i Skjæret af en stille Vinteraften. Himlen er skyfri, men dog ikke helt klar; en let Snedise fylder Luften og lægger en Ring omkring Maanen, dæmpende dens Lys, der blødt som Sølvstøv glider ned over den blanke Kuppel, som i Randen paa den ene Side er føget til med fin, uberørt Frostsne. Guldet glimter og Sneen glimter. Vidt falder Maanelyset ud over den store Slotsplads og belyser en Del af det vidtløftige Vinterpalads med sine brandgule Mure og grelt rødmalede Tag, som paa den ene Fløj bærer en funklende, gylden Kuppel.

Om end Vinterpaladset i sit Ydre næppe kan maale sig med det kejserlige Slot i Moskwas Kreml, synes det ved sin indre Udstyrelse næsten at overgaa dette. Noget af Pragten bliver der Lejlighed til at se ved de store Receptioner, som til Ex. ved Hofkuren Nytaarsdag. At overvære Ceremonien er ingenlunde forbundet med Vanskelighed; enhver Embedsmand over en vis, lav Rangklasse har Adgang. Der komme ogsaa Mange. I Forhallen indenfor den saakaldte Kommandantport staar et Par Kompagnier af Kejsergarden opstillede, men uden Vaaben; Soldaterne tage mod de Ankommendes Pelse. Trapperne ere saa brede og Salene saa rummelige, at der, trods den store Menneskemængde, slet ikke er overfyldt; der vilde uden Trængsel kunne være Plads til tre Gange saa mange. Navnlig synes Damerne at være faatallige; de tilhøre udelukkende det højeste Aristokrati. Deres Dragt er som stedse ved stor Galla et russisk, ikke meget iøjnefaldende, Nationalkostume, en hvid Underkjole uden egenligt Slæb, thi Slæbet synes nu næsten at være gaaet af Mode, og over Roben en Slags Sarafan med brede Ærmer, spidst udskaarne til lidt op over Albuen og hos de fleste garneret med Lyseblaat eller Mørkeblaat, ikke med Lilla, thi en saadan Dag er Hofsorgen tildels suspenderet; heller ingen af de tilstedeværende Kavallerer bærer Flor om Kaarden, kun Kammerherrerne ere iførte ikke røde, men sorte med Guld oversyede Uniformer. De fleste Besøgende ere samlede i den saakaldte Salle des armoiries, hvis hvide, blanke Marmorvægge allevegne ere dekorerede med Vaabenskjolde og Panoplier. Høje, riflede korinthiske Søjler, helt forgyldte fra Basis til Kapitæl, bære Loftet. I Baggrunden af Salen er opstillet en Afdeling af den tscherkessiske Garde i røde, med Sølvgalloner udsyede Kaftaner og smaa laadne Huer, som foroven løbe spidst til. De staa stramt ret, holdende den dragne Klinge ubevægelig lige op og ned midt foran Brystet. Processionen aabnes af et langt Tog af Kammerherrer, to og to sammen. Da den milde, næsten hvidhaarede Kejser med Storfyrsttronfølgerinden under Armen træder ind, lyder en høj Kommando i to Tempo; den tscherkessiske Garde præsenterer, førende Sablen i strakt Arm lodret op over Hovedet. Alle de Besøgende have dannet Spalier; der er ikke flere, end at de i den store Sal kunne faa Plads i én lang Række og se Processionen paa ganske nært Hold. Der bukkes dybt, men afmaalt og roligt uden de Ytringer af stærk Bevægelse, som ofte komme tilsyne ved Receptionerne paa Slottet i Kreml. Det er tydeligt, at næsten alle de her Tilstedeværende ere Hoffolk og vante til lignende Ceremonier. De Danske, som betragte det glimrende Tog, maa dog føle Hjærtet banke stærkere ved Synet af deres Fædrelands Kongedatter, fin og yndefuld med skjær Rødme paa Kinderne og et prægtigt Pandesmykke af Brillanter paa sit brune Haar. Dragten er i russisk Stil som de øvrige Damers, en hvid med Kniplinger bræmmet Sarafan og en Robe af raslende Atlask, blank og skinnende som Sølv. Nu følger Storfyrsttronfølgeren og de fleste andre Medlemmer af den kejserlige Familie og efter dem Ministrene, blandt hvilke sikkert ogsaa Loris Melikoff og andre høje Dignitarier, hvis Navn man daglig hører og i hvis Haand Manges Skjæbne hviler; men der bliver ikke ret Tid til at betragte dem, thi Toget gaar hurtigt forbi; tilsidst komme Hofdamerne. De ere ikke ret mange, men for Størstedelen smukke, navnlig en af dem, slank og spinkeltbygget med askeblondt Haar og en ejendommelig udtryksfuld lille Mund. De smækre, hvide Arme komme frem under Sarafanens opskaarne Ærmer; hele Skikkelsen er lys og skinnende, hvidklædt som en Brud. Hun gaar næsten allersidst. Alle de Tilstedeværende slutte sig til Toget og følge med til Slotskapellet. Her begynder det at mangle paa Plads, ved Indgangen er der endogsaa Trængsel. Midt i den bølgende, uniformerede Menneskemængde staa to Kosakker i fuld Bevæbning ubevægelige som Billedstøtter, en paa hver Side af den brede Dør. Foran, til begge Sider og ovenover glimrer det allevegne af Guld og Lys; oppe fra Alteret lyder den rolige, sikre Korsang i lange fulde, rene Toner, som skifte let og naturligt i bløde, velgjørende Overgange; saaledes maa en Æolusharpe lyde. I Stimlen bagved er det ikke muligt at se, hvad der foregaar ved Alteret, og af den kejserlige Plads i Kirken er kun Tronhimlen synlig. Højst over Alt løfter sig det store, smukke Kors over Ikonostaset. Det i det Mindste kan sés af Alle, men ellers bliver Pladsen med hvert Minut snævrere og snævrere, og Udsigten mindre og mindre. Hofdamerne staa endda temmelig langt tilbage. Mellem to fornemme Rygge, hver med et bredt Ordensbaand ned over sig, er det muligt at skimte et Glimt af et askeblondt Haar og sommetider ogsaa lidt af den ene Kind. Skulderen og det aabne, hvide Ærme bevæger sig svagt: det er den lille Haand, der korser sig foran paa Brystet, hver Gang der synges Gospodi pomiluj. Smukkere og smukkere bliver Sangen, og Duften af fin Røgelse breder sig ud gjennem Kapellet; der var godt at være, men tilsidst kommer der altfor mange Generaler, der bliver snart ikke mere Plads for Smaafolk; mange tage ogsaa afsted. Nede i Forhallen raaber Enhver Nummeret op paa den Soldat, som holder hans Pels, og kjører saa bort udover den brede Slotsplads gjennem en dobbelt Række beredne Gendarmer. Færdslen paa Gaderne er Nytaarsdag endnu stærkere end sædvanlig; Alverden aflægger hinanden Visit. De fleste Steder afleveres kun et Kort, og Mere fordres heller ikke. Kun til de nærmere Bekjendte gaar man indenfor. Herrerne ere almindeligvis ikke hjemme; de gjøre selv Visiter; Damerne tage imod. Allevegne staar der et dækket Bord, og helt at undskylde sig for at spise er i Rusland ikke rigtig velsét; Lidt maa der helst nydes for god Tones Skyld. Hvem kunde ogsaa Andet end med Tak tage imod, naar selve Husets Datter, smuk, god og elskværdig, med sine egne hvide Hænder præsenterer en lille Sølvbakke og siger paa Dansk, fuldstændig korrekt og næsten uden fremmed Akcent: Vil De ikke have et Glas Vin? Det er vist omtrent alt det Dansk, hun kan, men for hendes venlige Øjnes Skyld vilde Enhver ligestrax tømme et Bæger Skarntyde, endsige et Glas fortrinlig Xeres. Den russiske Gjæstfrihed er lige saa hjærtelig som den er udstrakt, den kunde uden Skade være lidt mindre, thi Alle, som have flere Besøg og ikke netop raade over et Helbred af hamret Staal, tilbringe regelmæssig Dagen efter Nytaar og Paaske med at være syge, hvad der navnlig i Festtiden kommer lidet tilpas. Formen lader sig dog i Reglen stille tilfreds med et Visitkort; hos sine højeste Foresatte skriver man sit Navn paa en dertil fremlagt Liste.

Tscherkesser.
Tegning af E. Detaille.

Nogle Danske, som Nytaarsdag havde indskrevet sig i Hofmarschallatet ved Anitschkoffpalæet, hvor Storfyrsttronfølgerparret residerer, fik nogen Tid efter Tilsigelse til at møde paa Slottet. I den Anledning blev der lejet en Kane med stort Bjørneskindstæppe, Heste med røde Tømmer og en kjøn Kusk i lang, mørkeblaa Kaftan med lyseblaat Silkebælte om Livet. Det var vist første Gang i sit Liv, at han fik Lov til at kjøre ind i Slotsgaarden, og han var meget glad derfor. I vildeste Fart satte han ind ad Gitterporten tværsigjennem en Mængde Politibetjente, som knap fik Tid til at springe afvejen, og kjørte med et saa vældigt Tilraab til Hestene op for Portalen, at Skildvagterne, aldeles imponerede deraf, tog fejl og præsenterede. Noget gjorde maaske nok den usædvanlige Dag for Besøget;

umiddelbart efter Nytaar gives der ellers ikke Audiens; det var en høj og sjælden Naade, som blev de Danske tilstaaet for Danmarks Skyld. Hidkaldte af det lydelige Raab kom tre Lakajer farende ud, spændte Kanetæppet fra og tog mod de Ankommendes Pelse. En kjoleklædt Kammertjener, der talte Fransk, viste Vej op ad Trapperne ind i en Sal udstyret med udsøgt Smag og fuldendt Ynde, ogsaa med Rigdom, men helt fri for trykkende Pragt, og garneret med fine Møbler i det syttende Aarhundredes Stil. Den ene Halvdel af Salen er omdannet til en lille Vinterhave med tropiske Planter og en Mængde Blomster i Vaser og Urtepotter. I Midten af Haven er der anbragt en rund Bænk omkring en stor Dværgpalme; gjennem de store Glasruder falder Solskinnet hen over dens blanke Blade. Oppe i Loftet over Palmen hænger en smagfuld blomsterfarvet Lampe i forgyldte Kjæder. Salens bedste Prydelse er imidlertid to smukke Billeder i Legemsstørrelse af Kongen og Dronningen af Danmark. Ventetiden er kort, kun et Par Minutter, saa lukkes Fløjdørene tilhøjre op. Man bliver ført ind i en Sal, der vist vilde synes meget pragtfuld, om der var Tid til at betragte dens rige Dekorationer, men Alt omkring flyder ud i en vaklende Taage af Blaat og Guld. Der bliver kun tilbage en slank, fin Dameskikkelse med store, udtryksfulde Øjne og et lysende, smukt Smil. Og en velgjørende Stemme taler til hver Enkelt, taler til Hvermand mildt; det er Dansk i Kvindemund. Intet er som det saa sjældent i Rusland, udenfor Petersborg kan hele Aar gaa hen, hvor man ikke møder en Landsmandinde. Desto højere synes da den Velvilje, der vises hver af de Tilstedeværende med ædel, kvindelig Naade, lige saa yndefuld som den lille Haand, der rækkes dem, skjær og fin som en hvid Rose. De Danske ere glade for deres Fædreland og stolte af det. Efter Audiensen følges de Besøgende af et Par Kammertjenere gjennem Slottets Gemakker ned i Forhallen, hvor de af Lakejerne blive pakkede varmt i Pelsene og bragte til Sæde i den magelige Kane. Kusken opløfter et Raab, endnu meget højere end før, og ned over Newsky-Prospectet gaar Farten i flyvende Firspring, saa hele Klumper Sne hvirvle En op om Ørerne. »Saaledes skulde vi blot kjøre op ad Kjøbenhavns Gader,« bemærker En af dem, der sidder i Kanen; »saa kom vi da nok Allesammen næste Dag i den offenlige Politiret.« — Dette er vist hævet over al Tvivl, men i Rusland tager man det ikke saa strengt; der er ogsaa Plads til at tumle sig; Alt er vidt, jævnt og aabent ligesom den brede russiske Folkekarakter, som under Paavirkning af Landets ensformige men storslaaede og meget stærkt betagende Natur bliver til en underlig Blanding af ellevild, overstadig Lystighed, som hovedkulds lader staa til uden nogetsteds at øjne Hindring for sin halsbrækkende Fart, og af vildfarende hvileløs Tungsindighed uden bestemt Holdepunkt eller Spor og Retning, men grænseløs og øde, som en vid snedækt Steppe, der ingen anden Indfatning har end den lave, graa Himmel, med hvilken den flyder sammen. Den lysere Side af Karakteren er dog den fremherskende, og forresten ere begge Retninger, naar de blot ikke gaa til Yderligheder, prægede af en vis naiv Umiddelbarhed, som paa Udlændingen gjør et sympathetisk om end stundom lidt besynderligt Indtryk. I Waggonen, der fører os tilbage til Moskwa, sidder et Par næsten fuldvoxne unge Mennesker, som at dømme efter Gallonerne paa deres Ærmer og Skuldre tilhøre den øverste Klasse i et Militærgymnasium. Meget rørte vare de, da de tog Afsked med deres Slægtninge i Petersborg. Skjønt der ingen kvindelige Væsner var med, kunde Omfavnelserne og Kyssene dog ikke faa Ende: »Skriv strax, naar I kommer til Moskwa, lige paa Stationen et Par Linjer om, hvorledes I er komne hjem.« Og paa begge Sider løb Øjnene over. I Begyndelsen sidde begge de unge Mennesker tavse og se nedslagne ud, men lidt efter lidt kommer Humøret tilbage; de begynde at hviske til hinanden. Den ene af dem skriver med Fingeren i Duggen paa den indvendige Rude af Waggonen et smukt lille Navn: Katjá, og sætter skjælmske Øjne op til Kammeraten. Saa begynder han ogsaa at skrive: Olja, Nádinka, Natáscha. Det er nok blide Erindringer fra Petersborg. Og hvilken Mængde Navne; der bliver snart ikke Plads til flere paa Ruden. Lyksalige, livsglade, rødkindede Ungersvende. Hvem der havde det saa varmt om Hjærtet, som de! Skulde det være den sidste tilbageblevne Stræng paa en Mandolin, som nu er lagt til Side, der hele Tiden bringer til at lyde for Ens egne Ører en nylig hørt ganske stemningsfuld Melodi af en russisk Romance? Sangen er ejendommelig, halv glad, halv vemodig med et lille Anstrøg af forfløjen Sentimentalitet, som ikke misklæder den. Men Kunst, Musik i højere Forstand, er det ikke, hvor indsmigrende den end forfølger En og kjæler for Øret. Skulde Kritiken mon lade sig bestikke af, at det er en god og venlig lille Mund, som smukt har sunget den? Saaledes burde det være, men den slemme Reflexion faar tilsidst fat i den stakkels, flagrende Melodi og analyserer den saa ublidt, at den helt gaar i Stykker og bliver borte i den rolige, ensformige Rysten af det rullende Tog. Koupéen er stærkt opvarmet. For dem, der ville trække frisk Luft, er der foran Waggonen til begge Sider indrettet en lille Platform, omgivet med Gitter. Ud paa Natten er Kulden stræng, over tyve Grader, men dog ikke paafaldende bidende; Luften er ganske stille, lidt søvndyssende, svagt bedøvende; det suser sagte for Ørerne. Landskabet er ensformigt, i mange, mange Versters Omkreds er Alt kun flad, dybt oversneet Mark og store, tilfrosne Mosedrag. Hist og her stikke nogle visne Rør og lange tynde Pilekviste frem over Sneen; rigtig Skov eller blot enkelte større Træer synes der ikke at være i Nærheden. Men med en meget mild, næsten varm Farvetone falder Maanelyset ud over Alt omkring, og nede paa Hældingen af Himlen, lidt ovenover Randen af Frosttaagerne staar en klar, blaalig Stjærne glimtende og blinkende fornøjeligt som et Øje, der straaler af Tilfredshed. Vejen er jævn og glat; det gaar hurtigt; kun svagt lyder Togets Raslen; Kulden er næsten ikke følelig. Se, der flyver en Gnist fra Lokomotivet stor og spillende med øm, rød Glans, som Farven af en Finger, der holdes op for Lyset. Længe flyver den smukke Gnist langs hen ad Marken i Maaneskinnet, flagrende forvildet saa til den ene saa til den anden Side, indtil den ikke mere kan holde sig oppe, men falder ned i Sneen og drukner og slukkes.

Goethe og Danmark.

Af **Georg Brandes.**

VI.

Denne Opgave og dens heldige Løsning var forbeholdt en polær Modstander af Sibbern, den smidige og geniale Digter og Tænker Johan Ludvig Heiberg. Blandt alle danske Storheder er Heiberg den, som med klarest Bevidsthed om sit Maal har villet virke direkte i Goethes Aand, og da han besad den Gave, at meddele Hovedstadens hele Intelligens sine Anskuelser og Sympathier, da han sin Mandsalder igjennem var de Dannedes Afgud og den absolute Overdommer i Literaturen, saa har han ogsaa i sin Tid gjort det, han havde opfattet og optaget i sig af Goethe, til de højere Klassers aandelige Ejendom og derved saavel fremmet Indsigten i Goethes Kunst som gjort Meget til at befæste hans Navns rent udvortes Autoritet.

Heiberg er ustridigt en af de mest fremragende Personligheder i det 19de Aarhundredes danske Literatur.

Yndet, ja populær som romantisk Lyriker og vittig, glimrende Lystspildigter, i høj Grad indflydelsesrig som Indfører og talentfuld Forfægter af den Hegelske Filosofi, og det selv efter at denne Filosofi udenfor Danmark havde mistet sin Magt over Sindene, som Kritiker og Æsthetiker endelig i bogstavelig Forstand en Opdrager af sit Folk, har han omtrent fra 1824—42 udøvet et i det Væsentlige gavnligt og civilisatorisk Aandsherredømme. Hvad der især fattedes ham var en fuld, original Naturtone; Primitivitet havde han kun i sit Vid. I Digtekunsten grupperede sig om ham en fin, reflekterende, ikke meget naturgroet Formskole (Henrik Hertz, Fr. Paludan-Müller, Fru Gyllembourg o. Fl.). Henimod Halvtredserne blev dog et Hang, han stedse havde havt, til Skematisme og Sofistik i sin Tænkning, tom Formalisme i Kunst og Kritik saa stærkt, at han som Kritiker, Theaterdirektør og Politiker snarere hæmmede end fremmede Folkets Udvikling.

Der laa i hans Væsen Noget af den olympiske Overlegenhed, den guddommelig muntre Ironi, den diplomatiske Selvbeherskelse, som han havde forstaaet hos Goethe. Den uudtømmelige Naturfylde, den evige Friskhed, der laa i Goethes Væsen, besad han ikke. Hans Ungdom havde aldrig havt den Lidenskabens Ild, der henriver hos Goethe, hans Alderdom havde heller ikke den høje Visdom, der hos Goethe vederkvæger. Ikke at Naturen og Naturstudiet var ham fremmed. Tværtimod, han var fra sin Ungdom af en ivrig Naturforsker, især Insektkyndig, og han hengav sig i sine senere Leveaar med sand Iver til astronomiske Forskninger; hans sidste Skrifter ere optiske og akustiske Monografier. Det naturvidenskabelige Omraade af Goethes Viden var ham altsaa ingenlunde ubekjendt; han var endog som sin tyske Mester en Fjende af Videnskabens empiriske og experimentelle Retning og, som de fleste Hegelianere, en Tilhænger af Goethes Farvelære. Men han havde Intet af den verdensomspændende Opdageraand, den store naturalistiske Pantheisme, gjennem hvilken Goethe er beslægtet med Filosofiens Ahner, en Thales eller en Heraklit. Han var intet Urmenneske.

Heiberg var, omtrent 30 Aar gammel, bleven mægtigt greben af Hegels Filosofi, var 1824 i Berlin kommen i personlig Berøring med Hegel, og betragtede det fra nu af som en af sine væsenligste Livsopgaver, at skaffe den Hegelske Filosofi Indgang i Danmark. Men for ham som for ikke faa af den første Tids Hegelianere var Hegels Filosofi ikke til at skille fra Goethes Digtning. Det var dem to Former for samme aandelige Indhold. Med Heibergs Optræden begynder derfor en Periode i dansk Aandsliv, i hvilket man opfattede Goethe saaledes som han tog sig ud sét gjennem Hegelske Kategorier, og hvor man mindre beundrede ham for hans egen Skyld end som poetisk Illustration til Hegels metafysiske og æsthetiske Theorier.

I Afhandlingen *Om Filosofiens Betydning* findes Heibergs Grundanskuelse af Goethe. Hvad der adskiller Goethe fra alle samtidige Digtere, det er efter Heibergs Opfattelse det Samme, der hæver Dante og Calderon saa højt over deres Samtid; han fremstiller sin Tidsalders Filosofi, han er en spekulativ Digter. Heiberg udtaler sig ifølge denne Opfattelse med stor Bestemthed mod den i Danmark herskende Shakspeare-Dyrkelse: Shakspeare har ikke været nogen lignende poetisk Repræsentant for Menneskeheden. Han, der tilhører et Land, som altid har været hildet i lutter endelige Bestræbelser, er altfor national til ikke at være Realist. Interessante Karakterskildringer, psykologiske Memorabilier ere, siger Heiberg, de Æmner, i hvilke Shakspeare fordyber sig, men aldrig sporer man en Bevidsthed om, at disse som endelige og forgængelige Sider saavel af Livet som af Poesien tabe sig i Anskuelsen af det Uendelige. Han kalder den overdrevne Beundring af Shakspeare latterlig og utilgivelig i en Tidsalder, der besidder en langt større Digter. Han hævder, at Goethe aldeles ikke staar tilbage for Shakspeare i Kjærlighed til Naturens og Menneskelivets Enkeltheder; tværtimod, han overtræffer ham i den kjærlige Fordybelse i det Endelige, kun ere saavel Begivenhederne som Karaktererne hos ham holdte som underordnede Momenter i den ideelle Enhed. Som han i Tasso hverken foretrækker Digteren eller Statsmanden, saaledes vil han overhovedet ikke begejstre os for en Helt eller en Elsker, men for Ideer, der ikke ere individuelt eller personligt begrænsede. Heiberg viser, hvorledes denne Goethes dobbelte Ejendommelighed og Storhed forklarer de gængse Misforstaaelser af hans Væsen: »De, som holde sig til det første Moment [hans overraskende Kjærlighed til det Endelige], finde ham sanselig og materiel; de, som holde sig til det andet, finde ham uden Varme og Begejstring og sige, at han ikke mener det alvorligt med nogen Ting . . . og saavel fra den ene som fra den anden af disse to modsatte Indvendinger mod Goethe kommer man let til de yderligere Beskyldninger: at han er umoralsk, fordi han fremstiller de moralske Pligt-Bestemmelser, ved hvilke Mængden beroliger sig, som ved faste Punkter, i deres Endelighed og betager dem den formentlige absolute Gyldighed; fremdeles at han er irreligiøs, fordi hans Poesi, i Stedet for at stille sig under Religionen, har, ved at smelte sammen med Filosofien, tværtimod optaget det religiøse Standpunkt i sit eget Omfang. I begge disse Henseender har Goethe imidlertid ikke gjort Andet end bragt vore egne Tanker til vor Bevidsthed; men det er netop det, som Mange tage ilde op. Ingen lader i sine Handlinger de isolerede Pligtbestemmelser gjælde for absolute, men man vil alligevel indbilde sig, at man gjør det. Ligeledes, hvad det religiøse Punkt angaar, er Verden temmelig enig om, ikke længer at taale Hierarkiet, hverken i det Almindelige eller i det Individuelle; men ikke desmindre bøjer man sig for det, idet man kalder Goethe irreligiøs, fordi han hæver hin vor alvorlige Tanke til Bevidstheden.«

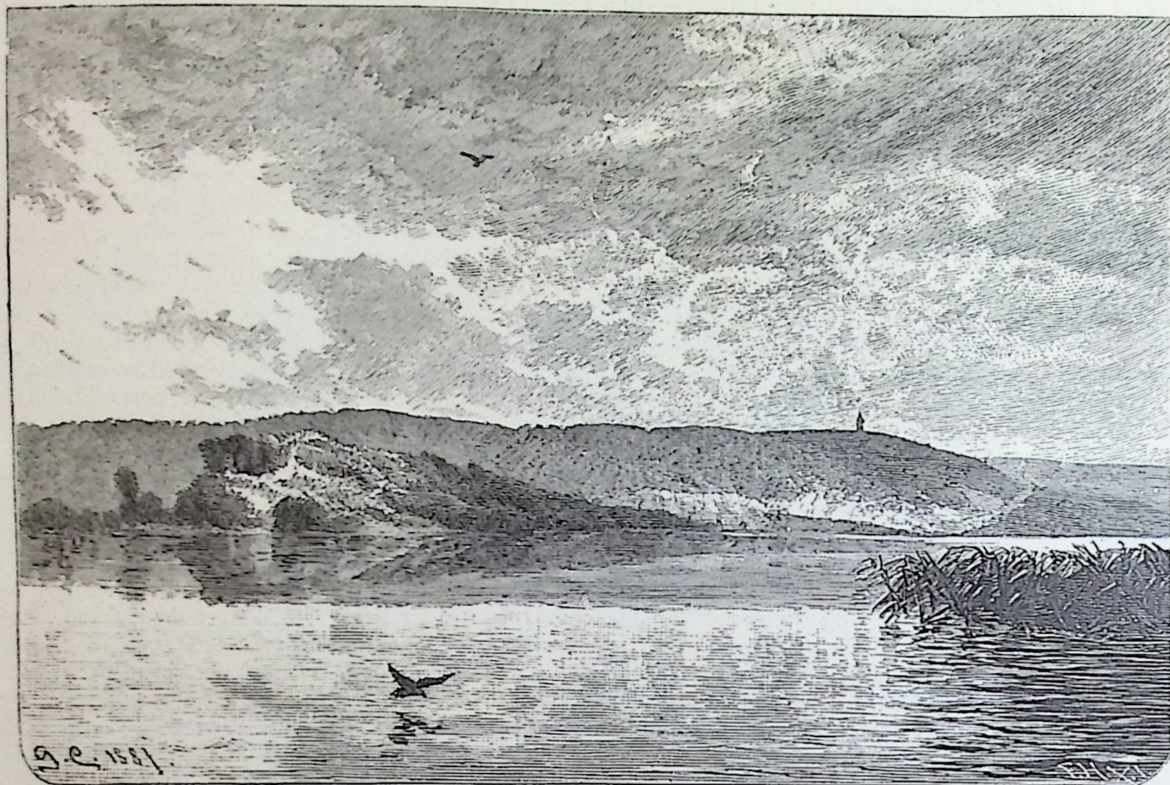
Disse Ord, der træffe Sømmet paa Hovedet og uden Tvivl indeholde den sandeste og dybeste Opfattelse af Goethe, der hidtil var bleven udtalt i Danmark, vare i en Grad dristige, som en Ikke-Dansk næppe kan forstaa. De udtalte i et orthodox og kirkeligt Land et nyt Princip; de indeholde et direkte, bevidst og afgjort Angreb paa den Alt oversvømmende officielle, theologiske Synsmaade, som man overalt bekjendte med Læberne, medens de Fleste levede hen i en slap Halvbevidsthed om at hylde en ganske forskjellig Verdensanskuelse. Disse Ord vare saa dristige, at Heiberg selv i sine ældre Aar opgav det Standpunkt, de betegne, og, da den theologiske Reaktion i Fyrrerne tog sit Opsving, syntes at vende tilbage fra Pantheismen til den spekulative Dogmatik.

Rundt om i Heibergs Værker findes spredte Bidrag til den Goethe'ske Poesis Æsthetik. Han var den utrættelige Forfægter af den af Goethe udtalte, strængt kunstneriske Anskuelse af Poesien. Han udgav et Udtog af Schillers og Goethes Brevvexling med Noter, og naar han i sin skarpe (stundom sofistiske) Polemik mod Hebbel (1843) gaar den meget yngre tyske Digter, for hvis sære Genialitet han manglede Blik, saa haardt paa Klingen, saa havde det især sin Grund i, at han hos Hebbel (som hos Gutzkow) ikke formaaede at opdage nogen ny, ud over Goethe førende Retning, men kun Tilbagefald i Trivialiteter og Ensidigheder, som længst vare overvundne af Goethe*).

Heiberg selv og endnu mere hans troraste poetiske Forbundsfælle Henrik Hertz, der aldrig slog sig til Ro ved én Digtart, én Gruppe af Stoffer eller én Behandlingsmaade, men stadig aabenbarede sit Talent i nye Former, staa som Digtere begge ganske og aldeles paa Goethes Grund. I deres Poesier aander man Goethesk Luft, rigtignok meget fortyndet. Disse Aander havde kun det aristokratisk Forfinede og den mangfoldiggjørende kritiske Evne tilfælles med Goethe; dem fattedes det eminent Menneskelige og derfor storartet Folkelige, der laa i Goethes Naturgrund.

---

*) Man se Heiberg: Prosaiske Skrifter I 416—430, III 256, 348 ff., IV 443, 471, V 215 ff., 353 ff. Naar Emil Kuh i sin Biografi af Hebbel af sin Begejstring for sin Gjenstand lader sig henrive til at stemple Heiberg som en Gottsched med et Anstrøg af Hegelianisme, saa lader dette Misgreb sig kun forklare ved denne iøvrigt saa anerkjendelsesværdige Literaturhistorikers Ubekjendtskab med det danske Sprog.

Godfred Christensen. Himmelbjærget, sét fra Bugten ved Laven.

V. Bissen. Tubal-Kain

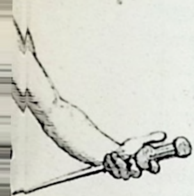
Chr. Zacho. Den første Sne. Vinterdag i Bretagne.

J. Exner. Den

Prøver af Billederne i „Illustreret Katalog ov

Avtoriseret Udgave ved F. Hend

…rdens første Smed.

C. F. Aagaard. Efteraarsmorgen efter en Snestorm.

…rrede Middagshvile.

Edvard Petersen. Ved Vaskepladsen.

… Kunstudstillingen paa Charlottenborg 1881".

…n. (Udkommer i disse Dage.)

Heiberg havde meget af den gamle Goethe, Intet af den unge. Hertz, der i Dramet *Hundrede Aar* overfor Grundtvigs Ultradanskhed direkte fører sin poetiske Stræben tilbage til Goethe (»Vi har øst af et Væld, der i Weimar sprang ud«), er baade i sin lyriske Form og i sin Prosa stærkt bestemt af hans Kunst. Fru Gyllembourg, der hos os overhovedet repræsenterer det 18de Aarhundredes Humanitetsmoral — rigtignok i forfinet og udvisket Skikkelse — er vel nærmest sin Søns, men tillige Goethes Elev. Hendes Livsanskuelse er *Wilhelm Meisters*, opspædet og med rigelig Tilsætning af traditionelle Elementer. Undertiden, som i *Fregatskibet Svanen*, griber hun helt tilbage til *Stella*. Paludan-Müller er i sit Hovedværk paavirket ikke blot af Byron, men af Goethe. Saadanne Ting som Maskeballet og som Almas Frelsen af sin Elsker i *Adam Homo* have ligefremme Analogier i Maskeraden og Gretchens Apotheose i anden Del af *Faust*. Fortællerstilen i Prosa er hos Paludan-Müller som hos Heiberg, Fru Gyllembourg, Hertz, Chr. Winther, H. P. Holst ganske formet efter Goethes Mønster.

De af Datidens yngre danske Digtere, der mindre formalistiske og reflekterede end Heiberg stode Oehlenschläger nok saa nær som ham, Poul Møller, Chr. Winther, Emil Aarestrup, befinde sig som Lyrikere ikke i stor Gjæld til Goethe. Winther og Aarestrup oversætte ham undertiden, men ere begge langt dybere paavirkede af Heine end af ham. Poul Møller følte sig (se Recensionen af *Extremerne*) tiltrukken af den Goetheske Skoles Uvilje mod den politiske Opposition, men frastødt af dens Ringeagt for Livets praktiske Formaal, der forkastedes under Navn af Interesse for det Endelige. I Danmark gik Skolen til Grunde i Formalisme. Derfor ere Heiberg og hans nærmeste Venner paa det danske Folks og dets Literaturs nærværende Udviklingstrin saa fuldstændig skudte til Side, at de, der dog indtil for saa kort Tid siden endnu vare i Live (Heiberg døde 1860, Hertz 1870), næsten ere som glemte. Man har lært af dem Alt, hvad der lod sig lære af dem. De have alt i deres Levetid nydt deres Løn. Den unge Slægt finde iblandt dem ingen Modstander at bekæmpe, ingen Føre og intet Forbillede.

VII.

Paa Heiberg følger i Danmarks aandelige Liv den konstitutionelle Liberalisme og den især ved Kierkegaard karakterbestemte religiøse Reaktions Tidsalder. Hverken den politiske Liberalisme eller det theologiske Tilbageslag afgav gunstige Betingelser for den sympathetiske og indtrængende Forstaaelse af Goethe.

Fra de Politikeres Side, der bekæmpede Absolutismen, kom i Danmark som i Tyskland en Opfattelse af Goethe til Orde, der væsenlig betegner ham som indifferent Olympier eller epikuræisk Hellener. Blandt de Skribenter, der oprindelig tilhørte denne Gruppe, er Journalisten og Digteren M. Goldschmidt ustridig den talentfuldeste. Hans romantiske Religiøsitet havde desuden en Sky for Goethes Naturfromhed. Man finder rundtom i Goldschmidts Skrifter Antydninger af en i Tyskland dels af Heine, dels af Börne repræsenteret beundrende Utilbøjelighed til afgjort Anerkjendelse af Goethe. Han fremhæver især Goethes og Schillers Ligegyldighed for det Politiske. I en Artikel »Lyrisk Poesi« fra 1857 siger han meget rigtigt: »Goethe var en Hellener eller Hedning, der har optaget alt det af Kristendommen, som ikke ved sværmerisk eller overnaturligt Hang forstyrrede hans Harmoni«. Han er noget forarget over Goethes Ytring, at »det Religiøse beror paa den fineste Forvexling af det Subjektive og det Objektive«, og ikke mindre over et Ønske, Schiller udtaler for Goethes Nætter, »og det medens Bonaparte o. s. v.« »Ved begge«, siger han, »var kommen en særegen Ligegyldighed i tyske Gemytter, en egoistisk Stræben efter i Nydelse og Velbehag at sætte sig personlig udenfor det Almene«. I Almindelighed kan man sige, at den Antipathi, som Flertallet af de liberale Politikere nærede mod Heiberg og hans Indflydelse, bevirkede, at den af Heiberg altid lovpriste Goethe paa en Maade kom til at staa for dem som Tysklands (kun meget større) Heiberg. Som saadan blev han bekæmpet af dem, hvor de udtalte sig imod ham.

Ganske anderledes formede sig den fra Kierkegaard udgaaende Reaktion mod Goethe. For Kierkegaard med hans kristelige Pathos, hans brændende Lidenskabelighed, hans ethiske Begejstring og hans Overbevisning om, at Martyriet er enhver sand Aandshelts Lod paa Jorden, maatte Goethes Livsgjerning og Livsførelse nødvendigvis være en Forargelse. Ham, hvem det desuden var blevet et Dogma, at man kun elsker én Gang, og som med saa ubrødelig Troskab, om end kun i Erindringen, havde holdt fast ved sit Livs eneste Elskovstilbøjelighed, maatte Goethes Forhold til Kvinderne og Kjærligheden være en Anstødssten.

Hans udførligste Opgjørelse med Goethe findes som bekjendt i anden Del af *Stadier paa Livets Vej* i Assessorens Afhandling om Ægteskabet. Assessoren gaar strængt og spotsk i Rette med Helten i Goethes Selvbiografi i Anledning af hans Adfærd overfor Friederike. Han bebrejder ham især hans Forklaringsforsøg. Han finder i den Maade, paa hvilken han bryder, fjærner sig og forsvarer Fjærnelsen, en Impietet mod Elskoven, en Svig mod det Ethiske og en Satire over ham selv: »Om nemlig en lille Landsbyskjønhed har været saa uheldig at misforstaa hans Exellence, dersom hun bliver sig selv tro, saa véd jeg af min Børnelærdom og véd endnu ikke rettere end at hun avancerer: fra Idyllen til Tragedien. Dersom derimod hans Excellence har været saa uheldig at misforstaa sig selv, og yderligere er uheldig i den Maade, paa hvilken han vil gjøre det godt igjen, saa véd jeg af min Børnelærdom, og véd endnu ikke rettere, saa er han gaaet af fra Tragedien og Dramaet og er bosiddende i Vaudevillen«. Han, den ellers saa omsigtige og dybe Psykolog, betragter Hjærteforholdet mellem Manden og Kvinden i dette Tilfælde ganske som om Talen var om et udvortes Gjældsforhold, der maa og skal ordnes ved Betaling. Han kalder det et Falsum, »at ikke hvilken som helst Pige, naar det er givet, at en Mand har kontraheret Forpligtelsen, skulde være en uafviselig Kreditor«.

Det falder mig ikke ind at ville tage Goethes Forsvar i disse delikate og vanskelige Spørgsmaal, men det er let at opdage de svage Punkter i Kierkegaards Angreb. Ingen Steds sporer man hos ham Bevidstheden om, hvor svært det er at angive Grænsen, hvor »det er givet, at Manden har kontraheret Forpligtelsen«, i Modsætning til den Hjærternes Konstellation, hvor Forpligtelsen endnu ikke er indtraadt. Ingen Steds opkaster og besvarer han det Spørgsmaal, om og naar Manden har Lov til at give sig selv og sit hele Liv som Gave mod sit Ønske, til Trods for advarende Anelser, udelukkende for at indløse sit Ord. Ingen Steds dukker Tvivlen op, om det ogsaa lader sig gjøre, om det ikke i mange Tilfælde vilde være et Forræderi mod den elskende Kvinde — lutter Spørgsmaal, Tanker og Tvivl, med hvilke Kierkegaard maa have været fortrolig som Faa. Interessant er hans Angreb især, fordi det kommer fra en Mand, der selv, under Opbyden af uendelig Reflexion og med en trykkende Følelse af Ansvar, havde taget det Ord, han havde givet en ung Pige, tilbage og nu hele sit Liv igjennem rugede over dette Brud og dets Følger.

Kierkegaard mener i Goethes Levnet at finde Forklaringen af, at Pathos er det, man mest savner hos ham. Den er udebleven i hans Digtning, fordi den fattedes i hans Liv. Han finder deri fremdeles Aarsagen til, at hans kvindelige Figurer — formentlig — altid sés i en Belysning, i hvilken den overlegne Forstandighed, der forstaar at nyde og at fjærne sig, sés som berettiget eller i det Mindste undskyldelig. Paa Clavigo eller Faust kan han ved Nedskrivningen af denne Paastand dog vel næppe have tænkt. Bittert spotter han endelig den krybende Beundring af Goethes Færdighed i at fjærne et Livsforhold, der truede med at overvælde ham, fra sig ved at digte det. Thi hvad er denne Naturejendommelighed Andet end »det naturlige

og lystne Menneskes Parade mod det Ethiske«? Det forstaar sig, at ikke Enhver, der »digter«, frembringer Mesterværker, men hvad gjør dette ethisk til Sagen? Ogsaa denne Vending er især interessant, fordi den stammer fra en Skribent, der selv netop kun overvandt sit Ungdomslivs Hovedkval ved stedse og bestandig fornyede digteriske Fremstillinger og Omskrivninger af den.

Men til den ethiske Misbilligelse af Goethe kom hos Kierkegaard endnu den religiøse, og saaledes dannede der sig efterhaanden for Kierkegaards Sjæl et Vrængbillede af Goethe, ikke meget sandere end det, Verden skylder Wolfgang Menzel. Goethe var bleven strængt religiøst opdragen som han selv, men han havde ikke kæmpet Kierkegaards fortvivlede Kamp mod sin Fornuft for at fastholde Barndommens bibelske Forestillinger til sin Død. For Kierkegaard staar det selvfølgelig som var det Pligt at gjøre dette »med Forsagelse af enhver Fordring paa Livet eller paa en betydningsfuld Existens«, og han laster bittert Goethe for det formentlige Pligtbrud. »Ligesom den sidste Filosofi har gjort det til et Skjældsord at tale om Kants ærlige Vej, saaledes smiler Goethe fornemt ad Klopstock, fordi det beskjæftigede ham saa meget, om Meta, hans første Kjærlighed, der havde giftet sig igjen [skal øjensynligt være: om Fanny, hans første Kjærlighed, der havde giftet sig med en Anden], vilde tilhøre ham i et andet Liv.« Det er ham ufatteligt, at der med Hensyn til overleverede Trossætninger skulde gives nogen højere Pligt end Pietetens. Han bebrejder, som jeg en Gang har udtrykt det, Goethe, at han ikke har baaret sig ad som han, ikke har stemmet sig imod den hele moderne Kulturudvikling i Stedet for at blive dens ypperste Bærer siden Renæssancens Dage — han tænker sig Muligheden af, at Goethe kunde have udviklet sig til hvad han blev, ja til mere end hvad han blev, ifald han, i Stedet for at resumere den tyske Aands hele Udvikling i Lessing og Winckelmann, Bürger og Wieland, Herder og Kant, i Stedet for at straale som det Alt fordunklende Midtpunkt i det Stjærnebillede, som dannes af Schiller, Hölderlin, Kleist, Heine og de andre fribaarne Digteraander, var bleven en Magus som Hamann, en Hellig som Lavater eller en Barde som Klopstock, der alle bleve deres religiøse Barndomsindtryk tro, men hvis Værker nu kun opsøges af Literærhistorikeren som Kuriositeter. (G. Brandes: Søren Kierkegaard).

Lidt efter lidt smeltede endog for Kierkegaard Goethes høje Levevisdom sammen med Biskop Mynsters ham saa forhadte fine Verdensklogskab. Han danner sig et Ord, en Sammensætning, »det Mynster-Goethe'ske«, med hvilket han stempler den fejge Epikuræisme, som han foragter. Saaledes hedder det f. Ex. i hans Efterladte Papirer fra 1849 om Mynsters Efterfølger paa Sjællands Bispestol: »Tag Martensen. Han er et Exempel paa det Mynster-Goethe'ske, at gjøre Omgivelserne til den højeste Instans; kun staar han endnu lavere.« Der lod sig næppe sige noget mere Urimeligt om Goethe, end at han havde stræbt for enhver Pris at behage sine Samtidige, og at placere ham imellem to Biskopper som en Typus paa Nydelsessyge er en skrigende Uretfærdighed. Denne Anskuelse var ligefuldt paa den Tid, da de Kierkegaardske Ideer triumferede (omtrent 1856—1866), den fremherskende i mange ellers intelligente Kredse i Danmark. (Sluttes.)

Kaptejn Burle.

Emile Zola's nyeste Novelle.

(Sluttet.)

Næste Dag lod Obersten Majoren og Kaptejnen kalde for sig, gav dem en alvorlig Irettesættelse og bebrejdede dem, at de havde vanæret Hæren paa et upassende Sted. Hvad vilde de nu gjøre? Det var ham umuligt at give dem Tilladelse til at duellere. Dette Spørgsmaal var i det sidste Døgn bleven ivrig drøftet i Regimentet; man fandt, at en Undskyldning ikke vilde være tilstrækkelig til at klare Sagen, og dog mente man, at en Udsoning maaske kunde finde Sted, hvis Obersten krævede det, paa Grund af den Omstændighed, at Majorens daarlige Ben gjorde det umuligt for ham at holde sig oprejst.

»Sig mig nu en Gang,« vedblev Obersten, »vil De lægge Sagen i min Haand og tage mig til Voldgiftsmand?«

»Undskyld, Hr. Oberst,« afbrød Majoren ham, »jeg kommer her for at indgive min Ansøgning om Afsked. Her er den! Dermed er Sagen klaret, vil De saa blot bestemme Dagen til Duellen!«

Burle saa' forbavset paa ham, og Obersten mente at burde gjøre nogle Indvendinger. »Det er et meget alvorligt Skridt, De dér gjør, De mangler jo kun to Aar i at kunne gaa af med fuld Pension.« Men Majoren afbrød ham atter og sagde i en mut Tone: »Ja, det faar blive min Sag.« — »Det forstaar sig. Vel, jeg skal fremme Deres Ansøgning og, saa snart den er bevilget, bestemme Dagen til Duellen.«

Denne Løsning af Spørgsmaalet forbavsede Regimentet. Hvad gik der dog af den gale Major, siden han absolut vilde duellere med sin gamle Kammerat Burle? Man talte igjen om Mélanie og hendes gode Figur, og alle Officererne drømte nu om hende, fordi hun saaledes havde kunnet beherske de haardeste Halse og optø en gammel Istap som Majoren. Da Ritmester Morandot en Dag mødte Laguitte, lagde han ikke Dølgsmaal paa sine Bekymringer med Hensyn til hans Fremtid og spurgte ham, hvad han nu vilde leve af, hvis han ikke faldt i Duellen; han havde jo ingen Formue, og selv om han som Kommandør af Æreslegionen kunde hæve Noget, vilde han jo dog kun faa halv Pension som Officer og saaledes næppe have til det tørre Brød. Laguitte lod ham snakke og stod blot og rullede med Øjnene uden at se paa noget Bestemt med den stumme Stædighed, som findes hos indskrænkede Mennesker, og da Morandot prøvede paa at fritte ham angaaende hans Had til Burle, gjorde han den samme ubestemte Bevægelse som tidligere og gjentog de samme Ord: »Ja, det var slemt nok; men han kjedede mig nu en Gang.«

Hver Morgen var det første Spørgsmaal, man hørte paa Stuerne, i Marketenderiet og i Officers-Messen: »Naa, er hans Begjæring om Afsked bleven bevilget?« Man oppebiede Duellen og var især spændt paa det sandsynlige Udfald, den vilde faa, hvilket var Gjenstand for ivrig Drøftelse. De Fleste troede, at Laguitte vilde blive stukket ned ved det første Udfald, fordi det var meningsløst af en Mand i hans Alder med et næsten lamt Ben at være saa forhippet paa at duellere. Andre rystede derimod paa Hovedet og indrømmede vel, at Laguitte just ikke havde opfundet Krudtet, men fremhævede til Gjengjæld, at han var bekjendt for at være den Dueligste ved hele Afdelingen til at bruge det, og at han, der oprindelig var adopteret af et Kompagni, havde tilkæmpet sig sine Officers-Epauletter ved en hensynsløs Tapperhed. Burle derimod gjaldt for en Kujon og en daarlig Skytte. Man fik nu imidlertid at se, og Spændingen voxede; thi den Pokkers Afskedsbevilling lod vente længe paa sig.

Ingen var dog saa urolig og forstyrret som Major Laguitte. Der var allerede gaaet otte Dage, og Eftersynet skulde begynde om to; men endnu hørte man Intet. Han begyndte at ængstes for, at han til ingen Verdens Nytte skulde have slaaet sin gamle Ven paa Øret og indgivet Begjæring om Afsked uden dog derved at forhale Skandalen et eneste Øjeblik. Hvis han faldt, vilde han blive fri for den Ærgrelse at opleve den, og hvis han dræbte Burle,

vilde Sagen strax blive neddysset, han vilde da have reddet Hærens Ære, og den Smaa vilde kunne komme ind paa Officers-Skolen. Men, for Pokker, saa maatte de Penneslikkere deroppe i Ministeriet skynde sig! Majoren kunde ikke længer blive paa ét Sted, man saa' ham bestandig gaa og snuse om Posthuset, passe Postkarlene op og spørge Oberstens Ordonnans ud for at faa at vide, om der ikke var kommet Noget. Han kunde ikke længer sove, og da han nu blæste Alverden et Stykke, støttede han sig saa kraftig paa sin Stok, naar han haltede afsted, at han var nær ved at brække den.

Dagen før Eftersynet skulde være, var han endnu en Gang paa Vejen op til Obersten, da han blev som slaaet ved Synet af Fru Burle, som kom gaaende et Par Skridt borte med Charles ved Haanden for at følge ham til Skole, og som han ikke havde sét siden sidst, fordi hun havde holdt sig inde hele Tiden. Han gik til Side paa Fortovet, for at hun kunde komme forbi, men til Drengens store Forundring hilste Ingen af dem; Fru Burle gik rank og kold saa tæt forbi ham, at hun næsten rørte ved ham, men uden saa meget som at blinke, og han blev staaende og saa' efter hende med et underlig blandet Udtryk af Rørelse og Forbløffelse. »Guds Død,« brummede han, »jeg er dog vel et Menneske,« og han betvang en Taare.

Da han kom hen til Obersten, sagde en Kaptejn, som stod der: »Naa, nu er da endelig Skrivelsen kommen.« Majoren blev bleg, brummede og kunde ikke glemme Synet af den gamle Dame, der stiv og ubevægelig gik hen ad Gaden med Drengen ved Haanden. Død og Pine! Nu havde han i otte Dage saa inderlig ønsket, at den Skrivelse endelig maatte komme, og naar saa den Lap Papir tilsidst virkelig kom, saa skulde den i den Grad bringe ham ud af Fatning, saa han var nær ved at gaa ud af sit gode Skind.

Duellen fandt Sted næste Morgen tidlig i Kasernegaarden omme i en Smøge. Luften var skarp, Solen skinnede lyst og muntert. Laguitte maatte næsten bæres hen til Valpladsen af en af sine Sekundanter, der tog ham under den ene Arm, medens han med den anden lænede sig til sin Stok. Burle saa' med sit oppustede gule, fede Ansigt ud, som om han havde været til Svir den foregaaende Nat, og var nær ved at staa og sove. Der blev ikke vexlet et eneste Ord; man længtes efter at faa en Ende paa det Hele.

Ritmester Doucet var den af Sekundanterne, der skulde give Signal. Han holdt deres Klinger fast, slap derpaa og traadte tilbage, idet han sagde: »Vær saa god, mine Herrer!«

Burle angreb strax, fordi han vilde føle Laguitte paa Tænderne og vide, hvad han havde at holde sig til; han havde i de sidste ti Dage lidt af Mareridt for denne urimelige Sags Skyld, som han slet ikke havde kunnet blive klog paa. Han havde nok en Slags Anelse, men viste den med Gysen fra sig, fordi den havde Døden i Følge med sig, og han ikke kunde faa sig til at tro, at en Ven kunde spille ham et saadant Puds for at bilægge deres Strid. Desuden beroligede Tanken om Laguittes Ben ham noget, og han antog, at han vilde slippe med et Stik i Skulderen eller Armen.

I omtrent to Minuter havde de krydset deres Kaarder med den kradsende Lyd, der er ejendommelig for Staal, da frigjorde Kaptejnen sin for at gjøre et Udfald, men Majoren fik sin gamle Smidighed i Haandleddet tilbage, tog en dygtig Kvintparade og vilde have gjennemboret Kaptejnen, hvis han havde riposteret. Burle trak sig hurtig tilbage, men han blev dødbleg, thi han følte sig i sin Modstanders Vold, fordi denne foreløbig havde skaanet ham, og han indsaa' nu, at det var hans Dødsdom, der skulde fuldbyrdes.

Dog tøvede Laguitte endnu stadig og stod saa fast som en Klippe paa sine svage Ben, medens de to Modstandere i et Par angstfulde Øjeblikke maalte hinanden med Øjnene: i Burles mørke Blik laa der en tryglende Bøn om Naade; han vidste, hvorfor han skulde dø, og lovede som et Barn, at han aldrig skulde gjøre det mere; men Majorens Øjne vare klare, han skulde og maatte beherske den Rørelse, han som retskaffen gammel Karl følte.

»Jeg maa gjøre en Ende paa det,« mumlede han mellem Tænderne, og nu var det ham, der angreb.

Han gjorde en hurtig Bevægelse med sin Klinge fra Højre til Venstre, men det var blot en Finte, den vendte tilbage i samme Stilling og fór derfra som et Lyn ind i Brystet paa Kaptejnen, der faldt om som en livløs Klump uden en Gang at udstøde et Skrig. Laguitte havde sluppet sin Kaarde og stod og saa' paa den stakkels tykke Burle, der laa paa Ryggen og stak Maven i Vejret; han var saa betaget af Sindsbevægelse, at han næppe kunde udstøde en af sine sædvanlige Eder, og hans Ben svigtede ham i den Grad, at han ikke en Gang kunde bruge sin Stok, men Sekundanterne maatte støtte ham paa begge Sider.

To Maaneder efter humpede den afskedigede Major afsted i Solskinnet gjennem en afsides liggende Gade i Vauchamp og mødte igjen Fru Burle og den lille Charles, begge sørgeklædte. Han vilde prøve paa at undgaa dem, men da han var saa daarlig til Bens, naaede de ham, skjønt de ikke fremskyndede deres Gang. Charles havde det sædvanlige forskræmte Udtryk i sit Pige-Ansigt, Fru Burle saa' stræng og grublende ud, som hun plejede. Da Laguitte trykkede sig ind i Krogen ved en Port for at lade dem passere uhindrede forbi, standsede hun pludselig foran ham og rakte ham Haanden, som han efter nogen Tøven tog og trykkede, men med en saa stærk Skjælven, at han rystede den gamle Dames Arm. Der blev en Pavse, under hvilken de vexlede stumme Blikke; derpaa sagde endelig Bedstemoderen: »Charles, giv Majoren Haanden.« Drengen adlød uden at forstaa Meningen, Majoren var bleven ganske bleg og turde næppe røre ved den lille fine Barnehaand. Da han endelig indsaa', at han maatte sige Noget, kunde han ikke hitte paa Andet end at spørge: »Har De fremdeles i Sinde at sende ham paa Officers-Skolen?« — »Ja vist, naar han bliver gammel nok dertil,« var Svaret.

Fjorten Dage efter bukkede Charles under for en tyfusagtig Feber. Hans Bedstemoder havde, for at gjøre ham krigsvant, en Aften igjen læst om Skibet *le Vengeur*'s Kamp, men om Natten var han begyndt at fantasere og var død af Skræk.

„Konsekvenser" paa det kgl. Theater.

»Konsekvenser« 1ste Akt.

om Rygtet vil vide, har *Konsekvenser* to Forfattere. Det synes meget troligt. Man mærker i Stykket ligesom to Penne, to Tendenser, to Arter Stil og Aand, af hvilke man i Korthed kunde kalde den ene kjøbenhavnsk og den anden parisisk. Stykket gjør nemlig som Helhed Indtryk af at være et fransk Melodrama tilberedt med kjøbenhavnsk Sauce, og skjønt der naturligvis Intet er til Hinder for, at samme Forfatter baade har besørget Stoffet og Tilberedelsen, forklarer den anden Antagelse langt bedre Skuespillets Tilblivelse og Form.

Den franske Forfatter har havt Øje for en enkelt Scene af betydelig dramatisk Virkning. En ung Kone indbilder sig selve Bryllupsnatten, at hendes Mand har Stævnemøde med en Medbejlerske, hun sér ham fra Altanen spasere med en Dame, fordrer en Forklaring, som Ægtemanden af en eller anden Grund ikke kan give, oprøres over denne hende ubegribelige og himmelraabende Troløshed og tager strax tilbage til sit Hjem og sin Jomfrubolig. Det er unægtelig en kraftig Udgang paa en næstsidste Akt, rørende uden dog at være tragisk, da alle Tilskuerne ere dybt overbeviste om, at sidste Akt vil hidføre en lykkelig Løsning og en god Forstaaelse mellem de Elskende, hvem kun en uheldig Misforstaaelse holder adskilte.

Hvorledes skal man nu naa hen til denne Scene? Ægtemanden kan f. Ex. ville hente nogle kompromitterende Breve, som udgjøre Alt hvad der er tilovers af en Fortid, han nu afskyr. Det gjælder da blot om at forklare disse Breves Existens. Her har Forfatteren ikke taget det videre nøje. Han har opdynget Usandsynlighederne med en Frihed, som giver En Lov til at kalde hans Stykke et Melodrama. Henrik Holm har staaet i Kjærlighedsforhold til en ganske utvetydig Dame. Ni Aar efter kommer hun fra Udlandet under Navn af Grevinde Pauline Duvernois og gjør Fordring ikke alene paa hans Pung men ogsaa paa hans Haand og Hjærte. Og da han, afforelsket som han er og forlovet med en Anden, afviser hendes Tilbud med Kulde, indsniger hun sig i hans Svigerfaders Hus, omgaas hans Kjæreste og truer ham med Skandale inden Brylluppet. For at fjærne denne Fare, maa Forfatteren lade Holms Ven Friling udgive sig for Millionær og uskadeliggjøre Grevinden ved et foregivet Ægteskabstilbud, men iøvrigt netop paa Holms Bryllupsdag, som denne holder skjult, fortælle hende, hvorledes hun er narret. Hans hele List er saaledes unyttig. Enhver føler, at vi ere mange Mile fra Virkeligheden. Vi véd Allesammen, hvordan den

virkelige Holm vilde bære sig ad. Han vilde gaa til en eller anden hjælpsom Politimand, fortælle ham Historien og sige omtrent som saa: »Skaf mig det Fruentimmer fra Halsen, hun vil presse Penge af mig og gjøre Skandale; hun trænger sig ind i et honnet Hus under falskt Navn; i Moralens og Lovens Navn faa hende i en Fart herfra.« Og den hjælpsomme Øvrighedsperson vilde i en Haandevending expedere Personen bort fra al Aktion. Og hvordan vilde den rigtige Friling bære sig ad? Han vilde sandelig fortælle Jægermesteren, hvorledes det hang sammen, og meddele Holm, hvorledes han drejede Damen en Næse, og saa vilde Holm ikke have den ringeste Anledning til at fjærne sig i et saa upassende Ærinde, netop som Brudekammeret stod rede.

Vare nu disse Usandsynligheder ikke saa helt overflødige, var der ingen Grund til at gaa i Rette med Forfatteren. Men man kan ikke værge sig mod den Tro, at han ved langt simplere Midler havde kunnet naa hin virkningsfulde Scene, som er Stykkets Midtpunkt ogsaa af den Grund, at den giver Skuespillerinden Lejlighed til at gjennemløbe en hel Skala af vexlende og anspændte Stemninger. Fru Hennings tog hvert Ord op fra Dialogen, selv det tørreste og mest dagligdags, og gjorde det poetisk, rammende og levende. Saa fortrinligt har den unge Kunstnerinde endnu ikke spillet; hun har aldrig før givet sig saa frit hen eller vovet saa meget i sin Kunst. Man behøver næppe at gjøre opmærksom paa, hvor fint Fru Hennings betoner det Jomfruelige i Tale og Holdning; hun bliver trolig indenfor Karakteren. Ulykken forfærder den unge Kone; hun harmes først ikke, men føler sig rædselsslagen og klynger sig til sin Mand, tryglende om et Ord til Forklaring af al den Ubegribelighed, hvori hun befinder sig. Hendes Forstand forvildes — den Replik, som maler dette, var Glanspunktet i Fru Hennings' Spil — og hendes Harme ytrer sig som legemlig Afsky og aandelig Frygt.

Her er nu Stykkets Indhold ganske flygtig skitseret; dets Moral kan kortest udtrykkes ved den klassiske Doktrin: »Og naar du skriver, saa vær forsigtig, og naar du elsker, saa vær oprigtig.« Sin Hovedinteresse har det gjennem Spillet og saa ved den kjøbenhavnske Overarbejdelse, som før er omtalt. Den anden Halvdel af Forfatterpersonligheden viser sig nemlig baade som kyndig i en særlig Hovedstadsjargon og i Besiddelse af Evne til at anvende den humoristisk. Den kjøbenhavnske Forfatters Talent ligger for det Pudsige eller Snurrige. Friling bebrejder Holm, at han vil gifte sig: »Væk er Friheden, Konen giver En ikke Lov til at drikke Champagne om Formiddagen.« — »Det kan man da undvære,« siger Holm. — »Ja vist,« svarer den Anden, »man kan ogsaa undvære at vaske sig, men naar man ikke vasker sig, saa er man en Gris.« — Man lér hjærtelig ad denne besnærende Logik. Paa Frilings Rolle har Forfatteren kastet hele sin Elsk. Han underholder stadig Publikum med smaa satiriske Bemærkninger, der blot kræver en afholdt Skuespillers Autoritet for at tage sig ud paa Scenen. Og Hr. E. Poulsen er ogsaa overmaade nærsynet og morsom; maaske henvender han sig dog en Gang imellem for direkte til Publikum. Saaledes ved Oplæsningen af Brevet, der melder om Frilings Arv.

Den kjøbenhavnske Forfatter har dernæst Sans for et naturligt Spil og Scenearrangement. Han véd, hvor meget det Hverdags i Diktion og Udstyrelse gavner de Spillende. Men undertiden glemmer han rigtignok, at de smaa Begivenheder fra Hverdagslivet bør have en Baggrund, der giver dem dramatisk Virkelighed og Betydning. Den megen Spisen og Drikken, Undersøgelser af Vinens Propsmag, Betragtninger over Varmen staa Handlingen altfor fjærnt til at interessere. Der ytrer sig alligevel herigjennem et stærkt Hang til det Moderne i scenisk Kunst; des mere undrer det En, at Stykket i teknisk Henseende næsten er antikt. Man har ikke mere Lov til at skrive Monologer, efter at Ibsen har vist os, at de kunne undværes. Enetalen er ved sin Unatur fordærvende for Digteren og ødelæggende for Skuespilleren. Hr. Jerndorff, som har overtaget Holms temmelig flove Rolle, føler sig øjensynlig ilde tilmode, naar han er alene paa Scenen. Derimod spiller han con amore i de bevægede Scener, særlig i sidste Akt.

Udførelsen og Udstyrelsen gjør Stykket underholdende at se. Vi maa endnu nævne Hr. O. Poulsen, der viser megen Finhed i de rørende Optrin. Det kræver ikke ringe Kunst at omskabe de første Akters latterlige Bonvivant til værdig Fader uden at bryde Karakteren. Endelig viser Frøken Betzonick en ungdommelig Begavelse, som dette Blad allerede har gjort opmærksom paa, da hun i denne Sæson optraadte i »Gjenboerne«. Hun vil sikkert snart tilegne sig Publikums Yndest.

Edvard Brandes.

»*Konsekvenser*« er udkommet paa Andr. Schous Forlag.

Illustreret Udstillingskatalog.

Som vi tidligere have meddelt, er der i Aar af Udstillingskomiteen givet Xylograf F. Hendriksen Tilladelse til at udgive en illustreret Katalog over Kunstudstillingen. Denne Bog, som udkommer i disse Dage i en — det tør vi nok sige — smuk Udstyrelse, anstaar det os ellers ikke at rose. Vi henvise til det Udvalg af Billeder, som nærværende Nr. indeholder, og tilføje, at Bogen selvfølgelig bringer en fuldstændig Katalog ved Siden af Billedudvalget (66 Billeder). De paagjældende Kunstnere have selv beredvilligt leveret Haandtegningerne, hvorefter Træsnittene ere udførte. — Bogen, som ogsaa vil blive forhandlet paa den nu aabnede Udstilling paa Charlottenborg, vil formentlig være en smuk Erindring om denne. Dens Pris er sat saa lav, som vort lille Lands Forhold tillade. (Aug. Bangs Boghandel.)

Kunstudstillingen synes i Aar, efter et flygtigt Overblik, at frembyde meget stor Interesse. Ikke alene rummer den fremragende Arbejder af vore fleste Kunstnere i de ældre og de mere modne Aar, men de fra de sidste Aars Udstillinger hæderligt kjendte yngre Kræfter synes i Aar at have gjort stærke Skridt fremad. Nogen egentlig Debut af Betydning lader det dog ikke til at Udstillingen bringer denne Gang. Vi haabe i næste Nummer at levere en fyldigere Oversigt over de udstillede Kunstværker. — Til Malerisamlingen paa Kristiansborg er indkjøbt Chr. Zachos udmærket dygtige Billede: »Den første Sne«, som nærværende Nr. indeholder en Tegning efter, samt et større plastisk Arbejde af V. Bissen. — Kunstforeningen har indkjøbt: la Cour: »Ved Stranden, optrækkende Uvejr«, Hans Friis: »Sti i Skoven, Foraar«, Karl Madsen: »Gammel Kjøbmandsgaard i Randers«, J. Skovgaard: »Køer paa en træbevoxet Klippe«, M. Therkildsen: »Paa Vej fra Marked« og Carl Thomsen: »Nyforlovede«. — Tombolaen har ogsaa allerede sikret sig en Række meget smukke Billeder.

— Den berømte danske Arkitekt Theophilus Hansen fra Wien har i disse Dage opholdt sig her i Byen. En Kreds af ansete Mænd, hvoriblandt mange Kunstnere, havde i Torsdags indbudt ham til en Fest i Hotel d'Angleterre. Yngre Kunstnere bragte om Aftenen Hædersgjæsten et Fakkeltog.

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af Raderinger af N. Massaloff efter Malerier af Rembrandt i Eremitagen i St. Petersborg.

— Berlinermuseet har paa Auktionen over de Wilsonske Samlinger erhvervet to Portræter af Frans Hals (Kunstnerens Hustru og den berømte Lærde Scriver) for 8000 Francs og et Billede, Løbende Kvinde, af den sjældent forekommende Mester, Pieter Codde for 35,000. Paa samme Auktion solgtes blandt Andet af Rubens »Mercur, Argus og Jo« for 48,000, Jan Steen »Kongen drikker« for 16,000, von Goyen og Aelbert Cuyp: Parti af Staden Dortrecht for 30,500, Rembrandt: Mandsportræt 200,000, Holbein d. y.: Portræt af Stephan Gardiner 66,700, Teniers: Et Kjøkken 23,000, v. d. Heyden og A. v. d. Velde: Hjemkomst fra Jagten 10,000, B. Cuyp: En ung Dame med en Vifte 7100, Wynants: En gammel Eg 15,250, N. Poussu: Den unge Bakkus 9000, A. von Ostade: Bonden i Vinduet 9000, J. Ruisdael: Landskab 30,000. A. Cuyps Selvportræt (malende) fik Louvresamlingen for 73,000. Blandt de nyere Kunstværker gik Millets »Angelus« (ɔ: Morgenandagt) for 160,000; Kunstneren solgte det i sin Tid for 2500. Meissoniers »Rytteren holder Hvil« kostede 125,000. □

Indhold: **»En Udflugt til St. Petersborg i Julen 1880«**, af Professor Thor Lange. Med 3 Billeder. — **»Goethe og Danmark«** af Dr. Georg Brandes. (Fortsat.) — **Sex Billeder** efter Kunstværker af Godfred Christensen, V. Bissen, C. F. Aagaard, Chr. Zacho, J. Exner og Edvard Petersen. Prøver af F. Hendriksens »Illustreret Kunstudstillings-Katalog«. — **»Kaptejn Burle«**, Novelle af Emile Zola. (Sluttet). — **»Konsekvenser« paa det kgl. Theater**, af Dr. Edvard Brandes. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Bekjendtgjørelser.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J Jørgensen. & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

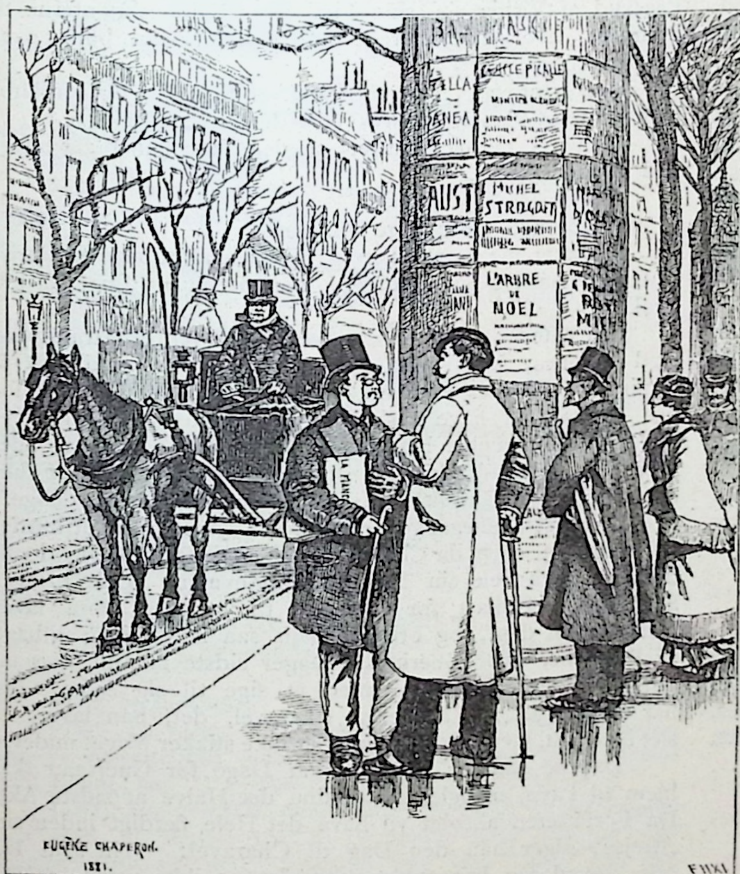

Fjerde Aargang. — Nr. 184. Søndagen d. 10. April 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

ET MEDARBEJDERSKAB.

Af **Victor Jannet.** Ved **N. J. B.**

Efter en Tegning af **Eugène Chaperon.**

Naar man begynder at arbejde for Theatret, opdager man meget hurtig, at hvis det er vanskeligt at skrive et Stykke, er det endnu vanskeligere at faa det opført; nitten Gange af tyve kan De være vis paa, at De faar Deres Manuskript leveret tilbage, mindre paa Grund af at Stykket er daarligt, end fordi De er ubekjendt. Det bedste Bevis herpaa er, at den samme Direktør med Kyshaand modtager et hvilket som helst Arbejde, hvor middelmaadigt det end kan være, naar blot dets Forfatter har et Navn. Det hedder sig gjerne: »Skriv bare et godt Stykke, enhver Direktør vil i sin egen Interesse med stor Glæde antage det.« Men i Virkeligheden er det en Fejltagelse, thi foruden at det er meget sjældent, at man debuterer med et Mesterværk, er der ingen Sikkerhed for, at dette Mesterværk forstaas af den Mand, hvis Dom det underkastes, — det Modsatte er snarest Tilfældet. Man kan altsaa rolig sige, at for at blive spillet, maa man have været det før. Naar man ikke kjender Nogen, der kan protegere En eller til Nød kan tvinge En frem, naar man ikke har anden Støtte end sig selv, anden Autoritet end sit Arbejde og anden Talisman end sit Mod, har man kun faa Chancer for at trænge igjennem. Har man Penge paa Rente, er Ulykken endda ikke saa stor, men har man kun Ønsket om at opnaa denne Behagelighed, ender man sent eller tidlig med at gaa paa Akkord med sine Illusioner, og efter mange Kampe og meget Sindsoprør bøjer man Panden under en Mængde Aag. Man begynder med at tage en Medarbejder, det er det Første, og det, der næsten altid er det mest Profitable, thi vel forringer det En lige i Øjeblikket, men til Gjengjæld giver det En nyttige Lærdomme for Fremtiden. Det er netop en lille Historie herom, jeg vil fortælle Dem.

Min Ven Jacques er i den Alder, som de Herrer Digtere haardnakket bliver ved at kalde for den lykkeligste, skjønt den tidt netop er alt Andet. Det er de vanvittige Forhaabningers og de idelige Skuffelsers Alder, de gyldne Drømmes og den jernhaarde Virkeligheds, med Kvistkamret uden Varme, Støvlerne uden Saaler og Skjorterne uden Knapper, Sulten, man ikke tør tilstaa, og Middage, man ikke vil vedgaa. Efter at have tilbragt otte, ni Timer i et skummelt Kontor, gaar min Ven Jacques paa Jagt efter Gadeulykker for et stort Aftenblad og spekulerer paa Vejen paa mere eller mindre vittige Indfald for en Journalist, der den næste Dag sætter sit Navn under dem. De begriber vel nok, at disse Forretninger ikke kaste Synderligt af sig. Skjønt han er intelligent og flittig, har han endnu ikke opnaaet Noget, saa meget mere som han er ærlig og ønsker at vedblive at være det, hvilket ikke er noget nemt Middel til at komme frem. Man indbilder sig gjerne, at hvad der koster os mest, ere vore Laster. En stor Vildfarelse, det er i Virkeligheden vore Dyder, og takket være dem sidder Jacques i Gjæld til op over Ørerne.

Saa er det en Dag paa Boulevarden, at han løber lige i Armene paa Charavel, den famøse Charavel, Kongen for Reporterne, netop ham, for hvem han regelmæssig laver Aandrighed, for saa og saa lidt pr. Linje.

»Hvad Pokker gaar De og spekulerer paa?« spørger Journalisten ham.

»Aa, jeg tænker paa, at hvis jeg indleverer det tre Akts Stykke, jeg gaar med under Armen, til Bouffes, bliver det naturligvis forkastet som alt det Øvrige, og jeg spørger mig selv, om det virkelig er Umagen værd at probere det.«

»De skriver altsaa Komedier?«

»Det gjør jeg rigtignok.«

»Stakkels Fyr! Skal jeg give Dem et godt Raad: tag en Medarbejder.«

»Det var jeg netop i Færd med at sige til mig selv.«

»Tænker De paa nogen Bestemt?«

»Nej, jeg søger.«

»Er De fornøjet med Deres Stykke?«

»Aa ja, saa temmelig.«

»Vil De betro mig det?«

»Dem?«

»Ja hvorfor ikke? Jeg skal læse det, og naar De ikke forsmaar at gaa i Kompagni med mig . . .«

»Nej Gudbevares! . . .«

»Det er et Ord; vi sés jo oppe paa Kontoret, dér skal De høre nærmere.«

Ganske vist havde Jacques nu aldrig tænkt paa at henvende sig til Charavel, thi han vidste kun altfor godt, hvad han skulde tro om denne Persons literære Dygtighed. Men det er altid en Chance, og han tænker som saa: »Ganske vist er han ikke i Stand til at rette et Jota i mit Stykke, men han kan dog maaske skaffe det frem ved Hjælp af sine Forbindelser, lad ham saa læse det, saa slipper jeg jo med at ofre det Halve af Indtægten.« Og den Aften slumrer han saa ind paa et Leje af Banknoter.

Kun i én Henseende tager han fejl. Charavel læser slet ikke Stykket, han løber det blot igjennem, betragter Titlen, Personernes Navne, og da han saa ved det sidste Blad opdager, at den unge Mand har glemt at skrive sit Navn under, løber han i en Fart hen til Guérineau.

Guérineau kjender De jo nok; Alverden kjender ham, han, som hver Aften applauderes af et henrykt Publikum, og som Theaterdirektørerne slaas om. Han er sikkerlig, efter Labiche og tilligemed Meilhac, Parises aandfuldeste Amuseur, oven i Kjøbet ikke en Smule stolt, en rigtig prægtig Fyr.

»Jeg kommer vel ikke til Ulejlighed,« siger Charavel.

»Jo, men det gjør Ingenting. Sæt Dem ned og tag en Cigar.«

»Gjæt hvad jeg kommer med til Dem.«

»Et Manuskript, det kan jeg nok tænke.«

»Vil De læse det?«

»Hum . . . jeg er meget optaget; jeg har travlt med mit Vinterfelttog, jeg lægger sidste Haand paa tre Akter til Palais Royal. Imorgen har jeg Læseprøve paa Variétés, Vaudeville har bestilt et stort Stykke hos mig, og desuden har jeg stadig min Komedie til Français paa Stabelen . . . naa hvad er saa det for et Manuskript?«

»En Operette. Kast blot et Blik derpaa; De kan besørge det paa halvanden Time.«

»Hvad handler den om?«

»Jeg foretrækker, at De selv læser den.«

»Lad den saa blive her, saa kan jeg se paa den, naar jeg lægger mig i Aften.«

»Mange Tak, saa kommer jeg igjen imorgen.«

Den næste Morgen Klokken ni kimer Journalisten paa hos Forfatteren. — »Har De læst Stykket?«

»Hvor De har travlt! jeg har en Akt tilbage.«

»Hvad synes De saa om det?«

»Aa, Ideen er ganske morsom.«

»Er den ikke?«

»Jo, men ikke videre ny til en Operette. Jeg véd kun én Maade at gjøre Situationen original paa«.

»Og det er?«

»At lave det Hele om til en Komedie; man løber ganske vist en vis Risiko, men hvad der ikke længere er paa Mode paa Renaissance, kan godt gjøre stor Lykke paa Gymnase.«

»Men det var jo en ypperlig Ide!«

»Som imidlertid vil koste meget Arbejde.«

»Ja hvad det angaar, stoler jeg ganske paa Dem.«

»Nej, De skal have Deres Part med . . . lad os nu se. I Overmorgen agter jeg at tage et Par Dage ned til Pourville, tag De til Dieppe, saa bliver vi Naboer og kan arbejde sammen.«

»Det er et Ord.«

Charavel trykker Guérineaus Haand og farer hen paa Avisens Kontor, hvor Jacques har begivet sig hen, før han gik paa Kontoret.

»Hvad Besked har De saa til mig?« spørger den unge Forfatter.

»Det er ikke saa ilde, kjære Ven, men det maa laves helt om fra Ende til anden.«

»Hvorfor det?«

»Det skal jeg nok forklare Dem en anden Gang. Søg at komme bort fra Paris for nogen Tid, se at faa en lille Ferie fra Kontoret, saa skal jeg nok se at faa Bladet til at sende Dem til Dieppe. Dér skal jeg selv til; fra dette Sted kan De skrive »Causerier fra Kysten«, saa kan vi samtidig arbejde paa Stykket.

Otte Dage efter ere de begge to indstallerede i Dieppe, og Dagen efter deres Ankomst styrer Charavel — under Paaskud af Visiter — sine Fjed over Klippeskrænterne til Pourville, hvor han allerede finder Guérineau bøjet over sit Skrivebord.

»De er præcis,« siger Forfatteren til ham, og forklarer ham kortelig Planen til Stykket i dets nye Skikkelse.

»Bravo!« raaber Charavel, medens han uafladelig bliver ved at tage Noter.

»Synes De om det?«

»Hvor kan De spørge om det?«

»Stykket maa være færdig, til vi skal tilbage til Paris; i Morgen faar De Scenegangen. Lad os To nu først faa lidt Frokost.«

Om Aftenen spaserer Charavel paa Dieppes Strandbred med Jacques, hvem han giver alle de nødvendige Oplysninger. Jacques er henrykt, han beskylder sig selv for lige til Dato at have miskjendt Journalisten. »Han er et godt Hoved«, tænker han, »men hvem skulde vel have anet det? Han har hidtil kun skrevet pièces de rideaux til Folies dramatiques, og Gud skal vide, at de har været forfærdelige.«

Da først Scenegangen er i Orden, gaar Arbejdet hurtigt fra Haanden, men da Charavel ikke skriver en Linje deraf, tilbringer han hele sin Tid paa Landevejen. Han bringer Scenerne i Udkast fra Pourville til Jacques, som laver Dialogen til dem, og bringer dem saa næste Dag tilbage til Pourville, hvor Guérineau lægger sidste Haand derpaa, uden at kunne lade være med at sige til sig selv: »Jeg har dog taget fejl af denne Charavel, det, han laver, er slet ikke galt, men Gud véd, om der ikke stikker Noget under.«

Dagene gaa saa, men et Par Dage før Guérinau skal hjem til Paris, mangler der endnu det Halve af sidste Akt. Da Forfatteren absolut vil have det Hele færdigt inden sin Afrejse, siger han den Dag til Charavel: »Nu skal De høre, hvad jeg har tænkt paa; det er ikke værd, at De spilder en halv Dag med at tage tilbage til Byen, lad os spise til Middag sammen. De bliver her, De tilbringer Natten her om saa skal være, men i Morgen er det Hele færdigt, hvad siger De derom?«

»Jeg synes dog,« svarer Journalisten forlegen, »at det kunde være tidsnok til i Morgen Aften.«

»Nej, det kan der ikke være Tale om. Deres Værelse er i Orden. Desuden skylregner det, vi faar formodenlig Uvejr hele Natten, jeg vilde ligefrem gjøre mig Skrupler ved at lade Dem tage afsted i et saadant Vejr.«

Enhver Modstand er umulig, og Charavel modtager Tilbudet med en Grimace.

Efter Middagen gaar han saa ind igjen i sit Værelse, sætter sig hen ved Bordet, aabner Manuskriptet og . . . hans Idé er simpel nok, »Klokken ti, naar Guérinau har lagt sig, stikker jeg af.« Men Klokken ti hører han Skridt i Korridoren, og lidt efter hører han Nøglen blive drejet om i Laasen udefra.

»Hvad er det?«

»Ingenting,« svarer Guérinau bag Døren, »kun en simpel Forsigtighedsregel, for at De ikke skal blive forstyrret.«

»Mange Tak,« svarer Journalisten, men tilføjer ganske sagte . . . »nu sidder jeg godt i det, hvad skal jeg dog gribe til?«

Han styrter hen til Vinduet, aabner det, men viger strax tilbage, Stormen pisker ham ind i Ansigtet, Regnen skyller ind i Værelset . . . han maa dog tage en Bestemmelse, thi Tiden gaar . . . saa gaar han tilbage til Vinduet, maaler med Blikket, saa godt det kan lade sig gjøre i en saadan Nat, den Afstand, der skiller ham fra Jorden, og opdager med en vis Fornøjelse, at han har mindre Udsigt til at brække Halsen, end han først troede. Alt er tyst i Huset. Saa tænder han hurtigt et andet Lys for — hvis man tilfældigvis skulde falde paa at udspejde ham — at give det Skin af, at han sad der fordybet i sit Arbejde til op over Ørerne, lægger Manuskriptet i sin Lomme, smøger Frakkekraven op og skræver saa over Balustraden.

To Timer efter, udaset, drivende af Sved, sort af Snavs og uden Hat falder han hen paa den Seng, hvor Jaques, der den Aften forgjæves har ventet ham, sover som en Sten. Den unge Mand farer i Vejret.

»Hvad er det?« brøler han. Og i den Tro, at han er Gjenstand for et natligt Overfald, begynder han at give Journalisten et frygteligt Dunk med den knyttede Haand.

»Hurtig til Skrivebordet,« raaber denne, »De kan sove i Morgen.«

»Hvad behager, er det Dem?«

»Ja, hvem skulde det vel ellers være! Op med Dem! Stykket maa være færdigt til Klokken fire, og den er over tolv.«

»Hvad er der dog i Vejen?«

»Det skal jeg forklare Dem en anden Gang. Sæt De Dem blot til at arbejde, jeg vil tage mig en lille Lur imedens.«

I Daggry vender Charavel tilbage til Pourville, og det lykkes ham at komme op igjen paa sit Værelse, takket være Skodderne i Stueetagen og nogle sande Vidundere af gymnastisk Behændighed. Det var ogsaa paa Tide, et Kvarter efter aabner Guérineau hans Dør.

»Aha, De har altsaa været ude i Nat!«

»Jeg, hvor falder det Dem ind!«

»Naa, Deres Støvler ere altsaa blevne saa smudsige inde i Værelset.«

»Aa, det maa være lidt fra igaar.«

»De er dog en stor Gavstrik! . . . hvorledes gaar det med Stykket?«

»Det er færdigt.«

»Det er ogsaa det Vigtigste for Øjeblikket, Resten kan vi passiare om senere; sov De nu bare, efter en Nat som denne kan De virkelig have det fornødent.«

Da Charavel er kommet tilbage til Paris, er det Første, han gjør, at slentre hen til Gymnase, hvor han saa promenerer op og ned, rygende paa sin Cigar, paa det Klokkeslet, han véd Direktøren gaar fra Prøve.

»Det er længe siden man har sét Noget til Dem, Charavel, hvorfra kommer De?«

»Fra Dieppe; jeg har arbejdet dernede.«

»Paa hvad?«

»Paa et stort Stykke.«

»Til hvem?«

»Til Vaudeville.«

»Sér man det . . . alene?«

»Nej, med Guérineau.«

»Er det Alvor?«

»Ja, naturligvis.«

»Bring mig det.«

»Jeg maa i det Mindste raadføre mig med min Medarbejder.«

»Jeg venter Dem i Morgen begge To.«

Charavel springer ind i en Fiacre, for at bringe denne Nyhed til Guérineau, men lader sig først kjøre hen paa Redaktionskontoret. Her sér han Jacques i Porten og kalder ham hen til sin Vogn.

»Stykket er antaget paa Gymnase og bliver opført i Vinter. Apropos, De bryder Dem vel ikke om at blive nævnet . . . vel?«

»Hvorfor ikke?«

»Bryder De Dem virkelig om det? Hvor kan De være saa barnagtig!«

»Barnagtig! . . . det er, som man tager det.«

»Jeg havde bildt mig ind, at De kun vilde gjøre en Forretning.«

»Det Ene forhindrer jo ikke det Andet.«

»Saa beklager jeg rigtignok, hvad jeg har gjort, . . . fordi vi i saa Tilfælde ikke bliver to, men tre.«

»Tre?«

»Ja, De, jeg og Guérineau.«

»Er Guérineau med?«

»Har De Noget mod mit Valg?«

»Nej, paa ingen Maade, thi det var netop ham, jeg lige strax havde tænkt paa, da jeg søgte en Medarbejder.«

»Ja saa er jo Alting udmærket, men De véd vel, at han skal have Halvdelen?«

»Ja, det er saa naturligt.«

»Og vi deler saa det Øvrige.«

»Ja, det haaber jeg med, men . . .«

»Men . . . «

»Aa, det var blot Noget, der faldt mig ind, jeg skal sige Dem det en anden Dag.«

De skilles, og Journalisten gaar hen til Guérineau.

»Stor Nyhed, Stykket antaget forud, Møde i Morgen paa Gymnase.«

»Meget vel,« svarer Forfatteren, »men nu er det os To, der skal snakke sammen; maaske vil De finde mig indiskret, men jeg havde virkelig megen Lyst til at faa at vide, med hvem jeg har arbejdet sammen.«

»Med mig, naturligvis.«

»Ja med Dem, det regner jeg ikke; men med hvem Andre?«

»Aa, med en ung Mand, en Ubekjendt.«

»Men hvorfor har De ikke sagt mig det?«

»Jeg kom just for at tale med Dem om det.«

»Det var saamænd ogsaa paa Tiden. Naa, lad gaa for denne Gang, siden Stykket er skrevet; men præsenter hurtigst mulig Mennesket for mig.«

Præsentationen sker paa Theatret samme Dag Oplæsningen finder Sted.

»Hvorfor kom De ikke selv til mig?« spørger Guérineau den unge Mand.

»Jeg havde ogsaa foresat mig at gjøre det, da jeg mødte . . .«

»Charavel! Naa, nu sér De, hvad det har kostet Dem, begynd ikke igjen paa det.«

Og da saa Journalisten kommer hen til dem, tilføjer Guerinéau: »Naar Enden er god, er jo Alting godt, men . . .«

»Men . . .«

»Der falder mig Noget ind.«

»Og det er?«

»Ja det er angaaende Stykket. Jeg sér meget godt Hr. Jacques' Andel deri — han har jo bragt Idéen — jeg sér ogsaa min Part — jeg har jo givet Formen — . . . men, imellem os sagt, hvad har De egentlig gjort, Charavel?«

Journalisten bliver ganske stødt ved denne Bemærkning. »Jeg . . . men jeg har jo besørget al Rendet.«

Fra det ny Kjøbenhavn.

Havnen i Kalleboderne udfor Kjøbenhavns Gasværk danner nu det sydligste Punkt af Kjøbenhavns Havn. Det er det »Andersenske Projekt« i betydelig modificeret Skikkelse; men hvor langt det end er fra at realisere den Tanke, som den afdøde Andersen kæmpede for med saa sjælden Ihærdighed, er det dog paa den anden Side en betydelig Indrømmelse henimod hans Plans Brugbarhed. Den har allerede kuldkastet én af de Indvendinger, der blev fremsat med saa stor Sikkerhed af dens Modstandere: at en Havn ikke maatte hæmmes af nogen Bro mellem sig og dens Udløb, et Skib maatte kunne gaa til Søs hvert Øjeblik af Døgnet, det vilde; nu er der nemlig to Broer og den gode gamle Toldbodbom, der skulle passeres for at komme ud, og skal ovennævnte Paastand hævdes, er der nu ikke Andet at gjøre end at fuldføre Andersens Plan og uddybe Kallebodstrand i dens hele Længde.

Hvis »Ude og Hjemme«s Læsere herfra ville naa Havnens nordligste Punkt ved Langelinjes Udvidelse, der har naaet sin foreløbige Afslutning ved det ny Karantænehus, saa kan dette gjøres ved enten at følge Havnebanen og saaledes passere den ny Jærnbanebro over Børsgraven og saa videre langs Indrehavnen, eller ogsaa ad den ny Boulevard

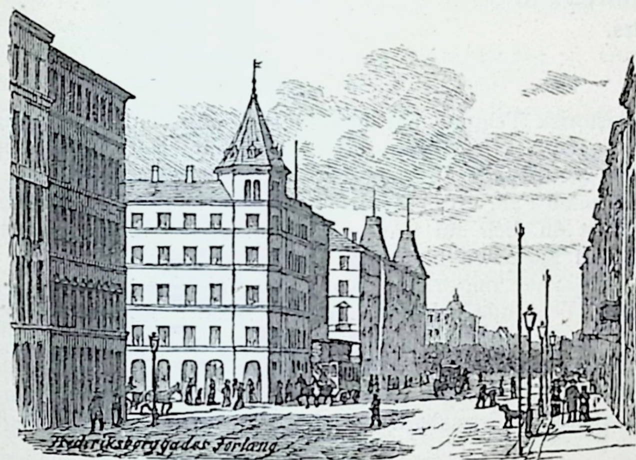
Børneopdragelse.

Tegning af O. A. Hermansen.

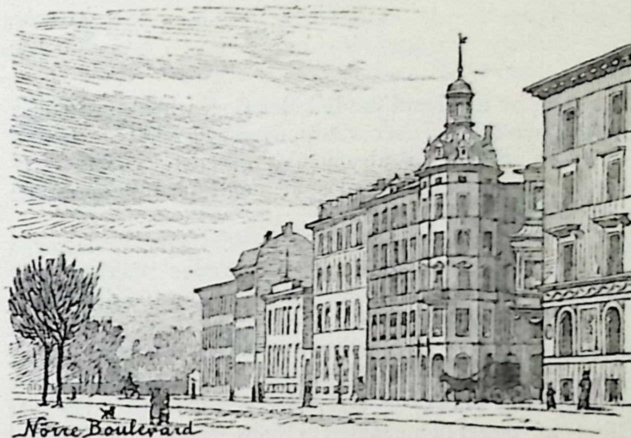
forbi »Ørstedsparken«, den ny tekniske Skole og forbi flere smukke Privatbygninger, hvoriblandt Hjørnebygningen med den smukke Karnap, opført af Hans Holm, bærer Prisen. Man vil da ved at passere Frederiksborggades Forlængelse se en af de smukkeste af Kjøbenhavns nye Gader. Dens betydelige Brede i Forening med Torvet, der støder til den midtvejs, og den ottekantede Plads, den danner længere ude ad Nørrebro til, gjør den lys og luftig, samt behagelig at passere trods den livlige Færdsel i denne Hovedadgang til Nørrebro. Føjer man hertil et betydeligt Antal af Boutiker, faar man et Indtryk af de større udenlandske Byers Gader i deres heldigste Skikkelse. Gaar man videre ad Boulevarden, passerer man Gothersgades Forlængelse, ogsaa en smuk Gade, men af en hel anden Karakter, endvidere: botanisk Have og Observatoriet. Man gjør rettest i paa denne Strækning kun at se til Venstre, thi til Højre ligger Fodgardens Kaserne, strækkende sig i kjedsommelig Længde og skjulende Rosenborg, og man sukker uvilkaarlig ved Tanken om, hvor længe den vil blive liggende og tage Pladsen op for de ny Museumsbygninger, der skulle opføres her til Gavn og Glæde for Alle, samt til Pryd for Byen. Man kommer nu til »østre Anlæg«, der navnlig Morgen og Aften afgiver en behagelig Promenade, Sommerdage er den lidt for solrig, eftersom alle større Træer ere stynede eller fældede, idet den tidligere var Ingeniørernes Øvelsesplads, og dette brave Korps skaaner intet Træ, der lader sig

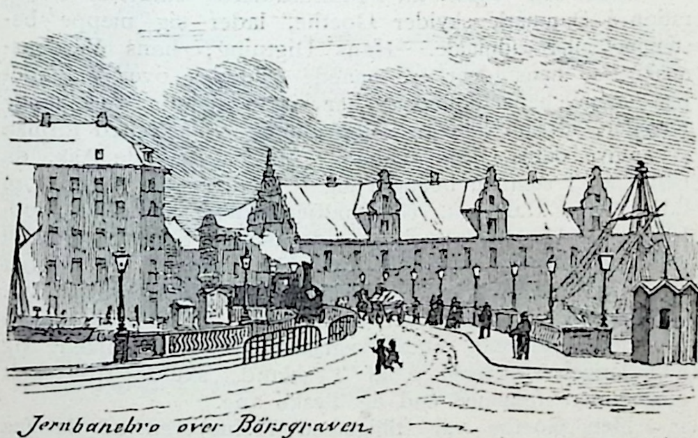
Havnen i Kalleboderne

Frederiksborggades Forlang

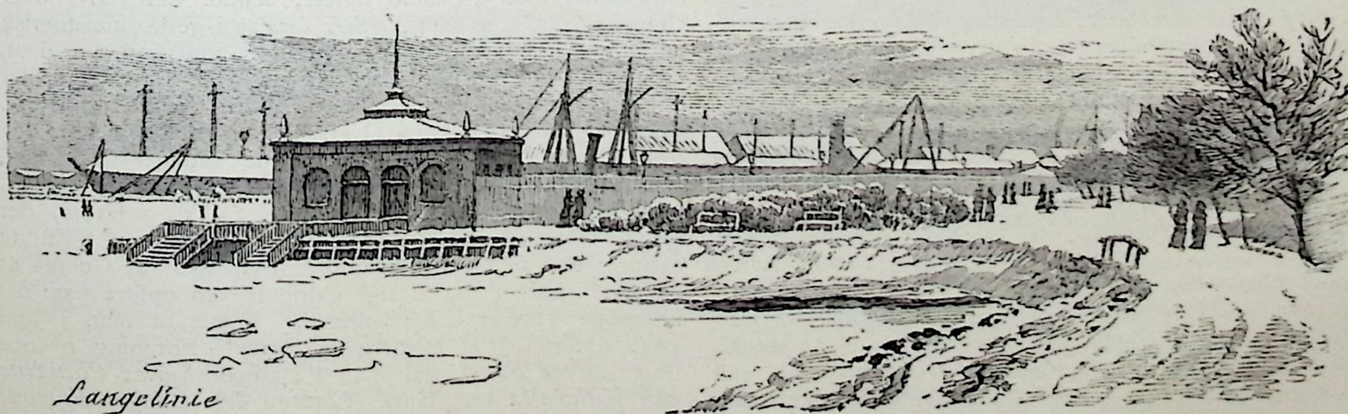
Nörre Boulevard

Jernbanebro over Börsgraven

Østre Anlæg

Langelinie

Fra det ny Kjøbenhavn.

Tegninger fra Vintertiden af **F. Larsen.**

omdanne til Faskiner og Skansekurve, hvorfor ogsaa kun Tjørnene staa uberørte. Den smalle Vej, hvorfra Billedet er taget, er anlagt ifjor og er en smuk Spaserevej. Anlæget har en fast Beboer, der selv har indkvarteret sig og anlagt sin Bolig paa det Sted, der passede ham bedst, — en Græville, saa at vi inde i Kjøbenhavn huse et Dyr, der ellers hører hjemme i Skovene. Naar man endelig Østerbro gjennem »Kirsebærgangen«, ønsker man inderlig, at den foreslaaede Bro, der skal forbinde Grønningen med Smedelinjen, snart maa komme til Stede, idet man saa vil have en smuk og sammenhængende Spaserevej, der med Lethed bringer En ud til den af Alle saa yndede Langelinje.

Der er naturligvis endnu flere Punkter af det nye Kjøbenhavn saavel som Ombygninger i det ældre, som »Ude og Hjemme« kunde ønske at vise sine Læsere, men vi ville i alt Fald opsætte det til en blidere Aarstid. Enkelte, f. Ex. Broerne over Slotsgraven, ville vi vente med, til de ere forbundne med et Rækværk, thi uden dette blues vi ved at præsentere dem. Medens der trindtom i Landet løfter sig flere og flere Stemmer for at omgive Mergelgrave med Rækværk, anlægge vi midt i Kjøbenhavn en Vandgrav, der i en mørk Aften og ved daarlig Belysning er overordenlig nem at komme ned i, men næsten umulig at komme op af. Vi ville haabe, at de faa Stemmer, der i vor Komunalbestyrelse have paatalt denne Skandale, ikke ville trættes ved at blive ved at paaminde, og at Rækværket snart maa staa paa sin Plads, helst et smukt Rækværk — naturligvis; men i Nødsfald hellere et tarveligt end slet intet.

Goethe og Danmark.

Af **Georg Brandes.**

(Sluttet).

En Gruppe af Mænd fandtes der dog, i hvilken Goethes Geni og hans Fortjenester aldrig overskyggedes af Hensyn til det, der gjaldt for absolut Moral eller absolut Trosforpligtelse, den, der dannedes af nogle faa frit tænkende Filosofer og Naturforskere.

Hans Brøchner, der i 1875 døde som Professor i Filosofi og som har efterladt sig dygtige Værker over Filosofiens Historie — den første afgjorte Fritænker i Danmark, der udøvede en betydeligere Indflydelse paa Ungdommen — der som Goethe var en trofast Beundrer af Spinoza, en pantheistisk religiøs Idealist, hvis Dannelse var fuldstændig græsk og tysk, levede i Goethe. Der var et Glimt af noget Faustagtigt i hans Natur, og Goethes Faust var sjældent fra hans Bord og sjældnere ude af hans Tanker.

Ogsaa blandt Naturforskerne havde Goethe tro Tilhængere. Det kunde næppe være anderledes. Mig i det Mindste er det altid forekommet, som straalede Mesterens Geni paa intet Omraade fuldere og mere overraskende, som var Slægtskabet mellem hans Frembringen og Verdensaltets skabende Kraft ingen Steds mere indlysende og gribende end i de Forskninger, ved hvilke han har grundlagt den filosofiske Botanik og Anatomi. Hvem føler ikke her, at Goethe som hans Faust var stegen ned til »Mødrene«, hvem sér ikke, at hans Lynceusblik trængte ind i Naturens store Laboratorium!

Jeg har, for at give dette Udkast en vis Fuldstændighed, bedet en af de første danske Naturforskere, Entomologen Schiødte, med et Par Ord at antyde mig, hvilke Indtryk han under sin videnskabelige Løbebane formaar at føre tilbage til Goethe. Professor Schiødte tilskriver mig bl. A.:

»Jeg er ved ham bleven befæstet i den Arbejdsmaade, jeg af egen Natur er ført ind paa, og styrket til at fastholde og udvikle den under Ugunst og Modsigelse i Hjemmet. Den bestaar i at redde sig ud af den endeløse Mangfoldighed ved at behandle sine Gjenstande symbolsk, ɔ: gjennemtrænge dem saa fuldstændigt og alsidigt som mulig og saaledes henstille Bearbejdelsen som et instar omnium, i Henhold til den Erkjendelse, at enhver afsluttet Organisme eller sammenhængende Gruppe af Organismer repræsenterer den hele organiske Natur. En saadan Arbejdsmaade kræver et rigt og fyldigt Materiale, der er altid og let tilgængeligt og altsaa kun haves dér, hvor man selv er født og baaren og har kunnet leve sig sammen med det. Er man kommen saa vidt, har man kun liden Brug for Boglærdom; man bevæger sig nemlig stadig paa jomfruelig Bund og sér Alt i et ganske nyt Lys og en hel anden Sammenhæng, end der forhen havdes Begreb om. Under alle disse Bestræbelser er jeg paa mange Maader bleven paavirket af Goethe, ogsaa med Hensyn til min Fremstillingsmaade i morfologiske og systematiske Conspectus, i Afbildningskunst o. A. Om naturhistorisk Tegning har han Meget, som har været mig frugtbringende. Jeg anfører efter Hukommelsen nogle mig særligt kjære Steder af Goethe: Was ist das Allgemeine? Der einzelne Fall. Was ist das Besondere? Millionen Fälle. — Willst du dich am Ganzen erquicken, so musst du das Ganze im Kleinsten blicken.«

Det synes mig, at disse saa forskjelligartede og saa uensartet begrundede Vidnesbyrd om Beundring, Uvilje eller Taknemmelighed fra de forskjelligste Mænd indenfor et lille Folk bedre end de varmeste Lovtaler give en Forestilling om de i alle Retninger udbredte Impulser og Tilskyndelser, der uafbrudt udstraale fra Goethes Aand som fra en Sol.

VIII.

Hvad den yngste, nu i Mandsalderen staaende Generation i Danmark skylder Goethe, lader sig næppe bestemme eller udmaale. Hans Digtning, hans Verdensanskuelse, hans Ideer ere gaaede saaledes over i Blodet paa Mange, hans Indflydelse har virket gjennem saa mange Kanaler, at kun Faa med nogenlunde Nøjagtighed formaa at angive deres Gjæld til ham. Man læste i de Aar, da den Slægt, som nu befinder sig i Trediverne, voxede op, lidet Tysk i Danmark. Nationalfjendskabet mod Tyskland, hvilket vi Alle som Ynglinge lidenskabeligt delte og som efter hele Slesvigs Tab luede hæftigt op paa Ny, gjorde os den tyske Literatur i det Store og Hele lidet sympathisk. Overhovedet er det tyske Aandspræg de Danske mere fremmed, end man, efter Slægtskabet mellem Folkene og den lange Afhængighed af Tyskland, skulde tro, især meget mere fremmed end de Tyske ane.

Men Goethe var (tilligemed Heine) en af de faa Stjærner, der ogsaa paa den Tid, da Nationalfølelsen drog Skrankerne mod Tyskland højest, sendte deres Lys over Grænsen. Ikke at hans Værker forelaa i gode, kunstnerisk udførte Oversættelser; de Oversættelser, som findes af dem, ere næsten uden Undtagelse daarlige eller forældede eller dog ude af Handelen, og have aldrig været populære. End ikke Oehlenschlägers Oversættelser ere blevne virkelig Folkelæsning, og Noget, der kunde sammenstilles med Viktor Rydbergs beundringsværdige Gjengivelse af *Faust*, besidder den danske Literatur aldeles ikke. Hvem, der kjender Goethe, har læst ham i Originalsproget. Endnu mindre lærte vi fra den nationale Skueplads af Goethe at kjende. Han er saa at sige aldrig bleven opført paa det kongelige Theater i Kjøbenhavn. Fraset at man i Juni 1832 opførte et af Heiberg og Hertz i Forening oversat Fragment af *Faust*, har man i Danmark givet *Claudine von Villabella* tre Gange, *Clavigo* fem Gange, *Egmont* fire Gange, *Die Geschwister* tre Gange. Og det er Alt, hvad der er bleven spillet af Goethe. De ikke-danske, samtidige Digtere, der have havt størst Indflydelse paa

Ungdommen, Bjørnstjerne Bjørnson og Henrik Ibsen, have lært Lidet af Goethe og have Intet tilfælles med ham. De danske Digtere af Slægten fra 1870, H. Drachmann, S. Schandorph, J. P. Jacobsen, E. Skram o. s. v., synes aldeles ikke direkte paavirkede af Goethe.

De ere det middelbart, dels ved den literære Arv, de have overtaget fra deres Fædre, og dels — hvad der i Tyskland vil klinge besynderligt — ved den i Danmark saa mægtige Indflydelse, som franske Ideer og Former have udøvet. Den store franske Kritik har medvirket til at føre os tilbage til Goethe. Det Ord, der saa ofte bliver henkastet, at hvad Evropa ret skal forstaa, maa forklares det fra Frankrig af, har i dette Tilfælde stadfæstet sig for den yngre Generation i Danmark. Tyskland var næsten bleven os fremmed, vi saa' det kun igjennem et Medium af national Antipathi og tidligt indsugede Fordomme. Den franske Literatur, som den havde udviklet sig før 1870, lærte os at forstaa og vurdere Tyskland paa Ny, og Goethe blev os det ideale Tyskland.

Hvad der stærkest hendrog vore Fædre til Goethe, hans ophøjede Ligevægt, hans Rolighed, hans Væsens fuldendte Harmoni er os Yngre ikke dyrebarest hos ham; hans Alderdoms Ro er næsten bleven os imod, fordi vi have sét, hvorledes vore Fædres nationale Flegma spejlede sig i den og af den inddrak Bevidstheden om sin Værdighed og sin Ret. Os er Goethe især saa dyrebar, fordi vi forgude Naturen, og fordi Goethe er den store, den sande, Kampen afgjørende Protest mod Supranaturalismen, han, der — som man taler om en Stat i Staten — kan kaldes en Natur i Naturen. Os er Goethe fremdeles saa dyrebar, fordi vi tilbede Kunsten, og fordi Goethe er os Kunstneren over alle Andre. Han, der som Morfolog og Anatom næsten udelukkende stræbte at definere Formen, og der bestemte Form som Dannelse, et Ord, der paa én Gang omfatter selve Dannelsens Akt og det Dannede som færdigt, han repræsenterer os den højeste Dannelse og den højeste Form.

Vore nationale Koryfæer prædikede os enten det blinde Haab eller den blinde Tro eller den blinde Kjærlighed, Nogle forkyndte den nationale Selvfølelses, Andre den absolute Forsagelses Evangelium; fra Goethe kom det Tilraab til os: Forstaa!

Vi saa' andre af Evropas store Aander ende i Selvbespejling, Selvforgudelse, Selvbedøvelse, Selvopgiven eller Selvtilintetgjørelse, Goethe blev os det store Paradigma paa Selvudvikling. Vi lærte af ham, at hvem, der fremfor Alt arbejder paa at udvikle sig selv, har mest Udsigt til at gribe ind i den almindelige Udvikling. Hans Aands Universalitet er og bliver et Ideal; man glæder sig over den uden at attraa den; men af den have vi lært, i det Enkelte aldrig at tabe det Hele af Syne.

Trykfejl i første Artikel: S. 244 Sp. I L. 1: hviler læs hvilte. L. 38 Formodenlig læs Forunderligt. S. 245 sidste Linje: sin læs nu.

LITERATUR

En Livsanskuelse, grundet paa Elskov.

(Gyldendalske Boghandels Forlag. Kjøbenhavn 1881.)

Mange ville ved blot at se Titlen paa denne Bog spørge, hvad Elskov og Livsanskuelse have at gjøre med hinanden. Dog vil lidt Eftertanke snart lære, at de stærkeste og inderligste Følelser, der røre sig i et Menneske, og det vigtigste Livsforhold, han stedes i, ikke kunne være uden dybt indgribende Indflydelse paa hans Livsanskuelse. Det er imidlertid ikke fra denne Side, den anonyme Forfatter sér Sagen, snarere fra den omvendte: ingen sand og tilfredsstillende Opfattelse af Livet er efter hans Overbevisning mulig, uden den, der sér Livets højeste Form og Maal i den paa ægte Elskov grundede Forening af Mand og Kvinde. Bogen er en Ægteskabets Apoteose. Ægteskabet er baade Forfatterens Moral og hans Religion. I det finder han samlet og harmonisk, hvad der ellers er spredt og stridende i Livet. Trangen til at udvikle sit Selv, sin Individualitet (»Selv-Trangen«) og Trangen til at hengive sig til Menneskeheden (»Slægts-Trangen«) forsones i den fulde Hengivelse til den, der staar for Mennesket som det skjønneste og bedste Udtryk for den menneskelige Natur, og i hvis Gjenkjærlighed det har Slægtens Bekræftelse og Anerkjendelse af dets eget Selv efter dets hele individuelle Væsen.

Det Ejendommelige ved Forf.s Fremstilling er, at han gaar ud fra et Standpunkt, hvor kun »Selv-Trangen« rører sig, og søger at vise, hvorledes »Slægts-Trangen« maa vaagne, saa snart Individet besinder sig paa, at det skylder Slægtens Arbejder og Erfaringer sit hele Indhold. Allerede her vilde Forf. have kunnet bygge paa Elskovsdriften, som han først paakalder hen imod Slutningen af sin lange Række af Ræsonnementer; thi »Slægts-Trangens« Udfoldelse hviler vistnok langt mindre paa Tanken om den Gjæld, den Enkelte staar i til Fortiden, end paa den dunkelt virkende Elskovsdrift, der vækker Trangen til Hengivelse og derved lægger Grunden til Ungdomstidens Idealisme. Det er en for tyndt spunden Traad, der leder Forf., og han klipper den da ogsaa selv over tilsidst ved sin Paakaldelse af den stærkeste af alle Naturdrifter.

Den, der følger Forfatteren paa den Vej, han har slaaet ind paa, vil alligevel faa Indtrykket af et mandigt og udholdende Tankearbejde. Det er som Vidnesbyrd om, at der i Stilhed øves alvorlig Tænkning over Livets Problemer, at Bogen især har interesseret mig. Selv om jeg ikke kan være enig med Forfatteren i, at Livets Gaade er løst i Ægteskabet, maa jeg dog fremhæve, at det er en smuk og ædel Opfattelse og Vurdering af Ægteskabet, til hvilken Forfatteren fører os. Han indrømmer selv, at han opstiller et Ideal, og at Meget fra Begyndelsen og helt igjennem beror paa Held og Lykke. Men jeg tror desuden, at det er for snever en Grund, han bygger paa. Han ender i en Individualisme, kun at han hævder, at man maa være to om den. Der gives dog sikkert større og universellere Formaal, som kunne lægge Beslag paa Individet, og i Forhold til hvilke Ægteskabet kan komme til at staa som et underordnet. Det er ikke blot fra et asketisk religiøst Standpunkt, at der gives en højere Lov end Familiemoralens. Og netop fordi der i den ethiske Lov rører sig et Princip, der peger langt ud over den enkelte Individualitet og dens Trang til Tilfredsstillelse, fører den naturlig til Troen paa en Verdensorden, indenfor hvilken de Idealer, vi fra vort menneskelige Standpunkt maa danne, bevare den Gyldighed, der tilkommer dem.

Harald Høffding.

MUSIK

Det kgl. Kapels *tredje Soirée for Kammermusik* begyndte med Schumanns *Klaver-Kvartet* i Es. Fru Nanna Liebmann, en Elev af Hr Victor Bendix, udførte her Klaverstemmen med megen Dygtighed og Herredømme over Vanskelighederne; men nogen Mangel paa finere Nuancering skadede Foredraget lidt. Fru Augusta Lütken sang *Fortunas Arie* af Glucks *»La contesa dei Numi«* ikke fuldt saa godt som i Cæciliaforeningen, og det Hele sluttede med Beethovens prægtige *Septet*, som vel for de fleste Tilhørere var en gammel men stedse kjær Bekjendt; dens fortrinlige Udførelse skyldes især Svendsens Violin og Nerudas Violoncel.

Musikforeningens tredje Koncert for de ordinære Medlemmer fremførte en interessant Nyhed *Ouverture* (»symphonisk Indledning«) til Sigurd Slembe af Joh. Svendsen, en homo novus i dette vort musikalske Aristokrati, der som bekjendt er meget sparsomt med Optagelsen af nye Medlemmer. Ouverturens ægte dramatiske Holdning med de prægtige forskjelligartede Motiver, der fortrinlig passer til Heltens Karakter, saaledes som Bjørnson har tegnet ham, og den højst virkningsfulde Instrumentation burde have sikret den en mindre kjølig Modtagelse fra de »Ordinæres« Side. Det er ikke længe siden, at man i Musikforeningen hørte Rezias yndige og ægte Weberske *Cavatine* (af *»Oberon«*); denne Gang foredrog Fru Engdahl den særdeles smukt, skjønt hendes Syngemaade led af de allerede en Gang

paaankede Mangler. Et *Introduktions-* og et *Finalekor*, begge meget fint udførte, gav Cavatinen en yndefuld Indfatning. Det er overflødigt at gjøre Bemærkninger om *Eroica* og om Hartmanns »*I Provence*« hvormed Koncerten sluttede.

Frøken Thora Sanne viste sig paa sin Koncert i Mandags i Besiddelse af en betydelig Teknik men ikke af Evne til at lægge synderlig Udtryk i sit Spil. Bedst lykkedes maaske *Tarantellen* af Liszt, skjønt Udførelsen af Transkriptionen af den napolitanske Folkemelodi ikke taalte nogen Sammenligning med Fru Rappoldis. Forstaaelse og Formning af Melodien savnedes især i Chopins *Nocturne*. Den »velvillige Bistand« af Hr. Schiørring, Chr. Petersen og Fru Engdahl var meget værdifuld: Hr. Lichtenbergs mindre

Onsdag Aften gav Hr. Joseph Wieniawski med Assistance af Fru Emma Engdahl, Fr. Neruda og A. Svendsen en godt besøgt Koncert i Kasinos lille Sal. Den polske Virtuos var her langt heldigere end paa sin første Koncert, og det mere varierede Program gjorde et fyldigere Indtryk. Fuldendt var hans Udførelse af Fields *Nocturne* og Chopins *Impromptu* i Fis og *Etude* Nr. 12; i den store *Scherzo dramatique* formaaede han næppe overalt at rive med, skjønt Udførelsen af Enkeltheder, navnlig i Mellempartiet, var interessant. I *Sonaten* af ham selv *for Piano og Violoncel* viste han sig ogsaa som Komponist fra en fordelagtig, om end ikke udpræget original Side. Bargiels prægtige *Trio i F* blev ved den fortrinlige Udførelse Koncertens Glanspunkt.

Ved Tilbagekomsten fra Stockholm giver Hr. Wieniawski en *Chopin-Aften*, hvis meget lovende Program stiller ikke mindre end 15 Stykker i Udsigt, hvoriblandt den smukke H-molls Sonate og otte Etuder. Chopins og Wieniawskis Navne ere forhaabenlig tilstrækkelig Anbefaling. —ll—

Theatrene.

Kasino har med Offenbachs Operette »*Tambourmajorens Datter*« faaet sig et nyt Kassestykke, der upaatvivlelig vil holde Folk til Huse, indtil Theatret er færdigt med Instuderingen af Emile Zolas Arbejderskuespil. »Tambourmajorens Datter« er en Slags populær Udgave af »Regimentets Datter«. Musiken er gjennemgaaende smuk og fornøjelig, Texten ganske morsom og Udstyrelsen — især Slutningstableauet — baade rig og virkningsfuld. Uagtet det skorter Theatret noget paa Sangkræfter, er Udførelsen i det Hele tilfredsstillende. Frøkenerne Ludvigsen og Holther, samt D'Hrr. Knobelauch, Zangenberg, Neumann og Aagaard ere de vigtigste Rollehavende.

Folketheatret har gjenoptaget Victorien Sardous interessante Skuespil »*Seraphine*« i Frits Holsts Oversættelse paa sit Repertoire.

Fra Skitsebogen.

Tegning af Carl Thomsen.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang ligesom forrige Uge af N. Massaloffs Raderinger efter Malerier af Rembrandt i Eremitagen i St. Petersborg.

— Den 26. April begynder i Wien den betydeligste Kobberstikauktion, der i adskillige Aar har fundet Sted, idet Fyrst Lobanow-Rostowskys Samling da kommer til Bortsalg i Amslers og Ruthardts Kunstantikvariat. Dens væsenligste Del udgjøres af 783 nyere Pragtblade — Volpato, Morghen, Anderloni, Longhi, Garanaglia, Desnoyers, Richomme, Fr. Müller, Steinla o. s. v. — i de skjønneste og sjældneste Tryk; dertil kommer imidlertid en stor Mængde fortræffelige gamle Stik og Malerraderinger, — Schongauer, Dürer, Lucas van Leyden, Rembrandt, Ostade, Potter, Ruisdael, Waterloo, van Dycks Iconografi, Marc Anton o. Fl.

— Om det Maleri af Rubens — Poseidon og Amfitrite — der for nylig blev kjøbt til Berliner-Museet for 200,000 Reichsmark, føres der for Tiden en ivrig Diskussion i den tyske Presse. Nogle mene, at man har gjort en slet Handel, Enkelte endog, at Billedet er en Efterligning fra det 18de Aarhundrede. De Fleste og Kyndigste synes dog enige om, at Billedet er et Atelierarbejde, eftergaaet af Mesteren selv.

— Naar Salonen i Paris er sluttet, vil der i Industripaladset blive aabnet en Udstilling af, hvad den ifjor af den franske Regering udsendte arkæologiske Expedition har bragt hjem fra Tunis, hvor den har udgravet det gamle Utica. Man har fundet Ruiner af en Mængde romerske Templer, Theatre, Paladser og andre større Bygninger og derfra hjembragt over 700 arkitektoniske Brudstykker, omtrent 300 skjønne romerske Kar, samt en Mængde Mosaiker og Indskrifter. Om kort Tid vil en ny Expedition blive udsendt, denne Gang paa en Del Privatmænds Bekostning.

— Planen om Tuilleriernes Restavration er nu gjenoptagen, denne Gang med det Formaal at indrette en Del af Hovedbygningen til Museum for nyere Kunst.

— Hos Lecadre & Co. i Paris er begyndt at udkomme en Række Fotogravurer efter Meissoniers samtlige Værker, ved hvilken Lejlighed man har udregnet, at disse for Tiden repræsentere en Salgsværdi af ti Millioner Francs.

— Dr. Treu, der paa den tyske Regjerings Vegne har ledet Udgravningerne i Olympia, har nu offenliggjort en udførlig Beretning om Fundene. Der er siden 1875, da Arbejdet tog sin Begyndelse, fundet ikke mindre end 40 Bygninger, i og omkring disse 180 mere eller mindre vel bevarede Grupper, Enkeltstatuer, Relieffer og Buster af Marmor, deriblandt saa betydelige Ting som Paionios' Nike, Praxiteles' Hermes med den unge Dionysos og Zeustemplets Gavlgrupper; hertil kommer 1500 Brudstykker af Marmorarbejder, 3—400 fuldstændige Indskrifter og 600 Stykker af saadanne, over 14,000 Gjenstande af Kobber og Bronze, 4000 af brændt Ler og 6000 Mynter. Blandt de Ting, Dr. Treu mener tilkommer Tyskland, nævnes tolv Marmorstatuer fra den romerske Tid; derimellem en Nemesis og to Kejserstatuer, dernæst 25 Bronzestatuetter, omtrent 500 andre Bronzesager, 600 Arbejder i Ler — i Alt 2150 Stykker foruden Mynter. □

BREVVEXLING.

E., H. L. og *Vinconnu*. De indsendte Digte kunne ikke optages.

En fast Abonnent. Billedet skyldes den franske Kunstner Jeanniot.

☞ *Otto Borchsenius* træffes i Reglen hver Dag fra Kl. 3—4 i sin Bolig, Amaliegade 5, 3. Sal. — *F. Hendriksen* træffes i Reglen hver Dag fra Kl. 2—3½ i »Ude og Hjemme«s Hovedexpedition, Tordenskjoldsgade 21. — Breve, Bøger og andre Forsendelser bedes sendte til Hovedexpeditionen.

Indhold: »**Et Medarbejderskab**«, Fortælling af Victor Jannet. Ved N. J. B. Med Billede efter en Tegning af Eugène Chaperon. — »**Børneopdragelse**«, Tegning af O. A. Hermansen. — »**Fra det ny Kjøbenhavn**«. Med 6 Billeder af F. Larsen. — »**Goethe og Danmark**«, af Dr. Georg Brandes. (Sluttet.) — »**En Anmeldelse**« af Dr. Harald Høffding. — »**Musik**« af —ll—. — »**Theatrene**«. — »**Kunst og Kunstnere ude og hjemme**«. — »**Fra Skitsebogen**«, Tegning af Carl Thomsen.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J Jørgensen. & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 185. Søndagen d. 17. April 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

DEN RØDE SLØJFE.

Fortælling

af

Robert Hamerling.

Fru Evrilda var 37 Aar gammel, havde holdt sig ret godt og var en kjøn og taalelig fornuftig Kone; hun havde ikke ilde fyldestgjort de Krav, der stilledes til hende som Hustru og Moder og var lige paa Nippet til helt og holdent at gaa op i sine huslige Pligter, da hun bildte sig ind at gjøre den Opdagelse, at en højrød Sløjfe af en bestemt Slags, fæstet paa hendes Kjole nedenfor Halsen, passede ganske mageløst til hendes Ansigt og gav hende et langt yngre og smukkere Udseende.

Hendes Mand, der tilfældigvis endnu bestandig holdt meget af hende og just ikke var nogen Othello, men dog hørte til hin større eller mindre Halvdel af Ægtemænd, der fremfor Alt ville have den Kvinde, der er saa højmodig at lyksaliggjøre dem med sin Haand og sit Hjærte, for sig selv, hendes Mand trak paa Næsen ved Synet af denne Sløjfe og havde en hel Del at indvende imod den. Han fandt den for klodset, for skrigende i Farven, for koket og Gud véd hvad.

Hun fortalte ham ganske ærlig, at hun gik med den Sløjfe, fordi den klædte hende godt, og fordi den gav hende et smukkere og yngre Udseende.

Manden spurgte, hvor det kunde være, at hun nu pludselig vilde se smukkere og yngre ud?

I første Øjeblik fandt Fru Evrilda det under sin Værdighed at besvare dette Spørgsmaal. Manden gjentog det imidlertid med roligt Alvor, som om han havde sat sig i Hovedet at ville have et tydeligt og klart Svar.

Ægtemænd, der høre til den ovenfor omtalte Halvdel, føle sig aldrig synderlig opbyggede ved, at deres Hustruer af en eller anden Grund tydelig gaa ud paa at se yngre og smukkere ud for den øvrige Verden end for dem.

Med et elskeligt Smil svarede Fru Evrilda henkastende, halvt i Alvor, halvt i Spøg: »Kjære Mand, jeg troede, du var den Første, der vilde blive glad, naar jeg ikke sér saa gammel og grim ud.«

»Det er nu tretten Aar siden, kjære Barn,« svarede Manden, »at du fulgte mig til mit Hus som min ægteviede Hustru, og i henved et halvt Dusin Aar har jeg ikke mærket, at du har bestræbt dig for at behage mig, just mig, ved paa kunstig Maade at forhøje din Ynde. Tværtimod, jeg mindes tydelig, at du et Par Gange, naar jeg indenfor vore »fire Vægge«, taget i videre eller endog i snævreste Forstand, lod mig forstaa med, at du ved en eller anden uskyldig Tilsætning kunde berede min, som du véd, stærkt udviklede æsthetiske Sans en forhøjet og forædlet Tilfredsstillelse, formelig blev stødt og spurgte meget knibsk og med en hvas Betoning, om du maaske ikke længer faldt i min Smag uden Tilsætning, og tilføjede, at

du var for gammel til Koketteri, og hvis du ikke faldt i min Smag uden »Tilsætning«, saa vilde du give Afkald paa overhovedet at falde i min Smag.«

Fru Evrilda sagde, at hun ikke længer kunde mindes, at hun havde udtalt sig paa den Maade, lagde tilsidst Haanden paa Mandens Skulder og forsikrede med et skjælmsk, venligt Udtryk i sit endnu stedse tiltalende Ansigt, at hun virkelig kun gjorde det for hans Skyld, og at hun nødig vilde se saa gammel og styg ud.

»Er det Tilfældet,« svarede Manden tørt, »saa erklærer jeg herved højtidelig, at jeg ikke kan lide den røde Sløjfe, at du i mine Øjne hverken sér yngre eller smukkere ud med den end uden den, og at du ikke bereder mig nogen Glæde dermed. Den foregivne Grund til at bære Sløjfen falder altsaa bort. Og Andre, det siger du jo selv, behøver du jo ikke at behage!«

Et Øjeblik forstummede Fru Evrilda, men saa begyndte hun atter lidt surmulende: »Og selv om en Kone nødig vilde se gammel og styg ud i Folks Øjne — var det da egenlig en Forbrydelse? Bør jeg da ikke være bange for, at jeg gjør dig Skam i Selskabslivet, naar jeg sér gammel ud ved Siden af dig?«

»Kjære Barn,« svarede Manden, tog kjælende sin Kone under Hagen og saa' hende ind i Ansigtet med et Udtryk af ærligt, trohjærtet Galanteri, »bilder du dig virkelig ind, at du sér gammel og styg ud, naar du ikke har den stakkels Sløjfe paa? Vær fornuftig, mit søde Barn, du trænger virkelig ikke til den Pynt. Du sér saa ung og saa smuk ud som vel muligt, naar man er 37 Aar.«

Det ene inderlige Ord tog det andet. Med en yderst ringeagtende Mine puffede Fru Evrilda pludselig den røde Sløjfe helt ned paa Bunden af en Toiletæske. »Naar du ikke forlanger Andet af mig,« sagde hun og smilede fornøjet, »end at jeg ikke mere skal gaa med den Sløjfe — du gode Gud, saa har jeg virkelig nemt ved at føje dig. Den Tjeneste kan jeg sagtens gjøre dig!«

Otte Dage henrandt. Fru Evrilda stod i Begreb med at gaa ud. Hun smuttede i sin nye Kjole, saa' sig selv i Spejlet og kom saa dansende hen imod sin Mand med det Spørgsmaal: »Naa, lille Mand, hvad siger du? Skal jeg tage den røde Sløjfe paa, eller skal jeg lade være?«

Manden tav forbavset. Det undrede ham, og det ærgrede ham, at Evrilda nu atter kom tilbage til dette Thema, som han troede var afgjort for bestandig.

»Gjør, som du lyster!« svarede han tilsidst med et Skuldertræk og vendte hende Ryggen.

Fru Evrilda tog den skrigende røde Sløjfe op af Æsken og satte den foran paa Brystet.

Manden tav; men han var og blev i daarligt Humør. Den næste Morgen ved Frokosten spurgte hun ham om Grunden til hans Tavshed og tankefulde Alvor.

Han lagde ikke Skjul paa Grunden og gav sit nedslaaede Humør Luft i nogle blide, men klagende Ord over hendes Forfængelighed og Daarskab.

»Har du ikke udtrykkelig givet mig Lov til at gaa med den røde Sløjfe?« udbrød hun, »sagde du ikke, at det var dig ligegyldigt, da jeg spurgte dig? Men saadan er du! Finder du det rigtigt først allernaadigst at give din Kone Tilladelse til Noget og saa bagefter alligevel at knurre og surmule? Hvorfor sagde du ikke lige ud, at du forbød mig at gaa med den røde Sløjfe?«

»Jeg bildte mig ind,« svarede Manden, »at jeg blot behøvede at lade dig mærke, hvad der er mig ubehageligt, for at faa dig til at lade være med det. Men dermed kommer man galt afsted hos Kvinder. Nu vel, siden du mener, at jeg ikke er optraadt tilstrækkelig bestemt i den Sag, og du absolut fordrer det, saa vil jeg sige dig det rent ud: Jeg forbyder dig at gaa med den røde Sløjfe!«

Nogle Dage forløb — Fru Evrilda gik ikke ud. Hun vægrede sig endog ved at følge sin Mand i Selskab en Aften, skjønt han gjerne vilde have hende med.

Manden begyndte at blive urolig. Han spurgte hende, hvor det kunde være, at hun saa haardnakket holdt sig hjemme, lige stik imod, hvad hun ellers plejede?

Hun svarede irritabel, at hun hellere vilde give Afkald paa at gaa ud end give en Mistillid Næring, der i Anledning af den røde Sløjfe var traadt frem paa en saa paafaldende og for hende saa krænkende Maade.

Det gjorde Manden ondt, og da han holdt meget af sin Kone og ikke godt kunde finde sig i hendes Surmulen og Stædighed, saa havde han den største Lyst til i Mindelighed at komme til en Forstaaelse.

Men det var meget vanskeligt, da deres Anskuelser stod saa krast overfor hinanden i denne Sag. Kun i et eneste Punkt var Parret enigt, at Stridens Æble var en ussel Bagatel, som det ikke var værd at tale om.

»Du kan ikke en Gang unde mig en saadan Bagatel?« sagde hun.

»Du vil ikke en Gang ofre mig en saadan Bagatel?« sagde han.

Fru Evrildas Gemal var Videnskabsmand og havde den ulyksalige Lyst at ville komme paa det Rene med sin Kone ved strængt logisk førte, fornuftige Forklaringer, skjønt han dog stadig burde have husket, at han derved aldrig havde udrettet noget Synderligt overfor Evrilda. Saa søgte han da atter nu at fremstille Sagen klart for hende, og han troede fuldt og fast, at han sagde noget Overbevisende, Noget, der ikke kunde gjendrives.

»Kjære Kone, netop fordi den Gjenstand, hvorom det drejer sig, er saa usigelig intetsigende og ubetydelig, netop derfor har det krænket mig og krænker det mig, at du trodser mig paa en saa lidenskabelig Maade, vil have din Krig frem og er i Stand til at lægge den allerstørste Vægt paa de mest ubetydelige Ting. Du véd meget godt, at det ikke er det tossede Stykke røde Baand, der irriterer mig, men din store Stædighed og det forsætlige Koketteri, der egenlig er Grunden til, at du er saa opsat paa at gaa med den Sløjfe. Jeg siger forsætligt Koketteri, fordi du gaar ud paa at være yngre og smukkere overfor andre Mennesker, hvortil du hverken har en subjektiv eller en objektiv Grund, ingen subjektiv, fordi du i Forvejen sér saa ung og smuk ud som vel muligt, ingen objektiv, thi dersom du ikke saa' ung og smuk ud, saa kunde den usle Sløjfe saamænd ikke hjælpe dig. Og forresten spørger jeg dig, af hvilken Grund har du saa stor Lyst til at se yngre og smukkere ud overfor andre Mænd? — Svar mig for Guds Skyld, jeg beder dig! svar mig klart og bestemt, hvorfor har du Lyst til det? Du maa jo dog have en eller anden Grund?«

»Aa, lad mig være,« udbrød Fru Evrilda gnaven. »Om og af hvilken Grund jeg vil se smukkere ud med Sløjfen, derom er der jo slet ikke Tale; det drejer sig om, at jeg har Brug for en Sløjfe af den Art — at jeg . . .«

»Men skal det da absolut være en Sløjfe af en saa skrigende rød Farve?« afbrød hendes Mand hende.

»Jeg har ingen anden.«

»Saa vil vi kjøbe en anden — saa elegant, som du ønsker — men mere dæmpet i Farven — mere smagfuld.«

Han begyndte at gjennemgaa alle Regnbuens syv Farver og desuden alle mulige Nuancer, for at formaa hende til at træffe et passende Valg til en ny Sløjfe. Men Fru Evrilda blev bestandig mere gnaven og utaalmodig, og efter en lang Tale, hvori Manden uigjendrivelig beviste den røde Sløjfes Overflødighed, svarede hun med eftertrykkelig Bestemthed:

»Der er ikke Tale om, hvorvidt jeg kan undvære den røde Sløjfe eller ikke, der er kun Tale om, at Sløjfen passer godt til mit Ansigt, og at Du ikke under mig den.«

Mellem dette og det ovenfor nævnte Argument voltigerede Fru Evrilda fra nu af frem og tilbage, som Kunstberideren fra den ene Hest til den anden. Blev hun beskyldt for Koketteri, saa paaberaabte hun sig en eller anden Nødvendighed for just at bære denne Sløjfe, og naar denne Nødvendighed blev gjendreven, saa kom hun tilbage til, at Sløjfen klædte hende godt, og at man ikke undte hende

det. Paa den Maade kunde hun ikke fanges, og Manden blev kjed af at følge den kvindelige Logiks Spring i den mandlige Logiks Lænker.

Da Talen atter kom paa den Sag, kaldte hun ham en Pedant, en Grillefænger, en Hypokondrist, en Pessimist.

»Godt!« svarede Manden rolig. »Sæt, at jeg er en Pedant, en Grillefænger, en Hypokondrist — vilde det saa i dette Tilfælde ikke netop være din Pligt og ovenikjøbet det Klogeste saa nogenlunde at skaane dette mit hypokondre Temperament, og ikke drille mig med Bagateller som denne?«

Han vedblev endnu en rum Tid at tale i den Tone. Hans Logik overbeviste hende heller ikke den Gang, og hun afsluttede Diskussionen med, at hun, efter at han var færdig, endnu en Gang vendte tilbage til sin tidligere Paastand. Først da hun havde bevist det Uholdbare i hans Tale og havde tvunget ham til at lade hende beholde det sidste Ord, blev hun pludselig naadig stemt, slyngede sine Arme omkring Mandens Hals, rigtignok noget automatisk og ikke længer med den Følelse som for tretten Aar siden, men dog endnu stedse temmelig hjærtelig. Og hun sagde: »Naar det ikke er Andet — naar du ikke fordrer noget større Offer af mig end det . . .«

»Stop!« udbrød Manden. »Saaledes har du allerede en Gang før talt til mig. Og saa tog du Sløjfen paa igjen . . .«

»Her er min Haand,« svarede hun. »Jeg skal ikke mere gaa med den.« Og hun bar ved den næste Lejlighed ikke den røde Sløjfe. Efter hendes Mands Ønske sendtes der hende en Mønstersamling af de dejligste Sløjfer fra en Modeboutik, og hun valgte en god Slump af dem.

Manden triumferede et Par Uger, senere afslog hun ovenikjøbet en Invitation; af bestemte Grunde vilde det have været ham meget ubehageligt, om hun havde taget imod den.

Han takkede hende med et Kys. Hun lo og udbrød skjæmtende: »Er jeg ikke en rigtig god og skikkelig Kone? Gjør jeg ikke Alt, hvad jeg kan læse i dine Øjne? — Hvad faar jeg til Belønning, fordi jeg redebont ofrer mig? — Faar du ikke Lyst til igjen at give mig Lov til at gaa med den røde Sløjfe?« —

Manden blev noget bleg, men lod, som om han havde overhørt denne Spøg.

Den næste Morgen, før han gik ud, sagde han til Evrilda: »Hør Barn, hvad det angaar med den røde Sløjfe, vil jeg kun sige dig, at det er mig fuldstændig ligegyldigt, om Du gaar med den eller ej. Bær dig for Fremtiden ad, som du lyster i saa Henseende.«

»Er det dit Alvor?« spurgte hun.

»Ja vist saa!« svarede han. »Det er mig imod at spilde et eneste Ord mere paa en saadan Bagatel. Jeg sér, at den usle røde Gjenstand er en Del af dit Væsen, af dit eget Jeg, og at en Kone som du hellere lader Næsen skjære bort end mister saadant et Stykke Pynt, tilmed naar hun bilder sig ind, at det passer godt til hendes Ansigt.«

Ved hin Tid begyndte han, der hidtil havde havt en temmelig god Konstitution, at skrante og blive mager. Tilsidst fik han en snigende Feber, som Lægen førte tilbage til en sygelig Tilstand i Galden.

En Dag saa' Fru Evrilda sig atter foranlediget til at gaa ud. Hun vragede længe mellem sine Brystsløjfer — ingen af dem faldt i hendes Smag. Hendes Mand havde jo nu i det Punkt givet hende fuldstændig Frihed; ikke desto mindre traadte hun, førend hun forlod Huset, hen til hans Leje og sagde, da hun saa', at hans Blik dvælede ved Sløjfen paa hendes Hals: »Jeg har taget den røde Sløjfe paa, men hvis du i mindste Maade har noget imod den, tager jeg den øjeblikkelig af igjen. Tal aabent, dersom du har noget at indvende derimod.«

»Ikke det Mindste!« svarede Manden og vendte sit Ansigt om mod Væggen.

Den Syges Tilstand forværredes med rivende Hurtighed, og da Evrilda kom hjem om Aftenen, fandt hun ham i den mest betænkelige Tilstand.

Hun stod forfærdet og betagen af Smerte ved hans Leje. Et Par Dage og Nætter vaagede hun ufortrødent hos ham, medens hans Tilstand bestandig blev mere haabløs. Da den kvindelige Natur er tilbøjelig til under alle Omstændigheder at give ædle Rørelser Plads, fik hun pludselig, medens hun saaledes stod ved den dyrebare Ægtefælles Dødsleje, den Idé, at hun muligvis havde krænket ham ved Ubetænksomhed, Forfængelighed og Egenraadighed, og at hendes vedholdende Forkjærlighed for den røde Sløjfe maaske havde forbitret hans Liv noget, muligvis endog bidraget til, at hans legemlige Tilstand forværredes. Hun troede stadig at se Noget som en svag Bebrejdelse i den Dødssyges alvorlige Ansigt, og da det lakkede ad Enden med ham, kastede hun sig hulkende over ham og udbrød: »Aa Gud, bare den røde Sløjfe ikke har ærgret dig i dit stille Sind! — Tilgiv mig! — Men nu skal den, saa sandt jeg lever, aldrig mere komme paa min Krop!«

»Fra nu af er det mig aldeles ligegyldigt!« svarede Manden og sov hen.

Hun hengav sig fuldstændig til sin Sorg over hans Død. Den røde Sløjfe skjænkede hun ikke længer en Tanke; og, da hun lagde Sørgedragten og atter tog ud blandt Folk, var det aldeles ubevidst, at hun satte den paa Brystet, idet hun ligegyldig tog den første den bedste.

Først da hun kom hjem, randt det hende i Hu, at hun havde brudt sit Ord. Den næste Morgen besøgte hun sin Mands Grav, knælede ned paa den og svor, at hun vilde brænde Sløjfen, for at hun aldrig tiere skulde komme i Fristelse og hverken bevidst eller ubevidst benytte den.

Den følgende Nat viste hendes afdøde Mand sig for hende i Drømme og bad hende indstændig om ikke tiere at plage ham i denne Sag.

Men Fru Evrilda opgav ikke at udføre den Beslutning, hun havde fattet, og hendes Yndlingssløjfe gik op i Luer. Hun strøede dens Aske paa Mandens Grav.

Ægtefællens Manes kunde nu vistnok være beroligede og forsonede for bestandig.

Efterskrift. I det Øjeblik, da disse Linjer, der ere nedskrevne for et halvt Aar siden, gaa i Trykken, hører jeg tilfældig, at Fru Evrilda, efter at hun en Tid lang har indgydt sine Slægtninge og Venner alvorlige Bekymringer ved sin grænseløs lidenskabelige Sorg, omsider er kommet sig saa taalelig, har afsluttet fuldstændig med den skumle Fortid og igaar — kjøbt en ny rød Sløjfe.

Af Karl Elzes „Lord Byron". 2den Udgave.

Ved K. Kroman.

Karl Elzes bekjendte Biografi af Lord Byron er for nylig udkommen i anden Udgave, og Forfatteren har heri med den Lærdom og Grundighed, som bestandig staar ham til Raadighed, ført de forskjellige Spørgsmaal, der nødvendigvis fremstille sig for enhver Biograf af Digteren, frem til Nutiden. Da det muligvis ogsaa kunde interessere flere danske Læsere, som ikke have Adgang til Elzes Værk, at stifte Bekjendtskab med Byronsforskningens nyere Resultater, skal jeg her give et kort Uddrag af dem.

De vigtigste Kilder til Kundskab om Digteren, som i den nyeste Tid ere traadte til, ere Hobhouse's (Lord Broughtons) Erindringer, Francis Hodgsons Erindringer, og en Biografi af William Harness. Disse tre Mænd vare alle Ungdomsvenner af Digteren og i højere

Grad end de fleste Andre i Besiddelse af hans Fortrolighed. Byrons italienske Veninde, Grevinde Guiccioli (Marquise de Boissy), er efter en lang og tung Sygdom i Marts 1873 afgaaet ved Døden i Florents, og hendes Efterladenskaber indeholdt, foruden en af hende selv forfattet Fremstilling af Byrons Ophold i Italien, en Del af Digterens Manuskripter og — hvad der navnlig er af Vigtighed — en omfangsrig Samling af hans Breve fra Aarene 1820—1823. Disse sidste egne sig nu imidlertid vel næppe til Udgivelse; men heller ikke om en Offenliggjørelse af den øvrige Del af de rige literære Skatte, som den Gamba'ske Familie er i Besiddelse af, har der endnu været Tale. Ogsaa Hobhouse har foruden sine Erindringer efterladt sig en Del Papirer, som først maa aabnes i Aaret 1900, deriblandt hans Beretning om de forskjellige Forhandlinger i Aaret 1830 i Anledning af den offenlige Gjendrivelse af det Rygte, Lady Byron sikkert selv havde udbredt om sin Ægtefælle. Brevvexlingen mellem Byron og Hobhouse gjemmes maaske ligeledes her, og Digterens Brevvexling med sin Søster Mrs. Leigh venter ligeledes endnu paa at blive offenliggjort. Man vil af al denne Hemmelighedsfuldhed let kunne forstaa, at der endnu maa findes adskillige Huller og uopklarede Punkter i Digterens Liv.

Rækken af disse dunkle Punkter begynder allerede med hans Fødsel, for saa vidt man endnu ikke med Bestemthed véd, hvor denne fandt Sted. De nyeste Biografer antage uden videre London for hans Fødeby, og overfladisk sét synes Sagen ogsaa at være afgjort nok, da baade Indskriften paa Digterens Grav i Hucknall Torkard og Medaillonen paa Huset Nr. 24 i Holles Street nævne dette Sted*). Der er imidlertid mindst lige saa mange Stemmer, deriblandt Grevinde Guicciolis, der tale for Dover. En temmelig forvirret Daabsberetning, funden i Kirkebogen for Sognet Marylebone, hvortil Holles Street hører, udsiger, at George Gordon, Søn af John Byron og Catherine, blev døbt her d. 1. Marts 1788 og var født d. 22. i samme Maaned. Sér man imidlertid lidt skarpere paa denne Beretning, der sætter Digterens Fødsel to Maaneder for sent og lader ham være døbt, før han blev født, bliver man nærmest tilbøjelig til ogsaa at tvivle om, hvorvidt han var døbt i London; og denne Tvivl bestyrkes ved, at det fuldstændig vilde ligne Digterens Forældre at sætte alle Kræfter i Bevægelse for at sikre Barnet den Ære at være født og døbt i Rigets Hovedstad. Man véd, at Byron i Henseende til Forældre var lige saa ulykkelig stillet, som Goethe (og formodenlig ogsaa Shakespeare) i denne Henseende vare lykkelige.

Det nærmest Efterfølgende kan ret træffende bidrage til at oplyse dette Forhold. Byron har selv gjentagne Gange fortalt sin Ven Harness — og sagtens ogsaa Andre —, hvorledes hans Fader endte med at tage sig selv af Dage, og Harness har atter halv tvivlende meddelt det til Grevinde d'Haussonville. »Aldrig«, skriver han til hende, »skal jeg glemme den Maade, paa hvilken han første Gang fortalte mig det. Han stod just og vaskede sine Hænder og sang imens en neapolitansk Arie. Saa vendte han sig om til mig og sagde: »I vor Familie har der bestandig hersket Vanvid!« Faa Øjeblikke efter, mens han endnu var ved at vaske sig og synge, tilføjede han, som om det var den ligegyldigste Sag af Verden: »Min Fader skar Halsen over paa sig selv!«« — I sine Optegnelser fortæller Harness Sagen paa følgende Maade: »Naar jeg vilde gjenkalde mig de forskjellige Ugjerninger, som Byron Tid efter anden tilskrev sig selv, kunde jeg fylde et helt Bind. Jeg lærte meget snart denne hans sælsomme Idiosynkrasi at kjende og var længe i stor Forlegenhed med at finde en Grund til den. En saadan var imidlertid tilstede og maa nærmest søges i en Art sygelig og forskruet Forfængelighed hos ham. Mere end én Gang fortalte han mig, at hans Fader var gaaet fra Forstanden og havde dræbt sig selv. Hvad dette Punkt angaar, nærede jeg ingen Tvivl om, at Sagen forholdt sig netop som han sagde; men da jeg omtalte Historien for en gammel Dame, til hvem jeg havde fuldstændig Tillid, forsikrede hun mig, at det ikke forholdt sig saaledes. Mr. Byron, som var hendes Fætter, havde ganske vist været overordenlig vild; men han var fuldkommen sund og døde rolig i sin Seng.« — Byrons Hang til at male sig selv saa sort som mulig bliver iøvrigt bekræftet fra alle Sider. Hodgson siger, at hans overordenlige Forkjærlighed for et slet Rygte og hans Lidenskab for at vise sig fra den ugunstigste Side grænsede nær op til Vanvid. Det er derfor muligt, at hele Historien om Faderens Endeligt er en slet Spøg. Imidlertid har Digteren bestandig kun talt Sandhed angaaende sin Moder, og tilmed er det ingenlunde vanskeligt at tro, at Kaptejn Byron, efter at alle Hjælpekilder vare slaaede ham fejl, og hans Familie havde opgivet ham, kunde lægge Haand paa sig selv. En saadan Død vilde harmonere aldeles med hans Liv, og hvor vidt vedkommende gamle Dame virkelig har havt tilforladelig Kundskab om sin halvt forstødte Fætters Død, der tilmed indtraf i Udlandet, er et stort Spørgsmaal. Den sikreste Vej til at faa Sagen afgjort vilde være at efterse Kirkebogen i Valenciennes, hvor Kaptejn Byron døde, for om muligt i den at finde en Dødsaarsag.

Om Byrons Skoletid i Harrow have vi nu en lige saa velvillig som paalidelig Beretning af hans Skolekammerat Harness. Harness forsikrer, at han for sin Person ikke véd Andet end Godt om Byron, tilføjer imidlertid, at det nok kan være, at Byron ikke af Alle fortjener dette Vidnesbyrd, og at navnlig hans Ophold i Udlandet nødvendigvis maa have virket demoraliserende paa ham; han maatte have været Mere end et Menneske, hvis dette ikke skulde have været Tilfældet. Ogsaa om det berygtede Liv i Newstead fortæller Harness, der i tre Uger af Vinteren 1811—12 var Byrons Gjæst her sammen med Hodgson. »Saalænge jeg var i Newstead,« siger han, »foregik der ingen som helst Udskejelser. Intet kunde være roligere og regelmæssigere end den Maade, hvorpaa vi tilbragte Dagen. Byron læste Korrektur paa de to første Sange af Childe Harold, Hodgson var beskjæftiget med Redaktionen af Monthly Review, og selv læste jeg til Examen. Naar vi kom sammen, drejede vor Underholdning sig i Reglen om Digtere og Digtekunst; af og til hævede den sig dog ogsaa til meget alvorlige Diskussioner angaaende Religion.« Det var ved disse Diskussioner, at navnlig Hodgson ivrig bestræbte sig for at faa Byron omvendt. Hvor hjærteligt Byrons Forhold til Harness var, sés ogsaa af den Omstændighed, at han vilde have tilegnet ham de to første Sange af Childe Harold, og kun opgav sit Forsæt, fordi en saadan Tilegnelse muligvis kunde have skadet Harness, der som bekjendt var Gejstlig, i hans fremtidige Løbebane.

Af en saa rolig og regelmæssig Natur var Byrons Ungdomsliv imidlertid ikke altid. Blandt hans Elskovseventyr fra denne Tid skal navnlig ét omtales lidt nærmere her, nemlig hans Forhold til den ubekjendte Skjønhed, som ledsagede ham i Pagedragt*). Ifølge en skarpsindig Afhandling i det engelske Tidsskrift Athenæum (1876, II., 306) skal hun nemlig have været Originalen baade til den i sex forskjellige Digte besungne Thyrza**) og til Astarte i *Manfred*. Byron skal have ladet hende i Stikken og derfor senere gjort sig Bebrejdelser, da hun døde af Svindsot. Hun maa have lignet Byron, eftersom han kunde udgive hende for sin Broder, og af denne Omstændighed lader det sig maaske forklare, at han, som det synes, har gjort Astarte til Manfreds Søster. Forøvrigt bliver ogsaa Lara, der ligeledes repræsenterer Digteren selv, ledsaget af en Elskerinde i Pagedragt. Men i ethvert Tilfælde synes Byrons Tilbøjelighed for den kvindelige

*) Angaaende Gravskriften se den danske Oversættelse af »Lord Byron«, p. 341. — Paa Medaillonen staar der: »Lord Byron born here 1788, Died in Greece 1824.«

*) Se K. Elze: Lord Byron, p. 69.
**) To Thyrza. — Away, away ye notes of woe. — One struggle more, and I am free. — Euthanasia. — And thou art dead, as young as fair. — If sometimes in the haunts of men.

Page at have været af dybere Natur, navnlig hvis vi tør sætte hans Udtalelse: »Jeg har ikke en Taare tilovers for en Begivenhed, som for fem Aar siden vilde have bøjet mit Hoved til Jorden!« i Forbindelse med denne Kjærligheds-historie. Dette Klageraab stemmer nemlig kronologisk nøje overens med den Tid, da Byron levede med Pagen, som aabenbart døde i Efteraaret 1811. — Ifølge en anden Opfattelse skulde Thyrza derimod være en Tante til Digteren, i hvem han var forelsket før sin Pilgrimsfart.

Om Byrons Londonerliv efter hans Hjemkomst fra Grækenland har navnlig Rogers berettet os forskjellige interessante Smaatræk. Om det Middagsselskab, ved hvilket han præsenterede Byron og Moore for hinanden, fortæller han f. Ex. Følgende. Byron havde erklæret, at han kun nød Beskøjter og Sodavand, og da ingen af Delene vare tilstede, spiste han kun Kartofler, som han trykkede itu til en Grød og overhældte med Eddike. Nogle Dage senere rettede Rogers det Spørgsmaal til Hobhouse, hvor længe Lord Byron vel vilde vedblive med denne Diæt, og fik til Svar: »Netop saa længe, som De lægger Mærke dertil!« »Jeg vidste rigtignok den Gang ikke,« tilføjer Rogers, »hvad der nu er en Kjendsgjerning, nemlig at Byron, da han havde forladt mit Hus, gik til en Klub i St. James Street og dér indtog et forsvarligt Aftensmaaltid med Kjød o. s. v.« Om Byrons Forhold til Lady Lamb*) bemærker Rogers blot i al Korthed, at Lady Lamb var gal (mad), og at hendes Familie lod hende gjøre, hvad hun vilde. Hun var rasende forelsket i Byron. Dog er Rogers overbevist om, at deres Forhold har været et uskyldigt, og hermed stemmer en Ytring af Byron til Hodgson: »Lammet«, skriver han, »er rasende. De gjør Dem ingen Forestilling om de gyselige og smagløse Ting, hun har sagt og foretaget sig, siden jeg — i Sandhed af de bedste Bevæggrunde — har indstillet min Hyldest.«

Vi kunne her passende lidt nærmere omtale Byrons Forhold til de to Venner Rogers og Hodgson. Den Sidstnævnte hørte til de Personligheder, for hvem Byron synes at have næret en ubetinget Agtelse og Hengivenhed. Mrs. Leigh skriver til Hodgson, at Byron selv har bekjendt, at han har skjændtes med alle sine Venner, Hobhouse iberegnet, kun ikke med Hodgson. Da Hodgson vilde holde Bryllup, muliggjorde Byron hans Forehavende ved paa den mest taktfulde Maade at betale hans Gjæld, der beløb sig til 1000 Pund. Det var Hodgson, der forhindrede den taabelige Duel mellem Byron og Moore ved, ikke af Forglemmelse, men med fuldt Forsæt, at lægge Moores første Udfordring til Side.

Af en ganske anden Beskaffenhed var Byrons Forhold til Rogers, og Rogers har sikkert selv ikke været uden Skyld heri. »I Selskabslivet«, siger Sir Henry Holland om Rogers, »skjulte han ofte sine bitreste Sarkasmer saaledes under honningsøde Fraser, at Tredjemand havde let ved at opdage dem, medens den Angrebne Intet mærkede.« Maaske har Byron opdaget denne Egenskab hos ham. Saa meget er vist, at han i sin Omgang med Rogers ingenlunde altid vendte sin elskværdigste Side frem. Rogers fortæller selv, at da han i Italien rejste sammen med Lord Byron, forstod denne at indrette det saaledes, at de i Reglen kom igjennem de smukkeste Egne, naar det var mørkt. »Hver Aften under vort Samliv«, vedbliver Rogers, »havde vi regelmæssig vor Trætte; Byron plejede at gjøre mig slet i Et og Alt, idet han udkrammede alle de Historier, som han troede vilde ærgre mig mest. Næste Morgen plejede vi imidlertid atter at give hinanden Haanden og vare paa ny de bedste Venner.« Da Rogers besøgte Byron i Casa Lanfranchi i Pisa, blev han modtaget af denne paa den afskyeligste Maade. Byron holdt her en vældig Buldog ved Navn Tiger, som var bunden ovenfor Trappen ved en temmelig lang Lænke, og som ofte, naar Byron spillede Billard, blev løst og sluppet ind i Billardværelset. Da Byron hørte, at Rogers var kommen til Pisa og staaet af i de »Tre Donzelle«, ventede han naturligvis strax hans Besøg. Han var just i Færd med at spille Billard; men langt fra at lade sig forstyrre, gav han derimod sin Tjener Tita Ordre til at slippe baade Buldoggen og hans Yndlingsabe Joko løs. Da Rogers kom, sprang Tiger ind paa ham og satte ham op i en Krog, saa at han var ude af sig selv af Skræk. Byron lod, som om han Intet mærkede, spillede uforstyrret videre og raabte blot et Par Gange til den gjøende Hund: Ti—i—ger! Ti—i—ger!, dog snarere i en opmuntrende end i en forbydende Tone. Endelig anstillede han sig, som om han pludselig opdagede Aarsagen til Støjen, og at sparke Tiger til Side og slutte sin »dyrebare Ven« i sine Arme var nu blot et Øjebliks Værk. Medwin, som har berettet Tildragelsen, slutter med at erklære hele Scenen for et Mesterstykke af Skuespilkunst.

Vi komme dernæst til Byrons Ægteskab, Skilsmisse og de dermed sammenknyttede Omstændigheder. Læseren erindrer den af Mrs. Stowe udslyngede Beskyldning mod Byron og hans Halvsøster Mrs. Leigh, en Beskyldning, som forøvrigt allerede umiddelbart efter Skilsmissen var udbredt blandt det Londonske Publikum og udgjorde den væsenligste Grund til, at Byron forlod England. Efterhaanden have imidlertid de fleste Stemmer udtalt sig til Fordel for Byron og imod Mrs. Stowe, og Rigtigheden af denne Opfattelse bliver paa Ny bekræftet ved Byrons nærstaaende Venners, Hobhouses, Harness' og Hodgsons Optegnelser. Dog mangler endnu den Mands Stemme, som paa Embeds Vegne var aller nærmest indviet i alle de med Skilsmissen forbundne uhyggelige Forhold: Dr. Lushington*) er d. 20. Januar 1873 afgaaet ved Døden uden at have brudt sin Tavshed. Som Sagerne nu staa, er denne Omstændighed imidlertid uden væsenlig Betydning for den rette Opfattelse og Vurdering af Forholdet. Hobhouse, Harness og Hodgson have havt et saa dybtgaaende Kjendskab til alle de vedkommende Personer, og have været saa tilforladelig underrettede eller selv spillet en Rolle med i alle Sagen vedkommende Omstændigheder, saa at deres direkte eller indirekte Vidnesbyrd have al ønskelig Beviskraft; de ere med andre Ord klassiske Vidner, saa vidt der i det foreliggende Tilfælde overhovedet kan tales om saadanne. Hobhouse var som Brudevidne og Bryllupsgjæst tilstede ved Byrons Vielse. »Jeg hjalp« — saaledes beretter han paa sin jævne og usminkede Maade — »Lady Byron ind i Vognen, som førte det unge Par bort. Da jeg til Afsked trykkede hendes Haand, ønskede jeg hende al mulig Lykke. Hendes Svar lød: »Hvis jeg ikke er lykkelig, saa vil det være min egen Skyld.«« Dette var d. 2. Januar 1815. Den 15. Januar 1816 forlod Lady Byron i al Venskabelighed sin Ægtefælle for at besøge sine Forældre; men næppe var hun ankommen hos dem, før den Intet anende Byron fik det Budskab fra hende, at hun aldrig vilde vende tilbage, og i Februar blev Skilsmissekontrakten undertegnet. I Anledning af Sagen havde Lady Byron raadført sig med Familiens Sagfører, Dr. Lushington, og ved denne Lejlighed var det, at hun til ham betroede den egenlige og afgjørende Grund for hende til at handle, som hun gjorde. K. Elze antager, at denne Meddelelse netop bestod i den nys antydede Beskyldning mod Byron og Mrs. Leigh, og mener tillige, at Lady Byron samtidig i al Hemmelighed har foranlediget dette Rygtes videre Udbredelse. Dette er dog foreløbig kun en Formodning, der tilmed modsiges af det vedvarende gode Forhold mellem Lady Byron og Mrs. Leigh. Antagelsen synes imidlertid at blive bekræftet ved Udtalelser af Hobhouse. »I Aaret 1830«, fortæller denne nemlig i sine Erindringer, »var jeg meget optaget af Byrons Anliggender; navnlig søgte jeg Raad om, hvorvidt det ikke vilde være hensigtsmæssigt offenlig at imødegaa en faktisk fra Lady Byron udgaaet Anklage, der vedrørte hendes Skilsmisse. Dette Angreb paa Lord Byron blev paa Lady Byrons Avtoritet understøttet af Tom Campbell, som vel var en Digter af første

*) K. Elze: Lord Byron, p. 152.

*) Smlgn. K. Elze: Lord Byron, p. 169.

Rang, men en meget slet Sagfører selv overfor en god Sag, og som derfor spillede en ynkelig Rolle her, hvor han slet ingen Sag havde. Jeg raadførte mig med mine Venner, bl. A. med Lord Holland, som anbefalede mig at tie stille og ikke tog i Betænkning at sige, at det vilde ærgre Damen langt mere, at man ikke agtede paa hende, end om hun kom til at spille en Rolle i en Retsstrid. Jeg havde aldeles ikke i Sinde at ærgre hende; mit eneste Ønske var at gjøre min Pligt mod min Ven, og denne Pligt har jeg forhaabenlig opfyldt, idet jeg efterlader en fuldstændig og samvittighedsfuld nøjagtig Beretning om de vedkommende Forhandlinger, hvoraf der i paakommende Tilfælde maa gjøres Brug. Her nøjes jeg med at forsikre, at det paa ingen Maade var Frygt, der bevægede Byron til at lade sig skille fra sin Hustru. Tværtimod var han fuldstændig rede til at lade Sagen komme for Retten.« Man kan her kun beklage, at det først er i Aaret 1900, der tør gjøres Brug af den nævnte Beretning. — Da Byron efter Skilsmissen forlod England, fulgte Hobhouse ham til Dover og tog først om Bord Afsked med ham, og da begge Vennerne i Septbr. 1822

Fransk Officer.

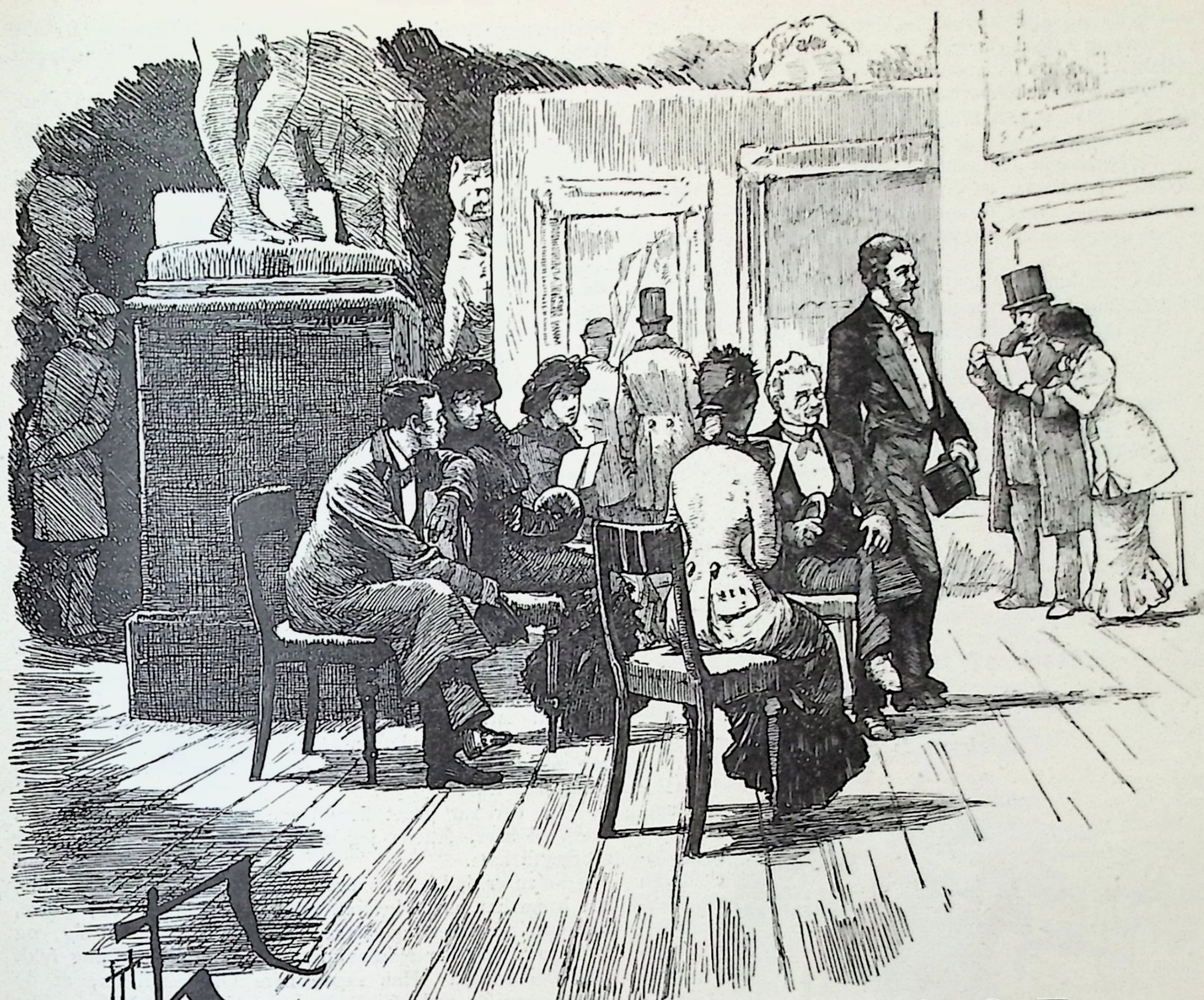
Efter en Tegning af **A. de Neuville.**

(Fra »Les jeunes peintres militaires«.)

saa' hinanden for sidste Gang, faldt Adskillelsen Byron saa tung, at han bevæget sagde: »Hobhouse! Du skulde enten slet ikke være kommet eller slet ikke gaa igjen!«

De latterlig smaa Begyndelser, hvoraf Skilsmissen udsprang, og deres gradvise Udvikling og Vækst, ere ingensinde bleven bedre opfattet og skildret end af Harness, skjønt han ikke kjendte det ægteskabelige Liv af egen Erfaring. Byron passede ikke Frokosttiden og kom bestandig for sent til Middagsmaden. Han var elskværdig imod et Par ældre Veninder af Lady Byron, saalænge de vare nærværende, og gjorde, efter at de vare gaaede, Nar ad deres Paaklædning og Manerer. Han havde om Natten et Par ladte Pistoler liggende ved Sengen og en Dolk under Hovedpuden; ja han truede endog sin Hustru med Grusomheder. En anden Historie skriver sig fra Rogers: Byron vaagnede op midt i Bryllupsnatten. Et brændende Lys kastede et spøgelseagtigt Skjær gjennem de røde Sengeomhæng, saa at han uvilkaarlig raabte: »Store Gud, er jeg virkelig i Helvede!« saa højt, at hans Hustru vaagnede derved.

(Sluttes.)

Forgrundsskygge

Af **Karl Gjellerup.**

Med Tegning af H. Tegner.

Jeg aanded atter frit, og jeg traadte saa kjækt;
jeg mente, mit Saar var lukket og lægt.

— Der var Stimmel og Trængsel paa Kunstudstillingen,
Farver og Varme og dansende Støv,
som lyste i Solstraalens skraanende Belte;
der var Hvisken og Tisken, Beundringssuk
og halvskjult Gaben og Smil og Buk;
der blev kritiseret, gjort Kour og lét;
der var Bredgades Modehelte
og Landmænd, der mødtes paa Kunstens Gebet:
»Sikken Mark nu, saa fuld af Ukrudt! vi har
sgu ingen saa ussel i hele Herredet.«
Der var Frøk'ner, som keg i Lorgnetternes Glar
og Fruer, som lugted til Lærredet.
Der var kritiske Øjne i hule Hænder,
som tydelig sagde: »her sér I en Kjender.«
I Foraarsmodens Façon og Kulør,
med nikkende Fjær og vimplende Slør,
trængte geskjæftige Damer sig frem: —
— »Se nu ikke paa det, jeg kan ikke li'e Graavejr.«
— »Vi maa skynde os lidt, hvis vi ellers skal faa hver
en Sal sét igjennem, før Kl. er 5.« —
Det var ikke til mig, det Sidste blev sagt;
jeg stod for mig selv og betragtede ikke
et Graavejrsparti; — der var Varme og Pragt
og Sommermiddagens dirrende Lys
over Landskabets Flade lagt; —
Fjorden straaled saa glat som Is,
der rørte sig næppe en Vove,
og langs dens bakkede, bugtede Bred,
hylled' i blaanende, duftig Dis,
dér drømte de tavse Skove;
gjennem Himlens vatrede Skylag gled
et Bundt af Straaler mod Jorden ned,
som om en usynlig Dejlighed
lod glimre sin gyldne Vifte;
det var intet Billed, hvor Mørke og Lys
kæmpe og jagende skifte.
Jeg stirrede ind i dets frodige Fred
som ind i et Liv, fuldt af hvilende, klar
uendelig Lykke,
saa lys, at man næsten blev angst derved;
den blændende Strand i Øjet skar;
jeg savned en Skygge —

og hen over Sandet en Skygge skred.

Jeg vendte mit Hoved. — Der gik et Stød
gjennem tusind dirrende Nervestrenge;
Blodet sig op i Kinderne skjød,
Pulsens Stormbuk syntes at sprænge
Tindingens Mur; —
jeg vaklede ør . . .
— Jeg havde kun sét en slank Figur,
en bøjet Nakke, et skumhvidt Slør
om dunkelbrunt Haar med en sølvblank Pil,
en skarpt skaaren, ren Profil . . .

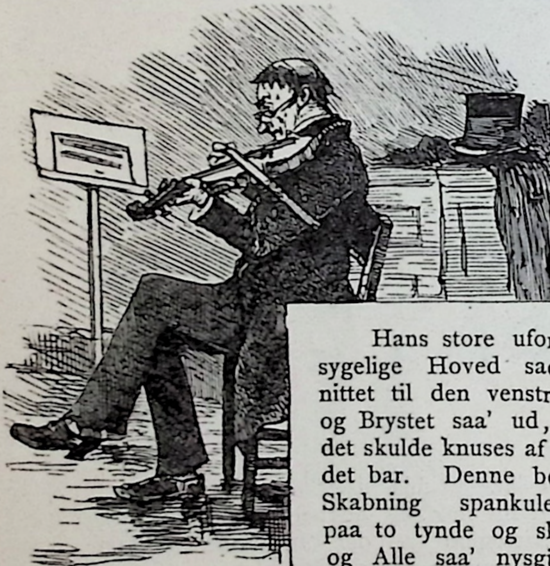
Det var kun et Nu. De hurtige Træk
var svundne i Mængden, og Skyggen væk.
Jeg saa' paa det straalende Maleri;
det var, som havde hin Skygge slukt
dets lysende Sjæl i sin lydløse Flugt;
jeg saa' intet Liv, ingen Lykke deri,
men Farver, sat' paa en Lærredsklud.
Og rundt om bølged de ind og ud
og rasled med Katalogets Blad
og hvisked og spøgte, — en pyntet, glad,
kjedsommelig Slægt . . .

Og jeg mente, mit Saar var lukket og lægt!

Skitser af Aurélien Scholl.

Ved **H. W.**

Pukkelryggede Kaspar.

En Aftenstund kom der til La Rochelle en lille Pukkelrygget, som gav sig til at spille Violin i Gaderne.

Hans store uformelige og sygelige Hoved sad ligesom nittet til den venstre Skulder, og Brystet saa' ud, som om det skulde knuses af den Vægt, det bar. Denne besynderlige Skabning spankulerede om paa to tynde og skjæve Ben, og Alle saa' nysgjerrig efter ham.

Den lille Pukkelryggede hed Kaspar og havde indlogeret sig paa et Loftskammer i et fattigt Hus — og snart kjendte hele Byen ham.

Han stod op med Solen og gik ud — stadig med sin Violin under Armen —, indtil han saa', at Skodderne bleve lukkede op i de Huse, hvor Beboerne vare tidligst paa Færde. Saa satte han sig paa en Afvisersten, og efter at have sat sit Instrument til Kinden begyndte han at spille løs.

I Begyndelsen var det langsomme Melodier, tunge og alvorlige Toner, men saa kom der Liv i Kaspar; hans smaa Øjne gnistrede skrækkelig, og det var brudte og fortvivlede Akkorder, der kom fra Violinens Strænge.

Folk lo og klappede i Hænderne.

»Bravo, Kaspar!« raabte man til ham.

Og den lille Pukkelryggede tørrede Sveden af sin Pande.

En Dag, da jeg var bleven staaende for at høre paa ham, var det ligesom et Slør blev draget fra mine Øjne, og i dette Kaos af Toner, som trængte paa og sukkede saa frygtelig, troede jeg at høre en hel Historie. Der var Tænderskjæren, Smertensskrig og den Fortvivledes Snappen efter Vejret i disse Toner.

Jeg var i det Øjeblik ligesom begavet med den sjette Sans, Hoffmann taler om, og som oplader vort Øje for den fantastiske Side ved Livet.

Det var nok en Violin, der blev spillet paa, men jeg — jeg hørte en Stemme, som jamrede.

Fra det Øjeblik interesserede jeg mig i særlig Grad for den lille Pukkelryggede, og jeg lagde Mærke til, at han hver Morgen posterede sig lige overfor et hvidmalet Hus, som bar Præg af at have rige Beboere, og som laa nærved den Rønne, hvori han selv boede.

Jeg saa' ogsaa et Vindue blive aabnet, og i Vinduet viste der sig en ung Pige, saa smuk og saa yndig, at jeg holdt mit Aandedræt tilbage af Frygt for, at det guddommelige Syn skulde forsvinde.

Hun sendte stakkels Kaspar et lille Nik, og med et Smil tilkastede hun ham en Sølvmønt, som rullede hen for hans Fødder.

Hver Morgen var jeg saa ubeskeden at følge efter Kaspar. Han spillede — og jeg saa' ligesom han. Jeg frastjål ham Halvdelen af hans Lykke.

Men saa kom der en Dag, da Vinduet ikke blev aabnet.

Det var Vinter, og Jorden havde iklædt sig sit Snedække, ligesom i en bestemt Hensigt.

Og den næste Dag blev Vinduet heller ikke aabnet. Men Husets Dør var beklædt med Sort, og man kunde se tændte Voxlys bag Gardinerne.

Saa satte Ligfølget sig sagte i Bevægelse. — Den lille Pukkelryggede fulgte med ud paa Kirkegaarden, og da han gik derfra, slog han sin Violin i Stykker og kastede Stumperne fra sig.

Da der var gaaet flere Dage og jeg ikke havde sét noget til ham, fattede jeg den Beslutning at gaa hen og spørge til ham.

»Han er død i Nat,« svarede en arrig gammel Kvinde, hos hvem han havde logeret. »Kan De tænke Dem, Herre, han har ikke villet tage nogen som helst Føde til sig, og efter hans Død har man fundet i hans Seng en Pung fyldt med Sølvmønter. Han sagde flere Gange til os, at de Penge vare for gode for Bageren, og han har hellere villet sulte ihjel end røre ved dem. Det er Gjerrigheden, som har taget Livet af ham! Det var godt, vi blev af med ham.«

Ridderen af den bedrøvelige Skikkelse.

En Morgenstund holdt Ridderen af den bedrøvelige Skikkelse følgende Tale til sig selv:

»Samfundet visner hen i Dorskhed, Kjedsomheden gjør en rig Høst i Gaderne. Den afskyelige værdige Alvor vil snart have tilsandet alle Tilværelsens blomstrende Oaser.

Der er Folk, som man skulde tro klæde sig i Sørgedragt fra det Øjeblik, de komme til Verden, og hvis vi gav disse Hængehoveder Lov til det, vilde de kvæle vor Latter med et Sørgeflor; de vilde rykke Rosentræerne op og plante Cypresser i Stedet, og vi vilde blive en Generation af Ligbærere.

Ved Cid, saaledes skal det ikke gaa!

Men hvad skal jeg finde paa for at gjøre mig Livets Vej lystig? Skal jeg tage en

Papirsnæse paa og give Mester Jakel? Eller skal jeg danse hen ad Gaderne og omfavne de adstadige Søndagsborgere? Det er ikke nok at være aandrig, man maa ogsaa forstaa at være det paa rette Maade.

I denne Isperiode, da Himlen har ladet mig se Dagens Lys, ere de lystige Fyre de eneste, der gjøre Nytte.

Det er mit Forsæt at slaa mig rigtig løs i de fyrretyve Aar, jeg har tilbage at leve i. Det er en lang Tid for Hypokondristen, men det er ikke meget for en lystig Fætter.

Hvis mine Medmennesker udplyndre mig, vil jeg skoggerle ad det, og hvis mit Hus styrter sammen, vil jeg gjøre Grin med det.«

Som man sér, havde Ridderen af den bedrøvelige Skikkelse de bedste Anlæg; men han havde gjort Regning uden Vært; der er Noget, der hedder Skjæbne, og den spotter Alt.

Den Ulykkelige! han glemte, at han var født en Fredag og den 13de i December Maaned: en ulykkebringende Dag, et skrækkeligt Datum!

Og hans Liv blev virkelig ogsaa kun en uafbrudt Række af beklagelige Dumheder.

En Dag kom han paa Jagten til at saare sin Hund, en prægtig Mynde. Den næste Dag spurgte Marquise de B. ham: »Hvorledes har Deres Hund det?« Og han svarede hen i Vejret: »Jo Tak! meget godt . . . og De?«

Ved denne ufrivillige Vittighed gik han glip af et glimrende Parti.

Naar han var i en hængt Mands Hus, skulde det aldrig fejle, at han jo kom til at tale om Strikken.

Naar han sad til Bords, væltede han altid Noget ned over sine Sidemænd.

Kort sagt, han var det, man i Almindelighed kalder en uheldig Kantøffel.

For kort Tid siden fik han en Proces paa Halsen, hvor hele hans Formue stod paa Spil. Da Ridderen stod op, kom han til at slaa et Spejl i Stykker. »Det var da et daarligt Varsel,« mumlede han; og ganske bekymret gik han ud for at begive sig op i Retten.

Men næppe havde han gaaet tyve Skridt, før han løb lige i Armene paa en Politimand, som forgjæves havde ledt efter ham i fjorten Dage, og denne trak af med ham uden at bryde sig om, hvad han sagde.

Samme Aften blev Ridderen vel sluppen løs igjen, men det var for sent, han havde faaet en Udeblivelsesdom.

En af hans Onkler havde erklæret, at det var hans Hensigt at gjøre ham til sin Universalarving. Paa sit Dødsleje lod Onklen ham kalde til sig, men Ridderen trykkede ham saa inderligt til sit Hjærte, at den gode Mand blev kvalt og saaledes ikke fik Tid til at gjøre sit Testamente.

Ridderens Andel af Arven var dog endnu temmelig klækkelig, og da han ilede afsted for at fortælle sine Venner denne Forandring til det Bedre i sine Formuesomstændigheder, blev han maset af en Omnibus, som kjørte i Skridtgang.

Bed for ham!

En gammel spansk Dramatiker.

Af Dr. **S. Schandorph.**

Hvad Thespis med sin Kærre var for det græske Kunstdrama, hvad den gamle italienske Commedia dell' arte var for Molière, var Lope de Rueda for det senere saa frodig blomstrende spanske Nationaldrama. Lope var egenlig Guldslager i Sevilla, men desforuden Poet og Skuespiller. Som vor Tids Markedsgjøglere drog han om med en Trup fra By til By, besøgte Sevilla, Cordova, Valencia og Segovia, i hvilken sidste Stad han skal have faaet Lov til at benytte den ny Domkirke til Theater ligesom Aktørerne i Middelalderens Mysterier. Cervantes siger om den sceniske Udstyrelse af Lope de Ruedas Stykker:

»Paa denne berømte Spaniers (ɔ: Lope de Ruedas) Tid rummedes en Skuespildirektørs hele Apparat i en stor Sæk og bestod af fire hvide Hyrdetrøjer, besyede med forgyldt og figureret Læder, fire Sæt forlorne Haar og fire Hyrdestave. Stykkerne vare Samtaler, ligesom Ekloger, mellem tre Hyrder og én Hyrdinde, tilsatte og udvidede med to eller tre Mellemspil, hvis Personer stundom vare en Negerinde, stundom en Slagsbroder, stundom en Nar, stundom en Biskayer; alle disse fire Roller spillede Lope selv med al optænkelig Dygtighed og Kraft. Theatret bestod af fire Bukke med en fem, sex Bræder lagte tværs over, de løftede sig vel fire Haandsbreder over Jorden. Dette Theaters Dekoration var et gammelt Sengetæppe, der blev trukket til Side af to Reb; det dannede, hvad man kalder et Paaklædningsrum, bag hvilket de Musikanter stode, som sang gamle Ballader uden Guitar.«

Oftest slog Lope sin Fjælebod op paa aaben Gade; han spillede paa enhver Tid, naar som helst han syntes, der var Folk nok. Som Slutningsreplik i et Stykke siger Lope til Tilskuerne: »Auditores, no hagais sino comer, y dad la vuelta á la plaza.« (Gaa I nu hjem og spis til Middag og kom saa op igjen paa Torvet). Medens Tid og Personer ugenert skifte i de 6—10 Scener, hvoraf Stykkerne bestaa, foregaar der ikke den ringeste Forandring i Dekorationen eller det sceniske Apparat. Den fra de senere romantiske Kappe- og Kaardekomedier (comedias de capa y espada) bekjendte »el gracioso«, Tjeneren, der stadig forholder sig parodisk til Herrens Extravagancer i Religionens, Ærens, Loyalitetens, Kjærlighedens Interesse, lig Sancho Pansa til Don Quixote, kaldes hos Lope de Rueda »el parvo«; han var Publikums Yndling, han maatte idelig være paa Scenen og rive Vittigheder, selv om hans Morsomhed kun bestod i at efterligne Negeres og Maureres pluddervælske Spansk. Lope de Rueda døde samme Aar som sin berømte Souveræn, Karl den V., 1558. Som Prøve gjengives her en Scene af hans »Timbria« mellem Stykkets »Parvo«, Leno, og hans Herre, Stykkets Elsker Troico, hvem hans Elskede Timbria har sendt en Pandekage, men som Leno, der skal overbringe den, har spist.

Leno. Ak, Troico, er I her?

Troico. Ja vel, min tro Tjener; kan du ikke se det?

Leno. Bedre vilde det være, om jeg ikke saa' Jer.

Troico. Hvi saa, Leno?

Leno. Jo, for saa vilde I ikke faa den Ulykke at vide, som nys er vederfaret.

Troico. Hvad er det for en Ulykke?

Leno. Hvad Dag er det idag?

Troico. Torsdag.

Leno. Torsdag? Naar har vi da Tirsdag?

Troico. Tirsdag har det jo været for to Dage siden.

Leno. Det er altid Noget; — men, sig mig, er der ikke andre ulykkelige Dage end Tirsdagene?

Troico. Hvorfor spørger du om det?

Leno. Jeg spørger saa, fordi der maa være ulykkelige Pandekager, hvis der er ulykkelige Torsdage.

Troico. Jeg mener ja.

Leno. Stop nu lidt! Sæt nu, at en af Jere Pandekager var bleven ædt en Torsdag. Paa hvem vilde saa Ulykken være falden? Paa Pandekagen eller paa Jer?

Troico. Jeg skulde mene paa mig.

Leno. Saa kan I trøste Jer, min gode Troico, og bære, hvad der overgaar Jer, med Taalmodighed; for, efter hvad man siger, ere Menneskenes Børn fødte til Ulykker, og det er jo, naar Alt kommer til Alt, Noget, der sendes dem fra Vorherre, og i Tidens Løb skal I selv dø en Gang, og saa vil, efter hvad man siger, Jer sidste Time være kommen og arriveret. Tag det derfor med Taalmodighed, og husk paa, at vi kan være levende om Morgenen og døde op ad Dagen.

Troico. For Himlens Skyld, Leno, er Nogen af min Slægt død? Hvorfor trøster du mig ellers saaledes?

Leno. Himlen give, at det var det Hele, Troico.

Troico. Hvad kan det da være? Kan du ikke sige mig det uden saa mange Omsvøb? Til hvad er al den Snak nødig?

Leno. Ak, da min stakkels Moder døde, saa trak han, som bragte mig Budskabet, før han fortalte mig det, mig gjennem flere Omdrejninger, end der er Krumninger paa Pisuerga og Zapardiel[*]).

[*]) Nordspanske Floder.

Troico. Men jeg har ingen Moder og har aldrig kjendt min Moder. Jeg kan ikke forstaa, hvad du mener.
Leno. Saa lugt da til dette Tørklæde.
Troico. Godt! Nu har jeg lugtet til det.
Leno. Hvad lugter det af?
Troico. Af Noget som Smør.
Leno. Da kan I med Sandhed sige: Her var Troja.
Troico. Hvad mener du, Leno?
Leno. For Eder blev den given til mig, til Eder sendte Señora Timbria den, helt broderet med Mandler; men som Himlen og hver Mand ellers véd, føler jeg en naturlig Tiltrækning for Alt, hvad godt er, og derfor vaagede og fulgte mit Øje hende, ret som Høgen følger Kyllingerne.
Troico. Hvem siger du, Slyngel? Hvem fulgte du? Timbria?
Leno. Nej, bevare mig Himlen! Men hvor nydelig var den, da hun sendte den afsted! Bagt i Smør og Sukker!
Troico. Hvad var det da?
Leno. Pandekagen begribeligvis! Kan I ikke begribe det?
Troico. Og hvem sendte en Pandekage til mig?
Leno. Señora Timbria, begribeligvis.
Troico. Og hvad blev der af den?
Leno. Den blev ædt.
Troico. Hvordan?
Leno. Ved at blive sét paa.
Troico. Hvem saa' paa den?
Leno. Jeg, desværre!
Troico. Paa hvad Maade?
Leno. Jeg satte mig ned paa Vejen.
Troico. Hvad mere?
Leno. Saa tog jeg den i min Haand.
Troico. Og saa?
Leno. Saa prøvede jeg paa, hvordan den smagte, og saa blev jeg ved at æde af den ene Side og levne af den anden, og saa kan jeg ikke huske, hvad der blev af den.
Troico. Kort sagt: Du aad den.
Leno. Det er ikke umuligt.
Troico. Du har i Sandhed vel udrettet dit Ærinde.
Leno. Virkelig? Naar jeg herefterdags skal bringe to Pandekager, saa æder jeg dem begge, for at udrette mit Ærinde dobbelt saa godt.
Troico. Ja saa gaar din Forretning jo godt.
Leno. Ja og føres med Orden og med faa Driftsomkostninger. Men kom hid et Øjeblik, hvis I vil, at vi skal have en lille Spas med Timbria.
Troico. Paa hvad Maade?
Leno. Jo, I kan bilde hende ind, at I aad den, og naar hun tror, det er sandt, saa kan I og jeg le ad Spasen, saa at I lér Jeres Ribben itu. Hvad kan I forlange mere?
Troico. Jeg? Hvad skulde jeg have at le af?
Leno. Synes I ikke, I har Aarsag til at le, naar I faar hende til at tro, at I aad den, naar det virkelig er Jeres Ven Leno, der har ædt den?
Troico. Du taler forstandigt, men hold Tand for Tunge!

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— I Kunstforeningen er der denne Uge ingen Udstilling.

— Som sædvanlig er der ogsaa i Aar i Forbindelse med Kunstudstillingen arrangeret en Bortlodning af Arbejder paa dette Aars Udstilling. Vi henlede vore Læseres særlige Opmærksomhed paa denne nyttige Foranstaltning, der endnu ikke, trods de saare billige Betingelser for Spillerne, har vundet fortjent Anerkjendelse i Publikum. Ligesom ifjor kan der i flere af de større Provinsbyer faas Lodsedler. Komiteen for dette Aar: D'Hrr. H. Conradsen, Edvard Petersen og Carl Thomsen, har allerede gjort et særdeles heldigt Indkjøb, som vil blive fortsat efterhaanden som de afsatte Lodsedler skaffe Dækning for Indkjøbene. Som bekjendt tilsigtes der aldeles intet Overskud ved Bortlodningen. De foreløbige Gevinster ere: Joh. Boesen, I Villa Borghese ved Rom. Chr. Blache, Stille Graavejr. Fru Anthonore Christensen, En Egebusk med friske Skud, hvorimellem Brombær og Kampanula. Aug. Fischer, Fra en sjællandsk Landsby. Harald Foss, Hulvej ved Rye. Vilh. Kyhn, I Sundet. Tidlig Formiddag. Viggo Pedersen, En lille Andepark bag en Præstegaardshave. Anton Thiele, Portræt af en lille italiensk Pige. Kristian Zahrtmann, En Blomstersælgerske fra Florens. Fra ifjor er til Rest et Landskab af Buntzen og en Portrætmedaljon af Kongen af Glosimodt.

Tysk Kavallerist.
Efter en Tegning af Edouard Detaille.

— Den lille Skulpturafdeling paa dette Aars Udstilling er i de sidste Dage bleven forøget med et fra Rom hjemsendt Arbejde af den unge Billedhugger Julius Schultz: Adam og Eva efter Syndefaldet. — Det er en smuk og virkningsfuld Komposition og et i de fleste Henseender dygtigt gjennemført Arbejde; navnlig er Evafiguren vellykket, saavel i Linjer som i Udtryk og Modellering.

— Til den kongelige Maleri- og Skulptursamling paa Kristiansborg er, foruden de af os tidligere angivne Arbejder fra dette Aars Udstilling, endvidere ved Kjøb hos Kunstneren selv erhvervet et af Prof. Roeds ældre Arbejder, Portræt af hans Moder. I Henseende til sund og kraftig Opfattelse og endnu mere i Retning af Formgivning er dette Værk utvivlsomt noget af det Betydeligste, der er udført her til Lands; maaske er der ingen Sinde hos os malet et Hoved og et Par Hænder med en kunstnerisk Finfølelse, en Sikkerhed og en Delikatesse, der kan maale sig med, hvad der her er ydet. — Af H. W. Bissens store Samling af Portrætbuster er der paa Ny opstillet et betydeligt Antal, ligesom der til de af Professor Jerichau skjænkede Modeller til adskillige af hans Hovedværker — Herkules og Hebe, de badende Piger, Amor med Sværdet, den store liggende Hund o. s. v. — er skaffet gode Pladser.

— Prof. Jerichau modellerer for Tiden en Buste af W. H. F. A. Læssøe, hvis Portræt han i sin Tid flere Gange har tegnet efter Naturen.

— Til det norske Nationalgalleri foreslaas iaar bevilget 13,395 Kroner; ifjor havde Samlingen 10,360 Kr., men for denne Sum, der kun overskrider den danske Malerisamlings aarlige faste Indtægt med noget over 4000 Kr., har man naturligvis ikke blot nogenlunde kunnet følge med Tiden. — I Sverig synes der at være Stemning for ikke mere at bestemme nogen aarlig Sum til Indkjøb af norske og danske Malerier, efter at det har vist sig, at Danmark og Norge i Tidsrummet 1869—80 hver kun har kunnet overkomme at kjøbe ét svensk Kunstværk.

— Til den nordiske Kunstudstilling i Göteborg har der allerede meldt sig 170 Kunstnere, deriblandt 70 svenske, 43 norske, 55 danske og en finsk med henholdsvis 143, 86, 123 og 1 Kunstværk; 29 af disse ere Billedhuggerarbejder, deriblandt 4 danske. Blandt de udstillende svenske Kunstnere nævnes Rosen og Cederström, blandt de norske Gude, Eilif Petersen og Arbo, mellem de danske Bloch, Fru Jerichau, Exner og Frølich. Udstillingen aabnes 1. Juni.

— I »Wiener Künstlergenossenschaft« er det nu definitivt bestemt, at der 1882 skal afholdes en international Kunstudstilling i Wien.

— Efter Model udført af Francesco Barzaghi er for nylig i Florens støbt en kolossal Rytterstatue af Napoleon den Tredje, der skal opstilles i Milano.

— Et som det synes betydeligt Maleri af den ældre Lucas Cranach er for nylig fundet i St. Johanneskirken i Neustadt an der Orla i Sachsen Weimar. Det forestiller Kristus som de Opstandnes Dommer, ved hans ene Side Johannes den Døber, ved den anden Maria. □

En Sommerdag.

Husker du den Morgenstund?
Fjældet laa i Morgenblund,
Taage hang som Søvnslør over
Bjærg og Dal, og Alting sover. —
Luften halvklar, end lidt Graavejr,
Skrænten rød af Lyng og blaa af Blaabær; —
letvakt aabned Alting Øjet,
og i Morgendrøm fornøjet
smilte Blaabær, Krøs og Lyngen;
og en Raslen og en Syngen
og en Gyngen,
en Foryngen
og en Slyngen
op af Smaagrønt
i det lette, friske Vejr,
og en Tyngen
ned af blaagrønt,
dugbelastet, vaadt-tungt Bær.

Husker du den Middagsstund?
Fjældet laa i Middagsblund,
ovenover drev et Skylag
lummerhedt som Dogens Blytag;
Luften hedtung varsled ilde,
Blæsten bort dog, før det var forsilde,
jog de graa og sorte Skyer,
saa at Varmedøsen flyer:
Solskins-Smil og Straaledirren,
Farvepragt og Blomstervirren,
Fuglesvirren,
Bladeklirren
og en Stirren
op til Himlen,
som til Alt gi'er Lys og Glans!
En Forvirren
og en Vrimlen,
som kan døve hver en Sans!

Husker du den Aftenstund?
Fjældet laa i Aftenblund;
Dæmring breder alt sig over
Bjærg og Dal; snart Alting sover. —
Solen hang i Horisonten,
sendte sidste Hilsen, før sin Aand den
misted her for op at staa paa
anden Side af det Blaablaa:
Et Farvel, en svag Gjenskinnen
af den tabte Dags Henrinden —
uden, inden
en Besinden
og en Finden
sig tilrette
for den tavse, svale Nat,
og en Minden
sig om dette,
at i Morgen ta'r vi atter fat.

Otto Repholtz.

Under Titlen: **„Mærkelige gamle danske Træer, navnlig Ege og Bøge“** har Landskabsmaler Axel Schovelin begyndt at udgive en Række større Raderinger. Arbejdet udgives med ministeriel Understøttelse gjennem Vilh. Trydes Boghandel.

Fotografi. Fra Hansen & Wellers Atelier er udgaaet Visitkortportræter af Kapelmusikus Hilmer og Forfatterinden Benedicte Arnesen-Kall.

☞ Med dette Nr. følger til vore Abonnenter, der ikke faa Bladet gjennem Postvæsenet, en Subskription paa **„Deutsches Familienblatt“**, som vi for nogen Tid siden havde Lejlighed til at henlede vore Læseres Opmærksomhed paa.

Indhold: **»Den røde Sløjfe«**, en Fortælling af Robert Hamerling. Med Vignet — **»Af Karl Elzes »Lord Byron«. 2den Udgave«**. ved Dr. K. Kromann. — **»Fransk Officer«**, efter en Tegning af A. de Neuville. — **»Forgrundsskygge«**, Digt af Karl Gjellerup Med Billede af H. Tegner. — **»To Skitser af Aurélien Scholl«**, ved H. W. — **»En gammel spansk Dramatiker«**, af Dr. S. Schandorph. — **»Tysk Kavallerist«**, efter en Tegning af Ed Detaille. — **»En Sommerdag«**, Digt af Otto Repholtz. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Bekjendtgjørelser.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen. & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 186. Søndagen d. 24. April 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

MESTER OG SVEND.

(Af et gammelt Haandskrift.)

Med Tegning af **Hans Nic. Hansen.**

Det var de Tider, hvori Kunstens Træ
af enkelt Rod skød op en enkelt Stamme
med Grene samlet i et simpelt Bundt, —
da bag det slebne Glas man ej fik ondt
i Øjet af at pille Del fra Dele,
— Væv, Celler, Trævler, Midder, Snavs — men strax
det lykkelige Blik greb om det Hele,
og Haanden tegned ned det i en Slags
Fortryllelse, og paa Papiret stod
et Træ med Stamme, Krone og med Rod.

Da leved i en By en gammel Mester.
Uhrmager var han — ja og Maler med,
samt Billedskjærer, Astronom og Klokker;
Musiken dyrked han, og ellers Alt,
hvad der som fri og mandig Idræt gjaldt
blandt frie Kunstnere. Han leved for
og i sin Kunst — og af sin Kunst til Nød.
Han havde før havt Svende i sit Brød;

nu var han ene. God er al Forening,
med fælles Hjælp kan gjøres meget Smukt,
naar Frihed blot ej bliver udelukt,
naar blot Personen ej i Værket tabes
og ad mekanisk Vej det Skabte skabes:
det var nu hans — den gamle Mesters —
Mening.

Og vel at mærke, paa sin Mening stod
for sine Svendes Skyld han fuldt saa vel
som for sin egen. Drenge tog han mod
og gav dem Vink og Raad og lod dem føre
Fil, Mejsel, Pensel, Stift og Kridt og Passer,
gav det Nødtørftige dem med paa Vejen,
og brød saa af og ringed dem for Øre
den Lære, at en Lærer slaar ihjel,
at Kunsten voxer ud af Hjærteroden,
at Svendestykker ej er Mesterskab,
at mellem begge er et Dyb, et Gab,
som fordrer Vinger, tages ej med Foden —
og skød dem saa paa Gaden ud af Boden.

Han havde dér i Byens Kirketaarn
sat op sit eget gode Mesterstykke;
den Gang da ønsked Alle ham til Lykke
med Haandtryk eller Ord; han tav og gik
i dybe Tanker hjem til sin Butik
og filed, støbte, mejsled, maled, drev
med Iver paa et Værk, et nyt, og skrev
sig Mangt og Meget bag sit Kunstnerøre,
som var for ham en Mislyd hist fra Taarnet,
som han, men ikke Byen, kunde høre.

Men kom en Fremmed der til Byen, førte
man ham i Taarnet op og lod ham skue
det skjønne Værk, hvis Sider var bemalte
med rige Billeder, inddelt i Felter,
hvis Piedestaler bar i Hundredvis
Statuer, Statuetter, Mænd og Kvinder,
i hver en Alder, hver en Virksomhed;
hen over Uhrets Skive Solen gled,
og Maanen dukked frem, og Skibe løb
af Havnen ud, en Snegl med Huset krøb,
og Vaar med Sommer skifted, Høst med
Vinter;
og øverst sad en Sfinx, og hver en Time
tren Døden op og hvæssede sin Le
og gav sig med en Klokke til at kime;
kort sagt, det var et Kunstværk stort
og sjældent,
hvor Maler, Billedhugger og Gravør
med Optikus og Astronom gav Møde:
men hvad der mest af Alt blev vist og prist,
det var — naar Døden havde ringet
færdig —
en Gjøg, en Kukker, som sprang frem
og sang
en Livets Sang i Fløjtetoner søde;
den Hymne hørtes over hele Staden,
og Folk stod stille med et Tys! paa Gaden,
og Haandværksmestren lytted ved sin
Læst,
i Texten stopped selv den vrede Præst,
ja langt fra Byen, vide over Vang,
lød Værkets Klokkespil, lød Gjøgens Sang.

Da sagde Byens Borgermænd med Stolthed
til Gjæstevennen: Ja, vor Mester, sér I,
har allerede paabegyndt sit næste;
men dette Værk — tro mig — er dog
hans bedste!

Saa sad den gamle Mester i sin Bod,
Butik og Værksted under Et, en Dag,
da det paa Kvælden led og Solen stod
lavt og forgyldte Gjenbohusets Tag;
højt over Taget raged Kirkens Taarn
og flammed med sit Spir mod Himlens Bue,
og det var ret, som Skjær fra Højden faldt
med Lysnen i den dunkle Arbejdsstue.

Han drejed sig og skotted lidt ivejret;
i Døren stod en Fremmed, som nu tren
ind med et Nik, et kort, og med sin Hue
paa Hovedet. Den gamle Mester skød
sin egen Hue rolig bort fra Panden —
og ubedækket taled saa den Anden:

Jeg kommer, ledet ved det Ry, som gaar
af Eders Kunst; jeg selv, som for Jer staar,
har lært fra Grunden i det samme Fag,
og vil nu spørge . . .
Spar kun al Umag!
tog Mestren Ordet. Jeg ta'er ej mod Svende
og tog ej længst; dermed har Sagen
Ende! —

Den Anden maalte ham en Stund og lod
dernæst, som om han Svaret ej forstod:
Jeg nævnes Mester dér, hvor jeg har
hjemme,
og har alt gjort i mange Aar en Række
Kunstværker af den Slags, som selv I gjør.
Ej som forløben Haandværksbursch jeg
kommer
at græde for Geskjænk, men som Kollega
jeg gjæster eders Bod, for Jer at hædre
med nogle Spørgsmaal i vor fælles
Kunst. —

Kunstfælle altsaa! Nu, saa skal omsonst
I heller ikke søge til min Dør;
tag Plads, sid ned; jeg er alt fuld Gehør!
Saaledes talte Mester Gotthardt Habicht
med rolig Anstand til sin nye Gjæst.

Sér I — den Anden svared — Sagen er
helt simpel. Jeg har gyldig Grund at tro,
mit Værk, det sidste navnlig, er et
Fremskridt
i alle Mekanismens og i Kunstens
vidunderlige Grene. Flid er jo
den rette Drivefjeder i hvert Værk,
og jeg kan sværge paa, min Flid er stærk.
Jeg lægger sent mig og staar tidlig op,
gaar ej paa Værtshus, løber ej grassat;
da jeg var ganske ung — naa ja, min Kjære,
man véd jo, hvordan Ungdom vel kan
være . . .

Men Værket, Værket? afbrød Mester
Habicht;
af Eders Ungdom kan jeg Lidet lære! —

Tilgiv; jeg vilde blot Kollega vise
mit Liv — vedblev den Anden — da
jeg tror,
at meget Kjendskab derudaf erfares
til Kunsten, saa at hin af det forklares.
Men altsaa: Værket! Sér I, jeg har gjort
et saadant Arbejd, ganske nyt, mærk-
værdigt,
men endnu er det ikke ganske færdigt:
der mangler Noget, noget Vist; jeg véd
endnu ej ganske nøje, hvor det stikker,
men at hos Eder jeg vil faa Besked
derom, se derpaa er jeg ganske sikker.
Mit Værk er saa omtrent af samme Slags
som jert, men Differensen sér man strax;
mit er endnu langt mere kompliceret
og dog saa simpelt. Kunsten kombineret
med Livet! det var stedse min Devise.
Jeg har et stort og sikkert Postament,
bemalt med skjønne Tavler, med en Frise.
Jeg har i Nicher, nedenunder Skiven
og over Frisen, paa mit Postament
sat ind det hele Liv — ja saa omtrent.
Jeg følger det fra Vuggen helt til Graven,
aflurende dets Træk i Marken, Haven,
paa Søen og i Skoven, ude, inde,
i Solskin, Regn og Frost og milde Vinde;
og hver Figur er gjort just paa en Prik,
som han har tænkt og talt det Øjeblik,
da jeg har fængslet ham i Ler og Farver.
Jeg har Raadsherre, Slagter, Smed og
Garver;
et Elskovspar udi en liden Grotte,
jeg Barnet har, som slikker af en Potte,
og Kongen, Fyrsten over Land og Slotte,
jeg Modedamen har, og jeg har Spraden,
ja selv den løse Kvindsperson fra Gaden,
Sømanden, Krigeren til Lands og Vands,
en Bondelystighed ved Sankte Hans,
Folk ved Begravelse og Folk ved Dans,
jeg har dem alle, Store, Smaa, som findes,
og paa en snildrig Maade de forbindes
ved Hjælp af Traade og af Sedler smaa,
som ud af deres Mund beskrevne gaa,
saa at man tror at høre, hvad de siger.

Nuvel da, Mester Habicht, paa en Prik,
som jeg fortalte Jer, er Alting gjort
ved Hjælp af Kunstens største Mekanik
med megen Snille og med Offer stort
af Flid og Tid og Penge og det Hele.
Der mangler Intet. Alle skilte Dele
sig føjer villig sammen, og det gaar
op i det store Udslag. — Dette Udslag
er det imidlertid, hvorved jeg staar:
mit Klokkespil, min Kukker, skulde samle
i sin Koncert til almen Melodi
saa megen Enkeltheds Disharmoni.
Men heri er det just, at Knuden stikker.
Om ej jeg vidste, til Fuldkommenhed
Alt var udregnet, ordnet og afpasset,
om ej jeg daglig havde pudset, kradset
og smurt og filet, vejet, maalt og vraget,
Model til Mønster for det Mindste taget,
jeg skulde næsten tro, at selve Fanden
var løs. Nu kommer En og nu en Anden
og klager, de kan Værket ej forstaa.
Den dumme Kukker synger kun for Faa,
kun for de Færreste, en udvalgt Flok,
for hvem Komplikationen selv er nok.
De roser mig; men ak, Kollega, Sagen
er dog, at Kunsten leve vil for Alle
og trives i det fulde Lys af Dagen;
den kan, som Smykket, gjemmes under
Laag
— naturligvis — men blir da Raritet,
og naar den nu er gjort just for at falde
i Øjnene, just for at blive sét,
saa vil den ogsaa sés; og hvis i Krog
som Skyggeplante den skal staa og voxe,
saa skulde Pokker være Kunstner, nej,
saa heller tærske Korn som Bondens Oxe!

Ja, Mester Habicht, hjælp mig her paa Vej;
I har saavist et kraftigt Tryllesprog,
som over Støbegrydens hede Laag
I mumler, mens I Klokke-Ertsen gyder.
Det koste hvad det vil! jeg Eder byder
de Midler, jeg har samlet mig, ja mer
end det, mig selv, saadan som I mig sér,
til Drengetjeneste i lange Aar,
selv paa en Hundsvots kummerligste Kaar; —
en Formel, Mester! blot en Stump, et Ord,
et halvt — her er Dukater paa jert Bord!...

Den gamle Mester Habicht rømmed sig
og satte Huen paa sin Skaldepande
og rynked Brynet ganske let: Hvordanne!
er jeg en Aagerkarl, at i min Bod
der tælles Guld paa Bordet, Guld i Dynger?

Nej, Mester Fremmed, hvad I nu end hedder,
alvorlig talt — bliv rolig hvor I sidder —
I nævner Mester Jer; nu, jeg maa lade
Jer, I har holdt for mig en smuk Parade;
I sejler fort med smaa og store Sejl,
Alt hvad som trække kan: kun Et I glemmer,
det netop, som jert Mesterskab bestemmer —

I glemmer eders Fejl.

I studser, gjør I. Det er ej min Spøg;
thi netop hvad der klinger i min Gjøg
og vinder Hjærter mig og Ører med
rundt om fra Hus til Hus, fra Sted til Sted,
det er ej det »Fuldendte«, som I tror —
nej, just paa Manglerne min Kunst beror.

I er ej Mester. I har vist, I har
Indsigter, Flid og mange Dueligheder,
men hvad I vil, det er Umuligheder; —
at lure Livet af hvert lille Træk,
det kan I ej, og selv om I det kunde,
saa blev det blot en Kunst saa nogenlunde,
og Livet blev paa saadan Vis den største,
den bedste Kunst, den rigeste, den første.

Nej, Liv og Kunst er To. Der er et Sted,
hvorpaa de mødes og hvorved de skilles,
hvor fjendtlig mod hinanden tidt de stilles,
et sælsomt, uforklarligt Indelukke:
dér høres just den sande Kunstner sukke,
fordi han ej kan gribe Livet, men
maa se det fly trods Magtsprog og trods Bønner.
Saa staar han dér, véd ikke selv hvorhen,
og sér sit Værk at stirre sig imøde
fast som en marvløs Skygge fra de Døde.
Han hæver Armen; alt skal Slaget falde
tilintetgjørende, — da hører han
en Stemme gjennem Rummet paa sig kalde:
Selvmord er Synd! Det Værk, du for dig sér,
det er jo dig, dig selv med Brøst og Brøde,
men det er ogsaa os, de tusind Fler,
som deler med dig, og som suger af
det Ufuldkomne Livets store Haab,
der spejles over Himlen hver en Dag
i Solens Aftenglød og Morgenrøde!

I rensed nys med Flid Jer for hver Plet,
mens I bekjendte, at jer første Ungdom
ej havde været just saa ganske ret;
den Tale derom hørte jeg saa tidt
og agted lidet; nej: om aabent, frit
et Hjærte banker gjennem Kunstens Strænge,
da vil og Sangen høres langt og længe;
ej Helgenfromhed, lutter hvide Dyder,
saa lidt som lutter Last og sorte Lyder,
men Kraft og Svaghed, Mennesket som Barn
af Jord med Blikket hævet lyst mod Skyen
og Foden trædende blandt Støv og Skarn,
just det skal Gjøgen synge ud til Byen
og synge det, som om dit eget Hjærte,
hvad du end hedder, Stor saavel som Liden,
sang med og banked Takten hele Tiden; —
det gjælder ej at træffe Kammertonen,
det gjælder bagved Værket om Personen!

Og Mester Habicht rejste sig og skød
den Andens Guld ned i hans Bæltes Pose
og traadte med ham udenfor sit Hjem.
Han aanded ind i stærke, dybe Drag
den stille, svale Aftenluft; — da faldt
fra Taarnet Vesperklokken just til Slag,
og Værkets Sjæl, den Kukker, over Byen
lod strømme sine Sanges fulde Toner:
og se, paa Gaden standsed gamle Koner
ved Krykkestokken og lod Munden mimre,
mens Øjets matte Lys tog til at flimre;
et lidet Barn ved Moders Skjørter skreg
af Jubel højt, mens her og dér et Vindu
blev aabnet og en fin og skjær Skjønjomfru
mod Skyen saa' og efter Sangen lytted;
fra Kjælderfanget titted Øjne frem:
det var, som for en stakket Stund de bytted
det dunkle Skur med lyse Længslers Hjem;
og i Karnappen sad Raadsherrens Frue,
som barnløs havde Pilgrimsfarter gjort
til Helgenskrin og til en hellig Kilde
for, lig Maria selv, at faa en Lille:
med Haand ved Kind hun sad helt gjennemglødet
af Skyens Rosenbrand og Sangens Ild
og syntes alt at se sin Dreng paa Skjødet;
og fra den snevre Gyde sneg en Stakkel,
et faldent Væsen, frem sig bleg og sminket:
hun trykked sig mod Muren op og lo,
en Latter, hvori Graaden laa paa Lur
og vipped over med sin Mol fra Dur,
mens Vaadt langs det bemalte Øje blinked;
og Junkren, som i hendes Kjølvand fulgte,
med Et sit Blik, af Vin omsløret, dulgte
og vendte sig og stamped med sin Fod,
og med sin Haand i Barmen stille stod;
og Kræmmeren, som emsig fremad hasted,
et overrasket Blik til Taarnet kasted,
og mindsked sine Fjed og nynned, gyngende
med Hovedet, helt smilende, halvt syngende; —

kort, Mester Habicht og hans Fælle saa'
et flygtigt Syn kun, men et Syn, som hæfted
sig i den Sidstes Sind, hvor det bekræfted
hvad om den Førstes Kunstværk var fortalt:
uimodstaaeligt fra Taarnet faldt
hvert Slag, hver Trille, hvori ikke Alt
var Guldklang just, og som ej Alt omspændte
med Polyhistor-Trolddom, men hvor dybt
en Glød omkap med Aftenrøden brændte,
der daled ned fra Himlens høje Bue ...

og Mester Gotthardt bukked og forlod
sin Fælle, og sad atter i sin Stue
ved Arbejdsbordet i sin egen Bod.

Holger Drachmann.

Af Karl Elzes „Lord Byron". 2den Udgave.

Ved **K. Kroman.** (Sluttet.)

Harness kjendte Lady Byron allerede før Brylluppet og bedømmer hende fuldstændig rigtig. Hun havde, som man véd, beskjæftiget sig meget med Mathematik og vilde nu ogsaa paa Forhaand mathematisk konstruere sig det ægteskabelige Liv og sin Ægtefælles Karakter, hvilket selvfølgelig fuldstændig maatte mislykkes. Tilmed optraadte hun som Moralist og Bodsprædikant, og dette var naturligvis det aller Galeste, man kunde begynde paa overfor Byron. Som Harness udtrykker sig, var Byron uden Tvivl »a little maddish«, hvilket navnlig viste sig ved hans uhyre Lyst til at sværte sig selv. Hver Gang han begyndte paa saadanne Selvanklager og Syndsbekjendelser, plejede Harness og hans andre Venner at tie stille. De vidste, at der ikke var ret megen Sandhed i al denne Snak, og at han snarest holdt op, naar man lagde saa lidt som muligt Mærke til ham. Hodgson og Scrope Davies gik endog saa vidt, at de gjorde Nar ad ham for denne hans Idiosynkrasi. Naar Byron var hensunken i Tanker, paastod han hyppig, at han led af Sindsforvirring, og raabte paa sin melodramatiske Maade: »Jeg bliver gal!« Scrope Davies, som stedse viste sig som Byrons sande Ven, og som var en elskværdig og munter Selskabsmand, plejede da paa sin uimodstaaelige stammende Maade i den tøreste Tone af Verden at svare: »Ligner langt mere Dumhed end Galskab!« Ganske anderledes forholdt Lady Byron sig overfor denne Ejendommelighed hos sin Ægtefælle. I Overensstemmelse med sin sneverhjærtede Natur tog hun alle saadanne Udbrud for lutter Alvor og begyndte at

prædike og reformere. Hun begreb ikke, at hun derved gød Olie i Ilden; thi af medfødt Egensindighed og Trods, og vel ogsaa for lidt ondskabsfuldt at ærgre hende, tog Byron nu først rigtig fat. Men det er ikke vanskeligt at begribe, at den gjensidige Misforstaaelse og Ufred paa denne Maade efterhaanden maatte voxe, saa at en Krise tilsidst indtraadte.

Af Hodgsons Memoirer lære vi navnlig Forholdet mellem Mrs. Leigh og Lord og Lady Byron nærmere at kjende. I hele fyrretyve Aar stod Hodgson nemlig i venskabelig, ja fortrolig Brevvexling med Mrs. Leigh, en Kjendsgjerning, som allerede er tilstrækkelig til at bevise det Ugrundede i Lady Byrons bagtaleriske Anklage; thi havde denne blot havt et Skin af Troværdighed, vilde Hodgson dog sikkert ubetinget have afbrudt sit venskabelige Forhold baade til Byron og endnu mere til Mrs. Leigh. Men tværtimod viser et lille Træk os Inderligheden af dette Forhold, da Byron døde. Mrs. Leigh forærede nemlig da Hodgson en Sørgering, hvori der laa en Lok af hendes Broders Haar. Man sér af hendes Breve, at hun har været en Dame af den gjennemsnitlige engelske Livsopfattelse, men tillige udrustet med en taktfuld og deltagende Kvindelighed. At hun har faaet sin Del af det Byronske Temperament, tilstaar hun selv. Over Don Juan er hun bedrøvet og forfærdet. Broderens Memoirer har hun ikke læst, men dømmer kun efter, hvad hun har hørt, og stemmer for deres Tilintetgjørelse af Omhu for sin Broders Rygte. Med Moores Biografi er hun ikke mindre utilfreds end Hodgson og de andre Venner, da Lady Byron nødvendigvis maatte føle sig saaret og udfordret ved hans lidet taktfulde Fremstilling. Kort efter Byrons Død havde Hodgson fattet den Beslutning selv at skrive Byrons Biografi, men havde atter opgivet det til Fordel for Moore, for hvem Sagen først og fremmest var et Penge-, for ikke at sige et Existens-Spørgsmaal. Det var endvidere Hodgson, som i Forbindelse med Mrs. Leigh havde gjort sig den mest opofrende Umage for at forhindre Skilsmissen, og i den Anledning skrevet to fortræffelige Breve til Lady Byron. Baade ved sin Alder (han var syv Aar ældre end Byron) og for saa vidt han var Gejstlig, var han særlig skikket og berettiget til denne Mæglerrolle. Ladyens Svar paa hans andet Brev er karakteristisk. Det indeholder ikke den ringeste Bebrejdelse mod Mrs. Leigh, men angiver som Grund til hendes Opførsel blot, at hun havde havt »expectations(!) of personal violence« og frygtede for, at hendes Ægtefælle var »insane«. Ogsaa af den offenliggjorte Brevvexling mellem Lady Byron og Mrs. Leigh fremgaar det, at Lady Byron bestandig, ogsaa efter Skilsmissen, viste den største Ømhed overfor Mrs. Leigh. For saa vidt det da staar fast, at hun alligevel har udbredt det ovenomtalte Rygte, kan man kun forklare sig hendes Opførsel af Utilregnelighed eller som fuldendt Hykleri.

En ny Ven.

Tegning af Simon Simonsen.

Blandt de forskjellige nyere Kilder til vor Kundskab om Byrons Ophold i Italien maa først og fremmest nævnes Shelleys Essays, Letters from Abroad etc. Om Byrons Forhold til Grevinde Guiccioli dømmer Shelley lige saa rigtigt som velvilligt. Ved dette Forhold, siger han, blev Byron frelst fra sine venetianske Udsvævelser, som allerede truede ham med en snarlig Undergang. Et andet Sted kan han dog ikke tilbageholde sin Frygt for Følgerne af Forholdet. »Guiccioli«, skriver han i Oktober 1821, »er en meget smuk, sentimental, uskyldig Italienerinde, som for Lord Byrons Skyld har ofret en umaadelig Formue, og som, saa vidt jeg kjender hende, min Ven og den menneskelige Natur ret, senere vil faa rigelig Tid og Lejlighed til at angre sin Raskhed.«

Angaaende Byrons sidste Ophold i Grækenland, hans Død og hans efterladte Papirers Skjæbne maa vi henvise Læseren til K. Elzes eget Værk. Hvad der her er af størst Interesse, turde være den Omstændighed, at der maaske blandt disse Papirer har befundet sig endnu en Sang af Digterens ufuldendte Hovedværk *Don Juan*. Den er

Fra Kunstudstillingen I. (Katal. Nr. 273). Jysk Skovparti. Motiv fra Silkeborg.

Efter Maleri af **Chr. Zacho**, tegnet af Kunstneren selv.

imidlertid i saa Fald bleven tilintetgjort af Hobhouse, sagtens af Hensyn til de deri omtalte samtidige Personer og Forhold. Til Slutning blot endnu et Par Oplysninger af personalhistorisk Interesse.

Begge Byrons trofaste Tjenere, Fletcher og Tita, have fulgt deres Herre i Graven. Om Fletchers sidste Leveaar vide vi, at han efter sin Herres Død aabnede et italiensk Magasin, men gjorde saa slette Forretninger, at han maatte erklære sig fallit. Som Grund hertil angav han for Retten den Omstændighed, at en Naadsenspenge af 70 Pund, som Mrs. Leigh hidtil havde udbetalt ham som en Paaskjønnelse for hans tyveaarige Tjeneste, var hørt op, da Mrs. Leighs Formuesomstændigheder ikke længer tillod hende en saadan Gavmildhed. Efter denne Erklæring frasagde samtlige Kreditorer sig deres Fordringer, Fletcher blev løsladt, og man foranstaltede en Subskription til Fordel for ham, som satte ham i Stand til sorgfrit at henleve Resten af sine Dage. Desværre kunde han kun glæde sig over denne Velvilje i ét Aar. Døden overraskede ham, medens han læste i *De to Foscari'er.* Hans Testament indeholdt kun følgende Ord: »Man anvende mine Penge til om muligt at begrave mig ved min Herres Fødder.« Betegnende nok var det atter her den trængende Mrs. Leigh og ikke Lady Byron, som opfyldte hans Ønske.

Tita Falcieri, den trofaste venetianske Gondoliere, som havde fulgt Byron til Grækenland og siden hans Lig til Graven, blev efter sin Herres Død taget i Tjeneste af Hobhouse som Kurér. Denne Stilling behagede ham imidlertid ikke, og han foretrak en Plads som Kammertjener hos Isaac Disraeli, Lord Beaconsfields Fader. Efter dennes Død skaffede Hobhouse ham en Plads i Ministeriet for Indien. Han var en elskværdig og beleven gammel Fyr, med hvem Enhver, som havde Noget i det indiske Ministerium at gjøre, gjerne fik sig en Passiar, da hans forkrøblede Engelsk gav hans Beretninger en særegen Tiltrækning. Den usædvanlige Frost ved Nytaarstid 1875 rev ham bort.

Ogsaa Byrons egen Slægt fortjener at omtales med et Par Ord*). Ada efterlod sig en Datter og to Sønner, af hvilke den Ældste, Byron Noel, Viscount Ockham, siden Lord Wentworth, synes at have arvet alle Familiens Skyggesider. I Aaret 1857 arbejdede han som Skibstømrer med paa »Great Eastern«. Ligesom sine Kammerater fortjente han 27 shillings om Ugen og fik desuden af sin Fader 400 Pund i Lommepenge. Han var i saa høj en Grad forfalden til Drik, at en Skjænkepige, der tilmed snarere var hæslig end smuk, to Gange gav ham Kurven. En Lungesygdom nødte ham til at vende tilbage til sin Familie. Han fandt hos sin Søster den kjærligste Pleje og døde i hendes Hus. Hans Broder og Efterfølger som Lord Wentworth lignede i alt Fald i én Henseende sin Bedstefader, idet han ligesom denne levede i et ulykkeligt Ægteskab. I Juni 1872 bekjendtgjorde han i Aviserne, at hans Hustru havde forladt ham, og at han ikke betalte nogen af hendes Regninger eller indløste nogen af hendes Forpligtelser.

Det gjør et smerteligt Indtryk at maatte slutte saa disharmonisk. Nærmere besét kan det imidlertid ikke undre os; thi Disharmoni var jo Grundtrækket ikke blot i Byrons Poesi, men ogsaa i hans Liv.

*) Se forøvrigt K. Elze: Lord Byron, p. 347.

Evgenia.

Legende af **Gottfried Keller.** Ved **Johannes Magnussen*).**

Der skal intet Mands-Tøj være paa en Kvinde, og en Mand skal ikke føre sig i Kvindeklæder; thi hver den, som gjør disse Ting, er en Vederstyggelighed for Herren din Gud. (5 Mos. 22. 5.)

Naar Kvinder ikke søge Tilfredsstillelse for deres Ærgjerrighed i at være skjønne, yndefulde og kvindelige, men hellere ville udmærke sig i andre Ting, saa ender det ofte med, at de tage Mandsklæder paa og sjokke af Sted paa den Maade.

Lysten til at spille Mand viser sig endog allerede i den første Kristentids fromme Legendeverden, og mere end én hellig Kvinde i hine Dage dreves af Attraa efter at frigjøre sig for Slægtens og Samfundets Vedtægter.

Et saadant Exempel gav ogsaa den skjønne Romerpige Evgenia, rigtignok med det ikke ualmindelige Resultat, at hun kom i saa stor Forlegenhed paa Grund af sine Svagheder for det Mandlige, at hun tilsidst for at frelse sig dog maatte søge Tilflugt hos sit naturlige Kjøns Hjælpekilder.

Hun var Datter af en anset Romer, som levede med sin Familie i Alexandria, hvor der vrimlede af Filosofer og Lærde af alle Slags. Derfor blev Evgenia meget omhyggeligt opdraget og undervist, og dette fandt saa god Grund hos hende, at hun, saa snart hun var skudt en Smule i Vejret, besøgte alle Filosofers, Skoliasters og Rhetorers Skoler som en Student, ved hvilken Lejlighed hun altid medbragte en Livvagt af to nydelige Drenge, der vare hendes Jævnaldrende. De vare Sønner af to af hendes Faders Frigivne, opdragne sammen med hende og maatte tage Del i alle hendes Studier.

Imidlertid blev hun den skjønneste Pige, som man kunde se, og hendes Ungdomsfæller, som mærkværdig nok begge to hed Hyazinthus, udviklede sig ligeledes til to zirlige Ynglingeblomster, og hvor den yndige Rose Evgenia viste sig, dér saa' man ogsaa de to Hyazinther svaje paa hver sin Side af hende, eller ogsaa gik de yndefuldt bag efter hende, medens saa Herskerinden disputerede baglænds med dem.

Der har sikkert heller aldrig været nogen lille Blaastrømpe til, som har havt to mere velopdragne Fæller; thi de vare aldrig af nogen anden Mening end Evgenia, og deres Viden var altid en Tomme tilbage for hendes, saa hun altid fik Ret og aldrig behøvede at frygte for at kunne sige noget mindre Snildt end hendes Legefæller.

Alle Bogorme i Alexandria skrev Elegier og Epigrammer om denne museagtige Fremtoning, og de gode Hyazinther maatte omhyggeligt skrive disse Vers paa Guldtavler og bære dem efter hende.

Med hvert Halvaar blev Evgenia nu skjønnere og lærdere, og hun vandrede allerede omkring i den nyplatoniske Læres hemmelighedsfulde, vildsomme Haver, da den unge Prokonsul Akvilinus forelskede sig i hende og forlangte hende til Hustru hos hendes Fader. Men denne havde saadan en Respekt for sin Datter, at han, trods sine romerske Faderrettigheder, ikke vovede at gjøre hende det ubetydeligste Forslag, og han henviste Bejleren til hende selv, skjønt ingen Svigersøn kunde være ham mere velkommen end Akvilinus.

Nu havde Evgenia ogsaa for mangen skjøn Dag siden i al Hemmelighed kastet sit Øje paa ham, da han var den stateligste, mest ansete og ridderligste Herre i Alexandria og desuden gik for at være en Mand med Aand og Hjærte.

Dog modtog hun den forelskede Konsul med al mulig Ro og Værdighed, omgiven af Pergamentruller og med sine Hyacinther bag Stolen. Den ene bar et azurblaat Gevandt, den anden et rosenfarvet og hun selv et blændende hvidt, og en Fremmed vilde have været uvis, om han saa' tre skjønne, fine Drenge eller tre friske blomstrende Jomfruer for sig.

Foran dette Tribunal fremtraadte nu den mandige Akvilinus i en simpel, værdig Toga, og han vilde helst

*) Ovenstaaende Fortælling støtter sig til den samme Munkelegende, som H. V. Kaalund i Efterskriften til »Fulvia« siger har afgivet Stoffet til hans lyriske Drama.

have ladet sin Lidenskab komme til Orde paa en fortrolig og kjærlig Maade; men da han saa', at Evgenia ikke sendte Ynglingene bort, saa satte han sig lige overfor hende paa en Stol og meldte hende sin Bejlen i faa og bestemte Ord, hvortil han maatte tvinge sig, fordi han ufravendt rettede sine Øjne paa hende og saa' hendes store Yndighed.

Evgenia smilede umærkeligt og rødmede ikke en Gang, i saa høj Grad havde hendes Videnskab og Aandsdannelse kuet alle det almindelige Livs finere Rørelser i hende. Men saa paatog hun sig et alvorligt, dybsindigt Udseende og svarede ham:

»Dit Ønske at tage mig til Hustru, o Akvilinus, er en stor Ære for mig, men det kan ikke henrive mig til en uvís Handling, og en saadan vilde vi begaa, hvis vi, uden at prøve hinanden gjensidig, fulgte den første, uudviklede Drift. Den første Betingelse, som jeg maatte fordre af en Mand, der skulde blive min Husbond, er, at han forstaar og ærer og tager Del i mit Aandsliv og min Stræben. Du skal derfor være velkommen, hvis du ofte vil være om mig og vil øve dig, omkap med mine Ungdomsfæller her, i med mig at udforske de højeste Ting. Saa ville vi ved den Lejlighed ikke undgaa at lære, om vi ere bestemte for hinanden eller ikke, og efter nogen Tids fælles aandelig Virksomhed ville vi kjende hinanden, som det sømmer sig for Væsener, der ere skabte af Gud og ikke skulle vandre i Mørket, men i Lyset!«

Paa denne højnæsede Anmodning svarede Akvilinus, ikke uden hemmelig Vrede, men med stolt Ro: »Hvis jeg ikke kjendte dig, Evgenia, saa vilde jeg ikke forlange dig til Hustru, og mig kjender det store Rom saavel som denne Provins! Hvis derfor din Viden ikke allerede nu slaar til, saa du kan indse, hvad og hvorledes jeg er, saa frygter jeg for, at den aldrig vil gjøre det. Jeg er heller ikke kommen for at gaa endnu en Gang i Skole, men for at faa en Ægtefælle, og hvad angaar disse to Børn, saa vilde det, hvis du skjænkede mig din Haand, være mit højeste Ønske, at du endelig en Gang lod dem gaa og gav dem tilbage til deres Forældre, saa de kunde hjælpe dem og gjøre Nytte. Derfor beder jeg dig om at give mig Besked, ikke som Lærd, men som en Kvinde af Kjød og Blod!«

Nu var den skjønne Filosof dog bleven rød og det som en Purpurnellike, og hun sagde med Hjærtebanken: »Min Besked er snart givet, da jeg af dine Ord sér, at du ikke elsker mig, o Akvilinus! Dette kunde være mig ligegyldigt, hvis det ikke var saarende for en ædel Romers Datter at blive løjet for!«

»Jeg lyver aldrig!« svarede Akvilinus koldt. »Farvel!«

Evgenia vendte sig bort uden at besvare hans Afskedshilsen, og Akvilinus gik langsomt ud af Huset og til sin Bolig. Hun vilde give sig af med sine Bøger, som om der ikke var Noget i Vejen, men Skriften løb rundt for hendes Øjne, og Hyacintherne maatte læse for hende, medens hun var fuld af hæftig Ærgrelse og lod sine Tanker svæve omkring andet Steds.

Thi naar hun hidtil havde betragtet Konsulen som den, hvem hun alene blandt alle Bejlere gad have til Mand, hvis hun for Resten havde Lyst dertil, saa var han nu bleven hende en Anstødssten, som hun ikke kunde komme over.

Paa den anden Side besørgede Akvilinus rolig sine Forretninger og sukkede hemmelig over sin egen Daarskab, der ikke tillod ham at glemme den pedantiske Skjønne.

Saa gik der næsten to Aar, i hvilke Evgenia om mulig blev stadig mærkværdigere og en i Sandhed imponerende Person, medens Hyacintherne allerede vare to stærke Knægte, hvis Skjæg begyndte at gro. Omendskjønt man nu fra alle Sider begyndte at forundre sig over dette sælsomme Forhold, og skjønt der i Stedet for beundrende Epigrammer begyndte at dukke satiriske Prøver paa slige op, kunde hun dog ikke beslutte sig til at afskedige sin Livgarde; thi Akvilinus var der jo endnu, og han vilde have forbudt hende at holde den. Han gik rolig sin Gang og syntes ikke mere at bryde sig om hende; men han saa' heller ikke paa nogen anden Kvinde, og man hørte aldrig om noget senere Frieri, saa at ogsaa han blev dadlet, fordi han, der var en saa høj Embedsmand, forblev ugift.

Des mere tog den egensindige Evgenia sig i Agt for tilsyneladende at give et Tegn paa Tilnærmelse ved at fjærne de to anstødelige Fyre. Desuden fandt hun Tilfredsstillelse for sin Forfængelighed i at trodse den almindelige Skik og den offentlige Mening ved kun at aflægge sig selv Regnskab og ved at bevare Bevidstheden om et rent Levned under Omstændigheder, som vilde have været farlige og umulige for andre Kvinder.

Thi alle saadanne Underligheder laa den Gang i Luften.

Imidlertid følte Evgenia sig dog ikke rask og tilfreds; hendes vel afrettede Tjenere maatte gjøre filosofiske Vandringer gjennem Himmel, Jord og Helvede for saa pludselig at blive afbrudte og strejfe omkring med hende paa Markerne i Timevis, uden at hun værdigede dem et Ord. En Morgen forlangte hun, at de skulde kjøre med hende ud til en Landejendom; hun styrede selv Vognen og var i glimrende Lune; thi det var en klar Vaardag, og Luften var fyldt med Balsamduft. Hyazintherne glædede sig ved hendes Munterhed, og saa kjørte de da gjennem en landlig Forstad, hvor det var de Kristne tilladt at holde Gudstjeneste. De holdt netop Søndag, og der lød from Sang fra et Munkeklosters Kirke. Evgenia standsede Hestene for at lytte og hørte følgende Ord af Psalmen: »Som en Hind smægter efter Vandkilderne, saaledes smægter min Sjæl, o Gud! efter dig! Min Sjæl tørster efter den levende Gud!«

Ved Klangen af disse Ord, der bleve sungne af fromme, ydmyge Struber, opløstes endelig hendes kunstige Væsen, hendes Hjærte blev varmt og syntes at vide, hvad det vilde, og langsomt, uden at tale et Ord, kjørte hun videre til Landejendommen. Dér tog hun hemmeligt Mandsklæder paa, kaldte paa Hyazintherne og forlod Huset med dem uden at blive sét af Tyendet. Og hun vendte tilbage til Klostret, bankede paa Porten og forestillede sig og sine Ledsagere hos Abbeden som tre unge Mænd, der ønskede at blive optagne i Klostret for at sige Farvel til Verden og leve for Evigheden. Da hun var vel oplært, forstod hun saa fortræffeligt at besvare Abbedens udforskende Spørgsmaal, at han optog dem alle Tre, som han maatte anse for fine og fornemme Folk, i sit Kloster og lod dem iføre sig gejstlig Habit.

Evgenia blev en skjøn, næsten engleagtig Munk og hed Broder Evgenius, og Hyazintherne saa' sig ligeledes nolentes volentes forvandlede til Munke, da de slet ikke vare blevne adspurgte og allerede for længst havde vænnet sig til kun at leve efter deres kvindelige Forbilledes Tykke. Dog bekom Munkelivet dem ikke ilde, da de havde ulige roligere Dage, ikke behøvede at studere længer og kunde hengive sig ganske til passiv Lydighed.

Broder Evgenius derimod rastede ikke, men blev en berømt Munk, hvid i Ansigtet som Marmor, men med glødende Øjne og en Erkeengels Anstand. Han omvendte mange Hedninger, plejede Syge og Usle, fordybede sig i Skriften, prædikede med gylden Klokkerøst og blev endog, da Abbeden døde, valgt til hans Efterfølger, saaledes at den fine Evgenia nu var Abbed over halvfjerdsindstyve gode, store og smaa Munke.

I den Tid, da hun saa pludselig var forsvunden med sine Ledsagere og ikke var til at finde noget Steds, havde hendes Fader ladet et Orakel spørge, hvad der var blevet af hans Datter, og dette forkyndte, at Evgenia var bleven ført bort af Guderne og hensat mellem Stjærnerne. Thi Præsterne benyttede denne Hændelse til at paavise et Mirakel lige overfor de Kristne, som jo for længe siden havde den Hare i deres Køkken. Man viste endogsaa en Stjærne paa Firmamentet med to mindre Himmellys som det nye Stjærnebilled, og Alexandrinerne stod paa Gaderne og Tagene og saa' derop, og mangen en, som fordum

havde set dem vandre omkring og mindedes deres Skjønhed, forelskede sig nu bagefter i dem og kiggede med fugtige Øjne paa Stjærner, som roligt svømmede i det dunkle Blaa.

Akvilinus saa' ogsaa derop; men han rystede paa Hovedet og kunde dog ikke rigtig forstaa den Ting. Des fastere troede Faderen derpaa; han følte sig ikke lidet stolt derover og forstod med Præsternes Hjælp at sætte igjennem, at der blev oprejst en Billedstøtte for Evgenia, og at man viste hende guddommelig Ære. Akvilinus, der skulde give Øvrighedens Tilladelse dertil, gjorde det paa den Betingelse, at Støtten skulde ligne den af Guderne ranede Pige; det var nu let nok at bringe i Stand, da der fandtes en hel Mængde Buster og Billeder af hende, og saa blev da hendes Marmorstatue opstillet i Minervatemplets Forhal, og den kunde nok være bekjendt at vise sig baade for Guder og Mennesker, da den, rent fraset den slaaende Lighed, i Henseende til Hoved, Holdning og Dragt var et skjønt Kunstværk.

Da denne Nyhed blev drøftet i Klostret, ærgrede de halvfjerdsindstyve Munke sig højlig over den Trumf, som var bleven spillet ud fra den hedenske Side, over at der var blevet oprejst et nyt Afgudsbillede og den frække Tilbedelse af en dødelig Kvinde. Mest rasede de mod Kvinden selv; de kaldte hende en Landstrygerske og Gjøglerske og gjorde en ganske usædvanlig Støj ved Middagsbordet. Hyazintherne, der vare blevne to godmodige Præstemænd og gjemte Abbedens Hemmelighed dybt i Brystet, betragtede ham med megetsigende Blikke; men han gav dem Tegn til at tie og fandt sig i al den Skjælden og Smælden som Straf for sin hedenske Synderaand.

Men om Natten, da Midnat var forbi, rejste Evgenia sig fra sit Leje, tog en Hammer og forlod sagte Klostret for at søge Statuen og knuse den. Hun fandt let den marmorstraalende Staddel, hvor Templerne og de offenlige Bygninger laa, og hvor hun havde tilbragt sin Ungdomstid. Ingen Sjæl rørte sig i den stille Stenverden; da den kvindelige Munk gik op ad Templets Trin, hævede Maanen sig netop over Stadens Skygger og kastede sit dagklare Lys ud imellem Forhallens Søjler. Da saa' Evgenia sin Støtte staa der, hvid som den nyfaldne Sne, med vidunderlig Ynde og Skjønhed, dens Klædebon med de fine Folder var trukket kysk op om Skuldrene, og den saa' lige ud for sig med begejstret Blik og blidt smilende Mund.

Nysgjerrig nærmede den kristne Pige sig med hævet Hammer; men en sød Gysen gjennembævede hendes Hjærte, da hun saa' Billedet ganske tydelig; Hammeren sank, og lydløs glædede hun sig ved Skuet af sit eget tidligere Væsen. Hun grebes af et bittert Vemod, af en Følelse, som om hun var udstødt af en skjønnere Verden og nu strejfede omkring i Ørkenen som en glædesløs Skygge; thi om end Støtten var idealiseret, saa gav den dog netop af den Grund et Billede af Evgenias oprindelige indre Væsen, som kun havde været skjult af hendes Skolefuxeri, og det var en ædlere Følelse end Forfængelighed, der nu i den magiske Maaneglans bragte hende til at erkjende sit bedre Selv. Det bevirkede, at hun blev saadan til Mode, som om hun havde spillet et galt Kort ud, for at tale moderne, siden der jo den Gang rigtignok ikke fandtes Kort.

Pludselig hørtes der hurtige, mandige Trin; Evgenia skjulte sig uvilkaarlig i Skyggen af en Søjle og saa' Akvilinus' høje Skikkelse nærme sig. Hun saa', at han stillede sig foran Statuen, længe betragtede den og endelig lagde sin Arm om dens Hals for at trykke et sagte Kys paa Marmorlæberne. Saa indsvøbte han sig i sin Kappe og gik langsomt bort, idet han mere end én Gang saa' sig om efter den straalende Støtte. Evgenia skjælvede saa stærkt, at hun selv lagde Mærke til det; med Hæftighed og Voldsomhed tog hun sig sammen og traadte atter hen foran Billedstøtten med hævet Hammer for at gjøre Ende paa det syndige Gjøgleri; men i Stedet for at knuse det skjønne Hoved, brast hun i Graad og trykkede ligeledes et Kys paa dets Læber, hvorpaa hun ilede bort, da hun hørte Nattevagtens Skridt. Med bølgende Barm listede hun sig til sin Celle og sov ikke den Nat, før Solen stod op, og medens hun forsømte Morgensangen, drømte hun i hurtig Følge om Ting, som slet ikke kom den ved. (Sluttes.)

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af Goupilske Fotogravurer og Fotografier efter franske Kunstnere samt tre mindre Malerier af Eckersberg.

— Skulpturafdelingen paa Charlottenborg-Udstillingen har i den sidste Tid modtaget en højst værdifuld Forøgelse i to Arbejder af den udmærkede franske Kunstner Paul Dubois, der i Forvejen var repræsenteret med sin livfulde Buste af Kemikeren L. Pasteur: Eva, Statue i Marmor — udført for Brygger Carl Jacobsen jun. — og »La Charité«, Hjørnegruppe fra General Lamoricières Gravmæle i Nantes, Afstøbning i Gibs bestemt til Kristiansborgsamlingen. Eva danner en interessant Modsætning til Delaplanche's strax ved Udstillingens Aabning anbragte Figur; Dubois har skildret den nyskabte Kvinde, Delaplanche al Menneskehedens Moder hensunken i Fortvivlelse og Gru efter Syndefaldet. I sin »Charité« har den store Nutidsmester ydet en Komposition af henrivende Ynde og Skjønhed, et Værk, der saavel i Henseende til den kunstneriske Følelse, hvorfor det er Udtryk, som til Modellering har faa Sidestykker i den nyere Kunst. Foruden disse franske Arbejder er der til Afdelingen ankommet en dygtig udført Figur, en Bellerophon af Carl Schmidt.

— De til anden Ophængning antagne Malerier ere nu udstillede paa Chartottenborg i de smaa Værelser bag Antiksalen. Der findes et større, meget smukt Arbejde af Vilh. Kyhn, et Par udmærkede Figurbilleder af Michael Ancher, et lille, fortrinligt Interrieur af Viggo Johansen, samt dygtige Billeder af Fru Anna Ancher, C. F. Andersen, Andersen-Lundbye, Engelsted, H. N. Hansen, Otto Haslund, Frants Henningsen, Th. Niss, Viggo Pedersen, Edv. Petersen, Th. Philipsen, Vilh. Rosenstand, M. Therkildsen, Anton Thiele, Kr. Zahrtmann og Fl.

— Berliner Museets Direktion har nu udtalt sig officielt om det tidligere omtalte, nyerhvervede Billede af Rubens, Neptun og Amfitrite, og holder paa, at det ikke blot er helt igjennem af Mesteren selv, men endog et af hans Hovedværker fra omtrent 1609 eller 1610, altsaa fra Tiden efter hans Hjemkomst fra Italien. Vedkommende Artikel, der er skrevet med stor Dygtighed af Dr. Bode, staar i Aprilhæftet af »Preussische Jahrbücher«.

— Munkaczy, den berømte ungarske Maler, har nu fuldendt sit store Billede Kristus for Pilatus og indsendt det til Salonens Jury med Anmodning om, at det maa tillades ham at udstille det i en Sal for sig. Han tilbyder at ville betale denne Gunstbevisning med en Sum af 50,000 Francs, der skal tilfalde de franske Kunstneres Hjælpekasse. Man mener, at Juryen, af Frygt for Konsekvenserne, vil svare med et Afslag. I det Hele har den iaar holdt sig meget strængt til de en Gang fastslaaede Vedtægter; da saaledes Gustave Doré paa Grund af sin Moders Død kom to Dage efter Indmeldelsesfristens Udløb med sine Billeder, afslog man at tage imod dem.

— Af de 9000 til Parisersalonen indleverede Malerier har Juryen iaar antaget de 2420 til Udstilling.

— I Paris vækker et nyt Arbejde af A. de Neuville stor Opsigt; det forestiller en Kamp mellem Franskmænd og Tyskere paa Kirkegaarden i St. Privat og omtales som et værdigt Sidestykke til Kunstnerens berømte »Le Bourget«.

— Den ansete franske Arkitekt, Stadsbygmesteren Davioud, der blandt Andet har opført Trocadéropaladset, er nylig død, 58 Aar gammel. Ligeledes ere afgaaede ved Døden den franske Maler Jules Noël, især bekjendt ved sine Kystbilleder fra Bretagne, Maleren Charles Humbert fra Genf, Historiemaleren Karl Stürmer i Berlin og den engelske Folkelivsmaler James Collinson, der oprindelig gjorde Opsigt som Nazarenermaler og en Del af sit Liv var Munk.

— Tæt ved Stuttgart har Overretsassessor Føhr i længere Tid foretaget Gravninger efter romerske Oldsager; nylig har han fundet en smuk, næsten legemsstor Torso af en Merkur samt en Gudindestatue.

Kasino. Hr. Zangenberg, der med denne Sæsons Udløb gaar over til det kgl. Theater, havde i Onsdags Aftes udsolgt Hus og et højst velvilligt Publikum til sin Afskeds-Benefice. Hovedinteressen ved Forestillingen knyttede sig dog til Fru Oda Petersens Udførelse af J. L. Heibergs Vaudeville-Monolog *»Emilies Hjærtebanken«*. Fru Petersen gav ikke Digterens naive Præstedatter, men hendes Udførelse af Rollen frembød alligevel stor Interesse, dels paa Grund af den virtuosagtige Pointering af alle Enkeltheder, dels paa Grund af den tækkelige og talentfulde Gjengivelse af de bekjendte Sangnumre. En Bagatel af Herman Bang, udført af Beneficianten, sluttede Aftenen.

Indhold: **»Mester og Svend«**, Digt af Holger Drachmann, med Tegning af Hans Nic. Hansen. — **»Af Karl Elzes »Lord Byron«, 2den Udgave«**, ved Dr. K. Kromann. — **»En ny Ven«**, Tegning af Simon Simonsen. — **Fra Kunstudstillingen I.** **»Jysk Skovparti«**, efter Maleri af Chr. Zacho tegnet af Kunstneren selv. — **»Evgenia«**. Legende af Gottfried Keller, ved Johannes Magnussen. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 187. Søndagen d. 1. Maj 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Fru Eckardt som Fulvia. (1ste Act sidste Sc.) Tegning af **Frants Henningsen.**

EVGENIA.

Legende af **Gottfried Keller.** Ved **Johannes Magnussen.**

(Sluttet.)

Munkene ansaa' Abbedens Søvn for en Følge af Natteandagt. Men tilsidst bleve de dog nødte til at afbryde Evgenias Slummer, da der var noget Særligt at gjøre for hende. En fornem Enke, som foregav at være kastet paa Sygelejet og at trænge til kristelig Hjælp, havde sendt Bud efter hende, idet hun forlangte gejstlig Trøst og Raad af Abbed Evgenius, hvis Virken og Personlighed hun saa længe havde betragtet med Ærefrygt. Munkene vilde ikke opgive en Erobring, som kunde bidrage til deres Kirkes Anseelse, og de vækkede Evgenia. Halvt forvirret og med blidt rødmende Kinder, som hun længe ikke havde havt, begav hun sig paa Vejen, medens hendes Tanker mere dvælede ved Morgensøvnens Drømme og Tempelsøjlerne fra den foregaaende Nat end ved hendes foreliggende Opgave. Hun betraadte den hedenske Kvindes Hus, blev ført ind i hendes Kammer og ladt alene med hende. Det var en skjøn Kvinde paa endnu ikke tredive Aar; hun laa udstrakt paa en Løjbænk, ikke som en Syg og Sønderknust, men glødende af Stolthed og Livslyst. Hun formaaede næppe at anstille sig, som om hun var taalelig rolig og beskeden, indtil den formentlige Munk havde taget Plads ved hendes Side; saa greb hun hans hvide Hænder, trykkede sin Pande mod dem og bedækkede dem med Kys. Evgenia, som var optagen af sine vidt svævende Tanker og ikke havde ænset Kvindens profane Udseende, men antog hendes Adfærd for Ydmyghed og aandelig Hengivelse, lod hende have sin Vilje, og opmuntret derved slyngede Hedningekvinden sine Arme om Evgenias Hals i den Tro, at hun omfavnede den skjønneste unge Munk. Ja, inden denne vidste noget af det, klamrede den lidenskabelige Kvinde sig til ham, og han følte en Regn af de hæftigste

Kys paa sin Mund. Ganske bedøvet vaagnede Evgenia endelig af sin Adspredthed; men det varede flere Minuter, inden hun kunde løsrive sig fra den vilde Omfavnelse og rejse sig.

Men da begyndte den hedenske Satans Tunge strax at røre sig; i en Strøm af Ord meldte Djævelinden den forfærdede Abbed om sin Elskov og Længsel og søgte paa alle mulige Maader at bevise ham, at det var hans Skjønheds og Ungdoms Pligt at stille denne Længsel, og at det kun var derfor, han var der. Og hun lod det heller ikke mangle paa nye Angreb og ømme Fristelser, saa Evgenia næppe kunde værge sig, men endelig harmfuld mandede sig op og med lynende Øjne saa djærvt læste Utysket Texten og svarede hende med saa kraftige Forbandelser, som kun en Munk har til sin Raadighed, at hun indsaa, at hendes onde Plan var mislykket, pludselig forvandlede sig og valgte den Udvej, som allerede Potifars Hustru valgte, og som siden er bleven benyttet hundrede og tusinde Gange. Som en Tiger sprang hun løs paa Evgenia, omsnoede hende endnu en Gang med Jernarme, rev hende ned til sig paa Løjbænken og udstødte samtidig et saadant Skrig, at hendes Piger kom styrtende fra alle Sider.

»Hjælp mig! Hjælp mig!« raabte hun, »denne Mand vil øve Vold mod mig!« og hun slap strax Evgenia, som rejste sig aandeløs, forvirret og forfærdet.

De tililende Kvinder skreg strax endnu værre end deres Herskerinde, løb frem og tilbage og kaldte ogsaa mandlige Sjæle til Hjælp; Evgenia kunde ikke faa et Ord frem af Skræk, men flygtede ud af Huset fuld af Skam og Afsky, forfulgt af den vanvittige Hobs Larm og Eder.

Nu nølede den djævelske Enke ikke, men løb sporenstregs med et stort Følge til Konsul Akvilinus og beskyldte hos ham Munken for den argeste Niddingsdaad; hun meldte, hvorlunde han paa hykkelsk Vis var kommen til hendes Hus, for først at paatrænge sig hende med Omvendelsesforsøg og, da disse var slaaet fejl, for voldeligt at berøve hende hendes Ære. Da hele hendes Følge bevidnede dette Udsagns Sandfærdighed, lod den fortørnede Akvilinus strax Klostret besætte med Krigsmænd og Abbeden og Munkene bringe til sig for at holde Dom over dem.

»Naa, saa I bære Eder saadan ad, I nederdrægtige Hyklere!« sagde han i en stræng Tone, »ere I i den Grad kaade, at I, som næppe ere taalte, krænke vore Kvinders Ære og liste omkring som rivende Ulve? Har Eders Herre og Mester, som jeg agter højere end I, I Løgnere! lært eller befalet Eder Sligt? Ingenlunde! I er en Hob, en Bande af Elendige, som offentlig give Eder et skjønt Navn, for hemmelig at være Lastens Trælle! Forsvar Eder mod Beskyldningen, hvis I kunne!«

Den skjændige Enke gjentog nu sin løgnagtige Fortælling, afbrudt af hykkelske Suk og Taarer. Da hun var færdig og atter kysk havde indhyllet sig i sit Slør, saa' Munkene forfærdede paa hverandre og paa deres Abbed, hvis Dyd de ikke betvivlede, og opløftede i Fællesskab deres Røster, for at afvise den falske Beskyldning. Det var imidlertid ikke blot Løgnerskens talrige Følge, men ogsaa adskillige Naboer og Forbigaaende, der havde sét Abbeden flygte ud af Huset fuld af Skam og Forvirring og uden videre ansaa' ham for skyldig, som nu den Ene efter den Anden og énstemmig med høj Røst bevidnede Misgjerningen, saa de stakkels Munke bleve ti Gange overstemte og overskregede.

De betragtede derfor deres Abbed opfyldte af Tvivl, og hans Ungdommelighed forekom nu ogsaa pludselig Graaskjæggene blandt dem mistænkelig. De raabte, at, hvis han var skyldig, saa vilde Guds Straffedom ikke udeblive, ligesom de allerede nu ogsaa vilde give ham i den verdslige Dommers Vold!

Alles Blikke vare rettede paa Evgenia, som stod forladt midt i Forsamlingen. Hun havde ligget grædende i sin Celle, da hun blev greben sammen med Munkene, havde hele Tiden staaet med sænket Blik og med Munkehætten trukket dybt ned over Øjnene, og hun var nu i den allerværste Stilling; thi hvis hun vedblev at holde sin Oprindelse og sit Kjøn hemmeligt, saa vilde hun bukke under for det falske Vidnesbyrd, og hvis hun røbede sig, saa vilde der rejse sig en endnu hæftigere Storm mod Klostret end hidtil og vie det til Undergang, thi et Kloster, som havde en skjøn ung Kvinde til Abbed, maatte finde sig i at blive Gjenstand for den usaligste Mistanke og Spot fra den ildesindede hedenske Verdens Side. Denne Frygt og Uvished vilde hun ikke have følt, hvis hendes Hjærte endnu havde været rent i Munkeforstand; men alt siden forrige Nat var der kommet Splid i hendes Sind, og selv det ulykkelige Møde med den onde Kvinde havde gjort hende endnu mere forvirret, saa at hun nu ikke fandt Mod til at optræde bestemt og bevirke et Under.

Men da Akvilinus opfordrede hende til at tale, mindedes hun hans Tilbøjelighed for hende, og idet hun fattede Tillid til ham, fandt hun paa en Udflugt. Med sagte og beskeden Røst sagde hun, at hun var uskyldig og vilde bevise Konsulen det, hvis hun maatte tale alene med ham. Hendes Stemmes Klang rørte Akvilinus, uden at han vidste hvorfor, og han gik ind paa at tale med hende under fire Øjne. Han lod hende derfor føre ind i det Indre af sit Hus og indelukkede sig med hende i et Værelse. Dér slog Evgenia Øjnene op, kastede Hætten tilbage og sagde: »Jeg er Evgenia, som du en Gang ønskede til Hustru!«

Han gjenkjendte hende strax og var overbevist om, at det var hende; men der opstod stor Ærgrelse og brændende Skinsyge hos ham, fordi den saa pludselig Gjenfundne kom tilsyne som en Kvinde, der i al den Tid hemmeligt havde levet blandt halvfjerdsindstyve Munke. Derfor betvang han sig med Magt, og medens hans Blik fór spejdende hen over hende, anstillede han sig, som om han ikke skjænkede hendes Ord den mindste Tillid, og sagde: »Du ligner virkelig hin taabelige Jomfru temmelig meget. Men det vedkommer ikke mig; jeg er derimod begjærlig efter at vide, hvorledes du har opført dig lige overfor Enken!«

Kuet og ængstelig fortalte Evgenia Begivenheden, og Akvilinus saa' af hele Fremstillingsmaaden, hvor falsk og ond Beskyldningen var. Han svarede imidlertid med tilsyneladende Koldblodighed: »Hvis du er Evgenia, paa hvilken Maade vil du saa sige, at du er bleven til en Munk, i hvilken Hensigt skete det, og hvor var det muligt?«

Ved disse Ord rødmede hun og slog forlegent Øjnene ned; dog tyktes det hende ingenlunde ubehageligt at være her og endelig en Gang at kunne tale om sig og sit Liv med en god gammel Bekjendt; hun nølede heller ikke og berettede med naturlige Ord Alt, hvad der var hændet hende siden hendes Forsvinden, kun omtalte hun mærkelig nok ikke med en eneste Stavelse de to Hyazinther. Fortællingen gjorde ikke saa lidet Indtryk paa ham, og det blev ham i det Hele taget med hvert Minut vanskeligere at skjule sin Glæde over den skjønne Gjenfundne; men han betvang sig alligevel og besluttede ved yderligere at iagttage hendes Opførsel at faa ren Besked om, hvorvidt det i Henseende til Tugt og rene Sæder var den tidligere Evgenia, han havde for sig.

Derfor sagde han: »Alt dette er en godt lavet Historie; men alligevel tror jeg ikke, at den Pige, som du foregiver at være, trods sin Ejendommelighed var i Stand til at indlade sig paa slige altfor underlige Æventyr; i det Mindste vilde vist den sande Evgenia have foretrukket at blive Nonne. Thi hvor i Alverden kan en Munkekutte og et Liv blandt halvfjerdsindstyve Munke være til Fortjeneste og Velsignelse selv for den lærdeste og frommeste Kvinde? Derfor ansér jeg dig stadig endnu for en glat, skjægløs Snyder, hvem jeg slet ikke tror! Desuden er hin Evgenia bleven erklæret for guddommelig, og man siger, hun bor mellem Stjærnerne; i Templet staar der en Billedstøtte, som er viet hende, og det kan gaa dig galt nok, hvis du holder fast ved dit formastelige Udsagn!«

»En vis Mand kyssede denne Billedstøtte i Nat!« svarede Evgenia med sagte Røst, idet hun med sælsomt

Blik betragtede den forbavsede Akvilinus, der stirrede paa hende, som var hun begavet med overjordisk Viden. »Hvor kan den samme Mand pine den, Støtten er Billed af?

Men han bekæmpede sin Forvirring, syntes at overhøre disse Ord og fortsatte kold og stræng: »Kort sagt, af Hensyn til de stakkels kristne Munke, der tykkes mig uskyldige, hverken kan eller vil jeg nogensinde tro, at du er en Kvinde! Gjør dig beredt til Dommen, thi dine Meddelelser have ikke tilfredsstillet mig!«

Da udbrød Evgenia: »Saa hjælpe da Gud mig!« og sønderrev sin Munkedragt; bleg som en hvid Rose og i Skam og Fortvivlelse styrtede hun om. Men Akvilinus greb hende i sine Arme, trykkede hende til sit Hjærte og svøbte sin Kappe om hende, og hans Taarer trillede ned paa hendes skjønne Hoved; thi han saa' godt, at hun var en ærbar Kvinde. Han bar hende ind i det nærmeste Værelse, hvor der stod en rigt udstyret Gjæsteseng, lagde hende blidt i den og tildækkede hende med Purpurtæpper lige til Hagen. Saa kyssede han hende paa Munden, maaske tre, fire Gange, gik ud og laasede Døren godt af. Derpaa tog han den endnu varme Munkekaabe, som laa paa Gulvet, og begav sig atter ud til den ventende Mængde, som han tiltalte saalunde:

»Det er højst mærkelige Ting, der hændes! I Munke ere uskyldige og kunne gaa tilbage til Eders Kloster! Eders Abbed var en Dæmon, som vilde ødelægge og forføre Eder. Tag hans Kutte med og hæng den op til Minde herom et eller andet Sted; thi efter at han lige for mine Øjne havde forandret sin Skikkelse ganske mærkeligt, fløj han hen i Intet for de samme mine Øjne og forsvandt sporløs! Men denne Kvinde, som benyttede Dæmonen for at ødelægge Eder, er mistænkt for Trolddom og skal kastes i Fængsel. Og gaar nu Alle hjem og vær glade!«

Alle bleve forbavsede over hans Tale og betragtede frygtsomt Dæmonens Kaabe. Enken blegnede og skjulte sit Ansigt, hvorved hun tilstrækkelig tilkjendegav sin onde Samvittighed. De gode Munke glædede sig ved deres Sejr og droge saare taknemlige bort med den tomme Kutte uden at ane, hvilken sød Kjærne der havde været deri. Enken blev fængslet, og Akvilinus kaldte paa sin fortroligste Tjener, med hvem han gjennemstrejfede Byen, opsøgte Kjøbmænd og indkjøbte en Mængde af de kosteligste Kvindeklæder. Disse maatte Slaven bringe hjem saa hemmelig og hurtig som muligt.

Konsulen traadte sagte ind i det Værelse, hvor Evgenia var, satte sig paa Sengekanten og saa', at hun sov ganske fornøjeligt, som En, der kommer sig efter overvundne Besværligheder. Han maatte le ad hendes fløjlsagtige, ragede Munkehoved og strøg sagte hendes tykke, korte Haar. Da vaagnede hun og spilede Øjnene op.

»Vil du nu endelig være min Hustru?« spurgte han blidt, hvortil hun hverken svarede Ja eller Nej, men hun gyste rigtignok lidt under de Purpurtæpper, i hvilke hun var indsvøbt.

Da bragte Akvilinus hende alle de Klæder og Smykker, som en fin Kvinde den Gang behøvede for at klæde sig paa fra Isse til Fod, og forlod hende derpaa.

Samme Dag efter Solnedgang kjørte de, kun ledsagede af den fortrolige Tjener, ud til et af hans Landsteder, som laa ensomt og yndigt, i Skyggen af tætte Træer.

Paa Landstedet ægtede de nu hinanden i den største Ensomhed, og havde det end varet længe, inden de endelig fandt hinanden, saa tyktes det dem dog ikke, at de havde spildt nogen Tid; de vare tværtimod opfyldte af den inderligste Taknemlighed over den Lykke, som de gjensidig skjænkede hinanden. Akvilinus røgtede sit Embede om Dagen og kjørte om Aftenen med de hurtigste Heste ud til sin Hustru. Men naar det var en uvenlig og stormfuld Regndag, holdt han nok af uventet at ile tidligere ud til sit Landsted for at opmuntre Evgenia.

Hun hengav sig nu uden mange Ord med samme grundige Udholdenhed, som hun tidligere havde skjænket Filosofien og den kristelige Askese, til Studiet af ægteskabelig Kjærlighed og Troskab. Men da hendes Hovedhaar havde naaet den tilbørlige Længde igjen, opfandt Akvilinus en sindrig Fabel og førte sin Hustru tilbage til Alexandria, bragte hende til hendes forbavsede Forældre og fejrede en glimrende Bryllupsfest.

Hendes Fader var jo rigtignok overrasket, da han gjenfandt sin Datter som en forelsket jordisk Ægtehustru i Stedet for som en udødelig Gudinde og et himmelsk Stjærnebillede og saa' med Vemod den hellige Billedstøtte blive baaren ud af Templet; dog sejrede heldigvis Glæden over den levende Datter, som syntes at være skjønnere og elskeligere end nogensinde. Marmorstatuen stillede Akvilinus paa den smukkeste Plads i sit Hus; men han vogtede sig vel for at kysse den igjen, nu da han havde den livsvarme Original hos sig.

Efter at Evgenia havde udforsket Ægteskabets Væsen tilstrækkeligt, anvendte hun sin Indsigt til at omvende sin Husbond til Kristendommen, som hun ligesom før bekjendte sig til, og hun hvilede ikke, før Akvilinus offentlig antog hendes Tro. Legenden fortæller videre om, hvorledes hele Familien vendte tilbage til Rom paa den Tid, da den kristenfjendske Valerianus kom til Regeringen, og hvorledes Evgenia, da Forfølgelserne udbrød, blev en berømt Trosheltinde og Martyr, som før sin Død gjorde de mærkeligste Undere.

Hendes Magt over Akvilinus var bleven saa stor, at hun ogsaa kunde tage de gejstlige Hyazinther fra Alexandria med til Rom, hvor de ligeledes vandt Martyrkronen. Først for ganske nylig fandt man i en Sarkofag i Katakomberne deres Legemer forenede, lig to smaa Lam i en Stegepande, og Pave Pius forærede dem til en fransk Stad, hvis Helgener Preusserne havde brændt. Deres Forbøn skal navnlig være god for dovne Skolepiger, som ere tilbage med deres Læsning.

„Fulvia“ paa det kongelige Theater.

(Opført første Gang den 21. April.)

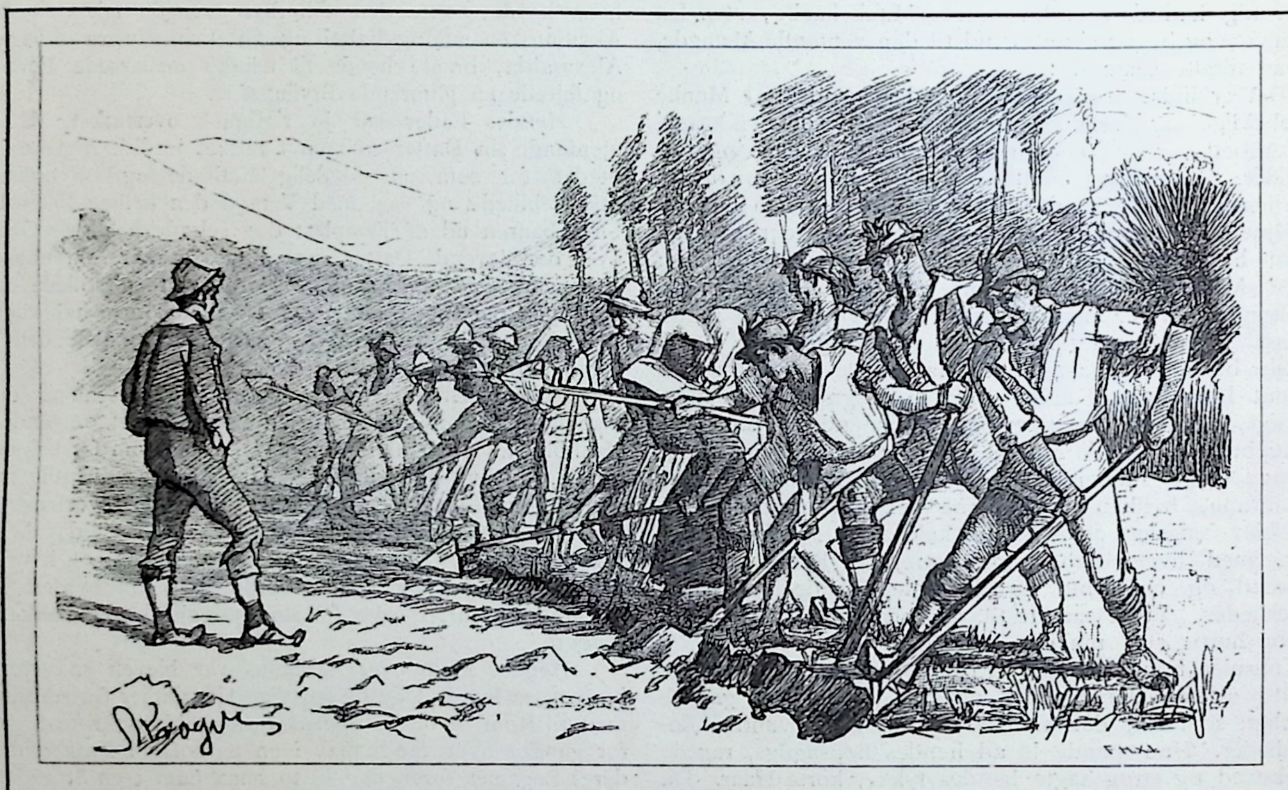
Det var en smuk Sommer-Søndag for henved en halv Snes Aar siden, at en mindre Kreds af Venner fra Glostrup Station rullede hen ad den brede Roskilde Landevej for at gjæste »Overlæreren« ved Vridsløselille Cellefængsel. Den flade, skovløse Egn havde ikke stort andet Tiltrækkende ved sig end Lærkernes Sang over de frugtbare Marker, men ikke desmindre var der Stemning paa Vognen, thi den aarlig tilbagevendende Dag paa Vridsløselille gjorde aldrig sit en Gang vundne Ry til Skamme som en af Sommerens bedste, og man saa' altid med Glæde det paladsagtige Fængsels Taarne hæve sig over de venlige Smaalunde og Buskadser, der bryde den ellers saa ensformige »Hede«. Og da nu Vognen i en skarp Vinkel bøjede ind paa den lille Sidevej, der førte til Overlærerens Hus, og Værten saas ved Omdrejningen, svingende sin bredskyggede Straahat til Velkomst, slog som altid Hjærterne en Smule stærkere end sædvanlig, thi det Hjem, vi nu skulde gjæste, var, trods sine strænge Omgivelser og det daglige Arbejdes tunge Alvor, et Fredens, Lykkens og Poesiens Hjem. Barsk rejste Fængslets høje, bare Mure sig rundt om os, men i Overlærerboligens hyggelige Stuer, paa den løvdækte Veranda og i den blomsterfyldte venlige lille Have, hvor Vejen fra Hjærtet til Læben aldrig var lang, følte man levende, at den lange »Styrkeprøve blandt Fanger i et Fængsel«, dette »Isbad«, som Digteren selv har kaldt det, kun havde hærdet den gjæstfri Værts »lyriske Natur«. Og nu forleden, da Fru Eckardt i al sin blændende vestalske Skjønhed blev trukket ind paa Scenen som den

sejrskronede Fulvia, og Prokonsulen krydser den hvide Dues Triumftog, stod pludselig den smukke Sommerdag paa Vridsløselille igjen lyslevende for Erindringen. Det indre Syn saa' et andet, paa sin Vis lige saa skjønt og gribende Billede: den graanende Digter i sin Havestue, med al sin dæmpede Pathos deklamerende den samme Scene. Det var det Første af »Fulvia«, som Digterens Venner hørte, maaske ogsaa det Bedste i hele det skjønne lyriske Drama, og fra den Dag hørte »Fulvia« med til de mange gode Sommerminder fra Vridsløselille.

I den gamle Munkelegende havde Kaalund fundet et Stof, der i høj Grad tiltalte og opfyldte ham. Han, der bestandig med en lige saa sjælden som stræng Selvkritik havde brudt Staven over Alt, hvad der i hans Ungdomsproduktion ikke var sprunget ud af hans eget oprindelige Væsen, stod med Et i den gamle Fortælling overfor Tanker, han selv mangfoldige Gange i sin Digtning havde kredset om og tumlet med. Selv havde han som den alexandrinske Kvinde kæmpet imod »Virkeligheden« (se Digtet af dette Navn i »En Eftervaar«) og endt med at strække Vaaben for denne »sin Tugtemester, sin store Lærer«. Ogsaa han havde søgt sig »et Støttepunkt i Luften« og prøvet paa at flygte fra Verden og Livet, for som Fulvia tilsidst at kaste sig helt i dets Arme:

> Og jeg gav dig det Alt! Jeg bad ej om Naade,
> men aabnede Porten saa højt, jeg formaaede.
>
> Og det var, som faldt fra mit Øje et Bind.
> Jeg bød Guds Verden et frejdigt »Kom ind!«
>
> med dens Skygge og Lys, dens Sorg og dens Gammen,
> og jeg synes, nu passe vi herligt sammen.

Naar Kaalund derfor i Efterskriften til sit Drama siger, at han »i det Væsenlige« har fulgt den gamle Munkelegende, saa vide »Ude og Hjemmes« Læsere, der nu have stiftet Bekjendtskab med Kellers lidt skjælmske Gjenfortælling af det samme Sagn, at dette saavel for Fabelens som Handlegangens Vedkommende ogsaa er Tilfældet; men det Væsenlige i »Fulvia« og det, der i saa høj en Grad

P. S. Krøyer. Italienske Markarbejdere. (Abruzzerne.)

Af „Illustreret Katalog over Kunstudstillingen paa Charlottenborg 1881".

(2det Oplag udkommer i disse Dage.)

gjør Dramaet til et ægte Kaalundsk Digterværk, er dog først og fremmest den rige, strømmende Lyrik, hvori Digterens hele Sjæl aander og lever, en Lyrik, der som alt Ægte og Oprindeligt vil beholde sit Værd til alle Tider og under vexlende Smagsretninger og bestandig vil vide at hævde sin Ret paa Ny, hver Gang den forsigtig vejende Kritik har taget sine dramatiske Reservationer overfor det Episodiske og Monologiske i Dramaet eller rejst sine psykologiske Indvendinger imod Fulvias Karakterudvikling. Selv har Digteren ogsaa fra første Færd været sig bevidst, at hans Drama vilde komme til at staa noget isoleret i vore Dages saavel sceniske som øvrige literære Produktion. I det smukke Digt (i »En Eftervaar«), hvori han bringer en ældre Veninde sin »Fulvia«, siger han saaledes:

> Og nu, i denne Tid, som gynger under Foden,
> nu vover jeg som Fulvias Digter mig frem,
> jeg, der er bleven gammel og synger stik mod Moden;
> kun Faa vil forstaa mig — men De er en af dem!
>
> Se, derfor kommer først til Dem jeg, min Frue,
> jeg, der, skjønt tidlig vant til Savn og Selvkritik,
> mig stiller nu letsindig for Mængden til Skue
> med Hjærtet paa Læben, med min svulmende Lyrik!

Det har derfor ogsaa forekommet Mange mer end besynderligt, at det kongelige Theater ikke strax i 1875, da »Fulvia« blev indsendt til det, kom Digteren mere beredvilligt i Møde med Hensyn til Opførelsen. Netop alle de, der med mer eller mindre skjæve Øjne saa' til det moderne Samfundsskuespil, hvad enten det nu var af fransk eller norsk Byrd, maatte jo være særlig interesserede i at faa et saa ædelt lyrisk-romantisk Digterværk som »Fulvia« paa sin Indtægts-Konto, saa meget mere som alle de andre romantiske Frembringelser, vi i det sidste Tiaar havde sét paa Scenen, i Forhold til dette Drama toge sig ud som Faraos bekjendte magre Firbenede. De dekorative Vanskeligheder kunde sikkert lige saa godt være fjærnede strax, og overfor de dramatiske Ubehjælpsomheder har

Fotografering i Akademiets Gaard under Udstillingen.

Tegning af H. Tegner.

man jo dog nu alligevel indtaget det eneste fornuftige Standpunkt, at et ægte Digterværk med visse sceniske Mangler — men dog ogsaa med mange sceniske Fortrin — til Syvende og sidst alligevel tjener vort Nationaltheater til større Ære end et almindeligt Routinearbejde uden Poesi. Mulig havde ogsaa »Fulvia« for en 5—6 Aar siden fundet en endnu større Sangbund hos Tilskuerne, men den venlige Modtagelse, der forleden blev Stykket til Del, tyder dog paa, at Theatret ogsaa nu vil faa Glæde deraf, og at Publikum er til Sinds at ville give Digteren en smuk Oprejsning efter den lange Ventetid. Det er for saa vidt ogsaa et venligt Spil af Skjæbnen, at Digteren, netop som han efter en lang og trofast Embedsvirksomhed har været nødsaget til at tage sin Afsked og flytte til Hovedstaden, strax paa Dørtærskelen til det ny Afsnit af sit Liv er blevet modtaget af »sit Hjærtes Barn«, sin »Fulvia«. Maatte det være et lykkeligt Varsel for ham, der, fordi han har været sig selv tro, nu omfattes af Alle med lige Hengivenhed og Sympathi som en af de ædleste Personligheder fra den efter-oehlenschlägerske Tid! Med fuld Ret siger han i det ovenfor anførte Digt om sig selv:

> Og aldrig har jeg svigtet Devisen paa min Fane
> og kvalt i mit Indre min Ungdomspoesi;
> den tindrer endnu ved Enden af min Bane,
> som Aftenstjærnen tindrer, naar Dagen er forbi!

Det kongelige Theater har udstyret »Fulvia« smukt og smagfuldt med virkningsfulde Dekorationer og rige, korrekte Dragter. En og anden Ændring af Scenearrangementet og Forkortelse af den af Hr. Lange-Müller til Stykket komponerede Musik har fundet Sted efter første Opførelse.

Fru Eckardt var selvskreven til at spille Fulvia, ligesom Hr. Emil Poulsen Akvilinus, og Æren for at have baaret Dramaet lykkelig over Scenen tilkommer væsenligst dem. Den Førstes plastiske Skjønhed og den Andens mandige Intelligens afgav paa Forhaand alle de ydre Betingelser for en Fremstilling af den græske Kvinde og den romerske Helt, og saavel deres første Møde som især den derpaa følgende store Bejlerscene viste strax, med hvilken Kjærlighed og Forstaaelse af Digterens Værk de Begge vare gaaede til deres Opgave. Akvilinus' indtrængende Forsvar for Livets og Naturens Ret og den unge, skjønne Sværmerskes Higen opad mod de lyse Tinder blev ogsaa i kunstnerisk Forstand til en højbaaren og ædel Kappestrid. Som Digteren i sin Dialog, hvor rig og skjøn den end er det hele Stykke igjennem — i alt Fald overalt hvor den er metrisk bundet — utvivlsomt har hævet sig til den største Højde i denne Scene, saaledes blev ogsaa Fru Eckardts og Hr. Poulsens Spil her Glanspunktet af den hele Udførelse. Desværre skilles Prokonsulens og Fulvias Veje nu det Meste af Stykket igjennem, og den Førstes Rolle falder mere og mere i det Episodiske. Hovedinteressen samler sig om Fulvia, og Fremstillerinden har en ikke ringe Skala af Stemninger og Overgange at gjennemløbe. Hexameter-Apostrofen til Sokrates-Busten, hvoraf »Ude og Hjemme« i Dag bringer en Gjengivelse, greb ved sin bløde Inderlighed og sit umiddelbare plastiske Skjønhedsindtryk, men det tankevægtige Digt gik delvis for højt til at kunne gjøre Virkning fra en Scene. Derimod rev den som Yngling klædte Fulvia fuldstændig Tilskuerne med, da hun selv vil styre de vilde Heste, ligesom hun bestandig i sin Munkedragt øjensynlig havde Alles Hjærter for sig. Den store Scene, hvor Fulvia vil sønderslaa sin Statue, gjorde derimod, i hvert Fald den første Aften, ikke ganske den Virkning, man ved Læsningen havde tænkt sig. Hendes Sønderknuselse overfor Akvilinus i Stykkets Slutningsscene saavel som Kjærlighedens endelige Sejr blev atter udmærket spillet.

Billedhuggeren og Skjønhedsdyrkeren Lysias, der af Digteren er skudt ind som en karakteristisk Modsætning til Prokonsulens mandige Daadskraft, havde en sympathetisk og talentfuld Fremstiller i Hr. Jerndorff, men flere af de andre væsenlige Roller faldt derimod mat og fladt til Jorden. Hvis Hr. Rosenkilde havde været rask nok til at udføre den halvkomiske Patriciers Rolle, vilde Helheden have vundet Meget. Af Bipersonerne vare flere gode, som Hr. Olaf Poulsens fede Køgemester, D'Hrr. Schrams og Madsens alvorlige Munke og Hr. C. Prices efter Géromes bekjendte Billede anlagte Avgur. Frøken Lange tog meget fornuftig paa den farlige Enke. Andre af Bifigurerne, som f. Ex. den gemytlige Slave, vare derimod alt Andet end tiltalende. Hr. Kollings Sygdom havde ogsaa her gjort Skade. Det kongelige Theaters Personale trænger overhovedet stærkt til Tilgang af nye, dygtige Kræfter.

Den anden, omarbejdede Udgave af »Fulvia« er udkommen paa den Gyldendalske Boghandels Forlag.

Otto Borchsenius.

Kejserens Løbebane.

Tre Stadier.

(En Studie over Nerobusterne i Palazzo Ufizi.)

Af **Swinburne***), oversat af **A. Boysen.**

I.

Et Barn, mer lyst end Morgenrødens Skjær,
mer skjønt end alle Smil undtagen det
paa Barnets Ansigt, naar det uden Plet
ej drømmer om sit eget søde Værd,
Kjærligheds Rose, glad som Fugles Hær,
naar Luften mildnes, Lundens Løv bli'r tæt,
tilbedeligt med hele Barnets Ret,
med aaben Mund og Øje hilser dér
sit Liv, som fuldt af Fryd for Døren staar.
Men hvo, der læser Navnet, føler ej
af dyb og bange Medynk, Barn, med dig
sit Hjærtes Taarekilde frossen, haard!
O, havde Gud dig sendt ad Dødens Vej
og spart din Fremtids rædselsvangre Aar.

II.

Som Barn en Gud du ligned; nu som Mand
en Konge er du — dermed Alt er sagt.
En større Vægt paa dig har Kronen lagt,
mer brændemærkt din Pande blev end han,
der bøjer sig for Kronen; som en Brand,
en Slange eller Staalets hvasse Magt
den gnavet har din Skjønhed og har bragt
Sandheden til at lyve. O, men kan
det være dig, og er da Alt forbi?
Dit Smil, hvormed du Alles Hjærter vandt,
for dette skumle, mørke Blik forsvandt,
som skæmmer dig; kun Træthed bor deri.
Ja, Kronens Guld er tungt, og det er sandt,
at Trællen mer end Kongen selv er fri.

III.

Alverdens Jammer samlet i en Sum,
mod hvilken ej der findes nogen Bod
i nogen Trolddom, nogen Lægerod,
saa dyb som Helved, stor som Himlens Rum,
mod hvilken hver en Trøstegrund er stum,
har gjennemtrængt og opfyldt ham, hvis Fod
Alverden knæler for. Af Mord og Blod
Fordærvelse kun spirer, frodig, grum,
gødet med Blod af Moder, Broder, Viv.
»O, Jammer!« det fra dette Hoved lød,
med sine egne Lyster vildt i Kiv,
der brænde med en feberagtig Glød
de Læber, som af dette bitre Liv
forlades frygtende den bitre Død.

*) Studies in Song. London 1880.

Et Par Smaaerindringer om W. Marstrand.

Det er oftere faldet mig ind, naar jeg betragtede en lille Tegning, som Vilhelm Marstrand løst havde henkastet af sig selv i sit tidligste Kunstnerliv, hvor lidt det ellers hørte til hans Natur at beskjæftige sig med sin egen Person, i alt Fald ikke hvad det Udvortes af den angik, og at det vist ogsaa blot havde været i et ungdommeligt Lune, han havde tegnet dette Billede af sig, som viser ham i hans første Ungdom med dens Friskhed og Umiddelbarhed, inden endnu den alvorlige Kamp, der hørte saa stærkt med til hans kunstneriske Stræben, havde præget hans Ansigt med de dybe og skarpe Træk. Han var en af de sidste Dage inden sin første Kunstnerrejse i Aaret 1836 beskjæftiget med at ordne og hengjemme sine Sager, da han gav mig sit Billede tilligemed et Par andre Smaategninger til Erindring om sig. Vi havde leget sammen som Drenge og været Skolekammerater, og fra den Tid udviklede sig et Venskab mellem os, som jeg har været lykkelig ved at se bevaret gjennem hele hans Liv; men det var dog ikke Minderne fra Barndommen og Skolen, der havde havt den egenlige Indflydelse derpaa. Naar jeg under vort Samliv kunde fremdrage disse Minder, sagde han oftere: »Hvor kan du dog huske alt det?« Som en ægte Kunstnernatur levede han kun lidt i Fortiden, men næsten udelukkende i Nutiden med alle dens mangfoldige Indtryk, medens alene hans stærke Higen efter at komme det høje Maal nærmere, som han satte for sin Kunst, førte hans Tanker ind i Fremtiden. Der var dog et enkelt Minde fra Skoletiden, hvortil han flere Gange kom tilbage, og det var, pudsigt nok, Mindet om et ordenligt Ørefigen, der en Gang blev givet ham af en ny Lærer, vi havde faaet. Denne skulde paa Drengevis prøves med Hensyn til hvad man kunde byde ham, og Marstrand skulde da som den modige Dreng gjøre Prøven; men Svaret, han fik paa de noget kaade Spørgsmaal, han kom med, var saa dette Ørefigen, om hvilket han plejede at sige: »Aa, det har jeg havt rigtig godt af.«*) Underligt var det iøvrigt heller ikke i sig selv, at han havde glemt det Meste fra sit Skoleliv og saa godt som ene bevaret dette haandgribelige Minde; thi han gav sig meget lidt af med det Arbejde, som Skolen krævede. Lære Lektier eller binde sig paa anden Maade til Skolen, var just ikke hans Sag, og han samlede da heller ikke mange Kundskaber i Skolen, hvad der nok siden kunde fortryde ham og gjøre ham til Tider ihærdig for at indhente det Forsømte. Alligevel havde vi Drenge en uvilkaarlig Respekt for ham, og jeg véd nok, hvor hel flov og undselig jeg en Gang følte mig, da vi vare fulgtes ad til hans Hjem fra Skolen, efter at vi dér havde faaet vore maanedlige Vidnesbyrd, og hans Fader, en baade alvorlig og blød Mand med et ofte tungt Sind, ved at sammenligne mine Karakterer med hans, der vare en hel Del ringere, rosende mig udbrød i Bedrøvelse: »Ak Wilhelm, du bliver aldrig til Noget, og jeg faar kun Sorg af dig.« Respekten, vi bar for ham, laa nu ikke blot i hans et Par Aar ældre Alder og den derved følgende større saavel aandelige som legemlige Udvikling, eller i den raske og friske Maade, hvorpaa han bevægede sig og der jo gjennem hele hans Liv, indtil legemlig Svaghed hindrede det, var kjendelig i hans smukke, elastiske Gang og frie Holdning; men vi havde derhos en om end uklar Følelse af, at der arbejdede sig noget Dygtigt frem i ham, langt Dygtigere end i os Andre, af en Alvor hos ham, der pegede paa et Maal, hvorefter han stræbte, en Alvor, der blandede sig underlig med en vis lystig Drengekaadhed. For kaad kunde han unægtelig være, og jeg mindes saaledes, hvordan han en Gang, da jeg havde faaet en ny Cornelius Nepos, ikke kunde modstaa Fristelsen, som de hvide Blade ved Bindet af Bogen frembød, men maatte benytte dem, hvor meget jeg end bad for min Bog, til derpaa at vise sin Færdighed ved at overmale dem med Snirkler og Figurer; men den lystige Kaadhed i Drengealderen var da en Bebuder af det Lune, som blev saa ejendommeligt i hans Kunstnergjerning, og den Maade, hvorpaa den i hint Tilfælde lagde sig for Dagen, stod i nær Forbindelse med, hvad der tidlig hørte sig hos ham, med Kunstnernaturen, der alt den Gang levende gjærede i ham og vel gav ham det Alvorspræg, for hvilken vi andre Drenge maatte bøje os. Han kunde i det Hele ikke lade være at prøve sine endnu unge Kræfter, hvor han fandt Materiale dertil, og paa Papir og Tavle, ja selv paa Væggene, snart med Blyant eller Pen, snart med Griffel eller Kridt, maatte Billeder frem rundt omkring. Først var det især Dyr, for hvilke han i sine Tegninger interesserede sig, men efterhaanden mærkede vi, at han begyndte at forsøge sig i hele Kompositioner, ligesom de overmalede Fingre, hvormed han mødte om Morgenen paa Skolen, viste os, at han ogsaa gav sig af med Farver. Mærkelig nok var Faderen, der ellers havde megen Sans for Kunsten, alligevel usikker, hvilken Vej Sønnen, da han var konfirmeret, skulde vælge, og det var egentlig Vennen Eckersberg, til hvem han henvendte sig og som han viste Sønnens Tegninger, der gav Stødet og med Bestemthed udtalte sig for Kunstnerbanen som den, Sønnen skulde betræde. Da Marstrand saa senere var bleven Elev hos Eckersberg, og jeg en Gang i mit Hjem spurgte denne, hvorledes det gik, og hvordan han var fornøjet med ham, saa straalede det milde Ansigt af Glæde, og det var med Jubel, han udtalte de store Forhaabninger, han nærede om, hvad Marstrand skulde blive som Kunstner.

Til disse faa og smaa Træk fra Wilhelm Marstrands tidligste Liv indskrænker jeg mig her og skal kun endnu dertil føje nogle Ord af et Brev fra ham, der kunne tjene som et Supplement eller snarere

*) Læreren var den for ikke længe siden afdøde Pastor Plum i Spjellerup, en dygtig Lærer og i det Hele sund og kraftig Personlighed, der havde megen Indflydelse paa os Drenge, og til hvem Marstrand forresten snart efter kom i et godt og venligt Forhold paa Grund af deres fælles Kjærlighed til Musiken, en Kjærlighed, der tidlig var udviklet hos Marstrand.

Modstykke til, hvad han udtaler i det Brev til Constantin Hansen af 26de Juni 1847, som findes meddelt i Etatsraad Raffenbergs Samling. Brevet til mig er skrevet i September 1853, da han stod i Begreb med at tiltræde sin Rejse til Italien sammen med sin Hustru og var i Færd med forinden at faa den Bolig i Akademiet ordnet, i hvilken han ved sin Hjemkomst skulde indflytte, og om hvis paatænkte Udsmykning han saa glad siger: »Hvorledes den forresten skal blive udsmykket, det skal du faa at se, naar du besøger os, thi det vil overgaa al Beskrivelse.« Ordene af Brevet, jeg vilde meddele, lyde saaledes: »Vi have i Sinde at blive et Aar borte og haabe, at vor Herre vil bringe os uskadte tilbage, for at vi saa kunne blive hjemme og glæde os over alt det Gode og Skjønne, vi selv have. Saa skal jeg nok komme til Jylland*) og haaber at vise Folk, at det er ikke Stoffet, men Kunstens eget Indhold der gjælder, trods al den Tale om Italiens Fortrin og Nationalitetens Usammenhæng med Kunst. Det er heller ikke for det italienske Stof, jeg rejser, det er kun for i nogen Tid at være lidt for mig selv med min Kunst, det er blot lidt frisk Luft, jeg vil drage og benytte et gunstigt Moment i Familiehistorien til at vagabondere lidt og saa vise Grethe lidt om i Verden.« **J. N.**

*) Han besøgte mig ogsaa efter Hjemkomsten i Jylland og fornøjede sig over den jyske Natur; særlig var det ham en Glæde fra det skjønne Kalø med dets Ruiner at betragte de interessante Bakker paa Mols, de saakaldte Mols-Bjærge, med den Lighed, som de for ham havde med Linjerne i Campagnen.

Offenlig Brevvexling.

Til Redaktionen af Ugebladet *Ude og Hjemme.*

Jeg tillader mig at anmode den ærede Redaktion om i »Ude og Hjemme« at give Plads for nedenstaaende Linjer, der foranlediges ved den i Bladets Nr. 177 optagne Anmeldelse af Marstrands Breve.

For at hævde den Ytring, hvormed Anmeldelsen indledes, nemlig: — »Vist er det, at Marstrand med den ham egne Aplomb til forskjellige Tider kunde om den samme Sag sige Ting, som gik i stik modsat Retning af hinanden« — vender Anmelderen sig Pag. 216 specielt til Brevene og da navnlig til hvad disse indeholde med Hensyn til den danske Kunsts Dobbeltforhold til Hjemmet og til Udlandet, og det gjøres da gjældende, at man af Brevene kunde fremdrage en hel Blomstersamling af Ytringer, der sagde hinanden stik imod om denne Sag. Som en Blomst til denne Samling fremdrages derpaa: — »Snart hedder det, med Hentydning til den Kunst, som man kan lære i Syden, og til den, som vil bygge paa nordisk Grund — »hvorfor skulle vi lade os nøje med Hvidroer, naar vi kunne have Ferskener?« Snart igjen: »at sende en Nordbo til Syden, er som at sætte en Torsk i fersk Vand«. Dette maa jeg berigtige, idet jeg skal henlede Opmærksomheden paa, at de anførte Ytringer ikke angaa samme Sag. Bemærkningen om Torsken i fersk Vand findes nemlig i et Brev af 19. Febr. 1841 til Marstrands Moder, i hvilket han skriver om sin Helbred »— her i München er mit Helbred forresten langt bedre end i Italien. Dette Klima er mere mit Element, og hjemme tænker jeg at blive som Fisken i sit Vand. At sende en Nordbo til Syden, er som at sætte en Torsk i fersk Vand« (altsaa ikke i sit Vand). Den Dualismen vedkommende Bemærkning om Hvidroer og Ferskener findes i et senere Brev fra Marstrands anden italienske Rejse af 26. Juni 1847.

Det er iøvrigt vel hel tvivlsomt, om det, naar man tager den hele Textforbindelse, med Føje kan siges, at der er en, endog haandgribelig, Modsigelse tilstede i Marstrands Breve af 20. Marts 1840 og 26. Juni 1847.

Med Hensyn til Anmelderens Asserta for Udgiverens Vedkommende skal jeg tillade mig at tilføje et Par ligeledes berigtigende Bemærkninger. Anmelderen siger meget bestemt, at Udgiveren ikke har saa meget som tænkt paa at fuldstændiggjøre den vedføjede Fortegnelse over Marstrands udstillede Arbejder. Ja! den vedføjede Fortegnelse er da vel fuldstændig; men menes der, at føre Fortegnelsen videre, over hans Malerier i det Hele, da er det Sandheden, at jeg ikke blot har tænkt derpaa, men arbejdet derfor og først opgivet det, da jeg ikke kunde vinde noget paalideligt Resultat, navnlig for de af Marstrands Billeders Vedkommende, der i de mange Aar udenfor Kataloger ere spredte over Landet. Hans Regnskaber, til hvilke jeg i denne Henseende nærmest maatte søge hen, indeholdt kun lidet bestemt oplysende Antegnelser.

Brevene ere iøvrigt ikke som Anmelderen siger tilfældig tilvejebragte (Gud véd, hvor han har Alt det fra) og beklippes, som det er kaldet, maatte desværre mange af Brevene, fordi jeg ikke vilde forelægge Publikum, hvad der af Indholdet kun angik (som Marstrand siger i Brevet til Høyen) Hverdags- og Familieanliggender, Rejseæventyr etc., om hvilke han siger, at han selv er kjed af, og som jeg maatte befrygte, at Publikum ligeledes vilde blive kjed af, og Mængden af Brevene er jo Familiebreve.

Ærbødigst
Kjøbenhavn, Marts 1881. Raffenberg.

Det hører nu snart her til Aarets musikalske Orden, at Koncerterne i Paasketiden anlægge en gejstlig Dragt og udvandre fra Kasinos profane Paulun til forskjellige Kirke-Tabernakler, og navnlig er det blevet en saa staaende Skik, at den musikalske Verden højtideligholder

Skjærtorsdag- og Langfredag-Aften med Opførelsen af et Oratorium, at det vilde føles som et Savn, dersom et Aars Paaske gik hen uden denne Højtidelighed.

Denne Gang førtes man dog ikke tilbage i Tiden til Bachs Passionsmusik; Johannes Brahms er som bekjendt en moderne Komponist. Men idet han foretog sig noget fra sin øvrige Virksomhed saa Forskjelligt som at komponere et *Reqviem* til en ny, tysk Text, var det naturligt at optage den gamle klassiske Stil, ved Siden af hvilken der dog gaar en moderne romantisk Aare. Det er, synes mig, hvor disse to Retninger udpræges klarest og fyldigst uden at blandes, at de største Skjønheder i dette helt igjennem interessante Værk findes. Det første Kor »Selig sind die da Leid tragen« er klassisk, rent Bachsk; i sin lyse Klangfarve (især i Akkompagnementet) med sin rolige Rhythme og sentimentalfri Melodi synes det at dale ned over En fra en Sfære, det er hævet over alle Lidenskaber og jordiske Følelser. Det andet Kor indledes med et højtideligt, sørgemarschagtigt Forspil, og derpaa synger Koret de berømte pseudo-jesajanske Vers: »Denn alles Fleisch es ist wie Gras« (ikke som det almindelig ganske meningsløst hedder »som Hø«) — til samme simple, storslaaede Melodi; Strofens Slutning »Das Gras ist verdorret o. s. v.« har en vemodig melodiøs Karakter af et bestemt moderat Præg. Hele dette Kor, som med stor Virkning gjentoges med fuld Kraft efter et stigende Mellemspil, er utvivlsomt noget af det Skjønneste, maaske det Skjønneste, i Brahms Reqviem; det hører til de Ting, man aldrig glemmer. De andre Dele af II. »So seid nun geduldig, lieben Brüder« og Fugaen »Die Erlöseten des Herrn werden wiederkommen« naar ikke op i fuld Højde med det. I det sjette Stykke, som nærmest svarer til »Dies iræ, dies illa« i det gamle Reqviem (»Denn es wird die Posaune schallen«) er der ogsaa et af de Steder, hvor man tydeligst mærker den moderne Komponist, som dog strax efter (»Herr, du bist würdig zu nehmen Preis und Ehre«) anlægger den gamle Stils Klædebon; smukkere end denne Fuga, som bliver lidt trættende, er vistnok den, der slutter det tredje Stykke (»Der Gerechten Seele sind in Gottes Hand«). De to Solopartier, der i III og V afvexle med Korene som en Slags Korførere, indeholde meget smukke Ting; særlig virkningsfuld er den Maade, hvorpaa Koret i V synger Ordene »Ich will euch trösten, wie einen seine Mutter tröstet,« sammen med Slutningen af hver Halvdel af Soloens Strofe, saaledes at den sidste Linje, lige saa musikalsk simpel og rørende som selve det profetiske Ord, gjentages efter Soloens Ophør. I selve Slutningskoret (VII) er den første Linje udadlelig klassisk skjøn, men Resten synes mig mindre interessant.

Det er meget fortjenstligt af Koncertforeningen, at den har paataget sig det vanskelige Arbejde at gjøre os bekjendt med dette gjennemgaaende interessante Værk, og hvis Udførelsen lod noget tilbage at ønske, er det næppe begrundet i Mangel paa Flid og Omhu. Korene gjorde deres Bedste, men slog ikke ganske til. Det er jo nu en Gang saa, at Tenoren hører til Danmarks svage Punkter, og Tenorpartiet i Brahms Reqviem ligger ubarmhjærtig højt; det vanskelige Sted i det første Kor »und kommen mit Freuden« kom ikke rigtig med Glæde. Solostemmerne udførtes af Hr. Simonsen og Fru Keller. Hr. Simonsen behandlede sit Parti med megen Omhu, men hans Stemme og Syngemaade egner sig ikke synderlig for Kirkekoncerten; Fru Kellers Stemme slog ikke overalt ganske til overfor hendes Parti; det er iøvrigt et højst mærkeligt Indfald af Brahms at lægge Jesu Ord i en Soprans Mund.

Første Paaskedag gav Kapellets Korpersonale i Frue Kirke en Kirkekoncert, der bestod af næsten lutter »1ste Gange«. Foruden Liszts »*Stabat mater*« af Oratoriet »Kristus« maa fremhæves et Fantasistykke for Orgel af Rheinberger, Windings Pintsehymne, tre religiøse Sange af Hartmann, og en Bøn af Gade. Frøken Skytt sang smukt en Arie af »Elias«. —

Det var naturligt, at heller ikke Cæciliaforeningen vilde staa tilbage. Dens tredje ordinære Koncert fandt Sted i Slotskirken Mandagen d. 25 April. Programmet var til alt Held gjort noget mindre end sidst, saa at de enkelte Numres Virkning ikke blev svækket ved en for stærk Ophobning af Stof. — Pergoleses »*Stabat mater*« udfyldte største Delen af Aftenen. Dens overordentlige instrumentale og vokale Skjønhed blev for den Sidstes Vedkommende fremhævet ved Fru Kellers og Frøken Dons smukke Sopraner. Man kan næppe paa Oratoriets Omraade tænke sig en større Modsætning end den mellem denne fine, overalt ædle og afdæmpede Musik og Slutningskoret af Händels *Messias* (hvis tredje Del sluttede Koncerten). Der hører en næsten ubegribelig genial Dristighed til at lade de fire og tyve Ældste, der sidde paa deres Troner i Himlen om Lammets Trone, synge det barrokt voldsomme: »Alle Gewalt, und Preis, und Macht, und Ruhm und Lob bebühret dem, der auf dem Stuhle trohnt,« hvis Slutnings tunge Gemytlighed mere minder om en Drikkevise end om en himmelsk Hymne. Det er interessant at sammenligne Stedet fra Recitativet til Duetten med det Tilsvarende i Brahms Reqviem VI, og det kan ikke nægtes, at den moderne Komponist langt rigtigere har opfattet Karakteren af Apostlens Ord: Tod, wo ist dein Stachel? Hölle, wo ist dein Sieg?«; mod dette Kors mægtige trodsende Jubel tager Händels næsten klynkende Duet sig noget besynderlig ud. — En interessant Afvexling i Programmets Karakter blev opnaaet ved Opførelsen af to Stykker russisk Kirkemusik. Bortnjánskis trestemmige Damekor a capella af det græsk-katholske Lithurgi var ved hele sin Simpelhed og sine klare Harmonier overordenlig tiltalende; i Texten hedder det et Sted: »Kald selv mig nærmere, saa nær jeg det maa — og bøj dit Hoved dybt, at du mig kan forstaa,« og der var noget af den samme rørende, ægte poetiske Enfoldighed udbredt over Musiken. Smuk, men mindre ejendommelig var den gamle russiske Koral. Palestrinas firstemmige Kor a capella »Agnus Dei« repræsenterer smukt den ældste Stil fra Kirkemusikens Gjenfødelse, og H. Matthison-Hansens Musik til Ewalds sidste Sang, der aabnede Koncerten, var i det Hele et værdigt Produkt af den nyere Kirkemusik, som navnlig udmærkede sig ved sit smukke Forspil og Akkompagnement. —ll—

David Poppers Koncerter ville blive omtalte i næste Nr.

Efter Middagen.

Tegning af **Marstrand**.

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af Fotografier efter franske Kunstneres Arbejder fra Ad. Braun & Co. i Paris.

— I Akademiets Plenarforsamling d. 26. blev Landskabsmaleren Godfred Christensen optaget som Medlem af Akademiet. Udstillingsmedaljen er heller ikke i Aar tilkjendt nogen Udstiller. Det er nu 9 Aar siden, der fandtes Anledning til at uddele dette Kunstudstillingens eneste Hæderstegn.

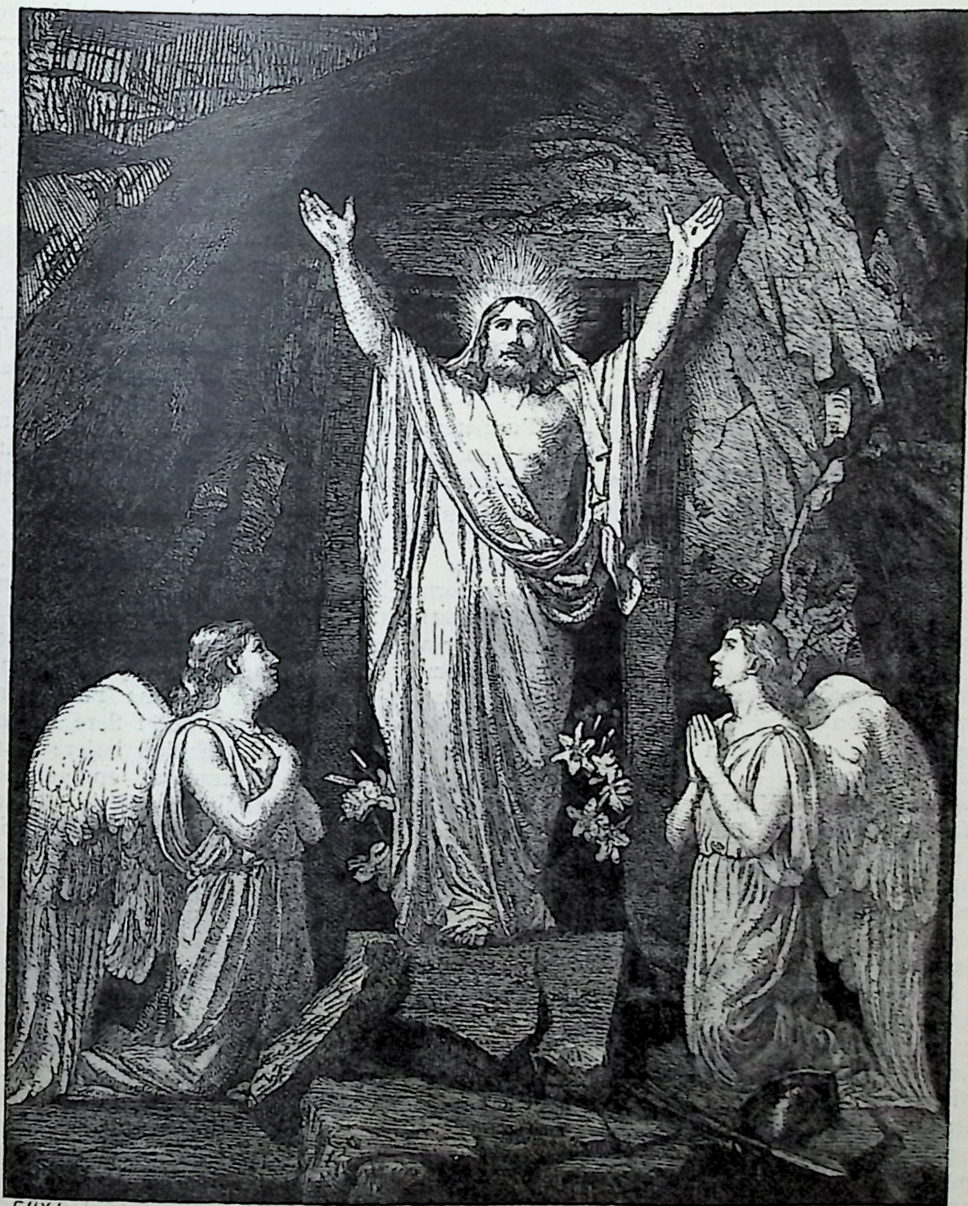
Indhold: **»Fru Eckardt som Fulvia«.** Tegning af Frants Henningsen. — **»Evgenia«**, Legende af Gottfried Keller. Ved Johannes Magnussen. (Sluttet.) — **»Fulvia« paa det kgl. Theater«** af Otto Borchsenius. — **»Italienske Markarbejdere«**, efter Maleri af P. S. Krøyer tegnet af Kunstneren selv. — **»Fotografering i Akademiets Gaard under Udstillingen«**, Tegning af H. Tegner. — **»Kejserens Løbebane«**, 3 Digte af Swinburne, ved A. Boysen. — **»Et Par Smaaerindringer om W. Marstrand«** af J. N. Offenlig Brevvexling. — **»Musik«.** — **»Efter Middagen«**, Tegning af Marstrand. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.**

Udgivet af **Otto Borchsenius og F. Hendriksen.** Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 188. Søndagen d. 8. Maj 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Fra Kunstudstillingen II. (Katal. Nr. 305). Jesu Opstandelse.
Efter Prof. C. **Blochs** Radering.

Carl Bloch og Raderekunsten.

Lad os være ganske oprigtige: Flertallet af dem, som i denne Tid besøge Udstillingen paa Charlottenborg, har intet rigtigt Begreb om, hvad en Radering overhovedet er for Noget. Af Hensyn til denne Kjendsgjerning en foreløbig Bemærkning, før vi gaa over til at omtale de Kunstværker, hvortil Overskriften sigter — Arbejder, som man maaske med en vis Ret tør betegne som de i dansk Kunsthistorie betydningsfuldeste af alle dem, der iaar ere at se paa Charlottenborg.

Naar en Kunstner vil udføre en Radering, dækker han en omhyggelig plansleben og poleret Kobberplade med et tyndt Lag af en Fernis eller Voxopløsning; i dette Overtræk tegner han derpaa saaledes med en Naal, at hver Streg af denne trænger igjennem til det blanke Kobber. Ud over Pladen hældes saa en Syre, der angriber Metallet, men ikke Voxet; hvor Naalen har bevæget sig, fremkommer altsaa en fordybet Linje i Kobberet; naar Syren, efter at have ædt sig tilstrækkelig dybt ind, afskylles, og Voxlaget fjærnes, har man saa sin Tegning ætset i Pladen, som derpaa gnides ind med Kobbertrykfarve, saaledes at denne kun hænger i Fordybningerne. Pladen lægges nu med Papiret i en Presse, og saa tages der Aftryk. Saafremt de første af disse skulle vise sig mindre tilfredsstillende, kan Kunstneren rette paa Pladen, idet han enten overtrækker den paa ny og ætser de Linjer dybere, der ikke staa kraftig nok, eller han kan gaa Stregerne efter, endog tilføje nye,

umiddelbart med sit Redskab, arbejde, som man siger, med »den kolde Naal«.

Ætsekunsten skal først være anvendt af Dürer; Holland blev det Sted, hvor den — i det syttende Hundredaar — udvikledes til den største Fuldkommenhed; mangfoldige af de store hollandske Kunstnere, fremfor alle Rembrandt, have i dette Fag ydet beundringsværdige Arbejder. Til alle Tider have de fremragende Mestres Raderinger været i høj Anseelse, og det med Rette; den fuldtud vellykkede Radering ejer hele Haandtegningens Friskhed og Liv; ingen anden Maade at reproducere en Tegning paa kommer denne nær, naar det gjælder om at give en Farvevirkning med Sort paa Hvidt, at gjøre Rede for et interessant Clair-obscure eller at fortælle om de forskjellige Stoffers Karakter. Den øvede Kunstner kan give sin Personlighed et lige saa umiddelbart Udtryk i Raderingen som i Haandtegningen; han faar ikke, som i Almindelighed naar Talen er om Kobberstik eller Træsnit, en Tolk eller Oversætter stillet ind mellem sig og sit Publikum. Hvad han giver i Raderingen, er helt igjennem hans Eget, det helt vellykkede Aftryk saa godt som et Førstehaands Kunstværk. En Selvfølge er det, at ogsaa Trykningen af saadanne Blade har overordentlig meget at sige med Hensyn til deres kunstneriske Værd. Farven maa lægges i med den yderste Omhu og Finfølelse, om der skal kunne paaregnes fuld Virkning af det færdige Blad; Styrken af det Tryk, hvormed man lader Pressen virke, faar ogsaa sin Betydning. Endnu mere kommer naturligvis Aftrykkets Skjønhed til at bero paa den Tilstand, hvori Pladen i det givne Øjeblik befinder sig. For hvert Exemplar, der trykkes, gaar der Slid paa det bløde Metal; efterhaanden blive Linjerne mindre rene, faa en mere ubestemt Karakter; fortsat Brug gjør Pladen helt værdiløs. Man forstaar altsaa, at den, der vil give sig af med at kjøbe kostbare gamle Raderinger, maa se sig vel for og være i Stand til nøje at bedømme Aftrykkenes Godhed. Rembrandts berømteste Radering, »Das Hundertguldenblatt«, gik for nogle Aar siden paa en Pariserauktion i 29,500 Francs; paa en Auktion i Kjøbenhavn er det for ikke længe siden solgt for sytten gamle Mark — men Aftrykket var i sidste Tilfælde rigtignok ikke stort Andet end et Virvar af sorte og graa Klatter. Mellem Aftryk af højeste og laveste Værd ligge naturligvis Hundreder af Overgangsværdier; mere end omtrent halvandet hundrede rigtig gode Aftryk af en ætset Plade vil man dog i Reglen næppe kunne paaregne.

I Udlandet er Raderekunsten stadig blevet dreven af betydelige Malere lige op til den seneste Tid; Meissonier har saaledes, for blot at nævne et Exempel, leveret adskillige meget værdifulde Blade; baade i Tyskland og Frankrig benyttes den desuden jævnlig til Reproduktion af Malerier; Franskmanden Flameng og Tyskeren Unger ere paa dette Omraade velkjendte Mestre. Hos os har den hidtil kun været udøvet efter en mindre Maalestok — flittigst, men rigtignok paa en gjennemgaaende tarvelig Maade, dyrkedes den i anden Halvdel af forrige Aarhundrede, da ikke blot Kunstnerne, men ogsaa mangfoldige Dilettanter, deriblandt ikke faa kongelige Personer, gav sig af med at føre Raderenaalen. I dette Hundredaar var Eckersberg en af de første betydeligere Kunstnere, der raderede; adskillige af de yngre Malere, der mere eller mindre nær fulgte i hans Fodspor, efterlode sig ætsede Plader, af hvilke Aftryk forekomme i den offentlige og i de fleste private Samlinger. En Samling af danske Raderinger er imidlertid gjennemgaaende kjedsommelig i samme Forhold, som den stræber efter Fuldstændighed; det Meste af, hvad selv vore dygtigere Mestre have frembragt i Faget, lider af en sørgelig Tørhed og Monotoni, en trøstesløs Mangel paa Liv i Behandlingen og paa malerisk Virkning. Mellem den store Mængde af ubetydelige Blade findes dog et og andet af Værdi; man behøver blot at erindre om Købkes fortræffelige Portræt af en gammel Sømand, om Ernst Meyers »Finessensepl« o. s. v., om Meget af, hvad Frølich, Kyhn og Kølle have raderet, og især om den skjønne Lundbyeske Suite. Blandt Frembringelserne af yngre danske Raderere hævde flere af P. Krohns og især af Haslunds en smuk Plads.

Mellem disse sidste og de i denne Tid af Professor Bloch udstillede Raderinger gjør der sig imidlertid en Væsensforskjel gjældende, en Afstand i Værd saavel som i Karakter, der ikke blot er begrundet i, at den sidstnævnte Kunstner er en saa overlegen Begavelse. De af vore Landsmænd, der hidtil have givet sig af med den omtalte Virksomhed, have gjennemgaaende arbejdet som raderende Tegnere; Bloch er udviklet til en virkelig »Peintre-graveur«. For ham er det klart, at Raderekunsten er et Fag for sig, og at Theorien om, at »en god Pennetegner hurtig kan lære at radere«, i alt Fald maa opfattes med et vist Forbehold. Han har aabenbart kastet sig over Raderekunsten med en i vore Forhold hidtil ganske ukjendt Energi; den interesserer Maleren Bloch paa samme selvstændige Maade, som den i sin Tid interesserede Maleren Rembrandt. Denne store Ætskunstner har Bloch tydelig nok taget sig til Mønster; af ham har han under et vistnok lige saa indgaaende som sympathetisk forstaaende Studium lært at beregne sin Virkning og føre sin Naal, at ætse og farve sin Plade og at tage sit Aftryk. Aldrig har nogen dansk Raderer faaet en tilnærmelsesvis saa rig malerisk Virkning ind i sine Blade, som det er lykkedes Bloch i de bedste af sine Frembringelser, ingensinde har hos os Nogen klarere og mere fuldstændig behersket de kunstneriske Midler — opnaaet som han at faa netop d e t frem i Aftrykket, der svarer til det oprindelige Natur- og Fantasibillede.

De ældste Raderinger, Anmelderen kjender af Prof. Bloch, staa helt udenfor Rækken af, hvad der her tales om; den lille Dreng paa Trappen og det skjæggede Mandshoved ligge begge langt tilbage i Tiden og hæve sig i teknisk Henseende næppe over Hovedmassen af vore andre begavede Maleres første Forsøg; de ere slet og ret Facsimiler — og det endda ingenlunde ubetinget vellykkede — efter Haandtegninger. Hvad det her kommer os an paa, er en Række af noget over et Dusin Blade, der alle skrive sig fra Aarene 1880 og 1881 — Portræter, Figurkompositioner og Landskaber.

Mellem Portræterne træffe vi først to Brystbilleder af Børn; det ene, en Pige paa omtrent en halv Snes Aar, har været udgivet af den danske Radereforening, det andet, en lille Dreng, er ligesom Flertallet af de Blade, der i det Følgende skulde nævnes, først gjennem Udstillingen blevet Publikum bekjendte. Navnlig det sidste Portræt er et i høj Grad friskt og fornøjeligt Arbejde, nydelig tegnet, fremfor Alt meget udtryksfuldt. Malerens eget Portræt, udført ved kunstigt Lys, er vel et dygtigt og virkningsfuldt Blad, men kommer i Retning af karakteristisk Opfattelse og Stilfølelse næppe paa Højde med det skjønne Portræt af en yngre Dame, et storstilet Kunstværk, der i flere Partier er raderet med glimrende Dygtighed. Endnu højere staar dog det i større Format udførte Portræt af en gammel Dame; her træffe vi uden Tvivl Samlingens Perle — det Kunstværk, hvori Prof. Bloch er naået saa langt over, hvad der er ydet i nogen anden dansk Radering. For det Første er Bladet en aldeles mesterlig Portrætgjengivelse; Forbilledet er opfattet med en Dybde og Sympathi, der søger sin Lige; sjældent har nyere Kunst givet Alderdommens Højhed og Ro et saa ædelt og gribende Udtryk. Hovedet, Legemet, der hviler saa fast og godt i Lænestolen, de karakterfulde gamle Hænder, Alt er fortræffelig formet. Og med hvilken Sikkerhed og solid Elegance er ikke Naalen ført! hvor samler ikke det Hele sig i én Virkning, hvor ere ikke Stofferne — Huden, Haaret, Kappens Tyll — prægtig gjengivne! Som et glædeligt Faktum skal det noteres, at dette kostelige Blad er mærket med Aarstallet 1881, saa at det altsaa er et af Mesterens seneste Arbejder. Her have vi det Standpunkt, hvorfra den videre Udvikling skal udgaa.

Munken, 1880, er en meget interessant Karakterskildring, den gamle leende Kone, 1881, et Kunstværk, der ved sit elskværdige Lune kommer saa højt op i Rækken,

at man vil have vanskeligt ved at finde nogen Grund til at sætte det lavere end tilsvarende Arbejder af Ostade. Om denne Kunstners Aand mindes man ogsaa levende ved det lille Blad, som viser os en fattig Kone, »der har kjendt bedre Dage« og nu som Supplikantinde, ydmyg og forsigtig, træder ind ad den fornemme Mands Dør. Her er især Bevægelsen af Skuldre og Hals aldeles fortræffelig. Er det ikke ogsaa en lige saa stor Humorist som Psykolog, der taler til os gjennem Kompositionen med de to gamle Koner, af hvilke den ene fortæller en Skandalhistorie, medens den anden, dydig forarget, men dog i høj Grad interesseret, lytter til? — I en anden to Figurers Komposition er Humoristen traadt til Side og har gjort Plads for Satirikeren. Den unge Riddersmand har paa Kostumeballet ført sin ukjendte Skjønne afsides for at erklære hende sin Kjærlighed; knælende griber han hendes Højre og vil lægge Armen om hendes Liv; saa falder Masken — der har dækket for et grinende Dødningehoved. Forklare dette Arbejde i det Enkelte skal man vist ikke indlade sig paa; maaske er det endog sandsynligt, at Kunstneren selv, om han skulde give en Kommentar dertil, vilde yde noget kun delvis Tilfredsstillende. Saadanne Ting skulle imidlertid heller ikke forklares i Ord; i Stemningen føler Enhver af sig selv det, som det her kommer an paa, et manende Raab om »something rotten«, om »vanitas vanitatum«.

Af de tre raderede Landskaber, som fra Prof. Blochs Atelier ere gaaede ud til det kunstelskende Publikum, er der kun udstillet et; det fine Kystparti med de store Sten i Forgrunden og Maaneskinsbilledet, der med saa udmærket Teknik er bragt op til en fortræffelig Kultegnings Virkning, findes desværre ikke i den store Ramme paa Charlottenborg. Maaske er dog ogsaa den lille Krog mellem de to Huse og Udkanten af Haven i sin Art Blochs skjønneste Arbejde, det, der med smaa Midler giver os det fyldigste Begreb om, hvor fint og stemningsfuldt han kan arbejde ogsaa udenfor Figurkunsten. Hvad der giver dette Blad dets høje Værd, er den fortræffelige Lysvirkning; Forholdet mellem de forskjellige Lysgradationer er her udtrykt med megen Finhed og Skjønhedssans.

Fire af de udstillede Raderinger vise os Bloch i Behandlingen af religiøse Emner. I Hovedet af den tornekronede Frelser træffe vi den samme ejendommelige, storladne Kristustype, som kjendes fra flere af Mesterens Altertavler og Frederiksborgbilleder, saaledes fra Kristus i Gethsemane, hvilken Komposition ogsaa gaar igjen i en af Raderingerne paa Charlottenborg. Dette sidste Blad er et af Kunstnerens i malerisk Henseende fortræffeligste. Fra Himlen vælder Lyset i mægtig Flod ned over Frelseren og den trøstende Engel, bag dem Nattens Mørke, de store, halvt gjennemsigtige Skygger. Mon ikke mangen en af Læserne har følt, hvor langt højere man vurderer Thorvaldsen efter at have sét Antikerne, end før man kjender disse? Mon Ærbødigheden for Bloch som Tolk for Clairobscurets Dejligheder i Naturen og for det simple, sande, storladne Sjælsudtryk vel kan Andet end trives, naar man ret betragter ham i Forholdet til Rembrandt, denne store Kunstner, hvem han vel lige saa lidt nogensinde vil kunne naa, som Thorvaldsen naaede Antiken, men hvem han dog saa ofte paa frisk og selvstændig Maade leder Tanken hen paa?

Kristi Gravlæggelse, den bekjendte følelsesfulde Komposition, er ligesom Opstandelsen (Jakobskirkens Altertavle) gjengiven i en udmærket vellykket Radering. Af det sidstnævnte Blad, hvilket »Ude og Hjemme« idag reproducerer i Træsnit, har Kunstforeningen erhvervet noget over hundrede Aftryk, der altsaa ville komme til Fordeling mellem en Del Medlemmer. Det staar som Radering fuldkommen paa Højde med Maleriet; ogsaa den er udført i dette Aar og viser den overordentlige Færdighed i Brugen af Naalen og af Ætsemidlet, hvortil Kunstneren er naaet.

Naar de Blochske Raderinger i Begyndelsen af denne Artikel ere nævnte som epokegjørende i den danske Kunst, er dette sket af flere Grunde. For det Første er der i dem frembragt et Indtryk af Liv og Sandhed, af malerisk Glans og Kraft, af Lys og Farve, hvortil der i vor Raderekunst hidtil kun glimtvis har været Spor; for første Gang har en af vore største Kunstnere saaledes sat al sin Kraft ind paa at frembringe trykte Blade, at Resultatet er blevet et saavel fra Indholdets som fra Teknikens Side ubetinget fortrinligt. For det Andet kan det næppe være Tvivl underkastet, at det, Professor Bloch her har udført og offenlig fremlagt, vil bære rige Frugter for den yngre Slægt af Kunstnere. Til dem behøver der næppe at rettes noget udtrykkeligt Opraab; energiske og talentfulde som mange af dem ere, ville de følge Exemplet, nu da de have sét, hvad der paa det givne Omraade kan udrettes i vor Tid og indenfor vore Landemærker; nu da en Mester er gaaet i Spidsen og har vist dem en Vej, ad hvilken de kunne træde i nyt Forhold til det Publikum, som behøver enhver mulig Hjælp til kunstnerisk at vejledes.

Sigurd Müller.

David Popper.

En Skitse af **Karl Gjellerup.**

Det var en Aften i Kammermusikforeningen. Min Opmærksomhed var anspændt og optaget af at følge Gangen i en Sats af en af Beethovens »gale Kvartetter«, og jeg blev derfor forundret og halvt fortørnet, da min Sidemand Hr. F. prikkede mig paa Skuldren og pegede mod Døren.

»Popper — ikke sandt?« hviskede han.

Jeg satte min Lorgnet paa Næsen, undersøgte med forbavsende Opmærksomhed et Punkt højt oppe paa Væggen, hvorfra mit Blik ganske tilfældig og pludselig skraanede ned til Døraabningen.

En temmelig ung, slank Mand lænede sig til Stolpen med elegant Skjødesløshed. Jeg saa' Ansigtet helt i Profil: — en bøjet Næse med kraftig skaaren Fløj, en veldrejet mørk Knebelsbart, Underansigtet af smuktformet Korthed, Halsens Længde blottet ved den nedskaarne Flip, Skuldrene lidt for kvindelig skraa. Hans livlige mørke Øjne betragtede de Spillende gjennem Lorgnetten; nu og da vexlede han et Ord med sin Sidemand og smilede fint. Det kunde nok ligne det udstillede Billede — Hypothesen var sandsynlig.

»Jeg vil lade mig hænge i den højeste Galge, hvis det ikke er Popper,« hviskede min Sidemand.

Det maatte altsaa være sikkert. Thi uden tilstrækkelig Garanti vil næppe Nogen nutildags, da man under Hængningen falder flere Gange ned, risikere den højeste Galge.

Da jeg et Øjeblik efter saa' mig om, var Hr. F. forsvunden. Men han blev ikke ophøjet paa Hamanns Vis. Tværtimod saa' jeg ham kort efter, da Finalen var spillet, i Samtale med Gjenstanden for vor Undersøgelse, og dette var den heldige Indledning til, at jeg selv lærte den berømte Virtuos at kjende.

Jeg har siden som hele Publikum hørt Popper i Koncertsalen, men helst tænker jeg mig ham spillende i den snævre private Kreds, hvor jeg hørte ham første Gang. — Præsentationerne og den første lille Konversation er forbi; Tilhørerne have taget Plads i Kabinettet; Celloen er stemt, og den første Cigaret tændt. Det er hans E-Moll Koncert, man begynder paa.

Der er ikke spillet mange Takter, før man har indset, at hans Berømmelse, der gik forud for ham, ikke er overdreven; saaledes spiller kun en Første-Rangs Musiker.

Hans *Rugheri* føder ikke med Smerte sine Toner, men de svæve let ud fra den, som Duften fra en Blomst, ikke nogen stærk berusende Duft med Lidenskabens Giftstof i sig, men sart og fin og ligesom med Morgenduggens Friskhed over sig. Da han spiller sin egen Komposition, dækker Indhold og Foredrag fuldstændig hinanden som i en Improvisation, hver Tone er af én individuel Støbning; selve denne Komposition er maaske ikke helt igjennem ganske interessant, men overalt er den klædelig for Instrumentet, og i selve Hovedmotivet er der en ret ejendommelig skjøn Elegance, og denne Udførelse gjør, at man hører det Hele med megen Fornøjelse og sættes i Stemning. Men man gribes ikke i Struben, man rives ikke uimodstaaelig bort fra Omgivelserne. Han selv gjør det ikke heller; han giver sig hen, thi hele hans Personlighed er med i Spillet, men selve Spillet er saaledes, at det befinder sig vel i den lille hyggelige Salon og ikke tænker paa at styrte sig ud i Himmelrummet. Se paa ham, medens han spiller; han sidder skjødesløst, ugenert, med Benene fremstrakte; Cigarretten (som der endnu er Ild i) hænger skraa ned fra den ene Mundvig; medens han gjør sine elegante Strøg, sér han ofte paa os og smiler med et fint, elskværdigt Smil, naar han spiller en Bravour-Passage. Et Par Gange bryder han et Øjeblik af og gjør en Bemærkning til sin Medspillende. Han er meget tilfreds:

»Sie haben sich einen wundervollen Begleiter durch das Leben erwählt,« siger han med et Buk for Husets Frue.

Der tændes en ny Cigaret, og man begynder igjen. Det er Alfedansen, denne fortryllende lille Gratie, som endnu langt mere afgjørende end Koncerten viser Hr. Poppers Kompositionstalent. Det var den, hvis da Capo Pariserne tiltvang sig ved en femdobbelt Fremklapning, og hvis iørefaldende Thema hele Publikum nynnede efter Koncerten; — intet Under, at den særlig tiltalte dem; der er noget Fransk, som minder om Delibes, i dette Themas Karakter. — Derefter følger Bocherinis smukke Sonate, hvis Largo han spillede paa begge Koncerter; dens Udførelse fra Poppers Haand er lige saa fin og inderlig forstaaet som den af hans egne Kompositioner. Endvidere Poppers pikante Mazurka i A og den karakterfulde Tarantel, der ingensinde benytter sig af sin Frihed til at overskride den fine, men sikre Grænse, som skiller Livlighed fra Vildhed, og ved hvis Udførelse man (ligesom i Alfedansen) fik Lejlighed til ret at beundre Haandleddets sikre Smidighed i Spicatospil. — Sammenspillet sluttes med hans effektfulde Fantasi over russiske Folkesange; den første er en meget populær Kjærlighedssang, den anden er en Melodi, der bestandig spilles ved Bondebrylluper. »Dette Thema«, sagde han, »maa De tænke Dem spillet af Klarinetter — hvis De vil have det naturalistisk, temmelig falske Klarinetter — med Akkompagnement af ikke renere Horn.«

Endelig spillede han som Extranummer en vittig Etude, »La fileuse« (endnu uudgiven), og en Janitscharmarsch, som han med et morsomt Indfald havde opfundet som en lærerig Etude for Martellato paa Violoncel; den højre Haand blev holdt ganske stille og lod Buen let og sikkert falde ned paa A- og D-Strængen, hvorved Hornenes skrattende Lyd pudsig efterlignedes. En Barcarole (som for Tiden er under Pressen) foredrog han paa Klaveret, idet han sang Cellopartiet, og skjønt en saadan mangelfuld Udførelse vanskeliggjør Opfattelsen, gjorde dette Slutningsnummer Indtryk af at høre til hans smukkeste og stemningsrigeste Kompositioner.

Ved Aftensbordet var Stemningen livlig, og vi fik nu Prøver i Massevis paa hans meget omtalte Vittighed. Hans Jagen efter Ordspil er næsten sygelig; fem Minuter uden et er en Umulighed i hans Selskab. Han finder dem overalt og trækker dem frem efter Haarene. Vi tale f. Ex. om en Dame, der spiller godt Klavér. »Sie kann auch sehr schön mit den Äuglein spielen«, siger jeg — »eine kleine Canzonet«. »Ja wohl, sie kann so net«, svarer Popper — og saaledes gaar det uafbrudt.

Der blev endnu musiceret til ud paa Natten, og Hr. Popper viste nu, at han ikke blot kunde lade sig beundre, men ogsaa selv beundre. »Wunderschön«, »ausgezeichnet«, »eine famose Composition« vare de hyppige Udbrud, hvormed han lønnede forskjellige Stykker af moderne dansk Musik, og træffende Smaabemærkninger viste hans hurtige og sikre Forstaaelse af Enkelthederne. Klokken henad to tog jeg Afsked med ham og med en af mine nydelsesrigeste Aftener.

Da jeg næste Gang var sammen med ham, var det ved en Frokost hos Hr. F., hvor han udtrykkelig var kommen for at blive »interviewed«. Efter den livlige Frokost tilbragte han nogle Minuter ved Klaveret; han spillede blandt Andet noget af den anden Gavotte, da Samtalen, jeg husker ikke hvorledes, faldt paa den. Men Tiden var knap, der var næppe halvanden Time til Formiddagsprøven. Han blev noget urolig. »Det er underligt, at skulle give Meddelelser om sit Liv,« sagde han, »jeg har aldrig gjort det før, skjønt jeg tidt er bleven anmodet derom. Forresten er der Intet videre mærkeligt at fortælle.«

Vi tog Papir, Pen og Blæk frem og satte os.

»Altsaa«, begyndte han med komisk Pathos, idet han gav mig Cigaren tilbage, som han havde tændt ved, og lænede sig tilbage i Stolen — »jeg saa' Verdens Lys første Gang i Prag, Aar efter Guds Byrd et tusind otte hundrede og sexogfyrre den attende Juni —«

»Waterloodagen.«

»Saa? den sørgeligste i mit Liv!«

»Saa har Deres Liv været meget glædeligt. Men hvorfor kalder De Deres Fødselsdag sørgelig?«

»De kan dømme selv, den har en Gang inspireret mig til en Sørgemarsch. Brahms kom op for at gratulere, og han traf mig arbejdende paa min Sørgemarsch.«

»En Triumfmarsch vilde have været mere passende.«

»Ah, De er altfor artig —«

»Med mindre Gjellerup maaske mener til at modtage Brahms med,« sagde Hr. F.

»Ha, ha! Dér siger De iøvrigt Noget, som minder mig om en ganske pudsig Historie. Jeg var for nogle Aar siden i Besøg hos Goldmarck i Karlsbad — alias Dronningen i Saba. Vi spaserede sammen, og han gjorde mig opmærksom paa flere Huse med Indskriftstavler »Her boede Goethe« og Lignende. Naa, vi kommer tilbage til hans eget Hus. »Her,« siger jeg saa, »vil der maaske om tredive Aar findes en Tavle —.« »Ah, De er altfor artig,« begynder Goldmarck (og Popper efterlignede kostelig hans pseudo-forlegne Vridninger) — »En Tavle, hvorpaa der staar: Værelser til Leje.«

Vi lo Begge.

»Er De døbt?« spurgte Hr. F. for at holde ham til Sagen.

»Nej. Hvis jeg er det, er jeg i al Fald meget daarlig døbt.«

»Tillad mig — var Deres Fader Musiker?« spurgte jeg, som interesserer mig levende for Arvelighed og haabede Bidrag til »intellektuel Arvelighed« maaske endog til »Arvelighed af Muskelsansen«, hvis Faderen var Cellist.

»Nej, Kjøbmand.«

Dyb Skuffelse.

»Men Amatør maaske?« spurgte Hr. F.

»Ah, ja! han spillede noget Klaver. Jeg viste tidlig Gehør og fik Lov til at blive Musiker. Ti Aar gammel traadte jeg ind i Konservatoriet og blev Julius Goltermanns Elev.«

»De komponerede tidlig?«

»Ja vist; en Kvartet i mit fjortende Aar.«

»God?«

»Ja den Gang mente jeg i det Mindste, at dens Komponist var en Beethoven — men jeg maa rigtignok sige, at det har siden kostet mig megen Ulejlighed — ikke at blive det.«

»Naar spillede De første Gang offenlig?«

»I mit femtende Aar, en Koncert af mig selv i Prager-Theatret. Dér var Bülov tilstede, han interesserede sig for mig og bidrog til, at jeg fik en Ansættelse i det Löwenburgske

Kapel hos Fyrsten af Hohenzollern, hvor jeg blev en fem, sex Aar. Der forefaldt forresten dér en ganske morsom Historie. Mary Krebs — De har hørt Mary Krebs? . . . Ah! en fortræffelig Kunstnerinde — hun kom dér til Hoffet som Vidunderbarn, og der blev saa arrangeret en Koncert — en Soirée, hvor hun spillede — naturligvis — og saa blev der opført en Strygekoncert af Mayseder. Kapelmester Seifriz skulde spille Primo-Violin i Solokvartetten, men jeg skulde ikke spille Solo, og det var jeg naturligvis ærgerlig over. Naa, nu var denne Kvartet, det var saadan en med en rigtig Skomagerbas, og jeg satte Violoncellen paa Gulvet og sad og filede paa de løse Strenge — saadan — og brød mig om Ingenting (han satte sig i Positur og gjorde Strygebevægelserne). Det saa' nu Hertugen, og han blev vred og raaber ned til mig: »Hr. Popper! De erindrer vist ikke, at Mayseder er en Landsmand af Dem.« — »Det var Mozart ogsaa,« svarede jeg og filede videre.«

Imidlertid var Hr. F.'s yngste Søn, en smuk treaarig Dreng, Poppers specielle Yndling, kommen ind i Stuen. Han befandt sig ved Poppers Knæ og stirrede uafbrudt paa ham med store blaa Øjne. Popper tog et langt Drag af Cigaretten, bøjede sig ned og pustede langsomt Røgen ud i veldannede Ringe, og den lille Dreng lo.

»Se se! det kan han ogsaa. Det maa De skam notere, Gjellerup,« sagde Hr. F.

»Det er gjort, her er tilstrækkelig Støtte for Hukommelsen,« svarede jeg og skød Papiret, hvorpaa jeg havde tegnet nogle Ringe, hen over Bordet.

»Ah, — en Samling Nitter,« sagde Popper, idet han saa' gjennem Lorgnetten, »det erindrer mig levende om Hoflivet, — det er bedst, vi kommer tilbage til Hohenzollern. Naa, der er forresten ikke mer at sige derom. Da jeg var sytten Aar, spillede jeg i Gewandthaus, og derefter gjorde jeg alene en Koncertrejse i Tyskland, Holland, Schweiz, England o. s. v.«

»Undskyld, — hvilke Lande repræsenteres af o. s. v.?«

»Naa, — ja — der var forresten ikke flere. Jeg gjorde megen Lykke overalt. Da jeg var kommen tilbage, modtog jeg det vanærende Tilbud at gjøre en Koncertrejse sammen med Charlotte Patti. Saa kom jeg til Wien i syv og treds. Stor Furore. Jeg blev saa engageret som Solocellist i Theatret i Wien, Medlem af det kejserlige Kapel — husk vel paa det? . . . har De noteret det?«

»Ja vel.«

»Jeg spillede i de Aar ogsaa med i Helmesbergers Kvartet.«

»Aa hør,« sagde Hr. F., »fortæl den Historie om Helmesberger,« og han hviskede Noget til Popper.

»Nej, det gaar ikke an. Nej, men De kan faa en anden. Ja, sér De, Helmesberger var nu meget forfængelig af sig. Saa var det en Gang at det hed sig, at Wagner skulde komme til Wien paa en bestemt Dag. Samme Dag var der Formiddagsprøve i Theatret, og dér fortæller saa Helmesberger, at han lige havde havt Visit af Wagner. Uheldigvis var nu Wagners Ankomst til Wien bleven opsat, men det havde han ikke lagt Mærke til. Saa rejser jeg mig op og raaber til Kapelbuddet: »Aa hør, har De ikke havt Besøg af Meyerbeer idag?« — »hvorpaa der blev megen Latter i Orkestret. — Naa, siden vi nu er ved Anekdoterne, saa kan De med det Samme faa nogle andre, der er blevne populære i Wien. — En Aften var jeg i et stort Selskab i Wien. Værtens Datter, der var meget lille af Væxt, ikke højere end som saa, stod henne ved et Bord og slugte i sig af Maden alt hvad hun kunde. »Kan De se, hvad det er,« spurgte jeg en af Gjæsterne, en højtstaaende Person, idet jeg pegede paa den lille Dame — »det er en Rebus.« Nej, han kunde ikke. »Das ist: die kürzeste Frist« (die Kürzeste frisst). — Der er en Sanger i Wien, som hedder Walther — en udmærket Sanger forresten, men han er nu noget gammel, og Stemmen er lidt hæs. Da Digteren Grillparzer var død, blev der holdt en Sørgefest; man opførte Mozarts Reqviem og Walther sang; Musikforeningssalen var helt betrukket med Sort. Om Aftenen var jeg i Selskab, og Samtalen faldt paa Sørgehøjtideligheden. Jeg bemærkede, at jeg havde sjælden været med til saa smuk en Fest; Alt var saa stilfuldt; Salen var tilsløret, ja endogsaa Walthers Stemme var tilsløret. — Der var ogsaa en anden Musiker, som jeg havde mine Løjer med en Gang. Det var en Pianist, — for ikke at sige Fortist, — Navnet kan være det samme. Han havde paa en Formiddagskoncert spillet Chopins Koncert ganske gyseligt, hugget forfærdelig løs i Klaveret forstaar De nok, men ikke faaet Noget ud af det. Naa, om Middagen var vi sammen i Selskab, og dér spørger han mig over Bordet, hvad jeg havde syntes om hans Udførelse af Koncerten. »Jo,« svarer jeg, »den har gjort et meget stærkt Indtryk paa mig; den mindede mig om en af vore berømte Filosofer.« — »Jeg forstaar dig ikke, hvem var det?« — »Chopin-Hauer.« De forstaar?«

»Schopenhauer! ja vel. Ja, det var virkelig en vel klaret Situation.«

»Jeg kommer til at tænke paa et andet Middagsselskab, hvor jeg ogsaa klarede en Situation. Det var forresten ved et Festmaaltid for Liszt, at det foregik. Hr. N., en bekjendt Musiker, maatte gaa mens vi sad ved Bordet, og saasnart han var borte, sagde hans Sidemand: »Det er Skade, vi maa savne ham; N. er virkelig en fortræffelig Mand, men —« og hans Sidemand igjen sagde: »Ja, der er saa meget Godt ved ham: — men —«, og saadan gik det Bordet rundt, idet Enhver havde sit »men« at tilføje. Naa, hvad har jeg tilsidst at gjøre — jeg synes, det vilde være trivielt ogsaa at sige »ja vist — men —« . . . altsaa, jeg rejser mig, slaar paa mit Glas og siger: »Mine Herrer, jeg erklærer herved, at Hr. N. er en Skurk.« Uhyre Allarm og Tumult i Lejren. Raab fra alle Sider: »Hvad siger han? det er for galt! det bør ikke taales.« Men jeg bruger mit Glas som en Formandsklokke, til der bliver Ørenlyd. »Mine Herrer, De vil behage at høre mig. Hr. N. gik for lidt siden ud; saa begyndte hans Sidemand at rose ham i Almindelighed — »men«, og hans Sidemand igjen gjorde ligedan o. s. v., og saa maatte han løbe gjennem en Spidsrod af »men«er, saa da han kom til mig, var han næsten en Morder. De maa altsaa indrømme, at naar jeg erklærer ham for en Skurk, saa er jeg slet ikke overdreven skarp, men udtaler tværtimod Selskabets Mening.«

»Ja,« sagde Hr. F., »det er nu meget morsomt med disse Historier; men det gaar med dem ligesom med Hr. N.: — de er virkelig meget gode, — men de har én Fejl —«

»Naa?«

»De handler om Mænd.«

»Ah, jeg forstaar Dem. Ja, sér De, hvad Kvinderne angaar, saa har jeg mest gjort Erobringer blandt dem mellem treds og firs —«

»Aa, De taler med denne Beskedenhed, der er en ung Mands skjønneste Pryd. Men det tror vi slet ikke paa. De vil indse, at det Bedste mangler —«

»Ganske vist, fra et biografisk Synspunkt har De fuldkommen Ret. Det gaar med Kvinder i et Levnet, som det gaar med den kjære Gud i Livet; hvis de ikke existere, maa man opfinde dem for Publikums Skyld — det overlader jeg altsaa til Dem —«

»Naa, men De blev vel ikke bestandig i Wien?«

»Nej, i fireoghalvfjerds forlod jeg min Stilling dér og gjorde en Rejse i en Del af Rusland. I St. Petersborg gjorde jeg overordentlig Lykke.«

»Var De i Moskwa?«

»Nej.«

»Men Paris? Vi har endnu Intet hørt om Paris.«

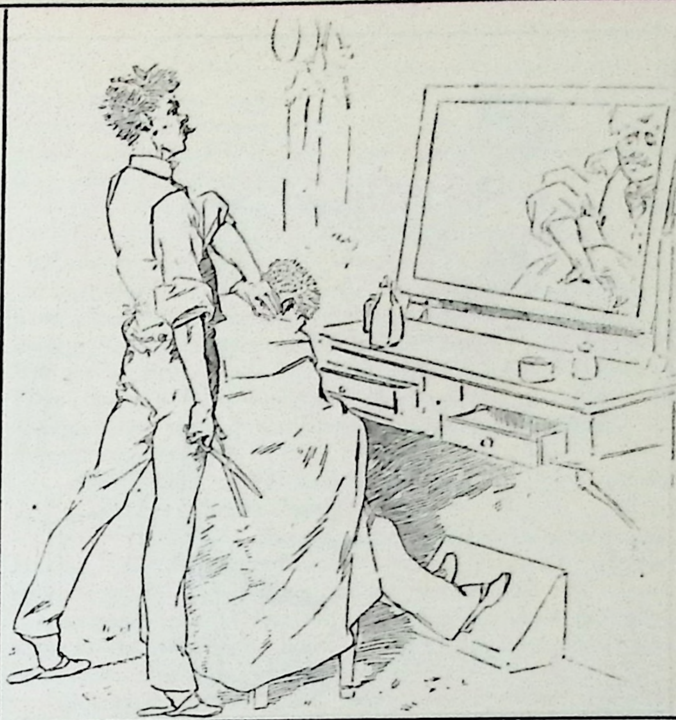
»Jeg var der en fem, sex Uger sidste Vinter, og gjorde stor Furore paa Koncerterne. Jeg spillede ogsaa hos Enkedronning Isabella, og hos Mac Mahons Søster . . . Og nu er jeg kommen her til Kjøbenhavn, — og nu er jeg kommen op til Hr. F., — og nu har jeg sluttet mit Liv.«

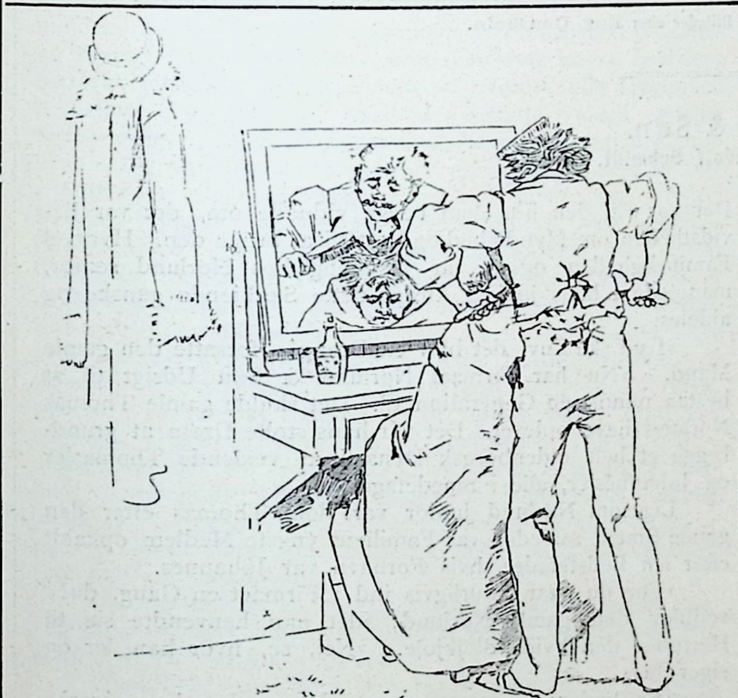
»Og kan spille Deres Sørgemarsch for os.«

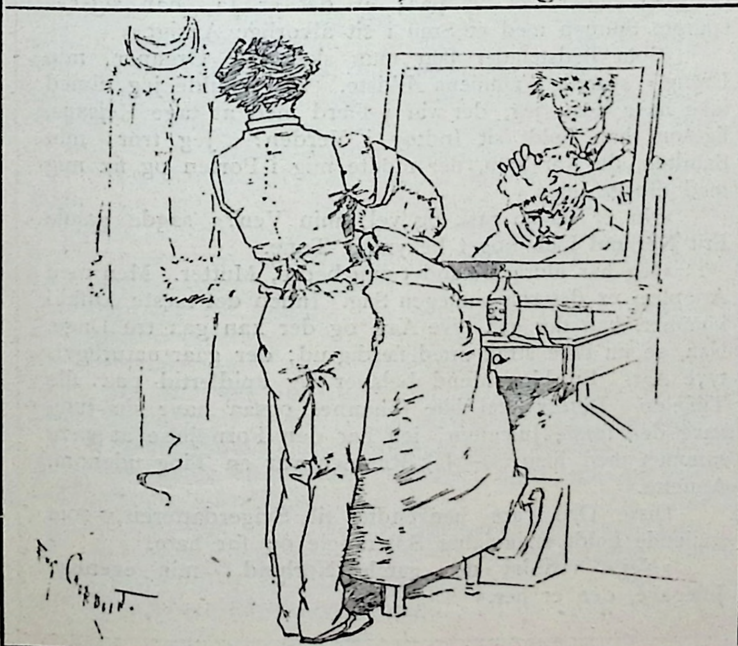
Fra Kunstudstillingen III. (Katalog Nr. 149). Franske Fiskerkvinder rense Sardiner. (Bretagne.) Efter Maleri af **P. S. Krøyer** tegnet af Kunstneren selv.

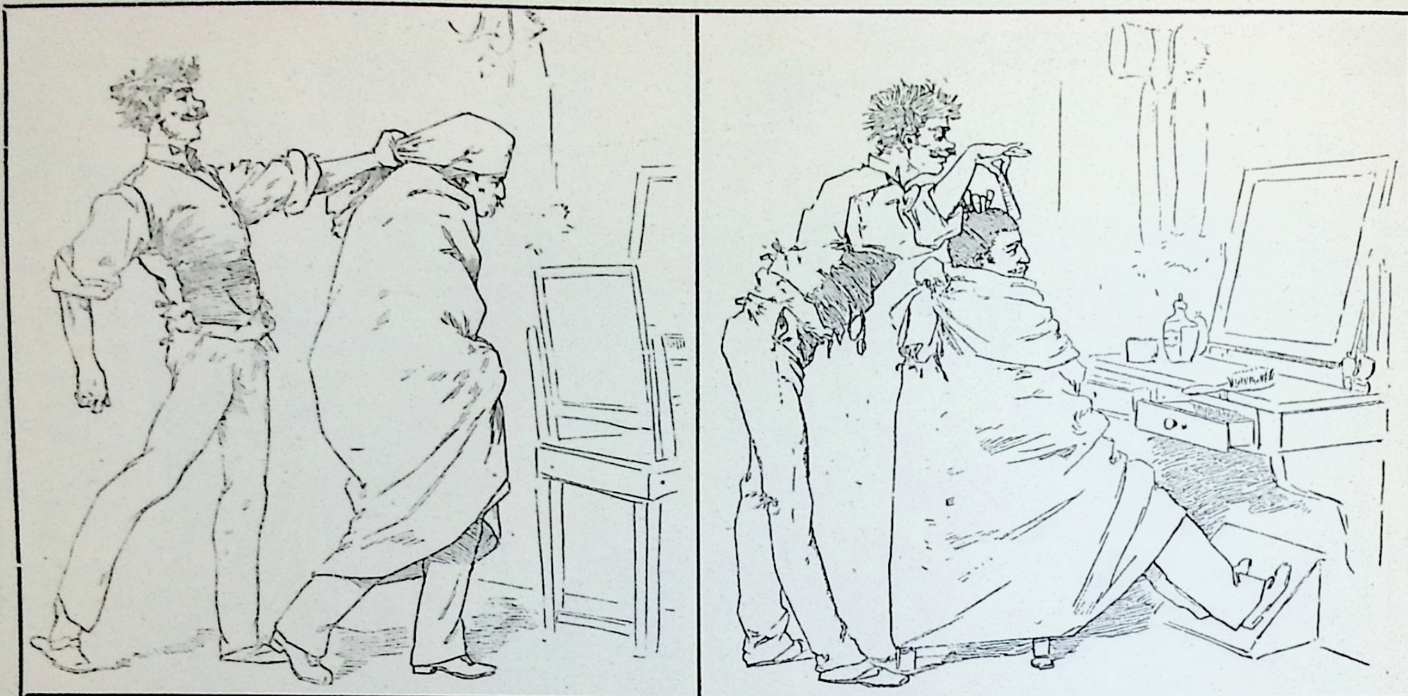

Hos en Pariser-Frisør. 8 Billeder efter Eug. Courboin.

Nørlund & Søn.

Fortælling af **Rudolf Schmidt.**

»Jo, Gu' ligner du din Bedstefader, Thomas,« sagde den gamle Maskinfabrikant Nørlund, idet han slog sin Søn og Kompagnon paa Skulderen. »Det er lige saa afgjort, som at han dér ligner mig.«

»Han dér« var to Maaneder gammel. I sin lange hvide Kjole var han bleven baaren ind for at tage Juletræet i Øjesyn, som var anskaffet udelukkende til Morskab for ham. Med vidtaabne, forundrede Øjne havde han stirret paa et af de smaa tændte Lys, der syntes i særlig Grad at vinde hans Bifald, og havde pludselig rakt en stumpet Haand ud efter Flammen. Den unge Moder, der straalende og lykkelig bar ham paa sin Arm, havde med et hurtigt Greb holdt Haanden tilbage, og han havde med taaleligt Humør baaret den Skjæbne, at det ikke var blevet ham forundt at brænde sig. Der spillede et velvilligt Smil om hans halvtaabne Mund, hvorved de to æblerøde Kinder bragtes til at højne sig som smaa Bjærge. Medens den gamle Nørlund talte, havde han langsomt drejet Øjnene om imod ham, som vilde han udtrykkelig bekræfte den fremsatte Paastand. Der skulde imidlertid et eget Skarpsyn til for i det lille Ansigts ubestemte Linjer at opdage nogen egenlig Lighed med den graahærdede Fabrikants brede, grovkornede Træk.

Derimod behøvedes der kun et Øjekast for at se, i hvilken Grad det havde sin Rigtighed med den gamle Mands andet Udsagn. Det Portræt af den hedengangne Smedemester Nørlund, som hang paa Væggen, var i Aaret 1835 forfærdiget af en Portrætmalermester i Pilestræde, som derfor havde erholdt fjorten Rigsdaler, hvad Bestilleren havde fundet at være en stiv Betaling. Farverne vare som lagte paa i Strimler; men det havde lignet, og var den gammeldags Klædedragt samt det noget stive og tunge Udtryk i den gamle Haandværkers Ansigt ikke til Hinder, vilde man meget vel kunne antaget Portrætet for et Billede af Fabrikant Nørlund junior. Der var hos den yngre Indehaver af Firmaet en vis Stramhed i Trækkene, som kom igjen hos den hæderlige Smedemester. Kun var Stramheden hos denne mere et Tegn paa Fastgroethed i et ensformigt Livs Tænkesæt og Vaner, medens den hos Sønnesønnen, der med Hæder havde bestaaet polyteknisk Examen, nærmest var en Følge af Studier og aandeligt Arbejde. Der var Et, den hos dem begge vidnede om, det var Bevidstheden om Myndighed og Lyst til at bruge den. Hvorvel Familieligheden ogsaa var kjendelig hos Nørlund senior, manglede i hans joviale Ansigt dette Særkjende ganske og aldeles.

»Gud ske Lov, det blev en Dreng!« forsatte den gamle Mand. »Nu har Firmaet Nørlund & Søn Udsigt til at bestaa mindst én Generation til. Det skulde gamle Thomas Nørlund have oplevet. Det var hans stolte Drøm at grundlægge et helt oldenborgsk Dynasti af vexlende Thomas'er og Johannes'er, alle i Smedefaget.«

Ligesom Nørlund junior var døbt Thomas efter den gamle Smed, saaledes var Familiens yngste Medlem opkaldt efter sin Bedstefader, hvis Fornavn var Johannes.

»For du gaar naturligvis ind i Firmaet en Gang, du?« vedblev den gamle Nørlund, idet han henvendte sig til Herren i den hvide Sløjkjole. »Nej, se, hvor han ler og siger Ja!«

»Er Fader saa vis paa, at det er Ja, han siger?« spurgte Sønnen med et Smil i sit alvorlige Ansigt.

»Som Bedstefader faar man skærpede Organer, min Dreng,« svarede Familiens Ældste. »Og skulde jeg tilmed ikke have dem, jeg, der var i Færd med at tage Rejsaus, ligesom han holdt sit Indtog i Verden? Jeg tror, min Sandten, det var ham, der mødte mig i Porten og fik mig med tilbage igjen.«

»Nu er du jo rask og vel, min Ven?« sagde gamle Fru Nørlund i en noget bekymret Tone.

»Jeg har aldrig befundet mig bedre, Mutter. Men med Apoplexi er det saa sin egen Sag. Inden det næste Anfald kommer, kan der gaa tyve Aar, og der kan gaa tre Dage. Naa, se nu ikke strax grædefærdig ud: der gaar naturligvis tyve Aar. En klog Mand belaver sig imidlertid paa alle Tilfælde. Derfor skal lille Johannes ogsaa have sin Julegave den første Juleaften, jeg har den Fornøjelse at være sammen med ham. — Ja, Ranglen var en Ting udenom, Annette.«

Disse Ord vare henvendte til Svigerdatteren, som smilende holdt en kostbar Sølvrangle op for ham.

»Nej,« vedblev den gamle Nørlund, »min egenlige Julegave, den er her.«

Han tog en stor Pakke frem, som havde ligget skjult under Sofaen. Dens Yderflade bestod af brunt Karduspapir, som holdtes sammen af en tyk Snor, der løb rundt om den i et Kors og midt paa var sammensnøret i en mægtig Knude. — Alt faar et vist Mærke af Tiden: det var aabenbart, at den Gjenstand, det brune Karduspapir omsluttede, havde ligget forvaret i ikke faa Aar.

»Ja, det er længe siden, den kom i Futteralet,« sagde Nørlund senior som Svar paa den unge Kones forundrede Blik. »Det var ikke blot inden Fyren dér blev født, men ogsaa inden du selv blev det.«

Han tog en elegant Lommekniv af engelsk Arbejde frem, gjorde et Snit i Snoren, men holdt saa pludselig inde.

»Det er nu saadan med Nørlunderne,« fortsatte han, »at Bedstefader og Sønnesøn ligne hinanden, og at Fader og Søn egne sig saa godt til at gaa i Spænd sammen, fordi den Ene netop har, hvad den Anden mangler. Gamle Thomas havde det paa Fornemmelsen, da han endelig vilde have det Firma i Stand. Han var fremsynet, han var en Profet: det »Nørlund & Søn« er en ypperlig Opfindelse.«

Heri var der Sandhed. Var det end først Sønnen, der efter adskillige Aars Ophold i England havde udvidet den gamle Smedeforretning til en stor navnkundig Maskinfabrik, hvor alle Fremskridt i Faget øjeblikkelig bleve bragte til Anvendelse, saa havde den gamle Nørlund ikke desto mindre sin rigelige Del i Fabrikens overraskende Opkomst og Fremgang. Raadede han end ikke over nogen betydelig teknisk Indsigt, saa besad han en overordenlig Dygtighed i Bedømmelsen af Alt, hvad der maatte kaldes egenligt Smedearbejde, hvortil Sønnen kun havde theoretisk Kjendskab. Og var Sønnen noget stiv og énsidig i at føre sine i Udlandet tilegnede Synsmaader igjennem, saa forstod Faderen ypperlig at læmpe de Fordringer, der stilledes, efter danske Smedesvendes Maade at arbejde paa. Var fremdeles Sønnen en kold Olympier, der kun indgjød Frygt og Respekt, saa var Faderen en omgængelig Tilsynsmand, hvem de uden Sky turde henvende sig til, ogsaa med deres egne smaa Gjenvordigheder. Dette havde bevirket, at Arbejderne i Skruernes Tid alle vare blevne ved Fabriken, som derved var sat i Stand til at udføre nogle store Bestillinger til den fastsatte Termin, hvorved et Tab af mange Tusind Kroner var undgaaet. Det vidste den yngre Nørlund meget godt, og hvor meget han end i det Enkelte havde at indvende mod Faderens Maade at tage Tingene paa, erkjendte han dog, at den Gamle besad Egenskaber, som han selv manglede.

»Vist er det Firma en ypperlig Opfindelse,« sagde han, »og jeg skal ikke have det Mindste imod, om Herren dér i sin Tid vil entrere.«

»Stol bare paa det: han er bestemt til at overtage min Plads. Om en femogtyve Aar vil han naturligvis være gift og hjemfaren ligesom jeg. For ogsaa deri ligner du min Gamle, Thomas, at du giftede dig sent — næsten fyrretyve Aar gammel. Det er aldrig godt for et Menneske at gaa ene om saa længe. Du var ogsaa stærkt paa Veje til at blive en Stivstikker, min Dreng.«

»Naa, men da det skete, saa var du jo fornøjet, Mand?« sagde den gamle Fru Nørlund hurtig, som for at lede Samtalen hen paa noget Andet. — Den frie Tiltale overfor hendes ansete polytekniske Søn syntes hun ikke om, ikke en Gang i Faderens Mund.

»Om jeg var fornøjet, da han førte General Harders Broderdatter, vor egen yndige Annette, ind i vort Hus som sin Forlovede? Det var et Spørgsmaal. Men det, at han valgte sig saa sød en Kone, det er ogsaa hans eneste Undskyldning for, at han var saa Pokkers længe om det.«

»Onkel og Bedstefader var nok gamle Venner?« sagde den unge Kone rødmende. »Endnu Dagen før sin Død bad han mig udtrykkelig hilse dig.«

»At jeg blev ført sammen igjen med den gamle Ørn, var en Glæde mere ved at faa dig til Svigerdatter, mit Barn. Men ogsaa det skal I faa Forklaring paa, naar jeg faar Tingen her udpakket. — Hup! Vil du op!«

Et kraftigt Snit bragte den halvt overskaarne Snor til at springe i to Stykker. Med hurtig Haand skød den gamle Mand Karduspapiret til Side og fremtog en Gjenstand, som i disse Omgivelser ikke kunde Andet end vække den yderste Forundring.

Det var en Uniformsfrakke omtrent som den, Artilleriofficererne gik med i Kristian den Ottendes Tid. Men den var yderlig medtagen. Ved den ene Side var den stive, karmoisinrøde Krave halvt borte, de fleste af Knaphullerne vare udrevne, det højre Opslag manglede, og forneden var For og Klæde løsnede fra hinanden, medens til Gjengjæld Tjavser af dem begge blandede sig i fredelig Forening. Hertil kom, at der i Klædet, der overalt var plettet af Kulstøv, hist og her var brændt smaa Huller, ligesom af flyvende Gnister.

»Men, Mand, er det virkelig din Mening —?« udbrød den gamle Fru Nørlund hastig.

»Gu' er det min Mening, Mutter, min vel overvejede Mening,« afbrød Nørlund senior hende muntert. — »Herregud, du gamle Lapsefrakke, sér du saadan ud? Ja, nu er der hengaaet mange Herrens Aar, siden jeg sidst saa' dig. Kjøn er du, min Sjæl, ikke. — Men han, der skal have den, synes dog nok godt om den.«

Det havde sin Rigtighed. Sønnesønnen rakte begjærlig efter de blanke Knapper og stræbte, ikke uden Held, at føre en af dem til Munden.

Denne Gang var det Faderen, der holdt Sønnens buttede Haand tilbage. Der stod en vis Forlegenhed malet i hans Ansigt.

»Jeg har nok hørt, at Fader en Gang vilde være Højskoleofficer,« sagde han med en noget usikker Stemme.

»Saa det har du, Thomas?« sagde den gamle Mand. »Og du har aldrig talt derom, men dækket det over med sønlig Ærbødighed ligesom Sem, da den gamle Hr. Noah havde taget en Taar over Tørsten? Da er det s'gu ikke, fordi jeg skammede mig, at jeg har tiet med det. Det kan Frakken her bevidne. Men lad mig begynde med Begyndelsen. Nu skal du høre, du!«

Disse Ord vare henvendte til den yngste Nørlund, der, ligesom for at tilkjendegive, at han vilde høre efter med Andagt, plantede sine mørkeblaa Øjne stift paa Bedstefaderens smilende Ansigt.

»Min Fader var en Mand af den gamle Skole,« begyndte Nørlund senior. »Han var stolt af sit Haandværk og havde ikke Sans for noget Andet. I sin Ungdom havde han rejst i Tyskland med sin Fellejsen paa Ryggen. Alle hans Rejseerindringer bestod i Fortællinger om, hvilke drevne Karle i Klejnsmedfaget han havde truffet dér og dér. Han lod mig gaa i en god Skole og holdt Lærere til mig i Sprog, for at vise, at det havde en Smedemester Raad til. Men lige fra jeg kom til Verden, stod det fast, at jeg skulde være Smed ligesom han. — I mit femtende Aar kom jeg i Lære — hos ham selv, som man den Gang brugte, og jeg fik at vide, hvad det var at være Smededreng. Den Gamle havde selv gaaet sex hundske Læreaar igjennem, han lod sine Drenge vederfares samme Ret. Naar han om Morgenen kom ind i Værkstedet, var det, som naar en Selvhersker sér til sine Livegne. — Du maa ikke blive stødt, Thomas; men naar du om Formiddagen gjør din Runde gjennem Ardejdslokalerne, ligner du ham undertiden forbandet. — Kort at fortælle, Drengene fik Stryg for et godt Ord; med mig blev der ikke gjort nogen Undtagelse, det være sagt til hans Hæder. Udenfor Værkstedet holdt han derimod paa, at jeg var Smedemester Nørlunds Søn. Mine Sprogtimer bleve fortsatte, jeg gik med fine Manchetskjorter, jeg fik mine Klæder syede hos Byens første Skræder. Den Gamle følte ligesom saa Mange, at en ny Tid var i Færd med at stikke Hovedet frem. Selv vilde han ikke indlade sig med den; men jeg var bestemt til at danne Bindeleddet. Da jeg en Dag foreslog ham at anskaffe trykte Regninger som andre større Forretningsfolk, gik han beredvillig ind derpaa. Disse trykte Regninger kom forresten senere til at spille en Rolle, da

jeg var bleven Svend. Det vilde have været i Strid med gamle Thomas Nørlunds hele Livsanskuelse, at en eneste af dem skulde gaa tilspilde. Han havde imidlertid udregnet, at Beholdningen vilde være forbrugt, naar jeg havde naaet mit femogtyvende Aar. Til den Tid skulde jeg gjøre Mesterstykke, og saa skulde der trykkes nye Regninger med »Nørlund & Søn«. Hvor han havde faaet den Tanke fra, véd jeg ikke; men han fastholdt den med samme Haardnakkethed som Alt, hvad han satte sig i Hovedet. Naar jeg tænker tilbage, stiller det sig saaledes for mig, at Firmaet paa én Gang skulde være et Udtryk for hans Forbund med den nye Tid og hans personlige Reservation derimod. Afgjort er det, at det Firma var hans stadige Drøm, hans Sværmeri; det var en ren Forelskelse, som havde bemestret sig ham paa hans gamle Dage. Paa de Steder, hvor Kalken var stødt af paa Væggene i Værkstedet, havde jeg flere Gange sét tegnet et »N & S:«. Jeg troede, det var Drengenes smaa private Tegneøvelser. Men en Middag, da jeg tilfældigvis kom derind paa en Tid, hvor der ellers aldrig var Nogen, saa' jeg gamle Thomas Nørlund i egen Person staa med et Stykke Kul i Haanden og sætte Signatur paa en ny bar Plet, som han uden Tvivl selv havde skrabet ren i det udtrykkelige Øjemed. Jeg listede sagte af, uden at han lagde Mærke til mig. — Min gamle Fa'r! Der er ingen Tvivl om, at jeg gjorde ham stor Sorg ved min Lapsestreg.

»Men til at gaa paa Højskolen kom jeg alligevel. Det gik saadan til.

»I Forhuset — det er den Lejlighed, du bebor, Thomas — boede der en Kancelliherre, som havde tre kjønne Døtre. Saa stiv og stolt Thomas Nørlund var, saa højt han i sit Hjærte satte Klejnsmederiet over Alt i Verden, saa kunde han dog ikke i Porten gaa forbi den kjønne aldrende Mand i den sorte Frakke og med Ridderbaandet i Knaphullet, uden med en vis Benauethed at lette paa sin fedtede Kaskjet. Den studerede Verden var ovenpaa den Gang! Jeg tror ganske bestemt, Kancelliherren vidste, hvilket Indtryk han gjorde paa Fader. Han spillede op og levede over Evne; som Følge deraf var han næsten altid i Baghaanden med sin Husleje. Men aldrig var han fornemmere, aldrig vare de smaa Stænk af nedladende Velvilje, der satte Krydderi paa Fornemheden, sparsommere fordelte, end naar han skyldte den Gamle Penge. Det hjalp! Med al sin Selvfølelse havde Fatter ikke moralsk Mod nok til at gaa sin fine Beboer paa Klingen angaaende den resterende Leje. Overfor mig, som havde Sprogtimer og var den pæne Mand, naar Arbejdstiden var omme, var der blandet nogle flere Korn Velvilje i Fornemheden. En Formiddag mellem Jul og Nytaar — den Husleje, der skulde være erlagt til Oktober Flyttedag, havde han endnu ikke gjort Mine til at betale — spurgte han i Forbigaaende, da han gik ud, om den unge Hr. Nørlund ikke vilde gjøre ham og hans Pigebørn den Fornøjelse at tilbringe Aftenen hos dem.

»Den unge Hr. Nørlund blev kisteglad, Børn. Han vidste godt, han var en rig Mands Søn; han havde Lyst til at se lidt af Verden udenfor Fatters Smedeværksted; han var en livslysten spillende Gut, var den unge Hr. Nørlund.

»Gamle Thomas lagde Armene over Kors paa den store Forhammer, da han hørte om Indbydelsen. — Saa sér jeg ikke en rød Skilling fra dem paa denne Side Fastelavn, sagde han, men gaa der kun! — Naar han selv maatte være udenfor, havde han Intet imod, at det vordende Firma blev fixet op med lidt fin Omgang.

»Saa indfandt jeg mig da om Aftenen. Pigebørnene var lækre imod mig, rimeligvis efter Ordre. Det var Hr. Nørlund først og Hr. Nørlund sidst. — Jeg blev forelsket i dem alle tre.«

»Alle tre, Bedstefader?« spurgte den unge Kone forundret.

»Alle tre! Det er min Undskyldning, min Pige. Ikke en Smule mere i den Ene end i den Anden! Han var ogsaa et Stykke af en Vindbøjtel, var den unge Hr. Nørlund. — Hvor han sér paa mig! Han véd s'gu godt, det er til Bedste for ham, jeg disker op med de gamle Historier.«

Fyren i den hvide Kjole saa' fremdeles paa Bedstefaderen med den dybeste Opmærksomhed.

»Naa, det gjaldt for mig om at gjøre mig gjældende i en Fart og blive til mere end »vor Værts Søn«; — under den Benævnelse blev jeg bestandig præsenteret for det fine Kompagni, der kom i Justitsraadens Hus: han var nemlig Justitsraad. Saa læste jeg i Avisen en Bekjendtgjørelse om Adgangen til den kongelig militære Højskole. Det fór gjennem mit Hoved som et Lyn: om du kom til at gaa dér, saa kunde du trække i Uniformen ligestrax! Mathematik havde jeg været dygtig i, da jeg gik i Skole, Sprog kunde jeg, det var altid et Grundlag. Uden at sige Noget til Nogen forberedte jeg mig i en Snup. Naar jeg vilde være over det, kunde jeg i de Dage lære en Pokkers Mængde i kort Tid. Naar jeg tænker tilbage, kan jeg imidlertid ikke Andet end tro, at jeg maa have havt et rent ubegribeligt Held med mig. Men antaget blev jeg, Uniformen havde jeg Lov til at gaa i. I kan tro, Børn, jeg var ikke sen til at anlægge den. Fatter blev saa betuttet, da han saa' mig i den, at han glemte at gjøre Indvendinger. Broen mellem Smedemester Nørlund og den Verden, han paa én Gang frygtede og uglesaa', var nu slaaet, om end paa en helt anden Maade, end han havde ønsket, og saa stærk var den lønlige Respekt, han nærede for samme Verden, at han bøjede sit trodsige gamle Hoved og uden Knurren gav Afkald paa sit Livs kjæreste Drøm. Jeg Asen bemærkede ikke en Gang, hvor hjærtegreben han var, jeg tænkte kun paa at gjøre Lykke paa Justitsraadens Asembléer, hvor jeg da ogsaa blev hilset som et Meteor. Nu begyndte først min gode Tid der i Huset. Jeg blev naturligvis af dem Alle paa Forhaand kaldt Hr. Løjtnant. Det var et Liv, en olympisk Tilværelse, Salighed fra Morgen til Aften: Et Menneske har godt af at have en saadan Periode, hvor alle Livsaander ere vakte. Gaar han i Hundene derved, saa er det, fordi der er en daarlig Grund i ham. Er det ikke Tilfældet, vil han altid forstaa at indvinde den Tid, der gaar tabt. Jeg tumlede mig, som om den Tilværelse aldrig skulde have Ende. Examen tænkte jeg aldrig paa. Det Eneste, der generede mig, var Forelæsningerne. Skjønt jeg havde naturligt Nemme for flere af Fagene, mærkede jeg snart, at jeg blev ført langt videre, end min Lyst og mine Anlæg strakte til. Jeg fik en trykkende Fornemmelse af, at jeg var kommet ind paa Noget, som slet ikke laa for mig. Undertiden var den saa stærk, at jeg pludselig fik Lyst til at gaa ned og tage Forhammeren og smede løs af alle Kræfter. Det gik naturligvis ikke an; saa maatte Selskabeligheden til, for at holde Klemselen borte. Hvor jeg tumlede mig! hvor gjorde jeg Kour! hvor skinnede mit Lys i Justitsraadens Aftencirkler! Hvor var jeg utrættelig i at arrangere Festligheder og Udflugter! En Søndag fik jeg en Kjøretur bragt i Stand til Bellevue og ledsagede Vognen til Hest paa en Brunskimmel, som Berideren tog ti Daler for at overlade mig —«

»Du tog dig forfærdelig lapset ud, Johannes«, faldt den gamle Fru Nørlund ind.

»Jeg sér i Annettes Øjne en Forbavselse over, at Mutter skulde have kjendt mig paa mit daværende Udviklingstrin,« fortsatte Nørlund senior. »Jeg maa da underhaanden oplyse dig om, min Ven, at der i Kancelliherrens Hus kom en lille Pige, Datter af en Kammerassessor, en Skolekammerat af Frøkenerne, som derfor vedblev at omgaas hende, skjønt Faderens Livsstilling egenlig laa paa Grænsen af det i en Justitsraads Hus Umulige, hvad de ikke undlod at oplyse mig om, for at jeg kunde skjønne paa, hvilken overordenlig Gunst der vistes mig. Naa, den lille Pige var sød, blaa Øjne, fin og spinkel — den Gang! —; jeg forelskede mig i hende og indesluttede hende tilligemed de Andre i mit rummelige Hjærte. Hun var med paa Turen til Bellevue.

(Fortsættes.)

Fototypier fra Udstillingen paa Charlottenborg.

Ved Juletid henledte vi Opmærksomheden paa de af Hr. Vilh. Pacht udgivne Fototypier efter danske Kunstneres Haandtegninger, hvoraf der siden er udkommet flere Hæfter med meget smukke Tegninger i en særdeles vellykket Fremstilling. Hr. Pacht har nu udstrakt sin Virksomhed til Malerigjengivelser fra dette Aars Udstilling og har i disse Dage udsendt en Del Blade af den Række Fototypier, som er under Udarbejdelse i hans Etablissement, og som ogsaa omfatter flere Skulpturarbejder fra Udstillingen. Fototypierne, der ere overordentlig vellykkede og elegant trykte, udgives i to forskjellige Størrelser, paa stort, smukt Karton, til en meget rimelig Pris. Af de allerede udkomne ville vi nævne: Krøyers »Nanina«, Edvard Petersens »Vaskerpiger«, Erik Henningsens »Hos Amagerkonen«, V. Irmingers »Fodgarden som holder Hvil«, Andersen-Lundbys »Tøvejrsdag«. — I den nærmeste Fremtid vil der endvidere udkomme fotografiske Tryk efter C. F. Aagaard, C. Blache, C. Bloch, C. Bøgh, G. Christensen, J. la Cour, Exner, H. Friis, H. N. Hansen, Otto Haslund, Frants Henningsen, Th. Niss, M. Therkildsen, Carl Thomsen, Chr. Zacho, K. Zahrtmann o. Fl., samt efter Skulpturarbejder af: V. Bissen, Poul Dubois, Axel Hansen, Carl Hartmann og L. Hasselriis. Vi tillade os varmt at anbefale dette første dygtige Forsøg paa herhjemme at fremstille varige Gjengivelser efter Kunstværker til vort kunstelskende Publikums Opmærksomhed. (I Kommission hos Kittendorff & Aagaards Efterf. E. Henriques.)

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling bestaar denne Gang af Aug. Jerndorffs bekjendte Billede: »Episode af Israeliternes Vandring i Ørkenen«, som siden det sidst var udstillet er betydelig omarbejdet af Maleren samt af Studier og Skitser af Edv. Petersen.

— I Akademiets Plenarforsamling d. 26. April deltes det Eibeschützske Legat mellem Billedhuggerne V. Bissen og Julius Schultz for Arbejderne Tubal-Kain, Verdens første Smed, og Adam og Eva efter Syndefaldet. — De Neuhausenske Præmier tilkjendtes H. Lübbers, Forskjellige Skibe i Vindstille (400 Kr.); Otto Haslund, Køer drives gjennem en Granskov (400 Kr.); Carl Møller, Markblomster (300 Kr.). Billedhuggernes og Figurmalernes Opgaver havde ikke fremkaldt Arbejder, og Præmierne for Landskabsmalere og for Arkitekter uddeltes ikke.

— I Forbindelse med Kunstudstillingen i Göteborg afholdes fra 10.—12. Juni et Kunstnermøde, hvortil Indmeldelser modtages indtil 15. Maj. — Arbejder, der sendes til Udstillingen, ville blive befordrede fuldstændig fragtfrit paa de svenske Jærnbaner, naar de ere forsynede med Paaskriften »Till Nordiska konstutställingen i Göteborg«.

— Kunstnermødet i Göteborg. Det forenede Dampskibsselskab har efter Anmodning af Komiteen for Kunstudstillingen i Göteborg nedsat Taxten for Deltagerne i Kunstnermødet i Göteborg saaledes, at disse for Tur og Retur paa 1ste Plads kun betale som for enkelt Tur, naar de ved Kort fra Komiteen legitimere sig som Deltagere i Mødet. Disse Kort faas indtil den 12. Maj ved Henvendelse til Komiteen eller Foreningen »Dansk Kunsthandel« i Kjøbenhavn. En Indbydelse (indeholdende nærmere Oplysninger) henligger ogsaa til Paategning for Deltagere paa Akademiets Kontor hos Hr. Kammerraad Truelsen indtil 12. Maj. Prisen for Billetterne vil til den nedsatte Pris for Tur og Retur blive 16 Kr.

— Til det kongelige Akademi for de skjønne Kunster er indsendt Program for den store akademiske Udstilling i Berlin af Værker af Kunstnere fra alle Evropas Lande. Udstillingen aabnes den 29 August; Programmer kunne afhentes paa Akademiets Kontor, hvor ogsaa Anmeldelser modtages.

— Ifølge »Athenæum« skal »Kommissionen for italienske Mindesmærkers Bevarelse« have erhvervet en Buste forestillende Binds Altoviti og udført af Benvenuto Cellini, et Arbejde, som Michel Angelo har erklæret for i sin Art det fortrinligste, han har sét. Busten har hidtil staaet i Palazzo Altoviti i Rom.

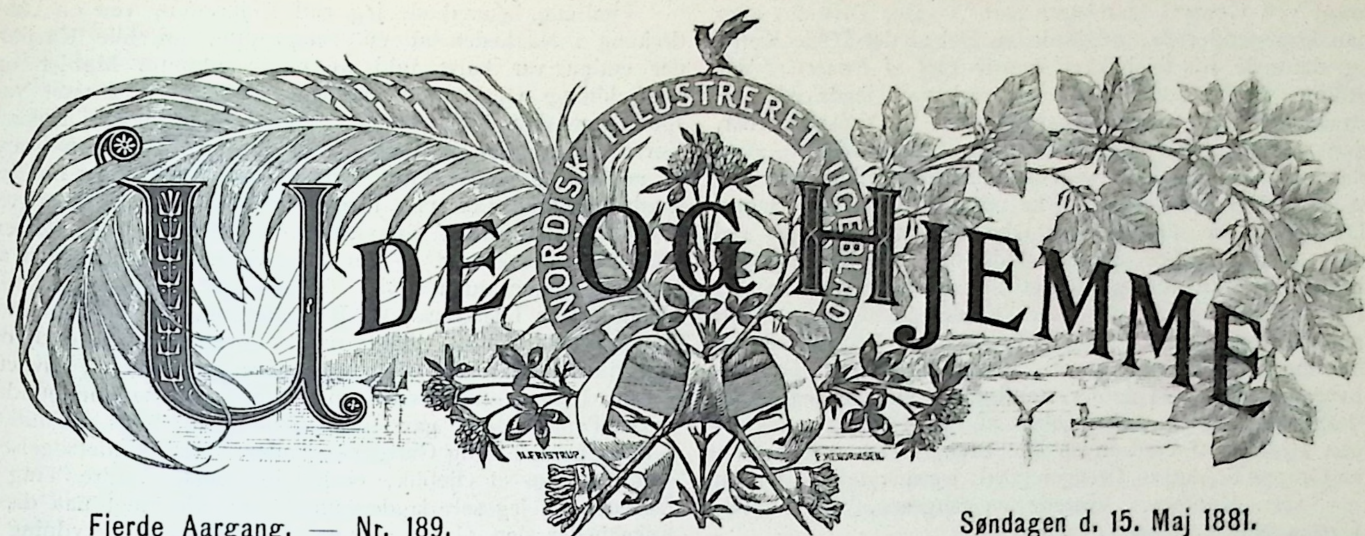
Folketheatret. Forrige Fredag opførtes til Benefice for Hr. Wulff 2 Stykker, hvoraf det ene: *»Naar Damer føre Krig«* af Scribe og Legouvé var en gammel Bekjendt, der nok i sin Tid har begejstret Kjøbenhavnerne meget. Det modtoges ogsaa paa Folketheatret med Bifald. Aftenens egentlige Nyhed var Farcen *»Gibsfiguren«*, frit efter Th. Taube ved Peter Sørensen, som gjorde megen Lykke, og hvori Beneficianten havde en ganske pudsig Rolle. Den kaade Farce, som forøvrigt, især i anden Akt, er ganske morsom, blev godt spillet.

☛ I næste Nummer vil blive optaget *»Une histoire de soldat«* af Pierre Berton, oversat efter Forfatterens Manuskript af Lauritz Eckardt.

Indhold: **»Carl Bloch og Raderekunsten«** af Sigurd Müller med Billede efter Prof. Blochs Radering: **»Jesu Opstandelse«** (Fra Kunstudstillingen II.) — **»David Popper«**, Skitse af Karl Gjellerup med Portræt af Popper. — Fra Kunstudstillingen III. **»Franske Fiskerkvinder rense Sardiner«**, efter Maleri af P. S. Krøyer, tegnet af Kunstneren selv. — **»Hos en Pariser-Frisør«**, 8 Billeder efter Eug. Courboin. — **»Nørlund & Søn«**, Fortælling af Rudolf Schmidt. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Bekjendtgjørelser.

Bekjendtgjørelser.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 189. Søndagen d. 15. Maj 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

EN SOLDATER-HISTORIE.

Af **Pierre Berton***). Ved **Lauritz Eckardt**. Med 2 Tegninger efer A. Brun.

Generalen sover til Middag, men det er en ganske ejendommelig Søvn. Han svarer ikke, naar man taler til ham, men han hører Alt, hvad der siges omkring ham; naar det, der siges, støder ham, vaagner han, kommer pludselig i Bevægelse, bliver hæftig, holder op at snorke for at give sig til at skjænde, og saa kan han blive ved at tale en hel Time. Jeg var først nylig bleven Ordonnants-Officer hos den svære, korthalsede Mand og havde hidtil ikke sèt ham i noget videre heldigt Lys. Han havde en smuk Fortid som Militær, men man paastod, at han var aldeles vild i Krigen, og man bebrejdede ham, at han ikke skaanede sine Soldater. Han syntes at være aaben, men barsk af Væsen, retfærdig, men haard. Han var stille og ordknap og kunde tilbringe hele Dage med at ryge, uden at sige et Ord. Hans skikkelige gamle Soldater-Ansigt og hans rolige Blik udtrykte ikke Andet end Flegma og Ligegyldighed. Jeg var kommen saa vidt, at jeg spurgte mig selv, om denne tilsyneladende Grublen virkelig skjulte en Tanke. Glimtede Ilden under denne tykke Aske? — Var denne Kjødmasse beaandet af en Sjæl? — Det fik jeg Lejlighed til at dømme om den første Gang, jeg var tilstede ved en saadan pludselig Opvaagnen, som den, jeg ovenfor har omtalt.

Den Aften sov han, eller syntes at sove, som sædvanlig, medens Samtalen omkring Kaffebordet drejede sig om de gode Sider og Besværlighederne ved Soldaterlivet. — Jeg véd ikke, hvem det var, der sagde, at vor Karriere er den ædleste af alle, fordi enhver Ærgjerrighed er tilladt Soldaten, den lykkeligste, fordi Pligten altid viser sig klart, som en bestemt Ordre; det er let at kjende den og, saa haard den kan være, at adlyde den uden Nølen eller Anger.

»Hvem var det, der sagde den Dumhed?« brød Generalen ud, idet han slog sine Øjne op og satte sig pludselig tilrette i sin Lænestol, for at vende sig mod os. »Det maa være en lykkelig Mand, der aldrig har kjendt til Nølen i sit Soldaterliv, og hvem Pligten, om den end stod nok saa klar for hans Sjæl, aldrig har syntes grusom at opfylde. Hvad mig angaar, saa er jeg ikke af det Stof. Ofte, meget ofte har jeg maattet spørge mig selv, hvad der i Sandhed var min Pligt, og hvor langt min Ret strakte sig. Der er saadanne Handlinger i min Løbebane, som man har betragtet som Heltegjerninger, og som jeg dog først efter lang Nølen har udført, ja endogsaa med Smerte, og hvorom Erindringen er bleven staaende hos mig fuld af Bitterhed, thi jeg vilde endnu den Dag idag ikke kunne sige, om jeg har gjort Ret eller Uret. Jeg kunde nok have Lyst til at vide, hvad I vilde have gjort i mit Sted under de Forhold, hvori jeg befandt mig, og som jeg nu skal fortælle Jer om.«

Det var i den anden Del af Krigen i Italien efter Indtagelsen af Milano. — Kjender I disse Sletter i Lombardiet, det frugtbareste og det mest ensformige Land i hele Verden? Bestandig den samme Majs- eller Korn-Mark, indfattet af de samme Morbærtræer, med de samme Guirlander af Vinranker. Vinstokke, Ris og Korn, Korn, Ris og Vinstokke: ligefra Turin til Padua er det evig og altid det Samme. Hele Mile'er Landskabet saa fladt, som dette Billardtæppe. — Det er en Selvfølge, at man, da Terrænet ved Enden af hver Mark er kouperet af en Række Træer, aldrig har en længere Udsigt foran sig end hundrede Metre, med mindre man vil klavre op i et eller andet Landsby-Klokketaarn, og uden gode Vejvisere og meget detaillerede Kort er det overordenlig vanskeligt at finde sig tilrette i denne Labyrinth af Marker, Fodstier og Moradser, hvert Øjeblik afbrudte af Strømme og Kanaler.

Jeg var den Gang Kaptejn og havde i fire Aar været

*) Forfatteren af nærværende Fortælling, med hvem det kjøbenhavnske Publikum vil faa Lejlighed til at blive bekjendt ved hans Deltagelse i de franske Skuespil i Begyndelsen af Juni, indtager i Paris en smuk Stilling som en talentfuld og intelligent Fremstiller af Elskerroller. Han er tillige oftere med Held optraadt som Forfatter af flere dramatiske Arbejder, blandt hvilke kan nævnes Proverbet »*Les jurons de Cadillac*«, der er opført paa Kasino under Titlen »Kaptejnen bander«, og Treakts-Skuespillet »Didier«, der ogsaa udenfor Frankrig er blevet hyppig opført og navnlig har givet den bekjendte Skuespiller Josef Lewinsky Lejlighed til en mesterlig Fremstilling af Titelrollen.

ansat ved General Marchants Stab*). Den Division, som han kommanderede, udgjorde en Del af det ***de Korps og dannede for Øjeblikket venstre Fløj af Armeen. Vor Stilling var meget farefuld; Generalstaben lagde ikke tilstrækkelig Vægt paa Vejenes Afstande og Vanskeligheder, dens Marschordrer vare kun daarlig kombinerede. — Ved den store svingende Bevægelse, der nylig var begyndt, vare vi allerede blevne isolerede og udsatte for at blive tagne. De østerrigske Tropper var ikke fuldstændigt slagne ved vort første heldige Sammenstød, og man kunde endnu have Grund til at frygte for et eller andet dristigt Koup. — De havde desuden den store Fordel fremfor os, at de manøvrerede paa et kjendt Terræn. — Ved Ankomsten henimod Klokken Tre om Eftermiddagen til Fossano, hvor vore forreste Linjer standsede, og hvor jeg skulde drage Omsorg for Anbringelsen af vore Feltvagter, saa' jeg paa Hjørnet af Pladsen en lille Dreng, der var omgiven af en Gruppe Soldater. Drengen græd; jeg spurgte om Grunden.

»Hr. Kaptejn,« svarede en Sergeant, »vi kan ikke forstaa Noget af hans Kaudervelsk.«

»Babbo!« skreg Drengen. »Io voglie vedere il babbo!« (Jeg vil se min Fader!)

»E dov' è il tuo babbo? (Og hvor er din Fader?) Ved at høre sit eget Sprog, blev han lidt roligere, og jeg fik snart hans Historie at høre. Han hed Giuseppe Betti og var fra Landsbyen San Nazaro, halvanden Mil derfra. Han var henved ti Aar gammel, men syntes yngre, da han var lille af Væxt og spinkel, havde et temmelig stort Hoved, et klogt Blik, sort Haar, der krøllede over Panden, og en gulbrun Teint, der fremhævede hans smaa hvide Tænder. — Beboerne af San Nazaro og Omegn havde forladt deres Landsbyer og var flygtede til den lille By Reggiolo, enten af Frygt for et Slag, eller fordi de var forjagne af Østerrigerne, der ikke vilde lade Folk blive tilbage, der var istand til at tjene os til Vejvisere ved at passere Vadestederne og Sumpene ved Adda. Giuseppes Moder var strax draget afsted med sine to Døtre og en gammel Bedstemoder. Manden var bleven tilbage og skulde begive sig afsted den næste Dag tilligemed den lille Dreng, efter at have samlet de værdifuldeste Møbler paa en lille Karriol. — Han var bleven forsinket, fordi han som en ægte Bonde havde ondt ved at skilles fra sine Marker og sit Hus og var bleven nødt til at tilbringe en Del af Natten i Fossano. Men da han vaagnede, var Karriolen forsvundet; den var uden Tvivl stjaalen af en eller anden Landstryger, medens han sov.

»De kan ikke være langt borte,« havde han sagt til sin Søn. »Vent paa mig her og rør dig ikke af Pletten!«

Og fra det Øjeblik af ventede Drengen i den forladte Landsby paa sin Fader, der ikke kom tilbage.

Nogle Uger i Forvejen havde jeg forladt min Søn, der omtrent var af samme Alder og Væxt; jeg fandt en vis Lighed mellem ham og dette stakkels, forladte lille Væsen, som jeg søgte at trøste paa bedste Maade.

»Jeg har sét din Fader,« sagde jeg til ham. »Han kommer i Aften og har bedt mig om at tage mig af dig.«

Smilet vendte tilbage paa Barnets Læber, da jeg talte om hans Fader; dog nærede han endnu lidt Betænkelighed og spurgte mig:

»Er De Østerrigere?«

»Nej! Vi er Franskmænd.«

»Ja! De har heller ikke hvide Uniformer,« sagde han derpaa glad. »Evviva la Francia! Evviva l' Italia.« Og han kastede sin Hat højt op i Vejret.

I Løbet af et Par Minuter var han bleven rigtig gode Venner med de Soldater, til hvem jeg betroede ham. Jeg sørgede for, at man gav ham Noget at spise, thi han var nær ved at dø af Sult. Derpaa drog jeg afsted iforvejen sammen med Oberst B.... hen ad Vejen til Villanova, for at skaffe mine Feltvagter anbragt.

Pludselig bemærkede jeg ved Vejkanten, ved en Omdrejning i Nærheden af en Trægruppe, en lille Karriol, der endnu var halvt fuld af nogle plumpe Møbler og Husholdnings-Gjenstande, medens Resten af Læsset var spredt omkring i Støvet. — Dyret, der havde trukket Karren, var bleven fraspændt i en Fart, thi Skaglerne vare overskaarne. Nogle Skridt længere hen laa der en bondeklædt Mand udstrakt paa Jorden, ubevægelig med Ansigtet i en Pøl af blodigt Snavs, hvorover der summede en Sværm af sorte Fluer. — En tung Stok laa ved Siden af ham; den var uden Tvivl falden ud af hans rynkede Haand. Den lille Giuseppes Fortælling faldt mig strax ind. Bonden havde til sit Uheld truffet Tyvene og var død, da han vilde forsvare sin Ejendom. Liget var allerede stivnet; i hans Lomme fandtes en med en Snor sammenbundet Pakke Papirer, der gav fuld Vished om hans Identitet: det var ganske rigtig Giuseppes Fader. Hele Undersøgelsen optog os kun et Øjeblik, vi havde ganske andre Ting i Hovedet, og jeg selv lagde kun meget lidt Vægt paa disse Enkeltheder den Gang; senere fik de mere Betydning i mine Øjne, og nu fremstille disse Erindringer sig for mig med en mærkelig Klarhed. (Her gav Generalen sig til at puste stærkt, det var nu hans Maade at sukke paa.)

Jeg interesserede mig imidlertid for den stakkels lille Fyrs Skjæbne, og selv medens jeg var beskjæftiget med Anbringelsen af mine Feltvagter, var min Tanke hos ham. Jeg maa tilstaa, det var ikke blot paa Grund af det Smertelige og Rørende i hans forladte Tilstand, det var især, fordi han lignede min Søn, der jo ogsaa snart kunde blive faderløs. Vi er nu en Gang skabte saaledes, at Egoismen blander sin Bærme i vore bedste Tanker; den Ulykke, der bevæger os mest, er enten den, der truer os, eller den, der allerede har ramt os.

Resultatet af alt dette var, at der til de Bekymringer, hvoraf jeg i Forvejen var optagen, var kommen en ny, og at jeg, efter at være vendt tilbage til Hovedkvarteret og efter at have afgivet Rapport til Generalen angaaende, hvad jeg havde foretaget mig, og modtaget hans Ordrer for næste Dag, vendte tilbage til Fossano, hvor jeg skulde tilbringe Natten, og strax beskjæftigede mig med min lille Ven Giuseppe.

Jeg fandt ham i fuld Leg med Soldaterne, saa glad som en Bogfinke. Saasnart han fik Øje paa mig, løb han hen til mig.

»Ma mio padre, capitano! non è dunque venuto con voi?« (Men min Fader, Kaptejn! er han da ikke kommen med Dem?)

»Nej!«

»Har De sét ham?«

»Ja! jeg har.«

»Hvor bliver han af?«

»Han kunde ikke komme endnu, men jeg har lovet ham at lade dig bringe til din Moder. Imorgen tidlig skal du afsted til Reggiolo med en Konvoj.«

»Uden min Fader?«

»Ja!«

»Saa tager De vel med mig?«

»Nej!«

»Jeg vil ikke afsted med de Soldater, der ikke kan tale Italiensk. Jeg vil blive hos Dem.«

»Ja, i Aften.«

Jo mere jeg saa' paa ham, des mere følte jeg mig slaaet af Ligheden med min Søn. Min Oppasser havde i en af Byens Rønner dækket mig et tarveligt Aftensmaaltid og skaffet mig nogle Høknipper til at sove paa. Dér førte jeg den lille Dreng hen; han gav sig til at spise af alle Kræfter, medens jeg stod og saa' paa ham. En lille Smule Chianti-Vin løste hans Tunge, og han snakkede i Et væk. Paa Bunden af hans Tale var der en dyb Beundring, en Art Tilbedelse af hans Fader først og fremmest, og som Følge deraf af Alt, hvad der stod i Berøring med ham, fjærnt eller nær, eller hvad der tilhørte ham. Han gav mig en straalende Beskrivelse af San Nazaro, hans Faders

*) Da Hovedpersonerne i denne Fortælling endnu leve, underrettes Læserne om, at man har fundet sig foranlediget til at forandre alle de rette Navne, saavel paa Steder, som paa Personer.

Landsby, der uden Spørgsmaal var den smukkeste Landsby i hele Lombardiet, saavel som af hans Faders Hus, der ubestridelig var det smukkeste Hus i San Nazaro. Hans Faders Høns var de smukkeste Høns i hele Italien, hans Æsel det dejligste Æsel, hans Rismarker gav den smukkeste Ris paa hele Halvøen, hans Vinhaver de bedste Druer, og saa videre. Den Person, der indtog den højeste Plads i Giuseppes Beundring efter hans Fader, var hans Farbroder, der boede paa den anden Side af Sumpene, i Polesella. At se de to Brødre samlede om Søndagen foran en god Flaske Vin, var ganske vist det stolteste Syn, Giuseppe kunde tænke sig.

Hans Passiar morede mig; jeg fik ham til at snakke og svarede ham venligt paa hans barnlige Spørgsmaal. Det var tydeligt, at han syntes rigtig godt om mig; jeg havde vundet hans hele Sympathi. Efter Aftensmaaltidet havde jeg stor Møje med at faa ham til at lægge sig, hans lille Hoved var i stærk Bevægelse, og han vilde uafbrudt snakke. Jeg fik ham dog til at strække sig paa min Seng af duftende Hø, hvor han snart faldt i Søvn med smilende Læber, og jeg, der vedblev at betragte ham, endte da ogsaa med at falde i Søvn.

Klokken tre om Morgenen stod jeg op; Natten var hengaaet uden Allarm. Medens Pladsen endnu laa i Halvmørke, stod Mandskabet op, pakkede ind og sadlede Hestene, og Alle gjorde sig færdige til at drage bort. Jeg modtog Rapporter fra Forposterne og beredte mig til at støde til Generalen i Pizzale.

Førend jeg steg til Hest, vendte jeg tilbage til mit Kvarter, hvor det blege Daggry med Nød og næppe oplyste Værelset. Min lille Ven laa endnu i en dyb Søvn paa vor Straaseng. Han maatte jo rigtignok være vant til at være tidlig oppe, men Vinen fra igaar havde gjort hans Søvn tung. Jeg betragtede ham et Øjeblik og gik videre.

Jeg havde sendt Bud efter Vagtmesteren, der skulde kommandere Dækningen af de tomme Munitionsvogne, som man skulde føre tilbage til Reggiolo. Jeg viste ham Drengen og gav ham de fornødne Ordrer til at vaage over ham og bringe ham til hans Moder. Han var gammel i Tjenesten, saa' med et venligt Blik paa Drengen og sagde: »Vær De ganske rolig, Hr. Kaptejn!«

Dagen brød frem, Mandskabet stod opstillet i Geledderne. Klokken fire, efter at Afmarscheringen var begyndt, drog jeg bagefter i Trav i Retningen af Pizzale.

Jeg havde næppe redet en halv Mil, da jeg pludselig standsede; jeg havde hørt et Geværskud. Lidt efter fulgte et andet, derpaa et tredje og saa en hel Geværild, dog ikke videre stærk. Det var i samme Retning, som den vore Tropper havde taget. Vor Marsch var altsaa stødt paa en Blænker-Linje. Jeg vilde til at vende om, da jeg blev standset paa Ny ved en lignende Larm, der dog var svagere og lignede et Ekko af den første. Det var i den modsatte Retning henimod Pizzale. Befandt vi os i en dobbelt Ild?

Jeg vendte i al Hast tilbage til Fossano; foran i Landsbyen traf jeg Oberst B . . . ., der udfoldede to af sine Bataillоner i Blænker-Linjer. Da han saa' sig angrebet med stor Iver og af overlegne Kræfter, var det klart, at han ikke kunde holde sig længe uden Undsætning. Jeg vendte mig i Hast paa Ny imod Pizzale. Idet jeg i Galop satte over Pladsen i Fossano, bemærkede jeg min lille Bondedreng paa vor Dørtærskel. Geværilden havde vækket ham, og han betragtede med mere Forundring end Uro Bevægelsen af Soldaterne, der drog igjennem Landsbyen. Jeg saa' alt dette som et Lyn, thi jeg hastede afsted, saa hurtig, som min Hest kunde bære mig. Generalen var ikke længere i Pizzale; tre Kvarter senere naaede jeg ham i Rebecco. Efter at have vexlet faa Ord, var han og jeg ganske paa det Rene med vor Stilling. Fjenden havde forstaaet at drage Nytte af den isolerede Stilling, hvori man havde efterladt os, saavel som af de naturlige Fordele af Terrænet. Den vel kombinerede Bevægelse havde det Formaal at indeslutte os, at skille os fuldstændigt fra Armeens Gros og at tvinge os til, af Mangel paa Undsætning, at nedlægge vore Vaaben. Den Gruppe af Landsbyer, som vi holdt besat, Rebecco, Pizzale, Piana, San Nazaro og Fossano, danner en Slags Arena af oval Form, omgivet paa den ene Side af Adda's rivende og dybe Strøm og paa den anden af uigjennemtrængelige Moradser. En bred Landevej krydser denne Arena ved Rebecco og Fossano, hvor der findes de to eneste mulige Udgange. Fjenden havde indtaget en stærk Stilling foran Rebecco, saaledes at den afskar os fra Resten af Armeen og standsede enhver Forsyning med Proviant; den angreb os paa samme Tid i vor Frontstilling ved Fossano i det Øjeblik, da vi vare i Færd med at aabne os en Udgang

fra Defiléen. Dens Kommunikationer vare sikrede paa den anden Bred af Addafloden. Vor Stilling var stærk, og vi vilde have kunnet holde Stand mod en Fjende af overlegent Antal under den Forudsætning, at vi vare vel forsynede med Proviant. Uheldigvis var vor Forsyning med Levnetsmidler og Munition aldeles utilstrækkelig. De forsinkede Konvojer havde ikke kunnet følge os den foregaaende Dag, og selv om man turde antage, at de ikke vare faldne i Hænderne paa Fjenden, kunde de dog ikke naa til os nu.

Generalen nølede ikke et Øjeblik, men gav os i denne vanskelige Stilling et Bevis paa sit klare Blik og sin sædvanlige Hurtighed i at træffe en Afgjørelse. Det Vigtigste var, ikke at retirere, medens hele den øvrige Armé avancerede. Efter at have ladet det absolut Nødvendige, for at holde Stand imod Fjenden, blive tilbage i Stillingen i Rebecco, rettede han Resten af sine Tropper mod Fossano. Artilleriet styrede derhen i rask Trav, thi jeg mente, at det var paa Tide at støtte Oberst B.... Jeg havde forladt ham Klokken halv fem om Morgenen, og den var halv otte, da jeg kom tilbage til Fossano med Generalen.

Detvar i Sandhed paa høje Tid. De vi vare komne gjennem de af Saarede opfyldte Gader, bemærkede vi paa Sletten Oberst B....s brave Soldater, der, efter at have været udsatte for Østerrigernes knusende Artilleri, trak sig langsomt tilbage for en firdobbelt overlegen Styrke. En Time endnu, og Stillingen vilde være tagen.

Heldigvis ilede Artilleriet til lige i Hælene paa os. Ti Minuter senere vare Batterierne i Orden og standsede Østerrigernes fremadskridende Bevægelse. Vore første Kanonskud bleve modtagne med Hurraraab af de brave Folk, der i tre Timer havde kæmpet En mod Fire. En Time endnu maatte man afvente Regimenternes Ankomst, men saalænge holdt det kjække 37te Regiment, understøttet af Artilleriet, Stand foran Landsbyen og veg ikke en Fodsbred.

Fra Kunstudstillingen IV. (Katal. Nr. 358). Paa en Landevej.
Efter Maleri af Frants Henningsen tegnet af Kunstneren selv.

Endelig ankom de friske Tropper. Generalen rettede dem strax imod Fjenden, der ved det første Anfald blev kastet tilbage en halv Mils Vej hen imod Robbia. Men dér stødte vi paa en meget fast Stilling, der var forsvaret af et kraftigt Artilleri. Ved Fjendens Front spærrede en Kanal Passagen for vore Soldater. Efter to Angreb maatte vi bøje os for den Kjendsgjerning, at vi, uden Undsætning, vare indesluttede.

Imedens vore Tropper trak sig Skridt for Skridt tilbage til Fossano, som vi fra nu af maatte nøjes med at forsvare, førte Generalen mig tilbage dertil i strakt Galop. Vi standsede ved de første Huse. Han rynkede sine Øjenbryn krampagtigt og tyggede uafbrudt paa en udgaaet Cigar.

»Man maa ikke skuffe sig selv,« sagde han til mig. »Uden Undsætning er vi fortabte. Man kan til Nød undvære Brød, men man kan ikke undvære Patroner. Hvad Undsætningen angaar, saa faar vi den kun, naar vi forlanger den. Er der da intet Middel til at slippe ud af denne Musefælde? Er der da foruden denne slet ingen anden Vej eller Sti?«

»Ingen paa denne Side Adda, men maaske ad Moradserne til.«

»Moradserne? Altsaa i Retningen af San Nazaro? Hvem holdt San Nazaro besat i Nat?«

»Den første Bataillon af det 37te Regiment.«

»Saa skal Major Bourgeois give os Oplysninger.«

(Sluttes.)

Fra Kunstudstillingen V. (Katal. Nr. 241). **Sommernat. Præsten bliver hentet til en Syg paa den anden Side af Aaen.**

Efter Maleri af **J. Sonne** tegnet af Kunstneren selv.

To Digte fra Rusland.

Af **Alexis Tolstòy** ved **Thor Lange.**

I.

Se, som Skygger henad Himlen trække
store Flokke Foraarsfugle hjem.
Sneen svandt, og lune Taager dække
Jorden tyndt med vag og hvidlig Em.

I det Fri en lille Klokke kalder
andre spæde Blomster op af Muld.
Sagte ned om Birkelunden falder
let som Dunst et Slør af Grønt og Guld.

Fryd, Veninde, dine milde Blikke
ved den lyse, halvtudsprungne Skov,
gaar end snart du hen, hvor du har ikke
noget jordisk Foraar mer behov. —

II.

En Rand af diset Hede mod Aftenhimlen bæver,
det damper over Søen af Taage myg og lind,
og frem af bløde Skygger i bløde Linier svæver
dit milde Billed for mig i det milde Maaneskin.

Din friske Mund jeg kjender og dine fine Hænder
og Fletningen, som klapper dig kjælende paa Kind,
men blinkende med Guldstøv en ukjendt Flamme brænder
i dine milde Øjne i det milde Maaneskin.

Nørlund & Søn.

Fortælling af **Rudolf Schmidt.** (Fortsat.)

»Den Tur gav ellers Anledning til, at Fatter og jeg efter længere Tids Forløb atter kom til at snakke sammen. Modet var gaaet fra ham, da jeg fik den mørkeblaa Frakke paa. Om han end ikke selv havde kaldt mig Hr. Løjtnant, havde han syntes godt om, at Svende og Drenge gjorde det. Han havde udtrykkelig en Dag givet min gamle Kammerat, Jokum Tønnesen en Røffel, fordi han kaldte mig Johannes, som han var vant, i hvilken Anledning Jokum vedblev at have et Horn i Siden paa mig. Men et Par Dage efter Turen kom Fatter ind til mig paa mit Værelse. Det var mig, der havde betalt Frokosten paa Bellevue, det vil sige, jeg havde bedt Værten sende Regningen til Smedemester Nørlund. Den Regning havde han nu i Haanden. Jeg kunde se paa ham, at der var Noget i Vejen; men han var forresten af dem, der blive rigtig rolige, naar de er rigtig vrede. Langsomt læste han den ene Post op efter den anden: Agerhøns, Østers, Rhinskvin og Champagne. — Alt det her, Johannes, spurgte han, hører det med til at blive Højskoleofficer? — Jeg mærkede, at den Regning med Et havde gjort ham klarsynet. Han havde unægtelig betalt adskillige lignende; men han havde det saadan, at Forstaaelsen hos ham kom paa én Gang: nu var den kommen. For at sige Noget mumlede jeg, at den Stilling gjorde Fordringer, man ikke kunde vise fra sig. — Fordringer? sagde gamle Thomas. Vi skal snart høre nærmere om Fordringerne; om fjorten Dage er der Opryknings-Examen. — Det var sandt! Gud véd, hvordan han havde faaet det at vide. — Regningen har jeg betalt, vedblev min Fader, men kan du ikke opfylde de andre Fordringer, saa kom aldrig mere med Fordringer af den Sort! God Morgen, Hr. Løjtnant!« — Hans Hilsen var haansk og spydig, den bragte mig pludselig til at gaa i mig selv.

»Naturligvis havde jeg overmaade godt vidst, at den Oprykings-Examen forestod, og jeg havde naturligvis ogsaa vidst, at gik jeg op, vilde jeg dumpe. Ikke desto mindre havde det Hele staaet for mig i en vis Fjærnhed, der lod en hel ubestemt Mangfoldighed af Udveje aabne. — Jeg saa' nu med Tydelighed, at der var slet ingen.

»Og til samme Tid følte jeg ligeledes med Tydelighed, at det maatte have en Ende med saadan at bruge Vingerne uden Mening og Hensigt. Jeg følte en pludselig Lede ved det hele glade Leben og undrede mig over, at jeg saa længe havde kunnet holde det ud. Tanken om, at med Examensdagen vilde Enden komme, var mig ligefrem en Lettelse.

»Af hvad Beskaffenhed den Ende vilde blive, det var jo en hel anden Sag. Et eneste Blik paa de tykke Forelæsningshæfter, fulde af Fortifikation og andet saadant Djævelskab, sagde mig' at det var ørkesløst at tænke paa at indhente, hvad jeg saa grundig havde forsømt. Selv om jeg havde havt Udsigt til at bestaa, vidste jeg imidlertid med mig selv, at jeg vilde være gaaet fra det alligevel. Det stod klart for mig som ingensinde, at det Altsammen var Noget, jeg aldrig havde følt ægte Tilskyndelse til at have med at gjøre. At jeg vilde dumpe, var nu forresten afgjort nok; men hvad saa?

»Det Spørgsmaal havde jeg rigelig Anledning til at gjøre, for hver Morgen, naar jeg gik ud, stod Fader i Porten og sagde ganske sagte: tretten Dage, tolv Dage, elleve Dage! Nu, da han var bleven klarsynet, vidste han, at jeg havde drevet Tiden hen, og vidste ogsaa, at jeg vilde dumpe, vidste det ligesaa godt som jeg selv. Der var noget Ondt og Truende i denne daglige Maning. Sagen var, at gamle Thomas Nørlund tog det grumme ilde op i Stort som Smaat, naar Nogen forsøgte at narre ham, og kun vanskelig tilgav den, for hvem det var lykkedes. For mig var det lykkedes! Han havde troet paa min blaa Vaabenfrakke med den karmosinrøde Krave og de blanke Knapper, han havde ladet sig overliste og bedaare af den, han havde for dens Skyld sluppet en gammel tilreden Kjæphest og mærkede nu, at han stod i Begreb med at faa en Luftblære i Stedet. Det fandt han var en daarlig Handel. Saa blev han dødelig forbitret paa mig, som havde faaet ham til at gjøre den.

»Mennesket er en løjerlig Skabning. Midt i mine ørkesløse Spekulationer over, hvad jeg skulde tage mig til, naar det nu var gaaet, som jeg vidste, det vilde gaa, var

der To, jeg uafladelig tænkte paa, uden selv at kunne gjøre mig Rede hvorfor.

Den Ene var en af Docenterne ved Højskolen, en kold, tør Artilleri-Oberst med et Par kloge, gjennemborende Øjne. Med al sin Kulde var der to Ting, for hvilke han nærede en glødende Begejstring; den ene var Uniformen, den anden var den deskriptive Geometri. Den deskriptive Geometri kunde jeg aldeles ikke med, og min Begejstring for Uniformen var af en meget uægte Beskaffenhed. Jeg er overbevist om, at han fra den første Dag, han fik mig under Behandling, strax var paa det Rene med, hvordan det var fat med mig. Bestandig havde han mig i Kikkerten. Skulde der uddeles Næser, var jeg altid sikker paa at komme i Betragtning. Naar jeg skal være ærlig, var der en Tid, da jeg ikke kunde udstaa ham; men nu, i min Angers og Bodfærdigheds ellevte Time, kom jeg idelig til at tænke paa ham, og det med en Ærbødighed, som overraskede mig selv. Jo haardere Bebrejdelser, jeg selv gjorde mig, desto mere beføjede fandt jeg, at hans Næser havde været. I Grunden havde de alle været et velment Paalæg om at gaa min Vej itide fra et Sted, hvor jeg ikke havde Noget at gjøre.

»Den Anden, jeg bestandig tænkte paa, var Kammerassessorens Datter.

»Nu, da jeg var bleven ærlig mod mig selv, saa' jeg ogsaa paa Verden med ærligere Øjne. Det blev mig lige med Et klart, at Kancelliherrens Døtre var tre flanede Tøse, hvis Forekommenhed havde meget tvivlsomme Bevæggrunde. Den Venlighed, den Ældste særlig viste mig, erkjendte jeg nu for det, den var: jeg skulde bruges til at fange en ugift Kontorchef med, som kom dér i Huset. Der trak sig som en tæt Taage over Erindringen om dem. Under Paaskud af Examens-Læsning ophørte jeg at komme derop og undgik saa vidt muligt at se dem. Skete det en enkelt Gang, blev jeg kun yderligere gal i Hovedet paa mig selv. Men hver Gang jeg ret af Hjærtens Lyst skjældte mig selv ud for en Nar, en Hanskvast, dukkede Billedet af Kammerassessorens Datter lyslevende frem for mig. Den Mening, jeg nu havde om mig selv, den havde hun baaren til Skue saa aabenlyst, som det paa nogen Maade var en beskeden og tilbageholden lille Pige muligt. Jeg maatte bøje mig for hendes Skarpsynethed, som jeg bøjede mig for Oberstens. Man havde ikke undladt at fortælle mig, at hun var en fattig Pige. Den Omstændighed, at den rige Smedemester Nørlunds Søn i sin Stadsuniform ikke havde gjort noget andet eller dybere Indtryk paa hende, den bevirkede nu, at jeg kom til at tænke paa hende med en egen ærbødig Følelse, der omsider modnedes saa vidt, at jeg blev enig med mig selv om, det var hende, jeg, naar Alt kom til Alt, havde holdt af hele Tiden. Da jeg var kommen til den Erkjendelse, stillede hendes Uvilje over mit Lapseri sig anderledes for mig: jeg fik en Fornemmelse af, at hun i Grunden ogsaa holdt af mig. — Det kan ikke nytte, du sér fornærmet ud, Mutter, jeg havde den, Pinedød, allerede den Gang.«

Den gamle Fru Nørlund rødmede svagt. Hendes Mand trykkede et Kys paa hendes venstre Kind, som var den, der var ham nærmest, og vedblev:

»Noget fik jeg altsaa bestilt i de fjorten Dage, Noget, man for saa vidt nok kunde gaa op til Oprykningss-Examen paa, men bare ikke ved den kongelig militære Højskole paa Kongens Nytorv. Og dér var det jo, jeg skulde op. Alt som Dagen nærmede sig, blev Fatters Blik bestandig mere truende og uforsonligt. Ved Maaltiderne sagde han Ingenting; talte han til mig, var det med en vis kalkunsk Høflighed, som daarlig stemte med hans sædvanlige Maade at være paa. Men hvordan jeg bar mig ad og ikke bar mig ad, bestandig stod han i Porten om Formiddagen, naar jeg gik ud. — Tre Dage; to Dage; i Morgen! Ved det sidste Budskab vendte han ligefrem det Hvide ud af Øjnene, men var ved Middagsbordet haansk og høflig som sædvanlig. Det var en uhyggelig Eftermiddag, og Natten var den drøjeste, jeg i mit Liv har oplevet. Et Øjeblik var jeg fejg og lurvet nok til at tænke paa at sende Sygemelding og derved slippe for det Hele. Men det var ogsaa kun et Øjeblik; strax efter følte jeg, at jeg burde ligge, som jeg havde redet. Min tidligere Anger over min Daarlighed var Intet imod den, jeg nu følte. Det forekom mig, jeg var den elendigste Pjalt paa Guds grønne Jord, der, i Stedet for at falde for lukkede Døre paa Kongens Nytorv, burde løbe Spidsrod paa Nørrefælled i Paasyn af det ganske Kjøbenhavn med Obersten og Kammerassessorens Datter paa en Tribune for sig som særlig indbudte Tilskuere. Til dem vendte mine Tanker i Nattens Løb bestandig tilbage. Fatter tænkte jeg mærkelig nok ikke paa, heller ikke skjænkede jeg mere det Spørgsmaal, hvad jeg skulde gjøre, naar jeg nu var dumpet med Glans, nogen eneste Overvejelse.

»Det lod til, Fatter havde tænkt derpaa. Da jeg om Morgenen vilde liste mig afsted, stod han og ventede paa mig i den forreste Stue, som han vidste, at jeg maatte igjennem. Til Ære for Dagen vilde han denne Gang ikke passe mig op i Porten. Han stod ved Bordet og masede paa en højst iøjnefaldende Maade med den gamle Fellejsen, som han havde gjemt fra sin Rejsetid. — God Lykke! sagde han. Naar du er færdig, venter jeg dig her, for at du kan vise mig din Epaulet. Og skulde du ingen medbringe, venter jeg dig alligevel. — Saa saa' han paa mig med det Blik, jeg kjendte saa godt, og gik uden at sige et Ord mere.

»Den Første, jeg skulde op hos, var Obersten. Jeg kunde strax mærke, han var saa inderlig overbevist om min fuldkomne Utilstrækkelighed, at han ikke ved nogen som helst Mangel paa god Vilje vilde formindske Virkningen af mit Nederlag. Hver Gang, jeg forplumrede mig, hjalp han mig tilrette; Bevidstheden om, at jeg Intet kunde, gjorde imidlertid, at jeg altid forplumrede mig paa Ny. Tilsidst løb jeg sur i et rent Bispørgsmaal, som enhver Skoledreng kan besvare. — Men véd De virkelig ikke, hvad en Storcirkel er? spurgte Obersten med uforstyrrelig Langmodighed. Bagved mig hørte jeg en Fnisen. Saa skød Flabetheden op i mig endnu en Gang, jeg vil haabe for sidste; jeg vilde vise mig som en rask Karl, der forstod at falde med Knald. — Det er saadan en stor Cirkel, svarede jeg frejdig, idet jeg gjorde en mægtig Kredsbevægelse i Luften. Ny Fnisen bagved mig; jeg var lige ved at forvinde min Sejr. — Hvad er saa en lille Cirkel? spurgte Obersten med den fuldkomneste Ro. Det bares mig dunkelt for, at det Spørgsmaal maatte indeholde en skjult Snare; men jeg havde vovet mig for vidt til ikke at fortsætte i samme Spor, som jeg havde begyndt. — Det er saadan en lille Cirkel, svarede jeg derfor og gjorde en ubetydelig Kredsbevægelse med den lille Finger. En dæmpet Latter hørtes bagved; men inden den kunde komme i Gang, sagde Obersten i den sindigste Tone af Verden: »Saa vil jeg give Dem en lille Cirkel!« og tegnede et Nul i Protokollen. I samme Nu voxede Latteren bagved til en sand Tordenlatter, men paa min Bekostning; jeg var ikke blot dumpet, jeg var bleven aalet i Tilgift. Rent ud sagt, jeg var flov som en Hund. Med et Nul i et af de vigtigste Hovedfag var det til ingen Nytte at forsøge sig i de andre. For at det ikke skulde se ud, som om Latteren bragte mig til at fortrække, blev jeg alligevel, til det Hele var forbi. Jeg gav Partiet som den, der selv tog det Hele fra den lystige Side, og undlod ikke at fortælle rundt om i Krogene, hvor utrolig Lidt jeg havde bestilt. Da jeg saa' de, der havde bestaaet, gaa bort med fornøjede Ansigter, mærkede jeg dog selv, at min Fornøjethed tog sig lidt uægte ud. Som Følge heraf holdt jeg mig tilbage, jeg var uden Tvivl den Sidste, der forlod Lokalet. Da jeg omsider var naaet ned i Porten, mødte jeg Obersten, der kom fra en anden Dør. Han saa' sig om til alle Sider, for at forvisse sig om, at der ikke var Nogen i Nærheden; derpaa sagde han med en vis Velvilje: Gaa nu hjem og tag den Uniform af! De og den komme aldrig til at gjøre hinanden Ære. — Saa bøjede han op mod Holmens Kanal;

jeg skraaede over Kongens Nytorv. Ved Hesten løb jeg i Armene paa min Skræder — han tog sin Hat dybt af og kaldte mig Hr. Løjtnant.

»Men jeg skulde den Dag endnu en Gang blive tituleret saaledes. Da jeg kom hjem, stod Jokum Tønnesen, han, der havde faaet Røffelen, i Døren til Værkstedet; han havde aabenbart ventet paa mig. Gratulerer, Hr. Løjtnant! raabte han, gratulerer til Udenlandsrejsen! Her var en gyldig Anledning til at udsætte Mødet med Fatter en Stund endnu; jeg gik derfor ind i Værkstedet og spurgte studs, hvad han mente med den Tale. — Hr. Løjtnanten véd det maaske ikke? sagde han grinende. I Anledning af Forfremmelsen skal Hr. Løjtnanten afgaa med Diligencen til Korsør endnu i Aften. — Pludselig randt Fellejsenen mig i Hu, og Fatters hele Adfærd stod med det Samme klar for mig. Jeg forstod, at det ikke blot havde naget ham at være bleven holdt for Nar; jeg forstod, at hans faderlige Forfængelighed havde vaandet sig, at der havde været en stille Græmmelse skjult i Hævngjerrigheden, og at det nu var ham om at gjøre at faa Skammen dysset ned. Men i samme Øjeblik stod den Beslutning fast hos mig, ikke at tøfle af, men blive og være min Daarlighed bekjendt. Mit Øje faldt paa et Hjulbeslag, Jokum nylig havde arbejdet paa. En pludselig Indskydelse kom over mig; — jeg har kun været genial den ene Gang i mit Liv. — Lad mig hjælpe dig, Jokum, sagde jeg, vi har før slaaet Slag om Slag sammen. — I det Samme greb jeg Hammeren og slog løs i fuld Uniform med en god Vilje. Jokum gloede først paa mig, som om han troede, jeg var bleven gal; men da han saa', at jeg ufortrøden blev ved, slog han med af bare Betuttethed. I det Samme kom den ældste af Kancelliherrens Døtre hjem fra Byen; hendes Forbavselse over at se mig i den Positur var ikke ringere end Jokums. — Faldet igjennem, Frøken! raabte jeg, saa det rungede over Gaarden. Nu begynde vi paa Smederiet forfra! — Og saa hamrede jeg løs, saa Funkerne spruttede.

(Sluttes.)

Kasino opførte i Søndags Erik Bøghs morsomme Vaudeville: »*Et enfoldigt Pigebarn*« med Fru Oda Petersen i Hovedrollen. Publikum jublede over de mange morsomme Enkeltkeder, som den begavede Skuespillerinde havde rustet sig med, og som i Reglen ogsaa vare Beundring værd. Sangnumrene vare ypperligt pointerede, men den »enfoldige Thora« blev dog som Helhed lovlig meget parisisk og lovlig lidt kjøbenhavnsk. Hr. Zangenberg spillede og sang friskt og naturligt som Bakke.

Folketheatret. Hr. Zinck havde til sin Benefice bearbejdet et Mosersk Lystspil: »*Krig i Fredstid*«. Det var ikke lidt bedre end det forrige Moserske Stykke, som Folketheatret spillede; der var gode gamle Lystspilsituationer, et muntert Replikskifte, og selve Hovedideen: at Uniformer med blanke Knapper ere farlige for Kvindehjærter, er morsomt gjennemført; Glanspunktet er Festen i Agentens Have, hvor baade Officerer og Soldater fortone i »det Dunkle«, hine med Beaumondens Damer, disse med Tjenestepigerne. Beneficianten gav et med Lune og Naturtroskab gjennemført Billede af en halvgammel Løjtnant, der sætter sin Ære i at have bevaret sin Ungdoms Springfyrtendenser; Hr Kolling leverede en ypperlig holdt stundesløs Kjøbstadøvrighedsperson. Af de Yngre fortjener Frøken Lund Anerkjendelse for en kjæk og munter Fremstilling af et ustyrligt Pigebarn. Hr. Wulffs æsthetisk dannede, erotisk fængelige og ubehjælpsomme Kateket fortjente ogsaa den Moro, der blev ham til Del. Forresten udsolgt Hus og stormende Honnørs for Beneficianten.

Det kongelige Theater gjenoptog i Onsdags Balletten »*Toreadoren*« paa sit Repertoire med ny Rollebesætning. De livlige Danse bleve udførte med stor Bravour.

— Udstilling af Malerier og Studier af *Vilh. Kyhn.* Det er sjældent, at der udenfor Kunstforeningens smaa Udstillinger gives Folk Lejlighed til at se en større Række af en Malers Studier og Skitser, de yderst vigtige Forarbejder til Malerierne, som hjembringes fra de forskjellige Studierejser. Naar derfor en af vort Lands ældre Malere indvier sit ny Hjem og sit ny Atelier med at foranstalte en saadan Udstilling, haabe vi, at vort kunstelskende Publikum ikke vil forsømme at gjøre sig bekjendt med de ypperlige Arbejder, som denne, sikkert vor ejendommeligste Landskabsmaler bringer hjem fra sine Sommerrejser. Udstillingen, som omfatter noget over 70 Studier samt enkelte Malerier, viser os desværre ikke Malerens Udvikling fra Ungdommen af (det ældste udstillede Studie er vel en Snes Aar gammelt); men der er rigeligt nok til at faa et fyldigt Overblik over Kunstnerens Virksomhed i hans kraftigste Aar, og rigeligt nok for dem, der ikke tidligere have havt Lejlighed til at se Studier af Kyhn, til at lære at vurdere den Friskhed, hvormed han griber en Stemning, den Trofasthed og Finhed, hvormed han karakteriserer især det aabne jyske Landskab. Udstillingen rummer navnlig en Række meget dygtige Studier fra Himmelbjærgegnen. Udstillingen, der er arrangeret i en lille selvstændig Atelierbygning (Danasvej ved Vodroffsvej), er fuldstændigt ugenert tilgjængelig hver Dag fra 12 til 6, og den vil blive holdt aaben indtil 1ste Juni. I Lokalet er henlagt en Katalog, som angiver Priserne paa de udstillede Arbejder, der ere til Salgs. —n.

— Den Sødringske Præmie for Landskabsmalere er i Aar af Kunstakademiet tilkjendt L. Kabell for hans Maleri: Marklandskab i Sydsjælland.

— Paa dette Aars Salon ere 3 danske Kunstnere repræsenterede: den unge, dygtige Arkitekturmaler J. T. Hansen med et Værelse fra Baron A. de Rothschild's Palæ i Paris, malet efter Bestilling af Baronen; P. S. Krøyer med et italiensk Genrebillede, en fattig Landsbyhattemager ved sit Arbejde, et Maleri, som synes at tiltrække sig særlig Opmærksomhed, og endelig den bekjendte Genremaler V. Rosenstand med et Billede, som i Katalogen kaldes: »le cuisinier amateur.«

— Kunstudstillingen i Göteborg vil ventelig samle et ganske fyldigt Udvalg af dansk Kunst. C. F. Aagaard møder med 2 store Billeder, en italiensk Loggia og en Solnedgangsstemning under et optrækkende Uvejr, Motiv fra Kullen. Begge Billederne ere malede til denne Udstilling; Chr. Blache sender ogsaa et nyt Billede; Carl Bloch et nyt lille Genrebillede og Kristus bespottes, fra dette Aars Udstilling. Vilh. Groth, Th. Niss og Chr. Zacho have hver anmeldt et nyt Arbejde. Af tidligere her udstillede Malerier er blandt Andet anmeldt: M. Anchers store Billede fra forrige Aars Udstilling; A. Jerndorffs Episode af Israeliternes Vandring i Ørkenen, Vilh. Kyhns 2 større Landskabsbilleder etc. Endvidere er anmeldt: Blomsterbilleder af W. Hammer og O. A. Hermansen, Arkitekturbilleder af Kornbeck, Genrebilleder af C. Carlsen, V. Rosenstand, Tornøe o. Fl.

— Den bekjendte svenske Arkitekt, Akvarelmaler og Illustrator Prof. F. V. Scholander, døde i Stockholm d. 9de Maj, 65 Aar gammel. Den Afdøde var Sekretær ved Kunstakademiet i Stockholm.

— Ciseleringen af Bergsliens Wergelandsstatue, der snart skal afsløres i Kristiania, er nu fuldført. Statuen, der er elleve Fod høj, skal opstilles paa en tolv Fods Granitsokkel; den fremstiller Digteren staaende med Hovedet noget tilbagebøjet og Blikket opad; i venstre Haand holder han en Notitsbog, i højre Blyanten. Kunstværket roses i norske Blade for imponerende Holdning og slaaende Portrætlighed.

— Den svenske Billedhugger Oskar Berg har udført fire 8 Fod høje allegoriske Figurer til Façaden af den nye Universitetsbygning i Upsala. De ere støbte i Zink, men skulle ad galvanisk Vej overtrækkes med Bronze; Figurerne kaldes »De fire Fakulteter« og omtales som vellykkede Kunstværker.

— Direktionerne for Nationalgalleriet og Kobberstiksamlingen i Berlin have nylig aabnet en Udstilling af moderne Raderinger. Den indbefatter især engelske og franske Kunstneres Arbejder i omtrent 750 Numre.

— De nyeste Erhvervelser til Louvresamlingen ere for Tiden offentlig udstillede; blandt Perlerne nævnes en udmærket Jan Sten, »Den fortabte Søn«, dernæst »det fortrinligste af alle bekjendte Arbejder af Dirk Hals«: »En Fest paa Landet«, samt en Del Billeder af nyere Mestre som Th. Rousseau, Constable, William Mulready, Georges Morland, J. Opie og William Beechey. Louvre begynder altsaa at interessere sig for engelsk Kunst.

— I Milano, i den saakaldte Antoniusbygning, der i længere Tid har været brugt til Fængsel for politiske Forbrydere, har man for nylig under et Kalklag fundet en Række interessante Fresker af Cesare da Sesto, en af Lionardos betydeligste Elever; de behandle Skabelseshistorien.

— I Pompeji er der for nylig udgravet et Hus med særdeles interessante Dekorationsmalerier, der udmærke sig lige saa meget ved Farvernes overordentlige Friskhed som ved fortræffelig Udførelse. Hovedbestanddelen er Grupper af legemsstore Brystbilleder, to og to ved Siden af hinanden og altid med stærk indbyrdes Korrespondance. I samme Hus fandtes en fortræffelig Fontæne anbragt i en Nische, der er klædt med Mosaik, samt en Broncestatue. Udgravningerne ere nu saa vidt fremmede, at omtrent Halvdelen af Byen er bragt for Dagens Lys.

BREVVEXLING.

—*ck.* Digtet kan ikke benyttes. — *O. L.* Ligesaa.

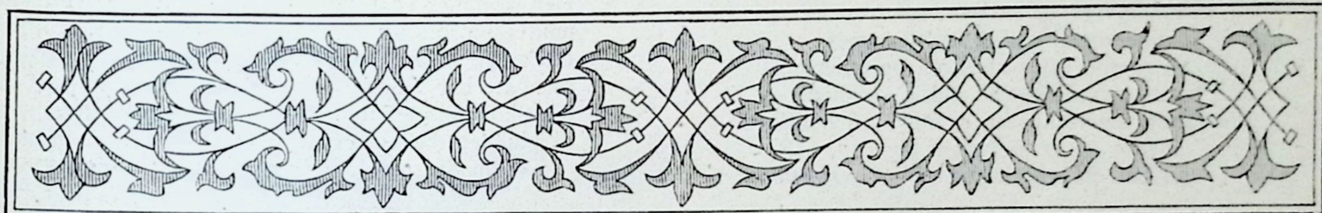
Indhold: **»En Soldaterhistorie«** af Pierre Berton, ved Lauritz Eckardt. Med 2 Billeder. — **Fra Kunstudstillingen IV. og V. »Paa en Landevej«**, efter Maleri af Frants Henningsen tegnet af Kunstneren selv. — **»Sommernat. Præsten bliver hentet til en Syg paa den anden Side af Aaen«**, efter Maleri af J. Sonne tegnet af Kunstneren selv. — **»To Digte fra Rusland«** af Alexis Tolstòy ved Thor Lange. — **»Nørlund & Søn«**, Fortælling af Rudolf Schmidt. (Fortsat.) — **»Theatrene«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J Jørgensen. & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 190. Søndagen d. 22. Maj 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

APOSTROFE TIL PEDRO CALDERON DE LA BARCA.

Der er et Land, hvor »Solen ej gik ned«,
hvor Oceanet knytted Bred til Bred,
Guanahanis Strand til Spaniens Strande;
et Land, hvis rige, store, skjønne Lande
Kejserens Scepter lød
og skjælved under Rynken paa hans Pande;
der er et Land, hvor Æventyret brød
for Snillets Bud sig ubetraadte Baner
og hasted vidt og trodsed Død
og planted, stolt selv under Lænkers Nød,
fjærnt i den nye Verdens Jomfruskjød
Guds-Moders guldomfrynste Silkefaner.

Der er et andet Land; ukjendt dets Bred
for den, som kjender kun Geografien;
dér stiger Solen op og synker ned
og viser strax Sølvmaanen, fuldt bered
at overtage Phøbus' Virksomhed
som udlært Mester i Magien;
det Land er ej paa noget Kort afsat, —
søg det ved Dag, søg det ved Nat:
om ej du har en Aabenbarings Skat,
Geniets Herskerstempel paa din Pande,
du vil, af hver en Ledetraad forladt,
forgjæves søge paa dets Bred at lande.
Men er du mellem dem, hvem Luna bød
i Phøbus' Navn som Gjæst did op at stige,
saa skal du overleve dér din Død
i Romantikens evigunge Rige.

Naar, Calderon, vort Sekel da vil fejre
din Fødsel og din Død i fælles Minde,
bekransende dig højt paa Hædrens Tinde
for Hjærtets og for Aandens Adelssejre,
da lever du jo end:
Borger du blev i hine store Lande,
hvis Grænsers Skjel for dig sig sammenblande;
dér staar du med din Kaarde, med din Pen,
en mandig Skjønhed, som hin store Brite,
hvis Aasyn lyser over tusind Mænd;
du støtter dig til Lyren ved din Lænd,
en Præst, en Hofmand og en ædel Kriger;
lydt taler Saga, medens Tiden viger:
dér staar du, Calderon; du lever end!

Saa staar du da dér,
stolt i din Kappe, med Lyra, med Sværd.
Du staar som det højeste Maal for din Tid,
blandt glimrende Mængder af Evner den Ene,
der bygged af Følelsens Højhed og Vid
højest mod Sky
Dramaets Borg paa din Scene.

Ubrydelig Muren af Tidens Tand
rejser sig luftig og fast og stor;
derinde findes, hvad nævnes kan,
hvor en Hidalgo bor:
Borgkapellet med rigtsmykt Kor,
Pragtgemakker med gyldne Sale,
og Slottets Have med Blomsterflor,
hvis Krydderaande sig svinger mod Sky
paa Zefyrluftninger svale.

I Borgens Kapel, i den kølige Halle
de malede Ruders Regnbuer falde
langs Marmorets Fliser i drømmende Striber:
Solen med al sin verdslige Pragt
vil man kun Friheden dæmpet tilmaale;
kun bag et Slør, og brudt i sin Straale,
kan den erholde sig aditus liber; —
saa løsnes et Tonevælds brusende Magt,
som Stormen, der bryder fra fjærneste Pol,
og blændende stiger Monstransens Sol
i Halvmørket, spredende Røgelsens Skyer;

og atter Musiken sin Storm fornyer;
det er, som den toned af Bjærges og Dales,
Himmels og Jords Evangeliums Sprog,
og Kirken blir lys i sin fjærneste Krog,
paa Flisen de Tusinders Skare knæler: —
den Tak, som hvert bankende Hjærte besjæler,
den strømmer tilbage mod Calderons Kunst
i hans *Autos sacramentales*.

Da gyder sig ud over Sindet en Dvales
søde, betagende, mystiske Skjær,
og Himlen synes for Haabet saa nær,
og Jorden og alle dens Dele saa fjærne;
den drømmende Taage, den hviler saa gjerne,
den letter saa nødig, den bliver en Magt
i Salen derinde, hvor Slotsherren byder
til Gjæstebud hos sig med Pomp og med Pragt;
saa samles man, bænker sig, skuer og nyder:
et Festspil der gives med »Kapper og Sværd«,
med Riddersmænd ud af Romancernes Hær,
med Damer og Pager og Konger og Helte;
og Troldmænd man møder med Tegnsprog om Bælte,
der danses af Alfer, der synges af Feer,
en Vidunderverden, en fremmed, man sér,
hvis Mennesker ej af Historien ammes,
hvor Knuderne løses af Æren og strammes
af Pligten, om Elskov er aldrig saa hed: —
her raader en Aand saa stræng som hos Dante,
thi Calderon vover ej længer sig ned,
end han frelser sit *principe constante*.

Og al den Sødme, Spaniens Sprogflor gjemmer,
den castiljanske Tunges Honningkalk,
er nedlagt her og bryder frem i Stemmer
hos dig, o Calderon, du Mester stor:
Højheds og Hverdags Tale, Heltens Ord,
saa fuldt som Graciozo's, denne Skalk,
hvis Vid hos dig man fast for Lope's glemmer.
Der er den Duft ej fra din Fædrejord,
ej den, som Andalusiens Blomst udsender,
som ej din fine Sans tilfulde kjender
og destillerer ud i Sang-Essens;
paa Rimenes Dukater aldrig læns
rundhaandet med Musikens Guld du ruller,
og, mens du slaar din Kappes Flig fra Skulder
og stemmer op din Luth, du lytter til
Naturens underfulde Strængespil: —
hver Elskovsklage, Fuglens Hjærte sukker,
hver Latterarie, som Kilden klukker,
hvert sydlandsk Øjes stumme Vellydstale,
hvert Raab fra Bjærgets Sti, hvert Gisp i Dale,
og Palmens Hvisken om den rene Lyst,
den højeste, der hæver Mandens Bryst —
Alt, Alt gjør du til dine Melodier,

mens vi, vi Folk fra Norden, ydmyg tier.

Men har vi Folk fra Nord kun fattig Sang
mod din og ingen Sproglyds Farvepragt
at byde paa, nuvel: i Sangens Dragt,
som den er her i Norden syet og skaaren,
vi sender dig vor Hilsen ud med Vaaren.
Den kommer sent hos os, den skjønne Tid
med Blomsterduft og Sang af Nattergale,
og længe rased denne Vinters Strid;
men se, her har fra vore blege Dale,
fra Skov og Sø, hvor Græsset grønnes tæt,
vi plukket dig en Foraars Mark-Buket,
at hædre dig med Frugt fra vore Zoner:

Du er ej fremmed her, din Lyras Toner
har slaaet ned blandt vore bedste Mænd,
og lægger vi vor ringe Gave hen
til Alt, hvad Seklets Hyldest rigt dig byder,
saa véd vi, naar den store Lovsang lyder
ved Festen, hvor dit Billed kranset troner,
at ogsaa Danmarks Stemme regnes kan
blandt dem, der bragte Sangerbud og Hilsen
til Romantiken og til Calderon,
til Spanien, begges skjønne Fødeland.

Holger Drachmann.

En Soldater-Historie.

Af **Pierre Berton.** Ved **Lauritz Eckardt.** Med Tegning efter **A. Brun.**

(Fortsat.)

Vi satte i med begge Sporer hen imod Major Bourgeois, der langs en Mur søgte at samle to Kompagnier af Resterne af sin Bataillon.

»Jeg har sét«, sagde han, »en temmelig daarlig Vej, der slyngede sig gjennem Moradserne. Efter at have rekognosceret den, uden dog at forfølge den synderligt langt, har jeg ladet den bevogte.«

»Man maatte have fat paa en Vejviser, for at finde ud deraf.«

»Ja! hvor skulde man finde ham?« sagde Obersten. »Der er jo ikke en Sjæl tilbage i disse Landsbyer.«

»Jeg har en Vejviser, Hr. General!« sagde Obersten. »En skikkelig Bonde, der har trukket vor Bagage fra Reggiolo paa sin Vogn. Han er hjemme her og maa kjende alle Veje og Stier.«

»Hvor er han?«

»Paa Pladsen, med sin Karre.«

»Tak, Hr. Major!«

Et Øjeblik efter examinerede jeg Vejviseren. Det var en Bonde paa omtrent halvtredsindstyve Aar, af et temmelig simpelt Udseende. Han kjendte en daarlig Vej, der førte fra San Nazaro til Polesella gjennem Sumpegnene, og fra Polesella var det mig en let Sag at støde til Hovedkvarteret. Saasnart jeg havde tilbudt ham Penge, forpligtede han sig til at føre mig lige til Verdens Ende.

»Du skal tage en Eskorte og rekognoscere denne Vej,« sagde Generalen til mig, da jeg meddelte ham denne gode Nyhed. »Du skal undersøge, hvad det kan føre til, enten for at sikre os et Tilbagetog, eller for at bringe os Undsætning. Men det Vigtigste, hvis den er til at

passere, er, at du iler til Hovedkvarteret og giver Underretning om, hvorledes vi sidde i det. Afsted og skynd dig! eller du finder Ingen mere her.«

»Dér har jeg min Eskorte,« sagde jeg.

Jeg havde netop i Nærheden af de tomme Munitionsvogne, der ikke havde kunnet vende tilbage til Reggiolo, faaet Øje paa Dragonerne, der skulde dække dem. Giuseppe var klatret op paa en af Vognene.

»Stakkels Barn!« sagde jeg til mig selv. »Han faar ikke saa snart sin Moder at se.«

Paa et Vink af Generalen forlod Vagtmesteren og hans femten Dragoner Konvojen og sluttede sig til mig som mit Følge. En af dem tog Vejviseren op bagved sig, og vi drog afsted i stærkt Trav, medens den lille Giuseppe oppe fra sin ubevægelige Vogn gjorde fortvivlede Tegn til mig med sin Hat.

En halv Time senere vare vi redne gjennem den fuldstændig forladte Landsby Nazaro og fulgte en daarlig Vej, der i mange Slyngninger trak sig ind mellem Sumpene. Disse Sumpe ere lige udenfor Landsbyen dyrkede som Rismarker, men en Kilometer længere hen gaa de over til rene Moradser, hvor Vandplanterne udbrede deres indfiltrede Blade over en grønlig Vandflade, der er tæt bevoxet med Siv. Af og til danne Trægrupper og tæt Krat Smaaøer og skjule Udsigten, der uden disse Hindringer vilde have en lang Udstrækning ud over denne flade Jordbund. Vejen snoede sig ujævn, smudsig, fuld af Hjulspor, dannet af nedtraadte Stene og foraadnede Faskiner, langs med disse Sumpe, gjennem dette Krat og afbrødes hvert Øjeblik af andre Veje, og undertiden forsvandt den under Vandet, som de sidste Dages Storme havde bragt til at stige betydeligt. Det var en sand Labyrinth. Jeg lod plante Tværgrene ved de vanskeligste Steder for at kunne gjenkjende Tilbagevejen. Det var klart, at man maatte opgive Tanken om at foretage et Tilbagetog gjennem denne Kloak, som det var umuligt at passere med Artilleri.

»Er Vejen bestandig saa slet?« spurgte jeg Vejviseren.

»Nej! naar man kommer ud paa Skovsletten, er den ret ordenlig, Hr. Kaptejn! Men saa bliver den igjen endnu slettere og vanskeligere lige til Polesella.«

»Er vi nær ved Polesella?«

»Ikke Halvvejen, Hr. Kaptejn!«

Jeg stirrede bestandig fremad, men det hjalp kun lidt, at jeg løftede mig i mine Stigbøjler, jeg kunde ikke trænge gjennem Toppene af Buskene, der skjulte Udsigten. Endelig kom vi ud af Krattet, og jeg havde nu en vid Udsigt for mig.

Vi havde nu naåt Skovsletten, hvorom Vejviseren havde talt. Vejen strakte sig paa dette Sted lige midt igjennem Sumpene, uden at nogen Vegetation længere skjulte disses Udstrækning; den løb saaledes ganske frit omtrent en halv Times Tid, førend den kom ind mellem Buskene, hvor den paa Ny forsvandt. Foran mig bemærkede jeg langt borte Spidsen af et Klokketaarn; jeg pegede paa det og spurgte Vejviseren:

»Er det Polesella?«

»Si, Signor! Ved Enden af Sletten er vi paa Halvvejen.«

Medens Moradset til Højre strakte sig i en uoverskuelig Afstand, var det til Venstre, omtrent fire hundrede Metre borte, begrænset af et Slags Dige.

»Hvad er det?« spurgte jeg Vejviseren. »En Vej?«

»Nej, Hr. Kaptejn! en Kanal.«

»Støder den ikke til vor Vej?«

»Nej, Hr. Kaptejn! den nærmer sig til den lidt længere hen, men saa gjør den en Bøjning, og saa fjærner den sig.«

I dette Øjeblik vare vi inde paa Sletten; jeg betragtede Diget ved denne Kanal nøjere, idet jeg spurgte mig selv, om det ikke stod i Forbindelse med de østerrigske Linjer. Pludselig blev dets Top omhvirvlet af Røg, og vi saa' os angrebne i Flanken af en vel rettet Geværild.

En Mand og to Heste var allerede trufne bagved mig, foran mig saa' jeg en af Blænkernes Heste, der var vild af Smerte, gjøre nogle forfærdelige Spring. Dens Rytter kunde ikke styre den, den fór afsted i blind Karriere, og baade han og den faldt fem hundrede Metre videre frem for Østerrigernes Kugler.

Der var kommen lidt Uorden ind i vor Trop; man samlede sig imidlertid igjen, og jeg vilde netop til at raabe: »Fremad!« thi jeg vilde for enhver Pris videre, da jeg saa' Vejviseren, der, begunstiget af Forvirringen, var sprungen af Hesten, løbe tilbage af alle Kræfter. Jeg sprængte strax efter ham, alle Mand fulgte mig, og vi befandt os igjen i Ly af Buskadset, ude af Sigte for Østerrigerne. Jeg greb Vejviseren i Struben.

»Canaglia! Vigliacco!« skreg jeg til ham. »Saa du vil smøre Haser ved det første Geværskud!«

»De kan da nok se, at man ikke kan passere.«

»Saa maa du føre os en anden Vej.«

»Der findes ingen anden.«

»Saa maa vi igjennem ad denne.«

»Ikke en Eneste af os vil jo komme levende over Sletten.«

»Det skal vi faa at se.«

»Kanalen løber endnu nærmere til Vejen, hundrede Skridt videre vil De være skudt!«

»Vil du afsted?«

»Nej, saa gal er jeg da ikke!«

Skjønt mine Folk ikke forstod Italiensk, gjættede de kun altfor godt, hvad Fyren sagde, og hans Nølen kunde smitte dem. Der maatte gjøres en Ende derpaa; jeg trak en Pistol ud af mit Saddelhylster.

»Nu gaar du, eller jeg skyder dig en Kugle for Panden!» Bonden gav sig til at græde.

»Ah! povero me ...! Sono perduto ...! Ah! la mia povera moglie ...! Santa Vergine, santi angioli, abbiate pietà d'un povero peccatore ...!« (Aa! jeg Stakkel ...! Jeg er fortabt! Aa! min stakkels Kone ...! Hellige Jomfru, hellige Engle! hav Medlidenhed med mig stakkels Synder!)

Og han faldt paa Knæ, idet han gjorde Korsets Tegn, slog sig for Brystet og opramsede Bønner.

»Børn!« sagde jeg til Soldaterne, naar blot en Eneste af os kan komme igjennem med denne Mand, saa er det ligemeget, om de Andre blive tilbage; nu afsted i Galop, leve Kejseren.«

»Leve Kejseren!« raabte Dragonerne.

En af Soldaterne, der var temmelig farlig saaret, blev lagt hen i Skyggen af en Busk. Vejviseren, der var mere død end levende, blev sat op paa en Hest og anbragt mellem to Dragoner. Jeg kom bag efter ham, Halvdelen af Pelotonen drog forud, medens den anden Halvdel fulgte os i meget spredte Rækker for at give mindre Sigte.

Alt gik godt i Begyndelsen. Vor pludselige Tilbagekomst havde overrasket Fjenden, og vort hurtige Ridt gjorde hans Sigte mindre sikkert. Paa Halvvejen maatte vi lade to Mand blive tilbage, men fra det Øjeblik af nærmede Diget ved Kanalen sig vor Vej, og vi blev nu beskudt i Flanken. Da jeg saa' mine Folk falde ved hvert Skridt, tænkte jeg paa, at Vejviseren kunde have Ret og at ikke En af os vilde naa til Maalet. Jeg slap ham ikke af Sigte. Han galopperede foran mig mellem to Dragoner, med krummet Ryg, og idet han sænkede Hovedet, hver Gang en Kugle peb forbi. Et Geværskud kastede Dragonen til Venstre for ham, der skulde dække ham mod Fjendens Ild, af Hesten; jeg tog øjeblikkelig hans Plads, idet jeg med mit eget Legeme dækkede ham, hvis Liv var os saa kostbart. Vi havde knapt to hundrede Metre tilbage endnu, da jeg pludselig saa' ham løfte Armene mod Himlen og derpaa med et tungt Fald styrte af Hesten.

Jeg sprang strax af min Hest og løb hen til ham, medens Resten af Dragonerne fór forbi os som en Hvirvelvind.

Han var faldet med Ansigtet mod Jorden; jeg vendte ham om og søgte efter hans Saar. En Kugle havde truffet ham i Brystet, lige ovenfor Hjærtet. Jeg tog ham i mine Arme, løftede hans Hoved op og skreg til ham som en Vanvittig: »Vejen! ... Vis mig Vejen!«

Han aabnede sine store, forvildede Øjne, saa' stivt paa mig, udstødte et dybt Suk og strakte sig i den sidste Krampetrækning; han var død.

Kuglerne regnede omkring mig, saa tæt som Hagl, medens jeg haardnakket vedblev at ryste Liget. Jeg rejste mig derpaa op, løb afsted og naaede uskadt Resten af min Eskorte, fem Mand, hvoraf tre vare saarede.

Min Hest var løbet med de andre og var standset sammen med dem; jeg steg atter op i Sadlen. Hvorfor, sagde jeg til mig selv, skulde det dog ikke lykkes mig at opdage den gode Vej. Klokken var elleve om Formiddagen. Jeg søgte at orientere mig paa bedste Maade, idet jeg forøvrigt fuldstændigt klart erindrede mig, i hvilken Retning jeg havde sét Klokketaarnet i Polesella. Efter fem Minutters Forløb delte Stien sig i to Grene. Jeg fulgte den Side, der syntes at nærme sig til Polesella. Vi red en halv Times Tid, idet vi ved hvert Skridt mødte nye Veje, der krydsede vor. Endelig forsvandt Vejen under Vandet. Jeg lod anstille Undersøgelser med en Gren, idet jeg troede at finde et Vadested, men der var kun Mudder overalt. Vagtmesteren havde vovet sig for langt frem med sin Hest, og vi havde megen Møje med at trække ham op af dette Morads. Jeg tog nu en anden Vej; den drejede sig umærkeligt og førte mig tilbage til mit Udgangspunkt. Jeg vil ikke trætte jer med at fortælle om alle de unyttige Forsøg, om dette forvildede Ridt mellem disse dybe Sumphuller, gjennem dette stillestaaende Vand under en blytung Solhede. Mer end tre Timer havde vi nu flakket saaledes om paa det Uvisse, og for hundrede Gang saa' vi den Vej, vi havde taget, tabe sig under Vandet. Den Dragon, der red i Forvejen, raabte til os langt borte: »Et Vadested! Her er et Vadested! Nu har vi Vejen!« ....

Han havde næppe talt ud, førend vi pludselig saa' hans Hest synke i. Manden, der blev forskrækket ved at føle Jordbunden svigte under sig, steg op i Sadlen og vilde springe over paa den faste Jord. Hans Fod gled, og han styrtede ned i dette bundløse Dyb, hvor han langsomt sank og sank. Dyndet kvalte hans Angstskrig, hans Hoved forsvandt, hans Arme gjorde endnu nogle fortvivlede Bevægelser ovenfor Vandet, og saa var Alt forbi. Den slumrende Vandflade fik atter sit rolige, grønlige Udseende, idet den ikke beholdt andet Spor af Hesten og Rytteren, end to sorte Pletter, paa hvis Overflade der perlede store Luftbobler.

Vi vendte udmattede om, og i en fortvivlet Stemning over det uhyggelige Syn befandt vi os atter nogle Øjeblikke senere ved vort Udgangspunkt, i Nærheden af denne frygtelige Slette, som vi til ingen Nytte og med saa dyrekjøbt Erfaring havde passeret.

Jeg lod Hestene afsadle og Folkene gjøre Hvil, da jeg ikke mere kunde gjøre sikker Regning paa dem, og jeg gav mig til at overveje Stillingen. Man maatte opgive Haabet om uden Vejviser at finde Vej i denne farlige Labyrinth, men for at vende tilbage maatte man atter over Sletten. Jeg besluttede da at sætte over den alene, for at aflægge Rapport til Generalen om min mislykkede Mission.

Jeg red afsted i Galop, min Hest fik kun en ubetydelig Rift, og jeg kom i god Behold over. I dette Øjeblik vilde en Kugle have befriet mig for den Nødvendighed, at tilstaa mit Uheld, og fremfor Alt for at være tilstede ved de skrækkelige Følger, dette kunde have. De Grene, jeg havde ladet sætte, lod mig let finde Vejen igjen. Jeg kom igjennem San Nazaro og var atter i Fossano henimod Klokken fire.

Generalen stod endnu og tyggede paa den samme Cigar lige udenfor Landsbyen, som han havde ladet barrikadere, og hvor vore Tropper forsvarede sig tappert. Han bemærkede mig langt borte og ilede hen imod mig med en Ivrighed, der smertede mig dybt. Jeg fortalte ham om Vejviserens Død og mit frugtesløse Ridt gjennem Sumpene. Jeg var tilende med min Beretning, og han tav.

»Hvad vil De nu gjøre, Hr. General?« spurgte jeg ham.

Han betragtede mig med et fortvivlet Blik.

»Hvad vil du, jeg skal gjøre? Vi affyre vore sidste Kanonskud, og i Aften vil der ikke være ti Patroner tilbage til hver Mand. Imorgen vil Halvdelen af min Division være falden, og den anden Halvdel vil drage afsted til Tyrol. Hvad mig selv angaar, saa sværger jeg dig til, at de ikke skal fange mig levende. Men din Hest er udaset, skaf dig en ny og kom saa hen til mig!«

Jeg var stegen af Hesten; jeg lagde Tømmen om min Arm og vendte tilfods tilbage til Landsbyen midt imellem de Saarede, der slæbte sig henimod Ambulancen. Hist og her dannedes der Kompagnier, Andre ventede med Gevær ved Foden paa det Øjeblik, da de atter skulde i Ilden. Alle vare i en mørk Stemning; man hørte ikke et Ord, ikke et Skrig, men kun den uafbrudte Larm af Geværilden. De Officerer, jeg mødte, vexlede et Haandtryk eller et sørgmodigt Blik med mig, men sagde ikke et Ord. Mit Hjærte var nær ved at briste.

Det var der altsaa blevet af vor Begejstring og vor Iver! Det var der kommet ud af vore Forhaabninger! — Vi vare dragne saa glade ud til dette Felttog, vi havde begyndt det saa glimrende, og nu var det tilende for os, thi dette Vanheld maatte tilintetgjøre os. — Dette lille Korps, som vi vare saa stolte af, som var sammensat af saa smukke Tropper, fulde af Tillid til deres Chef, skulde i Morgen ikke mere være til! — De Overlevende af disse gamle Soldater fra Afrika skulde opleve den Ydmygelse at defilere forbi Fjenden under Bevogtning af nogle østerrigske Korporaler! Hvad de brave Officerer angik, blandt hvilke

jeg talte saa mange Venner, saa vilde der næsten ingen blive tilbage. — Og hvad skulde der blive af min General, denne heltemodige og brave Mand, for hvem jeg vilde lade mig hugge sønder og sammen? Jeg kunde ikke tage fejl af, hvad jeg læste i hans Blik. Jeg vidste, at han havde fældet sin egen Dom, at han vilde søge Døden imorgen. Og hvilken Død! Det er noget Andet for en Mand med Hjærtet paa rette Sted at falde som Sejrherre ved Foden af sin sejrende Fane, end at søge Skjul i Døden for ikke at høre Raabet: Varus! giv mig mine Legioner igjen!

Min stakkels General! Han havde troet i mig at se den sidste Redningsplanke! Jeg havde holdt hans Soldaters Liv og hans egen Ære i mine Hænder og havde ikke formaaet at værne om, hvad der var mig betroet! Ak! ogsaa jeg følte Trang til at dø, til at falde ved hans Side. At falde? Til hvad Nytte? Den ringeste af vore Soldater kunde gjøre det Samme. Var det derfor, man havde skjænket mig mine Epauletter?

Jeg led forfærdeligt i dette Øjeblik, jeg gik omkring med stirrende Blik og sammenbidte Læber. Jeg havde Feber, det syntes mig, at jeg vilde have kunnet nedslaa en Oxe med min knyttede Haand.

Paa Pladsen midt i Virvar af Proviant- og Krudtvogne, af Saarede og Døende traf jeg min Ordonnans og bad ham bringe mig en frisk Hest.

I dette Øjeblik hørte jeg En kalde paa mig: Capitano! Capitano! og en lille Dreng kom springende hen til mig; det var den lille Giuseppe.

»Hvor De har været længe borte, Kaptejn! Jeg troede næsten, at De aldrig var kommen tilbage.«

Synet af dette Barn gjorde mig ondt; jeg syntes, at jeg saa' min egen Søn. Jeg følte mig greben af Medlidenhed med ham. Stakkels Barn! tænkte jeg. Hvad skal der blive af ham midt i al denne Elendighed?

»Men hvad fejler De?« sagde han til mig. »De er saaret!« Mit Øje faldt paa min venstre Haand, der var ganske blodig. Jeg skød mit Ærme tilbage og saa', at en Kugle havde strejfet min Arm, hvor og naar vidste jeg Intet om. Det var kun en Rift, men det blødte stærkt.

Giuseppe var løbet sin Vej i en Fart; han kom hurtigt tilbage med en Feltflaske, fuld af Vand. Medens han hjalp mig med at stille Blodet og med at binde mit Lommetørklæde fast om Saaret, sagde han til mig:

»De gik altsaa til San Nazaro imorges, den Gang De drog afsted med Soldaterne?«

»Nej! Det var ikke til San Nazaro; det var til Polesella.«

»Har De været i Polesella? Har De da sét min Onkel?«

»Jeg naaede ikke til Polesella.«

»Hvorfor?«

»Fordi jeg ikke kjendte Vejen.«

»Vejen fra San Nazaro til Polesella? Aa! den kjender jeg godt.«

Jeg sad paa en Feltkuffert, og han stod foran mig; medens jeg gjorde min Forbinding i Stand, svarede jeg Drengen aldeles mekanisk, uden ret at vide, hvad det var, han sagde til mig. Ved de sidste Ord løftede jeg Hovedet og saa' ham lige ind i Øjnene.

»Du, Bambino?«

»Ja! jeg skulde nok have vist Dem den rette Vej, men den er vanskelig nok, især naar der er meget Vand.«

»Kjender du Vejen gjennem Sumpene?«

»Jeg gaar hver Uge til Markedet i Polesella.«

»Saa kom! Afsted!«

Drengen klappede i Hænderne og gav sig til at danse af Glæde. Ordonnansen førte min Hest frem; jeg sprang hurtig op i Sadlen og tog Giuseppe med mig, idet jeg satte ham paa Saddelbommen foran mig.

»Løb hen til Generalen«, sagde jeg til Oppasseren, »og sig ham, at jeg har fundet en Vejviser, og at jeg er draget afsted til Polesella. Hold nu godt fast, Giuseppe!«

Jeg drog atter i stærkt Trav ad den Vej, jeg før havde redet. Huse, Træer og Marker fór forbi mig, men jeg saa' Ingenting, jeg havde kun Øje for det fordømte Klokketaarn, som jeg ikke havde kunnet naa. Med højre Arm holdt jeg fast paa Drengen, der med sine smaa Hænder klamrede sig til Hestens Manke.

Vi fór gjennem San Nazaro; Giuseppe nævnte hvert Hus med sit Navn.

»Dér bor Hr. Pastoren! dér er Tommasos Hus og dér den gamle Ritas!«

Længere hen ved Enden af Landsbyen pegede han paa en Slags mindre Forpagtergaard af et temmelig usselt Udseende og sagde i en stolt Tone:

»Ouesta è la nostra casa!« (Det er vort Hus!)

Derpaa sukkede han.

»Hvis min Fader havde været hjemme, saa skulde vi have standset. De skulde have sat Dem ned inde i Huset, og saa vilde han have ladet Dem smage en Flaske god Vin, af samme Slags som den, han søger op i Kjælderen, naar min Onkel Ascanio kommer om Søndagen.«

Vi var allerede langt borte.

»Nu«, sagde han, »skal De til Venstre.«

De Anvisninger, han gav mig, uden mindste Nølen, angaaende den Vej, jeg allerede havde passeret, var mig et Bevis paa, at denne Vej var ham godt bekjendt. Jeg var utaalmodig efter at komme til Maalet, og sporede min Hest.

»Det er morsomt at fare saaledes afsted,« sagde han. »Jeg har nok været oppe at ride med min Fader, men aldrig saa hurtig.«

Vi red gjennem Sumpene, og hans lille Haand ledede mig gjennem Krattet, der hurtigt fór forbi os. Jeg gjensaa' endelig det fordømte Klokketaarn i Polesella. Vi skulde netop til at ride ud paa Sletten, da jeg pludselig standsede min Hest, der ved den uventede Bevægelse sank ned i Bagbenene.

»Hvad er der paafærde?« spurgte Giuseppe.

Jeg var fortvivlet over mit første Vanheld og besat af den fixe Idé at ville naa Polesella, da Giuseppe havde tilbudt at tjene mig til Vejviser, og jeg havde derfor kun tænkt paa at naa mit Maal. Jeg havde ikke havt Tanke for denne morderiske Vej, hvor jeg havde mistet mine Soldater, og som jeg selv kun ved et uhørt Held havde passeret to Gange uskadt, lige saa lidt som for den truende Fare, for hvilken jeg vilde udsætte dette Barn. (Slutter.)

Nørlund & Søn.

Fortælling af **Rudolf Schmidt.** (Sluttet.)

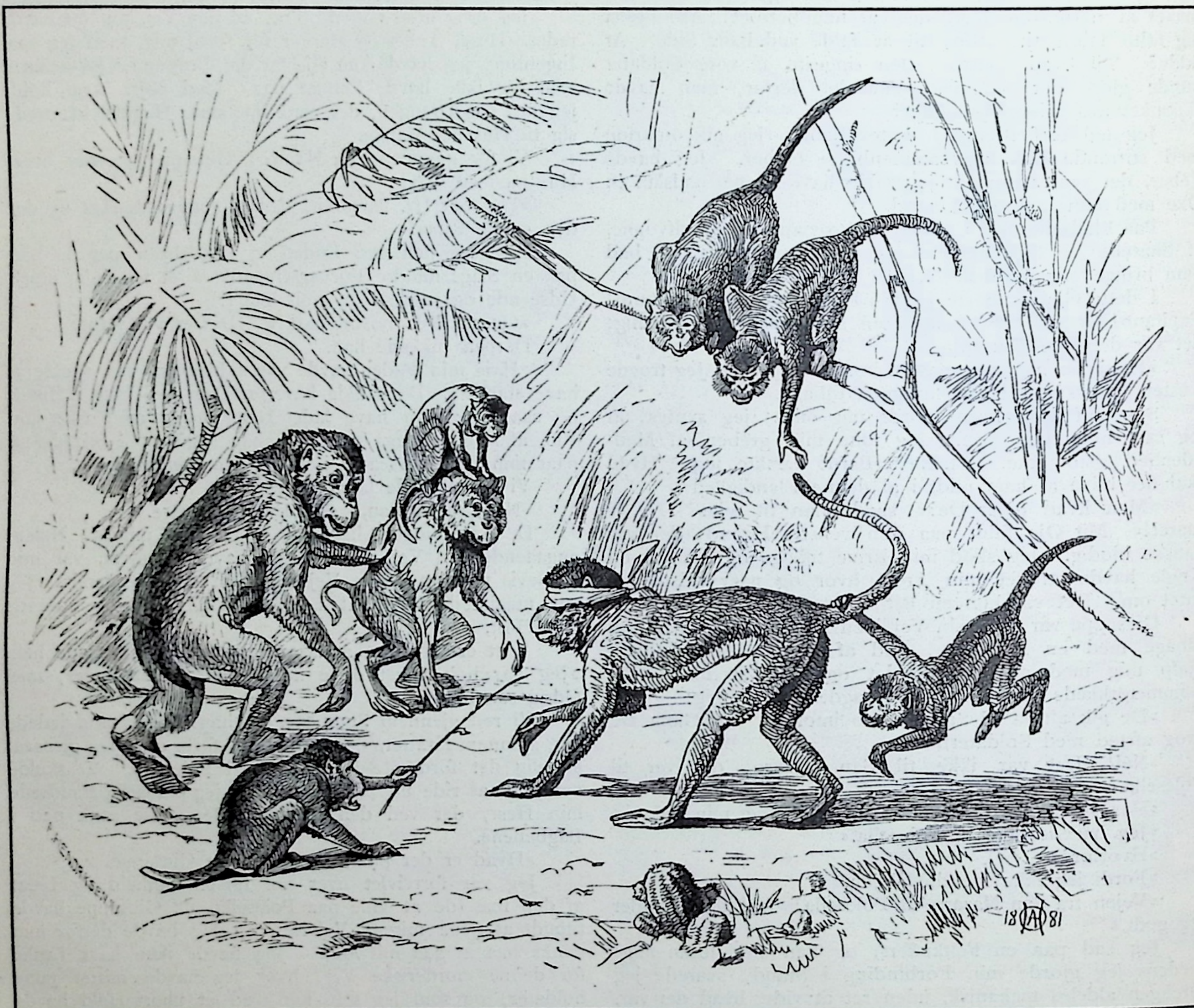
»Fatter maa bestemt have hørt mit Raab. Et Øjeblik efter mørknede hans Skikkelse Døren til Smedjen. Jeg lod, som jeg ikke saa' ham, men smedede med Ihærdighed videre, og i sin Befippelse fulgte Jokum Exemplet. At sige, at gamle Thomas blev forbavset ligesom Jokum og Frøkenen, vilde ikke være det rette Ord. Hos ham bed det ganske anderledes igjennem. Han var rystet i sin Sjæls Inderste; det var en dyb Sindsrørelse, der havde grebet ham. Der forløb godt og vel et Minut, uden at det var ham muligt at faa Munden op. — Gaa ind i Baggaarden, Jokum, sagde han endelig, og se, om vi har faaet det Stangjærn, vi skulde. — Stangjærnet var forresten talt; men Jokum var klog nok til ikke at sige et Muk. Da han var borte, saa' jeg op. Fatter havde Taarer i Øjnene. Jeg tror, at jeg havde det Samme.

»Vi saa' en Stund paa hinanden. Det var mig, der først talte.

»Hør nu, Fatter, sagde jeg, den Fellejsen kan du

lægge til Side igjen, for jeg kniber ikke ud som en pæn Mands Søn, der har gjort Dumheder og af Politiet underhaanden faar Lov til at rejse. Dumheder har jeg gjort, en Nar har jeg været; men jeg agter at vedgaa det for Alverden. Det er mit faste Forsæt i Uniformen her at smede Slag om Slag med Jokum, saa længe der er en Las af den. Naar den er opslidt, har Folk nok faaet Andet at snakke om. Men saa gjør jeg Mesterstykke, og saa kan det nye Firma begynde: Nørlund & Søn; — jeg pegede paa en af hans Vægtegninger — hvad mener du?

»Gamle Thomas havde en underlig Klirren i Halsen, da han svarede; men han var ikke sentimental af sig. — Han tog mig ved Albuen og drejede mig om, som om han ved nøjagtig Undersøgelse vilde overtyde sig om Klædets Bonitet. — Frakken kan vel holde et Aar, sagde han derpaa langsomt, til den Tid vil de gamle Regninger være forbrugte. Bliv saa! — Han trykkede min Haand, som om han vilde klemme Fingrene af mig med det Samme. Yderligere blev der aldrig talt imellem os om den Materie. Jokum kom strax efter og meldte, at det havde sin Rigtighed med Stangjærnet. — Kom saa og tag fat igjen, Jokum! raabte jeg. — Han saa' maabende først paa mig og saa paa den Gamle. — Hr. Løjtnanten bliver altsaa? begyndte han. — Her er ingen Løjtnanter her; mærk dig det,

Blindebuk.

Tegning af O. A. Hermansen

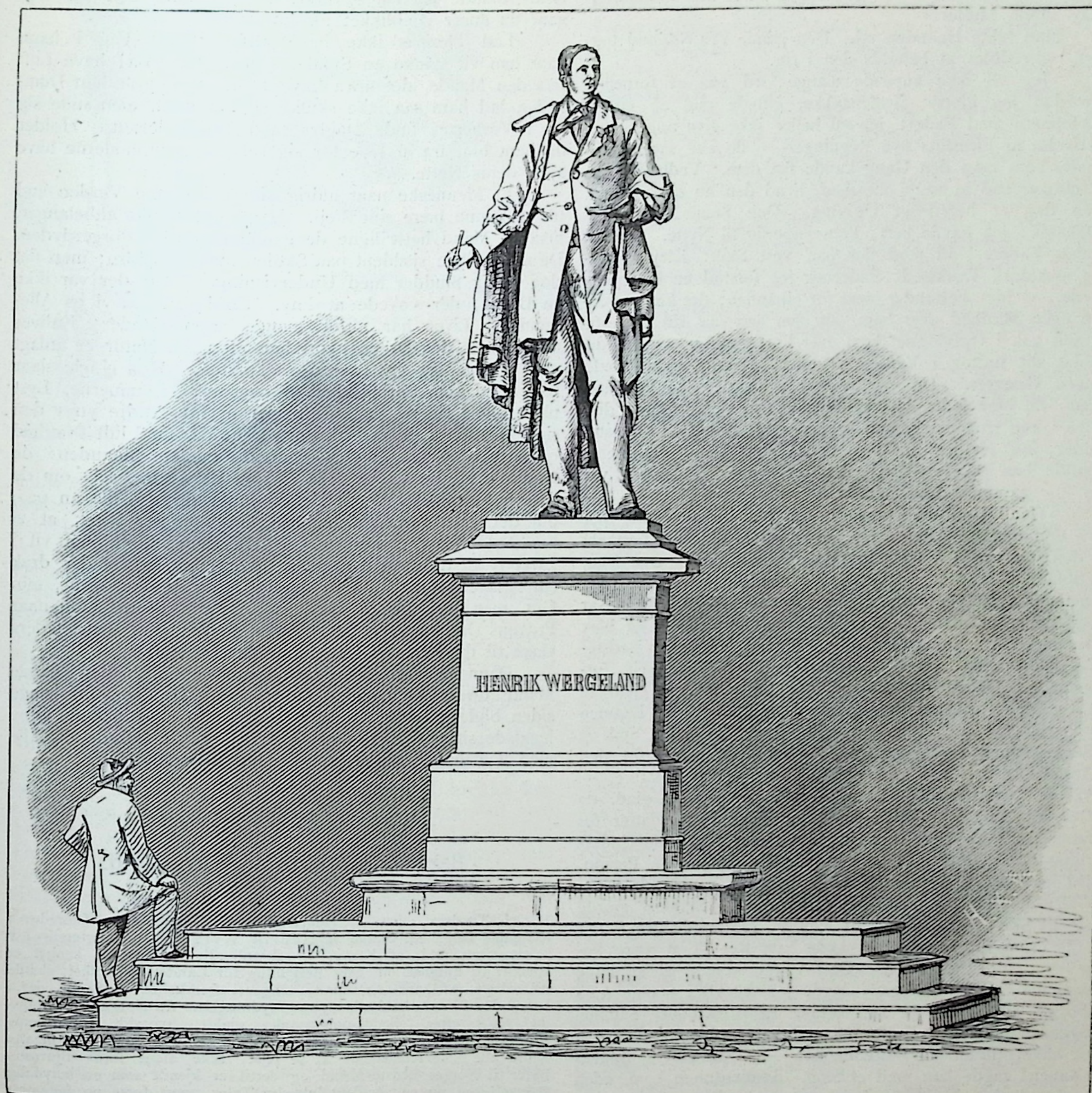
Klodrian! raabte min Fader med sin sædvanlige Barskhed og gik sin Vej. Men Jokum og jeg smedede videre.

»Er der Nogen, der har gjort Opsigt i sin Tid, saa er det mig. Folk standsede ude paa Gaden og gloede ind, som om der var Lirekasse i Gaarden. Der haglede Spydigheder og Gluffer ned over mig; men jeg tog dem med Ro. Saa vendte Bladet sig lige med Et, man begyndte at sige, at det i Grunden var flinkt gjort af den unge Nørlund. Kancelliherrens var de Eneste, der ikke kunde forsone sig med mig i min nye Stilling. Ifølge stiltiende Overenskomst var Bekjendtskabet afbrudt, Frøkenerne saa' ikke mere til mig, naar de gik ud. Det havde maaske sin Grund i, at Fatter Morgenen efter, at jeg havde været oppe, uden at lette paa Kaskjetten havde mindet Familiens Hoved om, at han stod til Rest for to Halvaar. — Næste Flyttedag fortrak han, men var uhyre højbenet i den Tid, der forløb forinden, uagtet han forlod vort Hus med en Gjæld, som aldrig blev betalt.

»Den første Følge af mit offenlige Skriftemaal var, at Jokum og jeg fornyede vort gamle Venskab. Det blev hamret sammen forfra og er siden aldrig løsnet. Stakkels Jokum vilde partout være sin Egen, han kom aldrig paa nogen grøn Gren. Nu har jeg faaet ham ind i »Alderstrøst« og sender ham en Gaas og et Par blaa Sedler hver Juleaften. Jeg haaber, han i dette Øjeblik tænker paa mig med samme kammeratlige Følelser, hvormed jeg mindes ham.

»Men det var ikke den eneste Opmuntring, jeg høstede. En Dag kom jeg trillende ud med et Hjul, der var gaaet af en Arbejdsvogn, og som der i en Fart var gjort Noget ved: Vognen holdt udenfor. Hvem Anden gaar forbi i det Samme end min gamle Velynder Obersten. Han standsede tilligemed en Skomagerdreng, der ogsaa gik forbi; det lod til, at min Arbejdsdragt gjorde stærkt Indtryk paa dem begge. Det løb mig først igjennem Hovedet, om jeg skulde være flot og ikke kjende ham; men saa fik den Højagtelse, jeg nærede for Manden, Overhaanden. Jeg hilste høflig paa ham og satte i Forening med Jokum Hjulet paa. Han blev staaende og saa' paa os hele Tiden. Idet jeg vilde gaa ind, standsede han mig. — Jeg tager mine Ord tilbage, Hr. Nørlund, sagde han meget alvorlig. Paa den Maade gjør Uniformen Dem Ære. — Derpaa gjorde han Honnør, som jeg havde været General, og gik.

»Jeg skal ikke nægte, det gjorde mig godt: jeg tror næsten, jeg igjen fik Taarer i Øjnene. Idet jeg vendte

Monumentet for Wergeland.

Efter en Tegning af Billedhugger **Bergslien**.

mig om for at gaa ind, opdagede jeg Kammerassessorens Datter. Hun var kommen, medens Obersten talte; af bare Bevægethed havde jeg ikke lagt Mærke til hende. Det var aabenbart, at hun havde hørt, hvad den gamle Herre sagde. Hun hilste mildt og venligt paa mig, som om hun vilde tilkjendegive, at hun var af samme Mening. Pludselig kom jeg til at tænke paa den forfløjne Fantasi, jeg havde havt, at de To fra en Tribune for sig skulde se mig løbe Spidsrod. Nu kom Oprejsningen fra dem begge i Forening. Bevægetheden tog til; inden jeg kunde faa et Ord frem, var hun oppe ad Trappen. — Naa, det gjorde ikke saa farligt, for fra den Dag var hun forfærdelig udholdende i at besøge Kancelliherrens Døtre —«

»Det er ikke sandt, Johannes,« sagde den gamle Fru Nørlund lidt vredt og med en noget stærkere Rødme i sine rynkede Kinder end før.

»Nu véd Annette s'gu, hvem Kammerassessorens Datter var!« sagde den gamle Mand muntert. »Jeg gaar videre

i Texten og fortæller Alt saa nøjagtig, som jeg kan. Fra Værkstedet kunde jeg se Enhver, der kom ind ad Porten. Enten den lille Pige, jeg talte om, nu kom lidt eller meget hos Justitsraadens, saa er det afgjort, at vi ikke saa sjældent talte sammen, for det var ikke altid Munden gik i Baglaas paa mig. Kort at fortælle, en Aften i Mørkningen friede jeg til hende ved Foden af Trappen — stadigvæk i Uniform. — Nu véd du, hvorfor jeg aldrig har villet lade den Trappe bygge om, hvor ypperlige dine Forslag end har været, Thomas. — I vor Levetid bliver den uforandret, ikke sandt, Mutter?«

Han rakte Haanden ud. Den gamle Fru Nørlund tog den og vedblev at beholde den i sin.

»Jeg vil ikke anvende mange Ord paa at fortælle, hvordan jeg gjorde Mesterstykke, giftede mig og gik i Kompagni med Fader; jeg vil heller ikke give nogen Beskrivelse af Firmaets nye Regninger — de var saa pragtfulde, som man den Gang kunde faa dem. Vedblev Forretningen end at være lille mod, hvad den nu er, saa tog den dog et betydeligt Opsving. Den Smule Fysik og Mekanik, jeg havde lært, kom ypperlig til Nytte. Endnu inden Faders Død stod der paa vort Skilt: Klejnsmedje og mekanisk Værksted. Fader og jeg forstod nu hinanden bedre, vi blev bestandig mere for hinanden; der kom ogsaa en egen Mildhed over ham, alt som han saa' sin kjæreste Drøm gaa i Opfyldelse langt over Forventning. Og da du holdt dit Indtog i Verden, Thomas, kjendte hans Glæde ingen Grænser. Du var optaget i Firmaet lige fra den Dag, du blev født; han gjenkjendte sin egen Natur i dig. Den Gang troede jeg, han primede; nu er jeg selv Bedstefader, nu sér jeg anderledes paa den Ting. Desværre skulde han ikke nyde Glæden ret længe. Inden du var to Aar gammel, døde han.

»Hvad Uniformen angaar, saa bar jeg den ikke mer fra den omtalte Aften. Nu havde jeg jo alligevel bestaaet i den, nu var den for god til Værkstedsfrakke. Den Dag, Thomas blev født, pakkede jeg den ind og tænkte saa smaat paa en Gang, naar han var kommen til Skjæls Aar og Alder, at gjøre ham en Foræring dermed. Det blev der ingen Anledning til. I dig, Thomas, levede din Bedstefader op igjen, langt fuldstændigere, end han selv formodede. Du gik fra dine tidligste Aar din Gang gjennem Livet uden Svinkeærinder og klarede ved polyteknisk Examen ypperlig for dig. Men tør, stiv, pertentlig, uden Spil og Bevægelighed er du ogsaa. Jeg kan ikke gjøre for det, Annette, det er han: her er Noget for dig at reparere. — Vil du forresten vide, Barn, hvorfor jeg var saa glad, da General Harder i Følge med sin unge Broderdatter for første Gang gjæstede vort Hus, saa tjener det til din Underretning, at han og Obersten var en og samme Person. Da jeg i 1848 læste i Aviserne, hvordan han klædte sig i Galla-Uniform og med sine Ordener paa til Hest gjorde sig til Skive for Oprørernes Kugler, saa sagde jeg i mit stille Sind, at den Mand havde havt Ret til at være begejstret for Uniformen. Da vi var komne til at sidde sammen i Vindueskrogen, sagde jeg det efter mange Aars Forløb til ham selv og fortalte ham med det Samme, hvordan min egen Uniform laa forvaret, uden endnu helt at have opfyldt sin Bestemmelse. — Gjem den til Sønnesønnen! sagde han med et Smil. Sønnesønnen kom, uden at han oplevede at faa ham at se, og det var nær gaaet mig ligesaadan. Eftersom jeg alligevel blev sat i Stand til at følge hans Raad, har jeg ikke villet opsætte det udover denne Juleaften. Der var en profetisk Aand over den hvidhaarede Gubbe, da han sagde de Ord.

»Under min Sygdom har jeg endelig faaet Rede paa Nørlunderne: det er Familiens Tilvæxt, der har gjort mig vís! Naar jeg i Aften har rørt ved det Thema, er det sket med fuldt Overlæg. Det er altid sundt, at en Familie kjender sig selv, og allermest naar man tør haabe, at den vil blomstre og bære et gammelt Firma oppe i mange Slægter. Enhver Familie har sin Formel. Undertiden er den indviklet. Nørlundernes er meget simpel, den er a, b, a, b og saa fremdeles, hvorhos udtrykkelig maa bemærkes, at a + b først giver den for Livet i Almindelighed som for Maskinbygningen i Særdeleshed heldige Sum. — Han dér, lille Annette, er et b ligesom jeg; han vil blive en lystig Herre i sin Tid, han vil gjøre sine smaa Afstikkere udenfor den slagne Landevej: han er den udkaarne Arving til min Uniformsfrakke. Foreløbig pakker jeg den ind igjen. Undes der mig fjorten, femten Aar endnu, skal jeg nok selv overrække ham min Present og sige nogle passende Ord. Skulde jeg faa Forfald, saa giv ham den fra mig, naar du ansér Øjeblikket for kommet.

»Lad Thomas ikke have altfor stærkt Tag i ham, naar han vil svinke en Smule. Det, der skal have Luft paa den Maade, det maa have Luft. Men gjør han Dumheder, lad ham saa ikke skulke sig fra dem, men stille sig op i Vorherres fulde Daglys med Bekjendelsen. Holder du ham blot fra at lyve for sig selv, vil Dumhederne have gjort deres Nytte.

»Et Menneske naar aldrig videre i denne Verden end til at kunne bære sine Fejl. Hvad det Punkt anbelanger, maa en Mand helst ligne de gamle Lærere i Borgerdyden. De mødte ikke sjældent paa Skolen med en Bjørn; men det slog aldrig Sludder med Undervisningen, og der var ikke en Dreng, der vovede at kny. En Bjørn faa vi os Allesammen; Livet har altfor mange aabne Boder; Enhver finder snart den Dram, hvori han efter sin Natur er anlagt paa at tage sig en Taar over Tørsten. Hos Nogle slaar Rusen ud som Springskhed, Kvægsølv i Lemmerne, Lyst til at tumle sig og slaa til Skaglerne; hos Andre ytrer den sig som Stivhed, Stramhed, sluttede Folder med lidt Tværhed og farisæisk Selvophøjelse blandede mellem hinanden: de Godtfolk er drukne lige saavel som de Andre, selv om de ikke har Anelse derom! Det kommer for os Alle an paa, om der er saa meget menneskeligt Tømmer i os, at vi kan holde os paa Benene. — Du dér i Sløjkjolen vil i Livet ty til de samme Butiker, hvor din Bedstefader drak sin ugjærede Vin. Tag et dygtigt Drag af Krukkerne, min Gut, men sørg for, at du kan bære din Bjørn! Og naar Prøvens Dag kommer, kast saa et Blik paa din Bedstefaders Gave til dig paa din første Juleaften!«

Denne Gang lod den yngste Nørlund den gamle Mands direkte Henvendelse ubesvaret. Han var for længe siden blidelig slumret ind; men idet han med lukkede Øjne hældede sit lille Hoved til Moderens Bryst, kunde de Alle med Tydelighed se, at han lignede Bedstefaderen.

Bergsliens Statue af Wergeland.

I Tirsdags, den 17. Maj, Norges Frihedsdag, afsløredes i Kristiania Bergsliens Statue af Henrik Wergeland. Digterens Liv havde været fuldt af Kamp, og skjønt alle Partier for længst er kommet til Enighed om hans Betydning for Landet og Folket, skulde Afsløringen af hans Æresminde alligevel fremkalde en Strid, der i hensynsløs Bitterhed ikke har givet Brydningerne fra Norges Dæmringstid noget efter. Stridsspørgsmaalet gjaldt, hvorvidt Bjørnstjerne Bjørnson skulde holde Festtalen eller ikke, et Spørgsmaal, det maatte undre alle Udenforstaaende at se rejst, ikke alene fordi Bjørnson hører til Norges bedste Mænd og dertil er kjendt som en betydelig Personlighed og en sjældent lykkelig Taler, men først og fremmest fordi Bjørnson i Et og Alt, som Digter ikke mindre end som Frihedsmand, er Wergelands rette Arvtager og Efterfølger. Med fuld Føje stod Majoriteten i Fest-Komiteen derfor fast ved sin Beslutning, og trods alle Trusler og Skræmmemidler gik ogsaa Afsløringen ved Bjørnsons Haand forleden for sig i fuldstændig Ro og Orden. Den 11 Fod høje Statue, der hviler paa en Sokkel af lys rødlig Granit, er støbt i Bronce af Drammens Jærnstøberi og mekaniske Værksted og har i det Hele kostet c. 40,000 Kroner. Statuen, hvoraf »Ude og Hjemme« i Dag bringer en Afbildning, skyldes Billedhuggeren Bergslien og roses som et smukt og dygtigt Arbejde.

„Lægemidler" paa det kongelige Theater.

(Opført første Gang den 15. Maj.)

»Lægemidler«, 1ste Akt 4de Scene.
Niemann: — — »Jeg kalder det egentlig snarere for Gigt paa Grund af det Hold, der sidder mig her i Siden.«

ægemidler — allerede Titlen paa Edvard Brandes' nye Skuespil er betegnende. Den moderne Roman og det moderne Drama mødes i sine Bestræbelser efter at være Samfundets Læge, og ligesom i alle Bjørnsons og Ibsens nyere Arbejder er Personlighedskravet ogsaa her Hjulet, hvorom hele Handlingen drejer sig. Homøopathen Leuning har »byttet den store Videnskab med den lille Kunst«, ikke just af lav Pengebegjærlighed, men for at sikre sit Ægteskab mod at strande paa et af Hverdagslivets farligste Skjær: Næringssorger. Hans Liv er efterhaanden blevet en Løgn, om han end nok saa meget har Ret i, at han kun er »En af Mange, en af de talrige Humbugsmænd, som overalt med Alvorsminer tilbyde Samfundet deres frelsende Piller og skjære sig et Levebrød ud af deres Medmenneskers Illusioner«; han er baade selv i Færd med at synke og med at trække Andre, som f. Ex. sin Søster, med sig, da hans Barns Sygdom, som han selv ikke tør behandle, aabner Øjnene paa ham og viser ham den Afgrund, ved hvilken han staar. Den, som ingen Agtelse har for sig selv, den, som ikke tror paa sig selv, kan hverken kræve Agtelse eller Tro af Andre. Det er dette Personlighedskrav, som Forfatteren opstiller. Som det i »Det ny System« er fuldstændig ligegyldigt, hvori Systemet egenlig bestaar, om det er bred- eller smalsporede Jærnbaner, saaledes lader Vennen i »Lægemidler« det ogsaa staa hen, om Homøopathien er Fornuft eller Overtro, Humbug eller Erfaring: »Det Afgjørende er, at du ikke selv tror paa den; du handler mod din bedre Viden, ja næsten mod din Samvittighed.« Efter en virkningsfuld Katastrofe mellem Leuning og hans Hustru træder saa Vennen til og fjærner som en god Læge de forskjellige skadelige Elementer fra Huset, og Skuespillet ender for saa vidt uden nogen Dissonans, skjønt Forfatteren ikke er slet saa rask som baade Bjørnson og Ibsen i flere af deres Skuespil til at forsikre os om, at Slutnings-Omvendelsen staar til Troende. »En hel Anden kan næppe et Menneske blive«, og vi maa nøjes med den Trøst, at Leunings Hustru »kan have stor Magt over ham.«

Edvard Brandes sér næppe mindre skarpt paa moderne Samfundsforhold end de to norske Dramatikere, i hvis Spor han her nærmest træder, men ligesom der i hans ny Skuespil er mere Diskussion end Aktion, saaledes er ogsaa Satiren i selve Replikskiftet, hvor rammende og vittigt dette end ofte falder, mere afdæmpet og fintsleben end hensynsløs og bredægget. Omgangstonen, den hele aandelige Atmosfære i de Samfundskredse, hvortil »Lægemidler« er henlagt, er i faa Træk givet med stor Sikkerhed, og navnlig turde i saa Henseende de første Par Scener i anden Akt fremhæves. Skjønt det er Fru Niemann, der foreslaar at gaa ud i Haven, fordi der er »saa lummert« inde i den elegante Havestue, træffes med disse Ord Hovedet paa Sømmen. Mere vovet er samme Frues Besøg hos Leuning i første Akt, men Scenen er af ikke ringe Virkning, fordi hendes Mand venter i Forværelset. Det turde vel ogsaa være et Spørgsmaal, om Leuning overhovedet i den endelige Opgjørelse overfor sig selv med synderlig Ret kan rose sig af, at medens hans ydre Virksomhed var Humbug, saa var dog hans Hjem »frit og sundt«, hvilket »var mer, end Mange kunde rose sig af«. Forholdet til Fru Niemann synes at tale herimod, og i Eruptions-Scenen bebrejder hans Hustru ham jo ogsaa direkte dette. Den vel opfundne Handling er iøvrigt lagt dygtig til Rette og udvikler sig følgestrengt og interessant, Karaktererne staa bestemte og klare, og Forfatterens kjendte Sans for Scenens Krav gjør sig gjennemgaaende smukt gjældende.

»Lægemidler« var sat i Scene og udstyret med en Smag og Omhu, der svarede til Dialogens hele slebne Urbanitet. Udførelsen var imødesét med Spænding, saa meget mere som Stykket har været udgivet i flere Maaneder og, hvad bl. A. de to udkomne Oplag vidne om, er blevet læst og diskuteret meget. Hr. Emil Poulsen som Leuning, Fru Eckardt som hans Hustru og Fru Hennings som hans Søster spillede, som det var at vente af Theatrets første Kræfter, med stor Dygtighed og Virkning. Den Førstes Skildring af de to Kliniker i Paris, Fru Leunings kyske Tilbagevisning af Blank og Frøken Astrids lige saa skjelmske som dybtfølte Replik om, at hun ikke kan faa Blank passet ind i Vindueskarmen, vare, for at nævne et Par Exempler, Prøver paa udmærket Skuespilkunst. Det var Publikums og ikke Skuespillerens Skyld, at Leunings fortræffelige og fortræffelig sagte Replik: »Tror du, jeg vil tylle Sukker i hende?« gjorde den fejle Virkning, ligesom Tilskuerne heller ikke tilstrækkelig paaskjønnede Astrids karakteristiske Skildring af Kjøbenhavnerlivets gode Sider, lige til at sidde i første Parket den første Aften et nyt Stykke gaar. Derimod blev næppe nogen Tilskuer uberørt af den Stemning, der hvilede over Nattescenen, som aabner sidste Akt. Leunings og Astrids smukke Samtale kom her aldeles til sin Ret. Som Vennen Eggert slog Hr. Madsen ikke ganske til. Der var meget Anerkjendelsesværdigt og Forstandigt i hans Spil, baade Følelse og Dannelse, men ligesom hans Maske og Dragt allerede vare uden egenlig Karakteristik, saaledes blev ogsaa hele Figuren altfor ensformig og lignede for meget andre af Kunstnerens tidligere Ydelser. Hr. Olaf Poulsen var uimodstaaelig morsom som Grossereren og gjorde med Rette stor Lykke fra først til sidst. Mulig faldt hans Niemann lidt under Stykkets Samfunds-Niveau, men hans »indbildte Syge« med de kostelige Armbevægelser var en med stort Lune gjennemført Type, og det var øjensynligt, at den udmærkede Kunstner med særlig Fornøjelse var gaaet til sin Opgave. Hr. Jerndorffs Blank og Fru Nyrops Grossererfrue passede endelig godt ind i Helheden.

»Lægemidler blev saaledes en smuk dramatisk Debut. Det er paa samme Tid et dygtigt og alvorligt Arbejde i sig selv og tillige et interessant Led i den hele yngre Forfatterkredses Bestræbelser efter atter at tage vore literære Traditioner op paa alle Omraader. Vi have i det sidste Tiaar kunnet glæde os ved den ene ny opdukkende Forfatter efter den anden, men med Scenen syntes Faa at have Lyst til at give sig i Kast, skjønt, som ovenfor berørt, de norske Dramatikere Aar efter Aar viste os Muligheden af ogsaa at give den moderne dramatiske Kunst et hjemligt Udtryk. Mellem Hostrups »Tordenvejr«

og »Eva« laa næsten en Menneskealder, og skjønt et og andet af M. Goldschmiths sceniske Arbejder, især »En Skavank«, kunde siges ligesom at vise Vindens og Strømmens Retning, var det væsenligst kun efterromantiske Dramer, som »Bertrand de Born« og »Ambrosius«, der naaede større sceniske Resultater. Selv Fritz Holst følte sig formodenlig usikker »i Overgangstiden«, siden han kun skjænkede Nationalscenen et eneste Arbejde. Med »Lægemidler« banker den ny Tid atter paa, og skjønt den her hverken er kommet med Bjørnsons Fylde eller Ibsens Overlegenhed, har den ubetinget Krav paa Opmærksomhed og Paaskjønnelse. Gjennem Kaalunds skjønne Lyrik i »Fulvia« og den interessante Dialog i Brandes' moderne Samfunds-Skuespil kæmper den gamle og den ny Tid i disse Aftener fredelig og nobelt med hinanden, og med disse to Arbejder slutter det kongelige Theater smukt sin Sæson. **Otto Borchsenius.**

Kasino har et Par Gange (1ste Gang til Frk. Lerches Benefice) opført »*Fru Caverlet*«, Augiers berømte Skilsmissedrama, under en Kjølighed fra Publikums Side, som i alt Fald ved anden Opførelse var meget ufortjent; thi ikke blot viste Hr. Abrahams og Fru Borchsenius sig med usvækket og rig Virkning i et Par anerkjendte Forceroller, men ogsaa de fleste nye Rollehavende stod værdigt ved Siden af disse, navnlig da Frøken Lerche som Fru Caverlet. Den fjerde store Rolle spilledes af Hr. Martinius Nielsen, hvis ædruelige Spillemaade og Sky for alt Effektjageri paa Ny gjorde det bedste Indtryk i det noget ensformige Parti, der i den unge Skuespillers Udvikling maa betegnes som et betydeligt Fremskridt. — Ved begge Opførelser sang Fru Oda Petersen et Par franske Sange, og høstede som sædvanlig stort Bifald. For samme Kunstnerindes Skyld er »*Den lille Gudmoder*« i Ugens Løb gjenoptaget paa Repertoiret.

Musik.

Foraaret begynder endelig, og Vinterforlystelserne tage af ligesom dens Ubehageligheder. En efter en afvikle de forskjellige Koncertforeninger deres Forretninger, men de enkelte tilfældige Koncerter mylre frem og brede sig efter en desto større Maalestok. Paa denne Tid er Koncertsæsonen ligesom et levende Væsen, der véd, at dets sidste Time snart uundgaaelig vil slaa, og som samler al sin Energi til en febrilsk Virksomhed for at erstatte Livets korte Udstrækning med en desto større Intensitet, for at udtømme al sin Livskraft saa hurtig som muligt, da det dog ikke længer kan nytte at spare. Den nyder ikke mer, den svælger; den mætter sig ikke, den overfylder sig; hver Aften fejrer den sine Orgier i de damphede Koncertsale og faar kun en kort Hvile om Dagen. Den ulykkelige Anmelder, der ved et Ugeblads indskrænkede Plads er kommen i Baghaanden, drukner næsten i det uoverskuelige Tonehav, han i Erindringen skal gjennemvade.

To Navne fremstille sig først, beherskende hele den sidste Maaned: Popper og Wieniawski. Om Poppers Musik har dette Blad allerede havt Lejlighed til at udtale sig udførlig. Hans sidste Koncert i Hotel Phønix' Sal havde ved sin private Karakter en særegen udsøgt Duft. Af nye Ting bragte den en interessant Koncert af Goltermann, en tredje Mazurka af Popper, som i ingen Henseende staar tilbage for de to første, og endelig en glimrende ungarsk Rhapsodi, udsat for Violoncel af Popper. — Wieniawskis længe med stor Forventning imødesète Chopin-Aften fandt da endelig Sted Torsdag d. 12te Maj, og Virtuosen skilte sig med beundringsværdig Dygtighed fra det herkuliske Arbejde, han havde paataget sig; Udførelsen af Terz-Etuden var maaske det mest Beundringsværdige fra Teknikens Side, og fra Foredragets Side Fis-Dur Nokturnen; iøvrig skadedes hans Foredrag ofte af et for Chopin vel voldsomt Fortospil, forcerede Tempoer og det undertiden haarde, isolerede, hammeragtige Anslag, som han yndede at benytte.

Midt under Popperrusen formaaede vor første Violinist, Hr. Anton Svendsen, at skaffe Lyd for sine fine, indsmigrende Toner. Hans Privatkoncert var godt besøgt. — I teknisk Henseende var maaske hans Flageoletspil (navnlig i Wieniawskis »Romances russes«) det mest Beundringsværdige. Kanzonetten af Godards Koncert hører snart til de Yndlingsstykker, som et dansk Publikum tænker sig i uadskillelig Forbindelse med Svendsens Violin, som det klæder saa godt; ogsaa Saint Saëns Berceuse bør fremhæves, og af Strygekvartetten Tschaikowskys Andante, hvorimod Bazzinis Gavottes næsvise Karakter maaske for at komme til sin Ret fordrede en mere kvik og pointeret Udførelse, end den fik. Koncerten aabnedes med Kreutzer-Sonaten, i hvis Udførelse den sprudlende Finale og enkelte af Variationerne syntes bedst lykkedes. Paa Balduin Dahls Koncert havde Hr. Svendsen kort i Forvejen særdeles smukt udført Wieniawskis poetiske Legende og en af hans pragtfulde Koncert-Polonaiser.

Koncertforeningen havde allerede lukket sig ved Paasketid. — Kapellets Soiréer for Kammermusik tog en livlig Afsked med os gjennem den uforglemmelige Presto af Haydns D-Dur-Kvartet. Koncerten begyndte behageligt med et Divertimento af Mozart (Oktet i C-moll for 2 Oboer, 2 Klarinetter, 2 Fagotter og 2 Horn). — Hr. G. Matthison-Hansens Trio var gjennemgaaende dygtig gjort; i første Sats var der meget Smukt, og Scherzoen hørtes med Fornøjelse, hvorimod Motivet i Finalen var for ubetydeligt og vulgairt til at slutte en Trio med. Hr. Schjørring var meget heldig med Bachs Chaconne, mindre med Primostemmen i Kvartetten.

Musikforeningen fremførte paa sin sidste Abonnements-Koncert to ikke meget betydelige tyske Nyheder: en Koncert-Ouverture af Rüfer, hvis velklingende men lidet originale Mendelsohnske Motiv var dygtig gjennemført i en virkningsfuld Instrumentation, og et Fantasistykke af Hiller »auf der Wacht«, der omtrent er i Rang med »Nattens dæmrende Taage«. Derimod maatte den paatænkte Opførelse af en dansk-amerikansk Nyhed, Hr. Asker Hammeriks Suite, opsættes til næste Aar; i Stedet derfor hørte vi den gode gamle Bekjendt: Schumanns Rhinsymphoni. Hr. Bielefeldt var ikke vel disponeret til en Arie af Euryanthe, Fru Keller høstede fortjent Bifald for sin glimrende dramatiske Udførelse af Beethovens »Ah perfido!«

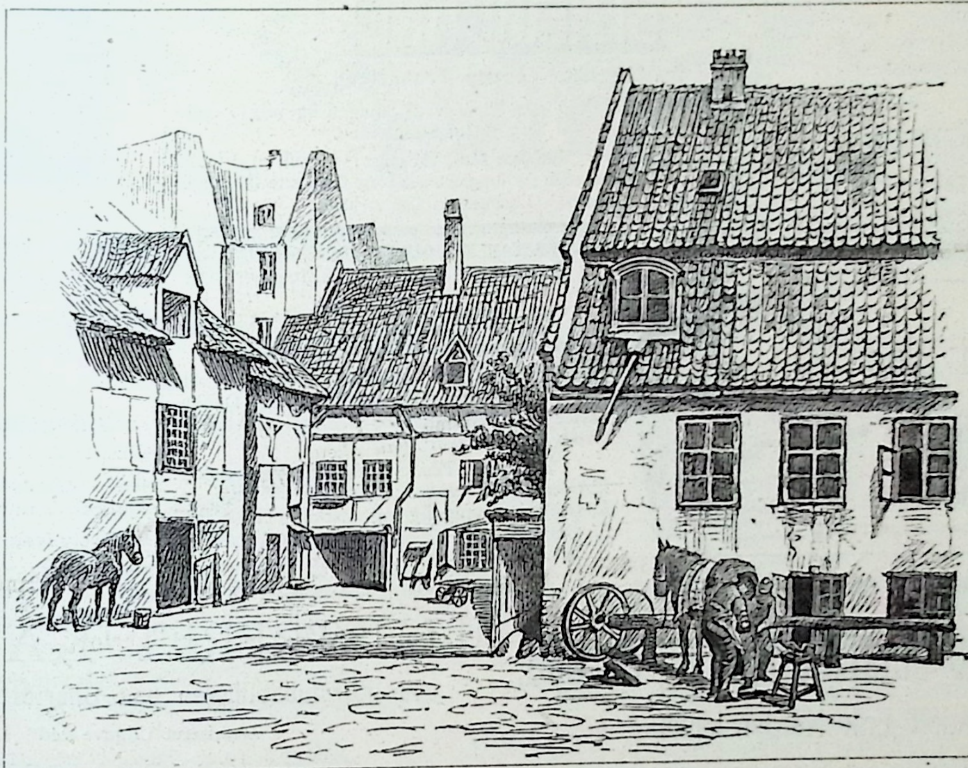
Cæcilia-Foreningens 4de Kammermusik Koncert sluttede endelig i Fredags hele den ordinære Sæson. Haydns »Kejserkvartet« aabnede Koncerten, Beethovens Kvintet op. 29 sluttede den. Hr. Svendsen, hvis Primoviolin man nød i dem begge, spillede fortrinlig en smuk og meget vanskelig Sonate i D af Nardini (optaget i Samlingen »Die hohe

Schule des Violinspiels«). Den meget lovende Sangerinde Frk. Dons Sopran lød særdeles smukt i Arier af Buononcini, Legrenzi og Sarti; Fru Keller henrev Publikum til et stærkt Bifald ved sin Udførelse af Jomellis Arietta, og den morsomme Duet af Cimarosas »I Traci amanti«, som hun sang sammen med Hr. Simonsen, maatte synges Da Capo.

—II—

Skippernes gamle Lavshus i Lille Kongensgade.

Atter er en af Kjøbenhavns faa ærværdige Bindingsværks Bygninger i Begreb med at forsvinde, thi inden faa Dage vil »Skippernes Lavshus« i Lille Kongensgade være jævnet med Jorden for at give Plads for et nyt Sted. Hvad man véd om den gamle Gaard, er ikke synderlig Meget. Den Del af den, som vendte ud imod Lille Kongensgade, var utvivlsomt den ældste og opnaaede en Alder af omtrent 300 Aar, forinden den faldt som Martyr for Nutidens Krav; i sine Velmagtsdage var den vistnok rigt udsmykket med Udskjæringer paa Bjælkehovederne, saaledes som det har været Tilfældet med næsten alle »Konsolstilens« Bygninger. Inde i Gaarden var der en lille Fløj, som var en Del yngre, hvad der fremgaar af Indskriften paa Stenen over Døren. Thi ifølge den havde Oldermanden Peder Madsen og Viceoldermanden Hans Bekmand ladet denne Del af Bygningen opføre i Aaret 1691 paa Lavsbrødrenes Bekostning. Den ældste Bygning omtales i Aaret 1668 som Skippernes Lavshus, og Søretten holdtes her, indtil Sø- og Handelsretten blev oprettet. Det havde været ønskeligt, om den ovennævnte gamle Sten var bleven indmuret i den nye Bygning, som inden føje Tid vil rejse sig paa Tomten; men i Henhold til et gammelt Løfte have de nuværende Ejere skjænket den til Skippernes Stiftelse, hvor den da vil faa Plads.

Parti af Gaarden i Skippernes gamle Lavshus i Lille Kongensgade.

Tegning af **Th. Philipsen.**

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Til Kunstudstillingen paa Charlottenborg er der efter tredje Ophængning endnu indkommet et stort og navnlig i koloristisk Henseende meget interessant Billede af Brasen: Familielykke, Sarnthal i Tyrol.

— Kunstakademiets Rejsestipendier ere i Aar tildelte følgende Kunstnere, der have erhvervet den store Guldmedalje: Billedhuggerne C. Aarsleff, J. Larsen og R. Rasmussen samt Arkitekten M. Nyrop, hver 2500 Kr. Endvidere er der tildelt Arkitekt Blichfeldt 800 Kr. og Malerne Brasen og J. T. Hansen henholdsvis 700 og 500 Kr.

— I Kristiania har der dannet sig en Damekomité, der vil samle Penge til derfor at kjøbe et norsk Landskab hos Gude og forære det som Brudegave til den svensk-norske Kronprins, som skal giftes med Prinsesse Victoria af Baden.

— Den 9. i denne Maaned døde, som allerede meddelt, i Stockholm den bekjendte Arkitekt, Maler og Digter Professor Fredrik Vilhelm Scholander. Han var født i Stockholm d. 23. Juni 1816, kom allerede som Dreng i Murerlære, men besøgte samtidig Kunstakademiet, hvis Undervisning han nød i hele ti Aar, og gik i 1842 med offenlig Understøttelse til Udlandet, hvor han studerede til 1846, da han hjemkaldtes for at udføre Tegninger til det nye Nationalmuseum; disse bleve som bekjendt dog ikke benyttede. I 1848 blev Scholander Professor ved Akademiet, hvis Sekretær han tillige var fra 1868 til sin Død. Blandt hans betydeligste Bygningsarbejder i Stockholm kunne nævnes det teknologiske Institut, Synagogen, Karl Johans Gravkor ved Ridderholmskirken samt Slotskapellet ved Ulriksdal. Som Maler arbejdede han mest i Vandfarver og gjengav med Forkjærlighed fremragende arkitektoniske Værker fra ældre Tid; som Digter har han i sit Fædreland vundet ikke ringe Anseelse, først ved sin »Luisella« og ved sine versificerede »Noveller«, dernæst blandt Andet ved det prægtige Digt »Fjölners Saga«, hvilket sidste han ledsagede med fantasifulde Pennetegninger.

— Som bekjendt har den svenske Maler Prof. G. Saloman i længere Tid beskjæftiget sig med Spørgsmaalet om den meliske Afrodites Restavration; allerede i 1878 udgav han paa Fransk en med talrige Afbildninger forsynet Afhandling, i hvilken han søgte at godtgjøre, at Statuen oprindelig havde hørt til en Gruppe, »Herakles paa Skillevejen«, hvor Hovedfiguren skulde have staaet med Dyden paa den ene Side, Vellysten (ɔ: Afrodite fra Milo) paa den anden. I Overensstemmelse med denne som det synes mildest talt snurrige Idé er nu, ifølge det norske »Morgenbladet«, Restavrationen bleven iværksat af en ung Billedhugger under Prof. Salomans Tilsyn, og Arbejdet udstillet i Stockholms Kunstforening. Sin Hypothese støtter Prof. Saloman fornemmelig paa, at der i samme Niche som Statuen er funden en afbrudt venstre Haand med et Æble; den restavrerede Statue staar nu »med den venstre Haand udstrakt og viser i denne det kydoniske Æble; den højre er noget klodset opløftet i Højde med Livet«.

— I det »gamle Pinakothek« i München har man foretaget en grundig Omflytning af Billederne, særlig med det Formaal at faa disse ordnet mere med Hensyn paa Epoker og Kunstskoler, end dette hidtil har været Tilfældet.

— Til »Germanisches Museum« i Nürnberg vil Familien von Bismarck lade udføre et malet Glasvindue, der skal være sammensat af — alle Familiens Linjers forskjellige Vaaben. Tyskerne glæde sig meget til denne »hervorragende Zierde — eine Erinnerung an den grossen Staatsmann«. Prosit die Mahlzeit!

— Mellem Dürers Træsnit findes som bekjendt et større Blad der kaldes »Mandsbadet«. Den dygtige franske Dürerforsker Charles Euphrussi beretter nu i en Monografi, at han i Museet i Bremen har fundet en Haandtegning af Dürer, der giver Pendanten hertil, et Bad med nøgne Kvinder, og at der i Cabinet des estampes i Paris findes to Exemplarer af et Træsnit derefter under Hans Baldung Griens Navn. Det originale Blad bærer Aarstallet 1496 og Bogstaverne A. D. hvert for sig. Figurerne skulle være overmaade hæslige.

— Millais' Portræt af Lord Beaconsfield er nylig solgt til en engelsk Privatmand for 2000 Lstrl.

— I Slutningen af Maj begynder i Paris Auktionen over det berømte Musée Duble, en af de største existerende Samlinger af kunstindustrielle Gjenstande fra Ludvig den 14de — Ludvig den 16des Tid. Kataloget antages med sine talrige Afbildninger at ville blive et værdigt Sidestykke til det, der udkom ved Auktionen over Samlingen i Sankt Donato i Florents; man gjør Regning paa en Indtægt af 5—6 Millioner Francs.

— Til Erindring om Dantes Ophold i Paris i 1302 har man paa Hjørnet af Rue des ecoliers rejst den store Digter en Broncestatue, der fremstiller ham i det traditionelle gammelflorentinske Kostume og med Lavrbærkrans paa det bøjede Hoved.

— I Venedig har man for nylig fundet en Del Levninger af den ældste St. Markuskirke. Murværket maa stamme fra Tiden før noget som helst af de nuværende Dekorationer paa Façaden bleve anbragte; der er opdaget Levninger af Mosaiker, der rimeligvis ere udførte i Tiden mellem 1052 og 1071. Stadens Præfekt har udnævnt

en Kommission med det Hverv, nærmere at undersøge disse interessante Fragmenter. □

Fotografi. Fra Hansen & Wellers Atelier er udgaaet gode Portræter af Komponisterne Barnekow og Emil Hartmann.

— Portræt af Emil Elvius er udkommet i C. W. Stincks Boghandel.

Indhold: **»Apostrofe til Pedro Calderon de la Barca«**, Digt af Holger Drachmann. — **»En Soldaterhistorie«** af Pierre Berton, ved Laurits Eckardt. (Fortsat.) Med Tegning efter A. Brun. — **»Nørlund & Søn«**, Fortælling af Rudolf Schmidt. (Sluttet.) — **»Blindebuk«**, Tegning af O. A. Hermansen. — **»Wergelands-Monumentet«**, efter Tegning af Bergslien. — **»Lægemidler« paa det kgl. Theater«** af Otto Borchsenius, med Vignet af H. Tegner. — **»Musik«** af —ll—. — **»Skippernes gamle Lavshus i Lille Kongensgade«** med Tegning af Th. Philipsen. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — Bekjendtgjørelser.

BEKJENDTGJØRELSER.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen. & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 191. Søndagen d. 29. Maj 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

MIT PORTRÆT,

malet af mig selv.

(Dette Digt meddeles her som en Kuriositet. Det er et af mine tidligste, skrevet til en Ven ved hans Afrejse til Sydhavet, hvor han bosatte sig paa Øen Havaii.)

Med Penslen vil det ej lykkes ret —
nu vel! saa griber jeg Pennen
og maler paa Vers dig mit Portræt
til Minde om Barndomsvennen.

At Billedet ret kan Lighed faa,
jeg midt for Spejlet mig sætter
og betragter mig selv fra Top til Taa:
Guds Død! — hvilken løjerlig Fætter!

Mit Haar sér ud som en evig Blæst,
til Pisk er der nok i Nakken;
Linnedkraven over min Vest
er flot som Snittet paa Frakken.

Panden er høj, den mangler ej Rum,
men Spørgsmaal: hvad er der i'en?
Af Klogskab desværre en lille Sum,
men desmere af Fantasien.

Fra Haven vifter just Duften ind
af Roser under min Rude;
hvis jeg dem lignede med min Kind,
de rødmed med Grund derude.

Øjnene de er det Bedste dog,
— men Selvros klinger jo ilde;
der sidder en Skalk i hver Øjenkrog
— en Gavtyv — en ganske lille!

Alvorlig er jeg, naar Verden vil,
men Himlen véd, jeg kan vrøvle!
Munden er næsten for lattermild,
og — tys! jeg skjæver min Støvle.

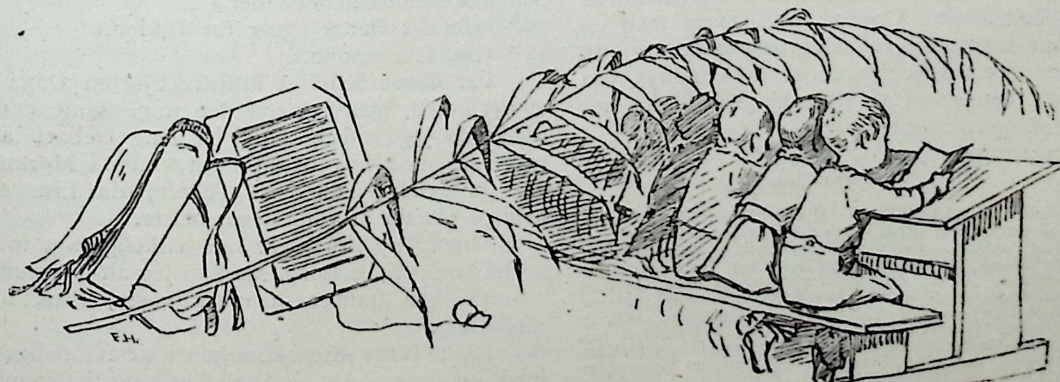
Portrætet, du faar, er en Karikatur,
men du kjender mig vel paa Trækket.
Til Penneslikker jeg lidet du'r,
jeg hader i Grunden Blækket.

Til Æventyr staar som din min Hu,
men jeg har en Klods ved Foden.
O, kunde jeg flyve, min Ven, som du
til den anden Side af Kloden! —

Lad dette dig minde i Tidens Løb,
i Syd under Liniesolen,
om ham, med hvem som en Snegl du krøb
paa den tunge Vandring til Skolen!

Og sætter en Stork paa Masten sig
i hine brændende Egne,
da tænk for Løjer, at det er mig:
Poeter er allevegne!

H. V. Kaalund.

I December.

Skitse af Fru **Juliette Daudet**, ved **N. J. Berendsen** *).

Jeg véd ikke, om det er som Følge af Vintervejret, der faar al Gadens Fattigdom til at træde frem i et endnu uhyggeligere Skjær, hvor Husene se endnu mere skumle ud under den graa Himmel; men henne ved Kaminen mindes jeg lange Ture paa slige Dage i fattige Kvarterer, hvor Gaden mellem to smudsige Rendestene fyldes af tungt belæssede Trillebøre og raslende Vogne.

Saaledes kommer jeg idag efter nu snart ti Aars Forløb til at mindes gamle Lise. Jeg sér hende endnu staa for mig, mager, klædt i Sort, med de bare Hænder gjemte under Shawlet, og fortælle os sine Sorger, der fik hende til at fælde stride Taarer.

Hun havde bortgiftet sin Datter, den lille lyshaarede Adele, som tidligere arbejdede hjemme, og som altid saa' saa glad og lykkelig ud. Hun havde giftet hende med en Skrædersvend, et dovent elendigt Subjekt. Først havde de alle Tre boet sammen, men saa var Fattigdommen kommen og tillige med den Uenigheden. Lise havde forladt dem og medtaget sit fattige Møblement, som de Alle gjorde Brug af, hendes Datter havde hun ikke gjensét senere, men af Naboer og Venner havde den gamle Kone hørt, at der var bragt et dødfødt Barn til Verden, at Adele tæredes hen af Brystsyge, og at Svigermoderen, der havde taget det unge Par til sig i deres Fattigdom, paa ingen Maade vilde tillade Lise at komme hjem til hende for at pleje sin Datter. Alt dette fortaltes febrilsk, med taarefyldte Blikke og fortvivlet Minespil, der bragte alle de dybe Spor af fordums Sorger frem i dette stakkels simple Ansigt.

»Men De har maaske ogsaa været altfor streng, Lise?«

Vi havde kjendt hende i lang Tid, hun var Enke og havde staaet ene i Verden med tre Pigebørn. Livet, der adskiller, havde taget dem fra hende, den ene efter den anden; den ældste var gaaet i Kloster, den anden tjente et Sted ude i den Egn, hvor de var fra, og den sidste, hendes kjæreste, havde gjort et saa ulykkeligt Ægteskab. Haard imod sig selv og haard imod Andre var denne Lise en sand Jærnsjæl, retskaffen i sin Tænkemaade, men ikke til at rokke. Det Barn, hun havde jaget bort fra sig, vilde hun sikkerlig under almindelige Forhold aldrig have gjensét, men Døden kom og fik denne Moderstolthed til at bøje sig for Noget, der var stærkere end hendes Vilje.

Hun maatte have sin Datter, maatte have dette Smertens Leje at passe, hele denne Ungdom at forsvare mod en Sygdom, der var kommen saa tidlig, og som var saa grusom. Hendes Fortvivlelse gjorde et dybt Indtryk paa os, og vi lovede hende, at vi vilde gjøre et Skridt hos den skrækkelige Svigermoder.

»Endnu idag, Frue?«

»Ja, endnu idag, Lise.«

Hvilken lang Tur gjennem et melankolsk Paris, oversvømmet af den optøede Sne, støjende som altid i Slutningen af December, hvor det forekommer En, at Enhver skynder sig med at leve, med i de to sidste Uger at indhente den Tid, der er spildt i hele Aaret. Vognen kjørte kun besværligt afsted blandt Rækker af andre Vogne, indtil den naaede Udkanten af et Forstadskvarter i Nærheden af Jardin des Plantes, gjennemtrængt af den Stilhed, der er egen for Kvarterer, hvor der studeres, og hvor Parises Støj dør hen i Haver med afløvede Træer og store Gaarde. En ganske besynderlig Bolig i en Stueetage, proper, godt holdt i Orden af Adeles Svigermoder, der var lige saa tør og lige saa stræng at se til som vor Protegé, klædt i Sort som hun, og som boede her med sin værkbrudne og blinde Mand. Lige saa snart vi kom ind, hørte vi et bedøvende Tiktak fra en Mængde Uhre, der stod paa Kaminer, Buffeter og Borde, store Lommeuhre og Taffeluhre, paa Væggen hang Vækkeuhre i alle Størrelser, de fleste i Form af Schweizerhytter. Ved Timeslagene satte Alt sig i Bevægelse. Smaa Klokker kimede, Træfugle baskede med deres Vinger og udstødte nogle hæse Skrig, Smaabønder fra Schwarzwald, Hyrder og Hyrdinder kom ud af deres Skilderhuse, slog nok saa alvorligt ud for sig og vandrede derpaa atter ind igjen, Alt trættende, mekanisk, afmaalt, den eneste Adspredelse for den Blinde, der i Mangel af Lysindtryk glædede sig over de mange Lydfornemmelser.

Vi bad om at se til Adele, uden at give Svigermoderens gnavne Forbavselse nogen anden Forklaring, og med alt Andet end venlig Mine lod hun os saa gaa ind. Den stakkels Lille var ikke længer kjendelig, bleg, indfalden, de smaa Gruber i Kinderne forsvundne, det smukke Smil fortrukket lige ned over de tynde Læber. Der blev en Glæde ved at se os, ved at mindes svundne Dage. »Hun var slet ikke ulykkelig, hun havde det bedre, hendes Mand vilde snart tage hende med paa Landet« . . . og med et Par enkelte Ord, med denne Almuens levende Fantasi, der er saa veltalende, naar den kommer i Extase, lod hun os skimte, hvad hun ønskede: et lyst Værelse i en Bondegaard, hvor Staldlugten og Hønsenes Klukken trænger op, med Udsigt til Hvedemarker og blomstrende Kløverenge. Her skulde hun drikke varm Mælk, og saa vilde hun snart komme sig.

Svigermoderen holdt Øje med os fra Fodenden af Sengen, som om hun havde gjættet Hensigten med vort Besøg. Endelig gik hun sin Vej, da den Blinde kaldte paa hende.

»Længes De ikke efter Deres Moder, Adele?«

»Jeg vilde saa inderlig gjerne se hende, Frue, men her er det ikke muligt. De skulde bare vide, hvor stræng hun har været; min Svigermoder giver aldrig sit Samtykke.«

»Vil De give mig Lov til at prøve derpaa?«

Den gamle Kone afslog det imidlertid paa det Bestemteste.

»Hun har jaget min Søn bort, ydmyget os. Aldrig skal hun sætte sine Ben her.«

»Hendes Datter ligger for Døden.«

»Aa, ikke endnu.«

Var denne Tvivl et Løfte? Fjorten Dage senere, ved et nyt Besøg, hvor jeg traf den unge Kone endnu svagere, opnaaede jeg endelig efter en lang Debat, at vi maatte tage Lise med hen til sit Barn, men i Mørkningen. Det var en sand Syndflod af Taarer, da Lise erfarede det heldige Udfald af vore Bestræbelser.

»Imorgen, Frue, har hun virkelig sagt imorgen. Saa er det Adeles Fødselsdag, saa kan jeg altsaa gratulere hende.«

»Vi kan gratulere hende sammen, Lise, thi jeg følger med Dem.«

Næste Dags Aften kom hun i sit evindelige sorte Shawl med en stor Buket i Haanden, og i Vognen, medens

*) Forfatterinden til denne lille Skitse, Digteren Alphonse Daudets Hustru, hører, som tidligere omtalt her i Bladet, til en poetisk begavet Familie. Forældrene have udgivet et Bind smagfuld Lyrik, Broderen har nylig debuteret med Held som Novellist. Fru Daudet har ikke publiceret synderlig Meget; særlig har man bemærket en Række interessante Artikler om moderne franske Lyrikere og Romanforfattere, offenliggjort i »Journal officiel« under Mærket Karl Steen, og som hendes Mand ifjor bevægede hende til at udgive sammen med nogle mindre Skitser og Digte. Hendes berømte Ægtefælle lægger ikke Skjul paa, at mange af de mest fuldendte Passager i hans Bøger have faaet deres sidste Præg af den fine Haand, der aldrig bliver træt af sit beskedne Medarbejderskab ved hans Side.

Fiacrehesten skumplede os afsted den lange Vej, begyndte hun igjen paa den evindelige Historie om Bruddet, om hvorledes hun havde taget Møblerne fra dem, og om Skilsmissen. Da vi kom, saa' vi gjennem den paa Klem staaende Dør nogle sorte Baand flagre bort, Svigermoderen havde holdt Ord, hun veg Plads for Moderen.

Stakkels Adele, hun var ved at dø. Det var endnu ikke Dødskampen, men denne Slaphed, hvori den nær forestaaende Død ligesom i mild Nænsomhed dysser de unge Sjæle i Slummer. En lun Duft af Vievand og sammenfoldede hvide Duge røbede, at en sidste Trøst havde indfundet sig i det lille Værelse, strejfende Gulvet med sagte Fjed og den Døendes Pande med en sidste Velsignelse. Det var gribende at se Moderen løbe hen til dette Smertens Leje, den Omfavnelse, hvormed hun søgte at tilbageerobre sit Barn, som Døden nu gjorde til Flygtning.

Hun havde lagt sin Buket paa Sengen, Almuens store Brudebuket med et Par Rosenbundter og nogle Violknipper, hvorimellem der blegnede nogle frosne Heliotroper. Det stive, tunge Papirshylster, der var svøbt om dem, bredte sig paa det bløde, hvide Lagen, og dets Glans og Raslen mindede om svundne Dages Glæder, om Overraskelser fra Moderen til Datteren, hvor Buketten stundom tjente til Gjemmested for en lille, beskeden Foræring. Klokkeklangen, der lød dæmpet ind gjennem den lukkede Dør, akkompagnerede denne næsten stumme Scene, syntes at fremskynde dens Slutning i Minuternes enerverende Hastighed. Barske og heftige Naturer rumme stundom saa megen skjult Ømhed; Taarekilder, fængslede under deres Viljes Klippesten. Ved sit Hjærte hørte Adele overrasket et andet slaa, som hun længe havde troet stumt. Hendes Død, der allerede var saa mild, blev endnu blødere ved Barnets Sorg, et let Samvittighedsnag. Hendes Sjæl svandt bort i en Barnehulken.

Lises Sorg var uendelig stor og tiltog ved dette Sammenstød af Adeles Fødselsdag med hendes Død; de tvende Mærkedage smeltede sammen til en Sørgedato, som om hun ikke en Gang mere skulde have et godt Minde at gjenkalde sig. Hun blev en af de stakkels Kvinder, som overleve unge Væsner, og som paa Graven pryde deres Dødes Skjønhed. Svære Kranse, glimrende Stenkulsperler, hvide knælende Statuetter; hun udtømte alle den synlige Sorgs Emblemer; den anden, der gnaver og ødelægger, brugte to Aar om at dræbe hende.

Ludvig Feilberg: Om størst Udbytte af Sjælsevner.

Bidrag til praktisk Psykologi.

(Kjøbenhavn, Schubothes Boghandel. 1881.)

Baade Titel og Forord udtale, at denne Bog er udsprungen af praktiske Motiver. Det er Forfatterens Overbevisning, at der i højeste Grad ødsles med aandelig Kraft, dels af Uagtsomhed, dels af Uvidenhed. Der er saa Meget, der drager Opmærksomheden ud ad og fører til at lægge Hovedvægten paa de faste, afsluttede Former, i hvilke den aandelige Kapital kan omsættes mellem Mand og Mand, — at man let oversér og tilbagetrænger de indre Bevægelser i Sindet og Fantasien, som ikke direkte kunne slaas i gangbar Mønt, men som dog ere de egentlige skabende og frugtbare Tilstande. Forfatteren har sat sig til Opgave at lægge et Ord ind til Bedste for disse Tilstande, hvor det aandelige Liv forhøjes ved nye Tankers og Følelsers Fødsel, uden at der kan paavises noget umiddelbart praktisk Resultat af dem, hvorfor der ogsaa er en Tendens til at kvæle dem i Fødselen. Disse i ideel Henseende frugtbare Tilstande have, som Forfatteren søger at vise, til fælles Kjendemærke Hengivelsen: de forudsætte, at man taber det sikre Fodfæste og lader sig bære af en indre Bølge, der fører nye Kræfter med sig. Alt Nyt opstaar ved Indskydelser, vi ikke selv kunne frembringe, men maa tage, naar de komme, og hvis sarte Spirer ikke taale, at Selvbevidsthedens klare Dagslys strax rettes imod dem. Det gjælder altsaa her at slippe sig selv, at overantvorde sig til Strømmen og lade den raade. Modsætningen til saadan Hengivelse og »Selvoverantvordelse« er dels den ivrige »Beflitning«, der vilkaarlig vil fremkalde og forbedre, hvad kun Naturen kan give, dels Opgaaen i ydre Hensyn og Stivnen i én Gang for alle givne Former (»Etablering«, »Befangenhed«).

Skjønt jeg er enig med Forfatteren i, at vor Tids Ungdom netop trænger til det Raad, han giver den: at agte og ære de indre ubevidste Livsrørelser i Sjælen højere end den udadvendte og blot omsættende Virksomhed, saa tror jeg dog, at det Ejendommelige og Fortræffelige ved hans Bog ikke saa meget ligger i selve det Raad, den indskærper, som i den Maade, hvorpaa den indskærper dette Raad. Beviset for sin Paastand fører Forfatteren nemlig ved en hel Række af psykologiske Iagttagelser, som aabenbart ere Frugten af adskillige Aars aandelige Botaniseren. Det er Stemninger og Situationer, grebne og fastholdte med Sikkerhed, skildrede med digterisk Finhed, ordnede i klart karakteriserede Hovedgrupper og tilsidst analyserede saaledes, at der paa Grundlag af dem kan formuleres Love for den sjælelige Nyttevirkning. Baade ved Fremstillingen af sine Iagttagelser og ved Anvisningen til at bringe slige Iagttagelser ind under almindelige Synspunkter vil Forfatteren sikkert øve en vækkende Indflydelse paa sine Læsere. De ville begynde med at gjenkjende Stemninger og Tilstande, de have havt, men ingen Vægt lagt paa; de ville lære den store Værdi af disse Tilstande at kjende; og de ville da selv paa egen Haand arbejde videre i den Retning, Forfatteren anviser. Enhver er her udstyret med en Skat, han kun altfor ofte undlader at hæve, dels fordi Livets Travlhed fanger ham, dels fordi han mangler Anvisning og Vejledning.

Jeg kunde tænke mig to Indvendinger mod denne Bog. Den ene er den, at den undervurderer Viljen og Arbejdet og anbefaler en passiv og drømmende Aandsretning. Dog vilde denne Indvending være uberettiget overfor de udtrykkelige Forbehold, Forfatteren har taget. Han vil kun tale om Æggets Lægning, ikke om dets Udrugning, om Skabelsen af de nye Kræfter, ikke om deres Anvendelse. Det er ét enkelt psykologisk Hovedpunkt, han fremdrager; og han mener sikkert ikke at have udtømt det vanskelige Problem om Forholdet mellem det Vilkaarlige og Uvilkaarlige i Sjælelivet. — Den anden Indvending gaar ud paa, at Forfatteren synder mod sit eget Bud ved gjennem sin Bog at rette Opmærksomheden mod det, der netop efter hans Lære er og skal være ubevidst og uvilkaarligt. Dog er der heri Intet, som strider mod den Rolle, Forfatteren tillægger Viljen: at arbejde **indirekte** i det Nyes Tjeneste; en saadan indirekte Arbejden have vi da især, naar Viljen fjærner Alt, hvad der hæmmer og kuer de nye og friske Stemningers Opstaaen og Væxt. Og selve Læsningen af den med Friskhed og Varme skrevne Bog vil sikkert vække ikke faa nye Spirer hos Læseren og saaledes positivt virke til Fremgang i aandelig Sundhed. **Harald Høffding.**

En Soldater-Historie.

Af Pierre Berton. Ved Lauritz Eckardt. (Sluttet.)

Med Tegning efter A. Brun.

Men nu saa' jeg denne forfærdelige Slette igjen: Liget af en af mine Dragoner laa ved Begyndelsen af den som en truende Skildvagt, for at erindre mig om Faren. Døde eller saarede Heste og Soldater laa spredte omkring paa Jorden langs Vejen. Til Venstre viste Diget ved Kanalen sig, hvorfra Døden havde truffet dem; der var nu tavst og roligt, men jeg vidste godt, at Geværilden vilde vise sig, saasnart jeg havde gjort et Skridt fremad. Jeg betragtede Giuseppe, der løftede sine store, uskyldige Øjne mod mig; jeg tænkte paa, at jeg maaske førte denne troskyldige og

svage Skabning lige i Døden, og en Gysen af Skræk fór gjennem hele mit Legeme.

De for mine Fødder udstrakte døde Soldater tyngede ikke paa min Samvittighed. Det var deres Pligt at gaa i Døden og min Pligt at føre dem til den, men at føre et Barn, der ikke fattede Faren og var fuld af Tillid til den Haand, der ledte ham til Slagterbænken, det forekom mig umuligt!

Den Angst, jeg følte, afmalede sig uden Tvivl paa mit Ansigt, og Giuseppe blev det sikkert vár.

»Hvad fejler Dem?« sagde han til mig.

»Hvorfor standser vi?«

»Vi maa lade Hesten puste lidt.«

Jeg steg af Hesten, men lod ham blive siddende. Hvor han dog lignede min Søn! — Jeg vendte mine Øjne bort, thi hans klare Blik forvirrede mig. Jeg spurgte mig selv, hvad jeg skulde gjøre.

I dette Øjeblik bemærkede han den faldne Dragons ubevægelige Legeme i Græsset.

»Dorme lui?« (Sover han?) spurgte han.

»E morto!« (Han er død!) svarede jeg.

Han gjorde Korsets Tegn og saa' stivt paa Liget med mere Nysgjerrighed, end Sørgmodighed; Forestillingen om Døden er saa uklar i den Alder.

Det forekom mig, at jeg umuligt kunde drage videre med ham. — Og dog hørte jeg langt borte Kanonernes dumpe Brummen og Geværildens Knitren, der erindrede mig om den ubønhørlige Nødvendighed. Døden ventede dernede, men vi maatte igjennem! Hvorfor var saa Manges Existens, maaske en hel Armés Skjæbne knyttet til denne stakkels Skabning, dette lille skrøbelige Væsen? Hvorfor beroede Alles Frelse paa ham alene?

Og naar han alene var i Stand dertil, naar Skjæbnen, naar Gud havde bestemt og udvalgt ham dertil, var det da saa min Skyld? Jeg havde jo kun Sympathi for dette forladte Barn, der erindrede mig om min Søn. Men havde jeg Ret til at give Slip paa denne eneste Mulighed for Redning? Kunde dette ene Liv veje op mod tusinde Andres?

Og desuden, hans Liv vilde ganske vist svæve i Fare, men var jeg ikke selv to Gange undsluppen den samme Fare? Hvorfor skulde han da ikke kunne undslippe den? Jeg skulde beskytte ham, jeg skulde dække ham med mit eget Legeme, og vi kom maaske dog igjennem. Ja! det maatte vi! Vi vilde ganske vist komme uskadte igjennem!

Men det syntes mig oprørende, at lade dette Barn blive i sin Uvidenhed om den Fare, han skulde udsættes for. Han stod endnu og saa' paa den døde Soldat; jeg støttede mig til Sadelknappen og kaldte paa ham.

»Giuseppe! Du er jo ikke bange!«

»Bange?« sagde han, idet han vendte sine store, forundrede Øjne mod mig. »Hvorfor skulde jeg være bange?«

»For Skuddene.«

»Basta! dem har jeg jo hørt ligefra imorges; hvorfor skulde jeg da nu være bange for dem?«

»Du maa vide, at naar vi om lidt kommer ud paa Sletten, saa vil man skyde efter os.«

»Efter os? Ja! hvad saa?«

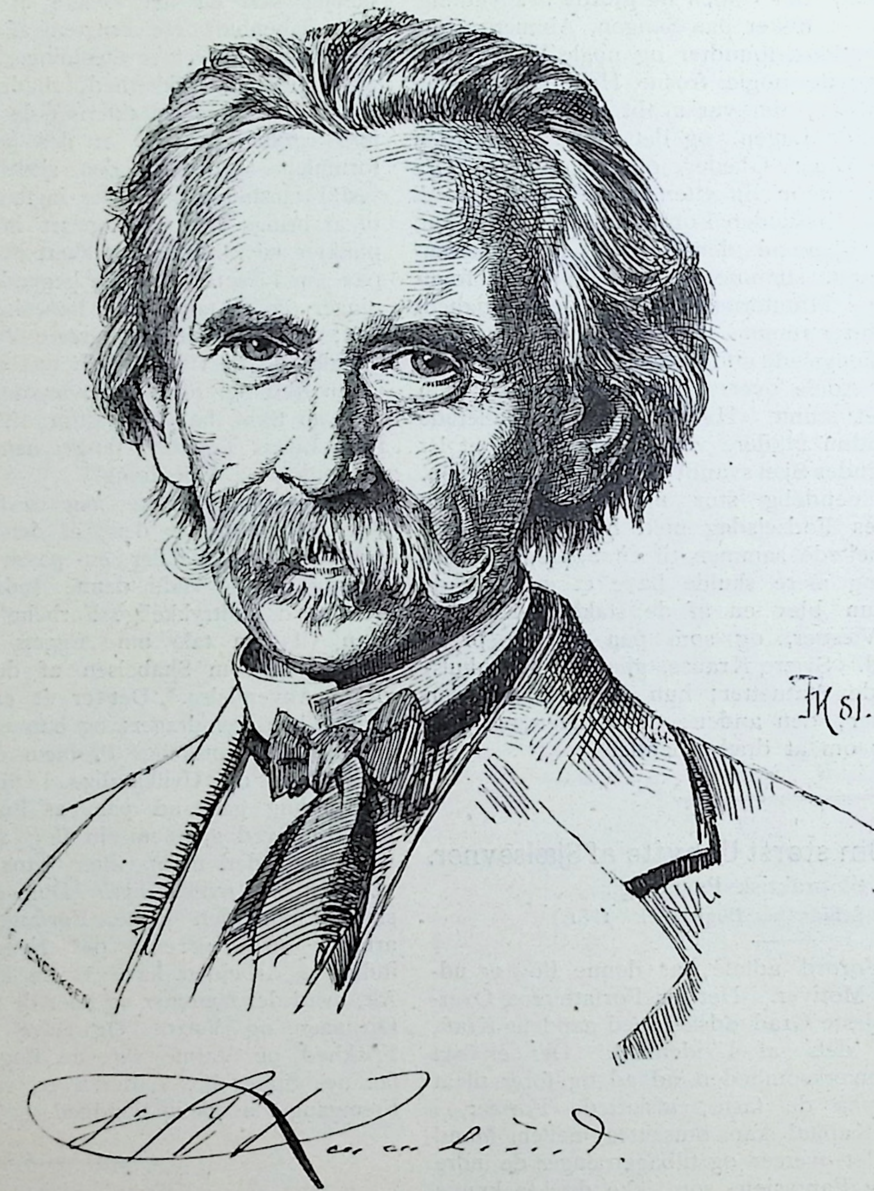
»Ja, sér du den Soldat, der ligger dér, han har ogsaa villet over Sletten, men man har skudt efter ham, og saa er han død.« — »Saa!« — Han blev atter alvorlig og betragtede Dragonen.

»Er du saa ikke bange?«

Han vendte sig om, saa' paa mig, smilede og sagde til mig:

»Naar jeg er sammen med Dem, er jeg ikke bange.«

»Du har Ret,« udbrød jeg. »Der vil ikke tilstøde dig Noget, jeg skal nok vide at forhindre det. Lad os nu ride saa hurtigt, at de ikke faar Tid til at se os. I Galop! I Galop!«

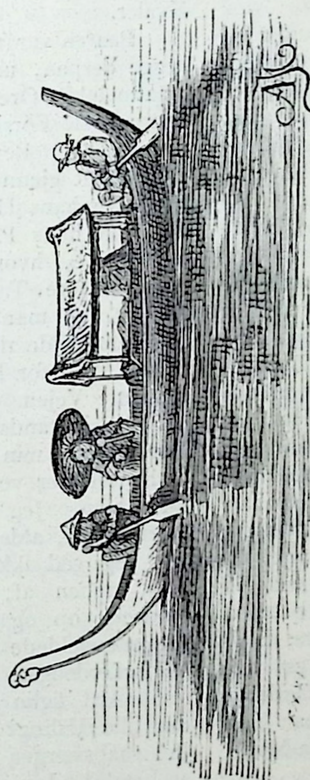
Tegnet efter Naturen af **Frants Henningsen.**

Smaabilleder fra Bandjermasin paa Borneo.

Kinesisk Bissekræmmer.

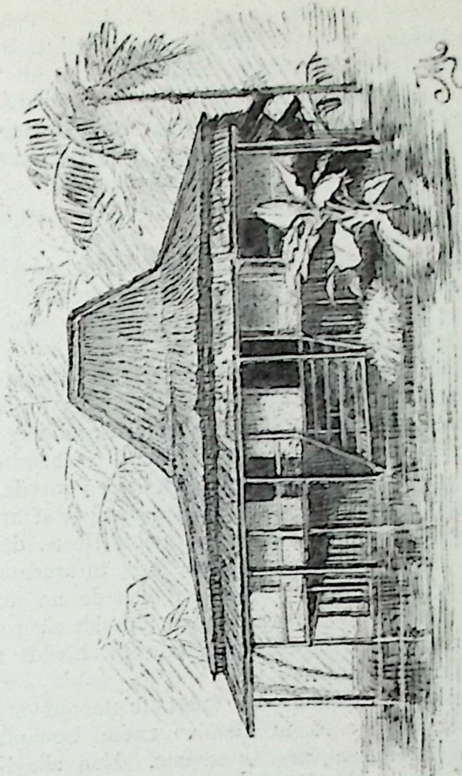
Befordringsmiddel i Bandjermasin.

De Indfødtes Baade.

Didja.

Et Hus ved Flodtid.

Tegninger af Marie Jespersen.

Jeg følte mig atter greben af den feberagtige Stemning. Jeg undersøgte med Opmærksomhed Hestens Seletøj; jeg eftersaa Bidselet, Tømmen, Sadelgjorden. Alt var i god Orden, jeg sprang atter op i Sadlen. Jeg havde Tøjlerne i venstre Haand; med højre Arm holdt jeg fast paa Drengen og bøjede mig over ham, saa at jeg næsten ganske dækkede ham.

»Holder du godt fast?«

»Ja!«

Jeg skjælvede som et Espeløv og bed Tænderne sammen, for ikke at komme til at klapre med dem. Fra den Dag af véd jeg, hvad det vil sige, at være bange.

»Og nu fremad!«

Min Hest sprang højt i Vejret under min Spore og styrtede afsted ud paa Sletten. Hvor den fór afsted, min flinke Hest, men hvor Tiden dog forekom mig lang! Vi havde allerede gjennemløbet mer end tre hundrede Metre, og endnu var der intet Skud affyret. Jeg vovede ikke at se over mod Diget. Jeg var aldeles optaget af at styre min Hest og at ride af Vejen for de dræbte Heste, der spærrede Vejen. Vi vare allerede komne forbi to saadanne truende Mærketegn, der viste, at Ilden allerede nu maatte have været aabnet mod os, og Fjenden forholdt sig rolig. Vejen blev altsaa ikke længere bevogtet, og vi vilde nok kunne passere uden Hindring.

Nej! Et Knald, der snart fulgtes af et andet og endnu et, beviste os, at Fjenden endnu bestandig passede paa, og at Faren var den samme. Men alle Kugler peb bagved mig; min Hests Hurtighed var vor Frelse. Jeg satte Sporerne i dens Sider, medens den lille Dreng løftede Hovedet, for at lytte efter den ham fremmede Lyd af Kuglerne, der sang deres Klagesang i Luften.

Min ophidsede Hest gjennemfløj Vejen, og vi havde i det Mindste tilbagelagt de to Tredjedele, da vi fra den Del af Kanalen, der nærmede sig Vejen, bleve modtagne af en Peloton-Ild. Dyret gjorde et voldsomt Spring og faldt pludseligt sammen, medens jeg rullede ti Skridt frem med Drengen. Jeg var næsten øjeblikkelig paa Benene; jeg var stærkt forslaaet og haltede, men jeg kunde dog staa paa mine Ben; i Nærheden laa Giuseppe. Han laa udstrakt paa den støvede Vej og rejste sig overende med forvildede Øjne og aldeles fortumlet af det haarde Stød. Jeg var lykkelig ved at se ham røre sig og greb ham under Armene for at rejse ham op, men han udstødte strax et hjærteskjærende Skrig og lod sig falde tilbage paa Jorden. Hans højre Ben var brækket ovenfor Knæet.

Krattet var endnu henved fire hundrede Metre borte, og Kuglerne regnede omkring os. Jeg greb Drengen, trods hans Modstand, løftede ham op i mine Arme og gav mig til at løbe. Hvert Skridt, jeg gjorde, voldte ham forfærdelige Smerter; hans Skrig skar mig i Hjærtet, og jeg kan høre dem endnu. Han raabte om Hjælp, kaldte paa sin Moder og anraabte Madonna.

»Lad mig ligge! Lad mig blive liggende her!« skreg han. »Stands for Guds Skyld! Jeg lider altfor meget. Vil De da dræbe mig! Santa madre di Dio! abbiate pietá di me!« (Hellige Guds Moder! hav dog Medlidenhed med mig!).

Og jeg følte ham vride sine smaa Hænder paa mine Skuldre og om min Hals i græsselige Krampetrækninger. Men jeg vedblev at løbe, forpustet, skjælvende og snublende over Hjulsporene, skrævende over Ligene, halvt vanvittig over Drengens Klager og Kuglernes Piben. Tre Gange blev jeg truffet, men kun let, første Gang i Skulderen, anden Gang i Laaret, men jeg følte det knapt som et Piskesmæld. Tredje Gang standsede Giuseppes Skrig; efter at Kuglen havde strejfet mig paa Halsen, var den trængt ind i Armhulen paa ham; men jeg vedblev at løbe med det stakkels, næsten livløse Væsen i mine Arme.

De fire Soldater, der i Afstand havde været Vidne til dette Optrin, hjalp mig, saasnart jeg var naaet hen til dem og befandt mig i Læ, med at lægge Drengen ned paa Græsset. De betragtede mig med Forbavselse; jeg maa have sét ud, som om jeg var gal. Jeg rev Haaret af mig, idet jeg sagde: »Jeg har dræbt ham! jeg har dræbt ham! og det til ingen Nytte!«

Han trak dog Vejret endnu; jeg stænkede ham frisk Vand i Ansigtet, badede hans Tindinger med Kognak og rev hans Klæder itu, for saa snart som muligt at forbinde Saaret.

»Han maa leve!« sagde jeg. »Han maa leve, til vi kommer til Polesella!«

Jeg lod ham synke en Mundfuld Brændevin; det bragte ham igjen til Live. Han kom til sig selv, prøvede paa at gjøre en Bevægelse og faldt tilbage med et Suk. Derpaa knælede jeg ned ved Siden af ham, medens Soldaterne i Hast dannede en Baare af deres Bøsser, nogle Grene og et Hestedækken, og forsøgte at gjøre mig forstaaelig for Drengen. Jeg véd ikke mere Alt, hvad jeg sagde til ham, jeg véd ikke mere alle de vidunderlige Ting, jeg den Gang lovede ham, men det Vigtigste af min Tale, som jeg uophørlig vendte tilbage til, var det, at hans Fader var i Polesella, at jeg jo ikke kjendte Vejen, og at han maatte vise mig den. Han hørte ikke paa mig, da han var aldeles optaget af sine Smerter. Hans stakkels Ben, der efter Bruddet var forfærdelig forpint, medens jeg løb afsted med ham i mine Arme, voldte ham ulidelige Kvaler.

Baaren var nu færdig, men da jeg vilde lade Giuseppe lægge derpaa, udstødte han græsselige Skrig, som vi dog maatte lukke Ørene for, og vi begav os paa Vejen. Trods den yderste Forsigtighed fra Soldaternes Side, der bar ham, aftvang hver Bevægelse ham en Klage. Fra hans Bryst løb Blodet gjennem Linnedet lige ned til den Amulet, der hang om hans Hals. Sveden klæbede det krøllede Haar fast paa hans Pande. Han var forfærdelig bleg, og fra hans Øjne, hvorom der havde dannet sig sorte Rande, trillede store Taarer ned. Han græd, bad og bønfaldt os om, at man skulde lade ham blive, hvor han var. Men han vilde da være død af Mangel paa Hjælp, og nu maatte man for hans egen Skyld, for hans Frelses Skyld, fortsætte Vejen. Fra det Øjeblik, da Vejen blev tvivlsom, maatte vi standse for at opnaa en Vejledning af ham. Jeg fortsatte min Tale fra før; jeg gjentog tusinde Gange, at hans Fader ventede paa ham, og at det var til ham, vi førte ham. Jeg bønfaldt ham, besvor ham, men kunde Intet opnaa, aldeles Intet, uden Klager, Suk og Taarer.

Jeg véd ikke selv, hvad det var for et Raseri, jeg blev greben af; træt af mine unyttige Bønner, fór jeg pludselig op og gav mig til at bande som en Hedning. Jeg overvældede ham med de afskyeligste Forbandelser og de forfærdeligste Trusler.

»Ah! figlio di cane!« skreg jeg. »Du vil ikke tale, din lille Usling? Du afslaar at tjene os som Vejviser! Ja! saa sværger jeg dig, at det skal din Fader komme til at betale! Jeg skal lade ham skyde.«

Jeg kan ikke beskrive Jer det Indtryk, som denne pludselige Forandring gjorde paa det stakkels Barn, og den Rædsel, der viste sig i hans Træk, saasnart jeg udstødte mine Trusler mod hans Fader. Hans Læber skjælvede, han foldede Hænderne og bad om Naade.

»Jeg vil gjøre Alt, hvad De vil, men De maa ikke gjøre min Fader Fortræd.«

Vi begav os atter paa Vejen, det forskræmte Barn slap mig ikke af Øjnene. Han holdt sine Taarer tilbage, kvalte de Skrig, som Smerten aflokkede ham, ophørte ikke at vise os Vejen og ledede os sikkert gjennem dette Virvar af Skove og Moradser, ad denne vanskelige Vej, der hvert Øjeblik skiftede Retning og forsvandt under Vandet flere hundrede Metre, og det uden nogensinde at betænke sig eller tage fejl.

Men hans Aandedrag blev bestandig kortere, hans Øjne funklede med en besynderlig Glans, og store røde Pletter udbredte sig paa hans Kinder. Snart efter begyndte hans Tænder at klapre, Feberen var brudt ud.

Efter en saadan kvalfuld Times Lidelser kom vi ud af

Moradserne. Jeg saa' Polesella en Kilometer foran os paa den aabne Slette.

Jeg ilede hen til Giuseppe.

»Du har frelst os, min brave Dreng!«

Men Giuseppe hørte mig ikke, han var besvimet.

Nogle Bønder førte os hen til Præsten; han gjenkjendte Drengen og lovede at tage sig af ham, thi hans Onkel Ascanio var den foregaaende Dag draget til Reggiolo. Til al Ulykke var der ingen Læge i Landsbyen.

Jeg lod den af mine Dragoner, der var haardest saaret, blive tilbage i Polesella, tog hans Hest og drog afsted med Resten af Eskorten. En Time senere fandt jeg de sidste Kolonner af det **te Korps lejrede paa Vejen til Modena. Efter min Anmodning steg en Feltlæge ved det tolvte Linjeregiment til Hest og ilede til Polesella, for at se til mit stakkels lille Offer. Jeg fortsatte min Vej; ved Midnat var jeg i Hovedkvarteret. En halv Time senere fik det **te Korps Ordre til at marschere mod Rebecco og til at rydde Vejen til Reggiolo.

Klokken to om Morgenen steg jeg atter til Hest for at føre et Linjeregiment og to Batailloner Jægere gjennem Sumpene til Fossano, til Dækning af en Konvoj af Munition.

Klokken fire gjorde vi Holdt i Polesella. Jeg traadte ind hos Præsten; den brave Mand vaagede hos Giuseppe.

»Povero piccolo fanciullo!« sagde han til mig. »Han har en skrækkelig Feber og fantaserer. Ben-Bruddet har ikke Noget at betyde, siger Lægen, men det er Saaret, der er Skyld i den afskyelige Feber. Han taler uafladeligt; tyve Gange har han spurgt mig, om hans Fader ikke var kommen. »Hvis han kommer,« tilføjede han, »saa maa De ikke sige det til Kaptejnen, for Kaptejnen vil dræbe ham.« Hvad kan det dog være for en Kaptejn, for hvem han lader til at være saa bange?«

Jeg steg atter til Hest. Landsbyen havde forsynet os med Vejvisere, og min Konvoj kom gjennem Sumpene uden synderlige Vanskeligheder. Vi passerede den frygtelige Slette i Skjul af den tætte Morgentaage. Fjenden, der hørte Larmen af vor Marsch, skød paa Maa og Faa i den tykke Taage, uden at gjøre os nogen Skade.

Tre af de Dragoner, som jeg havde efterladt paa Vejen, vare endnu i Live. Vi førte dem med os; de havde tilbragt atten Timer uden Hjælp, uden saa meget som en Smule Vand.

Klokken syv ankom jeg til Generalen, forud for mine Forstærkninger, med Melding om de Manøvrer, der skulde frigjøre ham. Han sagde ikke et Ord til mig, men gav mig et kraftigt Haandtryk.

Skuffet i sin Forventning befandt Fjenden sig nu i en kritisk Stilling. For at drage Fordel af sin Bevægelse, maatte han fra den første Dag af have forceret vor Stilling. Den næste Dag fik vi os en smuk Oprejsning. Klokken fire havde vi passeret Adda paa to Ponton-Broer. Fire Kanoner og tolv hundrede Fanger faldt i vore Hænder. Om Aftenen meldte Generalen mig, at han havde indstillet mig til Officers-Korset.

»Naa! du sér ikke rigtig tilfreds ud?« sagde han til mig.

Jeg bad ham om Tilladelse til at tage til Polesella; han gav mig den, og jeg drog strax afsted. Jeg passerede endnu en Gang denne Vej med tungt Hjærte, svævende mellem Frygt og Haab. Hvorfor, sagde jeg til mig selv, hvorfor skulde jeg dog ikke kunne frelse ham? Hvorfor skulde han dog ikke kunne reddes?

Solen var ved sin Nedgang, da jeg ankom til Polesella. En Hest stod udenfor Præstens Dør; den blev holdt af en Soldat. Det var Feltlægens Hest; i samme Øjeblik traadte han ud af Huset.

»Er De dér?« sagde han til mig. »Det stakkels Barn! Det er snart forbi.«

Derpaa steg han atter til Hest.

Jeg gik hen til Sygeværelset; da jeg standsede paa Dørtærskelen, saa' jeg den stakkels, lille Martyr lige for mig. Vinduet stod aabent og lod Citrontræernes Duft og Græshoppernes Sang trænge ind til ham, medens den nedgaaende Sols Straaler skinnede derind. Den gamle Præst laa paa Knæ og bad foran Sengen. Barnets smaa Hænder bevægede sig krampagtig ovenpaa Lagenet, der var mindre blegt end de, og hans store, forvildede Øjne rullede fra Højre til Venstre, som om han oppe under Loftet kunde se en Mængde Gjenstande. Ved Lyden af mine Skridt fór han sammen, han saa' hen imod den Side, hvorfra jeg kom, gjenkjendte mig, udstrakte Armene imod mig og sagde med svag Røst:

»Eccovi, capitano! . . . . Io vado vedere il babbo!« (Er du dér, Kaptejn! . . . . Jeg vil snart faa min Fader at se!)

Saa smilede han og døde.

— Da Freden var sluttet, drog jeg, inden jeg vendte tilbage til Frankrig, endnu en Gang til Polesella. Han var nu begravet der; jeg havde givet Præsten lidt Penge til Graven. Den brave Mand havde ladet sætte følgende Gravskrift:

Giuseppe Betti,
morto nell eta di dieci anni
per la patria!

(Død i en Alder af ti Aar, som Offer for Fædrelandet.)«

Efter at Fortællingen var tilende, indtraadte der en lang Tavshed, under hvilken Generalen aftørrede sine Øjne, thi hede Taarer vare allerede i nogen Tid strømmede ned ad hans Kinder. Derpaa vedblev han:

»Jeg vilde gjerne have ofret mit eget Liv, hvis jeg derved havde kunnet frelse dette Barns Liv. Hvis vi vare blevne nedsablede af Mangel paa Undsætning, vilde vor Ulykke have havt de alvorligste Følger. Uden at tale om den store Mængde Soldater, der vilde være bleven paa Pladsen, vilde vor Operations-Linje have befundet sig i en truet Stilling; de Korpser, der havde passeret Adda, vilde have været stærkt udsatte og nødt til at retirere.

Og hvem kan vide, hvilket Omslag den bratte Vending, der vilde have tilintetgjort Virkningen af vort første Held, kunde have medført. Men det er ligemeget, det var forfærdeligt, hvad jeg havde gjort, og den eneste Undskyldning, jeg kan anføre til mit Forsvar, er, hvad jeg den Dag led, og den sørgelige Erindring, der har fulgt mig lige siden den Tid.

Nej! det, som gjør Soldatens Kald stort, er ikke, at det fører til en hvilken som helst Hæder, men at det kræver et hvilket som helst Offer; ikke, at Pligten er bestemt afstukken og let at kjende, thi den er tværtimod ofte smertelig og haard at opfylde; det er endelig det, at Ansvaret er forfærdeligt, thi i hans Haand er, til fri Raadighed, lagt det kostbareste, skrøbeligste, mest uerstattelige af alle Menneskets Goder: Livet.«

Den Aften begyndte jeg at holde af min General, thi jeg havde sét en Sjæl funkle i dette store, plumpe Legeme, og da jeg kom hjem til mig selv, nedskrev jeg denne Historie, næsten med de samme Ord, hvormed han havde fortalt os den.

Smaabilleder fra Borneo.

Fra Bandjermasin, Hovedpladsen i de hollandske Besiddelser paa Borneo, har vor fra tidligere Tid kjendte Medarbejder sendt os nogle Skitsebogsblade, hvoraf vi i Dag bringe vore Læsere et Udvalg. — Hollænderne, som hjemmefra medbringe Kjærlighed til det flade Land, have fundet et Terræn efter deres Smag ved Floden Barito og anlagt Bandjermasin dér; men da Flodens mange Forgreninger ikke fuldt har tilfredsstillet Kravene til Samfærdselsmidler, have de fulgt en anden Sædvane hjemmefra og skaffet dem tilveje ved at grave Kanaler. — Langs disse mange vaade Veje ligger saa Byen spredt over et stort Areal. I Ebbetiden præsentere Husene sig paa lange Ben, medens de i Flodtiden synes at svømme roligt paa Vandet, og mellem disse faste menneskelige Opholdssteder bevæge sig utallige frit svømmende Gjenstande, lige fra store Dampskibe eller vældige Tømmerflaader fra det Indre af Landet, til de smaa hurtige Baade, der i Bandjermasin træde i Stedet for Drosker. Malayernes Baade, som simpelthen ere dannede af en udhulet Træstamme, ere dog maaske, trods deres tilsyneladende

Plumphed, de hurtigste Befordringsmidler i det ejendommelige Liv, der rører sig paa Floden. I disse Smaafartøjer have de Indfødtes Børn frit Lov at tumle sig fra den spædeste Alder af, og da Klimaet tilsteder den fuldstændigste Mangel paa Klædningsstykker for de unge Malayer af Hankjøn, og Velanstændigheden kun kræver et blankt Figenblad af Metal som Paaklædning for Pigebørnene, gjør det selvfølgelig ikke saa nøje, om de Smaa faa sig adskillige frivillige eller ufrivillige Bade i Dagens Løb; disse, især de sidste, nydes endog stadig under Jubel og Latter. — Foruden en Repræsentant for den flittigste og nøjsomste Race paa Borneo: Kineserne, vil man mellem vore Billeder lægge Mærke til to malayiske Kvinder; den Enes Maade at bære sit Barn paa er os ikke saa ny som den Andens Hattefaçon; men da denne, ved Siden af at være i høj Grad formaalstjenlig som Værn mod Solen, endog skal være ret klædelig og efter Sigende ikke er tungere end en almindelig evropæisk Damehat, saa kan den maaske have en Fremtid for sig ogsaa hos evropæiske Damer.

Folketheatret.

I Mandags opførtes til Benefice for Hr. Stigaard to Smaastykker foran *»Krig i Fredstid«*, hvoraf navnlig det ene: *»Et Kvarter før Døden«* er en ganske morsom lille Nyhed. Hr. Stigaard nød i rigeligt Maal den Hyldest, han er saa vant til fra Publikums Side.

Til »En Soldater-Historie«. Tegning efter **A. Brun.**

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Holger Drachmann, der endnu lejlighedsvis virker som Maler, vil ved Göteborg-Udstillingen blive repræsenteret med et større Billede: Fra Sildefangsten i Storebelt.

— Som det synes, vil den Polemik, der har rejst sig angaaende Berlinermuseets sidste større Erhvervelse, Neptun og Amfitrite af Rubens, antage betydelige Dimensioner; saavel Kunstnere som Videnskabsmænd rykke i stadig voxende Antal i Marken, dels til Forsvar for Ægtheden og Fortrinligheden af Billedet, dels med den bestemte Paastand, at dette, langt fra at være 200,000 Mark værd, snarere maa betegnes som et Makværk, udført længe efter Rubens' Død. Mellem Angriberne staar i første Række Berlinerakademiets Direktør, den bekjendte Historiemaler Anton von Werner, som har skrevet en meget hvas Artikel i et af de sidste Numre af »Gegenwart«; paa samme Side befinder sig Kunsthistorikeren Dr. Adolph Rosenberg, der har gjort Rubens til Gjenstand for særlige Studier. Mellem Forsvarerne træffe vi foruden Galleridirektøren Dr. Bode tillige Dr. Eisenmann. Bodes Hovedindlæg findes i »Preussische Jahrbücher«. Selvfølgelig lægger Forfatteren i sin Bevisførelse ikke synderlig Vægt paa Fortrinligheden af Kompositionen som saadan; Billedet kunde jo være udført efter en Skitse af Rubens. Derimod hævder han med stor Styrke, at Formgivningen i det Enkelte svarer nøjagtig til, hvad man finder i andre Hovedværker af Mesteren fra den Tid, da han nylig var vendt hjem fra sin første Rejse til Italien, fyldt med Indtryk af Antiken og af Renaissancens store Kunstnere. I koloristisk Henseende skal Billedet efter Bode være noget aldeles Eminent. »Som i ethvert godt Figurbillede er ogsaa her hele Farvestemningen rettet efter Karnationen, der, som man oftere sér det i Rubens' tidligere Arbejder, faar sin ejendommelige Livsfrodighed og lysende Kraft ved Modsætningen mellem de røde Reflexer og de blaalige Halvskygger. I de positive Farver, det dybe Røde i den kvindelige Hovedfigurs Draperi og det kolde Blaa i Neptuns, faa de tilsvarende Farvetoner i Karnationen den fornødne Modvægt, saa de komme til at staa mildt og roligt. Dyrenes matgule og sorte Farver og det brunlige Solsejl, der er spændt over Figurerne, fuldende Farveharmonien; med Sejlet, som breder Skygge over en Del af Gruppen, er det lykkedes Kunstneren at frembringe et højst tiltalende Clair-obscur.« Mellem de Grunde, der ere anførte mod Billedets Ægthed, findes ogsaa den, at der blandt de afbildede Dyr er et Næshorn, en Skabning, som Rubens vitterlig aldrig havde sét i Naturen. Det er imidlertid godtgjort, at det er malet efter Dürers bekjendte Træsnit.

— Gabriel Max arbejder for Tiden paa et stort Billede, der skal være paa én Gang det genialeste og det mest bizarre Kunstværk, han endnu har havt paa Staffeliet. Æmnet er Kristi Korsfæstelse; af Korset, hvorpaa Frelseren hænger, sér man kun den øverste Halvdel; den nederste er skjult af et Lærred, der er trukket for, og over hvis Rand man sér fem Par Hænder strakte i Vejret; saa kan Beskueren selv tænke sig de til disse Hænder hørende Legemer — Madonna, Johannes, Maria Magdalena o. s. v. — bag Tæppet. Over det Hele staar Solen kulsort, men desuagtet med glødende Straalekrans. Kristusfiguren omtales som noget ualmindelig Ædelt og Storladent; Indtrykket, hele Billedet gjør, synes dog nærmest at være kuriøst.

— Som tidligere meddelt, vil man i Versailles rejse den konstituerende Forsamling af 1789 et storartet Monument. Konkursen, ved hvilken der fordredes, at en Billedhugger og en Arkitekt skulde arbejde sammen, og at Monumentet i det Væsenlige skulde bestaa af en høj Søjle, omgiven af Statuer af Mirabeau, Siéyès, Bailly og Lafayette, har nu fundet sin Afslutning; Arbejdet vil blive udført af Arkitekten Formigé og Billedhuggeren Coutant, der have vundet første Pris, 30,000 Francs, for deres Skitse. Den viser en slank korinthisk Søjle, paa hvis Kapitæl »Republiken« knejser med Sejrens Palmegren i den løftede Højre; i den anden holder Figuren det sænkede Sværd, ved dens Fødder hviler en Løve. De fire Sidefigurer ere anbragte i Nicher i Søjlens Fodstykke. ☐

BREVVEXLING.

x a x f. Det staar selvfølgelig Dem, som Enhver, frit for at indsende, hvad De ønsker, til eventuel Optagelse. Nogen Opgave kunne vi ikke stille Dem.

C. H. Anmeldelsen kan ikke benyttes.

V. N. Digtet kan ikke benyttes.

Indhold: **»Mit Portræt malet af mig selv«**, Digt af H. V. Kaalund. Med Vignet. — **»I December«**, Skitse af Juliette Daudet ved N. J. B. — **»Ludvig Feilberg: Om størst Udbytte af Sjælsevner«**, anmeldt af Dr. Harald Høffding. — **»Portræt af H. V. Kaalund«**, tegnet efter Naturen af Frants Henningsen. — **»Syv Smaabilleder fra Borneo«**, tegnede af Marie Jespersen. — **»En Soldaterhistorie«** af Pierre Berton, ved Laurits Eckardt. (Sluttet). Med Tegning efter A. Brun. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen. & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 192. Søndagen d. 5. Juni 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Coquelin som Mascarille i Molières „Les précieuses ridicules“.
Tegning af H. Tegner.

CONSTANT COQUELIN.

Coquelin har fulgt den reglementariske Bane for franske Skuespillere. Efter at være indtraadt i det dramatiske Konservatorium i en tidlig Alder, vandt han efter faa Aars Forløb en »anden Pris« og blev engageret ved Théâtre-Français. Han debuterede i December 1860, ikke fuldt tyve Aar gammel, i de Tjenerroller, som hans berømte Lærer Regnier havde gjennemstavet med ham Time efter Time. Han svang sig dernæst hurtigt op til at blive den ansete Kunstner, han nu er.

Selv med saa sikker og frisk en Begavelse som Coquelins er det vanskeligt at trænge igjennem i Paris. Han var imidlertid ikke alene flittig og intelligent. Han besad desuden en rastløs Vilje og en uforfærdet Haardnakkethed. Man kan læse dette ud af hans faste og raadsnare Blik; hans Hoved sidder kjækt, lidt tilbagekastet paa Skuldrene; Skikkelsen er sluttet, muskuløs, med en Marschsoldats taktfaste Fodskifte. Han sér ud som En, der ikke viger afvejen; han har ikke Gots Avtoritet, men til Gjengjæld heller ikke hans retskafne Tyngde. Man mærker vel paa Got, at han er herskesyg og ynder at kommandere; Coquelin ligner en udmærket disciplineret Soldat, der føler en brændende Lyst til at »gaa paa«.

Hvis man da vil sammenfatte hans hele Kunst i faa Ord, vilde man nærmest komme til at betegne de Egenskaber, han fremstiller, som Disciplin og Bravour, svarende til hans regelmæssige Opdragelse og hans klare Forstandighed og paa den anden Side til hans Karakters Frygtløshed og Viljesspænstighed. Vi ville undersøge dette i Enkeltheder, men jeg behøver maaske ikke allerede her at gjøre opmærksom paa, at han som alle sceniske Kunstnere med Lethed forstaar Modsætningerne til de Følelser og Karaktertræk, han ynder. Den, som sætter sin Ære i at spille Revolutionssoldaten »Jean D'acier« — Staalhans —, vil føle en overlegen Fornøjelse ved at fremstille en eller anden vaabenfjendsk

Stymper fra det moderne Liv eller den forvorpne Landsknægt fra Augiers *Æventyrersken*.

Coquelin havde det Held ved sin Debut at finde Pladsen for sig næsten ubesat. Baade Monrose, Regnier og Got brød sig ikke synderlig mere om at spille den gamle Komedies Tjenerroller; de to Første trak sig i det følgende Tiaar tilbage fra Scenen, og Gots Ærgjerrighed førte ham henimod de store Karakterroller, der kunde markere hans Talent og give ham Eneraadighed paa Scenen anderledes end naar det gjaldt at være den forslagne Tjener. Coquelin fik da Lov til at boltre sig efter Ønske som Mascarille, Scapin, Pasquin og hvad de alle hedde. Han har ikke spillet dem meget forskjelligt, thi han besidder ikke megen Fantasi, men han gav dem ved sin Ungdom og Livslyst en Friskhed, som fornyede dem. Gjennem Konservatoriets akademiske Tradition var der efterhaanden kommet noget Mekanisk og Marionetagtigt over Spillet i disse Roller. Hver Repliks Takt og Tempo var kjendt, hver Betoning nøje undersøgt og udmaalt, en bestemt gjennemført Spillemaade var den eneste rigtige. De store Skuespillere, hvis Fag det var baade at fremstille Scapinerne og at undervise i dem, fik let noget Professoragtigt over sig og vare selv lidt trætte af at sysselsætte sig med en Komik, som var dem saa mundret og uoverraskende. Det er Ungdommens Sag at spille disse Roller. En Yngling kan nedlægge i dem sin Trods, sin Kaadhed, hele sin Foragt for Jeronimusserne og Geronterne, sin Spot over Magdelonerne og sin lystige Kjærlighed til Pernillerne. Men naar man selv kommer op imod Jeronimusalderen, saa faar man Medlidenhed med den Gamle, hvem Sønnen bedrager og Tyendet spiller paa Næsen, man kan ikke værge sig mod en stærk Sympathi for den, der har grundlagt Huset og betaler Husholdningen, og begriber ikke, med hvilken Ret man overhører hans Befalinger og ringeagter hans Erfaring. Det ikke at bryde sig en Døjt om Erfaringen og kun at ville Ét og sætte det igjennem trods Alt og Alle — det er den lystige Tjeners Skik, og det var Coquelin Mand for at fremstille.

Fantastisk er, som sagt, hans Spil ingenlunde. Man mærker altid Skolen i det. Han har heller ikke omdannet Tjenerfiguren ved Hjælp af væsenlig nye Træk; han spiller den temmelig ens, men meget forskjellig fra, hvad vi er vant til. Det er maaske mest iøjnefaldende med hans Scapin, som Publikum desværre ikke faar Lejlighed til at sammenligne med Phisters. Den store danske Skuespiller havde lagt al Vægten paa det Brillante og Pragtfulde, hans Scapin var saa fin som en nyslagen Penge, muligvis dog en falsk Mønt; men han straalede i Silke og Fløjl, Fjedren vajede koket paa hans Hat, hans Gang var let, Humøret lyst — umuligt, at denne elegante maître de plaisir for sin Herre nogensinde havde siddet ved Aaren paa Straffegalejen. Denne Scapin var Virkeligheden lige saa fjærn som de italienske Røvere, vi kjende med de højpullede Jægerhatte og Pistoler i Bæltet, syngende en Drikkevise mellem unge Kvinder i Skovens tætstammede Tykning. Ligesaa romantisk som Phisters Scapin var, ligesaa klassisk er Coquelins. Hans Kostume er det traditionelle, der skriver sig fra den italienske Maskekomedie; heller ikke han nærmer Figuren til Virkeligheden eller bestræber sig for at fremstille Scapin som den Tyveknægt, han er, men han drager Linjerne langt strængere, og der er et Pust fra selve den antike Komedie over Tjeneren. Snart minder han om Davus, snart gjenkalder han Pierrot, dog ikke den plumpe og klodsede Lømmel, som nu vækker Latter, men en finere og mere skjælmsk forslagen Gavstrik.

Hvad er nu Coquelins særegne Lune? hvorved bringer han »honnette Folk til at le«, som Molière vilde? Lad os undersøge dette strax her. Naturen har givet ham et ypperligt Ansigt for en Komiker. Opstoppernæsen og Munden, hvis Overlæbe aabner sig opad og lader se en Række skinnende Tænder, stemmer Publikum muntert. Han sér saa brav ud og samtidig saa lun og skjælmsk. Man føler, at han er sikker paa sig selv og overlegen, og at netop denne Følelse giver ham et godt Humør, som uvilkaarlig smitter. Se ham som Mascarille i *les précieuses ridicules!* Hvor triumferende straaler han ikke som den falske Marquis! Hans sunde Forstand og hans Rævesnuhed foragter paa det Dybeste al denne Lærdom og Pænhed og Affektation, som de smaa Borgerdøtre pynte sig med. Han føler sig formelig som blaseret Adelsmand overfor dem. Han er dem saa uendelig overlegen, og han boltrer sig i Fortællingen om sine opspundne Bedrifter, morende sig over deres Dumhed, som lader sig Alting indbilde. Glanspunktet er dog Recitationen af Digtet, som han baade deklamerer og synger.

Man vil faa dette at høre. Man vil høre Coquelins gjennemskærende, smældende Stemme sende sine Trompettoner gjennem det kgl. Theaters saa vanskeligt fyldelige Rum — blæsende en Jubelhymne over Pedanteriet. Man har snart ikke mere Lov til at bruge Lignelsen »Trompet«, thi fra Coquelins første Prøve i Konservatoriet har den fulgt ham, men den passer altfor godt til at man kan undvære den. Hans Røst har denne pludselige Sætten i, Gaaen paa, Smældet, Fanfaren, som er Messinginstrumentet egen. Den er soldatermæssig som hans Skikkelse og hans Karakter, ikke som den kommanderende Officers, men som Forpostens, der træder an og giver Parolen. Hans Stemme holder bestandig ud, han bliver ikke hæs eller trættet et Øjeblik eller slipper den fulde Brysttone, men formaar at lade den klinge ens over lange Recitationer og Tirader.

Hans Komik bestaar i Overraskelsen. Tonefald, Replik, Bevægelse kommer altid uventet. Man kan maaske allerbedst studere denne Manér gjennem Broderens Spil, som driver den ud i burlesk Grimace ved en uforsvarlig Overdrivelse. Naar den yngre Coquelin skal foredrage en af hine Monologer, som nu ere paa Mode i Paris, kommer han ind med hængende Hoved, Ansigtet gnavent og fortrukket, Blikket sløvt, gaar ned til Lamperækken og stiller sig op — og saa pludselig sætter han i med en Voldsomhed, som skræmmer Folk op, stødende Ordene frem med sin skrattende Stemme som et Dyr, der brøler. Enten bliver man ganske kold ved denne Brutalitet — jeg tilstaar ikke at kunne afvinde den nogen Nydelse — eller man lader sig overrumple og kildre til støjende Latter, og det gjør de Fleste; den yngre Coquelin er jo Parisernes Afgud. Dette er, som sagt, Overdrivelsen af den ældre Coquelins Manér, idet Broderen aldeles uden Hensyn til Situation og Karakter laver Stemme og Holdning til efter den én Gang givne Model, som findes morsom. I det Smaa virker Coquelin ved Overraskelsen. Han har pludselig Kast med Kroppen (*soubresaut*) og Springen og Falden i Stemmen, som ere uimodstaaelig komiske; man vil netop faa det at høre ved Recitationen af Molières Vers.

Man vil forstaa, hvor udmærket et saadant afvexlende Spil passede i det gamle Repertoire. Jeg har allerede nævnt, at der let kunde komme noget Læreragtigt over Skuespillerne ved Théâtre-Français; Coquelin, idet han bevarede de strænge akademiske Regler, hengav sig alligevel dristig til sin Ungdoms Inspirationer og overraskede ved, at de gamle Ord paa hans Læber fik en moderne Klang. Disciplin og Bravour. Han levede disse Roller. Det, som var overraskende for Publikum, bestod egenlig kun i, at Repliken bestandig fødtes paa Ny i hans Hjærne. Han blev saa uimodstaaelig komisk, fordi han helt kunde gaa op i det vittige Indfald eller komiske Træk. Han har med Aarene mistet noget af denne Evne. Hans store Avtoritet forbyder ham næsten at give sig hen i drengeagtig Kaadhed, eller maaske er det snarere Alderen, der, forandrende hans Humør og Karakter, ogsaa fører hans Kunst ind paa andre Omraader. En af hans morsomste Roller er Anatole de Beaubourg i *Poul Forestier*, den unge Mand, der saa gjerne vil være en Laps og en Forfører, men hvis Udseende og Manerer slet ikke stemme overens med den Lovelace eller Richelieu, der er hans Ideal. Han tilstaar selv i en Glansreplik, at han ikke svarer til sine elegante Forbilleder, og udbryder sukkende: je suis commun — man har bebrejdet Coquelin, at han ikke nu spillede dette Sted

med den samme ungdommelige Uforfærdethed som forhen. Det var ligesom om han, den ansete sociétaire, skammede sig over at skulle være til Nar paa den Maade. I sin Ungdom morede han sig anderledes over sig selv, nu lider han ikke at være saa borgerlig, som han i Virkeligheden er af Naturen og af Talent.

Paa den anden Side kan hin Lyst til Forandring føre ham til Overdrivelse. I det gamle Repertoire kan man tillade sig alskens Løjer, Mascarille tør være lystig over alle Grænser, og Pasquin i *le jeu de l'amour et du hasard* kan under sin Forklædning paatage sig de naragtigste Manerer. Coquelin har hos Scribe og hans Samtidige spillet en Del halvkomiske Roller, forfløjne Ægtemænd og desl., som Manden i *Ude og hjemme*, Oscar i Stykket af samme Navn. Han har altid moret; men han har undertiden brugt Midler, som man fandt ikke helt værdige for en Kunstner af saa høj Rang. Visse komiske Effekter gjenkaldte svagt saadanne Vitser, som de Handelsrejsende bruge at more Gjæsterne med ved table d'hôte. Jeg finder følgende Bemærkning om Ægtemanden i *Ude og hjemme* i en Kritik: »Det er Coquelin, som spiller Colombet, og indbyder til nogle Bemærkninger, som ikke alene finde Anvendelse paa denne Rolle. Han er særdeles morsom, vækker megen Latter, han har Publikums Øre og kan vove, hvad han vil. Muligvis har han noget Hang til at misbruge dette. Han overfører Palais-Royal-Theatrets Manerer til Théâtre-Français. Han tager ikke sine Roller alvorligt nok; han fører dem altfor let ud i Karikaturen. Altfor mange Grimacer, altfor mange pludselige Stemmeforandringer; Tonen bestandig forceret. Denne Fejl falder endnu ikke stærkt i Øjnene, men hvis Coquelin ikke passer omhyggeligt paa sig selv, vil han glide ned ad det Skraaplan, som Publikums voxende Yndest drager ham hen imod, og han vil dyrt betale den Latter, han nu vækker.« — Man vil se, at det er Lysten til at kildre Publikum ved pludselige overraskende Indfald, Hanget til Bravour, som undertiden har ført den ellers sobre Skuespiller altfor vidt.

Det danske Publikum vil faa Coquelin at se i nogle af hans bedste Roller fra den Scribeske Komedie: Balandard i *En Lænke* og Destournelles i *Slottet i Poitou*; endnu bedre vilde det have været, om det havde været Truppen muligt at fremføre Dumas': *le fils naturel*, hvor Coquelin spiller Aristide. Disse Roller høre tæt sammen, ikke alene fordi Personernes Livsstilling er den samme, nemlig Jurist og Advokat, men ogsaa fordi de repræsentere en Art af Ræsonnører, som ere temmelig almindelige i nyfransk Drama. Det er den sunde Fornuft, som gjennem dem kommer til Orde, en lidt borgerlig Snusfornuftighed, der ikke forstaar Livets Extravagancer og bevæger sig halvt forvirret, halvt overlegen mellem Dramaets lidenskabelige Personer og hæftige Situationer. De ynde Ro, Fred, Orden og Lov, og begribe ikke, at fornuftige og dannede Mennesker kunne løbe saa tossede omkring. Scribe og Sardou satirisere endnu lidt over dem. Saaledes har Balandard, trods al sin jævne Forstandighed og lovlige Redelighed, visse Lyster, som han vel tøjler, men som ikke ere uden Fare for det ædruelige Levnet, han vil føre. Han tilstaar, at de smaa Theatres Kulisser tiltrække ham, og at en Hertugindes Kjærlighed vilde passe ham som en Handske. Scribe har meget morsomt anbragt ham i Situationer, der kunne mistænkeliggjøre ham, og forlovet ham med en lille Pige, som for enhver Pris vil have en romantisk Kjærlighedshistorie, og som forelsker sig dødeligt i ham, da hun tror ham en Forfører og en Duellant. Destournelles repræsenterer Loven og Bornertheden overfor Adelsmandens pretentiøse Uvidenhed og den forelskede Soldats sværmeriske Opofrelse. Dumas tager derimod med Fløjlshandske paa Notaren; Aristide forstaar sig ikke paa Kjærlighed — hans Ideal er at ægte en fyldig ung Dame, thi jo mere der er af et Fruentimmer, des mere holder man af hende — men han forstaar sig udmærket paa Alt, hvad der falder ind under Ærlighedens og Retskaffenhedens Love. Han er honnet i Ordets bedste Forstand. Derfor kan han tale med Myndighed overfor Stykkets forskjellige Personer. Vi ere her stegne op til en Sfære, hvor Digteren kjæler for det borgerlige Element, og hvor Æresbegrebet alene sætter Grænse mellem Samfundslagenes forskjellige Repræsentanter.

Den Skuespiller, som netop evner det Disciplinære, vil helt ud magte slige Roller. Han vil kunne spotte over det Ordnede, naar det optræder altfor smaaligt og udarter til Filisteri som hos Balandard, og han vil paa den anden Side, naar Aarene have givet ham Myndighed, kunne optræde som det Lovmæssiges berettigede Avtoritet. Da *le fils naturel* gik over Théâtre-Français' Scene, var Kritiken enig om at erkjende, at Ingen havde staaet højere end Coquelin. Han havde sent faaet en saadan moderne Rolle, der kunde tillade ham at udfolde sine Evner anderledes end i et rent komisk Lys.

Det har allerede længe været ham pinligt blot at være komisk Skuespiller, kun at skulle fremstille Lystigheden eller Latterligheden, han, den fint dannede Mand med stærke politiske og literære Interesser, Gambettas Fortrolige og Ven. Paa mange Maader har han da søgt at undslippe sin Skjæbne. Han har været en udmærket Figaro, let og munter, fyrig og elskværdig, men med Aarene er Fremstillingen bleven mørkere. Han betoner nu Figurens politiske Sider, han glemmer ikke et Øjeblik, at Beaumarchais med sin Figaro er Revolutionens Forløber, eller med andre Ord: han spiller nu Rollen saaledes, som vor Tids hele Aandsretning har lært os at se paa Datidens Literatur. Deri er der intet Ondt. I det Hele taget gjælder det for Skuespilleren blot at have en Opfattelse eller Anskuelse af den Type, han skal fremstille; om den er sand eller urigtig, det kan man sidenhen drøfte. Det Allerværste, det vil sige det Alleruinteressanteste, kommer frem, naar der blot spilles hen i al Almindelighed paa en gængse Tradition. Théâtre-Français byder Exempler nok herpaa, Talbot var uendelig almindelig i Komedien, Maubant er det bestandig i Tragedien. Dog, paa den anden Side forbavses man over, at den samme Coquelin, der er saa moderne som Figaro, vil skrue Misanthropen saa langt tilbage, som han gjør det i sin lille Bog: *Molière et le misanthrope*, hvor han bekæmper den Theori, som fremhæver Jansenisten og Filosofen i Alceste. Den behandler i hvert Fald ikke denne anderledes end han selv sin Figaro. De store dramatiske Typer undergaa bestandige Forandringer; hver Tidsalder afsætter sin Opfattelse paa dem, uddyber og forstørrer dem. Det bliver efterhaanden vanskeligere at fremstille dem paa Scenen, men til Gjengjæld er Opgaven ogsaa bestandig betydningsfuldere. Det er en Ære for en Skuespiller, naar man kan fordre omfangsrige Studier af ham; han staar da som en Soldat paa en farlig, men hæderfuld Post. Det undrer En, at Coquelin har en vis Lyst til at desertere ved at opfatte Misanthropen saa enkelt og rent komisk; imidlertid maa man beklage, at han ingen Lejlighed har havt til at legemliggjøre paa Scenen sin dramaturgiske Theori. Ingen kan tvivle om, at Alceste havde faaet Kjød og Blod, naar man sér, hvor levende og menneskelig hans Figaro er. Det er ingen Komedietjener eller Maskeintrigant, men en Kritiker og Oprører. Den disciplinære Skuespiller fremstiller Oprøret mod den falske Samfundsorden; han haaner dem, der kun have havt den Umage at lade sig føde, med den Kjækhed og Trods, som den retfærdige Sag giver. Det er ikke Beaumarchais' Figaro, men det er næsten Noget, der er bedre.

Hvis man vil have en skarp Modsætning til denne revolutionære Figaro, saa tage man den brutale Drukkenbolt i *l'aventurière*, maaske Coquelins allerbedste Rolle, som man maatte beklage, hvis det danske Publikum ikke blev bekjendt med. Her er ingen filosofiske Theorier, her er kun et Stykke Menneskenatur, tegnet »i Callots Maner«. De spanske Vagabonder fra Lesages *Gil Blas* staa lyslevende for En. Den fuldkomne Bestialitet hos Knægten fremtræder med en saa cynisk Aabenhjærtighed, at man maa more sig derover, og Coquelin har et bedaarende Smil, der afvæbner. Han er over al Kritik fortrinlig i Drukkenskabsscenen, naar han udtordner det henrivende Vers:

Quand on est mort on ne mord plus
Que la poussière;
Quand on est mort on ne mord plus,
On est mordu.

Og han er ikke ringere, hvor han mod Slutningen i raat Raseri truer Søsteren til at sælge sin Afrejse og dernæst pludselig taber Modet og skjælver for den farlige Modstander, der hæver Kaarden imod ham. Hans falske Bravour, hans ægte Lumpenhed er lige uimodstaaelig. Det er Komediespil af allerførste Rang, naar Coquelin her giver os et Billede af en halvt naiv Slyngels Tøjlesløshed.

Coquelin havde arvet denne Rolle efter sin Lærer Regnier; han førtes imidlertid igjennem Arv til et helt andet Fag, som mere svarede til hans Ønsker. Han vilde bort fra det Komiske; hvad Under da, at han var glad ved at spille halvt eller helt alvorlige Ægtemands-Roller i det moderne Repertoire. Colombet i *Ude og hjemme*, der er saa skolet og disciplineret hjemme og saa vild og hensynsløs, naar han slipper bort fra de devote Fruentimmer, taaler endnu at chargeres, men Ægtemanden i *Gabrielle* er en Alvorsmand og Martyr, der endog til Slutning udnævnes til Digter af den angrende Hustru. Det er ikke nok i denne Rolle at kunne fremstille den rolige Advokat med det varme Hjærte, som Coquelin alt havde havt under Hænde i *le fils naturel*; Julien elsker sin Hustru lidenskabeligt, han græder og vaander sig i Smerte, da hun vil svige ham, og han hæver sig til næsten tragisk Myndighed, da han giver hende Valget mellem Elskeren og sig. Magter nu Coquelin dette? Der er sikkert intet Træk hós ham, der forraader Komikeren; han er baade værdig og stolt, og hans Sorg og Graad er rørende. Alligevel er han ikke fuldt overlegen her; der mangler det geniale Pust, som naturlig indfinder sig hos ham i andre Roller. Stykkets altfor spidsborgerlige Karakter gjør ham ogsaa mere borgerlig, end man vilde ønske. Der er en Smule Fladhed i Spillet, maaske ogsaa fordi vi ikke ere vante til at se Lidenskaben fremstillet med Opstoppernæse og Piskesmældsstemme.

For at faa Lejlighed til at udfolde alle sine Egenskaber, lod Coquelin et Stykke skrive for sig af Poul Ferrier, en yngre Forfatter med endel Talent, som i adskillige Aar har vexlet mellem Held og Fiasco paa forskjellige Parisertheatre. Foruden et Par fortrinlige Enaktsfarcer har han skrevet en treakts Komedie for Gymnase: *la fille de chambre*, der er overordenlig morsom. Af ham forlangte Coquelin et Drama, i hvilket han kunde bringe Tilskuerne til baade at le og at græde. Ferrier forfattede saa *Tabarin*, Navnet paa en berømt Hanswurst og Gjøgler fra det syttende Aarhundrede. Han spiller sine lystige Farcer paa Pont-Neuf, og midt under Forestillingen erfarer han, at hans elskede Hustru er løbet bort, og for at dække sin Graad er han nødt til at lade, som Sorgen hørte med ind i Farcen, og bruge sin Smerte til at vække Latter. Situationen er vel kjendt fra det store Melodrama *Paillasse*; den lystige Gjøgler skjuler under sin Maske et melankolsk og sønderrevet Indre. Det lykkedes ikke Coquelin at give denne Sentimentalitet Udtryk; det store Publikum lod sig narre, men den gode Kritik bebrejdede Skuespilleren, at han var usand i sin Følelse. Han var nødt til at skrue sig op til en Pathos, som en tragisk Skuespiller netop vilde have gjort jævn og simpel for at virke des kraftigere. Af dette mislykkede Forsøg lod Coquelin sig ikke afskrække, og nogle Aar efter (1877) lykkedes det ham helt at gjennemføre en alvorlig Rolle i Lomons *Jean D'acier*, som omhandler den paa Theatret evige Historie om den fattige Bondesøn, der elsker den rige Adelsdame. Her var dog Æmnet noget varieret. Stykket foregaar under Revolutionen; Soldaten Jean bliver gift med Grevinde Antoinette, fordi det er den eneste Maade, paa hvilken han kan frelse hende fra Skafottet; dog, da hun ingen Kjærlighed føler til ham, bo de sammen som Broder og Søster. Efter et Liv fuldt af Opofrelser og Kampe for hendes Skyld vinder han først i sin Dødsstund hendes Kjærlighed. Det var intet poetisk Nyt i Stykket, kun Alexandrinernes gamle Pathos. Coquelin var saa maadeholden, at han betvang enhver uvillig Stemning imod sig. Den Følelse for Disciplin, der bar hele hans Kunst, kom ham her til Hjælp. Det gjaldt at fremstille Soldatens Pligtmæssighed og den hæderlige Mands urokkelige Hensynsfuldhed: Coquelin »staalsatte sig« og slap lykkelig over alle Skjær, uden at dog dette Forsøg fristede ham til Gjentagelser. Derimod har det Held, han i sin Tid havde med *Gringoire*, affødt enkelte Roller af samme Art. Banvilles lille fine Digtning er vel bekjendt; det er en Romantikers Svanesáng over Poesiens Herlighed. Vi ere hensatte til en Tidsalder, hvor Kunsten paaskjønnes anderledes end nu, selv om dens Dyrker gaar nøgen og ussel omkring. Den Skjønne opdager Geniet i den fattige Sanger, der er modig som en Kriger og stolt som en Fyrste. Rollen er ikke vanskelig, enhver talentfuld Karakterskuespiller vil magte den og behage i den; hvad Coquelin særlig formaar, er en stærk Sammensmeltning af det Komiske og det Rørende. Han glemmer ikke et Øjeblik i Stykkets første Halvdel, at Gringoires Naivetet skal more, han er saa prægtig sulten og forknyt; og hvor Gjøgleren til Slutning skal aflokke Taarer, holder Skuespilleren Karakteren fast, om han end ikke naâr en Lewinskys Alvor og Højhed. Saa jævnt vilde Coquelin næppe nu spille Rollen, hvis han fik den som ny; hvem der har sét ham i *le luthier de Crémone*, vil vide, at han nu stærkere betoner det Pathetiske, og selv Recitationen af Digtet om de Fattige i *Gringoire* vil maaske falde Danske lidt svulstig. Det er for meget Bravournummer. Lydstrømmen bruser og svinger sig som var det en Verdisk Arie; man fornemmer næppe Ordenes Mening paa Grund af det stærke Rhythmeslag, men det betager og river med som italiensk Musik.

Endnu til Slutning to Roller for at vise, hvor langt den talentfulde Fremstiller af de Molièreske Tjenerroller formaar at strække sig. Han har omformet sin Sans for den disciplinære Ro til Verdensmandens Kulde og Blaserthed hos Hertugen af Septmonts i *l'Etrangère*. Det var en mønsterværdig Fremstilling. Hertugen er Stykkets »Vibrion«, det skadelige Kryb, der ernærer sig af Samfundets Forraadnelse og ingen som helst Skaansel fortjener. Den, der udrydder og dræber Vibrionen, gjør en god Gjerning. Hvor indbød ikke en saadan Figur til Overdrivelse, til at afmale en Theaterskurk med Scenens sorteste Farver. Coquelin var dog naturlig i hvert Ord og hver Gestus, fornem i sit Væsen, rolig og modig i enhver Situation, samvittighedsløs og fordærvet. Det blege Ansigt med den lille Knebelsbart fortalte om en ustyrlig Sanselighed, der havde tømt alle Udsvævelser til Bunden. I et Stykke, der er saa nær ved Melodramet som *l'Etrangère*, virkede en saa virkelighedsret Præstation højst velgjørende mellem megen Unatur.

Den fuldkomne Modsætning til Hertugen er den retskafne og arbejdslystne Marcel i *les ouvriers*. Det nydelige Stykke er opført paa vort kgl. Theater med Emil Poulsen som Marcel. Han tog Rollen langt mere søndagsagtigt end Coquelin, og man kan ikke nægte, at den indbyder dertil. Thi Marcel er et Mønster paa en Arbejder, flittig, ærlig, med højere Interesser, forelsket med ægteskabelige Hensigter, skyende Kro og Kippe, den kjærligste Søn — det er ikke muligt at afbryde alle disse rosende Tillægsord med et eneste dadlende. Publikum vil kunne beundre, hvor rolig og sober Coquelins Fremstilling er, og hvorledes det er lykkedes ham at tvinge et Ideal af moralsk Disciplin, jeg fristes til at sige al den Bravour, der ligger i at være disciplinær helt ud i Fingerspidserne, ind i den simple Arbejders hverdagsagtige Skikkelse.

Det er ikke mange nye Roller, som en Skuespiller kommer til at skabe ved Théâtre-Français, hvor der opføres én à to Nyheder om Aaret. Jeg tror at have nævnt de vigtigste af Coquelins Karakterroller, i alt Fald saadanne, der tillader at afsætte Hovedtrækkene i hans Kunst, idet jeg foreløbig har nøjedes med Antydninger, da det jo er tilladt at vende tilbage til de enkelte Præstationer senere.

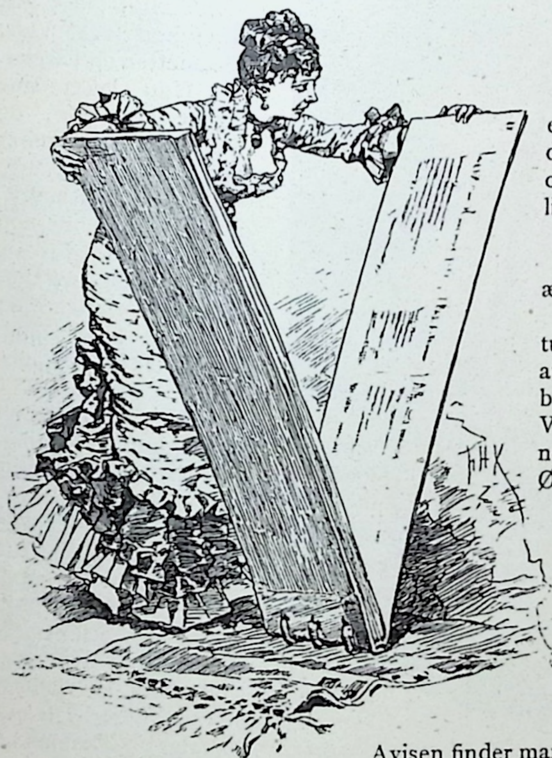
Man vil næppe kunne finde en enkelt Forfatter eller Literaturretning, med hvilken man i Enkeltheder kan parallelisere hans Kunst, men han hører nøje sammen med hele den Aandsretning, som det republikanske Frankrig arbejder frem. Det synes mig ikke uden al Betydning, at han er Gambettas Ven. Hvis man tør sammenligne Smaat med Stort, Kunsten med Politiken, vilde man maaske jævnførelsesvis kunne sammentrænge Gambettas Lære og Væsen i de to Ord: Disciplin og Bravour. Læs Gambettas Taler, akademiske i Formen, ikke meget nye i Tanken, men paa enkelte Steder flammende op i et Udbrud, der slaar ned som Lyn og tænder Ild i Hjærter og Hjærner. Og hvor prædiker han Lovlighed og Orden og Disciplin, idet han kun halvt skjult lover en glimrende Revanche til Gjengjæld for al denne Resignation. Jeg tror, at der er noget af Republikens Aand i den mandige og viljefaste Skuespiller, der skal gjæste os. Forhaabenlig vil dette ikke skade hans Held. Coquelin skriver selv et Steds, at Skuespillerens Maal er kortest udtrykt det samme som Kvindernes: at behage. Man vil faa at se, at han hverken anvender Følsomhed eller Koketteri, men Arbejde og Iagttagelse for at naa Maalet.

Edvard Brandes.

Skitser af Aurélien Scholl.

Ved **H. W.**

I.
Et Ægteskabstilbud.

ed Nytaar er det Annoncernes Tid, ligesom Maj Maaned er Grønærternes.

Hvad er naturligere, end at alle Folk bringe deres Varer til Torvs netop i det Øjeblik, alle Folk have Noget, de skulle have kjøbt. Paa den fjerde Side i Avisen finder man alt Muligt: Sundhed, Skjønhed, et godt Huld; der er Haar, Tænder, Landsteder, Vogne, Klaverer.

Man kan endog finde sin Lykke dér, saaledes som efterfølgende Historie viser; Personen, som er enestaaende i sit Slags, har fundet sig tilrette i Livet, og det netop ved en snild Annonce.

Forleden kunde man paa fjerde Side i alle Paris' største Blade læse et Avertissement, saalydende:

»En Mand paa 35 Aar, dannet og rig, ønsker at indgaa Ægteskab med en ung Pige eller ung Enke; paa Formue sés ikke; men hun skal tilgive ham hans Grimhed. Man henvende sig under Adressen P. A. M. poste restante Paris.«

De unge Damer uden Medgift, som lode sig friste og vilde forhøre sig om de nærmere Omstændigheder, modtoge med omgaaende Post en nærmere Forklaring, som P. A. M. havde været saa net at lade trykke i Form af et Cirkulære.

Det var hans Livs Historie fortalte med faa Ord; her er den:

»Jeg blev kastet ind i Verden i Februar Maaned 1845 under en Solformørkelse. Jeg blev skabt som en Grimrian og kom til Verden i en ussel Kro i Bretagne, og den ubøjelige Skjæbne antydede saaledes lige fra Begyndelsen af, hvad mit Liv skulde blive til, en lang Kjæde af bitre Skuffelser og Sorger.

Montesquieu angriber stærkt visse Folkeslag, som kvæle de Børn, som ere aldeles afgjort grimme. Montesquieu har Uret, og disse Folk have Ret.

Der var Ingen, der ventede mig, da jeg kom til Verden; min Moder fødte mig to Maaneder for tidlig. Hun var den Gang paa Rejse og blev nødt til at standse og tage ind det første det bedste Sted. Da jeg saaledes kom til Ulejlighed for Alle, fik jeg en meget slet Modtagelse. Stormen susede, Træerne svajede hid og did og blæste om; to eller tre Fiskerbaade forliste paa Kysten i Nærheden.

»Et skrækkeligt Vejr!« sagde de gamle Koner.

Det Vejr var skabt for mig.

Tænk Dem et kantet Hoved, hæslige Ansigtstræk, Lemmer, som slutte daarligt til Kroppen, enten sidde de for højt eller for lavt, en hidtil ukjendt Anatomi, en Anordning i Muskel- og Benbygningen, som er aldeles enestaaende.

Nogle Dage efter min Fødsel fandt der en Raadslagning Sted af Læger fra den nærmeste Landsby, og de erklærede, at hvor hæslig jeg end var, var jeg dog i Besiddelse af alle de organiske Betingelser, der kræves for at leve.

Og jeg levede, til min Ulykke.

Barnepigen væmmedes ved mig.

Naar der kom Nogen i Besøg, skjulte man mig paa Loftet.

Man søgte at blive af med mig saa hurtig som muligt. Der fandtes i Nabolavet en gammel Kone, som tog Børn i Pleje mod en lille Godtgjørelse; til hende blev jeg betroet.

Jeg alene maatte bære Skylden for Alting; var der en Plet paa Væggen, snavsede Fødder paa Gulvet, en Rift i Gardinet eller Tapetet, var det mig, altid mig, som var Misdæderen.

Tjenestepigerne fandt paa alle Slags afskyelige Ting, og gave mig Skylden, for at jeg kunde faa Bank.

De Andre fik Lækkerbidskenerne, jeg fik Levningerne.

Det blev ikke bedre, da jeg kom i Skole.

Mine Evner vare ikke mindre og min Ubehjælpsomhed ikke latterligere end de Andres, men mine hæslige Ansigtstræk, min underlige Næse og mine lange Arme fordømte mig til ved alle Lejligheder og til alle Tider at være Syndebuk.

Der er ingen værre Plageaander og Bødler end Børn; de véd ikke, hvad Medlidenhed er. De lode mig ikke have Fred, hverken Nat eller Dag.

Saaledes voxede jeg op, til jeg var sexten Aar.

Jeg kom da i Kost hos Doktor T., som skulde behandle mig som et Barn af Huset og fuldende min Opdragelse. Doktor T. boede i Anteuil; Huset var smukt, og der hørte en temmelig stor Have til.

Naar jeg tidligere havde følt mig i Helvede, følte jeg mig i Paradis hos denne brave og udmærkede Mand.

Min Grimhed, mine knudrede Fingre, mit skjæve Hoved, mine Hugtænder stødte ham ikke bort. Han var mod mig, som mod alle Andre.

Hvor jeg gottede mig, hvor jeg kroede mig i denne Situation, der var saa ny og behagelig for mig.

Hver Søndagaften kom der nogle Damer fra Nabolavet til Fru T. Man spillede Kort og indtog Forfriskninger. En Enke efter en rig Lampefabrikant, Fru Sénéchal, var en stadig Gjæst tilligemed sin Datter Rose Augusta, og hun havde en Aften det Mod at danse med mig.

Hun skjælvede virkelig, naar hun saa' paa mig, hendes Haand sitrede i min, og alle disse Symptomer tilsammen fik mig til at tro, at hun delte min Uro.

Aa, hvor jeg var hende taknemmelig! hvor var det dog ikke dejligt at se hende rødme, naar jeg nærmede mig! Og naar saa en Søndagaften var gaaet, og Klokken slog tolv, levede jeg kun i Tanken om næste Søndag.

Jeg var lige ved at skrive hende til og bede Fru Senéchal om Datterens Haand, da jeg en Dag fandt et Stykke sammenkrøllet Papir i en Krog af Haven. Jeg saa', at det var Rose Augustas Haandskrift, og jeg læste:

»Min kjære Doktor, jeg har trolig rettet mig efter Alt, hvad De har paalagt mig; det kom an paa, sagde De til mig, at forhindre Hr. P. A. M. fra at forfalde til sort Fortvivlelse eller, blive hypokonder; jeg har kunnet overvinde min egen Rædsel, men nu er min lille Søster kommen ud af Pensionen, hun er svag og lidende, og vi ere bange for, at hun ikke vil kunne taale Synet af Deres Fænomen.

Hav os derfor undskyldt, min Moder og mig. De vil ikke se os igjen, før lille Søster er bleven rask.

Rose Augusta.«

Jeg havde næppe Kræfter nok til at naa op paa mit Værelse.

Fænomenet! Hun kaldte mig Fænomenet!

Efter at jeg havde ligget nogle Dage i Feber, modtog jeg et Brev, som atter forandrede mine ydre Vilkaar.

Min Fader var død og havde efterladt mig 80,000 Livres i Rente.

Jeg sagde Farvel til Doktoren og hans Familie og lejede en lille Lejlighed øverst oppe i Forstaden Saint-Honoré. Paris er et stort almindeligt Samlingssted, hvor Alt bliver borte og de enkelte Individer forsvinde i Mængden. Jeg haabede at kunne leve ukjendt dér.

Desuden begyndte jeg at se paa min Grimhed fra en mere trøstende Side.

Mine Kundskaber hjalp mig.

Jeg havde en skarp og spids Hage — ligesom Turenne; en Vorte — ligesom Saint-Evremond; jeg var fregnet — ligesom Cicero; skutrygget — ligesom Samuel Johnson; skjævbenet — ligesom Hogarth, og om ogsaa jeg var lidt skeløjet, saa vindede Marie Stuart ogsaa lidt med det ene Øje og forstod dog at behage.

Og saa var der en Sentens, som bragte mig megen Lindring. En stor Mand har en Gang skrevet, at »for at være grim til Bunds maa man være gammel«. Naa, og jeg var ikke 28 Aar.

I Doktor T.s Hus havde jeg faaet mig en Ven, en rigtig rar Fyr, som hed Briand de Saint-Rieul; han levede af sine 6000 Francs i Rente tilligemed de Krummer, der faldt af fra min Formue.

Han var forresten det skikkeligste Menneske af Verden; men jeg véd ikke, hvor det kunde være, min onde Skjæbne magede det altid saaledes, at han kom i Vejen for mig, hver Gang jeg haabede paa et godt Udfald af en eller anden Sag eller søgte at naa et Maal.

»Min kjære P. A. M.«, skrev han en Dag til mig, »hvis du ikke er optaget i Aften, besøg da Fru de Belange, Castiglionegade Nr. 17.

Det er en berømt Skjønhed og Blaastrømpe indtil Fingerspidserne, det vil sige hun laver Vers, Sonnetter og Elegier. Hun læser sine Digte godt op, og hendes Champagne er ganske taalelig.

Saint Rieul.«

Klokken ni lod jeg spænde for og fremstillede mig hos Fru de Belange efter først at have sendt en Buket til 25 Louisdorer.

Hvilken Stemme! hvor hun var yndig! og hvor jeg hurtig blev forelsket i hende!

Jeg kom der hver Dag; jeg tænkte kun paa hende. Jeg opbød alle mine Anstrængelser for at faa hende til at tilgive mig min Hæslighed: jeg forærede hende Perler, Diamanter, Juveler. Og hvor jeg var lykkelig, naar Kammertjeneren sagde til Alle, som præsenterede sig ved Døren: »Fruen er ude!« — og naar saa jeg var hos Fruen! Jeg var ude af mig selv, jeg var i den syvende Himmel.

Madame Pasca.
Efter L. Bonnats Maleri.

Men en Dag blev jeg i høj Grad overrasket, da Fru de Belange bad mig om at lade mit Hoved modellere.

»Hvoror det?« spurgte jeg hende.

»Jeg beder Dem derom,« svarede hun, »jeg maa have Deres Hoved . . .«

»Ja, men hvorfor?«

»Til min Samling.«

En Hyrde i Ørkenen.

Den anden og tredje Pyramide.

Prøver af Billederne i Georg Ebers' „Ægypten". Ved M. Galschiøt.

»Er det Spøg eller Alvor?«

»Jeg holder af Poesi,« svarede Fru de Belange ganske koldblodig, »men jeg er fremfor Alt Frænolog.«

Derpaa førte hun mig ind i et Kabinet, der stødte op til Salonen, og viste mig sex Etagerer, hvorpaa der stod en Mængde Afstøbninger af Hoveder, men det var alle af Vanskabninger, Folk, der havde Vand i Hovedet, og lignende.

Jeg styrtede hen til min Hat og tog Trappen i fire Spring.

Siden dette Æventyr er der gaaet fem Aar; kun Haabet har holdt mig oppe, og det har svigtet mig.

Alle, Sypigen saavel som Verdensdamen, Bedesøsteren saavel som Kvinden uden Principper, alle have de givet mig Kurven.

Jeg har kastet mig ind i det offenlige Liv; jeg har søgt at komme ind i Raadet i det Arrondissement, hvor mine Ejendomme ligge. Men jeg havde alle Kvinderne imod mig, og jeg har kastet mine Penge ud til ingen Nytte.

Skulde der ikke findes En, blandt de kvindelige Personer, der læse disse smertelige Bekjendelser, som vil have Medlidenhed med mig?«

. . .

I flere Dage i Træk stod det samme Avertissement at læse:

»En Mand paa 35 Aar, dannet og rig, ønsker at indgaa Ægteskab med en ung Pige eller ung Enke; paa Formue sés ikke, men hun skal tilgive ham hans Grimhed.«

Saa forsvandt Avertissementet.

Jeg havde Lyst til kjende Enden paa Historien, henvendte mig til Annonceagenten og fik Følgende at vide:

Det har atter vist sig, hvor frugtbringende det er at avertere! Hr. P. A. M. har faaet sig en ung, guddommelig skjøn Kone paa atten Aar.

Han tilbeder hende.

Hun elsker ogsaa ham, for hun er blind.

„Det Hele er Ingenting".

— — — Hvis vore nyeste Forfattere ere en Samling af Læger, er »Novelletternes« Digter sikkert Homøopaten imellem dem: han giver os sine Lægemidler ind i smaa Doser og i Sukkerkugler. Og trods »Garman«, trods »Arbejdsfolk« er og bliver Alexander Kielland dog Novelletternes Forfatter — Cayennebonbons serveret i en fransk Bonbonière.

Og af alle hans Novelletter er den dramatiserede næsten den pikanteste. Hans Proverbe er hans bedste Novellette, »Det Hele er Ingenting« maaske Perlen i hans hele Produktion.

Naar en Novellette dramatiseredes, maatte den blive et Proverbe; som Novelletten er et Problem, er Proverbet et Drama i en Nøddeskal; som Novelletten snart er et eneste Smil, snart kun et Suk, er Proverbet snart et Indfald, snart en eneste Stemning, man sindrigt sætter ud i Dialogform. Og som Novelletten existerer ogsaa Proverbet for dem, som ville smile, ikke le; som aldrig græde, undertiden kunne faa en fugtig Glans i Øjet.

»Det Hele er Ingenting« er kun en Samtale. Er der noget Knudepunkt? er der noget Drama? er der nogen Handling? Jeg véd det ikke, véd kun, at i denne Samtale spilles der Tærning om to Menneskeliv — kalder man to Skjæbners Brydning for et Drama, da er der et Drama i dette Proverbe. Kalder man Handling for Optrin, da er der intet, intet, thi spilles dette Stykke rigtigt, føres hele Samtalen dæmpet, uden stærke Overgange, af Mennesker, som have lært at beherske sig. De have lagt bag sig — baade Ungdommen og hvad Ungdommens er, den Ene har lidt Brøst paa selve Følelsen, den Anden har lært at dæmpe dens Udtryk: de ere Begge blevne ældre.

Der spilles dæmpet. Det Hele er jo kun en Samtale om Kjærlighed, gjennemvævet af Strauss og Chopin. Det ganske Proverbe er i Grunden som Ord til disse Tos Valse: den ene Repræsentant for hvad Slægtningeparret har mistet, den anden for det — de have naåt. Thi Harald og Camilla tale og føle just i Takt med Chopin, til ham ere de naaede; Livsmodet hos Strauss er det, som de have mistet. Hengivelsen og Umiddelbarheden.

Det er kun en Samtale, som kunde være ført af disse To Dag efter Dag. Hvorfor den da føres netop nu? Det er saa let at forstaa. Det er en Vaardag, den sidste Vaardag, den første Sommerdag paa Aaret. Saa vaagne Længslerne. Skoven og Bedenes Blomster, Verandaens Palmer og Sherwoodskovens Krat — alt bæver det i Længsel imod Solen; og Fuglene juble i Haab, og Luften er svanger med Spirer, hver Blomsterkalk fortumles af Drømme. Drømmesvøbte have Længslerne blundet — nu vaagne de i Lyset.

Det er ikke Sommerens Hede, det er ikke Vaaren med sin Kulde. Naturens Festdag er det, hvor den føler et Haab leve under sit Hjærte.

Paa en saadan Dag tale disse to Mennesker med hinanden. Paa en saadan Dag er det, de se, at en ny Vaar kan skabe Vaarstemning hos dem, men Vaaren er forbi. Thi det et det, deres Samtale fortæller os.

Hvem ere de da? Ikke fremmede for Nogen af os, tvertimod vi kjende dem saa godt: det er to Uformuende. Livet har ladet os træffe dem altfor ofte. Digterne have malet dem altfor tidt til, at vi ikke skulde gjenkjende dem, saasnart vi saa' dem. Han har været ude i Livet, og han har sat det Meste til af, hvad han havde. Kielland har ikke gjort sig den Ulejlighed at fortælle os, hvorledes han har sat det Bedste til. Der er Maader nok, og man kan vælge. Han har blot været ude i Livet, og sét de store Løgne paradere, den sminkede Usandhed slaas op til Sandhed, han har blot været ude at miste Troen og Umiddelbarheden og Haabet. Det er det Hele . . . og det Hele er i Grunden Ingenting.

Han har mistet den, fordi han var svag — som de Fleste. Da han mistvivlede om at kunne stemme imod, lod han sig glide — som de Fleste. Og mens han gled, mistede han bestandig mer — som de Fleste.

Hun er blevet skuffet og har kæmpet. Hvorledes — det er ligegyldigt: Tilværelseskampen er forskjellig, dens Rov og Ran ere de samme, den berøver os det Samme: Troen, den giver os Mistro i Stedet, Hengivelsen, den giver os Tilbageholdenhed og Vogten over egen aandelig Kapital, Umiddelbarheden, den giver os i Stedet Fordybelsen i os selv og Tvivlen, som gjør syg.

Den har givet hende Alt, hvad de levede Aar give, berøvet hende Alt, hvad de berøve.

Camilla som Harald er blevet tredive Aar. Det er deres Historie. Hun har mistet Meget, fordi hun maatte kæmpe, han, fordi han ikke kæmpede. Evnen til at vove have de mistet, Evnen til at føle uden at undersøge. Thi for Ungdommen er Kjærligheden Attraa og Længsel, Kys og Favntag — for den er Kjærligheden Handling. Disse To tale om Kjærligheden. Ikke, at Kjærligheden for Camilla kun er Ord, langtfra — den er tvertimod Livets største Magt. Men just fordi den er den helligste af alle Følelser, det Højeste, just derfor stiller hun Fordringer til Kjærligheden, just derfor vil hun elskes »grænseløst, tosset«. Den unge Pige fordrer ikke dette: hun føler Læber trykkede mod sine, Blikke, der hvile i hendes, Længsel, der møder hendes, og hun — giver sig hen. Thi dette er jo Kjærlighed. Hun spørger ikke, hun modtager, og naar hun til Gjengjæld giver sig selv, synes hun, at det er Lidet.

Men Camilla er moden. Hun er blevet det i disse ti Aar, hvor hun har siddet her alene med sin Moder, alene med et Haab, som visnede, og en gammel Længsel, som blev syg. Og mens Aarene gik, har hun maalt de Følelser, hun skjænkede ham, der saa daarlig skjønnede paa dem, og nu véd hun, hvad hun giver.

Derfor er Kjærligheden blevet hende Noget af et

Regnestykke, og fordi hun véd, hvad hun giver, spørger hun, hvad hun modtager til Gjengjæld. Men derfor har hun ogsaa mistet Evnen til at blive lykkelig i en Anden.

Disse To ere begge medtagne af Livet, de ere Begge blevet gamle: de skulle Begge arbejde sig op til at være unge. »Kom Camilla,« siger han, »lad os gaa ud og nyde Solen, Lyset, Vaaren« — — »Ja, lad os« . . . Hun er glad, bevæget som han, griber sin Hat . . . men saa er der et Par Visiter at gjøre. Moderen venter. Og de naa ikke længer ud i Vaaren end — til Tærskelen.

Denne Moder, som venter, er Hensynene, Livet, Hverdagslivet, som dræber deres Stemninger. Dørtærskelen, hvor de standse, er Pointen i hele Stykket: dertil og ikke videre, dér brister deres Evne. Thi de have mistet Hengivelsen.

Da de have fundet hinanden, da de Begge juble i Besiddelsens Lykke, udbryder hun: »Dette maa Moder vide.« Han svarer Noget om at sætte Chokoladen paa.

Har han Uret, naar han fortørnes? Han havde jo dog virkelig Lov til at eje hende helt i dette store Øjeblik, til at være hende Alt, hendes Liv, hendes Maal. Og saa skal hun fortælle det til sin Moder. Saa meget tænker hun, saa meget lever hun udenfor ham, saa meget existerer Verden for hende. Hvad er det vel saa at glemme i Kjærlighed, hvad at gaa op i dette Ene og i En? Ikke et eneste Nu skal han altsaa naa at blive elsket helt.

Saa hellere slet Intet.

Har hun Uret, naar hun erindrer sin Moder? Det er jo med hende, hun har delt Alt i de Aar, som svandt, mens han var borte; Moderen har vel lidt ved Datterens Skuffelser, med Sorg har hun sét Høsten true en gold Sommer — nu skal hun vide, at der er endnu i Luften baade Jubel og Foraarshaab og Fuglesang. Det er dog saa naturligt.

Ingen af dem har Uret, Livet har det, Aarene, der svandt for dem begge, de tredive Aar, som de Begge naaede. — —

Dæmpet skal Samtalen føres, thi det er en Samtale om Noget, der er døet ud. Til Musik af Chopin kaste disse To Jord paa deres Ungdoms Haab.

Saa er Chopin saa passende et Akkompagnement: Tidens Sørgetanker gaa just i Takt med hans Toner. — — —

Udførelsen paa Kasino (Fru Borchsenius' Benefice) bar Præg af sjælden Omhu: disse to Mennesker talte, gik og stod, just som Kielland maa have tænkt sig det. Der var faa Pladsforandringer, ingen bratte Overgange, megen lad Tøven over Ferdinands Fremstiller, megen rolig Hjemmevanthed over Camillas. Der var fremfor Alt over det Hele megen Ro og ingen Voldsomhed. Desuden var Rammen om Skuespillet smuk, just saa luxuriøs er Camillas Havestue, og Alexander Kiellands Personer leve og dø i denne Overflod, Smagen behersker.

Baade Fru Borchsenius og Hr. Abrahams vare voxede med deres Opgaver. Man saa' paa den Førstes dybere og sandere Bevægelse, paa den Sidstes Lethed, at Forstaaelsen hos dem begge her var dybere end i det franske Repertoire, at disse Sindsbevægelser laa Camilla nær, at denne Blaserthed ikke var Harald fremmed. Hvad mig angaar, betænker jeg mig ikke paa at sige, at Enkeltheder i Fru Borchsenius' Spil i denne Rolle ubetinget hørte til det Bedste af Skuespilkunst af Alt, hvad den nu sluttede Sæson har bragt.

»En Ødeland« sluttede Aftenen. Efter at have spillet Camilla gav Fru Borchsenius her et fortræffeligt Soubrettebillede, og sidste Akts Snedkermadam — en Debut i det ældre Fag — gav rige Løfter om en Fremtid som komisk Skuespillerinde.

Herman Bang.

Borgerlige Huse, særlig Kjøbenhavns Professor-Residenser 1540—1630. Af R. Mejborg.

(G. E. C. Gads Forlag.)

Som et Udbytte af sine Forskninger i Universitetets Arkiv har Hr. Mejborg udgivet et lille Skrift, et læseværdigt og belærende Bidrag til Belysningen af vore kulturhistoriske Forhold i de nævnte Aarhundreder. Kundskaben om disse har indtil den senere Tid været meget mangelfuld, og før Hr. Kand. Nyrop med sine Samlinger til vor Industris Historie og Hr. Dr. Tr. Lund med sin »Danmarks og Norges Historie i det sextende Aarhundrede« kan man sige, at Ingen har ofret denne Videnskab særlig Interesse. Disse tvende Forfatteres Arbejder ere væsenlig fremgaaede af literære Studier, Forskninger i Arkiver og Bibliotheker, og skulde man nævne et Punkt, som de mulig have forsømt, da er det Undersøgelsen af de endnu existerende haandgribelige Minder fra de Tider, de ville skildre. Hr. Mejborg har det forud for dem som Forfatter, at hans Livsstilling som Tegner har ført ham vidt om i vort Land, og han har ved sine Opmaalinger og andre Arbejder ved arkæologiske Tegningers Udførelse havt Lejlighed til at se og saa at sige føle de gamle Sager, han skal skildre, mere levende, end man kan naa til ved de rene Arkivstudier. Han undgaar derved enkelte Misforstaaelser og Urigtigheder, som efter hans Mening ere indløbne i Dr. Tr. Lunds Arbejder, og som helst ikke burde have skæmmet denne Historikers livlige og læste Bøger. Hr. Mejborgs Arbejde er præget af en vis selvstændig Tone, der jævnlig bryder ud i Rettelser af Doktorens Oplysninger, der mulig kunne forekomme Enkelte at være noget skarpe og vedholdende, men som dog langt maa foretrækkes for den anden Methode, der ofte anvendes mellem Forfattere, som behandle de samme Emner, nemlig at afskrive hverandre. Enkelte af disse Rettelser have mindre Betydning og kunde uden Skade have været uskrevne, andre ere af Interesse for den rette Opfattelse af de omhandlede Forhold, men i det Hele har Hr. Mejborg vistnok Retten paa sin Side.

Hr. Mejborg afholder sig i sine Skildringer omhyggelig fra at komme ind paa det vanskelige Felt om de tekniske Betegnelsers Oprindelse, et Princip, som kan være meget prisværdigt, for saa vidt som der ligger en Styrke i al Begrænsning, men som man i denne Tid, da netop Haandværksordenes Oprindelse staar paa Dagsordenen, kunde ønske fraveget. Vi skulle tillade os et Par Bemærkninger om nogle i Bogen forekommende Ord. Naar han i Afsnittet om Ildstederne kommer til at omtale Ordet Esse, da er det rigtigt, at det ligesom paa Tysk betyder Skorstenspiben, men det er vistnok gaaet med dette Ord som med Skorsten, hvormed nu altid menes Piben, medens det oprindelig har været Betegnelsen for Stenen, hvori Fyret fandtes. Esse kommer af olddansk eysa: Gløder og Skorsten af olddansk skara eller Tysk schüren, at rage i Ilden for at faa den til at brænde, og begge Ord pege hen til de primitive Ildsteder, fra hvilke Røgen enten trak frit ud igjennem en Aabning i Taget eller lededes op under dette gjennem en Pibe, der oprindelig var af Træ, senere af stablede og lerklinede eller murede Sten. Med Kaminen er det Modsatte Tilfældet, thi Ordet betyder Røgkanal (cheminée) og er senere gaaet over til at være det stenindfattede Fyrsted.

Under Omtalen af Tagene nævnes »Vingesten« og »Flagsten«. Dr. Lund formoder i sin ovennævnte Bog, at den første Benævnelse kommer af, at Stenen ligner Vinger. Dette er næppe rigtigt. Det rette Navn er »Vindsten« eller »Vindesten«, fordi de i Modsætning til Murstenene sad. i »Vinden«, det gamle Navn paa Rummet mellem Tagspærene, det nuværende Loft. Vi finde det igjen i Vindøjet, Vinduet, hvis Plads i Rygaasstuerne netop var déroppe, og i Vindskierne, de Brædder, som afslutte Tagenes Gavlsider. Flagsten er vistnok det Samme, som endnu i Norge kaldes Heller, de flade Tagsten, der i vore Dage kun bruges i syd-

lige Lande og som lægges efter samme Princip som Tagspaan.

Det oplyses, at Hilde betød det Samme, som ellers kaldes Stager eller Stavrer, de tykke Kjæppe, der gjennemflettede med Vaand eller Vænder brugtes som Stativ i Bindingsværkets Lervægge, kun at Stagerne stode lodrette, medens Hilderne anbragtes vandrette mellem Stolperne. Hilde kommer af Hjelle, de løse Stænger, som lagdes over Vindbjælkerne i Rygaasstuerne og som tjente til Plads for Alt, hvad der skulde tørres eller lægges hen og er altsaa den mellemste Form for Ordet, der nu er bleven til Hylde.

Maller eller Maner hedder endnu i Almuens Mund Marner, som er det Rette. Det betyder et krumbøjet Stykke Metal, hvori Noget hages, hvad enten det er en Vindueskrog eller en Hægte.

Antwerper hedder paa det nyere Haandværkssprog Forvridere.

I sin Omtale af Brolægningen kommer Forfatteren til at berøre dens Ælde og giver Dr. Lund Uret i, at Brolægning ikke nævnes før i det 16de Aarhundrede. Begge Parter kunne mulig have Ret, thi Brolægning har ikke altid været udført af Sten. Saaledes som man endnu kan se det i Nørre-Skaanes skovrige Egne, bestod den ældste Chauséeforbedring deri, at man lagde Bro paa de bundløse Veje paa samme Maade, som den nu lægges over Vandløb, nemlig med Træstammer lagte tværs over Vejen. Paa denne Maade vare ogsaa de ældste Gader brolagte, og saaledes maa Versene i de gamle Folkeviser forstaas, naar de sige:

»I lægge det Lig under Holstebro,« (Grundtvig: Folkeviser III. Pg. 125), skjønt Handlingen foregaar i Ribe, — Holstebro er en Forvanskning af Holtebro, Træbrolægningen — eller naar den onde Dronnings Lig andet Steds lægges under Ribebro, paa Ribesti eller Ribegade, for at Hvermand til Haan kunde træde paa hendes Grav, ride eller age over den.

Det interessanteste Afsnit »Værelser« er destoværre — mulig paa Grund af Bogens indskrænkede Arkeantal — behandlet meget kortfattet. Det er jo netop i de beboede Rum, at Livet afspejler sig med de største Detailler. Vi se de panelede Værelser, der den Gang have været dekorerede, som vore gamle Bondestuer et Par Hundrede Aar senere, med stærke Farver og »Urtepotter« malede i Fyldingerne. Hvor der ikke fandtes Paneler men kun pudsede Vægge med Arabesker i Vandfarve, var i henved 3 Alens Højde fæstet de saakaldte »Lister«, en Gesims, der kunde modtage stærk arkitektonisk Udsmykning med træskaaret Relief etc. »Under Listerne« nævnes i de gamle Inventarer som Pladsen for de faste Tapeter, der bleve forskrevne fra Flandern, Arras o. s. v. Naar Forfatteren forklarer »Glindings Tapeter« som en Slags »Hedebosyning«, der skal ligne de endnu existerende skaanske »Drægteduge«, Lærred broderet med farvet Garn, da er dette en Fejltagelse, thi disse Duge have aldrig været broderede, men derimod vævede paa den ældgamle, primitive Maade med en Islæt, der med Haanden blev »smøget« eller »slynget« ind i Rendingen, og som ganske vist ved løseligt Eftersyn kan tages for Haandbroderi, men snarere maa kaldes for Vævning efterhjulpet med Haandsyning. Saaledes udførtes alle figurprydede Duge i Middelalderens Husflid (f. Ex. de berømte norske Højsædeduge: Upstadaaklædene). Det er Kjæmpevisernes »Slyngende«, som man har været i saa stor Forlegenhed med, at man har fortolket det som »sløjder«*). Hedebosyning (ɔ: Hvidsøm) er altid Broderi i hvid Traad.

*) Intet Ord har været udsat for saa varieret en Bogstavering i de forskjellige Afskrifter af Viserne: Sløngning, Slyngende, Slynge, slefned, sleffuende, slignet, sligning, sleffuin. Hvad »Glinding« betyder, er ikke let at sige. Moth forklarer Ordet saaledes: »er det, som er syedt paa Tvist med adskillige Farver, saa det synes at glinse i Øjnene«, hvilket aaabenbart er galt. Tvist er det Samme, som vi nu kalde Kanevas, og Glinding (af glenna, et Mellemrum, eller Handlingen at spænde Noget over et saadant) kan altsaa betyde baade det aabentraadede og det udspændte Kanevas.

Forfatteren gjætter rigtigt, naar han forklarer: »at opsætte en Kakkelovn paa en Jærnovn« saaledes, at Kakkerne, de pottedannede Ovnsten, muredes op ovenpaa en Jærnovn. Slige Ovne findes endnu i Nørre-Skaane.

At man i en Professorresidens i Kjøbenhavn kunde finde et »Foldebord«, en vægtig Egebordplade, der var fæstet til Væggen med Hængsler og kunde til Brug slaas ned, er overraskende og viser, at selv det tilsyneladende mest Primitive, som man finder i Bondehuse i de fjærneste Afkroge, altid er hentet fra gamle Kjøbstadmoder. Saadanne Foldborde fandtes fordum tvende Steder i Norge, paa Gaarden Devegge i Hallingdal og i Jutulstuen paa Uv. Maaden, hvorpaa disse Borde have været benyttede, har hidtil været uvis.

Hr. Mejborg har leveret et grundigt og godt Bidrag til en Side af vor Kulturhistorie. Desværre er det fragmentarisk, meget kortfattet og mere at betragte som et Forstudie end som et selvstændigt Værk, og vilde have passet godt i en kulturhistorisk Fagtidende, om vi havde havt en saadan. Som det foreligger, er det imidlertid al Tak værd og en Forhaabning om større og videregaaende Arbejder fra denne Haand.

B. O.

Georg Ebers' „Ægypten".

Oversat af **M. Galschiøt**. (P. G. Philipsens Forlag.)

Daddelbrødsælger.

For den langt overvejende Del af den danske Læseverden er Georg Ebers sikkert kun bekjendt som Forfatteren til den Række Romaner, i hvilke Handlingen væsenligst er henlagt til det gamle Ægypten. Sámtidig med at det nyeste Led i denne Række, »Kejseren«, udkommer i dansk Oversættelse paa Andr. Schous Forlag, har nu en anden Oversætter og en anden Forlægger paabegyndt Udgivelsen af den lærde Digters berømte *Pragtværk om Ægypten*, der ikke alene, som det hedder i Subskriptionsindbydelsen, danner »et lærerigt Supplement til Romanerne«, men tillige er vel skikket til at repræsentere den mere videnskabelige Side af Georg Ebers' literære Virksomhed, saaledes som den endnu bestandig gaar Haand i Haand med hans digteriske Produktion.

Naar det gamle Vidunder- og Æventyrland, dets Natur og Folkeliv, dets Monumenter og Historie, dets Rolle i Kulturudviklingen saavel som dets Betydning for en af vore Dages første Videnskaber, naar alt dette skulde skildres af en Nutids-Forfatter, var Georg Ebers selvskreven dertil som den, der mere end nogen Anden har gjort den mærkelige Nildal og dens Oldtids-Beboere populære over den hele civiliserede Verden. Naar han i Ord og Tysklands første Kunstnere i Billeder fik til Opgave at skildre Ægypten, maatte et smukt Resultat være at vente, og Pragtværket blev ogsaa strax ved sin Fremkomst modtaget

med ualmindelig Interesse og oversattes hurtig paa forskjellige andre Sprog. Ogsaa her i Danmark var det for et Par Aar siden under Overvejelse at vove Forsøget, men selv om Originalens høje Pris, c. 100 Mark, kunde være blevet noget nedsat, frygtedes der dog for, at vor Literatur, der netop den Gang var meget rigt forsynet med Gjengivelser af fremmede Pragtværker, ikke skulde kunne bære et saa stort Foretagende. Den Forlægger, der nu gjør Forsøget, har grebet Sagen an paa praktisk Maade. Ved at udelade Pragtværkets store Billeder har han vel givet Afkald paa i kunstnerisk Henseende at kappes med Originalen, men foruden at den danske Oversættelse nu kan sælges for under en Fjerdedel af den oprindelige Pris, er der tillige vundet, at Ebers' fortræffelige Text foreligger i et overkommeligt Format, der ganske anderledes lader den komme til sin Ret. Og naar den danske Gjengivelse alligevel bringer henved 250 større og mindre Afbildninger, vil der heller ikke kunne rejses nogen berettiget Klage mod den kunstneriske Udstyrelse.

»Ude og Hjemme« for idag bringer et Par Illustrationsprøver fra M. Galschiøts Oversættelse af Ebers' »Ægypten«, og ønsker hermed det lige saa interessante som smukke Værk en vid Udbredelse og god Modtagelse i den danske Læseverden.

THEATRENE

Det kgl. Theater opførte ved Forestillingen for Ballettens Alderdomsforsørgelsesfond en lille Pjece af Edouard Pailleron: *Under Ballet*, der spiller højst femten Minuter. Man forbavses noget over, at den Forfatter, der fornylig har angrebet visse Kredses Affektation, selv ikke er mindre fri for denne Last. De to unge Piger, han indfører talende under Ballet om Frieri, Bryllup og Ægteskab, ere overordentlig forskruede og sentimentale, og desforuden giftesyge i en næsten uanstændig Grad. Vi finde ikke, at det var nogen heldig Ide at opføre en saadan Bagatel, der mangler baade Vid og Poesi. Udførelsen bødede ikke paa Stykkets Mangler.

Folketheatret. Frk. Olsens Benefice i Mandags sluttede Rækken af dette Theaters Benefice-Aftener. Aftenens Heltinde modtoges med alle mulige Hædersbevisninger af det godt fyldte Hus. Publikums Velvilje udstraktes ogsaa til Debutanten Hr. Lindemann, der havde sin Debut som Jørgen i »Feriegjæsterne«.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Ifølge »Morgenbladet« er der iaar paa Charlottenborgudstillingen solgt for 67,040 Kroner, deraf for 47,670 til Privatfolk; Resten er gaaet til Galleriet paa Kristiansborg samt til Kunstforeningen og Tombolaen.

— Kunstudstillingen i Gøteborg aabnedes Lørdag den 4de Juni. Den tæller over 700 Kunstværker.

— Paa Pariserudstillingen er den store Æresmedalje iaar tilkjendt Paul Baudry for hans store Loftsmaleri »Retfærdighedens Triumf«. Maleren P. S. Krøyer har faaet Medalje af 3die Klasse for sit Billede Landsbyhattemageren. Den unge norske Maler Skredsvig har opnaaet samme Hæder for sit Arbejde. Der er i Aar ikke uddelt flere Medaljer til skandinaviske Kunstnere.

— I en Korrespondance fra Paris til »Dagbladet« meddeles, at Sarah Bernhardt agter at sende som Gave til vort kongelige Theater et af hende i Marmor udført Relief, en Ophelia.

— En Normand, Hr. Petersen-Gade, agter til Efteraaret at oprette en skandinavisk Kunsthandel i Paris.

— Kunstforeningen i Kiel ejer et lille Galleri; dette har for nylig modtaget som Gave fra en Privatmand et stort Maleri af Benvenuto Tisio (Garofalo), »Maria paa Flugten til Ægypten«, dernæst ved Testamente en betydelig Samling Kobberstik, Akvareller og Haandtegninger samt et af 100 til Dels meget kostbare Værker bestaaende kunsthistorisk Bibliothek.

— Til Galleriet i Berlin er der nylig kjøbt en aldeles fortræffelig Claude Lorraine for den forholdsvis meget ringe Sum 43,000 Francs.

— Det nye »Justitzpalast« i Wien er nu fuldført efter sex Aars uafbrudte Arbejde. Det er en storartet Bygning, der dækker et Areal af omtrent 86,400 Kvadratfod; Arkitekten, der roses i høje Toner for sit Værk, det første større, han har udført, hedder v. Wielemann og er en Elev af Dombygmesteren Schmidt. Arbejdet, der som Helhed gjør et i høj Grad imponerende Indtryk, er udført i den rigeste tyske Renaissancestil og udstyret med en Uendelighed af ornamentale Skulpturer af Pendel, Pokorny og Flere; adskillige Malerier, deriblandt et stort og fortrinligt Portræt af Kejser Wilhelm, malet af Julius Berger, ere alt anbragte, endnu flere, deriblandt forskjellige store Loftsbilleder, ere under Arbejde.

— Til det paatænkte store Lessingmonument er der indkommet 150,000 Reichsmark; der indbydes nu til almindelig Konkurrence; dog ere sex af de mest bekjendte tyske Billedhuggere særlig opfordrede dertil mod en Godtgjørelse af 1000 Mark.

— Den berømte polske Maler Jan Mateiko har i de sidste Aar arbejdet paa en kolossal Fremstilling af »Preusserne, der hylde den polske Konge«; et andet meget stort Maleri forestiller »Sobieski foran Wiens Mure«; det skal være færdigt 1883 til den Fest, hvormed man vil højtideligholde Tohundredaarsdagen for Wiens Befrielse fra Tyrkerne.

— Paa Auktionen over den Lobanowske Samling af Raderinger gik Rembrandts Hundertguldenblatt, andet Tryk, i 4000 Mark; samme Pris opnaaede tredje Tryk af hans Barmhjærtige Samaritan; Ephraim Bonus gik i 2940, Dürers Ritter, Tod und Teufel i 1900, Hieronymus i Cellen i 1305, St. Eustachius i 1190 Mark.

— Den franske Regjering har foræret Kensington-Museet i London en Samling værdifulde Prøver paa fransk Kunstindustri, nemlig 23 Sevresvaser og en Del Gobelins, deriblandt en Kopi af Ghirlandajos Marias Besøg hos Elisabeth.

— Modellen til Gladstone-Monumentet, der skal rejses i Londons Eastend, staar nu færdig i Billedhuggeren Albert Bruce Joys Atelier. Statuen er 9 Fod høj og fremstiller den engelske Premierminister talende til en Forsamling.

— Schliemann agter at fortsætte de fra Humanns Side nu opgivne Udgravninger i Pergamon, hvorefter han vil gjenoptage sit Arbejde i Mykenæ.

— Grev d'Herisons Udgravninger i Utica have sysselsat 150 sicilianske Arbejdere i fire Maaneder; Udbyttet er nu pakket i 146 store Kister og sendt til Paris, hvor det Hele vil blive offentlig udstillet. Blandt Statuerne fremhæves især en ung Herakles; Resten bestaar af Mosaiker, Sarkofager, Vaser, Glaskar osv.; alene Metalværdien af de fundne Guld-, Sølv- og Broncegjenstande skal langt overstige Omkostningerne. □

Coquelin og hans Selskab i Skandinavien

er Navnet paa et nydeligt lille Portrætalbum, som er udkommet fra Ernst Bojesens Kunstforlag. I vellykkede Fototypier faar man her Portræter af samtlige Medlemmer af Selskabet paa elegante Kartons med fixe Randtegninger, og endvidere Smaaartikler om alle Kunstnerne, der i korte Træk fortælle deres kunstneriske Levnet, indtil de forlod Paris for at gjæste os Nordboere. Albumet behøver næppe Anbefaling for at finde Vejen til det Publikum, som glæder sig til at se de franske Skuespillere, og hvorimellem vi formode der vil findes et stort Antal, der er villige til at forøge »den franske Uges« Budget med den lille Udgift til Coquelin-Albumet.

Gringoire, Skuespil af Théodore de Banville, der er et af de Stykker, Coquelin-Selskabet opfører, foreligger i Oversættelse af Chr. K. F. Molbech. (Gyldendalske Boghandels Forlag.)

Fotografi. Fra Hansen & Wellers Atelier er udgaaet et smukt Portræt af »Fulvia«'s Digter: H. V. Kaalund, samt 2 meget gode Kostumebilleder af »Fulvia«'s Fremstillerinde: Fru Eckardt.

„Kunstner-Album" 2den Aargangs 4de Hefte er udkommet med Portræter af Prof. Carl Bloch og O. A. Hermansen. (Ernst Bojesens Kunstforlag.)

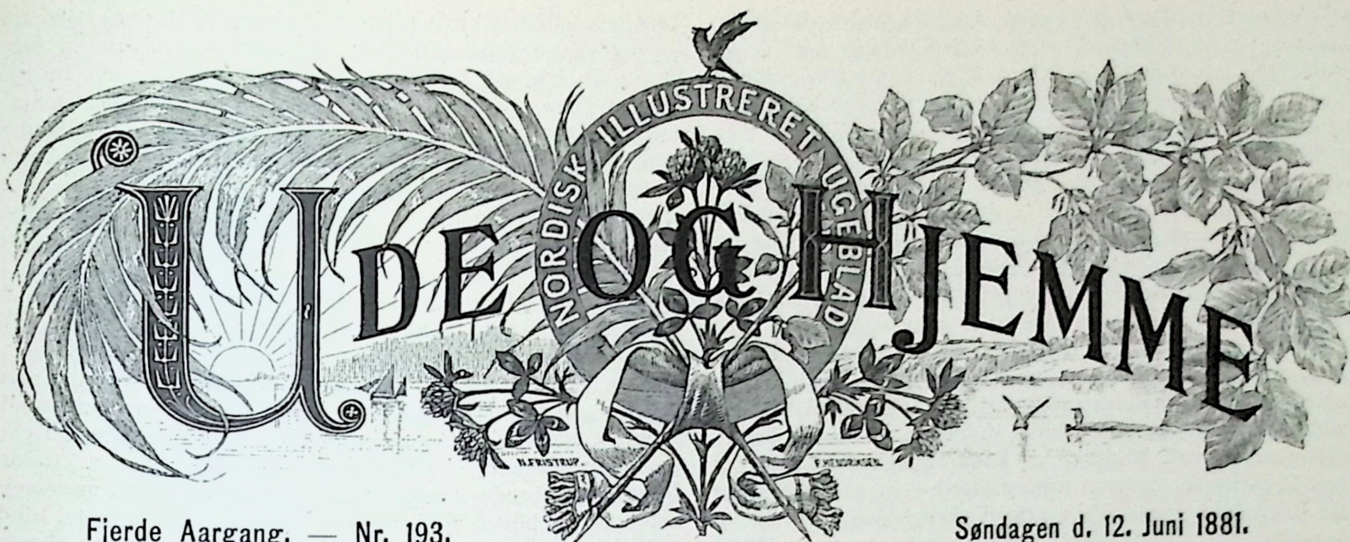
☛ *Otto Borchsenius* træffes i Reglen hver Dag fra Kl. 3—4 i sin Bolig, Amaliegade 5, 3. Sal. — *F. Hendriksen* træffes i Reglen hver Dag fra Kl. 2—3½ i »Ude og Hjemme«s Hovedexpedition, Tordenskjoldsgade 21. — Breve, Bøger og andre Forsendelser bedes sendte til Hovedexpeditionen.

Indhold: **»Constant Coquelin«** af Dr. Edvard Brandes, med Billede af Coquelin som Mascarille, tegnet af H. Tegner, og Mdme. Pasca efter Bonnats Maleri. — **»Skitser af Aurélien Scholl«** ved H. W. med Vignet. — **3 Billeder af Ebers »Ægypten«.** — **»Det Hele er Ingenting«** af Herman Bang. — **R. Mejborg: »Borgerlige Huse«.** — **»Theatrene«.** — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.** — Bekjendtgjørelser.

☛ Enkelte Nummere af »Ude og Hjemme« kunne faas à 35 Øre pr. Exemplar.

BEKJENDTGJØRELSER.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 193. Søndagen d. 12. Juni 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Salonens Salle carré.
Skitse af Godfred Christensen.

BREV FRA SALONEN.

I.

Paris d. 24. Maj 1881.

Vi besluttede iaar at give Vejen til Paris en lille hurtig Svingning gjennem Holland og Belgien, og jeg vil raade Enhver til i lignende Tilfælde at gjøre det Samme, thi medbringer den kunstelskende Tourist en blot nogenlunde frigjort Sans, et ikke altfor hildet Blik, vil han efter selv det flygtigste Bekjendtskab med de »gamle Nederlændere« i deres rette Hjem faa et ejendommeligt velgjørende Indtryk af den nyere franske Kunst, naar han endelig træder indenfor dens Tærskel. Han vil snart sé, at hvad der udmærker dem begge, er den samme Stræben henimod Natursandheden og det Individuelles Ret, det samme Krav til Ihærdighed og enormt Arbejde, som større Forhold føre med sig, og det er fremfor Alt de mangfoldige Vidnesbyrd om rig og frodig Begavelse, som er deres fælles Kjendemærke, og som gjør Svælget, der altid vil adskille Middelalderens store Mestre fra Nutidens Kunst, mindre synligt i den moderne franske Skole end i alle andre Landes. — Og dog er en Omlæggen af Rejserouten paa den anførte Maade en ingenlunde let Prøve selv for den mest fuldkomne nyere Kunst, thi hvem kan, selv efter det flygtigste Blik, udslette eller maaske rettere mildne det mægtige Indtryk af Rembrandts og Rubens' herligste Værker, disse

to Giganter i Farvegivningens hemmelighedsfulde Rige, Malerne for alle Malere, som oven i Kjøbet har deres Udødelighed indfattet i en Krans af Navne og Kunstværker af tilsvarende Rang — og hvem har ikke gjennem v. Gojens, Ruisdals og maaske mest gjennem Hobbemas Billeder lært at forstaa den hollandske Naturs tunge, tilslørede Ynde, hvem har ikke paa samme Maade faaet en underlig Interesse for den leret-gule Farve i de hollandske Floder med deres trevne Løb og smaa krappede Krusninger, gjennem v. d. Veldes Hundreder af Gjengivelser; er det ikke som gamle Bekjendte fra den prægtige Pieter d. Hoechs, Teniers og Ostades joviale Folkelivsbilleder, naar vi paa vor Vandring gjennem Byer og Land den Dag idag sér den brede, rolige Hollænder sidde og smøge sin lange Kridtpibe og putte Hovedet i Ølkruset, og er man oven i Kjøbet saa heldig paa sin Ilflugt at blive Vidne til en af de lystige Kermesser, der i Vildskab og kaad Lystighed trodser enhver Beskrivelse, og som næsten gjør J. v. Steens Tilstaaelser paa Lærredet helgenagtige overfor Virkeligheden, men uimodstaaelige som Kunstværker, saa — er det ingen let Prøve for »hvad der kommer efter«. Den nuværende hollandske Skole synes jo ogsaa at dele den for alle Lande med en stor kunstnerisk Fortid ingenlunde usædvanlige Skjæbne: at leve anstændig, og det maaske ikke altid, paa sine store Traditioner og Forbilleder, og hvad den belgiske angaar, da har den ganske naturlig sluttet sig i sin hele Karakter og Opfattelse til den franske, selv om Malere som Verhas, Leys (Alma Tademas Lærer), Wauters o. Fl. med Held have søgt at give den sit ejendommelige Præg. — Ikke destomindre, jeg gjentager det, det var med megen Glæde, at jeg, efter alle de ovenanførte hurtige Berusninger og Henrykkelser, for nogle Dage siden atter gjennemvandrede de lange Gallerier og Sale i Palais l'industrie, betragtende Resultaterne af Aarets livlige Kampe paa Kunstens Arena, og dog — jeg vil ikke skjule det, jeg vidste jo ganske vist, som vi Alle vide, at Censuren iaar havde været saa stræng, at man havde Ret til at vente noget ganske Ualmindeligt, men alligevel forekom Salonen mig ved nærmere Eftersyn ikke at være saa god iaar som tidligere, ligeledes at man ganske sikkert burde have »slagtet« endnu nogle hundrede Billeder, før Uddrivelsen af Templet kunde siges at være fuldbyrdet. Jeg kom imidlertid snart paa det Rene med, at hvad der i mine Øjne gjorde Helheden bedre, men Enkelthederne mindre tiltalende end paa tidligere Udstillinger, var: at flere store og gode Navne savnedes eller vare repræsenterede paa en for Vedkommendes Anseelse og Betydning ufyldestgjørende Maade; men overfor en enkelt Udstilling har dette Faktum jo mindre at sige, og desuden — vilde jeg se de gamle Bekjendte i deres bedste Værker, var der kun faa Skridt til Luxembourg-Galleriet, denne herlige lille Samling, la créme de la créme af de sidste Aars betydeligste Kunstværker indenfor Seinestadens Barrierer. — Jeg vil nu ganske simpelt og uden at paastaa, at jeg i Et og Alt har sét rigtigt, meddele og gjengive mit Indtryk og min Dom om de Billeder, som mest have fæstet sig i min Hukommelse, og har Læseren Lyst til at gjøre Touren med, saa rulle vi afsted gjennem Boulevarderne, hvor Vognrækken nu saa tidlig paa Dagen kun indskrænker sig til et nogenlunde forvirrende Mylr, medens Betjentene ved Middagstide, naar den er voxet i Tæthed, ofte finde sig foranledigede til ved en ejendommelig bydende Bevægelse at standse den for at føre de i ængstelig Spænding ventende Fodgængere frelste gjennem det bølgende Vognhav. Vi fare over den dejlige Concorde-Plads, den skjønneste i Verden, og fortabe os et Øjeblik i det vidunderlige Perspektiv gjennem Champs Elysées Alléer, der saa henrivende afsluttes med Triumfbuen; saa ere vi ved Maalet, Tælleapparatet knirker — det minder om Tivoli — vi vandre op ad den brede Trappe, og jeg betror Dem undervejs, at: hvis De bliver kjed af mit Selskab, saa vil De sándsynligvis træffe ikke mindre end en halv Snes danske Kunstnere oppe i Salene; De behøver altsaa ikke at frygte for nogen ensidig Paavirkning, især naar De véd, hvilken levende Uoverénsstemmelse der, som Regel betragtet, hersker i vore hjemlige Kunstanskuelser. Men under alt dette bør vi ikke forsømme at kaste et Blik paa Zubers fortræffelige »Panneaux« fra Egnen ved Mentona, som smykker den store Forsal.

Modellens Frokost.
Maleri af Dantan.

Det er selvfølgelig ikke min Hensigt i mindste Maade systematisk at gjennemgaa Udstillingens halvtredje tusinde Oliemalerier. Jeg vil kun drage de Billeder frem, som have gjort mest Indtryk paa mig, og som maa falde selv den flygtigste Beskuer i Øjnene, naar han med blot almindelig Kyndighed gjennemstrejfer de lange Billedrækker, og jeg vil da strax sige, at i mine Øjne bærer Carolus Duran og Bastien-Lepage Prisen for alle Andre iaar. De hæve dem uendeligt over hele den øvrige Sværm. — Duran har to Billeder fremme, et Dameportræt og en lille snurrig Barnefigur i middelalderlig Kostume, begge i Legemsstørrelse. Man maa se denne brede Kjækhed i Penslen, denne djærve, bevidste Farvepaasætning, og dog saa fin og yndefuld i sin Malemaade, denne rige Inkarnation, kort, hele den formskjønne Behandling, der af Kunstnerne hernede sammenlignes med ingen Ringere end Velasques, for at fatte Mandens Dygtighed. I Almindelighed tror jeg, at man fremhæver det mindre Billede for det større, men efter min Mening med Urette; Intet kan være mere indtagende end dette sidste; Figuren, med Undtagelse af den ene Haand, der holder en Vifte, er vel skitseret, om end paa den djærveste Maade, men til Gjengjæld er Ansigtet malet med et saa talende, saa levende et Præg; man føler sig i den Grad stillet overfor »Mennesket«, at alle de øvrige Portræter i nærmeste Omgivelse forekom mig som døde

Farveklatter. — Duran har i disse Billeder hævet sig overordentlig højt, og hans berømte »la Dame au gant« paa Luxembourg vil efter Synet af hans Arbejder iaar faa Præget af en vis Tørhed.

Bastien-Lepage, denne forholdsvis unge Maler, synes i de sidste Aar at udøve en ikke ringe Indflydelse paa den yngre franske Kunst. Hans Billeder betragtes med stor Interesse, og der er altid en livlig Diskussion foran dem. — Han udstiller ligeledes to Billeder, det normerede Tal for hver Udstiller. Af disse er det ene, den gamle Tigger (meget godt gjengivet i den illustrerede Katalog), et Billede med megen Følelse, trods hele den simple, jeg vil næsten sige puritanske Behandling af Æmnet; her er ingen af de Over drivelser, til hvilke ellers Franskmændene ere saa let tilbøjelige, og dertil er Billedet malet paa en saa fyldig bred og formfuld Maade, at det ogsaa herved kommer til at danne en interessant Modsætning til hans andet Arbejde, som nærmest paa Grund af sin ringe Størrelse maa høre ind under Kabinetsgenren. Det fremstiller Malerens Ven, den bekjendte Kunstkritiker Albert Wolf, i sit Studereværelse, og det er særligt for Hovedets Vedkommende malet med en næsten holbeinsk Haardhed og Gjennemførelse. En noget forvoxet, sygeligt udseende ung Mand ser ud mod Beskueren med sine kloge, lidt ubehageligt stikkende Øjne, og synes, idet han tænder den ene Cigaret efter den anden, hvad Gulvet bærer Spor af, at ville give en imaginær Modstander et træffende Svar. Om de her nævnte Malere grupperer sig en Række af dygtige Kunstnere, hver paa sit særlige Omraade. Jeg kunde nævne Butins »Depart«, Duprés aldeles fortrinlige Høhøstscene, Jourdains »le halage«, Laugées »en octobre«. Jeg kunde søge ind iblandt den særlige Række Kunstnere, der skildre det store Hovedstadsliv, saaledes som det ytrer sig paa Gader og Stræder, paa de store Boulevarder og i de offentlige Torvehaller, for det Meste med en Dygtighed, som navnlig her hjemme, hvor dette ejendommelige Stof ligger som en død Skat, burde opfordre til Efterlignelse, og som iaar navnlig i Matifas og Beraud har sine bedste Fremstillere. Der er særligt over den Sidstnævntes lille Billede fra Montmartre den rette Karakteristik, denne om jeg maa sige »Esprit de Paris« i Lufttonernes Spil over den mægtige By og i Fodgængernes fortællende Stillinger; jeg kunde ligeledes for Portrætmalernes Vedkommende, foruden Duran, nævne Billedhuggeren Dubois' skjønne udtryksfulde Portræt af Mlle. *** (idet jeg tillige gjorde opmærksom paa, at han lige saa vel som Billedhuggeren Merciè iaar kun udstiller som Maler), Cabanels Portræt af en ung Dame, Bonnats Komtesse Pontockas og Corgniets Portrætter (se Kataloget), der fremkalder saa levende Debatter blandt de Indviede. Ligeledes vilde jeg ikke forglemme Lefebvres stilfulde »Fiametta«, og jeg kunde paa denne Maade nævne Navn efter Navn, Billede efter Billede, indtil min Pen var halv opslidt. Jeg véd ogsaa, hvilken Interesse det kunde have at paavise, hvor mange skarpe Modsætninger, baade i Opfattelse, Udførelse og Princip, en fransk Salon afgiver indenfor sin Ramme, efterspore Impressionist-Skolens stigende Indflydelse og søge dens Modkandidat i de smaa mikroskopisk udførte Billeder, iblandt hvilke Landskabs- og Figurmaleren Firmin-Gerard og Charney gjøre sig stærkt gjældende, men det er et Foretagende, jeg mangler Forudsætninger til at indlade mig paa. Jeg fortæller kun saa løseligt om, hvad jeg har sét de faa Dage, jeg var i Paris.

Jeg vil nu, forinden jeg forlader Figurmaleriet, i Forbindelse med de allerede omtalte Billeder fremdrage et Par enkelte Malere, som indtage deres bestemte Plads i den franske Kunst, og som har givet deres Betydning for denne et særeget typisk Præg; der er først Bouguerau, hvem vi saa godt kjende her hjemme i Danmark, og jeg kan forsikre hans Venner, at han iaar heller ikke har forsømt at møde med sine himmelsk rene, velsoignerede Gjengivelser af en eller anden ophøjet Episode af bibelsk Oprindelse. Ufortrødne bøje hans voxagtige Englefigurer sig i ulasteligt tegnede Stillinger for de tilstedeværende Hellige, blidt og drømmende lægge Lufttonernes blege Skjær sig over den andagtvækkende Scene; men jeg tilstaar, at skal man være længe i dette pæne Selskab, begynder man at gabe saa smaat og foretrækker i Almindelighed at være Vidne til mere jordiske Foretagender, t. Ex. Dantans udmærkede, simpelt og smukt fortalte »Dejeuner du Modèle«. — En Maler, der ligeledes indtager en ejendommelig Plads, er Henner. Det kan ikke nægtes, at hans nøgne Menneskeskikkelser ved første Øjekast synes i Færd med at krybe frem af en Kulgrube, uden at de forøvrigt i Farven bære Spor af deres tidligere Opholdssted, saa mørk og uden indgaaende Detailler er hans Baggrund i Almindelighed holdt; men er man først ude over det Bizarre og Efterligningen af Renaissancens eftermørknede Værker, er der en Kraft i Fortællingen og Valeur i Farven, som gjør hans Kunst meget tiltrækkende. Idet jeg paa min Vandring passerer den store salle carré, den første Sal ved Indgangen, tager jeg paa Ny de 4 store deri ophængte Billeder i Øjesyn. Af disse har den unge Maler Bertrands »Patrie«, fængslet mig mest. En Flok Kyrasserer omgive Tambouren, der ligger bleg og saaret tilbagelænet over Hesteryggen, medens han, støttet af Kammeraterne, knuger Trikoloren ind mod Skulderen. Maleriet er af stor og rolig Virkning uden Spor af Effektjageri eller paavirket af den Art Sentimentalitet, der gjør den gamle Protais' lignende Billeder saa modbydelige. Bertrand skal være en Elev af Bonnat, men minder mere i sin hele Kunstudvikling om Roll.

Af de tre andre Billeder foretrækker jeg Beaudrys »la Glorification de la loi«. Beaudry har som bekjendt dekoreret Loftet i den store Opera, og det lader sig ikke nægte, at hans Arbejde iaar, der har en lignende dekorativ Bestemmelse, staar langt tilbage for det førstnævnte Vidnesbyrd om hans store Evner. Der er over hans Kvindeskikkelser, særligt Hovedfiguren, noget vist, jeg vil næsten sige Demimondeagtigt, og det hjælper ikke til at formilde dette Indtryk, at Maleriets Grundfarve er fin og smuk. Medaille d'honneur vil dog efter den almindelige Mening blive ham tilkjendt, vel mindre for hans Billeder i Aar end paa Grund af hans hele tidligere Virksomhed. — De to tilbageværende Vægge ere prydede med Edouard Detailles »la Distribution des drapeaux« og Flamengs »Bastillens Indtagelse«. — Detailles Billede er af kolossale Dimensioner og skal vel ifølge dets Opgave have en ren monumental Bestemmelse, og man maa altsaa rette sin Dom herefter. Naar man imidlertid kjender Detaille som den fint karakteriserende, lidt fotograf- og staalagtige Bataillemaler, der i manfoldige Gjengivelser vandrer baade den ny og den gamle Verden rundt, saa bliver man staaende lidt kølig overfor denne Udstilling af splinterny Uniformer og dito sorte Kjoler, og jeg har kun hørt almindelig Beklagelse over, at Detaille har faaet en Opgave, som ligger om end ikke over, saa dog udenfor hans Evner. Flamengs store Maleri er ulige interessantere, især naar man har Taalmodighed til at komme lidt ud over eller rettere indenfor den grønlig graa Farvegivning, der ligesom et Slør dækker for dets egenlige Indhold.

Godfred Christensen.

Skitser af Aurélien Scholl.

Ved **H. W.**

II.

Graven.

Statistiken lærer os Tallet paa ethvert Lands Befolkning, fortæller os, hvor store dets Indtægter ere, hvor meget dets Handel indbringer. Man véd nøjagtig, hvor meget Brød og Kjød Frankrig forbruger, hvor mange Høns og Kaniner

der sælges paa Torvet; man har udregnet, hvor stor en Vandmængde der løber gjennem en af Pont-Neufs Brobuer i Timen.

Det vilde være interessant at faa at vide, hvor mange Tilfredsstillelser og Nydelser der i Gjennemsnit gaar paa ethvert Menneskes Liv. Man kjender Gjennemsnittet for Menneskets Levealder; man skulde ogsaa se at komme paa det Rene med den gjennemsnitlige Lykke, ethvert Menneske kan gjøre Regning paa i dette Liv.

Jeg er overbevist om, at den Dag, det Regnestykke bliver opgjort, vilde der være en Dødssynd mindre i Verden: Misundelsen; — og det netop fordi Summen af den Lykke, der beskæres Menneskene, er lige for alle.

De sande Nydelser, Manden har i Livet, hvad er det for nogle? Først er der Moderens Ømhed, saa Hustruens Kjærlighed, Glæden ved at se sit Liv leves om igjen i sine Børn, og især Følelsen af at have gjort sin Pligt overfor dem. Det er sikkert, at den Lykke og Tilfredsstillelsen, der følger med den, ikke nægtes Nogen. Den, som lever af sit Arbejde, elsker sin Kone og sine Børn lige saa meget som den, der lever af sine Renter. Den Fornøjelse, man har ved at faa sit Arbejde betalt og bruge Pengene til sine Kjæres Behov, er endog større og intensivere end den ensformige Tilfredsstillelse, man føler ved at hæve sine Rentepenge. Menneskene have ingen frygteligere Fjende end Kjedsomheden. Naar man kjeder sig, kommer det af Overmættelse, fordi man ikke har noget Ønske, eller endog fordi man ikke har Noget at sørge over. De, som kunne faa Alt, og som ikke bryde sig om Nogetsomhelst, de lide af den Sygdom.

En Tigger.
Maleri af Bastien-Lepage.

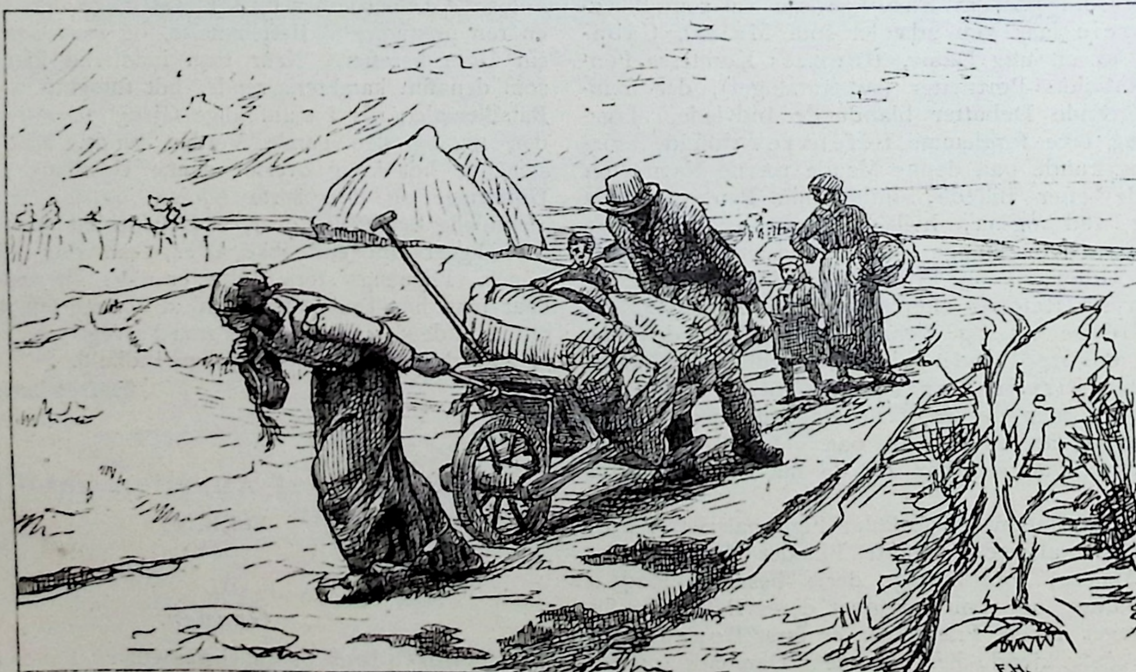
At gjennemleve de onde Dage, det er det Samme som at gjøre en Rejse i Uvejr; Uvejret lægger sig, og Rejsen er forbi . . .

Disse og uendelig mange andre Betragtninger af lignende Natur stormede ind paa mig ved den Historie, jeg forleden hørte. Den, der fortalte den, er en Mand, endnu i sine bedste Aar, som i sin Tid har været godt kjendt paa Paris' Gader, Edmond de L.

Edmond er født paa Martinique og mistede tidlig sine Forældre; da han blev myndig, fik han 12 Millioner Francs, og med dem i Lommen kom han til Paris.

Hvad der blev af denne Formue? Ja, det vilde man kunne faa at vide hos Kassereren i en elegant Klub, i de store Restavrationer, hos Hestehandlerne i Champs-Elysées, paa Væddeløbsbanerne ved La Marche og Chantilly og af de gamle Spillekort, som tilsidst gaa i Kludesamlerens Sæk, efter at de have ødelagt flere Familier.

Mon den Forbigaaende, som faar Øje paa et Ruder Es ved en Afviserstenen, undertiden tænker paa, at det Kort har berøvet den Ene en Formue og givet den til en Anden? Edmond var meget snart paa det Rene med, at han var i

I Oktober.
Maleri af Laugée.

Færd med at ruinere sig; men han var nu en Gang kommen ind i det. Hvorledes skulde han bære sig ad med at indskrænke sin Husholdning eller høre op med sit ødsle Levnet? forlade Valpladsen, før Kampen var endt? Det var ikke at tænke paa. Naar først Hjulet har faaet fat i En, bliver Maskinen ved med at hvirvle En rundt, til man helt er slidt i Stykker.

Edmond samlede Alt, hvad han havde tilovers af sin Formue; paa Bunden af sin Kasse lagde han en ladt Pistol, og saa dækkede han den til med de Banknoter og Guldstykker, han endnu ejede.

»Naar der ikke er Andet end Pistolen tilbage,« sagde han til sig selv, »véd jeg, hvad jeg har at gjøre.«

Og saa kom der en Morgen, da der ikke var Andet

I en sjællandsk Landsby. Tegning af Viggo Pedersen.

end Pistolen tilbage. Edmond ordnede sine Affærer, anvendte Resterne af sit rørlige Gods og nogle Værdigjenstande til at betale nogen Klatgjæld med, og lavede sig til at dø.

En pludselig Tanke holdt ham tilbage.

»Jeg har ikke tænkt paa min Grav!« raabte han.

Og han gik hen til Vinduet.

Det regnede; Vandet skyllede i Strømme ned i Kloakerne og førte hele Bunker af Snavs med sig, dette Paris' Snavs, som sætter lyse Pletter paa de sorte Benklæder og sorte Pletter paa de lyse Benklæder.

Og Edmond sagde: »Hvorfor har jeg dog ikke tænkt paa, at jeg skulde blandes med dette Snavs? Det vilde have været en let Ting for mig i Tide at sørge for en Begravelse!«

Fattigkirkegaarden forfærdede ham. Han havde ikke brudt sig om, hvordan det gik ham i Livet; det var ikke det Samme nu, da der var Tale om Døden.

»Nej!« sagde han efter et Øjebliks Eftertanke, »man skal ikke sige om mig, at jeg ikke en Gang kunde sørge for min Grav.«

Edmond gik ud, og man saa' ham ikke mere i det Kvarter, han havde boet i.

Han begav sig til Værkføreren hos en Jærnbane-entreprenør og tilbød sin Tjeneste. Edmond forstod sig paa at tegne; det havde været Bestemmelsen, at han skulde være Ingeniør, og han var godt kjendt med Brugen af Lineal og Passer. Han blev antaget.

Hvis han ikke havde været behersket af en fix Idé, havde han ikke kunnet udholde et saadant Liv, fuldt af Arbejde og Savn.

Før havde han været vant til at kaste Penge ud med begge Hænder; nu lærte han, hvad de vare værd, og hver Ugedag, naar han havde sparet ti Francs sammen, tænkte han med et lettende Suk paa, at hans Prøvelsers Tid var saa meget kortere.

De Folk, som saa' ham komme først om Morgenen og gaa sidst om Aftenen, havde i Sandhed ingen Anelse om, at denne Mand arbejdede for sin Grav!

Endelig var han kommen saa vidt, at han kunde kjøbe Jorden; det var en smuk Dag for ham. Dette lille Stykke Jord var ham et Løfte om, at hans Lidelser snart skulde være forbi; det var Hvilen, det var Søvnen og Glemselen.

Men endnu skulde han have Penge til at betale Graverne med og til Gravstenen. Edmond gav sig med Raseri i Færd med Arbejdet.

Principalen, som allerede én Gang havde forhøjet sin Medhjælpers Gage, troede sig forpligtet sig til atter at belønne hans Iver ved et Extratillæg.

Den brave Mand var langt fra at ane, at han ved denne Belønning kunde forkorte Livet for den, han vilde opmuntre.

Edmond gik to Gange om Ugen ud og saa' til den lille Krog paa Kirkegaarden, han var bleven Ejer af; han gjorde Bestilling paa Gravhvælvingen, lod plante en Pil og gav selv Tegningen til et lille, yderst simpelt Monument, som han forpligtede sig til at betale med maanedlige Afdrag.

Saaledes som Edmond nu var beskjæftiget, gik Tiden meget hurtig for ham; det er kun Lysten til Arbejde, der kan bevirke et saadant Mirakel. Edmond kjedede sig ikke mere, fordi hans Liv havde et Maal, og naar han nu sammenlignede den Tilværelse, han havde ført i sine Velmagtsdage, med det arbejdsomme Liv, som en fix Idé havde faaet ham til at tage fat paa, var han kommen saa vidt, at han foretrak det sidste.

Endelig var Graven fix og færdig; der var kun endnu en Maaneds Afdrag at betale, saa kunde Edmond blive begravet som virkelig Ejermand af sin egen Grav og uden Frygt for at blive forulempet.

Paa sine Morgenture ud paa Kirkegaarden havde han ofte mødt en ung, sørgeklædt Pige, som kom for at plante Blomster paa en beskeden Grav.

En Dag gav den unge Pige ham to Stedmoderplanter, og Edmond plantede dem paa sin Grav med en egoistisk Glæde.

Edmond havde nu bestemt Dagen for sin Begravelse, og sagde derfor den unge Pige Farvel.

»Hvad, De rejser bort?« spurgte hun ham; »kan De saaledes skilles fra den, De begræder her?«

»Jeg begræder ikke Nogen,« svarede Edmond og rødmede.

»Hvorfor kommer De da herhen?« sagde hun. »Er der da ikke en Moder, en Søster, en Broder, kort sagt En, som De har havt kjær?»

»Nej, det er en Grav, som jeg har ladet indrette til mig selv —«

»Til Dem selv!« sagde den Ubekjendte forbavset. »Det var da en besynderlig Idé. Jeg har ofte ønsket en saadan Grav til min Moder, som ligger dér, men jeg tilstaar, jeg har aldrig tænkt paa min egen.»

»Ja, hvad skulde jeg gjøre, Frøken; jeg har ikke kunnet udholde den Tanke at komme til at hvile ved Siden af den Første den Bedste.«

»Giv mig mine Stedmoderblomster igjen,« sagde den unge Pige med Ringeagt.

»De foragter mig?« spurgte Edmond.

»Deres Ulyst til Livet,« vedblev den Ubekjendte, »er kun Egoisme og Fejghed. Hvorledes! De staar i Deres bedste Ungdom, er intelligent og har Deres Helsen, og De kan opgive Kampen? De har været rig, søg at blive det igjen, hvis De bryder Dem om det!«

Edmond gik hjem meget urolig i Sindet; og nogle Dage efter denne Samtale blev den lille Grav aabnet, og den unge Piges Moder kom til at hvile i Edmonds Grav.

Senere blev det en Familiebegravelse, thi Edmond giftede sig.

Han havde fundet Lykken.

Han blev endog lidt ærgerlig, da han en Dag mødte en af sine Kammerater fra tidligere Dage, som raabte til ham:

»Men, min Kjære, hvad er der bleven af dig? Nu har jeg i fire Aar søgt efter dig i alle Hjørner og Kanter. Jeg skylder dig 50,000 Francs fra den sidste Nat, vi spillede sammen.«

»Jeg havde opgivet de Penge, da jeg vidste, du var ruineret.«

»Ja, men jeg har faaet en stor Arv; jeg er en Mand af Ære og vil betale min Gjæld. Jeg beder dig, sig mig, under hvilken Adresse jeg skal sende Pengene.«

Da Edmond samme Aften havde faaet tilsendt de 50,000 Francs, sagde han til sin Kone:

»Tag dem og kjøb et lille Hus med en Have og noget Jord til, hvor vore Børn kunne tumle sig. Jeg bryder mig ikke om at beholde disse Penge, jeg holder ikke af dem.«

Hvis man skulde drage en anden Moral af denne Historie end den, som nærmest ligger i den, vilde jeg sige: Lad os Alle arbejde paa at faa vor Grav i Stand, hvad enten den bygges af Sten eller af et godt Navn!

Prolog til Hostrups „Eventyr paa Fodrejsen".

(Ved en Privatforestilling.)

Nu pønser Somren alt paa milde Planer,
i Silke Bøgen staar med gylden Bræm,
og Snipperne af gule, røde Faner
fra Havebuskens Knopper titte frem,
og Folk forsage deres Vintervaner;
Enhver, som kan, tyr til et Sommerhjem;
længst blegned Rampens Gasblus fra Sæsonen
for Lysets flotte Giver, Himmelkongen.

Dog end en Gang til Gjæst vi vil Dem byde
en Sommeraftenstund paa Lampeskin,
og lade Talen fra en Digter lyde,
der kan til Sommerliv Dem vie ind:
et Ferie-Eventyr, der kan Dem tyde
en Sommerstemning i det unge Sind
med Skjæmt saa junifrisk, saa blød som Skoven,
saa skjælmsk som Solens gyldne Leg paa Voven.

Saa drag endnu en Gang paa Fodtour med
vor gamle Hostrup langs ad Sjællands Veje,
med ungdomsrappe, ferieglade Fjed,
mens Høet dufter ud fra Stakkens Leje
paa Bondemarken med et tjæret Led
og spraglet Hegn, som lune Briser feje,
og mindes stundom med et Smil i Sommer
den snilde Fyr, den dumme Birkedommer.

S. Schandorph.

Byron: Don Juan.

Oversat af **Holger Drachmann.** 2den Sang. (Schubothes Forlag).

Byrons »Don Juan« hører til de Mesterværker, der en Gang for alle ere blevne stemplede som klassiske. Døgnkritiken forstummer lige overfor dem. »Don Juans« Betydning for Verdensliteraturen behøver ikke atter og atter at slaas fast; thi selv om Tidsstemninger ville søge at rokke ved dette Storværk, vil det dog altid sejrrigt hævde sin Plads blandt de største Aanders Frembringelser.

Da jeg for nogle Maaneder siden havde den Fornøjelse at anmelde Adolf Hansens Gjengivelse af Byrons »Childe Harold«, benyttede jeg Lejligheden til at takke Holger Drachmann for hans vellykkede Oversættelse af »Don Juans« første Sang. Ved den foreliggende Gjengivelse af 2den Sang har Drachmann endnu mere end ved 1ste godtgjort, at han besidder alle Elementer til at udføre den Opgave, han har paataget sig. Hans Oversættelse viser tilstrækkelig Kjendskab til det engelske Sprog, den fulde Forstaaelse af og Sympathi med Digtets Aand og endelig, hvad der ikke er det mindst Vigtige, tilstrækkelig Pietet og Resignation til kun at glimre paa Digterens Vegne og ikke paa sine egne, hvilket maaske undertiden kunde være fristende for en Mand, der behersker Formen saa glimrende som Drachmann. En af vore Anmeldere roste for nogen Tid siden en Oversætter, fordi han havde sat Noget til af sit Eget. Skjønt dette hans Eget var kjønt, tror jeg dog man rolig kan paastaa, at den Ros var ufortjent; en Forfatter, der holder af, at man laver om paa hans Frembringelser, hører vist i alt Fald til de abnorme Fænomener. En stor engelsk Digter, saa vidt jeg mindes Shelley, siger, at det at oversætte et Digt er det Samme som at kaste Violer i en Smeltedigel, for saaledes at uddrage deres Duft og Farve. Men hvad skal der blive af den stakkels Viols Duft og Farve, naar den oven i Kjøbet maa modtage Tilsætninger, om end disse i og for sig ere duftende og farverige! Slig Ros som ovenomtalte tilkommer heldigvis ikke Drachmann. Han kan oversætte mindre tydeligt eller noget for frit (se Oversættelsen Stroferne CLXX, CCV, CXLIX, CLII, CLXV); men Byrons Aand svæver over hele Behandlingen. Der findes naturligvis mindre heldige Strofer (f. Ex. Strofe XXI), det er ingen tilladelig licentia poetica, at bruge Perfektum Participium i Stedet for Infinitiv, hvilket er sket i Strofe LXIX, og naar man tager Hensyn til den Takt, Oversætteren ellers har vist, forbavses man over den fuldstændig unødvendige Lokalisering i Strofe CCI (Madam Mangor); men i det Hele taget er Oversættelsen god i alle Henseender og paa sine Steder glimrende; de enkelte mindre gode Steder finde selvfølgelig deres Undskyldning i Opgavens kolossale Vanskelighed, der kun tilfulde forstaas af den, der praktisk har givet sig i Lag med Sligt.

Drachmann siger i sit Forord om Byron, at denne aldrig søger Rimet »Tilje« til »Vilje«. Dette gjælder i høj Grad om Drachmann selv. Det er beundringsværdigt, saa Rimene springe frem af hans Pen, naturlige og flotte, de ere aldrig søgte, aldrig trivielle, hvilket man jo for Resten kunde sige sig selv i Forvejen; thi har Drachmann end undertiden grebet fejl i sin originale Produktion, Trivialiteten, der ogsaa har sine Tilbedere, har stedse været ham fjærn, og hans Form har altid været straalende.*)

At fremhæve smukke Steder i Oversættelsen, er næsten overflødigt, da der er saa mange; men jeg vil dog ikke nægte mig den Fornøjelse at henlede Opmærksomheden paa nogle, der forekomme mig særlig vellykkede. Hertil hører Skibbruddet med alle dets Rædsler, gyselige Scener, der ere grebne ud af Virkeligheden**), og som Byron har skildret gribende, men paa en overlegen humoristisk Maade, der virker befriende. Havet er Drachmanns Kjærlighed, som det var den store Digters, hvad Under da, at han ret har tumlet sig som i sit Es med alle disse klingende, havfriske Vers, der for øvrigt ogsaa krævede tekniske Kundskaber paa Grund af de mange Søudtryk. Skjønnest synes mig dog Beskrivelsen af Juan og Haidie og deres Forhold at være gjengivet Der er plastisk Kraft og Ynde i Strofer som disse:

> Og det blev sort for Øjet, hvor han saa',
> Og han sank om paa Siden, medens Alt,
> Sand, Klipper, drejed sig i Ringe blaa;
> vanddrivende hans Arm paa Aaren faldt,
> og som en knækket, vissen Lilje laa
> hans ungdomsslanke, blegnende Gestalt,
> et Støv saa skjønt, som nogen Mejslens Mand
> af Støv og Ler at forme var i Stand.
>
> * * *
>
> Dér laa han; i de hule Kinder brændte
> et hektisk Blus, som Solens Aftenglød
> paa Bjærgets Snetop; over Panden kjendte
> man Furerne, som Lidelse betød,
> og Aarens Net i matte Streger endte,
> og sort om Issen Lokkehaaret flød
> tungt, gjennemtrukket af det salte Skum
> og Væden her i Hulens Drypstensrum.

*) Jeg vil dog benytte Lejligheden til at gjøre »Morgenbladets« ærede Anmelder, der sammenligner Byrons og Drachmanns Rim, opmærksom paa, at det slet ikke er saa forunderligt, at Byron rimer Ordene »brittle« og »victual« sammen, da »victual« udtales »vittle«.

**) Der mangler ikke Sidestykker til disse Scener i vore Dage. Det er kun et Par Uger siden, at man i engelske Aviser læste en Meddelelse fra Damperen »Nebo« om, at den havde truffet paa en engelsk Bark, hvis Proviant var sluppet op, og hvis Mandskab i flere Dage have levet af Læderremme, der vare opblødede i Lampeolie, og af Kaptajnens Hund. Da »Nebo« traf dem, vaklede de mellem Kannibalisme og Død.

> Dér laa han op mod hende — som den Lille,
> der lulles trygt ved Moderfavnen ind,
> som Vidjepilens Gren, naar alt er stille,
> Havspejlet, naar der aander ingen Vind,
> som Gjærderosens Blomst, den sarte, milde,
> som Svaneungen — kort: skjønt bleg om Kind,
> ja næsten gulbleg i sin Afmagts Døs
> paa al den Modgang, ret en vakker Knøs.

De fineste, yndigste Strofer, deres Vandring ved Stranden, deres Hvile i Grotten, ere mesterligt gjengivne, navnlig Strofe CXCIV:

> Dér sidde de, og Maanens Straaler skinne
> i deres bløde Blikke, og hun slaar
> sin nøgne Arm om ham, han sin om hende,
> halvskjult af Nakkens løste Lokkehaar;
> hun sidder paa hans Skjød og kan ej finde
> et Ord — i Skjælven hendes Suk forgaar:
> en Gruppe, en antik, ved Maanens Lue,
> naturlig, blottet, græsk og skjøn at skue.

Drachmann siger i sit smukke Indledningsdigt, at han paa Grund af Ungdomsminder staar i Gjæld til Bogens Aand. Vi ville haabe, at han betaler den Gjæld fuldstændigt ved at tilendebringe det smukke Arbejde, til hvilket han medbringer saa rige Evner.

Johannes Magnussen.

Coquelin-Forestillingerne.

Naar et enkelt Stykke af Molière undtages, hører hele det Repertoire, Coquelin har valgt at fremstille for Kjøbenhavnerne, til Tiden omkring 1850. Vi kunde have ønsket, at vort Publikum ved denne Lejlighed var bleven bekjendt med nyere Sager, som man her hjemme af Frygtsomhed ikke tager fat paa; de franske Forestillinger vilde maaske da have udvidet den literære Smag. Nu ligger Interessen overvejende paa Udførelsen, og atter her koncentreres den paa Hr. Coquelins Spil, idet selv de bedste af hans Omgivelser staa et højt Trin lavere paa Kunststigen end han.

Hvad der maaske mest har slaaet det danske Publikum, er Skolen i den udmærkede Kunstners Spil. Der er over de meget vovede Scener, over lidt overdrevne Løjer en Ro, en Disciplin, dér virker velgjørende, Coquelin bevarer altid en stor Fornemhed selv i Karikaturen. En saadan Rolle som den udklædte Tjener og falske Marquis hos Molière tillader en næsten vild Lystighed og Coquelin undlader ikke et eneste af de Smaatræk, som nu ere slaaede fast ved en snart tohundredaarig Tradition: men selv naar han synger og efterligner Fanfarer med sin Stemme, selv naar han ruller sig sammen som en Byldt i Stolen eller spjætter ud med Arme og Ben, forlades han aldrig af Bevidstheden om, at han har med en Klassiker at gjøre. Det er ligesom der var en Snor i ham, der holdt tilbage. Det ligger maaske ogsaa i, at Spillet aldrig er fantastisk. Hvis man vil sammenligne hans Mascarille med en saa udmærket Fremstilling som Olaf Poulsens Harlekin i *De Usynlige*, saa er det muligt, at Prisen for Morsomhed, for Evnen til at vække Latter vil tilfalde den danske Skuespiller; men til Gjengjæld mangler denne den Beherskethed, som Skolen giver. Coquelin spiller aldrig saaledes, at man kildres til Latter imod sin Vilje. Han er diskret overfor Publikum.

Dette Maadehold kunde man udmærket iagttage ved Opførelsen af *les précieuses ridicules* særlig af den Grund, at han ikke støttedes ved det vante Sammenspil fra Théâtre-Français. Damerne, der udførte de to Blaastrømper, især den smukke om end ikke meget distinguerede Frøken Davray malede med altfor stærke Farver. Saa koket og saa fri i sit Væsen tør ikke den unge Pige være, hun skal netop udfolde en stor Zirlighed og Snærpethed; Modsætningen mellem hendes Affektation og Mascarilles meget plumpe Kur og overmaade frække Væsen gjør Scenen endnu latterligere og virkningsfuldere. Jeg tvivler ikke paa, at Coquelin ikke har formaaet at lede Indstuderingen helt ud efter sit Ønske; interessant var det imidlertid, at han ingenlunde lod sig paavirke af dette altfor moderne Spil.

Han gav sin Mascarille, som han altid giver den; Stemme, Bevægelser, Holdning stereotypt ens, saaledes som han indøvede sig dem for en Aarrække siden.

Han er altid akademisk i sit Spil; dog føltes det maaske stærkest den første Aften, da *Gabrielle* opførtes. Stykket er allerede forældet, ja sommetider meget nær det Latterlige. Dets hjemmebagte Moral er saa uendelig filistrøs, at man undrer sig over, at en ung Mand er dets Forfatter. Man forstaar gjennem Augiers Debuter, hvilken omvæltende Indflydelse Dumas' Produktion har øvet paa ham, idet den har bragt ham til at foretage et Sving omtrent som det, Bjørnsons Forfattervirksomhed er undergaaet i de senere Aar. Ægtemandens Rolle i *Gabrielle* er ikke utaknemlig, i Begyndelsen lidt ensformig, men hævende sig til stor Myndighed og en lidt uægte Pathos. Coquelin giver ikke mere end Rollen. Han udhæver ikke de første Akter ved en skarp Karakterisering af Personen; man mærker lidet til Advokaten i Julien; efter fransk Skik maskerer Coquelin sig næsten ikke. Ved sin velberegnede Blanding af Humor og Alvor kommer han over Rollens svage Dele. Et Sted syntes mig dog, det gik itu. Julien bebrejder Gabrielle med Pathos hendes huslige Forsømmelighed: »Hvor ser man ellers en Skjorte uden Knapper undtagen hos os?« spørger han, og da hun, en rig Mands elegante Hustru, meget fornuftigt henviser ham til Stuepigen, udbryder han sagte: »Min Moder havde lappet den med egen Haand.« Sligt er komisk, og bliver det endnu mere, naar Skuespilleren, som Coquelin, ikke tør lade nogen Selvironi skinne frem her. I de sidste Akter giver Coquelin sig mere hen, og hvad der her skal fremstilles af Alvor og Mandighed, af undertrykt Smerte og tilbagetrængt Sorg lykkes ham udmærket; derimod er han svagere i Udbrudet. Her bliver det Regelrette til akademisk Tørhed; hans Tale er altfor tydeligt bragt i Tempo og Takt, og det var for Tilskueren meget vanskeligt at lade sig rive hen. Lidenskabens Opbrusning og Selvfortæring manglede.

»Les precieuses ridicules«. (10. Scene).

Publikum var ogsaa lidt vrangvilligt den første Aften; man var maaske en Smule skuffet. Desbedre oplagt var man da til at more sig over Coquelins vittige Komik som Destournelles i *Slottet i Poitou* og den Fylde af Variationer i Minespil og Tonefald, hvormed han overrasker. Man tænker paa en udmærket Fægter, naar man ser dette sagte og elegante Spil. Ordene vinde sig saa let om hinanden som kjæmpende Fleuretter, Udfaldene ere smaa og hurtige, Skuespilleren trækker sig tilbage i sig selv efter hvert rask Stød og Øjet følger uforstyrreligt Modstanderens Blik. Ved Fægtning gjælder det ikke om at se paa Modstanderens Kaarde — den føler man uvilkaarligt —, men om at fange hans Øje i sit. Det er en stor Nydelse at følge saa sikkert et Spil, hvor man selv i de vanskeligste Passager er vis paa, at Kunstnerens Overlegenhed aldrig svigter ham. Coquelin følger ogsaa i det gamle Lystspil Traditionen, og han er ikke bange for at tillade sig et eller andet Indfald, der hører hjemme i den traditionelle Fremstilling. Saaledes bliver der en vis »Udvendighed« ved hans Optræden. Han spiller ikke ud imod Publikum paa daarlige Skuespilleres Vis, men han véd dog maaske altfor meget om, at der sidder tusinde Tilskuere paa den anden Side af Rampen. Visse stærke Drejninger med Kroppen og et altfor udtryksfuldt Minespil er ikke beregnet paa de Personer, Destournelles henvender sig til, men paa dem, Coquelin vil underholde. Dog, Ens Fornøjelse er saa stor, at man ikke har stor Lyst til at gaa strængt i Rette med den fortrinlige Kunstner.

Den nydelige Fremstilling af Gringoire, er allerede omtalt i »Ude og Hjemme«. Samme Aften hvor dette Stykke opførtes deklamerede Coquelin et Digt af F. Coppée »Den Skibbrudne«. Dog Deklamation er et fejlagtigt Ord om denne mesterlige Fremsigelse. Digtet handler om en stakkels Kahytsdreng, der tumles om paa Havet i en aareløs og rorløs Baad, ene med Skibshunden, hans bedste Kammerat. Da Dage gaa uden Hjælp, da Levnetsmidler fattes begge, bliver Hunden gal og Drengen er nødt til at dræbe det arme Dyr, han elsker. Coquelin tager efter Lommekniven, aabner den og støder den i Nakken paa Hunden — man tror at opleve det. Jeg har aldrig sét større Virkning opnaaet med færre Midler. Blot denne Fremsigelse gjør Coquelin til en Kunstner af første Rang.

Af det Selskab, der danner Relief om ham, udmærker blandt Herrerne Berton sig. Han udfører Titelrollen i *Jean Marie*, den hjemkomne Sømand med megen Følelse. Han er en dygtig og intelligent Skuespiller, men i hans Maade at støde Ordene frem, i hans hele Holdning er der noget Utiltalende. Hr. Dieudonnè slog ikke til som Marquis'en i *Slottet i Poitou*; formeget Kassander, forlidet Adelsmand. Meget bedre var han som Bonvivant'en i *les rieuses*; skjøndt Ungdommens Galskab ikke ganske passer for Fremstillerens Alder. De første Aftener have ikke givet Mme Pasca Lejlighed til at vise sine Evner. Hendes Diktion er forstandig og fin, men de intrigante Kvinderoller synes at ligge udenfor hendes Omraade. Frøken Lody er endnu ingen udviklet Kunstnerinde; som Gabrielle efterlignede hun Sarah Bernhardt og i *Gringoire* var det Mlle Reichemberg der tjente som Forbillede. Hun er gratiøs, men ensformig i sit Spil. Endelig er Frøken Davray en Soubrette i Palais-royalstil, der næppe forhen har spillet Molière og Banville.

Edvard Brandes.

Af **»Fra Theater- og Koncertsæsonen«** er II. og III. udkommet med Portræter og kortfattede Biografier af Klavervirtuosen Joseph Wieniawski og Coquelin. De smaa Hæfter, som udgives af Kgl. Hof-Musikhandelen, ere meget smukt udstyrede.

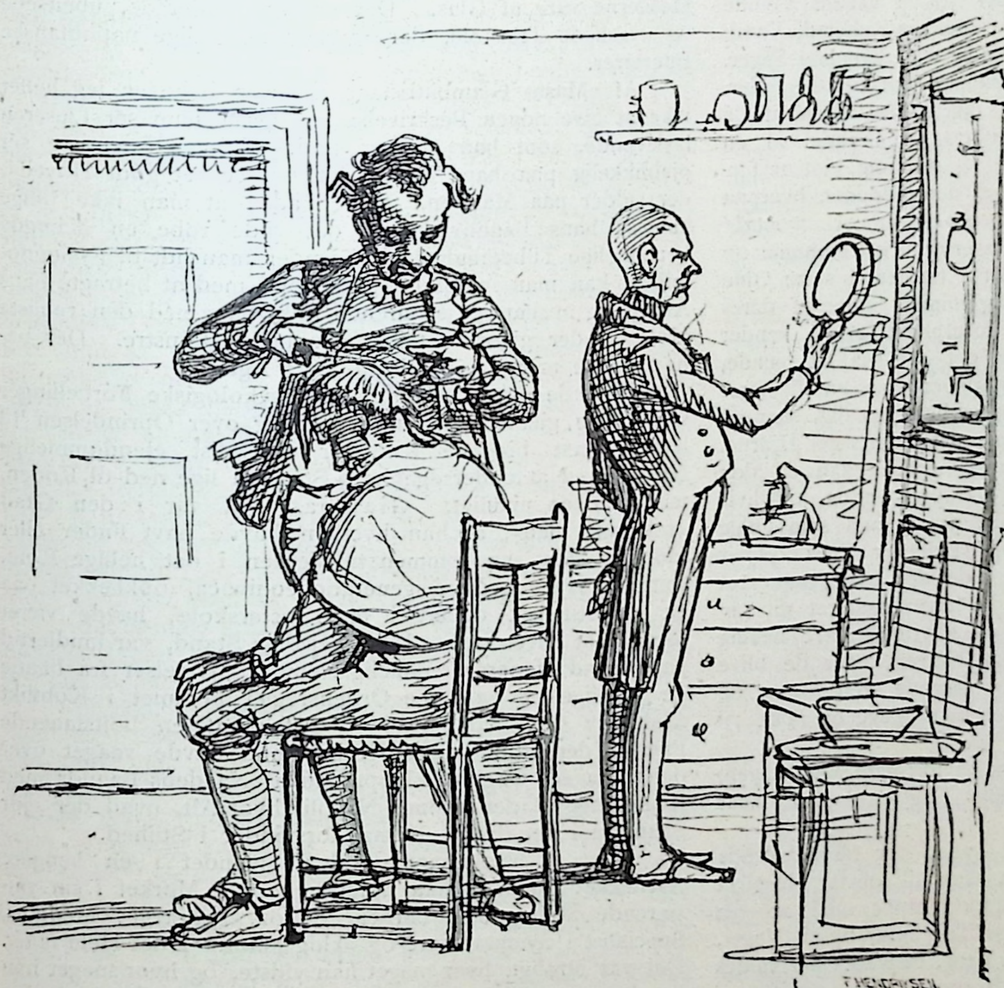
Indhold: **»Brev fra Salonen«** af Godfred Christensen, med Tegning af Forfatteren og tre Billeder efter franske Malerier. — **»Skitser af Aurélien Scholl«** ved H. W. H. Graven. — **»I en sjællandsk Landsby«**, Tegning af Viggo Pedersen. — **Prolog til »Eventyr paa Fodrejsen«** af S. Schandorph. — **Holger Drachmanns Oversættelse af »Don Juan«**, af Johannes Magnussen. — **»Coquelin-Forestillingerne«** af Dr. Edvard Brandes, med Tegning af Erik Henningsen.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 194. Søndagen d. 19. Juni 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

En uskrevet Fortælling efter W. Marstrands Optegnelser.

Af **Erik Bøgh.** Med Tegning af **Marstrand.**

Fortale.

Kunstneren har i den foreliggende Optegnelse beskrevet og forklaret den givne Situation saa tydeligt og udtømmende, at der næsten ikke er levnet hans Kommentator anden Udvej end et Forsøg paa at omskrive med Ord, hvad der her er fremstillet med Streger, men for et saadant Forsøg skal jeg vel vogte mig.

Det vilde nemlig blive et nyt Bevis for Rigtigheden af den gamle Paastand, at den formende og den digtende Kunstner hver har sit Omraade og sine Opgaver, og at den Ene derfor bør afholde sig fra at fuske den Anden i Faget. Det Billede, som Tegneren har fremstillet paa et Kvartblad, kan ikke gjengives i nogen Beskrivelse, selv om den optog et helt Kapitel, og et mislykket Forsøg paa at gjøre det kunde let blive optaget som et maskeret polemisk Indlæg mod visse nyere Forfatteres Tilbøjelighed til paa Prent at give fotografisk detaillerede Interiører og at forfatte Katalog over de 117 Nipsgjenstande paa Fru N.N.s Etagère. Nej Tak! Ingen Polemik paa nevtralt Omraade! Jeg skal ikke spilde et eneste Ord paa at gjentage med Typer, hvad Kunstneren har sagt tydeligere med Streger, men indskrænke mig til at meddele, hvad jeg ad anden Vej har faaet at vide om det underlige Trekløver, han har præsenteret os. Det skal jeg aflevere saa realistisk som muligt.

Første Kapitel.

Hvordan Masto Giambattista mærkede Rivaler.

Naar man fra Kirken S. S. Severino e Sosio gaar ned ad Strada della Sellaria, kommer man forbi et Par Porte, der danne Indgange til en temmelig ilde berygtet Labyrint af Smaabygninger, som i vild Uorden og tæt Trængsel klavre op ad den Bakkeskraaning, der fører op til den parallel løbende, højere beliggende Strada San Biaggio de' Librai, en af de nettere Gader i det skjønne Napoli.

Gaar man indenfor en af disse Porte, faar man strax en urokkelig Vished om, at Kjøbenhavns længst forsvundne Peder Madsens Gang baade i Henseende til Længde, Brede, Regelmæssighed, Pyntelighed og Renlighed var en Mønstergade i Sammenligning med de Gyder, der her gaar fra den ene Afkrog til den anden.

»Voi ch' entrate . . .« — nej, lad os tale Dansk! I, som gaar her ind! Lad Næsen blive udenfor, hvis I ikke har Snue.

Her er ingen Brolægning, ingen Kloaker, ingen Rendestene engang. Alt Spildevand og andet Affald, af hvad Navn nævnes kan, kastes gjennem Døre og Vinduer ned i Gyderne og Krogene, og de jævnlige voldsomme Regnskyl maa, saa godt de kan, besørge saavel Dag- som Natte-Rengjøringen: Terrænet har jo tilstrækkelig Hældning til Afløb. Men hvad der gjøres gratis og uden Opsigt, gjøres sædvanligvis derefter — derfor se dig for, o Vandrer, hver Gang du sætter din Fod paa Jorden, thi den er rundt omkring »belagt med Tabu«, og da Fordybninger, Forhøjninger og Skraaplaner bestrøede med Græskarskaller m. m. uafladelig vexle med hinanden, er det let at snuble.

Fæst dog ikke dit Blik altfor fast til Jorden, men hold ogsaa Øje med, hvad der passerer ovenover dit Hoved, thi her findes hverken Vaske i Kjøkkenerne eller Blikrender paa Husene, men derimod Mageliged i Overmaal, og det kan derfor let hænde sig, at der fra et aabent Vindue pludselig nedstyrter en Kaskade af smudsig Sæbelud, Vand, hvori der har ligget Stokfisk i Blød, eller lignende Sager.

Se dig i det Hele taget uafladelig om til alle Sider, thi hvis du et Øjeblik fortaber dig i Beskuelsen af de morsomme Smaapuslinger, der iførte en Brøkdel af en Skjorte eller et Par benløse Buxer — stundom blot et forsvarligt Lag Smuds — hopper op af den Mødding, hvorpaa de have boltret sig, for at bede dig om en »Piccola moneta!« saa hænder det let, at mens du tager din Portemonnaie op for at opfylde den Bøn, som deres tindrende sorte Øjne gjør uimodstaaelig, blive dine Baglommer tømte af deres tolvaarige Broder, og hvis du da, foruroliget derved, vender dit Hoved bort fra Pengene, kan det lige saa let hænde, at en lidt ældre, halvnøgen Hurtigløber som en Pil farer ud af det mørke Hul, hvorfra han har betragtet dig, snapper Portemonnaien og forsvinder bag det nærmeste Hjørne. Skulde tilfældigvis alt dette hænde dig, saa kan du dog trøste dig med, at det var naadig sluppet endda, thi hvis du havde grebet Knægten i Nakken, og han som Følge deraf havde brølet om Hjælp og samlet en Snes Venner og Naboer om dig — ja saa vilde det have været ret heldigt for dine Arvinger, om du have assureret dit Liv tilstrækkeligt. Beboerne af disse Labyrinter have nemlig en stærk Tilbøjelighed til at bruge Kniven, naar de blive vrede, og alle Napolitanere blive rasende vrede, naar de træffe en egensindig Rejsende, der har Penge og ikke vil lade sig plyndre.

Med disse gode Raad kunne vi fortsætte Vandringen, der kun bør foretages ved højlys Dag og helst, naar man er Flere i Selskab.

Ved Enden af den første Gyde, der tilsyneladende danner en cul de sac, kommer man til en lav, hvælvet Portgang, fra hvilken en bælmørk Trappe med 20—30 vaade, glatte, slidte og smudsige Trin fører op til Noget, som vi Nordboere vilde kalde en Krog, men som her kaldes en »Piazza«. Mod denne Plads vender hele syv Smaabygninger deres smalle Façader, hvis aabne Døre viser det Indre af lige saa mange utrolig fattige Butiker og Værksteder. Mellem hver af Bygningerne gaar der en Gyde, som igjen fører hen til lignende Piazzaer med lignende Krinkelkroge. Følger man her den nordligste af disse Vicolo'er eller Vicoletto'er — vi vilde kalde den en Grøft mellem to Mure — saa standses man efter at have gaaet en halv Snes Skridt af en Tværmur, men mellem denne og Husenes Gavle gaar der baade til Højre og til Venstre Stentrapper op til et Par andre Gyder paa den næste Terrasse, hvor Labyrinten fortsættes efter samme System — og saa fremdeles til Højre og Venstre — Alt, som om det var indrettet for at umuliggjøre Paagribelsen af hvilken som helst flygtende Forbryder, der blot har en halv Minuts Forspring for sine Forfølgere. Efter at man saaledes snart til Højre, snart til Venstre, snart lige ud har krydset gjennem en halv Snes Gyder med tilhørende aabne eller overbyggede Trapper, kommer man til et nettere og bredere Stræde, der med et vinkelret Knæ fører ud til Bagsiden af Kirken San Giorgio Maggiore og kaldes Via piegata, den knækkede Gade, eller — som det lyder i fremmede Øren: Via Pichiata, frit oversat: Prygle-Gaden.

Puh! — Her er vi endelig komne til Stedet, hvor Handlingen begynder!

I det omtalte Knæ i den nævnte Gade, i en lav Stue havde Mester Giambattista Fandello i Aaret 1840 sin Operationsstue.

Kunstneren har fremstillet den saa anskueligt, at Læseren ved et eneste Blik paa hans Pennetegning faar et langt klarere Begreb om dens tarvelige Udstyrelse, end jeg vilde kunne fremkalde ved en Beskrivelse, der optog Resten af dette Nummer og et Par Spalter af det følgende. Jeg har derfor ikke Andet at tilføje det lille Interiørbillede, end den Bemærkning, at man ikke ved de Omrids af fjærnere Gjenstande, som ere fortsatte tværs igjennem Stolebenene, maa lade sig forlede til den Misforstaaelse, at Møblerne vare af Glas. Det er kun upolerede, ubeitsede og uvaskede Træstole, der forekomme i slige napolitanske Interiører.

Af »Masto Giambattistas« Exteriør behøver jeg heller ikke at give nogen Beskrivelse — ogsaa ham sér Læseren lyslevende, som han gik og stod. Enhver Frænolog sér øjeblikkelig paa hans Pande, at det er »et godt Hoved«, der sidder paa Manden. Stor Skade, at man ikke tillige kan se hans Baghoved, thi det vilde røbe en Mængde betænkelige Tilbøjeligheder! Kjender man lidt til Fysiognomiken, kan man imidlertid godt nøjes med at betragte hans Ansigt og opsnappe det lurende Blik, han med den roligste Mine sender gjennem Øjekrogen ud til Venstre. Der behøves ikke mere til et: »Tag Jer i Agt!«

Efter de nyeste Mønstre for psykologiske Fortællinger skulde jeg gjerne give en Forklaring over Oprindelsen til hans yderst brogede Karakter og højst ejendommelige Naturel ved at undersøge hans Stamtræ lige ned til Roden, men det er umuligt. Giambattista var i den Grad »selfmade man«, at han hverken havde havt Fader eller Moder. Han var kommen til Verden i det hellige Rom, som det synes ved en generatio equivoca, opklækket paa en Plejestiftelse, oplært i en Klosterskole, havde været lige ved at blive optaget i den gejstlige Stand, var imidlertid paa Grund af nogle temmelig slemme Afvigelser fra baade de gejstlige og verdslige Ordensregler kommet i Konflikt med Lov og Politi, men ved Hjælp af en højtstaaende Prælat, der altid med faderlig Omhu havde vaaget over den begavede Yngling, sluppet ud af Naadens Bagdør med Rejsepenge til det skjønne Napoli, hvor Alt, hvad der gjør Skandale i det dydige Roma, forsvinder i Stilhed.

Efter at have været totalt forsvundet i en længere Aarrække, dukkede han pludselig op af Mørket i sin nuværende Stilling som Barber, Frisør, Saarlæge, Medikus, Specialist i Sympathikure og »klog Mand« i det Hele taget. Det var utroligt, hvor meget han vidste, og hvor meget han kunde tie med eller fortælle, naar han blev betalt derfor. Var Nogen blevet undsagt af den forfærdelige Bande, der under Navnet Camorra tyranniserede hele Staden, saa kunde Giambattista næsten altid for gode Ord og Betaling hitte paa et Middel til at jævne Sagen, og naar det hed: »100 Scudi og Angiverens Navn fortiet«, kunde han næsten lige saa ofte hjælpe Politiet paa Spor efter en Forbryder. Han var, som sagt, en ualmindelig klog Mand, der gjerne hjalp og tjente alle sine Medmennesker mod en passende Godtgjørelse. Der var kun Et, han fordrede af dem allesammen — det var hans svage Side! —: de skulde lade ham være ene om at gjøre Kour til den smukke Signora Orsola, der holdt Vinstue og Kjøkken tre Huse længere nede i Gaden.

Det kunde imidlertid ikke alle hans Medmennesker gaa ind paa, thi Signora Orsola var en ganske velhavende Enke, en overmaade smuk Enke og en forfærdelig koket Enke. Hendes Øjne vare aldeles uimodstaaelige. Man sagde: »Der var ikke en Pind saa vaad, at den jo maatte brænde, naar hun saa' paa den.«

Signor Sverza, der allerede ved sit Slægtsnavn var betegnet som en Splint, undgik da heller ikke sin Skjæbne. Han blussede strax. De sér paa Billedet, hvordan han staar og brænder. Det er nemlig den gamle, vrantne Herre, som pyntet, barberet og friseret staar og spejler sit skamferede Ansigt, der er sat fuldstændig ud af Stand til at lægges i ømme Folder.

Ved at betragte ham nøjere vil De opdage, at han tilsyneladende har to Munde, og det kunde derfor let falde Dem ind, at den ene var en Rettelse og at den anden var en forkastet ugyldig Streg; men saaledes forholder det sig ikke. Den øverste tynde Streg betegner hans smalle, sammenbidte Læber, den underste tykkere viser os en bred Strimmel sort Engelsk-Plaster, der dækker et betydeligt Skaar, han har faaet af Ragekniven — nu skal De høre hvorfor og hvorledes.

Sverza, der plejer at spise sin Middagsmad hos den smukke Værtshusholderske, hører til det farlige Folkefærd, som Napolitanerne kalde »i Paglietti«, et eget Slags Procesmagere og Lovtrækkere, der kun kan trives, hvor man, saaledes som her, har sytten forskjellige Lovbestemmelser at stille mod hinanden i ethvert juridisk Tilfælde. Han skal have skrabet sig en Del Penge sammen, og da han har forstaaet at indvikle Signora Orsola i en Del Spekulationer og Processer, som kun han kan finde ud og ind i, er han blevet hendes Orakel og Gjenstand for en Opmærksomhed og Fortrolighed, der ikke har kunnet Andet end forurolige Mester Giambattista. Og netop nu paa Sancta Ursulas Dag, den smukke Enkes Navnefest, møder den gamle Gnier i sine allerfineste Kisteklæder og forlanger ikke blot at blive barberet — hvilket allerede vilde være mistænkeligt nok, da han ellers af økonomiske Hensyn plejer at begaa Selvragelse hver fjortende Dag, med en forfærdelig blodtørstig Kniv! — nej — han vil endogsaa friseres! — Naar en Gnier lader sig frisere, skjønt han kun har tretten Haar paa hver Side af en Pande, der gaar helt op til Issen, saa forestaar der noget Galt. Det slaar aldrig fejl, og det forstod Giambattista strax. Han var øjeblikkelig til Tjeneste, fik Vinkelskriveren placeret paa en Stol, dekoreret med en Serviet og indsæbet op til Øjnene.

I det Samme gik Døren op, og ind traadte Gianozzo, Signora Orsolas Majordomus, den tredje Fyr, som De sér paa Billedet.

For ikke at standse Handlingen, skal jeg præsentere ham saa hurtig som muligt. Hans Døbenavn var naturligvis Giovanni, som Lille hed han som Følge deraf Gian, og da han blev en længere Lømmel end hans Jævnaldrende, voxede dette Navn til Gianozzo. Han var en saa brav Karl, som man kan være, naar man er født i Abruzzerne og har havt en Moder, der var Røverværtinde, en Fader, der blev skudt som Smugler, en Bedstefader, der blev hængt for Snigmord, og en Oldefader, der maatte dø paa Gallejerne, fordi han ikke kunde leve, uden at plyndre Vejfarende. Gianozzo kom som Ung i Tjeneste hos den gamle Værtshusholder, tjente ham tro og skikkelig og var vel tilfreds, saa længe hans Padrona levede. Da hun døde og Gubben giftede sig med den smukke Orsola, var det derimod forbi med Gianozzos Hjærtefred. Det Ægteskab varede imidlertid ikke længe: en Aften, da den Gamle havde drukket nogle Glas for meget hos en Kollega nede ved Havnen, gik han ved en Forvexling af Højre og Venstre ud over Bolværket, og saa var Signora Orsola Enke. Nu avancerede den skikkelige Gianozzo til Uundværlighed: det blev ham, der besørgede alle den salig Husbonds Forretninger — hvad var derfor naturligere, end at han Nat og Dag kun drømte om i Et og Alt at blive hans Efterfølger!

Mester Giambattista bad ham med et lille Nik tage Plads paa en af de ledige Stole, og begyndte imens med sin aller skarpeste Kniv og sit letteste Haandelag at glatte Pagliettaens Kinder, Hals og Hage. Hvilken Nydelse at blive saaledes barberet, naar man er vant til selv at skrabe sit Skind med en Mellemting af en Kniv og en Sav. Sverza lukkede Øjnene og hørte med Velbehag paa den uafbrudte Strøm af Nyheder med tilhørende Bemærkninger, som med halv Stemme og indifferent Ro rislede ud mellem Barberens Læber. Operationen var allerede tilende, og der var kun et lille let Extrastrøg hen ad Underlæben tilbage, da Giambattista uden at forandre Tempo eller Tonestyrke skiftede Æmne med de Ord: »Naa, Gianozzo! Jeg hører at Jeres Pedrona er i Færd med at gifte sig? —«

Det virkede som et elektrisk Stød paa Sverzas svage Nerver. Med et Hop fór han op i Vejret, og i det Samme fór naturligvis den skarpe Kniv ned i hans Hage. Det kunde jo Mester ikke gjøre for!

Heldigvis var han en øvet Saarlæge, men det var ubarmhjærtig sviende Midler, hvormed han standsede Blodet, og da han endelig havde plastret Skaden sammen, maatte han paa det Alvorligste forbyde Patienten at tale for meget i de første Dage!

Nu kom Turen til Gianozzo. Han skulde kun klippes, og med inderlig Skadefryd tillod han sig derfor nogle Bemærkninger om, hvor uforsigtigt det er at faa Spasmer, mens man har Kniven paa Struben. Den underholdende Haarskjærer aabnede atter sin Veltalenheds Sluser, denne Gang for en Strøm af Exempler paa større og mindre Ulykker, som vare fremkaldte ved slige hæftige, uventede Bevægelser. Det blev en hel Mængde deslige Historier, der afløste hinanden, stadig i samme jævne Fart og med samme sagte Mumlen, til Klipningen omtrent var færdig.

»En af Skriverne paa Politikamret fortalte mig saaledes igaar, da han blev barberet, en Historie, der kan blive meget ubehagelig for den Paagjældende, naar Sagen kommer for Retten« — vedblev den utrættelige Fortæller, idet han gik om bagved Gianozzo og bøjede Hovedet for ret nøje at afklippe nogle enkelte Haar, der endnu strittede nedenfor Kanten bag det højre Øre. Denne Bøjning neddæmpede hans Stemme til en Hvisken, og det var kun den »Paagjældende«, der hørte Resten: — »Det var en Person, der en Aften for et halvt Aars Tid siden skulde følge en fuld Mand hjem, og pludselig kom til at gjøre saadan en uventet Bevægelse, hvorved den Anden gik paa Hovedet ud i Havnen. Der skal være Vidner paa det.«

Saxen var just aabnet for med et rask Klip at gjøre det af med den sidste Haarspids, da Gianozzo ved Ordet »Vidner« pludselig drejede Hovedet tilbage, saa hans Øre kom lige midt mellem begge Saxens Kjæver, der i samme Nu slog sammen og efterlod sig et Hak omtrent som det, hvormed Slagterne mærke det kjøbte Lam.

»Capo di mio Santo!« — raabte Giambattista og fór omkring, som om han var rasende — alle Napolitanere kan som bekjendt udmærket spille Komedie! — »Har han ogsaa faaet Spasmer, eller har I sat hinanden Stævne her for at luske Jer til en gratis Aareladning?«

Nu var det Signore Sverza, der følte sig fristet til at smile, men han modstod Fristelsen. Hæfteplastret tillod ham slet ikke at trække paa Smilebaandet. Han maatte nøjes med indvendig at more sig over Gianozzos Grimacer, mens Øret blev behandlet med det samme bidende Arkanum, som endnu sved i hans egen Hage.

Da det var gjort og begge Kunderne vare vel ude af Døren, gned Masto Giambattista sine Hænder. »Nu er de mærkede indtil Videre« — smilte han.

Og hvad saa mere?

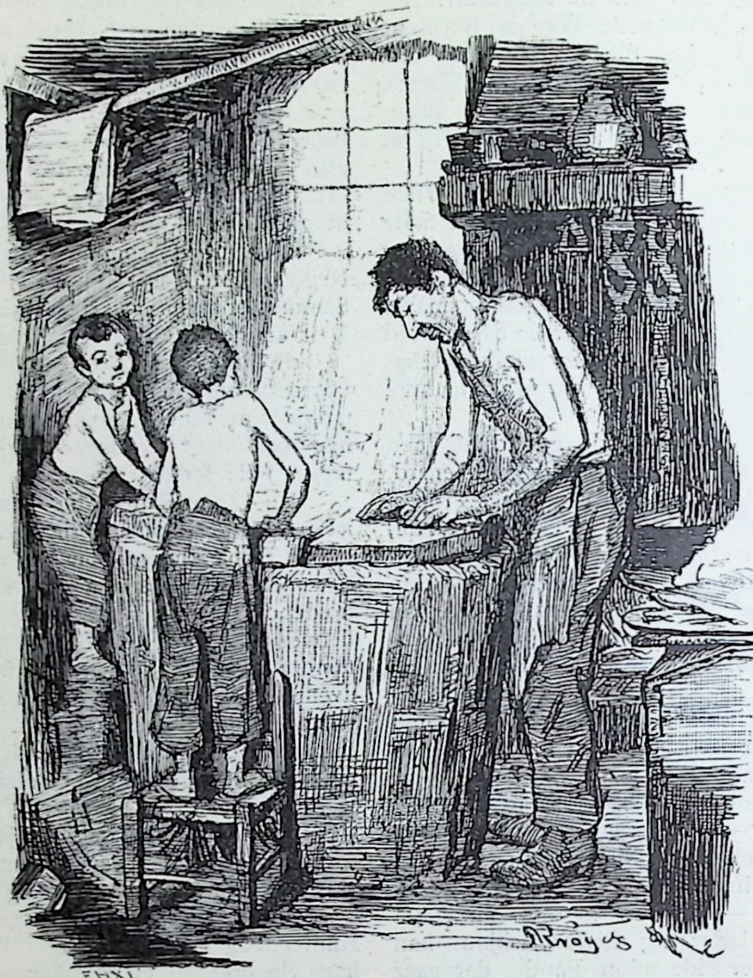
Der er ikke mere. Jeg har jo sagt, at Fortællingen er uskrevet. Marstrand har kun gjort Optegnelser til 1ste Kapitel — og nu er det ude.

Brev fra Salonen.

II.

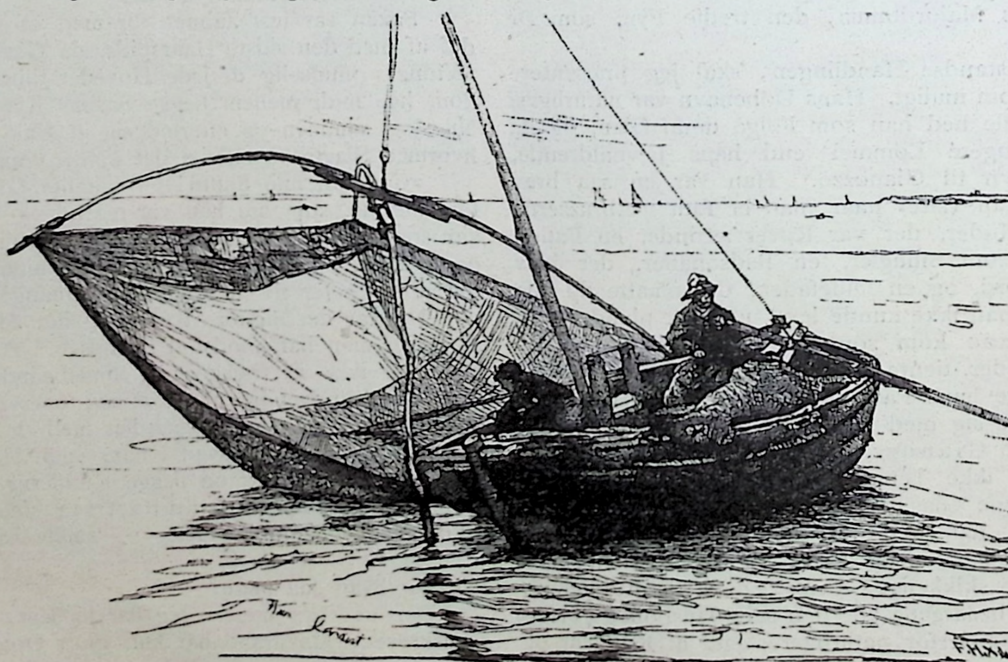
Paris d. 24. Maj 1881.

Hvad der i særlig Grad udmærker det franske Landskabsmaleri, er dets store Simpelhed i Natursynet; man vil kun undtagelsesvis finde Billeder, der, for at bruge et yndet hjemligt Udtryk, kunne kaldes: »smukke Partier«, en Betegnelse for et Kunstværk, der i Reglen er ensbetydende med en overdreven og unaturlig Ophoben af det foreliggende Stof. Oftest giver den franske Landskabsmaler kun en landskabelig Situation af den mest primitive Art, uden Hensyn til om man vil kalde den smuk eller ej, han viser os, hvad han har sét i Naturen, frit for alle konventionelle Tilsætninger, han gjengiver sine Indtryk i brede Træk og uden den flade, pretentiøse Fortabelse i Enkeltheder, der hører til vor iøvrigt saa sunde Landskabskunsts svage Sider. Han gaar meget rigtig ud fra, at Øjet ikke er i Stand til at fastholde de mindre Former, naar det paa samme Tid skal omfatte Helheden, især dér, hvor der er Tale om landskabelige Situationer af en mere udstrakt Natur.

Italiensk Landsbyhattemager. Efter Maleri af P. S. Krøyer.

Idet jeg nu til Støtte for mine Iagttagelser skal fremdrage Exempler blandt de udstillede Billeder, maa jeg rigtignok samtidig gjøre opmærksom paa, at Salonen iaar ikke giver noget fyldestgjørende Begreb om den høje Plads, det franske Landskabsmaleri indtager i den moderne Kunst. For at faa den rigtige Forestilling herom, maa man opsøge det trindt omkring i Gallerier og paa de mangfoldige mindre Udstillinger. Jeg vil derfor indskrænke mig til at nævne de Billeder, der ere de naturligste Udtryk for Principet i Landskabmaleriet hernede, og som kunne kaldes for Kunstværker af fremragende Betydning. I Kataloget findes en meget udvisket Gjengivelse af Pelouses ypperlige Billede »en Oversvømmelse i Holland«; der er en saa overordenlig Sandhed i dette Maleri, en Virkelighed i den tykke vaade Luft, som i Horisonten samler sig i næsten faste Taagevægge, i det skvulpende lerede Vand, de gamle rokkende Huse, at man næppe behøver at have været i Holland og sét en lignende Situation for ret at kunne vurdere Gjengivelsen heraf efter Fortjeneste. Pelouse har iøvrigt, man sporer det i de yngre Maleres Arbejder, og navnlig i Damerons »Efteraar«, stor og heldbringende Indflydelse paa det franske Landskabsmaleri. — Yon og Vernier, ligesaa Yarz, Dermons, Dubois ere Malere af fremragende Dygtighed, især de to Førstnævnte, som i Henseende til kraftig Malemaade, Evne til at give Naturfylden og Stofkarakteren i et Landskab navnlig bør tildrage dem Fagmandens Opmærksomhed. Endelig vil jeg fremhæve et lille fint Arbejde af Busson, et Skovinteriør, der ved sin Troværdighed i Fremstillingen og noble Farvegivning danner en mærkelig Kontrast til den samme Malers andet Maleri, »et Slags Dyrehavsbillede«, der i sit Motiv minder meget om Skovgaard, men som af Busson er taget paa med grov Kolorit. — — Der gives selvfølgelig endnu flere Malere, der have de ovenfor angivne Kjendemærker tilfælles, men det vil føre mig for vidt at nævne dem alle. Det er dog ikke uden Interesse at se, hvorledes Mange iblandt dem med særlig Forkjærlighed dvæle ved en bestemt Side af Naturen, saaledes at de

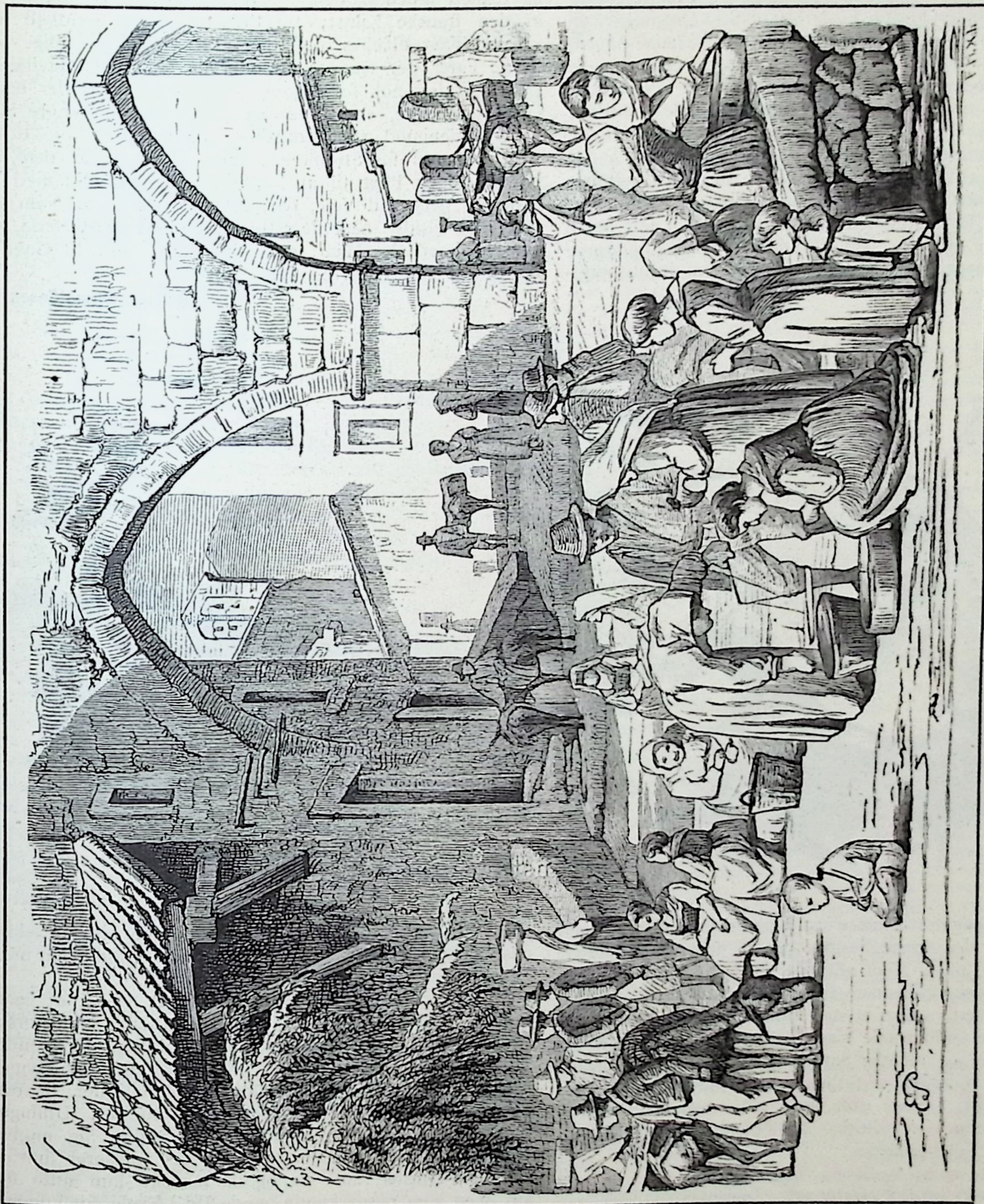

Fiskerbaad fra Goddebi. Efter Maleri af M. Courant.

derved næsten kunde karakteriseres, uden at man derfor trættes ved Gjentagelser; det er kun, som vilde de ret trænge tilbunds i det valgte Æmne, hente det frem for Iagttageren i hele dets Simpelhed og naturlige Ynde. Her er ikke Tale om nogen virtuosmæssig Filen paa det samme Thema, det er kun de samme Kræfter, som friske og ihærdige arbejde sig ind i det Stof, de grundig ville undersøge.

Marinemaleriet og Dyrmaleriet har færre fremragende Dyrkere, og blandt disse have kun Marinemalerne Mesdag, Berthélemy og Courant gjort Indtryk paa mig. Dyrmaleren v. Marcke er jo en evropæisk Celebritet i sin Kunst, jeg finder dog mere Sandhed i Marais og Brissots Arbejder.

Jeg kan naturligvis ikke forlade Salene uden at ofre min Skjærv paa de skandinaviske Sympathiers Alter, og vil derfor give de nordiske Malere, som efter mit Skjøn fortjene det, en lille Afskedshilsen. Krøyer gjør vor Kunst megen Ære med sit fortræffelige Arbejde »Landsbyhatte-

Fra Torvet i Sulmona (Abruzzerne).
Tegning af Edvard Peterson.

mageren«, og man kan vist med Rette sige, hvad jo tillige den almindelige Dom vidner om, at hans Billede er et første Rangs Arbejde. Det er især i fin koloristisk Henseende, at Krøyers Billede forekommer mig at have sit højeste Værd, thi maaske staar det i fyldig og kraftig Behandling tilbage for hans »Markarbejdere« paa vor Foraarsudstilling hjemme. Rosenstands »le cuisinier amateur« er fortalt med denne begavede Malers ejendommelige Lune, som tillige iaar støttes af en større Kraft og Troværdighed i Udførelsen, og endelig giver J. T. Hansens arkitektoniske Interiør et fornyet Vidnesbyrd om Kunstnerens specielle Dygtighed paa sit Omraade.

Blandt Normændene tildrage Ulfsteen og Skredsvig sig størst Opmærksomhed. Ulfsteens norske Kystparti er et af de bedste Landskaber paa Udstillingen, inderlig sandt og overordenlig dygtigt i Behandlingen, og Skredsvigs store, fortrinlige Billede: »Køer paa en Mark« viser de forbavsende Fremskridt, den unge Maler har gjort i de faa

Aar, han har opholdt sig i Frankrig. Den bekjendte svenske Landskabsmaler Wahlberg fortaber sig mere og mere i en overdreven Impressionismes Bizarrerier, og er nu, især da han, trods sine store Evner, ikke formaar at anskueliggjøre den gode Mening i sine Bestræbelser, næsten uforstaaelig, i al Fald for alle Andre end Corots Tilhængere; med Edelfelts glansfuldt malte Dameportræt, med Skaanbergs lille aandrige Kystparti, og endelig den quasi danske Kunstnerinde Frøken Wegman, hvis Billede af en kvindelig Kollega ejer noget Eget i Fremstilling og Udførelse, der giver det en fremragende Plads blandt dets Omgivelser, vil jeg sige Stop; jeg frygter ellers for at berøve mine Aabenbarelser om Salonen det mindre vidtløftige Præg, som de ifølge deres Natur og Formaal skulle have.

Jeg kan til Slutning kun raade Alle, baade Kunstnere og Kunstelskere, selv at se og dømme, om jeg har Ret i mine Bemærkninger eller ikke. — Jeg vil ikke nægte, at jeg ansér det for et Held, at der i de senere Aar tages langt flere Billetter til Paris end til Rom af de rejsende danske Malere. Diskussionen for og imod disse Studierejser har ført og vil sagtens mere og mere føre til Yderligheder i Argumentationen hos begge Parter. Hvad én Side af Stridsspørgsmaalet angaar, forekommer det mig, at der burde herske fuldstændig Enighed mellem de Kæmpende. Tyk eller tynd Farvepaasætning bør ikke være afgjørende for et Kunstværks absolute Værd. Om et Maleri enten sér saa glat ud som en velbørstet Silkehat, eller som om det var malet med en Skovl, har Intet med selve Resultatet at gjøre, naar kun dette svarer til Opgavens Natur og Krav og stemmer overens med den paagjældende Kunstners Individualitet og særlige Fremstillingsevne. Det er Frihed og Lighed indenfor denne Kampérlinie, at vi kunne lære af den franske Kunst, thi Stræben efter Sandhed have vi altid havt tilfælles med den; og vi kunne tillige lære, hvilke Farer der true os under dens mægtige Paavirkning. De ligge klart nok for Dagen. Hvis der, hvad der næppe lader sig nægte, er en Bevægelse blandt den yngre Slægt hjemme henimod »det Franske«, da bør der ikke doktrinært dæmmes for Strømmen, men den bør af dem, der have Kald og Pligt til at holde et vaagent Øje med Udviklingen, ledes ad Veje, der, selv om de se ud som Omveje, dog tilsidst, naar de rette Betingelser ere tilstede, ville føre henimod det Maal, som kun kan være til Gavn og Glæde for vort Land og dets Kunst.

Godfred Christensen.

Fra Udflugten til Trollhättan. Tegning af O. A. Hermansen.

Fra Kunstnermødet i Göteborg.

I en Sang for »Staden ved Göta-Elven« bragte Holger Drachmann den første Festdag paa de fremmede Gjæsters Vegne en Tak til den »driftige By«, der ved atter at stævne Nordens Kunstnere til aandelig Kappestrid og festligt Møde havde aflagt et nyt Vidnesbyrd om, hvor varmt dens Hjærte vedblivende slaar under dens rige Dragt, og hvor levende og inderlig Sansen for borgerlig Virksomhed og materielt Opsving er forbunden med Interesse for Kunst og Videnskab, saavel som med aktiv Sympathi for alle gode aandelige Fremskridts- og Frihedsrørelser. Sangen endte med Rette saaledes:

> Se, du har styrket den higende Aand;
> brød her ej Rydberg med »Trolddommens« Baand?
> har ikke hist under Iskystens Bavn
> Nordenskiöld nævnt med Kanoner dit Navn?
> Driftige By, som gav Idrætten Vinger,
> Friheds Asyl i den standende Strid,
> fri er vor Kunst, og naturlig den bringer
> Hilsen og Tak til din Aand og din Id!

Der var næppe nogen Gjæst tilstede, der ikke allerede den første Dag oprigtig istemmede denne Tak for Modtagelsen, og nu da Festen er endt, og vi kunne se tilbage paa hele den Gjæstfrihed, der saa at sige voxede med hver Time, tør det ansés for givet, at Kunstnermødet i Göteborg har været et af de smukkeste Led i den lange Række af Sammenkomster, som i den sidste Menneskealder har nærmet de nordiske Lande og Folk til hinanden.

Enhver, der nogensinde har taget Del i et saadant Møde, hvad enten det nu var Kunstnere, Naturforskere, Jurister eller unge Studenter, der samledes, vil kjende en saadan Fests ydre Karakter. Gjæstfriheden og Hyggen i det private Hjem, de store offenlige Kollationer, de festligklædte og festligstemte Skarer paa Gaderne, Udflugterne med Husets Damer, Ungdommens »Skilles og mødes« i den improviserede Dans, Livet, der pulserer hurtigere, Glædens Gnister, som nu og da maaske kun futte flygtig op, men som ogsaa kunne tænde Ild i Sjæle for kommende Dages Arbejde og grundlægge Venskaber for Livet, alt dette gjenfandtes naturligvis ogsaa her. Og dog havde det nys sluttede Kunstnermøde i Göteborg sit eget Skjær over sig. Vel var det ogsaa her Ungdommen, der fornemmelig gjorde sig gjældende og gav Sammenkomsterne deres egenlige festlige Præg, men en stor Del af denne Ungdom repræsenterede »Bevægelsens Lov« paa anden Vis, end da Studenterne drømte om at slaa Bro mellem Nordens Riger. Denne Ungdom kom delvis ude fra den store Verden og repræsenterede et Fremskridt, som endnu her og dér kan

støde paa Modstand hos de Gamle, men som dog allerede har vundet uomtvistelige Sejre paa Kunstens og Aandslivets øvrige Omraader. Der gik nu og da ligesom en Luftning af nye Tider hen over Hovederne, nye Tider med nye Mænd, Tider, hvor vi en Stund skulle gaa i Lære hos Andre for at give vort Eget ny Væxt og frisk Blod. Der var Navne blandt disse unge Kunstnere, der allerede have Klang ude i de store Lande, flittige Disciple fra Paris' berømteste Atelierer, stundom kun Trækfugle, der gjæstede Hjemmet for til Høst igjen at søge mod Syd, men stundom ogsaa unge Mestere, der vendte hjem efter udstaaet Læretid. Det var glade Kunstnersjæle, som sang Bellmanske Viser mellem spanske og franske Sange, men som ogsaa vare ivrige Disputatorer, naar det gjaldt at værge deres Syn paa, hvad Nordens Kunst nu trænger til. Og de danske Kunstnere gik stadig smukt Haand i Haand med deres svenske og norske Fæller. Vore Værter dulgte ikke for os, at de Danske forekom dem som en hel ny Slægt med en hel ny Kunst siden 1869, da den sidste Udstilling fandt Sted i Göteborg, og man var ikke et Øjeblik i Tvivl om at drage Parallelen mellem Opsvinget i vor Kunst og det sidste Tiaars Opsving i vor Literatur. Trods al den Ærbødighed, der offenlig og privat vistes de tilstedeværende Ældre — og der var store og berømte Navne imellem dem, som Bengt Nordenberg, Morten Müller, Fru Jerichau-Baumann o. s. fr. — saa var det de unge Kunstnere, man vilde se og tale med, og Navne som Hagborg, Cederström, Julia Beck, Börjesson, Birger, Thaulow, Krohg, Krøyer, Godfred Christensen, Zacho, Jerndorff, Niss, Hasselriis o. s. v., o. s. v. summede bestandig En om Ørene. Der blev sagt de Danske mange vakre Ting om deres Plads paa Udstillingen saavel som i Nordens ny Literatur, og Glæden over deres Virksomhed fik saaledes ikke blot sit Udtryk i den daglige tætte Stimmel foran Krøyers »Messalina« og andre danske Billeder, men ogsaa i den hjærtelige Sympathi, hvormed man overalt kom Holger Drachmann i Møde som den højt begavede unge danske Digter. Allerede ved sin usædvanlige Legemshøjde blev Drachmann, ligesom den skulderbrede norske Maler Frits Thaulow, strax en populær Personlighed paa Gader og Stræder, og ikke engang to saa slanke og ranke Skikkelser som August Hagborg og Gustaf Cederström kunde maale sig med de to »Jætter«, som Svenskerne kaldte dem baade mundtlig og paa Prent. Og ligesom for at Sverigs sceniske Kunst heller ikke skulde være uden Repræsentanter, spillede netop Gustaf Fredrikson med en Del Kammerater fra det kgl. Theater i Stockholm Komedie under Festdagene og gav f. Ex. ret karakteristisk for dette Møde, midt imellem moderne franske Skuespil, Alexander L. Kiellands første literære Arbejde »Paa Hjemvejen«. Fredrikson, Hartmann, Thegerström, Frøknerne Olga Björkegren, Ellen Hedlund, Fru Dorsch-Bosin og endnu Flere vare ligeledes Gjæster ved Göteborgs Stads store Festmiddag.

»Det blåser vestvind öfver Göteborg med salt från Nordsjøen« hed det i et af Festdigtene, og Vejret begunstigede i Begyndelsen heller ikke paa nogen som helst Maade Sammenkomsterne. Men efter de første Dages Kulde og Regn kom Søndagen med varm Sommersol, og Udflugten til Trollhättan blev uforglemmelig. De vældige Vande viste sig i hele deres Pragt blandt de dejlige Omgivelser og afsluttede Festen paa bedste Vis.

Maaske led Besøgene i Udstillingen lidt under Mødets mange Glæder, saa meget mere som det tog god Tid at gjennemgaa den righoldige Samling paa over 700 Numre, men inden Sløjdskolens Døre lukkes den 1ste August, ville sikkert mange af Deltagerne søge derop igjen og oprette det Forsømte. For intet af de nordiske Landes Vedkommende tør vel de udstillede Arbejder gjælde som en repræsentativ Samling, men der er mange udmærkede og interessante Enkeltheder, hvorom Dagspressens Korrespondancer jo allerede nu have begyndt at bringe nærmere Meddelelser. Det er et Selskab af Publicister, Kunstnere og Kunstvenner, ved Navn »*Gnistan*«, der har Æren af saavel selve Udstillingen som det til denne knyttede Kunstnermøde. Med Viktor Rydberg i Spidsen bar en Komite af forskjellige Embedsmænd og Kunstnere, Grosshandlere og Grossmæcenater alle Dagenes Besværligheder med utrættelig Iver, og den rige og smukke Stads gjæstfrie Hjem afgav en Baggrund for Festlighederne, der sikkert bestandig vil høre til hver enkelt Deltagers bedste Minder.

Otto Borchsenius.

LITERATUR

I. **»Om Trosfrihed«** af Niels Lindberg. II. **»Til Forstaaelse og Bedømmelse af Nutidens Fritænkeri«** af Otto Møller. (Karl Schønbergs Forlag.)

Det er et af mange mærkelige Tegn paa de vanskelige Tider, hvori vi leve, at to Præster, begge hørende til den grundtvigske Retning, omtrent paa samme Dag udgive de ovennævnte Bøger. Det kan næsten se ud, som om de gjensidig have kjendt hinandens Planer og af den Grund anstrængt sig for paa Forhaand at afkræfte hinandens Argumenter. For saa vidt har Pastor Lindberg havt størst Held. Han har begrænset sit Æmne og i en rolig Form skrevet et Indlæg for Trosfrihedens Sag i Danmark. Han samler sine historiske Oplysninger med Resultatet af sin Undersøgelse om, hvorvidt vi den Dag i Dag er naaet i Forstaaelse af den Trosfrihed, der hører med til Rettighederne, vor fri Forfatning hjemler os, i et indtrængende Raad til sine kristne Medborgere om ikke at lade sig lede af Hensyn til en Mands Tro eller Mangel paa Tro, naar han ellers er hæderlig og dygtig til at varetage et borgerligt Tillidshverv eller Embede. Pastor Lindberg fortjener Tak for den aabne og ærlige Maade, han har taget Stilling paa i denne vigtige Sag, og vi haabe, hans lille Bog maa finde Læsere ogsaa udenfor hans egne Kredse.

Pastor Otto Møller har ikke begrænset sig; hans Bog handler egentlig om Alt mellem Himmel og Jord og giver sig ikke alene af med at bibringe sine Læsere Forstaaelse af alle Fritænkeriets Former, men leverer ogsaa i det Enkelte Bedømmelser af hele den moderne Kulturs Resultater, der ere saa overraskende, at Bogen alene af den Grund fortjener at læses. Bogen er skrevet ud af en glødende Overbevisning, det lader sig ikke nægte. Sætningerne jage hverandre i voldsom Hidsighed; Papiret synes endnu at skjælve af den Lidenskab, hvormed Ord og Billeder ere kastede henad det. Forfatterens Nidkjærhed har dog ikke adlet hans Stil. Man læse følgende Prøve, og tro endelig ikke, at den er udsøgt; tværtimod, Bogen vrimler af lignende: »Fra fornem, agtbar Gudsfornægtelse i »Videnskabens« Navn udvikler Fritænkeriet sig til jævn, bredpandet Gudsfornægtelse; som dette sidste for Tiden gjør Mine til at gjæste os, er det først og sidst klædt i Letfærdighed; ved enhver Lejlighed stikker Bukkefjæset frem bag den opstyltede videnskabelige Maske. Det er vist sjældent, at nogen Fritænkerbevægelse i Verden saa kjendelig fra første Færd har vist det gejle Abeansigt til Skue; der er noget ganske trøsteligt i, at det ikke er af dansk Opfindelse, men saa ynkelig kjendeligt kun Efterabelse af fransk Romanvisdom; maaske det ogsaa derfor vanskeligere vil lade sig akklimatisere her tillands, der jo ikke er Abens naturlige Hjemstavn.«

Pastor Møller anbefaler ikke Tvangsforholdsregler, men forsømmer dog ikke at bede det »Bestaaendes« Myndigheder at anvende de gjældende Love efter deres hele Strenghed; nærmest synes han at ønske dem anvendt mod Literaturen. Hvorledes det forøvrigt forholder sig med Forfatterens Frisind i aandelige Anliggender, faar man en lille Prøve paa ved Omtalen af Biskop Balles Kamp med Rationalismen: »Han gik det ganske frimodigt lige under Øje, og han stoppede virkelig, ene Mand, Munden paa det skamløse Utøj; at han ikke fik det anderledes forsvarligt rodhugget, end det skete, laa vel mest i den slette Hjælp, som mod hans Vilje og Bøn blev ham ydet, ved at der af Øvrigheden lagdes Mundkurv paa det.« Hvis man her skimter lidt af Forfatterens Ideal, kan man ogsaa bedre forstaa, at han med sin flammende Nidkjærhed for Menighedslivet og med sine strenge Irettesættelser til Medkristne kan forene en Stilling som Statskirkepræst, endskjønt den fører til forskjellige skjæve Forhold, som han selv peger paa, og til adskillige andre, som han ikke peger paa.

Der er i Bogen et Afsnit, hvori Forfatteren særlig sætter sig tildoms over moderne Kunst og Literatur. Det indeholder aldeles intet Nyt, kun lutter gamle Paastande, pebrede med de hensynsløseste Udtryk, og oven i Kjøbet her gjentagne uden at anføre Exempler. Men ikke nok hermed, man træffer en Bemærkning som denne: »Men som sagt, man ønskede en lønnet Docent i selve Fritænkeriet, i den Gren af Fritænkeriet, som har vanskeligst ved at skaffe sig videnskabelig Existens, den letfærdige franske Romanliteratur«; man maa virkelig smile, naar man umiddelbart derefter læser: »og det viser, at man anfægtes ikke af Undseelse.« (!)

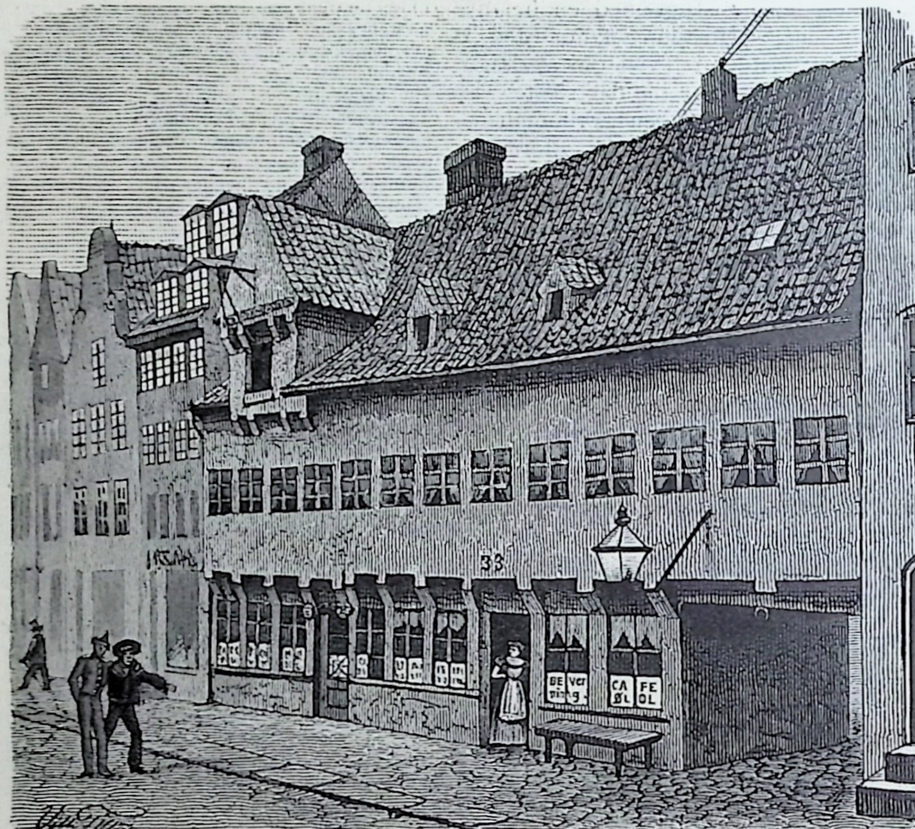
Kunsten og Literaturen kan roligt høre Forfatterens Dom; saa længe Pastor M. ikke godtgjør sit Kjendskab til dem og Forstaaelse af dem ved Andet end Ukvemsord, har hans Mening ikke megen Vægt. Forfatteren forbeholder sig for Resten selv Frihed til at sige Alt, hvad han lyster. I det sidste Afsnit af hans Bog, ubetinget det bedste, hvor man kan blive enig med ham om Mangt og Meget, siger

han blandt Andet, efter at have omtalt forskjellige slemme Samfundsonder: »Der er ganske vist det, man helst skal tie om; man skal ikke vække den Sorg, der sover; men der er ogsaa det, der kan voxe saadan i Vejret, at det næsten bliver til Løgn at tie længere.« — Dette er gyldne Ord, og netop det Motto, som alle de moderne Forfattere, der due noget, helst sætte paa deres Fane. **F. H.**

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Hr. P. S. Krøyers Maleri Messalina, der for Tiden vækker Opsigt paa Göteborg-Udstillingen, er kjøbt af en svensk Privatmand og skjænket til Museet i Göteborg. Mon dog ikke dette Kunstværk, inden det optages i Samlingen, kunde blive udstillet her i Kjøbenhavn? Kunstforeningens Bestyrelse vilde uden Tvivl let kunne faa denne Sag arrangeret.

— En ung norsk Maler, Hr. Wergeland, har af den kongelige Malerisamlings Direktion faaet Tilladelse til i Galleriets Lokale at udstille et større Billede, »Kristiern den Anden og Dyveke«; det var oprindelig indsendt til Charlottenborg-Udstillingen, men kom for sent til at finde Plads der. At man viser fremmede Kunstnere, der ønske at gjøre det danske Publikum bekjendt med deres Frembringelser, den størst mulige Imødekommenhed, er selvfølgelig ganske i sin Orden; det vilde endog næppe være nogen Skade til, om f. Ex. netop Direktøren for Galleriet, eller Akademiets Direktion, eller Kunstforeningen af og til selv gjorde en Smule for at formaa udenlandske Mestre til at udstille Et og Andet her. I det givne Tilfælde har Galleridirektørens Liberalitet næppe været ganske paa sin Plads. Hr. Wergelands Billede er et i det Hele meget svagt Arbejde, der ikke giver nogen Forestilling om det mulige Omfang af Kunstnerens Talent, medens det paa den anden Side tydelig viser, at han har Meget tilbage at lære. Motivet er i sig selv rigt nok: Dyveke ligger afsjælet paa Lejet, Kongen er netop kommen til og betragter fyldt af Smerte og Harme den Døde; ved Siden staar en ældre Kvinde, maaske Sigbrit. Her var Plads for et interessant Karakterskildring, Mulighed for et gribende Situationsmaleri. Men ingen af Delene har Kunstneren magtet at give; tilmed er Billedet helt igjennem overmaade svagt i formel Henseende.

Det Ydre af Skippernes gamle Lavshus i Lille Kongensgade. Tegning af **V. Tilly.**

— I Paris paatænkes udgivet et Album med Tegninger af nordiske Malere, under Titel: »*Les peintres scandinaves*«. Samlingen skal indeholde 14 Blade, hvoraf 4 ere efter danske Malere. D'Hrr. F. Henningsen, Krøyer, V. Rosenstand og Tuxen ere valgte til at repræsentere Danmark.

— Berliner-Museets »Kommission af Sagkyndige« har ladet offentliggjøre følgende Erklæring: »Overfor de bestandig gjentagne Angreb paa Direktionen for det kongelige Malerigalleri i Anledning af det nylig erhvervede Billede af Rubens se undertegnede Kunstnere sig nødsagede til at erklære, at Kjøbet er kommet i Stand paa Grundlag af en enstemmig Beslutning af Kommissionen, der bestaar af Galleridirektøren Dr. Julius Meyer, Dr. Hermann Grimm, Dr. Max Jordan, Prof. Oscar Begas og Prof. Gustav Spangenberg. Før Billedet blev kjøbt, blev det undersøgt af Dr. J. Meyer og undertegnede Spangenberg, hvorefter det af den samlede Kommission blev besluttet at kjøbe det for 200,000 Mark. Vi Undertegnede ere overbeviste om Billedets Ægthed, anse de Indvendinger, der ere rejste imod det, for ubeføjede og regne det for en værdifuld Tilvæxt for Galleriet. Direktør Bode, hvem man i Anledning af det omhandlede Kjøb har angrebet saa haardt, har for saa vidt ikke med Sagen at gjøre, som han ikke har Sæde i Kommissionen.« G. Spangenberg. — Oscar Begas.

— Til det »gamle Pinakothek« i München har Dr. Wilh. Schmidt udarbejdet et nyt Katalog. Trangen til et saadant var saa meget desto større, som Galleriet ikke blot er blevet fuldstændig omordnet, men ogsaa forøget med omtrent 200 Malerier fra Schleiszheim. Omhængningen har som bekjendt havt til Hensigt at faa Samlingen ordnet efter Skoler; denne Foranstaltning er imidlertid langt fra bleven modtaget med almindeligt Bifald; man mener, at der ved den nye Ordning er taget et altfor stort Hensyn til det egentlige Kunststudium, medens de blot Kunstnydendes Tarv var truffet bedre ved den ældre Ordning. Striden føres fornemmelig i »Augsburger allg. Zeitung« mellem den udmærkede Kritiker Fr. Pecht og den navnkundige Portrætmaler Lenbach; den Sidste støttes i sine Angreb paa den nye Ordning af Mænd som M. Carrière, Piloty, Defregger, Makart, R. Seitz og begge Kaulbacherne, og det er maaske ikke usandsynligt, at den offentlige Mening vil nøde Galleribestyrelsen til inden lang Tid at vende tilbage til den gamle Tingenes Tilstand.

— Et Monument for »Kejserprinsen« er for nylig blevet opstillet, ikke som fra først af bestemt i Westminster Abbedi, men i Windsorslottets Georgskapel. Det er udført i hvidt Marmor af Böhm og viser den Afdøde liggende paa en Sarkofag, iført engelsk Artilleriuniform.

— Fremtidig vil paa Pariser-Salonen det Kunstværk, der af Juryen ansés for det mest fremragende, blive lønnet med enÆrespris af 5,000 Francs; desuden vil der blive uddelt 8 Rejsestipendier, hvert paa 4,000 Fr.

— Den berømte Doubleske Samling af Møbler, Porcellæn og Kuriositeter, mest fra Ludvig den 16des Tid, er for nylig solgt ved Auktion i Paris. Der blev betalt enorme Summer, saaledes 80,000 Fr. for et Spisestel, 170,000 Fr. for to Vaser fra Sevres. Ved samme Lejlighed solgtes nogle Malerier, blandt hvilke »En leende Pige« af van der Meer van Delft gik i 80,000 Fr.

— I Varnakion, hvor man for kort siden udgravede den mærkelige Athenestatue, er der nu fundet et til denne hørende Brudstykke, en vinget Hestefigur, som har været anbragt paa Hjælmen.

— Billedhuggeren Tondeur i Berlin er i Færd med et Forsøg paa at rekonstruere det pergamensiske Zevsalters Skulpturer efter de udgravede Brudstykker. Zevsgruppen og Athenegruppen ere allerede færdige og skildres som meget vellykkede; de ere støbte i Bronce i $^1/_{10}$ af Originalernes Størrelse og ville om nogen Tid blive offentlig udstillede.

— Om Udgravningerne i den ældgamle Stad Orchomenos i Boiotien meddeler Fru Schliemann, at man først opdagede Hovedbygningen til det saakaldte »Minzas' Skatkammer«, en Kuppelbygning af samme Form som »Atreus' Skatkammer« i Mykene. Ligesom her fører ogsaa i Orchomenos en Dør fra Kuppelbygningen ind til et firkantet Rum; dettes nedre Del er hugget ud af selve Klippen; det er $2_{,15}$ Metre højt, $3_{,78}$ Metre langt og $2_{,79}$ Metre bredt. Ovenpaa Klippevæggene er der opført Mure, $1^1/_2$ M. tykke og sammensatte af forskjelligformede Stene; disse Mure have været klædte med Marmorplader, der vare smykkede med Ornamenter i ældgammel Stil; desværre ere kun enkelte Brudstykker af Pladerne bevarede. Loftet dannes af fire Plader med Ornamenter, der nærmest ligne gammelassyriske; Gulvet er omhyggelig hugget ud i selve Klippen. □

Indhold: **»En uskrevet Fortælling efter W. Marstrands Optegnelser«**, af Erik Bøgh. Med Tegning af Marstrand. — **»Brev fra Salonen. II.«** af Godfred Christensen. Med 2 Billeder. — **»Fra Torvet i Sulmona«**, Tegning af Edvard Petersen. — **»Fra Kunstnermødet i Göteborg«** af Otto Borchsenius med Tegning af O. A. Hermansen. — **»Literatur«**. — **»Det Ydre af Skippernes gamle Lavshus i Lille Kongensgade«**, Tegn. af Tilly. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**.

☛ Vore ærede Abonnenter, som faa Bladet gjennem et Postkontor, erindres om at fornye deres Abonnement inden den 27de Juni, for at undgaa Standsning i Forsendelsen.

Udgivet af **Otto Borchsenius** og **F. Hendriksen.** Trykt hos **J. Jørgensen & Co.** Hovedexpedition: **Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.**

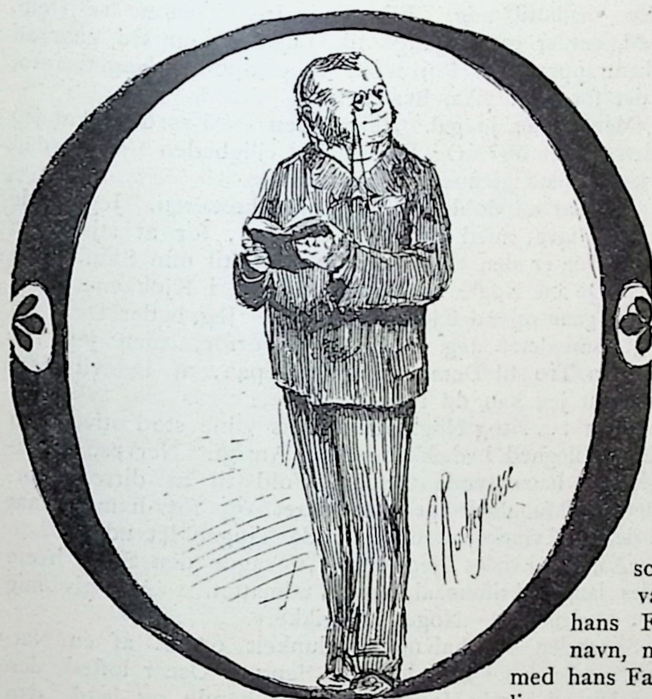
Fjerde Aargang. — Nr. 195. Søndagen d. 26. Juni 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

MORDERMESTERSTYKKET.

Af **Jean Richepin** ved **S. S.**

I.

Oscar var hans Fornavn, men med hans Familienavn var der ikke Noget at stille op; det var et af disse generende, som man daarlig kan nævne; han var fattig, uden Talent, og han troede, at han var et Geni.

Da han kom til Skjæls Aar og Alder, var det Første, han sørgede for, at antage et psevdonymt Mærke, det Næste at antage et andet ditto og saa fremdeles, saa han i ti Aar opbrugte alle de fantastiske Navne, han kunde finde paa, for som en Jagthund at opspore sine Samtidiges Opmærksomhed.

Men denne Opmærksomhed, som han lod, som han var bange for, og som han i Virkeligheden følte en glødende Brynde efter, gjorde sig ingen Ulejlighed med at trænge gjennem hans Tilværelses tætte Mørke. Under alle sine laante Etiketter, hvad enten han lod sig kalde Jacques de la Mole, Antoine Guirland, Tildy Bob, Gregorius Hanpska, hvad enten han majede sig ud med adelige, borgerlige, fremmede, romantiske eller moderne Navneendelser, forblev han alligevel den mest ubekjendte af Alle, der sætte Pen til Papir, den mest oversete af alle miskjendte Genier, den fattigste af alle Literater. Berømmelsen vilde ikke vide af ham at sige.

»*Eppure si muove!* Jeg har alligevel Noget her inde!« sagde han til sig selv med fuld Overbevisning og bankede med sin Finger paa sin knoklede Hjærnekasse, som han troede var saa dyb, fordi det lød hult.

Det er utroligt, til hvilke Vanvittigheder den literære Forfængelighed kan drive et Menneske. Den har kastet Folk af virkeligt Talent ud i ubegribelige Latterligheder, ja den har forledet dem til at begaa skammelige eller modbydelige Handlinger. Hvordan skal det saa gaa, naar den piner en utvivlsom Ubetydelighed? Naar Taalmodigheden er udtømt, Forfængeligheden ægget, Afmagten har meldt sig, og et helt Liv er forsjasket med et unyttigt og vedholdende Haab, behøves der ikke saa meget til at undfange den Tanke at gjøre Ende paa det Hele ved et Selvmord eller at komme ud af det ved en Forbrydelse.

Oscar var ikke modig nok til at vælge Døden. Desuden fandt hans Indbildning om hans aandelige Overlegenhed Næring i Beslutningen om at begaa en Forbrydelse. Han sagde virkelig til sig selv, at hans Geni hidtil havde været paa gale Veje ved at lægge sig efter kunstneriske Drømme, nej det var bestemt til voldsom Handling. Tilmed vilde Forbrydelsen indbringe ham en Formue, og Rigdommen vilde endelig sætte denne højtflyvende Aand, som nu hentæredes i Fattigdom, i fuldt Lys. Det miskjendte Geni beviste for sig selv, at det, baade kunstnerisk og moralsk talt, var nødvendigt for det at begaa en Forbrydelse.

Han begik den. Og som om Virkeligheden vilde give ham Ret, gjorde han for første Gang i sit Liv et Mesterstykke.

II.

Omtrent ti Aar før den Dag, Oscar blev Forbryder, havde han boet paa sjette Sal i et Hus i Rue Saint-Denis. Dér levede han ubemærket mellem en tredive Lejere og var kun kjendt under et af sine talrige Psevdonymer. Samtidig var han Kjæreste med en gammel sladdrevorn Tjenestepige, som fortalte ham alle sine smaa Anliggender. Hun tjente hos en meget gammel, syg og overordenlig rig Enke. Forøvrigt havde han næppe boet mere end en Maaned i dette Hus.

En Aften, da han var ved at gaa fra en af sine Venner, der var indlagt paa Hospitalet la Pitié og gik gjennem en af Stuerne for at forlade Hospitalet, gjenkjendte han Tjenestepigen. Hun laa for Døden. Hun fortalte ham, at det kun var tre Uger siden, hun var tagen fra Enken, at en Husjomfru nu var traadt i hendes Sted, at hendes Frue var altfor svag til at komme og se til hende, og at det ikke var til at holde ud.

»Ja, det kan jeg forstaa,« sagde Oscar. »Og De vilde gjerne se hende, ikke sandt?«

»Aa, det er ikke for det. Nej, det er fordi, jeg er bange for, at Fruen skal læse alle de Breve, der ligger efter mig hjemme hos hende, hvis jeg dør her, og saa skal foragte mig efter min Død.«

»Hvorfor skulde hun gjøre det?«

»Hør; nu skal jeg sige Dem det Hele. Rigtignok har De været Kjæreste med mig; men det er nu saa længe siden, at det gik for sig, at jeg nok kan betro Dem, at jeg har havt andre Kjærester. De er da ikke vred paa mig for det? . . . Vel? De véd jo nok, at jeg ikke var saadan En, som passede sig for Dem. De er jo en Kunstner og en fin Mand. De tog mig bare saadan i Forbigaaende, uden at mene noget Reelt med det. Men hjemme i Huset dér har jeg et Mandfolk af den Slags, som rangerer med mig. Det er en Kusk, men hvis Fruen vidste det, saa vilde det være ude med mig. Og saa har jeg gjort saa mange slemme Ting for hans Skyld. Aa, det Skarn! Jeg var helt tosset efter ham. Han er Fader til et Barn, jeg har; derfor har han kunnet trække af med mig, som han har villet. Han lovede altid at vedgaa Barnet og at gifte sig med mig. Nu sér jeg meget godt, at det var det bare Komediespil. Men det er lige meget. Min Lille skal ikke blive fattig med det, som bliver tilbage efter mig, og Fruen er jo saa god, saa hun nok ogsaa tager sig af ham, for jeg har skrevet til Fruen, at jeg havde et Barn. Brevet ligger dér under min Hovedpude, og jeg vil have, at De skal levere hende det, naar jeg er væk, men kun hvis mine Papirer først er brændte. For ellers vilde jeg før æde Brevet. Jeg vil ikke have, at Fruen maa faa alt det at vide, som jeg har gjort. Hun vilde slet ikke have Medlidenhed med Drengen, dersom hun vidste, at han var Søn af et uanstændigt Fruentimmer og en Tyvekvind.«

»Lad os se, min Kjære,« sagde Oscar hurtig. »Forklar mig Deres Stilling noget nøjere. De taler altfor hurtig og blander Alt ind mellem hinanden, og jeg maa have fuld Klarhed om Sagen, hvis De vil have, at jeg skal gjøre Dem en Tjeneste. Hvis det er muligt, skal Intet være mig kjærere; men jeg maa forstaa Alting klart.«

I dette Øjeblik tænkte Oscar . . . . slet ikke paa en Forbrydelse. Han lod sig simpelthen drive af en ren literær Interesse; han snusede i Luften efter en Roman og »tog Studie«.

»Ja, ja,« sagde Tjenestepigen; »nu skal jeg sige Dem det, som det er, og jeg skal prøve paa at tale tydeligt.

»Lige paa én Gang blev jeg syg af et Apoplexi-Slag paa Gaden, og saa blev jeg bragt paa Hospitalet. Fruen lod mig blive her, fordi jeg ikke kunde flyttes herfra. Jeg skrev til hende, og hun svarede mig. Saa sendte hun Husholdersken herhen til mig. Men jeg kunde hverken tale til Fruen eller til Husholdersken om det, som piner mig. Jeg har en Pakke Breve fra Kusken, ham, De véd, Faderen til Barnet. I de Breve er der helt fuldt af ækle Ting: Tyverier, som han raader mig til, og Tak, som han sendte mig, naar jeg havde stjaalet. For jeg har stjaalet; jeg stjal for ham, og jeg stjal fra Fruen. Jeg skulde have brændt dem, de forbandede Breve. Men der stod ogsaa saa meget Kjæresteri i dem og saa mange Løfter om at gifte sig med mig og Forsikringer om, at han vilde staa ved den Lille. Saa gjemte jeg dem. En Dag truede den Døgenigt mig med at tage dem fra mig for at bringe mig i Fortræd. Jeg nægtede ham Penge, og saa lod han mig forstaa, at naar han først havde Brevene, saa kunde han gjøre med mig, hvad han vilde. Jeg blev rædsom bange; men jeg har lige godt ikke villet skille mig ved Brevene. For at faa dem sikkert gjemte, bad jeg Fruen, om jeg maatte betro hende nogle Familiepapirer, som var meget værd for mig, og saa puttede jeg Brevene i hendes Sekretær. Fruen gav mig en Skuffe for mig selv og Nøglen til den. Jeg véd godt, at jeg bare kunde sige til hende, at nu havde jeg Brug for mine Papirer. Men saa skulde jo Husholdersken bringe mig dem, og hende har jeg ingen Tro til. Efter nogle Ord, som er faldne mellem os, tror jeg nok, at nu er hun ogsaa Kjærest med Kusken. Han er saa durkdreven, skal jeg sige Dem. Og naar han driver sine Kunster, saa er det for at faa Pakken, for han véd, hvor den ligger. Nu kan De nok forstaa, hvor slemt jeg sidder i det. Dersom De nu bare vilde være saa god . . .! Rigtignok fortjener jeg det ikke, men det vilde være saa nydeligt af Dem, om De gjorde mig den Tjeneste.«

»Hvad for en Tjeneste?«

»At bringe mig mine Breve.«

»Men hvordan vil De have, at jeg skal faa fat paa dem?«

»Det er ganske simpelt, sér De. Om Aftenen henad ti har Fruen taget sin Kloral for at sove, og hun sover meget haardt i det Øjeblik. Paa den Tid er Husholdersken der ikke, for hun gaar Klokken syv, naar de har spist til Middag. De kan nok tænke, at Fruen ikke har sagt hende, at hun tog Kloral, fordi hun er bange for, at hun skal stjæle. Det har hun kun sagt til mig, som hun troede saa godt, det stakkels Skind! Naa, saa skal De liste Dem ind; hun kan ikke høre det; og saa kan De gaa ud og tage Brevene med til mig. Ellers vil Ingen kunne se Dem. De véd, der er to Indgange til Huset. Naar De gaar ad Kjøkkentrappen, vil Portneren ikke opdage Noget. Aa, gjør det for mig! Aa, hvad!«

»Men De er jo gal. Sekretæren — hvordan skal jeg faa den lukket op? Og Døren til Lejligheden — hvordan skal jeg komme gjennem den?«

»Jeg har en dobbelt Nøgle til Sekretæren. Jeg havde ladet den lave, med Skam at tale om, for at stjæle fra Fruen. Dér er den tillige med Nøglen til min Skuffe. Se her har De en Nøgle til at komme ind i Kjøkkenet med, naar De gaar op ad Kjøkkentrappen. Jeg beder Dem saa bønligt om det. Jeg véd ikke hvorfor, men jeg har saadan en Tro til Dem; jeg er vis paa, at De vil gjøre det, for at jeg kan dø i Fred.«

Oscar . . . . tog Nøglerne. Hans Øjne stod stive. En pludselig Bleghed bedækkede hans Ansigt. Nervøse Trækninger fik hans tynde Læbers Fold til at dirre. Forbrydelsens Mulighed var brat gaaet op for ham. Naar blot denne Kvinde var død, kunde Tingen let udføres.

»Aa, jeg kvæles, jeg kvæles,« sagde den Syge, hvem hendes lange Skriftemaal havde udmattet. »Aa, giv mig Noget at drikke — Noget at drikke.«

Sovesalen var halvmørk, dunkelt oplyst af en Natlampe. Alle sov i de nærmeste Senge. Oscar løftede den Syges Hoved, trak Hovedpuden fra hende og lagde den paa hendes Mund, hvor han holdt den fast i det Mindste ti Minuter med et Jærnhaandled. Han fik det skrækkelige Mod at vente med Uhret i Haanden.

Da han afdækkede Ansigtet, var den Syge kvalt. Hun havde ikke kunnet gjøre en Bevægelse eller udstøde et Skrig. Hun saa' ud, som om hun var død af en Blodprop. Han lagde atter Trækpuden under hendes Hoved og samlede Tæpperne under hendes Hage. Liget saa' ud, som om det sov.

Tjenestepigens Seng var temmelig nær ved Døren, og Morderen kom lydløst ud. Han listede sig gjennem Patienternes Gang, gik gjennem en lav Dør, der førte ud til Rue de Pitié, og kom ud paa Gaden uden at være bleven sét.

Uden at spilde et Øjeblik, helt besat af Feber efter at udføre sin Plan, fór Skurken afsted i Løb til Rue Saint Denis. Han kom ind i Huset før Klokken ti.

Paa Vejen havde han modent overvejet sin hele Plan.

Først gik han ind i Hestestalden, hvor Kuskens Sager maatte være. Han tog dér et Halstørklæde, rev en lille Stump af det og stak Stumpen i sin Lomme.

Saa gik han op ad Kjøkkentrappen og tog fire Trin ad Gangen. Det var til første Sal, han skulde; det var let at komme de atten Trin op uden at blive opdaget.

Han aabnede Døren, gik lydløst ind, naaede Sovekammeret og kvalte med èt Tag den gamle Kone, som sov. Ogsaa dér var han saa koldblodig at holde hendes Strube sammensnøret et godt Kvarter.

Derpaa aabnede han Sekretæren. I den store Midterskuffe var der Aktier og Obligationer, i Skuffen til Venstre Bankosedler, i den højre Ruller af Louisdorer. Han sorterede de Papirer ud, som lød paa Ihændehaveren, og lod de andre ligge. Værdipapirer, Sedler og Guld beløb sig i det Hele til hundrede og fyrretyve tusinde Francs, hvormed han stoppede sine Lommer.

Saa tog han fat paa Brevene. Han fandt dem snart i en lille Krog øverst, dér, hvor Tjenestepigen havde sagt ham, at de vare.

Han brændte dem i Kaminen, men sørgede for at lade de Stykker urørte, som vare mest kompromiterende for Pigen og Kusken. Blot nogle vel udvalgte vare tilstrækkelige til deraf at forstaa hele Historien med Barnet, Opfordringen til at stjæle og de begaaede Tyverier. Han lagde dem frem paa et iøjnefaldende Sted nær ved Kamingitteret, udmærket lagte tilrette, for at faa Folk til at tro, at Vedkommende havde brændt dem i al Hast, og at han var gaaet, før de vare helt fortærede.

Han krammede Stumpen af Halstørklædet sammen, rev den itu og satte den ind i den Dødes lukkede og fast krummede Haand.

Saa gik han ud og gav sig umiddelbart derefter til at spasere med en Drømmers adspredte og rolige Gang.

Sikkert er det, at Oscar . . . . ikke havde taget fejl i at anse sig for en genial Mand. Han var et Forbrydergeni og havde arbejdet med Mesterhaand.

III.

En Forbrydelse er kun et virkeligt Mesterstykke, naar dens Ophavsmand bliver ustraffet. Paa den anden Side er Straffriheden kun fuldstændig, hvis Retten dømmer en Uskyldig som skyldig.

Oscar . . . . opnaaede den fuldstændige Straffrihed.

Retten var ikke mere end et Øjeblik om at finde Morderen. Det var jo aabenbart Kusken. Brudstykkerne af Brevene vare ufejlbarlige Indiciebeviser. Hvem Andre end Kusken, Tjenestepigens Kjæreste, kunde kjende de for Forbrydelsen gunstige Omstændigheder saa godt? Hvem Andre kunde have Nøglerne? Havde han ikke begyndt med at bestjæle Enken i Forstaaelse med Pigen? Desuden talte jo den Anklagedes Halstørklædestump tydeligt nok. Var det ikke logisk at slutte, at han havde gjort Skridtet fra Tyveri til Mord? Og til end yderligere Uheld for sig havde Kusken en slem Fortid. Som sidste overbevisende Omstændighed kom, at han ikke kunde bevise, hvor han havde været i det skjæbnesvangre Øjeblik. Det nyttede ikke, at han nægtede, at han paastod, at han var uskyldig; Intet talte til Gunst for ham.

Han blev dømt fra Livet og henrettet. Dommere, Edsvorne, Advokaten, Bladene og Publikum vare enige om at have en rolig Samvittighed i den Anledning. Der blev kun ét dunkelt Punkt staaende i hans Sag, nemlig Pengene, som ikke kunde findes. Man troede, at Skurken havde skjult dem paa et sikkert Sted, men Ingen var i Tvivl om, at han havde stjaalet dem.

Kort sagt, hvis nogensinde en Forbryder blev befundet skyldig, var det samme Kusk.

IV.

Man siger, at Bevidstheden om en god Handling giver en dyb Fred. Men faa Mennesker ere dristige nok til at sige, at Straffriheden for en slet Handling ogsaa skaffer Lykke.

Oscar . . . . kunde fuldt nyde det dobbelte Mord og glæde sig ved Frugterne deraf i en fuldkommen uforstyrret Ro. Han følte hverken Samvittighedsnag eller Skræk. Det eneste Forstyrrende, som plagede ham, og som voxede lidt efter lidt, var hans umaadelige Forfængelighed.

Især hans Kunstnerforfængelighed. Hvad der fik ham til at glemme enhver moralsk Eftertanke, var just hans Værks Fuldkommenhed, og den Følelse, at han havde vist sig virkelig fejlfri. Ene heri fandt hans Tørst efter at blive noget Fremragende et Stof til at svælge i, til han blev drukken.

I alt det Øvrige forblev han en middelmaadig, overset, aldeles ubekjendt Person. Det hjalp ikke, at han brugte sin ny Formue til at sprænge Dørene til Blade og Tidsskrifter, det hjalp ikke, at han trakterede Kritikerne; han kunde ikke skaffe sig Publikums Øre. Hans Vers, hans Prosa, hans Theaterstykker vare mærkede med Talentløshedens Præg. Folk af Faget kjendte lidt til Anatole Desroses, den literære Dilettant, som havde flere Indkomster end Talent, men Læserne brød sig Pokker om, hvad han havde at leve af om Aaret, og Alle vare enige om at frakjende ham endog det mindste Spor af Begavelse. Hans Afmagt som Forfatter blev behørig lagt for Dagen.

(Sluttes.)

En Variant til Søren Torps Tale i „Gjenboerne".

Meddelt af **C. Hostrup.**

I November 1872, kort efter den store Vandflod, skrev den daværende Intendant ved det kongelige Theater til mig, at man agtede med det Allerførste at opføre »Gjenboerne«, men at det efter hans Mening næppe gik an at lade Søren Torp holde Talen om »de druknede Jyder«, lige efter at vort Fædreland havde lidt saa sørgelige Tab ved en Oversvømmelse; han forespurgte sig derfor, om jeg vilde have hin Tale helt udeladt indtil videre eller sætte noget Andet i Stedet. Jeg maatte give ham hel Ret i, at Søren Torps gamle Vrøvl under disse Omstændigheder ikke kunde bruges, og foreslog derfor at give ham en ny Tale, som blev opskreven og afsendt med det næste Tog, to Timer efter at jeg havde faaet Intendantens Brev. Denne Variant, som har sin Pointe i, at Pengebeløbet, om hvis Anvendelse der diskuteres, er indkommet ved de Forsamledes Lyst til at sove for længe om Morgenen, taaler som Improvisation ikke nogen strængere Kritik og bærer vel ogsaa Mærke af at være fra en noget yngre Tid end den oprindelige Tale; men den hører jo nu paa en Maade med til Stykkets Theaterhistorie og kan vel ogsaa for en Gangs Skyld more dem af dets Venner, der ikke i sin Tid har hørt den fra Scenen. Det bemærkes blot, at den blev indlagt ganske paa samme Sted som den gamle Tale, altsaa lige efter Basalts Replik: »Tal væk! Søren Torp har Ordet.«

Søren Torp.

Mine Herrer! Er det bedst at være stærk eller at være svag? Ikke sandt? det er bedst at være stærk. Vi ville være stærke, vi ville ikke være svage; naar vi holde Gilde, saa er det ikke for at svækkes, men for at styrke os. Men, mine Herrer, hvem trænger til Styrke? er det de Stærke eller de Svage? Det er de Svage, men vi ere stærke. Vi have Kundskab, det er Styrke; vi have Rigdom, det er dobbelt Styrke. Naar vi forøge vor Rigdom, saa

Søren Torp. Tegning af Erik Henningsen.

voxer vor Styrke; naar vi øde vor Rigdom, saa svækkes vor Styrke. Naar vi gaa til Gilde for at styrkes, saa opsvækkes vi, fordi vi øde vor Rigdom, som er vor Styrke.

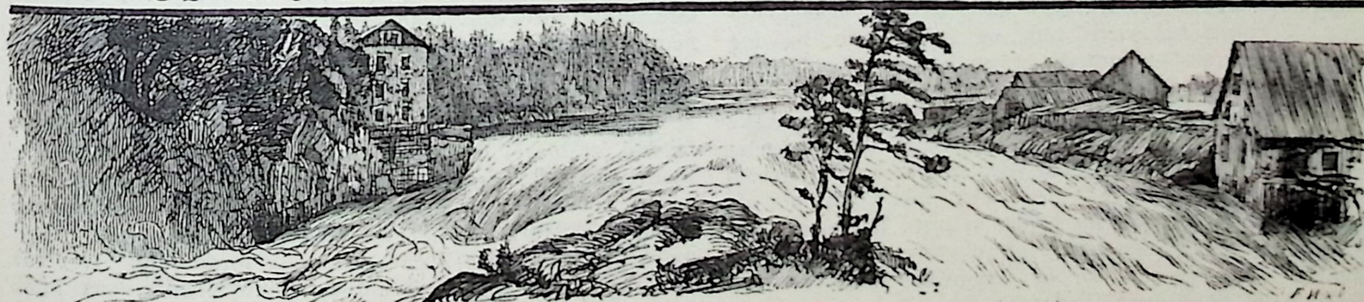
Basalt.

Skal vi da sætte Kapitalen i Sparekassen?

Søren Torp.

Hvad er Kapital? hvorfor er den Styrke? Kapital er opsamlet Arbejde, Arbejde er Styrke: Naar vi øde vor Kapital, saa svækkes vi, fordi vi øde vort Arbejde; naar vi forøge vor Kapital, saa styrkes vi, fordi vi forøge vort Arbejde. Ja, mine Herrer, Kapital er opsamlet Arbejde, men vor Kapital er ikke opsamlet Arbejde, den er opsamlet Dovenskab. Kapital vindes ved at staa tidlig op, men vor Kapital er vunden ved at sove for længe. Naar man forøger Kapital, saa voxer Arbejdet, som er Styrke; men naar man forøger vor Kapital, saa voxer vor Dovenskab, som er Svaghed. Derfor, mine Herrer, ville vi ikke sætte vor Kapital, vor opsamlede Dovenskab, paa Rente, thi saa svækkes vi; nej, vi ville ødelægge den ved at gaa til Gilde, thi saa blive vi stærke.

PAA·GULLØEN·I·TROLLHÄTTAN

Foran Vandfaldet.

En Erindring fra »Trollhättan« til Venner og Veninder ved Kunstnermødet i Juni 1881. Fra **Holger Drachmann.** Med Tegning af Aug. Jørndorff.

Fra »Gulløen«s Pynt, fra den drønende Bred
jeg saa', hvor den vældige Vandmasse brast, —
for Sværmen i Ro, med et Øjebliks Fred
til at finde mig selv, til at holde mig fast,
jeg øjned, hvor Elven blev delt;

og det brød med en pludselig Magt i mit Sind:
det var Livet, der kom, og jeg stirred derind;
og de stridende Strømme, de spaltede to,
de gik op i min Sjæl, og min Tanke fik Ro:
og jeg kjendte vort Liv som et helt.

Paa Gulløen aander den rene Natur
som Fuglen i Luft, som Fisken i Sø,
som Mennesket, mens det var ungt,
og selvdød ligger den styrtede Fur',
træt af at leve, med Lov til at dø,
naar Hovedet blir den for tungt.

Ej Menneskets stigende Magt og Behov
har styrtet de Stammer til Jord,
ej Vilddyr har gnavet den fredlyste Skov,
ej Kvæget har trampet med bredsporet Klov
paa det hundredaars Mos, som her gror.

Og fra Guldalder-Øen, i Fred med mig selv,
i Frihed for Sværmen jeg saa'
som et sammentrængt Hav den vældige Elv
majestætisk imod mig at gaa.

Den bar paa sin Flade den flygtige Sky
og Spejlet af Himlens det evige Blaa,
og Træet det stolte og Busken den bly,
og Fjældet det skjæggede, kraftige graa; —
saa sletted den Alt med engang:
den syntes at vakle, den huled sig ned,
saa fór den, saa skummed den hæftig og hed,
og delt for en Vilje, den mægtigste nok,
til Side for Grundklippens halvskjulte Blok
i to sondrede Strømme den sprang.

Jeg fulgte den ene med Blikket. O Gud,
hvor skjælved mit Øje, hvor gløded mit Bryst,
hvor var jeg dog selv i dens Skjød!
I Hvirvlernes døvende Kæmpespils Bud
jeg hørte forjætte den højeste Lyst
om den saligste Kjærligheds Død.

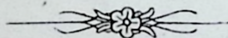
Ustandset af Menneskets Magt og Behov
om Frihed fra Dybet det klang,
om Pan i den halvmørke, fristende Skov,
om Venus, den hvide, som griber sit Rov
og fortærer med Smil det og Sang.

Og fra Guldalder-Øen, i Frygt for mig selv,
i Angest for Andre jeg saa'
paa den modsatte Side den modsatte Elv
ud og ind under Drivhjul at gaa.

Den lagde til Menneskets Snille og Kunst
sin evige Styrke, sit Jættekrafts-Pund,
den øded sig ej i en Regnbuedunst,
den dansed ej rundt som for Benet en Hund:
den rakte til Hundreder Brød;
og jo mer den løb vild imod Slusernes Port,
jo mer blev i Fred for det Almene gjort,
og i Savmøllens Ekko langs Gulløens Bred
det klang som en Bøn for vor Menneskehed
imod Drifternes Jammer og Nød.

Da aanded jeg op i den rene Natur
som Fuglen i Luft, som Fisken i Sø,
som Mennesket, mens det er ungt;
og jeg bad her om Kraft ved den styrtede Fur'
til at leve mit Liv og til mandig at dø,
om end Livet blev aldrig saa tungt.

Og jeg saa' mig tilbage. Den mægtige Flod
gled hist mellem Klipper og Skov;
og det rulled saa styrkende gjennem mit Blod:
Elven var samlet til Et. Jeg forstod
den evige Livs-Flods Behov.

De tre Hundredetusind Francs, Girardin har lovet mig!

Af **Alphonse Daudet**. Ved **N. J B.**

Er det aldrig hændet Dem, at De er gaaet ud vel tilpas og fornøjet, og at De saa efter i et Par Timer at have bevæget Dem paa Paris' Gader er kommet hjem i daarligt Humør, betagen af en Melankoli uden tilsyneladende Aarsag, et uforstaaeligt Ildebefindende? De spørger Dem selv: »Men hvad fejler jeg dog? . . .« De søger, men forgjæves. Alle Deres Ærinder have havt et heldigt Resultat, Fortovet har været tørt, og Solen varm, og dog føler De ligesom et Indtryk af en Sorg, Deres Hjærte synes at krympe sig under en ufattelig Angst.

Det kommer sig af, at i den store By, hvor den Enkelte føler sig ubevogtet, kan man ikke gjøre et Skridt uden at støde paa en eller anden Sorg, der strejfer En og ligesom efterlader sig et Mærke. Jeg taler ikke blot om de Ulykker, vi kjende, og for hvilke vi nære Interesse, disse Vennernes Sorger, der blive lidt til vore egne, og som, naar de pludselig staa for os, lægge sig tungt paa vort Hjærte som et Samvittighedsnag; ikke engang om vore tilfældige Bekjendtes Sorger, som vi flygtig høre paa, og som bedrøve os, uden at vi ret lægge Mærke dertil. Jeg taler om disse aldeles fremmede Sorger, som man kun skimter paa sin Vej i et flygtigt Minut under sin travle Gang midt imellem Gadens Støj.

Stumper af Samtaler, der stødvis naa hen til En mellem Vognrumlen, sorgfulde Suk, der trænge sig frem fra et beklemt Bryst, trætte Skuldre, vilde Gestus, febrilske Øjne, blege, taareopsvulmede Ansigter, friske Sorger og uaftørrede Taarer under sorte Enkeslør. Og andre sikre Kjendetegn glide hurtig forbi En. En slidt, omhyggelig børstet Frakkekrave, der søger Skyggen, et Fløjlsbaand om en ung, pukkelrygget Piges Hals, bundet koket mellem et Par forvoxede Skuldre . . . alle disse Syner af ubekjendte Ulykker fare hurtig forbi En, man glemmer dem paa Vejen, men man har følt deres Melankoli strejfe sig, den Lede, de føre med sig, har hængt sig i Ens Klæder, og ved Dagens Slutning føler man sig melankolsk stemt, fordi man uden at lægge Mærke dertil, ved et Gadehjørne, paa en Dørtærskel, er blevet hængende ved denne usynlige Traad, der binder alle Ulykker sammen og bevæger dem ved samme Stød.

Jeg tænkte paa dette forleden Morgen — thi det er navnlig om Morgenen, at Paris viser al sin Jammer — ved at se paa en stakkels Djævel, der gik foran mig. Det var en lang, mager Fyr med altfor snævre Klæder, saa hans Ben syntes endnu længere, end de var, og saa alle hans Gestus formelig bleve karikaturmæssige. Sammenbøjet, svajende som et Træ for Blæsten, vandrede han meget hurtigt afsted. Af og til forsvandt hans Haand i en Baglomme, for at bryde et Stykke af et lille Brød, som han skyndsomst slugte i sig, ligesom skamfuld over at spise paa Gaden.

Jeg faar Appetit ved at se Mursvendene sidde paa Gaden og bide i deres store friske, grove Brød. Jeg kan

ogsaa godt lide at se de unge Fuldmægtige komme løbende fra Bageren tilbage til Kontoret med Pennen bag Øret og Munden fuld, helt fornøjede ved dette Maaltid under aaben Himmel. Men her følte man Skammen over den virkelige Sult, og det var en Ynk at se denne Ulykkelige, der kun vovede at spise sit Brød i Smuler.

Jeg havde gaaet efter ham et Par Øjeblikke, da han, som det ofte er Tilfældet i disse uregelmæssige Tilværelser, pludselig skiftede Bestemmelse og Retning; han vendte sig om og stod Ansigt til Ansigt med mig.

»Nej, er De dér!« . . . tilfældigvis kjendte jeg lidt til ham. Det var en af disse Projektmagere, hvoraf der skyder saa utrolig mange op mellem Paris' Brosten, en spekulativ Hjærne, Stifter af umulige Blade, der i en vis Tid havde holdt sig oppe med en Mængde Reklamer og trykt Spektakel, men nu for tre Maaneder siden var forsvundet med en vældig Dukkert. Efter i nogle Dage at have sydet over det Sted, hvor han var faldet, havde Bølgerne atter lukket sig, atter dannet samme glatte Flade, og der var ikke længere Tale om ham. Ved at se mig blev han forlegen, og for at forhindre hvert Spørgsmaal, uden Tvivl ogsaa for at bortlede mit Blik fra hans daarlige, snavsede Dragt og det fattige Maaltid, gav han sig til at tale meget hurtig i en forloren munter Tone. . . . »Hans Affærer gik godt, . . . meget godt . . . der havde kun været en lille Standsning. I dette Øjeblik havde han en storartet Affære i Hænde. . . . En stor illustreret Industritidende . . . mange Penge, storartet Bortforpagtning af Annoncerne . . .« Der kom Liv i hans Fysiognomi, medens han talte; Skikkelsen voxede. Lidt efter lidt antog han en protegerende Tone, som om han allerede sad i sit Redaktionskontor, han bad mig endogsaa om at skrive et Par Artikler til ham.

»Og saa skal De vide,« tilføjede han med en triumferende Mine, »Affæren er aldeles sikker . . . jeg begynder med tre hundrede tusind Francs, Girardin har lovet mig.«

Girardin!

Det er samme Navn, der altid vender tilbage paa alle disse Fantasters Læber. Naar man udtaler dette Navn, synes jeg at se nye Kvarterer, store ufuldførte Bygninger, frisktrykte Blade med Lister over Avktionærer og Administratorer. Hvor mange Gange har jeg ikke i Anledning af de vanvittigste Projekter hørt den Ytring: »Du maa tale derom med Girardin.«

Ogsaa han, stakkels Djævel, havde faaet i Sinde at tale med Girardin om sin Idé. Hele Natten havde han formodenlig anvendt til at fremstille sin Idé og sætte Beregningerne op, saa var han gaaet ud, og undervejs under Gangens Hede var Affæren bleven saa ypperlig, at i det Øjeblik, jeg mødte ham, forekom det ham umuligt, at Girardin kunde afslaa ham de tre hundrede tusind Francs. Ved at sige, at de var ham lovede, løj den Ulykkelige ikke, han fortsatte kun sin Drøm.

Medens han talte med mig, bleve vi skubbede, trængte op mod Husene. Det var nemlig paa Fortovet i en af disse stærkt befærdede Gader, der strække sig fra Børsen til Banken, hvor det vrimler med travle, adspredte Folk, der kun have Tanke for deres Forretninger, Kræmmere, der ængstelig løbe hen paa Børsen, for at faa deres Vexler fjærnede fra Cirkulationen, Smaaspekulanter, som, idet de fare forbi, flygtig henkaste nogle Tal til hinanden. Og ved at høre paa alle disse Planer, midt i denne Sværm, i dette Spekulantkvarter, hvor man føler al Hazardspillets Hast og Feber, gjøs det i mig, som hørte jeg en Skibbrudshistorie fortalt midt ude paa det aabne Hav. Jeg saa' tydelig Alt, hvad denne Mand fortalte mig, jeg læste hans Katastrofe paa andre Ansigter, hans straalende Haab i andre forvildede Blikke. Han forlod mig lige saa brat, som han havde standset mig, og forsvandt i denne Hvirvel af Vanvid, Drømme og Løgne, som disse Mennesker kalde »Affærerne«.

Efter fem Minuters Forløb havde jeg glemt Alt; men da jeg var kommen hjem om Aftenen, da jeg tilligemed Gadestøvet afrystede al Dagens Melankoli, gjensaa' jeg dette blege, fortrukne Fysiognomi, det lille Brød og den Gestus, der understregede de pralende Ord:

»Med de tre hundrede tusind Francs, Girardin har lovet mig.«

Christopher Bruun: Kristen-Samfundets Synder. (Kristiania; Cammermeyers Forlag. 1881). Et vægtigt Indlæg af en alvorlig Mand. Forf. revser vel nærmest norske Tilstande, men i alt Væsenligt rammer han vore Forhold med, ja Tilstanden i Størstedelen af Evropa. Forf.s Tankegang er, tildels med hans egne Ord, denne.

Samfundet bærer, kristelig sét, paa en Række vitterlige Løgne, der forgifte Samfundslegemet (Konfirmationstvangen, Vielsestvangen, Edstvangen overfor Fritænkere), idet man med Urette mener at ramme Kristendommens Tarv bedst ved at holde paa Hykleriet. Dernæst er der Præsternes »Pengeforretninger« ved Daab, Jordfæstelse og Brudevielse. Det kan indtræffe, at en Mand over sin Faders Lig staar og prutter med Præsten, om »Forretningen« skal koste 3 Daler eller 5. Hvis Jesus af Nazareth igjen kom til Jorden og vandrede imellem os, have vi da Grund til at tro, at han vilde synes bedre om dem, som gjøre hans Faders Ord til Handelsvare, end om dem, som gjorde hans Faders Hus til Handelsbod? — Forf. gjør Kirkens Stilling til Fyrsterne og den borgerlige Magt til Gjenstand for en Række skarpe Angreb. Fordi Frankrigs Kirke [i forrige Aarh.] havde indfiltret sig saa dybt i de kongelige Synder, derfor kom det Slag, som knuste dets Kongedømme, til at ryste dets Kirke i dens Grund. Persons Anseelse overfor Kongerne, Tavshed overfor deres Forbrydelser, er en af Præsternes og hele Kristensamfundets herskende Synder. [Forf. har vel at mærke Kongedømmet kjært og er i sit Fædreland bekjendt som Modstander af Republikanismen]. Konger, som en retskaffen Kirke ikke en Gang burde have taalt som sine Lemmer, de have inden den »lutherske« Afdeling staaet som dens højeste Styrere. Sandhedens Gud har slaaet Præsterne med Blindhed paa dette Omraade. — Med Hensyn til »Kirketugten« er Forholdet det, at den »hellige« Kirke inddrikker i sig al Jordens Bærme, vidende, at hele Jesu Samfund derved besmittes. Det er en ganske naturlig Sag, at den »hellige almindelige Kirke« maa finde sig i at tælle disse Tusinder af offenlige Fruentimmer blandt sine Lemmer, saa længe som den kan ophøje til øverste Biskop Mænd, som i Sædelighed ere deres Lige.

Forfatterens Slutningsord ere disse: »Jeg har holdt mig til det, som forekommer mig at springe mest i Øjnene, det, som jeg synes selv Blinde skulde kunne se. — I Sandhed, Blinde sér det ogsaa. Det Meste af det, jeg her har peget paa, vil en retskaffen Hedning kunne forstaa. Men der gives et theologisk Mørke, som Intet kan forstaa, der ligger udenfor de tilvante Tankers Kreds. Et Mørke dobbelt saa uigjennemtrængeligt som vor Sjæls medfødte Blindhed. Til alle sandhedskjærlige Kristne og især til enhver redelig Præst vil jeg til Slutning have sagt det Ord: Tag dig i Vare for det theologiske Mørke.«

Dette lille Skrift har meget beslægtet med et Par nys udkomne danske Skrifter, der alt have fundet Omtale i »Ude og Hjemme.« Men det forekommer Anmelderen, at det sigter ikke saa lidt dybere end de tvende danske Præsters, idet hans Ords Sværd mere er rettet indad end udad. En Tankegang som den, der har fristet Pastor Lindberg i sit ellers fortræffelige og klare Indlæg i Trosfriheds-Sagen til endog at ville gjøre gjældende, at f. Ex. Ed paa Koranen kunde under visse Omstændigheder være en Kristen tilstedelig, minder altfor meget om den Sløvelse, Statskirkens Aag har lagt paa Samvittighederne, og er i principiel Strid med hele hans egen Kamp for Tros- og Samvittighedsfrihed, og Pastor O. Møllers Skildring af vore Dages Fritænkeri i alle dets Skikkelser som ikke Andet end »vitterlig Løgn«, »bevidst Oprør mod Gud«, et Sanselighedens Evangelium, hans vovede Paastand, at der gives slet ingen menneskelig ædle og ærlige Fritænkere, hans Betragtning af ethvert borgerligt Samkvem med Saadanne som et Forræderi mod Kristendommen, modsiges ikke mindre af selve Virkeligheden (man tænke f. Ex. blot paa Fritænkeres og Kristnes forenede Bestræbelser for Afskaffelse af den statsbeskyttede Utugt) end af Ytringer i Bruuns Bog, hvori der erkjendes, at »i ganske vigtige Ting har Vantroen Ret«, og der skjælnes mellem »de samvittighedsfuldeste Fritænkere« og »mindre samvittighedsfulde«. Men da alle tre kirkelige Forfattere mødes i Bestræbelsen efter at tilvejebringe sandere og ærligere Tilstande, maa man for denne Sags Skyld ønske dem Alle læste med Betænksomhed og deres Ord, især i denne Henseende, lagte alvorligt paa Sinde. Alle se de paa Opgaven som en aandelig, der kun kan naâs ved aandelige Midler.*)

Christianos.

Paa Karl Schønbergs Forlag har Prof. Frederik Nielsen udgivet 1ste Halvbind af 2den Del af sin historiske Skildring: »*Romer-Kirken i det nittende Hundredaar*« (»Det indre Liv«). Forfatteren haaber, at andet Halvbind skal følge efter i Begyndelsen af næste Aar.

---

*) Den ærede Redaktion er af Vanvare kommet til at gjøre Pastor Møller ikke saa lidt Uret paa dette Punkt. Pastor M. er netop enig med gamle Balle i at beklage den uheldige Bistand, den verdslige Arm ydede ham ved sin plumpe Indblanden i hans aldeles uverdslige Kamp mod Fritænkeriet.

Hos P. T. Malling i Kristiania er udkommet »*Den lutherske Kirkes Reformatorer og nogle af deres Medarbejdere*«, frit oversat og bearbejdet fra Tysk af J. Belsheim, samt »*Fra Reformationstiden*«, kirkehistoriske Livsbilleder fra forskjellige Lande, af Vilh. Poulsen.

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag har Prof. J. N. Madvig udgivet 1ste Bind af »*Den romerske Stats Forfatning og Forvaltning*«.

Paa Otto B Wroblewskys Forlag har Dr. Cl. Wilkens udgivet »*Samfundslegemets Grundlove, et Grundrids af Sociologien*«.

Paa Forlaget af Samfundet til den danske Literaturs Fremme har A. D. Jørgensen udgivet »et Mindeskrift« om »*Georg Zoega*«.

Paa Lehmann & Stages Forlag har Dr. P. Broch paabegyndt en Række »*Historiske Efterretninger om Rosenborg*«. Det første Afsnit bringer Bidrag til Slottets indre Historie i det 17 Aarh. og er ledsaget af et Portræt af Hans Rostgaard.

Paa Rudolph Kleins Forlag har H. Trier udgivet Nr. 10 af sine under Fællestitlen »*Kulturhistoriske Personligheder*« udkommende Biografier og Karakteristiker. Hæftet bringer H. Langs »*Huldreich Zwingli*«, et religiøst Karakterbillede fra Reformationens Tid.

Hos Alb. Cammermeyer i Kristiania har H. J. Müller udgivet en Oversættelse af Gaston Tissandier's »*Videnskabens Martyrer*«. Bogen er udstyret med 34 Træsnit.

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag er begyndt at udkomme en ved Etatsraad F. Meldahl udgiven Oversættelse af J. L. Motley's »*Opstanden i Nederlandene og Grundlæggelsen af den hollandske Republik*«. Værket, der bestaar af 3 Bind, vil udkomme i Hæfter.

Paa samme Forlag har A. Richter udgivet en Oversættelse af Calderons Drama »*Tetrarken af Jerusalem*«.

Paa Fjeldsøe & Komp.'s Forlag har Th. Graae udgivet: »*V. C. S. Topsøe og Godsejerne*«, »et politisk Nutidsbillede«.

Paa P. G. Philipsens Forlag har Ligbrændingens fortjenstfulde Forsvarer Dr. med. F. Levison udgivet en Redegjørelse for Spørgsmaalet om »*Ligbrænding eller Begravelse?*«

Paa samme Forlag er udkommen 4de Bind af Fr. Winkel Horns Oversættelse af Z. Topelius' »*Feltlægens Historier*« (»Fra Ulrika Eleonoras og Frederik af Hessens Tid«).

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag har Erik Bøgh nu sluttet Hæfte-Udgaven af sine »*Halvandet hundrede Viser*« samt udgivet sine »*Udvalgte Feuilletoner*« (»Dit og Dat«) fra forrige Aar.

Paa C. A. Reitzels Forlag er udkommet 4de Oplag af »*Min Hustru og jeg*«, Fortælling af Nicolaj.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

I Fredags d. 24de fyldte Historiemaleren J. Sonne sit 80de Aar. Den udmærkede Maler, som i en mærkelig Grad har bevaret sin Begavelse fra Alderens Paavirkning, mødte endnu ved sidste Udstilling med et saa skjønt og stemningsfuldt Billede, som det for nogen Tid siden i »Ude og Hjemme« gjengivne: Præsten, der en Sommernat sejler over Aaen for at berette en Syg. — Kunstnerne mindedes Dagen i en Adresse, som blev tilsendt Hr. Sonne paa Fødselsdagen. Fra en større Kreds af Medborgere modtog Jubilaren en lignende Henvendelse. — Kunstnernes Adresse lød som følger:

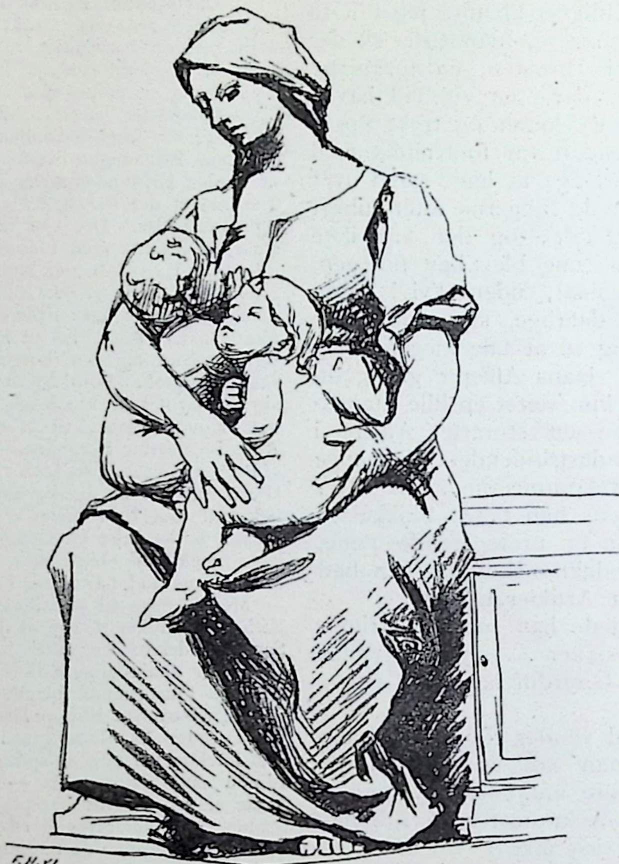
Til Maleren Jørgen Sonne!

Uagtet vi vide, at De ikke har megen Lyst til at modtage Hylding, ville vi ikke lade den Dag, da De fylder det firsindstyvende Aar, hengaa uden at sige nogle Ord til Dem.

Vi finde det ved en Lejlighed som denne passende, at den danske Kunst hilser paa sin hæderværdige Aldersformand. Men vor Henvendelse til Dem sker ikke blot for en Forms Skyld. Vi føle en Trang til at ytre vor Glæde over, at De færdes imellem os, sund og kraftig paa Sjæl og Legeme, ung af Hjærte og frisk af Sind. Deres Kunst har altid udmærket sig ved de Egenskaber, der høre det ungdommelige Sind til: en rig poetisk Stemning, fyrigt Liv og Handling — have vi da ikke Grund til at være taknemlige for, at den endnu har bevaret disse Egenskaber! Men vor Tak gjælder ikke alene de nye Frugter af Deres Virksomhed; vi skue tilbage paa hele Deres Liv og dvæle med Beundring og Glæde ved Indtrykket af en helt ejendommelig og selvstændig dansk Kunstnervirksomhed, som ogsaa for kommende Slægter skal regnes blandt de smukkeste Minder fra den Slægt, De tilhører, og som afspejler dens Liv i Sorg og i Glæde, i Krig og i Fred.

Et Leve for det ældste Træ i Skoven, som endnu staar med grønt Løv og endnu bærer skjønne Frugter!

d. 24de Juni 1881.

Dubois' Gruppe »la charité«. Efter en Skitse af Kunstneren.

— Arkitekturmaleren Niels Bredal er i disse Dage ankommen til Byen efter et mangeaarigt Ophold i Syden. Læserne ville fra de aarlige Udstillinger mindes mange meget smukke Arbejder, saavel Malerier som Akvareller, fra hans Haand.

— Dubois' dejlige Gruppe: »la Charité«, som saa's paa dette Aars Udstilling, er nu indlemmet i Skulptursamlingen, som har fundet foreløbig Husly i Malerisamlingens Lokaler paa Kristiansborg. Den lille Gjengivelse af Gruppen, som findes paa denne Side, er efter en Skitse af Kunstneren, som for nogle Aar siden stod i »Gazette des beaux arts«.

— I sin Tid blev Oberst von Gemmings anselige Samling af ægyptiske Oldsager solgt til Dr. G. Ebers. Denne har nu overladt hele Skatten til Museet i Dresden.

— I Milano vil man oprette et nyt kunsthistorisk Museum, der blandt Andet vil komme til at indeholde de rige Samlinger, som for Tiden opbevares aldeles uordnede og saa godt som ganske utilgjængelige i Kultusministeriets Lokaler. Et hidtil lidet kjendt Exemplar af de berømte rafaeliske Tapeter, der har tilhørt S. Carlo Borromeo, vil blive optaget i Museet.

— I Rom træffer man Forberedelser til en Kunstudstilling, der uden Tvivl vil frembyde overordentlig Interesse. Sekretæren ved det tyske arkæologiske Institut Professor Helbig har overtaget det Hverv at faa den antike Kunst værdig repræsenteret og har fra næsten alle de romerske Adelsfamilier faaet Tilsagn om, at de ville stille deres Privatsamlinger til Disposition. Paa denne Maade vil der blive fremlagt Adskilligt, som hidtil aldrig har været tilgjængeligt; især nævnes en Camésamling, der tilhører Familien Piombino, Ejerne af den berømte Villa Ludovici. □

BREVVEXLING.

N. S. Digtet kan ikke benyttes.

Indhold: **»Mordermesterstykket«**, Fortælling af Jean Richepin ved S. S. Med Vignet. — **»En Variant til Søren Torps Tale i Gjenboerne«**, af C. Hostrup. Med Tegning af Erik Henningsen. — **»Foran Vandfaldet«**. Digt af Holger Drachmann. Med Tegning af Gullöen og Trollhättan af August Jerndorff. — **»De tre Hundredetusind Francs, Girardin har lovet mig!«**, Skitse af Alphonse Daudet. Ved N. J. B. — **»Literatur«**. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — **»Dubois' Gruppe »la charité««**, efter en Skitse af Kunstneren.

Med dette Nummer følger til vore Abonnenter 13de og 14de Blad af **„Ude og Hjemmes Kunstneralbum"**: **„Et Selskab"**, Tegning af Erik Werenskiold og **„Gamle Ege ved Eremitagesletten. Vinterdag"**, Tegning af Vilh. Kyhn.

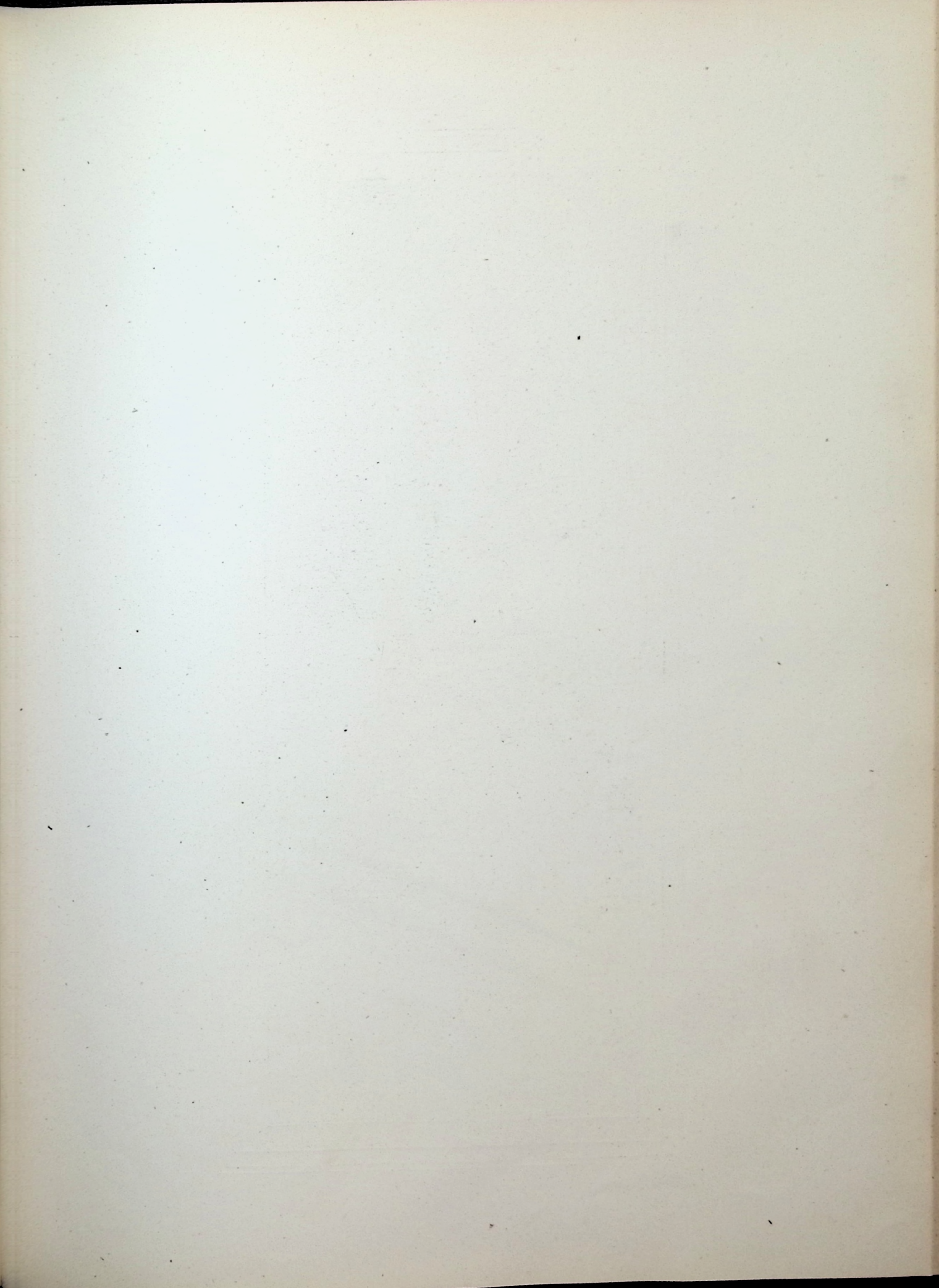
Enkelte Nummere af »Ude og Hjemme« kunne faas à 35 Øre pr. Exemplar. NB. uden Følgebladene.

Nyt Abonnement paa „Ude og Hjemme"

modtages i alle Nordens Boglader, Postkontorer og Brevsamlingssteder. Prisen er overalt 3 Kroner Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Ny tiltrædende Abonnenter i Juli Kvartal faa gratis de med nærværende Nr. følgende Tillægsblade.

Udgivet af Otto Borchsenius og P. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Ude og Hjemmes Kunstneralbum Serie 1 Nr. 13.

Følgeblad til „Ude og Hjemme" Nr. 195.

ET SELSKAB.

Tegning af den norske Maler Erik Werenskiold.

Udgivet af F. Hendriksen.

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Ude og Hjemmes Kunstneralbum Serie I Nr. 14.

Følgeblad til „Ude og Hjemme“ Nr. 195.

GAMLE EGE VED EREMITAGESLETTEN. VINTERDAG.

Efter en Vandfarvetegning af Vilh. Kyhn.

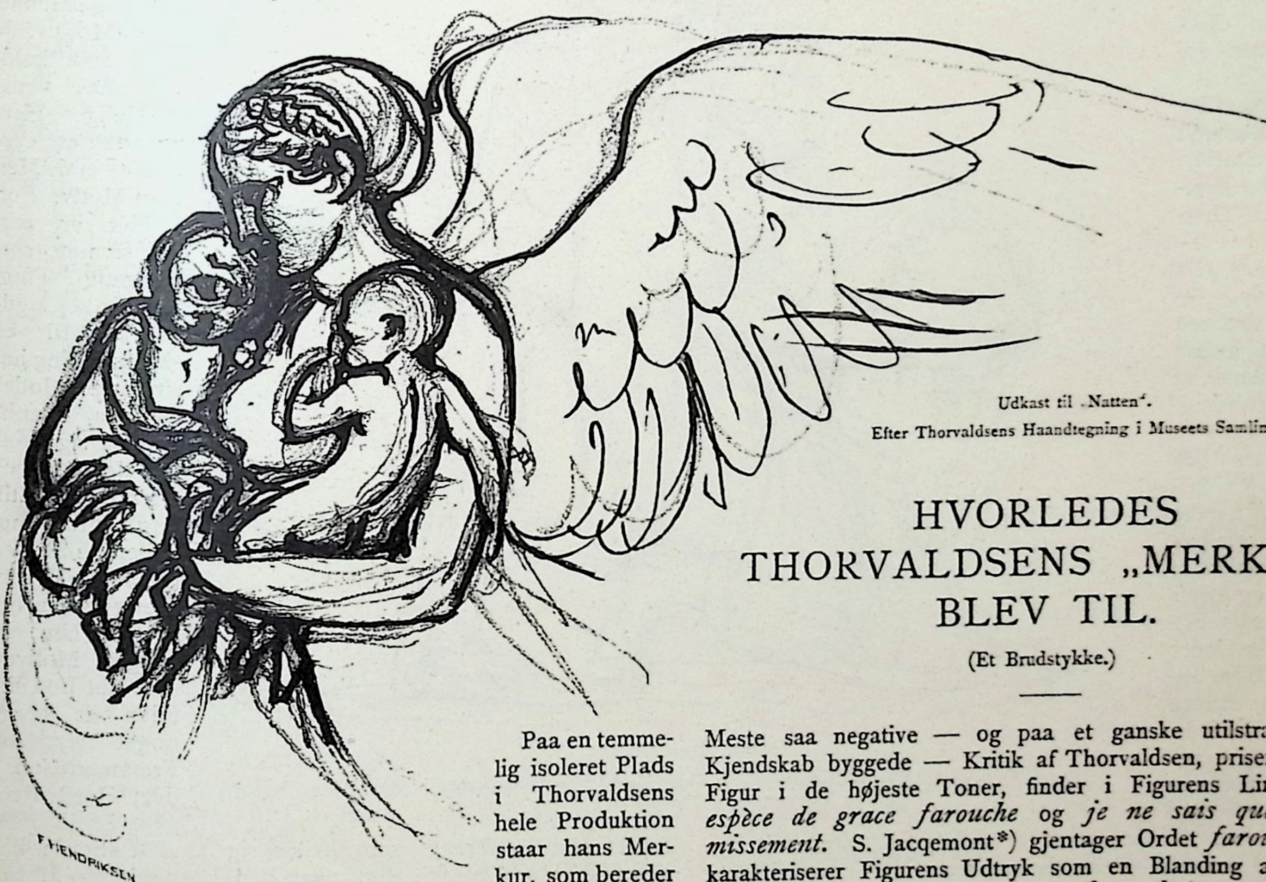
Udgivet af F. Hendriksen.

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Fjerde Aargang. — Nr. 196. Søndagen d. 3. Juli 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Udkast til „Natten“.
Efter Thorvaldsens Haandtegning i Museets Samling.

HVORLEDES THORVALDSENS „MERKUR“ BLEV TIL.

(Et Brudstykke.)

Paa en temmelig isoleret Plads i Thorvaldsens hele Produktion staar hans Merkur, som bereder sig til at dræbe den sovende Argus (udført 1818). Det er en af hans berømteste Figurer, en af dem, som baade han selv og den øvrige Verden mest have yndet, og som endog vrangvillige Kritikere varmt have beundret. Men jo mere man gjør sig Rede for Thorvaldsens Ejendommelighed, som den fremtræder i den store Mængde af hans øvrige Værker, desmere vil man føle, at der i denne Statues Aand og Stemning er Noget, som er fremmed for hans andre Statuer, og overhovedet ualmindeligt i hans Kunst.

Kjendte man den hændelsesvis ikke af Andet end de franske Forfatteres Omtale af den, vilde man føle Modsætningen til den sædvanlige Thorvaldsen endnu stærkere: man vilde næsten ikke kunne kjende ham igjen. Henri Delaborde*), der ligesom til Bod for sin ellers for det Meste saa negative — og paa et ganske utilstrækkeligt Kjendskab byggede — Kritik af Thorvaldsen, priser denne Figur i de højeste Toner, finder i Figurens Linjer en *espèce de grace farouche* og *je ne sais quel frémissement.* S. Jacqemont*) gjentager Ordet *farouche* og karakteriserer Figurens Udtryk som en Blanding af Had, Foragt og Glæde. — Thorvaldsen *farouche!* At der i den antike Mythe, naar den høres fortalt, ligger Noget af alt Dette, er unægteligt; og rimeligt er det, at denne Side af Sagen fortrinsvis vil blive vendt frem i de romanske Nationers Fremstilling af den. Dette har f. Ex. Velazquez gjort i det mesterlige og uhyggelige Maleri af Merkur og Argus i Museet i Madrid, hvor man sér Guden med det dragne Vaaben snigende sig, krybende paa Hænderne henimod det sovende Offer. En spansk Kunstner ved Aaret 1650 vidste nok, hvorledes en Snigmorder saa' ud.

Men naar vi med vore danske Øjne betragte Thorvaldsens Figur med Opmærksomhed for, hvad han, der jo ogsaa havde danske Øjne, har sét i det antike Motiv, kunne vi ikke finde noget Saadant. Han fornægter ikke her sin Naturs Mildhed. Hans Merkur sér næsten lige saa

*) Revue des deux mondes, 1. Juni 1868, S. 594.

*) Revue des deux mondes, 1. Sept. 1879, S. 174.

uskyldig ud, som hans andre Figurer. Man kunde lige over for den istemme Børnenes Vise, naar de lege Røvere: Gud ske Lov og mange Tak, her er ingen Røverpak! — men unægtelig tillige med den samme spændende Bevidsthed, som hos Børnene, af at der dog nok er Noget skjult. Thi deri ligger Forskjellen fra Thorvaldsens øvrige Figurer, at denne uskyldige og lette Ledighed, dette landlige og idylliske Væsen, som endog har forsynet sig med en Hyrdefløjte, her dækker over en Hensigt, der netop kun begynder at røbe sig, og som gaar lige ud paa Blod og Drab. Det højre Ben, som synes at dingle saa fredelig ned, klemmer med Hælen mod Skeden af et Sværd. Dette Stille og Tyste, som ellers hos Thorvaldsen betegner et poetisk Drømmeri eller en tænksom Beskuelse, følger her af et tilbageholdt Aandedrag, af den mest anspændte Aarvaagenhed. Der gaar gjennem denne Figur en elektrisk Strøm af Handling; der er her en skarp Accent paa det af det Forudgaaende og det Efterfølgende svangrede dramatiske Øjeblik, som ellers er fremmed for Thorvaldsens Opfattelse af Figuren, allermest for hans Statuer. Det er ret mærkeligt, at Thorvaldsen her — vistnok sig selv uafvidende — træffer sammen med en anden stor Kunstner af gotho-germanisk Herkomst, som han ellers har meget lidt tilfælles med, nemlig Rubens, som paa et lille Maleri af Merkur og Argus (i Dresdener-Samlingen) lader Guden bære sig ad paa samme Maade med Rørfløjten og Sværdet. Rubens maler det Hele, som om det var et Optrin af et ret lystigt Intrigue-Stykke. Men medens han alene tænker paa Situationens Liv og Spænding, som han giver med sit sædvanlige glimrende Liv, og forresten maler Merkur som en fiffig Bondeknold, har Thorvaldsen overgaaet sig selv i Karakteristiken af den dejlige, kraftige og smidige unge Tjenergud og faaet en olympisk Aandsfinhed og Listighed til at lyse frem af hver Form og Linje i Figuren.

Kestner har fortalt — hvad Thiele forøvrigt allerede tidligere havde meddelt i Hovedtrækket*) —, hvorledes Thorvaldsen paa sin daglige Gang ned ad Gaden for at spise til Middag lagde Mærke til en ung Romer, der sad indenfor en Gadedør i en Stilling, som slog Kunstneren ved sin Skjønhed og fordringsløse Natur. Han gik forbi; men ved de næste Skridt greb Indtrykket hans Bevidsthed; han vendte tilbage og fandt det unge Menneske endnu i uforandret Stilling, halvt staaende, halvt siddende og i Samtale, saa at han ikke opdagede, at han var Gjenstand for Opmærksomhed. Et Par Øjeblikke var nok for Kunstneren til at fastholde Billedet. I en Skynding endte han sit Maaltid for at gjøre en lille Skitse af, hvad han havde sét, og næste Dag begyndte han Modellen til sin navnkundige Merkur.

Det er en god Historie, saa meget mere, som den i det Væsenlige maa betragtes som fuldt troværdig: Thorvaldsen maa jo selv have fortalt den. Men der er atter ved den Noget, som vækker Eftertanke: Udgangspunktet for Værkets Tilblivelse, den unge Mand i Gadedøren, vedkom altsaa slet ikke den Handling, som Thorvaldsen har fortalt gjennem sin Figur. Havde Thorvaldsen havt nogen Formodning om, at Fyren, der sad ved Middagstid og passiarede, pønsede paa noget Saadant som et Snigmord, saa havde det jo været hans Pligt at gjøre Anskrig. Det unge Menneskes »Motiv«, om man maa kalde det saa, var i aandelig Henseende et rent andet end Merkurs Motiv. Forholdet er ikke det samme, som dengang Thorvaldsen lagde Mærke til en skjøn Stilling hos sin unge Model, medens denne hvilede sig i sine fri Øjeblikke, og efter denne Stilling hurtig modellerede Skitsen til sin »Hyrdedreng«: her benyttede han virkelig Motivet, som det bød sig, uden at lægge noget Nyt og Fremmed ind i det; Hyrdedrengen er jo intet Andet end en Dreng, som hviler sig*). Delaborde har heller ikke saa ganske Ret, naar han i Anledning af hin Fortælling om Merkurs Tilblivelse minder om, at Bernardin de Saint Pierre fik Ideen til »Paul og Virginie« ved at se en Dreng og en Pige løbende sammen i Regnvejret gjennem en af Paris' Forstæder; thi Motivet til Romanen ligger virkelig i dette Syn. Med Merkur forholder det sig ganske rigtig, som Thiele lidt naivt udtrykker det, at Thorvaldsen, indtaget af den skjønne Naivetet i den Stilling, han havde iagttaget, »kun søgte en Gudegestalt for den«.

Udkast til en Gruppe.
Efter en Haandtegning af Thorvaldsen i Museets Samling.

Det, som vakte Kunstnerens Opmærksomhed ved Synet, var Noget, som ganske simpelt henhørte under den menneskelige Figurs Statik: det var en let, foreløbig Sidden, som i

*) Thiele: »Den danske Billedhugger B. Th.« II, 1832, S. 36. Thiele har senere (»Thorvaldsen i Rom« I, S. 393) forladt sin egen tidligere Version og optager Kestners i »Römische Studien«. Forskjellen mellem begge var forøvrigt uvæsenlig.

*) Historien om »Hyrdedrengens« Tilblivelse har Thiele, efter et Par Gange at have fortalt den i sine Værker om Thorvaldsen, til Slutningen selv gjort mistænkelig ved den Bemærkning, »at der mellem Thorvaldsens efterladte Tegninger findes paa et Blad af en trykt Bog 8, siger otte, forskjellige Udkast med Pen og Blæk til den siddende Hyrdedreng« (Thiele, Thorvaldsen i Rom, I, S. 350). Uden her at kunne indlade mig paa et udførligt Modbevis, protesterer jeg mod denne Bemærkning, der fra Thieles Side beror paa en Misforstaaelse af Bladet Nr. 204 blandt de efterladte Tegninger.

den unge, smukt byggede Italieners Legeme formede sig med ejendommelig Ynde; det var en ny — og, som Mathematikerne sige: elegant — Løsning af Problemet om den ophævede og atter tilvejebragte Ligevægt i Skikkelsen, en Løsning, der, som Alt, hvad der kommer ud fra den naive og ubevogtede Ungdoms Liv, var simpel og ægte og bar Naturens egen Fortryllelse i sig. Hvad der aabenbart har givet dette Fund af nye Figurlinjer et særegent Værd for Thorvaldsen og gjort det saa vigtigt for ham strax at bemægtige sig det, var den Maade, hvorpaa Linjerne her forskød sig i alle Retninger af Rummet, og gjorde Figuren særlig egnet til at sés fra alle Sider, medens de allerfleste af hans andre Statuer mere ere anlagte paa ét Plan og derfor kun egne sig til væsenlig at sés fra én Side. Denne Ejendommelighed har Merkurs Stilling forøvrigt tilfælles med Hyrdedrengens; men Linjerne i Merkur ere interessantere.

At det ikke er os, som vilkaarlig og spidsfindig sondre mellem Figurens Handling og dens Stilling, men at denne Sondring er objektivt og historisk givet, bevises ogsaa af Thorvaldsens tegnede Udkast.

Paa et Blad, Nr. 144, som ogsaa indeholder mange andre kunstneriske Forsøg (især til Gravmælet over Bethmann-Holweg) finder man et lille med Pen henkradset ganske flygtigt Udkast til denne Stilling, utvivlsomt den samme som Hermesfigurens; ogsaa Thiele anfører i sin haandskrevne Fortegnelse, at der tegnede Figur »minder om Statuen Merkur«. Det er en af de Tegninger, som i og for sig ikke gjøre noget skjønt Indtryk (som det er Tilfældet med de andre Thorvaldsenske Tegninger, der gjengives i »Ude og Hjemme«): Trækkene ere med al deres Hastighed noget søgende og famlende og passe ganske til Forestillingen om, at Kunstneren — endnu maaske noget hed af Gangen — efter Hukommelsen har

(1813.)

(1809.)

villet fixere en Iagttagelse af det virkelige Liv. Vistnok ere disse Pennestreger hensatte kun faa Minuter efter at han havde sét Ynglingen i Gadedøren; endog enkelte Træk af Omgivelserne ere medtagne. Men medens Tegningen virkelig har alle Hovedlinjerne af Figuren, som de bleve gjennemførte i Merkurstatuen, er der den Forskjel, at hvad der i Statuen er højre, er her venstre. I Statuen er det naturligvis højre Haand, som sænkes mod Sværdgrebet, og venstre, som hæves med Rørfløjten; i Tegningen hæver Figuren højre Haand og sænker den venstre, støtter den mod Stensædet. Her er altsaa endnu slet ingen Tanke paa det mythiske Motiv: Hermes som Argusdræber. En anden Ting, som fortjener Opmærksomhed, stemmer ikke med Kestners i en langt senere Tid nedskrevne og formodenlig lidt tilspidsede Beretning: Tegningen hidrører, som man med stor Sandsynlighed kan slutte af, hvad der ellers er skrevet og tegnet paa Bladet, fra 1813, er altsaa omtrent 5 Aar ældre end Statuen. Thorvaldsen har ikke »næste Dag begyndt Modellen til sin navnkundige Statue«, han har i flere Aar havt Motivet in mente og givet sig god Tid med at »søge sin Gudegestalt«.

Det mythologiske Motiv: Merkur, som har dysset Argus i Søvn og bereder sig til at dræbe ham, havde — rent uafhængig af hin Stilling — endnu langt tidligere sysselsat hans Fantasi. Paa et Brev, han har modtaget i Sommeren 1809 (Nr. 206 blandt Tegningerne paa Museet)*), og som dog vel ikke i Aarevis kan være blevet liggende paa hans Skrivebord, har han med ganske lette og flygtige Blyantsstreger, »ud af Hovedet«, henkastet en Relief-Komposition af dette Æmne, hvor man til den ene Side sér Argus ved at falde i Søvn, til den anden Hermes. Øjeblikket i Bevægelsen og det aandelige Motiv i denne skitserede Figur er ganske den samme som i Statuen, men Linjerne ere anderledes, Stillingen er mere oprejst og staaende; dog holder han Rørfløjten paa samme Maade med venstre Haand og sænker ogsaa her den højre ned mod Sværdet (men uden at holde Sværdskeden fastklemt med Hælen). — Ret interessant er det nu, at den her skitserede Stilling — rent uafhængig af Handlingsmotivet

*) Netop paa denne Tid var Merkur kommet ind hans Repertoire ad anden Vej, nemlig i Anledning af Relieffet af Merkur, som bringer Dionysosbarnet til Ino.

og Indholdet — frembyder megen Lighed med den Statue af Amor, der holder Sommerfuglen med højre Haand, medens han sænker den venstre med Pilen, som Thorvaldsen havde færdig et Par Aar efter (1811)*). Denne Statue omarbejdedes atter med et varieret Motiv, men saaledes, at Noget af Stillingen dog bibeholdtes, i den dejlige Figur af Amor triumphans fra 1814. — *Saaledes se vi, hvorledes Thorvaldsens Fantasi og Iagttagelse udarbejdede det Ydre og Plastiske, Linjer og Stillinger, i Figurerne, og de mere indre Handlings- og Stemnings-Motiver i en vis indbyrdes Uafhængighed af hinanden, og hvorledes disse Traade kunne sammenflettes og atter skilles.*

Hvorfor Thorvaldsen ikke har bragt hin Relief-Komposition af Hermes og Argus til Udførelse, og hvornaar og hvordan det er faldet ham ind, at hin Stilling, som han havde sét paa Gaden, kunde benyttes til en Statue af Hermes, der i sig kunde indeholde hele den Fortælling, som han tidligere havde tænkt paa at give gjennem flere Figurer i et Relief, — derom vide vi Intet. Vi vide kun, at han gjorde det saa godt, at Ingen, blot ved at se hans Statue, skulde ane, at den havde sin Oprindelse fra to hinanden uvedkommende Udgangspunkter. Men Historien om dens Tilblivelse indeholder alligevel Adskilligt til Forklaring af dette Værks særegne og isolerede Stilling i hans Kunst.

Jul. Lange.

*) Afbildet i Thiele: Den danske Billedhugger B. T. 1ste Del, Tab. L. Intet Exemplar af denne Figur findes i Museet.

Fra Omegnen af Moskwá.

Skitse af **Thor Lange.**

Stille, solvarm Junieftermiddag. Paa Verandaen udenfor Spisesalen serveres efter Dineren The i Glas. Den drikkes efter russisk Skik stærkt blandet med Citronsaft og tykt Syltetøj som en Slags Sherbet. Selskabet bestaar for største Delen af Damer. Kavallerer er der kun to af, og de ere tilmed ikke synderlig i Naade hos deres smukke Omgivelser. Nogen Skyld deri har den ene af dem, en smilende, midaldrende Herre med smaa, lyse Øjne, omhyggelig barberet Hage, meget spidse Knebelsbarter og en Stump rødt Baand i Knaphullet. Han er for lattermild og for lidet beundrende, og af Beundring fordre somme Visse i Selskabet overordenlig meget.

To unge Piger i smukke sort- og hvidtærnede Sommertoiletter, halv Sorg, gaa forbi nedenfor Verandaen. Den ene, en mærkelig Brunette med paafaldende store Øjne og ganske smaabitte Fødder, værdiges en passant at vende Hovedet lidt om mod de to Adamssønner og tale til dem:

»Messieurs! Idag tage vi ikke Del i Promenaden.«

Herren med de spidse Knebelsbarter ligner en Mefistofeles, der er i godt Humør. Han tager sig med Haanden op om Hagen og siger med et fint Buk:

»Mademoiselle! Nous saurons nous consoler.«

Det havde Skjønheden dog ikke ventet. Hun bliver formelig bleg og slaar i en Fart Parasollen op. Saa vender hun den Uforskammede Ryggen, giver med Anstand Armen til sin Ledsagerinde og fjærner sig langsomt. Nogle af Damerne le himmelhøjt. Sejrherren tænder sin Cigaret hos sin Nabo, der bebrejder ham at have gjort de unge Piger vrede for Alvor.

»Oh, c'est le dernier de mes soucis,« svarer han. »Foreløbig have de ikke andre Kavallerer end os. Lad dem beflitte sig paa Elskværdighed.«

En Tjener tager Thetøjet bort, en anden bringer et Overstykke til en af Damerne. Hele Selskabet begiver sig paa Vandring op i Nøddekrattet, aux noisettes. Det er ikke for Nøddernes Skyld, thi de ere ikke modne endnu, men Spaseretouren gjennem Krattet er smuk. Over de lave, tæt overgroede Bakker med smaa, grønne Dale mellem sig ligger en lidt højere, kullet Banke, paa hvis Top der underlig nok har dannet sig en lille cirkelrund Sø med klart Vand, der efter Sigende ikke tørres ud selv i den varmeste Sommertid. Rusland er langtfra allevegne saa fladt og ensformigt, som man almindelig tror. Bag ved Banken staar Solen lavt, og foran langt borte ude i Horisonten skinner og funkler en lille, gylden Prik som en blank Knap. Det er den store Kuppel paa Frelserens Kirke inde i Moskwá. Mandfolkene slæbe Kvas og tørt Græs sammen og tænde et Baal oppe paa Toppen af Højen; rundt om Ilden tage Damerne Plads, rødkindede og forpustede af at have løbet omkap op ad Bakke. Samtalen gaar fornøjeligt. Gladest af Alle er en spinkel, blaaøjet Frue, der, skjønt hun maa være godt oppe i de Tredive, er livlig og letfodet som en syttenaars Pige. Med en meget tækkelig Altstemme synger hun den ene Vise efter den anden paa to Sprog. Efterlignende en russisk Bondepige sætter hun begge Hænderne i Siden, kaster Nakken lidt tilbage og danser med smaa Trin, mens hun synger:

Ej, Iwàn, Iwànuschka,
du min taabelige Kjærest,
kys mig ikke midt blandt Folk,
kys, hvor Folk er færrest!

Du skal ikke raabe højt,
du skal fløjte som en Lærke,
saa jeg smukke Pige kun
kan din Fløjten mærke.

Saa rækker hun befalende sin Haand hen at blive kysset, sætter sig ned og begynder igjen:

Alors, ma chère, j'avais vingt ans,
— souvenez vous en, souvenez vous en!
Mais à présent j'ai quatrevingt—dix.

Hun er morsom og dertil hjærtensgod, livlig og glad som en Sangfugl. Latteren og Sladderen lyder lystigt rundtomkring, og Pjank er det Altsammen, men det er netop godt, velgjørende og befriende efter tungt, frugtesløst Hjærnearbejde. Luften er varm, Himlen blaa, og Stemningen, om saa kun for et Øjeblik, lys og fjerlet som de smukke, hvide Skyer højt oppe. Situationen er ganske utvungen. Damerne føle sig i overvældende Majoritet, saa godt som ene, thi Herren med Knebelsbarterne har fjærnet sig; han er i Færd med at snitte Vidier, af hvilke han fingernemt fletter smaa elegante Kurve, som han derpaa lakerer smukt og uddeler til sine mange Beundrerinder, der forresten ere lumsk bange for ham. Naar han ikke er i Nærheden, gjøres det ikke nødigt at veje Ordene saa nøje. En lille, ikke ret forstaaelig Bemærkning falder som en Bombe ned i Kredsen og har en underlig Virkning. Nogle knibe Munden sammen og se meget alvorlige ud, Andre blive ganske kortaandede og blussende røde. En Enkelt bider sig i Læben, saa hun faar Taarer i Øjnene. Lidt efter giver hun i Smug sin Naboerske et Smæk med Parasollen og siger: »Mais, tais toi, Sinaïde!«

Noget paa Afstand fra det øvrige Selskab sidder en lille niaars Pige med tynde Ben i snævre, violblaa Strømper og en stumpet Kjole af samme Farve, kantet med en hvid, kruset Strimmel. Det er Kjæledæggen. Med sit gule Haar og kjølige Blomstermund minder hun om et Land langt borte bagved Bakken, hvor Himlen nu er helt forgyldt af Solen, som gaar ned.

Sammen med Husets yngste Datter sidder hendes Gouvernante. Det er en ung Pige fra Sydfrankrig, som har forladt sit Fædreland for hjemme at kunne holde en Broder til Studeringerne. Broderen, som nok kun er et Aarstid yngre end hun selv, tror formodenlig, at hans Søster i Rusland øser Guld med Skovle, og hun sender

stadig Alt, hvad hun fortjener, beholdende kun det Allerubetydeligste tilbage for at kunne klæde sig. De øvrige Damer finder, at deri gjør hun dumt, c'est un peu bête de sa part, men den unge Pige forstaar med kvindelig Snildhed at klæde sig særdeles smukt; en Mands Øje vil ikke finde hendes Dragt mindre pyntelig end nogen af de Andres, maaske endog noget mere smagfuld. Hun er meget fransk, Legitimist til det Yderste med et svagt Stænk af fattig Fornemhed og lidt ensidig romersk Katholikinde. Det Ene med det Andet gjør, at hun ikke rigtig slutter sig til det øvrige Selskab, der ogsaa holder sig noget paa Afstand fra hende. To af Damerne, der som hendes Trosfæller skulde staa hende nærmere, synes aabenbart ikke synderligt om hende og finde hende bigot, maaske fordi Gouvernanten, som ikke er fri hver Søndag og maaske heller ikke ret har Raad til ofte at foretage Rejsen ind til Moskwá, nogle Gange har bedet dem om at bringe hende et Stykke indviet Brød med fra Kirken. Sommetider kommer hun selv derind og kjører tidligt om Morgenen til Jærnbanestationen med en af Arbejdsvognene, som oftest paa fastende Hjærte, ikke af Fromhed, men fordi Husholdersken Anisia, der paa den Tid ene er oppe, ikke giver hende noget Varmt at drikke. Husholdersken er absolut den mægtigste Person paa hele Ejendommen og ikke god at komme i Lag med for Nogen som helst. Uhyret Anisia kommer styrtende ind og begynder at tælle Lintøj sammen. Der mangler en Manchetskjorte. Uden allermindste Respekt for en gnaven, ordknap Herre er hun nærved at trække Vesten af ham for at se, om han ikke af en Fejltagelse skulde have taget to Skjorter paa i Stedet for en. Mod den franske Frøken, der tilmed slet ikke kan komme efter at tale Russisk, er hun ikke naadigt stemt. En Gang, siges det, tog hun for Nemheds Skyld et Par Puder fra Gouvernantens Seng, saa den stakkels Pige i det rige Hus næsten maatte sove paa den blotte Fjæl. Stundom bliver der ikke rigtig Plads ved Bordet for hende, saaledes heller ikke, da Huset en Gang fik Besøg af hendes berømte Landsmand, Victor Tissot. Som Forfatter har Tissot i Rusland, som han for nylig har besøgt for at skrive en Bog derom, et meget stort Navn, der skaffer ham Adgang allevegne; kan hænde frygter man ogsaa lidt hans spidse Pen. Nogen Begavelse af første Rang er Tissot dog vel næppe, og naar hans Bog om og mod Tyskland*) har naaet henved en Snes Udgaver, skyldes dette maaske mest det glødende Had, den aander mod Alt, hvad Tysk er, Noget, der paa sine Steder gjør hans Bedømmelse uretfærdig og overdreven haard mod en Fjende, i hvis Land han synes at have taget mod Gjæstfrihed. Den, der, som han, har Iagttagelsesevne og har Lejlighed til at se Meget, kan sagtens blive interessant, naar han hensynsløst vil og kan skrive om Alt. Og Tissot, af hvem Et og Andet maaske ogsaa er oversat paa Dansk, regnes for at være en af Nutidens mest underholdende franske Forfattere. Hans Personlighed ligner noget hans Stil og er pyntelig og vittig med et lille Skjær af Selvbevidsthed, dæmpet af fin Politur. Kjøn er han langtfra at være, snarere det Modsatte, men aldrig har nogen Mand været mere uimodstaaelig end han for det smukke Kjøn, ligefra den blaserede, allerede lidt for fyldige grande dame i Salonen til den kortklippede græske Nonne i Klosteret med sin runde Hue paa Hovedet og lange sorte Slør nedover Ryggen. I Bølgerne af al denne Forgudelse trives Tissot som Fisken i Vandet; han skyder afsted fra den Ene til den Anden, snoende sig omkring, spillende og glimrende. Skade, at Frøken Gabrielle ikke fik sin distingverede Landsmand at se. Hvor tilbageholdende hun end er, af ham vilde hun være bleven blændet, og han vilde have været meget elskværdig mod hende for hendes smukke Øjnes Skyld, thi han forstaar sig paa smukke Øjne. Men der blev ikke Plads til hende. Der er liden Plads i den vide Verden, og jo mindre man gjør sig, desto mindre bliver der. Naar den frændeløse Pige har bragt Offeret tilende og slæbt sin Ungdom hen i et fremmed Land, hvis Klima hun ikke kan taale, kunde hun glæde sig til at vende hjem igjen til Auvergne og komme ind som Søster i Klosteret, hvor hun blev opdraget i sin Barndom. Men i hendes Fædreland jager man jo nu Nonnerne bort. Maaske blev der bedre Plads for hende, om hun gik over i den anden Verden, in vitam venturi saeculi, som der synges smukt i hendes Kirke, medens hun selv andægtig ligger paa Knæ med Ansigtet helt gjemt i sine Hænder. Stakkels lille Frøken Gabrielle!

*) Voyage au pays des milliards.

Hun rejser sig først og gaar hjem med sin lille Myndling. Lidt efter bryder det øvrige Selskab op og tiltræder Tilbagetoget enkeltvis eller i smaa Grupper. De sidste Glimt af Solen kaste Skyggerne af Krattets Buske skarpt, ligesom udklippede, langt frem og spille med rødlig Farvetone henover det unge, grønne Græs. Stor Scene i bengalsk Belysning! To voxne Mennesker ligge i et Anfald af Drengeagtighed paa Knæ midt paa Vejen foran den blaaøjede Frue, bønfaldende hende ydmygt om at give dem Armen; hun fægter ivrigt med begge Hænderne i Luften og opfordrer sine Tilhængere til hurtigst muligt at forsvinde. Tilsidst faar den ene af dem et Smæk over Fingrene; hun springer til Siden og sætter leende afsted i Løb, henvisende dem til en anden efter hendes Mening mere værdig Gjenstand for deres Hyldest. Det er en høj, smækker, mørkhaaret ung Pige med smalle, meget røde Læber og et stillestaaende Smil om Munden. Noget paa Afstand fra de Andre oppe paa Skraaningen i Skyggen under Krattet staar hun, smal og smidig som en Fleuret, tilsyneladende adspredt med den ene Haand halvt lagt ind i den anden; over hendes Hoved kommer en lille bleg Stump af Maanen frem højest oppe, hvor Himlen er mørkest. Hun har den Særegenhed næsten aldrig at tale og bestandig svagt at skifte Farve ligesom en fin Tulaklinge, der drejes for Lyset. Herren med Knebelsbarterne siger leende: »De skal dog tage Dem iagt for hendes røde Mund; jeg har hende noget mistænkt for at suge Blod.« Hvilket besynderligt Indfald! En af Omegnens Løver, en skjægløs, velnæret Adonis i lange Støvler med Sporer og en lille, lavpullet, rund Hat, paastaar, at naar han møder hende i Skumringen, og hun kommer forbi ham tværs over hans Vej, kan han være vis paa, at han næste Dag skal være uheldig i Alt. Men det er der rigtignok en sørgelig Sandsynlighed for, at han skal være i ethvert Tilfælde. Med Husets Damer staar hun sig udmærket godt; de rose hende bestandigt: »Hun er saa god og saa beskeden« — Si bonne, oh, si bonne et si modeste — og det er hun ogsaa.

Skræmmet op af sine tavse Betragtninger giver det et lille Sæt i hende som i en Staalfjeder. Hun smiler og gaar hurtigt forbi tværs over Stien hen imod de øvrige Damer, følgende dem noget paa Afstand. Det skumrer. Krattet længere tilbage skifter Farve og bliver graat. De yderste Blade og smækre hængende Grene paa et enligtstaaende Birketræ tegne sig i Silhouet op mod Aftenhimlen. I en Halvkreds af Ahorn og Egetræer ligger Godsets lille, omhyggeligt vedligeholdte Kirke, hvid, tækket med lyseblaat malet Blik. Paa det højeste Spir er Kuplen forgyldt. Naar Solen skinner paa den pyntelige, byzantinske Bygning, er den meget smuk. Nu sløres Farverne til af Tusmørket, der noget forstærkes af Skyer, som paa en Gang begynde hurtigt at trække op. Det truer med Torden; Luften er lummer; Vandet i den store Dam paa den anden Side af Vejen ligger tungt og glasagtigt stille; en Pilebusk stikker de lange Grene stivt ud over det med Støv paa sine Blade. Ganske nær inde ved Bredden under Busken staa nogle faa grønlighvide, kræmmerhusformede Blomster med en lille tilbagebøjet Snip foroven. Det er vilde Kallaer, ganske de samme som de, der voxe i Danmark, paa Sjælland, i Søen ved Fileværket. Lukkende sig sammen hen imod Aftenstunden sove de uberørt friske og sorgløse paa det stille, mørke Vand.

Mordermesterstykket.

Af **Jean Richepin** ved **S. S.** (Sluttet.)

Og dog! sagde han undertiden til sig selv med et Lynglimt i Øjnene, hvis jeg blot vilde! Hvis jeg fortalte mit Mesterstykke. Thi jeg har gjort et Mesterstykke. Derom er ingen Tvivl. Anatole Desroses er maaske en Idiot, vel! men Oscar .... er et Geni. Det er dog rædsomt at tænke sig, at en Ting, der er saa godt anlagt, saa storartet opfunden, saa kraftig udført, som er slaaet saa fuldstændig igjennem, evig skal forblive ukjendt. Den Dag var Inspirationen over mig, den sande Inspiration, den, som faar En til at gjøre aldeles udmærkede Arbejder. Gud bevares! Abbé Prévost smurte jo over hundrede forfærdelige Romaner op og har kun skrevet én »Manon Lescaut«. Af Bernardin de Saint-Pierre vil kun »Paul og Virginie« blive staaende. Der er mange af disse besynderlige Genier, som kun frembringe ét Værk. Men saa bliver det ogsaa et Mesterværk. Det bliver staaende som et Monument i Literaturen. Jeg hører til den Slags Aander. Jeg har kun gjort én skjøn Digtning. Hvorfor har jeg oplevet den, i Stedet for at skrive den? Hvis jeg havde skrevet den, vilde jeg være berømt. Jeg vilde kun have én Fortælling at opvise, men den vilde alle Mennesker læse, den vilde være enestaaende i sin Art. Jeg har gjort »Mordermesterstykket«. — Efterhaanden blev han som besat af denne Idé. I ti Aar sloges han med den. Han lod sig fortære først af Græmmelse over ikke at have digtet Mordet i Stedet for at begaa det, dernæst efter at fortælle Handlingen, han havde begaaet, som en Digtning. Hvad der besatte ham, var ikke Forvorpenhedens Dæmon, denne besynderlige Magt, som driver Edgar Poes Personer til at udskrige deres Hemmelighed; det var blot en literær Ilterhed, en Trang til at erhverve sig et Navn, en Kløe efter Berømmelse.

Som en spidsfindig Raadgiver, der gjendriver én for én alle Indvendinger, og som rykker frem med de snedigste Argumenter, forfulgte hans fixe Idé ham med tusinde Ræsonnementer:

»Hvorfor skulde du ikke skrive hele Sandheden? Hvad frygter du? Anatole Desroses er i Ly for retslig Tiltale. Forbrydelsen er gammel. Alle har glemt den. Gjerningsmanden er bekjendt, han er død og begravet med Hovedet mellem Benene. Det vil se ud, som havde du kunstnerisk bearbejdet en gammel Kriminalhistorie. Du kan sætte deri alle dine lønlige Tanker, al den indeklemte Forbitrelse, som drev dig til Mordet, alle de snilde Opfindelser, som du maatte sætte sammen for at begaa det,

Ophelia.

Basrelief i Marmor af **Sarah Bernhardt**. Skjænket af Kunstnerinden til det kgl. Theater.

I en jysk Landsby.

Tegning af Hans Smidth.

alle de heldige Omstændigheder, som den vidunderlige Opfinder, der kaldes Tilfældet, har begunstiget dig med. Du er den Eneste, der er inde i Arbejdets Hemmelighed, og Ingen vil gjætte, at du har taget det lige ud af Virkeligheden. Ingen vil se Andet i din Fortælling end en overordenlig Fantasis Anspændelse. Saa bliver du den Mand, du vil være: den store Skribent, som bryder igjennem sent, men med et Mesterværk. Du vil have en Glæde af din Forbrydelse, som aldrig nogen Forbryder har kunnet have af sin. Du har ikke alene trukket Penge, men ogsaa Lavrbær ud af den. Og hvem véd? Efter dette første Held, naar du har et Navn, saa vil du faa Folk til at læse dine andre Værker, og man vil utvivlsomt komme bort fra den uretfærdig ringe Mening, man har om dig. Paa Berømmelsens Vej er det kun det første Skridt, som koster Mod! Find en Gang igjen lidt af den forbavsende Dristighed, som du har havt én Dag i dit hele Liv. Se, hvor denne Dristighed er bleven kronet med Held; den maa absolut have Held med sig igjen. Én Gang har du forstaaet at tage den gunstige Lejlighed ved Haarene. Igjen idag har du den i din Haand. Vil du lade den løbe sin Vej? Du véd jo, at det er et udmærket Arbejde — ikke sandt? Naa, saa fortæl det, uden Frygt, uden Omsvøb, stolt, i hele dets majestætiske Rædsel. Og hvis du vil følge mit Raad, saa lad din Stolthed løbe Linjen ud, vær uforskammet fræk, opgiv Psevdonymet, der sér ud, som det er dit Navn, for at underskrive dit eget Navn, der vil se ud, som det var psevdonymt. Det er ikke Jacques de la Mole, Antoine Guirland, ikke en Gang Anatole Desroses, det er ikke denne Hob talentløse Ubekjendte, der skal gjøres berømte, det er dig alene, det er Oscar . . . .«

Og en skjøn Aften satte Oscar . . . . sig med et Stykke hvidt Papir foran sig, hed i Hovedet, med feberagtig rystende Haand som en stor Digter, der føler sig nær ved sin Nedkomst med et Storværk, og skrev ud i Et sin Forbrydelses Historie.

Han fortalte Oscar . . . .s ynkelige første literære Optræden, hans Zigeunerliv, hans gjentagne Uheld, hans anerkjendte Middelmaadighed, hans skrækkelige Forbitrelse, Tankerne om Selvmord og Forbrydelse, som dansede rundt i hans Hjærne, hele det Oprør, der finder Sted i et Sind, som er bleven narret af Fantasien, og som vil hævne sig paa Virkeligheden, en hel Roman med dybtgaaende Psykologi, en Anatomi af hans egen Natur. Derpaa beskrev han maadeholdent og knapt med en forfærdelig Tydelighed Scenen i Hospitalet, Scenen i Rue Saint-Denis, den falskelig Anklagedes Død, den virkelige Morders Triumf. Saa analyserede han med en nysgjerrig og satanisk Skarphed i Enkeltheder Aarsagerne, som havde bestemt Forfatteren til at offenliggjøre sin Forbrydelse, og han endte med at apotheosere Oscar . . . ., som satte sit Navn under denne Bekjendelse.

V.

»Mordermesterstykket« blev trykt i Revue des Deux-Mondes og gjorde stormende Lykke.

Man kan danne sig en Forestilling derom ved følgende Uddrag af de kritiske Anmeldelser, som hilste Fortællingens Fremkomst:

»Alle vide, at der under Psevdonymen Oscar . . . . (maaske dog et altfor gemytligt Fantasinavn) skjuler sig en Forfatter, som finder Behag i den Slags Forklædninger, nemlig Hr. Anatole Desroses. Efter længe at have spildt sit Talent i de smaa Aviser, har Hr. Anatole Desroses nu præsteret den virkelige Maalestok for det. Novellen henter sit Stof fra et kriminelt Drama, hvis Handling foregik for ti Aar siden i Rue Saint-Denis. Men Novellistens Fantasi har forstaaet at omforme et simpelt Mord til et forbavsende Digterværk. Ikke en Gang den brave Gaboriau vilde have kunnet finde paa en saa forviklet Komposition, som Hr. Anatole Desroses har præsteret. Vi skulle gjengive »Mordermesterstykket« i vort næste Søndagsdobbeltnummer (Philippe Gille. — Figaro).«

»Siden jeg taler om Gæs, maa jeg fortælle, at jeg har faaet Gaasekjød paa Haandledene ved at læse »Mordermesterstykket«. Der er i Analysen af Stemningerne hos Helten en filosofisk Skarphed, som efter min Anskuelse ødelægger lidt Fortællingens Fantasifylde. Men gives der en fejlfri Bog? Selve det Bizarre i disse fine Enkeltheder er som en pirrende Ragout. Grimod de la Reynière og Restif de la Bretonne have i sin Tid leveret saadanne pikante Dunkelheder. Hr. Anatole Desroses hører til den Race Digtere. Ligesom de har han skrevet en Masse ubetydelige Ting, blandt hvilke et halvt hundrede Sider ligefrem ere mesterlige. Han vil blive den Berømteste blandt vor Tids »Forglemte« og »Oversete«. (Charles Monselet. — Evènement).«

»Denne Novelles Forfatter er ikke en Lyriker, saaledes som vi opfatte Begrebet, men det er heller ikke en Realist. Hans fantastiske Genius har Odens Vinger. Dog maa vi indrømme, at Anatole Desroses snarere er en Fostersøn af Evmeniderne, af »de blodige Hunde«, som gjø i Orestes' Spor, da han har myrdet den store Klytemnestra, end en Fostersøn af de skjønbarmede Kariter. Men hvad har Jordbunden at sige, naar man sér, at den fostrer et Lavrbærtræ?« (Théodore de Banville. — National).

»Ingen Samvittighedsnag! Ja det er en Atheists Forbrydelse. Hvis en Straale af den kristne Tro gjennembrød dette Mulm, kunde Hr. Anatole Desroses gaa og gjælde for det moderne Helvedes Dante. Han er kun dets Disdéri. Men det er Fotografi med Farver. Han er en Mester i Penselstrøget. Han kan skrive. Han kan endog analysere. Maaske vil han stikke Sonden i sin Samtids Hjærter og Nyrer, som ere saa syge.« (Louis Veuillot. — Univers.)

»Ja, »Mordermesterstykket« er virkelig et Mesterstykke. Thi denne Pen har Lyn som en Kaardespids og blinker som en Skalpels Eg. Den retter frygtelige Stød mod den rolige Nydelse af Forbrydelsen, og den leddeler den anatomisk, skjønt den omgiver den med en Straalekrans af flammende Ildhjul. Man sér kun saa meget klarere ind i den. Det er forøvrigt det svovlgule Lys, der udslynges fra Djævelens Øje; det er da endelig ogsaa Djævelens Finger, der er paa Spil, naar Hr. Anatole Desroses' besatte Finger løfter Forbrydelsens Kjortel op og viser os det menneskelige Hjærte uden Figenblad. Jeg kan godt lide denne Hr. Anatole Desroses, men han burde ikke have taget Navn efter Rosen, men efter Tjørnen eller Nelden; han behager mig som en Last.« (J. Barbey d'Aubrevilly. — Constitutionnel.)

Sarcey holdt et Foredrag over »Mordermesterstykket« paa Boulevard des Capucines. Han opstillede Sammenligninger med Hoffmann og Edgar Poe, talte Noget om den dramatiske Kunst i Anledning af de psykologiske Forberedelser, der førte til Mordscenerne, gjorde en Digression hen til Vaudevillen som Digtart, en anden hen til Normalskolen, i en tredje behandlede han selve Digressionens Væsen, og endelig kaldte han Forfatteren et Fjerdedels-Geni og klappede ham gemytlig paa Maven.

Kort sagt; det var en enstemmig Lovtale, naar man undtager de Misundeliges, de Dummes, Dydsfilistrenes og de andre smaa glasøjede Bladnegeres uundgaaelige Skraal.

VI.

Og dog fandtes der stadig i alle Artikler, selv i de mest smigrende, to Ting, som i høj Grad opirrede Oscar . . . .

Den første var, at man holdt fast ved at antage hans virkelige Navn for et Psevdonym og at kalde ham Anatole Desroses.

Den anden var, at man talte for meget om hans Fantasi og ikke tilstrækkelig fremhævede det Sandsynlige i hans Fortælling.

Disse to *desiderata* pinte ham i den Grad, at han over dem glemte hele Glæden over sin begyndende Berømtheds Lykke. Kunstnerne ere nu én Gang saaledes; selv naar Kritiken lægger dem paa en Seng af Roser, ere

de ulykkelige, hvis der er den mindste Fold paa et eller andet Blad.

Derfor udslyngede den store Mand en skjøn Dag følgende Svar til en vis Herre, der lykønskede ham og af begge sine Armes Magt svang Røgelsekarret op under hans Næse:

»Aa, De vilde maaske lykønske mig helt anderledes, dersom De var rigtig inde i Tingen. Min Novelle er ikke en Digtning, det er en virkelig Hændelse. Forbrydelsen er bleven begaaet netop saadan, som jeg har fortalt den. Og det er mig, som har begaaet den. Jeg hedder Oscar . . . ., det er mit virkelige Navn.«

Det sagde han koldt med den fulde Overbevisnings Udtryk, idet han skilte hver Sætning med et langt Mellemrum, som En, der vil tros.

»Nej, det er brillant, det er mageløst!« raabte Herren han talte til. »Det var en knusende, uhyggelig Vits den! Det er en klassisk Baudelaire.«

Næste Dag gjenfortalte alle Aviser Anekdoten. Man fandt, det var prægtigt, dette Forsøg paa Mystifikation, ifølge hvilket Anatole Desroses vilde bilde Folk ind, at han var en Morder. Ja, han var absolut en original Figur og var værdig til at sysselsætte Paris.

Oscar . . . . blev rasende. I en vis Forstand havde han rent mekanisk gjort hin skrækkelige Tilstaaelse. Nu havde han virkelig Trang til at blive troet af En og Anden.

Han gjentog sin Tilstaaelse for alle Venner, som han mødte paa Boulevarden. Den første Dag syntes Alle, at det var morsomt. Den anden Dag fandt man, at Vittigheden var lidt ensformig; den tredje Dag blev han erklæret for kjedelig. Ved Ugens Slutning gik han endelig for en ligefrem Idiot.

Han kunde ikke holde sig paa sin Berømmelses Højde som stor Mand. Hans varmeste Tilhængere drev Løjer med ham.

Dette begyndende Fald ned ad Ærens Trappe bragte ham helt ud af sig selv.

»Nej, det er dog for galt,« sagde han til de Vantro midt ud blandt Kafépublikummet. »Altsaa vil Ingen fæste Lid til, hvad der er den bogstavelige Sandhed; Ingen vil anerkjende, at jeg ikke blot har skrevet men udført »Mordermesterstykket«. Godt, saa skal jeg nok bringe Jer paa det Rene dermed. Imorgen skal hele Paris faa at vide, hvem Oscar . . . . er.«

VII.

Han gik hen til den Forhørsdommer, som havde havt at gjøre med Mordet i Rue Saint-Denis.

»Jeg melder mig som Arrestant,« sagde han til ham. »Jeg er Oscar . . . .«

»De behøver ikke at sige mere,« svarede Dommeren ham med en forekommende Mine. »Jeg har læst Deres Novelle; jeg maa virkelig gratulere Dem. Jeg kjender ogsaa det excentriske Indfald, som De har moret Dem med i de sidste otte Dage. En Anden end jeg vilde maaske blive vred over, at De kommer med Deres Løjer til en Repræsentant for den dømmende Magt. Men jeg er en Ynder af Literaturen og kan ikke blive vred over, at De ogsaa prøver Deres aandfulde Vittighed paa mig, siden det skaffer mig den Glæde at gjøre Deres personlige Bekjendtskab.«

»Højstærede,« sagde Oscar utaalmodig over disse Behageligheder, »her er ikke Tale om Løjer. Jeg sværger Dem til, jeg er Oscar . . . ., og at jeg har begaaet Forbrydelsen; det skal jeg bevise Dem.«

»Hør . . . ja nu skal De se, hvor godmodig et Menneske jeg er,« tog Dommeren til Orde. »Af Interesse for Faktum skal jeg gaa ind paa Deres Spøg. Nu hører jeg paa Dem; og jeg vil tilstaa, at jeg glæder mig forud til at se, hvordan en saa fin Aand som Deres kan bære sig ad for at bevise mig det Absurde.«

»Det Absurde! Men det, jeg har fortalt, er den absolute Sandhed. Kusken var ikke skyldig. Det er mig, som har anlagt . . . .«

»Jeg tror, jeg har sagt Dem, kjære Højstærede, at jeg har læst Deres Novelle. Hvis De vil være saa venlig selv at fortælle den, skal det glæde mig uendelig. Men det vil aldeles ikke bevise noget Andet for mig, end hvad der allerede er bevist, nemlig, at De har en vidunderlig rig og original Fantasi.«

»Jeg har kun havt Fantasi til at begaa min Forbrydelse.«

»Ikke til at begaa den, til at skrive den, min kjære Digter, til at skrive den, ja. Men hør. Lad mig sige Dem min oprigtige Mening i den Anledning. De har havt lidt for megen Fantasi; De har overskredet de Grænser, der er tilladte Digterens fri Opfindelse; De har digtet visse Omstændigheder, som synde mod Sandsynligheden.«

»Men naar jeg nu siger Dem . . .»

»Tillad, tillad, Højstærede! De maa undskylde, at jeg tiltror mig nogen Kompetence, naar der er Tale om en Forbrydelse. Naa. Jeg forsikrer Dem, naar jeg skal tale aldeles oprigtig, at Deres Forbrydelse ikke hænger naturlig sammen. Mødet med Tjenestepigen paa Hospitalet er for meget Tilfældets Værk. Kloralen — ja, undskyld Branderen! — er haard at fordøje. Det gaar ligedan med mange andre Smaating. Som Kunstværk er Deres Novelle fortræffelig, original, ypperlig opfunden, det, man kalder spændende, og jeg indrømmer, at De som Forfatter har havt fuldkommen Ret i saaledes at omdigte Virkeligheden. Men i og for sig er Deres berømte Forbrydelse en Umulighed. Ja, min kjære Hr. Desroses, det gjør mig ondt, at jeg skal sige Dem en Ubehagelighed; men hvor meget jeg end beundrer Dem som Forfatter, som Forbryder kan jeg ikke opfatte Dem som Alvorsmand.«

»Det skal du faa at se,« hylede Oscar . . . . og for løs paa Øvrighedspersonen.

Fraaden stod om hans Læber, Blodet i hans Øjne, hele hans Legeme løftede sig i et Vredesraseri. Han havde kvalt Dommeren, hvis der ikke var kommet Folk til Hjælp ved dennes Raab.

Det rasende Menneske blev overmandet, bundet og strax spærret inde.

Fem Dage efter blev han ført til Charenton som vanvittig.

»Se dog, hvortil Literaturen fører,« sagde den næste Dag en Feuilletonist. »Anatole Desroses har én Gang ved et rent Slumpetræf skrevet et godt Arbejde. Han er blevet saa fortumlet derved, at han tilsidst har troet paa sin Drøms Virkelighed. Det er det gamle Sagn om Pygmalion, der forelskede sig i sin Billedstøtte. Den brave Murger sagde en Gang til mig . . . o. s. v. o. s. v.

VIII.

Og det Skrækkeligste var, at Oscar . . . . ikke var gal. Han var ved sin fulde Fornuft og led kun en des større Pine.

»Altsaa«, tænkte han, »er nu min Ulykkes Maal fuldt. Man vil ikke tro, hverken paa mit Navn eller min Forbrydelse. Naar jeg er død, vil jeg simpelthen gaa for Anatole Desroses, en Skribler, som har havt det Svineheld at digte en eneste god Fortælling, og denne Oscar . . . ., det Væsen, som jeg er, den koldblodige, den energiske Handlingens Mand, denne Grusomhedens Heros, denne levende Fornægtelse af Samvittigheden, ham vil de antage for en Romanfigur. Gud give, de vilde guillotinere mig, men erkjende Sandheden! Var det saa kun et Minut, førend jeg lagde min Hals i Falsen; var det kun et Sekund, mens Øxen skal til at falde, var det kun saa længe, som et Lynglimt varer — men jeg vil have Vished om min Berømmelse, jeg vil se min Udødelighed med egne Øjne.«

Denne Ophidselse blev behandlet med Styrtebade.

Endelig ved stadig at leve i sin fixe Idé og sammen

med Gale, blev han selv gal. Netop da blev han udskrevet og erklæret for helbredet.

Oscar . . . . . troede tilsidst, at han virkelig var Anatole Desroses, og at han aldrig havde begaaet et Mord. Han døde med den Overbevisning, at han havde digtet og ikke »begaaet« sit Værk.

Sarah Bernhardt'iana.

ondon 22. Juni, Kl. 9,15 om Aftenen.

Jeg er forbavset og harmfuld over den Artikel, som var bestemt til Deres »Theaterkronik«. De spørger mig om, hvad Sandheden er; behøver man virkelig at spørge mig derom i denne Sag? Jeg kjender ingen Person ved Navn Hermann. Min Agent i Evropa bliver Hr. Jarrett, den Samme, som ledsagede mig i Amerika. Min Kontrakt omfatter hele Evropa, med Undtagelse af Preussen.

Det er den fulde Sandhed. Den, der ikke tror derpaa, er en Idiot.

Sarah Bernhardt.

Saaledes lyder den excentriske Kunstnerindes Svar til en londonsk Journalist, der havde meddelt den falske Nyhed om hendes Rejse til Bismarcks Undersaatter. Man sér deraf, at Sarah Bernhardt ikke har skiftet Sind, men endnu er lige saa patriotisk som før. Hendes Amerikarejse har saaledes ikke forandret hende, og hvad mere er, den siges heller ikke at have virket skadelig paa hendes Talent.

Maaske er det hin berømte Tour til Hamlets Grav, som har indgivet Skuespillerinden den Tanke at sende vort kgl. Theater et Basrelief, der forestiller Ophelia, og af hvilket »Ude og Hjemme« idag bringer en Tegning, saaledes som det endnu staar i Pakkassen. Det er en værdifuld Gave; blot Udhugningen i det smukke Marmor repræsenterer en anselig Kapital, og lægger man dertil den sikkert høje Pris, hvori den feterede Dames Arbejder staa, kan det ikke nægtes, at Sarah Bernhardt har betalt tilbage med Aagerrenter de Penge, som »den fremmede Gjøglerske trak os ud af Landet«. Man kan deraf slutte, at hun har været velfornøjet med sit Ophold her, skjønt intet Orden blev hæftet paa hendes republikanske Bryst.

Kunstværket, der er bestemt til Tilskuernes Foyer, fremstiller Ophelia flydende paa Vandet med brustent Blik. Muligvis har Sarah Bernhardt flygtig under Udarbejdelsen mindedes Kristine Nilssons Død i Operaen. Der er maaske en Smule Theatralsk ved det talentfulde Arbejde. Dets Stil er vidt forskjellig fra vor egen Billedhuggerkunsts, ligesom hendes Spil var højst uligt, hvad vi kjende paa Scenen. Man finder hos hende som bildende Kunstnerinde en lignende Sammensmeltning af det Elegiske og Effektfulde, som vi beundre i hendes Spil, men vi nægte ikke, at vi langt foretrække Skuespillerinden Sarah Bernhardt fremfor Billedhuggerinden.

Fra en vesterjysk Landsby.

(Til Hans Smidts Billede.)

Der er Røre i den lille vesterjyske Landsby; de skulle have en ny Skolelærer. Sogneraadets Formand Volle Smed har sat sig i Bevægelse og samler Underskrifter paa et Andragende til Stiftsøvrigheden. Han har hørt ymte om, at de muligvis kunde faa en ung Seminarist, en Fremskridtsmand, en, som de slet ikke kjende Noget til. Det mener han og en Del andre konservative Medborgere vilde være en stor Ulykke for Sognet. For det Første vilde det gaa ud over Balles Lærebog, som de selv have brugt i Skolen og til Konfirmationen. Den gamle Psalmebog fik de vel heller ikke Lov at beholde? De nymodens Melodier vilde de ikke kunne synge efter, de gik jo saa hurtigt, at »Jen knap og nap fek begønt innen de Hiele vaar færrig«. Og saa Smaaredselen; den vilde saadan en ung Seminarist vel helst have i Penge. Hvad vilde deres Koner sige til det; de vilde savne den Kop Kaffe og den Passiar, de fik hos Degnens, naar de bragte en Kok eller en Snes Æg. Der var Grunde nok for Volle Smed til at gaa omkring og bruge sin Veltalenhed. Han vilde have en ældre Skolelærer i et af Nabosognene; han vidste, at han vilde søge Embedet, og kjendte ham som en reel Mand, en Mand, man kunde komme til Rette med. Der konsumeredes meget Brændevin og Øl, inden Volle blev færdig med sin Vandring; men han var en forsigtig Mand, som nok vidste, hvad han kunde taale. Om Aftenen gik han hjem med Underskrifter fra alle Byens Familiefædre; han troede sig sikker paa Sejren; og hvad der var meget vigtigt for ham: han var vis paa i den nye Skolelærer at finde en Mand, som vilde hjælpe ham med hans officielle Korrespondance; det havde den gamle altid gjort. Volle var ikke meget dygtig til dette her Skriveri.

Flemming: *Skitser.* (C. A. Reitzels Forlag). Af de sex Smaastykker, som denne Samling indeholder, have to tidligere under andre Forfattermærker været trykte i »Ude og Hjemme«. Af disse turde især »Den holstenske Kaptejn« (se Emil L.'s »Skitser fra Soldaterverdenen« i Nr. 170) tjene Bogen til videre Anbefaling for vore Læsere. Forfatteren fortæller livlig og med en vindende Elskværdighed, selv hvor hans Stof ikke er synderlig nyt eller karakteristisk. Det stilfærdige Lune, der kommer frem i Smaahistorier som »Poul Vendelbo« og »Akkorden«, er heller ikke uden Værd, skjønt lidt kraftigere Pointe, ligesom nu og da lidt af Viddets Braad savnes. Den lille Samling er en beskeden Forfatterdebut, der ikke er uden Interesse.

Georg R. Sims: *»Fra Laanekontoret«.* Engelske Pantelaanerhistorier. Oversatte af Alfred Ipsen. (Andr. Schous Forlag). Forfatterens Navn vil være »Ude og Hjemmes« Læsere vel bekjendt, og vi behøve sikkert kun at minde om de Smaafortællinger, hvormed Oversætteren gjennem vore Spalter indførte Sims i vor Literatur, for at vække almindelig Interesse for ovennævnte Samling, af hvis 17 Historier vi ogsaa have bragt en Prøve (»En Messesærk«) i vort Nr. 164. Georg Sims hører til de moderne Forfattere, der nok saa meget have et socialt og ethisk som et æsthetisk Maal for Øje med deres literære Produktion. I den Redegjørelse for hans Liv og Virksomhed, som Oversætteren har forudskikket, anføres saaledes bl. A. nogle Ord af Fortalen til en af hans andre Samlinger af Fortællinger (»Det sociale Kalejdoskop«), hvori han selv siger, et Realismen er den eneste Egenskab, som det er nødvendigt, at disse Skitser skulle have. Ligesom ingen af dem er hentet fra Fantasiens gyldne Rige, men alle helt og holdent høre hjemme i Kjendsgjærningens ikke altfor maleriske Land, saaledes skal man i dette Galleri ikke finde nogen Figur, der ikke er tegnet efter det virkelige Liv, ikke noget Billede, hvortil der ikke er brugt levende og aandende Modeller. Jeg vil, siger Forfatteren med den engelske Edsformulars Udtryk, »Sandheden, hele Sandheden og Intet uden Sandheden«. Allerede i Charles Dickens' Romaner spillede jo sociale og filanthropiske Tendenser en stor Rolle, men imedens Menneskevennen her som oftest indordnede sig under Digteren, er hans unge Arvtagers Form stundom »tør, objektiv, nærmest lig en

Politirapport«. Men, siger Oversætteren, hvad der vakte Opmærksomhed, var den Hensynsløshed og det forbavsende Kjendskab, hvormed Sims skildrede alle Hovedstadens Mysterier, de Fattiges grænseløse Elendighed, det pjalteklædte, udsultede Liv i den vældige Stads Gader, og paa den anden Side de Riges tankeløse Letfærdighed, deres Udskejelser, deres Orgier, opløste Familieliv, Skandalehistorier, alt det, der i Reglen holdes bagved Koulisserne, men nu og da dog ogsaa kommer for Dagens Lys i disse Proceshistorier, der som al Skandale graadig sluges af Alverdens store og smaa, fine og simple Smudsblade. Det vilde imidlertid være en stor Misforstaaelse at betragte Historierne fra »Det sociale Kalejdoskop« eller fra »Laanekontoret« som blotte og bare fotografiske Virkelighedsgjengivelser. I mere end ét af disse smaa Indlæg for de Fattige og Ulykkelige, de Smaa og Fortrykte findes der mere Poesi end i mange tendensfri Digterværker, og Sims indtager overhovedet en interessant Plads i den Bevægelse, der spores i alle Literaturer over imod Behandlingen af sociale Problemer. Psykologerne have afløst Lyrikerne, og Samfundsmoralisterne vide, at de ved at iklæde deres Tanker og Forslag, Anklager og Opraab en digterisk Form, tale til Tusinder i Stedet for til Tiere. Det, om just ikke »til Borgerheld«, saa dog til Menneskelykke Sigtende er atter traadt i Forgrunden, og en stor Række af Nutidens literære Fremtoninger, dramatiske saavel som episke, ere direkte Indlæg i Samfundsspørgsmaal. Det gjælder kun om, at Moralisten, Filanthropen tillige er Menneskekjender, Psykolog, Digter nok til at føre sin Tendens poetisk igjennem. Hvis »Ude og Hjemme«s Læsere mindes de af Sims' Fortællinger, vi i det sidste Aar have bragt, eller hans rørende Digt om »Hvad Prangeren fortalte Præsten« i vort Nr. 172, ville de vide, at denne Menneskeven heller ikke er saa ganske ringe Digter endda.

»Fra Laanekontoret« er en Samling, overvejende sørgelige, men stemningsfulde og tankevækkende, Skildringer af Livet under »de tre Messingkuglers« Skygge. For det Meste er Pantelaanerboden de Fattiges »sidste Havn«, og Assistenten kjender nøje den Orden, hvorefter et Hjem gaar til Grunde, hvorledes Gjenstandene følge efter hverandre, fra beskeden Luxus til Nødvendighedsartikler og videre indtil det Uundværligste: Gangklæderne, Pjalterne fra de Elendiges egen Krop. Men ogsaa fra de tilsyneladende velhavende Hjem, fra Letsindighedens og Letfærdighedens sprukne Arner gaar der skjulte Veje til Assistenshusets Mellemmænd. Læs saaledes Historien om Guld-Armbaandet, den ulykkelige Citykontorists Gave til den smukke Sangerinde, det første Skridt paa Undergangens Bane. Til Gjengjæld kan et og andet Pant, som netop den fattige Kappellans »Messesærk«, fortælle en smuk Historie om sønlig Kjærlighed og ædel Offervillighed. — Hr. Alfred Ipsen, der med Forfatterens Tilladelse har oversat disse Smaafortællinger, vil forhaabenlig snart lade andre af Sims' Arbejder, som f. Ex. de to Samlinger af »Det sociale Kalejdoskop«, følge efter.

»Nye Billeder fra Halvasien« af Karl Emil Franzos. Oversat af Anna Winkel Horn. (Schubothes Forlag.) I et lille Forord gjør Forfatteren selv opmærksom paa, at han i Originalsproget aldrig har udgivet nogen Bog med ovenstaaende Titel, men at de foreliggende Kulturbilleder egenlig høre hjemme i hans »Mellem Don og Donau«, hvoraf et Udvalg tidligere er udkommet paa Dansk. Da imidlertid saavel denne Samling som Franzos' øvrige Arbejder have fundet saa venlig Modtagelse hos den danske Almenhed, følge nu de første Gang udeladte Stykker efter som en særlig Bog under den nye Titel, Forfatter og Oversætter i Forening have valgt til den.

Ingen af Parterne vil sandsynligvis heller komme til at fortryde Udgivelsen. Naar Franzos træder paa sit Halvasiens Grund, er han altid en interessant og varmhjærtet Skildrer af Natur og Folkeliv, og de sex Stykker, den nye Samling bringer, danne ikke alene et naturligt Supplement til Forfatterens øvrige Produktion, men have Værdi i sig selv. Den værste Fjende, Franzos har at kæmpe med, er Franzos selv. Disse Egne, dette ejendommelige Folkeliv virker ikke længer paa os med hele Nyhedens Friskhed, som da vi læste Digterens første Bøger, men det vilde ikke des mindre være uretfærdigt af den Grund at sætte ringere Pris paa Franzos' ihærdige humane Virksomhed for at skaffe Lys og Luft i sit halvbarbariske Hjemland. Naar man derfor stundom finder, at Franzos i disse Skildringer mere er en Journalist end en Poet — hvad han dog især i »Moschko« har vist sig at være — saa bør man mindes, at hans første Optræden som Forfatter bevidst var en halv civilisatorisk Mission. De »nye Billeder fra Halvasien« bør ogsaa betragtes fra dette Standpunkt.

Paa Andr. Schous Forlag er udkommet 1ste Del af Georg Ebers' nyeste Roman *»Kejseren«*, oversat af Otto Borchsenius. 2den og sidste Del vil udkomme om en Uges Tid. I et Forord siger Digteren, at »Kejseren« skal være den sidste Roman, som han anviser det gamle Ægypten til Skueplads, idet han med Afslutningen af dette Arbejde har naaet sit Ønske om digterisk at behandle de vigtigste Afsnit af det ærværdige Folks Historie. »Faraontidens Glansdage«, siger han, »har jeg forsøgt at fremstille i »Uarda«, Ægyptens Hjemfalden til Persernes unge Verdensmagt i »Kongedatteren«, den helleniske Epoke under Lagiderne i »Søstrene«, Romertiden og den unge Kristendoms Fremspiren i *»Kejseren«* (ɔ: Hadrian), samt endelig den anakoretiske Bevægelse i de paa Ægyptens Grænser liggende Ørkener og Klippelandskaber i »Homo sum««.

Paa samme Forlag er udkommet en kjøn lille Fortælling *»Birgitte«* af Berthold Auerbach, oversat af J. Thaysen, samt en af A. T. oversat mindre Opsats om *»Voltaire og Rousseau og det attende Aarhundredes Filosofi«* med et interessant Forord af Dr. H. Høffding.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Den i Paris bosatte Baron Ad. Rotschild har testamenteret Louvresamlingen alle sine Kunstskatte, samt en Million Francs til Opstilling, Vedligeholdelse og Forøgelse.

— Den italienske Undervisningsminister Baccelli omgaas med den Plan at ophæve alle offentlige, under Statens Tilsyn staaende Kunstskoler i Italien og paa dette Omraade at overlade Alt til den private Virksomhed.

— I Königsberg har man nylig, netop 100 Aar efter, at »Kritik der reinen Vernunft« udkom, bygget et Kapel til Ære for Kant; derhen har man flyttet Resterne af hans Legeme og oprejst en Buste af den store Filosof.

— I London har der dannet sig et Selskab med det Formaal jævnlig at afholde internationale Kunstudstillinger, og Selskabet har allerede i New Bond Street opført sin egen Bygning. Dette »United Arts Gallery« er indrettet med overordentlig Elegance og indeholder foruden de nødvendige Magasiner og Forretningslokaler tre store Gallerier. Den første Udstilling aabnedes i Midten af Maj med stor Højtidelighed; den indbefatter 224 Oljemalerier, 140 Akvareller og 17 Billedhuggerarbejder og frembyder Prøven paa de mest fremragende evropæiske Mestres Kunst. Man mener fremtidig at kunne afholde to Udstillinger om Aaret og desuden at kunne foranstalte lignende i Liverpool og Glasgow. Foretagendet har aabenbart Krav paa Tilslutning, saa meget mere som der paa Londonner-Akademiets Udstillinger slet ikke optages Arbejder af Udlændinger. I Udstillingskomiteen har den norske Landskabsmaler L. Munthe Sæde; til ham vil det vel være naturligst for de nordiske Kunstnere at henvende sig, dersom de fremtidig skulde ønske at gjøre et Forsøg paa at erobre sig et Marked i England.

— Under Protektorat af Würtemberg og under Forsæde af Kunstskolens Direktør Liezen-Mayer er der i Stuttgart dannet en ny Forening til Kunstens Fremme, hvis Hovedformaal foreløbig er at skaffe nye Ateliers, hvorpaa der hidtil har været stor Mangel i Stuttgart; man mener derved at kunne virke hen til, at fremmede Kunstnere i større Udstrækning end hidtil ville søge til Staden. Dernæst vil man tilvejebringe et større Udstillingslokale, og Halvdelen af den Sum, der hertil udfordres, er allerede tegnet, deraf 30,000 Mark som Bidrag af »Stiftere«, 25,000 som Laan.

— Den nye »Kunsthalle« i Düsseldorff aabnes d. 3. Juli med en større Fest.

— Paa Parisersalonen har 612 Damer udstillet, af hvilke dog kun 8 have opnaaet Udmærkelse; 198 udstillede Oljemalererier, 365 Akvareller og 19 Billedhuggerarbejder.

— Paa en større Forsamling af Kunstnere og Forfattere i Paris er det besluttet snarest muligt at rejse et Monument for Victor Hugo.

— I Lyon skal der rejses et Monument for Republiken: kun franske Kunstnere have Adgang til Konkurrencen.

□

BREVVEXLING.

Å—d. Digtene kunne ikke benyttes.

C. M. „Trøst" kan ikke benyttes.

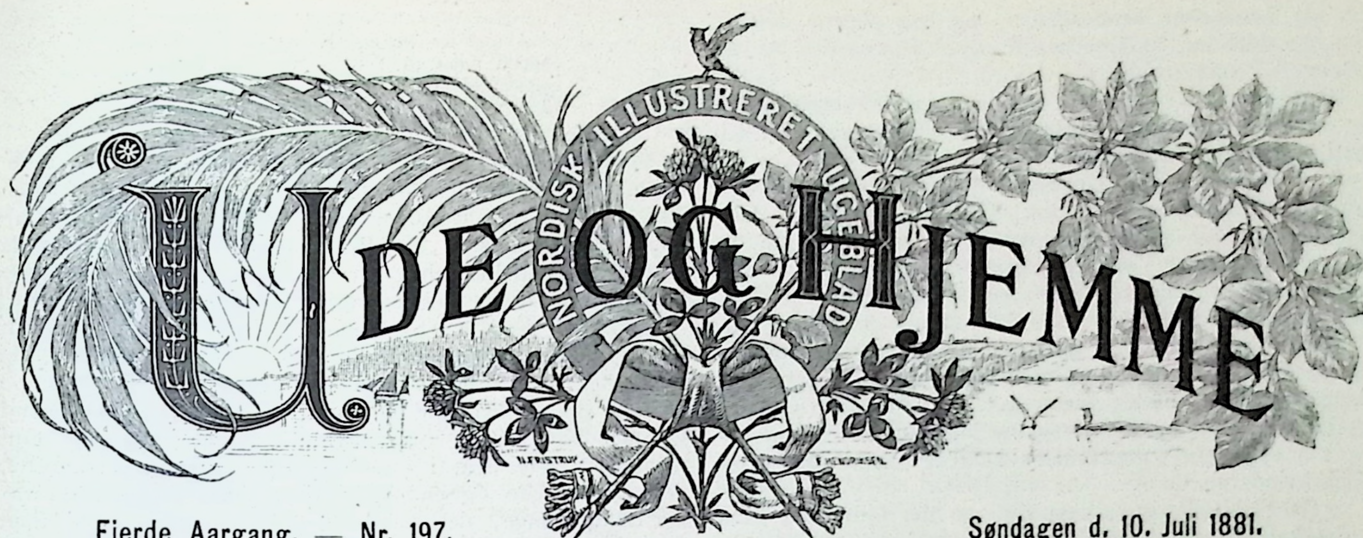
☞ *Otto Borchsenius* træffes i Reglen hver Dag fra Kl. 3—4 i sin Bolig, Amaliegade 5, 3. Sal. — *F. Hendriksen* træffes i Reglen hver Dag fra Kl. 2—3½ i »Ude og Hjemme«s Hovedexpedition, Tordenskjoldsgade 21. — Breve, Bøger og andre Forsendelser bedes sendte til Hovedexpeditionen.

Indhold: **»Hvorledes Thorvaldsens »Merkur« blev til«.** Et Brudstykke. Af Jul. Lange. Med 4 Billeder efter Haandtegninger af Thorvaldsen. — **»Fra Omegnen af Moskwá«.** Skitse af Thor Lange. — **»Mordermesterstykket«**, Fortælling af Jean Richepin. Ved S. S. (Sluttet). — **»Ophelia«.** Basrelief af Sarah Bernhardt. — **»I en jysk Landsby«.** Tegning af Hans Smidth. — **»Sarah Bernhardt'iana«.** Med Vignet. — **»Literatur«.** — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.** — Bekjendtgjørelser.

☞ Enkelte Nummere af »Ude og Hjemme« kunne faas à 35 Øre pr. Exemplar.

BEKJENDTGJØRELSER.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 197. Søndagen d. 10. Juli 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Indgang til et græsk Hus.

SYKOFANTEN.

En antik Fortælling af **P. Mariager.**

Kallippides var almindelig afskyet i Athen. Enhver vidste, at han var en af de farligste Angivere, og at han levede af at afpresse Folk Penge ved at true dem med en fordærvelig Anklage.

Naar han traadte ind i et Værksted, en Haarskærers Bod eller en Lesche, et af de Steder, hvor Borgerne mødtes for at samtale om Dagens Hændelser eller for at slaa en Handel af, listede den Ene efter den Anden sig bort, indtil der blev tomt omkring ham. Kjøbte han et Haarbaand hos en af de smukke Salvehandlerinder paa Torvet, lagde hun hans Kobbermønter for sig, for at de ikke ved at blandes mellem de andre Penge skulde bringe Ulykke over Dagens Indtægt, og talte han paa Gaden til en hjemmefødt Slavinde, som kjendte Byens Borgere, skyndte hun sig afsted, og dersom han blot havde lagt Spidsen af sine Fingre paa hendes Arm, gned hun den med den flade Haand, som om hun var bleven berørt af et giftigt Kryb. Saa' man ham en enkelt Gang i Selskab med Nogen, kunde man forud vide, at det var en frygtsom Mand, som søgte at smigre og vinde ham for at være sikker for ham. Iøvrigt levede han saa ensomt, at en bekjendt Spøgefugl, Snyltegjæsten Meidias, sagde om ham, at »den Eneste, som stod ham nær, var hans Skygge«.

Og dog var der én Mand i Athen, som satte Pris paa ham. Denne Ene var Pyrrhander, Ildmanden*). For ham var han uundværlig til at efterspore Hetærierne

*) Ildmanden, ɔ: den Rødhaarede, synes at have været et Øgenavn til Kleon, som ved den Tid var Tamias, Skatmester. (*Aristoph. equites*, v. 901).

eller de hemmelige Broderskaber, og han plejede derfor, naar han talte om Kallippides, at sige: »Han er den bedste Sporhund i vort Kobbel.«

I sit Ydre havde Sykofanten intet Afskrækkende. Han var tværtimod en statelig Mand. Han var ogsaa af ædel Byrd og havde i Ynglingealderen hørt til de »Smukke og Gode«, Athens gyldne Ungdom. I Selskab med de unge Eupatrider*) Proxenides og Theagenes havde han paa faa Aar sat sin Fædrenearv over Styr paa Heste og Vogne. Ved hvert Væddeløb, hver Væddekjørsel saa' man ham blandt de Ivrigste. Ingen kunde sige, hvor ofte han var bleven kastet af Vognen ved at svinge om Maalet paa Væddeløbsbanen, og hvor mangt et fnysende og skummende Firspand der var faret hen over ham. Sidste Gang dette skete, blev han endog slaaet saa voldsomt i Hovedet af en Hest, at han for bestandig bar Mærke deraf. Han var da saa syg, at Lægen Pittalos allerede sendte Bud efter Klagekvinderne.

Da Kallipides atter kom sig, var det forbi med hans Lidenskab for Heste og Vogne. Hans Formue var forødt, og som saa mangen fornem Athenienser før ham solgte han nu sin sidste Samforashingst og kjøbte sykofantiske Saaler. Med denne Fodbedækning, som gjorde ethvert Trin uhørligt, sneg han sig som en Slange eller Skorpion om paa Torvet. Han lyttede til Bagvaskelse, kom bag paa Hviskende, udfrittede Slaver og Slavinder og blev snart lige saa fuld af onde Hemmeligheder som en Sump er fuld af kvækkende Frøer. Disse Hemmeligheder brugte han til Fordel for sig selv og til Fordærv for Andre.

I sit næsten øde Fædrenehus i Pottemager-Gaden, ikke langt fra Pnyx, Torvet og Raadhuset, havde han et sælsomt uhyggeligt Værelse, hvis Lige ikke fandtes i Athen, og som han spottende kaldte sit Opisthodomos, Skatkammer. Denne Benævnelse var ikke from og vidnede ikke om nogen dyb Ærbødighed for Guderne; thi det egentlige Opisthodomos, Statens Skatopbevarings-Rum, var et helligt Sted, som laa bag Parthenon og var stillet under Athene Polias', By-Beskytterindens, Varetægt. Men Kallippides brugte kun hin Benævnelse, naar han talte med sin gamle, trofaste Manes, en næsten halvfjerdsindstyveaarig Slave, der ligesom Huset var gaaet i Arv til ham fra Faderen.

Den, der havde ventet at finde Guld og Sølv i Kallippides' »Skatkammer«, vilde være bleven højlig skuffet. Det var et saa godt som nøgent Rum, og Alt, hvad det indeholdt af Bohave, var en gammel Armstol, et Slags Højsæde med fast Skammel, samt et lille Bord. Værelsets Rigdom bestod i de Optegnelser, som bedækkede dets hvide Mure, — alle skrevne med en smuk, fast Haandskrift. De fandtes i Snesetal, vare saa kortfattede som muligt og alle nøjagtig betegnede med Dag, Maaned og Archont-Aar. Over Døren til Søjlegaarden stod der saaledes:

»Polykles, Stratons Søn.
»Anklaget for Unddragelse fra
»Krigstjeneste. Dømt til Tab
»af Borgerrettigheder, dog
»udenEjendomsFortabelse.«

»Mantitheos, Ktesifons
»Søn. Anklaget for hemmelig
»Forstaaelse med Spartanerne.
»Bortrømt. Straffet ved Oprettel-
»sen af en Skamstøtte med
»hans Navn.«

Disse og en Mængde andre Optegnelser vare skrevne med Kul; men lige overfor Indgangen, paa det mest iøjnefaldende Sted af Værelset, fandtes der en ikke ringe Samling skreven med Rødkridt og omfattende de haardeste og mest gruopvækkende Straffe. Den første og anden af disse Indskrifter løde saaledes:

»Stefanos, Euktemons
»Søn. Anklaget for Forræderi.
»Dømt til at tømme Gift-
»bægeret.«

»Nausikrates, Glaukos'
»Søn. Anklaget for at have forledet
»sin Stifmoder til Ægteskabsbrud.
»Nedstyrtet i Afgrunden.«

Paa sin Vis syntes Kallipides imidlertid at være en ærlig Mand. Thi hvor lidet man end skulde have ventet det, var der hist og her anført Domme, hvis Udfald var gaaet ham imod, som f. Ex.:

»Polemarchos, Kallias' Søn.
»Anklaget for Bedrageri. Af de fyrretyve
»Mænd dømt til Tab af Borgerrettigheder
»og Ejendoms Fortabelse. Dommen er-
»klæret ugyldig af Folkedommerne,
»som grundet paa falske Vidners Udsagn.«

Sandt nok var denne Indskrift anbragt i den mørkeste Krog, hvor Ingen let vilde søge den, og hvad Indskriften ikke fortalte, var, at Sagen nær var bleven slem for Kallippides, — saa slem, at Pyrrhander, Ildmanden, havde hele sin Indflydelse behov for at redde ham. Men denne Fortielse maatte vel nærmest anses for en tilladelig Krigslist.

Vist er det, at »Skatkamret« sjældent forfejlede sin Hensigt. Herind plejede Kallippides at føre sine Ofre, de Ulykkelige, som truedes med en farlig Anklage. Næppe befandt de sig her, før han under et eller andet Paaskud lod dem blive alene. Naar de nu læste de uhyggelige Optegnelser, læste dem i Snesevis, først med Overraskelse, derpaa med Uro og endelig med stigende Angest, da var der ikke Mange, der havde Tillid til deres gode Sag. Som de stode der alene, med bankende Hjærte og bævende af Frygt for, at Alt, hvad der om kort Tid skulde være tilbage af dem, var en ny Paaskrift paa disse ildevarslende Mure, begyndte Skrifttegnene efterhaanden at løbe i Et for deres Øjne; de røde Bogstaver syntes dem at være skrevne med Blod, og selv faste og behjærtede Mænd vare da, næsten uden Undtagelse, villige til at affinde sig med Kallippides uden at tinge om Prisen, naar han blot forpligtede sig til at lade Anklagen falde. Paa denne Maade retfærdiggjorde Skatkamret sit Navn: der gik ikke faa Penge ind i det.

Mærkeligt nok var paa et enkelt Sted en hel Række Optegnelser udslettet, saa at der kun var en mørk Skjold tilbage paa den hvide Væg. Dette var gaaet til paa en egen Maade.

Den gamle Slave, Manes, havde fra Begyndelsen ikke holdt af disse Optegnelser. Størstedelen af sit Liv havde han tjent Filokles, Kallippides' Fader. Denne havde hørt til de mest ansete Borgere og havde beklædt de vigtigste Embeder; han havde været Fører for et treradaaret Krigsskib, Opsynsmand over Stadens Mure og Medlem af de fem Hundredes Raad. Sendebudene fra de skatskyldige Byer kom aldrig til Athen uden at opsøge ham, en af Stadens Ypperste, og bringe ham kostelige Gaver. Det Værelse, hvori han plejede at modtage dem, var da det smukkeste i Huset og rigt udstyret med Trefødder af Erts, Elfenbens-Løjbænke, prægtige Vaser og milesiske Tæpper.

Det var dette samme Rum, af hvilket Sønnen, Kallippides, gjorde en saa uværdig Brug. Hver Gang der kom en ny Optegnelse til paa disse for Manes saa hellige Mure, følte han som et Stik i sit ærlige, gamle Hjærte. En Dag, da Tallet igjen var voxet, samlede han sit Mod og begyndte, uden at spørge om Tilladelse, at vaske Væggen, som om det blot var hans Hensigt at gjøre rent. Men næppe havde han begyndt, før Kallippides kom bag paa ham.

Deres Øjne mødtes. Herren saa' saa skarpt paa Tjeneren, at Blodet for første Gang i mange Aar farvede den Gamles blege og rynkede Kinder.

»Naa saa!« sagde Kallippides tørt, og uden at tilføje et Ord mere greb han den største Pisk, han havde tilbage fra sin Hestegalskabs Dage, og bearbejdede den ulykkelige Manes' Ryg, indtil Slaven jamrende omfavnede hans Knæ og bad om Naade.

»Dummerhoved!« mumlede Kallippides og kastede Pisken hen i en Krog, »véd du ikke, at disse Optegnelser ere mit Brød?«

Fra den Dag forgreb den Gamle sig aldrig mere paa Indskrifterne.

Hvor meget »Skatkamret« end indbragte, var det ikke lykkedes Kallippides at samle sig en ny Formue. Mænd som han med et rastløst Sind og et utrætteligt Legeme aflægge kun den ene Lidenskab for at hengive sig til den anden. Han, der som Yngling ene og alene havde havt Sans for Heste og Vogne, kunde nu, i sit fyrretyvende Aar,

*) Patriciere.

ikke se en smuk Hetære binde Klædningen op til Dans uden at opflammes af den hæftigste Attraa. Nu var det ikke længere Menippos, Hestehandleren, men Filostratos, Kobleren, med hvem han gjorde Forretninger. Kort før vi lærte ham at kjende, havde han, som der fortaltes, ved skriftlig Overenskomst lejet Nøglen til Koblerens Havelaage paa to Maaneder for at kunne snige sig ind til hans yngste Datter, den femtenaarige Charixene. Denne Elskovshandel, ved hvilken Faderen havde solgt sin Datter, sagdes at have kostet Kallippides to blanke Guldstatere*). Det var med Udbyttet af sine Rænker, med Blodpengene, at han betalte Nøglen til det stille Rum, hvor Dionysos og Afrodite, Glædens Guddomme, skulde modtage ham.

Men Afrodite lod sig ikke spotte.

Bag Kallipides' Hus laa der en Have, som befandt sig i en højst forsømt Tilstand. Den var overgroet med Ukrud, saa at der næppe gaves Vej eller Sti, og om det saa var Billedstøtten af Hermes foran Huset, var den sunken og hældede til den ene Side. Bedre bevaret var en gammel Stenbænk under en høj, løvrig Platan. Her plejede Kallippides at søge Kjølighed og Skygge under Middagens brændende Hede.

Som han en Dag hvilede her og halv døsig bladede i en gulnet Skriftrulle, hørte han en Dør blive aabnet i Nabohuset og saa' en ung Slavinde træde ud for at brede et Tæppe over en smukt udskaaren Aiora, Gynge, som var ophængt paa det mest skyggefulde Sted imellem Husets Søjler. Kort efter kom en lille, hvidklædt Pige paa syv eller otte Aar hoppende ud og blev af Slavinden løftet op paa Tæppet. Men næppe var Gyngen sat i Gang, førend den begyndte at slingre, saa at Barnet blev utaalmodigt, lagde sig tilbage paa Sædet og raabte:

»Nej, Chloris, ikke du! Stands, stands! Min Søster forstaar det meget bedre.« Og derpaa gav den Lille sig til af alle Kræfter at raabe: »Melitta, Melitta!«

Sykofanten, til hvis Bestilling det hørte at vide Besked om Alt, mindedes ved Barnets Kalden, at den unge Pige af dette Navn maatte være en Datter af Feltherren Myronides, hvem Nabohuset nylig var tilfaldet ved Arv, og at hun havde Ord for at være *amechanōs kalē*, uimodstaaelig smuk. Det var derfor ikke uden en vis Spænding, at han imødesaa' hendes Komme. Da hørte han fra det Indre af Nabohuset en ungdommelig Kvinderøst synge:

Mellem Ranker, mellem Blade
titter frem den blanke Drue . . .

Sangen nærmede sig, og Kallippides' Hjærte slog stærkere.

Men hvor overrasket blev han ikke, da Døren aabnedes! Her havde Rygtet talt Sandhed. Thi skjøn var hun, skjønnere end nogen Kvinde, han hidtil havde sét, — halvt Barn og halvt Jomfru ligesom Polykleitos' henrivende Kaneforer**). Hun lo saa glad, saa sorgløst over sin lille Søsters Utaalmodighed, at hendes mørke Øjne straalede, og at de hvide Tænder glimtede frem mellem de smaa, røde Læber, og da Barnet i Gyngen vendte sig om og udstrakte Armene imod hende, fløj hun hen og omfavnede og kyssede den Lille.

»Gyng mig, Melitta, gyng mig!« raabte Barnet. »Chloris kan ikke.«

Melitta knyttede Purpurbaandet fastere om sine sorte Lokker, aftog Overslaget over sin rødbræmmede Klædning og lod Slavinden bringe det ind. Derpaa bøjede hun sig fremad og satte Gyngen i Gang.

Det var altsaa Melitta, den uimodstaaelig smukke Melitta!

Kallippides' Blik hvilede som fasttryllet paa den unge Pige med de mørke Øjne, de smilende Læber og den slanke, jomfruelige Væxt. Som hun stod dér i sin lyse Dragt i Skyggen mellem Husets Søjler, var der en saadan Renhed udbredt over hende, at den som et Skjold beskjærmede hende mod onde Tanker. Lige fra de sorte Lokker, som tvang sig frem under Purpurbaandet, til de guldindvirkede Sandaler var Alt hos hende lutter barnlig Ynde.

»Højere!« raabte den lille Pige jublende og slog de smaa Fødder sammen, saa at Sandalremmene gave et Smæk.

Melitta bøjede sig dybere for at sætte Gyngen i stærkere Svingning. Da løsnedes den gyldne Agraf, som holdt Klædningen sammen i Halsen, og den fine, blændende Skulder kom et Øjeblik til Syne.

Kallippides kjendte sig selv; det undrede ham derfor, at han ikke blussede af Lidenskab. Midt i hans indre Uro var det ham et Tegn paa, at han ikke længer var den Samme.

Idet Melitta kort efter standsede Gyngen og hjalp Barnet ned, faldt hendes Blik ind i Nabohaven, hvor Kallippides, halvt skjult af nogle Buske, stod ubevægelig som en Billedstøtte i Skyggen under Platanen.

Kallippides var en høj og anselig Mand. Hans mørke Haar og Skjæg var behandlet af Sporgilos, den dygtigste Haarskærer i Athen, og det blodrøde Ar af Hestens Hov om hans Isse var tildels kunstfærdig skjult med Haaret, som forøvrigt paa dette Sted var tyndt. Hans Træk vare mørke og alvorlige; men han havde som Følge af de anstrængende Idrætter paa Væddeløbsbanen bevaret en Holdning, som gjorde ham ti Aar yngre. Som alle Atheniensere af ædel Byrd bar han megen Omsorg for sit Ydre. Han gik som oftest klædt i en snehvid Chiton eller Tunika af den fineste milesiske Uld og bar en blaa Overklædning af persisk Kaunake, et Slags kostbart, nopret Uldtøj, som blev indført fra Sardeis. Paa de lette Saaler nær, der hørte med til hans Bestilling som Sykofant, var han kort sagt i Et og Alt en Habryntes, Spradebasse; men han var det paa en saadan Maade, at han ikke gjorde sig til Latter. I hans Optræden var der ingen af de ledeløse Fagter, ved hvilke de atheniensiske Lapse søgte at tiltrække sig Opmærksomhed. Han lod heller aldrig nogen Bakteridion, kort Stok, stikke ud under sin Kappe og gik lige saa lidt med et duftende medisk Æble*) i Haanden, naar han viste sig udenfor Huset.

Kvinderne have et hurtigt Blik. Melitta opfangede med et eneste Øjekast et Billede af hele hans Skikkelse. Hun syntes, at den høje, alvorlige, skjæggede Mand lignede hendes Fader, — den eneste frie Borger, som hun under sit ensformige Liv i Kvindeboligen havde havt Lejlighed til at betragte. Hun lod Barnet gaa først ind ad Døren og vendte derpaa Hovedet om. Melitta holdt meget af sin Fader. Hun vilde se, om hun havde sét rigtigt: om Manden i Nabohaven lignede ham.

Ved denne Bevægelse af den unge Pige fór der som en Strøm af Glæde gjennem Kallippides' Hjærte, og endnu lykkeligere blev han, da han troede at læse Velvilje i det Blik, hvormed Melitta betragtede ham.

Hvad Velvilje angik, var Sykofanten ikke forvænt.

Da Melitta var forsvunden, gik han som en Drømmende op mod Huset. Ved Skyggemaaleren traf han den gamle Manes, som, bøjet over Viser-Stiften, var i Færd med at aflæse Dagens Time. Han saa' vist paa ham. Men den Gamle syntes Intet at have bemærket.

Kallippides gik ind i »Skatkamret« og tog Plads i Armstolen. Han troede endnu at se Melitta for sig, Melitta med Purpurbaandet om de sorte Lokker, med de mørke Øjne, den smilende Mund og den blændende Skulder. Der var Noget ved Pigens friske Ungdom, som rørte ham i hans inderste Sjæl. Han, Vellystningen, der ellers søgte at opfinde Nydelser, tænkte sig det som den højeste Lykke at holde Melittas Haand i sin.

»Ved Chariterne!« udbrød han, »hun er en levende Menneskeblomst!«

(Sluttes.)

*) En Stater var lig 20 Drachmer, henved 14 Kr., — den Gang en betydelig Sum. En Archon fik saaledes kun 2 Drachmer, 1 Kr. 34 Øre, i daglig Løn.

**) Kurvebærersker. Saaledes kaldtes en udvalgt Skare af Borgerdøtre, som paa Panathenæerfesten deltoge i det storartede Optog af hele Athens Befolkning. De bare paa Hovedet Kurve med Offerredskaber. En Gjengivelse i Marmor af disse skjønne attiske Jomfruer hørte til Billedhuggeren Polykleitos' navnkundigste Værker.

*) En Orange.

En lille Historie i 3 Billeder af Axel Helsted.

Det er ej første Gang og bli'er ej sidste,
at Adam lader sig af Eva friste,

for pludselig at se sig staa alene
paa nogle slemme vaade, glatte Stene.

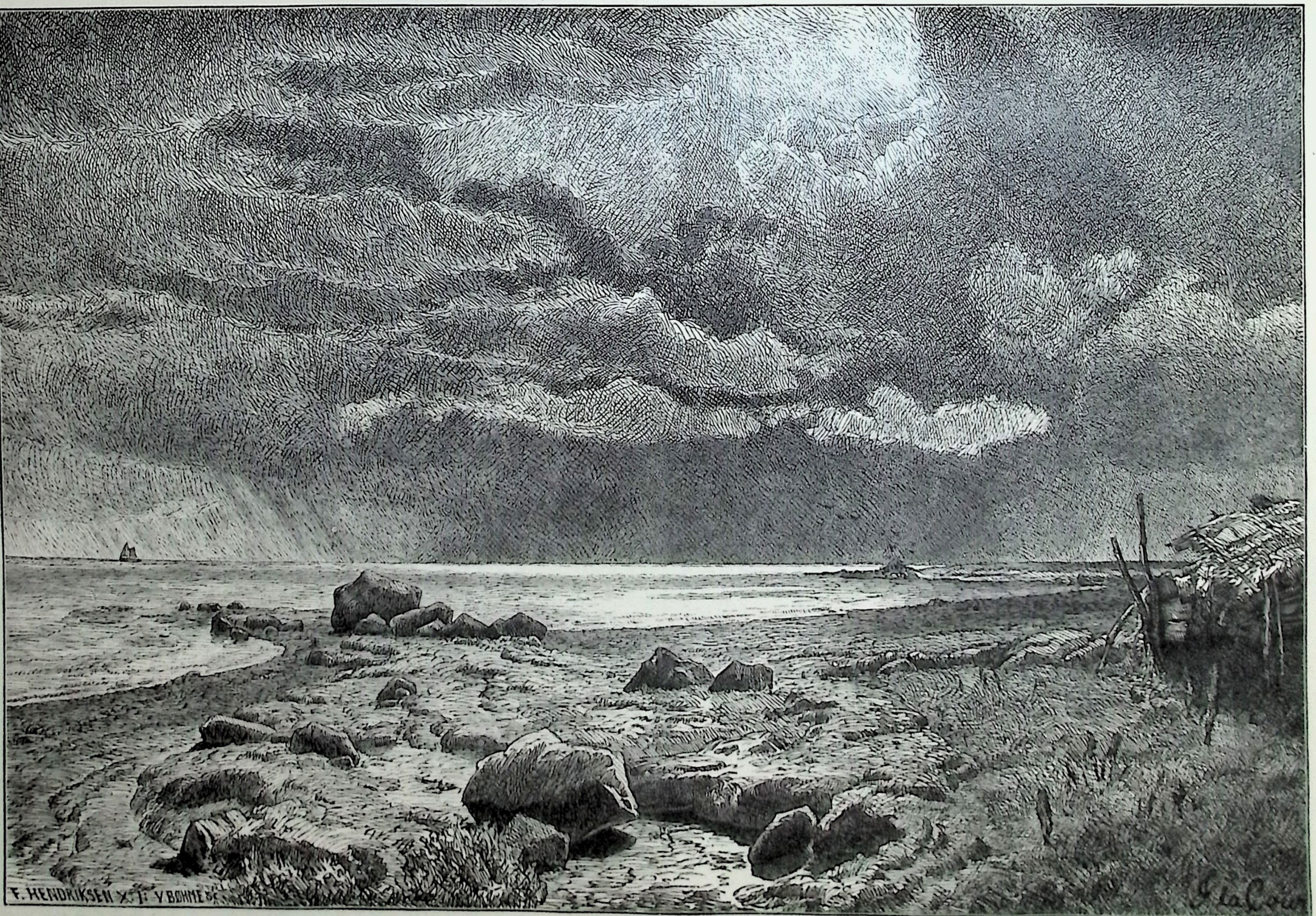

Men heller ikke første Gang, at Kvinden
har hjulpet Manden, naar han var i Vinden,

og naar hans Mod og Fod gled ned ad Bakken,
rolig og støt har taget ham paa Nakken.

Paa den flade Strand. Dansk Landskab i Bygevejr. Efter Maleri af **J. la Cour** tegnet paa Træ af Kunstneren.

Tre Dage i Paasken.

Uddrag af en Dagbog fra Grønland. Af **Signe Rink.**

»Hvad løber dog Folk saadan efter, Augusta?« spørger jeg vor Barnepige. Men Avgusta bliver Svar skyldig — smider mig Barnet i Skjødet, og iler ud af Stuen. Gadedøren smækker — og jeg sér hende, med det røde Haarbaand flagrende som en Vimpel ud fra Hovedet, pile ned ad Vejen paa sine lange røde Grønlænderben*), og sluttende sig til alle de Andre, der fra Højre og Venstre komme ud af Husene og tage Fart ned mod Fjören. Jeg kommer da i Tanker om, at det imorgen er Skærtorsdag, og at vi kunne vente Paaskegjæster til Kolonien.

Yderdøren gaar paany, og efter nogen Tids forgjæves inviterende Rømmen stikker en lille Ulkepilker Hovedet ind og spørger, om han ikke kan komme af med sit Fiskebundt?

»Jo — men hvis er Baaden, der har lagt til dernede?«

»Det skal nok være Ludvigs.«

Naa saa forstaar jeg Augustas Hastværk, thi Ludvigs fra »Nordlandet« er hendes nærmeste Familie: Forældre og Søskende. Hendes Broder Hans blev sidste Søndag konfirmeret her i Kolonikirken, hvilken Højtidelighed Fader Ludvig ogsaa overværede; men den Gang tog hans nemme lille Kajak ham samme Dag igjen tilbage til »Nordlandet«. Men nu har han bragt hele sit Hus med i sin store Konebaad og vil tilbringe — maaske hele Paasken her ved Kolonien.

Imorgen skal der nemlig være stor Altergang, hvori da ogsaa de unge Konfirmanter skulle medindvies. Da det er faldet i med smukt, roligt Vejr, kan her ventes adskillige Baade fra Udstederne.

Ludvigs have allerede losset det Meste af Bagagen ud paa den isede Strandbred: hele Smaabjærge af Spæk og Kjød, Edderfugle og Alker — Skindbylter med Sengetøj, andre Bylter med andet Tøj o. s. v. o. s. v.; og tjenstfærdige Frivillige hjælpe de Fremmede at bringe det i Hus. Se Karen dér med et Knippe frossent Kjød i den ene, og en hel Spækside i den anden Haand! Hun vralter stærkt i Gangen, som Grønlænderinderne altid gjøre, især naar de bære Byrder. Jeg fristes til at ligne Karen ved en Vægt, der vejer Kjød mod Spæk. Vægten balancerer — Karen hælder ligemeget til Kjød og Spæk!

Og saa Otteaars Praasen bagved hende — med Bøsse paa Nakken! sandsynligvis en ung Ludvigsen, men ialfald en kostelig Type paa grønlandsk Nonchalance! Bare ikke Bøssen gaar af? thi ladet er den ganske vist, endog med paasat Knaldhætte — — Grønlænderne ere utrolig ligegyldige med deres Skydevaaben!

Og saa sluttelig Augusta, der lader til aldeles at have glemt, at hun er Barnepige hos en af de danske Familier! Se, hun har ombyttet sin Hverdagshabit med Amauten (det er den Pels, hvori Grønlænderinderne bære deres Børn paa Ryggen). Med moderlige Lader gynger hun en lille Aarsunge i den, medens hun trækker en noget større afsted med sig ved Haanden — begge hendes egne tilrejsende Smaasøskende, der gjerne ville være hos store Søster. Hun bukker sig og forsvinder i Indgangen til Ivers Hytte — »se til, at du endelig ikke støder dig!« siger Jonas parodierende. Han er fornærmet paa mine Vegne over, at hun har taget Flugten. Jonas er vor Kok — han er ellers umaadelig tør, men som alle Grønlændere satirisk, og som alle Grønlændere naiv. Han har behaget at tage Plads hos mig ved Vinduet. — Augusta er nitten Aar. Hun er en Blanding med smukt lyst Haar, der purrer om Panden som en Sol; og hun er stor efter sin danske Morfader og tager sig i det Hele taget udmærket godt ud.

Der er kommet flere Baade, og Alle hænge i med Udlosning og Opbæring, — kun ikke de unge Piger — de tænke kun paa sig selv! Kolonipigerne have allerede fanget Kousiner og Veninder fra Udstederne, hvilke de allerede trække afsted med op og ned ad vor lange »Strandpromenade«. De have som alle unge Piger en Mængde Hemmeligheder at meddele hverandre. De gaa, som Amagerpigerne hjemme paa Sommerlyst, i lange Rækker med hverandre i Hænderne eller ogsaa om Halsen. Efterhaanden danner der sig ogsaa Grupper af unge Mænd, som de, idet de møde dem, bly slaa Øjnene ned for, for rigtignok strax efter at istemme en mindre bly Latter — f. Ex. over visse Landsbyherrers mindre routinerede Spaseretrin paa en banet Spaserevej. Det er især Kolonipigerne, der udmærke sig ved visse Koketterier. Men det er altid i al Uskyldighed eller rettere sagt Venskabelighed; for senere — efter »Aftenbønnen« — naar Maanen er kommen op — spasere Ynglinger og Piger om igjen, og saa gaa de ikke længere mod, men med hverandre — holdende hverandre i Hænderne — ja undertiden om Halsen, og da kan det ogsaa lige saa godt hænde i Grønland, hvad der i sin Tid hændte paa Amager — at nemlig »Jokum og Lisbeth« kommer til helt at forvilde sig bort fra det øvrige Selskab. Ja det hænder undertiden — endog ikke saa sjældent, at en ung Udstedsjæger om end ikke lige med det Samme bortfører, saa dog paa disse Spasereture gjør Aftale med en Kolonipige om snart at maatte hente hende hjem med sig til sin afsides Fangeplads, hvor hans Hytte maaske er den eneste i Miles Omkreds; og hun bliver altid sit givne Løfte tro, og lever sit Liv glad med ham langt borte fra Koloniens Hovedstadsliv! »Kolonien er saa morsom«, pleje de Unge at sige. Jeg hører det hver Dag af Augusta, der selv er en Udstedspige, men som nu for Alt i Verden ikke vilde bytte Bosted. Hun kom til os for to Aar siden.

Igjen en Baad! den kommer for fuldt Sejl (en Konebaad fører aldrig mere end et) over Fjorden! — den kommer fra Kangek med »Haabets Ø« — Egedes første Landingsplads! Den har endnu et godt Stykke til Land. Men hvorfor saa denne nye Bevægelse nedefter? Jo — det er fordi Noah har »fanget« — raabes der tilbage. »Sussa!« — blæse! raabe de unge Tøse; men det sige ikke Koloniens Ærværdige, især ikke de, hos hvem Noah skal indkvarteres. Man sér derfor ogsaa strax disse ile — saa godt da, som deres krogede Lemmer tillade det — ned at byde Noah med Tilbehør velkommen. Pladsens Unger, der ved hver mindste Anledning ere paa Færde, løbe med for at tage fat med ved Slæberemmen; og strax vender Skaren om, trækkende tungt efter sig en uformelig, mørk Gjenstand, der efterlader en bred rød Stribe i Sneen — selvfølgelig den myrdede Sælhund, hvis dybe Saar endnu bløder. Noahs er forresten ogsaa Baaden dér længere ude; men han selv har kun ledsaget den i Kajak, rimeligst i den Hensigt undervejs at gjøre et Greb i Havets store Forraadskammer, hvilket, som vi have sét, er lykkedes ham vel nok. Se, hvor imponerende han tager sig ud, som han dér staar i sin sorte Skindmundering med K'akorsak'ut-en! Hvem véd, om det ikke netop er denne sidste, han kan takke for sit Held! Du maa nemlig vide, at dette højst uanselige Klædningsstykke — et Stykke hvidt Shirting, som Fangeren slynger over Hoved og Skulder, er beregnet paa at paavirke Sælhundens Lettroenhed. Den skal bringes til at tro, at det »Hvide«, som nærmer sig, er et Stykke Is. Det gjør den saa; og da den er meget nysgjerrig af sig, bliver den saa ganske roligt oven Vande; og nu kan dens Forfølger med lette Aaretag komme den saa meget nærmere end ellers, og saaledes meget sikrere give den Dødsstødet. Her ligger nu en, som har faaet det! Noahs Sælhund flenses i det Fri udenfor Huset, og Pladsens Børn stimle sammen om Noahs Kone for at faa den hver især tilkommende Flensebid. Luften gjenlyder af Latter og højrøstet Tale.

De tilrejsende Selskaber ere nu tilligemed deres Bagage blevne fordelte i Hytterne. Husrummene ere smaa nok,

*) Grønlænderinderne, der, som bekjendt, ikke bære Skjørter, bruge Støvler, der række over Knæet — oftest af rødfarvet Skind.

men Hjærterummene uden Grænser! Jo Flere, jo bedre — det er mageløst! Sladderen er i fuld Gang. Gamle Bedstemo'er Ludvig, som imod almindelig Regel ikke var flyttet med sin Søn Ludvig, den Gang denne i sin Tid slog sin Bopæl op paa »Nordlandet«, lever endnu her ved Kolonien, og i Ivers Hus. Men hun er for gammel til at have kunnet løbe med ned til Stranden og fange Nyhederne paa første Haand; men nu nyder hun i fuldt Maal Hilsner og Beretninger om andre gamle Bedstemødre, der ogsaa paa Grund af Alderdomsforhindringer, ligesom hun selv, have maattet blive hjemme i deres Brixekroge ved Akkia, Sardlok, Narsak eller Kangek; — og af og til udbryder hun med et stolt lille Suk: »ah-ja! — tamané — — — det bekjendte: »ja den Gang vi vare unge! — — — men afbrydes bestandig, som nu f. Ex. ved at Sønnekonen sætter et stort Lerfad med Bær foran hende.

»Her er frosne Bær, ânak (Bedstemoder)!« siger Madam Helene — »dem har Kathrine og lille Peter selv plukket paa vores sidste Rensjagt i Efteraaret.« Bærrene smage saa Bedstemo'er af denne Grund dobbelt godt. Hele Haandfulde slynges paa grønlandsk Methode ind i Svælget under mange Lovtaler til Børnene og Komplimenter til Sønnekonen for hendes Hus' Forsynlighed, da dette at have Bær endnu saa sent paa Aaret nemlig hører til de store Sjældenheder.

Lille Peter bragte ogsaa en Underkop fuld til os med Hilsen fra sin Moder. Frosne Bær ere dejlige! — »ja, men især med selvløben Tran til« — siger Bedstemo'er — »illa, illa!« bekræftede alle de Andre, medens deres Tænder løbe i Vand.

Under Smaapavserne hører man Synaalens taktfaste Stik i Skindbroderierne: hist og her langs hele Brixen sidde nemlig (tildels lejede) Syersker ivrigt bøjede over det forsinkede Arbejde: Paaskeklæderne. Ja, man skal i Nyt fra Top til Taa! Aarets store Højtider ere nemlig tillige ogsaa Grønlændernes eneste Festanledninger, hvorfor disses verdslige Side ogsaa optager dem lang Tid i Forvejen; og Pynten er ved Jul, Paaske og Pintse et helt Thema. Hver ny Trevl, det være sig i Tøjstof, Baand eller hvad som helst ellers Anvendeligt, vi Danske lejlighedsvis kan have foræret En og Anden, bliver altid gjemt til disse store Anledninger — ikke at tale om, at de unge »Forfængeligheder« beslaglægge de smukkeste »spraglede« Sæle, medens disse endnu vandre paa Dybet; og Butiken (den danske Handels) udmaaler flere Alenvarer de to sidste Dage før en Højtid, end den maaske har gjort et helt Fjerdingaar i Forvejen. Augusta viser sit nye røde Moirée-Baand til en Udstedspige og prøver det løselig paa Toppen, idet hun kigger i en Spejlstump for at se, hvordan det tager sig ud. Hun forklarer tillige, at hun imorgen, Skærtorsdag, kun skal være i Anorak — rigtignok en Fløjels! — og ikke i Perlepels, da hun har laant sin ud til en af Konfirmantinderne, som selv ingen havde kunnet opdrive af Mangel paa Perler til Frynser dertil. Hans Konfirmant sidder paa Sidebrixen og har lige lagt Testamentet fra sig, i hvilket han har siddet og bladet. Han er andagtsfuld-nysgjerrig efter Morgendagen, for rigtig at faa at fornemme, hvordan det egentlig er at nyde Kristi Legeme og Blod. Ja, hans Fantasi er stærkt optaget! Han har tidt nok under sit Ophold ved Kolonien stirret paa den dejlige forgyldte Alterkande og paa de store Sølvstager med de uhyre Lys; men han har endnu aldrig set disse tændte! Men det vil de blive imorgen — det har han hørt af Augusta! Og selv skal han saa knæle paa det dejlige, røde Fløjl foran det forgyldte Gitter — hvordan mon det dog vil være! Og medens Orgelet bliver ved at spille, vil Præsten løfte Kalken højt i Vejret og sige — og det lyder ligesom gjennem en Storm, det har ogsaa Augusta sagt — Noget om den korsfæstede Annassissok! — Hans rejser sig og griber Psalmebogen og løber ud, fulgt af flere Andre, da det nemlig er begyndt at ringe til Aftenbøn. Endnu er det ganske lyst udenfor, skjønt Maanen længe har været oppe og Stjernerne glimte som smaa Blændfyr over de hvide Bjergtoppe. De Unge spasere endnu paa Kolonivejen. Augusta, som nu ogsaa er kommen til, slipper leende en Venindes Arm, idet hun med stærkt blussende Kinder — jeg haaber af lidt ond Samvittighed — løber op imod vort Hus; hun er vel altsaa endelig kommen i Tanker om sin ubetimelige Flugt. Jeg laver mig allerede til at sige noget rigtig Virkningsfuldt, idet jeg, endnu med Barnet paa Armen, gaar hen imod Døren; men jeg glemmer det ganske: Augusta aabner nemlig blot Døren paa Klem og meddeler, idet hun virrer lidt med Hovedet og ler over hele sit store Ansigt, at »nu gaar hun i »Aftenbøn« « — og med det Samme er hun igjen ude af Døren.

»Hør, Jonas, Du maa virkelig se at faa mig fat i gamle Mariane!« Men Jonas mener, at det ikke vil være sværere at faa fat i Maanen end i gamle Mariane, naar en af de fremmede Kateketer skal præke, — »men jeg kan jo blive hos dig,« tilbyder vor gode Kok. Talen er om Noah, der foruden at være Sælhundefanger paa »Nordlandet« ogsaa er Kateket dersteds. Han vil nu berede Sindene til den forestaaende Højtidsdag, medens Andre berede ham hans nysfangne Sælhund til et godt Aftensmaaltid efter Prædikenen.

(Fortsættes.)

Honnet Ambition.

Skitse af **Aurélien Scholl.** Ved **H. W.**

De, som ligegyldig læse Udfaldet af Valgene til Municipalraadene, ane kun halvt den Ulejlighed og de Anstrængelser, Kandidaterne i visse Kredse gjøre sig.

Der gives Folk, for hvem Ordet »Municipalraad« er omgivet med en Straaleglans.

»At være Municipalraad! O Raseri! ikke at være det!« som Karl den Femte siger.

Hvor mange Folk er der ikke, der ere stolte af at kunne sætte paa deres Visitkort: Forhv. Municipalraad.

At tage sig ud, glimre, dominere sin Næste, det er Noget, der har uhyre Meget at sige paa en Tid, da man ikke vil vide af Demokratiet.

Der var en Tid, da det at gjøre sig latterlig var det Samme som at slaa sig ihjel; nu lever man deraf.

Cæsars Hustru gaar lige saa lidt Ram forbi som alle de Andre.

Kongerne gifte sig ikke mere med Hyrdinderne, og Hyrdinderne vilde heller ikke vide noget af det.

Mødrene behøve ikke mere at give deres Børn Die, de give dem i Stedet for en Prop og noget Komælk.

Den gode gamle Tid er forbi. Hvis du kaster dine Ringe i Havet, ville de blive liggende dér, Fiskene ville ikke mere bringe dig dem igjen. —

Hvor skal man søge og finde Fred? Den findes intet Sted.

Politiken har vakt Ærgjerrigheden overalt, overalt ere Lidenskaberne oppe.

Byen af femte Rang, som mere lever af Landbrug end af Handel, som er langt fjærnet fra Civilisationens store Arnesteder, fortjener nu til Dags saa megen mere Opmærksomhed, som den fører et ganske særegent, ukjendt og besynderligt Liv. Den er altid mere end halvtresindstyve Aar bagefter.

Hvorledes skal man betegne den Tilværelse, man fører i Marancey-sur-Velle eller ethvert andet Sted, der hører til samme Klasse? Det er Byer, som sove de sex Dage om Ugen og vaagne om Lørdagen, naar det er Torvedag. Vinduerne ere aabne, Skodderne ere paa deres Plads, og Kjøbmanden i sin Bod; men lad dig ikke bestikke af dette tilsyneladende Liv: Alt sover alligevel; Butiksskuffen bliver ikke aabnet, Kjøbmanden gaber; Tjenestepigen trækker dovent paa sin Kost; den Forbigaaende véd ikke, hvor han skal hen, og undlader aldrig at gaa den længste Vej. Urtekræmmeren staar i sin Dør ved Siden af sin Sæk Kaffe, som han har kjøbt 1846, og dér bliver han staaende og glor, ikke fordi han venter paa nogen Kunde, thi det har Erfaringen lært ham ikke at gjøre Regning paa, men for

at stoppe en eller anden forbidrivende Gnavepotte, som kunde hjælpe ham med at bære den fælles Byrde. Sér Urtekræmmeren en Nabo stikke Næsen ud af sin Butik, slentrer han hen til ham, og disse to Kjedsommeligheder indgaa en Kombination.

Man helder sig op ad Muren i Solskinnet, man taler igjen om Krigen og Freden, om Varmen og Kulden, om Alt, hvad man har talt om Dagen i Forvejen; og saa gaar Enhver tilbage til sin Hule, hvor han søger at holde sig vaagen ved at slaa Fluer ihjel, støve Butikken af og læse en Avis fra forrige Uge om igjen.

Stilheden afbrydes kun af Diligencen eller af en Vandpost, der sukker under en Tjenestepiges Hænder. —

Naar Torvedagen kommer, er det noget Andet. Marancey løfter Hovedet, tager sine bedste Klæder paa, bliver livlig i sine Bevægelser og lader sin Stemme høre. Selv Hundene komme i Humør, løbe omkring og gjø. Der er Liv overalt, Butikkerne ere fulde. Da Enhver kun gjør sine Indkjøb en Gang om Ugen, er det en Sag, som man maa behandle med den højeste Alvor.

Husmødrene diskutere Priserne med en høj Grad af Udholdenhed og Alvor. De tomme Karrer og de fraspændte Vogne, man sér alle Vegne, er et Bevis for, at der er kommet Mange til Bys fra Omegnen.

Landboerne opfylde Byen og handle snart i Øster og snart i Vester. De ere vante til at have en vid Udsigt, og de tage megen Plads op. Gaderne trykke dem; de ville helst gaa midt ad Vejen, for at de kunne se Alt, baade til Højre og til Venstre. —

Marancey har imidlertid ogsaa sin fine Portion, som kjører i Char-à-banc eller Enspænderkaleche. Herrerne slaa sig tre sammen for at holde en Avis. Apothekeren, Distriktslægen og Dyrlægen ere Abonnenter paa »Siècle«. Hr. de Saint-Jacinthe, Baron de Lagourde-Sapinière og Hr. Anatole Bécourant, Medlem af »Samfundet for god Læsning«, holde i Fællesskab »Gazette« og »Rosier d'Archange«.

Der var nok i Begyndelsen en lille Meningsudvexling mellem dem, thi Hr. Bécourant tillod sig at bemærke, at da Hr. de Lagourde-Sapinière og han betalte lige saa meget som Hr. de Saint-Jacinthe, var det ikke ganske i sin Orden, at der altid stod den Sidstes Navn paa Korsbaandet.

Saadan et Korsbaand med det trykte Navn har sin Værdi, det giver Anseelse i Postmesterindens, Skriverens og Tjenestefolkenes Øjne, og undertiden gjør det Tjeneste som Visitkort.

Efter lange Konferencer blev man endelig enig om, at Adressen skulde forandres hvert halve Aar, og nu har enhver af disse Herrer den Fornøjelse at se sit Navn trykt paa Omgang.

Der er fire Prokuratorer i Marancey, men det er stadig Hr. Bonnespèce, som spiller første Violin. Han er rig og har Meget at bestille. Da Frøken Angélique Bonnespèce, hans »Frøken«, skulde giftes, lod han forskrive sex Dusin Østers. Pigen »var bange for dem«.

Man har gjemt Skallerne — og naar der kommer Fremmede, serverer man altid Sneglene i dem.

Der var to Mænd, de Herrer Louis Boireau og Germain Malbec, som havde et temmelig stort Navn i Omegnen af Marancey og i selve Byen; de vare begge to Proprietærer. Med fuld Overbevisning om deres egen Betydning stode de lige i den Ugenerthed og den Klædelighed, hvormed de udbasunede deres Hvedes, Bygs og Linsers Godhed.

De vare Torvets Orakler, og man kunde let kjende dem paa deres vigtige Mine og overlegne Smil.

Boireau var Cæsar, Malbec Pompejus. Hverken den Ene eller den Anden kunde taale nogen Rival eller Overmand.

Boireau var rødmusset, havde store, spillende sorte Øjne, en bred Hage, bydende Væsen, buskede Øjenbryn og en stor Paryk. Han gik klædt i afstikkende Farver, havde en Stok med Guldknap og en gulog sortstribet Vest.

At kunne slaa en Oxe for Panden, standse en løbsk Hest, sætte over et Gjærde, tage det op med Mesterne i Piquet eller Domino, deri satte han sin Forfængelighed, det var hans Fornøjelse.

Man skulde se ham slaa en af sine Arbejdsfolk paa Skulderen, rive Møggreven ud af Hænderne paa ham, naar Arbejdet ikke gik rask nok, eller se ham slaa i Bordet for hver Vittighed, han sagde!

Malbec, hans Rival, havde en ganske anden Ambition. Han anvendte en ganske særlig Omhu paa sit Toilette. Naar han rejste til Niort eller Poitiers, tog han altid ind i det mest aristokratiske Hotel. Han havde lavet to Viser og et Gratulationsvers. Han var Abonnent paa »Journal for Alle« og »Illustreret Søndagsblad«. Han gjødede sine Jorder med en Mængde Ting, som vare ukjendte paa Egnen.

Hans Experimenter paa Agrikulturens Omraade havde dog ikke altid et heldigt Resultat, og uden at indbringe ham et eneste Kaalhoved eller en Roe mere havde de kostet ham temmelig betydelige Summer.

Man saa' de to Rivaler snakke med hinanden, naar de traf sammen paa Kornmarkedet. De gave hinanden kraftige og hjærtelige Haandslag, men de nærede begge to i lige Grad et brændende Ønske: hvorledes skulde de bære sig ad for at komme til at spille en fremtrædende Rolle? hvorledes skulde de blive til Noget?

En lille By og en stor By, to Konger og to Gaardmænd eller to Athleter i Nationalforsamlingen, det kommer aldeles ud paa Et og det Samme.

Marancey-sur-Velle, hvis Befolkning bestaar af Smaaborgere, Landbrugere og Mulæselhandlere, er ganske rasende aristokratisk; det gode Selskab i Byen har spaltet sig i to eller tre Kliker, og de have ikke det Mindste at gjøre med hinanden.

Indbegrebet af alt det Fineste i Marancey var en Klub, der var grundlagt ved Subskription og selv kaldte sig: »Handels- og Kunstforeningen«.

Ikke Enhver, som vilde, kunde komme ind i dette fornemme, af Folket beundrede Selskab. Nej, paa det Lav! Med den største Strænghed undersøgte Komiteen enhver Aspirants Adkomster. Malteserridderne have ikke været Gjenstand for en mere nøjagtig Prøvelse.

Bankieren i Marancey-sur-Velle havde gjort Forsøg paa at bryde den frygtelige Skranke, der skilte ham fra dette fine Selskab. Men han blev ikke optaget, fordi han havde holdt Kro, før han blev Bankier.

Det var for Resten en elskværdig og rig Mand, men Komiteen udelukkede den tidligere Gjæstgiver »i Betragtning af, hvor nødvendigt det er fuldt ud at bevare for Marancey det Navn, den har for at høre til de Byer, hvor Loyalitet og god Tone herske«.

Der kom ikke en eneste Beklagelse over den forkastede Bankiers Læber. Han var bedrøvet, men ikke vred.

Boireau og Malbec fik Uro i Blodet ved denne Historie.

Man saa' dem ikke mere selv paa Torvet; nu var det Tjenestefolkene, som kom og solgte Kornet, Noget, der forskaffede dem en lille Extraindtægt paa deres Herrers Bekostning.

Den brune Tilbury med de gule Hjul blev sat til Side i Skuret, og i Stedet for kom der en Slags Kaleche, der blev kjørt af Avlskarlen, som nu fik Titel af Kusk.

Malbec lod bygge et Taarn paa den højre Fløj af sit Vaaningshus. Strax lader Boireau Façaden paa sit Hus forandre, bygger en Portnerbolig og flytter Staldene ud.

Malbec er saaledes overfløjet, men han tager Revanche. Han anskaffer sig en Lynafleder.

Man snakker om det i et Par Mils Omkreds; Malbec ansøger om at komme ind i Klubben — og bliver optaget!

Søvnen flyede fra det Øjeblik Boireaus Leje. Han maatte knuse sin Rival. Han kjøbte sig en Karet; hans Kone gik med Juveler.

Malbec gav sig til at tage imod. Han gav to Koncerter om Maaneden; Musikerne maatte rejse tre, fire Mil paa Jærnbane. Han ruinerede sig.

Boireau gjorde ikke desto mindre Forsøget — og Komiteen forkastede ham, ligesom den havde forkastet Bankieren, der tidligere havde været Gjæstgiver. Stakkels Boireau! han havde ikke kunnet faa Folk til at glemme den Tid, da han selv med Pisken i Haanden falbød sin Gaards Produkter.

For at gjøre Maalet fuldt, fik han at vide, at Malbec stillede sig til Municipalvalgene — som Konservativ.

Boireau kunde ikke holde sig. Han, den mest forhærdede Reaktionær, stillede sig som Radikal.

Det var en Titankamp mellem disse to Mænd.

Plakater og Cirkulærer regnede tætte som Hagl ned over Marancey-sur-Velles Indbyggere og Plankeværker.

Malbec talte om »de gode Traditioner«.

Boireau kastede Haan paa »den afskyelige Despotisme«.

Ingen af dem blev valgt. Men Politiken og Snobberiet havde ødelagt dem begge.

Deres Jorder ere behæftede med Gjæld; deres Kredit er fløjten. Saa kommer der et daarligt Aar, og Prokurator Bonnespèce sælger Hus og Jorder — lige til sidste Trævl.

Saa kan man træffe Malbec og Boireau siddende i en Krog i Kaféen paa Torvet og spille Ecarté til fem hundrede Points eller Domino til to tusinde Points om en Pris Tobak eller et Stykke Sukker.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Kunstforeningens Udstilling for Juli er endnu i Dag aaben. Foruden en større Række Raderinger af fremmede Kunstnere bestaar den af nogle fortrinlige Smaastudier af Dyr, modellerede af Vilh. Bissen.

— Vi henlede Opmærksomheden paa, at Udstillingen af Elevarbejder fra Tegneskolen for Kvinder staar aaben idag for sidste Gang Kl. 1—3½ i Industriudstillingsbygningen.

— Et Monument for Franzén blev forleden Dag med stor Højtidelighed afsløret i Digterens Fødeby Uleåborg i Finland. Busten, der er støbt i Bronce, er modelleret af Stenberg.

— Foran Militærakademiet i Woolwich skal der rejses et Monument for »Kejserprinsen«. Marmortrin føre op til en Granitsokkel, der paa alle fire Sider er prydet med de kejserlige Ørne; paa den skal opstilles den 9 Fod høje Broncestatue af Prinsen, der er afbildet i Woolwich-Artilleriets Uniform. Statuen er modelleret af Baron Gleichen.

— Fra Florents er der i 1880 ifølge officiel Beretning udført Kunstværker til en Værdi af 4,421,963 Lire, deraf for 1,887,416 Kopier efter Malerier og Billedhuggerarbejder. Desuden er naturligvis Adskilligt bragt ud af Staden uden at være angivet for Syndikatet.

— Ifølge Meddelelse fra Athen har det derværende arkæologiske Selskab foretaget Udgravninger i Epidauros i den gamle Asklepioslund og dér fundet det næststørste af det gamle Hellas' Theatre (det største er i Megalopolis), et Mesterværk af Polykleitos fra Argos. Man fandt alle Stolene og adskillige andre Antikviteter. Ogsaa i Elevsis har man nu taget fat i Haab om at faa Demeters Tempel frem. □

Indhold: »**Sykofanten**«, en antik Fortælling af P. Mariager. Med Billede. — »**En lille Historie**« i 3 Billeder af Axel Helsted. — »**Paa den flade Strand**«. Dansk Landskab i Bygevejr efter Maleri af J. la Cour, tegnet paa Træ af Kunstneren selv. — »**Tre Dage i Paasken**«, Uddrag af en Dagbog fra Grønland. Af Signe Rink. — »**Honnet Ambition**«, Skitse af Aurélien Scholl. Ved H. W. — »**Kunst og Kunstnere ude og hjemme**«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 198. Søndagen d. 17. Juli 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

ELISABETH JERICHAU-BAUMANN.

Født ved Warschau 27. Novbr. 1819. Død ved Kjøbenhavn 10. Juli 1881.

Hvor mange forskjellige Meninger der end i de vexlende Tider have givet sig Udtryk, naar Talen var om Fru Jerichau — derom ville sikkert Alle, der have kjendt noget til hendes Kunst og hendes Personlighed, kunne blive enige: hun var et af de mærkeligste Mennesker, der har aandet i dansk Luft. Dersom en Biograf eller Karakterskildrer nogensinde har havt Brug for et Udtryk, der svarer til det franske »Embarras de richesse«, saa er det den, i hvis Lod det er faldet at skulle skrive om Elisabeth Jerichau-Baumann, Kunstnerinden med den brogede Fylde af Evner, der altid vare i Bevægelse, altid kogte, aldrig undte Ro eller Hvile, og som netop ved deres Mangfoldighed og Forskjelligartethed betingede saavel hendes Fortrin som hendes Mangler.

Som bekjendt er »den nye Æsthetik« naaet meget vidt frem i den sidste halve Menneskealder: den er naaet til at faa slaaet en Streg over hele »den gamle« med dens »Skjønhed som Grundlag for al Kunst«, uden at det dog dermed skal være sagt, at den er bleven færdig med en ny Kunstlære. Man nødes endnu undertiden til at benytte Et og Andet af dens Terminologi, om man end derved udsætter sig for at blive beskyldt for at bruge gammeldags svævende Udtryk; netop naar Talen er om Fru Jerichau, er det saaledes ikke let at give Afkald paa det ganske vist noget vanskelig definerede Ord Genialitet. Hun var først og sidst et Geni — en evig producerende, primitiv Aand med stærke Indskydelser, uimodstaaelig Drift til ny Frembringelse; Intet fødtes i hende som Tanker, Alt som Billeder, Syner, Stemninger; sine Aandsfostre bragte hun til Verden med forbavsende Lethed, men de vare ikke altid fuldbaarne. Liv og Kraft var der stedse, men ikke altid Klarhed og Form; hun var, for atter at vende tilbage til den gamle Terminologi, et Geni, hvem det for en Del skortede paa tilsvarende Talent, — en overordenlig Begavelse, blandt hvis glimrende Anlæg den fornødne Evne til at holde det Hele sammen under haandfast Disciplin ikke var bleven fuldt udviklet.

Elisabeth Jerichau-Baumann.

Meningen hermed er nu ingenlunde den at ville søge fastslaaet, at den højt begavede Kunstnerindes Værker altid eller dog som oftest lide af iøjnefaldende Mangler, der kunde været undgaaede ved en mere sammenhængende, regelret Uddannelse, større Ro og Resignation under Arbejdet; man betragte blot de noksom bekjendte Billeder »Danske Bønderbørn paa Marken« og »En saaret Soldat« (Kristiansborg-galleriet) eller hendes bedste Portræter, f. Ex. det prægtige Billede af hendes Mand, der af Brygger Jacobsen sen. er skjænket til Frederiksborg-museet, og man vil se, at hun var i Stand til at præstere noget Betydeligt, ikke alene i Retning af klar og aandfuld Konception og Opfatning, men ogsaa i Henseende til solid Gjennemførelse. Her kaste vi imidlertid et Blik over hendes Produktion som Helhed og komme da til det Resultat, at hun ikke hørte til de Mestre, overfor hvis Virken man føler sig rolig og tryg; medens hun i ikke faa Tilfælde kunde fordybe sig saaledes i sin Opgave, at denne helt igjennem blev løst i det Hele og i det Enkelte, hændte det til andre Tider, at den rastløse Sjæl havde vanskeligt ved at finde Hvile i det Foreliggende — at nye Planer trængte sig frem med deres Krav paa at fyldestgjøres, inden endnu de, der vare under Udførelse, vare fuldt modnede. Hun malede, afvexlende med saa alvorlig gjennemførte Ting, som endnu hendes sidste meget store Billede, »Middelhavsfiskere« (Udstillingen 1880), var, en

Mængde Stykker, der nærmest maa betegnes som store Farveskitser, hvis væsenlige Mangel netop er den, at de ere store, og at de ikke kaldes Skitser.

Det hører ganske vist til de store Sjældenheder, at man overfor en betydelig Kunstnerevne kommer til at beklage, at den ikke har havt Lejlighed til at gaa det danske Kunstakademis Skoler igjennem; med Hensyn til Fru Jerichau fristes man dertil; hun har aabenbart faaet for tidlig fat paa Penslen, tegnet for lidt efter Model. Hvor megen Formsans hun af Naturen har havt, lader sig næppe afgjøre nu; vist er det, at hendes Begavelse har sit Tyngdepunkt paa andre Omraader, og at hun aldrig blev saa sikker i Kontur eller plastisk Modellering, at hun i den Henseende kunde opfylde strængere Fordringer. Sin Styrke har hun i Situationsopfattelsen, i den lyriske Virkning og, i Sammenhæng hermed, i Farven. Der gives vistnok næppe noget Arbejde af hende, der ikke afgjort viser hende som »poetisk Natur«; hun var, i Ordets bedste Betydning, en Kunstner for »det store Publikum«, momentant greben af sit Æmne, stærk og klar i Stemningen og tydelig i Fortællemaaden. Hvad hun malede, var altid en Virkeliggjørelse af et indre Syn, der havde bevæget hendes Sjæl dybt, rørt eller glædet hende, og den Følelse, hvoraf hun i Undfangelsens Øjeblik havde været betagen, gik let og naturlig over i Beskuerens og fyldte den med tilsvarende Stemninger. Alt, hvad hun saa', saa' hun lyrisk betagen, saa' det ikke i skarpe Omrids, men som liflig fortonende Syner, bævende i vexlende Lys og Skygge og i rhythmisk skiftende Farvetoner. I sine flygtigere og i det Hele mindre gode Billeder bliver hun derfor næsten kaleidoskopisk, i Hovedværkerne fin og klar i Farven, fremfor Alt saa rig og kraftig, saa sund og livsglad, at hun maa nævnes som en af de ypperste Kolorister, der har arbejdet under vore nordlige Bredegrader. I Sammenhæng med hendes store koloristiske Begavelse var ogsaa hele hendes Teknik udviklet, hele den overordenlige Virtuositet, hvormed hun førte sin Pensel, den Finfølelse, hvormed hun ofte gjorde Rede for Stofferne, den samlede Virkning, hun saa godt som altid opnaaede saavel i sine Portræter som i figurrige Kompositioner i fri Luft eller i lukket Rum.

Fru Jerichau er betegnet som et Geni mere end som et Talent; hendes Aand havde mange Udtryksformer ogsaa udenfor den, hun fra' først af havde valgt sig. Der er ikke mindste Tvivl om, at hun, dersom hun havde mistet Herredømmet over sine Hænder, eller for Exempel Synet var blevet hende berøvet, vilde have drevet det til noget Betydeligt ad andre Veje. Hun var et afgjort musikalsk Talent og var rigt begavet som Skuespillerinde; hendes Sprogsans var aldeles fremragende. Vidnesbyrd om dette Sidste ere de Skrifter, hun i de senere Aar har udgivet; man finder grammatikalske Fejl og hist og her udanske Konstruktioner i dem, men saadanne vilde jo en habil Korrektør have kunnet fjærne med et Par Pennestrøg; i Bogen staa de mest som Bevis for, at hun har udført Arbejdet selv. Hvad der har Mere at betyde, er den Friskhed og det Liv, hvormed hun har behersket det for hende oprindelig saa fremmede Tungemaal; hun er en af de meget faa Udlændinge, der ere blevne til virkelig danske Stilister.

Sigurd Müller.

Sykofanten.

En antik Fortælling af **P. Mariager.**

(Sluttet.)

Pludselig stod det klart for Kallippides, at han i faa Øjeblikke, i langt kortere Tid end Vanduhret brugte til at løbe ud, var bleven en ganske Anden. Der fór en Gysen igjennem ham, og — som om han var bange for at høre sine egne Ord — mumlede han ganske sagte:

»Kallippides tilhører ikke længer sig selv!«

Da han atter løftede Hovedet og saa' op paa Muren, gik det ham for første Gang, som det var gaaet den gamle Manes. Han syntes ikke om Optegnelserne; der var Noget ved dem, som forstyrrede ham. Han gik derfor ind i det tilstødende Rum og kastede sig paa en Løjbænk. Her henfaldt han i dybe Tanker. Saaledes laa han længe; Dagen hældede mere og mere, og det korte Tusmørke afløstes af Aftenens dybe Skygge. Da Kallippides atter kom til sig selv og saa' ud gjennem Døraabningen, tindrede Stjærnerne over Husets Søjlegaard.

Han kaldte paa Manes og bød ham at tænde Lampen.

Idet han rejste sig fra Lejet, faldt hans Blik paa hans Fodtøj, som han mod Skik og Brug havde beholdt paa efter at være kommen ind fra Haven. Ved Synet af de tynde Saaler, Tegnet paa hans Bestilling som Sykofant, gik der en Skjælven igjennem ham.

»Hvor det blæser koldt!« mumlede han som for at skuffe sig selv.

Derpaa kaldte han atter, strakte Foden frem og sagde:

»Manes, tag mine Saaler af, og« — tilføjede han rask — »brænd dem tillige med de andre, jeg har af samme Slags.«

Den Gamle blev staaende som forstenet. Om hans Herre havde været Kriger og havde befalet ham at sønderbryde sit Sværd, kunde han ikke være bleven mere maalløs af Forbavselse.

»Hører du ikke?« sagde Kallippides haardt.

Manes knælede ned foran ham; men hans Hænder rystede saa stærkt, at han ikke var i Stand til at aabne Spænderne.

»Du bliver gammel, Manes,« sagde Kallippides mildere, som om han fortrød sin Haardhed.

Han satte derpaa Foden op paa Kanten af Løjbænken for selv at løse Remmene; men inden han endnu havde berørt dem med sin Haand, sprang han op og slyngede med to kraftige Spark Saalerne hen i den fjærneste Krog af Værelset, hvor de faldt til Jorden med en smækkende Lyd.

»Hørte du?« sagde han til Manes, »de tavse Saaler talte. Det var deres Farvel!«

Derpaa fremtog Kallippides af sit Bælte en Nøgle med tre Takker og gav den til Manes med de Ord:

»Bring den imorgen til Filostratos, Kobleren.«

Manes faldt fra den ene Forundring i den anden.

»Hvad skal jeg sige til ham?« spurgte han frygtsomt.

»At jeg ikke mere har Brug for den.«

Den Gamle troede næppe sine Øren. Han foldede Hænderne. Han vovede ikke at tale.

»Hvad vilde du sige, Manes,« spurgte Kallippides, »naar du en Dag saa' mig med Hjælm paa Hovedet i Spidsen for en Flok Ryttere?«

Ved disse Ord oplivedes den Gamles Ansigt, og han fæstede næsten med en Faders Ømhed Øjnene paa den, der som Barn saa ofte havde spøgt paa hans Knæ.

»Den Dag, jeg sér dig som Befalingsmand ved Rytteriet,« udbrød han, »den Dag, da Bryllupsfaklerne . . .«

Videre kom Manes ikke; thi ved det sidste Ord fór Kallippides op og holdt Haanden for hans Mund.

»Ti, gamle Taabe!« raabte han strængt. »Du taler om Ting, som ikke angaa dig. Vil du, at jeg skal rive Tungen ud af din Mund og kaste den for Hundene?«

Den gamle Slave tav og sneg sig, rystende paa alle Lemmer, bort.

Imod Sædvane holdt Kallippides sig de følgende Dage hjemme; navnlig forsømte han ikke at tilbringe Eftermiddagstimerne i Haven. Men den ene Dag sneg sig hen efter den anden, uden at han saa' det mindste Glimt af Melitta.

Vel aabnedes af og til Nabohusets Dør; men det var kun en eller anden Slavinde, der kom ud for at plukke Blomster eller Frugter eller for at hente vasket Tøj ind fra Haven. For hver Dag, der gik, blev Kallippides mere og mere sørgmodig.

Som han en Nat sad halvt oprejst paa Lejet, uden at kunne sove, blev han gjennem Døraabningen en smal Lysstribe va'r, som faldt hen over Søjlegaardens Fliser. Forundret derover stod han op; Lyset kom fra Manes' Kammer. Af Frygt for, at den Gamle skulde være bleven syg, gik han strax derhen.

Manes sad og arbejdede paa et Par Saaler, hvis Remme ikke vare i den bedste Stand. Da Kallippides traadte ind, blev han kjendelig overrasket og forlegen og søgte paa en kejtet Maade at skjule Noget bag sin Stol.

»Hvad bestiller du, Manes?« spurgte Kallippides.

»Jeg sætter nye Remme i et Par gamle Saaler.«

»Hvis ere de?«

»Mine.«

»Og disse her?« spurgte Kallippides, idet han bag den Gamles Stol fremtog et Par smaa Sandaler til et Barn paa syv eller otte Aar, »ere de ogsaa dine?«

Manes tav og undgik at møde sin Herres Blik.

Kallippides forstod nu, hvad han ikke havde tænkt over før. Nu vidste han, hvem han skyldte de tarvelige Maaltider, som vare blevne satte for ham i de sidste Dage.

Han sagde imidlertid Intet. Kallippides var i det Hele ikke en Mand af mange Ord. Han blev et Øjeblik staaende og saa' i Tavshed paa den Gamle, som næppe vidste, om han turde arbejde videre eller ikke. Paa én Gang lagde Kallippides Haanden paa hans Skulder og sagde med en forunderlig Mildhed i Stemmen:

»Gaa til Ro, Manes; du har arbejdet nok idag.«

Den Gamle greb sin Herres Haand og kyssede den. Han kunde være gaaet i Døden for ham i dette Øjeblik.

Den følgende Dag gik Kallippides mod Sædvane allerede før Middag ud i Haven. En Anelse sagde ham, at det ikke vilde være forgjæves. Han havde kun opholdt sig dér en kort Tid, da han, gjennem Nabohusets halvaabne Dør, troede at høre en Barnestemme udtale Melittas Navn.

Næsten i samme Øjeblik kom den unge Pige ud, ledsaget af en gammel Slavinde. Af dennes Hænder modtog hun en sirlig Kande og begyndte at vande de sjældnere Blomster, som vare plantede nærmest ved Huset. Hun saa' Knopperne efter, aftog visne Blade og opbandt nedhængende Grene; kort sagt, hun syslede længe med Blomsterne, og ved hver Bevægelse viste hendes slanke Skikkelse en ny jomfruelig Ynde. Paa de mørke Lokker bar hun denne Dag et gyldent Pandesmykke, fastgjort med et blaat Baand, og hendes hvide Klædning var prydet med en dobbelt Bræmme af samme Farve som Haarbaandet. Kallippides syntes, at Melitta saa' lidt alvorligere, men endnu skjønnere ud end første Gang.

Da hun kom hen til den Klynge af Væxter, som var nærmest ved Nabohaven, blev hun Kallippides va'r. Slavinden, der holdt en rød Solskjærm over hende, fulgte Retningen af hendes Blik. Næppe havde hun faaet Øje paa Sykofanten, før hun lod Solskjærmen falde og greb den unge Pige om Armen, næsten som om hun var i Fare.

Melitta vendte sig forbavset, og Slavinden sagde med flydende Tunge nogle Ord, som fik hendes Herskerinde til at rynke Øjenbrynene. Melitta syntes at modsige Slavinden, og denne blev mere og mere ivrig.

Kallippides havde en skarp Hørelse, — han var jo Sykofant, — og Afstanden fra de to Samtalende til det Sted, hvor han stod, var næppe mere end tredive eller fyrretyve Skridt. Først opfangede han et og andet af Slavindens Ord, derpaa flere, og tilsidst hørte han hende tydelig sige:

»Saa sandt du er Feltherren Myronides' Datter, saa sandt hører han til hin giftige Yngel, hvis Vej er opfyldt af Forbandelser, Blod og Lig! Se selv, om han ikke er ramt af Gudernes Vrede! Er hans Skygge ikke sortere end andre Mænds?«

Som Kallippides stod dér i det grønne Halvmørke under Platanen og med Husets hvide Mur bag sig, faldt der virkelig en saa tæt Skygge over ham, at det fra det solbeskinnede Sted, hvor de to Kvinder stode, var umuligt at skjelne Farverne i hans Dragt.

Ængstet af Slavindens Ord troede Melitta selv at se noget spøgelseagtigt Truende ved den høje, mørke Mand. Hun udstødte et Skrig, slap Vandkanden ud af Haanden, samlede sin Klædnings Folder og styrtede ind i Huset. Af den Forfærdelse, hvormed hun slog Døren i efter sig, forstod Kallippides, at den for evig Tid var lukket mellem ham og hende.

Rolig som altid, men noget blegere end sædvanlig, gik han op mod Huset. Af og til troede han endnu at høre Døren blive slaaet i, og hver Gang havde han en Følelse, som om hans Hjærte skulde briste.

Den ensomme og forladte Tilstand, den Udelukkelse fra Omgang med Andre, hvori han havde tilbragt de senere Aar, havde ofte hvilet tungt, ja næsten utaaleligt paa ham. Men aldrig havde hans Indre været saa tomt, saa dødt for alt Haab som nu. »Ak!« mumlede han ved sig selv, »Alt kunde været anderledes, ganske anderledes! — nu er det for silde!« Han stirrede stivt hen for sig, og i hans Øjnes Blik laa der en mørk Beslutning.

Kort efter at han var kommen ind fra Haven, satte han sig til at skrive. Han skrev længe, og to Gange sønderrev han det Skrevne, inden han var tilfreds med det. Derpaa tog han en nøjagtig Afskrift deraf.

»Nu fattes der kun to Vidners Underskrifter,« sagde han ved sig selv, idet han satte sin Seglring paa Fingeren.

Efter en Tidlang at have staaet hensunken i dybe Tanker, fremtog han af et Skab en med en Kurvefletning omgiven Flaske, en saakaldt Lagynos. Han overtydede sig om, at den var tom, lugtede til den og var allerede i Begreb med at kalde paa Manes, da han pludselig holdt inde.

»Hvorfor skylle den?« sagde han og betragtede Flasken med et sælsomt Smil. »Der kan da ikke have været noget Værre i den end det, jeg agter at kjøbe.«

Kallippides forlod nu Huset og kom først hjem hen ad Aften.

Manes havde næppe tændt Lampen med de to Væger, før hans Herre kort og bydende sagde:

»Hent Vand, slet disse Optegnelser ud og vask Murene rene.«

Den Gamle kunde have omfavnet sin Herre. Men han havde ikke glemt, hvor ilde det var gaaet ham, da han havde ladet et Ord falde om Bryllupsfaklerne. Aldrig er imidlertid nogen Befaling bleven adlydt med større Glæde. Men hvor ivrig han arbejdede, gik det ikke hurtig nok for Kallippides.

Med en hos ham ganske usædvanlig Uro vandrede han frem og tilbage og skyndte hvert Øjeblik paa den Gamle.

Omsider vare Murene nogenlunde rene, men Vandet stod i store Pøle paa Flisegulvet.

»Lad det staa,« sagde Kallippides kort; »det vil snart trække i Jorden.«

Derpaa tilføjede han:

»Kom her hen, Manes!« og efter at have betragtet ham med et langt, alvorligt Blik sagde han med den samme forunderlige Mildhed som Aftenen før:

»Du har altid været mig en tro Tjener.«

Der var Noget baade i Ord og Tone, som slog den Gamle med Forbavselse.

»Rejser Herren bort?« spurgte han enfoldig.

»Ja.«

»Langt?«

»Maaske,« svarede Kallippides med et svagt Smil.

Hen imod Daggry havde Manes en besynderlig Drøm. Det syntes ham, at en stor og lysende Taageskikkelse med Vinger paa Hatten og Vinger paa Hælen kom svævende ind til hans Herre og tog ham ved Haanden. Næppe var

dette sket, før hans Herre selv blev til en Taageskikkelse. Derpaa svang de sig Begge lydløst bort.

Den Gamle vaagnede med en Gysen. Paa sin Pande fornam han en Kjølighed; det var, som om han følte Vinger vifte omkring sig. Han vidste ikke ret, om han var vaagen, eller om han drømte.

Betagen af en dunkel Anelse stod han op fra Lejet. Til hans Skræk var Kallippides' Sovekammer tomt. Løjbænken stod urørt; Hovedpuden var ikke nedtrykt, og en gammel Overklædning laa omhyggelig sammenrullet ved Fodenden. Det var aabenbart, at Ingen havde ligget der om Natten.

Da han traadte ind i »Skatkamret«, følte han en stor Lettelse ved at se sin Herre sidde i Armstolen. Hans Hoved var lænet tilbage imod den høje Stoleryg, og hans Øjne vare lukkede. Det var umiskjendeligt, at han sov.

Den Gamle nærmede sig, — da mødte der ham fra et Bæger paa Bordet en gjennemtrængende, modbydelig Lugt, — Dunsten af Skarntyde.

Nu forstod han Alt.

»Død!« mumlede han. »Død!« gjentog han, som om han ikke kunde tro sig selv.

Rolig og pyntelig som altid sad Kallippides i sit nedarvede Højsæde. Hans mørke Haar og Skjæg duftede af Salve, der var ikke en Plet at opdage paa hans lyse Klædning, og paa hans Fingre glimrede de blanke Ringe. Det Eneste, som viste, at han havde stridt den sidste Strid, var, at hans højre Haand som i et Anfald af Smerte var knuget ind imod Siden, medens den venstre hang slapt ned over Stolearmen. Hans Ansigtstræk vare mørke og alvorlige, men ikke mørkere og alvorligere end sædvanligt, og en Straale af den gryende Dag kastede et skuffende Skin af Liv over hans blege Kinder.

Lige over ham var der paa den hvide Mur blevet staaende to Linjer af en slet afvasket Indskrift.

Manes fæstede Øjnene paa dem og læste:

— — — »Dømt til
»at tømme Giftbægeret.«

Ved Synet af disse Ord, der stode der som en Gravskrift, tegnet af Gjengjældelsens Finger, styrtede Taarerne ud af den Gamles Øjne.

»Zeus Soter være ham naadig,« mumlede han. »Han har dømt sig selv!«

Kort efter bemærkede Manes, at der laa et Papyrosblad paa Bordet. Med skjælvende Haand tog han det og læste:

»Afskrift
af
»Kefisieren Kallippides' sidste Vilje.

»Alt være til Held og Lykke! Herved tager jeg »følgende Bestemmelse med mit Efterladenskab. Den lille »Udlejningsbolig i Peiraieus skal sælges til den Højstbydende; »Pengene anvendes til min Begravelse. Denne bør være »min Byrd værdig. Gravmælet skal oprejses ved Vejen »til Budoron, over for Haven til Feltherren Myronides' »Landgaard. Paa Mindestenen, en simpel Søjle, indgraves »Navn, Fødselsdag og Dødsdag. Intet Mere.

»Min Slave Manes giver jeg fri, og da jeg er uden »Slægtninge, skjænker jeg ham til fremtidig Ejendom mit »Hus i Pottemager-Gaden med tilhørende Have, paa det »Vilkaar, at han stedse vedligeholder Gravmælet.

»Det med Segl forsynede Papyrosblad, af hvilket dette »er en Afskrift, er nedlagt hos Filon, Sofilos' Søn. Vidner »ere: Lykon, Hegesias', og Charikles, Therons Søn.«

Ved Siden af Papyrosbladet laa der en Seddel, paa hvilken der var skrevet følgende Ord:

»Til Manes.

»Skjul min Dødsmaade, for at jeg ikke skal komme »lemlæstet i Graven*). Sig, at du om Morgenen fandt mig »død i Stolen.

»I en Æske paa Bordet ligger der en Ring med en »kunstig udskaaren Sten, forestillende Charis, som bader »sin Herskerinde Afrodite i den hellige Lund ved Pafos. »Dette Smykke skal du bringe Melitta, Feltherren Myronides' »Datter. Du skal sige til hende: Kallippides, min afdøde »Herre, Eders Nabo, beder dig modtage denne Ring, som »har tilhørt hans Moder. Du kan bære den uden Frygt; »thi fra den Dag, han saa' dig første Gang, har han ikke »været Sykofant.

»Til dig, min trofaste Manes, siger jeg: Lev vel og »sørg ikke! Det er bedre at have Giften i sit Legeme end »i sin Sjæl.«

Den Gamle lod sine Taarer frit Løb.

Han hørte som i en Drøm Fuglene kvidre i Haven; den forfriskende Duft af det dugbesprængte Grønne trængte ind og opfyldte Værelset, og gjennem den rolige Morgenluft lød der, nærmere og nærmere, en Rullen af Vogne, og udenfor hørtes Acharnernes sædvanlige Raab paa Gaderne:

»Kjøber Kul! kjøber Eddike!«

Det Uventede og det Dagligdags, Stilheden og den vaagnende Færdsel, Døden og Livet smeltede i denne Stund saa forunderlig sammen, at den Gamle var til Mode som aldrig før.

Uden at vide, hvad han gjorde, knælede han ned og kyssede sin døde Herres Haand. Derpaa foldede han Hænderne og udbrød paa sin simple, trohjærtige Maade:

»De tolv Olympiere give ham alt Godt! Han var dog en god Herre.«

*) Det var Skik at straffe Selvmordere ved at afhugge deres højre Haand.

Tre Dage i Paasken.

Uddrag af en Dagbog fra Grønland. Af **Signe Rink.**

(Sluttet.)

Skærtorsdagmorgen tidligt — jeg var nær kommen til at le — gjorde Augusta Opvartning i Sovekammeret med sin lille Søster i Posen paa Ryggen. (I Størstedelen af Grønland lade de Danske deres Tjenestefolk sove i deres egne Huse). Augusta var derfor kommen hjemmefra. Hun rystede den Lille ud af Posen, knælede ned med hende foran Vuggen, og præsenterede den lille Danske og den lille Grønlænder for hinanden, idet hun sang dem nogle Strofer for af de Sange, som Barnepigerne herovre altid paa staaende Fod lave og tilegne Børnene. Indhold: de Paagjældendes eventuelle Færdigheder; her for den Enes Vedkommende formodentlig Springdans og Skindsyning og for den Andens maaske — Polka og Linnedsyning. — Til min Beroligelse fandt jeg imidlertid, at Haartoppen, Essentsen af det grønlandske Toilet, allerede var helt i Stand baade med Moiré-Baandet og et glimrende Isenbodssmykke; thi det, at sætte »Toppen«, kan nemlig godt medtage det Meste af en Time, medens alt det Øvrige kan besørges paa fem Minutter. Ikke desto mindre opfordrede jeg dog Augusta til skyndsomst at bringe sin lille Søster hjem igjen til Md. Ludvig, og selv komme tilbage saa hurtig som muligt og virke i sit egenlige Kald, da det snart kunde blive Kirketid.

»Naa, hvorfor tage I ikke Jeres Frokost?« spurgte jeg en Time senere Folkene.

»Nej, for naar man skal til Alters, saa kan man ikke spise rigtig Mad først — det er blot Jer Danske — I skal jo altid spise!« —

Skærtorsdag var brudt frem med det samme smukke Vejr som Gaarsdagen. Jeg stod ved Vinduet og saa' hele Skaren af Nadvergjæster i flunkende nye Klæder med bøjede Hoveder og andagtsfulde Miner begive sig op ad Kirkevejen — den Sidste, jeg saa' forsvinde bag vort Hus, var netop Hans.

Ringningen standser — og Kolonien synes et Øjeblik som uddød — Alt saa stille, saa stille — intet levende Øje at se — slet Intet uden de store, tavse Lande i Krans omkring Havet! Vintersolen skinner paa de fjærne Snebjærge i Øst og farver Koloniens bløde Snebakker med sit bleggule Skjær; den skinner paa de mange hvide Næs, der strække sig frem i den blygraa Sø — den skinner paa de smaa Grønlænderhuse, og paa Fjørens mægtige blaa »Iskant«, hvis armtykke Istapper som en sølvblank Frynse garnerer dette umaadelige Istæppe, hvis Tykkelse endda hvert Højvande forøges derved, at Havets sidste vaade Kys bestandig bliver til Is, saasnart dette efter sit sidste Favntag atter trækker sig tilbage fra Landet. Men se nu Børnene, der løbe over Vejen med flammende Iberakker! De have laant Ild hos Naboens — det er formodenlig bleven Tid til at tænde op under Kaffekjedlerne. Og hør Sangen, hvor den lyder ud fra Kirken:

Den mørke Nat paa Jorden laa,
da Frelseren med sine Faa — — —

Altsaa er nu Hans' store Øjeblik kommen. — Til Lykke og Velsignelse, lille Hans!

Nu er det forbi — og dér komme de Alle igjen! De Gamle langsomt som før — de Gifte samlende deres Smaabørn, som ere løbne dem imøde, op undervejs. Men de Unge næsten tumle ned ad Vejen, og Stilheden er snart forvandlet til Liv, ja næsten Lystighed. Man fordeler sig i Grupper, mødes og skilles — skilles for at mødes paa Ny — og lykønske hinanden ved Haandtryk og Kys. Bedstemødre og Andre, som ere fængslede til Brixen, glemmes ikke; Smaagrupper løbe ind til dem i Husene, men komme strax tilbage igjen og samle sig i Koloniens Centrum; og herfra beredes nu tildels et Overfald paa de Danske; men uheldigvis ikke i en enig, samlet Styrke, thi i saa Fald vilde denne kjedelige Haandtrykceremoni ikke være saa besværlig, som jeg for min Part altid finder den. Men Grønlænderne, der ikke kjende hverken Ordet eller Begrebet »System« eller militærisk Orden, komme, maa du vide, anstigende To ad Gangen — Tre — eller En, Tre, Fem, Ni — alt som det kan træffe sig.

Augusta kommer i Spidsen for sin Familie. Hun ansér sig for saa »hjemme« hos os, at hun tillader sig at puffe stakkels lille Hans (det morer hende at se ham forlegen) midt ind i Stuen, hvor han bliver staaende uden at vide, hvorhen han skal dreje sig; »han generer sig!« siger hun, ganske ugenert. Hun selv med de Andre holder sig ved Døren, som gjerne bliver staaende aaben under disse Mellemspil. Vi trykke alle Hænder, en runken gammel Mo'er rækker Munden — det eneste Tilfælde, jeg har oplevet af den Art —, hvorpaa hele Selskabet drejer ind i Kjøkkenet for at hilse paa Kokken; og han spørger saa Augusta, hvorfor hun ikke vilde kysse Paulus før, da alle de Unge stod sammen udenfor Kjøkkenvinduet. Hun gjør omkring og slusker ud.

Alle Skorstene ryge, Tobakspiberne ikke mindre; Perlepelsene rasle, Kaffemøllen gaar, og Invitationer begynde at udgaa paa den sædvanlige grønlandske Maade: et af de uforfængeligste Væsener — En, som er parat til at ofre Alt, endog Altergang, for en Kop Kaffe — hellere dog for to — og som derfor er engageret til at passe Huset under Folks Fraværelse i Kirken, stikker sit Uglehoved (en saadan har nemlig sjælden Tid til at frisere sig) ud over Husdørtærskelen og raaber derfra ud i den vide Verden: at Karls, Sophies og Ane Kathrines indbydes til Kaffe hos — lad os sige hos Ivers! og den, der tilfældig fanger Lyden, telegraferer strax videre; hvorpaa man sér bemeldte Familier — naturligvis ikke i en »enig samlet Styrke«, men som ovenfor beskrevet saa spredt som muligt begive sig til Gjæstehuset.

Derinde er der nu nok saa net og hyggeligt og højst selskabeligt! Vi vare selv bedte med: »I og Jeres Kok!« saaledes lød Indbydelsen til os. Sæderne ere, som du sér, ganske patriarkalske. Saa gik vi derned sammen med vor Kok. Den brede Brix langs Hovedvæggen saavel som alle Siddepladser langs Sidevæggene og under Vinduerne ere besatte baade med de Fremmede og Husets egne Folk, Børn og Voxne mellem hverandre; og midt paa Gulvet er der dækket Bord paa en Kiste, hvorover der er bredt et hvidt Klæde. Herpaa staa de rummelige Kaffekopper og Underkoppen med Kandissukkeret — knækket smaat — maaske af Uglens stærke Tænder! Men Ugle eller ikke Ugle — Tænderne ere brillante! dog sér jeg tydelig, at du forkaster dem som Sukkersax, og det gjør jeg med.

Saasnart Gjæsterne have taget Plads, iskjænker Kaffepigen eller Husmoderen selv Drikken, fyldende ikke alene Overkoppen, men ogsaa den dybe Underkop til bredfuldt Maal — ikke af Ubehændighed, men fordi grønlandsk Gjæstfrihed fordrer det. Gjæsten trutter Munden, bøjer sig frem og nærmer sig forsigtig den skoldhede, brune Drik, tømmer omsider Koppen, faar den fyldt og tømmer den igjen, hvorpaa han med et »Tak for Kaffe« iler ud, overladende Pladsen til nye Hold.

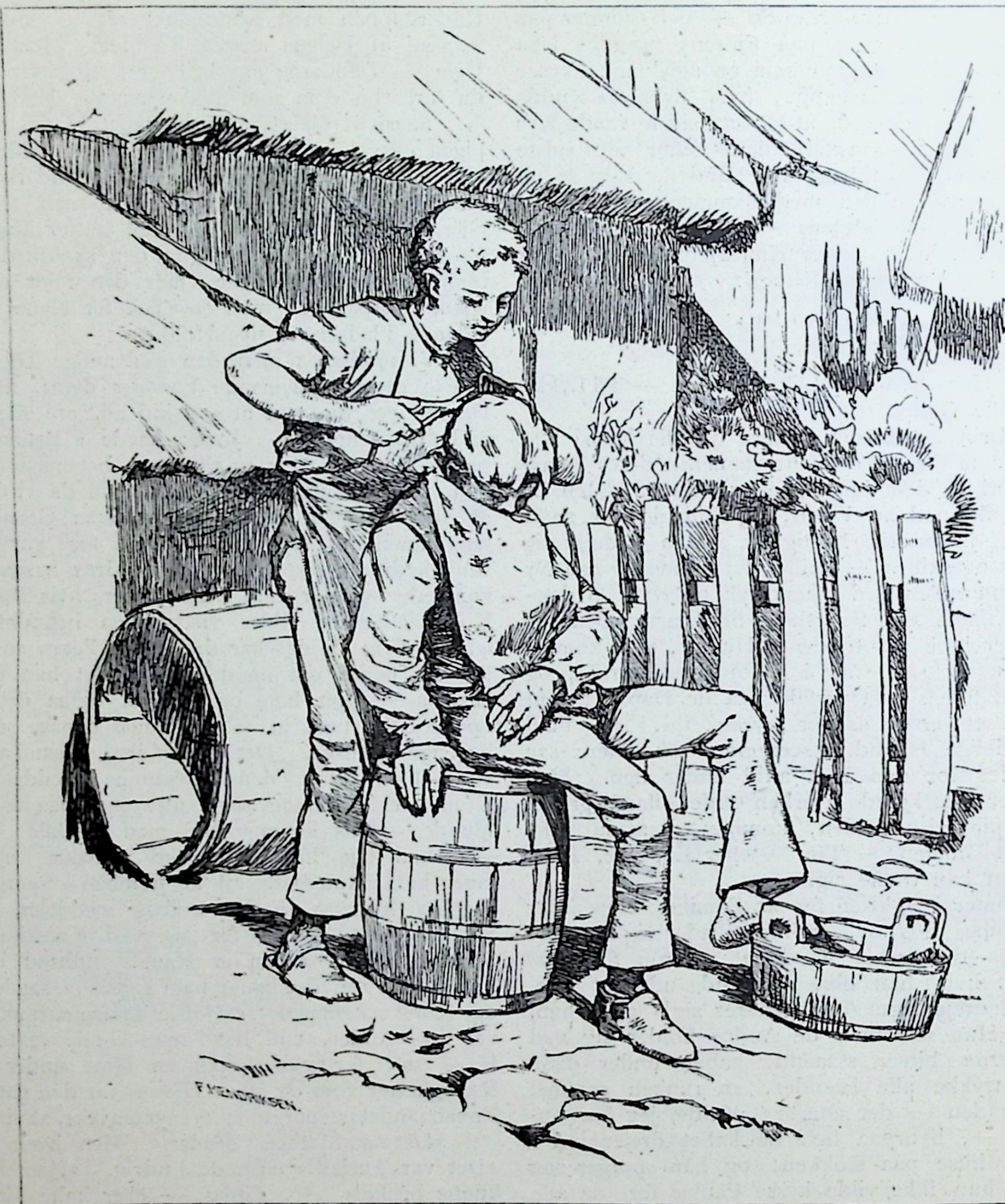
Vi modtages med den sædvanlige Hilsen: »stød Jer ikke«; denne Talemaade kommer deraf, at de Døre, vi Danske ere vante til at gaa ind ad, ere saa meget højere end Grønlændernes. Jonas havde i Betænksomhed mod os — han er virkelig altid saa betænksom! taget Mælk ned med fra vort eget Kjøkken, men da vi desuagtet vælge at drikke Kaffen sort, saaledes som Grønlænderne selv, komplimenteres vi i høj Grad for vor »Grønlændervenlighed«, hvilket fra vor Side strax besvares med nogle Opmærksomheder mod Bedstemo'er, hvis Rørlighed for en Kone i hendes Alder vi højligen beundre, hvortil saa igjen Ludvig — idet han drejer lille Peter, som han har paa Knæet, bedre om imod os, og idet han peger lige hen paa os — gjør ham og dernæst ogsaa det hele Selskab opmærksom paa, at vi ere nogle ganske ualmindelig behagelige Danske. Det er imidlertid sandsynligt, at han vilde have gjort den selvsamme Meddelelse om vore Kontraster! Børnene stirre ufravendt paa os med gabende Munde. Hans kommer ind med en lille, død Snespurv, som han lige har dræbt ved Stenkast; og Md. Ludvig tager heraf Anledning til at fremhæve Sønnens Anlæg for Jagten; hvorpaa Fader Ludvig meddeler, hvor brillant Samme havde klaret for sig ved Katekisationen forrige Søndag. »Ja, saadan er Hans!« udbrød igjen Moderen begejstret; »ja, det ligner ham ganske,« sagde Bedstemo'er, og Koret istemmede: »Hanse tamaginarpuk« — ja, det var ikke Andet, end hvad man kunde vente af Hans! — Hans selv fortrækker ikke en Mine under alt dette. — Kaffegjæster kom og gik. »Hvem var den gamle Kone med Enkebaandet?« spurgte vi. Vi syntes ikke, at vi kjendte hende.

»Det er Mathias' Moder.« Men hvem var han? — »Det var Tusiak!« svarede Ludvig. »Ham maa I da nok kunne huske!« Jo, Tusiak — eller halte Mathias — ham kjende vi nok (man kjender nemlig ofte Grønlænderne bedst ved deres Øgenavne): vi vidste ikke, at Tusiak ogsaa hed Mathias.

»Jeg tog den Gamle med i Konebaaden,« sagde Ludvig, »for hun er bleven kaldet hertil af Oles, som fra nu af vil sørge for hende. Jeg har hjulpen hende siden den Dag, Sønnen omkom.« — »Ja den Dag er »vanskelig« at glemme!« udbrød flere af de Fremmede fra Nordlandet. »Sydvesten er i mange Aar ikke kommen saa pludseligt over os, som den Dag.« — »Ja, men »Iskanten«,« tog en Anden til Orde, »var dog Tusiaks Ulykke — for ved Lavvandstide var den jo saa høj, som tre Mennesker ovenpaa hverandre; og at han har været ganske nær hjemme, det kan man vide deraf, at hans Kajak blev funden lige udenfor »Skjærene«.«

»Hvordan gik det da til, Ludvig?« spurgte vi.

»Ja, hvis I har Lyst at høre, saa kan jeg gjærne fortælle, hvad jeg og mine Kammerater oplevede den Dag. Vi var fem Kajakker i Alt, som gik paa Hvalrosjagt, og udenfor de alleryderste Øer laa vi ganske stille og brandvagtede, og Tusiak var gaaet lidt længere bort end vi Andre. Endelig raabte han og gjorde Tegn, og vi saa' en Stime Hvalrosser komme; og vi bleve meget begjærlige efter at komme i Kast med dem; men i det Samme løftede min Broder Jørgen sin Kajakaare og pegede mod Toppen af »Storfjældet« og spurgte, om jeg saa' den lille bitte Sky, der satte sig ligesom en Hætte paa Toppen af det — »det bliver en Storm,« sagde han; »vi har den strax.« Og i det Samme saa' vi, at Storfjældet føg, og vi fik knap Tid at raabe Tusiak an og dreje vore Kajakker, før med det Samme Søen røg, og vi gyngede paa høje Bølger. Vi vare bange, at Tusiak var for ivrig med Hvalrosserne og skulde glemme at tænke paa sig selv — men saa fik han gjøre, som han selv syntes — vi Andre tænkte kun paa vore Koner og vore smaa Børn, og da Søerne allerede vare som smaa Bjærge, havde Enhver nok at gjøre med at passe sig selv og holde sig paa Toppen af Søerne, og det var først, da vi vare komne lidt under Læ af Skarve-Øen, at vi kunde begynde at raabe Et og Andet til hverandre gjennem Stormen, men den Ene kunde ikke høre, hvad den Anden sagde. Men nu vidste vi, at det i et saadant Vejr var umuligt at lande paa vor egen Kyst, da vi netop vilde komme til at lande ved Lavvandstide, hvori Brændingen brød altfor stærkt mod den høje Iskant, og saa maatte vi bare blive ved at bære af for Vinden, og saadan naaede vi lykkeligvis Enochs paa Serfat; og det var et stort Held for os, at vi kom til et beboet Sted, thi ellers havde vi maattet omkomme af Kulde i vore vaade Klæder. Den næste Dag maatte vi blive over, hvor vi vare, for Brændingen stod endnu paa Iskanten som Sæbeskum, og Havet dampede i Frosttaage ligesom en kogende Gryde; først den tredje Dag kom vi hjem uden at være druknede! Alle glædede sig i vore Huse undtagen Tusiaks Moder. Hele den Dag gik med, uden at han kom hjem; men saa gik alle vi Mænd næste Morgen ud at lede efter ham, men vi fandt ikke Andet end hans ituslagne Kajak. Stakkels Tusiak kom aldrig mere hjem efter at han hin stille Morgen glad var gaaet paa Hvalrosjagt med os Andre. Hans stakkels Moder sørgede først meget over ham, men saa fandt hun sig tilsidst deri, for der er ikke Andet for at gjøre, naar Han »deroppe« vil have det saadan: tama pissariakarpok — (det kan ikke være anderledes) — Guds Vilje ske!«

Landsbyfrisør.

Tegning af H. Tegner.

Saaledes sluttede Ludvig og uden et Øjeblik at have standset i Beretningen. Ingen gjør sig nogen Forestilling om den ægte grønlandske Svada, naar Fortælleren først kommer paa Gled.

Efter at have underholdt os med de Fremmede om de sidste Aars daarlige Edderfugletræk til »Nordlandet« — de derimod tiltagende Alkesværme paa Kangek, Ludvigs og hans Broders heldige Jagt paa de mest tykhudede Sælhunde — tog vi omsider Afsked, og fik Tak, fordi vi ikke havde »forsmaaet« deres ringe Hus — ganske som det siges paa Dansk.

Paaskedags Højmesse var for de Danske. Augusta, som hørte med til det faste firstemmige Kor, der altid sang for saavel ved dansk som ved grønlandsk Gudstjeneste, kunde idag ikke faa Lov til at være med. Det undrede mig lidt, at det mod Sædvane ikke lod til at gaa hende videre til Hjærte. »Naa, saa gaar du altsaa slet ikke bort fra Huset!« var mit sidste Ord. »Saorme!« (naturligvis

ikke) hendes. Og det lod til, at hun havde holdt Ord og været paa sin Post, for da vi kom tilbage fra Kirken, stod Bordet dækket, Stuerne smukt ordnede, med Røgelse paa Kakkelovnen, og Alt aandende Feststemning; i Vinduet skinnede Solen paa frodig Efeu, Roser og blaaøjede Nemophiler.

En saaret dansk Soldat og hans Forlovede. Efter Fru Jerichaus Maleri i den kgl. Malerisamling paa Kristiansborg.

Under Maaltidet udviklede vor gode Ven, Doktoren, som var fulgt ind med, en Tanke, som ganske i Stilhed var modnet hos ham: det var om at uddanne unge Grønlændere til Hjælpelæger ved Udstederne; og han tilføjede, at der endog var En — en vis Paulus fra Nordlandet, som han allerede havde udsét sig til at gjøre et første

Forsøg med. Denne unge Mand befandt sig i disse Dage ogsaa ved Kolonien, og der var netop Tale om, at sende Bud efter ham for strax at sætte ham ind i Planen, da pludselig Jonas stikker Hovedet ind ad Døren og siger: »Du maa komme ud.«

»Hvorfor?«

»Ja det vil jeg ikke sige« — men saa sagde han det dog — »jo for Augusta skal giftes! — hun staar derude, men hun vil ikke gaa ind!«

Jo, hun stod ganske rigtig derude, op ad Spisekammerdøren i en bestemt grønlandsk Position, der altid udtrykker Forlegenhed: Hagen gjemt i Hættens lodne Bræmme — den ene Skulder stærkt optrukken, Armene slappe, og Hænderne foldede over Maven.

»Hvad er det dog? — Men saa sig det da — skal du virkelig giftes? —«

»Ja — for Paulus vil endelig ha' mig (Altsammen med nedslagne Øjne), men det skal være strax, for vi skal følges med Konebaaden, saasnart det bliver Højvande.«

»Saa du har nu altsaa ikke Noget imod at rejse fra Kolonien?«

»Nej, nu gjør det Ingenting!«

Jeg opmuntrede naturligvis Paulus' Frieri eller »Maaneskinsaftale« og var endda glad til, at jeg havde nok et Moiré-Baand liggende i min Skuffe — og det et af den rigtige Kulør — Blaat er alle grønlandske Koners Farve; Kokken vilde give sit Besyv med: »tie stille, Jonas — nu skal du koge Chokolade og bage Pandekager!«

Præsten fik ogsaa umaadelig travlt (forresten er han vant til det Slags Overraskelser). Og en Time efter ringede det saa igjen til Kirke. Vi havde bedt Doktoren hente sin Kone og komme tilbage og overvære det lille Traktement, vi vilde give Brudefolkene. Præsten fulgte ogsaa med ind efter Vielsen, ligeledes Parrets Forældre: Ludvigs og Noahs, og sluttelig gamle Iver, gamle Mariane og lille Hans.

Udstedsgrønlænderne kneb sig paa ægte grønlandsk Vis først tæt ind om Døren til den nærmeste Krog; men fulgte dog hurtigt de mere Routineredes Exempel og traadte nærmere frem i Stuen.

»Hvor dejlig en Duft af Eau de Cologne!« sagde Flere paa én Gang. Det var Røgelsen, hvis Blanding med de mange Skindklæder senere gjorde Aromaen en Del mindre bestemmelig. Gamle Mariane, som var kjendt med vore Skilderier, skulde forklare et Sujet for de to Udstedskoner; men da Madam Noah med udstrakt Finger vilde paapege et hende uklart Punkt (det er ikke godt at vide, hvad hun har faaet ud af det Hele, thi Grønlænderne have et daarligt Øje for at se Billeder), overraskedes hun ved at støde mod Glas i Stedet for at komme lige ind i en lukket Droske, der holdt udenfor »Gamle Klampenborg«. Da denne tilligemed alle de andre Kjøretøjer var forspændt, gav den Anledning til en Konversation om Heste, hvilke i Grønland gjerne betegnes som »meget store Hunde«. Doktoren havde faaet Povl hen i en Krog og forelagde ham her, med gamle Iver som Tolk, den Plan, han i Forvejen havde meddelt os; og Povl indrømmede (uden al Ironi), at denne Foranstaltning var, som enhver anden af Danskernes, »saare priselig«; men Noah tog Ordet, og med rigtigt Syn paa Tingene sagde han:

»Jeg véd ikke, Doktor, hvorfor du vil forstyrre de dygtige Sælhundefangere i deres Erhverv, naar der her ved Kolonien gaar saa mange unge Mennesker omkring, som dog Ingenting bestille — dem skulde du hellere lære til at blive Doktorer; saa gjorde de dog noget Gavn.«

»Saadan maa du ikke tale til de Danske,« sagde gamle Mariane civiliseret.

»Jo, det gjør Ingenting,« fortsatte Noah. »Men da min Søn Paulus er bleven en udmærket Fanger, som jeg har bygget paa en Gang skulde forsørge os Gamle og alle dem, jeg hidtil har forsørget, saa vil jeg nødig have ham taget bort fra sin Fangst. Jeg gav ham allerede Kajak, da han var sex Aar, for det nytter ikke, at en Grønlænder blot gaar om paa Landjorden med en Smule Bøsse paa Nakken — en Grønlænder maa ud og prøve al Slags Fangst paa Havet — men ved Udstederne ere Folk ogsaa meget dygtigere end ved Kolonien!«

Grønlænderne ere almindeligvis for sløve og føjelige lige overfor Evropæerne; men naar Folk som Noah, af hvilke der dog Gudskelov endnu gives en Del, faa i Sinde at udtale sig, da gjøre de det med Overbevisningens hele Naturlighed. Noah og Ludvig ere begge udmærkede Mænd!

Jonas bragte nu Maden, men paa Grund af den noget uvante Spisemaade for de Fremmede, trak det lille Maaltid noget ud; Retterne lod dog til at gjøre Lykke.

»Jeg havde ikke troet, at stegte Ryper kunde smage saa godt,« udbrød Ludvig, »jeg har kun smagt dem kogte, men vi bruge dem ellers kun i den yderste Sultetid, naar der slet ikke er Andet at faa.«

»Javist, det er rigtigt!« istemmede de Andre. Bemærkningen blev ingen compliment de boeuf i disse Naturmenneskers Munde. Doktorens Kone gjorde et fortvivlet Forsøg paa at forklare, at vi Danske først regnede det for Sultetid, naar der ingen Ryper var at faa; men hun maatte opgive det. Ikke destomindre paastod Mariane dristigt, at Doktorens Kone talte udmærket Grønlandsk; og hele Selskabet istemmede beredvilligt. Augusta drillede Hans, der tog noget uvant paa Kniv og Gaffel og »stegte« Ryper. Præsten løftede Glasset paa de Nygiftes Sundhed og Held, og da vi satte os efter at have klinket, sagde han til Madam Noah:

»Ja, nu har du to Svigerdøtre, Marie!«

»Ja det er meget glædeligt, at jeg har faaet en lille Svigerdatter til, og at min Søn Paulus har faaet En til at sy om sig og passe sit Kajaktøj,« svarede Marie, »for nu begynder jeg at blive gammel.«

»Hvor det vil klæde hende yndigt at gaa til Elven og hente Vand!« udbrød gamle Mariane galant.

»Ja, og naar hendes hvide Arme farves røde i Sælhundeblodet, mens hun staar og flenser,« sagde Madam Ludvig, Brudens Moder.

»Men forstaar du nu egentlig ogsaa at flense en Sælhund, Augusta?« spurgte Doktoren drillende.

»Idlit! — i alt Fald lige saa godt som du!«

Som Slutningsdessert blev der delt Figner om til at tage hjem med til Børnene. Ludvig vidste vel ikke, at Desserten var Talernes Tid, men følte vel, at Maaltidet drog mod Slutningen. Han rejste sig ikke, slog ikke til Lyd, men sagde blot de simple Ord: »Nu skal I have stor Tak, du og din Mand, fordi I have passet saa godt paa vores Datter i to Vintre og to Somre.« Vi svarede, at vi havde været godt tjente med Augusta og holdt meget af hende. Hun selv og hendes Mand sad mest med nedslagne Øjne uden at tale; men for hver mindste Bevægelse raslede Perlerne om Brudepelsen med festlig Klang. Vi mindede hende om, at det idag var allersidste Gang i sit Liv, hun havde denne Festdragt paa; hvortil Madam Ludvig praktisk bemærkede, at det gjorde Ingenting, for saa kunde Katrine faa den.«

»Eller ogsaa gjemmer vi blot Perlerne til Amauten (Børneposen)!« sagde Doktoren til Augusta.

»Hvad gaar der af dig, Doktor — ôminak'atit — du er rigtig fæl!« svarer hun.

Hans spiste endnu ufortrødent Pandekager, men Ludvig rejste sig og sagde, at det var Tid til at se efter Vejret. Jeg havde Æren at afløse Brudens røde Baand og omvinde hende det blaa, hvorved hun lo, naturligvis under megen Rødmen. Ludvig kom strax igjen og sagde, at det var Tid til at lade Baaden. Brudgommen sprang op; ogsaa vi Andre rejste os; Augusta gav Povl et Puf om, at han skulde sige »Tak for Mad«. Selskabet opløstes, og Jonas og Augusta, der ellers kun vare vante til at drilles, toge meget alvorligt Afsked: et Haandtryk og »lev vel!«

Ved Eftermiddagshøjvandet ligger Konebaaden ladet, og Augusta sidder ved en af Aarerne imellem sine Svigerinder og andre Paarørende, og føler sig »stor« i sit blaa Baand. Hendes Mand holder sig ved Baadens Side i sin

Kajak; men tilsyneladende kjende de Nygifte ikke hinanden. Det er saa Brug. En let Brise følger Strømskiftet og udfolder Flaget, som til Ære — rigtignok for Paaskedagen — er hejst paa Flagstangsbakken. Styreren gjør Tegn til at støde fra Land, men endnu kastes der Et og Andet under Skrig og Staahej ned i Baaden og stuves til Side. »Færdige!« Aarerne begynde at plaske, og en Mængde Kajakker slutte Brudetoget, som med Sejl i Stavnen svinder os af Syne omkring Pynten, malet af den grønlandske Vintersols noget matte »Aftenguld«.

Gloria victis!

(Gruppe af Antonin Mercié).

I dette Motto: *Gloria victis* (Ære for de Overvundne!), som Merciés bekjendte Gruppe bærer, ligger aabenbart en Hentydning til hint gamle *væ victis* (Ve over de Overvundne!), som Gallernes Høvding i Oldtiden overmodig tilraabte Romerne, da han stod som triumferende Sejrherre i deres Stad. Historiens Valgsprog har altid været: Høg over Høg! og Sejrherrens Valgsprog har i de fleste Tilfælde unægtelig været *væ victis*. Men om end Gallerne som Sejrherrer ere Opfindere af det, have deres Ætlinge, Franskmændene, for 10 Aar siden faaet det baade at høre og føle som Overvundne; thi er der nogen moderne Brennus, som rigtig med god Vilje har gjort det til sit Valgsprog, saa er det Bismarck: han har altid med Hjærtenslyst sat sin tykke Støvlehæl paa sin Fjendes Nakke. Intet Under, at den unge franske Kunstners Gruppe, da den udstilledes 1874, tre Aar efter Nederlaget, fik alle franske Hjærter til at banke, idet den med kjæk Trods hævdede, at der ogsaa var Ære for den Slagne. Der er virkelig Ære for den franske Nation baade i Værkets Tanke, som er mandig og ædel, og i dets kunstneriske Udførelse, som er god, et Vidne om den franske Kunsts overlegne Udvikling. Der er siden efter kommet et lille Efterspil til denne Udvexling af Hoveren og af trodsigt Modværn og med det Samme endnu en ny Læsemaade af den gamle Text. Paa den tyske Udstilling i Berlin ifjor saa' man et stort Maleri af Heinrich Bürck, kaldet *Gloria victori* (Ære for Sejrherren! — den nye Læsemaade indeholder, som man sér, just ikke nogen ny Tanke). Det var et tysk patriotisk Svar paa den bekjendte franske Gruppe; og ligesom for at man ikke skulde være i mindste Tvivl om, at Svaret specielt var adresseret til Mercié, var Bürcks Komposition et tydeligt Plagiat af et af Merciés Værker, det store Relief: le génie des arts, som har faaet Plads udenpaa Louvre. Det er, midt i den tyske Sejrsstolthed, alligevel en smuk Underkastelse under den franske Kunst.

Indholdet, Aanden i Merciés Gruppe er paa en Maade ganske det Samme, som den nye Skole af franske Bataillemalere har givet i mangt et Billede fra Krigen, f. Ex. Neuville i sit ypperlige Maleri *le Bourget*, som tidligere har været afbildet og omtalt i »Ude og Hjemme«. Men hvad Maleren giver i en real Afskildring af Livets Optrin med dets Vrimmel af Figurer, sammenfatter Billedhuggeren i et idealt Symbol, idet han lader selve den Aand, hvori Maleren sér Begivenheden, men som kun svæver usynlig over hans Maleri, hin Aand af smertelig Trods mod Ulykken, fremtræde som en levende Skikkelse, der tager den Slagne i sine Arme. Som en Løvinde bærer sin blødende Unge i sin Flab bort fra Faren, saaledes tager her den stærke Kvinde den døende Helt med sig, op til uforkrænkeligt og evigt Ry. Hun taaler, at han falder fra sit Fædreland, men vov at røre ved hans Ære!

Jeg tror, at Tanken, foruden at være god, levende, gribende, forstaaelig, tillige er ny, at den hverken har antike eller moderne Forbilleder. Nærmest træffer den maaske sammen med den oldnordiske Forestilling om Valkyrjerne, som føre de faldne Kæmper op til Valhal; men denne Forestilling har Mercié vel mindst kjendt.

Antonin Mercié er en Mand fra Syden, født i Toulouse d. 29de Okt. 1845, han var altsaa ikke 30 Aar gammel, da han udstillede sin Gruppe. Allerede før den Tid regnedes han blandt de Første af den yngre Skole af franske Billedhuggere. Paa Verdens-Udstillingen 1878 var han en af de faa Billedhuggere, som belønnedes med den store Æres-Medalje. Kjøbenhavn lærte et Værk af ham at kjende paa Udstillingen 1879, Bronce-Statuen af David, som efter Kampen med Goliath stikker Sværdet i Skeden, der af Ejermanden, Brygger C. Jacobsen jun., senere foræredes til Universitetet, hvor den, opstillet for Enden af en lang Korridor, staar som en noget fremmed Gjæst, hvis Tilstedeværelse paa dette Sted man ikke rigtig begriber. Brygger C. Jacobsen har som bekjendt ogsaa skjænket den kgl. Malerisamling paa Kristiansborg en rundelig Bevilling til Indkjøb af Afstøbninger over nyere Værker af fransk Skulptur; Mange ville vistnok allerede have sét den interessante og smukke lille Samling, som har begyndt at danne sig. I den haabe vi, at ogsaa *Gloria victis* som et af de bedste nyere franske Billedhugger-Arbejder maa finde Plads.

J. L.

Kiellands og Elsters nye Bøger.

Alexander L. Kielland: *Arbejdsfolk.* Roman.
Kristian Elster: *Farlige Folk.* Fortælling.
(Kjøbenhavn 1881. Den Gyldendalske Boghandels Forlag.)

I den lyrisk skjønne og farverige Skildring af Foraarets Komme til Norden, som Kielland har lagt ind i sin ny Roman, mødes det brogede og rejseglade Tog af Tourister, der vil gjæste Norge, af Udvandrernes mørke og alvorlige Skarer. Hvad kan der dog her være i Vejen? spørge de Fremmede, og selve Landet, der efter Vaarflommen ligger saa frisk og sundt, saa skjønt og smilende i det blaa Hav, synes at gjentage Spørgsmaalet: Hvad er der i Vejen? Senere hen i Fortællingen giver vel nok vor gamle Bekjendt fra »Garman & Worse«, Georg Delphin, et Slags Svar herpaa, idet han siger, at det kun er »de Uniformerede og de Fillede«, der »blive tilbage og formere sig i dette Land«, men den blaserede Kammerherre og Hovedstadskavaller er i saa ophidset en Stemning, da han vover denne Paradox, at Paastanden sikkert maa staa for hans egen Regning og ikke uden videre kan skrives paa selve Forfatterens. De, der som Bjørnson og Kielland slaa saa vægtige Slag for Lys og Luft i deres Fædreland, høre ikke til de Rotter, der gaa fra Borde. Hvad er der da i Vejen? Ja, hvad er der i Vejen hos os selv her i Danmark og overalt i Verden, hvor — efter hele den moderne Romanliteratur at dømme — det samme Spørgsmaal er sat permanent paa Dagsordenen? Svarene lyde selvfølgelig højst forskjellig, men noget udtømmende og fyldestgjørende maa formodenlig endnu ikke være fundet, siden Spørgsmaalet atter og atter dukker frem paa Ny. Saa meget er i alt Fald vist, at siden den nyere Tids Digtere have begyndt at tage Del i den almindelige sociale Diskussion, har overalt i det gamle Evropa Literaturen søgt fra Samfundslag til Samfundslag, fra det ene sjælelige og fysiske Omraade til det andet, for at finde, hvor det moderne Livs moralske og sociale Brøst have deres egenlige Sæde, og naar Emigranterne vel ere komne over til det unge Amerika, vil det samme Spørgsmaal ogsaa dér stikke Hovedet op og melde dem, at det ligesom Nissen er flyttet med til den ny Verden. For de nordiske Literaturers Vedkommende behøve vi kun her at tænke paa Bjørnsons og Ibsens nyere dramatiske Produktion, paa det sidste Tiaars literære Bevægelse i Danmark og paa August Strindbergs »Röda Rummet« i Sverig. Enhver ny literær Kraft følger i det Store og Hele Strømmen, og selv om Forholdenes Magt eller en tidlig og brat Død kan bryde et og andet Led i Kjæden — som for et Par Maaneder siden med Kristian Elster og nu i disse Dage med Vilhelm Topsøe — vil Udviklingen rolig vedblive at gaa sin Gang, til ogsaa dens Time er kommet og dens Løb fuldendt.

Det er ikke første Gang, at Kristian Elster og Alexander Kielland følges ud sammen med nye Bøger. Da Elster for et Par Aar siden offenliggjorde sin første større Fortælling, debuterede Kielland i Literaturen med sine Novelletter (se bl. A. »Ude og Hjemme« Nr. 96). Nu ville de ikke mere komme til at følges ad. *»Farlige Folk«* er Elsters sidste Bog, den han næppe nok naaede at lægge sidste Haand paa, før han

i en Alder af nogle og fyrretyve Aar blev revet bort af en Sygdom, der længe havde truet hans Liv. Men som i Slaget den raske Kammerat springer til og fylder det opstaaede Hul i Rækken, saaledes sætte vi nu vort Haab til Alexander Kiellands frejdige Mod og kunstneriske Friskhed. De to Landsmænd ere saa vist Soldater i samme Hær.

Kristian Elsters første større Fortælling »Tora Trondal« gav trods det noget Tunge og Stillestaaende i Skildringerne gode Løfter om en Forfattervirksomhed af Betydning, og dog turde »*Farlige Folk*« være en Overraskelse for de Fleste, saa stort og afgjørende er Fremskridtet. Det er en Bog, der tager Plads ved Siden af det Bedste i den unge norske Literatur, et mandigt og modigt Indlæg for aandelig og social Frihed, et tungt og rammende Sværdhug mod Samfundets Hykleri, et alvorligt, næsten melankolsk Sinds dybe Følelse af Livets Vanskelighed og moralske Ansvar. Faderen og Sønnen, den lille norske Kystbys »farlige Folk«, ere to Sider af de sidste Par Slægtleds Demokrati. I psykologisk Henseende er den Gamle lykkedes bedst. Digteren, der har havt denne Figur noget paa Afstand, har kunnet se og gjengive saavel hans Karakters Lys som dens Skygge. Med Sønnen taler han ligesom sin egen eller dog sin Tids Ungdoms Sag. Den unge glødende Demokrat kaster sig først blindt ind i Kampen, denne Kamp, der pathetisk kan siges at gjælde »Fyrsternes, Præsternes og de herskende Klassers Tyranni, hele dette Herredømme af Guds Naade, under hvilket Verdens største Nederdrægtigheder har været øvet og øves«, men som ogsaa kan defineres mere fredelig som en Mangel paa »den dybe Overbevisning om alt det Bestaaendes Fortrinlighed, hvilken en Gjæst ved de store Grosserermiddage bør have«. Men efter en Rejse i Udlandet kommer han hjem, træt og skuffet over de menneskelige Kræfters Utilstrækkelighed, og Hjemmets smaalige Kiv, der ikke bringer de store Samfundsspørgsmaal et Haarsbred nærmere deres Løsning, forekommer ham baade dum og absurd. Det Raseri, hvormed man i det lille Samfund kæmper »om allehaande længst afdøde Spørgsmaal«, er i hans Øjne simpelt hen komisk, og blaseret trækker han sig tilbage fra Striden i et Land, »hvor de udlevede Ideer dø en langsom Straadød«. En ung Pige vækker ham til nyt Liv, ny Daad. »Om jeg vidste — siger hun, og disse Ord ere Bogens Grundtanke — om jeg vidste, at mit Ord, min Daad idag skulde være glemt imorgen, jeg maatte dog raabe af alle Kræfter, arbejde saalænge jeg kunde røre en Haand. Om jeg fortvivlede over, at ikke hele Verden kan reformeres og Millionerne hjælpes, jeg maatte dog kæmpe til Døden for i alt Fald at faa en eneste Fordom dræbt, et eneste uretfærdigt Forhold forandret, en eneste Nødlidende reddet. Den, der spørger: hvad kan det hjælpe, vil ikke hjælpe.« Fra dette Øjeblik af haaber den unge Mand, at et Solskjær fra et friere Aandsliv ogsaa kan naa hans Lands Kyster, at der ogsaa derfra »kan gjøres Indskud til det store Verdensarbejde med Sandhed og Frihed«. Kampen bliver haard og bitter, saaledes som den jo virkelig er det i Norden nu, men Ingen skal kunne beskylde Elster for Partiskhed i sin Skildring af den, hvor hvast han end stundom behandler typiske Figurer fra den fjendtlige Lejr. Han har ogsaa Øjet aabent for Skrøbelighederne og Skavankerne hos sine egne Meningsfæller, og den Moral, han hævder overfor Knut og hans Kjærlighed til Kornelia, er saa trist og mørk, at den snarere gaar til den modsatte Yderlighed. Rent bortset fra det Besynderlige i digterisk Henseende med denne Pampaskvinde, der repræsenterer Livets hævnende Gjengjældelse, er det et Spørgsmaal, om denne Straf for en Ungdoms Forvildelse ogsaa er retfærdig. Der er noget Sygeligt i dette tunge Syn paa Livet, og Knut, for ikke at tale om Kornelia, bøder langt haardere, end han har syndet. Enhver, der har Noget at leve for, har Ret til at kæmpe for sit Liv og sin Lykke. Dybere sét turde det vel endogsaa være en Pligt. Er den langsomme Selvopgivelse vel bedre end Selvmord? — Med denne alvorlige, hensynsløs sandhedskjærlige og uforfærdede Bog har Kristian Elster afsluttet sit korte Forfatterliv. Den vil lære os, at det store Spørgsmaal, der lyder fra alle tænkende og varmhjærtede Mænd, ikke længer hedder: »Hvad skal vi da s i g e til alle disse Fattige, Syge og Sorgfulde?« men derimod: »Hvad skal vi g j ø r e for at hjælpe dem?«

Gloria victis!
Gruppe af **Antonin Mercié.**

Hvad er der endelig i Kiellands Øjne i Vejen hjemme? Omtrent det Samme som i Elsters og i de andre Forfatteres, ville vi allerede vide fra »Garman & Worse«, en Bog, der — i Forbigaaende bemærket — ligesom Bjørnsons »Det ny System« sikkert har øvet sin Indflydelse paa »Farlige Folks« Forfatter. »*Arbejdsfolk*« belyser imidlertid Sagen fra nye Sider, men ligesom allerede Bogens Titel er ironisk, spiller Satiren saa stor en Rolle i hele Fortællingen, at man ved at gribe altfor haardt og plumpt efter Tendensen let kunde komme til at stryge det fine og farvespillende Støv af Digterens Vinger. »Farlige Folk« er ingenlunde blottet for Lune, men overfor »Arbejdsfolk« med hele denne Bogs overlegne Vid og glimrende Fremstillingskunst synes Elster stille og sat. Der er Partier i Kiellands nye Roman, der ligesom lignende Afsnit i Strindbergs ovennævnte »Röda Rummet« maa nydes og bedømmes som bevidst Overdrivelse, uden at Satiren i dem forøvrigt derfor behøver at ramme mindre sikkert. Hvor Digteren saaledes i sine »Arbejdsfolk« svinger Svøben over Departements-Dovenskaben og Bureaukrati-Hovmoden og -Dumheden, vil neppe Nogen for Alvor tage Fejl af Angrebets Kjærne og Skal, uden for saa vidt Hensigten med at komme »en farlig Mand« til Livs skulde hellige Midlet. Det er kun en subaltern Amtmand, der kan være naiv nok til at glæde sig over, at Regeringen »i disse vanskelige Tider« ubetinget kan stole paa Bureaukratiet, Præstestanden og Dommerstanden; i Statsraadens Sprog hedder det selvfølgelig, »at Religionen og Retfærdigheden er paa vor Side«. Overalt, hvor Forfatteren saaledes giver sit Lune Tøjlen, er han maaske mest blændende og underholdende, men »Arbejdsfolk« mangler dog lige saa lidt som hans tidligere Bøger Afsnit, hvor en dyb og alvorlig Følelse bryder igjennem, og hvor han med alle Hjærtets eller Harmens Vaaben kæmper for sin Overbevisning. Ligesom Hostrups demokratiske Sindelag ofte kommer frem i hans Skuespil i Form af en Kjærlighedsforbindelse mellem ulige Samfundsklasser, som f. Ex. Elses og Mortens Kjærlighed i »Tordenvejr«, saaledes har Kielland allerede i »Garman & Worse« lagt en lignende Sympathi for Dagen. Johan Bennechens Kjærlighed til Kristine i »Arbejdsfolk« er et Udslag af samme Følelse, og i de Partier af Fortællingen, hvor den unge Digter modig siger Samfundet op i Øjnene, at den værste Sygdom af alle faar Lov til at snige sig omkring, incognito, »fordi det ikke er anstændigt at nævne den«, har hans Stemme saa dyb en Klang, at

man hører, det her er Alvor med at tale den af Magten og Rigdommen ubarmhjertig Opofredes Sag. Scenen, hvor Johan kræver sine Forældre til Regnskab, medens de endnu ligge i deres Senge, er en af Romanens sandeste og bedste Skildringer, en af dem, der gjør Digteren som Menneske størst Ære. Der vilde være liden, ikke blot kunstnerisk Frihed, men moralsk Alvor i et Land, hvis Forfatterens Indlæg i denne Sag kunde mistydes eller forvrænges.

Det er intet Under, at Alexander Kiellands Bøger, skjønt endnu faa i Tallet, allerede have vundet ham et betydeligt Navn og saavel oplevet gjentagne store Oplag som nu i Oversættelse ere paa Veje til at spredes i fremmede Lande. Enhver, der blot vil læse de to Afsnit i »Arbejdsfolk«, som bære Tallene XII og XVII, og som begge ere Episoder, der kun løselig ere forbundne med selve Handlingen i Romanen, vil strax være paa det Rene med, at han staar overfor en Førstehaands- og en Førsterangs-Forfatter. Trækfuglenes Tog til Norden og maaske endnu mere Skildringen af Postdampskibets Gang langs Kysten i den regntunge Aprilnat ere, hvad Sprog og Fremstillingskunst angaar, lige mønsterværdige. Det Bifald og den Modstand, en saa ubestridelig talentfuld, men uforbeholden Livsskildring som »Arbejdsfolk« alt har fremkaldt og opvakt, vil være Forfatteren et Tegn paa, at hans Ord allerede nu høres og prøves, og at hans Bøger for Fremtiden ville være blandt dem, Kampene staa om, og Udviklingens Gang betegnes ved.

O. B.

LITERATUR

»Ikaros« af Joakim Reinhard. (Schubothes Forlag.) — Forfatteren, der under Mærket Fr. Elbert allerede har udgivet to Bøger, »Ild og Aske« og »Efter Brylluppet«, træder her for første Gang med sit virkelige Navn frem for Offentligheden. Den Hurtighed, hvormed disse Arbejder ere fulgte efter hinanden, tyder paa, at det er Forfatterens Alvor med at blive Skribent, og ikke mindst hans nys udkomne Fortælling lader haabe, at der her er flere Betingelser for digterisk Produktion til Stede. Endnu har Forfatteren, hverken med Hensyn til Valg af Æmner eller i sin Stil, frigjort sig fra sine — let igjenkjendelige — Mønstre; nu og da synes han ogsaa at tage sig sin Opgave for flygtig og let, men hans Stof former sig allerede villig under hans Haand, hans Iagttagelsesevne er ikke ringe, og hans Fremstillingsgave delvis al Ære værd. I »Ikaros«, der staar et godt Stykke over hans tidligere Bøger, har han søgt at skildre en af vor Tids aandelige Sygdomme, det literære Højhedsvanvid, og skjønt dette Æmne næppe her har fundet en i alle Henseender tilfredsstillende eller udtømmende Behandling, giver Fortællingen dog ikke faa interessante Bidrag til Sygdommens Psykologi. Som den første Halvdel af Bogen i det Hele staar over Slutningen, saaledes er ogsaa de tidligste Stadier af Vanviddet, Forfængeligheden, Dovenskaben, den sjælelige Tomhed, finest opfattet. Her er mange smaa Træk aflurede Virkeligheden. Hvor Axel Strøm derimod kommer til Hovedstaden og vi indføres i de journalistiske og literære Kredse, mangler Forfatteren Overlegenhed og Vid. Den rige Mark for Satire, som den moderne Dagspresse frembyder, har Forfatteren ikke ret kunnet faa noget Udbytte af. Trods enkelte Træk, der synes at have en bestemt Adresse, ligne de skildrede Forhold ikke vore hjemlige. Digterens Figur glider ogsaa lidt efter lidt over i det mere Almindelige; han interesserer ligesom mindre og mindre. Pudsigt nok har forresten Oehlenschläger taget Erik Glippings Karakter fra samme Side som Axel Strøm. Det Bedste i »Ikaros« er uden Sammenligning Vilhelmine, der fra først til sidst er en smukt og dygtig gjennemført Menneskeskildring. Det ubetydelige, skikkelige lille Pjog, der saa trofast vedbliver at elske sin Digter, er en virkelig levende Skabning, skildret efter Naturen med kunstnerisk Ro og Beherskethed. Karen Parsbjærg er derimod mere lavet efter Recept; vor Tids Roman maa til at skildre disse vor Tids Kvinder, men det er ikke saa let en Sag. — Forfatterens Stil er, som ovenfor antydet, ikke altid ganske original, men forresten ofte livlig og frisk. Han er ikke bange for at vove nye Ord, som »Udvé« (i Modsætning til Hjemvé), »Radikalistrup« (S. 303) o. s. fr., og med Orthografien tager han sig det lovlig let, f. Ex. haardnakket »siste« for sidste. En fejl, men tidt forekommende Interpunktion findes S. 211, L. 7 f. n.

Ariel. Komedie paa rimede Vers i 3 Akter. Af C. Markman. (Eibes Forlag.) Ogsaa denne Forfatter har her for første Gang kastet Masken. Under Mærket C. M. Havn har han tidligere skrevet nogle »Fortællinger i Ramme«, der ikke vare uden Fortjeneste, ligesom ogsaa Læserne af dette Blad ville mindes Mærket fra vore Spalter. Med »Ariel« har han imidlertid ikke valgt noget særlig heldigt Tidspunkt til at vise sit eget Ansigt for Offenligheden. Det er et svagt, uklart Arbejde, hvor hist og her nogle Linjer kunne tyde paa, at Forfatteren raader over et vist Lune, skjønt de hazarderede Rim ofte ere smagløse og haartrukne, men i hvert Fald har han allevegne spændt Buen for højt, og uden just at være nogen »Ikaros«, som den ovennævnte Figur i Reinhards Fortælling, har han her overvurderet sine Digtervingers Rækkeevne. Det er klart nok Henrik Ibsens »Kjærlighedens Komedie«, der har forsvævet ham under hans Luftaands Besøg paa Jorden, mere (end hvad Valget af Navnet Ariel skulde lade formode) Shakespeares »Stormen«, men C. M. Havns tidligere Produktion synes at vidne om literær Begavelse i helt andre Retninger.

»Curtius«. Dramatisk Digt af K. G. Brøndsted. (Gyldendals Forlag.) Forfatteren har med Vilje draget det gamle romerske Sagn frem for at holde et Exempel paa Fædrelandskjærlighed og heltemodig Offervillighed op for en efter hans Mening slap Samtids Øjne. I et Forspil træder saaledes »Historiens Muse« frem og stiller Curtius' Tro og Daad op imod »tvivlelystne Slægter«, for at lære dem, »hvad næsten de forglemte«, nemlig at elske Fædrelandet. Forfatteren har næppe Ret til at paastaa dette, og hvis Hjærterne virkelig vare kolde og udslukte, vilde hans Ord heller næppe have digterisk Kraft og aandelig Overlegenhed nok til atter »at puste Ild af svage Gløder«. Hans dramatiske Digt har flere nette Steder og er helt igjennem baade varmt følt og smukt tænkt, men nogen større poetisk Evne vidner det ikke om, ligesom det jo ogsaa staar meget isoleret i Tidens øvrige Produktion.

Paa samme Forlag har Fru Johanne Schjørring udgivet en ny, større Fortælling *»Den gamle Herregaard«*.

Paa Gads Forlag har Dr. O. Nielsen fortsat sin *»Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse«*. Afsnittet om »Kjøbenhavn i Aarene 1536—1660« bærer Præget af den samme Grundighed og skarpsindige Benyttelse af Kilderne, som Forfatteren i tidligere Arbejder har lagt for Dagen, og giver paa mange Punkter værdifulde og interessante Oplysninger om det sociale og private Liv i hine Tider. Af særlig Interesse er Fremstillingen af Kirkevæsenets Omordning og den kjøbenhavnske Gejstligheds Organisation efter Reformationens Indførelse 1536, Indretningen af Vor Frue Kirkes Præsteboliger og Helligaands Klosterets gradvise Omdannelse til Hospital og Lemmestiftelse.

Et Værk af stor Betydning for Studiet af Nordens Literaturhistorie og Aandsliv har i disse Dage taget sin Begyndelse paa »den norske Forlagsforenings« Forlag. Det er J. B. Halvorsens *»Norsk Forfatter-Lexikon 1814—1880«*, hvoraf første Hæfte foreligger. Udgiveren, der i mange Aar har samlet til dette Arbejde, er her den rette Mand paa rette Sted. Det er bekjendt, at det bestandig har staaet for ham som hans Livs egenlige Gjerning at skride til Udførelsen af dette Værk, og der er ingen Tvivl om, at Norge her vil faa et Arbejde af samme Betydning for sin Literatur, som Erslews har det for vor. Da Halvorsen tilmed fører Tiden helt ned til 1880, vil ogsaa vi, paa hvis Bogmarked og i hvis Aandsliv den nyere norske Literatur har spillet saa vigtig en Rolle i de senere Decennier, have betydelig Interesse af dette Foretagende. Skjønt det norske Storthing selvfølgelig træder til for at muliggjøre Udgivelsen af Værket, bør enhver Ven af Nordens Literatur dog mindes, at han ved at støtte Sagen letter og fremmer den hurtige Gjennemførelse af Planen. Værket anslaas til en c. 30 Hæfter à 1 Krone.

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag have Bjørnstjerne Bjørnsons *»Fortællinger«* begyndt at udkomme i tredje Folke-Udgave. Subskriptionsindbydelsen nævner med Rette den sjældne Udbredelse, disse Fortællinger have fundet i Norden, saa at 20,000 Exemplarer af den samlede Udgave allerede ere solgte og et tredje Oplag nu er blevet nødvendigt.

Med 10. Hæfte af *»Efterslæt af Grundtvigs Psalmesang«* er 5te og sidste Bind af Digterens *»Psalmer og aandelige Sange«* afsluttet, og hele det vældige og betydningsfulde Værk lykkelig ført til Ende. (Schønbergs Forlag.)

Paa C. A. Reitzels Forlag er udkommet *»Bibelske Skitser«* af Jakob Paulli.

Inspektør og Forstander A. Exner har udgivet nogle interessante *»Efterretninger om det kongelige Vajsenhus«*. Bogen er udstyret med Afbildninger af Vajsenhuset før (1795) og nu.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Den dristige Tanke at gjenopføre det berømte Heidelberger Slot, hvis Ruiner høre til Tysklands skjønneste og mest besøgte, synes nu at have nogen Udsigt til at blive virkeliggjort. Billedhuggeren Scholl i Mannheim, der ofte har kæmpet for en Restavration af Bygningen, har formaaet Storhertugen af Baden til at sammenkalde en Kommission af Tysklands mest fremragende Arkitekter, og denne vil inden føje Tid afgive sin Betænkning om, hvorvidt og hvorledes der bør tages fat paa Arbejdet.

— Det fortælles, at Muncaczy forlanger 800,000 Francs for sit sidste, meget omtalte Billede, Kristus for Pilatus.

— I Paris, i den store Operas Foyer er der over en af Kaminerne nylig opstillet en kolossal Sevresvase. Dette keramiske Pragtstykke er to Metre højt; Grunden er blaaliggrøn og prydet i hvidt Relief med allegoriske Figurer, Digtekunst, Musik og Dans, samt med en smallere Frise, en Runddans af Børnefigurer, hvidt ophøjet paa brunlig Bund. Denne Vase, der er Gjenstand saavel for alle Kjenderes som for det store Publikums Beundring, er noget af det Største og Skjønneste, der nogensinde er frembragt paa Kamé-Keramikens Omraade. Saadanne store Pragtstykker kunne kun lykkes som Resultat af den største tekniske Dygtighed og den højeste Grad af Omhu; de maa brændes i stærkeste Hede, og den mindste Uagtsomhed, det ringeste Uheld er nok til at tilintetgjøre Frugterne af et i flere Aar fortsat Arbejde. Det

nye Storværk skyldes den bekjendte Joseph Chéret, der for sine Forarbejder dertil vandt den store »Sevrespris« i 1876; han er ogsaa Mester for den tilsvarende Kolossalvase, der i 1879 blev opstillet paa den anden Kamin i Foyeren.

— Fra Athen meddeles, at man ved Udgravningerne i Theatret i Epidauros har fundet en udmærket, desværre hovedløs Statue af Hygieja, Asklepios' Datter. Hun bærer Sandaler og et pragtfuldt Draperi og antages for en Original af Polykleitos, Theatrets Bygmester. Skulde denne Formodning bekræfte sig, turde Fundet høre til de vigtigste, der er gjort i vore Dage.

Kunstner-Album, 2. Aarg. 5. Hæfte er udkommet fra Ernst Bojesens Kunstforlag. Det indeholder Portræter og Biografier af Jørgen Sonne og Vilh. Groth.

Camera obscura paa Langelinje, som i Aar har faaet en ny og hensigtsmæssigere Bygning, fortjener Besøg af Alle, som endnu ikke have glædet sig ved i Solskinsvejr at se det interessante Spejlbillede af Sundet og Langelinje. Paa et andet bekjendt Udsigtspunkt i Byens Nærhed: »Fortunens« Have, er der nu ogsaa indrettet et lignende Camera.

BREVVEXLING.

Abonnent. Vi sympathisere ganske med Deres Standpunkt og skulle stræbe at forbedre Forholdet. Det kan dog i flere Tilfælde have sin store Vanskelighed.

»Løvet falder« bliver ikke benyttet.

Blixen. Digtet kan ikke benyttes.

Abonnent i Holstebro. Begge Dele kunne uden Tvivl forsvares. Fælleskjøn-Artiklen vilde dog sikkert de Fleste bruge i det anførte Exempel.

Indhold: **»Elisabeth Jerichau-Baumann«.** Af Sigurd Müller. Med Portræt af Fru Jerichau. — **»Sykofanten«**, en antik Fortælling af P. Mariager. (Sluttet). — **»Tre Dage i Paasken«**, Uddrag af en Dagbog fra Grønland. Af Signe Rink. (Sluttet). — **»Landsbyfrisør«**, Tegning af H. Tegner. — **»En saaret dansk Soldat og hans Forlovede«.** Efter Fru Jerichaus Maleri i den kgl. Malerisamling paa Kristiansborg. — **»Gloria victis!«**, Gruppe af Antonin Mercié. Med Text af J. L. — **»Kiellands og Elsters nye Bøger«.** Af O. B. — **»Literatur«.** — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.** — Brevvexling. — Bekjendtgjørelser.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 199. Søndagen d. 24. Juli 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Døden har vist sig herude med sit Smil
— det frygteligt alvorlige, det tomme —;
dér staar han end med Buen og sigter med sin Pil,
og den, som lægger Hovedet paa Puden til Hvil,
han véd ej, hvad der næste Dag kan komme.

De flygter, hui! som Harer til Byen, hvad de kan,
— som om man vel fra Døden kunde rende —;
jeg frygter ikke Døden, jeg elsker denne Strand,
og her min Krans og Hilsen jeg sender til den Mand,
som Skjæbnen lod mig mod det Sidste kjende.

Ja — vi var aabne Fjender; og naar han Klingen drog
mod os, saa var hans Hug og Stød helt haarde;
paa Vennerne han aldrig med Silkehandsker tog,
men jeg har følt hans Hjærte; det var en Dag, han slog
med Vennehaand af Haanden mig min Kaarde.

Det var en Dag, da Naaders og Raaders Dom var sagt
imod en Mand, saa Modet fast forlod ham;
da blev et Vink om Dommen til Vilhelm Topsøe bragt,
da lærte jeg hans Højsind at kjende, som hans Magt: —
fra den Dag bar jeg aldrig Vaaben mod ham.

Hvad ingen anden mægted, hvad eller ingen gad
af Herrerne i »Aandens høje Sfære«,
det gjorde han, skjønt højt han tilhest som Fjende sad,
det gjorde han, fordi han den fælles Gud tilbad,
der vaager over Digtekunstens Ære.

Jeg synes, Døden vælger iblinde sine Maal
— der var vel dem, den heller burde fælde —;
den skyder ned de Viljer, der hærdet blev til Staal,
og sparer dem, der lever af Løjer og af Skraal,
og dem, der kun kan dø af Mug og Ælde.

Jeg véd ej, om imorgen jeg selv skal strækkes hen
for Skuddet af den gaadefulde Skytte,
jeg véd kun, at en Fjende har vist sig som min Ven,
jeg véd, at Vilhelm Topsøe blandt Danmarks bedste Mænd
var den, som var sin Sag til ypperst Støtte.

Jeg véd, at her fra Hjemmet ved Brinkens hvide Strand
en Kvinde føjer til den Krans, jeg sender,
sin Ømheds Tak for Haanden, der raktes hendes Mand,
sin Hilsen med paa Vejen til det ubekjendte Land,
hvor Fjendskab, men ej Kjærligheden ender.

Vedbæk, 16. Juli 1881.

Holger Drachmann.

Familieliv.

Novelle af **Guy de Maupassant**. Oversat af **K. M.**

Neuilly-Sporvognen var lige kommet igjennem Maillotporten og kjørte nu ned ad den lange Allé, som fører til Seinen. Det lille Lokomotiv foran Vognen peb for at fjerne Hindringerne, udspyede sin Damp, stønnede som et forpustet Menneske, der løber; og dets Stempler larmede uophørlig, ligesom Jernben i Bevægelse. Sommereftermiddagens tunge Varme slog ned over Vejen, fra hvilken Støvet, skjønt ikke en Vind rørte sig, hævede sig, hvidt, uigjennemsigtigt, kridtagtigt, kvælende og varmt, og klæbede sig fast til den fugtige Hud, fyldte Øjnene og kom ned i Lungerne.

Folk stod udenfor deres Døre for at trække Luft.

Vognvinduerne vare trukne ned, og alle Gardinerne flagrede paa Grund af den hurtige Fart. Kun et Par Mennesker sad indeni; thi paa saa varme Dage foretrak man Pladserne ovenpaa eller hos Konduktøren. Der var nogle fede Damer i skrigende Toiletter, nogle af disse Borgermadammer, som erstatte den virkelige Fornemhed, de mangle, ved en paataget, ubetimelig Værdighed; trætte Kontorfolk med gullig Ansigtsfarve, bøjet Ryg, den ene Skulder lidt højere end den anden af den lange Tid, de sidde krummede over Arbejdet. Deres urolige og bekymrede Ansigter talte om huslige Sorger, stadige Pengeforlegenheder og gamle, nu fuldstændig skuffede Forhaabninger; thi alle hørte de til denne Hær af luvslidte stakkels Fyre, der vegetere sparsommeligt indlogerede i et lille, usselt, hvidtet Hus, med et Kjøkkenbed til Have, midt i det Landskab af Renovationskuler, som støder op til Paris.

Lige ved Døren sad der en lille, tyk Mand med et oppustet Ansigt og en Mave, som hang ned imellem hans Ben, helt sortklædt og dekoreret; han passiarede med en høj, mager Mand, skjødesløst klædt i en smudsig-hvid Lærredsdragt og med en gammel Panamahat paa Hovedet. Den Første talte langsomt med en drævende Betoning, som undertiden tog sig ud som Stammen; det var Hr. Caravan, Kopist i Marineministeriet. Den Anden, en forhenværende Underlæge ombord paa et Koffardiskib, havde nu nedsat sig paa Courbevoie-Runddelen og lod den fattige Befolkning dér nyde godt af de temmelig tvivlsomme medicinske Kundskaber, som han havde bevaret efter et meget æventyrligt Liv. Han hed Chenet og lod sig kalde Doktor. Der verserede mistænkelige Rygter om hans Moralitet.

Caravan havde altid ført Kontormændenes normale Existens. Fra sit tredivte Aar var han ufravigelig kommet paa sit Kontor hver Morgen ad samme Vej, og havde paa samme Tid, paa de samme Steder mødt de samme Mennesker, der gik til deres Forretninger; og han gik hjem hver Aften ad samme Vej, hvor han atter stødte paa de samme Ansigter, som han efterhaanden havde set ældes.

Hver Dag, naar han havde kjøbt sit Skillingsblad paa Hjørnet af Saint-Honoré, hentede han sine to Tvebakker, og derpaa gik han ind i Ministeriet som en Forbryder, der anmelder sig som Arrestant; han naaede hurtig sit Kontor med Hjærtet i sin Hals af Uro, i den stadige Forventning om en Reprimande for en eller Forsømmelighed, han kunde have begaaet.

Intet havde nogensinde bragt Forstyrrelse i hans Existens' monotone Orden; thi ingen Begivenhed udenfor Kontorforretningerne, Avancementerne og Gratifikationerne berørte ham. Hvad enten han var i Ministeriet eller han var hjemme i sin Familie (han var nemlig gift med en Datter af en Kollega), saa talte han aldrig om Andet end Tjenesten. Aldrig havde hans af det daglige fordummende Arbejde sløvede Hjærne havt andre Tanker, andre Forhaabninger, andre Drømme end saadanne, som stode i Forbindelse med hans Ministerium. Men en Bitterhed ødelagde til Stadighed hans Embedsmands-Selvtilfredshed: Marinekommissærernes (eller »Blikkenslagerne«, som man kaldte dem paa Grund af deres Sølvgaloner) Indtrængen i Kontorchef-Embederne; og hver Aften, naar han spiste til Middag, argumenterede han heftigt for sin Kone, der delte hans Had, for at bevise, at det i alle Henseender var ubilligt at give Embeder i Paris til Folk, som vare bestemte til Søen.

Han var nu blevet gammel uden nogensinde at have levet; thi Skolen var uden Afbrydelse bleven fortsat af Kontoret, og i Stedet for Pedellerne, som han tidligere skælvede for, havde han nu Cheferne, som han frygtede lige saa meget. Døren ind til disse Kammerdespoter kunde faa ham til at gyse fra Top til Taa, og af denne stadige Skræk havde han ogsaa udenfor Kontoret bevaret en kejtet Maade at gerere sig paa, en ydmyg Holdning og en Slags nervøs Stammen.

Han kjendte ikke mere til Paris end en blind Mand, der hver Dag bliver ført hen til den samme Dør af sin Hund; og selv om han i sin Skillingsavis læste Begivenhederne og Skandalerne, saa opfattede han dem dog kun som Fantasihistorier, opfundne til Fornøjelse for Smaaembedsmændene. Som Ordensmand, Reaktionær uden bestemt Parti, men Fjende af »Reformer«, sprang han Politiken over, som hans Blad for Resten ogsaa altid fordrejede til Fordel for et vist Parti, som det var kjøbt af; og naar han hver Aften gik op ad Champs-Elysées-Alléen, betragtede han den bølgende Masse af Spaserende og den larmende Række af Vogne, ligesom en vildfarende Rejsende, der kommer igjennem fjærne Egne.

Da han nu i Aar havde udført sin bundne Tjeneste i samfulde tredive Aar, gav de ham den 1ste Januar Æreslegionens Kors, der i den militære Administration belønner disse ulykkelige Fangearbejdere, der ere smedede til den grønne Pult, for deres lange og forsmædelige Trældom — eller som det hedder: lange og tro Tjeneste. Denne uventede Værdighed, som gav ham en ny og højere Idé om hans Duelighed, forandrede fuldstændig hans Sædvaner. Han aflagde fra nu af de lyse Benklæder og Fantasi-Jakken og gik kun med sorte Benklæder og lange Frakker, i hvilke hans meget brede Baand tog sig bedre ud; og da han nu barberede sig hver Dag, skrabede sine Negle med større Omhu, skiftede Linned hver anden Dag i en legitim Følelse af Konveniensen og Agtelse for den nationale Orden, af hvilken han udgjorde et Led, saa var han lige med Et blevet en hel anden Caravan, renlig, majestætisk og nedladende.

Hjemme sagde han »mit Kors« ved hvert andet Ord. Han var blevet saa hovmodig, at han ikke en Gang kunde taale noget Baand af nogensomhelst Art i Andres Knaphuller. Særlig forbitret blev han ved Synet af udenlandske Ordener — »som man virkelig ikke skulde have Lov til at bære i Frankrig«; og specielt ærgrede han sig over Dr. Chenet, som han hver Aften traf paa Sporvognen, smykket med en eller anden hvid, blaa, orangegul eller grøn Dekoration.

Samtalen imellem de to Mænd, der førtes fra Triumfbuen til Neuilly, var for Resten altid ens; og denne Dag som de foregaaende underholdt de sig først om forskjellige lokale Misbrug, som de begge vare fornærmede over, idet nemlig Borgmesteren i Neuilly tog sig Tingene temmelig mageligt. Derpaa begyndte Caravan, som det uvægerlig hænder, naar der er en Læge tilstede, at tale om Sygdomme, for muligvis paa denne Maade gratis at kunne opsnappe nogle smaa Raad, eller maaske endog en Konsultation, naar han bærer sig fint ad og ikke lader den Anden lugte Lunten. Hans Moder foruroligede ham for Resten i den sidste Tid. Hun led af hyppige og lange Besvimelser, og skjønt hun var 90 Aar gammel, vilde hun dog ikke finde sig i, at de plejede hende.

Hendes høje Alder rørte Caravan, og han gjentog hele Tiden til Doktor Chenet: »Har De tidt sét Folk blive saa gammel?« Saa gned han sig glad i Hænderne, ikke fordi han just satte stor Pris paa, at den gode Kone evig skulde opholde sig paa Jorden, men fordi hans Moders lange Levetid var ligesom et Løfte for ham selv.

Han vedblev: »Aa, vi holde længe ud i vor Familie; der er nu for Exempel mig: jeg er vis paa, at med mindre der skulde ske et Ulykkestilfælde, saa bliver jeg meget gammel.«

Underlægen kastede et medlidende Blik paa ham; han betragtede et Øjeblik sin Nabos røde Ansigt, tykke Hals, hans Mave, der faldt ned imellem hans slappe, fede Ben, hele den gamle Embedsmands apoplektiske Rundhed; og idet han med et lille Slag skød den graalige Panamahat, han havde paa, op fra Panden, svarede han spottende: »Det skal De dog ikke være saa sikker paa, min Kjære; Deres Moder er af en anden Race end De, Deres Fedt er der ikke megen Fasthed i«. Caravan tav forbløffet stille.

Imidlertid kom Sporvognen til Stationen; de to Ledsagere stod af, og Chenet bød en Bitter i Café du Globe lige overfor, hvor de begge søgte. Værten, som var en Ven af dem, rakte dem to Fingre, som de trykkede, over Flaskerne paa Disken; saa gik de hen til tre Dominospillere, som havde siddet og spillet siden Middag. Et Par fortrolige Ord blev vexlet tilligemed det uundgaaelige »Hvad Nyt?« Derpaa satte Spillerne sig atter til deres Parti, og man ønskede dem Godnat. De rakte deres Hænder frem uden at hæve Hovedet; og hver gik til sit for at spise til Middag.

Caravan boede i et lille to-Etages Hus, hvis Stueetage var lejet af en Frisør.

To Værelser, en Spisestue og et Kjøkken, hvor de skrøbelige Stole bleve flyttede fra Stue til Stue, efter som man trængte til dem, udgjorde hele Lejligheden, som Fru Caravan tilbragte hele sin Tid med at gjøre i Stand, medens hendes Datter Marie Louise, tolv Aar gammel, og hendes Søn Filip August, ni Aar, drev omkring i Alléens Rendestene sammen med alle Kvarterets Gadedrenge.

Ovenpaa havde Caravan anbragt sin Moder, hvis Gjerrighed var berømt i Omegnen, og hvis Magerhed fristede Folk til at sige, at Vorherre havde anvendt hendes egne Sparsommelighedsprinciper paa hende selv. Da hun altid var i daarligt Humør, levede hun ikke en Dag uden at skjændes og uden at komme i Raseri over Et eller Andet. Fra sit Vindue skjældte hun Naboerne ud, naar de stod i deres Døre; og Sælgekonerne, Gadefejerne og Gadedrengene fulgte, for at hævne sig, efter hende i lang Afstand, naar hun gik ud, og raabte: »Din gamle So!«

En lille godmodig, utrolig letsindig Bondepige styrede Husvæsenet og sov oppe paa anden Sal hos den gamle Kone, for at passe paa, hvis der skulde indtræffe Noget.

Da Caravan kom hjem, gik hans Kone, som led af en kronisk Rengjøringssyge, og polerede med en ulden Klud de Mahognitræs Stole, som stod hist og her i de øde Værelser. Hun gik altid med Traadhandsker, smykkede sit Hoved med en Kappe med mangefarvede Baand, der altid hang ned paa det ene Øre, og gjentog, hver Gang man overraskede hende i at pudse, børste, blanke eller vaske: »Jeg er ikke rig, hos mig er Alting simpelt, men Properhed, det er min Luxus, og den er nok saa meget værd, som enhver anden.«

Begavet med en stædig praktisk Sans, var hun i Alting sin Mands Leder. Hver Aften ved Bordet og siden i deres Seng snakkede de længe om Kontorforretningerne, og skjønt hun var tyve Aar yngre end han, betroede han sig til hende som til en Skriftefader og fulgte i Alt hendes Raad.

Hun havde aldrig været smuk; nu var hun grim, lille af Væxt og mager. Hendes kejtede Paaklædning havde altid endnu mere skjult hendes i Forvejen svage kvindelige Attributer, som ved Kunst kunde have taget sig ud i en velsyet Kjole. Hendes Skjørter syntes stadig at være drejede til den ene Side; og hun kløede sig ofte, lige meget hvor, fuldstændig ubekymret om Publikum, med en Slags Mani, som grænsede til en fix Idé. Den eneste Prydelse, hun tillod sig, bestod i en Rigdom af Silkesløjfer hæftede mellem hverandre paa de pretentiøse Kapper, som hun plejede at gaa med hjemme.

Lige saa snart hun saâ sin Mand rejste hun sig og sagde, idet hun kyssede ham paa hans Bakkenbarter: »Huskede du Patin, min Ven?« (Det var angaaende en Kommission, han havde lovet at besørge.) Men han faldt som lynslagen om paa en Stol; det var nu fjerde Gang, han havde glemt det! »Aa, det var da ærgerligt,« sagde han, »det var da ærgerligt; om jeg saa tænker nok saa meget paa det om Dagen, saa glemmer jeg det dog altid om Aftenen.« Men da det lod til, at han var bedrøvet, trøstede hun ham: »Naa, ja ja. Saa husker du det nok i Morgen. Intet Nyt i Ministeriet?«

»Jo, en stor Nyhed; igjen en Blikkenslager udnævnt til Vicechef.«

Hun blev meget alvorlig.

»Paa hvilket Kontor?«

»Paa Indkjøbskontoret.«

Hun blev vred.

»I Ramons Sted altsaa, netop den Plads, som jeg vilde have havt, at du skulde have; og han, Ramon? Pension?«

Han stammede: »Ja, Pension!«

Hun blev rasende, Kappen gled helt ned paa Skulderen:

»Saa, nu er vi færdige, forstaar du! nu er der ikke mere at gjøre i den gamle Kasse. — Og hvad hedder han, din Kommissær?«

»Bonassot.«

Hun tog Marinekalenderen, som hun altid havde ved Haanden, og slog op: »Bonassot. — Toulon. — Født 1851. — Kommissærelev 1871, Underkommissær 1875.«

»Har han været til Søs?«

Ved dette Spørgsmaal opklaredes Caravans Ansigt. Han gav sig til at le, saa hans Mave rystede: »Ja lige saa meget som Balin, akkurat lige saa meget som Balin, hans Chef.« Og han tilføjede med et endnu hæftigere Latteranfald en gammel Vittighed, som hele Ministeriet fandt glimrende: »Det kunde ikke hjælpe at sende dem ud for at inspicere Søstationen ved Point-du-Jour, for de vilde blive søsyge i Baadene.«

Men hun vedblev at være alvorlig, som om hun ikke havde hørt ham; derpaa mumlede hun, idet hun langsomt kløede sig paa Hagen: »Naar man blot havde en Deputeret, som kunde hjælpe En! Hvis Kammeret faar at vide alt hvad der gaar for sig derinde, saa kan Ministeren gjerne pakke sammen . . .«

Pludselig lød der paa Trappen høje Skrig, som afbrød hendes Tale. Marie Louise og Filip August, som nu kom hjem fra Rendestenen, sloges og sparkede hinanden, mens de gik op. Deres Moder fôr rasende ud, tog dem en i hver Arm og kastede dem ind i Stuen, idet hun rystede dem ordenligt.

Saasnart de opdagede deres Fader, styrtede de sig over ham og omfavnede og kyssede ham; derpaa satte han sig ned; tog dem paa sine Knæ og gav sig til at snakke med dem. Filip August var en grim lille Unge, ukæmmet, snavset fra Top til Taa og med et ægte Kretinerhoved. Marie Louise lignede allerede sin Moder, talte som hun, gjentog hendes Ord og efterlignede endog hendes Bevægelser. Hun sagde ogsaa: »Hvad Nyt i Ministeriet?« Han svarede muntert: »Din Ven Ramon, som kommer her og spiser til Middag hver Maaned, skal forlade os, mit Pus. Der er kommet en ny Vicechef i hans Sted.« Hun hævede sine Øjne op mod Faderen, og med et for tidlig udviklet Barns Medynk sagde hun: »Saa er der altsaa igjen En, der er sprunget forbi dig.«

(Fortsættes.)

Nogle Relief-Figurer af Thorvaldsen.

(Et Brudstykke.)

Et andet Exempel foruden Merkurstatuens Tilblivelse er lærerigt med Hensyn til det Forhold, der i Thorvaldsens Kunst finder Sted imellem Figurens Linjer, Stilling, Bevægelse og dens indre Motiv, det, som den i det givne Tilfælde har at sige. Skjønt dette Exempel angaar flere Figurer, ville vi nærmest knytte det til en enkelt: Achilles paa det berømte Relief af Achilles og Priamos.

Achilles og Priamos.

Det skjønne græske Sagn, som vi kjende gjennem Homer, om den gamle Priamos, der i Nattens Mørke vover sig ud til Troernes Dødsfjende, hans Søns Drabsmand, Achilles, og ved sin Bøn bevæger ham til at udlevere sig Sønnens Lig — dette ægte græske Sagn om Humanitetens, den rent menneskelige Medfølelses Sejr over Blodhævn og Had — var et af de Træk hos Homer, som Thorvaldsens Tidsalder helst fremdrog. Det blev gjerne brugt til akademisk Stilprøve, Medalje-Opgave; dertil bruger man jo Homer den Dag idag, selv hvor man næsten aldrig bruger ham til Andet. Thorvaldsen behandlede det imidlertid af egen Drift allerede i sin tidligste Ungdom i Kjøbenhavn (1791) i et lille Relief (paa Charlottenborg). Hvor meget han den Gang kjendte til Homer selv, skal jeg lade være usagt; i hvert Fald synes hans Fremstilling mindre inspireret af ham end af den Maade, hvorpaa man i Halvfemserne har spillet Tragedie paa det kongelige Theater i Kjøbenhavn. Langt senere (1815), i Rom, da han stod i sin højeste Manddomskraft og nød evropæisk Berømmelse, fremtog han paa Ny dette Æmne og behandlede det i et større Relief, der altid henregnes til hans ypperste Værker. Det er ogsaa en imponerende Frembringelse af fuldmoden Skjønhedssans. I Henseende til Kompositionens Visdom og Adel overgaar det langt det antik-romerske Sarkofag-Relief af den samme homeriske Scene i det kapitolinske Museum. Dertil kommer endnu en sjælden Finhed i Karakteristiken af Figurerne: hvor ypperlig har Thorvaldsen ikke gjort Forskjel mellem den glimrende Helt, den fodsnare Achilles, der strækker sit kongelige Legeme midt i Billedet, og den beskednere Ven, der staar ved Siden, og som vel er en smuk Figur, men ikke et saadant Pragtstykke af Natur som Achilles; og endelig den tungt trædende, tungt byggede, rundryggede troiske Træl, der træder ind med Gaverne længst til Venstre. — — Her har Thorvaldsen imidlertid afveget fra den homeriske Fortælling; thi hos Homer

Brudstykke af et Udkast til Relieffet »Achilles og Priamos«.
Efter **Thorvaldsens** Haandtegning i Museets Samling.

Egeberg-Dalen med Horsens Bys Vandværk. Efter Maleri af Hans Fischer, tegnet paa Træ af Maleren.

træder Gubben alene ind i sin frygtelige Fjendes Telt. Thorvaldsen har aabenbart indført Trællene for paa Priamos' Side at tilvejebringe en Modvægt mod de Figurer, som sekundere Achilles. Men Homers Fortælling er her mere stemningsfuld, mere gribende. Overhovedet synes Følelsen og Fortællingen i Thorvaldsens Billede mig ikke at være dets stærkeste Side; i den Henseende har han selv præsteret noget nok saa Inderligt og Dybt i sit ældre Relief af Briseis' Bortførelse fra Achilles og i sit senere Relief af Hektors Afsked. Især kan man med Føje opkaste det Spørgsmaal, om Achilles' Figur virkelig fortæller det, som den skal i Sammenhængen. Den fortæller Intet om en pludselig Overrumpling af Følelsen, om et stærkt Omslag i Situationen.

Thorvaldsens Tegninger bevise, at denne Figur har voldt ham store Vanskeligheder. Han har forsøgt paa mange Maader, af hvilke endog flere forekomme mig at have Fortrinet for den Figur, han tilsidst lod det bero ved, i Henseende til følt og inderligt Udtryk. Særlig skulle vi fremdrage en af disse Varianter, idet vi henvise til Afbildningen. Achilles er her netop en ualmindelig indholdsrigt fortællende Figur: Saa snart han er blevet vâr, at Nogen paa denne usædvanlige Tid af Natten er traadt ind ad hans Dør, har han uvilkaarlig vendt sig om paa Stolen imod den Indtrædende; men da han til sin Overraskelse sér, hvem det er, og aner, hvad Priamos vil, faa de fjendtlige Følelser Overhaand hos ham: han vil Intet have med den Gamle at gjøre, han vil ikke tillade, at han griber hans Haand, gjemmer endog med en højst udtryksfuld Bevægelse Haanden for ham paa den anden Side, og vender Hovedet bort. Men da saa Gubben begynder at tale og strax griber i den dybeste Stræng i hans egen Sjæl: »Kom din Fader ihu, Achilles!«, saa vender han atter Hovedet om imod ham og stirrer paa ham, dybt grebet og overrasket; nu er han ved at smelte. Denne Figur beviser i hvert Fald — for dem, som have Bevis for den Ting behov —, at naar man hos Thorvaldsen, og særlig i dette Relief, kan savne en gribende dramatisk Fortælling, beror det ingenlunde paa Mangel paa Evne i denne Retning hos Mesteren. Opgaver af denne Art satte netop en Mængde energiske mimiske Forestillinger i Bevægelse hos ham, lige overfor hvilke han selv maatte optræde som Kritiker. Saa synes det, naar han tilsidst skulde tage sit Parti, undertiden at være gaaet ham som Hamlet, denne Type paa de selv kritiske nordiske Naturer: »Beslutningens medfødte Ungdoms-Rødme dør i det kolde, gustne Overlæg.« Saa foretrak han gjerne det »Klassiske«, abstrakt Plastiske for det gribende, talende Udtryk for en indre Sjælsbevægelse. At vide sig sikkert skjærmet mod Kritik har saa tidt været de nordiske Kunstnere mere magtpaaliggende end frisk og dristig at sige deres Mening.

Vi forudse, at Mange, som kjende og elske Thorvaldsen, ikke ville lade denne Betragtning gjælde, men hævde, at den Achilles, som han tilsidst foretrak, i sin Ro og Enkelthed har Fortrinet for det tidligere Udkast. I Achillesfiguren paa Relieffet bibeholdt Thorvaldsen Stillingen af Benene, saaledes som den allerede fandtes paa det anførte tegnede Udkast: venstre Ben strakt skraat fremad; højre Fod støttet med Taafladen mod Skamlen, saaledes at det højre Knæ, bøjet i en spids Vinkel, sés ovenover venstre Laar. Men Kroppen paa Relieffiguren vender sig ikke til Siden, bort fra Priamos, den læner sig lige og rolig tilbage; den venstre Underarm hviler med bøjet tilbageskudt Albue paa Bordpladen; den højre Arm er — som Thorvaldsen allerede forsøgsvis har antydet det med flygtige Streger paa Tegningen — strakt frem, hvilende over det højre Laar; Priamos griber om Haanden. Hovedet er bøjet lidt fremad imod Priamos. I denne Stilling er Antydningen af Sjælsbevægelsens Svingninger, som findes i den tegnede Figur, udslettet. Men det er unægtelig en dejlig Figur, og Ingen vil kunne frakjende Udtrykket Følelse — i alt Fald Udtrykket i Hovedet. Lad Enhver, der vil, foretrække den; vi ville blot paapege en Omstændighed, der med Hensyn til Dommen over den turde have Betydning.

Stillingen i Relieffiguren er fra Thorvaldsens Side ikke blevet til i Kraft af hans Syslen netop med dette Æmne. Han havde tidligere benyttet de selv samme Figurlinjer til Figuren af Paris, der i Helenas Fruerstue udskammes af Hektor, og ligesom ved Achilles fundet dem efter mange forkastede og mere udtryksfulde Forsøg. Vi tale her om det tidligere Relief (med 3 Figurer) over dette Æmne, fra 1809; langt senere, 1837, omarbejdede han Kompositionen og især netop Parisfiguren, der aabenbart i Henseende til Udtrykket vandt meget ved Omarbejdelsen. Jeg véd ikke, om Thorvaldsen selv er bleven opmærksom paa det Besynderlige i, at han havde udtrykt Paris — en blødagtig Pjalt, som tager mod haarde Skjænd — og Achilles — en forbitret Helt, som bliver rørt og formildet — ved den samme Stilling og de samme Linjer. Det Eneste, som disse to stærke Modsætninger have tilfælles, er, at baade Paris og Achilles give en Slags Avdiens for en Indtrædende, hvilket unægtelig viser, at Opgaven er taget fra en noget almindelig, kold, officiel Side. At dette virkelig er det rette Synspunkt for Betragtningen, bekræfter sig, naar man lægger Mærke til, at Thorvaldsen atter har benyttet den samme Stilling til Figuren af den tronende Jupiter paa to mindre Relieffer: Amor, der skriver med sin Pil paa en Tavle foran Gudekongens Trone (1831), og Diana, der kommer til sin Fader med Bøn om evig at maatte forblive Mø (1840). Desuden har han benyttet den med en lille, fin Forskjel til Figuren af Juno, tronende véd Jupiters Side, idet Amor kommer til dem med Rosen og beder, om den maa være Blomsternes Dronning. Der findes mellem alle disse Figurers Stillinger nogle smaa uvæsenlige Afvigelser, og vi tvivle ikke om, at man ved en Maaling vilde finde flere Afvigelser mellem deres Linjer og Vinkler: Ligheden beror jo ikke paa mekanisk Kopiering, men paa en indre Reminiscens. Men nogen virkelig Forskjel i Karakter og Situation er der ikke udtrykt i Henseende til Stillingen.

Der har altsaa her hos Thorvaldsen udviklet sig hvad man kunde kalde en elegant plastisk Formel for siddende Relieffigurer, en Formel, som han — vistnok uden selv at gjøre sig det rigtig bevidst — havde i sin Erindring, som lettede ham Kompositionen og bidrog til dens stilfulde Holdning, men i samme Grad svækkede Indtrykket af Fremstillingen. Intet Under, at man — som en kunstforstandig Mand en Gang træffende udtrykte det — kan savne hos Thorvaldsen det, som Franskmændene kalde *l'imprévu*, naar det, der melder sig hos ham som en Paris eller en Achilles, i Virkeligheden er en Formel, en plastisk Talemaade.

Hin Linjekombination, der kommer mest ensformig frem i de ovenfor omtalte Figurer, kan følges i større Omfang i Thorvaldsens Kunst, saaledes at den, uden væsenlige Forandringer, ved en Forskydning i en eller anden Retning varieres noget stærkere i Udtrykket. Man gjenfinder den i den stemningsfulde Skikkelse af den slumrende Dødsgenius paa Relieffet til Potockis Monument; dér er den mere udtrukket og betegner opløst Hvile. Mere energisk og sammensluttet forekommer den i Figuren af Herakles, som modtager Udødelighedens Drik af Hebe (Medaillonen paa Kristiansborg); atter med Udtrykket af en bredere Magelighed i Flodguden paa Alexandertoget, atter noget mere oprejst i den lyraspillende Apollon paa »Musernes Dans« o. s. v. Saa kan man atter følge, hvorledes den gaar over i andre Linjemotiver, dog saaledes, at Stillingen af Benene: det forreste skraat fremadstrakt, det bageste med mere løftet, i en spids Vinkel bøjet Knæ, unægtelig gjenfindes meget stereotypt i en Mængde af hans siddende Figurer, baade Relieffer og Statuer.

Man mærker saavel heri som i den hele »Formel« den ømmeste Omsorg for at udfolde Figuren paa den mest harmoniske Maade paa Planet, for at undgaa Alt, hvad der kunde støde Øjet. Thorvaldsen var maaske baade som Kunstner og som Menneske altfor bange for at støde, for

at ytre sig paastaaelig eller djærvt. Parallele Linjer og rette Vinkler kunne i Virkeligheden virke ret heldig og udtryksfuldt i en Komposition; men Thorvaldsen finder dem for haarde og søger finere, mere inddelte Vinkler og blødere Overgange.

Thorvaldsens yngre Samtidige, den bekjendte franske Billedhugger David (d'Angers), anklagede ham for, *at han underordnede den udtryksfulde Bevægelse under Linjernes Harmoni, at Anordningen af Linjerne laa ham meget mere paa Hjærte end selve Udtrykket.*

David tilstaar »ganske aabenhjærtig«, at man uheldigvis finder *altfor meget Udenadlært* i Thorvaldsens Kunst. »Hvad Linjekombinationen angaar — tilføjer han —, kan jeg ikke tilbageholde den Bemærkning, at den Trang til at lade det Ene opveje det Andet, som uophørlig sysselsatte ham, og som jeg gjenfinder i alle hans Værker, har ført ham for vidt. Man maa uden Tvivl ofre Noget for Kompositionens Ligevægts Skyld; man maa — for at bruge et vulgært Udtryk, som jeg beder om Undskyldning for — forstaa at stoppe Hullerne: men det er ogsaa af Vigtighed, at man ikke for denne Afvejelses Skyld slukker sin Dristigheds Ild og afkjøler Virkningen af sin Frembringelse«*).

Der staar i Davids Kritik af Thorvaldsen — der forøvrigt ikke træder hans høje Kunstner-Rang for nær — en Del Ting, som ikke ere holdbare; men de ovenanførte Ytringer indeholde den skarpeste og alvorligste Iagttagelse over Thorvaldsen, som vi nogensinde have sét fremsat. At det forholder sig fuldkommen rigtig med den, det have vi ved vor Betragtning af Achilles-Figuren leveret Beviset for, et nøjagtigere Bevis, end David maaske selv vilde have været i Stand til at føre.

Men lige saa vist, som det hører med til en Karakteristik af Thorvaldsen at gjøre opmærksom herpaa, lige saa vist hører det med at fremhæve, at hans Kunst paa ingen Maade gik op i Formler. At der paa bestemte Punkter af en Mesters Produktion aabenbarer sig en vis Stereotypi, dette er jo afgjort et Symptom paa en Utilstrækkelighed, en Ufuldkommenhed, et Tegn paa, at den virkelig skabende Evne svigter — men det er hos saa produktive Kunstnere som Thorvaldsen *noget Almenmenneskeligt.* Der er kun Tale om et Mere eller Mindre. Rafaels Produktion er ikke ganske fri for tilsvarende Fænomener; enhver Stræben efter Figur-Skjønhed er overhovedet udsat for dem, og Plastiken endda mere end Malerkunsten, fordi den har færre kunstneriske Midler til sin Raadighed. Hvor vidt strækker den menneskelige Individualitet sig overhovedet i Evne til Mangfoldighed? Alle Mennesker have et vist Anlæg til fixe Ideer og fixe Udtryksformer. Naar en stor Kunstner som Michelangelo idelig søger efter nye Stillinger, kan der netop i denne utaalmodige Søgen ogsaa være Lidt af en fix Idé; og Nemesis, Gudinden for det menneskelige Væsens Begrænsning, hævner sig ved at sætte et tydeligt Mærke paa mange af hans Figurer om, at de ere »søgte«, et Mærke, som hun ikke har sat paa nogen af Thorvaldsens.

Jul. Lange.

---

*) Se Davids (d'Angers) Brev af 19. April 1844, kort efter Thorvaldsens Død, til Charles Blanc, oprindelig trykt i *l'Almanach du mois,* optrykt som Bilag til Plons *Thorvaldsen.*

Holger Drachmann: Vildt og Tæmmet.

Fortællinger og Naturstudier.
(Kjøbenhavn 1881. Gyldendalske Boghandels Forlag).

Holger Drachmann har tilegnet »Venner og Kammerater blandt danske Kunstnere« sin nye Bog og derved atter mindet om de talrige Berøringspunkter, der findes mellem det sidste Tiaars Strømninger indenfor Literaturens og de bildende Kunstners Omraade. Som Drachmann selv oprindelig er udgaaet fra Kunstnernes Kreds og endnu den Dag idag giver Gjæsteroller som Marinemaler, saaledes staar han utvivlsomt ogsaa, baade hvad Valg af Æmner og Maaden at se, opfatte og skildre paa angaar, disse sine gamle Kammerater og Aandsfæller endnu nærmere, end de fleste af vore andre nyere Forfattere gjøre det. Fortællingerne i »Paa Sømands Tro og Love«, hans »Lars Kruse« og nu endelig Hovedstammen af den nys udkomne Samling ere Vidnesbyrd nok derom. *»Vildt og Tæmmet«* staar i Et og Alt paa Højde med Drachmanns bedste Arbejder i Prosa. »Ude og Hjemme« behøver i saa Henseende kun at minde sine Læsere om de to af Samlingens ti Stykker, de kjende her fra Bladet: den fortræffelige Julehistorie om »De 85 Snese Torsk og den store Kirkeklokke«, samt de karakteristiske »Syndflodssagn« med deres ikke mindre karakteristiske Sprogbehandling og hele forunderlig gribende, stemningsrige Stil. Under Titlen »Efter Orkanen« findes endvidere i Samlingen, i en noget forkortet Skikkelse, de kjendte Breve til »Dagbladet« fra Stormfloden i 1872, samt den Historie om, hvorledes en Isbaadstransport nær var »dreven af«, som for et Par Aar siden fremkom i en af vore Folkealmanakker og med Rette gjorde almindelig Opsigt, saavel fordi den var saa lunefuldt fortalt som for de indlagte friske Visers Skyld. Ogsaa »Kutteren Vildanden« har oprindelig været trykt i en Almanak, hvor dog maaske den lette Satire over Smaakjøbsstadslivet og en Søndagssejler, hvis man i Analogi med en Søndagsrytter tør bruge dette Ord, næppe var saa meget paa sin Plads, som det brede og friske folkelige Lune i »Dreven af«. Til de her nævnte Fortællinger og Naturskildringer slutte sig nærmest de to af Samlingens tre nye Stykker, som kaldes »Skraaplaner« og »Kjærlighed og Depeche«. I »Skraaplaner« ligger Stoffet til en hel Roman, og det ypperlige, ud af Nutiden grebne Æmne — et Fiskerlejes Opslugning af en landliggende Hovedstadsbefolkning og begge Parters gjensidige demoraliserende Indvirkning — kunde have fortjent en udførligere Behandling. Fortællingens første Halvdel tyder tildels ogsaa paa et fra først af bredere Anlæg, medens Fiskerlejets Forandring til Villabyen er givet i mere skitserede, men forresten ypperlige Træk. I »Kjærlighed og Depeche« virker Opløsningen med Drømmen en Smule skuffende, men Familie-Interiøret, der er skildret med en overraskende Detailkundskab, er en fin, ægteskabelig Studie. Den lille »pylrede« Dukkekone og Svigermoderen for alle Svigermødre ere tro Typer fra vore Provinsbyer. Noget isoleret i Samlingen staar »Et Brev« med den glimrende Skildring af en Maaneskinsnat i Venedig, men skjønt alle de andre Fortællinger bevæge sig paa dansk Grund, gaar man gjerne her »over alle Bjærge« med Digteren. Tilbage have vi saa de to Fortællinger: »Naar Mørket falder paa« og »Byron i Vadmel«, af hvilke den sidste ikke tidligere har været trykt. »Hvorfor grave vi —, hedder det i den første Fortælling — der saa højttalende kalder os Sandhedens og Dannelsens Værge, ikke oftere Brønde og Schakter ned til de dybeste Lag, og afleder de skadelige Strømme, de giftige Dampe?« Den moderne Literatur gjør dog forøvrigt dette i rigt Maal, men det er sandt, at Drachmann selv sjældnere stiller sig slige Opgaver, skjønt han baade tidligere, som i »To Skud«, og nu igjen her har vist, at ogsaa han kan stikke Sonden dybt ned, naar han vil. Skildringen af det rudimentære Byron-Æmne er saaledes ikke blot et interessant psykologisk Forsøg, men tillige et karakteristisk Folkelivsbillede og en varmhjærtet Undersøgelse af, om Samfundet nu og da ikke tager sig lovlig sent af sine Individer og lader nyttige Kræfter gaa tabt, som maaske i Tide kunde være indvundne til det Heles Vel. Men fælles for alle disse Fortællinger og Skildringer er Drachmanns utvungne og anskuelige, levende Fortællegave. Selv hvor han kun bevæger sig paa Overfladen og nøjes med løselig at skitsere Konturerne, er hans Fremstillingsevne betydelig, hans Stil frisk, og Forfatterpersonligheden hans egen. En Bog som denne Samling burde kunne trænge langt ned i vort Folk. Holger Drachmanns Sømandshistorier og lignende Arbejder have saa mange Betingelser for at blive virkelig Folkelæsning, at det er Synd, hvis de ikke paa en eller anden Vis spredes vidt omkring. Nu da den »store« Literatur har faaet sin smukt udstyrede Udgave, skulde Fortællingerne enten enkeltvis eller to og to trykkes billig og tarvelig op paa Ny og kolporteres ud over Landet. Det vilde sikkert tillige vise sig at være en god Forretning.

O. B.

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag har Thomas Lange udgivet en Række, dels tidligere trykte, dels nye *»Skitser og Æventyr«.* Saavel blandt Naturskildringerne som blandt »Epistlerne« om det af-

brændte Spørgsmaal »om Idealisme og Realisme« ville Læserne af »Ude og Hjemme« gjenfinde et og andet Stykke fra dette Blads Spalter. Af Samlingens nye Ting henlede vi bl. A. Opmærksomheden paa nogle Ungdomserindringer fra »Himmerig«, den bekjendte Kafé paa Store Kjøbmagergade.

Paa Andr. Schous Forlag har den norske Forfatterinde Elisabeth Schøyen udgivet en Roman, ved Navn »*Olaf*«. Bogen er skrevet med et vist Talent, men det turde dog være for dristigt, naar Forfatterinden ovenover Navnet »Olaf« som Hovedtitel sætter »Vor Samfunds-Komedie« og dermed fremkalder en Sammenligning, som faa kvindelige Penne vilde kunne bære. Vel hedder det i Fortalen, at hvis vor Poesi i det Hele taget skal være en Livsmagt i Samfundet, saa maa den følge de store Kulturlandes Exempel og gaa over i Realismens Rækker »for udelukkende at lade sig inspirere af Sandheden og Samtiden uden Tilsætning af Digterens egen Farve«, men dette Sidste turde være en temmelig vanskelig Opgave, og et Digterværk uden Spor »af Digterens egen Farve« vilde heller næppe have synderlig Værd eller Interesse. Hvor meget »Olaf« ogsaa strejfer ind paa Nutids-Spørgsmaal og moderne sociale og aandelige Brydninger, bærer den da som alt Menneskeligt og særlig alt Kvindeligt ogsaa sit Ophavs Mærke, og vi tvivle om, at det vil lykkes Forfatterinden at holde Spejlet saaledes op for vor Tids Komedier og Tragedier, at Poesien »i Stedet for at være et Udtryk for en enkelt Persons ejendommelige, mer eller mindre anerkjendte Anskuelser, der kunne vexle adskillige Gange i et Menneskeliv, derved bliver et gavnligt Spejl for Tiden og tillige et værdifuldt Led af vort Lands Civilisationshistorie«. Tværtimod, jo mere den enkelte Digter kan paatrykke et Værk sit eget, individuelle Præg, jo mere Betydning vil det faa baade for Samtid og Eftertid. Kommende Forskere skulle alligevel nok kunne læse Landets »Civilisationshistorie« ud af Literaturens Frembringelser.

Paa samme Forlag har A. P. de la Cruz Frølich oversat en Roman af den spanske Forfatter B. Perez Galdós, ved Navn »*Leon Roch*«. Det er et meget omfangsrigt Værk med flere Partier af en trættende Brede, men ligesom det har sin Interesse at faa en Repræsentant for den nyere spanske Literatur at se, saaledes giver »Leon Roch« ogsaa et i flere Henseender karakteristisk Indblik i det nuværende Spaniens Forholde og Tilstande. Oversætteren, der i flere Aar har opholdt sig i Spanien, erklærer i Fortalen, at det Billede, der i Romanen oprulles af de kirkelige Forhold, er en tro Gjengivelse af Tilstandene i den nordlige Del af Landet, hvor den religiøse Fanatisme endnu stadig gjør sig gjældende og blander sig i Alt. Forfatteren er født i Aaret 1845 og har et godt Navn i sit Fædreland.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg antages at ville kunne blive aabnet for Publikum allerede i Slutningen af August Maaned dette Aar. Lokalerne i Slottets Kongefløj ere saa godt som fuldt indrettede, og adskillige Kunstværker, især en stor Mængde historiske Portræter, ankomne til Samlingen.

— Den Udstilling af Malerier og Studier af Vilh. Kyhn, som vi i Maj Maaned gjorde opmærksom paa, har givet Maleren Lyst til at foranstalte en endnu større og mere karakteriserende Udstilling af sine Arbejder. Den er ligesom den forrige frit tilgjængelig hver Dag i Hr. Kyhns Atelier, Danasvej ved Vodrofvej, og vi opfordre alle Kunstvenner til at besøge Udstillingen, som holdes aaben til midt i September.

— Midt i August aabner Ejeren af »Dansk Kunsthandel« i Industriforeningsbygningens store Sal en Kunstudstilling, bestaaende af de fleste af de danske Malerier, der vare udstillede i Göteborg, deriblandt Krøyers »Messalina« samt adskillige tildels fremragende Arbejder af norske og svenske Kunstnere.

— Det tekniske Selskabs Skole har nu faaet sin egen Bygning, et smukt og anseligt treetages Hus, opført af Professor Fenger. En ejendommelig Prydelse har Bygningen modtaget i den af Fabriken Aluminia skjænkede farverige Fajancefrise, hvori der paa hvid Grund er anbragt Medailloner med Emblemer, hvilke holdes af Genier og forbindes med Arabesker. Ned ad Façaden løbe fire tilsvarende Baand, i hvis Medailloner sés Portræter af Ole Rømer og Tycho Brahe, Thorvaldsen og Ørsted.

— En Del af den nys afdøde svenske Kunstner Prof. Scholanders efterladte æsthetiske og kunstkritiske Skrifter ville tilligemed et Udvalg af hans Haandtegninger blive udgivne paa Norrstedt & Sønners Forlag, Stockholm.

— Ifølge officiel Meddelelse til »Centralblatt der Bauverwaltung« har Professor i Kemi ved den tekniske Højskole i Berlin Weber efter i længere Tid at have beskjæftiget sig med Forsøg angaaende Marmorkunstværkers Bevarelse opfundet et Middel, der beskytter det dermed anstrøgne Marmor imod Klimatets ødelæggende Indvirkning. Allerede for fire Aar siden er Midlet anvendt paa de bekjendte Figurgrupper paa Slotsbroen i Berlin, lidt senere paa Schillermonumentet, og skal have vist sig fortræffeligt.

— Restavrationen af Domkirken i Metz, der blev stærkt medtaget under den fransk-tyske Krig, er nu i fuld Gang. Det er et meget betydeligt Arbejde, ikke mindst paa Grund af den Mængde ødelagte Billedhugggerarbejder, der skal erstattes; alene til Hjørner portalen skal der udføres omtrent 200 Figurer, hvoraf ikke faa ove Legemsstørrelse. — Ogsaa paa den gamle Domkirke i Aachen arbejder man nu, for saa vidt muligt at føre den tilbage til den oprindelige Skikkelse. Kuplen over den af Karl den Store byggede Octogon var fra først af indvendig klædt med Mosaik, men denne blev i Baroktiden overklistret med Ranker og Løvværk udført i Stuk. Nu har man slaaet Stukken ned og er i Færd med at anbringe Glasmosaiker efter Udkast af Arkæologen Baron Bethune i Gent. Foreløbig er der i Kuplens Murværk, der bestaar af Oolith, hugget et System af Riller, der staa 5 Centimetre fra hinanden, for at holde paa det af Kalk, Sand og pulveriseret Marmor bestaaende »Mørtel«, hvori Stifterne skulle anbringes. I gamle Dage brugte Mosaikmestrene den besværlige Fremgangsmaade at trykke Stifterne én for én ind i det paa Murfladen anbragte Underlag. Nu bliver i Atelieret hele Stykker af Billedet sammensat paa svært Papir og hæftet til dette med Klister, saaledes at den Ende af Stifterne, der skal sés, vender nedad; derpaa trykkes hele Bagsiden af det samlede Stykke ind i Underlaget, hvoraf en Del da trænger op og fylder Mellemrummene; endelig opblødes og bortvaskes Papiret. Mosaiken antages at ville komme til at koste omtrent 300 Kroner Kvadratmetren. Domkirkens Klokketaarn og de to tilstødende Kapeller blive ogsaa fornyede; de opføres af Sandstenskvadre efter Tegning af Professor Schneider i Kassel.

— Et Monument for Digteren Hölderlin er afsløret i Tübingen; dets Hovedbestanddel er en »Hæderens Genius«, udført og foræret til Staden af Billedhuggeren Andresen.

— I Trier har man ad forskjellige Veje samlet et tilstrækkeligt Pengebeløb til derfor at foretage en fuldstændig Restavration af den i den reneste gothiske Stil opførte Fruekirke; snart vil der ogsaa blive taget fat paa Opbygningen af Domkirkens Taarne.

— Den esthiske Maler Gebhardt, hvis drøjt realistiske, med uhyre Energi og fremragende Individualisationsevne udførte Nadverbillede sikkert vil være adskillige af vore Læsere bekjendt, har fuldendt et nyt opsigtvækkende Maleri, Kristi Himmelfart. Atter her har han givet Afkald paa enhver Stræben efter formel Skjønhed, adskillige af Figurerne ere endog ligefrem hæslige; hele Billedet er dog en storartet gribende Komposition, ualmindelig rent og stærkt i Følelsen og i høj Grad personligt i Udtrykket for denne.

— Den bekjendte franske Historiemaler Auguste Gendron, en af Paul Delaroches bedste Elever, er nylig død i en Alder af 63 Aar. Til hans Hovedværker hører det i Kobberstik noksom bekjendte »Den hellige Katharina begraves af Englene«, dernæst »Tiberius paa Kapri«, »Paolo og Francesca i Helvede«, »En Søndag i Florents i det 15de Aarhundrede«, »Athens Tribut til Minotauros« og »Lucretia«.

— Paa Militærskolens Esplanade i Paris skal opstilles fire kolossale Rytterstatuer af Generalerne Hoche, Klebert, Carnot og Marceau, hver tre Metre høj paa fire Metres Fodstykker. Den sidstnævnte er alt udført i Bronce af Clésinger og foreløbig opstillet foran Hovedportalen til Palais des Champs Elysées.

— Man har nu begyndt at gjøre Alvor af den længe nærede Plan at nedbryde de Huse, der ere klinede op ad Pantheon i Rom.

— I Rom er for nylig opdaget et hidtil ganske ubekjendt Maleri af Correggio; det forestiller Jomfru Maria, der lægger Kristusbarnet til Brystet, og skal være særdeles vel bevaret og friskt i Farven.

— Atter have Udgravningerne i den boiotiske Stad Tanagra givet vigtige Resultater; man har paa Byens Nordside nær ved Hovedporten fundet femten Grave, hvori ikke mindre end 60 af de bekjendte fortræffelige Lerfigurer, dels archaiserende Statuetter, dels Ting i udviklet græsk Stil, siddende Kvindeskikkelser, Satyrfigurer, en Gruppe af en Mand og en Kvinde paa en Løjbænk; Figurerne ere fra 10 til 35 Centimetre høje. Endvidere er der fundet mangfoldige, tildels desværre beskadigede Kar, deriblandt 20 Lekyther med malede Fremstillinger af Dionysosdyrkelsen, Kampscener o. s. v. En enkelt Vase er særlig mærkelig ved, at den bærer Kunstnerens Navn, Theisias. I to af Gravene laa henimod 50 mindre Smykker af Terrakotta, dels malede eller forgyldte, dels endog belagte med tynde Guldplader — Ting, som man aabenbart af Sparsommelighedshensyn har foretrukket at give drn Døde med i Stedet for Prydelser af fuldt Guld. Ved en anden Lejlighed har man fundet en Begravelsesplads, der synes tidligere plyndret, men dog har givet et meget betydeligt Udbytte; to af de dér optagne Lerarbejder høre til det Skjønneste, der endnu er kommet fra Tanagra. Det ene forestiller en vinget Yngling, der er i Færd med at svinge sig op i Luften; foran knæler en ung Kvinde, hvis Draperi løfter sig over ham i en Bue; han griber hende ved Armen, som om han vil drage hende op med sig. Den anden er en Afrodite, der stiger ud af en Muslingskal. Farverne paa disse to Arbejder ere ualmindelig friske, Figurerne særdeles vel bevarede. Udbyttet af disse Fund gaar til Athen, hvis Museum derved sandsynligvis bliver rigere paa udmærkede Tanagrafigurer end nogen anden Samling i Verden.

☞ *Otto Borchsenius* træffes i Reglen hver Dag fra Kl. 3—4 i sin Bolig, Amaliegade 5, 3. Sal. — *F. Hendriksen* træffes i Reglen hver Dag fra Kl. 2—3½ i »Ude og Hjemme«s Hovedexpedition, Tordenskjoldsgade 21. — Breve, Bøger og andre Forsendelser bedes sendte til Hovedexpeditionen.

Indhold: »En Krans til Vilhelm Topsøe«, Digt af Holger Drachmann. Med Tegning af Pietro Krohn. — »Familieliv«. Novelle af Guy de Maupassant. Oversat af K. M. — »Nogle Relief-Figurer af Thorvaldsen«. Af Jul. Lange. Med to Billeder. — »Egebjerg Dalen med Horsens Bys Vandværk«. Efter Maleri af Hans Fischer, tegnet paa Træ af Maleren. — »Literatur«. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 200. Søndagen d. 31. Juli 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

MAX KLINGER.

Af **Georg Brandes.**

Med 3 Billeder og 3 Vignetter efter Max Klingers Illustrationer i Værket *Amor og Psyche.*

I.

Paa Berlinerkunstnernes permanente Udstilling vakte i Foraaret 1878 en Række Pennetegninger Opmærksomhed. De vare betitlede »Fantasier over en funden Handske, tilegnede den Dame, som har tabt den«. Deres Originalitet var saa dyb og saa barok, de vare saa ulige Alt, hvad man før havde sét af den Art, at ingen Tilskuer gik dem ligegyldig forbi. Den jævne Berliner var vel uklar over, om dette var Genialitet eller Vanvid, en og anden klog Hane mumlede vel Ordet »Fliegende Blätter-Illustrationer« mellem Tænderne; men enkelte blandt Kunstnerne og de Kritikere, hvis Kunstsans ikke er bestemt ved gammel Vedtægt, studsede, fordybede sig i Billederne og beundrede det Talent, som i dette første Glimt aabenbarede sig paa næsten blændende Maade. Jeg selv har i sin Tid omtalt dem i det norske »Dagblad« og i »Academy«. Kunstnerens Navn var Max Klinger, og han var kun 21 Aar gammel.

Disse Blade ere i Aar udkomne som en Suite af mesterlig udførte Raderinger, *Ein Handschuh. Rad. Op. VI*, undtagelsesvis paa Kunstnerens eget Forlag, da han ej kunde vente stor offenlig Deltagelse for et Arbejde af saa personlig Karakter. Her en kort Beskrivelse af dem. 1 og 2. Berlins Skating-Rink, det Selskab, der den Gang besøgte Anstalten, nøjagtig portræteret, deriblandt Kunstneren selv, høj, soldaterrank, med sit tykke, krøllede Haar, der bedækker Hovedet som en Pelshue, og en ung, udmærket smuk Dame, en Brasilianerinde, som i hin Tid tildrog sig de Besøgendes Interesse ved sin Skjønhed og sin yndefulde Løben. Den unge Dame taber i Farten en lang hvid Handske med sex Knapper; den unge Kunstner bøjer sig i sit Løb og tager den op, formodenlig for at gjemme den i den Lomme, der er Hjærtet nærmest. — 3. En nydelig lille Kupido sidder halvt bortvendt nær en Rosenbusk, fra hvilken tunge, store Roser lude ned. I deres Skygge hviler den fine, smalle Damehandske. Han sidder paa Vagt ved det bløde og duftende Fund. Rosenblade drysse ned derover. — 4. Max Klinger i sin Seng; han sover, men kaster sig uroligt paa sit smalle Leje. Paa hans Natbord ligger Handsken, men over hans Hoved sés den samme, af Drømmen udspilet til en uhyre, truende Haand, der griber om Maanen og truer med at rive den ned fra Himlen. Og se! til Venstre for Sengen begynder det aabne Hav, og ude paa Havet hæve sig op af Bølgerne med vilde Skrig og Gebærder svømmende, druknende, hæslige Skikkelser, blandede med Havuhyrer, og længere ude nærme sig store, krummede, angstindjagende Handskehænder. Intet Under, at den Sovende i Skræk trækker Benene op under sig i sin Seng. — 5. Opvaagnen. Handsken ligger roligt paa Sengen, men Kunstneren, der sidder paa Hug, har ladet Ansigtet synke ned i sine Hænder og drømmer vaagen videre: Et vidtstrakt Landskab med Bjærge til Baggrund aabenbarer sig; i Forgrunden skyde over Handsken paa høje, tynde Stængler uvirkelige, med Blomster helt bedækkede Drømmetræer i Vejret. Under dem og dog fjærnt, fjærnt paa en Vej øjnes ikke større end at Skikkelsen kan dækkes af en Flue, men dog med karakteristisk igjenkjendelig Holdning den skjønne Dame fra Skating-Rink. — 6. Storm paa Havet. Midt ude paa det en Sejlbaad, der kastes af Vinden og krænger stærkt; ud af Baaden bøjer sig den unge Kunstners Skikkelse, forsynet med en uhyre lang Skibshage. Handsken er falden overbord, det gjælder at fiske den op. Man sér den synke, man føler den fortvivlede Anstrængelse for at ramme den med det spidse Jærn og faa den tilbage. — 7. Atter Vand, men hvor forskjelligt! stiliseret som paa et græsk Basrelief i store sikre Rundinger og Voluter. Et Spand af Havheste i den strængeste helleniske Stil drager langsomt og majestætisk en lav Triumfvogn over Bølgerne; dens Sæde er en Konkylie, der aabner sig som en sort og skinnende Blomsterkalk, og i denne hviler lysende hvid — den sexknappede Handske, som holder Tøjlerne og kjører Spandet. — 8. Hvad er dette? To fortvivlede, nøgne Mandsarme, der ere stødte ud gjennem en Rude, hvis Skaar falde klingrende til Jorden;

Hænderne gribe efter en bortflyvende Gjenstand, der taber sig i Nattens Mulm. Ak! det er atter Handsken. Ud af Vinduet er den fløjet; en hæslig, overnaturlig stor Flaggermus fjærner sig med den i sit Næb. Og forgjæves strækker den Fantaserende sine blødende, skaarede Hænder ud af Vinduesrammen efter den. — 9. Her er den igjen. Og denne Gang bedre forvaret. Nu skal den ikke let slippe bort mere. En rummelig Sal. Alle Vægge bestaa af hængende Tapeter, og nøjere besete ere disse Tapeter lutter mange Gange forstørrede, parvis forbundne sexknappede Damehandsker, der naa fra Loftet ned til Gulvet. Midt i denne Sal et koket lille Bord, der gjør Tjeneste som Alter. Og paa Alteret hviler Skatten selv i naturlig Størrelse, fin, smal, synlig fra alle Sider. Men i et Hjørne af Værelset er Tapetet lidt uregelmæssigt; thi et vildt Dyrehoved med flammende Øjne hæver nogle af de store Handskefingre lidt i Vejret og kigger ind; det er Dragen, der med stygge Kløer og slangesnoet Hale vogter Helligdommen og ruger over Skatten. — 10. Atter en flad, sandet Kyst. Ved Stranden brænde paa høje Stativer to fine, antike Lamper. Mellem dem hviler paa en Pude den fundne Handske, og Havet skyller op imod den, men uden at nærme sig den med den Dristighed, hvormed det en Gang rørte Knud den Stores Fod. Tværtimod. Oceanet hylder dette Klenodie for den Elskende; alle de stigende Bølgekamme skylle Roser ind mod Stranden, kaste Roser hen for Handsken, i alle Bølgedale flyde de; alt det fraadende Bølgeskum opløser sig i lutter Roser.

II.

I Vinteren før hin Foraarsudstilling lærte jeg her i Berlin en lille Gruppe unge Kunstnere at kjende. De boede, eller samledes, paa et Atelier, der befandt sig paa en femte Sal i den aristokratiske Hohenzollernstrasse. Huset var et Hjørnehus med vid og smuk Udsigt over Schöneberger Ufer, men Udsigten var Lejlighedens største Pragt. Et og samme store Rum var baade Atelier og Sovekammer. Der fandtes en slidt Sofa og et mægtigt, med løse Tegninger og Mapper og Kaffekognings-Rekvisiter bedækket Bord, hvis Størrelse og Soliditet jeg allerede var nær ved at misunde, da jeg opdagede, at det slet ikke var noget Bord, men kun et Par Bukke, over hvilke man havde lagt nogle Brædder. Paa alle Vægge Studiehoveder, udførte under Gussows Ledelse, ogsaa mange originale Forsøg.

Portneren, der lød det velklingende Navn Piefke, sørgede som en Moder for Atelier'ets Beboere. Han tog sig af deres Vel selv imod deres Vilje. En af dem skulde gjøre en Rejse og savnede længere Tid i Forvejen alle sine smukkeste Skjorter. Det var Hr. Piefke, der havde stukket dem tilside for at de kunde være rene til Rejsen og hans Yndling gjøre Figur mellem Fremmede. Det Bedste var, at han tilsidst blev saa smittet af den kunstneriske Atmosfære paa femte Sal, at han selv begyndte at male nede i sin Kjælder, og det Pudsigste var, at han virkelig havde noget Talent, »mere end mangen Berømthed«, sagde Malerne. Ja En af dem tog Hr. Piefkes Maleri for en af Kammeraternes, da han en Dag kom tilbage til Ateliret og fandt det opstillet. Jeg har selv sét to Marinemalerier af Hr. Piefke, forestillende Skibe i Storm, hvis Interesse forøgedes ved, at Kunstneren aldrig havde sét Havet, saa Fantasien kunde tumle sig desmere frit.

En af de unge Malere kom til mig og vilde male mit Portræt; saaledes lærte jeg Gruppen at kjende. De vare — naturligvis — ivrige Nihilister, Socialister, Atheister, Naturalister, Materialister og Egoister. De docerede i Munden paa hinanden de for Samfundsordenen og Næstens Fred mest faretruende Synsmaader; de beklagede ethvert mislykket Attentat og svang sig op til at beundre Hödel; de hyldede Pariserkommunens Politik, de foragtede Enhver, der paastod, at han nogensinde lod sig lede, eller at man overhovedet burde lade sig lede af andet Motiv end den mest usminkede Egoisme — som en Hykler, der ikke skulde narre dem. De vare, efter at have lært mig at kjende, meget overraskede af min Tamhed. De havde ventet sig noget ganske Andet. De nærede Væmmelse — Foragt er for svagt et Ord — for den hele anerkjendte tyske Kunst, for Akademiet, deres Kammerater dér, de berømte Navne (med Undtagelse af Menzel og Gussow). De havde gjennemskuet Livet. Ævret var opgivet. Der var Intet at arbejde for og Intet at haabe. Det gjaldt om saa smerteløst som muligt at slaa Tiden ihjel; de vare for gamle til at nære Lidenskaber — derover vare de ude — for blaserte til at løbe efter Illusioner, for kunstforstandige til at tiltro sig selv Geni, for stolte til at bryde sig om Ros eller Ry; det gjaldt om at faa den ene Dag til at gaa som den anden, male lidt, faa sig et Slag Kort, sove meget længe. Kort sagt, de vare unge, unge! i Begyndelsen af Tyverne, nydelsessyge, ærgjerrige, begejstrede, fanatiske for Kunsten, hvidglødende af Foragt for Hykleriet, saa lidenskabsløse, at den ivrigste Tilbeder af Indolensen iblandt dem lige var bleven helbredet efter et Selvmordsforsøg af ulykkelig Kjærlighed, og saa ivrige for at prædike Egoismens Evangelium, at de levede i fuldstændig Kommunisme, hjalp hinanden, sultede for hinanden og elskede hinanden.

De vare Alle meget begavede, men saa snart man var ene med En af dem, fortalte han strax med en Blanding af Ømhed og Ærefrygt, at der var En af dem, som var et Geni. Han var deres Stolthed, deres Beundring. De satte deres egoistiske Glæde i at udbasune hans Ros til alle Sider, at tale overalt og til Enhver om hans Arbejder uden at ymte en Stavelse om deres egne; bleve de udspurgte om dem, svarede de, at det var Brøderhverv. De bar deres Benjamin paa Hænderne og svor paa, at han vilde fordunkle alle nulevende tyske Kunstneres Ry. Imidlertid gik han tavs og sluttet, rank og høj, med sit tykke, krøllede røde Haar om iblandt dem, istemmende i deres Theorier med et Nik, men uden Veltalenhed, forud overbevist om, at kun den mest yderliggaaende Anskuelse kunde være den sande, og forøvrigt saa fortabt i sin indre Syslen, saa optaget af sine frugtbare Drømme, saa uafbrudt, fabelagtig produktiv, at han kun havde ringe Tid til Ræsonnementer.

III.

Max Klinger er født i Leipzig d. 18. Februar 1857. Han er Barn af en velhavende Kjøbmandsfamilie. Han har studeret Malerkunsten i Karlsruhe og Berlin under den for sin energiske Realisme bekjendte Maler Carl Gussow, men uden at kunne lære det, som denne Lærer især har sin Styrke i, den nøjagtige Gjengivelse af Modellen. Han lærte aldrig at kopiere den ydre Virkelighed; dertil var hans indre Verden for ejendommelig og for rig. Hans Hukommelse var saa tro, at den var overfyldt med Former og Indtryk, hans gnostisk sanselige, idé- og billedsprudlende Indbildningskraft var saa klippefast forvisset om sin indre Logik, at hvor vildt

den end opfandt og hvor dumdristigt den end tumlede med det Givne, fik den noget i kunstnerisk Forstand Fornuftigt ud deraf, og hans Stemningsliv var saa fuldttonende, saa mangestemmigt bevæget, at enhver af hans Frembringelser virkede paa Nerverne som Musik, havde Stemning over sig og bragte Stemning med sig.

Den Stamme, ud fra hvilken denne frugtbare Fantasi skød sine Blomster, var en fast, sluttet og haardnakket Karakter, stædig i sin Attraa og sine Beslutninger og rede til at ofre Tid, Kræfter, ubetinget Alt for den herskende Attraas eller Beslutnings Skyld, fremdeles et yderlig nervøst indtil Overmaal sensibelt Temperament, et af disse Temperamenter, som Lidenskaberne ryste til deres Grund, dog ikke som hærjende Storme, men som tropiske Uvejr, efter hvilke Jordsmonnet er dobbelt frodigt.

I Efteraaret 1878 udstillede Klinger en Række af otte Tegninger, der illustrerede Kristi Historie, de vare — ligesom den senere Samling »Eva und die Zukunft« — tilegnede den norske Maler Christian Krohg. Skjønt disse Tegninger ikke høre til Klingers bedste Arbejder, vel nærmest fordi det Historiske ikke ligger for ham, og fordi Opgaven overhovedet var for stor for hans Ungdom, blev der lagt meget Mærke til dem. »Die Gegenwart«s Kunstkritiker, en af de faa, der have virkelig kunstnerisk Indsigt, skrev til de etablerede Storheders Forargelse: Om Udstillingen 1878 vil man i Fremtiden sige: »Paa den udstillede Max Klinger første Gang«, og ikke længe efter bleve Tegningerne kjøbte af Nationalgalleriet. Deres Fortjeneste laa især i Kunstnerens fuldstændige og afgjorte Brud med alle gængse Overleveringer i Behandlingen af de oprindelige kristelige Typer. Han søgte med ungdommelig Alvor sin egen Vej. Kristustypen er hos ham uklar, forskjellig paa de forskjellige Tegninger, fordi han selv er uklar over sin Grundopfattelse. Men

Randtegning af Max Klinger fra Værket *Amor og Psyche*

Begivenhederne ere rykkede Tilskueren nær. F. Ex. Den udvalgte Skare bestiger Højen, fra hvilken Bjærgprædikenen skal holdes; den klavrer møjsomt op ad Skraaningen, fulgt af nysgjerrige skrigende Drenge, haltende gamle Kjærlinger, Værkbrudne, Farisæere og Soldater. Alle vende de os Ryggen; en af Apostlene drejer sig om og vil slaa en Dreng paa Øret, der skraaler efter ham, medens en anden holder ham tilbage. Indtrykket er her humoristisk. I en anden Tegning, hvor man skrider ned ad Bjærget, er Alt højtideligt. Solen flammer paa det hede Sand. En efter En, med bøjede Hoveder følge Apostlene deres Mester. Han nærmer sig Tilskueren. Det ædle og fine Ansigt med dets bløde, sorte Haar og Skjæg stirrer nedad. Han sér trods sin Ungdom saa ærefrygtindgydende ud, at den romerske Centurion, der er sendt ud for at holde Øje med ham, uvilkaarlig gjør Front, da han skrider hàm forbi, og staar stiv og ubevægelig med blottet Hoved. Der er i disse Tegninger en tapper og sandhedskjærlig Kamp mod det Vedtagne. Paa den, hvor Kristus vises frem med Tornekransen om sin Pande, er f. Ex. Udraaberen ikke det sædvanlige brutale Uhyre, der svælger i Fornøjelse over sin egen Lavhed; vi se en søvnig arabisk Profil, hvis Besidder med ensformig Stemme ganske mekanisk, fordi det er hans Profession at fremplapre, udskriger en Række Ord, han har lært udenad.

Paa samme Udstilling fandtes et lille Maleri af Klinger, *Spaziergänger* kaldet, lidet egnet til at give en Forestilling om hans overordenlige maleriske Gaver, men interessant ved sit spændende Æmne. Scenen er en øde Mark, nærmest Hasenhaide ved Berlin, kjendt som en utryg Egn. En lang, uendelig lang og melankolsk Kirkegaardsmur strækker sig ind i Billedet. Mod den har en ung Mand søgt Rygstød. Han har taget en lille Revolver frem af sin Lomme og holder den ud for sig med et roligt, iagttagende Blik; thi fra tre Sider nærme sig uhyggelige og pjaltede Skikkelser med tykke Knipler i Hænderne. De ere standsede, øjensynlig uvisse om, hvad der nærmest er at gjøre, da de se, han er forberedt. En af disse Forstadsproletarer bøjer sig, utaalmodig over denne Venten, og tager en stor Sten op fra Jorden. Derover blaa Himmel med skinnende Sollys; Sommerluft i Billedet.

Saa stor Opsigt vakte disse første Forsøg, at Misundelsen blev aarvaagen; Kritikeren i »Die Gegenwart« blev imødegaaet i Bladet selv og desavoueret af Redaktionen, der frygtede for at lægge sig ud med de gamle Professorer. Det hed sig rundt omkring, at »det var Synd at fordreje Hovedet paa en saa ung Kunstner med Ros«, især, føjede man gjerne til, »da han rimeligvis ikke bliver til Noget«, og da Klingers Kunst snart derefter syntes at staa i Stampe, da han forsvandt hele to Aar fra Berlin, levede meget stille først i Bruxelles, senere i München, gjennemgik en langvarig og udmattende Sygdom, kunde det en kort Tid se ud, som om de ugunstige Profetier skulde beholde Ret.

Dog i Begyndelsen af 1880 udkom i Bruxelles »*13 Eaux-fortes*«, Randgloser til Ovid, som røbede et stort Fremskridt i Kunstnerens Udvikling. Det var Illustrationer, eller rettere akkompagnerende Fantasier til Metamorfosernes Fortællinger om Apollo og Dafne, Pyramus og Thisbe, blandede med Intermezzoer af pathetisk eller humoristisk Natur. Det indledende Blad er udført i en stor og pragtfuld Stil. Et skjønt og bjærgrigt Kystlandskab. Mod en mægtig Bjærgside som Baggrund sés til Venstre en græsk Kolossalbuste anbragt som i en Rede af Roser. Den nederste Del af Bladet indtages af Pladen paa Kunstnerens Arbejdsbord med Lysestagen og Tegneredskaberne; nederst til Højre strække to foldede Hænder sig bønfaldende i Vejret. Det er Anraabelsen af Antikens Aand. Man maa have sét den rene Højhed i Kolossalhovedets Udtryk og den skjælvende nervøse Inderlighed i de sammenfoldede Fingre, endelig Landskabet med et lille rygende Alter og en Ofrende i Baggrunden til Højre ud mod Havet, for at fatte den gribende Virkning. Det er især Landskaberne, som i denne Suite ere fortryllende, og Klinger har overhovedet en ligeligere Styrke i dem end i Figurerne, hvis Tegning ikke sjælden er forfejlet, og hos hvilke det Barokke og Hæslige undertiden aabenbarer sig forstyrrende midt iblandt meget Yndefuldt og Genialt. Disse Landskaber her, mythologiske Landskaber, der have noget Paradisisk og dog ej det ringeste Uvirkelige ved sig, minde i Et og Andet om Böcklin, som vel overhovedet turde være den Maler, der har gjort det dybeste Indtryk paa Klinger. De af mine Læsere, der have sét, forstaaet og følt saadanne Malerier af Böcklin som de to i Schack-Galleriet i München, der føre Navn af »Villaen« og forestille det samme gammelgræske Landskab sét ved Dag og Nat, kunne gjøre sig en Forestilling om den dybe, dragende Poesi i Klingers snart overfrodige, snart ved deres vilde Goldhed melankolske Landskaber. Det er ikke Landskaber, der egne sig for Nutidens civiliserede Menneskehed. De passe til Opholdssteder for langhaarede Fauner, for fløjtespillende, bukkefodede Satyrer, for Urtidens første elskende Menneskepar. Og saa er Kunstneren dog den Moderneste af de Moderne, det vil sige den Frigjorteste af de Frigjorte, kun antik, fordi han er oprindelig, kun mythologisk, fordi der er noget af det Urmenneskelige i ham, som Mytherne have givet Udtryk. Han leger med Legenden, som Holger Drachmann leger med den i »Østen for Sol og Vesten for Maane«. Han leger med Ovid, saa frit som Ovid legede med en ældre Tids Tro, men med dybere Sans for det Sjælelige deri, med dristigere Fantasi og med den inderligt Ensommes Hang til at nedlægge Hemmeligheder og Gaader i sit Værk. Hvilket Blad, det, der viser os Apollo og Kunstneren gaaende hinanden i Møde i hin fremmede Verden, hin med den mange Gange forstørrede Pen, denne med den forstørrede Radernaal i sin Haand. Hvilken stolt-beskeden Holdning i den alvorlige, antikt kostumerede Skikkelse!

Levende som indemuret paa sit Værelse, uden at omgaas et eneste Menneske, uden i fem Maaneder blot en eneste Gang at sætte sin Fod i Pinakotheket, som han aldrig havde sét, levede Klinger i München udelukkende for Udarbejdelsen af sit store Værk *Amor og Psyche*. Det er Apuleius' gamle Legende, overdaadig illustreret med Træsnit og Raderinger. Jeg betænker mig ikke paa at sige, at det er det skjønneste og genialeste illustrerede tyske Værk, som gives. De Par Rammer og den enkelte i Træsnit gjengivne Radering, som Klinger har sat mig i Stand til at vise Læserne af »Ude og Hjemme«, ere kun fattige Prøver, give ingen Forestilling om Værkets Rigdom. End ikke den store Radering, hvilken Udgiverne af dette Blad have givet i Tilgift som Træsnit, kan give mere end en ringe Mundsmag af det, som udgjør Tiltrækningen ved Arbejdet som et Hele, saa meget mindre, som de finere Raderinger overhovedet ikke lade sig gjengive med Træsnittets Midler. Men Læseren har dog her et Par Specimina af Klingers Kunst, der maaske ville bringe En eller Anden til at kjøbe Værket. Han vil da kunne forfølge, med hvilken digterisk Opfindsomhed Klinger i Vignetterne har motiveret Mythens Motiver, vil kunne nyde Finheden og Humoren i den Vignetrække til Slutningen, hvor Amor udfører Herkules' tolv Arbejder, vil kunne beundre Kompositionens fuldendte Skjønhed og Pragt, hvor Venus til Slutning danser for Guderne paa Olympen. De store Billeder og Figurer staa gjennemgaaende tilbage. Klinger er endnu ingen Mester i den egentlige Tegning, og det er tvivlsomt, om han nogensinde bliver det. Thi er der end Punkter, hvor det, han frembringer, ikke kan gjøres bedre, saa er der andre Punkter, hvor man maa frygte, at han er uforbederlig. Han er ikke af dem, som kunne lære skridtvis, han gaar frem i Spring, eller han beholder sine Fejl. Men de smaa Billeder ere uforligneligt yndefulde. Der er et, som forestiller Psyche ene i Amors Palads, trøstet ved Aandernes Musik; det er henaandet og idealt skjønt som et Digt af Shelley.

IV.

Ja, Klinger er Poet, en naturtilbedende, uberegneligt fantastisk Poet, der digter med Radernaalen eller Penslen

i sin Haand. Han maler f. Ex. et sydligt Landskab med festlig Luft og Hav i Baggrunden; en Busk fuld af røde Blomster til Venstre; en ung nøgen Kvinde ligger udstrakt paa Bugen paa det fine, hvide Sand med en Rosenkrans om Panden, støttet paa sin Albu. Fra højre Side nærmer sig med stiv Gravitet først en lyserød Flamingo, saa i Afstand to store barokke, brednæbede, højskuldrede, halsløse Fugle, som for at bringe Skjønheden dens Hyldest. Billedet bærer Titlen *Deputation*. Eller han raderer Mefistofeles, der hyllet i Fausts Kappe venter paa Studentens Besøg. Ikke et Glimt af den traditionelle Mefistofeles-Type er bleven tilbage. Men hvor er dette smukke, kloge Ansigt under Baretten overlegent, raffineret, gjennemtrukket med Haan i hver Fiber; der er en vampyragtig Vellyst i disse Træk. Den store Spotter slaar den lune Pelskappe om sig, som om han frøs. Det er den blodløse Vampyr, den erfarne Verdensmand, der venter paa den fuldblodige Ubetydelighed, det Guds Ord fra Skolen, der er hans sikre Bytte.

Den sidste Række Raderinger, Klinger har udgivet, synes mig at betegne Højdepunktet af, hvad han har naaet; den har kun et enkelt mislykket Blad og overgaar i Modenhed alt Tidligere. Titlen er *Eva und die Zukunft*. Det er sex Blade. Eva vaagner nyskabt i en Paradisets Have, der ved sit Plantelivs Yppighed minder om Haven i Zolas »La faute de labbé Mouret«. Det næste Blad *Fremtiden* viser en smal Bjærgvej mellem to nøgne lodrette Klippesider, der gaar opad, og øverst oppe, hvor alle vi Evasønner og Evadøtre maa passere forbi, hvis vi ellers komme forbi — sidder støttet paa Forpoterne med granitagtig Ro en Kæmpetiger og venter, venter som den uundgaaelige Rædsel, der er Enhver forbeholdt. Det næste Blad *Slangen* viser Eva nøgen, brystende sig, hævende sig paa Tæerne for bedre at beskue sit Ansigt i det Spejl, som Slangen fra Kundskabens Træ holder ned imod hende; dette Blad behager mig mindst; men *Fremtiden*, der svarer til »Slangen«, er des interessantere; Bladet virker ved noget uudsigeligt Stemningsfuldt: en Dæmon, alle Fristelsernes Dæmon, flyder Tilskueren forbi paa Ryggen af en Delfin, sælsomt smilende, med en Harpun i Haanden. De to sidste Blade ere i høj Grad fængslende. Det ene forestiller Adams og Evas Fordrivelse af Paradisets Have og fører Titlen *Adam*; i Baggrunden Havens rige Løvtræer og den, ved en primitiv Portal af høje, utilhuggede Sten uden Overligger, betegnede Udgang. I Forgrunden Adam bærende Eva paa sine Arme ud i den stenede Virkeligheds Verden. Man behøver kun overfor denne Radering at nævne et Navn som Gustave Doré, for at den oprindelige Friskhed i Klingers Begavelse skal falde i Øjnene; han er lige saa ægte og primitiv, som Franskmanden efterhaanden er bleven konventionel og theatralsk. Til dette Billed svarer en *Fremtid*, som Ingen, der har

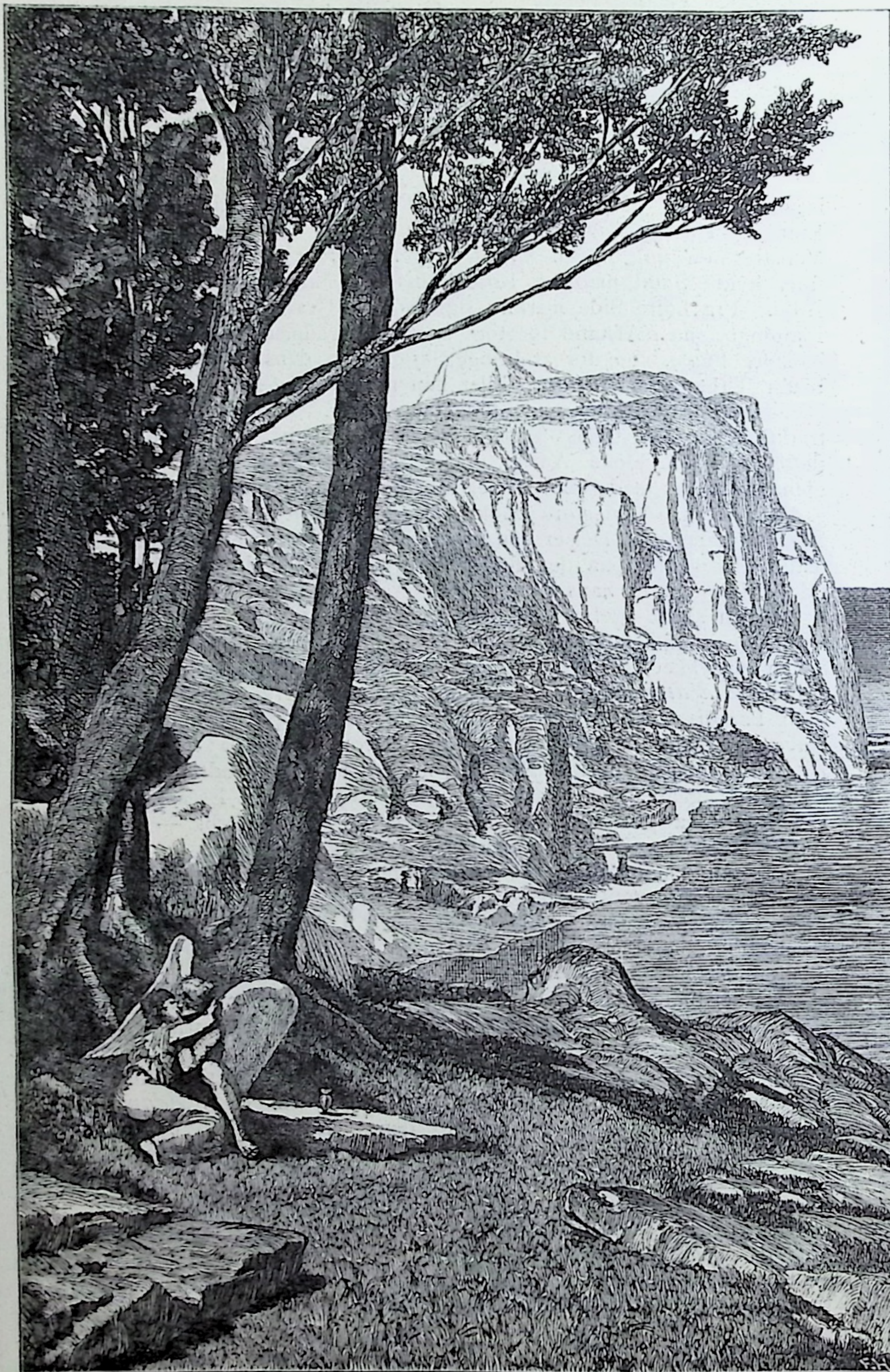

Randtegning af Max Klinger fra Værket *Amor og Psyche*.

set den, let vil glemme igjen. Jean Paul har et Steds om Døden det Udtryk »der Pflasterer« (Brolæggeren). Dette Udtryk har givet Klinger Ideen til et Billed i middelalderlig Aand, hvor man sér Knokkelmanden med en Vrimmel af rædselsslagne Hoveder, der rage op af Jorden, under sig, viklende sine Fødders besynderlige Kløer ind i enkelte Hoveders Haarvæxt, og istemmende et Henrykkelseshyl, idet han svinger en kraftig Brolæggerjomfru højt i sine Hænder og af Hjærtenslyst lader den falde ned paa Isser og Pandebrasker.

V.

Det er sandsynligt, at en Kunstner, der til sit 24de Aar alt har frembragt saa Meget, i Tidens Løb vil opnaa et udbredt Ry. Det vil nærmest afhænge af, hvorvidt det vil lykkes ham at erhverve et lige saa stort Herredømme over Malerkunstens som over Raderekunstens Midler. Hans mangeartede Forsøg have hidtil været overordenlig lovende, men langtfra afgjørende. Som den, han foreløbig er, det vil sige som Maler-Raderer, fortjener han de nordiske Maleres levende Interesse. Han er en stor Komponist og en stor Digter i sin Kunst. Han synes mig især interessant, fordi han, til hvis Trosbekjendelse det hører, ingen Nationalfølelse at have, han, som med Undtagelse af Gussow, Menzel og Böcklin kun vurderer fransk Malerkunst, og som næsten aldrig tager en tysk Bog i sin Haand, men læser Zola og især Goncourt — at han trods Alt er saa dybt national. Der er i ham noget af det Tyskeste af alt Tysk, noget af den metafysiske Fantastik hos Jean Paul og Hoffmann (af hvilke den Første har en stor Beundrer i ham), noget af Inderligheden og den dybe Skjønhedssans hos Schubert, hvem han spiller og elsker, og saa har han dog tillige sit eget langt mere moderne Element, nye Former for en ny Inderlighed, nye Udbrud af Længsel, Vellyst, Humor, Selvironi og den store melankolske Pathos. Naar ethvert Æmne, som han rører ved, bliver forynget, naar han har kunnet gjøre Amor, hvem man dog havde Grund til at betragte som ren Paryk, levende og mulig paa Ny, saa beror det paa den personlige, nervøse Maade, paa hvilken han angriber Stoffet, og denne Form af Nervøsitet forekommer først i den sidste Halvdel af det nittende Aarhundrede.

Amor gjenfinder Psyche.
Efter **Max Klingers** Radering i Værket *Amor og Psyche.*

Klinger er en udmærket, virkelighedstro Iagttager, den gjennemførte Iagttagelses Mand. Man se f. Ex. hvorledes han i sine sovende Skikkelser har studeret Søvnen; man se hans Fugles Holdning og Bevægelser; man se den Gestus, med hvilken Amor og Psyches lille Søn griber Jupiter i Pandehaaret. Klinger er endog ubarmhjærtig virkelighedstro; han standser ikke paa Halvvejen, skaaner ikke Læserens Nerver for det fulde Indtryk og det pinlige Indtryk: han synes tidt ligesom at gjøre sig lystig over den vedtagne Pænhed og Tilbageholdenhed i Fremstillingen af det Naturlige; han føler saa fuldt, at Kunstneren ved at paalægge sig det gode Selskabs Normer gaar glip saavel af komiske som af alvorligt virkende Effekter, at hele Bunker af hans Tegninger — deriblandt adskillige, som Nationalgalleriet i Berlin nys har kjøbt — ikke kunne forelægges Offentligheden. Man maa gaa til Zola's Elever, til Huysmanns og Guy de Maupassant for at finde literære Sidestykker. For saa vidt er han Naturalist helt ud i Fingerspidserne.

Men i Hjærtet er han Pantheist. Hans Fantasi borer sig ligesom ind i Midtpunktet, fra hvilket Livets svulmende Fylde udgaar, skaber med, skaber om, former nye Organismer i Altets Aand, nye Fabeldyr, nye Udtryk for Følelser, nye eller fornyede Sindbilleder paa Lyksaligheden, Savnet,

Kristian den Fjerde slaar Riddere 1634. Efter et Kobberstik af Simon de Paz.

Rædslen og Tilintetgjørelsen. Han var Manden, der ved aandfulde Illustrationer vilde kunne forvandle Gustave Flauberts »Den hellige Antonius' Fristelse« til et tiltrækkende Værk. Han er beslægtet med dem, i hvis Hjærner Mytherne dannede sig, og med dem, der frembragte Urtidens religiøse Symboler. Han har staaet ved Kilden, fra hvilken de ældste Fantasier over Naturen udstrømmede, og han har drukket af denne Kilde.

Familieliv.

Novelle af **Guy de Maupassant** Oversat af **K. M.** (Fortsat.)

Han holdt op med at le og svarede ikke; derpaa vendte han sig til sin Kone, som nu polerede Vinduer, og for at lede Samtalen hen paa noget Andet, sagde han: »Mo'er har det godt dér ovenpaa?«

Fru Caravan holdt inde med at gnide, vendte sig om, rettede paa sin Kappe, der var forsvundet helt ned paa Ryggen, og sagde med skjælvende Læber: »Naa — ja! lad os kun tale om din Moder! Hun har lavet mig en net Historie! Tænk dig, at før kommer Fru Lebandin, Frisørens Kone, herop for at laane en Pakke Stivelse af mig, og da jeg var ude, jager din Moder hende bort og skjælder hende ud for »Tiggerkjælling«. Men du kan tro, jeg har ordenlig talt hende til, den Gamle. Hun lod, som hun ikke hørte det, som hun altid gjør, naar man siger hende Sandheden, men hun er ikke mere døv end jeg; det er bare Snedighed, og det viser da ogsaa det, at hun lige strax gik op paa sit Værelse uden at sige et Muk.«

Caravan tav forvirret stille, da den lille Tjenestepige kom ind og meldte, at Middagsmaden var færdig. For at underrette sin Moder derom, tog Caravan nu et Kosteskaft, som altid stod skjult i en Krog, og slog tre Slag i Loftet. Saa gik de ind i Spisestuen, og Fru Caravan den Yngre rettede Suppen an, medens de ventede paa den Gamle. Men hun kom ikke, og Suppen stod og blev kold. Saa gav de sig til at spise ganske langsomt; da saa Tallerkenerne vare tomme, ventede de igjen. Fru Caravan henvendte sig forbitret til sin Mand: »Hun gjør det med Vilje, kan du nok begribe. Men du holder jo altid med hende.« Han, som var aldeles forvirret, da han ikke vidste, til hvad Side han skulde holde sig, sendte Marie Louise op efter sin Bedstemoder, og han blev siddende ubevægelig med sænkede Øjne, medens hans Kone i stille Raseri bankede med Spidsen af sin Kniv paa Foden af sit Glas.

Pludselig blev Døren aabnet, og Marie Louise kom alene igjen, ganske forpustet og bleg; hun sagde hurtig: »Bedstemoder er faldet om paa Gulvet.«

Caravan var i et Nu oppe, kastede sin Serviet paa Bordet og fór op ad Trappen, paa hvilken hans tunge, hurtige Trin gjenlød; medens Konen, som troede, at det var en eller anden ondskabsfuld List af hendes Sviger-moder, tog det mere roligt og trak foragteligt paa Skuldrene.

Den gamle Kone laa saa lang hun var med Ansigtet nedad midt i Stuen, og da hendes Søn havde faaet hende vendt om, saas hun ligge ubevægelig og tør, med sin gule, rynkede og finnede Hud, med lukkede Øjne og sammenpressede Tænder og hele sit magre Legeme stivnet.

Caravan havde lagt sig paa Knæ ved Siden af hende og hulkede: »Stakkels Moder, stakkels Moder!« — Men den anden Fru Caravan ytrede, efter at have betragtet hende et Øjeblik: »Aah! hun har faaet et Tilfælde igjen, det er det Hele; det er bare for at forhindre os i at spise, kan du være vis paa!«

De bar hende hen paa Sengen og klædte hende fuldstændig af; derpaa gav de sig Alle — Caravan, hans Kone og Pigen — til at gnide hende. Men trods deres Anstrængelser kom hun ikke til sig selv igjen. Saa sendte de Rosalie hen efter Doktor Chenet. Han boede paa Quaien, ad Suresnes til. Det var langt borte, og de maatte vente længe. Endelig kom han da, og efter at have sét og følt paa den gamle Kone og hørt hende paa Brystet, sagde han: »Hun er død.«

Caravan kastede sig ned over Liget, rystet af en pludselig Hulken; og han kyssede krampagtig sin Moders stive Træk, medens han græd saa hæftigt, at store Taarer faldt som Vanddraaber paa den Dødes Ansigt.

Fru Caravan den Yngre fik et til Lejligheden svarende Anfald af Sorg, og staaende bagved sin Mand, udstødte hun nogle svage Suk, medens hun haardnakket gned sine Øjne.

Caravan rejste sig derpaa pludselig op med svulne Øjne og sine sparsomme Haar i Uorden, meget styg i sin virkelige Sorg: »Men . . . er De vis paa det, Doktor, . . . er De ganske vis paa det? . . .« Underlægen nærmede sig hastigt, og idet han haandterede Liget med professionel Færdighed, som en Kræmmer, der viser sine Varer frem, sagde han: »Værs'go', min Kjære, vil De behage at se paa Øjet.« Han trak Øjelaaget op, og den gamle Kones Øje kom til Syne under hans Finger med lidt forstørret Pupil maaske, men ellers uforandret. Caravan veg forskrækket tilbage, og en Gysen gik ham gjennem Marv og Ben. Chenet tog den sammenknugede Haand, vristede Fingrene fra hinanden for at aabne den og sagde, med et forbitret Udtryk i Ansigtet, som om den Døde havde sagt ham imod: »Vil De bare se paa denne Haand; jeg tager aldrig fejl, vær De kun rolig!«

Caravan væltede sig atter over Sengen og brølede næsten, medens Konen stadig smaagrædende udrettede det Nødvendige. Hun gik hen til Natbordet, over hvilket hun bredte en Serviet, satte derpaa fire Voxlys, som hun tændte, tog en Buxbomkvist, der sad bag Kaminspejlet, og lagde den imellem de fire Lys i en Tallerken, som hun fyldte med rent Vand, da hun ingen Vievand havde. Men efter at have tænkt sig et Øjeblik om, kastede hun en lille Smule Salt i dette Vand, idet hun formodenlig havde den Forestilling, at hun derved gav det et Slags Indvielse.

Da hun var færdig med disse Ceremonier, som høre Døden til, blev hun staaende ubevægelig. Da hviskede Lægen, som havde hjulpet hende med at stille Sagerne op, ganske sagte til hende: »Vi maa have Caravan bort.« Hun nikkede, gik hen til sin Mand, som stadig laa paa Knæ og hulkede, og rejste ham op ved den ene Arm, medens Chenet tog ham ved den anden.

De satte ham først paa en Stol, og derpaa kyssede Konen ham paa Panden og gav sig til at tale ham til Fornuft. Lægen støttede hendes Ræsonnementer og raadede ham til »at være fast, at fatte Mod, at resignere«, og andet Lignende, som er det Eneste, man ikke kan gjøre under saadanne pludselig overvældende Ulykker. Saa tog de ham begge paa paa Ny ved Armene og ledte ham ud.

Han klynkede som et stort Barn, med konvulsiviske Hikkeanfald, ledeløs, med hængende Arme og slappe Ben; og han gik ned ad Trappen uden at vide, hvad han gjorde, men bevægede Benene mekanisk.

De anbragte ham i den Lænestol, han altid plejede at sidde i ved Bordet, foran hans næsten tomme Tallerken, hvor hans Ske endnu laa og flød i en Levning Suppe. Og han blev siddende dér uden at røre sig, med Øjnene fæstede paa sit Glas, i den Grad sløv, at han ikke en Gang tænkte paa Noget.

Fru Caravan sad i en Krog og snakkede med Doktoren, skaffede sig Underretning om de brugelige Formaliteter og bad om alle de praktiske Oplysninger. Tilsidst tog Chenet, som lod til at vente paa Noget, sin Hat, bemærkede, at han ikke havde spist til Middag og hilste for at gaa. Hun udbrød:

»Hvad for Noget! De har ikke spist til Middag? Men saa bliv her, Doktor, bliv! Nu skal vi rette an til Dem, hvad vi har; for De kan nok begribe, at vi ikke kan spise Noget.«

Han sagde »Nej Tak« og undskyldte sig; hun trængte ind paa ham:

»Hvad er nu det for Noget, bliv nu! I saadanne Øjeblikke er man glad ved at have sine Venner om sig; og for Resten, saa kan De maaske bevæge min Mand til at styrke sig lidt; han trænger saamænd til at faa Kræfter.«

Doktoren bukkede, og idet han lagde sin Hat fra sig paa en Stol, sagde han: »Ja, det skulde være det Eneste — ja saa siger jeg Tak, Frue!«

Hun gav Rosalie Ordre til at rette an, derpaa satte hun sig til Bordet »for at lade, som hun spiste«, sagde hun, »og holde Doktoren med Selskab.«

De tog fat paa den kolde Suppe. Chenet bad om en Portion til. Saa kom der et Fad fed lyonnesisk Kallun, der udbredte en delikat Løglugt, og som Fru Caravan bestemte sig til at smage en lille Bid af.

»Den er ypperlig,« sagde Doktoren.

Hun smilede: »Ja, ikke sandt?« — Saa vendte hun sig til sin Mand: »Spis dog lidt, stakkels Alfred, blot for at have Noget at staa imod med. Husk paa, du skal vaage i Nat!«

Han rakte føjelig sin Tallerken frem, ligesom han vilde have gaaet i Seng, hvis de havde bedt ham om det, idet han nemlig adlød uden Modstandskraft og uden at tænke Noget derved. Og han spiste.

Doktoren, der sørgede for sig selv, lagde tre Gange paa sin Tallerken, medens Fru Caravan af og til stak et stort Stykke paa Spidsen af sin Gaffel og spiste det i et Slags studeret Distraktion.

Men da der saa kom et Salatfad fuldt af Macaroni, brummede Doktoren: »Død og Pine! det er Noget, jeg kan lide!« Og denne Gang rettede Fru Caravan an til dem Alle. Hun fyldte endogsaa de Underkopper, som Børnene snadrede i; og disse, der nu havde frit Spil, drak ublandet Vin og sparkede hinanden under Bordet.

Chenet mindede om Rossinis Kjærlighed til denne italienske Ret, og sagde derpaa pludselig:

»Bi lidt! det rimer jo; man kunde lave et Vers af det:

Maëstro Rossini
Holdt a' Macaroni . . .«

De Andre hørte ikke paa ham. Fru Caravan var pludselig blevet eftertænksom og spekulerede paa alle de sandsynlige Følger af Dødsfaldet, medens hendes Mand sad og rullede smaa Kugler af Brødet, som han derpaa ordnede paa Dugen og betragtede stivt med en idiotisk Mine. Da hans Svælg brændte af en ulidelig Tørst, førte han stadig sit fulde Vinglas til Læberne; og hans Dømmekraft, som der allerede var bleven bragt Forstyrrelse i ved den hæftige Sorg, blev nu helt svømmende og syntes ham at danse, i den pludselige Bedøvelse, som fulgte med den begyndende Fordøjelse.

Doktoren drak forresten som en Svamp og blev synlig lidt fuld; selv Fru Caravan blev noget ophidset og følte sig noget fortumlet i Hovedet, skjønt hun kun drak Vand, idet hun nemlig undergik den Reaktion, som følger paa enhver Rystelse af Nervesystemet.

Chenet havde givet sig til at fortælle om Dødsfald, der syntes ham pudsige. Thi her i Stadens Udkant, som bebos af Provinsfolk, finder man den samme Indifferens overfor Døden, som hos Bonden, selv om det er Faderen eller Moderen, der er død, denne Mangel paa Respekt, denne ubevidste Raahed, der er saa hyppig paa Landet og saa sjælden i Paris. Han sagde: »Nu skal De høre! Forrige Uge, blev der sendt Bud efter mig til Rue de Puteaux, jeg løber derhen; jeg finder Patienten død, og ved Dødslejet hele Familien, der ganske rolig var i Færd med at tømme en Flaske Anisette, som de havde kjøbt den foregaaende Dag for at tilfredsstille et af den Døendes Luner.«

Men Fru Caravan hørte ikke efter, da hun stadig tænkte paa Arven; og Caravan forstod med sin tomme Hjærne ikke Noget af det.

Kaffen blev serveret; den var blevet lavet meget stærk for at holde Livsaanderne oppe. Hver Kop, med en Draabe Kognak i, jog en pludselig Rødme op i Kinderne og blandede de sidste Ideer i disse allerede forvirrede Hjærner fuldstændig sammen.

Nu bemægtigede Doktoren sig pludselig Kognakflasken og skjænkede en »ny Omgang« til dem Alle. Og bedøvede af Fordøjelsens behagelige Varme, mod deres Vilje betagne af det dyriske Velvære, som Alkohol efter Middag foraarsager, sad de uden at tale og tyllede sig langsomt med den søde Kognak, som dannede en gulagtig Sirupsmasse paa Bunden af Kopperne.

Børnene vare faldne i Søvn, og Rosalie lagde dem i Seng.

Caravan gav nu mekanisk efter for den Trang til at døve sig, som findes hos alle ulykkelige Mennesker, og skjænkede flere Gange i Træk Kognak i sit Glas; og hans sløve Øjne lyste.

Doktoren rejste sig endelig for at gaa; og idet han tog sin Vens Arm, sagde han:

»Naa, kom nu med mig; lidt frisk Luft vil gjøre dig godt; naar man har Sorger, saa maa man ikke sidde og mure sig inde.«

Den Anden adlød føjelig, tog sin Hat og Stok og gik; og begge spaserede de med hinanden under Armen ned ad Seinen til i det klare Stjærneskin.

Duftende Vindpust rørte sig i den lune Natteluft; thi alle Nabolagets Haver stod paa denne Aarstid i fuldt Flor, og Blomsternes Duft, der ligesom slumrede ved Dagen, syntes at vaagne ved Aftenens Komme og spredte sig ud i Forening med de lette Luftninger, der kom og gik i Skyggen.

Den brede Allé var øde og tavs, med sine to Rækker Gaslygter, som naaede lige til Triumfbuen. Men dérnede larmede Paris i et rødt Taageslør. Der lød en Slags vedvarende Rullen, paa hvilken et Jærnbanetogs Piben syntes at svare i det Fjærne ude paa Sletten, naar det enten kom brusende med fuld Kraft, eller ogsaa jog afsted ud i Provinserne, til Havet.

Den friske Luft udenfor, som slog de to Mænd i Møde, overraskede dem først, rokkede Doktorens Ligevægt og skærpede hos Caravan den Svimmelhed, som havde grebet ham siden Middagen. Han gik som i en Drøm,

med lammede og sløvede Sanser, uden at føle nogen egenlig Sorg, men grebet af et Slags aandelig Slappelse, som hindrede ham i at lide; ja han følte endog en Lindring, som Nattens lune Uddunstninger forøgede.

Da de vare komne paa Broen, drejede de til Højre, og fra Floden følte de nu et frisk Vindpust i Ansigtet. Den randt melankolsk og rolig foran et Hegn af høje Popler; og Stjærnerne syntes at svømme paa Vandet, idet Strømmen satte dem i bølgende Bevægelse. En let, hvidlig Taage, som laa ovre paa den anden Bred, bragte en Fornemmelse af Fugtighed til Lungerne; og Caravan standsede pludselig, slaaet af denne Floddunst, som vakte meget gamle Erindringer hos ham.

Og han saa' pludselig igjen sin Moder fra gamle Dage, fra hans Barndom, ligge paa Knæ udenfor deres Dør, dernede i Picardiet, og vaske Linnedet, der laa i en Bunke ved Siden af hende, i det lille Vandløb, der strømmede igjennem Haven. Han hørte hendes Banketræ gjenlyde i det tavse, stille Landskab, og hendes Stemme, som raabte: »Alfred, bring mig Sæben!«; og han mærkede den samme Lugt af rindende Vand, den samme Taage, som hævede sig fra de overrislede Jorder, denne sumpede Damp, som han havde bevaret Smagen af, og som nu dukkede op i ham igjen selve den Aften, da hans Moder var død.

Han standsede, grebet af et nyt Anfald af hæftig Fortvivlelse. Det var som om et Lysglimt lige med Et kastede Klarhed over hele Udstrækningen af hans Ulykke; og den tilfældige Omstændighed, at han havde følt dette lette Vindpust, styrtede ham ned i en sort Afgrund af utrøstelig Sorg. Han mærkede, hvorledes hans Hjærte sønderreves ved denne endeløse Adskillelse.

Hans Liv var pludselig brudt af; hele hans Ungdom forsvandt, ligesom opslugt af denne hans Moders Død. Hele Fortiden var afsluttet; alle Erindringerne fra hans Drengeaar blegnede; Ingen vilde nu mere kunne tale med ham om gamle Dage, om de Mennesker, han fordum havde kjendt, om hans Hjemstavn, om ham selv, om hans forbigangne Livs intime Hemmeligheder; det var den ene Del af hans eget Jeg, der havde ophørt at existere, nu stod den anden for Tur til at dø.

Og nu begyndte Minderne at drage forbi ham. Han saa' atter sin Moder, yngre, klædt i gamle slidte Kjoler, som hun havde baaret saa længe, at de syntes ham uadskillelige fra hendes Person; han erindrede hende i tusind glemte Forhold, noget mere utydelig og udvisket saa' han for sig hendes Gebærder, hendes Maade at betone Ordene paa, hendes Sædvaner, hendes Manerer, hendes Vredesanfald, Rynkerne i hendes Ansigt, de Bevægelser, hun gjorde med sine magre Fingre, alle hendes sædvanlige Stillinger, som hun nu aldrig mere skulde indtage.

Og han klamrede sig til Doktoren og hulkede. Hans slappe Ben skjælvede, hele hans tykke Figur rystedes af Graaden, og han stammede: »Min Moder, min stakkels Moder, min stakkels Moder! . . .«

Men hans Ledsager, som stadig var fuld, og som spekulerede paa at slutte Aftenen paa andre Steder, blev utaalmodig over dette hæftige Udbrud af Sorg og fik ham til at sætte sig i Græsset ved Flodbredden, hvorpaa han næsten strax forlod ham, under Paaskud af, at han skulde se til en Patient.

Caravan græd længe; men da han saa havde grædt ud, da hele hans Smerte saa at sige var flydt ud sammen med Taarerne, følte han paa Ny en pludselig Lindring, Ro og Hvile.

Maanen var staaet op, den badede Horisonten i sit milde Skjær. De høje Popler hævede sig mod Baggrunden med Sølvreflexer paa Bladene, og Taagen paa Sletten saa' ud ligesom bølgende Sne: i Floden svømmede Stjærnerne ikke mere, men den syntes nu overtrukket med Perlemor og randt stadig videre, gjennemfuret af blinkende Krusninger. Luften var lun, og den lette Vind gjennemtrængt af Vellugt. En mild Døsighed sænkede sig ned over den sovende Jord, og Caravan inddrak denne Nattens Mildhed; han aandede dybt og syntes at føle en Friskhed, en Ro, en overjordisk Trøst gjennemtrænge sig indtil Marven.

Han gjorde imidlertid Modstand imod dette Velvære, som var i Færd med at overvælde ham, og gjentog: »Min Moder, min stakkels Moder!« og ophidsede sig til at græde igjen, fordi han følte Samvittighedsnag ved at befinde sig vel; men han kunde ikke mere; der var ikke en Gang blevet noget Sørgmodigt tilbage i hans Tanker, som dog, for ikke en Time siden, havde faaet ham til at hulke saa hæftigt.

Han rejste sig nu for at gaa hjem, og gik tilbage ad samme Vej med smaa, korte Skridt, omgivet af den milde Naturs rolige Indifferens, og mod sin Vilje med Fred i Sjælen.

Da han naaede Broen, opdagede han Lygten paa den sidste Sporvogn, som lige skulde til at kjøre, og bagved de oplyste Vinduer i Globe-Kaféen.

Da paakom der ham pludselig en Trang til at fortælle sin Ulykke til Nogen, til at vække Medlidenhed, til at gjøre sig interessant. Han satte et sørgmodigt Ansigt op, aabnede Døren til Kaféen og gik hen imod Disken, hvor Værten stadig tronede. Han havde gjort Regning paa en stor Effekt, paa at Alle vilde rejse sig og komme ham imøde med aabne Arme og sige: »Men hvad er der dog i Vejen med Dem?« Men der var slet Ingen, som lagde Mærke til hans fortvivlede Ansigt. Da lænede han sig op til Disken, og idet han pressede sin Pande mellem sine Hænder, mumlede han: »Aa Gud, aa Gud!«

Værten saa' paa ham: »Er De daarlig, Hr. Caravan?« Han svarede: »Nej, kjære Ven, men min Moder er lige død.« Den Anden hviskede et distræt: »Saa!« og da en Gjæst i det Samme raabte fra det Indre af Kaféen: »Aa, giv mig en Bajer!« svarede han strax med Tordenstemme: »Ja vel! . . . nu kommer jeg!« og skyndte sig afsted for at betjene Kunden, efterladende Caravan i stum Forbavselse.

Ved det samme Bord som før Middag sad endnu de tre Dominospillere, ubevægelige og fordybede i Spillet. Caravan nærmede sig dem for mulig at faa vakt nogen Medlidenhed her. Da Ingen af dem syntes at se ham, besluttede han sig til at tale: »Der er nylig,« sagde han til dem, »der er nylig hændet mig en stor Ulykke.« De hævede alle Tre paa én Gang Hovedet lidt, medens de dog stadig holdt Øjet fæstet paa deres Spil. — »Naa, hvad er det da?« — »Min Moder er lige død!« En af dem mumlede: »Herregud«, med dette Udtryk af forstilt Sorg, som de Ligegyldige altid antage. Den Anden, som ikke kunde finde paa Noget at sige, rystede sørgmodig paa Hovedet og fløjtede. Den Tredje satte sig atter til Rette ved Spillet, som om han tænkte: »Er det ikke Andet end det!«

Caravan havde ventet et af disse Ord, der, som man siger, »kommer fra Hjærtet«. Men da han saa' sig saaledes modtaget, forlod han dem, harmfuld over deres Kulde ved en Vens Sorg, skjønt denne Sorg paa samme Tid var saa svag hos ham, at han ikke følte videre til den.

Og han gik sin Vej.

Hans Kone ventede paa ham i Natdragt, siddende paa en lav Stol ved det aabne Vindue og stadig tænkende paa Arven.

»Klæd dig af,« sagde hun, »vi kan snakke sammen, naar vi er komne i Seng.«

Han hævede Hovedet i Vejret og saa' op paa Loftet: »Men . . . dér oppe . . . dér er Ingen.« — »Jo vist saa, Rosalie er hos hende, og du kan løse hende af Kl. 3, naar du har faaet dig en god Søvn.«

Han beholdt ikke desto mindre sine Underbenklæder paa for at være parat, hvis der skulde hænde Noget, bandt et Tørklæde omkring Hovedet og lagde sig derpaa i Sengen ved Siden af sin Kone.

De laa i nogen Tid tavse Side om Side. Hun tænkte.

Hendes Haar var endog paa denne Tid af Dagen prydet med en rosenrød Sløjfe, som hang lidt ned paa det ene Øre, som en Følge af en uovervindelig Vane hos alle de Kapper, hun gik med.

Pludselig vendte hun Hovedet om mod ham og sagde: »Véd du, om din Moder har gjort Testamente?« Han tøvede: »Jeg . . . jeg . . . tror ikke . . . nej, hun har ganske sikkert ikke.« Fru Caravan saa' sin Mand i Øjnene og sagde med sagte, forbitret Stemme: »Det er skammeligt, er det! Nu har vi i ti Aar slidt os op for at passe og pleje hende, havt hende i Huset og givet hende Føde! Din Søster, hun vilde saamænd ikke have gjort det for hende, og jeg da heller ikke, naar jeg havde vidst, hvad Løn jeg havde faaet derfor. Ja, det er en evig Skjændsel for hendes Minde. — Du behøver ikke at fortælle mig, at hun betalte for sig, det véd jeg nok! Men sine Børns Omhu, den kan man ikke betale med Penge, den belønner man efter sin Død ved sit Testamente. Saaledes opføre hæderlige Folk sig. — Det er en rar Tak, jeg faar for min Ulejlighed og alle mine Bryderier! Jo, det er nydeligt! det er nydeligt!«

Caravan laa og gjentog aldeles fortabt: »Men, min kjæreste Ven, min kjæreste Ven, jeg beder dig!«

Tilsidst blev hun rolig, og idet hun nu talte i sin sædvanlige Tone, sagde hun: »Imorgen tidlig maa vi underrette din Søster om det.«

Han fór op: »Ja, det er sandt! det havde jeg rent glemt; saa snart det bliver Dag, skal jeg sende hende et Telegram.« Men hun standsede ham som en Kone, der har forudsét Alt:

»Nej, send det først afsted mellem ti og elleve, for at vi kan faa Tid til at tage vore Forholdsregler, før hun kommer. Fra Charenton og hertil bruger hun i det Højeste to Timer. Vi siger, at vi i Forvirringen har glemt at sende hende Bud. Naar vi først underretter hende op ad Formiddagen, saa stiller vi os ikke blot!«

Men Caravan slog sig for Panden og sagde i den sky Tone, som han altid anslog, naar han talte om sin Chef, da alene Tanken om ham bragte ham til at skjælve: »Vi maa ogsaa sende Bud til Ministeriet.« — Hun svarede: »Hvorfor skal vi sende Bud? Ved slige Lejligheder er man altid undskyldt, naar man glemmer Noget. Tro du mig og lad være at sende Bud: din Chef kan jo ikke sige Noget til det, og du sætter ham blot i en pinlig Forlegenhed.« — »Aa ja,« sagde han, »og han vil blive ordenlig gal, naar han sér, at jeg ikke kommer. Ja, du har Ret, det er en brillant Idé. Naar jeg saa siger ham, at min Moder død, saa bliver han pænt nødt til at tie stille.«

Og Embedsmanden gned sig i Hænderne af Glæde over det Puds, han skulde spille sin Chef, medens den gamle Kone hvilede ovenover ham ved Siden af den indsovede Tjenestepige.

Fru Caravan saa' bekymret ud, som om en Tanke, der var vanskelig at udtrykke, beherskede hende. Endelig tog hun en Beslutning: »Din Moder havde jo givet dig sit Taffelur, ikke sandt, det med Pigen med Kuglespillet?« Han tænkte sig om og svarede: »Jo—o, jo; hun har en Gang sagt til mig (men det er længe siden, det var den Gang hun flyttede herind): Det skal du have, det Taffelur, naar du sørger godt for mig.«

Fru Caravan opmuntredes og beroligedes synlig: »Naa ja, saa, sér du, maa vi gaa op og hente det, for hvis vi lader din Søster komme, vil hun hindre os i at tage det.« Han tøvede: »Tror du . . .?« — Hun blev vred: »Ja vist tror jeg; naar det først er her, saa er der Ingen, der lægger Mærke til det; saa er det vort. Det er ligesom med Kommoden i hendes Værelse, den med Marmorpladen, den har hun givet mig en Gang, da hun var i godt Humør. Vi kan tage den ned med paa samme Tid.«

Caravan syntes at tvivle: »Men, kjære Ven, det er et stort Ansvar.« Hun vendte sig rasende om til ham: »Ja, dér har vi det! Du bliver saamænd altid dig selv lig? Du vilde hellere lade dine Børn omkomme af Sult, end at røre dig til Noget. I det Øjeblik, hun har givet mig denne Kommode, saa tilhører den os, ikke sandt? Og hvis din Søster ikke er tilfreds, saa kan hun bare komme til mig! Jeg bryder mig Pokker om din Søster. Naada! staa nu op, at vi strax kan bringe det ned, som din Moder har givet os.«

Skjælvende og besejret stod han op af Sengen, men da han vilde til at trække sine Benklæder paa, forhindrede hun ham deri: »Det er ikke Umagen værd at klæde dig paa, behold du bare Underbuxerne, det er saamænd nok; jeg gaar som jeg er.« (Sluttes.)

Kristian den Fjerde slaar Riddere 1634.

Af **R. Mejborg**.

Blandt alle glimrende Festiviteter i Danmark er der næppe nogen, der kan maale sig med Bryllupsfesten 1634, da den udvalgte Prins Kristian den Femte hjemførte sin Brud, Prinsesse Magdalene Sibylle. De gamle Kilder skildre omstændeligt al den overdaadige Pragt, som blev udfoldet; men her skulle vi kun fremdrage nogle enkelte Træk til Oplysning af et højst interessant Kobberstik, som er udgivet 1635 af Kongens Herold, Philip Dittenhammer, og trykt her i Kjøbenhavn.

Originalen opbevares paa det kgl. Bibliothek. Den er kommen hertil fra Paris for et Par Aar siden, og i Følge Vidnesbyrd af en fransk Kunsthistoriker, som særlig studerer Simon de Paz, synes den at være enestaaende. For Billedets Paalidelighed borger ikke alene Maaden, hvorpaa det er fremkommet, men endnu mere den Omstændighed, at der i Inventarie Listerne for Kjøbenhavns Slot findes en nøjagtig Beskrivelse af flere af de Gjenstande, der ere afbildede, og Figurerne ere øjensynlig Portræter.

Brylluppet fandt Sted om Eftermiddagen den femte Oktober. Samme Dags Formiddag slog Kongen tolv udvalgte Mænd til Riddere,*) og det er denne Scene, som er gjengivet. Højtideligheden foregik i Kongens yderste Forgemak, som var den ældste Sal paa Slottet og havde været Skueplads for Højtidelighederne ved Kristoffer af Bayrens og Kristian den Førstes Bryllupper. Tronen var rejst i den Ende af Salen, der laa længst borte fra Kongens private Værelser, og Deltagerne i Højtideligheden vare forsamlede i de omliggende Sale.

Efter at 50 Drabanter i Højtidsskrud og med blanke Hellebarder havde stillet sig langs med Gemakkets Vægge, medens Musikken tonede fra Slotsgaarden, kom Optoget, der førtes af tvende Herolder, som bar forgyldte Sølv-Sceptre og vare iførte Kapper, hvis Ærmer, Bryst- og Ryg-Stykker helt optoges af Danmarks Riges Vaaben i Guld, Sølv og Silke. Forrest i Toget kom alle Kongens Kavallerer — Kammer-, Hof- og Kancelli-Junkere — fire efter fire, og disse toge Plads paa begge Sider af Tronen, medens Herolderne stillede sig ved dens Fod. Efter dem fulgte Rigens Marschal, der bar det prægtige Sværd, som endnu opbevares blandt Regalierne paa Rosenborg. Saa kom Kongen selv, efterfulgt af Rigens Raad og af dem, der i forrige Tider vare slaaede til Riddere.

Kongen besteg Tronen. Marschallen stillede sig ved hans højre Side. Følget ordnede sig paa begge Sider af Salen, og de Mænd, som den Dag skulde modtage Ridderslaget, indtog den aabne Plads midt for Tronen.

Paa Billedet sés Kristian Thommesen Sehested knælende, de øvrige elleve vordende Riddere ere fremstillede i Forgrunden.

Da Enhver var kommen paa sit Sted, og alle Øjne vogtede paa Kongen, standsede Musikken, og Marschallen trak Sværdet af Balgen og rakte det til Hans Majestæt med sømmelig Underdanighed.

»Derpaa befoel Kongen Herolderne, at de skulde opkalde først Rigens Canceller, Christian Thomæsøn Sehested, som traadte frem for Tronen og paa den dertil tillavede Skammel faldt paa Knæ: hvorpaa Kongen rørte hannem sagteligen med Sværdet paa den venstre Skulder, sigende disse Ord: Jeg slager dig til Ridder udi Navn Gud Faders, Søns og den Hellig Aands. — Stat op, Ridder. — Derefter leverede Kongen hannem Ridder-Ordenen, som han selv

---

*) Rigens Raad og Danmarks Riges Kansler, Kristian Thomæsøn Sehested, Amtmand over Kalø Slot; Rigens Raad Otto Skeel til Hammelmose, Amtmand over Aalborghus; Rigens Raad Hans Lindenov den Ældre, Amtmand over Kallundborg Slot; Rigens Raad Just Høg, Hovmester for Sorø Akademi og Amtmand over Børglum Kloster; Rigens Raad Kristoffer Urne, Statholder i Norge og Amtmand over Agerhus Slot; Kay von Ahlefeld, Holstensk Raad og Amtmand over Segeberg Slot; Kristian Pentz, Holstensk Raad og Amtmand over Rendsborg, samt Statholder i Glükstad; Diderik von Ahlefeld, Amtmand over Svabested og Provst for Jomfru-Klostret i Yttersen; Oluf Parsberg, Amtmand over Trondhjems Len; Axel Arenfeld, Amtmand over Gjedske Len; Korfitz Ulfeld, Amtmand over Møens Len.

hængte om sin Hals; hvorpaa han efter allerunderdanigst Taksigelse forføjede sig ned fra Tronen. Efter at dette saaledes var skét gik den ældste af Heroldeme til Vinduet og udraabte, at den stormægtigste Fyrste og Herre, Kong Christian den Fjerde, Danmarks, Norges, Venders og Gothers Konge, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst haver nu slaget den højædle, strænge og mandhaftige Hr. Christian Thomæson Sehested til Ridder og hannem udi Ridder-Ordenen indsat. Hvorpaa Herpaukerne og Trompeterne atter lode sig høre. Da de nu ophørte, blev der paa samme Maade med de øvrige elleve en efter anden fortfaret, indtil det saaledes med dem Alle var bleven endt. Saasnart Nogen havde bekommet Ordenen, forføjede han sig paa Siden af Tronen, og dersom han var Rigens Raad, da iblandt Raadene, hvor hans Sted faldt; men var han ikke Rigens Raad, da nedenfor de andre Riddere, som tilforn dertil vare slagne.

Efter at alle Ting vare overstandne, forføjede Kongen sig med alt sit Følge paa samme Maade ud af Salen, som han indkom, og blev dermed den Morgen fuldendt.«

MUSIK

Tivoli har i den forløbne Uge budt sine mange Gjæster en særlig musikalsk Nydelse gjennem Thursby-Koncerterne. Da Miss Thursby har vist sig at være en Sangerinde af Rang, med meget bedaarende Evner og betydelig Sangkunst, var det ønskeligt, om det ved en anden Lejlighed blev muligt at høre hende i et bedre Lokale end Tivolis Koncertsal. Hun assisteres af en dygtig Pianist, Hr. Fischhoff.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Malerisamlingen paa Kristiansborg har erhvervet et større Billede af den svenske Maler Grev G. von Rosen. Det forestiller Gustav den Tredje og Karin Månsdotter i Fængslet og udmærker sig ved dyb og alvorlig Stemningsfylde. — Vi haabe senere at omtale Billedet nærmere.

— Grev G. von Rosens bekjendte Billede: »Blomstermarked i Brabant ved Aar 1500« er solgt til en amerikansk Privatsamling — Fru Bloomfield-Moores i Filadelfia — for 7500 Kr.

— Kunstudstillingen i Göteborg slutter med denne Maaned, og umiddelbart derefter vil Bortlodningen, hvortil der endnu antages at ville blive gjort større Indkjøb, finde Sted.

— Følgende Meddelelse, der turde være af Interesse ogsaa for vore Malere, findes optagen i »Neue freie Presse«: Det bedrøvelige Forhold, at de fabrikmæssig tilvirkede Farver ikke fyldestgjøre de Fordringer, man stiller til Holdbarheden, har tilskyndet en af Professorerne ved Wiens Kunstakademi til selv at foretage en Del Experimenter, sigtende til at frembringe gode Farver, og disse Forsøg have havt et saa heldigt Udfald, at allerede nu Mænd som Angeli, v. Lichtenfells og Leopold Müller have fundet sig foranlediget til at bruge det nye Materiale. Farverne tørre hurtigere end de, man faar fra Fabrikerne, og ere mindre tilbøjelige til at brune efter; man antager, at der ved den nye Fremgangsmaade er gjort et Skridt hen imod de Tilstande, hvorunder Renaissancetidens Malere arbejdede. At der er Trang til noget Saadant, vise allerede forskjellige nye Billeder af Defregger, Knaus, Makart o. Fl. □

Fotografi. Fra d'Hrr. Hansen & Wellers Atelier er udgaaet et godt Portræt af afdøde Redaktør Vilh. Topsøe, samt forskjellige Billeder af den for Øjeblikket meget beundrede Sangerinde Miss Thursby og hendes Ledsager Pianisten Fischhoff.

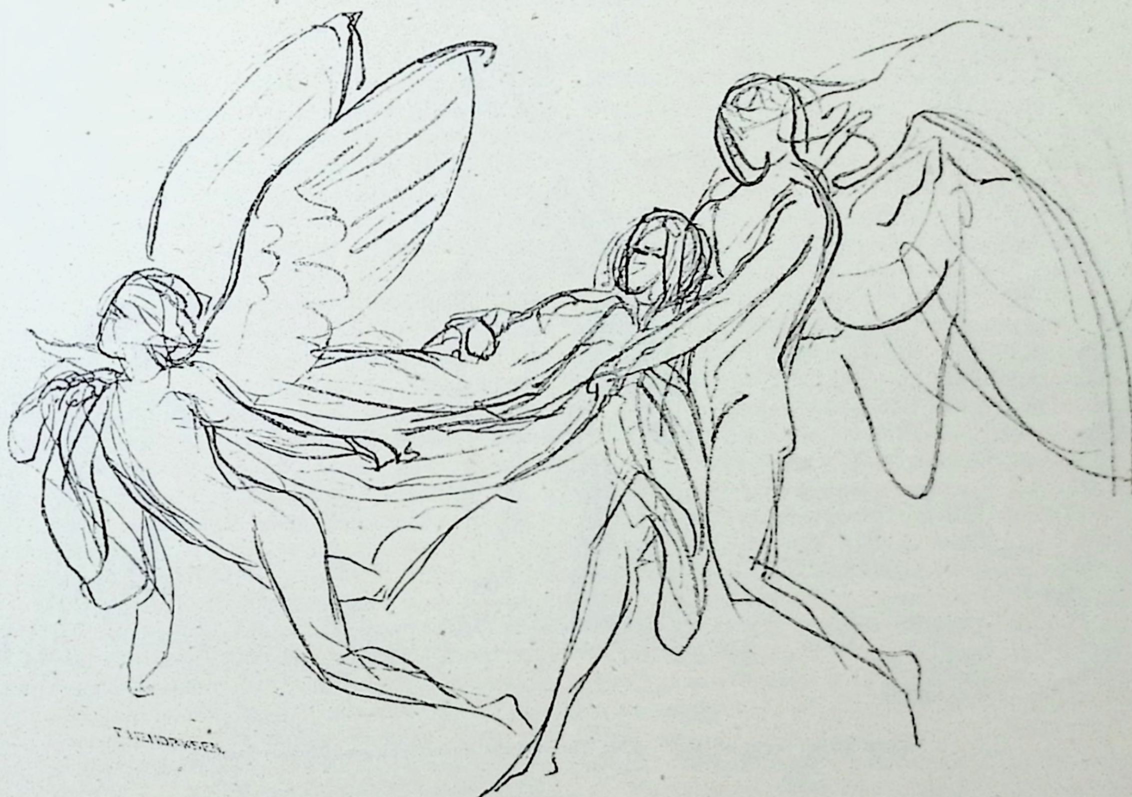
Indhold: »**Max Klinger**«. Af Dr. Georg Brandes. Med 6 Billeder efter Tegninger af Max Klinger fra Værket »Amor og Psyche«. — »**Kristian den Fjerde slaar Riddere 1634**«. Efter et Kobberstik af Simon de Paz. Med Text af R. Mejborg. — »**Familieliv**«. Novelle af Guy de Maupassant. Oversat af K. M. (Fortsat). Med Vignet. — »**Musik**«. — »**Kunst og Kunstnere ude og hjemme**«. — Bekjendtgjørelser.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 201. Søndagen d. 7. August 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Udkast til et Gravrelief. Efter en Haandtegning af Thorvaldsen i Museets Samling.

THORVALDSEN OG HANS TEGNINGER.

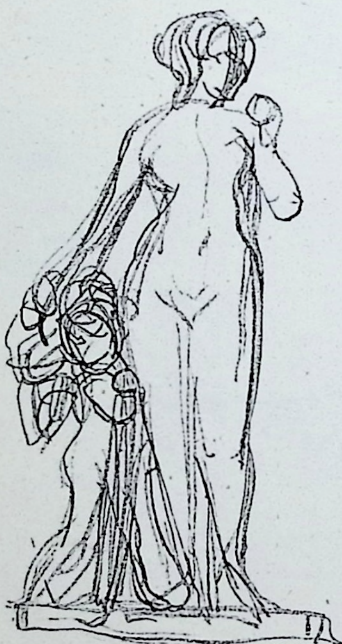
Af **Jul. Lange.**

Naar Kunstnere kritisere hinanden, gjør man vel i at opfatte Kritiken som en Fremhævelse af de Punkter, hvor deres Individualiteter — eller i videre Forstand de Skoler og Nationaliteter, de tilhøre — støde imod hinanden og komme i Konflikt. Saaledes forstaaet har det Interesse at se Franskmanden David d'Angers*) ikke uden en vis Irritation omtale »det Forsigtige og Afmaalte« hos Nordboen Thorvaldsen, hans uforstyrrelige Fornuft (*sagesse inaltérable,*) det Tilbageholdne ved hans Figurers Bevægelse, den sjældne Indsigt i Arrangementet, som han havde tilegnet sig, og som altid var ham til Rede og varede ham imod at begaa betydelige Fejl. Alt dette er i og for sig meget træffende, og man forstaar saa godt, at en Franskmand som David maatte tage Thorvaldsen disse Egenskaber lidt ilde op, at man endog fristes til at undskylde den store Fejl af David, at han kun tilskriver Thorvaldsen en ringe Opfindelses-Evne og paastaar, at hans Figurer paa Alexandertoget mangle Evne til at bevæge sig. Men ellers er en *sagesse inaltérable* jo ikke nogen saa forkastelig Egenskab, og bør dog i det Hele foretrækkes for en *folie inguérissable*, selv om denne kan synes interessantere. Alene ved Flid og Taalmodighed kan den virkelig heller ikke erhverves; naar den udfolder sig i en saa mægtig stor Produktion som Thorvaldsens, maa den

*) I det tidligere citerede Brev. Se »Ude og Hjemme« Nr. 199, S. 431.

bero paa Natur, ja paa Natur i ganske eminent Betydning. Det er ellers kun Naturen, som man tilskriver Ufejlbarhed i dens Virkemaade; jo mere en Menneskesjæl har den samme Egenskab, jo mere man kan stole paa, at den gaar rigtig, des mere maa den ifølge et dybt og inderligt Slægtskab med Naturen bevæge sig i dens egen Takt og Tempo.

Disse Egenskaber ere en Grundbetingelse for, at man har kunnet samle alle Thorvaldsens Værker i ét Museum, en Hædersbevisning, der for mangen Kunstner, ogsaa af dem, som ikke med Urette kaldes store, kunde sætte deres Ry i en evig Fare. Man befinder sig vel og tryg paa denne Jordbund af en bred, ligevægtig, plastisk *bon sens*, og vilde ikke kunne finde Erstatning for den i glimrende, men énsidig Virtuositet, eller i nok saa aandrige Eruptioner. Det er atter denne Egenskab, som gav Thorvaldsen Sejr og Held, hver Gang det gjaldt om at sætte Monumenter paa offentlig Plads. Hvad man end fra Karakteristikens og Indholdets Side kan sige mod flere af hans Monumenter, saa bære de dog alle et i plastisk Henseende fuldkommen velbaarent Præg — og hvilken anden moderne Billedhuggers Monumenter kan man sige det om? Man har det fulde Indtryk af denne Kunstnerkarakter i Thorvaldsens Portrætstatue af sig selv. Hvilket Billede af monumental Bredde, Sikkerhed, Fasthed, Ro! En Mand, der i en saadan Grad er i naturlig og bevidst Ligevægt med sig selv, er en stor og sjælden Mand. Ikke mindste Fare for, at den Figur skal væltes omkuld! I det kjølige, overlegne Smil synes der at udtrykkes en Bevidsthed om, at han nok skal blive staaende, hvad saa end Recensenterne ville sige om ham. Han var ogsaa selv kritisk væbnet. Det maa have været med en Mine som denne, at Thorvaldsen i sit lakoniske Epigram-Sprog sagde om Canovas affekterede, balletagtige Gruppe af Amor og den daanede Psyche (nu i Louvre), at den var »komponeret som en Vejrmølle«. Det er et ubetaleligt Udtryk, som for det Første rammer Canovas Kunst lige paa det ømme Sted, og for det Andet netop kritiserer ham i Kraft af det, som var Thorvaldsens egen Overlegenhed. Først og fremmest Orden og statisk Fornuft, Helhed og Sammenhæng i Gruppens eller Figurens Masse og Linjer, saa kunne vi bagefter tale om det Øvrige.

3 Udkast til en Venus-Statue. Efter Thorvaldsens Haandtegninger i Museets Samling.

Det var **Ligevægten**, som bestandig var Thorvaldsens Maal. Dette har David rigtig følt; han vender tilbage dertil under flere Udtryk (*équilibre*, *compensation*, *pondération*). Men medens David kun har Øje for, at Ligevægts-Sansen undertiden kunde føre Thorvaldsen for vidt og svække Udtrykket, maa vi hævde, at netop i den samme Egenskab laa hans eminente Styrke.

Saa længe som den kun tjener til at »stoppe Hullerne« i et Relief, til at tilvejebringe en Balance mellem Linjer og Masser, som ikke i Virkeligheden, men kun for vort Øje staa i nogen Forbindelse med hinanden, saa længe gaar den kun ud paa noget Udvortes, og er, selv hvor den er tilstede i nok saa høj en Grad, kun en Evne af lavere Rang. Derfor fejrer Thorvaldsens Ligevægtsfølelse efter vor Mening ikke sine største Triumfer i Reliefkompositionen, saa meget mere, som den dér kunde tage Overhaand over den udtryksfulde Fortælling, som skal gives i et Relief. En langt højere Betydning har Gjengivelsen af **Ligevægten i selve den enkelte Figur**. Her er den bestemt af Naturen selv; her gjælder det ikke længere om at arrangere udenfra, men om at skabe noget Objektivt og strængt Sammenhængende ud fra Følelsen af det Centrale i Figuren. Jeg taler her baade om den enkelte Figur i Relieffet og om Statuen; dog maa det indrømmes, at Relieffiguren er mere udsat for et udvortes Arrangement. Ved den gjør der sig nemlig et dobbelt Hensyn gjældende: dels til hvad Figuren er i sig selv, dels til hvorledes den udfolder sig, afsætter sig paa Fladen. I Statuen slippes heller ikke helt Hensynet til, hvordan Figuren **sés**, men der har dog det ægtere og betydningsfuldere Hensyn Overhaand, nemlig til, hvordan den udfolder sig indenfra.

Ligevægten er en Forholdsbestemmelse mellem Figurens enkelte Dele og er selv Noget, som angaar Helheden. Ethvert enkelt Parti har sin Del deri, men kun relativt, aldrig som Noget for sig. Ligevægten betinges først og fremmest af, hvorledes Figuren er skabt, af en fuldkommen Proportionalitet i dens Anlæg, der ikke giver nogen enkelt Del Overvægt. Den er paa en Maade forud givet i Figuren ved dennes symmetriske Anlæg. Men Livets frie Rørelse og Bevægelse, som Plastiken udtrykker, ophæver uafladelig

Symmetrien og den derigjennem givne Ligevægt; denne maa da, naar Figuren skal kunne holde sig i sin Stilling, gjenoprettes udenfor Symmetrien. Deraf et uendelig mangfoldigt Spil i den dog saa simpelt sammensatte Figur. Naar vi se en frit stillet Figur, se vi vel ikke umiddelbart nogen Symmetri; men vi forstaa, at alle Figurens enkelte Dele i deres Stilling korrespondere paa det Nøjeste med hverandre ifølge Ligevægtens indre, nødvendige Sammenhæng. Udtrykket af Figurens Frihed, dens Selvbestemmelse til højre og til venstre smelter inderlig sammen med Udtrykket af en Naturnødvendighed, der langt fra at gjøre mindste Vold paa den — thi Mennesket hører Naturen til — tværtimod forherliger den ved at lade en vis Rhythme og Takt, et dæmpet musikalsk Akkompagnement, klinge gjennem dens hele Omrids. Der er deri en Indvielse af Figuren, Noget, der ligesom gjør den urørlig og hellig. Vi opfatte den kun saaledes i en Afstand, hvor vi kunne have fuldkomment Overblik over den: hvor Figurer, saaledes som Berninis, indeholde en Indbydelse til at knibe i deres Kjød eller endog blot til at betragte deres Enkeltheder for sig, er hele denne Art af Fortryllelse borte.

Ligevægten er det Ethiske i Figurens Plastik. Det er den, som betegner, at Personen er Herre over sig selv. Den Berusede og den Betagne er ude af Holdning og Ligevægt. Idet Thorvaldsen gjennemførte Figurens Ligevægt, dens Linjers Rhythme, dens Massers Relation og Sammenhæng og alt dettes ethiske Betydning med en finere Følelse end Nogen siden Antikens bedste Tid, var han aldeles den Messias, om hvilken der var talet ved Profeten Winckelmann allerede halvhundrede Aar før den danske Mester begyndte sin store Virksomhed i Rom. Der findes Steder hos Winckelmann, der ligesom ere skrevne om Thorvaldsen, og som denne dog sikkert aldrig ligefrem har kjendt.

Det er den aldeles fuldendte Ligevægts-Rhythmik, der giver Statuer som Adonis, Merkur, Amor triumphans, Hebe, deres højeste Dejlighed, en ligesom guddommelig Salvelse. Andre Exempler derpaa levere vi fra et Blad af Thorvaldsens Tegnings-Skat: 3 Udkast til en ny Venus-Statue, roligere, rankere, guddommeligere end den ældre, der hører til de noget forlegne Figurer af Thorvaldsen. Hvad man saa kan sige om den noget tørre, næsten karrig knappe Form i Gratiegruppen fra 1819, fortjener den i hvert Fald i denne Henseende den højeste Berømmelse. Saa fast og saa let! Saa helt og sammensluttet sét! Det er den rene plastiske Arkitektur, i hvilken Udtrykket af Subjektivitet endnu ligger i en blid Slummer som Barnet i Vuggen. Er det virkelig en Frembringelse af det 19de Aarhundrede, af en Tidsalder, da den moderne Aand med alle dens Kvaler og Kampe i Dybet forlængst var vaagnet og paa mange Punkter endog havde udviklet sig til Reflexions-Syge! Vort Aarhundrede kunde avertere længe om en Mand, som var saa frisk og naiv, saa historisk ung, at han kunde undfange et saadant Billede, hvori det Udvortes og Legemlige ved Mennesket er gjenindsat paa den første Plads og ikke blot betragtet som Udtryk for en Subjektivitet.

Thorvaldsens Statue »Haabet«.

Thorvaldsen gik endnu videre i denne historiske Reaktion. I sin skjønne Statue af »Haabet« fra 1817 optog han efter et gammelt græsk Forbillede Figurens endnu uopløste Symmetri og den dermed umiddelbart for Øjet fremtrædende Ligevægt, Karaktermærket for den ældste Statueform i Verden, den, i hvilken Midtplanet endnu ligger ganske ret, og i hvilken der ikke udtrykkes nogen Vending, Drejning eller Bøjning til Siden. Han opfattede disse gamle, stive Figurer i samme Aand, hvori Pausanias opfatter Dædalos' Gudebilleder, naar han til Trods for — eller maaske rettere: paa Grund af — deres primitive Udseende saa' en vis guddommelig Værdighed i dem. Det var ikke Thorvaldsens Sag videnskabelig at gjøre sig klart, hvorpaa det Ejendommelige ved hin ældste Statueform beroede: I det, som i Grunden kun betegner noget Negativt, en Mangel paa Evne til at udtrykke det Subjektive i Figuren, har han sét noget Positivt, en indenfra kommende Vilje. Det var ejendommeligt for Thorvaldsen blandt alle moderne Kunstnere, at han var den Første, hvis Interesse blev vakt for hin ældste, for Subjektivitet aldeles blottede Kunst: dertil hørte en saadan Urfjælds-Naivetet som hans; men det er alligevel ejendommeligt for alle moderne Kunstnere — og derfra kan ej en Gang han danne en Undtagelse — at de lægge en vis subjektiv Mening ind i det, hvis Ejendommelighed netop bestaar i, at det ej er udviklet til at udtrykke nogen Mening. Saaledes har han givet det gamle Motiv en ny Psyche. Medens der i hans gamle Forbillede egentlig ikke er udtrykt nogen Bevægelse, har Thorvaldsen benyttet den fuldkomment rette Holdning til at give Indtrykket af en festlig, uforstyrret Gang, som om vi i en Aabenbaring skuede en Skikkelse fra en anden Verden, der ligesom kommende fra Dybet af en uendelig Fjærnhed skrider os stille i Møde med den løfterige Blomsterknop i Haanden, uden Øje eller Øre for Noget til højre og til venstre. — Der gives i Kunstens Historie ingen mere diametral Modsætning end den imellem Michelangelos titaniske Kamp for den enkelte Menneskefigurs ubegrænsede plastiske Emancipation og Thorvaldsens Stræben efter at føre den tilbage til Lov og Norm, som i Statuen af Haabet endog gaar tilbage over den frigjorte Bevægelses Grænselinie.

I Relieffet, hvor Hensynet til Materialets Masse og de derved foreskrevne Betingelser træde tilbage, fik Thorvaldsens Ligevægtsfølelse andre Opgaver: her blive de livligere bevægede, især dansende Figurer hyppigere; her optræde desuden svævende Figurer. Kunstnerens rhythmiske Sans kommer ret en saadan Opgave som Dansen til Gode: Renaissancens Figurer havde næsten altid danset ude af Takt. Canovas Dansere og Danserinder se altid ud som om de tilhørte et Ballet-Korps; hos Thorvaldsen har Dansen en naturligere, folkeligere Karakter. Den skjønne Drøm om svævende Menneskeskikkelser, ungdommelige og barnlige, drømte Thorvaldsen gjerne med; og den er jo fra et subjektivt Standpunkt sét, som Udtryk for Menneskehjærtets Ønsker, saa naturlig. Som rent naiv Kunstner, der ikke som den store, doktrinære Michelangelo gik videnskabelig ind paa Menneskefigurens organiske Bygning, havde han Intet imod at udstyre den med Vinger. Jeg tror endog, at man hos Thorvaldsen fremfor hos nogen anden Kunstner finder Figurer, som med en saa forunderlig skuffende Naturlighed bruge deres Vinger til at svæve med, at man efter Synet af dem føler det som en beklagelig Forglemmelse af Naturen, at den alligevel ikke har udstyret vor Ryg med disse fortræffelige Bevægelses-Redskaber. Særlig ville vi fremhæve et dejligt Exempel, som turde være vore Læsere helt ukjendt: et ganske let henkastet — henaandet — Blyants-Udkast til et Grav-Relief: To Engle, som bære et Lig gjennem Luften (se Afbildningen). Det er sikkert blevet til kun i Løbet af faa Minuter; men det er i hele sin luftige Flygtighed et aldeles mærkeligt Vidnesbyrd om, hvorledes han kunde faa sin geniale Sans for det Statiske, for Balancen, op med sig i Luften. Vi ville her ej engang tale om den yndige digteriske Stemning, men kun henpege paa den forføreriske Logik og det indre Sammenhæng i Gruppen: Vingeslagene bære Englene, de bære atter Liget, det Hele bærer sig selv. Det er som en svævende Melodi. Mangen svævende Figur, som Malerkunsten eller Plastiken har udført, synes at maatte falde ynkelig ned, hvis ikke slige Ulykkestilfælde netop forhindredes ved, at Figuren sidder fast paa Maleriets eller Relieffets Flade; men her er Fladen helt Luft. Andre, som Rafaels eller Michelangelos, der svæve fortræffelig, holde sig for det Meste oppe ved en mægtig, hvirvlende Fart: Thorvaldsens flyve med ganske stille Vingeslag gjennem Luften.

Formodenlig er Ideen kommet til Thorvaldsen gjennem den bekjendte Legende om den hellige Katharinas Lig, som af Englene bares gjennem Luften og jordedes paa Sinai Bjærg. Luinis dejlige Freskobillede af dette Æmne (nu i Brera-Galleriet i Milano) har Thorvaldsen uden Tvivl sét paa sin Rejse gjennem Norditalien 1819; det har ogsaa inspireret en moderne Düsseldorfer, Mücke, til et bekjendt, ret vakkert Stemningsbillede. I Luinis Maleri er Helgenindens Lig det Skjønneste; Englefigurerne kunne, især i plastisk Klarhed i Bevægelsen, ikke maale sig med Thorvaldsens. Det maa forøvrigt indrømmes, at Tanken bliver uholdbar, naar den overføres fra den hellige Katharina paa andre Afdøde; thi hvad skal Liget oppe i Luften? hvorhen bæres det? Deri ligger vel ogsaa Grunden til, at Thorvaldsen, som var en saa sikker kunstnerisk Tænker, i Virkeligheden ikke har benyttet Motivet, uagtet dets bedaarende Poesi, til et Gravmæle. Den bekjendte franske Maler, W. A. Bouguereau, der spekulerer en gros i Alt hvad der er sublimt og ætherisk, har ogsaa havt fat i et lignende Motiv; men paa hans Maleri tage Englene, idet de nærme sig til Paradisets Port med Liget, paa det, som om det gjaldt om at hive en Dragt Brædder ind igjennem en Luge. Saaledes forraade de Ukaldede sig. (Sluttes.)

En Festforestilling med Fyrværkeri fra 1634. Efter et gammelt Billede. Tegnet af P. Th. Petersen.

Bryllups-Glæder 1634.

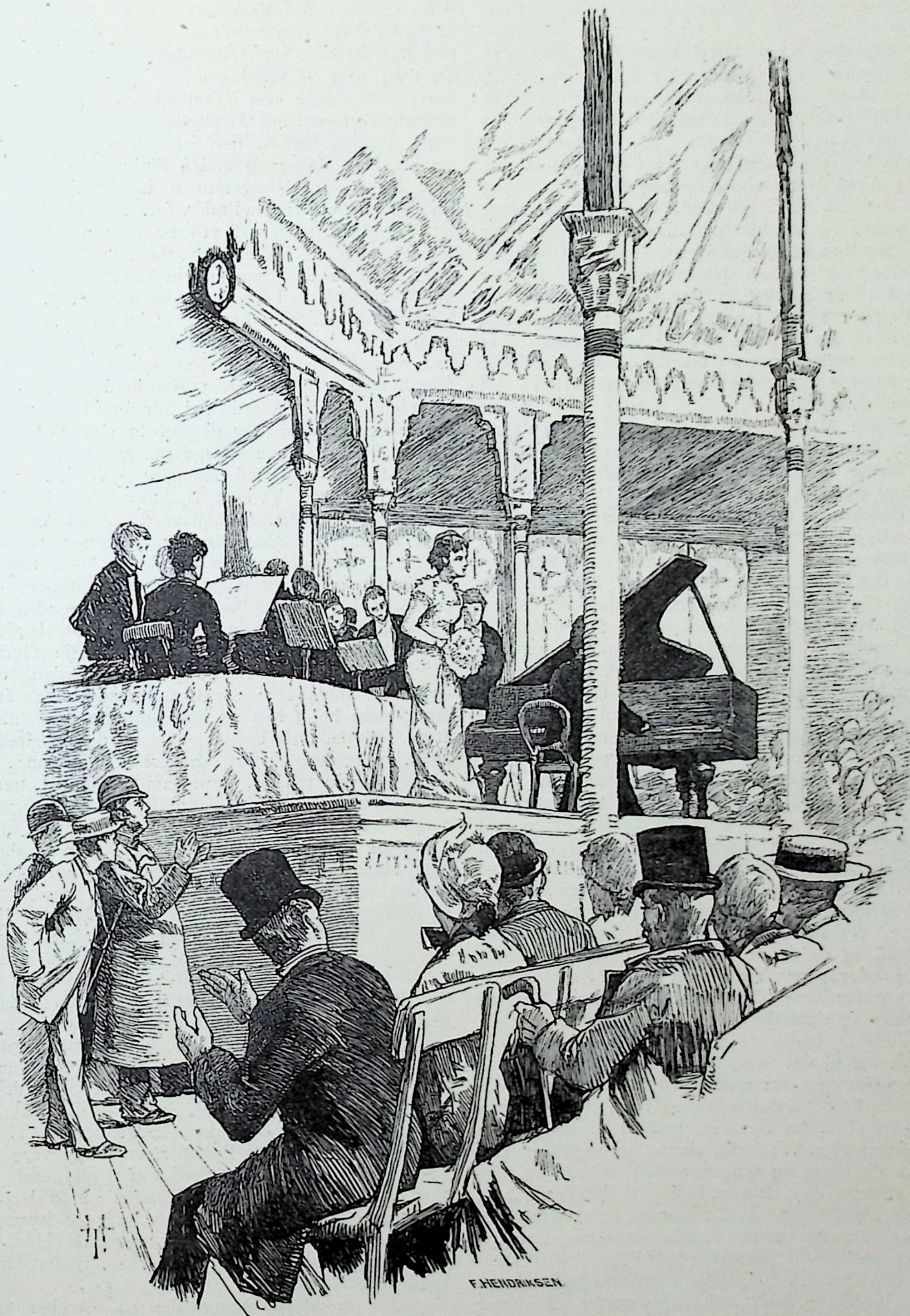
(Frit efter Kilderne.) Af R. Mejborg.

I.

Blandt alt det, der har forandret sig saa overmaade meget i de sidste Aarhundreder, er der næppe Noget, der er undergaaet en saa gjennemgribende Omdannelse, som Skuespil-Kunsten; thi i tidligere Tider var den saa barnlig i sin Fremstillingsmaade, at den Satire over gammeldags Komedie, som er given i sidste Akt af Shakspeares Skærsommernatsdrøm, i mange Maader karakteriserer den.

Som bekjendt havde man intet Theater, og derfor agerede man omtrent paa samme Maade som ved Nutidens Ordsprogsleg, idet de Spillende traadte frem midt imellem

Tilskuerne, hvis Fantasi maatte erstatte største Delen af Sceneriet, medens det simple Maskineri laa blottet for Alles Øjne. — Naar det var sagt forud, eller naar en Ting havde tydelig Paaskrift: »Dette skal være Troja«, saa vare alle Fordringer tilfredsstillede. Man saa' det, man skulde se, og lukkede Øjnene for det, der skulde være skjult; thi den komiske Sans og Kritiken ere som bekjendt Nutidens og ikke Fortidens Børn. — Til Gjengjæld

Fra Tivolis Koncertsal under Thursby-Koncerterne. Tegning af H. Tegner.

figurerede saa Personalet med virkelige Guldkjæder og ægte Diamanter: thi de skulde jo kun bruges en enkelt Gang, og følgelig kunde det ikke betale sig at forfalske dem.

Det var med mange Aars Mellemrum, at man spillede Komedier; men derfor gik der ogsaa saa meget mere Ry af dem, og de, der bleve opførte ved det danske Hof 1634, indtoge en fremragende Plads. De spilledes saavel i fri Luft, som inden Døre, og næst »Tragedien hos det

store Fyrværk«, som senere vil blive beskreven, var den Cyklus interessantest, som præsenteredes i den store Riddersal til Tredjedags-Brylluppet, om Aftenen den 7de Oktober, og denne er derfor gjentagne Gange »prentet og paa Tryk udi flere Sprog publiseret«.

Ovennævnte Aften havde Herskaberne taget Plads paa en Forhøjning under en Tronhimmel i Salens Baggrund, medens de indenlandske og udenlandske Adelspersoner sad og stod i tætte Rækker langs begge Sidevægggene. — Lige overfor den kongelige Tribune i den modsatte Ende af Salen dannede Trompeter-Stolen et Galleri, som var hævet 4 til 5 Alen over Gulvet, og bag Musikanterne og Sangerkoret, som havde Plads her, stod Maskinkarlene parate til at sænke og hæve en udstafferet Kasse, der hang i Tov og Tridser foran Trompeter-Stolen og tjente Olympens Guder til Befordring mellem Himmel og Jord. Under Trompeter-Stolen var anbragt et Par brede Tæpper, der ligesom en Portière kunde trækkes for og fra; bag dem ordnedes Optogene før de drog ind i Salen, medens et og andet Sætstykke undtagelsesvis dannede en Baggrund for Figurerne, og dermed vare alle billige Fordringer til Sceneriet fuldstændig tilfredsstillende.

I det Øjeblik, Majestæterne vare traadte ind i Salen, var Musikken begyndt paa Forspillet, som varede til Herskaberne havde taget Plads. Saa begyndte Komedien, idet Koret sang en liden Vise, udi hvilken Guderne bleve indbudne til Dansen, og alt medens Sangen lød, »kuckede« smaa Satyrer nysgjerrigt frem; men da Visen var forstummet, og Musiken blev ved at lyde, gled Tæpperne til Side, og dermed kom den Gud Pan løbende ind, fulgt af sine »Schovtrolde«, alle i satyriske Klæder, og dansede de saa lystig om med artige Spring, at det meget fornøjede alle Spectatores. Imidlertid var Portièren dragen for, og lidt efter lidt forsvandt Satyrerne bag denne, saa Pan var ene tilbage. — Nu bleve Tæpperne atter dragne fra, og skuede man saa ind i en Hule, hvor Herculi Hustru, den dejlige Dejanira, laa sovendes udi sin Husbonds Fraværelse; men da Pan vendte sig i Dansen, fik han Øje paa hende og optændtes af hæftig Elskov. Var det nu sært at skue, hvorledes Lyst og Frygt drog ham frem og tilbage, og hvorledes hans Manerer tolkede hans Tanker; men just som han glemte sin Frygt og vilde styrte ind i Hulen, kom Herkules hjem og dansede en lystig Kjæpperyggedans med hannem, og »trakterede ham saa skændelig«, at der var stor Glæde udi Salen. Dismidler sang det ganske Kor en skjøn Vise, der skildrede Musernes Glæde over Pans retfærdige Straf, og da denne var til Ende, kom disse selv ind, siddende ordenlig paa Toppen af Helikon, som rullede Salen rundt og standsede midt i samme, hvorpaa Muserne »gav sig neder« og dansede en herlig Runddans; men da denne var sluttet, vendte de om igjen til deres Parnas, som retirerede sig til det Sted, hvorfra det var kommet.

Al denne Gammen var naåt til Orphei Øren og havde mindet ham om hans »forlorne Ægte-Kvinde«, som næsten var undsluppen »Plutonis Gewalt«; men atter var entreven sin Husbond og Herre. Derfor kom han agendes ind, spillende paa sin Gige, og syngende med saa sød og liflig Stemme, at grumme Dyr, saasom Løver og Bjørne samt og Træerne kom frem og mod al Naturens Løb animeredes til en Dans, som var saare kostelig at skue; men nu vaagnede Misundelsens Dæmoner og hidkaldte alle Bacchantinder og andet djævelsk Kvindtøj, som mængede sig udi Kjæden og gjorde slig Spektakel med Cympler, Bækkener og Treangler, at de ganske døvede Orphei Spil, og da dette var forstummet, sønderrev de Træerne og dræbte Dyrene samt Orpheus selv. Dernæst »gav de sig strax af Banen«, og nu kom fire hvide Engle dalende ned fra Olympen. Holdende hinanden i Hænderne, svævede de i sirlig Dans hen mod Orpheus, hvis Lig de bar op til Himlen, medens adskillige Harlekiner kom ind med en Kærre, opsamlede Træerne og Dyrene og rensede Scenen.

Nu var der et lidet Ophold, og bare saa Pagerne Konfekt og kostelige Vine i gyldne Skaale og Bægere rundt blandt Gjæsterne.

Saa faldt Musiken atter ind, og Guderne, som havde besluttet at skabe en ny Verden og en ny Kjærlighed af Orfei Aske, sendte Merkurius ned for at give de Tilstedeværende dette tilkjende i en Vise, der vakte stor Forundring; thi han, som sang den, var en Enuchus og vidste sin Røst over al Maade vel at bruge. Da han »gav sig bort«, istemmede hele Koret en saare liflig Musik; og nu agerede en fornemme Cavallero, som var Kongens naturlige Søn, Kristian Ulrich, der formedelst sin megen Anstand, sin »træflige Maner og anden Skikkelighed« af Alle meget blev lovet. Da Kongesønnen havde danset nogen Tid alene, kom tre fagre Gudinder, forestillende Vellyst, Hovmod og Yppighed, som ved venlige Fagter og huldsalige Gebærder søgte at lokke ham fra Dydens og Fromhedens Vej; men da de længe havde kæmpet forgjæves og Intet kunde udrette ved List, brugte de Magt, lagde ham i Lænker og lode ham bevogte af en Drage. Da kom Fama og udbasunede det Skete for alle Guder og Mennesker, og paa hendes Raad dalede Pallas-Athene ned fra Skyerne, fulgt af sine Terner: Visdom, Mandhaftighed, »Maadelighed« (Maadehold) og Retfærdighed, dræbte Dragen og reddede fornævnte Cavallero, og derpaa kom Genier dansende ind med et Alter, paa hvilket Dyderne anrettede et Takoffer. — Kom saa Atlas ind med den ganske Verdenskreds paa sine Skuldre, og var det sært at skue, hvorledes denne brast ligervis som et Æg, af hvilket den Gud Amor brød frem med Kogger og Bue. Sprang han snarlig ned fra Atlæ Axler og dansede saa henrivende, at den unge Neptunus steg op fra Havet med sit Følge af Tritoner, der deltoge i Dansen tillige med Pallas-Athene og hendes Piger; men da de havde forlystet sig en liden Stund, lagde Amor Pil paa Strængen og saarede begge de høje Guder. — Nu blev Apollo hidset ned fra Trompeterstolen, og var det ligervis at skue, som var han nedstegen fra Himlen i en Sky. »Saa holdt han an hos Guderne med liflig Stemme, at de vilde lade sig befalde, at være disse saarede Personer behjælpelige og overvære udi deres Copulation«. — Medens Sangen endnu tonede, kom samtlige Guder ned fra oven og opstillede sig til den store Kjædedans, og traadte de derpaa samme saa snildt og kunstigt, at »Christiani den Femte og Magdalenæ Sibyllæ Navn til bestandig Lykønskning blandt hinanden var forenet og sammenføjet«; men da den skjønne Ballet var til Ende, rejste Kongehuset sig og deltog i Dansen tilligemed de fornemste Gjæster, »og dermed blev den Dags Lyst og Fryd sluttet og fuldendt«.

II.

Da Bournonville i sin Tid førte Valhals Guder dansende frem paa det kgl. Theaters Scene, talte man overalt i Landet om den ejendommelige Frihed, hvormed Kunstneren valgte sit Stof, og om den Overdrivelse, vor Tid var Vidne til. Man tænkte ikke paa, at Fortiden havde tilladt sig ganske anderledes Friheder, og kun Faa mindedes, at Himmel og Helvede med alle de naive Rædselsscener, vi kjende fra gamle Alterbilleder og Epitafier, en Gang vare fremstillede i en Dans, hvis Ramme dannedes af et glimrende Fyrværkeri, hvor Engle med Flammesværd kæmpede med de onde Magter og sejrrige drev dem i den gamle Drages ildsprudende Gab; hvor Raketternes Stjærneregn illustrerede Himlen, medens Jorden aabnede sig og spyede Flammer, der fortærede den brødefulde Verden.

Det var ud paa Natten den 10. Oktober 1634, at det danske Hof og alle dets fornemme Gjæster havde taget Plads i de Vinduer paa Kjøbenhavns Slot, som vendte mod den ydre Plads, for at overvære den »Tragoedia om Dyder og Laster, som der — hos det store Fyerverck — bleff agerit.« — Den mylrende Mængde af Tjenerskab, som den Gang hørte med til Fyrsternes Husholdning og fulgte dem som hele Kolonier, naar de drog paa Rejser, Kokke og »Køkkersker« i Snesevis samt alle de andre Medhjælpere, der vare samlede

i Anledning af Festen, havde lagt Beslag paa hvert et ubenyttet Rum paa Slottet, hvorfra man kunde opfange et Glimt af Stadsen, og selv i Gallerierne, i Spirene og paa de flade Halvtage over femte og sjette Etage, i den svimlende Højde sad Terner og Svende i Bunterad. Menig Mand havde samlet sig i tætte Klynger bag Soldaterne, der hegnede Pladsen mod Nord og Syd; men særlig var Almuen stimlet sammen paa den anden Side af Havnen (den nuværende Holmens Kanal), og Skibenes Takkelage var fuld af Skuelystne, der saa' Komedien paa Vrangen.

Paa højre Side af Scenen var rejst et prægtigt Herretelt, »Haabsborg«, hvor Tro, Haab og Kjærlighed holdt Hof. Paa venstre Side, omgivet af Ildfontæner, stod et rigt illumineret Lysthus, hvis aabne Søjlegange dannede Forhallen for den skumle Dragensborg, hvor Ondskab residerede.

Himmel og Helvede havde hver sit Orkester, og Englene spillede paa Luth, Violin og Basun, medens Djævlene slog paa Tromme, blæste paa Sækkepibe, Bukkehorn og Skalmeje; men da det larmende Forspil var til Ende, traadte Prologus frem og raabte saalunde:

»Stormægtigste, højbaarne Fyrster og Herrer! Ædle, mandhaftige, strænge Riddere og Adelsmænd! Lærde og Ulærde! Mænd og Kvinder! Borgere og Bønder! Gamle og Unge! Jeg ønsker Eder Alle, Enhver efter sin Stand, sømmelig Ære og Lykke, Held og Salighed.

»Jeg beder Eder, at I en liden Stund vil favorisere min Ovation med Silentio; thi hvis I med Flid give Agt derpaa, skal den findes og kjendes at være til Eders egen Nytte og Gavn. — Her skal fremstilles en Tragedie for Eders Øjne, hvor Dyder og Laster kæmpe i den evige Strid, hvor Hadet aldrig formindskes; thi ihvorvel der ofte og ad mange Veje er søgt efter et Middel til at dæmpe og afskaffe saadan Uenighed, saa er der dog indtil denne Dag intet fundet, som var probat, og saa længe Verden staar, vil man ej heller finde slig Remedie, der kan forvandle en Ulv til et Lam og en Avne til et Hvedekorn.«

Dernæst skildrede Prologus Lasternes Begjærlighed efter at lægge Dyderne paa »Flæskebænken« (Slagterbænken). Saa fulgte hele Programmet, og endelig sluttede han som følger:

»Da der nu blandt alle disse Spectatorer ikke findes én, som er fuldkommen dydig, og heller ikke én, der er Lasternes Rov, saa skal jeg flittig bede og formane Eder Alle og Enhver, at I vogte paa Tidens Løb og synderlig give Agt paa Enden. Saa de iblandt Eder, som Djævelen har hildet i Lasternes Snarer, maa sige *Vale* til det gudsforladte Levnet og beflitte Eder paa at elske Dyden, idet I enten lokkes og drages ind under Englenes Beskyttelse og Beskjærmelse eller skræmmes af den Marter og de Kvaler, der pine de Ryggesløse. — Dertil give Gud Fader Almægtigste Eder Alle sin Naade og Velsignelse.«

Nu faldt Musiken ind, og medens alle Øjne stirrede paa det sjældne Syn, at en Ildsol hvirvlede sine Gnister til alle Sider, og at flere Raketter gik til Vejrs, var det sikkert med hemmelig Gru, at mange blandt Tilskuerne vendte Tanken mod de sidste Tider, da Elementerne skulle komme i Brand og Stjærnerne synke i Havet og slukkes. — Saaledes behøvede Scenen intet Valgsprog i gyldne Bogstaver; Spectatores selv havde en levende Følelse af, at det sælsomme Skue var »ej blot til Lyst«.

I første Akt bleve alle Skuespillerne præsenterede dels ved en Konference mellem Dyderne og dels ved et Statsraad hos Kong Faustus, hvor alle hans Hofmænd svore ved Ære, Tro og Love at gjøre Alt, »hvad sig Tyve og Skjælmer anstaar«, og af yderste Formue stræbe efter det, »som til Spot og Skam kan fordres og vendes og h v i s mere dem af Herren blev befalet«.

Saa drog hvert Regimente til sit Sted, og medens Dyderne istemmede en Lovsang, blev der anrettet en vild Banket paa Dragensborg, saa Drikkeviser og Bægerklirren, Skrig og Skraal blandede sig med Psalmetonerne; men da Tummelen var vildest, sprang Kong Faustus op fra Skjænkebordet, og fulgt af alle sine Mænd styrtede han ud for at ordne sine Stridskarle til Kamp. — Med Trommehvirvler og Krigshyl styrtede Skaren løs paa Haabsborg, som skulde jævnes med Jorden. Alle Hænder vare løftede til Angreb, Brandfaklerne flammede, og i næste Øjeblik skulde Ødelæggelsen begynde; men da styrtede Engelen Rafael frem, svingende et luende Sværd over sit Hoved; rundt om ham susede en Hvirvelvind, der kastede hele Skaren til Jorden, og pludselig, som han var kommen, var han atter forsvunden; men under Tilskuernes ustandselige Latter og Tilraab spejdede de Slagne til alle Sider og listede sig skjælvende hjem, medens Musiken forkyndte, at første »Actus« var til Ende, og et Par Raketter glædede den Del af Publikum, som stod saa fjærnt, at det egentlige Skuespil gik tabt for dem.

Ved Begyndelsen af anden Akt sad endnu »de gode Karle paa Dragensborg og k u k k e d e noget frygtagtig ud af Vinduet«, medens Hofnaren, Hans Bratvurst, der var en snu, jysk Bondekarl, og Junker Grotsprecker, som havde megen Lighed med Jakob v. Thybo, diverterede med komiske Scener; men da Lasterne mærkede, at der var Fred og ingen Fare, kom de atter frem og plejede Raad om at vinde ved List, hvad de ikke kunde opnaa ved Magt. Resultatet af Raadslagningen blev, at de sendte et Gesandtskab til Dyderne for at anraabe om Tilgivelse, love Bod og Bedring og indbyde dem til at besegle Freden ved et Gjæstebud. — Dyderne lode sig besnære og droge til det festlig smykkede Dragensborg, medens Kong Faustus selv gik dem imøde. — »D i s m i d l e r her hørtes Trometer, var det ej fornødent udi denne og næste Scena at tale, efterdi her skete ikkun idel Tumult.« — Næppe vare Dyderne komne indenfor Borgporten, før Kong Faustus gav Tegn til sine Drabanter, som overmandede Gæsterne, lagde dem i Lænker og med Haan og Spot slæbte de Værgeløse til Fængslet; men nu kom Rafael atter farende frem, og ved Synet af ham stivnede den vilde Skare af Skræk. Lænkerne brast for hans vældige Greb som brændte Traade; Dyderne omarmede hinanden, og belyste af kunstige Flammer dannede de et prægtigt Tableau, medens Lasterne rædselslagne skjulte sig i de mørkeste Kroge. — Medens Alle forlystede sig ved det skjønne Syn, tonede en kostelig Musik, og saalunde fik man da et Billede af Himmeriges Glæde. — Dermed var den Akt til Ende, og atter spillede Fyrværkeriet en liden Stund, medens de Agerende forsvandt fra Scenen.

Ved Begyndelsen af sidste Akt sad Dyder og Laster hver i sin Residens, og Alt var uforandret som før Kampene. Atter lød Støjen vildt fra Drikkebordet hos Kong Faustus, og naar den dæmpedes et Øjeblik, hørte man atter Lovsangen fra Haabsborg; men nu traadte Rafael frem som Retfærdighedens Sendebud, der skulde fuldbyrde Straffen, og da han havde slaaet til Lyd og Alle vare tavse, vendte han sig til Publikum og tog til Orde: »Hør, I Herrer, og tager hver selv sin Lektion! Mærker vel, hvor det gaar til i Verden, saasom det er Eder for Øje stillet! Kain stræber endnu efter Abels Blod, og der er ingen Forbedring paa Færde. Men vár dig selv, naar Gud giver Rum til Omvendelse! En Ugudelig synder hundrede Gange og lever vel; men jo sildigere Straffen kommer, des større vil den vorde; thi de Retfærdige skulle ikke altid lide Ondt; for dem skal Enden blive god, for hine skal den vorde ilde, saaledes som I skal faa det at se med Kong Faustus og hans Slæng, der nu er forloren.«

Dermed endte Rafael sin Tale, vendte sig om og fremmanede Helvedes gloende Drage, som fór ud af et Vindue i Kancelli-Bygningens Gavl, spyende Ild af sit Svælg og skrækkelig at skue. Idet den bevægede sig langs ad en udspændt Staaltraad, dalede den ned paa Taget af Dragensborg, som snart stod i Flammer, og medens Jorden aabnede sig og spyede Ild, flygtede de Ugudelige forfærdede om mellem Luerne; men naar de vilde søge Frelse paa Haabsborgs Grund, bleve de drevne tilbage af en Engleskare, som der stod paa Vagt.

Da Dragensborg var styrtet sammen, saa' man et vældigt Uhyre med gloende Øjne og med et skrækkeligt Gab, af hvilket der udgik blaa Luer og andet Fyrværk. Dette var Porten til »Helvedes Pøl«, og paa Rafaels Vink strømmede arge Djævle med Horn og Hale, med Ildforke og Lænker frem fra deres Hjem, og »medens der skete stor Hylen, Jammer, Bævelse et cetera, koblede de alle Laster i Dynge« og dreve dem foran sig den Vej, de vare komne.

Derpaa retirerede Rafael til Dydernes Borg og skød en gloende Pil i »Materien«; strax stod den ganske Scene i Flamme, og »med en lystig og liflig Musik tog saa den Tragodia sin Ende«.

Familieliv.

Novelle af **Guy de Maupassant**. Oversat af **K. M.**

(Fortsat.)

Og de gik begge To i Nattoilet lydløst op ad Trappen, aabnede forsigtig Døren og traadte ind i Værelset, hvor de fire brændende Lys omkring Tallerkenen med Buxbomkvisten alene syntes at vaage over den gamle Kone i hendes ubevægelige Hvile; thi Rosalie, som sad i Lænestolen med strakte Ben, Hænderne foldede i Skjødet, Hovedet hængende til den ene Side og med aaben Mund, sov fast og snorkede lidt.

Caravan tog Taffeluret. Det var en af disse latterlige Gjenstande, som Kejserdømmets Kunst har frembragt saa mange af. En ung Pige i forgyldt Bronze, hvis Hoved var prydet med forskjellige Blomster, holdt i Haanden et Kuglespil, hvis Kugle dannede Perpendikelen.

»Giv mig det,« sagde Konen til ham; »og tag Marmorpladen af Kommoden.«

Han adlød og læssede pustende Marmorpladen paa Skuldrene med betydelig Anstrængelse.

Saa gik Parret. Caravan bukkede sig i Døren og gav sig skjælvende til at gaa ned ad Trappen, medens hans Kone gik baglængs og lyste for ham med den ene Haand og Uret under den anden Arm.

Da de vare nede hos dem selv, udstødte hun et lettet Suk. — »Nu er det Værste overstaaet,« sagde hun; »lad os gaa op og tage Resten.«

Men Kommodeskufferne vare helt fulde af den Gamles Klædningsstykker. Dem maatte de skjule et eller andet Sted.

Fru Caravan fik en Idé: »Gaa ned og tag Fyrretræs-Kufferten, som staar i Forstuen; den er ikke fyrretyve Sous værd, den kan vi nok sætte her.«

Og da han var kommet med Kufferten, begyndte de Transporten.

De tog efter hinanden Manchetterne, Kraverne, Chemiserne og Kappeme op, al den tarvelige Stads, der havde tilhørt den gamle Kone, som laa lige bagved dem, og lagde det methodisk ned i Trækufferten, for at skuffe Fru Braux, den Afdødes andet Barn, som skulde komme næste Dag.

Da de vare færdige med det, bragte de først Skufferne ned, dernæst selve Møbelet, som de bar hver i sin Ende; og de drøftede begge

i lang Tid, paa hvilket Sted det vilde tage sig bedst ud. Endelig bestemte de sig for Sovekammeret lige overfor Sengen, imellem de to Vinduer.

Da Kommoden først var paa sin Plads, fyldte Fru Caravan den med sit eget Linned. Uret stod paa Kaminen i Dagligstuen; og Parret gav sig nu til at betragte den opnaaede Virkning. De vare henrykte begge To: »Det tager sig godt ud, hvad!« sagde hun. Han svarede: »Ja, udmærket.« Saa gik de i Seng. Hun pustede Lyset ud; og snart sov Alle i begge Husets Etager.

Det var allerede højlys Dag, da Caravan slog Øjnene op igjen. Da han vaagnede, vare hans Tanker i Begyndelsen ganske forvirrede, og først efter et Par Minuters Forløb erindrede han sig Begivenheden. Denne Erindring vakte atter hans Sorg som med et Slag, og han sprang ud af Sengen, meget bevæget paa Ny og nærved at græde.

Han gik hurtig op i Kammeret ovenpaa, hvor Rosalie endnu sad og sov i samme Stilling som den foregaaende Aften, da hun nemlig havde sovet i et Træk hele Natten. Han sendte hende ned til hendes Arbejde, satte nye Lys i Stagerne og betragtede derpaa sin Moder, medens der i hans Hjærne tumlede sig saadanne svage Gjenskin af dybe Tanker, saadanne filosofiske Trivialiteter, som middelmaadige Begavelser altid hjemsøges af, naar de have med Døden at gjøre.

Men da hans Kone kaldte paa ham, gik han ned. Hun havde skrevet en Liste paa de Ting, han skulde udrette i Morgenens Løb, og nu overleverede hun ham denne Fortegnelse, som forfærdede ham i høj Grad. Han læste:

1) Gjøre Anmeldelse til Skifteretten; 2) sende Bud til Distriktslægen; 3) bestille Kisten; 4) gaa til Kirken; 5) til Sørgemagasinet; 6) til Trykkeriet og bestille Brevene; 7) til Notaren; 8) til Telegrafkontoret for at underrette Familien.

Endvidere en Masse smaa Kommissioner. Han tog sin Hat og gik.

Da Dødsfaldet blev bekjendt, begyndte Nabokonerne at komme for at faa Lov til at se Liget.

Nede i Stuen hos Frisøren havde der lige været en Scene imellem Manden og Konen om dette Æmne, mens han barberede en Kunde.

Konen sad og strikkede paa en Strømpe og mumlede: »Nu er der da igjen En mindre, og en rigtig Gniepind var hun, som der ikke let skal findes Mage til. Jeg holdt ikke stort af hende, det er vist, men jeg maa dog op og se hende.«

Manden brummede, mens han sæbede Kundens Hage ind: »Ja se, dér har vi dine Luner igjen! det er dog ogsaa kun de Fruentimmer, der kan hitte paa saadan Noget. Det er ikke nok med, at I hænger over hinanden i levende Live, men I kan ikke en Gang lade hinanden i Fred efter Døden.« Men hans Halvdel svarede uden at lade sig forstyrre: »Jeg kan ikke lade være; jeg maa derop. Jeg har tænkt paa det lige siden i Morges. Hvis jeg ikke fik hende at se, tror jeg, jeg vilde tænke paa det hele mit Liv. Men naar jeg først rigtig har betragtet hende, saa er jeg tilfreds siden hen.«

Barberen trak paa Skuldrene og betroede den Herre, hvis Kind han nu ragede: »Hvad gi'er De mig for saadanne Ideer, som de har, de fordømte Fruentimmer! Jeg kunde skam ikke have nogen Morskab af at se et Lig!« — Men hans Kone havde hørt, hvad han sagde, og hun svarede haardnakket: »Ja, det' er nu lige meget, det er nu lige meget!« — Derpaa lagde hun sit Strikketøj paa Disken og gik op paa første Sal.

Der var allerede kommet to Naboersker, som sad og snakkede med Fru Caravan om Dødsfaldet, og hun fortalte dem alle Enkeltheder ved det.

De gik nu op til det Kammer, hvor den Døde laa. De fire Kvinder traadte derind paa Taaspidserne, bestrængte efter hinanden Lagenet med det salte Vand, knælede ned, gjorde Korsets Tegn og mumlede en Bøn, derpaa rejste de sig op og gav sig til at betragte Liget med opspilede Øjne og halvaaben Mund, medens Svigerdatteren med et Lommetørklæde for Munden lod, som om hun hulkede fortvivlet.

Da hun vendte sig om for at gaa ud, opdagede hun Marie Louise og Filip August, begge i bar Skjorte, staa og kigge nysgjerrigt ind. Nu glemte hun al sin lavede Sorg, fór hen imod dem med løftet Haand og raabte i en arrig Tone: »Vil I pakke jer, I næsvise Unger!«

Da hun ti Minuter efter var gaaet op med en ny Ladning Naboersker, og da hun paa Ny havde rystet Buxbomkvisten over sin Svigermoder, bedt, knælet, hulket og opfyldt alle sine øvrige Pligter, traf hun atter sine to Børn, der vare komne op sammen bagefter hende. Hun gav dem nogle ordenlige Lussinger og jog dem ud; men næste Gang lagde hun ikke mere Mærke til dem, og hver Gang, der kom Besøgende derop igjen, fulgte nu de to Unger stadig med, knælede ned i en Krog og gjentog uden Forandring Alt, hvad de saa' deres Moder gjøre.

Hen paa Eftermiddagen tog de Nysgjerriges Skare af. Snart kom slet Ingen mere. Fru Caravan, der nu var gaaet ned til sig selv, var i Færd med at berede Alt til Sørgehøjtiden; den Døde blev ene.

Vinduet til hendes Værelse stod aabent. En tør Varme trængte ind af det, fulgt af støvede Vindpust; de fire Lys, som stod ved Siden af det ubevægelige Legeme, flimrede i Vinden; og paa Lagenet, paa Ansigtet med de lukkede Øjne, paa begge de strakte Hænder krøb der en Mængde smaa Fluer frem og tilbage, stadig i Bevægelse, og ventede paa, at deres Tid skulde komme.

Men Marie Louise og Filip August vare atter gaaede ned for at drive i Alleen. De bleve snart omringede af Kammerater, navnlig af Smaapiger, som ere mere opvakte og hurtigere opsnuse Livets smaa Mysterier end Drengene. Og de spurgte dem ud ligesom voxne Folk. »Er din Bedstemoder død?« — »Ja, igaar Aftes.« — »Hvordan sér et Lig ud, hvad?« — Og Marie Louise forklarede, fortalte om Lysene, om Buxbomkvisten og den Dødes Ansigt. Da vaktes der en hæftig Nysgjerrighed hos alle Børnene, og de bad om at maatte faa Lov til at gaa op og se paa Bedstemoderen.

Marie Louise organiserede strax den første Expedition, fem Piger og to Drenge, de største og de dristigste. Hun tvang dem til at trække deres Sko af for ikke at blive opdagede. Banden sneg sig ind i Huset og løb op saa sagte som en Flok Mus.

Da de vare komne ind i Værelset, efterlignede Pigen sin Moder og ordnede Ceremoniellet. Hun ledte højtidelig sine Kammerater frem, knælede ned, gjorde Korsets Tegn, bevægede Læberne, rejste sig op igjen, bestrængte Sengen, og, medens Børnene nærmede sig i en tæt Klynge, forskrækkede, nysgjerrige og henrykte over at se paa Ansigtet og Hænderne, gav hun sig pludselig til at hulke og skjulte sit Ansigt i sit lille Lommetørklæde. Derpaa trøstede hun sig lige saa pludselig, da hun kom til at tænke paa dem, som ventede nede ved Gadedøren, og slæbte hastig alle sine Fremmede afsted, for snart efter at føre en ny Flok ind, og saa en tredje; thi alle Kvarterets Gadedrenge lige indtil smaa pjaltede Tiggerunger strømmede sammen til denne ny Forlystelse, og hun opførte hver Gang til Fuldkommenhed den Komedie, hun havde lært af sin Moder.

Tilsidst blev hun dog træt. En anden Leg drog Børnene andensteds hen, og den gamle Bedstemoder blev alene tilbage, fuldstændig forglemt af Alle.

Mørket fyldte Værelset, og de flimrende Lys kastede et hoppende Skjær hen over hendes tørre, rynkede Ansigt.

Hen imod Kl. 8 kom Caravan op, lukkede Vinduet og satte nye Lys i Stagerne. Han gik nu fuldkommen rolig om derinde, da han allerede havde vænnet sig til at se paa Liget, som om det havde ligget der i Maaneder. Han forvissede sig endog om, at der ingen Opløsning var indtraadt endnu, og gjorde sin Kone opmærksom derpaa, da de satte sig til Bords for at spise til Middag. Hun svarede: »Ja, det tror jeg nok, hun er jo, som om hun var af Træ; hun holder sig saamænd i et Aar.«

De spiste Suppen uden at sige et Ord. Børnene, som havde havt fri hele Dagen, vare aldeles udmattede af Træthed og sad og vare lige ved at sove paa deres Stole, kort sagt, de vare Alle tavse.

Pludselig begyndte Lampen at brænde daarligt. Fru Caravan skruede den strax op; men Brænderen gav en lang skrattende Lyd fra sig, og Lampen gik ud. De havde glemt at kjøbe Petroleum. At sende Bud til Urtekræmmeren vilde forsinke Middagsmaaltidet; de søgte efter Lys, men der vare ikke andre end de, der vare tændte ovenpaa paa Natbordet.

Fru Caravan tog en rask Beslutning og sendte Marie Louise op for at tage to af dem, og de ventede saalænge i Mørke.

De hørte tydelig den lille Piges Trin, da hun gik op af Trappen. Saa blev der en Pavse i nogle Sekunder, derpaa kom hun ilsomt ned igjen. Hun lukkede Døren op, ude af sig selv, i en endnu hæftigere Bevægelse end den foregaaende Dag, da hun forkyndte Katastrofen, og hviskede halv kvalt af Skræk: »Aah, Fader, Bedstemo'er staar og klæder sig paa!«

Caravan rejste sig saa voldsomt, at hans Stol væltede om mod Væggen. Han stammede: »Hvad siger du? . . . Hvad er det, du siger? . . .«

Men Marie Louise, som næsten ikke kunde faa Ordene frem af Bevægelse, gjentog: »Bedste . . . Bedste . . . Bedstemoder staar og klæder sig paa . . . hun kommer her ned.«

Han fór op ad Trappen som en Vanvittig, fulgt af sin Kone, der var aldeles lamslaaet; men ved Døren til anden Sal standsede han, greben af Rædsel, og turde ikke gaa ind. Hvad vilde han faa at se? — Fru Caravan var modigere, hun aabnede Døren og traadte rask ind i Værelset.

(Sluttes).

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— I Kunstforeningen bestaar denne Maaneds Udstilling af Kobberstik efter Malerier af engelske Kunstnere.

— Vi meddelte for kort siden, at Munkaczy forlangte 800,000 Francs for sit nye Billede, Kristus for Pilatus, en Pris, der uden Tvivl maa kaldes vanvittig, saa længe man kan faa f. Ex. en halv Snes gode Rembrandter for en tilsvarende Sum. Maleren har imidlertid nu faaet det Bud, han forlangte, og dog er det meget tvivlsomt, om Handelen kommer i Stand. Det er Kirken Sacre-Coeur, der har villet erhverve Billedet, men denne Kirke ligger paa Montmartre, og skjønt der for Tiden just ikke er nogen overhængende Fare for Revolution i Paris, har Mesteren dog følt nogen Betænkelighed ved at lade det Kunstværk, som efter hans Overbevisning fremfor noget andet skal bære hans Navn til Efterverdenen, anbringe i et saa farligt Naboskab, som det, der nu bydes det.

— Bonnat har foræret sit Portræt af Léon Cogniet, der gjorde saa megen Opsigt paa dette Aars Salon, til Luxembourg.

— Opgaven for Malere til »Grand prix de Rome« var iaar »Achilles' Vrede«, Situationen, da Athene rører ved hans Skulder og standser ham i Forfølgelsen af Trojanerne. Første Pris tilkjendtes en Elev af Cabanel, Tournier, anden fik Danger, Elev af Millet og Gérome.

□

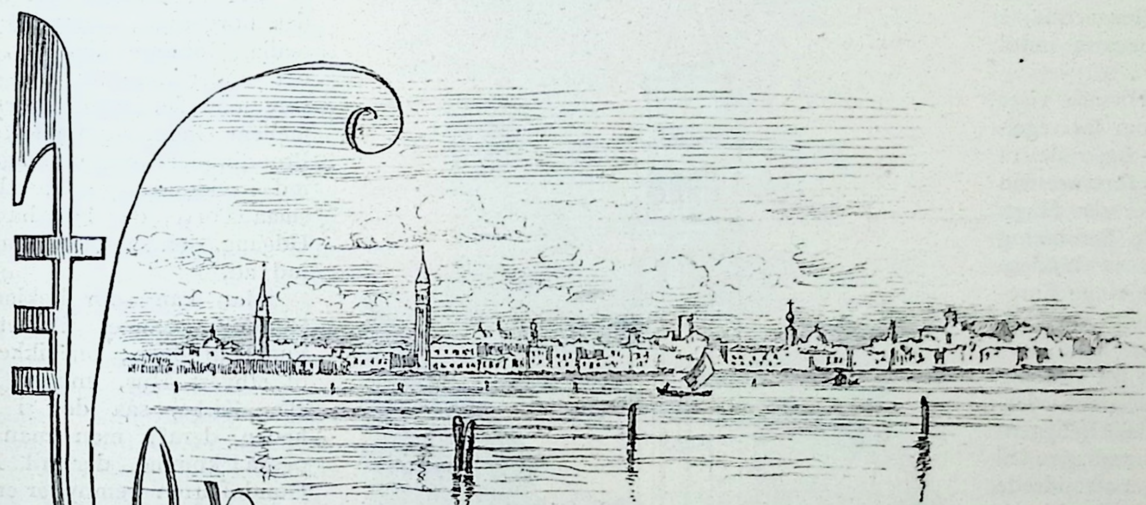
Indhold: **»Thorvaldsen og hans Tegninger«.** Af Jul. Lange. Med 4 Billeder efter Haandtegninger af Thorvaldsen. — **»Bryllupsglæder 1634«.** Frit efter Kilderne af R. Mejborg. Med Billede af en Festforestilling med Fyrværkeri, tegnet af P. Th. Petersen. — **»Fra Tivolis Koncertsal under Thursby-Koncerterne«.** Tegning af H. Tegner. — **»Familieliv«.** Novelle af Guy de Maupassant. Oversat af K. M (Fortsat). Med Vignet. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.**

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 202. Søndagen d. 14. August 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Venetianske Billeder

Text og Tegninger af **Niels Bredal.**

Alle kjende Venedig som den middelalderlige, mægtige og rige Republiks Hovedstad, »Dogestaden«. »Adriaterhavets Dronning«, straalende i Skjønhed og halvorientalsk Pragt, Mange har besøgt den, som den nu henligger, en vel noget falmet Skjønhed med tydelige Spor af Træthed, dog altid bedaarende og rig paa fantastisk Ynde, smilende til sit eget Billede i Lagunens blanke Kæmpespejl, men vistnok Faa vide Noget om dens første beskedne og patriarkalske Oprindelse.

Den er (et vistnok temmelig enestaaende Exempel i Byernes Historie) begyndt, ikke som befæstet Udgangspunkt for Erobringsplaner eller som naturligt Midtpunkt for en blomstrende Stat, men som et Fristed for fredelige Familier, der, under Hunners og Gothers blodige Indfald i Italien i det 5te og 6te Aarhundrede, søgte en Tilflugt paa de upaaagtede Laguneøer. Her dannede de efterhaanden en Forbundsstat, som først styredes af »Tribuner« (de mindre Samfunds folkevalgte Mænd), der i Forening afgjorde alle Fællessager, senere, da en mere snever Sammenslutning mellem de enkelte Dele fandtes nødvendig, af en »Doge« (duce: Fører), et fælles Overhoved, bestandig folkevalgt og uden arvelig Magt.

Først i det 9de Aarhundrede, efter at den unge Republik, der da allerede havde en anselig Størrelse, var dragen med ind i Fastlandsmagternes Stridigheder og havde lidt forskjellige Angreb udefra, samlede man sig om Øen Bialto, der ved sin centrale Beliggenhed midt i en hel Øgruppe frembød særlig gunstige Betingelser for Dannelsen af et fælles anseligt Midtpunkt. Saaledes kan Aaret 811,

da Hovedstaden, fra Øen »Malamocco«, blev henlagt til Rialto, ansés for det nuværende Venedigs Fødselsaar.

Fra den Tid arbejdedes der med Kraft paa at udvide den ny Hovedstad og give den en sammenhængende Skikkelse. Der udtørredes Sumpe og fyldtes op, Husene bredte sig mere og mere ud over de tæt sammenliggende smaa Øer, Kanalerne mellem disse reguleredes, og de modsatte Bredder forbandtes ved Træbroer, kort sagt, det Mosaik af fast Grund og Vand, som danner det nuværende Venedigs Grundplan, begyndte at ordne sig. I lange Tider, ja Aarhundreder efter Grundlæggelsen, var Stadens Bygninger, med Undtagelse af Kirker og andre offentlige, monumentale Værker, gjennemgaaende af Træ. Vandfloder og Ildebrande anrettede oftere forfærdelige Ødelæggelser i denne Træby, — saa efterhaanden foretog man de langvarige og kostbare Piloteringsarbejder, som gav Grunden den fornødne Styrke til at bære Stenhuse og Paladser, og gradvis voxede Byen ud i den pragtfulde middelalderlige Skikkelse, indtil den i det 16de Aarhundrede havde sin højeste Blomstringsperiode i alle Kunstretninger. Som den da blev, er den, i ydre Henseende, i de store Træk bevaret indtil vore Dage.

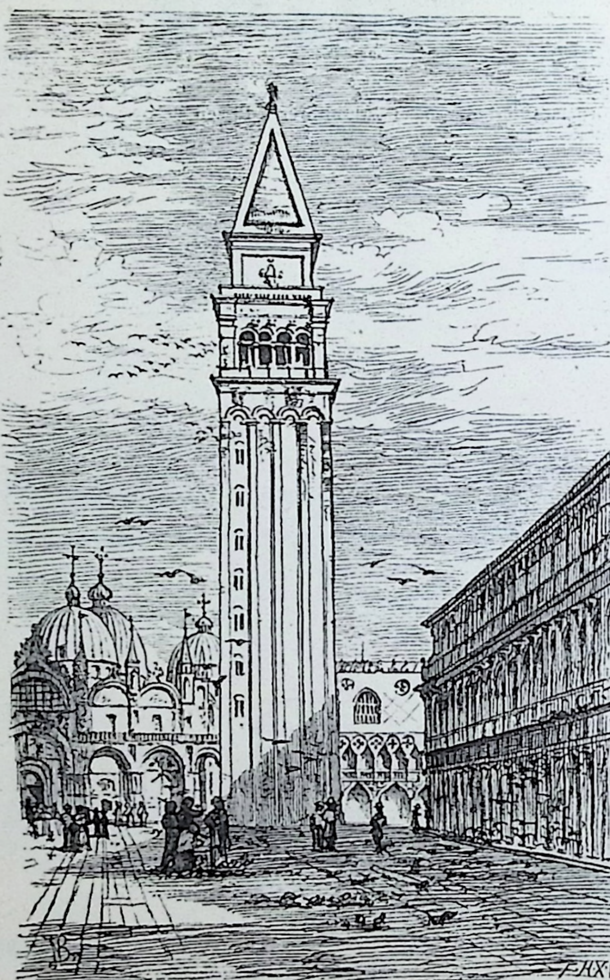
Republikens Historie viser os Befolkningen som foretagelsesdygtig, modig og rede til Opofrelse for at forsvare sin Frihed og udvide sin Magt. — Den nuværende Befolkning synes at være af et blødere Malm. Der er kun ringe Foretagelsesaand og Energi at spore, og andre Søstæder have forlængst taget Luven fra Venedig som Handelsplads, men derimod har dens idylliske Beliggenhed og (uagtet Jærnbanen til Mestre) endnu noget afsondrede Stilling bevaret Træk blandt Beboerne, som paa smuk Maade harmonere med den patriarkalske Oprindelse, navnlig en vis fri og naturlig Omgangstone mellem de forskjellige Samfundsklasser, der er lige saa tiltalende som sjælden at træffe.

Den arbejdende Del af Befolkningen er godmodig, høflig, kommer ofte med en træffende Bemærkning, lider ad Ingenting, nøjes med Lidet, arbejder ikke gjerne mere end nødvendigt, holder meget af at more sig. Sproget, som Følelsernes Tolk, stemmer godt med disse Karaktertræk. Dialekten er blød, bøjelig, rig paa Diminutiver og Kjælenavne, egner sig ypperligt for det Erotiske og Fantasifulde som for det Pudsige og Satiriske. Ordsprog og Folkesange bære rigt Vidnesbyrd herom. Her, som overalt, hvor saadanne ere fremkomne, bringe de et troværdigt og rigt Billede af hvad der bor i Folket af Følelse og Lune. Derfor elsker Folket dem ogsaa som Kjød af sit Kjød.

Venedig ejer desuden en Billedcyklus, der i mesterlige Træk afmaler dens »vita intima«, navnlig Borgerklassernes; det er Goldonis Komedier i venetiansk Dialekt. Uimodstaaelig morsomme ere flere af dem i og for sig, men i endnu langt højere Grad lærer man at skatte deres Fortræffelighed og Sandhed, naar man sér det Sceneri, hvori de bevæge sig, og bliver bekjendt med Folkets og dets Dialekts Ejendommeligheder.

Venedigs Fysiognomi er rigt paa Afvexling. Der er Trækkene fra det middelalderlige, mægtige og aristokratiske Venedig: Markuspladsen med den pragtfulde Kirke, straalende af Mosaiker i Guldgrund, rigt smykket med orientalske Marmorarter, Pladsen selv, kvaderbelagt og glat som en Dansesal, de tre Sider omgivne af Marmorpaladser (procuratie vecchie og nuove) — den fjerde Side dannes af Kirkens Façade. I den ene Ende af Pladsen det slanke Klokketaarn (Campanile di S. Marco). Strax ved Siden af Kirken Dogepaladset, hvis ene Façade vender mod »piazetta« (den lille Plads), Appendix til »la piazza«, den almindelige Benævnelse for Markuspladsen. Saa er der hele »Canal grande« med Palads ved Palads, Alt Marmor, mange iblandt dem Kunstværker af høj Rang. Og saa en Uendelighed af andre Paladser og Kirker rundtom i de øvrige Dele af Byen.

Der er dernæst det poetiske Venedig, Sangbunden for alle de erotiske og fantasifulde Folkesange, saaledes som det viser sig fra Lagunen eller fra de omliggende Øer, — en Vidunderby, født af Havet, et henrivende Fata Morgana, der er Virkelighed, medens det synes en Drøm.

Markuspladsen. Tegning af Niels Bredal.

Der er endelig det travle, det borgerlige, gemytlige Venedig, Goldonis Venedig, som det træder frem for En, eftersom man færdes og løber vild mellem Gader og Gyder, over Broer, under Portgjennemgange, ind i vidunderlige Gaarde og smaa Torve, der kun have én Udgang, den samme, man kom ind ad.

Man kan som bekjendt i Gondol komme til ethvert Punkt af Byen; om ikke just til ethvert Hus, enhver Plads eller Kirke, saa dog i Nærheden deraf, men man kan ogsaa komme der til Fods. Gondolfarten frembyder en stor og højst interessant Afvexling af Billeder, der med Vandet som Grundflade og Spejl, selv i de snævreste Gjennemløb (tidt ikke mindst dér), præges af en ejendommelig Ynde og Lethed. Der er noget eget Bedaarende ved en saadan Fart i Gondolen, der elastisk og næsten lydløst glider hen gjennem det stille Vand langs Paladser og Kirker, Huse med Balkoner, Mure, der omslutte Klostre eller private Haver, snart i knaldende Sollys, saa ind under Broer, nu i en bred Kanal, saa ind i en Smøge, hvor Lyset altid er dæmpet; over det Alt er der, selv midt paa Dagen, noget ejendommeligt Tyst; Larmen af Raab, Handelsstøjen, hele det bevægede Liv naaer os enten slet ikke eller kun svagt, — det findes jo Altsammen paa den anden Side af Husene, i Gaderne og paa Torvene. Og Larmen af Vogne, der i alle andre store Byer stadig ruller som en fjærn Torden i Luften, selv hvor man ikke skjælner det enkelte Bulder, kjendes jo ikke i Gondolernes By. Man kan faa en Følelse af at drømme, af at det ikke er En selv, der bevæger sig, men at vi ligge stille, mens et rigt Panorama bevæger sig forbi os, saa dyssende og glidende er Gondolens Fart.

Men lad os gaa i Land, lad os til Fods trænge ind i Labyrinthen, lad os kun løbe vild og frit lade os drages af Nysgjerrigheden til at kigge ind i alle Gaarde og forfølge de snævreste og mest bugtede Smøger. Vi kunne blive narrede, dersom vi tro, at saadan en maa munde ud paa

et Torv eller blot i en ordenlig Gade, og kan i Stedet for komme til at ende i en cul de sac — men selv da er Gangen sjælden forgjæves. Der er al Rimelighed for, at vi herinde træffe f. Ex. en malerisk Brønd, hvem véd, maaske dertil en Staffage af Piger, som trække Vand op i deres smuktformede, ofte antike Kobberspande, eller lade disse hvile, mens de slaa en lille Passiar af i den bløde, indsmigrende Dialekt. — Eller vi finde derinde et Par gamle, morsomme Vinduer med halv-orientalske Forsiringer, eller nogle gamle, snirklede Smedejærns-Balkoner, hvor blomstrende Potteplanter og Tøj til Tørring og Udluftning bryder Ensformigheden i det Graa og Sorte. Sandsynligvis findes der paa hver Balkon en yngre eller ældre Signora, som med rap Tunge og livlige Fagter afhandler med Naboersken de vigtigste og nyeste Hændelser i Nabolaget. Hun standser vel et Øjeblik Talens Strøm ved at se en Fremmed trænge ind i denne, de intime Meddelelsers Helligdom, henvender maaske ogsaa til dig et: »Signore! qui non si passa!« (Min Herre! her er ingen Gjennemgang!) Men, naar hun har forvisset sig om, at du er en »Inglese«, som naturligvis ikke forstaar et Ord Italiensk, endnu mindre Venetiansk, saa kiler hun trøstig paa igjen og lader dig

Canal S. Barnaba. Tegning af **Niels Bredal.**

dumt og nysgjerrigt kigge op og ned ad Væggene. Skulde du nu dog, mod hendes højst rimelige Formodning, forstaa hvad hun siger og hvad Naboersken svarer, og skulde du, hvad der er Toppunktet af Usandsynlighed, tilmed være et Forfatteræmne, saa kan du her have Udsigt til at høre en Dialog, som, anvendt med Skjønsomhed, turde være lige til at bruge.

Hvordan det nu er eller ikke, vi maa ud igjen af denne Fælde og paa nye Opdagelser. Avanti!

Stands et Øjeblik og lad os nyde dette Punkt. Her er vi midt inde i Byens Kjærne, i et »folkeligt« Kvarter. Staa stille her foran denne Bro, der ligger i Skygge, og se den og de, der færdes paa den, tegne sig som Silhouet mod de stærkt solbelyste, gamle Huse, der ligge bag den. Se den anden Bro længere tilbage, dér til Venstre, hvor Kanalen drejer, halvt i Sol, halvt i Slagskygge, med Folk, der mødes fra begge Sider, se bag den igjen de snurrige Huse med de vexlende Former og de løjerlige Konturer med Skorstenene, der rage højt op i Luften, se det Hele i Solglittret, hvor det former sig og lever, og indrøm, at er de moderne Byer luftigere og deres Huse flere Etager højere, saa er de i alt Fald hjærtelig tørre og kjedelige at se til imod en som denne. (Slutter.)

Thorvaldsen og hans Tegninger.

Af **Jul. Lange.** (Sluttet.)

Paa Thorvaldsens Skrivebord i det tarvelige Logis i Rom, hvor han boede saa længe som verdensberømt Kunstner — og dog bestandig lidt som en rejsende Stipendiat — opsamlede der sig idelig en Mængde Papir. Modtagne Breve og deres Konvoluter, Udkast til Breve af ham selv, Mødesedler til Sanct-Luca-Akademiet, til musikalske eller videnskabelige Selskaber, Indbydelseskort og Visitkort o. s. v. o. s. v. bleve foreløbig liggende paa Bordet. »Det hændtes daglig — skriver Thiele*) —, at han, naar en Kunstnertanke indfandt sig — og hvor frugtbar var ikke hans Jupiters-Pande — næsten i Blinde greb det nærmest liggende Papir, som frembød en ubeskreven Side, og gjorde det til Tumleplads for sine Tankers olympiske Lege.« Tid efter anden maatte der naturligvis ryddes op. Thiele nævner som Noget, ogsaa Andre har lagt Mærke til som et særegent Træk hos Thorvaldsen, at han aldrig forsætlig ødelagde, f. Ex. brændte, sine Papirer. Dette er underligt nok; thi det er aabenbart, at den uhyre Mængde af Udkast, som han i Aarenes Løb hentegnede paa Skrivebordets Papir-Forraad, for den allerstørste Del kun tjente ham selv til at klare hans Ideer, og at han ikke havde nogen videre Bestemmelse med Tegningen, naar den stod paa Papiret; han har vistnok i Reglen ikke en Gang ønsket, at Andre skulde se dem. Men der har maaske alligevel gjort sig en dunkel Faderfølelse gjældende hos ham mod de Figurer, hans Haand havde skabt, en Følelse, der forbød ham ligefrem at tilintetgjøre dem. Fra Skrivebordet synes denne Overflødighed at være besørget over i en Fyrretræs-Kasse, der stod i et lille Kammer i Lejligheden, hvor fortroligere Besøgende stundom tillod sig at læse i de lidet bevogtede Breve, og hvor man kunde finde Haandtegninger, som den lykkelige Finder uden Samvittigheds-Skrupler kunde tilegne sig for sin Portefeuille. Meget maa Aar for Aar være adspredt her; men den bestandig voxende Masse maatte alligevel have et nyt Afløb og fandt det i en mørk, fugtig og vanskelig tilgængelig Kjælder under Huset. Dér fandt Thiele efter Thorvaldsens Død — ledet af en heldig Gisning — et Par store Fustager og nogle Bræddekasser, stoppede fulde af Papir, som det dog ikke endda var saa let at faa bjærget. »For at tvinge de uregerlige Papirer ind i disse aabne Gjemmesteder, eller maaske for at ikke Uvedkommende og Nysgjerrige saa let skulde gjøre Undersøgelser, synes den Gamle, efterhaanden som han her deponerede sine Papirer, at have kastet Mursten, Glas, Lerklumper og andet Sligt ovenpaa; og det var unægtelig ogsaa lykkedes ham at gjøre Udpakningen besværlig og vanskelig, især da det her kom an paa ikke at sønderrive de temmelig fugtige og muldnede Papirer.« Thorvaldsen har aabenbart foretrukket Begravelse for Ligbrænding.

Som en Frugt af Thieles taalmodige Arbejde ejer

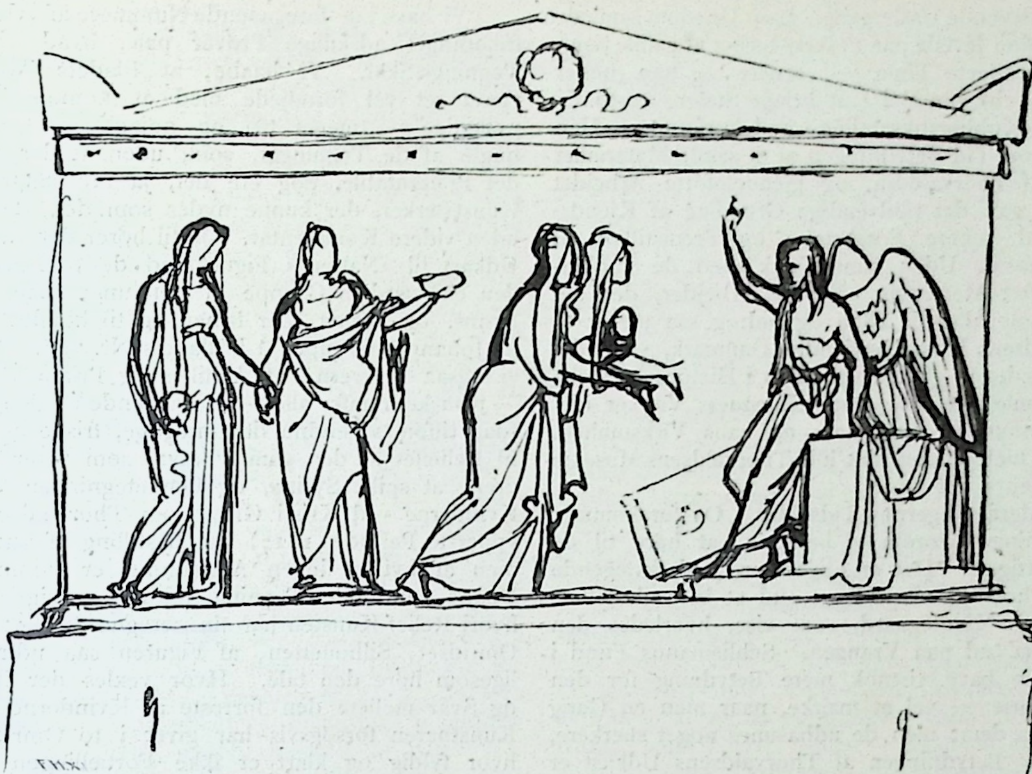
*) Fortalen til *Thorvaldsen i Rom.*

Fra det Indre af Venedig. Tegning af Niels Bredal.

Museet nu to svære og pyntelige Portefeuiller med Mesterens egne Tegninger opklæbede paa Karton foruden et Par Skitsebøger fra hans Ungdomstid. Bladenes Antal udgjør i Alt over 500; men største Delen af dem bærer ikke ét, men flere, undertiden en hel Mængde Udkast paa begge Sider, saaledes at Tegningernes Antal mindst maa være et Par tusinde. Thiele har affattet en haandskreven Fortegnelse over alle de enkelte Blade med deres hele forskjelligartede Indhold, og dertil føjet et meget nyttigt Register, ordnet efter de Værker, som Udkastene gjælde, eller de Forestillinger, de udtrykke. Ved et saa stort Arbejde have enkelte Misforstaaelser vel ikke kunnet undgaas; men enhver Tanke paa dem opvejes uendelig ved Tanken paa den overordenlige Fortjeneste at have frelst det Hele og bragt det sikkert i Hus.

Naar J. M. Thiele forlængst er glemt som lyrisk og dramatisk Forfatter, vil en Række Fortjenester af denne positive og haandgribelige Natur bevare Mindet om hans Navn. Med sin Pietetsfølelse, sin sjældne Flid og praktiske og literære Ihærdighed frelste han den ene Gang efter den anden betydelige aandelige Værdier for sit

Kvinderne ved Kristi Grav.

Efter **Thorvaldsens** Haandtegning i Museets Samling.

Satyr underviser i at spille Syrinx. Efter **Thorvaldsens** Haandtegning i Museets Samling.

Land og Folk fra truende Undergang. I sin Ungdom samlede han, hvad der endnu levede paa Folkets Læber af gamle Sagn — det var i den ellevte Time —; senere tog han (under Rumohrs Ledelse) virksom Del i at bringe Statens kostbare, men ilde røgtede Kobberstiksamling i god Forfatning. Han fattede endnu i god Tid Betydningen af at samle Materialier til en Biografi af Thorvaldsen, og gjennemførte Arbejdet saaledes, at det gav det nødvendige Grundlag af Kjendsgjerninger for al senere Forstaaelse og Fremstilling af Thorvaldsens Kunst. Uden hans Værk med de kobberstukne Omrids efter Mesterens plastiske Arbejder, der begyndte at udkomme allerede 1826 og bidrog saa meget til at gjøre Thorvaldsens Kunst bekjendt i Danmark, vilde det næppe være lykkedes at gjennemføre den i Historien ganske nye Tanke at samle alle den store Kunstners Værker i et Museum som Monument over ham og hans Virksomhed. Og saa samlede Thiele endnu hint lille Thorvaldsens Museum af Tegninger inden i det store.

Vi leve i Udgravningernes Tidsalder. Os forekommer den lille Udgravning, hvorom vi her tale, at høre til de smukkeste og nyttigste. Det er ulige mere vederkvægende at gjennemgaa Thorvaldsens Udkast end at læse de efterladte Papirer af S. Kierkegaard, som vise, hvorledes den store Forfatter saa' ud paa Vrangen. Schliemanns Fund i Troja og Mykenæ have vistnok mere Betydning for den store Verdenshistorie — vel at mærke, naar man en Gang lærer ret at forstaa dem; men de udbasunes noget stærkere, end de fortjene. Betydningen af Thorvaldsens Udkast er mere begrænset, men næppe ringere; den bestaar i det rige Lys, de kaste over Kunstnerpsykologien, over Ideernes Udsæd, Spiren og Væxt i Kunstnersjælens Jordbund.

Thorvaldsens Tegninger ere af to Slags. Den ene omfatter en Række Blade, især fra hans yngre Periode, der ere lige saa gjennemførte som hans plastiske Arbejder. Her er Tegningen selv det kunstneriske Resultat, hvorefter han har arbejdet. Det er Portræter, Kompositioner af antik Mythologi, en enkelt Gang et Æmne af Dante, og, maaske hyppigst, Billeder i Rafaelisk Stil af det idylliske Samliv mellem Madonna, Jesusbarnet og den lille Johannes. Det lader til, at de Kopier, som han i sine tidligste Aar i Rom, lige efter Carstens' Død, udførte efter dennes Tegninger, have givet ham Lyst til selv at komponere Ting af lignende Art. Dog mærker man ogsaa her Billedhuggeren i den mere plastisk sammentrængte Komposition; og man sér tillige, at Thorvaldsen, allerede da han begyndte sin Kunstnerbane i Rom, forud havde en Dannelse med Hensyn til den menneskelige Figur og dens Former, en umiddelbar Lethed og Sikkerhed i at tumle den, som Carstens egentlig aldrig naaede, og desuden, at hans Mening om Figurskjønhed fra første Færd af gik i en hel anden Retning end Carstens'. Med Undtagelse af selve Kopierne efter Carstens ejer Museet næsten ingen Tegninger af denne Art; derimod finder man paa Kobberstiksamlingen 3 Exemplarer deraf.

I den anden Art af Tegninger, hvortil den store Masse i Museet hører, fremtræder Thorvaldsen aldeles i Kunstner-Negligé — i Underbenklæder, for at bruge et Udtryk, der svarer til hans eget Livs Vaner*). Han tager her intet som helst Hensyn til noget andet Betragter-Øje end sit eget, han gjør i Ensomhed foreløbig Prøve med sin Idé. Han maser paa Langs og paa Tværs med Blyant, Pen og Kridt, uden i mindste Maade at spørge om det »Præsentable«. Alt, hvad han saaledes tegner, har egentlig sit Maal udenfor sig, i hans store plastiske Virksomhed. Saasnart som Tegningen er gjort, er den kasseret. For i ethvert Tilfælde at forstaa, hvad han paa denne Maade giver, hører der derfor et nøjagtigt Kjendskab til hans Plastik og nogen Evne til i Almindelighed at forstaa en halvkvædet Vise.

*) Selv naar Thorvaldsen skulde til stor Soirée hos den østerrigske Gesandt i Palazzo Venezia i Rom, underkastede han sig ikke de fine Benklæders Tyranni længer end strængt nødvendigt. Han lod Tjeneren fra S. Luca-Akademiet, ved hvilket han var Præsident, følge sig med et Par Selskabs-Buxer, og i Paladsets Port, i Krogen bag den aabnede Portfløj, fuldendtes Toilettet. — Hvorledes han modtog Dronning Caroline Amalie i sit Atelier paa Charlottenborg i Underbenklæder og Slaabrok, er tidt fortalt.

Vi have i de foregaaende Nummere af »Ude og Hjemme« fremdraget adskillige Prøver paa, hvad vi eje i denne Tegnings-Skat. Vi haabe, at Bladets Abonnenter have været ret vel fornøjede med at komme i Besiddelse af nøjagtige — meget tro og nøjagtige — Gjengivelser af nogle af de Tegninger, som, uden at der er lagt an paa det Præsentable, dog ere det, ja ere langt mere: dejlige Kunstværker, der kunne nydes som det, de i sig selv ere, uden videre Kommentar. Dertil hører det varme og levende Udkast til »Nattens« Figur med de to Børn i Armene og den elskværdige Gruppe af den unge Pige, der fletter en Krans, og Barnet, der læner sig til hendes Ryg (paatænkt til Johannes-Gruppen?) i Bladets Nr. 196. Dertil henregne vi ogsaa Figurerne af Achilles og Priamos i Nr. 199, og — maaske fremfor alle — de svævende Englefigurer i Nr. 201. Idag tilføje vi endnu det prægtige, friske og djærve Udkast til Relieffet af den gamle Satyr, som lærer den lille Satyrdreng at spille Syrinx, og Pennetegningen til det Relief af Kvinderne ved Kristi Grav, som Thorvaldsen udførte i sin ypperste Periode (1817) paa Bestilling af Ludvig af Bayern, men af hvilket ingen Afstøbning er kommet til Museet. Denne aandfulde Tegning udmærker sig rigtig ved det, hvori Relief-Kunsten har sin særegne Styrke: at give Hoved-Omridset, Silhouetten, af Figuren saa udtryksfuldt, at vi ligesom høre den tale. Hvor vexles der ikke Spørgsmaal og Svar mellem den forreste af Kvinderne, hvis Skikkelse Kunstneren forsøgsvis har givet i to Omrids, og Englen; hvor fyldig og klart er ikke Fortællingen og Stemningen givet i de to efterfølgende Kvinder!

Andre Udkast — især til Merkur — har jeg fremdraget som Exempler paa, at Tegninger, ogsaa saadanne, som i sig selv ikke frembyde synderligt Stof til Nydelse, kunne kaste Lys over vigtige Forhold angaaende Thorvaldsens kunstneriske Udvikling, ja endog indeholde Bidrag til Klaring af meget væsenlige almindelige kunstneriske Spørgsmaal. Den gjennemgaaende, rige Kommentar til Thorvaldsens Plastik lige fra hans første Ankomst til Rom og til hans Livs Ende, som Tegningerne afgive, er hidtil egentlig slet ikke benyttet. Jeg agter at offenliggjøre et Arbejde om Thorvaldsens hele Plastik, hvori jeg ogsaa har forsøgt at vinde det rette Udbytte af Tegningerne, skjønt jeg derved ikke kan gaa i den Detail, som ved de her i Bladet meddelte Undersøgelser over Merkur og Achilles. Men udtømme Skatten kan jeg ikke; der vil bestandig blive et rigt Felt tilbage for kunst-psykologiske Undersøgelser. Der vil bestandig stilles nye Spørgsmaal; og først naar man véd, hvorledes Spørgsmaalet stilles, kan man danne sig Forestilling om, hvad der ad denne Vej kan svares paa.

Her ville vi strax meddele nogle almindelige Antydninger af den kunstneriske Karakter af disse Tegninger og hvad man af dem kan lære om Thorvaldsen.

Først og fremmest er det en mærkelig Kjendsgjerning, for hvilken Samlingen i sin Helhed er et gjennemgaaende Bevis, at Thorvaldsen overhovedet begyndte sit Arbejde med enhver plastisk Idé med at nedtegne den paa Papiret. Dette falder jo ganske naturligt med Relifferne, hvor Fremstillingen er udfoldet paa en Flade; men det gjælder ikke mindre om Statuerne og Grupperne. Man indsér let, at dette kræver en overordenlig, og især hos en Billedhugger sjælden Lethed i at tegne; man finder ogsaa her f. Ex. den største Virtuositet i uden Benyttelse af Model at beherske Forkortningen af Figurens enkelte Dele. Men det bidrager tillige til Forklaring af, at Thorvaldsens Statuer og Grupper i Reglen ere anlagte paa at udfoldes paa ét Hovedplan, overhovedet af den store Betydning, som Linjerne have for hans Kunst.

En anden Omstændighed ved disse Tegninger er ikke mindre karakteristisk for Thorvaldsen, nemlig at Samlingen aldeles ikke indeholder Studier af Formens Enkeltheder. Der er ingen Tegninger f. Ex. af et Knæ, en Skulder, en Fod, en Haand, ingen af den Slags Analyser af Formen, af hvilke man finder saa mange især blandt Michelangelos, men ogsaa blandt Rafaels og andre store Kunstneres

Tegninger. Alt gaar i Thorvaldsens Tegninger lige ud paa Helheden, den hele Figur eller den hele Komposition. Hvor det gjælder om at give den udtryksfulde Bevægelse i Figurens Helhed i Forbindelse med den fuldendte Rhythme i Linjerne, er Thorvaldsen utrættelig i at søge: der findes f. Ex. blandt de af Thiele frelste Tegninger ikke mindre end 16 forskjellige Udkast til den Figur af Hektor, som udskammer Paris. Det er i højeste Grad lærerigt med Hensyn til den plastiske Mimik at gjennemgaa en saadan Række Forsøg. Og vel at mærke: hvad Thiele formaaede at frelse fra Undergang, er dog sikkert kun en temmelig begrænset Del af, hvad der har været. Meget, som kun vilde sés i sit rette Lys som Led af en lang Forsøgs-Række, er nu uigjenkaldelig tabt eller adspredt mod alle fire Verdenshjørner.

Man spørger sig nu uvilkaarlig: er det da ikke en Tilfældighed, at der blandt det, som er bevaret, ikke findes Studier af Enkelthederne? Næppe: dertil er Manglen altfor konsekvent. Hvad vi ikke have, har sikkert gaaet i samme Retning som det, vi have. Men har Thorvaldsen da ikke som Billedhugger udført sine Studier af Enkelthederne plastisk, modelleret dem i Leret? Det tør jeg ikke benægte; jeg kjender blot intet Spor deraf, heller ikke blandt hans efterladte modellerede Forarbejder. Nej, Sagen er sikkert den, at vi her berøre den store Ensidighed i hans Kunst, at et helt Element af Plastiken, Interessen for Formens organiske Bygning, for Legemets Mekanik, saaledes som den afspejler sig i Overfladens Formspil, er aldeles tilbagetrængt i hans Kunst, næsten udgaaet af den. De, som søge, hvad man kalder interessante Formpartier, især en skarp og intelligent Analyse af Ledemodene, f. Ex. det rige Formspil i en løftet eller drejet Skulder, den fine Form i en kraftig udviklet, anspændt Arm eller desl., ja endog, hvad man snarere kunde vente, en udsøgt Delikatesse i Valget af saadanne Former som den kvindelige Haand, — de, som søge slige Ting, have egentlig saare Lidet at hente i hans hele Produktion. Hvis Nogen, fra den anden Side, er ensidig nok til alene at betragte dette som den egenlige Plastik, maa han opfatte Thorvaldsen som en temmelig uinteressant Plastiker. Naar Franskmændene holde Examen over Kunst, lægge de undertiden den afgjørende Vægt paa, hvorledes det enkelte Stykke af Værket *(le morceau)* er behandlet: ved en saadan Examen kunde Thorvaldsen kun opnaa laudabilis, men aldrig blive af de »Indkaldte«. Hvis hans Figurer — hvad Gud forbyde — en Gang skulde findes i Stumper og Stykker, som man har fundet saa mangen Antik, vilde Stykkerne næppe vække synderlig Begejstring for hans Kunst eller lade ane, hvad den i Virkeligheden havde været.

Der er sikkert her ikke Tale om en Mangel paa Evne hos ham, men om hvad han vilde og ikke vilde. Det rige Formspil i Michelangelos Figurer følger med en Knagen og Bragen i deres Lemmer og Ledemod, som ikke kan forenes med den stille Holdning, Thorvaldsen foretrak. Enhver Udkrammen af Lærdom og Pralen med Virtuositet i Detaillen var ham inderlig imod, stred imod hans Begreb om Kunst. Men at der alligevel her er Tale om en stor Ensidighed, det sér man ved Sammenligning ikke alene med Michelangelo, men med Verdens store Plastik eller Figurfremstilling overhovedet. Man maa vise den hyppigst saa haanlig behandlede franske Plastik fra det 18de Aarhundrede, hin slemme Kunst fra Rokoko-Tiden, den Retfærdighed at indrømme, at dens som Helheder theatralske og skabagtige Figurer tidt kunne være glimrende Dygtighedsprøver i Alt, hvad der angaar Analysen af Formen gjennem alle Enkelthederne. Interessen for Legemet som Organisme er her langt mere vaagen og levende end hos Thorvaldsen. Ogsaa mange af Thorvaldsens ældre Samtidige, af den nye Klassicismes første Geled: Sergel, Abildgaard, Canova, Louis David havde Mere af dette Element end han. Men ogsaa naar man benytter Antiken som Maalestok, sér man her Thorvaldsens Ensidighed; og det gjælder ikke alene den senere antike Kunst, der tidt brillerer i højeste Grad med Formspillet, men ogsaa den ældre. Da Thorvaldsen restavrerede de gamle Figurer fra Ægina, havde han mellem sine Hænder et aldeles beundringsværdig fint og grundig studeret Formparti i Herakles' Arm, som spænder Buen. Han har interesseret sig saa meget for denne Arm, at han har bevaret en Afstøbning af den — den findes endnu i Museets Kjælder —; men den har ikke lokket ham til nogen Efterfølgelse.

Thorvaldsens store Exempel virkede hen til, at hans Efterfølgere, selv de dygtigste, hyppigst lod sig nøje med altfor Lidt i denne Retning. Derpaa have vi et Exempel i H. V. Bissens Orestes (i Kristiansborg-Samlingen), som i Helheden er en ypperlig anlagt Figur, men hvis Anlæg netop krævede en Rigdom og Finhed i Formen, som ganske er udeblevet. Derimod har Jerichau ved selvstændigt Arbejde i sine tidligere Figurer opdyrket denne Side af Plastiken, og har netop sin Styrke heri (Pantherjægeren, Herkules).

Naar man følger en af Thorvaldsens Ideer paa dens Udvikling fra den flygtige Tegning til Lerskitsen og fra denne atter til den gjennemførte Model og derefter til det færdige Marmorværk, vil man i det Hele taget finde rigest Tilfredsstillelse ved de Udviklingstrin, som ligge nærmest ved Kilden, ved hans egen Subjektivitet. Der er de Kunstnere, som først ret kunne vurderes, hvor deres Værker fremtræde i den yderste Gjennemførelse; med Thorvaldsen er det snarere omvendt; ham vurderer man maaske allerbedst i hans Udkast. Derfor har ogsaa denne Samling af Tegninger saa stor Betydning. Uagtet det Altsammen er blevet næsten uvilkaarlig til og ikke er gjort for Andre, er det helt igjennem Kunst, ægte Kunst, Frembringelser af en skabende Aand. Naar vi have gjennemgaaet hans plastiske Værker og en Gang imellem fundet dem noget kolde, komme vi her i fortrolig Samtale med Kunstneren selv, finde ham i Skabelsens Øjeblik og lære af ham mangen Gang at se de oprindeligste og væsenligste Træk i hans Arbejder, medens alt det Materielle ved Kunsten falder bort. Det er en Fryd at fornemme den Varme og Friskhed, at se den Følelse og Intelligens, som besjæler disse let hensatte Streger, i hvilke paa en Maade intet Enkelt er tegnet, og som blot give os Helheder, Ideens Spire eller Kjærne.

Men herover maa vi paa den anden Side ikke glemme, at det er Mesterens færdige Værker, hans plastiske Arbejder, i hvilke hans Kunsts Karakter og dens Betydning for Verden fortrinsvis skal studeres. Hans Plastik er hans kunstneriske Handlinger, som betegner den Virkning, han udøvede paa Samtid og Eftertid. I Modsætning dertil indeholde Tegningerne den Vrimmel af Ideer, som er fløjet gjennem hans store og rummelige Hoved, ogsaa uden at bygge Rede deri. Hans Plastik er hans Virkelighed, hans Tegninger give os mere et Overblik over hans Muligheder. Hvis vi alene studerede hans Kunstnerkarakter gjennem Tegningerne, vilde den fremtræde for os med langt løsere, ubestemtere Omrids, ikke med den Konsekvens, den Klarhed over, hvad han vilde og ikke vilde, som er saa ejendommelig for hans Plastik med al dens Rigdom og Mangfoldighed. Naar man gjennemgaar Tegningerne i den kronologiske Orden, som Thiele ved Anordningen med Rette har fulgt (for saa vidt som den lod sig gjennemføre), føler man saa tydelig — hvad der jo ogsaa stemmer med Menneskelivets sjælelige Grundlove —, hvorledes i Ungdomstiden Mulighederne have et langt, langt større Omfang end Virkeligheden, og hvorledes de under et langt Livs Forløb snævre sig mere ind og lægge sig tættere og tættere om Livets Krav til Mandens Virksomhed. I Ungdomstiden forsøger han sig næsten paa ethvert Æmne, som staar paa Dagsordenen, som »ligger i Luften«, som man siger, foruden at han selv fremdrager nye. Han tager Fart i Retninger, som aldrig fik nogen Fremtid i hans Plastik, f. E. mod det Lidenskabelige. Man faar her Indtrykket af en stor Mængde tilsyneladende spildt Kraft. Efterhaanden finder han saa mere det bestemte Spor, der er draget for ham dels ved hans Genis forudgivne Fart, dels ved hans Samtids og Situations Indvirkning; og alt som han nærmer sig Oldinge-Aarene, falder næsten Alt bort, der ikke ligefrem har Hensyn til hans plastiske Opgaver.

Familieliv.

Novelle af **Guy de Maupassant**. Oversat af **K. M.** (Sluttet.)

Stuen syntes at være bleven endnu mørkere, og midt i den var der en høj, mager Skikkelse, som rørte sig. Hun var staaet op, den gamle Kone; da hun var vaagnet af sin lethargiske Søvn, havde hun, inden hendes Bevidsthed endnu var vendt fuldstændig tilbage, drejet sig om paa Siden og, støttet paa den ene Albu, blæst de tre af Lysene ud, som brændte ved Dødslejet. Derpaa havde hun samlet sine Kræfter og var staaet op for at søge efter sine Klæder. Det, at Kommoden ikke var der, havde i Begyndelsen bragt hende lidt i Vilderede, men lidt efter lidt havde hun fundet sine Sager helt nede paa Bunden af Trækufferten og rolig givet sig til at klæde sig paa. Da hun dernæst havde hældt Vandet ud af Tallerkenen, sat Buxbomkvisten paa sin Plads bag Spejlet og stillet Stolene i deres gamle Orden, var hun lige rede til at gaa ned, da hendes Søn og Svigerdatter traadte ind ad Døren.

Caravan skyndte sig hen til sin Moder, greb hendes Hænder og kyssede hende med Taarer i Øjnene, medens Konen stod bagved ham og blev ved at gjentage med en hyklersk Mine: »Hvilken Lykke! Nej, hvilken Lykke!«

Men den gamle Kone blev ikke rørt, ja lod end ikke til at forstaa Noget af det, men stod saa stiv som en Støtte og spurgte med et iskoldt Blik: »Er Middagsmaden snart færdig?«

Han stammede forvirret: »Ja vist, Mo'er! vi ventede paa dig.« Og med en usædvanlig Iver tog han hendes Arm, medens Fru Caravan den Yngre greb Lyset og lyste for dem, idet hun gik baglængs ned ad Trappen foran dem, ligesom hun havde gjort samme Nat, da hun gik foran Manden, der bar Marmorpladen.

Da hun kom ned paa første Sal, var hun lige ved at støde paa nogle Folk, som gik opad. Det var Familien fra Charenton, Fru Braux, fulgt af sin Mand.

Konen, som var høj og svær, med en vattersottig Mave, der tvang Overkroppen tilbage, spilede Øjnene op af Forfærdelse og var lige ved at flygte. Hendes Ægtehalvdel derimod, som var Skomager og Socialist, en lille Mand med Skjæg lige op til Øjnene, og som paafaldende lignede en Abe, brummede uden at lade sig bringe ud af Fatning: »Naa, hvad er det! Hun staar nok op igjen!«

Saasnart Fru Caravan saa', hvem det var, gjorde hun nogle fortvivlede Tegn til dem og sagde derpaa højt: »Nej, hvad for Noget! . . . er det Dem! Hvilken behagelig Overraskelse!«

Men Fru Braux blev aldeles forbløffet og forstod ikke et Ord af det Hele; hun svarede med halv Stemme: »Det er Deres Telegram, som har bragt os herud; vi troede, at det var forbi.«

Hendes Mand, der stod bagved hende, kneb hende for at faa hende til at tie stille. Han tilføjede med en ondskabsfuld Latter, som han skjulte i sit tykke Skjæg: »Det var meget elskværdigt af Jer at bede os. Vi gik ogsaa lige strax« —, idet han nemlig hentydede til det Fjendskab, som i lang Tid havde hersket imellem de to Familier. Da den Gamle saa kom ned til det sidste Trin, nærmede han sig hurtigt, trykkede sit Skjæg mod hendes Kinder og raabte ind i hendes døve Øre: »Naa, gaar'et godt, Mutter? Stadig solid, hvad?«

Fru Braux vovede i sin Forfærdelse over at se den levende, som hun havde ventet at finde død, ikke engang at kysse hende; og hendes uhyre Mave, som spærrede hele Trappegangen, hindrede de Andre i at komme frem.

Den gamle Kone, som var urolig og mistænksom, men endnu ikke sagde Noget, betragtede alle dem, der stod om hende; og hendes smaa graa, forskende og kolde Øjne fæstede sig snart paa den Ene og snart paa den Anden, og aabenbarede Tanker, som øjensynlig generede hendes Børn. Caravan sagde, for at klare Sagen: »Hun har været lidt syg, men nu har hun det godt igjen, fuldkommen godt; ikke sandt, Moder?«

Da gav den gamle Kone sig til at gaa igjen og svarede med sin sprukne Stemme, der lød, som om den kom langt borte fra: »Det var en Besvimelse; jeg hørte Jer hele Tiden.«

En pinlig Pavse fulgte efter denne Ytring. De gik ind i Spisestuen og satte sig ned til et Middagsmaaltid, som var improviseret i Løbet af nogle faa Minuter.

Hr. Braux var den Eneste, som havde bevaret sin Ro og Sikkerhed. Hans ondskabsfulde Gorilla-Ansigt grinede; og han kom stadig med dobbelttydige Bemærkninger, som synlig generede Alle.

Men hvert Øjeblik ringede det paa Døren; og Rosalie kom forstyrret ind og hviskede Noget til Caravan, som fór ud, idet han kastede sin Serviet fra sig. Hans Svoger spurgte ham, om det var hans Modtagelsesdag. Han stammede. »Nej, det er ikke Andet end Forretninger.« Da der saa lidt efter kom en Pakke, var han ubesindig nok til at aabne den. Og noget Brevpapir med Sørgerand kom til Syne. Han blev rød helt op til Øjnene, lukkede Pakken i igjen og stak den ned under sin Vest. Hans Moder havde ikke sét det; hun betragtede ufravendt sit Taffelur, hvis forgyldte Kuglespil svingede frem og tilbage paa Kaminen. Og den almindelige Forlegenhed voxede ved den isnende Tavshed.

Derpaa vendte den Gamle sit rynkede Hexeansigt om til sin Datter og sagde med et Glimt af Ondskabsfuldhed i Øjnene: »Paa Mandag kan du tage din lille Pige med ud til mig; jeg vil gjerne se hende.« Fru Braux raabte med straalende Ansigt: »Ja Mo'er, det skal jeg!« — medens Fru Caravan den Yngre blev bleg og var lige ved at besvime af Angst.

Imidlertid gav de to Mænd sig lidt efter lidt i Snak sammen; og de kom, uden nogen særlig Anledning, ind paa en Disput om Politik. Braux, som hævdede revolutionære og kommunistiske Doktriner, slog ud med Armene og raabte med funklende Øjne: »Ejendom, Hr. Caravan, det er Tyveri fra Arbejderen; — Jorden tilhører Alle; — Arv er en Skjændsel og en Skam . . .!« — Men han standsede pludselig, som en Mand, der har sagt en Dumhed; derpaa tilføjede han i en mildere Tone: — »Men det er ikke Øjeblikket til at diskutere disse Sager!«

Døren gik op, og Doktor Chenet kom ind. Han studsede et Øjeblik, derpaa fattede han sig igjen og sagde, idet han nærmede sig den gamle Kone: »Aha, Mutter, i Dag har vi det godt! Ja, det anede mig jo nok; og jeg sagde til mig selv nu, lige da jeg gik op ad Trappen: Jeg tør vædde paa, at hun er oppe i Dag, den Gamle.« Og han tilføjede, idet han bankede hende sagte i Ryggen: »Hun er solid som Pont-Neuf; De skal se, hun kommer til at begrave os Allesammen.« Han satte sig, tog imod den Kop Kaffe, som blev ham budt, og blandede sig snart i Samtalen, hvor han holdt med Braux, da han nemlig selv var bleven kompromiteret under Kommunen.

Nu begyndte den Gamle at føle sig træt og vilde gaa. Caravan rejste sig hurtig. Saa saa' hun ham stift ind i Øjnene og sagde til ham: »Du — kan strax bringe mig min Kommode og mit Taffelur op.« Og medens han stammede — »Ja Mo'er,« — tog hun sin Datters Arm og forsvandt med hende.

Hr. og Fru Caravan blev staaende forbløffede, stumme, knuste under den skrækkelige Ulykke, medens Braux gned sig i Hænderne og slubrede sin Kaffe langsomt i sig.

Pludselig fór Fru Caravan, rasende af Vrede, hen imod ham og hylede: »De er en Røver, en Skurk, en Sjover . . . Jeg spytter dem i Ansigtet, jeg . . . jeg . . .« Hun kunde ikke finde flere Ord, Harmen kvalte dem; men han bare lo og drak sin Kaffe.

Da hans Kone kom tilbage lige i det Samme, fór hun hen imod sin Svigerinde; og disse to Kvinder, den ene med sin uhyre Mave, den anden epileptisk og mager, med forandret Stemme og skjælvende Hænder, vexlede af fuld Hals Ladninger af Skjældsord med hinanden.

Chenet og Braux lagde sig imellem, og den Sidste puffede sin Ægtehalvdel i Ryggen og drev hende ud, idet han raabte: »Gaa dog din Vej, din Sladderkjælling, du vrøvler for meget!«

Man kunde høre dem skjændes nede paa Gaden, mens de gik bort.

Dr. Chenet sagde Farvel.

Hr. og Fru Caravan bleve ene med hinanden.

Da faldt Manden om paa en Stol, den kolde Sved sprang frem paa hans Tindinger, og han hviskede: »Hvad skal jeg nu sige til Chefen imorgen?«

— Kunstudstillingen i Göteborg. Hr. Redaktør! I den Formening, at det vil interessere Deres Læsere at faa Oplysning om nogle Detailler vedkommende den nu afsluttede Kunstudstilling, tillader jeg mig at sende følgende Notitser:

Af Malerier og Skulpturarbejder ere solgte 130 à 140 Nummere for omtrent 100,000 Kroner; vistnok den største Salgssum, der er opnaaet ved nogen svensk Kunstudstilling. (Ved den nordiske Udstilling 1869 opnaaedes kun 40,000 Kr.). Af denne Salgssum falder 20,000 Kr. paa Kunstlotteriet, det største Lotteri af denne Slags, der har fundet Sted i Sverig. Saaledes opgik ved den store Udstilling 1866 i Stockholm Lotteriets Indkjøbssum til 11,000 Kroner (22 Gevinster), og ved Udstillingen 1869 var Indkjøbssummen kun 4000 Kroner (10 Gevinster), medens 1881 Aars Lotteri omfatter 40 Gevinster (foruden 10 Tillægsgevinster). — Af danske Arbejder ere følgende solgte: C. Aagaard: »Sommeraften ved Arildsleje«; C. Baagøe: »Belgiske Fiskere ved Island« (Lotteriet); Bille: »Maaneskinsstykke«; C. V. Blache: »Sejlbaade i Øresund«; H. Drachmann: »Sildefiskere«; C. J. E. Eckardt: »Kuling i Kattegat«; Julius Exner: »Moder med Barn«; O. A. Hermansen: »En Snyltegjæst ved Desserten«; Elisabeth Jerichau: »Dolce far niente«, »Barnehoved« og »Rositta«; J. P. Kornbeck: »Gadeparti af Toledo« (Göteb. Kunstforening); P. S. Krøyer: »Messalina« (Gave til Göteborgs Museum); Carl Locher: »Stiv Kuling paa Atlanterhavet« (indk. af Museum) og »Redningsbaaden gaar ud«; Søren J. Lund: »Med slap Tømme«; Hans Lübbers: »En Fiskerbaad« og »Fiskere drage Garn«; Viggo Pedersen: »En Park med Ænder« (Lotteriet); F. Rohde: »Vinterlandskab med Figurer« (Lotteriet); V. Rosenstand: »En Mand, der ikke véd, hvad han skal spise«; Schleisner: »En Kobbersmed i sit Værksted«; Jens Thørrestrup: »En gammel Mand med en Kanariefugl«; Venzel Tornøe: »Amagerpige« (Lotteriet); Chr. Zacho: »Fritstaaende Egetræ« (Lotteriet); Arnold Winther: »Efter Desserten« (Akvarel), og 2 »Stillebens«-Billeder (Akvarel). — Den sammenlagte Indkjøbssum for de danske Malerier vil være omtrent 25,000 Kroner, altsaa en Fjerdedel af hele Indkjøbssummen, hvilket er en Procent, der aldeles svarer til det danske Udstillingskontingents Forhold til det Hele.

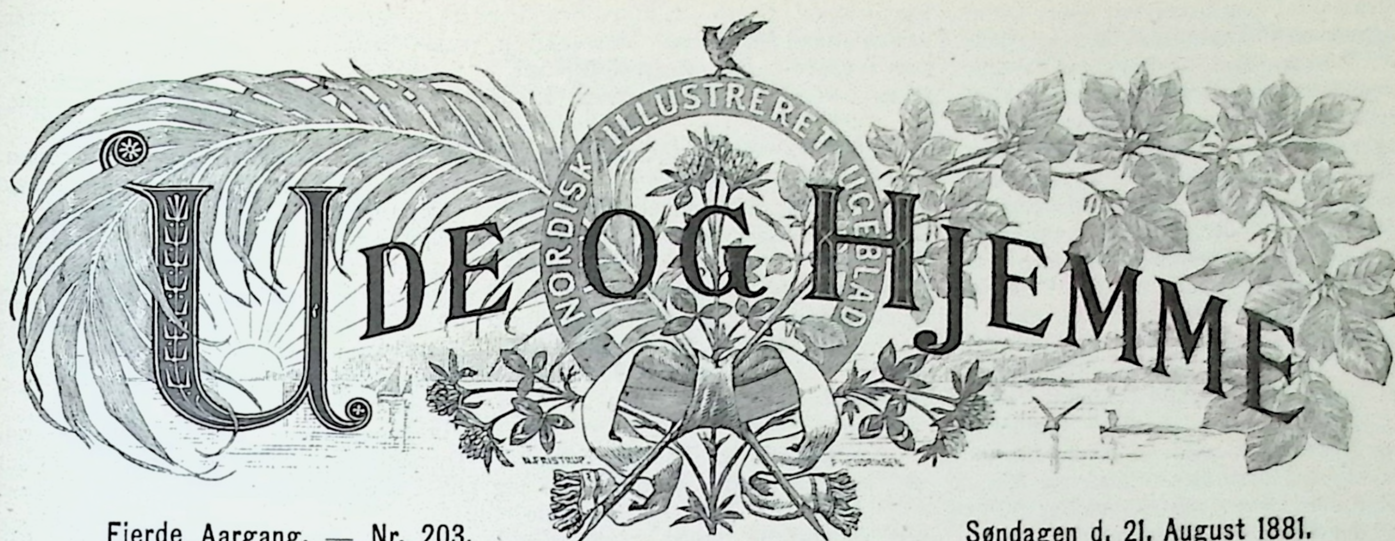
Til Museet i Göteborg ere foruden de nævnte Billeder af Krøyer og Locher ogsaa indkjøbte Alfred Wahlbergs »Aften fra Hallands Väderö« og Hildegard Thorells »Portræt af en Dame«. Desforuden er til Museet foræret Fallstedts Portræt-Buste af Maleren Grev Rosen.

Udstillingen har baade med Hensyn til Besøgenes Talrighed og til det smukke Salgsresultat overgaaet alle Forventninger, som ved dens Aabning stilledes. Paa Komiteens Vegne Deres ærbødige

Göteborg, August 1881. Karl Warburg.

Indhold: »Venetianske Billeder«. Med 4 Tegninger af Niels Bredal. — »Thorvaldsen og hans Tegninger«. Af Jul. Lange. (Sluttet.) Med 2 Billeder efter Haandtegninger af Thorvaldsen. — »Familieliv«. Novelle af Guy de Maupassant. Oversat af K. M (Sluttet). — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 203. Søndagen d. 21. August 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

NERO-DIONYSOS.

Af **Robert Hamerling.** Oversat af **Viggo Petersen.** (Brudstykke af »Ahasver in Rom«, 2. Sang.)

Digtningen — hvis Hovedindhold er Fremstillingen af den enkelte Personligheds (Neros) grænseløse Overmod og Overgreb og dens endelige Ydmygelse og Fald lige overfor Menneskeheden med dens evige Rettigheder og evige Fornyelsesevne (personificeret i Ahasverus) — skildrer bl. A. en pragtfuld Fest, som Nero en Sommernat giver i sine Haver for en talrig Skare Indbudne. Den forrige Aften har han, forklædt, besøgt Locustas Værtshus, hvor de tilstedeværende Svirebrødre under en opstaaet Strid, og efter at hans Inkognito er bleven røbet, for at formilde hans Vrede har overladt ham en ung spansk Danserinde, Actæa, og under burleske Ceremonier viet ham til hende. Ved sin Bortgang har saa Nero til Tak indbudt dem Alle, deriblandt ogsaa den muntre Skrædder Saccus, til sin Havefest.

I Neros Haver langs med Tiber synger
i Aventinums Stilhed Nattergalen
sin bedste Sang; i Neros Haver risler
som Sølv hvert Kildevæld; i Neros Haver
Zefyren mildt og sødt melodisk griber
i Lavrbærtoppe som i Lyrens Strænge.
I Neros Haver mer end nogensteds
Cypressens Kegle rager stolt og mægtig
mod Himlens Blaa. Granattræskove vugger
paa vide Strækninger vidunderskjønt
Skarlagenfloret, som om Bjærget havde
en Kejserkaabe stolt omkring sig kastet
til pragtfuld Pryd. I Neros Have regner
der Blomster fra det grønne Løv saa tæt,
som Gnister fra Vulcani Smedeesse.
I Neros Haver mange tusind Straaler
fra Marmorbækkener mod Himlen spruder —
en Ødslen med Demanter, Sølv i Draaber,
af Solen smeltet. Og den hele Pragt
i Neros Haver overmodig stræber
mod Himlen op og grænseløs sig breder.
Se, hvor de stolte, marmorskinnende
Terrasser himmelstormende sig taarner
op i det Blaa: og hvert af deres Trin
en Blomsterhave bærer; vidt og bredt
feagtig aabner her sig Perspektivet.
Men Tinderne af Søjlegrupper krones
og Neros Kæmpebilled, støbt i Malm.
Thi overalt man skuer Neros Billed:
her blomstrer det i broget Mosaik
henover Engen, hist det hæver sig
i Buxbom klippet, næsten truende,
som en Gigant mod Himlens Hvælving op.

Stolt bader Neros Haver sig i Glansen
af Sommerdagens Sol — dog højest Ynde
dem skjænker Aftnens stille Timer, naar
end mer berusende Syrenen dufter,
og Solen daler blidt i Purpurglød!
Hvor vugger ikke Lavrbærlunden herligt,
som et Smaragdhav, efter Sommerregnen
sit Løv forfrisket i den rene Æther!
Nu stiger Maanen mild-alvorlig op.
O salige, guddommelige Fred,
som da paa disse Steder hersker! — Dog,
i denne Aftenstund, hvad er det for
et sælsomt Liv, der rører sig i Løvet?
Mer fyrigt Nattergalen slaar, og Kilden
saa mystisk hvisker. Haven venter paa
den Glædesfest, som end i denne Nat
skal fylde den med Jubel, venter paa
de Tusinder, som Nero hid har budet!
Og tusindøjet, se, det gløder alt
i Løvets Mørke, Ildguirlander slynger
om alle Bede sig, om alle Søjler,
om alle Gavle, alle Marmorkummer;
i broget Farvespil paa alle Grene
Lyskugler hænger, gjennem Mørket straaler
de, hver en kæmpestor Sankt Hans Orm lig.
Rigtsvulmende sig bløde Tæpper breder
paa Engens Græs, og hundred Purpurtelte
sig rejser i det vide Haverum.
De stille Grotter, yndefuldt bevoxte
med Efeu, Mos og fine Hængeplanter,
er denne Aften underskjønt belyste
i Purpurskjær, med rige Stoffer klædte,
og byder sød og ubeluret Hvile.
Selv Damme bærer dækkede Gondoler,
hvori sig lønlig Fryd kan sagte vugge. —
Og se, ned ad de klare Bølger kommer
fremglidende i Sommernattens Stilhed
paa Pragtfartøjers Rad en svømmende
Armada af den hele Glans og Skjønhed,
som Roma gjemmer i sit rige Skjød!
Indbudte er de skjønneste af Kvinder,
og Alt, hvad Rigdom eller Rang gi'r Plads
i Neros Nærhed. Ogsaa Libertinen,
Cæsarens fordums Yndlingsslave, blander
sig i de adelige Gjæsters Tal,
ej mindre stolt og brammende. — O se,
hvor henrykt drager Sværmen ned ad Strømmen,
langsmed de hviskende Plataners Række,

berust af al den Glans, der fylder Luften,
og tror, at Charons Baad den sagte bærer
fra Jordens Egne til Elysiums Strand.
Ved Skin af vellugtfyldte Cederfakler
op af Gondolerne nu Skaren stiger
og mylrer saa igjennem Pragtportalen
fra Stranden op ad lave Marmortrin,
indtil den dejligste af Havens Enge
dem Hvile byder. Lig en kvidrende,
en broget Trækfuglflok sig Sværmen lejrer,
i anende Forventning om den Velkomst,
den kejserlige Vært dem har beredt.
Og først, med vilde, brusende Akkorder,
et pragtfuldt Forspil aabner Festens Glæder
og fylder Øret med en Kæmpestrøm
af stolte Harmonier. Mens nu Alle
til Spillet lytter, da forvandler Midten
af det naturlige Amfitheater
med Et sig til et kæmpemæssigt Bækken,
til en Fontænes vidtudstrakte Kreds,
der Kæmpestraaler kaster. Pludselig
midt i de tætte Straalers rige Spil
sig skyder højt i Vejret en Vulkan
og spyr af aabent Krater mod den mørke
Nathimmel op en Ildbuket. Hvor spruder,
med Vandets springende Krystaller blandet,
som blinkende endnu omkring dem danser,
de underfulde Gnister! Hvilken Glans!
En Væddekamp imellem Ild og Draaber!
Og medens Alle gaber, studser, jubler
ved det exempelløse, stolte Syn,
det svinder pludselig, og hele Scenen
forvandler sig til en Arena, hvor
en Gladiatorkamp begynder. Næppe
har Mængden dog til Sejerherren jublet,
før atter Gulvet drages bort med Et,
og blinkende en Sø sin Flade breder
som Scene for en pragtfuld Naumachie.
Og se, endnu en Gang — for sidste Gang —
omskiftes dette underfulde Skue!
En hvidlig Taagedunst med Et sig hæver
af herlig Røgelse fra skjulte Skaale,
som lette, tynde Slør, og hyller ind,
dog kun et Øjeblik, den hele Scene:
snart, som for Solens Straaler Morgentaagen,
den vellugtfyldte Røg sig atter spreder,
og af de lette Taagebølgers Kreds
fremdukker, næsten blændende for Øjet,
et skuffende, et underdejligt Syn:
den lyse Flade af Olympens Top.
Og her, paa Toppens skjønne Eng, broderet
med herligt Blomsterflor af sælsom Art,
en Pragtsal halvt og halvt en Have, hviler
i Grupper yndefuldt Olympens Guder.
Paa Rosenskyer hviler de, paa Troner
omkring det gyldne Taffel. Ganymed
og Hebe vandrer tjenende iblandt dem.
Ambrosia og Nektar nyder de,
de sorgløs Levende, som over Skyer
og Storme sig i evig Klarhed fryder.
De Lykkens Børn! de fryder sig ved Himlen,
som deres er, og ved den grønne Jord,
som tjener dem. Ej nærmer sig Bekymring
til disse klare Pander, ingen Tanke
om Fremtid, Verdens Gang og Skjæbnens Skiften . . .
Saa hviler de i Glæde. Hør, hvad buldrer
paa én Gang i det Fjærne? Mon et Uvejr,
som tordner paa et Vink af Jupiter?
O nej — som Kobberbækners Klang det lyder.
Hvad bryder vel Olympiernes Ro,
som aldrig i Aartusinder er brudt?
Igjen en Flok af Himmelstormere?
Lyt! Vilde Skrig og Cymbelklang: det voxer
til øredøvende Spektakel — mer
og mere nær det kommer, trænger frækt
sig frem til Guders Bo — se dér, en Flok af
Bakkanter er det, ført af Dionysos! —
En Brølen: »Io, Bacche, Evoë!«
sig blander med Tympaners Klang. Saalunde
ved Nattetid de barske, nøgne Fjælde
i Hæmus og i Atlas, Dagen over
et Hjemsted kun for Ensomhedens Gru,
opfyldes af Satyrer og Mænader
med Jubelklang, i vilde Flammers Skjær:
som nu med Glans og Brøl Olympen fyldes
af denne Flok, der Thyrsusstav og Fakkel
i Luften svinger, mens om Skuldren flagrer
et broget Skind af Panther eller Tiger,
og Lokken vildt for Vinden flyver, kranset
af Vinløv og af Efeuranker. Hør,
hvor rasende de skingrer, deres Fløjter,
Cymbaler, Horn, som fra de fulde Kjæver
sig snor i rædselsfulde Dragers Form
med vidtopspilte Gab. Hu, under Fløjtens
skingrende Hvin og Malmets dumpe Gungren
sig stadig mere voldsomt Sværmen tér.
Mænaderne paa Los og Panther rider
bagvendt og sporer dem med Thyrsusstaven,
mens Andre som besatte springer om
og snor sig i den vildeste Forvridning,
hvor Hovedet med Magt tilbage kastes
og Øjet af sin Hule træder frem.
De slæber med sig Ulveunger, Kid
og spæde Kalve, slider dem istykker,
beklæder sig med deres Skind og kaster
som rasende omkring med deres Kjød.
De svøber Slanger legende om Livet,
om Tindingen, ja Nogle snor endog
med slige Øgler til en kunstig Knude
de rige Lokkers Strøm. Se, midt i Sværmen
paa prægtig Triumfatorbiga kjører
den lokomkranste Dionysos selv!
Brystbælte, Pandebaand og Mitra smykker
og safranfarvet Klædebon ombølger
kvindagtigt fast den herlige Figur.
Den ædelstenbesatte Biga trækker
et Løvepar, hvis lange Manker skinner
af rig Forgyldning; Elefanter skrider
ved Siden, fakkelbærende, behængte
med Guldblik og med brede Purpurskjærf.
Den lokomkranste Dionysos bærer
bekjendte Træk. Vi kjender ham igjen:
det er Locustas ædelbaarne Gjæst
fra sidste Nat, det er Actæas Husbond;
hun selv som Ariadne ved hans Side,
med Roser kranset, staar; og som Silen
vi paa et Æsel sér den muntre Skrædder
fra Benevent; som Priap Tigellin,
som Hekate Locusta vandrer med
i Toget; og den hele Drankerskare
fra sidste Nat, den følger som Satyrer,
som Fauner, blandt de sværmende Mænader.
Frem træder som Herold nu først Silen
for Jupiter, der ryster alt paa Tronen,
hvorom sig ængstlig Gudeskaren trænger.
»Højvise Jupiter!« Herolden raaber,
»tilgiv, om jeg med uvelkomment Budskab
din Gudefreds Lyksalighed forstyrrer!
Jeg kommer paa min høje Herres Bud
for at forkynde dig: Din Tid er omme!
Forbi er nu den Tid, hvor du har havt
i dine Hænder Verdensstyrets Tøjler.
Ja, du er bleven gammel, Jupiter!
For længe Verden gik sin gamle Gang.
Du mindes vel det Ord endnu, som, lænket
til Fjældets haarde Sten, Promethevs mæled?
Som Uranos for Kronos, han for dig,
saa vige du nu for den nye Gud!
Sér du ej, hvor din gyldne Trone vakler
ved vore Skarers Trin, som danser foran
den nye Gud og fylder eders stille
og søvnige Olymp med Liv og Friskhed?
Den nye Gud, som kommer for at vriste
dig Sceptret af din alderssvage Haand,
at skjænke Verden en forynget Æra,
en skjønnere, en mere glæderig,
den nye Gud er Nero-Dionysos!
Velan, I hører det, Olympens Guder!
Se bag mig her den kampberedte Skare:
Staar eders Hu til Strid, saa rust jer flux!« —
Saa lød Heroldens Ord. Af Skræk betagne
Olympierne staar, ej kampberedte.
Til Vaaben griber de; men Vaabnene
er gamle, rustede, ja møre. Sløv
den vorden er, den høje Gudefaders
mægtige Tordenkile, mat hans Lyn,
hans Ørn er vingelam og halvvejs blind,
Apollons Pile stumpe, og hans Lyra
forstemt, Krigsgudens Sværd af Rust fortæret;
og mens Minervas Skjold har tabt sin Glans,
ormstukken, støvet ligger hist i Krogen
Herakles', Gudesønnens Kølle. Kort
er derfor kun den Kamp, som følger paa.
De svungne Bakkusfaklers røde Blussen,
den grelle Larm af Bækner og Cymbaler,
Satyrers og Mænaders vilde Skrig —
alt dette blænder, døver og forvirrer
Olympiernes lille, svage Flok
og bringer Skræk i deres stille Rige,
i deres Skjønheds-, deres Glædesrige,
hvor før kun lød de gyldne Bægres Klang
og Musers Toner. Guderne er slagne;
omringede, besejrede de venter
med bøjet Hoved deres nye Lod.
»Ej smedde jer i tunge Lænker vil jeg,
ej vil jeg kaste jer i skumle Huler,«
udbryder Nero-Dionysos. »Nej,
jeg er en ædelmodig Sejerherre.
Drag fri herfra, hvorhen det eder lyster!
I var jo dog et muntert Folkefærd
og bragte til den triste Menneskeverden
for første Gang det glade Himmelbud
om Skjønhed og om Fryd. Kun altfor stolte
I var, og meget for misundelige!

Vel saa' I gjerne, Folket mored sig,
kun ej ved e d e r s Bord. Selv steg I gjerne
til Jorden ned, hvor noget Yndigt var
at hente; men I tillod ingensinde,
at stakkels Menneskebørn til Gjengjæld kom
til eder op i eders lyse Himmel, —
medmindre da en skjøn, elskværdig Dreng
behaged Tordenguden, eller en
af hans Bastarder, som Herakles, blev
optagen her, — som da forresten maatte
fortjene Himlen først ved et Dusin
af Heltegjerninger. Det er forbi:
fra nu af er Olympen m i n og Alles,
som det behager mig til Gjæst at byde.
Kronider, eders Time er nu slagen,
giv' Plads, giv Plads, og drag herfra i Fred:
den frie Bortgang tilstaas eder — gaa!«

De gaar, de vandrer tavse bort, de skjønne,
i deres Fald med dobbelt rørende
Skjønhed forlente Skikkelser. Med Panden,
den kongelige, stille sænket, drager
de i Forvisningen. Ned fra Olympens,
den evig lyse Top de langsomt skrider
med Sorgens tunge Præg i hver en Mine,
dog værdigt. Se, dér vandrer Jupiter,
den kongelige Juno, stedse stolt,
den herlige Minerva, Venus ogsaa,
den hulde, paa hvis liljehvide Pande
for første Gang en dunkel Sky der svæver.
De vandrer bort — et langt, et stille Tog,
der Sjælen, selv den barske, sælsomt rører.
Selv Neros Hjærte som af Vemod gribes,
idet han skuer dette Gudetog,
det tavst henvandrende, hvormed en Verden
af Skjønhed gaar tilgrunde... For hans Øje
er de forsvundne, nu bag Lavrbærbusken
i Dybet hist den Sidstes Kjortelflig
gled bort.

Men frem paa deres Plads sig trænger
de vilde Skikkelser, de larmende,
af Fauner og Mænader og Satyrer;
med Gudeverdnens efterladte Spor
de driver under raa, ubændig Latter
frit deres kaade Spil. Apollons Lyra,
den gyldne, gribes af den frække Faun,
der slaar dens Strænge som en Knejpe-sanger.
Nektar af straalende Pokaler hælder
ud i sin Lædersæk Silen og lader
de raa Satyrer sig deri beruse,
Som før blev sønderrevet Kalv og Kid,
nu af de rasende Mænader plukkes
i overmodig Kaadhed Jupiters
den kongelige Ørn, Minervas Ugle,
saa Venus' Duepar og Junos Paafugl.

Og til det rige, lækre Gudebord,
som Uraniderne forlade maatte
halv urørt, vinker Nero-Dionysos
nu Sine hen, og ej de sværmende
Mænader, Fauner, Korybanter blot,
nej ogsaa Gjæsteskaren, som forbavset
betragtet har det underfulde Festspil;
i det erobrede Olympos byder
han Alle til sig, beder dem at svælge
i disse Herligheder; ret til Trods
for de Misundelige, som han styrted,
at fryde sig med Nero-Dionysos.

Paa deres Herskers Vink den store Sværm
sig blander jublende med Bakkus-Skaren.
Et tusindstemmigt Evoë der lyder,
og Kvinderne med rige Blomsterkranse
den nye Gud sig nærmer, lægger dem
ned for hans Fødder, medens Hjærtet tændes
i lønlig Attraa, sværmerisk, for ham,
den skjønne, lokomkranste Dionysos.

Mænader rundtom tænder Baal, for Vildtet
at stege, som de nys har sønderslidt.
Med Thyrsusstave slaar de herlig Vin
i gylden Strøm af mosbegroede Klipper:
en krydret Luedrik, som lønlig hidser
Koldsindigheden selv til Raseri.
Og søde, gyldne Frugter ud de strør,
hvis Saft med Trolddomsmagt til Elskov vækker.
Den dejligste Musik med Sølverklangen
af plaskende Fontæner blandes, hvis
duftsvangre Regn en sød Narkose spreder,
der alle Sanser underfuldt besnærer.
Snart hist, snart her mod Nattens stille Himmel
opstiger sprudende fra Busk og Krat
Raketter, Ildbuketter, ret som Mørket
selv jubled op i glødende Begejstring. —
Saaledes slaar, mens skummende Amforer
bestandig kredser, Glædens vilde Rus,
lig Havet, over Alles Hoved sammen.
Men midt i Bakkanalet troner prægtig
den høje Nero-Dionysos: med
Pokalen løftet synger han for Livet
og Lysten en begejstret Dithyrambe.

»Nu herske Glæden uden Baand og Skranke!«
han raaber. »I den nye Alder skal
ej Mennesket ved Slid og Slæb erhverve
den Ret, som dog er hans oprindelig
og evig: Retten til Elysium;
den Kjække staar det aabent. Nyt og herligt
Budskab jeg Verden bringer: N y d e l s e n s
o g F r y d e n s ! Som Promethevs fordum Lyset
til Jorden bragte, bringer jeg nu G l æ d e n.
Hvortil vel skulde hele Verdens Rigdom
her strømme sammen i det gyldne Rom,
naar ej vi ødte den i sød Berusning?
Jeg, Cæsar, er Fortunas Kassemester! —
Sig ej, jeg bringer en saturnisk Alder,
jeg bringer eder m e r. Hin gyldne Tid,
da Vin og Mælk i Bække løb, og Honning
fra Træer flød, da Ulv og Slange leved
med Mennesket i Fred — vi er ej mer
naive nok til slig idyllisk Lykke.
Nej, vore Nerver kræver større Pirring:
for stille Fryd de kræver Vellystrus,
de kræver Cymbellarm for Lærkesange,
for munter Sang og Dans om Lindetræet
et stormende, begejstret Bakkanal.
Ej sagte viftes vil vort Væsen blot
af Glædens Pust, nej, slynges vildt i Hvirvel
og gribes i sit Indre inderst inde!
En Gud vil Mennesket vorde ved sin Nyden,
og Herre over Skjæbnen og — Naturen.
I saa' det: som for Oldtids stille Væs'ner,
saa er for mine vilde Korybanter
uskadelige atter Ulv og Slange:
thi samme Trolddom, hvormed U s k y l d s Renhed
Naturen tæmmer, ejes af B e g e j s t r i n g,
S a n s e b e t a g e l s e og G l æ d e s r u s!
Ja, Glæden er det højste Livets Maal!
Kun denne søde Pirring kan bedøve
søvndyssende den store Hungerdæmon
i hver en Skabnings Bryst — som aldrig mættes,
kun l u l l e s f o r e n T i d i B l u n d.

Vor Tænken
er Drøm og al vor Handlen idel Stykværk,
kun N y d e n, N y d e n er den ægte Daad!
Alt dunster bort, og hver en Skjønhed falmer,
Intet er evigt: kun B e g j æ r e t kan
ej dø! Det er en gylden Bi, som, druknet
i Glædens Luedrik vel tusind Gange,
vi stedse levende paa Ny dog finder
paa Bunden af det hastig tømte Bæger! —
Og nu Begjærets, Nydelsernes Tid
er frembrudt — Nero-Dionysos fører
nu Scepteret. Se, dette Gudebytte,
det faldne Guderegimentes Vaaben,
det bliver i min Haand til L e g e v æ r k!
Jupiters Lyn i mine Hænder hviler,
dog kun til eders Morskab jeg det bruger!« —

Saa taler han, og kjækt han griber flux
Jupiters Tordenkile. Se, der rejser
sig paa hans Vink en mægtig, kulsort Sky
og spreder Uvejrsmørke over Mængden.
Og ud fra Skyen farer røde Lyn,
og Tordnen ruller dumpt. Sig Mørket breder
fast truende og skræmmer de Forsagte.
»Lad dette eder vise,« raaber Nero,
»at Zevs er styrtet nu, at i Olymp
j e g hersker og til evig Tid skal herske!«

Charles Nodiers*) første Kjærlighed.

Af **Paul Féval.**

Vi vare til Middag hos Madame Récamier, hvor man gjerne plejede at fortælle Historier efter Maaltidet, og det var ikke de første de bedste Fortællere, som mødtes her.

Vi havde rejst os fra Bordet. Chateaubriand gik ved Fruens Arm hen til sin gamle Plads ved Kaminen bag den store Skjærm, som stod der alene for hans Skyld. Victor Hugo grublede dybsindig ved Siden af Sainte-Beuve, og Musset, som den Gang var ganske ung, sad, som om han i Drømme lyttede til ømme Elskovssange. Der var Balzac, de Vigny og endnu flere Gjæster, alle mere eller mindre udødelige. Fruen sagde:

»Det er Hr. Nodiers Tur; i Dag skal han fortælle en Historie.«

Balzac satte sine store Øjne op, som vilde han sluge, hvad der skulde fortælles. Chateaubriand smilede og rykkede paa sin Stol.

Nodier lod sig ikke bede, men blev derimod saa rød som en Skoledreng, der bliver spurgt uforvarende. Han kunde nemlig være undselig, naar det skulde saa være.

Jeg skal ikke forsøge det Ugjørlige, ikke prøve paa at gjengive den mageløse Fortællers fine Bonhomie, hans omhyggeligt udarbejdede Naivetet, heller ikke hans uforligneligt distinguerede Foredrag, men stræbe efter Hukommelsen at berette hans Barndoms Krønnike om den første Kjærlighed.

Han begyndte saaledes:

— »1797 var jeg femten Aar. Jeg var Primaner og skrev paa mit første Værk, som var tituleret: *Afhandling om Brugen af Følehornene hos Insekterne* og *om Brugen af Høreorganerne hos samme Dyreklasse.* Jeg kan tænke mig, De har ikke læst det.

Da Paaskeferien var forbi, og jeg atter kom i Skolen i Besançon, kom det mig for, at mine Kammerater havde taget sig sært voxne og forsorne Manerer paa. Den stille Uge spiller en vis Rolle for latinske Skoledrenge. Det er den første Kjærligheds Uge.

Hver eneste af Kameraterne kom hjemmefra hver med sin Forelskelse, hver eneste en ligefra den lange Julius, der drak smaa Snapse, til Martial, den nederste af alle Fuxer og vor gode Rektors edsvorne Syndebuk.

Og ingen af dem havde en ulykkelig Kjærlighed. I denne ene Uge havde mine brødefulde Kammerater sat Byen paa den anden Ende. Julius fortalte, at han havde gjort Stormkour til Justitssekretærens Kone. Armand havde saaet huslig Tvedragts Sæd ud hos Notarius, og Martial havde lokket sin Moders Husjomfru fra den trange Sti.

De kan tænke Dem, i hvilken Grad de Hjærteknusere haanede mig, der ikke havde nogen Skurkestreg at prale med. De knuste mig med deres Vigtighed. Naar de havde Ugelov, satte de Hattene paa Snur, saa man grangivelig kunde se, hvilken Lykke de havde i Kjærlighed. Jeg gik den Dag hjem til min Moder, som tog mig med ud at spasere i de romerske Ruiner, som var Byens Stolthed, men ikke frembød den bitterste Udsigt til et Æventyr; derude øgede jeg mit Værk om Brugen af Følehornene med et Kapitel men kom hjem til Skolen om Aftenen endnu mere forringet i mit eget Omdømme. De Andre saa' ud som Don Juan, naar han kom fra Stævnemøde, og fortalte hverandre Dagens Misgjerninger. Det var gyseligt at høre paa. Ak, de stakkels, stakkels Familier i Besançon!

»Hvad har du saa taget dig for, Charles,« spurgte de mig. »Gaar du stadig omkring som et Fjols?«

Det pinte mig i en betydelig Grad, og særligt, at jeg skulde staa tilbage for Martial, den ringeste af alle Fuxer. Men min Moders Husjomfru var over de halvtreds og ikke til at spøge med.

Jeg henfaldt i Tungsindighed og vovede knapt at se paa mine sejrrige Kammerater. Fjorten Dage før Sommerferien tog min Kummer saaledes Overhaand, at jeg nødtes til at aabne mit Hjærte for en af dem. Jeg henvendte mig til den lange Julius for at erholde Oplysninger om, hvorledes man med kortest Frist kunde blive en mauvais sujet. Julius besvarede dette saaledes:

»Det er som Fod i Hose! Bare fræk!«

»Jamen jeg kan slet ikke være fræk,« indvendte jeg.

»Det sér man paa dig, stakkels Charles. Vi Udhalere taler blot til en Dame, siger til hende, hvad det skal være, og dermed er den klaret.«

»Hvad mener du med: hvad det skal være?«

»Det Første det Bedste. Det kan man ikke læres til. Det gjælder at vove.«

»Hvad skal man vove?« spurgte jeg grædefærdig.

»Du er et Skrog, min Salighed. Man siger noget Grinagtigt, der faar dem til at le. Saa bander man lidt, ryger Cigar og gjør Nar ad Lærerne. De sér strax, man er en Gavtyv, og saa gaar det af sig selv.«

Han gav mig et lille protegerende Klaps paa Skulderen og sagde: »Det er for tovligt, at du gaar og er uskyldig i din Alder. Har du ikke Kourage til at snakke, kan du jo skrive.«

Den Idé var Noget for mig og gav mig Mands Mod. Jeg tiltroede mig nok, at være Gavtyv pr. Korrespondance. Det slog ned i mig, og jeg pønsede allerede paa første Sætning i min Kjærligheds Epistel, inden Julius var gaaet og havde faaet sagt:

»Se nu at komme efter det. Hvis du efter Sommerferien ikke er kommen videre, er der ingen af os, som vil kjendes ved dig mere.«

Jeg blev mager ved at spekulere over den Forelskelse, jeg havde at anskaffe mig. Der var nemlig ingen Middelvej. Enten Kjærlighed eller Menneskenes Foragt. Da jeg pakkede sammen før Ferien, havde jeg med mig en hel Pakke Kjærlighedsbreve, som jeg havde forfattet for Tilfældets Skyld. Der manglede ikke Andet end en Gjenstand, jeg kunde sende dem til. Jeg ledte bevidst og ihærdig efter en saadan og gjorde ingen Vanskeligheder. Brun eller blond, det var mig lige kjært, og jeg stillede de lempeligste Fordringer til Figur og Aasyn. Hvad Alder angik, saa' jeg helst, om gjørligt, at hun var mellem fjorten og fem og fyrre.

Man kan ikke være medgjørligere, men alligevel øjnede jeg Ingen, eller rettere, de, jeg øjnede, fyldte mig med en saadan Rædsel, at den blotte Tanke om at sende dem et af mine Brandbreve fik mig til at gyse.

Min Moder var en kjøn og god Kone fra Landet med en sat og sindig Karakter og forhørte sig aldrig om Grunden til min Sørgmodighed. Naar hun talte om mig til sin Uadskillelige, Madame Bonhours, plejede hun at sige:

»Min Charles er lidt for stille af sig. Havde det været i gamle Dage, vilde der sagtens være blevet en Præst af ham. Det var saa nemt for Familierne.«

De sér, at min kjødelige Moder mente det Samme om mig som lange Julius.

Madame Bonhours kom til os fire Gange om Ugen. De tre andre Dage gik min Moder til hende. Hun var gift med den første Prokurator i Besançon. De to Koner kunde tilbringe sex til syv Timer i Træk i hinandens Selskab og kun vexle faa Ord sammen i Egnens langtrukne Sprog. Hver Dag sagde de det Samme, og hver Ting paa samme Klokkeslet. Det gik som et Uhrværk.

*) Se Georg Brandes' Artikel i »Ude og Hjemme« Nr. 162.

Det er mig ikke muligt at sige, om Madame Bonhours var kjøn eller grim; for mig havde hun ingen Alder. Hun var Madame Bonhours, et Møbel, som jeg altid havde sét paa samme Sted.

Tænk Dem en stor, før Kone med vide sorte Klæder. Hun havde liggende hos os i en Skuffe en Pibekappe, som hun skiftede, naar hun tog sin Kyse af. Strikketøjet havde hun med sig i en uhyre Pose af blomstret Kattun, som hængte paa hendes Arm i lange grønne Baand. Naar hun var kommen til Sæde, hængte hun Posen i Baandet om Knappen paa Stoleryggen, saaledes at den hængte bagud, og hun ikke kunde se den. Denne Omstændighed maa klart forstaas, thi i den maa søges Spiren til mine Forhaabninger, min Lyksalighed og Kilden til al min Ulykke.

Madame Bonhours forkjælede mig ikke, men saa' ofte paa mig med et velvilligt Blik og sagde, medens hun gabede:

»Charles voxer sig ikke grimmere end somme Andre, Madame Nodier.«

Og Moder svarede dertil:

»Han bliver sagtens hverken puklet eller halt, lille Ven.«

Det var ubegribeligt, i hvilken Grad de to Madamer gabede i Fællesskab, naar de vare sammen. Det var formodenlig deres Maade at fornøje sig paa.

Jeg var meget lille af min Alder og akkurat et Hoved lavere end Bonhours. Trappen begyndte allerede at knage under hende, naar hun satte Foden paa nederste Trin. Hun gik med store, vel børstede Sko med Saaler paa en Tommes Tykkelse. Naar hun ikke gabede, saa' hun ud som en Kone, der har for gode Dage. — Hr. de Balzac har i en af sine fortrinlige Romaner beskrevet, hvorledes en saadan Kone sér ud. Pattebørn rakte nemlig efter hende, naar de saa' hende paa Gaden.

I Madame Bonhours blev jeg forelsket paa den lange Julius' Bud. Nu skal de høre, hvorledes det gik til.

En af de sidste Dage i Ferien sagde Moder præcis Klokken fire om Eftermiddagen:

»Clementine, vær saa god at laane mig din Sax, lille Ven.«

Clementine! det Navn gjorde et sært Indtryk paa mig, der omtrent kunde fortolkes saalunde:

»Saa Madame Bonhours er altsaa dog et Fruentimmer.«

Strax kom dette mig højst urimeligt for, ja plat usandsynligt, men jeg saa' dog lumskelig paa hende.

Hun havde hvide Strømper paa, der sad stramt om Benet i de rummelige Sko. Hendes Hænder, der strikkede, vare lidt svære men meget hvide; hendes søvnige Øjne havde en vis huldsalig Blidhed, og det var rigtige og tilmed meget smukke Haar, der viste sig under hendes Kappepiber. Hun kunde højst være to eller tre og tredive.

Han gabede akkurat tilpas for at vise sine Tænder, der vare blændende hvide.

Hvor havde jeg dog havt mine Øjne henne tilforn! Det var jo netop en Flamme for mig. En Prokuratorfrue! Den lange Julius kunde gaa hjem med sin Justitssekretærs; jeg ynkedes formelig over ham.

Jeg rejste mig op, hed i Hovedet fra Næsetip til Øreflip, og sprang let paa Fod op paa mit Værelse. Her valgte jeg ud af mit Arkiv det mest skjønskrevne, det mest hjærteknusende og forsorne Brev.

Jeg havde klogelig skrevet dem alle i Blanketform for at kunne indføre min Fremtidserobrings Navn. Nu fyldte jeg Pladserne ud med det søde Navn: Clementine.

Jeg kom ligesaa adræt igjen ned i Stuen og var saa fingernem, at jeg fik Brevet ned i den blomstrede Kattuns Pose, uden at Nogen mærkede det Mindste.

Mit Bryst svulmede. Jeg satte mig ned i den anden Ende af Stuen for i Mag at beskue den Sjæl, hvis Fred jeg nu havde dræbt for evigt.

Klokken fem præcis sagde Madame Bonhours, som hun plejede:

»Jeg undrer paa, om Bonhours kommer efter mig i Dag.«

Og Moder svarede efter gammel Sædvane:

»Han kommer vel sagtens, lille Ven.«

Hr. Bonhours havde jeg ikke ikke tænkt paa før nu. Han var en lille, tyk sortsmuttet Mand, der saa' fæl ud og godt kunde tage det meget ilde op, at jeg puttede saadanne Breve i hans Kones Pose.

Han havde en Trækning i den ene Mundvig, og hans Aasyn gled forbi mine Øjne med sin skjæve Mund. Den kolde Sved løb mig ned ad Ryggen. Det kom mig for, at han maatte faa denne Trækning, hvis han tog mig i Nakken og smed mig ud af Vinduet.

Clementine stak sin ene Strikkepind i Haaret, hvilket var Tegn til, at hun havde en vigtig Meddelelse at gjøre udenfor den sædvanlige Dagsorden.

»Jeg undrer paa, om jeg har fortalt Dem, at Antonin og Louis komme hertil paa Torsdag?«

»Det har De vel sagtens fortalt mig, for jeg véd, de kommer, lille Ven.«

Det dansede med Lys for mine Øjne. Lad være at le; jeg har aldrig været saa angst i mine Dage.

Antonin og Louis vare Brødre til Madame Bonhours. Den Ene var en svær Gaardmand, den Anden Kaptejn i Dragonerne.

Jeg sneg mig bag om Madame Bonhours, der nu ikke mere var min Clementine, og forsøgte at faa min Haand ned i Posen efter Brevet.

»Hvad vil du dér, lille Charles?« spurgte hun med sin søvnige Stemme, der ligefrem var styg at høre paa.

Jeg saa' for mig et Uhyre med lange lodne Arme og store Næver med Haar paa lige ind i det Hule af Haanden; jeg hørte Kaptejnens Sabel rasle, og Prokuratorens Fjæs med sin Trækning ved Mundvigen gjorde blodtørstige Grimacer til mig. Hvor kunde det dog falde mig ind at blande mig med den væmmelige Familie.

Jeg svarede: »De havde tabt Deres Lommetørklæde!« og gav det fra mig med rystende Haand. Jeg havde taget det i Posen og for dets Skyld ikke kunnet faa fat paa Brevet.

»Tak, lille Charles,« sagde hun.

Moder sagde: »Naar man rækker en Ting, siger man: »Værs'go'« og bukker pænt.«

Jeg var mere død end levende. To samfulde Timer gik jeg om den djævelske Pose, men forgjæves; jeg fik ikke fat paa Brevet.

»Hvad er der i Vejen med dig, lille Charles,« spurgte Clementine tilsidst. »Jeg skulde undres paa, om du ikke er fra Forstanden.«

»Det er han vel sagtens,« sagde min Moder strængt og holdt inde med Strikningen. »Bryd Dem ikke om ham. Gud véd, hvad der gaar af det Skind? Gaa op paa dit Kammer, min Dreng.«

Jeg slugte et Smertens Skrig og gik ovenpaa med min Dødsdom liggende nede i Posen.

Jeg græd, medens jeg sagde Farvel til alle de smaa Gjenstande paa mit Værelse og forfattede et langt Brev til den Lange, hvori jeg skyldte ham for mit tragiske Endeligt, og hvori han blev tilskrevet saaledes: »Du skal se mit Gjenfærd i dine lange søvnløse Nætter; en Røst skal høres fra min Grav o. s. v.« Jeg gjemmer endnu det Brev. Da jeg kom ned til Aftensmad, spurgte jeg:

»Tog hun Posen med sig?«

»Hvad er det, han siger?« spurgte Fader.

»Det Barn bliver sagtens fjollet;« sagde Moder, »gaa i din Seng.«

Først paa Natten kom der ikke Søvn i mine Øjne for skumle Grublerier, men Gud sendte mig tilsidst en trøstende Tanke. Posen var saa overmaade stor, og en Ting gik i den som Sten i Havet og maatte fiskes op. Det var tænkeligt, at mit Brev kunde blive liggende, til Madame Bonhours, saavel som Mand, Gaardmand og Dragonkaptejn vare døde. Det sov jeg paa, og næste Morgen havde jeg glemt Alting.

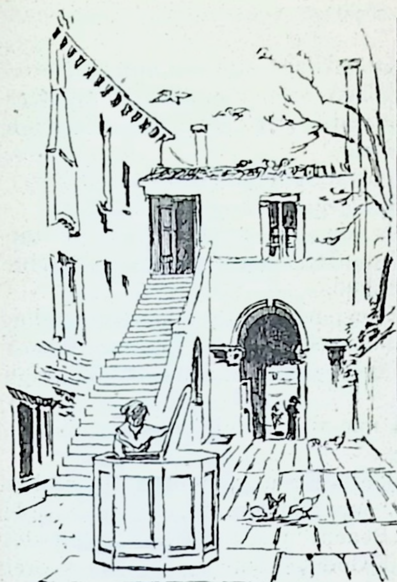
Da jeg stod op, bankede det haardt paa min Dør, og den kolde Sved kom igjen med Erindringen om det Forefaldne.

»De kan ikke komme ind, jeg er i bar Skjorte.«

Camp. S. Giov. e Paulo.

Tegning af **Niels Bredal**.

Privat Gaard.

Öen S. Lazzaro.

Forladt Klostergaard (Abbazia)

Venetiansk Mosaik!

Torv med Brönd.

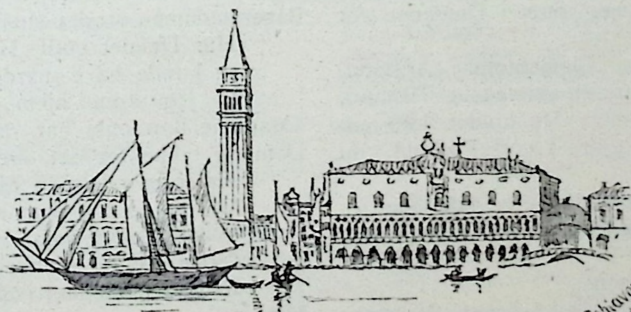
Baadebyggeri.

Klostergaard fra S. Lazzaro.

Kanalparti

Riva dei Schiavoni med Dogepaladset

Campiello med Koret af S. Maria Gloriosa

Lagunen fra Fondamenta nuova

F. HENDRIKSEN.

Tegning af Niels Bredal.

Det anede mig, at det maatte være Kaptejnen, men jeg haabede paa, at han vilde agte en ung Mand i saa dyb Negligé.

Døren gik op trods mit Forbud. Det var den lille Bydreng hos Bonhours.

»Her er et Brev fra Madamen til Hr. Charles, som jeg skal levere Dem fra hende,« sagde han, lagde Brevet paa Bordet og gik sin Vej.

Min Clementine svarede mig! Julius havde Ret, da han sagde: »Fruentimmerne kan ikke staa for os Udhalere!«

Min Clementine skrev:

»Min Charles!

Kom om en Time ved Vesterport, saa skal jeg være der.

Din for evigt

Clementine.«

Der sér De, hun giver mig rent ud et Stævnemøde. Der er hverken Ære eller Skam i de Fruentimmer. Jeg var baade forbavset og flov over den Lykke, thi jeg var ikke belavet paa, at hele Byen skulde se, at jeg havde en Tilbedt paa saa mange Lispund.

Jeg havde ogsaa gjerne sét, om Clementine havde havt andet Fodtøj paa, og om hun vilde lade den Kattuns Pose blive hjemme. Men der var ikke Tale om at holde sig borte, og jeg tog ren Skjorte paa, blankede mine fineste Sko, pudsede mine Knapper og kom hele Resten af min Pomade i Haaret. Jeg følte, at jeg voxede med min Forbrydelse og tog mig en forsoren Mine paa for at møde Folk paa Gaden.

De maa ikke tro, det var Løjer fra hendes Side. Hun var der sandelig i sit bedste Tøj med Brunels Sko og en lille bitte Pose af sort Silketøj. Det var ikke at tage fejl af. Kjærlighed havde lært hende Koketteriets Krogveje.

»Søde Charles,« sagde hun, medens jeg stod dér glorød og ulykkelig. »Elsker du mig virkelig?«

»Det gjør jeg sagtens,« faldt det mig i Munden med Moders Udtryk, saa flov var jeg.

»Kys mig saa.«

Jeg rakte hende Kinden. »Nej, ikke den, søde Charles.«

Jeg var grædefærdig.

»Min Charles, det skulde undre mig, om du véd, hvad Kjærlighed er.«

»Jo det gjør jeg rigtignok,« tog jeg Mod til at sige; »det er saaledes, som den lange Julius og Justitssekretærens Kone har det; han faar søde Snapse af hende.«

»Din lille Gavstrik! hvor er du sød!«

Clementine tog mig under Armen, og vi vandrede ud ad Porten. Det var tidlig paa Dagen, og vi mødte Ingen, vi kjendte. Havde bare den Lange været i Omegnen for at se mig.

Jeg vovede ikke at se min Clementine i Ansigtet. Lykke i Kjærlighed kom mig for som en skrækkelig Tilstand.

»Min Charles,« sagde hun ømt. »Du holder ikke min Haand. Det plejer man altid at gjøre i vort Forhold, du Forførende.«

»Bliv bare,« sagde jeg; »det kommer til sin Tid.«

»Føler du slet ikke Samvittighedsnag ved at lede mig bort fra Pligtens Bane?«

Denne Forestilling smigrede mig:

»Ikke det Mindste!« sagde jeg; »det ligger i Naturen; lad fare de tomme Fordomme.«

»Heller end gjerne; men kan du ogsaa staa mig bi, hvis det bliver opdaget?«

»Det skal jeg!« svarede jeg frejdig.

»Det skulde undre mig, om du ikke véd, at min Mand er saa jaloux som en Tiger?«

Manden havde længe været ude af mine Tanker, men nu saa' jeg ham med samt hans Trækning. Dog svarede jeg frækt:

»Gjør han sig udtilbens, skal jeg lette ham.«

»Min Broder Louis er ikke til at spøge med«, blev Clementine ved.

»Jeg er en Mand, for Fanden!« sagde jeg med en hul Røst, der dog begyndte at dirre lidt.

»Saa er der Antonin, som er saa ondskabsfuld, naar det kommer over ham.«

Naar jeg skulde sige Dem, hvor store Bondens Næver og hvor lang Kaptejnens Pallask kom mig for i dette Øjeblik, vilde jeg have svært derved, og jeg følte en brændende Attraa efter at rende min Vej.

»Er du ikke forknyt?« spurgte min Clementine.

»Jeg! Tre Mand stikker jeg ikke op for!«

»O, min Elskede! føler du dig stærk nok til at forsvare mig svage Kvinde mod alle mine Tyranner!« raabte hun med pludselig Hengivenhed.

»Stol paa mig!« sagde jeg, men jeg tænkte indvendig: »Det er en ren Messalina med samt sin Kattuns Pose.«

Vi vare nu komne til et henrivende smukt Sted. Hun saa' sig om og sagde:

»Charles, kom og lad mig trykke dig til mit Hjærte. Jeg trænger dertil.«

Det gik i dette Øjeblik op for mig, hvorfor Josef bar sig ad med Madame Potifar, som han gjorde, og jeg lavede mig for Alvor til at tage Benene paa Nakken. Men det var for silde. Den svage Kvinde, som jeg havde svoret at beskytte, tog mig i Nakken og puttede mit Hoved ind under sin Arm, som man gjør ved en Paraply, og misbrugte denne min generte Stilling til det Yderste.

Der hørtes et Klask midt i Naturens Fred. Det var min Clementine, som gav mig, hvad man vulgært kalder —«

»Stop, Nodier!« raabte Chateaubriand, der lo, saa han vred sig derved, »De maa ikke sige Strambux for Akademiets Skyld!«

»Jeg kan gjerne lade være at sige det,« blev Nodier ved, »men jeg fik det alligevel. De kan tro, min Clementine nægtede sig ikke Noget; det gik som med en Banketærskel. Da hun ikke kunde mere, satte hun mig ned paa Græsset og sagde huldsaligt:

»Sér du, det kalder jeg for Kjærlighed. Faa nu dit Tøj i Orden igjen. Imens gaar jeg hjem til din Moder og tager min Pose, den store, du nok véd. Se til, om du kan liste et kjært lille Brev deri, om naar vi skal sés igjen, thi fra nu af hører vi To sammen. Naar du trænger dertil, skal du ikke genere dig; du behøver blot at skrive.«

Hun vandrede fredeligt hjemad.

Og den Lange, der sagde, at det var som Fod i Hose!

Da jeg fik sundet mig, var jeg tilintetgjort. Jeg paakaldte Jorden efter klassisk Skik og bønfaldt den om at opsluge mig. Da den ikke vilde, gik jeg ogsaa hjem. Det kom mig for, som om hele Byen skottede ned ad mig, og som om Alle vidste, hvor jeg havde faaet min Bane. Bagermadamen stod i sin Dør og sagde til mig:

»Har De det godt, Hr. Charles?«

Jeg kunde have myrdet hende.

Da jeg kom hjem, skreg Kokkepigen efter mig: »Madame Bonhours har været her og sagt, jeg skulde hilse Dem og takke for det, De véd nok!«

»Har hun talt med Moder?« stønnede jeg.

»Ja, og de tog dem saadant et Grin sammen.«

Nu vidste jeg, hvad jeg havde at gjøre.

Moder sad og strikkede i sin Stue.

»Er Faders Pistoler i Skabet?« spurgte jeg med skummel Mine.

»Det er de sagtens,« sagde hun. »Luk Døren efter dig. Det trækker.«

Det gjorde jeg, lukkede Skabet op og tog min Faders Pistoler, to mærkværdige Maskiner, som man havde været hos ham om for at erhverve til Byens Museum. Jeg ladede dem, saa min Moder saa' derpaa, medens hun strikkede.

»Jeg er vanæret,« sagde jeg.

»Det vil du sagtens blive, hvis du ikke forandrer dig.«

»Det vil jeg ikke blive, jeg vil tage mig af Dage.«

Min kjære Mo'er holdt ikke op at strikke, naar jeg skal sige Sandhed, men hun sagde paa den kjærligste Maade:

»Charles, du er et Kvæg!«

»Og du er en Kvinde!« skreg jeg. »Du véd ikke, hvad Vanære er!«

Over dette Æmne holdt jeg en lille Tale, som min kjære Mo'er hørte paa uden at gabe. Hun gabede nemlig blot for sin Fornøjelse. Da jeg havde talt ud, svingede jeg mine Pistoler over Hovedet og styrtede ud mod Trappen, op til mit Værelse i det faste Haab, at min kjære Mo'er skulde enten kaste sig i Vejen for mig eller trække i mit Tøj bagfra, men hun blev tværtimod ved at strikke.

Først løb jeg meget hurtigt op ad Trappen, derpaa gik jeg Trin for Trin meget langsomt, stolende paa, at hun skulde melde sig. Jo højere jeg kom op, jo rimeligere blev jeg. Paa det øverste Trin vilde jeg have taget imod et lille »Pst!« Men der hørtes Intet. Kan man tænke sig saa unaturlig en Moder!

Jeg var altsaa nødtvungen til at skyde mig for Panden, fordi ikke et Menneske vilde tage Pistolerne fra mig!

»Charles!«

Der skulde en skærpet Hørelse til for at opfange dette Ord, der blev hvisket i det Fjærne; men i et Spring var jeg alligevel nede ad Trappen.

»Kaldte du?«

»Det gjorde jeg sagtens,« svarede hun gnavent. »Jeg bad dig om at lukke Døren efter dig for Trækkens Skyld. — Det glemte du.«

Det var for galt. Jeg fyrede med begge Pistoler paa én Gang for at blive rigtig af med Livet; det knaldede ikke, men jeg lod mig dog falde omkuld i god Tro.

Min kjære Moder tog mig paa sit Skjød og vissede mig som et lille Barn, halvdød som jeg var af Skræk.

»Du havde ikke faaet Lov til at gaa op, din Tossemikkel, hvis der havde været Flint i Laasene,« sagde hun, og jeg hørte, at hun føjede til:

»Naar du bliver stor, lille Charles, og du vil gantes med Kvinder, skal du holde dig til dem, hvis Fødder er større end deres Skotøj.«

Nodier tav. Chateaubriand gav ham Haanden. Med sine sorte og tindrende Øjne syntes Balzac at maale den uendelige Dybde i dette Ord; men desværre spolerede han det, fordi han vilde forbedre det:

»Sætningen lyder saalunde: Forholdet mellem Kvinder indbyrdes er som Kvadraterne af Differensen mellem deres Fødder og deres Sko.«

»Hys! hys!« sagde Madame Récamier. »Selv om man hedder Balzac, skal man ikke oversætte Nodier.«

Chateaubriand lagde til:

»De har sagtens Ret. Jeg skulde undres, om noget Sprog er saa godt som det gode Modersmaal, lille Ven!

Venetianske Billeder.

Text og Tegninger af **Niels Bredal.** (Sluttet.)

Men videre! Lad os kigge ind gjennem den Port; Gaarden sér fristende ud i Forbigaaende. Her er den uundgaaelige Brønd, denne Gang mod Sædvane af Træ. Se den lange udvendige Trappe, der fører op over Porten. Antike Søjler bære Porthvælvingen, som fører dybere ind til nok en Gaard bagved. Høns, Duer, grønne Træer, der kigge over Murene.

Her er vi ved en forladt Kirke (Abbazia), som har havt et stort Kloster. Her er en Gaard af anden Art, Klostergaarden med sin udhugne Stenbrønd i Midten. Rundt om mellem de slanke Søjler hænger Tøj til Tørring; den er gaaet over til profant Brug, det er ikke Messesærke, der tørres her.

Se dér et Baadebyggeri ud mod Kanalen, lad os gaa op paa denne Bro, hvor vi kan overse det. Den sorte, tjærede underste Del af det Baadehus og de sorte Barke forstærke ved Modsætningen Solvirkningen paa Husrækken langs ned ad Kanalen.

Kast et Blik her fra Broen ned ad den snævre Sidekanal dér. Se til Venstre det brede, pragtfulde gothiske Vindue over Altanen og paa den modsatte Side, hvor Kanalen drejer om og forsvinder, de gamle, næsten sorte Paladser med maurisk-gothiske Prydelser. Falden Storhed!

Og nu her dette lille Torv med Brønden til Højre, helt rundt omgivet af ærværdige Huse, for ikke at sige Rønner. Se, hvor prægtigt Solen skærer sig ind og opløser det Hele i en klar Reflex, medens den øverste Del af Husene lige for os og det dejlige Kor af S. Maria gloriosa højt over Tagene straaler i Sollyset.

Men her komme vi ud paa et Torv, som er anseligt: Campo S. Giov. e Paulo. — Nuvel! Markuspladsen bærer vel stolt Navn af: Pladsen, »la piazza«, med den bestemte Artikel, som var det den eneste Plads i Verden eller i alt Fald i Venedig, og enestaaende i sin Art er den jo, men denne er iøvrigt anselig, og Kirken af samme Navn, der ligger midt paa den, rig nok til at pryde hvilken som helst stor By. — Men læg Mærke til den smukke Brønd her med Frisen af Englebørn, der bære en Guirlande. Se, hvor harmonisk og helt den danner et Billede sammen med Broen i Baggrunden og de maleriske Huse paa den anden Side denne og Kanalen, som den fører over. Her er Stilhed og Ro i Forhold til de larmende Gader og snævre Gyder og Gaarde, sóm vi har forladt.

Lad os saa tilsidst søge ud mod Lagunen og sætte os udenfor en af de smaa Kaféer ved »Fondamenta nuova«, hvor Vandspejlet ligger glat og skinnende foran os. Det bringer en velgjørende, kjølende Ro og Friskhed i Sind og Skind efter den hede Vandring. Eviva la bella Venezia!

---

8 Breve fra Landskabsmaler J. C. Dahl til Portrætmaler C. A. Jensen.

Meddelte af **Emil Bloch.**

Landskabsmaleren Johan Christian Dahl, født i Bergen 1788, død i Dresden 1857, uddannedes ved Kunstakademiet i Kjøbenhavn i Aarene 1811—17, i hvilket Tidsrum hans første opsigtvækkende Billeder bleve til. 1818 rejste han til Dresden og, efter et længere Ophold i denne By, videre til Italien; han vendte imidlertid snart tilbage til Dresden og bosatte sig her. Han var to Gange gift, 1820 og 1829.

Enhver, der kjender den lille iltre Normands brusende Vandfald, hvis Vildhed saa hurtig tager af og viger for det ildsomme, sladrende Vandløb, der tilsidst saa roligt forsvinder i den smilende Dal. Enhver, der har glædet sig over saadanne eller andre af hans smukke Billeder, vil sikkert med Interesse læse efterfølgende Breve, igjennem hvilke man faar et fyldigt Billede af Kunstnerens Person.

De ere skrevne til Portrætmaleren Christian Albrecht Jensen, født i Bredsted 1792, død i Kjøbenhavn 1870. Det første af Brevene er afsendt til Bredsted, det 2det, 3die og 4de til Dresden, det 5te og 6te til Rom, det 7de til Florens og det 8de til Kjøbenhavn.

I.

Kjøbenhavn d. 7de April 1817.

Min Ven!

Det glæder mig meget at erfare af dit kjære Brev, dateret d. 4 Januar d. A., at det gaar dig godt, og at du gjør Lykke paa Kunstens Bane; den plejer stundom at være tung nok, men naar man, som du, har Geni og varm Iver for sit Fag, bortryddes alle Vanskeligheder og Sejeren er vis. Jeg tvivler ingenlunde paa, at du vil komme frem, ja, bane dig Vej til Held og Hæder.

— — — — — — — — — — — — — — — —

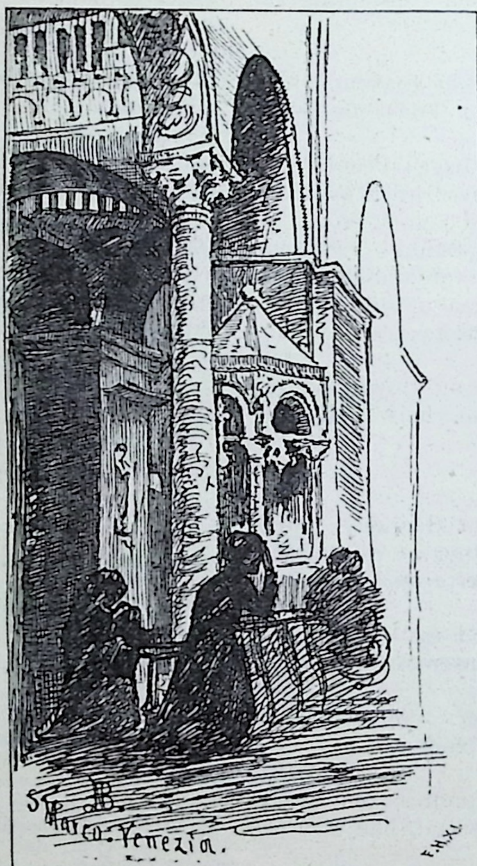
Jeg har da adskilligt Nyt at melde dig, af hvad der er passeret i Kunstverdenen. Eckersberg er nu her, og er en Mand i sin Kunst, saa vi Alle maa dumpe igjennem. Han har bragt med det saa længe omtalte Maleri til Nathanson, som forestiller Israeliternes Overgang over det røde Hav[1]), i flere Henseender et fortræffeligt Maleri, og er i denne Tid at se ved Udstillingen, hvor det vinder almindeligt Bifald. I den korte Tid, han har opholdt sig her, har han malet Adskilligt, nemlig en Madonna med Barnet[2]) og en Del gode Portræter; han har en Mængde Bestillinger. Desuden har han bragt med fra Italien en stor Del Prospekter af Rom og dens Omegn, som alle ere mesterligt

[1]) Nr. 559 i den kgl. Malerisamling paa Kristiansborg.
[2]) I Thorvaldsens Museum.

udførte. Opgaven til sit Medlemsstykke har han faaet, og Æmnet er taget af den nordiske Historie, som er Fortællingen om Baldurs Død; jeg tror, at der endnu ikke er begyndt derpaa, hans Frieri og Giftermaal har nok givet ham Andet at tænke paa for en Tid, men nu er han kommen i Rolighed; hans nye Kone er en Datter af den afdøde Professor Juel[1]); med hende tror jeg nok at han vil blive lykkelig.

Fra Flachner[2]) kan jeg venskabeligst hilse dig; han er ikke ret vel i denne Tid, formodentlig lidt Forkjølelse; jeg har i lang Tid ikke sét Noget fra hans Haand, men han er ellers meget flittig; han skal have malet nogle Portræter, og et historisk Stykke skal være under Arbejde, men Ingen faar dem at se, thi han lever saa indesluttet som en Snegl i sit Hus; han har heller ikke denne Gang sendt Noget til Udstillingen, maaske for ikke at blive kritiseret, som nu er saa almindeligt. Meyer[3]) er ærgerlig over, at han ikke fik Medaljen, og dertil har han ogsaa Aarsag; derfor har han heller ikke sat Noget til Skue. Derimod har Mygind[4]) og Wainiche[5]) faaet hver den store Sølvmedalje, men deres Figurer vidne tydeligt om, hvor lidt de have fortjent den.

Jeg har i en Tid af fire Maaneder opholdt mig paa Landet og derfor ikke kunnet søgt Akademiet mere end det sidste Jule-Kvartal, men var dog saa heldig vèd sidste Forsamling at blive tilkjendt den store Sølvmedalje. I den Tid, jeg har opholdt mig paa Landet, har jeg malet to store Landskaber, hvoraf det ene var efter Naturen og det andet af egen Komposition; de ere begge, tilligemed et andet og mindre, at se ved Udstillingen. Jeg har igaar læst i Skilderiet en Kritik over Malerierne, som ere udstillede; den er ikke meget fordelagtig for mig, men det Bedste er, at Recensenten ikke røber megen Kunstsans, thi han dadler og roser i Flæng, uden at vide hvad eller hvorfor. Mygind har denne Gang et meget godt Landskab til Udstillingen, men som dog er den Slags Natur, som findes hjemme i L.s Malerstue; derfor siger Recensenten, det røber meget Studium efter Naturen, og mine mere Geni end Natur, endskjønt jeg er overbevist om det Modsatte, nemlig at M. er en maniereret Natur. Fremdeles roser han, af mig, et næsten mislykket Vandfald, og laster, at mine Træer ere grønne (?), men jeg agter ikke efter hans Ros eller Dadel, da begge ere lige ugrundede.

Interiør fra Markuskirken.
Tegning af Niels Bredal.

Det ene af mine to store Landskaber er nu solgt til Sekretær Thomsen[6]) for 800 Rdlr.; du maa ogsaa tillige vide, at han er bleven Sekretær i den antikvariske Kommission, og hans Fader er bleven Justitsraad. Her er nu en hel Del unge og haabefulde Mennesker ved Akademiet, og af disse kan man sikkert vente, at i det Mindste Nogle ville blive til Noget.

At Kratzenstein Stub[7]) er død, haaber jeg, du allerede véd? Man har samlet det Meste af hans Arbejder og ladet det exponere til Fordel for hans Enke. Bang, ɔ: Sekretær Bang, har paataget sig at lade hans efterladte Haandtegninger og Skitser stikke i Kobber af Wentler; et Hæfte er i disse Dage udkommet og bestaar af 4 Blade; det koster med Omslag 6 Rdl.

Jeg havde endnu Adskilligt at kunne fortælle dig, men det maa være nok for denne Gang. — Jeg vil kun melde dig Noget om mine egne Planer; jeg har nemlig i Sinde, om min Pung vil blive i Stand dertil, at forlade Kjøbenhavn til Efteraaret eller i Vinter, og først rejse til Dresden for at opholde mig et Aars Tid, siden videre omkring i den store Verden. Hvor vilde det glæde mig, om vi kunde mødes der og fornye vort gamle Bekjendtskab; vi kunde da som tilforn gaa hinanden tilhaande med Raad og Daad, ja, maaske rejse tilsammen. Jeg tænker meget ofte paa dig og erindrer derved de mange og skyldfri Glæder vi have nydt tilsammen, og trøster mig endnu ved Haabet om at kunne komme til at nyde dem. Vil du derfor naar du kommer til Dresden skrive mig til og fortælle mig Noget om Tilstanden dér, og om man kan vente at fortjene Noget sammesteds? Glem ikke dette! thi jeg venter derpaa. Flittig Hilsen fra C. Thomsen og Freund [1]) — Farvel! min gode Ven, og tænk undertiden paa

Din oprigtige Ven
J. Dahl.

II.

Kjøbenhavn d 3ote Oktober 1817.

Min gode Ven!

Da jeg i Sommer modtog dit kjære Brev, dateret Dresden d. 3. Juli, havde jeg Haab om snart at kunne se mig i Stand til at foretage Rejsen dertil, og opsatte derfor at skrive, til kort førend jeg skulde afsted, og fordi jeg troede, det kunde være et Slags Forbud, der tillige kunde melde min Afrejse, men da det sér noget langvarigt ud med Opfyldelsen af dette Haab, saa vilde jeg ikke længere opsætte det, især da jeg senere har modtaget et andet Brev fra dig med Harring, og vidste et og andet Nyt at kunne melde dig.

I en Tid af to Maaneder har jeg været paa Landet og opholdt mig i Egnen ved Fredensborg, hvor jeg især har beskjæftiget mig med at male Studier af forskjellige Sorter Træer efter Naturen. Jeg har ogsaa, i Selskab med Thomsen, været en lille Tur ovre i Sverig, besøgt Forbjærget Kullen, sét Stenkulsgruberne paa Höganäs, samt en Tur over Ramlösa til Lund, hvor jeg tegnede nogle Partier af den gamle Domkirke. Jeg var ogsaa i Malmø og paa nogle Herregaarde, hvor der var en Del Malerier af svenske Malere. Jeg saa' da for det Meste Arbejder af alle deres nulevende Kunstnere; mange Portræter af Breda, der er Direktør for det svenske Akademi; de ere meget kraftige og raskt malede, røbe meget Talent, have en smuk, kraftig, om ikke naturlig Kolorit. Jeg saa' Stykker af Historiemaleren Vestin, Landskaber af Bellanger og af Fahlkrans, der ellers har et meget stort Navn som Landskabsmaler, og en Mængde andre, men maadelige Kunstnere. Af Prof. Kraft saa' jeg en Del slette og forpinte Portræter, omtrent som Hr. Seydewitz'[2]); men hvad der især interesserede mig, var Landskaberne af Fahlkrans, der vel vare meget gode, men dog ikke svarede til Forventningen; de ere meget varme, men noget mørke og maniererede, som for det Meste er Tilfældet med alle de svenske Malere.

Der sér du, hvorledes jeg har anvendt Sommeren; for det Meste til at male udførte Studier, der vel ere profitable for Kunsten, men ikke for Pungen. Dog har jeg fuldendt det store Stykke til Nathanson, malet et Par Stykker (Frederiksborg Slot) til Hs. Maj. Kongen, ligeledes et til Etatsraad Bugge, men ingen af dem er endnu afleveret. Jeg venter, at disse Regninger ville bidrage Noget til mine Rejseomkostninger, og naar det er, som du siger, saa lever man langt lettere i Dresden end her, hvor det koster mig at leve omtrent 500 Sp. om Aaret. Men egentlig i Stand til at rejse bliver jeg ikke før om et Par Maaneder, og saa er det jo Vinter; jeg har derfor besluttet at tage herfra henimod Foraaret.

Konkursen er nu forbi, men Flachner var uheldig og faldt igjennem, Freund derimod var den Lykkelige, endskjønt Flachners var i Grunden bedre som Maleri end dennes som Billedhuggerarbejde; begge burde egentlig havt den. Derimod faldt der 3 Medaljer paa Arkitektskolen, nemlig 2 store og 1 lille. Thimmerman og Truelsen fik den store og Kornerup den mindre Medalje. Flachner er ganske mismodig over, at hans Flid ikke bedre blev belønnet; men Aarsagen var for en stor Del, at hans Stykke var meget haardt og for broget; det er Noget, der ikke stemmer overens med de Herrer Medlemmers Principer i Almindelighed,

---

1) Maleren Jens Juel f. 1745, † 1802.
2) Ferdinand Flachner, Maler og senere Lithograf. (?)
3) Ernst Meyer, Maler, f. i Altona 1797, † 1862 i Rom.
4) Samuel Mygind, Landskabsmaler, f. i Slesvig 1784, † 1817.
5) Wainiche, Malermester.
6) Museumsdirektør C. J. Thomsen.
7) Christian Gottlieb Kratzenstein-Stub, Maler, f. i Kbhvn. 1783, † 1816.

1) Hermand Ernst Freund, Billedhugger, f. i Bremen 1786, † 1840.
2) Carl Christian Seydewitz, Maler, f. i Holsten 1777, † 1857 i Kjbh.

og, naar det ikke er brunt og Abildgaards-agtigt, duer det ikke for dem. — Freund rejser med det Første herfra til Berlin for at besøge sin Broder, og saa rejser han derfra til Thorvaldsen i Rom. Akademiet vil ikke slippe ham eller love noget Stipendium, førend han har underkastet sig Examen, hvorover han er noget fortrædelig.

Fra Meyer kan jeg hilse dig. Han gjør betydelige Fremskridt og vil vist snart gjøre Epoke her; han [1]) studerer i Særdeleshed Middelalderens Historie, og maler gode Portræter. Han og Flachner vil nu bo tilsammen, men Flachner vil nok ikke blive til næste Konkurs, og for at benytte disse sine bedste Aar, agter han til Foraaret at rejse. Maaske gjøre vi Selskab; det vilde da være meget behageligt, om vi Alle kunde mødes i Dresden.

Din Kopi efter Julio Romano har gjort fortjent Lykke, den behager mig meget; Prins Kristian havde den ude hos sig paa Palæet og har forevist den i Akademiet. Maaske kan den bidrage Noget til, at du faar nogle Bestillinger; man siger, at Prinsen har skrevet til den danske Konsul i Dresden om at han vil gaa dig tilhaande og tage sig af dig. Dette kunde maaske bane dig Vej til at faa Tilladelse at kopiere et eller andet af de berømte Hoved-Stykker, som det ellers ikke tillades at kopiere, saasom den store Madonna af Rafael, Natten af Correggio o. fl. — Eckersberg er nu Medlem af Akademiet, og vi vente snart at se ham som Professor, eftersom der nu skal vælges to; hans fortræffelige Medlemsstykke blev forevist i Akademiet i Lørdags. Foruden den unge Harring, som man endnu ikke kan sige om, hvordan han vil blive, er her kommen en stor Del unge Mennesker til Akademiet, hvoraf de Fleste ere Holstenere, og et Par af dem tegner allerede meget godt; en ved Navn Krafft [2]) er nok den bedste.

Mygind er død af Kirtelsyge, som han har været plaget med den hele Sommer, men som paa en Rejse til Kristiansfeldt tog saadan Overhaand, at han dér maatte til Sengs og døde d. 8. Oktober d. A. At Professor Haas [3]) er død i dette Foraar, haaber jeg, du allerede véd? Professor Lorentzen er meget vemodig over at Mygind er død, og det gjør mig ogsaa meget ondt. Fra Sekretær Thomsen kan jeg hilse dig; han lever vel og glæder sig over, at du gjør Lykke paa Kunstens Bane. Ligeledes Hilsen fra Gebauer [4]), ... og Fritzsch [5]); han har nu faaet Værelser paa Akademiet, men er endnu ikke flyttet derhen.

Alting bliver nu oppudset til Reformationsfesten; selv Akademiet bliver repareret. Vor Frue Kirke er nu under Tag, og paa Reformationsfestens anden Dag tager Kongen i Procession derhen, hvor Hans Maj. selv lægger Grundstenen til Alteret.

Maaske vil hermed følge Breve fra Flachner og Meyer; men det er ikke sikkert, at de blive færdige dermed til det skal afgaa. Rummet byder mig at holde op. — Lev vel, min kjære Ven, og skriv snart til

din oprigtige Ven

J. Dahl.

---

[1]) Ernst Meyer beskjæftigede sig i sin første Ungdom kun med historiske Opgaver, først senere blev han Genremaler.
[2]) Johan August Krafft, Maler, f. i Altona 1798, † 1829 i Rom.
[3]) Johan Jacob Georg Haas, Kobberstilkker, f. i Kjbh. 1756, † 1817.
[4]) C. D. Gebauer, Maler, f. i Schlesien 1777, † 1831 i Aarhus
[5]) C. D. Fritzsch, Blomstermaler, f. i Kiel 1765, † 1843 i Kjbh.

LITERATUR

Vilh. Poulsen: *Fra Reformationstiden.* Kirkehistoriske Livsbilleder fra forskjellige Lande. Kristiania. Mallings Bogh. Forl. 1880. — En Række livligt fortalte Levnetshistorier, vel ikke alle af lige Værd; den svenske Reformator Olaus Petris Levnet synes os saaledes ikke tilstrækkelig gjennemarbejdet, Hans Tavsens Billede i for høj Grad bygget paa andre Mænds Arbejder og derfor noget mat; et Par andre af de skildrede Personligheder synes os for ubetydelige, men til Gjengjæld har Forfatteren leveret en fortrinlig og fin lille Tegning af Henrik af Zütphen, der fandt Martyrdøden blandt Ditmarskerne; Billederne af Luthers Venner Melancton, Justus Jonas og Bugenhagen ere fyldige og levende, medens tre af Tidens ædleste Skikkelser træde os paa en anskuelig Maade i Møde i de smukke Fremstillinger af Hans Sachs, Borgermanden, Peter Poul Vergerio, den fine pavelige Legat, og Galeazzo Cacacciolo, den fornemme neapolitanske Adelsmand. V. C. J.

N. C. Roms og C. A. Thyregods »*Folkets Almanak for 1882*« har allerede i nogen Tid foreligget for Offenligheden og fortjener, ligesom sine Forgængere, fuldt ud den Anerkjendelse, der fra alle Sider er bleven den til Del. Bidragyderne høre ogsaa denne Gang væsenligst til den Kreds af Forfattere, som have samlet sig om N. C. Rom og hans kjendte, fortjenstfulde Virksomhed i Folkeoplysningens Tjeneste, men foruden Fortællinger og Digte af Thyregod, Zak. Nielsen, Bert. Elmgård, Em. Henningsen, Anton Nielsen o. s. f., findes ogsaa Bidrag fra P. P., J. Plenge, Anna Winkel Horn og Flere. Til smukke Billeder af O. Bache og Carl Thomsen have Chr. R. og S. Schandorph skrevet Texter; den Sidstes Digt »Gangen forbi Møllen« er sikkert Almanakens bedste Bidrag. Endnu kunne E. Toepfers Skildring af »Mærkelige Træer« og Hofman-Bangs »Lidt nyttig og fornøjelig Dyrebeskyttelse« have Krav paa at nævnes. Den foreliggende Aargang af Almanaken er særlig godt trykt og udstyret, og om end nok en og anden Anke kunde rettes mod nogle af de humoristiske Tegninger og Texter, gjør den hele Folkebog sine Udgivere Ære. Sidste Aargang af »Folkets Almanak« blev trykt i et Antal af c. 65,000 Exemplarer, og Foretagendet synes altsaa at have vundet fast Fod hos den store Almenhed.

Den østerrigske Digter Robert Hamerlings berømte Digt »*Ahasverus i Rom*«, hvoraf »Ude og Hjemme« for idag bringer et Brudstykke, vil i Viggo Petersens Oversættelse til Julen udkomme i sin Helhed paa Andr. Schous Forlag. Originalen, der udkom i Slutningen af 1866, foreligger nu i mindst det 12te Oplag.

»*Rejsehaandbog over Norge*« af Dr. Yngvar Nielsen. Af denne anerkjendte Bog er i Aar udkommet »anden omarbejdede og forøgede Udgave«, som vi herved henlede Opmærksomheden paa. Af Rejsende i Norge have vi stadig hørt Dr Nielsens Bog omtale i de mest fordelagtige Udtryk, baade for sin Udførlighed og for sin Paalidelighed. Bogen er udstyret med 7 gode Kort. (Alb. Cammermeyers Forlag.)

Paa samme Forlag er udkommet 2 gode Rejsekort: »*Det nordlige Norge*«, udarbejdet af Premierløjtnant Oscar Nielsen, og »*Det sydlige Norge*« af Premierløjtnant Per Nissen.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Dansk Kunsthandels Maleriudstilling. Den tidligere bebudede Udstilling er i disse Dage bleven aabnet i Industriforeningens store Sal. Som bekjendt bestaar den væsenligst af Billeder fra den nu sluttede Göteborg-Udstilling, hvortil er føjet flere nye Arbejder, især af danske Malere. I Alt omfatter Udstillingen 120 Malerier. Blandt de danske Malerier vil man især lægge Mærke til Krøyers meget omtalte »Messalina« og Jerndorffs omarbejdede Billede »Episode af Jødernes Vandring i Ørkenen«. Fra dansk Side møde endvidere følgende Malere med nye Arbejder: Andersen-Lundbye, Blache, Boesen, Brandt, Brasen, Bredsdorff, C. Bøgh, C. Carlsen, Rasmussen Eilersen, H. Fischer, Hans Friis, H. N. Hansen, V. Johansen, Kofoed, Kornbech, Krøyer, Liebert, Mackeprang, Niss, Schiødte, S. Simonsen, Thorenfeldt og Zacho; med Billeder, som før have været udstillede, ere repræsenterede: Ancher, Frk. Bang, Groth, Irminger, Vilh. Kyhn, Monies, Viggo Pedersen, J. Roed, C. F. Sørensen og K. Zahrtmann. — Af norske Malere ere følgende repræsenterede, tildels med meget store Arbejder: Barlag, Hans Dahl, Diriks, Gude, W. Holter, Frk. Kielland, Morten Müller, A. Norman, O. Sinding, Frits Thaulow og Ulfsten; og af svenske: Axel Borg, Agnes Börjesson, Hellqvist, A. Kulle, Regine Kylberg, B. og H. Nordenberg, Frk. Ribbing, Oscar Törnå o. A.

Det er naturligvis et temmelig tilfældig samlet Udvalg, som her er tilgængeligt for Publikum, men Udstillingen er dog af virkelig Betydning ved flere fremragende Arbejder fra alle tre Landes Kunstskoler. For os er det f. Ex. af særlig Interesse at lære saa friske, dygtige Arbejder at kjende som Diriks, Frits Thaulows og Ulfstens norske Landskaber og A. Borgs, Axel Kulles og H. Nordenbergs svenske Figurbilleder. Hellqvist er desværre kun repræsenteret ved et Par mindre Arbejder, medens Morten Müller møder med et stort Landskab, Gude og Sinding med flere større Arbejder. — Krøyers »Messalina«, som vi haabe at vende tilbage til, er et meget interessant Kunstværk, dygtigt karakteriseret og i flere Henseender fortrinligt i Farve; foruden dette store Arbejde udstiller Maleren en ypperlig Akvarel. Jerndorffs store Billede har vundet saa betydeligt ved at blive omarbejdet, at man med stor Fornøjelse sér det paa Ny. Fra ældre Malere findes bl. A. et Par interessante Portræter, malede i Halvtredserne af Prof. Roed, samt to fremragende Arbejder af Vilh. Kyhn. Viggo Johansen har udstillet et elskværdigt Billede: Kjøkkeninteriør med 2 Figurer; H. N. Hansen en frisk Landskabsstudie med Figurer. Af Landskabsmalerne gjøre især Zacho, Niss og Hans Friis sig gjældende, den Første ved et hyggeligt og solrigt Skovinteriør, de to Andre ved flere smukke mindre Arbejder. Det vil i det Hele lønne sig at gjæste Udstillingen, og »Dansk Kunsthandel« har Ære af at have bidraget til et nærmere Kjendskab til vore Nabolandes Kunst.

— Som tidligere meddelt, vil der om ikke længe i Rom blive begyndt paa et storartet Monument for Victor Emanuel; der er tilvejebragt en Sum af 7 Millioner Francs til Foretagendet og aabnet en almindelig Konkurrence mellem Alverdens Bygmestre og Billedhuggere. I denne agter ogsaa en dansk Kunstner, Arkitekten Professor Dahlerup at deltage, og vi have i disse Dage havt Lejlighed til at gjøre os bekjendt med de af ham udførte Tegninger, der om kort Tid skulle afsendes til den italienske Bedømmelseskomité. Den arkitektoniske Del af Prof. Dahlerups Monument er en lige saa storartet som fint artikuleret Taarnbygning, foran hvis nederste, firkantede Del den kolossale Rytterstatue er tænkt anbragt mellem to Løvefigurer. Over denne Underbygning, der er opført paa en indhegnet, jævnt skraanende Græshøj, hæver sig den anselige Taarncylinder, hvis nederste Led er klædt med en Reliefffrise; Baandet derover har en malet Frise, medens det øverste, højeste Led er glat sort Marmor. Selve denne Taarn-

cylinder afsluttes med en stærkt udladende Gesims over en Guirlanderække og kranses af et Rækværk med Fakkelbærere; over den hæver sig det øvre, ligeledes cylindriske Taarn med Indskrift, Emblemer og en Krans af romerske Ørne. Bygningens indvendige Hovedrum er en prægtig Kuppelsal, der med sine Nicher til Skulpturer synes tænkt som et Pantheon for berømte Mænd.

— »Konstföreningen för Södra Sverige« har i Malmøs Landsthingssal og et Par tilstødende mindre Lokaler aabnet en Maleriudstilling, der indbefatter omtrent 120 Billeder af omtrent 80 Kunstnere og Kunstnerinder. At foretage en Malmørejse for at se denne Udstilling, er der ingen Grund til; paa den anden Side kan den nok fortjene et kort Besøg af dem, der dog af andre Grunde ville gjøre Turen over Sundet. Den indeholder ikke et eneste særlig interessant Kunstværk, men dog flere ganske gode Ting, mest af Malere, hvis Navne ikke ere synderlig kjendte hos os; af mere ansete svenske Kunstnere have f. Ex. Agnes Börjesson, Cederström, O. Hermelin, Gerh. Munthe og B. Nordenberg udstillet forskjellige, gjennemgaaende dog meget ubetydelige Ting. De danske Malere, som have givet Møde, ere Blache, Andersen-Lundbye, Herschend, Liebert, Anker Lund, Mackeprang, Middelboe, Rohde og Schovelin.

— I et Brev til »Neue freie Presse« meddeles følgende Enkeltheder angaaende kunstneriske Forhold i Paris: Den ægte, gammeldags Kunstsamlerrace er nu saa omtrent uddød; mest kjøber man nu Billeder for at tjene paa dem ved et nyt Salg, og samtidig udvikle de fleste betydelige Kunstnere sig til driftige Handelsmænd; især efter at Amerikanerne have begyndt at forsyne sig med Malerier væsenlig fra Paris, er Spekulationen ret kommen i Gang. Priserne grænse nu ofte til det Fabelagtige. Nylig solgte Meissonier et Billede paa ti Centimeter i Firkant for 50,000 Francs. Et Landskab af Corrot er i den sidste halve Snes Aar steget fra 3000 til 100,000; med Hensyn til Th. Rousseau, Diaz, J. Dupré gjælder et lignende Forhold; Millets »Angelus« blev i sin Tid betalt Kunstneren med 2500; sidst gik det i 130,000. Selvfølgelig er der Kunstnere, der mere end tilbørlig søge at drage Fordel af de gunstige Omstændigheder, idet de lade deres Elever kopiere deres Billeder, der da efter at være gaaede efter sælges som »Gjentagelser«. Desto mere maa man respektere de Kunstnere, der holde sig udenfor denne Trafik, f. Ex. Meissonier, der i den Henseende er saa ængstelig, at han for nylig nægtede at modtage et Bud paa 50,000 Francs for en Akvarel, fordi han tidligere havde udført samme Komposition og solgt den; heller ikke lod han sig friste af den Million, et Aktieselskab bød ham for at »levere« et Panoramabillede, formodentlig med Underforstaaelse af, at han skulde lade Arbejdet udføre efter sin originale Skitse og saa lægge Navn til. Spekulationen har i den senere Tid særlig kastet sig over Panoramaerne; blandt Andet udføres Neuvilles »Le Bourget« for et saadant; Wauters har for et Wienerfirma malet et stort Rundbillede af Slaget ved Custozza. ▢

THEATRENE

Privattheatrene aabne idag deres Sæson, Folketheatret med »Et Kvarter før Døden« og »Krig i Fredstid« med Frøken A. Christensen debuterende som Ilka, Kasino med »Tambourmajorens Datter«, hvori Hr. Pio første Gang optræder paa dette Theater.

»Erindring om Kjøbenhavn«. Under dette Navn har L. Levison jun.s Papirforretning udgivet en meget smukt udstyret Samling Brevpapir og Konvoluter med Prospekter af Kjøbenhavn som Vignetter.

Orgelkoncert i Roskilde Domkirke. Musikkynderes Opmærksomhed henledes paa Professor Matthieson-Hansens Koncert Søndag d. 28de Aug. Kl. $5\frac{1}{2}$. Koncertgiveren har sikret sig Assistance af Frk. Skytt, Kammersanger Simonsen, d'Hr. Hilmer og Lembcke samt Organist Waage Matthison-Hansen.

Fotografi. Af »*Kunstner-Album*« udgivet af Ernst Bojesen er 2den Aarg. 6te Hæfte udkommet. Det indeholder Portræter og Biografier af Chr. Dahlsgaard og Vilh. Kyhn.

Indhold: »**Nero-Dionysos**« af Robert Hamerling, oversat af Viggo Petersen. — »**Charles Nodiers første Kjærlighed**«. Fortælling af Paul Féval. — »**Venetianske Billeder**«. Med 3 Tegninger af Niels Bredal. — »**Breve fra Landskabsmaler J. C. Dahl**«. Meddelte af Emil Bloch. — »**Literatur**«. — »**Kunst og Kunstnere ude og hjemme**«. — Bekjendtgjørelser.

BEKJENDTGJØRELSER.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD
Fjerde Aargang. — Nr. 204. Søndagen d. 28. August 1881.
Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

HØSTREVUE.

Skildring af **Karl Gjellerup.** Med Tegning af O. A. Hermansen.

Det var sent paa Eftermiddagen. Jeg steg langsomt op ad Bakkedraget i Udkanten af Skoven. Det var blevet ryddet stærkt i de sidste Aar og havde kun beholdt nogle slanke Bøge med indadblæste Kroner, som hævede sig i et smalt Bælte langs Brynet, hvis Buelinje, brudt og levendegjort af noget ungt Bøge- og Tjørnekrat, tegnede sig mod Himlen. Den var nu graa, haabløst ensformig perlegraa, uden Spor af Nuance, og syntes at staa derude stejlt, som en velstrøget Væg, der lukkede tæt for Alt — ogsaa for Træk. Thi der rørte sig intet Vindpust; Alt var dødsstille; Løvet gav end ikke den svageste Hvisken. Men pludselig hørte jeg over mit Hoved en tung, stødvis hvinende Susen. Jeg saa' op; det var en Stork, der kom flyvende oppe under Kronerne; nu strøg den lydløst, med stive, ubevægelige Slagfjær, ind mellem Stammerne tæt over Buskadset, hævede sig, gjorde et Par Slag, hang kejtet paa de udspændte Vinger med de lange Ben svingende pendulagtig under sig, og fik saa Fodfæste paa Grenen. I det Samme lød der en Basken fra Grenen ovenover, og noget Hvidt bevægede sig; nok en Stork. Ny susende Vingeslag; en Stork havde kastet sig ud fra Nabotræet og styrede lige lukt ind mod Himmelvæggen, medens den løvrige Gren, som den havde sat af fra, blev ved at svinge og svaje mellem de andre, der strakte sig ubevægelige ud i den døde Luft. Saa skrev en fjerde en langstrakt Kurve over det ensformige Graa, svingede ind i Skoven og tog Plads i Kronen af en Bøg, hvor et Par andre hilste den med Vingebasken.

Overalt Storke. Man behøvede næsten kun opmærksomt at betragte en Trækrone for at opdage et Par. Dér stod en paa ét Ben paa en nøgen Gren, som en uhyre Pære, der var voxet lodret i Vejret paa sin Stilk. De gjennemskar Luften oppe over Kronerne og hen over det lavere Parti af Skoven. Nu fulgtes et Par ad som paa en Kapsejlads, til den ene styrede ind under og kom foran den anden. Undertiden hørtes en Larm i Luften, som om to vare stødt sammen, og en svag Hvæsen. Af og til lød den stærke Knebren, som et Signal.

En af Bøgene i den yderste Række strakte et godt Stykke under sin Krone, der var blæst om paa den ene Side, en enkelt lang Gren ud mod det Graa. Der sad tre Storke paa denne Gren, som bøjedes under deres Vægt. Det syntes at være Midtpunktet, Luftflotillens faste Havn. Naar den yderste var gaaet under Sejl, og endnu medens den gyngede, som vilde den ryste de andre ned, kom en anden allerede sejlende ind udefra og indtog den ledige Plads. Men lidt efter lidt blev Pavserne længere; Grenen fik Tid til at komme i Ro. Tilsidst ophørte Afløsningerne ganske, og kun den midterste var endnu tilbage. Ogsaa den lettede nu og da paa Vingerne. Men den lod det bero ved Flyvelysten, og blev trofast tilbage paa sin ensomme Post.

Thi man havde aabenbart, i al Fald foreløbig, forlagt Stationen. Bakken skraanede med sine af højt, blegrødt Miliegræs omgivne Træstubbe og sine Hindbærkrat ned mod en ung Egelund med en uigjennemtrængelig Underskov af Hassel, hvis blaagrønne Tone bragte en Smule Afvexling i denne Masse af dødt Bøgegrønt, som ikke oplivedes af noget Forsøg paa en Lysvirkning eller Bevægelse. Yderst hvor Vejen — nogle græsskjulte Hjulspor — bøjede sig ind mellem denne Lund og et ungt Granparti, hævede sig en stor, ligestammet Eg over de andre. Den var nu fuld af disse store hvide Frugter, af hvilke hvert Øjeblik en sprang af og fløj bort. Tidt kom der ogsaa en af Storkene inde fra Skoven svingende om dette Hjørne, idet den fejede Vejens fodhøje Græsstraa med de mægtige udspændte Vinger. Der var noget næsten Højtideligt ved denne Mylr af de store, halvfremmede Fugle, som gav Gjæsteroller her og stak saa forunderlig af mod Skoven og dens daglige Beboere. Denne eller en lignende Følelse maa ogsaa have besjælet en Raabuk, som nær var styrtet lige bus paa mig, da jeg gik hen ad Vejen langs Egekrattet.

Bagved dette, og inden Bøgeskoven tog fat igjen efter et lille Mellemspil af El, Poppel og Ask, var der en aaben Strækning med tætte Krat af Hindbær og ung Bøg; hist og her stod nogle enkelte Ege, Lundens fremskudte Vedetter. Det var lange, opløbne Skabninger, som foroven kejtet fangede ud i Luften med Grene som Polyparme, og fra Rod til Top vare ligesom lodne af saftige Skud. Lige i Toppen af en af de mest ranglede stod en Stork; de andre syntes ubeboede. Saa susede det over mit Hoved, og en Stork dalede ned paa en af Egene; strax begyndte det at røre sig i Kronen, som gjemte tre i Forvejen, og ved Siden af fløj et Par bort. Endnu flere lettede rundt om og satte tilvejrs. Tilsidst var kun den første tilbage. Den stod usikkert i Toppen, som gyngede ved dens Bevægelser, medens den af og til bøjede Halsen og nippede i det Grønne med sit lange Næb. Da de andre fløj, slog den med Vingerne, men det blev ikke til Noget. Saa hævede den dem, spilede dem ud, saa Spidserne af Slagfjærs-Ribberne strittede i Luften som Tænderne paa en Gaffel, og blev ved at staa baskende og vaklende, ligesom en Dreng, der har Vandskræk, slaar med Armene og tripper paa Vippebroen. Endelig tog den dog Mod til sig og kastede sig ud i Lufthavet. Legemet og Benene slingrede lidt, mens Vingerne slog, som Sejl inden de faa fanget Vinden, men saa sejlede den elegant som en Fregat hen imod Udkanten, hvor Grankronernes mørke Masse hvilede paa de slanke graa Stammer, ligesom en Æventyrhøj, der har hævet sig paa sine Søjler. Jo, den skulde nok komme med, den ogsaa, skjønt Vejen til Pyramiderne er saa grulig lang.

Jeg kom tilbage til det Sted, hvor jeg først havde sét Storkene, og hvor jeg ventede, at de vilde samles. Det raslede oppe i en af Kronerne; noget Hvidt styrtede sig frem under det mørke Løvtag; Vingeslagenes regelmæssige Bølgetone trak sig hen igjennem Luftens Tavshed og druknede i den, lidt efter lidt, langt borte. Men rundt om i Græsset holdt Græshopperne Koncert med deres skarpe Piber, fine Triangler og bitte Bækkener; denne sylspidse, metalagtige Musik dirrede overalt henover Græsset, som tonende Spindelvæv. Foroven syntes der intet Levende at bo; dog kunde Meget skjule sig i Kronerne, hvis ubevægelige Løv begyndte at flyde sammen i et bredt Mørke; thi Solen var gaaet ned; ikke at den svageste blege Rødme havde farvet hin graa Flade, eller den mindste Rift og Sprække i Taagevæggen ladet et Glimt af Purpur, Karmoisin eller brændende Gyldent trænge sig igjennem; — ensformig graa, som den stod, da jeg kom der først, og stod endnu, havde den bestandig staaet derude bag Stammerne; kun vare de blevne lidt mørkere, og Natten syntes at snige sig lydløst ud fra Skovdybet hen under de stille Kroner og over det dugløse Græs.

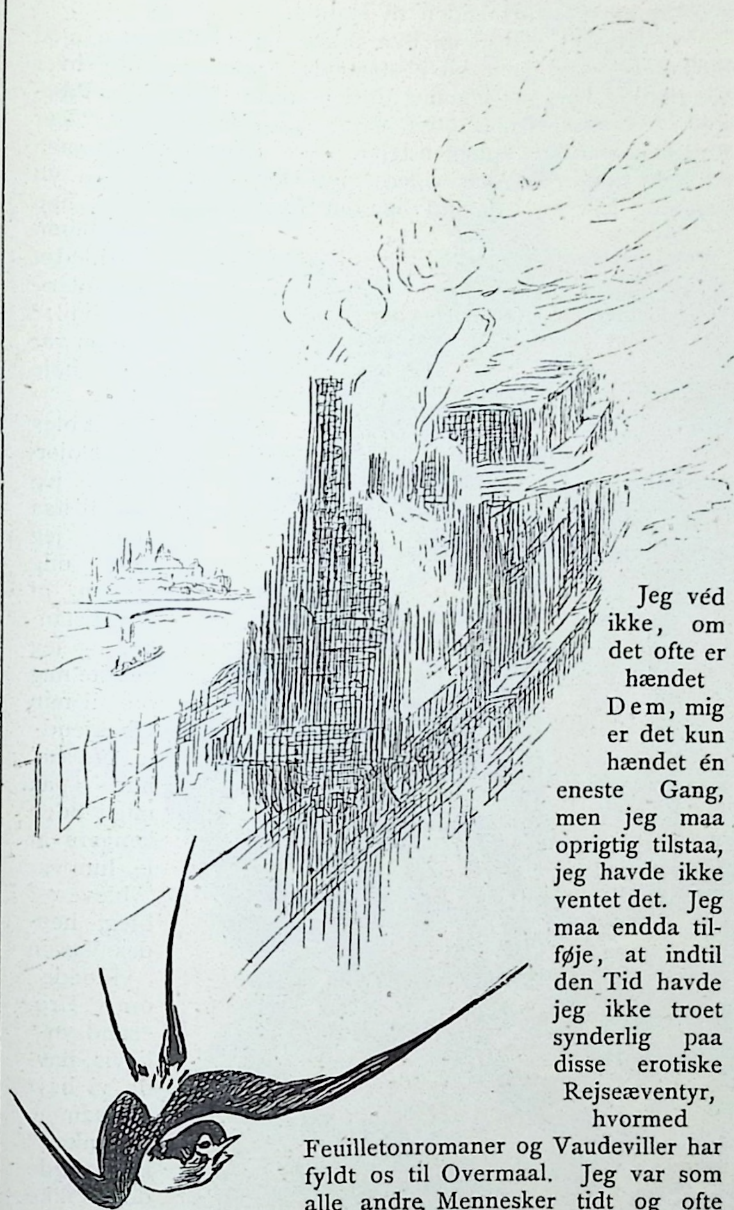
Men da jeg nærmede mig til hint Træ, som havde været Midtpunktet, stod der endnu et Par Storke paa den underste, langt fremspringende Gren. Det havde aabenbart ikke været forladt. Jeg lagde mig i Græsset med Ryggen mod en Stamme for at betragte dem. Og snart opdagede jeg endnu en, som næsten fløb sammen med Løvet ovenover, paa den laveste Gren af Kronen. Den ene af dem paa den underste Gren, nærmest ved Stammen, vendte Siden til; den stod urolig, rystede Vingerne, pikkede med Næbet i Grenen. De to andre stod ganske stille, med Ryggen til, vendte imod Syd. Dæmrede der for deres Øjne vage Billeder af talløst mylrende Kryb? kildredes deres Rygge af en opbølgende Fornemmelse af glødende, aldrig skybrudte Solstraaler? klæbede Erindringen om dybt, varmt Floddynd sig vellystig til disse lange, tørre Ben? strømmede der gjennem disse Vinger, der susende havde baaret dem hen over Bøgekronerne og nu endelig for nogle Timer vare komne til Ro, en ubetvingelig Kraftbølge, der havde hævet sig med Flodbølgens naturbestemte Ufejlbarhed, for at bære dem bort fra en dødelig Fjende, som hverken de selv eller deres Ahner gjennem Tusinder af Generationer havde kjendt, men som ganske rigtig laa derude, lurende bagved den ubevægelige graa Luftmur, og som en Gang maa have myrdet dem af deres Slægt, der ikke fik den Vane at udvandre i Tide. Der var noget Hemmelighedsfuldt, Andagtvækkende ved disse natursikre Vagtposter, som stod støtte paa deres Skanse, beredte til ved første Gry at forlade en Fæstning, der var dømt til Bytte for Vinterens Stormkolonner.

Men Kragerne? jeg havde slet ikke sét Noget til Kragerne, som plejede at spille Herrer i denne Skov og navnlig paa den aabne Plads bagved Egelunden holde deres Aftenkalas med stort Rabalder; — ikke med dette ensformige Kra—Kra, som Uindviede holde for Kragemaalet, men med en Uendelighed af nuancerede Lyd, alle mulige Farvetoner fra elegisk Sombreren til klar, aaben Kaadhed, nu og da med pludselige frække Spyttegjøgs-Gal, ofte med en gammel, mæt Kvækken som af kolossale Luftfrøer. Men se, dér kom de just anstigende, trækkende som en mørk, kileformet Sky langs med Skovbrynet, — men ikke meget højrøstede. — De syntes kun at ville vise sig og i al Beskedenhed nedlægge en formel Protest mod dette Indbrud af Storkene, for at Røveriet ikke skulde faa Hævd paa sig.

Den graa Baggrund skar næsten i Øjnene ved sin utrættelige Ensformighed; den var næppe nok bleven kjendelig mørkere. Men Træet blev dunklere og syntes at trække sig tilbage lige ind paa denne Flade, som en Silhouet med sine tre stille, mørke Skikkelser. Den, som stod sidelængs, var nu ogsaa kommen til Ro, med Næbet trykket ned paa Brystpuden. Dens Sidemand, med de lange tynde Ben og den nedad tilspidsede Krop, saa' ud som en gammeldags Hofkavaler i Spidskjole, hvis Kaarde af og til stak ud til Siden. Den ovenover mellem Løvet var som en uhyre oval Bælgfrugt, der ubevægelig hang ned fra en af Grenene.

I Jærnbanekoupéen.

Humoreske af **Victor Jannet.** Ved **N. J. B.**

Jeg véd ikke, om det ofte er hændet Dem, mig er det kun hændet én eneste Gang, men jeg maa oprigtig tilstaa, jeg havde ikke ventet det. Jeg maa endda tilføje, at indtil den Tid havde jeg ikke troet synderlig paa disse erotiske Rejseæventyr, hvormed Feuilletonromaner og Vaudeviller har fyldt os til Overmaal. Jeg var som alle andre Mennesker tidt og ofte steget ind i en Jærnbanekoupé, men jeg havde evig og altid truffet det Selskab, man i Almindelighed træffer, Herrer rygende paa Cigarer, der stinke som en Ulykke, Ammer, der vugge skrigende Smaabørn, gamle Damer med Skjødehunde, der gjø som en Ulykke hver Gang et Tog farer forbi, og krybe op paa Ens Ryg, saasnart man er kommen ind i en Tunnel, men den legendariske Tête à Tête med den smukke, tilslørede, hemmelighedsfulde Dame havde jeg slet og ret antaget for et stereotypt Indfald af fantasifattige Novelleforfattere. Nu vel, jeg havde Uret, dén Slags Møder ere stundom sande, jeg har nylig havt Anledning til at erkjende det for mit eget Vedkommende, og jeg vilde ikke have undladt at benytte mig deraf, hvis der ikke var indtruffen en Begivenhed, som . . . ja nu skal De blot høre.

Jeg begav mig, jeg husker ikke længer hvorhen, og det vilde heller ikke kunne interessere Dem. Det vil være Dem tilstrækkeligt at erfare, at da jeg steg ind i Koupéen, befandt jeg mig Ansigt til Ansigt med den kjønneste, sødeste, mest bedaarende Kvinde, man kan tænke sig. Tro ikke, at jeg har til Hensigt at afmale hende paa anden Maade, det vilde være stridende imod mine Principer; jeg finder intet mere Ubehændigt for en Novellist end at spilde Tid, Blæk og Papir med at tegne sin Heltindes Portræt, og det af tvende Grunde: for det Første, fordi det er meget vanskeligt for ikke at sige umuligt med Ord at give nøjagtig Idé om et Ansigt, for det Andet, fordi jeg kjender de Herrer Læsere. Man indbilder sig, at de følge med i den Slags Beskrivelser, men det gjør de slet ikke, lige fra den første Linje lade de En fortsætte ganske alene, og danne sig meget hurtig et Billede i deres egen Fantasi. Og jeg maa tilføje, at jeg langtfra giver dem Uret, idet jeg aldeles ikke har den Indbildskhed at ville paatvinge dem min Smag, og idet jeg finder det ganske naturligt, at en Kvinde, der falder i *min* Smag, maaske aldeles ikke behager *dem*. Tænk Dem følgelig min smukke Medrejsende som Blondine eller Brunette, høj eller lille, ganske som De selv vil, jeg tvivler ikke paa, at enhver af mine Læsere ved at søge i sine Erindringer let vil kunne finde mere end ét kjønt Ansigt, som villig vil paatage sig at repræsentere hende; hvis det er en Ungkarl, vil han rimeligvis tænke paa sit Hjærtes Ideal; hvis han er gift, vil han næppe tænke paa sin Kone, og gaar han endnu i Skole, vil han rimeligvis drømme sig hende som den Skuespillerinde, han sværmer for. Det bliver som sagt Enhvers egen Sag. Jeg gaar altsaa videre.

Efter naturligvis at have hilst ærbødig paa min Ubekjendte tog jeg Plads lige overfor hende, der allerede havde indrettet sig det bekvemt i det ene Hjørne af Koupéen. Hvem var hun? Øjensynlig en distingveret Dame . . . ja hvorfor smiler De ad det? Er der ikke hundrede Grunde, den ene mere sandsynlig end den anden, for at en elegant Dame kan rejse alene, selv om hun er ung og kjøn som denne? Forøvrigt har jeg ikke paastaaet, at det var en Prinsesse af Blodet, men hun var endnu mindre en af de Personer, hvem man lige strax kan indlade sig i en Samtale med ved at spørge: »Skulde jeg ikke have havt den Ære at have truffet Fruen i Folies Bergère?« Jeg siger altsaa endnu en Gang en distingveret Dame. Hvor skulde hun hen? En lille Vadsæk, der laa paa hendes Skjød, syntes at tyde paa, at hun ikke skulde ret langt. I samme Øjeblik kom en Konduktør for at efterse vore Billetter. Det var en god Anledning for mig til at være indiskret, og jeg bøjede mig allerede frem for at gribe efter hendes Billet, da jeg opdagede, at jeg i min vante Distraktion havde forlagt min egen; da jeg saa endelig fandt den igjen, havde hun for længe siden givet sin og faaet den tilbage igjen. Jeg var altsaa ikke kommet videre, men ligemeget, jeg stolede paa, at Tilfældet vilde komme mig til Hjælp, og vedblev i Tankerne at gaa videre i mine Undersøgelser. Var hun gift? Ventede hendes Mand paa hende dér, hvor hun skulde hen? Havde hun ikke snarere forladt ham i Paris? Kort sagt, mine Tanker styrtede afsted i Galop paa Formodningernes vide Fèlt. Efter denne Motion fandt de sig endelig i at standse, og min Fornuft benyttede sig deraf til at hviske mig i Øret, at, naar det kom til Stykket, er dog det bedste Middel til at erfare, hvad man ikke véd, at spørge om det, det gjælder kun at finde en passende Form. Et let Stød, der røbede, at Toget skulde til at sætte sig i Gang, kom uden Tvivl min Fantasi til Hjælp; thi i samme Øjeblik aabnede jeg Munden for at begynde paa en effektfuld Replik . . . men tænk Dem, saa kommer der en tredje Person styrtende ind i Koupéen, lader sig falde ned paa Sædet lige overfór mig og udstøder med dump Stemme:

»Det var paa høje Tid!«

Efter den Tone, hvori han sagde det, var der ikke Grund til at tvivle derom for *hans* Vedkommende; mig var det derimod alt Andet end belejligt, jeg véd ikke, hvorfra det Drog kunde være kommen, men jeg havde allerhelst bedt ham om, hurtigst muligt at vende tilbage dertil, saa meget mere som jeg saa' et ironisk Smil flagre paa min smukke Rejsefælles Mund og tegne to smaa spodske Smilehuller ved hendes Læber. Hun gjorde Nar ad mig, jeg var latterlig, før jeg havde talt, blot fordi jeg havde

villet tale, og hvem var Skyld deri? En Tølper, en Grobrian, thi jo længere jeg betragtede den ubudne Gjæst, jo mere fandt jeg disse Tillægsord berettigede. En lille, grim Tyksak med et rødt, simpelt Ansigt, noget Fordægtigt i Blikket og Frækt i Udtrykket; Dragten var heller ikke tiltalende, den bestod af et Par formløse Sko, en fedtet Frakke, tvivlsomt Linned, og en Kaskjet, der var ganske skrækkelig. Hvem kunde vel denne Person være? Han begyndte med at spænde min Nysgjerrighed nok til, at jeg glemte min Lyst til at vise mig galant, og jeg kunde ikke modstaa min Trang til at mønstre ham skarpt. Min første Opdagelse var, at denne Mønstring generede ham i høj Grad; med synlig Forlegenhed vendte han Øjet bort hver Gang, han mødte mit Blik; den anden var, at denne Rejsende ikke havde nogen Bagage, ikke en Gang en Taske i en Rem. Idet jeg sammenholdt disse Omstændigheder med hans pludselige Tilsynekomst paa Afgangsstationen, kom jeg til den Slutning, at jeg snarere befandt mig i Nærværelse af et Individ, der stod i Begreb med at tage Flugten, end med en ærlig Mand, der rejste som alle Andre.

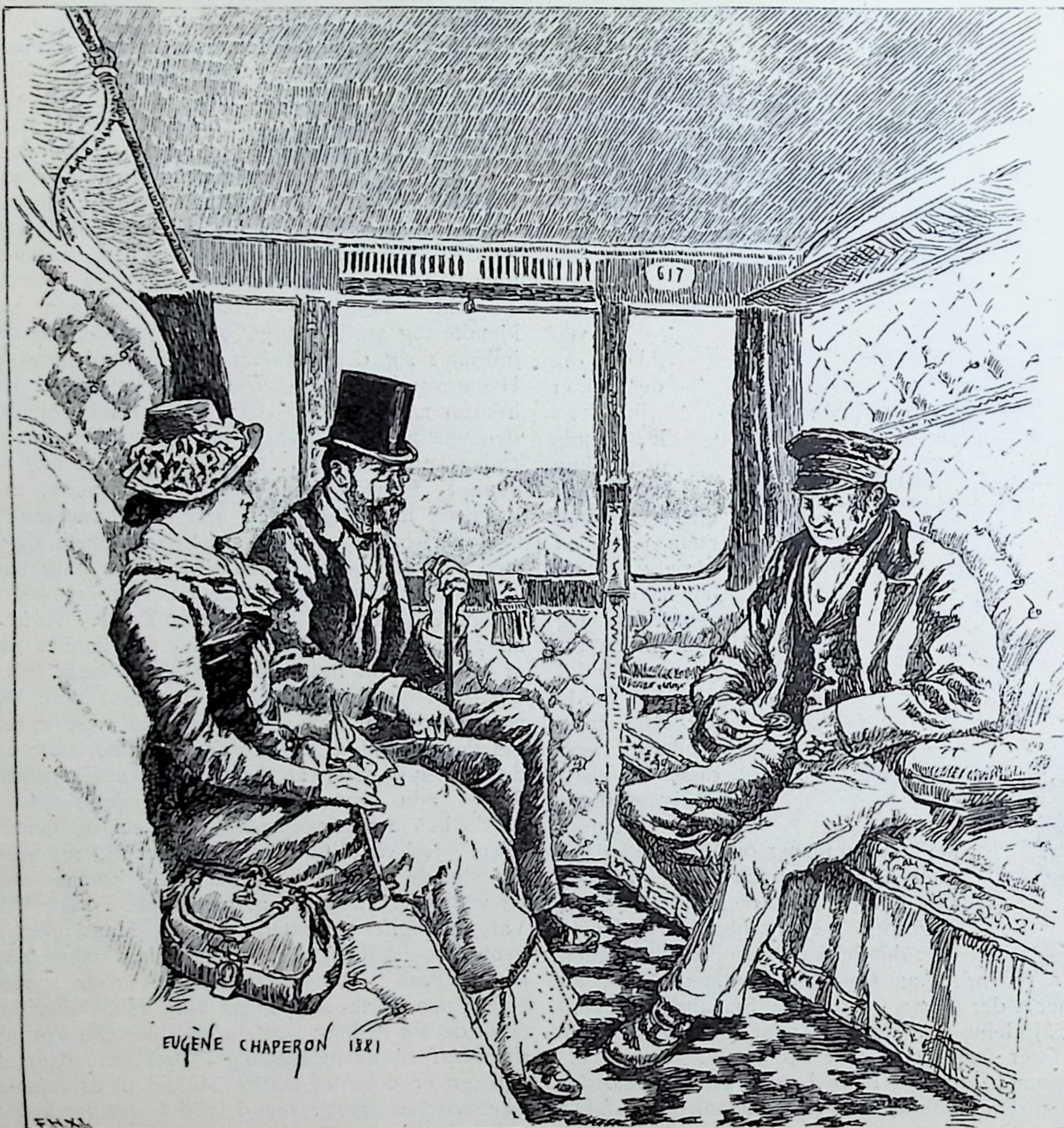
Saa vidt var jeg kommet i mine Betragtninger, da en Sagtning i Farten røbede mig, at vi vare nær ved den første Station. Saa saa' jeg min ny Rejsefælle bøje Hovedet ud ad Vinduet, se sig om til Højre og Venstre og pludselig, før Toget helt var standset, rask aabne Døren, springe ud paa Perronen og løbe Alt hvad Remmer og Tøj kunde holde. I nogle Øjeblikke sad jeg aldeles forbavset, og da jeg saa bøjede mig ud ad Døren for at se efter ham, var det umuligt at opdage ham i den Sværm Rejsende, der steg ud af Vognene. Jeg maatte altsaa sætte mig ned, min Ubekjendte blev stadig ved at smile, vel at forstaa ad mig, skjønt hun ikke saa' paa mig; hun havde Øjnene fæstede paa Døren, som jeg omhyggelig havde lukket ... Pludselig udstødte hun et Skrig, et Hoved med en meget stor Knebelsbart og trekantet Hat med Sølvsnore viste sig ved Vinduet.

»Vær ikke bange, smukke Frue, det er kun en simpel Forsigtighedsregel,« og den galante Gendarm fjærnede sig efter at have ført Haanden til Hatten.

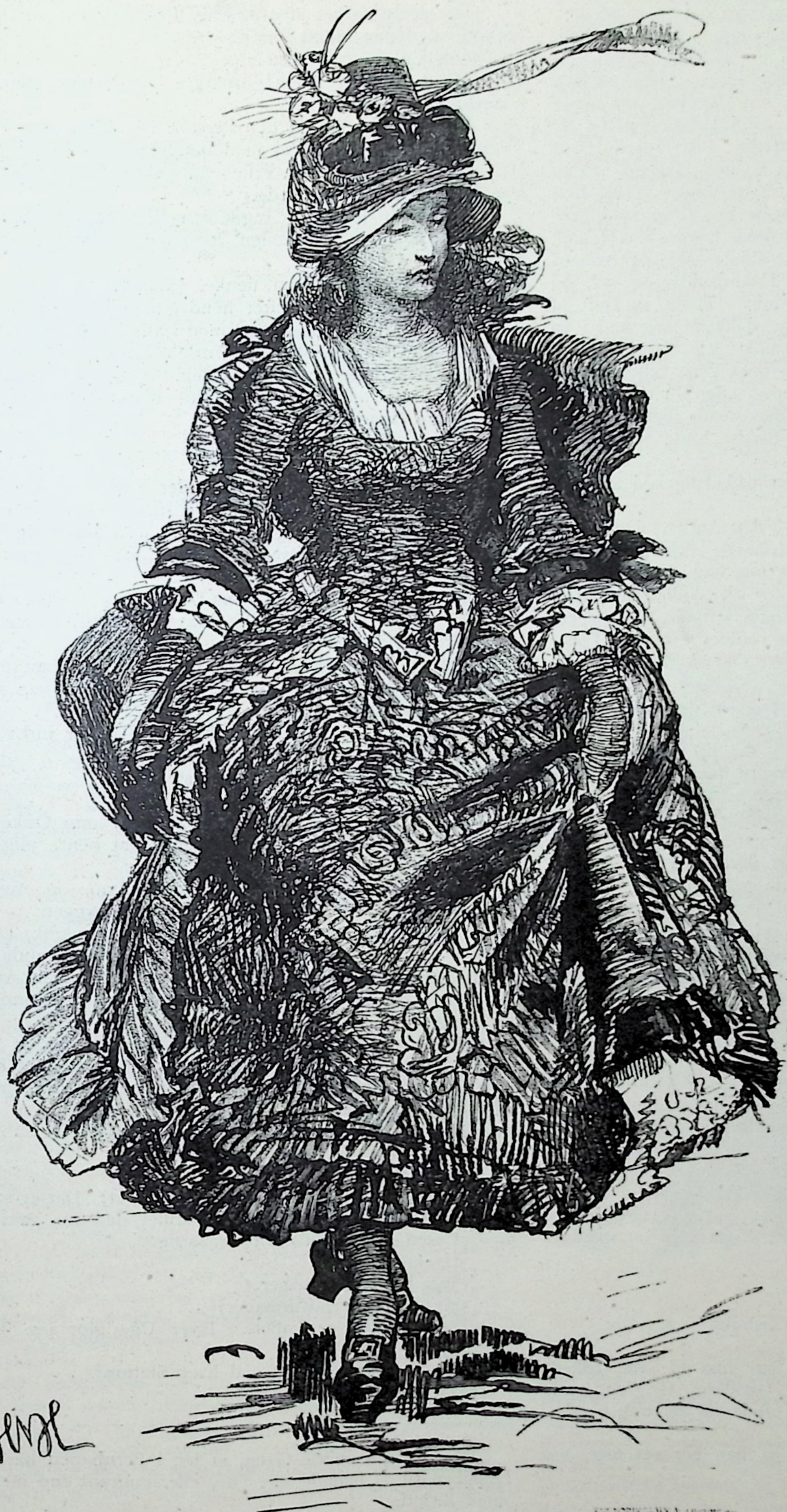
Overrasket ved dette Syn fulgte jeg Gendarmen med Blikket og saa' ham blive staaende saaledes foran hver Koupé; da han var kommet til den sidste, lød der et Pibestød, hvorefter Toget atter satte sig i Bevægelse. Vor Rejsefælle var ikke kommen igjen, men vi var knap kommen en halv hundrede Alen videre, før Døren aabnedes i en Fart, og han styrtede ind ligesom første Gang, idet han atter mumlede med et besynderligt Smil:

»Det var paa høje Tid!«

Det blev noget løjerligt ... jeg maa tilstaa Dem, jeg følte mig greben af en Mistanke, og jeg vendte mig om til min Ubekjendte. Nu saa' hun paa mig uden længere at le, hun var bleven bleg, hendes Væsen vidnede om Uro, sandsynligvis havde vi havt den samme Tanke. Hun sagde dog ikke Noget, men krøb endnu mere sammen i sit Hjørne og samlede alle de Gjenstande om sig, hun ved Indtrædelsen havde spredt paa Sædet, som om hun vilde gjøre Afstanden mellem sig og den uhyggelige Gjæst saa stor som muligt. Han rørte sig ikke af Stedet og syntes ikke en Gang at have lagt Mærke dertil. Han saa' ud ad Vinduet med en godmodig Mine, tog ofte sit Uhr frem, og saa' hver Gang meget opmærksomt paa det, som om han vilde anstille en Beregning, desuden kunde han af og til ikke tilbageholde et utaalmodigt Sæt, hans Fingres febrilske Bevægelser røbede, at Tiden forekom ham lang, og at han vilde have givet Meget for at være kommet ... hvorhen? Rimeligvis til Grænsen. I det Mindste fortolkede jeg hans Gestus saaledes uden at lade, som om jeg lagde Mærke dertil, idet jeg ligesom han saa' ud paa Landskabet gjennem mit Vindue.

Jeg betænkte mig ikke længer, men kastede Uhr og Kjæde hen til Banditen, der gav sig til at vende og dreje Gjenstanden, aabne den og veje den, akkurat som om den var bleven hans Ejendom.

En Kokette fra forrige Aarhundrede.

Tegning af Hans Nic. Hansen.

Men fra et vist Øjeblik sad han fuldstændig uden at røre sig, formodentlig var der Noget, der fængslede hans Interesse; jeg vendte mig om, det var min egen Person, han fixerede saaledes. Men førend jeg havde kunnet gjøre mig Regnskab for, hvad der egenlig i den Grad interesserede ham ved mig, var vi kommet til den næste Station, og da jeg saa' i Vejret, var han forsvunden.

Da Toget var standset, gjentog den samme Scene sig fra før, en Gendarm steg op paa Trinet og undersøgte spejdende vor Koupé; denne Gang vilde jeg vide, hvad Grunden var dertil, og spurgte ham:

»Hvem søger De efter?«

»Aa, det har ikke noget videre at sige,« svarede han. »Det er en straffet Person, der er os signaliseret fra Paris.«

»Hvad har han gjort sig skyldig i?«

»Et Tyveri med Mord. Han er sikker nok paa sin Dom, naar vi bare kan faa fat paa ham.«

Derpaa fortsatte han sin Undersøgelse i næste Koupé. Ved Ordet: »straffet Person« var den unge Dame faret op.

»Hvor vil De hen, Frue?« spurgte jeg.

»Jeg vil ud.«

»Ud?«

»Ja, ind i en anden Vogn.«

»Hvorfor?«

»Men De har jo selv hørt det. Tyven, Morderen maa jo være den Mand, her nylig var, og som vel strax kommer igjen. Jeg vil ud.«

»Men jeg er her jo . . . hvad har De at frygte?«

»Jeg vil ud.«

»Det er umuligt, Frue, Toget er jo allerede begyndt at gaa, De risikerer at falde, maaske at slaa Dem ihjel.«

Men hun vilde ikke høre. Trods min Modstand havde hun faaet Døren op og vilde styrte ud, da vor Ubekjendte, der kom fra den modsatte Side, tvang hende til at vige tilbage; hun satte sig ned, eller rettere sagt, hun faldt næsten om i mine Arme. Han satte sig ganske rolig ned igjen paa sin gamle Plads med

de Ord: »Naa, jeg naaede det dog alligevel,« og da han saa opdagede, at den smukke Dame sad ved Siden af mig, ledsagede han Ordene med en Blinken og et spøgefuldt Smil.

Han havde nu virkelig et modbydeligt Kjæltringe-Fysiognomi. Men det var mig lige meget. Bestemt paa ikke længere at tænke paa ham, saa' jeg kun en eneste Ting, nemlig at min Skjønne sad ved Siden af mig, og De véd jo nok, hvilke Tanker der krydser Ens Hoved, naar man sidder ved Siden af en smuk Kvinde. Jeg gik aldeles op i hende, fortabte mig i at betragte hendes Haar, hvis viltre Krøller legede om det yndigste lille Øre, en Billedhugger kunde drømme sig, jeg beundrede hendes lille Haand, hvis Finhed Handsken ikke kunde skjule mig, og Armens Hvidhed, som jeg skimtede ved Haandleddet og saa, og saa . . . og saa strømmede der mig i Møde en Duft af Viol og Ambra, der bedøvede mig, dukkede mig ned i en berusende Salighed. Saaledes kunde jeg være rejst til Verdens Ende, jeg talte ikke, men mine Øjne talte for mig. Uden Tvivl forstod hun deres Sprog, uden Tvivl begyndte hun at dele min Rus; thi jeg følte hende lidt efter lidt rykke nærmere hen til mig, og tilsidst hørte jeg hendes blide Stemme hviske mig i Øret:

»Vi er fortabt . . . han bliver uafladelig ved at stirre hen paa Dem.«

»Hvem, han? . . . naa han, den Anden, jeg havde fuldstændig forglemt ham.« Han havde virkelig paa Ny sine Øjne paa mig; naar jeg siger paa mig, burde jeg vel snarere sige paa min Vest. Det var øjensynligt, at denne Del af mit Kostume interesserede ham levende. Jeg spekulerede paa Grunden dertil, da hun vedblev i samme Tone:

»Deres Uhr.«

»Hvad behager?«

»Deres Uhr . . . jeg er vis paa, at det er det, han vil have.«

»Mit Uhr,« svarede jeg og tog det op uden at tænke videre derover. Ved denne Bevægelse maa jeg indrømme, at Mandens Øjne fik et forbavsende Liv, og jeg veg instinktmæssig tilbage i den Formening, at han vilde kaste sig hen over mig; men han nøjedes med at sige:

»Det er et kjønt Uhr, De har dér.«

Saa strakte han Haanden frem og tilføjede:

»Gud, hvor er det dog kjønt; maa jeg ikke faa Lov til at beundre det lidt nærmere?«

Jeg betænkte mig rigtignok lidt; denne Bøn lignede noget en Befaling. Men den Skjønne stødte mig paa Armen og skyndte sig med at sige:

»Giv ham det bare. Vil De maaske have, at han skal myrde os?«

Myrde denne Engel, nej! Jeg betænkte mig ikke længer, men kastede Uhr og Kjæde hen til Banditen, der gav sig til at vende og dreje Gjenstanden, aabne den og veje den, akkurat som om den var bleven hans Ejendom. Han havde Ret, jeg betragtede det virkelig som tabt, jeg havde atter vendt mig om til min Skjønne, hvis fugtige Blik syntes at takke mig . . . jeg vilde lige til at fortælle hende, at dette Blik var mig mere end Tak nok, og at mit Hjærte . . . da vi opdagede, at Toget atter var standset, og at vi To atter vare ene.

»Han er borte,« sagde hun.

»Ligesom før,« svarede jeg.

»Men denne Gang har han beholdt Deres Uhr.«

»Ja, hvad gjør det?«

»Det gjør virkelig meget,« gav hun til Svar, stillede sig hen i Døren og raabte: »Hr. Gendarm, Hr. Gendarm!«

»Men hvad vil De, Frue?« sagde jeg og trak hende i Kjolen.

»Jeg kalder paa Gendarmen, han har sét mig, han kommer herhen.«

»Hvad vil De sige ham?«

»Og det véd De ikke?«

»Det er en meget alvorlig Sag, Frue; er De nu ogsaa vis paa, at denne Mand . . .«

»Om jeg er vis derpaa?«

»Hvad er der i Vejen?« spurgte Gendarmen, der var kommet hen til os.

»Ikke Andet end, at den Person, De søger, var i vor Vogn, og er løben sin Vej med den Herres Uhr.«

»Vær De kun rolig, Frue, han skal ikke undslippe, alle Udgangene ere spærrede.«

»Nu stiger jeg ud,« sagde saa den unge Dame og sprang hurtig ud paa Perronen, hvor hun forsvandt mellem Mængden.

Som De vel nok kan tænke, samlede jeg i en Fart alle mine Effekter og løb efter hende, men jeg fandt hende ikke ligestrax. Jeg eftersaa' Perronen i alle Ender og Kanter, da jeg efter nogle Øjeblikkes Forløb hørte, at der blev kaldt paa mig inde fra Banegaarden. Jeg gik derind og fandt her min smukke Ubekjendte blandt flere Herrer, hvorimellem Gendarmen.

»Det var ham,« sagde hun.

»Er han arresteret?«

»Ja. Han var krøbet ind under Sædet i vor Vogn, han er formodentlig kommet tilbage, medens vi var borte, har gjættet, at man forfulgte ham, og altsaa skjult sig dér.«

Denne Forklaring forbavsede mig, men det kunde jo forholde sig rigtigt.

»Men han havde ikke Deres Uhr mere,« vedblev Gendarmen, »han har formodenlig kastet det bort. Der skal nok blive anstillet Undersøgelser.«

»Saa er der jo ikke længer Noget at være bange for, Frue,« sagde jeg og bød hende Armen. »Saa kan vi jo stige ind igjen.«

»Nej Tak, min Herre, jeg skal ikke længer ind.«

»Hvorfor?«

»Jeg er ved mit Bestemmelsessted.«

»Ja saa.«

»Og det er min Mand, min Svoger, min Onkel og min Fætter, som har været saa venlige at hente mig paa Banegaarden.«

Med disse Ord tog hun sin Mands Arm, og efter en Udvexling af Hilsener vendte de mig Alle Ryggen.

Jeg var forstemt, meget forstemt; jeg tror nok, at jeg bandede lidt, da jeg aabnede Koupédøren, men hvem opdagede jeg saa paa min Skjønnes Plads? Saamænd ingen Anden end den Ubekjendte, Banditten, som med sit evindelige Smil sagde:

»Denne Gang kommer jeg ikke for sent, takket være Kjæltringen, hvis Arrestation har taget nogen Tid. Tænk Dem, han har været her under Sædet, lige fra Paris har vi siddet ovenover ham.«

Jeg var naturligvis aldeles forfjamsket, og da jeg aabnede Munden, var det for at sige en Dumhed.

»Saa De er ikke arresteret?«

»Jeg, hvorfor skulde jeg være arresteret? Det er sandt, Deres Uhr gik for sagte, jeg har stillet det, nu gaar det præcist som Jærnbanens. Værsaaartig.«

»Hvem er De da?«

»Jeg, jeg er Uhrmager.«

»Hvad behager, Uhrmager!«

»Ja, Jærnbaneselskabets. Hver Uge gjør jeg denne lille Rejse.«

»Og saa stiger De af ved hver Station?«

»Ja, for at stille Uhrene.«

— — — — — — — — — — — — — — — —

Det er den eneste Gang, at jeg i Jærnbanen har havt Lejlighed til at befinde mig ene, eller omtrent ene med en smuk Kvinde.

8 Breve fra Landskabsmaler J. C. Dahl til Portrætmaler C. A. Jensen.

Meddelte af **Emil Bloch**.

III.

Kjøbenhavn d. 30. Novbr. 1817.

Kjære Jensen!

Med vor fælles Ven Freund sender jeg dig disse faa Linjer for at takke dig, at du saa venskabeligt underretter mig i dit Brev af 14. Novbr. om, hvad du foretager dig i Kunsten, og hvad Mærkeligt der findes i Gallerierne af den gamle Kunsts Frembringelser. Næppe vil jeg for Øjeblikket kunne gjengjælde dig det, thi jeg er saa fattig paa Nyheder som en Kirkerotte, og hvad der senere hen end mit sidste Brev er passeret i Kunsten, vil Freund bedre kunne fortælle end jeg skrive. Jeg har nu meget travlt, thi dersom jeg skal blive rejsefærdig til Marts Maaned, maa jeg være meget flittig, og fire à sex Landskaber skal jeg have færdige forinden, og af dem er det ene meget stort. Flachner er her i dette Øjeblik, han hilser dig venskabeligst; fra Meyer kan jeg ogsaa hilse dig; han vilde skrive dig til, men skulde nu just hen for at gjøre nogle Damer sin Opvartning, og naar man har saadanne vigtige Forfald, saa er man lovlig undskyldt.

Naar du kommer til Dresden, venter jeg Brev fra dig, og jeg tænker endnu at faa god Tid til at besvare det, inden jeg selv kommer. Jeg haaber dog, du ikke forlader Dresden forinden, men venter, til du vil blive besøgt af din oprigtige Ven

J. Dahl.

Thomsen er her og lader hilse.

IV.

Berlin d. 20. Septbr. 1818.

Min Ven!

Du sér heraf, hvor nær jeg er Dresden, og at det Øjeblik snart nærmer sig, at vi vel faa hinanden at se. Jeg kom hertil Mandag Aften d. 14., og det første Sted, efter at jeg havde bragt mit Tøj i Værtshuset Den sorte Ørn, var til din Broder; men jeg erfór til min Bedrøvelse, at han var rejst. Det var allerede begyndt at blive mørkt, da jeg gik ud, og næppe havde jeg fundet hjem igjen.

Jeg er i en slem Tid kommen hertil, thi ved det, at Kejseren af Rusland opholder sig her i disse Dage, saa ere alle Paladserne lukkede for Fremmede. Dog har jeg sét Noget, især af private Sager. Jeg har været en Tur til Charlottenborg, hvor jeg saa' Dronningens Monument af Rauch; det behagede mig overmaade; derimod har jeg sét nogle herværende Kunstneres Arbejder, som slet ikke behagede mig. Det Justinianske Galleri har jeg endnu ikke sét, men Gibs-Samlingen, og den var ret god. Endnu er Udstillingen ikke begyndt, men jeg haaber at faa den at se ved en af Prof. her. De fleste af Kunstnerne her har jeg endnu ikke faaet fat paa; alle ere i Færd med Malerier til Udstillingen. — Jeg har ellers havt en slem og langvarig Rejse hertil, og det var en Lykke, at jeg slap vel fra Skibet i den stærke Storm. Jeg glæder mig hver Dag ved Tanken om Dresden, at se min Ven og igjen leve i Rolighed. Hils Voss, om han endnu er i Dresden. Jeg tænker at være hos Dem næste Søndag eller Mandag. Lev imidlertid vel, til vi sés.

Din Ven

J. Dahl.

V.

Dresden d. 20. Maj 1819.

Min Ven!

Vistnok har du længe ventet Svar paa dit Brev af 21. Novbr. f. A., og ikke uden Grund; dog har du vel ved Thomsen faaet at vide, hvordan det gaar mig. Jeg ventede og, efter dit eget givne Løfte, først en mere omstændelig Efterretning om Kunstnerne i Rom, især om vore Landsmænd. Dette, tilligemed en vis Efterladenhed, har været Grunden.

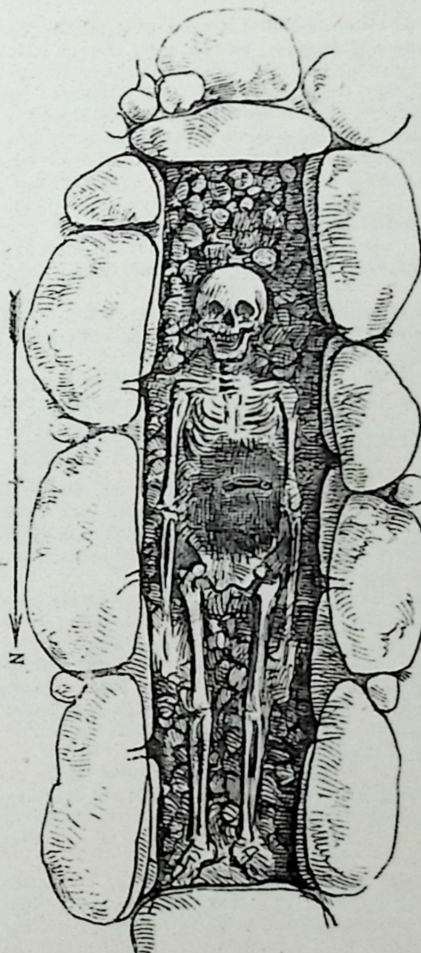
Da Overbringeren heraf, Hr. Harzen fra Altona, var saa god at love mig dette befordret, vilde jeg ikke lade Lejligheden gaa ubenyttet bort. Hvad Nyt for Øjeblikket der er i Dresden, vil han bedre mundtlig kunne fortælle dig end jeg i Korthed skrive. At jeg har malet adskillige Smaating her i Dresden, hvoraf et Par ere sendte til Kjøbenhavn, og hvordan de ere, vil en Anden bedre kunne sige end jeg selv. Jeg har i Sinde ikke at rejse til Schweiz eller Italien, men derimod at gaa til Norge for dér at uddanne mig, om muligt, til en nordisk Landskabsmaler, dog er Intet bestemt endnu. Skjønt jeg nu her har et meget godt Logi udenfor Søporten (am See Nr. 543), saa er der dog altid Noget i Vejen, der hindrer mig i at foretage eller udføre noget sandt Godt og Stort. Dog lever jeg bestandig i Haabet, at det en Gang vil komme til det Virkelige. Jeg bliver her formodenlig i Vinter, og venter derfor Brev fra dig om det før Omtalte. Flachner er i München, og jeg véd ikke, om han kommer til Konkursen i Kjøbenhavn; Meyer og Krafft gjøre store Fremskridt og Lykke. Prins Kristian ventes hertil den 5. Juni, og her er en Mængde Danske i denne Tid, der rejse over Dresden til Schweiz og Italien, nogle af dem vil du vel faa at se. Rummet byder mig at holde op. Jeg ønsker, at disse faa Linjer maatte træffe dig i bedste Velbefindende.

Din Ven

J. Dahl.

Gravhøj ved Mikkelborg.

En stor Del af Bronzealderens Gravhøje ere fordelte i større eller mindre Grupper, hvad der taler for, at deres tavse »Beboere« have boet i større eller mindre Byer. En saadan Samling Høje findes paa Mikkelborggaards Mark, en stiv Fjerdingvej Nord for Kungsted. Den ene af disse, som nu tildels er sløjfet, havde ved Foden en Diameter af 54 Fod og en Højde af 9 Fod, saa at den var ret anselig. Omtrent midt paa Højens Bund var der i Retningen Syd—Nord opført et Gravsted med al den Omhu, der kan tænkes, naar man sér hen til de Midler, der ere blevne anvendte. Gravstedet var omgivet med en oval Dynge Haandstene og havde Form som en Stenkiste, saaledes som det fremgaar af hosstaaende Afbildning, der er gjengiven efter en Tegning af Dyrmaler A. P. Madsen.

Kisten bestod af flade Stene, som med Enderne vare stillede ned i det naturlige Jordsmon, og ovenpaa dem var der lagt andre Stene paa Fladerne for at give Kisterummet den tilstrækkelige Højde. Som Dække tjente tre flade Stene, hvis Mellemrum vare dækkede med to lignende Stene. Indvendig var Kisten $6\frac{7}{12}$ Fod lang, medens Breden, da den ene Side var noget buet, afvexlede fra $1\frac{1}{4}$ til $1\frac{2}{3}$ Fod; Dybden udgjorde $1\frac{1}{12}$ Fod.

Den Omhu, hvormed Graven var bleven lukket, havde bevirket, at der ikke var faldet Jord ned i den, saa at det var let at komme paa det Rene med dens Indhold.

Paa Bunden laa Skelettet af en fuldvoxen Mand med Hovedet mod Syd og Benene støttede mod den nordlige Ende. Hovedet var ualmindelig godt bevaret, hvorimod Fugtighed og Ælde — thi Gravens Alder maa anslaas til mindst 2000 Aar — havde delvis ødelagt de andre Knokler.

Det var øjensynligt, at Liget var blevet viklet i en Dyrehud, thi saavel over som under Skelettet laa en Mængde Dyrehaar, men iøvrigt var den Afdøde kun iført vævet Uldtøj, der fra Brystet naaede til lidt nedenfor Lænderne og fortil havde været sammenfæstet ved et Bronze-Spænde, som til begge Ender var afsluttet i en Spiral. Tøjet var for den største Del opløst til Fnug, saa at kun et større Stykke deraf kunde optages, og Naalen var ødelagt af Ir og gaaet i flere Stykker. — Andet fandtes der ikke i Kisten. Denne Fattigdom

danner en mærkelig Modsætning til det Arbejde, Kistens Bygning og Gravhøjens Opførelse have krævet. Det er sandsynligt, at der her er blevet højlagt Liget af en anset Mand; og at der ikke er forefundet Mere i Kisten, kan maaske være begrundet i særegne religiøse Skikke; men maaske ogsaa deri, at de, hvem det blev overdraget at lukke Kisten, have tilvendt sig Ligets Vaaben. I ethvert Tilfælde tager dette Fund sig forunderligt ud, naar man betænker, at der flere Gange ved samtidige Kvindelig er fundet ikke blot Smykker, men ogsaa Dolk og maaske Skjold.

Vilhelm Boye.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

— Billedhugger Børjesons nye 5 Fods Holbergs-Statue, der skal konkurrere med Skeibroks lige store Skitse, er nu ogsaa ankommet til Bergen, og begge Udkast skulle nu udstilles sammen offenlig.

— Billedhugger Middelthuns Statue af Professor Schweigaard er nu saa vidt fremskreden, at den i disse Dage er bleven støbt i Gibs.

— I Konkurrencen angaaende det paatænkte Kolossalmonument for Kejser Alexander den 2den af Rusland kunne Kunstnere af alle Nationaliteter deltage; Skitserne skulle være indleverede inden 30te Aug. 1882. Omkostningerne ved hele Foretagendet maa ikke overskride en Million Rubler; Præmierne for de fire bedste Udkast ere paa 6000, 4000, 3000 og 2000 Rubler. Programmet for Konkurrencen findes fuldstændig aftrykt i »Augsburger allgemeine Zeitung« for 15. August.

— Dr. Schliemann har nu i Berlin tilendebragt Opstillingen af største Delen af de trojanske Oldsager, omtrent 4300 Numre. De fylde to store Sale i Stueetagen og paa første Sal i det nye Kunstindustrimuseum og ere for største Delen anbragt i store Glasskabe og Montrer af samme Slags som de, der bruges i Kensington-Museet i London. Guldsagerne ville først blive udpakkede og ordnede om nogen Tid, naar de særlig dertil bestemte brand- og dirkefri Montrer ere færdige. Til Museets nye Afdeling er der indrettet en egen Opgang, der skal prydes med Statuer af Peter Vischer og den yngre Holbein, udførte af Professor Suszmann-Helborn.

— Dr. Schliemanns nye Værk, Udgravningerne i Orchomenos, illustreret med 9 Afbildninger og 4 Planer, er nu udkommet hos Brockhaus i Leipzig.

— Professor Hähnel har modelleret en kolossal og, efter hvad der berettes, særdeles vellykket Leibnitz-Statue, der er bestemt for Leipzig, den store Filosofs Fødeby.

— Paa Domkirken i Kölln ere nu samtlige Billedhuggerarbejder fuldendte; sidst opstillede man otte kolossale Helgenbilleder samt en Statue af den hellige Michael ved Nordportalens Hovedindgang. Indvendig mangle af Dekorationerne endnu kun to Figurer og et malet Vindue.

— Ejeren af den navnkundigste Kafé i Berlin, Bauer, har hos Akademidirektøren Professor Anton von Werner bestilt sex store Billeder, der skulle koste 45,000 Rm. og anbringes i Kafeens nederste Lokaler, der ogsaa tidligere have været prydede med værdifulde Malerier; disse ere imidlertid blevne ødelagte af Cigarrøg.

— Tredje Hæfte af Jahrbuch der kgl. preussischen Kunstsammlungen indeholder bl. A. en Afhandling af Schmarion, der beviser, at »Groteskerne« første Gang optræde i den italienske Renaissances Kunst i Aarene 1493—94; Bode skildrer G. Terborchs kunstneriske Udviklingsgang og giver en Notits over den Maade, hvorpaa Rembrandt korrigerede Elevarbejder. Af Hermann Grimm findes en Redegjørelse for Dürers Forhold til Antiken. Hæftet er smukt udstyret med Raderinger og Træsnit.

— Den nye Universitetsbygning i Strassbourg vil faa en rigere kunstnerisk Udsmykning end nogen anden tilsvarende Bygning i det nuværende tyske Kejserrige. Der udføres til den 36 Statuer af berømte Videnskabsmænd; de blive huggede i fransk Kalksten efter Modeller af Schilling og dennes Elev Robert Dietz.

— I Rosengasse i Mainz har man under Udførelsen af en Kanalgravning gjort et interessant Fund af romerske Skulpturer og Indskrifter. Mærkelig er især en Gravsten over en Kvægopdrætter; Pladens bearbejdede Del er 1,70 Metre høj, 0,72 bred; i Gavlfelten sés en Urne med Løvværk, derunder Indskriften, som fortæller, at den Afdøde er bleven dræbt af en af sine Slaver; en Del af 4de Vers lyder:

»Stands, o Vandrer, i hvo du end er, og læs om min Skjæbne!
Hør om min skjændige Død, lyt til min klagende Røst!
Tredive Somre det undtes mig kun at leve i Lyset,
da har en Træl mig mit Liv røvet og . . . . . .
Selv han sig derpaa styrtede ned paa sit Hoved i Floden,
Main har røvet ham nu, hvad fra sin Herre han tog!« —

Nederst sés et Relief af Hyrden, der med Pisken i Haanden driver sin Hjord foran sig.

— I Ulms Domkirke har man nylig gjort den interessante Opdagelse, at den Vægflade, der over Triumfbuen vender ind mod Skibet, er fuldstændig dækket af et omfangsrigt Maleri, den yderste Dag, et Kunstværk af storartet Opfattelse og omhyggelig Gjennemførelse. Man antager, at det er malet af en overtysk Mester af Zeitbloms eller M. Schaffners Skole, og regner det for en af det 15de Aarhundredes betydeligste Frembringelser. Et andet værdifuldt Billede, malet *al fresco* har man fundet i Domkirken i Pelplins Korsgang, hvor det hidtil har været skjult under et stort Oliemaleri. Øverst sér man Kristus paa Korset, ved hans højre Side Maria, Profeten Esaias og en knælende Cistercienserabbed, til Venstre Johannes, Jeremias og en anden Abbed. Den nedre Del fremstiller Fodvaskningen; Frelseren er i Færd med at vaske Peters Fødder. Kunstværket synes at stamme fra det 14de Aarhundrede.

— Ifølge officiel Beretning ere de franske Statssamlinger i Perioden fra 1. Marts 1879 til 1. Juli 1881 forøgede med et betydeligt Antal Kunstværker. Som Gaver er til Louvre modtaget 15 Malerier af franske, nederlandske og engelske Mestre, 22 franske Tegninger, 1 Studie af Rafael og 4 Miniaturer; ved Kjøb ere erhvervede 10 ældre og nyere Billeder. Statens Institut for Kobberstikkerkunst har udgivet 14 nye Blade og solgt for 43,213 Francs; 11 Plader ere under Arbejde. Det historiske Museum i Versailles er forøget med 11 Portræter, hvoraf de 6 ere Gaver; til Luxembourg er indgaaet 32 Malerier og 5 Billedhuggerarbejder.

— I »Cercle de la librairie« i Paris afholdes for Tiden en storartet Udstilling af ældre og nyere Kobberstik, Træsnit, Lithografier o. s. v. Den indbefatter Hovedværker fra alle Tider lige fra Maso Finiguerra til de Kunstnere, som arbejde for nulevende Forlæggere.

— Til Louvres Renaissancemuseum er ankommet forskjellige værdifulde Skulpturer, saaledes en Madonna med Barnet, udført i Marmorrelief af Lorenzo di Mariano, en Johannes den Døbers Buste af Mino da Fiesole og et i Kalksten mejslet Basrelief fra Donatellos Tid og i hans Stil, en Ecce homo med to Engle og to Helgener.

— Kirken St. Geneviève i Paris skal ifølge en Beslutning af Deputeretkamret atter omdannes til et Pantheon for berømte Franskmænd.

— Municipalraadet i Verona har besluttet at lade Byens antike Amfitheater restavrere og har af Regeringen faaet Løfte paa, at denne vil bære en Del af Udgifterne. Ruinen er allerede nu saa pillet og pudset, at det Tab, der vil opstaa ved Udførelsen af det i sig selv lidet tiltalende Projekt, næppe vil blive stort, i alt Fald Intet imod, hvad det vilde være, hvis man fandt paa at gjøre noget Lignende ved Kolosseum i Rom.

— Fra Kairo meldes et særdeles betydeligt Fund: 30 godt bevarede Sarkofager, der næsten alle gjemme Mumier af Konger og Dronninger af de ældre thebanske Dynastier; i Kisterne fandtes Papyrusruller og Osirisstatuetter i Tusindvis. De udgravede Indskrifter nævne Raskenen, Amenophis I, Ahmes, Nophretari, Aahhotep, Thutmes II og III, Seti I, Ramses XII og Pinetem. □

LITERATUR

Ifølge »Bergensposten« skrev Kristian Elster, kort før han saa uventet bortreves af Døden, til Bladets Feuilleton en mindre Fortælling, den sidste altsaa fra den begavede Forfatters Haand. Fortællingen, der bærer Titlen »En fremmed Fugl«, vil nu blive offenliggjort i »Bergensposten«. Andre Blade have tidligere meddelt, at Hr. Alexander Kielland vil samle og udgive Elsters literære Efterladenskaber.

Fra Kiellands egen Haand kan der til Efteraaret ventes en mindre Nutidsfortælling, ved Navn *»Else«*, og da der baade for Bjørnsons og Ibsens Vedkommende er bebudet nye dramatiske Arbejder, synes de norske Bidrag til Juleliteraturen at skulle frembyde særlig Interesse. Fra Sverige meldes endnu kun én literær Nyhed af større Betydning, nemlig at Viktor Rydberg i indeværende Efteraar vil gjøre Alvor af at offenliggjøre sine Digte i en samlet Udgave. Samlingen, der ogsaa vil komme til at indeholde en Række hidtil utrykte, større og mindre Digte, har i flere Aar været imødeset med Længsel. Endelig tegner vort eget Bogmarked til at blive ualmindelig rigt i Aar. Holger Drachmann udgiver saaledes en større romantisk Fortælling, »et Sagn« ved Navn *»Vandenes Datter«*; S. Schandorph en Nutids-Roman i to Dele, *»Thomas Fris' Historie«*, det største Arbejde, som Forfatteren hidtil har fuldendt; Diodoros en Roman (Prosa) *»Mine Søstre«*; Karl Gjellerup en større filosofisk Afhandling om *»Arvelighed og Moral«*, for hvilken han i Foraaret vandt Universitetets Guldmedalje, samt sin første Digtsamling, der skal bære Titlen *»Rødtjørn«*, »Sange og Fantasier«. Endvidere vil der fra F. L. Liebenbergs Haand komme til at foreligge et righoldigt Udvalg af Schack Staffeldts Digte, med en indledende Karakteristik af Staffeldt ved Georg Brandes, samt fra Chr. Richardt en mindre Samling Romancer af nyere danske Digtere, forsynet med talrige Illustrationer af A. Jerndorff.

Fotografi. Fra A. Lønborgs Atelier er udgaaet et vel udført Gruppebillede af Kasinos Personale.

BREVVEXLING.

W—r. Digtet kan ikke benyttes.
En Abonnent. Det omtalte Portræt haabe ogsaa vi en Gang at bringe.

Indhold: »Høstrevue«. Skildring af Karl Gjellerup. Med Tegning af O. A. Hermansen. — »I Jærnbanekoupeen«. Humoreske af Victor Jannet, ved N. J. B. Med 2 Billeder. — »En Kokette fra forrige Aarhundrede«. Tegning af Hans Nic. Hansen. — »Breve fra Landskabsmaler J. C. Dahl«. Meddelte af Emil Bloch. (Fortsat). — »Gravhøj ved Mikkelborg«. Af Vilhelm Boye. Med Tegning af A. P. Madsen. — »Literatur«. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

UDE OG HJEMME
NORDISK ILLUSTRERET UGEBLAD

Fjerde Aargang. — Nr. 205. Søndagen d. 4. September 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Prinsessen sættes af paa Stranden.
Tegning af H. Tegner.

NORSK FOLKEDIGTNING.

Meddelt af **P. Chr. Asbjørnsen***).

Med 4 Billeder af **H. Tegner**.

I. Fiskesønnerne.

Der var en Gang en Mand, som var ude at fiske. Han roede og fiskede hele Dagen, men han fik Ingenting; han fik ikke et Nap engang. Da det led mod Kvælden og han roede paa Hjemvejen, saa kjendte han, det bed, og trak op en stor Hellefisk. Da han fik den i Vandskorpen, begyndte Fisken at snakke og bad, at han vilde slippe den. Nej, det kunde han ikke, sagde Fiskeren, han havde fisket hele Dagen og Ingenting faaet, saa han maatte have den til Kogefisk. Ja, da der ikke var Raad til at slippe, saa bad Fisken ham hugge den i otte Stykker; to skulde han give Kjærringen sin, to skulde han give Bikkjen, to Hoppen, to skulde han lægge paa Bordet, og Lever og Lunge skulde han grave ned i Kjælderen. Dette gjorde Manden. Da det led om lidt, blev Konen fremmelig og fødte to Guttebørn, Bikkjen fik to Hundehvalper, Hoppen to Hesteføl, og paa Bordet kom der op to Sværd. Sønnerne voxte op; de bleve store, stærke og staute, og saa lige vare de, saa den ene ikke kunde kjendes fra den anden. Saa bad den ene, at han skulde faa Lov at rejse ud i Verden og prøve sin Lykke. Det fik han Lov til, og Faderen sagde, han skulde tage den Hunden, som først gjøede, den Hesten, som først knæggede, og det Sværdet, som først rørte paa sig, naar han kom ind til dem.

Saa rustede han sig ud og rejste afsted, og da han havde redet længer end langt, kom han til en stor Sandstrand. Mens han red borte ved Stranden, saa kom der kjørende en Vogn, som var trukket med Sort, og i den sad der en sorgklædt Prinsesse. Den, som kjørte, satte hende af paa Sanden og rejste igjen. Gutten gik ned til Jomfruen

*) »Ude og Hjemme« vil i den nærmeste Fremtid bringe: »*Asbjørnsen og Huldreæventyret*«, et literaturhistorisk Bidrag af Henrik Jæger. De ovenstaaende, hidtil utrykte norske Folkeæventyr, som Hr. Forstmester P. Chr. Asbjørnsen velvilligst har sendt os, forudskikkes her som Prøve paa den højtfortjente Forfatters usvækkede Kjærlighed til sit Fædrelands folkelige Sagn og Minder. Red.

og spurgte, hvorfor hun skulde sidde dér. Der kom et stort Trold, som ikke aad Andet end Jomfrukjød, sagde hun; det havde ædt op alle de Jomfruer, som fandtes i Landet; hun var den sidste, som var igjen, for hun var Kongens Datter, og hende havde Kongen lovet til den, som kunde frelse hende.

Gutten spurgte da, om der ikke var nogen Raad til at faa frelst hende fra Troldet. »Nej,« sagde hun, »det var der ikke.« »Ja, jeg vil nu vove paa det alligevel, jeg,« sagde Gutten.

Det maatte han ikke; det var nok, at Troldet gjorde Ende paa hende, om det ikke ogsaa skulde dræbe ham.

Saa begyndte det at suse og bruse i Havet, og saa kom der op et stort Trold.

»Sidder du her hos min Brud?« sagde Troldet.

»Det er ikke mere din end min!« sagde Gutten.

»Det skal vi nappes om!« sagde Troldet.

»Ja nok!« sagde Gutten. »Hest op og spænd, Hund op og bid, Sværd frem og hug!« sagde han.

Saa blev der et Basketag, og det varede ikke længe, før Troldet var dræbt, og da det vel var gjort, skar Gutten Tungen ud af det og gjemte.

Saa rejste de, og Prinsessen hun var glad, kan En vide. Da de kom tæt bortimod Kongsgaarden, sagde hun, at han skulde sidde dér, til Kongen kom efter ham med Heste og Vogn og kjørte ham hjem til Slottet. Men det vilde han ikke; skulde det saa være, vilde han helst blive med med det Samme, »før du glemmer mig,« sagde han.

»Hvorledes skulde jeg kunne glemme dig, som har frelst mig i den yderste Nød?« sagde hun, og saa tog hun en Ring og knyttede i Haaret hans.

Saa maatte han blive igjen, og hun rejste. Men da hun kom paa den store Broen udenfor Slottet, mødte hun sin Faders Kulbrænder.

»Kommer du levende igjen?« sagde han.

Ja, hun fortalte, at en Gut havde frelst hende.

»Nu skal du sige til Kongen, at det er jeg, som har frelst dig,« sagde Kulbrænderen, »ellers skyver jeg dig udover Broen.«. Nej, det vilde hun ikke, men da han truede hende paa Livet, saa tænkte hun, hun kunde altid sige sandt ligevel, naar hun kom hjem. Hun havde en liden Hund; den kom imod hende; da hun kom ind paa Slottet, sprang den op efter hende og slikkede hende om Munden; saa glemte hun rent Gutten. Kongen var jo glad, fordi hun var frelst og han fik hende igjen, men han syntes, det var ilde, at Kulbrænderen skulde have hende; men hvorledes det var, saa begyndte de at lage til Bryllup.

Imens sad Gutten og ventede; men da der ikke kom Nogen efter ham, saa rejste han til en anden Kongsgaard, som ikke laa langt borte. Dér boede Kongens Søn, Broder til Prinsessen, som Gutten havde frelst.

Ham spurgte Gutten, hvad det var for Gjæstebud, de holdt derborte i den anden Kongsgaarden. Aa, det var Søsteren, som havde Bryllup med en Kulbrænder, som havde frelst hende fra Havtroldet, sagde han.

»Hvorfor er ikke du i Brylluppet?« sagde Gutten til Prinsen.

»Nej, jeg er ikke rigtig Venner med Fa'r min, jeg,« sagde han. »Men det skulde være Moro at faa Noget af den Maden og af det Drikke, som de har i Bryllupsgaarden,« sagde Prinsen.

»Det er ikke mere paakostet*) det,« sagde Gutten. »Min Hest og min Hund og mit Sværd, gak frem og tag Sulfadet og Ølkanden, som staar for Bruden!« sagde han. Ja de gik mellem Vagter og Tjenere midt ind i Salen og tog Fadet og Kanden.

Da Prinsen og Gutten havde smagt paa Kjødet og Flæsket og havde drukket sig vel utørste, saa sagde Prinsen, det skulde være Moro at smage paa Stegen og Vinen, som de havde i Bryllupsgaarden.

»Det er ikke større Paakostning**) det,« sagde Gutten. »Min Hest og min Hund og mit Sværd, gak frem og tag Stegen og Vinen, som staar paa Bordenden for Kongen!« sagde han. Ja de gik midt imellem alle Vagter og Tjenere og tog Stegen og Vinen og bar bort. Kongen vilde have Greie paa dette, men før han havde spurgt, var de borte igjen, baade Dyrene og Sværdet.

Da saa Prinsen og Gutten havde levet vel, spist Stegen og drukket Vinen, saa syntes Prinsen, at det skulde være Moro at faa smage paa Bryllupskagen ogsaa.

»Det er ikke mere paakostet end som saa, det,« sagde Gutten. »Min Hest og min Hund og mit Sværd, gak frem i Kongsgaarden og tag Bryllupskagen, som staar foran Dronningen.« Ja, de var ikke længe om det, men den Gangen maatte de baade slaa og bide og hugge sig frem. Og saa blev de opholdt saa længe med det, at Kongen fik vide, hvem der ejede Dyrene og Sværdet. Saa sendte han Bud og bad Ejeren til Bryllups. Men Gutten vilde ikke, medmindre Kongen kom selv og forligte sig med Sønnen sin og hentede dem til Bryllupsgaarden med Heste og med Vogn. Ja, der var ikke Raad for Andet da, og saa fór de til Bryllups begge To.

Gutten blev sat tilbords tæt ind ved Bruden, og paa den anden Side sad Kulbrænderen. Han havde taget Stortroldet og hængt op over Bordet.

»Hvad er det for en diger Krop?« sagde Gutten.

»Det er det svære Stortroldet, jeg dræbte, da jeg frelste Jomfruen,« sagde Kulbrænderen.

»Det er sært, at sligt et stort Trold ingen Tunge har!« sagde Gutten; han saa' ind i Kjæften paa det.

»Nej, slige Stortrold har ingen Tunge,« sagde Kulbrænderen.

»Det var ogsaa et Prat; Alt, som lever, har Tunge!« sagde Gutten.

»Nej da!«

»Nu skal du se,« sagde Gutten, tog op Tungen og stak ind i Munden paa Troldet; »sid fast!« sagde han, og saa sad den fast.

»Tør du nu sige, det ikke har Tunge?« sagde Gutten.

Saa vendte Prinsessen sig om, og da fik hun se Ringen sin, som hang i Haaret paa Gutten. »Der er den, som har frelst mig!« sagde hun.

Kongen undrede sig paa dette. »Du sagde jo, det var Kulbrænderen,« sagde han. Saa fortalte hun, hvorledes det var gaaet til Altsammen, at Kulbrænderen vilde skyve hende udfor Broen, om hun ikke sagde, at det var ham, som havde frelst hende. Men da blev Kongen vred og lod Kulbrænderen putte ned i den sidste Milen, han havde laget, saa lyse Luen stod op over ham. Saa holdt de først rigtig Bryllup, og da var Kongen saa glad, at han drak, til han dansede.

Om Aftenen, da Brudefolkene vare komne ned i Brudekammeret, saa' Gutten et Lys, som brændte langt borte. Han spurgte, hvad det var. Prinsessen sagde, at det var en Troldkjærring, som boede dér, Moder til Troldet,

*) større Sag.
**) Sag.

han havde dræbt. Strax Gutten hørte det, maatte han af Gaarde og det paa flyvende Timen. Hun bad, at han ikke skulde fare, men der var ingen Raad, han maatte og han skulde.

Da han kom ind i Stuen til Troldkjærringen, bad han, om han kunde faa Hus, »og hvor skal jeg saa gjøre af Hesten min og Hunden min og Sværdet mit?« sagde han.

»Tag tre Haar af Hovedet og bind dem!« sagde Troldkjærringen. Ja, det gjorde han, men saa blev de til Sten Allesammen og han med.

Prinsessen ventede og ventede i Brudekammeret; men Brudgommen kom ikke igjen, alt det hun ventede. Saa blev der Sorg i Slottet igjen.

Da de ikke paa længe havde hørt Noget til Gutten dér, hvor han var fra, heller, saa vilde Fiskeren, Faderen hans, se, hvorledes det var med ham. Han gik ned i Kjælderen, hvor han havde gravet ned Fiskens Lever og Lunge — dér var det fuldt af Blod. Da han kom op igjen, sagde han til den andre Sønnen: »Nu maa du afsted, din Broder er i Livsfare!«

Ja, han tog den anden Hest, den anden Hund og det andet Sværd, og saa rejste han, til han kom til den store Sandstranden, hvor Broderen var kommen og havde gjort af med Stortroldet. Dér mødte han en gammel Mand, som han spurgte, hvad det var for Gaarde, som laa derborte, og hvorfor de vare trukne med Sort.

Jo, han fortalte da Alt, om at Prinsessen var frelst af en Gut og om Brylluppet og Kulbrænderen og om, at Gutten gik fra Prinsessen om Bryllupsnatten — siden havde Ingen sét ham. Gutten skjønte, at det var Broderen, som han fortalte om; saa gik han lige til Slottet, og dér fik han Syn for Sagn, for han var saa lig den anden, at baade Kongen og Prinsessen troede, han var den rette Brudgom. De blev saa urimelig glade, at det ikke var nogen Maade med det. Da de kom i Brudekammeret om Aftenen, spurgte han ogsaa, hvad det var for et Lys, de saa'.

»Kan du ikke mindes, hvad det er for et Lys?« sagde Prinsessen. »Det var jo did, du rejste sidst, da vi vel var komne ind her.« »Ja — saa!« sagde Gutten, ja han maatte did igjen, sagde han. Hun græd og hun bad, at han ikke skulde. Men han maatte afsted og han vilde afsted, det var ikke at spørge om det.

Da han kom ind i Stuen til Troldkjærringen, bad han, om han kunde faa Hus, han ogsaa ligesom Broderen, »og hvor skal jeg saa gjøre af Hesten min og Hunden min og Sværdet mit?« sagde han.

Hun sagde til ham som hun sagde til Broderen: »Tag tre Haar af Hovedet dit og bind dem.«

»Nej, om jeg gjør!« sagde Gutten. »Skaf først frem min Broder, hans Hest, hans Hund og hans Sværd!« sagde han. Først nægtede hun, at hun vidste Noget om dem, men da han raabte: »Min Hest, min Hund og mit Sværd frem, spænd, bid og hug!« saa maatte hun give sig, og saa tog hun en Flaske ned af Væggen og dryppede paa fire Stene, som laa der, saa blev de levende igjen. Men det Første, de brugte Livet til, det var, at de dræbte Troldkjærringen. Saa tog de Flasken og skvættede over hele Stenrøsen, som laa udenfor, og dermed blev Stenene levende, de blev til Folk og til Dyr allesammen. Saa rejste de tilbage til Kongsgaarden; dér turede de Bryllup, saa det hørtes og spurgtes over syv Kongeriger, for da var rette Brudgommen kommen.

II. St. Peder og Vorherre paa Vandring.

1.

En Gang, medens Vorherre og St. Peder gik og vandrede her paa Jorden, kom de til en Kone, som stod og vaskede Klæder. Det var baade hele og gode Klæder, men da Vorherre spurgte, hvad hun stod og vaskede, saa sagde hun — hun var kanske ræd for, at de skulde bede hende om et Plag: — »Aa, det er nogle Turver*).« »Ja, er det Turver, saa lad det blive Turver da,« sagde Vorherre, og saa blev det Turver.

*) Turver, Pjalter, Filler.

Da de havde vandret et Stykke til, kom de igjen til en Kone, som stod og vaskede ved en Bæk, og det var nogle usle Filler, hun bankede; men da Vorherre spurgte, hvad det var, hun stod dér og vaskede, saa sagde hun: »Jeg staar og vasker Klæder til Børnene mine; de er vel ikke rare, Gud bedre os! men de blive da rene.« — — »Ja, er det Klæder, saa lad det blive Klæder,« sagde Vorherre, og strax blev Pjalterne til hele og gode Klæder.

2.

En anden Gang kom Vorherre og St. Peder ind til en Kone, som levede i den yderste Armod. Hun havde ikke havt Noget at give Børnene sine at spise, men da de jamrede sig, fordi de vare sultne og græd for Mad, tænkte hun, at hun fik prøve at faa dem til Ro. Hun hængte da paa Gryden, heldte Vand i den og slog opi en hel Del runde Smaastene fra Elvebredden istedenfor Graaærter. — »Læg Jer saa vakkert til at sove, til »Ærtekaalen«*) er kogt, saa skal jeg nok vække Jer,« sagde hun, og dermed fik hun stagget de sultne Maver.

Just som Børnene vare søvnede, kom Vorherre og St. Peder; da sad Konen og græd bitterlig.

»Du faar røre i Ærterne dine,« sagde Vorherre.

»Aa, Gud hjælpe mig for Ærter, det er,« sagde Konen — »det er nok ikke Andet end Smaasten, jeg har hængt paa for at stille Børnene mine tilfreds. »Du faar da prøve at røre i dem ligevel,« sagde Vorherre. — Konen svarede igjen, at det ikke kunde nytte, men da Vorherre sagde det for tredje Gang, at hun skulde røre i Ærterne, saa gik hun bort og rørte i Gryden med Sleven, og hun vilde næsten ikke tro sine egne Øjne, da hun saa', det var de dejligste Ærter.

Med Hjærtens Glæde takkede hun Gud, vækkede Børnene sine og gav dem »Ærtekaal«, som hun havde lovet.

III. En Præstehistorie.

Der var en Gang en Præst, som var saa gjerrig, at det var stygge Ting, men rig var han, og han havde baade

*) Ærtekaal, Ærtesuppe.

Hus i Byen og Gaard paa Landet. En Gang sendte han Tjenestegutten sin afsted — det var en, han nylig havde' faaet — for at han skulde hjælpe Folkene derude til at tage paa og drive med Slaatonnen*); men det kunde han gjerne have ladet være, for Folkene drev sig selv, de. Tidlig om Morgenen vilde de op og ud. »Aa nej da!« sagde Gutten, »lad os ligge; vi har ikke Noget at gjøre oppe i Otten.«

»Aa, huttetu, Gut!« sagde de Andre; »nej, om vi tør ligge længere; tænk, saa gjerrig som Præsten er, og saa gal, som han bli'er.« — »Pyt!« sagde Gutten, »det skal jeg greie; jeg skal fri baade jer og mig selv,« sagde han, og saa fik han dem til at ligge til Frokosttid og til at dovne og lade sig hele Dagen udover.

Om Kvælden strøg Gutten til Byen igjen. Saa havde han en stor ny Pengepung, og paa Hjemvejen fandt han et Hvepsebol**); det tog han og stoppede Pengepungen fuld med Hveps. Da han havde gjort det, gik han hjem til Præsten.

»Ja, nu har vi gjort Slaat, som forslaar,« sagde han; »vi har næsten gjort to Dages Arbejde paa én.«

»Det var brav,« sagde Præsten.

»Men da jeg gik over Broen, saa fandt jeg en Pengepung, fuld med Sølvpenge,« sagde Gutten.

»Det var min det,« sagde Præsten.

*) Slaatonnen, Høhøsten.
**) Hvepsebol, Hvepserede.

Tegning af H. Tegner.

»Ja, ja, men er det ikke Præstens med Ret og Rigtighed, saa gid hver Skilling, som i Pungen er, maa blive til Hveps, og at hvert Straa, som vi har slaaet idag, maa rejse sig igjen imorgen,« sagde han, og dermed lagde Gutten Pungen paa Bordet og gik ud.

Præsten tog og lukkede op Pungen; men ikke før havde han lukket den op, før Hvepsene yrede ud og surrede om ham. Det var fælt til Karl, tænkte Præsten, og saa begyndte han at grunde paa dette. Dagen efter turde han ikke vække Gutten og skikke ham ivejen igjen, men han sendte af Gaarde en Tjenestejente; hun skulde se efter, om Slaatten havde rejst sig. Da hun kom ud til Gaardene, var det med det Samme Solen sprat*), og som den steg, tog den tætte Eng paa at rejse sig efter Natteduggen. Jenten fløj tilbage det forteste hun kunde. »Da jeg kom lidt fremfor Ladet, saa begyndte Slaatten**) paa at rejse sig, og nu staa Engene, som om der aldrig havde været Liaa***) paa den,« sagde hun.

Anm. Fiskesønnerne, efter Optegnelser fra forskjellige Egne i Norge ved Jørgen Moe og Asbjørnsen.

St. Peder og Vorherre paa Vandring, efter en Optegnelse af Jørgen Moe.

En Præstehistorie, efter en Optegnelse af Moltke Moe fra Bø i nedre Thelemarken.

*) sprat, stod op.
**) Slaatten, det Nedmejede.
***) Liaa, Le.

En Pariserindes Barndomsminder.

Af Fru **Juliette Daudet**. Ved **N. J. B.**

I. Mæslingerne.

Der er Solskin over dette Minde. Et stærkt Aprilssolskin, dæmpet af Gardinerne i det lille Soveværelse. Som paa et Hospital sér jeg paa det lille Bords hvide Dug Medicinflasker med Etiketter og Kræmmerhuse med Bonbon ved Siden af dem. Jeg hører Noget snurre henne paa Ilden, Uhrets stærke Dikken, en lille Ske, der røres om i et Glas, Bladene af en Bog, der vendes henne ved Vinduet, en let Metalklang af en Sax, der lægges paa Sybordet. Der er en uvant Stilhed over Huset, som jeg finder saa yndig, idet jeg ligger med lukkede Øjne, endnu bedøvet af Feberen. Stundom aabnes Døren sagte, en Hvisken af Stemmer, en Kjoleraslen naar hen til mig med lidt af Duften af Livet udefra. Men aldrig Børn, derom kan der slet ikke være Tale paa Grund af Smitten. Man træder hen til min Seng. Jeg drømmer om nyt Legetøj, som jeg flygtig har skimtet; men fængslet i min Døs aabner jeg ikke Øjnene, udstrækker ikke Haanden.

Henimod Klokken fem, paa den Tid Dagen hælder, hører jeg nede i Gaarden Børnene komme fra Skolen. Idet jeg saa tydelig sér alle mine smaa Kammerater komme hjem fra Eftermiddagens Arbejde med deres blækklattede Fingre og Krøllerne hængende uordenlig ned, forekommer det mig, at det er mig selv, der gaar op ad Trapperne med Bøgerne i Haanden, det sér næsten ud, som om Rækværket ikke var solidt, Trinene ikke heller, og at det var saa mørkt, saa mørkt . . . Af Drømmen, der havde bortført mig, føres jeg tilbage til mit Sygeværelse med et Vingeslag,

der ryster mig og faar mig til at spile Øjnene vidt op. Lampen er tændt, omhyggelig beskyttet af sin grønne Skjærm. I min tvungne Ro sér jeg alle Omgivelserne skarpere end nogensinde før. Paa Tapetpapiret prange hvide Roser, med de fine Stilke sammenknyttede med Sløjfer. Det morer mig uvilkaarlig at betragte Tegningens Komposition, at lade

Messalina. Efter **P. S. Krøyers** Maleri.

Blikket glide langsomt langs Guirlanderne til Blomsterbuketterne, og at følge det lette Løv, som bøjer sig, for saa atter at vende tilbage til denne korrekte Sløjfe, hvor Tegningen standser samtidig med Tanken. Ogsaa Søjlerne paa Taffeluhret fængsle mig med deres Kobberprydelser, men jeg gad nok vide, hvorfor der er to smaa Metalstænger

mellem Perpendiklens tvende Grene. Det morer mig endnu at tænke paa, hvorledes dette Uhr i ti Aar af mit Liv har sat mine Tanker i Bevægelse.

Inderst inde i deres smaa Hoveder bevare Børn saa mange Spørgsmaal, der ikke kunne skaffe sig Luft, en vis Intelligensens Stædighed, der selv vil løse de simpleste Gaader.

Nu spise de til Middag i Værelset ved Siden af. Jeg hører Støjen af Gafler og Tallerkener, Lyden af kjendte, kjære Stemmer, der gjøre sig Umage for at tale sagtere, og dog naa Ordene saa tydeligt hen til mig, vant som jeg er bleven til Tavsheden, hvor enhver Støj koncentrerer sig. Om Natten sover jeg kun daarligt. I Loftet, hvor Lyset fra Kakkelovnen kaster lange Skygger, danner Natlampen en lille Himmel, som dens lysende Rundkredse oversaar med store Stjærner, der dreje sig for hvert Vindpust.

Lidt Rædsel lurer rundt omkring i Værelsets mørke Kroge, i Gardinernes tunge Folder. Tilmed er det saa kjedeligt at vide dem, man holder af, indslumrede, som om deres Beskyttelse standsede et Øjeblik. Man vender og drejer sig uroligt omkring, beklager sig, for derpaa atter at slaa sig til Taals, beroliget idet en kjærlig Haand nænsomt dækker En til.

En Morgenstund, da Gardinerne endelig vare blevne aabnede for Dagslyset, følte jeg pludselig en stærk Lyst til at lege og løbe. Jeg havde gjerne villet rejse mig op lige paa Stedet, skuffet af denne Lethed over hele Legemet, der i Virkeligheden er en Svaghed, hvor det forekommer En, at der voxer Vinger frem paa Ens Ryg, medens man dog endnu er ude af Stand til at holde sig oprejst. Rekonvalescenstiden med al dens Forkjælelse har efterladt mig et yndigt Indtryk, lige fra den første Legetime, der saa hurtig endte i en træt Søvn, som de forsømte Dukker og Lammene, i broget Blanding mellem Faarefoldens Træer, delte med mig paa Silkepudens Edderdun, indtil det Øjeblik, jeg ganske alene og nok saa flink kunde gjøre et Par Skridt paa Tæppet.

Alt havde forandret sig i Huset i de fjorten Dage, jeg havde været syg. Træerne nede i Gaarden havde faaet Blade, Kanarifuglene, der laa i Reden, flagrede nu om i Buret. Solen var meget varmere. Det forekom mig besynderligt at se, at Intet havde standset sit Liv rundt omkring mit stumme, lune Værelse, og idet jeg gik forbi Spejlet, der gjengav mit Billed fra Top til Taa, opdagede jeg, at medens jeg havde ligget uden at røre mig i min lille Seng, var jeg voxet et godt Stykke uden at lægge Mærke dertil, og at i det Mindste hele Sømmen af min Kjole maatte gaa med for at gjøre den tilstrækkelig lang.

II. Mit første Bal.

Jeg mindes, at jeg var sex Aar, da jeg for første Gang skulde paa Kostumebal, og at en hvid Kjole, besat med Roser, over et himmelblaat Skjørt skulde give mig en svag Lighed med en Marquise fra forrige Aarhundrede. Jeg havde faaet mit Haar krøllet og pudret, og blot ved at tænke derpaa føler jeg Krøllejærnets Varme, Papillotternes Krusning og den lille friske, hvide Sky, der faldt ned mellem mine Krøller som en ganske fin Sne, medens Moder, der allerede var pyntet, og Fader, der lo ved at se paa mig, begge holdt et Lys op til den store Stol, hvor Frisøren havde anbragt mig.

I Vognen tror jeg nok, at jeg sov, thi mine Minder vaagne først i et Forværelse, hvor der hang lutter forede Kaaber. Allerede lige ved Indtrædelsen hørte jeg lidt Musik, smaa Fødder, der rystede Gulvet, en Summen af Stemmer. Jeg tager en lille Elsasserinde med Fløjls Livstykke i Haanden, og nu straale Spejle og Lys mig imøde. Klaverspillet, der dæmpedes, næsten overdøvedes af alle disse Smaafolks Stemmer, den stærke Lysglans, hvor alle Farver skinnede mere blændende under Lysekronernes Glans, Sløjferne, Blomsterne, de hvide Lyngplanter paa Blomsterbordene, de fornøjede, smilende Ansigter, Alt er blevet tilbage for mig som en kjøn Drøm tilligemed denne Vaghed, der er karakteristisk for afspejlede Gjenstande, som om jeg, idet jeg traadte ind, havde sét Ballet i et Spejl, med Øjnene trætte paa denne Tid af Døgnet, hvor de ellers plejede vant at være lukkede. Efter fem Minuters Forløb bliver der stille, Salen synes større, Klaveret begynder. Det er maaske det eneste Bal, hvor jeg rigtig har danset; vore smaa Fødder slog nok saa stolt Takten, ventede paa den, følte den gaa over i Akkorderne som Slagene af et usynligt Uhr, der havde tilmaalt os al denne Fornøjelse. Der dannede sig smaa Rundkredse henne i Salens Hjørner. De ganske Smaa sprang rundt med hinanden ved Haanden, og da Aftenen skred frem, faldt adskillige Smaadrenge i Søvn henne paa Sofaerne og drog dybe Sukke, naar man i Forbigaaende kom til at forstyrre dem. Men Marquiser, Hyrdinder og Schweizerpiger uden Kavallerer polkerede tappert sammen ligesom i Dansetimerne, idet de gjorde sig en forfærdelig Ulejlighed.

Lige indtil denne lykkelige Aften havde Dansen kun været for mig en Øvelse i en stor, tom Sal med blankbonet Gulv, der lignede en Skolestue. Paa Væggene hang til Pynt i smaa Rammer Broderier med meget fine Sting, der forestillede Kirsebærklaser, Katte paa Puder, fint og taalmodigt forarbejdet. Det var Husets Døtres Arbejde. De var fem, stadig ens klædte, som tog alle Faderens Elever under Behandling efter Alder og Højde. Vi dansede, delte i Roder, anførte af disse Smaapiger, som havde kunnet danse før de havde lært at læse, og som udførte alle Øvelserne med Øjnene rettede paa Lærerens Bue, en utrættelig Bue, der hidsig og tør fægtede løs paa en Violin, hvori der var grumme lidt af Tone.

Stundom aabnede en af Døtrene Klaveret og spillede en gammeldags Kvadrille eller en uendelig Vals med et tysk Navn og Udsigt over en Sø paa Titelbladet.

Hvor der dog var stor Forskjel paa disse Timer i Hverdagskjoler, et sandt anstrængende Arbejde, og dette yndige Bal, hvor jeg morede mig saa godt.

Ganske vist, ogsaa her hørtes der en Gang imellem: »Bliv staaende, hold Hovedet lige.« Men vi fór saa hurtigt forbi, at Mødrenes Stemmer tabte sig i Hvirvlen, i Skjørternes vifteformige Raslen under Omdrejningen. Hvert Øjeblik løsnede Fletningerne sig, Frisuren løste sig op, thi Smaapiger, der endnu ikke ere vante til at være kokette, beholde ikke ret længe deres Pynt i god Orden; man maa standse, medens de andre blive ved, medens Klaveret spiller raskere, og man stamper let med Foden, utaalmodig efter hurtig at indtage sin Plads igjen.

Et Øjeblik, idet jeg passerede forbi et Vindue, saa' jeg bag det oprullede Gardin et Stykke af Boulevarden med Fortovene drivende af Vand, Gassen, der skinnede saa melankolsk, og Folk, der gik forbi i dette Mørke, der forekom mig saa uhyggeligt fra den varme, lyse Sal, hvori jeg befandt mig. Jeg følte en dyb Medlidenhed ved at tænke paa, at det var saa daarligt Vejr udenfor, at alle disse forsinkede Mennesker, hvoraf Nogle gik med Pakker eller kjørte med tunge Vogne, ikke vare paa Bal ligesom jeg, i Kostume, pudrede og glade, og at Vognene kjørte forbi uden at standse under vore Vinduer med deres funklende Lygter strakte som et Par stirrende Øjne mod et ukjendt Maal. Min Lykke forekom mig pludselig meget begrænset, og jeg tror nok, at min Fornøjelse formindskedes ved Tanken om, at den kun indtog saa lille en Plads.

Senere skulde jeg lide en anden Skuffelse.

En Dag paa et Besøg gjensaa' jeg den Sal, hvor jeg havde danset, men saaledes som den virkelig var og ikke længer i Ballets Trylleglans. Det var kun et ganske almindeligt Værelse, prydet med mere eller mindre falmede Gardiner, mere eller mindre forgyldte Møbler. Med Børns forbavsede Øjne, der oversé Alt med ét Blik, opdagede

jeg en Mængde slukkede Lys i Lysekronens Krystal, jeg saa' Klaveret lukket, Lyngplanterne hentørrede, næsten døde i deres Porcellæns Vaser, og saa tænkte jeg paa mit smukke Marquise-Kostume, der laa rullet sammen paa Bunden af et Skab, hvor den lille dukkefine Dragt skulde ligge meget længe, medens jeg voxede alt for hurtig til at kunne haabe at faa den paa endnu en Gang.

---

8 Breve fra Landskabsmaler J. C. Dahl til Portrætmaler C. A. Jensen.

Meddelte af **Emil Bloch**.

VI.

Quinzano d. 29 Septbr 1820.

Min kjære Jensen!

Min Tid er saa sparsom, at jeg hidtil ikke har kunnet besvare dit Brev af 8. ds., og jeg maa oprigtig tilstaa, at min Lyst til at skrive er ej stort bedre; derimod tænker jeg ofte paa dig saavel som flere af mine Venner, men dette kan jo kun lidt nytte, naar Intet bliver ført til Papiret. Nu vil jeg ikke tænke synderlig forud, men blot lade Haanden løbe, saa følger vel Tanken med. Du vil af Freund og Koch[1]) erfare noget Mere mig angaaende, end jeg her kan fortælle dig. Vedlagt følger Breve til dem. Freund siger i sit Brev til mig, at min Rejse til Italien har været et Sidestykke til Peer Paarses fra Kallundborg til Aars, og han har Ret i Noget, kun med den Forskjel, at min gav mere Stof til en Tragedie; saa længe jeg er i Italien, har jeg næppe været én Dag ret vel, og endskjønt jeg her har det saa godt, som man i én Henseende i denne Verden kan have det, saa er jeg dog ikke ret fornøjet. Man er dog i mange Henseender generet, og den bedste Tid gaar tabt ved Spise, Drikke, Paaklæden etc. Jeg for min Del er ikke ret i mit Element, og kan ikke godt tilvejebringe Noget, hvor man, om blot i Tanken, er afhængig af Andre, ihvorvel jeg godt kan arbejde i Andres Overværelse. Jeg har benyttet Tiden saa godt som muligt, malet adskillige Studier saavel af den levende som af den livløse Natur. Jeg har hidtil havt en meget god Malerstue af den Slags, at man lige inde i Stuen kan have Dyr for sig, som Geder, Æsler, selv Heste. Skade, at jeg ej har givet mig saa megen Tid til at befatte mig dermed, men hellere benyttede Naturen derude, thi jeg troede, naar en Gang Vejret blev slet, kunde jeg altid benytte denne Lejlighed; men nu skal dette Værelse bruges til Andet, og jeg maa lade det Altsammen fare, dog har jeg faaet nogle enkelte Studier af Æsler og nogle Gedebukke af den Slags, man ikke har i Tyskland.

Tak for Ulejligheden med Lærredet, men det var ej saa nødvendigt og kom i alle Henseender dog for silde. Marschalk Kaas hørte, at jeg beklagede mig over, at jeg intet Lærred havde til et Par Malerier, der skulde forfærdiges til Prins Kristians Fødselsdag, og at man havde lovet mig Lærred i Neapel om 8 Dage, men det maatte først bestilles; der gik 8, der gik 14 Dage, ja næsten 3 Uger, og Lærredet udeblev. Tilsidst maatte jeg male et Stykke i de sidste 5 Dage af den bestemte Tid paa et lidet Stykke Lærred, jeg havde. Nu var jeg da sikker paa, som altid er Tilfældet, naar man intet Lærred skal bruge, at det da kommer. Det skete — og oven i Kjøbet havde nu Marschalk Kaas nogle Dage forinden, uden mit Vidende, skrevet om Lærred til Rom; ogsaa dette kom til min store Forbavselse, og kostede en ugudelig Hoben Penge, især i Porto. Jeg har i Sinde, dersom det kun gik an, og jeg dog maa føre det tilbage med mig til Rom, at sende det tilbage med samme Befordring, hvormed det kom, og forlange mine Penge tilbage.

Jeg har endnu ikke havt Tid til at skrive til Flachner, men det maa nu snart ske — med det Første; det er mig ret fatalt, om Aftenen har jeg altid tilforn skrevet mine Breve, nu maa jeg bruge Dagen dertil, da der om Aftenen altid forefalder Noget, der forhindrer det; og Tiden er mig her dobbelt kostbar, da jeg nu kun én Gang kommer her og gjerne vilde benytte Lejligheden, medens den er, og det er ubestemt, hvor længe vi endnu kunne blive her.

I dette Øjeblik meldte man mig, at jeg kan beholde mit Værelse; det er mig meget kjært, jeg bliver derved forskaanet for en hel Del Bryderier med at flytte etc., og jeg kan ogsaa for Fremtiden male nogle Dyr endnu. Igaar har jeg malet det Peer-Asen, jeg bestandig bruger til mine Lystrejser her i Egnen, og nu er Luften saa kjølig og Vejret saa godt, at jeg har Haab om at profitere en stor Del endnu; ogsaa har jeg Meget endnu at se, saavel her som i Neapel. Naar jeg kommer til Rom, haaber jeg at faa Tid til at udføre nogle Malerier, thi hidtil har jeg heller ikke villet befatte mig dermed her, blot for at nytte Tiden desto bedre; naar vi da er sammen igjen, kan man snakke hele Verden et Øre af. — Herskabet befinder sig meget vel, og Prinsen især er meget ofte i Neapel. Professor Brøndsted er der endnu og skal være syg; da jeg endnu ikke har været i Neapel siden jeg kom hertil, har jeg ikke talt med ham. Fra min Kone har jeg kun havt et Par Breve her, og hun, som jeg, er ikke meget fornøjet; jeg skriver til Dresden en Gang hver Uge. — Fra Thomsen har jeg havt et Par smaa Breve, siden jeg kom hertil; han fortæller intet Nyt, uden de mange sørgelige Bankerotter, og at Thorvaldsen har i sit sidste Basrelief efterladt et endnu bedre Arbejde end det første, og at han har modelleret Prins Kristians Søns Buste, som skal være frapant lignende.

Saa gjerne jeg endog blev her en Tid endnu, saa kjært er det mig dog, at vi snart komme til Rom, og da jeg paa ingen Maade kan sige, jeg er indtaget for Italien, undtagen for Kunst og Mindesmærkerne, saa ansér jeg det tillige som et Skridt til min Hjemrejse; først da, naar jeg er i Rolighed igjen, vil jeg kunne levere noget egenligt Arbejde, thi Tanken kan man dog ikke holde tilbage fra Hjemmet; det angriber ogsaa meget bestandig at sørge derover, og nu det dertil, at man i Grunden ikke er ret frisk i fysisk Forstand — mine Nerver have i den Fald lidt meget i den senere Tid, og jeg har siden jeg forlod Dresden tabt Meget, som tydelig kan sés af mine Klæder, der alle hænge om mig som Sække.

Nu er det Tid at holde op; skriv mig til, naar du har Lejlighed, om ej før, saa dog naar dit Maleri er færdigt, Kopien nemlig efter Madonna di Foligno. Hils alle Landsmænd, og træffer du den svenske Maler Ross, saa hils ham fra mig; det er et ret godt men ulykkeligt Menneske; man maa ikke miskjende ham, fordi hans Udvortes ikke er indtagende. Det vil nok vare længe, inden jeg skriver, maaske ikke før vi sés i Rom, men lad det ikke afskrække jer Andre fra at skrive: thi jeg er af den Slags Mennesker, der ikke godt vil love Noget, der ej kan holdes, fordi jeg er en Slave af mine Ord, og holder hellere Mere end jeg lover. Da jeg nu en Gang er i Skrivehjørnet, vil jeg endog i Dag begynde nogle andre Breve til Norge, Kjøbenhavn og flere Steder; naar disse ere færdige, rører jeg mig ikke af Stedet, eller rettere min Pen, thi det er dog dumt, naar man véd, de kjære Venner ere vel; det véd jeg, du er, og derfor giv dig Tid og ved Lejlighed skriv til din

sande Ven

J. Dahl.

[1]) Jørgen Hans Koch, Arkitekt, f. i Kbhvn. 1787, † 1860.

VII.

Rom d. 19. Maj 1821.

Kjære Jensen!

Da jeg nu er saa overlæsset med Arbejde, og det dertil i flere Henseender kan være fordelagtigt for mig endnu 2 à 3 Uger at blive i Rom, saa har jeg besluttet mig dertil, og kommer da først i Juni maaske til Florens. Jeg har Grund til at formode, da jeg for længe siden har meldt min Kone, at min Afrejse fra Rom var bestemt til Midten af Maj, at der er eller vil komme Breve til mig — Poste restante, Florens. Hav den Godhed og besørg mig disse til Rom, Caffe Greco. Hvis man paa Posthuset gjør Indvendinger, da kan du strax paa Stedet blot forandre Adressen og skrive, Roma, Caffe Greco, via condotti. Gaa strax derhen, thi jeg har i tre Uger ingen Breve havt og er temmelig urolig derover. Skulde det paa Posthuset ej tillades, at Breve udleveres uden til Personen selv, da kan du dog til min Beroligelse vel melde mig, at der ligger Breve til mig. Opfyld mit Ønske, jeg beder dig derom. Bangs er vel eller vil snart indtræffe i Florens; er Prinsens der endnu, da hils Alle. Jeg har ved Adler faaet at vide, at Kongen af Danmark har tilstaaet mig et Rejsestipendium, men saa, som mine Sager nu staa, kan jeg Intet modtage, uden som Forskud paa de Malerier, jeg skal male til Kristiansborg Slot[1]). Alle befinde sig vel og hilse — især Freund, han var nylig her hos mig og saa' et nyt Billede, jeg har malet; det kunde jeg fire Gange have solgt; ogsaa dette bekommer Thorvaldsen.

En venlig Hilsen fra mig din uforanderlige

J. Dahl.

VIII.

Dresden d. 29. Juni 1825.

Min kjære Ven!

Imellem flere Breve, som Landskabsmaler Møller[2]) bragte mig, var ogsaa et Brev fra Christian Albricht Jensen, som voldte mig megen Fornøjelse og overbeviste mig om, at han ej var vred over, at jeg ikke har besvaret hans Brev af forrige Aar.

Du har dog af Thomsen af og til erfaret, hvorledes det er gaaet mig, og at jeg af huslige Forhold og andre Forretninger er blevet afholdt fra at skrive — i det Mindste er kun det Allernødvendigste skét. Da nu, Gud ske Lov! Alting hos mig er vel, ogsaa min Kone, (undtagen at jeg selv igjen i et Par Dage lider af en Forkjølelses-Hoste), saa vil jeg stjæle mig saa megen Tid fra mit Arbejde, for ogsaa at lade høre Noget fra mig. Hr. Hoyen[3]), en dansk Rejsende, der i tre Aar har opholdt sig udenlands og nu kommer fra Italien for at gaa hjem, har været saa god at give mig Løfte om at besørge mig nogle Breve, og jeg benytter da Lejligheden at tilstille min Ven disse Linjer; du har vel ogsaa senere erfaret af Thomsen, at jeg led paa Øjnene; ogsaa dette vil jeg haabe er overstaaet; imidlertid maa jeg for Fremtiden være forsigtigere og skaane mig, især om Aftenen, med at læse og deslige angribende Arbejder. Ogsaa denne Svaghed, tror jeg, var mere Følger af en Forkjølelse, der havde kastet sig paa Øjnene, end af egentlig Anstrængelse, thi at male i et godt Lys, angriber ikke Øjnene mere end ethvert andet sædvanligt Arbejde.

De to Portræter af v. Bergh og Kone have ret behaget mig; jeg besørgede Rammer dertil, og da de vare meget matte, og v. B. ønskede dem fernisserede, kunde det endnu ej ske med Mastix-Fernis, da de endnu klæbede; jeg gav dem saa Gummi-Fernis, som jeg og Flere her

[1]) De to store Malerier i Billedgalleriet 1) Nr. 547, Parti ved Vordingborg; Vinter Eftermiddag. Dresden 1829. 2) Uvejrsdag i en Fjord paa Norges Kyst. Dresden 1831. Det tredje store Maleri, Vandfald i en norsk Bjærgegn, var malet i Kjøbenhavn 1817.

[2]) Jens Peter Møller, Landskabsmaler og Malerirestavrator, f. i Faaborg 1783, † 1854.

[3]) Niels Laur. Høyen.

bruge uden synderlig skadelig Virkning; er det den første Gang, jeg har bemærket, at Maleriet revnede. Jeg opdagede det, da jeg var med Møller hos v. B. — Møller tog nu heraf Grund til at sige, at det var skadeligt og vil, som kgl. Restavratør, vide Alt bedre — mellem os sagt. Fruens Portræt er revnet paa nogle Steder; jeg har taget Fernissen af og vil med Tiden rette de Par Punkter; dog maa det ligge i Farverne, thi det er aldrig arriveret mig med noget Maleri endnu.

Det var skjønt af din gode Kone, at hun, ubekjendt, dog har ladet mig og min Kone hilse — og saavel min Kone som jeg hilser venskabeligst! Jeg havde troet denne Sommer at besøge dig i Kjøbenhavn og da personlig at lære din Kone at kjende, men Tilfældet forhindrede mig i min Plan, (doch aufgeschoben ist nicht aufgehoben) maaske lykkes det mig en anden Gang; det næste Foraar vel næppe. Jeg sidder dertil altfor meget omringet af Arbejder, dem jeg gjærne først vilde se fra Haanden og fuldendte, thi ellers blive de hængende til evig Tid — naar jeg kom til Norge, blev igjen Andet at gjøre.

Din Søn begynder vel nu at snakke? Hvad hedder han? Jeg har nu tre, hvoraf de to plaprer den hele Dag næsten Ørene fulde. Wenn ich — Naar jeg lever og om 100 Aar faar Brev fra dig, da har vist Alderen saaledes fordærvet din Haand til at skrive, at vel næppe Nogen paa Jorden vil kunne læse det; derfor sørg itide for at skrive tydeligere, og det vil komme dig til Nytte, naar du bliver gammel.

Hr. H. vil underrette dig om det Øvrige her fra Dresden, som maaske kunde interessere dig. Jeg slutter disse Linjer med de bedste Ønsker for dig og dines Vel og bliver bestandig din oprigtige Ven

J. Dahl.

Fra Skitsebogen. Tegning af Erik Henningsen.

— P. S. Krøyers »Messalina«, hvoraf »Ude og Hjemme« i Dag bringer en Gjengivelse, hørte blandt de danske Billeder paa Göteborg-Udstillingen, der tiltrak sig størst Opmærksomhed, ligesom det ogsaa strax blev kjøbt af en Rigmand for 5000 Kroner og skjænket til Göteborgs Museum, hvor det altsaa vil faa sin blivende Plads. Ogsaa her paa den nys aabnede lille skandinaviske Maleriudstilling har det ved sit Æmne og den kunstneriske Udførelse lige interessante Billede bestandig samlet talrige Tilskuere foran sig. — I Viktor Rydbergs »Romerske Dage« findes en levende Skildring af de sidste Begivenheder i den berygtede Kvindes Liv. Medens hendes Ægtefælle, Kejser Claudius, var i Ostia for at overvære Bakkusfesten, benyttede Messalina hans Fraværelse til i sit Palads paa Palatinerbjærget at holde offenligt Bryllup med sin Elsker, Cajus Silius. Midt i det rasende Bakkanal saas saaledes Messalina med flagrende Haar og løftet Thyrsus, og ved hendes Side den ogsaa næsten nøgne Silius med Vedbendkrans og Kothurner. Havde Krøyer malet denne Scene, vilde han maaske have faaet det Dæmonisk-Sanselige i Messalina endnu stærkere frem end i sin, i Cirkus staaende, bydende Imperatrice. Som bekjendt vendte Kejser Claudius tilbage midt under sin Hustrus Bryllup, og fandt sig tavs i, at en af hans Yndlinge lod Dødsdommen fuldbyrde over den utro Kvinde.

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

— I Kunstforeningen bestaar Udstillingen denne Gang af Blade fra Albrecht Dürer-Foreningen i Nürnberg.

— Den Komité, som dannedes ifjor, for ved frivillige Bidrag at faa Nationaltheatrets indre Dekoration fuldført, har i Løbet af Sommeren gjennemført den største Part af Opgaven. Landskabsmaler C. Aagaard har, foruden at komponere Dekorationerne til Kongehusets Trappe og Salonen bag Kongelogen, havt sit Hovedarbejde i den runde Gang bag Balkonetagen, som gjør et meget smukt og festligt Indtryk ved sin elegante, i lyse Farver holdte Dekoration. De i Loftet anbragte Genier ere tegnede af Prof. O. Bache, men malede af Hr. Aagaard. Gulvet er der endogsaa blevet Raad til at gjøre til et Parketgulv. Imellem denne Gang og den aabne Loggia mod Kongens Nytorv ligger Tilskuernes store Foyer, hvis Dekoration har maattet opsættes til næste Aar. Loggiaens Dekoration, som er en Gave fra Hr. Malermester Schmiegelow, er udført efter Tegning af Dekorationsmaler Fristrup. Saavel Kunstneren som Hr. Schmiegelow have megen Ære af den smukke og meget dygtigt gjennemførte Dekoration. Foruden Loggiaen har Hr. Fristrup udført Tegningerne til Vestibulerne saavel ved Hovedindgangen som ved Kongehusets Indkjørsel og ved Underkjørselen mod Kongens Nytorv; navnlig i den sidste Forsal er der opnaaet en meget smuk Virkning med forholdsvis faa Midler. Der er forhaabenlig ingen Tvivl om, at det gjennemgaaende smukke Resultat, som allerede er naaet, vil vække saa almindelig Tilfredshed, at Komiteen ved yderligere Bidrag bliver i Stand til at fuldføre sin Opgave. At der med de smaa Midler, der raadedes over, allerede er udrettet saa Meget, skyldes sikkert ogsaa de Hensyn, der fra flere af de Samvirkendes Side ere tagne. Foruden de her nævnte større Lokaler, ere Theatrets mangfoldige Trapper og Gange blevne malede. Alt Malerarbejde udenfor den aabne Loggia er udført af Hr. Bernhard Schrøder.

Literatur.

Foruden de i forrige Nummer nævnede literære Nyheder vil der i Løbet af Efteraaret endvidere udkomme følgende. Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag vil saaledes blandt Andet Dr. Georg Brandes udgive 5te Bind af sine *»Hovedstrømninger i det 19. Aarhundredes Literatur«*, samt sin Afhandling om *»Ferdinand Lasalle«* i udvidet og paa Ny gjennemarbejdet Skikkelse. Paa samme Forlag vil ogsaa Nordahl Rolfsen udgive sit Skuespil *»En Valkyrje«* og Ernst v. d. Recke sin Tragedie *»Knud og Magnus«*.

Paa Andr. Schous Forlag vil der i den nærmeste Tid udkomme Max Nordau: *»Fra Kreml til Alhambra. Kulturstudier og Rejseskildringer«*, Alphonse Daudets *»Numa Roumestan«*, samt *»Konge og Helgen«* af Conr. Ferd. Meyer (Forf. til »Georg Jenatsch«). Senere udkommer af originale Sager: *»Skildringer fra et Ophold i Persien«* af Fru Agnete Læssøe, f. Jerichau. *»Nye Tider«* Fortælling af Zakarias Nielsen. *»Norsk Provinsliv«*, Fortælling af John Paulsen. *»Kirkeskuden«*, Fortælling af Henrik Pontoppidan (Forfatterdebut), samt Spielhagens sidste Arbejde *»Angela«* i autoriseret Overs. ved P. Hansen og *»Et Spørgsmaal«* af Georg Ebers, i avt. Overs. af Otto Borchsenius.

Paa J. H. Schubothes Forlag vil der udkomme: En større Roman af K. E. Franzos: *»En Kamp for Retten«*. — *»Mellem 12 og 17«* af Arne Wardt. — *»Haandtegninger«* af Rudolph Schmidt. — Et Bind Fortællinger af *»Ivar Ring«*. — Karl Bernhard: *»Gamle Minder«* i Folkeudgave, samt andet Oplag af L. Feilberg: *»Om størst Udbytte af Sjælsævner«*. Endvidere ventes 1ste Bind af Byron: *»Don Juan«* ved Holger Drachmann at skulle blive sluttet inden Julen.

Endelig vil der paa Brødrene Salmonsens og Andr. Schous Forlag udkomme et større tysk Pragtværk *»Orienten«* af A. v. Schweiger-Lerchenfeld (med 200 Illustrationer), paa Dansk ved Johannes Magnussen.

Indhold: »Norsk Folkedigtning«. Meddelt af P. Chr. Asbjørnsen. Med 4 Billeder af H. Tegner. — »En Pariserindes Barndomsminder«. Af Fru Juliette Daudet. Ved N. J. B. Med 2 Vignetter. — »Messalina«. Efter P. S. Krøyers Maleri. — »Breve fra Landskabsmaler J. C. Dahl«. Meddelte af Emil Bloch. (Sluttet). — »Fra Skitsebogen«, Tegning af Erik Henningsen. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«. — »Literatur«.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 206. Søndagen d. 11. September 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Hans Andresen Krüger. Tegning af Frants Henningsen.

Hans Andresen Krüger.

6. April 1816 — 27. August 1881.

Der falder Krans paa Krans i Graven ned,
indtil den fyldes af et Blomsterflor,
Høstblomster, plukket over Danmarks Jord
i Øst og Vest, hvor Flag paa halv Stang vajer.
Det Flag, den Døde førte frem til Sejer,
og som han vogted, da det floromvundet
sin Plads blandt dyre Minder havde fundet,
det vifter nu fra danske Mænd og Kvinder
Tak og Farvel, mens tusind Læber bæver,
og Musklen sitrer selv i faste Kinder.

Der gaar med ham en Del af os i Graven,
og det en mandig, trofast, prøvet Del;
hin ene Mand han havde faaet Gaven,
den sjældne, den at være formet hel;
storskaaren som han var, en Kæmpebygning,
han havde kun én enkelt Kjærlighed;
paa den han leved, og for den han led,
den gik med ham blandt disse Kranse ned,
lys, uden noget Høstvejrs Overskygning.

Han var en Mand, en sønderjyllandsk Bonde
af ægte »Schrot und Korn«, som Tysken siger;
usplittet selv, imellem tvende Riger
ved Sværdets Magtsprog søndret blev hans Lod;
hans Arm, som tumled selv det løbske Stod
og standsed Møllens Drev, den mægted ikke
at tvinge Sejren efter Hjærtets Agt,
men hist i Syd stod Manden støt paa Vagt
og mødte rolig Kansler-Øjets Blikke.

Han hørte til hin stolte Odels-Æt,
hvis Ahner ej har Skjold og Brev og Sigel,
for at bevise deres Jordlovs Ret
og Slægtens »rene« Blod i Hjærtets Digel;
en Junker ude og en Junker hjemme
var hans ur-danske Sindelag imod;
hans Fødeland var ham hans Hjærteblod,
og i dets Grundlov havde han sin Rod:
derfor den Ridderklang i Mandens Stemme.

Der falder Krans paa Krans i Graven ned,
det hele Land om Kisten snart florerer. —
Ja, Blomster kan vi ofre, selv i Fred,
for denne Livssag, som vor Ro generer.
Er den da død, den store fælles Sag?
Er med Hans Krüger den til Jorden stædet?
Nej, men vi Smaa maa fare kjønt i Mag
og lægge sindig Haabets Dag til Dag —
saa falder vel omsider Sørgeklædet,
og højt fra Stangen vajer Sejrens Flag.

Holger Drachmann.

Fra Krügers Jordefærd.

Der var vel Alt i Alt næsten 3000 Mennesker samlede ved Hans Andresen Krügers Jordefærd fra Bevtoft Mølle Lørdagen den 3. September. Følget samledes i den store Gaard, hvor der med Lethed kunde have været dobbelt saa mange. Tallet var ogsaa under Forventning; det var vistnok Lørdagen, hvor en Mangfoldighed af Forretningsfolk ere forhindrede fra at tage hjemmefra, i Forbindelse med den første gode Høstdag i lang Tid, der gjorde, at ikke Flere vare komne. Der er et godt Stykke ad Landevejen fra Møllen til Bevtoft By og Kirkegaarden; da man bar Kisten derhen, skød Menneskemassen sig som en bred Strøm op ad de høje Skraaninger paa begge Sider af Vejen forbi Kisten, og Trængselen blev derved umaadelig paa Kirkegaarden omkring Graven. Den tyske Herredsfoged og Gensdarmerne, der en Tid lang vare i Spidsen for Toget, bleve klemte inde mellem os Andre og saa' ud, som om de hørte til Følget; de stod ogsaa med blottede Hoveder ligesom vi, medens Præsten bad sin Bøn. Tyskerne have hædret Krügers Minde i Tale og i Skrift; hvem véd, om ikke den unge Herredsfoged, den Fremmede i Landet, følte sig vel ved for en Stund at tage sig ud som en af de Mange, der ærede Hædersmanden Krüger efter Døden.

En ung tysk Funktionær kom, medens jeg nogen Tid derefter stod paa Telegrafstationen i Vojens — den Landsby, man tager til med Jærnbanen for at komme til Bevtoft — fra Begravelsen ind paa Stationen til Vennen dér, som var ansat som Telegrafist, og i stærke Udtryk skildrede han paa Tysk Højtideligheden i Bevtoft. »Dér skulde du have været med«, sagde han ind ad Hullet til det unge Menneske, der passede Telegrafen, »det var storartet smukt!« Og saaledes maatte det tage sig ud for enhver Uhildet: den store Menneskemængde, Sangen inde i Gaarden, Mænds og Kvinders rolige Alvor og de mange Kranse. Men hvor savnedes ikke et befriende Ord! Dog det kunde Tyskeren naturligvis ikke have Sans for.

En Mand fra Kongeriget ytrede senere til mig, at det havde undret ham, at han ingen Taarer havde sét ved Begravelsen. Han mindedes til Sammenligning, hvorledes gamle Folk og unge Kvinder havde grædt ved Efterretningen om Frederik den Syvendes Død, og Krüger maatte dog siges at have staaet Hjærterne nærmere. Hans Forundring forekom mig besynderlig. Nordslesvigere i Graad! Jeg kunde ikke forestille mig dette. Er der et Folkefærd, som gjør Indtryk af megen Kraft, saa er det dem. Store, haarde Skikkelser med brede Ansigtstræk; i Reglen stærkt Skjæg, store Næser, og Kindben og Kjæver saa svært skaarne, som man ikke ofte sér det. Og saa under den faste Pande et Blik fra lyse Øjne, der er sikkert og blidt paa én Gang, venligt og med jeg véd ikke hvilken hemmelig Skat af Mod og Livsglæde. De græde, naar de fulgte deres døde Kammerat og Fører til Jorden! Saa kunde ogsaa Soldaterne have grædt i Krigens Tid, og det faldt end ikke den blødeste ind.

Sønderjyderne ere et villende Folkefærd, de ere som Krüger, de opgive ikke Modet. Der var tre danske Officerer i Uniform tilstede ved Begravelsen. Jeg saa' en gammel Kone stille drikke ind i sin Sjæl dette Billede fra den gode Tid; naar saa Begravelsen var forbi, vilde hun gaa hjem og fortælle sine Børnebørn, hvad disse Officerer havde havt paa; hver Knap, hver Snor, hver Farve i Tøjet skulde de lære at kjende, for naar de blev store, saa vilde der paa Landevejene i Nordslesvig være lige saa mange danske Uniformer, som der nu var tyske. Og i Haderslev rettede Mænd sig i Gadedørene, naar de danske Officerer gik forbi, og hilste med Kasketten ved Laaret, som de i sin Tid havde lært det i Tjenesten. Det er ikke Folk, som have opgivet Haabet; det sidder saa rede hos dem, er saa lyst, som vi ikke kjende det i Kongeriget. En Mand, der er barnefødt i Sundeved, fortalte mig, hvorledes han paa et Besøg dér i Egnen for nogle Somre siden nær var omkommen for dette gode Haabs Skyld. Alle Bønderne vilde se ham, alle vilde gjøre Gilde for ham, sommetider to, tre Stykker paa én Gang, og naar saa Kaffepunchen havde gjort sine Virkninger, maatte man om i en Bagstue og synge »Den tapre Landsoldat« Timer i Træk. Dette stod paa, indtil han bogstavelig maatte flygte — ikke for Tyskerne, dem var der ingen af, men for sine Landsmænd med det store Haab.

Her blev der ganske vist ikke sunget, men der blev talt en Del, og Kaffepunchen i Kroerne, Vinen inde i Haderslev løste Tungerne. Det var da det Samme. »Den tapre Landsoldat« vilde man maaske ikke have sunget, men kunde man have givet sit Hjærte Luft i Sang, saa havde den lydt ikke om de Fortryktes Nød, men om den kommende Sejr. Det ligger i Omgivelserne dernede. De Danske ere saa mange, de ere saa solide, saa velhavende, saa rolige og ironiske, Tyskerne ere de Smaa i mangfoldige Forhold. De have Magten, det er sandt, og de bruge den, men om egenlig Indflydelse i Landet er der endnu ikke Tale. Det er betegnende, hvorledes det underordnede Embedspersonales Adfærd er. De kunne alle Dansk og benytte sig villig deraf. Paa Jærnbanestationer, Telegrafkontorer o. s. v. flyder der under den flade preussiske Hue saa godt Dansk, som man kan forlange det af Fremmede, der først sent have lært Sproget, og om nogle af de elskværdige blandt Embedspersonalet sige Bønderne ganske rolig: han er dansk. Det vil sige, han er brav, han vil os godt. Til Gjengjæld blive Folk med den reneste danske Tunge betegnede som Tyske, naar de gaa de Indvandredes Ærinde. En kjøn Krokone et Steds, der snakkede saa bredt Jysk, at det formelig sang i Ørene, var »tysk«. Jeg véd ikke, hvorfor. Man sagde det, Alle vidste det og tog sig i Agt for hende. I det Hele er det de to Kategorier, der bruges: Dansk og Tysk. Det har ofte slet Intet med Nationaliteten at gjøre, det er Partibetegnelsen, og Forskjellen er bestemt med haarfin Nøjagtighed.

Da vi samledes til en Fællesspisning i Haderslev danske Forening Kl. 5 paa Begravelsesdagen og just var gaaet til Bords, kom der en Flok hujende og skrigende Drenge forbi. Det var den tyske Skoles Ungdom, som havde fejret Sedandagen. Den rette Dag, Dagen forud, havde det regnet, Festen havde derfor været opsat. Jeg saa' og hørte ikke synderlig til Begivenheden, men man berettede mig om den. Ingen af vore Værter lagde iøvrigt Vægt derpaa. Der har dog formodenlig været danske Drenge imellem, eller rettere sagt, det er sikkert, at der har været det; de ere tvungne til at tage Del i de tyskpatriotiske Fester. Det er mig umuligt at skrive disse Ord uden at faa den samme Følelse af Skræk, som greb mig i Haderslev, for en snigende Fare, der nærmer sig, og jeg saa' den samme Fornemmelse paa Mænds Ansigter fra Kongeriget; men Sønderjyderne gik let over denne Begivenhed. Er det Sikkerhed paa, hvad de selv bygge op i Hjemmene, eller er det Blindhed for, hvad der gaar for sig umiddelbart foran deres Øjne, som giver Sønderjyderne denne Ro? Jeg véd det ikke. Men vist er det, at midt i Tilliden, som man fik derovre, til denne kraftige danske Race, der ikke kan faa fat i Troen paa sin egen Undergang, stod jeg en Tid lang forskrækket over, hvad de kloge Modstandere finde paa med den Ungdom, som voxer op. Og her hjemme er Frygten ikke bleven mindre.

E. Skram.

Kjærlighed fra Trommesalen.

Novellette af **S. Schandorph.** Med 2 Tegninger af **Th. Philipsen.**

I.

Enhver har vist gjort den Erfaring, at de ubetydeligste Begivenheder, Ord og Personer, som man har oplevet, hørt eller sét i sin Barndom, have afsat sig i Ens Minde paa en uforklarlig Maade, uden at man kan opdage nogen Lov derfor, og lige saa vilkaarligt, uden Anledning dukke op for En i senere Aar, saa man tidt ærgrer sig over, at Ens Hukommelse er belemret med en saadan Ballast af Trivialiteter.

Som om det var hændet igaar, sér jeg den kjøbenhavnske Hestehandler Magelsens Karl i Spidsen for et Kobbel Markedsheste med rødkantet Lærredsovertræk paa Hoved og Krop ride ud af Vognmand Terps Port i min Fødeby, med Huen paa tre Haar, men dog især imponerende mig ved snævre mørkegule Skindbuxer i et Par blanke lange Støvler, der i mine Øjne gav ham en Lighed med en Væbner fra Ingemanns Romaner. Vognmand Terp holdt et Slags Gjæstgiveri for Prangere, Hesteslagtere, Lammedrivere og deres Tilbehør af Karle og Kreaturer. Han havde en meget uvoren Søn, min Jævnaldrende og Fjende, af hvem jeg stadig fik Prygl, naar vi, hvis Forældre vare Naboer, mødtes paa Markstien bag Haverne. Jeg undte Terps Matthi's al den Haan og Fortræd, Verden kunde bringe ham. Derfor var jeg Hestehandler Magelsens Karl Daniel meget taknemmelig for, at han besvarede Matthis' mod ham udslyngede: »Bæh . . . de fire store Profeter: Esaias, Jeremias og hans Begrædelsers Bog, Ezekiel og . . . Hurra, Daniel!« med følgende Apostrofe:

»Dér staar Terps det artige Barn! Han snyder sin Næse i sin Moders sorte Silkeforklæde og spytter i den høje Hat, hans Fader følger Lig med.«

Et Piskesmæld hen om Ørerne paa Terps artige Barn og et Kasteskyts i Form af en fladt tygget Skraa, der dog ikke ramte Drengens Ansigt, som aabenbart var Maalet, afrundede Daniels Frase ligesom med Anførsels- og Udraabstegn. Terps Matthi's fik ikke Tid til at fatte sig, thi Hesteprangerens Karl fór i skarpt Trav ned ad det skraanende Fortov, saa Ildgnister sprudede fra adskillige Hestehove. Den sidste Hest i Kobbelet slog, til end yderligere Forhaanelse for Matthi's, Bagdelen højt i Vejret som en foragtelig Afskedshilsen til ham. Men just som jeg glædede mig over, at den straffende Nemesis i Tilværelsen havde taget Sigte paa min arrige Fjende, vendte samme Nemesis sig imod mig, formodenlig vakt til Vrede over min uædle Hævngjerrighedsstemning. Thi Matthi's tog en Jordklump op fra Gaden og kylede efter mig. Den ramte min ny kokardebesatte og militært formede Kaskjet, og Matthi's, som ikke havde Lyst til Kamp denne Gang, trak sig tilbage til sin Faders Port, mens han sang følgende Smædevise til mig:

> Kaptejn og Amtsforvalter Kroyers Søn
> kan tude i sin Ammes Seng i Løn.

Den Bondepige, der havde været min Amme, var siden bleven mine Forældres Kokkepige. Den Omstændighed, at min fordums Amme endnu var i Huset, havde alt længe givet Matthi's Stof til mange drillende Vittigheder paa min Bekostning.

Den attenaarige Knøs Daniels Udseende og hans Formel for en uvorn Drengs Færd dukkede siden mange Gange op for mig, uden Anledning, omtrent ligesom de trivielle Vers af den gamle saakaldte »evangelisk-kristelige« Psalmebog, som min Fødebys halvfjerdsindstyveaarige Sognepræst pinte sine Konfirmander med.

II.

En fem, sex Aar efter gik jeg med min Studenterhue paa Hovedet en Foraarseftermiddag tilbage til Kjøbenhavn fra Frederiksberg. Jeg havde passeret gamle Kongevej. Som jeg skulde dreje om ad Knækket, der førte forbi Trommesalen, standser en lang ung Person med en Pisk i Haanden foran mig og siger:

»Hvad S—, er det inte Johannes Krøyer? Hvad behager? Jo, vel er det Johannes Krøyer. Goddag, Krøyer.«

Jeg gjenkjendte den et Par Aar ældre Matthi's Terp, der var voxet op til en rigtig stor »Lemmedasker«. Han bar en meget kort brun Jakke, Vest og Benklæder af samme Tøj, de sidste stukne ned i et Par langskaftede Fedtlæders Støvler, et rødt Silkehalstørklæde og en grøn Bulehat. Jeg misundte ham hans allerede frodige Knebelsbart i lige saa høj Grad som jeg foragtede de Ringe, der prydede hans Øren.

»Ja, jeg er ellers Berider hos en »møjet« stor Hestehandler,« sagde han. »Da den Gamle derhjemme gik fra

Vejret, sér De, saa solgte vi hele Grejen, og, sér De, jeg har nu aldrig havt Sans for Andet i hele denne Verden end som for Bæster. Om lidt skal jeg til at handle. Forstaar De Dem paa Bæster? . . . Naa inte? Men det kan kanskesen alligevel int'ressere Dem at se vores Brune løbe og se den sla' Magelsens den Rødblissede rent i Smadder.«

Jeg havde intet Andet at bestille og sagde Ja halvt hen i Vejret, men fortrød det strax efter, da Matthi's kom med følgende Opfordring:

»La' vos barestens først gaa ind paa Beværtningen og ta' et Par »Vander«, før Kværken skal til at drikke Støv. Beværtningen herude er baade god og temmelig prisbillig.«

Min Studenterfølelse krympede sig ved at skulle betræde en Beværtning paa Trommesalen sammen med en Hesteprangers Karl. Men her kom atter min underlige Vedhængen ved Barndomsminder frem sammen med en drengeagtig Stolthedsfølelse af, at jeg i Sammenligning med min forhen saa overlegne Fjende havde naât et saa højt Stade i Samfundet, at han øjensynlig var stolt af at gaa sammen med en Student. Det blev mig bekræftet ved følgende Udbrud af Matthi's Terp, efter at vi havde passeret flere Grupper af Prangere, Kvæg- og Lammedrivere, som han nikkede til snart fortrolig, snart nedladende:

»Ja, dannede Mennesker, sér De, Krøyer, dem er her nu inte mange af i disse Kredse. Men af og til søger jeg Nogen af den Sjanger (Genre) og forhører mig om de politiske Begivenheder, og jeg gaar mere jævnlig paa Theatret i Alhambra og paa de Steder i Fridsberg Allé, hvor der er bedre Piger, som synger saadan mere noble Viser. Jeg vil s'gu inte blive en Rod. Jeg kan nu en Gang inte udstaa Rødder og Bø'ster. Jeg siger: Immervæk opad! Og det er det Svære ved det. For, sér De, Krøyer, i Skidtet kan jo ethvert Bæst komme, det behøver man inte at gjøre sig noget Studium for, om man saa maa sige. Man kan ogsaa sige, at det behøver man ingen Attestats til, hvad behager Krøyer? Ha, ha, ha . . . det var ellers ganske godt sagt, hvad? Ja, vi har Indfald, vi Drenge fra Provinserne! Kjøbenhavnerne er nogle Tørvetrillere.«

Jeg fulgte med Terp ind i Stueetagen af et brædebeklædt Hus. Det var et langt Værelse, der var Beværtningens Hovedlokale. Der havde aabenbart for nylig været mange Gjæster, thi Tallerkener, nogle med afskrabet Sauce og afgnavede Ben, andre med Smørrebrødssmuler, samt helt eller halvt tømte Øl- og Brændevinsglas fyldte Pladerne paa de smaa gulmalede Fyrretræsborde, der stode langs Væggene, og Stolene faldt over hverandre, som om de vare blevne rykkede tilbage fra Bordene med Spark. Det var Spor af de frokosterende Prangere og deres Følges Hærværk.

Der var kun to Personer i Stuen. I den øverste Ende bag Buffetten stod Opvartningsjomfruen. Det var en høj og kraftig Pige med store, noget udstaaende, lyseblaa Øjne og et langt, krøllet, hørgult Haar, der hang helt ned paa Kjoleryggen, tæt og tykt som et Tjørnekrat. Hun vendte Ansigtet i Vejret, missede let med Øjnene og rimpede Munden lidt mod Solen; den knejsende Stilling gjorde hende stærkt svajrygget. Den røde, ikke aldeles rene venstre Haands Fingre med et Par Ringe af utvivlsom Uægthed bevægede sig spillende langs Buffettens Rand. Dragten havde et moderne Snit, navnlig vare de brugelige store Sløjfer bagtil paa Kjolen meget brusende og stærkt udviklede, men fortil, hvor Brystet tegnede sin stærke Hvælving, sad to store Fedtepletter. Den Skjønne ænsede aldeles ikke de Indtrædende, hun blev ved at se fornem ud paa sin Vis, bevarede sin knejsende Stilling med Profilen vendt mod os og »grinede mod Solen«.

Den anden Tilstedeværende sad i nogen Afstand fra Buffetten ved et af de omtalte smaa Borde. Han havde en strikket ulden Hue paa Hovedet, og da han holdt sig meget duknakket, kunde jeg ikke strax se hans Ansigt. Han holdt en firkantet Gjenstand foran paa Skjødet; først da jeg hørte en snøvlende, orgelagtig Tone gaa ud fra den, blev det mig klart, at det var en stor Harmonika. Han begyndte netop paa Arien af »Josef og hans Brødre«

»Min fjortende Vaar knap jeg skued'«

og spillede den saa langsomt og drævende, at Foredraget i Længden med Naturnødvendighed maatte have dysset enhver som helst Tilhører i Blund, selv om en saadan Harmonikas Klangfarve ikke havde været ham ubehagelig.

»To »Vander« og »to Røde«.« Med dette Raab gjennembrød Matthi's Terps posthornagtige Røst de Méhulske Toner fra Harmonikaen.

Jomfruen holdt sig ubevægelig i den samme Stilling; hun fnøs blot foragtelig ud ad det ene Næsebor i Retning af Matthi's.

»Sa'e Jomfruen Noget?« spurgte Matthi's, og da han intet andet Svar erholdt end en stærkere Gjentagelse af det Forrige, søgte han at blive den Overlegne i Situationen ved med et rask Sæt at tage Sæde paa et tomt Bord, og fløjtende at slaa ind i den Melodi, som lød fra Harmonikaen, medens han samtidig slog Takt mod Bordbenene med Støvlehælene. Men et knusende Blik fra Damen bag Buffetten tæmmede ham. Matthi's Terp gav sig ikke strax; for at redde Æren neddæmpede han efterhaanden sin Fløjten og sine Taktslag, saa de umærkelig vare døde hen, da Harmonikavirtuosen havde taget fat paa Gjentagelsen af Strofen.

Damen kastede sig forover, støttede begge Albuerne paa Buffetten og Kinderne mod sine Haandflader. Idet hun gjorde en myndig, olympisk Bevægelse med Øjenbrynene, sagde hun med hvas og sikker Røst:

»Det kan være nok med den.«

Som paa en militær Kommando standsede Harmonikamanden sit Spil midt i Strofen og sendte paa Skraa under Kaskjetskyggen et spørgende Blik til den Skjønne. Ved denne lille Forandring af den ludende Stilling, som Musikeren hidtil havde indtaget, gjenkjendte jeg hans Ansigtstræk. Det var Hestehandler Magelsens Karl, Daniel. Han var en nittenaarig Knøs, da jeg sidste Gang saa' ham ride ned ad min Fødebys skraa Fortov som Fører for Hestekoblet og hørte ham udslynge hin flotte Replik til min nuværende Ledsager. Nu var han en fuldt udviklet ung Mand med et kraftig kruset Hageskjæg, der i to med ikke ringe Barberkunst tilvejebragte Spidser løb smalt op i Mundvigene, hvorved hele Skjæggets Form kom til at ligne et kort Skjødeskind med tilhørende Remme. Men det triumferende Udtryk af Magtfølelse, som bredte sig over Skikkelsen, da jeg sidste Gang saa' den, var borte; en melankolsk Forkuethed hang i de sænkede Øjenlaag, og Haartotterne, der laa langt ned over Tindingerne, saa' ud som to af sludfuldt Vejr forpiskede Duske Græs.

»Du spiller nok til Ligbegegnelse, Daniel,« sagde Matthi's. »Kan De li' det, Jomfru, hvad?«

Jomfruen svarede med Øjnene vendte op mod Loftet:

»Jeg har ingen Smag for Musik fra Sangerindebeværtninger. Jeg vil have Noget med Følelse i, saadant Noget, som jeg hørte paa den italienske Opera ude paa Kasino.«

Daniel mumlede: »Saadanne Steder kommer jeg inte.«

»Ja, men dér kom Jomfruen ifjor, da hun var Kjærest med en sort taliensk Gibsersvend,« sagde Matthi's.

»Han var Kommis hos Orlandi,« sagde Jomfruen, bestandig uden at se paa nogen af de Tilstedeværende; »jeg har aldrig været forlovet med ham. Han gjorde nogle forberedende Tilnærmelser og forærede mig sin Fribillet til Italienerne, for han var en intim Ven af flere af Sangerne. Men jeg vilde rigtignok ikke have En, der hverken kunde læse, skrive eller regne, og som snakkede gebrokkent.«

»Ja, hvem der havde saadan en Opdragelse som De!« sukkede Daniel.

Opvartningspigen knixede med Nakken og sagde:

»Naar man har hørt saadant Noget som den Sang i Trovatoraen bag ved Kulisjerne, saa bliver man kræsen med Musik. Jeg havde bare det imod ham, at Sangeren kom

ud i sort Frakke og graa Benklæder, da han blev kaldt frem; det var ikke saa gribende, som da han havde Fløjls Bluse og snævre røde Benklæder. Men Sangen var ligefrem Noget, der talte til det Højere hos Menneskene.«

Hun gav sig til at tralle de første Takter af Taarnarien i »Il Trovatore«.

»Naa den!« udbrød Daniel beroliget; »den har jeg lært mig efter Lirenkasserne.«

Harmonikaen kom atter i Gang, og nu lød »Leonora addio«. Jomfruen nikkede overlegent og standsede Musiken ved en Haandbevægelse, da Melodien var spillet igjennem.

»Talang har De«, sagde hun til Daniel; »De skulde bare lægge Dem efter noget mere Følelse og Foredrag, som det kaldes.«

»Hvor Fanden skulde jeg faa det fra?« brummede Hestepranger Magelsens Karl mismodig; »jeg tror, jeg har faaet Alt ud af Spillekassen, hvad der er i den.«

Der blev en Pavse. Matthi's afbrød den ved i den høfligste Tone, der var ledsaget af et Klask af Støvlehælene mod hinanden, at sige:

»Undskyld, men jeg bestilte et Par Vandere, Jomfru.«

»Om Forladelse, Hr. Terp,« svarede hun uendelig knibsk, »at jeg spilder Deres kostbare Tid.« Hun trallede højt op et Par Toner af den sidste Melodi, rakte dovent op i Buffetten efter et Par Flasker Sodavand og serverede dem med de i Bestillingen underforstaaede to smaa Glas Kognak. Da hun nærmede sig vort Bord med Drikkevarerne, gjorde Matthi's Terp en ubeskrivelig Bevægelse: han spjættede kort og hurtig ud med Arme og Ben og lagde Hovedet paa Siden; det tilsigtede Indtryk gik i Retning af flot, kavalermæssigt Kourtoisi. Den Skjønne derimod fandt sig foranlediget til at blive fornærmet, hun veg til Side med en Mine, der betød Væmmelse.

»Stak De Dem paa Naalen i Deres Guldbroche, Jomfru?« spurgte Matthi's.

»Jeg lugtede Deres væmmelige Transtøvler.«

»Hvis jeg kan tjene Dem, skal jeg gaa paa Hosesokker her paa Beværtningen.«

»Turde jeg bede Dem om, Hr. Terp, at bruge mere dannede Udtryk i min Nærværelse. I ordenlige »Særkler« siger man Strømpefødder.«

Matthi's blev bragt til forknyt Tavshed. Modet blussede derimod op i Daniel.

»Maa jeg opvarte Jomfru Anselikka med en rød Bruslemmenade?« spurgte han.

»Vil De ikke nok lære at udtale mit Navn ordenligt?«

»Jo vel,« svarede Daniel. »Men vil De ha'en, Lemmenaden?«

»Aa, ja Tak.«

»Vil De have en svensk Banko med Sodavand i?« raabte Matthi's Terp.

»Jeg drikker ikke Spiritus,« lød det unaadige Svar.

I det Samme faldt den ubønhørlige Værtshusskjønheds lyseblaa Øjne hen paa min Studenterkaskjet, der laa i Vindueskarmen bagved Bordet, som min Byskammerat og jeg havde lagt Beslag paa. Matthi's havde fulgt hendes Blikkes Retning.

»Ja, det er en Studenterhue,« sagde Matthi's Terp med Selvfølelse; »den tilhører min Byskammerat Krøyer dér; hanses Fa'er var Kaptejn og Amtsforvalter, og han var den Onde . . . om Forladelse, Jomfru; — han har immer vaaren min fortroligste Ven.«

Der bredte sig Solskin over Buffetdamens Ansigt, og dets Straaler fordeltes mellem Matthi's og mig, alt mens hun drak den af Daniel bestilte røde Bruslimonade og skottede over Glasset til os. Jeg havde en altfor dannet æsthetisk Smag, til at et saa lavt staaende Væsens Imødekommenhed skulde gjøre det fjærneste Indtryk paa mig. Nej, en hvid Dame i Maanelys paa en Altan paa Strandvejen! Det var romantisk Studenterhavre. Men jeg følte mig som en moden og overlegen Psykolog, for hvem det kunde have en lejlighedsvis Interesse at studere Erotiken i dens laveste Former, saaledes som den nødvendigvis maatte aabenbare sig paa en Beværtning for Prangere og Lammedrivere, mellem en malproper Opvartningspige og to saa lidet kultiverede Individer som Matthi's Terp og Hestehandler Magelsens Karl, Daniel. Og paa min Stands, den akademiske Borgerstands, Vegne følte jeg mig smigret ved, at min Hues Nærværelse var Grunden til, at Hulens Nymfe aabenbart lod Vægtskaalen synke til min Ledsagers Fordel. Thi hun vendte Ryggen til Daniel, smilede og nikkede til Matthi's og sagde, idet hun samtidig koketterede lidt til mig:

»Nu vil jeg nok have den Banko med Sodavand. Det er en Drik for os Skandinaviere. Jeg har før tjent paa en Beværtning i Malmø.«

Matthi's lod sin Skindpung med Penge i klaske paa Buffettens Disk, tog nogle mindre Sølvmønter i den hule Haand, kastede dem med en Grand-Seigneurmine hen ad Disken og sagde med et Kast med Haanden:

»Sla'r lige til, Frøken.«

Han greb resolut hendes Haand og trykkede et Kys paa de beringede Fingre. Den Skjønne gjorde ingen Modstand, men sagde paa Etikettens Vegne med mild Alvor:

»Hold Dem i Destance, Terp!«

Bagved mig hørte jeg en Lyd som Knurren af en stor Hund. Jeg vendte mig og saa' Daniels brede Ryg bevæge sig hen mod Døren. Af hans Knurren artikulerede kun følgende Sætning sig:

»Dette herre ender med Klø.«

Matthi's drejede Hovedet over den ene Skulder og sagde med majestætisk Ro:

»Ja for visse Andre, begribeligvis.«

Da Daniel var ude af Døren, sagde Angelika:

»Ingen Raaheder i Anledning af mig, Terp. Gaa nu ud. Nu har de begyndt at prøve Hestene. Vis Dem nu til Deres Fordel og dygtig i Deres Métier. Jeg sér paa det Hele her gjennem Vinduet. Farvel, Hr. Krøyer (et huldsaligt Knix fulgte med Ordene); farvel, Terp, og opfør Dem dannet.«

»Bliv nu og se os røre Bæsterne, Krøyer,« sagde Matthi's til mig. »Hør, synes De inte, at det er en bedre Pige, hvad 'faler? Jeg kyssede hende barestens paa Haanden for at lade, som jeg havde lige saa megen Lektyre som hun. Det ku' hun li'.«

III.

Der var Liv og Arbejde paa »Trommesalen« og dens Omgivelser, et grupperet og forskjelligartet Liv, der røbede sig højt og lydeligt. Ud fra Foldene brølede Køer og Stude i Bas, Kalve, Faar og Lam besørgede Mellemstemmerne; Sopranen glimrede længe ved sin Fraværelse, indtil et Par Svin med stor Bravour overtog den og udhvinede Toner, der, hvad Højden angik, trodsede al menneskelig Virtuositet. Det var, som om den tørre og skarpe Foraarsvind blæste Lys ned, der sammen med Støvet sved i Øjnene; de endnu bladløse Trægrene klaprede og blinkede; Vejen var saa tør og saa forkjørt, at det saa' ud, som den var belagt med Svinemel i Stedet for med Grus. Heste stod opstillede parvis og enkeltvis op mod Husene tilvenstre for Vejen, holdte ved Tøjlen af Prangernes Karle. Ejerne selv bevægede sig rundt i Terrænet med overlegne, ligegyldige Ansigter, som om det Hele var Noget, der ikke vedkom dem. Den korpulente Hr. Magelsen, en Figur, som jeg godt erindrede fra Hestemarkederne i min Fødeby, stod og skrævede paa Trottoiret tilhøjre og tyggede sin Cigarstump flad; en Mand, der saa' ud som en mindre Proprietær eller Møller fra Landet, hilste ham. Magelsen sagde:

»God Dag, god Dag, god Dag, god Dag! Skal De kjøbe en Durkløber herude, Uldriksen?«

»Nej, jeg skal s'gu ikke,« svarede Landmanden; »jeg sér bare lidt paa Tingene. De har vel heller ingen Heste at skal have solgt?«

»Nej saagu' har jeg ej,« sagde Prangeren med en saa dvask Betoning, som om Intet var længere fra hans Tanke end at handle med Heste.

»Farvel, Magelsen!«

»Farvel, Uldriksen! Farvel, farvel, farvel!«

Da Ulriksen var kommen en halv Snes Skridt fra Prangeren, sagde han:

»Forberg (det var Matthi's Terps Principal) har nok Heste herude idag.«

»Saa—aa? Har han det? Det kan jeg s'gu ikke tro.«

»Jo, de to derhenne er skam hans.«

»De dér? Den Brune og den Sorte? Saa—aa? Ja, det kan jo være et Par meget gode Heste. Ja, jeg tror ogsaa, det er Forbergs Karl.«

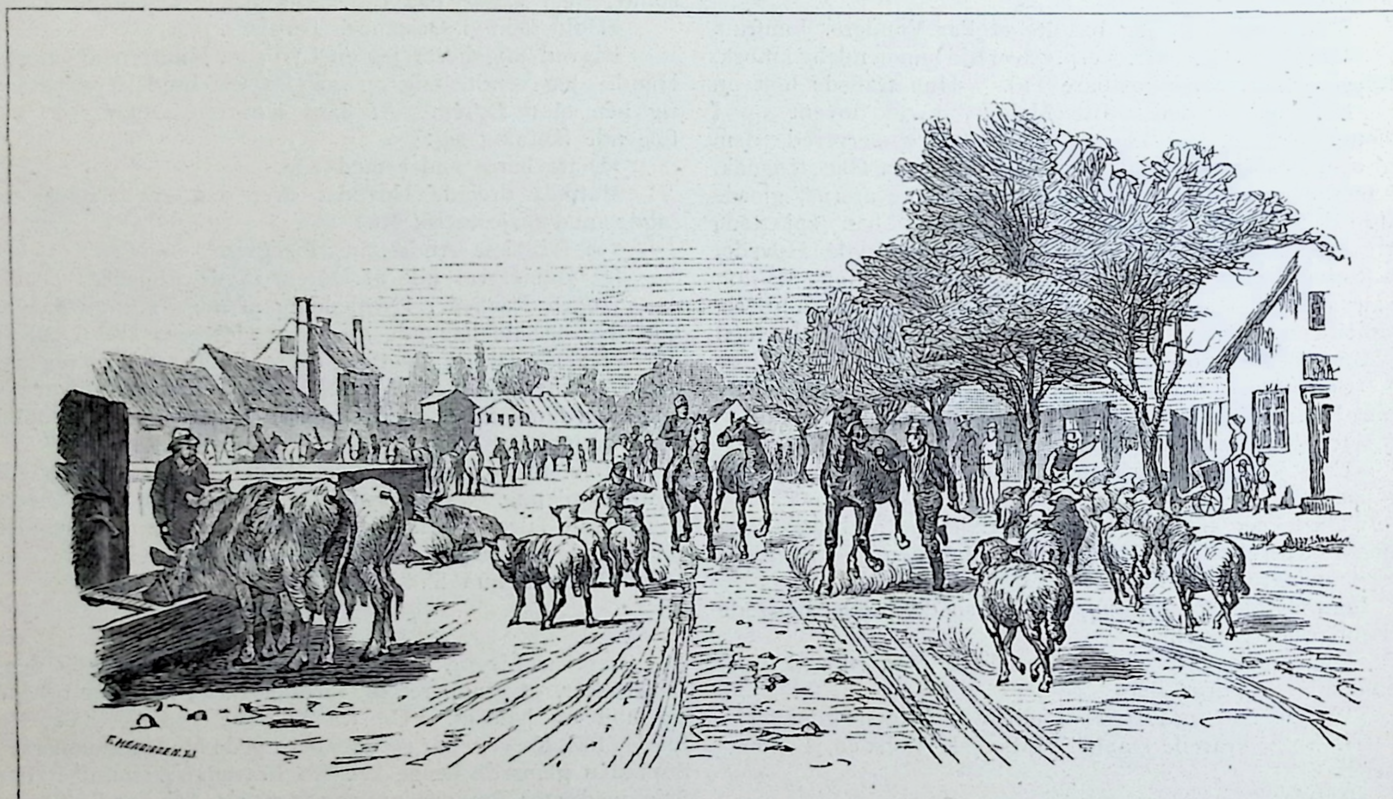
»Men De har ingen Heste herude?«

»Nej, jeg har saagu' ikke.«

»Ja, men det er jo Deres Karl, der holder den Røde derhenne.«

»Ja, der staar jo Daniel. Det huskede jeg slet ikke paa. Hør, Uldriksen!« Her vinkede Hestehandleren ad Landmanden, kom ham halvt i Møde, gjorde en til nærmere diplomatisk Forhandling indbydende Grimace og tog ham under Armen. De gik et langt Stykke ned mod Søen, samtalende og gestikulerende. Da de vendte om, skiltes de ad, gik hver til sin Side og saa' foreløbig ikke mere til hinanden. En omhyggelig Iagttager vilde have bemærket, at da Ulriksen passerede forbi Matthi's Terp, der havde besteget en brun Vallak og holdt en sort som Haandhest, vexlede de To et betydende Blik, der syntes at tilkjendegive, at en tidligere Forhandling havde fundet Sted mellem Forbergs Repræsentant og Mølleren.

Daniel maatte ogsaa have modtaget bestemt Instrux. Thi næppe fik han Øje paa den paa Trottoiret langsomt spaserende Ulriksen, før han ved et livligt Knald og Tilraab satte sin Hest i Løb langs Kjørebanen paa Vejen. Støvet hvirvlede op om dem som den hvide Røg fra en Dampkjedel, der tømmes; Karlens og Hestens Øjne funklede omkap, der var en vis symmetrisk Rhythme i Mandens og Dyrets Bevægelser, og Daniels lange, blonde Haar flagrede og glinsede i Lyset ligesom den Rødes hvidgule Manke. Nogle Faar forfærdedes ved Løbet og Larmen, spredtes til Siderne for atter at løbe bus paa hinanden

Hestehandel paa den gamle Trommesal.

Tegning af Th. Philipsen.

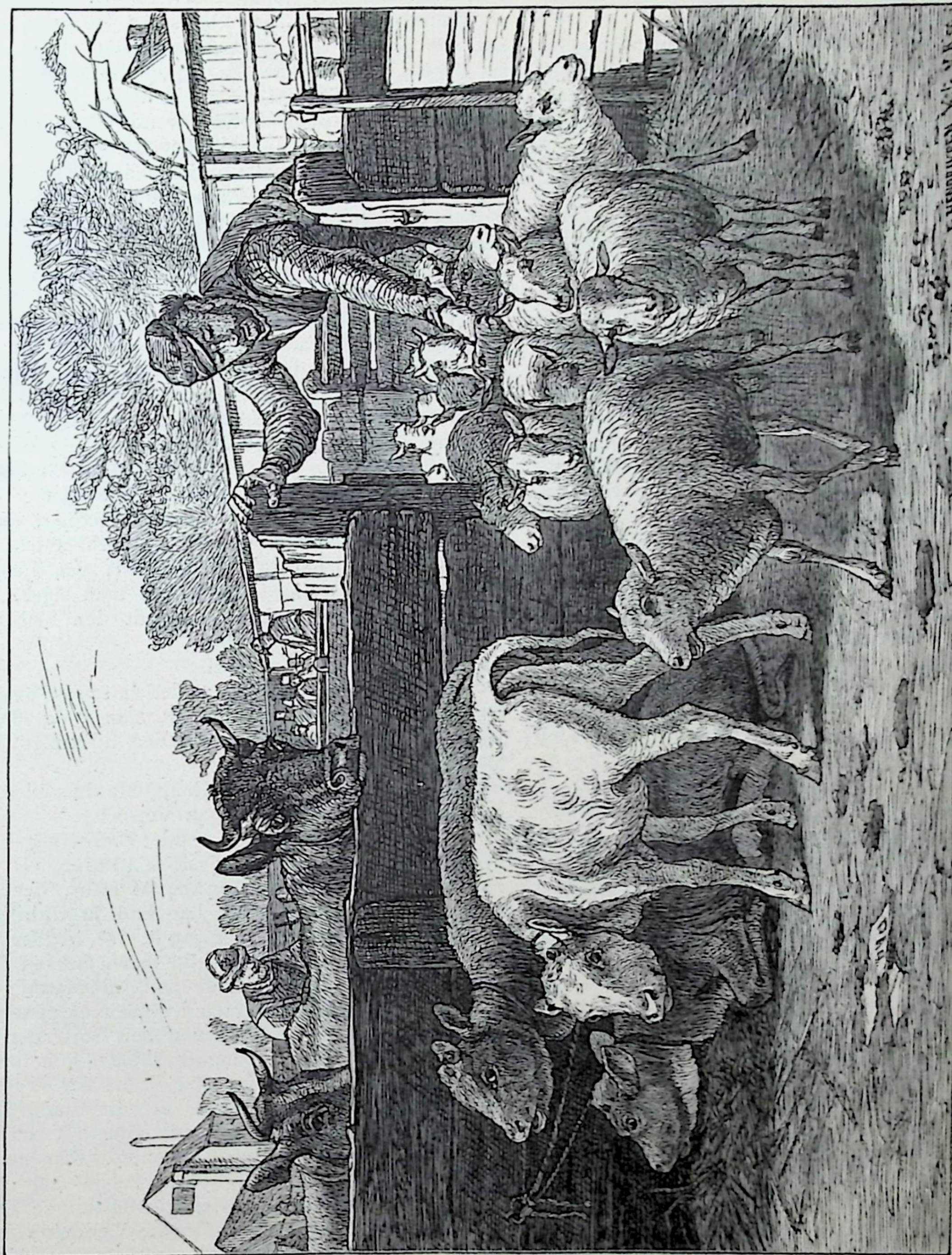
med Hovedet under vanvittig Brægen og forgjæves Forsøg fra Vogterdrengens Side for at faa Skik paa dem; men en ældre, sat Bede blev rolig staaende og antog en filosofisk afventende Holdning med det ene Forben løftet lige over for det larmende Fænomen. Nogle menneskelige Tilskuere, der havde samlet sig om det, roste Hestens Løb; dens Fører skottede hen mod Beværtningens Vindue, som Gjenstanden for hans Tilbedelse havde aabnet paa Klem, saasnart han ved et rask Ryk i Tøjlen og et gymnastisk Sæt med sin Krop havde standset Farten paa en appelmæssig Maade. Damen nikkede til den første af de tournerende Herrer, der bejlede til hendes Gunst, men Nikket havde en nevtral Karakter; Adressaten kunde ingen som helst Slutning drage af det.

Men nu skulde Rivalen, Matthi's Terp, der havde to Heste at fremstille, vise sine Kunster, og han optraadte jo fornemmere, nemlig som Rytter. Med en brammende og udfordrende Mine, med højt Hyl og skingrende Piskeknald satte han de to Heste i Fart, men da han i Tilgift vilde vise sit Ridedyrs Evne til at gjøre Kaprioler, gik det galt, hvad enten han nu havde overvurderet dens Evners Omfang, eller det skyldtes et Uheld. Ridehesten snublede og faldt; Matth'is Terp røg ud over dens Hoved, Haandhesten løb løbsk og maatte fanges ude i Vesterbros Passage; den uheldige Hest og Rytter haltede efter Faldet. Den Sidste maa have været ilde lidt eller misundt af Publikum, thi ironiske Hurraraab fra voxne og Piben i Fingrene fra umyndige Tilskuere fulgte efter hans Uheld; kun de drøvtyggende Medlemmer af Samfundet i Forbindelse med deres tykhudede Kolleger havde aldeles upartisk istemt en lignende Koncert, som de hilsede hans beskednere og lykkelige Medbejlere med. Damen smækkede Vinduet stærkt i, da Matthi's Terp humpende nærmede sig det. Han maatte slukøret lade Andre samle hans Heste og dulgte sig i Gruppen. Da jeg var ved at forlade Kamppladsen, stod Frøkenen i det atter aabnede Vindue i Samtale med Daniel. Jeg hørte blot disse Ord af ham i Forbigaaende:

»Uldriksen har kjøbt vor Røde og skal give 300 Daler for den.«

IV.

Jeg havde næppe nogensinde tænkt paa denne Begivenhed i mine Studenteraar og i de 8 Aar, jeg siden havde siddet som praktiserende Læge i den lille jyske Kjøbstad, før jeg fik Tid og Raad til at gjøre en Kjøbenhavnsrejse. Men en hed Sommerdag, da jeg vilde vandre ud ad Frederiksberg til, og jeg i den lille Allé tilvenstre fra Byen af fik et stærkt Indtryk af dyrisk Atmosfære baaren hen mod mig fra Trommesalen, randt hin ubetydelige Episode, jeg i min tidligere Studentertid havde været Vidne til med Trommesalen som Sceneri, mig i Hu. Og alt som dens Enkeltheder tydeligere tegnede sig i Erindringen, syntes jeg, at det kunde være morsomt, hvis jeg kunde faa Enden at vide paa den ejendommelige Elskovsdyst mellem de to ædle Hestebetvingere Matthi's og Daniel. »Men hvordan skal du faa det opklaret?« sagde jeg til

Fra Trommesalen.
Efter Maleri af **Th. Philipsen**, tegnet af Kunstneren.

mig selv. Det var dog ikke sandsynligt, at nogen af de tre Medspillende nu efter vel 15 Aars Forløb figurerede paa Trommesalen. Rigtignok bar samme sejge Institution et stokkonservativt Præg, som nok kunde ærgre En i det Herrens Aar 1870 paa Hovedstadens Vegne, der maatte nøjes med dette primitive Kvægtorv, men lige saa sikkert som det var, at Dyrebesætningerne hastig afløste hverandre, ligesaa rimeligt var det, at Prangernes Karle skiftede. Jeg opgav altsaa hastig denne taabelige Tanke. Men den hygieiniske Interesse kom op i mig og bragte mig til grundigere at tage disse, alle hygieiniske Love trodsende Lokaliteter rigtig i Øjesyn. Efter at have gaaet rundt og sét ind i Folde og Baase blev jeg opmærksom paa den Vanskelighed, en Lammedriver havde ved at faa sine Dyr praktiseret gjennem de smalle og daarlige Indgange til det for dem bestemte Rum. I stor Forvirring, med Hovederne

tørnende mod hverandre kom de første af dem ind; de brægede af Bestyrtelse ved at se tre Kalve, der stod bundne op til Brædeskillerummet, Kalvenes Svar i Brøleform røbede Gnavenhed over Forstyrrelse, alt mens en ældre, sat Ko i Naborummet hvilende med Hovedet paa Brædeskillerummet tog Revue over, hvad der gik for sig, og med overlegen Snøften sendte smaa Dampskyer ud gjennem de fugtige Næsebor, mens Snuden stod saa blank i Solskinnet, som om den var ferniseret. Driveren tog Sagen med stor Koldblodighed, han vendte Ryggen til mig, men jeg kunde høre ham stadig konversere sine firbenede Medskabninger:

(Til Faarene) »Se til, I kan bære Jer en lille Smule menneskeligt ad, I Fætøj!« (Til et udisciplineret Individ af samme Slags) »Vil du blive i Geleddet, din Apothekertøs!« (Til et dito) »Skab dig inte, Therese! Sikken en Karbonadefrøken!« (Til Kalvene) »Pas I bare Jer selv, I Kohvalpe!« (Til Koen) »Kanske du er bleven Politiinspektør og bilder dig ind, at du er mere end et Kvæg? Hvad behager? (Mumlende) Fordi en anden En er bleven degredért, saa skal han vise Jer, at det ene Bæst inte har Noget at lade det andet høre.«

Jeg kjendte Stemmen, syntes jeg, og tog den Talende nærmere i Øjesyn. Men det var jo Daniel. Den unge Kraftkarl, som jeg havde sét før, var bleven krumrygget og højskuldret. I Stedet for de snævre Skindbuxer og blanke Ridestøvler, der havde frembragt et romantisk Indtryk paa mig som Barn, bar han nu en gammel Vest, der var udreven i Armhullerne, og hvis halve Knapper manglede; hans stribede Nattrøjeærmer stak ud gjennem Vestens udrevne Ærmehuller, samme Vests Shertingsryg var plettet og laset; Ansigtet var blevet længere og magrere, Næsen karmoisinrød, et pjusket Helskjæg bedækkede Kinder, Mund og Underkjæve, kort sagt, hele Skikkelsen saa' ældet, lurvet, halv forfalden, helt reduceret ud.

Da han havde bragt Faarene i en rimelig Situation, vendte han sig om, idet han kløede sig under Huen.

»God Dag! Daniel,« sagde jeg.

»God Dag,« sagde han høfligt, men dvask og tog næppe Huen af.

»De kjender mig vel ikke?«

»Jo, det er jo Fredriksen.«

»Ne—e—j.»

»Jo, Gu' er det Fredriksen.«

Jeg følte ingen Grund til at modsige Daniel, da jeg forudsaa', at det vilde kræve en Del Vidtløftighed at faa ham forklaret, hvorfra jeg kjendte ham, og hvem jeg var.

»Naa, saa De kjender mig igjen?« sagde jeg.

»Ja, De er vel Kvægkommissionær endnu?« sagde Daniel.

»Nej, jeg har trukket mig tilbage og har en pæn lille Gaard ovre i Jylland.«

»Aa, ja saamænd! Men naar De kommer til Kjøbenhavn, kan jeg godt begribe, at De ikke saa godt kan blive fra Trommesalen. Selv en anden En, der er bleven »degredért«, vilde dog gjerne lukke sine Øjne her, inden de laver et nyt Kvægtorv, som de jo snakker om. Men det er ingen Nytte til, Fredriksen, nej det er s'gu'tte.«

Det syntes jeg nu nok, det var, men jeg indsaa', at en Diskussion ingen Nytte var til overfor den halvgamle Karls forstokkede Konservatisme.

»De er ikke længere hos Magelsen, kan jeg se.«

»Nej, det er jeg nok lovlig undskyldt for. Véd De ikke, at Magelsen er død for over 10 Aar siden? Det troede jeg, at alle Folk vidste. Nej, man er bleven degredért, Fredriksen, som det hedder i det Militære.«

»Saa—aa? Gaar det Dem ikke godt?«

»Nej, det var Synd, om jeg sagde det, Fredriksen. Ja det var i de Tider, da man kom paa de pæne Beværtninger med Prangere og Kommissionærer! Nu maa man holde Kompagniskab med Kulsjovere, som nok lige akkurat er i Rangstilling med Lammedrivere og andre Sekretærer. Bag efter dem kommer Røgterne ude hos Bønderne; for dem æstimerer jeg inte højere end Ladegaardslemmer.«

»Ja, men Daniel, hvor kan det være, at De er bleven degraderet, som De siger?«

»Fruentimmer, Fredriksen,« svarede Karlen og trak paa Skuldrene.

»Ja, saa? Denne Jomfru Angelika, som . . .«

Daniel løftede det ene af sine skulende Øjne op mod mig og mumlede:

»Ja, De er gammel paa Trommesalen, kan jeg mærke. Ja, du Frelsens! Sikken et Kryds og sikken et Bringetøj paa et Fruentimmer! Hvad, Fredriksen! Det kunde kradse i det Indvendige af En at se det, ligesom naar man drikker en Malurtbitter. Hu, ha! Ja, siden De har kjendt hende, saa kan jeg lige saa godt fortælle Dem hele Geschichten, for ovre i Jylland har De begribeligvis inte faaet nogen rigtig Klarhed i Sagen. Og siden De inte generer Dem ved at snakke til en forhenværende Bekjendter, som det er gaaet tilbage med, saa vil jeg da sige Dem, at jeg har en Frakke liggende nede i den Kjælder dér; den er jo rigtignok inte paa sidste Parisermode, men den vil jeg gaa ned og trække paa, hvis De vil gaa et Stykke ned ad gamle Kongevej med. Saa kan vi sætte os ind paa en Beværtning dér, for skal jeg fortælle alt det, saa maa jeg have noget Øl.«

Jeg gik ind paa Daniels Betingelser, bestilte Bajersk Øl paa den lille Kafé, han valgte, og lod ham fortælle. Under Fortællingen bestilte Daniel gjentagne Gange Snapse.

»Sér De, Fredriksen, naar jeg siger, at Kjæresteri og Fruentimmer har rungeneret mig, saa mener jeg, at det er det Ene med det Andet: Bedrøvelse . . . og Brændevin . . . og den forbandede gule Hestgarde, som, Gud ske Lov, er furet for en hel Del Aar siden. Det blanke Kram, som de gule Kanarifugle spændte om Bringetøjet, det kunde jo skinne lige ind bag Blansketten i Snørlivet paa saadan En som Anselikka. Sér De, Fredriksen, der var jo Mange, der trak i de grønne Hoser, som man siger, for hendes Skyld, men . . . De har jo kjendt den Flab, der tjente hos Hestehandler Forberg?«

»Matthi's Terp. Ja vel.«

»Naa, kan De selv se, at det er sandt, hvad jeg siger. Jeg har inte i Sinde at digte Romaner og Heltebedrifter. Men en Gang stod mine Aktier adskilligt højere end Matthi's'.«

»Ja, det var efter den Gang, Matthi's blev Græsrytter dér udenfor Trommesalen paa Vejen.«

»Ja, det er rigtigt,« sagde Daniel og halverede af Forbavselse en Slurk Øl af sit Glaskrus. »Hvor F . . .? naa, det var kanske en Broder af Dem, der kjøbte den Røde, ham Mølleren? For han hed jo Uldriksen, og De hedder jo . . . Nej, det er sandt, De hedder Fredriksen. Men det kan nu være lige fedt, siden De véd det alligevel. I hele tre Maaneder mulede hun ad Matthi's, naar han kom paa Beværtningen, men jeg blev næstendels Kjæreste med hende. Hun var nu en af den Sort, der altid holdt En op med Snak, og immer skulde hun pirre En op, »opad! opad!« sagde hun. Ja, Vrævl har vi nok af, hvad, Fredriksen! Men vist er det, at hun kunde faa En til at slide for hendes Skyld. Jeg kunde spille lidt paa Harmonika; men Dansene fra Fønix og Kjæden var ikke nær gode nok til hende; hun tvang mig til at lægge mig efter alle de mest rørende Stykker, og jeg gik og lurede Lirenkasserne dem af. Og mens Matthi's rendte Væddeløb med mig om hende, saa havde han altid saa meget at fortælle hende fra Hamborg, hvor han havde været en Gang. Men saa saa' jeg i lille Grønnegade i Vinduet hos en Bogjøde Per Hjorts danske Børneven, og jeg kunde huske fra Skolen, at der stod saa meget af alle Slags i, som kanske nok kunde more saadan En som Anselikka, der vilde tilvejrs. Jeg gav s'gu fire Mark for den Bog, som jeg var saa glad over, at jeg ikke skulde læse mere i, da jeg blev konfirmeret. Og jeg lærte saa Historier ud af Per Hjort, baade den om ham . . . ja nu kan jeg ikke huske alle de Tampe og deres Navne mer, og det er heller ingen Nytte til mere . . . men jeg mener En, der børstede en hel Bataillon

ganske ene bort fra en Bro i Rom ovre i Italien, og om en lærd Mand, der laa og svinede i en Tønde ligesom Bindehundene ude paa Landet hos Bønderne, men ligegodt sagde Kejser Alexander af Rusland Besked, saa Kejseren ikke havde mere, han skulde have sagt den Gang. Og hun, Anselikka, hun sagde ogsaa en Dag paa sin storsnudede Manér: De er lige ved at blive et dannet Menneske, Daniel. Ja, hun kunde rigtignok endevende et Menneske, den Tøs, og saa havde hun endda det Fandens fine Fornavn; for til Efternavn hed hun inte Andet end Kristoffersen. Hver Gang Matthi's kom med Hamborg, stak jeg en af Per Hjorts gamle Historier ud.

Naa, men se Matthi's har jo alle sine Dage været en Vindhas og et Skvaldrehoved. Den Gang han sprang til Pølse her ude paa Vejen, saa raabte han ud til alle Prangerne, at det var, fordi den brune Hest, han red, havde Harespat. Enten det nu var sandt eller Løgn, saa blev jo Forberg knusende gal og fosede Matthi's ud af sin Tjeneste. Men kan De tænke Dem, Fredriksen: saa skulde han lige være Soldat, saa det skadede ham inte større. Lang af Lemmer og svær over Skuldrene var han jo, saa han blev tagen til Hestgarder. Galt er det med de blanke Knapper paa andre Soldater, for Fruentimmer kan ikke modstaa dem; men galere var det med hele den Gjørtlerboutik, som de Karle havde hængt paa sig, saa jeg holder rigtignok med Rigsdagen den Gang den sa'e: Væk med de gule Kanarifugle! Jeg kan saa tydelig huske den Gang, det gik galt. Jeg sad deroppe paa Beværtningen og spillede: »Over Bølgen hist, hvor Skyen daler«, langsomt og bevægeligt, som det kunde være en Psalme, for paa den Manér syntes hun, det var mest rørende. Hun havde Vand i Øjnene, syntes jeg. Og jeg bestemte da ogsaa indvendig, at saasnart jeg havde spillet Visen tre Gange, saa vilde jeg lægge Kortene paa Bordet for hende. Men da jeg var midt i tredje Omgang, saa var det ligesom det lynede ude paa Vejen, og saa hørte jeg jo et skarpt Trav af en hel Hob Heste. Fanden tog ved Anselikka, hun sprang hen til Vinduet i en saadan Fart, at hendes ene broderede grønne Morgensko røg af hende; jeg fik lige sét hun havde et Hul paa Hælen af den højre Hose, for skrap ordenlig paa den Façon har hun aldrig været . . . hu hej, saa red jo en halv Snes af disse messingbeslaaede Karle forbi, og Hestehalerne fløj over Hovedet paa dem som Ravne. Saa hilser, Fanden ta'e mig, en af de Børster ind til Vinduet med Sabelen. Og hvem, tror De, det var, Fredriksen? Natyrligvis Matthi's. Nu fik han Overtaget. Jeg kunde jo se, at hun hilste og satte et Par Øjne op, lige saa blanke som Karlenes pudsede Stads, og at hun først blev gloende rød og saa lige saa hvid i Ansigtet som en kalket Væg. »God Morgen, mine blanke Støvler!« sagde jeg til mig selv, »der røg s'gu Anselikkas blødendes Hjærte afsted paa Spidsen af Matthi's' Slire!«

Og det var ingen Løgn. Alt det Polerede, der var paa Matthi's, havde gjort Anselikka spiltosset. Naar jeg kom paa Beværtningen siden den Dag, da de Hestgardere flunkede forbi og havde givet hende Øjensforblændelse, saa kunde jeg spille de mest bevægelige Stykker paa Harmonikaen; men hun sagde ligegodt paa sin dannede Manér, at det var et snavs Instrument, og hun mulede meget værre ad mig, end hun nogensinde havde gjort ad Matthi's. Somme Tider havde jeg udtænkt en hel Præken, som jeg vilde holde for hende; somme Tider sagde jeg til mig selv, at jeg vilde tage Anselikka i Forhør, ligesom om jeg var Assessor oppe i den offenlige Politiret, saadan som jeg læste om i »Dagstelegrafen«; jeg vilde ordenlig sætte hende til Vægs, saadan som Assessoren gjorde ved Vognmand Poulsen, naar han var bleven skrevet for ulovlig Kjørsel, men der blev aldrig Buxer af det Skind, Fredriksen, for naar hun satte Munden ud i en Trut og havde det gale Øjesyn, var jeg saa bange for hende som Kat for Sennep. Bare hun inte havde været saa nederdrægtig dannet og havt saa mange Ord i Munden, som stod i Aviser og Bøger!

Naa, hun var jo saa gal efter disse herre Talienere, der sang ude paa Kasino. Jeg gik derud en Gang og maatte give tre Mark, for det var jo inden vi fik Kroner, barestens for at staa og svede en hel Aften og ikke forstaa et levendes Ord. Og saadan kunde jeg heller aldrig lære at skabe mig, som de Jødetampe gjorde. Jeg saa' en tyk En, som nok ogsaa havde Hensigter med en Tøs, staa i Mørke under nogle Træer og synge den Prinsesse eller Hertuginde, som han vilde have, lysvaagen. Jeg stak da en Aften ud paa Trommesalen i Bælmørke og skrævede over et Stakit ind i en Gaard, for jeg vidste, at hendes Kammervindue nede i Kjælderen vendte ud til den; Harmonikaen havde jeg med, for synge, det har jeg aldrig kunnet mére end til Ordenlighed. Jeg havde s'gu lært mig en hel kvinkelerende Melodunte, men da det kom til Stykket, og jeg skulde sætte i den . . . saa kom jeg min S'æl til at grine ad mig selv og ligestrax efter til at tude af Arrigskab, og saa var hele Andagten forbi, Fredriksen. Og saa kan De selv begribe, hvordan det gik. Saa meget Verdenserfaring har jo Enhver, at naar Tøse faar Kjærestesorger, saa droner de sig, men Mandfolk sla'r dem paa desse herre. (Med disse Ord drak Daniel en Snaps Brændevin helt ud). Det er saadan en højere Naturens Lov, Fredriksen. Og saa har man dog noget Æresfølelse i Kallunet, saa jeg vilde ikke længer gaa og spille Fjols paa Beværtningen, og saa blev jeg derfra. Saa skulde det hverken hænde værre eller bedre, end at jeg en Søndag Aften havde faaet en paa Lampen i en Kjælder ude i Sølvgade, og saa gik jeg ind i Kongens Have for at lufte mig. Den var smæk fuld af Garderkarle og Tøse. Det var begyndt at blive mørkt, og jeg var gal i Hovedet og helt sort i Sjælen, derfor stak jeg ind i en mørk Allé. Men jeg kunde lige godt se, at nogle blanke Knapper gloede henne fra en Bænk, og da jeg kom nær, saa' jeg, at det var en Garderkarl i sin blaa Bajstrøje, som sad der og karesjerede sin Tøs. Jeg var ondskabsfuld og gik lige hen og satte mig ved Siden af dem og sagde: »Den er værre i Aften!« Og aldrig saa snart havde jeg sagt det, før jeg fik En lige i Synet. Ja, Fredriksen, som Kvægkommissionær maa De jo have sét saa meget i den Retning, at jeg inte behøver at fortælle Dem, at jeg slog igjen. Fruentimmeret hvinede som en Gris, der bliver stukken . . ., og jeg kjendte Hvinet . . . det var Anselikkas Hvin, og Garderkarlen, det var Matthi's. Det er Ord nok, Fredriksen. Nu vidste jeg, hvad jeg skulde vide, og brød mig inte om at gaa videre med Slagsmaalet, jeg sørgede bare for en Ordens Skyld for, at Matthi's inte slog det sidste Slag. Alligevel kunde jeg ikke lade være at udspionere dem. Da Matthi's slap fra Tjenesten, gav han sig til at prange paa egen Haand, men en Vindhas, som han var, spillede han Alting op paa Markederne rundt omkring, og Anselikka, som han havde giftet sig med, kunde sidde hjemme og kjøbe for 4 Skilling Kaffebrød om Dagen til sig og de to Unger, hun fik paa én Gang. Jeg kjendte en Vaskerkone, som boede i samme Sted i Bagerstræde som de to; og naar Matthi's var paa Markeder, saa lagde jeg somme Tider en Daler i en Konfelut og gav Kjællingen otte Skilling for at besørge den til Anselikka, men den blev immer annenym, som de kalder det. Tilsidst fortalte Vaskerkonen mig, at nu var det rent splintrende galt med Papirerne, nu skulde Matthi's Terp og Madamen rejse til Amerika, for Rettens Folk havde ryddet hele Bulen, og de havde kun, hvad de gik og stod i. Jeg forhørte mig om Skibet, og det gik fra »Kvisthusbroen« en Søndag Formiddag. Jeg stak derud. Anselikka saa' fælt snavset ud og var bleven baade tyk og skrutrygget. Det var en Ynk at se, som hun stod dér forude og slæbte med en Unge paa hver Arm. Matthi's var fuld og stod og fløjtede og spyttede fedt ud over Rælingen, det Bæst! Det begyndte som Kanel med Anselikka, men det endte som Skidt. Da Skibet begyndte at hvæse og mase med Hjulene, saa vilde jeg raabe noget Skikkeligt til Anselikka og »rejs ad Helvede til« til Matthi's, men det var ligesom jeg havde faaet en Skefuld Bollemælk i Halsen, jeg hvæsede bare som en

gammel Kat. Saa tog jeg Harmonikaen, som jeg havde i Baglommen og kylede den langt ud i Vandet efter Damperen. For nu havde jeg gjort den Musik, som jeg kunde gjøre i dette Liv, Fredriksen.

Ja snapsig blev jeg siden den Tid, saa jeg blev snart degredért til Kvægdriver; saa gik det nogle Aar, saa sank jeg ned til Lammedriver; nu er barestens Svinene tilbage.«

Daniel, som havde sét flittig til Drikkevarerne, lod det tunge Hoved falde ned paa Bordet, Han syntes at være falden i Søvn. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gjøre. Jeg stod overfor et af de fortvivlede Tilfælde i Livet, hvor man sér et stakkels Menneske paa det Skraaplan, som ingen Magt kan forhindre ham i stadig at glide ned ad. Som Fattiglæge havde jeg gjort Erfaringer nok til ikke at tro paa Omvendelse paa det Stadium. Jeg tøvede; jeg vidste ikke, om jeg skulde blive eller gaa. Pludselig løftede Daniel Hovedet, saa' paa mig med et forvirret Blik, søgte aabenbart at finde sig til Rette og sagde:

»Hør, Uldriksen, naar det bliver rigtig galt med mig, kan jeg kanske blive Røgter hos Dem ovre i Jylland.«

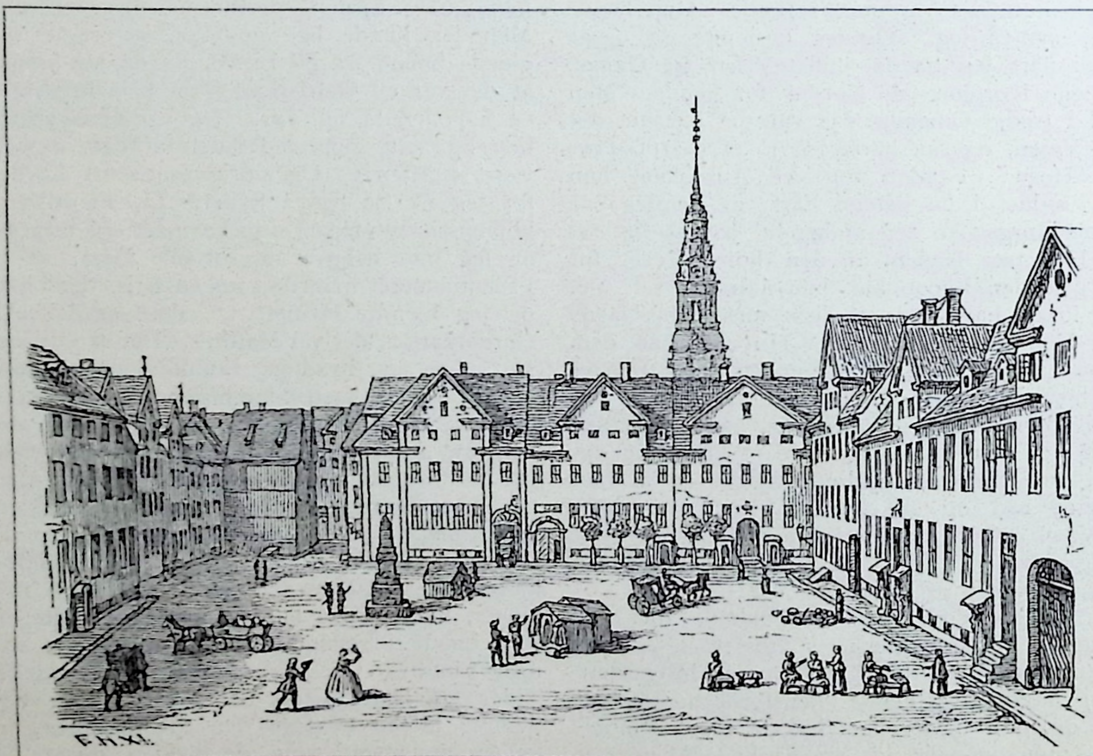
Strax sank hans Hoved ned igjen paa Bordpladen, og jeg hørte ham snorke.

Bedrøvet gik jeg ud af Stuen. Paa min Gang langs Søerne klang for mine Øren som et Omkvæd paa Daniels Levnetsløb:

»Nu har jeg gjort den Musik, som jeg kunde gjøre i dette Liv.«

Det kongelige Theaters første Aftener.

Det kongelige Theater aabnede efter endt, langvarig Ferie med *Jean de France* som skyldig Ærbødighedsakt mod Holberg, af hvem man kun havde naaet at faa tre Skuespil opført i forrige Sæson. Stykket har hvilet en Del Aar — vist siden Emil Poulsen udførte Hovedrollen — og man havde maaske i den Anledning og for at fejre Holberg beflittet sig paa at udstyre det med nye, smukke, og hvad mere er virkelig korrekte Dragter fra Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. Hvorfor var man mon ikke gaaet et Skridt videre og havde ogsaa sørget for en Dekoration, der var overensstemmende med det øvrige Udstyr? Nu præsenterede man, da Tæppet rullede op for den nye Sæson, en uskjøn, meningsløs, sammenflikket Dekoration, der hverken var Holberg eller hans Scene værdig. Og Sligt hævner sig. Tildels som Følge af den uheldige Udstyrelse er Iscenesættelsen bleven aldeles forvirret. Personerne komme og forsvinde paa de ubegribeligste Steder og Veje. Handlingen forlanger en aaben Plads, hvor man paa den ene Side sér Jeronimus' Hus, paa den anden Frands'. I Stedet for har man kun til Venstre skudt en Kulisse frem med en Dør, der fører ind til en ganske ubestemt Bolig; thi vel gaar Jeronimus ind ad denne, men hvor Espen og Marthe sendes bort for at udstyre sig til at narre Jean de France, begive disse To sig ind ad samme Dør. Replikskiftet fordrer iøvrigt, at de slet ikke burde gaa bort til samme Side.

Graabrødretorv i Begyndelsen af forrige Aarhundrede.
Efter L. Thurah tegnet af F. Larsen.

»Ude og Hjemme« bringer et Billede af en kjøbenhavnsk Plads, Graabrødretorv (Ulfeldts Plads), saaledes som Stedet saa' ud i Holbergs Tid. Efter saadant Mønster burde Dekorationen til »Jean de France« udkastes, i en saadan Bod som den, man her sér paa Torvet, burde den Vægelsindede sidde og kjøbslaa med sine Liebhavere. Det Indtryk af en Tidsalder, af det gamle Kjøbenhavn, som Læseren modtager af Holbergs Stykker, burde Opførelsen mangfoldig forstærke og uddybe. Klassicitet fremkommer ikke derved, at man bestræber sig for at give Dramerne en abstrakt Baggrund. Efter snart tvende Aarhundreders Forløb ere dog alle de Smaatilfældigheder, alle de øjeblikkelige Hentydninger faldne bort, som sikkert udgjorde en Del af Nydelsen for Holbergs Samtidige. Vi, som ikke forstaa Stykkernes aktuelle Værd, sidde lidt fremmede og forlegne overfor »Jean de France«s Satire; desmere gjælder det om at give Scenen en Ramme, der kan vække Interesse paa andre Punkter. I Holbergs Tid vidste enhver Tilskuer, i hvad Gade, saa at sige i hvad Hus Stykket foregik, han kjendte den Person, som Byen mente, at Holberg havde taget Model af, han kunde med Sikkerhed drøfte, om Satiren rammede eller gik for vidt. Nok saa lærde Noter og Kommentarer ville ikke skaffe os den intensive Glæde, som man kun har ved Stykker, der gribe ind i Hverdagens Liv. Lad os da faa det borgerlige Samfund, som Holberg har skildret, gjengivet i alle de Ejendommeligheder, som Scenen tillader. Man kan f. Ex. begynde med at sørge for passende Dekorationer.

»Jean de France« er en Farce og bør spilles saaledes. Man har faaet for Skik at give alle Holbergs Stykker en vis ensformig Stil. Det er ikke rigtigt. Saa lidt som man

i Frankrig tager med samme Silkehandsker paa »den indbildte Hanrej« som paa »Misanthropen«, saa lidt bør man være lige saa ærbødig overfor »Jean de France« som overfor »Erasmus Montanus«. Hvert Stykke har sin Takt og sit Tempo. Der kan ingen Tvivl være om, at Hr. Rosenkilde stod højest i Rang imellem de Spillende. Der var megen Form over hans Tale, megen Værdighed og Ro i hans Optræden. Det var ganske tydeligt, at han i dette Stykke mente at repræsentere Holbergs sunde Forstand. Og dog er der i den Kaffepassiar, som Digteren lader Jeronimus føre, en tydelig Angivelse af, at Jeronimus er Latteren hjemfalden saa godt som de Andre. Hvorom Alting er, saa havde Udførelsen vundet særdeles, hvis Hr. Rosenkilde havde overtaget Frands' Rolle. Hvilken Komiker vilde ikke være henrykt over den Scene, hvor den gamle Mand højt grædende maa synge Melodien til den Menuet, som hans taabelige Kone og fjottede Søn danse sammen. Her er en Sammenblanding af det Rørende og det Burleske, som maa vække Jubel i Huset. Denne Scene faldt til Jorden.

Det gjør Hr. Jerndorff Ære, at han har havt Mod til at paatage sig Jean de France og er kommen forholdsvis heldig derfra — bedre end hans umiddelbare Forgængere. Han fremstiller Jean med en Barnlighed, en haabløs Enfoldighed, som er ganske klædelig. Igjennem den bløde Udtale af det Franske, igjennem den kvindagtige Modegalskab mærker man, at hans bløde Hjærne og svage Sjæl ikke har kunnet modstaa Paris' Fristelser. Det franske Ord »mignon« passer paa ham. Paa den anden Side kan det ikke nægtes, at Rollen fordrer stærkere Farver og helst bør spilles af en Groteskkomiker. Hr. Olaf Poulsen havde været Manden. Havde han faaet Rollen, var han ogsaa derved blevet frelst for at præstere noget saa Middelmaadigt som hans Arv. Det er lidet hensynsfuldt af en Kunstner af Hr. Poulsens Rang at byde Publikum halvgjort Arbejde. Der var i hele Figuren ikke en ny Betoning eller Bevægelse; kun gammel Theaterjargon og Gestus, som ingen Bondekarl i Danmark nogensinde har betjent sig af.

Det er ikke fristende at indlade sig paa en udførligere Omtale af Hr. Nordahl Rolfsens *En Valkyrie*. Publikum holdt Folkedom over Stykket første Aften, retfærdigt og ubønhørligt trods den overvejende dygtige Udførelse, og trods Hr. Olaf Poulsen fægtede med sand militær Bravour for at frelse Stykket. Det er et uheldigt Arbejde, der ikke lover meget for Fremtiden, skjønt det tæller enkelte virkningsfulde Optrin. Man faar en Følelse af, at Forfatteren har nedsænket i dette Skuespil som i en Form alle de sceniske Ideer, han sad inde med. Hvert Øjeblik Nybegyndelser og voldsomme Karakterforandringer blot for at bringe en enkelt Scene til Veje, Dialogen synes skrevet for at forberede den Art lange Monologer, som en moderne Dramatiker bør vogte sig ligesaa omhyggeligt for som unge Studenter for Nippedrik og andet Fælt. Hist og her skyder saa en dramatisk Spire frem, som man vilde tro ejede Levedygtighed, hvis den ikke brat druknede i det frodigt voxende sentimentale og deklamatoriske Ukrudt.

Søger man Stykkets Grundkonflikt, vil den vel nærmest være at opfatte som Egoisme imod medfølende Kjærlighed. Sujettet var imidlertid saa trivielt, at Forfatteren har trængt til meget stærke Midler for at vække Interessen. Saa har han skabt sin Helt, Richard, den uheldige Billedhugger, der uvist af hvilke Grunde har levet i tre Aar borte fra sin nærmeste Slægt — han i Kjøbenhavn og Faderen i Jylland — og da han vender tilbage i Tro paa at have modelleret et Mesterværk, modtages med Ringeagt og Kulde. Faderen vil med Magt tvinge ham til at arbejde i sin Fabrik, hans Kusine, Agnete, hvem han elsker, vil sende ham i Krig, Præsten faar Faderen til at gjøre ham arveløs — alle elske de kun sig selv i ham, ville kun anerkjende ham og holde ham for fuldgod, naar han ganske opfylder de Fordringer, de stille til ham. Han bebrejder dem, med et lidt søgt Udtryk, at de ikke have elsket ham med den Kjærlighed, som haaber og tror. Pludselig forvandler han sig saa til en Helt. Han ser fra en Balkon nogle fynske Kavallerister ride forbi under Melodien »Danmark, dejligst Vang og Vænge«, og i samme Øjeblik kommer Fædrelandskjærligheden op i ham: »Hvis det nu var Fjender, der kom ridende,« siger han, »hvis de fjendtlige Hestehove drønede paa Vejen, maatte det ikke føles, som om de trampede paa Ens eget Bryst. Hvor har jeg dog ikke vanket om som en Søvngænger i disse Aar, siden jeg nu først véd, at Landet er i Fare. Jeg har kun havt Tanke for mig selv, for min egen Storhed og Lykke.« Dermed er Omslaget sket, Richard bleven en anden. Hans Egoisme har forvandlet sig til Almenkjærlighed.

Det er meget misligt, at Hr. Rolfsen har brugt den første slesvigske Krig som Baggrund for sit Stykke. Man tør haabe, at han har været uvidende om, hvor pinligt dette maatte være for Danske. Afsyngelsen af »Den tapre Landsoldat« under gratiøs Marcheren af den unge Pige og den gamle Mand — med en Reminiscens fra Duftvaudevillen — er en Profanation, som ogsaa Theaterbestyrelsen burde forskaanet os for. Den Sang, der har ført saa mange Danske i Døden, bør ikke bruges til theatralsk Effekt. Hvis det var muligt, at Hr. Rolfsen med velberaad Hu havde valgt sit Thema for at spekulere i let vakte patriotiske Følelser, da vilde det være en literær Uhæderlighed, som fortjente en haard Dom. Men vi vil helst tro, at Forfatteren kun tilfældigvis har valgt Danmark til Skueplads for sit Stykke.

Bragte Norge os kun Skuespil som »En Valkyrie«, vilde det ikke have sat os i saa stor en Gjæld. Medens Bjørnson for Øjeblikket synes at være forbuden Vare, faar heldigvis Ibsen endnu Foretræde paa vor Scene. Man har gjenopført *Et Dukkehjem*. Det er saadanne Stykker, som det er en Ære og en Lære for et Theater at spille. Her er ingen Monologer, der indbyde Forfatteren til Unatur og Skuespilleren til Deklamation. Alt er knapt og koldt, hver ringe Del indarbejdet i Helheden. Hver Gang man ser eller læser Stykket, opdager man nye Finheder, nye Skjønheder. Og Udførelsen paa vor Scene er saa fortrinlig. Fru Hennings spiller endnu Nora ligesaa friskt som den første Aften med samme spillende Liv og rørende Forskræmthed. Og Hr. Emil Poulsen udfører sin ulige vanskeligere og utaknemmeligere Rolle med en Beherskethed og en indtrængende Forstaaelse, der bringer Karakteren til at træde lyslevende frem for Tilskuerens Øjne.

Edvard Brandes.

Kasino havde ikke Held med sine første Nyheder i Aar: det lille franske Stykke *»Liden Tue«* af Pailleron og den af Firmaet Peter Sørensen bearbejdede franske Farce: *»Rødtop«*. Det første Stykke faldt saa temmelig til Jorden ved de Spillendes massive Behandling, og det andets Brandere og Viser vilde ikke ret smage Publikum trods de Spillendes Anstrængelser. Theatret ruster sig paa Ny og vil i den nærmeste Fremtid byde paa flere Nyheder, samt gjenoptage *»Jorden rundt i 80 Dage«*.

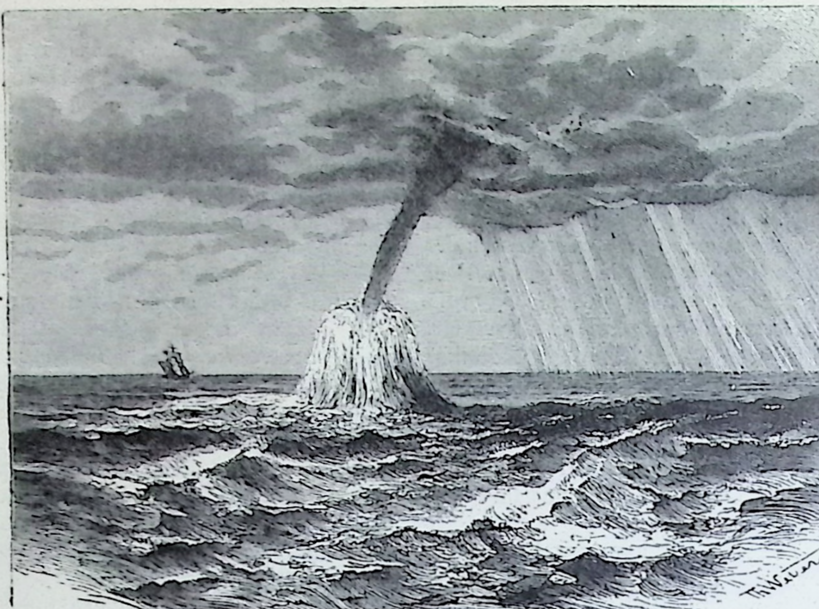
Folketheatret begyndte med at samle ganske godt Hus med: *»Et Kvarter før Døden«* og *»Krig i Fredstid«*. Det sidste morsomme Stykke har især en heldbringende Indflydelse paa Tilskuernes Lattermuskler, og d'Hrr. Kollings, Wulffs og Zinks udmærkede Præstationer kunne gjensés med Fornøjelse. Repricen *»Fregatkaptejnen«* vil derimod næppe lokke mange Gjæster til Nørregade trods Hr. Kollings pudsige Fremstilling af en Marinekaptejn, som lider af Vandskræk og altfor stor Skikkelighed.

Literatur.

»Jorden og dens Naturforhold«. En populær Fremstilling af den fysiske Geografi af Dr. Hermann Klein, bearbejdet af F. C. Granzow. 1ste Hæfte. (P. G. Philipsens Forlag.) Det er sikkert en heldig Tanke at udgive dette Værk paa Dansk ved en dygtig og kyndig Bearbejder, der kan tage særlige Hensyn til de Forhold, der specielt maa interessere nordiske Læsere. Det udkomne første Hæfte lover i enhver Henseende godt. Fremstillingen er klar og fængslende, og de talrige, meget omhyggelig udførte Billeder godt valgte og oplysende. Vi hidsætte i Dag et Par Billedprøver af Bogens rige Forraad, og anbefale foreløbig Værket til Læsernes Opmærksomhed, idet vi forbeholde os at vende tilbage til det, naar flere Hæfter foreligge.

Foruden de i forrige Nummer nævnede tvende Arbejder, som Dr. Georg Brandes nu vil udgive paa den Gyldendalske Boghandels Forlag, vil samme Forfatter hos Veit & Komp. i Leipzig udgive en (betydelig forbedret) ny tysk Originaludgave af *»Die Literatur des*

19. Jahrh. in ihren Hauptströmungen dargestellt«, 1ster Theil, og sammesteds senere ogsaa 5ter Theil. I Løbet af Efteraaret udkommer ogsaa hos Rütten & Loening i Frankfurt a. M. en pragtfuldt udstyret Udgave af Forfatterens Essays, under Navn *»Moderne Geister. Literarische Bildnisse«*. — Med det Samme kunne vi tilføje et Par Notitser om Dr. Georg Brandes' stadig voxende Ry i Udlandet. I den senere Tid ere hans *»Hovedstrømninger«* saaledes udkomne i en efter Sigende fortræffelig russisk Oversættelse og have gjort megen Lykke. Værket udkom først sammendraget i Tidsskriftet »Delo«. Fremdeles udkom hos Harper & Brothers i New York i April d. A. en Folkeudgave af den engelske Oversættelse af *»Lord Beaconsfield«*, sammentrængt paa 49 Sider til en Pris af 15 Cents. Det er den anden amerikanske Udgave af Bogen; den første udkom hos Scribner & Co., medens den engelske pragtfuldt udstyrede Udgave udkom hos Richard Bentley & Son. Desuden vil Prof. R. B. Anderson, der oversætter Bjørnson, nu paabegynde Udgivelsen af de fuldstændige »Hovedstrømninger« i Boston paa samme Forlag, som har bragt Bjørnsons Arbejder.

Skypumpe.

Skandinavisk Kunstudstilling er, siden den blev aabnet, bleven forøget med omtrent 30 nye Billeder, hvoriblandt meget betydelige Arbejder af Grev G. von Rosen (»En Bravo«) og August Hagborg (»Velsignelsen af en Fiskerbaad paa Kysten af Normandiet«). — Den danske Radereforening har omsendt et Hæfte med tre Blade: Prof. Blochs fortræffelige »Fiskerkone«, bekjendt fra sidste Udstilling, og to Landskaber af Frøken L. Ravn Hansen.

Drivende Isflager.

Prøver af Billederne i „Jorden og dens Naturforhold".

BREVVEXLING.

En Abonnent i Randers. Hvis det er os muligt, skulle vi gjerne opfylde Deres Ønske. En Biografi af Vedkommende vil i alt Fald komme til at foreligge i Bogform.

F.—d. Skitsen kan ikke benyttes.

Indhold: **»Hans Andresen Krüger«**, Digt af Holger Drachmann. Med Portræt af Krüger, tegnet af Frants Henningsen. — **»Fra Krügers Jordefærd«**. Af E. Skram. — **»Kjærlighed fra Trommesalen«**. Novellette af S. Schandorph. Med 2 Billeder, tegnede af Th. Philipsen. — **»Det kgl. Theaters første Aftener«**. Af Dr. Edvard Brandes. Med Billede. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**. — **»Literatur«**. — **2 Prøvebilleder af »Jorden og dens Naturforhold«**. — Bekjendtgjørelser.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos J. Jørgensen & Co. Hovedexpedition: Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.

Fjerde Aargang. — Nr. 207. Søndagen d. 18. September 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

ET ENDELIGT.

Skitse af **Henrik Pontoppidan.** Med Tegning af **Thorvald Niss.**

Ud fra den store, sorte Granskov rumlede et gammelt, gammelt Kjøretøj — som ud fra et andet Aarhundrede.

Vognen var en lille lav Fjællekarre, hvis Alder det vilde være frugtesløst at udgrunde. Men Manden maatte være mellem 90 og 300; — og at det stakkels knoklede Skind, som trippede foran i smaa, stive Hop, en Gang havde været en blankbrun Hoppe, gjættede man snart, efter at have løbet lidt rundt i Naturhistorien.

Nu vare Haarene lange og graa, især under Bugen. Hofterne stode frem som et Par Hanke, og den havde langt Skjæg under Hagen og bag Koderne.

»Du er nok kommen i Stadskarethen — Fatter Ingvor!« — raabte et rødt og grinende Ansigt, der dukkede op fra Vejgrøften.

Det var Vejmanden. Han sad og spiste sin Frokost i Skyggen af en lille Høstak, og var gjerne i godt Lune, saa længe det stod paa.

Men den gamle Mand vendte rolig Ansigtet bort, og saa' ud over Ørene paa »Stjærne« — saadan hed det urgamle Øg, formedelst en lille rund Blis i Panden.

»Snurrig gammel Tingest —«, mumlede Vejmanden, og dukkede atter ned i sit Smørrebrød, mens den gamle Vogn roligt rullede videre hen ad den støvede Landevej.

Nu kunde Stjærne atter bevæge Ørene saa frit, som den vilde. Thi det var dens Vane, naar den passerede Fremmedfolk, da at lægge Ørene tilbage og knejse med Nakken for at se rigtig frisk og fyrig ud. Og naar den dertil satte Forbenene rigtig fast i Jorden, mente den at have Anstand og Holdning som et Aarsføl.

Det var en varm Dag, og Støvet laa vistnok to Tommer tykt paa Vejen. Men Stjærne, som gjorde sig til af sin Anstændighed, flyttede de lange, krogede Ben saa jomfruelig forsigtig, at der kun stod en lillebitte Røgsky efter hver Hov. I et uhyre ærbart Løb nyslede den hen ad Vejen, og holdt sin lille Stump af en Hale saa sirligt ud fra Kroppen, som man kunde tænke sig gamle Damer gjøre, dersom de havde nogen.

Den gamle Mand lod Stjærne gaa, som den selv vilde; de vare for gode Venner til at have noget at udsætte paa hinanden. Naar undtages en underlig urolig Mimren med Munden, og en ubevidst Rokken med det lille, indskrumpede Hoved, saa' han ud, som om han sov — indtil pludselig hans smaa, farvematte Øjne fór omkring, som om de var bange for Noget. Og naar han mødte en Mand paa Vejen, vendte han Hovedet til den anden Side.

Thi Niels Ingvor var bleven menneskesky paa sine

gamle Dage. I ethvert Ansigt mente han at se dette Smil, der tyngede ham haardere end alle de fem og firsindstyve Aar.

I sine mismodige Øjeblikke kunde han blive ganske ængstelig for, at Vorherre havde glemt ham, og at han maaske endnu i mange, mange Aar skulde vandre om i en Verden, han aabenbart ikke længer tilhørte — som en Uregelmæssighed, til Grin for Voxne, og til Skræk for uartige Børn, der vare voxede fra Skorstensfejeren.

Med Sorg havde han ogsaa erfaret, at de kaldte ham for »den lille Vorherre«.

Som den gamle Mand saaledes sad i Tanker, opdagede han pludselig en elegant Ekvipage komme rullende hen imod ham fra en Tværvej og ugenert standse lige i Vejenes Overskæring, saa han hverken kunde komme til den ene eller anden Side.

En behændig Tjener med Gamascher og Skilning i Nakken hoppede fra Bukken og blottede sit lille Pomadehoved, mens Herrerne steg ud. Med et dybt Buk lukkede han Vogndøren, og smilte lyksalig, da det behagede den ene af Herrerne spøgende at lægge en blank Hundesnude (den, hvormed Ridepisken endte) paa hans Næse, mens han uddelte en Ordre.

Denne hans lille struttende Herre var ligesom støbt ned i en Form, dannet af en grønkantet Jakke og gule Ridebenklæder — saa glat og stramt sluttede det omkring ham. Allevegne var han rund og trind som en velstoppet Pølse, og forresten lutter Hundehoveder paa alle Steder, hvor saadanne med nogen som helst Rimelighed kunde anbringes.

Derimod var der noget Stadseligt over den Andens høje, slanke Skikkelse, med det vittige Smil og de spidse, koket snoede Moustacher.

Uden at tage Notits af det gamle Kjøretøj — som taalmodigt maatte vente, indtil Tjeneren havde samlet en stor Bregnebuket ved Grøftekanten — lod de tvende Herrer sig komplimentere af en halv Snes Bønder med en Sogneraadsformand i Spidsen, der havde samlet sig her ved Korsvejen for at vente paa Herskabet til saadan Noget som en Træudvisning i Skoven.

Omsider fik dog den høje Herre Øje paa den »snurrige Maskine«, som holdt paa Vejen; og efter først — sammen med den tykke Herre — at have betragtet den lidt paa Afstand, nærmede de sig langsomt og smilende.

Stjærne smækkede øjeblikkelig Ørene tilbage med et lille Knib, knejste med Nakken, og gjorde endogsaa Tilløb til en lille Vrinsken, som dog imidlertid tildels mislykkedes.

Men aldeles sikker var den paa, at de gode Herrer roste dens smukke Skabelon og dydige Levnet. Thi det nytter ikke at nægte, at gamle Stjærne jo var bleven lidt forfængelig paa sine gamle Dage; men naar den nu vidste, hvorledes den i 27 møjsommelige Aar havde stridt og stræbt sammen med sin gamle Husbond for at skaffe Greven og Præsten og Degnen, hvad deres var, og endda bjærge Lidt til Husbehov; — og naar den nu vidste, at den havde været en opofrende Moder for 13 gode danske Heste — saa var den naiv nok til at tro, at alt dette var noget at rose. Men gamle Stjærne gik ogsaa i Barndom.

»Hvor er det Kjøretøj fra, Gamle?« spurgte Herren med det vittige Smil, og skelede ned til sin tykke Ven med Hundehovederne.

»Fra Lillelunde Mark,« svarede Niels Ingvor kort med sin lille sprukne Stemme. Men han saa' ikke paa Manden, og hans Hænder rystede mer end sædvanlig.

»Naa — saa! . . . Jeg troede paa Ære, det var fra oldnordisk Museum,« sagde Herren, og saa' sig om med Smilet.

Bønderne forstod, at dette maatte være en Vittighed, og begyndte at knistre. Men først da den Tykke paa sin joviale Maade klappede Øget over de fremstaaende Sideben og sagde: »Hør, min gode Mand, I har s'gu vist sat den forkerte Ende til Krybben — hæ!« — først da brød de ud i ordenlig Latter, for den forstod de.

Niels Ingvor gav et hastigt Ryk i Tømmen, og det var et halvt Mirakel, at ikke baade Vogn og Hest trillede i Grøften. Thi uden at ænse sine bovlamme Svagheder satte Stjærne frem i et sandt Rejespring, og det var netop, at den elegante Ekvipage fik Tid til at gjøre Plads for det gamle Kjøretøj, som derpaa roligt rullede videre hen ad den støvede Landevej som en Saga.

Men først et langt Stykke henne fik den gamle Mand atter Rede paa sine Tanker; med et vemodigt Blik saa' han ud over sin trofaste Ven, og kunde ikke begribe, hvorfor man blev saa latterlig, naar man blev gammel.

Paa den flade Lillelunde Mark laa Niels Ingvors brøstfældige lille Hus, et Stykke fra Vejen. Skorstenen var ikke ganske sikker i Balancen, Straataget begyndte at flosse, og rundt om Kartoffelhaven var Gjærdet nedtraadt paa lange Strækninger.

Da Niels Ingvor kjørte ind ad den grønne Laage, saa' han sig omkring og sukkede. Hans Hænder vare for svage nu; han følte, hvordan det Alt mer og mer vilde ramle sammen omkring ham. Og han havde dog ogsaa en Gang drømt om, hvor dejligt det skulde blive paa sine gamle Dage, efter et langt og arbejdsomt Liv, at føle Hvilens og Sorgløshedens Velbehag.

Men da han havde strøet ny Halm i Stalden, stod han længe, støttende Armen paa sin gamle graa Ven, og grundede paa, om nu ogsaa Verden virkelig var skabt saa »saare godt«. — — Der sad en lille Krog oppe paa Spiltovsbjælken. Han havde sét paa den oftere.

Men ind i den pæne, hyggelige Stue skinnede Solen vakkert mellem blomstrende Gyldenlak, dannede lysende Firkanter paa det hvide, sandstrøede Gulv, og fik det gamle, blanke Messing under Loftet til at straale frem fra Hylderne. I det Hele taget var der grumme gammeldags derinde: Egebordet med Kugleben, den firkantede Bilæggerovn, det udskaarne Hjørneskab, Slagbænken og de riflede Paneler — Alt syntes at være fra det forrige Aarhundrede — lige til Luften derinde, saa indestængt var den.

Henne fra Krogen hørtes stærke, tunge Perpendikelslag fra et stort Uhr, og Stilheden i Stuen var saa dyb, at hvert Sekund syntes at leve et helt lille Liv. Kun nogle store Fluer hvislede en Gang imellem op fra Gyldenlakkerne i Vindueskarmen, slog mod Ruderne og faldt tilbage i de blakkede Blomster.

I Ovnkrogen sad gamle Mor. En stor Spændebibel laa foran paa hendes Skjød, og mens Tommelfingrene paa de foldede Hænder snart samledes, snart skiltes, læste hun i Apostlenes Gjerninger.

Saaledes kunde hun sidde urokkelig i Timer med den kjære Bog foran sig, som var hendes Trøst i al Verdens Trængsler. Fort gik det rigtignok ikke med Læsningen; thi hun tog sig gjerne et lille Blund mellem hvert Vers, for bedre at fæstne det i Hukommelsen.

Men varede det altfor længe mellem hver Gang, Stilheden i Stuen blev brudt ved en krattende Lyd af et Blad, der vendtes — da stak et sødt lille lokket Hoved et Par store aabne Øjne frem bag den anden Side af Bilæggerovnen og spurgte med en blød Pigerøst:

»Mormor — sover du?«

Den gamle Kone rystede blot paa Hovedet uden at tage Øjnene fra Bogen; men læste det næstfølgende Vers halvhøjt i et langsomt mumlende Foredrag, indtil det snart efter døde hen igjen i Stilheden. Den unge Pige tog atter fat paa Traaden og drejede Rokkehjulet; og mens Traaden gik, og Hjulet snurrede, skottede hun en Gang imellem til Siden, og brugte den ledige Tid til at klø en Kat, som laa og døsede under Ovnen, hen ad den graastribede Ryg.

Johanne var 19 Aar. Men der var Noget over hende, der gav hende et langt yngre Udseende.

Det var noget af dette Barnlig-Bløde, der lagde sig i ethvert af hendes Udtryk, og ofte gav dem et pudsigt Spil. Saaledes naar hun tittede frem bag Ovnen og saa' paa sin Bedstemoder, da var det i Blikket — ligesom i den ejen-

dommelige Bevægelse, hvormed hun idelig maatte stryge en lang Lok af sit blanke, brune Haar fra Øjnene og hen bag Øret. Og det var i det lille sorgløse Smil, der lagde sig i de dybe Mundvige, naar hendes røde Strømpefod strøg hen over Kattens Ryg, og fik den til at knurre velbehageligt.

Men ved den mindste usædvanlige Lyd fór det igjennem hende med et lille frygtsomt Sæt. Og naar Rokkehjulet var gaaet i Staa, og Traaden slap hende af Haanden, fordi hendes store, brune Øjne søgte saa langt ud gjennem de smaa grønlige Ruder — med en halvt ængstelig, halvt nysgjerrig Stirren — da kunde hun stundom tage dem til sig igjen med en pludselig Trækning, som om hun standsede i en Tankegang, der forskrækkede hende. —

»Guds Fred i Stuen,« sagde Niels Ingvor, da han traadte ind.

»Tak, Far,« svarede den gamle Kone langsomt, foldede Brillerne besindigt sammen og lagde dem i Bogen. »Johanne, kan du skaffe vor Far lidt Spise?«

»Ellers Tak, Mor — men det kan være det Samme.«

»Ja, saa faar det være, Johanne,« sagde hun, bestandig rolig og langsomt, men saa' bestemt paa Niels, der havde sat sig for Bordenden med Hovedet i Haanden.

Else Niels Ingvor var bleven noget fyldig med Aarene, men havde ellers bevaret mange af de gamle Træk. Foran den sorte Hue sad det tykke, hvide Haar glattet fra Panden opefter uden Skilning; men Øjenbrynene vare endnu næsten sorte, Øjnene klare og dybe, og nu — mens hun lagde sin Haand paa hans Arm — med en egen trofast Glans.

Thi hun havde rejst sig af Stolen, stod stille ved hans Side og glattede ham over Armen.

»Ja, ja, Niels,« sagde hun blot. Men man kunde se, at de forstod hinanden. —

Ikke længe efter var Roligheden atter gjenoprettet, og den lille Stue gjenlød af lange og langsomme Aandedrag. Med Hænderne foldede i Skjødet sad de to Gamle hver paa sin Stol og glemte Verdens Sorger og Skuffelser i en blid Slummer; Katten fik Lov at være i Ro, og Apostlene at hvile paa deres Gjerninger. — Stille svandt Eftermiddagstimerne bort; lydløst gled Tiden hen over Gulvet i smaa lysende Firkanter; men Johanne sad i Ovnkrogen med Traaden i Haanden, og saa' ud i den store ryggesløse Verden gjennem de smaa grønlige Ruder. — —

Johanne laa i en tung Søvn, da hun følte Noget pusle ved sin Haand; og inden hun endnu ret var vaagen, hørte hun de samme Ord gjentaget af en svag, klynkende Røst:

»Hvorfor ler du ad mig? — Hvorfor ler du ad mig?«

Da hun slog Øjnene op, stod hendes Bedstefader i bar Skjorte ved Siden af Sengen; det første Dagskjær gjorde netop hans underlig forvredne Ansigt kjendeligt.

»Men Morfar!« hviskede det forfærdede Pigebarn, og begyndte strax at græde.

Nu vaagnede ogsaa Bedstemoderen.

»Herre Jesus, Niels!« udbrød hun, og satte sig overende i Sengen.

Den gamle Mand havde Feber. Hele Formiddagen laa han i de vildeste Fantasier og snakkede Tysk med en fransk Kyradser, som han havde kjendt i Napoleonskrigen. — Men hans svage Kræfter vare snart forbrugte, Røsten døde hen i hæse Toner, og ved Middagstid laa han ganske stille og kunde ikke røre sig.

Slimet havde samlet sig i Strubehovedet, og han havde slet ikke Kræfter til at hoste det op. Aandedrættet fik derved en snorkende Lyd, men der rørte sig ikke en Trækning i hans Ansigt. Øjnene vare lukkede til, men Munden stod lidt aaben, og Fugtigheden paa Læberne tørrede ganske ind til et hvidt Lag.

Else saa', at det var paa det Sidste. Rolig stod hun ved hans Side, holdt hans Haand og saa' ufravendt ind i det lille, hvide Ansigt. Men der var en ubeskrivelig Vemod i den varlige Maade, hvorpaa hun af og til fugtede hans tørre Læber med en lille Svamp. Johanne sad i en Krog med Hænderne for Ansigtet og hulkede højt.

»Nu maa du efter Doktoren, lille Johanne,« hviskede Bedstemoderen, og glattede hende over Haaret.

Et Øjeblik efter var Stjærne forspændt og strakte hen ad Vejen til Distriktslægen, der boede i en større Landsby, en Mils Vej derfra.

»Morfar er syg,« sagde hun ganske aandeløs, strax hun var indad Døren.

»Hvem?« spurgte Lægen og saa' op fra sit Skrivepapir med et fortrædeligt Ansigt.

»Morf . . . Gamle Niels Ingvor paa Marken.«

Doktoren var en lille før Mand med et rødt Ansigt, iltre Bevægelser og uhyre distræt — saaledes som det jo hører sig til for dygtige Læger — men næsten mere, end det strængt taget er nødvendigt selv for de dygtigste.

Efter nogle fortvivlede Forsøg paa at faa Pennen anbragt et Sted, sprang han op fra Stolen, snublede over Papirskurven og raabte Noget ud ad en Dør — med en Røst, der truede med at sprænge hele Huset i Luften, og fik den unge Pige til ganske forskrækket at trykke sig op imod Væggen.

Derpaa fór han omkring i Værelset, skubbede op og ned paa sine Guldbriller, der syntes at være altfor smaa til Øjnene, tog Pennen, smed den igjen, og alt imens ledte han op og ned i nogle Papirsbunker, saa Bladene susede om Ørene.

»Kaldte Herren?« spurgte en Tjenestepige, der stak Hovedet ind ad Døren.

»Jeg? . . . Naa — min Pels!« raabte han og dukkede atter ned i Bunkerne. Men da han havde væltet Alt, hvad der kunde væltes paa Skrivebordet, vendte han omkring paa nogle Skuffer og hjemsøgte nogle Hylder, indtil han tilsidst ganske havde glemt, hvad det var, han søgte.

Pludselig standsede han midt paa Gulvet.

»Hvad vil De?« spurgte han med barsk Stemme, og saa' hen over Brillerne paa Johanne, der alt var halvdød af Skræk.

»Jeg . . . jeg . . .«, stammede hun.

»Naa — naa! . . . Men hvor Pokker bliver dog den Pels af — Marie!«

Efter en uendelig Masse Besvær kom han endelig i Pelsen, fik Hatten forkert paa Hovedet, og styrtede ud af Stuen. Men da han stod ude paa Stentrappen, standsede han pludselig, satte Hænderne i Siderne og saa' — først paa Kjøretøjet og derfra hen paa Johanne — med et stort Blik over Brillerne.

»Er De gal!« udbrød han. »Tror De, jeg er Slagter eller Jordemo'r! Manden kan jo baade være død og begravet, inden jeg kommer derhen med det Stykke Oldsag dér!«

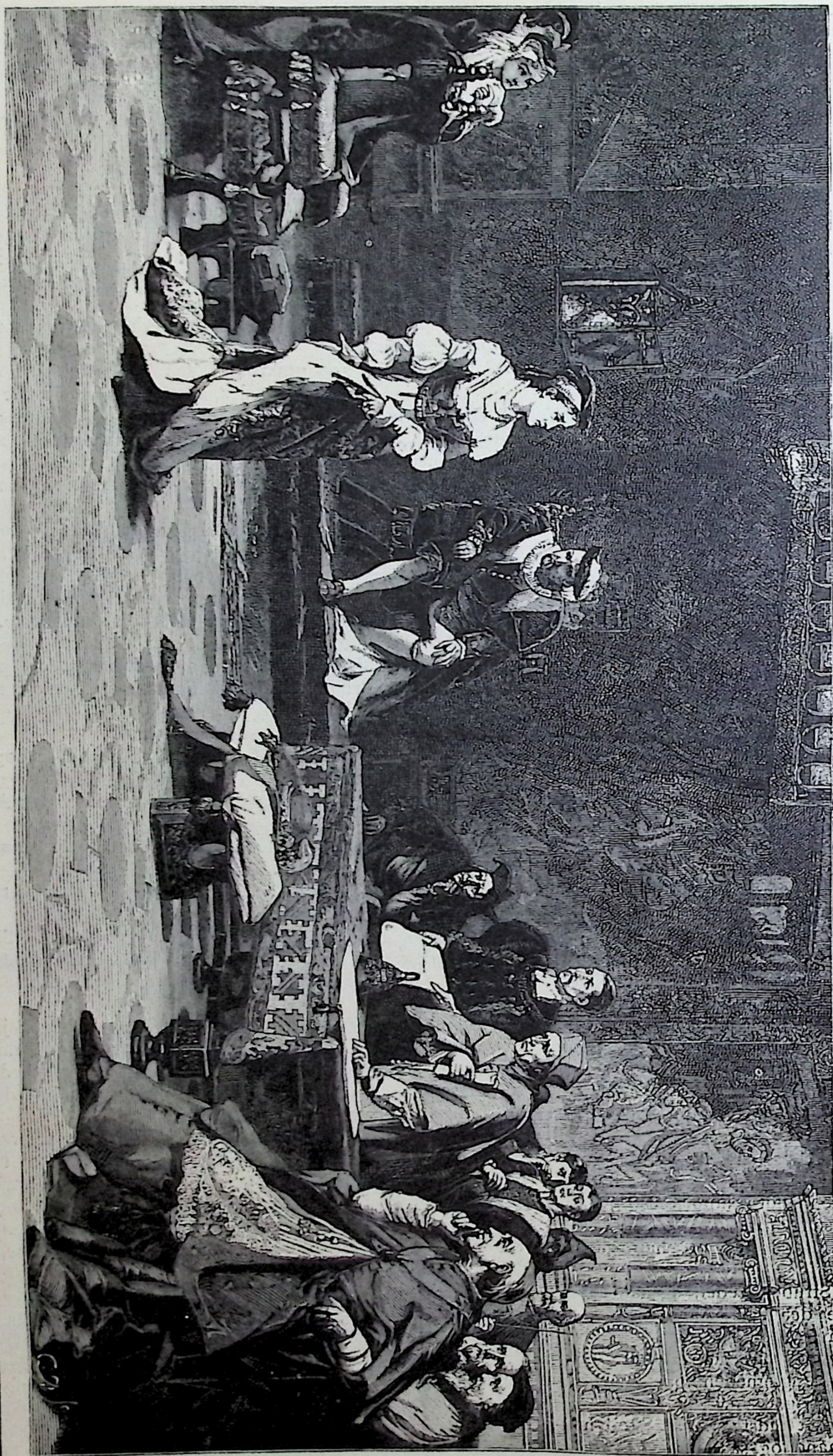
Ved de sidste Ord pegede han paa gamle Stjærne, der i fuld Forstaaelse af Situationens Alvor havde strammet sig op til noget hidtil Ukjendt i Retning af Vælighed.

»De maa skaffe et andet Kjøretøj!« sagde han derpaa kort, og smældede Døren i efter sig.

Dér stod den unge, sønderknuste Pige, nærved at segne om paa Stentrappen. Paa Hjælp var ikke at tænke nu i Høsten, og uden ret at vide, hvad hun gjorde, styrtede hun i sin Fortvivlelse atter hjem, og kom netop ind ad Døren i det Øjeblik, da den store Vorherre tog den lille Vorherre ved Haanden og førte ham ind i det lyse, det dejlige Paradis.

Johanne trykkede sin Pande paa Hovedpuden i sygelig stærk Graad. Men gamle Else foldede stille hans Hænder over Brystet og lukkede hans Øjne. Da hun lagde Dynen tilrette omkring ham, fornam hun endnu en urolig Banken i hans venstre Side, som dog snart stilnede af; og for stedse sluktes det Hjærte, som han gav hende for et halvt Aarhundrede siden.

Endnu en Stund blev de siddende og stirre paa Liget; men da det blev koldt, og store Fluer begyndte at sætte sig i Øjenkrogene, bredte de et Lagen over det og forlod Stuen.

Dronning Katherines Forhør. Efter Maleri af den engelske Maler Laslott J. Pott.

Fem Dage efter blev Niels Ingvor begravet. Fjorten Dage efter var der Avktion over det lille Hus paa Lillelunde Mark. At sige, selve Huset og Jordlodden tilhørte Greven; men alt det gamle Indbo lige til Sengklæder, Spinderokken og den Afdødes Gangklæder blev stillet ud i Gaarden og paaskrevet store Tal med Kridt.

Folk fra Omegnen vare mødte temmelig talrigt — for Morskabs Skyld. Avktionsholderen havde dannet sig en Tribune af et Par Borde og Stole, og sad deroppe og var vittig, saadan som alle Avktionsholdere.

Gamle Else og Johanne sad stille i en afsides Krog paa en Trækasse, og holdt hinanden trofast i Hænderne. De vendte Ryggen til Avktionspladsen; men naar et af disse gamle, minderige Stykker blev raabt op til Bud, klemte Johanne fastere til med Haanden og saa' op paa den Gamle. Hun var rolig, men meget bleg.

Pludselig lød en énstemmig Latter derhenne fra. Johanne vendte sig; men med et lille Skrig tog hun Hovedet til sig og gjemte sig hos den Gamle.

»Mormor — Stjærne!«

Dér stod den midt i Forsamlingen — med oprejst Hoved, Ørene tilbage — og saa' sig omkring, som om det var det stolteste Øjeblik i dens Liv. Dens gamle Hjærte bankede af Henrykkelse, og hvad den lille Mand paa Tribunen raabte ud til de Andre, lød som Lovsang for dens Øren.

»Byd paa den!« raabte han. »Naada — dejlig 30-Aars Plag! — Byd paa den!«

»Hvad faar man for at ta' den?« spurgte et vittigt Medlem; og det var nok til en hel Del Latter og en hel Del flere Vittigheder.

Endelig forbarmede en Hesteslagter fra Byen sig over den — for

femten Kroner. Med et fiffigt Grin svang han sig strax op paa Ryggen af den, gav den et Rap af Kjæppen — og under Forsamlingens jublende Tilslutning travede Stjærne hen ad Vejen fra sit Fædrenehjem, saa fyrig og kjæk, som vilde den fordre Livet ud paa Ny.

Men tvende Dage efter averteredes gamle Stjærnes dødelige Bortgang i Avisen som »ungt, fedt Oxekjød«. —

Da Avktionen var forbi, gik de to Forladte endnu en sidste Gang gjennem de tomme Stuer, standsede lidt hist og her, uden at tale. Men da Johanne fandt den gamle Morfars Neglepind i den samme Sprække i Panelet, hvor han altid satte den, kom hun til at græde hæftigere.

Og derpaa begav de sig paa den tungeste Vandring, der kan gaas efter et langt og arbejdsomt Liv, — til Fattighuset.

Til Kirkegaardsplads og Begravelse havde Else faaet

Ved Harmoniorkestret i Tivoli.

Tegning af H. Tegner.

Hjælp af Sognet og var saaledes hjemfalden til Fattighuset, eller »Arbejdshuset«, som de Finere kaldte det. Johanne havde faaet Plads i Kjøbenhavn, og skulde rejse samme Aften.

Hidtil havde den gamle Kone været rolig og fattet, som det laa for hendes Natur. Men paa Vejen derhen maatte hun standse flere Gange for Svimmelhed, og da de gik op ad Fattighusets Trappe, mærkede Johanne en stærk Sitren i hendes Arm.

En kroget Kone lukkede Døren op for dem, og strax slog en kvælende, muggen Luft dem i Møde. — Johanne saa' sig om. Det var et stort, men lavt og mørkt Rum med mange smaa Vinduer. Ved hvert af disse sad en gammel, smudsig Kone og kartede — med Bunker af Uld og Pjalter foran sig, der udbredte en ulidelig Stank.

Da de to Fremmede traadte ind, standsede de i deres Arbejde og i den smudsige Historie, som den lille, væmmelig

vanskabte Kone i Krogen gav tilbedste. Johanne saa' disse stumptandede Munde og nysgjerrige Øjne stirre ædende hen paa sig, og gjøs.

Kun en af Stolene var ubesat, men Johanne vendte Ansigtet fra den. Hun kunde ikke udholde den forfærdelige Tanke, at det var her, det Liv skulde endes, som hun elskede højest i Verden. I fortvivlet Graad klyngede hun sig til hende og gjemte for sidste Gang sin lille frygtsomme Sjæl hos den Gamle.

»Mormor dog! Mormor dog!«

»Bryd dig ikke om mig, Lille,« sagde den gamle Kone, og glattede hende over Haaret.

Udenfor ventede Vognen, der skulde føre hende ud i den store, vildsomme Verden. Vejen faldt just forbi det lille Hus paa Marken, hvor man allerede var i Færd med at bryde ned paa Væggene. Men Johanne vendte Ansigtet bort; hun vilde ikke se det.

Men ogsaa hun tænkte paa, da de kjørte forbi, om ogsaa Verden i alle Ting var skabt saa »saare godt«? —

Om Oversættelser fra Fransk.

Et Indlæg for Modersmaalet. Af **Carl Michelsen.**

I.

Hvad enten man vil kalde det en Modesag eller en i den historiske Udvikling begrundet Nødvendighed, hvad enten man vil beklage det eller glæde sig derover eller blot finde sig deri som noget Uundgaaeligt, er og bliver det en Kjendsgjerning, at den danske Literatur — Ordet taget i sin videste Betydning — for nærværende Tid, uansét det Opsving, den nationale Digtning i de sidste ti Aar har taget, forbruger en stor Masse oversat Stof, og at dette navnlig hentes fra Fransk.

At den hermed følgende Paavirkning af fransk Aand og Tænkemaade direkte skulde medføre nogen Fare for Folkets nationale Tænkesæt, synes mig næppe troligt, naar man tager den bestemt udprægede Raceforskjel i Betragtning, der faktisk bestaar mellem nordiske og romanske Folkeslag (der skal Mere til at gjøre Hans Frandsen til en *Jean de France* end blot det at læse franske Bøger i Oversættelse). Derimod kunde det tænkes, at der indirekte kunde ske en Svækkelse af de nationale Ejendommeligheder derved, at Sproget blev paavirket af fremmede Elementer, og der er stor Sandsynlighed for, at dette finder Sted, naar man sér hen til dels den store Masse, der produceres af Oversættelser, dels den Middelmaadighed, hvormed de ofte besørges. Enhver kan overbevise sig herom ved at tage den første den bedste Avis i Haanden eller kritisk gjennemgaa et Par Sider i en eller anden oversat Bog eller erindre sig enkelte fremspringende Repliker i et fransk Stykke paa dette eller hint Theater, og vil man have Beviser for, at selv originale, det vil her sige ikke-udenlandske eller ikke-oversatte Skribenter, i deres Sprogform ere stærkt paavirkede af fremmede Vendinger, da levere visse meget skrivende, yngre Forfattere Exempler i Overflod.

Mod denne Ulempe vilde der kunne sættes en Dæmning, hvis vore mest læste Forfattere i deres Stil og Fremstillingsmaade vare særlig udpræget nationale; men det er saa langt fra at være Tilfældet, at de tværtimod snarere have faaet den Opgave at bringe os i et livligere Samkvem med de almindelige evropæiske Strømninger; selv om deres egen Smag og sproglige Sans bevarer dem for at skrive udansk, er dette ikke nok til at modarbejde Indflydelsen af de utallige Udtryk og Vendinger, som gjennem de skjødesløst gjorte Oversættelser true med at plumre Modersmaalet. Det maa blive det dannede Publikums egen Sag at passe paa; det er derfor til det, jeg tillader mig at henvende følgende Bemærkninger, som Mangfoldige naturligvis selv ofte have gjort, men som det ikke kan skade en Gang at fremkomme med offenlig.

Hvad nu først de enkelte fremmede Ord angaar, som næsten alle danske Forfattere lige fra Holbergs Tid have brugt og daglig bruge, da skal jeg herom fatte mig meget kort. De ere en Nødvendighed paa ethvert Punkt, hvor ikke Sproget selv har skabt et Udtryk, der helt udtømmer det Begreb, det skal rumme, og de maa være tilladte, saa længe ikke en genial Forfatter ved et lykkeligt Træf gjør dem overflødige. Men de ere meningsløse paa alle andre Punkter, og de ere i en Oversættelse ofte næsten latterlige. Om man ikke tidt hellere maatte lade sig nøje med den omtrentlige Gjengivelse paa Dansk end beholde det udenlandske Ord, navnlig naar man skriver for Menigmand, faar staa hen; om man hellere skal bruge Ord som Prestige, Resignation, Genre end de nogenlunde tilsvarende danske Udtryk: Trylleglans, Hengivelse i sin Skjæbne eller Selvfornægtelse, Art eller Slags, kan vel ikke rent absolut afgjøres. Men hvorfor skulde man ikke i Stedet for *Salon* bruge: den aarlige Udstilling, naar Ordet forekommer i denne Betydning, Selskabsværelse, naar det er det, der menes, og Dagligstue paa de Steder, hvor der netop tales om en saadan — det klinger saa hjemligt! Hvad skulde være i Vejen for at kalde de dramatiske Kunstneres Ferierejser for Rundrejser i Stedet for det i Aviserne almindelig brugte: *tournée*, og hvem vilde ikke langt bedre forstaa, hvad der menes med en enig Optræden eller fælles Samvirken mellem Stormagterne, end det hyppig forekommende: den evropæiske *Koncert*, der næsten klinger parodisk? Naar det er en Oversætters første Pligt at oversætte, det vil sige gjengive det Fremmede paa Modersmaalet, saa synes Vendinger som: at etablere en Kommunikation, provokere en Deklaration, debitere sin Rolle med en *verve*, der fremkalder animeret Applaus, at høre til de literære Uanstændigheder.

Mange ere tilbøjelige til, dog med en vis Begrænsning, at beholde saadanne udenlandske Vanskabninger for at give Fremstillingen en vis Kolorit*). Der skal, siger man, være noget »Distingveret« ved disse franske Ord, de pynte som en Kammerherretitel eller som en Orden paa en sort Kjole. Maaske. Men er ikke mandig Djærvhed et højere og mere sædeligt Ideal end selskabelig Finhed; er ikke en bestemt udpræget Personlighed en bedre Adkomst end en paaklistret Titel, er ikke en frisk Rosenknop skjønnere i sin Naturlighed, selv i et Knaphul, end en mere eller mindre fortjent Orden? Alle de store Literaturperioder have skabt eller brugt de energiske Udtryk, alle de fremragende Forfattere af en hvilken som helst Nationalitet have netop havt sproglig Betydning ved at bruge træffende Ord og nævne Tingen ved sit rette Navn — først naar Literaturen kom i Forfald, blev Forfinelsen den Afgud, den dannede Del af Samfundet tilbad. Og, for at blive ved Oversættelserne, er ikke Opgaven at være saa tro mod Originalen som muligt og hos den danske Læser vække netop den samme Forestilling, som Forfatteren har villet fremkalde hos sine Landsmænd? Er det da ikke utilladeligt at være forfinet der, hvor han blot er naturlig? Naar en fransk Forfatter omtaler *un château*, da mener han sædvanlig ikke vort Slot, men vort Herresæde; naar en Franskmand spørger efter *Madame*, da mener han sin Kone eller Fruen i det Hus, han netop er i, og naar hun siges at være *dans le salon*, saa vil det sige: inde i Dagligstuen. Oversætter man nu, som man sædvanlig gjør, i Salongen, da kommer man ind paa noget Forlorent, som Originalen ikke berettiger til, og der vækkes hos Læseren en uægte Forestilling, som om Franskmænd altid gik med Glacéhandsker, altid talte i halvdannet Selskabstone, og ikke i deres hjemlige Forhold havde en til deres Sæder og Ønsker svarende Hyggelighed, ligesom vi hos os.

Jeg forbigaar med Vilje de mange ligefrem fejlagtige Oversættelser, som vor Literatur altid har været saa rig paa, og som komme af vedkommende Oversætters mangelfulde Kjendskab til det fremmede Sprog. De støde i Reglen ikke Læseren, naar de ikke ere aldeles haandgribelige, de skade ikke Sprogets Renhed, men vel derimod den Forfatters Anseelse, hvem de tillægges, og de ville sagtens efterhaanden aftage, naar de forbedrede Ordbøger gjøre det mere muligt for Oversætteren at skaffe sig paalidelig Besked. Naar der skrives: en Fætter havde stukket ham, fordi den, der oversætter, ikke véd, at *cousin* ogsaa betyder en Myg, saa mærker man Uraad og lér; naar der tales om fine Perler (skal være: ægte Perler), er der ingen Ulykke i det; naar der i et Musikstykke omtales et Suk, fordi Oversætteren ikke véd, at *soupir* i den Sammenhæng betyder en Fjerdedels Pavse, bedaares Læseren af det poetiske Udtryk.

Jeg skal heller ikke dvæle ved den almindelige Utilbøjelighed hos mange Oversættere til at sætte danske Læsere ret levende ind i Situationen ved at bruge saadanne Ord, som de fra vore egne Forhold ere fortrolige med, og for Exempel i Stedet for Deputeret skrive: Folkethingsmand, for Senat: Landsthing, kalde: Raadsherre ved Kassationsretten for Assessor ved Højesteret, Præsident: Formand eller Justitiarius, Vidne ved en Duel: Sekundant, Vidne ved Underskrivelsen af en Ægteskabskontrakt: Forlover ved et Bryllup, Fredsdommer: Forligskommissær o. s. v. Der kan her være Noget, der taler for at beholde den fremmede Benævnelse, skjønt jeg for min Del vilde foretrække at bevare Illusionen i sproglig Henseende til det Yderste og saa vidt muligt skrive, som en dansk Forfatter vilde have skrevet, hvis han

*) Hvis jeg kjendte et træffende dansk Udtryk, vilde jeg naturligvis bruge det.

omtalte sine egne Forhold, stolende paa, at det ejendommelig Franske laa saa tydelig udtalt i selve den Aand, hvori der var digtet, at ethvert enkelt Ord, der pegede paa det Fremmede, kun vilde bryde Illusionen og paa en udvortes haandgribelig Maade minde Læseren om, at det kun var en Oversættelse, han havde for sig.

Men der er Fejl, som ere værre end de hidtil omtalte lexikalske, de nemlig, der vedrøre den hele sproglige Behandling med dens grammatiske Forhold, dens Fraseologi, dens Periodebygning, og det er paa dette Punkt, der synes mig at ligge en Fare for Modersmaalets Forvrøvling og Forfranskelse. Thi skjønt Hundreder af Oversættelser, om de ere foretagne nok saa plumpt og skjødesløst, ikke rokke en Tøddel af Holbergs, Heibergs, Poul Møllers, Blichers og de andre gode danske Forfatteres skjønne Sprog og nationale Stil, saa er det dog klart, at de Tusinder, som ikke læse én dansk Bog om Aaret, men mindst én Avis daglig og i denne ene Avis gjennempløje et »Udland«, der bestaar af hurtig foretagne Uddrag af franske Aviser, sluge en »Forføljetong«, der er jasket ned, fordi det gjaldt om at komme først, inden en Anden bemægtigede sig den franske Original, og nyde en »Fraklipningsføljetong«, der er en fabrikmæssig Oversættelse af en eller anden fransk Rocambole-Roman, at disse Læsere, som, det nytter ikke at nægte det, udgjøre Flerheden af dem, der uddanne Aanden gjennem Literaturen, at de gjennem den stadige Paavirkning af daarlig Stil og udansk Sprog lidt efter lidt miste den friske Sans for Modersmaalets oprindelige Ejendommelighed og derved let tillige det nationale Præg. Det maa derfor være mig tilladt at dvæle lidt nærmere ved de Oversættersynder, der angribe Sprogets Marv, og først med faa Ord præcisere den mest fremtrædende Modsætning mellem Fransk og Dansk. (Sluttes.)

Dronning Katherines Forhør.

Motivet til dette virkningsfulde Maleri af den meget ansete engelske Maler L. J. Pott er aabenbart taget fra Shakespeares Skuespil »Henrik VIII« (II, 4). En Skilsmisseproces er indledet mod Dronning Katherine af England paa hendes Ægtefælle Henrik den Ottendes Foranstaltning. Henrik VIII har levet 20 Aar med sin Hustru, og hun har aldrig givet ham nogen Grund til Klage; men han har nu pludselig faaet Samvittighedsskrupler over sit Ægteskab med hende, da hun tidligere har været gift med hans afdøde Broder. Som god Katholik, som stiv Skolastiker, som en Mand, Paven har hædret med Navnet »Troens Forsvarer«, kan han umuligt vedblive at leve i et Forhold, som strænge Papister og kanoniske Jurister have stemplet som »Hor«. Men den virkelige Grund er, at Henrik har fattet den mest brændende Attraa for sin Dronnings skjønne Æresdame, Anna Boleyn. — Scenen er en af de mest gribende i Shakespeares Skuespil. Rørende minder den forurettede Dronning sin Husbond om, at hun i tyve Aar har været ham en tro, hengiven Hustru. »Altid føjelig mod Eders Vilje, altid i Frygt for at bringe Eder i Vrede. Mit Blik hang ved Eders Aasyn, og min Sorg og Glæde skiftede med dets. Naar har jeg staaet Eders Ønske imod og ikke gjort det til mit eget? Søgte jeg ikke Venskab med Eders Venner, selv om jeg mærkede, at de vare mine Fjender? Og hvem af mine Venner holdt jeg Venskab med, naar han havde vakt Eders Mishag?« Hun begjærer Processen udsat, indtil hun faar hentet Raad fra sin Hjemstavn Spanien. Men den smidige Wolsey, Slagtersønnen, der har svunget sig op til Kardinal og Kongens Yndling ved at gaa denne under Øjnene, raader hende til at opgive dette Forsæt, fordi det næppe vil føre til Noget. Da rejser Dronningen, der har knælet for Kongens Tronsæde, sig op og tiltaler med stolt Selvfølelse den snedige Præst, der paa Trællevis søger mod sit bedre Vidende at fremme sin Herres Lyster. »Min Hr. Kardinal, jeg taler til Jer.« Wolsey: »Og hvad befaler Eders Højhed?« Dronningen: »Jeg kunde næsten græde; men ved Tanken om at jeg er Dronning — eller længe har havt den Drøm — en Konges Datter er jeg i det Mindste — vil jeg forvandle mine Taarer til Ildfunker.« Wolsey: »Vær taalmodig.« Dronningen: »Ja, naar I bliver ydmyg. — Jeg har stærke Grunde til at tro, at I er min Fjende, og forkaster Eder derfor som min Dommer. Det er Eder, som har pustet til Ilden mellem Kongen og mig — gid Herrens Dug maa slukke den. — Derfor siger jeg atter, jeg vrager og forkaster Eder som Dommer; thi mit Hjærte siger mig, at I er min værste Fjende, og jeg tror ikke, at I er en Ven af Sandhed.« Kardinalen søger at værge sig, men Dronningen afviser ham med Værdighed og forlader Retssalen. — — Dog, hvad hjalp det den ulykkelige Dronning Katherine, at hendes Optræden svarede til hendes Sags Retfærdighed? Dette kunde vel et Øjeblik vække et Slags æsthetisk Interesse hos en Konge, der pralede af sin Intelligens; men det næste Øjeblik var han atter i sine Luners og Drifters Vold. Dronning Katherine maatte forlade Hoffet og tilbringe de faa sørgelige Aar, hun endnu havde tilbage, i et Kloster. Men det var, som med hende alle gode Engle forlod Henrik VIII. Fra den Dag af udviklede hans Tyraninstinkter sig i en forfærdelig Grad. Voldelige Reformer af den engelske Kirke, forfængelig Lyst til at glimre som Theolog, blodig Forfølgelse af Anderledestænkende gaar paa den modbydeligste Maade Haand i Haand med den mest utæmmede Sanselighed og hævngjerrige Skinsyge. Denne Mand, man som 18aarig Yngling havde næret de skjønneste Forhaabninger om, endte med at »gjøre hver af sine Ord til en Svøbe, og skrive med Blod«. Hans sidste Ord var en Befaling til Henrettelsen af en Stormand. Han tog den Dom med sig i Graven, at han havde været til Forbandelse for sit Land.

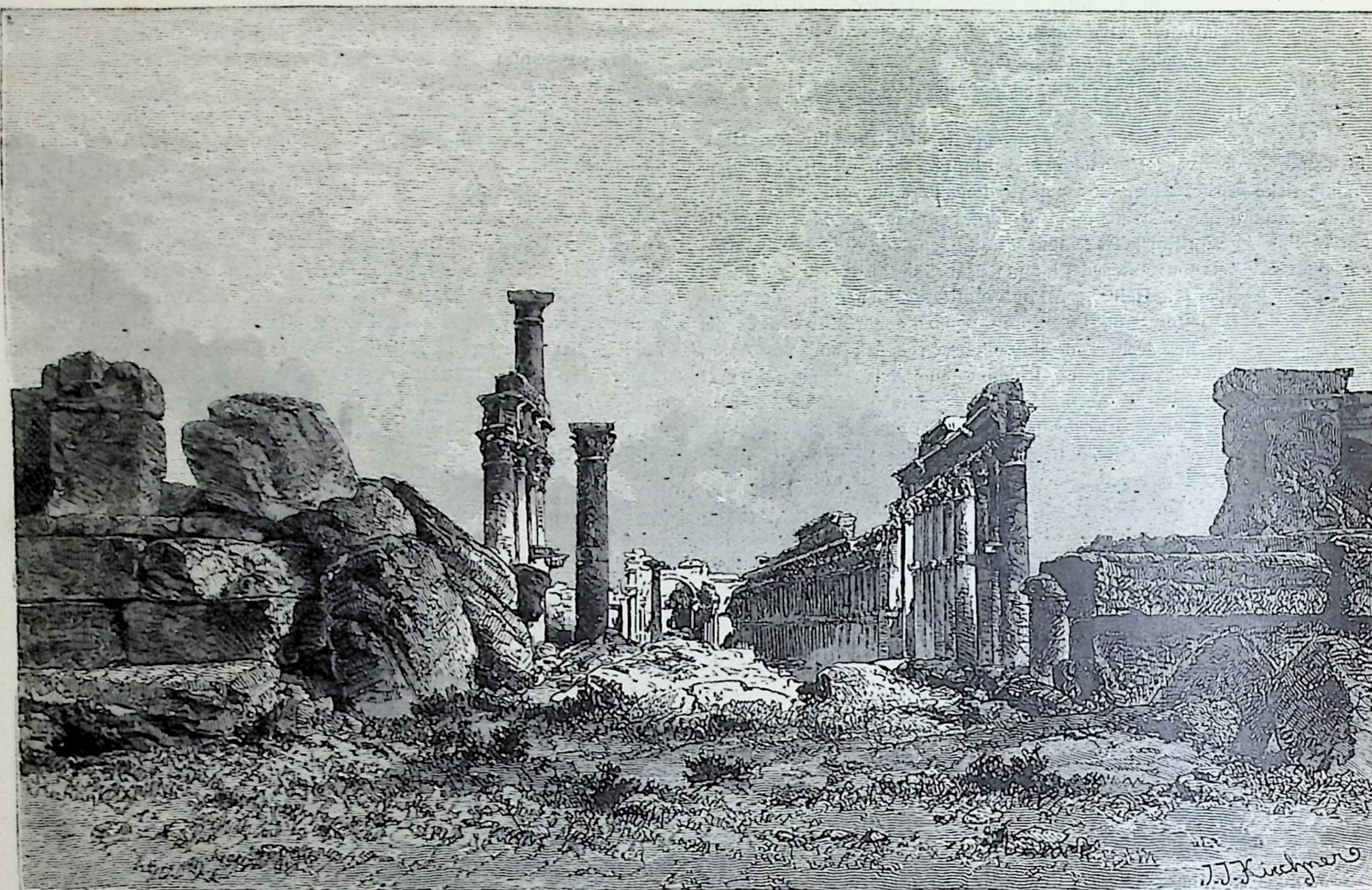
S. f.

Theater og Musik.

Det kongelige Theater har aabnet sin Operasæson med nogle Gjæsteforestillinger af Frøken Van Zandt. I Onsdags udførte hun Titelrollen i *Mignon*. Publikum syntes noget kjøligt, skjønt Sangerinden hverken havde forandret den Sangkunst eller det Spil, som ifjor indbragte hende saa rigeligt Bifald. Frøken Van Zandts Stemme er kold og klar; det Indsmigrende og Hjærtevindende ligger ikke for hende, det Kokette kan blive sødligt, men man glæder sig over den rige Tone og den ægte Klang, som hver Node har. Frøken Nanna Rosenstand, der ingenlunde raadede over hendes Stemmemidler, var som Mignon langt mere af det fortrykte Barn og den hjælpeløse Stakkel, som Rollen fordrer. Man forbavses over, at et saa kraftigt Pigebarn, som Frøken Van Zandt fremstiller, ikke for længst er løbet fra Pisken. — Rollebesætningen var iøvrigt den gamle; Fru Lütken indtog som sædvanlig Publikum med sine fortræffelige Roulader, og Hr. Simonsen tremulerede heller ikke mindre end før. Det gjorde en yderst pudsig Virkning, naar Dansk og Fransk skiftede med hinanden i Duetterne. Man havde en Fornemmelse, som om den danske Sanger oversatte de fremmede Gloser til Hjælp for Ikke-Sprogkyndige. Operaens Text er jo iøvrigt meget poesiløs; det er næsten umuligt igjennem den at faa den fjærneste Mundsmag af de udødelige Goetheske Skikkelser, om hvilke den er skrevet.

Det kgl. Theater har derimod i disse Dage opført en fortrinlig dansk Opera, nemlig *Syvsoverdag*. Vi vide vel, at Stykket benævnes Skuespil, men i Virkeligheden staar det med hele sit lyrisk-romantiske Indhold Operaen langt nærmere end Dramet. Det er ogsaa et Spørgsmaal, om Digteren ikke havde gjort rettere i at give sit Arbejde en bestemtere Form end den nuværende, hvor Vaudeville, Lystspil, Melodrama og Ballet blandes ind imellem hinanden. Man gjensaa' imidlertid Stykket med Fornøjelse, thi det indeholder trods alle Svagheder glimrende Enkeltheder fulde af Poesi, og overalt mærker man Forfatterens uovertræffelige Teknik. I dette Stykke bestaar Tekniken hovedsagelig i at lade Tilskuerne sluge det størst mulige Antal Usandsynligheder, uden at de mærke det og uden at deres Fornøjelse glipper et eneste Øjeblik. Man maa beundre den Gratie, hvormed Digteren har sammenknyttet sine løse Scener til et dramatisk Hele.

Stykkets Midtpunkt er den dejlige Volmersang, der vil blive staaende som en af Perlerne i dansk Poesi, selv naar det øvrige Stykke er forældet. Fru Oda Petersen, hvem Annas Rolle tjente til Debut, sang den Hartmannske Melodi særdeles stemningsfuldt og reciterede i første Akt Versene meget diskret. Medens der kun kan være én Mening om, at det kgl. Theater har handlet ret i at engagere baade hende og Hr. Zangenberg, kan der næppe endnu fældes nogen Dom over, i hvilken Udstrækning de nye Kræfter ville komme Theatret til Gode. Fru Oda Petersen var i *Syvsoverdag* sine Kolleger jævnbyrdig, men ingen af Stykkets Roller tillader virkeligt Spil, dertil er Karaktertegningen altfor svag og Diktionen altfor mat og traditionel. — Stykket var sat smukt i Scene, kun den første Fredensborgske Stuedekoration var altfor stilløs og tarvelig.

Palmyras Ruiner.

Prøve af Billederne i „Orienten".

Billedværk.

Et nyt illustreret Værk, *»Orienten«* af Armand v. Schweiger Lerchenfeld, paa Dansk ved Johannes Magnussen, er begyndt at udkomme paa Brødrene Salmonsens & Andr. Schous Forlag. Rejseskildringerne ville føre Læseren vide omkring, tildels i mindre kjendte og sjældnere befærdede Egne. Begyndelsen gjøres i Albanien, og Rejsen gaar dernæst over Grækenland, Macedonien, Stambul, Armenien, Kurdistan, Mesopotamien, Arabien, Syrien og Palæstina til Nildalen, Abessinien, Tripolis og Tunis. Værket, der vil udkomme i c. 26 Leveringer, er rigt udstyret med Illustrationer (henved 200) i Træsnit, saavel Helsides-Billeder som smagfulde Initialer og Vignetter, af hvilke »Ude og Hjemme« idag hidsætter et Par Prøver. Det første Hæfte bringer en Indledning, der er holdt i en temmelig svulmende Stil, men Begyndelsen til den derpaa følgende Skildring af Albaniens Natur og ejendommelige Folkeliv frembyder Adskilligt af Interesse. At dømme efter det Foreliggende tegner »Orienten« til at skulle indtage en berettiget Plads ved Siden af de allerede ikke faa illustrerede Rejseværker, der i de senere Aar ere udkomne herhjemme. Allerede den dygtige Oversætters Navn borger herfor.

»Tyve Haandtegninger« i Fototypi. Af denne smukke Samling er 3dje og 4de Hæfte udgaaet fra Vilh. Pachts Institut. Hæfterne indeholde 8 Blade efter Tegninger af C. Aagaard, Chr. Blache, Hans Friis, Frants Henningsen, V. Irminger, Anton Melbye, P. C. Skovgaard og Thorvaldsen. (Ernst Bojesen Hovedkommissionær.)

Kunst og Kunstnere ude og hjemme.

— I Münchens Kunstforening har den danske Landskabsmaler Andersen Lundbye for nylig udstillet et Par Billeder, der omtales med stor Anerkjendelse i »Kunstkronik«. »Hans »Dansk Landsby« gjør en kostelig Virkning«, siges der, »med den dæmpede Belysning, der er ejendommelig for de nordiske Landskaber. I hans Arbejde over et »Motiv fra Starnbergersee« strejfer Blikket ud mellem unge Træer over den tilfrosne snedækte Sø. I Luften hviler som en Anelse om Foraaret; Sneen synger snart paa sit sidste Vers, og den Tid er ikke fjærn, da Græsset vil pippe frem hist og her.«

— Sommerudstillingen i Royal Academy i Londen synes at have været en Triumf for den engelske Kunst; i »Kunstkronik« giver den bekjendte Kritiker Jean-Paul Richter den det Vidnesbyrd, at dens mest fremragende Repræsentanter have tilegnet sig Parisерskolens væsenlige Fortrin, uden at deres kunstneriske Selvstændighed derved har lidt noget Afbræk, og at de i det Hele vælge og behandle deres Motiver paa en langt mere tilfredsstillende Maade end Tilfældet sædvanlig er i de franske Maleres Kreds. Blandt Udstillingens mærkeligste Kunstværker nævnes en figurrig Komposition af E. Long, »Diana eller Kristus«; en ung, kristen Kvinde føres frem for Gudindens Alter i Efesos, omringet af en Skare Dommere, Præster, Krigere og Almuesfolk; en fornem Græker søger indtrængende at formaa hende til at ofre; med en let Haandbevægelse afviser hun Røgelsen, der rækkes hende; Ansigtet udtrykker en Forening af fast Beslutning og Bevidstheden om den afgjørende Situation; med stor Klarhed er der gjort Rede for de Omgivendes forskjellige Stemning. Sir F. Leigton skildrer Elias, der opvækker Enkens Søn, og har endvidere udstillet en »Idyl«, to unge, fornemme Grækerinder, der under et Egetræ lytte til en Hyrdes Fløjtespil; af Millais findes det med glimrende Realisme udførte legemstore Billede af en pjaltet Gadefejerske, samt fortræffelige Portræter, af Alma Tadema en især i koloristisk Henseende fortræffelig »Sapfo«. — Ved Siden af Royal Academy trives i London endnu en saakaldt »prærafaelitisk« Skole, noget Lignende som de nu næsten uddøde tyske Nazarenere; den skal have sine fleste Velyndere i de aristokratiske Kredse og taber selvfølgelig Aar for Aar mere af sin Indflydelse. □

Indhold: »Et Endeligt«. Skitse af Henrik Pontoppidan. Med Tegning af Thorvald Niss. — »Ved Harmoniorkestret i Tivoli«. Tegning af H. Tegner. — »Om Oversættelser fra Fransk«. Et Indlæg for Modersmaalet. Af Carl Michelsen. I. — »Dronning Katherines Forhør«. Af S. f. Med Billede efter Maleri af Laslett J. Pott. — »Theater og Musik«. — 2 Billeder af »Orienten«. — »Kunst og Kunstnere ude og hjemme«.

☞ **„Skandinavisk Malerudstilling" sluttes d. 23. Septbr. (Se hoslagte Meddelelse til Indenbys Abonnenter.)**

Udgivet af **Otto Borchsenius og F. Hendriksen.** Trykt hos **J. Jørgensen & Co.** Hovedexpedition: **Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.**

Fjerde Aargang. — Nr. 208. Søndagen d. 25. September 1881.

Abonnement modtages i alle Nordens Boglader og Postkontorer. Prisen er overalt 3 Kr. Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

ODEN TIL GRÆKENLAND

AF »DON JUAN«S TREDJE SANG.

Oversat af **Holger Drachmann.**

Hellas! i hundred Øers Tunger skaaret,
Stedet; hvor Sapphos Sjæl sin Glød udsang,
Sværdet og Mejslen har din Kunst sig kaaret,
Delos og Phøbos af dit Skjød udsprang:
trøst dig, om og din Glans er nu lidt svag,
Solen forgylder dig den Dag idag.

Harpen, som Barden slog paa Scios Strande,
Luthen fra Teos, stemt til Elskovs Lyst,
længst deres Toner tav blandt dine Lande,
Ekko de søger paa en fremmed Kyst;
over de Gamles Verdensgrænser maa
Vest for »Lyksaligheds-Øerne« de gaa.

Marathons Slette, Bjærgene dig kroner —
Marathon skuer over Havet vidt,
dér har jeg, lullet ind ved Lyrens Toner,
drømt, at mit Grækenland var atter frit;
thi med en Persers Gravhøj for min Fod
ej jeg min egen Trællestand forstod.

Højt sad en Konge, nys paa Kysten landet,
Salamis saa' han fra sin Klippetop;
Flaader han havde, Folkeslag bemanded
Skibenes Skarer. Den Gang Sol stod op
lod han dem tælle — men da Sol gik ned,
hvor var de Tusinder, som for ham stred?

Hvor er, o Fødeland, hvor er de henne?
Hvor er du selv? Paa Havets øde Strand
Ingen vil Heltens Drapa mere kjende —
Helten, som sover selv dybt under Sand.
Fornstore Barde, skal da Lyren din
stemmes af en saa vissen Haand, som min?

Dog, ikke sandt, det hjælper altid noget,
naar Patrioten føler Skammens Skjær
brænde paa Kinden, mens vi ligger kroget,
slaget i Lænker, spændt i Bolt og Fjær!
Hvad er tilovers Andet for en Skjald? —
Rødme for Landet — Taarer for dets Fald.

Ja, vi bør rødme ved de svundne Dage;
vi har kun Graad, hvor Ætten havde Blod.
Fødelands Jord, giv atter os tilbage
Resten af Spartas høje Heltemod!
Giv af de trende Hundred os kun tre —
saa skal et nyt Thermopylæ du se!

Hvordan, I tier? Tavshed hos jer Alle?
tys! nej — jeg hører Dødens dumpe Sprog
lyde, som fjærnt de stride Vande falde:
»Se, vi skal komme, sprænge Kistens Laag,
lad blot én Levende staa frem i Staal!«
Men denne Ene mistet har sit Maal.

Haabløst! — Stem op i blidere Akkorder;
Samierdruen funkler klar og fin,
Blodbadet passer sig for Tyrkens Horder,
Blodet, vi tapper — det er Chiervin.
Hør, hvor det klemter! det er vor Pokal;
Stormklokken ringer ind vort Bakkanal.

Se, I har Pyrrhusdansen end tilbage;
hvor er den pyrrhiske Falanx, mit Folk?
Blev af de to den bedste blot en Sage?
er disse Spring jer hele Vredes Tolk?
Staar I til Kadmus' Skrifttegn ej i Gjæld —
tror I, han har bestemt dem for en Træl?

Bort med den Snak! og Samier i vort Bæger!
selv har Anakreon dens Magt erkjendt,
han, som ved Guders Tungemaal os kvæger,
han, som Polykrates for Skjald har tjent;
ja, en Tyran han tjente — det er sandt —
men hos sin Hersker Hellas' Aand han fandt.

Var din Tyran, o Chersonnes, var ej han
Frihedens Skjold (Miltiades han hed!)?
Ære hver Hersker, naar den samme Vej han
fandt til vor Frelse, for vor Hjemstavn stred;
gjerne vi taaler en Despot, som kan
smedde med Lænker sammen os vort Land.

Fyld mig Pokalen, kryst mig Samos' Druer!
Blandt Sulioter og paa Pargas Kyst
endnu et Blik fra vore Ahner luer,
end slaar et Hjærte bag et dorisk Bryst;
muligt, at dér hin Kæmpesæd blev strøet,
muligt blev dér en Heraklide født.

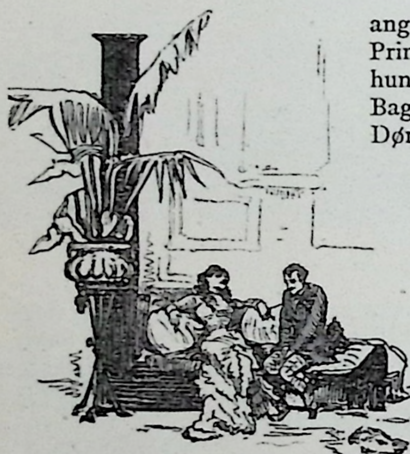
Stol ej paa Frankens Hjælp, hvad han saa hedder —
Frankernes Konge kjøbslaar om sit Sværd;
stol paa jer egne Vaaben og Geledder,
Haabet om Sejer huser ene dér.
Vælskland, i Pagt med Tyrkens hele Hær,
bryder med Svig jert Skjold, saa bredt det er.

Fyld mig Pokalen, kryst mig Samos' Druer!
Se, vore Piger danser hist til Luth;
ildfuldt det sorte Øje mod mig skuer, —
Taarer jeg fælder for den fagre Glut:
Jomfru, din Barm, som Længslen nu gjør trang,
tænk, den skal amme Slaver op en Gang!

Bring mig paa Suniums Marmorbrink til Sæde,
dér, hvor kun Bølgen mumler paa sin Gang;
dér vil mit Savn for Dybet jeg begræde,
dér vil jeg dø, som Svanen, under Sang.
Aldrig et trælfødt Land min Hyldest faar —
væk med jer Samier! Bægeret i Skaar!

En Turteldues Enkestand.

Novellette af **Alphonse Daudet**. (September 1881.) Ved **N. J. B.**

Lang Tid mindedes Paris Prinsesse Soras Sorg, da hun mistede sin Mand. Bag denne sortbetrukne Dør, denne elegante Sorg med Vaabenmærkerne og de broderede Navnetræk gav en Spanierindes Fortvivlelse sig frit Luft med alle de hæftige Overdrivelser, der ere de Lande egne, som blive hedenske af lutter Iver for at være katholske, hvor man tilbeder blødende Kristus'er og Madonnaer med Hjærtet gjennemboret af Glavind. Prinsessen afklippede sit Haar, lukkede sig inde og modtog ikke Nogen. Med sine sorte Klæder, sit unge, ragede Hoved mindede hun om en Novice i det til et Kloster omskabte Palais. Hun tilbragte sine Dage lige overfor sin Mands Portræt og spiste ene i den store Sal, hvor der hver Aften ligesom fordum blev dækket til To. Prinsens Hat og Stok laa i Forværelset paa deres vante Plads, som om Husets Herre, der var rejst for stedse, lige nylig var kommen hjem. Og Minderne, der haardnakket klamrede sig fast til ydre Ting, gjorde den stakkels Kvindes Fortvivlelse mere levende, bragte Fraværelsens Tomhed til at forekomme hende endnu tungere.

Fra hele denne Hvirvel af Visiter, Baller, Selskaber og Koncerter, hvor de havde mødt hinanden og elsket hinanden, og som omkransede deres Lykke indenfor en elegant, koket Ramme, havde hun kun beholdt en eneste Veninde, Baronesse Ancelin, en feteret Salonsangerinde, der, takket være sin skjønne Stemme, vedblev at være Prinsessens intime Veninde. Denne dybe, utrøstelige og støjende Sorg irriteredes ved al Tale, men den fandt Behag i at høre Sang om sig. Det hjalp hende til at græde.

Der gik to Aar. Enkestanden var lige saa sorgfuld, lige saa stræng. Kun voxede Haaret ud igjen, tæt og fint; rebelsk efter at leve bølgede og krusede det frem. Sorgen ligesom opklaredes og oplivedes derved og syntes nu kun at være en elegant Kaprice. Paa dette Tidspunkt var det, at Madame Ancelins Neveu traf Prinsessen hos sin Tante, blev lidenskabelig indtagen i hende og tænkte paa at gifte sig med hende. Ved det første Ord, han prøvede paa at sige herom, harmedes Enken. For hende levede Prinsen endnu, og dette Frieri forekom hende at være en Fornærmelse, en Opfordring til Utroskab. I nogen Tid modtog hun ikke sin Veninde. Den unge Mand rejste, søgte at glemme, kom atter tilbage og viste saa megen Kjærlighed og Fortvivlelse, at Madame Ancelin følte Medlidenhed med ham og besluttede at besejre Prinsessens Skrupler.

Hvorledes skulde man faa Bugt med denne besynderlige Karakter, som aldrig ræsonnerede og kun levede i idelig Extase? Men saa faldt det Baronessen ind, at en saa exklusiv Lidenskab nødvendigvis maatte være skinsyg, og hun søgte derfor at forskaffe sig nogle af Prinsens gamle Breve. Dette var ikke meget vanskeligt, da Hr. de Sora havde skrevet meget før sit Ægteskab og spredt sine aristokratiske Kragetæer rundt i en Mængde smaa Skrin, smaa aflaasede Skuffer, saa godt skjulte for hverandre, at enhver af dem kunde rose sig af ganske ene at besidde den fornemme Herres parfumerede Vaabenmærke.

Væbnet med nogle Blade af en slig triviel Roman uden Datoangivelse, tog Baronessen Mod til sig og trængte atter ind i dette Palais, der var ligesom den Dødes Grav, en stum, blomstersmykket Grav, hvor en levende Statue fældede Taarer hele Dagen, og viste Enken Brevene.

Sorg er for ringe et Ord her. Det var, som om Alt styrtede sammen. Stakkels lille Prinsesse! De lykkelige Aar, Enkestanden, Alt rullede ned og forsvandt i den samme Afgrund af Foragt og Vrede. Der blev intet Andet tilbage end et uendeligt Begjær efter at hævne sig. Portrætet blev banlyst fra hendes Værelse. Hun lod den anden Kouvert tage bort, denne forbeholdte tomme Plads, der forhindrede hende fra at være ene, og i det overfyldte Forværelse saas ikke længer Hatten og Stokken, som var bleven staaende dér saa længe. Prinsesse Soras Palais aabnede sig for Fester og Baller. Som en lunefuld Himmel, der befrier sig for en altfor lang Nat, vendte Prinsessen, hyllet i Graat og Lilla, Rosenrødt og Blaat, tilbage til sin første Glans. Og en Aften nede i sin lille Vinterhave sagde hun saa til sin Venindes Neveu, der, siden hun atter var traadt frem i Lyset, fulgte hende som en melankolsk Skygge:

»Nu vil jeg være Deres Hustru, saa snart De selv vil.«

Hun havde gjerne ønsket, at det havde været lige strax, dér, i Vinterhaven.

Kort Tid efter var de gifte og lykkelige. Hun med en Slags indædt Harme, han urolig, forbavset over denne pludselige Lidenskab, nydende sin Lykke uden altfor meget at søge at analysere den. Deres Omgivelser talte meget om dette Ægteskab. Baronesse Ancelin, der levede i sine

Romancers Fraser, fandt da ogsaa i den Anledning et charmant Billede:

»Har De sét Mage til den Prinsesse! Vi troede, at hun græd, og saa kurrede hun kun. Det var en Turteldues Enkestand.«

Der gik et halvt Aar; de Nygifte opholdt sig paa Landet paa en Herregaard i Nærheden af Paris. Her besøgte Veninden dem. Ved at se deres Lykke udfolde sig saa rolig mellem de sirlige Græsplæner og tavse Bøge, faldt den elskværdige Baronesse, hvem man ikke skulde beskylde for at have et videre skarpt Blik, og som stadig kun havde Øjnene aabne for det nærværende Minut, pludselig paa at sige:

»Og saa er det dog mig, I skylder jeres Lykke; men nu fortryder jeg heller ikke min Usandhed.«

Det fór igjennem Prinsessen.

»Din Usandhed, hvad mener du?«

»Naa ja, bedste Veninde, nu kan jeg gjerne sige dig Alt. Den stakkels Prins var ikke saa sort, som jeg havde gjort ham til. De slemme Breve vare fem Aar gamle; du var ikke gift endnu den Gang.«

»Og det har I gjort,« skreg Prinsessen og stirrede paa dem med et vildt Blik. Den døde, forglemte Ægtefælle, hvis Navn hun ikke længer bar, havde taget hele sin Plads igjen. Manden saa' det godt paa den Bevægelse, hun gjorde for at fjærne sig fra ham. Uden Forklaring var Alt forbi mellem dem. Hun lukkede sig inde, og i en Dødskamp, der varede otte Dage, hengav hun sig til alle de Samvittighedsnag, der pinte hende. Den ulykkelige Kvinde havde giftet sig igjen uden Kjærlighed for at hævne sig, og da Prinsens Brøde ikke havde existeret, følte hun sig brødefuld overfor ham, skamfuld for sig selv.

Den stakkels forelskede Mand holdt sig tilbage, idet han godt vidste, at han ikke betød Noget for hende, og at den gamle Lidenskab, der saa levende var vendt tilbage, med det Samme havde dræbt den anden. Hun talte koldt til ham som til en Fremmed, forsikrede ham om sin Tilgivelse, overbevist om, at han ikke var Medskyldig. I de sidste Øjeblikke, da Madame Ancelin græd ved hendes Seng, greben af Samvittighedsnag, uden ret at forstaa sin Brøde, bøjede Prinsessen sig hen imod den letsindige Sjæl, hvis Sommerfugleflugt var strøget hen over hendes saa strænge Livsbane, og sagde med en Stemme, der var altfor svag til at Klagen kunde ligne en Bebrejdelse:

»Du sér, jeg kurrer ikke . . . jeg dør.«

Og det var sandt.

Guldarmbaandet.

Af **Gustavo Adolfo Becquer***). Oversat fra Spansk af Dr. **S. Schandorph**.

I.

Pedro Alfonso de Orellana mødte en Dag sin Elskede Maria Antunez grædende og spurgte hende: »Hvorfor græder du?«

Hun tørrede sine Øjne, saa' fast paa ham, drog et Suk og gav sig til at græde igjen. Saa gik Pedro nær hen til Maria, tog hendes Haand, støttede Albuen paa den mauriske Balustrade, hvorfra den Skjønne betragtede Strømmens Løb i Tajo, og spurgte atter: »Hvorfor græder du?«

Tajo snoede sig sukkende ved Foden af Altanen mellem de Klipper, paa hvilke den stolte Stad Toledo hviler. Solen gik ned bag de nærliggende Bjærge, Aftentaagen bølgede som et blaat Flor, kun Vandets ensformige Susen afbrød den dybe Stilhed.

Maria udbrød: »Spørg mig ikke, hvorfor jeg græder, det kan ikke nytte, at du spørger, for hverken kan jeg sige dig imod eller du forstaa mig. Der er Længsler, som dølge sig i Kvinders Sjæle, som kun røbe sig ved et Suk, der er vanvittige Indfald, som gjennemfare vor Fantasi, uden at Læben vover at forme dem, ubegribelige Ytringer af vor hemmelighedsfulde Natur, som en Mand ikke en Gang kan gjøre sig en Forestilling om. Jeg beder dig, spørg mig ikke om Grunden til min Sorg; hvis jeg sagde dig den, vilde du maaske bryde ud i en høj Latter.«

Næppe havde hun udtalt, før hun atter sænkede sin Pande, og han atter gjentog sine Spørgsmaal. Endelig brød den Skjønne sin haardnakkede Tavshed og sagde til sin Elsker med en dæmpet og afbrudt Stemme:

»Du vil vide det, det er en Galskab, som du vil le ad, men det kan være det Samme; jeg skal sige dig det, siden du endelig vil. I Gaar var jeg i Domkirken. Det var den hellige Jomfrus Fest. Hendes Billede var stillet op paa Højaltret paa en Skammel af Guld og skinnede som gløndende Kul, Orgeltonerne dirrede gjennem Kirkens Gange, Ekko svarede Ekko, og i Koret stemmede Præsterne i »Salve Regina«. Jeg laa og bad, helt optaget af fromme Tanker, da jeg uvilkaarlig løftede Hovedet, og mit Syn rettede sig mod Alteret. Jeg véd ikke, hvorfor mine Øjne lige strax fæstede sig paa Billedet, nej egenlig ikke paa det, men paa en Ting, som jeg hidtil ikke havde set, en Ting, som lokkede hele min Opmærksomhed hen paa sig, uden at jeg kan forklare mig det. Le nu ikke. Denne Ting var det Guldarmbaand, som Guds Moder har om den Arm, som hun holder sin guddommelige Søn med. Jeg slog Øjet ned og gav mig igjen til at bede. Men jeg kunde ikke. Mine Øjne vendte sig uvilkaarlig mod det samme Punkt. Alterlysene, som spejlede sig i dets Diamanters tusinde Smaaflader, mangfoldiggjordes paa en forunderlig Maade, Millioner af røde, blaa, grønne og gule Lysgnister drejede sig rundt om Stenene som en Hvirvel af Ildatomer, som en svimlende Runddans af hine Flammernes Aander, som trylle ved deres Glans og utrolige Uro.

Jeg fór ud af Kirken, kom hjem, men med det Billede fastgroet i Sjælen. Jeg lagde mig for at sove; jeg kunde ikke. Natten gik; bestandig var jeg besat af samme Tanke. Hen ad Morgenstunden faldt mine Øjenlaage til, og du kan tænke dig, endog i Drømme saa' jeg en Kvinde drage

---

*) Gustavo Adolfo Becquer (1836—70), hvis Minde holdes højt i Ære af det unge Spanien, var Søn af en Maler, er født i Sevilla, blev tidlig forældreløs, afslog en Slægtnings Tilbud om at blive uddannet til Handelsmand, og drog som pur ung til Madrid, fuld af Tro paa en rig literær Fremtid. Han henlevede et Par Aar i yderlig Fattigdom, Sygelighed slog sig til; med Nød fristede han Livet ved Arbejde for Aviser, fik saa en lille Bestilling i Domænebestyrelsen, men studerede Shakespeare og tegnede i Kontortiden i Stedet for at gjøre Kopistarbejde; han fik snart sin Afsked og var atter ude i det literære Zigeunerliv. I Modsætning til de fleste spanske Poeter havde han aldeles ikke Interesse for Politik; hele hans Naturel minder mere om de senere tyske Romantikeres end om en Spaniers fra Midten af vort Aarhundrede. Hans Sværmeri var den spanske Middelalder; naar han paa nogen Maade kunde skaffe Midler dertil, gjennemstrejfede han sammen med sin Broder, en talentfuld Maler, Byer, hvor der fandtes saracenske eller gothiske Monumenter, eller Egne, der laa fjærnest fra den moderne Kulturs Strøm, og overalt optog han Blyantsskitser eller optegnede Sagn og Legender, der knyttede sig til Lokaliteterne. Ved denne Opgaaen i Fortiden hører han til den ældre literære Skole, men ved sin rige Staffage, ved sin maleriske Sans og sine naturtro Beskrivelser grænser han op til en mere moderne Retning. Han er Kunstenthousiast og interesserer sig kun for Katholicismens Æsthetik, ikke for dens Dogmatik. Sensibel og svagelig, som han altid var, blev han saa fortvivlet, da hans Broder døde af en Betændelsesfeber, at han fik Lungesvindsot, og fulgte sin Broder i Løbet af faa Maaneder. Af hans faa Arbejder ere Legendefortællingerne de anseteste. Her følger en Prøve paa et almenevropæisk romantisk Stof, kun originalt i Behandlingen.

forbi, forsvinde og komme igjen, en mørk, dejlig Kvinde, som løftede Guldsmykket med Ædelstenene paa; ja det var en Kvinde, det var ikke den hellige Jomfru, som jeg tilbeder, og som jeg ydmyger mig for, det var en Kvinde af min egen Slags, som saa' paa mig og lo haanlig. Jeg syntes, at hun sagde: »Kan du se det?« og saa viste hun mig Smykket. Hvor det funkler! Det ser ud som en Krans af Stjerner, der havde revet sig løs fra Himlen en Sommernat. Kan du se det? Men det er ikke dit, og det vil aldrig, aldrig blive dit. Du faar maaske nogle andre, der ere bedre, kostbarere, men dette her, som funkler paa en saa betagende, saa fortryllende Maade . . . aldrig . . , aldrig! Jeg vaagnede, men med den samme Tanke som den foregaaende Dag, slaaet fast i mig som en glødende, djævelsk Nagle, som jeg ikke kan rokke; Satan har hexet den i mig . . . Men du tier og rynker Panden! Lér du ikke ad min Galskab?«

Pedro knugede krampagtig sit Kaardegreb, løftede Hovedet, som han havde bøjet, og sagde med dæmpet Stemme:

»Hvad er det for en hellig Jomfru, der har det Klenodie?«

»Den i Sakrariet,« hviskede Maria.

»I Domkirkens Sakrarium!« udbrød den unge Mand forfærdet, og et Øjeblik malede en Rædsel over hans egen Tanke sig paa hans Ansigt.

»Hvorfor er det ikke en anden hellig Jomfru, der ejer det?« vedblev han med energisk og lidenskabelig Stemme; »hvorfor har Ærkebispen det ikke paa sin Mitra, Kongen paa sin Krone eller Djævlen mellem sine Kløer? Jeg skulde da rive det løs til dig, om det end skulde koste mig Liv og Salighed. Men den hellige Jomfru i Sakrariet! Vor Stads hellige Patronesse! Jeg . . . jeg, som er født her i Toledo! Nej.«

»Aldrig!« hviskede Maria med næsten uhørlig Røst, »aldrig!« Og hun brød atter ud i Graad.

Pedro kastede et vildt Blik ned paa Strømmen nedenunder, Strømmen, der gik og gik uden at standse, forbi hans forvildede Øjne, idet den brød sig ved Balkonens Fod mellem de Klipper, der bære Kejserstaden Toledo.

II.

Domkirken i Toledo! Forestil Eder en Skov af kæmpemæssige Granitpalmer, som ved at slynge som Grene i hinanden danne en kolossal og prægtig Hvælving, under hvis Ly en hel Verden af digtede eller virkelige Væsener lever det Liv, som Geniet har laant dem.

Forestil Eder et ubegribeligt Kaos af Skygge og Lys, i hvilke Farvestraalerne fra de spidsbuede Vinduer blandes og sammenvæves med Dæmringen i Skibene, hvor Lampernes Glans kæmper med Mørket i Højkoret og taber sig deri.

Forestil Eder en Verden af Sten, uendelig som vor Religions Aand, dunkel som dens Traditioner, gaadefuld som dens Parabler, og endda ville I ikke have en fjærn Forestilling om dette evige Mindesmærke om vore Forfædres Tro og Begejstring, over hvilket Aarhundrederne have kappedes om at udøse deres Troslivs og deres kunstneriske Inspirations Skatte.

En vanskelig Brevskrivning.

Efter Maleri af H. Nordenberg.

I dens Skjød bor Tavshed, Majestæt, Mysterismens Poesi og en hellig Rædsel, som viser verdslige Tanker og Jordens smaa Lidenskaber bort fra dens Tærskel.

Den legemlige Trangbrystethed hindres ved Indaanding af den rene Bjærgluft; Gudsfornægtelsen maa helbredes ved Indaandingen af denne Troens Atmosfære.

Men hvor stor, hvor imponerende end Domkirken frembyder sig for Ens Øjne, paa hvilken som helst Tid man trænger ind i dens hemmelighedsfulde og fredlyste Indre, frembringer den dog aldrig et saa dybt Indtryk som paa

de Dage, den udfolder sin religiøse Pragts hele Festapparat, naar dens Tabernakler*) bedækkes med Guld og Ædelstene, dens Trappetrin med Tæpper og dens Piller med farvede Tøjer.

Naar da dens tusinde Sølvlamper ere tændte og sprede en Strøm af Lys, naar en Sky af Røgelse bæres flagrende gjennem Luften, naar Sangstemmerne fra Koret, Orglernes Sammenspil og Taarnets Klokke faar Bygningen til at dirre fra dens dybeste Grundstene til de højeste Spir, som krone den, da forstaas og føles den Guds rædselsfulde Majestæt, som lever i den, besjæler den med sin Aande og fylder den med et Gjenskin af sin Almagts Glans.

Samme Dag, som den Scene, vi skulle fortælle, fandt Sted, fejredes i Toledos Domkirke Slutningen af den hellige Jomfrus Oktava.

Den fromme Højtid havde draget en umaadelig Mængde Troende til sig, men allerede havde Mængden spredt sig i alle Retninger, allerede brændte Kapellernes og Højalterets Lys mere dæmpet, Kirkens kæmpemæssige Døre havde hvinet paa deres Hængsler for at lukke sig bag den sidste Toledaner, da en Mand i største Hemmelighedsfuldhed listede sig frem imellem Skyggerne imod Korgitret. Han var saa bleg som Statuen paa det Gravminde, mod hvilket han et Øjeblik havde lænet sig for at faa Magt med sin Sindsbevægelse. I Korsgangen kunde hans Træk skjelnes ved Lampeskjæret. Det var Pedro.

Landliggere.

Tegning af H. Tegner.

Hvad var der foregaaet mellem de to Elskende, siden at han tilsidst vilde driste sig til at iværksætte Noget, hvorom den blotte Tanke havde faaet hans Hovedhaar til at rejse sig? Det fik aldrig Nogen at vide. Men nu var han der for at bringe sit frække Forehavende til Ende. Hans Tanke satte Mærke i hans urolige Blik, i hans skjælvende Knæ, i Sveden, som i store Draaber randt ned ad hans Pande.

Domkirken var øde, fuldstændig tom, og laa nedsænket i dyb Tavshed. Alligevel opfattede han af og til nogle forvirrede Lyd: nu en Knirken af Træ, nu en Hvislen af Vinden, eller maaske et Gøglespil af Fantasien, som i sin Ophidselse hører, sér og føler, hvad der ikke er til, men vist er det, at der lød, snart nær, snart fjærnt, snart bagved, snart ved Siden af ham, ligesom en sammenpresset Hulken, som Lyd af slæbende Lærred, eller af Skridt, som uophørlig nærmede og fjærnede sig.

Pedro gjorde en Anstrengelse for at fortsætte sin Vej, han naaede til Gitteret og steg op ad det første Trin til Hovedkoret.

Bag dette Kor ligge Kongegravene, hvis Stenbilleder med Haanden paa Sværdhæftet synes at vaage Nat og Dag over Helligdommen, i hvis Skygge de alle hvile i al Evighed.

»Frem,« sagde han med sagte Stemme; han vilde gaa, men mægtede det ikke. Det var, som hans Fødder vare naglede fast til Stengulvet. Han slog Øjnene ned, og hans Haar rejste sig af Rædsel. Kapellets Gulv bestod af brede og mørke Gravstene. Et Øjeblik forekom det ham, som en kold Knokkelhaand tvang ham ned paa dette Sted

*) De af Søjler baarne Baldakiner over Alteret (Konfessionen), hvor Messeofferet bringes.

med en uovervindelig Styrke. De døende Lamper, som glimtede langt tilbage i Kirkeskibene som Stjærner, der tabe sig mellem Skyerne, dirrede for hans Øjne, Gravenes Statuer og Alterets Billeder dirrede, hele Kirken dirrede med sine Granitarkader og sine Kvaderstens-Piller.

»Frem!« raabte Pedro atter ude af sig selv, nærmede sig Alteret, klavrede op ad det og naaede til Billedets Fodstykke. Alt omkring det iklædte sig fantastiske og forfærdelige Skikkelser; Alt var Skumring eller tvivlsomt Lys, endnu mere forfærdende end Mørket. Kun Himmeldronningen, der svagt oplystes af en gylden Lampe, syntes at smile rolig, fuld af Godhed og Renhed midt imellem alt det Grufulde. Om end dette stumme og ubevægelige Smil beroligede ham et Øjeblik, endte det med at indgyde ham Rædsel, en langt dybere Rædsel, end han hidtil havde følt.

Han fik atter Magten over sig selv, trykkede Øjnene til for ikke at se Billedet, udstrakte Armen med en krampagtig Bevægelse og rev Armbaandet, en from Gave af en hellig Ærkebiskop, af Haanden paa det; dette Armbaand, der var en hel Formue.

Nu var Byttet i hans Magt, hans sammenknugede Fingre trykkede det med en overnaturlig Styrke; nu stod der kun tilbage at fly med det; men det var nødvendigt at aabne Øjnene, hvis han vilde fly, og Pedro ræddedes ved Tanken om at se, at se Billedet, Kongerne paa Gravene, Dæmonerne paa Pillegesimserne, Dragerne paa Kapitælerne, Striberne af Mørke og Straalerne af Lys, der, lig hvide og kæmpemæssige Drømmesyner, langsomt bevægede sig i Skibenes Baggrund, hvor forfærdende og forunderlige Lyd rørte sig.

Endelig aabnede han Øjnene, saa' sig om, og et hvinende Skrig fór ud gjennem hans Læber.

Kirken var fuld af Statuer, som, klædte i lange og før uséte Kaaber, vare stegne ned fra deres Nicher og fyldte hele Kirkens Kreds og betragtede ham med deres tomme Øjenhuler.

Helgener, Nonner, Engle, Dæmoner, Krigere, Damer, Pager, Eremiter og Bønder hvirvlede sig rundt og svandt hen mellem hverandre i Skibene og paa Alteret. I Kongernes Nærværelse, knælende over deres Grave, neden for hans Fødder holdt de Marmorærkebisper, som han før havde sét, Messe, ubevægelige paa deres Dødningelejer, medens en Vrimmel af Kryb og Smaadyr af Granit, fantastiske, vanskabte, afskyelige Skabninger bugtede sig hen over Gravstenene, kravlede om Pillerne, dukkede sig under Baldakinerne, hang ned fra Hvælvingerne, og mylrede som Orme ud af et Kæmpelig.

Han magtede ikke at holde sig oprejst længere. Hans Tindinger bankede med en forfærdelig Voldsomhed, en Sky af Blod formørkede hans Øjne; han udstødte et nyt Skrig, et skærende Skrig, der ikke lød som et Menneskes, og faldt afmægtig om paa Altertrinet.

Da Kirkebetjentene den næste Dag opdagede ham liggende ved Alterets Fod, holdt han endnu Guldarmbaandet mellem sine Hænder, og da han saa' dem nærme sig, raabte han med en hvinende Latter: »Det er hendes, det er hendes!« Han var vanvittig.

Om Oversættelser fra Fransk.

Et Indlæg for Modersmaalet. Af **Carl Michelsen.**

(Sluttet.)

II.

En plastisk Form, skarpe Konturer, stor Tankeklarhed ere Egenskaber, som det franske Sprog besidder i højere Grad end noget andet romansk Tungemaal; skjønt noget exklusivt i sin faste Bygning, er det dog rigt og mangfoldigt og i Stand til ved meget smaa og simple men undertiden næsten stereotype Midler at frembringe fine Afskygninger i Tanken. Det ynder det Skarpe og Tilspidsede i Repliken og udtrykker sig gjerne epigrammatisk kort, gaar lige løs paa Hovedsagen, lader Omsvøbene fare og er i sin Orddannelse fortrinsvis analytisk; det foretrækker i sin strængt logiske Bygning at lade Tankerne staa sideordnede og skyr Perioder med deres Overordnen og Underordnen af Sætningerne. Med Dansk forholder det sig lige modsat. Ligesom Tysk tilsteder det syntetiske Orddannelser, om end ikke ganske i samme Omfang, foretrækker i sin Sætningsbygning Perioden og har et af sine største Fortrin i dennes yndefulde Slyngning. Søren Kierkegaard har træffende karakteriseret Modersmaalets Ejendommelighed i Efterskriften til: Stadier paa Livets Vej, hvor det blandt Andet hedder, at det »har en yndig, en tækkelig, en livsalig Forkjærlighed for Mellemtanken og Bibegrebet og Tillægsordet og Stemningens Smaasnakken og Overgangens Nynnen og Bøjningens Inderlighed og den dulgte Velværens forborgne Frodighed.« Denne Hovedforskjel, der naturligvis staar i en dyb og inderlig Forbindelse med de to Folkeslags forskjellige Aand, kan man navnlig se slaaende Beviser paa ved at sammenligne en fransk og en dansk Digters Behandling af samme Æmne — man tænke for Exempel paa La Fontaines *Le pot au lait* og H. C. Andersens: Konen med Æggene, eller paa den af G. Brandes i Studier over Chr. Winther anstillede Sammenligning mellem Victor Hugos Digt: *Après la bataille* og Henrik Hertz' Romance: Den danske Soldat — og denne Hovedforskjel vilde en Del af vore Oversættere og Oversætterinder gjøre vel i at lægge sig paa Hjærte til Glæde for de danske Læsere og til Gavn for de oversatte franske Forfattere, hvis stilistiske Fortrin da vilde staa i et ganske andet Lys, end de nu ofte gjøre.

Franskmændene have for Exempel stor Forkjærlighed for abstrakt almindelige Udtryk og bruge derfor ofte den samme Benævnelse om Forhold, der kunne samles under én og samme almindelige Synsmaade, hvor vi lægge Eftertryk paa Forskjellen og antyde det Fælles ved Smaaord. Derfor kan de franske Verber *entrer*, *sortir* betyde baade: gaa, kjøre, ride, sejle, flyve, komme o. s. v., ind og ud, og bør naturligvis hver Gang gjengives ved netop det danske Udtryk, den givne Situation kræver, og ikke ved: træde ind, ud, som det hyppig sker. Franskmændene bruge Ordet *chant* baade om Mennesker, Instrumenter, Haner og Nattergale, Ordet *murmure* baade om en Folkemasses Knurren, Vindens Susen, Bækkens Rislen, Bølgens Plasken o. s. v., medens somme af vore Oversættere tilsyneladende kun kjende Betydningerne Sang og Mumlen og i sorgløs Ligegyldighed for Sprogets Rigdom lade Haner og Violiner synge og Vind og Blade og Bække mumle. Franskmændene bruge om en lavrbærkronet Helt det Udtryk: *couvert de gloire*, hvilket altid eller næsten altid i danske Oversættelser figurerer som: bedækket med Hæder. Franskmændene betegne en Mængde Nuancer lige fra: Goddag, Farvel til: hvad behager? eller: hvor tør De vove! eller: hvor kan De dog sige det? ved det blotte Ord: *Monsieur (Madame, Mademoiselle)* — i Oversættelser hedder det ganske tørt efter Omstændighederne: Min Herre, min Frue, min Frøken.

Alle de særegne Forhold, som vi Danske i Mangel af Bøjningsendelser fortræffelig kunne udtrykke ved smaa Omskrivninger og Tilføjelser af Hjælpeverber, men som Franskmændene betegne ved en bestemt Form af Verbet, fremhæves ofte ikke tilstrækkelig, og alle de smaa forbindende Ord, som vort Sprog med saa stor Forkjærlighed anvender i det, Kierkegaard kalder »Overgangens Nynnen«, og som give Perioden en saa hyggelig og hjemlig Klang, bruges efter min Mening ogsaa lidt for sparsomt af de fleste Oversættere. Lyder det ikke mere dansk, naar man siger: han laa og sov, hun sad og syede, end naar der, med Udeladelse af »Stemningens Smaasnakken«, skrives blot: han sov, hun syede? Er det rigtigt at sige: jeg venter, at han kommer; jeg vil, at du siger, eller bør det ikke hedde: jeg venter, (at) han skal komme, jeg vil have, (at) du skal sige? Gjengives ikke de franske Ord: *il revenait de Paris* rigtigere ved: han var paa Vejen hjem fra Paris, end ved: han kom tilbage fra Paris? Jo, sikkert; thi det Sidste hedder: *il revint de Paris*. Og dog, skjønt alle disse rent elementære Ting findes i enhver Skolegrammatik, overholdes de sjælden i de daglige Oversættelser, hvoraf Døgnliteraturen vrimler, og selv i de omhyggeligere Behandlinger af franske Texter er det ofte blot Ordene og ikke Tankerne, Sætningerne og ikke Stilen, der er gjengivet.

Naturligvis kan man gaa til den Yderlighed at oversætte saa frit, at ikke Forfatterens men Ens egen Individualitet bliver bestemmende, og der kunde, maaske navnlig fra en noget ældre Periode, nævnes Smagløsheder, der kom af, at Oversætteren havde gjort kort Proces med sin Text; men langt hyppigere er det Tilfældet, at Oversætteren ikke faar Alting med, som rummes i Originalen, følger den for slavisk eller undlader at benytte Vendinger, som Modersmaalet ejer. *Rêver tout haut* er ikke: drømme ganske højt, men: snakke i Søvne; *ses*

bas étaient mal tirés kalde vi: hans Strømper hang i Aal; *ses habits l'enveloppaient comme bon leur semblait* betyder omtrent: hans Klæder hang og dinglede om ham, og en ordret Gjengivelse af disse og mangfoldige lignende Vendinger gjør Sproget mat og farveløst. At man, hvor Opgaven er at gjengive en livlig Samtale, beholder de korte, sideordnede Sætninger, hvori alle Franskmænd tale, er i sin Orden; men ved de mere objektive Skildringer gjøre de smaa enkeltstaaende Punktumer uden Bindeord et trættende og stakaandet Indtryk paa Læseren, og en ubetydelig Sammentrækning af to Sætninger til en Periode, en uskadelig Anbringelse af et Og eller et Men, en simpel Forandring og Omstilling af Hoved- og Bisætning kan ofte være nok til at bringe Harmoni i Stilen. Endnu kunde nævnes den forskjellige Maade, hvorpaa de to Sprog svække et Begreb eller betegne dets Modsætning (jeg tænker paa saadanne Udtryk som: *sans armes, sans ardent* — vaabenløs, pengeløs; *peu ordinaire* — ualmindelig; *antipoétique* — upoetisk); eller den afvigende Brug af Artiklen (*les enfants* — Børn; *Le médecin malgré lui* — Doktor imod sin Vilje). Fremdeles kunde man gjøre opmærksom paa den ejendommelige Tilføjelse, som god dansk Sprogbrug kræver i Udtryk som: *un insolent, un septuagénaire*, der bør oversættes ved en uforskammet En (eller Person eller Karl), en 70aarig Olding; eller man kunde paapege de Afvigelser i Ordstillingen, hvis Overholdelse er saa nødvendig, at Enhver strax hører, at for Exempel en Sætning som: »Englænderne, forbavsede over den uventede Modstand, tænkte i første Øjeblik« er mere fransk end dansk, og at det bør hedde: »Forbavsede over den uventede Modstand tænkte Englænderne o. s. v.«

Alle saadanne Smaating, af hvilke der kunde nævnes endnu mange flere*), hvis ikke dels Hensyn til Pladsen dels Respekt for Læserne forbød det, bør iagttages af en samvittighedsfuld og sin Opgave blot nogenlunde voxen Oversætter, og først i anden Række kommer den Fordring til Smag og den Behændighed i Omgang med Perioder, som man kræver af en god Oversætter. Naar jeg ikke har aftrykt længere Stykker af bestemte Oversættelser for at bevise mine Paastande, da er det, fordi jeg ikke saa meget har sat mig til Opgave at rette Stil hos eller slaa mig til Ridder paa enkelte Personer som at gjøre en Henstilling i Almindelighed til det dannede Publikum og foreslaa det at kræve af enhver Oversætter, at han skal skrive Dansk. Om Vedkommende tillige er særlig godt hjemme i det Sprog, hvorfra han oversætter, er dette naturligvis det heldigste; men jeg for min Part tror, at det første Hensyn er nær ved at være det vigtigste, og at der for Øjeblikket er Grund til at udtale dette.

*) I Henhold til Kierkegaards Ytring om Sprogets Forkjærlighed for »Tillægsordet« hedder altsaa f. E. *un acte d'héroïsme* paa Dansk: en heltemodig Handling og ikke: en Handling af Heltemod.

LITERATUR

Kristusbilledet. Studier over den typiske Kristusfremstillings Oprindelse, Udvikling og Opløsning. Af Dr. L. Dietrichson, Professor ved det kgl. norske Universitet i Kristiania. (Kjøbenhavn. Gyldendalske Boghandels Forlag.)

Det gaar i det skandinaviske Nordens Literatur saa sjældent paa, at et verdenshistorisk Æmne af stor videnskabelig Interesse bliver behandlet i en fyldig og sammenhængende Fremstilling, at der er al Grund til at begynde Anmeldelsen af Dietrichsons Bog med en oprigtig Paaskjønnelse af, at der her er Tale om Literatur i Ordets højeste Betydning. Forf. behandler sit specielle Æmne, skjønt ikke i en ganske ligelig Fremstilling, dog med betydelig Lærdom i alle dens Partier. Han fører desuden Traaden fra den første historiske Undersøgelse ud i Filosofiens Uendelighed, idet han baade i religionsfilosofisk og æsthetisk Henseende angiver den Retning, som hans Forskning over Æmnet fører hen i. Bogen er endelig helt igjennem skrevet med Liv og forstaar af sig selv at vække og vedligeholde Interessen for Æmnet, hvilket er en saa meget behageligere Tilgift, som Æmnet jo i sig selv allerede er interessant nok.

Derfor anbefaler Bogen sig selv. Særlig ville vi fremhæve, at den ved sin fyldige Fremstilling af alle Problemer angaaende Kristusbilledet (i alt Fald alle dem, der høre til dets ældre Historie) egner sig fortrinlig for dem, der forud ere fremmede for Æmnet, og som efter Læsningen af Dietrichsons Bog ville studere videre over det. De ville tilegne sig en Mængde positiv Kundskab i Sagen og faa Meget at tænke over i alle Retninger. Derimod ville vi finde det noget betænkeligt, om man vilde lade det bero blot ved Læsningen af denne Bog og tilegne sig dens Resultater som fastslaaede videnskabelige Sandheder. Dette tro vi kun, at man kan med Hensyn til de — naturligvis negative — Resultater af Forfatterens fortræffelige Kritik af Legenderne om Kristusbilledet, derimod ikke med Hensyn til hans væsentlig nye, og ellers paa mange Maader sindrige og interessante Lære om Kristusbilledets Forhold til de antike Gude-Typer.

For at sige det rent ud tro vi, at Forfatteren her befinder sig paa et noget svigtende Grundlag for Undersøgelsen. Naar Spørgsmaalet i Videnskaben bliver om, hvorfor en eller anden Figur fra en vis given Tid er saaledes som den er, altsaa om dens fulde kunsthistoriske Forklaring, kan man gaa to Veje. Dels kan man spørge om, hvilket Navn den bærer, hvilken Person den skal forestille, og saa sammenstille den med andre, tidligere og senere Billeder af samme Person: altsaa — hvor man bevæger sig paa det ideale Omraade — betragte Udviklingen f. Ex. af Zevsbilledet, Dionysosbilledet, Kristusbilledet o. s. v. Dels kan man føre Figuren tilbage til dens kunstneriske Kilde, den Kunstner, eller i videre Forstand den Skole, den Nationalitet og den Tidsalder, som har frembragt Billedet, idet man finder, at alle Billeder, der have fælles kunstnerisk Oprindelse, hvilket Navn de end monne bære, og hvad de end skulle forestille, have Noget tilfælles. Det kommer nu an paa, hvad der i Virkeligheden har størst Betydning med Hensyn til at gjøre Figuren til det, som den er: den Forestilling, den skal udtrykke, eller dens kunstneriske Ophav. Det er en Sag, som vi ikke her kunne diskutere; men det maa være os tilladt at ytre den Mening, at Dietrichson i altfor høj Grad har holdt sig til den okjektive Side af Sagen, at han altfor meget har betragtet Gudetyperne hver for sig som noget Fast, Afsluttet, tydelig Begrænset, at han altfor lidt spørger efter, hvorledes den almindelige Type for Menneskebilledet som Udtryk for Kunstnerens og hans Tidsalders Aandsretning til enhver given Tid saa' ud. Derfor mene vi ogsaa, at hans Resultater angaaende Kristustypens Forhold til Zevstypen, Apollotypen, Dionysostypen o. s. v. i Virkeligheden blive meget usikre. Der er ikke gjort Rede for, hvor Meget der i hver enkelt af disse Gudefremstillinger staar inde af det almindelig menneskelige Ideal, som til enhver Tid var fremherskende.

Denne farlige Ensidighed i Betragtningen ligger til Grund for hele Bogens Methode, men kommer undertiden frem i meget haandgribelige Exempler. At Michelangelos Kristusfigurer, særlig den paa Dommedag, have Noget at gjøre med Apollo, særlig med Apollo fra Belvedere, eller at Michelangelo skulde have »benyttet« denne Statues Hoved, forekommer os at være en altfor vovet Paastand; hvorimod Slægtskabet, det meget nære Slægtskab mellem Michelangelos Kristus og alle hans øvrige Figurer staar for os med en Klarhed som en Kjendsgjerning, man umulig kan miskjende. Om Forholdet mellem Thorvaldsens Kristus og den antike Zevs, særlig Phidias' i Olympia, kunde der vistnok siges Meget; men det forekommer os, at det, som Forfatteren siger, bunder i, eller løber ud i en vis Mysticisme. En paaviselig Kjendsgjerning er det, at Thorvaldsen har benyttet Træk af et antikt Minerva-Billede til sin Kristus; men derfor bliver den ikke mere Minerva, end den bliver Zevs. Den frugtbare Betragtning af den gaar ud paa netop at betragte den som Thorvaldsens Kristus ɔ: det, som Kristusforestillingen var for Thorvaldsen og i videre Forstand for hans Tidsalder.

Naar vi ikke indlade os yderligere paa Enkelthederne i denne visselig mærkelige Bog, beror det ikke alene paa den snævre Plads, som et Ugeblad frembyder, men ogsaa paa en Erkjendelse af, hvor meget Forfatteren i Kundskab om sit Æmnes Enkeltheder overgaar os, og vistnok enhver Anmelder i Norden. Dog endnu kun et Spørgsmaal: Er det rigtigt ganske at forbigaa et af den kristelige Kunsts ypperste og mærkeligste Billeder af Kristus paa Korset, nemlig Velazquez' i Galleriet i Madrid? Forfatterens Grund dertil er naturligvis den, at han, som ellers har rejst og sét saa meget, hændelsesvis ikke har faaet det at se; men i en Bog som hans skyldes der i hvert Fald en Notits om dets Tilværelse.

J. L.

KUNST OG KUNSTNERE UDE OG HJEMME

I Onsdags afsløredes den af Prof. Stein udførte Statue af Niels Juel, som er rejst, paa en efter vore Forhold anselig Sokkel, paa den aabne Plads ved Niels Juelsgade. Vi ville i næste Nummer vise vore udenbys Læsere et Billede af Statuen og dens Omgivelser.

— Paa »Skandinavisk Kunstudstilling« findes af den unge, svenske Maler Hinrek Nordenberg, en Broderøsn af den i sit Fædreland saa højt ansete Genremaler Bengt Nordenberg, et større Figurbillede, hvoraf »Ude og Hjemme« idag bringer en Gjengivelse. Maleriet, der saavel i Göteborg som her har tiltrukket sig en Del Opmærksomhed, kaldes »En vanskelig Brevskrivning«. Den lille Skibsdreng, som synes at være »kommen af Godtfolk«, agerer Privatsekretær for den helbefarne Matros, der har faaet ham med sig ned i Lukafet og nu med stor Ihærdighed kæmper for at gjøre ham klart, hvad det især er, han ønsker bragt paa Papiret. Billedet interesserer først og fremmest ved det elskværdige Lune, der er kommet frem i Redegjørelsen for de to Personers Forhold, dernæst ogsaa ved ret ejendommelig og heldig gjennemført Lysvirkning. Hr. Nordenberg er født 1857 og Elev af Carl Sohn i Düsseldorff. — Ogsaa Originalen til vort ene Tillægsbillede: Zachos Foraarsbillede, har været at se paa den nu sluttede, vellykkede Maleriudstilling, som dansk Kunsthandel havde arrangeret.

— Den mythologiske Komposition, hvoraf »Ude og Hjemme« idag bringer en Gjengivelse, er den saakaldte Schonbornske Rubens, en af Berlinermuseets nyeste Erhvervelser og uden Tvivl af alle Samlingens mangfoldige Kunstværker det, der har fremkaldt den paa en Gang

vidtløftigste og mest lidenskabelige Diskussion. Som man maaske vil erindre, meddelte vi for nogen Tid siden, at Museet paa Avktionen over Grev Schønborns' Samling i Wien havde kjøbt et større Billede af Rubens, Neptun og Amphitrite, og betalt det med den smukke Sum 200,000 Reichsmark; senere fulgte Efterretningen om, at Kjøbet i Tysklands Kunstverden havde rejst en sand Storm; Malere og Kritikere havde delt sig i to Lejre, af hvilke den ene angreb Billedets Værd og Ægthed i de voldsomste Udtryk, medens det fra den anden Side hævdedes, at det ikke blot var en ægte Rubens, men endog et af Mesterens fortrinligste Hovedværker. Stridigheder af lignende Art høre nu ganske vist ikke til Sjældenhederne; den, der læser de udenlandske Kunstblade, vil saaledes jævnlig se, at en eller anden Galleridirektør bliver angrebet for Indkjøb af fejlagtig døbte eller vurderede Arbejder. Noget hidtil Ukjendt er det derimod, at Meningerne staa saa skarpt imod hinanden og hævdes fra begge Sider af saa dygtige Talsmænd; som Tilfældet er her; det er denne Gang Tysklands betydeligste Kjendere, der ere komne i en saadan Polemik, at den ikke er langt fra at udarte til Injurier, og Dommene bevæge sig mellem Yderpunkter som »et af Rubens' mest gjennemførte Kapitalværker« og »Makværk fra det 18de Aarhundrede«. Striden er vel endnu ikke udkæmpet, men Sejren synes dog alt nu afgjort at hælde til Billedets Forsvareres Side, paa hvilken der staar Mænd som Thausing og Bode, Meyer og Eisenmann. Om Kunstværkets Fortid véd man, at det alt i 1744 befandt sig i den Schønbornske Samling og dér gjaldt for en Rubens; i 1790 blev det stukket i Kobber af Jacob Schmuzer, der netop havde Ry som Rubenskjender, og af ham signeret med den store Flamlænders Navn; over Hypothesen om »det 18de Aarhundrede« kan man vel saaledes nok slaa en Streg. Billedets Angribere ere fornemmelig Malere, deriblandt Berlinerakademiets Direktør Anton von Werner, som har skrevet saa hidsigt og hensynsløst i Sagen, at det har indbragt ham en drøj Tilrettevisning fra Regeringen. De gjøre gjældende blandt Andet, at der i Billedet findes paafaldende Fortegninger, f. Ex. i Amphitrites Arm, og at Koloriten er kjøligere, Foredraget mindre bredt og energisk, end Tilfældet plejer at være hos Rubens. Hertil bemærke Forsvarerne, at Tegnefejl som de, der kunne paavises i det foreliggende Værk, ogsaa forekomme i andre af Mesterens egenhændige Arbejder; hvad Farve og Malemaade angaar, hævde de, at Billedet hører til en lille Række Kunstværker udførte kort efter Rubens' Hjemkomst fra Italien (omtr. 1609—1612), altsaa i en Tid, da han endnu ikke havde tilegnet sig den glødende Kolorit og den brede, virtuosmæssige Pensel, der nu i Almindelighed regnes blandt hans karakteristiske Kjendemærker. De indrømme, at »Neptun og Amphitrite« er et i Rubens' Produktion temmelig ensomt staaende Arbejde, men paastaa dog, at en ganske tilsvarende Teknik findes bl. A. i »Den hellige Sebastian« i Berlin. Efter hosstaaende Træsnit lader det sig selvfølgelig ikke gjøre at danne sig nogen som helst Mening om, hvem af de stridende Parter der har Ret; vi faa af det kun at vide, at Kompositionen er af overordenlig kunstnerisk Værd og ligesom Typerne ganske i Rubens' Aand og Stil. Kompositionen forklarer sig selv med al fornøden Tydelighed; det er Havguden, der favnes af sin unge Hustru; en Triton bringer hende Havdybets Skatte i Brudegave, en Amorin knytter et Perlebaand om hendes Haandled, til Siderne andre af Neptuns Undersaatter samt forskjellige Dyr, Repræsentanter for de varme Himmelstrøgs Naturliv; af dem og af Negerfiguren har man villet uddrage den Slutning, at den kvindelige Skikkelse ikke er Amphitrite, men at Billedet forestiller Neptuns Formæling med Libye. I Forgrunden skylle Bølgerne op mod Gudens Fødder; i Baggrunden breder sig det aabne Hav. □

Neptun og Amphitrite. Efter **Rubens'** Maleri i Berlinermuseet.

Indhold: **»Oden til Grækenland«** af »Don Juans« tredje Sang. Oversat af Holger Drachmann. Med Vignet. — **»En Turteldues Enkestand«**. Novellette af Alphonse Daudet. Ved N. J. B. Med Vignet. — **»Guldarmbaandet«**. Fortælling af C. A. Becquer. Ved Dr. S. Schandorph. Med Vignet. — **»En vanskelig Brevskrivning«**. Efter Maleri af H. Nordenberg. — **»Landliggere«**. Tegning af H. Tegner. — **»Om Oversættelser fra Fransk«**. Et Indlæg for Modersmaalet. Af Carl Michelsen. II. (Sluttet.) — **L. Dietrichsons »Kristusbilledet«**. Anmeldt af J. L. — **»Neptun og Amphitrite«**. Efter Rubens Maleri. — **»Kunst og Kunstnere ude og hjemme«**.

☛ Med dette Nummer følger til Abonnenterne 15de og 16de Blad af **„Ude og Hjemmes Kunstneralbum“: »Omvankende italienske Musikanter paa Hornbæk Gade«**. Tegning af Erik Henningsen, og **»I Skoven ved Hellebæk. Foraar«**. Efter Maleri af Chr. Zacho, tegnet af Kunstneren.

☛ Enkelte Nummere af »Ude og Hjemme« kunne faas à 35 Øre pr. Exemplar. NB. Uden Følgebladene.

☛ Til Abonnenterne. ☚

Som en Følge af »Ude og Hjemme«s stadigt voxende Stof i Forbindelse med et fra mange Sider udtalt Ønske, vil Bladet fra 5te Aargangs Begyndelse blive udvidet. Hvert Nummer vil herefter være 12 Sider stort og, naar Lejligheden kræver det, endnu større. En saa betydelig Udvidelse nødvendiggjør, at Prisen forhøjes noget, og Abonnementsprisen pr. Kvartal er derfor fra 1ste Okt. 1881 3 Kr. 75 Øre overalt i Norden, hvad enten Abonnement tegnes i en Boglade eller paa et Postkontor. Den langt større Textplads, som denne Forandring stiller til Bladets Raadighed, vil sætte »Ude og Hjemme« i Stand til at byde Læserne større Afvexling i Indholdet og muliggjøre en Forøgelse saavel af Novellestoffet som af kultur-, kunst- og literærhistoriske Artikler.

Nyt Abonnement paa Ude og „Hjemme“

modtages i alle Nordens Boglader, Postkontorer og Brevsamlingssteder. Prisen er overalt 3 Kr. 75 Øre Kvartalet, Postafgiften iberegnet.

Udgivet af Otto Borchsenius og F. Hendriksen. Trykt hos **J. Jørgensen & Co.** Hovedexpedition: **Tordenskjoldsgade 21, Kjøbenhavn K.**

Ude og Hjemmes Kunstneralbum Nr. 15.

Følgeblad til „Ude og Hjemme“ Nr. 208.

OMVANKENDE ITALIENSKE MUSIKANTER PAA HORNBÆK GADE.

Tegning af Erik Henningsen.

Udgivet af F. Hendriksen.

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Ude og Hjemmes Kunstneralbum Nr. 16.

Følgeblad til „Ude og Hjemme" Nr. 208.

I SKOVEN VED HELLEBÆK. FORAAR.

Efter Maleri af Chr. Zacho. Tegnet af Kunstneren.

Udgivet af F. Hendriksen.

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

I

SOLNEDGANG. VINTERLANDSKAB.

Efter **Vilh. Kyhns** Maleri i Malerisamlingen paa Kristiansborg tegnet paa Træ af Kunstneren selv.

Efter mange Haandtryk og hjærtelige Velkomsthilsener tog Phaon sin Brud ved Haanden, førte hende hen til sin Fader og sagde: »Giv mig Xanthe til Hustru, Fader. Vi er voxede op med hinanden som Vedbenden med den vilde Vin derhenne paa Terrassen og kan ikke give Slip paa hinanden.« — »Nej, nej!« forsikrede Xanthe, klyngede sig fast til sin Elsker og saa' først sin Farbroder og derpaa ogsaa den unge Messenier rødmende og inderlig bedende ind i Øjnene.

»Børn, Børn!« udraabte Protarch. »I gjør mine skjønneste Planer til Skamme. Jeg havde udsét Agariste, den rige Mentors eneste Barn til dig, du taabelige Dreng, og var allerede enig med den gamle Gnier. Nu, kjær og god er du jo, Xanthe, og jeg paastaar heller ikke, at jeg ikke glæder mig — men, mægtige Zevs! hvad vil nu min Broder Alkiphron og du, min Leonax, sige?«

»Jeg?« spurgte den unge Messenier smilende. »Jeg kom hid som lydig Søn, men jeg tilstaar, at jeg glæder mig over, hvad her er sket, thi nu siger mine Forældre næppe for anden Gang Nej, naar jeg beder dem om at give mig Kodrus' Datter Ismene til Hustru.«

»Og dér staar en Pige, der synes hellere at ville høre saa uhøflige Ord end Helena Paris' Smigrerier!« udraabte Phaons Fader og kyssede først sin tilkommende Datters Kinder og derpaa sin Søns Pande.

»Men nu til Fader!« bad Xanthe.

»Et Øjeblik blot,« indvendte Protarch, »at vi kan se efter de Kasser, som kommer dér. Pas godt paa Kisten, Folk, med de fønikiske Perlemorsskaller og Matroneklæderne!«

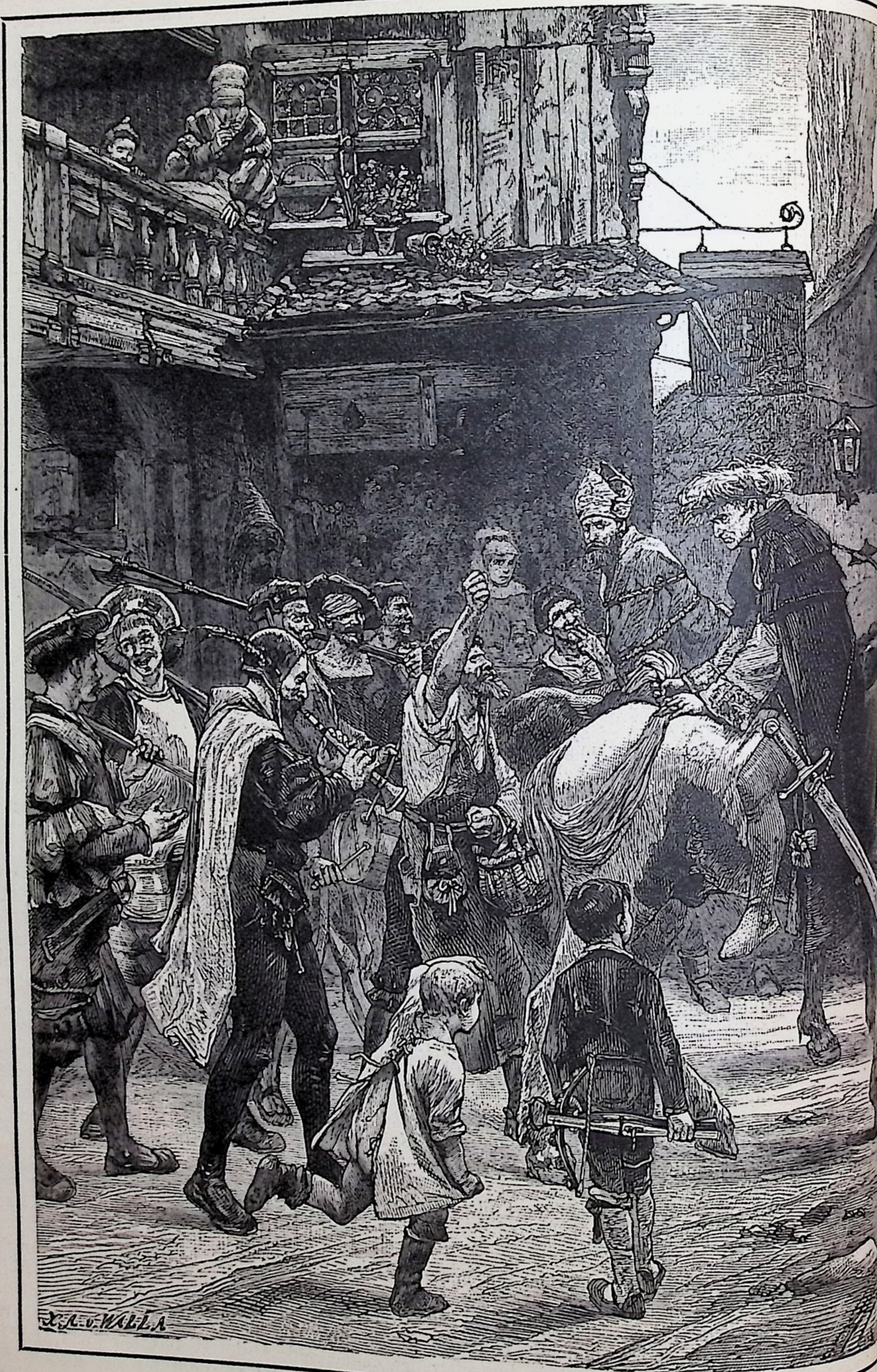
Allerede ved den første Velkomsthilsen havde Semestre nærmet sig sin Yndlings Søn, sagt ham, hvem hun var, modtaget hans Faders Hilsen, kysset hans Haand og klappet hans Arm.

Hans Erklæring om, at han ønskede en Anden end Xanthe til Hustru, beroligede hende ikke lidet, og da hun nu hørte Protarch nævne Matroneklæderne og ikke blot én Klædning, straalede hendes Øjne atter glade, og idet hun saa' mod Jorden, spurgte hun:

»Er der en blaa derimellem? — jeg holder særlig af Blaat.«

»Ogsaa en blaa har jeg valgt,« svarede Protarch. »Og i hvilket Øjemed, skal jeg forklare jer deroppe. Nu vil vi op og hilse paa min Broder.«

Haand i Haand med sin Trolovede ilede Xanthe forud for Toget, forberedte kjærlig sin Fader paa, hvad der var sket, fortalte ham, hvilken Uret han og hun og den gamle Semestre havde gjort den stakkels Phaon, førte Ynglingen hen til ha[...] og sank bevæget ned for ham, da han lagde hendes Haand i hendes Legebroders og med skjælvende Stemme udbrød: »Kjær ha[...] du altid været mig, du Sorttop, og Xanthe vil have dig til Mand. Saa har jeg da nu ogsaa en Søn! I høje Olympiere, hører d[...] en god, stærk, venlig Søn! Rejs mig op, min Dreng! Hvor jeg føler mig rask! Jeg har jo ogsaa med dig faaet to stærke Ben og Arme? Lad nu den Gamle komme! Gjøgleren har lært mig at tage imod hende.« Støttet til Phaons kraftige Skulder, traadte han med et lykkeligt Smil ud i det Fri, hilste paa sin statelige unge Brodersøn saavel som paa sin Broder og sagde:

Peder Sunnanväders og Mester Knuts H[...]s-Indtog i Stockholm. Historiemaleri af C. G. Hellqvist.

»Lad Phaon bo med Xanthe i mit Hus, som jo dog snart vil blive hans eget, thi jeg er svag og behøver hans Hjælp.«

»Gjerne, hjertelig gjerne,« udraabte Protarch, »saa meget mere, som jeg — som jeg — nu, en Gang maa det jo dog ud, som jeg, taabelige Graaskjæg —«

»Nu?« spurgte Lysander, og Semestre lagde sin krummede Haand til Øret, for bedre at høre.

»Jeg — ja se kun paa mig — jeg, Protarch, Dionysus' Søn, kan ikke længer holde ud at være alene i Huset derovre med den ordknappe Dreng og den gamle Jason, og derfor har jeg — det er maaske en Daarskab, men dog ikke nogen Forbrydelse — og derfor har jeg i Messene valgt mig en ny Hustru.«

»Protarch!« raabte den Syge og hævede forbavset sine Hænder, men Phaon nikkede samtykkende til sin Fader og vexlede et skjælmsk Blik med sin Trolovede.

»Han har valgt min Moders yngre Søster,« sagde Messenieren Leonax.

»Den yngre, ja, men ikke den yngste,« afbrød Protarch ham. »Om tre Dage fejrer I jert Bryllup, Børn. Phaon slaar sin Bolig op her hos dig, Lysander, med sin Xanthe, og jeg i det gamle Hus derovre med min Praxilla. Strax efter eders Bryllup drager jeg med Leonax tilbage til Messene og henter mig min Brud.«

»Vi har længe savnet en Husfrue, og jeg velsigner din kjække Beslutning!« udraabte Jason.

»Ja, modig har du altid været!« sagde den Syge.

»Denne Gang dog ikke saa meget, som det kunde synes,« svarede Protarch smilende. »Praxilla er en værdig Enke, og til hende kjøbte jeg i Messene de Matroneklæder, som du spurgte om, Semestre.«

»Til hende?« mumlede den Gamle.

»Der er ogsaa en blaa imellem dem, som vil klæde hende, fordi hun har askeblondt Haar, ganske let blandet med graat. Men munter er hun og rask og dygtig som en ung Pige, og vil kunne staa Phaon og Xanthe bi i deres nye Husholdning med mer end ét godt Raad.«

»Jeg rejser til Agrigent til min Datter,« sagde Semestre bestemt. — »Rejs kun,« svarede den Syge hende venlig, »og gjør dig paa dine gamle Dage til Gode med det, du her har sparet sammen.« — »Som min Fader«, tilføjede Leonax, »forøger med tusinde Drakmer.« — »Min Alkiphron har et Hjærte!« udraabte Husholdersken.

Det var Goethes Ligevægt, hans omfattende Verdensklogskab, det Beskuende, over Partierne Staaende hos ham, hans tilkæmpede Lidenskabsløshed og ophøjede Egoisme, der tiltrak Mænd som Mynster og hans Lige. Dybden og Sandheden af hans i Lidelser og Studier indvundne Levevisdom formaaede de ikke at lodde og forstode de ej.

Interessantere end disse højkirkelige Gejstliges Ytringer om Goethe ere N. F. S. Grundtvigs langt mere barokke, men langt friskere Udtalelser. Det er alt berørt, at han i 1802 første Gang hørte Goethes Navn af Steffens. Ti Aar senere udtaler han sig for første Gang om ham.

I sin *Verdenskrønike* 1812, i hvilken han efter sit Frafald fra Rationalismen som overbevist Tilhænger af den historiske Skole med Biblen i Haanden fordømte Tidsalderens Aand og priste Historien, roser han Goethe, »det mest opvakte Hoved, Tyskland i mere end to Aarhundreder har fostret«, fordi han som Forfatter af »Götz« har oplivet Krøniken og forfærdet Dværgeætten ved at fremføre dens Kæmpefædre for den. »Werther« og »Faust« sér han udelukkende fra Aabenbaringstroens Synspunkt. Werther kalder han »et Gemyt med dybe Længsler, som med et Suk vender sig fra Troen«, i »Faust«, mener han, er Digteren bleven bange for sine egne Tanker, hvor Helten slutter sin Pagt med Djævelen; i ethvert Tilfælde vende vi, der »mindes Slægtens Fald og Arvesynd«, os gysende bort. Goethes Mesterværkers Runding er dyrekjøbt, de synes mere skikkede til at inddysse Tidsalderen end til at vække den. I »Tasso« og »Egmont« viser Digteren, at man kommer galt afsted, naar man ej vil være klog efter Verdens Vis, og i »Wilhelm Meister« hvor herligt man kan leve, naar man forstaar at bruge Verden med Smag.

I sin *Udsigt over Verdenskrøniken* 1817 har Grundtvig valgt sig et nyt historisk Standpunkt til Bedømmelsen af Goethe. Efter at have betegnet Sachser, Schwaber og Franker som de oprindeligste tyske Stammer og blandt dem atter Frankerne som den grundtyske Stamme, opstiller han den Paastand, at hvad enten nu Goethe oprindelig har været en Frankfurter og Frankfurt oprindelig frankisk eller ikke, saa er Goethe dog indvortes en ægte frankisk Tysker,

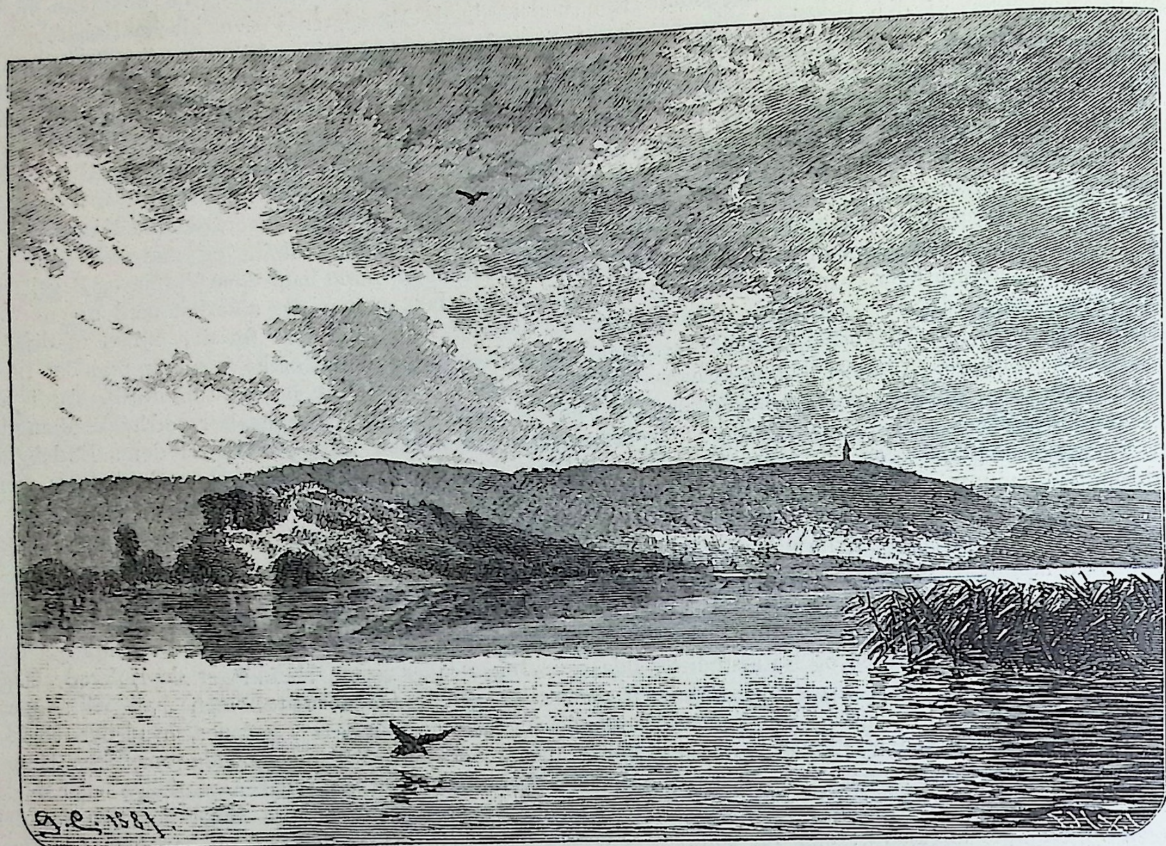

Fjældbæk i Hardanger.

Efter et Maleri af Edvard Bergh.

staar som Udtrykket for den egentlige Tyskhed, for »den højeste Forklaring, alle Stammerne i Tyskland ere komne til med hinanden«. At han angives at være langt dybere greben af Ossian end af Shakspeare, er en af de løse Paastande, paa hvilke Grundtvig er rig. Mindre greben ud af Luften er unægtelig den, at han er »den tyske eller tydeligere den virkelige Voltaire«, om end Motiveringen er svag, nemlig denne, at »hvad Voltaire kun havde Skin af, finde vi hos Goethe, Magt til at sætte Glans paa hvad han vil«. Med uhyre Smagløshed følger saa: »Denne Kunst er mærkværdig, thi saaledes forgylde med Aand kan Ingen, i hvem ikke en ægte Kraft er smeltet, og det vilde i den Henseende uden Tvivl være træffende sagt, at Goethe forgylder med den døende Werthers inddrukne Aande.« Ikke synderlig mere træffende er Tilføjelsen: »Goethes Glans er kold og død, han har med den i sine Værker stræbt at adle megen Urenhed.«

Grundtvig tager Goethe det højst ilde op, at han saa tidlig opgav de historiske Stoffer for i »Faust« og »Valgslægtskaberne« at hellige sig til det rent Naturlige: »Hvor Goethes Naturhistorie bliver Tidens Dronning, er Saga naturligvis dømt fra Tronen.« Han bebrejder lidenskabelig Goethe, at han sér Historien over Skulderen og ikke en Gang agter den værd at bekæmpe, men kun bruger den som Form »til at støbe sin egen velbehagelige Roman i«, og truer ham med, at Historien til Straf vilde vende sig ikke mindre fornemt fra ham end fra Voltaire, »der paa sin Vis ligeledes satte Historien Stolen for Døren« og derved gik glip af dens Lovtale. Man sér, at Forfatteren stikker dybt i Hadet til Rationalismens Aarhundrede og betragter Reaktionen imod det som definitiv. Naivt og ikke uden Finhed siger han saa: »Til Würtembergeren Friedrich Schiller er det Historien [og Grundtvig] venskabelig vender sig«, og nu følger en ganske træffende Fremstilling af Forholdet mellem Schiller og Goethe: »Friheden stræbte Schiller at male i alle Stillinger, som en Røver, som en Oprører, som en Fædrelandsforsvarer, som en Soldat, endelig som en Drømmerske . . . han var da en historisk Skuespiller som Goethe en naturlig Romanhelt. Schillers Kunst var ædlere

Godfred Christensen. Himmelbjærget, sét fra Bugten ved Laven.

V. Bissen. Tubal-Kain, Verdens første Smed.

C. F. Aagaard. Efteraarsmorgen efter en Snestorm.

Chr. Zacho. Den første Sne. Vinterdag i Bretagne.

J. Exner. Den forstyrrede Middagshvile.

Edvard Petersen. Ved Vaskepladsen.

Prøver af Billederne i „Illustreret Katalog over Kunstudstillingen paa Charlottenborg 1881".

Avtoriseret Udgave ved **F. Hendriksen.** (Udkommer i disse Dage.)